

תלמוד בבלי

מסכת עירובין

מנוקד

עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים • וכל המפרשים

מסכת עירובין

תלמוד בבלי – מנוקד

עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים
עין משפט, מסורת הש"ס
ומפרשי הש"ס

נוסח הגמרא המנוקד: מהדורת William Davidson (ספריא)
רש"י, תוספות: דפוס וילנא (ספריא) · ניקוד הפירושים: ממוחשב (דיקטה)
עין משפט, מסורת הש"ס ותורה אור: לפי קישורי ספריא · מפרשים: ספריא
סודר עבור אברמי · תשפ"ז

תוכן התּרְקִים

4	דף ב.	פֶּרֶק ראשון – מְבוֹי
35	דף יז:	פֶּרֶק שני – עוֹשִׁין פְּסִין
53	דף כו:	פֶּרֶק שלישי – בְּכַל מְעַרְבִין
83	דף מא:	פֶּרֶק רביעי – מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ
105	דף נב:	פֶּרֶק חמישי – כִּיצַד מְעַבְרִין
123	דף סא:	פֶּרֶק שישי – הָדָר
152	דף עו.	פֶּרֶק שביעי – חֲלוֹן
164	דף פב.	פֶּרֶק שמיני – כִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין
178	דף פט.	פֶּרֶק תשיעי – כָּל גָּגוֹת
190	דף צה.	פֶּרֶק עשירי – הַמוֹצָא תְּפִילִין

מְפָרְשִׁים בְּסוֹף הַסֵּפֶר

211	חדושי הַלְכוֹת – מִהַרְשֵׁ"א
236	חדושי אֲגָדוֹת – מִהַרְשֵׁ"א
242	מִהַר"ם
247	מִהַרשֵׁ"ל – חֻקֵּי שְׁלֵמָה
261	מִהַר"ם שִׁיף
262	רש"ש

ב:

בִּין לִרְבִּנוּ ובין לרבי יהודה לילפּוּ מפתח שער החצר ארְחֵבָה פְּרִיךְ

ההוא בָּאֲרוֹן כְּתִיב. אֵלָּא מִהֵכָּא: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם". ^(ט) בִּין לִרְבִּנוּ ובין לרבי יהודה לילפּוּ מפתח שער הַחֲצָר, דְּכְתִיב: "אוֹרֶךְ הַחֲצָר מֵאָה בָּאֵמָה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת", וּכְתִיב: "וַחֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קִלְעִים לַכֶּתֶר", וּכְתִיב: "וּלְכֶתֶף הַשְּׁנִית מִזָּה וּמִזָּה לְשַׁעַר הַחֲצָר קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה", מָה לְחַלּוֹ חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים, אִף כָּאן חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים! "פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצָר" אֵיקָרִי, פֶּתַח סֵתֶמָּא — לֹא אֵיקָרִי. וְאִיבְעִית אֵימָא, כִּי כְתִיב: "קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לַכֶּתֶר" — בְּגוּבָהָּ הוּא דְכְתִיב. גּוּבָהָּ?! וְהָא כְּתִיב: "וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת!" הֵהוּא מְשַׁפֵּת מִזְבַּח וּלְמַעְלָה. וּרְבִי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהָא תַּנּוּ: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, וְלֹא פָּלִיג רַבִּי יְהוּדָה! אָמַר אַבְיִי: פָּלִיג בְּבִרְיֵיתָא, דְּתַנְיָא: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְלִיפְלוֹג בְּמִתְנִיתִין? פָּלִיג בְּגוּבָהָּ, וְהוּא הִדִּין לְרַחֲבָהּ. ^(י) וְאַפְתִּי, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהִתְנַיָּא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה יִמְעֹט, וּרְבִי יְהוּדָה מַכְשִׁיר עַד אַרְבָּעִים וַחֲמִשִּׁים אַמָּה. וְתַנִּי בַר קַפְרָא: עַד מֵאָה בְּשִׁלְמָא לְבַר קַפְרָא גּוֹזְמָא. אֵלָּא לָרַב יְהוּדָה מֵאִי גּוֹזְמָא? בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה אַרְבָּעִים — גָּמַר מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם, אֵלָּא חֲמִשִּׁים מִנָּא לִיה? אָמַר רַב הִסְדָּא: הָא מִתְּנִיתָא אֲטַעֲיִתִּיהּ לָרַב, דְּתַנְיָא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה, יוֹתֵר מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל — יִמְעֹט. הוּא סָבַר: מְדַרְבְּנוּ מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל גָּמַר, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר. וְלֹא הִיא, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחָא דְּמַלְכִּין גָּמַר. ^(י) וּרְבִּנוּ, אִי מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל גָּמִירִי — לִיבְעוּ דִּלְתוֹת כְּהִיכַל, אֵלמָּה תַּנּוּ: הַכָּשֵׁר מְבוּי, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לָחִי וְקוֹרָה, וּבֵית הֲלֵל אוֹמְרִים: לָחִי אוֹ קוֹרָה! דִּלְתוֹת הֵיכַל לְצִנְיָעוֹת בְּעֻלְמָא הוּא דַּעֲבִידוּ. ^(י) אֵלָּא מַעְתָּה, לֹא תִּתְּהֵיגִי לִיָּה צוּרַת הַפֶּתַח, דָּהָא הֵיכַל צוּרַת הַפֶּתַח הָיָא לוֹ, אֲפִילוּ הֵכִי עֶשֶׂר אַמּוֹת הוּא דְרוּיַח. אֵלמָּה תַּנּוּ: אַם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אִף עַל פִּי שָׁרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת — אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט! מִיַּדִּי הוּא טַעְמָא אֵלָּא לָרַב, הָא מִתְּנִי לִיָּה רַב יְהוּדָה לְחִיָּיא בַר רַב כּוּמִיָּה דְרַב: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְאַמַּר לִיָּה: אַתְּנִיָּיָה "צָרִיךְ לְמַעֲט". אֵלָּא מַעְתָּה

ההוא בָּאֲרוֹן כְּתִיב. אֵלָּא מִהֵכָּא: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם". ^(ט) בִּין לִרְבִּנוּ ובין לרבי יהודה לילפּוּ מפתח שער הַחֲצָר, דְּכְתִיב: "אוֹרֶךְ הַחֲצָר מֵאָה בָּאֵמָה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת", וּכְתִיב: "וַחֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קִלְעִים לַכֶּתֶר", וּכְתִיב: "וּלְכֶתֶף הַשְּׁנִית מִזָּה וּמִזָּה לְשַׁעַר הַחֲצָר קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה", מָה לְחַלּוֹ חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים, אִף כָּאן חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים! "פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצָר" אֵיקָרִי, פֶּתַח סֵתֶמָּא — לֹא אֵיקָרִי. וְאִיבְעִית אֵימָא, כִּי כְתִיב: "קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לַכֶּתֶר" — בְּגוּבָהָּ הוּא דְכְתִיב. גּוּבָהָּ?! וְהָא כְּתִיב: "וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת!" הֵהוּא מְשַׁפֵּת מִזְבַּח וּלְמַעְלָה. וּרְבִי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהָא תַּנּוּ: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, וְלֹא פָּלִיג רַבִּי יְהוּדָה! אָמַר אַבְיִי: פָּלִיג בְּבִרְיֵיתָא, דְּתַנְיָא: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְלִיפְלוֹג בְּמִתְנִיתִין? פָּלִיג בְּגוּבָהָּ, וְהוּא הִדִּין לְרַחֲבָהּ. ^(י) וְאַפְתִּי, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהִתְנַיָּא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה יִמְעֹט, וּרְבִי יְהוּדָה מַכְשִׁיר עַד אַרְבָּעִים וַחֲמִשִּׁים אַמָּה. וְתַנִּי בַר קַפְרָא: עַד מֵאָה בְּשִׁלְמָא לְבַר קַפְרָא גּוֹזְמָא. אֵלָּא לָרַב יְהוּדָה מֵאִי גּוֹזְמָא? בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה אַרְבָּעִים — גָּמַר מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם, אֵלָּא חֲמִשִּׁים מִנָּא לִיָּה? אָמַר רַב הִסְדָּא: הָא מִתְּנִיתָא אֲטַעֲיִתִּיהּ לָרַב, דְּתַנְיָא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה, יוֹתֵר מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל — יִמְעֹט. הוּא סָבַר: מְדַרְבְּנוּ מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל גָּמַר, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר. וְלֹא הִיא, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחָא דְּמַלְכִּין גָּמַר. ^(י) וּרְבִּנוּ, אִי מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל גָּמִירִי — לִיבְעוּ דִּלְתוֹת כְּהִיכַל, אֵלמָּה תַּנּוּ: הַכָּשֵׁר מְבוּי, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לָחִי וְקוֹרָה, וּבֵית הֲלֵל אוֹמְרִים: לָחִי אוֹ קוֹרָה! דִּלְתוֹת הֵיכַל לְצִנְיָעוֹת בְּעֻלְמָא הוּא דַּעֲבִידוּ. ^(י) אֵלָּא מַעְתָּה, לֹא תִתְּהֵיגִי לִיָּה צוּרַת הַפֶּתַח, דָּהָא הֵיכַל צוּרַת הַפֶּתַח הָיָא לוֹ, אֲפִילוּ הֵכִי עֶשֶׂר אַמּוֹת הוּא דְרוּיַח. אֵלמָּה תַּנּוּ: אַם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אִף עַל פִּי שָׁרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת — אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט! מִיַּדִּי הוּא טַעְמָא אֵלָּא לָרַב, הָא מִתְּנִי לִיָּה רַב יְהוּדָה לְחִיָּיא בַר רַב כּוּמִיָּה דְרַב: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְאַמַּר לִיָּה: אַתְּנִיָּיָה "צָרִיךְ לְמַעֲט". אֵלָּא מַעְתָּה

לֹא

ההוא בָּאֲרוֹן כְּתִיב. אֵלָּא מִהֵכָּא: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם". ^(ט) בִּין לִרְבִּנוּ ובין לרבי יהודה לילפּוּ מפתח שער הַחֲצָר, דְּכְתִיב: "אוֹרֶךְ הַחֲצָר מֵאָה בָּאֵמָה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת", וּכְתִיב: "וַחֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קִלְעִים לַכֶּתֶר", וּכְתִיב: "וּלְכֶתֶף הַשְּׁנִית מִזָּה וּמִזָּה לְשַׁעַר הַחֲצָר קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה", מָה לְחַלּוֹ חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים, אִף כָּאן חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים! "פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצָר" אֵיקָרִי, פֶּתַח סֵתֶמָּא — לֹא אֵיקָרִי. וְאִיבְעִית אֵימָא, כִּי כְתִיב: "קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לַכֶּתֶר" — בְּגוּבָהָּ הוּא דְכְתִיב. גּוּבָהָּ?! וְהָא כְּתִיב: "וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת!" הֵהוּא מְשַׁפֵּת מִזְבַּח וּלְמַעְלָה. וּרְבִי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהָא תַּנּוּ: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, וְלֹא פָּלִיג רַבִּי יְהוּדָה! אָמַר אַבְיִי: פָּלִיג בְּבִרְיֵיתָא, דְּתַנְיָא: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְלִיפְלוֹג בְּמִתְנִיתִין? פָּלִיג בְּגוּבָהָּ, וְהוּא הִדִּין לְרַחֲבָהּ. ^(י) וְאַפְתִּי, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהִתְנַיָּא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה יִמְעֹט, וּרְבִי יְהוּדָה מַכְשִׁיר עַד אַרְבָּעִים וַחֲמִשִּׁים אַמָּה. וְתַנִּי בַר קַפְרָא: עַד מֵאָה בְּשִׁלְמָא לְבַר קַפְרָא גּוֹזְמָא. אֵלָּא לָרַב יְהוּדָה מֵאִי גּוֹזְמָא? בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה אַרְבָּעִים — גָּמַר מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם, אֵלָּא חֲמִשִּׁים מִנָּא לִיָּה? אָמַר רַב הִסְדָּא: הָא מִתְּנִיתָא אֲטַעֲיִתִּיהּ לָרַב, דְּתַנְיָא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה, יוֹתֵר מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל — יִמְעֹט. הוּא סָבַר: מְדַרְבְּנוּ מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל גָּמַר, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר. וְלֹא הִיא, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחָא דְּמַלְכִּין גָּמַר. ^(י) וּרְבִּנוּ, אִי מִפְתָּחוֹ שֶׁל הֵיכַל גָּמִירִי — לִיבְעוּ דִּלְתוֹת כְּהִיכַל, אֵלמָּה תַּנּוּ: הַכָּשֵׁר מְבוּי, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לָחִי וְקוֹרָה, וּבֵית הֲלֵל אוֹמְרִים: לָחִי אוֹ קוֹרָה! דִּלְתוֹת הֵיכַל לְצִנְיָעוֹת בְּעֻלְמָא הוּא דַּעֲבִידוּ. ^(י) אֵלָּא מַעְתָּה, לֹא תִתְּהֵיגִי לִיָּה צוּרַת הַפֶּתַח, דָּהָא הֵיכַל צוּרַת הַפֶּתַח הָיָא לוֹ, אֲפִילוּ הֵכִי עֶשֶׂר אַמּוֹת הוּא דְרוּיַח. אֵלמָּה תַּנּוּ: אַם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אִף עַל פִּי שָׁרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת — אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט! מִיַּדִּי הוּא טַעְמָא אֵלָּא לָרַב, הָא מִתְּנִי לִיָּה רַב יְהוּדָה לְחִיָּיא בַר רַב כּוּמִיָּה דְרַב: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְאַמַּר לִיָּה: אַתְּנִיָּיָה "צָרִיךְ לְמַעֲט". אֵלָּא מַעְתָּה

מִפְתַּח שַׁעַר הַחֲצָר אֲרַחֵב פְּרִיךְ דַּתְנָן בְּמִתְנִיתִין וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט הָא אֲשַׁכְחֵן פֶּתַח חֲצָר דְּהָיוּ עֶשְׂרִים רַחֵב וְאִקְרִי פֶתַח כְּתִיב וְאֵת קִלְעִי הַחֲצָר וְאֵת מִסְךְ פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצָר בְּפִרְשֵׁת נֶשֶׁא כְּתִיב אֲבָל אֲנִיבָה וּלְמַפְסָל בְּנִיבָה יוֹתֵר מֵה' אַמּוֹת לֹא מִצֵּי פְרִיךְ דְּהָא אֲשַׁכְחֵן פֶּתַח הַהִיכָל דְּנִיבָה כ' וְהָא קָרִי לֹה פֶתַח: רַחֵב חֲצָר הַמִּשְׁכָּן נִי אִמְה וְהָא דְּכְתִיב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים בְּפִרְךְ שְׁנִי (ד' כנ): מִפְרָשׁ לֹה וּפְתַחַה בְּאִמְצַע רַחֲבָהּ וּכְתוּמוּ בְּקִלְעִים ט"ו אִמְה מִצָּד זֶה שֶׁל פֶּתַח וט"ו אִמְה מִצָּד זֶה שֶׁל פֶּתַח נִשְׂאָר כ' אִמְה רַחֵב בְּאִמְצַע כְּדִכְתִּיב חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אִמְה קִלְעִים לְכַתֵּף וּכְתָף הוּא צָדוֹ שֶׁל פֶּתַח: מֵה לֶהֱלֹן גְּבִיהַ חֲמֵשׁ שְׁהָרִי כָּל קִלְעִי הַחֲצָר סָבִיב לֹא הִיָּה גְּבִיעֵן אֲלֵא חֲמֵשׁ כְּדִכְתִּיב (שְׁמוֹת כז) וְקוֹמָה חֲמֵשׁ אַמּוֹת: בְּנִיבָהּ הוּא דְּכְתִיב שְׁנִיבָהּ הַקִּלְעִים הַמְּזֻכָּרִים מִזֶּה וּמִזֶּה פִּרְכִּי בְּאֵמֶת מֵה אֲוֹלָם וְהַלִּימוֹד מְאוּלָם הָא צָרִיךְ לַעֲנוּן גְּבוּה יוֹתֵר מִכ' וצ"ע: תוּס' ד"ה אִמַּר וק' דלמקנ. לא ידעתי שעשו מזה קושיא והניחו בקושיא הא זהו אינו שם משנה או ברייתא רק דרב אחי סבר לומר כן ור"י דחי לה והיא הנותנת וא"כ י"ל דאב"י סבר כר"י וגם ר"א לא אמר כן בהחלט אלא דסבר לומר כן ואפשר דקיבל מר"י דוהיא הנותנת:

נִתְּנָה מִזֶּה: הֵהוּא חֲמֵשׁ אַמּוֹת: מַשְׁפַּת קִלְעִים וּלְמַטָּה לְמַטָּה מֵאוֹתָן ט"ו שְׁנַעֲדֵכוּ מִזֶּה וּמִזֶּה לְפֶתַח הָיוּ עוֹד חֲמֵשׁ גְּבִיהַ שְׁנֵי לְשָׂאֵר הַקִּלְעִים וְעַלִּיָּין נִתְּסִפוּ ט"ו בְּנִיבָה מִב' עֲבָרֵי הַפֶּתַח דְּהָיוּ לֹא כ' לִשְׁנֵי אַחֲרֵינָא בְּנִיבָהּ הוּא דְּכְתִיב דְּנִיבָה כָּל קִלְעִי הַחֲצָר סָבִיב ט"ו אִמְה אֲבָל לְרַחֵב הַפֶּתַח לֹא לְמַדְנוּ שְׁעוֹר וְלֵהָךְ לִשְׁנֵי גְרָסִין בְּמִסְקִנָּא הֵהוּא מַשְׁפַּת מִזְבַּח וּלְמַעְלָה שְׁהַמְזַבַּח גְּבִיהּ עֶשֶׂר וְהַקִּלְעִים גְּבוּיָהּ מִמֶּנּוּ חֲמֵשׁ דְּהָיוּ לֹא ט"ו כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה כְּפֶהן עוֹמֵד עַלְיוּ וְעַבְדָּהּ כְּדִיו וְכָל הָעָם רֹאִין אוֹתוֹ מִבְּחוּץ וְשִׁמְיָהֵן שְׁמַעֲמִי וְהָ עָקֵר וְכוּן מִפְרָשׁ בְּזָכָרִים בְּפִרְךְ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים (זְכָרִים ד' נט): וְהַמְּפָרֵשׁ לִשְׁוֹן רֹאשׁוֹן טוֹעֶה הוּא שְׁהִיָּה סָבוֹר דְּמִאֵן דְּפִרִּיךְ לִילְפּוּ מִפְתַּח שַׁעַר הַחֲצָר אֲנִיבָהּ פְּרִיךְ לְמַפְסָל גְּבִיהַ יוֹתֵר מֵה' אַמּוֹת וּמִשּׁוֹם הֵכִי אֲהַדֵּר לְאוֹתוֹמִי פֶתַח הַחֲצָר בְּנִיבָה כ': וְלֹא פְּלִיג ר' יְהוּדָה וְאִי מְאוּלָם גָּמַר לִכְשֶׁר בְּרוּחַב כ': וְתַנִּי בַר קַפְרָא בְּמַלְתָּה דר' יְהוּדָה עַד מֵאָה אִמְה: בְּשִׁלְמָא לְבַר קַפְרָא אֲכֹא לְמִימַר דר' יְהוּדָה מְאוּלָם גָּמַר וְלֹא מִכְשֶׁר בְּנִיבָהּ מֵאַרְבָּעִים וְהָא דַּתְנִי בַר קַפְרָא מֵאָה גְּזֻמָּא נִקְטָ מִשּׁוֹם דְּאִכְשֶׁר ר' יְהוּדָה בְּיוֹתֵר מִכ' וּמִשְׁלָשִׁים נִרְאִים לְבַר קַפְרָא גְּזֻמָּא וְנִקְטָ בְּמַלְתָּה טְפִי: אֲטַעֲיִתָּהּ לָרַב דְּאִמַּר לְעִיל ר' יְהוּדָה לֹא לְמַדָּה אֲלֵא מִפְתַּח אוּלָם הָא מִתְּנִיתָא דְּלִקְרַמָּה אֲטַעֲיִתָּה: פֶּתַחָא דְּמַלְכִּין סָתֵם פֶּתַחִי מַלְכִּים גְּבוּיָהֵן הִרְבִּיהַ: לָחִי קִנָּה אוֹ לִישׁ נַעֲוֹן אֲרַל כְּתַל הָאִחָד בְּרִאשׁוֹ: לֹא תִהְיֶינִי לֶה צוּרַת הַפֶּתַח לִכְשִׁיר רְחִיבוּ בְּיוֹתֵר מַעְשָׂרָה:

ההוא בָּאֲרוֹן כְּתִיב. אֵלָּא מִהֵכָּא: "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם". ^(ט) בִּין לִרְבִּנוּ ובין לרבי יהודה לילפּוּ מפתח שער הַחֲצָר, דְּכְתִיב: "אוֹרֶךְ הַחֲצָר מֵאָה בָּאֵמָה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת", וּכְתִיב: "וַחֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה קִלְעִים לַכֶּתֶר", וּכְתִיב: "וּלְכֶתֶף הַשְּׁנִית מִזָּה וּמִזָּה לְשַׁעַר הַחֲצָר קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה", מָה לְחַלּוֹ חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים, אִף כָּאן חֲמִשׁ בְּרוּחַב עֶשְׂרִים! "פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצָר" אֵיקָרִי, פֶּתַח סֵתֶמָּא — לֹא אֵיקָרִי. וְאִיבְעִית אֵימָא, כִּי כְתִיב: "קִלְעִים חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לַכֶּתֶר" — בְּגוּבָהָּ הוּא דְכְתִיב. גּוּבָהָּ?! וְהָא כְּתִיב: "וְקוֹמָה חֲמִשׁ אַמּוֹת!" הֵהוּא מְשַׁפֵּת מִזְבַּח וּלְמַעְלָה. וּרְבִי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהָא תַּנּוּ: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, וְלֹא פָּלִיג רַבִּי יְהוּדָה! אָמַר אַבְיִי: פָּלִיג בְּבִרְיֵיתָא, דְּתַנְיָא: וְהִרְחַב מַעְשָׁר אַמּוֹת יִמְעֹט, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֵינּוּ צָרִיךְ לְמַעֲט. וְלִיפְלוֹג בְּמִתְנִיתִין? פָּלִיג בְּגוּבָהָּ, וְהוּא הִדִּין לְרַחֲבָהּ. ^(י) וְאַפְתִּי, רַבִּי יְהוּדָה מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם גָּמַר? וְהִתְנַיָּא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה יִמְעֹט, וּרְבִי יְהוּדָה מַכְשִׁיר עַד אַרְבָּעִים וַחֲמִשִּׁים אַמָּה. וְתַנִּי בַר קַפְרָא: עַד מֵאָה בְּשִׁלְמָא לְבַר קַפְרָא גּוֹזְמָא. אֵלָּא לָרַב יְהוּדָה מֵאִי גּוֹזְמָא? בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה אַרְבָּעִים — גָּמַר מִפְתָּחוֹ שֶׁל אוּלָם, אֵלָּא חֲמִשִּׁים מִנָּא לִיָּה? אָמַר רַב הִסְדָּא: הָא מִתְּנִיתָא אֲטַעֲיִתִּיהּ לָרַב, דְּתַנְיָא: מְבוּי שֶׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּ

עין משפט גזר מצווה

א מו"י פו' מהל' כלאים הל' יא, סמג לאוין רפ, טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' מב:

ב מו"י פו' מהל' כלאים הל' יב, טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' מג:

ג מו"י פו' מהל' כלאים הל' ג, טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' לג:

ד מו"י פח' מהל' כלאים הל' יב:

ה מו"י פי"ז מהל' שבת הל' לו, סמג עשין דרבנן, טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' סח:

חֲלָל סָפֵה תַנּוּ וְהָא דְאָמַר בְּסֻפָּה (ר' וְאִנּוּן יוֹרְדִין לַתּוֹךְ כ' לֹא דִנְקֹא בְּתוֹךְ כ' כְּלוּמַר בְּתוֹךְ הַכֶּשֶׁר כ':

תַּנְיָא דְמִסַּע לָהּ אַע"ג דְּהִיכֹל בְּאֻמַּת בַּת שָׁשָׁה הָכָא אֲרַבְרָא חָאֵי דְאִית לִיה לְקַמֵּן דְּשָׁל מְבוֹי נְמִי בְּאֻמַּת בַּת שָׁשָׁה וְאַע"ג דְּהֵן עֲצוּבוֹת שְׁמַא שָׁל הִיכֹל נְמִי עֲצוּבוֹת הִיוּ א"נ אֶפִּילוּ לְאַבְי לְסִימְנֹא בְּעֻלְמֹא נִקְט גָּעִין אֻמוֹת אֲבָל מ"מ מִימֵי כְמוֹ שְׁהִיכֹל חָלְלוּ עֲשָׂרִים בְּאֻמוֹת דִּידָהּ הָכִי נְמִי מְבוֹי בְּאֻמוֹת דִּידָהּ:

כְּמֵאן דְאָמַר בְּאַרְבַּעַה פִּי וּמַשְׁהוּ יוֹתֵר דְּאִין פִּתַּח פְּחוֹת מַד' וְאִי לֹא הָיוּ מַשְׁהוּ יוֹתֵר א"כ לֹא הָיוּ אֲרַבּוֹ יוֹתֵר עַל רַחְבּוֹ וְאִינוּן נִתָּר בְּלַחֵי וְחוּרָה בְּדִלְמִירֵין לְקַמֵּן (שִׁירוּבִין ד' ה.) וְאַע"ג דְּאַבְי גּוּפָה אִית לָהּ לְקַמֵּן (שָׁס) דְּמַשְׁךְ מְבוֹי בְּד' אֻמוֹת הָכָא אֲלִיבָא דְרַב נַחֲמָן קֳאָמַר וְלֹה לֹא סְבִירָא לָהּ: **וְהָא אִיבָא רַצוּפִין דִּלְקֵלָא כּו'** כְּרַבְנֵן דְאָמְרִי כָּרִם הָיוּ וּא"ת הָא אִיבָא הָא דִּתְנֵן בְּמַסְבֵּית בְּלָאִים (פ"ד מ"ד) גָּזַר שְׁנִפְקַצָּה עַד י' אֻמוֹת דְּרִי הוּא כְּפִתַּח יוֹתֵר מִכָּאֵן כְּנֻד הַפְּקַצָּה אֲסוּר וי"ל דְרַב אֻמוֹת

קֳאָמַר: **כְּרַבְנֵן דְאָמְרִי כָּרִם** הָיוּ אִף עַל גַּב דְּרַבְנֵן מוֹדִים דָּלָא הָיוּ כָּרִם הִיכָא דְכִי נֹאמַר רוֹאִין אֶת הָאֻמְצָעִים כְּאִלוּ אֵינִים לֹא יִשְׁאֲרוּ שְׂתִים נָגַד שְׂתִים וְאִחַת יוֹצֵאָה וְגַב אַבְי לֹא אִירִי אֲלֹא בְּאֻמוֹת שְׁדַּאכְרוּ בְּפִרְשׁ וְלֹא בְּאֻמוֹת דְּמַשְׁתַּמַּע מִכָּלֵל דְּבִרְיָהֵן: כָּל אֻמוֹת שְׁאֲמֵרו חֲכָמִים בְּאֻמַּת בַּת שָׁשָׁה. לֹא אִירִי בְּהֵנָּה דְכַתִּיבִי כְּגוֹן אֲמֵה וְסוּר וְאֲמֵה סוּבָב:

(ד. וְהוֹצִין יוֹרְדִין לַתּוֹךְ כ' לֹא דִנְקֹא

חֲלָל סוּפָה תַנּוּ, **חֲלָל מְבוֹי תַנּוּ**.⁽ⁿ⁾ **אָמַר לִיה רַב פִּפְּא לְרַבָּא, תַּנְיָא דְמִסַּיעַ לָהּ:** מְבוֹי שְׁהוּא גְבוּהָ מַעְשָׂרִים אַמָּה יוֹתֵר מִפְתָּחוֹ שֶׁל הִיכָל יְמַעֵט. וְהִיכָל גּוּפוֹ חֲלָלוּ עֲשָׂרִים. אִיתִיבִיּה רַב שִׁימִי בַר רַב אֲשֵׁי לְרַב פִּפְּא: כִּיצַד הִיָּה עוֹשָׂה — מַגִּיחַ קוּרָה מִשְׁפַּת עֲשָׂרִים וּלְמַטָּה! אִימָא: "וְלִמְעָלָה". וְהָא "לְמַטָּה" קִתְּנִי! הָא קָא מְשַׁמַּע לֹז, דְלִמַּטָּה כְּלִמְעָלָה: מָה לְמַעְלָה חֲלָלָה עֲשָׂרִים, אִף לְמַטָּה חֲלָלָה עֲשָׂרָה. אָמַר אַבְי מִשְׁמִיָּה דְרַב נַחֲמָן: אֻמַּת סוּפָה וְאֻמַּת מְבוֹי בְּאֻמָּה בַּת חֲמִשָּׁה, אֻמַּת כְּלָאִים בְּאֻמָּה בַּת שִׁשָּׁה. אֻמַּת מְבוֹי בְּאֻמָּה בַּת חֲמִשָּׁה, לְמֵאי הִלְכְתָּא? לְגוּבְהוּ וּלְפִירְצַת מְבוֹי. וְהָא אִיבָא מִשָּׁה מְבוֹי בְּאַרְבַּע אֻמוֹת, דִּלְקוּלָּא! כְּמֵאן דְאָמַר בְּאַרְבַּעַה טַפְּחִים. וְאִיבְעִית אִימָא, בְּאַרְבַּע אֻמוֹת — וְרוּב אֻמוֹת קֳאָמַר. אֻמַּת סוּפָה בְּאֻמָּה בַּת חֲמִשָּׁה, לְמֵאי הִלְכְתָּא? לְגוּבְהָהּ וּלְדוּפֹן עֲקוּמָה.⁽ⁿ⁾ וְהָא אִיבָא מִשָּׁה סוּפָה בְּאַרְבַּע אֻמוֹת, דִּלְקוּלָּא! דְּתַנְיָא, רַבִּי אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, כָּל סוּפָה שְׂאִין בָּהּ אַרְבַּע אֻמוֹת עַל אַרְבַּע אֻמוֹת פְּסוּלָה! כְּרַבְנֵן, דְאָמְרִי: אֶפִּילוּ אֵינָה מַחֲזִקַת אֶלָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנָהּ. וְאִיבְעִית אִימָא: לְעוֹלָם רַבִּי הִיא, וְרוּב אֻמוֹת קֳאָמַר.⁽ⁿ⁾ אֻמַּת כְּלָאִים בְּאֻמָּה בַּת שִׁשָּׁה, לְמֵאי הִילְכְתָּא? לְקַרְחַת הַכָּרִם וּלְמַחּוּל הַכָּרִם.⁽ⁿ⁾ דְּתַנּוּ: קַרְחַת הַכָּרִם, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֻמוֹת, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: שִׁשׁ עֲשָׂרָה אֻמוֹת. וּמַחּוּל הַכָּרִם, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: שִׁשׁ עֲשָׂרָה אֻמוֹת, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: שְׁתֵּים עֲשָׂרָה אֻמוֹת.⁽ⁿ⁾ אִיזוּ הִיא קַרְחַת הַכָּרִם? כָּרִם שְׁחָרַב אִמְצָעִיתוֹ, אִין שָׁם שִׁשׁ עֲשָׂרָה אֻמוֹת לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם. הָיוּ שָׁם שִׁשׁ עֲשָׂרָה אֻמָּה — נוֹתָן לוֹ כְּדִי עֲבוּדָתוֹ, וְזוֹרַע אֶת הַמוֹתֵר. וְאִיזְהוּ מַחּוּל הַכָּרִם — בֵּין כָּרִם לְגֹדֵר. אִין שָׁם שְׁתֵּים עֲשָׂרָה אֻמָּה, לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם. הָיוּ שָׁם שְׁתֵּים עֲשָׂרָה אֻמָּה — נוֹתָן לוֹ כְּדִי עֲבוּדָתוֹ, וְזוֹרַע אֶת הַשָּׂאָר.⁽ⁿ⁾ וְהָא אִיבָא רַצוּפִים בְּאַרְבַּע אֻמוֹת, דִּלְקוּלָּא! דְּתַנּוּ: כָּרִם הִנְטוּעַ עַל פְּחוֹת מְאַרְבַּע אֻמוֹת, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֵינּוּ כָּרִם. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּרִם, וְרוֹאִין אֶת הָאִמְצָעִיִּים כְּאִילוּ אֵינָם. כְּרַבְנֵן, דְאָמְרִי הָיוּ כָּרִם. וְאִיבְעִית אִימָא: לְעוֹלָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרוּב אֻמוֹת קֳאָמַר. "וְרַבָּא מִשְׁמִיָּה דְרַב נַחֲמָן אָמַר: כָּל אֻמוֹת בְּאֻמָּה בַּת שִׁשָּׁה, אֶלָּא: הִלְלוּ שׁוּחָקוֹת, וְהִלְלוּ עֲצִיבוֹת. מִיתִיבִי: כָּל אֻמוֹת שְׁאֲמֵרו חֲכָמִים בְּאֻמָּה בַּת שִׁשָּׁה, וּבִלְבָד שְׁלֹא

חֲלָל סָפֵה תַנּוּ וְהָא דְאָמַר בְּסֻפָּה חֲחֻלָּה קוּימִי: מַשְׁפַּת כ' וּלְמַטָּה מְשַׁמַּע שְׁיָהּ עָבִי

הַקוּרָה בְּתוֹךְ כ': הָא קִמַּ"ל דְּשַׁעוּר שְׁתַּנּוּ חֲכָמִים לְמַטָּה מ' טַפְּחִים חֲחֻלָּל חָאֵי בְּשַׁעוּר שְׁאֲמֵרו בְּכ' לְמַעְלָה וְהָכִי קֳאָמַר מִתְּנִי מִינַּח אֶת הַקוּרָה מַשְׁפַּת כ' וּלְמַעְלָה וְכֵן לְמַטָּה אִם בָּא לְעִשׂוֹתוֹ נִמְוֶן מִינַּחָה מַשְׁפַּת עֲשָׂרָה טַפְּחִים וּלְמַעְלָה דְּבִפְחוֹת מַעֲשָׂרָה לֹא הָיוּ מְבוֹי: אֻמַּת מְבוֹי וְאֻמַּת סָפֵה אֻמוֹת שְׁדַּאכְרוּ בְּמְבוֹי וּבְסָפֵה בְּאֻמוֹת קְטָנוֹת שְׁעָרו וְאֻמוֹת שְׁדַּאכְרוּ בְּכָלִאִים בְּאֻמוֹת גְּדוּלוֹת שְׁעָרו וּלְקַמֵּן מִפְּרֵשׁ הִי נִינְהוּ ור"נ מִקְּקֳאָמַר הָכָא קְטָנוֹת וְהָכָא גְּדוּלוֹת ש"מ הָכָא חוּמְרָא וְהָכָא חוּמְרָא דְּחָי לֹא לְחוּמְרָא הִכִּי מַצִּי אָמַר הָנוּ גְּדוּלוֹת וְהָנוּ קְטָנוֹת הָא לֹא תַנּוּ בְּהוּ שְׁעוּרָא: לְמֵאי הִלְכְתָּא מַשְׁעָרִים אִלוּ שְׁבַמְבוֹי בְּקַטְנוֹת דְּתַתְּי חוּמְרָא: לְגַבְהוּ הֵנָּה כ' שְׁדַּאכְרוּ לְפָסֵל בְּגַבְהוּ מִפִּי אִיבָא כ' אֻמוֹת קְטָנוֹת פָּסְלִי אִי מַגְבָּה לֹה טַפִּי: וּלְפִרְצַת מְבוֹי דְקוּימֹא לֵן בְּהֵאֵי פִקְקֹא פִרְצַת מְבוֹי בִּיו"ד אֻמוֹת פָּסִיל לִיה וְקֳאָמַר רַב נַחֲמָן דְּבַעֲשָׂר אֻמוֹת קְטָנוֹת מִפְּסִיל: וְהָא אִיבָא אֻמוֹת שְׁדַּאכְרוּ בְּמַשְׁךְ מְבוֹי ד' אֻמוֹת וְאִם אֲרַבּוֹ פְּחוֹת מַד' אֻמוֹת פָּסִיל לִיה אַבְי לְקַמֵּן בְּפִרְקוּן (שִׁירוּבִין ד' ה.) דְאָמַר לְקַמֵּן הִיָּה פְּחוֹת מִיו"ד טַפְּחִים וּבָא לְהַשְׁלִימוּ עַד פְּמֵה חוּקָה בּוֹ בְּמַשְׁכּוֹ רַב יוֹסֵף אָמַר ד' טַפְּחִים אַבְי אָמַר ד' אֻמוֹת דְּמַשְׁךְ מְבוֹי בַּעֲיֵין ד' אֻמוֹת וּבְהָנוּ אֻמוֹת אֲתִירָא מְלֵתָה דְרַב נַחֲמָן לְקֵלָא דְּמַכְשַׁר לִיה בְּד' אֻמוֹת קְטָנוֹת: כַּמ"ד מַשְׁךְ מְבוֹי בְּד' טַפְּחִים סְבִירָא לָהּ לְרַב נַחֲמָן וְלֹא הֲפָרוּ אֻמוֹת בְּשַׁעוּר מַשְׁכּוֹ וּפְלוגְתָּא דְאַבְי וְרַב יוֹסֵף הִיא: רַב אֻמוֹת הַנְּכָרוֹת בְּמְבוֹי קֳאָמַר רַב נַחֲמָן רַב נַחֲמָן דְלֵהָנוּ קְטָנוֹת וְלֹא אֲבָל אֻמוֹת מְבוֹי קֳאָמַר: לְגַבְהָהּ שְׁדַּאכְרוּ כ' אֻמוֹת לְפָסְלָהּ: וּלְדַפֵּן עַקְמָה דִּתַּנּוּ (סָפֵה ד' ה.) בֵּית שְׁנִפְחַת וְסָפֵךְ עַל גַּבִּי הַפְּחַת בְּסָכֵךְ כָּשֵׁר

וְתַקְרַת הַעֲלִיָּה נוֹתֵרַת סְבִיב וּמַפְסַקַת בִּין סָכֵךְ כָּשֵׁר לְפִנּוֹת אִם יֵשׁ בִּין סָכֵךְ כָּשֵׁר לְדַפֵּן ד' אֻמוֹת פְּסוּלָה וְלֹא אֲמִירֵין דַּפֵּן עַקְמָה פְּחוֹת מַד' אֻמוֹת כָּשֵׁרָה דְאֲמִירֵין חוּצִין לִיה לְהֵאִי סָכֵךְ פְּסוּל כְּאִלוּ הוּא מִן הַדְּפִנּוֹת שְׁנַעֲקִמוּ לְמַעַל וְיֹאבֹו עַד סָכֵךְ כָּשֵׁר וְהָיוּ אִין כָּאֵן הַפְּסֵק וְקֹא אֲתִירָא רַב נַחֲמָן לְמִימַר דְּבִאֻמוֹת קְטָנוֹת מַשְׁעָרֵין לִיה וּמַפְסָלָא בְּעֲשָׂרִים טַפְּחִים וְהָיוּ חוּמְרָא: וְהֵאִיבָא אַרְבַּע אֻמוֹת הַנְּכָרוֹת בְּמַשְׁךְ סָפֵה דְחָי מַכְשַׁקַת לִיה בְּקַטְנוֹת אִיבָא קֵלָא וְרַב נַחֲמָן כִּיל וְאָמַר כָּל אֻמוֹת סָפֵה בְּקַטְנוֹת וְאִי אָמַר רַב נַחֲמָן כְּרַבִּי הָיוּ קֵלָא: וְאִיבְעִית אִימָא רַב נַחֲמָן לְעוֹלָם כְּרַבִּי וְהֵאִי דְאָמַר רַב נַחֲמָן אֻמוֹת סָפֵה בְּקַטְנוֹת לֹא בְּאֻמוֹת דְּמַשְׁךְ סָפֵה אֲלֹא בְּשָׂאֵר אֻמְרִים עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֻמוֹת אִם קַרְחָתָה עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֻמוֹת מִתָּר לִזְרַע שֵׁם וְאִם פְּחוֹת מַכ"ד אֻמוֹת אֲסוּר לִזְרַע שֵׁם וּלְקַמֵּן מִפְּרֵשׁ מֵאִי קַרְחַת וּמֵאִי מַחּוּל: שְׁחָרַב בְּאֻמְצָעִיתוֹ שְׁהָרִי יֵשׁ שֵׁם גְּבִיִּים סְבִיב הַקְּרַחָה י"ו אֲמֵה עַל י"ו אֲמֵה וְכֵן אִם הִלְכָּה הַקְּרַחָה עַל פְּנֵי כָּל רַחֵב הַכָּרִם שְׂאִין שֵׁם גְּבִיִּים אֲלֹא מַכ' צַדִּי הַקְּרַחָה בַּעֲיֵין י"ו רַחֵב הַקְּרַחָה: וְאִם לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם אֶפִּילוּ בְּאֻמָּה הָאֻמְצָעִית דַּד' אֻמוֹת שְׁבַצַד הַכָּרִם מִתָּה וְד' אֻמוֹת שְׁבַצַד זֶה אֲחֵל הַכָּרִם הוּוּ עֲבוּדַת הַכָּרִם דִּתַּנּוּ (כְּלָאִים פ"ו מ"א) בְּמֵה עֲבוּדַת הַכָּרִם (מִלָּא) ד' אֻמוֹת כְּמִלָּא בְּקֹר וְכִלִּים שְׁהָיוּ בּוֹצֵרִים אוֹתָהּ בְּשׁוּרִים וּבַעֲגָלוֹת וּבַעַת הַחֲרִישָׁה חוֹרְשִׁים אוֹתָהּ בְּשׁוּרִים הִלְכָּךְ כְּכָרִם דְּמוּ וְאִם נִשְׁאָרו ח' אֻמוֹת בִּינְיָתִים לְבַד אוֹתָן ד' לְכָל צַד דְּכִי שְׂדֵית פִּלְגָּא לְהָכָא וּפִלְגָּא לְהָכָא אִיבָא ד' אֻמוֹת מְקוּם חֲשׁוּב לְכָל חַד לֹא בְּטוּלִי לְגַבִּי כָּרִם וּמִתָּר לְזַרְעוֹ וּבְצִיר מַח' אֻמוֹת שְׂדִי פִלְגָּא לְהָכָא לִיבָא ד' אֻמוֹת מְקוּם חֲשׁוּב וּבְטוּל לְגַבִּי כָּרִם וּלְבִית שְׁמַאי לֹא חֲשִׁיב שְׂדָה בְּפְחוֹת מַח' אֻמוֹת הִלְכָּךְ כ"ד אֻמוֹת בַּעֲיֵין ד' לַעֲבוּדַת הַכָּרִם מִכָּאֵן וּכְנֻגְדָן מִכָּאֵן פִּשּׁוּ י"ו שְׂדֵי שְׁמֵנָה לְהָכָא וְשְׁמֵנָה לְהָכָא. אִיבָא שְׂדָה וְלֹא בְּטוּלִי אִי נְמִי סְבִירָא לְהוּ לְבִית שְׁמַאי עֲבוּדַת הַכָּרִם ח' אֻמוֹת: מַחּוּל הַכָּרִם בִּין כָּרִם לְגֹזֵר דְּהָנוּ סְבִיב כְּמוֹ מַחּוּלוֹת: יֵשׁ שֵׁם י"ב אֻמוֹת לְבִית הֵלֵל נוֹתָן ד' אֻמוֹת לַעֲבוּדַת הַכָּרִם וְזוֹרַע הַשָּׂאָר: אִין שֵׁם י"ב אֲמֵה לֹא יָבִיא זֶרַע לְשָׁם דַּד' אֻמוֹת דְּלֵהָדִי כָּרִם עֲבוּדַת הַכָּרִם וְד' אֻמוֹת דְּלֵהָדִי כְּתָל כְּתָל אֲפִקוּרִי מִפְּקָר לְהוּ אֻמְצָעִיתוֹ אִי אִיבָא ד' אֻמוֹת חֲשִׁיב וְאִי לֹא בְּטוּל לְגַבִּי כָּרִם וְהָכָא לֹא בַּעֲיֵין י"ו אֲמֵה שְׂאִין הָאֲפִסוּר אֲלֹא מַצֵּה אֲחַד וְהָכִי מִפְּרֵשׁ לָהּ בְּפִרְק כָּל גְּבוּת (לְקַמֵּן שִׁירוּבִין ד' ג.) וְקֹא אָמַר רַב נַחֲמָן דְּבִאֻמוֹת גְּדוּלוֹת מַשְׁעָרֵין וְלְחוּמְרָא וְלֹא מַשְׁתַּרְיָא בְּקַטְנוֹת: וְהָא אִיבָא רַצוּפִין שְׁסָמוּכָה שׁוּרָה לְשׁוּרָה יוֹתֵר מִמֶּה שְׁתַּנּוּ חֲכָמִים שַׁעוּר שָׂאִם אִין בִּין שׁוּרָה לְשׁוּרָה ד' אֻמוֹת אֵינוּ כָּרִם הוֹאִיל וְאִין לֹו כָּל כְּרָפּוֹ וְהַלְנִיךְ עֲגָלָה וּמִתָּר לִזְרַע בְּכָלֵן לָר' שְׁמַעוֹן וּבְהֵנָּה אֻמוֹת אֲתִירָא מְלֵתָה דְרַב נַחֲמָן לְקֵלָא דְחָי אִיבָא ד' אֻמוֹת קְטָנוֹת אֲמִירֵין אֵינוּ כָּרִם עַד דְּאִירָא גְּדוּלוֹת: עַל פְּחוֹת מַד' אֻמוֹת שְׂאִין בִּין שׁוּרָה לְשׁוּרָה ד' אֻמוֹת אֵינוּ כָּרִם וּמִתָּר לִזְרַע לְשָׁם: וְרוֹאִין אֶת הָאֻמְצָעִיִּים הַנְּטוּשִׁין בְּתוֹךְ רֹחַ הַקָּרָאִי לְהִיֵּית בִּין שׁוּרָה לְשׁוּרָה: כְּרַבְנֵן סְבִירָא לָהּ לְרַב נַחֲמָן: דְאֲמִרִי כָּרִם הִלְכָּךְ לֹא הֲפָרוּ אֻמוֹת בְּכָלִאִים לְעַיֵן רַצוּפִים: הֲלֵנוּ שׁוּחָקוֹת אֻמוֹת כְּלָאִים מוֹדְדִין בְּטַפְּחִים גְּדוּלִים וְשָׁל סָפֵה וּמְבוֹי עֲצוּבוֹת מַצְמֻמוֹת לְחוּמְרָא:

מבוי פרק ראשון עירובין

מסורת הש"ס

א סוכה ג.

ב סוכה ג; סוכה ז:

ג משנה כלאים

ד לקמן צג.

ה משנה כלאים; תוספתא כלאים

ו משנה כלאים; בבא בתרא פג.; בבא בתרא לז.; בבא בתרא קב:

גליון הש"ס

גמ' לקרחת הכרם. ק"ל אמאי לא נקט ולעבודת הכרם שהוא כד"א:

רש"י ד"ה ולפירצת מבוי כו' ב"י אמות פסל להו וכו' דב"י אמות קטנות. לישנא קלילא הוא דהא ב"י אמות לא הוי פרצה רק ביתר מעשר:

תוס' ד"ה כמאן וכו'. דאין פתח פחות מד'. לקמן י"ב ע"א:

תורה אור השלם

לא יתנוע פרמץ כלאים פוֹרְתִיקַדֵּשׁ המלצָה הזָרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וּתְבוֹאֹת הַכָּרִם [דברים כב, ט]

	עין משפט בר מצוה
א מו"י פב' מהל' בית הבחירה	
הל' ו:	
ב מו"י פי"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ב:	
ג מו"י פט"ז מהל' טומאת צרעת הל' ז, סמג עשין רלט:	
ד מו"י פט"ז מהל' טומאת צרעת הל' ו:	
ה מו"י פג' מהל' טומאת מת הל' ב, סמג עשין רלח:	
ו מו"י פה' מהל' נזירות הל' ב, סמג לאוין רנ:	

	
בְּאִמָּה בינונית אמה וטפח מאלו וקשה דלא הוה ליה למכתב וחיך בוי"ו כיון דקאי לאמות ונראה כמו שפירש"י בפרוש יחזקאל דפרש באמות אמה אמות גדולות שהא אמה וטופח בשל אמה פת ה' וכן תרגם יונתן באתקא דהיא אתתא ופשך וקאי אפשר אמות המזבח וחיך האמות הוו קטנות: גָּפֹן בְּדִי רביעית י"ז לנזיר פרש"י לחיבו מלקות וקשה דלא הוה דומיא דאחרניי דמשערינן בהו מלי אחרניי ונראה כפרש"י דסבא (ד' י.) דפרש שאס אכל עגבים וחרצנים ולולבים מנפן איבא למ"ד בקרביעית וזה ציון משערינן שניחך כוס מלא יין וישים בו עלין ולולבין פשעור מה שאכל ואם יצא רביעית חזב ואם היה בל לשער צמים היה יוצא רביעית בפחות שאין נגדשין על שפת הבלי כמו יין וכה"ג תניא בתוספתא כיצד יעשה מביא כוס מלא יין ומביא זית אגורי ונותן לתוכו וסופע אם שתה פיוצא בו חזב ואם לאו פטור דדברי ר' עקיבא רבי אלעזר בן עזריה אומר אינו חזב עד שישתה רביעית יין ואתיא לשמעתין דרבי אלעזר בן עזריה ובפ' ג' מינין (קזיר ד' לז.) תנן אינו חזב עד שיאכל עגבים בזית משנה ראשונה אומרי עד שישתה רביעית יין רבי עקיבא אומר רפי' קזיר ששרה פתו ציון ויש בו כדי לצרף בזית חזב וקאמר בגמ' ת"ק מדמי להו אסורי קזיר רבינא לשתייה פרוש ת"ק הינו משנה ראשונה מדמיא רבינא לשתייה ובעי פאכילת עלין ולולבין גמי רביעית ונקט דמתניתין שתייה משום דאכילה מנה ילפינן וטעמא משום דכתיב לא ישתה יגרי זמני ולא חס לפרש סם טעמא דר' עקיבא כיון דאמר קרא ונעבדים לחים ויבשים לא יאכל מה רבינא בזוית אף כל בזוית והא דנקט רבינא דמשנה אחרונה משום דשתייה ילפינן מנה וכל חד נקט מדוי דזילף מנה וא"ת ומ"מ מאי נפקא מנה לשער ציון והלא בלי המחוזיק רביעית הוא ביצה ומחצה ומה שמפיל ביצה . ומחצה בין יין וצין מים אם שער עלין ולולבין שאכל ופילו בל כד חזב וי"ל דנפקא מנה	

אם יש בלי שמחוזיק מה שמפיל ביצה ומחצה מן היין שלא ישער עלין ולולבין בכוס מלא מים עד שיתמלא הבלי שהה הבלי אינו מחזיק ביצה ומחצה מן המים שאינן עבין כמו יין ונמצא שאין הבלי זה רביעית ולחק: הנה"ה. וקשה דשמעתין אתיא דלא דמשנה אחרונה ועוד דבספרים ישנים מצא ר"ת דגרוסינ דקזיר (ד' לח:) תנא קמא לא מדמי להו לכל אסורי קזיר לאכילה משמע להך גרסא דבאכילה לא פליגי אלא הוי לכלי עלמא בבזית וכן משמע בירושלמי דלא פליגי באכילה דקאמר משנה ראשונה עד שישתה רביעית דא דרשיןן שגר שגר דכתיב גבי שגר רביעית ההין מה להלן רביעית אף כאן רביעית חזרו לומר לא יאכל ולא ישתה מה רבינא בבזית אף שתייה בבזית משמע דאכילה לכלי עלמא בבזית ונראה לרבינו תם דגרסינן בשמעתין גפן כדי בזית יין לנזיר וקשה לפרוש רבינו תם כך יכול לשער צמים כמו ציון דמקום שיש זית אגורי ישים עלין ולולבין אם ופילו שעור עלין ולולבין שאכל בפשעור שפיל הזית הן מים הן יין חזב ואי בשתייה אורי לחיבו אם שתה בפשעור מה שמפיל זית אגורי מן היין דמשערינן ציון שהוא דבר מועט ולא צמים פשיטא כיון דשתייה יין שלא ישער אלא ציון ומה צריך קרא וגם לפ"ה קשה מאי נפקא . מנה ולי נראה דלפ"ה לא קשה כלל דרביעית של תורה הוא ארצעיים על ארצעיים כפי פלחמרינן בערבי פסחים (ד' קט.) וזהו מה שמפיל ביצה ומחצה מן המים לפי חשבון דמ' סאה דמקנה והשתא משערינן עלין ולולבין שאכל בפשעור שפילו מן בלי מלא ארצעיים על ארצעיים שהוא שעור גדול ולא משערינן בפשעור שפילו מן המים שהוא דבר מועט. ע"כ הנה"ה:

פת חמיין אין שזיה בה כפת שעורין: **מסב** שהיה זו בהסבה שערותו ולא בנאכלת בעמידה והולך ובא שהוא שזיה באכילתו ויתר: ואופלה בלפתן שגאכלת מהר: ואינו מטמא באהל שום עצם בלא בשר עד שהיה סם שדרה שלמה או גלגלת או רב בגינו שפי שוקים וירך אחת או רב מיניו קב"ה אברים: רביעית יין לנזיר לחיבו מלקות:

מבוי פרק ראשון עירובין

שלא יהו מכוונות כדמפרש ואזל שהיו אמות בלאים שוחקות ושל מבוי וסבה עצבות: ואלה מדות המזבח באמות אמה וטפח פי' בקונט' באמות קטנות שיש

אלא לאפוי קשויא הא דקתני כל אמות באמה פת ששה: אימא אמת בלאים באמה פת ששה והכי קאמר כל אמות שאמרו בכלאים באמה פת ששה ובלבד שלא יהו מכוונות מצמצמות אלא גדולות בטפחים שוחקות: לאפוי ודאי תנאי היא דלא מצו לאוקמי לרבנן בותה דהא כל אמות קאמרי: לרבא מי לימא תנאי היא מי אמרינן רבן שמעון בן גמליאל פליג עליה למימר אמת בלאים באמה פת ששה אבל שאר אמות כגון סבה ומבוי באמה פת חמשה או דלמא פרושי קא מפרש רבן שמעון בן גמליאל למלתייהו דרבנן דאמרי ובלבד שלא יהו מכוונות דיש מקן שוחקות ויש מקן עצבות ולא פרשו אחיה מקן שוחקות ואחיה מקן עצבות ואתא איהו לפרושי דהנך דכלאים להוו שוחקות כדקתני ובלבד שלא יהו מצמצמות ולהכי אדכר בלאים ולא למעוטי שאר אמות להיות בנות חמשה אלא למעוטינהו דלא להוו שוחקות: הא אתא לאשמועינן אמת בלאים לא יצמצם ולפרושי מלגה דתנא קמא הוא דאתא ולא למעוטי שאר אמות מפת ששה: לא למעוטי אמה יסוד ואמה סובב גלגל בנות ששה הן: באמות אמה אמה וטפח באמות קטנות פת חמשה שיש באמה פת ו' בינונית אמה וטפח מאלו: חיק האמה נמדד באמות קטנות וכן אמה רחב וכן גבולו על שפתו זרת האחד וזה גב המזבח בלן באמות קטנות הללו: חיק האמה זה יסוד חיק על סם שהוא חקויי ותקונו של מזבח מלמטה: אלו הקרנות שהן אמה על אמה והאי דכתיב זרת האחד מאמצעית רחבו של קרן מודד זרת שהוא חצי אמה לכל רוח דהוי אמה על אמה: וזה גב המזבח כלומר באמה קטנה זו נמדד האמה של מזבח והרב דכתיב בה אמה ארכו ואמה רחבו (שמות ל) ובמסכת מנחות בפרק שפי הלחם (מנחות ד' צ:) מפרש ליה להאי קרא דאמה יסוד דקאמרי בקטנה לאו ברחב בניסת היסוד אלא בגובה עליותו דאמר מר עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד אבל רחב הבניסה בלחמת פת ששה ואמה סובב בניסה דלה באמה קטנה ולא חמש אמות של עלית גבהה באמה קטנה דתנן עלה חמש וכנס אמה זה הסובב וקרנות לא שגא גבהן ולא שגא רחבן באמה קטנה: הנה"ה - באשר מפרש בקונטרס שמע רבינו מר' יעקב בר יקר ועתה חזר בו דקשאי ליה מה שתרגם יונתן אמה אמה וטפח אתתא דהיא אתתא ופשך ונמצא דבאמה גדולה מריר ועוד אם בדברי האון לא הי לו לכתיב וחיך פי אם חיק האמה ופרש לנו רבינו הכי למעלה הזכיר מדות המזבח והאריאל שמים עשרה אמה ושאר מדותיו ועתה כך אמר הכתיב אלא מדות המזבח שאמרתיו לך הכל נמדדו באמה שהיא אמה וטפח וחיך שהיא יסוד אינו נמדד אלא באמה שהיא אמה קטנה ולא באמה שהיא אמה וטפח ועתה דברי יונתן בן גזיאל קיימין כך שמעתי ועקר. ע"כ הנה"ה: שעורין שנתנו חכמים לכל דבר כגון בזית דם חלב פגול ונותר וכזית מן המת שמטמא באהל ושאר שעורין דמפרש לקמן: חציצין חצצה הפוסלת בטבילה: ומחיצין הלכות מחצה שתהא גבוהה עשרה וכן שאר הלכותיה הלכה למשה מסיני: לשעורין גלאמר וכל אלו משערינן בהן דברים אחרים: בליו על פתפיו וסגדליו וטבעותיו כגדיו שאינן מלכשין בו דרך מלבוש דומיא דכליו על פתפיו: הוא והן טמאין מדי שאף הן באין אל הבית וכתוב והבא אל הבית (ויקרא י"ד:מ"ו): היה לבוש בליו וכן כלם דרך לבישתן הרויין בגדיו ובטליו אצלו וכתוב (סם) והאכל בבית יבכם את בגדיו ודקשין בתורת כהנים מקרא דהאי אוכל לאו רבינא ממש הוא אלא שישתא כדי שעור רבינא ובבואה בלא שהיה אינו מטמא בגדים: פרם ד' ביצים הן מזון סעודה בינונית פרם לשון פרוסה ששערויה בחצי ככר האומר בערוב דבעינן מזון כ' סעודות ומנן התם חציה לבית המנגע בפרק כיצד (לקמן עירובין ד' פב:):

פת חמיין אין שזיה בה כפת שעורין: **מסב** שהיה זו בהסבה שערותו ולא בנאכלת בעמידה והולך ובא שהוא שזיה באכילתו ויתר: ואופלה בלפתן שגאכלת מהר: ואינו מטמא באהל שום עצם בלא בשר עד שהיה סם שדרה שלמה או גלגלת או רב בגינו שפי שוקים וירך אחת או רב מיניו קב"ה אברים: רביעית יין לנזיר לחיבו מלקות:

מסורת הש"ס

א סוכה ה:
ב בבא מציעא עה: בבא קמא עה.
ג סוכה ה:
ד ברכות מא.
ה משנה ננעים; תוספתא ננעים; ספרא מצורע פרק ה ח; חולין עא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אלו תקרנות וכו' זרת שהוא חצי אמה. ע"י לקמן דף כא ע"א ובתוס' שם ד"ה א' מג':

תורה אור השלם

[יחזקאל מג, יג]
[דברים ח, ת]
[ויקרא יד]
[במדבר ו]

כָּל כְּלִי בַעֲלֵי בָתִּים שְׁעוּרָן פֿרמאָנים גיפי

י"ו (מ"א) אָבֿל גיפי פֿלי חָרָס תַּנָּן כפ"ג (מ"א) דָּכְלִים הַעֲשִׂיִּים לֹאכָלִים שְׁעוּרָן בַּזֵּית וְהָא דְאָמַר בְּסוּף הַמַּצְנִיעַ (שָׁבֵת ד' צה:) חֲמֵשׁ מִדּוֹת בְּכָלִי חָרָס נִקָּב פֿמוּצִיא

זֵית וְכוּ' וְעַלִּין כָּלִי הוּא לִקְבֵּל בּוֹ רִמּוּנִים הָיִנוּ הֵיכָא דִּיחֲדוּ לִרְמּוּנִים אָבֿל סְתָמָא

ה' מו"י פד' מהל' מקואות הל' א, טוש"ע יו"ד סי' רא סעי' א:

ו מו"י פב' מהל' מקואות הל' טו, טוש"ע יו"ד סי' קצח סעי' ה:

ז מו"י פא' מהל' מקואות הל' יב, סמג עשין רמח, טוש"ע יו"ד סי' קצח סעי' א:

ח מו"י פו"ח מהל' שבת הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

כָּלִי עַן מַתְנִיא בְּמַסְכֵּת כְּלוּם פֿרָק

^(א)^(א)**וַתֵּאָנְהָ**: בַּגְּרוּגִית לְהוֹצִאת שַׁבֵּת. ^(באב)^(א)”רִמּוֹן”, פֿדִתְנָן:

כָּל כְּלִי בַעֲלֵי בָתִּים שִׁיעוּרָן פֿרימוֹנִים. ^(א)”אַרְצָא זֵית שְׁמָן (וּדְבַשׁ)”: אַרְצָא שְׁכָּל שִׁיעוּרֵיהָ בַּזֵּיתִים. כָּל שִׁיעוּרֵיהָ סִלְקָא דַּעֲתָהּ?! וְהָאִיכָא הֵנִי דְאָמְרוּ! אֱלָא אֵימָא: אַרְצָא שְׁרׁוב שִׁיעוּרֵיהָ בַּזֵּיתִים. ”דְּבַשׁ”, בְּכוֹתָבֵת הַגֹּסֶה לְיוֹם הַפִּיפּוּרִים. וְתִיסְבָּרָא שִׁיעוּרִין מִיכְתָּב כַּתִּיבִי? אֱלָא

הַלֵּכְתָּא נִינְהוּ, וְאַסְמִכִּינְהוּ רַבָּנָן אַקְרָאִי. ^(דיוג)חֲצִיצִיּוֹן דְּאוּרִייתָא נִינְהוּ! דְּכַתִּיב: ”וַרְחֵץ אֶת כָּל בִּשְׁרוֹ (בַּמִּים)”, שְׁלֹא יִהְיֶה דָּבָר חוּצָץ בֵּין בִּשְׁרוֹ לַמִּים. ”בַּמִּים” — בְּמִי מְקוּה. ”כָּל בִּשְׁרוֹ” — מִים שְׁכָּל גּוֹפּוֹ עוֹלָה בְּהוֹן.

וְכַמָּה הֵן — אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְשִׁיעֲרוֹ חֲכָמִים מִי מְקוּה אַרְבָּעִים סָאָה. ^(ה)כִּי אֵינְטֻרֵיהָ הִיילִכְתָּא, לִשְׁעָרוֹ. וְכִדְרַבָּה בַר רַב הוֹנָא, דְּאָמַר רַבָּה בַר רַב הוֹנָא:

נִימָא אַחַת קְשׁוּרָה חוּצָצַת, שְׁלֹשׁ אֵינָן חוּצָצוֹת, שְׁתֵּים אֵינִי יוֹדַע. שְׁעָרוֹ נָמִי דְּאוּרִייתָא הוּא, דִּתְנִינָא: ”וַרְחֵץ אֶת כָּל בִּשְׁרוֹ” — אֶת הַטָּפֵל לְבִשְׁרוֹ, וְזֵהוּ שְׁעָר! ^(ו)כִּי אֲתֵאִי הִיילִכְתָּא לְרוּבּוֹ וְלִמִּיעוּטוֹ וְלִמְקַפִּיד וּלְשְׂאִין מְקַפִּיד, וְכִדְרַבִּי יִצְחָק. דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק: דָּבָר תּוֹרָה רוּבּוֹ וּמְקַפִּיד עָלָיו חוּצָץ, וְשְׂאִינוֹ מְקַפִּיד עָלָיו אֵינוֹ חוּצָץ. וְגַזְרוּ עַל רוּבּוֹ שְׂאִינוֹ מְקַפִּיד מִשּׁוּם רוּבּוֹ הַמְּקַפִּיד, וְעַל מִיעוּטוֹ הַמְּקַפִּיד מִשּׁוּם רוּבּוֹ הַמְּקַפִּיד, ^(ז)וְלִיגְזוֹר נָמִי עַל מִיעוּטוֹ שְׂאִינוֹ מְקַפִּיד מִשּׁוּם מִיעוּטוֹ

הַמְּקַפִּיד, אִי נָמִי מִשּׁוּם רוּבּוֹ שְׂאִינוֹ מְקַפִּיד! הֵיא גּוֹפָה גִּזְרָה, וְאַנָּן גִּיקוּם וְנִיגְזוֹר גִּזְרָה לְגִזְרָה? מַחֲיִצוֹת, דְּאוּרִייתָא נִינְהוּ! דְּאָמַר מַר: אַרְוֹן תִּשְׁעָה וּכְפוֹרֶת טַפַּח, הָרִי פֶּאֶן עֲשֻׂרָה. לֹא צְרִיכָא, לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר: אַמַּת בִּנְיָן בְּאַמָּה בַּת שֵׁשָׁה. אַמַּת כְּלוּם בְּאַמָּה בַּת חֲמִשָּׁה.

וּלְרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר: כָּל הָאֻמּוֹת הָיוּ בְּבִינוּנִית, מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? לְרַבִּי מֵאִיר, כִּי אֲתֵאִי הִילִכְתָּא — לְגוּד וּלְלָבוּד וּלְדוּפּוֹן עַקוּמָה. הִזֵּה גְבוּהַ מַעְשָׂרִים אַמָּה וּבָא לְמַעְטוֹ, כַּמָּה מַמְעֻט? כַּמָּה מַמְעֻט?! כַּמָּה דְּצִרִיָּה לֵיהּ! ”אֱלָא:

רַחֲבּוֹ בְּכַמָּה? רַב יוֹסֵף אָמַר: טַפַּח, אֲבִיזִי אָמַר: אַרְבָּעַה. ^(ח)לִימָא בְּהָא קָא מִיפְלָגִי דִּמְאָן דְּאָמַר טַפַּח, קוֹסְבַר: מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוֹרָה,

וּמֵאָן וּכְפֻרַת טַפַּח אַרְוֹן גִּבְהוֹ תִשְׁעָה טַפָּחִים דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ה: כ"ב) וְהָמָּה וְחֻצֵּי קוּמְתוֹ וּכְפֻרַת טַפַּח הָרִי עֲשֶׂהָ וּכְתִיב וּזְבַרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַפִּכְרֶת וּתְנִינָא כפ"ח דספָה (ד' ה.) רבי יוסף אומר לעולם לא ירדה שכניה למטה מעשֶׂהָ דכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ולמטה מעשֶׂהָ טַפָּחִים חֲסִיב אֶרֶץ דְּכַתִּיב וּזְבַרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַפִּכְרֶת אֵלמָא עֲשֶׂהָ הִי מַחְצֶה דְלַמְעֵלָּה מַעֲשֶׂהָ לֹא חֲסִיב לֹא רְשׁוּת תַּחֲתִית אֵלָא רְשׁוּתָא אַחֲרִיתִי: טַפַּח כְּנָגַד רַחֲבָה שֶׁל קוֹרָה וְתַחֲתִיָּה: אַמּוֹת גִּבּוֹן גִּבּוֹן אַמּוֹת הַקֶּרְשִׁים וְהִירִיעוּת: אַמַּת כְּלוּם כְּגוֹן אַמּוֹת הָאֲרוֹן וְהַמַּדְבָּחוֹת וְהַשִּׁלְחוֹן: בְּאַמָּה בַּת חֲמִשָּׁה הִשְׁתַּתָּ לֹא נִפְקָא לֹא מֵאֲרוֹן מִזֵּי דְלַר' וְהִנֵּה לֹא הִי לְאֲרוֹן בְּדַזִּי כְּפֻרַת אֵלָא שְׁמִנָּה טַפָּחִים וּמַחְצֶה: בְּבִינוּנִית בְּאַמָּה ב' ו' בִּינוּנִית לְכָל אֶדָם וְיֵשׁ גְּדוּלָּה מִמֶּנָּה בְּדִאָמַר בְּרִיצֵי צוּלִין (פָּסָחִים פו.) שְׁתֵּי אַמּוֹת הִי בְּשׁוֹשׁן הַבִּירָה אַחַת יִתְרָה עַל שֶׁל מִשָּׁה חֻצֵּי אֶרְצֵה וְאַחַת יִתְרָה עָלֶיהָ חֻצֵּי אֶרְצֵה נִמְצְאָת. יִתְרָה עַל שֶׁל מִשָּׁה

וְרִנְיָתָּה הִיא תֵּאָנְהָ יבִשָּׁה וְבָּשָׂה שְׁעָרוֹ כָּל אוֹכַל אֶדָם לַעֲנִין הוֹצִאת שָׁבֵת דִּתַּנָּן: (שָׁבֵת ד' עו:) הַמוּצִיא אֶכְלִין בַּגְּרוּגִית:

בַּעַל הַבֵּית חָס עַל כְּלוֹי וְאִם נִקָּב פֿמוּצִיא זֵית מַצְנִיעוֹ לְאִגְחוּס כַּאֲנֹחַ מַצְנִיעוֹ לְרִמּוּנִים לְפִיכָךְ אִם נִטְמָא וְנִקָּב עַלִּין טְמֵא עַד שְׁנִיקָב בְּמוּצִיא רִמּוֹן וְהָיִנוּ שְׁעוּרָן פֿרמּוּנִים אָבֿל כָּלִי אֲמֹן הָעוֹמֵד לְמַכַּר טְהוֹר בְּנִיקָב קֶטָן: רַב שְׁעוּרָה בַּזֵּיתִים אִכִּילַת חֵלֶב וְזָם וְנוֹתֵר וּפְגוּל וְטְמֵא וּנְבֵלָה וּבִדְמָה טְמֵאָה וְיִבְשָׁר הַמֵּת לְהֵאֱהִיל וְיִמָּנַע נְבֵלּוּת: כָּל דְּבַשׁ הָאֲמוּר בַּתּוֹרָה דְּבַשׁ תַּמְרִים וְכִדְאָמַר הַתָּם (כַּפּוּרִים פ"א מ"ג) אִין מְבִיאִין כַּפּוּרִים כִּי אִם מו' הַמִּינִין וְלֹא תַמְרִיםִּים שְׁבָהֲרִים וְלֹא מִפְּרוֹת שְׁבַעמִקּוּס אֵלמָא פִּשְׁטֵא לִיהַ לַתַּנָּא דְתַמְרִים מו' הַמִּינִין דְּהָיִנוּ דְּבַשׁ:

בְּמִים בְּמִי מְקוּה הַמְּכַנְסִין מַשְׁמַע וְאע"ג דְּלֹא חֵיִים מְדֻלָּא כְּתִיב חֵיִים: כָּל בִּשְׁרוֹ מַשְׁמַע כָּל בִּשְׁרוֹ פֶּאֶסְד: לְשְׁעָרוֹ שְׁתַּפְסֵּל בּוֹ חֻצָּצָה: וְכִדְרַבָּה דְאָמַר רַבָּה חֻצָּצָה פּוֹסֶלֶת בַּשְּׁעָר: נִימָא אַחַת קְשׁוּרָה חוּצָצַת דְּמַצֵּי לְהִדּוּקָה שְׁפִיר וְאִין הַמִּים נִכְנָסִין בְּקֶשֶׁר: שְׁלֹשׁ אֵינָן חוּצָצוֹת דְּלֹא מַהֲדִיק שְׁפִיר וְעוּלֵי בְּהוֹ מִים: דְּבַר תּוֹרָה הִלְכָּה לַמִּשָּׁה מַסִּיעַ בַּתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה: כְּבוֹ רַב שְׁעָרוֹ שְׂאִם יֵשׁ בּוֹ דְּבַר הַחוּצָן כְּגוֹן דָּם יִבֵּשׁ וְדִין וְטִיט יִבֵּשׁ חֲכַת יִבֵּשׁ אוֹ שְׁקִשׁוֹר כְּבוֹ אַחַת אַחַת: וּמַקְפִּיד עָלָיו שְׁמַצְטַעַר עַל לְכַלּוֹךְ זֵה שְׁבָרָאשׁוּ: וְשְׂאִינוֹ מַקְפִּיד עָלָיו הִי כְּגוֹפּוֹ וְאע"ג דְּהָיוּ בְּרַבּוֹ לֹא חֲזִין: וְנִזְרוּ עַל כְּבוֹ שְׂאִינוֹ מַקְפִּיד הוֹאִיל וְהָיוּ רַב וְדַמִּי בְּמַקְצַת לַחֻצָּצָה דְּאוּרִינָא: וְעַל מַעוּטוֹ הַמַּקְפִּיד הוֹאִיל וְדַמִּי לִיהַ בְּהַקְפָּה וְנִזְרוּ לֹא הִלְכָּה לַמִּשָּׁה מַסִּיעַ הוּא אֵלָא גִּזְרָה מַדְרַבָּנָן וּרְבּוֹ הַמַּקְפִּיד לַחוּזִיָּה הוּא דְּהִנֵּה הִלְכָּה לַמִּשָּׁה מַסִּיעַ: וְלִגְזוֹר נָמִי עַל מַעוּטוֹ שְׂאִינוֹ מַקְפִּיד עָלָיו מִשּׁוּם מַעוּטוֹ הַמַּקְפִּיד דְּדַמּוֹ לְהִדְדִי דְּהֵאִי מַעוּט וְהֵאִי מַעוּט: אִי נָמִי נִגְזֹר בּוֹ מִשּׁוּם כְּבוֹ שְׂאִינוֹ מַקְפִּיד דְּדַמּוֹ לְהִדְדִי דְּהֵאִי אֵינוֹ מַקְפִּיד וְהֵאִי אֵינוֹ מַקְפִּיד: הִיא גּוֹפָה גִּזְרָה מִשּׁוּם כְּבוֹ הַמַּקְפִּיד בְּדִאָמַר: אַרְוֹן תִּשְׁעָה

וּכְפֻרַת טַפַּח אַרְוֹן גִּבְהוֹ תִשְׁעָה טַפָּחִים דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ה: כ"ב) וְהָמָּה וְחֻצֵּי קוּמְתוֹ וּכְפֻרַת טַפַּח הָרִי עֲשֶׂהָ וּכְתִיב וּזְבַרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַפִּכְרֶת וּתְנִינָא כפ"ח דספָה (ד' ה.) רבי יוסף אומר לעולם לא ירדה שכניה למטה מעשֶׂהָ דכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ולמטה מעשֶׂהָ טַפָּחִים חֲסִיב אֶרֶץ דְּכַתִּיב וּזְבַרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַפִּכְרֶת אֵלמָא עֲשֶׂהָ הִי מַחְצֶה דְלַמְעֵלָּה מַעֲשֶׂהָ לֹא חֲסִיב לֹא רְשׁוּת תַּחֲתִית אֵלָא רְשׁוּתָא אַחֲרִיתִי: טַפַּח כְּנָגַד רַחֲבָה שֶׁל קוֹרָה וְתַחֲתִיָּה: אַמּוֹת גִּבּוֹן גִּבּוֹן אַמּוֹת הַקֶּרְשִׁים וְהִירִיעוּת: אַמַּת כְּלוּם כְּגוֹן אַמּוֹת הָאֲרוֹן וְהַמַּדְבָּחוֹת וְהַשִּׁלְחוֹן: בְּאַמָּה בַּת חֲמִשָּׁה הִשְׁתַּתָּ לֹא נִפְקָא לֹא מֵאֲרוֹן מִזֵּי דְלַר' וְהִנֵּה לֹא הִי לְאֲרוֹן בְּדַזִּי כְּפֻרַת אֵלָא שְׁמִנָּה טַפָּחִים וּמַחְצֶה: בְּבִינוּנִית בְּאַמָּה ב' ו' בִּינוּנִית לְכָל אֶדָם וְיֵשׁ גְּדוּלָּה מִמֶּנָּה בְּדִאָמַר בְּרִיצֵי צוּלִין (פָּסָחִים פו.) שְׁתֵּי אַמּוֹת הִי בְּשׁוֹשׁן הַבִּירָה אַחַת יִתְרָה עַל שֶׁל מִשָּׁה חֻצֵּי אֶרְצֵה וְאַחַת יִתְרָה עָלֶיהָ חֻצֵּי אֶרְצֵה נִמְצְאָת. יִתְרָה עַל שֶׁל מִשָּׁה

אֶרְצֵה: לְגוּד דְאִמְרִינוּ בְּכַמָּה זּוּכְרֵי גוּד אַחִית גוּד אִסִּיק וּכְפּוֹת מַשְׁלֵשׁ כְּלָבוּד וְשִׁלּוֹן לָבוּד כְּמוֹ סוּיָּף דְּבַר קַרַר שְׁהוֹסִיפוֹ עָלָיו וְהֶאֱרִיכוּהוּ: וּבָא לְמַעְטוֹ לַעֲשׂוֹת בְּגִין אֶרְטוּבָא אוֹ עֶפֶר תַּחַת הַקּוֹרָה בְּאֶרֶץ לְמַעַט גִּבָּה הֶחָלָל: כַּמָּה מַמְעֻט מַשְׁמַע: כַּמָּה יַגְבִּיָּה הַקֶּרְקַע: כַּמָּה דְּצִרִיךְ לִיהַ עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה הֶחָלָל יוֹתֵר עַל עֲשָׂרִים: רַחֲבּוֹ שֶׁל מַעוּט לְהַרְחִיבּוֹ לְתוֹךְ אֶרֶץ הַמִּבּוּי כַּמָּה: טַפַּח כְּנָגַד רַחֲבָה שֶׁל קוֹרָה וְתַחֲתִיָּה: מֵאָן דְאָמַר טַפַּח קוֹסְבַר מִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוֹרָה דְאָמַר חֲדוֹ הַחִיצוֹן יוֹרֵד וְסוּתָם כְּדִמַּשְׁמַע לְקַמֹּן (עִירׁוּבִין ד' ח:) וְהִלְכֵךְ בֵּינוֹן דַּשְׁעוֹר עֲשָׂרִים אַמָּה מִשּׁוּם הַכַּר הוּא הָרִי יֵשׁ הַכַּר לַעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ טַפַּח שְׁנִגְבָּה תַּחַת הַקּוֹרָה:

עִין מִשְׁפָּט גֵּר מִצּוּרָה

א מו"י פו"ח מהל' שבת הל' א:

ב מו"י פו' מהל' כלים הל' ב:

ג מו"י פב' מהל' שביית עשור הל' א, סמג לאוין סט, טוש"ע או"ח סי' תריב סעי' א:

ד מו"י פא' מהל' מקואות הל' יב, סמג עשין רמח, טוש"ע יו"ד סי' קצח סעי' א:

ה מו"י פד' מהל' מקואות הל' א, טוש"ע יו"ד סי' רא סעי' א:

ו מו"י פב' מהל' מקואות הל' טו, טוש"ע יו"ד סי' קצח סעי' ה:

ז מו"י פא' מהל' מקואות הל' יב, סמג עשין רמח, טוש"ע יו"ד סי' קצח סעי' א:

ח מו"י פו"ח מהל' שבת הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

מסורת הש"ס

א סוכה ד; סוכה ה:

ב סוכה ו; משנה כלים

ג סוכה ו; סוכה ו:

ד יומא לא; פסחים קט; ספרא מצורע פרשת זבים פרק ו ג; לקמן יד; בבא קמא פב; חגיגה יא.

ה נדה טז.

ו יבמות עח.

ז סוכה ו; שבת כא; יבמות כא;; ברכות מא.

ח לקמן ח:

תורה אור השלם

ארץ חסדה ושערה ונפן ויתאנה ורמון ארץ־זית שמן יודש [דברים ח, ח]

ואיש כִּי־תצא מִטּוֹבן שְׁכֵב־זָרַע וְחָצַץ בְּמִים אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הַעֲרֵב [ויקרא טו, טז]

והנה ביום השביעי יגלח את־כָּל־שְׁעָרוֹ אֶת־ראשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת־נַפְתּוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ יִגְלַח [וכבס את־גִּבְדּוֹ וְחָצַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בְּמִים וְטָהַר [ויקרא יד, ט]

מסורת הש"ס
א לקמן ח: ב לקמן עג; שבת קל: ג לקמן יב: ד לקמן י. ה לקמן ח:
גליון הש"ס

גמ' ומ"ס קורה משום מחיצה. עיון לקמן דף טו ע"א תוס' ד"ה אבוי לטעמיה:

שם מתיר בפרצה עד עשר. עיון לקמן דף י ע"ב תוס' ד"ה ואצבעיים:

רש"י ד"ה ואי אמרת. מכדי מיעוט חצירות שתיס. ק"ל בלאו הקדמה זו הא אף אי הוה שגי בחצר א' הוי הראיה נכונה והא באמת אף דבעי' ב' חצרות מ"מ אפשר בחצר א' מצד דופן זה וחצר א' בדופן כנגדו אלא דבאמת גס פתח אחד א"א באורח ד' וא"כ גס אם שגי בחצר א' ישנה לראיה זו:

תוס' ד"ה דפתח לי, ולא דק. עיון ת' מהרלב"ח סי' יג:

וימאן דאמר ארבעה קסבר אסור להשתמש תחת הקורה דחדה הפנימי
סוף מבוי הכי נמי פרוש כיון שלא נכסלה שגשגנר שם פס ד' דמבוי כשר אינו יוצא מתורת הכשר עד שיפחת שלא ישאר שם ד' אכל תחלת מבוי דהינו שלא נשתנר שם פס ד' שצריך לעשות לו דקשר צריך ד' אמות וכן משמע לשגא דקאמר אם יש שם פס ד' מכלל דבגשגנר שם פס ד' מורי ופרש"י אין נראה:
וְאִי בְּאַרְבָּעָה הֵיכִי מִשְׁפַּחַת לָהּ
אע"ג דל' דקאמר רב יוסף הינו דאיכא משהו טפי דהמבוי אם אינו רחב ד' אינו צריך לחי בדרב גהילאי לקמן ואי לא הוי טפי משהו הוי ארכו ברחבו מ"מ באותו משהו אין מקום לפצמין לעמד:
דִּפְתַּח לִי בָּקָרוֹ
זוית פרש בקונט' טפח מן הפתח בדפן האמצעי שלשה טפחים בדפן המשך וכן בצדו השני ולא דק דא"כ אין הפתח רחב אלא חלכסון של ג' טפחים על טפח והנה ענינו רואות שאין החלכסון של שלשה על אחד מגיע לחלכסון של טפח על טפח:
אָמַר אֲבִי מָנָא אָמִינָא
לה הא דלא מצינ ראוה מלקמן (עירובין ד' י.) דאמר שמואל משמה דלוי מבוי שרחבו כ' אמה עושה פס גבוה עשרה במשך ארבע אמות ומעמידו לארכו של מבוי שמה לחלק מבוי לב' מבואות מודה רב יוסף דצריך ד' אמות:
וְרַב יוֹסֵף לֹאֲפּוֹקִי
מתורת לחי עד דאבא ד' אמות קשה דרב יוסף גופה קאמר לקמן (עירובין ד' י.) על דבריו רב הונא משך מבוי ארבע אמות ולחק לומר דהינו לאפוקי מתורת לחי:
לָחִי הַבּוֹלֵט מִדִּפְנוֹ שֶׁל מְבוֹי
אין פרושו בדיחא דלקמן (עירובין ד' י.) לחי המושך מדפנו של מבוי דהתם מושך חוץ למבוי לארכו של מבוי דהא חשיב לה שנה מצפנים וסבא בולט לרחבו של מבוי וסותמו דאמר לקמן דמבוי ז' נטר בעומד מרובה על הפרוץ ואצ"י הנה מצי לאתניי נמי מהתם:

מבוי פרק ראשון עירובין

וימאן דאמר ארבעה, קסבר:
אסור להשתמש תחת הקורה!
^(ט)לא, דכולי עלמא קסברי מותר להשתמש תחת הקורה, ובקא קא מיפלגי:
מר סבר קורה משום היפר, ומר סבר קורה משום מחיצה.
"וְאִיבְעִית אִימָא, דְּכּוֹלִי עֲלֵמָא קוֹרָה מִשּׁוּם הֵיפֵר, וְהֵכָא — בְּהֵיפֵר שֶׁל מִטָּה וּבְהֵיפֵר שֶׁל מַעְלָה קָא מִיפְלְגִי, דְּמַר סָבַר אֲמַרִּינוּ הֵיפֵר שֶׁל מִטָּה בְּהֵיפֵר שֶׁל מַעְלָה, וְמַר סָבַר לֹא אֲמַרִּינוּ הֵיפֵר שֶׁל מִטָּה בְּהֵיפֵר שֶׁל מַעְלָה. וְאִיבְעִית אִימָא: דְּכּוֹלִי עֲלֵמָא אֲמַרִּינוּ: הֵיפֵר שֶׁל מִטָּה בְּהֵיפֵר שֶׁל מַעְלָה, וְהֵכָא בְּגִזְיָה שְׁמָא יַפְחוֹת קַמִּיפְלְגִי. 'הִיָּה פְּחוֹת מַעְשָׂרָה טַפָּחִים וְחֻקָּה בּוֹ לְהַשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה, כַּמָּה חוּקָה? כַּמָּה חוּקָה?! כַּמָּה דְּצָרִיָּה לִיהִ! אֵלָּא מִשְׁכּוֹ בַּכַּמָּה? רַב יוֹסֵף אָמַר: בְּאַרְבָּעָה, אֲבִי אָמַר: בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. "לִימָא בְּדַרְבֵּי אֲמִי וְרַבִּי אִסִּי קַמִּיפְלְגִי, דְּאִיתְמַר: מְבוֹי שֶׁנִּפְרָץ מְצִידּוֹ כִּלְפֵי רֹאשׁוֹ, אִיתְמַר מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי אֲמִי וְרַבִּי אִסִּי: אִם יֵשׁ שָׁם פֶּס אַרְבָּעָה — מִתִּיר בְּפִירְצָה עַד עֶשֶׂר. וְאִם לֹא, פְּחוֹת מִשְׁלָשָׁה מִתִּיר. שְׁלֹשָׁה אֵינּוּ מִתִּיר. לְרַב יוֹסֵף אֵית לִיהִ דְּרַבִּי אֲמִי, לְאַבְּי לִית לִיהִ דְּרַבִּי אֲמִי. אָמַר לָהּ אֲבִי: הֵתָם סוּף מְבוֹי, הֵכָא תַּחֲלַת מְבוֹי. אִי אִיכָא אַרְבַּע אַמּוֹת — אִין, אִי לֹא — לֹא. ^(י)אָמַר אֲבִי: מָנָא אָמִינָא לָהּ — דִּתְנַנָּא: אִין מְבוֹי נִיתַר בְּלַחֲי וְקוֹרָה עַד שְׂיָהּוּ בְּתִים וְחֲצֹרוֹת פְּתוּחִין לְתוֹכוֹ. וְאִי בְּאַרְבָּעָה הֵיכִי מִשְׁפַּחַת לִיהִ! ^(י)וְכִי תִימָא דִּפְתַּח לָהּ בְּדוֹפֵן הָאֻמָּצִעי, וְהָאֵמַר רַב נַחֲמָן: נִקְיִטִּינוּ, אֵיזְהוּ מְבוֹי שְׁנִיתַר בְּלַחֲי וְקוֹרָה כֹּל שְׁאָרְכוֹ יֵתַר עַל רַחְבּוֹ, וּבְתִים וְחֲצֹרוֹת פְּתוּחִין לְתוֹכוֹ. וְרַב יוֹסֵף: דִּפְתַּח לִיהִ בָּקָרוֹ זָוִית. ^(י)אָמַר אֲבִי: מָנָא אָמִינָא לָהּ — דְּאָמַר רַמִּי בַר חָמָא אָמַר רַב הוֹנָא: לָחִי הַבּוֹלֵט מִדּוֹפְנוֹ שֶׁל מְבוֹי, פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת — נִידוֹן מִשּׁוּם לָחִי, וְאֵינּוּ צָרִיָּה לָחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ. אַרְבַּע אַמּוֹת — נִידוֹן מִשּׁוּם מְבוֹי וְצָרִיָּה לָחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ. וְרַב יוֹסֵף? לֹאֲפּוֹקִי מִתּוֹרַת לָחִי עַד דְּאִיכָא אַרְבַּע אַמּוֹת. לְמִיָּהּוּי מְבוֹי אֲפִילוּ בְּאַרְבָּעָה טַפָּחִים נְמִי הָוִי מְבוֹי. גּוּפָא. אָמַר רַמִּי בַר חָמָא אָמַר רַב הוֹנָא: לָחִי הַבּוֹלֵט מִדִּפְנוֹ שֶׁל מְבוֹי

פְּחוֹת

יש שם פס ד' אם נשתיר מן הכתל או עשה פס ד' במקום הפרצה סמוך לקורה:
מתיר פרצה אף על גב שגשגנר שם עדיו פרצה עד עשר דכיון דיש הכשר ארך מבוי מן הקורה עד הפרצה לא בטל ליה תורת פתח מקמאי ובמלתה קאי וקורתו מתירתו ופרצתה מתרת כיון דלאו יותר מעשר תורת פתח עליה ומבוי אינו נכסל בפתחים הרבה אי נמי שצקו בני מבוי פתחא קמא ונפקו ויעלי בדיחא פרצה משום דדרך קצרה היא להם לפ"ה לא בטלה תורת פתח וקורה מן הראשון משום דהוי פתח לל' הסמוכין לו הואיל וד' ארך ראויין לקורה דיש צדן הכשר מבוי:
ואם לאו דאין שם פס ד':
פחות מג' אם הפרצה פחותה מג':
מתיר תקון המבוי את המבוי שהרי בלבד דמי ואין פאן פרצה ואם הפרצה ג' אינו מתיר דכיון דממעטין בני מבוי בהלובן ומקצרין את דרךן דרך אותה פרצה חשיבין דלמא שצקי פתחא רבה ויעלי ונפקי בדיחא פרצה ובטיל ליה פתחא קמא ובטלה קורה דידה ואין קורה למבוי זה והאי טעמא מפרש לקמן בפרקין:
ואצ"י לית לה דר' אמי ודר' אסי דהא הכשר מבוי גד' אמות קאמר והכא נמי אי ליכא פס ד' אמות אין קורה זו ראיה לאותו הפס ואין פאן קורה:
סוף מבוי כגון הא דר' אמי ור' אסי שצבד הוה מבוי וארע בו פסול ה"נ דלמיהדר לשניה מבוי סגי גד' טפחים:
תחלת מבוי כגון גבי חקק דהשתא קאתי לשניה מבוי:
בתים וחסרות בתים פתוחין לחצרות וחצרות למבוי שכן הוה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן וכל חצר האומר בהש"ס ובמשנה אינו אלא לבני הבית אבל טאחורי הבית מקצה או רחבה קרי לה:
ואי אמרת גד' הוי מבוי היאך נטר בארך ארבעה מצדי מעוט חצרות שנים ואין פתח פחות מד' ואין ופתח פתח רחבו ארבעה במשך המבוי שאינו אלא ד' איה מקום הפצמין ועוד בלו פרוץ הוא:
וכי תימא דפתח לה בדפן האמצעי וכי קאמר רב יוסף הכשר מבוי בארך ד' במבוי רחב מאד קאמר ויכול לפתח פתח החצרות בדפן שמאחרייו:
והאמר רב נחמן נקיטין מסרת מאבותינו מנהג מרבותינו:
ארכו יתר על רחבו הוי מבוי ונטר בלחי וקורה אכל מרבע דין חצר עליו ואמר' לקמן חצר צריכה פס ד' או פס משהו מכאן ופס משהו מכאן היכא דפריצה במלואה לרה"ר וכיון דאמרת ארכו ד' כשר הרי רחבו ד' חסר משהו ואין שם שעור פתח דבכולי הך מסכתא אמרי' דאין פתח פחות מד':
בבבן זוית טפח מן הפתח בדפן האמצעי ושלשה טפחים בדפן המשך וכן בצדו השני כזה:
לחי הבולט מדפנו של מבוי לתוך רחב המבוי ולא נעשה שם לשם לחי אלא הוציא בבניו בפאת ביתו בדרך שעושין משום חזוק:

ה.

עיון משפט בר מצוה

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יא,
טוש"ע או"ח סי' ששה סעי' ד:

ב מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ט:

ג מו"י פ"ז מהל' שבת הל' טו,

ד מו"י פ"ז מהל' שבת הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

ה מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יז,
טוש"ע או"ח סי' ששה סעי' א:

ו מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ז,
סמג עשין דרבנן,
טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

ז מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ז,
סמג עשין דרבנן,
טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

	עין משפט גור מצורה
---------------------------------------	-----------------------------------

א מווי' פו"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' יב:

ב מווי' פו"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' יב:

ג מווי' פו"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' יב:

פְּחוֹת מַאֲרַבַּע אַמוֹת גִּדּוֹן מִשּׁוּם לָחִי וְסִמְכִינן עָלֶיהָ וּאֵע"נ דְּלֹא לָשֵׁם לָחִי הִקְבַּע

מבוי פרק ראשון עירובין

משום דקוֹימָא לָן כְּאֲבֵי בָלְחִי הַעוּמַד מֵאִילָיו וְאִפְלוּ לר"ת דְּפָסֵק כְּרָבָא מ"מ הָכָא אִזְרִי אֲלֻבָא דְרַב הוּנָא וְאֲבֵי מַרְב הוּנָא זִינָן לָהּ לְקַמָן בְּפִרְקוֹן (עירובין ד' טו.) וְנִרְאֶה דְרַש"י מִזְקֻזָק דְמִזְרִי הָכָא בְּלֹא הִקְבַּע לָשֵׁם לָחִי מִדְּמַפְלָג בֵּין ד' לַפְחוֹת מַד' דְּאִילוּ עֲבָדָה לָשֵׁם לָחִי הָיוּ כָּשֶׁר כָּכָל עֲגוֹן דְּמִשּׁוּם דְרַבָּה בְּסוּתִימָתוֹ לֹא גָרַע מִלְּחִי מִשְׁהוּ כְּדִפִּי רַש"י בְּסוּמּוֹן אֲבָל הֵיזֵא דְלִקְמָן (עירובין דף י.) דְּלָחִי הַמוֹשֵׁךְ הוֹאִיל וְהָיוּ לְאֶרֶךְ הַמְּבוּי וְאִינוּ סוּתָמוֹ דְגִדּוֹן מִשּׁוּם מְבוּי אִפִּילוּ הִקְבַּע לָשֵׁם לָחִי וּלְהִכִּי כִי זִינָן מִנֶּה לְקַמָן (עירובין ד' י.) שְׁמַע מִנֶּה תֵּלֵת לֹא קוֹאֲמַר שְׁמַע מִנֶּה ד' דְּלָחִי הַעוּמַד מֵאִלָּיו הָיוּ לָחִי וּלְקַמָן (עירובין דף ט.) פֶּרַש"י וְלִרְשָׁב"ג לָהִיוּ כְּנִרְאֶה מִפְּחוֹת וְשֵׁה מַכְפִּינִים שָׁכָן דְרָךְ מַעֲמִידֵי לָחִי שְׁמוּשְׁכִין קִמַּע' בְּלִפְי חוּז א"כ מִשְׁמַע דר"ל אַע"נ דְהִקְבַּע לָשֵׁם לָחִי גִדּוֹן מִשּׁוּם מְבוּי:

אֲרַבַּע אַמוֹת גִּדּוֹן מִשּׁוּם מְבוּי אִפְלוּ לַמ"ד (לְקַמָן עירובין ד' טו.) לָחִי מִשּׁוּם מִחְצָה דְהֵיזֵא לוּ לְהוֹעִיל יוֹתֵר אִם סוּתָמוֹ מ"מ הִכָּר קִצַּת בְּעֵינָן וּאֵע"נ דְהִיכָא דְהַעֲמִידָהּ לָשֵׁם לָחִי לְפִי' הַקּוּנְטֵרִם מוֹעִיל אַע"נ דְאִין הִפִּירָא מ"מ י"ל כְּשֶׁהַעֲמִיד לָשֵׁם לָחִי יֵשׁ קוּל וְאִיבָא הִפִּירָא:

אוֹתוֹ לָחִי הֵיכָן מַעֲמִידוֹ בְּמְבוּי רָחַב יוֹתֵר מִשְׁמוּנָה קֹא בְּעִי דְכִרְחֹב ח' הֵיכָן שְׁנַעֲמִידֵנוּ הָיוּ עוּמַד מִרְבָּה: **קָל** וְחֹמֶר מִחְצֵר אַע"נ דְחִצֵּר וּמְבוּי שְׁוִין דְּכָשָׁן מִרְבַּעִין צְרִיכִין פֶּס ד' וְאִם אֶרְבֹן יוֹתֵר עַל רַחְבּוֹן גִּתְרִין בָּלְחִי וְקוֹרֶה מַכֵּל מְקוּם עֲבִיד קַל וְחֹמֶר שְׁפִיר דְּבִמְקוּם דְלֹא מְהִי לָחִי וְקוֹרֶה דְהֵינּוּ בְּמִרְבָּעִים מְהִי עוּמַד מִרְבָּה וְאִמְחִיצָה רַב־עִיִּת הִיא דְעֲבִיד קַל וְחֹמֶר דְּלִהִינּוּ עוּמַד מִרְבָּה אֲבָל שְׁיֻעִיל עוּמַד מִרְבָּה כָּכָל ד' מְחִיצוֹת לִיבָא לְמִילָף דְזִיז לְבָא מִן הַדִּין לְהִוִּית כְּגִדּוֹן כְּמוֹ לָחִי: **אֵינּוּ** דִּין שְׁיָחָא נִתָּר בְּעוּמִיד מִרְבָּה פֶּרַשׁ בְּקוּנְגַט' וּמִיֵּהוּ בְּמְבוּי ח' אַע"נ דְּבִהֵא ק"י נְמִי מַצִּי לְמַשְׁרִיָּה דְהָא יוֹתֵר מַד' הָיוּ הָאִי פֶס וְחִצֵּר מִשְׁתַּקְרִיא בְּפֶס ד' בֵּינָן דְּלֹא לָשֵׁם לָחִי הִקְבַּע וְלֹא לָשֵׁם תְּקוּן פֶּס הִקְבַּע כִּי הִיכִי דְאִפְקִיעוּן מִתּוֹרַת לָחִי אִפְקִיעוּן נְמִי מִתּוֹרַת פֶּס ור"י פִּי' דְאִין סָבְרָא לְלַמַּד לַעֲגוֹן תּוֹרַת פֶּס מִחִצֵּר דְּבִחִצֵּר הַפֶּס מְהִי מִשּׁוּם מִחְצָה מִשּׁוּם הָכִי כָּל שָׂכָן דְּמְהִי הִיכָא דְסוּתָמוֹ טְפִי אֲבָל בְּמְבוּי שְׁהִלּוּ חֻמְכִּים בָּלְחִי אֲפִי' לַמ"ד מִשּׁוּם מִחְצָה צִיָּךְ שְׁיָחָא שֶׁם לָחִי עַלְיוּ אֲבָל לַעֲגוֹן עוּמַד מִרְבָּה הָיוּ ק"י טוֹב מִשּׁוּם דְהָיוּ מִחְצָה גְמוּרָה שְׁמוּעִיל כָּכָל ד' דְּפִנּוֹת אֲבָל לָחִי וְפֶס לֹא מְהִי אֲלֹא בְּמִחְצָה רַב־עִיִּת וְלִיבָא לְמִימַר פֶּס ד' אַמוֹת יוֹכִיחַ דְּמְהִי בְּחִצֵּר וְלֹא מְהִי בְּמְבוּי אִף הָיוּ אֲבִיא עוּמַד מִרְבָּה דְבֵינָן שְׁאִין יָכוֹל לְלַמְדוֹ מִח"י הִכָּא נְמִי לִיבָא לְמִימַר תּוֹכִיחַ וְעוֹד מֶה לָּפֶס ד' אַמוֹת שָׂכָן לֹא מְהִי אֲלֹא בְּמִחְצָה רַב־עִיִּת תֹּאמַר בְּעוּמַד מִרְבָּה דְּמְהִי כָכָל ד': **תֹּאמַר** בְּמְבוּי שְׁפָרְצָתוֹ בְּאֲרַבַּע וּא"ת וְהִיא גּוֹפֶה גִילָף מִח"י מִחִצֵּר שְׁיָחָא פִּרְצָתוֹ בְּעֶשֶׂר וּמֵאִי טַעֲמָא דְרַב הוּנָא דְאִמַר בְּאֲרַבַּע וי"ל דְלֹא שָׂךְ ק"י אֲפִרְצַת עֶשֶׂר מִשּׁוּם דְהִיא הַנוֹתַנָּת דְּבִשְׁבִּיל שְׁמְבּוּי גִּתֵּר אֲפִי' בָּלְחִי מִשְׁהוּ הָיוּ פִּרְצָתוֹ בְּד' וְאִפִּילוּ לְאִיזְךָ לִשְׁגָא דְאִמַר לְקַמָן (עירובין ד' י.) גְּבִי פִּסִּי בִּירְאִית בֵּינָן דְאִקְלִיו בְּהוּ חַד קָלָא אִקְלִיו בְּהוּ קָלָא אֲחֵרִיתִי הֵתֵם מִשּׁוּם עוֹלִי רַגְלִים הַקְלוּ קָלָא יַתִּירָא מִפְּנֵי דְחָקוֹן וּא"ת א"כ מֵאִי פִּרְיָךְ מֶה לְחִצֵּר שָׂכָן פִּרְצָתוֹ בִּי' מֶה פִּרְכָא הִיא זז

פְּחוֹת מַד' אַמוֹת בְּרַחֲב הַמְּבּוּי גִּדּוֹן מִשּׁוּם לָחִי וְסִמְכִינן עָלֶיהָ וּאֵע"נ דְּלֹא לָשֵׁם לָחִי אֲרַבַּע דְקוֹימָא לָן הַלְכָתָא כְּאֲבֵי בָלְחִי הַעוּמַד מֵאִלָּיו דְּכָשֶׁר: ד' אַמוֹת אִם הָיָה בּוֹלָט לְתוֹךְ רַחַב הַמְּבּוּי ד' אַמוֹת גִּדּוֹן מִשּׁוּם מְבּוּי כְּלוּמַר בֵּינָן דְאֶרֶךְ הַכָּשֶׁר מְבּוּי גִּתֵּר בְּכָךְ בְּעֻלְמָא וּמִזְרִי מְבּוּי הָכָא נְמִי נִפְק מִתּוֹרַת לָחִי דְלֹא סִמְכִינן עָלֶיהָ אַע"נ דְאִי עֲבָדָה מִשּׁוּם לָחִי הָיוּ כָּשֶׁר דְּמִשּׁוּם דְרַבָּה בְּסוּתִימָתוֹ לֹא גָרַע מִלְּחִי מִשְׁהוּ הָכָא בֵּינָן דְּלֹא לְהִכִּי אֲרַבַּע אֲנָן בְּמִחְשָׁבָה לֹא מַצִּיעוּ לְאִפּוּקָה מִתּוֹרַת כְּתָל וּלְשֹׁנִיָּה לָחִי דְכֵינָן דְנִפְק לִיֵּה מִתּוֹרַת לָחִי וְנִמְצָא שְׁאִין תְּקוּן לְמְבּוּי זֶה וְצִיָּךְ לָחִי אַחֵר לְהַתִּיר הַמְּבּוּי אֲלֻמָא מִדְּקַתְנִי דְכָצִיר מַד' אַמוֹת לֹא הָיוּ מְבּוּי לְאִפְקוּי מִתּוֹרַת לָחִי שְׁמַע מִנֶּה הַכָּשֶׁר מְבּוּי בְּד' אַמוֹת: בְּהִדָּה אֲצִלוּ בְּרַחֲב הַמְּבּוּי: דְאִיזְךָ גִּיסָא אֲצֵל כְּתָל הֶאֱחָר כְּנַגְדּוֹ: דְּמַטְפִּי בַּהּ אוּ דְמַבְצֵר בַּהּ גְּבוּהַ מְמַנּוּ אוּ נִמּוֹךְ מְמַנּוּ א"נ אוּ עַב מְמַנּוּ אוּ דַק מְמַנּוּ כְּדִי שְׁיִמְשֻׁךְ מְמַנּוּ וּלְחוּן אוּ הִימְנּוּ וּלְפָנִים: בְּמְבּוּי שְׁמוּנָה שְׁרַחַב שְׁמוּנָה אַמוֹת וְכָל שָׂכָן אִם יוֹתֵר: אֲבָל בְּמְבּוּי שְׁבָעָה גִּתֵּר הַמְּבּוּי וּאֵע"פ שְׁאִין זֶה לָחִי הוֹאִיל וְסוּתִימַת הַפֶּתַח מִרְבָּה עַל הַפְּרוּץ: וּמֶה חִצֵּר מִרְבַּעַת אוּ רַחְבָּה יוֹתֵר עַל אֶרְבָּה שְׁאִינָה גִּתְרַת בָּלְחִי וְקוֹרֶה אִם נִכְרֵן כְּתָל שְׁעַל פְּנֵי רַשּׁוֹת הַרְבִּים עַל פְּנֵי כְּלוּ וְהַעֲמִיד בּוּ לָחִי מִשְׁהוּ אִינוּ מִתִּיר אֲא"כ יֵשׁ בּוּ פֶס ד' כְּלֻמְרִיעוּן לְקַמָן בְּפִרְקוֹן (עירובין ד' יב.) פִּסִּי חִצֵּר צְרִיכִין שְׁיָחָא בְּכָן אֶרְבָּעָה: גִּתְרַת בְּעוּמַד מִרְבָּה עַל הַפְּרוּץ אִפְלוּ נִכְרַע בַּהּ פִּרְצוֹת הִרְבָּה בְּד' מְחִיצוֹתֶיהָ סָבִיב וְנִשְׁתַּנֵּר שֶׁם מִן הַעוּמַד עַד שְׂרַבּוּ עוֹמְמִים עַל הַפְּרוּצוֹת מִתְּרוֹת בְּלֹא שׁוּם

תְּקוּן: מְבּוּי שְׁנִיתֵר פְּתוּחַת כְּתָלוֹ הַסּוּמּוֹךְ לְרַשּׁוֹת הַרְבִּים בָּלְחִי מִשְׁהוּ: אִינוּ דִּין שְׁיָחָא גִּתֵּר בְּעוּמַד מִרְבָּה עַל הַפְּרוּץ בְּלֹא שׁוּם סִימָן אַחֵר וּמִיֵּהוּ מְבּוּי שְׁמוּנָה אַע"נ דְּבִהֵא קַל וְחֹמֶר נְמִי מַצִּי לְמַשְׁרִיָּה דְהָא יוֹתֵר מַד' טַפְּחִים הָיוּ הָאִי פֶס וְחִצֵּר מִשְׁתַּקְרִיא בְּפֶס ד' בֵּינָן דְּלֹא לָשֵׁם לָחִי הִקְבַּע שֶׁם וְלֹא לָשֵׁם תְּקוּן פֶּס הִקְבַּע שֶׁם כִּי הִיכִי דִינָצָא מִתּוֹרַת לָחִי יִנָּצָא מִתּוֹרַת פֶּס וְלֹא מִנְּכִרָא מִלְּתָא וְאִמְרִיעוּן זֶהוּ פִּתְחוֹ וְלֹא נַעֲשֶׂה בּוּ תְּקוּן לְהַתִּיר: חִצֵּר אִין פִּרְצַת י' אוֹסְקַת בַּהּ אֲא"כ הָיוּ מְלוּאוּ בְּכַתָּל אוּ יוֹתֵר מַעֲשֶׂר וְהָכִי קוּימָא לָן בְּמַתְנִיעוּן (לְקַמָן עירובין ד' טו.): כָּל פִּרְצָה שְׁהִיא בְּעֶשֶׂר אַמוֹת מִתְּרַת: תֹּאמַר בְּמְבּוּי דְאִמַר רַב הוּנָא בְּאֲרַבַּע לְקַמָן (עירובין ד' י.): לְמֵאִין קֹאֲמִרִיעוּן לְרַב הוּנָא הָאִי ק"י אֲלֻבָא דְמֵאִין קֹאֲמַר לֶה רַב הוּנָא בַּרָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ אֲלִיבָא דְרַב הוּנָא רַבָּה תַּלְמִידָהּ דְרַב דְּהָא הֵךְ שְׁמַעְתָּן דְּלָחִי הַבּוֹלָט רַב הוּנָא אֲמַרָה וּמִלְּתָהּ דְרַב הוּנָא קֹא מַפְרָשׁ רַב הוּנָא בַּרָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: **פִּרְצָתוֹ בְּד'** סָבִירָא לָהּ לְקַמָן בְּשִׁמְעָתָן: טַעֲמָא דְנִפְשָׁה קֹאֲמַר וְהָכִי קֹאֲמַר בְּמְבּוּי שְׁמוּנָה קֹא מִסְתַּבְרָא מִלְּתָהּ דְרַב הוּנָא אֲבָל בְּמְבּוּי שְׁבָעָה לֹא מִסְתַּבְרָא בְּתָהּ דְאִיבָא לְמִישְׁרִיָּה כְּקַל וְחֹמֶר: אִי עוּמַד מִרְבָּה עַל הַפְּרוּץ שְׁהִיו אֶרְבַּע אַמוֹתָיו שֶׁל לָחִי שׁוֹחֲקוֹת וְנִמְצָא פִּרְוֹן חֶסֶר מֵאֶרְבַּע דְרִי גִּתֵּר בְּכָךְ: וְאִי פִּרְוֹן מִרְבָּה נִמְצָא שְׁאִין ד' שְׁלֵמוֹת בָּלְחִי וְגִדּוֹן מִשּׁוּם לָחִי דְהָא רַב בְּנִי אֲדָם אִין יָכוֹלִין לְנַמְצֵם: מֵאִי אֲמַרְתָּ לְאֶסְרוּ דְלֻמָּא צִמְצַם וְכִי דְגָדִי יִנְיָהוּ וְאִין פֶּאָל לָחִי שְׁהָרִי יֵשׁ בּוּ אֶרְבַּע אַמוֹת וְלֹא עוּמַד מִרְבָּה: הָיוּ סָפֵק דְּבִרְיָהִם שְׁמַא צִמְצַם וְאִסּוּר וְשְׁמַא לֹא צִמְצַם וְיִתֵּר דְּטַלְטוּל מְבּוּי מִדְּרַבָּן הוּא וּסָפֵק דְּבִרְיָהִם לְהַקְלִי:

זז גִּימָא הִיא הַנוֹתַנָּת מִשּׁוּם דְלֹא הַתְּרַתָּיו אֲלֹא בְּעוּמַד מִרְבָּה שְׂרִי עַד עֶשֶׂר וי"ל דְהִיא הַנוֹתַנָּת לֹא אֲמַרִי' אֲלֹא לְסוּתוֹר הַק"י אֲבָל לְסוּתוֹר הַפִּרְכָא כְּדִי לְקַםִּס הַק"י לֹא אִמַר: **שְׁפָרְצָתוֹ בְּד'** וּא"ת וְנַעֲשֶׂה ק"י מִלְּחִי וְקוֹרֶה שְׁאִין מוֹעִיל בְּחִצֵּר מְהִי בְּמְבּוּי עוּמַד מִרְבָּה כו' וי"ל דְאִיבָא לְמִימַר פִּרְצ' עֶשֶׂר תּוֹכִיחַ וְלִיבָא לְמִימַר דְנִינָף שְׁלֹא יוֹעִיל לָחִי וְקוֹרֶה לְמְבּוּי וְעוּמַד מִרְבָּה לְחִצֵּר דְגִמְרִי לֶה מַסִּיעִי דְמְהִי וְכֵן שְׁיֻעִיל לָחִי וְקוֹרֶה לְחִצֵּר לִיבָא לְמִינָף דְגִמְרִי דְבַעֲבִי פֶס אֶרְבָּעָה וְעוֹד דְּמַעֲשֵׂד מִרְבָּה לִיבָא לְמִינָף דְמֶה לְעוּמַד מִרְבָּה דְּמְהִי כָכָל ד' דְּפִנּוֹת וּמִמְבּוּי נְמִי לִיבָא לְמִינָף דְמֶה לְמְבּוּי שָׂכָן פִּרְצָתוֹ בְּאֲרַבַּעָה לְרַב הוּנָא: **וְסָפֵק דְּבִרְיָהִם לְהַקְלִי** וּא"ת תַּפּוּךְ לֶה דְקוּימָא לָן בְּפִרְקוֹן (ד' טז:) דְּפִרְוֹן פְּעוּמַד מִתֵּר וי"ל דְּהָכָא קוּימָא לָן אֲלֻבָא דְרַב הוּנָא בַּרָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ דֹּאִית לֶה לְקַמָן (עירובין ד' טו:) פִּרְוֹן פְּעוּמַד אִסּוּר וּא"ת וְאִמַּאי הָיוּ סָפֵק דְּבִרְיָהִם הֵא קוּימָא לָן דְּכִידִי אֲדָם אִפְשָׁר לְצִמְצַם דְקוּימָא לָן כְּרַב פֶּשָׁא דְאִמַר פִּרְוֹן פְּעוּמַד מִתֵּר וְאִי לֹא אִפְשָׁר לְצִמְצַם לִיחֻשׁ דִּילְמָא פִּרְוֹן מִרְבָּה וְכֵן בְּפִרְךָ ב' דְחֻלִין (ד' כח:) דְּפִלְגִי בְּמִחְצָה עַל מִחְצָה אִי הָיָה כְּרׇוב מַשְׁמַע דְאִפְשָׁר לְצִמְצַם וְהָא דְאִמְרִיעוּן בְּפִרְךָ ג' דִּיבְמוֹת (ד' כח.) לֹא סָתַם לָן תַּנָּא כר"י הַגִּילִי דְאִמַר אִפְשָׁר לְצִמְצַם הֵינּוּ כִידִי שְׁמִים וּבִהַזְרֹךְ (גִּטִין ד' עח.) גְּבִי סָפֵק קְרוֹב לוּ סָפֵק קְרוֹב לֶה דְאִמַר וְנַחְזִי הִי מִנְיָהוּ קָדִים וּכ"ת כְּשֶׁבִּאֹו שְׁנִיָּהוּ בְּבִתְלַחַת וְהָא אִי אִפְשָׁר לְצִמְצַם הֵתֵם נְמִי הוֹאִיל וְלֹא אֲדַעֲפִיָּהוּ לְבֹא בְּבִת אַחַת הָיוּ כִידִי שְׁמִים וי"ל הוֹאִיל וְאִי אִפְשָׁר לְצִמְצַם אֲלֹא ע"י טַרַח גְּדוּל לֹא הִטְרִיחוּ לְצִמְצַם וּלְמַד בְּסָפֵק דְּבִרְיָהִם וְכֵן מַשְׁמַע מְלֶשׁוֹן הַקּוּנְטֵרִם דְּפִי' דְרַב בְּנִי אֲדָם אִין יָכוֹלִים לְצִמְצַם וְהָיוּ צִמְצַם וְאִסּוּר אוּ לֹא צִמְצַם וְיִתֵּר וּה"ר שְׁמַעֲיָה פִי' דְמַצִּי לְמִימַר דְּכִידִי אֲדָם נְמִי אִי אִפְשָׁר לְצִמְצַם וְהָא דְפִרְוֹן פְּעוּמַד מִתֵּר מִשּׁוּם דְהָיוּ כְּעִין סָפֵק סְפִיקָא שְׁמַא עוּמַד מִרְבָּה וְאֲפִי' כִי לֹא גִפִּישׁ וְשׁוּ כִי דְגָדִי מִתֵּר וְהַשְׁתָּא שְׁפִיר קָרִי לֶה סָפֵק דְּבִרְיָהִם אֵלךְ קִשָּׁה מֵאִי אֲרִיָּא סָפֵק דְּבִרְיָהִם אֲפִי' בְּדֹאזְרִיתָא נְמִי שְׂרִי בֵּינָן דְהַשְׁמַר קְרוֹב מִן הָאִסּוּר דְמַטְעַם זֶה בְּעִי לְמַשְׁרִי בְּשַׁחֲסִיטָה בְּמִחְצָה עַל מִחְצָה וי"ל דְהָא דְשְׂרִי הָכָא אִי פִרְוֹן גִּפִּישׁ הֵינּוּ בְּח' אַמוֹת מְצַמְצוּמוֹת אֲבָל שְׁמַא יֵשׁ מַעֲט יוֹתֵר וְאֲפִי' אִי פִרְוֹן גִּפִּישׁ אִיבָא ד' אַמוֹת וּלְכָךְ לֹא שְׂרִי אֲלֹא בְּסָפֵק דְּבִרְיָהִם וְאִם תֹּאמַר דְּכָפְרָא ב' דְּכַבּוּלוֹת (ד' יז:) אִמַר נִמְצָא מְבֹון בֵּין שְׁפִי עֲרוֹת לְרַבָּן וְיִבִּאוּ שְׁנֵלָה אַחַת וְיִתְנוּ וְהַשְׁתָּא כָּל אַחַת תְּבִיא שְׁנֵלָה לְעֲצֵמָה דְשְׁמַא קְרוֹיבָה הִיא וְאֲפִי' מְצַמְצוּמוֹת הֵא אִמַר הַקְרוֹיבָה אִפִּילוּ קְרוֹיבוֹת וי"ל דְּמִמֶּה נִפְשָׁךְ סָנִי בְּאַחַת אִם רְחוּקָה הִיא פְּטוּרָה וְאִי קְרוֹיבָה הִיא יוֹרְאָה בְּשָׁל תַּנְיָא מֵאִי אֲמַרְתָּ דְלֻמָּא מְצַמְצוּמוֹת הִיא זֶה אִינוּ מַצִּי:

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

תוס' ד"ה ארבע. אפילו למ"ד. כ"ל דמוכח כן דהא מרא דשמעתין הוא ר"ה ואיהו ס"ל לקמן דף טו דלחי העומד מאליו

הוי לחי וזהו למ"ד לחי משום

מחיצה עי"ש: ד"ה אינו דין. דבחצר הפס מהני משום מחיצה. עיין לקמן דף ט

ע"ב תוס' ד"ה כותל:

מסורת הש"ס
א לקמן צד: ב שבת ו; שבת קז; לקמן צה; לקמן יב; לקמן כב.
גליון הש"ס
תוס' ד"ה רב אמר וכו' דהא צה"פ מהני מן התורה. עיין לקמן דף כב ע"א תוס' ד"ה והארי": בא"ד איכא למימר דמפולש גמור הוי. עיין לקמן דף י ע"ב תוס' ד"ה עושה פס:

מצדו בכתל ארכו ולא חצל ראשו אלא שגש הפרצה: מראשו שיהיה מבוי רחב כ' אמה וסתמו עשר אמות בדתגן והרחב מעשר ימעט ונפרצה פרצה באותה סמימה: לא תפלג עלאי לומר דרב מכשר פרצת עשר בצדו דהא רב אקלע לקמחריא כו': בקשה מצא עמי הארצים היו ומתגלילי במצות והסמיר עליהן לעשות סגג להרחיקן מן העברה כאדם הנזדר בקעה פרוצה לשמרה: מבוי עקום ושני פתחיו לרשות הרבים כוה: תורתו במפלג ומבוי המפלג לרה"ר גריך צורת פתח מכאן ולחי או חורה מכאן גדלקמן אף זה גריך לשני פתחיו לצד רה"ר לחי לכול רוח ובעקמומיתו גריך צורת פתח דפלוש שהוא מפלג לחברו הוי במפלג לרה"ר: תורתו כסתום ואין גריך בעקמומיתו כלום אלא אלו עושין לחי לפתחו ואלו עושין לחי לפתחו דלא מצרכינן צורת הפתח אלא לפתחים מפלגין זה כנגד זה לרה"ר ל"א תורתו כסתום תורת מבוי סתום וגריך לעשות לחי לעקמומיתו והינו לחי שעושים במבוי סתום וזה קבלתי ממורי האן ו"ל: אלימא ביומתר מעשר שרחב פתיחת עקמומיתו יותר מעשר: בהא לימא שמואל כסתום ונקטי בלחי אטו לחי ביומתר מעשר במבוי סתום מי מהני וללשגא קמא פיון דיומתר מעשר הוי פחד מבוי ובי האי גונא לא לימא שמואל דלאו מפלג הוא: אלא לאו בעשר אלמא פרצת צדדיו לרב בארבעה: מפלג דרב הונא לפילו בפרצה דלא בקעי רבים כגון שפרוצה למקום מטגף או למקום מקלקל

בפתחים וטיט ואין דרך רבים מצויים לעבר באותה פרצה אסר נמי בארבעה: מ"ש מזר' אמי ומדבר אפי דאמרין לעיל אס יש שס פס ארבעה מחיר פרצה עד עשר אלמא פרצת מבוי מצדו בעשר: התם דאיכא גדודי שגשגתיר מן הפתל פיסוד ג' או ד' טופחים גבה על כל פני הפרצה שאינה נוחה לעבר בה: הךא דאסרנא אנא דגליפא גדודי גדוד לשון שפה: רה"ר משמע רחב שש עשרה אמה ועיר שמצנן בה ששים רבוא ואין בה חומה (או) שהיה רה"ר שלה מכון משער לשער שיהא מפלג דומה לדגלי מדבר: צורת הפתח מכאן בראשו אחר: ולחי וקורה בסוף העיר: יתר על כן לעיל מנה אורי בבונה עליה מבית לבית שבשני צדי רה"ר וכן גשירים המפלגין לרה"ר דשרי ר' יהודה לטלטולי תותה משום פי תקרה יורד וסותם בדרך כל גגות העיר וקאמר בברייתא יתר על כן לפלו היכא דליכא פי תקרה הואיל ואיכא שתי מחצות מעלייתא מחצת הבית מכאן ומחיצת בית השני מכאן סגי בתקנתא ברתא:

מבוי פרק ראשון עירובין

ארבעה עומד מן הפתח עד

מצדו בעשר מראשו בארבעה

"מצידו — בעשר, מראשו — בארבעה. מאי שנא מצידו בעשר — דאמר פתחא הוא, מראשו נמי ניימא פתחא הוא! ^(ס) **אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כגון שנפרץ בקרן זוית, דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי. ורב הונא אמר: אחד זה ואחד זה בארבעה. וכו' אמר ליה רב הונא לרב חנן בר רבא: לא תפלוג עלאי דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי. אמר ליה: רב בקעה מצא וגדר בה גדר. "אמר רב נחמן בר יצחק: כוותיה דרב הונא מסתברא, דאיתמר: מבוי עקום — רב אמר: תורתו כמפולש. ושמואל אמר: תורתו כסתום. במאי עסקינן? אילימא ביומתר מעשר — בהא לימא שמואל תורתו כסתום? אלא לאו בעשר, וקאמר רב תורתו כמפולש, אלמא פירצת מבוי מצידו בארבעה! 'ורב חנן בר רבא, שאני התם דקא בקעי בה רבים. מפלל דרב הונא סבר אף על גב דלא בקעי בה רבים, מאי שנא מדרבי אמי ורבי אסי? התם דאיכא גידודי, הכא דליכא גידודי. תנו רבנן: כיצד מערבין דרה רשות הרבים? עושה צורת הפתח מכאן, ולחי וקורה מכאן. חנניה אומר: בית שמאי אומרים: עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל. בית הלל אומרים: עושה דלת מכאן, ולחי וקורה מכאן. ^(ט) ורשות הרבים מי מיערבא?! והתנא: יתר על כן אמר רבי יהודה,**

מי

פרשו אין פרושו כארבע' דעשר כשל מטה

וארבעה כשל מעלה: **דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי** מיהו אס עשא' בעין פתח במחוות ומשקוף הוי שפיר פתח כדאמר לעיל (עירובין ד' ה.) דפתח לה בקרן זוית:

אחד זה ואחד זה בד' אס נפרן בקרן זוית אכל אס נפרן מראשו בלא קרן זוית לא הוי בדי' דלא פליג אדבר יהודה דאמר לקמן (עירובין ד' י:) מבוי שהוא רחב ט"ו אמות מרחיק ב' אמות ועושה פס ג' אמות והשתא הוי פרצה ב' אמות ומצדו דהוי בדי' הינו משום דקא ממעט בהלוכא אכל בשהפרצה בראשו לא ממעט בהלוכא דלא שדקי פתחא רפה ועילי בפתחא זוטא: **רב אמר תורתו כמפלש פי'** כקונטרס גריך לעשות צורת הפתח בעקמומיתו דפלוש מה שמפלג לחברו הוי במפלג לרה"ר ונשני פתחים לצד רה"ר ועשו לחי או חורה לכל אחד ובמלתא דשמואל נמי דאמר תורתו כסתום פי' בשס רבו האן תורת מבוי סתום גריך לעשות בעקמומיתו דהינו לחי מיהו שס פי' פרוש אחר תורתו כסתום ואין גריך בעקמומיתו כלום והלשון דחקו דכיון דתורתו כסתום מה גריך לעשות בעקמומיתו וכפרשו משמע מדקאמר בסמוך אי ביתר מעשר בהא לימא שמואל תורתו כסתום משמע דלרב אתי שפיר ואי תורתו במפלג קאי אפתחים דהינו שגריך לעשות צורת הפתח באחד הפתחים ובשני לחי ולא בעקמומיתו א"כ לרב נמי קשה דאיך יועיל לחי מצד אחד או אפי' צורת הפתח ביומתר מעשר הא אית

לה לרב אע"פ שגש לו צורת הפתח גריך למעט אכל אי אעקמומיתו קאי כדפרש רש"י אתי שפיר לרב דסגי בצורת הפתח אפי' ביומתר מי' הואיל ופתחי מבוי הפתוחים לרה"ר לא הוו יותר מעשר. דהא צ"ה מהני מן התורה לפילו לרב ביומתר מי' כדאמרין לקמן (עירובין ד' יא.) גבי בלאים [ומיהו יש לזכות דהוי נמי מצי פריך לרב אלא דמקשה אלבא דשמואל טפי בפשיטות] ועוד יש לראיה מההוא מבוי עקם דהנה בנהרדעא כו' ואצרכוה דלתות ופירש"י עקם כמין ח' וגריך ב' דלתות לשני עקמומית דאי לאו הכי זי בדלת אחת ומיהו ר"ח גרים ואצרכוה דלת וכן פתוב ברוכ ספרים ואפלו גרסינן דלתות אכא למימר דמפלג גמור הנה ועקום באמצע כזה ופתוח בשלשה פתחים לרה"ר דממה נפשך גריך לעשות דלתות וגבי מבוי העשוי כנגד (לקמן עירובין ד' ח:) משמע נמי כפרוש הקונטרס דקאמר אלא עושה צ"ה לכוילהו פי' לצד מבוי הגדול ואידך גיסא משתרי בלחי וקורה הינו לצד רה"ר וזה בפי' הקונט' אכל אי קאי הא דקאמר עושה צ"ה לכוילהו הינו לצד רה"ר

ואידך גיסא קאי אפתח מבוי גדול אז לשון אידך גיסא לא אתי שפיר ואין לתמה למה יהיה מבוי עקום חמור ממפלג גמור דסגי בצ"ה ולחי אחד דבעינן שצרכא צ"ה כל פני המבוי: **כיצד מערבין דרה רה"ר פ"ה רה"ר רחב י"ו** אמות ומפלג משני צדדים משער לשער ומצנן בה ששים רבוא וכן יש בה"ג דבעינן דריסת ס' רבוא וקשה לר"ת דבשבת בפי' הזורק (שבת ד' צח.) אמר דעגלות הוו תחתינן וביעינן רה"ר ותתתינן לא היו ס' רבוא ואומר ר"י דמ"מ דרכן היה לצאת ולבא באותו דרך ועוד הקשה דבדגלי מדבר הוו טף ונשים לאין מספר וכן קשה מערב רב ויש לומר דלא גמרי' ממשכן אלא מלתא דכתיבא

במספרם: **ולחי' וקורה מכאן אף על גב דלחי לא מהני ביומתר מעשרה** יעשה לחי רחב עד שיתמעט האויר מעשרה: **יתר על כן אמר ר' יהודה** פרש הקונטרס לעיל מנה אורי בבונה עליה כו' דשרי ר' יהודה לטלטל תחתיה משום פי תקרה יורד וסותם וקאמר בברייתא יתר על כן אמר ר' יהודה אע"ג דליכא פי תקרה שרי ר' יהודה הואיל ואיכא ב' מחצות מעלייתא והכי משמע בהדיא בתוספתא [במכילתין פ"ז] דאהא קאי יתר על כן:

ו.

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ז מהל' שבת הל' יז, טוש"ע או"ח סי' ששה סעי' ב:

ב מיי' פ"ז מהל' שבת הל' ג:

ג מיי' פ"ז מהל' שבת הל' יט, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' ג:

ד טוש"ע או"ח סי' ששה סעי' ב:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י מו"ד מהל' שבת הל' א, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' ב:

ב מו"י מו"ז מהל' שבת הל' ג, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' א:

ג מו"י מו"ז מהל' שבת הל' ג, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' א:

ד מו"י מו"ד מהל' שבת הל' י, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' ב:

מִי שֵׁשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים כּו' פּי' שְׁנֵי חֲצוֹת דָּאִין מִבּוֹי נִתְּר בְּלַחֵי עַד שְׁנֵיהּ

חֲצוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ וּבִתְנוּסָפֶתָא גְּרָסוּ בְּהָקִיא ב' חֲצוֹת: **וְכִי תִימָא בְּכָךְ** הוּא דְּלֹא מַעְרְבָא כּו' מִשְׁמַע דְּמַסִּיק דְּאִפִּי בְּדִלְתוֹת לֹא מַעְרְבָא וְאִם בֶּן אֶרְזֵי בְּרֵה"ר גְּמוּרָה רֹחַב ט"ז אַמּוֹת וְקָשָׁה דְּלַקְמֵן בְּפִרְקוֹן (עִירוּבִין ד' י.) אִמְרִינוּ דְּלָכֵל הֵיטֵר לֹא הֵטִיר ר' יְהוּדָה אֶלָּא עַד י"ג אַמָּה וְשֵׁלֶשׁ וי"ל דְּמַעְרָכָא ס"ד נִזְלִי דְּמַנְרֵי ר' יְהוּדָה בְּרֹחַב ט"ז אַמָּה אֲבָל לְפִי הַמַּסְקִנָא דְּמַשְׁנֵי פִּינֵד מַעְרְבִין מִבּוֹאוֹת הַמַּפְלְשׁוֹת הָכִי נָמִי הֵיחָא דִּיתֵר עַל בֶּן אֶרְזֵי בְּמִבּוֹי הַמַּפְלֵשׁ וְאִין רֹחַב ט"ז וּבְכָךְ הוּא דְּלֹא מַעְרְבָא הָא בְּדִלְתוֹת מַעְרְבָא וְלֹא קָשָׁה מִירֵשָׁלַם דְּהָי רֹחַב ט"ז אַמָּה ועי"ל דְּמַעְרָכָא נָמִי יָדַע שְׁפִיר דְּלֹא הֵטִיר ר' יְהוּדָה אֶלָּא עַד י"ג אַמָּה וְשֵׁלֶשׁ ומ"מ הָיִי רֵה"ר גְּמוּרָה כְּגוֹן שְׁרָשׁוֹת רַבָּעִים אַחַת מַשְׁנֵי צָדִי הַמְּבּוֹי רֹחַב ט"ז אַמּוֹת וְאֶדְרָךְ רֵה"ר מַהֲלִכִין דְּרָךְ מִבּוֹי דְּהִשְׁתָּא אִפִּי בְּמִבּוֹי דְּלֹא הָיִי רֹחַב ט"ז אַמּוֹת הָיִי רֵה"ר גְּמוּרָה פִּינוֹ דְּבִשְׁנֵי צָדִי הַמְּבּוֹי הָיִי רֹחַב ט"ז אַמָּה כְּמוֹ בֵּין הָעֲמוּזִים דְּאִמֵּר פ"ק דְּשֶׁשֶׁת (ד' ז.) דְּהָיִי רֵה"ר אַע"ג דְּלֹא הָיִי ט"ז אַמָּה אִפִּי לָמַ"ד הֵתֵם בֵּין הָעֲמוּזִים נִדּוֹן בְּכַרְמְלִית הָיִנוּ מִשּׁוּם דְּעֲמוּזִים הֵן זֶה שְׁלֹא כְּנָגַד זֶה וְלֹא נִיחָא תַשְׁמַשְׁתָּה וְלֹא דְמִי לְמִבּוֹאוֹת הַמַּפְלְשׁוֹת דְּהֵתֵם רֵה"ר אֵינֶה עוֹבְרַת בְּמִבּוֹי אֶלָּא שְׁשֵׁי רֵה"ר עוֹבְרוֹת אֶצֶל הַפְּתָחִים ונ"ל לְפִי זֶה אַע"ג דְּלֹר' יְהוּדָה לָחִי וְקוֹרָה מְהֵי מַדְרַגָּן לִי"ג וּלְרֹחַב י"ו לֹא מְהֵי מוֹדָה הוּא דְּמֵאֲדוֹרִיתָא אִין חִלּוּק בֵּין י"ג לִי"ו וְקַסְבֵּר ב' מַחְצוֹת דְּאֲדוֹרִיתָא וּלְכָךְ פֶּרִיךְ מִירֵשָׁלַם אַע"ג דְּרַחֲבָה י"ו אַמָּה פִּינוֹ דְּחִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם רִשׁוֹת רַבָּעִים מֵאֲדוֹרִיתָא הוּא הֵדִין בְּרַחֲבָה י"ג דְּמֵאֲדוֹרִיתָא אִין חִלּוּק וְאִם תֵּאמֵר פִּינוֹ דְּאִית לֶה לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁנֵי מַחְצוֹת דְּאֲדוֹרִיתָא אִמְאִי אֲנִטְרִיךְ לְמַתְנֵי

בְּבִרְיָתָא בְּרַךְ קָמָא דְּשֶׁשֶׁת (ד' ג.) זֶה הוּא רִשׁוֹת הַיַּחִיד גְּמוּרָה אֲחֵרִין עִמָּךְ עֲשָׂרָה טַפְחִים וְרֹחַב ד' כּו' לְמַעוּטֵי דְּרַבִּי יְהוּדָה דִּיתֵר עַל בֶּן הָא מַדְקַתְנֵי בְּרִישָׁא אֲחִישׁוֹ רִשׁוֹת רַבָּעִים סְרַטְנִיא וּפְלַטְנִיא וּמִבּוֹאוֹת הַמַּפְלְשׁוֹת שְׁמַעִינוּ שְׁפִיר לְמַעוּטֵי דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּלִיכִידָה מִבּוֹאוֹת הַמַּפְלְשׁוֹת לֹא הָיוּ רֵה"ר הוֹאִיל וְאִיבָא ב' מַחְצוֹת וְנֵשׁ לִוְמֵר דְּאִי מִרִישָׁא ה"א דְּטַעֲמָא דִּר' יְהוּדָה לֹאֻ מִשּׁוּם שְׁנֵי מַחְצוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקַסְבֵּר לָחִי וְקוֹרָה מִשּׁוּם מַחְצָה דְּאִיבָא מֵאִן דְּסָבֵר הָכִי בְּפִרְקוֹן לְהָכִי

^(ס) **מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים מִשְׁנֵי צִיְדֵי רִשׁוֹת הַרְבִּים, עוֹשָׂה לָחִי מִפָּאן וְלָחִי מִפָּאן, אוֹ קוֹרָה מִפָּאן, אוֹ קוֹרָה מִפָּאן, וְנוֹשָׂא וְנוֹתֵן בְּאֶמְצַע.** אָמְרוּ לוֹ: אִין מַעְרְבִין רִשׁוֹת הַרְבִּים בְּכָךְ. ^(א) **וְכִי תִימָא בְּכָךְ** הוּא דְּלֹא מַיַּעְרְבָא, הָא בְּדִלְתוֹת מַיַּעְרְבָא, וְהָאִמֵּר **רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה** אָמַר **רַבִּי יוֹחָנָן: יְרוּשָׁלַיִם, אֵילֻמָּלֵא דְלִתּוּתֵיהּ נִנְעָלוֹת בְּלִילָה** — חֵיבִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם רִשׁוֹת הַרְבִּים! וְאָמַר עוֹלָא: הֲנִי אָבוּלִי דְּמַחוּזָא אֵילֻמָּלֵא דְלִתּוּתֵיהֶן נִנְעָלוֹת — חֵיבִיבִין עָלֶיהֶן מִשּׁוּם רִשׁוֹת הַרְבִּים. **׳אָמַר רַב יְהוּדָה, הָכִי קָאִמֵּר: פִּינֵיד מַעְרְבִין מִבּוֹאוֹת הַמַּפּוּלְשִׁין לְרִשׁוֹת הַרְבִּים, עוֹשָׂה צוֹרֵת הַפֶּתַח מִפָּאן וְלָחִי וְקוֹרָה מִפָּאן. ׳אֵיתַמַּר. רַב אֱמֵר: הִילְכְתָּא כְּתִנָּא קָמָא. וְשִׁמּוּאֵל אָמַר: הִלְכָּה כְּחִנְנִיָּה. אִיבַעְיָא לָהּ: לְחִנְנִיָּה אֵלִיבָא דְּבֵית הָלֵל צָרִיךְ לְנַעוֹל, אוֹ אִין צָרִיךְ לְנַעוֹל? תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אִינֻ צָרִיךְ לְנַעוֹל. וְכֹן אָמַר רַב מַתְנָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אִינֻ צָרִיךְ לְנַעוֹל. אִיבָא דְּאָמְרֵי אָמַר רַב מַתְנָה: בְּדִידִי הָוָה עוֹבְדָא, וְאָמַר לִי שְׁמוּאֵל: אִין צָרִיךְ לְנַעוֹל. בָּעוּ מִיָּנִיָּה מֶרֶב עָנִן: צָרִיךְ לְנַעוֹל אוֹ אִין צָרִיךְ לְנַעוֹל? אָמַר רַב: תָּא חֲזִי הֲנִי אָבוּלִי דְּגִהֶרְדַּעָא דְּטִימָן עַד פְּלַגְיִיָּהּוּ בְּעַפְרָא, וְעִיִּיל וְנִפְיָק מֶר שְׁמוּאֵל, וְלֹא אָמַר לָהּ וְלֹא מִידֵי. אָמַר רַב כְּהֲנָא: הִנֵּה מְגוּפּוֹת הָוּאִי. ״כִּי אֵתָא רַב נַחֲמָן אָמַר: פְּנִיָּה לְעַפְרִיָּיָה. לִימָא קְסָבֵר רַב נַחֲמָן: צָרִיךְ לְנַעוֹל? לֹא, פִּינוֹ דְּרֵאוּיּוֹת לְנַעוֹל, אַף עַל פִּי שְׂאִין נִנְעָלוֹת. הֵהוּא מִבּוֹי עָקוּם דִּהְוָה בְּגִהֶרְדַּעָא, רַמִּי עָלֶיהָ חוּמְרִיָּה דְרַב וְחוּמְרִיָּה דְשְׁמוּאֵל, וְאֶצְרַכּוּהוּ דְלִתּוֹת. חוּמְרִיָּה דְרַב — דְּאָמַר: תּוֹרְתוֹ כְּמַפּוּלְשָׁ. וְהָאִמֵּר רַב הִלְכָּה כְּתִנָּא קָמָא!? כְּשִׁמּוּאֵל — דְּאָמַר: הִלְכָּה כְּחִנְנִיָּה. וְהָאִמֵּר שְׁמוּאֵל תּוֹרְתוֹ כְּסָתוּם! כְּרַב דְּאָמַר תּוֹרְתוֹ כְּמַפּוּלְשָׁ. ^(ו) **וּמִי עֲבָדִינוּ כְּתַרִי חוּמְרִי? וְהָא תַנְיָא: לְעוֹלָם הִלְכָּה כְּבֵית הָלֵל, וְהַרּוּצָה לַעֲשׂוֹת כְּדִבְרֵי בֵית שְׁמַאי עוֹשָׂה, כְּדִבְרֵי בֵית הָלֵל עוֹשָׂה.** מְקוּלִי בֵית שְׁמַאי וּמְקוּלִי בֵית הָלֵל — רְשַׁע. מַחוּמְרֵי בֵית שְׁמַאי וּמַחוּמְרֵי בֵית הָלֵל — עָלִיו הַכְּתוּב אוֹמֵר: ״הַכִּסִּיל בְּחֹשֶׁךְ הוֹלֶה״. אֶלָּא, אִי כְּבֵית שְׁמַאי כְּקוּלִיָּהוֹן וּכְחוּמְרִיָּהוֹן, אִי כְּבֵית הָלֵל כְּקוּלִיָּהוֹן וּכְחוּמְרִיָּהוֹן. הָא גּוּפָא קִשְׁיָא. אַמְרַת: לְעוֹלָם הִלְכָּה כְּבֵית הָלֵל, וְהִדֵּר אַמְרַת: הַרּוּצָה לַעֲשׂוֹת כְּדִבְרֵי בֵית שְׁמַאי עוֹשָׂה!? ^(ז) **לֹא קִשְׁיָא: כָּאן — קוֹדֵם בַּת קוּל. כָּאן — לְאַחֵר בַּת קוּל. וְאִיבָעִית אִימָא: הָא וְהָא — לְאַחֵר בַּת קוּל,****

וְרַבִּי

עֲצֵמוּ וְהָיִא סְתִימָה לְשֵׁנִי קִרְאֵי רֵה"ר וּמִתָּר לְטַלְטֵל מִצִּית לְבִית: **יְרוּשָׁלַם רִשׁוֹת הַרְבִּים שְׁלֶה מְכֹן מַשְׁעַר לְשַׁעַר וּמַפְלֵשׁ וְנֵשׁ בָּה דְרִיסַת שְׁסִים רַבּוּא וְרֹחַב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וְאֶלְמָלֹא שְׁנוּעֲלִין דְּלִתּוּתֵיהּ בְּכָל לַיְלָה חֵיבִין עָלֶיהָ בְּשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם רֵה"ר אֲבָל נְעִילַת דְלִתּוֹת מַשְׁנִיא לֶה כְּחֻצֵר שֶׁל רַבִּים וּמַעְרְבִין אֵת פֶּלֶה וְכָל זְמַן שְׁלֹא עֵרְבוּ הָיִא כְּרַמְלִית וְלֹא מַחֲסִיב עָלֶה וְהָכִי נָמִי אִמְרִינוּ בְּפִרְק בְּתֵרָא (ד' קא.) דִּירוּשָׁלַם כְּרַמְלִית הִיא: **אֲבּוּלִי דְּמַחוּזָא שְׁעָרֵי שְׁעָרֵי מְכֹנִים זֶה כְּנָגַד זֶה וְהָיוּ בָּה שְׁסִים רַבּוּא: חֵיבִין עָלֶיהָ כּו' אֶלְמָא נְעִילַת דְלִתּוֹת בְּעִינוּ בְּכָל לַיְלָה וְהָכֹא קִתְנֵי עוֹשָׂה דִלֵּת מִפָּאן וְלָחִי וְקוֹרָה מִפָּאן לְבֵית הָלֵל: צָרִיךְ לְנַעַל אוֹתוֹ דִלֵּת יַחִיד: **אֲבּוּלִי דְּגִהֶרְדַּעָא** קִרְאֵי מִבּוֹאוֹת מַפְלְשִׁין לְרִשׁוֹת הַרְבִּים הָיוּ: דְּמִימָן עַד פְּלַגְיָהּוּ בְּעַפְרָא סְתוּמוֹת עַד חֲצִין בְּעַפֵּר וְאִין אֲדָם יְכוּל לְנוֹעֲלָן מִפְּנֵי הָעַפֵּר. טוּימָן כְּמוֹ טְמוּנִין פְּלִשְׁתָּאִי (בְּרַאשִׁית כו.): מְגוּפּוֹת הָיוּ לֹא הָיוּ כֶּלֶן פְּתוּחוֹת אֶלָּא סְגוּרוֹת וּפְתוּחוֹת בְּמַחְצַת מְגוּפּוֹת כְּמוֹ הַנֶּפֶת דְלִתּוֹת (שְׁרָכִין ד' יא:): **מִבּוֹי עָקוּם שְׁנֵי פִתְחֵיו מַפְלְשִׁין לְרֵה"ר אֵחָת כְּגוֹן זֶה: וְאֶצְרַכּוּהוּ דְלִתּוֹת בְּשְׁנֵי עַקְמוּמִיתוֹ: תּוֹרְתוֹ כְּמַפְלֵשׁ וְכֹאן שְׁנֵי פְלִתְשִׁין דְרֵה"ר יֵשׁ: הִלְכָּה כְּת"ק דְּלֹא בְּעִי דִלֵּת אֶלָּא צ"ה: בַּת קוּל לָקַמֵן בְּפִרְקוֹן (שִׁירוּבִין ד' יג): שְׁנַיָא בַת קוּל וְאִמְרֵה הִלְכָה כְּבֵית הָלֵל:******

 מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין; לקמן נט.

ב לקמן כב; לקמן קא.

ג שבת ו; שבת קיז; לקמן צה;.

ראש השנה יד; לקמן יב; לקמן

כב; חולין מג;

ד פסחים קיד; ברכות נא;

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה וב"ת וכו'
דהשתא אפילו במבוי דלא הוי רוחב י"ו אמה.
עיון לקמן דף נט ע"א
תוס' ד"ה עיר של יחיד:

 תורה אור השלם
--

הקדם עיניו בראשו והכסיל בחשד הולד ונדעתי גם־אני שפקרה אסד יקרה את־פֿלם [מהלכת ב, יד]

בְּבִרְיָתָא בְּרַךְ קָמָא דְּשֶׁשֶׁת (ד' ג.) זֶה הוּא רִשׁוֹת הַיַּחִיד גְּמוּרָה אֲחֵרִין עִמָּךְ עֲשָׂרָה טַפְחִים וְרֹחַב ד' כּו' לְמַעוּטֵי דְּרַבִּי יְהוּדָה דִּיתֵר עַל בֶּן הָא מַדְקַתְנֵי בְּרִישָׁא אֲחִישׁוֹ רִשׁוֹת רַבָּעִים סְרַטְנִיא וּפְלַטְנִיא וּמִבּוֹאוֹת הַמַּפְלְשׁוֹת שְׁמַעִינוּ שְׁפִיר לְמַעוּטֵי דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּלִיכִידָה מִבּוֹאוֹת הַמַּפְלְשׁוֹת לֹא הָיוּ רֵה"ר הוֹאִיל וְאִיבָא ב' מַחְצוֹת וְנֵשׁ לִוְמֵר דְּאִי מִרִישָׁא ה"א דְּטַעֲמָא דִּר' יְהוּדָה לֹאֻ מִשּׁוּם שְׁנֵי מַחְצוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקַסְבֵּר לָחִי וְקוֹרָה מִשּׁוּם מַחְצָה דְּאִיבָא מֵאִן דְּסָבֵר הָכִי בְּפִרְקוֹן לְהָכִי

אֲנִטְרִיךְ זֶה הוּא רִשׁוֹת הַיַּחִיד גְּמוּרָה לְמַעוּטֵי דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּלֹא הָיִי רִשׁוֹת הַיַּחִיד דְּלָחִי וְקוֹרָה לֹא חֲשִׁיבִי מַחְצָה: **וְהָאִמֵּר רַבָּה כּו' פ"ה דְּפֶרֶךְ** אִמְאִי דְּשָׁרִינוּ לָחִי וְקוֹרָה מַצַּד אַחַד וּמַדְמַצְרִיךְ לְנַעִילַת דִּלֵּת אֵינֻ נִרְחָה לֹא שְׂהִיָּה מַקְשָׁה לֹא דְּאִיבָא לְאוּקוּמָא נָמִי בְּנַנְעָלַת וְאִם תֵּאמֵר פִּינוֹ דִּישׁ לֹא ב' מַחְצוֹת וְשֵׁלִישִׁית בְּנַנְעָלַת הָיִי ג' מַחְצוֹת וְלָקַמֵן אִמֵּר דְּלָכֵל הֵיטֵר לִב"ה שְׁלֹשׁ מַחְצוֹת דְּאֲדוֹרִיתָא וְנֵשׁ לְפִירוּשׁוֹ דְּהָיִנוּ דּוּקָא הֵיבָא דְּאִיבָא ג' מַחְצוֹת גְּמוּרוֹת הָיוּ דְּאֲדוֹרִיתָא אֲבָל הָכֹא דְשֵׁלִישִׁית ע"י דִּלֵּת רַבִּיעִית נָמִי צָרִיךְ דִּלֵּת ולר"י נִרְחָה דְּפֶרֶךְ מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע לִיה דב"ה לֹא בְּעִי נְעִילָה וְכֹן אָמַר בְּסֻמוּךְ דְּבִבְרִיתָא לֹא מִפְּרַשׁ בְּדִבְרֵי ב"ה נְעִילָה כְּמוֹ בְּדִבְרֵי ב"ש וּא"ת וְהִיבֵי פֶרֶךְ מֵר' יוֹחָנָן דְּאִמֵּר בְּפִרְק ב' דְּהָיו אֲלַבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאִמֵּר אֲתוּ רַבִּים וּמַבְטְלֵי מַחְצַתָא וּפְלִיגֵי עָלֶה הֵתֵם רַבָּנן וְנֵשׁ לִוְמֵר דְּפֶרֶךְ כִּי הִיבֵי דְלֹר' יְהוּדָה בְּשֵׁם ד' מַחְצוֹת דְּלֹא חֲשִׁיבִי לִיה מַצְרִיךְ נְעִילָה הָכִי נָמִי ב' מַחְצוֹת דְּלֹא חֲשִׁיבִי לְרַבָּנן וְהֵי צָרִיךְ נְעִילָה וְכֹן מַשְׁמַע בְּפִרְק שְׁנִי (ד' כב.) דְּשַׁמְעִי

מַחְצוֹת לְרַבָּנן בְּשֵׁם ד' מַחְצוֹת לְרַבִּי יְהוּדָה: **וּמִי עֲבָדִינוּ כְּתַרִי חֲמִיר** וְאִם תֵּאמֵר וּמִאי סְלֵקָא דַּעְתָךְ הִשְׁתָּא פִּינוֹ דְּלֹא סְתִיר אֶהְדְּדִי וְכִי מִשּׁוּם דְּהִלְכְתָּא כְּוַתָּה בְּחַד דְּכִתָּא יֵחָא הִלְכָּה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם וּבְכַמְהָ מְקוּמוֹת קוּימָא לֶן כְּמֵר בְּהָא וְכַמֵּר בְּהָא וְנֵשׁ לִוְמֵר דְּלֹא דְמִי דְהִאי מִבּוֹי שָׂרִי בַצ"ה לְכַלִּי עֲלִמָא וְלִיבָא מֵאִן

דְּמַצְרִיךְ דְלִתּוֹת: **כָּאן לְאַחֵר בַּת קוּל** וְאִם תֵּאמֵר מִאי שָׁנָא דְּלֹא קוּימָא לֶן בְּבַת קוּל דְּרַבִּי אֲלִיעָזֵר דְּהִזְבֵּי (ב"מ ד' נט:): וְנֵשׁ לִוְמֵר דְּהֵתֵם לֹא יִצְאָה אֶלָּא לְכַבּוּדוֹ כְּדִמּוּכַח הֵתֵם וְעוֹד דְּהֵתֵם הֵימָּה כְּנָגַד רַבִּים וְהַתּוֹרָה אִמְרָה אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת אֲבָל הָכֹא דְּאֶרְבָּה בֵּית הָלֵל הָיוּ רַבָּא וְלֹא הֶצְרַכּוּ בַת קוּל אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבֵית שְׁמַאי הָיוּ חֲרִיפֵי טַיִי וְאִם תֵּאמֵר אִם בֶּן מִאי קָאִמֵּר ר' יְהוֹשֻׁעַ הִיא דְּאִמֵּר אִין מַשְׁנִיחִין בְּבַת קוּל הֵלֵא לֹא אִמֵּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא אֲבַת קוּל דִּר"א וי"ל דְּלֹא בְּשָׁמִים הִיא מַשְׁמַע דְּאִין לְהַשְׁנִיחַ כֻּלָּל בְּשׁוּם בַּת קוּל:

מבוי פרק ראשון עירובין

מסורת הש"ס
א בבא קמא ל: ב משנה אהלות; בברות לז:; חולין כב: ג יבמות טו:; ראש השנה יד. ד חולין מג: ה פסחים קיד:; ברכות נא:
גליון הש"ס
גמ' אמר ל' אבוי לר"י הא דר"י דשמואל היא. לקמן דף פה ע"א יבמות יח ע"א כתוב' דף יב ע"ב:
תורה אור השלם
[שמות כג, י] [דברים טו]

וּרְבִי יְהוֹשֻעַ בֶּפֶרֶק הָהֵב בְּבָבָא מְצִיעָא (ל' לַעֲשׂוֹת דְּקִתְּנִי לֹאֵו בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל דְּנִקְא נִקְט עַל פְּרָחוּךְ כַּב"ה צַעִי לְמַעֲבַד אֱלֹא אֶפְלוּגִיתָא דְשֹׁאֵר תַּנְאִי בְּעֵלְמָא קָאִי דְּפִלְגִי בְּעֵלְמָא בְּשֹׁאֵר מְלִי כְּגוֹן אֱלוֹ מַחֲלָקַת דְּבֵית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל כְּלוּמַר כִּי הִיכִי דְּפִלְגִי בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל הֵלֵל בְּדַבְּרֵי מַחֲלָקְתוֹ: מִכָּל מְקוֹם בְּרִיתָא (ל"א) מִתְרַצֵּה וְקָשִׁיא לְגִיהֲרָדְעִי דַּעֲבוּד כְּתָרֵי חוּמְרֵי: הֵלֵכָה כְּתֵנָא קִמָּא: וְאִין מוֹרִין כּוֹן אֱלֹא כְּתֻנְיָה דְּבַעֲי דְּלַתוֹת: דְּסִתְּרוּן אֶהְדְּזִי תְרִי תַנְאִי דְּפִלְגִי מֵר מַחְמִיר וּמֵר מַחֵל כְּלוּמַר דְּמֵר בְּהָאִי הִי קֵלָא בְּדַבְּתָא אֶחָרִיתִי וְטַעֲמָא דְקֵלָשָׁ דְּמֵר בְּהָאִי הִי חוּמְרָא בְּדַבְּתָא אֶחָרִיתִי מֵאֵן דַּעֲבַד בְּהֵנָּה תְרִי זֻכְרִי לְחוּמְרָא מַקְרִי כְּסִיל דְּהָא חַד טַעֲמָא הוּא דְּהִכָּא הִי חוּמְרָא וְהִכָּא הִי קֵלָא וְאִי הִהוּא טַעֲמָא סְבִירָא לֶה לַעֲבַד כְּקֵלָשָׁ וּכְחֻמְרָה: כְּגוֹן שְׁדָרָה וְגִלְגֻלַּת שֶׁל מֵת דֹּאפְלִינּוּ בַּה דְּלִבֵּית שְׁמַאי לֹא הִי חֲסֵרוֹן אֱלֹא בְּב' חֲלִיּוֹת וְאִם חֲסֵרָה חֲלִיא אַחַת עֲדִין מְטַמָּא בְּאֵהָל וּגְבִי טַרְפָּה גְּמִי לֹא הִי חֲסֵרוֹן וּבִשְׂרָה וְהִי טַעֲמָא דְּבֵית שְׁמַאי חוּמְרָא לְגַבִּי מֵת וּלְבֵית הֵלֵל דֹּאמְרֵי חֲסֵרוֹן הוּא הִי חוּמְרָא לְגַבִּי טַרְפָּה וּמֵאֵן דַּעֲבִיד בְּטַרְפָּה כְּבֵית הֵלֵל וּבְכֵבִית שְׁמַאי בְּמֵת הִי כְּסִיל דְּהָא סִתְּרִין עוֹבְדֵי אֶהְדְּזִי דְּהִכָּא הִי חֲסֵרוֹן וְהִכָּא לֹא הִי חֲסֵרוֹן: הַשְׁדָּרָה וְהַגִּלְגֻלַּת גְּבִי טַמְאָת אֵהָל בְּמֵת תָּנּוּ כְּמָה חֲסֵרוֹן בַּשְּׁדָּרָה וְתַצֵּא מִתּוֹרַת שְׁדָרָה וְתַדוֹן בְּשֹׁאֵר עֲצָם בַּשְּׁעוּרָה שְׁאִינוּ מְטַמָּא בְּאֵהָל: כְּמֵלֵא מַקְדָּח וּכְזִי שְׁיַנְטֵל מִן הַחֵי וְיִמּוֹת מְפָרֵשׁ לֶהוּ בְּכֹחוֹרוֹת בְּפֶרֶק שְׁלִישִׁי: אֲבָל הִיכָא דְּלֹא סִתְּרוּ חוּמְרֵי אֶהְדְּזִי כְּגוֹן הִכָּא דְּפִלְגִי בְּתַרִי מְלִי דְּתַלְלוֹן בְּתַרִי טַעֲמָא מֵר מַחְמִיר בְּהָא עָקָם וּמֵר מַחְמִיר בְּהָא מְפֻלֵּשׁ וְלֹא סִתְּרוּ חוּמְרֵי אֶהְדְּזִי עֲבָדִינוּ: שְׁנֵי עֲשׂוּרִין שְׁנֵיהּ יוֹצֵאָה וְשְׁלִישִׁית נִכְנָסָת הִנּוּא שְׁנֵה שְׁנֵיהּ לְשִׁמְטָה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי וְהַשְׁלִישִׁית מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עֲנִי: אֶחָד בְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי דֹּאמְרֵי בְּאֶחָד בַּשְּׁבֻט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לֵאחֲלוֹ וּבְבֵר נִכְנָסָת שְׁלִישִׁית: וְאֶחָד בְּדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל דֹּאמְרֵי עַד חֲמֵשֶׁה עָשָׂר כּוֹן לֹא הִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעֲדִין שְׁנֵיהּ הִיא: גְּמָרָה אֶסְתַּפִּיק לִּיהּ וּכוּלִּיָּה בְּבֵית הֵלֵל עֲבַד: מַחֲלָקַת דְּמִבּוֹאוֹת הַמְּפֻלְשִׁין דִּת"ק וְחֻנְיָה: סְרַטְיָא וּפְלַטְיָא שְׁפִיחָן

רה"ר בְּדֹאמְרִין בִּיצִיאוֹת הַשָּׁבֶת (שָׁבֶת ד' ג) יֵאָחֵזוּ רה"ר סְרַטְיָא וּפְלַטְיָא סְרַטְיָא דְּרָךְ הַלּוֹךְ בְּנִי אֵלֶם פְּלַטְיָא רְחוּב לְשֹׁנְקִים וְהִכָּא דְּשְׁנִי רֵאשִׁין מְפֻלְשִׁין ברה"ר הוּא דְּפִלְגִי חֻנְיָה וְאִמֵּר בַּעֲי דָלַת: בְּקָעָה בְּרַמְלִית הִיא וְאִסּוּרָא דְּרַבְּנָן הוּא: וּמִסּוּם בַּה רַב יוֹסֵף מְשַׁמֵּה דְּרַב יְהוֹזֵה סִתְּמָא וְלֹא פִרַשׁ לוֹ רַב יְהוֹזֵה לְרַב יוֹסֵף מִמֵּי קֶבֶל הִיאִי סִיוֹם דְּאִם הִיה סוּף הַמְּבֹוֹי הַהּ הַמְּפֻלֵּשׁ לרה"ר פֵּלָה לְרַחֲבָה וְדְרָךְ הִרְחַבָּה הִיה הַמְּבֹוֹי מְפֻלֵּשׁ שְׁנַפְרָן כְּתֵל הִרְחַבָּה שְׁפַנְגִּדוּ לרה"ר . רַחֲבָה הֶקֶף חֹצֵר שְׁאֲחוּרֵי בָתִּים קָרִי רַחֲבָה מְקַפֶּת אֶרֶבַע מַחְצוֹת: אִין צָרִיךְ כְּלוּם לַתְּקוֹן אוֹתָהּ פְּתִיחָה שֶׁל צַד הִרְחַבָּה אֱלֹא רֹאשׁ הַמְּפֻלֵּשׁ לרה"ר צָרִיךְ לָחִי אוֹרָה כְּתוּרַת מְבֹוֹי סָתוּם וְעַל פְּרָחוּךְ בַּדְּנַפְרָצָה גְּמִי רַחֲבָה כְּנַגַּד פִּרְצַת הַמְּבֹוֹי בְּכְתֵל שְׁפַנְגִּדוּ לרה"ר אֶתָּא לֹאשְׁמוּעִינּוּ וְאִמְפֻּלְשִׁין דְּלַעֲוִל קָאִי דֹּאִי בְּרַחֲבָה סְתוּמָה לְגִמְרִי כְּשִׁיטָא דְּהָא סְתוּמָה מַעֲלִיתָא הִיא וְהָא לִיכָא לְגִמְרַמ דְּמַשּׁוּם בְּנִי רַחֲבָה אֶצְטְרִיךְ לֹאשְׁמוּעִינּוּ דְּלֹא אֶסְרִי אֲבָנֵי מְבֹוִי וְאֶפְלוּ לֹא עֲרָבוּ עִמָּהֵן דְּהָא גְּמִי כְּשִׁיטָא דְּרַחֲבָה לֹא בְּעִיָא לְעִרּוּבֵי דְּסִתָּם רַחֲבָה אִין בַּה דְּיוּרִין לְצִאת וּלְבֹא וְאִין תַּשְׁמִישָׁה תַּמִּיר בְּדֹאמְרִין בְּפֶרֶק שְׁנִי (ל' כה) מֵאֵן דְּשִׁרִי לְטַלְטוּלֵי מִן הַמְּבֹוֹי לְתוּכָה מַשּׁוּם דְּלִית בַּה דְּיוּרִין וְהִלְכְּתָא כְּתוּהָ דְּחִימָא לָן כַּכְל הַתּוּרָה רַב אַחָא לְתַמְרָא וְרַבִּינָא לְקֵלָא וְהִלְכְּתָא כְּרַבִּינָא לְקֵלָא בַּר מֵאִמְצָא בִּיעִי וּמִזְרִיקִי וּרְחַבָּה לֹאֵו דּוּקָא נִקְט וְהוּא הָדִין וְחֹצֵר שְׁנַשׁ בַּה דְּיוּרִין וְעֲרָבוּ אֱלֹא עֲבָדָא בְּרַחֲבָה הֵיתָה בְּדֹאמְרִין לְקַמָּן עֲבָדָא הִנֵּה בְּדוּרָא דְרַעֲנָתָא כּו'. כָּל כְּנִיסָה וְיוֹצֵאָה דְּבָתִּים שְׁבַהש"ס דְּרָךְ הַחֹצֵר הוּא וְחֹצֵר לְפָנֵי הַבָּתִּים: הָא דר"י הָא דְּסִימָתָּה מְשַׁמֵּה דְּרַב יְהוֹזֵה וְלֹא פִרַשׁ לָךְ מִמָּאֵן גְּמָרָה בְּדַמְפָּרֵשׁ בְּרִישָׁא דְּמִלְתָּה מְשַׁמֵּה דְּרַב הִיא סִימָא ע"כ מְשִׁמוּאֵל רַבָּה גְּמָרָה:

נט:): וְאִיבְּשִׁית אִימָא הֲרוּצָה

וּרְבִי יְהוֹשֻעַ הִיא דְּלֹא מַשְׁנַח בְּבֵת קוּל. וְאִיבְּשִׁית אִימָא, הִכִּי קָאָמַר: כָּל הִיכָא דְּמַשְׁכַּחַת תְּרִי תַנְאִי וְתַרִי אָמוּרָאִי דְּפִלְגִי אֶהְדְּזִי כְּעִין מַחֲלָקַת בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל — לֹא לִיעֲבַד כִּי קוּלִּיָּה דְּמֵר וְכִי קוּלִּיָּה דְּמֵר, וְלֹא כְּחוּמְרִיָּה דְּמֵר וְכִי חוּמְרִיָּה דְּמֵר. אֱלֹא, אוֹ כִּי קוּלִּיָּה דְּמֵר וּכְחוּמְרִיָּה עֲבִיד, אוֹ כְּקוּלִּיָּה דְּמֵר וּכְחוּמְרִיָּה עֲבִיד. מִכָּל מְקוֹם קָשִׁיא! ^(א)אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: כּוּלִּיָּה כָּרַב עֲבָדוּהּ. דֹּאמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: הִלְכָּה וְאִין מוֹרִין כּוֹ. וּלְרַב אֲדָא בַר אֶהְבָּה אָמַר רַב, דֹּאמַר: הִלְכָּה וּמוֹרִין כּוֹ, מֵאִי אִיכָא לְמִימַר? אָמַר רַב שְׁיֻזְבִּי: כִּי לֹא עֲבָדִינוּ כְּחוּמְרֵי דְּבִי תְרִי — הִיכָא דְּסִתְּרִי אֶהְדְּזִי. ^(אב)כְּגוֹן שְׁדָרָה וְגִילְגּוּלַת. דִּתְנָן: הַשְּׁדָרָה וְהַגִּילְגּוּלַת שְׁחֲסֵרוּ — וְכְמָה חֲסֵרוֹן? בַּשְּׁדָרָה, בֵּית שְׁמַאי אוּמְרִים: שְׁתֵּי חוּלִיּוֹת, וּבֵית הֵלֵל אוּמְרִים: חוּלִיאַת אַחַת. וּבַגִּילְגּוּלַת, בֵּית שְׁמַאי אוּמְרִים: כְּמֵלֵא מַקְדָּח, וּבֵית הֵלֵל אוּמְרִים: כְּדִי שְׁיַנְטֵל מִן הַחֵי וְיִמּוֹת. "וְאָמַר רַב יְהוֹזֵה אָמַר שְׁמוּאֵל: וְכֹן לַעֲזִין טְרִיפָּה. אֲבָל הִיכָא סִתְּרִי אֶהְדְּזִי עֲבָדִינוּ. ^(אג)וְהִיכָא דְּסִתְּרִי אֶהְדְּזִי לֹא עֲבָדִינוּ?! מִתִּיב רַב מִשְׁרָשְׁיָא: מַעֲשָׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שְׁלִיקַט אֶתְרוּגָּ בְּאֶחָד בַּשְּׁבֻט, וְנִהְגָּ בּוֹ שְׁנֵי עֲשִׂירוֹרִין: אֶחָד כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי, וְאֶחָד כְּדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל?! רַבִּי עֲקִיבָא גְּמָרִיָּה אִיסְתַּפִּיק לִּיהּ, וְלֹא יָדַע אִי בֵּית הֵלֵל בְּחַד בַּשְּׁבֻט אָמוּר, אִי בְּחִמְיָסֵר בַּשְּׁבֻט אָמוּר, וְעֲבַד הִכָּא לְחוּמְרָא וְהִכָּא לְחוּמְרָא. ^(אד)יְתִיב רַב יוֹסֵף קַמִּיָּה דְּרַב הוּנָא, וְיְתִיב וְקָאָמַר, אָמַר רַב יְהוֹזֵה אָמַר רַב: מַחֲלָקַת כְּסִרְטְיָא מִכָּאן וּסְרַטְיָא מִכָּאן, וּפְלַטְיָא מִכָּאן וּפְלַטְיָא מִכָּאן. "אֲבָל סְרַטְיָא מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן, אוֹ בִקְעָה מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן — עוֹשָׂה צוּרַת הַפֶּתַח מִכָּאן וְלָחִי וְקוּרָה מִכָּאן. ^(אה)הַשְּׁתָא סְרַטְיָא מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן, עוֹשָׂה לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח מִכָּאן וְלָחִי וְקוּרָה מִכָּאן — בִּקְעָה מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן מִיבְּעָא?! הִכִּי קָאָמַר: סְרַטְיָא מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן — נַעֲשָׂה בְּבִקְעָה מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן. וּמִסִּיִּים בַּה מַשְׁמִיָּה דְּרַב יְהוֹזֵה: אִם הִנֵּה מְבֹוִי פֵלָה לְרַחֲבָה, אִין צָרִיךְ כְּלוּם. אָמַר לִיהּ אֲבָנֵי לְרַב יוֹסֵף: הָא דְּרַב יְהוֹזֵה דְּשְׁמוּאֵל הִיא.

דֹּאִי

לְמַשְׁרֵי מְפֻלֵּשׁ:

קֹאמְרִי ב"ה כְּדִי שְׁיַנְטֵל מִן הַחֵי וְיִמּוֹת לַב"שׁ גְּמִי מֵנֵת בַּשְּׁעוּרָא דִּיקְהוּ וְעוֹד מֵאִי קַמ"ל רַב יְהוֹזֵה דֹּאמַר וְכֹן לְטַרְפָּה לַעֲזִין גִּלְגֻלַת כְּיִין דְּקִמַּת בַּה וּי"ל דְּרַנְיִלוֹת הוּא לָמוֹת עַל וְזִי גְטוּלָה בְּחֲסֵרוֹן מוּעַט מַעַל יְזִי רַקִּיבָה וְחֲלִי וּא"ת וּבְאֱלוֹ טַרְפוֹת (חֲלוֹן ד' מַב:) דְּפִרִיךְ וְהִאיכָא בַּסַּג"ר וְשַׁב שְׁמַעְתָּתָא וְהַסַּמ"ךְ הִי חֲסֵרוֹן בַּשְּׁדָרָה וְאִמָּאי לֹא פִרִיךְ גְּמִי מְגִלְגֻלַת וּי"ל דְּחֲסֵרוֹן גִּלְגֻלַת דְּטַרְפָּה הִינוּ מַשּׁוּם דְּסוּף הַקְרוּם שֶׁל מוּחַ לְפָסֵק וְהִי בְּכָלֵל י"ח טַרְפוֹת אֲבָל שְׁדָרָה לֹא הִי מַשּׁוּם דְּסוּף הַחוּט לְפָסֵק דֹּאפִילוּ לְמָטָה מְפָרֵשׁוֹת דְּלִיכָא טַרְפוֹת בְּפָסִיקַת הַחוּט אִרְרִי: (וּמִיָּהוּ כְּמָה כְּנִי אֵלֶם שְׁנַטֵּל הִרְבָּה מַעֲצָם גִּלְגֻלְתָּם וְלֹא נִקַּב הַקְרוּם וְחִיו וצ"ל דְּחֲסֵרוֹן גִּלְגֻלַת הִי עַם קְרוּם הַעֲלִיּוֹן וְאע"ג דֹּאִיכָא לְמ"ד דְּבַהֲמָה בַּכּה"ג בְּנִקִּיבַת קְרוּם הַעֲלִיּוֹן טַרְפָּה הִינוּ מַשּׁוּם דְּסוּף הַתַּחְתּוֹן לְפָסֵק אֲבָל בְּאֵלֶם אִין סוּפוֹ לְפָסֵק לְפִי שְׁהוּא קֵשָׁה וְחֻקַּ בְּאֵלֶם יוֹתֵר מַבְּהֵמָה וְלָכֵךְ צָרִיךְ חֲסֵרוֹן הַעֲצָם אֲבָל לְמ"ד עַד דֹּאנְקִיב תַּתָּאָה אֵלֶם וּבַהֲמָה שְׁוִים דְּבִין בְּאֵלֶם בִּין בְּבַהֲמָה כִּי נִפְסַק הַעֲצָם עַם הַקְרוּם סוּף הַתַּחְתּוֹן (לְפָסֵק): וְנִהְגָּ בּוֹ ב' עֲשׂוּרִים מְפָרֵשׁ בִּירִשְׁלָמִי שַׁעֲשֵׁר עַל תַּנְאִי וְחֲלָלוּ וְנִתְּנוּ לַעֲנִיִּים: **בִּקְעָה** מִכָּאן וּבִקְעָה מִכָּאן מַבְּעָא וְלֹא מַשְׁמַע לִיהּ דִּלְתָא לֹאשְׁמוּעִינּוּ דֹּאפ"ה בַּעֲי צוּרַת הַפֶּתַח אֱלֹא אֶתִּי לֹאשְׁמוּעִינּוּ דְּסוּגִי בְּצוּרַת הַפֶּתַח: **אִם** הִנֵּה מְבֹוִי פֵלָה לְרַחֲבָה אִינוּ צָרִיךְ כּו' פִּרַשׁ רַש"י דְּנַפְרָקָה רַחֲבָה כְּנַגִּדוֹ אִרְרִי דֹּאל"כ מֵאִי אִשְׁמוּעִינּוּ דֹּלֹאשְׁמוּעִינּוּ דֹּאִין רַחֲבָה אוֹסְקַת עַל הַמְּבֹוִי לֹא אֶצְטְרִיךְ דְּרַחֲבָה לִית בַּה דְּיוּרִין כְּדֹאמְרִין בַּב' ב' (ל' כד:) גְּבִי רַחֲבָה דְּהִנֵּה כְּפּוּם נִהְרָא מֵאֵן דְּשִׁרִי מַשּׁוּם דְּלִית בַּה דְּיוּרִין וְהִלְכְּתָא כְּרַבִּינָא לְקֵלָא וְעוֹד דֹּאִין צָרִיךְ כְּלוּם מַשְׁמַע דְּקֹאִי אִאֲסוּר פִּלְגֵּשׁ דֹּאִירִי בַּה לָכֵךְ נִרְאָה דְּבַנְפְּרָצָה כְּנַגִּדוֹ אִרְרִי וְהָא דְּנִקְט רַחֲבָה וְלֹא נִקְט חֹצֵר מַשּׁוּם דְּבַעֲי לְגִמְרַמ אִין צָרִיךְ כְּלוּם אֶפְלוּ לֹא עֲרָבוּ אֲבָל חֹצֵר דֹּאִית בַּה דְּיוּרִין אִסּוּר עַד שְׁנַעֲרָבוּ דְּסָבַר נִרְאָה מַבְּחוּן וְשְׁנֵה מַבְּפִיִּים אִינוּ נָדוֹן מַשּׁוּם לָחִי וּפְתַח וּבְכֵלָה לֹאמַצַּע רַחֲבָה אִרְרִי וְלֹא חֲשִׁיב לִיהּ כְּמַפְלֵשׁ מַשּׁוּם דְּבִיצִיאַתּוֹ מִן הַמְּבֹוִי שֶׁ מְקוּם לְנֻטוֹת לָכֵאן וּלְכֵאן וְלֹא אֶתִּי

 עִין מִשְׁפָּט בַּר מִצְוָה

א מו"י פב' מהל' טומאת מת הל' ח, סמוג עשין רלא:

ב מו"י פ' מהל' שחיטה הל' ב:

ג מו"י פ' מהל' שחיטה הל' ה, סמוג עשין טג, טוש"ע יו"ד סי' נד סעי' ד:

ד מו"י פו"ז מהל' שבת הל' ג:

ה מו"י פו"ז מהל' שבת הל' ו, סמוג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' א:

ו מו"י פו"ז מהל' שבת הל' ג:

ז מו"י פו"ז מהל' שבת הל' ו, סמוג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' א:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	---

א מו"י פו"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' ששה סעי' ג:

ב מו"י פו"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' ששה סעי' ג:

דָּאִי דָּרַב קָשְׁיָא דָּרַב אָדָרַב בְּתַרְתֵּי דְאָמַר רַב מְבֹי שְׁנַפְרִץ בַּמְלוּאֵי

לְחֻצְרֵי וְנִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי חֲצֵר מְתַרְתִּי דְבָנִי מְבֹי לֹא אָסְרִי עָלֶה דְאִין דְּרִיסָתָם עָלֶה וּרְשֻׁתֵי הָרָבִים נָמִי לֹא חֹסְרָה דְלֹא הִי פִרְצָה יוֹתֵר מִעֵשֶׂר וְהִי פִתַּח וּמְבֹי אָסוּר מִשּׁוּם פִּלּוּשׁ דְּהֶעוֹמֵד בְּמְבֹי רוּחָה קְשׁוּת הָרָבִים בְּנִגְדֹי וְאִינוּ רוּחָה שְׂיִכּוּל לְנֻטּוֹת לְכָאן וּלְכָאן וּמִזְנִקֵט נִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי מִשְׁמַע זִנְקָא שְׁנִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי אָסוּר מִשּׁוּם דְּהִי כַּמְפֵּלֶשׁ אָבֵל אִם לֹא נִפְרָצָה חִפְלוּ אִם לֹא עָרְבוּ מִתַּר אַע"ג דְּנִפְרֶץ הַמְבֹי בַּמְלוּאֵי לְחֲצֵר מִשּׁוּם דְּקָסְבֵּר נִרְחָה מִבְּחוּץ וְשִׁנֵּה מִבְּפִנִים גִּדּוּן מִשּׁוּם לָחִי וּפְתַח וּמִתְנִי דְגִדּוּלָה מִתַּרְתִּי וּקְטִנָּה אָסוּרָה מוֹנִקִי לֶה בְּנִכְנָסִין כְּתִלִי קְטִנָּה לְגִדּוּלָה וְלִיכָא לְמִימַר דְּאָסוּר מִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ וּמִשּׁוּם שְׁנִפְרֶץ בַּמְלוּאֵי וְלֹא עָרְבוּ קְאָמַר דא"כ הִנֵּה לִיָּה לְמִינְקַט רַחֲבָה דְּהִנֵּה מִשְׁמַע דְּאָסוּר מִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ וְגַם

הִנֵּה מִשְׁמַע מִזְנִקֵט רַחֲבָה וְלֹא נִקֵּט חֲצֵר מִכְּלָל דְּבַחְצֵר יֵשׁ עוֹד אָסוּר אַחֵר דְּהִינוּ מִשּׁוּם שְׁלֹא עָרְבוּ אָבֵל הַשְּׂתָא דְנִקֵּט חֲצֵר מִשְׁמַע אֲפִילוּ אָסוּר דְלֹא עָרְבוּ דְשִׁין בַּחְצֵר לִיכָא אֱלָא מִשּׁוּם שְׁנִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי וְהִינוּ דְקָשְׁיָא דָּרַב אָדָרַב בְּתַרְתֵּי דָּרַב סָבֵר גִּדּוּן מִשּׁוּם לָחִי וּפְתַח וְאָסוּר מִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ וְרַב יְהוּדָה סָבֵר דְאִין אָסוּר מִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ וְנִרְחָה מִבְּחוּץ וְשִׁנֵּה מִבְּפִנִים אִינוּ גִדּוּן מִשּׁוּם לָחִי וּפְתַח. אֲסַבְּרָא לָךְ כֹּאן שְׁעָרְבוּ בְלוּמַר רַב לֹא אָסַר מִטַּעַם מְפֵלֶשׁ וְלֹא נִקֵּט נִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי אֱלָא מִשּׁוּם שְׁרִיּוּתָא דְחֲצֵר אַע"ג דְּרָבִים נִכְנָסִין לֶה בָּזֵי וְיוֹצְאִין לֶה בָּזֵי שְׁרִיָא אָבֵל מְבֹי אָסוּר אֲפִילוּ לֹא נִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי מִשּׁוּם דְּנִפְרֶץ בַּמְלוּאֵי לְחֲצֵר וְלֹא עָרְבוּ וְסָבֵר נִרְחָה מִבְּחוּץ אִינוּ גִדּוּן מִשּׁוּם לָחִי וּפְתַח וּזְנִקָא נִפְרֶץ בַּמְלוּאֵי אָבֵל אִי לֹא הִנֵּה נִפְרֶץ בַּמְלוּאֵי שְׁרִי אַע"ג דְלֹא עָרְבוּ בִּינוּ דְאִינֵה רְגִילָה בּוּ בְדֹאמַר וְנִפְרֶץ מִשְׁמַע דְאִינֵה רְגִילָה בּוּ וְהוּא דְהִין דְּהִנֵּה מְצִי לְמִינְקַט בְּמְבֹי פְתוּחַ לְחֲצֵר דְאָסוּר בִּינוּ דְרְגִילָה בּוּ אַע"ג דְלֹא הִי בַּמְלוּאֵי אֱלָא אִי נִקֵּט הָכִי לֹא הִנֵּה קמ"ל רַב מִיזִי דְבִינוּ דְפְתַח גָּמוּר הוּא פְּשִׁיטָא דְלֹא אִתּוּ רָבִים וּמִבְטְלִי מַחְצִתָא אִי נָמִי לֹא הִנֵּה מְצִי לְמִינְקַט בְּפְתוּחַ לְחֲצֵר דאַע"ג דְרְגִילָה בּוּ הִנֵּה שְׁרִי הוּאִיל וּלְבָנֵי חֲצֵר יֵשׁ לָהֶם דָּרָךְ לַרֵה"ר בְּלֹא מְבֹי דְכַנּוּן ז' כּוּפִין אוֹתוֹי עַל מַדַּת סָלוֹם בְּדֹאמְרִינוּ בְּמִי שְׁהוֹצִיאוּהוּ (לְקַמֵּן עִירוּבִין ד' מַט.) גְּבִי חֲצֵר שְׂבִין שְׁנֵי מְבוֹאוֹת:

מבוי פרק ראשון עירובין

רב מביי

”**דאי דרב** — **קשׁיָא דרב אָדָרַב בְּתַרְתֵּי: דְאָמַר רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר רַב: מְבֹי שְׁנַפְרִץ בַּמְלוּאֵי לְחֻצְרֵי, וְנִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי** — **חֲצֵר מוֹתֶרֶת וּמְבֹי אָסוּר. וְאַמַּאי? לִיְהוִי בְּמְבֹי שְׂפָלָה לְרַחֲבָה!**^(קט[ⓘ]) **אָמַר לִיה: אָבָא לֹא יִדְעָנָא, עוֹבְדָא הָוָה בְּדוּרָא דְרַעְוִתָא מְבֹי שְׂפָלָה לְרַחֲבָה הָוָה, וְאַתָּא לְקַמִּיָּה דָּרַב יְהוּדָה וְלֹא אַצְרָכִיָּה וְלֹא מִיַּדִּי. וְאִי קִשְׁיָא מִשְׁמִיָּה דָּרַב — תִּיְהוִי מִשְׁמִיָּה דְשִׁמוּאֵל, וְלֹא קִשְׁיָא מִיַּדִּי. הַשְׁתָּא דְאָמַר לִיָּה רַב שִׁשֶּׁת לָרַב שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא, וְאַמְרִי לִיָּה לָרַב יוֹסֵף בַּר אַבָּא: אֲסַבְּרָא לָךְ, כֹּאן — שְׁעִירְבוּ, כֹּאן — שְׁלֹא עִירְבוּ.**^(כב[ⓘ]) **דָּרַב אָדָרַב נְמִי לֹא קִשְׁיָא: כֹּאן — שְׁעִירְבוּ בְנֵי חֲצֵר עִם בְנֵי מְבֹי, כֹּאן — שְׁלֹא עִירְבוּ.**

וּלְמַאי

בַּמְלוּאֵי כְּתַל אֶחְצְעִי עַל פְּנֵי כָלוּ: וְנִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי בְּפָחוֹת מִעֵשֶׂר: **חֲצֵר מְתַרְתִּי דְלִדְיָה לֹא הִי בַּמְלוּאִה וְנִשְׁתַּמְרוּ בָּהּ גְּפוּפִין מִכָּאן וּמִכָּאן לְפִיכָךְ לְגַבִּי דְּהָה פְּתָחִים וַיְהִי וְלֹא אָסְרִי עָלֶה בְּנֵי מְבֹי שְׁאִין מְבֹי אוֹסֵר עַל חֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹן לוּ אָבֵל חֲצֵרוֹת אוֹסְרִין בְּמְבֹי שְׁהָרִי דְּרִיסָת רְגִלְיָהֶם עָלָיו וְרֵה"ר נָמִי לֹא אָסַר עָלֶה דְחֲצֵר הַפְּתוּחַ לוּ כְּפִתַּח הוּא: וּמְבֹי אָסוּר קס"ד מִזְנִקֵט וְנִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי מִשּׁוּם דְּמַחְצִי בְּמְבֹי מְפֵלֶשׁ קֹא אָסַר לִיָּה וְלֹאוּ מִשּׁוּם דְּנִפְרֶץ לְחֲצֵר וְרַב יְהוּדָה מִזְנִקֵט רַחֲבָה אֲשַׁמְעִינוּ דְּמִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ לֹא מִתָּסַר וּבִרְחֻבָּה לִיכָא דִּיווּרִין דְּלִתְסַרוּ עֲלֵיָה אָבֵל אִי הִנֵּה כְּלָה לְחֲצֵר אָסְרִי עָלֵיָה וּלְקַמֵּן מִפְּרַשׁ טַעמִיהוּ וְהִינוּ דְקָשְׁיָא דָּרַב אָדָרַב בְּתַרְתֵּי אִי מִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ אִי מִשּׁוּם הַנְּפֶרֶץ לְחֲצֵר וְאָסְרִי עָלֵיָה בְּנֵי חֲצֵר נִפְרֶץ הַמְבֹי בַּמְלוּאֵי לְרִשּׁוֹת הָאָסוּרָה לוּ: לֹא יִדְעָנָא מִמָּאן גְּמָרָה: **בְּדוּרָא דְרַעְוִתָא כְּפַר****

רוֹעִים: שְׂפָלָה לְרַחֲבָה וּרְחֻבָּה נִפְרָצָה בְּכְתַל שְׁבִנְגָדָה: **אֲסַבְּרָא לָךְ מַלְתָּה דָּרַב דְּגַמִּירְנָא לֶה מְנַה: כֹּאן שְׁעָרְבוּ כֹּאן שְׁלֹא עָרְבוּ** בְלוּמַר הִאִי מְבֹי אָסוּר דְקֹאמַר רַב יֵשׁ חֲלוּק בְּדָבָר שְׂפַעמִים אָסוּר וּפַעמִים מִתַּר עָרְבוּ בְּנֵי הַחֲצֵר עִם בְּנֵי מְבֹי בְּנֵי מְבֹי מִתַּרְין דְּהָא דְאָסַר לִיָּה רַב לֹאוּ מִשּׁוּם מְפֵלֶשׁ קְאָסַר לִיָּה כְּזִמּוּקְמִינוּן לְקַמֵּן בָּזֵה שְׁלֹא בְּנִגְדֵי זֶה וְהִאִי נִפְרָצָה חֲצֵר בְּנִגְדֹי מִשּׁוּם רְבוּתָא דְחֲצֵר נִקֵּט דאַע"ג דְּרָבִים נִכְנָסִין לֶה בָּזֵי וְיוֹצְאִין לֶה בָּזֵי אֲפִילוּ הָכִי שְׁרִיָא הוּאִיל וְנִפְרָצָה בְּפָחוֹת מִעֵשֶׂר דַּחֲשִׁיב כְּפִתַּח חֲצֵר אָבֵל אָסוּר מְבֹי לֹאוּ מִשּׁוּם [פִּרְצָה] דְכְּתַל שְׁבִנְגָדֹי הוּא אֱלָא מִשּׁוּם דְּבָנֵי חֲצֵר אָסְרִי עָלֵיָה כִי לֹא עָרְבוּ דְבִינוּ דְלִדְיָה הִי מְלוּאֵי פִרְצָה הוּא וְזִיוּרִי חֲצֵר אוֹסְרִין עָלָיו וְהוּא אִינוּ אוֹסַר עָלִיָּהֶן כְּדֹאמְרִינוּ בְּפֶרֶק כָּל גָּגִית הַעִיר (לְקַמֵּן עִירוּבִין ד' צב.) גְּבִי חֲצֵר גִּדּוּלָה שְׁנִפְרָצָה לְקַטְנָה דִּיוּרִי גִדּוּלָה בְּקַטְנָה בְלוּמַר אוֹסְרִים בְּקַטְנָה דְּדִידְהוּ הוּא דְבְטְלָה לְגַבִּה וְאִין דִּיוּרִי קַטְנָה בְּגִדּוּלָה דְלִגְבִי גִדּוּלָה פְתַח הוּא וְשְׁתִי חֲצֵרוֹת שְׁשׁ בִּיעִיָּהֶן פְתַח לֹא אָסְרוּ אַהֲדָזִי כְּדֹאמְרִינוּ בְּפֶרֶק חֲלוּן (לְקַמֵּן עִירוּבִין ד' עו:) נִפְרֶץ הַכְּתַל עַד עֲשָׂרָה אַמּוֹת אִם רְצוּ מְעַרְבִין שְׁנַים וְאִם רְצוּ מְעַרְבִין אֶחָד מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפִתַח וּשְׁעִיָּהֶם מִתַּרְין זֶה בָּזֵה: **דָּרַב אָדָרַב נְמִי לֹא תַקְשִׁי בְלוּמַר מֵהַשְׂתָּא מַעֲנוּ לְמִימַר דָּרַב יְהוּדָה בְּדוּרָא דְרַעְוִתָא כְּרַב עֲבָדוּהַ כְּדֹאמְרִינוּ כֹּאן שְׁעָרְבוּ וְכֹאן שְׁלֹא עָרְבוּ** וּבִרְחֻבָּה לִיכָא דִּיוּרִין לְמַנְסְרִי אִמְבֹי:

וְלְבָנֵי חֲצֵר יֵשׁ לָהֶם דָּרָךְ לַרֵה"ר בְּלֹא מְבֹי דְכַנּוּן ז' כּוּפִין אוֹתוֹי עַל מַדַּת סָלוֹם כְּדֹאמְרִינוּ בְּמִי שְׁהוֹצִיאוּהוּ (לְקַמֵּן עִירוּבִין ד' מַט.) גְּבִי חֲצֵר שְׂבִין שְׁנֵי מְבוֹאוֹת:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

א לקמן יב.

ב לקמן סט.

	גליון הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

גמ' אנא לא ידענא עובדא הוי. לקמן דף יב ע"א ב"ב דף נד ע"ב ושם דף פב ע"ב:

תוס' ד"ה בעירבו ור"י מפרש. בחידושי כתבתי דלא זכיתי להבין הא באמת דההיא עובדא היה בכלה לאמצע רחבה דהא למסקנא בכלה לצדיי לכ"ע אסור ואיך לא אצרכה ר"י ולא מידי וכיון שכן למה דהיה סבר ר"י תחלה דפלוגתייהו רק בצדיי דבאמצע ליכא חידוש ושריא לכ"ע איך הביא ראי' מההוא עובדא הא שם היה בכלה באמצע ור' יאיר עיני:

בא"ד אפי' לא נפרץ במלואו נמי הוי כמפולש. וק"ל הא כמו דהרחבה וחצר לא הוי כמפולש מכח הגיפופין שלהן ה"ג המבוי בלא נפרץ במלואו:

עין משפט גור מצוה

א מוי' פו"ז מהל' שבת הל' יט, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' סדד סעי' ה:

ב מוי' פו"ז מהל' שבת הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ל:

ג מוי' פו"ז מהל' שבת הל' יא, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסה סעי' ד:

ד מוי' פו"ז מהל' שבת הל' כג, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' יד:

מְבוֹר הַעֲשׂוֹי כְּנֻדל פּ׳י רבינו קם שְׁמבואות קטנים פתוחים למבוי גדול מִשְׁנֵי צַדִּינ וְאִינן זֶה כְּנֻד זֶה דאס בן הוּי מַפְלָשִׁין וְכַעֲנִין זֶה הַס כְּרָגְלִי הַנָּזֵל שֵׁשׁ לֹו ב' שורות שֶׁל רַגְלִים מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל וְהַס זֶה שֶׁלֹא כְּנֻד זֶה: וְהָא הָהוא מְבוֹי עָקם דִּהְוָה בְּנִהְרָדע' וּרְמוּ עֲלֶיהָ הַמִּרְה דָּרַב מִמָּאי דְחָשׁוּ נָמִי לְדַשְׁמוּאַל לֹא פֶרִיךְ וַיַּגְטֵרָה דְלִתּוּת דֵּהָא דְחָשׁוּ מִשּׁוּם דְנִהַרְקָעֹא אֲתֵרַס דַּשְׁמוּאַל הֵינֵה אֲבַל מְחָשׁוּ לְדָרַב בְּאַתֵּרַס דַּשְׁמוּאַל

פֶּרִיךְ שְׁפִיר: מַזְיִיחַ אֶת הַקּוּרָה בְּאַלְכֶסוֹן פ"ה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּאֵן בְּאַרְבֵּה וְכֵאֵן בְּהַקְרָה וְהָיִין עֲמוֹ שְׁפִי כּוֹן דְּאִי לֹא תֵימָא דְכִי אִמָּאי מַנִּיחַ אֶת הַקּוּרָה בְּאַלְכֶסוֹן הָא בְּעֵינן קוּרָה לְכָל הַפְּחוּת דְבוּקָה בְּמַבּוֹי כְּדֹאמֵר בְּסִמּוּךְ גַּבִּי ב' יתדות בְּשֵׁנִי פּוֹתְלִים כּוֹ' לְדַבְרֵי הַמַּתִּיר אֶסּוּר וְאִף עַל פִּי שְׂבָאן מִנַּח רֹאשׁוֹ הֶאֱחָד עַל גַּבִּי הַמַּבּוֹי אִין סְבָרָא לַחֲלֹק וּא"ת וְהִכִּי שְׁרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ נָגַד הֶאֱרִיךְ הָא אִין בָּאֵן אֲלֹא ב' מַחְצוֹת וּי"ל דְּאִיתִּי לִיה קוּרָה מִשּׁוּם מַחְצָה וּמֵאֵן דְּאִיתִּי לִיה מִשּׁוּם מַחְצָה הֵינִי אֲפִילוֹ דְּאוֹרְיָתָא בְּדַמּוּכַח בְּפִרְקוּין אִי נָמִי בִּינן דְּצִלוֹ הֶאֱחָד אֲרִיךְ מִסְתַּמָּא לֹא בְּקָשִׁי בַּה רַבִּים וְלֹא נִזְרוּ בַּה רַבָּנן הוֹאִיל וּבְטַל לְגַבִּי מְבוֹי אַע"ג דְּאִיתִּי

בַּה ד' עַל ד': הַכּל מוֹדִים בְּבִין לְחִיִּים דְּאֶסּוּר טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּלָחִי הֵינִי אֲפִילוֹ מִשְׁהוּ וְאִתִּי לְאַפּוֹקִי אֲבַל בְּקוּרָה דְּרַקְבָּה טַפַּח לִיכָא לְמַיַּחַשׁ אֲבַל אִין לְפִרְשׁ דְּטַעֲמָא דָּרַב חֲסָדָא מִשּׁוּם דְּסָבַר קוּרָה מִשּׁוּם הֶפֶר וְלָחִי מִשּׁוּם מַחְצָה וּמִשּׁוּם הֶפֶר וּבִין לְחִיִּים אֶסּוּר וְאִינוּ יָכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ אֲלֵא מִן הַמַּחְצָה שְׁלֻפְנִים דֵּהָא אֲבַיִי אִיתִּי לֶהּ לַעֲיַל (עִירוּבִין ד' ה.) גַּבִּי הִיָּה גְבוּהַ מַכ' וּבָא לְמַעֲטוּ לַחַד לִשְׁנֵא קוּרָה מִשּׁוּם מַחְצָה וּכ"ס לָחוּ וְקָא אִמֵּר בְּסִמּוּךְ מִסְתַּבְרָא מִלְתָּה דַּר' יוֹחָנָן תַּחַת הַקּוּרָה אֲבַל בִּין לְחִיִּים אֶסּוּר וּרְבָא נָמִי אִיתִּי לֶהּ בְּפִרְקוּין דְּתַרְנֻנְהוּ מִשּׁוּם הַפִּירָא וּבְסִמּוּךְ מוֹדָה רְבָא דְּאֶסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בִּין לְחִיִּים הִיכָא דְּרַקִּב אֲרַבְּשָׁה:

מבוי פרק ראשון עירובין

אָבַל זֶה כְּנֻד זֶה לֹא הֵוִיא לֶה חֲצַר רה"י לְשַׁבֵּת הַשְׁתָּא אֲשַׁמְעִינן דְּכְנֻדוֹ וְאֲבַלוּ

אָבַל זֶה כְּנֻד זֶה, אִימָא לֹא. וּלְרַבָּה דְּאָמַר זֶה כְּנֻד זֶה אֶסּוּר, הָא דָּרַב בְּמָאי מוֹקִי לָהּ — בְּזָה שְׁלֹא כְּנֻד זֶה, תִּרְתִּי לְמָה לִּי? ^(א)אִי מִהֶתֶם הָוָה אָמִינָא: הֵנִי מִיָּלִי לְזִרוּק, אָבַל לְטַלְטֵל — אִימָא לֹא. קָא מִשְׁמַע לָן. אִיתַמַּר: מְבוֹי הַעֲשׂוֹי כְּנֻדֵּל, אָמַר אַבְיִי: עוֹשָׂה צוּרַת הַפֶּתַח לַגְדוֹל, וְהִנֵּה פּוֹלְהוּ מִישְׁתָּרוּ בְּלָחִי וְקוּרָה. אָמַר לִיה רְבָא, כְּמֵאן, כְּשִׁמוּאַל דְּאָמַר תּוֹרְתוֹ כְּסֻתוֹם — לְמָה לִּיה צוּרַת הַפֶּתַח? וְעוֹד, הָא הָהוא מְבוֹי עָקוֹם דִּהְוָה בְּנִהְרָדְעָא, וְחָשׁוּ לָהּ לְדָרַב! "אֲלֹא אָמַר רְבָא: עוֹשָׂה צוּרַת הַפֶּתַח לְכוּלְהוּ לְהָאי גִיסָא, וְאִידָּהּ גִּיסָא מִישְׁתָּרוּ בְּלָחִי וְקוּרָה. "אָמַר רַב כְּהֵנָא בַר תַּחְלִיפָא מִשְׁמִיָּה דָּרַב כְּהֵנָא בַר מַנִּימִי מִשְׁמִיָּה דָּרַב כְּהֵנָא בַר מַלְכִּיו מִשְׁמִיָּה דָּרַב כְּהֵנָא רַבִּיָּה דָּרַב, וְאָמְרִי לָהּ, רַב כְּהֵנָא בַר מַלְכִּיו הֵיִינוּ רַב כְּהֵנָא רַבִּיָּה דָּרַב: מְבוֹי שְׁצִידוֹ אַחַד אַרְוֶה וְצִידוֹ אַחַד קֶצֶר, פְּחוּת מֵאַרְבַּע אַמוֹת מַנִּיחַ אֶת הַקּוּרָה בְּאַלְכֶסוֹן. אַרְבַּע אַמוֹת — אֵינּוּ מַנִּיחַ אֶת הַקּוּרָה אֲלֹא כְּנֻד הַקֶּצֶר. רְבָא אָמַר: אַחַד זֶה וְאַחַד זֶה אֵינּוּ מַנִּיחַ אֶת הַקּוּרָה אֲלֹא כְּנֻד הַקֶּצֶר. וְאִימָא טַעֲמָא דִּידֵּי, וְאִימָא טַעֲמָא דִּידְהוּ. אִימָא טַעֲמָא דִּידֵּי: קוּרָה טַעֲמָא מָאי — קוּרָה מִשּׁוּם מָאי — מִשּׁוּם מְחִיצָה. וּבְאַלְכֶסוֹן נָמִי הֵוִי מְחִיצָה. אָמַר רַב כְּהֵנָא: הוּאִיל וּשְׁמַעְתָּתָא דְּכְהֵנִי הִיא, אִימָא בַּה מִיִּלְתָּא. הָא דְּאָמַרְתָּ מַנִּיחַ הַקּוּרָה בְּאַלְכֶסוֹן, לֹא אָמַרְן אֲלֹא שְׂאִין בְּאַלְכֶסוֹנוּ יוֹתֵר מַעֲשֶׂר, אָבַל יֵשׁ בְּאַלְכֶסוֹנוּ יוֹתֵר מַעֲשֶׂר, דְּבָרֵי הַכּל אֵינּוּ מַנִּיחַ אֲלֹא כְּנֻד הַקֶּצֶר. ^(א)אִיבַעְיָא לָהּ: מַהוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה? רַב וּרְבִי חֲזִיא וּרְבִי יוֹחָנָן אָמְרוּ: מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה. שְׁמוּאַל וּרְבִי שְׁמַעוֹן בַּר רַבִּי וּרְבִי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ אָמְרוּ: אֶסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה. ^(א)לִימָא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּמָר סָבַר: קוּרָה מִשּׁוּם הִיכַר, וּמָר סָבַר: קוּרָה מִשּׁוּם מְחִיצָה. לֹא, דְּכוּלֵּי עֲלֵמָא קוּרָה מִשּׁוּם הִיכַר, וְהִכָּא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּמָר סָבַר: הִיפִירָא מְלָגִיו, וּמָר סָבַר: הִיפִירָא מְלָבַר. וְאִיבַעְיָת אִימָא: דְּכוּלֵּי עֲלֵמָא מִשּׁוּם מְחִיצָה, וְהִכָּא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּמָר סָבַר: חוּדוֹ הַפְּנִימִי יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וּמָר סָבַר: חוּדוֹ הַחִיצוֹן יוֹרֵד וְסוֹתֵם. אָמַר רַב חֲסָדָא: הַכּל מוֹדִים בְּבִין לְחִיִּים שְׁאֶסּוּר. בַּעֲא מִינֵיהּ רַמִּי בַר חֲמָא מַרַב חֲסָדָא: נַעֲץ שְׁתֵּי יְתִידוֹת בְּשָׁנֵי פּוֹתְלֵי מְבוֹי מַבְחוּץ, וְהִנֵּיחַ קוּרָה עַל גַּבִּיָּהּ, מַהוּ? אָמַר לִיה: לְדַבְרֵי הַמַּתִּיר — אֶסּוּר, לְדַבְרֵי הָאוּסֵר — מוֹתֵר. "רְבָא אָמַר: לְדַבְרֵי הָאוּסֵר נָמִי אֶסּוּר — בְּעֵינָן קוּרָה עַל גַּבִּי מְבוֹי, וְלִיכָּא. אִיתִיבֵיהּ רַב אַדָּא בַר מַתְנַה לְרְבָא: הֵיתָה קוּרְתוֹ

מְשׁוּכָּה

דְּכִי מִתְרַת: וּלְרַבָּה דְּאָמַר לַעֲיַל אָבַל זֶה כְּנֻד זֶה הֵוִי מְבוֹי מַפְלָשׁ וְאֶסּוּר (אֲפִילוּ חֲצַר) הָא דָּרַב בְּמָאי מוֹקֵס לֶה בְּזָה שֶׁלֹא כְּנֻד זֶה וְעַל כְּרַתוּךְ כְּנֻד דְּקֹאמֵר רַב לֹאוּ זִנְקָא דֵּהָא אוֹקוּימָנָא טַעֲמָה דָּרַב בְּשֵׁלֹא עֲרַבּוּ אָבַל עֲרַבּוּ אֲפִילוּ מְבוֹי מִתַּר: תַּרְתִּי לְמָה לִי הָא תֵּנָא לֶה חֲצַר שְׁהַרְבִּים נִכְנָסִין לֶה בְּזוּ כּוֹ וּמִלְתָּה דָּרַב לְמַשְׁתַּרְהִי חֲצַר מְנַה מִסְתַּמָּא וְאֲפִילוּ זֶה כְּנֻד זֶה וְכַל שְׁבֹן בְּזָה שֶׁלֹא כְּנֻד זֶה וְאֶסּוּר מְבוֹי מֵאִידָּהּ מִתְנִיעִין דְּחֲצַר קִטְנָה שְׁמַעִינן: אִי מִתַּסַּס מַחְצַר שְׁהַרְבִּים נִכְנָסִין לֶה כּוֹ דְּקַתְנִי רִשּׁוּת הַיַּחִיד לְשַׁבֵּת: הֵינֵה אִמְיָנָא הִיא דְּקַרִי לִיה רה"י: לְזַרְךְ כְּלוֹמַר מְדֹאוּרְיָתָא רה"י הוּא וְהַזִּרוּק מרה"ר לְתוֹכּוֹ חֵיב: אָבַל לְטַלְטֵל בְּתוֹכּוֹ: אִימָא לֹא מִשְׁתַּרְיָא וּמִדְרַבָּנן דְּלִנְזֹר רַבָּנן עֲלֶיהָ: קמ"ל רַב מִתְרַת: גָּדַל שְׂרָן שֵׁשׁ לוּ רַגְלִים הַרְבֵּה בְּדַתְנִיא בְּתוֹרַת כְּהֵנִים (פִּרְשֵׁת שְׁמִינִי): מַרְבֵּה רַגְלִים זֶה גָּדַל מְבוֹי הַעֲשׂוֹי כְּנֻדֵּל שְׁפַתּוּחִין לוּ מְבוּאוֹת הַרְבֵּה וְרֹאשֵׁיָהן פַּתּוּחִין לַרְשׁוּת הַרְבִּים וְרֹאשׁוֹ פַתּוּחַ לַרְשׁוּת הַרְבִּים אַחֵר: עוֹשָׂה צוּרַת פֶּתַח לְגְדוֹל בְּאֶחָד מִשְׁנֵי רֹאשִׁין וְהֵאֲחָרִים קִטְנִים מִשְׁתַּרוּ בְּלָחִי וְקוּרָה בְּרֹאשֵׁיָהן עַל פְּנֵי רְשׁוּת הַרְבִּים: כְּמֵאֵן בְּשִׁמוּאַל דְּאָמַר מְבוֹי עָקוֹם תּוֹרְתוֹ כְּסֻתוֹם דֵּהָא כָּל מְבוּאוֹת קִטְנִים הֲלֵנוּ מְבוּאוֹת עַקּוּמוֹת הֵן נִכְנֵס בְּדָרָךְ זֶה וְיוֹצֵא בְּדָרָךְ זֶה וְהֶאֱמַרְתָּ לֹא בְּשֵׁי תַקּוּן לַעֲקוּמוּמִיתוֹ בְּשִׁמוּאַל: ה"ג לְמָה לִי צוּרַת פֶּתַח אִמָּאי אֲצַרְכֵּת צוּרַת פֶּתַח לְגְדוֹל הָא אִיהוּ נָמִי אִין פְּלִתְשׁוּי מְכַוְּנִין: וְעוֹד הָא הֵהוּא מְבוֹי דֵּהֵנָה בְּאַתֵּרַס דַּשְׁמוּאַל בְּנִהְרָדְעָא וְחָשׁוּ לִיה לְדָרַב בְּדֹאמֵר לַעֲיַל רְמוּ עֲלֵה חֲמַרָּה דָּרַב וְחַמַּרָּה דַּשְׁמוּאַל: עוֹשָׂה צוּרַת פֶּתַח לְכוּלָּהּ הַקִּטְנִים: מַהֵךְ גִּיסָא בַּעֲקוּמוּמִיתָן לָצַד מְבוֹי גְדוֹל: וְאִידָּהּ גִּיסָא לַרְשׁוּת הַרְבִּים מִשְׁתַּרִּי בְּלָחִי אוּ קוּרָה: צִלוֹ אַחַד אֲרִיךְ וְנִמְשַׁךְ כְּתֵלוּ לרה"ר יוֹתֵר מִכְּתֵל הַשְּׁנִי כְּזֶה: אִם פְּחוּת מַד' אַמוֹת עוֹדֵף זֶה עַל חֲבָרוּ

מסורת הש"ס

א מנחות עד; כתובות ק; גיטין ד; קידושין טו; גיטין יט;; סנהדרין עג; סנהדרין נא;; שבת נב;; זבחים יח; יבמות יח;; לקמן מז;

ב לעיל ד:

ג לעיל ה.

גליון הש"ס

ברש"י ד"ה גדל. כדתיניא בתורת כהנים. והוא בחולין דף סז ע"ב:

תוס' ד"ה מניח את הקורה. משום מחיצה הוי אפי' דאורייתא. עי' לקמן דף פו ע"א תד"ה קורה:

בא"ד לא בקעי. עי' בר"ן פ"ק דסוכה דף רלא ע"א ד"ה גרסינן:

מסורת הש"ס
א סוכה יח.; סוכה כב.; לקמן יד.
ב לקמן נה.
ג סוכה טז:
ד שבת חז; לקמן עז.; לקמן קא;; לקמן פז.; לקמן פה:
ה גיטין עה:
גליון הש"ס
גמ' א"ל פוק תני לברא. שבת דף קו ע"א ביצה דף יב ע"ב יומא דף מג ע"ב:

מְשׁוּכָּה מִשְׁמַע רְחוּקָה היא מן הכתלים: או תלויה שאין ראשיה מנחים על גבי **שְׁאִין** בַּגְּבֵהָן שְׁלֹשָׁה ואם תאמר והא אמר בסוף פרק האֵשׁן (ספּה ד' כב.) הכתלים אֵלּא תלויה בְּאִוִּיר שְׁקָצְרָה מִשְׁתַּי רוחותיה וּבָגוּן שֶׁנֶּעַן קָנָה כָּל שֶׁהוּא בְּאֻמְצַע פֶּתַח הַמִּבּוּי וְנָתַן עַל גְּבוֹ אֶת הַקּוֹרָה כִּזָּה: רָבִן שְׁמַעוֹן סְבִירָא לֵא דְכָל דְּכִתְא פְחוּת מִד' כְּלָבוֹד דְּמִי: מְשׁוּכָּה מִבְּחוּץ שְׁנִמְשְׁכָה לְתוּךְ רִשּׁוֹת הָרָצִים כְּגוֹן הִיא בָּעִין דְּלַעֵל דִּשְׁתִּי וְתַדּוּת: תְּלוּיָה מִבְּפָנִים שְׁקָצְרָה מִשְׁתַּי רוחות ואִינֶה מֵנַעַת לְכַתְּלִים אֵלּא נִתְּלִית בְּאִוִּיר וְאִמְרִינָן לְבוֹד לְהֶאֱרִיךְ רֹאשֶׁיה: אִיזִי וְאִיזִי מִבְּפָנִים וְתַרְמִיּהוּ בְּקוֹרָה קִצְרָה עֲסָקִינוּ: מְשׁוּכָּה מְרוּחַ אַחַת רֹאשָׁה אֶחָד עַל הַכְּתָל וְרֹאשָׁה שְׁשִׁי אֵינּוּ מֵנִיעַ לַכְּתָל שֶׁכְּנָגְדּוֹ: רַב אִשִּׁי אָמַר מִשּׁוּם ב' רוחות אֵל אֶצְטָרִיכָא לִיה דְּכִינוּן דִּתְנָא מְשׁוּכָּה מְרוּחַ אַחַת הוּא הָדִין מִשְׁתַּי רוחות אֵלּא חָדָא חֲקֵנִי מְשׁוּכָּה וְהִיא תְּלוּיָה שְׁקָצְרָה הִיא מֵהִנִּיעַ לַכְּתָלִים וְעוֹד שְׁתְּלוּיָה הִיא לִמְעַלָּה מִגְּבֵה תְּתִיל הַמִּבּוּי: וְהִיכִי דְּמִי כְּגוֹן שֶׁנֶּעַן שְׁתִּי יְתִידוֹת עֲקוּמוֹת עַל שְׁנֵי כּוֹתְלֵי מְבוּי, שְׁאִין בַּגּוּבָהָן שְׁלֹשָׁה, וְאִין בְּעַקְמוּמִיתָן שְׁלֹשָׁה. מַהוּ דְּתִימָא: אִמְרִינוּ, או "חֲבוּט" אִמְרִינוּ, לְבוֹד וְחֲבוּט אֵל אִמְרִינוּ. קָא מִשְׁמַע לָן. תְּנִי רַבִּי זְבַאי קַמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: בִּין לְחָיִים וְתַחַת הַקּוֹרָה גִּידוֹן כְּכַרְמְלִית. אָמַר לִיה: פּוֹק תְּנִי לְבִרָא. "אָמַר אַבְיִי מִסְתַּבְּרָא מִילְתִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן תַּחַת הַקּוֹרָה, אֲבָל בִּין לְחָיִין אָסוּר. וְרַבָּא אָמַר: בִּין לְחָיִים נָמִי מוּתָר. ^(א)אָמַר רַבָּא: מָנָא אֲמִינָא לֵה — דְּכִי אֶתָּא רַב דִּימִי, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְקוּם שְׁאִין בּו אַרְבַּעָה עַל אַרְבַּעָה, מוּתָר לְבָנִי רִשּׁוֹת הָרָצִים וּלְבָנִי רִשּׁוֹת הַיָּחִיד לְכַתֵּף עָלָיו, וּבְלָבָד שְׁלֹא יִחְלִיפוּ. וְאַבְיִי, הָתָם בַּגְּבוּהָ שְׁלֹשָׁה. אָמַר אַבְיִי מָנָא אֲמִינָא לֵה — דְּאָמַר רַב חָמָא בַר גּוּרְיָא אָמַר רַב: תוּךְ הַפֶּתַח, צְרִיךְ לַחֵי אַחֵר לְהַתִּירוֹ. וְכִי תִימָא: דְּאִית בִּיה אַרְבַּעָה עַל אַרְבַּעָה, וְהָאִמַר רַב חֲנִין בַּר רַבָּא אָמַר רַב: תוּךְ הַפֶּתַח, אֵף עַל פִּי שְׁאִין בּו אַרְבַּעָה עַל אַרְבַּעָה צְרִיךְ לַחֵי אַחֵר לְהַתִּירוֹ. "וְרַבָּא — הָתָם דִּפְתוּחַ לְכַרְמְלִית. אֲבָל לְרִשּׁוֹת הָרָצִים מֵאִי — שְׂרִי? יִצְיָבָא בְּאַרְעָא וְגִיּוּרָא בְּשִׁמִּי שְׁמִיָּא! אִין, מִצָּא מִין אֶת מִינּוּ וְגִיעוּר. ^(ב)אָמַר לִיה רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ לְרַבָּא: וְאֵת לֹא תִסְבְּרָא דְּבִין לְחָיִין אָסוּר? וְהָאִמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְבוּי שְׂרָצָפוּ בְּלַחֲיִין פְּחוּת פְּחוּת מֵאַרְבַּעָה — בְּאִנּוּ לְמַחְלֻקַּת רָבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבְּנּוּ. לְרָבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּאָמַר: אִמְרִינוּ לְבוֹד, מִשְׁתַּמֵּשׁ עַד חֲדוּד הַפְּנִימִי שֶׁל לַחֵי הַפְּנִימִי. לְרַבְּנּוּ, דְּאָמְרִי: לֹא אִמְרִינוּ לְבוֹד, מִשְׁתַּמֵּשׁ עַד חֲדוּד הַפְּנִימִי שֶׁל חִיצוֹן. אֲבָל בִּין לְחָיִין דְּכוּלֵּי עֲלָמָא אָסוּר! וְרַבָּא, הָתָם נָמִי דִּפְתוּחַ לְכַרְמְלִית. אֲבָל לְרִשּׁוֹת הָרָצִים מֵאִי — שְׂרִי? יִצְיָבָא בְּאַרְעָא וְגִיּוּרָא בְּשִׁמִּי שְׁמִיָּא! אִין, מִצָּא מִין אֶת מִינּוּ וְגִיעוּר.

אֲבָל בִּין לְחָיִים דְּלֹא מִנְכַּרְא דְּכִתְא אִי שְׂרִית לְטַלְטַל הָתָם אַתִּי לְהַחְלִיף וּלְאִפּוּקִי לְרִשּׁוֹת הָרָצִים: תוּךְ הַפֶּתַח כְּגוֹן מְבוּי שֶׁיֵּשׁ פְּעִמִּין רַחֲבִים לַפֶּתַחוֹ מִבָּאן וּמִבָּאן וְהוּא לְחָיִים שְׁלֹן צְרִיךְ לְהַעֲמִיד לַחֵי אַחֵר מִבְּחוּץ אִם יִרְצֵה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בִּין הַפְּעִימִין: דְּאִית בִּהּוּ אַרְבַּע בְּרַחֵב הַפְּעִימִין בְּמִשְׁךְ הַמִּבּוּי דְּכָל ד' רִשּׁוֹת בְּאֻנְפִי נִפְשָׁה הִיא וְכַרְמְלִית הִיא וּמִדְּרַבְּנָן אָסוּרָה: לְכַרְמְלִית לְבַקָּעָה דְּשִׁיךְ וּמִצְטַרֵּף לְמִינוֹ שְׁחוּצָה לוֹ: יִצְיָבָא אֲזַרְחִי: מִצָּא בְּרַמְלִית שְׁבִין לְחָיִים שְׁלֹא הָיָה בּו שְׁעוֹר בְּרַמְלִית: אֶת מִינוֹ שְׁחוּצָה לוֹ: וְנַעֲמֹר נִתְחַזֵּק עַל יְדֵי מִינוֹ וְנַעֲמֹר מִשְׁנֵתוֹ שְׁהָיָה בְּתַחלָּה בְּטוֹל אֲצֵל שְׁאִינוּ מִינוֹ וְזִגְמָתוֹ בְּבַכּוּרוֹת (ד' כב.) טַמְאָה שְׂבָמְלָה וְחִזְרָה וְנַעֲמֹרָה: אֲבָל פְּתוּחַ לְרִשּׁוֹת הָרָצִים שְׁלֹא זֶה מִינוֹ וְלֹא זֶה מִינוֹ וְלִכְאֵן וְכֹאן בְּטָלָה: וְאֵת לֹא תִסְבְּרָא דְּבִין לְחָיִים לר' יוֹחָנָן אָסוּר: וְהָאִמַר ר' יוֹחָנָן מְבוּי שְׂרָצָפוּ בְּלַחֲיִים בְּמִשְׁךְ הַמִּבּוּי מִרְאשׁוֹ לְצַד סוּפּוֹ בְּשִׁתִּים וְשֹׁלֵשׁ אִמּוֹת: בְּפָחוּת מֵאַרְבַּעָה שְׁאִין בִּין לַחֵי לְלַחֵי ד' אֲבָל יֵשׁ בֵּינֵיהֶן ג': בְּאִנּוּ לְמַחְלַקַּת רָבִן שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן דְּאִפְלָגּוּ לְעֵיל בְּמִשְׁלָשָׁה וְעַד ד' אִי אִמְרִינוּ לְבוֹד אוֹ לֹא מֵאוּתוֹ מַחְלַקַּת אִנּוּ לְמַדִּין שְׂאֵף בְּהַכְּשֵׁר מְבוּי זֶה יֵשׁ מַחְלַקַּת בֵּינֵיהֶן וְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא מִפְּרֵשׁ מְלֵתָה וְהִשְׁתָּא קָא מִפְּרֵשׁ רַב הוּנָא בְּרֵה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ דְּעַל בְּרַחְמִין הֵא דְקָאִמַר רַבִּי יוֹחָנָן דְּשִׁיכָא פְּלַגְתָּא דְּרַבִּן שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן הֵבֵא לֹא מִשְׁכַּחַת לֵא אֵלּא בְּתַשְׁמִישׁ שְׁכָנְגָד הַלְחָיִים לְרַבְּנָן שְׁמַעוֹן הוּוּ כְּלֵהוּ כַּחַד לַחֵי וְאִין מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִבּוּי אֵלּא עַד חֲדוּ הַפְּנִימִי שֶׁל לַחֵי הַפְּנִימִי אֲבָל מֵשֶׁם וְלַחוּץ הוּוּ בִּין לְחָיִים וְאָסוּר וְלַרְבֵּנָן לֹא הוּוּ כַּחַד לַחֵי וּבְלַחֵי הַחִיצוֹן מִשְׁתַּרְי מְבוּי וְמִתָּר מֵאִי שִׁיכָא פְּלַגְמִיהוּ דְּרַבִּן שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן לְהֵבָא בִּין הוּוּ כְּלֵהוּ כַּחַד בִּין לֹא הוּוּ כְּלֵהוּ כַּחַד כְּנָגַד כְּלָם הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ:

דְּכִי יֵשׁ בְּרַחְבּוֹ טַפַּח אָמַר חֲבַט וּרְמִי אֶפִּילּוּ בְּיֵתֵר מִנ' וְקוֹרָה דְּרַחְבָּה טַפַּח גִּימָא נָמִי חֲבַט וְרְמִי אֶפִּילּוּ גְבוּהָ מִנ' וּבְלָאוּ הָכִי קָשָׁה אִמְאִי לֹא שְׂרִיא אֶפִּילּוּ בְּיֵתֵר מִנ' בִּינוּ דְּקוֹרָה תוּךְ עֲשָׂרִים וַי"ל דְּהִכָּא בָּעִינוּ קוֹרָה עַל גְּבִי מְבוּי וְבְיֵתֵר מִנ' לֹא הָיוּ הַכֵּר תַּלְעֵה דְּהֵא מְשׁוּכָּה מִבְּחוּץ אֶפִּילּוּ בְּפָחוּת מִנ' לֹא אִמְרִינוּ לְבוֹד: תוּךְ הַפֶּתַח צְרִיךְ לַחֵי אַחֵר לְהַתִּירוֹ לֹא מִשּׁוּם דְּנַחֲשָׁב בְּמִבּוּי בְּפִנֵּי עֲצִמּוֹ דְּאִין מְבוּי נִתָּר בְּלַחֵי וְקוֹרָה אֵלּא אִם בֶּן אֶרְכּוֹ יֵתֵר עַל רַחְבּוֹ וְכַתִּים וְחֲצוּת פְּתוּחִין לְתוֹכּוֹ: וְרַבָּא הָתָם הוּא דִּפְתוּחַ לְכַרְמְלִית וְאִם תֵּאֵמַר בְּפִרְק קַמָּא דְּשִׁבְת (ד' ו.) גְּבִי אַחֲרִים אִומְרִים אֶסְקָפָה מִשְׁמַשְׁתַּ שְׁתִּי רִשְׁיִית פֶּתַח פְּתוּחַ כְּלַפְטִים פֶּתַח גְּעוּל כְּלַחוּץ וּפְרִיךְ מִהָא דְאִמַר רַב צְרִיךְ לַחֵי אַחֵר לְהַתִּירוֹ וּמַשְׁנֵי הִכָּא בְּאֶסְקַפַּת מְבוּי עֲסָקִינוּ וְאִמְאִי לֹא מַשְׁנֵי הָתָם דִּפְתוּחָה לְכַרְמְלִית וְהֵהוּא דְאֲחֲרִים בְּפִתּוּחַ לְרַה"ר וַי"ל דְּאִי בְּפִתּוּחַ לְרַה"ר בִּינוּ דְּאִין בּו אַרְבַּע עַל אַרְבַּע הָיוּ מְקוּם פְּטוּר וְאִפְלוּ פֶתַח גְּעוּל נָמִי כְּלַפְטִים וְתַלְעֵה דְלִאֲבִי נָמִי לִוקַמָּא בַּגְבֵּה שְׁלֹשָׁה דְּהָיוּ מְקוּם פְּטוּר כְּדִאִמְרִינוּ לְעֵיל אֵלּא מִשּׁוּם דָּאִם בֶּן אִפְלוּ גְעוּל נָמִי: לְרִשְׁפִּי"ג דְּאָמַר לְבוֹד מִשְׁתַּמֵּשׁ עַד חֲדוּ הַפְּנִימִי ז' אֵינּוּ מִדְּכַרִּי רַבִּי יוֹחָנָן דְּהָא רַב אִשִּׁי מִפְּרָשָׁה בַּע"א וְאִם תֵּאֵמַר אִם בֶּן מֵאִי פְרִיךְ לְרַבָּא הוּא וְפִרֵּשׁ דְּפִלְגִי שְׂרָצָפוּ בְּלַחֲיִים רַחֲבִים אַרְבַּע דְּרַבָּא מוּדָה לְעֵיל בְּרַחֲבִים אַרְבַּע דְאָסוּר וְאִפְלוּ בְּאִין רַחֲבִים ד' פִּלְגִי וּמִשְׁכַּחַת פְּלַגְתָּא דְרַשְׁבִּי"ג אִוּמַר לְבוֹד וְהָרִי בִין כְּלָם יֵשׁ ד' וְאָסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כְּנָגְדוּ וּלְרַבְּנָן דְאִמְרִי לֹא אִמְרִינוּ לְבוֹד מִשְׁתַּמֵּשׁ עַד חֲדוּ הַחִיצוֹן שֶׁל לַחֵי הַחִיצוֹן וַי"ל בִּינוּ דְּקִשְׁאִין כ"א ב' לַחֲיִים וּבְכָל א' מִשְׁהוּ וּשְׁנִיָּהִם רְצוּפִים בְּפָחוּת מִד' לֹא מִשְׁכַּחַת פְּלַגְמִיהוּ דְרַשְׁבִּי"ג וְרַבְּנָן וְלֹא מִשְׁכַּחַת פְּלַגְמִיהוּ אֵלּא כְּשֵׁשׁ ד' הָיָה לִיה לְרַבִּי יוֹחָנָן לְפְרוּשֵׁי בְּמֵלֵתָה בְּהָדוּא מְבוּי שְׂרָצָפוּ בְּלַחֲיִים בְּפָחוּת מִד' בְּמִשְׁךְ ד' אַע"ג דְּרַב אִשִּׁי מוּקִי לֵה בְּמִשְׁךְ ד' אִמּוֹת בִּינוּ שְׁאִמַר ר' יוֹחָנָן מְבוּי שְׂרָצָפוּ הָיוּ כְּאִלוּ פִרֵּשׁ בְּהָדוּא: ד' אִמּוֹת דְּמִשְׁךְ מְבוּי ד' אִמּוֹת:

רַב

וְהוּא לְחָיִים שְׁלֹן צְרִיךְ לְהַעֲמִיד לַחֵי אַחֵר מִבְּחוּץ אִם יִרְצֵה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בִּין הַפְּעִימִין: דְּאִית בִּהּוּ אַרְבַּע בְּרַחֵב הַפְּעִימִין בְּמִשְׁךְ הַמִּבּוּי דְּכָל ד' רִשּׁוֹת בְּאֻנְפִי נִפְשָׁה הִיא וְכַרְמְלִית הִיא וּמִדְּרַבְּנָן אָסוּרָה: לְכַרְמְלִית לְבַקָּעָה דְּשִׁיךְ וּמִצְטַרֵּף לְמִינוֹ שְׁחוּצָה לוֹ: יִצְיָבָא אֲזַרְחִי: מִצָּא בְּרַמְלִית שְׁבִין לְחָיִים שְׁלֹא הָיָה בּו שְׁעוֹר בְּרַמְלִית: אֶת מִינוֹ שְׁחוּצָה לוֹ: וְנַעֲמֹר נִתְחַזֵּק עַל יְדֵי מִינוֹ וְנַעֲמֹר מִשְׁנֵתוֹ שְׁהָיָה בְּתַחלָּה בְּטוֹל אֲצֵל שְׁאִינוּ מִינוֹ וְזִגְמָתוֹ בְּבַכּוּרוֹת (ד' כב.) טַמְאָה שְׂבָמְלָה וְחִזְרָה וְנַעֲמֹרָה: אֲבָל פְּתוּחַ לְרִשּׁוֹת הָרָצִים שְׁלֹא זֶה מִינוֹ וְלֹא זֶה מִינוֹ וְלִכְאֵן וְכֹאן בְּטָלָה: וְאֵת לֹא תִסְבְּרָא דְּבִין לְחָיִים לר' יוֹחָנָן אָסוּר: וְהָאִמַר ר' יוֹחָנָן מְבוּי שְׂרָצָפוּ בְּלַחֲיִים בְּמִשְׁךְ הַמִּבּוּי מִרְאשׁוֹ לְצַד סוּפּוֹ בְּשִׁתִּים וְשֹׁלֵשׁ אִמּוֹת: בְּפָחוּת מֵאַרְבַּעָה שְׁאִין בִּין לַחֵי לְלַחֵי ד' אֲבָל יֵשׁ בֵּינֵיהֶן ג': בְּאִנּוּ לְמַחְלַקַּת רָבִן שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן דְּאִפְלָגּוּ לְעֵיל בְּמִשְׁלָשָׁה וְעַד ד' אִי אִמְרִינוּ לְבוֹד אוֹ לֹא מֵאוּתוֹ מַחְלַקַּת אִנּוּ לְמַדִּין שְׂאֵף בְּהַכְּשֵׁר מְבוּי זֶה יֵשׁ מַחְלַקַּת בֵּינֵיהֶן וְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא מִפְּרֵשׁ מְלֵתָה וְהִשְׁתָּא קָא מִפְּרֵשׁ רַב הוּנָא בְּרֵה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ דְּעַל בְּרַחְמִין הֵא דְקָאִמַר רַבִּי יוֹחָנָן דְּשִׁיכָא פְּלַגְתָּא דְּרַבִּן שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן הֵבֵא לֹא מִשְׁכַּחַת לֵא אֵלּא בְּתַשְׁמִישׁ שְׁכָנְגָד הַלְחָיִים לְרַבְּנָן שְׁמַעוֹן הוּוּ כְּלֵהוּ כַּחַד לַחֵי וְאִין מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִבּוּי אֵלּא עַד חֲדוּ הַפְּנִימִי שֶׁל לַחֵי הַפְּנִימִי אֲבָל מֵשֶׁם וְלַחוּץ הוּוּ בִּין לְחָיִים וְאָסוּר וְלַרְבֵּנָן לֹא הוּוּ כַּחַד לַחֵי וּבְלַחֵי הַחִיצוֹן מִשְׁתַּרְי מְבוּי וְמִתָּר מֵאִי שִׁיכָא פְּלַגְמִיהוּ דְּרַבִּן שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן לְהֵבָא בִּין הוּוּ כְּלֵהוּ כַּחַד בִּין לֹא הוּוּ כְּלֵהוּ כַּחַד כְּנָגַד כְּלָם הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ:

 עיין משפּט בר מצוה

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כד, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כה:
ב מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כד, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כה:
ג מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יא, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שסה סעי' ד:
ד מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יא, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שסה סעי' ד:

עין משפט
גור מצוה

א מו"י פו"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ט:

וּלְרִשְׁפֹּ"ג לְהוֹי פִּנְרָאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים פ"ה דמסתמא דלחי קמא משכו קמשא כלפי חוץ שכן דרך כל מעמידי לחי שמוטכין קצת כלפי חוץ כדי שגראה מבחון ומבפנים שהקבע לשם לחי ויותר נראה לפרש שמשכו קצת כלפי פנים דהא משמע בכולי שמעתא דבשי למסרי לרבא עד חדו חצינון של לחי והכי הנה שרי אי מושכו כלפי חוץ דהינו לרשות הרבים דאין ויתר את רה"ר דסתם מבוי ארך פתליו שוין:

בּוּתֵל שְׂצִידוֹ אֶחָד כְּנוּס מִשָּׁל חֲבֵרוֹ בֵּין שְׁנֵרָאָה כו' כאן פ"ה ששקע הכתל מלפניו ולעיל פרש נראה מבחון שמשך כל הלחי לחוץ וחדו הפנימי נכנס בעצי הכתל ואינו נראה מבפנים אלא מבחון ונראה דלכך שנה דלעיל ארי בלחי שמעמידין אצל כתל ודרך להעמידו לצד פנים ומיתי לה נמי אמבוי שרצפו בלתיים דהינו לצד פנים אצל הכא מירי בכתל שצדו אחד כנוס משל חבירו ודרך לעשות בגין כענין זה פשוט שני מבואות זה אצל זה או בית וחסר אצל המבוי שפעמים מאריכין כתל שאצלו יותר מכתל המבוי ומה שפרש כאן נוחא טפי דלפי' הקונטרס לעיל קשה דאי חשיב נראה מבחון כשהלחי לצד הפנימי היכי משני לקמן בגנכנסין פתלי קטנה לגדולה אפתי נראה מבחון הוא דגופי גדולה נראין שהן עבי פתלי קטנה ומה שגנכנס לתוך הגדולה הוי בלחי שפרש הקונטרס ואין לומר בגנכנסין ארבע אמות שיוצאין מתורת לחי דאין זה שוין בחסר ומיהו אי הוי דוקא הא דאמר לקמן בעשר ושני טפחים סגי אחי שפיר דמירי פשאין בעבדיו טפח וריצב"א מושב בגנכנסין פתלי קטנה לגדולה מירי שיש הפר חיזו הם פתלי קטנה בגוף שפתלי קטנה הולכים בשפוע ממרחק למערב כמו שעושין לפתלים בראשיהון וכתלי גדולה שפועם מצפון לדרום: **א"י** לא סבר לה למה לה למתניה אע"ג דבב"י יוצא דפן (נגה ד' מו:): אשבחון רבי יוסי דתני ברייתא דסדר עולם ולא סבר לה יש לומר דהינו דברי הראשונים ממנו אצל דברי דבר פלגתא לא תני:

מבחון נבר שאינו מכתל המבוי שהרי נמשך להלאה מרחב הכתל: **כתל שצדו אחד כנוס מחבירו** שגנכנס הבגין ומעטו מעבדיו דהשתא בולט ויוצא ממנו כמין עמוד שקורין פלוי"ר: **בין שפניסתו נראית בפנים** ושה מבחון כזה ששקוע הכתל מאחרי ונראית הפנימה בפנים: **בין שגראה מבחון ושנה מבפנים** כגון ששקוע הכתל מלפניו שאין הפניסה נראית לעומדים בפנים אלא לבני רשות הרבים כזה: **ורבי יוחנן דאמר** לעיל בדהדיא אינו גדון: **מי לא שמע לה הא מתני' דר' תיא** ואפ"ה לא סבר לה דבא נמי היכי מסוימת מנה דר' תיא הוא דאמר גדון דלמא איהו נמי שמע לה ולא סבר לה: **חסר קטנה שגפרצה לגדולה קטנה נמי תשתרי** דלא יסירו בני גדולה עליהו אלא להוי נמי פתחא לגבה להיות פשעי חצרות ופתח צייעהם ואע"ג דשנה מבפנים שהעומד בתוכה רואה כל פתלי ארבה שוין שאין שם מכתל רחבה לפיאותיה כלום והוי מלואה הרי מבחון בתוך הגדולה נראין לה שיורין וכתל זה מכאן ומכאן אותו עוזף שהגדולה עוזפת על הקטנה דהא גדולה כהו משתקיא משום דלדידה נראית מבפנים: **בגנכנסין פתלי קטנה ובולטין לתוך הגדולה בשתים** וג' אמות דהנהך גופי דפשו להו מגדולה שעומדין מאחרי פרצת הקטנה נראין שלא מאותו כתל הוה כזה: **ועימא לבדו ותשתרי** כלומר אי נראה מבחון מהני להוי פאלו דרשי כניסה של פתלי קטנה סנפי' לצד פתלי ארך הגדולה כזה דהדר הנה להו הפניסה ליה גופי נראין מבחון דקס"ד אין הגדולה רחבה מן הקטנה אלא מעט פחות מג' לכאן ופחות מג' לכאן דהשתא אין רוח שבין הפניסות לכתלי ארפה של גדולה ג' טפחי' ובלבד דמי: **וכי תימא דמפלגי פניסות** מחצות מכתל ארך הגדולה: **טובא טפי משלשה שהיתה גדולה רחבה מן הקטנה הרבה:** קטנה בעשר ונגדולה בי"א שאין גדולה עוזפת על הקטנה אלא אמה אחת הרי שלשה טפחים לכאן ושלשה טפחים לכאן ועבי פניסות הכתלים ממשטין את השלשה מכל צד דאיכא לבד: **במפלגין מכתל זה בשנים** ומזה בארבע שלא היתה קטנה מכוננת כנגד אמצעיתה של גדולה אלא משוכה שני טפחים לצד אחד ויש מהאמה עוזפת שני טפחים לכאן וארבעה לכאן והפניסות דקות ונשאר מצד אחד יותר משלשה רוח: **ועימא לבדו מרוח אחת** והרי כאן שויר אחד נראה מבחון ותשתרי בה קטנה דגשנה להאי פרצה פתח דהא עשר הוא דהויא:

מבוי פרק ראשון עירובין

רב אשי אָמר לעולם בין לחיים

רב אשי אָמר: כּגוֹן שְׂרָצְפוּ בַּלְחִיִּים פְּחוֹת פְּחוֹת מֵאַרְבָּעָה בְּמִשְׁה אַרְבַּע אַמּוֹת. לָרֶבֶן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דָּאָמר: אֲמַרִּינּוּ לְבוּד — הָוָה לִיָּה מְבוֹי, וְצָרִיךְ לָחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ. וּלְרַבֵּנּוּ דְאָמְרִי: לֹא אֲמַרִּינּוּ לְבוּד — לֹא צָרִיךְ לָחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ. וּלְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, לְהוֹי פִּנְרָאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים! מִיָּדֵי הוּא טַעֲמָא אָלֹא לְרַבִּי יוֹחָנָן. הָא כִּי אָתָא רַבִּין אָמר רַבִּי יוֹחָנָן: נִרְאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים אֵינּוּ נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי. ^(א)אֵיתָמר: נִרְאָה מִבְּפָנִים וְשׁוּה מִבְּחוּץ — נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי. **נִרְאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים, רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי, חֵד אָמר: נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי, וְחֵד אָמר: אֵינּוּ נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי.** ^(ב)**תַּסְתִּיִּים דְּרַבִּי חִיָּיא הוּא דָאָמר "נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי", דְּתַנִּי רַבִּי חִיָּיא: כּוּתֵל שְׂצִידוֹ אֶחָד כְּנוּס מִחֲבִירוֹ, בֵּין שְׁנֵרָאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים, וּבֵין שְׁנֵרָאָה מִבְּפָנִים וְשׁוּה מִבְּחוּץ נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי, תַּסְתִּיִּים. וְרַבִּי יוֹחָנָן מִי לֹא שְׁמִיעַ לִיָּה הָא!? אָלֹא שְׁמִיעַ לִיָּה וְלֹא סָבַר לָהּ, רַבִּי חִיָּיא נָמִי לֹא סָבַר לָהּ! הָאִי מֵאִי!? בְּשַׁלְמָא רַבִּי יוֹחָנָן לֹא סָבַר לָהּ — מִשׁוּם הָכִי לֹא תַנִּי לָהּ. אָלֹא רַבִּי חִיָּיא, אִי אֵיתָא דְלֹא סָבַר לָהּ, לְמָה לִיָּה לְמִיתְנָא? ^(א)אָמר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: נִרְאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים — נִידוֹן מִשׁוּם לָחִי. אָמר רַבָּה, וּמוֹתְבִינּוּ אֲשַׁמַּעְתִּין: חֲצַר קַטְנָה שְׁנַפְרָצָה לְגְדוּלָה — גְּדוּלָה מוֹתֶרֶת וּקַטְנָה אֲסוּרָה, מִפְּנֵי שְׁהִיא בְּפִתְחָה שֶׁל גְּדוּלָה. וְאִם אֵיתָא, קַטְנָה נָמִי תִשְׁתַּרִּי בִּנְרָאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים. אָמר רַבִּי זִירָא: בְּנִכְנָסִין כּוּתְלִי קַטְנָה לְגְדוּלָה. וְלִימָא לְבוּד וְתִשְׁתַּרִּי! ^(ב)**וְכִי תִימָא דְּמִפְלָגי טוּבָא? וְהָא תַנִּי רַב אָדָא פַּר אַבְיָמִי קַמִּיָּה דְּרַבִּי חֲנִינָא: קַטְנָה, בְּעָשָׂר. גְּדוּלָה, בְּאַחַת עֶשְׂרֵה! אָמר רַבִּינָא: בְּמוֹפְלָגִין מְכוּתֵל זֶה בַּשָּׁנִים, וּמְכוּתֵל זֶה בְּאַרְבָּעָה. וְלִימָא לְבוּד מְרוּחַ אַחַת, וְתִשְׁתַּרִּי.****

רב

פִּלְגְתִּיהוּ דְרַבֵּן שְׁמַעוֹן וְרַבֵּן לֶהָכָא כְּגוֹן דְּהִנּוּ מִשָּׁךְ רְצִיפָה ז' ד' אַמּוֹת בְּאַרְךָ הַמְּבוֹי: לְרַבֵּן שְׁמַעוֹן יֵשׁ לְבוּד בְּפָחוֹת מִד' וְהִנּוּ לִיָּה חֵד לָחִי וְאֲמַרִּינּוּ לְעִיל (עִירוּבִין ד' ה.). ד' אַמּוֹת גְּדוֹן מִשׁוּם מְבוֹי וַיֵּצֵא מִתּוֹרַת לָחִי: וְצָרִיךְ לָחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ מְבוֹי זֶה שֶׁבִּין לַחֲיִים אֲבָל מִלְּחִי הַפְּנִימִי וְאִילָךְ מִיָּהוּ שָׂרִי לְטוֹלְטוּלֵי בְּמָבוֹי דְּלִהְיֵהוּ וְדָאִי נִרְאָה לָחִי וְעַבְדֵּיו גְּדוֹן לָהֶם בְּלָחִי וְנִתֵּר בּוֹ מְבוֹי כֶּךָ שְׁמַעְתִּי וְלִי נִרְאָה שְׁאִפְלוּ מִפְּנִימִי וְלַפְּנִים אֵינּוּ נִתֵּר דְּלָחִי הַפְּנִימִי וְלַפְּנִים לְרַבִּי יוֹחָנָן אֵינּוּ מִתִּיר כִּלְלֵי אֲבָל לְרַבֵּנּוּ כֹּל חֵד וְחֵד בְּאַרְבֵּי נַפְשָׁה הוּא וּמִשְׁתַּרִּי מְבוֹי בְּלָחִי קָמָא: וּלְרַבֵּן שְׁמַעוֹן נְהִי נָמִי דְּכַלִּי חֵד הוּא וְגְדוֹן מִשׁוּם מְבוֹי אִפְלוּ הָכִי הִיכִי שְׁמַע ר' יוֹחָנָן מְדַרְבֵּן שְׁמַעוֹן דְּבַעֲי לָחִי אַחֵר לְהַתִּירוֹ לְשַׁתְּרִי הָאִי מְבוֹי בְּנִרְאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים דְּהָא מִסְתַּמָּא אִי אִזְקִמָא לְלָחִי קָמָא מְשַׁכוּ קַמַּשְׁא כְּלָפִי חוּץ שָׁכַן דָּרָךְ כֹּל מַעֲמִידֵי לַחֲיִים כְּדִי שִׁירָאָה מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ שְׁהַקְבַּע שָׁם לְשֵׁם לָחִי דָאִם אֵינּוּ מוֹשֵׁךְ קֶצֶת רַחֵב הָלָחִי לְהִלָּאָה מִכְתְּלֵי הַמְּבוֹי מַעַט אֲלֹא בִשְׁנֵה לָהּ כְּזֶה נִרְאָה כְּמוֹסִיף עַל רַחֵב עַבִּי כְּתֵל הַמְּבוֹי וְאֵינּוּ נָכַר מִבְּחוּץ שֶׁהוּא לָחִי אֲלֹא בַּפְּנִים נָכַר שְׁאֵינּוּ מִן הַכְּתָלִים לְפִי שְׁחָדוֹ נִרְאָה בַּפְּנִים וּכְיֵינּוּ דְרָאשׁוֹן קָתַנוּ נִמְשָׁךְ לַחוּץ פִּי הַדֵּר הַשְׁנֵהוּ מִבְּפָנִים בְּרִצְפַּת לַחֲיִים הֵלְלוּ וַעֲשֹׂאוּ כְּתֵל מִיָּהָא לְשַׁתְּרִי מְבוֹי בַּהֲהִיא צְלִיטָה קַמִּיתָא הַנִּרְאִית מִבְּחוּץ דְּהָא אֲמַרִּינּוּ לְקַמֵּן נִרְאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים גְּדוֹן מִשׁוּם לָחִי: מְדִי הוּא טַעֲמָא כְּלוּמַר מִי מוֹתְבִינּוּ הָאִי תִּיּוּבְתָא אֲלֹא לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּלִיָּף מְלָבוּד דְרַבֵּן שְׁמַעוֹן פְּסוּלָא לֵהָאִי מְבוֹי: אֵינּוּ גְדוֹן הַלְכָךְ אִי אֲמַרִּינּוּ לְבוּד בְּשִׁי לָחִי אַחֲרֵינָא: אֲתָמר גְּרַסִּינּוּ: נִרְאָה מִבְּפָנִים וְשׁוּה מִבְּחוּץ שְׁהַעֲמִיד הָלָחִי רָחֵבוֹ לְצַד אֲרָכּוֹ שֶׁל מְבוֹי וְלֹא מִשָּׁךְ קֶצֶת רַחֵבוֹ קַמַּשְׁא כְּלָפִי חוּץ אֲלֹא הַשְׁנֵה חָדוֹ חֲצִיצוֹן לְעַבִּי כְּתֵלִי הַמְּבוֹי וְדוּמָה כְּמִי שְׁמוּסִיף עַל רַחֵב הַכְּתָלִים וְאֵינּוּ נִרְאָה כְּזֶה: נִרְאָה מִבְּחוּץ וְשׁוּה מִבְּפָנִים שְׁמַשְׁךְ כֹּל הָלָחִי לַחוּץ וְחָדוּ הַפְּנִימִי נָכַנס בְּכְתְּלֵי הַמְּבוֹי וְאֵינּוּ נִרְאָה מִבְּפָנִים אֲלֹא דוּמָה כְּמוּסִיף עַל אֲרָךְ הַכְּתֵל אֲבָל

מִבְּחוּץ נָכַר שְׁאֵינּוּ מְכוּתֵל הַמְּבוֹי שְׁהָרִי נִמְשָׁךְ לְהִלָּאָה מִרַחֵב הַכְּתֵל: **כתל שצדו אחד כנוס מחבירו** שגנכנס הבגין ומעטו מעבדיו דהשתא בולט ויוצא ממנו כמין עמוד שקורין פלוי"ר: **בין שפניסתו נראית בפנים** ושה מבחון כזה ששקוע הכתל מאחרי ונראית הפנימה בפנים: **בין שגראה מבחון ושנה מבפנים** כגון ששקוע הכתל מלפניו שאין הפניסה נראית לעומדים בפנים אלא לבני רשות הרבים כזה: **ורבי יוחנן דאמר** לעיל בדהדיא אינו גדון: **מי לא שמע לה הא מתני' דר' תיא** ואפ"ה לא סבר לה דבא נמי היכי מסוימת מנה דר' תיא הוא דאמר גדון דלמא איהו נמי שמע לה ולא סבר לה: **חסר קטנה שגפרצה לגדולה קטנה נמי תשתרי** דלא יסירו בני גדולה עליהו אלא להוי נמי פתחא לגבה להיות פשעי חצרות ופתח צייעהם ואע"ג דשנה מבפנים שהעומד בתוכה רואה כל פתלי ארבה שוין שאין שם מכתל רחבה לפיאותיה כלום והוי מלואה הרי מבחון בתוך הגדולה נראין לה שיורין וכתל זה מכאן ומכאן אותו עוזף שהגדולה עוזפת על הקטנה דהא גדולה כהו משתקיא משום דלדידה נראית מבפנים: **בגנכנסין פתלי קטנה ובולטין לתוך הגדולה בשתים** וג' אמות דהנהך גופי דפשו להו מגדולה שעומדין מאחרי פרצת הקטנה נראין שלא מאותו כתל הוה כזה: **ועימא לבדו ותשתרי** כלומר אי נראה מבחון מהני להוי פאלו דרשי כניסה של פתלי קטנה סנפי' לצד פתלי ארך הגדולה כזה דהדר הנה להו הפניסה ליה גופי נראין מבחון דקס"ד אין הגדולה רחבה מן הקטנה אלא מעט פחות מג' לכאן ופחות מג' לכאן דהשתא אין רוח שבין הפניסות לכתלי ארפה של גדולה ג' טפחי' ובלבד דמי: **וכי תימא דמפלגי פניסות** מחצות מכתל ארך הגדולה: **טובא טפי משלשה שהיתה גדולה רחבה מן הקטנה הרבה:** קטנה בעשר ונגדולה בי"א שאין גדולה עוזפת על הקטנה אלא אמה אחת הרי שלשה טפחים לכאן ושלשה טפחים לכאן ועבי פניסות הכתלים ממשטין את השלשה מכל צד דאיכא לבד: **במפלגין מכתל זה בשנים** ומזה בארבע שלא היתה קטנה מכוננת כנגד אמצעיתה של גדולה אלא משוכה שני טפחים לצד אחד ויש מהאמה עוזפת שני טפחים לכאן וארבעה לכאן והפניסות דקות ונשאר מצד אחד יותר משלשה רוח: **ועימא לבדו מרוח אחת** והרי כאן שויר אחד נראה מבחון ותשתרי בה קטנה דגשנה להאי פרצה פתח דהא עשר הוא דהויא:

מסורת חש"ס

א שוכה יט.

ב לקמן טו.

ג משנה עירובין; לקמן צג; לקמן

צב.

ד לקמן יב.

עין משפט
נר מצוה

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יד,
סמג עשין דרבנו, סושי"ע או"ח
ס"י שסג סעי' כו:

מסורת הש"ס

א לקמן סו'; לקמן טו.
ב נדה סג'; לקמן פט'; לקמן עג';
נדרים מא'; לקמן מא'; נדה לט.
ג לעיל ה.

רבי היא דאמר בעינן שני שיעורין לחצר של עשר הנפרצת במלואה: חצר רבי היא דאמר בעינן שני פסין דתנא וכו' משמע לרצון אפלו בחצר מרבעת סגי בפס משהו דבמרבעת פליגי כמו שפירש לקמן: וישגי טפחים סגי האי ב' טפחים לאו זנקה דהא אמרינן (לקמן עירובין ד' יב.) בשתי רוחות משהו לכאן ומשהו לכאן ואין סביר לומר דמשהו לאו זנקה דאמרינן פריך חלון (לקמן עירובין ד' פ.) גבי שתי מבוואות וצריך להגביה כל מהוה וכו' כל מהוה טפח דאס פן הוה ליה לפרושי כי התם אי נמי בפס גמור סגי בשני משהוין אכל פתל עצמו לא חשיב פס אס לא ברחב טפח דאין דבר כל כך בפתל כמו בפס גמור:

רבי היא, דאמר: בעינן שני פסין. דתנא: חצר, ניתרת בפס אחד, רבי אומר: בשני פסין. האי מאי? אי אמרת בשלמא: נראה מבחוץ ושוה מבפנים — אינו נידון משום לחי, ורבי סבר לה כרבי יוסי, ודרבי זירא ודרבינא ליתא — משום הכי קטנה בעשר וגדולה באחת עשרה, משום דרבי סבר לה כרבי יוסי. אלא אי אמרת: נראה מבחוץ ושוה מבפנים — נידון משום לחי, ודרבי זירא ודרבינא איתא, ורבי לא סבר לה כרבי יוסי — גדולה באחת עשרה למה ל? ממה נפשך: אי למשרייה לגדולה קאתי — בעשר ושני טפחים סגיא. ואי למיסרה לקטנה קאתי — לאשמועינן דמפלגי טובא. ^(א) אלא לאו, שמע מינה: נראה מבחוץ ושוה מבפנים — אינו נידון משום לחי. שמע מינה. ^(ב) אמר רב יוסף: לא שמייע לי הא שמעתתא. ^(ג) אמר ליה אבאי: את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן — דאמר רמי בר אבא אמר רב הונא: לחי המושך עם דפנו של מבוי, פחות מארבע אמות נידון משום לחי, ומשתמש עם חודו הפנימי. ארבע אמות נידון משום מבוי, ואסור להשתמש בכולו. ואת אמרת לן עלה: שמע מינה תלת. שמע מינה: בין לחיין אסור. ושמע מינה: משה מבוי בארבע. ושמע מינה: נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי. והלכתא: נראה מבחוץ ושוה מבפנים — נידון משום לחי. תיובתא והלכתא? אין, משום דתני רבי חייא פותיה. "והרחב מעשר ימעט. אמר אבאי, תנא: והרחב מעשר ימעט, רבי יהודה אומר: אינו צריך למעט. ועד כמה? סבר רב אחי קמיה דרב יוסף למימר: עד שלש עשרה אמה ושליש. וקל וחומר מפסי ביראות. ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד — לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד, אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש? והיא הנותנת: פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד — לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד — תתיר בו יותר משלש עשרה אמות ושליש! אי נמי לאידה גיסא: פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא — אקיל בהו קולא אחרינא, מבוי כלל כלל לא. תני לוי: מבוי שהוא רחב עשרים אמה, נועץ קנה באמצעיתו, ודין. הוא תני לה והוא אמר לה: דאין תלכה באותה משנה. איכא דאמרי, אמר שמואל משמיה דלוי: אין תלכה באותה משנה. אלא היכי עביד? אמר שמואל משמיה דלוי:

עושה

למיסרה לקטנה קאתי כדי שירחקו כתי ארך הגדולה מפניסתה של קטנה ד' טפחים מצד האחד דלא למצי למימר לבוד למשריה ולאמורה דאי לאו הכי הוה שרינן לה בקטנה בנראה מבחוץ על ידי לבוד: לשמעין גדולה רחבה הרבה ומפלגי טובא דהוי מלתא דפסיקא דהא לאו מלתא דפסיקא היא הויל ומפלגי מפתל זה בשלשה ומפתל ואי בשלשה ואי הגדולה רחבה הרבה הוה תני הוה מרעין מנה טפי דמשהו הפלגה מתסרא והא ליכא למימר דקך תנא בשעורין לאשמועינן דבכדי הוא דמתסרא ובציר מהכי לא דהא ב' וד' טפחים נמי מתסרא וכגון דמפלגת בחצי טפח מכאן ובשלשה וחצי מכאן דמשתריא גדולה בגפוף משהו מכאן ושלשה וחצי מכאן וקטנה מתסרא דליכא לבוד משני רוחות: אלא לאו ש"מ על כרחך זנקה שלשה מכאן ושלשה מכאן למשריה לגדולה נקט לה ואפ"ה קטנה אסורה דנראה מבחוץ לא מהני ש"מ: לא שמע לי הא שמעמא דרבה בר רב הונא מרב הונא אבא דנראה מבחוץ גידון משום לחי: לחי המושך עם דפנו של מבוי לחון שניאריך את דפן המבוי שמעמיד חדו כנגד עבי הדפן דמפסי חדו בעביו של דפן דשני מבפנים ונראה מבחוץ שאין חדו של לחי מכסה כל עבי הדפן שרחב ממנו: בבלו בכל המבוי שהרי אין כאן לחי: שמע מנה משה מבוי ארבע מקדאמר גידון משום מבוי: בין לחיים אסור מקדאמר עד חדו הפנימי: ושמע מנה נראה מבחוץ ושני מבפנים גידון משום לחי: תיובתא והלכתא דהא איתבנה מחצר קטנה שנפרצה לגדולה: דתני רבי חיא פותה פתל שצדו אחד כנוס כו': עד פמה יהא רחב ולא יהא צריך למעט לרבי יהודה: פסי ביראות שהתרתה בהן שלש עשרה אמה ושלש דתנן בפרק שני (לקמן עירובין ח:) עושין פסין לביראות שברשות הרבים והן עמקין עשרה ואסור למלאות מהן ולהניח על שפתן שמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים והתירו חכמים לעשות ארבעה דיומדין לארבעה פאות ולשניה צדן הפסין רשות היחיד ויתר למלאות ושני רבי יהודה להרחיק זה מזה מלא שני רבקות של ארבעה אמה ושלש למבוי משום טעמא דלא התרתה בו פרוץ מרבה על העומד היא הנותנת מזה זו שאתה מביא בזה אסור ליותר משלש עשרה אמה ושלש למבוי משום טעמא דלא התרתה בו פרוץ מרבה על העומד היא הנותנת מזה זו דאיכא עומד מועט משום הכי לא התרתה בו יותר משלש עשרה אמה ושלש אכל מבוי דרבו סתום שרי בזה טפי: אי נמי לאדך גיסא דלא פיתו ליה מפסי ביראות דאילו התם הוא דהקלת בזה קלא דמכשרת ליה בפרון מרבה על העומד אקיל נמי קלא אחריתא דלחוי חשוב פתח עד שלש עשרה אמה ושלש: כלל כלל לא טפי מעשר לא: אין תלכה באותה משנה דאמי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל לה לקנה:

נפרצת בפס אחד אס נפרצה לרשות הרבים ונשתמר בזה מצד אי מתרת ובשארין הפרצה יותר מעשר עסקינן דאי יותר מעשר לא מהני ליה מחצה להאי חצר: האי מאי אי אמרת בשלמא מתני' כדנהו שמעינן לה מעקרא במכונת קטנה כנגד אמצעיתה של גדולה ומחציה היתה נשאריו שלשה לכאן ושלשה לכאן וי"ל נראה מבחוץ ושוה מבפנים משני רוחות ואפילו הכי קטנה אסורה דנראה מבחוץ ושוה מבפנים לא מהני ורבי בשני פסין דחצר כרבי יוסי סבר לה דאמר דמתני' אין לחי פחות מרחב שלשה וכל שכן פסין דחצר דבשי רחב כדבשי רבי יוסי בלחי: ודרבינא דאוקמא במפלגין מזה בשנים ומזה בארבעה ליתא דא"כ לא הוה משתריא גדולה דפס ב' טפחים לא מהני וכיון דליתא לדרבינא ליתא נמי לדרבי זירא דאוקמא בגבסין דבין דמכונת שלשה מכאן ושלשה מכאן כניסה מאי מהניא הא כי נכנסין נמי איכא למשריה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים משני רוחות ולא שרינן לה דמוקמינן ליה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו גידון משום לחי משום הכי ויב תנא שיעור לעדפה של גדולה שאתה יתרה על הקטנה אמה כי הכי דנהו לה לגדולה שלשה מכאן ושלשה מכאן משום דרבי שני פסין בעי ורבי' שלשה כרבי יוסי ומשום דתר גדולה נקט לה: אלא אי אמרת נראה מבחוץ מהני וקטנה דאסירא הינו טעמא משום דאיתא לדרבי זירא בגבסין ולדרבינא במפלגין וליכא לבוד משני רוחות ואפלו הכי גדולה משתריא בגופיין הנשארים לה מאחורי הבניסות ואף על פי שרחב האחד אינו אלא ב' טפחים דלא סבר לה כר' יוסי: גדולה ב"א דיהיב תנא שעורא לעדפה אמה למה לי: אי למשריה לגדולה דלחוי לה שיעור משני צדדין קאתי: בעשר ושני טפחים סגי דהא רבי לא סבר לה כר' יוסי: ואי

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פו"ז מהל' שבת הל' בא, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' לג:

ב מו"י פו"ז מהל' שבת הל' בא, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' לד:

ג מו"י פו"ז מהל' שבת הל' בא, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' לד:

ד מו"י פו"ז מהל' שבת הל' בא, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' לד:

ה מו"י פט"ז מהל' שבת הל' טז:

ו מו"י פו"ז מהל' שבת הל' יד, סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

עוֹשֶׁה פֶסַח גְבוּהַ עֲשָׂרָה בַּמָּשָׁה ד' אַמוֹת איז איבער מראש הפסח של צד פנים עד הפתלן למעני של מבוי יותר מעשר צריך. למבוי זה צורת הפתח דהוי במבוי עקם ואע"ג דאלעבא דשמואל קומינן כדפרשית לעיל אי ביותר מעשר בזה לימא שמואל תורתנו כסתום דאפתיחת עקמומית קאי וריצב"א פי' דהכא חבלי ביותר מעשר לא מקרי מפלש דכיון דשני הפתחים לרה"ר אחד והעומד בפתח זה לא יספב לבא סביב [הפסח] לפתח אחר אבלי במבוי עקם יש בשני ראשי' בכל צד רה"ר ורגילות לילך דרך מבוי מצד זה לצד אחר משום דכי הוי מפלש ומבוי עקם דאצריכוה דלתות דהוי כמו לא הוי פתוח בשני פתחים לרה"ר אחד או יכרש שהוא מפלש משלש רוחות ובאמצע

עקם כפי' ר"י: **וְעוֹשֶׂה פֶסַח שְׁלֹשׁ אַמוֹת וְצָרִיךְ לְחֵי אַחֵר דֵּהֲאִי פֶסַח** לא מהני הואיל ומפלג מן הפתל שלש דאמר לקמן דלא הוי לחי ומשום דכי פריך מזר' אחי ומזר' אפי

דהיה לו להתבטל לאותו התקון: **וְאִמָּאִי יַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וּמַחְצָה פִּי' רש"י** דאמאי אצרכיה פס ג' אמות וחד משמע שהמקשה בא להקל עליו ולא משמע דכי מדמשני לקמן כלי האי לא אטרחויה רבנן משמע שהמקשה להקמיר עליו בא ובענין זה משמע דהוי כל האשיות לכך נראה דפריך ויעשה פס אמה ומחצה דהכי עדיף טפי דכשם גפופי לצד זה

ולצד זה נראה יותר פתח: **עוֹר הַעֲסָלָא וְחָלָל שְׁלוֹ מִצְטָרְפִין** הינו כשהטמאה והכלי תחת העור כדאמרינן בפ"ק דסכה (ר' יח.) ארבה בבית ובה פותח טפח טמאה בבית מה שפגנג ארבה טהור טמאה נגד ארבה כל הבית בלו טהור ומ"מ מצטרף האויר כמו אויר סכה דמצטרפין ואין יענים תחתיו ואין לחשב האויר כסתום מטעם לבוד דהלבנתא גמירי לה גבי טמאה דלא אמרינן לבוד ולדכי גמי קאמר בסמוך אצבעיים מכאן כו' ואי אמרת לבוד סגי במשהו מכאן ומשהו מכאן: **וְאֶצְבָּעִיִּים וּשְׁנֵי שְׁלִישִׁים רֹוּחַ בְּאֻמָּצַע** לא שנין בעור העסקל שהוא כלי אחי אורח דהאי גיסא ואורח דעלמא ומבטל ליה אלא במחצות קבועות כדלעיל ולקמן בפירקין גבי מקיפין כחבלים וריצב"א מפרכש דאורח דעלמא לא אמר דאחי ומבטל ליה אלא באויר שאני חושבו כסתום כההיא דלעיל דחשב האויר של עשר כסתום ובמקיפין כחבלים אוורח דלמעלה מעשר חשוב כסתום אבלי האויר שאינו מן המחצה אינו מבטל וכן משמע

(לעיל עירובין ה.) דקאמרי רבי אחי ורבי אחי יש שם פס ארבע מתיר פרכה עד עשר ולא אמרינן אחי אורח דהאי גיסא ודעלמא ומבטלי ליה אס לא שפחלק בין תחלת מבוי לסוף מבוי: טפח ברום טפח מביא את הטמאה: ובהמה יהא בנקב שהיא בטל חצל העומד שסביביו במנחות פירך התבולת (מנחות ד' מא:.) אמרינן טפח דאורייתא ד' בגדל חמש בארבע שית דוטריתי: **בְּרִבְרִבְתָּא בְּגָדִל: דְּוּטְרִיתִי** בארבע הטנה: לדידך הוי עומד דהא אין באחד מן העומדין לבטל הקלל עד שצטרפו שנין לבטלו: לרבין דנקט הקלל פחות מן אחד העומדין: לא הוי עומד להצטרף לבטל הפירון: לדיתי דכי מבשי לי למימר כו' ולמינקט קלל יותר על כל אחד מהעומדין ואפ"ה לצטרפי לרביות עליו ולבטלו אבלי השתא משום דפרון בעומד הוא בכלל חד וחד: אלא אי פלגינן בעומד פלגינן דלרבין דנקט ארבע ומחצה מכאן וארבע רוח באמצע וממעט ליה לפרן מעמד שבצד אחד לא הוי עומד אלא אס כן כל אחד ואחד מרבה על הפירון: דמהניא ברחבה להכשיר רחב מעשר: ואמלתרא דמהניא בגבהה להכשיר גבוה מעשרים:

מבוי פרק ראשון עירובין

ומשמילו לארכיו של מבוי באמצע הפתח דכיון דאיכא הכשר מבוי בארכיו

“עוֹשֶׂה פֶסַח גְבוּהַ עֲשָׂרָה בַּמָּשָׁה אַרְבַּע אַמוֹת, וּמַעְמִידוֹ לְאֶרְכּוֹ שֶׁל מְבוֹי. ”אי נמי כְּדָרַב יְהוּדָה, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה: מְבוֹי שֶׁהוּא רָחַב חֲמִשׁ עֲשָׂרָה אַמָּה — מִרְחִיק שְׁתֵּי אַמוֹת וְעוֹשֶׂה פֶסַח שְׁלֹשׁ אַמוֹת. ^(א)**וְאִמָּאִי? יַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וּמַחְצָה, וְיִרְחִיק שְׁתֵּי אַמוֹת, וְיַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וּמַחְצָה. שְׁמַע מִיִּנְה: עוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפְּרוּץ מִשְׁתֵּי רוּחוֹת לֹא הָיִי עוֹמֵד! ‘לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ הָיִי עוֹמֵד, וְשֹׁאֲנֵי הָבָא, דְּאִתִּי אוּרָא דְּהָאִי גִיסָא וְאוּרָא דְּהָאִי גִיסָא וּמִבְטֵל לִיה. וְיַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וְיִרְחִיק אִמָּה, וְיַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וְיִרְחִיק אִמָּה, וְיַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה. שְׁמַע מִיִּנְה עוֹמֵד כְּפָרוּץ — אָסוּר! לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ — מוֹתֵר, וְשֹׁאֲנֵי הָבָא דְאִתָּא אוּרָא דְּהָאִי גִיסָא וּדְהָאִי גִיסָא וּמִבְטֵל לִיה. וְיִרְחִיק אִמָּה וְיַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וּמַחְצָה, וְיִרְחִיק אִמָּה וְיַעֲשֶׂה פֶסַח אִמָּה וּמַחְצָה. ”אֵין הָכִי נִמְי, וְכוּלֵּי הָאִי לֹא אִטְרַחוּהּ רַבָּנָן. וְלִיחוּשׁ דְּלָמָּא שְׁבִיב פִּיתְחָא רַבָּה, וְעִיִּיל בְּפִיתְחָא זוּטָא! אָמַר רַב אֲדָא בַר מַתְנָה: חֲזַקָה אֵין אָדָם מַגִּיחַ פֶּתַח גְּדוֹל וְנִכְנָס בְּפֶתַח קָטָן. וּמָאִי שָׁנָא מְדַרְבֵּי אִמִּי וּדְרַבֵּי אִסִּי? הֵתָם קָא מְמַעֵט בְּהִילוּכָא. הָכָא לֹא קָא מְמַעֵט בְּהִילוּכָא. תָּנִן הֵתָם: עוֹר הַעֲסָלָא וְחָלָל שְׁלוֹ — מִצְטָרְפִין בְּטַפַּח. מָאִי ”עוֹר הַעֲסָלָא“? אָמַר רַבָּה בַר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עוֹר פִּיסוּי שֶׁל בֵּית הַכֶּסֶּא. וְכַמָּה? כִּי אֲתָא רַב דִּימִי, אָמַר: אֶצְבָּעִיִּים מִכָּאן, וְאֶצְבָּעִיִּים מִכָּאן, וְאֶצְבָּעִיִּים רִיּוּחַ בְּאֻמָּצַע. כִּי אֲתָא רַבִּין, אָמַר: אֶצְבַּע וּמַחְצָה מִכָּאן, וְאֶצְבַּע וּמַחְצָה מִכָּאן, וְאֶצְבַּע רִיּוּחַ בְּאֻמָּצַע. אָמַר לִיה אֲבִי לְרַב דִּימִי: מִי פְּלִיגִיתוּ? אָמַר לִיה: הָא, הָא — בְּרִבְרִבְתָּא, הָא — בְּזוּטְרִתָּא, וְלֹא פְּלִיגִין. אָמַר לִיה: לֹאִי, פְּלִיגִיתוּ, וּבְעוֹמֵד מְרֻבָּה עַל הַפְּרוּץ מִשְׁתֵּי רוּחוֹת פְּלִיגִיתוּ. לְדִידָךְ הָיִי עוֹמֵד מִשְׁתֵּי רוּחוֹת, לְרַבִּין מְרוּחַ אַחַת — הָיִי עוֹמֵד, מִשְׁתֵּי רוּחוֹת — לֹא הָיִי עוֹמֵד. דָּאִי סָלְקָא דְעֲתָךְ לֹא פְּלִיגִיתוּ, לְרַבִּין הָכִי אִיבְעִי לִיה לְמִימַר: אֶצְבַּע וּשְׁלִישׁ מִכָּאן, וְאֶצְבַּע וּשְׁלִישׁ מִכָּאן, וְאֶצְבַּע וּשְׁלִישׁ רִיּוּחַ בְּאֻמָּצַע. וְאֶלָּא מָאִי — פְּלִיגִינָן? לְדִידִי, הָכִי אִיבְעִי לִי לְמִימַר: אֶצְבַּע וּשְׁנֵי שְׁלִישִׁים מִכָּאן, וְאֶצְבַּע וּשְׁנֵי שְׁלִישִׁים רִיּוּחַ בְּאֻמָּצַע. אֶלָּא אִי אִיכָא לְמִימַר דְּפִלְגִין — בְּפָרוּץ כְּעוֹמֵד פְּלִגִּין. ^(א)**אִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אֵף עַל פִּי שֶׁרָחַב מַעֲשֶׂר — אֵינוֹ צָרִיךְ לְמַעַט. אֲשַׁכְּחִין צוּרַת הַפֶּתַח דְּמַהֲנִיא בְּרַחְבּוֹ, וְאִמְלִיתָרָא דְּמַהֲנִיא בְּגִבְהָהּ.****

איכא

של פס הוו להו בשתי מובואות ונעשה הפתח האחד למבוי זה והפתח השני למבוי השני: מרחיק שתי אמות מן הכתל ומתחיל לעשות שם פס ועושהו משלש אמות לסתם הפתח ונמצאו חמש אמות אלו סתומות שפרכת שתי האמות נפרת בעומד מרבה עליהן והיכא דהוי רחב כ' יעשה בן אף לצד השני או יעשה פס שש אמות וירחיק ד' אמות ונתר צדו אחד בעומד מרבה על הפירון: ואמאי מצרכת ליה לסתם ג' האמות כאחד: יעשה פס אמה ומחצה לפאה חצל הכתל וירחיק ב' אמות ויעשה פס אמה ומחצה חצל פתח גדול וכיון דלא שרית ליה בדיכי משום דפרון מרבה על העומד שמכאן ועל העומד שמכאן אלא אס כן תצרפם יחד להיות שניהן רבין עליו שמעי' מנה מדלא מצטרפת להו עומד מרבה על הפירון בין ב' הרוחות כשתצרפם לא הוי עומד מרבה אלא זיל לגבי כל חד וחד ונמצא פירון רבה עליו ומבטלי ונמצא פתח רחב מעשר: שמע מנה פירון בעומד אסור ופגלנתא דרב פפא ורב הונא ברה דרב יהושע היא בשלאי פירקין נשמעת מהכא דרב יהודה ברב הונא סבירא לה ולפיכך כל אמת פירון אוסרת עומד שאחלה ונמצא שאין כאן סתימה: לעולם אימא לך דעלמא אי לא הוה קאי עומד זה בין שני פרצים מצטרפין העומדין לבטל פירון היחודי אבלי דכא אחי אורח דהאי גיסא דב' האמות ואוורח דפתח הגדול ומבטלי ליה לפס אמה ומחצה שביניהן: דהאי גיסא פתח גדול: ודהאי גיסא אמה הפירון ומבטל ליה לאמה העומד שאחל הפתח: וירחיק אמה מן הפתל ויעשה פס אמה ומחצה כו' דהשתא לא מצטרף אויר אמה עם אויר הפתח לבטל אמה ומחצה דהא בטיל ליה אויר דזוטר מנה ודכי הוי שפיר טפי שלא תהא פרכה שתי אמות כאחת: אין דכי גמי דהכי שפיר טפי וכלי האי לא אטרחויה: דלמא שביק פתחא רבה ובטיל תורת פתח מנה ובטיל לחי המתקן בו ונמצא מבוי זה בלא תקון: מאי שנא מזר' אחי ור' אפי דאמרי לעיל (עירובין ד' ה.) דמבוי שגפרון מצדו כלפי ראשו ג' אינו מתיר ואע"ג דאין פרכה פחותה מעשר אמות אוסרת במבוי הקארי ליה אינהו משום דלמא עילי ונפקי כההיא פרכה שלשה ובטיל קמא מפתח ובטיל תקונו: התם איכא למיחש להכי משום דההיא פרכה קטנה מצדו של מבוי היא וממעטי בהלובא אבלי דכא בראש המבוי הוא ולא ממעטי בהלובא: עור העסקלא כדמפרש עור העשוי לבית הכסא של גרים

חלל הנקב שבו מצטרף להיות עומד טפח שלם ואס יש תחתיו ביות מת וכלים מטמאים באהל ובפחות מטפח אין אהל דתנן (אהלות פ"ג משנה ז) טפח על

טפח ברום טפח מביא את הטמאה: ובהמה יהא בנקב שהיא בטל חצל העומד שסביביו במנחות פירך התבולת (מנחות ד' מא:.) אמרינן טפח דאורייתא ד' בגדל חמש בארבע שית דוטריתי: **בְּרִבְרִבְתָּא בְּגָדִל: דְּוּטְרִיתִי** בארבע הטנה: לדידך הוי עומד דהא אין באחד מן העומדין לבטל הקלל עד שצטרפו שנין לבטלו: לרבין דנקט הקלל פחות מן אחד העומדין: לא הוי עומד להצטרף לבטל הפירון: לדיתי דכי מבשי לי למימר כו' ולמינקט קלל יותר על כל אחד מהעומדין ואפ"ה לצטרפי לרביות עליו ולבטלו אבלי השתא משום דפרון בעומד הוא בכלל חד וחד: אלא אי פלגינן בעומד פלגינן דלרבין דנקט ארבע ומחצה מכאן וארבע רוח באמצע וממעט ליה לפרן מעמד שבצד אחד לא הוי עומד אלא אס כן כל אחד ואחד מרבה על הפירון: דמהניא ברחבה להכשיר רחב מעשר: ואמלתרא דמהניא בגבהה להכשיר גבוה מעשרים:

מסורת הש"ס

א לקמן טז:

ב משנה עירובין; לעיל ב:

מסורת הש"ס
א לעיל ב.
ב לקמן טז:
ג מנחות לג:
גליון הש"ס
גמ' רי"א לכלאים התירו. עיין לקמן דף צג ע"א תוד"ה חציו:

חַמְנִיָּה צְרִיךְ לַמַּעַט אָפִילוּ יֵשׁ לוֹ צוּרַת פֶּתַח: **מַדְבָּרִי רַבִּינוּ רַב דָּאֵמַר צוּרַת פֶּתַח לֹא מְהֵיָא: שְׂרָבָה פְתָחִים בְּאַרְבַּע דְּפִנוּתֵיהּ: אֵינָה נִתְרַת בְּצוּרַת פֶּתַח וְאִפְלוּ פְתָחִים קִטְנִים מַעֲשֶׂר כִּי הִכִּי דָלָא מְהֵיָא צוּרַת פֶּתַח לִשְׁנֵיהּ יוֹתֵר מַעֲשֶׂר פִּתְחָא לֹא מְהֵי נִמִּי לְפָרוּן מְרָבָה עַל הָעוֹמֵד בְּפִתְחִים קִטְנִים: מַה לְיוֹתֵר מַעֲשֶׂר דִּין הוּא שְׁלֹא יוֹשִׁיל צוּרַת פֶּתַח בּוֹ. שְׁכּוֹן חֲמוּר אֲסוּרוֹ שְׁלֹא הֵתֵר בְּשׁוּם מְקוֹם בְּשֻׁבָּת וְאִפִּילוּ בְּפִסִּי בִירָאוֹת וְאִלְבָּא דְרִי מֵאִיר דָּאֵמַר בְּפִי שְׁנִי (לְקַמְן עִירוּבִין ח): וְיִשְׁיֵהּ בְּמִלָּא שְׁמִי רַבָּהוּת שְׁל ג' ג' בְּקֹר דְּהֵינּוּ עֶשֶׂר חֲמוּת דְּכָל פְּרָה אֲמַה וְשְׁנִי שְׁלִישִׁי אֲמַה: תֵּאֲמַר בְּפָרוּן מְרָבָה עַל הָעוֹמֵד בְּפִרְצוֹת שְׁל עֶשֶׂר אִו פְּחוֹת שְׂהָרִי הֵתֵר בְּפִסִּי בִירָאוֹת וְאִפִּילוּ לְרַבִּי מֵאִיר דְּמַחְמִיר בְּהוּ וְאִסֵּר בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר מִיהוּ פָרוּן מְרָבָה מוֹדִי דְשָׂרִי וּכ"ס לר' יְהוּדָה דְּמַכְשֵׁר בִּי"ג אֲמַה וְשְׁלִישׁ: לִימָא מְסֻנֵּי לֵה לַמִּי"ד לֹא מְהֵיָא צוּרַת הַפֶּתַח בְּעוֹמֵד פְּחוֹת מִן הַפָּרוּן: שְׂרָבֹן ס"ד בִּינוּ דְרָבִן פְּתָחִים וְחִלּוּנוֹת הֵנִה לִיֵּה פָרוּן מְרָבָה וְהִכִּי מִצֵּי תוֹ לַמְתַּנִּי וּבִלְבַד שְׂהֵא עוֹמֵד מְרָבָה: אֲלֹא שְׂרָבָה בָּהּן שְׁעָשָׂה בָּהּן הַרְבֵּה פְתָחִים וְחִלּוּנוֹת סָבִיב סָבִיב מִתֵּר וּבִלְבַד שְׂהֵא בִין פֶּתַח לַפֶּתַח יוֹתֵר מַכְדִּי פֶתַח אֲלֵמָא עוֹמֵד מְרָבָה עַל הַפָּרוּן בְּשֵׁינן וְאֵע"ג דְּאִירָא צוּרַת פֶּתַח בְּכוּלָּהּ: פִּתְחֵי שִׁמְאִי פִתְחִין שׁוּמְמִין ל"א פְתָחִים מִתְלַלְתִּין שְׁמַחְסְרִין תַּחֲנוּן בְּמוֹ זָקוֹן אֲשַׁמְאִי חֶסֶד מִתּוֹרָה: שְׁהָפִי מַחְמוּת שְׁמַחְלָצִי אֲבִינֵיהֶם מִכָּאן וּמִכָּאן אֲבֹן יוֹצֵאת וְאֲבֹן נִכְנָסֵת וְאִין זִו צוּרַת פֶּתַח: תַּקְרָה שְׁאִין כְּלוּם בְּנִין לַמַּעֲלָה מִן הַפֶּתַח אֲלֹא כָּל הַכֶּתֶל חֲלוּק בְּפֶתַח עַד רֹאשׁוֹ בְּזֵה וְצוּרַת פֶּתַח שְׂאֲמָרוּ קִנָּה מִכָּאן וְקִנָּה מִכָּאן וְקִנָּה עַל גְּבִיָּהּ: סָבַר לֵה לְהָא דְרַב דָּלָא מְהֵי צוּרַת פֶּתַח לְיוֹתֵר מַעֲשֶׂר בְּמַבּוּי: בֵּית חֲרֹנְתָן שֵׁם מְקוֹם: וּמִתַּח זְמוּרָה עַל גְּבִיָּהּ מְהֵי חֲרֹנְתָן לְזֵה גְשִׁין צוּרַת פֶּתַח: לְעִנְיִן בְּלָאִים שָׂאִם יֵשׁ גָּפִטִים בַּתּוֹךְ הַקִּנְזִיסִין מִתֵּר לְזַרַע סְמוּךְ לָהּ חוּץ לַמַּחְצֶה בַּדְּתָנוּ: הִיֵּה גָזֵר בִּינֵיתִים זֵה סוּמֶךְ לְגָזֵר מִכָּאן וְזֵה סוּמֶךְ לְגָזֵר מִכָּאן: לְעִנְיִן שֻׁבָּת לְטַלְטֵל בַּתּוֹכוֹ: מִן הַצֵּד שְׁמַתַּח הַזְמוּרָה מְהֵי לְזֵה בְּאֻמְצֵיתוֹ וְלֹא עַל רֹאשֵׁיהֶן: לֹא עָשָׂה כְּלוּם וְלַעֲנִין שֻׁבָּת אֲמַאי הִתִּירוּ לוֹ:**

בְּשֻׁבָּת לֹא הָא בְּעֶשֶׂר לְכָלִי עֲלֵמָא פִּתְחָא הוּא: וּבְדָרַב חֲסָדָא פְּלִינִי רִישׁ לְקוּשׁ לִית לֵה דְרַב חֲסָדָא וְר' יוֹחָנָן אִית לֵה דְרַב חֲסָדָא וְקָסְבַּר כִּי אֵמַר רַב חֲסָדָא לְשֻׁבָּת אֲבָל לְכַלְאִים אִפִּילוּ מִן הַצֵּד הִיוּ צוּרַת פֶּתַח דְּשֻׁבָּת חֲמוּר מִכַּלְאִים:

שְׁלֵשָׁה חֻבְּלִים זֶה לַמַּעֲלָה מְהֵי אִו קִנִּים פְּחוֹת פְּחוֹת מִג' יַעֲשׂוּ צוּרַת הַפֶּתַח מִד' רוּחוֹת וְאֹמַר ר"י לְפִי שְׁלֹא הִיֵּה מִתְקַנִּים כָּל כֶּךָ מִשׁוּם דְּאִתּוּ גְּמִלִי וְשָׂדוּ לִיֵּה וְגַם בְּקַל יוֹכֹל לִפְלִי בְּרוּחַ שְׂאֵינָה מְצִיָּה לְפִי שְׂהִיו גְּרִיבִין לְהַגְבִּיהּ מִן הַגְּמֵלִים הַנִּכְנָסִים שֵׁם לְשִׁתִּין וְכֹן בְּשִׂירָא וְעוֹד דְּבִשְׂרָא אִין לְהִתִּיר בְּמוֹ בַּחֲצֵר שְׁמַקָּף לְדִירָה וּרְיִצָּב"א מְפָרֵשׁ דְּהִכָּא לֹא אִירִי בַּד' דְּפִנוֹת וּה"פ כֶּךָ הִתִּירוּ לַעֲנִין שֻׁבָּת בְּמַפְלֵשׁ דְּהֵינּוּ ב' מַחְצוֹת דַּב' מַחְצוֹת לַעֲנִין שֻׁבָּת הִיוּ בַּד' מַחְצוֹת לַעֲנִין בְּלָאִים דְּבִכְלָאִים אִין חֲלוּק בִּין ב' לר' וְהִסְתָּא פְרִיךְ שְׂפִיר בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת לֹא דַבְּב' מַחְצוֹת אִין לַחוּשׁ אִם פָּרוּן מְרָבָה וְהִשָּׁר מְקוֹנֵי מְפָרֵשׁ דְּהִכִּי פְרוּשָׁא בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת לֹא אִי לִית לֵה דְרַב דָּאֵמַר בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר לֹא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח דְּהָא דָּאֵמַר רַב יוֹסֵף צוּרַת הַפֶּתַח לֹא מְהֵיָא בְּפָרוּן מְרָבָה הֵינּוּ מַדְבָּרִי רַב דָּאִסֵּר בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר אֲלֹא אִו בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר ס"ל לְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַב דָּלָא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח וְלַכֶּךָ אִפִּילוּ בְּעֶשֶׂר קֵאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת דָּלָא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח מִשׁוּם דְּפָרוּן מְרָבָה לְרַב יוֹסֵף אֲסוּר אִפְלוּ ע"י צוּרַת הַפֶּתַח דְּאִית לֵה בְּנִין אֲב:

מבוי פרק ראשון עירובין

אִיפְכָא מַאי בְּלוּמַר מִי מְהֵיָא צוּרַת הַפֶּתַח בְּגִבְהָהּ וְקָשִׁיא לר"ת דְּהָא צוּרַת

אִיפְכָא מַאי? תָּא שְׁמַע דְּתַנָּיָא: מְבּוּי שְׁהוּא גְבוּהָ מַעֲשָׂרִים אַמָּה יַמְעֹט, וְאִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח אֵינּוּ צָרִיךְ לַמַּעַט. ^(ס)**אֲמַלְתָּרָא בִּרְחִבּוֹ מַאי? תָּא שְׁמַע, דְּתַנָּיָא: מְבּוּי שְׁהוּא גְבוּהָ מַעֲשָׂרִים אַמָּה יַמְעֹט, וְהִרְחִב מַעֲשֶׂר יַמְעֹט, וְאִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח אֵינּוּ צָרִיךְ לַמַּעַט, וְאִם יֵשׁ לוֹ אֲמַלְתָּרָא אֵינּוּ צָרִיךְ לַמַּעַט.** **"מַאי לֹא אֶסִּיפָא: לֹא, אֲרִישָׁא. מִתְנִי לִיֵּה רַב יְהוּדָה לְחִיָּיא בַּר רַב כִּמְיָה דְרַב: אֵינּוּ צָרִיךְ לַמַּעַט. אָמַר לִיֵּה: אַתְּנִיָּה, צָרִיךְ לַמַּעַט. אָמַר רַב יוֹסֵף: מַדְבָּרִי רַבִּינוּ נִלְמַד: חֲצֵר שְׂרוּפָה פְתָחִים וְחִלּוּנוֹת — אֵינָה נִיתְרַת בְּצוּרַת הַפֶּתַח. מַאי טַעְמָא — הוּאִיל וְיוֹתֵר מַעֲשֶׂר אוֹסֵר בְּמְבּוּי, וּפְרוּץ מְרוּפָה עַל הָעוֹמֵד אוֹסֵר בְּחֲצֵר. מָה יוֹתֵר מַעֲשֶׂר הָאוֹסֵר בְּמְבּוּי — אֵינּוּ נִיתֵר בְּצוּרַת הַפֶּתַח, אַף פְּרוּץ מְרוּפָה עַל הָעוֹמֵד הָאוֹסֵר בְּחֲצֵר — אֵינּוּ נִיתֵר בְּצוּרַת הַפֶּתַח. מָה לְיוֹתֵר מַעֲשֶׂר הָאוֹסֵר בְּמְבּוּי — שְׁכָן לֹא הִתְרַת בּוֹ אֲצֹל פִּסִּי בִירָאוֹת לְרַבִּי מֵאִיר, תֵּאֲמַר בְּפָרוּץ מְרוּפָה עַל הָעוֹמֵד הָאוֹסֵר בְּחֲצֵר — שְׁכָן הִתְרַת אֲצֹל פִּסִּי בִירָאוֹת לְדַבְּרִי הַכֵּל.** ^(ט)**לִימָא מְסִייעַ לִיֵּה: דְּפִנוֹת הִלְלוּ שְׂרוּבֹן פְתָחִים וְחִלּוּנוֹת מוֹתֵר, וּבִלְבַד שְׂיֵהָא עוֹמֵד מְרוּפָה עַל הַפְּרוּץ. שְׂרוּבֹן סֵלְקָא דַּעְתָּךְ? — אֵלֹא אֵימָא: שְׂרִיבָה בָּהּן פְתָחִים וְחִלּוּנוֹת, וּבִלְבַד שְׂיֵהָא עוֹמֵד מְרוּפָה עַל הַפְּרוּץ. אָמַר רַב כְּהֵנָּא: כִּי תַנָּיָא הָהִיא — בְּפִיתְחֵי שִׁמְאִי.** ^(י)**מַאי פִיתְחֵי שִׁמְאִי? פְּלִיגִי בַּהּ רַב רַחוּמִי וְרַב יוֹסֵף. חַד אָמַר: דְּלִית לָהּ שְׁקָפִי, וְחַד אָמַר: דְּלִית לָהּ תִיקְרָה. וְאַף רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר לֵה לְהָא דְרַב. דָּאֵמַר רַבִּין בַּר רַב אֲדָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מַעֲשָׂה בְּאָדָם אֶחָד מִבִּקְעַת בֵּית חוּרְתָן שְׁנַעֲץ אַרְבַּעַה קוּנְדִיסִין בְּאַרְבַּע פִּינוֹת הַשְּׂדֵה, וּמִתַּח זְמוּרָה עָלִיהֶם. וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְהִתִּירוּ לוֹ לַעֲנִין פְּלָאִים. 'וְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ: כִּדְרָה שְׁהִתִּירוּ לוֹ לַעֲנִין פְּלָאִים כֶּךָ הִתִּירוּ לוֹ לַעֲנִין שֻׁבָּת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְכַלְאִים הִתִּירוּ לוֹ, לַעֲנִין שֻׁבָּת לֹא הִתִּירוּ לוֹ.** **"בְּמַאי עֲסָקִינוּ? אֵילִימָא מִן הַצֵּד, וְהָאֵמַר רַב חֲסָדָא: צוּרַת הַפֶּתַח שְׁשַׁעְשָׂאָה מִן הַצֵּד לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם. אֲלֹא עַל גִּבּוֹן. וּבְמַאי? אֵילִימָא בְּעֶשֶׂר — בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת לֹא!? אֲלֹא לֹא — בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר. לֹא, לַעֲוָלָם בְּעֶשֶׂר וּמִן הַצֵּד — וּבְדָרַב חֲסָדָא קָא מִיפְלָגִי. וְרַמִּי דְרַבִּי יוֹחָנָן אֲדַרְבֵּי יוֹחָנָן, וְרַמִּי דְרִישׁ לְקִישׁ אֲדַרְישׁ לְקִישׁ, דָּאֵמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי חֲנִינָא:**

פִּיאָה

הַפֶּתַח הִיוּ קִנָּה מִכָּאן וְקִנָּה מִכָּאן וְקִנָּה עַל גְּבִיָּהּן דַּל קִנָּה דְעַל גְּבִיָּהֶן לַתְּכַשֶּׁר בַּקִּנָּה דְּמִכָּאן וּמִכָּאן דְּהִיוּ כְּלָחִי מִשְׁהוּ וי"ל דְּמַבְעִיא לִיֵּה הִיכָא דָּלָא מְהֵי לָחִי בְּמוֹ בְּמַפְלֵשׁ אִו בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר דְּבָעִי צוּרַת הַפֶּתַח אִו לר' יוֹסִי דְּבָעִי לָחִי רַחַב ג' וּבְהִכִּי מִתּוֹקְמָא נִמִּי בְּרִיתָא דְּמִיתִי:

חֲצֵר שְׂרָבָה פְתָחִים וְחִלּוּנוֹת וּבְפָחוֹת מַעֲשֶׂר דְּלִי בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר אִפִּילוּ בְּעוֹמֵד מְרָבָה הִא אֲתַנֵּיהּ רַב גְּרִיךְ לַמַּעַט וּבַד' דְּפִנוּתֵיהּ אִירִי דְּמַשְׁנֵי גְזֵדִין מוֹדָה רַב דְּמְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח דְּאֲמַרִּינוּ לְשִׁיל הַלְכָה כַּת"ס וְקָשִׁיא דְּמַהִי בְּנִין אֲב אִפִּילוּ מַחְצֵה רַבִּיעִית יֵשׁ לְלַמַּד דָּלָא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח כִּי הִכִּי דָּלָא מְהֵי בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר אִפִּילוּ בְּמַחְצֵה אַחַת וי"ל דְּאִין לְלַמַּד אֲלֹא עַל ד' מַחְצוֹת דְּמַחְצֵה אַחַת בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר הִיוּ בְּמוֹ פָרוּן מְרָבָה בַּד' מַחְצוֹת דְּמַה שְׂאוּסֵר בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר מִשׁוּם דָּלָא מְקָרִי פֶתַח וְלֹא מְהֵי לִיֵּה צוּרַת הַפֶּתַח גַּם לְפָרוּן מְרָבָה מִד' רוּחוֹת לֹא יוֹשִׁיל צוּרַת הַפֶּתַח דְּפִתְחָא בַּד' רוּחוֹת לֹא עָבְדִי אִירְשִׁי אֲבָל אֲמַחְצֵה אַחַת דְּעָבְדִי פֶתַח בְּשִׂטָּא דְּמַהֵי צוּרַת הַפֶּתַח וְעַל זֵה אִין שְׁנִי לְלַמַּד: מָה יֵתֵר מַעֲשֶׂר הָאוֹסֵר בְּמְבּוּי וְאִין לְהַקְשׁוֹת מַה לְמְבּוּי שְׁכָן פִּרְצָתוֹ בַּד' בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר נִמִּי אִסֵּר בַּחֲצֵר וְלֹא נִקֹּט מְבּוּי אֲלֹא מִשׁוּם דְּרַב אִירִי בַּה: **פְּתִיחֵי שִׁמְאִי פֶּר"ח פִּתְחֵי אֶרֶץ וְיִשְׂרָאֵל שְׁהוּא**

אֶרֶץ בְּנֵי שֵׁם: **אֵילִימָא** בְּעֶשֶׂר בְּהָא לִימָא ר' יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת לֹא אִין לְהַקְשׁוֹת דְּמַאי פְרִיךְ דְּלֵמָּא סָבַר בְּנִיבְהִדְעָא דְאַתְרַכּוּהוּ דְּלִתּוֹת אִפִּילוּ בְּעֶשֶׂר דְּבִיתֵר מַעֲשֶׂר שְׁמוּאֵל נִמִּי מוֹדָה דְּהִיוּ בְּמַפְלֵשׁ דְּכָאן אִירִי בְּבִקְעָה שְׁהִיא בְּרַמְלִית דְּלִיכָא מֵאִן דְּפִלַּג שְׁלֹא יוֹשִׁיל צוּרַת הַפֶּתַח כְּדִאֲמַרִּינוּ לְשִׁיל (עִירוּבִין ד' ז.) אֲךָ קָשָׁה דְּהָא רַב יוֹסֵף אִסֵּר לְשִׁיל אִפִּילוּ בְּעֶשֶׂר הוּאִיל וּפְרוּן מְרָבָה וְאִפִּילוּ בְּכֻלָּה לְבִקְעָה אִירִי דּוּמֵאָ דְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר דָּאִסֵּר וְאִפִּילוּ בְּכֻלָּה לְבִקְעָה מְדַמִּיתִי מְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאִירִי בְּבִקְעָה א"כ מַה פְּרִיךְ בְּהָא לִימָא ר' יוֹחָנָן בִּינוּ דְּרַב יוֹסֵף סָבַר דְּכִי וי"ל דְּאִין לַחוּשׁ לְדַבְּרִי רַב יוֹסֵף הוּאִיל וְנִדְחוּ וּא"ת הוּאִיל וּמְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח

מְכַל ד' רוּחוֹת א"כ גְּבִי פִסִּי בִירָאוֹת לְמַה הֶעֱרָכוּ לְאַרְבַּעַה דְּיוּמָדִין וְלֹא הִיוּ שְׂרִי אֲלֹא לְבִהֶמָּה בִּין לר"מ וּבִין לר' יְהוּדָה הִיֵּה לְהֵם לַעֲשׂוֹת ד' קִנְזִיסִין חֲמוּרָה עַל גְּבִיָּהֶן לְרַב בְּעֶשֶׂר וּלְמַתְנִי' בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר וּגְבִי שְׂרָא נִמִּי אֲמַאי גְרִיךְ

בְּקַל יוֹכֹל לִפְלִי בְּרוּחַ שְׂאֵינָה מְצִיָּה לְפִי שְׂהִיו גְּרִיבִין לְהַגְבִּיהּ מִן הַגְּמֵלִים הַנִּכְנָסִים שֵׁם לְשִׁתִּין וְכֹן בְּשִׂירָא וְעוֹד דְּבִשְׂרָא אִין לְהִתִּיר בְּמוֹ בַּחֲצֵר שְׁמַקָּף לְדִירָה וּרְיִצָּב"א מְפָרֵשׁ דְּהִכָּא לֹא אִירִי בַּד' דְּפִנוֹת וּה"פ כֶּךָ הִתִּירוּ לַעֲנִין שֻׁבָּת בְּמַפְלֵשׁ דְּהֵינּוּ ב' מַחְצוֹת דַּב' מַחְצוֹת לַעֲנִין שֻׁבָּת הִיוּ בַּד' מַחְצוֹת לַעֲנִין בְּלָאִים דְּבִכְלָאִים אִין חֲלוּק בִּין ב' לר' וְהִסְתָּא פְרִיךְ שְׂפִיר בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת לֹא דַבְּב' מַחְצוֹת אִין לַחוּשׁ אִם פָּרוּן מְרָבָה וְהִשָּׁר מְקוֹנֵי מְפָרֵשׁ דְּהִכִּי פְרוּשָׁא בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת לֹא אִי לִית לֵה דְרַב דָּאֵמַר בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר לֹא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח דְּהָא דָּאֵמַר רַב יוֹסֵף צוּרַת הַפֶּתַח לֹא מְהֵיָא בְּפָרוּן מְרָבָה הֵינּוּ מַדְבָּרִי רַב דָּאִסֵּר בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר אֲלֹא אִו בְּיוֹתֵר מַעֲשֶׂר ס"ל לְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַב דָּלָא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח וְלַכֶּךָ אִפִּילוּ בְּעֶשֶׂר קֵאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֻׁבָּת דָּלָא מְהֵי צוּרַת הַפֶּתַח מִשׁוּם דְּפָרוּן מְרָבָה לְרַב יוֹסֵף אֲסוּר אִפְלוּ ע"י צוּרַת הַפֶּתַח דְּאִית לֵה בְּנִין אֲב:

יא.

עין משפט בר מצוה

א טור או"ח סי' שסג:

ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' טז,
סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כ:

ד מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לה,
סמג עשין דרבנן, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' יא:

י"א:

עין משפט גזר מצווה

א מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' יא:

ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' יא:

ג מו"י פו' מהל' תפילין ומזוזה וספר תורה הל' ד, סמג עשין כג, טוש"ע יו"ד סי' רפז סעי' ב:

ד מו"י פו"ז מהל' שבת הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ג יד:

הַכָּא בְּיָתֵר מַעֲשֹׂר וְהִסְתָּא לֹא צְרִיכִי לְשַׁנּוּי לְרִישׁ לְקִישׁ הָא לִיזְעָא הָא דְרַבְּכֶּס: **כִּי פְּלִיגִי** פִּיאָה מוּתַרְתָּ לְעֻנְיוֹ כִּלְאִים, אָבֵל לֹא לְשִׁבְתָּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כַּמְחִיצוֹת לְשִׁבְתָּ דָּלָא, כֶּה מַחֲיצוֹת לְכִלְאִים דָּלָא.[[][ⓘ]] בְּשִׁלְמָא דְרִישׁ לְקִישׁ אֲדָרִישׁ לְקִישׁ לֹא קִשְׂיָא: הָא — דִּידִיהּ, הָא — דְרַבִּיהּ. אָלָא דְרַבִּי יוֹחָנָן אֲדָרַבִּי יוֹחָנָן קִשְׂיָא! אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא: הָתָם — עַל גִּבּוֹן, הַכָּא — מִן הַצַּד, שְׁפִיר. אָלָא אִי אֲמַרְתָּ: אִידִי וְאִידִי מִן הַצַּד, מָאי אִיכָא לְמִימַר? לְעוֹלָם, אִידִי וְאִידִי מִן הַצַּד: הָתָם — בַּעֲשָׂר, הַכָּא — בִּיּוֹתֵר מַעֲשֶׂר. וּמִנָּה תִּמְרָא דְשָׁנִי לָן בִּין עֶשֶׂר לִיּוֹתֵר מַעֲשֶׂר — דְאָמַר לִיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ: לֹא כֶּה הִיָּה הַמַּעֲשֶׂה, שְׁהֵלֶּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָצֵּל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי לְלַמּוּד תּוֹרָה, אִף עַל פִּי שִׁבְקִי בַּהֲלָכוֹת כִּלְאִים, וּמִצָּאוּ שְׂיוֹשֵׁב בִּין הָאֵילָנוֹת וּמִתַּח זְמוּרָה מֵאִילָן לְאִילָן. וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, אִי גִפְנִים כָּאן מַהוּ לְזִרְזַע כָּאן? אָמַר לוֹ: בַּעֲשֶׂר מוּתַר, בִּיּוֹתֵר מַעֲשֶׂר אָסוּר. כַּמָּאי עֲסָקִינוּ? אֵילִמָּא עַל גִּבּוֹן יוֹתֵר מַעֲשֶׂר אָסוּר — וְהִתְנַיָּא: הִי שָׁם קִנְיִן הַדּוֹקְרָנִין וְעִשָּׂה לָהּוּ פִּיאָה מִלְּמַעְלָה, אֲפִילוּ בִּיּוֹתֵר מַעֲשֶׂר מוּתַר! אָלָא לֹאוּ מִן הַצַּד, וְקֹאמַר לִיהּ בַּעֲשֶׂר מוּתַר, יוֹתֵר מַעֲשֶׂר אָסוּר. שְׁמַע מִינָּהּ. גּוּפָא, אָמַר רַב חֲסֵדָא: צוּרַת הַפֶּתַח שְׁעִשָּׂאָה מִן הַצַּד — לֹא עֲשֶׂה וְלֹא כְלוּם. "וְאָמַר רַב חֲסֵדָא: צוּרַת הַפֶּתַח שְׁאֲמָרוּ, צָרִיכָה שְׁתַּהֲא בְרִיאָה כְּדִי לְהַעֲמִיד בָּהּ דָּלָת, וְאֲפִילוּ דָּלָת שֶׁל קִשְׂיוֹן. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יַנָּאי: צוּרַת הַפֶּתַח צָרִיכָה הֵיכַר צִיר. מָאי הֵיכַר צִיר? אָמַר רַב אֲוִיָּא: אֲבָקְתָא. אֲשַׁכְּחִינָהוּ רַב אַחָא בְּרִיהּ דְרַב אֲוִיָּא לְתַלְמִידֵי דְרַב אֲשִׁי, אָמַר לָהּ: אָמַר מָר מִידֵי בְּצוּרַת הַפֶּתַח? אָמָרוּ לִיהּ: לֹא אָמַר וְלֹא כְלוּם. 'תְּנָא: צוּרַת הַפֶּתַח שְׁאֲמָרוּ, קִנָּה מִכָּאן וְקִנָּה מִכָּאן וְקִנָּה עַל גְּבִיּהֶן. צָרִיכִין לִיגַע, אוּ אִין צָרִיכִין לִיגַע? רַב נַחֲמָן אָמַר: אִין צָרִיכִין לִיגַע. וְרַב שִׁשְׁתָּ אָמַר: צָרִיכִין לִיגַע. אָזַל רַב נַחֲמָן וַעֲבַד עוֹבְדָא בִּי רִישׁ גְּלוּתָא כְּשִׁמְעָתִיהּ. אָמַר לִיהּ רַב שִׁשְׁתָּ לְשִׁמְעִיָּה רַב גִּדָּא: זִיל, שְׁלוּף שְׂדִינָהּ. אָזַל, שְׁלַף, שְׂדִינָהּ. אֲשַׁכְּחוּהוּ דְבִי רִישׁ גְּלוּתָא, חֲבִשׁוּהוּ. אָזַל רַב שִׁשְׁתָּ, קָם אַבְבָּא, אָמַר לִיהּ: גִּדָּא, פּוּק תָּא! נִפֵּק וְאַתָּא.[[][ⓘ]] אֲשַׁכְּחִיָּה רַב שִׁשְׁתָּ לְרַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל, אָמַר לִיהּ: תְּנִי מָר מִידֵי בְּצוּרַת הַפֶּתַח? אָמַר לִיהּ: אִין, תְּנִינָא: כִּיפָּה, רַבִּי מֵאִיר מְחִיִּיב בְּמִזְוָה, וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין. וְשׁוּיָן שְׁאֵם יֵשׁ בְּרַגְלִיָּה עֲשָׂרָה שְׁהִיא חֲזִיבַת. אָמַר אַבְיִי: הַכֹּל מוֹדִים אִם גְּבוּהָה עֲשָׂרָה וְאִין בְּרַגְלִיָּה שְׁלֹשָׁה, אִי גָמִי: יֵשׁ בְּרַגְלִיָּה שְׁלֹשָׁה, וְאִין גְּבוּהָה עֲשָׂרָה — וְלֹא כְלוּם.[[][ⓘ]] כִּי פְּלִיגִי בִישׁ בְּרַגְלִיָּה שְׁלֹשָׁה וּגְבוּהָה עֲשָׂרָה, וְאִין רַחֲבָה אַרְבָּעָה, וְיֵשׁ בָּהּ לַחֹק לְהַשְׁלִימָהּ לְאַרְבָּעָה.[[][ⓘ]] רַבִּי מֵאִיר סָבַר: חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים, וּרְבִנּוּן סָבַר: אִין חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים. אָמַר לִיהּ: אִי מִשְׁכַּחַת לָהּ — לֹא תִימָא לָהּ לְבִי רִישׁ גְּלוּתָא וְלֹא מִידֵי מַהָּא מִתְּנִיתָא דְכִיפָּה.[[][ⓘ]] מִתְּנִיִי הַכָּשֶׁר מְבוּי, בֵּית שְׁמַאי אוּמְרִים: לָחִי וְקוּרָה, וּבֵית הֶלֶל אוּמְרִים: אוּ לָחִי אוּ קוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוּמַר: לְחִיָּין. מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֶלֶל עַל מְבוּי שְׁהוּא פָּחוּת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, שְׁהוּא נִיתָר אוּ בִלְחִי אוּ בְּקוּרָה. עַל מַה נִּחְלְקוּ — עַל רַחֵב מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד עֶשֶׂר, שְׁבִית שְׁמַאי אוּמְרִים: לָחִי וְקוּרָה, וּבֵית הֶלֶל אוּמְרִים: אוּ לָחִי אוּ קוּרָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: עַל זֶה וְעַל זֶה נִחְלְקוּ. גָּמִי כְּמָאן? דָּלָא כַּחֲנֻנְיָה וְלֹא כְּתַנָּא קָמָא. 'אָמַר רַב יְהוּדָה, הֵכִי קֹאמַר: הַכָּשֶׁר מְבוּי סְתוּם כִּיצַד? בֵּית שְׁמַאי אוּמְרִים: לָחִי וְקוּרָה, וּבֵית הֶלֶל אוּמְרִים: אוּ לָחִי אוּ קוּרָה. בֵּית שְׁמַאי אוּמְרִים: לָחִי וְקוּרָה, לְמִימְרָא דְקָא סָבְרִי בֵּית שְׁמַאי: אַרְבַּע מַחֲיצוֹת דְאִוְרִייתָא. לֹא, לְזִרוּק — מִשְׁלֹשׁ הוּא דְמִיחִיב, לְטַלְטַל — עַד דְאִיכָּא אַרְבַּע. בֵּית הֶלֶל אוּמְרִים אוּ לָחִי אוּ קוּרָה. לִימָּא קָא סָבְרִי בֵּית הֶלֶל שְׁלֹשׁ מַחֲיצוֹת דְאִוְרִייתָא? לֹא, לְזִרוּק — מִשְׁתִּים הוּא דְמִיחִיב, לְטַלְטַל — עַד דְאִיכָּא שְׁלֹשׁ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוּמַר לְחִיָּין. אִיבְעִיָּא לָהּ: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחִיָּין וְקוּרָה קֹאמַר, אוּ דִילְמָא לְחִיָּין כִּלֹּא קוּרָה קֹאמַר? תָּא שְׁמַע: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁהֵלָה אָצֵּל רַבִּי יוֹסִי בֶּן פְּרִידָא תַלְמִידוֹ

פִּיאָה הַלִיעַת הַזְמוּרָה הַזְמוּרָהסָה מִקוּנְדָס לְחַבְרוֹ וְהִגְמִתּוּ פִּיאָה נִכְרִית בְּמַסְכַּת שַׁבֶּת (ד' סד:): הָא דְרַבְּכֶס הֵךְ בְּתַרְיָתָא מִשּׁוּם ר' יְהוּדָה בְּר' חֲנִינְא אֲמַרָה וְלֹא סָבִירָא לָהּ: אִי חֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא קַמִּייתָא עַל גִּבּוֹן מִשּׁוּם הֵכִי שָׂרִי לַעֲנוֹן כִּלְאִים וּבִיּוֹתֵר מַעֲשֶׂר דְאִי בַּעֲשֶׂר לֹא מַעֲיִמַר אָבֵל לֹא לְשִׁבְתָּ וְעַל כְּרַחֵךְ כְּרַב סָבִירָא לָהּ שְׁפִיר: וּמִנָּה תִּימְרָא דְשָׁנִי לָן בְּכִלְאִים בִּין עֶשֶׂר לִיּוֹתֵר מַעֲשֶׂר מִן הַצַּד: אַע"פ שִׁבְקִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּהֲלָכוֹת כִּלְאִים שָׂאל מִמֶּנּוּ דְבַר זֶה: קוּיִם הַדּוֹקְרָנִין מַשְׁפִּין כְּדָקָר יַתֵּךְ הַעֲנוֹן בְּתַרְקָע: כְּדִי לְהַעֲמִיד בָּהּ דָּלָת כֹּל שֶׁהוּא וְאֲפִלוּ יָכוֹל לְהַעֲמִיד בָּהּ דָּלָת שֶׁל קִשְׂיוֹן הִיָּה קִשְׂיוֹן שֶׁל שִׁבְלִים: אֲבָקְתָא חוּר שְׁעַר הַדָּלָת סוּבָב בּוֹ וְאַע"פ שְׂאִינָה צְרִיכָה דָּלָת מִיָּהוּ חֲזוּיָא לְדָלָת בְּעִינֵן: צְרִיכִין לִיגַע קִנָּה שְׁעַל גִּבּוֹן לְקוּיִם שִׁבְצַדְדִין אוּ אֲפִלוּ קַוִּיָּה לְמַעְלָה מִהֶן בְּחִוּיר: עוֹבְדָא בִּי רִישׁ גְּלוּתָא שְׁהָקִיף לְהַסִּיר רַחֲבָה לְטַלְטַל בָּהּ וְעֵשָׂה בָּהּ פֶּתָחִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מַעֲשֶׂר וְעֵשָׂה לָהּן פִּיאָה וְלֹא נִגְעוּ לְקוּיִם שֶׁל מָטָה: כִּפָּה שְׁעַר הָעֲשׂוֹי כִּכְפָּה: וְחֻכְמִים פּוֹטְרִים מִכְּנִי שְׁלִמְעֵלָה בַּעֲנוּל הוּא מְנַר וְאִינוּ רַחֵב אַרְבָּעָה וְאִין פֶּתַח פָּחוּתָה מ'ל' רַחֵב: וְשׁוּין שָׂאֵם יֵשׁ בְּרַגְלִיָּה עֲשָׂרָה גְבֵהָ קִדָּם שְׂתַחֲמִיל לַעֲנוֹל: חֲזִיבַת דְּהָא יֵשׁ בָּהּ עֲשָׂרָה גְבֵהָ בְּרַחֵב אַרְבָּעָה וְאֲפִלוּ כֹל הַעֲנוּל סָתוּם נִשְׁאָר שֶׁם שְׁעוֹר פֶּתַח כֶּשֶׁר אֵלְמָא אִין צְרִיכִין לִיגַע דְּהָא הִכְשָׁרָה דְּפִתַח בְּרַגְלִיָּה הִיא וְהַעֲנוּל מִפְסִיק בִּין תַּקְרָה הַעֲלִינָהּ לְמַזְמוּת וְקַתְנִי חֲזִיבַת אֲבִי לְפָרוּשִׁי פִלְגְּתִיָּהוּ אֲתָא לִשְׁנָא אַחֲרֵינָא וְאָמַר אֲבִי גְרָסִין וּמִפְרוּשׁ דְּאֲבִי יִלְפִין דְאִין צְרִיכִין לִיגַע: הַכֹּל מוֹדִים גְּבוּהָה עֲשָׂרָה וְאִין בְּרַגְלִיָּה שְׁלֹשָׁה אָלָא כְלוּם דְּכָל בְּצִיר מִשְׁלָשָׁה גְבֵהָ אַרְעָא סַמְכָתָא הִיא וְאִין שֶׁם מִפֶּתַח זֶה כְלוּם שְׂהִיא רַחֵב אַרְבָּעָה: אִי גָמִי יֵשׁ בְּרַגְלִיָּה גְבֵהָ שְׁלֹשָׁה וְסָתָם רַגְלִיָּה רַחֵב ד' וְאִין גְּבֵהָה עֲשָׂרָה וְלֹא כְלוּם דְּכָל פָּחוּת מַעֲשָׂרָה לֹא כְלוּם וְלֹאוּ פֶתַח הוּא: כִּי פְּלִיגִי דְיֵשׁ בְּרַגְלִיָּה שְׁלֹשָׁה דְנִפֵּק מִתּוֹרַת אַרְעָא סַמְכָתָא בְּהִכָּשֶׁר פֶּתַח אַרְבָּעָה רַחֵב וּגְבֵהָה עֲשָׂרָה עַם הַעֲנוּל וְאִינָה רַחֲבָה אַרְבָּעָה מַעֲבָל וְלַמַּעְלָה: וְיֵשׁ בָּהּ לַחֹק וְלַסְתוֹר הַעֲנוּל וְלְהַרְחִיבוּ לְאַרְבָּעָה כִּלֹּא נְפִילַת רֹאשׁ הַעֲנוּל הַעֲלִיין שְׁהַבְנוֹן אַרְךְ לִכְאֹן וְלִכְאֹן וְאִין הַבְנוֹן כִּלָּה מִכָּאן וּמִכָּאן לְמַדַּת הַשְׁעַר: חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים הוּאִיל וּגְבֵהָה שְׁלֹשָׁה יֵשׁ הִכָּשֶׁר רַחֵב פֶּתַח רוֹאִין שִׁבְעָה הַעֲלִינִים כְּאֵלוּ הֶן חוֹקְקִין מִבְּפָנִים וְנִקְרָבִים לְמַדַּת הַרְגֻלִים: מַתְנִי' עַל מְבוּי שְׁהִיא פָּחוּת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת רַחֵב פָּתַחוּ: גָּמִ' כְּמָאן דָּלָא בַּחֲנֻנְיָה כו' דְּקָא כִלְקָא דְעֵסָה דְּהֵכִי קֹאמַר הִכָּשֶׁר מְבוּי מִפְּלֵשׁ ב"ש אוּמְרִים כו': ד' מַחֲצֵת דְאִוְרִייתָא הִלָּכָה לְמַסָּה מַסִּינִי הִיא בְּמַחֲצֵת דְבְצִיר מ'ל' מַחֲצֵת הִיא בְּמַחֲצֵת מִשּׁוּם הֵכִי בְּעִי לָחִי וְקוּרָה דְתַבְּוִי מַחֲצֵה מַעֲלִייתָא: לְזִרוּק מְרֵה"ר לְתוֹכּוּ מִשְׁלֵשׁ הוּא דְמַחֲזִיב דְשֹׁלֵשׁ מַחֲצֵת דְאִוְרִייתָא לְשׁוּיָה רַה"י אָבֵל לְטַלְטַל בְּתוֹכּוּ גְזוּר רַבְּנָן עַד דְאִיכָּא אַרְבַּע:

מבוי פרק ראשון עירובין

מסורת הש"ס

א חולין קלט.

ב לקמן טז.

ג מסכת מזוזה; יומא יא:

ד לקמן קא:

ה שבת ז:

ו לעיל ב; שבת קיז.

גליון הש"ס

גמ' נפק ואתא אשכח"ר רב ששת. בעין זה לקמן דף לט ע"ב ובב"ק דף צח ע"ב:

מסורת הש"ס
א לעיל ט: ב לעיל ז: ג לקמן פו: ד שבת קאג; לקמן מח; לקמן טז: ה תוספתא שבת; משנה עירובין; תוספתא עירובין; שבת צט; לקמן פו; לקמן קא.
גליון הש"ס
גמ' א"ר נחמן בר יצחק מאן מודים. ע"י גיטין דף לא ע"ב תד"ה אנא ל"צ. ולקמן דף מג ע"ב תד"ה יתיב ולקמן דף יח ע"ב תד"ה מתקין:

לְאוֹבְלִין מְקוֹם: הָכִי קָאָמַר חֵינוּ צְרִיךְ לֹא לָחוּ וּלֹא קוֹרֵה כּוּי' וְהָיָה כְּלוּם דִּקְאָמַר **בְּפִסִּי** חָצַר וְקָשָׁה דְּגַבִּי מְכוּי נִקְטָ לָשׁוֹן לָחוּ וְגַבִּי חָצַר נִקְטָ לָשׁוֹן פֶּסַם בְּכֻלָּה שְׁמַעְתָּה אֲהֲנָן תּוֹסַפֶּת דְּמוֹסְפִי בֵּית שְׁמַאי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר חֲדָבִית הֲלָל קָאִי: וְכַמֶּה יִהְיֶה פָחוֹת רַחֲבֵי מֵאַרְבַּע חֲמוֹת וְיִהְיֶה צְרִיךְ תַּקּוּן: עַד אֲרַבְעָה טַפְחִים אֲפֹלוּ חֵינוּ רַחֵב אֱלָא חֲמֵה אוֹ חֲמֵשֶׁה אוֹ אֲרַבְעָה טַפְחִים צְרִיךְ לָחוּ אֲבָל בְּפָחוֹת מֵאַרְבַּעַה חֵינוּ צְרִיךְ כְּלוּם: **בְּפִסִּי** חָצַר אִם נִפְרָצָה לְמִקְוִם הָאֶסּוּר לֶהּ צְרִיכָה שְׂוִיר מַשְׂנִי צַדִּיָּה: מֵאִן מוֹדִים דִּקְאָמַר ר' יִרְמְיָה רַבִּי וּמַאי הִלְכְתָא דִּקְאָמַר רַב נַחֲמָן דְּמַשְׁמַע מַכְלָל דְּפִלְגִי אֶף בְּפִסִּי חָצַר: מֵאִן פִּלְגִי עָלֶה רַבְּנָן בְּנִי מִחֻלְקְתוֹ שֶׁל רַבִּי: וְגִדּוּלָה בְּאֶחָת עֶשְׂרֵה דְּלִיכָא אֱלָא שְׁלֹשָׁה מַכָּאן וְשְׁלֹשָׁה מַכָּאן וְקַתְנִי גִדּוּלָה מִתְּרַת: מִימִי עָלֶה מִן הָיִם: רַבִּי הִיא וְסָבַר לֶהּ כְּרִי יוֹסִי דְאָמַר לָחוּ רַחֵב שְׁלֹשָׁה טַפְחִים בְּעִי וְרַבִּי יוֹחָנָן אֲלִיבָא דְרַבְּנָן קָאָמַר דְּפֶסֶם דִּקְאָמְרִי רַבְּנָן אֲרַבְעָה טַפְחִים הִיא וּבִשְׁנֵי רוּחוֹת סָגִי בְּשְׁנֵי מַשְׁהָוִין: לָשׁוֹן וַסִּ שְׁנִכְנֹס לְחָצַר הֵיךְ וּפְרָעוּ הִדְפִן בְּמִלּוּאוֹ: וְלֹא אֲצַרְכִּיָּה אֱלָא פֶסַם אֶחָד בְּרֹאשׁ הַכֶּתֶל וּמִתַּר לְמַלְאוֹת מִן הַיָּמִים לִפְנִים מִמִּקְוִם הַמַּחֲצֶה וְלֹא אֲמַרְיָנן קָא מִמְּלֹא מִפְרָמְלִית לְרִשְׁתִּי הִיחִיד: שְׁהִקְלוּ חֻכְמִים בְּיָמִים לְמַלְאוֹת מִסָּךְ עַל זְדִי תַקּוּן . כָּל שֶׁהוּא: בְּדַבְעָא מֵנֶה כּוּי' אֲלֵמָא יֵשׁ לְהִקַּל בְּיָמִים שְׂאִין בְּמִקְוִם אַחֵר לֹהֲכִי נִקְטָ חֲרָפָה דְּזַרְפָּה לְהוּיָת דָּס מַחֲצוֹת תַּלְוּיוֹת: אֱלָא בְּיָמִים בְּגוּן גִּזְזָטְרָא שֶׁהִיא לְמַעַלָּה מִן הַיָּם בְּפִרְקָא בִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין (לְקַמָּן עִירּוּבִין ד' פו:): מַכָּל מְקוֹם דְּשִׁמוּאֵל אֲדַשְׁמוּאֵל קִשּׁוּא: פֶּרֶשְׁיָה לְדַשְׁמוּאֵל הִיא דִּקְאָמַר בְּפֶסַם אֶחָד חֵינוּ אֲרַבְעָה טַפְחִים וְהָיָה דִּקְאָמַר שְׁנֵי פֶסִים בְּקַטְנִים כָּל דֵּהוּ: בְּשִׁלְשָׁה וּמַשְׁהוּ סָגִי דְאִמְרַעִיט מֵאַרְבַּעַה וְיֵנוּ לֹא בְּעִי מִיַּדִּי: דֵּהָא אֱמַר רַב אַחֲלָאִי לְעִיל דְּפָחוֹת מֵאַרְבַּעַה לֹא צְרִיךְ כְּלוּם: כֹּאֵן בְּחָצַר חָצַר מְרַבַּע אוֹ רַחֲבֵי יוֹתֵר מֵאַרְכּוּ אַע"נ דְאִמְרַעִיט מֵאַרְבַּעַה לֹא סָגִי בִּהְכִּי: מְכוּי אֲרַכּוּ יוֹתֵר עַל רַחֲבֵי: דָּרַב אַחֲלָאִי תַנְיָא הִיא לְקַמָּן מִפְרָשׁ לֶהוּ וְלִיכָא לְמַקַּם עָלֶה דְּמִלְתָא הִלְכָן בְּשִׁיעִן רַב הִדְפִן עוּמִיד: שְׁנִכְנֹס לְחָצַר דָּרַךְ פִּרְצַת הַכֶּתֶל וּכְשֵׁלֹא נִפְרַן בְּמִלּוּאוֹ עֲסָקוּיָן מִדְּמַפְלָג בְּעֶשְׂרֵה לְיוֹתֵר מַעֲשָׂה: אֱלָא אִם כּוֹן עָשׂוּ מַחֲצֶה לְגִדֵּר פִּרְצַת כֶּתֶל הַחָצַר עַד עֶשְׂרֵה: אֲבָל עֶשְׂרֵה חֵין צְרִיךְ כְּלוּם שְׁפָרִי יֵשׁ שְׂוִיר מַכָּאן וּמַכָּאן: מִמְּלֹא הִיא דָּלָא מִמְּלֹאִינוּ מִשּׁוּם דְּמִטְּלִטְל מִפְרָמְלִית לְרִשְׁתִּי הִיחִיד: הֵא טְלִטְוִלִי מְטִלְטְלִינוּ בִּהְיָי חָצַר: בְּמִלּוּאָה לֹאוּ דְוָקָא אֱלָא כָּל יוֹתֵר מַעֲשָׂה קָרִי לֶהּ מִלּוּאָה:

מבוי פרק ראשון עירובין

לְאוֹבְלִין מְקוֹם: הָכִי קָאָמַר חֵינוּ צְרִיךְ לֹא לָחוּ וּלֹא קוֹרֵה כּוּי' וְהָיָה כְּלוּם דִּקְאָמַר **בְּפִסִּי** חָצַר וְקָשָׁה דְּגַבִּי מְכוּי נִקְטָ לָשׁוֹן לָחוּ וְגַבִּי חָצַר נִקְטָ לָשׁוֹן פֶּסַם בְּכֻלָּה שְׁמַעְתָּה

לְאוֹבְלִין וּמַצְאוּ שְׂוִישָׁב בְּמַבּוּי שְׂאִין לוֹ אֱלָא לָחוּ אֶחָד. אָמַר לוֹ: בְּנִי, עֲשֵׂה לָחוּ אַחֵר. אָמַר לוֹ: וְכִי לְסוּתָמוּ אֲנִי צְרִיךְ? אָמַר לוֹ יִסְתָּם, וּמָה בְּכָה. אָמַר רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֶלֶל עַל מְבוּי שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שְׂאִינוּ צְרִיךְ כְּלוּם, עַל מָה נִחְלְקוּ, עַל רַחֵב מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד עֶשְׂרַ. שְׁבִית שְׁמַאי אוּמְרִים: לָחוּ וְקוֹרְה, וּבֵית הֶלֶל אוּמְרִים: אוֹ לָחוּ אוֹ קוֹרְה. קִתְּנִי מִיֵּהָת "וְכִי לְסוּתָמוּ אֲנִי צְרִיךְ", אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא לְחִיִּין וְקוֹרְה — מִשּׁוּם הֲכִי אָמַר "וְכִי לְסוּתָמוּ אֲנִי צְרִיךְ". אֱלָא אִי אֲמַרְתָּ לְחִיִּין בְּלֹא קוֹרְה — מָאי לְסוּתָמוּ? הֲכִי קָאָמַר: וְכִי לְסוּתָמוּ בְּלִחִין אֲנִי צְרִיךְ? אָמַר מַר: אָמַר רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֶלֶל עַל מְבוּי שְׁפָחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שְׂאִינוּ צְרִיךְ כְּלוּם. וְהָא אֲנִן תַּנּוּ: מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֶלֶל עַל מְבוּי שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא נִיתָר אוֹ בּוֹלְחִי אוֹ בְּקוֹרְה! אָמַר רַב אֲשִׁי, הֲכִי קָאָמַר: אִינוּ צְרִיךְ לָחוּ וְקוֹרְה כְּבִית שְׁמַאי, וְלֹא לְחִיִּין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֱלָא: אוֹ לָחוּ אוֹ קוֹרְה, כְּבִית הֶלֶל. "וְכַמֶּה? אָמַר רַב אַחֲלִי: וְאִיתִימָא רַב יְחִיאֵל: עַד אֲרַבְעָה. אָמַר רַב שִׁשֶּׁת אָמַר רַב יִרְמְיָה בַּר אֲבָא אָמַר רַב: מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּפִסִּי חָצַר. וְרַב נַחֲמָן אָמַר: הִלְכָּה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּפִסִּי חָצַר. אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מֵאִן מוֹדִים? — רַבִּי. הִלְכָּה מִכָּלֵל דְּפִלְגִי, [מֵאִן פִּלְגִי עֲלִיָּה] — רַבְּנָן. דִּתְנַיָא: חָצַר נִיתְרַת בְּפֶסַם אֶחָד. רַבִּי אוּמַר: בְּשְׁנֵי פִסִּין. אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חָצַר צְרִיכָה שְׁנֵי פִסִּין. אָמַר לִיָּה רַבִּי זִירָא לְרַבִּי אַסִּי: מִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֲכִי? וְהָא אֵת הוּא דְאֲמַרְתָּ מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן: פִּסִּי חָצַר צְרִיכִין שְׂיִהֵא בִּהֵן אֲרַבְעָה. וְכִי תִימָא: אֲרַבְעָה מַכָּאן וְאַרְבַּעַה מַכָּאן — ^(ט)וְהִתְנִי רַב אֲדָא בַּר אֲבִימִי חֲמִיָּה דְרַבִּי חֲנִינָא, וְאָמְרִי לֶהּ קַמִּיָּה דְרַבִּי חֲנִינָא בַּר פִּפְּי: קִטְּנָה בְּעֶשְׂרַ, וְגִדּוּלָה בְּאַחַת עֶשְׂרֵה! כִּי סְלִיק רַבִּי זִירָא מִיָּמֵי פְּרָשָׁה: בְּרוּחַ אַחַת בְּאַרְבַּעַה, מִשְׁתִּי רוּחוֹת — מִשְׁהוּ לְכָאֵן וּמִשְׁהוּ לְכָאֵן. וְהִדְתְּנִי אֲדָא בַּר אֲבִימִי — רַבִּי הִיא, וְסָבַר לֶהּ כְּרַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חָצַר נִיתְרַת בְּפֶסַם אֶחָד. אָמַר לִיָּה אֲבִינִי לְרַב יוֹסֵף: מִי אָמַר שְׁמוּאֵל הֲכִי? וְהָא אָמַר לִיָּה שְׁמוּאֵל לְרַב חֲנַנְיָה בַּר שִׁילָא: אֵת לֹא תַעֲבִיד עוֹבְדָא אֱלָא אוֹ בְּרוּב דּוֹפָן אוֹ בְּשְׁנֵי פִסִּין! ^(כ)אָמַר לִיָּה: וְאַנָּא לֹא יַדְעָנָא, דְּעוֹבְדָא הָוָה בְּדוֹרְה דְרַעוּתָא, לְשׁוֹן יָם הַנִּכְנָס לְחָצַר הָוָה. וְאַתָּא לְקַמִּיָּה דָּרַב יְהוּדָה, וְלֹא אֲצַרְכִּיָּה אֱלָא פֶסַם אֶחָד. ^(כא)אָמַר לִיָּה: לְשׁוֹן יָם קָאָמַרְתָּ, קַל הוּא שְׁהִקְלוּ חֻכְמִים בְּיָמִים. ^(כב)כִּדְבָעָא מִיָּנִיָּה רַבִּי טַבְלָא מַרְבּ: מַחֲצִיָּה תַלּוּיָה, מַהוּ שְׁתַּתִּיר בְּחוּרְבָּה? אָמַר לִיָּה: אִין מַחֲצִיָּה תַלּוּיָה מִתְרַת אֱלָא בְּיָמִים, קַל הוּא שְׁהִקְלוּ חֻכְמִים בְּיָמִים. מַכָּל מְקוֹם קִשְׂיָא. כִּי אֵתוּ רַב פֶּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ מִבִּי רַב פִּירְשׁוּיָה: מְרוּחַ אַחַת — בְּאַרְבַּעַה, מִשְׁתִּי רוּחוֹת — מִשְׁהוּ לְכָאֵן וּמִשְׁהוּ לְכָאֵן. אָמַר רַב פֶּפָּא: אִי קִשְׂיָא לִי — הָא קִשְׂיָא לִי, דְאָמַר לִיָּה שְׁמוּאֵל לְרַב חֲנַנְיָה בַּר שִׁילָא: אֵת לֹא תַעֲבִיד עוֹבְדָא אֱלָא אוֹ בְּרוּב דּוֹפָן אוֹ בְּשְׁנֵי פִסִּין. לָמָּה לִי רוּב דּוֹפָן? בְּפֶסַם אֲרַבְעָה סָגִי! וְכִי תִימָא מָאי בְּרוּב דּוֹפָן בְּדוֹפָן שְׁבָעַה, דְּבִאֲרַבְעָה הָוָה לִיָּה רוּב דּוֹפָן, לָמָּה לִי אֲרַבְעָה? בְּשִׁלְשָׁה וּמִשְׁהוּ סָגִי! דֵּהָא אָמַר רַב אַחֲלִי וְאִיתִימָא רַב יְחִיאֵל: עַד אֲרַבְעָה! אִיבְעִית אִימָא: כֹּאֵן — בְּחָצַר, כֹּאֵן — בְּמַבּוּי, וְאִיבְעִית אִימָא: דָּרַב אַחֲלִי גּוּפִיָּה תַנְיָא הִיא. ^(כג)תַּנּוּ רַבְּנָן: לְשׁוֹן יָם הַנִּכְנָס לְחָצַר — אִין מִמְּלֹאִין הִימְנוּ בְּשִׁכַּת אֱלָא אִם כּוֹן יֵשׁ לוֹ מַחֲצִיָּה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפְחִים. בְּמָה דְּכָרִים אָמורִים — שְׁפִירְצָתוּ בְּיוֹתֵר מַעֲשָׂרָה, אֲבָל עֶשְׂרֵה — אִין צְרִיךְ כְּלוּם. מִמְּלָא הוּא דְלָא מִמְּלֹאִינוּ, הֵא טְלִטְוִלִי מְטִלְטְלִינוּ. וְהָא נִפְרָצָה חָצַר בְּמִלּוּאָה לְמִקְוִם הָאֶסּוּר לֶהּ!

הָכָא

יב.

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ט, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כח:

ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יב, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ב:

ג מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יג, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ג:

ד מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' ב:

אף על גב דשניסם משהו: **וְרַב** נַחֲמָן אָמַר הִלְכָּה כְּרִי' אֱלִיעֶזֶר בְּפִסִּי חָצַר וְהָא דָּלָא קָאָמַר הִלְכָּה כְּרַבִּי בְּפִסִּי חָצַר דֵּהָא סָבַר כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּדִקְאָמְרִינוּ וּמוֹדִים חֻכְמִים הֵינוּ רַבִּי לַר' אֱלִיעֶזֶר וְהָהּ נִיחָא טְפִי דְאִיָּהוּ אִיזְרִי בְּחָצַר אֱלָא דְנִיחָא לִיָּה לְמַנְקֹט ר' אֱלִיעֶזֶר שְׁטָפַר בְּמַשְׁנַתְנוּ וְצְרִיךְ לוֹמַר דְרַבִּי וְרַבְּנָן בְּחָצַר מְרַבַּעַת פְּלִינִי דְלַרְבָּנָן סָגִי לֶהוּ בְּפֶסַם מַשְׁהוּ וּלְרַבִּי צְרִיךְ שְׁנֵי פִסִּין שֶׁל שְׁנֵי מַשְׁהוֹן דְאִי בְּאַרְבַּעַה יִתֵּר עַל רַחֲפָה פְּלִינִי קִשְׂיָא דָּרַב נַחֲמָן אֲדָרַב נַחֲמָן דִּהְכָא פִּסִּין כְּרַבִּי וּבְסוּף שְׁמַעְתָּא קָאָמַר רַב נַחֲמָן נְקִיטוּיָן דְּחָצַר שְׂאֲרָפָה יִתֵּר עַל רַחֲפָה נִתְרַת בְּלָחוּ מַשְׁהוּ אֱלָא וְלֹאִי בְּמַרְבַּע פְּלִינִי וְצְרִיךְ שְׁנֵי פִסִּין שֶׁל שְׁנֵי מַשְׁהוֹן אוֹ בְּפֶסַם אֶחָד שֶׁל אֲרַבְעָה כְּדִאָמַר רַב נַחֲמָן בְּסוּף שְׁמַעְתָּא דְּחָצַר מְרַבַּעַת נִתְרַת בְּפֶסַם אֲרַבְעָה וְנִלְא כְּפִירוֹשׁ הַקּוּנְטֵרֶס שְׁפָרַשׁ בְּסִמּוּךְ מְרוּחַ אַחַת בְּד' מַשְׁתִּי רוּחוֹת מַשְׁהוּ לְכָאֵן וּמַשְׁהוּ לְכָאֵן דֵּהוּ כְּרַבְּנָן דְלַרְבָּנָן סָגִי בְּפֶסַם אֶחָד וּמַשְׁהוּ כְּדַפְרָשְׁנוּ אֱלָא כְּרַבִּי אֲתִי דֵּהכִי הִילְכְתָּא: **וְכִי** תִימָא בְּדָפָן שְׁבָעַה דְּבִאֲרַבְעָה הָוִי רַב דָּפָן וְהִשְׁתָּא אִי נִקְטָ אֲרַבְעָה לֹא הָוִי מַשְׁמִיעֵנוּ חֲדוֹשׁ יוֹתֵר מִכְּרֹב לָפָן דְאֲדַרְבֵּה הִשְׁתָּא דְנִקְטָ כְּרֹב לָפָן הָוִי רַבּוּתָא טְפִי דַּע"נ דָּלָא הָוִי אֲרַבְעָה סָגִי הִיאִיל וְאִיכָא רַב דָּפָן לָמָּה לִי אֲרַבְעָה פִירוֹשׁ לָמָּה אֲטַעֲיָה לִהְצְרִיךְ אֲרַבְעָה בְּשִׁלְשָׁה וּמַשְׁהוּ סָגִי דִּהִשְׁתָּא לֹא הָוִי צְרִיךְ אֲפֹלוּ רַב דָּפָן פִּינוּ שְׁטַמְעַט הֲאִוִיר מֵאַרְבַּעַה וַיֵּשׁ סְפָרִים דְּנִרְכְּסִי לָמָּה לִי רַב דָּפָן וּלְפִי זֶה אֲתִי שְׁפִיר בְּפִשְׁיטוֹת וְאִית סְפָרִים דָּלָא גִרְסִי רַב דָּפָן אֱלָא לָמָּה לִי בְּתַלְתָּא וּמַשְׁהוּ סָגִי וְהִיא הִיא:

יב:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מוי' פי"ז מהל' שבת הל' ט:

ב מוי' פי"ז מהל' שבת הל' ז, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כז:

ג מוי' פי"ז מהל' שבת הל' ח, ש"ע או"ח סי' שסג סעי' כז:

הַכָּא בַּמָּאי עֲסָקִינוּ דאית לה ג'דודי פרש מקום מאי שָׁנָא דלַעֲנִין טַלְטוּל חֲשִׁיבִי מחצות ולַעֲנִין מלוי לא חֲשִׁיבִי וי"ל דְּהָכִי פְּרוּשׁוֹ מלוי הוא דָּלָא מַמְלִינן פְּרוּשׁ דְּאֶסּוּר לְטַלְטַל מִבֵּית לְחֵצֵר וּנְקַט מלוי מִשּׁוּם דַּעֲקָר תַּשְׁמִישׁ מַחְצֵר לְבֵית הוּא הַמְּלוֹי אָבֵל טַלְטוּלִי הוּא דַּמְטַלְטְלִין בְּחֵצֵר וְאִמְרֵי כּוֹי וּמִשְׁנֵי דאִית לִיה גְּדוּזִי וּנְכַרְתּ מַחְצֵה לְבָנִי חֵצֵר וּלְבָנִי בֵּית שֶׁהֶס רַחוּקִים אִינֶה נִכְרַת וְעִרְבִי מִיָּא וּמִשּׁוּם דְּכִי אֶסּוּר וְקָשָׁה דְּבַפְרָק בִּיצֵר מִשְׁתַּתְּפִין (לַקְמֵן שִׁירוּבִין ד' פוג). מִשְׁמַע דְּאִתִּי שְׁפִיר דָּלָא בְּעִינָן שִׁירָאֵו רָאשֵׁי קִנִּים אִי לֹאֵו מִשּׁוּם דְּרַב יְהוּדָה קִפֵּד אֲעֵרּוּבִי מִיָּא וְהִשְׁתָּא הָךְ בְּרִיתָא נָמִי סָבְרָה דְּכִי וַיֵּשׁ לְוִמֵר דְּהִנֵּה מַצִּי לְמִימֵר וּלִיטַעֲמִיךָ וּרִיב"ן מִפְּרֵשׁ דְּמִרֵּי בְּחֵצֵר שֶׁנִּפְרָקָה מִעֲרַב שְׂבַת וְהַמִּים בָּאוּ בְּשֶׁבַת וְקֹאמֵר הֵכָא בַּמָּאי עֲסָקִינוּ דאִית לה גְּדוּזִי וּלְהָכִי מַטְלְטְלִין דְּשֶׁבַת הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה אַע"ג דְּהִשְׁתָּא אִין הַמַּחְצוֹת נִכְרוֹת אָבֵל לְמַלְאוֹת מִן הַמִּים שְׂבָאוּ בְּשֶׁבַת לֹא שִׁיךְ הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וּרְשָׁב"ס ור"ת פִּרְשׁוּ דאִית לה גְּדוּזִי [שֵׁשׁ גְּדוּזִים] גְּבוּהִים עֲשָׂרָה לִים בְּתוֹךְ הַחֵצֵר וּלְכָךְ מַטְלְטְלִין בְּחֵצֵר אָבֵל לְמַלְאוֹת מִן הַמִּים אֶסּוּר דְּמַקּוּם הַמִּים נִפְרָן בְּמַלְאוֹאֵו לִים וְהִים הִיוּ פְּרָמְלִית וְאִין לְחוּשׁ שְׁמָא יַעֲלֶה הִים שְׂרָטוֹן שְׁגֵדוּזִים גְּבוּהִים יוֹתֵר אִו שֶׁהֶס רַחוּקִים מִשְׁפַּת הִים בְּיוֹתֵר הִרְבָּה וְהֵשֵׁר מִקּוּצֵי מִפְּרֵשׁ דְּהָכִי פְּרוּשׁוֹ מלוי הוּא דָּלָא מַמְלִינן הוּא הָדִין טַלְטוּל וּנְקַט מלוי מִשּׁוּם דַּקְתֵּי בְּבְרִיתָא אִין מַמְלָאִים אָבֵל טַלְטוּלִי מַטְלְטְלִין אִם הֵלְכוּ לֶהֱס הַמִּים וְאִמְרֵי וְכוּ' דאִית לה גְּדוּזִי וּלְהָכִי שְׂרִי בְּשָׂאִין הַמִּים אָבֵל בְּפִשֵׁשׁ הַמִּים וּמַחְצֵה אִינֶה נִכְרַת וְעִרְבִי מִיָּא אֶסּוּר וּא"ת וְאִמְרֵי אֶסּוּר הֵכָא לְמַלְאוֹת וְהָא קִתְּנִי בַּתּוֹסַפְתָּא (פ"ו) גִּזְזִירָא שְׁהִיא לְמַעֲלֶה מִן הַמִּים אִין מַמְלָאִים הִימְנֶה בְּשֶׁבַת אָלָא אִם כּוֹן עֲשֵׂה מַחְצֵה גְבוּהָ עֲשָׂרָה לְמַטָּה מִן הַמִּים וְאֵע"פ שֶׁהַמִּים צָפִין עַל גְּבֵה אֲלֵמָא אֵף עַל גַּב דְּאִין מַחְצֵה נִכְרַת מַמְלָאִין הִימְנֶה וְשִׁמָּא יֵשׁ לְוִמֵר דְּהִתֵּס שְׁהַמַּחְצוֹת עֲשִׂיוֹת לְשֵׁם מִים עֲדִיפִי מִגְּדוּזִי דְּהֵכָא וּרִיב"א פְּרֵשׁ בְּרִשְׁ"י דאִית לה גְּדוּזִי אָבֵל הִים כִּסְהוּ וּלְהָכִי לֹא מַמְלִינן דְּלֵמָּא אֲזַל דְּלִי לֹאדָךְ גִּיסָא חוּץ לְחֵצֵר

וּטַעֲמָא דְּעִרְבִי מִיָּא אִין אֶסּוּר אָלָא מִשּׁוּם דְּלֵמָּא אֲזַל דְּלִי לֹאדָךְ גִּיסָא וְלֹא מִשּׁוּם דְּאִין הַמַּחְצוֹת נִכְרוֹת וּבְעֵשֶׁר דְּהִיו כְּפַתַּח לֹא חִשְׁינן דאִיבָא הִיפְרָא אָבֵל

טַלְטוּלִי מַטְלְטְלִין אַע"ג דאִין מַחְצוֹת נִכְרוֹת וְהִשְׁתָּא אִתִּי שְׁפִיר הִהִיא דַּתּוֹסַפְתָּא: **אִיתִיבָּהּ** יֵתֵר עַל כּוֹ וְאִפִּילוּ רַבָּנן לֹא אֶסְרִי אָלָא דַּמְדַּרְבָּנן בְּעוּ שֵׁלֵס

מַחְצוֹת גְּמוּרוֹת: **בְּפִיָּח** מְכֻנָּים כּוֹי' אָלָא בְּפִס אַרְבָּעָה אִית דָּלָא גְרִים אַרְבָּעָה מִשּׁוּם דְּהִשְׁתָּא סֻלְקָא דַּעֲתָה דְּרַבִּי זִירָא דְּסִיג בְּפִס מִשְׁהוּ וְאִין לְחוּשׁ דְּמִשּׁוּם

מִסְקָנָא נְקַט אַרְבָּעָה: **לְהִוִּי בְּפִס מִשְׁחָו** וּלְשִׁתְּרִי וְאֵף עַל גַּב דְּרַבִּי זִירָא נּוּפֵס קֹאמֵר לְעִיל מְרוּחַ אַחַת בְּאַרְבָּעָה לְבִתֵּר דְּכִי שְׁמַעַה: **וּבִתִּים** וּבְחִצְרוֹת פְּתוּחִים לְחוּבוֹ שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת לְמַבּוּי וְשְׁתֵּי בָתִּים לְכָל חֵצֵר וְחֵצֵר וְהִכִּי אִיתָא בְּפִרְק רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר דְּמִילֶה (שְׂבַת ד' קלֵא). וְאִם תֵּאמֵר חֵצֵר שְׂאִינֶה מְרַבַּעַת הִיכִי מִשְׁתְּרִי בְּלַחִי וְקוֹרֶה הָא אִין בָּתִּים וְחֲצֵרוֹת פְּתוּחִים לְתוֹכָהּ וְאִין לְוִמֵר דְּלִחְצֵר דְּיֵשׁ בֶּה דִּיורִין לֹא בְּשֵׁי בָתִּים וְחֲצֵרוֹת אָבֵל מַבּוּי דְּרַחוּק מִדִּיורִין שְׁחֵצֵר מִפְּסִיק בִּין הַבָּתִּים לְמַבּוּי מִשּׁוּם דְּכִי בְּעִינן דִּיורִין מְרַבִּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת וְשְׁנֵי בָתִּים לְכָל חֵצֵר דְּהָא בְּפִרְק הַצֵּר (לַקְמֵן שִׁירוּבִין ד' עג): אִמֵּר רַב אִין מַבּוּי גֵּתֵר בְּלַחִי וְקוֹרֶה כּוֹי וְשִׁמּוּאֵל אִמֵּר אֲפֵלּוּ בֵּית אֶחָד וְחֵצֵר אַחַת וּפְרֵשׁ רִשְׁ"י הֵתֵס בֵּית אֶחָד בְּמַבּוּי בְּלֹא חֵצֵר וְחֵצֵר אַחַת עִם הַבָּתִּים וְכִינן דַּמְעַמָּה דְּרַב מִשּׁוּם דִּיורִין רַב נָמִי מוֹדֶה בִּינן דאִיבָא בֵּית בְּמַבּוּי אֲפֵלּוּ לִיבָא שׁוּם חֵצֵר דְּשְׁרִי בְּלַחִי וְקוֹרֶה וּכְפִי' הַקּוּנְטֵרֶס גְּרִין לְפִרֵשׁ דאִין לְפִרֵשׁ בֵּית אֶחָד וְחֵצֵר אַחַת הִינוּ בֵּית אֶחָד בְּחֵצֵר דְּהָא קֹאמֵר רַבִּי יוֹחָנן הֵתֵס אֲפִילוּ חֲרָבָה וְקֹאמֵר בֵּתֵר דְּכִי דָּלָא חִשְׁינן דְּלֵמָּא אִתִּי לֹאפּוּקִי מְנָא בְּבָתִּים לְחֲרָבָה מִשְׁמַע דָּלָא בְּשֵׁי לְמִימֵר חֲרָבָה שְׂבָחֵצֵר דָּאִם כּוֹן לִיבָא בָּתִּים אָלָא חֲרָבָה בְּלֹא חֵצֵר קֹאמֵר וְהָכִי נָמִי לְשִׁמּוּאֵל דִּאִמֵּר אֲפֵלּוּ בֵּית אֶחָד וְחֵצֵר אַחַת וּנְקָרָה לְפִרֵשׁ מִשּׁוּם דְּמַבּוּי קְרוּב לְרַה"ר יוֹתֵר מַחְצֵר בְּשֵׁי בָתִּים וְחֲצֵרוֹת:

מבוי פרק ראשון עירובין

רִשְׁ"י אָבֵל הִים כִּסְהוּ וְקִסָּא דַּמְכָּל דאִית לִיה גְּדוּזִי מַה שְׁנִשְׁאָר מִן

הֵכָא בַּמָּאי עֲסָקִינוּ — דאִית לִיה גִּידוּדִי. "אָמַר רַב יְהוּדָה: מַבּוּי שְׂלֵא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, הַכָּשִׁירוּ בְּלַחִי, הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ — חֲיִיב, הַכָּשִׁירוּ בְּקוֹרֶה — הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ פֻּטוּר. מִתְקִיף לֶה רַב שְׂשֻׁת: טַעֲמָא דְּלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ, הָא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ אֲפִילוּ הַכָּשִׁירוּ בְּקוֹרֶה נָמִי חֲיִיב?! וְכִי כִפֵּר זו עֲשֵׂה אוֹתוֹ רְשׁוּת הִיחִיד אוֹ רְשׁוּת הָרַבִּים? וְהִתְנַּגָּא: חֲצִירוֹת שֶׁל רַבִּים וּמִבּוֹאוֹת שְׂאִינָן מְפוּלְשִׁין, בִּין עִירְבוּ וּבִין לֹא עִירְבוּ הַזוֹרֵק לְתוֹכָן חֲיִיב! אָלָא אִי אִיתְמַר, הָכִי אִיתְמַר: אָמַר רַב יְהוּדָה: מַבּוּי שְׂאִינֹו רָאוּי לְשִׁיתוּף, הַכָּשִׁירוּ בְּלַחִי — הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ חֲיִיב, הַכָּשִׁירוּ בְּקוֹרֶה — הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ פֻּטוּר. אֲלֵמָא קִסְבֵּר: לַחִי מִשּׁוּם מַחִיצָה וְקוֹרֶה מִשּׁוּם הִיפֵּר. וְכֵן אָמַר רַבֵּה: לַחִי מִשּׁוּם מַחִיצָה וְקוֹרֶה מִשּׁוּם הִיפֵּר. וּרְבָא אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה מִשּׁוּם הִיפֵּר. אִיתִיבִיה רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אָבָא לְרַבָּא: הַזוֹרֵק לְמַבּוּי, יֵשׁ לוֹ לַחִי — חֲיִיב, אִין לוֹ לַחִי — פֻּטוּר! הָכִי קֹאמֵר: אִינֹו צָרִיךְ אָלָא לַחִי, הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ — חֲיִיב, לַחִי וְדָבָר אַחֵר — הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ פֻּטוּר.⁽ⁿ⁾אִיתִיבִיה, יֵתֵר עַל כּוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים בְּשְׁנֵי צִידֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, עוֹשֶׂה לַחִי מִפָּאן וְלַחִי מִפָּאן, אוֹ קוֹרֶה מִפָּאן וְקוֹרֶה מִפָּאן, וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאֻמְצַע. אָמְרוּ לוֹ: אִין מַעְרְבִין רְשׁוּת הָרַבִּים בִּכְהָ! הֵתֵם קִסְבֵּר רַבִּי יְהוּדָה: שְׁתֵּי מַחִיצוֹת דְּאוּרִייתָא. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַבּוּי שְׂאָרְכּוּ בְּרַחְבּוֹ אִינֹו נִיתֵר בְּלַחִי מִשְׁחָו. אָמַר רַב חֲיִיא בַּר אֲשִׁי אָמַר רַב: מַבּוּי שְׂאָרְכּוּ בְּרַחְבּוֹ אִינֹו נִיתֵר בְּקוֹרֶה טַפַּח. אָמַר רַבִּי זִירָא: כִּמְה מְכוּוֹנָן שְׁמַעְתָּא דְּסַבִּי. בִּין דְּאָרְכּוּ בְּרַחְבּוֹ — הֵוּה לִיה חֲצֵר, וְחֲצֵר אִינֶה נִיתַרְתּ בְּלַחִי וְקוֹרֶה, אָלָא בְּפִס אַרְבָּעָה. אָמַר רַבִּי זִירָא: אִי קִשְׁיָא לִי, הָא קִשְׁיָא לִי: לִיְהִי הָאִי לַחִי כִּפִּס מִשְׁחָו, וּנִשְׁתַּרְי! אִישְׁתַּמִּיטִיתִּיה הָא דְאָמַר רַבִּי אָסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנן: פִּסִּי חֲצֵר צָרִיכִין שְׂיֵהָא בְּהֵן אַרְבָּעָה.⁽ⁿ⁾אָמַר רַב נַחֲמָן: נִקְטִינָן, אִיזְהוּ מַבּוּי שְׁנִיתֵר בְּלַחִי וְקוֹרֶה — כַּל שְׂאָרְכּוּ יֵתֵר עַל רַחְבּוֹ וּבָתִּים וּבְחִצְרוֹת פְּתוּחִים לְתוֹכוֹ, וְאִיזִוּ הִיא חֲצֵר שְׂאִינֶה נִיתַרְתּ בְּלַחִי וְקוֹרֶה אָלָא בְּפִס אַרְבָּעָה — כַּל שְׁמְרוּבַעַת. מְרוּבַּעַת אִין, עֲגוּלָה לָּא?! הָכִי קֹאמֵר: אִי אָרְבֶּה יֵתֵר עַל רַחְבָּהּ — הֵוּה לִיה מַבּוּי, וּמַבּוּי בְּלַחִי וְקוֹרֶה סָגִיא, וְאִי לֹא — הֵוּה לֶה חֲצֵר. וּכְמָה? סָבַר שְׁמוּאֵל לְמִימֵר: עַד דְּאִיבָא פִי שְׁנִים בְּרַחְבָּהּ. אָמַר לִיה רַב, הָכִי אָמַר חֲבִיבִי: אֲפִילוּ מִשְׁחָו. מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד כּוֹי.

רבִּי

הַפְּרָקָה בְּגִבֵּה עֲשָׂרָה אָבֵל הִים כִּסְהוּ: הַכָּשִׁירוּ בְּלַחִי תַקֵּנוּ בְּלַחִי: הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ מְרַה"ר: חֲיַב דְּקַסְבֵּר לַחִי מִשּׁוּם מַחְצֵה: הַכָּשִׁירוּ בְּקוֹרֶה הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ פֻּטוּר דְּקוֹרֶה מִשּׁוּם דְּכַר וְקַסְבֵּר אַרְבָּעָה מַחְצוֹת דְּאוּרִייתָא בִּין לְקָלָא בִּין לְחִמְרָא: חֲצֵרוֹת שֶׁל רַבִּים שְׁפַתּוּחוּין בָּתִּים הִרְבָּה לְחֵצֵר וְאוֹסְרִים בְּנֵי הַבָּתִּים זֶה עַל זֶה שְׂאִין וְכוּלִין לְהוֹצִיא מִן הַבָּתִּים לְחֵצֵר בְּלֹא עֵרּוּב מִפְּנֵי שֶׁהַבֵּית רְשׁוּת מְעַקְתָּ לוֹ וְחֵצֵר רְשׁוּת חֲבָרוּ מוֹשֵׁל בֶּה וְנִמְצָא מוֹצִיא מִרְשׁוּת לְרְשׁוּת וּרְבָנן גְּזוּר שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִרְשׁוּת הַיָּחִיד לְרְשׁוּת הַיָּחִיד גְּזָרָה דִּילְמָא אִתִּי לְאִפּוּקִי מִרְשׁוּת הַיָּחִיד לְרְשׁוּת הָרַבִּים אָבֵל בְּחֵצֵר מִתֵּר לְטַלְטַל בֶּה בְּלִחְמֵרִין בְּמַסְכַּת שְׂבַת בִּפְי' רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר אֹמֵר אִם לֹא הִבִּיא כְּלִי כּוֹי' (ד' קל:). שְׂאִינוּ רָאוּי לְשַׁתּוּף מְפֻלֵּשׁ: לַחִי מִשּׁוּם מַחְצֵה וְקַסְבֵּר שֵׁלֵשׁ מַחְצוֹת דְּאוּרִייתָא: הַזוֹרֵק לְמַבּוּי כּוֹי' אֲלֵמָא לַחִי מִשּׁוּם מַחְצֵה: אִינוּ צָרִיךְ אָלָא לַחִי שְׂאִינוּ מְפֻלֵּשׁ: חֲיַב וְאֵע"ג דְּלִית לִיה לַחִי דְּשֵׁלֵס מַחְצוֹת דְּאוּרִייתָא: לַחִי וְדָבָר אַחֵר צִרַת הַפְּתַח כְּתוּרַת מְפֻלֵּשׁ: הַזוֹרֵק לְתוֹכוֹ פֻּטוּר וְאֵע"ג דְּעָבַד לַחִי: יֵתֵר עַל כּוֹן לְעִיל מִנְּה אִירִי בְּבוּנָה עֲלִיָּה עַל גְּבִי שְׁנֵי בָתִּים בְּפִרְק כַּל גִּנוּת (לַקְמֵן שִׁירוּבִין צה:). לַחִי מִפָּאן כּוֹי' אֲלֵמָא לַחִי מִשּׁוּם מַחְצֵה וְאֲפֵלּוּ רַבָּנן לֹא פְּלִיגִי עֲלֶה אָלָא בְּרְשׁוּת הָרַבִּים אָבֵל בְּמַבּוּי מְפֻלֵּשׁ. לֹא: שְׁתֵּי מַחְצוֹת שֶׁל שְׁנֵי בָתִּים לְבַד הֵלְחִיִּים וְהֵלְחִיִּים דְּקָא מַעְרִיךְ ר' יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּכַר בְּעֻלְמָא: בְּלַחִי מִשְׁהוּ אָלָא בְּפִס ד' בְּחֵצֵר: בְּקוֹרֶה טַפַּח בְּשָׂאֵר מַבּוּי וּמֵר אִמֵּר חֲדָא וּמֵר אִמֵּר חֲדָא וְלֹא פְּלִיגִי: כִּמְה מְכֻנָּין לְסוּעָן הוּא בָּא: וּבָתִּים וּבְחִצְרוֹת שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ וּבֵית פְּתוּחַ לְכָל חֵצֵר שֶׁכּוֹן הִיוּ דִּירוּמֵיהֶן לִפְנֵי כַּל בֵּית הִיָּה חֵצֵר: עֲגֻלָּה לֹא בְּתַמִּיָּה מִשּׁוּם דַּעֲגֻלָּה הִיא מִשְׁתַּרְיָא בְּלַחִי מִשְׁהוּ: וְאִי לֹא הִוִּיא לֶה חֵצֵר וּבְעִיא פִס וְהִיא מְרַבַּעַת לֹאֵו לְמַעוּטִי עֲגֻלָּה אִתָּא אָלָא לְמַעוּטִי אַרְבָּה יֵתֵר עַל רַחְבָּהּ: וּבְמִה יְהִא אַרְבָּה יוֹתֵר דְּנִפְקָא לֶה מִזִּין חֵצֵר וּמִשְׁתַּרְיָא בְּלַחִי מִשְׁהוּ: עַד דְּאִבָּא פִי שְׁנִים הוֹאִיל וְחֵצֵר הִתֵּה לֹא נִפְקָא מִינָהּ עַד דְּאִבָּא פִי שְׁנִים: חֲבִיבִי ר' חֲדָא שְׁהוּא אֲחִי אָבִיו וְאִמוּ שֶׁל רַב:

וּטַעֲמָא דְּעִרְבִי מִיָּא אִין אֶסּוּר אָלָא מִשּׁוּם דְּלֵמָּא אֲזַל דְּלִי לֹאדָךְ גִּיסָא חוּץ לְחֵצֵר וּנְקַט מלוי מִשּׁוּם דַּעֲקָר תַּשְׁמִישׁ מַחְצֵר לְבֵית הוּא הַמְּלוֹי אָבֵל טַלְטוּלִי הוּא דַּמְטַלְטְלִין בְּחֵצֵר וְעִרְבִי מִיָּא וּמִשְׁנֵי דאִית לִיה גְּדוּזִי וּנְכַרְתּ מַחְצֵה לְבָנִי חֵצֵר וּלְבָנִי בֵּית שֶׁהֶס רַחוּקִים אִינֶה נִכְרַת וְעִרְבִי מִיָּא וּמִשּׁוּם דְּכִי אֶסּוּר וְקָשָׁה דְּבַפְרָק בִּיצֵר מִשְׁתַּתְּפִין (לַקְמֵן שִׁירוּבִין ד' פוג). מִשְׁמַע דְּאִתִּי שְׁפִיר דָּלָא בְּעִינָן שִׁירָאֵו רָאשֵׁי קִנִּים אִי לֹאֵו מִשּׁוּם דְּרַב יְהוּדָה קִפֵּד אֲעֵרּוּבִי מִיָּא וְהִשְׁתָּא הָךְ בְּרִיתָא נָמִי סָבְרָה דְּכִי וַיֵּשׁ לְוִמֵר דְּהִנֵּה מַצִּי לְמִימֵר וּלִיטַעֲמִיךָ וּרִיב"ן מִפְּרֵשׁ דְּמִרֵּי בְּחֵצֵר שֶׁנִּפְרָקָה מִעֲרַב שְׂבַת וְהַמִּים בָּאוּ בְּשֶׁבַת וְקֹאמֵר הֵכָא בַּמָּאי עֲסָקִינוּ דאִית לה גְּדוּזִי וּלְהָכִי מַטְלְטְלִין דְּשֶׁבַת הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה אַע"ג דְּהִשְׁתָּא אִין הַמַּחְצוֹת נִכְרוֹת אָבֵל לְמַלְאוֹת מִן הַמִּים שְׂבָאוּ בְּשֶׁבַת לֹא שִׁיךְ הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וּרְשָׁב"ס ור"ת פִּרְשׁוּ דאִית לה גְּדוּזִי [שֵׁשׁ גְּדוּזִים] גְּבוּהִים עֲשָׂרָה לִים בְּתוֹךְ הַחֵצֵר וּלְכָךְ מַטְלְטְלִין בְּחֵצֵר אָבֵל לְמַלְאוֹת מִן הַמִּים אֶסּוּר דְּמַקּוּם הַמִּים נִפְרָן בְּמַלְאוֹאֵו לִים וְהִים הִיוּ פְּרָמְלִית וְאִין לְחוּשׁ שְׁמָא יַעֲלֶה הִים שְׂרָטוֹן שְׁגֵדוּזִים גְּבוּהִים יוֹתֵר אִו שֶׁהֶס רַחוּקִים מִשְׁפַּת הִים בְּיוֹתֵר הִרְבָּה וְהֵשֵׁר מִקּוּצֵי מִפְּרֵשׁ דְּהָכִי פְּרוּשׁוֹ מלוי הוּא דָּלָא מַמְלִינן הוּא הָדִין טַלְטוּל וּנְקַט מלוי מִשּׁוּם דַּקְתֵּי בְּבְרִיתָא אִין מַמְלָאִים אָבֵל טַלְטוּלִי מַטְלְטְלִין אִם הֵלְכוּ לֶהֱס הַמִּים וְאִמְרֵי וְכוּ' דאִית לה גְּדוּזִי וּלְהָכִי שְׂרִי בְּשָ

מסורת הש"ס
א סוטה ב.
ב סוטה ב.
ג מסכת ספר תורה
ד סוטה ב:
ה זבחים ג; גיטין כד.
תורה אור השלם
וכתב את־האֵלת האֵלה הבהו בַּסֵּפֶר וּפְתַח אֱלִי־מִי הַפָּרוּם [במדבר ה, כג] שִׁמְעִי וְשָׂרָאֵל זִתְוָה אֶלְהִינוּ יִתְוָה אֶחָד [דברים ו, ד]

רבי עקיבא הינו ת"ק דקתני דבבשר מבוי ב"ש אומרים כו' ולא מפלג בין על זה ועל זה נחלקו בו'. רבי עקיבא היינו תנא קמא! איפא בינייהו דרב אחלי, ואיתימא רב יחיאל. ולא מסיימי. תנאי, אמר רבי עקיבא: לא אמר רבי ישמעאל דבר זה, אלא אותו תלמיד אמר דבר זה, והלכה כאותו תלמיד. הא גופה קשיא: אמרת "לא אמר רבי ישמעאל דבר זה" — אלמא לית הלכתא כוותיה, והדר אמרת: "הלכה כאותו תלמיד!" אמר רב יהודה אמר שמואל: לא אמרה רבי עקיבא אלא לחדד בה התלמידים. ורב נחמן בר יצחק אמר: נראין איתמר. אמר רבי יהושע בן לוי: כל מקום שאתה מוצא "משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא" — אינו אלא רבי מאיר, ששימש את רבי ישמעאל ואת רבי עקיבא.⁽ⁿ⁾ דתנאי, אמר רבי מאיר: בפשהייתי אצל רבי ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו, ולא אמר לי דבר. כשבאתי אצל רבי עקיבא, אסרה עלי. ^(a)איני?! והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי מאיר: בפשהייתי לומד אצל רבי עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו, ולא אמר לי דבר. וכשבאתי אצל רבי ישמעאל, אמר לי: בנני, מה מלאכתך? אמרתי לו: לבלר אני. אמר לי: בנני, הוי זהיר במלאכתך, שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מויתר אות אחת — נמצאת מחריב את כל העולם כולו. אמרתי לו: דבר אחד יש לי וקנקנתום' שמו, שאני מטיל לתוך הדיו. אמר לי: וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו? והלא אמרה תורה: "וּכְתַב וּמָחָה", כתב שייכול למחות. מאי קאמר ליה, ומאי קא מהדר ליה? הכי קאמר ליה: לא מיפציא בבסירות וביתירות [דלא טעינא] — דבקי אנא, אלא אפילו מיחש לזבוב נמי, דילמא אתי ויתיב אתגיה דדלת ומחיק ליה ומשוי ליה ריש — דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו. קשיא שימוש אשימוש, קשיא אסרה אאסרה. בשלמא שימוש אשימוש לא קשיא: מעיקרא אתא לקמיה דרבי עקיבא, ומדלא מצי למיקם אליביה — אתא לקמיה דרבי ישמעאל, וגמר גמרא, והדר אתא לקמיה דרבי עקיבא, וסבר סברא. אלא אסרה אאסרה קשיא! קשיא. ^(a)תנאי רבי יהודה אומר, רבי מאיר היה אומר: לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו, חוץ מפרשת סוטה. ורבי יעקב אומר משמו: חוץ מפרשת סוטה שבמקדש. מאי בינייהו? אמר רב ירמיה: למחוק לה מן התורה איפא בינייהו. ^(a)והגי תנאי כי הגי תנאי, דתנאי: אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת. רבי אחי בר יאשיה אמר: מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת. אמר רב פפא: דילמא לא היא. עד כאן לא קאמר תנא קמא התי — אלא כיון דאינתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה, אבל גבי תורה דסתמא מיפתבא, הכי נמי דמחקינו. אמר רב נחמן בר יצחק, דילמא לא היא: עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התי — אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם, אבל גבי תורה, דלהתלמד כתיבא — הכי נמי דלא מחקינו. ^(a)ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן: כתב [גט] לגרש את אשתו,

ונמלה

דאמר ת"ק לא נחלקו בדיון לאשמעינו דכיון דאמר ת"ק לא נחלקו בדיון הוא שיש לו להשיב ולומר נחלקו: ו**לא** מסיימי לא שניך כאן תנא בתרא לטפויי קאתי כיון דאיכא תנא דאפסקה: **לחדד** בו את התלמידים אין לפרש כמו בפאר דוכתי לדע אם יקעו להשיב על דבריו דמאחר שאמר שלא אמר ר' ישמעאל דבר זה מעולם היו יודעים שלא אמר כי אם לשבחו: **קנקנתום** פרש הקונטרס אדרימינ"ט ורשב"ס פרש דקנקנתום היא קרקע ירקה שקורין אותה וידרינו"ל וכן בערוך ור"ת גמי פוסק בן בתקון ספר תורה דמפר לתת אדרימינ"ט לתוך הדיו לספר תורה לכלי עלמא גלאו הינו קנקנתום וא"ת דבמסקת נדה (ד' יט.) תנן שחור פקרת ומפרש התיס חרמא דאשכפי וכפ"ב דגטין (ד' יט.) קאמר דקנקנתום הוא חרמא דאשכפי אם בן משמע שהוא שחור ואלו וידרינו"ל ירקה היא ודומה לזכוכית ועל גס זכוכית נקראת וידרינו"ל ולפי' הקונטרס ניחא ור"י מפרש דאחר שטוחנים אותה יפה לתת לתוך הדיו אז היא משחקת: **או** מיתר אות אחת כמו בראשית ברא בראו ורבינו מאיר קבל מרבותיו כמו הנה על הנה (יחזקאל ז':כ"ו)

שהטיל יו"ד על האחרון: **חוץ** מפרשת סוטה ור' ישמעאל שהיה אוסר בכל התורה בלא שפא היה דורש גזרה שנה מסוטה או בתיבה בתיבה או ג"ש אחרת אי גמי מדרבנן: **אבל** תורה דסתמא כתיבא ח"נ דמחקינו משמע אע"ג דסוטה בעי בתיבה לשמה מוחקין לה מן התורה ותימה דלענין גט פסלינן פרק שני דגטין (סס:) גבי ההוא דשקל ספר תורה ויהיב להדביהו דאמר רב יוסף למאי נחוש לה אי משום בריתות דאית בה בעינן וכתב לה לשמה וליכא וי"ל דרב יוסף לית לה סברא דרב פפא דהכא אי גמי סבר לה כמאן דאמר אין מוחקין לה מן התורה וא"ת והיכי מכשר הכא רב פפא בספר תורה חפילו למאן דבעי לשמה והא תנן בריש כל הגט (גטין ד' כד.) שמע קול סופרים מקרין איש פלוני מנגר פלונית פסול לגרש בו ומוקי לה בגמ' בסופרים העשויין להתלמד וספר תורה גמי חשיב לה הכא פעשויין להתלמד ומשמע דלכנולהו תנאי אית להו מתני' דהתיס מקפריך ולית ליה לר' יוחא בר יאשיה

הא דתנן וכו' וי"ל דלהתלמד דהתיס לא נכתב בלל להכשר הגט אבל ספר תורה כותב בסתמא לדעת בן שאס ויגטרכו וימחקו ממנה פרשת סוטה ומיהו קשיא דלגבי גט חפילו בענין זה פסול ולא חשיב לשמה דהא חפילו פסול לגרש בו דהא תנאי במי טאחזו (שם ד' עב.) כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמענו קולו שאמר לסופר כתב ולעדים חתמו והתיס פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דבעינן שליחות בכתובה דהא סוף פ"ב דגטין (ד' כב:) מכשירים בתיבת חס"ו בגדול עומד על גביו אע"ג דלאו בני שליחות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתיס פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שניך לפסול מדרבנן א"נ בסוטה אין הפהו שעליו לכתב מקפיד אם יכתב שום אדם לשמה שלא ברשותו ומסתמא ניחא לה אבל גבי גט מסתמא לא ניחא לה לבעל:

מבוי פרק ראשון עירובין

יג.

עין משפט נר מצוה

א מיי' פא' מהל' תפילין ומזוזה וספר תורה הל' ד':‏
ב מיי' פג' מהל' סוטה הל' ח':

ג מיי' פד' מהל' סוטה הל' ט, סמג עשין נד, סמג עשין נה, טוש"ע יו"ד סי' ערא סעי' ו':

ד מיי' פג' מהל' סוטה הל' ח':

ה מיי' פד' מהל' סוטה הל' ד':

ו מיי' פד' מהל' סוטה הל' יא, סמג עשין נה:

ז מיי' פג' מהל' גירושין הל' ב, סמג עשין כ, טוש"ע אה"ע סי' קלא סעי' ב':

יג:

 עין משפט גור מצוה

א טור וי"ד סי' רמו:

ב סמג עשין מג, טור או"ח סי' תרלד:

ג סמג עשין א, טור או"ח סי' שסג:

ד מיי' פי"ז מהל' שבת הל' יג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' יז:

עֲשִׂיָּה דידה מחיקה היא ואס תאמר אס

ר"י משום דכתיב וכתב את האלת האלה דבעינן שתאח כתיבה לשם אלה: **שְׂיֻדָּע** לטהר את השָׂרִץ תמה מאי חריפות הא לטהר את השָׂרֶץ שהתורה טומאתו בזהגיא ואומר רבינו תם דלעגנן טמאת גבלות אירי שלא יטמא ביות ממנו במשא דהא כתיב או בגבלת חיה ושרץ אע"פ שרוחש הוי בכלל חיה כמו נחש דזרשינן בסנהדרין בפרק ארבע מיתות (סנהדרין ד' נט): ובכל חיה הרומשת זה נחש ויליף רבינא ק"ו מנחש היצא מקלל גבלת חיה דממעט ליה בתורת כהנים מטמאת גבלות מוכל הולך על גחון וכי מסיק ולא היא וסותר הקל וחמר מ"מ אחי במה מצינו שפיר מנקש דלא הוי בכלל חיה ה"נ כל סרצים שרוקשין לא הוו בכלל חיה ולא מצא ר"י בתורת כהנים שממעט בשום מקום נחש מטמאת גבלות ועוד קשיא לר"י דבהגיא ממעט בת"כ כל סרצים מטמאת גבלות דקתני התם היא מטמאה במשא ואין סרצים מטמאים במשא שכיכול ומה בזהמה שלא עשה הכותב דמה בבשרה מטמאה במשא שרץ שפעה דמו בבשרו אינו דין שיטמא במשא ת"ל היא ולא שרץ ומיהו י"ל אע"ג דאיכא מעוטא עביד גמי ק"ו אכל קשיא היכי אחי רבינא לבטל הק"ו שבתורת כהנים ואי לא דאיכא מעוטא בזהגיא אדרבה הנה עבדינן ק"ו דתורת כהנים ועוד דעל ק"ו דרבינא אכא למפרך מה לנחש שפן טהור אפינו במגע כגעגסה: **נוח** לו לאדם שלא נברא והא דאמרינן בפ"ק דע"ג (ד' ה.) בואו ונחזיק טובה לאבותינו שאלמלי הן לא חטאו לא באנו לעולם הא מפרש התם אימא במי שלא באנו לעולם א"נ הבא אירי בסתם בני אדם אכל אכל צדיק אשכיו ואשכרי דורו:

כן למה אין מוסיקין לה מן התורה ואומר

ונמלה ומצאו בן עירו ואמר: שמה בשמי ושם אשתה בשם אשתי — פסול לגרש בו! הכי השתא? התם "וכתב לה" כתיב — בעינן כתיבה לשמה, הכא "ועשה לה" כתיב — בעינן עשייה לשמה, עשייה דידה מחיקה היא.^(א) אמר רבי אחא בר חנינא: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו? שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. שהוא אומר על טמא טהור ומראה לו פנים, על טהור טמא ומראה לו פנים.^(א) תנא: לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו, ולמה נקרא שמו רבי מאיר? שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה. ולא נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו, ואמרי לה רבי אֶלְעָזָר בן ערר שמו, ולמה נקרא שמו נהוראי? שפנהיר עיני חכמים בהלכה. אמר רבי: האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי — דכתיב: "והיו עיניו רואות את מוריה". אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: תלמיד היה לו לרבי מאיר וסומכוס שמו, שהיה אומר על כל דבר ודבר של טומאה ארבעים ושמונה טעמי טומאה, ועל כל דבר ודבר של טהרה ארבעים ושמונה טעמי טהרה. תנא: תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים.^(ב) אמר רבינא, אני אדון ואטהרנו: ומה נחש שמימית ומרבה טומאה — טהור, שרץ שאין ממית ומרבה טומאה — לא כל שכן! ולא היא — מעשה קוץ בעלמא קעביד. אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים: הלכה כמותנו, והללו אומרים: הלכה כמותנו, וזהו שאלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים, מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שגוהין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.^(ב) פאותה ששנינו: מי שהיה ראשו ורובו בסופה ושלחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: לא כה היה מעשה, שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את רבי יוחנן בן החורנית ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסופה ושלחנו בתוך הבית. אמרו להן בית שמאי: אי משם ראיה?! אף הן אמרו לו: אם כה היית נוהג, לא קיימת מצות סוכה ממינה.^(א) ללמדך שכל המשפיל עצמו — הקדוש ברוך הוא מגביהו, וכל המגביה עצמו — הקדוש ברוך הוא משפילו. כל המחזר על הגדולה — גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה — גדולה מחזרת אחריו, וכל הדוחק את השעה — שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני שעה — שעה עומדת לו.^(א) תנו רבנן: שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל. הללו אומרים: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים: נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא — יפשפש במעשיו. ואמרי לה: ימשמש במעשיו.^(א) מתני' הקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח. ואריח, חצי לבנה של שלשה טפחים. דיייה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל אריח לרחבו. רחבה כדי לקבל אריח ובריאה כדי לקבל אריח. רבי יהודה אומר: רחבה אף על פי שאין בריאה. היתה של קש ושל קנים — רואין אותה כאילו היא של מתכת. עקומה — רואין אותה כאילו היא פשוטה, עגולה — רואין אותה כאילו היא מרובעת. כל שיש בהיקיפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח.

גמי'

מבוי פרק ראשון עירובין

ועשה לה משמע לשמה: התם כתיב לה לגבי כתיבה: הבא כתיב לה לגבי עשיה עשה הינו מחיקה: על סוף דעתו לא יכלו להבין בלחה דבריו וכונים ובלחה אין דבריו וכונים שהיה נותן דעת מינשב והגון על אין הלכה בהלכה: דחזיתה לרבי מאיר מחחורה בשלמדתי לפניו ישבתי בשורה של אחריו: נחש שמימית אדם ובהמה ומביא טמאה בעולם: טהור בשמת דהא שמונה סרצים כתיבי: הכי גרסינן מעשה קוץ בעלמא קעביד: עלובין סבלנין: ושונין דבריהן ודברי בית שמאי פשהיו ב"ש מביאין ראה לדבריהם מן התורה וב"ה מביאין ראה ממקרא אחר והיו ב"ה דוקשין את המקרא של ב"ש למה בא ולא היה קל פעיניהם פאותה ששיינו במסכת פרכות (ד' י:) ב"ש אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ויבקר ועמוד שגאמר בשבבך ויקומין וב"ה אומרים כל אדם קורא ברכו שגאמר ויבליכתך בדרך. אס בן למה נאמר בשבבך ויקומין. בשעה שדרך בני אדם שוכבין ובשעה שדרך בני אדם עומדין: שמעדימין דברי ב"ש לדבריהן דקאמרי להו מעשה שהלכו זקני ב"ש והזר זקני ב"ה: הדוחק את השעה מתנגע להעשיר ולהתעצל ורוחא שחינו מצליח ואעפ"כ חזר והולך למרחקים ומכנים עצמו לגבוהות: שעה עומדת לו לאחר זמן עתידה לעמוד לו שעה מצלחת: יפשפש מעשיו שפעה בבר וידבק עבדות שגילו ויתגדה וישוב: ומשמש במעשיו כגון אס בא מצה לזיו יחשב הכסד מצה כנגד שברה ולא יניח לעשותה בשביל ההפסד שהרי שברה עתיד לבוא ואס זאת לזיו עברה יחשב שברו שמסתבר בה עכשו כנגד הפסדה העתיד לפרע ממנו: מתני' רחבה כדי לקבל אריח שתהא דומה לקביעות לבנות עליה בגון: ואריח חצי לבנה של ג' טפחים נמצא אריח טפח ומחצה רחב: גיה לקורה ברחב טפח כדי לקבל אריח זה ברחבו ובגמרא פריך טפח ומחצה עשי: הימה של קש בוי רבי יהודה קאמר לה: שמה שאין אריח יכול לעמד עליה: שגלה ואין אריח יכול לעמד עליה אבל עבה היא שאס תחלק והא רחבה טפח: רואין אותה באלו היא מרבעת ובסלת או חלקה ואי זו היא ממת שגלה להכשיר: כל שיש בההפסה ג' טפחים סצריכה חוט ארך ג' טפחים להקיפה סביב בידוע שיש בה רחב טפח אס תחלק:

 מסורת הש"ס
א אוצר מדרשים עשרה הרוגי מלכות עשרה הרוגי מלכות נוסחא ב יד
ב תענית כ:; ג:; שבת קמז:; ברכות ד;; ברכות לט.
ג לקמן כא:
ד טנהדרין יז.
ה משנה סוכה; סוכה כח; סוכה ז:; סוכה ג.
ו ברכות סד.
ז אוצר מדרשים חופת אליהו חופת אליהו רבה כז
ח משנה אהלות; בבא בבא בבא ג:;
ט סוטה כ:
י זבחים ג; גיטין כד.

 גליון הש"ס
גמ' אמר רבינא אני אדון ואטהרנו. ע"י תשובת רמ"א סי' קז:
שם יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים. ע"י רש"י כתובות דף נז ע"א ד"ה הא קמ"ל:

 תורה אור השלם
או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וקנא את־אשתו והעמיד את־האשה לפני ויהנה ועשה לה כהן את קל־התורה הזאת [במדבר ה, ל]
כיי־יבא איש אשה ובעלה והיה אס־לא תמצא־חו בעיניו כ־טעא בה ערות דבר וכתב לה ספר פרייתו ונפן בידה ושלחה מביתו [דברים כד, א]
ונתן לכם אדני לחם צר ימים לחץ ולא־יפגן עוד מוריד והיו עיניך ראות את־מוריד [ישעיהו ל, כ]

א סוכה יח.; סוכה כב.; לעיל ט.
ב שבת מד.; נדרים יא.; נזיר ח.;
שבת לו.
ג פסחים קט.; לעיל ד.; יומא לא.; חגיגה יא.

תורה אור השלם

נעשׂ אֶת־הַיָּם מוֹצֵק עֶשֶׂר בָּאֶמָּה מִשְׁפָּתוֹ עַד־שְׁפָתוֹ עַגְל סָבִיב וְחִטָּשׁ בָּאֶמָּה קוֹמָתוֹ (וּקוּה) [וקו] שלשים בָּאֶמָּה יָסֵב אֹתוֹ סָבִיב [מלכים א ז, כג]

וַעֲבִיז טַפַּח וּשְׁפָתוֹ כִּמְעָשָׁה שְׁפַת־כּוֹס פָּרַח שׁוֹשָׁן אֶלְפִים בֵּית יִכִּיז [מלכים א ז, כו]

ואיש כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ־נָדַע וְרָחַץ בַּמֵּיִם אֶת־קַל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הַעֲרֹב [ויקרא טו, טז]

וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְדַּל אֶת־כָּל־שְׂעִיר שְׂעִיר אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת צִבְתּוֹ עֵינָיו וְאֶת־קַל־שְׂעָרוֹ יִגְדַּל וְכִבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמֵּיִם וְטָהַר [ויקרא יד, ט]

גַּמִּי מַלְבִּין לֹא לְקוֹרֶה בְּטוֹיָא מִמַּרְחָ בְּטוֹיט בְּשַׁפּוּעַ מִלֵּא אֲרַבַּע מַכָּאן וְכַגְּדוּ מַכָּאן וּמַשְׁנֶה אֹתָהּ לְקוֹרֶה: מַלְבִּין לָשׁוֹן לְבָנִים:

וּמַעֲמִידֵי הַקּוֹרֶה אִם הֵנִיחָה עַל גְּבִי יַתְדוֹת חֵין צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה בְּרִיאִין לְקַבֵּל קוֹרֶה וְאֶרִיח אֶלָּא לְקַבֵּל קוֹרֶה לְבַד דֵּהא לֹא יִהְיֶה אֶרִיח עָלֶה וּבְקוֹרֶה הוּא דְבַעֲיֵין קְבִיעוֹת כִּי יִכִּי דְתַכּוּי הִכָּר מַעֲלִיא אֶבֶל מַעֲמִידֵיהּ לֹא תִלי הַפִּירָא בְּדִידָהּ: אִחַד וּמַעֲמִידֵיהּ בָּעוּ בְּרִיאוֹת קוֹרֶה וְאֶרִיח: מַחְצֵלַת לִהוּת מַחְצֶה לִפּוֹת כַּח הַתּוֹרִי: שְׁהַגְדִּיִּים בּוֹקָעִין בַּהּ הַאִיל וְגִבְהָה שְׁלֵשָׁה הָיִיא מַחְצֶה תִלְוִיה וְאִינֶה מַתְקַת: הַמַּתְאִימוֹת שֶׁהַסְבִּיב זֶז אֲחַל זֶז כְּמוֹ תְּאֻמוֹים: אַחַת לְמַעֲלֶה וְאַחַת לְמַטָּה וְכִין שְׁתֵּיהֶם כְּדִי לְקַבֵּל אֶרִיח זֶז אֲחַל זֶז אֶלָּא שְׂאֲחַת מַעֲמִידִים [שְׁלֹה] גְבוּהִים מִשָּׁל חֲקָרְתָּהּ וְגְבוּהִים מִמֶּנָּה: רֹאִיִן אֵת הַעֲלוֹנֶה כּוֹי עַד שֶׁיֵּהא זֶז אֲחַל זֶז בְּשָׁנָה: וְלֹא תַמְחֻנָּה לְמָטָה מִי' סַמּוֹן, לַקִּרְקַע: דְּאִית לִיה רֹאִיִן גַּמִּי בְּאִבּוּי דְאִמַר בְּמַתְנִיתִין רֹאִיִן אֹתָהּ בְּאִלּוּ הִיא שָׁל מַתְקַת: לְמַעֲלֶה קוֹרֶה אַחֶרָת, אַרְבַּע — צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת. 'וְכִין שְׁתֵּי קוֹרוֹת הַמַּתְאִימוֹת, לֹא בּוּז בּוּזִי לְקַבֵּל אֶרִיח וְלֹא בּוּז כְּדִי לְקַבֵּל אֶרִיח, אִם מְקַבְּלוֹת אֶרִיח לָרַחְבוּ טַפַּח — אִין צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת, וְאִם לֹאוּ — צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אִם מְקַבְּלַת אֶרִיח לְאֶרְכוּ שְׁלֹשָׁה — אִין צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת, וְאִם לֹאוּ — צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת. "הִיו אַחַת לְמַעֲלֶה וְאַחַת לְמַטָּה, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: רֹאִיִן אֵת הָעֲלוֹנוֹה כְּאִילוּ הִיא לְמַטָּה, וְאֵת הַתַּחְתּוֹנוֹה כְּאִילוּ הִיא לְמַעֲלָה, וּבִלְבָד שְׁלֹא תִהְיֶה עֲלוֹנוֹה לְמַעֲלֶה מַעֲשָׂרִים אִמָּה וְתַחְתּוֹנוֹה לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה. ^[א]אָמַר אֲבִיִי: רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר לֹה כְּאִבּוּה בַּחְדָּא, וּפְלִיג עָלֶיהָ בַּחְדָּא. סָבַר לֹה כְּאִבּוּה בַּחְדָּא — דְּאִית לִיה רֹאִיִן. וּפְלִיג עָלֶיהָ בַּחְדָּא — דְּאִילוּ רַבִּי יְהוּדָה סָבַר: לְמַעֲלֶה מַעֲשָׂרִים, וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: בַּתוֹף עֲשָׂרִים אִין, לְמַעֲלֶה מַעֲשָׂרִים לֹא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: רַחֲבָה אַף עַל פִּי שְׁאִינָה בְּרִיאָה. מַתְנִי לִיה רַב יְהוּדָה לְחִיָּיא בַר רַב קַמִּיָּה דְרַב: רַחֲבָה אַף עַל פִּי שְׁאִינָה בְּרִיאָה. אָמַר לִיה: אַתְנִיָּיה, רַחֲבָה וּבְרִיאָה. 'וְהָאִמַר רַבִּי אִילְעָאי אָמַר רַב: רַחֲבָה אֲרַבְּעָה, אַף עַל פִּי שְׁאִינָה בְּרִיאָה! רַחֲבָה אֲרַבְּעָה שְׁאִנִּי. הִיתָה שָׁל קֹשׁ כּוֹי. מֵאי קָא מִשְׁמַע לָן, דְּאֲמַרְיִנִן רֹאִיִן — הָיִינוּ הָ! מַהוּ דְתִימָא: בְּמִינָה אֲמַרְיִנִן, שְׁלֹא בְּמִינָה — לֹא אֲמַרְיִנִן. קָא מִשְׁמַע לָן. 'עֻקּוּמָה רֹאִיִן אוֹתָהּ כְּאִילוּ הִיא פְּשוּטָה. פְּשִׁיטָא! קָא מִשְׁמַע לָן בְּדַרְבִּי זִירָא. דְּאָמַר רַבִּי זִירָא: הִיא בַתוֹף הַמְּבוּי וְעַקּוּמוּמִיתָה חוּץ לְמְבוּי, הִיא בַתוֹף עֲשָׂרִים וְעַקּוּמוּמִיתָה לְמַעֲלָה מַעֲשָׂרִים, הִיא לְמַעֲלָה מַעֲשָׂרָה וְעַקּוּמוּמִיתָה לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה, רֹאִיִן כָּל שְׁאִילוּ יִנְטַל עַקּוּמוּמִיתָה וְאִין בִּין זֶה לְזֶה שְׁלֹשָׁה — אִין צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת, וְאִם לֹאוּ — צָרִיף לְהִבִּיא קוֹרֶה אַחֶרָת. הָא גַּמִּי פְּשִׁיטָא! הִיא בַתוֹף מְבוּי וְעַקּוּמוּמִיתָה חוּץ לְמְבוּי אִיצְטְרִיכָא לִיה. מַהוּ דְתִימָא: לִיחוּשׁ דִּילְמָא אֲתִי לְאִמְשׁוּכִי בַתְרָה. קָא מִשְׁמַע לָן. "עֲגוּלָה רֹאִיִן אוֹתָהּ כְּאִילוּ הִיא מְרוּבַעַת. הָא תוּ לְמָה לִי? סִיפָא אִיצְטְרִיכָא לִיה: כָּל שֵׁישׁ בְּהִיקָפוּ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים יֵשׁ בּוּ רַחֲב טַפַּח. מָנָא הָנִי מִילִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר קְרָא: "וַיַּעַשׂ אֵת הַיָּם מוֹצֵק עֶשֶׂר בָּאֶמָּה מִשְׁפָּתוֹ עַד שְׁפָתוֹ עַגְל סָבִיב וְחִטָּשׁ בָּאֶמָּה קוֹמָתוֹ וְקוּ שְׁלָשִׁים בָּאֶמָּה יָסוּב אוֹתוֹ סָבִיב". וְהָא אִיכָא שְׁפָתוֹ? אָמַר רַב כְּפָא: שְׁפָתוֹ שְׁפַת פָּרַח שׁוֹשָׁן כְּתִיב בֵּיהּ, דְּכִתְיִב: "וַעֲבִיז טַפַּח וּשְׁפָתוֹ כִּמְעָשָׁה כּוֹס פָּרַח שׁוֹשָׁן אֶלְפִים בֵּית יִכִּיל". וְהָאִיכָא מִשְׁהוּ! כִּי קָא חֲשִׁיב — מַגְנָאי קָא חֲשִׁיב. ^[א]תַּנְיָא רַבִּי חֲזִיָּא: יָם שְׁעָשָׂה שְׁלֹמָה הָיָה מַחְזִיק מֵאָה וְחַמְשִׁים מִקְוֶה טְהָרָה. מִכְּדִי, מִקְוֶה כְּמָה הָיִי — אֲרַבְּעִים סָאָה, כְּדַתְנָיָא: "וְיִרְחַץ אֵת בְּשָׂרוֹ

מבוּי פרק ראשון עירובין

וּבִלְבָד שְׁלֹא תִהְיֶה עֲלוֹנוֹה לְמַעֲלָה מַעֲשָׂרִים בֶּפ' הַיָּשׁוּ (סָפָה כ.ב.) פְּרִיךְ מַהֲכָא

לְמֵאלֹא דְאִמַר כָּל הִיכָא דְלִית בֶּה טַפַּח לֹא אֲמַרְיֵין חֲבוּט רַמִּי וּמַשְׁנֵי תַרְן הֲכִי וּבִלְבַד שְׁלֹא תִסָּא עֲלוֹנוֹה לְמַעֲלָה מִכ' אֶלָּא בַתוֹךְ כ' וְתַחְתּוֹנֶה סְמוּכָה לֶה בַּפְחוֹת מַשְׁלֵשָׁה וְקָשָׁה דְאֶלְפָרָךְ מִר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה לְסוֹנְעִין מַרְבָּנָן דְּלִית לֶהוּ רֹאִיִן וְאוֹמַר ר"י דְּמַטְעִי' דְרַבָּנָן לֹאוּ מַשׁוּם דְּלִית לֶהוּ חֲבַט רַמִּי בַּפְחוֹת מִטּוּפַח אֶלָּא מַשׁוּם דְבַעֲי קוֹרֶה רֹאִינֶה לְקַבֵּל אֶרִיח וּפְסָלִי קוֹרֶה הַנּוֹפֵלַת בְּרוּחַ וְשַׁתִּי קוֹרוֹת הַמַּתְאִימוֹת אֲפִילוּ בַּפְחוֹת מַשְׁלֵשָׁה מַשׁוּם דְבַעֲי קוֹרֶה רֹאִינֶה לְקַבֵּל אֶרִיח: אַתְנִיָּיה רַחֲבָה וּבְרִיאָה פִרַשׁ רַשְׁב"ס וְאִין מַחְלַקַת בְּדָבָר וְקָשָׁה דְאָז יֵשׁ לַמַּחֲק כָּל בְּבֹא דְרֹאִיִן אֶלָּא נִקְרָא שְׁהִי מִסְפָּךְ דְבָרִי רַבִּי יְהוּדָה לְרַבָּנָן וְאִ"ת מֵאי פְּרִיךְ מַרְבִּי אִילְעָאי דְלִמָּא בְּרַבָּנָן ס"ל ו"י"ל דְלֹא מַתּוּקִם מִלְתָּה בְּרַבָּנָן דֵּהא רַחֲבָה אֲרַבְּעָה קָאִמ' וּלְרַבָּנָן דִּיה שְׁתַּבָּא רַחֲבָה טַפַּח וְאֲפִילוּ חִינָה בְּרִיאָה אֶלָּא עַל בַּרְחָךְ בְּדַרְבִּי יְהוּדָה וס"ד דְּקוֹים לִיה לִר' אִילְעָאי דִר' יְהוּדָה בַּעֲי רַחֲבָה ד' אֶבֶל חֵין צְרִיף שְׁתַּבָּא בְּרִיאָה וּמַשְׁנֵי רַחֲבָה אֲרַבְּעָה שְׁאִנִּי אֶבֶל בְּרַחֲבָה טַפַּח בַּעֲי ר' יְהוּדָה שְׁתַּבָּא בְּרִיאָה וּמִיֵּהוּ קָשָׁא בִין גָּסִם דְבָרִי רַבָּנָן מִסְפָּךְ הִנֵּה לִיה לְמִימַר מִלְתָּה אֲרַבָּנָן וּלְמִימַר אַתְנִיָּה רַחֲבָה אַע"פ שְׁאִינֶה בְּרִיאָה בְּמִלְתּוֹה דְרַבָּנָן וְנִקְרָא לְרַבִּינוּ תָּם דְרַב יְהוּדָה מַתְנִי לִיה אִמְלָתָה דְרַבָּנָן וְאִמַר לִיה רַב אַתְנִיָּה רַחֲבָה וּבְרִיאָה כְּמוֹ בְּמַתְנִי' אֶלָּא שְׁהַש"ס הַמַּתִּין לְסַדַר הַגְּמָרָא זֶז עַד שְׁסָס: פְּלִגְתּוֹה וְהַסְתָּא פְּרִיךְ מִר' אִלְעָאי דְמַסְתַּמָּא הִי בְּרַבָּנָן וּלְפִי זֶה יֵשׁ לַהֲוִיח דְאִין הִלְכָּה כְּרַב דְקָאִמַר לְעִיל (שִׁירוּבִין ד' יא.) אַתְנִיָּה צְרִיךְ לְמַעַט דִּהַמְשָׁנָה לֹא גִשְׁנִית כְּמוֹ שְׁהִגִּיָּה וְכֹאן גִּשְׁנִית כְּמוֹ שְׁהִגִּיָּה וְכַן פָּסְקוּ הַגְּאֹנוֹים ור"ג וְהַאִיכָא מַשְׁהוּ. מַשְׁמַע שְׁהַסְפָּדוֹן מַצְמָצִם וְכַן בַּפ"ק דַּב"ב (ד' יז) גְּבִי שְׁנֵי טַפָּחִים שְׁנַשְׁתַּירוּ בְּאֶרְוֵן שָׁשִׁם סָפַר תּוֹרָה מִנַּח שְׁהִיא בְּהַקְפָּה שְׁשֶׁה טַפָּחִים וּפְרִיךְ בִין דְלֹאֲמַצְעִיתוּ גָּלָל נָפִישׁ לֶה מַשְׁנֵי טַפָּחִים וְכַן בְּתַר הֲכִי דְמַשְׁנֵי בְּסָפַר דַּעֲזָרָה לְתַחֲלָתוּ גָּלָל וּפְרִיךְ אַכְתּוּ תַרִּי בְּתַרִּי הֲכִי יִתֵּב מַשְׁמַע דְּמַצְמָצִם לְגַמְרִי וְקָשָׁא דְאִין הַסְפָּדוֹן מְזַקְזָק לְפִי חֲכָמֵי הַמַּדּוּת: וְהָאִיכָא מִשְׁהוּ מַשְׁמַע שְׁהַסְפָּדוֹן מַצְמָצִם וְכַן בַּפ"ק דַּב"ב (דף יז.) גְּבִי שְׁנֵי טַפָּחִים שְׁנַשְׁתַּירוּ בְּאֶרְוֵן שָׁשִׁם סָפַר תּוֹרָה מִנַּח שְׁהִיא בְּהַקְפָּה שְׁשֶׁה טַפָּחִים וּפְרִיךְ בִין דְלֹאֲמַצְעִיתוּ גָּלָל נָפִישׁ לֶה מַשְׁנֵי טַפָּחִים וְכַן בְּתַר הֲכִי דְמַשְׁנֵי בְּסָפַר דַּעֲזָרָה לְתַחֲלָתוּ גָּלָל וּפְרִיךְ אַכְתּוּ תַרִּי בְּתַרִּי הֲכִי יִתֵּב מַשְׁמַע דְּמַצְמָצִם לְגַמְרִי וְקָשָׁא דְאִין הַסְפָּדוֹן מְזַקְזָק לְפִי חֲכָמֵי הַמַּדּוּת:

בַּמִּים"ב

יד

בַּר מִצְוָה

א טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' יח:

ב מיי' פ"ז מהל' שבת הל' כג, טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' כד:

ג מיי' פ"ז מהל' שבת הל' כד, טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' כא:

ד מיי' פ"ז מהל' שבת הל' כה, טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' כב:

ה מיי' פ"ז מהל' שבת הל' כה, טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' כג:

ו טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' יז:

ז מיי' פ"ז מהל' שבת הל' כו, טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' כ:

ח מיי' פ"ז מהל' שבת הל' כו, טושי"ע או"ח סי' שסג סעי' יט:

לְמֵאלֹא דְאִמַר כָּל הִיכָא דְלִית בֶּה טַפַּח לֹא אֲמַרְיֵין חֲבוּט רַמִּי וּמַשְׁנֵי תַרְן הֲכִי וּבִלְבַד שְׁלֹא תִסָּא עֲלוֹנוֹה לְמַעֲלָה מִכ' אֶלָּא בַתוֹךְ כ' וְתַחְתּוֹנֶה סְמוּכָה לֶה בַּפְחוֹת מַשְׁלֵשָׁה וְקָשָׁה דְאֶלְפָרָךְ מִר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה לְסוֹנְעִין מַרְבָּנָן דְּלִית לֶהוּ רֹאִיִן וְאוֹמַר ר"י דְּמַטְעִי' דְרַבָּנָן לֹאוּ מַשׁוּם דְּלִית לֶהוּ חֲבַט רַמִּי בַּפְחוֹת מִטּוּפַח אֶלָּא מַשׁוּם דְבַעֲי קוֹרֶה רֹאִינֶה לְקַבֵּל אֶרִיח וּפְסָלִי קוֹרֶה הַנּוֹפֵלַת בְּרוּחַ וְשַׁתִּי קוֹרוֹת הַמַּתְאִימוֹת אֲפִילוּ בַּפְחוֹת מַשְׁלֵשָׁה מַשׁוּם דְבַעֲי קוֹרֶה רֹאִינֶה לְקַבֵּל אֶרִיח: אַתְנִיָּיה רַחֲבָה וּבְרִיאָה פִרַשׁ רַשְׁב"ס וְאִין מַחְלַקַת בְּדָבָר וְקָשָׁה דְאָז יֵשׁ לַמַּחֲק כָּל בְּבֹא דְרֹאִיִן אֶלָּא נִקְרָא שְׁהִי מִסְפָּךְ דְבָרִי רַבִּי יְהוּדָה לְרַבָּנָן וְאִ"ת מֵאי פְּרִיךְ מַרְבִּי אִילְעָאי דְלִמָּא בְּרַבָּנָן ס"ל ו"י"ל דְלֹא מַתּוּקִם מִלְתָּה בְּרַבָּנָן דֵּהא רַחֲבָה אֲרַבְּעָה קָאִמ' וּלְרַבָּנָן דִּיה שְׁתַּבָּא רַחֲבָה טַפַּח וְאֲפִילוּ חִינָה בְּרִיאָה אֶלָּא עַל בַּרְחָךְ בְּדַרְבִּי יְהוּדָה וס"ד דְּקוֹים לִיה לִר' אִילְעָאי דִר' יְהוּדָה בַּעֲי רַחֲבָה ד' אֶבֶל חֵין צְרִיף שְׁתַּבָּא בְּרִיאָה וּמַשְׁנֵי רַחֲבָה אֲרַבְּעָה שְׁאִנִּי אֶבֶל בְּרַחֲבָה טַפַּח בַּעֲי ר' יְהוּדָה שְׁתַּבָּא בְּרִיאָה וּמִיֵּהוּ קָשָׁא בִין גָּסִם דְבָרִי רַבָּנָן מִסְפָּךְ הִנֵּה לִיה לְמִימַר מִלְתָּה אֲרַבָּנָן וּלְמִימַר אַתְנִיָּה רַחֲבָה אַע"פ שְׁאִינֶה בְּרִיאָה בְּמִלְתּוֹה דְרַבָּנָן וְנִקְרָא לְרַבִּינוּ תָּם דְרַב יְהוּדָה מַתְנִי לִיה אִמְלָתָה דְרַבָּנָן וְאִמַר לִיה רַב אַתְנִיָּה רַחֲבָה וּבְרִיאָה כְּמוֹ בְּמַתְנִי' אֶלָּא שְׁהַש"ס הַמַּתִּין לְסַדַר הַגְּמָרָא זֶז עַד שְׁסָס: פְּלִגְתּוֹה וְהַסְתָּא פְּרִיךְ מִר' אִלְעָאי דְמַסְתַּמָּא הִי בְּרַבָּנָן וּלְפִי זֶה יֵשׁ לַהֲוִיח דְאִין הִלְכָּה כְּרַב דְקָאִמַר לְעִיל (שִׁירוּבִין ד' יא.) אַתְנִיָּה צְרִיךְ לְמַעַט דִּהַמְשָׁנָה לֹא גִשְׁנִית כְּמוֹ שְׁהִגִּיָּה וְכֹאן גִּשְׁנִית כְּמוֹ שְׁהִגִּיָּה וְכַן פָּסְקוּ הַגְּאֹנוֹים ור"ג וְהַאִיכָא מַשְׁהוּ. מַשְׁמַע שְׁהַסְפָּדוֹן מַצְמָצִם וְכַן בַּפ"ק דַּב"ב (ד' יז) גְּבִי שְׁנֵי טַפָּחִים שְׁנַשְׁתַּירוּ בְּאֶרְוֵן שָׁשִׁם סָפַר תּוֹרָה מִנַּח שְׁהִיא בְּהַקְפָּה שְׁשֶׁה טַפָּחִים וּפְרִיךְ בִין דְלֹאֲמַצְעִיתוּ גָּלָל נָפִישׁ לֶה מַשְׁנֵי טַפָּחִים וְכַן בְּתַר הֲכִי דְמַשְׁנֵי בְּסָפַר דַּעֲזָרָה לְתַחֲלָתוּ גָּלָל וּפְרִיךְ אַכְתּוּ תַרִּי בְּתַרִּי הֲכִי יִתֵּב מַשְׁמַע דְּמַצְמָצִם לְגַמְרִי וְקָשָׁא דְאִין הַסְפָּדוֹן מְזַקְזָק לְפִי חֲכָמֵי הַמַּדּוּת:

לְמֵאלֹא דְאִמַר כָּל הִיכָא דְלִית בֶּה טַפַּח לֹא אֲמַרְיֵין חֲבוּט רַמִּי וּמַשְׁנֵי תַרְן הֲכִי וּבִלְבַד שְׁלֹא תִסָּא עֲלוֹנוֹה לְמַעֲלָה מִכ' אֶלָּא בַתוֹךְ כ' וְתַחְתּוֹנֶה סְמוּכָה לֶה בַּפְחוֹת מַשְׁלֵשָׁה וְקָשָׁה דְאֶלְפָרָךְ מִר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה לְסוֹנְעִין מַרְבָּנָן דְּלִית לֶהוּ רֹאִיִן וְאוֹמַר ר"י דְּמַטְעִי' דְרַבָּנָן לֹאוּ מַשׁוּם דְּלִית לֶהוּ חֲבַט רַמִּי בַּפְחוֹת מִטּוּפַח אֶלָּא מַשׁוּם דְבַעֲי קוֹרֶה רֹאִינֶה לְקַבֵּל אֶרִיח וּפְסָלִי קוֹרֶה הַנּוֹפֵלַת בְּרוּחַ וְשַׁתִּי קוֹרוֹת הַמַּתְאִימוֹת אֲפִילוּ בַּפְחוֹת מַשְׁלֵשָׁה מַשׁוּם דְבַעֲי קוֹרֶה רֹאִינֶה לְקַבֵּל אֶרִיח: אַתְנִיָּיה רַחֲבָה וּבְרִיאָה פִרַשׁ רַשְׁב"ס וְאִין מַחְלַקַת בְּדָבָר וְקָשָׁה דְאָז יֵשׁ לַמַּחֲק כָּל בְּבֹא דְרֹאִיִן אֶלָּא נִקְרָא שְׁהִי מִסְפָּךְ דְבָרִי רַבִּי יְהוּדָה לְרַבָּנָן וְאִ"ת מֵאי פְּרִיךְ מַרְבִּי אִילְעָאי דְלִמָּא בְּרַבָּנָן ס"ל ו"י"ל דְלֹא מַתּוּקִם מִלְתָּה בְּרַבָּנָן דֵּהא רַחֲבָה אֲרַבְּעָה קָאִמ' וּלְרַבָּנָן דִּיה שְׁתַּבָּא רַחֲבָה טַפַּח וְ

יד:

	עין משפט נר מצותה
---------------------------------------	---

א מו"י פג' מהל' כלים הל' ב:

ב מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יב,

טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ג:

ג מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כ,

טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' לא:

ד מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כב,

טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' י:

ה מו"י פח' מהל' ברכות הל' א,

סמג עשין כז, טוש"ע או"ח סי' רד סעי' י:

ש"מ גִּדְּשָׁא תִּלְתָּא אוּמַר ר"ת דְּנִפְקֵא מִנָּה לַעֲגוֹן מִקַּח וּמִמְכָּר אִם הִתְנָה לַתֵּת לוֹ סָאָה גְּלוּשָׁה אוֹ לַתֵּן לוֹ כְּלֵי הַמָּדָה: **פּוֹק חַזִּי** פ"ה וּבְכָר נִהְגוּ בְּלַחֵי מִשְׁהוּ וְכִינוּ דְּאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי בְּלַחֵי כ"ס בְּהִלְמֵי דְּאִפִּילוּ רַב הוּנָא בַּר חֲנִנָא דְּפִלְגִי בְּלַחֲוִים מוֹדָה בְּהִלְמֵי נָשְׁרִי לַעֲשׂוֹת מִי מִלַּח בְּשִׁפְתָּ בְּשִׁבִּיל לָתֵן עַל עוֹפוֹת גְּלוּן וְאִם נוֹתֵן מִלַּח עַל עוֹפוֹת וְאח"כ נוֹתֵן מִשְׁקִין עֲלֵיהֶם הָיוּ שְׂרִי דְּאִפִּילוּ לְרַבִּי יוֹסִי שֶׁהִשְׁמַנְוִית מִמַּתִּיחַ אֶת הַמִּלַּח בְּדַתָּן בְּפִי שְׁמֵנָה שְׂרָצִים (שֵׁפֶת חֹם, ב) וְאֵלוּ הֵן מִי מִלַּח הַמַּתָּרִים נוֹתֵן שְׁמֵן בְּתַחֲלָה לַתֵּן הַמֵּיִם אוֹ לַתֵּן הַמִּלַּח:

כַּמָּה מְרַבֵּעַ יָתֵר עַל הָעֲגוּל רַבִּיעַ מִפְּרָשׁ בְּכִנְיָד מַעֲבְרִין (לְקַנֵּן עִירוּכֵן ד' נו:): **בְּמִים** מִשְׁמַע מֵיִם מְחַבְּרִין וְיָקוּ: **כַּמָּה**

בְּמִים⁽ⁿ⁾ — בְּמִי מִקְוֶה. **"כָּל בְּשָׁרוֹ"** — מִיָּם שֶׁכָּל גּוֹפּוֹ עוֹלָה בָּהֶן, וּכְמָה הֵן? אָמָה עַל אָמָה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת. וּשְׂיַעֲרוּ חֲכָמִים, מִי מִקְוֶה אֲרַבְעִים סָאָה. כַּמָּה הָיוּ לָהּ? חֲמִשׁ מָאָה גַרְמִידִי, לַתֵּלֶת מָאָה — מָאָה, לְמָאָה וַחֲמִשִּׁין — חֲמִשִּׁין. בְּאַרְבַּע מָאָה וַחֲמִשִּׁין סָגִיא! הִנֵּי מִיָּלִי בְּרִיבּוּעָא — יָם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲגוּל הָיָה. מִכְּדִי, כַּמָּה מְרובֵעַ יָתֵר עַל הָעֲגוּל? רַבִּיעַ. לְאַרְבַּע מָאָה — מָאָה, לְמָאָה — עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה. הִנֵּי מָאָה וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה הָיוּ לָהּ! תַּנִּי רַמִּי בַר יִחְזְקָאל: יָם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה, שְׁלֹשׁ אַמּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת מְרובָּעוֹת, וּשְׁתֵּים עָלְיוֹנוֹת עֲגוּלוֹת. נָהִי דְאִיפְכָא לֹא מַצִּית אַמְרָת — דִּ"שִׁפְתּוֹ עֲגוּל" כְּתִיב, אֲלֹא אֵימָא חֲדָא! לֹא סָלָא דַּעְתָּהּ, דְּכְתִיב: "אֲלֵפִים בַּת יָכִיל". "בַּת" כַּמָּה הָיָא — שְׁלֹשׁ סָאִין, דְּכְתִיב: "מַעְשֵׂר הַבַּת מִן הַכּוֹרִ", דִּהּוּה לָהּ שִׁיתָא אֲלֵפֵי גְרִינִי. וְהָא כְּתִיב: "מַחְזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלֵפִים"? הָהוּא לְגוּדְשָׁא.[[]^{k]}אָמַר אַבְנִי, שְׁמַע מִינָּה: הָאִי גוּדְשָׁה, תִּלְתָּא הָיוּ. וְתַנּוּ נָמִי: שִׁידָה תִּיכָה וּמַגְדֵּל, כְּוֹרֶתת הַקֵּשׁ וּכְוֹרֶתת הַקְּנִים, וּבּוֹר סְפִינָה אֲלֶפְסַנְדְּרִית, אָף עַל פִּי שְׂיִישׁ לָהּ שׁוֹלָיִם וְהֵן מַחְזִיקוֹת אֲרַבְעִים סָאָה בַּלַּח, שְׁהֵן כּוֹרִיִּים בִּיבֹשׁ — טְהוּרִין. יַמְתַּנִּי לַחֲזִינוּ שְׁאֲמָרוּ — גּוֹבְהֵן עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְרַחֲבֵן וְעוֹבְדִין כָּל שָׁהוּא. רַבִּי יוֹסִי אוּמַר: רַחֲבֵן שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים. גַּמְ' לַחֲזִינוּ שְׁאֲמָרוּ כּוֹי. לֵימָא תַנּוּ סֵתְמָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר לַחֲזִינוּ בְּעִינֵן? לֹא, מֵאִי לַחֲזִינוּ — לַחֲזִינוּ דְּעֻלְמָא. אִי הָכִי, קוֹרָה נָמִי — נִיתַנִּי קוֹרוֹת, וּמֵאִי קוֹרוֹת: קוֹרוֹת דְּעֻלְמָא! הָכִי קְאָמַר: אוֹתָן לַחֲזִינוּ שְׁנַחֲלָקוּ בָּהֶן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים — גּוֹבְהֵן עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְרוֹחֲבֵן וְעוֹבְדִין כָּל שָׁהוּא. וּכְמָה כָּל שָׁהוּא, תַּנִּי רַבִּי חֲזִיָא: אִפִּילוּ כַּחוּט הַסַּרְפֵּל.[[]^{m]}תַּנָּא עֲשָׂה לַחֵי לַחֲצִי מְבוֹי אִין לוֹ אֲלֹא חֲצִי מְבוֹי. פְּשִׁיטָא! אֲלֹא אֵימָא: יֵשׁ לוֹ חֲצִי מְבוֹי. הָא נָמִי פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתִימָא: לִיחּוּשׁ דִּילְמָא אֲתִי לְאִישִׁתְמוּשֵׁי בְכוּלֶיהָ, קָא מִשְׁמַע לָז.[[]^{n]}אָמַר רַבָּא: עֲשָׂה לַחֵי לְמְבוֹי וְהַגְבִּיהוּ מִן הַקְּרָקַע שְׁלֹשָׁה, אוֹ שֶׁהַפְּלִיגוּ מִן הַכּוֹתֵל שְׁלֹשָׁה — לֹא עֲשָׂה וְלֹא כָלוּם. אִפִּילוּ לְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּאָמַר אֲמַרִּינוּ לְבוֹד — הִנֵּי מִיָּלִי לְמַעְלָה, אָבָל לְמַטָּה, כִּינוּ דִּהּוּיָא מַחֲיצָה שֶׁהַגְדִּינוּ בּוֹקְעִין בָּהּ — לֹא קְאָמַר.[[]^{o]}רַבִּי יוֹסִי אוּמַר רַחֲבֵן שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים. אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אִין הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי לֹא בְּהִלְמֵי וְלֹא בְּלַחֲזִינוּ. אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא בַר חֲנִנָּא: בְּהִלְמֵי אַמְרָת לֹז, בְּלַחֲזִינוּ לֹא אַמְרָת לֹז? מֵאִי שָׁנָא בְּהִלְמֵי — דְּפִלְיַגִּי רַבְּנָן עֲלֶיהָ, לַחֲזִינוּ נָמִי — פְּלִיגִי רַבְּנָן עֲלֶיהָ. אָמַר לֵיהּ: שְׂאֵנִי לַחֲזִינוּ, מִשּׁוּם דְּקָאִי רַבִּי כּוֹוֹתִיהּ.[[]^{o]}רַב רַחוּמִי מַתְנֵי הָכִי: אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַב שְׁמוּאֵל [בַּר שִׁילַת] מִשְׁמִיחַ דְּרַב: אִין הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי לֹא בְּהִלְמֵי וְלֹא בְּלַחֲזִינוּ. אָמַר לֵיהּ: אַמְרָת? אָמַר לָהּ: לֹא. אָמַר רַבָּא: הֶאֱלֹחִים! אַמְרָהּ, וּגְמִירְנָא לַהּ מִינֶיהָ. וּמֵאִי טַעְמָא קָא הִדֵּר בִּיהּ? מִשּׁוּם דְּרַבִּי יוֹסִי גִימוּקוּ עִמּוֹ. אָמַר לֵיהּ רַבָּא בַר רַב כְּחֵן לְאַבְנִי: הִילְכְּתָא מֵאִי? אָמַר לֵיהּ: פּוֹק חַזִּי מֵאִי עִמָּא דְּכַר.[[]^{n]}אֵיכָא דְּמַתְנֵי לַהּ אַהָא: הַשּׁוֹתָה מִיָּם לְצַמָּאוּ, אוּמַר: "שֶׁהַכֵּל נִהְיָה בְּדִכְרוֹ". רַבִּי טַרְפוֹן אוּמַר: "בּוֹרָא נִפְשׁוֹת רַבּוֹת וְחֹסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבְּרָאָתָּ". אָמַר לֵיהּ רַב כְּחֵן לְאַבְנִי: הִלְכְּתָא מֵאִי? אָמַר לֵיהּ: פּוֹק חַזִּי מֵאִי עִמָּא דְּכַר.

אֵיתְמַר:

הָיוּ לָהּ לְהֵךְ עֶשְׂרַ עַל עֶשְׂרַ בְּרוּם חֲמֵשׁ אַמּוֹת כַּמָּה גִבָּה יֵשׁ בָּהֶן בְּאַמָּה עַל אַמָּה בְּרַבּוּעוֹ שֶׁל מְקוּהָ: ת"ק גַּרְמִידִי בִּיצַד חִלְקָהוּ לַעֲשֵׂר רַעְיוֹת דְּרִי לְכָל רַעְיוֹהַ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֶרֶךְ בִּרְחַב אַמָּה וְרוּם חֲמֵשׁ חֲתִיכוֹת שֶׁל אַמָּה אַמָּה דְּרִי מֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם חֲמֵשׁ אַמּוֹת שִׁים זוֹ עַל זוֹ אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם חֲמֵשׁ הָיָה ת"ק אַמּוֹת: לַתֵּלֶת מֵאָה גִּבָּה: מֵאָה מְקוּנָאוֹת שֶׁלֹּשׁ אַמּוֹת לְמַקְוֶה: הִנֵּי מַלְי בְּרַבּוּעַ אִם הִיָּה מְרַבֵּעַ שְׁנֵיָּא בּוֹ אֶרֶךְ וּרְחַב לְצַדִּין בְּבִאמְרָצֵיעוֹ וְהָיוּ רַעְיוֹתָיו שְׁוֹת בּוֹ י' אַמּוֹת רַעְיוֹהַ בְּכִפְרָשִׁית: יָם שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲגַל הָיָה בְּדַכְתִּיב עֲגַל סָבִיב וְנִמְצָא שְׁאִין אֶרֶךְ הַרְעָנוּת עֶשֶׂר אַמּוֹת אֲלֹא רַעְיוֹהַ הֶאֱמַרְצֵיעִית לְבָדָּה דְּכָל דְּכַר עֲגַל רַחַב בְּאִמְרָצֵיעוֹ וְחָצַר לְכָל צַדִּיו: מִכְּדִי כַּמָּה מְרַבֵּעַ יָתֵר עַל הָעֲגוּל רַבִּיעַ דָּאָ כָּל עֲגוּל שֶׁרַחֲבּוֹ אַמָּה יֵשׁ בּוֹ דִּקָּף שֶׁלֹּשׁ אַמּוֹת בְּדַתָּן בְּמַתְנֵי וְאִם הָיָה מְרַבֵּעַ אַמָּה עַל אַמָּה הָיָה לוֹ דִּקָּף ד' אַמּוֹת אַמָּה לְכָל רוּחַ נִמְצָא מְרַבֵּעַ יָתֵר עַל הָעֲגוּל רַבִּיעַ הִלְכָּךְ הָאִי יָם עֲגוּל דִּשְׁעִירֵינָּה בְּחֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמִּין בְּמַרְבַּע בְּעִינָן לְבַעֲרִי רַבְּעָא מֵנִיָּהוּ אֲמַעִיט לָהּ אֲרַבַּע מֵאָה לַתֵּלֶת מֵאָה דְּלִינוּן מֵאָה מְקוּנָאוֹת וְלִמָּאָה אַמִּין דְּאִישְׁפִּיעִיר הָיוּ עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ מְקוּנָאוֹת אֲרַבַּע אַמּוֹת לְמַקְוֶה דְּהִנֵּי אֲרַבַּע תֵּלֶת הָאִי דְּהָיוּ שְׁדָרִי אַמּוֹת קְצֵרוֹת הֵן: שֹׁלֹשׁ אַמּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת מְרַבָּעוֹת וְיֵשׁ בָּהֶן י' רַעְיוֹת שֶׁל י' עַל י' שֶׁהֵן מֵאָה אַמָּה בְּרוּם ג' בִּרְחַב אַמָּה דְּהִינוּ תֵּלֶת מֵאָה אַמִּין גִּבָּה בְּאַמָּה עַל אַמָּה וְהֵן מֵאָה מְקוּנָאוֹת: וְשִׁתִּי עֲלִיוֹנוֹת עֲגָלוֹת וְאִי הָיוּ מְרַבָּעוֹת הָיוּ לָהּ מֵאֲתָן גַּרְמִידִי הַשְׂתָּא דְּלִינוּן עֲגָלוֹת כִּי בְּצֵרַת רַבְּעָא בָּשׁוּ לָהּ ק"ג דְּלִינוּן ג' מְקוּנָאוֹת: נְהִי דְאִיפְכָא לֹא מַצִּית אַמְרָת דְּלֵהּוּ תַּחְתּוֹנוֹת עֲגָלוֹת וְעִלְיוֹנוֹת מְרַבָּעוֹת דִּשְׁפִתּוֹ עֲגַל בְּתִיב אֲלֹא שְׂתִים עֲגָלוֹת מִנָּא לֵן דְּלִמָּא חֲדָא הָאִי דְּהִינוּ עֲגָלָה וְהָיוּ לֹא וּטְפִי מִק"ג מְקוּנָאוֹת הָאִי מַחְזִיק: לֹא סָלָא דַּעְתָּךְ שְׁנֵיָּא מַחְזִיק וְיִתֵּר מִק"ג מְקוּנָאוֹת: מַעֲשֵׂר הַבַּת מִן הַכּוֹר כּוֹר שְׁלֹשִׁים סָאִין וְכִי הָיוּ הַבַּת מַעֲשֵׂר דִּילָּה אֲשִׁתְּכַח דְּג' סָאִין הִיוּ: דְּהָיוּ לָהּ הֵךְ אֲלֵפִים בַּת: ו' אֲלֵפִים סָאִין שֶׁהֵן ק"ג מְקוּנָאוֹת ד' אֲלֵפִים הִיוּ מ' מֵאוֹת סָאִין שֶׁהֵן ק' מְקוּנָאוֹת שֶׁל מ' סָאִין וְאֲלֵפִים סָאִין ג' מְקוּנָאוֹת: מַחְזִיק בַּתִּים שְׁלֶשֶׁת אֲלֵפִים בִּים שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה בְּתִיב בְּדִבְרֵי הַיָּמִים: לְגַלְשָׁא בְּשִׁמוֹדִדִין בּוֹ יָבֵשׁ: שִׁגָּה בְּמִין אֶרֶנָּה תַלְמִי בַעֲגָלָה לְמַרְכָּב גָּשִׁים חֲשׁוֹבוֹת: מַנְגֵּל מִנְשֻׁטִי"ר: וּבּוֹר סְפִינָה אֲלֶפְסַנְדְּרִית עוֹשָׂה בָּהּ כַּעֲיֵן בּוֹר וְנוֹתֵן שֵׁם מֵיִם מַתּוּקִים: טְהוּרִין כְּלִי עֲלִיָּהוּ שְׁדָרִי יִתֵּר מַדְחִי וְאִין תּוֹרַת כְּלִי עֲלִיָּהוּ שְׁדָרִי

אִינוּן מְטַלְטְלִין מִלָּא וְרִיחוֹ: שֶׁהֵן בּוֹרִים בְּיֹבֵשׁ שְׂאֵרִים וְכוּל לְגֵדֵשׁ אֲלֵמָא גִּדְּשָׁא תִלְתָּא וּבְכִלִּי שֶׁנִּבְחָה בְּחֲצִי אֶרְכּוֹ וּרְחִבּוֹ קְאָמַר בִּיס: מַתְנִי: גַּמ' לַחֲזִינוּ דְּעֻלְמָא אֲכַל כְּבוֹנוֹת קָאִי: אִי הָכִי רִישָׁא דְקַתְנֵי הַקּוֹרָה שְׁאֲמָרוּ כּוֹי לַתְנֵי נָמִי הַקּוֹרוֹת שְׁאֲמָרוּ וְאִימָא מֵאִי קוֹרוֹת קוֹרוֹת דְּעֻלְמָא: לַחֲזִינוּ שְׁנַחֲלָקוּ בָּהֶן ר"א וַחֲכָמִים דְּלַר"א תַּרְפִּי וְלְרַבְּנָן חֲדָא זְהוּ שְׁעוֹרֵן בְּדַמְפַּרֵשׁ מֵיָּה סֵתְמָא לֹא כּוֹמַר דִּינָּקָא וְלֹא כּוֹמַר דִּינָּקָא: הַסַּרְפֵּל קו"ט: לַחֲצִי מְבוֹי שֶׁהַכֵּינִם הֵלַחֵי לַפְּנִים הַרְבֵּעַ עַד חֲצִי אֶרְכּוֹ שֶׁל מְבוֹי בָּהּ: אִין לוֹ אֲלֹא חֲצִי מְבוֹי שְׁאִסוֹר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ אֲלֹא מִן חֲצִיו וְלַפְּנִים: יֵשׁ לוֹ דְּאִין לוֹ אִלֹּא חֲצִי מְבוֹי וְלַפְּנִים: הִילְמִי בְּמַסְכַּת שִׁבְת בְּפִרְק שְׁמֵנָה שְׂרָצִים [שִׁבְת דף קח:]: הִילְמִי שְׁלִמוּיִר"א בְּלַע"ז: מִשּׁוּם דְּקָאִי רַבִּי בְּנִתָּה לַעֲלִי וְהָא דְּתַנִּי אַחַר דְּאִפְלִיגוּ בַּהּ רָשָׁב"ג וּרְבָנָן (לַעֲלִי ע"א): הִילְמִי בְּמַסְכַּת שִׁבְת בְּפִרְק שְׁמֵנָה שְׂרָצֵה לְגִדּוּלָּה: גְּמוּחִי עִמּוֹ טַעֲמִי רִאִיוֹתָיו מִבִּיֹּא לוֹ בְּכָל מְקוֹם בְּמַסְכַּת גְּטִין (ד' סז). מִנִּי שֶׁבְּחָן שֶׁל חֲכָמִים וְהָיוּ שִׁבְחוּ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי: הִילְכְּתָא מֵאִי בְּלַחֲזִין: עִמָּא דְּכַר מַה נִּהְגוּ הָעַם וּבְכַר נִהְגוּ בְּלַחֵי מִשְׁהָיו: לְצַמָּאוּ לְאִפְקוּי מֵאֵן דַּחְקִתְהֵא אֲמָרָא: שֶׁהַכֵּל נִהְיָה בְּדִבְרֵי לַפְּנִי וְלֹאחֲרָיו לֹא כְלוּם: ר"ט אוּמַר כּוֹרָא נִפְשׁוֹת רַבּוֹת וְאֵינוּ שְׁמַעְתִּי דַּר"ט בָּא לְחִיבָּב אָף בְּרַבָּה אֲחֲרָיו כּוֹרָא נִפְשׁוֹת רַבּוֹת וְלֹא נִהְיָרָא דְאֲמַרִּינוּ בְּמַס' גִּדָּה (ד' נא): יֵשׁ טַעוֹן בְּרַבָּה לַפְּנִי וְאִין טַעוֹן בְּרַבָּה לְאֲחֲרָיו וְאֲמַרִּינוּ לֹא תִּתִּינִי מֵאִי וְהָיוּן בַּהּ וְלַרַב פִּסָּא דְּמַבְרָךְ אֲמַיָּא כּוֹי וְלֹא אֲמַרִּינוּ וְלַרַבִּי טַרְפוֹן דְּמַחֲבִיב אֲמַיָּא מֵאִי אֲכָא לְמִימַר אֲלֹא גִרָאָה לִי דְּרַבִּי טַרְפוֹן אֲלֵפִינוּ קְאָמַר:

מבוי פרק ראשון עירובין

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

א ספרא מצורע פרשת זבים פרק י ג

ב ספרא שמיני פרשה ו ה; משנה כלים; משנה אהלوت; שבת לה.

ג מכות ה:; לקמן מב;: כתובות

וז;: מגילה כה:

ד לקמן טז:

ה משנה שבת

ו מגילה י.

ז משנה ברכות; דברים רבה; ברכות מד.

ח פסחים קט; לעיל ד;: יומא לא;: חגיגה יא.

	גליון הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

גמ' אפילו כחוט הסרבל. עי' לקמן דף פ ע"ב תד"ה אבל קורה. ובתה"י סי' עד:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	---------------------------------

ואיש בִּי־תצא מִקְוֵנו שִׁכְבַּת־זֶרַע וְנָחַץ בָּמִים אֶת־כָּל־בְּשָׁרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב [ויקרא טו, טז]

וחק השמן הבת השמן מעשר הבת מן־הכר עֲשֹׂרֶת הַבָּתִּים חֲמֹר כִּי־אֲשַׁרֶּת הַבָּתִּים חֲמֹר [יחזקאל מה, יז]

וְעָבִיו טַפֵּחַ וּשְׁפָתוֹ כַּמַּעֲשֶׂה שְׁפַת־כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשָׁן אֲלֵפִים בַּת יָכִיל [מלכים א ז, כז]

וְעָבִיו טַפֵּחַ וּשְׁפָתוֹ כַּמַּעֲשֶׂה שְׁפַת־כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשָׁנָה מַחְזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלֵפִים יָכִיל [דברי הימים ב ד, ה]

מסורת הש"ס
 א סוכה כד; משנה סוכה ב לקמן יט: ג לקמן צט; משנה עירובין; תוספתא עירובין ד סוכה כד: ה לקמן נ: ו לעיל ט: ז סוכה יט; לעיל י.
ח תמורה כח; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשה ב א
גליון הש"ס
גמ' וכל דירה שתשמישה לאויר. לקמן דף כב ע"א:

העומד מֵאלֵיו שְׁלֹא הִקְבַּע שֶׁס לָשֶׁם תִּקְוָן סְמִכִּינוּ עָלֶה מֵאֲתָמוּל שֶׁהִיָּה שֶׁס לְחִי אַחֵר וְנִפְּל בַּשֶּׁבֶת: לְאִשְׁתַּמּוּשֵׁי בָּאֵילָן וַיַּעֲלֶה וַיִּתְּלֵשׁ בַּיּוֹם טוֹב: הִיָּה שֶׁס בַּפִּסִּי בִּירְאוֹת תִּנְיָא בְּפִרְקָא שֵׁנִי: חִיצַת הַקִּנּוּיִם קוּנִים מִחֻבְרִים. חִיצַת שֶׁהָיוּ נְטוּעִים כְּסֻדָּר מִחֻצֶּה: דְּיוֹמֵד מִפֶּרֶשׁ בֶּפ' שְׁנֵי דְיוֹ עֲמוּדָיו עֲמוּד אֶחָד נִרְאָה כַּשֵּׁנִים שֶׁעָשָׂאוּ כִּמְרָזָב וְנוֹטָה אֶחָד מִמְחִיעוּתָיו לְהֵרוֹם וְאֶחָד לְמַעְרָב דְּכִי עָבִיד ד' דְּיוֹמָרִין לר' הִפְאוֹת יֵשׁ לְכָל מִחֻצֶּה ב' אֲמוֹת עוֹמֵד אֲמָה מִפָּאן וְאֲמָה מִפָּאן: כִּדְבָעִא מִנֵּה בְּפִרְקָא שֵׁנִי: הַמְסַךְ נוֹפֵי נוֹטָה סְמוּךְ לְאַרְז רֹאשׁ הַנוֹף בַּפְּחוֹת מִג' לִקְרַקַּע וְעִקְרוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁמֻּחָבֵר לְאֵילָן גְּבוּהַ עֲשָׂרָה: אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אִם הִיָּה הִקְפּוֹ יוֹמֵר מִבֵּית סֵאתִים כְּחֻצֵר הַמֶּשֶׁקֶן וְשֶׁעוֹר זֶה נִתְּנוּ חֻכְמִים לְכָל הָקָף הַמִּצְמָח וְאֵינוֹ מִצְמָח כֹּל צֻרְכוֹ בְּגוֹן לְמִחֻצֶּה שֶׁאֵין בָּהּ שְׁתֵּי וְעָרַב בִּהְיוֹ פִּרְקָא (ד' טז): וְלִהְיוֹת שְׁלֹא הָקָף לְדִירָה בֶּפ' שְׁנֵי (ד' כד). וְהִכָּא נִמְיֵי אִי בַעֲמוּמָד מֵאלֵיו מוֹקֶמֶת לֶה שְׁפִיר כּוֹי הַאֵילִל וְלֹאז לְהִכִּי עָבִידָא וְהָבּוּ בִּהּ רִבְּנָן הִאִי שְׁעוּרָא: מִשּׁוּם דְּהָיוּ דִּירָה שְׁתַּשְׁמִישָׁה לְאִוִיר לַעֲוֹלָם שֶׁנִּטְעוּ מִתְּחִלָּה לְכָךְ וְהָקָף לְדִירָה הִוא אֲבָל דִּירָה זֹו אֵינֶיהָ עֲשׂוּיָה לְצֻרָה תּוֹכָה אֵלֶּא לְצֻרָה לְאִוִיר שְׁחוּצָה לֶה לְדוֹר שֶׁס שׁוֹמְרֵי הַשְּׁלוֹת וְעֲשׂוּיָי לַהֲעִיל מִן הַחֲמָה וְאֵין מְטַלְטְלִין בְּדִירָה זֹו אֵלֶּא בֵּית סֵאתִים כִּדְתַנּוּיָא בֶּפ' שְׁנֵי (ד' כב). כָּלֵל אִמֵר ר"ש כֵּן אֲלַעֲזֹר כֹּל לְאִוִיר שְׁתַּשְׁמִישׁוֹ לְדִירָה בְּגוֹן דִּיר וְסֵהֵר וּמִקְצֶה וְחֻצֵר וְאִכְלוּ י' כּוֹרִים מִתָּר וְכָל דִּירָה שְׁתַּשְׁמִישָׁה לְאִוִיר בְּגוֹן בְּרִגְנִין שֶׁבַּשְׁלוֹת בֵּית סֵאתִים מִתָּר יוֹמֵר מִבֵּית סֵאתִים אֲסוּר דִּלְאוֹ דִּירָה הִוא דַּעַל כִּרְחוּ הִוא דָּר שֶׁס: שֶׁבֶת בְּתַל קֹדֶשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְקוּנֵה שֶׁס שְׁבִיתָתוֹ: גְּבוּהַ עֲשָׂרָה דְאִמְרִינָן גוֹד אֲסָק מִחִיעוּתָיו כֹּל כְּבִיבוּתָיו וְהָרִי הִוא מִקָּף: וְכֵן נִקְּעַ אֶחָד מִמְּקוֹיֵי הַסְּלָעִים: וְהוּא מִד' אֲמוֹת עַד בֵּית סֵאתִים הַאֵילִל וְשֶׁבֶת בִּצְאִיר מִחִיעוּתָיו נַעֲשִׂית בֵּיתוֹ וְכֹלוּ כִּארְבַּע אֲמוּתָיו הִוא הֵלֶכֶךְ וְהֵלֶכֶךְ אֶת בָּלוֹ וְחוּצָה לוֹ אֲלָפִים אֲמָה אֲבָל אִי הָיָה טָפִי מִבֵּית סֵאתִים אֵין מִחִיעוּתָיו מוֹעִילוֹת לוֹ שֶׁהָקָף שְׁאִינוֹ עֲשׂוֹי לְדִירָה אֵינוֹ מוֹעִיל אֵלֶּא לְבֵית סֵאתִים לְהִכִּי נִקְטַ מֵארְבַּע אֲמוֹת וְאֵילָךְ אֵלֶּם הִיָּה פְּחוֹת מִד' אֲמוֹת מֵאִי מֵהֶלֶךְ אֶת כָּלוּ אִיבָא וּמִחִיעוּתָיו מֵאִי מְהַיֵּי בִּלְאוֹ מִחֻצֶּה נִמְיֵי מִקּוֹם לְכָל אֶדָם ד' אֲמוֹת בְּפִרְקָא מִי שְׁהוֹצִיאָהוּ (לְקַמָּן שִׁירִיבִין ד' מא:): וְשִׁיבוּלוֹת מִקְּיּוּפִית אֲוִתָּה שֶׁהֵנִיחַ גְּבוּלָיָה סָבִיב מִלְּקַצֵּר וְשֶׁבָּלִים גְּבוּהִין י' עֶסְקוּיָן: תַּל נִנְקַע מֵאִי אִבָּא לְמִימֵר מִיּוֹמוֹת עוֹלָם הֵן: הַיּוֹצִאוֹת מִן הַגֶּזֶר זֹו לְמַעְלָה מִזֹּו: לְמִיסַר בְּגִינָא שֶׁאִם יִרְצֶה לַעֲשׂוֹת מִחֻצֶּה מִפְּתֵל זֶה לְכַתֵּל שֶׁכַּנְּגִדוּ וּמִקְשֵׁר בִּצְבָנִים הֵלְלוּ שֶׁכֵּן דָּרָךְ הַבְּנָאִין

לַעֲשׂוֹת וַעֲבָנָן אַחֵר אֵינוֹ יָכוֹל לְזַכֵּךְ בְּגִין חֹדֶשׁ בְּבָנִין יֵשׁוּן: לְקַמָּן אֲדִקְלָא דְקָל הִיָּה עוֹמֵד אֲרַץ פֶּתַח הַמַּבְּוִי: הֵא סְמִכִּינוּ אֵי לְחִי אֲלֵמָא הֵלְכָה כִּאֲבָי: לִימָא בְּדִלָא סְמִכִּינוּ עָלֶה פְּלִיגִי וְאֲבָי דְשָׂרִי קִשְׁיָא לִיָּה הִאִי עָבִדָא דָּרַב לֹא סָמַךְ אֲדִקְלָא וְאֵין קִיס לָן הֵלְכְתָא כִּאֲבָי בְּלַחֵי הַעוֹמֵד מֵאלֵיו: בִּרְקָא יִצְעִ: דְּהָיָה בִּי בַר חֲבוּ וְהִיָּה עֲמוּד הַסּוּמָךְ אֶת הַיִּצְעִי עוֹמֵד בִּרְאֵשׁ מִבּוֹי אַחֵר: וְאִפְּלִיגּוּ בַּהּ פּוּלִי שְׁנִיָּהוּ אֲבָי שָׂרִי לְמַסְמַךְ עָלֶיהָ וְרָבָא אֲסַר אֲלֵמָא בְּדַסְמִכִּין עָלֶיהָ פְּלִיגִי וְהֵלְכְתָא כִּאֲבָי בִּהָא חֲזוּ הִיא אַחַת מִיַּע"ל קנ"ס שֶׁהִלְכָה כִּאֲבָי: מִתְּנִי' וּמִטְמֵא מִשּׁוּם גּוּלָּל אִם עָשָׂאוּ גּוּלָּל לְקַבֵּר מְטוּמָא לַעֲוֹלָם בִּזְהָל כִּמַּת עֲצָמוֹ וְאֲפִי' נִטַּל מִשָּׁם דִּתְנָא בֶּפ' בְּהִמָּה הַמְקַשָּׁה (חֲלוֹן עב). כֹּל אֲשֶׁר יַנְעַ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לְרִבּוֹת גּוּלָּל וְדוּפִיק:

מִבּוֹי דִּלָּא הַזְּמִינְהוּ לְכָךְ: הִיכָא דִּלָּא

אִיתְמַר: לְחִי הַעוֹמֵד מֵאלֵיו, אֲבָיִי אָמַר: הָרִי לְחִי, רָבָא אָמַר: לֹא הָרִי לְחִי. "הִיכָא דִּלָּא סְמִכִּינוּ עָלֶיהָ מֵאֲתָמוּל, כּוּלִּי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דִּלָּא הָרִי לְחִי. כִּי פְּלִיגִי הִיכָא דְסְמִכִּינוּ עָלֶיהָ מֵאֲתָמוּל. אֲבָיִי אָמַר: הָרִי לְחִי, דֶּהָא סְמִכִּינוּ עָלֶיהָ מֵאֲתָמוּל. רָבָא אָמַר: לֹא הָרִי לְחִי. בִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא לָאו אֲדַעְתִּיהָ דֶּהֱכִי עָבִידִי, לֹא הָרִי לְחִי. קָא סִלְקָא דַּעְתָּךְ כִּי הִיכִי דְפִלִּיגִי בְּלַחֵי פְּלִיגִי נִמְי בַּמְחִיצָה.^(א) תָּא שְׁמַע: הַעוֹשָׁה סוּכָתוֹ בֵּין הָאֵילָנוֹת וְאֵילָנוֹת דְּפָנוֹת לָהּ — כְּשִׁירָה. הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ, שְׁנִטְעוּ מִתְּחִילָה לְכָה. אִי הֱכִי פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתִימָא: לִיגְזוֹר דִּילְקָמָא אֲתִי לְאִישְׁתַּמּוּשֵׁי בָּאֵילָן, קָא מְשַׁמַּע לָן.^(א) תָּא שְׁמַע: הִיָּה שָׁם אֵילָן אוּ גִידֵר אוּ חִיצַת הַקִּנּוּיִם — נִידוֹן מִשּׁוּם דְּיוֹמֵד! הִכָּא נִמְי, בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ — שְׁעָשְׂאֵן מִתְּחִילָה לְכָה. אִי הֱכִי מֵאִי קָא מְשַׁמַּע לָן? [קָא מְשַׁמַּע לָן, חִיצַת הַקִּנּוּיִם קִנְהָ קִנְהָ פְּחוֹת מְשֻׁלְשָׁה טְפָּחִים, כִּדְבָעִא מִינֵיהָ אֲבָיִי מִרְבָּה.^(א) תָּא שְׁמַע: אֵילָן הַמְּסִיף עַל הָאֶרֶץ, אִם אֵין נוֹפּוֹ גְּבוּהַ מִן הָאֶרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָּחִים — מְטַלְטְלִין תַּחְתָּיו. הִכָּא נִמְי, בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ — שְׁנִטְעוּ מִתְּחִילָה לְכָה.^(א) אִי הֱכִי, לִיטְטִלְטִל כְּכוּלָּן! אֲלֵמָה אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשָׁע: אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֲלָא בֵּית סֵאתִים. מִשּׁוּם דֶּהָרִי דִּירָה שְׁתַּשְׁמִישָׁה לְאִוִיר, וְכָל דִּירָה שְׁתַּשְׁמִישָׁה לְאִוִיר, אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֲלָא בֵּית סֵאתִים. י'^(א) תָּא שְׁמַע: שְׁבֶת בְּתַל שְׁהוּא גְבוּהַ עֲשָׂרָה וְהוּא מֵארְבַּע אֲמוֹת וַעַד בֵּית סֵאתִים, וְכֵן בְּנִקְעַ שְׁהוּא עֲמוּק עֲשָׂרָה, וְהוּא מֵארְבַּע אֲמוֹת וַעַד בֵּית סֵאתִים, וְקָמָה קְצוּרָה וְשִׁיבוּלוֹת מְקִיפּוֹת אוֹתָהּ — מְהִלָּה אֶת כּוּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אֲמָה. וְכִי תִימָא הִכָּא נִמְי שְׁעָשָׂה מִתְּחִילָה לְכָה, בְּשִׁלְמָא קָמָה לְחִי, אֲלָא תַּל וְנִקְעַ — מֵאִי אִיבָא לְמִימֵר? 'אֲלָא: בַּמְחִיצוֹת כּוּלִּי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דֶּהָרִיָּא מְחִיצָה, כִּי פְּלִיגִי — בְּלַחֵי. אֲבָיִי לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר: לְחִי מִשּׁוּם מְחִיצָה, וּמְחִיצָה הָעֲשׂוּיָה מֵאֲלִיָּה הָיָא מְחִיצָה. וְרָבָא לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר: לְחִי מִשּׁוּם הִיכְפֵר, אִי עָבִידָא בְּיָדִים הָיָא הִיכְפֵר, וְאִי לֹא לֹא הָרִי הִיכְפֵר. תָּא שְׁמַע: אֲבָגִי גִידֵר הַיּוֹצִאוֹת מִן הַגֶּזֶר מוּבְדָלוֹת זֹו מִזֹּו פְּחוֹת מְשֻׁלְשָׁה, אֵין צִרְיָה לְחִי אַחֵר. שְׁלֹשָׁה — צִרְיָה לְחִי אַחֵר. הִכָּא נִמְי שְׁבָנָאֵן מִתְּחִילָה לְכָה. אִי הֱכִי, פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתִימָא לְמִיסַר בְּנִינָא הוּא דַּעְבִּידָא. קָא מְשַׁמַּע לָן.^(א) תָּא שְׁמַע, דִּתְנִי רַבִּי חֲזִיָּא: כּוּתֵּל שְׁצִידוֹ אֶחָד כְּנוֹס מִחֻבְרוֹ, בֵּין שְׁנִרְאָה מִבְּחוּץ וְשָׁוָה מִבְּפָנִים, וּבֵין שְׁנִרְאָה מִבְּפָנִים וְשָׁוָה מִבְּחוּץ — נִדוֹן מִשּׁוּם לְחִי. הִכָּא נִמְי שְׁעָשְׂאֵא מִתְּחִילָה לְכָה. אִי הֱכִי, מֵאִי קָא מְשַׁמַּע לָן? הָא קָא מְשַׁמַּע לָן: נִרְאָה מִבְּחוּץ וְשָׁוָה מִבְּפָנִים — נִדוֹן מִשּׁוּם לְחִי. תָּא שְׁמַע: דָּרַב הָוָה יְתִיב בְּהָהוּא מְבוֹאָה, הָוָה יְתִיב רַב הוּנָא קָמִיָּה. אָמַר לִיָּה לְשִׁמְעִיָּה: זֵיל אֲיִיתִי לִי כּוּנָא דְּמִיָּא. עַד דַּאֲתָא, נִפְּל לְחִיָּא. אַחֲוִי לִיָּה בִּידִיָּה קָם אֲדוּכְתִיָּה. אָמַר לִיָּה רַב הוּנָא: לֹא סָבַר לָהּ מִרְ לְסִמוּךְ אֲדִיקְלָא? אָמַר: דְּמִי הֵאִי מִרְבָּנָן כְּמֵאֵן דִּלָּא פְּרָשִׁי אֵינְשֵׁי שְׁמַעְתָּא, מִי סְמִכִּינוּ עָלֶיהָ מֵאֲתָמוּל? טַעֲמָא — דִּלָּא סְמִכִּינוּ, הָא סְמִכִּינוּ — הָרִי לְחִי. לִימָא אֲבָיִי וְרָבָא בְּדִלָא סְמִכִּינוּ עָלֶיהָ פְּלִיגִי, הָא סְמִכִּינוּ עָלֶיהָ — הָוָה לְחִי. לֹא סִלְקָא דַּעְתָּהּ, דֶּהָהוּא בִּרְקָא דִּתְהוּה בִּי בַר חֲבוּ דִּתְהוּוּ פְּלִיגִי בַּהּ אֲבָיִי וְרָבָא כּוּלִּי שְׁנִיָּהוּ.^{(א)int} מִתְּנִי' בְּכַל עוֹשִׁין לְחִינָן אֲפִילוּ בְּדָבָר שְׁיֵשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, וְרַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. וּמִטְמֵא מִשּׁוּם גּוּלָּל,

וְרַבִּי

מבוי פרק ראשון עירובין

תָּא שְׁמַע הַעוֹשָׁה סֻכָּתוֹ בֶּפ' הַיֵּשֶׁן (סָפָה דף כד:) מוֹקִי לֶה עֲבָד לֶה בַּהוֹצֵא וְזַכָּנָא דִּלָּא תִקְשִׁי לְרַב אֶחָא בַר יַעֲקֹב דְאִמֵר כֹּל מְחִיצָה שְׁאֵינֶה יְכוּלָּה לַעֲמוֹד בְּרוּחַ פְּרוּשׁ שְׁהָרוּחַ מְנַעַנְעַת' לְכָאן וּלְכָאן אֵינֶה מְחֻצֶּה וְאִמָּאי כַּשֶּׁרָה וְהָא קִאָזוּל וְאֲתִי וּלְפִי זֶה לֹא פְּרִיךְ הִכָּא מִיָּדִי וְהָיָה מְצִי לְמִימֵר וּלְטַעֲמִיךְ אִי נִמְי מְשַׁמַּע לִיָּה דְמִיָּירִי בְּכָל עֲנָן בֵּין הָיוּ רַב דָּפֵן מַעֲבִי הַאֵילָן שְׁאִינוֹ הוֹלֵךְ בְּרוּחַ בֵּין דְּהָיוּ רַב דָּפֵן מִן הַנוֹף: אִ"י הֱכִי מֵאִי לְמִימָרָא וְלֹא סָנִי בְּשַׁנְיָא דְלַעֲוִיל דִּלָּא הָיָה נִקְטַ תַּרְתִּי אֲטוּ חֻדָּא: תַּל וְנִקְעַ מֵאִי אִבָּא לְמִימֵר וְלֹא תִקְשִׁי מִפָּאן לְמ"ד מְחִיצָה שְׁאֵינֶה עֲשׂוּיָה בִּיָּדִי אֶדָם לֹא שָׁמָה מְחֻצֶּה דִּלָּא אֲתֵנָא לְמַעוּטִי אֵלֶּא דָּבָר שְׁאִינוֹ רָחוּץ לַהֲעֲשׂוֹת בִּיָּדִי אֶדָם כְּנֹון בַּעֲלֵי חַיִּים: אֲבָיִי לְטַעֲמָה הָינוּ לְחַד לִשְׁנָא דְלַעֲוִיל גְּבִי הִיָּה גְבוּהַ מִכ' וְכָא לְמַעוּטֹו (ד' ה.). דְּקַסְבַר דְּאִפִּילוּ קוּרָה מִשּׁוּם מְחֻצֶּה וְכָל שָׂפָן לְחִי וְאוֹתוֹ לָשׁוֹן חוּפֶס עָקֵר וְרָבָא לְטַעֲמָה דְאִמֵר לַעֲוִיל אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה מִשּׁוּם הִכְּר ור"ח לֹא גָרַם לְטַעֲמָה אֵלֶּא גָרַם בְּהִדְיָא אֲבָיִי אִמֵר לְחִי מִשּׁוּם מְחֻצֶּה וְרָבָא אִמֵר לְחִי מִשּׁוּם הִכְּר: לֹא סָבַר לָהּ מִר לְמַסְמָה אֲדִקְלָא אֵף עַל גַּב דָּרַב הוּנָא אִית לֶה בְּפִרְקוֹן (ד' יו) שְׁבֶת הַאֵילִל וְהִתְרָה הִתְרָה וְלֹא צִרְיָךְ לְמַסְמַךְ אֲדִקְלָא הֵא מְסִיף לְקַמָּן דְּמוּזָה רַב הוּנָא הִיכָא דְלִיתְהוּוּ לְמַחְצוֹת דִּלָּא אֲמִרִין הַאֵילִל וְהִתְרָה הִתְרָה אִי נִמְי הִכָּא לְפִי דְבָרֵי רַב הִיָּה מִקְשָׁה:

טו.

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' יא:

ב מו"י פד' מהל' שופר וסוכה וילוב הל' ה, סמג עשין מג, טוש"ע או"ח סי' תרל סעי' י:

ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כב:

ד מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ד:

ה מו"י פז' מהל' עירובין הל' ד, סמג לאוין טה, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' ב:

ו מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ג:

ז מו"י פ"ז מהל' שבת הל' יב, סמג עשין דרבנן,, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ג:

ח מו"י פז' מהל' סומאת מת הל' ד:

טו:

עין משפט
גור מצווה

א מווי' פד' מהל' גירושין הל' ג, סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי' כקד סעי' ב:

ב מווי' פא' מהל' גירושין הל' א:

ג מווי' פא' מהל' גירושין הל' ג, סמג עשין ב:

ד מווי' פא' מהל' גירושין הל' א:

ה מווי' פא' מהל' גירושין הל' ג, סמג עשין ב:

ו מווי' פח' מהל' גירושין הל' יא:

ז מווי' פח' מהל' גירושין הל' יב, טוש"ע אה"ע סי' קמג סעי' ב כא:

ח מווי' פט"ז מהל' שבת הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ט:

ט מווי' פט"ז מהל' שבת הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ט:

י מווי' פה' מהל' שופר וסוכה ורולב הל' טז, סמג עשין מג, טוש"ע או"ח סי' תרלא סעי' ח:

יא מווי' פה' מהל' שופר וסוכה ורולב הל' טז, סמג עשין מג, טוש"ע או"ח סי' תרלא סעי' ח:

יב מווי' פה' מהל' שופר וסוכה ורולב הל' טז, סמג עשין מג, טוש"ע או"ח סי' תרלא סעי' ח:

תלמוד לומר וכתב לה מפל מקום וא"ת ואימא וכתב לה כלל ספר פקט אין

בפֿלל אַלס מה שפֿפֿרט ספֿר אין מדי אַסרניאַ לאַ ווי"ל ונתן בַּיהָה חזר וכלל אף על גב דלא מיתני בבֿריתא אַלס כללָא קמא אין לחוש דכה"ג איבא בַּקדושין בפ"ק (ד' כא:): דקתני בבֿריתא אין לי אַלס מרצע הסול והסירא מעין ת"ל ולקחת כל דבר הנקח בַּזד ומשמע בַּתר הכי דמפֿלל ופקט וכלל דריש דקאמר ונתת בַּזונו חזר וכלל: מַה ספֿר דבֿר שָׁאין בו רוח חיים בַּפ' בכל מערבין (לקמן עירובין ד' כז:): גבי מעשֿר שני [בַּבֿבֿר ובַּזֿאן] נקט צד שֶׁל פֿרי מַפֿרי וגדולי הרקע ובַּפֿרק קמא דסַפֿה (ד' יא:): גבי חֲנֻנִיָּה נקט מה חֲנֻנִיָּה דבֿר שָׁאינו מקבל טמאה וגדולו מן הַזֶּרֶן הכל לפי מה שדומה לַסִּכָּמִים: **וּרְבֵּנּוּ** האי וכתב לה מאי עבדי אע"ג דאצטריך לַמִּדַּשׁ וכתב לה לַשֹּׁמֶה תרי וכתב לה כַּתְּבִיהּ וְהָא דרַקְשֵׁין בַּהֶמְכֶּרֶשׁ (נטיין ד' פו:) וכתב לה וְלֹא לֵה וְלַחֲבִרְתָּהּ הֵתם דריש מַלָּה דוּכַתב דַּהֲכָא: **בַּכְּתִיבָהּ** מִתַּגִּרְשָׁת וְלֹא בַּכֶּסֶף הִךְ דַּרְשָׁה לֹא אִתְּנָא אַלס לַרְבָּא אֲבָל לֹאֲבִי נִפְקֹא לֵה בַּפֿרק קמא דקדושין (ד' ה.) מסבֿרָא זֵאין סגנור נַעֲשֶׂה קטגור ומכל מקום לֹאֲבִי נָמִי אצטריך וכתב בַּכְּתִיבָהּ מִתַּגִּרְשָׁת וְלֹא בַּחֲלִיצָה וְהָא דַּרְשֵׁ לֵה בַּרִּישׁ קדושין (ד' ג:): זֵאִינִיָּה יוֹצֵאֵה בַּחֲלִיצָה מספֿר כּוֹרְתָהּ הֵיא דַּרְשָׁה בַּר' יוסי הגלילי בַּדַּמְשִׁמֶּע הֲכָא ונקט לֵה מִשּׁוּם דַּהֲוִיָּא דַּרְשָׁה פִּשְׁטוּת טְפִי וכוּ דַּרְךְ הַשֵּׁ"ס בַּדִּאֲשַׁכְּחִן בַּהֲחֹבֵל (כ"ק ד' פו.) דַּמִּיתִּי קִרָּא בַּבְּנוּעֲרִיָּהּ בֵּית אֲבִיהּ לַגַּבִּי חֲבֵלָה וּבְרִישׁ קדושין (ד' ג:): קאמר דבַּהֶפֶרֶת גִּדְרִים הוּא דַּכְּתִיב

וּבְרִישׁ פֿרָק אֶחָד דִּיעֵי ממונות (סנֶה־דְרִין ד' לד:): דריש דרֵאִית נַעֲשִׂים בַּיּוֹם מוֹכִיִּים הֲרֵאִית בו דַּהֲנוּ כֹאֲבִי דפ"ק דַּמוֹעַד קטן (ד' ח.) וְשִׁבַּח דַּרְשָׁה דַּרְבָּא דַּרְשֵׁ הֵתם מַדְכָּתִיב לִי וְלֹא לְאֻרִּי: **עַל מִנַּת שְׂלֹא** תִּלְכִּי לְבֵית אֲבִיהּ תִּמָּה דַּהֲא אִם מֵת אֲבִיהּ לֹא חָשִׁיב תוּ בֵּית אֲבִיהּ בַּדַּתְנִיא בַּגִּדְרִים בַּהֲשַׁתְּפִין (ד' מו.) קִנָּס לְבִיתָךְ שְׂאִנִי נִכְנָס שְׂדֶךְ שְׂאִנִי לִנְחֹחַ מֵת אוּ מַכְרוּ לֹאֲחֵר מִיַּד מִתָּר וי"ל דְּבֵית אֲבִיהּ קרוּיִים כֹּל יוֹצֵאֵי חֲלָצִי כַּדְכָּתִיב בַּתָּמָר (בַּרֵּאשִׁית ל"ח:י"א) שְׂבִי אֶלְמִנָּהּ בֵּית אֲבִיךָ אע"ג דקִרְאִי מוֹכִחֵי שַׁבָּר מֵת עָס: **וּרְבִי יוֹסִי** הגלילי מַפֿרַת בְּרִיתָת קֹשֶׁה לר"י דבַּנְטוּן בְּרִישׁ הַמַּעֲרֶשׁ (נטיין ד' פג:): קאמר על רַבֵּנּוּ דַּרְבֵּי אֶלְעָזָר כֹּן עֲזָרְיָה דַּכְּרֵת בְּרִיתוֹת לֹא דַּרְשִׁי וְרַבִּי יוֹסִי הגלילי הוּא בַּכִּלל הָנוּהוּ רַבֵּנּוּ וי"ל דַּהֲתם קאמר דִּלָּא דַּרְשִׁי לַהֲהִיא דַּרְשָׁה וְלֹא בַּעֲי לַמִּימָר דִּלָּא דַּרְשִׁי לִיֶּה כִּלְל: **פֶּרוּץ** כַּעֲוִיַּד מַכָּאן מַשְׁמַע דֹּאפֿשֶׁר לַצִּמְצִם כַּדַּפֿרֶשׁ' לַעֲלִי וּמַפֿרַק שְׁנֵי דַּחֲלִין (ד' לח:): דַּמוּחִי קִרָּא דַּתַּחַת אִמּוֹ פֿרט לִיתּוֹם זֶה פֿרֶשׁ לַמִּיתָה זֶה פֿרֶשׁ לַחִיִּים וְאִם אִי אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם אִמְאִי אצטריך לַמַּעוּטִי מַסִּפִּיקָא הִיִּיתִי אוֹסֵר דִּלְמָא מִתָּה אִמּוֹ וְהָדַר יִלְדֵתוּ וְהִנֵּה לִיֶּה יוֹצֵא דַּפֿן

אין לַדַּקְדַּק דַּשַׁבָּקוּן לַקִּרָּא דַּדְחִיק וּאצטריך לַשֵּׁאִם יבֹא אֲלֵיהּ ויֹאמֵר וְיֵשׁ לַהֲבִיא רֵאִיָּה מַפֿרַק בַּהֲמָה הַמַּקְשָׁה (חלין דף ע) גַּבִּי בַּעֲיָא דַּהֲלָכוּ בַּחֲיָבִים אַחֵר הָרַב דַּמוּחִי לֵה כַּנוֹן שְׂרָצָא חֲצִי בַּרַב אֲבֵר וְאִם אִי אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם מִאִי קִמַּבְשִׁי לִיֶּה מַמָּה

נַפְשָׁךְ טַעוּן קַבּוּרָה שְׁמָא יֵצֵא רַבּוֹ: **רַשִׁי"י** גִּרִּים וְהָא אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם פֿרִישׁ כִּינוֹן דֹּאפֿשֶׁר לַצִּמְצִם אִית לָן לַמִּימָר כַּמוּתָּה דַּוּחָא קאמר אִמֵּר רַבִּי אִמִּי בַּמַּעֲדִיף כַּלוּמָר מִתְּנִיתִין בִּלָּא צִמְצִם וּכְמוּתָּה דַּקְתָּנִי בַּיוֹצֵא וּנְכָנָם וְתַמָּה זֵאִין זֶה סְגִיַת הַשֵּׁ"ס דַּמַּשְׁנֵי בַּמַּעֲדִיף וְאִינוּ חוּשֵׁשׁ עַל שְׁכִינְתּוֹ וְעוֹד קֹשֶׁה דַּפִּי' בַּדַּרְבָּא אִם הִיוּ יִתְנוּיִן שְׁתֵּי נוֹתָנִן עַרְב וְאִיבֹא סָבֶךְ בֶּשֶׁר טְפִי וּבפ"ק דַּסַּפֿה (ד' ט:): תָּנֹן גַּבִּי הַעוֹשֶׂה סָבֶתָּה תַּחַת הַאֵילָן אִם הִיָּה הַסָּכָן הַרְבֵּה מִזֵּן אוּ שְׁקָצַע בִּשְׂרָהּ וּמוּחִי לֵה בַּנְמָרָא בַּשְׁחָבֹן וּפ"ה עָס בַּשְׁעָרָבן וְאִין נִכְר אִתְּהוּ פֿסוּל וְאִתְּהוּ בֶּשֶׁר עוֹד דַּדְּחַק הוּא דִּאֲמוֹרָאִי מַסְקִי אֲלַבָּא דמ"ד פֿרוּן כַּעֲוִיַּד אִסוּר דִּלָּא קו"ל הֲכִי וְעוֹד דִּלָּא פֿרִיךְ בַּסְמוּךְ כִּי מוּחִי נָמִי בַּיוֹצֵא וּנְכָנָם גַּבִּי שְׂרָרָא וְהָא אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם וְהֵתם לִיבֹא לַשְׁנִי' לַרְבָּא כִּי הֲכָא וְהִרָאָה בַּגֶּרֶסֶת ר"ח גִּדְרִים וְהָא אִי אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם שְׂאִיתם כֹּל הַאִוִּיר וּנְמָצָא שְׂאִין הַבֶּשֶׂר מַרְבֵּה עַל הַאִוִּיר וְעַל הַפֿסוּל אוּ אֲפִי' כַּמוּתָּה וּפֿרִיךְ לַכֵּי עַלְמָא וּמַשְׁנֵי ר' אִמִּי בַּמַּעֲדִיף שְׁבָדוּאִי יִסְתָּם כֹּל הַאִוִּיר וְרָבָא אִמֵּר אֲפִי' תִּימָא שְׂאִינוּ מַעֲדִיף אִם הִיוּ יִתְנוּיִן שְׁתֵּי נוֹתָנוּ עַרְב וְאִזּוּ נִסְתָּם כֹּל הַאִוִּיר אֲבָל אין לַפֿרֶשׁ דַּדְּוּחָא כַּעֲנוֹן זֶה אֲרֵיָּה לַרְבָּא וְלֹא בַּמַּעֲדִיף דַּגְּזַר דִּלְמָא לֹא יַעֲדִיף דַּכָּבֵל הַסַּפֿרִים גִּרָּסִי' בפ"ק דַּסַּפֿה (ד' טו:): רָבָא אִמֵּר אֲפִי' תִּימָא בַּשְׂאִינוּ מַעֲדִיף:

מבוי פרק ראשון עירובין

וּרְבִי מֵאִיר מַטָּהר וְטַעֲמָא דַּרְבִּי וְרַבִּי מֵאִיר מַטָּהר בַּמַּסְכַּת סָפֶה בַּכוּלְהוּ מִשּׁוּם דַּקְסָבֵר

כֹּל מַחֲצֵה הַעוֹמָקָת בְּרוּחַ חַיִּים חֵינָה מַחֲצֵה: גַּמִּי' וְלֹא גוֹלָל לַקָּבֵר כַּלוּמָר אִם עָשָׂא גוֹלָל אין שֵׁם גוֹלָל חַל עָלָיו לַטַּמָּא. גוֹלָל הוּא כַּסּוּי שְׁנוֹתָנִין דָּף עַל הַמַּת: **סָפֵר** וְכַתֵּב לֵה סָפֵר בְּרִיתָת סָפֵר מַשְׁמַע קִלְף בַּדְּכָתִיב וְאִינוּ כַּתֵּב עַל הַסָּפֵר בַּדִּיו וְהָדַר קָרִי לֵה מַנְלָה בַּדְּכָתִיב (וְרַמְיָהוּ ל"ו:כ"ה) אַחֲרֵי שְׂרָף [הַמִּלְךְ] אֶת הַמַּנְלָה: מַעֲיִן לַרְבּוֹת **כֹּל דְּבֵר שִׁכְתֵּב** הַנֵּט עָלָיו: אִי הִנֵּה כַּתִּיב וְכַתֵּב לֵה בְּרִיתוֹת בַּכֶּסֶף הֵנּה מַשְׁמַע מַנְלָה אֲבָל הַשְׂתֵּא דַּכְּתִיב סָפֵר הִיא סָפֵר סְפִירוֹת דַּבְּרִים הוּא וְהָכִי מַשְׁמַע וְכַתֵּב לֵה דַּבְרֵי בְּרִיתוֹת אֲבָל לֹא קָבַע לוּ מְקוּם לַכְּתִיבוּ וּמִמִּילָא מַשְׁמַע בַּכֹּל מְקוּם שְׂרִירָצָה יִכְתְּבֵנוּ: וְכַתֵּב לֵה מִאִי דַּרְשִׁי בַּה בִּינוֹ דַּסָּפֵר לֹאזוּ קִלְף מַשְׁמַע מַמִּילָא הֵא לֹא קָבַע לִיֶּה קִלְף וּבַכִּל דְּבֵר מַשְׁמַע וְלָמָּה לִיֶּה לַמַּכְתֵּב וְכַתֵּב לַרְבּוֹת כֹּל דְּבֵר לַכַּתֵּב וְנָתַן לֵה סָפֵר בְּרִיתוֹת: וְאִינֵה מִתַּגִּרְשָׁת בַּכֶּסֶף אִם נָתַן לֵה בַּסָּף וְאִמֵּר הַתַּגִּרְשִׁי בּוֹ: וְהִיתָה לֹאִישׁ אַחֵר הֵינוּ קדושין: מה **הַנֵּה בַּכֶּסֶף** דַּגְמִירֵין בַּמַּסְכַּת קדושין (דף ב.) קוּיָּסָה קוּיָּסָה מַשְׁדֵּה עֶפְרוֹן: מַסָּפֵר בְּרִיתוֹת מַדְכָּתִיב בְּרִיתוֹת סְמוּךְ לַסָּפֵר: לַדְּבֵר הַכּוֹרֶת בִּינוּ לַבִּינָה שְׁלֹא יִטוּל תַּנְאִי בַּנֵּט שְׂקִיפֶרֶם יַחַד אֲלֹא דַּבְרֵי הַבְּדֵלָה יֵהוּ: לַעוֹלָם אין זֶה בְּרִיתוֹת דַּהֲא כֹל יִמִּיָּה קְשׁוּרָה בּוֹ שְׁמַחֲמֵתוּ הִיא נִמְנַעַת מַלְשַׁתוֹת יִין וְתַנְאִי זֶה תַּלְוִי וְהַלֵּךְ לַעוֹלָם וְאִין זֶה הַבְּדֵלָה אֲבָל מַכָּאן וְעַד שְׁלֵשִׁים יוֹם הָרִי זֶה בְּרִיתוֹת מִיַּד שְׁהָרִי דַּבְרֵי הַבְּדֵלָה הֵן לַסּוּף שְׁלֵשִׁים יוֹם וּמַתָּרַת מִיַּד לֹאִישׁ אַחֵר: מַתְנִי' וְלֹא יֵהוּ פֿרָצוֹת יִתְרוֹת עַל הַבִּנְיָן וְאֲפֿלוּ הֵן פֿרָצוֹת קַטְנוֹת כַּחוֹתוֹת מַעֲשֶׂר: **כֹּל פֿרָצָה** שְׁהִיא כַּעֲשֶׂר מַתָּרַת מַפְנִי שְׁהִיא בַּתַּחַת גַּפְתָּח וְשִׁיָּהָ גִּדֵּר גַּבּוּהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְלֹא יְהוּ פִּירְצוֹת יִתְרוֹת עַל הַבִּנְיָן. **"כֹּל פִּירְצָה** שְׁהִיא כַּעֲשֶׂר אַמוֹת מוּתָרַת, מַפְנִי שְׁהִיא כַּפְתָּח. יְתֵר מַכָּאן — אָסוּר. **"גָּמִי' אִיתְמָר, פֶּרוּץ כַּעוֹמֵד — רַב פֿפָּא** אָמַר: מוּתָר, רַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אָסוּר. רַב פֿפָּא אָמַר מוּתָר: הָכִי אַגְמָרִיהּ רַחֲמָנָא לַמַּשָּׁה — לֹא תַפְרוּץ רוּבָּה. רַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר אָסוּר: הָכִי אַגְמָרִיהּ רַחֲמָנָא לַמַּשָּׁה — גִּדּוֹר רוּבָּה. תַּנּוּ: וְלֹא יְהוּ פִּירְצוֹת יִתְרוֹת עַל הַבִּנְיָן. הָא כַּבִּנְיָן — מוּתָר? **לֹא תִימָא** הָא כַּבִּנְיָן מוּתָר, אֲלֹא אִימָא: אִם בִּנְיָן יְתֵר עַל הַפִּירְצָה — מוּתָר. אֲבָל כַּבִּנְיָן, מִאִי — אָסוּר? אִי הָכִי לִיתְנִי **"לֹא יְהוּ פִּירְצוֹת כַּבִּנְיָן?"** קוֹשֵׁא. ^(ט)**תָּא שְׁמַע:** הַמַּקְרָה סוּכְתּוֹ בְּשַׁפּוּדִין אוּ בְּאַרוּכּוֹת הַמַּטָּה, אִם יֵשׁ רִיוּחַ בִּינְיָנָהּ כַּמוּתָן — כְּשִׁירָה! הָכָא בְּמִאִי עָסְקִינוּ: כְּשִׁנְכָנָס וְיוֹצֵא. וְהָא אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם? **"אָמַר רַבִּי אִמִּי: בַּמַּעֲדִיף. "רָבָא אָמַר:** אִם הִיוּ נְתוּנִין עַרְב — נוֹתָנוּ שְׁתִּי, שְׁתִּי — נוֹתָנוּ עַרְב. תָּא שְׁמַע: שְׂרִירָא שְׁחַתָּה בַּבְּקָעָה וְהַקִּיפוּהָ בַּגְמִלְדִין, בְּאוּכַפּוֹת,

בַּעֲבִיטִין,

דַּכִּינוּ דַּנְתֵּנוּ עַרְב אִי אֲפֿשֶׁר לַעֲמֹד אֲלֵל אִם כֹּן רֵאשׁוּ אַחַד מִנְּח עַל הַשְּׁפוּר מַכָּאן: וְרֵאשׁוּ אַחַד מִנְּח עַל הַשְּׁפוּר מַכָּאן:

כֹּל מַחֲצֵה הַעוֹמָקָת בְּרוּחַ חַיִּים חֵינָה מַחֲצֵה: גַּמִּי' וְלֹא גוֹלָל לַקָּבֵר כַּלוּמָר אִם עָשָׂא גוֹלָל אין שֵׁם גוֹלָל חַל עָלָיו לַטַּמָּא. גוֹלָל הוּא כַּסּוּי שְׁנוֹתָנִין דָּף עַל הַמַּת: **סָפֵר** וְכַתֵּב לֵה סָפֵר בְּרִיתָת סָפֵר מַשְׁמַע קִלְף בַּדְּכָתִיב וְאִינוּ כַּתֵּב עַל הַסָּפֵר בַּדִּיו וְהָדַר קָרִי לֵה מַנְלָה בַּדְּכָתִיב (וְרַמְיָהוּ ל"ו:כ"ה)

אַחֲרֵי שְׂרָף [הַמִּלְךְ] אֶת הַמַּנְלָה: מַעֲיִן לַרְבּוֹת **כֹּל דְּבֵר שִׁכְתֵּב** הַנֵּט עָלָיו: אִי הִנֵּה כַּתִּיב וְכַתֵּב לֵה בְּרִיתוֹת בַּכֶּסֶף הֵנּה מַשְׁמַע מַנְלָה אֲבָל הַשְׂתֵּא דַּכְּתִיב סָפֵר הִיא סָפֵר סְפִירוֹת דַּבְּרִים הוּא וְהָכִי מַשְׁמַע וְכַתֵּב לֵה דַּבְרֵי בְּרִיתוֹת אֲבָל לֹא קָבַע לוּ מְקוּם לַכְּתִיבוּ וּמִמִּילָא מַשְׁמַע בַּכֹּל מְקוּם שְׂרִירָצָה יִכְתְּבֵנוּ: וְכַתֵּב לֵה מִאִי דַּרְשִׁי בַּה בִּינוֹ דַּסָּפֵר לֹאזוּ קִלְף מַשְׁמַע מַמִּילָא הֵא לֹא קָבַע לִיֶּה קִלְף וּבַכִּל דְּבֵר מַשְׁמַע וְלָמָּה לִיֶּה לַמַּכְתֵּב וְכַתֵּב לַרְבּוֹת כֹּל דְּבֵר לַכַּתֵּב וְנָתַן לֵה סָפֵר בְּרִיתוֹת: וְאִינֵה מִתַּגִּרְשָׁת בַּכֶּסֶף אִם נָתַן לֵה בַּסָּף וְאִמֵּר הַתַּגִּרְשִׁי בּוֹ: וְהִיתָה לֹאִישׁ אַחֵר הֵינוּ קדושין: מה **הַנֵּה בַּכֶּסֶף** דַּגְמִירֵין בַּמַּסְכַּת קדושין (דף ב.) קוּיָּסָה קוּיָּסָה מַשְׁדֵּה עֶפְרוֹן: מַסָּפֵר בְּרִיתוֹת מַדְכָּתִיב בְּרִיתוֹת סְמוּךְ לַסָּפֵר: לַדְּבֵר הַכּוֹרֶת בִּינוּ לַבִּינָה שְׁלֹא יִטוּל תַּנְאִי בַּנֵּט שְׂקִיפֶרֶם יַחַד אֲלֹא דַּבְרֵי הַבְּדֵלָה יֵהוּ: לַעוֹלָם אין זֶה בְּרִיתוֹת דַּהֲא כֹל יִמִּיָּה קְשׁוּרָה בּוֹ שְׁמַחֲמֵתוּ הִיא נִמְנַעַת מַלְשַׁתוֹת יִין וְתַנְאִי זֶה תַּלְוִי וְהַלֵּךְ לַעוֹלָם וְאִין זֶה הַבְּדֵלָה אֲבָל מַכָּאן וְעַד שְׁלֵשִׁים יוֹם הָרִי זֶה בְּרִיתוֹת מִיַּד שְׁהָרִי דַּבְרֵי הַבְּדֵלָה הֵן לַסּוּף שְׁלֵשִׁים יוֹם וּמַתָּרַת מִיַּד לֹאִישׁ אַחֵר: מַתְנִי' וְלֹא יֵהוּ פֿרָצוֹת יִתְרוֹת עַל הַבִּנְיָן וְאֲפֿלוּ הֵן פֿרָצוֹת קַטְנוֹת כַּחוֹתוֹת מַעֲשֶׂר: **כֹּל פֿרָצָה** שְׁהִיא כַּעֲשֶׂר מַתָּרַת מַפְנִי שְׁהִיא בַּתַּחַת גַּפְתָּח וְשִׁיָּהָ גִּדֵּר גַּבּוּהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְלֹא יְהוּ פִּירְצוֹת יִתְרוֹת עַל הַבִּנְיָן. **"כֹּל פִּירְצָה** שְׁהִיא כַּעֲשֶׂר אַמוֹת מוּתָרַת, מַפְנִי שְׁהִיא כַּפְתָּח. יְתֵר מַכָּאן — אָסוּר. **"גָּמִי' אִיתְמָר, פֶּרוּץ כַּעוֹמֵד — רַב פֿפָּא** אָמַר: מוּתָר, רַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אָסוּר. רַב פֿפָּא אָמַר מוּתָר: הָכִי אַגְמָרִיהּ רַחֲמָנָא לַמַּשָּׁה — לֹא תַפְרוּץ רוּבָּה. רַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר אָסוּר: הָכִי אַגְמָרִיהּ רַחֲמָנָא לַמַּשָּׁה — גִּדּוֹר רוּבָּה. תַּנּוּ: וְלֹא יְהוּ פִּירְצוֹת יִתְרוֹת עַל הַבִּנְיָן. הָא כַּבִּנְיָן — מוּתָר? **לֹא תִימָא** הָא כַּבִּנְיָן מוּתָר, אֲלֹא אִימָא: אִם בִּנְיָן יְתֵר עַל הַפִּירְצָה — מוּתָר. אֲבָל כַּבִּנְיָן, מִאִי — אָסוּר? אִי הָכִי לִיתְנִי **"לֹא יְהוּ פִּירְצוֹת כַּבִּנְיָן?"** קוֹשֵׁא. ^(ט)**תָּא שְׁמַע:** הַמַּקְרָה סוּכְתּוֹ בְּשַׁפּוּדִין אוּ בְּאַרוּכּוֹת הַמַּטָּה, אִם יֵשׁ רִיוּחַ בִּינְיָנָהּ כַּמוּתָן — כְּשִׁירָה! הָכָא בְּמִאִי עָסְקִינוּ: כְּשִׁנְכָנָס וְיוֹצֵא. וְהָא אֲפֿשֶׁר לַצִּמְצִם? **"אָמַר רַבִּי אִמִּי: בַּמַּעֲדִיף. "רָבָא אָמַר:** אִם הִיוּ נְתוּנִין עַרְב — נוֹתָנוּ שְׁתִּי, שְׁתִּי — נוֹתָנוּ עַרְב. תָּא שְׁמַע: ש

מסורת הש"ס
א תוספתא עירובין
ב תוספתא כלאים
ג תוספתא עירובין
ד משנה כלאים; תוספתא עירובין
ה לעיל יא:

עֲבִיטִין פֶּר שְׁמַחַת אֶרֶץ הַגָּמֶל בְּדִמְתָּהֶּםיֵינוּ (בִּרְאשִׁית ל"א:ל"ד) בְּכֹר הַגָּמֶל בְּעֶבְרִיתא דְּגִמְלָא: שְׁלִיפִין מִשּׁוּאוֹת: קוֹלָחוֹת קַלְחֵי וְקוֹת: נִמְצְאָת אֶתָּה אוֹמֵר כּוֹי רִישָׁא בְּמַס' בְּלָאִים (פ"ד מִשְׁנָה ד') תֵּנִינוּ לָהּ: כָּל שֶׁהוּא פָּחוֹת מִג' כָּל זָכָר הָעֹשִׂי בְּקֻנִּים עוֹמְדִין פָּחוֹת מִרְחַב ג': צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה ג' כְּדֵי שְׁלֹא יִזְדַּקֵּר הַגָּדִי בְּבֵת רֹאשׁ כְּלוּמָר לְהִזְיֹא כֵּלָא עֵכוּב דְּדִקְרִית גָּדִי מְבַטֵּל לֶה מִתּוֹכָת לְבוֹד וְאִם אִין בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה אֶפְלֹס פְּרוּן מִרְבָּה עַל הָעוֹמֵד כְּגוֹן קֻנִּים שֶׁל שְׁמִי אֲרָבָעוֹת וְרוּחַ ב' טַפְחִים בֵּין זֶה לָזֶה כֶּשֶׁר דָּכָל רוּחַ פָּחוֹת מִג' אֲמַרְי לְבוֹד וְכָלוּ הֵו עוֹמֵד: וּמִג' וְעַד ד' וְלֹא ד' בְּכָלל: צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה פְּמִלּוּאוֹ וְכָל כְּמָה דְּלֹא הֵו פְּמִלּוּאוֹ אַע"ג דְּהֵו רוּחַ שְׁלֹשָׁה בֵּינוּ דְּעוֹמֵד רַבָּה עָלֵיו לִיכָא לְמִימַר אֲתִי אֲנֹרָא דְּהִיא גִיסָא וְדִהֲוֹ גִיסָא וּמְבַטֵּל לֶה וְהֵו לֶהוּ פְּתַחִים: וְאִם הִיא פְּרוּן כּוֹי לְקַמֵּן מִתְּרֹן לֶה אִם הִיא פְּרוּן כְּעוֹמֵד הִנֵּה לִיָּה לְמַתְנִי: אִף כְּנָגֵד הָעוֹמֵד אֲסוּר לָרַע דְּלֹא חֲלִים עוֹמֵד בְּפָחוֹת מִד' לְמַשְׁרֵי כְּנָגְדוֹ הִכָּא דְּפְרוּן רַבָּה עָלִיו: וְעַד עֲשֶׂר וְעֲשֶׂר בְּכָלל אֲכָל יוֹתֵר מִי' כְּגוֹן עוֹמֵד י"ב אוֹ ט"ו לֹא מְצִי לְמַתְנִי שְׁעוֹר פְּרָצְתוֹ בְּמִלּוּאוֹ דְּאִפִּילוּ בְּצִיר מִמִּלּוּאוֹ דְּאִיכָא פְּרָצָה יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה מִתְסַר כֵּלוּ כְּדִתְנִי סִיפָא: כְּנָגֵד הָעוֹמֵד מִתָּר הוֹאִיל וְהִקָּף חֲשׁוּב הוּא וּה"ה אִם הִיא פְּרוּן מִרְבָּה וּלְקַמֵּן מִתְרֹן לֶה דְּרִי כָּאן שְׁלֹשׁ מֵדוֹת בְּמִקְדָּה רִאשׁוֹנָה דְּקֻנִּים פָּחוֹתִים מִג' לֹא קִפְדִּינוּ אֲמִלּוּאוֹ בֵּינוּ דְּמִלּוּאוֹ לֹא הֵו פְּרָצָה שְׁלֹשָׁה וְאַפִּי' אִינוֹתֵר מִמִּלּוּאוֹ לֹא קִפְדִּינוּ עַד דְּאִיכָא פְּרָצָה שְׁלֹשָׁה וּבְמִקְדָּה שְׁנִיָּה קִפְדִּינוּ אֲמִלּוּאוֹ דְּהִיא אִיכָא שְׁעוֹר פְּרָצָה לְמַהֲוִי קְרוִי אֲוִיר וְאַתִּי אֲוִיר הִמְרָבָה וּמְבַטֵּל לְעוֹמֵד דְּאִפִּילוּ כְּנָגְדוֹ אִינוּ מַתִּיר וּבְמִקְדָּה שְׁלִישִׁית דְּאִיכָא עוֹמֵד חֲשׁוּב אֲוִיר לֹא מְבַטֵּל לֶה לְגַמְרִי וּמַתִּיר מִיְהֵא כְּנָגְדָה: וְאִם הִיא עוֹמֵד מִרְבָּה כּוֹי אֲכָלָה קִאִי וְאַפִּלוּ אַעוֹמֵד מִג' וְעַד ד' דְּהִיא קִתְנִי

עֲבִיטִין פֶּר שְׁמַחַת אֶרֶץ הַגָּמֶל בְּדִמְתָּהֶּםיֵינוּ (בִּרְאשִׁית ל"א:ל"ד) בְּכֹר הַגָּמֶל

בְּעֶבְרִיתוֹ, בְּשְׁלִיפִין, בְּקֻנִּים, בְּקוֹלָחוֹת — מְטִלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין גָּמֶל לְגָמֶל כְּמִלָּא גָּמֶל, וּבֵין אוֹפֶקֶ לְאוֹפֶקֶ כְּמִלָּא אוֹפֶקֶ, וּבֵין עֲבִיט לְעֲבִיט כְּמִלָּא עֲבִיט! הֵכָא גָּמִי כְּשׁוֹכְנִס וְיוֹצֵא.^(א) תָּא שָׁמַע: נִמְצְאָת אֶתָּה אוֹמֵר, שְׁלֹשׁ מֵדוֹת בְּמַחֲיצוֹת: כֹּל שֶׁהוּא פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה, צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִזְדַּקֵּר הַגָּדִי בְּבֵת רֹאשׁ.^(ב) כֹּל שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁלֹשָׁה עַד אַרְבָּעָה, צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה כְּמִלּוּאוֹ, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרוּץ כְּעוֹמֵד. וְאִם הִיא פְּרוּץ מְרוּבָּה עַל הָעוֹמֵד — אִף כְּנָגֵד הָעוֹמֵד אֲסוּר.^(ג) כֹּל שֶׁהוּא אַרְבָּעָה, וּמִאֲרָבָעָה עַד עֲשָׂר אַמּוֹת, צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה כְּמִלּוּאוֹ, שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרוּץ כְּעוֹמֵד. וְאִם הִיא פְּרוּץ כְּעוֹמֵד, כְּנָגֵד הָעוֹמֵד — מוֹתֵר, כְּנָגֵד הַפְּרוּץ — אֲסוּר. וְאִם הִיא עוֹמֵד מְרוּבָּה עַל הַפְּרוּץ — אִף כְּנָגֵד הַפְּרוּץ מוֹתֵר.^(ד) נִפְרָצָה בְּיוֹתֵר מִעֲשָׂר — אֲסוּר, הֵיוּ שָׁם קֻנִּים הַדּוֹקְרָנִים וְעוֹשָׂה לָהֶן פִּיּאָה מְלַמַּעְלָה, אֲפִילוּ בְּיוֹתֵר מִעֲשָׂר מוֹתֵר. קִתְנִי מִיְהֵת רִישָׁא מִשְׁלֹשָׁה עַד אַרְבָּעָה, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה כְּמִלּוּאוֹ, תִּיּוֹבְתָא דְּרַב פִּפְּא! אָמַר לֶה רַב פִּפְּא: מֵאִי מְלוּאוֹ — נִכְנָס וְיוֹצֵא. הֵכִי גָּמִי מִסְתַּבְּרָא מִדְּקִתְנִי: אִם הִיא פְּרוּץ מְרוּבָּה עַל הָעוֹמֵד — אִף כְּנָגֵד הָעוֹמֵד אֲסוּר. הָא כְּעוֹמֵד — מוֹתֵר. שָׁמַע מִיַּבָּה. לִימָא תִּיהִיוּ תִּיּוֹבְתִיָּה דְּרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשָׁע? אָמַר לֶה: וְלִיטַעְמִיָּה, אִימָא סִיפָא: אִם הִיא עוֹמֵד מְרוּבָּה עַל הַפְּרוּץ, אִף כְּנָגֵד הַפְּרוּץ מוֹתֵר. הָא כַּפְּרוּץ — אֲסוּר! סִיפָא קִשְׁיָא לְרַב פִּפְּא, רִישָׁא קִשְׁיָא לְרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשָׁע. סִיפָא לְרַב פִּפְּא לֹא קִשְׁיָא: אִיִּדִי דְּתִנָּא רִישָׁא "פְּרוּץ מְרוּבָּה עַל הָעוֹמֵד", תִּנָּא סִיפָא "עוֹמֵד מְרוּבָּה עַל הַפְּרוּץ". רִישָׁא לְרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשָׁע לֹא קִשְׁיָא: אִיִּדִי דְּבָעִי לְמִיתְנִי סִיפָא "עוֹמֵד מְרוּבָּה עַל הַפְּרוּץ", תִּנָּא רִישָׁא "פְּרוּץ מְרוּבָּה עַל הָעוֹמֵד". בְּשִׁלְמָא לְרַב פִּפְּא, מִשּׁוּם הֵכִי לֹא עָרִיב לָהּ וְתִנִּי לָהּ. אֶלָּא לְרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשָׁע — לִיעֲרַבִּינָהּ וְלִיתְנַנְהוּ: כֹּל שֶׁהוּא פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה, וּשְׁלֹשָׁה — צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה! מִשּׁוּם דְּלֹא דָּמִי פְּסוּלָא דְּרִישָׁא לְפְּסוּלָא דְּסִיפָא. פְּסוּלָא דְּרִישָׁא — כְּדִי שְׁלֹא יִזְדַּקֵּר הַגָּדִי בְּבֵת אַחַת, פְּסוּלָא דְּסִיפָא — שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרוּץ כְּעוֹמֵד. פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה מְנִי — רַבָּנן הִיא, דְּאָמְרִי: פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה אָמְרִינָן לְבוֹד, שְׁלֹשָׁה לֹא אָמְרִינָן לְבוֹד. אִימָא סִיפָא: כֹּל שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה —

אַתָּא

שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה וּמִג' וְעַד ד' כּוֹי סִיפָא גּוּפָה הִיא וְכוּל לְהַקְשׁוֹת דְּלֹא אֶתִּיא כְּרַבָּנן כְּדַקְאָמַר הֲש"ס מְדָלָא מַתִּיר עוֹמֵד שְׁלֹשָׁה כְּנָגְדוֹ וּכְרַשְׁב"ג גָּמִי לֹא אֶתִּיא מְדַקְאָמַר וְצְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה כְּמִלּוּאוֹ וּלְרַשְׁב"ג אִפִּי' יוֹתֵר מִמִּלּוּאוֹ אִין בְּכָךְ כְּלוּס בֵּינוּ דְּלִיכָא ד' כְּלָבוֹד דָּמִי אֶלָּא כֶּךָ דְּכָךְ הֲש"ס שְׁמַתְחִיל הָשִׂיא מְרִישָׁא כְּשִׁיכּוּל וּכְה"ג אִיכָא פ' פִּירָה (שְׁבֵת ד' לט:). גָּמִי חֲמִין שְׁהוּחִמוּ בְּשֵׁבֶת:

עין משפט
גור מצוה

א מו"י פז' מהל' כלאים הל' טו, טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' מה:
 ב מו"י פז' מהל' כלאים הל' טו, טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' מ:

כֶּה גָּמִי צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה בְּמִלּוּאוֹ הִיא בְּצִיר מִמִּלּוּאוֹ שְׁרִי: נִפְרָצָה בְּיוֹתֵר מִי' אֲסוּר וְאַפִּי' כֵּלוּ עוֹמֵד: הֵיוּ שָׁם קֻנִּים הַדּוֹקְרָנִין מִשְׁפִּין בְּדָקֵר גְּעוּצִין בְּאֶרְזַן וְעֵשֶׂה לָהֶן פִּאָּה קְלוּעָה מְלַמַּעְלָה מִנֵּה לָזֶה: אִפִּי' בְּיוֹתֵר מִעֲשָׂר אַמּוֹת מִתָּר דְּצִנְרַת הַפְּתַח מֵהִינָּא בְּכָללִים אִף לְיוֹתֵר מִעֲשָׂר: מֵאִי מְלוּאוֹ נִכְנָס וְיוֹצֵא וְהֵכִי מִשְׁמַע בְּרִיתָא כָּל שֶׁהוּא ג' וּמִג' וְעַד ד' צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה מְלוּאוֹ נִכְנָס וְיוֹצֵא שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרוּן כְּעוֹמֵד בְּנִכְנָס וְיוֹצֵא דְּהִנֵּה לִיָּה פְּרוּן מִרְבָּה וְאִם הִיא פְּרוּן מִרְבָּה עַל הָעוֹמֵד אִף כְּנָגֵד הָעוֹמֵד אֲסוּר הוֹאִיל וְהִקָּף בְּדָבָר שְׁאִינוּ חֲשׁוּב שְׁאִין כּוֹ רַחַב ד': אִיזִי דְּתִנָּא רִישָׁא פְּרוּן מִרְבָּה עַל הָעוֹמֵד אֲסוּר דְּלֹא סָנִיא דְּלֹא קִתְנִי לֶה לְגַלּוּי אֲמִלּוּאוֹ דְּלֹא מִצְמָס קִאָּמַר דִּקִּמ"ל הִיא כְּעוֹמֵד מִתָּר אִף כְּנָגֵד הַפְּרוּץ: תִּנָּא סִיפָא עוֹמֵד מִרְבָּה עַל הַפְּרוּץ אַע"ג דְּלֹא אֲצַטְרִיךְ לִיָּה דְּהִיא מְנוּפָּה שְׁמַעַת מִנֵּה דְּאִפִּי' יֵשׁ עוֹמֵד בְּפְרוּן שְׁרִי מִדְּתִנָּא לִיָּה שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרוּן כְּעוֹמֵד וְתִרְצִינוּ לֶה בְּנִכְנָס וְיוֹצֵא הִיא בְּצִמְצוּם שְׁרִי וּכ"ס עוֹמֵד מִרְבָּה עַל הַפְּרוּן אֶלָּא מִשּׁוּם רִישָׁא תִנָּא סִיפָא וְלֹא מִשּׁוּם לְמַדָּק מִנֵּה הִיא בְּפְרוּן אֲסוּר: רִישָׁא לְרַב הוּנָא לֹא קִשְׁיָא אִיזִי דְּבָעִי לְמַתְנִי סִיפָא עוֹמֵד מִרְבָּה עַל הַפְּרוּן מִתָּר דְּלֹא סָנִי דְּלֹא קִתְנִי לֶה דִּקִּמ"ל הִיא בְּפְרוּן אֲסוּר: תְּנִי גָּמִי רִישָׁא פְּרוּן מִרְבָּה עַל הָעוֹמֵד אַע"ג דְּלֹא אֲצַטְרִיךְ דְּהִיא אִפִּי' כְּעוֹמֵד גָּמִי אֲסוּר: בְּשִׁלְמָא לְרַב פִּפְּא דְּאָמַר פְּרוּן כְּעוֹמֵד מִתָּר: מִשּׁוּם הֵכִי לֹא עָרִיב ג' בְּהִזִּי פָּחוֹת מִג' וּלְמַתְנִי כָּל שֶׁהוּא פָּחוֹת מִג' וּג' צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה ג' דְּלֹא מְצִי לְמִימַר צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה ג' דְּבִינוּ דְּעוֹמֵד ג' לֹא אֲכַפֵּת לָן אִי פְּרוּן גָּמִי ג' דְּהִיא פְּרוּן כְּעוֹמֵד מִתָּר וּמִשּׁוּם הֵכִי אֲכַפְסָקָה לְאִתְּנִיָּה גָּמִי פָּחוֹת מִד' לְמִיתְנָא כֶּה בְּמִלּוּאוֹ דְּלִהֲוִי מִשְׁמַע בְּנִכְנָס וְיוֹצֵא: אֶלָּא לְרַב הוּנָא דְּאָמַר פְּרוּן כְּעוֹמֵד אֲסוּר אִפִּי' כְּנָגֵד הָעוֹמֵד: לְעַבֵּר ג' בְּהִזִּי פָּחוֹת מִג' וּלְתִנִּי צְרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לָזֶה ג' טַפְחִים: מִשּׁוּם דְּלֹא דָּמִי פְּסוּלָא דְּפָחוֹת מִג' לְפְּסוּלָא דְּג' דְּפְּסוּלָא דְּפָחוֹת מִג' לֹא הֵו מְצִי לְמַתְנִי בְּפְרוּן מִרְבָּה עַל הָעוֹמֵד דְּכָל כְּמָה דְּלֹא הֵו פְּרוּן ג' אַע"ג דְּעוֹמֵד טַפַּח וּפְרוּן טַפְחִים כֶּשֶׁר וּמִכִּי מִטָּא פְּרוּן לְשִׁלְשָׁה אֲשַׁמְעִי דְּבִהֵבִי מִקְרִי פְּרוּן מִשּׁוּם דְּחִדָּקֵר גָּדִי: פְּסוּלָא דְּסִיפָא הִיכָא דְּעוֹמֵד ג' לֹא מְכַסֵּל מִשּׁוּם דְּקוֹר גָּדִי דְּאִי הִנֵּה עוֹמֵד מִרְבָּה לֹא הִנֵּה חִישְׁינָן לְגָדִי אֶלָּא מִשּׁוּם מֵאִי מְפָסִיל בְּפְרוּן ג' מִשּׁוּם דְּהֵו פְּרוּן כְּעוֹמֵד וְתָנָא לֶאֱגִמְרִי מְדוּת דְּמַחְצָה קִאָּתִי וּמִכִּי מְצִי לְחַדּוּשִׁי טַעְמָה וּמַתְלִיָּה בְּפְסוּלָא אַחֲרִינוּא תִּנָּיָה: פָּחוֹת מִג' מִנִּי רַבָּנָן הִיא מְדַקָּא מְפֻלָּג בֵּין פָּחוֹת מִג' לִג' ש"מ רַבָּנָן הִיא דְּמַפְלְגִי גָּמִי בֵּין פָּחוֹת מִג' לִג': אִימָא סִיפָא כָּל שֶׁהוּא ג' וּמִג' וְעַד ד' מְדַקָּא מְפֻלָּג בֵּין פָּחוֹת מִד' לד' דְּקִאָּמַר פָּחוֹת מִד' אִם פְּרוּן יֵתֵר עָלֵיו אִף כְּנָגֵד הָעוֹמֵד אֲסוּר וד' גּוּפָה קִתְנִי סִיפָא דְּמַתִּיר כְּנָגְדוֹ וְאִף עַל גַּב דְּפְרוּן יֵתֵר עָלֵיו ש"מ רַבָּן שְׁמַעוֹן בָּן גַּמְלִיאֵל הִיא:

טע:

עין משפט
גד מצוה

א מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ה:

ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ה:

ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ה:

ד מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יב, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' ש סעי' א:

ה מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יב, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' ש סעי' א:

וְהִלְכְתָּא בְּרֵב פָּפֹא אין לתמס דהכא קי"ל פרין ענומד מתר וכפ"ב דחלין

(ר' כט.) מסיק לכ"ע מחצה על מחצה

אינו כרב ומימי עלה הויא דתגור וקכא לא מייתי לה נסמא נס לחלק בין מחנות לאסור וגמאה:
א"י מוקי לה בי מצעי הוה לה עומד מרבה על הפרוץ מב' רוחות ולא הנה ליה עומד משום דאתי חנכא דהאי גיסא ומהאי גיסא ומבטל לה לעלאי וקשה להשר מקוצי דאפתי געביד פחות מג' וחקל משהו ופחות מג' נחצי וחקל משהו וקמה לי ופחות מג' וחקל חצי טפח ומשהו ולמה לי עביו יתר על טפח נסמא בעגון זה אתי למטעי:

מבוי פרק ראשון עירובין

וְהִלְכְתָּא בְּרֵב פָּפֹאנ וכו' כלומר עד ד' ולא ד' בכלל דהא תנא בבא אחריתי כל שהוא ד' ומד' עד י' אמתו לתאן לרשכ"ג דהא מפליג נמי בין פחות מד' לר' ה"ג דאיי רבנן מנ' ועד ד' ב'תמיס היכי מפלג ד' מג' דקתני עד ולא עד בכלל דתני סיפא כל שהוא ד' כו' הא לרבנן ג' ד' חד הוא:
הני מלי למעלה פעין קורה: מתני' הוא: הני חבלים אשורא שחנתה בבקעה קאי: זה למעלה מזה על גבי יתדות סביב מן התחתון לקרקע פחות מג' והוי כלו עומד דכלבד דמי וממנו לאמצעי פחות מג' דרי ששה עומד פחות ב' משהוין בשני האוירין ומאמצעי לעלין פחות משלשה דרי בשלשה אוירין תשעה עומד פחות שלשה משהוין:
שעור גבי הסבלים יותר על טפח שלשה משהוין כדי שיהו הכל עשרה טפחים: ומקופין **בָּקָנים** געניס ועומדים זו היא מחצה של שתי חבל של חבלים הויא מחצה של ערב:
בשׂיירא דבריו הקלו אלני שאין צריכים אלף או שתי או ערב שתי כגון קנים ערב כגון חבלים חבל לגיחוד לא הקלו עד שיהא פה שתי וערב:
כל מחצה שאינה כו' רבי יוסי פליג עליה דאבנה דמתניתין וקאמר דאפילו לשורא בעינן שתי וערב:
אחד משני דברים או שתי או ערב:
גמ' דרי אמרו עומד מרבה על הפרון בשתי הוי עומד אע"ג דאירא פרצות דמתן לעיל ולא יהו פרצות יתרות על הבגון וסתם פלי בהמה של שתי הוא שעומד על גבי חרקה:
בשׂרב מאי מחבלים דמתני' ליכא למילף הכשירה דהתם פלו עומד הוא דכלבד דמי:
לעבד אויר האחד פחות משלשה וחקבל משהו וכן שני דהוי להו ששה עומד והאויר השלישי פחות מארבעה וחקבל משהו ותתבשר פרצת הד' בעומד של ששה:
שהגזיזים בוקעין פה ולאפלו למעלה ממנו עומד י' טפחים שלמין הא קומא לן מחויה תלויה אינה מתרת:
עלאי ב'אויר השלישי שהוא עליון:
אמי לאירא דמן החבל ולרקייע:
ודאאי גיסא שממנו ולאמצעי דהוי נמי אויר בינו דהוי יותר משלשה ומבטל ליה לחבל ואין כאן אלף ו' תחתונים: ואי מנחי לה באמצעי אין כאן עומד מרבה על הפרון אלף אס כן תצרף שתי רוחות לבטלו:
אלף בינו דלא משפחת לה רב המנונגא דכי קמבעיא ליה:
ושבב פה ד' שלמין למעלה ומשהו למטה:
ואוקמה לה גיסא דמשהו פחות מג' סמוך לקרקע דהשתא הנה לה עומד מרבה על הפרון מרוח אחת ונאורא דהאי גיסא ודאאי גיסא נמי ליכא למימר הואיל ועומד מרבה על האויר דחיתה מפה:
מחצה תלויה משעיא ליה מחצלת עשרה שהגביהה מן הקרקע שלשה או יותר משעיא ליה לרב המנונגא אי מבטל העומד לפרן שמתחתיו הואיל ופחות ממנו או לא:
אלף בנים להסיר למלאות כגון גזזטרא שהיא למעלה מן המים בפרק בוצע משתתפין (לקמן עירובין ד' פז:):
כל מחצות שבת כהנך מחצות רעועות שהן דשתי או דערב קאמר שהתורים לרבים ע"י הדחק:
לא העירוס לגיחוד אי הקוף כהן יותר מבית סאתים ולאף על גב שהקוף לגירה שהרי לדור כהן בלילי שבת הקיפוס מערב שבת הא בית סאתים מיהא דרי:
לתן לתן כל

צרכן דהא קקאמר רבי יהודה בשׂיירא דבריו ולא לגיחוד לתן לו כל צרכו כהנך מחצות קאמר חבל בית סאתים וצאי ידבינן ליה הואיל ולגירה הקפה ובהא שורא עדיפא.
דנהבינן להו כל צרכן:
לחבלים מתר בסקף חבלים אע"פ שאין כאן אלף ערב:
נותנים לו בית סאתים במחצה זו חבל במחצה מעלייתא במה דבעי:
שלא **יהא בית סאתים פגוי** שלא נקיפו יותר מפדי צרכן בית סאתים:
לתן להם כל צרכן הא קקאמר רבי יוסי דמתני' דאינה מחצה אינה מחצה לכל צרכן חבל מחצה היא לבית סאתים לאחד ולבית שש לשורא:

וְהִלְכְתָּא בְּרֵב פָּפֹא אין לתמס דהכא קי"ל פרין ענומד מתר וכפ"ב דחלין
אמתו לרפן שמעון כן גמליאל דאמר:
פחות מארבעה לבוד.
דאי רבנן: משלשה ועד ארבעה?
שלשה וארבעה חד הוא.
אמר אבׁיי: מדרישא רבנן, סיפא נמי רבנן, ומודו רבנן דכל למישרא כנגדו, אי איכא מקום ארבעה — חשיב, ואי לא — לא חשיב.^(כ)
רבא אמר: מדיספא רבן שמעון כן גמליאל, רישא נמי רבן שמעון כן גמליאל. וכי אמר רבן שמעון כן גמליאל אמרינן לבוד — הני מיילי למעלה, אכל למטה, הוה ליה כמחיצה שהגזיזים בוקעין בה — לא אמרינן: לבוד.^(כא)
תא שמע: דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ.
"שרובן", סלקא דעתך! אלא: שריבה בהן פתחים וחלונות מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ.
הא כפרוץ אסור, תיובתא דרב פפא תיובתא.
והילכתא כוותיה דרב פפא.
תיובתא והילכתא? איזן, משום דדייקא מתניתין כוותיה.
דתנן: לא יהיו פרצות יתירות על הבגון.
הא ככנין מותר.^(כב)
מתני' מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה, וזה למעלה מזה, ובלבד שלא יהו בין חבל לחבירו שלשה טפחים. שיעור חבלים ועוביין יתר על טפח, כדי שיהא הכל עשרה טפחים. מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים.
"בשׂיירא דברו, דברי רבי יהודה.
וחכמים אומרים: לא דברו בשׂיירא, אלא בהוה.
"כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב — אינה מחיצה, דברי רבי יוסי יהודה.
וחכמים אומרים: אחד משני דברים.
גמ' אמר רב המנונא אמר רב: הרי אמרו, עומד מרובה על הפרוץ בשתי — הוי עומד.
בעי רב המנונא: בערב מאי? אמר אבׁיי, תא שמע: שיעור חבלים ועוביין יתר על טפח, שיהו הכל עשרה טפחים. ואי איתא — למה לי יתר על טפח?
ליעביד פחות משלשה וחקבל משהו, פחות משלשה וחקבל משהו, פחות מארבעה וחקבל משהו.
ותיסקברא? האי פחות מארבעה היכא מוקים ליה? אי מוקים ליה תתאי, הוה ליה כמחיצה שהגזיזים בוקעין בה. אי מוקים ליה עילאי, אתי אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה.^(כג)
אי מוקים ליה במיצעי, הוה ליה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות. שמצת מינה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות הוי עומד! אלא רב המנונא הכי קא מיבעיא ליה: כגון דאייתי מחצלת דהוי שבצה ומשהו, וחקק בה שלשה, ושבב בה ארבעה ומשהו, ואוקמיה בפחות משלשה.^(כד)
רב אשי אמר: מחיצה תלויה איבעיא ליה.
כדבעא מיניה רבי טבלא מרב: מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה? אמר ליה: אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקלו חכמים במים. מקיפין בקנים וכו'.
בשׂיירא איזן, בׁיחיד לא? והתניא, רבי יהודה אומר: כל מחיצות שבת לא התירו לׁיחיד יותר מבית סאתים.
כדאמר רב נחמן ואיתימא רב ביבי בר אבׁיי: לא נצרכא אלא ליתן להן כל צרכן.
הכא נמי ליתן להן כל צרכן.
היכא איתמר דרב נחמן ואיתימא רב ביבי בר אבׁיי? אהא דתנן: כל מחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה, דברי רבי יוסי ברבי יהודה. ומי אמר רבי יוסי ברבי יהודה הכי? והתניא: אחד יחיד ואחד שׂיירא לחבליים. ומה בין יחיד לשׂיירא? יחיד נותנין לו בית סאתים, שנים נותנין להם בית סאתים, שלשה נעשו שׂיירא ונותנין להן בית שש. דברי רבי יוסי ברבי יהודה.
"וחכמים אומרים: אחד יחיד ואחד שׂיירא נותנין להן כל צרכן, ובלבד שלא יהא בית סאתים פגוי! אמר רב נחמן ואיתימא רב ביבי בר אבׁיי: לא נצרכא, אלא ליתן להן כל צרכן.
"דרש רב נחמן משום רבינו שמואל: יחיד — נותנין לו בית סאתים, שנים — נותנין להו בית סאתים, שלשה — נעשו שׂיירא ונותנין להן בית שש.
שבבבת רבנן ועבדת ברבי יוסי יהודה? **הדר** אוקים רב נחמן אמונא עליה ודרש: דברים שאמרתי לפניהם טעות הן בידי. ברם כה אמרו: יחיד — נותנין לו בית סאתים, שנים — נותנין להן בית סאתים, שלשה — נעשו שׂיירא ונותנין להן כל צרכן.

רישא

מסורת הש"ס

א לעיל יד:

ב לעיל יא.

ג תוספתא כלאים; תוספתא שביעית

ד לעיל י:

ה לקמן מח.; שבת קא; לקמן פז:: לעיל יב.

ו דה סח.; זבחים צד:: בבא בתרא קכז; לקמן קד.

גליון הש"ס

גמ' אמר אבׁיי מדרישא. כעין זה בב"ק דף מ ע"ב:

מסורת הש"ס
א לקמן צנ: ב לקמן צד: תוספתא עירובין: משנה עירובין ג ברכות מ: ד תוספתא עירובין ה בבא קמא פ:
גליון הש"ס
גמ' דר"ה הוא דאמר שבת גורמת. עיין לקמן דף מב ע"א תד"ה וניטלטל:

רִישָׁא רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה דְּקָאָמַר יַחֲדַי בֵּית סְאֵתִיס דְּאִי רַבְּנָן אִפִּי' לַיְחִיד כַּל צִרְכוּ יְהֻבִּינוּ: אִין מִשּׁוּם דְּקָאִי לְבֹשֶׁה בְּשִׁטְתָּה גַבִּי יַחֲדַי קָאָמַר רַבִּי יְהוֹדָה נָמִי דְּאִין נִוְתַנִּין לוֹ אֱלָא בֵּית סְאֵתִיס בְּמַחְצַת שְׁתֵּי אוֹ עֶרְב: שְׁלֵשָׁה בְּחֻמַּשׁ אֶסוּרִין כְּלוּמַר פְּעֻמִּיס ג' אֲנָשִׁיס אֶסוּרִין אֲפֹלוּ בְּחֻמַּשׁ סְאִין וּפְעֻמִּיס שְׁמֵתִירִיס אֲפֹלוּ בְּשִׁבְע: אוֹרְיִתָא נְבִיאִי וּבְתִיבֵי שְׁבוּעָה הוּא: מֵאִי לֹא פִּנּוּי מֵאֲדָם כְּגוֹן שְׁלֵשָׁה שְׁהָקִיפוּ ח' סְאִיס דְּכִי יִהְבֵּת לְכָל חַד בֵּית סְאֵתִיס אֲפִתִּי פֶּשֶׁוּ לְהוּ בֵּית סְאֵתִיס פִּנּוּי בְּלֹא בְּעָלִיס אֲבָל ז' לֹא דְּכִי יִהְבֵּת בֵּית סְאֵתִיס לְכָל חַד לֹא פֶּשֶׁ לִיָּה אֱלָא חַד בֵּית סָאָה בְּלֹא בְּעָלִיס: לֹא פִּנּוּי מַפְלִיס כְּלוּמַר שֶׁשֶׁ בֵּין הַמַּחְצוֹת בֵּית סְאֵתִיס פִּנּוּי שְׁלֹא הָיוּ צְרִיכִין לוֹ וְאִע"ג דְּאִינְהוּ שְׁלֵשָׁה אִם אִין צְרִיכִין אֱלָא לְבֵית סְאֵתִיס וְהָקִיפוּ ד' סְאִין נָמִי בְּטַלִּי מַחְצוֹת: וּמַת אֶחָד מֵהֶן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: וְנִתְוַסְפוּ עָלֵיהֶן בְּשַׁבָּת: שַׁבָּת גּוֹרָמַת שְׁלֵשָׁה וּמַת אֶחָד מֵהֶן הוּאִיל וְגוֹרָמַת שַׁבָּת לְהַתִּיר מִתְרִין הַשֵּׁנִיס אִפִּי' לִר' יְהוֹדָה שְׁנִיס וְהָקִיפוּ יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִיס אִע"פ שְׁנִיתוּסְפוּ עָלֵיהֶן דִּיורִין אֶסוּרִין לְרַבִּי יְהוֹדָה הוּאִיל וּכְשֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת גְּרָמָה לֹאסוּר: דִּיורִין גּוֹרָמִין ג' וּמַת אֶחָד מֵהֶן דְּבַצְרֵי דִיורִין אֶסוּרִין אִם הָקִיפוּ יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִיס שְׁנִיס וְנִתְוַסְפוּ עָלֵיהֶן מִתְרִין דְּאִיבֹא דִיורִין: עֶרְב דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם הִפְתַּח אִם הָיוּ ב' חֲצוֹת וּפְתַח בִּינֵיהֶם וְעֶרְבוּ דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם הִפְתַּח אוֹ אִם הָיוּ ב' חֲנוּיּוֹת וּפְתַח בִּינֵיהֶם דְּעֶרְבוּ עַל דַּעַת הִפְתַּח וְעַכְשָׁו נִסְתַּם בְּשַׁבָּת שְׁנִפְלָה כְּגִידּוּ מַפְלָת: מַהוּ מִי שָׂרִי לֹאשְׁמֹנֶשֶׁ דָּרָה שְׂאָר חֲלוּנוֹת הַפְּחוּתוֹת מִל' שְׁאִין רִאיוֹת לְעֶרֹב כְּדֹאמְרִי בִּפ' חֲלוֹן (לְקַמְן עִירוּבִין דָּף עו:). חֲצֵר שְׁנִפְרָצָה בְּשַׁבָּת: מִשְׁנֵי רִחוּתִיָּה מִפְרָשׁ בְּפֶרֶק כָּל גָּבוֹת (שֵׁס ד' צד:) מֵאִי טַעְמָא נִקֹּט מִב' רִחוּתִיָּה: שְׁנִטְלָה קוֹרְתּוֹ אוֹ לְחִיו בְּשַׁבָּת: מִתְרִין לֹאֻתָּה שַׁבָּת דְּאֹמְרִי הוּאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה: רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר אִם מִתְרִין כּוּי וּמִפְרָשִׁין בִּפ' כָּל גָּבוֹת (שֵׁס ד' צה.) דְּרִי יוֹסִי לֹאסוּר וְהָכִי קָאָמַר כֶּשֶׁם שְׁאֶסוּרִיס לְעִתִּיד לְבֹא כֹךְ אֶסוּרִין לֹאֻתָּה שַׁבָּת אֲלֵמָא לֹא אֹמְרִי הוּאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה כְּדִרְבִּי יַצְחָק: הֵינּוּ תֵּנָא קַמָּא רַבְּנָן קַמָּאִי דְּאֹמְרִי לֹא דָּבְרוּ בְּעִירָא אֱלָא בַּהוּנָה וְלַעוּלָם יַחֲדַי נָמִי מִתֵּר יַחֲדַי נָמִי מִתֵּר דְּמִיָּא דְּשׁוֹרָא דְּבִדְרָךְ וְלֹא בִּישׁוּב וְאֹמְרִי לִיָּה רַבְּנָן אֶחָד מִשְׁנֵי דְּבָרִיס אוֹ שְׁתִּי אוֹ עֶרְב מַחְצָה הִיא אֶחָד יַחֲדַי וְאֶחָד רַבִּיס בֵּין בִּדְרָךְ בֵּין בִּישׁוּב: מִמַּנֵּי? בְּמַחְצָה הַיּוֹצֵאת לַמַּלְחָמָה: מִבִּיאִין עֲצִיס וְאִין חוֹשְׁשִׁין לְגַזֵּל: וּמַלְעָרְב עֲרוּבֵי חֲצוֹת אִם הָקִיפוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ וּמַחְצָה מִפְסָקַת בִּינֵיהֶם וְיֵשׁ שֵׁם פְּתַח אִין צְרִיכִין לְעֶרְב: גַּמ' לַמַּלְחָמַת הִרְשׁוּת סָתַם

מַלְחָמַת רְשׁוּת מַמְלַחְמַת יְהוֹשָׁע וְאִלָּךְ שְׁהִיא הִתָּה מַלְחָמַת מַצְוָה: עֲצִיס יְבִשִּׁיס וְכָל שְׂכָן לַחִיס: עֲשָׂרָה תַּנְאִיס בְּבֹא קַמָּא בִּפ' מַרְבָּה (בְּבֹא קַמָּא דָּף פ:). שְׁיָהוּ מִרְעִין בְּחֻרְשִׁין שְׁיָהֵא כָּל אֲדָם מוֹלִיד בְּהֻמְתּוֹ לִרְעוּת בִּיעֵר עַל חֲבֵרוֹ וְלֹא יִתְפִּיד בְּעַל הַיַּעַר מִשּׁוּם דְּלֹא לְקַצֵּרָה הָאִי: הִבֵּא בְּתַלְוִשִׁין אִע"פ שְׁתַּלְוִסוּם הַבְּעָלִיס לְצִרְכּוֹ לְהַסֵּךְ וְיֵשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם גִּזְל אֲחֵרִיס מִתֵּר לֹאֲנָשִׁי מַחְנָה: מַת מַצְוָה קוֹנֵה מְקוּמוֹ אֶחָד מִי' תַּנְאִין שֶׁהִתְנָה יְהוֹשָׁע הוּא:

מבוי פרק ראשון עירובין

עֶרְב דָּרָה הִפְתַּח נִקְרָא לִר' זְהֵלְכָה כִּרְב הוּנָא דְשַׁבָּת הוּאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה

רִישָׁא רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה וְסִיפֹא רַבְּנָן?! אִין, מִשּׁוּם דְּקָאִי אַבּוּה בְּשִׁיטְתִּיָּה. אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: שְׁלֹשָׁה בְּחֻמַּשׁ — אֶסוּרִין, בְּשִׁבְע מוּתְרִין. אָמְרוּ לִיָּה: אָמַר רַב הָכִי? אָמַר לָהּ: אוֹרְיִיתָא נְבִיאִי וּבְתִיבֵי דְאָמַר רַב הָכִי! “אָמַר רַב אֲשִׁי: מֵאִי קִשְׁיָא? דִּילְמָא הָכִי קָאָמַר: הוּצִרְכוּ לְשֹׁשׁ וְהָקִיפוּ בְּשִׁבְע — אֲפִילוּ בְּשִׁבְע מוּתְרִין. לֹא הוּצִרְכוּ אֱלָא לְחֻמַּשׁ וְהָקִיפוּ בְּשִׁבְע — אֲפִילוּ בְּחֻמַּשׁ אֶסוּרִין. וְאֱלָא הָא דְקִתְנִי: “וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְא בֵּית סְאֵתִיס פִּנּוּי” — מֵאִי לֹא, פִּנּוּי מֵאָדָם? לֹא, פִּנּוּי מַפְלִיס. יֵאִיתְמַר: שְׁלֹשָׁה וּמַת אֶחָד מֵהֶן, שְׁנִיס וְנִתְוַסְפוּ עָלֵיהֶן — רַב הוּנָא וְרַבִּי יַצְחָק, חַד אָמַר: שַׁבָּת גּוֹרָמַת, וְחַד אָמַר: דִּיורִין גּוֹרָמִין.^(א) תַּסְתִּיִּיס דְּרַב הוּנָא הוּא דְאָמַר שַׁבָּת גּוֹרָמַת. דְאָמַר רַבְּה: בְּעֵא מֶרֶב הוּנָא, וּבְעֵא מֶרֶב יְהוּדָה: עֶירַב דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם הִפְתַּח, דָּרָה חֲחֲלוֹן וְנִסְתַּם חֲחֲלוֹן, מַהוּ? וְאָמַר לִי: שַׁבָּת הוּאִיל וְהוּתְרָה — הוּתְרָה. תַּסְתִּיִּיס.^(ב) לִימָא רַב הוּנָא וְרַבִּי יַצְחָק בְּפִלּוּגְתָא דְּרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוֹדָה קַמִּיפְלָגִי? דִּתְנּוּ: חֲצֵר שְׁנִפְרָצָה מִשְׁתִּי רִחוּתִיָּה, וְכּוֹן בֵּית שְׁנִפְרִץ מִשְׁתִּי רִחוּתִי, וְכּוֹן מְבּוּי שְׁנִיטְלוּ קוּרוֹתֵיו אוֹ לְחִיָּיו — מוּתְרִין לֹאֻתָּה שַׁבָּת וְאֶסוּרִין לְעִתִּיד לְבֹא, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אִם מוּתְרִין לֹאֻתָּה שַׁבָּת — מוּתְרִין לְעִתִּיד לְבֹא, וְאִם אֶסוּרִין לְעִתִּיד לְבֹא — אֶסוּרִין לֹאֻתָּה שַׁבָּת. לִימָא רַב הוּנָא דְאָמַר בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יַצְחָק דְאָמַר בְּרַבִּי יוֹסִי? “אָמַר לָהּ רַב הוּנָא: אָנָּא דְאָמְרִי אֲפִילוּ לְרַבִּי יוֹסִי, עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי יוֹסִי הֵתָם — אֱלָא דְלִיתְנָהוּ לְמַחֲיצוֹת, הָכָא — אִיתְנָהוּ לְמַחֲיצוֹת. וְרַבִּי יַצְחָק אָמַר: אָנָּא דְאָמְרִי אֲפִילוּ לְרַבִּי יְהוּדָה, עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הֵתָם — אֱלָא דְאִיתְנָהוּ לְדִיורִין, הָכָא — לִיתְנָהוּ לְדִיורִין. וְחֻכְמִיס אוֹמְרִיס אֶחָד מִשְׁנֵי דְבָרִיס. הֵינּוּ תֵּנָא קַמָּא? אִיפֹא בִּינִיָּהוּ יַחֲדַי בִּישׁוּב. “מִתְנִי” אֲרַבְּעָה דְבָרִיס פְּטָרוּ בְּמַחְנָה: מְבִיאִין עֲצִיס מַפְל מְקוֹם, וּפְטוּרִין מִרְחִיצַת יְדִיס, וּמִדְמֵאִי, וּמִלְעָרַב.^(ג) גַּמ' תְּנּוּ רַבְּנָן: מַחְנָה הַיּוֹצֵאת לַמַּלְחָמַת הִרְשׁוּת מוּתְרִין בְּגִזְל עֲצִיס יְבִשִּׁיס. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמַר: אַף חוּנִין בְּכָל מְקוֹם. וּבְמְקוֹם שְׁנִהָרְגוּ שָׁם נִקְבְּרִין.^(ד) מוּתְרִין בְּגִזְל עֲצִיס יְבִשִּׁיס. הָאִי תַקְנִתָא דִּיהוֹשָׁע הָהּ? דְאָמַר מֶר, עֲשֵׂרָה תַנְאִיס הִתְנָה יְהוֹשָׁע: שְׁיָהוּ מִרְעִין בְּחוּרְשִׁין, וּמִלְקָטִין עֲצִיס מִשְׁדּוּתִיָּהוּ! הֵתָם — בְּהִיזְמִי וְהִיגִי, הָכָא — בְּשֹׁאֵר עֲצִיס. אִי נָמִי: הֵתָם — בְּמַחוּבְרִין, הָכָא — בְּתַלוּשִׁין. אִי נָמִי: הֵתָם — בְּלַחִין, הָכָא — בִּישִׁשִּׁיס. 'רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמַר: אַף חוּנִין בְּכָל מְקוֹם, וּבְמְקוֹם שְׁנִהָרְגִיס שָׁם נִקְבְּרִיס. פְּשִׁיטָא, מַת מַצְוָה הוּא, וּמַת מַצְוָה קוּנָה מְקוּמוֹ! 'לֹא צְרִיכָא, אַף עַל גַּב

דְּאִית

דִּתְנִיא כְּתוּבָה בְּפֶרֶק הָדָר (לְקַמְן עִירוּבִין ד' ע:). כָּל שְׁהִתֵּר לְמַקְצַת שַׁבָּת כּוּי וְאִין לוּמַר דְּרַבִּי יַצְחָק יַעֲמִיד הַבְרִיתָא אֲלֻבָּא דְּרַבִּי יְהוֹדָה דְּהָא מוּנְקִי נִפְשָׁה אֲפִילוּ כִר' יְהוֹדָה בְּשִׁמְעֵתּוֹ וְאִבִּי נָמִי סְבִירָא לֶה הָכִי בְּפֶרֶק כָּל גָּבוֹת (לְקַמְן עִירוּבִין ד' צג:) וּמִיָּהוּ הִיכָא דְלִיתְנָהוּ לְמַחְצוֹת אֶסוּר דְּמַסִּיק הָכָא אֲנָא דְאֹמְרִי אִפִּי' כִר' יוֹסִי עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי יוֹסִי אֱלָא מִשּׁוּם דְלִיתְנָהוּ לְמַחְצוֹת וְרַב נָמִי פָּסִיק בְּרַבִּי יוֹסִי בְּסוּף פֶּרֶק כָּל גָּבוֹת (שֵׁס) וְכּוֹן שְׁמוּאֵל בְּנִפְרָצָה לִרַה"ר וְאִע"ג דְּרַב פָּסִיק כִר' יוֹסִי אִפִּי בִּאִיתְנָהוּ לְמַחְצוֹת כְּדוּמוּכַח גַּבִּי שְׁתִּי חֲצוֹת וּנְפַל כְּתַל שְׁבִיטֵיהֶם דְּהֶסֶם הָיוּ שְׁפִיר אִיתְנָהוּ לְמַחְצוֹת דְּאִתְּוִי אִיבֹא מַחְצוֹת חִינּוּנוֹת שְׁעַל יִזְיָהוּ וְעֵשָׂה הַחֲצֵר רַה"י וּמִשּׁוּם הָכִי מִיָּיתִי מַחֲצֵר [גְּדוּלָּה] שְׁנִפְרָצָה עַל בְּעִיא דְּרַב הוֹשְׁעִיא בְּפֶרֶק כָּל גָּבוֹת (עִירוּבִין ד' צג:) מ"מ נִקְרָא דְבָהֵא הֵלְכָתָא כִּרְב הוּנָא כְּדְפְרָשִׁית וְנִקְרָא לִר'י שְׁאִם עֲרְבוּ לְצָרָךְ שְׁנִיָּה מִבֵּית לְבֵית וְנִסְתַּם הִפְתַּח בְּשַׁבָּת דְּשָׂרִי כִרְב הוּנָא וְאֲפִילוּ נִסְתַּם בְּאֻמְצַע הַשְּׁבוּע וְאִח"פ נִפְתַּח בְּשַׁבָּת שְׂרִי דְחֹזֵר הָעֶרֹב לְמִקוּמוֹ וְרִאִיָּה מִדְאָמַר בִּפ' הַזֹּרֵק (שַׁבָּת ד' קא:). סְפִינּוֹת קְשׁוּרוֹת זז בְּזוּ מַעֲרָבִין וּמִטְּלָטְלוּן מִזוּ לְזוּ נִפְסְקוּ נְאֻסְרוּ חֲצוּי וְנִתְקַשְּׁרוּ חֲצוּי לְהִתְקַן הִרְאִשׁוֹן וְעוֹד דְּלִמְסַקְנָא דְשִׁמְעֵתּוֹ דְּמוּנְקִי ר' יַצְחָק נִפְשָׁה כִר' יְהוֹדָה וְשָׂרִי אִפִּי' בְּמַבּוּי שְׁנִטְלָה קוֹרְתּוֹ כ"ש דְּיַתִּיר בְּעֶרְבוּ דָּרָה הִפְתַּח דְּהָא בְּפֶרֶק הָדָר (לְקַמְן עִירוּבִין ד' ע:). קָאָמַר כָּל שְׁהִתֵּר לְמַקְצַת שַׁבָּת כּוּי לֹאֻתְנִי עֶרַב דָּרָה הִפְתַּח וְהָ הִפְלָל לֹאֻתְנִי מַבּוּי שְׁנִטְלָה קוֹרְתּוֹ מִשְׁמַע דְּאִי לֹא דִתְנִי זֶה הִפְלָל לֹא הָיוּ שָׂרִינָן מַבּוּי שְׁנִטְלָה קוֹרְתּוֹ אִע"ג דְּהָיוּ שָׂרִינָן עֶרַב דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם וּרִיצַב"א אוֹמַר דְּמַהֲתָם נָמִי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ זְהֵלְכָה כִּרְב הוּנָא דְּהִיאֵא סְגִיא כִּרְב הוּנָא דְקַפַּד אִמְחָצָה טְפִי כְּדֹאמַר הָכָא עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי יוֹסִי כּוּי וְלָהֲכִי אִי לֹא זֶה הִפְלָל לֹא הָיוּ שָׂרִינָן מַבּוּי שְׁנִטְלָה קוֹרְתּוֹ אִע"ג דְּשָׂרִינָן עֶרַב דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם דְּאִילוּ רַבִּי יַצְחָק קַפַּד טְפִי אֲדִיורִין:

קוּרוֹתֵיו אוֹ לְחִיָּיו בְּפִרּוֹשׁ רַשִׁי בְּכַתִּיבַת יְדוּ נִמְצָא כְּתוּב קוֹרְתּוֹ אוֹ לְחִיו וְהָדִין עִמּוּ וְאִע"ג דְּאִלְיָבֹא דְּרַבִּי יְהוֹדָה קוּמִין וְאִשְׁפַּחַת לָהּ לְהִידָה מַבּוּי נִתֵּר בְּשְׁתִּי קוּרוֹת אוֹ שְׁנִי לְחִיס כִּמּוּ בְּמַפְלָשׁ מ"מ לְמָה לִי לְמִנְיַקַּט קוּרוֹתֵיו בִּינּוּ דְּבִקוּרָה אַחַת אוֹ בְּלָחִי אֶחָד

נֶאֱסַר הַמַּבּוּי: הֵתָם בְּמַחְבְּרִיס לְהִיא שְׁנִיָּא נָמִי אִרְצִי בְּהַזְמִי וְהִיגִי דְלֹא הִתְקִין יְהוֹשָׁע אֱלָא הַזְמִי וְהִיגִי הַמַּחְבְּרִיס וְלַחִיס כְּדֹאמַר

בְּהִיא בְּמִרְבָּה (כ"ק דף פא.)

יז.

עין משפט נר מצוה
א מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ה: ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ב: ג מו"י פג' מהל' עירובין הל' כה, טוש"ע או"ח סי' שעד סעי' א: ד מו"י פו' מהל' מלכים ומלחמות הל' יג, סמג עשין קיח: ה מו"י פה' מהל' נזקי ממון הל' ג, טור חו"מ סי' ערד: ו מו"י פו' מהל' מלכים ומלחמות הל' יב: ז מו"י פו' מהל' מלכים ומלחמות הל' יב:

^[1] רִישָׁא רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה דְּקָאָמַר יַחֲדַי בֵּית סְאֵתִיס דְּאִי רַבְּנָן אִפִּי' לַיְחִיד כַּל צִרְכוּ יְהֻבִּינוּ: אִין מִשּׁוּם דְּקָאִי לְבֹשֶׁה בְּשִׁטְתָּה גַבִּי יַחֲדַי קָאָמַר רַבִּי יְהוֹדָה נָמִי דְּאִין נִוְתַנִּין לוֹ אֱלָא בֵּית סְאֵתִיס בְּמַחְצַת שְׁתֵּי אוֹ עֶרְב: שְׁלֵשָׁה בְּחֻמַּשׁ אֶסוּרִין כְּלוּמַר פְּעֻמִּיס ג' אֲנָשִׁיס אֶסוּרִין אֲפֹלוּ בְּחֻמַּשׁ סְאִין וּפְעֻמִּיס שְׁמֵתִירִיס אֲפֹלוּ בְּשִׁבְע: אוֹרְיִתָא נְבִיאִי וּבְתִיבֵי שְׁבוּעָה הוּא: מֵאִי לֹא פִּנּוּי מֵאֲדָם כְּגוֹן שְׁלֵשָׁה שְׁהָקִיפוּ ח' סְאִיס דְּכִי יִהְבֵּת לְכָל חַד בֵּית סְאֵתִיס אֲפִתִּי פֶּשֶׁוּ לְהוּ בֵּית סְאֵתִיס פִּנּוּי בְּלֹא בְּעָלִיס אֲבָל ז' לֹא דְּכִי יִהְבֵּת בֵּית סְאֵתִיס לְכָל חַד לֹא פֶּשֶׁ לִיָּה אֱלָא חַד בֵּית סָאָה בְּלֹא בְּעָלִיס: לֹא פִּנּוּי מַפְלִיס כְּלוּמַר שֶׁשֶׁ בֵּין הַמַּחְצוֹת בֵּית סְאֵתִיס פִּנּוּי שְׁלֹא הָיוּ צְרִיכִין לוֹ וְאִע"ג דְּאִינְהוּ שְׁלֵשָׁה אִם אִין צְרִיכִין אֱלָא לְבֵית סְאֵתִיס וְהָקִיפוּ ד' סְאִין נָמִי בְּטַלִּי מַחְצוֹת: וּמַת אֶחָד מֵהֶן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: וְנִתְוַסְפוּ עָלֵיהֶן בְּשַׁבָּת: שַׁבָּת גּוֹרָמַת שְׁלֵשָׁה וּמַת אֶחָד מֵהֶן הוּאִיל וְגוֹרָמַת שַׁבָּת לְהַתִּיר מִתְרִין הַשֵּׁנִיס אִפִּי' לִר' יְהוֹדָה שְׁנִיס וְהָקִיפוּ יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִיס אִע"פ שְׁנִיתוּסְפוּ עָלֵיהֶן דִּיורִין אֶסוּרִין לְרַבִּי יְהוֹדָה הוּאִיל וּכְשֶׁנִּכְנְסָה שַׁבָּת גְּרָמָה לֹאסוּר: דִּיורִין גּוֹרָמִין ג' וּמַת אֶחָד מֵהֶן דְּבַצְרֵי דִיורִין אֶסוּרִין אִם הָקִיפוּ יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִיס שְׁנִיס וְנִתְוַסְפוּ עָלֵיהֶן מִתְרִין דְּאִיבֹא דִיורִין: עֶרְב דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם הִפְתַּח אִם הָיוּ ב' חֲצוֹת וּפְתַח בִּינֵיהֶם וְעֶרְבוּ דָּרָה הִפְתַּח וְנִסְתַּם הִפְתַּח אוֹ אִם הָיוּ ב' חֲנוּיּוֹת וּפְתַח בִּינֵיהֶם דְּעֶרְבוּ עַל דַּעַת הִפְתַּח וְעַכְשָׁו נִסְתַּם בְּשַׁבָּת שְׁנִפְלָה כְּגִידּוּ מַפְלָת: מַהוּ מִי שָׂרִי לֹאשְׁמֹנֶשֶׁ דָּרָה שְׂאָר חֲלוּנוֹת הַפְּחוּתוֹת מִל' שְׁאִין רִאיוֹת לְעֶרֹב כְּדֹאמְרִי בִּפ' חֲלוֹן (לְקַמְן עִירוּבִין דָּף עו:). חֲצֵר שְׁנִפְרָצָה בְ

יז:

עין משפט גזר מצוה
א מו"י פה' מהל' אבל הל' ח, סמג לאוין רלה, טוש"ע יו"ד סי' שעד סעי' ג: ב מו"י פה' מהל' טומאת מת הל' ז: ג מו"י פה' מהל' נזקי ממון הל' ג, טור חו"מ סי' ערד, ש"ע יו"ד סי' שסד סעי' ג: ד מו"י פה' מהל' טומאת מת הל' ז: ה מו"י פה' מהל' נזקי ממון הל' ג, טור חו"מ סי' ערד, ש"ע יו"ד סי' שסד סעי' ג: ו מו"י פה' מהל' ברכות הל' ג: ז מו"י פה' מהל' מלכים ומלחמות הל' יג: י מו"י פה' מהל' מלכים ומלחמות הל' יג: יא מו"י פה' מהל' עירובין הל' ג, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ב: יב מו"י פה"ז מהל' שבת הל' א, סמג לאוין סה: יג מו"י פו"ז מהל' שבת הל' כז: יד מו"י פו"ז מהל' שבת הל' כז: טו מו"י פו"ז מהל' שבת הל' כז: טז מו"י פו"ז מהל' שבת הל' כט: יז מו"י פו"ז מהל' שבת הל' כט:

מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה עַכְשָׁיו לֹא נִהְגוּ בַּמִּים אַחֲרוֹנִים דִּלְכָן מִלַח סְלוֹמִית מַצִי בִּיעִינּוּ אִי נִמְי לְפִי דְאִית לִיה קוֹבְרִין שְׁנַשׁ שְׁאִין אִנוּ רְגִילִים לִטְבֹּל אֲצַבְעוּמִינוּ בְּמַלַח אַחַר רְכִילֵה: **וְאֵת** אַכְסֵנְיָא דְמַאי פ"ה וַיִּשְׁרָאֲלִים הֶס מֵימָה בִּירוּשְׁלָמִי אִיכָא פִלְגְתָא דְאִיכָא דְמוֹקִי לֶה בְּנִבְרִים וְאִפ"ה אֲצַטְרִיךְ לֹאשְׁמוֹעִינָן דְמַאכִילִין אוֹתָם דְמַאי דְטַבֵּל אֶסוּר בְּהִנָּאה וּבְדַמְאי הֶקְלוּ: **אָמַר** רַב הוּנָא **תְּנָא בֵּית שְׁמַאי** אוֹמְרִים לֹא שְׁנָךְ פֶּאן לְהַקְשֹׁת וְכִי טַעֲמָא דב"ס אִתָּא לֹאשְׁמוֹעִינָן דְקמ"ל דְאִי מַשְׁבַּחַת תִּנָּא דְאִמַר אִין מַאכִילִין לֹא תַחוּשׁ לֶה דב"ס הֵא וְכֵס"ג אִמְרִי בְּפִרְק בְּתֵרָא בְּתֵרָא דִּבְמִוִּת (דף קכב.): **אֵל** תִּפְנוּ אֶל הָאֲבֹת הַכִּי נִמְי דְלָא לָמִי וּא"ת אִין הַכִּי נִמְי דְהָא לֹאֹו שְׁאִין בּוּ מַעֲשֶׂה הֵא וַי"ל דְּפִרְיִךְ לְמ"ד לִקְוִן עָלָיו אִי נִמְי עֲקוּמִת שְׁפִתָּיו הֵי מַעֲשֶׂה: **לָאוּ** שְׁנִיתוּ לְאַזְהַרַת מִיתַת ב"ד פ"ה בְּמֹו אֵל יוֹצֵא הֵא וְנִפְקָא לָן הוֹצֵאֶה מִרְשִׁית לְרִשִׁית מִנֶּה וּמַשְׁנִי אֵל יֵצֵא בְּתִיב וְאִין פֶּאן לָשׁוֹן הוֹצֵאת מַשׁוּי וְקָשָׁה לְפִי מַה צְרִיךְ כָּלִל לְהַפִּיר דְהֵי לֹא שְׁנִיתוּ לְאַזְהַרַת מִיתַת ב"ד בִּינָן דְמַקְשָׁה מִכַּח דְּבַעֵי לְמִימַר דְלִמְי קִרָא לְהוֹצֵאֶה וְלֹא לְתַחוּמִין וְעוֹד מַה מַקְשָׁה ר' יוֹנָתָן וְהָא ר' עֲקִיבָא ס"ל תַּחוּמִין דְאִזְרִיקָא וְנִפְקָא לִיה בְּמִי שְׁהוֹצִיאֻהוּ (לְקַמָּן עִירוּבִין דף נא.) מֵאל יֵצֵא וְאֵס בָּא ר' יוֹנָתָן לומר דְמַסְתַּבֵּר כמ"ד דְרַבֵּנָן עַל זֶה לֹא הִיָּה חוּלְק רַב אֲשֵׁי דְהָא בְּכָל דְּכִתָּא פִּשְׁטָא לִיָּה לְהַשִּׁיב דְּעִרְבִי תַּחוּמִין דְרַבֵּנָן בְּדִאִמַר בְּפִרְק כִּכִּל מַעֲרָבִין (עִירוּבִין דף לז:) דא"ל דְּבָא לְרַב נַחֲמָן מֵאֵן הֵאֵי תִנָּא דְאִפְלוּ בְּדִרְבֵּנָן לִית לֶה בְּרָרָה וּבְפִרְק מִי שְׁהוֹצִיאֻהוּ (עִירוּבִין דף מו.) א"ל דְּבָא לְאַפְּי מַגְדִּי עִרְבִי תַּחוּמִין דְרַבֵּנָן מַה לִּי יוֹחִיד בְּמָקוֹם רַבִּים כו' וְעוֹד דְמַשְׁמַע בְּכָל דְּכִתָּא דְהוֹצֵאֶה בְּתִיב בַּה בְּשִׁבְת דְּבִפְר' בִּיצַר צוֹלִין (פֶּסְחִים דף פה:) אִמְרִי הַמּוֹצִיא בִּשְׂר פֶּסַח מִסְבִּירָה לְתַבִּירָה אִינוּ חִיב עַד שְׁנִינַח הוֹצֵאֶה בְּתִיב בַּה בְּשִׁבְת וְלֹא מַצִינוּ לָשׁוֹן הוֹצֵאֶה בְּשִׁבְת אֵלֹא מֵהֵאֵי קִרָא דְאֵל יֵצֵא אִישׁ וּבְפִרְק קַמָּא דְהוֹרִיֹות (דף ז.) יֵש סְפָרִים דְנִרְכְּסִי בְּהִלָּא וְהָא הוֹצֵאֶה בְּתִיב אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְקוֹמָו וְנִרְחָה לְפָרֵשׁ דְבִין ר' יוֹנָתָן וּבִין רַב אֲשֵׁי נִפְקָא לְהוּ הוֹצֵאֶה מֵאל יֵצֵא בְּדַמַשְׁמַע בְּכָל מָקוֹם וְהַכִּי מַשְׁמַע פִּשְׁטוֹי דְקִרָא שָׁאֵל יֵצֵא בְּשִׁבְת עִס בְּלִי לְלַקֵּט אֵת הֶסָן בְּדָרָךְ שְׁעוּשִׁין בְּחוּל וְסָבַר ר' יוֹנָתָן אִפְּי לְמ"ד תַּחוּמִין דְאִזְרִיקָא לֹא לָקִי דְבִינָן דְמֵהֵאֵי קִרָא נִמְי נִפְקָא לָן אֶסוּר הוֹצֵאֶה דְהֵי מִיתַת ב"ד וְרַב אֲשֵׁי מַשְׁנִי מִי בְּתִיב אֵל יוֹצִיא דְהֵי עֵקֶר קִרָא בְּהוֹצֵאֶה דְאִוּ וְדִאִי לֹא הִיָּי לִוקִין עָלָיו אַע"ג דְלַתַּחוּמִין נִמְי אִתִּי אֵל יֵצֵא בְּתִיב

וּבִינָן דְעַקְרָו בְּלָשׁוֹן יוֹצִיאֶה לִוקִין עָלָיו אַע"ג דְאִתִּי נִמְי לְאֶסוּר הוֹצֵאֶה וְאַע"ג דְהוֹצֵאֶה נִפְקָא לָן בְּרִישׁ הוֹזִירָק (שְׁבִּת דף צ:) מוֹנִפְלָא הָעִס מֵהֵבִיא אֲצַטְרִיךְ תְּרִי קִרָאִי חַד לְהוֹצֵאֶת עֵי וְחַד לְהוֹצֵאֶת בְּעַל הַבֵּית וּמַשׁוּם דְהוֹצֵאֶה מְלֹאכְה גְרוּעָה הִיא אֲצַטְרִיךְ תְּרִי קִרָאִי בְּדַפְרִשִׁית בְּשִׁבְת (דף ב. ד"ה פִּשְׁטו) וְהָא דְמַשְׁמַע הָכָא דְאִי הִיָּה עֵקֶר קִרָא בְּהוֹצֵאֶה בְּמֹו בַּתַּחוּמִין לֹא הִיָּה לָקִי לְכֵלִי עֲלִמָא אַע"ג דְבַתַּחוּמִין לִיבָא מִיתַה וּבִמְרַבָּה (ב"ק דף עד:) גְבִי עֵדִים שְׁהִכְחָשׁוּ בְּגַפָּם וּלְבִסּוּף הוֹמּוּ מַשְׁמַע דְלִוקִין לְמֵאֵן דְאִמַר אִין נִהְרְגִים מַשׁוּם דְלֹא חֲשִׁיב לֹאֹו שְׁנִיתוּ לְאַזְהַרַת מִיתַת

בֵּית דִין נָשָׁס מְפָרֶשׁ: **מִתְנִי'** עוֹשִׂין אַרְבַּעַה דִּיּוּמָדִין וְהָא דְאִמַר לְעִיל (עִירוּבִין דף טו:) הַכִּי אֲלַמְרָה רַחֲמֵנָא לְמַשָּׁה לֹא תִפְרֹךְ רַבָּה הִינוּ הִיכָא דְלִיכָא שָׁס ד' מַחִיצוֹת כִּי הִכָא

דְהוֹאִיל וְאִיכָא בְּכָל צַד אִמָּה מִכָּאן וְאִמָּה מִכָּאן חֲשִׁיב פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לִיָּה דְהָא גְבִי עֵמוּנִי הַחֲצֵר פִּרְשׁ בְּרִישׁ מַס' דְאִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מְדֹאזִיר'. ת"י] **וּבִיבִינָהוּ** בְּמֵלֵא שְׁתֵּי רִבְקוֹת לֹא סָגִי בְּהָךְ פִּלְגְתָּא וְאֲצַטְרִיךְ דְלְעִיל דְמַהֲנִי פִּשְׁטוּין לר"מ וְלֹא אִמְרִי' אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לִיָּה. ת"י]:

מבוי פרק ראשון עירובין

דְאִית לִיה קוֹבְרִין שְׁנַשׁ

^(א)דְאִית לִיה קוֹבְרִין, דְתִנְנָא: אִיזְהוּ מַת מַצֹּוה? כֹּל שְׁאִין לוֹ קוֹבְרִין. קוֹרָא וְאַחֲרִים עוֹנִין אוֹתוֹ — אִין זֶה מַת מַצֹּוה.

^(ב)וּמַת מַצֹּוה קִנָּה מְקוּמוֹ? וְהִתְנַנָּא: הַמוֹצֵא מַת מוּטָל בְּסִרְטָיָא — מְפַנֶּיהוּ לִימִין אֶסְרְטָיָא אוּ לְשִׁמְאֵל אֶסְרְטָיָא.

שְׂדֵה בּוֹר וּשְׂדֵה גִיר — מְפַנֶּיהוּ לְשְׂדֵה בּוֹר. שְׂדֵה גִיר וּשְׂדֵה זֶרַע — מְפַנֶּיהוּ לְשְׂדֵה גִיר. הִיּוּ שְׁתֵּיהֶן גִּירוֹת, שְׁתֵּיהֶן זְרוּעוֹת, שְׁתֵּיהֶן בּוֹרוֹת — מְפַנֶּהוּ לְכָל רוּחַ שְׂרִירָה! "אָמַר רַב בִּיבִי: הֵכָא בְּמַת מוּטָל עַל הַמִּיצַר עֲסָקִינוּ. מַתוּד שְׁנִיתָנָה רְשׁוּת לְפָנוּתוֹ מִן הַמִּיצַר — מְפַנֶּיהוּ לְכָל רוּחַ שְׂרִירָה.

^(א)וּפִטוּרִין מִרְחִיצַת יָדִים. אָמַר אֲבִי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא מַיִם רִאשׁוֹנִים, אֶבֶל מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה. אָמַר רַב חֲיִיא בַר אֲשִׁי: מְפַנֶּי מָה אֲמָרוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה? מְפַנֶּי שְׁמַלַח סְדוּמִית יֵשׁ, שְׁמַסְמָא אֵת הָעֵינִים. אָמַר אֲבִי: וּמַשְׁתַּכְחָא פְקוּרְטָא בְּכוּרָא. אָמַר לִיָּה רַב אַחָא בְרִיה דְרַבָּא לְרַב אֲשִׁי: כְּיִיל מִילְחָא, מַאי? אָמַר לִיָּה: [הָא] לֹא מִיבַעֲיָא.^(א) וּמְדַמְאִי. דְתַנּוּ: מַאכִילִין אֵת הָעֵנִיִים דְמַאי וְאֵת אַכְסֵנְיָא דְמַאי. אָמַר רַב הוּנָא: תְּנָא, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין מַאכִילִין אֵת הָעֵנִיִים דְמַאי וְאֵת אַכְסֵנְיָא דְמַאי, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מַאכִילִין אֵת הָעֵנִיִים דְמַאי וְאֵת אַכְסֵנְיָא דְמַאי. "וּמִלְעָרַב. אָמְרִי דְבִי רַבִּי יִנְאִי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא עִירוּבִי חֲצִירוֹת, אֶבֶל עִירוּבִי תַּחוּמִין חֲיִיבִין. "דְתַנִּי רַבִּי חֲיִיא: לִוקִין עַל עִירוּבִי תַּחוּמִין דְּבַר תוֹרָה. מַתְקִיף לֶה רַבִּי יוֹנָתָן: וְכִי לִוקִין עַל לָאוּ שְׁבִי"אַל"? מַתְקִיף רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב: אֶלָּא מַעַתָּה דְכְתִיב: "אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאוֹבוֹת וְאֵל הַיְדְּעוֹנִים", הַכִּי נִמְי דְלָא לְקִי?!" רַבִּי יוֹנָתָן הַכִּי קִשְׁיָא לִיָּה: לָאוּ שְׁנִיתוּ לְאַזְהַרַת מִיתַת בֵּית דִין. וְכָל לָאוּ שְׁנִיתוּ לְאַזְהַרַת מִיתַת בֵּית דִין — אִין לִוקִין עָלָיו. אָמַר רַב אֲשִׁי: מִי בְתִיב "אַל יוֹצִיא"?" "אַל יֵצֵא" בְּתִיב.

הִדְרוּ עֲלֶהּ מְבוֹי

פִּסְיוּ לְבִירָאוֹת. אַרְבַּעַה

דִּיּוּמָדִין נִרְאִין בְּשִׁמוּנָה, דְבִרִּי רַבִּי יְהוּדָה. **רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר:** שְׁמוּנָה נִרְאִין בְּשָׁנִים עֲשָׂר — אַרְבַּעַה **דִּיּוּמָדִים וְאַרְבַּעַה פְּשוּטִין**.^(א) גּוֹבְהָן עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְרוֹחְבָן שִׁשָּׁה וְעוּבָבִים כָּל שְׁהוּא. וּבִיבִינָהוּ בְּמֵלֵא שְׁתֵּי רִבְקוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ בָּקָר, דְבִרִּי רַבִּי מֵאִיר. **"רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר:** שֶׁל אַרְבַּע, קְשׁוּרוֹת וְלֹא מוּתָרוֹת, אַחַת נִכְנָסַת וְאַחַת יוֹצֵאת. "מוּתָר לְהַקְרִיב לְבָאָר, וּבִלְבָד שְׁתֵּהּא פָּרָה רִאשָׁה וְרוּבָה בַּפָּנִים וּשְׁוֹתָה. "מוּתָר

לְהַרְחִיק

וּלְעֵשׂוֹת הַהָקֵף חָצֵר: וּבִלְבָד שְׁתֵּהּא מַשְׁפַּת הַבָּאָר עַד בֵּין הַפָּסוּן כַּדִּי רִאשָׁה וְרַבָּה שֶׁל פָּרָה אֶבֶל בְּצִיר מַהֲכִי לֹא דִלְמָא מִמְשִׁיךְ אַחַר פְּרִתּוֹ וּמִפְּסִין לְגוּלָא חוּץ לְמַחְצֵה וְקָא מִפָּח מִרְשִׁית הַיְחִיד לְרִשִׁית הַרְבִּים:

בֵּית דִין נָשָׁס מְפָרֶשׁ: **מִתְנִי'** עוֹשִׂין אַרְבַּעַה דִּיּוּמָדִין וְהָא דְאִמַר לְמֵאֵן דְאִמַר אִין נִהְרְגִים מַשׁוּם דְלֹא חֲשִׁיב לֹאֹו שְׁנִיתוּ לְאַזְהַרַת מִיתַת

דְהוֹאִיל וְאִיכָא בְּכָל צַד אִמָּה מִכָּאן וְאִמָּה מִכָּאן חֲשִׁיב פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִפְשָׁר דְקוּקָא בְּפִשְׁטוּין דְרַחֲבִי אִמָּה לֹא אִמְרִי' מְדֹאזִיר' דְלֹא אִתִּי אֲזִירָא וּמִבְטַל לְהוּ מַשְׁמַע פִּתַּח: **וְאַרְבַּעַה** פְּשוּטִין וְלִיכָא לְמִימַר הִכָא דְאִתִּי אֲנִרָא דְהֵאֵי גִיסָא וְהֵאֵי גִיסָא וּמִבְטְלִי לִיָּה דְלִגְבִי עוֹלִי רְגִלִים הֶקְלוּ וְאוּקמָא אֲדִאזְרִיקָא: [וְאִ

מסורת הש"ס
א תוספתא עירובין
ב משנה עירובין; לקמן כב:
ג תוספתא עירובין
ד משנה דמאי
ה ברכות סא.
ו ויקרא רבה
ז ברכות סא.
ח שבת צה.; קהלות רבה
גליון הש"ס

גמ' בתחלה עלתה במחשבת. עי' ר"ה דף כז ע"א תוס' ד"ה כמאן מצלי:

שם לא נזרבה אלא למקום חתך.

כעין זה חולין דף סח ע"ב:

רש"י ד"ה בור הרבים וכו' מדכרי

אהדדי. עי' לעיל דף ג ע"א:

תורה אור השלם
אחור וקדם צרפתי ותשת עלי כפכם [תהלים קלט, ה]
ויבן יהוה אלהים את־העלע אש־ללח מוֹ־הָאֵדָם לאשה ויבאָה אֶל־הָאָדָם [בראשית ב, כב]
ויטח את־כַּל־הַיָּקוֹם אֲשֶׁר עַל־פְּני הָאֲדָמָה מֵאֲדָם עַד־הַבְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁחוּ מוֹ־הָאָרֶץ וַיִּשְׁאָר אֲדָמָה וְאֲשֶׁר אֹתָהּ כַּתְּבָה [בראשית ז, כג]
וייצר יהוה אלהים אֶת־הָאָדָם עפר מוֹ־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נֶשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה [בראשית ז, ב]
וַיְכַר וַיַּקְדֵּה בְרָאָם וַיַּכְרֵד אֹתָם וַיַּקְרָא אֶת־שֵׁמָם אֲדָם בְּיוֹם הַקָּרָאָם [בראשית ה, ב]
וְכָל שׁוֹם הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וּכְל־עֹשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם וַיִּקְטַח כִּי לֹא הִסְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אִין לְעֵבֶד אֶת־הָאֲדָמָה [בראשית ה, ה]
ויבָרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וַיְכַר וַיַּקְדֵּה בָרָא אֹתָם [בראשית א, כז]

ונפל יהוה אלהים פרדמה על־הָאָדָם וַיִּשָּׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצַּלְעָתָיו וַיִּסְגֹר בָּשָׂר תַּחֲתָהּ [בראשית ב, כא]

לְהַרְחִיק כָּל שֶׁהוּא כָּל מָה שֶׁבָּלְעוּ לַעֲשׂוֹת הָקָף גָּלוּל: וּבְלַבֵּד שְׁנֵרָבָה בַּפִּסִּין דָּבָל כַּמָּה דְמַרְחִיק מִבּוֹר מִגְדִּיל רֹחַ שְׁעִין דְּיוֹמָה לְדִיוּמָה וְצָרִיד לְהַרְבּוֹת בַּפִּסִּין עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֵין פִּשּׁוּטוֹ לִפְשׁוּט וּבֵין פִּשּׁוּט לְדִיוּמָה יוֹתֵר מִי' חֲמוּת לִר' מֵאִיר אִין מִי"ג חֲמָה וּשְׁלִישׁ לִרְבִי וְהוּדָה: לָנֶהָ וּלְקַרְפֵּף שְׁאִין הָקָפֹן לְדִירָה קַרְפֵּף הָקָף גָּלוּל חוּץ לְעִיר לְהַכְנִים שֵׁם עַצִּים לְאוֹצֵר: אֲבָל אִם הִיא זִיר שֶׁל בַּהֲמוֹת שְׁעוֹשִׁין בַּשְּׂלוֹת הַיּוֹם בָּאִין וְהַיּוֹם בָּאִין כְּדִי לְזַבְּלִי בְּגָלְלִי הַבַּהֲמוֹת: סָהֵר לְבַהֲמוֹת שֶׁל עִיר: מִקְצֵה רַחֲבָה שְׁאֲחוּרִי הַבָּתִּים: וְחֹצֵר שְׁלֶפְנֵי הַבָּתִּים דָּבָל חָצִי הָקָפֹן לְדִירָה הוּא וְהָי פִּשְׁי בִּירְכֹאות גְּמִי הוֹאִיל וּמִמִּינֵהוּן רִאוּיִין לְשִׁתִּית אֲדָם תַּשְׁמִישׁ זִירָה מַעֲלִייתָא הוּא: גְּמִ' חֲבָלִים לְשִׁירָא בְּדִקְעוֹן כַּפ"ק (דף טז:): מְקוֹסִין שְׁלֵשָׁה חֲבָלִים דְּבָלָה עוֹמֵד הוּא אֲבָל פִּסִּין לְשִׁירָא לֹא דְהִי בְּרִין מַרְבָּה וְלֹא הֵתֵר אֲלֹא לְבוֹר מִשּׁוֹם בַּהֲמַת עוֹלִי רְגָלִים בְּדַמְרָשׁ לְקוֹמָן: בּוֹר מִיִּם מְכַנְסִין וְשִׁבְדִי דְּפִסְקִין וּמִשּׁוֹם הִכִּי אִסֵּר חֲטִיף דְּזַמְעִין דְּפִסְקִין מִיֹּא וּבִטְלִי מַחֲצִית וְלֹא הִתְרוּ: פִּשְׁי בִּירְכֹאות אֲלֹא מַפְנִי מִמִּינֵהוּן שֶׁל בַּהֲמַת עוֹלִי רְגָלִים: בָּאֵר מִיִּם חַיִּים וּבִירְכֹאות דְּמַתְּיַתִּין מִקְלָא חֲתָנִי בּוֹרוֹת בְּמִיִּם חַיִּים קֹאמְרִ: בּוֹר הַרְבִּים אִי פִסְקִין מִיֹּא מְקַבְּרִי אֲהֲדִי וְלֹא מַטְלָטְלִי הֵתֵם: בָּאֵר הַיִּחִיד אֲלֹא פִסְקִין מִיֹּא: לְבוֹרוֹת לֹא וְאִפִּילוֹ דְּרַבִּים: מְכַנְסִין דָּלֹא פִסְקִיחָא לֹה דְּאִיבָא בּוֹר הַרְבִּים דְּמַהִּי וְאִיבָא בּוֹר יִחִידִי דָּלֹא מַהִּי לֹא חֲתָנִי: וְאִלֹּן הִכָּא בִירְכֹאות חֲתָנִי בְּטוֹרִין, חוּץ מִן הַדְּיוּפְרָא. מֵאִי דְּיוּפְרָא? אֲמַר עוֹלָא: אִילָן הַעוֹשֶׂה דִּיּו פִירוֹת בִּשְׁנָה. ^(כ)אֲמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: דִּיּו פִרְצוּף פָּנִים הִיָּה לוֹ לְאָדָם הָרָאשׁוֹן, שְׁנַנְפְּרָא: "אֲחֹרֹר וְקָדָם צִרְתַּנִּי". כְּתִיב: "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַעֲלֵעַ וְגוֹ'", רַב וּשְׂמוּאֵל: חַד אֲמַר פִּרְצוּף, וְחַד אֲמַר זָנָב. ^(כ)בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף — הֵיִינוּ דְּכְתִיב "אֲחֹרֹר וְקָדָם צִרְתַּנִּי". אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "אֲחֹרֹר וְקָדָם צִרְתַּנִּי"? בְּדַרְבֵּי אַמִּי, דְּאֲמַר רַבִּי אַמִּי: אֲחֹרֹר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְקָדָם לְפוֹרְעָנוּת. בְּשַׁלְמָא אֲחֹרֹר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית — דָּלֹא אִיבְרִי עַד מַצְלִי שְׁבֻתָּא, אֲלֹא וְקָדָם לְפוֹרְעָנוּת מֵאִי הִיא? אִילִּימָא מִשּׁוֹם קָלְלָה — הָא בְּתַחֲלִילָה נִתְקַלַּל גִּנְחַשׁ, וּלְבִסּוּף נִתְקַלְלָה חֲוָה, וּלְבִסּוּף נִתְקַלַּל אָדָם! אֲלֹא לְמַבּוּל, דְּכְתִיב: "וַיַּמַּח אֶת כָּל הַיָּקוֹם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וְגוֹ'". בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף, הֵיִינוּ דְּכְתִיב "וַיִּיצֹר" תַּרְיִין יוֹדִין. אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "וַיִּיצֹר"? בְּדַרְבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, דְּאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי: אוּי לִי מִיִּצְרִי, אוּי לִי מִיּוֹצְרִי. ^(כ)בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף, הֵיִינוּ דְּכְתִיב "זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם". אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם"? לְכַדְרַבִּי אֲבָהוּ. דְּרַבִּי אֲבָהוּ רַמִּי, כְּתִיב: "זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם", וְכְתִיב: "כִּי) בְּצֻלָם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ". בְּתַחֲלָה עָלְתָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבִרְאוֹת שְׁנַיִם, וּלְבִסּוּף לֹא נִבְרָא אֲלֹא אֶחָד. בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף, הֵיִינוּ דְּכְתִיב: "וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחֲתָנָה", אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחֲתָנָה"? אֲמַר רַב זְבִיד, וְאִיתִימָא רַבִּי יִרְמְיָה, וְאִיתִימָא רַב גִּנְחָמִן בַּר יִצְחָק: לֹא נִצְרָבָה אֲלֹא לְמָקוֹם חֲתָה. בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב, הֵיִינוּ דְּכְתִיב: "וַיִּבְנוּ", אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף — מֵאִי "וַיִּבְנוּ"? ^(כ)לְכַדְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיָא. דְּדַרְיִשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיָא: "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַעֲלֵעַ" — מְלַמֵּד שְׁקִילְעָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחֹהָה וְהִבְיָאָה לְאָדָם הָרָאשׁוֹן, שְׁכַן בְּכַרְפִּי הָיִם קוֹרִין לְקַלְעִיתָא בְּנִייתָא. דְּבַר אַחֵר: "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים", אֲמַר רַב חֲסֵדָא, וְאֲמַרִּי לָהּ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: מְלַמֵּד שְׁבִנְיָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחֹהָה בְּכַנְיִין

עושיין פסין פרק שני עירובין

אֲפִילוּ י' בּוֹרִין מִתֵּר פ"ה וְהָי פִּשְׁי בִּירְכֹאות גְּמִי הוֹאִיל וּמִמִּינֵהוּן רִאוּיִין לְשִׁתִּית אֲדָם תַּשְׁמִישׁ זִירָה מַעֲלִייתָא הִיא וְאִין לְהַקְשׁוֹת עֲקוּבָא מִקְלָא חֲתָנִי בּוֹרוֹת לְקִמָּא נָקֻט ר' יְהוּדָה אֲלֹא לְגִנְה וּלְקַרְפֵּה, אֲבָל אִם הִיָּה דִיר אִין סָהֵר אִין מוֹקְצָה אִין חֲצֵר — אֲפִילוּ בֵּית חֲמִשָּׁת בּוֹרִין, אֲפִילוּ בֵּית עֶשְׂרֵה בּוֹרִין מוּתֵר. וּמוּתֵר לְהַרְחִיק כָּל שֶׁהוּא, וּבְלַבֵּד שְׁיִרְבָּה בַּפִּסִּין. גְּמִ' לִימָא מַתְנִיתִין דְּלֹא כַּחֲנִנְיָא, דְּתַנָּא: עוֹשִׁין פִּסִּין לְבוֹר וְחֻבְלִין לְשִׁינְרָא. וְחַנְנִיָּא אוֹמַר: חֻבְלִין לְבוֹר, אֲבָל לֹא פִסִּין. אֲפִילוּ תִימָא חַנְנִיָּא בּוֹר לְחוּד בָּאֵר לְחוּד. אִיבָא דְאֲמַרִּי: מִדְּלֹא קֲתַנִּי "חַנְנִיָּא אוֹמַר: עוֹשִׁין חֻבְלִין לְבוֹר וּפִסִּין לְבָאֵר", מִכְּלָל דְּלְחַנְנִיָּא לֹא שְׁנָא בּוֹר וְלֹא שְׁנָא בָּאֵר — חֻבְלִין אִין, פִּסִּין לֹא. לִימָא מַתְנִיתִין דְּלֹא כַּחֲנִנְיָא? אֲפִילוּ תִימָא חַנְנִיָּא, לְמֵאִי דְקֹאמַר תָּנָא קִמָּא — קֹא מִהֲדֵר לִיה. ^(כ)לִימָא מַתְנִיתִין דְּלֹא כְּרַבִּי עֲקִיבָא? דְּתַנּוּ: אֶחָד בָּאֵר הַרְבִּים וּבוֹר הַרְבִּים וּבָאֵר הַיִּחִיד עוֹשִׁין לָהֶן פִּסִּין. אֲבָל בּוֹר הַיִּחִיד — עוֹשִׁין לוֹ מַחֲצִיָּה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפָּחִים, דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא. וְאִילוּ הִכָּא קֲתַנִּי: לְבִירְכֹאות. לְבִירְכֹאות — אִין, לְבוֹרוֹת לֹא. אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי עֲקִיבָא, בָּאֵר מִיִּם חַיִּים דְּפִסְקִיחָא לִיה, לֹא שְׁנָא דְרַבִּים וְלֹא שְׁנָא דִּיחִיד — קֲתַנִּי. בּוֹר מְכַנְסִין דְּלֹא פִסְקִיחָא לִיה — לֹא קֲתַנִּי. ^(כ)לִימָא מַתְנִיתִין דְּלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, דְּתַנּוּ: רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא אוֹמַר: אִין עוֹשִׁין פִּסִּין אֲלֹא לְבָאֵר הַרְבִּים בְּלַבֵּד, וְאִילוּ הִכָּא קֲתַנִּי לְבִירְכֹאות — לֹא שְׁנָא דְרַבִּים וְלֹא שְׁנָא דִּיחִיד! אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, מֵאִי בִירְכֹאות — בִּירְכֹאות דְּעָלְמָא. מֵאִי דִיּוּמָדִין? אֲמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: דִּיּו עֲמוּדִין. דִּיּו לְמַנּוּדָה שְׁבַח זוּגִית נִתְקַלַּל בְּמִידָה שְׁלִשָּׁה סִימָן. ^(כ)תַּנּוּ הֵתֵם, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כָּל הַשִּׁיתִין פִּטוֹרִין, חוּץ מִן הַדְּיוּפְרָא. מֵאִי דְּיוּפְרָא? אֲמַר עוֹלָא: אִילָן הַעוֹשֶׂה דִּיּו פִירוֹת בִּשְׁנָה. ^(כ)אֲמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: דִּיּו פִרְצוּף פָּנִים הִיָּה לוֹ לְאָדָם הָרָאשׁוֹן, שְׁנַנְפְּרָא: "אֲחֹרֹר וְקָדָם צִרְתַּנִּי". כְּתִיב: "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַעֲלֵעַ וְגוֹ'", רַב וּשְׂמוּאֵל: חַד אֲמַר פִּרְצוּף, וְחַד אֲמַר זָנָב. ^(כ)בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף — הֵיִינוּ דְּכְתִיב "אֲחֹרֹר וְקָדָם צִרְתַּנִּי". אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "אֲחֹרֹר וְקָדָם צִרְתַּנִּי"? בְּדַרְבֵּי אַמִּי, דְּאֲמַר רַבִּי אַמִּי: אֲחֹרֹר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְקָדָם לְפוֹרְעָנוּת. בְּשַׁלְמָא אֲחֹרֹר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית — דָּלֹא אִיבְרִי עַד מַצְלִי שְׁבֻתָּא, אֲלֹא וְקָדָם לְפוֹרְעָנוּת מֵאִי הִיא? אִילִּימָא מִשּׁוֹם קָלְלָה — הָא בְּתַחֲלִילָה נִתְקַלַּל גִּנְחַשׁ, וּלְבִסּוּף נִתְקַלְלָה חֲוָה, וּלְבִסּוּף נִתְקַלַּל אָדָם! אֲלֹא לְמַבּוּל, דְּכְתִיב: "וַיַּמַּח אֶת כָּל הַיָּקוֹם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וְגוֹ'". בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף, הֵיִינוּ דְּכְתִיב "וַיִּיצֹר" תַּרְיִין יוֹדִין. אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "וַיִּיצֹר"? בְּדַרְבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, דְּאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי: אוּי לִי מִיִּצְרִי, אוּי לִי מִיּוֹצְרִי. ^(כ)בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף, הֵיִינוּ דְּכְתִיב "זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם". אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם"? לְכַדְרַבִּי אֲבָהוּ. דְּרַבִּי אֲבָהוּ רַמִּי, כְּתִיב: "זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם", וְכְתִיב: "כִּי) בְּצֻלָם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ". בְּתַחֲלָה עָלְתָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבִרְאוֹת שְׁנַיִם, וּלְבִסּוּף לֹא נִבְרָא אֲלֹא אֶחָד. בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף, הֵיִינוּ דְּכְתִיב: "וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחֲתָנָה", אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב — מֵאִי "וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחֲתָנָה"? אֲמַר רַב זְבִיד, וְאִיתִימָא רַבִּי יִרְמְיָה, וְאִיתִימָא רַב גִּנְחָמִן בַּר יִצְחָק: לֹא נִצְרָבָה אֲלֹא לְמָקוֹם חֲתָה. בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאֲמַר זָנָב, הֵיִינוּ דְּכְתִיב: "וַיִּבְנוּ", אֲלֹא לְמֵאן דְּאֲמַר פִּרְצוּף — מֵאִי "וַיִּבְנוּ"? ^(כ)לְכַדְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיָא. דְּדַרְיִשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיָא: "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַעֲלֵעַ" — מְלַמֵּד שְׁקִילְעָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחֹהָה וְהִבְיָאָה לְאָדָם הָרָאשׁוֹן, שְׁכַן בְּכַרְפִּי הָיִם קוֹרִין לְקַלְעִיתָא בְּנִייתָא. דְּבַר אַחֵר: "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים", אֲמַר רַב חֲסֵדָא, וְאֲמַרִּי לָהּ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא: מְלַמֵּד שְׁבִנְיָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחֹהָה בְּכַנְיִין

אוּצָר,

יח.

יח:

יָד לֵידָד לֹא יִנָּקֶה רַע לֹא הָיָנוּ קָרָא דְרַכָּשׁ בְּכוּמָה (דף 7:) לְעֵינֵינוּ גִּסְתָּה דְרִיחָה דְרַכָּשׁ אֲרִישׁ מִקְרָא דְתוֹעֵבָת ה' כָּל גִּבְהָ לֹב יָד יָלִיד וְגו' וקרא דהבא הינו יד ליד לא ינקה רע ורע צדיקים נמלט: מתקירף לה רב נחמן בר יצחק מכאן משמע דרב נחמן פ'ר ויצחק לאו הינו רב נחמן סתמא: וְלֹא אַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסָת בִּשְׁעָה שֶׁהַצְּבוּר מִתְפַּלְלִין בְּתוֹסְפַת דְּמִנְהָ [פֶּרֶק ג'] תֵּנִיָּא אִין פּוֹתְחִין בְּתוּ כְּנָסִיּוֹת אֲלֵא לְמַחֲרָ שְׂכּוּן מַצִּינוּ בְּמַשְׁכּוֹן שְׁנֵא' [בַּמִּדְבָּר ג'] וְהַחֲנִיס לִפְנֵי הַמַּשְׁכּוֹן קִדְמָה וְגו' מִתְרַחַה וְגו' וְנִרְאָה דְקָסְבֵּר הָאִי תֵּנִיָּא דְשִׁכְנִיהַ בְּמַשְׁרַב וְהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לְמַשְׁרַב אֹו הֵיתָה א"י וְהַמ"ן בְּמַשְׁרַבָּם דְּכַתִּיב [דַּה"ב ו'] (וַיִּתְפַּלְּלוּ) [וַהֲתַפַּלְּלוּ] דְּרָךְ אֲרַכָּס וְכַתִּיב [דְּגִינָאל ו'] וְכוּין פְּתִיחוֹן לֵה בְּעֻלְיִתָּהּ נָגִיד וְיוֹשְׁלָם וְהִשְׁתַּחֲ לַבְּאֹרְהָ נִרְאָה דְאַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסָת הָיוּ לְצַד הָאֲרִין וּמֵיחָא אִין נִרְאָה (דְבִסּוּף פֶּרֶק) קָמָא דְבִרְכּוֹת (דף ו:) אֲמַרְיִנּוּ הָהוּא גִבְרָא דְהָוָה מְצַיִי אַחֲרֵי בִי כְּנִישְׁתָּא א"ל אֲלֵיחָא בְּדוּ בְּר הַזְמַת רַמִּי מִרְךָ בְּרוּשׁ בְּשַׁתִּי רַשׁוּיָת וְהָאֲמַר לֹא שָׁנוּ אֲלֵא דָלָא קָא מַהֲדֵר אִפֵּה לְבִי כְּנִישְׁתָּא אֲבָל מַהֲדֵר אִפֵּה לְבִי כְּנִישְׁתָּא לִית לָן בַּהּ וְאִם הָיָה עוֹמֵד לְצַד הָאֲרִין כ"ש דְּאִי מַהֲדֵר אִפֵּי לְבִי כְּנִישְׁתָּא דְמַחֲוִי בְּשָׁנִי רַשׁוּי' שֶׁהַצְּבוּר מִשְׁתַּחֲוִי' לְמַחֲרָ וְהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִה לְמַשְׁרַב וְעוֹד דְאֲמַר הֵתָם בְּפִר' הִרְאָה (בִּרְכּוֹת דף סא.) אֲסוּר לֹו לְאֶדָם לְעִבֵּר אַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסָת בְּשַׁעָה שֶׁהַצְּבוּר מִתְפַּלְּלוּ וְלֹא אֲמַרן אֲלֵא דְלִיבָא פִתְחָא אַחֲרֵינָא אֲבָל אֲבָא פִתְחָא אַחֲרֵינָא לִית לָן בַּהּ א"כ מִשְׁמַע לְפִי שֶׁעוֹבֵר לִפְנֵי הַפֶּתַח וְאִינוּ נִכְנָם וְנִרְאָה דְאַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסָת הָיוּ לְצַד פֶּתַח בֵּיהַכ"נ וְקוֹרָא אַחֲרֵי לְפִי שֶׁהוּא אַחֲרֵי הָעַם: מְרֹוּרִין בּוֹחַת הָיוּ אֵילָן שֶׁל זֵית וְהוּא מֵר וְאֵילָן נְמִי מִקְרִי זֵית דְּכַתִּיב [שְׁמוֹת טו'] וַיִּירָהוּ ה' עַן וְדִרְשִׁינוּ זֵה זֵית שְׂאִין לָךְ מֵר בְּאֵילָנוֹת בְּמוֹ זֵית: כָּל הַנֶּשְׁמָה פִּר"ח קרי בַּהּ הַנֶּשְׁמָה כְּדָגָשׁ: נִתְבָּרְכוּ שְׂכֵנֶיהָ וְהָא דְאֲמַר [בַּת"כ פ' בְּחֻקִּינוּ] וְשִׁמְמוּ עֲלֶיהָ אוֹיְבֵיכֶם שׂוֹי הִיא מַדָּה טוֹבָה שְׂאִינָה טוֹשֶׁנֶת בְּרוּת בְּשַׁעָה שְׂאִין שְׂרַוּיָן בַּהּ כָּאן הָיוּ בְּנֵי יְהוּדָה שְׂכֵנֶיהָ אִי נְמִי שְׂאִינָה מוֹנִיעָה כָּל כָּךְ בְּמוֹ כְּשֶׁהֵם עֲלִיהָ:

יָד לֵידָד לֹא יִנָּקֶה רַע לֹא הָיָנוּ קָרָא דְרַכָּשׁ בְּכוּמָה (דף 7:) לְעֵינֵינוּ גִּסְתָּה דְרִיחָה דְרַכָּשׁ אֲרִישׁ מִקְרָא דְתוֹעֵבָת ה' כָּל גִּבְהָ לֹב יָד יָלִיד וְגו' וקרא דהבא הינו יד ליד לא ינקה רע ורע צדיקים נמלט: מתקירף לה רב נחמן בר יצחק מכאן משמע דרב נחמן פ'ר ויצחק לאו הינו רב נחמן סתמא:

עושיין פסין פרק שני עירובין

אֲוֹצֵר, רַחֵב מִלְמַטָּה וְחֹצֵר מִלְמַעְלָה שְׂאִם אֲוֹצֵר, מָה אֲוֹצֵר זֶה רַחֵב מִלְמַטָּה וְקֹצֵר מִלְמַעְלָה כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הַפִּירוֹת — אִף הָאִשָּׁה רַחֲבָה מִלְמַטָּה וְקֹצֶרָה מִלְמַעְלָה כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הַיֶּלֶד. "וַיְבִיֵאֶה אֶל הָאָדָם" — מִלְמַד שְׁעֵשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹשְׁבֵינּוֹת לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, מִכָּאן לְגָדוּל שְׂיַעֲשָׂה שׁוֹשְׁבֵינּוֹת לְקִטָן וְאֵל יִרַע לוֹ.^(ט) וְלִמָּאן דְאֲמַר בְּרַצּוּף, הִי מִיַּבְיָיְהוּ סָגִי בְרִישָׁא? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מִסִּתְבָּרָא דְזָכַר סָגִי בְרִישָׁא, דִּתְנָא: לֹא יִהְיֶה אָדָם אַחֲרֵי אִשָּׁה בְּדֶרֶה, וְאִפִּילוּ הִיא אִשְׁתּוֹ. נִזְדַּמְנָה עַל הַגָּשָׁר יִסְלַקְנָהּ לְצַדְדִין. וְכָל הָעוֹבֵר אַחֲרֵי אִשָּׁה בַּנֶּהֱר — אִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.^(י) תָּנוּ רַבָּנָן: הַמְרַבֶּה מַעוֹת לְאִשָּׁה מִיָּדוּ לִידָה אוּ מִיָּדָה לִידוֹ בְּשִׁבְבִיל שְׂיִסְתַּפֵּל בָּהּ, אִפִּילוּ דוּמָה לְמִשָּׁה רַבִּינוּ שְׁקִיבֵל תוֹרָה מֵהַר סִינִי — לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָה שֶׁל גִּיּוֹהָם. וְעַלְיוּ הַפֶּתוּב אוֹמַר: "יָד לֵידָד לֹא יִנָּקֶה רַע" — לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָה שֶׁל גִּיּוֹהָם. אָמַר רַב נַחֲמָן: מִנּוּחַ עִם הָאֲרִץ הִיָּה, שְׁנַאֲמַר: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מִנּוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ". מִתְקִירָף לֵה רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: אֲלֵא מַעֲתָה, גַּבִּי אֶלְקָנָה דְכַתִּיב: "וַיֵּלֶךְ אֶלְקָנָה אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ", הֲכִי נָמִי? וְגַבִּי אֲלִישָׁע דְכַתִּיב: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ", הֲכִי נָמִי? אֲלֵא: אַחֲרֵי דְבָרֶיהָ וַעֲצָתָהּ, הָכָא נָמִי — אַחֲרֵי דְבָרֶיהָ וַעֲצָתָהּ. אָמַר רַב אֲשִׁי: וְלִמָּאי דְאָמַר רַב נַחֲמָן מִנּוּחַ עִם הָאֲרִץ הִיָּה, אִפִּילוּ בִּי רַב נָמִי לֹא קָרָא. דְכַתִּיב: "וַתָּקָם רַבְקָה וַנַּעֲרוּתֶיהָ וַתִּרְפַּבְּנָה עַל הַגְּמָלִים וַתֵּלַכְנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ", וְלֹא לְפָנֵי הָאִישׁ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַחֲרֵי אָרִי וְלֹא אַחֲרֵי אִשָּׁה. אַחֲרֵי אִשָּׁה וְלֹא אַחֲרֵי עֲבוּדָה זָרָה. אַחֲרֵי עֲבוּדָה זָרָה וְלֹא אַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסָת בִּשְׁעָה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין. וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל אוֹתָן הַשְּׂנִים שֶׁהָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגִידוֹי, הוֹלִיד רוּחִין וְשִׂידִין וְלִילִין, שְׁנַאֲמַר: "וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמָאתַי שָׁנָה וַיּוֹלֶד בְּדַמּוֹתָיו כְּצֻלְמוֹ", מִכָּלֵל דְּעַד הָאִידָנָא לֹאֻ כְּצֻלְמוֹ אוֹלִיד. מִיְתִיבִי, הִיָּה רַבִּי מָאִיר אוֹמַר: אָדָם הָרִאשׁוֹן חָסִיד גָּדוֹל הִיָּה, כִּיּוֹן שָׂרָא שֶׁנִּקְנְסָה מִיתָה עַל יָדוֹ, יָשַׁב בַּתְּעֻנִּית מֵאָה שְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וּפִירִשׁ מִן הָאִשָּׁה מֵאָה שְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהִעָלָה זְרִי תַּאנִּים עַל בְּשָׂרוֹ מֵאָה שְׁלֹשִׁים שָׁנָה. כִּי קֶאֱמַרְיִנּוּ הַהוּא, בְּשִׁכְבַּת זֶרַע דִּחְזָא לְאוֹנְסִיָּה. וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: מִקְצַת שְׁבָחוּ שֶׁל אָדָם אוֹמְרִים בְּפָנָיו, וְכוּלּוֹ שְׁלֹא בְּפָנָיו. מִקְצַת שְׁבָחוּ בְּפָנָיו, דְכַתִּיב: "כִּי אוֹתָהּ רְאִיתִי צָדִיק לְפָנֵי בְּדוֹר הַזֶּה", כּוּלּוֹ שְׁלֹא בְּפָנָיו, דְכַתִּיב: "נַח אִישׁ צָדִיק תָּמִים הִיָּה בְּדוֹרוֹתָיו".^(י) וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר, מָאי דְכַתִּיב: "וְהָיָה עֲלָה זֵית טָרֶף בִּפְיָה" — אֲמָרָה יוֹנָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, יִהְיוּ מְזוֹנוֹתֵי מְרֹוּרִין כְּזֵית וּמִסוּרִין בְּיָדָהּ, וְאֵל יִהְיוּ מִתּוֹקִין כְּדָבֶשׁ וּתְלוּין כִּיד בְּשָׂר וָדָם. כְּתִיב הָכָא "טָרֶף", וְכַתִּיב הֵתָם "הַטְרִיפְנִי לְחֵם חוּקִי". וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל בֵּית שְׁנֹשְׁמַעִין בּוּ דְבָרֵי תוֹרָה כְּלִילָה, שׁוֹב אִינוּ נִתְרַב, שְׁנַאֲמַר: "וְלֹא אָמַר אִיָּה אֱלוֹהִי עוֹשֵׂי נוֹתָן זְמִירוֹת כְּלִילָה". וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: מִיּוֹם שֶׁחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דִּיּוֹ לְעוֹלָם שְׂיִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁתֵּי אוֹתִיוֹת, שְׁנַאֲמַר: "כָּל הַנֶּשְׁמָה תִּתְחַלֵּל יָהּ הִלְלוּיָהּ".^(י) וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: נִתְקַלְלָה בְּכָל — נִתְקַלְלוּ שְׂכֵינֶיהָ, נִתְקַלְלָה שׁוּמְרוֹן — נִתְבָּרְכוּ שְׂכֵינֶיהָ. נִתְקַלְלָה בְּכָל נִתְקַלְלוּ שְׂכֵינֶיהָ — דְכַתִּיב: "וְשִׁמְתִּיהָ לְמוֹרֶשׁ קִיפּוּד וְאֲגַמִּי מִים". נִתְקַלְלָה שׁוּמְרוֹן נִתְבָּרְכוּ שְׂכֵינֶיהָ — דְכַתִּיב: "וְשִׁמְתִּי שׁוּמְרוֹן לְעִי הַשָּׂדֶה לְמַטְעִי

הָיָה רַחֵב מִלְמַעְלָה כְּשֶׁהוּא מְמַלְּא מְכַבֵּד מִשְׁאֵיו הַפִּירוֹת עַל הַכְּתָלִים וּמַטָּה אוֹתָם: רַחֲבָה מִלְמַטָּה חָלַל בֵּית הַרְחָם שְׁלֵה: שׁוֹשְׁבֵינּוֹת שֶׁנִּשְׁתַּפֵּל בְּחַתּוּנוֹ לְשִׁמְחוֹ וְלִהְתַּעֲפֹק בְּצַרְכֵי סְעוּדַת חֶפְזָה: סָגִי מִהַלָּךְ: וְאֲבָלוּ הִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁהוּא גִנְאִי לוֹ: מְדַמְנָה לוֹ עַל הַגָּשֶׁר וְהִיא מִהֻלַּת לְפָנָיו: וְסַלְחָה לְצַדְדִין וַיַּעֲבֵר לְפָנֶיהָ: בְּנֶהֱר דְּמַזְלִיל לְמָנָא וּמִסְפַּפֵּל בְּבִשְׂרָה וּבִלְשַׁת אִישׁ קִאֲמַר: הַמְרַבֶּה מוֹנָה: יָד יָלִיד הַמְרַבֶּה מִיד יָלִיד אִפִּי' הוּא כְּמוֹ מִשָּׁה שֶׁקַּבֵּל תוֹרָה מִיד הַכֹּהֵ"ה לִילּוֹ: עַם הָאֲרָץ הִיא דָּלָא גָמַר דְּרָךְ אֲרָן דְּמַתְנִי' דְּתַתְנִי לְעַל לֹא יִהְלָךְ אֲדָם אִפִּינוּ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ: אֲלַחָנָה נָבִיא הִיָּה בְּדַתְנִיא בְּסִדֵּר עוֹלָם וַיִּבֹא אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל עַלִי זֵה אֲלַחָנָה י' נְבִיאִים נִקְרְאוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים וְהוּא א'י מֵהֶם וְלִיבָא לְמִימַר עַם הָאֲרָן הִיָּה: וְלִמָּאי דְקֶאֱמַר רַב נַחֲמָן דְּהָאִי אַחֲרֵי אַחֲרֵי מַשֵּׁ קִאֲמַר: כִּי רַב מִקְרָא [שְׁקוּרִין] תֵּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבּוֹ: וְלֹא אַחֲרֵי אִשָּׁה אִשָּׁת אִישׁ: וְלֹא אַחֲרֵי עֲבוּדַת גְּלוּלִים שְׁמָא וְיִשְׁנָן אַחֲרֶיהָ וְכַתִּיב הַרְחַק מִעֲלֶיהָ דְרַבָּךְ וְאֲמַרִי" (ע"ז דף יח.) זֹו הָאִפִּיוִקוּסוֹת: וְלֹא אַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסָת בְּשַׁעָה שֶׁהַצְּבוּר מִתְפַּלְּלוּ שְׁנִרְאָה כְּכוּפֵר שְׁעוֹמֵד מֵאֲחֻרָיָהּ וְאִינוּ נִכְנָם: בְּגִידוֹ שְׂיַשַׁב מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה מְוִן מַפְנֵי שְׂגִיעַר בּוּ הַכֹּהֵ"ה דְכַתִּיב הָמוֹן הָעַן וְגו' וְקָלְלוֹ: זְרִי תִלָּנָה חֲגוּלוֹת וּמִתְקַבְּלִינּוּ זְרִין (בְּרַאשִׁית ג:) שְׁכַבַת זֶרַע דְּחִיָּא לֹאֲנָסָה נַעֲשֶׂה שִׂידִין וְרוּחוֹן וְלִילּוֹן מִיַּי מַחֲיוֹן: אוֹמְרִים מִקְצַת שְׁבָחוּ כו' כְּלוּמַר דְּרָךְ אֲרָן הוּא שֹׁאֵע"פ שְׂאָדָם מַשְׁבַּח אֶת חֲבָרוֹ שְׁלֹא בְּפָנָיו הַרְבֵּה אִין מִקְרָה בְּשִׁבָּחוּ לְפָנָיו מַפְנֵי שְׁנִרְאָה בְּמַחֲנוּף: בְּפָנֵי כְּתִיב צְדִיק: שְׁלֹא בְּפָנֵיו כְּתִיב צְדִיק תְּמוּס: טָרֶף בְּפִיָּה מִאֲמַר פִּיָּה בְּהִשָּׁה שְׂיֵהָא זֵית טָרֶף שְׁלֵה וְהָיוּ מְוִן: בְּשָׂר גַּם נַח: וְלֹא אֲמַר הִיא אֱלוֹהִי עַשֵׂי לֹא הַצְרָךְ לִהְתְּאוּנָן וְלוּמַר אִיָּה עוֹשֵׂי וְהָרַנִּי קֹרֵב מִי שְׁנוֹתָן זְמִירוֹת שֶׁל תוֹרָה כְּלִילָה וְלִבָּהּ נִקְטָ לִילָה שֶׁהַקוֹל נִשְׁמַע מִקְחוּן: מִיּוֹם שֶׁחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּפְסָקוּ הַכְּהֻנִּים מִלְבָּרֵךְ בְּשֵׁם הַמִּפְרָשׁ כְּדִלָמַר בְּאִין דוֹרְשִׁין שְׁהָיוּ מְדַבְּרִין בְּשֵׁם הַמִּפְרָשׁ: דִּיּוּ לְעוֹלָם שְׂיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁם ב' אוֹתִיוֹת כִּין לְשַׁבֵּחַ לְפָנָיו כִּין לְבָרֵךְ אִישׁ אֶת חֲבָרוֹ דְכַתִּיב כֹּל הַנֶּשְׁמָה תִּתְחַלֵּל יָהּ כְּלוּמַר זֵה הַשֵּׁם שֶׁכָּל הַנֶּשְׁמָה כְּלֵה כְּאִיו לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ מִכָּלֵל דְּשֵׁם בֶּן אֲרַבַּע אוֹתִיוֹת וְשֵׁם הַמִּפְרָשׁ לֹא לְכָל הַנֶּשְׁמָה יִתּוּ אֲלֵא לַכְּהֻנִּים בְּלָבָד: דְכַתִּיב (דְּכִרִים י"ח:) וְלִבָּרֵךְ בְּשִׁמּוֹ וְכַתִּי' (בַּמִּדְבָּר ו' כ"ו) וְשִׁמּוֹ אֶת שְׁמִי הַמְּיֻחָד לִי: נִתְחַלְּלוּ שְׂכֵנֶיהָ מִתְּחַלְּתָה: נִתְבָּרְכוּ שְׂכֵנֶיהָ מִתְּחַלְּתָה: לְמוֹרֶשׁ קִפּוּד וְשֵׁם הוֹלְכוֹת הַחִיוֹת רַעוּת וּמַחֲיוֹת מְקוּמוֹת הַסְמוּכוֹת לָהּ דְאִיו לְרַשַׁע וְאִיו לְשִׁכְנוּ [כִּסֶּה נו:]:

מסורת הש"ס
א מסכת כלה רבתין; תוספתא סנהדרין; מסכת כלה ב מסכת כלה; אוצר מדרשים מדרשי רבי עקיבא אלפא ביתא דרבי עקיבא נוסחא א ל; מסכת כלה רבתין; ברכות סא. ג פרקי דרבי אליעזר; סנהדרין קח: ד ברכות נח. ה ברכות סא.
גליון הש"ס
גמ' ואר"י בן אלעזר כל בית שנשמעין בו ד"ת בלילה. ע"י סנהדרין דף צב ע"א וע"ש דף קח ע"ב ושם איתא א"ר אלעזר: תוס' ד"ה מרורין כזית היינו אילן. ע"י פסחים דף לו ע"א תוס' ד"ה מה מרור: בא"ד ודרש"י זה זית. מכילתא פרשת בשלח:
תורה אור השלם
וַיָּבֹו יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הַצֹּלַע אֲשֶׁר־לִפְחַח מוֹרְהָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאֶה אֱל־הָאָדָם [בראשית ב, כב] יָד לֵידָד לֹא־יִנָּקֶה רַע וְיָרַע צְדִיקִים נִמְלָט [משלי יא, כא] וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מִנּוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיְבֹא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ וְגו' [שופטים יג, יא] וַיִּסְעוּ מִשֶּׁם מִשְׁפַּחַת הַדָּנִי מִצְרָהּ וּמֵאֲשַׁתָּאֵל שִׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ תָּנוּר וְגו' [שופטים יח, יא] וַתֹּאמֶר אִם כְּנָעַר חִי־וְהָיָה וְחִי־נַפְשָׁךְ אִם־אֶעֱזָבְךָ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ [מלכים ב ד, ל] וַתָּקָם רַבְקָה וַנַּעֲרוּתֶיהָ וַתִּרְפַּבְּנָה עַל־הַגְּמָלִים וַתֵּלַכְנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ וַיָּקָם וְגו' [בראשית כד, טא] וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמָאתַי שָׁנָה וַיּוֹלֶד בְּדַמּוֹתָיו כְּצֻלְמוֹ וַיְקָרָא וְגו' [בראשית ה, ג] וַיֹּאמֶר יְהוָה לָנֹחַ בֹּא־אִתָּהּ וְכָל־בֵּיתְךָ אֶל־הַתֶּבֶה כִּי־אֶתְּךָ רֵאִיתִי צְדִיק וְגו' [בראשית ז, א] אֲלֹהִ תוֹלְדַת נֹחַ נַח אִשִּׁי צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדֶרְסוֹ וְגו' [בראשית י, ט] וַתְּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לַעֵת עָרֵב וְהָיָה עֲלֶיהָ־זֵית טָרֶף בְּפִיָּה וְגו' [בראשית יח, יא] שׁוֹא דְבִרְ־כָּבֹב הַרְחַק מִמֶּנִּי רֹאשׁ וְעֹשֶׁר אֶל־תְּתוֹרְלִי הַטְרִיפְנִי לְחֵם וְגו' [משלי ל, ח] וְלֹא־אָמַר אִיָּה אֱלוֹהִי עֹשֵׂי נִתּוֹן זְמֹרוֹת כְּלִילָה [איוב לה, י'] כֹּל הַנֶּשְׁמָה תִּתְחַלֵּל יָהּ הִלְלוּ־יָהּ [תהילים קה, ו] וְשִׁמְתִּיהָ לְמוֹרֶשׁ קִפּוּד וְאֲגַמִּי־מִים וְטֵאטֵאטִיָּה בְּמִטְאָטֵא הַשְּׂמִד נָאִם וְהָיָה וְגו' [ישעיהו יד, כב] וְשִׁמְתִי שְׁמִרוֹן לְעִי הַשָּׂדֶה לְמַטְעִי כָרִם וְהַפְרָתִי לְפִי אֲבִיָּה וְגו' [מִיכָה א, ו]

מסורת הש"ס
 א מנחות צטו; יומא פוג; לקמן נד; סוכה מז; יומא עה; פסחים קוט; סוטה ה; שבת כזו; מגילה טו; שמות רבה; מנחות לג; ברכות י; במדבר רבה; בבא בתרא י; ברכות מ; ברכות ה. ב חגיגה כז. ג אוצר מדרשים פסיקתא פסיקתא חדתא כח ד סוכה לב: ה אוצר מדרשים מעשה דר יחושע בן לוי הקדמה ב; אוצר מדרשים ג; עדן; גיתם כיצד דין הקבר ד ו ברכות נח. ז תוספתא עירובין
גליון הש"ס
רש"י סד"ה ולא מבשקא אינוו מכור. וכן לא בשקרוה יבמות דף קב ע"א: שם על עסקי חנם עריות כ"ל. וכדאיתא ביומא פרק יוה"כ טאבל במצרים חנם זה עריות מהרש"א:
תורה אור השלם

ושמתי שמרון לעי השדה למשעי כרם והפרתי לפני אֶנְיָה וגו' (מיכה א, ו)

שם על עסקי חנם עריות כ"ל. וכדאיתא ביומא פרק יוה"כ טאבל במצרים חנם זה עריות מהרש"א:

תורה אור השלם
ושמתי שמרון לעי השדה למשעי כרם והפרתי לפני אֶנְיָה וגו' (מיכה א, ו) לך דמינ תהלה אלהים בציון ולך ישלם-נָדָר (תהילים סה, ב] וַיָּצֵאוּ וַיָּרֶאוּ בַּסָּבְרִי הַאֲנָשִׁים הַפְּשֻׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא וגו' (ישעיהו כד, כד) כַּפְּחָה הַרְמוּן בְּהֶתֶד מַבְעַד לַעֲמֻתָּד (שיר השירים ו, ז] עברי בעמק הבקא מעון וישיתוהו גם-בְּרֻכּוֹת נַעֲשֶׂה מוֹרָה [תהילים מד, ז] כי אני וְהֵנָּה המַעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהֵיטֵל לָכֶם וגו' [ויקרא יא, מה] וְלַקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְיִדְעַתֶּם כִּי וגו' [שמות ו, ז] המוציא אתכם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהֵיטֵל לָכֶם לֵאלֹהִים אָנֹכִי וְהֵנָּה [ויקרא כב, לג] וַיָּרְדּוּ הֵם וְכָל-אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שֹׂאֵלָה וְתִבֶּס עֲלֵיהֶם הָאֶרֶץ וגו' (במדבר טו, לג] ויאמר קראתי מצרֶה לי אל-יהונה וישַׁנְנִי מִבֶּטֶן שֹׂאֹל שְׁנַעֲתִי וגו' (יונה ב, ג] ושלעו מקגור יַעֲבֹר וַחֲתוּ מִנֵּס שְׁרָיו נֶאֱס-יְהֹנָה אֲשֶׁר-יֹארוּ לוֹ וגו' [ישעיהו לא, ט] הַיֹּסֵפֶר בַּקֶּבֶר חֲסִידָךְ אֲמוֹנִתָּד בְּאֶבְדּוֹן [תהילים פח, יב] כי לא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֹׂאֹל לֹא-תַתֵּן חֲסִידָךְ לְרֹאוֹת שַׁחַת [תהילים טו, י'] וַיַּעֲלֵנִי מִבוֹר מְטִיט הַיָּוֹן וַיָּקֶם עַל-יִסְלַע רִגְלִי בּוֹגֹן וגו' [תהילים מ, ג] יִשְׁבִּי חֹדֶף וְצַלְמוֹת אֲסִירִי אָנֹכִי וּבִרְזָל [תהילים קז, י] כִּי-יַעֲרֹךְ מֵאֲתָמוּל תַּסְתַּה גַּם-[היא] (הוא) לְמַלְךְ הַיּוֹן הַעֲמִיק חֲרֹבַח וגו' (ישעיהו לו, לג]

למנועי כרם וַיִּהְיוּ שִׁבְיָה וְשִׁבְחָה הֵוא לֹה שְׁנַעֲרַת לַטּוֹבָה: חסה ען שְׁפֹתַח פִּי פִּי שֶׁלֹא יִכּוֹל לְדַפֵּר: לך. דומיה הכל שותקין כנגדך: שדומה עליו כו' נוחין לו וסורין שמקבלן מלפניה: שדומה עליו כו'

נוחין לו וסורין שמקבלן מלפניה: וְלֹךְ וְשֹׁלֵם נָגַד אֹתָהּ דּוֹמִיָּה שֶׁהִוא דּוֹמֶה בְּסוֹמְרִין דּוֹמֶה לוֹ כְּשֵׁלֹם נָגַד: מַעֲיֵן וְשִׁיתוּהוּ כְּמַעֲיֵן שֶׁל שִׁיתוֹ יִקָּב שְׁבָבִינִן הַמַּעֲבֹחַ שְׁנִסוּן הַיָּוִן שֶׁל כְּפָלִים יוֹרֵד לַתּוֹכוֹ כֹּל הַשָּׁנָה כְּדֹאמְרִי בַלּוּלָב וְעַכְשָׁה (ספה מט.): הַפּוֹשְׁעִי כִּי עָדִין וְאִפִּי בַּשַּׁעַת תּוֹלַעְתָּם וְאִשָּׁם: דא"כ דְּהֵא דר"ל כְּפּוֹשְׁעִי וְשֶׁחָל מוֹחִי לֹה לְהֵאִי קִרָּא דְּכַתִּיב וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּשׂ הַשָּׁמַיִ הַיְדִישׁ אֲדִיבִיה: וְלֹא מִשְׁקֶר אֵינֶנּוּ מַכִּירוֹ שֶׁהִוא וְהַיּוֹדִי דְּמַשְׁכָּה עָרְלָתוֹ וְדוֹמֶה לוֹ כִּמִּי שְׁאִינוֹ נִמְנָל: הַמוֹצִיא וְהַמַּעֲלָה הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (וַיִּקְרָא כ"ב:ל"ג) וְכֵן הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שֶׁס יא): דְּשִׁשְׁעִי כַּחֲמִיָּהֶם: מַשְׁטָן שְׂאוֹל וַיִּהְיֶה בֶן אֲמִתִּי הָאִמֶּר לַיהִ: דְּבָדִי כְּכֹן וַיִּסָּן בֶּן זַפְאִי בְּרוּחָא שְׁבָבִיקְרָה בְּבִית מַדְרֵשׁוֹ עַדִּין תּוֹסַפְתָּא שְׁפָדֵר ר' חִינּוּא וְר' אֲזַעְיָא: צִי קָלִים: כְּשֶׁרִין לְלוּלָב: מִיטֵּן הַיָּוִן הִוא קָשׁ לְטַעַע בּוֹ וְכַלַּע"ו פג"ק וְתָסֵם מִיטֵּן הָיִנוּ שְׁרֹאוֹ לְבָנִין: שַׁחַת וְכֹאֵר שַׁחַת חֲזָא מִלְּתָא הִיא: עַל עֲקָבִי הָסֵם עֲרִיוֹת: תַּסְתָּה גִיהֶנָּם דְּכַתִּיב בַּהֲהִיא קִרָּא מִדְּרַגְתָּה אֵשׁ וַעֲצִים הִרְעָה: בֵּית שֶׁאֵן פִּתְחוֹ שְׁפִרְתִּינוֹ מִמְּנוּחִין מִכָּל אֶרֶץ וְשֶׁחָל: מַשְׁתַּבַּח כְּפִרּוֹת דְּעֵבֶר וַמִּינֵה מַשְׁתַּבַּח כְּפִרּוֹת שֶׁל עֵבֶר הַשָּׂר כֶּתֶר כְּדִרְיוֹנוֹ: רַבְּקָה נִכְנָסַת וּרְבֵקָה יוֹצֵאת וַיַּצֵּאת וְלֹא פָרָה נִכְנָסַת וְפָרָה יוֹצֵאת דא"כ לֹא הָיוּ לָהּ הַשְׁפָּרוֹת: כִּמְהָ רֵאשָׁה וְרַעֲשָׁה שֶׁל פָּרָה שְׂתֵּינָהוּ חֲמִיסִים שְׁעוֹר לֹאֲרַחַת כְּפִינִן מִן הַעוֹר שֶׁהִיוּ רְחוּקִין כְּדִי רֵאשָׁה וְרַעֲשָׁה כְּדִקְדָּן כְּמַעֲוִי:

לְמַטְעִי כָרֶם". ^(ט)**וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: בֹּא וְרֹאה שְׁלֹא כְּמִדַּת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדַּת בִּשְׂר וְדָם. מִדַּת בִּשְׂר וְדָם, מִתְחַיִּיב אָדָם הַרִיגָה לְמַלְכוּת — מְטִילִין לוֹ חֻפָּה לַתּוֹה פִּיּו כְּדִי שְׁלֹא יִקָּלַל אֶת הַמֶּלֶךְ. "מִדַּת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם מִתְחַיִּיב הַרִיגָה לְמָקוֹם — שׁוֹתֵק, שְׁנַאָמַר: "לֶךְ דּוֹמְיָה תִּהְלֶךְ", וְלֹא עוֹד אֵלֶּא שְׁמַשְׁבַּח, שְׁנַאָמַר: "תִּהְלֶךְ". וְלֹא עוֹד אֵלֶּא שְׁדוּמָה לוֹ כְּאִילוֹ מִקְרִיב קִרְבָּן, שְׁנַאָמַר: "וְלֶךְ יִשׁוּלֵם נָדָר". הֵינֵנו דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: מֵאִי דְּכַתִּיב "עוֹבְרִי בַּעֲמָק הַכָּבֵא מַעֲיֵן יִשִּׁיתוּהוּ גַם בְּרֻכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה". "עוֹבְרִי" — אֵלּוּ בְנֵי אָדָם שְׁעוֹבְרִין עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. "עַמָּק" — שְׁמַעְמִיקִין לָהֶם גִּיהֶנָּם. "הַכָּבֵא" — שְׁבּוּכִין וּמוֹרִידִין דְּמַעוֹת כְּמַעֲיֵן שֶׁל שִׁיתִּין. "גַּם בְּרֻכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה" — שְׁמַעְדִּיקִין עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין, וְאוֹמְרִים לְפָנָיו: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָפָה דָּנָת, יָפָה חֲיִיבָת, יָפָה תַּקְנָת גִּיהֶנָּם לְרַשָּׁעִים גַּן עַדֹן לְצַדִּיקִים. אֵינִי?! וְהָאִמֶּר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: רַשָּׁעִים אֲפִילוֹ עַל פִּתְחוֹ שֶׁל גִּיהֶנָּם אֵינָם חוֹזְרִין בַּתְּשׁוּבָה, שְׁנַאָמַר: "וַיִּצְאֹא וְרֹאוּ בַּסָּבְרִי הַאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי וְגוֹ", "יִשְׁפָּשְׁעוּ" לֹא נֶאֱמַר, אֵלֶּא "הַפּוֹשְׁעִים" — שְׁפּוֹשְׁעִים וְהוֹלִכִין לְעוֹלָם! לֹא חֲשִׂיא: הֵא — בְּפּוֹשְׁעִי יִשְׂרָאֵל, הֵא — בְּפּוֹשְׁעִי אוֹמּוֹת הָעוֹלָם.^(י) הַכִּי נָמִי מִסֵּתַבְרָא, דָּאֵם בֶּן קִשְׁיָא דְרִישׁ לְקִישׁ אֲדִרִישׁ לְקִישׁ. דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ: פּוֹשְׁעִי יִשְׂרָאֵל אֵין אוֹר גִּיהֶנָּם שׁוֹלֶטֶת בָּהּ, קַל וְחוֹמֶר מִמּוֹצַח הַזֶּהב. מַה מּוֹצַח הַזֶּהב, שְׁאִין עָלָיו אֵלֶּא כְּעוֹבֵי דִינָר וְהָב, עֲמַד כְּמָה שָׁנִים וְלֹא שְׁלֹטָה בּוֹ הָאוֹר. פּוֹשְׁעִי יִשְׂרָאֵל, שְׁמַלְיָאִין מְצוֹת כְּרִמּוֹן, שְׁנַאָמַר: "כְּפִלַּח הַרְמּוֹן רִקְתָּה", וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אֵל תִּיקְרִי "רִקְתָּה" אֵלֶּא "רִיקְתִּיה", שְׁאֲפִילוֹ רִיקְנִין שְׁבָה מְלִיאִין מְצוֹת כְּרִמּוֹן — עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה. אֵלֶּא הֵא דְּכַתִּיב: "עוֹבְרִי בַּעֲמָק הַכָּבֵא", הֵהוּא דְּמַחְיִיבִי הֵהִיא שְׁעָתָא בְּגִיהֶנָּם, וְאִמִּי אֲבָרְהָם אֲבִינוֹ וּמִסִּיק לָהּ וּמַקְבֵּל לָהּ. בַּר מִיִּשְׂרָאֵל שְׂבָא עַל הַגּוֹיָה, דְּמַשְׁכָּה עָרְלָתוֹ וְלֹא מְבַשְׁקַר לִיה. 'מִתְקִיף לָהּ רַב כְּהֵנָּא: הַשְׁתָּא דְּאִמְרַת "הַפּוֹשְׁעִים" — דְּפָשְׁעִי וְאֲזִלִּי, אֵלֶּא מַעֲתָה דְּכַתִּיב "הַמוֹצִיא" וְ"הַמַּעֲלָה" — דְּמַסִּיק וּדְמַסִּיק הוּא!?! אֵלֶּא דְּאִסִּיק וְאִפִּיק, הַכִּי נָמִי — דְּפָשְׁעִי הוּא. וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה (פר) אֶלְעָזָר: שְׁלֹשָׁה פְתָחִים יֵשׁ לְגִיהֶנָּם, אֶחָד בַּמַּדְבָּר וְאֶחָד בַּיָּם וְאֶחָד בִּירוּשָׁלַיִם. בַּמַּדְבָּר, דְּכַתִּיב: "וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוּלָה". בַּיָּם, דְּכַתִּיב: "מִמֶּבֶטֶן שְׂאֹל שׁוּעַתִּי שְׁמַעַת קוֹלִי".^(י) בִּירוּשָׁלַיִם, דְּכַתִּיב: "נָאֵם ה' אֲשֶׁר אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן וַתִּנּוֹר לוֹ בִּירוּשָׁלַיִם". וַתִּנָּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלִ: "אֲשֶׁר אוֹר לוֹ בְּצִיּוֹן" — זֶה גִּיהֶנָּם, "וַתִּנּוֹר לוֹ בִּירוּשָׁלַיִם" — זֶה פִּתְחָה שֶׁל גִּיהֶנָּם.^(י) וַתּוֹ לִיכָא? וְהָאִמֶּר רַבִּי מְרִיוֹן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, וְאָמַרִי לָהּ תִּנָּא רַבָּה בַר מְרִיוֹן בְּדְבִי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי: שְׁתֵּי תַמְרוֹת יֵשׁ בְּגִי בֶּן הַנוֹם וְעוֹלָה עָשׂוֹן מִבִּינְיָהוּ, וְזֶה הִיא שְׁשֻׁנִּינוֹ: צִינִי חַר הַבְּרוּזַל כְּשִׁירוֹת, וְזֶה הִיא פִּתְחָה שֶׁל גִּיהֶנָּם! — דִּילְמָא הֵינֵנו דִּירוּשָׁלַיִם.^(י) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: שְׁבָעָה שְׁמוֹת יֵשׁ לְגִיהֶנָּם, וְאֵלּוּ הֵן: שְׂאוֹל, וְאַכְדּוֹן, וְכֹאֵר שַׁחַת, וּבּוֹר שְׂאוֹן, וְטִיט הַיָּוֹן, וְצַלְמוֹת, וְאֶרֶץ הַתַּחְתִּית. שְׂאוֹל, דְּכַתִּיב: "מִמֶּבֶטֶן שְׂאוֹל שׁוּעַתִּי שְׁמַעַת קוֹלִי". אַכְדּוֹן, דְּכַתִּיב: "הִיְסוּפֶר בַּקֶּבֶר חֲסִידָה אֲמוֹנִתָּה בְּאֶבְדּוֹן". כֹּאֵר שַׁחַת, דְּכַתִּיב: "כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֹׂאֹל לֹא תַתֵּן חֲסִידָה לְרֹאוֹת שַׁחַת". וּבּוֹר שְׂאוֹן וְטִיט הַיָּוֹן, דְּכַתִּיב: "וַיַּעֲלֵנִי מִבוֹר מְטִיט הַיָּוֹן". וְצַלְמוֹת, דְּכַתִּיב: "וַיֹּשְׁבִי חוֹשֶׁה וְצַלְמוֹת". וְ"אֶרֶץ הַתַּחְתִּית" — גְּמָרָא הוּא.^(י) וַתּוֹ לִיכָא? וְהֵאִיפֹא "גִּיהֶנָּם"! — גִּיא שְׁעַמּוּקָה (בְּגִיהֶנָּם), שְׁחַבֵּל יוֹרֵד לָהּ עַל עֶסְקִי הָנָם. וְהֵאִיפֹא "תַּפְתָּה", דְּכַתִּיב: "כִּי עָרוּה מְאֲתָמוּל תַּפְתָּה", הֵהוּא שְׁכַל הַמִּתְפַּתָּה כִּיִּצְרוּ פּוֹל שָׁם. גַּן עַדֹן. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: אֵם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא — בֵּית שֶׁאֵן פִּתְחוֹ, וְאֵם בְּעַרְבָּיָא — בֵּית גְּרָם פִּתְחוֹ, וְאֵם בֵּין הַהָרֹת הוּא — דִּמְסַקְנִין פִּתְחוֹ. בְּכָבֵל — אֲפִרִי מַשְׁתַּבַּח בְּפִירִי דְּמַעֲבַר זַמִּינָא, רַבָּא מַשְׁתַּבַּח בְּפִירִי דְּהַרְפָּנָיָא. 'ובִּינְיָהוּ כְּמִלּוּא שְׁתִּי וְכוּ'. פְּשִׁיטָא, כִּינֹן דְּתִנָּא לִיה דְּקִשּׁוּרוֹת הָיוּ — אָנָן יִדְעִינָן דְּלֹא הָיוּ מוֹתְרוֹת! מַהוּ דְּתִימָא: קִשּׁוּרוֹת — כְּעִין קִשּׁוּרוֹת, אָכֵל מִמֶּשׁ לֹא — קָא מַשְׁמַע לֹן וְלֹא מוֹתְרוֹת. 'אַחַת נִכְנָסַת וְאַחַת יוֹצֵאת. תִּנָּא: רַבְּקָה נִכְנָסַת וּרְבֵקָה יוֹצֵאת. תְּנוּ רַבְּנֵן: כְּמָה רֵאשָׁה וְרוּבָה שֶׁל פָּרָה — שְׁתֵּי אֲמוֹת, וְכַמָּה עוֹבְיָה שֶׁל פָּרָה — אֲמָה וְשְׁנֵי שְׁלִישִׁי אֲמָה.**

שְׁהוּ

עושין פסין פרק שני עירובין

יט.

עין משפט נר מצוה

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כז:
ב מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כט:
ג מו"י פ"ז מהל' שבת הל' כח:

וּפּוֹשְׁעִי יִשְׂרָאֵל אֵין אוֹר שׁוֹלֶטֶת בָּהּ וּכ"ו מְמוֹבַח הַזֶּהב תַּמָּה דְּכַמִּס' חֲנִינָה (דף כז.) עֲבִיד ק"ו מַסְלִמְנִקְרֹא דְּתַלְמִיזֵי דְּכַמִּיס אֵין אוֹר שׁוֹלֶטֶת בָּהּ וּמַח' וו"ל דְּפּוֹשְׁעִי וְשֶׁחָל כְּנִיחָם מַשְׁחִירִי וְאֵלּוּ תַלְמִיזֵי חֻכְמִי' כָּלָל וְכָלָל לֹא: **בַּר מְבֹא וְכוּ'** לֹא שָׁךְ לִמְחַשְׁבַּה בְּהַזְכֵּב (פ"מ דף נח:). גַּבִּי שְׁלֵשָׁה יוֹרְדִין לְגִיהֶנָּם וְאֵינֶן עוֹלִין הַזֶּה עוֹלָה כְּשֶׁחָבֵל דֵּינוּ וְהֵא דְלֹא חֲשִׁיב הַתָּם פּוֹשְׁעִי וְשֶׁחָל כְּגוֹפֹן וְהַצְמִיחִין כּו' דְּאֵין עוֹלִין לְפִי שְׁשֻׁנוּיִם בְּכַרְתָּא וְאע"ג דְּמַלְבִּין פְּנֵי כְּכַרו חֲשִׁיב לָהּ וַעֲנִי לַיה כְּמַס' אֲבוֹת מ"מ אֲשַׁמְעִינִן דְּמַכְנָה שֶׁם הָיוּ מַלְבִּין אע"ג דְּגַשׁ בַּה בְּשָׂמָה: דִּילְמָא הֵינּוּ דִּירוּשָׁלַיִם דְּכַתִּיב (וַיֹּשְׁבִי טו) גִּיא בֶן הָסֵם וְגוֹי וְיִשְׂרָאֵלִים וְלֹא גְרָסִין הָיוּ דְּמַקְלָפִר: כֹּאֵר שַׁחַת דְּכַתִּיב כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֹׂאֹל לֹא תַתֵּן חֲסִידָה לְרֹאוֹת שַׁחַת [וְהָיוּ עֹאֵר שַׁחַת] וְמֵאִיל וְכֹאֵר הָיוּ מְצִי לִאֲתֵינוּ דְּשִׁמּוֹ שְׂאוֹל וְהֵא דְלֹא מִימֵי קִרָּא וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרֵם לְכֹאֵר שַׁחַת דְּהֵאִי קִרָּא בְּהָבֵר כְּתִיב כְּדִמוּכַח כּוֹשִׁא דְּקִרָּא אֲנָשִׁי דְּמִיס וּמִרְמָה לֹא יַחֲנוּ וְיִמִּיחֶם: וְצַלְמוֹת דְּכַתִּיב וַיֹּשְׁבִי חוֹשֶׁה וְצַלְמוֹת הֵאִי קִרָּא בְּתַהֲלִים כְּתִיב גַּבִּי אֲרַעֲשֶׂה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת וְהִרָאֵה כַּסְפִּירִים דְּנָרְסוּ בְּטָרִם אֲלָן וְלֹא אֲשׁוֹב אֵל אֲרֹן חֲשֶׁן וְצַלְמוֹת (אִיִּיב י"ב:א): [חֲתִית גָּרַם דְּמַתְחַתִּית כְּתִיב בִּיחְזַקְחָל (ז"א) כְּשֶׁהִרָאֵה הַהב"ה שְׁכַל הַנוֹם וַיִּקְרִים לְגִיהֶנָּם כְּתִיב שֶׁם אֵל אֲרֹן תַּחֲתִיתוֹ: וְהֵאִיפֹא תַסְתַּה תַּמָּה דְלֹא חֲשִׁיב עֲלֻקָּה ור"ת מִשְׁרַשׁ עֲלֻקָּה שֶׁם חָכַם כְּמוֹ לֹאִיתִיאל וְהֵא דְמוֹחִי לַיה כְּמַסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה (דף יז.) בְּגִיהֶנָּם הָיוּ מַשּׁוֹם דְּכַתִּיב בַּתְּרָה שְׂאוֹל וַעֲצֵר רָחַם וּמִיּוּהוּ הָשִׂה דְּכַפְסוּיָחָא לֹא חֲשִׁיב לָהֶם בְּשִׁמוֹת שְׁלֵמָה וְגַם בְּגִי דְּבַרִי וְד' דְּבָרִים הַתְּנוּכִים כְּאוֹתוֹ כְּסַר לֹא חֲשִׁיב עֲלֻקָּה וְאע"ג דְּלֹא חֲשִׁיב גְּמִי וְכֹא הָיוּ מַשּׁוֹם דְּשִׁמָּא הָיוּ בְּכָלָל אֲנוֹר וְהַפְּטִיט גְּמִי וְסָלוּ בְּשֶׁם גִּיהֶנָּם כּוֹלֵת אֵין צַר חֲלָף וְקָדוּ בְּהַבְהִי עֲלֵה: אֵם בֵּין הַהָרֹת הוּא מַשְׁמַע דְּבִין הָהָרִי' לֹאז הָיוּ בְּכָל וְכֵלָא כַּפ"ה שְׁפִי' ב'י' יוֹסֶסִין (קְדוּשִׁין דף עב.) גַּבִּי בֵין הָהָרֹת הָרִי הוּא כְּכּוֹלָה לִיוִּסֶסִין וּכְפִרְקִין (דף כב:) גְּמִי אֲמַרִי בְּכָל גְּמִי מַחִיף לֹה פִּתְחַת מַחֵד גִּיכָא וְגִלְגַּל מַחֵד גִּיכָא:

^[1] וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: בֹּא וְרֹאה שְׁלֹא כְּמִדַּת

^[2] מִדַּת בִּשְׂר וְדָם, מִתְחַיִּיב אָדָם הַרִיגָה

י.ט:

עין משפט גור מצוה

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לד:

ב מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לד:

ג מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לד:

ד מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ג:

ה מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לד:

ו מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ג:

ז מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לג:

ח מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לג:

ט מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לג:

שָׁחַן כְּעֶשֶׂר אֲמוּת לֹא שֶׁן לְמַפְרָךְ מַנְיָנָא אֶתְא לֹאשְׁמַיְנָן בְּדַפְרֵיהּ כַּפ"ק דְּקַדּוּשֵׁין (ק)

י.ט) גִּינוּן דְּלֹא הִשְׁמִיעֵנוּ מִגֵּין שְׂרוּת: בְּבוֹר שְׁתִּים עֲשָׂרָה כ"ע לֹא פְּלִיגִי הִנֵּה מַנְי לְמִנְקֻט בְּכוֹר אַחַת עֲשָׂרָה וּשְׁלִישׁ וּמִשְׁהוּ וְלֹא זָק: רַב פָּפֹא בְּרִיתָא לֹא שָׁמַע לִיהּ וְהָא דְמַשְׁנֵי וְלַעִיל אֲבַרְיָתָא וְתַרְוֵת עַל שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה הָיוּ בְּתַר דְּשִׁמְעָה: וְאִם אֵיתָא זֶה הִיא מַחֲצִיָּה וְזוֹ הִיא מַחֲצִיָּה מִכַּיּוֹצָה מִכַּיּוֹצָה לֹה קִשָּׁה דְּהִבָּא פְּשִׁיטָא לִיהּ דְּהֶאֱרַכְתָּ דְּיוּמָמִין עֲדִיפִי מִפְּשׁוּטִין וְלַעִיל אֵלֶּכָּא דר"מ מִשְׁמַע לִיהּ אִיפְכָּא ווי"ל דְּלַעִיל עֲבִי הִיכִי דְּכִי נָמִי נִאֲרִיךְ, דְּדִיּוּמָמִין וְהִנֵּה פְּרוּן מַרְבָּה דְּאִז פְּשׁוּטִין עֲדִיפִי אִיבָכָא הֲכַר טְפִי אֲבַל הִבָּא אִיכִי בְּרַחֵב הַרְבֵּה שָׂאֵס נִאֲרִיךְ, דְּדִיּוּמָמִין וְהִנֵּה עוֹמֵד מַרְבָּה בְּדַקְתַּנִּי אִי אֶתָּה מוֹדֶה דְּדִיר וְסֹהַר וּמַחֲצָה שְׁאֲכַלְנוּ בֵּית י' בּוֹרִין אִו יוֹתֵר מִתַּר לָכֵן בְּרִיךְ שְׁפִיר זֶה מַחֲצָה וְזוֹ מַחֲצָה מַגְדִּי לֵה:

עושיין פסין פרק שני עירובין

שָׁחַן כְּעֶשֶׂר אֲמוּת שָׂהָ דָּקָר וְלַקְמָן פְּרִיךְ

שָׁחַן כְּעֶשֶׂר, דְּבִרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה אֲמָהּ וּכְאֶרְבַּע עֲשָׂרָה אֲמָהּ. "כְּעֶשְׂרִי"? הָא עֶשֶׂר הוּיִין! מִשּׁוּם דְּבָעִי לְמִיתְנָא סִיפָא "כְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה". "כְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה" — טְפִי הוּיִין? מִשּׁוּם דְּבָעִי לְמִתְנֵי "כְּאֶרְבַּע עֲשָׂרָה". "וּכְאֶרְבַּע עֲשָׂרָה" — הָא לֹא הוּיָא? אָמַר רַב פֶּפֶּא: יְתִירוֹת עַל שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, וְאֵינָן מַגִּיעוֹת לְאֶרְבַּע עֲשָׂרָה. אָמַר רַב פֶּפֶּא: בְּבוֹר שְׁמוֹנָה דְּכוּלִי עַלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּלֹא בָּעִינוּ פְּשׁוּטִין. "בְּבוֹר שְׁתִּים עֲשָׂרָה — דְּכוּלִי עַלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּבָעִינוּ פְּשׁוּטִין.^(א) כִּי פְּלִיגִי — מִשְׁמוֹנָה עַד שְׁתִּים עֲשָׂרָה. לְרַבִּי מֵאִיר בָּעִינוּ פְּשׁוּטִין. לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא בָּעִינוּ פְּשׁוּטִין.^(ב) וְרַב פֶּפֶּא מֵאִי קָא מִשְׁמַע לָן? תְּנִינָא!? רַב פֶּפֶּא בְּרִייתָא לֹא שָׁמִיעַ לִיהּ, וְקָא מִשְׁמַע לָן בְּבְרִייתָא. "אֲרִיָּה יוֹתֵר בְּתֵל חִיצַת חֲצָר שְׂיִבְשָׁה סִמָּן. בָּעָא מִינִיָּה אֲבָיִי מַרְבָּה: הָאֲרִיָּה בְּדִיּוּמָדִין כְּשִׁיעוֹר פְּשׁוּטִין, לְרַבִּי מֵאִיר מַהוּ? אָמַר לִיהּ, תְּנִיתוּהּ: "וּבִלְבָד שְׂיַרְבָּה בְּפִסִּין". מֵאִי לָאו דְּמֵאֲרִיָּה בְּדִיּוּמָדִין? לֹא, דְּמִפִּישׁ וְעָבִיד פְּשׁוּטִין. "אִי הָכִי, הֵאִי "וּבִלְבָד שְׂיַרְבָּה בְּפִסִּין. בְּפִסִּין", "עַד שְׂיַרְבָּה פִּסִּין" מִיבָּעִי לִיהּ! תְּנִי "עַד שְׂיַרְבָּה פִּסִּין". 'אִיפָּא דְאָמְרִי: אָמַר לִיהּ, תְּנִיתוּהּ: "וּבִלְבָד שְׂיַרְבָּה בְּפִסִּין". מֵאִי לָאו דְּמִפִּישׁ וְעָבִיד פְּשׁוּטִין? לֹא, דְּמֵאֲרִיָּה בְּדִיּוּמָדִין. "הָכִי נָמִי מְסַתְבָּרָא, מִדְּקִתְנֵי "וּבִלְבָד שְׂיַרְבָּה בְּפִסִּין". שְׁמַע מִיבָּה. "בָּעָא מִינִיָּה אֲבָיִי מַרְבָּה: יוֹתֵר מִשְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אֲמָהּ וּשְׁלִישׁ לְרַבִּי יְהוּדָה מַהוּ? פְּשׁוּטִין עָבִיד, אִו בְּדִיּוּמָדִין מֵאֲרִיָּה?^(א) אָמַר לִיהּ: תְּנִיתוּהּ. כִּמָּה הֵן מְקוּרְבִין — בְּדִי רֹאשָׁה וְרוּבָה שֶׁל פֶּרֶה. וּכְמָה מְרוּחָקִין — אֲפִילוּ בּוֹר וְאֲפִילוּ בּוֹרִיִּים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית סָאתִים מוּתֵר, יוֹתֵר מִבֵּית סָאתִים אֶסוּר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּדִיר וְסֹהַר וּמוֹקָצָה וְחֲצָר, אֲפִילוּ בֵּת חֲמִשָּׁת בּוֹרִים וְאֲפִילוּ בֵּת עֲשָׂרָה בּוֹרִים שְׁמוּתֵר? אָמַר לָהֶן: זֶה מַחֲצִיָּה, וְאִלוּ פִּסִּין. וְאִם אֵיתָא, זֶה מַחֲצִיָּה וְזֶה הִיא מַחֲצִיָּה מִיבָּעִי לִיהּ! הָכִי קֹאמֵר: זֶה תוֹרַת מַחֲצִיָּה עֲלֶיהָ — וּפְרָצוּתֶיהָ כְּעֶשֶׂר, וְאִלוּ תוֹרַת פִּסִּין עֲלֶיהֶן — וּפְרָצוּתֶיהֶן כְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה אֲמָהּ וּשְׁלִישׁ. בָּעָא מִינִיָּה אֲבָיִי מַרְבָּה: תֵּל הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹה אֶרְבַּע, גִּידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד אִו אֵינּוּ גִידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד? "אָמַר לִיהּ, תְּנִיתוּהּ: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הֵיתָה שָׁם אָבֹן מְרֻבַּעַת רוּאִין, כֹּל שְׂאִילוֹ תַחֲלַק וְיֵשׁ בָּהּ אֲמָה לְכָאן וְאֲמָה לְכָאן גִּידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד, וְאִם לָאו אֵינּוּ גִידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד. רַבִּי יִשְׁמַעְלֵאל בֶּנוּ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: הֵיתָה שָׁם אָבֹן עֲגוּלָה, רוּאִין כֹּל שְׂאִילוֹ תַחֲחַק וְתַחֲלַק וְיֵשׁ בָּהּ אֲמָה לְכָאן וְאֲמָה לְכָאן — גִּידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד, וְאִם לָאו — אֵינּוּ גִידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד.^(א) בְּמֵאִי קָא מִיפְּלִגִי? מִר סָבַר: חַד רוּאִין אֲמָרִינוּ, תְּרִי רוּאִין לֹא אֲמָרִינוּ, וּמִר סָבַר: אֲפִילוּ תְּרִי רוּאִין נָמִי אֲמָרִינוּ. בָּעָא מִינִיָּה אֲבָיִי מַרְבָּה: חִיצַת הַקְּנִים קִנְהָ קִנְהָ פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה, גִּידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד אִו לָאו? "אָמַר לִיהּ, תְּנִיתוּהּ: הֵךְ שָׁם אֵילָן אִו גָּדָר אִו חִיצַת הַקְּנִים גִּידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד. מֵאִי לָאו, קִנְהָ קִנְהָ פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה? לֹא, גּוֹדְרִיתָא דְּקִנֵּי. אִי הָכִי — הֵיִינוּ אֵילָן. וְאֶלָּא מֵאִי: קִנְהָ קִנְהָ פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה — הֵיִינוּ גָּדָר! אֶלָּא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימַר, תְּרִי גּוֹנוּי גָּדָר? הִכָּא נָמִי — תְּרִי גּוֹנוּי אֵילָן. אִיפָּא דְאָמְרִי: גּוֹדְרִיתָא דְּקִנֵּי קָא מִיבָּעִיָּא לִיהּ. גּוֹדְרִיתָא דְּקִנֵּי מֵאִי? אָמַר לִיהּ, תְּנִיתוּהּ: הֵךְ שָׁם גָּדָר אִו אֵילָן אִו חִיצַת הַקְּנִים גִּידוּן מִשּׁוּם דְּיוּמָד. מֵאִי לָאו, גּוֹדְרִיתָא דְּקִנֵּי? לֹא, קִנְהָ קִנְהָ פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה. אִי הָכִי, הֵיִינוּ גָּדָר! וְאֶלָּא מֵאִי: גּוֹדְרִיתָא דְּקִנֵּי — הֵיִינוּ אֵילָן! אֶלָּא מֵאִי אֵית לָהּ לְמִימַר,

תְּרִי

מֵאִי כְּעֶשֶׂר הָא עֶשֶׂר מְכַנּוּת הֵן: כִּי"ג וִי"ד שְׁמוֹנָה דָּקָר וְיָאוּ מִכְּנֵל שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה וְלִכְנֵל וִי"ד לֹא בָּאוּ דִּי"ג אֲמָה וּשְׁלִישׁ הֵן: בְּכוֹר רַחֵב שְׁמוֹנָה אֲפִי' לר"מ לֹא בָּעִינוּ פְּשׁוּטִין דְּכִי מַרְחִיק בְּדִי רֹאשָׁה וְרַבָּה דְּהִינוּ שְׁתֵּי אֲמוּת לָכֵן רוּחַ גְּמִצָּא הִחֲלֵל שְׁפִין ב' הַמַּחֲצוּת שְׁתֵּים עֲשָׂרָה אֲמָה וְהַפְּסוּן רַחֵבן אֲמָה לָכֵל רוּחַ זֶה בְּגִיד זֶה גְּמִצָּא בֵּין פֶּם לְפֶם שְׁעוֹר בְּתַח עֶשֶׂר אֲמוּת וְר' מֵאִיר בְּהִכִּי שְׂרִי: בְּכוֹר שְׁתֵּים עֲשָׂרָה דְּכִי מַרְחִיק שְׁתֵּי אֲמוּת מִכָּאן וּכְגִנְגָּם מִכָּאן יֵשׁ חֲלָל הַמַּחֲצָה י"ו אֲמָה וּמִכָּן שְׁתֵּי אֲמוּת עוֹמֵד הֲרִי בֵּין זֶה גָּהּ י"ד פְּרוּן וְכוּנִי הֵאִי לֹא שְׂרִי רַבִּי יְהוּדָה וּבָעִינוּ פְּשׁוּטִין לָכֵן צַד דְּמִכְּנֵל צַד וְצַד אִיפָּא י"ד אֲמוּת וְלַקְמָן מִפְּרַשׁ הִיכָא מַשְׁנֵי לָהֶן: תְּנִינָא לְדַרְבַּ פֶּפֶּא בְּמִתְנֵי' . דְּקִתְנֵי לר' מֵאִיר שָׂהָ דָּקָר וְלַכְרִי' יְהוּדָה שְׁמוֹנָה דָּקָר וּמִמְנַלָּא שְׁמַעִינוּ דר"מ שְׂרִי בְּהַעֲלֵלַת עֶשֶׂר וְר' יְהוּדָה שְׂרִי בְּהַעֲלֵלַת שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אֲמָה וּשְׁלִישׁ וְכִי קִבְּעִי ר' מֵאִיר פְּשׁוּטִין בְּיוֹתֵר מִעֶשֶׂר קֹאמֵר: רַב פֶּפֶּא הֵן בְּרִיתָא דְּתַנָּא שְׁעוֹרָא דְּעַבִּי הַפְּרוּת לֹא שָׁמַע לָהּ וּבְמִתְנֵי' לֹא פְּרִישׁ לָהּ וְאֶתְא רַב פֶּפֶּא לְפִירוּשֵׁי לָהּ מִתְּנִיתִין דְּשְׁעוֹרָא דְּר' מֵאִיר עֶשֶׂר אֲמוּת וְזַר' יְהוּדָה שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אֲמָה וּשְׁלִישׁ וְהַסָּבִים רַב פֶּפֶּא מַדְּבִיעוּ לָמָּה שְׁפִיעֵנוּ בְּבְרִיתָא דְּרֹאשָׁה וְרַבָּה שְׁתֵּי אֲמוּ' וּבְגִידֵה אֲמָה וְשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי אֲמָה: הָאֲרִיךְ דְּדִיּוּמָמִין יוֹתֵר מֵאֲמָה לָכֵן צַד עַד שְׁהַעֲמִיד רוּחַ שְׁפִינְתֵּים עַל עֶשֶׂר אֲמוּת: מַהוּ זְנוּקָא פְּשׁוּטִין קֹאמֵר דְּכִינוּ דְּהַרְחִיקוּ יוֹתֵר מִשְׁעוֹר חֲכָמִים בָּעִינוּ הֲכַר בִּינֵי בִינֵי וְלֹא סָגִי בְּהֶאֱרַכְתָּ דְּיוּמָמִין אֶלָּא מַרְחִיק בְּרִיתָא מִן הַפֶּם וְנוֹתֵן עָס פְּשׁוּט וְכוּן לְאִידֵךְ גִּיפָּא מִשּׁוּם גְּלַחֲנִי הַיּוֹרָא אִו דְּלִמָּא בִּינוּ דְּסוּף סוּף עֶשֶׂר רוּחַ הוּא דְאִיפָּא לֹא מִתְּסַר: לר' יְהוּדָה דְּלֹא אֲדַבֵּר פְּשׁוּטִין הִי עֲדִיפָא לִיהּ פְּשׁוּטִין עֲדִיפִי לִיהּ וּמַרְחִקוּן מִן הַדְּיוּמָמִין י"ג אֲמָה לְמַחֲנֵי הַיּוֹרָא בִּינֵי בִינֵי וְלֹא סָגִי בְּהֶאֱרַכְתָּ דְּיוּמָדִין אִו הֶאֱרַכְתָּ דְּיוּמָמִין עֲדִיפָא דְּלֹא לִיבִי חֲנוּכָּא דְּהֵאִי גִיפָּא וְדְּהֵאִי גִיפָּא וּלְבַטְלָהּ: כַּמָּה הֵן מִקְרָבִין לְכוּר: אֲכַלְנוּ כּוֹר וּבִלְבָד שְׂיַרְבָּה בְּפִסִּין: יוֹתֵר מִבֵּית סָאתִים אֶסוּר שָׂהָ שְׁעוֹר הַקֹּף שְׁלֹא בְּתַקְנוּ: דִּיר מַקֹּף לְדִירָה שְׁהַרְוֶה דַּר עָס בְּלִילָה: זֶה מַחֲצָה שְׁלֵמָה הֵאִי: וְאִלוּ פִּסוּן הֵן וּבִין כָּל אַחַד וְאַחַד שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אֲמוּת וְאִין עוֹמֵד אֶלָּא פֶּם אֲמָה בֵּין כָּל שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה וּשְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אֵלֶּמָּא לְרַבִּי יְהוּדָה פְּשׁוּטִין עָבִיד דְּאִי דְּדִיּוּמָמִין מֵאֲרִיךְ הֵא מַחֲצָה הֵאִי: וּפְרַצְתָּה אוֹסְרָת בְּיוֹתֵר מִעֶשֶׂר: וְאִלוּ תוֹרַת פִּסוּן עֲלִיָּהן וְיֵשׁ י"ג אֲמָה בֵּין הֶאֱרַכְהּ לְהֶאֱרַכְהּ הֵלָכֵךְ בְּיוֹתֵר מִבֵּית סָאתִים לֹא מִתְּכַשֵּׁר: תֵּל הַמִּתְלַקֵּט י' טַפְסִיס: מִתּוֹךְ ד' אֲמוּת תֵּל מִשְׁפַּע אֲבָל מַדְרוּגוּ וְחוּף חָדָם שְׁיִמְשֵׁךְ ד' אֲמוּת עֲלָה וְנִתְלַקֵּט גָּבִהּ לִי' טַפְסִיס וּקִי"ל בְּהַחֲזִיק בְּמַס' שְׁפַת (דף ק.) דְּלַעֲגוֹן שְׁפַת הֵי רְשׁוּת הַיּוֹסִיד הִבָּא מֵאִי אִי קִחִי בְּמִקּוּם א' מִן הַדְּיוּמָדִין מִי הֵי דְּדִיּוּמָד אִו לֹא וְלַהֲכִי נָקֹט מִתּוֹךְ ד' שָׂאֵס הִנֵּה מַדְרוּגוּ מִשְׁפַּע נָפֹה וְאִינוּ מִתְלַקֵּט לְגַבֵּה עֲשָׂרָה עַד שְׁיִמְשֵׁךְ יוֹתֵר מִד' אֲמוּת וְאֲפִי' עֲלָה גָבִהּ לְשַׁפּוּעַ לְעֶשֶׂר אֲמוּת אֲרַעָא סַמְכַתָּא הֵאִי: מַרְבַּעַת אֲמָה עַל אֲמָה וְאִינֵה מַחֲסָרַת אֶלָּא חֲלִיקָה שְׁיֻנְטֵל עַבִּי שְׁפִינְתִּים וְתַעֲשָׂה בְּמַרְחֵב דְּפִן לְכָאן וְדָפִן לְכָאן: עֲנָלָה מַחֲסָרַת חֲחִיקָה

לַחֲקוֹק וּלְגוֹל בְּלִיטַת עֲגוּל וְלַהֲשׁוּת אִמְצָעָה לְפִיאוּתֶיהָ וְתֵהֵא מַרְבַּעַת וַעֲדִין הִיא מַחֲסָרַת חֲלִיקָה: אִמְרִי' נָמִי תְּרִי רוּאִין לר' יִשְׁמַעְלֵאל וְתֵל נָמִי בִּאָבֹן עֲנָלָה דְּמִי לְתַנָּא קֹמָא לֹא אִמְרִינוּ תְּרִי רוּאִין: חִיצַת הַנִּים שְׁעֵשָׂאָה לְכָאן וּלְכָאן בָּעִין דְּיוּמָד: גּוֹדְרִיתָא דְּקִנֵּי הַנִּים מַחֲבָרִים הַרְבֵּה בָּעִי א' סוּמִין לְאָרֶץ וּמִלְמַעְלָה הֵן מִתְּפַרְשִׁין: תְּרִי גּוֹנֵי אֵילָן אֲשַׁמְעִי' אֵילָן שְׁלֹשׁ דְּאִיפָּא לְמִימַר וְחֲלַק וְאֲשַׁמְעִי' הֵאִי אַע"ג דְּלִיבָא לְמִימַר הֲכִי שְׂרִי הוּאִיל וְתַחֲתִינוּ אַחַד הוּא בְּדִיּוּמָד אֲבַל קִנְהָ פְּחוֹת מַג' לֹא: מֵאִי לָאו גְּדִרְיָתָא דְּקִנֵּי וּש"מ דְּאֵע"ג דְּאִין עָבִין ד' בְּגַבֵּה עֲשָׂרָה אֲמָרִינוּ רוּאִין: לֹא קִנְהָ קִנְהָ פְּחוֹת מַג' דְּעַשְׂוִי בְּדִיּוּמָד מִמֶּשׁ וּבְגַל רוּאִין אִיפָּא תַקּוּן מַעֲנָיָא:

מסורת הש"ס

א שבת צח.

ב זבחים יא:

ג לקמן כב.

ד סוכה ד:

ה תוספתא עירובין

ו סוכה כד; לעיל טו.

מסורת הש"ס

א לקמן כה.
ב שבת קא:
ג לקמן כב; שבת ו; משנה עירובין
ד משנה שבת; משנה עירובין;
לקמן צט; שבת צו; שבת יא;
לקמן קא.

עין משפט
בר מצוה

א מו"י מ"ז מהל' שבת הל' כט:

אמר ליה מתר דהא ליכא דיוקין בין הפסין עליהו עליהו מוציא דהדרן וערכו והכי פרושו שמים אסורות אפי' ערכו ואם ערכו כו' דהינו כלומר דהדרן וערכו מתרות פשערכו: מחצצה אין כאן אע"ג דאשני אית לה שבת הואיל והתרה התרה מזה הכא משום דליכא מחצות: כי אתמר דרב נחמן אמר אתמר והא דאמרין בשבת דפסקי האורח (שבת ד' קא:) קפינות שנתקשרו משכב שבת והתירו וחרו ונתקשרו בין שונגין ובין מזיגין ובין מטעין ובין אנוסין חזרו להסתכן הראשון במזיד לא חזרו לגמרי להסתכן הראשון לטלטל אלא דהוה רשות היחיד דאורייתא אי גמי לא קאי אמוזי: קמ"ל פאן וסבירא לה ומיהו לר' יוחנן נדאי פאן ולא ס"ל פדאמרי' לקמן: לא יעמוד אדם בפסק דתרא (ד' צט.) מוקי לה בפסוקים הנרמזין לו ונזכרי' דלמא יבנים אצלו וקשיא דתפוק ליה דהא מעיל מרשות הרבים לרשות היחיד כמו משתין ורק מרשות הרבים לרה"י דאסרינן לקמן ורש"י פירש לקמן דלא דמי למשתין ורק דשותה עבד עקירה והנחה פסד רשותא דמשתין נחין בתוך פיו שהוא מקום פטור ואע"ג דחוזרין ונבלעין אין לחוש הואיל ונחו במקום פטור ואע"ג דבמקום שאין בו ד' על ד' (אמות) אסרינן ובלבד שלא יחליפו התם נזרינן דילמא אתי לאפוקי בהדיא אכל הכא אי אפשר בלל שלא ינוחו מעט בפיו תדע שבלעם אכל במשתין ורק לא תשיב פיו מקום פטור פיו דפיו וגופו הו' במקום א' ולפי זה היה מתר להוציא ראשו מרה"ר ולרוק פיו דפיו במקום אחר הני מקום פטור והא דמבעיא לן בפסק דתרא (ד' צט.) הוא ברה"י ופי' האמה ברה"ר מהו הינו משום דמי רגלים מיד בפשעקרו מגופו שוב אין נחים בפיו האמה אכל מפ"ח דשבת (ד' ג:) קשיא דהאמרין התם אדרבה משפחה דא' עדי לא אתי לידי חיוב חטאת לא קנסין והשתא היכי אתי לידי חיוב חטאת הואיל ונחו בגידו שהוא מקום פטור וי"ל דלא תשיב הנחה במקום פטור אלא דגבר שהוה נויטל ממקומו אכל התם שהפלי נח מאליו לא תשיב הנחה במקום פטור ולפי זה אסור להוציא ראשו ברה"ר ולרוק וא"ת אפשי דלא אתי לידי חיוב חטאת כגון שיפן מידו זאת לידו אחרת וי"ל דאורי' דשהנח קטן שלא יוכל להכניס בו שתי ידיו ועוד נראה לפרש דלא דמי למשתין ורק דהכא בפסוקים מיד חשיבי כנחין אע"ג דאיןם נחים עד שיעניעו למעיו משום דמבטלי אגב גופו והני עקירה והנחה פסד רשותא והכי גמי אמר רבא בפ' המוציא (שבת ד' פ.) הוציא שתי אוניות וכתבן בפשהו מהלך חוב דכתיבתן זו היא הנחתן ואתי גמי שפיר מתנייתן דאמרו לו גבי יש אוכל אכילה אחת כו' ר' מאיר אומר אם היה שבת והוציא בפיו חוב והשתא היכי חשיב בהדי הנה הא בעינא דמחייב עליוהו דהינו בשעת הנחת גרנו אפתי לא מחייב אהוצאה עד שינוחו במעיו אלא אהוצאה גמי מחייב משעת בליעה דחשיב כמנח:

אמר ליה מתר דהא ליכא דיוקין בין הפסין עליהו עליהו מוציא דהדרן וערכו והכי פרושו שמים אסורות אפי' ערכו ואם ערכו כו' דהינו כלומר דהדרן וערכו מתרות פשערכו: מחצצה אין כאן אע"ג דאשני אית לה שבת הואיל והתרה התרה מזה הכא משום דליכא מחצות: כי אתמר דרב נחמן אמר אתמר והא דאמרין בשבת דפסקי האורח (שבת ד' קא:) קפינות שנתקשרו משכב שבת והתירו וחרו ונתקשרו בין שונגין ובין מזיגין ובין מטעין ובין אנוסין חזרו להסתכן הראשון במזיד לא חזרו לגמרי להסתכן הראשון לטלטל אלא דהוה רשות היחיד דאורייתא אי גמי לא קאי אמוזי: קמ"ל פאן וסבירא לה ומיהו לר' יוחנן נדאי פאן ולא ס"ל פדאמרי' לקמן: לא יעמוד אדם בפסק דתרא (ד' צט.) מוקי לה בפסוקים הנרמזין לו ונזכרי' דלמא יבנים אצלו וקשיא דתפוק ליה דהא מעיל מרשות הרבים לרשות היחיד כמו משתין ורק מרשות הרבים לרה"י דאסרינן לקמן ורש"י פירש לקמן דלא דמי למשתין ורק דשותה עבד עקירה והנחה פסד רשותא דמשתין נחין בתוך פיו שהוא מקום פטור ואע"ג דחוזרין ונבלעין אין לחוש הואיל ונחו במקום פטור ואע"ג דבמקום שאין בו ד' על ד' (אמות) אסרינן ובלבד שלא יחליפו התם נזרינן דילמא אתי לאפוקי בהדיא אכל הכא אי אפשר בלל שלא ינוחו מעט בפיו תדע שבלעם אכל במשתין ורק לא תשיב פיו מקום פטור פיו דפיו וגופו הו' במקום א' ולפי זה היה מתר להוציא ראשו מרה"ר ולרוק פיו דפיו במקום אחר הני מקום פטור והא דמבעיא לן בפסק דתרא (ד' צט.) הוא ברה"י ופי' האמה ברה"ר מהו הינו משום דמי רגלים מיד בפשעקרו מגופו שוב אין נחים בפיו האמה אכל מפ"ח דשבת (ד' ג:) קשיא דהאמרין התם אדרבה משפחה דא' עדי לא אתי לידי חיוב חטאת לא קנסין והשתא היכי אתי לידי חיוב חטאת הואיל ונחו בגידו שהוא מקום פטור וי"ל דלא תשיב הנחה במקום פטור ולפי זה אסור להוציא ראשו ברה"ר ולרוק וא"ת אפשי דלא אתי לידי חיוב חטאת כגון שיפן מידו זאת לידו אחרת וי"ל דאורי' דשהנח קטן שלא יוכל להכניס בו שתי ידיו ועוד נראה לפרש דלא דמי למשתין ורק דהכא בפסוקים מיד חשיבי כנחין אע"ג דאיןם נחים עד שיעניעו למעיו משום דמבטלי אגב גופו והני עקירה והנחה פסד רשותא והכי גמי אמר רבא בפ' המוציא (שבת ד' פ.) הוציא שתי אוניות וכתבן בפשהו מהלך חוב דכתיבתן זו היא הנחתן ואתי גמי שפיר מתנייתן דאמרו לו גבי יש אוכל אכילה אחת כו' ר' מאיר אומר אם היה שבת והוציא בפיו חוב והשתא היכי חשיב בהדי הנה הא בעינא דמחייב עליוהו דהינו בשעת הנחת גרנו אפתי לא מחייב אהוצאה עד שינוחו במעיו אלא אהוצאה גמי מחייב משעת בליעה דחשיב כמנח:

להקריב כו' פירשנא לה לבלא מתנייתן דריש פרקין: אלא א"כ הכנים ראשו ורבו דחשיבין שמה ומשך גופו למקום רגליו ויוציא הפלי עמו:

אכילה אחת כו' ר' מאיר אומר אם היה שבת והוציא בפיו חוב והשתא היכי חשיב בהדי הנה הא בעינא דמחייב עליוהו דהינו בשעת הנחת גרנו אפתי לא מחייב אהוצאה עד שינוחו במעיו אלא אהוצאה גמי מחייב משעת בליעה דחשיב כמנח:

	עין משפט גור מצורה
---------------------------------------	-----------------------------------

א מווי' פו"ז מהל' שבת הל' ל:

ב מווי' פו"ז מהל' שבת הל' לב:

ג מווי' פו"ז מהל' שבת הל' ל:

ד מווי' פו"ז מהל' שבת הל' לב:

ה מווי' פו"ז מהל' שבת הל' ל:

ו מווי' פו"ז מהל' שבת הל' לב:

ז מווי' פכ"ח מהל' שבת הל' ג, סמוג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

וְכִי לֹא נָקַט לֹה מִי שָׂרִי קֹשֶׁה דְּלִין זֶה סְגִית הֵשׁ"ס דְּלַעִיל קֹאמֶר הִיכָא דְּנָקַט מִנָּה וְלֹא נָקַט לֹה לֹא תַבְעִי לָךְ דְּבַעֲיִנן רֹאשֶׁה וְרַבָּה וְהִשְׁתַּח פְּרִיךְ מִי שָׂרִי וּי"ל לֹא מִשּׁוּם דְּפִשְׁטִיטָא לִיִּה קֹאמֶר הִכִּי אֵלֹא אִפִּי' אִם תַּמְצִי לומֶר דְּשָׂרִי לֹא שָׂרִי אֵלֹא בְּרֹאשֶׁה וְרַבָּה:
וְהִתְנַנְיָא לֹא יִמְלֵא גַבִּי פְּסִי בִּירְאוֹת מִתַּנְיָא וּמִשְׁמַע דְּקֹאֵי אִמְתַּנִּי' וְאִע"ג דְּאִיבָא רֹאשֶׁה וְרַבָּה וְעַל פְּרָדָה בְּדִלָא נָקַט לֹה אֲרִי דְּאִי בְּדִנְקַט לֹה אֲרִי אִם בִּין מַה הוֹעִילוּ רֹאשֶׁה וְרַבָּה שֶׁל פְּרָה:

אָמַר אֲבִי' הָכָא בָּאבוּס הָעוֹמֵד בְּרַה"ר פֶּרוּשׁ שֶׁהִבְהִמָּה אוֹכְלֵת מִן הָאֲבוּס בְּרַה"ר אֲרַגְל הַפְּסִין וְקֹא מִשְׁמַע לָן דְּלֹא יִמְלֵא דְּלִי וְיִתְנַנוּ עַל רֹאשׁ הָאֲבוּס וְיִאֲחַזְנוּ בְּיָדוֹ דְּלִמָּא חֲזִי לִרְאֹשׁ הָאֲבוּס שְׂבִרַה"ר וְתַקְלָקל וְיַלָךְ שֶׁסַּם דְּעַם הָדְלִי וּמִפִּיק מִרְשׁוֹת הַיַּחֲיד לִרְשׁוֹת הָרַבִּים אֵלֹא שׁוֹפֵךְ לִפְנֵיהַ דְּכִי נָמִי חֲזִי לִרְאֹשׁ הָאֲבוּס שְׁתַּקְלָקל וְאִלן לְהִתֵּם הָא לִית לֹה מִיַּדִּי בִּידָה דְּהָא בְּשֶׁשֶׁפֶךְ הַנִּיחַם הָדְלִי בִּין הַפְּסִין וּבְחִנָּם דְּחֹק רַשׁ"י לִפְרֹשׁ שֶׁהִבְהִמָּה עוֹמֶמֶת בְּצִית וְיֵשׁ חֲסָדִים שְׁתִּיב בְּרָן וְכִן גִּרְסַת רַבֵּנוּ חֲנִנְיָאֵל דְּלִמָּא חֲזִי לֹאֲבוּס דְּתַקְלָקל וּמִפִּיק לִיִּה לְגִזְלָה בְּהָדָה פֶּרוּשׁ שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְהַנִּיחַ הָדְלִי בְּרֹאשׁ הָאֲבוּס שְׂבִין הַפְּסִין וּמִפִּיק לֹה לְגִזְלָה דְּרָךְ הָאֲבוּס דְּעוֹמֵד אֲדָם בְּרַה"ר וּמִמּוֹלָטל בְּרַה"י וְחֲזִי לִיִּה לֹאִידֶךְ גִּיסָא דְּתַקְלָקל וּמִנַּח לִיִּה וְקֹא מִפִּיק לִיִּה מִרַה"י לִרַה"ר וּמִנַּח לִיִּה פִי' עַל אֲרַעָא בְּרַה"ר עַד דְּמַתְּקִין לִיִּה לֹאֲבוּס:
אוּבְסִין הָאִי אוֹכְסִין לֹא זִוקָא אֵלֹא בְּלומֶר מְלַעֲטִין דְּתַנּוּ בְּפ' בְּתַרְא דְּשַׁבַּת (ד' קנ"ה):
אִין אוֹכְסִין אֶת הַגָּמֵל אֵלֹא מְלַעֲטִין:

עושיין פסין פרק שני עירובין

וְכִן בְּגִית מִפְרֶשׁ בְּפ' בְּתַרְא (עִירובִין דף ו'כ) בְּגִית מִפְרֶשׁ בְּפ' בְּתַרְא הִיכָא דְּנָקַט מִנָּה וְלֹא

וְכִן בְּגִית. גַּבִּי אָדָם — הָא אָמַר דְּבַעֲי רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ. גַּבִּי פְּרָה — מִי בְּעֵינָן לֹה רֹאשָׁה וְרוּבָה אוּ לֹא? אַב(א) כָּל הִיכָא דְּקֹא נָקִיט מְנָא וְלֹא נָקִיט לֹה — לֹא תִיבְעִי לָךְ דְּבַעֲי רֹאשָׁה וְרוּבָה מְלָגִין. כִּי תַבְעִי לָךְ — הִיכָא דְּנָקִיט מְנָא וְנָקִיט לֹה, מֵאִי? אָמַר לִיִּה, תְּנִיתוּהָ:
וּבִלְבָּד שְׁתַּהֲא הַפְּרָה רֹאשָׁה וְרוּבָה מִבְּפָנִים וְשׁוֹתָה. מֵאִי לֹא, דְּנָקִיט לֹה וְנָקִיט מְנָא? לֹא, דְּנָקִיט מְנָא וְלֹא נָקִיט לֹה. וְכִי נָקִיט מְנָא וְלֹא נָקִיט לֹה, מִי שָׂרִי? וְהִתְנַנְיָא:
לֹא יִמְלֵא אָדָם מִיָּם וְיִתֵּן בְּשַׁבַּת לִפְנֵי בְּהֵמָתוֹ, אָכֵל מִמְּלֵא הוּא וְשׁוֹפֵךְ, וְהִיא שׁוֹתָה מֵאִילֶיהָ! (טז) הָא אִיתְמַר עַלָּה:
אָמַר אֲבִי', הָכָא בָּאבוּס הָעוֹמֵד בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְרוּחַב אַרְבָּעָה, וְרֹאשׁוֹ אֲחָד נִכְנָס לְבִין הַפְּסִין. גִּזְרָה דִּילִמָּא חֲזִי לִיִּה לֹאֲבוּס דְּמַקְלָקל וְאִתִּי לְתַקוּנִיהַ, וְדִרָא לִיִּה לְדוּוֹלָא בְּהַדִּיָּה, וְקֹא מִפִּיק מִרְשׁוֹת הַיַּחֲיד לִרְשׁוֹת הָרַבִּים. (יז) וְכִי הָאִי גּוֹוֹנָא מִי מִיַּחֲיִיב? וְהָאָמַר רַב סְפָרָא אָמַר רַבִּי אֲמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
הַמְּפָנָה חֲפָצִיו מְזוּיִת לְזוּיִת, וְנִמְלָה עֲלֶיהֶן וְהוֹצִיאָן — פֶּטוּר, שְׁלֹא הִיתָה עֲקִירָה מִשְׁעָה רֹאשׁוֹנָה לְכָה. "אַלָּא:
זְמַנִּין דְּמַתְּקִין לִיִּה וְהַדָּר מְעִיִּיל לִיִּה, וְקֹא מְעִיִּיל מִרְשׁוֹת הָרַבִּים לִרְשׁוֹת הַיַּחֲיד. אִיכָא דְּאָמְרִי:
גַּבִּי אָדָם הָא קֹאמְרִינָן דְּסָגִי לִיִּה בְּרֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ. גַּבִּי פְּרָה מִי סָגִי לֹה בְּרֹאשָׁה וְרוּבָה, אוּ לֹא? הִיכָא דְּנָקִיט מְנָא וְנָקִיט לֹה — לֹא תִיבְעִי לָךְ דְּסָגִי לֹה בְּרֹאשָׁה וְרוּבָה, אָלֹא כִּי תִיבְעִי לָךְ דְּנָקִיט מְנָא וְלֹא נָקִיט לֹה, מֵאִי? אָמַר לִיִּה, תְּנִיתוּהָ:
וּבִלְבָּד שְׁתַּהֲא פְּרָה רֹאשָׁה וְרוּבָה מִבְּפָנִים וְשׁוֹתָה. מֵאִי לֹא דְּנָקִיט מְנָא וְלֹא נָקִיט לֹה:
לֹא, דְּנָקִיט מְנָא וְנָקִיט לֹה. וְהִכִּי נָמִי מוֹסְתַּבְּרָא, דְּאִי נָקִיט מְנָא וְלֹא נָקִיט לֹה, מִי שָׂרִי? וְהִתְנַנְיָא:
לֹא יִמְלֵא אָדָם מִיָּם וְיִתֵּן לִפְנֵי בְּהֵמָתוֹ, אָכֵל מִמְּלֵא וְשׁוֹפֵךְ וְהִיא שׁוֹתָה מֵאִילֶיהָ! הָא אִיתְמַר עַלָּה אָמַר אֲבִי':
הָכָא בָּאבוּס הָעוֹמֵד בְּרִשְׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְרוּחַב אַרְבָּעָה, וְרֹאשׁוֹ נִכְנָס לְבִין הַפְּסִין, דְּזַמַּנִּין דְּחֲזִי לִיִּה לֹאֲבוּס דְּמַקְלָקל וְאִתִּי לְתַקוּנִיהַ, וְדָרִי לִיִּה לְדוּוֹלָא בְּהַדִּיָּה, וְקֹא מִפִּיק מִרְשׁוֹת הַיַּחֲיד לִרְשׁוֹת הָרַבִּים. וְכִי הָאִי גּוֹוֹנָא מִי מִיַּחֲיִיב? וְהָאָמַר רַב סְפָרָא אָמַר רַבִּי אֲמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
הַמְּפָנָה חֲפָצִיו מְזוּיִת לְזוּיִת וְנִמְלָה עֲלֶיהֶן וְהוֹצִיאָן — פֶּטוּר, שְׁלֹא הִיתָה עֲקִירָה מִשְׁעָה רֹאשׁוֹנָה לְכָה! אָלֹא:
זְמַנִּין דְּמַתְּקִין לִיִּה וְהַדָּר מְעִיִּיל לִיִּה, וְקֹא מְעִיִּיל לִיִּה, וְקֹא מִרְשׁוֹת הָרַבִּים לִרְשׁוֹת הַיַּחֲיד. תָּא שְׁמַע:
גָּמֵל שְׂרֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ מִבְּפָנִים אוּבְסִין אוֹתוֹ מִבְּפָנִים, וְהָא אִיבוּס כְּמָאן דְּנָקִיט מְנָא וְנָקִיט לֹה דְּמִרָא, וְקֹא בְּעֵינָן רֹאשָׁה וְרוּבָה! אָמַר רַב אַחָא בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב שְׁשֵׁת:
שְׂאנִי גָּמֵל, הוּאִיל וְצוּאָרוֹ אַרוּהַ. (יח) תָּא שְׁמַע:
בְּהֵמָה שְׂרֹאשָׁה וְרוּבָה בְּפָנִים אוּבְסִין אוֹתָהּ מִבְּפָנִים. וְהָא אָבוּס כְּמָאן דְּנָקִיט מְנָא וְנָקִיט לֹה, וְקֹא בְּעֵינָן רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ! מֵאִי 'בְּהֵמָה' נָמִי דְּקִתְנִי — גָּמֵל. וְהִתְנַנְיָא 'בְּהֵמָה' וְהִתְנַנְיָא 'גָּמֵל'! מִיַּדִּי גַבִּי הִדְדִי תַנְיָא!? תַנְיָא נָמִי הִכִּי:
רַבִּי אֶלְעָזָר אוּסַר בְּגָמֵל, הוּאִיל וְצוּאָרוֹ אַרוּהַ. אָמַר רַבִּי יַצְחָק בַּר אֲדָא:
לֹא הוֹתֵרוּ פְּסִי בִּירְאוֹת אָלֹא לְעוֹלֵי רְגָלִים בְּלָבָד. וְהִתְנַנְיָא:
לֹא הוֹתֵרוּ פְּסִי בִּירְאוֹת אָלֹא לְגַבִּי בְּהֵמָה בְּלָבָד! מֵאִי בְּהֵמָה — בְּהֵמַת עוֹלֵי רְגָלִים. אָכֵל אָדָם

מַטְפֵּס

צט:)
לַעֲנִין מַעֲשֵׂר דְּכָל כְּמִנָּה שְׁהוּא בְּגִית שׁוֹתִין בְּגֵל מַעֲשֵׂר עַל הַגִּית אָכֵל לְהוֹצִיא מִן הַגִּית שְׁתֵּית קִבֵּעַ הוּא וְעַל הַגִּית אִפִּי' מוֹזִיגוּ בְּחִמִּין דְּהוֹיָא לֹה קִבֵּעַ לֹא חֲשִׁיב לִיִּה קִבֵּעַ הַתֵּם:
גַּבִּי בְּהֵמָה הַמְשַׁקָּה בְּהֵמָתוֹ בְּרַה"י וְהִיא עוֹמֶמֶת בְּרַה"ר מַהוּ:
הִיכָא דְּנָקַט מִנָּה שְׁהִיא שׁוֹתָה בּוֹ:
וְלֹא נָקַט לְצוּאָרָה בְּאִפְסָר שֶׁלֹּא תִכּוֹל לַעֲקֹם רֹאשֶׁה בַּחוּץ:
לֹא תִיבְעִי לָךְ דְּנִחֲאִי חִישִׁין שְׁמָא תַעֲבֹס אֶת רֹאשֶׁה וְתוֹלִיד אֶת הַבְּלִי אַחֲרֶיהָ:
וְכִי לֹא נָקַט לֹה מִי שָׂרִי לֹאֲחַח הַבְּלִי בְּפִסִּי בִּירְאוֹת וְאִע"ג דְּעִשְׂוִיין בְּתַקֵּן שֶׁהִפְרָה רֹאשֶׁה וְרַבָּה בְּפִינִים:
לֹא יִמְלֵא אֲדָם מִיָּם וְיִתֵּן לִפְנֵי בְּהֵמָתוֹ וְיִאֲחַח הַבְּלִי בְּיָדוֹ בְּעוֹד שְׁהִיא שׁוֹתָה וְלִקְמוּ בְּפִירְתָּא בְּשִׁמְעִתִּין הִיא גַבִּי פְּסִי בִּירְאוֹת וְעַל פְּרָדָה בְּדִלָא נָקַט לֹה הוּא דְּאִי נָקַט לֹה הוּא וְאִפ"ה אָסוּר לָמָה הַצִּרְכּוּ רֹאשֶׁה וְרַבָּה בְּפִינִים אֵלֹא פְּשִׁיטָא בְּדִלָא נָקַט לֹה וּמִתַּנִּי' דְּשָׂרִי בְּדִנְקַט לֹה וְתַנִּי רֹאשֶׁה וְרַבָּה מִבְּפִינִים:
הָא אִתְמַר עַלָּה כּו' בְּלומֶר כִּי בַעֲיִין רֹאשֶׁה וְרַבָּה בְּדִלָא נָקַט לֹה וְכִי חֲזִי רֹאשֶׁה וְרַבָּה שָׂרִי וּבִירְתָּא דְּתַנִּי לֹא יִמְלֵא וְיִתֵּן הוּא עַצְמוֹ לְבִהֵמָתוֹ הָא תַרְצָה אֲבִי' לִקְמוּ דְּלֹא בְּבִהֵמָה הָעוֹמֶמֶת בְּרַה"ר וְרֹאשֶׁה וְרַבָּה בִּין הַפְּסִין עֲסָקִין אֵלֹא בְּבִהֵמָה הָעוֹמֶמֶת בְּצִית וְחִלּוּנוֹת בְּתוּחוֹת לֹה לִרַה"ר וְאֲבוּס מִתְּקִין לֹה לִפְנֵיהַ בְּרַה"ר גְּבוּהַ י' וְרַחֵב ד' דְּהִי רַה"י וְנִתֵּן לֹה שֶׁסַּם תְּבִין וּמִסְפּוּא מִרַה"י וְרֹאשׁ הָאֲבוּס נִכְנָס לְבִין הַפְּסִין וְאִשְׁמַעֲיָן דְּלֹא יִמְלֵא מִן הַכּוּר וְיִגְבִּיֵה הָדְלִי עַל רֹאשׁ הָאֲבוּס וְיַלָךְ דְּרָךְ רַה"ר וּיִמְלָטל הָדְלִי עַל הָאֲבוּס לִפְנֵי בְּהֵמָה וְאִע"ג דְּהוּי"ל עוֹמֵד אֲדָם בְּרַה"ר וּמִמּוֹלָטל בְּרַה"י דְּהִנּוּצָא תַפְלִין (לִקְמוּן עִירובִין ד' צח:).
הָכָא אָסוּר:
דְּלִמָּא כִּי בַעֲי לֹאֲנוּחִי דְּלִי עַל רֹאשׁ הָאֲבוּס חֲזִי לֹה לֹאֲבוּס דְּתַקְלָקל בְּרֹאשׁוֹ שְׂבִירַה"ר וּמוֹנְשִׁי וְדָרִי לִיִּה לְגִזְלָה בְּהָדָה וְאִלן לְתַקוּנִיהַ וְקֹא מִפִּיק מִפְּשִׁין הַפְּסִין לִר"ה הֶלְכֶךְ לֹא יִנְיַחוּ וּיִמְלָטלנּוּ אֵלֹא שׁוֹפֵךְ עַל הָאֲבוּס וְהַנִּים הוֹלִכִין עַד הַבְּהֵמָה מֵאִלֶּיהֶן:
וְכִי הָאִי גּוֹנָא מִי מַחֲיב כִּי עָקַר מִרַה"י אֲרַעֲתָא לֹאֲנוּחִיהַ בְּרַה"י וְאִנּוּשִׁי וְאִפְתִּיהַ לִרַה"ר מִי מַחֲיב מִדְּאוּרִיתָא דְּלִגְזוֹר רַבָּן בְּדִלָא אִפְתִּיהַ מִשּׁוּם דְּלֹא יִנְיַי לְהַכִּי:
שֶׁלֹּא הִיתָה עֲקִירָה כּו' וּבְשַׁבַּת מְלֹאכֶת מִחֻשְׁבַּת אִסְרָה תוֹרָה שְׁתַּבְּנָן לְכָךְ אֵלֹא שְׁשַׁנֵּג בְּשַׁבַּת כְּסָבוֹר שְׁהִיָּם חוּל אוּ מְלֹאכָה זוּ מִתְּרַת רָבֵל כִּי לֹא נִתְבָּנן פֶּטוּר מִחֻשְׁאֵת וּבִין דְּאִי נָמִי אֲרִי לִיַּד כֶּךְ לִיכָא חוּיבָא דְּאוּרִיתָא לֹא אֲרַעֲבִי לָן לְמַגִּזֵּר הַפּוֹרָא מִשּׁוּם הָא:
וְהָדָר מַעֲגִיל לִיִּה לְגוֹלָא לֹאֲבוּס לְבַתַּר דְּתַקְנָה וְקֹא עָקַר לִיִּה מִר"ה אֲרַעֲתָא לֹאֲנוּחִי בְּרַה"י:
לֹא תַבְעִי לָךְ דְּכִנִּי בְּרֹאשֶׁה וְרַבָּה דְּהָא מִתַּנִּי' הִיא בְּדִנְקַט מְנָה דְּאִי לֹא דְּנָקַט מְנָה קִמָּה לָמָה הַצִּרְכּוּ רֹאשֶׁה וְרַבָּה בְּפִינִים רָבֵל הָא מִסְפָּקָא לָן דְּעִלְמָא מִתַּנִּי' בְּדִנְקַט לֹה הוּא:
אוּבְסִין אוֹתָהּ מִבְּפָנִים מִפְרֶשׁ בְּפ' מִי שְׁהִחְשִׁיךְ (שַׁבַּת ד' קנ"ה):
שְׁתוּחַב לֹה מִסְפּוּא הַרַבָּה עַל פְּרָחַה בְּצִית הַבְּלִיעָה וְיִתֵּר מִכְּדִי אִכְבִּילָתָה עַד שְׁנַעֲשָׂה בְּאֲבוּס בְּמַשִּׁיָּה כְּפִשְׁיוּצִיא

לְמַדְבַּר וּמִתְּוִירָא שֶׁלֹּא תַמְצִא מִחָבֵל:
וְהָא אָבוּס כְּמָאן דְּנָקַט מְנָה וְנָקַט לֹה הוּא שְׂאִם חִינוּ אוּחִחַ בְּצוּאָרוֹ חִינוּ יִכּוֹל לְתַחַב וְקֹא בַעֲי רֹאשׁוֹ וְרַבּוּ וְתַפְשֵׁט בְּצוּאִ מִתְּוִירָא דְּעִשְׂתָּא קִמָּא:
מִיַּדִּי גַבִּי דְּהָדִי תַנִּי לֹהוּ דְּתַנָּא בְּהֵמָה לֹא תִנָּא גָּמֵל וּמֵאִי בְּהֵמָה גָּמֵל:
אִתְמַר נָמִי לֹא גְרָסִי:
צוּאָרִי אֲרַךְ וְאִע"ג דְּרִיב גּוֹפּוּ מִבְּפָנִים אִם יִתְקַבְּנוּ וְיַעֲקֹר צוּאָרִיו יִגִּיעַ עַד רָשִׁית הָרַבִּים:
בְּהֵמַת עוֹלֵי רְגָלִים אָכֵל אֲדָם אִפִּי' עוֹלֵי רְגָלִים לֹא הִתֵּר לְגִלּוֹת וְלִשְׁתִּית שִׂיכּוֹל לְכָנָם לְפִינִים וְלִשְׁתִּית:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א יבחים קה.

ב לקמן לב:

ג כתובות לא,; שבת ה:

ד משנה עירובין; לקמן צט.

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

שלוש פעמים בשנה יבאה כל זכור ד אַת־פִּנִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַפְּסוּת וּבְחַג הַשְּׂבָעוֹת וּבְחַג הַשְּׁבוּת וְלֹא יִבָּאֶה אִתִּי־פִנִּי יִהְיֶה רִיקָם (דברים טז, טו)

כא:

מִפְנֵי מה לא נכתבו ונס שהלכה למשה מסיני עצמי אף על גב דקפ' קמ"א (ד' יז.) אמר ארעשה דברים בטורין שמחנה רחיצת וזים וכל שכן במקום סנה מחמיר על עצמו היה: **בְּשַׁעַח** שתחו שלמה עירובין ונטילת ידים אף על גב דתנן נמי שניות בקאמר דפקין שני דיבמות (ד' כא.) ה' הלא חשיב הבא משום הלאו דבת אחת תנן ואמר בת קול תנן ומדקתיב הון וחסר תנן משלים הרבה משמע נמי שהרבה תננות ישנה:

לא נתנו כדי שלא יסתכחו: מו"טב אמות מיתת

הבבורות האזנים חסוכות הממארות להפשיל: שאובדות קושרות פתחו לצדך פעליהן שאינו נבעלות לאחרים אובדות לשון אגדה ל"א שמגידות פתחיהן כשרואה דם אומרת לבגלה ויפרש הימנה: **הַבְּבוּרוֹת** ו**הַדּוּד** ה**אֶחָד** ה**תַּאֲנִים** ר**עוּת** מ**אֵד** א**שֶׁר** ל**א** ת**אֲכַלְנָה** מ**רוּעַ** — **תַּאֲנִים** ה**טוֹבוֹת** — א**לו** צ**ַדִּיקִים** ג**מּוּרִים**. **תַּאֲנִים** ה**רְעוּת** — א**לו** ר**שָׁעִים** ג**מּוּרִים**. ו**שְׁמָא** ת**אמַר** א**בְד** ס**בָּרַם** ו**כִּטַּל** ס**יבּוּיָם**? ת**לְמוּד** ל**וּמַר**: "ה**דּוּדָאִים** נ**תְּנוּ רִיחַ**" — א**לו** ו**אֵלו** ע**תִּידִין** ש**יִתְּנוּ רִיחַ**.^([דרוש רבא, מאי דכתיב: "הדודאים נתנו ריח" — אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא. ויעל פתחינו כל מגדים" — אלו בנות ישראל שמגידות פתחינו לבגליהן. לשון אחר: שאובדות פתחיהן לבגליהן.) "ח**דָּשִׁים** ג**ם** י**שָׁנִים** ד**וּדֵי** צ**פְּנֵתִי לָהּ**" — א**מְרָה** כ**נָסַת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי** ה**קְדוֹשׁ** בְּרוּךְ הוּא: רבונו של עולם, הרבה גזירות גזרתי על עצמי יותר ממה שגזרת עלי, ומיימתים.^([) אמר ליה רב חסדא ליהוא מדרבנן דהוה קא מסדר אגדתא קמיה: מי שמיע לה חידושים גם ישנים" מהו? אמר ליה: אלו מצות קלות ואלו מצות חמורות.^([) אמר ליה: וכי תורה פעמים פעמים ניתנה? אלא — הללו מדברי תורה, והללו מדברי סופרים.^([) דרש רבא, מאי דכתיב: "ויותר מהמה בני הנהר עשות ספרים הרבה וגו'" — בני, הנהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה. שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה. ודברי סופרים — כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה. שְׁמָא תאמר: אם יש בהן ממש, מפני מה לא נכתבו?! אמר קרא: "עשות ספרים הרבה אין קץ". וילג הרבה יגיעת בשר" — אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עוקא: מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים, נידון בצואה רותחת. מתקור לה רבא: מי כתיב לעג? "להג" כתיב! אלא: כל ההוגה בהן טועם טעם בשר.^([) תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורין, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה. יום אחד מצאו שומר בית האסורין, אמר לו: היום מימה מרובין, שְׁמָא לחתור בית האסורין אתה צריה? שפה חציין ונתנו לו חציין. כשבא אצל רבי עקיבא, אמר לו: יהושע, אין אתה יודע שגמון אני וחייל תלויין בחייה? סח לו כל אותו המאורע. אמר לו: תן לי מים שאטול יד, אמר לו: לשתות אין מגיעין, ליטול ידיה מגיעין?! אמר לו: מה אעשה שחייבים עליהן מיתה? מוטב אמות מיתת עצמי, ולא אעבור על דעת חבירי! אמרו: לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו, כששמעו חכמים בדבר, אמרו: מה בזוגנותו בה, בילדותו על אחת כמה וכמה. ומה בבית האסורין בה, שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה.^([) אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שתימן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה: "בני אם חכם לבה ישמח לפי גם אני". ואמר: "חכם בני ושמח לפי ואשיבה חרפי דכר".^([) דרש רבא: מאי דכתיב "לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשפימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לה".^([) לכה דודי נצא השדה" — אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אל תדינני כיושבי כרפים שיש בהן גזל ופריות ושבועת שווא ושבועת שקר, "נצא השדה" — בא ואראה תלמידי חכמים, שעוסקין בתורה מתוך הדחק.^([) נלינה בכפרים" — אל תקרי בכפרים אלא בכופרים: בא ואראה אותם שהשפעת להן טובה והן כפרו בה. "נשפימה לכרמים" — אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. "נראה אם פרחה הגפן" — אלו בעלי מקרא. "פתח הסמדר" — אלו בעלי משנה. "הנצו הרמונים" — אלו בעלי גמרא. "שם אתן את דודי לה" — אראה כבודי וגודלי שבה בני ובנותי.^([) אמר רב המנונא, מאי דכתיב: "וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלה" — מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים. דרש רבא, מאי דכתיב: "ויותר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם [ו]איון וחסר תימן משלים הרבה". "לימד דעת את העם" — דאגמריה בסימני טעמים, ואסברה במאי דדמי ליה.^([) [ו]איון וחסר תימן משלים הרבה" — אמר עוקא אמר רבי אליעזר: בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים, עד שבא שלמה ועשה לה אזנים.^([) "קווצותיו תלתלים", אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות. "שחורות כעורב": במי אתה מוצאן — במי שמשקים

הבבורות האזנים חסוכות הממארות להפשיל: שאובדות קושרות פתחו לצדך פעליהן שאינו נבעלות לאחרים אובדות לשון אגדה ל"א שמגידות פתחיהן כשרואה דם אומרת לבגלה ויפרש הימנה: **הַבְּבוּרוֹת** ו**הַדּוּד** ה**אֶחָד** ה**תַּאֲנִים** ר**עוּת** מ**אֵד** א**שֶׁר** ל**א** ת**אֲכַלְנָה** מ**רוּעַ** — **תַּאֲנִים** ה**טוֹבוֹת** — א**לו** צ**ַדִּיקִים** ג**מּוּרִים**. **תַּאֲנִים** ה**רְעוּת** — א**לו** ר**שָׁעִים** ג**מּוּרִים**. ו**שְׁמָא** ת**אמַר** א**בְד** ס**בָּרַם** ו**כִּטַּל** ס**יבּוּיָם**? ת**לְמוּד** ל**וּמַר**: "ה**דּוּדָאִים** נ**תְּנוּ רִיחַ**" — א**לו** ו**אֵלו** ע**תִּידִין** ש**יִתְּנוּ רִיחַ**.^([דרש רבא, מאי דכתיב: "הדודאים נתנו ריח" — אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא. ויעל פתחינו כל מגדים" — אלו בנות ישראל שמגידות פתחינו לבגליהן. לשון אחר: שאובדות פתחיהן לבגליהן.) "ח**דָּשִׁים** ג**ם** י**שָׁנִים** ד**וּדֵי** צ**פְּנֵתִי לָהּ**" — א**מְרָה** כ**נָסַת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי** ה**קְדוֹשׁ** בְּרוּךְ הוּא: רבונו של עולם, הרבה גזירות גזרתי על עצמי יותר ממה שגזרת עלי, ומיימתים.^([) אמר ליה רב חסדא ליהוא מדרבנן דהוה קא מסדר אגדתא קמיה: מי שמיע לה חידושים גם ישנים" מהו? אמר ליה: אלו מצות קלות ואלו מצות חמורות.^([) אמר ליה: וכי תורה פעמים פעמים ניתנה? אלא — הללו מדברי תורה, והללו מדברי סופרים.^([) דרש רבא, מאי דכתיב: "ויותר מהמה בני הנהר עשות ספרים הרבה וגו'" — בני, הנהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה. שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה. ודברי סופרים — כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה. שְׁמָא תאמר: אם יש בהן ממש, מפני מה לא נכתבו?! אמר קרא: "עשות ספרים הרבה אין קץ". וילג הרבה יגיעת בשר" — אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עוקא: מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים, נידון בצואה רותחת. מתקור לה רבא: מי כתיב לעג? "להג" כתיב! אלא: כל ההוגה בהן טועם טעם בשר.^([) תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורין, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה. יום אחד מצאו שומר בית האסורין, אמר לו: היום מימה מרובין, שְׁמָא לחתור בית האסורין אתה צריה? שפה חציין ונתנו לו חציין. כשבא אצל רבי עקיבא, אמר לו: יהושע, אין אתה יודע שגמון אני וחייל תלויין בחייה? סח לו כל אותו המאורע. אמר לו: תן לי מים שאטול יד, אמר לו: לשתות אין מגיעין, ליטול ידיה מגיעין?! אמר לו: מה אעשה שחייבים עליהן מיתה? מוטב אמות מיתת עצמי, ולא אעבור על דעת חבירי! אמרו: לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו, כששמעו חכמים בדבר, אמרו: מה בזוגנותו בה, בילדותו על אחת כמה וכמה. ומה בבית האסורין בה, שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה.^([) אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שתימן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה: "בני אם חכם לבה ישמח לפי גם אני". ואמר: "חכם בני ושמח לפי ואשיבה חרפי דכר".^([) דרש רבא: מאי דכתיב "לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשפימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דודי לה".^([) לכה דודי נצא השדה" — אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אל תדינני כיושבי כרפים שיש בהן גזל ופרץ דבר וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף [מלכים א ה, יב] ויתר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם ואון וחסר וגו' [קהלת יב, ט] ראשו קתם פז קווצותיו תלתלים שחרות פערב [שיר השירים ה, יא]

נפת חטפה שפותמך כלה דבש וכלב תחת לשונך וזים וגו' שיר השירים ד, יא]

מסורת הש"ס
א פסחים פז.
ב פסוקתא רבתן; איכה רבה
ג סוכה ג.
ד זבחים טז:
ה פסוקתא רבתי
ו אוצר מדרשים עשרה הרוגי מלכות עשרה הרוגי מלכות נוסחא ב' י
ז שבת יד:
ח אבות דרבי נתן
ט שבת פח:
י שיר השירים רבה
יא שיר השירים רבה; פסוקתא רבתן; לעיל ג:
יב יבמות כא.
יג אוצר מדרשים מדרשי רבי עקיבא אלפא ביתא דרבי עקיבא נוסחא א מב

גליון הש"ס
תוס' ד"ה מפני. לא נתנו כדי שכל ישתכחו. עיין תשובת חו"י סי' צב:

תורה אור השלם

הראני יהנה והנה שני דודאי תאנים מועדים לפני היכל וגו' [רימיהו כז, א-ב]

הדודאים נתגדריים ועל פתמינו כל מגדני חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך [שיר השירים ז, יד]
חפר גופץ בו ופול ופרץ דגד ישקנו חטש [קהלת י, ח]

ויתר מהפך בני הנהר עשות ספרים הרבה אין קץ וגו' [קהלת יב, יב]

בני אם חכם לכה ישמח לפי גס' אני [משלי כג, טז]

חכם בני ושפח לפי ואשיבה חרפי דבר [משלי כז, יא]

לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים [שיר השירים ז, יב]

נשמימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים וגו' [שיר השירים ז, יג]

וידבר שלשת אלפים טשל ויהי שירו חמשה ואלף [מלכים א ה, יב]

ויתר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם ואון וחסר וגו' [קהלת יב, ט]

ראשו קתם פז קווצותיו תלתלים שחרות פערב [שיר השירים ה, יא]

נפת חטפה שפותמך כלה דבש וכלב תחת לשונך וזים וגו' שיר השירים ד, יא]

מסורת הש"ס
א עבודה זרה ד; עבודה זרה ג. ב תוספתא עירובין; לעיל יט:
ג תוספתא עירובין
ד שבת ו; לעיל כ.
ה לעיל ו; לקמן קא.
ו שבת קיז; לקמן נט; לקמן
זחא; תוספתא עירובין; שבת ו; לעיל ו; לעיל יב:
ז גיטין עז; סנהדרין מה; גיטין נג; כתובות כד; מנחות סח; סוטה ח; שבת קיג.
גליון הש"ס

גמ' וכל דירה שתשמישה לאויר. לעיל דף טו ע"א ועי' ברכות דף כה ע"ב וברבינו יונה: תוס' ד"ה והארי"י כו'. דאתנייה צריך למעט מודה הוא דמן התורה מהני. ע"ל דף ו ע"א תד"ה רב אמר:

 תורה אור השלם
--

ומשלם לשנאי אל־פניו להאבדו לא יאחר לשנאו אל־פניו ושלם־לו (דברים ז, י)

ושמרת את־המצוה ואת־החקים ואת־המשפטים אשר אנכי מצוה היום לעשותם (דברים ז, יא)

ונעבר יהוה על־פניו ונקרא יהוה והוה אל רחום וחנון ארד אפים (רבי'סוד וואקט (שמות לז, ו)

שמשכים ומעריב שחורות לשון שחרית פעורב לשון ערבית: עורב אכזרי על פניו אַרְבּ אַפּים לצדיקים וְאֶרְשָׁעִים אֲפִים שׁוֹחֲקוֹת מֵאֲרִיךְ לַצְדִּיקִים עַל לַעֲוֹנוֹתָם עַל לַעֲוֹלָם הַבָּא

פֶּדְכָתִיב (תהלים קמ"ז:ט') לְבָנִי עֶרֶב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ וְהַקֵּב"ה מַזְמֵן לָהֶן יְהוֹשִׁיעַם וְיַבְנִסִין לַחַוֶּךְ פִּיהֶן: הוֹרַמְי וְרִחוֹת לִשְׁנֹא אַחֲרֵינָא: גָּמִי לֹחַ פִּי עִקְרָתָ לְהַהוּא רַב־כֹּחַ דְּאִיתִּי בֵּה וְטַחֲנִי לִיָּה וְעִבְדִּי רַפְתָּא בְּאֵלִ"ף פִּי"ת דְּר' מַפִּיר מַצְאֵתִיו: אֵל פִּטְיו שֶׁל הַקֵּב"ה וְדוּמָה לוֹ בְּמַשָּׁאוֹי לִפְנֵיָהּ וְלֹא לְמַחֵר לַעֲשׂוֹתָם שְׁלֹא־חַר מִיתָה לַעֲתִיד לְבֹאֹ אִם בָּא לְקֹדֶם מַצְיַת אִינוּ מוֹשִׁיעַ דְּמִי שְׁטַרְח פֶּעֶרֶב שָׂבֵת. יאכֵל בְּשֶׁבֶת בְּלֹא־מַר בְּמַס' ע"ג: אֲפִים מִשְׁמַע פָּנִים בֵּין שׁוֹחֲקוֹת בֵּין זַעֲמוֹנוֹת אֲפִים שׁוֹחֲקוֹת מֵאֲרִיךְ וּמֵאֲחֵר לַצְדִּיקִים לַעֲתִיד לְבֹא וְאֲפִים זַעֲמוֹנוֹת וּמֵאֲרִיךְ לְקִשְׁעִים וּמֵאֲחֵר פְּרָעָנוֹתָם לַעוֹה"ב: בּוֹר וּפְסִין רַחֵב הַבּוֹר עַם חָלָל הָקֹף הַפְּסִין הַרְחוּקִין שְׁמִי אֲמוֹנֵת אוֹ דְלֹמֵא בּוֹר לְחֻזְיָה שְׂרִי בְּבִית סְאֲתִים לְבַד הַרְחַקַת ב' אֲמוֹנוֹת אֲדָם נוֹתֵן עֵינָיו בְּבוֹרוֹ וְאִם בָּא לְלַמֵּד מִכָּאן הֵמָּר לְמָקוֹם אַחֵר מֵן הַבּוֹר הוּא לְמַד וְהָרִי אִינוּ אֵלָּא בֵּית סְאֲתִים הַלֵּךְ, אַע"פ שֶׁהָקֹף יוֹתֵר עַל כּוֹן לֹא אִתּוֹ לְמַשְׁרִי קַרְפֵּף וְיִתֵּר מִבֵּית סְאֲתִים דַּעֲלֵמָא שֶׁלֹּא הָקֹף לִירֵכָה: אוֹ דְלֹמֵא בְּמַחְנַתּוֹ אֲדָם נוֹתֵן עֵינָיו וְאִם בָּא לְלַמֵּד מִכָּאן הֵמָּר לְמָקוֹם אַחֵר מֵן הַמַּחְנָה וְלַמַּד הַלֵּךְ אִתּוֹ לְמַשְׁרִי דַּעֲלֵמָא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֲתִים אִי שְׂרִית הֲבֵאל: לֹא אֲמַרְוּ לְהַרְחִיק הָהָקֹף לְבַד בֵּית סְאֲתִים שֶׁל רַחֵב הַבּוֹר אֵלָּא שְׁמִי אֲמוֹנֵת גָּרִיךְ וְקָטָין ק' עַל נ' דִּהּוּ סְאֲתִים פְּחַצֵּר הַמַּשְׁכֵּן לְר' יְהוֹזֵה אַע"פ שְׁאִינוּ מִרְבַּע מִסָּר וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין אֲרָכּוֹ וְקַחְבוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סְאֲתִים וְלר"ש בְּשֵׁינֹן מִרְבַּע בְּלֹא־מַר בְּהִיאַ בֵּית סְאֲתִים עַל בֵּית סְאֲתִים דִּהּוּ שְׂבָעִים אֲמָה וְשִׁכּוּס עַל שְׂבָעִים אֲמָה וְשִׁכּוּס בְּלֹא־מַר בְּהֵאִי פִרְקוֹן (ר' כג.) קָטָין קָצֵר בְּרַחֲבּוֹ: כֵּן אֱוִיר אֶף עַל פִּי שְׁאִינוּ מַקְרָה אִם תַּשְׁמִישׁוֹ לְמִירַת אֲדָם לְכַנִּיקָה וְלִיעִיאָה תְּמִיד: וְכֵן מִירָה שְׂהִיא מְבַשֶּׁה בַּגָּן וְהִיא עֲשׂוּיָה לְשִׁמְרַת אֱוִיר שְׁחוּמָה לֵה: גַּמ' מַיְבִין עֲלִיָּה אֲלֵמָא אִתּוֹ רַבִּים וּמִבְטְלֵי מַחְנָה: הֲבֵאל אִיבָא שֶׁס ד' מַחְנוֹת שֹׁשׁ שְׁמִי אֲמוֹנֵת הֲבֵר הָקֹף דִּפֵּן לְכָל רוּחַ:

עושיין פסין פרק שני עירובין

אַרְבּ אַפּים לצדיקים וְאֶרְשָׁעִים אֲפִים שׁוֹחֲקוֹת מֵאֲרִיךְ לַצְדִּיקִים עַל לַעֲוֹנוֹתָם עַל לַעֲוֹלָם הַבָּא

שְׁמִשְׁפִּים וּמַעְרִיב עֲלִיהֶן לְבִית הַמִּדְרָשׁ. רַבָּה אָמַר: בְּמִי שְׁמִשְׁחִיר פָּנָיו עֲלִיהֶן פְּעוֹרֵב. רַבָּא אָמַר: בְּמִי שְׁמִשְׁשִׁים עֲצָמוֹ אַכְזָרִי עַל פָּנָיו וְעַל בְּנֵי בֵיתוֹ פְּעוֹרֵב. כִּי הָא דְרַב אֲדָא בַר מַתְנַא הוּה קֶאָזִיל לְבִי רַב, אֲמַרְה לִיה דְּבֵיתָהּוּ: יְנוּקִי דִידָךְ מֵאִי אַעֲבִיד לָהּ? אָמַר לָהּ: מִי שְׁלִימוֹ קוּרָמִי בְּאַגְמָא? "וּמִשְׁלֵם לְשׁוּנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהֶאֱבִידוּ", אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: אֵילְמָלֹא מִקְרָא פְתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאוּמְרוֹ — כִּכְיָכּוֹל כְּאֲדָם שְׁנוּשֵׂא מִשׁוּי עַל פָּנָיו, וּמִבְקָשׁ לְהַשְׁלִיכוֹ מִמֶּנּוּ. "לֹא יֵאָחֵר לְשׁוּנְאוֹ", אָמַר רַבִּי אֵילָא: לְשׁוּנְאָיו הוּא דִּלָּא יֵאָחֵר, אָבָל יֵאָחֵר לַצְדִּיקִים גְּמוּרִים.^[ⓘ]וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: מֵאִי דְכָתִיב "אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצּוֹךְ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם", "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — וְלֹא לְמַחֵר לַעֲשׂוֹתָם, "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — לְמַחֵר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. אָמַר רַבִּי חֲגִי, וְאִיתִּימָא רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: מֵאִי דְכָתִיב "אַרְבּ אֲפִים"? "אַרְבּ אַף" מִבְּעִי לִיָּה! אֵלָּא אַרְבּ אֲפִים לַצְדִּיקִים, אַרְבּ אֲפִים לְרִשְׁעִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר עַד בֵּית סְאֲתִים וְכוּ'. אִיבַעֲיָא לָהּ: בּוֹר וּפְסִין קֶאָמַר, אוֹ דִילְמָא בּוֹר וְלֹא פְסִין קֶאָמַר? אֲדָם נוֹתֵן עֵינָיו בְּבוֹרוֹ, וְלֹא גְזָרִינוּ דִילְמָא אִתִּי לְטַלְטוּלֵי יוֹתֵר מִבֵּית סְאֲתִים בְּקוּרְפָּה; אוֹ דִילְמָא, אֲדָם נוֹתֵן עֵינָיו בְּמַחֲיצָתוֹ, וְגְזָרִינוּ דִילְמָא אִתִּי לְאִיחְלוּפֵי יוֹתֵר מִבֵּית סְאֲתִים בְּקוּרְפָּה.^[ⓘ]תָּא שְׁמַע: כַּמָּה הֵן מְקוּרְבִין — כְּדִי רֹאשָׁה וְרוּבָה שֶׁל פָּרָה, וְכַמָּה הֵן מְרוּחָקִין — אֶפִּילוֹ בּוֹר אֶפִּילוֹ בּוּרִיִּים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בֵּית סְאֲתִים — מוּתֵר, יֵתֵר מִבֵּית סְאֲתִים — אָסוּר. אָמְרוּ לְרַבִּי יְהוּדָה: אִי אַתָּה מוֹדָה בְּדִיר וְסֵהָר מוּקָצָה וְחֶצֶר, אֶפִּילוֹ בֵּית חֲמִשָּׁת כוּרִים וּבֵית עֶשְׂרֵת כוּרִים, שְׁמוּתֵר. אָמַר לָהֶם: זֹו מַחֲצִיכָה, וְאֵלוֹ פְּסִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: בּוֹר בֵּית סְאֲתִים אֲבִית סְאֲתִים — מוּתֵר, וְלֹא אָמְרוּ לְהַרְחִיק אֵלָּא כְּדִי רֹאשָׁה וְרוּבָה שֶׁל פָּרָה. הָא מִדְּקֶאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בּוֹר וְלֹא פְסִין, מִכָּלֵל דְּרַבִּי יְהוּדָה בּוֹר וּפְסִין קֶאָמַר. וְלֹא הִיא, רַבִּי יְהוּדָה בּוֹר בְּלֹא פְסִין קֶאָמַר. אִי חֲכִי, הֵינּוּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר! אִיבָא בִּינְיָיְהוּ אַרְיָה וְקָטָין.^[ⓘ]כָּלֵל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל אֱוִיר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ לְדִירָה, כְּגוֹן דִּיר וְסֵהָר מוּקָצָה וְחֶצֶר, אֶפִּילוֹ בֵּית חֲמִשָּׁת כוּרִים וּבֵית עֶשְׂרֵת כוּרִים — מוּתֵר. וְכָל דִּירָה שֶׁתַּשְׁמִישָׁה לְאֱוִיר, כְּגוֹן בּוּרְגָנִין שְׁבִשְׁדוֹת, בֵּית סְאֲתִים — מוּתֵר, יֵתֵר מִבֵּית סְאֲתִים — אָסוּר.^[ⓘ]מַתְנִי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם הָיָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים מִפְּסָקָתָן — יִסְלַקְנָה לְצַדְדִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִינוּ צָרִיָּה. גָּמַ' רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמְרִי תַרְוּוּיָּיהוּ: כָּאן הוֹדִיעָה כּוֹחַן שֶׁל מַחֲיצוֹת.^[ⓘ]כָּאן, וּסְבִירָא לִיָּה? וְהָאִמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יְרוּשָׁלַיִם, אֵילְמָלֹא דִלְתוּתִיָּה נִנְעָלוֹת בְּלִילָה, חֵיִיבִין עֲלִיָּה מִשׁוּם רְשׁוּת הָרַבִּים. אֵלָּא: כָּאן — וְלֹא סְבִירָא לִיָּה. וְרַמִּי דְרַבִּי יְהוּדָה אֲדַרְבֵּי יְהוּדָה. וְרַמִּי דְרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן.^[ⓘ]דִּתְנָא, יֵתֵר עַל כּוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים מִשְׁנֵי צִידֵי רְשׁוּת הָרַבִּים, עוֹשָׂה לוֹ לְחִי מִכָּאן וְלְחִי מִכָּאן, אוֹ קוֹרָה מִכָּאן וְקוֹרָה מִכָּאן, וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאֶמצַע. אָמְרוּ לוֹ: אִין מַעְרְבִין רְשׁוּת הָרַבִּים בִּכְּה.^[ⓘ]קִשְׁיָא דְרַבִּי יְהוּדָה אֲדַרְבֵּי יְהוּדָה, קִשְׁיָא דְרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן. דְרַבִּי יְהוּדָה אֲדַרְבֵּי יְהוּדָה לֹא קִשְׁיָא: הֵתֵם — דְאִיבָא שְׁתֵּי מַחֲיצוֹת מְעַלְיִיתָא. הָכָא — לִיבָא שְׁתֵּי מַחֲיצוֹת מְעַלְיִיתָא, דְרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן [נִמְי] לֹא קִשְׁיָא: הָכָא — אִיבָא שֵׁם אַרְבַּע מַחֲיצוֹת, הֵתֵם — לִיבָא שֵׁם אַרְבַּע מַחֲיצוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִין חֵיִיבִין עֲלִיָּה מִשׁוּם רְשׁוּת הָרַבִּים. יִתִּיב רַב דִּימִי וְקֶאָמַר לִיָּה לָּהּא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לִיָּה אֲבִי לָרַב דִּימִי: מֵאִי טַעְמָא?

אֵילְמָא

כב.

לְקִשְׁעִים וּמֵאֲחֵר פְּרָעָנוֹתָם עַל לַעֲוֹלָם הַבָּא וְגַם זֶה לְטוֹבָה שֹׁשׁ לָהֶם שְׁהִית לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה בְּדַמְשָׁמַע בַּחֲלָק (סְנֶהֶדְרִין ד' קיא.). דִּהּוּ נָמִי לְטוֹבָה [ע' תוּס' ב"ק נ: ד"ה אֲרֵךְ]: אוֹ דִלְמָא בּוֹר בְּלֹא פְסִין קֶאָמַר פְּרוּשׁ וּפְסִין לֹא יְהוּ מְרַחְקִין מִן הַבּוֹר אֵלָּא כְּדִי רֹאשָׁה וְרַבָּה שֶׁל פָּרָה אָבָל אִין לְפָרַשׁ דְּפִסִין נָמִי אִי בְּשֵׁי מַרְחִיק עַד בֵּית סְאֲתִים מִקְרָא־מִרִ' בְּסַמֵּנָה אִי הֲכִי מֵאִי בִינְיָהוּ בֵּין לר"ש בֶּין לר' יְהוֹזֵה וְכַפִּי זֶה טוֹבָא אֲכָא בִינְיָהוּ דְר' שְׁמַעוֹן לֹא שְׂרִי אֵלָּא לְהַרְחִיק כְּדִי רֹאשָׁה וְרַבָּה שֶׁל פָּרָה וְר' יְהוֹזֵה מַסְוֵר עַד בֵּית סְאֲתִים אֵלָּא וְזֹאִי גַם ר' יְהוֹזֵה לֹא שְׂרִי לְהַרְחִיק אֵלָּא כְּדִי רֹאשָׁה וְרַבָּה שֶׁל פָּרָה אַע"ג דְאֲדָם נוֹתֵן עֵינָיו בְּבוֹרוֹ וְלֹא בְּמַחְנָה אִין לְהַסִּיר יוֹתֵר: בּוֹר וּפְסִין קֶאָמַר וְהָא דְאָמַר בְּפִרְקוֹן (ד' כה.) קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סְאֲתִים וְכַנָּה עֲמוּד גְּבוּהָ י' וְקַחֵב ד' מַשְׁנוֹ ה"נ הֵאִי בּוֹר לָמָּה לֹא הָיוּ מַעוּט וי"ל דְּהֵתֵם בְּמַחְנוֹת טוֹבוֹת אָבָל בַּפְּסִין לֹא הִסִּירוּ בֵּין הַכָּל אֵלָּא בֵּית סְאֲתִים: וְהָא א"ר יוֹחָנָן יְרוּשָׁלַיִם אֵלְמָלֹא דִלְתוּתִיָּה וְאִם תֵּאֲמַר שְׂרָפִי יִירוּשָׁלַיִם דְּהִנֵּה קַחְבָּה שֶׁשׁ עֲשָׂרָה אֲמוֹת וּפְסִין לִיבָא אֵלָּא יי"ג וְשְׁלִישׁ וי"ל הוֹאִיל וְהִנֵּה לִירוּשָׁלַיִם צוּרַת הַפֶּתַח דְּחָשִׁיב בְּמַחְנָה בְּלֹא־מַר כפ"ק (ד' יא.) וְאִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח א"י לְמַשְׁט לֹא הִנֵּה לְרַבִּים דְּקָקְעִי לְבָטֵל הַמַּחְנָה וְאִפִּילוֹ לְרַב דְּאֲתַנְיָה צָרִיךְ לְמַשְׁט מוֹדָה הוּא דְמֵן הַסִּיעָה מֵהָרִי חֲדַע דְּהָא פֵּאָה מִתְּרַת בְּכִלְאִים אֲפִילוֹ יוֹתֵר מִשְׁשֵׁר וְכַפִּי פְרוּשׁ אַחֵר דְּפִרְשָׁתִי (ד' ו.) גְּבִי יִתֵּר עַל כּוֹן יִחָא: חֵיִיבִין עֲלִיָּה מִשׁוּם רְשׁוּת הָרַבִּים וּא"ת בֵּינֵן דְּמַסָּקוּנָן דְּכַפִּי יוֹחָנָן קַסְבֵּר לִיָּה כְּכַפִּי יְהוֹזֵה אֲמַאי מַיְבִין עֲלִיָּה מִשׁוּם רְשׁוּת הַרַבִּים הֵא אִית לֵה שְׁמִי מַחְנוֹת דְּאוּכוּיְתָא וי"ל דִּירוּשָׁלַיִם הִתָּה מִפְּלֶשֶׁת מֵאֲרַבַּע צַדִּין וּמַיְבִין עֲלִיָּה מִשׁוּם רַה"ר לְעוֹמֵד בְּאֶמצַע הַפְּלוֹשׁ דְּלִיבָא מַחְנָה: קִשְׁיָא דְרַבִּי יְהוּדָה אָדָר' יְהוּדָה קֹא סְלִקָא דַּעֲתָה דְּמַקְשָׁה דְלַרְכִּי יְהוֹזֵה שֶׁלֵּשׁ מַחְנוֹת דְּאוּכוּיְתָא וְלָחִי וְקוּרָה מִשׁוּם מַחְנָה אֲלֵמָא לֹא אִתּוֹ רַבִּים וּמִבְטְלוֹ מַחְנָה דְאִי שְׁמִי מַחְנוֹת דְּאוּכוּיְתָא לֹא הִנֵּה פְרִיךְ מִיָּדִי וּמַשְׁנֵי קַסְבֵּר שְׁמִי מַחְנוֹת דְּאוּכוּיְתָא אִי נָמִי אִפִּילוֹ קַסְבֵּר שֶׁלֵּשׁ מַחְנוֹת דְּאוּכוּיְתָא לֹא אִתּוֹ רַבִּים וּמִבְטְלֵי מַחְנָה שְׁלִישִׁית בֵּינֵן דְאִיבָא שְׁמִי מַחְנוֹת שְׁלֵמוֹת: דְרַבְּנָן אֲדַרְבְּנָן נָמִי לֹא קִשְׁיָא הִנֵּה מַצִּי לְשַׁנְיֵי דְרַבְּנָן לֹא פְלִיגִי אֲדַרְבֵּי יְהוֹזֵה אֵלָּא מִדְּרַבְּנָן אָבָל מִדְּאוּכוּיְתָא מוֹדּוֹ לִיָּה:

 עין משפט נר מצוה
--

א מיי' פט"ז מהל' שבת הל' ד:

ב מיי' פט"ז מהל' שבת הל' ה, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנה טע"א:

ג מיי' פיו"ז מהל' שבת הל' לג:

עין משפט
גזר מצווה

א מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ד', סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שמה טע"י יד:

ב מו"י פכ' מהל' שאר אבות הטומאות הל' ג:

ג מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ל:

ד מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לא:

אַיִלִּימָא משום דמקריף סלמא דצור תנא ורשלים אלמנא דליתניה נעולות בצולה חובין עליה משום רה"ר ושמא התם הוי אלנפא דר' יהודה דאית ליה דאתו רביס ומבטלי מחצה וקכא אלנפא דרשבנ:
דִּילְמָא מעלות ומורדות קאמרת וזנחא בארץ ישכאל בדמפרש טעמא בסמוך יהושע אוהב ישכאל תיה אכל בצחוה לארץ חוב ואלנפא דר' יהודה אכל לרבנן אפי' בחוזה לארץ פטור דלא אתו רביס ומבטלי מחצה ונמיה דלרבנן כל ארץ ישכאל תשעה רה"י ע"י סלמא דצור ומחננא דגזר ודכל גמי דמקריף לה דגלות ולא אתו רביס ומבטלי מחיצתו וזר' יוחנן דאמר בפסקי דזר (לקמן עירובין ד' סז:) קרפף ויתר מצית סאתיס שלא הסף לזירה אפי' בור ואפי' כרייס הזרק לתוכו חוב והוא הדין אפי' לאלף כורים דמה שטור יהיה וי"ל דמחצה שאינה עשויה בידי אדם לא חשיבא מחצה כלי האי ואפי' רבנן מווי דאתו רביס ומבטלי מחצה:
קִרְקַפְנָא חזיתא לרישה רישא הונו רפה שריה רבו של אפי' והיו כמו רישא בקריכי ורישא דרישא בסמימי (שבת ד' נה.) ומצינו שהלך רפה לארץ ישכאל ללמד תורה לפני ר' יוחנן בסוף פקדן שני זניי גזרות (פתבות ד' קיא.) אכל אפי' עצמו לא מצינו שהלך ללמד תורה שם [ועוד שלא ראה אפי' את ר' יוחנן אכל רפה תלמידו של רבי יוחנן

הנה]:
תל המתלקט בו' לא היה שמע לה הא דא"ר יוחנן מעלות ומורדות שבארץ ישכאל כו' אכל בחוזה לארץ חובין:
מגי אדילמא רבנן וא"ת לימא לעולם רבנן וקממשמע לן דאפילו לגלגול שרי דמשפטי ביראות לא שמעינן דבעולי רגלים הקלו וי"ל דעזיבא קא משני:
אָלָא לאו ר' יהודה וא"ת ולוקמא כגון שיש שני מחצות גמורות דבהדיא נזאי מודה ר' יהודה וי"ל דע"כ בשנפוצה מד' רוחות דאי בנפוצה מב' רוחות מאי אריא דלא ניחא תשמשתה אפי' ניחא תשמשתה גמי פדפריך לרבנן:
תא שמע מבואות המפלשות במסכת טהרות (פ"ו מ"ו) גרסי' בגמות ואינו בורות שתחת הגמות פי' רבנו חננאל ובגון שהבור רחוק מן הכתל ג' טפחים מפל צד והולכין דרך פאן וכאן וקא משמע לן דאפי' הכי לא בטלי מחצה דאי בור הולך מכתל לכתל פשיטא דהוי רה"י והא דנקט בור ולא נקט מחצה מפלגת ג' מן הכתל משום דבבור הוי חדוש טפי דאע"ג שרשות הרבים גמי מהלכת בתיכור אפי' הכי הוי

רשות היחיד גשבת:
ואיזהו שבילי בית גלגול כו' ואם תאמר והא ע"כ שבילי בית גלגול הוי מתקקטים גשקה מתוך ארבעה הוואיל והיו רשות היחיד גשבת וא"כ מה צריך הכא לכתווי דר' ינאי ועוד קשיא דאמאי לא משני רשות הרבים לטומאה אצטריכא לה בדמשני לעיל וגם לומר דמשום הכי מניתי דזר' ינאי דמשמע דעקר חידושא הוי שהוא רשות היחיד גשבת מקלא חמירנן אפלו אין העבד יכול לרין כו' אפ"ה הוי רשות הרבים ואם תאמר ונלמא לי אין העבד יכול לרין אפי' יכול הוי רשות היחיד פיון שמתלקט גשקה מתוך ארבע וגם לומר דבעינן שלא יהא ניחא תשמשתה שלא עשוי כעין מדרגה דלא תהוי מחצתא נזקקת דאמר בפסקי כל גזות (לקמן עירובין ד' פט:) דלא הניא מחצתא:
יהושע אוהב ישראל הנה זנחא שבילי בית גלגול דלא ניחא תשמשתה כלל בדמפרש ר' ינאי שאין העבד יכול לרין אכל מבוי מפלג לבורות וחצר שרבים נכנסים לה בזו ויוציאין בזו הוי רה"ר נר"י אע"ג דהווי של יחיד הוואיל וניחא תשמשתה וקאי לזמקרו לרבים הווי רה"ר נר' יהודה ע"י בקיעת רביס ולהכי לא קאמר אלף דמשמע דצריך עציו לשנויא דלעיל:
הגדרה פרוש מחצה:

מצי לקחשוני מר' יוחנן גופה דאמר לעיל

אַיִלִּימָא משום דמקריף לה סולמא דצור מהה גיסא ומחתנא דגדר מהה גיסא — **בְּכַל נָמִי**, מקריף לה פרת מהה גיסא ודיגלת מהאי גיסא! דכולא עלמא נמי מקריף אוקייננס! **דִּילְמָא** מעלות ומורדות קאמרת? **אָמַר לֵיהּ**: קרקפנא, חזיתיה לרישה **בִּי** עצודי **כִּי** אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְהָא שְׂמַעְתָּא. ^(א)**אֵיתָמַר נָמִי**, כִּי אֶתָּא רַבִּין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמַרִי לֵהּ, אָמַר רַבִּי אָבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: **מַעְלֹת וּמוֹרְדוֹת** שְׂבָאָרֵץ יִשְׂרָאֵל אֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם רִשּׁוֹת הָרָבִים לְפִי שְׂאִינָן כְּדִגְלִי מְדַבֵּר. **בָּעָא מִיָּנִיָּה רַחֲבָה מְרַבָּא**: תל המתלקט עשרה מתוה ארבע, ורבים בוקעין בו, חייבין עליו משום רשות הרבים או אין חייבין עליו? **אֵלִיפָא דְרַבְנָן** לֹא תִיפְעִי לָהּ: **הַשְׁתָּא**, וּמָה הָתָם דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה — אָמַרִי רַבְנָן לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי לָהּ מַחִיצָתָא, הָכָא, דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה — לֹא כָּל שָׁפָן! **כִּי תִיפְעִי לָהּ אֵלִיפָא דְרַבִּי יְהוּדָה**. **מָאִי**, הָתָם הוּא דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, הָכָא הוּא דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה — לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי מַחִיצָתָא? או **דִּילְמָא** לֹא שָׁנָא? אָמַר לֵיהּ: **חֵיבִיבִין**. וְאִפִּילוּ עוֹלִין לוֹ בַּחֲבָל? אָמַר לֵיהּ: **אֵין**. וְאִפִּילוּ בְּמַעְלֹת בֵּית מְרוֹן? **אָמַר לֵיהּ: אֵין**. ^(ב)**אֵיתִיבִיהּ: חָצֵר שְׁהָרָבִים** נִכְנָסִין לָהּ בְּזוֹ וְיוֹצֵאִין בְּזוֹ — רִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה, וּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ. **מָגִי?** **אֵילִימָא רַבְנָן**, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם — דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, אָמַרִי רַבְנָן: לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי מַחִיצָתָא, הָכָא — דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, לֹא כָּל שָׁפָן! **אָלָא** לֹאוּ, רַבִּי יְהוּדָה הִיא? לֹא, לְעוֹלָם רַבְנָן, וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ. **תָּא שְׁמַע: מְבֹאוֹת הַמְּפֹלְשׁוֹת בְּבוֹרוֹת**, בְּשִׁיחִין וּבְמַעְרוֹת — רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה. **”בְּבוֹרוֹת”** סִלְקָא דַּעְתָּה? **אָלָא: לְבוֹרוֹת — רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה**. **מָגִי?** **אֵילִימָא רַבְנָן**, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם — דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, אָמַרִי: לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי לָהּ, הָכָא — דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, לֹא כָּל שָׁפָן! **אָלָא** לֹאוּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא? לֹא, לְעוֹלָם רַבְנָן, וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ. ^(ג)**תָּא שְׁמַע: שְׁבִילֵי בֵית גִּילְגּוֹל וְכוּיָצָא בָּהֶן — רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה**. וְאִיזְהוּ שְׁבִילֵי בֵית גִּילְגּוֹל? אָמַרִי דְּבִי רַבִּי יַנָּאי: כָּל שְׂאִין הָעֶבֶד יָכוֹל לִישׁוֹל סָאָה שֶׁל חֵיטִין וְרוּץ לְפָנֵי סֵרְדִּיוֹט. **מָגִי?** **אֵילִימָא רַבְנָן**, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם — דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא, אָמַרִי רַבְנָן: לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי לָהּ מַחִיצָתָא. הָכָא — דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא, לֹא כָּל שָׁפָן! **אָלָא** לֹאוּ, רַבִּי יְהוּדָה הִיא? אָמַר לֵיהּ: שְׁבִילֵי בֵית גִּילְגּוֹל קֵאמְרַת? יְהוֹשֻׁעַ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הִנֵּה, עָמַד וְתִיקֵן לָהֶם דְּרָכִים וּסְרִטָא, כָּל הַיָּכָא דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא — מְסָרָה לְרַבִּים, כָּל הַיָּכָא דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא — מְסָרָה לַיַּחֲדִיד. ^(ד)**מִתְנִי' אַחַד בּוֹר הָרָבִים וּבָאֵר הָרָבִים וּבָאֵר הַיַּחֲדִיד — עוֹשִׁין לָהֶן פְּסִין**. אָכַל לְבוֹר הַיַּחֲדִיד — עוֹשִׁין לוֹ מַחִיצָה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפְחִים, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. ^(ה)רַבִּי יְהוּדָה בֶּן כָּבָא אוֹמַר: אֵין עוֹשִׁין פְּסִין אָלָא לְבָאֵר הָרָבִים בַּלְבֵּד, וְלִשְׁאָר — עוֹשִׁין חֲגוּרָה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפְחִים.

עושיין פסין פרק שני עירובין

סלמא דצור סלע הר גבוה סביב

אַיִלִּימָא משום דמקריף לה סולמא דצור מהה גיסא ומחתנא דגדר מהה גיסא — **בְּכַל נָמִי**, מקריף לה פרת מהה גיסא ודיגלת מהאי גיסא! דכולא עלמא נמי מקריף אוקייננס! **דִּילְמָא** מעלות ומורדות קאמרת? **אָמַר לֵיהּ**: קרקפנא, חזיתיה לרישה **בִּי** עצודי **כִּי** אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְהָא שְׂמַעְתָּא. ^(א)**אֵיתָמַר נָמִי**, כִּי אֶתָּא רַבִּין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמַרִי לֵהּ, אָמַר רַבִּי אָבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: **מַעְלֹת וּמוֹרְדוֹת** שְׂבָאָרֵץ יִשְׂרָאֵל אֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם רִשּׁוֹת הָרָבִים לְפִי שְׂאִינָן כְּדִגְלִי מְדַבֵּר. **בָּעָא מִיָּנִיָּה רַחֲבָה מְרַבָּא**: תל המתלקט עשרה מתוה ארבע, ורבים בוקעין בו, חייבין עליו משום רשות הרבים או אין חייבין עליו? **אֵלִיפָא דְרַבְנָן** לֹא תִיפְעִי לָהּ: **הַשְׁתָּא**, וּמָה הָתָם דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה — אָמַרִי רַבְנָן לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי לָהּ מַחִיצָתָא, הָכָא, דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה — לֹא כָּל שָׁפָן! **כִּי תִיפְעִי לָהּ אֵלִיפָא דְרַבִּי יְהוּדָה**. **מָאִי**, הָתָם הוּא דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, הָכָא הוּא דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה — לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי מַחִיצָתָא? או **דִּילְמָא** לֹא שָׁנָא? אָמַר לֵיהּ: **חֵיבִיבִין**. וְאִפִּילוּ עוֹלִין לוֹ בַּחֲבָל? אָמַר לֵיהּ: **אֵין**. וְאִפִּילוּ בְּמַעְלֹת בֵּית מְרוֹן? **אָמַר לֵיהּ: אֵין**. ^(ב)**אֵיתִיבִיהּ: חָצֵר שְׁהָרָבִים** נִכְנָסִין לָהּ בְּזוֹ וְיוֹצֵאִין בְּזוֹ — רִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה, וּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ. **מָגִי?** **אֵילִימָא רַבְנָן**, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם — דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, אָמַרִי רַבְנָן: לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי מַחִיצָתָא, הָכָא — דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, לֹא כָּל שָׁפָן! **אָלָא** לֹאוּ, רַבִּי יְהוּדָה הִיא? לֹא, לְעוֹלָם רַבְנָן, וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ. **תָּא שְׁמַע: מְבֹאוֹת הַמְּפֹלְשׁוֹת בְּבוֹרוֹת**, בְּשִׁיחִין וּבְמַעְרוֹת — רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה. **”בְּבוֹרוֹת”** סִלְקָא דַּעְתָּה? **אָלָא: לְבוֹרוֹת — רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה**. **מָגִי?** **אֵילִימָא רַבְנָן**, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם — דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, אָמַרִי: לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי לָהּ מַחִיצָתָא, הָכָא — דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתִּיָּה, לֹא כָּל שָׁפָן! **אָלָא** לֹאוּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא? לֹא, לְעוֹלָם רַבְנָן, וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ. ^(ג)**תָּא שְׁמַע: שְׁבִילֵי בֵית גִּילְגּוֹל וְכוּיָצָא בָּהֶן — רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְשִׁבְתָּ וּרִשּׁוֹת הָרָבִים לְטוּמָאָה**. וְאִיזְהוּ שְׁבִילֵי בֵית גִּילְגּוֹל? אָמַרִי דְּבִי רַבִּי יַנָּאי: כָּל שְׂאִין הָעֶבֶד יָכוֹל לִישׁוֹל סָאָה שֶׁל חֵיטִין וְרוּץ לְפָנֵי סֵרְדִּיוֹט. **מָגִי?** **אֵילִימָא רַבְנָן**, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם — דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא, אָמַרִי רַבְנָן: לֹא אֶתּוּ רַבִּים וּמַבְטְלִי לָהּ מַחִיצָתָא, הָכָא — דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא, לֹא כָּל שָׁפָן! **אָלָא** לֹאוּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא? אָמַר לֵיהּ: שְׁבִילֵי בֵית גִּילְגּוֹל קֵאמְרַת? יְהוֹשֻׁעַ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הִנֵּה, עָמַד וְתִיקֵן לָהֶם דְּרָכִים וּסְרִטָא, כָּל הַיָּכָא דְּנִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא — מְסָרָה לְרַבִּים, כָּל הַיָּכָא דְּלֹא נִיחָא תִשְׁמִישְׁתָּא — מְסָרָה לַיַּחֲדִיד. ^(ד)**מִתְנִי' אַחַד בּוֹר הָרָבִים וּבָאֵר הָרָבִים וּבָאֵר הַיַּחֲדִיד — עוֹשִׁין לָהֶן פְּסִין**. אָכַל לְבוֹר הַיַּחֲדִיד — עוֹשִׁין לוֹ מַחִיצָה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפְחִים, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. ^(ה)רַבִּי יְהוּדָה בֶּן כָּבָא אוֹמַר: אֵין עוֹשִׁין פְּסִין אָלָא לְבָאֵר הָרָבִים בַּלְבֵּד, וְלִשְׁאָר — עוֹשִׁין חֲגוּרָה גְבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפְחִים.

גמ'

מורד חרין עמק י' טפחים ודרכי ד' סביב א"י מאידך גיסא] והיו לה מחצה ויהי דאסור לגלגולי מדרבנן מיהו לאו רה"ר דאורייתא היא לאחויבי עליה: מעלות ומורדות שבה קאמרת שאין חייבין עליהם משום רה"ר דלא ניחא דריסה דיהו ולא הוי רה"ר: קרקפנא שעל הגלגלת כלומר אדם חסוד: עמודי של בית מדרש של ר' יוחנן: שאין כדגלי מדבר דארץ חלקה היתה שהענין משנה אותה: ואפי' עולין לו בחבל פשיא היא ודרכיה קאמר לה: משנות בית מרון וקושין מאד ומשלה חצרה ומהלכין בה בה אחר זה ולא שנים יחד בלאמרי' בר"ה (ד' יח.) כבני מרון פמשלות בית מרון: חצר שהרבים נכנסין לה דרך פתחים או פרצות של עשר: דלא ניחא תשמשתי' לרבים לדריסה שהפתחיו חצרון וגדויו יש פאסקה ופשיטא דלא מבטלה בקיעת רביס למחצות: אלא לאו ר' יהודה ואשמעינן דאיכא דלא ניחא תשמשתה מוצי: בבורות סלקא דעתך ידבי הוי מבוי בתוך העור: לבורות שיש בור בראשו אחד ובשפה אחת חצרה מהלכין שם עד שעוברין: שבילי בית גלגול מעלה גבוהה וקופה היא בארץ ישכאל: יהושע אוהב ישכאל הוה ובמעלות ומורדות דארץ ישכאל מוצינא לך דאין חייבין עליהן ובי אמינא לך דחייבין בשאר פרצות קאמינא: מתני' בור הרבים אי פסקי מיא מדברי אהדאי: פאר היחיד גמי שרי דהא לא פסקי מיא: לבאר הרבים דאיכא תרתי למשלייתא: חגורה הסוף של חבליס:

מסורת הש"ס

א לקמן עח: שבת קלד:

ב לעיל ח.

ג משנה טהרות

ד לעיל יח.

ה תוספתא עירובין

לומר דמשום הכי מניתי דזר' ינאי דמשמע דעקר חידושא הוי שהוא רשות היחיד גשבת מקלא חמירנן אפלו אין העבד יכול לרין כו' אפ"ה הוי רשות הרבים ואם תאמר ונלמא לי אין העבד יכול לרין אפי' יכול הוי רשות היחיד פיון שמתלקט גשקה מתוך ארבע וגם לומר דבעינן שלא יהא ניחא תשמשתה שלא עשוי כעין מדרגה דלא תהוי מחצתא נזקקת דאמר בפסקי כל גזות (לקמן עירובין ד' פט:) דלא הניא מחצתא:
יהושע אוהב ישראל הנה זנחא שבילי בית גלגול דלא ניחא תשמשתה כלל בדמפרש ר' ינאי שאין העבד יכול לרין אכל מבוי מפלג לבורות וחצר שרבים נכנסים לה בזו ויוציאין בזו הוי רה"ר נר"י אע"ג דהווי של יחיד הוואיל וניחא תשמשתה וקאי לזמקרו לרבים הווי רה"ר נר' יהודה ע"י בקיעת רביס ולהכי לא קאמר אלף דמשמע דצריך עציו לשנויא דלעיל:
הגדרה פרוש מחצה:

 עין משפט נר מצווה

א טושי"ע או"ח סי' שנה סעי' א:
ב טושי"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

עושין פסין פרק שני עירובין

גמ' הנה אמינא דרבים אפי' מכנסין שרי ר"י בן שבא והאי דקאמר גאר

והא דנקט באר הרבים לאפוקי

גַּמְי' אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָּה פְּרָבִי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא. וְאָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא הוּתָּרוּ פְּסִי בִּירְאוֹת אֶלָּא לְבָאֵר מִים חַיִּים בְּלָבָד. וצָרִיכָא: דְּאִי אֲשַׁמְעִינוּ הִלְכָּה פְּרָבִי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא, הָוָה אֲמִינָא: דְּרַבִּים — וְאִפִּילוּ מְכוּנָסִין, וְהֵא דְקִתְּנִי בָּאֵר הַרְבִּים — לְאִפּוּקִי מִדְּרַבִּי עֲקִיבָא. קָא מְשַׁמַּע לֹן דְּלֹא הוּתָּרוּ פְּסִי בִּירְאוֹת אֶלָּא לְבָאֵר מִים חַיִּים. וְאִי אֲשַׁמְעִינוּ בָּאֵר מִים חַיִּים, הָוָה אֲמִינָא: לֹא שָׁנָא דְּרַבִּים וְלֹא שָׁנָא דִּיחִיד, קָא מְשַׁמַּע לֹן: הִלְכָּה פְּרָבִי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא. מִתְּנִי וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא: הַגִּינָה וְהַקְרָפָּה שֶׁהֵן שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִיִּים עַל שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִיִּים הַמוֹקְפוֹת גָּדַר גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים — מְטֻלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבָד שְׂיָהָא בָּהּ שׁוּמִירָה אוֹ בֵּית דִּירָה, אוֹ שְׂתֵּהָא סְמוּכָה לָעִיר. ״רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֵין בָּהּ אֶלָּא בּוֹר וְשִׁיחַ וּמַעְרָה מְטֻלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֵין בָּהּ אַחַת מִכָּל אֵלּוּ מְטֻלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבָד שְׂיָהָא בָּהּ שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִיִּים עַל שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִיִּים עַל שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִיִּים. ״רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הֵיְתָה אֶרְפָּה יָתֵר עַל רַחֲבָהּ אֲפִילוּ אַמָּה אַחַת — אֵין מְטֻלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֶרְפָּה פִי שָׁנִים בְּרַחֲבָהּ — מְטֻלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָאי: שְׁמַעְתִּי מִרְבִּי אֶלְעָזָר, וְאֲפִילוּ הִיא כְּבִית כּוֹר.[[]^{כז]} וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ: אֲנָשִׁי חֲצַר שֹׁשְׁבִים אַחַד מֵהֶן וְלֹא עִירַב — בֵּיתוֹ אָסוּר מִלְּהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא לוֹ, אֲבָל לָהֶם מוּתָּר.[[]^{כח]} וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ: שְׂוִיצָאִין בְּעֶרְקֻבָּלִין בִּפְסָח. וְחִזְרִיתִי עַל כָּל תַּלְמִידִיו וּבִקְשָׁתִי לִי חֵבֵר, וְלֹא מִצָּאתִי. ^{(גמ' מאי תנא דקתני ״ועוד״. אילימא משום דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחריתי, משום הכי קתני ״ועוד״ — והא רבי יהודה דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחריתי, ולא קתני ״ועוד״! הָתָם אַפְסָקוּהָ רַבִּנּוּ, הָכָא לֹא אַפְסָקוּהָ רַבִּנּוּ. וְכָל הֵיכָא דְאַפְסָקוּהָ רַבִּנּוּ לֹא קִתְּנִי ״וְעוֹד״? וְהָא רַבִּי אֶלִיעֶזֶר דְסוּפָּה, דְאַפְסָקוּהָ רַבִּנּוּ, וְקִתְּנִי ״וְעוֹד״? הָתָם, בְּמִילְתִּיהָ הוּא דְאַפְסָקוּהָ. הָכָא, בְּמִילְתָּא אַחֲרִיתִי אַפְסָקוּהָ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֵין בָּהּ אַחַד מִכָּל אֵלּוּ מְטֻלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ.}

רבי

הרבים וע"כ פאר היחיד לא דא"כ הינו רבי עקיבא וי"ל דאורחא דמלתא למתני מענין שממעט דהינו פאר היחיד אי גמי הא דקאמר דרבים אפילו מכנסין לאו אר"י בן שבא קאי אלא אשמואל: לֹא שָׁנָא דְּרַבִּים וְלֹא שָׁנָא כּו' וְכּוֹל לְהִיֵּית דְּהַאי פְּר' יְהוּדָה בֵּין בָּבָא וְהָא דְנָקֹט ר' יְהוּדָה בֵּין בָּבָא פְּאֵר הַרְבִּים הֵינוּ לְאִפּוּקִי בּוֹר הַרְבִּים: שְׂהוּא ע' אַמָּה וְשִׁירִים וּא"ת וְלִילָף מֵהֵר הַבֵּית וְשִׁזְרַת נָשִׁים שְׁהוּה חנ"ה אַמָּה וְשִׁזְרַת וְשִׁכָּרַל הִיָּה חפ"ז וי"ל דכל מלי דשפּת ממשכן גמרינן להו אי גמי העצרות חשיבי מקפין לדירה שהיו שומרים פּה כל הלילה: ובילבד שׂיָהָא בָּהּ שׁוּמִירָה נִרְאָה לְפָרָשׁ דְּפָחוּת מַע' אַמָּה גְּמִי צָרִיךְ שׁוּמִירָה אוֹ בֵּית דִּירָה וְיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים לֹא סָגִי בְּשׁוּמִירָה וּבֵית דִּירָה אֵלָּא פִּתַּח וּלְבִסּוּף הַקּוֹף הַקּוֹרֵף לְצַד הַבֵּית אֲבָל אֵין לוֹמַר דְּבִשְׁבָּעִים אַמָּה זִנְרָא צָרִיךְ שׁוּמִירָה אֲבָל בְּפָחוּת א"צ כְּלוּם וְיִתֵּר אֵין סָגִי בְּשׁוּמִירָה דְּאֵין סְבָרָא שְׂיָהָא ג' חֲלוּקִים בְּג' מִשְׁאֲוִין וְהָא גְּמִי אֵין לוֹמַר דְּיִתֵּר מַע' גְּמִי סָגִי בְּשׁוּמִירָה וְלֹא אִתָּא לְמִימַר אֵלָּא דְּבָצִיר מִשְׁבָּעִים אַמָּה וְשִׁירִים לֹא צָרִיךְ כָּלָל דָּאס בּוֹן בְּמֵאִי פְּלִיג ר' עֲקִיבָא לְפָרוּשׁ ר"ח דְּפָרָשׁ דְּר' יְהוּדָה בֵּין בָּבָא אִזְרִי בְּדָבָר מוּשַׁט ור' עֲקִיבָא לֹא אִזְרִי דְּלִתְרַנּוּיָהּ בַּע' אַמָּה וְשִׁירִים וְדָבָר מוּשַׁט צָרִיךְ שׁוּמִירָה וּבְפָחוּת מִכָּאֵן לֹא צָרִיךְ וְאִפִּי' לְפִי' רש"י דְּפִי' הֵינוּ תֵּנָא קִמָּא דְּאִמְרוּ לוֹ לֵר' יְהוּדָה מ"מ גַּם לְפִי' נִרְאָה דְּרַבִּי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא גְּמִי אֵית לָהּ דָּבָר מוּשַׁט כִּמּוֹ תֵּנָא קִמָּא דְּמִשּׁוּם הַכִּי אֲצַטְרִיךְ לְרַבִּי עֲקִיבָא לְחֹזֵר וּלְשִׁנוֹת וּבִלְבָד שְׂיָהָא בָּהּ ע' אַמָּה כּו' וְעוֹד אִי בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים גְּמִי אִזְרִי ר"י בֵּין בָּבָא א"כ הֵיכִי קֹאמַר ר"י אֲפִילוּ אֵין בָּהּ אֵלָּא בּוֹר וְשִׁיחַ וּמַעְרָה מְשַׁמַּע דְּלר"י גְּמִי אֵין חֲלוּקִים בֵּין סְאֵתִים לְיִתֵּר וְרַבִּי יְהוּדָה נוֹפֵס קֹאמַר לְעֵיל גְּבִי פִּסּוּן עַד בֵּית סְאֵתִים וְעוֹד לר"ח דְּפִי' הֵינוּ תֵּנָא קִמָּא הֵינוּ ר"י בֵּין בָּבָא כְּלוּמַר וְאִמָּאי הֲצַדָּה לְשִׁנוֹת וּבִלְבָד כּו' כִּיֹּן דְּקֹאִי דְּרַבִּי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא וְהָא אֲצַטְרִיךְ דְּלֹא צִימָא דְּשָׂרִי אֲפִילוּ בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים כִּיֹּן דְּר' יְהוּדָה בֵּין בָּבָא אִזְרִי בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים לָכֵן נִרְאָה בְּדַפְּרָשִׁית וּמַה שֶּׁפָּרַשׁ רש"י אֲפִילוּ בְּהַקּוֹף לְדִירָה לֹא שָׂרִי רַבִּי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים אֵין נִרְאָה אֵלָּא בְּפִתַּח וּלְבִסּוּף הַקּוֹף מֵהַנִּי אִפִּי' בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים דְּהָא שָׂרוּ רַבָּנָן לְעֵיל בְּדִיר וְסָהַר וּמִחֲצָה אִפִּי' צִי' כּוּרִים וּכְמַה חֲצִרוֹת וּמִבֹּאוֹת שְׁהִי בִּירִשְׁוֹלִים יִתְרוֹת עַל בֵּית סְאֵתִים וְכִי וְאָסַר ר' יְהוּדָה בֵּין בָּבָא בְּכֻלָּם לְטַלְטַל וְזִנְרָא בְּשׁוּמִירָה הוּא דְּקֹאמַר דְּלֹא מֵהַנִּי בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים אֲבָל פִּתַּח וּלְבִסּוּף הַקּוֹף מֵהַנִּי אִפִּי' יוֹתֵר וּלְרַש"י שְׁמַא יֵשׁ לְחֵלֶק דְּדָדִיר וְסָהַר וּמִחֲצָה וְחֲצֵר לְפִי שְׁתַּשְׁמַטָּנָן רַב יוֹתֵר אִפִּי' י' כּוּרִין אֲבָל קֹרֵפָּה אִפִּי' פִּתַּח

וּלְבִסּוּף הַקּוֹף לֹא מֵהַנִּי בְּיִתֵּר מִבֵּית סְאֵתִים: אִילָּיָמָא מִשּׁוּם דְּתִנִּי חֲדָא לְחוּמָרָא וּלְבִסּוּף הַקּוֹף לֹא הָיוּ תְּרַנּוּיָהּ מַעְנִין א' אף על גב דלא הוו תְּרַנּוּיָהּ לְחוּמָרָא כִּמּוֹ בְּסָפָה (דף כז.) וּבְפָּרָק רַבִּיעִי דְּמַגְלָה (דף פח.) בְּדַפ"ה: הָכָא בְּמִלְתָּא אַחֲרִיתִי אַפְסָקוּהָ תַּמָּה דְּבִפְּרָק הַמִּבְּיֹא כְּצִי יוֹן (פִּיעַצָה דף לר. וְשִׁס) קִתְּנִי וְעוֹד וְאֵע"ג דְּאִפְסָקִים בְּמִלְתָּא אַחֲרִיתִי דְּקִתְּנִי ר' אֶלִיעֶזֶר אוֹמַר נוֹטַל אֶדָּם קָסֵם מִשְׁלָפְנִי [לְחַצֵּץ בּוֹ שְׁנִי] וּמַגְבֵּב מִן הַחֲצֵר וּמַדְלִיק וּחֹכ"א מַגְבֵּב מִשְׁלָפְנִי וּמַדְלִיק וְקִתְּנִי בְּתֵר הַכִּי אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָאוֹר לֹא מִן הַעֲצִים כּו' וּמִפְסָקִים בָּבָא שְׁלֵמָה וְקִתְּנִי בְּתֵר הַכִּי וְעוֹד א"ר אֶלִיעֶזֶר עוֹמֵד אֶדָּם עַל הַמַּחֲצָה כּו' וּמֵיאוּ רש"י מֵהַשֵּׁךְ שֶׁס הַמִּשְׁנָה וְהִגְמ' אֵךְ לר"י שֶׁאוֹמַר שְׁאֵין צָרִיךְ לְהַפֵּךְ דְּמִלְתָּא דְּאוֹר קֹא מְסִים וְאִזַּל קִשָּׁה וי"ל דְּהֵתָם הָיוּ תְּכִי קִלִּי וְשִׁזְן לְמִתְנִי וְעוֹד אֵע"ג דְּאִפְסָקִים בְּמִלְתָּא אַחֲרִיתִי דְּכֹחַ דְּהִתִּירָא שְׁעִיר:

מסורת הש"ס
א לעיל כא.
ב לקמן סז; לקמן כז; משנה עירובין
ג מביילתא דרבי שמעון בן יוחאי; פסחים לט.
ד משנה סוכה
תורה אור השלם
וּאִכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּעֲלֹלָה הַזֹּאת צִלִּיאֲשׁ וּמִצּוֹת עַל־מִרְיִם יֵאָכְלֶהוּ (שמות יב, ח)

כג:

עין משפט גור מצורה

א סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

ב סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

רַבִּי עֲקִיבָא הֵינּוּ ת"ק פ"ה הֵינּוּ ת"ק דְּאָמְרוּ לוֹ לר"י וקָטָא דְהֵנָּה מַצַּי לְמִימַר

רַבִּי עֲקִיבָא הֵיִינוּ תַנָּא קַמָּא! אִיכָא בִּינְיָיְהוּ דְּבַר מוּעֵט. דִּתְנִינָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּבַר מוּעֵט יֵשׁ עַל שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִים, וְלֹא נִתְּנוּ חֻכָּמִים בּוֹ שִׁיעוּר.
"וְכַמָּה שִׁיעוּר סָאתִים? בַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן.

^(נ) **מָנָא הָנִי מִלֵּי? אָמַר רַב יְהוּדָה, דְּאָמַר קָרָא: "אַרְךָ הַחֲצַר מֵאָה בְּאַמָּה וּרְחֹב חֻמָּשִׁים בַּחֻמָּשִׁים". אָמְרָה תוֹרָה: טוֹל חֻמָּשִׁים, וְסַבֵּב חֻמָּשִׁים. בְּשִׁטִּיה דִּקְרָא בְּמֵאֵי בְּתִיב?!**
אָמַר אֲבָי: הַעֲמִיד מִשְׁכָּן עַל שְׁפַת חֻמָּשִׁים, כְּדִי שִׁיְהֵא חֻמָּשִׁים אַמָּה לַפָּנָיו וְעֶשְׂרִים אַמָּה לְכָל רוּחַ וְרוּחַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הִיתָה אֲרֻכָּה כּו'.

וְהַתְנִינָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הִיתָה אֲרֻכָּה יִתַּר עַל פִּי שְׁנַיִם בְּרַחֲבָה אֲפִילוּ אַמָּה אַחַת — אִין מְטִלְטְלִין בְּתוֹכָה! אָמַר רַב בִּיבִי בַר אֲבָי: כִּי תֵּבֶן נָמִי מַתְנִיתִין — [יִתַּר עַל] פִּי שְׁנַיִם בְּרַחֲבָה תֵּבֶן. אִי הָכִי, הֵיִינוּ רַבִּי יוֹסִי?!
אִיכָא בִּינְיָיְהוּ רִיבּוּעָא דְרִיבְעוּתָה רַבִּנּוּ. ^(א) רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כּוֹי.

אִיתְמַר, אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי. וְרַב בִּיבִי אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָּה כְּרַבִּי עֲקִיבָא. יוֹתְרוֹיְיְהוּ לְקוּלָּא. וַצָּרִיכָא, דְּאִי אֲשַׁמְעִינּוּ הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי, הָוָה אָמִינָא עַד דְּאִיכָא שׁוּמִירָה אוּ בֵּית דִּירָה. קָא מִשְׁמַע לֹן הִלְכָּה כְּרַבִּי עֲקִיבָא. וְאִי אֲשַׁמְעִינּוּ הִלְכָּה כְּרַבִּי עֲקִיבָא, הָוָה אָמִינָא דְאֲרִיף וְקִטִּין — לֹא. קָא מִשְׁמַע לֹן הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי.
^(ב)קַרְפָּף שָׁהוּא יוֹתַר מִבֵּית סָאתִים שְׁהוּקַף לְדִירָה, נִזְרַע רוּבּוֹ הָרִי הוּא כְּגִינָה, וְאָסוּר. נָטַע רוּבּוֹ הָרִי הוּא כַּחֲצַר, וּמוּתָר. נִזְרַע רוּבּוֹ, אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ: לֹא אָמְרוּ אֱלָא יוֹתַר מִבֵּית סָאתִים. אָבֹל בֵּית סָאתִים — מוּתָר. ^(ג)כְּמֵאן? כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. דִּתְנִן, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶחָד גִּגּוּת וְאֶחָד חֲצִירוֹת וְאֶחָד קַרְפִּיפּוֹת רִשּׁוֹת אַחַת הֵן לְכָלִּים שְׁשֻׁבָתוֹ בְּתוֹכוֹ, וְלֹא לְכָלִּים שְׁשֻׁבָתוֹ בְּתוֹף הַבֵּית. לְרַבִּי שְׁמַעוֹן נָמִי, בִּין דְּנִזְרַע רוּבּוֹ — הָוִי הָהוּא מַעוּטָא

בְּטִיל

חָבֵל בְּבֵית סָאתִים אֲפִילוּ נִזְרַע בָּלוּ לֹא בְּטָלִי דִּירְתּוֹ דִּהָא לִר' יְהוּדָה בֵּן צִבָּא דְּמַחְמוּר בְּנִזְרַע בָּלוּ מוֹדָה דְּמַהֲנִי לְגִנְה שׁוּמְרָה אַע"ג דְּסַתֵּם גִּנְה הִיא בְּלֵה זְרוּעָה וּמִיָּהָא מַצִּיעָא לִיה בְּיַתַּר מִבֵּית סָאתִים אִם בְּטַל דִּירְתּוֹ אִף בְּדִיר וְסַהַר וּמִקְנֵה דְשִׁמְרָא לְפִי שְׁתַּשְׁמִישׁוֹ רַב אִינוּ מִתְבַּטַּל מִשׁוּם זְרִיעָה פִּי גַס לְרַש"י צִירָן לַחֲלֹק בִּין דִּיר וְסַהַר וּמִקְנֵה וְחֲצַר לְקַרְפָּף]: לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בִּין דְּנִזְרַע רְבּוּ ח"ל מוּעוֹט בְּטַל נִרְאֵה דְּמַכ"ש פִּרְיָן לְגַבִּי רַב דְּמַדְקָאמַר נִזְרַע רַבּוּ וְהִינוּ בְּיַתַּר מִבֵּית סָאתִים מִשְׁמַע הָא מוּעוּטוֹ שְׂרִי אֲפִילוּ בְּיַתַּר מִבֵּית סָאתִים הִינוּ מִשׁוּם דְּבְטַל לְגַבִּי רַבּוּ אֲפִילוּ לְהֵלֵא כֵּן שֶׁכֵּן הִיכָא דְרַבָּא נִזְרַע אֲפִילוּ בֵּית סָאתִים דְּמִיכָא דְּבְטַל לְגַבִּי רַבָּא לְחוּמְקָא:

בְּהָכִי בַּדְּקֻנְי אִם הִיא אֲרֻכָּה יוֹתַר מִשְׁנַיִם בְּרַחֲבָה אִין מְטַלְטְלִין הָא בְּצִיר מִפִּי שְׁנַיִם מְטַלְטְלִין וְרַבִּי יוֹסִי סַבֵּר מְרַבַּעַת עֲקָר וּלְכַתְחַלָּה אֲרוּיִי מוֹרִינָן הָכִי וּמִיָּהּ אֲפִלוּ אֲרֻכָּה פִּי שְׁנַיִם בְּרַחֲבָה שְׂרָיָא וּמִדְקָאמַר אֲבִי' מַכְלָל דְּמַעֲקָרָא לֹאֻ הָכִי הוּא: הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי דָּלָא בְּשִׁי מְרַבַּעַת: וְהִלְכָּה כִר' עֲקִיבָא דָּלָא בְּשִׁי מַקְפַת לְדִירָה: יַתְרוּיְיָה הֵן שְׁמַעְתָּתָא לְשׁוּמֵאֵל לְהֵלֵא: הָוָה לְמִינָא דְשִׁמּוּאֵל דִּירָה בְּשִׁי כּר"י בֵּן צִבָּא וּבִאֲרֻכָּה יוֹתַר עַל רַחֲבָה כְּרַבִּי יוֹסִי סַבֵּר לֵה: אֲרִיךְ וְקִטּוֹן לֹא דִּהָא ר"ע מְרַבַּע בְּשִׁי: נִזְרַע רַבּוּ בְּזֻרְעוּנִים בְּטַל דִּירְתּוֹ בְּזֻרְעוּנִים לֹא דִּירִי אִינְשִׁי וְהָוָה לִיה גִּנְה וְאִסוּר לְטַלְטַל אִף בְּשָׂאִינוּ נִזְרַע דְּבְטִיל לִיה לְגַבִּי רַבָּא חָבֵל בְּנוֹטַע אִילָנוֹת לֹא בְּטַל דִּירְתּוֹ דְאִזְוֹרָחָא לְהַסְתֵּיפָּה בְּצַל אִילָנוֹת תַּמִּיד: אֱלָא שִׁגַּם בְּאִזְוֹתוֹ מִקּוּם זְרִיעָה יוֹתַר מִבֵּית סָאתִים שְׁלֹא הֵקֵף לְדִירָה בְּרַמְלִית הִיא וְשָׂאִינוּ נִזְרַע הִוי חֲצַר בְּרוּצָה בְּמַלְוָאָה לְכַרְמִלִית לְפִיכָךְ בָּלוּ אִסוּר: חָבֵל בֵּית סָאתִים דְּבָלָאוּ דִּירָה שְׂרִי בְּאִנְשִׁי וְהָאִיל וְדַחַד גְּבָרָא הִיא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא דְאָמַר רְשׁוּת קַרְפָּף וְחֲצַר לֹא אֲסִיר אֲהַדְגִי אֲפִלוּ הִיא שֶׁל ב' בְּעִלְי בְּתוּם: בַּדְּתָנּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר אֲחָד חֲצֵרוֹת וְאֲחָד קַרְפּוֹת וְאֲחָד גִּגּוּת רְשׁוּת אֲחָד הֵן לְטַלְטַל מִחָ לָהּ לְבָלִים שְׁשֻׁבָתוֹ בְּתוֹכָן וְאֲפִלוּ הֵן שֶׁל בְּעִלִים הֲרַבָּה חָבֵל לֹא לְבָלִים שְׁשֻׁבָתוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית וְהַצִּיזָן לְחֲצַר אִסוּר לְהוֹצִיאוֹ מִחֲצַר לְקַרְפָּף אִי לְגַבִּי דְבֵית וְקַרְפָּף שְׁנֵי רְשׁוּיֹת הֵן וְאֲפִילוּ דַחַד גְּבָרָא:

עושין פסין פרק שני עירובין

הָיָה כּוֹי אֲלֵמָא הִיכָא דְאִזְבָּא בֵּית דִּירָה אֲבִי' טוּבָא וּבְשָׁלָא הֵקֵף לְדִירָה בֵּית סָאתִים כּר"ע: אֲבָא בִּצְיָיְהוּ דְבַר מוּעֵט בְּבֵית סָאתִים יַתַּר עַל שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִים כְּרַבּוּעִים בַּדְּקֻנְי לְקַנּוּ לְתַנָּא קַמָּא שְׂרִי בְּבֵית סָאתִים שְׁלִמִים וְלִר' עֲקִיבָא שְׁבָעִים וְשִׁירִים עַל שְׁבָעִים וְשִׁירִים וְתוֹ לֹא בַּדְקָא אֲמַרִי' בְּהִלָּא וְכַמָּה הֵן סָאתִים בַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן: דְּבַר מוּעֵט לְקַנּוּ מְרַבַּשׁ לֵה: מָנָא הָנִי מָנִי דְּמַרְבַּעִינוּ לִיה לְחֲצַר הַמִּשְׁכָּן לְשַׁעַר בּוּ אִסוּר שָׁבַת: מֵאִי בַחֻמָּשִׁים הָא רַחֵב חֻמָּשִׁים וְאֲרַכּוּ מֵאָה דְהָכִי בְּתִיבִי בְּמַדּוּת הַקְלָעִים וְכוּן לְפָאֵת צִפּוֹן בְּאֲרֵךְ הַלָּעִים מֵאָה אֲרֵךְ וְרַחֵב הַחֲצַר לְפָאֵת הַקְדָּמָה מְזַרְחָה חֻמָּשִׁים אַמָּה: אֱלָא אֲמַרָה תוֹרָה טוֹל חֻמָּשִׁים שְׂאֲרֵבּוּ יַתַּר עַל רַחְבּוֹ וְסַבֵּב חֻמָּשִׁים הַנוֹתָרִים דְּהִיוּ לָהּ שְׁבָעִים אַמּוֹת וְד'

טַפְּחִים מְרַבַּשְׁיָן פִּיצַר עֲשֵׂה מִהֵן חֲמֵשׁ רְעִיעוֹת שֶׁל עֶשֶׂר אַמָּה רַחֵב וְאֲרַכּוֹן חֻמָּשִׁים הַשְּׂבָב הֶאֱחַת לְמִזְרַח וְהֶאֱחַת לְמַעְרָב הָכִי רַחֲבָה שְׁבָעִים וְאֲרַכָּה חֻמָּשִׁים עוֹד שִׁים אַחַת לְצִפּוֹן וְאַחַת לְדָרוֹם הָכִי שְׁבָעִים עַל שְׁבָעִים אֱלָא שְׁהַקְרְנוֹת פְּגוּמִין לְבָל הָרָן וְהָרָן עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר מַפְנֵי הַהוֹסָפֵת שְׁהוּסָפֵת טַל מִן הַחֻמָּשִׁים אֲרַבַּע חֲתוּכוֹת שֶׁל י' עַל י' וְשִׁים בְּאֲרַבַּע קַרְנוֹת וְנִתְמַלְאוּ נִשְׁאָרָה רְעוּעָה אַחַת שֶׁל עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת שְׁהִיא שְׁשִׁים טַפְּחִים עַל שְׁשִׁים טַפְּחִים וְעֲשֵׂה אוֹתוֹן ל' רְעוּעוֹת שֶׁל שְׁנֵי טַפְּחִים (הָכִי ל' רְעוּעוֹת אֲרֵךְ כֵּל אַחַת וְאַחַת עֶשֶׂר אַמָּה) שְׂכָלוֹ הֵן ג' מֵאוֹת אַמּוֹת תָּן ע' לְבָל רוּחַ הָרִי שְׁבָעִים וְד' טַפְּחִים עַל שְׁבָעִים וְד' טַפְּחִים אֱלָא שְׁהַקְרְנוֹת פְּגוּמִין טַפְּחִים עַל טַפְּחִים נִשְׁאָרוּ בְּיָדָהּ. עֶשְׂרִים אַמָּה טַל מִהֵן שְׁמוֹנֶה טַפְּחִים וְשִׁים לְהַקְרְנוֹת וְנִתְמַלְאוּ וְנִשְׁאָרוּ בְּיָדָהּ י"ח אַמָּה וְד' טַפְּחִים בְּרַחֵב טַפְּחִים וְהִינוּ דְבַר מוּעֵט שָׂאִם בָּאֵת לַחֲלוֹק וּלְהַקִּיף בָּהֵן אִין מַנִּיעַ הַהוֹסָפֵת לְרַחֵב ב' שְׁלֹשִׁי אֲרַבַּע דִּהָא בְּעִית לְמַעַבַד מַנְה רְעוּעָה שֶׁל רפ"ג אַמּוֹת וְד' טַפְּחִים אֲרֵךְ לְהַקִּיף אֲרַבַּע הַרוּחוֹת: בְּשִׁטָּה דְקַרָא לְעִנּוּן מַשְׁכָּן: בְּמֵאִי בְּתִיב בַּחֻמָּשִׁים דְקַרָא מֵאִי הִיא: הַעֲמִיד מַשְׁכָּן עַל שְׁפַת שְׂכָלִין שֶׁם הַחֻמָּשִׁים שֶׁל חֲצַר מִשְׁנַכְנָסִים לֵה בְּפִתְחָהּ שֶׁל מִזְרַח: כְּדִי שִׁיְהִי חֻמָּשִׁים אַמָּה שֶׁל חֲצַר לַפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: וְעֶשְׂרִים לְבָל רוּחַ שְׁהַמִּשְׁכָּן אֲרַכּוּ ל' בַּדְּבָתִיב (שְׁמוֹת כ"ו:י"ט) עֶשְׂרִים קַרְשִׁים וְרַחֵב הַקֶּקֶשׁ אַמָּה וְחֹצַי וְרַחְבּוֹ שֶׁל מַשְׁכָּן תּוֹפֵשׁ עֶשֶׂר אַמּוֹת בְּדְבָתִיב שְׁשֵׁה קַרְשִׁים שֶׁהֵן תַּשַּׁע אַמּוֹת וְשְׁנֵי קַרְשִׁים לְמַקְצַעוֹת שֶׁהֵן ג' אַמּוֹת רַחֵב וְהֶאֱמָה מַכְאִין וְהֶאֱמָה מַכְאִין לְכַסוֹת עֲבִין שֶׁל קַרְשִׁים שֶׁל צֶלַע אֲרַכּוּ אַמָּה וְחֹצַי אַמָּה מַכְאִין לְהַשְׁלִים וּלְמַלֵּא הַחֵלֶל לְעֶשֶׂר וּבְשָׂאֵתָהּ מַעֲמִילוּ לְכוּף חֻמָּשִׁים וּבְאִמְצַע רַחֲבָה שֶׁל חֲצַר נִשְׁאָרוּ מִהַחֻמָּשִׁים עַל חֻמָּשִׁים שֶׁל חֲצַר עֶשְׂרִים אַמּוֹת לְשֹׁלֵשׁ הַרוּחוֹת אֱלָא שְׁעָבִי הַקֶּרָשִׁים מִמַּעַט מִהֵן אַמָּה לְבָל צַד וְהִכָּא חֲלָלָה חֲשִׁיב וְעָבִי הַבְּתָלִים בְּכָלֵל הַעֲשָׂרִים שֶׁל כָּל רוּחַ וּלְפָנָיו לְמִזְרַחוֹ לֹא הִיוּ קַרְשִׁים אֱלָא מַסָּךְ וְהִינוּ וּילוּן: אֲרַבָּה יַתַּר מִשְׁנַיִם בְּרַחֲבָה בַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן הִיא דְשִׂרִי וְאַע"ג דָּלָא מְרַבַּעָה וְהִינוּ אֲרֵךְ בְּשָׁנַיִם בְּרַחֵב חָבֵל טַפִּי מִשְׁנַיִם בְּרַחֵב לֹא מִשְׁתַּרִי: הִינוּ רַבִּי יוֹסִי דְאָמַר אֲרֻכָּה אֲפִלוּ פִי שְׁנַיִם בְּרַחֲבָה: אֲבָא בִּצְיָיְהוּ רַבּוּעָא דְרַבַּעוּה רַבִּנּוּ ר"א סַבֵּר אֲרֻכָּה יוֹתַר מִשְׁנַיִם בְּרַחֲבָה אִין מְטַלְטְלִין וּמִיָּהּ עֲקָרָה אֲרֻכָּה פִּי שְׁנַיִם בְּרַחֲבָה בְּדְבָתִיב וְלִית לִיה רַבּוּעָא וּמִיָּהּ אִי מְרַבַּעָא לֹא מִתְסַכָּרָא

בְּהָכִי בַּדְּקֻנְי אִם הִיא אֲרֻכָּה יוֹתַר מִשְׁנַיִם בְּרַחֲבָה אִין מְטַלְטְלִין הָא בְּצִיר מִפִּי שְׁנַיִם מְטַלְטְלִין וְרַבִּי יוֹסִי סַבֵּר מְרַבַּעַת עֲקָר וּלְכַתְחַלָּה אֲרוּיִי מוֹרִינָן הָכִי וּמִיָּהּ אֲפִלוּ אֲרֻכָּה פִּי שְׁנַיִם בְּרַחֲבָה שְׂרָיָא וּמִדְקָאמַר אֲבִי' מַכְלָל דְּמַעֲקָרָא לֹאֻ הָכִי הוּא: הִלְכָּה כְּרַבִּי יוֹסִי דָּלָא בְּשִׁי מְרַבַּעַת: וְהִלְכָּה כִר' עֲקִיבָא דָּלָא בְּשִׁי מַקְפַת לְדִירָה: יַתְרוּיְיָה הֵן שְׁמַעְתָּתָא לְשׁוּמֵאֵל לְהֵלֵא: הָוָה לְמִינָא דְשִׁמּוּאֵל דִּירָה בְּשִׁי כּר"י בֵּן צִבָּא וּבִאֲרֻכָּה יוֹתַר עַל רַחֲבָה כְּרַבִּי יוֹסִי סַבֵּר לֵה: אֲרִיךְ וְקִטּוֹן לֹא דִּהָא ר"ע מְרַבַּע בְּשִׁי: נִזְרַע רַבּוּ בְּזֻרְעוּנִים בְּטַל דִּירְתּוֹ בְּזֻרְעוּנִים לֹא דִּירִי אִינְשִׁי וְהָוָה לִיה גִּנְה וְאִסוּר לְטַלְטַל אִף בְּשָׂאִינוּ נִזְרַע דְּבְטִיל לִיה לְגַבִּי רַבָּא חָבֵל בְּנוֹטַע אִילָנוֹת לֹא בְּטַל דִּירְתּוֹ דְאִזְוֹרָחָא לְהַסְתֵּיפָּה בְּצַל אִילָנוֹת תַּמִּיד: אֱלָא שִׁגַּם בְּאִזְוֹתוֹ מִקּוּם זְרִיעָה יוֹתַר מִבֵּית סָאתִים שְׁלֹא הֵקֵף לְדִירָה בְּרַמְלִית הִיא וְשָׂאִינוּ נִזְרַע הִוי חֲצַר בְּרוּצָה בְּמַלְוָאָה לְכַרְמִלִית לְפִיכָךְ בָּלוּ אִסוּר: חָבֵל בֵּית סָאתִים דְּבָלָאוּ דִּירָה שְׂרִי בְּאִנְשִׁי וְהָאִיל וְדַחַד גְּבָרָא הִיא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא דְאָמַר רְשׁוּת קַרְפָּף וְחֲצַר לֹא אֲסִיר אֲהַדְגִי אֲפִלוּ הִיא שֶׁל ב' בְּעִלְי בְּתוּם: בַּדְּתָנּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר אֲחָד חֲצֵרוֹת וְאֲחָד קַרְפּוֹת וְאֲחָד גִּגּוּת רְשׁוּת אֲחָד הֵן לְטַלְטַל מִחָ לָהּ לְבָלִים שְׁשֻׁבָתוֹ בְּתוֹכָן וְאֲפִלוּ הֵן שֶׁל בְּעִלִים הֲרַבָּה חָבֵל לֹא לְבָלִים שְׁשֻׁבָתוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית וְהַצִּיזָן לְחֲצַר אִסוּר לְהוֹצִיאוֹ מִחֲצַר לְקַרְפָּף אִי לְגַבִּי דְבֵית וְקַרְפָּף שְׁנֵי רְשׁוּיֹת הֵן וְאֲפִילוּ דַחַד גְּבָרָא:

מסורת הש"ס

א לקמן נח.

ב שבת קיג.

ג בבא בתרא כד:

ד לקמן לה;; לקמן פט;; שבת קלז; לקמן צא;; משנה עירובין; לקמן עד.

גליון הש"ס

גמ' יתר ע"פ שנים ברחבה תנן. עיין לקמן דף כה ע"ב תוס' ד"ה קרפף:

תורה אור השלם

ארץ הקצור מאה באמה ורחב חמשים בחמשים וקמה חמש אמות שש משור ואדניהם נחשת [שמות כז, יח]

מסורת הש"ס

א סוכה ו.

ב שבת קיבו; משנה כלים

בטיל לגבי רפה והיו באלו נזרע כלו: והנה לה קרפף יותר מבית סאתים ואע"ג דהקף לא אמרו אלא דלא הוי בית סאתים אע"ג דהקף נזרע בלא דהקף לדירה דהא הוי פלו גנה ובגנה לא מהני הקף לדירה: קלא הוי ההוא מעוט דנזרע בית סאתים קלא חשיב להפגל מן החצר ולהקרות לו עס לבדו: אכל בית סאתים נקרא קרפף שלא הקף לדירה ואע"ג דאילו הנה בלאפי נפשה בבית סאתים לא מתמר הבא דנפגזו לחצר וחצר נפרצה לו הומא לו דאסור לטלטל מקרפף לחצר דהוי חצות הנפרצה למקום האסור לה ואוסרין הרשויות זו לזו ואין מטלטלין לא בזה ולא בזה: במאן אמרינן דשפתי רשויות נניחו: ברבנן דפליגי עליה דר"ש דפ' כל גגות (עירובין דף פט.) ואמרי כל חד וחד חצות לעצמו ואע"ג דליפא זיירין דהו דליכרו דהדדי אין מטלטלין מזה לזה: לקלא דאפילו המעוט בית סאתים דמקרי קרפף פיון דבלאפי נפשה שרי השתא נמי שרי ולא אסרי דהדדי דאלו הוה מחצה ביניהן הוה שרי לטלטולי מזה לזה בר"ש והשתא דנפרע זה לזה לא נפרעו לרשות האסור לה אכל יותר מבית סאתים נעשה פרמלית ובהא אפילו ר"ש מודה דאין מטלטלין מחצר לקרפף יותר מבית סאתים שלא הקף לדירה והבא דנפרע זה לזה הכי כל אחד נפרץ למקום האסור לו: איצטבולאות נטועין שורות שורות ונאה לשבת עס: לבי רב הונא ויותר מבית סאתים הנה והקף לדירה ונטע אחרי בן: קרפף יותר מבית סאתים שלא הקף לדירה ואחרי בן בנה אצלו דירה ואמרי' לקמן הקף שלא לדירה ולבסוף פתח לו פתח זיכת ביתו לא מהני: פיצד הוא עושה פורץ לו פרצה יותר מעשר דהוי כמי שאין בו מחצות וגוזר וסותם אותה פרצה ומעמידה על עשר והיו בפתח ולבסוף הקף לדירה שנפתחה לו לעולם בשנין פיגולר יותר מעשר חמות דאי פריץ עשר לבד וגדרה לא חשיב ההוא הקף לשם דירה אלא כמי שעשה פתח דעד עשר לעולם הוי פתח: פרוז חמה אצל חתימה וגדרה ועוד פרוז חמה אצל חתימת חמה החלשה וגדרה קלא פרוז י' חמות בחד ולא גדר עשר חמות בבית אחת אלא מעט הוה פורץ וגוזר מיד: עד שהשלימו ליותר מעשר מי אמרינן פון קלא פרוז י' בבית אחת ולא גדר בבית אחת לא הניא הקף בזה לשם דירה או דלמא פיון דהשתא מיהא הוי החמוש על הקף יותר מעשר חשיב הקף לשם דירה: כל כלי בשלי פתים לגבי כלי עץ תנינן לה במסכת פלים (פי"ז מ"א): שעורן פרמונים לטור מטימאמו אכל פחות מבאן חום עליה ולא מבטל ליה שעורן פרמונים. נקב פמוציא רמוון טהור: וחור ונקב אצל הסתימה: ותקנה הוא הדין כי לא תקנה נמי דגיון טמא מדקם הוא והא דנקט תקנה לרבותא דאי לא הכי הו לא אצטריון למימר נפקקה השנייה וכו': טהור מן המדקם דהו לא הנה כלי ולא חזי למדקם מלטמא הו אדס וכלים: אכל כלי הוא דחזי לתשמיש אחרניא וגזיון טמאת מעט מדקם עליו שהרי בשעת פרישתו מן האון שעזין הוא מדקם לקבל טמאה לטמא פלים קבל טמאה מאכיו והיו ראשון לטמאה ומטמא אוכליו ומשקין: פנים חדשות אין אונים הללו ממנו ומשנתקנו לא דקסו חב ומטמאה הראשונה טהרו שהרי אין

זה סוגל ראשון: לית דין בר נש אלא מלאך: פגון דין בר נש אדס גדול: קרבה שאחורי

הפתים ואין פתח הבית פתוח לה הניא מקפת שלא לדירה ואי יותר מבית סאתים הוה אין מטלטלין דה אלא בארבע חמות: ואם פתח לו פתח מן הבית: פשיטא דבפתח ולבסוף הקף שרי שהרי הקף לשם פתח: לא צריכא דאית דה בי דרי גכן אחר הבית קדס הקף הקרבה: מהו דמימא דצעתא דבי דרי פתחיה ולא דצעתא להקוף עס קרבה: ע"כ דין בר נש אלא מלאך: פגון דין בר נש אדס גדול: קרבה שאחורי

לא אמרו אלא דלא הוי

בטיל ליה לגבי רובה, והנה ליה קרפף יותר מבית סאתים — ואסור.^(ט) אלא אי איתמר הכי איתמר: הא מיעוטא — שרי. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא אמרו אלא דלא הוי בית סאתים, אבל בית סאתים — אסור. כמאן? ברבנן. "ורב ירמיה מדיפתי מתני לקולא: הא מיעוטא — שרי, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא אמרו אלא בית סאתים, אבל יותר מבית סאתים — אסור. כמאן? ברבי שמעון. 'נטע רובו — הרי הוא כחצר, ומוותר. אמר רב יהודה אמר אבמי: והוא שעשויוין אצטבולאות. ורב נחמן אמר: אף על פי שאין עשויוין אצטבולאות. מר יהודה אקלע לבי רב הונא בר יהודה. חזנהו להנהו דלא עבידי אצטבולאות, וקא מטלטלי בגויהו. אמר ליה: לא סבר לה מר להא דאבמי? אמר ליה: אנא פרב נחמן סבירא לי. 'אמר רב נחמן אמר שמואל: קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, פיצד הוא עושה? פורץ בו פירצה יותר מעשר, וגודרו ומעמידו על עשר, ומוותר. איפעיא להו: פרוץ אמה וגדר אמה [ופרוץ אמה וגדרה], עד שהשלימו ליותר מעשר, מהו? "אמר ליה, לאו היינו דתנו: כל כלי בשלי בתים, שיעורן פרמונים. ובצי חזקיה: ניקב פמוציא זית וסתמו, וחזר וניקב פמוציא זית וסתמו, עד שהשלימו למוציא רמוז מהו? "^(י)אמר ליה רבי יוחנן: רבי, שניתה לנו: סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה — טמא מדקס. נפסקה שניה ותיקנה — טהור בה מן המדקס, אבל טמא מעט מדקס. ואמרת עליה: מאי שנא ראשונה — דהא קיימא שניה? שניה נמי — הא קיימא ראשונה?! ואמרת לן עליה: פנים חדשות באו לכאן. הלא נמי, פנים חדשות באו לכאן. קרי עליה: לית דין בר אינש. איפא דאמרי: פגון דין בר נש. 'אמר רב פהנא: רחבה שאחורי הבתים — אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות. "ואמר רב נחמן: אם פתח לו פתח — מותר לטלטל בכולו, פתח מתירו. ולא אמרו אלא שפתח ולבסוף הוקף, אבל הוקף ולבסוף פתח — לא. פתח ולבסוף הוקף פשיטא! לא צריכא, דאית ביה בי דרי. מהו דתימא: אדעתא דבי דרי עבדיה. קא משמע לן. קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה ונתמלא מים, סבור רבנן למימר פזרעים דמו — ואסיר. "אמר להו רב אבא אבואה דרב בריה דרב משרשיא: הכי אמרינן משמיה דרבא: מים פנטעים דמו, ושרי.

אמר

בית סאתים אע"ג דלרבנן קרפף פחות מבית סאתים דינו כקרפף בית סאתים לטלטל ממנו לחצר משום דאין סבירא שיהי שלשה חלוקים בשלשה משתיין הבא לא אסר מעוט הנזרע לרב שאינו נזרע במה שפרון לו במלואו דכיון שהוא פחות מבית סאתים לא חשיב ובטל לגבי רב שאינו נזרע אכל בית סאתים חשיב טפי ולא בטיל ובנזרע רבו אפי' לא הוי בית סאתים אסור דבטיל לגבי רבו והנה בנזרע פלו: סנדל שנפסקה וכו' הוא הדין בלא תקנה נמי דטמא מדקס דאי שנפסקה פרקה לה טמאה הו לא דקרה לה קלא מצניו טמאה ישנה חזרת אלא בכלי מתכות דדמפרש בסוף פ"ק דשבת (ד' טז.) והא דנקט ותקנה פ"ה לאשמועינן אע"ג דתקנה פי נפקקה שניה טהרה מן המדקס דפנים חדשות באו לכאן: אבל טמא מעט מדקס פכש דהוינן טמא משום דגזיון כלי הוא לאשמושי דה תשמישתא אחרניא ולפרושו אפילו נפקקה שניה טמא מעט מדקס וקשה דתנו דהקיא בסיפא דהך משנה במסכת פלים בפירק כ"ו (מ"ד) לא הספיק לתקן ראשונה עד שנפסקה שניה טהרה ורש"י חזר בו והגיה אכל טמא מעט מדקס דגזיון כלי הוא נחזי למלתא דמיימא דהא לתקנה ראשונה ולפרושו אצטריון למתני דבישא ותקנה דאי לא נתקנה פי נפקקה שניה אינה טמאה אפילו מעט מדקס ואנב דתני דרישא תני נמי בסיפא ומיהו תמה מתי בא לו מעט מדקס דאס בא לו מעט מדקס ומדקס יחד פגון שדרס עליו חב ברגלו ויחף או אפי' פמנעל ולא הספיק בפשוטי כלי עץ א"כ איפא פנים חדשות למעט מדקס פמו למדקס ולפי' רש"י קמא ניחא דאפילו נפקקו כ' אונים טמא מעט מדקס האילי נחזי לתשמיש אחרניא ובפירק אלו הקרים (שבת דף קיב:) פ"ה דטמא מעט מדקס לפי שנעט בשנינו בשניה חב הטמאה ולא נהירא דטמאת בית הסתרים היא קלא הומא לן ברבי מאיר דאמר מטמא מדפריץ בפשיטות בפירק בהמה המקשה (חזין דף עב:) ובהעור והרטב (שם דף קטט:) טמאת בית הסתרים היא ומה שפרש בןן נמי דבשעת פרישתו מאון קבל טמאה מאכיו אינו נראה דבפירק בהמה המקשה (חזין דף עב:) אמרינן דבשנין באות מפגד גדול ואין לומר דבשפתן און ראשון לאחר שתפר חציה נעשית מחברת ובה לה טמאת מדקס דבטלה לסוגל וכשתפר חציה השנייה בא לסוגל מעט מדקס מן האון והו ליפא פנים חדשות דא"כ תפשט בשנין דהוינן רפה (מנחות דף כד.) קלא אמרינן שבע לה טמאה ולה"ר שמעון מייבבי"א דמפרש קלא אמרינן שבע לה טמאה היבא דטמאה בא לו מגופו אדני שפיר ועוד יש לומר דלאון בא מעט מדקס ומדקס יחד כשתפרה לסוגל והסוגל בטל לאון דאי אפשר להיות טמאה לזה בלא זה וכוון שבהו לה בחדר אין שוך לומר גפה שבע לה טמאה וריצב"א אומר קלא שוך גפי מעט פנים חדשות דאפילו נפקקו שפתי אוניו ראוי לקבל טמאת מעט אם מיוחד לתשמיש אחר ולא נחשבל תורת יחוד מבאן דכל ששה ושעה מתקנו ודעתי להשתמש בו אכל

לנועלו אם נפקקו שפתי אוניו אפילו מיוחדו בטלה דעתו אצל כל אדם: פשיטא לא צריכא דאית בה בי דרי אדרב נחמן דאמר אם פתח בו פתח מתר לטלטל פריץ דמפרש הש"ס בפתח ולבסוף הקף ואהא פריץ פשיטא אכל אש"ס דמפרש לא אמרין לא פריץ דקמ"ל הקף ולבסוף פתח לא מהני לאפוקי מהני אמוראי דלקמן (עירובין ד' כה:) גפי אבירנאי:

עין משפט
בר מצוה

א מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ט:

ב מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ט:

ג מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ב:

ד מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ב:

ה מוי' פז' מהל' כלים הל' יב:

ו מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

ז מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

ח מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

ט מוי' פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' יא:

 עין משפט גזר מצוה

א מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' יא:

ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' יא:

ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יא:

ד מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יא:

לֹא אָמְרוּ אֶלֶּא שְׂאִין בַּעֲמֻקּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סַאתִים פִּי' שְׁאִין בַּעֲמֻקּוֹ

עֲשֶׂהָ בְּיֹתֵר מִבֵּית סַאתִים בְּרֹחַב דְּהֶגֶן דַּעֲמֻקּוֹן עֲשֶׂהָ הוּא בְּזָרְעִים וְאֶתְנָא בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּחוּמָא לֹן בְּתַתָּה דְלִרְבָּנָן דְּפִינֹו בֵּית סַאתִים אֶסוּר בְּדִאֲמַרְיֵין לְעִיל וּמִיָּרִי כְּנֻון דְּהָי מַעֲוֵט מִיִּם הַעֲמָקִים י' דְּאִי הוּא רַבָּא הֶגֶן שְׁאִין עֲמֻקּוֹן עֲשֶׂהָ הָי מַעֲוֵט וּבְטָלִים לְגַבֵּי רַב וְאֶסוּר בְּדִאֲמַרְיֵין לְעִיל וּר"י מַפְרָשׁ דְּאֶפִּילוּ רַב מִיִּם עֲמֻקּוֹן נְמִי שְׂרוּ בֵּין דְּלִיכָא אֵלֹא בֵּית סַאתִים בֵּין עֲמָקִים וּבֵין שְׁאִינִם עֲמָקִים לֹא חֲשָׁבִי בְּזָרְעִים אֵלֹא דְמֹו לְנִטְעִים דְּדָמֹו לְבוֹר וּמִיָּהוּ בְּיֹתֵר מִבֵּית סַאתִים אֶסוּר שְׁאִין דְּרָךְ שׁוּחָה מְלֹאָה מִיִּם לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר מִבֵּית סַאתִים וְחֲשָׁבִי בְּזָרְעִים אַע"ג דְּגַבֵּי בּוֹר אֶפִּי' רַבִּי יִהְיֶה לֹא אֶסֶר בְּיֹתֵר מִבֵּית סַאתִים בְּמַחְצֵת גְּמוּרוֹת אֵלֹא זִנְקָא בַּסִּפִּין בְּדִאֲמַר לְעִיל (עִירֻבִין דף יט:׀) זֹו מַחֲיָצָה וְאִלּוּ פִּסְוִין הֵינּוּ זִנְקָא בְּבוֹר הַמִּתְחַן בְּהִלְכְתּוֹ אֲבָל שׁוּחָה לֹא: הִהִיא רִחְבָּה דְּהֶגֶן בְּפּוּם נִהְרָא דְּחַד גִּיסָא פְתוּחַ לְמִתָּא וְחַד גִּיסָא פְתוּחַ לְשָׁבִיל פֶּרֶשׁ הַקּוֹנְטָרַם דְּרִחְבָּה זֹו בְּרַמְלִית וְהִיתָה אוֹפֶקֶת הַמְּבֹוי וְאֵע"פ שֶׁבִּרְאשׁוֹ הָאֶחָד הִּיָּה לוֹ עֲזָרַת הַפֶּתַח אוּ הִיָּה סֵתוּם וְגַם אֵת הַשָּׁבִיל שֶׁהָיָו לוֹ שֵׁלֶשׁ מַחְצֵת דְּגָדָא דְּנִהְרָא מַחצֶה מַעֲלִיא הִיא וְאֵף ע"ג דְּלִרְחֻבָּה הָיִי גִפּוּפִין בְּדִמּוּכַח הַסְּגִיא לֹא מַהֲגִיא לְמְבֹוי וְלִשְׁבִּיל מִשּׁוּם דְּנִקְרָא מִפְּחוֹן וְשֵׁנָה מִפְּגָנִים נִלוּן מִשּׁוּם לָחִי דְּכֵינּוּן דָּלָא מְהִי לְרִחְבָּה גּוּפָה כֹּל שֶׁכֵּן דָּלָא מְהִי לְמְבֹוי וְלִשְׁבִּיל וְשָׁבִיל פֶּרֶשׁ הַקּוֹנְטָרַם דְּאִית בָּהּ דִּיּוּרִין וְאִתִּי שְׁפִיר הָא דְּהִאֲמַרְיֵין בְּסֻמּוֹן דְּמַהֲגִי לָחִי לִשְׁבִּיל וְאִי אִין בְּתִים וְחֲצֵרוֹת פְּתוּחִים לְתוֹכוֹ לֹא הָיָה מִשְׁתָּרִי

בְּלַחֵי וְכֵאן חֲזַר בּוֹ רַש"י מִמֶּה שֶׁפִּרָּשׁ בַּפ"ק (דף יז:׀) דְּרִחְבָּה דְּהֵתֶם לִית בָּהּ דִּיּוּרִין: לְעֵבֶד מַחְצָה אֶגְדָּא דְּנִהְרָא וְנִהְיִי שָׁבִיל כְּמוּסִיף עַל דְּרִחְבָּה וְתַהֲיִי שָׁבִיל וְרִחְבָּה חַד וְתַהֲיִי הֵךְ מַחצֶה כְּאִילוּ עֲבָדִינוּ לָהּ בְּרִחְבָּה וְנִקְרָא דְּהִיָּה שֶׁם רֹחַב יוֹתֵר מִעֲשֶׂר וּלְכָךְ עַל יָדֵי הַמַּחצֶה נִחָשֵׁב מִקֵּץ לְדִירָה דְּאִי בַּעֲשֶׂר בָּלָאוּ הָבִי הָי סֵתוּם וְעוֹמֵד אֲפִילוּ אִם הִיָּה פְרוּן בְּמִלּוּלֹו לְנִהְרָא הִיָּה זִי בְּלַחֵי מִשְׁהוּ אֵלֹא הִיָּה יוֹתֵר מִעֲשֶׂר וּלְכָךְ לֹא הִיָּה מְהִי אֶפִּי' עֲזָרַת הַפֶּתַח לְרַב: אִין עוֹשִׂין מַחֲיָצָה עַל גַּבֵּי מַחֲיָצָה וְא"ת הָא אֲמַרִי' לְחֻמֵּן (עִירֻבִין דף כה:׀) שְׂאִם עֲשֶׂה מַחצֶה ע"ג הַתַּל הַעֲיִל שֶׁבְּאֲוִיר מַחֲיָצוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת הוּא דַּר וּי"ל שֶׁהִיָּה שֶׁם תַּל גְּבוּשׁ עֲשֶׂר מִן הַשָּׁבִיל וְלִפִּי זֶה אִתִּי שְׁפִיר הָא דָּלָא חֲשִׁינֵין שְׁמָא יַעֲלֶה הַהֵר שְׁרָטוֹן אֲפִילוּ אִם לֹא נִחְלַק בֵּין יָם לְשָׂרָר נִהְרוֹת וְא"ת וַיַּעֲשׂוּ מַחצֵת בְּרַחוּק ד' טַפְחִים דְּאֲמַר לְחֻמֵּן דְּמוּעִיִל וּי"ל דָּלָא רָעוּ לְקַצֵּר הַשָּׁבִיל: לְעֵבֶד צוּרַת הַפֶּתַח אֶפְמָא דְּשָׁבִיל פֶּרֶשׁ רַש"י דְּפְתוּחַ לְרִחְבָּה מִגּוּ דְּמַהֲגִי לִשְׁבִּיל מְהִי נְמִי לְרִחְבָּה וְהָשָׂה דְּמַשְׁמַע דָּלָא צְרִיךְ לְמַגּוּ עַד לְחֻמֵּן וְעוֹד דְּמַה לוֹ לְהַזְכִּיר עֲזָרַת הַפֶּתַח כֹּלֵל בֵּין דְּסָגִי בְּלַחֵי בְּדִאֲמַר אֶפִּי' גּוּפָה וְעוֹד לְמַה שֵׁנָה הַשְׁוֹן דְּמַעֲקָרָא קִאֲמַר אֶפְמָא דְּשָׁבִיל וְגַבֵּי לָחִי קִאֲמַר אֶפְתָּחָא וְעוֹד דְּפִרִיךְ יִאֲמַרוּ לָחִי מְהִי לִשְׁבִּיל שֶׁל בְּרַמִּים הִיכָא דְּהָיִי מַפְלֵשׁ וְאִין יִטְעוּ בֵּין שָׁבִיל זֶה דְּאִית לָהּ גְּדוּדִי לִשְׁבִּיל

דְּעֵלְמָא וְעוֹד שְׁצִרִיךְ לְפֶרֶשׁ שֵׁשׁ שֶׁם תַּל גְּבוּשׁ עֲשֶׂהָ כֹּל שֶׁכֵּן שְׁלֹא יִטְעוּ לְכָךְ נִקְרָא לְפֶרֶשׁ דְּשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים אִין בּוֹ דִּיּוּרִין בְּדִמּוּכַח בְּהָדָר (לְחֻמֵּן עִירֻבִין דף עז:׀) דְּהִאֲמַר א"ר יוֹחָנָן אֲפִילוּ בַּשָּׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים א"ל לֹא אֲמַר ר' יוֹחָנָן אֵלֹא בְּחֻרְבָּה דְּחוּזָא לְדִירָה אֲבָל בַּשָּׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים לֹא אֲמַר וְאֶפִּי' הָבִי מַהֲגִיא לִיָּה לָחִי דְּבַנִּי מְבֹוי הָיִי מִשְׁתַּמְשִׁין שֶׁם וּבְמְבֹוי הַרְבֵּה בְּתִים וְחֲצֵרוֹת הָיִי וְלַעֲבַד מַחצֶה אֲגָדָא דְּנִהְרָא הֵינּוּ מַעֲבָר הִנֵּהר וּה"ע עֲזָרַת הַפֶּתַח דְּהָי בְּמַחֲצָה וְהִנֵּהר לֹא הִיָּה רֹחַב יוֹתֵר מִעֲשֶׂר וּמַעֲבָר הִנֵּהר הָיִי גְּדוּדִין גְּבוּהִים עֲשֶׂהָ [וּמַצֵּד הַשָּׁבִיל הִיָּה נִמּוֹךְ] וְהַשְׁתָּא אִתִּי שְׁפִיר הָא דְּהִאֲמַר אִין עוֹשִׂין מַחֲיָצָה עַל גַּבֵּי מַחֲיָצָה כּו'. כִּי מַצֵּד הַשָּׁבִיל הִיָּה נִמּוֹךְ וְהַשְׁתָּא נְמִי לֹא חֲשִׁינֵין לְשְׁרָטוֹן דְּלַעֲזֹלֶם יְהִיָּה מִתְּלַקְטִי י' מִתּוֹךְ ד': וְלְעֵבֶד צוּרַת הַפֶּתַח אֶפְמָא דְּשָׁבִיל פֶּרֶשׁ אֲגָדָא דְּנִהְרָא בְּנֻמּוֹךְ וְשֵׁם לֹא רָעוּ לַעֲשׂוֹת מַחצֶה

שְׁאִין עֲמֻקּוֹ שֶׁל מוֹ: שְׁאִין בַּעֲמֻקּוֹ יוֹתֵר עַל בֵּית סַאתִים כְּלוּמַר בֵּית סַאתִים שֶׁל מוֹם נִפְשֵׁט בְּרֹחַב יוֹתֵר עַל מְקוּמוֹ מִדִּין חֲרָקַע י' טַפְחִים בְּדִאֲמַרְיֵין בְּמַסְבֵּת שִׁבְתָּ (דף ק:׀) וְאִם הִיָּה רֹחַק מִיִּם וְכו' בְּמָה רֹחַק מִיִּם פְּחוֹת מִי' טַפְחִים: בְּרִיָּא דְּפִירִי כְּרִי שֶׁל פְּרוֹת גְּבוּשָׁה עֲשֶׂהָ וְרֹחַב בְּרֹחַב בֵּית בּוֹר לֹא בְּטוּלָה יִזְרַת דִּירָה מִשֵּׁם וּמִיִּם הִרְאִינוּ לְשִׁתְיָה בְּפִרוֹת דְּמִי לִי"א מְזִי דְּהָיָה אֲבִירָא דְּפִרִי שׁוּחָה עֲמָקָה שְׁמַצְנִיעִין שֵׁם פְּרוֹת שְׂאֵע"פ שְׁעֻמָּקוֹן שֵׁם הַרְבֵּה נוֹטָלִים מִהֶן בְּשִׁבְתָּ: הִיאִי רִחְבָּה יוֹתֵר מִבֵּית סַאתִים הָיָה וְלֹא הִרְבָּה לְדִירָה: פּוּם נִהְרָא שֵׁם מְקוּם: חַד גִּיסָא פְתוּחַ לְמִתָּא לְמַבּוֹי שְׁפַעֲרִי שְׁפָלָה לְרִחְבָּה זֹו: שָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים דִּיּוּרִין הָיִי בּוֹ: הִיכִי נַעֲבַד לְמַשְׁרִינְהוּ לְכוּלְהוּ שֶׁהָי רִחְבָּה זֹו בְּרַמְלִית הִיא וְאוֹפֶקֶת כֹּל הַמְּבֹוי וְאֵת הַשָּׁבִיל שֵׁשׁ לוֹ שֵׁלֶשׁ מַחצֵת דְּהָא גָּדָא דְּנִהְרָא מַחצֶה מַעֲלִייתָא הִיא שֶׁגְּבִהָה עֲשֶׂהָ אֲבָל רִחְבָּה אוֹפֶקֶתוֹן לְפִי שְׁפִירוּצִין הֵן בְּמִלּוּלֹאן לְכַרְמְלִית וְהָא דְּאֲמַרְיֵין בַּפ"ק (ד' יז:׀) אִם הִיָּה מְבֹוי כְּלָה לְרִחְבָּה אִין צְרִיךְ כְּלוּם בְּמַסְבֵּת לְדִירָה וְהָיִי בָּהּ דִּיּוּרִין קִאֲמַר כְּדִמְכַפְלֵג הֵתֶם בֵּין עֲרֻבּוֹ לֵלֹא עֲרֻבּוֹ אֲבָל רִחְבָּה בְּרַמְלִית אֶסוּר בְּדִאֲמַרְיֵין בְּהִיאִי שְׁמַעְתָּא בְּקַשָּׁה מִכָּאן וּבְקַשָּׁה מִכָּאן כּו': הִיכִי נַעֲבַד לְהַתִּיר אֵת כָּלֶם שֶׁהָיִי רוּצִין מַעֲבָדֹו לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בְּנִי הַעִיר וְלִהְיוֹתָהּ מַקְפָּת לְדִירָה וְשׁוֹב לֹא תַהֲיִי בְּרַמְלִית וְתַהֲא הִיא בְּכֵלֵן מִתְּרַת וְאֲמַרְיֵין לְעִיל הַקּוֹף וּלְבִסּוּף פֶּתַח לֹא מְהִי וְגָדָר שֶׁל אֲבָנִים הִיָּתָה רִחְבָּה זֹו מַקְפָּת וְקַשָּׁה לָהֶם לִפְרֹךְ בְּרַצָּה יוֹתֵר מִשְׁעָר וּלְנִדְרָה לְדִירָה אֲרַעְתָּא דְּלַשְׁתַּמְשׁוֹ בָּהּ בְּנִי

מְבֹוי וְשָׁבִיל מִהַשְׁתָּא וְלַהֲיִי בְּפֶתַח וּלְבִסּוּף הַקּוֹף בְּדַשְׁמוּאֵל: נַעֲבַד לִיָּה מַחצֶה שֶׁל קְנִיָם: אֲגָדָא דְּנִהְרָא כְּלוּמַר לְהוֹ שָׁבִיל כְּמוּסָף עַל דְּרִחְבָּה דְּנִהְיִי רִחְבָּה וְשָׁבִיל חַד וְנִהְיִי הֵךְ מַחצֶה דְּעֲבָדִינוּ בַּשָּׁבִיל אֲרַעְתָּא דְּדִירָה דְּלַשְׁתַּמְשׁוֹ מִהַשְׁתָּא בְּנִי שָׁבִיל בְּרִחְבָּה כְּאִילוּ עֲבָדִינוּ לָהּ בְּרִחְבָּה גּוּפָה לְדִירָה דְּהָי פְתַח וּלְבִסּוּף הַקּוֹף: אִין עוֹשִׂין מַחֲיָצָה עַל גַּבֵּי מַחֲיָצָה בֵּין דְּגָדָא גְּבוּשָׁה עֲשֶׂהָ כֹּל מַה שְׁמוּסִיפִין עָלֶיהָ הַנִּבְהָתָה אוֹתָהּ מַחצֶה עֲצֻמָּה הָיָא שֶׁהָרִי אִם הִיָּה מְגָבִיָּה כֹּל מַחצֵת דְּרִחְבָּה לְדִירָה לֹא מְהִי עַד שֶׁיִּפְרֹךְ בָּהּ פְּרַצָּה הַאוֹסְרָתָה וְיִחְזוֹר וְיִגְדַּר לְדִירָה: לַעֲבַד לָהּ עֲזָרַת הַפֶּתַח אֶפְמָא דְּשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים דְּפְתוּחַ לְרִחְבָּה דְּמַגּוּ דְּמַהֲגִי לִשְׁבִּיל שְׁלֹא וְהָא פְרוּן לְרִחְבָּה שֶׁאֲפִילוּ הִיָּה פְתוּחַ לְהַ"ר מוּעִיִל לוֹ לִיְהִי נְמִי לְרִחְבָּה לְהָיוֹת לָהּ יוֹסְפָתָה זֶה הַקּוֹף לְדִירָה: אִתּוּ גַּמְלִי הַשְׂאִין לְשִׁתּוֹת מִן הַעִיר דְּרָךְ מְבֹוי לְרִחְבָּה וּמִשֵּׁם לִשְׁבִּיל וְלַנִּהְר: שְׁדִּינן לִיָּה שֶׁהִיָּה פֶתַח הַשָּׁבִיל צַר לָהֶן וְשֶׁכְּשׁוֹ הוּא יוֹחֲקוֹן: לָחִי הַעֲוֵץ בְּאֶרֶץ וְשָׁבִיִי מִשְׁהוּ וְאִין גַּמְלִין נוֹגְעִין בּוֹ: דְּמַגּוּ דְּמַהֲגִי לִשְׁבִּיל לִטְלָטֵל בּוֹ דָּלָא הָיִי הַשְׁתָּא פְרוּן לְכַרְמְלִית: מְהִי נְמִי לְרִחְבָּה לְהָיוֹת לָהּ הַקּוֹף לְדִירָה וְיִיתִיקְנָה לִטְלָטֵל בָּהּ וּבְלָאוּ מִגּוּ לֹא מִשְׁתַּקְרִיא דְּהָא פֶתַח שָׁבִין רִחְבָּה לִשְׁבִּיל לֹא הִיָּה יוֹתֵר מִי' וְכֹל בְּמָה דְּסֵתֶם לִיָּה לְדִירָה לֹאוּ כְלוּם הִיא דְּהָא כֹּל פֶּתַח סְתִימָה מַעֲלִייתָא הִיא וְסֵתוּם וְעוֹמֵד הוּא: לִשְׁבִּיל שֶׁל בְּרַמִּים דְּעֵלְמָא דָּלָא סְלִיָּה לְגָדָא דְּנִהְרָא וְהָיִי לִיָּה כְּמְבֹוי מַפְלֵשׁ וְיִאֲמַרו שְׁאִין צְרִיךְ תַּקּוּן אֵלֹא בְּרִאשׁוֹ אֶחָד כִּי הָאִי: דְּמַגּוּ דְּמַהֲגִי לְמִתָּא לִטְלָטֵל בְּמְבֹוי בְּדִאֲמַרְיֵין בַּפְּרָק קוּמָא (דף יז:׀) סְרַטְוִיא מִכָּאן וּבְקַשָּׁה מִכָּאן עוֹשֶׂה עֲזָרַת הַפֶּתַח מִכָּאן וְלָחִי אוּ קוּרָה מִכָּאן וְהָבִא נְמִי לַעֲבָדוֹ בְּרִאשׁ הַמְּבֹוי הַפְּתוּחַ לְרִשּׁוֹת הַרְבֵּים עֲזָרַת הַפֶּתַח מִכָּאן וְלָחִי דְּלִצַּד דְּרִחְבָּה שְׂרִי לִיָּה: טְלָטוּלִי בְּמִתָּא גּוּפָה שְׂרִי דְּהָא שְׂרִינֵין לָהּ בְּהָאִי לָחִי וְאֲפִילוּ הִיא וְהִרְחֻבָּה אֶסוּרִים זֶה עַם זֶה שְׁנִיָּהן מִשְׁתַּמְשִׁין לַעֲצֻמֵּן כַּסְתִּי חֲצֵרוֹת וּפְתַח בִּינְיָהוּן וְכֹן בְּרִחְבָּה גּוּפָה:

וְלִסְתַּם הַשָּׁבִיל שְׁדָּרָךְ שֶׁם מַשְׁקִין הַגְּמָלִים: וְלְעֵבֶד לָחִי אֶפְתָּחָא דְּשָׁבִיל לְצַד הַרְחֻבָּה כּו' מַגּוּ דְּמַהֲגִי פְרוּשׁ הַשְׁתָּא וְנִשְׂאִי כֹלֵל מִגּוּ לֹא מְהִי: "אֲמַרוּ לָחִי מַהֲגִי בַּשָּׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים דְּעֵלְמָא שְׁאִין בְּנִי מְבֹוי מִשְׁתַּמְשִׁין שֶׁם שְׁלֹא יַעֲלֹו עַד עֲקֵטֶם דְּהָבָא מְהִי מִשּׁוּם מְבֹוי אִי נְמִי י"ל יִאֲמַרוּ דְּלָחִי מְהִי בַּשָּׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים דְּעֵלְמָא שְׁהוּא מַפְלֵשׁ דָּלָא יִסְיָקוּ אֲרַעְתִּיהוּ דְּגְדוּדִין שְׁמַעֲבָר הִנֵּהר מְהִי: טְלָטוּלִי בְּרִחְבָּה גּוּפָה שְׂרִי פְרוּשׁ הַכֹּלִים שֶׁשְׁכַּרְתּוּ בְּתוֹכָהּ וְכֹן בַּשָּׁבִיל:

עוֹשִׂין פִּסִּין פֶּרֶק שְׁנִי עִירובִין

לֹא אָמְרוּ אֶלֶּא שְׂאִין בַּעֲמֻקּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סַאתִים פִּי' שְׁאִין בַּעֲמֻקּוֹ

"אָמַר אַמִּימָר: וְהוּא דְּחֻזִּין לְתַשְׁמִישְׁתָּא, אֲבָל לֹא חֻזִּין לְתַשְׁמִישְׁתָּא — לֹא.^(א) אָמַר רַב אֲשִׁי: וְדְחֻזִּין לְתַשְׁמִישְׁתָּא נְמִי לֹא אָמְרוּ אֶלֶּא שְׂאִין בַּעֲמֻקּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סַאתִים, אֲבָל אִם יִשׁ בַּעֲמֻקּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סַאתִים — אֶסוּר. יְוֵלְאוּ מִיִּלְתָּא הִיא, מִיָּדֵי דְּהֶוָה אֶפְרָיָא דְּפִירִי. הִהִיא רִחְבָּה דְּהֹוָא בְּפּוּם נִהְרָא, דְּחַד גִּיסָא הָוָה פְּתִיחַ לְמִתָּא, וְחַד גִּיסָא הָוָה פְּתִיחַ לְשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים, וְשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים הָוָה סְלִיק לְגוּדָא דְּנִהְרָא. אָמַר אֲבִי: הִיכִי נַעֲבִיד? לַעֲבִיד לִיָּה מַחֲיָצָה אֲגוּדָא דְּנִהְרָא — אִין עוֹשִׂין מַחֲיָצָה עַל גַּבֵּי מַחֲיָצָה. וְלַעֲבִיד לִיָּה צוּרַת הַפֶּתַח אֶפּוּמָא דְּשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים — אָתוּ גַּמְלִי שְׁדִּינן לִיָּה. אֶלֶּא אָמַר אֲבִי: לְיַעֲבִיד לָחִי אֶפִּיתָחָא דְּשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים, דְּמַגּוּ דְּמַהֲגִיא לְשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים, מַהֲגִי נְמִי לְרִחְבָּה. אָמַר לִיָּה רַבָּא: יִאֲמַרוּ לָחִי מוּעִיל לְשָׁבִיל שֶׁל בְּרַמִּים דְּעֵלְמָא. "אֶלֶּא אָמַר רַבָּא: עֲבָדִינוּ לִיָּה לָחִי לְפִיתָחָא דְּמִתָּא, דְּמַגּוּ דְּמַהֲגִי לִיָּה לָחִי לְמִתָּא, מַהֲגִי נְמִי לְרִחְבָּה. 'הַלְפָּה: טְלָטוּלִי בְּמִתָּא גּוּפָה — שְׂרִי. טְלָטוּלִי בְּרִחְבָּה גּוּפָה — שְׂרִי. מִמִּתָּא לְרִחְבָּה וּמִרְחֻבָּה לְמִתָּא, פְּלִיגִי בַּהּ רַב אַחָא וְרַבִּינָא: חַד אֶסֶר וְחַד שְׂרִי.

מאן

מסורת חש"ס

א שבת קיג.

^[1] א מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' יא:

^[2] ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' יא:

^[3] ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יא:

^[4] ד מו"י פט"ז מהל' שבת הל' יא:

מסורת הש"ס
א בבא בתרא נגז: ב לעיל ב. ג שבת קא: ד בבא בתרא נד. ה לקמן צד: סוכה יח: לקמן צ:
גליון הש"ס

גמ' קרפף בית שלש וקורה בו בית סאת. ע"י לקמן דף צ ע"א תוס' ד"ה אלא שתי:

הלית בַּהּ דַּיּוּרין שְׂמאַכְרוּ עַל. בַּנִּי מַבּוּי הֶלְכָּךְ רְשׁוּת בַּנִּי מַבּוּי הוּא וּבַנִּי שָׂכִיל לֹא אֶסְרִי מֵאֵן דְּשַׁרְי דְּהָא לִית בַּהּ דַּיּוּרין וּבַשְּׂכִיל לִית בַּהּ דַּיּוּרין דְּלַתְכּוּרָו עָלִיָּה וּלְפִרוּשׁ הַקּוּנְטֵרִם עָלֶיהָ דְּהוּי בְּחֻצְרֵי חֲטוּנָה שׁוֹפְרָצָה לְגִדּוּלָהּ דְּגִדּוּלָהּ מְתַרְתּ וּקְטוּנָה אֶסּוּרָה וּשְׂכִיל לֹא מִתְקַנְינן לִיהָ וְזָרָה שְׂמַח יאֲמַרְוּ לַחַי מוּשְׁעִיל לְשָׂכִיל דְּעָלְמָא: בְּאִלְנוּת לֹא הָיִי מַעוּט דְּזָרְךָ קִרְפָּף לִהְיוֹת בּוּ אִילָנוּת וְלֹא בְטוּל לִיהָ הָקֹף קַמָּא: בָּנָה בּוּ עַמּוּד וְחָפְלוּ בְּחֻמְצֵעַ וַיִּבְכּוּ נִתְמַשְׁט מִבֵּית סִלְתָּנִים: פְּחוּת מִנֵּי טַפְּחִים חָפְלוּ נִתְמַשְׁט מִבֵּית סִלְתָּנִים בְּמֵאן דְּלִיתָהּ דְּמִי: דְּהָא נִפְקָא לֵה מִתּוֹרַת לְבוּד בְּלוּמֵר דְּהָא חָשִׁיב לִיה ג'י בְּעָלְמָא לְמַשְׁק מִתּוֹרַת לְבוּד הֶלְכָּךְ ה"י חָשִׁיב וְלֹא בְטוּל: הִרְחִיק מִן הַכְּתָב שֶׁל קִרְפָּף ד' טַפְּחִים וְעָשָׂה מִחֲצֵה לְזִירָה: הוּעִיל מִחֲצֵה זוּ לִהְיוֹת הָקֹף חֲזַשׁ וְהוּי פִּתַּח וּלְבִסּוּף הָקֹף: פְּחוּת מִנֵּי לֹא הוּעִיל דְּהוּי בְּמַחֲצֵה עַל גְּבִי מִחֲצֵה וְלֹא בְּנִתְמַשְׁט מִבֵּית סִלְתָּנִים מִזִּכְרִי מַעְלָא נִקַּט מַעוּט וְאִינוּ מַעוּט דְּאִי נִתְמַשְׁט וְזֹאזִי הָיִי מַעוּט שְׂאֲפֵלוּ הֹאֲסִיף עַל עֲבִי הַכְּתָלִים עַד שְׁנִתְמַשְׁט שְׁפִיר דְּמִי בְּזִלְקָמֵן אֱלָא לְמַהּוּי פִּתַּח וּלְבִסּוּף הָקֹף מִזִּכְרִי: מַתְנִי לְהֵלֵךְ לֵהָר פְּלוּגְתָּא דְּלָעִיל וְחֹמֶר דְּבִשְׁלָסָה דְּנִשְׁכַּח לִיה מִתּוֹרַת לְבוּד בְּכוּלָּהּ מוֹדוּ דַּעֲמוּד הָיִי מַעוּט וּמִחֲצֵה הָיִיֹא מִחֲצֵה לְזִירָה וְלֹא בְּמוּסָיִף וּבִפְחוּת מַשְׁלָסָה פְּלוּגִי: טוּחַ בְּטוּיט וְהוּסִיף עַל עֲבִי הַכְּתָלִים עַד שְׁנִתְמַשְׁט וְהֹאזִי לֹא רָבָה בַּר שִׁמְיָי קֹאמֵר לֵה אֱלָא מְלֵתָא בְּאִנְשֵׁי נִפְשָׁה הִיא: וְיִכּוּל לַעֲמֹד הָטוּיט בְּפָנֵי עֲצָמוּ שְׁעָשִׂי בַּעֲבִי שְׂאֲפֵלוּ נָטוּל כְּתָב הֶרְאִשׁוּן יִכּוּל זֶה לַעֲמֹד: הָיִי מַעוּט וְלֹא הָיִי מַעוּט גִּרְסַּה הֵבֵא: הִרְחִיק מִן הַפֶּלַע שְׂבִקְרָפָף וְיֵשׁ מִן הַפֶּלַע עַד הַמִּחֲצֵה יוֹתֵר מִבֵּית סִלְתָּנִים הִרְבָּה וְעָשָׂה מִחֲצֵה לְזִירָה חֲצֵל הַפֶּלַע בְּרוּחִם ד' טַפְּחִים וַעֲגִינוּ יֵשׁ יוֹתֵר מִבֵּית סִלְתָּנִים בִּין וְשָׁנָה לְחֲזָשָׁה אֲבָל זוּ לְזִירָה עָשְׂאִיה: הוּעִיל מִחֲצֵה זוּ לִהְיוֹת הָקֹף חֲזַשׁ וְהוּי פִּתַּח וּלְבִסּוּף הָקֹף: פְּחוּת מִנֵּי לֹא הוּעִיל דְּהוּי בְּמַחֲצֵה עַל גְּבִי מִחֲצֵה וְלֹא בְּנִתְמַשְׁט מִבֵּית סִלְתָּנִים מִזִּכְרִי מַעְלָא נִקַּט מַעוּט וְאִינוּ מַעוּט דְּאִי נִתְמַשְׁט וְזֹאזִי הָיִי מַעוּט שְׂאֲפֵלוּ הֹאֲסִיף עַל עֲבִי הַכְּתָלִים עַד שְׁנִתְמַשְׁט שְׁפִיר דְּמִי בְּזִלְקָמֵן אֱלָא לְמַהּוּי פִּתַּח וּלְבִסּוּף הָקֹף מִזִּכְרִי: וְחַד אֹמֵר הוּעִיל דְּקַסְבֵּר מִחֲצֵה ע"ג מִחֲצֵה מִהֲעֵא לִהְיוֹת הָקֹף לְזִירָה: בְּנִבְכְּסִי הֵגֵר שָׁמַת וְאִין לוּ יוֹרְשִׁין אִין זוּ חֻזְקָה לְקוּנִת וְאִם בָּא אֲחֵר וְחֻזְזִיק בְּהוּן קִנָּה הֶאֱסֵרִינוּ: בְּשִׁשֶּׁת בְּגוּן לַעֲגוּן הָקֹף לְזִירָה שְׂבִתְחַלָּה הִיתָה מִחֲצֵה הוּגְזַת אֱלָא שְׁלֹא הִקְפָּה לְזִירָה: הַכִּי גִרְסִינוּ מוֹדָה לִי רַב שֶׁשֶּׁת שָׂאִם עָשָׂה מִחֲצֵה עַל הַפֶּלַע וְלֹא גִרְסִי' עַל שְׂפַת וְהַכִּי פִּרוּשׁוֹ אִף עַל גַּב דְּכָלִיג וְחֹמֶר דְּלֹא מִשְׁתַּרְי קִרְפָּף בְּהַכִּי הִינוּ טַעֲמָא שְׂהֵזֵר בְּקִרְפָּף בְּאִוִיר מַחֲצֵת הַתַּחֲתוֹנוּת דֵּר אֲבָל אִם הִיא תַל יוֹתֵר מִבֵּית סִלְתָּנִים וְעָשָׂה מַחֲצֵת סָכִיב עָלֵיו לִהְשַׁתְמַשׁ עַל גִּבָּהּ הַפֶּלַע: הוּאִיל וְהֵזֵר עַל הַפֶּלַע דֵּר בְּאִוִיר מַחֲצֵת הַעֲלִיוֹנוּת וְלֹא מִהֲעֵי לִיה תַּחֲתוֹנוּת מִזִּזִי הֶלְכָּךְ לֹא מַחֲצֵה עַל גְּבִי מַחֲצֵה הִיא: בְּעִי רָבָה לַמ"ד אִין מַחֲצֵה עַל גְּבִי מַחֲצֵה נִבְלַעוּ הַתַּחֲתוֹנוּת בְּקִרְקַע שְׂהִיה הַעֲפֵר רַךְ וְתַחוּם וְנִחַבְט הַכְּתָב בְּבֵית אַחַת בְּשִׁשֶּׁת וְלֹא

נִפְלַח אֱלָא נִבְלַע וְהַעֲלִיוֹנוּת קִינוּת מִהּ: אִי לִנְבְּכִי הֵגֵר קֹא מַבְעִיא לֵה אִי לֹא קִדַּם אֲחֵר וְהַחֲזִיק בְּהוּן עַד שְׁנִבְלַעוּ הַתַּחֲתוֹנוּת וְנִמְצָא שְׂאִין בּוּ אֱלָא מַחֲצֵת שְׁעָשָׂה לוּ זֶה וּמַעֲבָשׁוּ קִנוּי

לִית בַּהּ דַּיּוּרין וְאִתִּי לְטַלְטוּלִי. "קִרְפָּף יוֹתֵר מִבֵּית סִלְתָּנִים שְׂלֹא הוּסַף לְדִירָה וּבָא לְמַעֲטוֹ, מִיעֲטוֹ בְּאִילָנוּת — לָא הָיִי מִיעוּט. יִבְנָה בּוּ עַמּוּד גְּבוּיָהּ עַשְׂרָה וְרַחֵב אַרְבָּעָה — הָיִי מִיעוּט. פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה — לָא הָיִי מִיעוּט. מִשְׁלָשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה — רַבָּה אָמַר: הָיִי מִיעוּט, וְרַבָּא אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט. רַבָּה אָמַר: הָיִי מִיעוּט, דְּהָא נִפְיָק לִיה מִתּוֹרַת לְבוּד. רַבָּא אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט, כִּין וְדָלֹא הָיִי מְקוּם אַרְבָּעָה — לָא חָשִׁיב. יִהְרַחֵיק מִן הַכּוּתֵל אַרְבָּעָה וְעָשָׂה מַחֲצֵה — הוּעִיל. פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה — לָא הוּעִיל. מִשְׁלָשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה — רַבָּה אָמַר: הוּעִיל, רַבָּא אָמַר: אִינוּ מוּעִיל. רַבָּה אָמַר: דְּהָא נִפְיָק לִיה מִתּוֹרַת לְבוּד. רַבָּא אָמַר: אִינוּ מוּעִיל, כִּין וְדָלֹא הָיִי מְקוּם אַרְבָּעָה, לָא חָשִׁיב. רַב שִׁימִי מַתְנִי לְקוּלָּא: טַח בּוּ טִיט וְיִכּוּל לַעֲמוּד בְּפָנֵי עֲצָמוּ — הָיִי מִיעוּט. אִינוּ יִכּוּל לַעֲמוּד בְּפָנֵי עֲצָמוּ — הָיִי מִיעוּט, רַבָּה אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט. רַבָּה אָמַר: הָיִי מִיעוּט, הִשְׁתָּא מִיְהָא קֹאזִי. רַבָּא אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט, כִּין וְדָלֹא יִכּוּל לְמִיָּקָם בְּפָנֵי עֲצָמוּ, לֹא פְלוּם הוּא. הִרְחִיק מִן הַתֵּל אַרְבָּעָה וְעָשָׂה מַחֲצֵה — הוּעִיל. פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה אוּ עַל שְׂפַת הַתֵּל, רַב חֲסֵדָא וְרַב הִמְנוּנָא, חַד אָמַר: הוּעִיל, וְחַד אָמַר: לֹא הוּעִיל. תַּסְתִּיִּם דְּרַב חֲסֵדָא אָמַר הוּעִיל, דְּאִתְּמַר: הָעוֹשָׂה מַחֲצֵה עַל גְּבִי מַחֲצֵה, אָמַר רַב חֲסֵדָא: בְּשִׁבְתַּת הוּעִיל. "בְּנִבְכְּסִי הֵגֵר לֹא קִנָּה. 'וְרַב שִׁשֶּׁת אָמַר: אִף בְּשִׁבְתַּת נָמִי לֹא הוּעִיל. תַּסְתִּיִּים. 'אָמַר רַב חֲסֵדָא: וּמוֹדָה לִי רַב שִׁשֶּׁת שְׂאָם עָשָׂה מַחֲצֵה עַל הַתֵּל — שְׂהוּעִיל. מֵאִי טַעֲמָא, הוּאִיל וּבְאִוִיר מַחֲצֵת הַעֲלִיוֹנוּת הוּא דֵּר. בְּעִי רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: נִבְלַעוּ מַחֲצֵת הַתַּחֲתוֹנוּת, וְהַעֲלִיוֹנוּת קִיַּיְמוּת, מַהוּ? ^(טו)לְמַאי? אִי לְנִבְכְּסִי הֵגֵר, הִיַּינוּ דִּירְמִיָּה בִּירְרָה. דְּאָמַר יִרְמִיָּה בִּירְרָה אָמַר רַב יְהוּדָה: הֵאִי מֵאֵן דִּשְׁדָּא לִיפְתָּא אִפִּילָא דְאַרְעָא דְגֵר, וְאִתָּא יִשְׂרָאֵל אַחֲרִינָא רַפַּק בַּהּ הוּרְתָא — בְּתֵרָא קִנִּי, קוּמָא לֹא קִנִּי. מֵאִי טַעֲמָא? בְּעִידָנָא דִּשְׁדָּא — לֹא קָא שְׂבַח. כִּי קָא שְׂבַחָא — מִמִּילָא קָא מִשְׁבַּחָא. ^(טז)וְאֱלָא לַעֲנִין שְׂבַת, הָיִי מַחֲצֵה הַנַּעֲשָׂה בְּשִׁבְתַּת. ^(יז)וְתַנְיָא: כָּל מַחֲצֵה הַנַּעֲשָׂה בְּשִׁבְתַּת, כִּין בְּשׁוּגַג כִּין בְּמִזִּיד — שְׂמָה מַחֲצֵה. לֹאזִי אִיתְּמַר עֲלֶיהָ, אָמַר רַב נַחֲמָן: לֹא שָׁנוּ אֱלָא לְזִרוּק, אֲבָל לְטַלְטֵל — אֶסּוּר. כִּי אִיתְּמַר דְּרַב נַחֲמָן — אַמְזִיד אִיתְּמַר. ^(יח)הִתִּיא אִיתְתָּא דְעַבְדָּה מַחֲצֵה עַל גְּבִי מַחֲצֵה בְּנִבְכְּסִי הֵגֵר. אִתָּא הָהוּא גְּבָרָא, רַפַּק בַּהּ הוּרְתָא. אִתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַב נַחֲמָן, אוּקְמָה בִּידִיָּה. אִתָּא[וּ] אִיהִי וְקָא צוּוּחָא קַמִּיָּה. אָמַר לָהּ: מֵאִי אֵיעֲבִיד לָהּ, דְּלֹא מַחֲזִקַת בְּדַמְחִזְקִי אִינְשִׁי. 'קִרְפָּף בֵּית שְׁלֹשׁ וָקִירָה בּוּ בֵית סֵאָה. רַבָּא אָמַר: אִוִיר קִירוּי מִיִּיתֵרוּ. וְרַבִּי זִירָא אָמַר: אִין אִוִיר קִירוּי מִיִּיתֵרוּ. ^(יט)לִימָא רַבָּא וְרַבִּי זִירָא בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל קָא מִיפְלָגִי. דְּאִיתְּמַר: אַכְסִדְרָה בְּבִקְעָה, רַב אָמַר: מוּתֵר לְטַלְטֵל בְּכוּלָּהּ, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אִין מְטַלְטְלִין אֱלָא בְּאַרְבַּע אַמוּת. רַב אָמַר: מוּתֵר לְטַלְטֵל בְּכוּלָּהּ — אֲמַרְיִנן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אִין מְטַלְטְלִין אֱלָא בְּאַרְבַּע אַמוּת — לֹא אֲמַרְיִנן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם.

אִי

עושיין פסין פרק שני עירובין

מֵאֵן דְּשַׁרְי דְּהָא לִית בַּהּ דַּיּוּרין וּבַשְּׂכִיל לִית בַּהּ דַּיּוּרין דְּלַתְכּוּרָו עָלִיָּה וּלְפִרוּשׁ הַקּוּנְטֵרִם דְּאִית בַּהּ דַּיּוּרין לֹא אֶסְרִי עָלֶיהָ מִשּׁוּם

גְּפוּפִי: וּמֵאֵן דְּאָסֵר זְמַנִּין דְּאִית בַּהּ דַּיּוּרין שְׂהַבְתִּים שְׂחָצֵל הִרְחַבָּה וּפְתַחוּ מַבְעִיָּהן לְרַחֲבָה וַיֵּאָסְרוּ הִרְחַבָּה עַל בַּנִּי מִתָּא לְהוּצִיא בַּהּ פְּלוּס שְׂשַׁבְתּוּ בְּתוּכָהּ וּמִשּׁוּם הַכִּי אֶסּוּר לְטַלְטֵל מִמִּתָּא לְרַחֲבָה דְּשְׂמַח יִטְלַטְלוּ גַם לֹאחֵר בְּתוּחַת הַדַּיּוּרין בְּלֹא עֲרוּב כְּמוֹ עֵתָה אֲבָל רַחֲבָה גּוּפָה שְׂרִי שְׂהַכִּי אִף לֹאחֵר שְׂוִפְתַּחוּ מִתֵּר לְטַלְטֵל

פְּלוּס שְׂשַׁבְתּוּ בְּתוּכָהּ: שְׂאָם עָשָׂה מַחֲצֵה עַל שְׂפַת הַתֵּל שְׂהוּעִיל רַש"י לֹא גִרְסִים עַל שְׂפַת הַפֶּלַע דְּהִנּוּ מַשְׁמַע לְאוֹתָן הַדְּרִים לְמַטָּה אֱלָא גִרְסִים עַל הַפֶּלַע וְהוּעִיל לְאוֹתָן הַדְּרִים עַל הַפֶּלַע וּמִיָּהוּ צִרְיָן לְפִרָשׁ דְּמַזְכִּיר עַל שְׂפַת הַפֶּלַע שָׂאִם הִרְחִיקוּ ד' מִן הַשְּׂפָה אִין גַּם חֲדוּשׁ דְּהַכִּי נָמִי לְמַטָּה אִם הִרְחִיק

הוּעִיל: אַכְסִדְרָה בְּבִקְעָה רַש"י פִּרָשׁ לְקַמֵּן דְּאֶכְסִדְרָה פִּרוּצָה מֵאֲרַבְעָה רוּחוֹתָיָה וְהַשְׂתָּא אֲתִי שְׁפִיר הֵא דְנָקַט בְּבִקְעָה שְׂאִין גַּם מַחֲצוֹת וְלֹא נָקַט בְּחֻצַּר וְגִרְסַּה לְקַמֵּן בְּפִרְקָא כָּל גְּזוּת (עִירוּבִין דָּף צד.) דְּמַשְׁנֵי שְׁמוּאֵל אֲדַשְׁמוּאֵל כִּי לִית לֵה בַּר' אֲבָל בַּר' אִית לֵה וְקַשִּׁיא לְפִרוּשׁוֹ דְּבַסְבָּה אֲמַרְיִנן דְּאֲפִילוּ בְּשִׁפְתֵי רוּחוֹת זֶה בְּנָגֵד זֶה לֹא אֲמַרְיִנן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם מִשּׁוּם דְּהוּי בְּמַבּוּי מְפֻלָּשׁ וּמִפְּרָשׁ ר"ת דְּאֶכְסִדְרָה אִית לֵה שְׁלָסָה מַחֲצוֹת בְּדִאֲמַרְיִנן בְּפִרְקָא לֹא יַחֲפֵר (ב"ב דף פה:) עוֹלָם דְּוִומָה לְאֶכְסִדְרָה וְרוּחַ צְפוֹנוּת אִינָּה מַסְבַּבַּת וְגִרְסַּה בְּפִרְקָא כָּל גְּזוּת (לְקַמֵּן עִירוּבִין דָּף צד:) כִּי לִית לֵה בְּשֻׁלַּשׁ אֲבָל בַּר' אִית לֵה פִּרוּשׁ שְׁיֵשׁ ג' מַחֲצוֹת וּמַעֲט מִן הִרְבִּישִׁית וְרַב אִית לֵה פִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲפִי' בְּשִׁפְתִי מַחֲצֵת וּבָזָה שְׁלֹא בְּנָגֵד זֶה וְהֵא דְלֹא נָקַט אֶכְסִדְרָה בְּחֻצַּר מִשּׁוּם דְּסַתָּם אֶכְסִדְרָה בְּחֻצַּר יֵשׁ לֵה ג' מַחֲצוֹת לְהַכִּי נָקַט בְּבִקְעָה דְּאֲפִי' כִּי לִיבָא אֱלָא שְׁפִי מַחֲצוֹת אָמַר רַב פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם:

כה.

עין משפט בר מצוה

א מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ח,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' ד:

ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ח,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' ה:

ג טור או"ח סי' שנה:

ד מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ח,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' ו:

ה מו"י פב' מהל' זבייה ומתנה הל' יא,
סמג עשין פג,
טוש"ע חו"מ סי' ערה סע' כג:

ו מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ט,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' ח:

ז מו"י פ"ז מהל' שבת הל' ט,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' י:

ח מו"י פב' מהל' זבייה ומתנה הל' י,
טוש"ע חו"מ סי' ערה סע' כב:

ט מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כב,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' ח:

י מו"י פט"ז מהל' שבת הל' ז,
סמג עשין א,
טוש"ע או"ח סי' שנה סע' יב:

יא מו"י פ"ז מהל' שבת הל' לה,
סמג עשין א:

נִפְלַח אֱלָא נִבְלַע וְהַעֲלִיוֹנוּת קִינוּת מִהּ: אִי לִנְבְּכִי הֵגֵר קֹא מַבְעִיא לֵה אִי לֹא קִדַּם אֲחֵר וְהַחֲזִיק בְּהוּן עַד שְׁנִבְלַעוּ הַתַּחֲתוֹנוּת וְנִמְצָא שְׂאִין בּוּ אֱלָא מַחֲצֵת שְׁעָשָׂה לוּ זֶה וּמַעֲבָשׁוּ קִנוּי לִית בַּהּ דַּיּוּרין וְאִתִּי לְטַלְטוּלִי. "קִרְפָּף יוֹתֵר מִבֵּית סִלְתָּנִים שְׂלֹא הוּסַף לְדִירָה וּבְאִילָנוּת — לָא הָיִי מִיעוּט. יִבְנָה בּוּ עַמּוּד גְּבוּיָהּ עַשְׂרָה וְרַחֵב אַרְבָּעָה — הָיִי מִיעוּט. פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה — לָא הָיִי מִיעוּט. מִשְׁלָשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה — רַבָּה אָמַר: הָיִי מִיעוּט, וְרַבָּא אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט. רַבָּה אָמַר: הָיִי מִיעוּט, דְּהָא נִפְיָק לִיה מִתּוֹרַת לְבוּד. רַבָּא אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט, כִּין וְדָלֹא הָיִי מְקוּם אַרְבָּעָה, לָא חָשִׁיב. רַב שִׁימִי מַתְנִי לְקוּלָּא: טַח בּוּ טִיט וְיִכּוּל לַעֲמוּד בְּפָנֵי עֲצָמוּ — הָיִי מִיעוּט. אִינוּ יִכּוּל לַעֲמוּד בְּפָנֵי עֲצָמוּ — הָיִי מִיעוּט, רַבָּה אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט, רַבָּה אָמַר: הָיִי מִיעוּט, הִשְׁתָּא מִיְהָא קֹאזִי. רַבָּא אָמַר: לָא הָיִי מִיעוּט, כִּין וְדָלֹא יִכּוּל לְמִיָּקָם בְּפָנֵי עֲצָמוּ, לֹא פְלוּם הוּא. הִרְחִיק מִן הַתֵּל אַרְבָּעָה וְעָשָׂה מַחֲצֵה — הוּעִיל. פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה אוּ עַל שְׂפַת הַתֵּל, רַב חֲסֵדָא וְרַב הִמְנוּנָא, חַד אָמַר: הוּעִיל, וְחַד אָמַר: לֹא הוּעִיל. תַּסְתִּיִּם דְּרַב חֲסֵדָא אָמַר הוּעִיל, דְּאִתְּמַר: הָעוֹשָׂה מַחֲצֵה עַל גְּבִי מַחֲצֵה, אָמַר רַב חֲסֵדָא: בְּשִׁבְתַּת הוּעִיל. "בְּנִבְכְּסִי הֵגֵר לֹא קִנָּה. 'וְרַב שִׁשֶּׁת אָמַר: אִף בְּשִׁבְתַּת נָמִי לֹא הוּעִיל. תַּסְתִּיִּים. 'אָמַר רַב חֲסֵדָא: וּמוֹדָה לִי רַב שִׁשֶּׁת שְׂאָם עָשָׂה מַחֲצֵה עַל הַתֵּל — שְׂהוּעִיל. מֵאִי טַעֲמָא, הוּאִיל וּבְאִוִיר מַחֲצֵת הַעֲלִיוֹנוּת הוּא דֵּר. בְּעִי רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: נִבְלַעוּ מַחֲצֵת הַתַּחֲתוֹנוּת, וְהַעֲלִיוֹנוּת קִיַּיְמוּת, מַהוּ? ^{(ט}

עין משפט
גור מצורה

א מוי' פס"ז מחל' שבת חל' ז, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שנח סעי' יג: ב סוש"ע או"ח סי' שנח סעי' יד:

הַכָּא בְּמַאי עֲסָקִינּוּ דַּעְבִּיד בִּי עֲרִסְלָא שְׁהִיתָה פְּרוּצָה נְמִי נְמִי פְּרוּצָה שְׁהִיתָה מְקַפֵּת מְשַׁלֵּשׁ אִוּ מַשְׁתִּי רִחוּתִיקָה:
אִי דַעְבִּידָא בִּי אַכְסֵדְרָה הָכִי נְמִי. הַכָּא בְּמַאי עֲסָקִינּוּ, דַּעְבִּידָה בִּי אוּרְזִילָא.
"אַמַּר רַבִּי זִירָא: וּמוֹדִינָא בְּקַרְפָּה שְׁנַפְרִץ בְּמִלּוּאוֹ לְחֻצָּר שְׁאֶסוּר.
מַאי טַעְמָא? הוּאִיל וְאוּר חֻצָּר מִיִּיתְרוֹ. מִתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף: וְכִי אוּר הַמוֹתֵר לוֹ אוֹסְרוֹ? אַמַּר לִיָּה אֲבִי: בְּמֵאן, בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן? לְרַבִּי שְׁמַעוֹן נְמִי, הָא אֵיכָא אוּר מְקוּם מְחִיצוֹת. דְּאָמַר רַב חֲסִדָּא: קַרְפָּה שְׁנַפְרִץ בְּמִלּוּאוֹ לְחֻצָּר — חֻצָּר מוֹתֵרָת וְקַרְפָּה אֶסוּר. חֻצָּר מַאי טַעְמָא? דְּאִית לִיָּה גִיפּוּפִי? וְהָא זְמַנִּין דְּמִשְׁפַּחַת לָהּ אֵיפְכָא. אֵלָּא, מִשּׁוּם דְּאֶמְרִינּוּ: זֶה — אוּר מְחִיצוֹת מִיִּיתְרוֹ, וְזֶה — אֵין אוּר מְחִיצוֹת מִיִּיתְרוֹ. הָהוּא בּוֹסְתָנָא דְהוּה סְמִיךְ לְגוּדָא דְאִפְדָּנָא. נִפְל אֲשִׁיתָא בְּרִייתָא דְאִפְדָּנָא. סָבַר רַב בִּיבִי לְמִימַר לִיסְמוּךְ אַגּוּדָא גּוּרְקָאֲתָא. "אַמַּר לִיָּה רַב פִּפְּי: מִשּׁוּם דְּאֵתוּ מִמוּלְאֵי אֶמְרִיתוּ מִיָּלִי מוּלְיֵיאֲתָא. הֵנָּה מְחִיצוֹת, לְגִזְאִי — עֲבִידוּן, לְבִרְאִי — לֹא עֲבִידוּן. הֵחֵא אַבּוּרְנָקָא דְהוּה לִיָּה לְרִישׁ גְּלוּתָא בְּבוֹסְתָנִיהּ. אַמַּר לִיָּה לְרַב הוּנָא בַר חִינְנָא: לֵיעֲבִיד מָר תַּקְנָתָא, דְּלִמְחַר נֹאכּוּל נִהְמָא הָתֵם. אַזַּל עֲבַד קָנָה קָנָה פְּחוֹת מִשְׁלָשָׁה, אַזַּל רַבָּא

א"י דַעבִידָא בִּי אַכְסֵדְרָה הָכִי נְמִי נְמִי פְּרוּצָה שְׁהִיתָה מְקַפֵּת מְשַׁלֵּשׁ אִוּ מַשְׁתִּי רִחוּתִיקָה:

עושיין פסין פרק שני עירובין

תקרה יורד וסותם: והכא דפליג רפה דעביד קרוי בִּי אֶרְזִילָא וְצִיעַ גַּג מִשְׁפַּע דְּלִיכָא פֶּה: וּמוֹדִינָא בְּקַרְפָּה בֵּית סֹאתִים: שְׁנַפְרִץ בְּמִלּוּאוֹ לְחֻצָּר שְׁאוּר חֻצָּר מֵיתְרוֹ וְעוֹשֵׂאוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סֹאתִים וְאֶסוּר וְגַבִּי קְרוּי דְשֶׁרִינָא מִשּׁוּם בִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם: וְכִי אוּר הַמֹּתֵר לוֹ אוֹסְרוֹ וְהָרִי חֻצָּר זֶו מִתְחַלֶּה הִיתָה מִתְּרַת לְטַלְטַל הַיָּמָנָה לְקַרְפָּה בֵּר' שְׁמַעוֹן וְעִבְשֹׁ שְׁנַפְרִץ לְמִקּוּם הַמֹּתֵר לוֹ נֶאֱסַר לוֹ וּמִשּׁוּם יִתּוּר לִיכָא לְמִימַר דְּהָא כֹּל חֻצָּר מְקַפֵּת לְדִירָה הָיִי: בְּמֵאן הָיִי אוּר הַמֹּתֵר לוֹ כִּר"ס: לר"ס נְמִי מִתְּסַר קַרְפָּה מִשּׁוּם מִקּוּם מְחֻצֵּת שְׁטַטְלוּ וְנִתְוַסַּף עַל הָאוּר וְעוֹשֵׂאוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סֹאתִים שֶׁבְּתַחֲלָה הִיתָה בֵּית סֹאתִים מִצְּמָצֵם: וְנִפְרָצָה חֻצָּר בְּגִגְלוֹ לֹא גָרַם בְּכֹלָה שְׁמַעְתָּמָא: דְּאֵיכָא גִפּוּפִי וְאֵי לֹא הָכִי אֶסְרִי אֲהַדְגִי וּבִרְבִּנּוּ דְּפִלְגִי אֲדַר' שְׁמַעוֹן נִקַּט לָהּ וּבִשְׁאֵין הַפְּרָצָה יִתְרָה עַל עֶשֶׂר אֲמַאי נִקַּט הַתֵּר בְּחֻצָּר וְאֶסוּר בְּקַרְפָּה וְהָא מְצִי לְמִימַר נְמִי אֵיפְכָא בְּגוּן שְׁקַרְפָּה גְּדוּל מִן הַחֻצָּר דְּהָיִי לְחֻצָּר מְלוּאָה וּבְקַרְפָּה אֵיכָא גִפּוּפִי: אֵלָּא מִנְהִקַּט אֶסוּר בְּקַרְפָּה ש"מ כר"ס ס"ל דְּמִשּׁוּם שְׁתִּי קְשׁוּיִית לֹא מִתְּסַר וְטַעְמָא מִשּׁוּם יִתּוּר בֵּית סֹאתִים הוּא דְּמִקּוּם מְחֻצֵּת מִיתְּרָן דְּבִחֻצָּר לֹא אֶסַר וּבְקַרְפָּה אֶסַר וְלֹא מְצִי לְמִינְהִקַּט אֵיפְכָא דְכִי הָיִי חֻצָּר מְלוּאוֹ וּבְקַרְפָּה גִפּוּפִי תַרְנוּיָהּ מִשְׁתְּרוֹ דְּכִר"ס ס"ל דְּכּוּלְהוּ קְשׁוֹת אַחַת הֵן וְיִתּוּר בְּקַרְפָּה נְמִי לִיכָא הוּאִיל וְאֵיכָא גִפּוּפִי: זֶה אוּר מְחִיצוֹת מֵיתְרוֹ וְקַרְפָּה יִתּוּר קֶאֱסַר בֶּהּ יִתּוּר דְּמִקּוּם מְחֻצָּה וְאֵלוֹ יִתּוּר דְּאוּר חֻצָּר לֹא אֶסַר לִיָּה דְחֻצָּר מְקַפֵּת לְדִירָה הָיִי וְלֹא הָיִי יִתּוּר: וְהָ חֻצָּר: אֵין אוּר

מְחֻצֵּת מֵיתְרוֹ בְּלוּמַר אֵין יִתּוּר אוֹסַר בּוֹ דְּחֻצָּר אִית בֶּהּ דְּיִירָא הִלָּךְ אִי נִקַּט אֵיפְכָא לֹא מִתְּסַר חֻצָּר כִּר"ס: בְּסִתְנָא פְּרָדֵם דְּהָיִי נְטוּשׁ אֵילְנוֹת: דְּהָיִי סְמוּךְ לְגִזְא דְּאֶשְׁכִּנָּא וְהִיא הִיתָה לוֹ הֶקֶף לְדִירָה אֲהֵאֹא גִזְא שְׁהִיָּה בּוֹ פִּתַּח שְׂתוּחַ לְצַד פְּרָדֵם סְמוּכוֹ הֶקֶף הַפְּרָדֵם דְּהָיִי מִקּוֹף לְדִירָה וְיִתְרַ מִבֵּית סֹאתִים הָיָה: אֲגִזְא גִּזְאֵי דְכִי יֵשׁ עוֹד מְחֻצֵּת פְּנוּיּוֹת לְבֵית וְהֵן יְהוּ מְחֻצֵּת לְפִרְדָּם: מִמְּלֵאֵי מְרַטְעִים מִבֵּית עַלֵי דְאֶבְיִי אֲבוּה דְּרַב בְּבִי מִבֵּית עַלֵי אַתָּא בְּדִאמְרִי' בְּמַסְכַּת ר"ה (דף יח.) מְלִייתָא קְטוּעוֹת בְּלֹא רְגֻלִים: לְבִרְאִי לֹא עֲבִידוּן וְהִי דְּפִרְצָה לִיכָא הֶקֶף דִּירָה מִיָּהֹא לִיתָא בְּפִרְדָּם דְּהָיִי יוֹתֵר מִבֵּית סֹאתִים: אֲבּוּרְנָקִי אֵילָן שְׁעָלוּ מְרֻבָּה וְנִטְעִין אוֹתוֹ הַשָּׂרִים וְעוֹשִׂין אֲצַטְפֵּאִית תַּחְתּוֹי כְּבִיבּוֹתּוֹי לְהַתְלוּן תַּחְתּוֹי בִּימּוֹת הַחֲמָה וְלִשְׁמַח שָׁם: בְּבִסְתְנָא וְיִתְרַ מִבֵּית סֹאתִים שְׁלֹא הֶקֶף לְדִירָה הִיָּה הַפְּרָדֵם: נֶאֱכּוּל נִהְמָא הָתֵם תַּחַת הָאֵילָן: עֲבַד קָנָה קָנָה פְּחוֹת מִשְׁלָשָׁה טַפְסִים הֶקֶף בְּגוּן מְחֻצֵּת קָנִים ד' מְחֻצֵּת בְּחֻצָּר לְהַנִּיחַ שָׁם בְּלִילָה הַמֶּאֱכָל וְלִדּוּר שָׁם הַשּׁוּמַר וְלִמְחַר וְטַלְטְלוּ בְּכָל הַפְּרָדָם דְּהָא אִית בֶּהּ שׁוּמְרָה וּבֵית דִּירָה:

גפופי כך פי' רש"י וא"ת ונלוקמה לעולם פרבגן והא דללא אמרי' איפכא משום דבבבצר ליכא אסור משום יתור אללא פרצת מלואו וי"ל דא"כ הוה לו לבכרש דבבצרף אסור משום דאויר חצר מיתרו אי פרבגן אתי וכלא מצוי למימר אע"ג דבבבצה ביה בית סאה לא הוי יתור מודינא הבא דהוי יתור משום הכי לא מצוי למימר איפכא: ההוא בבבבא דהוה סמוך לאגודא דאבבבא וההו ולבסוף פתח והרחיקו ד' ושעו אשיתא והיה ביה נמי פתח לבבבבא גפל אשיתא ובבבב רב בבבב בבבין דבבבש אחת היתה מקפפת לדירה אע"פ שגפלה שרי האויל ופתחה נמי לאפבבא ואע"ג דפתח דאפבבא הוי לאסר שבההו דלא יצא מהתרו ומסוּך דגבא דאפבבא הוינו מושיב ורש"י לא פירש בן: ההוא אבבורבבא פירש רש"י לשון שני שמתצ בהלכות גדולות ונראה לו עבר דאבבורבבא בבבין אכבבבדה או הבה שעושין למלכים בבבב, הפירשם אזל רב הונא עבד קנא קנא פחות משלשה ולא רצה לבסוף דאבבורבבא משום דבההו ולבסוף ישב ומשום דהויא מחצה הששויה לנחת ולצניעות בבבבבב ושבבב דקנא קנא פחות מג' מבבבב הבבבבא עד אבבורבבקי אם האבבורבבא היתה עומדת בבבב הפירשם אללא אם היתה עומדת מצד הפירשם לא היה צריך לעשות שבבב אללא לבבב הבבבבא ולמעטה מסאתים אע"ג דבההו האבבורבבקי היה עשוי לנחת ולצניעות היה מתר לטלטל בלים ששבבבו בו והנהו פירי דבי תורי הוי יוֹתֵר מִבֵּית סֹאתִים מִשּׁוּם הָכִי הִצְרָכוּ לַעֲרַב עַרְסִייתָא אִוּ לֹא יָכּוּ לַעֲרַב יַחַד לְבָלִים שְׁשָׁבְתוּ בְּבֵית וְרָבָא שְׁלִפְנִיָּה וְהִיָּה סְבוּר שְׁהֶקֶף הַאֲבּוּרְנָקִי חֲשׁוֹב בְּמִקּוֹף לְדִירָה אִף עַל גַּב דְּהֶקֶף וְלִבְסוּף וְשֹׁב וְצִרִיךְ לוּמַר שְׁגִדְעוּ שְׁרָבָא הִיָּה מִתֵּיר מִחֲמַת הַאֲבּוּרְנָקִי וְלֹא מִחֲמַת שְׁהֶקֶף וְלִבְסוּף פִּתַּח מִהַנִּי בִּין דְּהִקְשׁוּ לוֹ מֵאֲדָרְבָּלִין וְהִמְחִיצוֹת הַשְּׁשׁוּיִת לְנַחַת דְּהָא לֹא שָׁנָה לְמַפְרָן אֲחֵנוּקָה וְלִבְסוּף פִּתַּח אִוּ שְׁמַא לֹא הִיָּה פִּתּוּחַ שָׁם שׁוּם בֵּית א"נ נִכְּל לוּמַר אֲבּוּרְנָקָא וְשֹׁב וְלִבְסוּף הֶקֶף הִיָּה וְשֵׁם לֹא יִדְעוּ אִם רָבָא סְמוּךְ עַל הֶקֶף וְלִבְסוּף פִּתַּח וּבֵית הִיָּה פִּתּוּחַ לוֹ אִוּ עַל הַאֲבּוּרְנָקָא וְהַקְשָׁה לוֹ מִעִיר תַּחֲשָׁה דְּהֶקֶף וְלִבְסוּף וְשֹׁב לֹא מִהַנִּי כֹּל שָׁכַן הֶקֶף וְלִבְסוּף פִּתַּח וְאֲחֵרִי בֶן הַקְשָׁה לוֹ (דְּאִם בֶּן) דְּאֲבּוּרְנָקָא לֹא חֲשִׁיב מְחֻצָּה מִשּׁוּם דְּעִשׂוּי לְנַחַת וְלִצְנִיעוּת וְרַבִּינוּ נִתְגַּחַל מִפְּרִשׁ דְּשִׁבְדִּי קָנָה קָנָה פְּחוֹת מִשְׁלָשָׁה הֵינוּ שֶׁהֲרַחֵיק מִן הַפֶּתַל אֲרַבְעָה לְהִתֵּיר כֹּל הַבְּסִתְנָא וְהִיָּה הַבֵּית פִּתּוּחַ לוֹ דְּהִשְׁתָּא הָיִי בְּפִתַּח וְלִבְסוּף הֶקֶף וְרָבָא סָבַר דְּלֹא צִרִיךְ כִּלּוּם מִשּׁוּם אֲבּוּרְנָקָא אע"ג דְּהֶקֶף וְלִבְסוּף פִּתַּח לֹא מִהַנִּי הֶקֶף וְלִבְסוּף וְשֹׁב מִהַנִּי:

	תורה אור השלם
הנה נמים באים ונדעתי את- ורצף ואת-ורצף בית אביך מתיית ולן בביתך [שמואל א ב, כא]	

מסורת הש"ס
א לקמן ס.
ב משנה עירובין; לקמן סט:: לעיל כב.

תורה אור השלם
פי אױל עמי אותי לא ידעו בנים סקלים הקוה ולא נבונים הקוה חכמים הקוה להרע ולהטיב לא ידעו [ירמיהו ד, כב]
והי' וישעיהו לא יצא (העיר) [חצר] התיבנה ודבר־יהנה הנה אצלו לאמור [מלכים ב, ד]

שְׁלִפְתָּיָהוּ דָּלָא כ"ל הָא תַּפְתְּנָתָא: נַקְטִינָהוּ מִבְּתֵרָה שְׁלֵא יַחֲזֹר רַב הֹאֵל וַיִּתְקַנֵּס: מַעְרַב לְכָלָּה מַחֲזֵא עֲרֻסִיתָא אִיתִיבִיהּ לְסוּיָעִיהּ דְּשַׁפִּיר עֲבַד: עִיר חֲדָשָׁה מוֹדֵדִין לָהּ מִיִּשְׁבֵּיתָהּ אִם מִקֶּפֶת חוֹמָה וְאִינִי מִיִּשְׁבֵּית כֵּלָּה כְּשֶׁבֶא לְמַדַּר תַּחוּמֶיהָ לֹא יוֹמַד לָהּ מִן הַחוֹמָה אֲלֵא מִן הַבָּתִּים חוֹמָתָהּ לֹא חוֹמָה הִיא לְשִׁנְיָה כֵּלָּה כִּד' אִמּוֹת הָאֵיל וַיִּשְׁיבָתָהּ חֲדָשָׁה שְׁקָדְמָה חוֹמָתָה לַיִּשְׁיבָתָהּ אֲבָל וְשִׁנְיָה שְׁוִשְׁבָה וְשִׁנְיָה וְהָדָם לַחוֹמָתָה מוֹדֵדִין לָהּ מִחוֹמָתָה: וְהָאִי נָמִי הָאִי פִּרְקָם רַחֲמֵי הַקָּף וְיָמִים רַבִּים וְהָך' הַשּׁוֹמְרָה נִעְשָׂה עֲבָשׁוּ וְהַקָּף הַפִּרְקָם לֹא אֲדַעֲתָא דְהָך' דִּירָה הָיָה וְדָמִי כִי הַקָּף וּלְבַסּוּף יָשַׁב: א"ל רַב כְּפֹא לְרַבָּא לְסוּיָעִיָּה: אֲדַרְכָּלִין בְּנָאִים שְׁעוֹשִׁים מַחֲצֵה לְצַל כְּסִיבוֹתֵיהֶם כְּשֶׁפְּנִיִּים בַּחֲמָה: כִּיֹּן דְּלַצְנִיעוּתָא הִיא וּלְמַחֲר סְתָרֵי לָהּ לֹא כְּלוֹם הִיא וְהָא נָמִי לַצְנִיעוּתָא דְיוֹם וְלַיְלָה בַּעֲלָמָא הִיא דְּעִבְדָא וְלֹא דִירָה הִיא: לְנַחַת שְׁלֵא לְדוֹר גַּם אֲלֵא לְהַשְׁתַּמֵּר מִה שְׁנִינְיָהוּ גַם: עֲרֻסִיתָא שְׂכוּנוֹת שְׂכוּנוֹת לְבַד וּבְכָל שְׂכוּנָה הִי מְבוֹאוֹת הַרְפָּה וְלֹא הִתִּיר אֶת הָעִיר כֵּלָּה כִּיחַד וְאע"פ שֶׁהִיתָה עִיר קַטְנָה שְׂאִין נִכְנָסִין בָּהּ שָׂשִׁים רַבּוֹא וְתַנּוּן לְחָמֵן (עִירוּבִין דָּף נט.) עִיר שֶׁל יַחֲיד מַעְרָבִין אֶת כֵּלָּה וְהִינוּ שֶׁל יַחֲיד שְׂאִינִי חוֹמָה לְגַגְלִי מַדְבַּר שֶׁל שָׂשִׁים רַבּוֹא: מִשּׁוֹם פִּירָא דְּבִי תוֹרִי שׁוּחָה עֲמָקָה הִיתָה כִּין שְׂכוּנָה לְשָׂכוּנָה וְגַם הִי מִנִּיחוּן גִּרְעִינִי תַמְרִים לְאֲכָל הַשְּׁנָרִים וְהָעִיר אֵין לָהּ חוֹמָה וּמְבוֹאוֹת שֶׁל (כִּין) [בָּתִּין] הַשְׂכוּנוֹת מִפְּלִשִׁים וְעַשׂוּ מַחֲצֵת לְרָאשֵׁי הַמְּבוֹאוֹת לְכָל צַד שְׁחוּן לָעִיר לְהַשְׁתַּמֵּר הַגִּרְעִינִין וְלֹא חֲשִׁיב לִיָּה מַחֲצֵה לְצַרְף אֶת הַמְּבוֹאוֹת וְלַעֲשׂוֹת הָעִיר אַחַת וְאע"פ שֶׁמַּחֲצֵה שֶׁל קוֹמָא הִיתָה: פִּירָא שׁוּחָה כְּמוֹ פִּירָא דְּכוּרִי בְּמַם' תַּעֲנִית (דף כד.) וְהָך' מַחֲצֵה דְרַב הֹאֵל פַּעֲשׂוּנָה לְנַחַת דְּמִירָא שְׂאִינִי נַעֲשִׂית לְדִירָה תַמִּיד לְצֵאת וּלְבֹא בָּהּ: לְהִרַע לְאַסֵּר וּבְתַשְׁבּוֹת הַגְּאוּנִים מַצֵּאתֶיהָ בְּלִשׁוֹן אַחֵר וַיִּשָּׂר בְּעִינֵי מֵאֵל הֵאָא בַּסְתַּנָּא חֲרַפָּה וַיִּתֵּר מִשִּׁית סֵאתִים שְׁלֵא הַקָּף לְדִירָה הָיָה וְהַשְׁוֹרְנָקָא כְּמִין אֲכַסְדָּרָה אוּ הֲבָה שְׂכוּנִין הַמְּלָכִים בְּתוֹךְ פִּרְקָם שְׁלֵחַן וְעוֹמֵד בְּאֻמָּע פִּרְקָם וְלֹא הֲצַרְךְ רִישׁ גְּלוּתָא אֲלֵא לְטַלְטֵל מִפְּתַח בַּסְתַּנָּא שְׁהִי אֲצַל הַבֵּית עַד הַאֲבוּרִנְקָא וְעַבַּד רַב הֹאֵל כִּר חֲנִנָא כְּמִין שְׂבִיל מִן הַפֶּתַח עַד הַאֲבוּרִנְקָא גָּזַר מִכָּאן וְגָזַר מִכָּאן בָּהָה קִנְיָה בָּחוּת מַג' לְהַפְסִיק כִּין הֲצַרְךְ לְבַסְתָּא וַיִּטְלַטֵּל בָּאוּתוּ שְׂבִיל וְרַבָּא כִי שְׁלִפְתָּיָהוּ לֹא לְאַסֵּר אֲלֵא לְהַקֵּל עָלָיו דַּס"ל דְּשָׂרִי לְטַלְטוּלֵי כֵּלָּה בַּסְתַּנָּא דְּכִיֹּן דְּבָנָה לִיָּה אֲבוּרִנְקָא בַּבְּסַתַּנָּא שְׁנִיָּה לְכֵלָּה בַּסְתַּנָּא חֲצֵר לַאֲבוּרִנְקָא וְהָיִי מַהָךְ לְדִירָה וְאִתּוּ תַלְמִידִי דְרַבָּא רַב כְּפֹא וְרַב הֹאֵל בְּרַה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ

שְׁלִפְתָּיָהוּ. אֲזַל רַב כְּפֹא וְרַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, נַקְטִינָהוּ מִבְּתֵרֶיהָ. "לְמַחֲר אִיתִיבִיהּ רַבִּינָא לְרַבָּא: עִיר חֲדָשָׁה מוֹדֵדִין לָהּ מִיִּשְׁיבָתָהּ, וַיִּשְׁנָה מַחוּמָתָהּ. אִיזוּ הִיא חֲדָשָׁה וְאִיזוּ הִיא יִשְׁנָה? חֲדָשָׁה, שְׁהוּקַפָּה וּלְבַסּוּף יִשְׁבָּה. יִשְׁנָה, יִשְׁבָּה וּלְבַסּוּף הוּקַפָּה. וְהָאִי נָמִי כַּחוּקַפָּה וּלְבַסּוּף יִשְׁבָּה דְּמִי! "אָמַר לִיָּה רַב כְּפֹא לְרַבָּא: וְהָאָמַר רַב אָסִי מַחֲיצוֹת אֲדַרְכָּלִין לֹא שָׁמָּה מַחֲיצָה, אֲלָמָא כִּיֹּן דְּלַצְנִיעוּתָא עֲבִידָא לָהּ — לֹא הָוִיא מַחֲיצָה. הָכָא נָמִי, כִּיֹּן דְּלַצְנִיעוּתָא עֲבִידָא — לֹא הָוִיא מַחֲיצָה. הָכָא נָמִי, וְהָאָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ לְרַבָּא: וְהָאָמַר רַב הוֹנָא: מַחֲיצָה הָעֲשׂוּיָה לְנַחַת — לֹא שָׁמָּה מַחֲיצָה!^(א) דְּהָא רַבָּה בַר אֲבוּהַ מַעְרַב לָהּ לְכוּלָּהּ מַחֲזֵא עֲרֻסִיתָא עֲרֻסִיתָא מִשּׁוֹם פִּירָא דְּבִי תוֹרִי. וְהָא פִּירָא דְּבִי תוֹרִי כַּמַּחֲיצָה הָעֲשׂוּיָה לְנַחַת דְּמִירָא. קָרִי עֲלֵיהּ רִישׁ גְּלוּתָא: "חֲכָמִים הֵמָּה לְהִרַע וּלְהִיטִיב לֹא יָדְעוּ". אָמַר רַבִּי אֲלֵעָאִי, שְׁמַעְתִּי מַרְבִּי אֱלִיעֶזֶר: וְאִפִּילוּ בֵּית כּוֹר. מִתְּנִיתִין דְּלֹא כַּחֲנֻנְיָהּ. דִּתְנָנָא, חֲנֻנְיָה אֹמֵר: וְאִפִּילוּ הִיא אַרְבָּעִים סָאָה כְּאֶסְטְרֻטָיא שֶׁל מְלָךְ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וַיִּשְׁנִיָּהֶם מִקְרָא אֶחָד דִּרְשׁוּ, שְׁנָאָמַר: "וַיְהִי יִשְׁעֶיהּ לֹא יֵצֵא אֶל חֲצֵר הַתִּיכּוֹנָה". כְּתִיב "הָעִיר" וְקָרִינָן "חֲצֵר" — מִכָּאן לְאֶסְטְרֻטָיא שֶׁל מְלָךְ שְׁחִיו בַּעֲיִירוֹת בִּינוּנִיּוֹת. בְּמֵאִי קָמִיפְלָגִי? מָר סָבַר: עֲיִירוֹת בִּינוּנִיּוֹת הָוִין בֵּית כּוֹר. וּמָר סָבַר: אַרְבָּעִים סָאָה הָוִין. וַיִּשְׁעֶיהּ מֵאִי בְּעִי הֵתָם? אָמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְלָמַד שְׁחָלָה חֲזָקִיָּה, וְהִלָּךְ יִשְׁעֶיהּ וְהוֹשִׁיב יִשִּׁיבָה עַל פֶּתַחוֹ. מִכָּאן לְתַלְמִיד חֲכָם שְׁחָלָה, שְׁמוּשִׁיבִין יִשִּׁיבָה עַל פֶּתַחוֹ. וְלֹא מִיִּלְתָּא הִיא, דִּילְמָא אִתִּי לְאִיגְרוּיִי בֵּיהּ שְׁטוֹן.^(ב) "וְכֹן שְׁמַעְתִּי הִימָנוּ: אֲנָשִׁי חֲצֵר שְׁשֻׁכַּח אֶחָד וְלֹא עִירַב — בֵּיתוֹ אָסוּר. וְהִתְנַן: בֵּיתוֹ אָסוּר לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס לוֹ וְלָהָן?! אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַב שְׁשֵׁת: לֹא לְשִׁיא,

הָא

שֶׁהִיתָה עִיר קַטְנָה וְתַנּוּן לְחָמֵן עִיר שֶׁל יַחֲיד מַעְרָבִין אֶת כֵּלָּה וְקִשְׁיָא דְּכַפ' בִּיצַד מַעְבְּרִין (לְחָמֵן עִירוּבִין דָּף ס.) אֲמַרְיִין דְּשָׁל רַבִּים הֵאָא דְּקֹאמַר רַבָּה בַר אֲבוּהַ מַעְרַב לְכֵלָּה מַחֲזֵא עֲרֻסִיתָא דְּכָל חַד וְחַד הָיִי שְׁוִיר לְחַבְרָה וְעִיר שֶׁל יַחֲיד לֹא בְּעִי שְׁוִיר אִם לֹא שֶׁהִיתָה שֶׁל רַבִּים קָדָם אֲלֵא וְנָשִׂא שֶׁל רַבִּים הִיתָה וְלַעֲיַל (עִירוּבִין ו: ו) נָמִי מִשְׁמַע שֶׁהִיתָה שֶׁל רַבִּים גַּבִּי אֲבֻלִי דְּמַחֲזֵא דְּאָמַר אֲלַמְלָא דְּלִתּוֹתֵי' נְעוּלוֹת כִּלְיָנָה הָיִי חִיב עָלֶיהָ מִשּׁוֹם רַה"ר מִשְׁמַע דְּהִיוּ גַם ס' רַבּוֹא מ"מ אֵי לֹא מִשּׁוֹם פִּירִי דְּבִי תוֹרִי הִיוּ וְכוּלִּין לְעַרַב כָּל הָעִיר וְחַד וְהָיוּ מִשְׁוִירֵי נ' דִּיורִין לָר' יְהוֹדָה אוּ שְׁלֵשׁ חֲצֵרוֹת לָר' שְׁמַעוֹן: דְּבִי תוֹרִי פִּרְשׁ הַקּוֹנְטְרָם דְּמַחֲזֵא עִיר שְׂאִין לָהּ חוֹמָה וְעַשׂוּ מַחֲצֵה בְּרָאשֵׁי מְבוֹאוֹת לְכָל צַד לְשִׁמּוֹר גִּרְעִינִין וְלֹא חֲשִׁיב מַחֲצֵה לְהַצְטַרֵּף הַמְּבוֹאוֹת וְלַעֲשׂוֹת כָּל הָעִיר בְּאַחַת לְפִי שֶׁהַקָּף לֹא נִעְשָׂה בַּעֲבוּר הָעִיר אֲלֵא לְשִׁמּוֹר פִּירָא דְּבִי תוֹרִי וּמִשְׁמַע שַׁר"ל שֶׁהַקָּף קָדָם יָשׁוּב הָעִיר דָּאָם הַקָּף אַחֲרֵי כֹן אֵי נִעְשָׂה גַם בַּעֲבוּר הָעִיר וְהָיוּ מַחֲצֵה מַעֲלִייתָא וְקִשְׁיָא דְּלִשְׁנָא מִשְׁמַע שָׂאָם נִבְתַּלְקָה מִשָּׁם הַפִּירָא דְּהָאִי מַחֲצֵה מַעֲלִייתָא וּלְפִי' הַקּוֹנֵט' אֵף אִם לֹא הִיָּה הַפִּירָא לֹא הִיָּה נִתָּר כִּיֹּן דְּהַקָּף וּלְבַסּוּף יָשַׁב וַיְעוֹד מִה שְׂפִי' בַּקּוֹנְטְרָם דְּמַחֲזֵא לִית לָהּ חוֹמָה לֹא נִהִירָא דְּאָמַר לַעֲיַל אֲבֻלָּא דְּמַחֲזֵא אֲלַמְלָא דְּלִתּוֹתֶיהָ נְעוּלוֹת כִּלְיָנָה וְנִרְכָּא דְּמַקְפָּת חוֹמָה הִיתָה אַחֵר שְׁנַתְשַׁבָּה וְהָיוּ וְכוּלִּין לְעַרַב וְחַד אֵי לֹא פִירָא דְּבִי תוֹרִי שֶׁהִיתָה כִּין עֲרָסָא לְעֲרָסָא לְאַרְךְ הַמְּכוּי וְהִיתָה וְתָרָה מִשִּׁית סֵאתִים נַעֲמָקָה י' וְלֹא הִי וְכוּלִּים לְעַרַב מַעְרָסָא לְעֲרָסָא לְפִי שְׁלֵא הִי וְכוּלִּין לְטַלְטֵל מִזָּה לָזָה דְּהַפִּירָא הָיִי קַרְפָּה וַיִּתֵּר מִשִּׁית סֵאתִים וְלֹא דָמִי לְכִרְיָא דְּפִירִי דְּלַעֲיַל דְּרֹאוּנָן לְמַאֲכָל אֲדָם וְאע"ג דִּישׁ לָהּ מַחֲצֵת אֵינִם מוֹעִילִים כְּלוֹם דְּמַחֲצֵת הַעֲשׂוּיָת לְנַחַת הַס' וְשַׁ"י פִּי' בִּיצַד מַעְבְּרִין (לְחָמֵן עִירוּבִין דָּף ס.) מִשּׁוֹם פִּירָא דְּמַפְסִיק וְאֵין וְכוּלִּין לְהַלָּךְ מִשְׂכוּנָה לְשְׂכוּנָה וְהָיִי בְּחֵרִין שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת דְּאֲמַרְיִין לְחָמֵן (עִירוּבִין דָּף עח:) שְׁמַעְרָבִין שְׂתִים וְאֵין מַעְרָבִין אַחַת וְהָכָא [לֹא מִשְׁמַע בַּפִּירָא אֲלֵא] מִשּׁוֹם דְּהָאִיא מַחֲצֵה שְׁשִׁינִי לְנַחַת: וְהִתְנָן בֵּיתוֹ אָסוּר לֹו וְלָהֶם וּלְיָבָא לְמִימַר דְּמַתְנִיתִין דְּמַבְטֵל בְּהִדְיָא רְשׁוּת בֵּיתוֹ דָּאָם כֹּן מֵאִי לֹא מַצֵּאתִי לִי חֲבֵר אֵי נָמִי מִשְׁמַע לִיָּה דְּמַתְנִיתִין אֲזִירִי אֲפִלוּ בַּסְתָּם:

נַקְטִינָהוּ דָּלָא לְהַדַּר רַב הֹאֵל כִּר חֲנִנָא וְלַתְקַנִּינָהוּ וְהִיאָ שַׁעֲתָא לֹא אֲדַכוּר לָהּ דְּלֹא שְׁפִיר עֲבִיד דְּשְׁלִפְתָּיָהוּ וּלְמַחֲר אֲדַכוּר וְאִתְבּוּבָה בְּדָאָמַר לְמַחֲר אִיתִיבָה רַבִּינָא לְרַבָּא עִיר חֲדָשָׁה כּו' וְהָאִי בַּסְתַּנָּא נָמִי בַּהַקָּף וּלְבַסּוּף יָשַׁב דָּמִי שְׁקָדָם נְטוּשֵׁת מַחֲסִיפִין אִתּוּ וּלְאַחַר שְׁגָדֵל הָאֵילָן עַשׂוּ הַאֲבוּרִנְקָא סְבִיב הַלְבָּךְ שְׁפִיר עֲבַד רַב הֹאֵל כִּר חֲנִנָא וְרַב כְּפֹא אִתְבַּה מִמַּחֲצֵת אֲדַרְכָּלִין דְּהָא מַחֲצֵה דְּאֲבוּרִנְקָא נָמִי לַצְנִיעוּת עֲבִידָא וְכֹן לְנַחַת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְהַנִּיחַ בַּה טְלוּיתוֹתֶיהּ וּלְבִשְׁתֶּיהּ שְׁפּוֹשְׁטִים גַּם וְשֹׁאֵר כִּלִּי תַשְׁמִישֵׁם קָרִי עָלֶיהָ עַל רַב כְּפֹא וְרַב הֹאֵל בְּרַה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֵא גִזְכְּרוּ אֶתְמוּל וְסִתְרוּ תַקּוּנוֹ שֶׁל רַב הֹאֵל כִּר חֲנִנָא וְעֲבָשׁוּ חֲכָמִים לְאַסֵּר עָלָיו וְלַהִטִּיב לֹא יָדְעוּ אֶתְמוּל וְכֹן עָקֵר: כְּאֶסְטְרֻטָיא שֶׁל מְלָכִים רַחֲבָה שְׁאֲחוּרִי כְּלָטִין וְגַם הִי מְטוּלִים תַמִּיד אֲלָמָא אִיבָא דִירָה בְּהַכִּי: וְשִׁנְיָהוּ ר' אֲלֵעָאִי וְחֲנֻנְיָה: הַתִּיכּוֹנָה אַחֲרֵי כִּלָטִין שֶׁל חֲזָקָה דְּאֵי חֲצֵר שְׁלִפְנִי בַתִּים הָאִי הַחִיעֲצָנָה הָיָה קָרִי לָהּ וְאע"ג דְּגִדּוּלָה הִיא כְּעִיר קָרִי לָהּ חֲצֵר וְלֹא הַקָּפָה לְדִירָה: מֵאִי בְּעִי הֵתָם בְּרַחֲבָה שְׁאֲחוּרִי כְּלָטִין שְׁאִינִי לְדָרְךְ יֵצִיאָה: לְהוֹשִׁיב יִשִּׁיבָה שֶׁל תַּלְמִידִים לְעַמֵּךְ בַּתוֹרָה עַל פֶּתַחוֹ שְׁלֵא וְהָא רְשׁוּת לְמַלְאךְ הַמַּעַת לְכַנֵּם גַּם: שְׁטוֹן מְלָאךְ הַמַּעַת דְּכִי חֲזִי (דְּמַנְעִי בַּהֲדִי מַגְרִי בַּה): אֲנִישֵׁי חֲצֵר שְׁשֻׁכַּח אֶחָד מֵהֶן כּו' וְנָשִׂא מַתְנִי' בַּשְּׂבָטֵל לָהֶן רְשׁוּת שְׁהִיָּה לוּ בַּחֲצֵר מִיִּירִי דְּאֵי לֹא בְּטִיל אֵף בַּחֲצֵר אֲסוּרִים לְטַלְטֵל מִפְּתִיָּהֶן שְׁהַבַּתִּים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הֵן וְהַחֲצֵר רְשׁוּת כִּלָּן וְחִלְקוּ אוֹכֵר עָלֶיהּ וְאִשְׁמַעִינִין ר' אֲלֵעָאִי דְּהַמְבָטֵל רְשׁוּת חֲצֵרוֹ רְשׁוּת בֵּיתוֹ נָמִי בַטֵּל וְנִעְשָׂה אוֹכֵר אֲרַחַן אֲרַחַן לְפִיכָךְ אֵף בֵּיתוֹ מִתָּר לֹו וְלָהֶן בַּשָּׂאֵר כָּל אֲדָם הַנִּכְנֵם לְחֲצֵר חֲבֵרוֹ וְיִתָּר לוּ לְהוֹצִיא מִפְּתַח חֲבֵרוֹ הִיא וְהָכָא נָמִי כִיֹּן (דְּבָטֵל הֵאָא דִירָתוֹ) מַצִּיתוּ (מִהִיא) אָסוּר הֵאָא לְהוֹצִיא וְלֹא אֲמַרְיִין כִּיֹּן דְּבָטֵל לָהּ רְשׁוּת בֵּיתוֹ הָיִי בֵּיתוֹ בַּבְּתִּיָּהֶן דְּבַשְׁלָמָא מִבְּתִּיָּהֶן אִם הֵאָא מַכְנִים וּמוֹצִיא אֲבָא לְמִימַר בְּאִישׁ בַּעֲלָמָא הֵאָא אֲבָל מַצִּיתוּ חוֹזֵר וּמַחֲזִיק בְּרְשׁוּתוֹ הֵאָא וְאוֹכֵר עָלֶיהֶם וְהֵם עָלָיו כְּדָתַנּוּ בַּפִּרְקָה הֲדַר מִי שְׁתַּנּוּ רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא כִיֹּן בַּשּׁוּגָג כִּין בְּמַזִּיד רַחֲמֵי זֶה אוֹכֵר:

עין משפט גור מצוה
א מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' יא: ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' טו, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' א: ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' טו, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' א:

עין משפט גור מצורה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' א, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' א:

ב מו"י פב' מהל' עירובין הל' א, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' א:

ג מו"י פב' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' ב:

ד מו"י פא' מהל' עירובין הל' ח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' ה:

ו**לֹא** מִצָּאתִי לִי חֵבֶר הֵינּוּ זָקָקָא בְּתַלְמִידָיו דְּתַנָּיָא כָּבֵל שָׁעָה (פְּסָחִים דף לט.)

עד שְׁבָאתִי אָנָּל ר"א פֵּן יַעֲקֹב וְהִזְדָּה לְדַבְּרִי אִי נָמִי לֹא מִצָּא חֵבֶר שְׁשֹׁמֶע מר"א קאָמַר:

אַצְוֹתָא חֲרוּזִייתָא פֶּרֶשׁ בַּהּוֹנְטֶרֶם סִיב עֵבֶה הֶגְזֵל סָבִיב הֶדְקֵל וְנִדְרָךְ וְעוֹלָה כְּלוּלָבִי גָפְנִים וְאִין נִרְאָה לר"י דבִּפ' כָּל שָׁעָה (פְּסָחִים דף לט.) אָמַרְי מַה מַּצָּה מִין זָרְעִים אֵף מְרוֹר מִין זָרְעִים וְהֵתֵם אָמַרְיֵן דְּחִרְחֻכִּינָא אֲעֵתָא דְדַקְלָא וְאֶפְשָׁר דְּהֵן ב' מִינֵין וְשִׁנְיָהּ נִדְרָכִין סָבִיב הֶדְקֵל: **מִתְנִי'** בְּכָל מָעֲרָבִין פִּי בַּהּוֹנְט'

עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת וּתְחוּמֵין וְאִין נִרְאָה דְּבַעֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת בַּעֲשִׂין פֶּת לְכָלִי עֲלֵמָא בְּפִרְקָה דְּזֶר (לְקַמֵּן עִירובִין דף עא:) וְכָל הָאִי פִּרְקָא מוּכַח דְּאוּרֵי בְּתַחוּמֵין: וּלְכַהֵן בְּבֵית הַפָּרֶס וּא"ת בְּפִסְחִים (דף צב.) אָמַר אוּנָן וּמַצְרַע וּבֵית הַפָּרֶס בַּעֲשׂוֹי פֶּסַח לֹא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם בַּמָּקוֹם בֶּרֶת פֶּרוּשׁ לֹא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם לְטַמְאוּתוֹ מִשּׁוּם דְּאִיבָא בֶּרֶת אִם לֹא יַעֲשֶׂה פֶּסַח וְהָכָא מִשְׁמַע דְּאִפִּי' בַּשְּׁבִיל עֲרוּב לֹא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם וְהֵתֵם נָמִי ע"י בְּדִיקָה דְּרַב וְהִזְדָּה אוּרֵי דְקֹאמַר אֲבִית הַפָּרֶס בְּדַתְנָן וְשׁוּין ב"ש וּב"ה שְׂוֹדְקִין לְאוּכְלֵי פִסְחִים וְאִין בּוֹדְקִין לְאוּכְלֵי תְרוּמָה וְקֹאמַר מֵאִי בּוֹדְקִין א"ר וְהִזְדָּה אָמַר שְׁמוּאֵל מְנַפֵּחַ אֲדָם בְּבֵית הַפָּרֶס וְהֵלֵךְ לוֹ וְאֵף ע"ג דְּמַפְרָשׁ הֵתֵם בְּפִרְקָה בְּתַרָא דְּאֶהֱלוֹת (מִשְׁנָה ז') אֲהֵךְ מִשְׁנָה פִּיצַד הוּא בּוֹדֵק מִבְּיֹא עֶפֶר שְׁהוּא יָכוֹל לְהַסִּיטוֹ וְנִתְּנָן לְתוֹךְ בְּכֵרֶה שְׁנִחְבִּיָּה דְקוּין וּמִמַּחֲהָ אִם יֵשׁ עֲצִם בַּשְּׁעוּרָה טַמֵּא הִיא בְּדִיקָה מִזִּירֵי אִם בְּבִר עֶבֶר וּבְדִיקַת דְּרַב וְהִזְדָּה אוּרֵי אִם רֹצֵחַ לַעֲבֹר וּה"פ מֵאִי בּוֹדְקִין אִם רֹצֵחַ לַעֲבֹר וי"ל דֶּהֱא דְקֹאמַרְיֵין הֵתֵם דָּלָא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם בַּמָּקוֹם בֶּרֶת הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּאִיבָא נָמִי בֶּרֶת לַעֲשׂוֹי פֶּסַח בְּטַמְאָה וּלְכַךְ זָקָק לַעֲשׂוֹי פֶּסַח לֹא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם אַע"ג דְּאִיבָא בֶּרֶת בִּין דְּאִי לֹא עֲבִיד נָמִי פֶּסַח אוּיבָא בֶּרֶת אֲכָל אִין בּוֹדְקִין לְאוּכְלֵי תְרוּמָה אֵף עַל גַּב דְּלִיבָא בֶּרֶת לְאוּכְלֵי תְרוּמָה בְּטַמְאָה בִּין דְּאִיבָא מִיתָה הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם וְהָי אָמַרְיֵין בַּחֲמֵר בַּקָּדָשׁ (חֲנֻכָּה דף כה:) לַעֲשׂוֹי פֶּסַח לֹא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם בַּמָּקוֹם בֶּרֶת פִּי' אִפִּי' בַּמָּקוֹם בֶּרֶת לְאוּכְלֵי תְרוּמָה הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם בַּמָּקוֹם מִיתָה פִי' אֵף עַל גַּב דְּלִיבָא בֶּרֶת אֲלֵא מִיתָה בַּדְּפִרְשִׁית אֲכָל הָכָא דְטַמְאָת כְּהֵן לִיבָא בֶּרֶת אֲלֵא לֹא לֹא הָעֲמִידוּ דְּכִרְיָהֶם בַּמָּקוֹם מַצָּה דְּאִפִּי' אִם מַעֲרָבִין לְדַבֵּר רֶשְׁטוֹת אוּרְחָא דְּמִלְתָּא הוּא לַעֲרַב לְדַבֵּר מַצָּה בְּדֹאמַר בִּפ' פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין (לְקַמֵּן עִירובִין דף פב.) וּבַמַּצָּה רַבָּה אִפִּי' בְּלֹא נִפּוּחַ הַתִּירוֹ בִּגְנוּן לְלִמּוּד תוֹרָה וְלִשְׂאֵל אֲשֶׁה וְלָדוּן וּלְעַרְעַר עַמְהָם בְּדִי לְהַצִּיל מִיָּדָם בְּדֹאמַר בְּמִס' ע"ג (דף יג.) וּבַפִּרְקָה מִי שְׁהוּצִיאוּהוּ (לְקַמֵּן עִירובִין דף מ'.) דְּמַדְלָא מִזִּיתִי הֵתֵם הָא דְרַב וְהִזְדָּה מִשְׁמַע דְּכָלֹא נִפּוּחַ אוּרֵי וּלְכַךְ נָקַט נָמִי הֵךְ מַצָּת וְלֹא אֲחֵרֵי וְכֵן מַצִּינוּ דְּמִשּׁוּם בְּבוֹד הַכִּרְוִית הַתִּירוֹ לְטַמְאָ בְּטַמְאָה דְרַבְנָן בְּמִי שְׁמַתוֹ (בִּרְכוֹת דף יט:) גְּבִי מַדְלָגִין הֵינּוּ ע"ג חֲרוּטוֹת:

עושיין פסין פרק שני עירובין

הָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְהָא רַבְּנָן. "כְּשִׁתִּימָצִי לְוֹמַר, לְדַבְּרִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַמְּבַטֵּל רְשׁוֹת חֲצִירוֹ — רְשׁוֹת בֵּיתוֹ בִּיטֵּל. לְרַבְּנָן: הַמְּבַטֵּל רְשׁוֹת חֲצִירוֹ — רְשׁוֹת בֵּיתוֹ לֹא בִיטֵּל. פְּשִׁיטָא! אָמַר רַחֲבָה: אֲנָא וְרַב הוּנָא בַּר חִינְנָא תַּרְגֵּימָנָא: לֹא נִצְרָכָא אֱלֵא לְחַמְשָׁה שְׁשָׁרוּיִן בְּחֶצֶר אֶחָד וְשִׁכַּח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עִירַב. ^(א) לְדַבְּרִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כְּשִׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוֹתוֹ, אִין צָרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. ^(ב) כְּמָאן אֲזֵלָא הָא דְתַנָּיָא: חַמְשָׁה שְׁשָׁרוּיִן בְּחֶצֶר אֶחָד וְשִׁכַּח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עִירַב, כְּשִׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוֹתוֹ, אִין צָרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. כְּמָאן? פֶּרָבִי אֱלִיעֶזֶר. רַב כְּהֵנָא מִתְנִי הָכִי. רַב טַבִּינְוִמִי מִתְנִי הָכִי: כְּמָאן אֲזֵלָא הָא דְתַנָּיָא: חַמְשָׁה שְׁשָׁרוּיִם בְּחֶצֶר אֶחָד וְשִׁכַּח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עִירַב, כְּשִׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוֹתוֹ אִינוּ צָרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמָאן? אָמַר רַב הוּנָא בַּר יְהוּדָה אָמַר רַב שְׁשֵׁת: כְּמָאן? פֶּרָבִי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לִיה רַב פֶּפְא לֹאבָנִי: לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִי אָמַר: לֹא מְבַטִּילָנָא, וּלְרַבְּנָן, אִי אָמַר: מְבַטִּילָנָא — מֵאִי? טַעְמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְקִסְבַּר: הַמְּבַטֵּל רְשׁוֹת חֲצִירוֹ, רְשׁוֹת בֵּיתוֹ בִּיטֵּל. וְהָאִי אָמַר: אֲנָא לֹא מְבַטִּילָנָא. אוּ דִילְמָא, טַעְמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם דְּבֵית בְּלֹא חֶצֶר לֹא עֲבִידֵי אִינְשֵׁי דְדִיירִי. וְכִי קוֹאמַר לֹא מְבַטִּילָנָא — לָאו כָּל כְּמִינֵיהּ, אֵף עַל גַּב דְאָמַר דִּיירָנָא — לָאו כָּלוּם קוֹאמַר. וּלְרַבְּנָן, אִי אָמַר: מְבַטִּילָנָא. מֵאִי טַעְמָא דְרַבְּנָן? מִשּׁוּם דְקִסְבַּרִי: הַמְּבַטֵּל רְשׁוֹת חֲצִירוֹ — רְשׁוֹת בֵּיתוֹ לֹא בִיטֵּל, וְהָאִי אָמַר מְבַטִּילָנָא. אוּ דִילְמָא, טַעְמָא דְרַבְּנָן מִשּׁוּם דְלֹא עֲבִיד אִינְשֵׁי דְמִסְלַק נַפְשִׁיחָה לְגַמְרִי מִבֵּית וּחֶצֶר, וְהָוִי פִי אוּרִיחַ לְגַבִּיחָהוּ. וְהָאִי פִי אָמַר מְבַטִּילָנָא — לָאו כָּל כְּמִינֵיהּ קוֹאמַר. 'אָמַר לִיה: בִּין לְרַבְּנָן בִּין לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בִּין דִּגְלִי דַּעֲתִיחָה — גְּלִי. וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁיוּצָאִים בְּעַרְקִבְלִין בְּפִסַּח. מֵאִי עַרְקִבְלִין? אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: אַצְוֹתָא חֲרוּזִיאתָא.

הדרן עלה עושיין פסין

^(א) **מִתְנִי' בַּכָּל** מַעֲרָבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין,

חוץ מן המים ומן המלח. והכל ניקח בכסף מעשר, חוץ מן המים ומן המלח. הנוֹדֵר מן המזון — מותר במלח ובמים. מַעֲרָבִין לְגִזֵּיר בִּין וּלְיִשְׂרָאֵל בְּתִירוּמָה. סוּמְכוֹס אוֹמַר: בְּחוּלִין. וְלַכַּהֵן בְּבֵית הַפָּרֶס. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֲפִילוּ בִין הַקְּבֻרוֹת.

מִפְנִי

סוּמְכוֹס קוֹאמַר לֹה מִנִּיחִין עֲרוּב לְכַהֵן בְּבֵית הַפָּרֶס אַע"ג דְּבַעֲשִׂין דְּמַצִּי לְמִיזַל וּלְמַשְׁקָלָיָה וּמִיבִלָּה הֵתֵם דְּאִי לֹא לְמַתִּי בְּאֵלוּ שְׂבַת שֶׁם בְּבֵית הַפָּרֶס שְׁפִיר דְּמִי דַּסְפִּיקָא דְרַבְנָן הוּא וּמִתַּר לְכַנֵּם ע"י נִפּוּחַ:

פֶּרִישׁ בַּהֲדִיָא רְשׁוֹת בֵּיתוֹ דֶּהֱא וְנִדְאִי מִתְנִי' בְּדָלָא פֶּרֶשׁ דְּאִי פֶּרֶשׁ לֹא מַצִּי לְמִימַר ר' אֲלַעֲאִי בַּשְּׁשֵׁתִי לִי חֵבֶר וְלֹא מִצָּאתִי דֶּהֱא כ"ע

מוֹלוּ דְשִׁרֵי: פְּשִׁיטָא דְבַהֲכִי כְּלִינִי וְלָמָּה לִיָּה לְרַב שְׁשֵׁת לומַר בַּשְּׁתַּמְצִי לומַר: אָמַר רַחֲבָה אָנָּא וְרַב הוּנָא בַּר חוּנָא תַּרְגֵּמָנָא לֶהֱאִי בַּשְּׁתַּמְצִי לומַר דְרַב שְׁשֵׁת לְמֵאִי אֲצַמְרִיךְ: ה"ג לֹא נִגְרַכָּה אֲלֵא לְחַמְשָׁה שְׁשָׁרוּין בְּחֶצֶר כו' דְּאִשְׁמַעֲיֵין רַב שְׁשֵׁת לָשׁוּם לֵב לְהַבִּין טַעַם מַחְלָקְתָן וְלְלַמֵּד הֵימָנוּ דְבַר אַחַר דְּלַר' אֱלִיעֶזֶר מְבַטֵּל בַּעֲיוֹ וְכֵה מְבַטֵּל וְלֹא אָמַרְיֵין חֶצֶר דְּגַלִּי בְּלִי בֵּית דָּלָא בְּלִי לֹא בְּלִי וְנִינָף מִנָּה דְהִיבָא דְבְטוּל לְחַד מִנְיָהּ בְּטוּל כְּבוֹלָהּ וְלֹא אָמַרְיֵין לְמֵאן דְּגַלִּי בְּלִי לְמֵאן דָּלָא בְּלִי לֹא בְּלִי וּלְרַבְנָן צָרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פִּי הִיכִי דְלַגְבִּי בֵּית סְבִירָא לֹה דְמֵאִי דָּלָא פֶּרִישׁ לֹא בְטוּל הָכָא נָמִי לְמֵאן דָּלָא פֶּרִישׁ לֹא בְטוּל וְכֵלָן לְסוּרוּין דאַע"ג דֶּהֱאִי דְבְטוּל לִיָּה עֲרַב עַם חֲבֵרוֹ פִּי עֲרַב מִאֲתַמּוּל אֲדַעֲתָא דֶּהֱהִיא חוּלְקָא לֹא עֲרַב דֶּהֱהִיא שְׁעֵתָא לֹאֹ דִידָה הוּא וְדַכְתָּה מְנִיָא בַּהֲדַר (לְקַמֵּן עִירובִין דף ע:) אָחַד מִן הַשּׁוּם שְׁמַת וְהִיָּה לוֹ בֵּית בְּחֶצֶר וְהִנִּיחַ רְשׁוֹתוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי הַחֶצֶר מַבְעִיד יוֹם דְּהֵינּוּ קָדָם שְׁעָרָבוּ דְכִי עֲרַב אֲדַעֲתָא דֶּהֱהִיא חוּלְקָא נָמִי עֲרַב אִינוּ אוֹסַר מִשְׁחַשְׁבָּה דְרִי זַה אוֹסַר: רַב כְּהֵנָא מִתְנִי הָכִי לֶהֱאִי בַּשְּׁתַּמְצִי לומַר דְרַב שְׁשֵׁת אֲמַתְנִיתִין וְרַחֲבָה וְרַב הוּנָא הוּא דְתַרְגֵּמּוּמָה לֹאנְמוּרִינָן מִנָּה אֲחַמְשָׁה שְׁעָרָבוּ בְּחֶצֶר כו' הוּא דֹאֲתָא: וְרַב טַבִּינְוִמִי

מִתְנִי דְרַב שְׁשֵׁת בַּהֲדִיָא אָמַרָה עֵלָּה: פֶּר' אֱלִיעֶזֶר דְאָמַר מְבַטֵּל בַּעֲיוֹ וְכֵה מְבַטֵּל: לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְאָמַר מִסְתַּמָּא בְטוּל רְשׁוֹת בֵּיתוֹ: אִם אָמַר בַּהֲדִיָא לֹא בַטְלָנָא רְשׁוֹת בֵּיתוֹ מִי הָיִי בֵיתוֹ מִתַּר לָהֵן אוּ לֹא: וּלְרַבְנָן דְאָמַרִי מִסְתַּמָּא לֹא בְטוּל רְשׁוֹת בֵּיתוֹ אָמַר בַּהֲדִיָא מְבַטְלָנָא לְכוּ אֵף רְשׁוֹת בֵּיתוֹ מְבַטֵּל אִי לֹא: בֵּיתָא בְּלֹא חֶצֶר בִּין דְאָסַר עֲצֵמוּ בְּחֶצֶר שְׁבַטֵּל לָהֶם: לֹאֹ כָּל כְּמִנָּה דְבִין דְלִית לִיָּה חֶצֶר זִירַת בֵּית לֹא כָלוּם הִיא לְדִידָה: וְהָאִי פִי אָמַר מְבַטְלָנָא בְטוּלָה דַּעֲבֹד אֲחַל כָּל אֲדָם וְלֹא בְטוּל אֲלֵא חֶצֶר: אֲעֵתָא חֲרוּזִייתָא סִיב עֵבֶה הֶגְזֵל סָבִיב הֶדְקֵל וְנִדְרָךְ וְעוֹלָה כּוּ כְּלוּלָבִי גָפְנִים. חֲרוּזִייתָא כְּטוּפּוֹת הַרְפָּה יַחַד בַּמַּחְלוּצוֹת וְטַעַם מְרוֹר כּוּ: מִתְנִי' בַּכָּל מַעֲרָבִין עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת וּתְחוּמֵין: וּמִשְׁתַּתְּפִין בְּמִבּוּבִי: חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח דְלֹאֹ מַצִּי דְמַזוֹן הֵן וְטַעְמָא דְעֲרוּב מִשּׁוּם דְדַעֲבֹד וְדִירַתוֹ בַּמָּקוֹם מְזוּנוּתָיו הוּא וְבִין שְׁתַּתְּנוּ כָּל בְּנֵי הַחֶצֶר בְּדִי מְזוּנָן בְּבֵית אֶחָד נַעֲשֶׂה בְּאֵלוּ כְּלוֹן דְרִים בְּתוֹכּוֹ וְנִמְצָאוּ כְּלוֹן רְשׁוֹת אַחַת וְכו' וְכֵן בַּעֲרוּבֵי תְחוּמֵין נַעֲשֶׂה בְּמִי שְׁשַׁכַּב עִם וּמִשָּׁם יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ הַלֶּכֶךְ דְבַר מְזוֹן בַּעֲשִׂין: בְּכִסְף מַעֲשֵׁר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם כְּשִׁהוּא מוּצִיאֹ [לְצֻרָךְ מֵאֲכָלוּ] בְּדַקְתִּיב (דְּבָרִים י"ד:כ"ו) וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף כָּכֵל לְאֶשֶׁר תִּאֲחֹז נַפְשֶׁךְ: חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִלַּח בַּגְּמָרָא מִפְּרֶשׁ טַעְמָא דְלֹאֹ פֶרִי מִפְּרִי הוּא: מַעֲרָבִין לְגִזֵּיר עֲרוּבֵי תְחוּמֵין: בִּין וְאֵף עַל גַּב דָּלָא חֲזִי לְדִידָה חֲזִי לֹאחֲרֵנִי וְבִין דְמַזוּנָא הוּא גְבִי אַחֲרֵנִי שְׂרו לִיָּה רַבְנָן: וּלְיִשְׂרָאֵל בְּתִירוּמָה דֶּהֱא חֲזִיָא לְכַהֵן: סוּמְכוֹס אוֹמַר בְּחֻלִין אֲכָל לֹא בְּתִירוּמָה דְמִידִי דְחֲזִי לִיָּה בַּעֲשִׂין וּבַגְמָרָא מִפְּרֶשׁ מֵאִי טַעְמָא לֹא כְּלִיג סוּמְכוֹס אִין וְלְגִזֵּיר: וְלַכַּהֵן בְּבֵית הַפָּרֶס קַתְמָא הִיא וְלֹא

מַצִּי אֲזַל הֵתֵם הִיכִי קִנִּי שְׂבִיתָה בַּהֲהוּא דְבַתָּא

מסורת הש"ס

א לקמן סז.

ב לקמן ע.

ג לקמן פ:

גליון הש"ס

גמ' כשהוא מבטל רשות צריך לבטל לכל אחד ואחד. עיין לקמן דף סג ע"ב תוס' ד"ה בטילו רשותיכו:

תורה אור השלם

ונתתה הפסוק בכל אשר-תאונה נפשך בפקד ובצאון וביון ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושפחת אתה וביתך [דברים יד, כו]

והזיר ליתנה את-זמני נזרו והביא כבש בורשנתו לאשם והזמנים הראשונים יָפְלוּ כִּי טַמֵּא נִזְרוּ [במדבר י, יב]

כז:

	עין משפט
	גר מצוה

א מו"י פז' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' י:

ב מו"י פז' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' י:

ג מו"י פח' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' א:

ד מו"י פח' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' ב:

ה מו"י פז' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' ו:

ו מו"י פז' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' ג:

הַה אַמִּינָא מאי שְׁכָר דְּבִלָּה קַעֲלִית כֹּל הָא דְּרַשֵׁית מִתּוּקָא דְּבִיתִין וְכִישׁ דְּקַרְטִי צְרִיכִי לְפַקֵּט וּכְלָל דְּמַמְמָה נִפְשָׁךְ צְרִיכִי תְּרִי מַנְיָהוּ כְּדֵאמֹר כְּפָקֵךְ קַמָּא דְּקוּדוּשִׁין (צף יז.) גַּפִּי הַשְׁקֵה דְּאִי כְּתִיב צֹאן הֵוָּה לְאַמִּינָא גְּדוּלִי קַרְקַע לֹא וְאִי כְּתִיב גְּרֹן הֵוָּה לְאַמִּינָא פְּעֻלִי חַיִּים לֹא וְשֹׁאֵר פְּרֻטִי נְמִי שְׁמָא צְרִיכִי לְשׁוּם דְּרַשָּׁה וְעוֹד דְּכַשְׁבּוּעִית פִּי"ג (צף כג.) וּכְפָקֵךְ כְּתָרָא דְּיוֹמָא (צף עג.) פְּרִיךְ וְאַימָא דְּבִלָּה קַעֲלִית וּמַשְׁנֵי נִמְר שְׂכָר שְׂכָר מַנְזִיר וְשְׂכָא נִסְקָא לֹן מְמַכְרֵינּוּ יוֹן אֲבָב הַקָּוָן אֲלֵא הֵתִם אֲנַטְרִין. שְׂכָר שְׂכָר לֹא נִמָּא שְׂכָר גּוּפָה דְּבִלָּה קַעֲלִית הִיא וְשְׂכָא אַפִּי"ת דְּשְׂכָר הָאִי וְקָשָׁה דְּהִיכִי קֵאמֹר הֵבֵא דְּה"א דְּבִי"ת דְּשְׂכָר לְדִבְלָה קַעֲלִית אֲתָא הָא מַקְנָל וְיִשׁ דְּפַקֵּט נִסְקָא דְּהוּוּ פִּירִי מִפִּירִי וְעוֹד הַקָּשָׁה מַה"ר שְׁמוּאֵל דְּהִיכִי פְּעִי לְמִמֵּר הֵתִם דְּשְׂכָר גּוּפָה לְדִבְלָה קַעֲלִית וְהֵאמֵר הֵבֵא דְּאִי לֹאן וְיִתּוֹר דְּיוֹן אֲבָב תַּקְוָן ה"א דְּבִי"ת דְּשְׂכָר לְדִבְלָה קַעֲלִית וְיִשׁ לומֵר דְּשְׂכָר גּוּפָה פְּעִי לְמִמֵּר לְדִבְלָה קַעֲלִית פְּעִין וְהֵבֵא דְּבִלָּה מַעֲרַבַת עִם הַמִּים שְׂכָר רַגְלִים לְתַקְוָם וְחָשִׁיב טָפִי מִתַּמֵּד וְאִם תֵּאמֹר חֲמָאִי לֹא מוֹכַח הֵתִם דְּשִׁתִּיה כְּכַלֵּל אֲבִילָה מְמַכְרֵינּוּ תַמֵּד וְאַמֵּר חֲסִמָּא וְאֲבִלָּת וְלִיבָא לְמִמֵּר ע"י אֲנַיְגְרִין כְּדֵאמֵרִין הֵתִם דְּמִיזִי דְּמַשְׁכַּר פְּעִין הוֹאִיל וְאֲתִי מַרְיבּוּיָא דְּשְׂכָר וי"ל דְּוֹאֲבִלָּת לֹא קֵאִי אֲבִיתִין אֲלֵא אֲגוּפָה דְּקָרָא דְּהָא עוֹר וְגַזִּיה וְתַקְוָן לֹאִי פְּעִי אֲבִילָה נִינְהוּ. הַה אַמִּינָא צֹאן עַל גַּב עוֹרוֹ אִין וְאִם תֵּאמֹר וְהֵא נִסְקָא לֹן מַיִין אֲבָב תַּקְוָן דְּעוֹר נְמִי חָשִׁיב שׁוּמֵר כְּדֵאמֵרִי' כְּהַעוֹר וְהַרְטֹב (חֲלוּן צף קיח.) וי"ל דְּעוֹר לֹא הִי כֹּל כֵּן שׁוּמֵר לְפֶשֶׁר דְּמַשְׁהַפְּטֹ לֹא הִי שׁוּמֵר אֲבָל יוֹן אִי אֶפְשֵׁר כֵּלָא תַקְוָן:

הַה אַמִּינָא מאי שְׁכָר דְּבִלָּה קַעֲלִית כֹּל הָא דְּרַשֵׁית מִתּוּקָא דְּבִיתִין וְכִישׁ דְּקַרְטִי צְרִיכִי כְּהַבְלָעָה פְּשָׁבִיל הַפִּטּוּס וְהַמְלַח קָהָה הַשְׁמָן כְּיָקָר וְהַבְּלִיעַ כּוֹ דְּמִינָהּ וְכִי הִיא גְּוָיָא שְׂרִי רַבִּי

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לֹא נִצְרָכָה הָא דְּמַתְנֵי ר' יַצְחָק מִיִּם וּמַלַּח הַמַּעֲרָבִין נַחֲמֹן אֲלֵא כְּשֶׁנֶּחֱמוּ לְתוֹכוֹן שְׁמֹן: כְּהַבְלָעָה פְּשָׁבִיל הַפִּטּוּס וְהַמְלַח קָהָה הַשְׁמָן כְּיָקָר וְהַבְּלִיעַ כּוֹ דְּמִינָהּ וְכִי הִיא גְּוָיָא שְׂרִי רַבִּי

"לֹא נִצְרָכָה אֲלֵא שְׁנֵתוֹ לְתוֹכוֹן שְׁמֹן. יֵאמֹר לִיה אַפְּרִי: וְתִיפּוֹךְ לִיה מִשׁוּם שְׁמֹן! לֹא צְרִיכָא, שְׁנֵתוֹ דְּמִי מִיָּם וּמְלַח בְּהַבְלָעָה."^(א)**וּבְהַבְלָעָה מִי שְׂרִי? אִין — וְהִתְנַנְּא, כֹּן כַּג כַּג אוֹמֵר: "כְּפָקֵךְ" — מְלַמֵּד שְׁלֹקְחִין כְּקָר עַל גַּב עוֹרוֹ.**

"ובצאן" — מְלַמֵּד שְׁלֹקְחִין צֹאן עַל גַּב גִּיזְתָּה. "וביין" — מְלַמֵּד שְׁלֹקְחִין יִין עַל גַּב הַנְּקָנוּ. "ובשֹׁכֵר" — מְלַמֵּד שְׁלֹקְחִין תַּמֵּד מִשְׁתַּחֲמִיץ."^(ב)**אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאֵן דְּמַתְרַגֵּם לִי "כְּפָקֵךְ" אֲלִיבָא דְּכֹן כַּג כַּג, מוֹבִילָנָא מֵאַנְיָה אַבְתְּרִיה לְבִי מִסּוּתָא. מאי טַעְמָא? פּוֹלְהוּ צְרִיכִי לְבָר מִ"כְּפָקֵךְ", דְּלֹא צְרִיה. מאי צְרִיכִי? דְּאִי כְּתִב רַחֲמָנָא "כְּפָקֵךְ", הַה אַמִּינָא: כְּקָר הוּא דְּמַזְדַּבּוֹן עַל גַּב עוֹרוֹ, מִשׁוּם דְּגוּפִיהּ הוּא.**

אָבָל צֹאן עַל גַּב גִּיזְתָּה, דְּלֹאֹו גּוּפִיהּ הוּא — אִימָא לֹא. וְאִי כְּתִב רַחֲמָנָא "בְּצֹאן" עַל גַּב גִּיזְתָּה, הַה אַמִּינָא: מִשׁוּם דְּמַחוּפָּר בַּהּ. אָבָל יִין עַל גַּב הַנְּקָנוֹ — אִימָא לֹא.^(ג)**וְאִי כְּתִב רַחֲמָנָא "כִּיין", הַה אַמִּינָא: מִשׁוּם דְּהֵינּוּ נְטִירוּתִיהּ. אָבָל תַּמֵּד מִשְׁתַּחֲמִיץ דְּקִיּוּהָא פְּעֻלָּמָא הוּא, אִימָא לֹא. כְּתִב רַחֲמָנָא יִשְׁכָּר". וְאִי כְּתִב רַחֲמָנָא "בִּשְׁכָּר", הַה אַמִּינָא: מאי שְׁכָר? דְּבִילָה קַעֲלִית, דְּפִירָא הוּא. אָבָל יִין עַל גַּב הַנְּקָנוֹ — אִימָא לֹא. וְאִי כְּתִב רַחֲמָנָא יִין עַל גַּב הַנְּקָנוֹ — דְּהֵינּוּ נְטִירוּתִיהּ. אָבָל צֹאן עַל גַּב גִּיזְתָּה — אִימָא לֹא.**

כְּתִב רַחֲמָנָא "צֹאן", דִּאֲפִילוּ עַל גַּב גִּיזְתָּה. "כְּפָקֵךְ" לְמָה לִּי? וְכִי תִימָא: אִי לֹא כְּתִב רַחֲמָנָא "כְּפָקֵךְ", הַה אַמִּינָא: צֹאן עַל גַּב עוֹרָה אִין, עַל גַּב גִּיזְתָּה לֹא. כְּתִב רַחֲמָנָא "כְּפָקֵךְ" לֵאתוּרֵי עוֹרוֹ. אִייתֵר לִיה "צֹאן" לֵאתוּרֵי גִיזְתָּה. אִי לֹא כְּתִב רַחֲמָנָא "כְּקָר", לֹא הַה אַמִּינָא צֹאן עַל גַּב עוֹרָה — אִין, עַל גַּב גִּיזְתָּה — לֹא. דָּאִם כֹּן, לְכַתּוּב רַחֲמָנָא "כְּקָר", דְּמַמְיָלָא אִייתֵר לִיה "צֹאן". וְכִין דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא "צֹאן", דִּאֲפִילוּ עַל גַּב גִּיזְתָּה. "כְּפָקֵךְ" לְמָה לִי? הַשְׁתָּא צֹאן עַל גַּב גִּיזְתָּה מִיזְדַּבְּנָא, כְּקָר עַל גַּב עוֹרוֹ מִיבַעְיָא? הֵינּוּ דְּקֵאָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאֵן דְּמַתְרַגֵּם לִי "כְּפָקֵךְ" אֲלִיבָא דְּכֹן כַּג כַּג, מוֹבִילָנָא מֵאַנְיָה לְבִי מִסּוּתָא. כַּמָּאי קָא מִיפְלָגִי רַבִּי יְהוּדָה כֹּן גְּדִישׁ וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהֵי תַנָּאי דְּלַקְמוּ? רַבִּי יְהוּדָה כֹּן גְּדִישׁ וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּרָשִׁי רַבּוּיִי וּמִיעוּטִי, וְהֵי תַנָּאי דְּרָשִׁי כָּלְלִי וּפְרָטִי.^(ד)**רַבִּי יְהוּדָה כֹּן גְּדִישׁ וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּרָשִׁי רִיבּוּיִי וּמִיעוּטִי. "וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף כָּכֹל אֲשֶׁר תֵּאֲוָה נִפְשָׁה" — רִיבָּה, "כְּפָקֵךְ וּבְצֹאן וּבִיין וּבִשְׁכָּר" — מִיעוּט, "וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלָּה נִפְשָׁה" — חֲזַר וְרִיבָּה. רִיבָּה וּמִיעוּט וְרִיבָּה — רִיבָּה כָּכֹל. מאי רַבִּי? רַבִּי כָּל מִילִי. וּמָאי מִיעוּט?**

לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִיעוּט צִיר, לְרַבִּי יְהוּדָה כֹּן גְּדִישׁ מִיעוּט מִיָּם וּמְלַח. וְהֵי תַנָּאי דְּרָשִׁי כָּלְלִי וּפְרָטִי. דְּתַנָּיָא: "וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף כָּכֹל אֲשֶׁר תֵּאֲוָה נִפְשָׁה" — כָּלֵל, "כְּפָקֵךְ וּבְצֹאן וּבִיין וּבִשְׁכָּר" — פָּרֵט, "וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלָּה נִפְשָׁה" — חֲזַר וּכָלֵל. כָּלֵל וּפְרָט וּכָלֵל אִי אַתָּה דִּן אֲלֵא פְּעִין הַפָּרֵט. וּמָה הַפָּרֵט מְפוֹרָשׁ: פָּרִי מִפָּרִי, וּגִידוּלִי קַרְקַע, אַף כֹּל פָּרִי מִפָּרִי וּגִידוּלִי קַרְקַע. וְתַנָּיָא אִידָּה: מָה הַפָּרֵט מְפוֹרָשׁ: וְלַד וְלַדּוֹת הָאֶרֶץ, אַף כֹּל וְלַד וְלַדּוֹת הָאֶרֶץ. מאי בִּינְיָהוּ? אָמַר אַפְּרִי: דְּגִים אִיכָא בִּינְיָיָהוּ. לְמָאן דִּאָמַר פָּרִי מִפָּרִי וּגִידוּלִי קַרְקַע, הֵי דְּגִים — גִּידוּלִי קַרְקַע נִינְהוּ. לְמָאן דִּאָמַר וְלַד וְלַדּוֹת הָאֶרֶץ, דְּגִים — מִמָּיָא אִיבְרוּ.^(ה)**וּמִי אָמַר אַפְּרִי דְּגִים גִּידוּלִי קַרְקַע נִינְהוּ? וְהֵאמֵר אַפְּרִי:**

אָבָל

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

א סנהדרין סבן: בבא מציעא מא.

ב יבמות קב: סנהדרין עג: פסחים עז:

ג סוכה ג: נזיר לד: קידושין

כא: שבועות לז: מנחות כח: שבועות ד: בבא קמא קיז: בבא

קמא סג: בבא קמא נד:

ד נזיר לה: שבועות כג: יומא

עו: ספרא ברייתא דרבי ישמעאל ט

ה פסחים כד.

	תורה אור השלם
---------------------------------------	---------------------------------

[דברים יז, כו]

[דברים כו]

מסורת הש"ס
א תוספתא שבועות ב פסחים כד.
תורה אור השלם

וּקְלִי-הַשְּׂרָץ תִּשְׂרֹץ עַל-הָאָרֶץ שְׂרָץ הוּא לֹא יֵאָכֵל [ויקרא יא, מא]

פּוּטִיתָא שְׂרָן הַמִּינִס קָטָן שְׂאִין בּוּ בַּזִּית וְאִפִּי"ה פִּינִין דְּבִרְיָה הִיא אֲכִילָה הִיא וְלוּקָה צִרְעָה לוֹקָה שֵׁשׁ פִּי' פִּקּוּנָא' דְּהָא ר' מִלְּקוּיִת בְּשֶׁרָן הַמִּינִס בְּתִיב בְּתוֹרַת בְּהִינִס אֵל תִּשְׁקָצֵי אֶת נִפְשֵׁתֵיכֶם בְּכָל הָשָׂרָן הַשָּׂרָן וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם דְּבִי בָאן שְׂנִיס וְכָלל בָּהֶן פִּין שְׂרָן הָאָרֶץ פִּין שְׂרָן הַמִּינִס וּמִשּׁוּם מִבְּשָׂרָם לֹא תֵאָכְלוּ וּמִשּׁוּם וְכָל אֲשֶׁר אִין לוֹ סַנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת לֹא תֵאָכְלוּ: נִמְלָה שְׂהוּא שְׂרָן הָאָרֶץ לוקָה ה' תִּרְמִי הָא דְאִמְרוּ וְכָל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן לִכְּל הַשָּׂרָן הַשָּׂרָן עַל הָאָרֶץ לֹא תֵאָכְלוּם דְּבִי ג' וְכָל הָשָׂרָן הַשָּׂרָן עַל הָאָרֶץ שְׂקָן הוּא לֹא יֵאָכֵל דְּבִי ד' וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נִפְשֵׁתֵיכֶם בְּכָל הָשָׂרָן הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ דְּבִי ה' פֶּלֶן בְּפִרְשֶׁת וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי: צִרְעָה לוקָה שֵׁשׁ שְׂהִיא שְׂרָן הַעוֹף וְלָקִי בְּכָל הַיַּי חֲמִשָּׁה מוּסָף עָלָיו וְכָל שְׂרָן הַעוֹף שְׂקָן הוּא לֹא יֵאָכֵל בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה וְהִיא דְּכַתִּיב בְּקִדּוּשִׁים תִּהְיוּ וְלֹא תִשְׁקָצֵי אֶת נִפְשֵׁתֵיכ' בַּבְּהֵמָה וּבַעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֵשׁ לֹא חֲשִׁיב לִיה דְּבַבְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף גְּדוּלִים מִשְׁתַּעִי וְלֹא בְּשָׂרָעִים גְּלֵא כְּתִיב בְּהוּ. שְׂרָן לִשׁוֹן שְׂרָן דְּבִר שְׂהוּא גֵד בְּאָרֶץ וְחַיָּו נִרְאָה אֵלֶּא ע"י שְׂרִיעַ וְרוּחוֹשׁוּ מִשְׁעֵי קָטָנוּ: וְאִם אֵיתָא דְּדָגִים גְּדוּלִי קִרְקַע נִיטְהוּ פּוּטִיתָא נִמְי לְלָקִי מִשּׁוּם שְׂרָן הָאָרֶץ גָּרָם וְלֹא גָרָם לְלָקִי ה' דְּשַׁבַּע בְּשֵׁי לְמַלְקִי חֲמֵשׁ גְּשָׂרָן הָאָרֶץ וּשְׁמִים גְּשָׂרָן הַמִּינִס: מֵאִי טַעֲמָא דְּמֵאן דְּמַרְבִּי עוֹפּוֹת קִסְבֵּר כַּל הִיכָא דְאִיכָא כָּלָל וּפִרְט וּכְכָל כָּלָל בְּתַרָא עֲקָר וּבִתְרָה אֱלִינִין: וְהִיא לָה פִרְט וּכְכָל וְנַעֲשֶׂה כָּלָל מוּסָף עַל הַפִּרְט וּמַרְבִּי כַּל מַלְי וּכְכָלָא קִמָּא דְאִתִּי לְמַעוּטִי וְלְמִימֵר דְּנִדְרָשִׁי' בְּכָלָל וּפִרְט וְאִין בְּכָלָל אֵלֶּא מַה שַּׁבְּפִרְט וְלֹא נִרְבִּי מַזִּי לֹא אֱלִינִין בְּתַרָה וּמִיחָא אִתְּיַי פִּרְתָא לְמִימֵר דְּבִי מַרְבִּי כָּלָלָא בְּתַרָא לֹא כַּל מַלְי מַרְבִּי אֵלֶּא בְּשִׁין הַפִּרְט מֵאִי דְדַמִּי לִיה מַב' צַדִּינִין דְּהָיו פִּרִי מַפְרִי וּגְדוּלִי קִרְקַע וּמַתְרַבִּי נִמְי עוֹפּוֹת בְּהִיא דִּינָא וְלְמַעוּטִי דָּגִים קָלָא דְמוּ לִיה אֵלֶּא בְּחַד צַד בְּפִרִי מַפְרִי: וּמֵאן דְּמַמַּעֵט עוֹפּוֹת קִסְבֵּר כַּל הִיכָא דְאִיכָא כָּלָל וּפִרְט כָּלָלָא קִמָּא זְנוּקָא וְאִין בְּכָלָל אֵלֶּא מַה שַּׁבְּפִרְט וּמַמַּעֵטִי כַּל מַלְי וְאִפִּי' מֵאִי דְדַמִּי לִיה בְּפִרְטָא וְהָדֵר כְּתִב כָּלָלָא בְּתַרָא לְאִפּוּקִי מַמַּעוּטָא דְכָלָלָא קִמָּא בְּמַקְצֵת וְלֹאֲתִי"י מִיחָא מַזִּי דְדַמִּי לְפִרְטָא בְּכָל ג' צַדִּינִין דְּהָיו פִּרִי מַפְרִי וּגְדוּלִי קִרְקַע וְלֵד וְלִדּוֹת הָאָרֶץ: שְׂעֻפּוּשִׁין וְרָקוֹת שְׂקוּרִין קִקּוּלִי"י כַּל אֲרַמִּי יוּטְלִי"שׁ בְּלַע"ז: חֲלָגְלוּגוֹת פּוּלפִי"ר בְּלַע"ז: גְּדָגְדָנוֹת אֲלִינֵידֵר"א בְּלַע"ז: חֲזוּי שַׁחַת שֶׁל תְּבוּאָה כְּשֶׁהוּא יִרָק וְגוֹחֲזִין וְאוֹבְלִין אוֹתוֹ: בְּפִגּוּיֹת תַּמְרוֹת רְעוֹת שֶׁלֹּא בָשְׁלוּ כַּל צִרְכָן: גְּדָגְדָנוֹת מַמַּעִטִין אֶת הָרָע: וְאִם הִקְשׁוּ הַקְלָחִין כְּשֶׁן שַׁבְּבֵר צִמַח בָּהֶן זָרַעוּ חֲשִׁין הַקְלָחִין לְכָל אֲדָם: תַּרְגּוּמָא לָהּ דְאִמֵּר רַב מִשְׁרָבִין אֲשֶׁלֹּא הִקְשׁוּ חָה הַמַּעֲרָב בָּהֶן יֵשׁ לוֹ בָּנִים דִּהֲשֵׁתָא חֲזוּ לִיה: הִנְדְּקוּקִי מַזְאִי גְדָגְדָנוֹת שַׁבְּמַזִּי נְפוֹת הֶן: כְּשׁוֹת הוּמְלִין: בְּבִבְּל אוֹבְלִין חֲזוּי וְכִי אִתָּא רַב לְבִבְל וְחֲזָא דְאֲכִילִי לֵהוּ

הַמַּעֲרָבִין וּמַעֲקָרָא אִמֵּר דְאִין מִשְׁרָבִין: וְאִע"פ שֶׁלֹּא זָרַעוּ מִתְחֵלָה לָכֵן: וְיִרְקוּן פִּטוֹר קְלָאוּ מִזִּי הוּא: שְׁחִלִים קִרְיִשוּ"ן: הַנִּרְבִּיר אֲוִירוּנָא יֵאָכֵל בִּין זָרַע וּבִין יִרְק: כִּי קִאִמֵּר רַב דְּמַשְׁרָבִין בָּהֶן:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

אֲכַל פּוּטִיתָא — לוֹקָה אֲרִבַּע. נִמְלָה — לוֹקָה חֲמִשׁ. צִירְעָה — לוֹקָה שֵׁשׁ. וְאִם אֵיתָא — פּוּטִיתָא נִמְי לִילְקִי מִשּׁוּם ״הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ עַל הָאָרֶץ״!
אֵלֶּא אָמַר רַבִּינָא: עוֹפּוֹת אֵיכָא בִּינְיִיחָו. לְמַאן דְאִמֵּר פִּרִי מַפְרִי וּגְיִדּוּלִי קִרְקַע, הֵנִי נִמְי — גְּיִדּוּלִי קִרְקַע נִינְהוּ. לְמַאן דְאִמֵּר וְלֵד וְלִדּוֹת הָאָרֶץ, הֵנִי עוֹפּוֹת — מִן הָרָקָק נִבְרָאוּ. מֵאן דְמַרְבִּי עוֹפּוֹת — מֵאִי טַעֲמִיָּה, וּמֵאן דְמַמַּעִיט עוֹפּוֹת — מֵאִי טַעֲמִיָּה? מֵאן דְמַרְבִּי עוֹפּוֹת, קִסְבֵּר: כָּלָלָא בְּתַרָא דּוּקָא. פִּרְט וּכְלָל — נַעֲשֶׂה כָּלָל מוּסָף עַל הַפִּרְט, וְאֵיתַרְבוּ לְהוּ כַּל מִיַּלְי. וְאִהֲנִי כָּלָלָא קִמָּא לְמַעוּטִי כַּל דְּלֹא דְמִי לִיה מִשְׁנֵי צָדִידִין. וּמֵאן דְמַמַּעֵט עוֹפּוֹת, קִסְבֵּר: כָּלָלָא קִמָּא דּוּוּקָא, כָּלָל וּפִרְט — וְאִין בְּכָלָל אֵלֶּא מַה שַּׁבְּפִרְט: הֵנִי — אִין, מִיַּדִּי אַחֲרִינָא — לֹא. וְאִהֲנִי כָּלָלָא בְּתַרָא לְרַבּוּיִי כַּל דְדַמִּי לִיה מִשְׁלֹשָׁה צָדִידִין. ״אִמֵּר רַב יְהוּדָה מִשְׁמִיָּה דְרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְׁמִיָּה דְרַב: מַעַרְבִין בַּפַּעְפּוּעִין וּבַחֲלָגְלוּגוֹת וּבַגּוּדְגָדָנוֹת, אָבֵל לֹא בַחֲזִיז וְלֹא בַכַּפְנִיּוֹת. ״וּבַגּוּדְגָדָנוֹת מִי מַעַרְבִין? וְהַתְנָא: גּוּדְגָדָנוֹת — מְרוּבִי בָנִים יֵאָכְלוּ, חֲשׁוּכִי בָנִים לֹא יֵאָכְלוּ. וְאִם הוּקְשׁוּ לְזָרַע — אִף מְרוּבִי בָנִים לֹא יֵאָכְלוּ! תַּרְגּוּמָא: אֲשֶׁלֹּא הוּקְשׁוּ לְזָרַע, וּמְרוּבִי בָנִים. וְאִיבַעִיַת אֵימָא: לַעוֹלָם לַחֲשׁוּכִי בָנִים, דְּהָא חֲזוּ לְמְרוּבִי בָנִים. מִי לֹא תַנַּן: מַעַרְבִין לַנְזִיר בִּינִין וּלְיִשְׂרָאֵל בְּתַרוּמָּה. אֵלֶּמָּא: אִף עַל גַּב דְּלֹא חֲזִי לְהֵאִי — חֲזִי לְהֵאִי. הָכָא נִמְי, אִף עַל גַּב דְּלֹא חֲזִי לְהֵאִי — חֲזִי לְהֵאִי. וְאִיבַעִיַת אֵימָא: כִּי קִאִמֵּר רַב, בְּהִנְדְּקוּקִי מְדָאִי. וּבַחֲזִיז לֹא? וְהָאִמֵּר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כְּשׁוֹת וּבַחֲזִיז מַעַרְבִין בָּהֶן, וּמַבְרָכִין עֲלֵיהֶן ״פּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה״! לֹא קִשְׁיָא: הָא — מִקְמִי דְאֵתָא רַב לְבִבְּל, הָא — לְכַתֵּר דְאֵתָא רַב לְבִבְּל.^[רמב"ם] וּבְכָל הָוּיָא רוּבָא דְעַלְמָא? וְהַתְנָא: הַפּוּל וְהַשְׁעוּרָה וְהַתִּילְתָן שְׂזָרְעוּן לְיִרְק — בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֲצֵל כַּל אָדָם. לְפִיכָה: זָרַעוּן חֲזִיב, וְיִרְקוּן פִּטוֹר. הַשְּׁחִלִיִּים וְהַגְרָגִיר שְׂזָרְעוּן לְיִרְק — מַתַּעֲשָׂרִין יִרְק וְזָרַע, זָרַעוּן לְזָרַע — מַתַּעֲשָׂרִין זָרַע וְיִרְק. כִּי קִאִמֵּר רַב, בְּדָגְנוּנְיִיתָא.

דְּלֹא בְּשֵׁי שַׁעוֹר שְׂשִׁירִים פִּינִין שְׁפָחוֹת חֲשׁוּב בְּעִינְיָהֶן וְעוֹד דְּמַזְמִי הַשְׁעוּרִים לְהִדְגִי וְלֹא שְׂרָן נִמְי לְאִתְּיַי לְחִמּוֹן הֵיאֵא דְחִכִּית: [ויע"ע תוֹם' שַׁבַּת צב: ד"ה וּתַת"ן]

לְפִיכָה זָרַעוּן חֲזִיב וְיִרְקוּן פִּטוֹר אִין לְהַקְשׁוֹת מֵאִי לְפִיכָה הָא קִמְנִי דְבְּטָלָה דַּעְתּוֹ

דְאִיכָא לְמִימֵר בְּטָלָה דַּעְתּוֹ לַעֲנִין דְּמַתַּעֲשַׁר אַחַר הַבֹּאֶת שְׁלִים בְּדִין זָרַע אוֹ לַעֲנִין תוֹרַם מִן הַרְעָה עַל הַיִּפֶּה: לְזָרַע מַתַּעֲשָׂרִין זָרַע וְיִרְק תַּמָּה אִמֵּרָא לֹא עֲרַב וְתַנִּי לֵהוּ זָרַעוּן לְזָרַע אוֹ לְיִרְק מַתַּעֲשָׂרִין זָרַע וְיִרְק מִתְחֵלָה לָכֵן: וְיִרְקוּן פִּטוֹר קְלָאוּ מִזִּי הוּא: שְׁחִלִים קִרְיִשוּ"ן: זְמַן הַרְאִי לְמַעֲשַׁר זָרַע וְלֹא בְּתַר לְקִיטָה וְלִכְטִי תֵּגָא בְּרִישָׁא יִרְק וְתַרַע וּבְכִיפָא זָרַע וְיִרְק דְּבִרְיָשׁ יִרְק עֲקָר וּבְכִיפָא זָרַע עֲקָר וּנְשָׁקָא מִנֵּה נִמְי לַעֲנִין מִן הַרְעָה עַל הַיִּפֶּה דְּכַשְׁרָק עֲקָר הִי יִרְק יִפֶּה וְהִי מִן הָרָע עַל הָרָק מִן הַיִּפֶּה עַל הַרְעָה וְכִן מִשְׁמַע צִירוּשְׁלָמִי בְּפִרְק [רַבִּיעִי] דְּמַשְׁמְרוֹת:

דְּכַתִּיב בְּקִדּוּשִׁים לֹא תִשְׁקָצֵי וְגו' וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמֵשׁ הָאֲדָמָה בְּגְדוּלִים מִשְׁתַּעִי קָלָא כְּתִיב שְׂרָן וְקִשָּׁה דְּבַפְרָק ד' מִיִּתּוֹת (סְנֵהֲדִרִין דָּף נט:) דְרָשִׁינוּ וּבְכָל חַיָּה הַרְמִשְׁתָּ זֶה נִחַשׁ מִשְׁמַע דְּרַמְיוּשָׁה נִמְי הִי דְבִר הַרְחֵשׁ כְּמוֹ נִחַשׁ הַהוּלֵךְ עַל גָּחוֹנוֹ וּמַפְרֵשׁ ה"ר וַעֲקָב דְאֲוִרְלִינ"שׁ דְּבַמַּעֲיָלָה פִּרְקָא קִדְשִׁי מְחַבֵּחַ (מַעֲיָלָה דָּף טז:) מוּקִי הִיא קִרָא זְנוּקָא בְּשִׁמוּנָה שְׂרָעִים בְּדְכַתִּיב אֲשֶׁר הַבְּלִתִּי לָכֶם לְטַמֵּא בְּמַבְדְּלִין דְּבִר הַפְּתִיב: אֶהְיִי כָּלָלָא קִמָּא לְמַעוּטִי כַּל דְּלֹא דְמִי לֵה מִשְׁנֵי צָדִידִים וְא"ת דְּבַנְזִיר בָּפ' ג' מִינִין (נְזִיר דָּף לה:) אִמֵּר מֵאִי אִיכָא בִין תְּרִי פִרְטִי וּכְכָלָא לְתַרִי כְּכָלִי וּפִרְטָא תְרִי כְּכָלִי וּפִרְטָא אִי אִכָּא דְדַמִּי לֵה אִפִּי' בְּחַד צַד מַרְבִּינִין תְּרִי פִרְטִי וּכְכָלָא עַד דְדַמִּי לֵה מִשְׁנֵי צַדִּינִין מִשְׁמַע דְּבַחַד צַד סָנִי וּי"ל דְּשֵׁנִי צַדִּינִין דְּהָכָא הִי בְּחַד צַד דְּהַתֵּם דְּשֵׁנִי צַדִּינִין פִּרִי מַפְרִי וּגְדוּלִי קִרְקַע שְׁוִין הֶן וּבפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דָּף כד:) גַּבִּי שֶׁן וְשִׁין דְּרִישׁ מַה הַפִּרְט מַפְרֵשׁ מוּמִין שְׁבַגְלִי וְאִינוּ חוֹתֵר הָא נִמְי צַדִּינִין שְׁוִין וְהָא דְּפִרְיִן הַתֵּם לְמִימֵר מַה הַפִּרְט מַפְרֵשׁ מוּמִין שְׁבַגְלִי וּבְטַל מִמְלֻאכָה וְאִינוּ חוֹתֵר הִינוּ לְמֵאן דְאִמֵּר כָּלָלָא קִמָּא זְנוּקָא דַּע"ב צַד דְּבְטַל מִמְלֻאכְתּוֹ גְּרוּיע מַהֲנֵן מַזְקַמְשָׁנִי לַחֲפָשִׁי וְשִׁלְחוּנוּ רַבִּינָא הוּא וְאִם שָׁנָה הוּא אִמֵּרָאִי מַרְבִּינִין לִיה טְפִי מִשְׁאֵר צַדִּינִין וְכִי הִיא סוּגָא אֵיתָא בְּחֵלִין (דָּף סו.) בְּסוּף אֵלּוּ טְרַפּוֹת גַּבִּי אַרְבַּהּ וּבְרִישׁ אֵלּוּ מוּמִין (פְּסוּרוֹת דָּף לו.) גַּבִּי פִסַּח אוֹ עוֹר וְאִתּוֹ כּוּלְהוּ בְּמֵאן דְאִמֵּר כָּלָלָא קִמָּא זְנוּקָא בְּדַפְרֵשׁ' וְעוֹד אִוְמֵר ר"י דְאֵתָא שְׁפִיר אִפִּי' לַמ"ד כָּלָלָא בְּתַרָא זְנוּקָא וְלִדְזִיָּה נִמְי צִרִיךְ שְׂיִדְמָה בְּכָל צַדִּינִין הַשְׁשׁוּבִין אַע"פ דְּהָא' חֲשׁוּב מַחֲבָדוֹ רַק שֶׁלֹּא יִהְיֶה צַד גְּרוּיע וְיַתֵּר מַזְאִי אָבֵל לְמֵאן דְאִמֵּר כָּלָלָא קִמָּא זְנוּקָא מַצְרִיךְ שְׂיִהֵא דּוּמָה אִף בְּצַד גְּרוּיע הַרְבֵּה וְהַדְבַר מְסוּר לַחֲכָמִים לְהַבִּיר אִתְּהוּ צַד גְּרוּיע שְׁחוּלְחִין כּוּ: וּבְכָל הָוּיָא רַבָּא דְעַלְמָא וְהַתְנָא כו' תַּמָּה אִמֵּרָאִי לֹא מִשְׁעִי בְּדַמְשָׁנִי בָּפ' חִכִּית (שַׁבַּת קמד, ב) מִי דְמִי עֲרַבִיא אַתְרָא הָכָא בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֲצֵל כַּל אָדָם וּי"ל דְּהַתֵּם וְדִיא שְׂרָן לְחֵלֶק דְּכָלִי שְׁלֵמָא נִמְי אִם הִי לָהֶם גְּמֻלִים הַרְבֵּה כְּמוֹ בְּעֲרַבִיא הִי מַזְוִינִין קוּצִים בְּשִׁלּוּמֵיהֶן וְלָכֵן יֵשׁ חֲשִׁיבוֹת בְּאַתְרָא אָבֵל בַּיַּת מַנְשִׂיא אַע"פ שֶׁכָּל הַעוֹלָם נִמְי אִם הִי לָהֶם רַמּוּנִים הִי סוּחֲטִין פִּינִין דְּלֹא הִי אֵלֶּא חַד גַּבְרָא בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אָבֵל הָכָא שְׁבַכְל הַעוֹלָם יֵשׁ חֲזוּי וְלֹא אָכְלִי אִין לְחֵלֶק בִּין אַתְרָא לְגַבְרָא וְלִכְטִי נִמְי לְחִמּוֹן (עִירוּשִׁין דָּף כט:) דְּפִרִי וּפִרְסָאִי הִוּוּ רַבָּא דַּעְלָמָא וְלֹא מוּמִי מַהֲרַ בְּרִיתָא דְלִבְטוּלוּ פִרְסָאִי לְגַבִּי רַבָּא דַּעְלָמָא דִאִין לִי לְבָטְלוֹם פִּינִין דְּרַב בָּשָׂר יֵשׁ לָהֶם וְשָׂאֵר הַעוֹלָם נִמְי אִם הִי לָהֶם רַב בָּשָׂר הִי אוֹבְלִים כָּלָא לָחִם דּוּמָאִי דְּעֲרַבִיא וּמִתִּי שְׁפִיר מַבְדְּגִי עַנְיִים

דְּלֹא בְּשֵׁי שַׁעוֹר שְׂשִׁירִים פִּינִין שְׁפָחוֹת חֲשׁוּב בְּעִינְיָהֶן וְעוֹד דְּמַזְמִי הַשְׁעוּרִים לְהִדְגִי וְלֹא שְׂרָן נִמְי לְאִתְּיַי לְחִמּוֹן הֵיאֵא דְחִכִּית: [ויע"ע תוֹם' שַׁבַּת צב: ד"ה וּתַת"ן]

לְפִיכָה זָרַעוּן חֲזִיב וְיִרְקוּן פִּטוֹר אִין לְהַקְשׁוֹת מֵאִי לְפִיכָה הָא קִמְנִי דְבְּטָלָה דַּעְתּוֹ לְזָרַע אוֹ לְיִרְק מַתַּעֲשָׂרִין זָרַע וְיִרְק מִתְחֵלָה לָכֵן: וְיִרְקוּן פִּטוֹר קְלָאוּ מִזִּי הוּא: שְׁחִלִים קִרְיִשוּ"ן: זְמַן הַרְאִי לְמַעֲשַׁר זָרַע וְלֹא בְּתַר לְקִיטָה וְלִכְטִי תֵּגָא בְּרִישָׁא יִרְק וְתַרַע וּבְכִיפָא זָרַע עֲקָר וּנְשָׁקָא מִנֵּה נִמְי לַעֲנִין מִן הַרְעָה עַל הַיִּפֶּה דְּכַשְׁרָק עֲקָר הִי יִרְק יִפֶּה וְהִי מִן הָרָע עַל הָרָק מִן הַיִּפֶּה עַל הַרְעָה וְכִן מִשְׁמַע צִירוּשְׁלָמִי בְּפִרְק [רַבִּיעִי] דְּמַשְׁמְרוֹת:

כת.

 עין משפט נר מצוה
--

א	מיוי'	פב'	מהל'	מאכלות
	אסורות הל'	כג:		
ב	מיוי'	פב'	מהל'	מאכלות
	אסורות הל'	כד:		

ג מיוי' מז' מהל' מעשר שני ונטע רבעי הל' יב:

ד טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ה:

ה טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ה:

ו מיוי' פב' מהל' תרומות הל' ז:

ז מיוי' פב' מהל' תרומות הל' ה:

ח מיוי' פב' מהל' תרומות הל' ה:

כח:

עין משפט נר מצוה

א טוש"ע או"ח סי' רד סעי' א:

ב מו"י פו' מהל' מעשר שני ונטע רבעי הל' ח:

ג מו"י פא' מהל' טומאת אוכלים הל' י:

ד מו"י פא' מהל' טומאת אוכלים הל' יג:

ה מו"י פב' מהל' מעשרות הל' ח:

ו מו"י פא' מהל' מעשרות הל' ט:

ז מו"י פא' מהל' מעשרות הל' ה, סמג עשין קלה:

ח מו"י פב' מהל' טומאת אוכלים הל' טו, סמג עשין קלו:

ט טוש"ע או"ח סי' רג סעי' ח:

י מו"י פח' מהל' ברכות הל' ו, סמג עשין כז, טוש"ע או"ח סי'

רד סעי' י:

יא מו"י פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי'

יב מו"י פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' ז:

רֵאוּשׁוֹנִים שְׁלֹא הָיָה לָהֶן פִּלְקִלְיוֹ הַקָּשָׁה ה־ר פִּמְעֶשֶׁר וְאִם בֵּן מִטְמְאִין טַמְאֵת אֶבְלִין דִּיאָ סָא תֵּלִיָא פִּדְאָמֵר סָפִי סָא סִימֵן (נִגְזָה דָּף ג:) וְהָתֵם בְּגִמְרָא מִימֵי נִמְנֹו וְגִמְרֵי שְׁאִין פִּלְקִלְיוֹ מִטְמְאִין טַמְאֵת אֶבְלִין וי"ל דִּיאָ דְּגִרְגִּיר חִיב פִּמְעֶשֶׁר לֹאֹ מִשּׁוּם דְּמִטְבִּילִין בֵּן אֵלֹא מִשּׁוּם פִּשְׁטִּיָּקִין אוּתֵּי חֲזִי לְמִיכַל פִּעִינָה אֶבְל אִין רְגִילִית לְשַׁחֲקוּ כְּדִי לְאֶבְלוּ פִּעִינָה אֵלֹא כְּדִי לְטַבֵּל בֵּן אֶבְל פִּלְקִלְיוֹ גַּם כִּי נִשְׁחָקוּ לֹא חֲזִי פִּעִינָהוּ וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֶׂר: וְהָאִי לֹאֹ גִמַר פִּירָא הוּא וְיֹאֵל דְּאָמַר כִּב יְהוּדָה אָמַר כִּב כְּשֵׁת וַחֲזִיו מְכַרְבִּין עֲלִיָּהֵן כַּפֵּה"א דִּיאֹ אוֹחִימֵנָא פִּדְגֻנְגֻוּיִיתָא: קוֹר נִקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר וְאִין מִשְׁמַא טְמֵאֵת אֶבְלִים תִּימָא דְּבָבִי שָׂא סִימֵן (נִגְזָה דָּף נא:ל) פִּרְיוֹ גַּבִּי קִשְׁט וַחֲמוּם וְרִאשִׁי פִּשְׁמִים אִי נִקְחוּן בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר לִיטְמְאֹו טַמְאֵת אוֹבְלִין וּמִפְּסִין דְּנִמְנֹו וְגִמְרֵי שְׁאִין נִקְחוּן בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר וְאִין מִטְמְאִין טַמְאֵת אֶבְלִין וְהָאִי תִּנְיָא דְּבָבִי שָׂא סִימֵן (נִגְזָה דָּף נא:ל וְרִאשִׁי הָתֵם אִי חֲזִי לְאֶבְלִיָּה הִי אֶבְל וַשְׁפִּיר חֲרִינֵן כֵּה מִכַּל אֶבְלֵי אִשִּׁי וְאֶבְל אֶבְל דִּיאָ קוֹר לֹא מִקְרִי אֶבְל פִּינֹן דְּסוּפֹו לִּיקְשָׁתִּי וְלֹא נִמְעִי דִּיקָלָא דְּלַעֲתָא דִּיקוֹרָא וּמִכַּל מִקּוּם נִקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר דִּישְׁמַח הוּא כֵּן וְהִי פִּרי מִפְּרִי אַע"ג דִּלָּא הִי אֶבְל: הוּאִיל וְרֹאוי לְמִתְקֹו ע"י הָאור וְקוֹר אִף עַל גַּב דְּחֲזִי ע"י שְׁלִיקָה וְטוּגֹן לֹא מִטְמַא טַמְאֵת אֶבְלִין מִשּׁוּם דִּהִי קָעֵן שְׁגִלְמָא אֵלֹא דְּחֲזִי ע"י שְׁלִיקָה כִּמּוּ עוֹר דְּבִסְמוּךְ אֶבְל דִּיאָ דִּיקַל יְכוּל לְמַתְקֹו חֲשִׁיב אֶבְל וְאִף תִּקֵּם מִתּוֹךְ מִטְמַא טַמְאֵת אֶבְלִין: זֶה וְזֶה לְפִטוּר וְאִמְרִי לֵה זֶה וְזֶה לְחִיּוּב אִמְרִים גְּדוּלִים וְקִטְוִים תִּאי אֶבְל אִין לְפִרֶש דִּיקֹאי אִקְטוּנים מִרִים וּמִתּוֹקִים דְּבִסּוּף פ"ח דְּחִלִין (דָּף כֵּה:) גִּרְסוּינֹן סְרוּב כְּפִרִים וְלִמ"ד זֶה וְזֶה לְחִיּוּב גְּדוּלִים לְמֵאִי חֲזִין: אִכָּא בִּינְיָה בִּרְכָה דְּלַתְּאָ קִמַּא מְכַדָּן כַּפֵּה"א וְאֵע"ג דְּלַעֲגוּן כְּרַכָּה מִקְרִי פִּרי מִכַּל מִקּוּם לֹא חֲשִׁיב לְטַמֵּא טַמְאֵת אֶבְלִין:

פִּמְעֶשֶׁן א"כ מִחֵאִי מַעֲמָא נְמִי פִּלְקִלְיוֹ חִיבִין

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

פִּדְגֻנְגֻוּיִיתָא פִּחְזִיו סָגְדַל סָנְגָה דְּכִלִּי עֲלִמָא אֶבְלִי לַהֲזִמְנָא שְׁקוּנְצִין הַהֲזִמִּי וּמִימֵי כְּשִׁיתָא אֵלִמָא אִי

בְּדִגְנוּבְּיִיתָא. זָרַע גִּרְגִּיר. לְמֵאִי חֲזִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁכֹן רֵאוּשׁוֹנִים שְׁלֹא הָיָה לָהֶן פִּלְקִלְיוֹ, שׁוֹחֲקִין אוֹתוֹ וּמִטְבִּילִין בּוּ אֵת הַצֵּלִי. רַבִּי זִירָא כִּי הָוָה חֲלִישׁ מִגִּרְסִיָּה, הָוָה אֲזִיל וַיְתִיב אִפִּיתָחַא דָּרַב יְהוּדָה בַּר אֲמִי, אָמַר: כִּי נִפְקִי וְעִיִּילִי רַבָּנִן — אִיקוּם מִקְמִיָּיהוּ וְאַקְבֵּל בָּהּוּ אֲגָרָא. נִפְק אֲתָא גִּנּוּקָא דְּבִי רַב, אָמַר לִיָּה: מֵאִי אֲגַמְרָה רַבָּה? אָמַר לִיָּה: כְּשׁוֹת "בּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה", חֲזִין "שְׁהַפֵּל נִהִיָה בְּדִבְרוֹ". אָמַר לִיָּה: אֲדַרְבָּה, אִיפְכָא מִיסְתַּבְּרָא, הֵאִי — מֵאֲרַעָא קֹא מְרַבִּי, וְהֵאִי — מֵאוּרָא קֹא מְרַבִּי. "וְהִלְכְתָא כִּגְנוּקָא דְּבִי רַב. מֵאִי טַעְמָא: הֵאִי — גִּמַר פִּירִי, וְהֵאִי — לֹאֹ גִמַר פִּירִי. וּמֵאִי דְקֶאֱמַרְתָּ: הֵאִי מֵאֲרַעָא קֹא רַבִּי, וְהֵאִי מֵאוּרָא קֹא רַבִּי — לֹא הִיא. כְּשׁוֹת נְמִי מֵאֲרַעָא קֹא רַבִּי, דִּיקָא קֹא חֲזִינֹו דְקֻטְלִינֹו לֵה לְהִיזְמִתָא וּמְיִיתָא כְּשׁוּתָא.^א

^(א)וּבְכַפְּנִיּוֹת אִין מַעְרְבִין? וְהִתְנַנְּא: קוֹר נִיקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר, וְאִין מִשְׁמַא טוּמְאֵת אוֹבְלִין. וְכַפְּנִיּוֹת נִקְחוּת בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר, וּמִשְׁמַאוֹת טוּמְאֵת אוֹבְלִים.^(ב) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: קוֹר תְּרִי הוּא כְּעֵץ לְכָל דְּבָרֵיו — אֵלֹא שְׁנִיקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר, וְכַפְּנִיּוֹת תְּרִי הֵן כְּפָרִי לְכָל דְּבָרֵיהֶם — אֵלֹא שְׁפִטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֶׁר. הָתֵם, בְּדִנְסִיחִנִּי.^(ג) אִי הַכִּי, בָּהּא לִימָא רַבִּי יְהוּדָה פִּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֶׁר? וְהִתְנַנְּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא הוּזְכְּרוּ פִּגִּי בִּיתְיוּנִי אֵלֹא לְעִנְיֹן מַעֲשֶׁר בַּלְבָּד. פִּגִּי בִּיתְיוּנִי וְאֵהִינִי דְטוֹבִינָא חֲזִיבִין בְּמַעֲשֶׁר. אֵלֹא לְעוֹלָם לֹאֹ בְּנִיסִיחִנִּי, וּלְעִנְיֹן טוּמְאֵת אוֹבְלִין שְׁאִנִּי, כְּדֹאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוּאִיל וְרֹאוי לְמִתְקֹן עַל יְדֵי הָאור, הַכָּא נְמִי: הוּאִיל וְיְכוּל לְמִתְקֹן עַל יְדֵי הָאור.^(ד) וְהִכָּא אֲתָמַר דְּרַבִּי יוֹחָנָן? אַהָא דְּתַנְּיָא: שְׁקָדִים הַמְּרִים — קִטְטִים חֲזִיבִין, גְּדוּלִים פִּטוּרִין. מִתּוֹקִים — גְּדוּלִים חֲזִיבִין, קִטְטִים פִּטוּרִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר מִשּׁוּם אֲבִיו: זֶה וְזֶה, לְפִטוּר. וְאָמַרִי לֵה: זֶה וְזֶה לְחִיּוּב. אָמַר רַבִּי אִילְעָא: הוּרָה רַבִּי חֲנִינָא בְּצִיפּוּרִי כְּדְבָרִי הָאוּמַר זֶה וְזֶה לְפִטוּר. וּלְמֵאֵן דְּאָמַר זֶה וְזֶה לְחִיּוּב, לְמֵאִי חֲזִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוּאִיל וְרֹאוי לְמִתְקֹן עַל יְדֵי הָאור. אָמַר מָר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: קוֹר תְּרִי הוּא כְּעֵץ לְכָל דְּבָרֵיו, אֵלֹא שְׁנִיקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר. הִיִּינוּ תַנָּא קִמָּא! אָמַר אַבְנִי: שְׁלָקוּ וְטַגְנוּ אִיכָא בִּינְיָיָהוּ.^(ה) מִתְקִיף לֵה רַבָּא: מִי אִיכָא לְמֵאֵן דְּאָמַר שְׁלָקוּ וְטַגְנוּ לֹא? וְהִתְנַנְּיָא: הַעוֹר וְהַשִּׁילָיָא אִין מִטְמְאִין טוּמְאֵת אוֹבְלִין. עוֹר שְׁשִׁילָקוּ, וְשִׁילָיָא שְׁחִישִׁיב עָלֶיהָ — מִטְמְאִין טוּמְאֵת אוֹבְלִין! ^(ו)אֵלֹא אָמַר רַבָּא: אִיכָא בִּינְיָיָהוּ בִּרְכָה. דְּאֲתָמַר: קוֹר — רַב יְהוּדָה אָמַר: "בּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה", וּשְׁמוּאֵל אָמַר: "שְׁהַפֵּל נִהִיָה בְּדִבְרוֹ". רַב יְהוּדָה אָמַר: "בּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה" — אוֹבְלָא הוּא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: "שְׁהַפֵּל נִהִיָה בְּדִבְרוֹ" — פִּינֹן שְׁסוּפֹו לְהַקְשׁוֹת, לֹא מְכַרְכִּינֹו עִילּוּיָה "בּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה". אָמַר לִיָּה שְׁמוּאֵל לָרַב יְהוּדָה: שִׁינְנָא, כּוּוֹתִיָה מִסְתַּבְּרָא, דִּיקָא צָנּוּן שְׁסוּפֹו לְהַקְשׁוֹת, וּמְכַרְכִּינֹו עֲלִיָּה "בּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה". וְלֹא הִיא, צָנּוּן נְטַעִי אִינְשִׁי אֲדַעְתָּא

דְּפוּגִלָא, דִּיקָלָא — לֹא נְטַעִי אִינְשִׁי אֲדַעְתָּא דְקוֹרָא. וְאִף עַל גַּב דְּקַלְסִיָּה שְׁמוּאֵל לָרַב יְהוּדָה, הִלְכְתָא כּוּוֹתִיָּה דְשְׁמוּאֵל. "גּוּפָא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כְּשׁוֹת וַחֲזִיו מַעְרְבִין בָּהּוּ, וּמְכַרְכִּין עֲלֵיהֶם "בּוּרָא פִּרִי הָאֲדָמָה". כְּשׁוֹת בְּכַמָּה? כְּדֹאֲמַר רַב יְחִיאֵל: כְּמֵלֹא הִיד — הַכָּא נְמִי כְּמֵלֹא הִיד. חֲזִין בְּכַמָּה? אָמַר רַבָּה בַר טוֹבִיָּה בַר יִצְחָק אָמַר רַב: כְּמֵלֹא אוּזִילָתָא דְאִיכְרִי. אָמַר רַב תִּלְקִיָּה בַר טוֹבִיָּה: מַעְרְבִין בְּקַלָּיא. בְּקַלָּיא סָלָא דַעְתָּה? אֵלֹא בִּירְקָא דְקַלָּיא, וְכַמָּה? אָמַר רַב יְחִיאֵל: כְּמֵלֹא הִיד. "רַבִּי יִרְמְיָה נִפְק לְקִירִיָּיתָא, כְּעוֹ מִינְיָה: מַהוּ לְעָרַב בְּפוּלִין לַחִין? לֹא הָוָה בִּידִיָּה. כִּי אֲתָא לְבִי מִדְּרָשָׁא, אָמַרוּ לִיָּה: הַכִּי אָמַר רַבִּי יִנָּאי: מַעְרְבִין בְּפוּלִין לַחִין. וְכַמָּה? אָמַר רַב יְחִיאֵל: כְּמֵלֹא הִיד. "אָמַר רַב הַמְנוּנָא: מַעְרְבִין בְּתַרְדִּין חֲזִין. אִינְיִי? וְהָאֲמַר רַב חֲסִדָּא: סִילָקָא חֲטִיָּא קִטִּיל גְּבָרָא חֲטִיָּא!

ההוא,

לַהֲזִימְנָא שְׁקוּנְצִין הַהֲזִמִּי וּמִימֵי כְּשִׁיתָא אֵלִמָא אִי לֹא יִנְקֹא מִחֲרָעָא לֹא רַבָּיא: קוֹר דְּבַר כֵּן הַאֲוִקָף עַל הַהֵקַל בְּכַל סָנְה וְקִדָּם שְׁנִיעִינֹו יְמוֹת דְּהִשְׁמִים וַיִּתְקַשֶּׁה וַיַּשְׁאֵה עַן תְּרִי לֵה קוֹר וְטוֹב לְמַאֲכַל הוּא: נִקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֶׁר דְּפִרִי מִפְּרִי וְגִדּוּלִי תְּרַקַע הוּא: וְאִינוּ מִטְמַא טוּמְאֵת אֶבְלִין וְאִפְלוּ חֲשֵׁב. עֲנִיו לְהַאֲכִילוּ דִלָּאוּ אֶבְל הוּא: קוֹר דְּרִי הוּא כְּעַן כּוֹי לְקַמֵּן פִּרְיוֹ הִינוּ ת"ק: אֵלֹא שְׁפִטוּרִית מִן הַמַּעֲשֶׁר דִּלָּא גִמְרָה מִלֵּאכְתֹּן וּלְתַנָּא קִמַּא חֲזִיבוֹת דְּלָבָב מְלִי פִרּוֹת נִינְהוּ וּמִתְקַנְעִי מִטְמְאוֹת טוּמְאֵת אֶבְלִים אֵלִמָא אֶבְל נִינְהוּ: אֵלֹא שְׁפִטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֶׁר דִּלָּא גִמְרָה מִלֵּאכְתֹּן וּלְתַנָּא קִמַּא חֲזִיבוֹת דְּלָבָב מְלִי פִרּוֹת נִינְהוּ וּמִתְקַנְעִי מִטְמְאוֹת טוּמְאוֹת גִּמְרָה אֶבְל נִינְהוּ: הָתֵם, דִּקְנְעִי מִטְמְאוֹת: כְּדִנְסִיחִנִּי דְקִלִּים וְזָרִים שְׁעוּטִין פִּכְנִיּוֹת וְאִינִם נַעֲשִׂים תְּמָרִים לְעוֹלָם וּכְפְנִיּוֹת הוּא גִמַר פִּירִין וְלוֹקִטוּם אוּתֵּן גִּינּוּךְ וְהָנוּ אוֹבְלָא נִינְהוּ וְכִי אָמַרַר כִּב בְּדִקְלִים נִבְּרוֹת שְׁכַפְּנִיּוֹת שְׁלָקֹן נַעֲשִׂים תְּמָרִים דִּלְבָּן אִשְׁתִּי לֹא גִמַר פִּרִי הוּא: לֹא הִזְכְּרוּ וְכוֹי בְּתוֹסְפָתָא דְשַׁבְּעִיעִית (פ"ו) הִיא וּמִימֵי בְּגִמְרָא דְּפִסְחִים בְּפִרְקָא מִקּוּם סָנְגָהוּ אוֹבְלִים בְּתַנְּיָים עַד שְׁיָכְלוּ פִּגִּי בִּינְעִי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר כּוֹי: פִּינְטוּי מִקּוּם: פִּגִּי תַנְּיָים הֵן שְׁלֹא נִתְפַּשְׁלוּ: רִאשִׁי הֵן פִּכְנִיּוֹת וְהֵן דְּטַבְּיָא כְּלָם וְזָרִים הֵן וּמִשּׁוּם הַכִּי חֲזִיבִין מַעֲשֶׁר דְּגִמַר פִּירָא. הוּא וְכַל שְׁכֹן דְּגִמַר פִּירָא הוּא לְאִשָּׁר מְלִי: וְיְכוּל לְמַתְקֹן אִף עַל פִּי שְׁעִבְשִׁי בְּתַנְּיָין מִרְיוֹ הֵן אֶבְל לַעֲנִין עֲרוּב שְׁעִינֹן מִזִּי דְּחֲזִי כִּיהִיא שְׁעִתָּא וְהִי דִּיאֹ לֹא מִתְקַיֵּיהוּ וְלַעֲנִין מַעֲשֶׁר מִשּׁוּם דִּלָּא גִמַר פִּירָא הוּא: קִטְטִים חֲזִיבִין מִשּׁוּם שְׁהוּא גִמַר פִּרי שְׁלָקֹן שְׁכַּגְּדִלִין וַעֲשִׂין מִרִים: וְגְדוּלִים פִּטוּרִין מִמַּעֲשֶׁר דִּלָּאוּ אֶבְל נִינְהוּ: מִתּוֹקִין קִטְטִים פִּטוּרִין דִּלָּא גִמְרִי: זֶה וְזֶה לְפִטוּר מִרִים בִּין גְּדוּלִים וְבִין קִטְטִים גְּדוּלִים דִּלָּא אוֹבְלָא קִטְטִים דִּלָּא פִירָא: שְׁלָקוּ מִכְּשֵׁל הַרְשָׁה: וְטַגְנוּ כְּשִׁמֵּן פִּרִי"ט בְּלַע"י לְרַבִּי יְהוּדָה אִשְׁרִי שְׁלָקוּ וְטַגְנוּ אִינוּ טַמַּא וְתַנָּא קִמַּא אִם שְׁלָקוּ וְטַגְנוּ מִטְמַא דִּלָּא אִמְרִי דְּרִי הוּא כְּעַן: עוֹר שְׁשִׁלָקוּ מִטְמַא אֶבְל בְּמַחֲשָׁבֶה גִרְיָדְתָּא לֹא: וְשִׁנְלִיא אִשְׁרִי בְּמַחֲשָׁבֶה גִרְיָדְתָּא וְבִין דְּמַהֲנִיא שְׁלִיקָה לְעוֹר כ"ט לְקוֹר דְּחֲזִי לְאֶבְלִיָּה מִשְׁקָרָא: כְּרַכָּה אִכָּא בִּינְיָהוּ לְתַנָּא קִמַּא בּוּרָא פִּרי הָאֲדָמָה לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁהַבֵּל דְּסוּפֹו לִיקְשָׁתִּי: אֲדַעְתָּא דְּשִׁנְלָא לְאוֹבְלוּ כְּשִׁהוּא כּוֹי: כְּשׁוֹת בְּכַמָּה הִינוּ לֵה מִזּוֹן כ' סְעוּדוֹת דְּאָמַרְינֹן לְקַמֵּן (עִירוּבִין דָּף פ:) מִזּוֹן שְׁפִי סְעוּדוֹת וְלָרַבִּי: אוּזִילָתָא ווי"ל בְּלַע"י לְאֲדוֹת וְרַב פְּסוּרְכִין הַאֲפָרִים: קִלָּיא קִלַח שֵׁל עֲשֵׁב וְקַשָּׁה שְׁעִין: לְקִרְיָנָא כְּפִרִים לְרִאוֹת בְּתַבְּוֹאָתוּ:

מסורת הש"ס

א תוספתא מעשר שני; תוספתא עוקצין

ב משנה עוקצים

ג פסחים ג; תוספתא שביעית

ד פסחים לז; תוספתא חולין; חולין כה:

ה תוספתא טהרות; חולין עז:

ו ברכות לח:

מסורת הש"ס
א ברכות לט.
ב משנה מילה יז; משנה מקואות;
ג משה מעילה
ג קידושין לד; לעיל כז.
ד משנה פאה; רש"י על דברים
ה תוספתא עירובין
ו שבת סב; בבא מציעא לט:
גליון הש"ס

רש"י ד"ה הריני כבן עזאי וכו' והיה אומר כל חכמי ישראל וכו'. בכורות נח ע"א:

תוס' ד"ה מאי אולמ' וכו' דקים ליה להש"ס. כעין זה בתוס' בשבת דף ט ע"ב ד"ה הא לן וש"נ:

פְּשִׁיל וְלֹא פְשִׁיל קטיל גְּבֻרָא; איבא דְאִמְרֵי חֲמֵר רב המנונא וכו' והא חזוין אינשי דאכלי וְלֹא מִיתָ: הֵתם עֲבָשִׁיל וְלֹא פְשִׁיל כּי קאמר רב המנונא אין מערבין עבשיל וְלֹא פְשִׁיל: רְבִי

תפי כבידה מקום שפיתת הדמרה: ושביד חוץ, חוץ שמששל ופה ונצטמק פלו עד שנמוח וכשהוא רותח לומה כמשמש קול זה חוץ חוץ: רביני כבן עזאי בשוקי טבריא יומא בדיחא הוה ליה לרבא ואמר להו לתלמידיו השתא צלי דעתאי והרני מזמן להשיב פקריפות לכל מי ששאלני כבן עזאי שהיה לורש בשוקי טבריא ולא היה צומי עוקר הרים פמותו [והיה אומר כל חכמי ישראל לפני פקלפת השום חוץ מן הכרח הזה]: לפסל את הגויה אם רכל אכלין טמאין אע"ג שאין אכל מטמא אדם ממגע אי רכלי מעוהו חצי פרס דהינו שני פניס נכסל מלכלב פתומה קדפן פסקוין דלחמן (עירובין דף פב:) וחצי חציה לפסל את הגויה חציה הינו פרס י' פרוסה וחצי חציה הינו חצי פרס: אלא משום דרבי ערוב דומיא דטמאת אוכלין דמשמע כל שהוא מטמא טמאת אכלין יש מן מזון שני סעודות חצי לערוב ותפוחין שני טמויי וניהו: ר' שמעון בן אלעזר במשער שני שמחלקו לשניים הרפה על הגזק קאי וקאמר אין פוסתין לשני בגזק מהאי שער דתניב ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה וקציר מהבי לא הוי נתניה: עובלא שמיית שבלטרא ולטרא הוא לנ: וכן לערוב דחלק שני בגזק נמי מזון שני סעודות היא כדאמר לחמן: ה"ג והי נמי להוי בלפרסקוין ותקצי שחמשה: חשיבי ואמרין לחמן כל שהוא לפסן. כדי ללכלב בו אלא לאו ממש סעודות דללוי בלא סעודתא מההוא מינא בשנין אלא כל מצי לפוס חשיבותה אם לפסן שאדם רגיל ללפת בו את הפת [שעורו כדי ללפת בו את הפת] לשני סעודות ואם דבר הקביל גדל בקומו סעודה הוא. שעורו בכדי שאדם רגיל להביא קומו לב' סעודות: דרי ליה מרה ומחל לו חלונו על דבר זה לר' מעשא: דאלא אמרינא נהלא להא דאמר רב וכן לערוב למתני' דמפרש ואזל והוא להכמה לגורסק בר דרי אכריתא: אין פוסתין לשני בגזק ממשער שני אם יש לו הרפה לחלק ובלאו שניים הרפה והוא מחלק לכל אחר אל ופחת לו משעור זה דמתניה בשנין והתם קרני היה לו דבר מושט ניתן לנתיסם והן מחלקין פנייהו: מחצי קב חטין ואם שעורין קב ואם פסמין קב ומתניה: דבלא לאחר שנדרסין פגגול קרי להו דבלא ושוב אינו מוכר במזהא אלא במשקל: פרס חצי מנה: ומאי אקמה דהאי מהך דחקפד רב יוסף ארב מעשא דאמר אכריתא שמיא דאורי מתנייתין לא אורי ברימא ולא סתמן אהדרי הוי שעוריהו פהבי והוי שעוריהו פהבי: לא בני אכילה נינהו וסבירא ליה לרב יוסף דאין מערבין דהו הלכד וכן לערוב לאו עלה דאמר: אלא משום דקתני חצי לג וין דהינו שני רביעיות ושמעין ליה לרב גבי ערוב נמי דקאמר הכי: וסעודה מהאי ב' אוכלין מצטרפין לערוב אכל ג' וד' גליפא סעודה מפל חד לא: וין כדי ללכלב בו לשרות בו פת מזון ב' סעודות: חמן כדי לטבל בו פשר מזון ב' סעודות: כדי ללכלב פהו ללפת פהו את הפת דב' סעודות: הֵתם דקתני וין כדי ללכלב בו: דחמרא מקביל קאמר דחשוב ללפת בו אכל חמרא בעלמא בשנין להיות בו שתי ב' סעודות והינו ב' רביעיות: מזון שני סעודות ורק פסל הסעודה מן הדרה: ורק הנלכלב לב' סעודות בפת: בערדיסקא וכל אדם אחר לפניו בשבת מחזין לתחום על ובי ערוב שערב ממקומו לטבעין והיה ערדיסקא בללפניס אמה ששין ערובו לטבעין: והשבינו ר' מאיר בדי' אמות ואסר לו לצאת וזו ממקומו מל' אמותיו שהיה עומד פהו בשעה שאלה דקסבר לאו ערוב הוא וקמצא וינא חוץ לתחום בלא ערוב וקפן לחמן דפ' מי שהוציאוו (עירובין דף מא.) אין לו אלא ר' אמות: עלין לא חשיבי וקעים ללכלב:

ההוא, בבשיל וְלֹא פְשִׁיל. איבא דְאִמְרֵי, אָמַר רַב הַמְנוּנָא: אִין מְעַרְבִין בְּתַרְדִּין חִיין, דְאָמַר רַב חֲסֵדָא: סִילְקָא חִיִּיא קְטִיל גְּבֻרָא חִיִּיא. וְהָא קָא חֲזִינוּ דְקָא אָכְלִי וְלֹא מִיִּיתִי? הֵתָם בְּבִשְׁיִל וְלֹא בִשְׁיִל.^(א) אָמַר רַב חֲסֵדָא: תְּבִשְׁיִל שְׁל תַרְדִּין יַפָּה לְלֵב וטוֹב לְעֵינַיִם, וְכָל שָׂכָן לְבָנֵי מַעֲיִים. אָמַר אַבְיִי: וְהוּא דִּיתִיב אַבִּי תָפִי וְעָבִיד תוֹךְ תוֹךְ. אָמַר רַבָּא: הֲרִינִי כְּכֹן עֲזָאִי בְּשׁוּקֵי טְבֶרְיָא. אָמַר לִיה הֵהוּא מְרַפֵּן לְרַבָּא: תַּפּוּחִים בְּכַמָּה? אָמַר לִיה: וְכִי מְעַרְבִין בְּתַפּוּחִים? ^(ב)וְלֹא? וְהִתְנֵן: כָּל הָאוּכְלִין מִצְטָרְפִין לְפִסּוּל אֶת הַגּוֹיָה בַּחֲצִי פָרָס, וּבַמְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְעִירוֹב, וּבְכִיצָה לְטִמְאָ טוּמְאָת אוּכְלִים! ^(ג)וְהָאִי מֵאִי תֵיּוּבַתָּא? אִילֵימָא מִשּׁוּם דְקָתְנִי "כָּל הָאוּכְלִין", וְהִנֵּי בָנִי אָכִילָה נִינְהוּ — וְהָאִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן: אִין לְמַדִּין מִן הַפְּלִלוֹת וְאַפִּילוּ בַּמָּקוֹם שְׁנַאָמַר בּוּ "חֻוִּץ!" אֶלָּא מִשּׁוּם דְקָתְנִי "וּבַמְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְעִירוֹב וּבְכִיצָה לְטִמְאָ טוּמְאָת אוּכְלִין". וְהִנֵּי נָמִי בָנִי טְמוּיִי טוּמְאָת אוּכְלִין נִינְהוּ. "וְכַמָּה? אָמַר רַב נַחֲמָן: תַּפּוּחִים בָּקָב. "מִיתִיבִי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזַר אוֹמַר: עוּבָלָא תְבָלִין, וְלִיטְרָא יֶרֶק, וְעֶשְׂרָה אַגּוּזִין, וְחַמְשָׁה אַפְרֹסְקִין, וּשְׁנֵי רְמוּנִים, וְאֶתְרוֹג אֶחָד. וְאָמַר גּוֹרְסָק בַּר דְּרִי מִשְׁמִיה דְרַב מְנַשְׁיָא בַּר שְׁגוּבָלִי מִשְׁמִיה דְרַב, וְכֹן לְעִירוֹב. וְהִנֵּי נָמִי לִיהוּ כִי אַפְרֹסְקִין! הִנֵּי חֲשִׁיבִי, וְהִנֵּי לֹא חֲשִׁיבִי." אָמַר רַב יוֹסֵף: שְׂרָא לִיה מְרִיה לְרַב מְנַשְׁיָא בַּר שְׁגוּבָלִי, אֲנָא אִמְרִיתָא נִיחָלִיה אַמְתַּנִּיתִין, וְהוּא אִמְרַה אַבְרִייתָא. דִּתְנֵן: אִין פּוֹחֲתִין לְעַנֵּי בַּגּוֹרֶן מַחֲצִי קַב חֲטִין וְקַב שְׁעוּרִין. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: חֲצִי קַב שְׁעוּרִין. וְקַב וְחֲצִי כּוּסְמִין, וְקַב גּוֹרְרוֹת אוּ מְנָה דְבִילָה.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: פָּרָס. וְחֲצִי לוֹג יִיז, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: רְבִיעִית. וּרְבִיעִית שְׁמֹן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: שְׁמִינִית. וּשְׂאָר כָּל הַפִּירוֹת, אָמַר אַבָּא שְׂאוּל: כְּדִי שְׁיַמְכְּרִם וְיִקַּח בָּהֶן מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. וְאָמַר רַב: וְכֹן לְעִירוֹב. וּמֵאִי אוּלְמִיַּה דְהָאִי מַהֲה? אִילֵימָא מִשּׁוּם דְקָא תְנִי בְהֵה תְבָלִין, וְתְבָלִין לֹאוּ בָנִי אָכִילָה נִינְהוּ — אִטּוּ הֵבָא מִי לֹא קָתְנִי חֲטִין וּשְׁעוּרִין, וְלֹאוּ בָנִי אָכִילָה נִינְהוּ! "אֶלָּא מִשּׁוּם דְקָתְנִי חֲצִי לוֹג יִיז, וְאָמַר רַב: מְעַרְבִין בְּשְׁתֵּי רְבִיעִיוֹת שְׁל יִיז. מְדַבְּעִינוּ כּוּלֵי הָאִי — שְׁמַע מִינָהּ כִּי אָמַר רַב "וְכֹן לְעִירוֹב" — אַהָא מְתַנִּיתִין קְאָמַר. שְׁמַע מִינָהּ. אָמַר מַר: וּבַמְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְעִירוֹב. סָבַר רַב יוֹסֵף לְמִימַר: עַד דְאִיבָא סְעוּדָה מֵהָאִי וּסְעוּדָה מֵהָאִי. אָמַר לִיה רַבָּה: אַפִּילוּ לְמַחֲצָה לְשְׁלִישׁ וּלְרַבִּיעַ. גּוּפָא, אָמַר רַב: מְעַרְבִין בְּשְׁתֵּי רְבִיעִיוֹת שְׁל יִיז. וּמִי בְּעִינוּ כּוּלֵי הָאִי? וְהִתְנָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזַר אוֹמַר: יִיז כְּדִי לְאַכּוֹל בּוּ, חוּמָץ כְּדִי לְטַבֵּל בּוּ, זֵיתִים וּבְצָלִים כְּדִי לְאַכּוֹל בָּהֶן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת? הֵתָם בַּחֲמָא מְבִשְׁלָא.^(א) אָמַר מַר: חוּמָץ כְּדִי לְטַבֵּל בּוּ. אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: כְּדִי לְטַבֵּל בּוּ מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת שְׁל יֶרֶק. אִיבָא דְאָמְרִי, אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: יֶרֶק הַנָּאָכָל בְּשְׁתֵּי סְעוּדוֹת. אָמַר מַר: זֵיתִים וּבְצָלִים כְּדִי לְאַכּוֹל בָּהֶן מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. וּבְבָצְלִים מִי מְעַרְבִין? וְהִתְנָא: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזַר: פָּעַם אַחַת שָׁכַת רַבִּי מֵאִיר בְּעַרְדִּיסקָא, וּבָא אָדָם אֶחָד לְפָנָיו, אָמַר לוֹ: רַבִּי, עֵירַבְתִּי בְּבָצְלִים לְטִיבְעִין, וְהוֹשִׁיבּוּ רַבִּי מֵאִיר בְּאַרְבַּע אַמוֹת שְׁלֹו.^(א) לֹא קִשְׁיָא: הָא בָּעָלִים, הָא בְּאִימָהוֹת. דִּתְנָא: אָכַל בָּצֵל וְהַשְּׁפִים וּמַת, אִין אוֹמְרִין מִמָּה מַת. וְאָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בָּעָלִים, אָכַל בְּאִימָהוֹת — לִית לָן בַּהּ. וּבְעָלִין נָמִי לֹא אָמַרְוּ אֶלָּא

דְלָא

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

כִּי לֹא פְשִׁיל קטיל גְּבֻרָא; איבא דְאִמְרֵי חֲמֵר רב המנונא וכו' והא חזוין אינשי דאכלי וְלֹא מִיתָ: הֵתם עֲבָשִׁיל וְלֹא פְשִׁיל כּי קאמר רב המנונא אין מערבין עבשיל וְלֹא פְשִׁיל: רְבִי תפי כבידה מקום שפיתת הדמרה: ושביד חוץ, חוץ שמששל ופה ונצטמק פלו עד שנמוח וכשהוא רותח לומה כמשמש קול זה חוץ חוץ: רביני כבן עזאי בשוקי טבריא יומא בדיחא הוה ליה לרבא ואמר להו לתלמידיו השתא צלי דעתאי והרני מזמן להשיב פקריפות לכל מי ששאלני כבן עזאי שהיה לורש בשוקי טבריא ולא היה צומי עוקר הרים פמותו [והיה אומר כל חכמי ישראל לפני פקלפת השום חוץ מן הכרח הזה]: לפסל את הגויה אם רכל אכלין טמאין אע"ג שאין אכל מטמא אדם ממגע אי רכלי מעוהו חצי פרס דהינו שני פניס נכסל מלכלב פתומה קדפן פסקוין דלחמן (עירובין דף פב:) וחצי חציה לפסל את הגויה חציה הינו פרס י' פרוסה וחצי חציה הינו חצי פרס: אלא משום דרבי ערוב דומיא דטמאת אוכלין דמשמע כל שהוא מטמא טמאת אכלין יש מן מזון שני סעודות חצי לערוב ותפוחין שני טמויי וניהו: ר' שמעון בן אלעזר במשער שני שמחלקו לשניים הרפה על הגזק קאי וקאמר אין פוסתין לשני בגזק מהאי שער דתניב ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה וקציר מהבי לא הוי נתניה: עובלא שמיית שבלטרא ולטרא הוא לנ: וכן לערוב דחלק שני בגזק נמי מזון שני סעודות היא כדאמר לחמן: ה"ג והי נמי להוי בלפרסקוין ותקצי שחמשה: חשיבי ואמרין לחמן כל שהוא לפסן. כדי ללכלב בו אלא לאו ממש סעודות דללוי בלא סעודתא מההוא מינא בשנין אלא כל מצי לפוס חשיבותה אם לפסן שאדם רגיל ללפת בו את הפת [שעורו כדי ללפת בו את הפת] לשני סעודות ואם דבר הקביל גדל בקומו סעודה הוא. שעורו בכדי שאדם רגיל להביא קומו לב' סעודות: דרי ליה מרה ומחל לו חלונו על דבר זה לר' מעשא: דאלא אמרינא נהלא להא דאמר רב וכן לערוב למתני' דמפרש ואזל והוא להכמה לגורסק בר דרי אכריתא שמיא דאורי מתנייתין לא אורי ברימא ולא סתמן אהדרי הוי שעוריהו פהבי והוי שעוריהו פהבי: לא בני אכילה נינהו וסבירא ליה לרב יוסף דאין מערבין דהו הלכד וכן לערוב לאו עלה דאמר: אלא משום דקתני חצי לג וין דהינו שני רביעיות ושמעין ליה לרב גבי ערוב נמי דקאמר הכי: וסעודה מהאי ב' אוכלין מצטרפין לערוב אכל ג' וד' גליפא סעודה מפל חד לא: וין כדי ללכלב בו לשרות בו פת מזון ב' סעודות: חמן כדי לטבל בו פשר מזון ב' סעודות: כדי ללכלב פהו ללפת פהו את הפת דב' סעודות: הֵתם דקתני וין כדי ללכלב בו: דחמרא מקביל קאמר דחשוב ללפת בו אכל חמרא בעלמא בשנין להיות בו שתי ב' סעודות והינו ב' רביעיות: מזון שני סעודות ורק פסל הסעודה מן הדרה: ורק הנלכלב לב' סעודות בפת: בערדיסקא וכל אדם אחר לפניו בשבת מחזין לתחום על ובי ערוב שערב ממקומו לטבעין והיה עומד פהו בשעה שאלה דקסבר לאו ערוב הוא וקמצא וינא חוץ לתחום בלא ערוב וקפן לחמן דפ' מי שהוציאוו (עירובין דף מא.) אין לו אלא ר' אמות: עלין לא חשיבי וקעים ללכלב:

כט.

עין משפט בר מצוה
--

א טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ה:

ב מיי' פד' מהל' טומאת אוכלים הל' ג:

ג מיי' פא' מהל' עירובין הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ד:

ד מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא:

ה מיי' פו' מהל' מתנות עניים הל' ח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ז:

ו מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא:

ז מיי' פו' מהל' מתנות עניים הל' ח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

ח מיי' פו' מהל' מתנות עניים הל' ח:

ט מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

י מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

יא מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

יב מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

יג מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

יד מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

טו מיי' פא' מהל' עירובין הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

כּט:

עין משפט נר מצורח

א טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ה:

ב מו"י פז' מהל' מקואות הל' ד:

ג מו"י פז' מהל' מקואות הל' ח:

ד מו"י פ"ח מהל' שבת הל' ב:

ה מו"י פא" מהל' עירובין הל' יא:

ו מו"י פא" מהל' עירובין הל' יא:

ז מו"י פא" מהל' עירובין הל' י:

ח מו"י פו' מהל' עירובין הל' ז,

טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ו:

ט מו"י פכ"ב מהל' כלים הל' כ:

י מו"י פכ"ב מהל' כלים הל' כג:

מִפְּנֵי נחש שבו פ"ה אָרַם שֶׁל שָׂרָף בָּצַל ור"ח פ"י השמור שבתוכו שמתעגל בתוכו כמין גִּבְעוֹל ומתקבצין בו זרע הבצל אותו השמור

נקרא נחש של בצל: **הָכָא שָׂרָף אֲקָרִי וְאִפ"ה** פּוֹכֵל הַמִּקְוָה וְהָא דְאִמֵּר כּפ"ק דְּמִכּוֹת עֵינָן מִזּוּג אִינוּ פּוֹכֵל אֶת הַמִּקְוָה אֲפֹלוּ כְּשֵׁשׁ בּו ג' לָגִין מִיִּם שְׁאוּבִין מִשּׁוּם דְּחִמְרָא מְזִיגָא מִקָּרִי שְׂאֵנִי שָׂרָף דְּכָל עֲקָרוֹ אִינוּ אֵלָא מִיִּם וְעוֹד דְּהִתָּם מִקָּרִי חִמְרָא מְזִיגָא וְשֵׁם חִמְרָא עֲלִינ' וּפִירִי לֹא פָסִיל הַמִּקְוָה: **כִּדִּי** שִׁימְזַגְנוּ וַיַּעֲמֵד עַל רִבְעִית מִמַּעַם זָכוּם שֶׁל בָּרֶכֶה טַעֲמוֹ מְזִיגָה וְכֵן בִּפְרָק ג' שְׁאֵכְלוּ (בְּרֻכוֹת נ:) וּבִהְיוּכֵר בְּרוֹת (כ"ב דף צז:) אָמַר וְאִין מְבָרְכִין עָלָיו עַד שִׁיִּטּוּ לְתוֹכּוֹ מִיִּם וְנִמְמָה דְּבִפְרָק שְׁלֹשָׁה שְׁאֵכְלוּ (בְּרֻכוֹת נא.) אִמְרִינן עֲשֵׂהָ דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ זָכוּם שֶׁל בָּרֶכֶה נִחְשָׁב חַי וְתָכֵן רש"י דְּחַי דְּקָאִמַר הָיוּ שִׁיִּתְּנוּ חַי זָכוּם וְאַחֵר כֵּן יִמְזַג לְאִפּוּקִי שְׁלֹא יִמְזַגְנוּ זָכוּם זֶה וַיִּתְּנוּ זָכוּם אַחֵר שֶׁמְבָרֵךְ עָלָיו ור"ח מַפְרֵשׁ דְּחַי הָיוּ מִזּוּג וְלֹא מִזּוּג דְאִמֵּר בִּפְרָק בֵּן סוֹכֵר וַיּוֹרֶה (סוֹדְרִין דף ע. ע.) אִינוּ חַיֵּב עַד שִׁישְׁתָּה וַיֵּן חַי וַיּוּקָי לֶה עֲמּוּזָא וְלֹא מִזּוּג וְנוֹתַן בּוֹ חֶצֶת מִיִּם בְּתַחֲלַת הַבָּרֶכֶה וּבַבְּרֵכַת הָאֶרֶץ מוֹסִיף עָלָיו מִיִּם עַד שֶׁהָא מִזּוּג בְּרָאיוּ בְּדִאִמֵּר בִּפ"י ג' שְׁאֵכְלוּ (בְּרֻכוֹת נא.) שְׁמוּסִיף בַּבְּרֵכַת הָאֶרֶץ וְהָיוּ מִיִּם וְלֹא בָמוֹ שֶׁפִּרַּשׁ שֶׁם בַּחוּגָט' שְׁמוּסִיף וַיֵּן וַיְגִי נִרְבּוּתָא מִפְּרָשִׁים דְּחַי קָאִי אֲכוּם וְלִאִפּוּקִי כּוּם שְׂבוֹר דְּכּוּלְהוּ עֲשֵׂהָ דְּבָרִים קָאִי אֲכוּם וְשֵׁנָךְ חַי זָכוּם בְּדִאִמֵּר (כ"ק נד.) דְּבִירַתָּן ז' הִיא מִיתַתָּן וּבִפְרָק בְּתָרָא דְּמִכּוֹת (דף טז:) אָמַר רַחֵם ט' גִּמְלוֹן וְאַחֵד חַי ר"ל אוֹתוֹ חַי שֶׁלֵּם: וַיַּעֲמוּד עַל רִבְעִית נִרְאָה בָמוֹ שֶׁפִּי' רש"י בְּהַמוּצִיא (שֶׁכֶּת דף עו:) זָכוּם שֶׁל בָּרֶכֶה נָצִיךְ שֶׁהָא בַּה רַבֵּע רִבְעִית הֵלֵךְ דְּכִי שִׁימְזַגְנוּ וַיַּעֲמֵד עַל רִבְעִית הֵלֵךְ וְלֹא בְטוּעִים שְׁמִפְרָשִׁים רַבֵּע רִבְעִית הִקֵּב דְּהָיוּ רִבְעִית הֵלֵךְ דְּכִי שִׁימְזַגְנוּ וַיַּעֲמֵד עַל רִבְעִית הִקֵּב דְּהָיוּ לֵג דְּהָא בְּגִזִּיר בִּפְרָק שְׁלֹשָׁה מִינִים (גִּזִּיר דף לח.) חֲשִׁיב הֵךְ דְּשָׂרָא מַשְׁקִין בְּרִבְעִית דְּמִינִיתּוּי הָכָא וּבְהַמוּצִיא (שֶׁכֶּת דף עו.) דְּהָיוּ שְׁעוֹר כּוּם וְכַּה אַחֵר מְזִיגְתוּ וְהָיוּ דְּחֲשָׁב בְּגִזִּיר הָיוּ רִבְעִית הֵלֵךְ מִחֲשָׁבִיב רִבְעִית שָׁמֶן לְגִזִּיר הֵלֵךְ מִקָּרָא בַּהֲתוּדָה דְּהָיוּ חָצִי שְׁעוֹר שֶׁל תּוֹדָה וְהָיוּ בִּפ"י שְׁנֵי מַעוֹת (מַעֲחֹת דף פח:) חָצִי לֵג שָׁמֶן לְתוֹדָה וְעוֹד חָצִי הָתָם ז' מַעוֹת שֶׁל לֹח הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ רִבְעִית הֵלֵךְ מַה הִיא מַשְׁמַשֵּׁת רִבְעִית מִיִּם לַמַּצְרֵעַ רִבְעִית שָׁמֶן לְגִזִּיר וְחֲשִׁיב גַּמִּי רִבְעִית דֵּם מִטְמֵא אֲבָהָל דְּהָיוּ רִבְעִית הֵלֵךְ דְּמִמַּעַמֵּע בִּפְרָק כ"ג בְּגִזִּיר (דף נג.) דְאִמֵּר חָצִי כֵב עֲצֻמוֹת וְחָצִי לֵג דֵּם לְכָל רַבֵּע כֵּב עֲצֻמוֹת וּרִבְעִית דֵּם לֹא לְכָל וּפְרִיךְ גַּמִּי הָתָם וְתוּ לִיבָא וְהַאיבָא מִי רִבְעִית נוֹטְלִין מִכָּן לְזִידִים וְהָיוּ מִי רִבְעִית הֵלֵךְ בְּדִמוּכַח בְּמִם' וְזִים (פ"א מ"א): כָּל חִמְרָא דְלֹא דָרִי עַל חֵד תֵּלַת וְהָא דְאִמֵּר בְּדִינוּ מִמוּנוֹת (סוֹדְרִין דף לו.) אֵל תִּסְרֵר הַמִּגַּן שֶׁאִם נִצְרָה אֲחֵד מִמֶּה לִּנְאֻת רּוֹאִין אִם יֵשׁ שֶׁם כ"ג דְּמַשְׁמַע דְּמִזּוּג הָיוּ שְׁנֵי חֲלָקִים מִיִּם אֹמֵר ר"י דְּקָרָא אֲזִרִי בִּינוֹן הַשְׂרִטוּי דְּהָיוּ ב' חֲלָקִים מִיִּם גְּלוּבָא לְאוֹחֻמָּא קָרָא בְּתָתִם מִזּוּג רִבְעִית דְּבִאֲקָדְרִין לְמֵאִי חָזִי אֲבָל שְׁלִים חָזִי לְדִינוּ נִפְשׁוֹת לְהָיו סוֹדְרִי

חֲטוּתָּה: אֲלִמָּא תְּמָרִים עֲדִיפִי וְאִם תִּאֲמַר בִּינוּ עֲשִׂיפֵן דְלִמָּא לֹא בָּשִׁי: בְּגִדִי עֲנִיִּים זֻקָא בְּטֻמְאָת מִדְּרָם וְשׁ חֲלוּק בִּין עֲנִיִּים לְעֲשִׁירִים דְּבִיחוּד תִּלְגָּא מִלְּתָא וְאִין דָּרָךְ עֲשִׁיר לְחֵד בְּחוֹת מַשְׁלֶשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים וְאִם יָחַד בְּטֻלָּה דְּשִׁטּוֹ אֲבָל בְּטֻמְאָת מֵת אִין חֲלוּק וְאִף לְעֲשִׁירִים הָיוּ בְּשֹׁלֵשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּבִפְרָק בְּמַה מְלִיקוּן (שֶׁכֶּת דף כו:) תִּנְיָא שֶׁלֵּשׁ עַל שְׁלֹשׁ מַעֲוֵן תִּלְמוּד לומֵר וְהַפְּגַד וְלֹא מִפְּגַל בִּין עֲנִיִּים לְעֲשִׁירִים וְעוֹד דְּמַסְבֵּיכָת פִּלִּים פֶּרָק כ"ז (מַשְׁנָה כ) תָּנוּ דְּבָבְדַּ מִטְמֵא שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה לְמִדְרָם וְשֹׁלֵשׁ עַל שְׁלֹשׁ לְמֵת וְשֶׁן בְּרַחֵךְ בְּעֲשִׁירִים מִזִּיר דְּבַעֲנִיִּים תָּנוּ פכ"ח (מַשְׁנָה ח) בְּגָדִי עֲנִיִּים אִף עַל פִי שְׂאִין בָּהֶם שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה טֻמְאִין מִדְּרָם כֵּךְ פר"ח וְקֵלָא כִּפ"ה דְּסוּף בִּירָה (שֶׁכֶּת דף מז.) שֹׁלֵשׁ עַל שְׁלֹשׁ לֹא מִטְמֵא בְּרִי עֲשִׁיר כָּלָל:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

הָא אֲבָצֵל זִרְתָּא שְׁלֹא גָדְלוּ זָרַת [יֵשׁ לָהֶם אָרָם] בַּבְּצֵל: נחש שבו אָרַם שָׂרָף הַבָּצֵל: ופוסל

אֶת הַמִּקְוָה בְּשָׂרָא מִיִּם שְׁאוּבִין: מִתְקִיף לֶה רַב בְּהָא מַה בִּין זֶה לְמִי צָבַע וּשְׂטִיטָא

^(NO)**דְּלֹא אֲבָצִיל זִירְתָּא, אֲבָל אֲבָצִיל זִירְתָּא — לִית לָן בַּה.**

^(ב)**אָמַר רַב פִּפְא: לֹא אָמַרְן אֵלָא דְלֹא אִישְׁתִּי שִׁיכְרָא, אֲבָל**

אִישְׁתִּי שִׁיכְרָא לִית לָן בַּה. תָּנוּ רַבִּנּוּ: לֹא יֹאכֵל אָדָם בָּצֵל,

מִפְּנֵי נָחַשׁ שָׂבּוּ. וּמַעֲשֶׂה בְּרַבִּי חֲנִינָא שְׂאֵכֵל חָצִי בָּצֵל וְחָצִי

נָחַשׁ שָׂבּוּ וְחָלָה וְנָטָה לְמוּת, וּבִקְשׁוּ חֲבִירָיו רַחֲמִים עָלָיו

וְחָיָה, מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁעָה צְרִיכָה לוֹ. ^(ג)**אָמַר רַבִּי זִירָא אָמַר**

שְׁמוּאֵל: שָׂכַר מַעֲרָבִין בּוֹ, וּפּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה בְּשִׁלְשֵׁת לִוְגִין.

מִתְקִיף לֶה רַב כְּתָנָא: פְּשִׁיטָא, וְכִי מַה בִּין זֶה לְמִי צָבַע?

דַּתְנּוּ: רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: מִי צָבַע הוֹסֵלִין אֶת הַמִּקְוָה בְּשִׁלְשֵׁת

לִוְגִין. אָמַרִי: הֵתָם מִיָּא דְצִבְעָא מִיְקָרִי, הָכָא שִׁיכְרָא אִיקָרִי.

^(ד)**וּבִכְמָה מַעֲרָבִין? סָבַר רַב אַחָא בְּרִיה דְרַב יוֹסֵף קַמְיָה דְרַב**

יוֹסֵף לְמִימַר: בְּתַרְיִן רַבְעִי שְׂכָרָא, כְּדַתְנּוּ: הַמוּצִיא יֵי, כִּדִּי

מְזִיגַת הַכּוּם. וְתַנִּי עֲלָה: כִּדִּי מְזִיגַת כּוּם יִפְה. מֵאִי כּוּם יִפְה?

כּוּם שֶׁל בְּרָכָה. וְאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּה: כּוּם שֶׁל

בְּרָכָה צְרִיָּה שְׂיָהָא בּוֹ רוּבֵעַ רִבְעִית, כִּדִּי שְׂיִמְזַגְנוּ וַיַּעֲמוּד

עַל רִבְעִית. וּכְדַרְבָּא, דְאָמַר רַבָּא: כַּל חִמְרָא דְלֹא דָרִי עַל

חֵד תֵּלַת מִיָּא — לֹאוּ חִמְרָא הוּא. וְקַתְנִי סִיפָא: וּשְׂאָר כָּל

הַמַּשְׁקִין בְּרִבְעִית, וְכַל הַשּׁוֹפְכִין בְּרִבְעִית. מִדְּהִתָּם עַל חֵד

אַרְבַּע — הָכָא נָמִי עַל חֵד אַרְבַּע. "וְלֹא הִיא, הֵתָם הוּא

דְּבִצִּיר מִחֲכִי לֹא חֲשִׁיב, אֲבָל הָכָא — לֹא. דְּעִבְדִּי אִינְשִׁי

דִּשְׁתּוּ כֶּסֶּא בַצַּפָּרָא וְכֶסֶּא בַּפְּנֵיָא, וְסִמְכִי עֵילוּיָהּ. 'תְּמָרִים

בְּכַמָּה? אָמַר רַב יוֹסֵף: תְּמָרִים בָּקֵב. אָמַר רַב יוֹסֵף: מָנָא

אֲמִינָא לֶה? דַּתְנָנָא: אֲבָל גְּרוּגְרוֹת וְשִׁילִם תְּמָרִים — תְּבוּא

עָלָיו בְּרָכָה. ^(ה)**הִיכִי דְמִי? אֵילִימָא לְפִי דְמִים, דְאָכֵל מִיַּיְה**

בְּזוּזָא וְקָא מְשֻׁלֵּם לִיה בְּזוּזָא — מֵאִי "תְּבֹא עָלָיו בְּרָכָה"?

בְּזוּזָא אֲבָל, בְּזוּזָא קָא מְשֻׁלֵּם! אֵלָא לֹאוּ, לְפִי מִדָּה, דְאָכֵל

מִיַּיְה גְרִינָא דְגְרוּגְרוֹת דְשִׁוְיָא זּוּזָא, וְקָא מְשֻׁלֵּם לִיה גְרִינָא

דְּתְמָרִים דְשִׁוִּי אַרְבָּעָה — וְקַתְנִי: "תְּבֹא עָלָיו בְּרָכָה",

אֲלִמָּא: תְּמָרִים עֲדִיפִי. אָמַר לִיה אֲבָי: לְעוֹלָם דְאָכֵל מִיַּיְה

בְּזוּזָא, וְקָא מְשֻׁלֵּם בְּזוּזָא. וּמֵאִי "תְּבֹא עָלָיו בְּרָכָה"? **דְאָכֵל**

מִיַּיְה מִיַּדִּי דְלֹא קִפְּיִן עָלֶיהָ זָבִינָא, וְקָא מְשֻׁלֵּם לִיה מִיַּדִּי

דְּקִפְּיִן עָלֶיהָ זָבִינָא. שְׁתִּיתָא — אָמַר רַב אַחָא בַר פַּנְחָס:

תַּרִּי שְׂרוּגוּשִׁי. כִּיסָאנִי — אָמַר אֲבָי: תַּרִּי בּוּגִי דְפּוּמְבָדִיתָא.

אָמַר אֲבָי, אֲמַרְה לִי אִם: הֲנִי כֶּסֶּאנִי מַעֲלוּ לְלִיבָא, וּמִבְטָלִי

מִחֲשָׁבְתָא. וְאָמַר אֲבָי, אֲמַרְה לִי אִם: הֵאִי מָאן דְאִית לִיה

חוּלְשָׂא דְלִיבָא, לִיִּיתִי בִישְׂרָא דְאִטְמָא יְמִינָא דְדִיכְרָא,

וְלִיִּיתִי כְּפּוּגִי דְרַעֲיָתָא דְנִיסָן, וְאִי לִיבָא כְּפּוּגִי דְרַעֲיָתָא —

לִיִּיתִי סוּגְרִיגִי דַּעֲרֻבְתָּא, וְנִיכְכְּבִיָּה וְנִיכּוּל, וְנִשְׁתִּי בְתַרִּיהָ

חִמְרָא מְרָקָא. "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל שֶׁהוּא

לִיפְתָן, כִּדִּי לְאָכּוּל בּוֹ. כַּל שְׂאִינוּ לִיפְתָן, כִּדִּי לְאָכּוּל

הֵימָנוּ. בְּשָׂר חַי — כִּדִּי לְאָכּוּל הֵימָנוּ. בְּשָׂר צָלִי, רַבָּה אָמַר:

כִּדִּי לְאָכּוּל בּוֹ, וְרַב יוֹסֵף אָמַר: כִּדִּי לְאָכּוּל הֵימָנוּ. "אָמַר רַב

יוֹסֵף: מָנָא אֲמִינָא לֶה — דְּהֲנִי פִּרְסָאי אֲכָלִי טְבַּחְקִי בְלֹא

נַהֲמָא! אָמַר לִיה אֲבָי: וּפִרְסָאי הוּוּ רּוּבָא דְעֻלְמָא?! וְהַתְנּוּ:

בְּגָדִי עֲנִיִּים לְעֲנִיִּים, בְּגָדִי עֲשִׁירִים לְעֲשִׁירִים.

אֲבָל

הָא אֲבָצֵל זִרְתָּא שְׁלֹא גָדְלוּ זָרַת [יֵשׁ לָהֶם אָרָם] בַּבְּצֵל: נחש שבו אָרַם שָׂרָף הַבָּצֵל: ופוסל

אֶת הַמִּקְוָה בְּשָׂרָא מִיִּם שְׁאוּבִין: מִתְקִיף לֶה רַב בְּהָא מַה בִּין זֶה לְמִי צָבַע וּשְׂטִיטָא

דְּפּוֹסֵל: שְׂכָרָא מִקָּרִי וּסד"א אִין עָלָיו שֵׁם מִיִּם: תַּרְיִן רַבְעִי שְׂכָרָא תַרִּי לָגִין דְּלוּג רַבֵּעַ

קֵב: הַמוּצִיא וַיֵּן בְּשֶׁכֶּת: כְּדִי מְזִיגַת כּוּם בָּמוֹ כְּמוֹ

שְׁוִתְעִין וַיֵּן חַי זָכוּם כְּדִי לְמַזְגוּ בְּמִיִּם: רַבֵּעַ רִבְעִית רַבֵּעַ לֵג וַיֵּן חַי: וְקַתְנִי סִיפָא

דְּהַמוּצִיא וַיֵּן וּשְׂאָר כָּל הַמַּשְׁקִין הַנוֹצֵאֵתן בְּרִבְעִית דְּהָיוּ לֵג: וּמִדְּהִתָּם בְּהוֹצֵאת שֶׁכֶּת

בָּשִׁין עַל חֵד חֲזִין אַרְבַּע דְשְׂכָרָא דְבִינוּ רַבִּי רַבֵּע רִבְעִית וּשְׂשָׂר כָּל הַמַּשְׁקִין רַבִּי

רִבְעִית: הָכָא גַּמִּי גַּבִּי עָרוֹב בָּשִׁין אַרְבַּע רִבְעִית: הָכָא גַּמִּי גַּבִּי עָרוֹב בָּשִׁין אַרְבַּע

וְאָמַר רַב לְעִיל מַעֲרָבִין בָּשִׁי רִבְעִית וַיֵּן אֲלִמָּא דְשְׂכָרָא תַרִּי לָגִי גַּבִּי: דְשִׁטִּי כֶּסֶּא

שֶׁל רִבְעִית לֵג שָׂרָר צַפְּרָא וְכֶסֶּא בַּפְּנֵיָא וְסִמְיָךְ עָלֶיהָ: אֲבָל גְּרוּגְרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה

בְּשׁוּגָג: בּוֹחָא בְּשָׁנָה זֹאת: וְקָא מַשְׁלֵם לִיה תְּמָרִים הִזְקָרִים מְ

מסורת הש"ס
א בבא בתרא קלג: ב ברכות לה: ג נדה סח: ד ברכות מד. ה לקמן פא.
גליון הש"ס

גמ' לפי שאין מערבין בהקדשות. כעין זה שבת ד' כא ע"א וש"נ:

ה"ג אָבֿל פֿגזי גַּשְׁרִים לַעֲנִים לֹא כְּלוּמַר דַּלְדִּידֵהוּ חַזוּ אֲזֵלִי בְּתַרְוֵהוּ הֵבֵא נָמִי אַע"ג דַּלְפֿרֿכֿאִי לֹאז לִפְתָּן הוּא בִּינוּ דַּלְדִּיזוּ הוּי לִפְתָּן

נִכְנִי בַּשַּׁעוּר זִוטֹא: הֵבֵא לְחוּמְרָא דְּבִינוּ דְּחַזוּ לְהוּ מַקְבֵּלִי טַמְאָה: וְהֵבֵא לְחוּמְרָא דְּעַד דְּהוּי לִפְתָּן לִכ"ע לְכַעֵי שַׁעוּרָא רַבָּה: וְהַסְגִּיא גְּבִי עָרוּב דְּבִינוּ דְּחַזוּ לְזָנוּ וּלְחוּלָה אִף עַל גַּב דְּלָכָל אֲדָם לֹא הוּי מַזוֹן שְׁמִי סַעוּדוֹת מַעֲרָבִין מִיָּהָא לְמֵאֵן דְּחַזוּ וְגַבִּי רַעֲבָתָן דְּאִכִּיל טַפִּי סָנִי בְּבִינוּתִי אֲלֵמָא לְהָא לְזֵלִינוּ: פֿתַחוּ כְּפִלּוּאוּ לְהַעֲלֵי עַל שְׂאֵר פֿתָּחִים וְאִי לִיבֵא פֿתַח דְּחַזוּ לִיָּה בַּל חוּר מֵאֵן אֲרֵרוּף שְׂבָבָתָלִים טַמְאִין: הַדּוּמִי נִהְדָּמָה [וְנִפְקִיָּה]? ^(א) אִיבְעָיָא לְהוּ: פֿלִיגִי רַבָּנוּ עֲלִיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִעֶזֶר, אוּ לֹא? תֵּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עוֹג מָלָה הִכְשֵׁן פֿֿיִתְחוּ בְּאַרְבַּעַה. הָתָם דְּאִיפֹא פֿתָּחִים קִטְנִים טוֹבָא, וְאִיפֹא חַד דְּהוּי אַרְבַּעַה, דְּוַדַּאי כִּי קָא מְרוּחַ — בִּהְהוּא קָא מְרוּחַ. "אָמַר רַב חֲזִיָּא בַּר רַב אֲשִׁי אָמַר רַב: מַעֲרָבִין בְּכַשֶּׁר חִי. אָמַר רַב שְׁיִמִּי בַר חֲזִיָּא: מַעֲרָבִין בְּבִיצִים חִיות. וְכַמָּה? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יַצְחָק: אַחַת. סִינִי אָמַר: שְׁתֵּים. ^(ב) הַגּוֹדֵר מִן הַמְּזוּז, מוֹתֵר בַּמִּים כּוּי. מָלַח וּמִים הוּא דִּלֹּא אִיקָרִי מְזוּז, הָא כָּל מִיָּלִי אִיקָרִי מְזוּז. לֵימָא תִּיהוּי תִּיּוּבָתָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל. דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַרְוִיָּהוּ: אִין מְכַרְכִּין "בּוֹרֵא מִינִי מְזוּנוֹת" אָלֹא עַל חֲמִשָּׁת הַמִּינִין בַּלְבַּד. ^(ג) וְלֹא אוֹתְבִינְיָה חֲדָא זִימְנָא? לֵימָא תִּיהוּי תִּיּוּבָתְיָהוּ נָמִי מָהָא! "אָמַר רַב הוּנָא: בְּאוּמַר "כָּל הָזֵן עֲלִי". מִים וּמָלַח הוּא דִּלֹּא זְיִינִי, הָא כָּל מִיָּלִי זְיִינִי. ^(ד) וְהָאֻמַּר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: כִּי הָוָה אֲזִילְנָא בְּתַרִּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְמִיכַל פִּירִי דְּגִינוּסַר, כִּי הָויַּנּוּ בִּי מָאָה — הָוָה מְנַקְטִינוּ לְכָל חַד וְחַד עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה. כִּי הָויַּנּוּ בִּי עֲשָׂרָה — הָוָה מְנַקְטִינוּ לְכָל חַד וְחַד מָאָה מָאָה. וְכָל מָאָה מִיַּיְיָהוּ (לֹא) הָויַּי מַחֲזִיק לְהוּ צִנָּא בַּת תִּלְתָּא סְאוּי, וְהוּה אִכִּיל לְהוּ לְכוּלְהוֹן, וְאָמַר: שְׁבוּעָתָא דִּלֹּא טַעִים לִי זִיונָא! אִימָא: "מְזוּנוֹא". ^(ה) אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל כֶּכֶר זו" — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "כֶּכֶר זו עֲלִי" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. מִיתִיבִי: הַגּוֹדֵר מִן הַכֶּכֶר — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. מֵאִי לֹא, דְּאָמַר "עֲלִי"? לֹא, דְּאָמַר "זו". הֵכִי נָמִי מְסַתְבָּרָא, דְּקַתְנִי סִיפָא: אִימְתִי, בּוֹמִן שְׁאָמַר "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶטְעַמְנָה". אָבֿל אָמַר "עֲלִי", מֵאִי? הֵכִי נָמִי דְּאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ? אִי הֵכִי, אֲדִתְנִי "כֶּכֶר זוּ הַקָּדָשׁ" אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ, לְפִי שְׁאִין מַעֲרָבִין בִּהְקַדְּשוֹת — לִיפְלוֹג וְלִיתְנִי בְּדִידָה: בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים, דְּאָמַר "זו", אָבֿל אָמַר "עֲלִי" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ! אָמַר לָהּ רַב הוּנָא: אָלֹא מֵאִי, כָּל הֵיכָא דְּאָמַר "עֲלִי" מַעֲרָבִין? קַשְׂיָא רִישָׁא? חֲסוּרִי מִיחְסָרָא, וְהֵכִי קַתְנִי: הַגּוֹדֵר מִן הַכֶּכֶר מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ, וְאַפִּילוּ אָמַר "עֲלִי" — נַעֲשֶׂה כְּאוּמַר: שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶטְעַמְנָה. מִפֿל מְקוּם קַשְׂיָא לְרַב הוּנָא! הוּא דְּאָמַר כֶּרְבִּי אֱלִיעֶזֶר. דִּתְנִיָּא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל כֶּכֶר זו" — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "כֶּכֶר זו עֲלִי" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "וּמִי אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵכִי? וְהִתְנִיָּא, זֶה הַפֿלִל: אָדָם אוֹסֵר עַצְמוּ בְּאוֹכַל — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. אוֹכַל הַנֶּאָסֵר לוּ לְאָדָם — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: "כֶּכֶר זו עֲלִי" — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "כֶּכֶר זו הַקָּדָשׁ" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ, לְפִי שְׁאִין מַעֲרָבִין לוּ בִּהְקַדְּשוֹת! תַּרִּי תַנָּאי וְאַלִיפֹא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. 'מַעֲרָבִין לַנָּזִיר בִּיַּין כּוּי. מִתְנִיתִין דִּלֹּא כְּבִית שְׁמֵאִי. דִּתְנִיָּא, בֵּית שְׁמֵאִי אוּמְרִים: אִין מַעֲרָבִין לַנָּזִיר בִּיַּין וְלִישְׂרָאֵל בְּתַרוּמָּה, בֵּית הַלֵּל אוּמְרִים: מַעֲרָבִין לַנָּזִיר בִּיַּין וְלִישְׂרָאֵל בְּתַרוּמָּה. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל לְבִית שְׁמֵאִי: אִי אַתֶּם מוֹדִים

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לֵימָא תַּהֲרִי תִיּוּבָתָא וְאִם תֵּאמַר וְהֵא מֵאֵן דְּפִלְגִי אֲרַב וּשְׁמוּאֵל לֹא פֿלִיג אֲלֹא פֿאָרְז וְלַחַן

אָבֿל בַּגְּדִי עֲשִׂירִים לַעֲנִים — לֹא. וְכִי תִימָא: הֵבֵא לְחוּמְרָא וְהֵבֵא לְחוּמְרָא, וְהִתְנִיָּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִעֶזֶר אוֹמַר: מַעֲרָבִין לְחוּלָה וְלִזְמוֹן כְּדִי מְזוּנוּ. וּלְרַעֲבָתָן, בִּסְעוּדָה בִּינוּנִית שֶׁל כָּל אָדָם. קַשְׂיָא. "וּמִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִעֶזֶר הֵכִי? וְהִתְנִיָּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִעֶזֶר אוֹמַר: עוֹג מָלָה הִכְשֵׁן — פֿיִתְחוּ כְּפִלּוּאוּ! וְאַפִּי: הָתָם הֵיכִי לִיעֲבִיד, הַדּוּמִי נִהְדָּמָה [וְנִפְקִיָּה]? ^(א) אִיבְעָיָא לְהוּ: פֿלִיגִי רַבָּנוּ עֲלִיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִעֶזֶר, אוּ לֹא? תֵּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עוֹג מָלָה הִכְשֵׁן פֿֿיִתְחוּ בְּאַרְבַּעַה. הָתָם דְּאִיפֹא פֿתָּחִים קִטְנִים טוֹבָא, וְאִיפֹא חַד דְּהוּי אַרְבַּעַה, דְּוַדַּאי כִּי קָא מְרוּחַ — בִּהְהוּא קָא מְרוּחַ. "אָמַר רַב חֲזִיָּא בַר רַב אֲשִׁי אָמַר רַב: מַעֲרָבִין בְּכַשֶּׁר חִי. אָמַר רַב שְׁיִמִּי בַר חֲזִיָּא: מַעֲרָבִין בְּבִיצִים חִיות. וְכַמָּה? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יַצְחָק: אַחַת. סִינִי אָמַר: שְׁתֵּים. ^(ב) הַגּוֹדֵר מִן הַמְּזוּז, מוֹתֵר בַּמִּים כּוּי. מָלַח וּמִים הוּא דִּלֹּא אִיקָרִי מְזוּז, הָא כָּל מִיָּלִי אִיקָרִי מְזוּז. לֵימָא תִּיהוּי תִּיּוּבָתָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל. דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרִי תַרְוִיָּהוּ: אִין מְכַרְכִּין "בּוֹרֵא מִינִי מְזוּנוֹת" אָלֹא עַל חֲמִשָּׁת הַמִּינִין בַּלְבַּד. ^(ג) וְלֹא אוֹתְבִינְיָה חֲדָא זִימְנָא? לֵימָא תִּיהוּי תִּיּוּבָתְיָהוּ נָמִי מָהָא! "אָמַר רַב הוּנָא: בְּאוּמַר "כָּל הָזֵן עֲלִי". מִים וּמָלַח הוּא דִּלֹּא זְיִינִי, הָא כָּל מִיָּלִי זְיִינִי. ^(ד) וְהָאֻמַּר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: כִּי הָוָה אֲזִילְנָא בְּתַרִּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְמִיכַל פִּירִי דְּגִינוּסַר, כִּי הָויַּנּוּ בִּי מָאָה — הָוָה מְנַקְטִינוּ לְכָל חַד וְחַד עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה. כִּי הָויַּנּוּ בִּי עֲשָׂרָה — הָוָה מְנַקְטִינוּ לְכָל חַד וְחַד מָאָה מָאָה. וְכָל מָאָה מִיַּיְיָהוּ (לֹא) הָויַּי מַחֲזִיק לְהוּ צִנָּא בַּת תִּלְתָּא סְאוּי, וְהוּה אִכִּיל לְהוּ לְכוּלְהוֹן, וְאָמַר: שְׁבוּעָתָא דִּלֹּא טַעִים לִי זִיונָא! אִימָא: "מְזוּנוֹא". ^(ה) אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל כֶּכֶר זו" — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "כֶּכֶר זו עֲלִי" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. מִיתִיבִי: הַגּוֹדֵר מִן הַכֶּכֶר — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. מֵאִי לֹא, דְּאָמַר "עֲלִי"? לֹא, דְּאָמַר "זו". הֵכִי נָמִי מְסַתְבָּרָא, דְּקַתְנִי סִיפָא: אִימְתִי, בּוֹמִן שְׁאָמַר "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶטְעַמְנָה". אָבֿל אָמַר "עֲלִי", מֵאִי? הֵכִי נָמִי דְּאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ? אִי הֵכִי, אֲדִתְנִי "כֶּכֶר זוּ הַקָּדָשׁ" אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ, לְפִי שְׁאִין מַעֲרָבִין בִּהְקַדְּשוֹת — לִיפְלוֹג וְלִיתְנִי בְּדִידָה: בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים, דְּאָמַר "זו", אָבֿל אָמַר "עֲלִי" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ! אָמַר לָהּ רַב הוּנָא: אָלֹא מֵאִי, כָּל הֵיכָא דְּאָמַר "עֲלִי" מַעֲרָבִין? קַשְׂיָא רִישָׁא? חֲסוּרִי מִיחְסָרָא, וְהֵכִי קַתְנִי: הַגּוֹדֵר מִן הַכֶּכֶר מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ, וְאַפִּילוּ אָמַר "עֲלִי" — נַעֲשֶׂה כְּאוּמַר: שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶטְעַמְנָה. מִפֿל מְקוּם קַשְׂיָא לְרַב הוּנָא! הוּא דְּאָמַר כֶּרְבִּי אֱלִיעֶזֶר. דִּתְנִיָּא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: "שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל כֶּכֶר זו" — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "כֶּכֶר זו עֲלִי" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "וּמִי אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵכִי? וְהִתְנִיָּא, זֶה הַפֿלִל: אָדָם אוֹסֵר עַצְמוּ בְּאוֹכַל — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. אוֹכַל הַנֶּאָסֵר לוּ לְאָדָם — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: "כֶּכֶר זו עֲלִי" — מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ. "כֶּכֶר זו הַקָּדָשׁ" — אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ, לְפִי שְׁאִין מַעֲרָבִין לוּ בִּהְקַדְּשוֹת! תַּרִּי תַנָּאי וְאַלִיפֹא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. 'מַעֲרָבִין לַנָּזִיר בִּיַּין כּוּי. מִתְנִיתִין דִּלֹּא כְּבִית שְׁמֵאִי. דִּתְנִיָּא, בֵּית שְׁמֵאִי אוּמְרִים: אִין מַעֲרָבִין לַנָּזִיר בִּיַּין וְלִישְׂרָאֵל בְּתַרוּמָּה, בֵּית הַלֵּל אוּמְרִים: מַעֲרָבִין לַנָּזִיר בִּיַּין וְלִישְׂרָאֵל בְּתַרוּמָּה. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל לְבִית שְׁמֵאִי: אִי אַתֶּם מוֹדִים

לֵימָא תַּהֲרִי תִיּוּבָתָא וְאִם תֵּאמַר וְהֵא מֵאֵן דְּפִלְגִי אֲרַב וּשְׁמוּאֵל לֹא פֿלִיג אֲלֹא פֿאָרְז וְלַחַן וְא"כ תַּקְשָׁה לְכוּלְהוּ וְעוֹד תַּקְשִׁי לִיָּה מַתְעִיתוּ דְּכִיצַד מְדַרְכִּין (בַּרְכוּת דף מ:): דִּישׁ כְּמָה דְּבָרִים דְּמַדְרָכִין עָלִיו שְׁהַכַּל אוּ כְּפ"ה וי"ל דְּזָדוּקָא לְרַב וּשְׁמוּאֵל פְּרִיז, דְּלֹא חֲשִׁיבִי אֲרִז וְלַחַן אִף עַל גַּב דְּתַקְבְּשִׁי נָמִי סַעוּדָתָא עָלִיהּ א"כ סְבִירָא לְהוּ דְּכָל מַלִּי לֹא מַקְרוּ מַזוֹן אֲלֹא ה' מִינִין בְּלָבַד אָבֿל מֵאֵן דְּפִלְגִי עָלִיהּ מַלִּי אָקֵרוּ מַזוֹן אֲךְ דְּלֹא תַקְנוּ בּוֹרָא מִינִי מַזוּנוֹת אֲלֹא הוּ, דְּתַבְּשִׁי סַעוּדָתָא עָלִיהּ וְאַאֲרִז וְלַחַן קַבְשִׁי נָמִי: כֶּכֶר זו עֲלִי אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ תַּמָּה לְר"י אֲמַאי בְּהָאִי בְּקַט כְּהָאִי שְׁבוּעָה וּבְהָאִי נִגְדַר בְּשְׁבוּעָה גּוּפָה אוּ בְּגִיד גּוּפָה הֵנָּה מַנִּי לְפִלְגִי דְּהִיבֵא דְּאָסַר עָלִיהּ בְּאִכְלִיָּה מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ בְּהָאִה אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ וְעוֹד דְּאָמַר לְקַמֵּן (עִירובין דף לא). לכ"ע אִין מַעֲרָבִין אֲלֹא לְגַבַּר מַנְעָה וּמַנְעוֹת לֹא לַהֲנוֹת נִתְּנוּ מִשְׁמַע דְּלִיבֵא תַנָּא דְּפִלְגִי וְהֵא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּבַסְמוּן דְּאָמַר כֶּכֶר זו עָלִי דְּאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ מִשּׁוֹם דְּאָסוּר בְּהָאִה אִם בּוּן סַבַר דְּמַעֲרָבִין לוּ לְגַבַּר הַקְּשִׁית אוּ מַנְעוֹת לַהֲנוֹת נִתְּנוּ וְהָאִה בְּרַעֲב"ס דְּמַקְשֵׁשׁ דְּאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ אִפִּי' אָמַר קוּסֵס רִבְּבִילַת כֶּכֶר זו עָלִי מִשּׁוֹם דְּקוּסֵס הוּי בְּשִׁין הַקָּדֵשׁ וְאִתִּי לֹאחַלוּפִי בְּהַקָּדֵשׁ אָבֿל אָמַר שְׁבוּעָה אֲפִילוּ אָמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶהָּהּ מַכְכֵּר זו בִּינוּ דְּלֹא מַחֲנֵף בְּהַקָּדֵשׁ מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ דְּאִין מַעֲרָבִין אֲלֹא לְגַבַּר מַנְעָה וּמַנְעוֹת לֹאז לַהֲנוֹת נִתְּנוּ וְתַקטוּ שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל דְּאִפִּי' הֵכִי בְּחוּסֵם אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ וְתַקְשָׁה לְפַרוּשׁוּ דְּכִי פְרִיז בְּסַמוּךְ לְרַב הוּאָּ לְפִלְגֵי וְלַחַי בְּדִידָה לִשְׁנֵי דְּהֵכִי תֵאמַר אָבֿל אָמַר עָלִי נַעֲשֶׂה כְּאוּמַר כֶּכֶר זו הַקָּדֵשׁ וְאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ וְלִפִּי' הַקּוּטְרֵם נִיחָא דְּאִין לוּ לַתְלוֹת בְּהַקָּדֵשׁוֹת דְּאִסּוּרִי לְדִידָה וְלֹאחַרְכִּי וְיֵשׁ לוּמַר דְּלֹא מַנִּי לִשְׁנוּיִי הֵכִי מִשּׁוֹם דְּמוּסִים בָּהּ לְפִי שְׁאִין מַעֲרָבִין בְּהַקָּדֵשׁוֹת מִשְׁמַע זִנְקָא בְּהַקָּדֵשׁוֹת אָבֿל בְּקוּנְמוֹת מַעֲרָבִין:

וּא"כ תַּקְשָׁה לְכוּלְהוּ וְעוֹד תַּקְשִׁי לִיָּה מַתְעִיתוּ דְּכִיצַד מְדַרְכִּין (בַּרְכוּת דף מ:): דִּישׁ כְּמָה דְּבָרִים דְּמַדְרָכִין עָלִיו שְׁהַכַּל אוּ כְּפ"ה וי"ל דְּזָדוּקָא לְרַב וּשְׁמוּאֵל פְּרִיז, דְּלֹא חֲשִׁיבִי אֲרִז וְלַחַן אִף עַל גַּב דְּתַקְבְּשִׁי נָמִי סַעוּדָתָא עָלִיהּ א"כ סְבִירָא לְהוּ דְּכָל מַלִּי לֹא מַקְרוּ מַזוֹן אֲלֹא ה' מִינִין בְּלָבַד אָבֿל מֵאֵן דְּפִלְגִי עָלִיהּ מַלִּי אָקֵרוּ מַזוֹן אֲךְ דְּלֹא תַקְנוּ בּוֹרָא מִינִי מַזוּנוֹת אֲלֹא הוּ, דְּתַבְּשִׁי סַעוּדָתָא עָלִיהּ וְאַאֲרִז וְלַחַן קַבְשִׁי נָמִי: כֶּכֶר זו עֲלִי אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ תַּמָּה לְר"י אֲמַאי בְּקַט כְּהָאִי שְׁבוּעָה וּבְהָאִי נִגְדַר בְּשְׁבוּעָה גּוּפָה אוּ בְּגִיד גּוּפָה הֵנָּה מַנִּי לְפִלְגִי דְּהִיבֵא דְּאָסַר עָלִיהּ בְּאִכְלִיָּה מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ בְּהָאִה אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ וְעוֹד דְּאָמַר לְקַמֵּן (עִירובין דף לא). לכ"ע אִין מַעֲרָבִין אֲלֹא לְגַבַּר מַנְעָה וּמַנְעוֹת לֹא לַהֲנוֹת נִתְּנוּ מִשְׁמַע דְּלִיבֵא תַנָּא דְּפִלְגִי וְהֵא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּבַסְמוּן דְּאָמַר כֶּכֶר זו עָלִי דְּאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ מִשּׁוֹם דְּאָסוּר בְּהָאִה אִם בּוּן סַבַר דְּמַעֲרָבִין לוּ לְגַבַּר הַקְּשִׁית אוּ מַנְעוֹת לַהֲנוֹת נִתְּנוּ וְהָאִה בְּרַעֲב"ס דְּמַקְשֵׁשׁ דְּאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ אִפִּי' אָמַר קוּסֵס רִבְּבִילַת כֶּכֶר זו עָלִי מִשּׁוֹם דְּקוּסֵס הוּי בְּשִׁין הַקָּדֵשׁ וְאִתִּי לֹאחַלוּפִי בְּהַקָּדֵשׁ אָבֿל אָמַר שְׁבוּעָה אֲפִילוּ אָמַר שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶהָּהּ מַכְכֵּר זו בִּינוּ דְּלֹא מַחֲנֵף בְּהַקָּדֵשׁ מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ דְּאִין מַעֲרָבִין אֲלֹא לְגַבַּר מַנְעָה וּמַנְעוֹת לֹאז לַהֲנוֹת נִתְּנוּ וְתַקטוּ שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכַל דְּאִפִּי' הֵכִי בְּחוּסֵם אִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ וְתַקְשָׁה לְפַרוּשׁוּ דְּכִי פְרִיז בְּסַמוּךְ לְרַב הוּאָּ לְפִלְגֵי וְלַחַי בְּדִידָה לִשְׁנֵי דְּהֵכִי תֵאמַר אָבֿל אָמַר עָלִי נַעֲשֶׂה כְּאוּמַר כֶּכֶר זו הַקָּדֵשׁ וְאִין מַעֲרָבִין לוּ בָּהּ וְלִפִּי' הַקּוּטְרֵם נִיחָא דְּאִין לוּ לַתְלוֹת בְּהַקָּדֵשׁוֹת דְּאִסּוּרִי לְדִידָה וְלֹאחַרְכִּי וְיֵשׁ לוּמַר דְּלֹא מַנִּי לִשְׁנוּיִי הֵכִי מִשּׁוֹם דְּמוּסִים בָּהּ לְפִי שְׁאִין מַעֲרָבִין בְּהַקָּדֵשׁו

עין משפט גור מצורה
א טושי"ע או"ח סי' תט סעי' ז: ב מי"י פו' מהל' עירובין הל' יז, טושי"ע או"ח סי' תט סעי' א: ג מי"י פו' מהל' קרבן פסח הל' ח:
ד מי"י פ"א מהל' סומאות מות הל' ה:
ה מי"י פ"א מהל' סומאות מות הל' ה:

תְּרוּמָה נְמִי אֶפְשֶׁר דַּמְתְּשִׁיל וְלֹא מַצֵּי לְאוֹרְמָה בְּתֵרוּמָה בְּרִי כִּיָּן דְּתוּ לֹא מַצֵּי לְאַתְשׁוּלֵי

עֲלִיָּה בְּזָמַר בְּפִרְקָה הַנוֹדֵר מִן הַיֶּרֶק (נָזִירִים דף נט.). מִדְּמַתְנֵי בְּחֵלִין מִשְׁמַע זִנְקָא בְּחֵלִין אֲבָל בְּתֵרוּמָה אִפִּי בְּרִי יִשְׁרָאֵל לֹא: וְלִפְרָשׁ עֲלֶיהָ מִמָּקוֹם אַחֵר הַשְּׂתָא ס"ד דְּכָל דְּבֵר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׂבִית לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְאִף עַל גַּב דְּרַבָּה דְּלִית לִיהַּ הֲכֵנָה אֲמֵרִיעֵן בְּפִרְקָא (דף לח:): דְּתַחֲלַת הַיּוֹם קוֹנֶה עֲרוֹב וּבִתְּתָה קוּמָא לֵן מ"מ מִתֵּר לִתְּתוֹן הַטָּבֵל זֶלָּא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת עַד שֶׁתֵּהֵא לְגַלָּה נִפְקֵת וְיֻדַּע וְהָא דְּתַנּוּ בַּבְּמָה מְדַלִּיקִין (שְׂבִית דף לז.). דְּסָבַח חֲשֵׁבָה חֵין מַעֲשֵׂרִין חֵית הַנּוֹצֵא וְהֵינוּ בְּרַבְּנָן דְּר' אִשִּׁי"ה חס"ד דְּהֵן מִתְנִי' דְּהֵבֵא אֲתֵיָא בְּרַבִּי מִשׁוּם דְּאִיבֵא מִשְׁנִיּוֹת טוֹבֵא דְּמוּקִי לְהוּ הֵש"ם לְקַמֵּן בְּרַבִּי וּא"ת אִם בֵּן אֲמִאי תִּתְנִי מִתְנִי' אֲבָל לֹא בְּטָבֵל הָא חֲזִי לְתַהוּי בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְאִין לֹוּמֵר דְּהֵיִיא אֲתֵיָא זֶלָּא בְּרַבִּי מִדְּפִרְיוֹ לְקַמֵּן (עִירוּבִין דף לז:): רִישָׁא רַבִּי וְסִיפָא רַבְּנָן וְלֹא פִרְיוֹ רִישָׁא וְסִיפָא רַבְּנָן וּמַעֲשֵׂתָא רַבִּי וְעוֹד דְּפִרְיוֹ לְקַמֵּן אֲבָל לֹא בְּטָבֵל בְּשִׁיטָא מִשְׁמַע דְּלִיפָא מִחוֹן דְּפִלְגֵי וּמִיָּהוּ אִפָּא לְמִימֵר הָא דְּפִרְיוֹ בְּשִׁיטָא הֵינוּ מִשׁוּם דְּמַרְיָשָׁא שְׁמַעִינן לֹה דְּתַנְנֵי מַעֲרָבִין בְּדַמְיָא דְּמַשְׁמַע אֲבָל לֹא בְּטָבֵל וַי"ל דְּלִינוּ מוֹעִיל מַה שְּׁכָחוּ לְתַקְּנוּ אֲלָא בְּמַעֲזֵי דְּחֲזִי הַשְּׂתָא לְשׁוּם אֲדָם בְּגוֹן תְּרוּמָה דְּחֲזִיָא לְכַהֲנִים וְתַנַּע דְּאָמַר לְעִיל דְּלִין מַעֲרָבִין בְּהַקְשָׁאוֹת אִף עַל גַּב דְּאַפְשֶׁר לְאַתְשׁוּלֵי עֲלִיהֶן: לֹא נִחְשָׁדוּ חֲבֵרִים אַע"ג דְּמַשׁוּם כְּבוֹד שְׂבִית שְׂרִי בְּזָמַר בְּהֹאשָׁה רַבָּה (נִבְמוֹת דף צג.). הֵינוּ שְׁצִרִיךְ לְאַכֵּל אוֹתָן פְּרוֹת בְּשֻׁבַּת אֲבָל הֵבֵא מַכְרִי דְּלִין גְּרִיךְ לְאוֹכְלוֹ בְּשֻׁבַּת וַאֲע"ג דְּלִין מַעֲרָבִין אֲלָא לְבַר מַעֲנֶה לֹא הִתִּירוּ לְתָרַם שְׁלֹא מִן הַמֶּקֶף אֲלָא לְכְּבוֹד שְׂבִית וְלֹא לְצִרְךָ מַעֲנֶה אַחֲרֵי: אֲלָא סוּמְכוֹס סָבַר לֹה בְּרַבְּנָן וְאִם תֵּאֲמַר מִהֲאִי טַעְמָא נְמִי נָזִיר לֹא יַעֲרַב בֵּיין בִּין דְּשְׂבִית הוּא לְשֹׂאוֹל עַל הַנָּזִירִים בְּשֻׁבַּת בְּזָמַרִיעֵן פֶּרֶק מִי שֶׁחֲשִׁיךְ (שְׂבִית דף קנו.) וַי"ל דְּלְצִרְךָ שְׂבִית נִשְׁאָלִין בְּזָמַרִיעֵן הֵתָם וְהֵאִי הֵי צִרְךָ שְׂבִית שִׁיָּהִי מִתֵּר לְשִׁנּוֹת וַיֵּן בְּשֻׁבַּת: תַּרְגּוּמוֹמָא אַחוּלָהּ וְאִזְהוּ וּא"ת וְלוֹקוּמָא נְמִי בְּרַבְּנָן דְּסוּמְכוֹס וְהַכֵּל לְפִי מַה שֶׁהוּא אֲדָם אַחֻלָּה וְאִזְהוּ דְּלִרְבֵּן מַעֲרָבִין חֻלָּה וְהוּן בְּרִי מוּנָן דְּמִקְוֵי טַיִי מְסוּמְכוֹס דְּאִמְרִי אֲפִלוּ בְּמַעֲזִי זֶלָּא חֲזִי לִיהַּ מַעֲרָבִין מִשׁוּם דְּחֲזִי לְאַחֲרֵי כֵּן שָׁבֵן דְּמַעֲרָבִין בְּמַעֲזִי דְּחֲזִי לִיהַּ אַע"ג זֶלָּא חֲזִי לְאַחֲרֵי וַי"ל דְּלִרְבֵּן חֵין מַעֲרָבִין לְחֻלָּה וְלָקוֹן בְּרִי מוּנָן אֲלָא בְּסַעֲדָה בִּינוּנִית דְּהָא בִּין זֶלָּא בְּעוּ מִיָּדִי דְּחֲזִי לִיהַּ אִם בֵּן לְחֻלָּה וְהוּן מַעֲרָבִין נְמִי אִפִּי בְּמִאֲכָל זֶלָּא חֲזִי לְהוּ אֲלָא לְבִירָא וּבְמַעֲזִי זֶלָּא חֲזִי לְדִיָּהוּ ע"כ שְׁעוּרֵי בְּסַעֲדָה בִּינוּנִית וּא"כ גַּם בְּמַעֲזִי דְּחֲזִי לְהוּ בְּעִינָן

שְׁעוֹר סַעֲדָה בִּינוּנִית דְּלִין סְבָרָא שִׁיָּא לְרַבְּנָן ב' שְׁעוּרִין לְחֻלָּה וְלָקוֹן א"נ הַכֵּל לְפִי מַה שֶׁהוּא אֲדָם מִשְׁמַע נְמִי לְאַפְּוִקִי וְיִשְׁרָאֵל בְּתֵרוּמָה וְהָא דְּנִקַּט תַּרְגּוּמָא אַחוּלָּהּ וְאִזְהוּ הוּא דְּחִין דְּהֵנָּה מַצֵּי לְמִיקַטָּא אִישְׁרָאֵל בְּתֵרוּמָה אֲלָא נִקַּט חֻלָּה וְהוּן מִשׁוּם דְּכַשְׁ"א

אִזְרִי בַּהּ: וּמָר סָבַר אֲהֵל זְרוּק שְׁמָה אֲהֵל זִנְקָא בְּשִׁמְנָח הֵי אֲהֵל אֲבָל בְּשֻׁבַּת זְרִיקָה אֲפִילוּ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא דְּבִאֲוִתָּה שְׂעָה לֹא חֲשִׁיב אֲהֵל כֻּלָּל מַעֲזִי דְּהֵנָּה אַעוּף פּוֹרַח וְאַשְׁלִיתִי הַמְּנַפְּנָתָה דְּתַנּוּ בִּאֲהֻלוֹת (פ"ח מ"ה) דְּלִין מְבִיאִין וְאִין חוּצָיון וְהִבִּי נְמִי תַּנְיָא בְּבִרְיָתָא דְּמִנְיָתִי בְּנָזִיר בְּפִרְקָה בְּרִי גָדוֹל (נָזִיר דף נה.). ר' יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר תַּבָּה שֶׁהִיתָה מְלֵאָה בְּלִים זְרִיקָה בִּאֲהֵל הֵמֶת טַמְאָה וְאִם הִיתָה מְנַחֵת טְהוֹרָה וּא"ת לְמ"ד אֲהֵל זְרוּק לֹא שְׂמָה אֲהֵל מָה הֵי מוֹעִילִים גְּלוּתוֹת שְׂתַחַת הַתִּינוּקוֹת מִפְּנֵי קֶבֶר הַתֵּהוּם בְּזָמַר בְּפִרְקָה הַשֵּׁנִן (סָפָה ד' כא.). הָא אֲהֵל זְרוּק הוּא וְאוֹמַר ר"ת שְׁאִסְבַּר שְׁלֹא הֵי מְבִיאִין גְּלוּתוֹת אֲלָא שְׁנָרִים שְׁבָרְכָם רַחֲבָה כְּדֹא"ר יְהוּדָה הֵתָם וְהַשְׁנָרִים רַחֲמִנָא קְרִינָהוּ אֲהֵל דְּתַנִּיב וּבְעֻצְמוֹתֵי וְיָדִים תְּסוּכְבֵּנִי (אִיּוֹב י) וְכַשְׁ"א מִפְּרָשׁ גְּלוּתוֹת עַל גַּב שְׁנָרִים לְכ"ע הֵי אֲהֵל דְּתַנּוּ בִּאֲהֻלוֹת (פ"ו מ"א) אֲדָם וְכֵלִים נֶעֱשִׂים אֲהֵל לְטוּמָא אֲבָל לֹא לְטָהַר פְּרוּשׁ מְבִיאִין טַמְאָה וְאִין מִפְּסִיחוּן בֵּין טַמְאָה שְׂתַחֲפִיחָם לְכֵלִים שְׁעִלֵּיהֶם וְלֹא מַכְרִי בְּאֲדָם וְכֵלִים שְׁעוּשִׂים עֲצָמֵן אֲהֵלִים אֲלָא בְּדַמְּפִרָּשׁ הֵתָם בְּגוֹן נִדְבָךְ שֵׁל אֲכֵנִים אוֹ גְּלוּתוֹת עַל הַאֲדָם אוֹ עַל הַכֵּלִים אֲפִלוּ בְּנִי גָלְלִים וְכֵלִי אֲכֵנִים וְכֵלִי דְּאָמָה וּמַשְׁמַע דְּסָבַר דְּאֲהֵל זְרוּק לֹא שְׂמָה אֲהֵל דְּאִי שְׂמָה אֲהֵל בְּשִׁנְתָּה הַנִּדְבָךְ עַל גַּבִּי הַכֵּלִים אֲמִאי לֹא יָהִי חָשׁוֹב אֲהֵל לְהַפְסִיחַ וְהָא בְּנִי עֲצָמוּ נֶעֱשִׂה אֲהֵל לְהַפְסִיחַ בְּשִׁאֲרֵינוּ מִקַּבֵּל טַמְאָה בְּגוֹן דְּהָה תַּבָּה וּמַגְדֵּל לְמ"ד שְׂמָה אֲהֵל וְתַנְיָא סִיפָא נָתַן עַל גַּבִּי אֲכֵנִים שְׁאִינִם בְּלִים אוֹ עַל דְּבַר שִׁשׁ בּוּ רֹוח חַיִּים זִנְמִיא דְּשְׁנָרִים בְּפִרְקָה הַשֵּׁנִן (סָפָה ד' כא.) טַמְאָה תַּחֲמִיו בְּלִים שְׁעָלָיו טְהוּרִין כּו' מִשְׁמַע דְּבַעֲנָן וְהֵי אֲהֵל לְכ"ע:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

שְׁמַעְרָבִין לְגָדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים! אָמְרוּ לָהֶן: אָבָל! אָמְרוּ לָהֶן: כָּשֶׁם שְׁמַעְרָבִין לְגָדוֹל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, כֵּן מַעְרָבִין לְנָזִיר בֵּינָן וְלִישְׁרָאֵל בְּתֵרוּמָה. וּבֵית שְׁמַאי: הֵתָם — אִיכָּא סְעוּדָה הֶרְאוּיָה מִבְּעוֹד יוֹם, הֵכָא — לִיכָּא סְעוּדָה הֶרְאוּיָה מִבְּעוֹד יוֹם. כְּמָאן? דְּלֹא כַּחַנְנִיָּה. דְּתַנְיָא, חֲנַנְיָה אוֹמַר: כָּל עֲצָמָן שֶׁל בֵּית שְׁמַאי לֹא הִיוּ מוֹדִים בְּעִירוֹב עַד שִׁיּוּצִיָּא מִטָּתוֹ וְכָל כְּלִי תִשְׁמִישָׁיו לְשֵׁם. כְּמָאן אֲזַלָּא הָא דְּתַנְיָא: עִירַב בְּשַׁחוּרִים לֹא יֵצֵא בְּלִבְנִים, בְּלִבְנִים לֹא יֵצֵא בְּשַׁחוּרִים. כְּמָאן? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: חֲנַנְיָה הִיא, וְאִלִּיכָּא דְּבֵית שְׁמַאי. וְלַחֲנַנְיָה, בְּשַׁחוּרִים הוּא דְּלֹא יֵצֵא, הָא בְּלִבְנִים יֵצֵא? הָאָמַר עַד שִׁיּוּצִיָּא מִטָּתוֹ וְכָלִי תִשְׁמִישָׁיו לְשֵׁם! הֲכִי קֹאָמַר: עִירַב בְּלִבְנִים וְהוּצִירָה לְשַׁחוּרִים, אִף בְּלִבְנִים לֹא יֵצֵא. כְּמָאן? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: חֲנַנְיָה הִיא, וְאִלִּיכָּא דְּבֵית שְׁמַאי. סוּמְכוֹס אוֹמַר בַּחוּלִין. וְאִילוּ לְנָזִיר בֵּינָן לֹא פְּלִיג, מַאי טַעְמָא — אֶפְשֶׁר דַּמְתְּשִׁיל אֲנָזִירוּתִיהּ. אִי הֲכִי, תְּרוּמָה נְמִי אֶפְשֶׁר דַּמִּיתְשִׁיל עֵינְיוּיָהּ? אִי מִתְּשִׁיל עֲלֶהּ — הִדְרָא לְטִיבְלָא.⁽ⁿ⁾ וְלִיפְרוּשׁ עֲלֶהּ מִמָּקוֹם אַחֵר? לֹא נִחְשָׁדוּ חֲבִירִים לְתֵרוֹם שְׁלֹא מִן הַמוּקָף. וְלִפְרוּשׁ עֲלֶהּ מִיָּנִיָּה וּבִיָּה! דְּלִית בַּהּ שִׁיעוּרָא.⁽²⁾ וּמַאי פֶּסְקָא? אֲלָא, סוּמְכוֹס סָבַר לֹה בְּרַבְּנָן דְּאָמְרִי: כָּל דְּבַר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׂבִית גָּזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת.⁽³⁾ כְּמָאן אֲזַלָּא הָא דְּתַנּוּ: יֵשׁ שְׁאָמְרוּ הַכֵּל לְפִי מַה שֶׁהוּא אָדָם. מְלֹא קוּמָצוּ מִנְּחָה, וּמְלֹא חֲפָנֵי קִטְרֵת, וְהַשׁוֹתָה מְלֹא לוֹגְמִיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וּבְמִזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְעִירוֹב. כְּמָאן? אָמַר רַבִּי זִירָא: סוּמְכוֹס הִיא, דְּאָמַר: מַאי דְּחֲזִי לִיהַּ בְּעִינָן. "לִימָא פְּלִיגָא אֲדִרְבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן אֶלְעָזַר, דְּתַנְיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן אֶלְעָזַר אוֹמַר: מַעְרָבִין לְחֻלָּה וְלִזְמַן פְּדִי מְזוּנֹו, וְלִרְעֻבָתָן בְּסְעוּדָה בִּינוּנִית שֶׁל כָּל אָדָם!⁽⁷⁾ תַּרְגּוּמוֹמָא, אַחוּלָהּ וְזָקוֹ. אָבָל רַעֲבָתָן, בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם.⁽⁸⁾ וְלִכְהֵן בְּבֵית הַפֶּרֶס. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: מְנַפֵּחַ אָדָם בֵּית הַפֶּרֶס וְהוּלָהּ. רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֲמִי מִשְׁמִיָּה דָּרַב יְהוּדָה אָמַר: בֵּית הַפֶּרֶס שְׁנִידִישׁ — טְהוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִף בֵּית הַקְּבֻרוֹת. תַּנּוּא: מִפְּנֵי שְׂיָכוּל לְחוּץ וְלִילִיָּהּ בְּשִׂידָה תִּיבָּה וּמַגְדֵּל. קֹא סָבַר: אֲהֵל זְרוּק שְׁמִיָּה אֲהֵל.⁽⁹⁾ וּבְכַפּוּלָּגְתָא דְּהַנִּי תַנּוּא, דְּתַנְיָא: הַנִּכְנָס לְאַרְץ הָעַמִּים בְּשִׂידָה תִּיבָּה וּמַגְדֵּל — רַבִּי מְטַמֵּא, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְטַהַר. "כְּמָא קַמִּיפְלָגִי? מָר סָבַר אֲהֵל זְרוּק לֹאוּ שְׁמִיָּה אֲהֵל, וּמָר סָבַר אֲהֵל זְרוּק שְׁמִיָּה אֲהֵל. וְהָא דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר:

מַעְרָבִין

שְׁעִירוֹת שְׂחִיב בְּעִינוּ וַאֲע"ג דְּלְמַחֲר לֹא חֲזִי לִיהַּ הוּאִיל וְחֲזִי לְקַטֵּן שְׁאִינוּ בַּר עוֹנָשִׁין: אֲבָל אֲמַתִּי מַעֲשׂוֹד יוֹם שֶׁל עָרַב יוֹם הַכַּפּוּרִים: כְּמָחוֹן זֶלָּא בַּחֲנֻנְיָה הָא מִתְנִי' דְּמַשְׁמַע שְׁהִיו בֵּית שְׁמַאי מוּדִין בְּעִירוֹב דְּלֹא בַּחֲנֻנְיָה: כֵּן כְּלִי תִשְׁמִישָׁו מִשְׁמַע דְּאִי לֹא אִפִּק כָּל צִרְכֵי תִשְׁמִישׁ לֹא הֵי עֲרוֹב לְדִיָּה: עֲרַב בְּשַׁחוּרִים הִיָּה לְבוֹשׁ שַׁחֲרִים וְהֵלֶךְ וַיֵּשֶׁב בְּסוּף אֲלָפִים אֲמָה עַד שֶׁקָּנָה שֵׁם שְׂבִיתָה שְׁקַשֵּׁשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְחֲזוֹר לְבִיתוֹ: דַּמִּיתְשִׁיל אֲנָזִירוּתָהּ וְיִשְׁאֵל לְחֶסֶד וְיִתִּיר לֹו נִדְרוּ וַיִּהֲא וַיֵּן כִּרְאוּ לֹו: מִיקַטְשִׁיל עָלָיָה וַיִּפְתַּח בְּחֻרְטָה לֹא נִתְּבַנְיָה לְכָךְ וְתַנּוּ (נָזִיר דף לא.). הַקְּשֵׁשׁ טְעוּת חִינוּ הַקְּשֵׁשׁ: הִדְרָא לְטַבְלָא וְטַבֵּל לֹא חֲזִי: וְלִפְרָשׁ עֲלִיָּה מִמָּקוֹם אַחֵר לְבִתֵּר דְּמַתְשִׁיל עֲלֶהּ וְהִדְרָא לְטַבְלָא כֵּן הַשְּׂמֻשׁוֹת בְּשֻׁבַּת קוֹנִית עֲרוֹב מַצֵּי לְמִימֵר פְּרוֹת שִׁשׁ לִי בְּבִיתִי וְהוּ תְּרוּמָה עַל זוֹ וְאַשְׁתַּכַּח דְּלִית לִיהַּ תַּקְנָתָא דְּתַחֲזִי לִיהַּ: מִקָּף סוּמוֹן כְּמוֹן מִקִּיפִין בְּבוּעִי (חֵלִין מוה:). שְׁסוּמְכִים זוֹ לְזוֹ וְרוֹאִין אִם דְּמוּת זוֹ לְזוֹ וּכְמוֹ מִקַּפָּת וְקוּרָא לֹה שֵׁם דְּמַסְכֵּת נִדָּה בְּפִרְקָה בְּתֵרָא (דף עא:): שְׁלֹא מִן הַמֶּקֶף מַעֲבֵר שְׁאִינוּ סוּמוֹן לֹו בְּאוֹתוֹ כְּלִי דְּלִהּוּ מִנֵּה וּבַהּ: דְּלִית לִיהַּ שְׁעוּרָא שְׁמִזוֹן ב' כַּעוּלוֹת מַעֲצְמוֹת הַיָּחַ וְאִי מַפְרִישׁ תְּרוּמָה מִנֵּה כֵּן דְּהוּ בְּצִר לִיהַּ שְׁעוֹר עֲרוֹב: וּמִאי בְּסָקָא בְּתַמִּישׁ כְּלוּמֵר מִאי הֵאִי תִירוּנָא וְכִי בְּסָקָא תַנּוּא לְמַלְתָּה דְּלִין אֲדָם נוֹתֵן עֲרוֹבוֹ אֲלָא בְּצַמְעִים דְּנִקַּט סָתָם בְּמַלְתָּה הַכִּי: סָבַר לֹה בְּרַבְּנָן דְּפִלְגִי עֲלֶהּ דְּרַבִּי לְקַמֵּן (עִירוּבִין דף לד:): גָּזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת בְּשֻׁבַּת עֲצָמָה וְהַבְּהֵת תְּרוּמָה שְׂבִית הִיא וְכִין דְּמַעֲקָרָא לֹא תַקְנָה וּבְשִׁית לְמִימֵר אִי בְּשִׁי הֵי חֲזִי לְהֵהוּא שְׁעָתָא דְּמַתְשִׁיל עֲלֶהּ כֵּן מָקוֹם שֶׁהִיא וְהִדְרָה לְטַבְלָא וְהִדֵּר אָמַר תְּרוּמָתָה בְּצַפּוֹן שָׂבָה וּמַעֲשֶׂר רֵאשִׁון בְּזֵרוּמָה וְכֵן כֻּלָּם אִם כֵּן מִתְּתוֹן לִיהַּ כֵּן הַשְּׂמֻשׁוֹת וְקַעֲבַר אֲשֻׁבַּת וְקוֹנִית עֲרוֹב בְּשָׂה נִכְנָס וְהָ יוּצֵא: יֵשׁ שְׁאָמְרוּ יֵשׁ דְּבָרִים שְׁאָמְרוּ שְׁעוּרָן. לְפִי מַה שֶׁהוּא אֲדָם וְאִין שְׁעוּרָן שְׂנֵה בְּכָל: מְלֹא חֲסִנְיֵי קִטְרֵת בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים: תַּרְגּוּמוֹמָא לְהָא דְּתַנִּי שְׁעוּרָא בְּאֲדָם עֲצָמוּ אַחוּלָהּ וְהוּן וְלִנְלָא וְלֹא אֲרַעֲבָתָן וּלְחוּמִרָא דְּבַטְלָה דַּעֲתָ: מְנַפֵּחַ אֲדָם בֵּית הַפֶּרֶס דְּהָא שְׁנִחֲרַשׁ בַּהּ הֲבַר דְּכֵלָּה כְּפִיָּהָא מִשׁוּם עֲצָמוֹת הִיא וְנַעֲצְמוֹת כֻּלָּא בְּשַׁר חִינוּ מְטַמֵּא בִּאֲהֵל וּבְסַנְפִּיחַ לְפָנֵי רַבְּנָיו אִם יֵשׁ שֵׁם עַצֵּם גָּדוֹל וְרָאָה מַחֲלָיו וְעַצֵּם קָטָן וְרָאָה בְּנִפְיָחָה וְחִינוּ מְסִינֵו בְּרַבְּנָיו: שְׁנִידִישׁ בְּדַרְיָסַת רַבְּנֵי בְּנֵי אֲדָם: טְהוֹר שְׁבָבַר נִידִישׁוּ עֲצָמוֹת שְׂבֹו וְנִפְקַחוּ מִפְּשַׁעוּרָה: אֲהֵל זְרוּק אֲהֵל הַמְּטַלְטֵל: שְׂמָה אֲהֵל וְחוּצָן בִּינוּ לְבִין הַטַּמְאָה: אֲרָן הַעֲמִים מְטַמְאָה בִּאֲהֵל: דְּהָה מִקְּבָת נָשִׁים שְׁנֵלָה עֲשׂוּיָה בְּקוּפְסָא: מַגְדֵּל מַטְשִׁי"ר: אֲהֵל זְרוּק לֹאוּ שְׂמָה אֲהֵל וְכֵן שְׁאִינוּ אֲהֵל חוּצָן: שְׂמָה

אֲהֵל וְחוּצָן וּבְגִדוּלָהּ שְׁתַּחֲקַת מ' אֲהֵל בְּלַח שֶׁהִם כּוֹרִים בְּיָבֵשׁ דְּאִי קָטָנָה כְּלִי

הִיא וּמַסְבָּלַת טַמְאָה וְלֹא חוּצָא וְכַעֲנָן דְּמַתְנִי' בְּרַבִּי סְבִירָא לְהוּ וּבִין לְרַבִּי יְהוּדָה וּבִין לְרַבְּנָן כְּסוּמְכוֹס סְבִירָא לְהוּ דְּאָמַר מִיָּדִי דְּחֲזִי לִיהַּ לְמִיכָלָה בְּהֵיָא שְׁעָתָא בְּעִינָן:

עין משפט
גור מצוה

א מיי פו' מהל' עירובין הל' יז,
טוש"ע או"ח סי' תט סעי' א':
ב מיי פא' מהל' עירובין הל' טז:

הקברות על ידי שעה תבה ומגדל פרש נהי דלר' יהודה איפא תקנה אפילו בבית הקברות על ידי שעה תבה ומגדל ובקבר יחידי נמי שגזרו שמופס ד' אמות קביעו משום הרחקה כ"ש דמצי אצל בשעה תבה ומגדל ולקמן פריך מאי טעמיהו דרשבנא בקבר יחידי נהי דבבית הקברות גדול לא הוי חציצה הבא דלא הויא אלא הרחקה אמאי פליגי הא מצי אצל בשעה תבה ומגדל דאין לה הרחקה גדולה מזה: **בשלא** הבשרה ונספרים דגרסי או שנושה במי פרות ה"פ בשלא הבשרה כגון שערב בפרות או בפת שנושה במי פרות: **בפשוטי כלי** עץ משמע דלא מקבלי טמאה אפילו מדרבנא וכן תנן במס' בליס (פ"ב מ"א) ומיתי לה בפ"ק דשבת (ד' טז.) כלי עץ וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם טמאין וע"כ פשוטין טהורים אפי' מדרבנא דכלי זכוכית אפילו יש להן בית קבול אין להן טמאה אלא מדרבנא כדאמר בשבת וכן משמע בבמה דוכתי דטהורין פשוטי כלי עץ אפי' מדרבנא וקשה דבהמוכר בית (כ"ב דף סו.) אומר שאני פשוטי כלי עץ אפי' גבי דף של נחתומין והתם לא איירי בהנך דחזו למדרכות דהנהו מקבלי טמאה דאורייתא דכל המטמא מדקם מטמא טמאת מת דגולפינן כב"ק פ"ב (דף כה.) ק"ו מפכים קטנים ורשב"א פרש התם דאין לחוש פינו דמסקנא לא קימא הכי דמוקי לה דדף של מתכת ור"י מפרש דכלי עץ שהם קבוצים כשני דף ורחוי לנהיח עליהם חפצים גזרו רבנן עליהו טמאה משום דזמו למקבלי כלי עץ אצל פשוטי כלי עץ שאינם קבוצים טהורין אפילו מדרבנא וי"מ דדף של נחתומים וכיוצא בזה שהם שמושי אדם ומשמשין שמושי אדם גזרו רבנן בזה טמאה כדמוכח בתורת כהנים בפרשת ביום השמיני דממעט סלס וקולב מפלי עץ ולא כל כלי עץ ומרבה שלחן וטבלא וזלפקי מפל והאמר ומה ראית ת"ל שק מה שק מיוחד שהם תשמישי אדם ומשמשי תשמישי כו' וע"כ כשאין ראויין למדרס איורי מגדל נקט בפסא ומטה ועוד דמוכל המשקב ה"ל לרבווייהו וכשאין להן בית קבול נמי איורי מגדל האמר מה שק משולט מלא וריקן אלמא מקבלי טמאה מדרבנא ואף על גב דדרש מקרא אסמכתא בעלמא הוא ועקר דרשה דרשינא למה שק משולטין מלא וריקן ובמה מדרשות יש בת"כ דהוי רק אסמכתא ונדע דבפרק שמי הלכס (מנחות דף צו:) אמר רבי יוחנן לגדברי האומר מסגרת למטה היתה פי' ברגלים ולא בשלחן טבלא המתהפכת טמאה כדדרשין מעל השלחן הטהור מפלל דאיפא שהוא טמא ולגדברי האומר היתה טבלא המתהפכת תבשי לך דשל מקדש מקבל

האומר לאותו לעולי רגלים שלא תאמר עשוי לנחת הוא והשתא אמאי תבשי תפסט מדרשה דת"כ אלא ש"מ אסמכתא בשלמא היא בדפכרשית והא דמשמע התם דטבלא המתהפכת גדיפא לקבל טמאה דאורייתא מאשר פשוטי כלי

עץ הינו בדפ"ה משום דראוי להשתמש מב' צדדיו: **דמא"** הא לא חזי ליה נראה לשומכום דוקא פריך דרבנא אף על גב דלא חזי לה הא חזי לעניינא ואם תאמר ולשומכום הא חזי ליה דמצי לאפרושי מנה ובה אפלו לרבנא דרבי דבסב חשבה מעשרין הדמאי ויש לומר דמשמע ליה מתניתין אפלו ליפא אלא שתי סעודות מצמצמות דמסתמא מתניתין איורי בכל ענין ולעיל (עירובין דף נז:) נמי דפריך מאי פסקא משום דמשמע ליה דמתניתין איורי אפילו ביתר משתי סעודות ומיהו בפרק מפנין (שבת דף קכז:) פריך נמי הכי גבי טלטול ומשני כי הבא מגו דמפקר כו' והתם הנה מצי למימר דחזי לעניינא אלא משום דהתם מבשי לה לשנויי כי הבא ובפרק כל שעה (פסחים דף לה:) ובפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז.):

היכר אצל בשעה תבה ומגדל פרש נהי דלר' יהודה איפא תקנה אפילו בבית

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר, היכי אזיל? בשידה תיבה ומגדל. והא פיון דאחתא איטמאי לה! בשלא הוכשרה, או שגילושה במי פירות. והיכי מיייתי לה? בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה. והא קא מאהיל!? דמיייתי לה אחוריה. אי הכי, מאי טעמא דרבנא? קסברי: אסור לקנות בית באיסורי הנאה. מפלל דרבי יהודה סבר מותר? קסבר: מצות לאו ליהנות ניתנו. אלא הא דאמר רבא: מצות לאו ליהנות ניתנו, לימא כתנאי אמרה לשמעתיה!? אמר לה רבא: אי סבירא להו דאין מערבין אלא לדבר מצוה — דכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו. והכא בהא קמיפלגי: מר סבר אין מערבין אלא לדבר מצוה, ומר סבר מערבין אפילו לדבר הרשות. אלא הא דאמר רב יוסף: אין מערבין אלא לדבר מצוה, לימא כתנאי אמרה לשמעתיה? אומר לה רב יוסף: דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה, ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו, ובהא קמיפלגי: מר סבר פיון דקנה ליה עירוב — לא ניחא ליה דמינטרא. ומר סבר — ניחא ליה דמינטרא, דאי איצטריה אכיל ליה. ^(א)מתנאי מערבין בדמאי, ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והפהנים בחלה. ^(ב)אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. ^(ג)במי דמאי, הא לא חזי ליה? מיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזו ליה — השתא נמי חזי ליה. דתנן: מאכילין את העניים דמאי

ואת

יוסגו לגדברי האומר מסגרת למטה היתה פי' ברגלים ולא בשלחן טבלא המתהפכת טמאה כדדרשין מעל השלחן הטהור מפלל דאיפא שהוא טמא ולגדברי האומר היתה טבלא המתהפכת תבשי לך דשל מקדש מקבל

האומר לאותו לעולי רגלים שלא תאמר עשוי לנחת הוא והשתא אמאי תבשי תפסט מדרשה דת"כ אלא ש"מ אסמכתא בשלמא היא בדפכרשית והא דמשמע התם דטבלא המתהפכת גדיפא לקבל טמאה דאורייתא מאשר פשוטי כלי

עץ הינו בדפ"ה משום דראוי להשתמש מב' צדדיו: **דמא"** הא לא חזי ליה נראה לשומכום דוקא פריך דרבנא אף על גב דלא חזי לה הא חזי לעניינא ואם תאמר ולשומכום הא חזי ליה דמצי לאפרושי מנה ובה אפלו לרבנא דרבי דבסב חשבה מעשרין הדמאי ויש לומר דמשמע ליה מתניתין אפלו ליפא אלא שתי סעודות מצמצמות דמסתמא מתניתין איורי בכל ענין ולעיל (עירובין דף נז:) נמי דפריך מאי פסקא משום דמשמע ליה דמתניתין איורי אפילו ביתר משתי סעודות ומיהו בפרק מפנין (שבת דף קכז:) פריך נמי הכי גבי טלטול ומשני כי הבא מגו דמפקר כו' והתם הנה מצי למימר דחזי לעניינא אלא משום דהתם מבשי לה לשנויי כי הבא ובפרק כל שעה (פסחים דף לה:) ובפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז.):

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למעבד תפוקתא כדמפרש ואזל דזקא נקט טהור בטהורה אכל בטמאה לא אלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא אלא חזיא ליה: היכי אצל בשעה תבה ומגדל והא פיון דאחתא מטמא ליה כלומר נהי דלר' יהודה אפילו בבית הקברות איפא תפוקתא למיזל בשעה תבה ומגדל וכ"ש קבר יחידי שכולל לעמד אצלו אלא מיהא תרומה מבי חנכה התם מטמא באהילו של קבר: במי פרות שאין מכשירין: והיכי מיתי לה לאוכלה דהא רבי יהודה ראוי לאכלו בעי מדנקט טהור בטהורה ולא אפשר טמא בטהורה משום דחזיא לאכרעי ועוד מדתני במתניתין לחזן וללכל: בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טמאה אכל במידי דמקבל טמאה לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אב הטמאה דמטמא מחמת אהל ומטמא ליה לאדם וטמא אסור בתרומה טהורה וקאי עליה במיתה ואע"ג דלית בה פותח טפח דמיייתי ליה לחורבה כדמפרש לקמן קי"ל (שבת דף יז.) בי"ח דבר שכל המטלטלין מביאין את הטמאה על עצמן כשהאחילו על מת בכל שעה ומטמא ליה אדם האוחזו ותו לא חזיא ליה תרומה: והא קא מאהיל קס"ד כשגש בפלי פותח טפח או בהקפו טפח וגזרו על האדם הנושאו בעבי המרדע בציאות השבת (שם): דמיייתי ליה לחורבה דכלי שאין בחדו טפח לאו אהל הוא: אי הכי מ"ט דרבנא בקבר יחידי נהי דאפלגו במתניתין בבית הקברות ולא סבירא להו דתנאי חציצה באהל זרוק אצל הבא יכול לעמד על שפתו ויביאנו אצלו: אסור לקנות בית באסורי הנאה בקבר והא הנאה היא דמשתרי בה למפק חזן לתחום וכל תשמישי המת אסורין בהנאה דנפקא לן בסנהדרין (ד' מז:) מנתמת שם מרזם וגמר שם שם משגלה ערופה ואפילו בישראל נמי אסרי רבנא והא דתני כהן להודיעך כחו דרבי יהודה: מצות לאו להנות נתנו ואין מערבין אלא לדבר מצוה ללכת לבית האכל או לבית המשתה דללקמן: הא דרבה במסכת ר"ה (דף כח.) תוקעין בשופר של עולה: רבנא סברי מערבין אפלו לדבר הרשות והלכך הנאה היא: הא דרב יוסף כגידל משתתפין (דף פב.): כון דקנה לה ערוב בין השמשות תו לא אכפת ליה בגטירותא ועד קניית ערוב אי נמי ניחא ליה לאו הנאה היא דמשום מצוה הוא: מקמי דמאי בכבר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה דמאי: ולא ואע"ג דמצי פריך להו השתא מיהא לא מפקר:

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למעבד תפוקתא כדמפרש ואזל דזקא נקט טהור בטהורה אכל בטמאה לא אלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא אלא חזיא ליה: היכי אצל בשעה תבה ומגדל והא פיון דאחתא מטמא ליה כלומר נהי דלר' יהודה אפילו בבית הקברות איפא תפוקתא למיזל בשעה תבה ומגדל וכ"ש קבר יחידי שכולל לעמד אצלו אלא מיהא תרומה מבי חנכה התם מטמא באהילו של קבר: במי פרות שאין מכשירין: והיכי מיתי לה לאוכלה דהא רבי יהודה ראוי לאכלו בעי מדנקט טהור בטהורה ולא אפשר טמא בטהורה משום דחזיא לאכרעי ועוד מדתני במתניתין לחזן וללכל: בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טמאה אכל במידי דמקבל טמאה לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אב הטמאה דמטמא מחמת אהל ומטמא ליה לאדם וטמא אסור בתרומה טהורה וקאי עליה במיתה ואע"ג דלית בה פותח טפח דמיייתי ליה לחורבה כדמפרש לקמן קי"ל (שבת דף יז.) בי"ח דבר שכל המטלטלין מביאין את הטמאה על עצמן כשהאחילו על מת בכל שעה ומטמא ליה אדם האוחזו ותו לא חזיא ליה תרומה: והא קא מאהיל קס"ד כשגש בפלי פותח טפח או בהקפו טפח וגזרו על האדם הנושאו בעבי המרדע בציאות השבת (שם): דמיייתי ליה לחורבה דכלי שאין בחדו טפח לאו אהל הוא: אי הכי מ"ט דרבנא בקבר יחידי נהי דאפלגו במתניתין בבית הקברות ולא סבירא להו דתנאי חציצה באהל זרוק אצל הבא יכול לעמד על שפתו ויביאנו אצלו: אסור לקנות בית באסורי הנאה בקבר והא הנאה היא דמשתרי בה למפק חזן לתחום וכל תשמישי המת אסורין בהנאה דנפקא לן בסנהדרין (ד' מז:) מנתמת שם מרזם וגמר שם שם משגלה ערופה ואפילו בישראל נמי אסרי רבנא והא דתני כהן להודיעך כחו דרבי יהודה: מצות לאו להנות נתנו ואין מערבין אלא לדבר מצוה ללכת לבית האכל או לבית המשתה דללקמן: הא דרבה במסכת ר"ה (דף כח.) תוקעין בשופר של עולה: רבנא סברי מערבין אפלו לדבר הרשות והלכך הנאה היא: הא דרב יוסף כגידל משתתפין (דף פב.): כון דקנה לה ערוב בין השמשות תו לא אכפת ליה בגטירותא ועד קניית ערוב אי נמי ניחא ליה לאו הנאה היא דמשום מצוה הוא: מקמי דמאי בכבר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה דמאי: ולא ואע"ג דמצי פריך להו השתא מיהא לא מפקר:

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למעבד תפוקתא כדמפרש ואזל דזקא נקט טהור בטהורה אכל בטמאה לא אלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא אלא חזיא ליה: היכי אצל בשעה תבה ומגדל והא פיון דאחתא מטמא ליה כלומר נהי דלר' יהודה אפילו בבית הקברות איפא תפוקתא למיזל בשעה תבה ומגדל וכ"ש קבר יחידי שכולל לעמד אצלו אלא מיהא תרומה מבי חנכה התם מטמא באהילו של קבר: במי פרות שאין מכשירין: והיכי מיתי לה לאוכלה דהא רבי יהודה ראוי לאכלו בעי מדנקט טהור בטהורה ולא אפשר טמא בטהורה משום דחזיא לאכרעי ועוד מדתני במתניתין לחזן וללכל: בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טמאה אכל במידי דמקבל טמאה לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אב הטמאה דמטמא מחמת אהל ומטמא ליה לאדם וטמא אסור בתרומה טהורה וקאי עליה במיתה ואע"ג דלית בה פותח טפח דמיייתי ליה לחורבה כדמפרש לקמן קי"ל (שבת דף יז.) בי"ח דבר שכל המטלטלין מביאין את הטמאה על עצמן כשהאחילו על מת בכל שעה ומטמא ליה אדם האוחזו ותו לא חזיא ליה תרומה: והא קא מאהיל קס"ד כשגש בפלי פותח טפח או בהקפו טפח וגזרו על האדם הנושאו בעבי המרדע בציאות השבת (שם): דמיייתי ליה לחורבה דכלי שאין בחדו טפח לאו אהל הוא: אי הכי מ"ט דרבנא בקבר יחידי נהי דאפלגו במתניתין בבית הקברות ולא סבירא להו דתנאי חציצה באהל זרוק אצל הבא יכול לעמד על שפתו ויביאנו אצלו: אסור לקנות בית באסורי הנאה בקבר והא הנאה היא דמשתרי בה למפק חזן לתחום וכל תשמישי המת אסורין בהנאה דנפקא לן בסנהדרין (ד' מז:) מנתמת שם מרזם וגמר שם שם משגלה ערופה ואפילו בישראל נמי אסרי רבנא והא דתני כהן להודיעך כחו דרבי יהודה: מצות לאו להנות נתנו ואין מערבין אלא לדבר מצוה ללכת לבית האכל או לבית המשתה דללקמן: הא דרבה במסכת ר"ה (דף כח.) תוקעין בשופר של עולה: רבנא סברי מערבין אפלו לדבר הרשות והלכך הנאה היא: הא דרב יוסף כגידל משתתפין (דף פב.): כון דקנה לה ערוב בין השמשות תו לא אכפת ליה בגטירותא ועד קניית ערוב אי נמי ניחא ליה לאו הנאה היא דמשום מצוה הוא: מקמי דמאי בכבר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה דמאי: ולא ואע"ג דמצי פריך להו השתא מיהא לא מפקר:

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למעבד תפוקתא כדמפרש ואזל דזקא נקט טהור בטהורה אכל בטמאה לא אלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא אלא חזיא ליה: היכי אצל בשעה תבה ומגדל והא פיון דאחתא מטמא ליה כלומר נהי דלר' יהודה אפילו בבית הקברות איפא תפוקתא למיזל בשעה תבה ומגדל וכ"ש קבר יחידי שכולל לעמד אצלו אלא מיהא תרומה מבי חנכה התם מטמא באהילו של קבר: במי פרות שאין מכשירין: והיכי מיתי לה לאוכלה דהא רבי יהודה ראוי לאכלו בעי מדנקט טהור בטהורה ולא אפשר טמא בטהורה משום דחזיא לאכרעי ועוד מדתני במתניתין לחזן וללכל: בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טמאה אכל במידי דמקבל טמאה לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אב הטמאה דמטמא מחמת אהל ומטמא ליה לאדם וטמא אסור בתרומה טהורה וקאי עליה במיתה ואע"ג דלית בה פותח טפח דמיייתי ליה לחורבה כדמפרש לקמן קי"ל (שבת דף יז.) בי"ח דבר שכל המטלטלין מביאין את הטמאה על עצמן כשהאחילו על מת בכל שעה ומטמא ליה אדם האוחזו ותו לא חזיא ליה תרומה: והא קא מאהיל קס"ד כשגש בפלי פותח טפח או בהקפו טפח וגזרו על האדם הנושאו בעבי המרדע בציאות השבת (שם): דמיייתי ליה לחורבה דכלי שאין בחדו טפח לאו אהל הוא: אי הכי מ"ט דרבנא בקבר יחידי נהי דאפלגו במתניתין בבית הקברות ולא סבירא להו דתנאי חציצה באהל זרוק אצל הבא יכול לעמד על שפתו ויביאנו אצלו: אסור לקנות בית באסורי הנאה בקבר והא הנאה היא דמשתרי בה למפק חזן לתחום וכל תשמישי המת אסורין בהנאה דנפקא לן בסנהדרין (ד' מז:) מנתמת שם מרזם וגמר שם שם משגלה ערופה ואפילו בישראל נמי אסרי רבנא והא דתני כהן להודיעך כחו דרבי יהודה: מצות לאו להנות נתנו ואין מערבין אלא לדבר מצוה ללכת לבית האכל או לבית המשתה דללקמן: הא דרבה במסכת ר"ה (דף כח.) תוקעין בשופר של עולה: רבנא סברי מערבין אפלו לדבר הרשות והלכך הנאה היא: הא דרב יוסף כגידל משתתפין (דף פב.): כון דקנה לה ערוב בין השמשות תו לא אכפת ליה בגטירותא ועד קניית ערוב אי נמי ניחא ליה לאו הנאה היא דמשום מצוה הוא: מקמי דמאי בכבר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה דמאי: ולא ואע"ג דמצי פריך להו השתא מיהא לא מפקר:

מסורת הש"ס
א פסחים לה; משנה פסחים
ב משנה שבת; שבת קבו:
ג שבת קבו; פסחים לה;; סוכה
לה;; לעיל יז;; בבא מציעא ט;; ברכות מז.
גליון הש"ס

גמ' מכלל דר"י סבר מותר מצות לאו ליהנות. עיי' לקמן דף עח ע"ב תוס' ד"ה אשרה:

תוס' ד"ה ומ"ס אהל זרוק וכו' ורשב"א מפרש דלתות. עי' טורי אבן חגיגה דף כה ע"א ד"ה הא מני רבי היא:

ד"ה היכי אזיל וכו' דלא הויא אלא הרחקה. עי' ב"ב דף קא ע"א תוס' ד"ה ותו:

לב.

עין משפט נר מצוה

א מיי' פי' מהל' מאכלות אסורות	הל' ב:
ב מיי' פא' מהל' מחוסרי כפרה	הל' יב:
ג מיי' פי' מהל' מעשרות הל' י:	
ד מיי' פי' מהל' מעשרות הל' י:	

פּוֹסֵל כֶּרֶב שֶׁשֶׁת דְּבֵה"ג פּוֹסֵק דְּהִלְכָּה כֶּרֶב נִחְמַן בְּדִינִי וְכֶרֶב שֶׁשֶׁת בָּאֶסוּרֵי וּלר"ת נִרְאֶה דְּהִכָּא הִלְכֵה כֶּרֶב נִחְמַן דְּבַפ' הִתְקַבַּל (גטין דף סד.) אָמַר בַּעַל אִמֵּר לְגִירוֹשִׁין וְשֵׁלִישׁ אָמַר לְגִירוֹשִׁין וְהִיא אִזְמַרְתָּ גִתָּן לִי וְאִבֵּד אִין דְּבַר שְׂבָעָרְנָה פְּחוּת מִשְׁנֵים וּפְרִיךְ מֵהָא דְאָמַר הָאוֹמֵר לְחַבְרֹו צַא וְקִדַּשׁ לִי אִשָּׁה סָתֵם אֶסוּר בְּכָל הַנָּשִׁים שְׂבָעוּלָם אֲלֵמָא חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וּמַשְׁנֵי ה"מ לְחַמְרָא אֲבָל לְקַלָּא לֹא וּבפ"ק דְּחֵלִין (דף יב.) גַּמִּי מְסִיחַ לְעוּלָם אִין חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְהָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחוֹ צַא וְתֵרַם לִי וְהִלֵּךְ וּמַצָּא תְרוּם אִין חֲזָקתוֹ תְרוּם דְלֵמָא אִינַשׁ אַחֲרֵינָא שְׁמַע וְתֵרַם וְאע"ג דְּהֵתָם רַב נִחְמַן קִאֲמַר לֵה מ"מ סְלִיחַ הַש"ס הֵתָם הַכִּי וְהִיא דְבָעֵשׂא מְנָה קִבְּלָה וְעוֹד דְּרַב שְׁמַעְיָה דְבַסְמוּךְ סָבַר גַּמִּי כֶּרֶב נִחְמַן דְלֶרַב שֶׁשֶׁת לֹא הִיָּה צָרִיךְ לְחֲזָקַת פְּהִיטָם וְאוֹמֵר ר"י דְמַכְּלָ זֶה אִין רָאִיָּה דְרַב שֶׁשֶׁת גַּמִּי לִית לֵה חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ אֲלֵא בְמָקוֹם שָׂאֵם לֹא יַעֲשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ יִבֹּא הַמְשַׁלֵּחַ לִידֵי עֲבֵרָה אִם יִסְמֹךְ עָלָיו וְלִכְךָ בְּגוֹט אִין הַשְׁלִיחַ חוֹנֵשׁ לְתַן גַּט וְהִיא דְּחֵלִין גַּמִּי אִינוּ חוֹנֵשׁ לְשַׁחַט וּלְתֵרַם שָׂאֵם לֹא יִתְרַם יִרְאֶה הַמְשַׁלֵּחַ שְׂאִינוּ תְרוּם וְלֹא אִסִּיק אֲדַעֲתָפָה שְׂמֵא אַחֵר יִשְׁמַע וְיִתְרַם וְדְרַב שְׁמַעְיָה גַּמִּי אִכָּא לְמִימַר דְלֵא אָמַר כְּדִי לְתַן טַעַם לְמָה סוֹמְכִין עַל הַפְּהִיטָם אֲלֵא לְנֶשֶׁב דְּבָרֵי רַב דְאָמַר בְּפ' הָאִשָּׁה (יבמות דף נ:) אִין שׁוֹטְטִין חוֹרְקִין עַל טַמֵּא שְׂרָז אֵף עַל גַּב דְּמַחְנֶה לְפָנֵינוּ דְלֵמָא פִּשְׁעַ וְלֹא טְבִיל אֲבָל שׁוֹטְטִין חוֹרְקִין עַל מְחַסֵּר כַּפּוּרִים וְאע"ג דְּהִי גַּמִּי מְחַסֵּר מַעֲשֶׂה דְלִיכָא לְמַחֵשׁ דְלֵמָא פִּשְׁעַ כְּדֶרַב שְׁמַעְיָה וְהֵתָם גַּמִּי מִיַּתִּי לֵה: הֶרְחַוְקִים מִתְּרִיז אֵף עַל גַּב דַּע"כ צְרִיכִין לְהַקְרִיב מִשּׁוּם מִצְוַת הָעֹמֵר מ"מ מִיַּתִּי רָאִיָּה מֵהָא דְשֵׁרִי חוֹחוּקִין מַחֲזוּת וְאִילֵךְ אֵף עַל גַּב דַּשׁ שְׁהִית כָּל הַיּוֹם אֲלֵא שְׁמַמְהֵרִין לְפִי שְׁיִזְדַּעִין שְׁהֶרְחוּקִין סוֹמְכִין עָלֵיהֶן וְכֵן גַּבִּי קִנִּי וְזֵה וְיִזְלַת אֵף עַל גַּב דְּמַצְרִין לְהַקְרִיב בְּאוּתוֹ יוֹם מִיָּהָא לֹא מַחֲזִיבֵי אִי לֹאוּ מִשּׁוּם שְׁסוּמְכוּת עָלֵיהֶן וְחֲזָקָה

שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ: הָאוֹמֵר לְחַבְרֹו צַא

וְלִקַּט לָהּ בַּפֶּרֶק לוּלָב (ספֵה דף לט.) גַּבִּי

הַלּוּקַח לוּלָב מִחֻבְרֹו בַּשְּׂבִיעִית מִגִּיף שֵׁם

רַש"י מַעַם הָאֶרֶץ מִשּׁוּם דְלֵא הִנֵּה קָרִי לֵה

חֻבְרֹו וְאִין צָרִיךְ לְהִנִּיף דְּהִכָּא מוּנִיק לֵה בַּעַם

הָאֶרֶץ שְׂאֵמַר לְחֻבַר אַע"ג דְּקִתְנֵי לְחַבְרֹו

וּבַשְּׂבִית פֶּרֶק הַשּׁוֹאֵל (דף קג.) אָמַר אוֹמֵר

אֶדֶם לְחַבְרֹו צַא וְשָׂכַר לִי פּוֹעֲלִים וּמוּנִיק לֵה

בַּחֻבְרֹו נִכְרִי: תַּאֲנָגִים מִתְּאֲנָתִי אֵף עַל גַּב

דְּמַעֲשַׁר פְּרוֹת מְזֻדְּבָנָן וְרַב נִחְמַן מוֹנֶה

דְּבָשֶׁל סוּפְרִים חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ

פִּינֹן דַּעֲקַר שֵׁם מַעֲשַׁר מִן הַתּוֹרָה חֲשִׁיב לֵה

בְּשָׁל תּוֹרָה:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

בְּשָׁל סוּפְרִים סְמִיכִין אֲחֻזָּת שְׁלִיחַ דְאִי גַמִּי לֹא עָבִיד לֹא חֲמִיר אֶסוּרָא כְּגוֹן **רַב שֶׁשֶׁת** אָמַר חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְכֶרֶב שֶׁשֶׁת דְּבֵה"ג פּוֹסֵק דְּהִלְכָּה כֶּרֶב נִחְמַן בְּדִינִי וְכֶרֶב שֶׁשֶׁת בָּאֶסוּרֵי וּלר"ת נִרְאֶה דְּהִכָּא הִלְכֵה כֶּרֶב נִחְמַן דְּבַפ' הִתְקַבַּל (גטין דף סד.) אָמַר בַּעַל אִמֵּר לְגִירוֹשִׁין וְשֵׁלִישׁ אָמַר לְגִירוֹשִׁין וְהִיא אִזְמַרְתָּ גִתָּן לִי וְאִבֵּד אִין דְּבַר שְׂבָעָרְנָה פְּחוּת מִשְׁנֵים וּפְרִיךְ מֵהָא דְאָמַר הָאוֹמֵר לְחַבְרֹו צַא וְקִדַּשׁ לִי אִשָּׁה סָתֵם אֶסוּר בְּכָל הַנָּשִׁים שְׂבָעוּלָם אֲלֵמָא חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וּמַשְׁנֵי ה"מ לְחַמְרָא אֲבָל לְקַלָּא לֹא וּבפ"ק דְּחֵלִין (דף יב.) גַּמִּי מְסִיחַ לְעוּלָם אִין חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ וְהָאוֹמֵר לְשִׁלּוּחוֹ צַא וְתֵרַם לִי וְהִלֵּךְ וּמַצָּא תְרוּם אִין חֲזָקתוֹ תְרוּם דְלֵמָא אִינַשׁ אַחֲרֵינָא שְׁמַע וְתֵרַם וְאע"ג דְּהֵתָם רַב נִחְמַן קִאֲמַר לֵה מ"מ סְלִיחַ הַש"ס הֵתָם הַכִּי וְהִיא דְבָעֵשׂא מְנָה קִבְּלָה וְעוֹד דְּרַב שְׁמַעְיָה דְבַסְמוּךְ סָבַר גַּמִּי כֶּרֶב נִחְמַן דְלֶרַב שֶׁשֶׁת לֹא הִיָּה צָרִיךְ לְחֲזָקַת פְּהִיטָם וְאוֹמֵר ר"י דְמַכְּלָ זֶה אִין רָאִיָּה דְרַב שֶׁשֶׁת גַּמִּי לִית לֵה חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ אֲלֵא בְמָקוֹם שָׂאֵם לֹא יַעֲשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ יִבֹּא הַמְשַׁלֵּחַ לִידֵי עֲבֵרָה אִם יִסְמֹךְ עָלָיו וְלִכְךָ בְּגוֹט אִין הַשְׁלִיחַ חוֹנֵשׁ לְתַן גַּט וְהִיא דְּחֵלִין גַּמִּי אִינוּ חוֹנֵשׁ לְשַׁחַט וּלְתֵרַם שָׂאֵם לֹא יִתְרַם יִרְאֶה הַמְשַׁלֵּחַ שְׂאִינוּ תְרוּם וְלֹא אִסִּיק אֲדַעֲתָפָה שְׂמֵא אַחֵר יִשְׁמַע וְיִתְרַם וְדְרַב שְׁמַעְיָה גַּמִּי אִכָּא לְמִימַר דְלֵא אָמַר כְּדִי לְתַן טַעַם לְמָה סוֹמְכִין עַל הַפְּהִיטָם אֲלֵא לְנֶשֶׁב דְּבָרֵי רַב דְאָמַר בְּפ' הָאִשָּׁה (יבמות דף נ:) אִין שׁוֹטְטִין חוֹרְקִין עַל טַמֵּא שְׂרָז אֵף עַל גַּב דְּמַחְנֶה לְפָנֵינוּ דְלֵמָא פִּשְׁעַ וְלֹא טְבִיל אֲבָל שׁוֹטְטִין חוֹרְקִין עַל מְחַסֵּר כַּפּוּרִים וְאע"ג דְּהִי גַּמִּי מְחַסֵּר מַעֲשֶׂה דְלִיכָא לְמַחֵשׁ דְלֵמָא פִּשְׁעַ כְּדֶרַב שְׁמַעְיָה וְהֵתָם גַּמִּי מִיַּתִּי לֵה: הֶרְחַוְקִים מִתְּרִיז אִין חֲזָקַת שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ: רַב שֶׁשֶׁת אָמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ. ^[א]אָמַר רַב שֶׁשֶׁת: מָנָא אָמִינָא לֵה, דִּתְנֹן: מִשְׁקַרְב הָעוֹמֵר, הוֹתֵר הַחֹדֶשׁ מִיָּד. וְהֶרְחוּקִים מוֹתְרִים מִחֻצוֹת הַיּוֹם וְאִילָּהּ. וְהָא חֹדֶשׁ דְּאוֹרִייתָא הוּא, וְקִתְנִי: הֶרְחוּקִים מוֹתְרִין מִחֻצוֹת הַיּוֹם וְאִילָּהּ. לֹאוּ מִשּׁוּם חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ? וְרַב נַחֲמָן? הֵתָם בְּדִקְתָנִי טַעֲמָא — לְפִי שְׁיִזְדַּעִין שְׂאִין בֵּית דִּין מִתַּעְצָלִין בּוֹ. וְאִיכָּא דְאָמְרִי, אָמַר רַב נַחֲמָן: מָנָא אָמִינָא לֵה, דִּקְתָנִי טַעֲמָא לְפִי שְׁיִזְדַּעִין שְׂאִין בֵּית דִּין מִתַּעְצָלִין בּוֹ. בֵּית דִּין הוּא דְלֹא מִתַּעְצָלִין בּוֹ — הָא שְׁלִיחַ מִתַּעְצָל בּוֹ! וְרַב שֶׁשֶׁת אָמַר לָהּ: בֵּית דִּין עַד פְּלַגִּיָּה דִּיּוּמָא, שְׁלִיחַ כּוּלֵי יוּמָא. יָאמַר רַב שֶׁשֶׁת: מָנָא אָמִינָא לֵה, דִּתְנִינָא: הָאִשָּׁה שְׂיִישׁ עָלֶיהָ לִידָה אוֹ זִיבָה, מְבִיאָה מַעוֹת וְנוֹתְנַת בְּשׁוּפָר, וְטוֹבֵלַת וְאוֹכֵלַת בְּקֻדְשִׁים לְעָרַב. מֵאִי טַעֲמָא — לֹאוּ מִשּׁוּם דְאָמְרִינָן חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ. ^[א]וְרַב נַחֲמָן? הֵתָם כְּדֶרַב שְׁמַעְיָה, דְאָמַר רַב שְׁמַעְיָה: חֲזָקָה אִין בֵּית דִּין שֶׁל כְּהֻנָּים עוֹמְדִים מִשָּׁם עַד שְׂיִכְלוּ כָּל מַעוֹת שְׁבִשְׁוּפָר. ^[א]אָמַר רַב שֶׁשֶׁת: מָנָא אָמִינָא לֵה, דִּתְנִינָא: הָאוֹמֵר לְחַבְרֹו "צַא וְלִקַּט לָהּ תַּאֲנָגִים מִתְּאֲנָתִי" — אוֹכֵל מִהֶן עָרָאִי וּמַעֲשָׂרָן וְדָאִי. "מֵלֵא לָהּ פִּלְפֻלָּה זֶה תַּאֲנָגִים מִתְּאֲנָתִי" — אוֹכֵל מִהֶן עָרָאִי וּמַעֲשָׂרָן דִּמְאִי. יְבֻמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים — בָּעַם הָאֶרֶץ, אָבֵל בְּחֵבֶר — אוֹכֵל וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר, דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים — בָּעַם הָאֶרֶץ, אָבֵל בְּחֵבֶר — אִינוּ אוֹכֵל עַד שְׂיַעֲשֹׂר, לְפִי שֶׁלֹּא נִחְשְׁדוּ חֻבְרִים לְתֵרוֹם שְׁלֹא מִן הַמוּקָף. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי אַבָּא. מוּטָב שְׂיַחֲשְׁדוּ חֻבְרִים לְתֵרוֹם שְׁלֹא מִן הַמוּקָף, וְלֹא יֶאֱכִילוּ לַעֲמִי הָאֶרֶץ טְבֻלִים. עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי אֲלֵא דְמַר סָבַר: נִחְשְׁדוּ, וּמַר סָבַר: לֹא נִחְשְׁדוּ. אָבֵל כּוּלֵי עֲלֵמָא: חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ. ^[א]וְרַב נַחֲמָן, הֵתָם כְּדֶרַב חֲנִינָא חוּזָאָה, דְאָמַר רַב חֲנִינָא חוּזָאָה: חֲזָקָה הוּא עַל חֻבַר שְׂאִינוּ מוֹצִיא דְּבַר שְׂאִינוּ מִתּוֹקָן מִתַּחַת יָדוֹ. אָמַר מָר: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים — בָּעַם הָאֶרֶץ, אָבֵל בְּחֵבֶר — אוֹכֵל וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר, דְּבָרֵי רַבִּי. הָאִי עַם הָאֶרֶץ, דִּקְאָמַר לִיהָ לְמָאן? אִילֵימָא דִּקְאָמַר לָעַם הָאֶרֶץ חֻבְרִיָּה — מַעֲשָׂרָן דִּמְאִי, מִי צִיית? אֲלֵא בָּעַם הָאֶרֶץ דִּקְאָמַר לִיהָ לְחֻבַר. אִימָא סִיפָא: נִרְאִין דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי אַבָּא, מוּטָב שְׂיַחֲשְׁדוּ חֻבְרִים לְתֵרוֹם שְׁלֹא מִן הַמוּקָף וְאֵל יֶאֱכִילוּ לַעֲמִי הָאֶרֶץ טְבֻלִין. עַמִּי הָאֶרֶץ מֵאִי בָּעִי הֵתָם? 'אָמַר רַבִּינָא: רִישָׁא — בָּעַם הָאֶרֶץ שְׂאָמַר לְחֻבַר, סִיפָא — בְּחֵבֶר שְׂאָמַר לָעַם הָאֶרֶץ, וְחֻבַר אַחֵר שׁוּמְעוּ. רַבִּי

סָבַר:

עֲרוּבֵי תַחומִין: הֶרְחוּקִין מִירִוּשָׁלַם שְׂאִינָן יוֹדְעִין אִם עָזִין קֶרֶב הָעֹמֵר מִתְּרִין מַחֲזוּת הַיּוֹם אֲלֵמָא סְמִיכִין אִכְהֵיטָם שֶׁהֶן שְׁלוּחִינוּ וְעָבְדֵי שְׁלִיחוּתֵיהֶן וּמַקְרְבֵי לִיה: הֵתָם בְּדִתְנֵי טַעֲמָא כּוּי וְאִבֵּי דִינָא סְמִיכִין אֲבָל אֲשִׁלִּיחַ בַּעֲלָמָא לֹא: שְׁלִיחַ בְּלִי יוּמָא נְטֵרָה וּמַכִּי מְטֹא לְאֶרְתָּא סְמִיכִין עֲלֵה דְנִזְאִי לֹא עָבַר הַיּוֹם עַד שְׁשֹׁמֵר הִבְטַחְתוּ: מַעוֹת דְּמִי שְׁמִי תוֹרִים: וְנוֹתְנַת בְּשׁוּפָר שְׂפָתוֹב עָלָיו קוּיִן שֶׁשֶׁם נוֹתְנִין מַעוֹת קִנִּי חוֹכֶה בְּדִתְנָן בְּשִׁקְלִים (פ"ו מִשְׁנֵה ה) י"ג שׁוּפְרוֹת כּוּי: וְטוֹבֵלַת דִּתְנֹן (חֲנִינָה דף כא.) הָאִינוֹן וְהַמְחַסֵּר כַּפּוּרִים צְרִיכִין טְבִילָה לְקִדָּשׁ: וְאוֹכֵלַת בְּקֻדְשִׁים לְעָרַב אֲלֵמָא חֲזָקָה כְּהֵיטָם עוֹשִׂין שְׁלִיחוּתָן הִיאִיל וְהַדְּבַר תְּלוּי בְּדֹן שְׁהַנָּשִׁים סוֹמְכוּת עָלֵיהֶן שְׁלֹא יַעֲבֵר הַיּוֹם עַד שְׂקִינוּ קוּיִן בְּכָל מַעוֹת שְׂבָאוֹתוֹ שׁוּפָר וְיַקְרִיבוּ כְּדִי שְׁלֹא יֵאָכְלוּ הַנָּשִׁים הַקְּדִשִׁים בְּטַמְאָת כְּגוֹף שֶׁהוּא בְּכֻרְתָּ: וְרַב נַחְמַן אָמַר לָהּ הֵא גַמִּי חֲזָקָה דְּבִי דִינָא הוּא: צַא וְלִקַּט לָהּ תַּאֲנָגִים מִתְּאֲנָתִי וְלֹא גִתָּן מִדָּה לְקִיטְתוֹ: אוֹכֵל הַמְּלֻקָט מִן הַנְּלֻקְטוֹת: עָרָאִי בָּלֹא מַעֲשַׁר וְכַשְׂכָּא לְאֲכָלָן קִבַּע מַעֲשָׂרָן וְזָאִי מַעֲשְׁרוֹת וְזָאִין תְּרוּמָה גְּדוּלָה וְכָל דִּינֵי הַפְּדָשָׁה שְׂאִין סָפֵק לִימַר שְׂמֵא בַּעַל הַבֵּית עֹשֵׁר עָלֵיהֶן מִמָּקוֹם אַחֵר דָּהֵא לֹא יִזַּע פְּמָה לִקּוּ: אֲבָל אָמַר לוֹ מֵלֵא לָהּ פִּלְפֻלָּה זֶה הִיאִיל וְנוֹתְנָן זֶה יִזַּע פְּמָה לִינְקַט יֵשׁ לִימַר שְׂמֵא זֶה הַנוֹתְנָן חוֹנֵשׁ שְׂמֵא יִסְמֹךְ עָלָיו שְׂיִתָּן לוֹ דְּבַר הַתֵּר וּמַעֲשַׁר עָלֵיהֶן מִמָּקוֹם אַחֵר הִלְכָךְ מְלֻקָט זֶה אוֹכֵל מִהֶן עָרָאִי בָּלֹא מַעֲשַׁר וְכַשְׂכָּא לְאֲכָלָן קִבַּע אִין צָרִיךְ לַעֲשָׂרָן וְזָאִי אֲלֵא דִמְאִי וּפְרִישׁ וְיֹאכֵל הוּא בָּעֲצִמוֹ הַמַּעֲשְׁרוֹת שֶׁל לוֹ נִשָּׁל עָנִי בַּשָּׂאֵר לִינְקַח פְּרוֹת מַעַם הָאֶרֶץ שְׁמַחֲזִיקוֹן בְּסָפֵק מַעֲשְׁרִין אֵף אִילוּ סָפֵק מַעֲשְׁרִין הֵן וְתוֹרַת דִּמְאִי עָלֵיהֶן: בּד"א דְסָפֵק הֵן וְדִמְאִי מִיָּהָא בָּעִי לְאֶפְרוּשִׁי: בָּעַם הָאֶרֶץ שֶׁהַנוֹתְנָן עַם הָאֶרֶץ הוּא וְאִינוּ חוֹנֵשׁ בְּלַפְנֵי עוֹר: אֲבָל בְּחֵבֶר וְזָאִי מַעֲשְׁרִין הֵן וְאִין צָרִיךְ לַעֲשָׂרָן אֲפִלּוּ דִמְאִי: רַשְׁבַּ"ג אוֹמֵר בּד"א דְסָנִי בְּדִמְאִי בְּזִמְנָן שֶׁהַנוֹתְנָן עַם הָאֶרֶץ וְחֲסוּד לְתֵרַם שְׁלֹא מִן הַמָּקָף: אֲבָל הִיָּה הַנוֹתְנָן חֻבַר לֹא יֹאכֵל קִבַּע הַלּוּקָט עַד שְׂיַעֲשֶׁרֶם מַעֲשְׁרוֹת וְזָאִי: רַבִּי בְּנוֹ שֶׁל רַשְׁבַּ"ג הִנֵּה: וְאֵל יֵאָכְלוּ לַעֲמִי הָאֶרֶץ טְבֻלִים לְקַמְנָן מְפָרֵשׁ הִי נִיהֵו עַם הָאֶרֶץ: לֹא נִחְשְׁדוּ לְתֵרַם שְׁלֹא מִן הַמָּקָף הֵא לֹאוּ הַכִּי וְזָאִי הִנֵּה סְמִיכִין עַל בַּעַל הַבֵּית זֶה שֶׁהוּא שְׁלִיחַ עַל כָּךְ שְׁמַטָּל עָלָיו לַעֲשֹׁר מֵה שֶׁהוּא נוֹתְנָן וְאֵל יֵאָכִיל אֶסוּר לָעַם הָאֶרֶץ: מִתַּחַת יָדוֹ הִזּוּאִיל וּפִירֵי דִיזָּה הוּא עָלֵיהָ דִיזָּה רְמִי וְחִישׁ לְלַפְנֵי עוֹר אֲבָל שְׁלִיחַ דְּקִבְּבִיל עָלֵיהָ מִחֻבְרֹו אִכָּא לְמִימַר דִּמְיֹאשׁ וְלֹא עָבִיד דְּסָבַר הִהוּא לֹא סְמִיךְ עָלֵי: מִי צִית לָהּ לַעֲשׂוֹרִי סָפֵק הֵא עַם הָאֶרֶץ חֻבְרָה מִהִימָן לִיה טְפִי מַנְךְ: רִישָׁא דְקַחְנֵי מַעֲשָׂרָן דִּמְאִי בָּעַם הָאֶרֶץ דִּקְאָמַר לֵה לְחֻבַר סִיפָא כּוּי וְהַכִּי קִאָמַר בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים דְּלִינְקַט

צָרִיךְ לַעֲשָׂרָן דִּמְאִי בָּעַם הָאֶרֶץ שְׂאָמַר לוֹ לְחֻבַר לְקַט דְאִיכָּא לְסַפּוּקֵי אִי עֹשֵׁר עָלֵיהֶו הִאִי בַּעַל הַבֵּית אִי לֹא אֲבָל בְּחֵבֶר שְׂ

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פכ"ד מהל' שבת הל' י:

ב מו"י פו' מהל' עירובין הל' ט:

ג מו"י פו' מהל' עירובין הל' י, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' תט סע"י ב:

ד מו"י פכ"ד מהל' שבת הל' י:

ה מו"י פו' מהל' עירובין הל' ט:

ו מו"י פו' מהל' עירובין הל' י, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' תט סע"י ב:

ז מו"י פו' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' תט סע"י ב:

וְלֹא לְעַבֵּד עִם הָאָרֶץ אסורא רבא וְהָא דְמַסִּיק פ"ק לַשַּׁבָּת (דף 7.) גבי

הדביק פת בַּתּוֹנָר דְּאִין אוֹמְרִים לֵאדָם חָטָא בְּשָׂבִיל שְׁמִיכָה חֲבָרָךְ הִכָּא שְׁאֵנִי שְׁהוּא גוֹרָם לוֹ לְעַבֵּר שְׁהוּא אוֹמֵר לוֹ לְקוּטֹ וְסָבוּר שְׁעָשְׂרֵן וּמִיּוּהוּ קָשָׁה דְּבַפְרָק תַּמִּיד נִשְׁחַט (פְּסָחִים דף נט.) אִמֵּר אִין לָךְ דָּבָר שְׁמַתַּעֲבָב אַחֵר תַּמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְפִּים אֵלֶּא הִטְרַת וְגֵרוּת בְּכָל הַשָּׁנָה וּפְסַח וּמַחֲסֵר כְּפוּרִים בְּעֶרְבֵי פְסָחִים בְּלָבָד שְׁטוּבֵל וְאוֹכֵל פִּסְחוֹ לְעֶרֶב וְקַעֲבְרִי כַּהֲנִי אֲעִשֶׂה דִּהְשַׁלְמָה שְׁאִין בּוֹ כֶּרֶת כִּדִּי שִׁיחִים זֶה מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁנֶּשׁ בּוֹ כֶּרֶת וְכֵן אִמֵּר הִכָּא בַּפְּרָק בְּתַרְא (דף קג:) דְּכֵהֵן דְּעַלְתָּה לוֹ יִבְלַת חֲבֵרוֹ חוֹתְכוֹ לוֹ בְּשִׁטִּי כִּדִּי שְׁיַעֲשֶׂה עֲבוּלָתוֹ וְאֵף ע"ג דְּאִי לֹאֹ עֲבוּלָתוֹ הִיֵּא חֲסוּר וְהֵתֵם לֹא שְׂרִינֵן רִזְיַת הַפֶּת שְׁהִיא מְדַרְבְּנֵן וְאוֹמֵר ר"י שֶׁנֶּשׁ לַחֲלֹק בְּהִיֵּא דִּהַדְבִּיק לְפִי שֶׁפִּשַׁע שֶׁהַדְבִּיק סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה וְאֵע"ג דְּהִי שׁוֹנֵג אֲבַעֲי לִיֵּא לֹאסוּקִי אֲדַעְתָּה אֲבָל בְּהֵגֵךְ דָּלֹא פִּשַׁע מִיֵּד שְׂרִי וְהָא דְשְׂרִי (נְטִינֵן דף לח:) בַּחֲצִיָּה שִׁפְחָה וְחֲצִיָּה בַת חוֹרִין לְשַׁחֲרָקָה כְּשֶׁנֶּהֱגוּ בַּהּ מִנְהַג הַפְּקָר אֵע"ג שְׁעוֹבֵר בַּעֲשֵׂה לֹא דְמִי פְרִיעִית דִּידֵהוּ לְמַדְבִּיק פֶּת בַּתּוֹנָר שְׁאוֹתוֹ לֹא הִיֵּא חֲנוּם כָּלֵל אֲבָל שִׁפְחָה הָאֲסוּרָה לַעֲבָדִים וְלִבְנֵי חוֹרִין וְהִיא לְהוֹטָה אַחֵר זְנוּת אִי אֲפָפֵר שֶׁלֹּא תַכְשִׁיל בְּנֵי אָדָם וְזִמּוֹ לֹאוּנְסִין וְעוֹד דְּהִיֵּא לִיֵּא כַּמִּצְוָה דְרָבִים כְּדַמְשִׁי (שֵׁס:) גְּבִי ר' חֲלִיעֶזֶר שֶׁשְׁחָרַר עֲבָדוֹ לְהַשְׁלִימוֹ לַעֲשֵׂקָה

מַצְנֵה דְרָבִים שְׁאֵנִי: מָה לִּי לְמַעְלָה מָה לִּי לְמִטָּה הַשְׁתָּא דְּאֲבַתִּי לֹא חָסִיק אֲדַעְתָּה דְּאִתִּי כְּרַבִּי הוּי מַצֵּי לֹאֲקַשְׁוִי דְּבִין לְמַעְלָה וּבִין לְמִטָּה לֹא יִהְיֶה עֲרוֹב מִשּׁוּם דְּמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵילָן אֵלֶּא דְּפִרְיָךְ בִּינוֹן דְּלִמְטָה הִי עֲרוֹב וְלֹא אֲכַפֶּת לָן בְּמָה שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵילָן לְמַעְלָה נְמִי לְהִי עֲרוֹב דִּהוּא וְעֲרוֹבוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא:

דְּרַח"י עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ לֹא הִי גְרִיךְ לְהֵאִי טַעמָא דְרֵשׁוֹת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ דְּאִי נְמִי הִי מָקוֹם פְּטוּר הוּא וְעֲרוֹבוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד אֵלֶּא הֵאֱמַת אוֹמֵר: הָא קַמְשַׁתַּמֵּשׁ בְּאֵילָן פֶּרֶשׁ רִשִׁי דִּהוּא הִדִּין דִּהְיֵה מַצֵּי לְמַפְרָךְ וְהָא חֲמִיתִי מִפְּרָמְלִית לְרֵשׁוֹת הָרָבִים אֵלֶּא חֲזָא מִבִּי כְּרַבִּי נִקֹּט וּמַהֲר"י מְפָרֵשׁ דִּהִי מַצֵּי לְשִׁנּוּי דְקָאִי בְּכִרְמְלִית: וְהָא אִמֵּר רַבָּא הַנּוֹתֵן עֲרוֹבוֹ יֵשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת לְכָל רוּחַ כְּאִלּוֹ מִקְפָּת מַחֲצֶה וּבִינוֹן דְּחִשְׁבִּינוּ עֲבוּרָה שֶׁל עִיר בְּמֵאן דְּמִלִּיא אֵע"פ שֶׁהוּא רֵשׁוֹת הָרָבִים לְפִי שְׁהוּא בְּמָקָף לְבִי הַעִיר שֶׁהוּא חֲשׁוֹב בְּכָלֵל הַעִיר כְּדִי אַמּוֹת לַעֲנִין תַּחֲסוּ שַׁבָּת וְכֵן לְנוֹתֵן שֵׁס עֲרוֹבוֹ (לְקַמֵּן עִירוּבִין

דף ס:) גַּם חוּץ לַעֲבוּרוֹ שֶׁל עִיר יֵשׁ לוֹ אֲרַבַּע אַמּוֹת בְּמָקוֹם שְׁבִיתָתוֹ בְּלֹא

חֲשָׁבֵנון אֲלָפִים אִמָּה וַחֲשַׁב נְמִי בְּמֵאן דְּמִלִּיא: הִכָּא בְּאֵילָן שְׁנוּשָׁה חוּץ לְד' אַמּוֹת פֶּרֶשׁ רִשִׁי הַלֶּכֶךְ לְמִטָּה מַעֲשֶׂרָה עֲרוֹבוֹ דְּמַצֵּי לֵאֲתוּנִי פָחוֹת פָּחוֹת מֵאֲרַבַּע אַמּוֹת עַד תּוֹךְ אֲרַבַּע אַמּוֹתָיו וְלֹא הֲצַרְךָ לְפָרֵשׁ בֵּן אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁרוּצָה לְהַכְשִׁיר אֲבָלּוֹ הַנִּיחוּ בְּרַחוּץ הָרַבָּה מֵאֲרַבַּע אַמּוֹתָיו דָּאֵס לֹא הִיֵּא נִיטָה אֵלֶּא שֶׁלֹּשׁ אַמּוֹת אוֹ שְׁטִי אַמּוֹת חוּץ לְאֲרַבַּע אַמּוֹתָיו יִכּוֹל לְהַבְיֹאוֹ בְּבֶת אַחַת וּמַהֲר"י מְפָרֵשׁ דְּאִפִּילוֹ בְּמַפְלָג טוֹבֵא יִכּוֹל לְהוֹלִיכּוֹ בְּבֶת אַחַת עַד מָקוֹם שְׁבִיתָתוֹ דְּבִינוֹן דַּעוּקָרוֹ מִפְּרָמְלִית שׁוֹב אִינוֹ מִתְחַבֵּב בְּהִנָּחָתוֹ אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁבִית:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

אסורא חלילא שלא מן המקף:

סָבַר: אוֹתוֹ חָבַר אוֹכֵל וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר, דְּוּדָאִי עִישׁוּרֵי מַעֲשֵׂר הֵהוּא חָבַר קִמָּא עֵינְלוּיָהּ. וַרְבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא יֵאָכֵל עַד שְׁיַעֲשֹׂר, לְפִי שְׁלֹא נִחְשְׁדוּ חֲבָרִים לְתֵרוֹם שְׁלֹא מִן הַמוּקָף. וְאִמֵּר לִיָּה רַבִּי: מוּטָב שְׁיַחְשְׁדוּ חֲבָרִים לְתֵרוֹם שְׁלֹא מִן הַמוּקָף וְאֵל יֵאָכִילוּ עַמִּי הָאָרֶץ טְבָלִים. בְּמֵאִי קַמִּיפְלָגִי? רַבִּי סָבַר: נִיחָא לִיָּה לְחָבַר דְּלַעֲבִיד הוּא אִיסוּרָא קְלִילָא וְלֹא לַיַּעֲבֵד עִם הָאָרֶץ אִיסוּרָא רַבָּה. וַרְבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סָבַר: נִיחָא לִיָּה לְחָבַר דְּלַיַּעֲבֵד עִם הָאָרֶץ אִיסוּרָא רַבָּה, וְאִיהוּ אֲפִילוֹ אִיסוּרָא קְלִילָא לָא לַיַּעֲבֵד. ^(א)מִתְנִי נִתְּנוּ בְּאֵילָן, לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה טְפָחִים — אִין עִירוּבוֹ עִירוֹב, לְמִטָּה מַעֲשֶׂרָה טְפָחִים — עִירוּבוֹ עִירוֹב. נִתְּנוּ בְּבוּר, אֲפִילוֹ עֲמוּק מֵאַה אַמָּה — עִירוּבוֹ עִירוֹב. גְּמִי יְתִיב רַבִּי חִיָּיא בַר אֲבָא וְרַבִּי אַסי וְרַבָּא בַר נַתָּן, וְיְתִיב רַב נַחֲמָן גַּבִּיָּהוּ, וְיְתִבִּי וְקֶאֱמָרִי: הֵאִי אֵילָן, דְּקֶאֱי הִיכָא? אֵילִימָא דְקֶאֱי בִּרְשׁוֹת הַיָּחִיד, מָה לִּי לְמַעְלָה מָה לִּי לְמִטָּה? רְשׁוֹת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ. וְאֵלֶּא דְקֶאֱי בִּרְשׁוֹת הָרָבִים. דְּמִתְכַּוִּין לְשָׁבוֹת הִיכָא? אֵילִימָא דְנִתְכַּוּוֹן לְשָׁבוֹת לְמַעְלָה — הוּא וְעִירוּבוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד הוּא. אֵלֶּא נִתְכַּוּוֹן לְשָׁבוֹת לְמִטָּה — וְהָא קֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵילָן! ^(ב)לְעוֹלָם דְקֶאֱי בִּרְשׁוֹת הָרָבִים, וְנִתְכַּוּוֹן לְשָׁבוֹת לְמִטָּה. וְרַבִּי חֵיא, דְאָמַר: כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שָׁבוֹת לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. ^(ג)אִמֵּר לָהּוּ רַב נַחֲמָן: יִשְׂר, וְכֵן אִמֵּר שְׁמוּאֵל. אָמְרוּ לִיָּה: פְּתַרְיָתוּ בַּהּ כּוּלִּי הֵאִי? אִינְהוּ נְמִי הִכִּי קֹא פְתַרִי בַּהּ! [אֵלֶּא הִכִּי] אָמְרוּ לִיָּה: קְבַעִיתוֹ לִיָּה בְּגִמְרָא? אָמַר לָהּ: אִין. אֲתַמַּר נְמִי, אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: הִכָּא בְּאֵילָן הַעוֹמֵד בִּרְשׁוֹת הָרָבִים עֲסָקִינוּ, גְּבוּהַ עֲשָׂרָה וָרַחֵב אַרְבָּעָה, וְנִתְכַּוּוֹן לְשָׁבוֹת לְמִטָּה, וְרַבִּי חֵיא, דְאָמַר: כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שָׁבוֹת לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. ^(ד)אָמַר רַבָּא: לֹא שָׁנוּ אֵלֶּא בְּאֵילָן הַעוֹמֵד חוּץ לְעִיבוּרָה שֶׁל עִיר, אֲבָל אֵילָן הַעוֹמֵד בְּתוֹךְ עִיבוּרָה שֶׁל עִיר — אֲפִילוֹ לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה חֲרִי זֶה עִירוֹב, דְּמָתָא כְּמֵאן דְּמִלִּיא דְּמָאִ. אִי הִכִּי, חוּץ לְעִיבוּרָה שֶׁל עִיר נְמִי, בִּינוֹן דְאָמַר רַבָּא: הַנּוֹתֵן עִירוּבוֹ יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, הֵוִיא לָהּ רְשׁוֹת הַיָּחִיד — וּרְשׁוֹת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ! אָמַר רַב יִצְחָק בְּרִיה דְרַב מִשְׁרָשָׁא: הִכָּא בְּאֵילָן הַנּוּטָה חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת עֲסָקִינוּ,

וְנִתְכַּוִּין

אסורא רבא לאכל טבלים:
מתני' למעלה מעשרה טפחים כו' מפרש בגמרא: נתנו צבור כו' מפרש בגמרא: גמ' אי דנתכנו לקנות שביתתו על אילן: הוא וערובו במקום אחד ואפילו למעלה מ' ערובו ערוב: אלא דנתכנו לשבות למטה תרוצא הוא הלכך למעלה מעשרה אין ערובו ערוב דבמקום שנתכנו לשבות שם היא שביתתו וכיון דאי הוה דעי למשקל עירובא ומיכלא בשעיה שהעריב זזכה לו דהינו בין השמשות לא מצ שקיל דמיתי מקשות היחיד לרשות הרבים לא הוה ערובו ערוב וכגון דאילן רחב ד' והיו למעלה מ' דידה רשות היחיד למטה מ' ערובו ערוב ואע"ג דלמטה מ' פרמלית הוא דכל ג' עד ט' ברחב ד' פרמלית היא כדלמרון ביציאות השבת (שבת דף ח.) וקא מיתי ליה מפרמלית לרה"ר הא מוקמי לה כרבי דלמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות: והא משתמש באילן כי שקיל ליה ולאמי ערובו ערוב אפילו למטה מעשרה והא לא מצ שקיל ליה דשמוש אילן שבות הוא כדתנן (ביצה דף לו:) אלו הן משום שבות לא עולין באילן והיא הדין דמצע למפרך והא קא מיתי מפרמלית לרשות הרבים אלא בינו דהא שבות והא שבות חזא מניהו נקט: בין השמשות שהיה שעת קניית ערוב וכיון דההיא שעתא מצ שקיל ליה נמצאת סעודה הראייה לו באותה שעה ותו לא אכפת לו. לא גזרו עליו בין השמשות דכיון דבין השמשות ספיקא הוא ושבבות דרפגן הוא לא גזר ולקמן (עירובין לג.) מפרש מאי רבי ומאי רבנן: עבוּרָה שֶׁל עִיר כָּל בֵּית שְׁפָטָנוּ בְּתוֹךְ שְׂבָעִים אִמָּה וַיִּשְׂרִים לְעִיר קָרִי עֲבוּרָה שֶׁל עִיר בַּפְּרָק בִּיצַד מַעֲבְרִין (לְקַמֵּן עִירוּבִין דף מ.) אֲבָל בְּאֵילָן הַעוֹמֵד בְּתוֹךְ עֲבוּרָה שֶׁל עִיר כְּגוֹן שֶׁהִי עִיר בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שֶׁל עִירוֹ וְהִי רוּצָה לִילֵךְ עוֹד אֲלָפִים וְהַיֵּחַ עֲרוֹבוֹ בְּאוֹתָהּ הַעִיר בְּאֵילָן הַעוֹמֵד בְּתוֹךְ עֲבוּרָה שֶׁל עִיר: אִשְׁפִּי לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה וְהוּא נִתְכַּוֵּן לְשָׁבוֹת לְמִטָּה עֲרוֹבוֹ עֲרוֹב: דְּמִתָּא מִתּוֹךְ שֶׁהִיא מְקַפֶּת יוֹשֵׁב מַחֲצוֹת וְאִינֵה מְגַלָּה חֲזוּיָא לָהּ בְּמֵאן דְּמִלִּיא עֲפָרָא וְהִי בְּמֵאן דְּנִתְכַּוּוֹן לְשָׁבוֹת לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה וְאֵע"ג דְּאִי בְּעִי לְמַשְׁקְלָה לֹא מַצֵּי שְׁקִיל דְּהָא אֵילָן רֵשׁוֹת הַיָּחִיד וְתַחֲסִיו רֵשׁוֹת הָרָבִים. חֲזוּנֵן לְמָקוֹם שְׁבִיתָתוֹ כְּאִילוֹ הוּא גְבוּהַ לְמִהָּי כְּשֶׁאֵלֹו נִתְכַּוּוֹן לְשָׁבוֹת לְמַעְלָה וְיִקְנֶה לוֹ הָעֲרוֹב: בִּינוֹן דְאִמֵּר רַבָּא הַנּוֹתֵן אֶת עֲרוּבוֹ וְכוּ' לְקַמֵּן בְּהֵאִי פַרְקָא (עִירוּבִין דף לה.) גְּבִי נִתְגַּלְגַּל חוּץ לַתַּחֲסוּ דְקַתְנִי מִתְעִיתִין אִינוּ עֲרוֹב וְאִמֵּר

רבא לא שנו אלא שנתגלגל חוץ לתחום ארבע אמות תוך ארבע אמות הנותן את ערובו יש לו ארבע אמות כלומר ארבע אמות שסביביו הוו ליה כמקפות מחצות וכי היכי דהנותן את ערובו בבית שמקצתו בתחום ומקצתו חוץ לתחום מהלך את כלו וחוצה לו אלפים אמה דהוי כל הבית כאלו הוא בתוך תחמו כדלמרינון לקמן בביצד מעבדין (עירובין דף סא.) אלנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוו להו בבית ומצ לאתניי מחוץ לתחום בתוך התחום אלמא לרבא ברשות היחיד הן לו: ורשות היחיד עולה עד לרקיע ואפלו נתנו למעלה מעשרה הוא וערובו ברשות היחיד הן ויהי דלא רשות היחיד משש טינהו לגבי אסורא דאורייתא למשקלה מאילן להתם דהא ליבא מחצה מיהו לענין מהוי הוא וערובו במקום אחד הוי חד רשותא דמינא דנותן בעבוּרָה שֶׁל עִיר דְחָזוּ לִיָּה רַבָּא בְּמֵאן דְּמִלִּיא:

 מסורת הש"ס

א שבת קנה;; תוספתא עירובין;

שבת ח:

ב לקמן לה;. שבת ח:

ג לעיל כו; לעיל ל:

ד לקמן ט:

 גליון הש"ס

תוס' ד"ה הכא באילן שנוטה וכו' דכיון דעוקרו מכרמלית ע"י סוכה דף מג. תוספות ד"ה ויעבירונו:

עין משפט נר מצוה
--

א מוי' פי"ד מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שמה סעי' י.

בו למעלה מעשרה רה"י הא גזיזים בוקעין בו תחתיו ונאפילו ר' יוסי בר' יהודה לא שרי אלא בהדרן מחצות וי"ל דמייירי כגון שסתום תחת הזקיפה גלא מצו בקעי אי נמי כגון שיש גבה י' באותו זקיפה דחשיב רה"י אע"ג דגזיזים בוקעין כמו עגלות כדאמר בהזורק (שבת צח.) דהוי רה"י אע"ג

דמתחיתו הוי רה"ר: **וְהָא אִי בְּעֵי מִיתִי לֹא דָרָה עָלָיו** פ"ה דיכול לעלות באילן עד למעלה מעשרה ולטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י ויביאנו אצלנו למקום שביתתו יש סבורים שר"ל שגם האויר שהוא למעלה מי' אפלו כנגד הנטיה שהיתה פחותה מי' הוי רה"י ולא עלה זה על דעת רש"י גלא הוי רה"י אלא פרמלית ומה שפרש ויביאנו למקום שביתתו אין לומר דאינו לעקרו של אילן דהא רה"ר גמורה ואע"ג דר' אמותיו חשבינן כרה"י אינו זקוק למיהוי הוא וערובו במקום אחד אכל להחיר להביא שם מרה"י או לאסר מרה"ר שם לא חשיב רה"י דהא לית לה מחצות ולא חלק רשות ומשני בפרטים מכתפים עליו על נטיית הנוף הנמוכה מי' דהוי רה"ר כדעלא וקומא לן במושיט מרה"י לרה"י דרך האויר

רה"ר אפלו למעלה מעשרה חייב דתנן בהזורק (שם דף צו.) היו שפיהן בדיוקא אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכל היתה עבודת הלויים ונראה גלאו מושיט הוא אלא מעביר את הערוב רחוק חוץ לד' אמות ותיב אפלו זה כנגד זה כדאי' בהזורק (שם דף צו.) א"ר אלעזר המוציא משוי למעלה מעשרה חייב שכן משא בני קהת ומקום עקירתו והנחתו הוי רה"י וקשה אפתי אי בעי זרק לה עד נגד מקום ההביתה דזורק פטור ור"י מפרש וקא אי בעי מיתי ליה דרך עליו אינו שניחחונו על הנטיה שהיא פרמלית ויחזר ויביאנו לעקרו של אילן שהוא מקום שביתתו ממש ומשני בפרטים מכתפין עליו דהשתא לא מצו מנח ליה על נטיה דהוי מוציא מרה"י לרה"ר והואיל ואי בעי זריק ליה עד נגד מקום ההביתה ליבא למימר דכי זריק ליה נמי אפתי לא הוי ערוב אלא משום דר' אמות חשיבי רה"י ועולה עד לרקיע וכחלי האי ודאי לא אמרינן הואיל אך קשה דאפתי משפחת לה דאינו חייב כגון בזה עוקר וזה מניח אי נמי דכי מטי ליה עד מקום הנטיה ויח על ידו או על פתחו למעלה מי' דהא דמחייב בהזורק מעביר למעלה מעשרה אינו זקוק בדלא נח למעלה מעשרה דהכי מוקי לה ההיא דפ"ק גשפת (דף ח:) גבי אסקהפא דאס גטל ונתנו שלשתן פטורין ופריך גימא תהוי תיובתא דרבא דאמר המעביר חפץ כוי ומשני ה"מ לא נח הכא נח ונראה לי דבכל הנהו פיון דבבבלי יבא לידי אסור דאורייתא אפילו רבי מודה דגזרו עליו בין השמשות בדאמרין לקמן

(עירובין דף לד:) גבי קנה דרביה דגזר שמא וקטס: **א"י** דאית בה ארבעה פי נתנו בכלפלה מאי הוי דבינן דהאילן רשות היחיד הויא ליה פלפלה חוזרי רה"י ובחזרי רשות היחיד אין לחוש אם גזיזים בוקעים בו: **וּבְכַלְפָּלָה מְשַׁלְּמָתָא לִד'** פירש"י אף על גב דבראשו הוי ד' לא הוי רה"י הואיל ואין בתחתיו רחב ד' ולא הוי רה"י אלא אם כן מתחיל להיות רחב ארבעה בתוך ג' הסמוכין לכרן ולא נראה דבשלהי פ' הזורק (שבת דף קא.) אמר עמוד גבוה י' ובראשו רחב ארבע אס למטה רחב פתל שלשה זרק ונח על גביו חייב פיון דרחב שלשה לא בקעי גזיזים ונריך לומר באין בתחתיותו ג':

שמוש אילן אין ערובו ערוב דגזרו על השבבות בין השמשות: גימא **הסברי רבנן צדין דאילן אסורין** כגון הכא דאינו משתמש באילן עצמו אי הנה שקיל לערובו אפילו בשבת בכלפלה הוא דמשתמש שהוא צדי אילן ופלוגתא היא בפרק מי שהחשיך (שבת דף קנד:) איבא למ"ד אסור ואיבא למ"ד מתר והשתא גימא מהבא צדין אסורין ונהוי ההוא דשרי ביחיד במקום רבים ונהוי הך מתניתא בסעתיא למאי דפסקינן התם הלכתא צדין אסורים: אלא ארישא קומי רבנן דקאמר רבי נתנו באילן למטה מעשרה ערובו ערוב ואסור לטלו ואמר רבי יוחנן דהוא ארבעה רחב: אי דלית בה ארבעה רחב: מקום פטור הוא דכל פחות מרחב ד' קי"ל ביציאות השבת גלא הוי רשות בפני עצמו ובטל אצל רה"ר ואצל רה"י אס עומד ביניהן בדאמרין (שם דף ו.) עומד אדם על האסקהפה נוטל מן העני ונותן לו מפעל הבית ונותן לו ונאפילו אסורא דרבנן ליבא והכא פי נתנו למעלה מעשרה לאו ברה"י הוא ואמאי אין ערובו ערוב דרי יכול לטלו לרשות הרבים: ואי דאית בה ד' ומשום דכי קאסר ליה רשא סיפא אמאי מהני ליה פלפלה הא רשות היחיד הוא ואסור: רישא דאית בה ד' ומשום דכי למעלה מי' אין ערובו ערוב דהוא ברה"ר וערובו ברה"י: **סיפא דלית בה ד'** ומשום דכי לאו רה"י היא ובכלפלה דנקט משום דרבי סבר לה בר' יהודה דאמר ערוב המנח למעלה מי' לא הוי ערוב ואפלו נתכון לשבבות למעלה אלא א"כ מנח על גבי מקום ארבעה הלכך אי לאו פלפלה ליבא ערוב על גבי מקום ארבעה אלא פלפלה משלימתו לארבעה:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

דִּהְדָּר זָמִיר וּאִ"ת וְהִכִּי חָשִׁיב

וְנִתְּפוּיִן לְשָׁבוֹת בְּעִיקְרוֹ. וּמֵאִי לְמַעְלָה" וּמֵאִי לְמַטָּה" — דִּהְדָּר זָמִיר. וְהָא אִי בְּעֵי מִיתִי לֹא דָרָה עָלָיו! ^(נא) בְּשָׂרְבִים מִכְתָּפִין עָלָיו, וְכַדְעוּלָא. דְּאָמַר עוּלָא: עֲמוּד תִּשְׁעָה בְּרָשׁוֹת הָרָבִים, וְרָבִים מִכְתָּפִין עָלָיו, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבּוֹ — חֲיִיב. מֵאִי רַבִּי, וּמֵאִי רַבְּנָו? דִּתְנָיָא: נָתַנוּ בְּאֵילָן, לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טַפָּחִים — אֵין עִירובו עִירוב, לְמַטָּה מִעֲשָׂרָה טַפָּחִים — עִירובו עִירוב, וְאָסוּר לִישְׁלוֹ. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה — מוֹתֵר לִישְׁלוֹ. נָתַנוּ בְּכַלְפָּלָה וּתְלָאוּ בְּאֵילָן, אֲפִילוּ לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טַפָּחִים — עִירובו עִירוב, דְּבָרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל מְקוֹם שְׂאֲסוּר לִישְׁלוֹ — אֵין עִירובו עִירוב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֲהֵיָא? אֵילִימָא אֲסִיפָא — לִימָא קִסְבָּרִי רַבְּנָו, צִדְדִין אֲסוּרִין? **אֵלָא אַרִישָׁא. ^(א) **הָאִי אֵילָן הִיכִי דְמִי? אִי דְלִית בֵּיה אַרְבָּעָה — מְקוֹם פֶּטוּר הוּא. וְאִי דְאִית בֵּיה אַרְבָּעָה, כִּי נָתַנוּ בְּכַלְפָּלָה מֵאִי הוּי? אָמַר רַבִּינָא: רִישָׁא דְאִית בֵּיה אַרְבָּעָה, סִיפָא דְלִית בֵּיה אַרְבָּעָה וְכַלְפָּלָה מְשַׁלְּמָתוּ לְאַרְבָּעָה.****

וְרַבִּי

והוא נתפסו לשבבות בעיקרו הלכך למטה מי' ערובו ערוב דמצו נפק ליה חוץ לד' אמותיו כמה דבעי ולמסקלה ואיתתנייה פחות מד' אמות עד לתוך ד' אמותיו ואע"ג דמשויןן להו נהלה רשות היחיד לגבי קצית ערוב להקל לאו רה"י גמורה היא שלא יוכל להביא מחוצה להן לתוכן דהא לאו מחצה איבא ולא חלוק רשות איבא ומאן קא משני להו בית ערוב הוא דמשני ליה וכי אכנו לבית דהתרא אכנו ולא גשויה בית דאסורא למעלה מי' אין ערובו ערוב דהא כי נפק וסקלה מיתר מרה"י לרה"ר ולקמן פריך הא אי בעי מיתני ליה דרך עליו: ומאי למעלה ומאי למטה בדבר הנטיה שנה הוא ואי למעלה אית בה למטה לית בה ולא שייך בה לשון מעלה ומטה אלא לשון גבוה ונמוך והכי אבעיא לה למתני נתנו באילן גבוה י' אין ערובו ערוב אין גבוה עשרה ערובו ערוב ומדמני מעלה ומטה משמע דזקוף ויכול להניח למעלה בגבהו או למטה בשפולו: דהדר זקוף בסוף נטייתו ומשפחת בה מעלה ומטה בזקיפתו כגון דנטייתו בלה למטה מי' דאי למעלה מי' לא משפחת בזקיפתו מעלה ומטה: והא אי בעי מיתי ליה דרך עליו כי הוי חוץ לד' אמות נמי

ולמעלה מי' פיון דר' אמותיו עולות עד לרקיע רה"י הרי יכול לעלות לאילן עד למעלה מעשרה ולטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י ומביאנו למקום שביתתו: **בפרטים מכתפין** על נטיית הנוף שחון לד' אמותיו הנמוכה מי' דהויא רה"ר כדעלא וכי מיתי ליה למעלה מעשרה דרך האויר שכל נטייה עובר באויר רה"ר וקומא לן במושיט מרשות היחיד לרה"י דרך האויר רה"ר אפילו למעלה מי' חייב דתנן בפרק הזורק (שבת דף צו.) היו שפיהן בדיוקא אחת הזורק פטור המושיט חייב שכל היתה עבודת הלויים: עמוד ט' דוקא נקט ט' כדאמר ביציאות השבת (דף ח.) דפחות מג' ארעא סמכתא היא דזרסי לה רבים מג' עד ט' לא מזרס זרסי לה מפני גבהה ולא פתפי מכתפי עלה מפני שגמוכה לכתף הלכך לאו רה"ר היא אלא פרמלית ט' חזיא לכתופי והוי רה"ר עשרה רה"י: וזרק מתחלת ארבע לסוף ד': ונח על גביו חייב דהויא לה עקירה והנחה מתחלת ד' לסוף ד' ברה"ר אכל אין רבים מכתפין עליו אע"ג דזרק ד' אמות ברה"ר פיון גלא הויא הנחה ברה"ר פטור: **למעלה מעשרה אין ערובו ערוב** וכדאזוקמנא מתניתין בנתכפון לשבבות בעקרו ונוכח נוסה חוץ לארבע אמות והדר זקוף: ואסור לטלו אפלו האי דלמטה מעשרה אסור לטלו למחר בשבת אס רצה לאכלו משום דמשתמש באילן ונאפלו דכי קני ליה ערוב בין השמשות דבין השמשות אילן שבבות דרבנן הוא לא גזרו עליו בין השמשות ואי הנה בעי למסקלה ההיא שעתא מצו שקיל כל אסור שבת ויז"ט דהוי מדרבנן קרי שבבות: בתוך ג' הניח ערובו באילן למטה משלשה סמוך לקרקע: מתר לטלו בשבת דכל למטה משלשה אפילו באילן לא גזרו עליו דהוי פארעא סמכתא והכי נמי תנן בפרק בתרא (דף טז:) היו שרשיו גבוהין מן הארץ ג' לא ישב עליהן: **נתנו בכלפלה כוי** אפילו למעלה מעשרה ערובו ערוב לקמן מפרש גשאין האילן רחב ד'. ואסור לטלו לא גרסינן. דאי גרסינן אמאי מתמה לקמן אדרבנן ואמר לימא קא סברי רבנן צדין אסורין ואדרבי לא מתמה ומשום דקומי רבנן עליה ואמרין כל מקום שאסור לטלו כוי לפיכך נכתב בספרים ואי גרסינן ליה טעמא משום דקסבר צדין אסורין: אלימא אסיפא דקאמר רבי נתנו בכלפלה ערובו ערוב ואמרי ליה רבנן הואיל וסוף סוף אסור לטלו בשבת משום

שמוש אילן אין ערובו ערוב דגזרו על השבבות בין השמשות: גימא **הסברי רבנן צדין דאילן אסורין** כגון הכא דאינו משתמש באילן עצמו אי הנה שקיל לערובו אפילו בשבת בכלפלה הוא דמשתמש שהוא צדי אילן ופלוגתא היא בפרק מי שהחשיך (שבת דף קנד:) איבא למ"ד אסור ואיבא למ"ד מתר והשתא גימא מהבא צדין אסורין ונהוי ההוא דשרי ביחיד במקום רבים ונהוי הך מתניתא בסעתיא למאי דפסקינן התם הלכתא צדין אסורים: אלא ארישא קומי רבנן דקאמר רבי נתנו באילן למטה מעשרה ערובו ערוב ואסור לטלו ואמר רבי יוחנן דהוא ארבעה רחב: אי דלית בה ארבעה רחב: מקום פטור הוא דכל פחות מרחב ד' קי"ל ביציאות השבת גלא הוי רשות בפני עצמו ובטל אצל רה"ר ואצל רה"י אס עומד ביניהן בדאמרין (שם דף ו.) עומד אדם על האסקהפה נוטל מן העני ונותן לו מפעל הבית ונותן לו ונאפילו אסורא דרבנן ליבא והכא פי נתנו למעלה מעשרה לאו ברה"י הוא ואמאי אין ערובו ערוב דרי יכול לטלו לרשות הרבים: ואי דאית בה ד' ומשום דכי קאסר ליה רשא סיפא אמאי מהני ליה פלפלה הא רשות היחיד הוא ואסור: רישא דאית בה ד' ומשום דכי למעלה מי' אין ערובו ערוב דהוא ברה"ר וערובו ברה"י: **סיפא דלית בה ד'** ומשום דכי לאו רה"י היא ובכלפלה דנקט משום דרבי סבר לה בר' יהודה דאמר ערוב המנח למעלה מי' לא הוי ערוב ואפלו נתכפון לשבבות למעלה אלא א"כ מנח על גבי מקום ארבעה הלכך אי לאו פלפלה ליבא ערוב על גבי מקום ארבעה אלא פלפלה משלימתו לארבעה:

מסורת הש"ס

א שבת ח.

ב לקמן קא:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

וְרַבִּי סָבֵר כִּר' מֵאִיר דָּאֵמֵר חוֹקְמִין לְהַשְׁלִים וּכְרַבִּי יְהוּדָה דְּבָעֵי עֲרוֹב עַל

מָקוֹם ד' ווא"ת וְהָךְ כִּלְכֵּלָה הִכִּי דְמִי אִם הִיא שְׁנֵה לְגַבֵּי הָאֵילָן אוֹ תַלְמִיָּה לְמִטָּה בְּפָחוֹת מִג' לְגַבֵּי הָאֵילָן אִם הִיא שְׁנֵה לְגַבֵּי הָאֵילָן א"כ אִמְאִי גְרִיד חֲקִיקָה וְאִם הִיא תַלְמִיָּה לְמִטָּה מִג' לְגַבֵּי הָאֵילָן א"כ הִכִּי פְרִיד לְעֵיל וְאִי אִית בָּה ד' פִּי נִתְּנוּ עַל הַכִּלְכֵּלָה מֵאִי הִי הָא לֹא חָשִׁיב רֶשִׁית הָיְחִיד לְפִינּוּ יֵשׁ בְּאֵילָן ד' אִם לֹא מִטַּעַם חֲקִיקָה דְּרַחוּקָה מִגֹּב הָאֵילָן וְי"ל כְּגוֹן שְׁפִי הַכִּלְכֵּל"ה שְׁנֵה לְגַבֵּי הָאֵילָן וּמ"ה הִי חוֹרֵי רַה"י וְהָעֲרוֹב מִנָּח בְּשׁוּלֵי הַכִּלְכֵּלָה שֶׁהִיא רַחוּקָה ג' וְלִכְדֵּי גְרִיד חֲקִיקָה וְהָא דְלֹא מוֹקִי שֶׁהָעֲרוֹב בְּפִי הַכִּלְכֵּלָה אוֹ שֶׁהַכִּלְכֵּלָה רַחֲבָה ד' וּמִכַּל מָקוֹם לֹא הִי רַה"י הוֹאִיל וְהַגְדִּיִּים בּוֹקְעִין בּוֹ וְי"ל דא"כ בְּמֵאִי דִנְקֻט כִּלְכֵּלָה לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ מִדֵּי דִלְנֻקֹּט עֲמוּד שֶׁנֶּשׁ בְּרֹאשׁוֹ ד' וְאִין בְּתַתְּחִיתוֹ ג' וְאִף עַל גִּב דְּאִשְׁמַעִינן דְּצַדִּידִין אֲסוּרִין לֹא הִי לִיה לְמַתְּנִיה הִכָּא פִּינן שֶׁבְּעֲרוֹב לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ כִּלּוּם אֲלֵא וְזֹא נִקֹּט כִּלְכֵּלָה לְאִשְׁמַעִינן דְּחוֹקְקִין לְהִשְׁלִים וּבָעִינן עֲרוֹב עַל מָקוֹם ד' ווא"ת אֲפֹתֵי לְמָה לִּיה לְמִימֵר כִּלְכֵּל סָבֵר לִיה כְּרַבִּי מֵאִיר וְסָבֵר לִיה כִּר' יְהוּדָה לִימָא לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּלֹא בָעִינן עֲרוֹב עַל גַּבֵּי מָקוֹם ד' וְהִכָּא בְּשֶׁהַכִּלְכֵּלָה שְׁנֵה לְרֹאשׁוֹ שֶׁל אֵילָן וּקמ"ל דְּלֹא חָשִׁיב רֶשִׁית הָיְחִיד אֲפִלּוּ לְרַבִּי יוֹסִי וְהוּדָה דְּחָשִׁיב טַרְסָקֵל

רֶשִׁית הָיְחִיד מִשּׁוּם דְּהִתֵּם הִדְרָן מִחֲצֵתָא וְנִרְאֶה לְכַרֵּשׁ דְּמִשְׁמַע לִיה דְּוָקֵא נִתְּנוּ עַל כִּלְכֵּלָה הִי עֲרוֹב הָא נִתְּנוּ עַל גַּבֵּי אֵילָן לֹא הִי עֲרוֹב מִדְּקַתְּנִי נִתְּנוּ בְּכִלְכֵּלָה וְלֹא קַתְּנִי תֵּלֵאוּ לְכִלְכֵּלָה בְּאֵילָן וְנִתְּנוּ שֶׁם עֲרוֹבוֹ הֵלֶכֶךְ ע"כ חוּיֵר

דְּשׁוּלֵי הַכִּלְכֵּלָה רַחוּם שְׁלֵשָׁה מִגֹּב הָאֵילָן: **כְּמֵאָא דְּלֹא כִר' יוֹסִי כִר'** יְהוּדָה לְסַפְרִים גְּבָרָסִי בְּסִמּוּךְ הִתֵּם (כִּי) הִדְרָן מִחֲצֵתָא אֲבָל בְּקוּרָה לֹא הִדְרָן מִחֲצֵתָא דְּמִשְׁמַע דְּקֹאֵר אֲבָרִיתָא דְּעֵזֶן קוּרָה וּמִשְׁמַע לִיה דְּחֹרֵי אֲפִלּוּ חוּץ לְאַרְבַּע אֲמוּנָתֵי דְּוָקֵא דְּמַתְּנִיתִין אֲפִלּוּ כִּדִּי הִי עֲרוֹב דְּכִינן דְּחִין דְּחִין בְּתַתְּחִיתוֹ ג' אע"ג דְּרֹאשׁוֹ ד' לֹא הִי רֶשִׁית הָיְחִיד דְּגִדִּיִּים בּוֹקְעִים בּוֹ וְלִכְדֵּי קֹאֵמֵר דְּלֹא

כְּרַבִּי יוֹסִי וְהוּדָה: **הוֹאִיִּל** וְיָכוֹל לְנָטוּתוֹ וְלִהְבִּיאַו תוֹה עֲשָׂרָה פֶּרֶשׁ רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל דִּהָא אֲמוּרָא סָבֵר לִיה כְּרַבְּנָן דְּאִמְרֵי בְּהַמְצִיעַ (שְׁבַת דף צב.) אֲנָד כִּלִּי שְׁמָה אֲנָד וְכִינן דְּאֲנָד כִּלִּי לְמַעֲלָה מִינ"ד כְּשֶׁנֶּשׁ הָעֲרוֹב לְמִטָּה אִין בְּהַנָּחָה זֶז אֲסוּר הוֹצָאָה (הוֹאִיל) וְאַחֲרֵ שְׁנָח בְּרַה"ר יָכוֹל לְטוֹלֵו וְלֹאזְכֵּלוּ וּמִיּהוּ אֲפִלּוּ לֹא שְׁמָה אֲנָד אִין בְּאֵן אֲסוּר הוֹצָאָה הוֹאִיל וְנָח בְּכִלְכֵּלָה לְמִטָּה מַעֲשָׂרָה דְּהִי בְּרַמְלִית אִם רַחֲב ד' וְאִין בְּהַטְּנִיה זֶז אֲסוּר דְּאוֹרִיתָא: **אֵיתִיבָה רַב כּוֹר שְׁפָא כו'** לִפ"ה דְּפִי לְעֵיל גַּבֵּי אֵילָן הִנוּטָה חוּץ לַד"א דְּלְמִטָּה מִינ"ד הִי עֲרוֹב הוֹאִיל וּמִצִּי לְאִתְּנִי פָחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע גְּרִיד לְחֻלָּק בֵּין הוֹאִיל דֶּהֱכָא לְהֵהוּא: **מוֹלִיכּוֹ** פ"ה וְעַל יָדֵי שְׁלוּחוֹ קֹאֵמֵר דְּאִיּהוּ אֲפִלּוּ בְּלֹא פֶת קַנִּי לִיה שְׁבִיתָה וּפִי כֹן מִשּׁוּם דְּכִסּוּף מִי שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לְקַמֵּן עִירוּבִין נא): בְּסָקִינוּ כְּרַב נִחְמֵן וְאֵלְכָא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאִחַד עָנִי וְשִׁיר מַעֲרַב בְּרַגְלֵיו:

כִּלְכֵּלָה אִינֵה מִקַּפֶּת אֶת עֲבִיד שֶׁל אֵילָן וְכִי אֲמַרִינן גוֹד אַחִית אֲפֹתֵי אִית לָן לְמִימֵר חוֹקְקִין לְהִשְׁלִים לְאַטְרוּפִי כִּלְכֵּלָה בְּהִדִּי אֵילָן וְתַרְפֵּי לֹא אֲמַרִינן וְאִית דְּמַפְרָשֵׁי בְּמֵאן דְּלֹא כִר' יוֹסִי אֲנֵעֶן קוּרָה קֹאִי דַּק"ר יְהוּדָה קוּרָה שְׁאִין בְּרַחֲבָה ד' מְלַמַּעְלָה לֹא הִי רַה"י וְאֲמַרִינן הָא דְּלֹא כִר' יוֹסִי דְּאֵמֵר טַרְסָקֵל הִי רֶשִׁית הָיְחִיד וּמוֹקְמִית לִיה בְּשְׁאִין רַחֲב אַרְבַּעַה וְלֹא מִלְּתָא הִיא חֲדָא דְּבִהָדִיא מִפְרָשׁ בְּהַזְרַק וּמוֹתְבִינן מִנֶּה אֲדָרַב הִינֵא דְּאִזְרִי בְּבוֹצֵיעִיתָא דְּמִישָׁן שְׁרַחֲבוּת לְמַעֲלָה וּקְגֵרִית לְמִטָּה וְאוֹתְבִינן וְנִימָא גוֹד אַחִת מִחֲצֵתָא מִי לֹא מִנֵּיא ר' יוֹסִי כִר' ר' יְהוּדָה כו' אֲלֵמָא טַעֲמָא מִשּׁוּם גוֹד אַחִית הוּא וְנִמְצָא תַּחֲתוֹנֵנוּ שֶׁל קִנָּה מִקֹּד מִחֻצוֹת כִּלְכֵּל אַרְבַּעַה וְאִי כְּשִׁאִין טַרְסָקֵל רַחֲב ד' כִּי אֲמַרִינן גוֹד אַחִית מֵאִי הִי וְעוֹד בְּכָל דְּכַתָּב דְּאֵמֵר פָּחוֹת מִד' לֹא רֶשִׁית הוּא אִמְאִי לֹא אֲמַרִינן בְּמֵאן דְּלֹא כִר' יוֹסִי כִר' יְהוּדָה כְּדִאֵמֵר הִכָּא: רַבִּי יִרְמְיָה אֵמֵר לְעוֹלָם מַתְּנִיתִין דְּלָעִיל רִישָׁא וְסִיפָא בְּרַחֲב ד' וְדִקָּא קִשְׂיָא לָךְ פִּי נִתְּנוּ בְּכִלְכֵּלָה מֵאִי הִי: שְׁאֵנִי כִּלְכֵּלָה הוֹאִיל וְאַרְבָּה הִיא יָכוֹל לְנָטוּתָהּ וְלֹא יַעֲקֻרְנָה מִתְּלִיתָהּ וְיִטָּה רֹאשָׁה אֲחָד עַד שְׂיָהָא לְתוֹךְ י' וְיִטַּל אֶת עֲרוּבוֹ: מִתִּיב **רַב כִּר' שְׁבָא פִּיצַד** הוּא עוֹשֶׂה מַתְּנִיתִין הִיא בִּיו"ט שְׁלִפְנֵי הַשְּׁבַת וְרָצָה לְעֶרֶב לָשִׁי הִימִים פִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה מוֹלִיכּוֹ בְּרֹאשׁוֹן בְּעֶרֶב יו"ט לְסוּף אֲלָפִים וְעַל יָדֵי שְׁלוּחוֹ קֹאֵמֵר דְּאִי אִיּהוּ גּוּפָה בְּלֹא פֶת קַנִּי לִיה שְׁבִיתָה בֵּין דְּהִתֵּם יִתִּיב וְקִדִּישׁ עָלֶיהָ יוֹמָא: וּמַחֲשִׁיד עָלָיו עַד שְׁחִינָה לוֹ הָעֲרוֹב: וְנוֹטְלוֹ וְכָא לוֹ שְׂאֵם וְיִשְׁחִנוּ שֶׁם שְׁמָא יֵאָבֵד וְשׁוֹב אִין לוֹ עֲרוֹב לְיוֹם הַמַּחֲרָת כְּדִקְתָּנִי מַתְּנִיתִין וְאֲבָל עֲרוֹבוֹ בְּרֹאשׁוֹן וְאִין עֲרוֹבוֹ לָשִׁי וְחוּר וּמוֹלִיכּוֹ בִּשְׁנֵי שָׁהוּא עֶרֶב שְׁבַת וּמַחֲשִׁיד עָלָיו וְאוֹכְלוּ שֶׁם אִם יִרְצָה דְּלִהְבִּיאַו אִי אֲפִשֵׁר דְּשְׁבַת הוּא וְאִם יו"ט אַחֲרֵ הַשְּׁבַת הוּא עַל כִּרְחוּ וְיִשְׁחִנוּ שֶׁם ע"ש וּמִקְדָּר יִלָּךְ וְיִרְאֶה אִם עֲזִין וְשִׁנוּ שֶׁם וְיִחֲשִׁיד עָלָיו וְהָא לוֹ עֲרוֹב לָשִׁי וְאִם אֲבָד יֵשֵׁב בְּבִיתוֹ. קַתְּנִי מִיַּהֲת הַמַּעֲרַב גְּרִיד לְהוֹלִיד עֲרוּבוֹ לְסוּף אֲלָפִים וְאִמְאִי גְרִיד לְהוֹלִיכּוֹ מִשְׁעֻשְׂאֵו לָשֵׁם עֲרוֹב נִימָא אִף עַל גִּב דְּלֹא אֲמַטְיָה בְּמֵאן דְּאֲמַטְיָה דְּמִי דִּהָא אֲמַרְתָּ הוֹאִיל וְיָכוֹל לְנָטוּתָהּ וְהָא הִכָּא בְּמֵאן דְּלֹא אֲמַטְיָה הִיא דִּהָא הוּא בְּרַה"ר וְעֲרוּבוֹ בְּרֶשִׁית הָיְחִיד וְקֹאֲמַרְתָּ הוֹאִיל וְיָכוֹל לְנָטוּתָהּ וּמֵה לִי הוֹאִיל וְיָכוֹל לְנָטוּתָהּ וּמֵה לִי יָכוֹל לְהִבִּיאָהּ וְהִיא דִּנְקֻט לְאוֹתוֹצִי מַתְּנִיתִין דְּיוֹם טוֹב וְשְׁבַת מִשּׁוּם דְּלֹא תֵּנן בְּמַשְׁנֶה אַחֲרִיתִי הוֹלֶכֶת עֲרוֹב בִּהָדִיא כִּי הִכָּא:

וְסָבֵר לִיה כִּר' מֵאִיר דְּאֵמֵר גַּבֵּי

וְרַבִּי סָבֵר לִיה כְּרַבִּי מֵאִיר, וְסָבֵר לִיה כְּרַבִּי יְהוּדָה. סָבֵר לִיה כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאֵמֵר חוֹקְמִין לְהַשְׁלִים. וְסָבֵר לִיה כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאֵמֵר בְּעִינָן עִירוֹב עַל גַּבֵּי מָקוֹם אַרְבַּעַה, וְלִיכָא. מֵאִי רַבִּי יְהוּדָה? דְּתַנְיָא: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִי: נֵעֵץ קוּרָה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וְהַנִּיחַ עִירוּבוֹ עָלֶיהָ, גְּבוּהַ עֲשָׂרָה וּרְחֻבָּה אַרְבַּעַה — עִירוּבוֹ עִירוֹב, וְאִם לֹא — אִין עִירוּבוֹ עִירוֹב. אַדְרָבָה, הוּא וְעִירוּבוֹ בְּמָקוֹם אֲחָד! אֲלֵא הִכִּי קֹאֵמֵר: גְּבוּהַ עֲשָׂרָה — צִרִיד שְׂיָהָא בְּרֹאשָׁה אַרְבַּעַה, אִין גְּבוּהָה עֲשָׂרָה — אִין צִרִיד שְׂיָהָא בְּרֹאשָׁה אַרְבַּעַה.^(כ) כְּמֵאָן? דְּלֹא כְּרַבִּי יוֹסִי כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסִי כְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִי: נֵעֵץ קִנָּה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וְהַנִּיחַ בְּרֹאשׁוֹ טַרְסָקֵל, וְזָרַק וְנָח עַל גַּבֵּיו — חֲזִיב! אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי יוֹסִי כְּרַבִּי יְהוּדָה, הִתֵּם — הִדְרָן מִחֲצִצְתָא. הִכָּא — לֹא הִדְרָן מִחֲצִצְתָא. רַבִּי יִרְמְיָה אֵמֵר: שְׂאֵנִי כִּלְכֵּלָה, הוֹאִיִּל וְיָכוֹל לְנָטוּתָהּ וְלִהְבִּיאָהּ לְתוֹךְ עֲשָׂרָה.^(כ) תִּיב רַב כְּפָא וְקָא אֵמֵר לְהָא שְׁמַעְתָּא. אֵיתִיבִיה רַב כּוֹר שְׁבָא לְרַב כְּפָא: כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מוֹלִיכּוֹ בְּרֹאשׁוֹן וּמַחֲשִׁיד עָלָיו, וְנוֹטְלוֹ וְכָא לוֹ. בִּשְׁנֵי, מַחֲשִׁיד עָלָיו וְאוֹכְלוֹ, וְכָא לוֹ.

אִמְאִי?

וּמִיּהוּ רֶשִׁית הָיְחִיד גְּמוּרָה לֹא הִי בֵּין דְּחִין בְּתַתְּחִיתוֹ שֶׁל אֵילָן רַחֲב ד' אע"ג דְּבְרֹאשׁוֹ רַחֲב אַרְבַּעַה כִּלְכֵּלָה מִשְׁלִימָה לְעֶשְׂרָה לֹא הִי רֶשִׁית הָיְחִיד אא"כ מִתְּחִיל לִהְיוֹת רַחֲבוֹ אַרְבַּעַה מִתּוֹךְ ג' הַסְמוּכִים לְקַדְקַע דְּהִכִּי אֲמַרִינן בְּהַזְרַק (שְׁבַת דף קא.) גַּבֵּי בּוֹצֵיעִיתָא דְּמִישָׁן וְהֵן סְפִינוֹת שְׁשׁוּלִיָּהֵן חֲדִים וְאִין בְּשׁוּלִיָּהֵן רַחֲב ד' וְלַמַּעֲלָה הֵן הוֹלְכוֹת וּמַחֲזִיבוֹת הָרַבָּה וּמַחֲצִינָן גְּבוּהוֹת י' אִין מְטַלְטְלוּן בְּהֵן אֲלֵא אַרְבַּע אֲמוּנֹת דְּלֹא רַה"י נִינְהוּ וְאע"ג דְּגְבוּהִים עֲשָׂרָה וּרְחֻבִין אַרְבַּעַה מְלַמַּעְלָה הוֹאִיל וּבְשׁוּלִיָּהֵן לֹא הִי אַרְבַּעַה וְהִכָּא גַבֵּי אֵילָן נְמִי טַעֲמָא מִשּׁוּם הִכִּי הוּא וְתַדַּע שְׁהִיו שְׁטַעַם מִדְּקֹאֵמֵר לְקַמֵּן כְּמֵאן דְּלֹא כִר' יוֹסִי כִר' ר' יְהוּדָה וְכו' וּבְהַזְרַק נְמִי מוֹתְבִינן עָלָה דִּהָיִא מִקָּא דִּר' יוֹסִי: בָּעִינן עֲרוֹב עַל גַּבֵּי מָקוֹם ד' וְלִיכָא כִּלֹא כִּלְכֵּלָה: ה"ג גְּבוּהָה עֲשָׂרָה וּרְחֻבָּה ד' עֲרוּבוֹ עֲרוֹב וְאִם לֹאֹ אִין עֲרוּבוֹ עֲרוֹב גְּבוּהָה י' וּרְחֻבָּה אַרְבַּעַה עֲרוּבוֹ עֲרוֹב אע"ג דְּרַה"י הִיא הֵךְ קוּרָה וְהוּא נִתְּבֵנן לְשִׁבּוֹת בְּרֶשִׁית הָרַבִּים הָא אֲמַרְן הִנּוּתָן אֶת עֲרוּבוֹ יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוּנֹת וּרֶשִׁית הָיְחִיד עוֹלָה עַד לְרִקִּיעַ וְגַבֵּי אֵילָן הוּא דְּלֹא הִי עֲרוֹב כְּדֹאחֻקְמֵנָא בְּנוּפָה נּוּטָה חוּץ לַד"א אֲבָל הִכָּא דְּלִיכָא נוֹף שְׁפִיר דְּמִי: וְאִם לֹאֹ אִין עֲרוּבוֹ עֲרוֹב חס"ד דְּהִכִּי קֹאֵמֵר וְאִם

לֹא דְּאִינֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה אוֹ שְׂאִינֵה רַחֲבָה אִין עֲרוּבוֹ עֲרוֹב וְלִכְדֵּי מַתְּמַהִינן אִינֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה אֲדָרַבָּה כ"ש דְּעֲרוּבוֹ עֲרוֹב דְּכַשְׂאִינֵה גְבוּהָה י' הִינֵא כְּמֵאן דְּמִנְחָה בְּרֶשִׁית הָרַבִּים: אֲלֵא הִיא וְאִם לֹאֹ דְּקַתְּנִי לֹאֹ אֲבָבָהָ קֹאִי אֲלֵא אַרְחֵב קֹאִי וְהִכִּי קֹאֵמֵר גְבוּהָה י' וְהַנִּיחָה בְּרֹאשָׁה אִם יֵשׁ בְּרַחֲבָה ד' הִי מָקוֹם חָשׁוֹב לְהַנָּחַת עֲרוֹב עֲרוּבוֹ עֲרוֹב וּמִשּׁוּם דִּהוּא בְּרַה"ר וְעֲרוּבוֹ בְּרַה"י לֹא מִתְּסַר כְּדִאֵמֵר דִּהִנּוּתָן אֶת עֲרוּבוֹ יֵשׁ לוֹ ד' אֲמוּנֹת וְאִם לֹאֹ דְּגְבוּהָה י' וְאִינֵה רַחֲבָה ד' אִין עֲרוּבוֹ עֲרוֹב דְּכִינן דְּגְבוּהָה עֲשָׂרָה וְאִין הָעֲרוֹב מִנָּח עַל גַּבֵּי מָקוֹם ד' הִנֵּה לִיה כְּמֵנַח בְּחֹיִר וּמַדְקִיא שְׁמַעִינן הָא אִינֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה לְפִינּוּ אִינֵה רַחֲבָה ד' עֲרוּבוֹ עֲרוֹב דְּכִינן דְּלְמִטָּה מַעֲשָׂרָה הִינֵא לִיה כְּמֵאן דְּמִנְחָה אֲלֹאֲרַעָא דְּמֵיא דְּכָל לְמִטָּה מִי' קְלוּטָה כְּמָה שֶׁהִנְחָה דְּמֵיא: גְבוּהָה עֲשָׂרָה דְּמַדְלִיא מִרַה"ר גְּרִיד שְׂיָהָא בְּרַחֲבָה אַרְבַּעַה שְׂיָהָא שֶׁם מָקוֹם חָשׁוֹב: אִינֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה אִין גְּרִיד שְׂיָהָא רַחֲבָה ד' דְּאִפִּינוּ פָּחוֹת מִד' עֲרוּבוֹ עֲרוֹב דְּכָל לְמִטָּה מַעֲשָׂרָה כְּמֵאן דְּמִנְחָה אֲלֹאֲרַעָא הִיא: כְּמֵאן מִתְּרַן רַבִּינֵא לְעֵיל אע"ג דְּחוֹקְקִין לְהִשְׁלִים וְאִיכָא רַחֲב ד' לֹא הִי רַה"י מִשּׁוּם דְּחִין בְּשֻׁקְרוֹ ד' דְּלֹא כִר' יוֹסִי כִר' יְהוּדָה: טַרְסָקֵל סַל רַחֲב ד' חֲרַק מַרְשׁוֹת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבֵּיו חִיב שְׁהִדִּי זָרַק מַרְשׁוֹת הָרַבִּים לְרַה"י אֲלֵמָא אע"ג דְּקִנָּה אִינוּ רַחֲב ד' הִי רַה"י הוֹאִיל וְעָלְיוֹנוּ ד' דְּאֲמַרִינן גוֹד אַחִית וְהִכִּי מִפְרָשׁ בְּהַזְרַח: הִתֵּם הִדְרָן מַחֲצִינָת הַטַּרְסָקֵל סוּבָבַת אֶת הַקִּנָּה שֶׁרִּי תַּחוּב בְּאֲמַצְעֵיתוֹ וְכִי אֲמַרִינן גוֹד אַחִית מַחֲצִינָת הַטַּרְסָקֵל עַד הַקַּדְקַע וְנִמְצָא קִנָּה מִקֹּד מַחֲצוֹת שְׁחֻלּוֹ אַרְבַּעַה וְתוֹ לִיכָא לְמִימֵר מִידִּי: הִכָּא לֹא הִדְרָן מַחֲצִינָת

וְאִית דְּמַפְרָשֵׁי בְּמֵאן דְּלֹא כִר' יוֹסִי אֲנֵעֶן קוּרָה קֹאִי דַּק"ר יְהוּדָה קוּרָה שְׁאִין בְּרַחֲבָה ד' מְלַמַּעְלָה לֹא הִי רַה"י וְאֲמַרִינן הָא דְּלֹא כִר' יוֹסִי דְּאֵמֵר טַרְסָקֵל הִי רֶשִׁית הָיְחִיד וּמוֹקְמִית לִיה בְּשְׁאִין רַחֲב אַרְבַּעַה וְלֹא מִלְּתָא הִיא חֲדָא דְּבִהָדִיא מִפְרָשׁ בְּהַזְרַק וּמוֹתְבִינן מִנֶּה אֲדָרַב הִינֵא דְּאִזְרִי בְּבוֹצֵיעִיתָא דְּמִישָׁן שְׁרַחֲבוּת לְמַעֲלָה וּקְגֵרִית לְמִטָּה וְאוֹתְבִינן וְנִימָא גוֹד אַחִת מִחֲצֵתָא מִי לֹא מִנֵּיא ר' יוֹסִי כִר' ר' יְהוּדָה כו' אֲלֵמָא טַעֲמָא מִשּׁוּם גוֹד אַחִית הוּא וְנִמְצָא תַּחֲתוֹנֵנוּ שֶׁל קִנָּה מִקֹּד מִחֻצוֹת כִּלְכֵּל אַרְבַּעַה וְאִי כְּשִׁאִין טַרְסָקֵל רַחֲב ד' כִּי אֲמַרִינן גוֹד אַחִית מֵאִי הִי וְעוֹד בְּכָל דְּכַתָּב דְּאֵמֵר פָּחוֹת מִד' לֹא רֶשִׁית הוּא אִמְאִי לֹא אֲמַרִינן בְּמֵאן דְּלֹא כִר' יוֹסִי כִר' יְהוּדָה כְּ

א"ר זירא הא דאצרכו רבנן לכל המערבין להוליך ערובין למקום שבינתן ואמאי? גימא פון דאי בעי לאמטוני מצי ממטי ליה כו' פ"ה הא דנקט לאותוכה ממתניתין דיו"ט נשבת משום דלא תנא במשנה אחריתי הולכת ערוב בקריא בקרבא ולר"י נראה דזוקא מי"ט פריך אבל מהא דבעיר הולכת ערוב להבא לערב בערב שבת לא מצי למפרך דהא פון השמשות שהיא שעת קניית ערוב לא מצי לאמטוני דתם משום אסור הוצאה ואין לנשב דברי רש"י דנזאי מהולכת ערוב של כל השנה [לא] היה יכול להקשות למה היה צריך להוליכו עד מקום השביתה לא היה צריך רק להוציאו מביתו ולהניחו ברשות הרבים במקום קרוב כשעור שני תלתו מיל או שלשה רביעי מיל או חצי מיל שהם שעורי פון השמשות למר פלגית לה ולמר פלגית לה דאי בעי ממטי ליה פחות פחות מד' עד מקום השביתה דהא לרבנן דר' לא מצי לאמטוני פחות פחות מד' אמות הלכך צריך להוליכו עד מקום השביתה ולרבי נמי אבא למימר דהא דצריך להוליכו עד מקום השביתה הונו כששבינתו ברה"י הוא ויש רה"ר בין ביתו למקום שבינתו. ועוד נראה לר"י דאף כששבינתו ברה"ר צריך להוליכו גם לרבי עד מקום שבינתו דמורה רבי שיש להחמיר בשבות בפחות מארבע אמותיו כמו שמונה בקנה דגור שמא יקטס משום דבכל יבא ליהי אסור שבת דאזכירתא וה"ה דבהאי שבות נמי יש להחמיר וכי משני גזרה משום יו"ט אחר שבת פו' הנה מצי לשנויי גזרינן אטו כל שבת דעלמא דבכמה דכתין אמר גזרה יו"ט אטו שבת אלא דעדיפא למגור יו"ט אטו יו"ט א"נ אע"ג דבעלמא גזרינן בערוב דמקילינן טפי לא הנה גזרינן יו"ט אטו שבת: **גזירה** אטו יו"ט שחל להיות אחר השבת והא דאמר לעיל גבי אילן כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות ולא גזרינן משום יו"ט שחל להיות אחר השבת או לפני השבת דאז ממה נפשך אסור להשתמש באילן הינו משום דהתם היא גופא לא הו"א אלא משום שבות ואינו אסור לטולו אלא מדרבנן אבל הבא דביו"ט שחל להיות אחר השבת אי אפשר להוליכו משום אסור הוצאה דאזכירתא גזרינן שחר יו"ט אטו הא: **או** בראש המגדל למשה מעשרה אין ערוב צרוב פי' בקונט' בלשון ראשון דלא מצי למשקלי' מפרמלית ולא תנוי לראש המגדל ששבות שם דממטי ליה דרך חויר רה"ר לרה"י וקשה דאמאי אינו ערוב הא ליכא אסורא דאזכירתא וכרבי איתא מדפריך בתר הכי אי איכא פותא ומתנא ה"נ ואע"ג דבאגודו בידו איכא נמי אסורא דרבנן לכך נראה דלא הוי פרמלית אלא רה"ר כגון שהוא בטפח תשיעי ורבים מכתפין עליו או בחורי רה"ר דהוי כרה"ר וצ"ע דבי נמי הוי רה"ר אס ככה"ג הוי מושיט הואיל ואינו מושיט דרך קרקע רה"ר ואי לא הוי מושיט צ"ל דמירי שאי אפשר להושיט מראש המגדל ולטול אלא דרך פותא שפנגד הערוב צריך להביאו לתוך המגדל ומשם יביאנו למקום שבינתו: **הכ"ז** נמי גימא הואיל ויכול לנטותו נראה לר"י דקסבר הש"ס דבי נמי יטה ראש המגדל הוי שבינתו בראש המגדל כ"ז שאין ראש התחתון זו ממקומו דאם בשמטה ראש המגדל שבינתו לעולם במקום שהיה ראשו בתחלה כשהיה זקוף דהינו כנגד הראש התחתון א"כ מאי משני הבא במגדל ארך עסקינן דאי ממטי לה קא נפק חוץ לד' אמות מה לנו במה שיצא ראש העליון חוץ לד' אמות פיון שאין שבינתו שם אלא נזאי שבינתו לעולם בראש המגדל ולכדי במגדל ארך אי אפשר לנטותו דאי ממטי ליה נפק ליה חוץ לד' אמות ונמצא מרחק מערובו ארבע אמות ולא יוכל להביא ערובו לראש המגדל אפילו לרבי בדפ"י לעיל דמונה בשבות בפחות פחות מד' אמות דאסור אי נמי אינו ערוב בדפ"ה משום שנמצא שבינתו מתרחקת מד' אמות הראשונות ואין זה מקומו והוי כאלו מסיר כל המגדל ממקומו הראשון ומשמדיו חוץ לד' אמות דהשתא שבינתו בקרקעית המגדל שהיה בתחלה והואיל וסקיל ליה כוליה האי נזאי לא אמרו: **אי** איכא פותא ומתנא הא דלא פריך לעיל נמי הכי גבי אילן משום דאין דרך מתנא להיות גבי אילן ואין לומר דנתיב דכלי האי נזאי לא אמרינן הואיל אי נמי יש לומר דהשתא דוקא פריך מפיון דאמר הואיל ויכול לנטותו:

אמר? גימא: פון דאי בעי לאמטוני מצי ממטי ליה, אף על גב דלא אמטייה — כמאן דאמטייה דמי! אמר רבי זירא: גזירה משום יום טוב שחל להיות אחר שבת. ^(א) איתבייה: נתפנון לשבות ברשות הרבים, והניח עירובו בפותל, למשה מעשרה טפחים — עירובו עירוב, למעלה מעשרה טפחים — אין עירובו עירוב. נתפנון לשבות בראש השוכה או בראש המגדל, למעלה מעשרה טפחים — עירובו עירוב. למשה מעשרה טפחים — אין עירובו עירוב. ואמאי? הכי נמי גימא: הואיל ויכול לנטותו ולתביאוי לתוך עשרה! אמר רבי ירמיה: הכא במגדל מסומר עסקינן. רבא אמר: אפילו תימא במגדל שאינו מסומר, והכא במגדל ארוך עסקינן. דאי ממטי ליה פורתא, אזיל חוץ לארבע אמות. היכי דמי? אי דאיכא פותא ומתנא — ליתיה בכפותא ומתנא! דלית ליה פותא ומתנא. נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה וכו'. האי בור דקאי היכא? אילימא דקאי ברשות היחיד —

ואזכירא למקום שבינתו דהא ממטי ליה מרה"י לרה"י דרך חויר רה"ר וקומא לן במושיט דאפילו למעלה מי' חצי הרי יכול לרד ולאוכלו במקום שהוא מנח שם דבין דלמעלה מעשרה הוא הוי במקום שבינתו ממש דכל למעלה מעשרה עד לרקיע קדא רשותא היא: למטה מי' כגון שיש עליות למגדל זו למעלה מזו והניחו בעליה שלמטה מי' דהו"א פרמלית: אין ערובו ערוב דהא לא מצי למשקלי מההוא פרמלית ואתווי לראש המגדל ששבות שם משום חויר רה"ר דממטי ליה דרך חויר רה"ר לרשות היחיד ואי נחית ואכל ליה דתם נפק ליה ממקום שבינתו ואנן סעודה הראויה מפעוד יום במקומו בעינן: ואמאי למטה מי' אינו ערוב נמא הואיל ויכול לנטות המגדל ולהשליכו למטה ונמצא מקום שבינתו מטל לארץ ברשות הרבים וסקיל ליה מפרמלית ואכיל ליה במקום שבינתו דהא לא גזרו על השבות דהא על פרוך רבי היא מדתני רישא הניח ערובו בפותל למטה מעשרה ערובו ערוב ואע"ג דהוא ברה"ר וערובו בפרמלית: במגדל המסמר תקוע במסמרות בפותל ואינו יכול לנטות: במגדל ארך הרבה יותר מארבע אמות: דכי ממטי ליה למגדל עד דהוי ראשו למטה מי' נפק ליה ראשו חוץ לד' אמות ממקום שהיה המגדל יושב בתחלה וכי סקיל ליה ואמטי ליה עד ראש המגדל ואכיל ליה אשתכח דלא קאי בד' אמות שנתפנון לשבות בהן: ואי איכא פותא ומיתנא כו' פותא חלון מיתנא חבל אס ארבעה בראש המגדל ויש חבל בידו וקשור בערוב ואפילו כשהוא בפרמלית למטה מי' וביאנו אצלו דרך תוכו של מגדל דהא מפרמלית לרשות היחיד הוא: ל"א שמעתי ועקר נתפנון לשבות בראש המגדל או בראש השוכה אהניח ערובו בפותל קאי וקתני דהשתא הוי איכא דאי למעלה מי' הניחו בפותל ערוב שמהמגדל אצל הפותל ויכול להביאו אצלו ואין הפסד ביניהן למטה מי' כגון בטפח תשיעי ורבים מכתפין עליו והוי רה"ר אין ערובו ערוב דלא מצי מיתני ליה מרה"ר לרה"י ואמאי לימא הואיל ויכול לנטות המגדל של מקום שבינתו ולהביאו לתוך רה"ר דגזרו ראש המגדל פרמלית דרוב ד' ואינו גבוה י' נפק ליה מחוץ לד' אמות מתחיק ראש המגדל מן הערוב ארבע אמות ולא מצי למשקלה ולאתווי לראש המגדל ונמצא מעבירו ד' אמות ברה"ר אי נמי נמצאת שבינתו מתרחקת ארבע אמותיו הראשונות ואין זה מקומו. מתנא חבל פותא חלון אס יש חלון במגדל כנגד מקום שהערוב שם ויש חבל קטן בידו וקשור חבל בערוב מפעוד יום אפילו כשהוא ברה"ר למטה מי' וראש השני והא במגדל וביאנו אצלו דבין דאגודו בידו אינו אלא משום שבות פי מיתני ליה מרה"ר לרה"י דדתנן בריש המוצא תפליון היה קורא בראש הגג ונתנגלגל הספר מידו אפלו בארץ עצמו גוללו אצלו שאין לך דבר שהוא משום שבות עומד בפני כתבי הקדש אלא הא יכא דאגודו בידו שבות בעלמא הוא ואינו אלא דרבי דאמר לא גזרו על השבות בין השמשות:

 עין משפט גור מצורה
--

א מוי' פו' מהל' עירובין הל' י, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' ג:

ב מוי' פו' מהל' עירובין הל' י, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' ג:

ג מוי' פה' מהל' כלאים הל' יט:

ד מוי' פב' מהל' שבתת יום טוב הל' ט, טוש"ע או"ח סי' תקוח סעי' ט:

א"י לְמַעַלָּה אַמאי וכו' הָנוּה מצ' למימר משום אֵלֶּא דְּבַעֵי לְשַׁנּוּי אֶפְלוּ נִתְּכֵנוּ לְשִׁבּוֹת חוּז לְד' אֲמוֹת מִן הַבּוֹר דְּוִמָּא דְּרִישָׁא וְלַעֲיֹל גְּבִי אֵילָן לֹא רָצָה לְתַרְן דְּנִתְּכֵנוּ לְשִׁבּוֹת חוּז לְאַרְבַּע אֲמוֹת דְּרַגְיִלוֹת הוּא לְשִׁבּוֹת בַּעֲקָרוּ שֶׁל אֵילָן: **וְהָאֲרַבְּנִין** פ"ה אורשרי"ש וְאִינוּ נִרְחָה דְּאוֹתוֹ בְּשִׁהֻקָּשָׁה גַּעֲשָׂה עַן גְּמוּר וְהִנֵּה לִיה לְמַחֲשָׁב בְּבִרְתָּא דְּלַעֲיֹל וּלְחַלֵּק בֵּין עוֹרְדִין לְשְׂאִינָן עוֹרְדִין בְּדַמְּפֻלָּג גְּבִי קוּיִס וְנִרְחָה לִי שֶׁהוּא שֵׁס מִיֵּן יִרְק: **וְאַמַּאי** הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד וְעִירוּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר וּא"ת וְהָא הִשְׁתָּא ס"ד דְּבַמְגָּדֵל עַן אִירִי דְּהָיו כְּלִי מִדְּקָא מִשְׁנֵי הָכָא בְּמַגָּדֵל שֶׁל לְבָנִים עֶסְקִינוּ וְעוֹד דְּסֵתָם מַגָּדֵל שְׁבַעס"ס שֶׁל עַן וּא"כ מֵאִי פִּרְיָן דְּרִי מִתָּר לְשַׁבֵּר אֶת הַכְּלִי וּלְטַל מֵה שִׁבְתוֹכוֹ בְּדַתְנָן בְּפ' חֲבִית (שִׁבְתָּ קִמּו, א) שׁוֹבֵר אֶדָם אֶת הַחֲבִית לְטוֹל מִמֶּנָּה גְּרוּגְרוֹת וְטַעֲמָא כְּדָאִמֵר בְּסִמּוּךְ מִשׁוּם דְּאִין בָּגִין וּסְתִירָה בְּכֻלִּים וי"ל דְּמַשְׁמַע לִיה בְּמַגָּדֵל גָּדוֹל דְּשִׁנָּה בַּהּ בָּגִין וּסְתִירָה דְּאִי בְּקִטָּן דְּהָיו כְּלִי מ"ט דר"א דְּפֻלָּג וְעוֹד דְּבַכְלִי נִמִּי שִׁנָּה בָּגִין וּסְתִירָה כְּדָאִמֵר בְּהַבּוּנָה (שִׁבְתָּ קב, א) הֵאִי מֵאֵן דְּעֵיל שְׁפִתָּא בְּקוּפִינָא דְּמִרְא חֵיב מִשׁוּם בּוּנָה וְהָא דְּקָאִמֵר בְּסִמּוּךְ דְּמֵר סָבַר כְּלִי הוּא וְאִין בָּגִין בְּכֻלִּים כו' הֵינוּ בְּהִנּוּ דָאִמֵר נוֹטְלִין אֶבֶל לֹא מִחֲזִירִין דָּלָא הֵיוּ בָּגִין וּסְתִירָה גְּמוּרָה אוֹ כְּדִמּוּקִי בְּמִסְקָנָא בְּמַנְעוֹל קִטִּיר בְּמִיתָגָא וּמִדְּמוּקִי לָהּ בְּקִטִּיר בְּמִיתָגָא מִשְׁמַע דּוּקָא בְּהִכִּי שָׂרִי אֶבֶל לְשַׁבֵּר הַכְּלִי וּלְקַלְקְלוֹ אֲסוּר דְּשִׁפִּיר שִׁנָּה בָּגִין וּסְתִירָה בְּכֻלִּים וְהָא דְּשָׂרִי לְשַׁבֵּר הַחֲבִית הֵא מוּקִי לָהּ בְּבִיצָה פֶּרֶק הַמִּבְיֵא (דף לנ:׀) בְּמוּסְתָקִי פְּרוּשׁ חֲתִיכוֹת הַמִּדְּבָקוֹת יַחַד וְאֵף עַל גַּב דְּחַלְצָא דְּרַבִּי חֲלִיעֶזֶר דָאִמֵר קִטְמוֹ לְהִרִיחַ בּוֹ פִטוּר אֶבֶל אֲסוּר מוּקִי לָהּ בְּמוּסְתָקִי דְּפִרְיָן וְלִית לִיה לִר"א שׁוֹבֵר אֶדָם אֶת הַחֲבִית וְכו' לְרַבָּנָן נִמִּי צְרִיךְ לְאוּקוּמָא הִכִּי דְּמוּדִיס אִי הָנוּה חֵיב חֲטֹאת לַחֲצוֹת בּוֹ שְׁנֵי דְּהָיו אֲסוּר בְּקִטְמוֹ לְהִרִיחַ וְהָא דְּבַעֵי לְרַב שֵׁשֶׁת בְּפֶרֶק חֲבִית (שִׁבְתָּ קִמּו, א) מֵהוּ לְמַדְרָז חֲבִיתָא בְּבִרְטָגָא בְּמוּסְתָקִי אִירִי וּמִיּהוּ בִּירוּשְׁלָמִי קָאִמֵר אִמְתַּנִּי דְּהִכָּא הָדָא דְּמִימָא בְּמַגָּדֵל שֶׁל אֶבֶן אֶבֶל בְּמַגָּדֵל שֶׁל עַן גַּעֲשָׂה כַּשׁוֹבֵר אֶת הַחֲבִית לְטוֹל מִמֶּנָּה גְּרוּגְרוֹת מִשְׁמַע דְּגָלָא מוּסְתָקִי נִמִּי שָׂרִי בְּכֻלִּי שֶׁל עַן: **נוֹטֵל** מִמָּקוֹם הַפָּחַת פִּירֵש"י וְלֹא מִתָּסֵר מִשׁוּם מִקְרָע דְּסִתְמָא כר"ש וְקָשָׁה לְהִמָּר"י דָאִמֵר בְּרִישׁ בִּיצָה (דף ב:׀) דְּבִיו"ט סָתָם לֵן תִּנָּא כְּרַבִּי יְהוּדָה הֵא סָתָם לֵן תִּנָּא כר"ש נִמִּי וְהָךְ סִתְמָא עֲדִיפָא דְּהִיּוּא בְּתַרְחָה וּמִיּהוּ רש"י תָּרַן בְּבִיצָה דְּהָא דְּנוֹטֵל מִמָּקוֹם הַפָּחַת לֹא חָשִׁיב מִקְרָע הוֹאִיל וְלֹא הֵיוּ מִקְרָע אֵלֶּא מִשׁוּם פְּחִיתָא דְּהָיו דְּרַבָּנָן דְּמִנְקִי בְּאִוִּירָא דְּלִבְנֵי וְכָךְ נִמִּי אִמְרִינוּ בְּהַמִּבְיֵא (שֵׁס דף לד:׀) טָבֵל מוֹכֵן הוּא אֲחַצַּל שִׁבְתָּ שָׂאִם עֶבֶר וְתַקְנוּ מִתְּקוֹן מִשְׁמַע דְּלָא חָשִׁיב מִקְרָע בֵּינוּ דָּלָא רַבָּב עָלֶיהָ אֲסוּרָא דְּאוֹרִינְתָא וְלִמְהֵר"י נִרְחָה לְתַרְן דְּהָךְ

דְּהִנּוּתָן עִירוּבוֹ יֵשׁ לֹו ד' אֲמוֹת

פְּשִׁיטָא! רְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד עוֹלָה עַד לְרִקְיעַ, וְכִי הִיכִי דְּסָלָקָא לְעִיל, הִכִּי נִמִּי דְּנִתְּחַת לְתַתַּח. וְאַלָּא דְּקָאִי בְּרְשׁוֹת הָרַבִּים. דְּנִתְּכּוּוֹן לְשִׁבּוֹת הִיכָא? אִי לְמַעַלָּה — הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד וְעִירוּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא. אִי לְמַטָּה, פְּשִׁיטָא — הוּא וְעִירוּבוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד! ^(א) לָא צְרִיכָא, דְּקָאִי בְּכִרְמָלִית וְנִתְּכּוּוֹן לְשִׁבּוֹת לְמַעַלָּה, וְרַבִּי הִיא דָאִמֵר: כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מִשׁוּם שְׁבּוֹת לֹא גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. **"מִתְּנִי"** נִתְּנוּ בְּרֹאשׁ הַקִּנָּה אוֹ בְּרֹאשׁ הַקּוּנְגָדָס, בְּזִמָּן שֶׁהוּא תָלוּשׁ וְנַעוּץ, אֲפִילוּ גְבוּהָ מֵאָה אַמָּה — הָרִי זֶה עִירוּב. **גָּמִי רַמִּי** לִיּה רַב אָדָא בַר מִתְּנָא לְרַבָּא: תָלוּשׁ וְנַעוּץ — אִין. לֹא תָלוּשׁ וְנַעוּץ — לָא. מִנִּי? רַבָּנָן הִיא, דָאִמְרִי: כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מִשׁוּם שְׁבּוֹת גָזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְהָא אָמַרְתָּ רִישָׁא רַבִּי! רִישָׁא רַבִּי וְסִיפָא רַבָּנָן?! אָמַר לִיּה: כָּכֵר רַמִּי לִיּה רַמִּי בַר חֲמָא לְרַב חֲסִדָא, וְשְׁנֵי לִיּה: רִישָׁא רַבִּי, וְסִיפָא רַבָּנָן. **יְרֵבִינָא** אָמַר: כּוּלָּהּ רַבִּי הִיא, וְסִיפָא גְזִירָה שְׁמָא יִקְטוּם. הֵהוּא פוּלְמוּסָא דְאָתָא לְנַהֲרָדְעָא. אָמַר לְהוֹ רַב נַחֲמָן: פּוּקוּ עֲבִידוֹ כְּבוּשֵׁי כְּבוּשֵׁי בְּאַגְמָא, וּלְמַחֵר גִּיזִיל וְנִיתִיב עָלוּיָהוּ. אִיתִיבִיהּ רַמִּי בַר חֲמָא לְרַב נַחֲמָן, וְאָמְרִי לָהּ רַב עוֹקְבָא בַר אָבָא לְרַב נַחֲמָן: תָלוּשׁ וְנַעוּץ אִין, לֹא תָלוּשׁ וְלֹא נַעוּץ לָא. ^(ב) אָמַר לִיּה: הֵתָם בְּעוּזָרְדִין. וּמִנָּא תִימָרָא דְשְׁנֵי לוֹ בֵּין עוּזָרְדִין לְשְׂאִין עוּזָרְדִין — דְּתַנָּיָא: הַקָּנִין וְהָאֻטְדִין וְהַהֲגִין — מִיֵּן אֵילָן הֵן, וְאִינוּ כְּלָאִים בְּפֶרֶם. וְתַנָּיָא אִידֵּה: הַקָּנִים וְהַקִּידִין וְהָאוּרְבָנִין — מִיֵּן יֵרֶק הֵן, וְהֵן כְּלָאִים בְּפֶרֶם. **קוּשִׁיא אֲהֲדָדִי!** אֵלֶּא שְׁמַע מִינָּה: כָּאן בְּעוּזָרְדִין, כָּאן בְּשְׂאִין עוּזָרְדִין. שְׁמַע מִינָּה. ^(ג) וְקִידָה מִיֵּן יֵרֶק הוּא?! וְהַתְּנָן: אִין מְרַפִּיבִין פָּגָם עַל גְּבִי קִידָה לְכַנָּה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יֵרֶק בְּאֵילָן! אָמַר רַב פֶּפְאָ: קִידָה לְחֹדֶד, וְקִידָה לְכַנָּה לְחֹדֶד. **מִתְּנִי** נִתְּנוּ בְּמַגָּדֵל וְאָבֵד הַמִּפְתָּח — הָרִי זֶה עִירוּב. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם אִינוּ יוֹדַע שֶׁהַמִּפְתָּח בְּמָקוֹמוֹ — אִינוּ עִירוּב. **גָּמִי וְאַמַּאי?** הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד וְעִירוּבוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא! ^(ד) רַב וּשְׁמוּאֵל דָאִמְרִי תַרְוִייהוּ: הָכָא בְּמַגָּדֵל שֶׁל לְבָנִים עֶסְקִינוּ וְרַבִּי מֵאִיר הִיא, דָאִמֵר: פּוֹחַת לְכַתְחִילָה וְנוֹטֵל. דְּתַנָּן: בֵּית שְׁמִילָאָהוּ פִירוֹת, סָתוּם וְנִפְחַת — נוֹטֵל מִמָּקוֹם הַפָּחַת, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: פּוֹחַת וְנוֹטֵל לְכַתְחִילָה. וְהָאִמֵר רַב נַחֲמָן בַר אָדָא אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּאִוִּירָא דְּלִיבְנֵי. הָכָא נִמִּי בְּאִוִּירָא דְּלִיבְנֵי. וְהָא אָמַר רַבִּי זִירָא: בְּיוֹם טוֹב אָמְרוּ, אֶבֶל לֹא בַשְּׁבָת! הָכָא נִמִּי בְּיוֹם טוֹב. ^(ה) אִי הִכִּי, הִיִּינוּ דְּקִתְנֵי עָלֶה, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם בְּעִיר אָבֵד — עִירוּבוֹ עִירוּב, וְאִם בַּשְּׂדֵה אָבֵד — אִין עִירוּבוֹ עִירוּב. וְאִי בְּיוֹם טוֹב, מָה לִּי עִיר מָה לִּי שְׂדֵה?

חֲסוּרִי

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

ה"נ נִתְּחַת לְתַתַּח וּמֵאִי אֶפְלוּ בּוֹר עִמּוּךְ עֲשָׂה רה"י הִיא: בְּבוֹר דְּקָאִי בְּכִרְמָלִית בָּגִין בְּקָשָׁה דְּהִינוּ שְׂדוֹת דְּהָיו בּוֹר רה"י וְסָפְתוּ בְּרַמְלִית: מִתְּנִי **קוּנְדָס** כּל"ו בְּלַע"ז וְאִינָם מַחֲבָרִים וּבָגַמ' פִּרְיָן וְהָאִמְרַתָּ רִישָׁא רַבִּי הִיא דָאִמֵר לֹא גָזְרוּ בְּמַחֲבַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: אֶפְלוּ גְבוּהָ מֵאָה אַמָּה הוֹאִיל וְאִינוּ רַחֵב ד' לְמַטָּה לֹאוּ רְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד הָנוּ וּאִע"ג דְּלַמְעַלָּה ד' דְּהָא עִרוּב עַל גְּבִי מָקוֹם ד' בְּעִינוּ: גַּמ' תָּלוּשׁ וְנַעוּץ הוּא דְּהָיו עִרוּב אֶבֶל מַחֲבַר לֹא הָנוּה עִרוּב מִשׁוּם דְּכִי בַעֵי לְמַשְׁקֵלָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֵילָן: גְזִירָה שְׁמָא יִקְטַס לְפִי שֶׁהִקְנֶה רַךְ הוּא אִיכָא לְמַגוּר שְׁמָא יִקְטַס פִּי שְׁקוּל לִיה אֶבֶל אֵילָן קָשָׁה הוּא וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת לְשְׁמָא יַעֲלֶה וְיִתְלַשׁ לֹא חֲשִׁינוּ אֶבֶל לְקַטִּימַת קִנָּה וְזֹאִי הִיא אִיזִידִי דְּרַפִּיכָא מִיִּקְטָמָא וְלֹאוּ שְׂבּוֹת הוּא אֵלֶּא מְלֹאכָה דְּמַחֲיַב מִשׁוּם קוּצֵר: פְּלִמוּסָא חֵיל הַמְּלַךְ הִיה מָקוֹם דְּחוּק לְתַלְמִידִים מִפְּנֵי חֲגִשִּׁי הַחוּל: כְּבוּשֵׁי כְּבוּשֵׁי בְּאַגְמָא צָאוּ וְכַפּוּ הַקָּנִים זֶה עַל זֶה הַרְבֵּה בְּמִין כְּסֹאוֹת לְשַׁב עָלֵיהֶן: לֹא תָלוּשׁ וְנַעוּץ לֹא אֵלֶּמָא קוּיִס בְּאֵילָן הֵן וְאֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עָלֵיהֶן: עוּזָרְדִין שֶׁהִקָּשָׁה כְּבָר דְּרִי הֵן בְּאֵילָן וְכִי שָׂרִינוּ בְּשְׂאִינָן עוֹרְדִין. בְּעוֹד הַקָּנִים רַבִּין דְּהוּוּ כִירָק וּבִירָק לֹא הִזְכִּירוּ חֲכָמִים שְׂבּוֹת: עוֹרְדִין אֲטֻדִין וְהִינוּ מִינֵי קוּצֵם הֵן: קוּדָן בְּשֵׁם שְׁשִׁמּוֹ קָדָה: אֲרַבָּנִין אוֹרֶשְׁרִי"ש: קָשִׁיא קוּיִס אֲקוּיִס: פָּגָם רוד"א: מִתְּנִי וְאָבֵד הַמִּפְתָּח עִירוּבוֹ עִרוּב וּבָגַמְרָא מִפְּרַשׁ לָהּ וּבָגִין שֶׁהַמָּגָדֵל בְּרַה"י דְּאִי הָנוּה בַּהּ מַפְתָּח לֹא הָנוּה בַּהּ שׁוּם אֲסוּר דְּהוּא וְעִירוּבוֹ בְּרַה"י: גַּמ' וְאַמַּאי יְהִי דְּתַרְנֵהוּ בְּרַה"י יִנְהוּוּ בֵּינוּ דָּלָא מִצ' שְׁקוּל לִיה הָנוּה לִיה בַּשְּׁנֵי מָקוֹמוֹת: שֶׁל לְבָנִים שְׁנוּחַ לְסִתְרוֹ וְכַדְבְּעִי לְאוּקוּמִי בְּאִוִּירָא דְּלִבְנֵי סְדוּרוֹת זז ע"ג זז כֵּלָא טִיט בְּיַיִטָּה דְּלֹאוּ סְתִירָה הִיא: דר"מ בְּמַס' בִּיצָה (לא:׀): וְנִפְחַת מֵאִילָיו אֶפְלוּ בְּיוֹם טוֹב עַצְמוֹ: נוֹטֵל מִמָּקוֹם הַפָּחַת וְלֹא מִתָּסֵר מִשׁוּם מִקְרָע וּסְתָמָא כר"ש: אֵף פּוֹחַת לְכַתְחֵלָה דְּמוּקִי לָהּ בְּאִוִּירָא דְּלִבְנֵי דְּלֹאוּ סְתִירַת אֶהֱל הִיא: אִם בְּעִיר אָבֵד הַמִּפְתָּח: עִירוּבוֹ עִרוּב דְּאִי מַשְׁכַּח לִיה מִצ' מִיַּיתִי לִיה דְּרָךְ חֲצֵרוֹת וְנִגּוּת וְתַרְפּוּפוֹת שֶׁכָּלָן רְשׁוֹת אַחַת הֵן כר"ש: וְאִם בַּשְּׂדֵה אִין עִירוּבוֹ עִרוּב דְּאִי נִמִּי מַשְׁכַּח לִיה לֹא מִצ' לֵאִיתִינוּ לִיה וְג' מַחְלּוּקוֹת בְּדָבָר לַת"ח בֵּין בְּעִיר בֵּין בַּשְּׂדֵה עִירוּבוֹ עִרוּב דְּמִצ' סִתֵּר לִיה וְלֵר' אֲלִיעֶזֶר דְּמַתְנִי' בֵּין בְּעִיר בֵּין בַּשְּׂדֵה אִין עִירוּבוֹ עִרוּב דְּמַסְתֵּר לֹא מִצ' סִתֵּר וְלִית לִיה דר"מ וְאִתִּינוּ נִמִּי לֹא מִצ' אִי הָנוּה מַשְׁכַּח לִיה דְּלִית לִיה דר"ש דְּנִגּוּת וְתַרְפּוּפוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן ור' אֲלִיעֶזֶר דְּבִרְיָתָא סָבַר לָהּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אִי נִמִּי ר' אֲלִיעֶזֶר דְּמַתְנִיתֵין לֹא אִירִי אֵלֶּא בַּשְּׂדֵה וְהוּא יִיּהוּ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר דְּבִרְיָתָא:

 מסורת הש"ס

א שבת ח: לעיל ל:

ב מועד קטן כ:

ג משנה כלאים

ד משנה ביצה; ביצה לא:

ה תוספתא עירובין

 גליון הש"ס

גמ' ותניא אידך הקנים והקידון. עי' בר"ש פ"א מ"ח דכלאים:

ד' (קנו:׀) דְּמַחֲתִבִּין אֶת הַדְּלוּעִינִין דְּמִצ' לְמַתְנֵי בַּהּ דְּבִרִי ר"ש וְלֹא חֲקִטֵי חָשִׁיב וְזֹאִי סִתְמָא: **וְהָאִמֵר** ר' זִידָא ביו"ט אָמְרוּ וְכו' וְהָנוּה מִצ' לֹאוּקִמ' כְּרַבִּי דְּבַהֲנִי אִוִּירָא דְּלִבְנֵי לִית לָהּ אֲסוּרָא אֵלֶּא מִדְּרַבָּנָן בְּדָאִמֵר בְּהַמִּבְיֵא (בִּיצָה לא, ב) בֵּינוּ דְּשַׁקְרִינְהוּ אֲחַצְנִיהוּ אֵלֶּא דְּנִיחָא לִיה לְאוּקוּמָה כְּרַבָּנָן כְּרַבָּא דְּאוּקִי לְעֵיל סִיפָא כְּרַבָּנָן וְעו"ל דָּאִם כֵּן טַעֲמָא דר"א דָאִסֵּר מִשׁוּם דְּסָבַר כְּרַבָּנָן וְלֹא נִיחָא לִיה לְאוּקִמָא פְּלִגְמִיּהוּ בְּפֻלְגָּתָא דְּרַבִּי וְרַבָּנָן:

מסורת הש"ס
א לקמן צא; לקמן עד; לקמן מט; שבת קל; משנה עירובין; לעיל כג; כ משנה זבים ג שבת קמח.
ד שבת קכג; תוספתא שבת; משנה שבת; שבת קנז.
ה משנה שבת; שבת ק.
ו שבת ח; לעיל לב;

גליון הש"ס
גמ' בשדה אין עירובו עירוב כרבנן. רש"ל מוחק זה ותרז"ה כתב כרבנן היינו רבנן דלקמן דף צה ע"ב דלא ס"ל היתרא דנותנו לחבירו וחבירו לחבירו: מתני' הרי זה חמר גמל. עי' לקמן דף מט ע"ב תד"ה ואפילו וכו' ולקמן דף נב ע"ב ברש"י ד"ה אלא אפילו:

אַכָּבֵל בַּשָּׁפֶת איזן ערובו ערוב דלא שרוי בשפֿת: איזן ערובו ערוב דלית ליה דר"ס וְהָא דר"ס בַּפ' כַּל גָּנוּת: ואין סתירה בכלים ואי בְּשֵׁי סֵתֵר לִיה: הקיש זב באַנְרוֹפוּ על גבי טֵדָה כו': טמאים מפני שְׁהִסִּיטוּן וכגון שְׁהִיָּה לְבוֹשׁ בית יד דלא מְטַמֵּא בְּגִינְיָעָה אי נמי שְׁהִקִּישׁוּ בַּחֲתִיכַת עַן שָׁבְרוּ: אַחֵל הוּא וְלֹא מִקְבֵּל טַמְאָה: וְתִסְבָּרָא דַּטְעָמָא מְשׁוּם אַחֵל וְלֹא אַחֵל הוּא: וְנִיָּסָט שְׁאִינוּ תְּקוּעַ יָפָה וְכַסְמָקִישׁ בּוּ נִיָּסָט טַמָּא וְאִם כְּלִי הוּא שְׁמַחֲבַר וְתְּקוּעַ אִזּוּ כַּבֵּד הִרְבָּה שְׁאִינוּ נִיָּסָט מִחֲמַתוֹ טְהוֹר: וְקַתְּעִי נָמִי סִיפָא דְקַמְיָתָא דְהִקִּישׁ ע"ג טֵדָה אִם הָיוּ נָסָטוּן טַמְאִין אֲפִילוּ לְרַבִּי נַחֲמִיָּה ור"ס אֲלֵמָא טַעמִיָּהוּ לֹאֻ מְשׁוּם אַחֵל הוּא: זֶה הַפְּלֵל נִסָּט מִחֲמַת כַּחוֹ שְׁהִסִּיט אֶת הַכְּלִי אִזּוּ אֶת הָאֵחֵל מִמֶּשׁ שְׁנַתְקוּ מִמוּשְׁבּוּ מְשֵׁהוּ: מִחֲמַת רַעְדָּה שְׁטַפַּח בְּרַגְלָיו בַּקֶּרְקַע וּמִחֲמַת נְעֻנְעוּ הַקֶּרְקַע נִיָּסָט הַכְּלִי אִף עַל פִּי שְׁנַתַּק מִן הָאֶרֶץ טְהוֹר דְּכַח כּוּחוֹ הוּא: דְּכְלִי עֲלֵמָא אֲפִילוּ לִר' נַחֲמִיָּה הִסִּיט מִמֶּשׁ מִחֲמַת כַּחוֹ טַמָּא וְאִפְלוּ אַחֵל: מִחֲמַת רַעְדָּה טְהוֹר וְאִפְלוּ הוּא כְּלִי: וְהִכָּא בְּרַעְדָּה מִחֲמַת כַּחוֹ שְׁהִקִּישׁ עַל־יָדָן מִמֶּשׁ וְלֹא נִתְקַן וְלֹא הוֹסְטוּ אֲלֵא רַעְדּוֹ: וּמִתְּנִי' דַּעְרוֹב בַּמָּאי מוֹקְמִינן לָהּ דְּהָא לכ"ע אי גְדוּל הוּא אַחֵל הוּא וְאִמְרִי עֲרוֹבוּ עֲרוֹב אי קָטָן שְׁאִינוּ מַחֲזִיק מ' קָאָה בְּלַח כְּלִי הוּא וּמִאי טַעָמָא דִּר' אֲלִיעֶזֶר: קטויר בַּמִּתְנָא קִשּׁוֹר הַמְנַעְנוּל בַּחֲבָל: וְכַעֲשֵׂי סַפִּינָא לְמַפְסָקִיָּה דְאִי הֵנָּה מַעַן לְמַפְסָקִיָּה בִּידָה שְׁפִיר דְּמִי אִפִּי' לִר' אֲלִיעֶזֶר דְּאִין חֲתִיכָה אִסּוּרָה אֲלֵא בַּמַּחֲבַר אַכָּבֵל הִכָּא מִקְלָקֵל הוּא וְשָׂרִי כִּדְתֵנִיָּא בַּמַּסְכַּת בִּיצָה (דף לא): חוֹתְמוֹת שְׁבַע־כֵּלִים מִתּוֹר וּמִפְקִישׁ וְחוֹתֵךְ וּאִע"ג דְּהִכָּא אַחֵל הוּא וְאִמְרִינן הֵתֵם שְׁבַקֶּרְקַע אִסּוּר לַחֲתוֹךְ גִּזְרָה דִּרְבָּנָן הִיא דִּמְחָזִי כְּסוּתֵר וְלֹא סוּתֵר בְּעֵין מִמֶּשׁ הוּא דְּהָא פְּתִיחַת דָּלַת בַּעֲלֵמָא הוּא אֲלֵא בִּינוּן דְּשַׁבּוּת הוּא לֹא גִזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת: אֲלֵא לְצַרְךָ תִּשְׁמִישׁוֹן וְעַקֵּר תִּשְׁמִישׁוֹן שֶׁל סָבִין לֹא לַחֲתוֹךְ חֲבָלִים הוּא אֲלֵא לְחֵם וּבִשָּׁר וְאוֹכְלִין וְהִכִּי פְלִינִי תֵּנָא קַמָּא לִית לָהּ דְּרַבִּי נַחֲמִיָּה הִלְכָךְ עֲרוֹבוּ עֲרוֹב דְּפָסִיק לִיה לְמִיתְנָא רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם בָּעִיר אֲבֵד. הֲרִי זֶה עֲרוֹב דְּכִי מִדְּבַר לִיה מִיַּיתֵי לִיה דְּרַךְ קִרְפּוֹת וְאִם בַּשָּׂדֶה אִינוּ עֲרוֹב דִּמְפָסִיק מַנְעוּל לֹא מַעַן כִּדְרַבִּי נַחֲמִיָּה: מִתְּנִי' נִתְגַּלְגַּל חוץ לְתַחוּם אִינוּ עֲרוֹב הוֹאִיל וְיֵשׁ מִצִּיתוֹ שְׁהוּא לֵן שֶׁסַּעַר עֲרוֹבוּ יוֹתֵר מֵאֲלָפִים אִמָּה דִּמְמָה נִפְשָׁךְ כָּל הִיכָא דְקִנְיָה שְׁבִיתָהּ אִי בְּבִיתוֹ אִי בַּעֲרוֹבוֹ לֹא מַעַן לְמַחֵל וּלְמַחְסָלָהּ: נִפְלַע עָלָיו גַּל מִפְרָשׁ בַּגְּמִ' דְּכַעֲשֵׂי

מִרְכָּא וְחִצְיָנָא לְפָנֵינוּ דְּהִינָא מְלָאכָה וְלֹא שְׁבוּת: תְּרוּמָה וְנִטְמָאת דְּלֹא חֲזָרָא לֹא

לְיִדְיָה וְלֹא לְאַחֲרֵינוּ: מִשְׁחָשֶׁכָה כִּבְר קִנְיָה עֲרוֹב בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת וְשַׁבַּת הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה: סָפַק אִם מִבְּעוּד יוֹם אִם מִשְׁחָשֶׁכָה: הֲרִי זֶה חֲמֵר גַּמֵּל דִּמְסַפְקָא לָן אִי קִנְיָ לִיה זֶה עֲרוֹב וְהִכָּא הָיוּ בִּיתוֹ וּמִהִכָּא יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רֹחַ וְלֹא קִנְיָ לְעִבֵּר עֲרוֹבוֹ כְּלוּם וּמִחֲמַת סָפַק זֶה נֶאֱסַר לִילֵךְ אֲלָא אֲלָפִים אִמָּה שֶׁבִּין בִּיתוֹ לְעֲרוֹבוֹ דִּמְמָה נִפְשָׁךְ בַּהֶגֶךְ מַשְׁתַּרִּי אַכָּבֵל אֲלָפִים שְׁמַעֲרוּבוּ וְאִילָךְ לֹא דִלְמָא לֹא קִנְיָ עֲרוֹב מִצִּיתוֹ וְאִילָךְ נָמִי לֹא דִלְמָא קִנְיָ עֲרוֹב נִמְצָא זֶה מוֹשְׁכּוֹ בְּאֵן לִילֵךְ וְהָ מוֹשְׁכּוֹ לְכָאן בְּאֶרֶס הַמְּנַהִיג חֲמוֹר וְגַמֵּל שְׁהַחֲמוֹר הוֹלֵךְ לְפָנָיו וְהָ מְנַהִיגוֹ וְהַגַּמֵּל הוּא מוֹשֵׁךְ וְצִרִיךְ לְפָנוּת לְפָנָיו וְלֹאחֲרָיו: גַּמִּ' הַנִּזְנוֹת אֶת עֲרוֹבוֹ הוֹאִיל וְנִתְּנָן לַקְּנוֹת שֶׁסַּבִּיתָהּ יֵשׁ לוֹ אֲרֻבַּע אֲמוּת הוֹאִיל וְהִנְהוּ אֲרֻבַּע אֲמוּת מִבְּלָעָן בַּתְּחוּמָא הוּוּ לָהּ בַּתְּחוּמָא וְהָיוּ כְּנוֹתָן אֶת עֲרוֹבוֹ בְּבִית שְׁבָסוּף הַתְּחוּם שְׁאִפְלוּ הוּא אֲלָף אִמָּה מְהֵלָךְ אֶת כָּלָה וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אִמָּה: דְּאִי בָּשִׂי שָׁקֵל לָהּ וְקַתְּעִי מִתְּנִיתוֹ אִינוּ עֲרוֹב מְשׁוּם טְלַנוּל אֲבָעִים דְּשַׁבּוּת דִּרְבָּנָן הוּא:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

חֲסוּרֵי מִיחֲסָרָא וְהִכִּי קַתְּנִי פ"ה וּג' מַחְלוּקוֹת בַּדָּבָר וְלֹא דַק דִּמְתַּנִּיתוּן אִרְזִי בְיוֹם טוֹב וּפְלִינִי אִי מַעַן סֵתֵר לִיה אִי לֹא וּבִרְיָתָא בְּשֵׁנִמְצָא בַּשָּׁפֶת וּפְלִינִי בִּדְר"ס וְהָא דִּתְנִיָּא בַּתּוֹסַפְתָּא (פֶּרֶק שְׁנִי) דַּעֲירוּבִין וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּכַנִּי חֲצֵר וּכְנִי מִרְכָּסַת שְׁגָבוּ עֲרוּבָן וְנִתְנוּהוּ בְּבִית אִע"פ שְׂיודָעִין שְׁאִין הַמַּפְתָּח בְּמִקוּמוֹ שְׁעֲרוֹבוּ עֲרוֹב הֵינוּ טַעמָא דְּבַעֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת הַקָּלוּ וּמִיָּהוּ נִרְאָה דְּאִנְמַצָּא מִפְתָּח בַּשָּׁפֶת קָאִי מִדְּקֵאמֵר וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר וּבִיו"ט כִּי לֹא נִמְצָא מִפְתָּח אֲדָרְבָּה חֲכָמִים הַקָּלוּ טַפִּי וְהִנֵּה לִיה לְמִימֵר אִרְפִּכָּא וּמוֹדָה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר לְחֲכָמִים: **בָּעִיר** עֲרוֹבוּ עֲרוֹב בְּנִמְצָא בַּשָּׁפֶת אִף עַל פִּי שְׁהִיָּה אִם הָיוּ נִסְטוּ טַמְאִין מִהָךְ סִיפָא לְחוּד לֹא מַעַן לְמַדַּק דְּמַעַן לְמִימֵר דִּמְחַמַּת רַעְדָּה הוּא דְּכַלִּינִי דְיֵשׁ חֲלוּק בֵּין אַחֵל לְכָלִי אַכָּבֵל בַּהֶסֶט אַחֵל נָמִי טַמָּא לְכָךְ מִיַּתִּי בִּרְיָתָא דִּמְחַמַּת רַעְדָּה נָמִי אִין חֲלוּק בֵּין אַחֵל לְכָלִי וּבִרְיָתָא לְחוּד נָמִי לֹא סָנִיָּא דְּהִנֵּה אֲמִינָא דְּאִתִּירָא לֹא כִּרַבִּי נַחֲמִיָּה וְלֹא כִּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְהִכִּי אִיַּתִּי סִיפָא דִּמְלַתִּיָּהוּ: וּ**מִתְּנִי'** בַּמָּאי מוֹקִי לִיה וְלֹא בָּשִׂי לְאוֹקוּמִ' בַּפְּלוּנְתָּא דְּאִין בְּעֵין בְּכָלִים מְשׁוּם דְּפְלוּנְתָּא דב"ש וּב"ה הִיא בַּפֶּרֶק **ב' דְּבִיצָה (ר' כב): בָּעִי סַפִּינָא לְמַפְסָקִיָּה** פ"ה דְּאִי בִּיד הֵנָּה שָׂרִי אֲפִילוּ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר דִּמְקַלָּקֵל הוּא דִּתְנִיָּא בַּמַּסְכַּת בִּיצָה (דף לא): חוֹתְמוֹת שְׁבַע־כֵּלִים מִתּוֹר וּמִפְקִישׁ וְחוֹתֵךְ וְאִף עַל גַּב דְּהִכָּא אַחֵל הוּא וְאִמֵּר שְׁבַקֶּרְקַע אִסּוּר גִּזְרָה דִּרְבָּנָן הִיא דִּמְחָזִי כְּסוּתֵר וְלֹא סוּתֵר בְּעֵין מִמֶּשׁ הוּא דְּהָא פְּתִיחַת דָּלַת בַּעֲלֵמָא הוּא וְכִינוּן דְּשַׁבּוּת הוּא לֹא גִזְרוּ עָלָיו בַּה"ש וְאִינוּ נִרְאָה דְּכִי נָמִי סָבַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר כִּרַבִּי דְּמִתְנִיָּא דְּכִי מִטְּלוּל סָבִין לֹא אִסּוּר אֲלֵא מִדְּרַבָּנָן לְכָךְ י"ל דְּהִכָּא כְּלִי הוּא וְאִי הֵנָּה מַעַן לְמַפְסָקִיָּה בִּיד הֵנָּה שָׂרִי אַכָּבֵל בַּסַּפִּינָא אִסּוּר כִּרַבִּי נַחֲמִיָּה וְלִית לִיה דְּרַבִּי וּמִפְּאֵן מִדְּקַדַּק ר"י דְּחוֹתְמוֹת שְׁבַע־כֵּלִים מִתּוֹר וּמִפְקִישׁ וְחוֹתֵךְ הֵינוּ דְּנוֹקָא כְּשֵׁין קָשֵׁר שֶׁל מִיתְנָא אַכָּבֵל פּוֹתַח שֶׁל עַן אִזּוּ שֶׁל מַסְכַּת אִסּוּר לְשַׁבֵּר דְּבַכְלִי נָמִי יֵשׁ בְּעֵין וּסְחִירָה כִּדכ"ל: **נִתְגַּלְגַּל** חוץ לְתַחוּם אַפְלוּ תַּחוּמִין דִּרְבָּנָן וְאִפְלוּ לְרַבִּי דְּאִמֵּר כָּל דְּבַר שְׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת — לֹא גִזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת. "אֲפִילוּ תִימָא כִּרַבִּי, לֹא צָרִיכָא, דְּכַעֲשֵׂי מָרָא וְחִצְיָנָא. וּצָרִיכִי דְאִי תֵנָּא "נִתְגַּלְגַּל" — מְשׁוּם דְּלִיתָא גִבְיָה. אַכָּבֵל נִפְלַע עָלָיו גַּל, דְּאִיתִיָּה גִבְיָה — אִימָא לִיָּהוּי עֲרוֹב. וְאִי תֵנָּא "נִפְלַע עָלָיו גַּל" — מְשׁוּם דְּמִיכַסִּי. אַכָּבֵל נִתְגַּלְגַּל, זִימְנִין דְּאִתִּי זִיקָא וּמִיַּיתִי לִיה — אִימָא לִיָּהוּי עֲרוֹב צָרִיכָא. אוּ נִשְׂרָף, תְּרוּמָה וְנִטְמָאת. לָמָּה לִּי? תֵּנָּא נִשְׂרָף —

לְחוֹדִיעָךְ

בְיוֹם טוֹב וּפְלִינִי אִי מַעַן סֵתֵר לִיה אִי לֹא וּבִרְיָתָא בְּשֵׁנִמְצָא בַּשָּׁפֶת וּפְלִינִי בִּדְר"ס וְהָא דִּתְנִיָּא בַּתּוֹסַפְתָּא (פֶּרֶק שְׁנִי) דַּעֲירוּבִין וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּכַנִּי חֲצֵר וּכְנִי מִרְכָּסַת שְׁגָבוּ עֲרוּבָן וְנִתְנוּהוּ בְּבִית אִע"פ שְׂיודָעִין שְׁאִין הַמַּפְתָּח בְּמִקוּמוֹ שְׁעֲרוֹבוּ עֲרוֹב הֵינוּ טַעמָא דְּבַעֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת הַקָּלוּ וּמִיָּהוּ נִרְאָה דְּאִנְמַצָּא מִפְתָּח בַּשָּׁפֶת קָאִי מִדְּקֵאמֵר וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר וּבִיו"ט כִּי לֹא נִמְצָא מִפְתָּח אֲדָרְבָּה חֲכָמִים הַקָּלוּ טַפִּי וְהִנֵּה לִיה לְמִימֵר אִרְפִּכָּא וּמוֹדָה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר לְחֲכָמִים: **בָּעִיר** עֲרוֹבוּ עֲרוֹב בְּנִמְצָא בַּשָּׁפֶת אִף עַל פִּי שְׁהִיָּה אִם הָיוּ נִסְטוּ טַמְאִין מִהָךְ סִיפָא לְחוּד לֹא מַעַן לְמַדַּק דְּמַעַן לְמִימֵר דִּמְחַמַּת רַעְדָּה הוּא דְּכַלִּינִי דְיֵשׁ חֲלוּק בֵּין אַחֵל לְכָלִי אַכָּבֵל בַּהֶסֶט אַחֵל נָמִי טַמָּא לְכָךְ מִיַּתִּי בִּרְיָתָא דִּמְחַמַּת רַעְדָּה נָמִי אִין חֲלוּק בֵּין אַחֵל לְכָלִי וּבִרְיָתָא לְחוּד נָמִי לֹא סָנִיָּא דְּהִנֵּה אֲמִינָא דְּאִתִּירָא לֹא כִּרַבִּי נַחֲמִיָּה וְלֹא כִּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְהִכִּי אִיַּתִּי סִיפָא דִּמְלַתִּיָּהוּ: וּ**מִתְּנִי'** בַּמָּאי מוֹקִי לִיה וְלֹא בָּשִׂי לְאוֹקוּמִ' בַּפְּלוּנְתָּא דְּאִין בְּעֵין בְּכָלִים מְשׁוּם דְּפְלוּנְתָּא דב"ש וּב"ה הִיא בַּפֶּרֶק **ב' דְּבִיצָה (ר' כב): בָּעִי סַפִּינָא לְמַפְסָקִיָּה** פ"ה דְּאִי בִּיד הֵנָּה שָׂרִי אֲפִילוּ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר דִּמְקַלָּקֵל הוּא דִּתְנִיָּא בַּמַּסְכַּת בִּיצָה (דף לא): חוֹתְמוֹת שְׁבַע־כֵּלִים מִתּוֹר וּמִפְקִישׁ וְחוֹתֵךְ וְאִף עַל גַּב דְּהִכָּא אַחֵל הוּא וְאִמֵּר שְׁבַקֶּרְקַע אִסּוּר גִּזְרָה דִּרְבָּנָן הִיא דִּמְחָזִי כְּסוּתֵר וְלֹא סוּתֵר בְּעֵין מִמֶּשׁ הוּא דְּהָא פְּתִיחַת דָּלַת בַּעֲלֵמָא הוּא וְכִינוּן דְּשַׁבּוּת הוּא לֹא גִזְרוּ עָלָיו בַּה"ש וְאִינוּ נִרְאָה דְּכִי נָמִי סָבַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר כִּרַבִּי דְּמִתְנִיָּא דְּכִי מִטְּלוּל סָבִין לֹא אִסּוּר אֲלֵא מִדְּרַבָּנָן לְכָךְ י"ל דְּהִכָּא כְּלִי הוּא וְאִי הֵנָּה מַעַן לְמַפְסָקִיָּה בִּיד הֵנָּה שָׂרִי אַכָּבֵל בַּסַּפִּינָא אִסּוּר כִּרַבִּי נַחֲמִיָּה וְלִית לִיה דְּרַבִּי וּמִפְּאֵן מִדְּקַדַּק ר"י דְּחוֹתְמוֹת שְׁבַע־כֵּלִים מִתּוֹר וּמִפְקִישׁ וְחוֹתֵךְ הֵינוּ דְּנוֹקָא כְּשֵׁין קָשֵׁר שֶׁל מִיתְנָא אַכָּבֵל פּוֹתַח שֶׁל עַן אִזּוּ שֶׁל מַסְכַּת אִסּוּר לְשַׁבֵּר דְּבַכְלִי נָמִי יֵשׁ בְּעֵין וּסְחִירָה כִּדכ"ל: **נִתְגַּלְגַּל** חוץ לְתַחוּם אַפְלוּ תַּחוּמִין דִּרְבָּנָן וְאִפְלוּ לְרַבִּי דְּאִמֵּר כָּל דְּבַר שְׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת — לֹא גִזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת. "אֲפִילוּ תִימָא כִּרַבִּי, לֹא צָרִיכָא, דְּכַעֲשֵׂי מָרָא וְחִצְיָנָא. וּצָרִיכִי דְאִי תֵנָּא "נִתְגַּלְגַּל" — מְשׁוּם דְּלִיתָא גִבְיָה. אַכָּבֵל נִפְלַע עָלָיו גַּל, דְּאִיתִיָּה גִבְיָה — אִימָא לִיָּהוּי עֲרוֹב. וְאִי תֵנָּא "נִפְלַע עָלָיו גַּל" — מְשׁוּם דְּמִיכַסִּי. אַכָּבֵל נִתְגַּלְגַּל, זִימְנִין דְּאִתִּי זִיקָא וּמִיַּיתִי לִיה — אִימָא לִיָּהוּי עֲרוֹב צָרִיכָא. אוּ נִשְׂרָף, תְּרוּמָה וְנִטְמָאת. לָמָּה לִּי? תֵּנָּא נִשְׂרָף —

לְחוֹדִיעָךְ

תְּקַנּוּ רַבָּנָן שְׁלֹא יִהְיֶה עֲרוֹב אֲלֵא כְּשִׁהוּא בְּתוֹךְ הַתְּחוּם:

וְהִתְרָה הִתְרָה: **סָפַק** אִם מִבְּעוּד יוֹם אִם מִשְׁחָשֶׁכָה: הֲרִי זֶה חֲמֵר גַּמֵּל דִּמְסַפְקָא לָן אִי קִנְיָ לִיה זֶה עֲרוֹב וְהִכָּא הָיוּ בִּיתוֹ וּמִהִכָּא יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רֹחַ וְהִפְסִיד אֲלָפִים שְׁמַעֲבַר בִּיתוֹ אִזּוּ שְׁמָא לֹא קִנְיָ עֲרוֹב וּמִצִּיתוֹ יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים לְכָל רֹחַ וְלֹא קִנְיָ לְעִבֵּר עֲרוֹבוֹ כְּלוּם וּמִחֲמַת סָפַק זֶה נֶאֱסַר לִילֵךְ אֲלֵא אֲלָפִים אִמָּה שֶׁבִּין בִּיתוֹ לְעֲרוֹבוֹ דִּמְמָה נִפְשָׁךְ בַּהֶגֶךְ מַשְׁתַּרִּי אַכָּבֵל אֲלָפִים שְׁמַעֲרוּבוּ וְאִילָךְ לֹא דִלְמָא לֹא קִנְיָ עֲרוֹב מִצִּיתוֹ וְאִילָךְ נָמִי לֹא דִלְמָא קִנְיָ עֲרוֹב נִמְצָא זֶה מוֹשְׁכּוֹ בְּאֵן לִילֵךְ וְהָ מוֹשְׁכּוֹ לְכָאן בְּאֶרֶס הַמְּנַהִיג חֲמוֹר וְגַמֵּל שְׁהַחֲמוֹר הוֹלֵךְ לְפָנָיו וְהָ מְנַהִיגוֹ וְהַגַּמֵּל הוּא מוֹשֵׁךְ וְצִרִיךְ לְפָנוּת לְפָנָיו וְלֹאחֲרָיו: גַּמִּ' הַנִּזְנוֹת אֶת עֲרוֹבוֹ הוֹאִיל וְנִתְּנָן לַקְּנוֹת שֶׁסַּבִּיתָהּ יֵשׁ לוֹ אֲרֻבַּע אֲמוּת מִבְּלָעָן בַּתְּחוּמָא הוּוּ לָהּ בַּתְּחוּמָא וְהָיוּ כְּנוֹתָן אֶת עֲרוֹבוֹ בְּבִית שְׁבָסוּף הַתְּחוּם שְׁאִפְלוּ הוּא אֲלָף אִמָּה מְהֵלָךְ אֶת כָּלָה וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אִמָּה: דְּאִי בָּשִׂי שָׁקֵל לָהּ וְקַתְּעִי מִתְּנִיתוֹ אִינוּ עֲרוֹב מְשׁוּם טְלַנוּל אֲבָעִים דְּשַׁבּוּת דִּרְבָּנָן הוּא:

לה.

עין משפט בר מצוה

א מו"י פו' מהל' עירובין הל' א,
טור או"ח סי' שצו:

ב מו"י פטי' מהל' מטמאי משכב ומושב הל' א:

ג מו"י פא' מהל' עירובין הל' כב:

לה:

 עין משפט
 נר מצוה

א מויז' פו' מהל' מקואות הלי' ו, סמג עשין רמח, טוש"ע יו"ד סי' רא סעי' עא:

ב מויז' פו"ח מהל' שאר אבות הטומאות הלי' יד:

סַפֵּק לא **טַבֵּל** ו**אִפֵּלו** **טַבֵּל** כּו' הָךְ סַפֵּק סַפִּיקָא נִקַּט מִשּׁוּם רְבוּתָא דְסִיפָא דְאִפֵּ"ה בְּטַמְאָה קִלָּה טְהוֹר וּרְיִצַּב"א מִפְּרָשׁ דָּאזי או קִתְּנִי וְאִפֵּלו טַבֵּל הֵינּוּ או שְׁטַבֵּל מִדְּפִרְיָךְ בְּתֵר הָכִי אֲדַרְבֵּה וְאִימָא הָעֵמֶד מִקְּנִה עַל חֻקְתּוֹ וְאִימָא לֹא חֹסֵר וְהָא לֹא שִׁיךְ לִמְפָּרְךְ אִסְפַּק טַבֵּל או לֹא טַבֵּל אֶלָּא או או קִתְּנִי וּפְרִיךְ אִסְפַּק טַבֵּל בְּאֲרַבְעִים סָאָה סַפֵּק לֹא טַבֵּל: (סַפֵּקוּ טְהוֹר). ר"מ ברה"ר אִירִי בְּדִתְנִי בְּתוֹסַפְתָּא [טְהוֹרוֹת פ"ו] ר"מ מְטֵהר שְׁסַפֵּק טַמְאָה בְּרַה"ר טְהוֹר: **כָּל** הַטַּמְאוֹת בִּשְׁעַת מִצִּיאָתּוֹ תִּמָּה דְּבִרִּישׁ גְּדַה (ב.) תָּנַן ב"ש אוֹמֵר כָּל הַנָּשִׁים זֵינן שְׁעִתָּן וְאִפִּילוּ הֵלֵל וְחֻכְמִים דִּמְטַמְאִין מַעַת לַעַת או מִפְּקִידָה לְפִקּוּדָה הֵינּוּ דְּזוּקָא לְתַרומָה וְקִלְשִׁים או לְקִדָּשׁ דְּזוּקָא לְחַד לִשְׁנָא אֲבָל לְחֵלִין טְהוֹר לִכ"ע וְאִמָּאי לֹא אֲמַרִּינן דְּכָל הַטַּמְאוֹת בִּשְׁעַת מִצִּיאָתָן פִּי הֶבֶא וְלֹא הֵינּוּ לֵן לְאוּקְמָה אֲשֶׁה עַל חֻקְתָּה וְעוֹד דְּהִתֵּס מְטַהֲרִינן לָהּ אֲפֵלוּ בְּרָשׁוֹת הַיָּחִיד בְּדַמּוּכַח הֵתֵס בְּשִׁמְעָתָא קַמִּיתָא וְהִבָּא מְטַמְאִין אֲפִילוּ בְּרַה"ר בְּדַמּוּכַח בְּתוֹסַפְתָּא שֶׁהִבֵּאתִי וּכ"ת דְּהִבָּא לֹא מוֹקְמִינן אַחֲרָהּ מִשּׁוּם דְּלֹא נִבְדַּק מִבְּעוֹד יוֹם אִם הָיָה חַי בְּדִקְתֵּנִי סִיפָא וּמוֹדִים חֻכְמִים לר"מ בְּרַחוּהוּ חַי מִבְּעָרָב וְכו' דְּאֲשֶׁה נִמִּי פִּינוֹן דְּשִׁכִּיחַ בַּה דְּמִים כְּאִינְה בְּדוּקָה דְּתֵיִא בְּדִאֲמִרִּינן בְּגִדָּה (דף 7.) וְאוֹר"י דְּכָל הַטַּמְאוֹת בִּשְׁעַת מִצִּיאָתָן לֹא הֵינּוּ אֶלָּא לְתַרומָה וְקִלְשִׁים כִּמוֹ מַעַת לַעַת שְׁבַנְגָה וּלְפִי זֶה גְּרִיךְ לִשְׁבַח סְנִיֵּא דְּגִדָּה וְהֵס פִּי וְשִׁמָּאי נִמִּי אִית לָהּ דְּכָל הַטַּמְאוֹת בִּשְׁעַת מִצִּיאָתָן וְהָא דִּמְטֵהר מַעַת לַעַת אֲפִילוּ לְקִלְשִׁים הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּחֻשִׁיב אֲשֶׁה בְּבְדוּקָה אִי נִמִּי מִשּׁוּם בְּטוֹל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה בְּדִאֲמַר הֵתֵס (דף ג:) וְא"ת וּלר"מ דִּמְטֵהר בְּרַה"ר מָאי שָׁנָא דְּבִמְעַת לַעַת דִּמְטַמָּא אֲפִילוּ בְּרַה"ר בְּדִאֲמַר בִּירושְׁלַמִּי וו"ל בְּאֲשֶׁה דְּאִיבָא רִיעוּתָא מְנוּפָּה הִחְמִירו טְפִי: **אָמַר** ר' יְרֵמְיָה מִשְׁנֵתָנוּ בִּשְׁהִיָּה עֲלֶיהָ כּו' וְא"ת וּמָאי קָשִׁיָא דר"מ אָדַר' מָאִיר בְּבִמְתֵּנִי הָא דְּלֹא אוֹקְמָה תְּרומָה אַחֲרָהּ לֹאוּ מִשּׁוּם דְּהִסְתָּא הִיא טַמְאָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיבָא חֻקָּה אַחֲרָת בְּגִדָּה דִּמוֹקְמִינן לְגַבְלָא בְּחֻקְתָּה שְׁלֹא עֲרַב וּלְקַמֵּן נִמִּי דְּקֹאֲמַר הֵינּוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסִי הָעֵמֶד טַמָּא עַל חֻקְתּוֹ וְאִימָא לֹא טַבֵּל בְּמִתְנִי נִמִּי נִימָא הָעֵמֶד אֲדָם עַל חֻקְתָּ תַּחוּם

בִּיתּוֹ וְאִימָא לֹא עֲרַב וְאִי הֵינּוּ אֲמַרִּינן דְּחֻקָּה שְׁלֹא עֲרַב לֹא חֻשִׁיב לָהּ הֵש"ס

לְהוֹדִיעָךְ כּחֹז דְּרַבִּי יוֹסִי. תִּנָּא תְּרומָה וְנִטְמָאת — לְהוֹדִיעָךְ כּחֹז דְּרַבִּי מָאִיר.^(א) וְסָבַר רַבִּי מָאִיר סַפִּיקָא לְחומְרָא? וְהִתְנַן: טַמָּא שְׂיִרַד לְטַבּוֹל, סַפֵּק טַבֵּל סַפֵּק לֹא טַבֵּל; וְאִפִּילוּ טַבֵּל — סַפֵּק טַבֵּל בְּאֲרַבְעִים סָאָה, סַפֵּק לֹא טַבֵּל בְּאֲרַבְעִים סָאָה; וְכֵן שְׁנֵי מְקוּוֹאוֹת — בְּאַחַת יֵשׁ בָּהּ אֲרַבְעִים סָאָה, וּבְאַחַת אֵין בָּהּ אֲרַבְעִים סָאָה; וְטַבֵּל בְּאַחַת מֵהֶן, וְאֵינּוּ יוֹדָע בְּאִיזָה מֵהֶן טַבֵּל — סַפִּיקוּ טַמָּא. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים — בְּטוּמְאָה חֲמוּרָה.^(ב) אָבָל בְּטוּמְאָה קִלָּה, כְּגוֹן שְׂאֵכַל אוֹכְלִין טַמְאִין וְשִׁתָּה מִשְׁקִין טַמְאִין, וְהִבָּא רֵאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בְּמִים שְׂאוּבִין, או שְׁנַפְּלוּ עַל רֵאשׁוֹ וְעַל רוּבּוֹ שְׁלֹשָׁה לוּגִין מִיָּם שְׂאוּבִין, וְיִרַד לְטַבּוֹל; סַפֵּק טַבֵּל סַפֵּק לֹא טַבֵּל; וְאִפִּילוּ טַבֵּל — סַפֵּק טַבֵּל בְּאֲרַבְעִים סָאָה, סַפֵּק לֹא טַבֵּל בְּאֲרַבְעִים סָאָה; וְכֵן שְׁנֵי מְקוּוֹאוֹת — בְּאַחַת יֵשׁ בָּהּ אֲרַבְעִים סָאָה, וְאַחַת אֵין בָּהּ אֲרַבְעִים סָאָה; וְטַבֵּל בְּאַחַת מֵהֶן טַבֵּל — סַפִּיקוּ טְהוֹר. רַבִּי יוֹסִי מְטַמָּא. קִסְבַּר רַבִּי מָאִיר תַּחוּמִין דְּאוֹרִייתָא גִּינְהוּ.^(א) וְסָבַר רַבִּי מָאִיר תַּחוּמִין דְּאוֹרִייתָא?! וְהָא תִּנָּן: אִם אֵין יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ, בָּזוּ אָמַר רַבִּי דּוֹסֶתַאי בַּר יִנְאִי מִשּׁוּם רַבִּי מָאִיר: שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְדְּרִין בְּהָרִים. וְאִי סִלְקָא דְּעֵתָהּ תַּחוּמִין דְּאוֹרִייתָא — מִי מְקַדְרִין? וְהָא אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּה: אֵין מְקַדְרִין לֹא בְּעָרֵי מְקַלְט, וְלֹא בְּעִגְלָה עֲרוּפָה — מִפְּגִי שְׁחַן שֶׁל תוֹרָה. לֹא קִשְׁיָא: הָא דִּידִיָּה, הָא דְּרַבִּיָּה. דִּיקָא נָמִי, דְּקִתְּנִי: ”בָּזוּ אָמַר רַבִּי דּוֹסֶתַאי בַּר יִנְאִי מִשּׁוּם רַבִּי מָאִיר: שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְדְּרִין בְּהָרִים”. שְׁמַע מִינָּה. וּרְמִי דְּאוֹרִייתָא אֲדֹאוֹרִייתָא לְרַבִּי מָאִיר,^(ב) דִּיתְנַן: נִגַּע בְּאֶחָד בַּלִּילָהּ, וְאֵינּוּ יוֹדָע אִם חַי אִם מֵת, וּלְמַחֵר הַשָּׁפִּים וּמִצָּאוּ מֵת. רַבִּי מָאִיר מְטֵהר וְחֻכְמִים מְטַמְאִין, שְׁכָּל הַטַּמְאוֹת בִּשְׁעַת מִצִּיאָתָן. אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: מִשְׁנֵתָנוּ שְׁהִיָּה עֲלֶיהָ שְׂרָץ כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אִי הָכִי, בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹסִי סַפֵּק עִירוּב כְּשֶׁר?!^(א) וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרִי תַרְוִייהוּ: הִכָּא בְּשִׁתִּי פִיתִי עֲדִים עֲסִקִּינוּ, אַחַת אוּמָּרַת: מִבְּעוֹד יוֹם נִטְמָאָה, וְאַחַת אוּמָּרַת: מִשְׁחָשִׁיכָה.

רַבָּא

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לְהוֹדִיעָךְ. כּחֹז דְּר' יוֹסִי דֹאע"ג דְּאֵינוּ בְּעוּלָם לֹא מִתְסַר: לְהוֹדִיעָךְ כּחֹז דר"מ דֹאע"ג דְּקִשְׁנָה בְּעוּלָם וו"ל הָעֵמֶדקְנָה בְּבִין הַשְּׁמָשׁוֹת עַל חֻקְתָּה וְקִדָּם לְכֹן טְהוֹרָה הֵיָתָה אִפֵּ"ה לֹא אֲמַרִּינן חֻקָּה לְקַלָּא: בְּטַמְאָה חֲמוּרָה שְׁנִטְמָא בְּטַמְאָה הַמְטַמְאָתּוּ מִן הַתּוֹרָה כְּגוֹן בָּאֵב הַטַּמְאָה: אֲבָל טַמְאָה קִלָּה דְּרַבְּנָן הִיא וְאִחֲזוּ טַמְאָת דְּבָרֵי סוּפְרִים לְטַמְאוֹת אֲדָם כְּגוֹן אֲכָל חֲצִי פֶרֶס אֶכְלִין טַמְאִין וְהִבָּא רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ כּו' מו"ח דְּבַר הֵן בִּיצִיאוֹת הַשֶּׁבֶת: וְאִפֵּלוּ טַבֵּל וו"ל כּוֹ סַפֵּק כְּגוֹן סַפֵּק טַבֵּל בְּאֲרַבְעִים סָאָה שְׁהִיָּה מִקְּנִה לְפָנֵינוּ וְנִמְצָא חֹסֵר וְאִין אֵינוּ יוֹדְעִים אִם בִּשְׁעַת טַבִּילָה הָיָה שְׁלָם וְאִח"כּ חֹסֵר אוֹ לֹא: וְכֵן שְׁנֵי מְקוּנאוֹת שְׁאֵנוּ בְּקִיָּאִים בָּא' מֵהֶן שְׁלֹא הֵינּוּ כּוֹ מ' סָאָה מַעוּלָם: סַפִּיקוּ טְהוֹר וְסִתָּם מִשְׁנֵה ר"מ: וּר' יוֹסִי מְטַמָּא וּלְקַמֵּן מְקַשִּׁינן דְּרַבִּי יוֹסִי אָדַר' יוֹסִי: תַּחוּמִין דְּאוֹרִיָּתָא וּסַפִּיקָא דְּאוֹרִיָּתָא לְחומְרָא: אִם אֵינּוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ בְּפִרְךָ בִּיצַד מַעֲבְרִין (עִירוּבִין טו:) הִיא הִיָּה מוֹדַד וּרְוַצָּה לְסִים תַּחוּמִי הָעִיר וְלַעֲשׂוֹת עִס סִימָן יִתְּנן אֵין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחֻבָּל שֶׁל נִי אִמָּה וְהַנִּיעַ לְגִיָּא או לְגִדָּר מַשְׁפַּע וְיָכוֹל לְהִבְלִיעוּ בְּחֻבָּל שֶׁל נִי אִמָּה מְבַלִּיעוּ וְאֵף עַל פִּי שְׁפִסְפִּיעוּ מִרְכָּה אֶת הַדְּרָךְ וְאִם הִיָּה מוֹדַד שְׁפִסְפִּיעוּ מִכָּאן וְעֲלִיתּוּ לַעֲבָר הַשְּׁנִי יֵשׁ כּוֹ ק' או ר' אִמּוֹת לֹא אֲכַפֶּת לָן הוֹאִיל וּמַשְׁפָּתוֹ אֵל שָׁפָתוֹ אֵין יוֹתֵר מִנ' אִמָּה וְאִם אֵינּוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ בְּחֻבָּל שֶׁל חֲמָשִׁים אִמָּה: בָּזוּ אָמַר רַבִּי דּוֹסֶתַאי בַּר רַבִּי יִנְאִי מִשּׁוּם ר"מ שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְדְּרִין בְּהָרִים לֹא מְבַלִּיעוּ בְּחֻבָּל אֶרֶךְ יוֹתֵר מִנ' דְּהִתְנַן אֵין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחֻבָּל שֶׁל נִי אִמָּה וְלֹא מוֹדַד כָּל מְדְרוּנוֹ בְּמוֹת שְׁהוּא בְּחֻבָּל שֶׁל חֲמָשִׁים בְּקַרְקַע חֲלָקָה דְּאִיבָא חוּמְרָא טְפִי אֶלָּא מוֹדְדוֹ בְּחֻבָּלִים קִטְשִׁים שֶׁל אֲרַבַּע אִמּוֹת וְאוֹחֲזִין כּוֹ ב' בְּנֵי אֲדָם בְּב' רֹאשֵׁי הַחֻבָּל הַסַּחֲתָנן נוֹתֵן רֹאשׁ הַחֻבָּל כְּגִנָּד לְכּוֹ וְהָעֲלִינן כְּגִנָּד מְרַגְלוֹתָיו וּמַשְׁפָּרִין בְּכָל אֲרַבַּע אִמּוֹת כְּשִׁעוֹר חֲצִי קוּמַת אֲדָם וְלָשׁוֹן מְקַדְרִין כִּמוֹ נִקְבִין דְּמַסְנֶה מֵדַת הַדָּר כְּאֵלוּ הוּא נְקוֹב בְּמָקוֹם מַעֲמַד רַגְלֵי הָעֲלִינן וְנִמְצָא לְכּוֹ בְּמָקוֹם שְׂרָגְלָיו עוֹמְדוֹת עָבְשׁוּ וּכְשִׁנְתָּנן הַחֻבָּל עָבְשׁוּ כְּגִנָּד מְרַגְלוֹתָיו ה"ל כְּאֵלוּ נוֹתֵן אוֹתוֹ כְּגִנָּד לְכּוֹ בְּקַרְקַע חֲלָקָה בְּדְרָךְ כָּל הַמוֹדְדִין: אֵין מְקַדְרִין בְּעִגְלָה עֲרוּפָה כְּשֶׁבָּא לְמַדַּד הָעָרִים שְׁסָבִיבוֹת הֶחָלָל לְדַע

אִחֲזוּ הִיא קְרוּבָה מְכָלָן מוֹדַד אֶת הַדָּרִים וְאֶת הַגִּאֲלוֹת בְּמוֹת שְׁחַן וְאֵף עַל פִּי שְׁהַמְדְרוּן מִרְכָּה אֶת הַמָּדָה וּמִרְחִיחַ אֶת הָעִיר: וְכֵן בְּתַחוּם עָרֵי מְקַלְט דְּקו"ל כְּשֵׁם שְׁהָעִיר קוֹלָטַת כָּךְ תַּחוּמָּה קוֹלָט: שְׁמַעְתִּי ר' מָאִיר קֹאֲמַר לִיָּה נִשְׁמַעְתִּי אִבָּא לְמִימַר שְׁמַעְתִּי מִרְבּוּתִי וּלְדִידָה לֹא ס"ל: **נִגַּע בְּאֶחָד בַּלָּאָם אָחַד:** ר"מ מְטֵהר דֹּאֲמַר אוֹקְמָה אַחֲרָהּ וְאִתְמוּל חַי הָיָה אֲלֵמָא בְּסַפִּיקָא דְּאוֹרִיָּתָא וְאִיבָא חֻקָּה לְקַלָּא אֲלוֹ ר"מ בְּתֵר חֻקָּה וּמִתְנִי נָמִי גִיזִיל בְּתֵר חֻקָּה וּמַעֲקָרָא פִי אֲנַח הֵתֵס טְהוֹר הִנְאִי: **כָּל** בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מִתְחַלְתּוּ וְעַד סוּפּוֹ דְּנֻזְחִי אֲטוּמִי מִבְּעוֹד יוֹם דְּתַחֲלַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מַשְׁרַב שְׁבַת הוּא: בְּהָא לִימָא כּו' הָא וְזֹאִי מִבְּעוֹד יוֹם אֲטוּמִי וּמִתְנִי קִתְּנִי מִבְּעוֹד יוֹם אֵין עֲרוּבּוֹ עֲרוּב דְּבָרֵי הַכֹּל: אַחַת אוּמָּרַת מִבְּעוֹד יוֹם כּו' וּבְהָא פִּלְגִין ר' יוֹסִי סָבַר אוֹקִי תְּרִי לְבַדְדִי תְּרִי וְאוֹקִי תְּרומָה אַחֲרָהּ קַמִּיתָא וְכִי אֲנַחַס טְהוֹרָה הִנְאִי רַבִּי מָאִיר סָבַר כְּוֹן דְּאִיבָּא כַּת דַּמְפָּקָא לִיָּה מִחֻקָּיָה בְּסַפִּיקָא דְּאוֹרִיָּתָא לֹא אֲלוּגִין בְּתֵר חֻקָּה אֲבָל בְּנוֹגַע בְּאֶחָד בְּלִילָה דְּאִין כַּת מוּצִיאָתּוּ מִחֻקְתּוֹ מוֹקְמִינן לִיָּה כָּל הַלֵּילָה בְּחֻקְתּוֹ וּבְתֵר שְׁעַת מִצִּיאָתּוֹ לֹא אֲלוּגִין דְּאִיבָּא לְמִימַר הַשְׁתָּא הוּא דְּמִיתִי:

מסורת הש"ס
א משנה מקואות
ב תוספתא טהרות; גיטין טז;; משנה מקואות; משנה טהרות; שבת יג;; משנה זבים
ג לקמן נח;; משנה עירובין
ד נדה ד;; משנה טהרות
ה יבמות לא;; גיטין עח:
גליון הש"ס
גמ' שהיה עליה שרץ כל ביהש"מ אי הכי בהא לימא ר"י. תמות לי דלמאי מוקי שהיה השרץ עליה כל ביהש"מ לוקי בפשיטות דנפל עליה בתוך ביה"ש ואנן ידיעינן הזמן שנפל עליה דל"ש לומר אוקמי אחזקה אלא דלא ידיעינן אם עתה לילה או יום. ובהא שפיר אמר ר' יוסי דספק עירוב כשר וה' יאיר עיני:
תורה אור השלם
^[דברים כא]

 עין משפט נר מצווה

א מויי פו' מהל' עירובין הל' טו,
טוש"ע או"ח סי' תט סעי' י:

ב מויי פו' מהל' עירובין הל' טו,
טוש"ע או"ח סי' תט סעי' י:

ג מויי פו' מהל' עירובין הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:

ד מויי פו' מהל' עירובין הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:

ה מויי פו' מהל' עירובין הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

רָבָא אָמר גַּבִּי נִגַּע בְּחָקד נִמְי אֶפִּילוּ יֵשׁ שְׁנֵי כִּפְתֵי עֵדִים חִלּוּקוֹת אַחַת אוֹמֶרֶת

רָבָא אָמר: הֵתָם תְּרֵי חֻזְקֵי לְקוּלָא, וְהֵכָא חֲדָא חֻזְקָה לְקוּלָא. קִשְׁיָא דְרַבִּי יוֹסִי אֲדָרְבֵי יוֹסִי! אָמר רַב הוֹנָא בַר חִינְנָא: שְׂאנְי טוּמְאַה, הוֹאִיל וַיֵּשׁ לָהּ עֵיקָר מִן הַתּוֹרָה. שִׁבְתָּ נִמְי דְּאוֹרִייתָא הִיא? קֹסֶבֶר רַבִּי יוֹסִי: תַּחּוּמִּין דִּרְבָּנָן. וְאִיבָעִית אֵימָא: הָא דִּידִיָּה, הָא דִּרְבִּיָּה. דִּיקָא נָמִי, דְקֶתְנִי: אָמר רַבִּי יוֹסִי: אֲבָטוּלְמוֹס הַעִיד מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה זִקְנִים שְׁסָפֶק עִירוּב כָּשֶׁר — שְׁמַע מִינָּה.^(א) רָבָא אָמר, הֵתָם הֵיינו טַעֲמָא דְרַבִּי יוֹסִי: הַעֲמִד טַמָא עַל חֻזְקָתוֹ, וְאֵימָא לֹא טָבֵל. אֲדָרְבֵּה הַעֲמִד מִקְּוָה עַל חֻזְקָתוֹ, וְאֵימָא לֹא חֹסֵר! בְּמִקְוָה שְׁלֹא נִמְדָּד.^(א)תַּנְיָא: כִּיצַד אָמר רַבִּי יוֹסִי סָפֶק עִירוּב כָּשֶׁר? עִירַב בַּתְרוּמָה, סָפֶק מִבְּעוּד יוֹם נִטְמָאת סָפֶק מִשְׁחָשִׁיכָה נִטְמָאת; וְכֵן בִּפְיֻרוֹת, סָפֶק מִבְּעוּד יוֹם נִתְקֵנו סָפֶק מִשְׁחָשִׁיכָה נִתְקֵנו — זֶה הוּא סָפֶק עִירוּב כָּשֶׁר. אָבֵל עִירַב בַּתְרוּמָה, סָפֶק טְהוֹרָה סָפֶק טַמְאַה; וְכֵן בִּפְיֻרוֹת, סָפֶק נִתְקֵנו סָפֶק לֹא נִתְקֵנו — אֵין זֶה סָפֶק עִירוּב כָּשֶׁר. מֵאִי שָׁנָא תְרוּמָה — דְּאָמר הַעֲמִד תְרוּמָה עַל חֻזְקָתָה, וְאֵימָא טְהוֹרָה הִיא; פְּיֻרוֹת נִמְי — הַעֲמִד טָבֵל עַל חֻזְקָתוֹ, וְאֵימָא לֹא נִתְקֵנו! לֹא תִימָא: סָפֶק מִבְּעוּד יוֹם נִתְקֵנו, אֲלֵא אֵימָא: סָפֶק מִבְּעוּד יוֹם נִדְמָעו, סָפֶק מִשְׁחָשִׁיכָה נִדְמָעו. בְּעָא רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מֵרַב הוֹנָא: הָיוּ לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי כִפְרוֹת, אַחַת טַמְאַה וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאָמר: עִירְבוּ לִי בַּטְהוֹרָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא, מַהוּ? ^(א)תִּיבְעִי לְרַבִּי מֵאִיר, תִּיבְעִי לְרַבִּי יוֹסִי. תִּיבְעִי לְרַבִּי מֵאִיר: עַד כָּאֵן לֹא קֵאָמר רַבִּי מֵאִיר הֵתָם — דְּלִיכָא טְהוֹרָה. הֵכָא — הָא אֵיכָא טְהוֹרָה. אוּ דִילְמָא: אֶפִּילוּ לְרַבִּי יוֹסִי, לֹא קֵאָמר אֲלֵא הֵתָם, דָּאִם אֵיתָא דְּהִיא טְהוֹרָה — יָדַע לָהּ. אָבֵל הֵכָא, הָא לֹא יָדַע לָהּ? "אָמר לִיה: בִּין לְרַבִּי יוֹסִי בִין לְרַבִּי מֵאִיר בְּעֵינָן סְעוּדָה הָראוּיָה מִבְּעוּד יוֹם — וְלִיכָא. 'בְּעָא מִינַיָּה רָבָא מֵרַב נַחֲמָן: כִּכֹּר זו הַיּוֹם חוֹל וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ, וְאָמר: עִירְבוּ לִי בִזָּה, מַהוּ? אָמר לִיה: עִירוּבוּ עִירוּב. "הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמַחֵר חוֹל, וְאָמר: עִירְבוּ לִי בִזָּה, מַהוּ? אָמר לִיה: אֵין עִירוּבוּ עִירוּב. מֵאִי שָׁנָא? אָמר לִיה: לְכִי תִיכּוּל עֲלִיה בּוֹרָא דְמִלְחָא: הַיּוֹם חוֹל וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ — מִסְפִּיקָא לֹא נַחְתָּא לִיה קְדוּשָׁה. הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמַחֵר חוֹל — מִסְפִּיקָא לֹא פִקְעָא לִיה קְדוּשָׁתִיה מִינַיָּה. תַּנּוּ הֵתָם: לָגִין טָבוּל יוֹם שְׁמֻלָּאוּ מִן הַחֲבִית שֶׁל מַעֲשֶׂר טָבֵל, וְאָמר: הֲרִי זֶה תְרוּמַת מַעֲשֶׂר לְכַשְׁתַּחֲשֶׁה — דְּבָרֵי חַיִּימִין.^(א)וְאִם אָמר: עִירְבוּ לִי בִזָּה — לֹא אָמר פְּלוּם. אָמר רָבָא זֹאת אוֹמֶרֶת: סוּף הַיּוֹם קוּנָה עִירוּב,

דְּאִי

מִשְׁחָשִׁכָּה נִתְקֵנו וְלֹא קִנָּה עִרּוּב כִּדְתָנּוּ בַּתְּנָן בַּתְּנִי' חָבֵל לֹא כַּטְבֵּל וּלְקַמֵּן פְּרִיָּה בְּהֵאִי מַה חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת אֵיכָּא דְּמַכְשַׁר רַבִּי יוֹסִי דְּהָא אֵיכָּא לְמִימַר הַעֲמִד טָבֵל עַל חֻזְקָתוֹ: סָפֶק טַמְאַה סָפֶק טְהוֹרָה דְּקֵדָם שְׁהֵיחָה שֶׁס נולד לָהּ סָפֶק וְלֹא הָיָה שֶׁס חֻזְקַת הַכְּשֶׁר עִרּוּב מַעֲוָלָם: מֵאִי שָׁנָא תְרוּמָה דְּרִישָׁא סָפֶק מִבְּעוּד יוֹם נִטְמָא סָפֶק מִשְׁחָשִׁכָּה דְּמַכְשַׁר ר' יוֹסִי מִשּׁוּם חֻזְקָה קַמִּייתָא: פְּרוֹת סָפֶק מִבְּעוּד יוֹם נִתְקֵנו סָפֶק מִשְׁחָשִׁכָּה נִתְקַמְיָנְהוּ נִמְי אַחֲזַקָה קַמִּייתָא דְּטָבֵל הָיוּ וְלִפְסוּל: נִדְמָעו חֲלוּן הָיוּ מַעֲקָרָא מִתְקִינוּ וְנִפְלָה בָּהּ תְרוּמָה וְנִדְמָעוּ וְהֵאִי תֵנָּא סָבַר לָהּ כְּסוּמְכוּם דְּאָמר (לַעֲוֵל עִירוּבִין דָּף כו:׀) אֵין מַעֲרָבִין לִישְׁרָחֵל בַּתְרוּמָה הַלֶּכֶךְ אִם מַבַּעֲ"י נִדְמָעוּ אַע"ג דְּחַזִּי לְכַהֲנִים אֵין עִרּוּבוּ עִרּוּב ל"א נִדְמָעוּ שֶׁנֶּפֶל לְתוֹכָן טָבֵל דָּלָא חַזִּי אֶפִּילוּ לְכַהֵן: עֲרָבוּ לִי בַּטְהוֹרָה כָּכֵל מְקוֹם שֶׁהִיא וְהֵיחּוּס שְׁפִיעָן יַחַד בְּסוּף הַתּוֹס וּבְכִפְרוֹת שֶׁל תְרוּמָה עֲסָקִינוּ דְּאִי בְּחֲלוּין חֲלוּן טַמְאִין מִתְרִין הֵן דָּלָאוּ כָּל אֶדָם אוֹכֵל חֲלוּין בְּטַהֲרָה: דְּלִיכָא טְהוֹרָה וְדִלִּית דְּשִׁמָּא מִבְּעוּד יוֹם נִטְמָאת: אוּ דְלֵמָּא אֶפִּילוּ ר' יוֹסִי לֹא מַכְשֶׁר בַּתְּנִי' אֲלֵא מִשּׁוּם דְּאִי טְהוֹרָה הִיא דָּא יָדַע לָהּ הִיכָא הִיא וְאִחֹז הִיא סְעֵדְתּוּ וּמִשּׁוּם סָפֶק טַמְאַה לֹא מִפְסָלָא דְאָמר אוֹקְמָא אַחֲזָקָה: חָבֵל הֵכָא לֹא יָדַע הִי נִיהוּ סְעֵדְתּוּ: בְּעֵינָן סְעוּדָה הָראוּיָה מַבַּע"י וְלִיכָּא וְאֵין עִרּוּבוּ כְּלוּם דְּאֶפִּילוּ חֲמַר וַיֵּמֵל לֹא הָיוּ דְּבַשְׁלִמָא מִתְּנִי' סְעוּדָה הָראוּיָה הִנָּה וְהִשְׁתָּא הוּא דִּאתְגַּלִּיד בָּהּ סָפֶק: כִּכֹּר זו כו'׀ אָמר עַל כִּכֹּר אַחַת בַּע"שׁ הַיּוֹם וְהֵא חוֹל וּלְמַחֵר וְהֵא קֹדֶשׁ וְעַרְב שְׁלוּחוּ בָּהּ: מַהוּ הוֹאִיל וְכֵין הַשְׁמָשׁוֹת סָפֶק הוּא חֵישָׁיִן דְּלֵמָּא קֵדָם קִנִּית עִרּוּב חָל עֲלִיהּ הַקֵּדָשׁ וְאֵין מַעֲרָבִין בְּהַקֵּדָשׁ אוּ לֹא אֲמַרִּינוּ הַכִּי: הַיּוֹם תְּהֵא קוּדֶשׁ וּלְמַחֵר תְּהֵא חוֹל עַל מַעוֹת שֶׁנֶּשׁ לִי בְּבִית מַהוּ מִי אֲמַרִּינוּ כִּי מָטָא בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת נִפֶּק לִיה מִקְדָּשְׁתָּה וְקִנָּה עִרּוּב אוּ לֹא: וּמֵאִי שָׁנָא דָּא בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת סָפֶקָא הוּא מֵאִי שָׁנָא הֵכָא לְקָלָא וְהֵכָא לְחוּמְרָא: לְכִי תִיכּוּל עֲלָה בּוֹרָא דְמִלְחָא לְכַשְׁתַּמְדֵּל כּוֹר שֶׁל מֶלַח עַל דְּכָר זֶה וְתַתְּנָהוּ לִי אוֹמַר לָךְ טַעֲמוּ: הַיּוֹם חוֹל וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ וְכֵין הַשְׁמָשׁוֹת דְּקִנִּית עִרּוּב סְפִיקָא הוּא וּמִסְפִּיקָא לֹא תַפְקָה מִמִּלְתָּה קַמִּייתָא וְכֵן סִיפָא: שֶׁל מַעֲשֶׂר רֹאשׁוֹן שְׁהִיָּה עֲזוּן טָבֵל שְׁלֹא הִפְרִישׁ הָלִוּי מִמֶּנָּה תְרוּמַת מַעֲשֶׂר וְהָרִי הוּא בְּמִיתָה בְּעוּדוֹ טָבֵל וְאֶפִּילוּ לְכַהֲנִים וְלֹא חַזִּי לַעֲרֹיב וּלְגַבִּי לָגִין טָבוּל יוֹם בְּעוּדוֹ טָבֵל לֹא פָסוּל דְּטָבוּל יוֹם מִתַּר כְּנִיגְעָה לְחֲלוּן וּלְמַעֲשֶׂר וְאַע"ג דְּתַפְתִּיכָא בָּהּ תְרוּמָה שְׁלֹא הוֹרְקָה וְאָמר הָרִי זוּ שְׁבַלְגִין תְרוּמַת מַעֲשֶׂר עַל הַחֲבִית לְכַשְׁתַּחֲשֵׁךְ וַיַּעֲרִיב שְׁמִשּׁוֹ שְׁתַּהֵּב כַּשֶּׁרָה לַתְרוּמָה: דְּבָרָיו קִנְיָן וְהַתְרוּמָה טְהוֹרָה: וְאִם אָמר עֲרָבוּ לִי בַלְגִין זֶה לֹא אָמר כְּלוּם הוֹאִיל וְכִי מָטָא בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת אַכְתִּי טָבֵל הִנָּה: סוּף הַיּוֹם תַּחֲלַת בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא סוּף הַיּוֹם שֶׁל עַ"שׁ: קוּנָה עִרּוּב וְסוּף הַיּוֹם אַכְתִּי טָבֵל הוּא:

 מסורת הש"ס
א קידושין עט.
ב תוספתא עירובין
ג גיטין מב:
ד לקמן לח:

גליון הש"ס

גמ' קסבר ר"י תחומין דרבנן. עיין הגהת אשר"י ספ"ק דעירובין:

תוס' ד"ה הכא. אפי' בדאורייתא. ק"ל התם אמרינן כן לענין ממוון דמדאורייתא באמת תרי ותרי אוקי אחזקה אבל באיסורי הא אמרינן תרי ותרי סופקא דרבנן היינו דרבנן החמירו דלא לזיל בזה בתר חזקה. ועי' כתובות דף כו:

בתוס' שם דהכא בתורה דרבנן גם בתרי ותרי אוקמי אחזקה כדחוכינו מסוגיא דשם ותירצו דמ"מ תחומין דאורייתא. ודבריהם דהכא דאפי' בדאורייתא אוקי אחזקה צ"ע גם הא מרא דשמעתא הכא רבה ור"י דס"ל ביבמות דף לא. תרי ותרי ספק דאורייתא דמדאורייתא לא אמרינן אוקי אחזקה וצ"ע:

תוס' במקוה וכו' כדאמרינן גבי ספק טומאה ברה"ר. עי' ע"ז דף לו ע"ב:

בא"ד דקתני ור"י מטמא שספק ליטמא טמא לטמא וכו'. שר"י אומר כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בחזקתו עד שיודע שהוא טהור אבל ספק ליטמא ולטמא טהור כצ"ל:

עין משפט גור מצורה

א מווי' פח' מהל' עירובין הל' ג, סמג עשין א:

ב מווי' פח' מהל' עירובין הל' ג, טוש"ע או"ח סי' תיג סעי' א:

דַּאי סֵלְקָא דַּעְתָּהּ תַּחֲלַת הַיּוֹם קוּנָה עָרֹב וְאִם תֵּאמַר נִימָא מְשֹׁם דְּמַסְפִּיקָא לֹא פָקע טַבֵּל וּמַסְפִּיקָא לֹא נִתְחַתַּ תְּרוּמָה בְּדִלָמַר לְעוֹל וְאוּרִי"י דָּלָא דְמִי דְנוּזְאִי כִי אָמַר הַיּוֹם חוּל וּלְמַחֲר קִדְּשׁ מִקְפִּיד שְׁלֹא תַחֲוּל עַל הָעָרֹב קִדְּשֵׁת הַיּוֹם אֲבָל הֶכָא רוּצָה הוּא שְׁתַּחֲוּל עָלֵיו שֶׁסְ תְּרוּמָה מִיַּד אִם הֵיא יְכוּל וְאִינוּ אוֹמַר לִכְשֶׁתַּחֲשֹׁךְ אֵלֶּא שְׁתַּצֵּא לְגוּי מִתּוֹרַת טַבֵּוּל יוֹם: וְאִם הָיִי שְׁנִיחֵו רַבּוּתֵיּוֹ אֲצִטְרִיךְ לֹאשְׁמוּעֵינוּ אֲפִלּוּ אֶחָד רַבּוּ מִדֶּבֶק: **לֵא** ס"ד דְּשַׁמְעִינוּ לִיה לר' יְהוּדָה דְּלִית לָהּ בְּרָרָה דְתַנּוּ כּו' וְאִם תֵּאמַר אֲפִתִּי לִיתָא לְדִלּוּי וּלְהִיאָ דְהַלּוּקָח מִקַּמִּי מִתְּנִיתִין דְּהֶכָא וּמִתְּנִי' דְּמִי שְׁאֲחֻזוּ (גִּטִּין דף עג.) דְּמָה הִיא בְּאוֹתָן הַיָּמִים דְּזִיָּקִינוּ מִנֶּה בְּרִישׁ כָּל הַגָּט (גִּטִּין דף כה:) דְּלִית לָהּ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּרַרָה וּמַקַּמִּי בְּרִיתָא דְמַרְבָּה (פ"ק דף סט.) דְקָאמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁחִרִית אוֹמַר בְּעַל הַבֵּית כָּל מַה שְׁנִלְקָטוּ כּו' דְבָבָל הָיִי אִית לָהּ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּרַרָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּרַב מַחֲלָק בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת עַצְמוּ כִּמוּ שְׁמַחֲלָק אֲבֵיי בְּרִישׁ כָּל הַגָּט וְהִיאָ דְגִטִּין וְדִמַּרְבָּה הָיִי תּוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים וְהֵתֵם אִית לָהּ בְּרַרָה אֲבָל תּוֹלָה בְּדַעַת עַצְמוּ לִית לָהּ בְּרַרָה וּלְהִכִּי קָאמַר דְּלִיתָא לְמִתְּנִיתִין דְקִתְּנִי דְאִית לְרַבִּי יְהוּדָה בְּרַרָה אֲפִילוּ בְּתוֹלָה בְּדַעַת עַצְמוּ מִקַּמִּי דְאִין וּמַקַּמִּי הִיאָ דְהַלּוּקָח וְהִיא דְפִרְיָךְ אֲהִיאָ דְאִין מֵאי שָׁנָא דְלָכָאן וּלְכָאן דְאִין בְּרַרָה לֹא לְרַב פִּרְיָךְ דְלִדְזִידָה דְמַחֲלָק בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת עַצְמוּ בֵּין תּוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים אֲתִי שְׁפִיר אֵלֶּא לִמִּי שְׁאִינוּ מַחֲלָק פִּרְיָךְ ור' יוחנן דְמַשְׁנִי וּבִבְר בָּא חֲכָם נָמִי אִין מַחֲלָק וּלְזִידָה נִזְאִי לִיתָא לְדִלּוּי מִקַּמִּי כָּל הַגָּטוּ וּמִיּהוּ קָשָׁה דְבִסּוּף בִּיצָה (דף לז:) גְּבִי ב' שְׁלֶקְחוּ בְּהֵמָה וְחִבִּית בְּשִׁתְּפוּת מִדְּקָדָק דְרַבִּי יוֹחָנָן לִית לָהּ בְּרַרָה מִדְּמַפְרָשׁ מְלֵתָהּ דְאִין וְהָא ע"כ לְרַבִּי יוֹחָנָן לִיתָא לְדִלּוּי בְּדַפִּי וי"ל

דְּנוּזְאִי הָנָה מְצִי לְשַׁנְיִי דְכִי אֵלֶּא יוֹחָא לִיה לְשַׁנְיִי לְעוֹלָם לֹא תִיפּוּךְ אִי נָמִי נָהִי דְלַר' יוֹחָנָן לִיתָא לְדִלּוּי דְאָמַר דְלַר' יְהוּדָה אִין בְּרַרָה מְכַל מְקוֹם מוּבָחַ שְׁפִיר דַּר' יוֹחָנָן לִית לָהּ בְּרַרָה מִדְּמַשְׁנִי לִיה אֲבָל קָשָׁה דְאֲפִילוּ בְּתוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים נָמִי שְׁמַעִינוּ לְרַבִּי יְהוּדָה דְלִית לָהּ בְּרַרָה דְתַנּוּ בְּשִׁקְלִים וּמִמִּנִּי לָהּ בְּהוּצִאוּ לוּ (יומא דף נה.) דְקָאמַר ר' יְהוּדָה לֹא הָיוּ שׁוֹפְרוֹת לְקַנֵּי חוּבָה מִפְּנֵי הַתַּעֲרׁוּבוֹת וּמִפְּרָשׁ הֵתֵם טַעְמָא מְשׁוּם חֲטָאֵת שְׁמַתּוּ בַּעֲלִיָּה וּמַשׁוּם דְלִית לִיה בְּרַרָה בְּדִמוּבָח בְּהִיאָ דְאִין וְהִשְׁתָּא הָא לַר' יוֹחָנָן לִיתָא לְדִלּוּי וּלְרַב אִית לָהּ בְּרַרָה לְרַבִּי יְהוּדָה בְּתוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים וי"ל דְהָא דְאִית לִיה בְּרַרָה לְרַבִּי יְהוּדָה בְּתוֹלָה בְּדַעַת אַחֲרִים ה"מ כְּשִׁמְתָנָה אֲבָל בָּלֹא תְנָחִי אִינוּ מוּעִיל: דְתַנּוּ דְהַלּוּקָח יִיזוּ מִבִּין הַכּוֹתִים דְתַנּוּ אִי גְרַסִּין דְבִמְשָׁנָה בְּדִמָּאִי פ"ו (מִשְׁנָה ד') לִיבָא אֵלֶּא מְלֵתָה דר"מ לַחוּד וּאע"ג דַּר' מֵאִיר גִּזַּר עַל יִיגִן בְּדִלָמַר פ"ק דְחֵלִין (דף ו.) זֹאת נִשְׁנִית קֹדֶם גִּזְרָה וְאֵף עַל גַּב דְרַבִּי יוֹסִי ור"ש סְבִירָא לָהּ כּוֹתִים גְּרִי אֲרִיזִית הֵם בְּדִלָמַר בְּמִנְחוֹת פֶּרֶךְ ר' יִשְׁמַעֲאֵל (מְנַחוֹת דף סו.) תּוֹרְמִין מִשָּׁל גְּכָרִים עַל שָׁל כּוֹתִים מ"מ פִּינוּן דְפֶרֶשִׁי מַע"ז הֵם טְבִי מִשְׁאָר אֲמוּת וּמַחֲזִיקִים בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְלֹא הָיוּ עוֹבְדִין אֲלֵהִידָם כִּמוּ שְׁעָשׂוּ בְּבִית רֹאשֹׁן לֹא גִזְרוּ עַל יִיגִן וּאע"ג שְׁגִזְרוּ עַל פִּתָּן כִּמוּ לְרַבִּי מֵאִיר קֹדֶם גִּזְרָה שְׁהִיא פִתָּן אֲסוּר וַיִּינוּן מִתַּר אִי נָמִי הֶכָא אֲרִי כְּשִׁטְהֵר וְשִׁרְאֵל יִינוּ עַל כּוֹתִי:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

דַּאי סֵלְקָא דַּעְתָּהּ תַּחֲלַת הַיּוֹם קוּנָה עָרֹב וְאִם תֵּאמַר נִימָא מְשֹׁם דְּמַסְפִּיקָא

דַּאי סֵלְקָא דַּעְתָּהּ תַּחֲלִילַת הַיּוֹם קוּנָה עִירֹב, אִי אָמַר עִירְבוּ לִי בָּזָה, אַמָּאִי לֹא אָמַר כָּלוּם? אָמַר רַב פִּפְּא: אֲפִילוּ תִימָא תַּחֲלִילַת הַיּוֹם קוּנָה עִירֹב, בְּעֵינֵי סְעוּדָה הָרְאוּיָה מִבְּעוּד יוֹם, וְלִיכָּא.^(טז) **מִתְּנִי** מִתְּנָה אָדָם עַל עִירֹבּוּ, וְאוֹמַר: אִם בָּאוּ גוֹיִם מִן הַמִּזְרָח — עִירֹבִי לַמַּעֲרָב. מִן הַמַּעֲרָב — עִירֹבִי לַמִּזְרָח. אִם בָּאוּ לָכָאן וּלְכָאן — לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּה. לֹא בָּאוּ לֹא לָכָאן וְלֹא לָכָאן — הֲרִינִי כְּבָנִי עִירִי.^(יז) אִם בָּא חֲכָם מִן הַמִּזְרָח — עִירֹבִי לַמִּזְרָח. מִן הַמַּעֲרָב — עִירֹבִי לַמַּעֲרָב. בָּא לָכָאן וּלְכָאן — לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּה. לֹא לָכָאן וְלֹא לָכָאן — הֲרִינִי כְּבָנִי עִירִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן רַבּוּ — הוֹלֶה אֶצֶּל רַבּוֹ, וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן רַבּוּתֵיּוֹ — לְמַקּוֹם שְׁיִרְצָה יֵלֶה. גָּמִי כִי אֲתָא רַבִּי יִצְחָק תַּנִּי אִיפְכָא כּוּלָּהּ מִתְּנִיתִין. כּוֹשְׂיָא גוֹיִם אַגוּזִים, כּוֹשְׂיָא חֲכָם אַחֲכָם! גוֹיִם אַגוּזִים לֹא כּוֹשְׂיָא: הָא — בְּפִרְהִגְפָּנָא, הָא — בְּמָרִי דְמָתָא. חֲכָם אַחֲכָם לֹא כּוֹשְׂיָא: הָא — בְּמוֹתִיב פִּירְקִי, הָא — בְּמַקְרִי שְׁמַע. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן וְכוּ'. וְרַבִּנּוּ — זִימְנִין דְּנִיחָא לִיה בַּחֲבָרִיה טְפִי מַרְבִּיָּה. אָמַר רַב: לִיתָא לְמִתְּנִיתִין מִדְּתַנִּי אִין. דְתַנִּי אִין: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אִין אָדָם מִתְּנָה עַל שְׁנֵי דְבָרִים כְּאֶחָד, אֵלֶּא: אִם (כּו') בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח — עִירֹבּוּ לַמִּזְרָח, וְאִם בָּא חֲכָם לַמַּעֲרָב — עִירֹבּוּ לַמַּעֲרָב, אֲבָל לָכָאן וּלְכָאן — לֹא.^(יח) מֵאִי שָׁנָא לָכָאן וּלְכָאן דָּלֹא — דְאִין בְּרִירָה, לַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב — נָמִי אִין בְּרִירָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּבִבְר בָּא חֲכָם. אֲדַרְבָּה, לִיתָא לְדִלּוּי מִמִּתְּנִיתִין.^(יט) לֹא סֵלְקָא דַּעְתָּהּ, דְּהָא שְׁמַעִינוּ לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה דְלִית לִיה בְּרִירָה. דְתַנּוּ: דְהַלּוּקָח יִיזוּ מִבִּין הַכּוֹתִים,

אוֹמַר:

לַמַּעֲרָב בָּא מַקְרִי שְׁמַע לַמַּעֲרָב עִרֹבִי אֲדַמוּתַב פֶּרְקִי לַמִּזְרָח בָּא לָכָאן וּלְכָאן תַּרְוַהּ מוֹתִיבִי פֶרְקִי אוֹ שְׁעִידָן שְׁוִין לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּה. דָּךְ שְׁמַעְתִּי: וְרַבִּנּוּ דְפִלְגִי דְאָר' יְהוּדָה דְאֲפִילוּ אֶחָד מֵהֶן רַבּוּ יַלְךְ לֵאחֲזֵה שְׁיִרְצָה: דְזִמְנִין דְּנִיחָא לִיה לְאִינִישׁ בַּחֲבָרָה טְפִי מַרְבָּה וי"ל בְּרַרָה אֵף בָּאן: לִיתָא לְמִתְּנִי' דְקִתְּנִי לַר' יְהוּדָה הָיוּ שְׁעִידָן רַבּוּתֵיּוֹ לְמַקּוֹם שְׁיִרְצָה יַלְךְ אֲלַמָּא אִית לָהּ לַר' יְהוּדָה בְּרַרָה דְהָא עָרֹב מִתְּאֲמוּל קִנָּה וְאִיהוּ הִשְׁתָּא הוּא דְקָא בְּרִיר לִיה וְאֲמַרִּין הַבְּרַר הַדְּבַר דְמִתְּאֲמוּל נָמִי דַּעֲתָהּ לְהִיאָ הָנָה: לִיתָא לְמִתְּנִיתִין אִינֵה עֶקֶר מִדְּתַנִּי אִין הוֹאִיל וְאִשְׁכַּחַן מִתְּנִיתִין דְתַנִּי אִין דְלֹא דְכִי הוּא: אִין שֶׁסְ חֲכָם: עַל שְׁנֵי דְבָרִים לוֹמַר בָּא לָכָאן וּלְכָאן לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּךְ דְאִין בְּרַרָה אֵלֶּא עַל אֶחָד וְאִינוּ יוֹדַע לְהִכִּן יבֹא יְכוּל לְהִתְנוּת וְלוֹמַר בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח כּו': מֵאִי שָׁנָא לָכָאן וּלְכָאן דְתַלָּה עַצְמוּ לוֹמַר בְּאֲחֵה שְׁאֲרָצָה אֵלֶּךְ דְלֹא שְׂרִי רַבִּי יְהוּדָה: דְאִין בְּרַרָה דְכִי בְרִיר לְמַחֲר אֲמַרִּין שְׁמָא אֲתָמוּל כִּי קִנָּה עָרֹב לֹאז דַּעֲתָהּ אַהֲךְ הָנָה אֵלֶּא אֲחִידָךְ: מִזְרָח וּמַעֲרָב נָמִי בְּשָׁלֹא בָּא אֵלֶּא אֶחָד וְקָא סֵלְקָא דַּעֲתָהּ הִשְׁתָּא דְבִין הִשְׁמָשׁוֹת שְׁזִין לֹא בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח שְׁעִזִּין הֵיאָ רְחוּק מִן הָעָרֹב שָׁשֶׁה אֲלָפִים פַּחוֹת שְׁפִי אֲמוּת וּמַשְׁחָשִׁיבָה הֵלֶךְ אֲלָפִים וּנְכַנֵּם לְתוֹךְ אֲרֻבָּעָה אֲלָפִים עַל עִיר וְחָה שְׁהֵיחַ עָרֹבּוּ וְתַלָּה בְּדַעַת הַחֲכָם וְאָמַר אִם יְבוּא לַמִּזְרָח עָרֹבִי לַמִּזְרָח וְאִם לֹא יְבוּא לֹא לָכָאן וְלֹא לָכָאן הֲרִינִי כְּבָנִי עִירִי וְלֹא יֵהָא עָרֹב וּלְמַחֲר שְׁמַע שְׂבָא לַמִּזְרָח מִי יֵאמַר דְבַשְׁעַת קִנִּית עָרֹב הֵיאָ דַּעַת

הַחֲכָם לְכַנֵּם לְתוֹךְ ד' אֲלָפִים עַל עִיר דְלִמָּא לֹא הֵיאָ בְּדַעַתּוּ לָזַח וְלֹא קִנָּה עָרֹבּוּ עַל זֶה ור' יְהוּדָה קָאמַר דְקַנִּי דְאֲמַרִּין הַבְּרַר הַדְּבַר דְסוּפוּ הוֹכִיחַ שְׁבִין הִשְׁמָשׁוֹת הֵיאָ דַּעַתּוּ לָכָאן: א"ר יוֹחָנָן וּבִבְר בָּא חֲכָם מִתְּנִיתִין דְבִקִּי גְסָקִינוּ שְׂבָא חֲכָם כְּבַר קֹדֶם בֵּין הִשְׁמָשׁוֹת אֲבָל זֶה לֹא הֵיאָ יוֹדַע לְהִכִּן בָּא אוֹ אִם בָּא אוֹ לֹא וּלְמַחֲר כְּשֶׁנִּשְׁמַע לוֹ לָזוּי מְלָתָא בְּעֵלְמָא הוּא וְאִגְלִאי מְלָתָא דְהִהוּא עָרֹב קִנָּה וְאִין זֹז סַמָּךְ עַל בְּרִירַת סַבָּךְ אֵלֶּא קִנָּה וְדִאִית שְׁהִרִי אָמַר לְצַד הַחֲכָם יִקְנָה לִי הָעָרֹב וְהַחֲכָם כְּבַר בָּא קֹדֶם קִנִּית הָעָרֹב וְקִנָּה: אֲדַרְבָּה לִיתָא לְדִלּוּי דְמִתְּנִיתִין עֶקֶר וְהִיאָ בְּרִיתָא הִיא: לֹא סֵלְקָא דַּעֲתָךְ לֹאפּוּקִי לְהִיאָ דְאִין: הַלּוּקָח יִיזוּ מִבִּין הַכּוֹתִים קֹדֶם שְׁגִזְרוּ עַל יִיגִם דְּמַפְרָשׁ בְּשִׁחִיטַת חֵלִין וְסִתֵּם כּוֹתִים לֹא מִפְּרָשִׁי תְּרוּמָה וְאִין לָהּ כָּלִים לְהַפְרִישׁ לְתוֹכָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר:

עָרֹב אֲמָאִי לֹא אָמַר כָּלוּם: מִתְּנִי' מִתְּנָה אָדָם עַל עָרֹבּוּ מִינַח אָדָם שְׁנֵי עִירֹבִין אֶחָד לְסוּף אֲלָפִים לַמִּזְרָח בֵּיתוֹ וְאֶחָד לְסוּף אֲלָפִים אֲמָה לַמַּעֲרָב בֵּיתוֹ: וְאוֹמַר אִם בָּאוּ נְכָרִים מִן הַמִּזְרָח וְצִרִיךְ אִנִּי לְבָרַח מִפְּנֵיהֶם וְיִקְנָה לִי עָרֹבִי שְׂבַמַּעֲרָב וְיֵהִיוּ לִי בְּמַעֲרָב בֵּיתִי ד' אֲלָפִים אֲמָה אַע"ג דְלֹא אָתוּ עַד לְמַחֲר אֲמַרִּין וַשׁ בְּרַרָה דְבִין הִשְׁמָשׁוֹת קִנָּה לוֹ עָרֹבּוּ דְאִידָךְ גִּיָּסָא: הֲרִינִי כְּבָנִי עִירִי אֲלָפִים מַעֲרִי לְכָל רוּחַ וְאִין צִרִיךְ לְהִשְׁתַּפַּר כָּאן וְלִהְפָסוּד כָּאן: בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח חוּן לְתַחוּם עִירִי וְרוּצָה אִנִּי לְלַמַּד תּוֹרָה מִפְּנִי וַעֲבָדוּ אִינוּ יוֹדַע לֵאחֲזֵה צַד יְבוּא וּלְמַחֲר אִשְׁמַע מַבְנִי אָדָם הַבָּאִים מַשֶּׁם לָכָאן עַל יְדִי עָרֹב: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אִם בָּאוּ לָכָאן וּלְכָאן וְאֶחָד מֵהֶן רַבּוּ יַלְךְ אֶצֶּל רַבּוֹ וְלֹא אֶצֶּל חֲכָם דְקִים לָן בְּגוּיָה דְבַשְׁעַת קִנִּית עָרֹב דַּעֲתָהּ לְמַקְנִי לִיה הִהוּא עָרֹב דְלְצַד רַבּוּ וּמִיּהוּ אִיהוּ הוּא דְלֹא יוֹדַע לֵאחֲזֵה מִן הַצִּדִּין יְבוּא וְהִשְׁתָּא דְיוֹדַע לְהֵתֵם לִיזל: גָּמִי תַנִּי אִיפְכָא אִינִי מִתְּנִיתָא בִּידָה דְתַנִּי אִיפְכָא בּוֹרַח מִן הַחֲכָם וּמִתְּנָה אִם בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח עָרֹבּוּ לַמַּעֲרָב כּו' וּלְגַבִּי נְכָרִים תַנִּי דְלִהִיאָ צַד דְלִיתוּ נְכָרִי' לְקַנֵּי עִירֹבָבָה: פֶּרְהִגְפָּנִי גְבִאי הַמָּם וּבוֹרַח מִפְּנֵיהֶם: מַרִי דְמָתָא צִרִיךְ הוּא לְפִיָּם אוֹ לְצַעֲקוֹ: מוֹתַב פֶּרְקִי לְדַרְשׁ בְּרַבִּים דַּעַת הָאָדָם לִילְךְ וּלְשַׁמַּע: מַקְרִי שְׁמַע כְּלוּמַר מְלַמֵּי תִינוּקוֹת לְהִתְפַּלֵּל וּמִתְּנִי' דַּר' יִצְחָק בְּדִלָּתוֹ כִּי תַרִי חַד לְהִיאָ גִיָּסָא וְחַד לְהִיאָ גִיָּסָא וּמִתְּנִיתִין אֲדַמוּתַב פֶּרְקִי קִרְאִי וְהִכִּי קָאמַר בָּא מוֹתַב פֶּרְקִי לַמִּזְרָח אוֹ בָּא לָכָאן וּלְכָאן דְתַרְוַהּ מוֹתִיבִי פֶרְקִי לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּךְ וּלְכַשְׂיַבְרַר לוֹ לְמַחֲר אֲמַרִּין הַבְּרַר הַדְּבַר דְבַשְׁעַת קִנִּית עָרֹב דַּעֲתָהּ אֲהִהוּא חֲכָם הָנָה וְדַר' יִצְחָק קִרְאִי אֲמַקְרִי שְׁמַע וְהִכִּי קָאמַר בָּא מַקְרִי שְׁמַע לַמִּזְרָח עָרֹבִי אֲדַמוּתַב פֶּרְקִי

לַמַּעֲרָב בָּא מַקְרִי שְׁמַע לַמַּעֲרָב עִרֹבִי אֲדַמוּתַב פֶּרְקִי לַמִּזְרָח בָּא לָכָאן וּלְכָאן תַּרְוַהּ מוֹתִיבִי פֶרְקִי אוֹ שְׁעִידָן שְׁוִין לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּה. דָּךְ שְׁמַעְתִּי: וְרַבִּנּוּ דְפִלְגִי דְאָר' יְהוּדָה דְאֲפִילוּ אֶחָד מֵהֶן רַבּוּ יַלְךְ לֵאחֲזֵה שְׁיִרְצָה: דְזִמְנִין דְּנִיחָא לִיה לְאִינִישׁ בַּחֲבָרָה טְפִי מַרְבָּה וי"ל בְּרַרָה אֵף בָּאן: לִיתָא לְמִתְּנִי' דְקִתְּנִי לַר' יְהוּדָה הָיוּ שְׁעִידָן רַבּוּתֵיּוֹ לְמַקּוֹם שְׁיִרְצָה יַלְךְ אֲלַמָּא אִית לָהּ לַר' יְהוּדָה בְּרַרָה דְהָא עָרֹב מִתְּאֲמוּל קִנָּה וְאִיהוּ הִשְׁתָּא הוּא דְקָא בְּרִיר לִיה וְאֲמַרִּין הַבְּרַר הַדְּבַר דְמִתְּאֲמוּל נָמִי דַּעֲתָהּ לְהִיאָ הָנָה: לִיתָא לְמִתְּנִיתִין אִינֵה עֶקֶר מִדְּתַנִּי אִין הוֹאִיל וְאִשְׁכַּחַן מִתְּנִיתִין דְתַנִּי אִין דְלֹא דְכִי הוּא: אִין שֶׁסְ חֲכָם: עַל שְׁנֵי דְבָרִים לוֹמַר בָּא לָכָאן וּלְכָאן לְמַקּוֹם שְׁאֲרָצָה אֵלֶּךְ דְאִין בְּרַרָה אֵלֶּא עַל אֶחָד וְאִינוּ יוֹדַע לְהִכִּן יבֹא יְכוּל לְהִתְנוּת וְלוֹמַר בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח כּו': מֵאִי שָׁנָא לָכָאן וּלְכָאן דְתַלָּה עַצְמוּ לוֹמַר בְּאֲחֵה שְׁאֲרָצָה אֵלֶּךְ דְלֹא שְׂרִי רַבִּי יְהוּדָה: דְאִין בְּרַרָה דְכִי בְרִיר לְמַחֲר אֲמַרִּין שְׁמָא אֲתָמוּל כִּי קִנָּה עָרֹב לֹאז דַּעֲתָהּ אַהֲךְ הָנָה אֵלֶּא אֲחִידָךְ: מִזְרָח וּמַעֲרָב נָמִי בְּשָׁלֹא בָּא אֵלֶּא אֶחָד וְקָא סֵלְקָא דַּעֲתָהּ הִשְׁתָּא דְבִין הִשְׁמָשׁוֹת שְׁזִין לֹא בָּא חֲכָם לַמִּזְרָח שְׁעִזִּין הֵיאָ רְחוּק מִן הָעָרֹב שָׁשֶׁה אֲלָפִים פַּחוֹת שְׁפִ

מסורת הש"ס
 א משנה דמאי
 ב משנה קינים
ג נזיר כו; כריתות כח; יומא מא.
ד סוכה כג; יומא נה; גיטין כח; משנה דמאי; גיטין כה; תוספתא דמאי; בבא קמא סט; חולין יד.

אומר שני לגין שאני עתיד להפריש תרומה מן המאה: הרי הן בתוכו: **שני** לגין שאני עתיד להפריש ואע"ג דע"ה לא נקשדו על תרומה גדולה ומיחל מעשר שני שהוא יכול לתקן מיד בלא הפקשה לאחר שקרא עליו שם ויחללנו בכל מקום שהוא על המעות ושותה מיד ולאחר זמן ופריש התרומה והמעשר ואמרין הדבר הדבר שזהו תרומה: אוסרין קס"ד השתא דטעמינהו משום דקסברי אין ברכה: **[זוני זוני]**: בערוב בשתפנות: לאיזה מן הקיטין שירצה ב' הפרידות וקריב עולות לשתי הנשים ואת הן הא' וקריב שתינה חטאות לשתי הנשים וכ"ש אם בא לחלק כל הן והן פרידה לעולה ופרידה לחטאת דשפיר דמי אלמא מדקא אמר שמתר לתח קיטין בערוב מפלל דיש ברכה דאמרין הדבר הדבר שזו הפרידה שהקריב לשמה של זו שלה היא דשם בעלים בעינן דאי אין ברכה אבא למימר חטאת ועולה שהקריב לה לא שלה היו אלא של חברה וקרבן הקרב בשני בעלים קי"ל בפסחים (דף ס:) ובזבחים (דף ב.) דאינו עולה לבעלים וכ"ש

בחטאת שלא לשמה או שלא לשם בעליה לגמרי מפסלא וקביעות שם בעלים אינו תלוי בכהן: בשעתנו הנשים ביניהן שכל מי שיקריב הפהן לשמה יהא שלה: אי הכי מאי למימרא ביון דמדעת כהן תלוי: קמ"ל **בדרב חסדא** שאע"פ שהיה כל הן והן בפני עצמו אלא שלקחום ביחד וסד"א על פרחו מפל הן צריך לעשות חטאת ועולה ולא יוכל לעשות מן ההן הא' שתי עולות לשתי הנשים ומקו ההני ב' חטאות דלאו אדעתא דהכי יהביניהו קא משמע לן כון דלא אהבעיניהו בהדיא בשעת לקיחה לאמר פרידה זו חטאת ופרידה זו עולה אפלו קבעום לאחר לקיחה יכול הפהן לעשות כמה שירצה: אין הקיטין של כל מחסרי בפרה מתפרשות איזו עולה ואיזו חטאת:

הפקשה היה שותה טבלים למפרע: **דבריו** ר"מ משמע דאית ליה לר"מ ברכה ולר' יהודה גמי קאמר רבה דמסקנא דאית ליה ברכה והכא אסר משום דחוש לבקיעת נוד ואלו בפי' יש בכור (בכורות דף מח.) גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי דבא ר"מ נר' יהודה כרב אפי' דאמר האחין מתקנה יורשין ומתקנה לקוחות אלמא מספקא להו ויש לחלק בין הבא שמבדר דבריו ומתנה בפרש ואומר שאני עתיד להפריש להאי דאחין שחלקו דאינו מבדר דבריו כלום ובמרכה (ב"ק דף סט:) דפריך דר' יוחנן אדר' יוחנן דבהדיא דכל המתלקט אית לה ברכה ובהדיא דאחין שחלקו שמעינן דלית ליה ברכה וחומר בזה הש"ס מדבריו מתוך קושא זו הנה מצו לחלק בדברי' אלא דניחא ליה למימר לעולם כל הנלקט בדקתני במתניתין וניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך בדפי' לשיל ועוד דלא

מצו לחלק הכי דהא ר' יוחנן לית לה ברכה אפילו היבא דמבדר בריש כל הגט: **רבי יוסי** ור"ש אוסרין משמע דר' יוסי לית לה ברכה וכן בסמוך גבי מעשר שני שיש לי בביתי מחלל על סלע שתעלה בידי מן הכים וקשה דשמעינן לר' יוסי דאית ליה ברכה דמי שפחחו (גטין דף עג:) דתנן ר' יוסי אומר מנדרשת ולאני מנדרשת ולכי מית הוי גטא אלמא יש ברכה דהכי דיקינן בריש כל הגט (גטין דף פה:) לר"י ופי"ה התם אע"ג דתנאי הוא צריך ברכה פיון דאין ביודו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו ואי לאו משום ברכה לא הוי גט והכי גמי בשמעתא חשיב ברכה אם בא חכם למזרח כו' ואע"ג דמתנה וכן בריש כל הגט הריני בעליה ע"מ שירצה אבא כו' והא דאמרי בשמעתין דרי זה תרומה על זה אם ירדו גשמים כו' ה"נ לא הוי תרומה דפשיטא ליה דהניא תרומה הינו למאן דאית ליה ברכה קאמר ולמאן דמחלק בין תולה בדעת עצמו לדעת אחרים ניחא אבל למאן דלא מחלק קשה וי"ל דהתם בגטין עומד הדבר להתבדר בנדאי שהרי יתנה או ימות אבל הבא יכול להיות שלא יבא לידי הפקשה או לא יעלה סלע מן הכים תמה למאי דסקלקא דעתך דלר' יהודה לית לה ברכה א"כ סבר האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל כר' יוחנן וא"כ לא משכחת דמינני בפורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון דאין להן אלא קנין פרות ור' יהודה אית לה בהובל (ב"ק דף ט) דלאו פקנין הנוף דמי גבי דין יום או יומים ולר' יוסי גמי לא משכחת לה דם"ל דאין ברכה וגבי דין יום או יומים מספקא לה אם קנין פרות פקנין הנוף דמי אם לאו וכה"ג דניק הש"ס בסוף השולח (גטין דף מח.) ותרנן ר"י דמדין יום או יומים אין ללמד בעלמא דהתם

כתב קרא בספו ותתתיו ולהכי לא מייתי בהשולח בי מייתי הדיא דשדה לחזה: **אוסרין** הקשה השר מקוצי דהכא משמע אי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ליתא לדאיזי מקמי מתני' ואלו בפ"ק דחלין (דף יד:) בשמעתין דנסבין חבריא למימר דר"י היא מייתי דאיזי בתר דמוקי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ויש פרשתי מה שג"ל: **והתנאי** ר' יוסי אומר הנה מצו לשנויי דהתם בתולה בדעת אחרים: **לאיזו שירצה** כהן פי' בקונטרס אלמא אית לה ברכה דאי לית לה ברכה אבא למימר חטאת שהקריב לא שלה היה אלא לחברתה וקרבן הקרב בשני בעלים פסול ואין נראה להשר דהא מוכח בריש זבחים (דף ב:) דסתמא לשמה קאי א"כ בלא ברכה אפשר להקריב לו בפתם ונראה דמוכח דאי אין ברכה אבא למימר כל הן רחל הקריב למעלה וכל הן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה: **בשהתנו** פי' הקונטרס שהתנו הנשים שכל שיקריב לשמה יהא שלה וקשה לפרשו דהינו ברכה גמורה שתולה בדעת הכהן שאותו ישעשה ויתבדר שהוא שלה דכיון שנתערבו הקיטין אי אפשר כלל בלא ברכה ונראה לר"י לפרש פשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי וזה יהיה שלי וזה יהיה שלי וכן בגתני דמי קיטין לפהו בערוב ונתנס למוכר ופרש בשעת לקיחה הן זה לזו והן זה לזו ונמצא שלא נתערבו הקיטין אלא המעות ופריך אי הכי מאי למימרא דכיון שלא נתערבו הקיטין פשיטא דשתיא ומשני מהו דתימא דנגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנותנין הדמים בערוב יקחו גם בן הקיטין בערוב ואז אי אפשר בלא ברכה קמשמע לן דלא נזרינן וכדרב חסדא גרסינן פרוש וקמ"ל גמי בדרב חסדא ותרתי קמ"ל מדנקט שתי נשים ולא נקט באשה אחת משמע דאיתא לאשמעינן דלא נזרינן התנו אטו לא התנו ואי לא איתא לאשמעינן גמי בדרב חסדא לא הנה ליה למתני לאיזה שירצה יקריב עולה ולאיזה שירצה יקריב חטאת דלא הנה צריך להפיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

אומר שני לגין שאני עתיד להפריש תרומה מן המאה: הרי הן בתוכו: **שני** לגין שאני עתיד להפריש ואע"ג דע"ה לא נקשדו על תרומה גדולה

^(סא)**אומר: שני** לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, **עשרה מעשר ראשון**, **תשעה מעשר שני**, ומיחל ושותה מיד — דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי יוסו ורבי שמעון אוסרין. **עולא אמר: ליתא לאיזו ממתניתין. ואלא הא דקתני: רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין — עולא זוזי זוזי קתני: דברי רבי מאיר ורבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין.** ^(בא)**וסבר רבי יוסי אין ברידה? והתנו: רבי יוסי אומר: שתי נשים שלקחו את קיניהן בעירוב, או שנתנו קיניהן לכהן — איזהו שירצה כהן יקריב עולה, ולאיזה שירצה יקריב חטאת! אמר רבה: התם — פשהתנו.** ^(גא)**אי הכי, מאי למימרא? קא משמע לן בדרב חסדא, דאמר רב חסדא: אין הקיטין מתפרשות.**

אָלָא
מחלל על מעות ושותה מיד בלא הפקשה ואינו נראה דאינו יכול לחלל דדוקא בסיפא דהך מתני' גבי דמאי קתני ומחלל

על מעות משום דקבע לו מקום דהוי כמו הפקשה דקתני התם מעשר שני בצפוניו או בדרכומו ובע"ש בין השמשות אירי בדקתני בתוספתא וקדש עליו היום ולכך בדמאי יכול לקבע עליו מקום דספק חשבה מעשרין את הדמאי אבל בכותים דנדאי לא מעשרי הוי נדאי ולהכי לא קתני גבי כותים מעשר שני בצפוניו או בדרכומו בדקתני על דמאי ואלא קתני גמי הבא ומחלל על מעות בדקתני גבי דמאי אלא ומיחל פרוש מתחיל או כמו שפי' רבינו תם דמיחל כמו מהל דה"א פרוש מונג כמו סבאך מהול במים (ושעיהו א':כ"ב) ולאחר השבת מפריש מעשר ראשון ושני בדקתני בתוספתא עשרה הבאין אחריהן תשעה הבאין אחריהן דכיון שאין יכול לקבע לו מקום אם היה שותה בלא

הפקשה היה שותה טבלים למפרע: **דבריו** ר"מ משמע דאית ליה לר"מ ברכה ולר' יהודה גמי קאמר רבה דמסקנא דאית ליה ברכה והכא אסר משום דחוש לבקיעת נוד ואלו בפי' יש בכור (בכורות דף מח.) גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי דבא ר"מ נר' יהודה כרב אפי' דאמר האחין מתקנה יורשין ומתקנה לקוחות אלמא מספקא להו ויש לחלק בין הבא שמבדר דבריו ומתנה בפרש ואומר שאני עתיד להפריש להאי דאחין שחלקו דאינו מבדר דבריו כלום ובמרכה (ב"ק דף סט:) דפריך דר' יוחנן אדר' יוחנן דבהדיא דכל המתלקט אית לה ברכה ובהדיא דאחין שחלקו שמעינן דלית ליה ברכה וחומר בזה הש"ס מדבריו מתוך קושא זו הנה מצו לחלק בדברי' אלא דניחא ליה למימר לעולם כל הנלקט בדקתני במתניתין וניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך בדפי' לשיל ועוד דלא

מצו לחלק הכי דהא ר' יוחנן לית לה ברכה אפילו היבא דמבדר בריש כל הגט: **רבי יוסי** ור"ש אוסרין משמע דר' יוסי לית לה ברכה וכן בסמוך גבי מעשר שני שיש לי בביתי מחלל על סלע שתעלה בידי מן הכים וקשה דשמעינן לר' יוסי דאית ליה ברכה דמי שפחחו (גטין דף עג:) דתנן ר' יוסי אומר מנדרשת ולאני מנדרשת ולכי מית הוי גטא אלמא יש ברכה דהכי דיקינן בריש כל הגט (גטין דף פה:) לר"י ופי"ה התם אע"ג דתנאי הוא צריך ברכה פיון דאין ביודו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו ואי לאו משום ברכה לא הוי גט והכי גמי בשמעתא חשיב ברכה אם בא חכם למזרח כו' ואע"ג דמתנה וכן בריש כל הגט הריני בעליה ע"מ שירצה אבא כו' והא דאמרי בשמעתין דרי זה תרומה על זה אם ירדו גשמים כו' ה"נ לא הוי תרומה דפשיטא ליה דהניא תרומה הינו למאן דאית ליה ברכה קאמר ולמאן דמחלק בין תולה בדעת עצמו לדעת אחרים ניחא אבל למאן דלא מחלק קשה וי"ל דהתם בגטין עומד הדבר להתבדר בנדאי שהרי יתנה או ימות אבל הבא יכול להיות שלא יבא לידי הפקשה או לא יעלה סלע מן הכים תמה למאי דסקלקא דעתך דלר' יהודה לית לה ברכה א"כ סבר האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל כר' יוחנן וא"כ לא משכחת דמינני בפורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון דאין להן אלא קנין פרות ור' יהודה אית לה בהובל (ב"ק דף ט) דלאו פקנין הנוף דמי גבי דין יום או יומים ולר' יוסי גמי לא משכחת לה דם"ל דאין ברכה וגבי דין יום או יומים מספקא לה אם קנין פרות פקנין הנוף דמי אם לאו וכה"ג דניק הש"ס בסוף השולח (גטין דף מח.) ותרנן ר"י דמדין יום או יומים אין ללמד בעלמא דהתם

כתב קרא בספו ותתתיו ולהכי לא מייתי בהשולח בי מייתי הדיא דשדה לחזה: **אוסרין** הקשה השר מקוצי דהכא משמע אי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ליתא לדאיזי מקמי מתני' ואלו בפ"ק דחלין (דף יד:) בשמעתין דנסבין חבריא למימר דר"י היא מייתי דאיזי בתר דמוקי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ויש פרשתי מה שג"ל: **והתנאי** ר' יוסי אומר הנה מצו לשנויי דהתם בתולה בדעת אחרים: **לאיזו שירצה** כהן פי' בקונטרס אלמא אית לה ברכה דאי לית לה ברכה אבא למימר חטאת שהקריב לא שלה היה אלא לחברתה וקרבן הקרב בשני בעלים פסול ואין נראה להשר דהא מוכח בריש זבחים (דף ב:) דסתמא לשמה קאי א"כ בלא ברכה אפשר להקריב לו בפתם ונראה דמוכח דאי אין ברכה אבא למימר כל הן רחל הקריב למעלה וכל הן לאה הקריב למטה

והקריב עולה למטה וחטאת למעלה: **בשהתנו** פי' הקונטרס שהתנו הנשים שכל שיקריב לשמה יהא שלה וקשה לפרשו דהינו ברכה גמורה שתולה בדעת הכהן שאותו ישעשה ויתבדר שהוא שלה דכיון שנתערבו הקיטין אי אפשר כלל בלא ברכה ונראה לר"י לפרש פשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי וזה יהיה שלי וזה יהיה שלי וכן בגתני דמי קיטין לפהו בערוב ונתנס למוכר ופרש בשעת לקיחה הן זה לזו והן זה לזו ונמצא שלא נתערבו הקיטין אלא המעות ופריך אי הכי מאי למימרא דכיון שלא נתערבו הקיטין פשיטא דשתיא ומשני מהו דתימא דנגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנותנין הדמים בערוב יקחו גם בן הקיטין בערוב ואז אי אפשר בלא ברכה קמשמע לן דלא נזרינן וכדרב חסדא גרסינן פרוש וקמ"ל גמי בדרב חסדא ותרתי קמ"ל מדנקט שתי נשים ולא נקט באשה אחת משמע דאיתא לאשמעינן דלא נזרינן התנו אטו לא התנו ואי לא איתא לאשמעינן גמי בדרב חסדא לא הנה ליה למתני לאיזה שירצה יקריב עולה ולאיזה שירצה יקריב חטאת דלא הנה צריך להפיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל:

לז.

עין משפט נר מצווה

א מו"י פז' מהל' מעשרות הל' א,

סמג עשין קלה:

ב מו"י פח' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

ג מו"י פח' מהל' פסולי המוקדשין הל' ח:

 עיון משפט גור מצודה

א מויו' פי' מהל' מעשרות הל' ח:

ב מויו' פד' מהל' מעשר שני ונטע

רבעי הל' טו:

ג מויו' פח' מהל' עירובין הל' ז,

סמוג עשין א, טוש"ע או"ח סי'

תיג סעי' א:

ד מויו' פח' מהל' עירובין הל' ז,

סמוג עשין א, טוש"ע או"ח סי'

תיג סעי' א:

אָלָא דְּלִיכָא אָלָא חֲדָא וקמ"ל דְּלֵא נִזְרִינְךָ אִפּוּ הִכָּא דְּאִיכָא תַּרְתֵּי אִזְ תַּלְתָּ: **מֵאן**

האי תנא דאפילו בדרבנן לית לה ברידה הני מצי למימר רבי יוסי לאגדה של ירק היא דהני מדרבנן נשמא בינן דעקר מעשר מן התורה חשיב לה בדאורייתא כדפ"ל (דף לב. בד"ה תלניס) גבי לקט תלניס מתאנתי: **אָלָא** אפוד בלא אפון הנה אשכחן תנא דבדרבנן לית לה ברידה רבנן דר"ש אלא דבעי לאוכוחי בהדיא שם התנא וליכדי מוכח דמבעיא לן למימר אפון ולכן קאמר אלא ומיהו לפי זה לא אתי שפיר הא דקאמר בסמוך קסבר מאן דלית לה ברידה לא שגא בדרבנן לא שגא בדאורייתא: **קֶסְבֵּר** רב יוסף וא"ת דהכא מסיק רב יוסף דלרבי שמעון אין ברידה ובריש כל הגט (נטיח דף כה.) אית לה ברידה גבי הריני בוגעליך על מנת שיקצה אבא וי"ל דרב יוסף מחלק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים כרב משקשאי דהתם ורבא דלא מחלק התם מסיק הכא דלרבי שמעון יש ברידה וטעמא דאסר משום דבעינן ראשית ששיריה נכרין: **אָלָא** מצתה היו לפנני שני רמונים וא"ת ולפרך ה"נ אי הוי טעמא משום דאין ברידה וי"ל דאי טעמא משום דאין ברידה הוא אין תימ' דנזכאי בינן דאין ברידה הכי נמי דלא הויא תרומה חבל אי מטעמא דבעינן ראשית ששיריה נכרין ה"נ דבעני רמונין לא הויא תרומה והא בעני רמונים לא מסתברא שפיר האי טעמא ומיהו אי אמר התם האי טעמא דראשית ה"נ אית לן למימר גבי רמונים דלא מסתבר לפלוגי בהו והא דמיתני מתרומת הכרי בתוכו ר' שמעון אומר קרא שם למאי דלא ידע דאיכא סביביו הוי מצי לאקשויי נמי לטעמא דאין ברידה ומדאי"י מפרש האי טעמא דרבי שמעון משום דאין ברידה אתי שפיר דנזכאי היתה אחת מען תרומה ומתר הפכו לאכלן ואע"ג דאין ברידה דחד מניהו וזאי תרומה חבל אטעמא דראשית פריך שפיר הכי נמי דלא הוי בכל תרומה ויהיה כהן אסור לאכלן וכן בהאי דתרומת הכרי בתוכו קרא שם וכאן מצי אכיל לכל מה שבתוך הכרי אע"ג דאין ברידה: **וּלְמֵאִי** דסלק אדעתיו מעקרא דבעיא ראשית ששיריה נכרין הכי נמי הנה מצי למימרא לטעמא דברייה:

לר"ש גבי יין הבא מבין הבתים: **רְבָא** אומר טעמא דרבי שמעון בינן לאו משום דאין ברידה הוא דאית ליה ברידה אלא משום דהריהו רחמנא לתרומה ראשית דנגנך ותירושך מבכל שתתא מבדלת תרומה משגריה בשעה שקורא עליה שם שתתא היא נראית ראשית ואלו שגריה: **היו** לפנני **שני** רמונים **כו'** בהדיא הוי ליה למפרך מהא דלקמן דתנן תרומת הכרי כו' אלא הלבנתא דעלמא נקט כלומר אם באתה לדרש ברבים אלאבא דר"ש אתה דורש על אחד שהיו לפנני שני רמונים כו': **אין** בדבריו **כלום** הואיל ובעשת קריאת השם אינו נכר איזו תרומה ואיזו שגריה דהא הבא גבי יין נכרין שגריה לאחר זמן כי הבא וקאסר ר' שמעון: **בתוכו** באמצעיתו תתא תרומתו כדי שיעור תרומה ומעבשו תתא להתיר סביביו: **ותרומת מעשר בתוכו** מלתא אחריתי היא כלומר אז אם היה כרי של מעשר ואמר תתא תרומת מעשר שלו בתוכו קרא שם ועד עכשו אם אכל ממנו לא היה בו אלא אסור של טבל ומעטה אם אכלו לוקה עליו משום תרומה ומשום מעשר שני חוץ לירושלים ואם נטמא ונאכלנו חייב משום אורב תרומה בטמאה: **דאיכא סביביו** שגריה נכרים דאיהו בתוכו קאמר: **ואיבעית** אימא ר' שמעון אית לה ברידה וגבי יין דקאסר לאו משום דקסבר אין ברידה אלא כדקתני טעמא שמא יבקע הניד הקם שפיריש הימנו ונמצא ששתה טבלין למפרע דבשלקמא כי מפריש לה לאחר זמן אבא למימר הך דמטא השתא לחלק (בהן) יש ברידה דמעקרא בתוך הניד נמי דיזה הוצי משערי קריאת שם וחסין שתה חבל כי בקע הניד ולא אכרר לה תרומה מנה מאי יש ברידה אבא למימר הא אפלו לבסוף לאו לכלל תרומה לאמאי: **לכשיבקע** נענן בדבר לאסרו כלומר דלא חישין להכי דלא שכיח דאי בעי מסר ליה לשומר:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

אלא אי בלקיחת בעלים שאמרו בשעת לקיחה זו אני לוקח לעולה וזו לחטאת: או

אָלָא **אי** **בְּלִקְיַחַת בְּעָלִים**, **אי** **בַּעֲשִׂיַּת כַּהֵן**. **”וְאִכְתִּי: סִבֵּר רַבִּי יוֹסִי אִין בְּרִירָה? וְהִתְנִיא: עַם הָאָרֶץ שְׁאָמַר לְחִבֵּר ”קַח לִי אֶגּוּדָה אַחַת שֶׁל יֶרֶק אוֹ גְּלוֹסְקָא אַחַת” — אִינוּ צָרִיךְ לַעֲשֹׂר, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: צָרִיךְ לַעֲשֹׂר. אִיפּוּהּ.** ^(ב)**תָּא שְׁמַע, הָאוֹמֵר: ”מַעֲשֹׂר שְׂיֵשׁ לִי בְּבִיתִי מְחוּלָּל עַל סֵלַע שְׁתַּעֲלָה בְּיָדִי מִן הַכִּיס.” רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מְחוּלָּל! אִיפּוּהּ, אִימָא: רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא חִיָּלָל. וּמֵאִי חֲזִית דְּאִפְכַּח תַּרְתֵּי מִקְמִי חֲדָא, אִיפּוּךְ חֲדָא מִקְמִי תַרְתֵּי! ^(א)הָא וּדְאִי אִיפְכָא תַנְיָא, דְּקַתְנִי סִיפָא: וּמוּדָה רַבִּי יוֹסִי בְּאוֹמַר ”מַעֲשֹׂר שְׂיֵשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי יִהְיֶה מְחוּלָּל עַל סֵלַע חֲדָשָׁה שְׁתַּעֲלָה בְּיָדִי מִן הַכִּיס” — שְׁחִילָל. מִדְּקֹאמַר הַכָּא שְׁחִילָל, מִכָּלֵל דִּהְתֵּם — לֹא חִילָל. הָאִי סֵלַע חֲדָשָׁה הִכִּי דְמִי? אִי דְאִיכָא תַרְתֵּי תַלְת, דִּישׁ בְּרִירָה — הִינֵינוּ קַמִּיִּיתָא? **אָלָא דְּלִיכָא אָלָא** חֲדָא — מֵאִי ”תַּעֲלָה”? אִיִּידִי דְתַנִּי **רִישָׁא ”תַּעֲלָה”, תַנָּא סִיפָא נָמִי ”תַּעֲלָה”**. אָמַר לִיה **רְבָא לְרַב נַחֲמָן: מֵאן הָאִי תַנָּא דְּאִפִּילוּ בְּדַרְבְּנָן לִית לִיה בְּרִירָה? דְּתַנָּא: אָמַר לְחַמְשָׁה הֲרִינִי מַעֲרַב עַל אֵיזָה מִכָּם שְׁאָרְצָה, רְצִיתִי — יִלָּה, לֹא רְצִיתִי — לֹא יִלָּה. רָצָה מִבְּעוֹד יוֹם — עִירוּבוּ עִירוּב, מִשְׁחָשִׁיכָה — אִין עִירוּבוּ עִירוּב. אִישְׁתִּיק, וְלֹא אָמַר לִיה וְלֹא מִיָּדִי. וְלִימָא לִיה תַנָּא דְּבִי אִיוּ הוּא! לֹא שְׁמִיעַ לִיה. ^(א)רַב יוֹסֵף אָמַר: תַנְיָא שְׁקֻלָּתַּ מַעֲלָמָא? תַנְיָא הִיא! דְּתַנָּא: הֲרִינִי מַעֲרַב לְשִׁבְתוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, רְצִיתִי — אֵלָּה, לֹא רְצִיתִי — לֹא אֵלָּה. רָצָה מִבְּעוֹד יוֹם — עִירוּבוּ עִירוּב. מִשְׁחָשִׁיכָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עִירוּבוּ עִירוּב, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין עִירוּבוּ עִירוּב. וְהָא שְׁמַעִינָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלִית לִיה בְּרִירָה, קִשְׁיָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲדֹרְבִי שְׁמַעוֹן! אָלָא אִיפּוּהּ. ’מֵאִי קִשְׁיָא? דִּילְמָא כִּי לִית לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרִירָה — בְּדאוֹרִיִּיתָא, אָכַל בְּדַרְבְּנָן — אִית לִיה! קֶסְבֵּר רַב יוֹסֵף: מֵאן דָּאִית לִיה בְּרִירָה, לֹא שָׁנָא בְּדאוֹרִיִּיתָא, לֹא שָׁנָא בְּדַרְבְּנָן — אִית לִיה. וּמֵאן דְּלִית לִיה בְּרִירָה, לֹא שָׁנָא בְּדאוֹרִיִּיתָא וְלֹא שָׁנָא בְּדַרְבְּנָן — לִית לִיה. רְבָא אָמַר: שְׁאֲנִי הָתָם, דְּבַעֲיָנָן ”רֹאשִׁית שְׁשִׁירְיָה נִכְרִינָן”. אָמַר לִיה אַבְּבִי: אָלָא מַצְתָּה, הִיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי רְמוּנִים שֶׁל טַבָּל, וְאָמַר: אִם יֵרְדוּ גִשְׁמִים הַיּוֹם יִהְיֶה זֶה תְּרוּמָה עַל זֶה, הַכִּי נָמִי בִּין יֵרְדוּ בִּין לֹא יֵרְדוּ דְאִין בְּדַבְּרִיו כָּלוּם? וְכִי תִימָא הַכִּי נָמִי, וְהִתְנַן: תְּרוּמַת הַכָּרִי הִזֶּה וּמַעֲשְׂרוֹתָיו בְּתוֹכוֹ, וּתְרוּמַת מַעֲשֹׂר זֶה בְּתוֹכוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קָרָא הַשֵּׁם! שְׁאֲנִי הָתָם — דְּאִיכָא סְבִיבִיו. ^(ט)וְאִי בַּעֲיַת אִימָא — כְּדַקְתְּנִי טַעְמָא, אָמַרוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר: אִי אַתָּה מוֹדָה שְׁמָא יִבְקַע הַנּוֹד, וְנִמְצָא זֶה שׁוֹתָה טַבָּלִים לְמַפְרַע! אָמַר לָהּ: לְכִשְׂיִבְקַע! וּלְמֵאִי דִסְלִיק אַדְעָתִינוּ מַעֲיָקְרָא דְּבַעֲיָנָן רֹאשִׁית שְׁשִׁירְיָה נִכְרִינָן, מֵאִי קֹאמְרִי לִיהָ? הַכִּי קֹאמְרִי לִיה: לְדִידֶן — בַּעֲיָנָן רֹאשִׁית שְׁשִׁירְיָה נִכְרִינָן. לְדִידָךְ —****

א

בַּעֲשִׂיַּת כַּהֵן אָכַל אִם לְקוּחֹם סָתָם וְאֶחָד כֶּךָ קָרָא עֲלֵיהֶן שֵׁם אִין הַשֵּׁם קוֹל עֲלֵיהֶן וַיְכּוּל הַכַּהֵן לִשְׁנוֹנֵךְ וְקָרָא דְרִישׁ רַב חֲסָדָא בְּסֵדֶר יוֹמָא וְלִקְחָה שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וּכְתִיב גְּבִי כַּהֵן וְעָשָׂה הַכַּהֵן אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עוֹלָה אֲלֵמָא אִין שֵׁם עוֹלָה וְחַטָּאת קוֹל עֲלֵיהֶן אָלָא בְּלִקְיָהּ אוֹ בַּעֲשִׂיָּה: עַם הָאָרֶץ שְׁאָמַר לְחִבֵּר שְׁהִי חִבֵּר הוֹלֵךְ לְשׁוֹךְ לֹחַךְ לוֹ יֶרֶק לַעֲצֵמוֹ וְאָמַר לוֹ עַם הָאָרֶץ קַח גַּם לִי אֶגְדַּת יֶרֶק אִין צָרִיךְ חִבֵּר לַעֲשֹׂר דְּמֵאִי מֵאוֹתָהּ שָׁנְתָן לַעַם הָאָרֶץ אַע"פ שְׁלֹחַךְ שְׁלוֹ וְשֶׁל עַם הָאָרֶץ סָתָם וְלֹא פִרַשׁ בְּשִׁנְאָן זֶה לִי וְהֵא עַם הָאָרֶץ וְהֵא מַעַם הָאָרֶץ לְקוּחַ יֵשׁ בְּרִידָה בְּשִׁנְתָּנוּ לַעַם הָאָרֶץ שׂוֹז לְצַרְכוֹ לְקוּחָהּ וְאִין חִבֵּר זֶה מוֹכְרָה לוֹ: וְחֻכְמִים אוֹמְרִים צָרִיךְ לַעֲשֹׂר דְּאִין בְּרִידָה וי"ל ז' לַצֶּדֶךְ חִבֵּר לְקוּחָהּ וְהֵא חוֹזֵר וּמְחַלְפֵה לַעַם הָאָרֶץ וְחִבֵּר אִינוּ רִשְׁאִי לְמַכֵּר לַעַם הָאָרֶץ דְּבִר שְׁאִינוּ מַתְּקוּ: רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר חֲלָל וְכִי סָלִיק סֵלַע בִּיזָה אֲמַרִינן יֵשׁ בְּרִידָה עָזָה שְׁחָלַל מַעֲשֹׂר שְׁנֵי עֲלִיָּה דְאִי אִין בְּרִידָה לֹא אָמַר מִיָּדִי אֵלָּא אֲמַרִינן דְּהֵא סֵלַע דְּסָלְקָא בִּיזָה הִשְׁתָּא לֹא הִנֵּה דַעֲתָה לְהַסְלִיף וְאַשְׁתַּכַּח דְּקָא אָכִיל מַעֲשֹׂר שְׁנֵי בְּלֹא בִּדְיָה: דְּאִפְכַּח תַּרְתֵּי חֲלָזָה וְחִלּוּל: מִקְמִי חֲדָא יוֹן מִבִּין הַבְּתוּם: דְּקַתְנִי סִיפָא דְהָךְ דְּחִלּוּל: סֵלַע חֲלָזָה וְאִין שֵׁם אָלָא הִיא וְלִקְמַן פְּרִיךְ מֵאִי תַעֲלָה: שְׁחָלַל דְּבִינוּ דְאִין שֵׁם חֲלָזָה אָלָא הִיא מִנְכַּרָא מִלְתָּא: אִי דְאִכָּא תַרְתֵּי תַלְתַּת חֲדָשׁוֹת הִינוּ קַמִּיִּיתָא וְאֵמֵאִי חֲלָל: מֵאן הָאִי תַנָּא דְּבַעֲי לְמִימַר דְּלִית לִיה בְּרִידָה אֲפִילוּ בַּעֲרֹב דְּמַדְרַבְּנָן הוּא: ה"ג עַל אֶתְּה מֵהֶן שְׁאָרְצָה רְצִיתִי וְלֵךְ לֹא רְצִיתִי לֹא וְלֵךְ רָצָה מַבְּעוֹד יוֹם כּו' מִשְׁחָשְׁכָה אִינוּ עָרֹב דְּלֵמָא בִּין הִשְׁמָשׁוֹת לֹא הִנֵּה דַעֲתָה לְהֵאִי: תַנָּא דְּבִי אִיוּ אֲלִיכָא דְרַבִּי יְהוֹדָה דְּבַעֲרֹב נִמִּי קֹאמַר אִין בְּרִידָה: לֹא שְׁמַע לֵה וּמַהֲנֵךְ תַנְיָא דְלַעֲיַל לֹא מִצִּי אָמַר דְּכוּלָּהּ מְלִי דְּאוֹרִיתָא יִנְהִיו: רְצִיתִי אֵלָךְ לֹא רְצִיתִי לֹא אֵלָךְ הִנֵּה מִנָּח עִירוּבוּ בְּסוּף אֲלָפִים לְמַזְרַח בְּמִקּוּם הַמִּשְׁתַּמֵּר וְהָרִי הוּא מִנְיָחוּ שֵׁם עֲכָשׁוּ לְכָל הַשָּׁנָה כִּלָּה שְׁבַעֲשַׁבַּת שְׁרִיצָה יִקְנֶה לוֹ עִירוּבוּ וּבְשַׁבַּת שְׁלֹא יִרְצָה יִהְיֶה בְּבִנֵי עִירוֹ וְלֹא יִקְנֶה לוֹ הַעֲרֹב לְהַסְסִיוּ אֲלָפִים אִמָּה שְׁבַעֲשַׁרְב: עִירוּבוּ עָרֹב וְיֵשׁ בְּרִידָה דְּבִין הִשְׁמָשׁוֹת דַּעֲתָה הַכִּי הִנֵּה: וְהֵא שְׁמַעִינָן

לר"ש גבי יין הבא מבין הבתים: **רְבָא** אומר טעמא דרבי שמעון בינן לאו משום דאין ברידה הוא דאית ליה ברידה אלא משום דהריהו רחמנא לתרומה ראשית דנגנך ותירושך מבכל שתתא מבדלת תרומה משגריה בשעה שקורא עליה שם שתתא היא נראית ראשית ואלו שגריה: **היו** לפנני **שני** רמונים **כו'** בהדיא הוי ליה למפרך מהא דלקמן דתנן תרומת הכרי כו' אלא הלבנתא דעלמא נקט כלומר אם באתה לדרש ברבים אלאבא דר"ש אתה דורש על אחד שהיו לפנני שני רמונים כו': **אין** בדבריו **כלום** הואיל ובעשת קריאת השם אינו נכר איזו תרומה ואיזו שגריה דהא הבא גבי יין נכרין שגריה לאחר זמן כי הבא וקאסר ר' שמעון: **בתוכו** באמצעיתו תתא תרומתו כדי שיעור תרומה ומעבשו תתא להתיר סביביו: **ותרומת מעשר בתוכו** מלתא אחריתי היא כלומר אז אם היה כרי של מעשר ואמר תתא תרומת מעשר שלו בתוכו קרא שם ועד עכשו אם אכל ממנו לא היה בו אלא אסור של טבל ומעטה אם אכלו לוקה עליו משום תרומה ומשום מעשר שני חוץ לירושלים ואם נטמא ונאכלנו חייב משום אורב תרומה בטמאה: **דאיכא סביביו** שגריה נכרים דאיהו בתוכו קאמר: **ואיבעית** אימא ר' שמעון אית לה ברידה וגבי יין דקאסר לאו משום דקסבר אין ברידה אלא כדקתני טעמא שמא יבקע הניד הקם שפיריש הימנו ונמצא ששתה טבלין למפרע דבשלקמא כי מפריש לה לאחר זמן אבא למימר הך דמטא השתא לחלק (בהן) יש ברידה דמעקרא בתוך הניד נמי דיזה הוצי משערי קריאת שם וחסין שתה חבל כי בקע הניד ולא אכרר לה תרומה מנה מאי יש ברידה אבא למימר הא אפלו לבסוף לאו לכלל תרומה לאמאי: **לכשיבקע** נענן בדבר לאסרו כלומר דלא חישין להכי דלא שכיח דאי בעי מסר ליה לשומר:

מסורת הש"ס

א תוספתא מעשר שני

ב ניזר כו:; כריתות כח:; יומא מא.

ג תוספתא עירובין

ד יומא נו:; גיטין כו:; סוכה כד:; חולין יד:

גליון הש"ס

גמ' שאני התם דבעינן ראשית ששיריה נכרין. ע"י מכות דף יט ע"ב ברש"י ד"ה תרומה בעוקציה:

תורה אור השלם

ראשית דנגף תירשף ויצחקד (בראשית ז) צאנף תתן-לו [דברים יח, ד']

מסורת הש"ס
א משנה עירובין
ב לעיל לז:
ג תוספתא עירובין; שמות רבה

מתני' **מַעֲרַב אֵדָם שְׁנֵי עֲרוּבֵין** אִם הָיָה צָרִיךְ יוֹם רִאשׁוֹן לַיֵּלךְ לִכְאֹן וְיוֹם שְׁנֵי לַיֵּלךְ לִכְאֹן וְכוּל לַעֲרַב לַמִּזְרַח וְלַמַּעֲרָב עֶרֶב יו"ט הראשון:
וְאוֹמֵר עֲרוּבֵי שָׁל מִזְרַח וְקֵנָה לִי הַיּוֹם לְצֶרֶךְ מִחֵר וְעֲרוּבֵי שָׁל מַעֲרָב וְקֵנָה לִי בְּבִין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּלִמְחֵר לְצֶרֶךְ יוֹם שְׁנֵי דְקַסְבֵּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁבֶת יו"ט לֹאז בְּחֹד יוֹמָא אֶרִיכָא נִינְהוּ אֱלָא שְׁתֵּי קַדְשֹׁת וּלְכַל חַד יוֹמָא אִית לֵה חֲדָא שְׁבִיתָה וּבְכַל חֲדָא מִקְנֵא לִיה שְׁבִיתָה לְאַחַה צַד שִׁירְצָה וּבִיה"ש דְּקָמָא לְדִידָה הוּא דְקָנֵי וְלֹא לְיוֹם ב':
עֲרוּבֵי בְּרִאשׁוֹן וּבִשְׁנֵי כַּבְנֵי עִירִי כּוֹי כְּלוּמֵר וְאִם לֹא הָיָה רוּצָה לַיֵּלךְ אֱלָא בְּאַחַד מִן הַצִּדִּין בְּיוֹם רִאשׁוֹן וּבִשְׁנֵי אִין צָרִיךְ לָזֶח מִתְחוּמֵוּ לֹא לִכְאֹן וְלֹא לִכְאֹן וְאִינוּ רוּצָה לְהַפְסִיד לֹא אֱלָפִים שָׁל תַּחְמוּ מִכָּאן וְלֹא אֱלָפִים שָׁל תַּחְמוּ מִכָּאן יַעֲרַב עֲרוּב אַחַד לְצַד שֶׁהוּא רוּצָה לַיֵּלךְ בּוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְיֹאמֵר עֲרוּבֵי זֶה וְקֵנָה לִי לְצֶרֶךְ מִחֵר וּבִשְׁנֵי הָרַנִּי כַּבְנֵי עִירִי שְׁלֹא עֲרָבוּ אוֹ אִם הָיָה צָרִיךְ לַיֵּלךְ בִּשְׁנֵי וְלֹא בְּרִאשׁוֹן יֹאמֵר עֲרוּבֵי זֶה וְקֵנָה לִי בִיה"ש שָׁל מִחֵר וּבְרִאשׁוֹן אִהְיָה כַּבְנֵי עִירִי:
אוֹ מַעֲרַב לְרוּחַ אַחַת לְצֶרֶךְ שְׁנֵי יָמִים:
אוֹ אִינוּ מַעֲרַב כָּל עָקֵר אֶפְלֵוּ לְצַד אַחַד לְהִיּוֹת בְּאַחַד מִן הַיָּמִים כַּבְנֵי עִירִי:
אוֹ מַעֲרַב וּבִגְמָרָא פְּרִיךְ הֵינּוּ לְרוּחַ אַחַת:
מוֹלִיכּוּ הַשְּׁלִיחַ:
בְּרִאשׁוֹן עֶרֶב יו"ט שְׁלֹפְנֵי הַשֶּׁבֶת:
וּמַחֲשִׁיךְ עֲלִיו עַד שִׁיקְנָה הָעֲרוּב:
וְנוֹטְלוּ וּבָא לֹו שְׁמָא יֵאבֵד וְשׁוֹב אִין לֹו עֲרוּב בִּשְׁנֵי דְקַתְנֵי נֶאֱכַל עֲרוּבוּ בְּרִאשׁוֹן וְכו' וְחֹחַר וּמוֹלִיכּוּ בִּשְׁנֵי כּוֹי:
מִשְׁתַּבֵּר בַּהֲלִיכְתּוּ כְּלוּמֵר קֵנָה לֹו הִלִּיכָה לְיוֹם מִחֵר:
וּמִשְׁתַּבֵּר בַּעֲרוּבוּ שְׁאוּבְכוּ וּבִיו"ט אַחֵר שֶׁבֶת דָּלָא אֶפְשֵׁר בְּהִי מוֹלִיכּוּ בְּרִאשׁוֹן וְחֹחַר וְהוֹלֵךְ שֶׁם בִּשְׁנֵי לְרֹאוֹת אִם תִּים עֲרוּבוּ וּמַחֲשִׁיךְ עֲלִיו וְאִם רָצָה יֵאבְדְּלוּנָו אַחֲרֵי כֵן:
מוֹדִים אַתָּם לִי שֶׁהֵן ב' קַדְשֹׁת דְּקֹאמְרִיתוּ אִין עֲרוּב לִשְׁנֵי דְאִי קַדְשָׁה אַחַת ה"ל בְּחֹד יוֹמָא אֶרִיכָא וְיִקְנָה בִּין הַשְּׁמָשׁוֹת שָׁל רִאשׁוֹן לִשְׁנֵיהֶן וּבִיּוֹן דִּשְׁתֵּי קַדְשֹׁת הֵן וְכוּל לַעֲרַב נָמִי לִב' רוחות:
גמ' לְרוּחַ אַחַת דְּקַתְנֵי מַתְנֵי:
מֵאִי נִיהוּ פְּשִׁיטָא דְלִשְׁנֵי יָמִים קֹאמֵר בְּנִיחוּתָא:
וְלִשְׁנֵי הַיָּמִים דְּקַתְנֵי:
מֵאִי נִיהוּ פְּשִׁיטָא לִי דְלְרוּחַ אַחַת קֹאמֵר וּא"כ תַּרְתֵּי לָמָּה לִי הֵינֵנוּ קַמִּייתָא:
אִי אַתָּה מוֹדָה בְּיוֹם אַחַד דְּמַעֲרַב לְרוּחַ אַחַת

אוֹ אִינוּ מַעֲרַב כָּל עִיקָר.
אוֹ מַעֲרַב לִשְׁנֵי יָמִים, אוֹ אִינוּ מַעֲרַב כָּל עִיקָר.
^(א)כִּיצַד יַעֲשֶׂה?
מוֹלִיכּוּ בְּרִאשׁוֹן וּמַחֲשִׁיךְ עֲלִיו, וְנוֹטְלוּ, וּבָא לֹו.
בִּשְׁנֵי מַחֲשִׁיךְ עֲלִיו וְאוּכְלוּ וּבָא לֹו, וְנִמְצָא מִשְׁתַּבֵּר בַּהֲלִיכְתּוּ, וּמִשְׁתַּבֵּר בַּעֲרוּבוּ.
נֶאֱכַל בְּרִאשׁוֹן — עֲרוּבוּ לְרִאשׁוֹן, וְאִין עֲרוּבוּ לִשְׁנֵי.
אָמֵר (לְהֵן) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
מוֹדִים אַתָּם לִי שֶׁהֵן שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת.
גַּמְי' "לְרוּחַ אַחַת" מֵאִי נִיהוּ?
לִשְׁנֵי יָמִים.
"לִשְׁנֵי יָמִים" מֵאִי נִיהוּ?
לְרוּחַ אַחַת.
הֵיינֵנוּ קַמִּייתָא!
הִכִּי קֹאמְרִי לִיה רַבְּנָן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
אִי אַתָּה מוֹדָה שְׁאִין מַעֲרַבִין לְיוֹם אַחַד חֲצִיו לְצַפּוֹן וְחֲצִיו לְדָרוֹם?
אָמֵר לְהֵן:
אַבְּל.
כַּשֵּׁם שְׁאִין מַעֲרַבִין לְיוֹם אַחַד, חֲצִיו לְדָרוֹם וְחֲצִיו לְצַפּוֹן — כֶּה אִין מַעֲרַבִין לִשְׁנֵי יָמִים, יוֹם אַחַד לַמִּזְרַח וְיוֹם אַחַד לַמַּעֲרָב.
וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר?
הָתָם — קְדוּשָׁה אַחַת.
הֵכָא — שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת.
^(א)אָמֵר לְהֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
אִי אַתָּם מוֹדִים שְׂאֵם עֵירַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם רִאשׁוֹן — מַעֲרַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם שְׁנִי?
נֶאֱכַל עֲרוּבוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן — אִין יוֹצֵא עֲלִיו בְּיוֹם שְׁנִי.
אָמְרוּ לֹו:
אַבְּל.
הָא לֹאִי שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת הֵן.
וְרַבְּנָן סְפֻדָּי מְסַפְקָא לָהּ, וְהֵכָא לְחוּמְרָא וְהֵכָא לְחוּמְרָא.
אָמְרוּ לֹו לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
אִי אַתָּה מוֹדָה שְׁאִין מַעֲרַבִין בַּתְּחִילָה מִיּוֹם טוֹב לַשַּׁבָּת?
אָמֵר לְהֵן:
אַבְּל.
הָא לֹאִי קְדוּשָׁה אַחַת הִיא!
וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:
הָתָם מִשּׁוּם הַכְּנָה.
תְּנֻ רַבְּנָן:
עֵירַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם רִאשׁוֹן — מַעֲרַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם שְׁנִי.
נֶאֱכַל עֲרוּבוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן — אִין יוֹצֵא עֲלִיו בְּיוֹם שְׁנִי, דְּבָרֵי רַבִּי.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

הר"ר

שְׁמָא י"ל דְּהִכִּי פְּלִיגי רַבִּי וְרַבְּנָן דְּרַבִּי סָבֵר לֹא שְׁנֵי חֲצֵרוֹת בִּין דְּבִיּוֹם טוֹב שְׂרִי לְהוֹצִיא מִחֵצֵר לְחֵצֵר:
מִשּׁוּם הַכְּנָה אֲסוּר הֲכֵנָה דְּאִזְרִיתָא הִיא כְּדִילְפִינָן לְקַמֵּן בִּשְׁמַעְתִּין וּמַה שְׁאוּפִין מִיו"ט לְשֶׁבֶת מִשּׁוּם עֲרוּבֵי תַבְשִׁילִין מִפְּרַשׁ רַבִּהּ בְּפֶרֶק אֲלוֹ עוֹבְרִין (פְּסָחִים דף מו:) מִשּׁוּם הוֹאִיל וּמִקְלָעֵי לִיה אֲזֻרְחִין וּא"ת וְהִיבֵי בְּעִי בְּאֲלוֹ עוֹבְרִין (שֶׁם) לְמִימַר דֵּר' אֱלִיעֶזֶר לִית לֵה הוֹאִיל א"כ לְדִידָה אִיךְ אוֹפִין מִיו"ט לְשֶׁבֶת הֵא אִית לֵה אֲסוּר הֲכֵנָה דְּכָא בִּשְׁמַעְתִּין וְי"ל דֵּהִיא דְּאֲלוֹ עוֹבְרִין סָבֵר דְּאֲסוּר לְמַקְנֵי שְׁבִיתָה בִּשְׁבֻתָא וְאִז לֹא צְרִיכִין לְטַעֲמָא דֵּהֲכֵנָה כַּדפִי' וְעֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת נָמִי סָבֵר הִיא דְּאֲלוֹ עוֹבְרִין דְּמַעֲרַבִין לִר' אֱלִיעֶזֶר מִיו"ט לְשֶׁבֶת בִּין דְּלִית לִיה הֲכֵנָה וּא"ת הֵא אַפְתִּי מוּכַח בַּפ"ק דְּבִיצָה (דף ד') דְּאִית לִיה לִר' אֱלִיעֶזֶר הֲכֵנָה גַּבִּי בִּיצָה שְׁנוּלָהָה בִּשְׁבֶּת דְּקֹאמֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עֲדִין הִיא מִחְלָקַת ב"ש אוֹמְרִים תֵּאָכַל בִּיו"ט וּב"ה אוֹמְרִים לֹא תֵּאָכַל וְי"ל דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבֵר כַּב"ש דְּשִׁמּוּתִי הוּא וְעוֹד דְּתַנָּא בַּפ"ק דְּבִיצָה (שֶׁם) דֵּר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר תֵּאָכַל הִיא וְאִמַּה וְרִיצַב"א אוֹמֵר דָּלָא שְׁנֵי הֲכֵנָה בְּאִפְּהּ וּבִשְׁוֹל דְּאִין זֶה אֱלָא תַקוּן בְּעֶלְמָא שְׁתַּתְּקוּן הַמֵּאָכַל וְלֹא שְׁנֵי הֲכֵנָה אֱלָא לְעֵינֵן בִּיצָה וְעֲרוּב שֶׁהוּא דְּבֵר חֲדָשׁ:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לח.

עין משפט בר מצוה

א מוי' פח' מהל' עירובין הל' ה, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תטז סעי' א:

ב מוי' פח' מהל' עירובין הל' ח:

ג מוי' פח' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' תטז סעי' ב:

ד מוי' פח' מהל' עירובין הל' ח:

ה מוי' פח' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' תטז סעי' ב:

וְלֹא מִשּׁוּם טַעֲמָא דְּחַד יוֹמָא הוּא:
אִין יוֹצֵא עֲלִיו בִּשְׁנֵי נֶהְרִי הוּא כַּבְנֵי עִירֹו דְּנֻדְאִי שְׁתֵּי קַדְשֹׁת הֵן וְאִין עֲלִיו חֲשַׁשׁ סָפֵק:

לח:

עין משפט
גור מצווה

א מו"י פח' מהל' עירובין הל' ח:

ב מו"י פח' מהל' עירובין הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תטז סעי' ב:

ג מו"י פא' מהל' שביית יום טוב הל' יט, סמג לאוין עה, טוש"ע או"ח סי' תקנז סעי' א:

ד מו"י פא' מהל' שביית יום טוב הל' יט, סמג לאוין עה, טוש"ע או"ח סי' תקנז סעי' א:

ה מו"י פח' מהל' עירובין הל' יא:

ו מו"י פח' מהל' עירובין הל' יב:

ז מו"י פח' מהל' עירובין הל' יג, טוש"ע או"ח סי' תטז סעי' ג:

ח מו"י פח' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' תטז סעי' ב:

ט מו"י פכ"ד מהל' שבת הל' ב, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שו סעי' א:

אָמֵר רבֿה מִשׁוּם הַכֵּנָה דִּתְנַיָא ר"ת מחק

בִּיצָה (דף ב:) רבֿה לטעמיה דאמר רבֿה וְהִיּה בְיוֹם הַשָּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ וְאִי בְרִיתָא הִיא מֵאִי קֵאָמֵר לטעמיה וְאִין זִו קִשְׁיָא דְנָקַט לטעמיה מִשׁוּם דְּרַבֿה הִבִּיא הַבְרִיתָא תַחֲלָה לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְאִין לְהַקְשׁוֹת מִן הַבְרִיתָא לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּלִית לֵה הַכֵּנָה בַּפ"ק דְּבִיצָה (דף ד.) דְּלֵמָּא לֹא מִתְּנִי בִי רַבִּי תִּיא וְרַבִּי אִשֵּׁשִׁיא וְעוֹד דְּאִיבֹא פְלוּגִיתָא דִּתְנַאי בַּפ"ק דְּבִיצָה (דף ג.) וְרִש"י פִּרֶשׁ בְּבִיצָה דְּרַבֿה לטעמיה דאמר אֲלֵפֶה בְּאֵלּוּ עוֹבְדִין (פְּסָחִים מו:)‏ דְּמַקְצֶה דְּאוֹרִיתָא מֵהֵא קֶרָא וְלֹא וְהִירָא

וְעוֹד דְּמַשְׁמַע הֵתָם דְּהָרַב בַּה: וְאִין יו"ט מְכִין לְשִׁבָּת דְּקֶרָא מַשְׁמַע בְּיוֹם הַשָּׁשִׁי שְׁהִיּה יוֹרֵד הֵמָן וְאָמֵר בְּמִדְרָשׁ (מְכִילֵתָא פָּרָשֶׁת בְּשַׁלַּח) דְּזֶרְשִׁין שְׁלֹא יֵרֵד מִן לְיִשְׂרָאֵל בַּשָּׁבָתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים וַיֵּשׁ מִדְרָשִׁים חֲלוּקִים דְּזֶרְשִׁי וַיִּבְרַךְ וַיַּקְדֵּשׁ בָּרָכוּ בָּמָן וְקִדְּשׁוּ בָּמָן וּבִאֲתֵה קִדְּשֵׁת וּבִרְבָּתוֹ מִכָּל הַיָּמִים וְקִדְּשָׁתוּ מִכָּל הַיָּמִים מַשְׁמַע דְּיֵרֵד מִן בּוּי"ט וּלְפִי זֶה צ"ל דְּהַשָּׁשִׁי מַשְׁמַע הַמְבַרֵּךְ דְּהֵינּוּ חוֹל כְּמוֹ הַיָּרֵךְ הַמִּמְנַת שְׂבָרָךְ (חֲלוּן דף צא.):

וְהָא בְּעֵינָן סְעוּדָה וא"ת וְהָא רִאשִׁיה הִיא לְאוֹתוֹן שְׁבִתָּהּמוּ כְּמוֹ שְׁמַעְרָבִין לְיִשְׂרָאֵל בְּתְרוּמָה בִּינּוּן שְׁרָאשִׁיה לַכֹּהֲנִים וי"ל דְּכְמוֹ שְׁצִירָךְ בְּלִילָה דְּהֵינּוּ שְׁעַת קוֹנֵית הָעָרוֹב שְׁהִיא הוּא וְעָרׇובוּ תוֹךְ הַתַּחֲוּם דְּאִם נִתְגַּלְגַּל הָעָרוֹב חוּץ לְתַחֲוּם לֹא הֵי עָרוֹב ה"נ צִירָךְ שְׁתֵּהָא תוֹךְ תַּחֲמוּ מַבְעוּד יוֹם וְהָא דְקֵאָמֵר וְהָא בְּעֵינָן סְעוּדָה הִרְאִיּה מַבְעוּד יוֹם וְלִיבֹא תַמָּה דְּמַשְׁמַע דְּנִיחָא לִיּה אִי לֹא בְּעֵינָן סְעוּדָה הִרְאִיּה מַבְעוּד יוֹם וְאע"ג דְּסָבַר סוּף הַיּוֹם קוֹנֵיהַ עָרוֹב וְאִמְרֵא בִּינוּן דַּס"ד דְּמַנַּח אֲלָפִים לְכָאן וְאֲלָפִים לְכָאן הִיכִי קוֹנִיָה לִיּה סוּף הַיּוֹם עָרוֹב וּשְׁבִיתָתוּ הָא עֲדוּן בְּסוּף הַיּוֹם ד'

אֲלָפִים רַחוּק מְעָרׇבוּ: **הָא** קָא מְכִין מִי"ו ט' לְשִׁבָּת וא"ת אִמְרֵא לֹא פְרִיךְ לָרַב וְהִנֵּה גּוּפָה מַמְלָתָה דְּנִפְשָׁה דַּע"כ אִית לֵה הַכֵּנָה מִדְּקֵאָמֵר אִין מְעָרָבִין תַּחֲלָה בַּפֿת וְהָא קֵאָמֵר עָרַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם רֵאשׁוֹן מְעָרַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם שְׁנִי וי"ל דְּהָא דְקֵאָמֵר מְעָרַב בְּרַגְלִיו בְּיוֹם שְׁנִי בְרִיתָא דְלַעֲיֹל קִתְּנִי לֵה דְפִלְגִי בַּה רַבִּי וְהִנֵּה וְרַשְׁבַּ"ג וְהָא דְקָא מִיתִי מִלְּתָה דְרַב וְהִנֵּה לְפִי שְׁלֹא הִיָּתָה יָדוּעַ לְהֵם תַּדַּע דְּלַקְמוֹן קֵאָמֵר אִמְלָתָא דְרַב וְהִנֵּה אִמֵּר שְׁמוּאֵל וּבִאוּתוּ הַפֿת וְהִיכִי מִפְּרֶשׁ שְׁמוּאֵל מִלְּתָה דְרַב וְהִנֵּהה שְׁהִי תַלְמִידוֹ אֲלֵא וְדִאִי רַב וְהִנֵּה בְרִיתָא קִתְּנִי: **כְּמֵאָן** כְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּזַן גּוּרִי וא"ת וְהָא ר' יוֹחָנָן בְּזַן גּוּרִי לֹא אִמֵּר אֲלֵא בְּשׂוֹן לְתַחֲוּם אֲבָל תוֹךְ הַתַּחֲוּם הָרִי הוּא כְּרַגְלִי אִנְשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר וי"ל דְּהֵתָם מִשׁוּם דְּסִתְּמָא דַּעֲתוֹ לַהֲיוֹת כְּאִנְשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר:

מַבְעוּד יוֹם וְאִשְׁתַּכַּח דְּמַכִּין בְּאִמְרִיתוֹ מִי"ט לְשִׁבָּת: **רַבִּי יוֹחָנָן בְּזַן גּוּרִי** לְקָמָן דְּמִי שְׁהוֹנִיאָוּהוּ קֵאָמֵר דִּישׁוֹן קוֹנֵיהַ שְׁבִיתָתוֹ וְאִף עַל גַּב דְּהִי כַּחְצֵי הַפָּקָר בְּשִׁלְמָא שְׂאִין אֲדָם מַקְנֵה לְהֵם שְׁבִיתָה: בְּנַעוֹר גְּרָסִינוּ: אִי הִנֵּה שְׁמַע לֵה לָמָר לַרְבֵּה דְּמַתְרַן וְאֵזֶל כָּל הַגָּךְ תִּירוּצִי וְקֵאָמֵר דְּמַשׁוּם דְּלֹא אִמֵּר מִיַּדִּי שָׂרִי וְאִף עַל גַּב דְּאִזֹּל הֵתָם מַבְעוּד יוֹם: לֹא וְהֵאָךְ בַּשָּׁבָת: לִידַע מָה הִיא צְרִיכָה אַחֵר הַשָּׁבָת:

מַסְפְּרוֹ דִּתְנַיָא מִשׁוּם דְאָמֵר בְּרִישׁ

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

הָרִי זֶה חֲמֵר גָּמֵל. רַבֿן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמְרִים: עִירַב בְּרַגְלָיו בְּרֵאשׁוֹן — יוֹצֵא עָלָיו בִּשְׁנִי.‏^(א)אָמֵר רַב: הִלָּכָה כְּאַרְבָּעָה זָקָנִים הִלְלוּ, וְאֵלִיבֹא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְאָמֵר שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת הֵן. וְאֵלּוּ הֵן אַרְבָּעָה זָקָנִים: רַבֿן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה סְתִימָתָאָה. וְאִיבֹא דְאָמְרִי: חַד מִיַּנְיֵיהוּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמִפִּיק רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה סְתִימָתָאָה. וְהָא רַבֿן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בַּר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אִיפְכָא שְׁמַעִינוּ לַהּ! אִיפּוּהַ. אִי הָכִי, הִיִּינוּ רַבִּי? אִימָא: וְכֵן אָמֵר רַבֿן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְכו'. וְלִיחְשׁוֹב נָמִי רַבִּי! רַבִּי תַנִּי לַהּ וְלֹא סָבַר לַהּ. רַבֿנָן נָמִי תַנּוּ לַהּ וְלֹא סָבְרִי לַהּ? רַב גַּמְרָא גָּמִיר לַהּ. כִּי נַח נַפְשִׁיהַ דְרַב הוּנָא, עָיִיל רַב חֲסִידָא לְמִירְמָא דְרַב אֲדָרְב. מִי אָמֵר רַב: הִלָּכָה כְּאַרְבָּעָה זָקָנִים, וְאֵלִיבֹא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְאָמֵר שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת הֵן? 'וְהָא אִיתְמַר: שִׁבָּת יוֹם טוֹב, רַב אָמַר: נוֹלָדָה בְּזָה אֲסוּרָה בְּזָה! אָמֵר רַבֿה: הֵתָם — מִשׁוּם הַכֵּנָה.‏^(ב)דִּתְנַיָא: "וְהִיָּה בְּיוֹם הַשָּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ" — חוֹל מְכִין לְשִׁבָּת וְחוֹל מְכִין לְיוֹם טוֹב, וְאִין יוֹם טוֹב מְכִין לְשִׁבָּת וְאִין שִׁבָּת מְכִינָה לְיוֹם טוֹב.‏^(ג)אָמֵר לִיָּה אַפִּי, אֲלֵא הָא דִּתְנָן: כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה — מוֹלִיכֻ בְּרֵאשׁוֹן, וּמַחֲשִׁיף עָלָיו, וְנוֹטְלוֹ וּבָא לוֹ. בִּשְׁנִי מַחֲשִׁיף עָלָיו, וְאוֹכְלוֹ וּבָא לוֹ. הָא קָא מְכִין מִיּוֹם טוֹב לְשִׁבָּת!‏^(ד)אָמֵר לִיָּה רַבֿה: מִי סָבַרְתָּ סוּף הַיּוֹם קוֹנֵה עִירׇוב? תַּחֲלַת הַיּוֹם קוֹנֵה עִירׇוב, וְשִׁבָּת מְכִינָה לַעֲצָמָה. אֲלֵא מַעֲתָה — יַעֲרָבוּ בִלְגִין? בְּעֵינָן סְעוּדָה הִרְאִיּוּהַ מַבְעוּד יוֹם, וְלִיבֹא. אֲלֵא הָא דִּתְנָן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹם טוֹב הַסְּמוּהַ לְשִׁבָּת. בִּין מִלְּפָנֶיהָ וּבִין מִלְּאַחֲרֶיהָ, מְעָרַב אֲדָם שְׁנֵי עִירׇובִין. הָא בְּעֵינָן סְעוּדָה הִרְאִיּוּהַ מַבְעוּד יוֹם, וְלִיבֹא. ה"מִי סָבַרְתָּ דְּמַנַּח לִיָּה בְּסוּף אֲלָפִים אַמָּה לְכָאן, וּבְסוּף אֲלָפִים אַמָּה לְכָאן? לֹא, דְּמַנַּח לִיָּה בְּסוּף אֲלָף אַמָּה לְכָאן, וּבְסוּף אֲלָף אַמָּה לְכָאן. אֲלֵא הָא דְאָמֵר רַב יְהוּדָה: עִירַב בְּרַגְלָיו יוֹם רֵאשׁוֹן — מְעָרַב בְּרַגְלָיו יוֹם שְׁנִי, עִירַב בְּפֶת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן — מְעָרַב בְּפֶת בְּיוֹם שְׁנִי, הָא קָא מְכִין מִיּוֹם טוֹב לְשִׁבָּת! "אָמֵר לִיָּה: מִי סָבַרְתָּ דְאֲזִיל וְאָמֵר מִיַּדִּי? דְאֲזִיל וְשְׁתִּיק, וַיִּתִּיב. כְּמֵאָן? כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי, דְאָמַר: חֲפָצִי הַפָּקָר קוֹנִין שְׁבִיתָה.‏^(ה)אִפִּילוּ תִימָא רַבָּנָן, עַד כָּאן לֹא פְלִיגִי רַבָּנָן עַלִּיהַ דְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי אֲלֵא בִישׁוֹן, דְּלֹא מָצִי אָמֵר. אֲבָל בְּנִיעוּר, דְאִי בְּעִי לְמִימַר מָצִי אָמֵר — אִף עַל גַּב דְּלֹא אָמֵר, כְּמֵאָן דְאָמֵר דְּמִי. "אָמֵר לִיָּה רַבֿה בַּר רַב חַנִּין לְאַבְיִי: אִי הָוָה שְׁמִיעַ לִיָּה לָמָר הָא דִּתְנַיָא: לֹא יַהֲלֶךְ אָדָם לְסוּף שְׂדֵהוּ לִידַע מָה הִיא צְרִיכָה; כִּיּוֹצֵא בּוֹ,

לֹא

מְכִין כְּשֶׁמְעָרַב בְּרַגְלָיו בִּשְׁנִי מִי"ט לְשִׁבָּת בְּשִׁלְמָא מְעָרַב בִּשְׁנִי תַרְצַת

דְּתַחֲלַת הַיּוֹם קוֹנֵה עָרוֹב וְעָרוֹב בַּפֿת שְׁתִּיקָה מִמִּילָא קִנִּי אֲלֵא עָרַב בְּרַגְלָיו ס"ד דְּבִעִי לְמִימַר שְׁבִיתָתִי בְּמִקוּמִי וְלֹא מִצֵּי לְכַוֵּן תַּחֲלַת הַיּוֹם וּבְעִי לְמִימַר

שְׂאִין אֲדָם מַקְנֵה לְהֵם שְׁבִיתָה: בְּנַעוֹר גְּרָסִינוּ: אִי הִנֵּה שְׁמַע לֵה לָמָר לַרְבֵּה דְּמַתְרַן וְאֵזֶל כָּל הַגָּךְ תִּירוּצִי וְקֵאָמֵר דְּמַשׁוּם דְּלֹא אִמֵּר מִיַּדִּי שָׂרִי וְאִף עַל גַּב דְּאִזֹּל הֵתָם מַבְעוּד יוֹם: לֹא וְהֵאָךְ בַּשָּׁבָת: לִידַע מָה הִיא צְרִיכָה אַחֵר הַשָּׁבָת:

אֲלָפִים שְׂכַנְגָד עָרוֹבוּ וְכֵאָן לֹא קִנְהַ כְּלוּם אֲלֵא אֲלָפִים שְׁהִיו לוֹ בְּלֹא עָרוֹב וְדִלְמָא ב' קִדְּשׁוֹת הֵן וְלֹא קִנְהַ עָרוֹבוּ אֲלֵא לְיוֹם אֶחָד וְדִינוּ לַהֲיוֹת בִּשְׁנִי כְּכֵי עִירוּ וְאִין לוֹ כֵּאָן אֲלֵא אֲלָפִים וּמַמָּה נִפְשָׁךְ בְּהִנָּךְ אֲלָפִים אִמָּה מַשְׁתַּרְי: אִין מְעָרַב בְּרַגְלָיו בִּשְׁנִי א"צ לַעֲרַב דְּוַדִּאי קִדְּשָׁה אַחַת נִינְהוּ וְכַחְדָא יוֹמָא חֲרִיכָא הֵי: חַד מַנְיָהוּ ר' אֶלְעָזָר כָּל רַבִּי אֶלְעָזָר סָתָם בְּתַלְמוּד שְׁהוּא תַנָּא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ הוּא: סְתִימָתָאָה קָרִי כָּל מִי שְׁרָאָה רַבִּי דְּבָרָיו בְּמִקוּמוֹת הָרַבֿה וְשִׁאָן בְּמַשְׁנֵה סָתָם: אִיפְכָא שְׁמַעִינוּ לַהּ לַעֲיֹל: וְכֵן א"ר שְׁמַעוֹן נֶאֱכַל עָרוֹבוּ בְּרֵאשׁוֹן אִין יוֹצֵא עָלָיו בִּשְׁנִי: וְנַחֲשׁוֹב נָמִי רַבִּי דְשְׁמַעִינוּ לִיָּה לַעֲיֹל בְּהִדִּיא: תַנִּי לֵה וְלֹא סָבַר לֵה וְלַדְבָּרִי ר' אֱלִיעֶזֶר קֵאָמֵר: רַבָּנָן נָמִי הֵנָךְ רַבֿן שְׁמַעוֹן וְר' יִשְׁמַעְאֵל נְהִי דְקִתְּנִי וְכֵן דִּלְמָא תַנּוּ וְלֹא סָבְרִי לֵה: רַב גַּמְרָא גָּמִיר לֵה סְבַר כַּה: מִי סָבַרְתָּ סוּף הַיּוֹם שְׁל ע"ש קוֹנֵה עָרוֹב דְּהִי יו"ט מְכִין לְשִׁבָּת: וְעָרָבוּ בְּלִגִּין לְגוּן טְבוּל יוֹם דִּתְנָן לַעֲיֹל בְּפִרְקוֹן (עִירׇובִין דף לו.) שְׁמַלְאָהוּ מִן הַסְּבִית שְׁל טְבָל וְאָמֵר הָרִי זֶה תְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְכַשְׁתַּחְשָׁךְ דְּבָרֵי קוּמִין וְאִם אִמֵּר עָרָבוּ לִי בַּה לֹא אִמֵּר כְּלוּם אֲלֵמָא סוּף הַיּוֹם קוֹנֵה עָרוֹב וְאִכְתִּי טְבָל הוּא: ה"ג אֲלֵא הָא דִּתְנָן ר' אֱלִיעֶזֶר כּוֹי הָא בְּעֵינָן סְעוּדָה הִרְאִיּה מַבְעוּד יוֹם וְלִיבֹא: מְעָרַב אֲדָם שְׁנִי עִירׇובִין וּסַס"ד זֶה לְסוּף אֲלָפִים לְמוֹרַח וְהַה לְסוּף אֲלָפִים לְמַעְרַב וְכִי קִנְהַ לוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן לְמוֹרַח אִי הִנֵּה בְּעִי לְמַחֵל לְמַעְרַב הָעִיר פְּסִיעָה אַחַת לֹא מִצֵּי אֵזֶל דְּמַמְקוּם עָרוֹבוּ יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ וְהָרִי מְעָרוֹבוּ וְעַד עִירוּ הֵי אֲלָפִים וְכָל עִירוּ מִיָּהָא מִצֵּי אֵזֶל דְּכָלָה לְהִידָה בִּינוּן דָּלָן בַּה כְּדִי אַמוּת דְּמָאִר לִיָּה אֲבָל טְפִי לֹא מִצֵּי אֵזֶל לִיָּה וְהִיכִי קִנִּי לִיָּה עָרוֹב דְּמַמְעָרַב בְּבִין הַשְּׁמָשׁוֹת הָא בְּעֵינָן סְעוּדָה הִרְאִיּה מַבְעוּד יוֹם וְהָא אִי הִנֵּה בְּעִי לְמַחֵל וּמִיכָלָה מַבְעוּד יוֹם לֹא מִצֵּי אֵזֶל: בְּסוּף אֲלָפִים דְּתוּ יִית לֵה לָצַד שְׂכַנְגָדוּ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן כְּלוּם: לֹא דְמַנַּח לֵה בְּסוּף אֲלָף כּוֹי דְלֹא הִנֵּה צִירָךְ לְמַחֵל לֹא בְּרֵאשׁוֹן וְלֹא בִּשְׁנִי אֲלֵא שְׁלֶשָׁה אֲלָפִים וְנָתַן עָרוֹבוּ בְּסוּף אֲלָף לְכָל צַד הַלָּכָךְ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן אַע"פ שְׁקִנְהַ עָרוֹבוּ לְמוֹרַח וְכוּל לִילָךְ אֲרַל עָרוֹבוּ בְּמַעְרַב דְּהָא מַמְקוּם עָרוֹבוּ שְׁבִתְמוֹרַח עַד עָרוֹב שְׁבִתְמַעְרַב אֲלָפִים הוּא

דְּהָיוּ: **עָרַב בַּפֿת בְּרֵאשׁוֹן מְעָרַב בַּפֿת** בִּשְׁנִי לְקָמָן מִפְּרֶשׁ בְּאוּתוֹ פֿת: וְהָא קָא בִּשְׁנִי מְעָרַב בְּרַגְלָיו בִּשְׁנִי מִי"ט לְשִׁבָּת בְּשִׁלְמָא מְעָרַב בִּשְׁנִי תַרְצַת דְּתַחֲלַת הַיּוֹם קוֹנֵה עָרוֹב וְעָרוֹב בַּפֿת שְׁתִּיקָה מִמִּילָא קִנִּי אֲלֵא עָרַב בְּרַגְלָיו ס"ד דְּבִעִי לְמִימַר שְׁבִיתָתִי בְּמִקוּמִי וְלֹא מִצֵּי לְכַוֵּן תַּחֲלַת הַיּוֹם וּבְעִי לְמִימַר שְׂאִין אֲדָם מַקְנֵה לְהֵם שְׁבִיתָה: בְּנַעוֹר גְּרָסִינוּ: אִי הִנֵּה שְׁמַע לֵה לָמָר לַרְבֵּה דְּמַתְרַן וְאֵזֶל כָּל הַגָּךְ תִּירוּצִי וְקֵאָמֵר דְּמַשׁוּם דְּלֹא אִמֵּר מִיַּדִּי שָׂרִי וְאִף עַל גַּב דְּאִזֹּל הֵתָם מַבְעוּד יוֹם: לֹא וְהֵאָךְ בַּשָּׁבָת: לִידַע מָה הִיא צְרִיכָה אַחֵר הַשָּׁבָת:

מסורת הש"ס

א ביצה ד.

ב מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי:

ביצה ב:

ג משנה עירובין; לעיל לג:

ד לעיל לו.

ה שבת קז.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מערב אדם שני עירובין כו' כיוון דלן בה כד"א אשר"י. עי' לקמן דף ס ע"ב תד"ה אין אלו:

תורה אור השלם

והנה ביום הששי והכינו את אשר"יביאו וקנה משנה על אשר"י. עי' לקמן דף יום [שמות טז, ה]

מסורת הש"ס

א תוספתא שבת

ב ביצה ג.

ג משנה ראש השנה; ראש השנה לן; תוספתא עירובין; ביצה ה.

לא יטויל אדם בשבת או ביו"ט סמוך לחשכה עד פתח מדינה כדי להתקרב למרחק להיות זממן לבנם בשתחשך. מיד אלקא אף על גב דהללך גרידא עביר ונא אמר מידי אסור וגבי ערוב אי דזיבורא הוה אסור משום הכנה בשתיקוּתא נמי הוה אסור: מוכחא מלתא מאי פעי בשגהו אס לא ליזע מה היא צריכה ורחמנא אמר ממציא חפצך וגו' (ישעיהו נ"ח:י"ג) וכן בפתח המדינה אכל חוץ לעיר עד התחום לא מוכחא מלתא דלעריבי לצרך מחור קאזיל ונא מסקי יאינשי ארעתיהו אלא אי צרפא מרבען הוא אמרינן שמעמא משכפה שמהרהר פה ואין דעיתו עליי: אמרי לך דלקא מתני' עצה טובה קמ"ל הא דקתני נוטלו ובא לו שלא יאבד ויפסיד פתו ויטרח באחרת ולעולם אי פעי מערב באחרת ודקתני אין ערוב לשני בקניה קמיייתא קאמר אי לא דהר מערב: חמרא ארפס ליה ואזל לעיני דאפילו בשבת מתר להשיבו מתוך התחום לביתו אכל מידי דאסיר ליה למעבד בשבת אסיר ליה לזמוני נפשה להאח מזי: ערב פת בראשון ונאכל ערובו מערב ברנגליו בשני: שאין מערבין בתחלה פת מיי"ט לשבת משום הכנה דקרי ליה השתא סס ערוב: דיקא נמי באותה פת דקרא עליה סס מאתמוול והשתא קא שתיק אכל לא בפת אחרת דבעי למקרי סס ערוב השתא: ורבען אפיי ורבה בר חנן דקא מתמיה ליעיל אהכנה דרבה ונא ילפי מהא מתני' דדוקא בותה דמשמע בפת אחרת לא אלקא הכנה היא: אמרי לך דלקא מתני' עצה טובה קמ"ל הא דקתני נוטלו ובא לו שלא יאבד ויפסיד פתו ויטרח באחרת ולעולם אי פעי מערב באחרת ודקתני אין ערוב לשני בקניה קמיייתא קאמר אי לא דהר מערב: מתני' שמא תתעבד בנולה קמרי שמא יעשו ב"ד הגדול אלול מעבד ויהיו שני ימים טובים והוא צריך לילך בראשון לצד אחד ובשני לצד אחר: מערב שני עירובין ומניחן בעי"ט זה לבאן וזה לבאן ואומר כו' כדלעיל: ונא אודו לו חכמים דקסברי קדשה אחת הן: מתנה אדם על הפלפלה של טבל ביו"ט ראשון של ר"ה ואומר אס הייס חול תהא זו תרומה על אלו ואס הייס קדש אין בדברי כלום דאין מגביהין תרומה ביו"ט דשבות דרבען היא במסכת ביצה ולמחר אומר אס אתמוול קדש והייס חול תהא זו שאמרתי אתמוול תרומה על אלו ואס הייס קדש ואתמוול חול כפר היא

תרומה מאתמוול ואוכל בלבלה המתקנת ומשיר

דסברי דתרגויה קדשה אחת היא ואין מגביהין בהן תרומה: הסליצנו ורזנו והסליצנו כמו נחלץ חושים (במקדבר לב): אס הייס אס מחר אס הייס הוא הסליצנו הייס ואס מחר מחר: ונא אודו לו חכמים בגמ' מפרש אי אתגאה קאי וקא סברי לאו ספק הוא אלא יוס ראשון הוא ראש חדש או אפרון קאי וסמברי דאין מזכירין של ר"ח בראש השנה: גמ' מוזגיס חכמים אע"נ דפליגי עליה דר"א בשבת ויו"ט הבא מודו דב' ימים טובים של ר"ה ב' קדשות הן דחד מניה חול ומשום ספיקא דלא ידעינן אי עבריהו ב"ד וקדשו ירחא בייס ל"א ורזה ליה ראשון חול או בייס ל' נקבע והי שני חול הוא דעבדי להו: ור' יוסי אוסר דקסבר לאו משום ספיקא דשמא בואו עדים בייס ל' ספק בייס ל"א לחוזיה אתקון אלא אף משום שמא בואו עדים מן המנחה ולמעלה אתקון דתרגויה קדישי דאמור רבען שהיו מצפין בייס ל' של אלול שמא ובאו עדים שגראית הלבנה בו ונקדשו ב"ד את החדש הייס ונהגין אותו הייס קדש שמא י"ט הוא ותניא תמיד של ר"ה שחרית קרב כהלכתו תמיד של חול נשיר של חול המתקן לייס בהשיר שהיו הלויס אומרים במקדש בייס הראשון כו' [תמיד

פ"ז מ"ד] בתמיד של בין הערבים אומר שיר אחר הסירותי מסבל שכמו בלואמרינן כפרק בתרא של ר"ה (ד' ל:) ואס בואו עדים אחר תמיד של בין הערבים שכבר קרב

בשיר של חול תקנו שהיו מקדשין החדש מחר ומייס המתרת מונין קביעתו כדי לומר שיר הראוי לי"ט ומ"מ גמר יוס שלשים נוהגין קדש בתחלתו שבה תקנו שהיו נוהגין אותו הייס קדש ואכלו גמרו של יוס ואע"פ שהידעין שידחה לייס המתרת ולמחר קדש והרחוקים מב"ד נוהגין שני ימים טובים לאו משום ספק נגראית לבנה בייס ל' והיו שני חול ספק בייס ל"א והיו ראשון חול קא עבדי אלא משום שמא בואו עדים אחר תמיד של בין הערבים ונהגו ב"ד שניהן קדש קא עבדי אלמא שניהן קדש: אי אתם מוזגיס כו' כדפרשית אלקא אן דרחיקין מב"ד מספקא לן דילמא הכי הוה ותרנויה קדש:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

וכן ביצה שגולדה ביום ראשון פי' לא אודו לו שפאכל אפילו בשני קדשה אחת

^(א)לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שייכנס למרחץ מיד, הדר ביה! ולא היא, שמע ליה ולא הדר ביה. הָתָם — מוכחא מילתא, הָכָא — לאו מוכחא מילתא היא. אי צורפא מרבען הוא, אמרינן: שמעתא משכתייה. ואי עם הארץ הוא, אמרינן: חמרא אירכס ליה. "גופא, אמר רב יהודה: עירב ברגליו ביום ראשון — מערב ברגליו בשני. עירב בפת ביום ראשון — מערב בפת בשני. עירב ברגליו בראשון — אין מערב בפת בשני, שאין מערבין בתחלה בפת. "עירב בפת ביום ראשון מערב בפת בשני, אמר רב אשי: דיקא נמי מתניתין, ובאותה הפת. אמר רב אשי: דיקא נמי מתניתין, דקתני: כיצד הוא עושה? מוליכו בראשון, ומחשיה עָלָיו, ונוטלו ובא לו. בשני, מחשיה עָלָיו, ואוכלו ובא לו. ורבען, דילמא הָתָם — עצה טובה קא משמע לן. ימתניי רבי יהודה אומר: ראש השנה שהיה נרא שמא תתעבר, מערב אדם שני עירובין, ואומר: עירובי בראשון למזרח, ובשני למערב. בראשון למערב, ובשני למזרח. עירובי בראשון, ובשני כבני עירי. עירובי בשני, ובראשון כבני עירי. ולא הודו לו חכמים. "ועוד אמר רבי יהודה: מתנה אדם על הפלפלה ביום טוב ראשון, ואוכלה בשני. וכן ביצה שגולדה בראשון, תאכל בשני. ולא הודו לו חכמים. רבי דוסא בן הרפינס אומר: העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה, אומר: "החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה, אם היום אם למחר". ולמחר הוא אומר: "אם היום אם אמש". ולא הודו לו חכמים. גמ' מאן "לא הודו לו"? אמר רב: רבי יוסי היא, דתנאי: מודים חכמים לרבי אליעזר בראש השנה שהיה נרא שמא תתעבר, מערב אדם שני עירובין, ואומר: עירובי בראשון למזרח, ובשני למערב. בראשון למערב, ובשני למזרח. עירובי בראשון, ובשני כבני עירי. עירובי בשני, ובראשון כבני עירי. רבי יוסי אוסר. ^(א)אמר להן רבי יוסי: אי אתם מודים שאם בואו עדים מן המנחה ולמעלה, שגוגיגין אותו היום קדש ולמחר קדש?!

ורבען!

היא ובריש ביצה (דף ג.) דפריך למאן דגזר ביצה משום משקין שזבו קשה דר' יהודה דהכא אדרבי יהודה דפ' חבית (שבת קמג.) דתנן ר' יהודה אומר אס לאכלין היצא מהן מתר ומשני אמר ר' יוחנן מחלפת השיטה צריך לומר שהיא דחבית מחליף דהך דהכא אס הוה מחליף לא הוה מרזיח כלום דרבען מחמירי טפי והא דאמר רבי יוחנן בפ' חבית (שבת דף קמג:) הלכה כר' יהודה היונו לפי מה שהיה המשנה שנויה בלואמר בהגזל עצים (ב"ק ד' ע:): ולמאי דאפכיתו ותנינו הלכה כר"מ ובלאו הכי אין סבירא להבן דאן כל הדבות ואין להאריך: **מודים חכמים לר' אליעזר** תמה דסברת חכמים הפוכה ממה דקו"ל כרב דפסיק ליעיל כד' זקנים דשבת וי"ט ב' קדשות הן ועב' ימים טובים של ר"ה קו"ל נמי בותה דנולה בזה אסורה בזה והיו אפכא מסברת חכמים: **אי אתם מודים לי שאם בואו עדים כו'** תמה לרבה דאמר בפ"ק דביצה (דף ה.) מתקנת רבי יוחנן בן זבאי שהתקין שהיו מקבלין עדות החדש כל הייס בלו ביצה שרי וכי לא נחלקו ר' יוסי ור' יהודה אלא בזמן שבהמ"ק קניס ונא לדורות וי"ל דנפקא מנה אף על גב דפליגי בא"י בזמן שבהמ"ק קניס כדמשמע לשנא דקתני שהיה נרא שמא תתעבר מ"מ נפקא מנה פלגיתהו גבי לאחר חרבן לבני דבבל דהא דקאמר רבה מתקנת ריב"ז ביצה שריא הינו דוקא לבני א"י כדקתני התם בהדיא הא לן והא להו לפי שיש להם הכירא שגשתנה לכן המנהג אחר חרבן שהיו מקבליס עדות כל הייס אכל לבני דבבל שלא גשתנה להם המנהג דלעולם עושין ב' ימים ביצה אסורה דכמו שבזמן שבהמ"ק קניס היה נחשב להם ב' ימים קדשה אחת הוא הדין לאחר חרבן דאין נפר להם שום שני בין קדס חרבן בין לאחר חרבן והא דקאמר לקמן וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גלוית ומפרש רבא דה"ק וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של ר"ה בגולה לאו הינו אלבא דרבה דלדידה עקר פלגיתהו בהכי אלא רבא לטעמה דאמר פ"ק דביצה (דף ה:): אף מתקנת ריב"ז ואילך ביצה אסורה דמי לא מודה ריב"ז שאס בואו עדים מן המנחה ולמעלה פרוש סמוך לחשכה כל כך שאין שהית בייס כדי לקבל עדות

שנוהגין הייס קדש ולמחר קדש שאע"פ שהידעין שלא יקדשויהו הייס אלקא קדשה אחת היא שאע"פ שבטלה תקנתא ראשונה אחר חרבן שהיו מקבלין עדות החדש כל הייס מסתמא לא בטלה לגמרי דבסמוך לחשכה אין פגאי לקבל עדות ונהגין אותו הייס קדש כו' ורש"י ורבינו חננאל פרוש סס כל אחד ואחד לפי שיטת גרסותו ול"נ וא"ת ונהדעי דאמרי התם ביצה מתרת דלא חשיבן דלמא עבריה לאלול כמאן סבריה דלר' יהודה אפלו אי עבריה לא הוי קדשה אחת ואי כרבי יוסי הא קאסר הבא וי"ל דנהרדעי סברי דלעולם דבבבל ביצה שריא אפילו בתקנה ראשונה דדוקא במקום ב"ד אי עבריה לאלול חשיב קדשה אחת אכל שלא במקום ב"ד דעבדי לעולם שני ימים הוו שתי קדשות דאזלינן בתר רב שנים שאינן מעברות כדאמרינן במס ר"ה (דף כא.) לגעין יוס הפפוריס שאין עושין אלא יוס אחד ואף על גב דרבי יוסי סבר אפילו דבבבל קדשה אחת הוו בלואמר ומודה רבי יוסי בשני ימים טובים של גלוית משמע דבשני ימים טובים של ר"ה הוו קדשה אחת נהרדעי לא סבירא להו בהא כרבי יוסי:

פ"ז מ"ד] בתמיד של בין הערבים אומר שיר אחר הסירותי מסבל שכמו בלואמרינן כפרק בתרא של ר"ה (ד' ל:) ואס בואו עדים אחר תמיד של בין הערבים שכבר קרב בשיר של חול תקנו שהיו מקדשין החדש מחר ומייס המתרת מונין קביעתו כדי לומר שיר הראוי לי"ט ומ"מ גמר יוס שלשים נוהגין קדש בתחלתו שבה תקנו שהיו נוהגין אותו הייס קדש ואכלו גמרו של יוס ואע"פ שהידעין שידחה לייס המתרת ולמחר קדש והרחוקים מב"ד נוהגין שני ימים טובים לאו משום ספק נגראית לבנה בייס ל' והיו שני חול ספק בייס ל"א והיו ראשון חול קא עבדי אלא משום שמא בואו עדים אחר תמיד של בין הערבים ונהגו ב"ד שניהן קדש קא עבדי אלמא שניהן קדש: אי אתם מוזגיס

לט.

עין משפט
גר מצוה

א מיי' פח' מהל' עירובין הל' ט,

טוש"ע או"ח סי' תעז סעי' ב:

ב מיי' פח' מהל' עירובין הל' ט,

טוש"ע או"ח סי' תעז סעי' ב:

ג מיי' פח' מהל' עירובין הל' ה,

טוש"ע או"ח סי' תעז סעי' א:

 עין משפט גור מצורה
--

א מו"י פו' מהל' שביתת יום טוב הל' יב:

ב מו"י פא' מהל' שביתת יום טוב הל' כד, סמג לאוין סה, סמג לאוין עה, טוש"ע או"ח סי' תקטו סעי' א:

א"י משפחת **ל**הו **לא תימא** **ל**הו **רש"י** פסק דקדבר הנעזר או הנלקט ביו"ט ראשון של גלויות ורצונו למרי לך התם **ורצונו**, **התם** **פי היכי דלא לזלוזלי ביה**. ועוד אמר **רבי יהודה וכו'**. וצריכא. דאי אשמעינן ראש השנה — בָּהָא קאָמר **רבי יהודה**, משום דלא קעביד מידי. אַבְל כַּלְפָּלָה, דמִיחֻזי כַּמְתֵּלְמָן טיבְלָא — אימא מודה להו לרבנן. ואי אשמעינן הני תרתין — משום דליכא למיגזר עלייהו. אַבְל בִּיצָה, דאיכא למיגזר בַּהּ מִשּׁוּם פִּירוּת הַנוֹשְׁרִין ומשום מִשְׁקִין שְׁזָבוּ — אימא מודה להו לרבנן, צריכא. "תניא, כִּיצַד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִתְּנָה אָדָם עַל הַכַּלְפָּלָה בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן וְאוֹכְלָה בַּשָּׁנִי? הִיוּ לִפְנֵינוּ שְׁתֵּי כַּלְפָּלוֹת שֶׁל טָבֵל, אוֹמַר: אִם הַיּוֹם חוֹל וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ — תִּהְיֶה זֶה תְּרוּמָה עַל זֶה, וְאִם הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמַחֵר חוֹל — אֵין בְּדַבְּרֵי כָלוּם. וְקוּרָא עֲלֶיהָ שָׁם, וּמִנִּיחָהּ. וּלְמַחֵר הוּא אוֹמֵר: אִם הַיּוֹם חוֹל — תִּהְיֶה זֶה תְּרוּמָה עַל זֶה, וְאִם הַיּוֹם קֹדֶשׁ — אֵין בְּדַבְּרֵי כָלוּם. וְקוּרָא עֲלֶיהָ שָׁם וְאוֹכְלָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר בַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת. הֵהוּא פֵּר טַבָּיָא דְאַתָּא לְבִי רִישׁ גָּלוּתָא דְאַתְצִיד בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן שֶׁל גָּלוּיוֹת, וְאַשְׁתַּחֲוִיט בְּיוֹם טוֹב שָׁנִי. יֵרֵב נִחְמָן וְרַב חֲסֵדָא אַכְלוּ, רַב שִׁשֶׁת לֹא אַכֵּל. אָמַר רַב נַחֲמָן: מֵאִי אָעָבִיד לֵיהּ לָרֵב שִׁשֶׁת דְּלֹא אָכִיל בִּישְׁרָא דְטַבָּיָא? אָמַר לֵיהּ רַב שִׁשֶׁת: וְהִיכִי אֵיכּוֹל דְּתִנִּי אִיסִי, וְאָמַרְי לֵהּ אִיסִי תִנִּי: וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר שָׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת!^(א) אָמַר רַבָּא: וּמֵאִי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא הָכִי קאָמַר: וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר בַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּגּוּלָּה! אִי הָכִי יִשָּׁל גָּלוּיוֹת" — "בַּגּוּלָּה" מִיפְּעִי לֵיהּ!^(א) אָמַר רַב אַסִּי: וּמֵאִי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא הָכִי קאָמַר: וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי עוֹשֶׂה אִיסוּר שָׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת, כַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַרְבָּנן דְּשֵׁרוּ. אֲשַׁכְחִיָּה רַב שִׁשֶׁת לַרְבָּה פֵּר שְׁמוּאֵל, אָמַר לֵיהּ: תִּנִּי מֶר מִיַּדִּי בַּקְדוּשׁוֹת? אָמַר לֵיהּ תְּנִינָא: מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי בַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת. אָמַר לֵיהּ: אִי מִשְׁכַּחַתְּ לָהּ, לֹא תִימָא לָהּ וְלֹא מִיַּדִּי. אָמַר רַב אֲשִׁי: לְדִידִי אָמַר לִי אַמִּימֶר: הֵהוּא פֵּר טַבָּיָא לָאו אִיתְצוּדִי אִיתְצִיד, אָלֹא

וְרָצוֹנוּ לְמַרְי לָךְ הַתָּם וְרָצוֹנוּ לְמַרְי לָךְ הַתָּם

הִיו קוֹדֶשׁ אֵלֹא חֹד וְהָיו דַּתְקוֹן לְגִמּוּר הַיּוֹם בַּקֹּדֶשָׁה פִּי הִיכִי דָלֹא לְזַלְזוּלֵי בְּיוֹם ל' שֶׁל שָׁנָה הַחֲתֹרֶת דְּחִי שְׁרִית לָהּ לַעֲשׂוֹת בּוּ מְלָאכָה מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָה כְּשִׂידָעִין שִׁדְּחָה אֲתוּ לְמַעֲבַד בַּהּ נָמִי קֹדֶם הַמִּנְחָה וְשָׂמֹא יְבוֹאוּ עֲדִים קֹדֶם הַמִּנְחָה וְיִהְיֶה הַיּוֹם קֹדֶשׁ וְנִמְצָא שֶׁעָשׂוּ מְלָאכָה בִּי"ט: וְצִרִיכֵי לִר' יְהוּדָה לְאוּרוּנֵי דב' קִדְּשׁוֹת הֵן בַּהֲנֵךְ תַּלְתּ מַלְי לַעֲנֵן עֲרוֹב וְכַלְפָּלָה וּבִיצָה: הָכִי גִרְסִין אָבֵל כַּלְפָּלָה דְּמִחֻזי כַּמְתֵּלְמָן טַבָּלֹא חֵימָא לֹא: בִּיצָה שְׁנוּלָגָה בְּיוֹם טוֹב אֲתַסֵּר בַּכֵּלל גִּזְרַת פְּרוּת הַנוֹשְׁרִין שְׁגָרוּ עֲלֵיהֶן שְׂמָא יַעֲלָה וְיִתְלַשׁ וְיֵשׁ שְׂאוּרֵר' בַּכֵּלל מִשְׁקִין שְׁזָבוּ מִן הָעֲנָבִים שְׁגָרוּ עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם שְׂמָא יִסְחַט וְהָךְ כַּלְנִתָּא בְּשַׁמְעָא קַמִּיתָא דְּבִיצָה: וְקוּרָא עֲלֶיהָ שָׁם בַּתְנַאי כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ: וּלְמַחֵר הוּא אוֹמֵר עַל אוֹתָהּ עֲצָמָה שְׂתֵּהֵא תְּרוּמָה עַל חֲבֵרְתָּה: וְקוּרָא עֲלֶיהָ שָׁם עַל אוֹתָהּ שֶׁל תְּרוּמָה: וְאוֹכְלָה לְחֲבֵרְתָּה: וְכֵן הָיָה ר' יוֹסִי אוֹסֵר בַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת כַּנֶּחֱן ב' יָמִים שֶׁל פֶּסַח וְעֲצֵרַת וְסָכוּת שְׁהִתְּרָה אֲמָרָה יוֹם אֶחָד שֶׁבִּתּוֹן וּבַגּוּלָּה עוֹשִׂין שָׁנִי יָמִים מִפְּנֵי שְׂכַחוּקִין מִב' ד' וְאֵין יוֹדְעִין אִם הִקְבִּעוּ תַּשְׁרִי וְנִסָּן בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים אוֹ בְּיוֹם ל"א וְאָף עַל גַּב דְּמַשּׁוּם סָפַק וְחַד מִנְיָה חוֹל אַפ"ה מִחֲמִיר בַּהּ ר' יוֹסִי וְהָךְ דר"ה לֹא קָרִי לָהּ שֶׁל גָּלוּיוֹת מִפְּנֵי שְׂאָף בִּירוּשָׁלַיִם כְּעִמִּים הִיו וְעָשִׂין ב' יָמִים וּבְנִין שִׁבְאוּ עֲדִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָה: פֵּר טַבָּיָא צִבִי: דְּאִיתְצִיד בִּי"ט רֹאשׁוֹן שֶׁל גָּלוּיוֹת וְעַל יְדֵי נִכְרִים: רַב נַחֲמָן וְרַב חֲסֵדָא אַכְלוּ מִמֶּה נִפְשָׁךְ אִי אֲתַמוּל חוֹל הָרִי מִתָּר וְאִי אֲתַמוּל קוֹדֶשׁ הָרִי הַיּוֹם חוֹל וְהָרִי הַמִּתְנַנּוּ בַּכְּדִי שֶׁעָשָׂה: לֹא אָבֵל מִשּׁוּם דְּקָא סַבֵּר קִדְּשָׁה אַחַת הִיא: דְּתַנִּי אִיסִי בְּנִיחוּתָא: וְאָמַרְי לָהּ אִיסִי תַנִּי וּבְגָשׁוֹן יִתִּמָּא כְּלוּמַר אִיסִי תַנִּי וְכוּ' וְאֵנָּה אִיכּוֹל: וּמֵאִי הִשָּׁנֹא דְלִמָּא הָךְ סִיבָא נָמִי אֲרֵאשׁ הַשָּׁנָה קָלִי וְהָכִי קאָמַר וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר בַּר"ה כַּגּוּלָּה כֹּל רָשָׁי שָׁנִים כְּאוֹתוֹ שְׁהִיו עוֹשִׂים בִּירוּשָׁלַיִם כַּשֶּׁפְּאִים הַעֲדִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָה: שֶׁל גָּלוּיוֹת מִשְׁמַע בַּהֲנֵי שְׂאִין נַעֲשִׂים שָׁנִים אֵלֹא כַּגּוּלָּה: אָמַר רַב אַסִּי וּמֵאִי קִשְׁיָא דִּילְמָא הֵיא אוֹסֵר ה"ן וְכֵן הָיָה ר' יוֹסִי עוֹשֶׂה אִסוּר שָׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת קַל כַּאֲסוּר שָׁנִי יָמִים שֶׁל ר"ה לַרְבָּנן דְּפִלְגִי עֲלִיו וְאָמַרְי מִתָּר

כַּתְנִינָא לַעֲיֹל מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי אֲלִישֶׁר וּמוּטָב לְתַרוּצֵי הָכִי מִלְתָּה וְלֹא נִחוּי כַּשֶּׁפְּתָא בַּר יוֹסִי דקו"ל ר' יוֹסִי נִמְוָקוּ עִמּוּ וְהָיו חוּמְרָא בִּלְלָ טַעֲמָא הוּא: תַּנִּינָא מוֹדָה ר"י בַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת דב' קִדְּשׁוֹת הֵן: אִי מִשְׁכַּחַת לָהּ לָרֵב נַחֲמָן וְרַב חֲסֵדָא: לֹא יִתִּימָא לָהּ לְהָיו מְלָתָא דְּמַכְסִּפִּי לִי עַל דָּלֹא אַכְלִית מִנֶּה פֶּסַח וְשַׁמְעִין מִדְּרַב נַחֲמָן וְרַב חֲסֵדָא וּמִדְּרָבָה פֵּר שְׁמוּאֵל וּמִדְּרַב שִׁשֶׁת דְּהָדַר בַּהּ וּמִדְּרָבָא דְלִאֲמַר דְּמַסְכַּת בִּיצָה (ד' יז.) מִנִּיח אֲדָם עַל הָרֵב תַּבְשִׁילִין וְעַרְבֵי תַחוּמִין מִי"ט לְחֻבְרוּ וּמִתְנָהּ וּמִדְּרַב דְלִאֲמַר דְּמַסְכַּת בִּיצָה (ד' ז:) בַּב' יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלוּיוֹת בִּיצָה שְׁנוּלָגָה בַּהּ מִתְּרַת בַּהּ וְקָבַעִי הַלֵּכְתָּא בִּתְּנָה דְּדָבָר הַנֶּעֱזֵר אוֹ הַנִּלְקָט מִן הַמַּחֲבָר בְּיוֹם טוֹב הִרְאִשְׁן שֶׁל גָּלוּיוֹת מִמִּתְּנִין לַעֲרֵב בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וּמִתָּר דְּמַכְפִּילָהּ שְׁמִיעִין דְּאֶחָד מֵהֶן חוֹל דְּחִי חֲסַפְתָּא לֵן בַּקֹּדֶשָׁה אַחַת אֲמֵאִי מִשְׁתַּרִּי בַּהּ בִּיצָה וְאִי מִשּׁוּם דְּבִיצָה אִסוּרָא דְרָבָנן הִיא הֵא לֹא אֲשַׁתְּרִי בַּשָּׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל ר"ה וְעוֹד קו"ל דְּמַסְכַּת בִּיצָה (ד' ז.) דְּסַפִּיקָא דְרָבָנן דְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִתְּוִרִין אִסוּר וְעוֹד צִדַּת צִבִי מְלָאכָה דְּאוּרִיתָא הִיא וְשִׁרָאִי וּבַהֲלָכוֹת גְּדוּלוֹת אִסַּר וְיֵלִיף טַעֲמָא מִדְּקָבַע רַב פִּפְּא הַיֵּלְכְתָּא נִכְרִי שְׁהִבִּיא דוֹרוֹן

לִישְׁרָאֵל כּוֹי וּמוּקִי דְּהָאִי לַעֲרַב אִסוּרִין בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ לַעֲרַב שֶׁל מוֹצָאִי יוֹם טוֹב שָׁנִי קאָמַר דְּלָהּיוּ רָאוּי לַעֲשׂוֹת קאָמַר וּבַעֲיַי נִרְאֶה שְׁאִינוּ כֵּן אֵלֹא בְּדַסְתָּם וְאָמַר לַעֲרַב סָתָם אִי בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן הִבִּיאָו יִמְתִּין לַעֲרַב בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וְאוֹכְלוּ וּלְפִיכָךְ צִרְיָ לְהַמְתִּין דְּשִׂמָּא הָיָה הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמַחֵר חוֹל וּבַעֲיַי הַמְתַּנֶּה בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וְאִי הָיָה אִיפְכָא כֹּל כֶּפֶן דְּאָף בִּלְלָ הַמְתַּנֶּה הִיו מִתְּרִין וְאִי בְּיוֹם שָׁנִי הִבִּיאוּם. יִמְתִּין לַעֲרַב בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ דְשִׂמָּא הַיּוֹם קֹדֶשׁ הוּא וְתַדַּע דְּעָקַר מִלְתָּה דְרַב פִּפְּא לַעֲרַב יוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן אֲתַמַּר דְלִאֲמַר לְנָחַן (עִירוּבִין דף מ.) הָיָה צִבִי גִנָּא דְגִנּוּ לָהּ נִכְרִים אִסָּא בְּיוֹם טוֹב שָׁנִי לְאוּרִיתָא שְׂרָא לָהּ רַבִּינָא לְאוּרוּחֵי לְאַלְתַּר אֲלָמָא קַסְבֵּר פִּי בַעֲיַין בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן דְּהָא קוּם לֵן בַּקְבִּיעֵא דִּירְחָא דְרֹאשׁוֹן עָקַר וְהָא דְעִבְדִּין תְּרִי יוֹמֵי מִשּׁוּם דְּשִׁלְחוּ מִתָּם הִתְּרִי כּוֹי אָבֵל יוֹם טוֹב שָׁנִי דְקוּל לֹא בַעֲיַין בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וּמִסְקִינָא קְבָעִין הַיֵּלְכְתָּא אָף בִּי"ט שָׁנִי בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ דָּלֹא לִיתִין לְזַלְזוּלֵי בַּהּ וּתְשׁוּבַת הָאָזֶן יֵשׁ בְּיָדִי כֵּן. ע"כ פֶּסַח: לֹא אִיתְצוּדִי אִיתְצִיד דְּנוֹדָא פְּשִׁיטָא לִיהּ לָרֵב שִׁשֶׁת דְּשָׁרִי בַּשָּׁנִי:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

 מסורת הש"ס
א ביצה ו.
ב פסחים מז; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי
גליון הש"ס

גמ' אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל. כעין זה לעיל יא ע"ב ובב"ק צח ע"ב:

לִישְׁרָאֵל כּוֹי וּמוּקִי דְּהָאִי לַעֲרַב אִסוּרִין בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ לַעֲרַב שֶׁל מוֹצָאִי יוֹם טוֹב שָׁנִי קאָמַר דְּלָהּיוּ רָאוּי לַעֲשׂוֹת קאָמַר וּבַעֲיַי נִרְאֶה שְׁאִינוּ כֵּן אֵלֹא בְּדַסְתָּם וְאָמַר לַעֲרַב סָתָם אִי בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן הִבִּיאָו יִמְתִּין לַעֲרַב בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וְאוֹכְלוּ וּלְפִיכָךְ צִרְיָ לְהַמְתִּין דְּשִׂמָּא הָיָה הַיּוֹם קֹדֶשׁ וּלְמַחֵר חוֹל וּבַעֲיַי הַמְתַּנֶּה בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וְאִי הָיָה אִיפְכָא כֹּל כֶּפֶן דְּאָף בִּלְלָ הַמְתַּנֶּה הִיו מִתְּרִין וְאִי בְּיוֹם שָׁנִי הִבִּיאוּם. יִמְתִּין לַעֲרַב בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ דְשִׂמָּא הַיּוֹם קֹדֶשׁ הוּא וְתַדַּע דְּעָקַר מִלְתָּה דְרַב פִּפְּא לַעֲרַב יוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן אֲתַמַּר דְלִאֲמַר לְנָחַן (עִירוּבִין דף מ.) הָיָה צִבִי גִנָּא דְגִנּוּ לָהּ נִכְרִים אִסָּא בְּיוֹם טוֹב שָׁנִי לְאוּרִיתָא שְׂרָא לָהּ רַבִּינָא לְאוּרוּחֵי לְאַלְתַּר אֲלָמָא קַסְבֵּר פִּי בַעֲיַין בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ בְּיוֹם טוֹב רֹאשׁוֹן דְּהָא קוּם לֵן בַּקְבִּיעֵא דִּירְחָא דְרֹאשׁוֹן עָקַר וְהָא דְעִבְדִּין תְּרִי יוֹמֵי מִשּׁוּם דְּשִׁלְחוּ מִתָּם הִתְּרִי כּוֹי אָבֵל יוֹם טוֹב שָׁנִי דְקוּל לֹא בַעֲיַין בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ וּמִסְקִינָא קְבָעִין הַיֵּלְכְתָּא אָף בִּי"ט שָׁנִי בַּכְּדִי שֶׁעָשׂוּ דָּלֹא לִיתִין לְזַלְזוּלֵי בַּהּ וּתְשׁוּבַת הָאָזֶן יֵשׁ בְּיָדִי כֵּן. ע"כ פֶּסַח: לֹא אִיתְצוּדִי אִיתְצִיד דְּנוֹדָא פְּשִׁיטָא לִיהּ לָרֵב שִׁשֶׁת דְּשָׁרִי בַּשָּׁנִי:

מסורת הש"ס
א ביצה כה.
ב שבועות לט:: יבמות קכא: ג מנחות קו; בבא מציעא לו:
ד תוספתא ראש השנה
גליון הש"ס

גמ' לא היו דברים מעולם. ע"ג כב ע"א ב"מ מט ע"ב יבמות לה ע"ב תד"ה כ"ע ל"פ ב"ב קנד ע"ב תד"ה ברם נראין בבורות ד ע"ב תד"ה אלא אי אתמר נדה כד ע"א תד"ה אמר ר"פ:

אֵלָּא מחוץ לתחום קאָמאָ וכוּ בײַנס: װאָ אַשכּחיה רב ששׂת כ״ו וְאִי כּוּ בײַנס אַמאי מְשַׁל לִיה אִי קדָּשה אַחת אוּ ב' קדָּשׁוֹת: דָּקא מִפְּשִׁי נְכָרִים וְאִיתִי אִמֵּר הָי וְאִי אֲדַעְתָּא דְיִשְׁרָאֵל מִפְּשִׁי וְאִיתִנוּ וְאָסֵר לֵהוּ: בְּנֵי גִנְגָא קוּשְׁרֵי כָלוּת לַחֲתָנִים וְנוֹתְנִים עָס דָּלָס: לְפִי שְׁאִינָן בְּנֵי תוֹרָה וְאִתּוּ לְזִלְזוּלֵי בײַנס טוֹב שְׁנִי: בֵּינוּ דַחְלוּקִין בְּמוֹסָפִין שְׁמַקְרִיבִין מוֹסָפִי ראש חָגֶשׁ ומוֹסָפִי ראש הַשָּׁנָה בְּדַבְּתִיב (בַּמֶּדְבָּר כ"ט:ו') מְלַבֵּד עוֹלָת הַחֲגָשׁ: אִמְרִינוּ בַתפֹּלֶה נָמִי אֵת יוֹם ראש הַחֲגָשׁ הָזֶה וְאֵת יוֹם הַזָּכָרוֹן הָזֶה: זָכָרוֹן אֶחָד אֵת יוֹם הַזָּכָרוֹן הָזֶה דְרַחֲמֵנָא קָרְיָה זָכָרוֹן דְּכַתִּיב זָכָרוֹן תְּרוּעָה [ובר"ח נָמִי כַתִּיב וְהִיו לְכֶס לְזָכָרוֹן]: מֵאִי לָאוּ לֹא הוֹדוּ אֲלֵהֲפִיר קָאִי דָּלָא הוֹדּוּ לוּ לְהַפִּיר עַל ר"ח בְּראש הַשָּׁנָה: לְהַתְנוּת אִם הַיּוֹם אִם לְמַחֵר אֵלָּא סְתָמָא לִימָא וְכֵן יוֹם הַמַּקְרָת: בְּרֵאשִׁי חֲדָשִׁים עַל כֹּל הַשָּׁנָה שְ�הוּא סָפַק אִם עֲבָרִיהָ בֵּית דִּין: לְזִלְזוּלֵי אִי מַחֲזִיקִין לִיה סָפַק אִתּוּ לְזִלְזוּלֵי בְשַׁנִּי אֲבָל כִּי אִמְרִינוּ סְתָמָא מַחֲזִיקִין לֵהוּ בַקָּדָשָׁה אַחַת: אֲבָל בְּשֹׁאֵר חֲדָשִׁים דְּשִׁרוּ בְּמִלְאכָה וְלִיבָא לְמַחֵשׁ לְזִלְזוּלֵי אִימָא מוֹדּוּ לִיה: מַתְפַּלֵּל עֶשֶׂר עֶלֶשׁ ראשונות וּג' אַחֲרוֹנוֹת וְשֹׁל שַׁבַּת בְּפִנֵּי עֲצֻמָּה דְרִי עֶבֶד וקִדְּשַׁת הַיּוֹם וְכוּלָּל עֻמָּה מְלָכוּיֹת דְרִי שְׁמוּנָה חֲכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת: וּבֵית הַגָּל אוֹמְרִים מַתְפַּלֵּל תַּשַּׁע דְּכוּלָּל שַׁבַּת וַיּוֹם טוֹב בְּבִרְכָּה אַחַת וְחוּתָם מְקַדָּשׁ הַשַּׁבַּת וַיִּשְׁרָאֵל וַיּוֹם הַזָּכָרוֹן: וְאִם אִיתָא דְּמַפְּרִיר עַל ראש חָגֶשׁ לְבֵית שְׁמַאי דְּבַעֲי לְכֹל חַד בְּבִרְכָּה בְּפִנֵּי עֲצֻמָּה י"א מִבְּעֵי לֵה:

אַדְעָתָא דְּכִלְהוּ רַבְּנָן קָאָתוּ נִקְרָא לרִיצַב"א דְּהָכִי הִלְכְּתָא דְקוּמָא לֹן כְּרַב

אֵלָּא מַחוּץ לַתְּחוּם אָתָּא. מֵאֵן דְּאָכַל סִבֵּר: הֵבֵא בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל זֶה — מוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר. "וּמֵאֵן דָּלָא אָכַל סִבֵּר: כֹּל דְּאִתִּי לְבִי רִישׁ גְּלוּתָא — אֲדַעְתָּא דְּכוּלְּהוּ רַבְּנָן אִתִּי. וְהָא אֲשַׁכְחִיה רַב שְׁשֻׁת לְרַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל וְאָמַר לִיה? ! לֹא הָיוּ דְּבָרִים מַעוּלָם. הָהוּא לִיפְתָּא דְּאִתִּי לְמַחוּזָא, נָפַק רַבָּא, חִזְיָא דְכַמִּישָׁא, שָׂרָא רַבָּא לְמִיזְבֵּן מִיַּיְה. אָמַר: הָא וַדַּאי מֵאִיתְמוּל נַעֲקֶרְהָ.^(נ) מֵאִי אָמַרְתָּ, מַחוּץ לַתְּחוּם אָתִּירָ? הֵבֵא בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל זֶה, מוֹתֵר לְאַכּוֹל לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר, וְכֹל שָׂכֵן הָאִי דְאֲדַעְתָּא דְּגוּיָם אָתָּא. בֵּינוּ דִּחְזָא דָּקא מִפְּשִׁי וּמִיַּיתִי לָהּוּ — אָסֵר לָהּוּ. הֵנָּהוּ בְּנֵי גִנְגָא דְגִזּוּ לָהּוּ אָסָא בַּיּוֹם טוֹב שְׁנִי, לְאוּרְתָא שָׂרָא לָהּוּ רַבִּינָא לְאוּרוּחֵי בֵּיה לְאַלְתֵּר. אָמַר לִיה רַבָּא בַּר תַּחְלִיפָא לְרַבִּינָא: לִיסֵּר לָהּוּ מָר מִפְּנֵי שְׁאִינָן בְּנֵי תוֹרָה. 'מַתְקִיף לָהּ רַב שְׁמַעְיָה: טַעֲמָא דְּאִינָן בְּנֵי תוֹרָה, הָא בְּנֵי תוֹרָה שְׂרִי? ! וְהָא בְּעִינָן בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ! אֲזִלוּ שְׂיִילוּהּ לְרַבָּא, אָמַר לָהּוּ: בְּעִינָן בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ. רַבִּי דוּסָא אוֹמַר הַעוֹבֵר לְפָנֵי הַתִּיבָה כּוּי. אָמַר רַבָּה: כִּי הוֹיֵנָן כִּי רַב הוּנָא, אִיבַעֲיָא לֹן: מַהוּ לְהַזְפִּיר שֶׁל ראש חֲדָשׁ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה? בֵּינוּ דַּחְלוּקִין בְּמוֹסָפִין, אָמְרִינוּ? אוּ דִילְמָא — זָכָרוֹן אֶחָד עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן? אָמַר לֹן: תְּנִיתוּהָ, רַבִּי דוּסָא אוֹמַר: הַעוֹבֵר לְפָנֵי הַתִּיבָה כּוּי — מֵאִי לָאוּ לְהַזְפִּיר? לֹא, לְהַתְנוּת. הָכִי נָמִי מִסְתַּבְּרָא, מְדַקְתְּנִי בְּבִרְיִיתָא: וְכֵן הָיָה רַבִּי דוּסָא עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁי חֲדָשִׁים שֶׁל כֹּל הַשָּׁנָה כּוּלָּהּ, וְלֹא הוֹדּוּ לוּ.^(ב) אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא לְהַתְנוּת — מִשּׁוּם הָכִי לֹא הוֹדּוּ לוּ. אֵלָּא אִי אָמַרְתָּ לְהַזְפִּיר — אֲמַאי לֹא הוֹדּוּ לוּ? "וְאֵלָּא מֵאִי — לְהַתְנוּת? לְמָה לִּי לְאִיפְלוּגִי בַתְרִיתִי? צָרִיכָא, דְּאִי אֲשַׁמְעִינוּ ראש הַשָּׁנָה — הָוָה אֲמִינָא: בְּהָא קְאָמְרִי רַבְּנָן דָּלָא — מִשּׁוּם דְּאִתִּי לְזִלְזוּלֵי בֵּיה, אָבָל בְּרֵאשִׁי חֲדָשִׁים שֶׁל כֹּל הַשָּׁנָה כּוּלָּהּ — אִימָא מוֹדּוּ לִיה לְרַבִּי דוּסָא. וְאִי אָתָּמַר בְּהָא — בְּהָא קְאָמַר רַבִּי דוּסָא, אָבָל בְּהָךְ — אִימָא מוֹדָה לָהּוּ לְרַבְּנָן. צָרִיכָא.^(ה) מִיתִיבִי: ראש הַשָּׁנָה שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מַתְפַּלֵּל עֶשֶׂר, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מַתְפַּלֵּל תַּשַּׁע. וְאִם אִיתָא, בֵּית שְׁמַאי אַחַת עֶשְׂרֵה מִבְּעֵי לִיה?

אַמַּר

שְׁשֻׁת בְּלַפִּי רַב נַחֲמָן בְּאֶסְוִרִי וְכַלְפִּי רַב חֲסָדָא נָמִי הִלְכְּתָא כְּוַתָּה שְׁדִּיה גְּדוּל מִמֶּנּוּ בְּדֹאשְׁבַּחן בְּכַמָּה דְּוָכְתִי בְּעִי רַב חֲסָדָא מִרַב שְׁשֻׁת וּבְפ' הָדַר (לְקַמֵּן עִירוּבִין ד' סז.) נָמִי אָמַר רַב חֲסָדָא וְרַב שְׁשֻׁת כִּי הָיוּ פִּגְעוּ אַהֲדָדִי . רַב חֲסָדָא מִרְתַּע שְׁפּוֹנוּתִיה מִמַּתְנִי דְרַב שְׁשֻׁת וְרַב שְׁשֻׁת מִרְתַּע כָּלָה גּוּפָה מִפְּלַפּוּלָה דְרַב חֲסָדָא וְאִמַּר בְּסוּף הַוְרִיּוֹת (ד' יד.) סִינִי וְעוֹקֵר דְרִים סִינִי עֲדִיף דְּהַכֵּל צְרִיכִין לְמַרִי חֲטִינָא הִלְכָן דְּבַר הֶבֶא מַחוּץ לַתְּחוּם בְּשָׁבִיל יִשְׁרָאֵל אָסוּר לְכֹל בְּנֵי בֵּיתוּ לְאַכֵּל דֹּאדַעְתָּא דְּכוּלָּהּ קאָתִּי: הָא וַדַּאי מֵאֲתָמוּל נַעֲקֶרְה אֲבָל אִי הַיּוֹם נַעֲקֶרְה אָסוּר אַע"ג דֹּאדַעְתָּא דְּנִכְרִים אִתּוּ וְטַעֲמָא מִשּׁוּם מְקַצֶּה וְאִפִּילוּ לר"ש דְּלִית לִיה מְקַצֶּה דְּבָא מוֹדָה בֵּינוּ דָּלָא לְקַטֵּן מֵאֲתָמוּל אַקְרַעְיָהוּ וְדַמִּי לְגִרְוִגְרוֹת וְצִמּוּקִין וְכֵן מִשְׁמַע בְּרִישׁ הַמַּבִּיא בְּצִיצֶה (ד' ל:) דְּכֹל הִיכָא דְאִין יוֹשֵׁב וּמַצְרֶה אִית לֵה לר"ש מְקַצֶּה וְכֵן פִּרְשׁ הַקּוּנְטֵרַם בְּרִישׁ אִין צִין (בִּיצֶה ד' כד:) גְּבִי נְכִרִי שְׁהִבִּיא דוֹרוֹן לְיִשְׁרָאֵל וּא"ת דַּבַּפ"ק דְּחֵלִין (ד' יד.) גְּבִי הַשּׁוּחַט בְּשַׁבַּת מִשְׁמַע דָּלָא הָיוּ מְקַצֶּה לר"ש וְאִפִּילוּ לר' יְהוּדָה בְּעִי לְמִימַר מַעֲקֶרְא דָּלָא הָיוּ מְקַצֶּה וצ"ל דְּמִרִי בַּיּוֹשֵׁב וּמַצְרֶה שְׁמַא יִשְׁחַטְנוּ חֲרַשׁ שׁוּטָה וְקַטָּן וְאֲחֵרִים רִוּאִין אוֹתוּ וּא"ת לְמָה לִיה טַעֲמָא בְּרִישׁ בִּיצֶה (ד' ג.) גְּבִי פְרוֹת הַנוֹשְׁרִין שְׁמַא יַעֲלֶה וַיִּתְּלַשׁ תַּפּוּק לֵה מִשּׁוּם מְקַצֶּה וי"ל כְּגוֹן דְּאִית לִיה עוֹרְכִים דְּהָיוּ מוֹכֵן לְעוֹרְכִים וְהָא דְאִמְרִינוּ בְּפ' כֹּל כַּתְּבִי (שַׁבַּת ד' קכב.) דְאִין מַעֲמִידִין בְּהֵמָה עַל גְּבִי מְקַצֶּה בְּשַׁבַּת פְּרוֹשׁ עֲשָׂדִים עֲנַתְלָשׁוּ בְּשַׁבַּת הָא פְּקַשְׁיָן דָּתָם כְּגוֹן שְׁהִיו עוֹמְדִין בַּשַּׁעַת חַבְדָּרָן בְּמָקוֹם

שְׁהִבְהֵמָה לֹא הָיְתָה יְכוּלָּה לְבֹא עָס אִי נָמִי דְצִרִיךְ טַעֲמָא שְׁמַא יַעֲלֶה וַיִּתְּלַשׁ לר"ש בַּיּוֹשֵׁב וּמַצְרֶה וּא"ת טַעֲמָא דְּמַקְצֶה לְמָה לִיה תַּפּוּק לֵה מִשּׁוּם שְׁמַא יַעֲלֶה וַיִּתְּלַשׁ וי"ל דְּשְׁמַא יַעֲלֶה וַיִּתְּלַשׁ לֹא הָיוּ אֵלָּא בְּפִרוֹת הָאִין עָקִלִים לְתַלַּשׁ אֲבָל לְפִתּוֹת דְּבַעֲי מִרָא וְחַצְיָנָא לֹא וְכֵן בְּמַשְׁקִין דְּגִזְרִינוּ שְׁמַא יִסְחַט לְפִי עָקִלִים לְסַחַט וְגַזִּים שְׁנַצְוּוּ ביי"ט אִסוּרִין מִשּׁוּם מְקַצֶּה בְּגִרְוִגְרוֹת וְצִמּוּקִין וְלֹא מִשּׁוּם דְּגִזְרִינוּ שְׁמַא יַצִּיד וְתַדַּע דְּבְסוּף כֹּל כַּתְּבִי (שַׁבַּת ד' קכב.) גְּבִי מֵלָא מִים לְבַהֲמָתוּ וְנִכְרִי שְׁהִדְלִיק הֵנָר וַעֲשֶׂה כְּבֶשׂ לֹא אָסְרִינוּ לְיִשְׁרָאֵל לְרַד אֲחֵרִיו גְּזַרָה שְׁמַא יַעֲשִׂנוּ וְהָא דְמַזְמִי כַפ"ק דְּחֵלִין (ד' יד:) שְׁמַא יִשְׁחַט לְשְׁמַא יִסְחַט הָיָה מַצֵּי לְמַדְחִי דָּלָא דְמוּ

כַּדְפִּי' אֵלָּא דְבָלָאוּ הָכִי דְחִי לִיה שְׁפִיר: **זָכָרוֹן** אֶחָד עוֹלָה דְּבִרֵּאשׁ הַשָּׁנָה כַּתִּיב זָכָרוֹן וּבִרֵּאשׁ חָגֶשׁ כַּתִּיב בְּהַעֲלִיתָךְ גְּבִי חֲצוֹצְרוֹת וְהָיוּ לְכֶס לְזָכָרוֹן פִּי' רַשָּׁב"ס דְאִין צְרִיךְ לְהַפִּיר מַקְרָאוֹת שֶׁל מוֹסָף לֹא דיי"ט וְלֹא דר"ח כְּדָאִמַּר רַב חִינְנָא א"ר בְּשַׁלְחֵי ר"ה (ד' לה.) בֵּינוּ שְׁאִמַּר וּבַתוֹרַתְךָ כַּתִּיב לֹאִמַר שׁוֹב אִינוּ צְרִיךְ גְּבִי מְלָכוּיֹת זָכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת וְאִם הַתְּחִיל צְרִיךְ לָסִים וְהָא דַתְּנָן הַפּוֹחַת לֹא יַפְחַת מִשְׁלַשׁ הָיוּ בְּהַתְּחִיל וְהוּא דְאִין נָמִי בְּמַקְרָאוֹת דְּקַרְבָּנוֹת וְאִם בָּא לְהַזְפִּיר מִפְּרִיר אָף עַל ר"ח ור"ת מְפָרֵשׁ דֶּהֱיָא דְרַב חִינְנָא דְּנִקָּא בְּמְלָכוּיֹת זָכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת אֲבָל דְּמוּסָף צְרִיךְ לְהַפִּיר לְעוּלָם אֲבָל דר"ח אִין צְרִיךְ כָּלֵל לְהַזְפִּיר דְּנַפְטוּר בְּמָה שְׁאִמַּר מְלַבֵּד עֵלַת הַחֲגָשׁ וּמִנְחָתָהּ וְהָגִיה בְּמַחְזוּרוֹ וְשִׁנִּי שְׁעִירִים לַכֹּפֵר וְשִׁנִּי תַמִּידִים בַּהֲלַכְתָם וְלר' יַצְחָק אִין נִקְרָא לְחַלֵּק בֵּין מְלָכוּיֹת זָכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת לְמַקְרָאוֹת דְּמוּסָף וַיֵּשׁ גְּאוּנִים קְדַמוּנִים שְׁאִין מִשְׁחִין לוֹמַר וּבְרֵאשִׁי חֲדָשִׁיכֶם דָּלָא לִימֵי לְזִלְזוּלֵי בְּמוֹעֲדוֹת ויי"ט ראשֹׁן עַל ר"ה דִּיאֲמַרו יוֹם שְׁנִי עָקֵר כְּמוּ בְּרֵאשִׁי חֲדָשִׁים עַל כֹּל הַשָּׁנָה וְאִתִּי לְמַמְנֵי מוֹעֲדוֹת מִיּוֹם שְׁנִי וְאִין נִרְאֶה לר"י דְּבַכּוּלָּהּוּ שְׁמַעְתָּא לִיבָא דְחָשׁ לֵהִאי זְלוּלָא וּבְעֶרְוֹן בְּעֶרְךָ חָגֶשׁ אִתָּהּ הוּא חַג שְׁהַחֲגָשׁ מַתְכַּסֶּה בּוּ הָיוּ אוֹמַר זֶה ר"ה פִּי' שְׁאִין אוֹמַר וּבְרֵאשִׁי חֲדָשִׁיכֶם לֹא בַתְּפֹלֶה וְלֹא בְּזוּלְתָּהּ: [וַע"ע תוֹס' בִּיצֶה טז. ד"ה אִתְּהוּ וְתוּס' ר"ה חד"ה שְׁהַחֲגָשׁ וְעוֹר עָס בַּת' לֵה.]

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

מ.

עין משפט נר מצווה

א מו"י פב' מהל' שביתת יום טוב
הל' י' טוש"ע או"ח סי' תקטו
סעי' ה:

ב מו"י פב' מהל' שביתת יום טוב
הל' י' טוש"ע או"ח סי' תקטו
סעי' ה:

ג מו"י פב' מהל' שביתת יום טוב
הל' י:

ד מו"י פב' מהל' תפילה וברכת
כהנים הל' ה:

ה מו"י פב' מהל' תפילה וברכת
כהנים הל' ו', סמג עשין יט, טור
או"ח ס"י תקפב:

 עיון משופט בר מצווה

א מו"י פא' מהל' תעניות הל' ו, סמג עשין ג, טוש"ע או"ח סי' תקעב סעי' ב:
ב מו"י פא' מהל' תעניות הל' ו, סמג עשין ג, טוש"ע או"ח סי' תקעב סעי' ב:

והביאו לר"ע הרופאים לגמע ביצה מגלגלת באחרית היום ור' יהודה לא דקדק לפיכך סמך על מה שראה ולא ידע העקר על מה עשה כך ותמוז דהאי שתא מליה מלייה לפיכך חל תשעה באב בערב שבת וחסרוו אב וברא ר"ה בשבת

תוס' שאנ"ן]: **א"י** אתם מודים בתשעה באב וא"ת והא ארר שמואל בפירק מקום שנהגו (פסחים דף נד:) תשעה באב בין השמשות שלו מתר וי"ל דמ"מ מתחיל מבעוד יום לפי שאי אפשר לבנו תחלת הלילה ועוד דר' יוסי סבירא לה בין השמשות כהרף עין ואין אדם יכול לעמוד עליו ואין לפרש דהכי קאמר דהיבא דהפסיק סגדתו דהוי כמו קבלת תענית בשבת דהא לא מצו קביל תענית בשבת עליה ועוד דאמרין דאפילו יוה"כ דתוספת שלו דאורחא שרי לאכל אע"פ שכבר הפסיק בדאמרין באיכה רבתי ר' יהודה בן בתירא אול לגביין בערבא צומא רבא אול ריש גנישתא לגמזוי ליה א"ל כפר אכלי ופסקי א"ל אלגמחי עלי דלא לימא גבירא רבא הוא דלא אלגמח עלוה אול עמה ומסיק דתם דאכל מכל עגול חד פתיחא ומכל מאכל פת אחר ומכל חבית חד כוס: **מודה** היה שאין משלימין משמע דרבנן דפליגי עליה סברי דאפילו מפסיקין ולקמן אמרינן זו דברי ר' מאיר שאמר משום ר"ג אכל חכמים אומרים מתענה ומשלים חלמא אדרבה דלרבנן משלימין נשמא הנהו חכמים דפליגי אדרכי מאיר סברי דמשלימין ורבא קאמר מודה לרבנן דפליגי ארצו גמליאל והנהו סבירא להו דמפסיקין: **מבני** סנאב בןגמין סנאה גרסינן ולא גרסינן סנאב דהכי כתיב בעזרא ועל שם שבטו נקרא בן בנימין דגבי עצי מערכה חשיב לה בפירק ד' דתענית (דף כו.) וכל הנהו דחשב דתם בני ארמ בן יהודה בני דוד בן יהודה כלם על שם שבטן ואע"ג דר' אלעזר בן צדוק כהן היה דמזוכה בפירק כל פסולי המקדשין (בכורות דף לו.) גבי רבי אלעזר בר צדוק הנה לה בפירא וכו' נשמא אמו היתה מבנימין או חתנם

היה ויהי עמהם בסיעתם: **שאני** ימים טובים מדבריהם מתוה שמתעניין בו שעות משלימין בו ערביות וזה דאמרין בסוף פ"ק דר"ה (דף יט.) דמים הבתובים במגלת תענית אסורין בין לפניו בין לאחריו ונתנו ימי במסכת תענית בפירק שני (דף טו:) כל הבתובים במגלת תענית דלא למספד בהון לפניו אסור ולאחריו מתר ועשרה באב כתיב בהנהו דלא למספד בהון משמע דיו"ט דדבריהם נמי אסור להתענות בו ערביות הני מלי תענית דרשות אכל תענית חובה בגון תשעה באב מתעניין וא"ת ויהי פשיט לעיל מרבי יוסי דאירי בתענית חובה על בני בי רב דיתבי בתענית דמשמע דאירי בתענית דרשות וכן משמע בשאלתות דמירי בבל תעניות ומנהג נמי דאפילו בתענית דרשות משלימין ודברושלמי נמי אמרינן במסכת תענית בשם רב הונא דאפילו יחיד הנזיר על עצמו בע"ש תענית מתענה ומשלים וי"ל דשפיר מוכח לעיל דבין דאמר ר' יוסי מתענה ומשלים אע"ג דתענית ט' באב לא דחי שבת ש"מ דבמה שנקנס בשבת פשהוא מענה לא חשיב כמתענה בשבת וא"כ בתענית דרשות נמי שרי להשלים אכל ערב יום טוב דדבריהם שך לפלוגי בין תשעה באב לתענית דרשות דמה שאסור להתענות בערב יו"ט דדבריהם לאו משום דחשוב כמתענה ביו"ט דהא לאחריו נמי אסור אף על גב דאין מתענין ביו"ט אלא משום דעשו חזיק ביו"ט דדבריהם שלא

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

ובפיצה מגלגלת בפ"י ר"ח קבלה בדינו פי ר' עקיבא אותה שנה מסכן היה

⁽ⁿ⁾וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת, אוכל ושותה כל צרכו, ומעלה על שולחנו אפילו פסעודת שלמה בשעתו. חל להיות תשעה באב בערב שבת — מביאין לו כביצה ואוכל, כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה. תנא, אמר רבי יהודה: פעם אחת היינו יושבין לפני רבי עקיבא, ותשעה באב שחל להיות בערב שבת היה. והביאו לו ביצה מגולגלת, וגמעה בלא מלח. ולא שהיה תאב לה, אלא להראות לתלמידים הלכה. ^(o)**ורבי יוסי אומר: מתענה ומשלים. אמר להן רבי יוסי: אי אתם מודים לי בתשעה באב שחל להיות באחד בשבת, שמפסיק מבעוד יום? אמרו לו: אכל. אמר להם: מה לי ליכנס בה כשהוא מעונה, מה לי לצאת ממנה כשהוא מעונה. אמרו לו: אם אמרת לצאת ממנה — שהרי אכל ושתה כל היום כולו, תאמר ליכנס בה כשהוא מעונה, שלא אכל ושתה כל היום כולו.** ^(a)**ואמר עולא: הלכה כרבי יוסי. ומי עבדינן כרבי יוסי? ורמינהי: אין גוזרין תענית על הציבור בראשי חדשים, בחנוכה ובפורים. ואם התחילו — אין מפסיקין, דברי רבן גמליאל. אמר רבי מאיר: אף על פי שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין, מודה היה שאין משלימין, וכן בתשעה באב שחל להיות בערב שבת.** ^(r)**ותנא: לאחר פטירתו של רבן גמליאל, נכנס רבי יהושע להפר את דבריו. עמד רבי יוחנן בן גורי על רגליו ואמר: חזי אנא דבתר רישא גופא אזיל. כל ימיו של רבן גמליאל קבענו הלכה כמותו, עכשיו אתה מבקש לבטל דבריו?!** **יהושע, אין שומעין לה, שפבר נקבעה הלכה כרבן גמליאל, ולא היה אדם שערער בדבר כלום.** **בדורו של רבן גמליאל עבוד כרבן גמליאל, בדורו של רבי יוסי עבוד כרבי יוסי.** ^(s)**ובדורו של רבן גמליאל עבוד כרבן גמליאל? והתנא, אמר רבי אלעזר (בן) צדוק: אני (הייתי) מבני סנאב בן בנימין. פעם אחת חל תשעה באב להיות בשבת, ודחינוהו לאחר השבת, והתענינו בו, ולא השלמנוהו, מפני שיום טוב שלנו היה. טעמא דיום טוב, הא ערב יום טוב — משלימין! אמר רבינא: שאני יום טוב של דבריהם, מתוה שמתעניין בו שעות — משלימין בו ערביות. שבת, הואיל ואין מתעניין בה שעות — אין משלימין בה ערביות.** ^(t)**אמר רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתא. אמר ליה אבוי: את אמרת גיהלז, ואהא אמרת גיהלז: אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים וכו', ואמרין עלה, אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי מאיר שאמר משום רבן גמליאל, אכל חכמים אומרים: מתענה ומשלים. מאי לאו, אכולהו? לא, אחנוכה ופורים. הכי נמי מסתברא,**

דאי

לפניהם בין לאחרים ונתנו נמי במסכת תענית בפירק שני (דף טו:) כל הבתובים במגלת תענית דלא למספד בהון לפניו אסור ולאחריו מתר

ועשרה באב כתיב בהנהו דלא למספד בהון משמע דיו"ט דדבריהם נמי אסור להתענות בו ערביות הני מלי תענית דרשות אכל תענית חובה בגון תשעה באב מתעניין וא"ת ויהי פשיט לעיל מרבי יוסי דאירי בתענית חובה על בני בי רב דיתבי בתענית דמשמע דאירי בתענית דרשות וכן משמע בשאלתות דמירי בבל תעניות ומנהג נמי דאפילו בתענית דרשות משלימין ודברושלמי נמי אמרינן במסכת תענית בשם רב הונא דאפילו יחיד הנזיר על עצמו בע"ש תענית מתענה ומשלים וי"ל דשפיר מוכח לעיל דבין דאמר ר' יוסי מתענה ומשלים אע"ג דתענית ט' באב לא דחי שבת ש"מ דבמה שנקנס בשבת פשהוא מענה לא חשיב כמתענה בשבת וא"כ בתענית דרשות נמי שרי להשלים אכל ערב יום טוב דדבריהם שך לפלוגי בין תשעה באב לתענית דרשות דמה שאסור להתענות בערב יו"ט דדבריהם לאו משום דחשוב כמתענה ביו"ט דהא לאחריו נמי אסור אף על גב דאין מתענין ביו"ט אלא משום דעשו חזיק ביו"ט דדבריהם שלא

וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת אע"פ שאס חל להיות בחול לא יאכל

שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין עכשו שהוא שבת אוכל כל צרכו: בשעתו שהיתה שעתו עומדת לו במלכותו דמלך והדיוט הנה: מגלגלת צליה רפה: להראות הלכה שאין משלימין תענית ערב שבת: שהוא מפסיק סעודה: מבעוד יום סגריך לאכל מבעוד יום ומקבל תענית עליו משגמר לאכל ואע"פ שהוא שבת: אכל באמת: ומה לי לכנס כשהוא מענה בגון שהשלים בערב שבת תעניתו: ומה לי לצאת ממנה כשהוא מתענה שמתחיל תעניתו מבעוד יום: ואם התחילו להתענות כ' או ל' יום ונכנסו בהן ימי חגכה או ראש חגש: שאין משלימין תענית בחגכה וראש חגש להתענות כל היום: וכן בתשעה באב שחל בע"ש נמי אין משלימין: לבטול את דבריו ולומר משלימין: חזי אנא דבתר רישא גופא אזיל רחא חזי בדין ודעת סצריכין אנו להלך אחר דברי הראשונים: ולא היה אדם כוי' אלמא אין משלימין: בדורו של רבי יוסי דנהה בתר הכי שבקוה לדר"ג וקבעו הלכה כרבי יוסי דמתר: מבני סנאב בן בנימין משפחה היא משבט בנימין שגפל להן גורל לקרבן עצים פי' באב בימי עזרא ויו"ט היה להם לעולם כדתנן בפירק בתרא דתענית: לאחר השבת שהוא עשרה באב והי' יו"ט שלנו: טעמא דיו"ט הא בשאר ט' באב הוי משלימין אע"פ שכל ט' באב הוי ערב יו"ט שלםם ורבי אלעזר בר צדוק בדורו של רבן גמליאל הנה כדתנא בביצה (דף כב:) א"ר אלעזר בר' צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית ר"ג: שאני יום טוב דרבנן בגין האי קרבן עצים הואיל וקל הוא שמתענין בו לשעות כדקתני והתענינו בו לפיכך משלימין בו ערביות כלומר מתר להשלים ערב אותו יום טוב ולכנס לתוכו כשהוא מענה דהא אפילו בעקרו מתר להתענות בו חגת היום אכל שבת שאסור להתענות בו חגת לשום תענית אסור נמי להשלים בו ערביות שהמשלים ע"ש מתענה כמתקנת שבת: לא שמע לי הא שמעתא דקבע עלא לעיל הלכה כרבי יוסי: את אמרת נהלן רב יוסף חלה נשכח תלמודו והיה אבוי תלמידו מפרונו: זו דברי ר' מאיר דאמר לעיל משום ר"ג מודה היה שאין משלימין וכן ט' באב שחל להיות ערב שבת אכל חכמים אומרים מתענה ומשלים: מאי לאו חכמים אכולהו קומי בין אחנכה ופורים בין אערב שבת ומדאגמר' רב לר' יוסי בגשון חכמים ש"מ הלכה כרבי יוסי:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אי אתם מודים וכו' אע"פ שכבר הפסיק כדאמרינן. ע"י תענית דף ל ע"ב תוס' ד"ה כל העושה: בא"ד באיכה רבתי. בפסוק ויגרס בחצץ שני:

מסורת הש"ס
א תוספתא תענית
ב תוספתא תענית
ג משנה תענית; תענית טו:
ד תוספתא תענית
ה תוספתא תענית; תענית יב:; מגילת תענית אב ד
ו תענית יח:; נדה לט:; נדרים מא:; משנה כתובות; לקמן עג:; לקמן פט:; לקמן סו:; נדה סג:; לעיל י.
ז תענית כט:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אי אתם מודים וכו' אע"פ שכבר הפסיק כדאמרינן. ע"י תענית דף ל ע"ב תוס' ד"ה כל העושה: בא"ד באיכה רבתי. בפסוק ויגרס בחצץ שני:

מזא:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	-----------------------------------

א מווי' פא' מהל' תעניות הל' ו, טוש"ע או"ח סי' רמט סעי' ד:

ב מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' יב, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' א:

ג מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' יב, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ו:

ד מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ז:

ה מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' יב, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ח:

ו מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ח:

ז מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ח:

ח מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' טו, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' תו סעי' א:

ט מווי' פכ"ז מהל' שבת הל' טו, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' תו סעי' א:

י מווי' פה' מהל' שביתת יום טוב הל' י, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ט:

יא מווי' פה' מהל' שביתת יום טוב הל' י, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ט:

והִלְכָתָא מתענה ומשלים פרוש אס ירצה להשלים דשרי להשלים דבעינא הוא אי

שרי להשלים אי לא: [ומורי אמר לי בשם ה"ר יודיקה זאפילנ ר' יוסף ל"פ אלף זיכזול להשלים מיהו גס ר' יוסף מנקה אי אינו רוצה להשלים הרשות צילו ור' יהודה אמר אסור להשלים ואין נ"ל מדקאמר ר'. יוסף אי אמה מנקה לי בט' בלזב שחל להיות באחד בשבת שהוא מתחיל מבע"י והתם ע"כ דחבז קאמר דומיא דהכי ע"ש דחבז להשלים קאמר] [רש"ל בשם תנאס' שאנ"ן:] **מתני'** מי שְהוּצִיאֹוהוּ.

על דעתו ועל דעת קובו ואע"ג דאיכא גמי בפסים שמכחיזין פמליא של מעלה נראה דהוי בכלל רוח דעה ויצר הרע אע"ג דמשמע בפי' ואלו מנלחין (מו"ק ד' יז.) דפעמים שיוצרו מתגבר עליו ואינו יכול לכופו מ"מ אדם יכול ליהר שלל יבא לידי כך: ה**רְשׁוּת** פ"י רבנו חננאל על מלכות עובדי כוכבים בדאמר במסכת אבות (פ"ב מ"ג) הוו זהירין ברשותי ורש"י פרש נושה: **לְצַדִּידִין** קתני אחרז לדעת לא רצה לתרו כן לצדדין קתני דסוף סוף להחזירוהו צ"ל לעולם לצדדין קתני (עמוד) דניחא ליה לפרש שיתקיימו דברי רב נחמן הראשונים: **לֹא הִפְסִידוּ אֶת מְקוֹמָן** אע"ג דהבא מחזן לתחום אסור למי שנשתלח לו העי מלי התם דאיתא חזן לתחום אכל הכא דהשתא הם במקומן שרי אפינו להאי דאפקא ולא דמי למבשל בשבת במזיד לא יאכל דהתם הוי אסור דאורייתא: **בְּמִזִּיד** לא יאכלו משמע לשום אדם לא יאכלו ואף על גב דהבא בשביל ישאל זה ומת לישראל אחר פיון שנעשה אסור על ידי ישראל הקמירו:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

דאי סלקא דעתך אפלגא חמקא רב

דאי סלקא דעתך אכולהו — הא בעי מיניה רבה מרב יהודה ולא פשט ליה! ולטעמיה, הא דדרש מר זוטרא משמיה דרב הונא: הלכה, מתענה ומשלים. הא בעא מיניה רבה מרב הונא ולא פשט ליה!? אלא: הא — מקמי דשמעה, והא — לבתר דשמעה, הכא נמי: הא — מקמי דשמעה, הא — לבתר דשמעה. ״דרש מר זוטרא משמיה דרב הונא: הלכה, מתענין ומשלימין.

הדרן עלה בכל מערבין מתני'
מרי
שהוציאוהו נכרים, או רוח רעה — אין לו אלא ארבע אמות.
החזירוהו — פאילו לא יצא.
'הוליכוהו לעיר אחרת, נתנוהו בדיר או בסהר, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים: מהלה את כולה.
רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים: אין לו אלא ארבע אמות.
'**מעשה שבאו מפלגדרסין, והפליגה ספינתם בים. רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה, רבי יהושע ורבי עקיבא לא וזו מארבע אמות, שרצו להחמיר על עצמן.**^(ט)
פעם אחת לא נכנסו לגמל עד שחשיכה, אמרו לו לרבן גמליאל: מה אנו לירד? אמר להם: מותרים אתם, שכבר הייתי מסתפל והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה. גמי' תנו רבנן: שלשה דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קובו, אלו הן: נכרים, ורוח רעה, ודקדוקי עניות.
למאי נפקא מינה? למיבעי רחמי עלייהו.
^(י)**שלשה אין רואין פני גיהנם, אלו הן: דקדוקי עניות, וחולי מעיין, והרשות. ויש אומרים: אף מי שישי לו אשה רעה. ואידך? אשה רעה מצוה לגרשה.**
^(יז)**ואידך? זימנין דכתובתה מרובה. אי נמי, אית ליה בנים מינה, ולא מצי מגרש לה. למאי נפקא מינה? לקבולי מאהבה. שלשה מתין כשהן מספריין, ואלו הן: חולי מעיין, וחסה, והדרוקן.**
למאי נפקא מינה: למשמושי בהו וזודתא. אמר רב נחמן אמר שמואל: יצא לדעת — אין לו אלא ארבע אמות. השתא מי שהוציאוהו נכרים אין לו אלא ארבע אמות, יצא לדעת מיבעיא!? "אלא אימא: חזר לדעת — אין לו אלא ארבע אמות. הא נמי תנינא: החזירוהו נכרים פאילו לא יצא. החזירוהו הוא דכאילו לא יצא, אכל הוציאוהו נכרים וחזר לדעת — אין לו אלא ארבע אמות! אלא אימא, יצא לדעת והחזירוהו נכרים — אין לו אלא ארבע אמות. הא נמי תנינא: הוציאוהו והחזירוהו פאילו לא יצא. הוציאוהו והחזירוהו — הוא דכאילו לא יצא, אכל יצא לדעת — לא! 'מהו דתימא, לצדדין קתני: מי שהוציאוהו נכרים וחזר לדעת — אין לו אלא ארבע אמות, אכל יצא לדעת והחזירוהו נכרים — פאילו לא יצא, קא משמע לן. 'בעו מיניה מרבה: הוצרה לנקביו מהו? אמר להם: גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה. "אמרי נהרדעי: אי פיקח הוא עייל לתחומא, וכיון דעל — על. 'אמר רב פפא: פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו, אפילו במזיד — לא הפסידו את מקומן. מאי טעמא? אנוסין נינהו. ^(י)איתיביה רב יוסף בר שמעיה לרב פפא: רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין, עד שיחזרו למקומן שוגגין. בשוגג אין, במזיד לא! ^(יב)תנאי היא, דתניא: פירות שיצאו חוץ לתחום, בשוגג — יאכלו, במזיד — לא יאכלו.

רבי

יהודה: הא בעי מנה רפה מרב יהודה בדאמרינן לעיל אתא לקמה דרב יהודה ולא הנה ביזה: מתענה ומשלים בערב שבת: הא בעי רפה מרב הונא לעיל ולא פשט ליה: לבתר דשמעה רב הונא מרב להאי אכל חכמים אומרים דער אגמרה למר זוטרא ומקמה דלשמעה בעא רפה מנה ולא פשט ליה: הכא נמי דרב יהודה לא תקשי: הא מקמי דשמעה מרב: הא לבתר דשמעה רב הונא ורב יהודה תלמידי דרב הוו: מתני' מי שהוציאוהו נכרים חזן לתחום: או רוח רעה שנכנס בו עד ונטרפה דעתו ויצא חזן לתחום ואחר כך נשתפה ודרי הוא חזן לתחום: החזירוהו לתוך התחום: פאלו לא יצא ודרי כל העיר לו כד' אמות בבתחלה ומוצה לה אלפים אמה לכל רוח: הוליכוהו לעיר אחרת ודרי היא. מקפת מחנות: או שנתנוהו בדיר או בסהר שהן מקפין והקפן גדול: מהלה את כלה דהואיל ומקפת מחנות דרי היא כד' אמות: מפלגדרסין גס מקום: והפליגה כשהיא מתרחק' משפת הים ונבנסת לאמצעי קרי לה הפלגה ולשון לע"י הוא שקורין לשלולית הים פיל"ג: הלכו את כלה הוי מהלכין בכל הספינה דאע"פ שהספינה הולכת בשבת ויצאו חזן לתחום הוו כמי שיצא חזן לתחום ונתן בדיר או בסהר שהספינה מחנות לה: שרצו להחמיר בגמרא מפרש: לגמל פורט"ו בלע"י ששם הספינות יוצאות מן הים לשפתו: מה אנו לרד מן הספינה לתוך העיר כלומר באנו מחזן לתחום משחשכה: גמי' והרשות מי שיש לו נושין: לקבלינא מאהבה דמכפרי עליה: כשהן מקפרים אפי' יש בקן חיות הרבה שמדברים אעפ"כ מתוך פתאום: הדריקון חלי הפה מושג"א: ונדתא לזמן תכריכין: חזר לדעת מי שהוציאוהו נכרים וחזר לדעת לתוך התחום לא הוי כהחזירוהו דתנן במתני' פאלו לא יצא: מהו דתימא מתני' לצדדין קתני והחזירוהו דסיפא מלתא בלפי נפשה היא ולא להוציאהו נכרים קאי ודרי קאמר מי שהוציאוהו נכרים בין כשהוא עומד בחזן בין שחזר לדעת אין לו אלא ד' אמות ומי שהיה חזן לתחום והחזירוהו נכרים בין שהיה וציאתו ראשונה לדעת בין שלא לדעת אלא באגס הוי פאלו לא יצא: קמ"ל ר"נ דסיפא דמתני' ארישא מהדר: דצרך לנקביו זה שהוציאוהו נכרים מהו לצאת מד' אמותיו: את לא תעשה שבתורה לאו דלא תסור (דברים יז) ותחומין נמי דרבען: אי פקח הוא האי דנצרך לנקביו ויהבו ליה רבען רשות למפק חזן לארבע אמותיו: עיל לתחומא וביין דעל על ומתד פאלו לא יצא דהא ברשות על ולא גרע מהחזירוהו: פרות

שיצאו חזן לתחום וחזרו ביום טוב לא הפסידו מקומן וכל העיר לכן כד' אמות ויש לכן לכל רוח אלפים אמה אס יו"ט הוא ואי שבת ממרין ללכילה במקום שחזרו: אנוסים היו על ידי המוציאן: אסורין לזוז איתן מארבע אמותיהן ולא ללכנן אפי' חזרו אלא אס בן חזרו שנגנין אכל ממיד לא: הכי גרסינן תנאי' היא דתניא פרות שיצאו חזן לתחום בשוגג יאכלו ולא גרסינן דכא וחזרו: בשוגג יאכלו במקום שהן גס אס יש אדם שערב לאותו צד או שהיו בני עיר אחרת סמוכים לזה:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א תוספתא שבת

ב אוצר מדרשים אלפא ביתא דבן סירא; אוצר מדרשים גן עדון גיהנם כיצד דין הקבר ו

ג פסחים קיג:

ד שבועות לד:

ה תוספתא שבת

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

גמ' אי פקח הוא. עי' לקמן דף מד ע"ב תוס' ד"ה ומר סבר:

רש"י ד"ה הוליכוהו לעיר אחרת וכי' מוקפת מחיצות. עי' לקמן דף מז ע"ב בתוס' ד"ה דכולה:

עין משפט
נר מצוה

א מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ד', סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' א:
ב מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' תג סעי' א:

רבי נחמיה אומר במקומן אם חזרו למקומן יאכלו אבל שלא במקומן כל מפלל דתנא קמא במזיד נמי שרי נראה דהלכתא בתנא קמא ואף על קב דקומא לן משנת רבי אליעזר קב ונקי הכא לא קומא לן בנתה אלא בדרבנן כיון דסבר רב פפא בדרבנן ואף בשונג שלא במקומן נראה דהלכתא כת"ק דשרי מדקאמרינן במזיד במקומן כלי עלמא לא פליגי דאסור פי פליגי בשונג שלא במקומן ואם כן דרב פפא דשרי במזיד במקומן כ"ס דשרי בשונג שלא במקומן ועוד דקומא לן דלא קנסינן שונג אטו מזיד לא בדאורייתא ולא בדרבנן מיהו על פרקו הא דאסר ראב"י שונג שלא במקומן לאו משום דקנס שונג אטו מזיד דהא במקומן לא קניס שונג אטו מזיד אלא משום כיון דאין להן אלא ארבע אמות גזרינן דילמא אתי להוציאן חוץ לארבע אמותיהון וכן איתא בירושלמי דקאמר ר' נחמיה דאמר עד שיחזרו למקומן שונגין אתיא בר"מ דאמר המבשל בשבת בשונג יאכל ואף ע"ג דהבא בשביל ישראל זה מתר ליתקאל אחר ואמרינן לקמן (עירובין דף מו:): דקפצי גכרים קונין שביטה ולא גזרינן שמיא יוציא חוץ לעיר יש לחלק בין עיר לארבע אמות ועוד דקפצי גכרי קונין שביטה הסמיירו ועוד הא דקפצי גכרי קונין שביטה הינו דגזרו בעלים דגכרים אטו בעלים דיתקאל ומשום הכי לא גזרינן שמיא יוציא

דלא גזרינן גזרה לגזרה: **ונגכרים** שהקיפוה מחצות צירושלמי מוקי לה כרבי יהושע ומהו ב'קונט' פי' דאקרא נמי כר"ג דאמר נתנוהו צדיר או ב'סהר מהלך את ב'לה ואע"ג דלא שבת ב'חזיר מחצות מדעוד יום דלא הקלו חכמים אלא הסם דאין לו אלא ארבע אמות אבל הכא דיש לו אלפים לא הקלו: **ומטלטל** בקלה ע"י זריקה נראה לר"י דאף תוך אלפים מטלטל ע"י זריקה אבל פי אורחה אינו מטלטל אלא ארבע אמות דלענין טלטול פי אורחה נפקצה למקום האסור לה: **ונטלטל** בקלה ע"י זריקה אע"ג דרב הונא אית לה בסוף פ"ק (דף יח.) דשבת נזרמת והכא גאסר בתחלת שבת לא דמי להכא דרב הונא מודה במחצה

רבי נחמיה אומר: במקומן — יאכלו, שלא במקומן — לא יאכלו. מאי במקומן? איילימא: במקומן — במזיד, והא קתני בהדא, רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין. בשוגג — אין, במזיד — לא. אלא לאו: במקומן — בשוגג, וחסורי מחסרה, והכי קתני: פירות שיצאו חוץ לתחום, בשוגג — יאכלו, במזיד — לא יאכלו. במה דברים אמורים — שלא במקומן, אבל במקומן — אפילו במזיד יאכלו. ואתא רבי נחמיה למימר: אפילו במקומן נמי, בשוגג — אין, במזיד — לא.^(א) לא, במזיד במקומן — דכולי עלמא לא פליגי דאסור, והכא בשוגג שלא במקומן פליגי: תנא קמא סבר בשוגג שרי שלא במקומן, ורבי נחמיה סבר אפילו שוגג במקומן — אין, שלא במקומן — לא. והא מדקתני סיפא: רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין, שוגג — אין, במזיד — לא, מפלל דתנא קמא סבר: במזיד נמי שרי. שמע מינה. "אמר רב נחמן אמר שמואל: ה"ה מהלה ואינו יודע תחום שבת, מהלה אלפים פסיעות בינוניות, וזו היא תחום שבת. 'ואמר רב נחמן אמר שמואל: שבת בבקעה, והקיפוה גכרים מציצה בשבת — מהלה אלפים אמה, ומטלטל בכולה על ידי זריקה. ורב הונא אמר: מהלה אלפים אמה, ומטלטל ארבע אמות. וגיטלטל בכולה על ידי זריקה? שמיא ימשה אחר חפצו. באלפים מיהת ליטלטל כי אורחיה! משום דהוי כמציצה שנפרכה במלואה למקום האסור לה. חזיא בר רב אמר: מהלה אלפים אמה, ומטלטל באלפים אמה. כמאן? דלא פרב נחמן וקא פרב הונא! אימא: מטלטל בארבע. אי הכי, היינו דרב הונא. אימא: וכן אמר רבי חזיא בר רב. אמר ליה רב נחמן לרב הונא: לא תיפלוג עליה דשמואל, דתנאי כוותיה. דתנאי:

היה

במורה העשירה בשבת דשמה מחצה:

רוח: והקיפוה גכרים מחצות בשבת ולזירה בגזן שהקיפוה לדור בתוכה דאי לאו הכי ביותר מבית סאתים לא משתריא לטלטולי ב'ה אלא ד' אמות: מהלך ב'ה אלפים דלא מהני ליה הנך מחצות להיותה לו כד' אמות דכי אמרינן כל הבית ב'לו כד' אמות היכא דשבת ב'חזיר מחצות מדעוד יום אבל הכא דבשעת שביטה לא הוו מחצות לא ואפי' לרבן גמליאל דאמר בהוציאיהו גכרים ונתנוהו צדיר או ב'סהר דאע"ג דלא שבת ב'חזיר מחצות נעשית לו כ'ארבע אמות ומהלך את ב'לה הסם הוא דמי שהוציאיהו גכרים אין לו אלא ארבע אמות הקלו חכמים אצלו להיות לו הרק מחצות כ'ארבע אמות אמה לא הקלו חכמים אצלו להיות לו הרק מחצות כ'ארבע אמות אלא אם כן שבת ב'חזיר ונתדע דהא בר רב הונא ותיא בר רב תלמידי דרב טניהו ואמר רב הלכה ב'רבן גמליאל צדיר וסהר והכא אסרי בשמואל ובמתני' נמי הכי תנן לקמן ב'פ' ביצד מעשרין (עירובין דף סא.) ומודד שאמרו נזתנין לו אלפים אמה אפלו סוף מזתו ב'לה במערה אינה לו כ'ארבע אמות ואלו הוציאיהו גכרים ונתנוהו ב'ה מהלך את ב'לה והא דב'רי הכל היא: ומטלטל בב'לה אפי' חוץ לאלפים שאין לו רשות להלך מתר לטלטל על ידי זריקה בלומר מתר לזרז שם דקומא לן מחצה העשירה בשבת שמה מחצה וממילא שמעינן דבתוך אלפים מטלטל ב'דרכו דהא מחצות טניהו: ומטלטל ב'ארבע אמות כאלו לא היתה שם מחצה וטפי מארבע לא ואפילו בזריקה דלא עני לן בין טלטול פי אורחה לטלטול זריקה אלא במקום שמתר לטלטל ואסור להלך בגזן מתוך התחום לחוץ התחום אבל במקום שהוא מתר להלך אי שרי לטלטל בזריקה שרי נמי לטלטל פי אורחה ואי אסיר. תרנוהו אסירי וכיון דאסר ליה רב הונא לטלטל באלפים שלו אפילו זריקה נמי אסור וטעמא מפרש ואזל: ומקשינן לרב הונא ונטלטל בב'לה ואפילו חוץ לאלפים ע"י זריקה דהא קומא לן מחצה הנעשית בשבת מחצה היא ב'פ"ב (דף כ.) ונהי דאיהו לא מצי אזל פיון דלא שבת ב'חזירא לא היו לה כ'ארבע אמות אבל מפל מקום מחצות טניהו: שמיא ימשך אחר חפצי חוץ לאלפים הלכך גזרינן טלטול בזריקה אטו הלוך: באלפים מיהת שהוא מתר להלך ב'ון וליכא למגזר ב'הו משום שמיא ימשך אחר חפצי נטלטל פי אורחה טלטול גמור וכל כ'ון זריקה דהא מחיצות מעלייתא טניהו ומשני כיון דחוץ לאלפים אסור לטלטל אפילו בזריקה משום שמיא ימשך אחר חפצי וכל כ'ון פי אורחה דהא אין יכול להלך שם ולטלטל מתסר נמי באלפים משום דהוי אלפים דילה נכרצו לחוץ לאלפים דאסירי ליה משום גזרה שמיא ימשך דהא אין הפסק ביניהן והניח מחצה הנפרכת במלואה למקום האסור לה: ומטלטל באלפים אפלו פי אורחה וחוץ לאלפים לא אפילו בזריקה: לא ב'רב נחמן ולא ב'רב הונא ומה נפקך אי גזר שמיא ימשך אפילו אלפים נתסרו משום מחצה הנפרכת למקום האסור לה ואי לא גזר שמיא ימשך לטלטל חוץ לאלפים בזריקה: עליה דשמואל דרב נחמן משמה דשמואל אמרה: דתנאי בנתה דלא גזרינן שמיא ימשך:

מסורת הש"ס

א שבת לט., שבת קמו:
ב תוספתא שבת

 עין משפט גור מצורה
--

א מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ח:

ב מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ה:

ג טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ז:

ד טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ז:

לֵא ע"י מְשִׁיכָה כי שקול מפראי לגנאי ליכא למיחש שמה ימשך אחר חפצו אלא

"הִיָּה מוֹדֵד וּבָא, וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי הָעִיר — מוֹתֵר לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר בּוּלָה, וּבִלְבֹד שְׁלֹא יַעֲבוֹר אֶת הַתַּחֲוּם בִּרְגָלָיו. מֵאִי מְטַלְטֵל, לָאוּ עַל יְדֵי זְרִיקָה? אָמַר רַב הוּנָא: לֹא, עַל יְדֵי מְשִׁיכָה.^(א)**אָמַר רַב הוּנָא: הִיָּה מוֹדֵד וּבָא, וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי הָעִיר — אִין לוֹ אֵלָא חֲצִי חָצֵר. פְּשִׁיטָא! אִימָא: יֵשׁ לוֹ חֲצִי חָצֵר.**^(ב)**הָאִי נָמִי פְּשִׁיטָא? מָהוּ דְתִימָא: לִיחֻשׁ דְּלָמָא אֲתִי לְטַלְטוּלִי בְכוּלָהּ, קָא מְשַׁמַּע לִו. אָמַר רַב נַחֲמָן, מוֹדָה לִי הוּנָא: הִיָּה מוֹדֵד וּבָא וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ עַל שְׁפַת תַּקְרָה — מוֹתֵר לְטַלְטֵל בְּכָל הַבֵּית. מֵאִי טַעמָא — הוֹאִיל וְתַקְרַת הַבֵּית חוֹבָטַת. ^(ג)אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב נַתָּן: כְּתַנָּאִי. הוֹלִיכוּהוּ לְעִיר אַחֲרַת, וּנְתַנּוּהוּ בְּדִיר אוֹ בְּסַהֵר, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּן עֲזַרְיָה אוֹמְרִים: מְהֵלָּה אֶת בּוּלָה. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמְרִים: אִין לוֹ אֵלָא אַרְבַּע אַמּוֹת. מֵאִי לָאוּ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּן עֲזַרְיָה דְּאָמְרִי: מְהֵלָּה אֶת בּוּלָה — דְּלֹא גִזְרִי הִילּוּהּ דִּיר וְסַהֵר אִשּׁוּ הִילּוּהּ בְּבִקְעָה; וּמִדְּהִילּוּהּ אִשּׁוּ הִילּוּהּ לֹא גִזְרִי, טַלְטוּל אִשּׁוּ הִילּוּהּ לֹא גִזְרִי. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא דְּאֹמְרִים: אִין לוֹ אֵלָא אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּגִזְרִי הִילּוּהּ דִּיר וְסַהֵר אִשּׁוּ הִילּוּהּ דְּבִקְעָה; וּמִדְּהִילּוּהּ אִשּׁוּ הִילּוּהּ גִזְרִי, טַלְטוּל אִשּׁוּ הִילּוּהּ נָמִי גִזְרִי. מִמָּאִי? דִּילְמָא כִּי לֹא גִזְרִי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלֶעָזָר בְּן עֲזַרְיָה הִילּוּהּ סַהֵר וְדִיר אִשּׁוּ הִילּוּהּ בְּקַעָה, הֲגִי מִיְלִי הָתָם דְּשִׁנֵּי מְקוֹמוֹת הֵן. אֲבָל טַלְטוּל אִשּׁוּ הִילּוּהּ דְּמָקוֹם אַחַד הוּא, הִכִּי נָמִי דְּגִזְרִי, גִּזְרִיהּ שְׁמָא יְמִשֵּׁה אַחֵר חֲפָצוֹ. ^(ד)וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא נָמִי, מִמָּאִי דְּמִשּׁוּם דְּגִזְרִי הוּא? דִּילְמָא מִשּׁוּם דְּקָא סְבָרִי כִּי אֲמַרִּינוּ כָּל הַבֵּית כּוּלּוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת דְּמִי, הֲגִי מִיְלִי הִיכָא דְשִׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם. אֲבָל הִיכָא דְלֹא שִׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם — לֹא. אָמַר רַב: הִלְכְתָּא כְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּדִיר וְסַהֵר וּסְפִינָה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הִלְכְתָּא כְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל, בְּסְפִינָה, אֲבָל בְּדִיר וְסַהֵר — לֹא. דִּכּוּלֵּי עֲלָמָא מִיְהַת הִלְכָּה כְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּסְפִינָה, מֵאִי טַעמָא? 'אָמַר רַבָּה: הוֹאִיל וְשִׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם. רַבִּי זִירָא אָמַר: הוֹאִיל וּסְפִינָה נוֹטְלָתוּ מִתַּחֲזִילַת אַרְבַּע וּמִנַּחְתּוֹ בְּסוּף אַרְבַּע. 'מֵאִי בִּינְיָיְהוּ? אִיכָא בִּינְיָיְהוּ שְׁנַפְתָּתוּ דּוּפְנֵי סְפִינָה. אִי נָמִי: בְּקוּפָץ מִסְפִּינָה לְסְפִינָה. וְרַבִּי זִירָא, מֵאִי טַעמָא לֹא אָמַר כְּרַבָּה? אָמַר לָהּ: מְחִיצוֹת,**

לְהַבְרִיחַ הַלֵּן, דְּבִקְעָה דְּלִין בַּהּ מַחְצִית דְּהָתָם אִין לוֹ אֵלָא ד' אַמּוֹת דְּתַנּוּן בְּרִישׁ פְּרָקִין וּבְדִיר וְסַהֵר אַע"ג דְּלֹא שִׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹתֶינָן מִבְּעוֹד יוֹם כְּאַרְבַּע אַמּוֹת דְּמָנָן לִיהּ הוֹאִיל וּבִאָנָם וְצֹא מִתַּחֲוּמוֹ: וּמִדְּהַלֵּן דִּיר וְסַהֵר אִשּׁוּ הַלֵּן דְּבִקְעָה לֹא גִזְרִינוּ: טַלְטוּל אִשּׁוּ הַלֵּן, כְּגוֹן שִׁבַּת בְּבִקְעָה בִּיו"ט שֶׁהֵלֵךְ אִסּוּר לוֹ חוּץ לְאַלְפִים בְּמָקוֹם שְׁבִיתָתוֹ וּטַלְטוּל דְּזְרִיקָה מִתֵּר בְּלֹא מַחְצִית: לֹא גִזְרִינוּ שְׁלֹא וּטַלְטֵל בְּזְרִיקָה חוּץ לְאַלְפִים אִשּׁוּ הַלֵּן, שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אַחֵר חֲפָצֵי כִרַּב נַחֲמָן וְאִף עַל גַּב דְּבִשְׁבַּת בְּבִקְעָה וְהוֹסִיפוּהוּ נִכְרִים לֹא סְבִירָא לֵהוּ בְּתַמָּה דְּהָא לְדִידָהּוּ אַע"ג דְּלֹא שִׁבַּת בְּאוּרִי מַחְצִית שְׂרִי בְּהָא מִיְהָא כִּרַּב נַחֲמָן קוּימִי דְּלֹא גִזְרִי' שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אִי נָמִי בִּשְׁבַּת בְּבִקְעָה נָמִי סְבִירָא לֵהוּ בְּתַמָּה דְּהָא דְּשָׂרוּ לִיהּ הִכָּא מִשּׁוּם דְּנָאָנָם הוּא: שְׁנֵי מְקוֹמוֹת הֵן וְלֹא דְּמִי אֶהְדְּדִי דִּיר וְסַהֵר יֵשׁ לָהֶן מַחְצִית בְּקַעָה אִין לֵה מַחְצִיהּ הֵלְכָךְ לֹא מַחְלָפִי: אֲבָל טַלְטוּל אִשּׁוּ הַלֵּן, כְּגוֹן שִׁשְׁבַּת בְּבִקְעָה בִּיו"ט אִימָא דְּגִזְרִי שְׁלֹא וּטַלְטֵל בְּזְרִיקָה חוּץ לְאַלְפִים שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אַחֵר חֲפָצֵי דְּהָא חַד מְקוֹם הוּא וְלִית לֵהוּ דְּרַב נַחֲמָן כְּלָל: אֲבָל הִיכָא דְּלֹא שִׁבַּת לֹא הִי כְּאַרְבַּע אַמּוֹת וְלִהֲכִי לֹא מִשְׁתַּרִּי בַּהֲלֵן אֲבָל טַלְטוּל דְּזְרִיקָה לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּשָׂרִי לִיהּ בְּכָל הַדִּיר וְסַהֵר בְּזְרִיקָה וְלֹא גִזְרִינוּ שְׁמַא חוּץ וְיִמְשֹׁךְ: הוֹאִיל וְשִׁבַּת הִוָּיָא לֵה סְפִינָה כְּאַרְבַּע אַמּוֹת: נוֹטְלָתוּ מִתַּחֲזִילַת ד' וּמִנִּיחָתוּ לְסוּף אַרְבַּע כְּלוּמַר מִשְׁנָצֹא זֶה חוּץ לְתַחֲסוּם לֹא נִקְט לִיהּ אַרְבַּע אַמּוֹת דְּסְפִינָה כָּל שַׁעָה הִיא מְהֻלְכַת בְּכָל חֲפִיצָה וְיִקְפִיצָה יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת נִמְצֹא שְׂאִין לֵה תוֹרַת אַרְבַּע אַמּוֹת כְּלָל שְׁלֹא עֲמַד פְּסִיעָה אַחַת בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת הֵלְכָךְ לֹא קִנוּ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. לְשֹׁא אֶחָרִינָא כְּגוֹן שֶׁהִסְפִּינָה הוֹלֶכֶת לְמַזְרַח וְהוּא מְהֻלָּךְ בְּתוֹכָהּ לְמַעַרְב שֶׁהִסְפִּינָה מְחִזְרָתוּ כָּל שַׁעָה לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹתֶיהּ. וְהָשִׂיא לִי תִינַח הַלִּיכָה אֲבָל אִם חוּר לְרֹאשׁ הָאֲחֵר הִיכִי מִשְׁתַּרִּי וּבְמִתְנִי' לֹא חִלַּק רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בֵּין שְׁהוּא מְהֻלָּךְ לְצַד שֶׁהִסְפִּינָה מְהֻלְכַת. וְהוּא לְשׁוֹן דּוּדִי ר' שְׁמַעוֹן מִפִּי הֶרֶב ל"א כְּלוּמַר כְּשֶׁעוֹקֵר אֶת רַגְלֵוֹ קֹדֵם שֶׁיִּנְחָנָה הִסְפִּינָה מוֹנִצָּאתוֹ מִד' אַמּוֹת שְׁלֹ וּנְכַנֵּם לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אַחֲרוֹת עַל כִּרְחוּ וְהִיה לִיהּ כִּמְי שְׁהוֹצִיאָהּ נִכְרִי חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹתֶיהּ וּנְתַנּוּהוּ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אַחֲרוֹת שְׁנוּתָנָן לוֹ ד' אַמּוֹת וְכוּן לְעוֹלָם וְהָ עוֹקֵר: מֵאִי בִּינְיָוָה בֵּין רַבָּה לר' זִירָא: שְׁנַפְתָּתוּ דְּשְׁנֵי הַסְפִּינָה וּבְטוּלוּ הַמְּחִיצוֹת דְּרַבָּה לִיתָא דִּיר' זִירָא אִיתָא: אִי נָמִי בְּקוּפָן מִסְפִּינָה לְסְפִינָה וּבְאוּרִי מְחִיצוֹתֶיהּ שֶׁן ז' לוֹ אֵל שִׁבַּת לְרַבָּה אִין יְכוּל לְהֵלֵךְ בְּזוֹ וּלְרַבִּי זִירָא שְׂרִי:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

לִיָּךְ מִמָּקוֹם עֲרוּבוּ אֲלָפִים וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי עִיר אַחֲרַת שְׁעָרָבוּ אֶת כָּלָה אִי נָמִי בִּיו"ט: שְׁלֹא יַעֲבֹר תַּחֲסוּם אֲלָפִים מִמָּקוֹם עֲרוּבוּ בִּרְגָלָיו דְּכִינוּ דְּלֹא שִׁבַּת בְּתוֹכָהּ לֹא הִוָּיָא לִיה כַּד' אַמּוֹת: בְּמֵאִי מְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר הוֹאִיל וְתַנִּי שְׁלֹא יַעֲבֹר אֶת הַתַּחֲסוּם בִּרְגָלָיו: לָאוּ עַל יְדֵי זְרִיקָה אֲלֵמָא לֹא גִזְרִינוּ שְׁמַא יִמְשֹׁךְ: לֹא בְּמִשְׁיכָה לֹא גְרָסִי' וּמֵאֵן דְּגָרִים לֵה הִכִּי קֹאמַר וְרַב הוּנָא אָמַר לָךְ הִאי דְּקַתְנִי מִתֵּר לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר כָּלָה בְּמִשְׁיכָה קֹאמַר שְׁמוּשֶׁךְ מַחוּץ לְאַלְפִים לְתוֹךְ אֲלָפִים דְּהָתָם לִיכָא לְמַגֵּד שְׁמַא יִמְשֹׁךְ דְּלֹא חֲפָצִיו הוּא עַד דְּמִייתִי לִיהּ לִגְנָאי וְכִי מוֹנִי לִיהּ תִּי לֹא מִפִּיָּה לִיה: הִכִּי גְרָסִינוּ אָמַר רַב הוּנָא הִיָּה מוֹדֵד וּבָא וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי חָצֵר אִין לוֹ אֵלָא חֲצִי חָצֵר לְהֵלָךְ: פְּשִׁיטָא דְּהָא כְּלוּ אֲלָפִים שְׁלֹ: אִימָא יֵשׁ לוֹ חֲצִי חָצֵר אוֹתוֹ חֲצִי שֶׁל חָצֵר שְׁבִיתוֹךְ תַּחֲמוּ מִתֵּר לְהֵלָךְ כִּי אֹרְחָה וְהַמְרָא אֶצְטְרִיכָא לֹאשְׁמוּעִינוּ וְלֹאזוּ אִסּוּרָא דְּאִידֵךְ פֻּלְגָא: הָא נָמִי פְּשִׁיטָא דְּפֻלְגָא דְּבִיתָךְ מִדָּתוֹ אִית לֵה: (ה"ג אָמַר רַב הוּנָא הִיָּה מוֹדֵד וּבָא וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי חָצֵר אִין לוֹ אֵלָא חֲצִי חָצֵר: פְּשִׁיטָא דְּהָא שְׁמַעִינוּ לִיה לְרַב הוּנָא דְּגִזֵּר שְׁמַא יִמְשֹׁךְ: אִימָא יֵשׁ לוֹ חֲצִי חָצֵר אוֹתוֹ חֲצִי חָצֵר שְׁבִיתוֹךְ תַּחֲמוּ מִתֵּר לְטַלְטֵל כִּי אֹרְחָה וְהַמְרָא אֶצְטְרִיךְ לֹאשְׁמוּעִי' וְלֹאזוּ אִסּוּרָא דְּאִידֵךְ פֻּלְגָא: הָא נָמִי פְּשִׁיטָא דְּפֻלְגָא דְּבִיתָךְ מִדָּתוֹ שְׂרִי דְּלֹא דְּמִי לְשִׁבַּת בְּבִקְעָה דְּהָתָם אִיכָא לְמִיסַר לְטַלְטוּלִי אִפִּי' בְּתוֹךְ אֲלָפִים מִשּׁוּם טַעמָא דְּנִפְרַצָּה דְּהִיא וְזִאי נִפְרָצָה לְקַמוּם הָאִסּוּר לֵה שְׁהָרִי מַחְצִית הֵלְלוּ לֹא הִיוּ כְּאֵן מִבְּעוֹד יוֹם וְהִיתָה אִסּוּרָה לְכָל אָדָם וּכְשֶׁהֲקַפְּהָ שִׁשְׁבַּת וְהוּעִילוּ לָהּ שְׁבִיתוּכוּ לְאַלְפִים הוּעִילוּ לוֹ וְלֹא לַחוּץ אֲלָפִים שְׁהָן חוּץ מִתַּחֲוּמוֹ וְזִאי חוּץ לְאַלְפִים לֹא הִיָּה לוֹ שׁוּם הַמֵּר אֲצַל שׁוּם אָדָם הֵלְכָךְ הִיוּ מְקוֹם הָאִסּוּר וְאוּסַר אֲבָל חָצֵר אִין לוּמַר בַּהּ חֲלוּץ פְּרָצָה לְמָקוֹם הָאִסּוּר דְּהָא מִבְּעוֹד יוֹם חֻזָּא הִיא וְנִהִי דְּאִסְרִי לְהִאי לְטַלְטוּלִי חוּץ לְאַלְפִים עַל יְדֵי זְרִיקָה מִשּׁוּם שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אֲבָל בְּתוֹךְ מִדַּת תַּחֲמוּ מִתֵּר לְטַלְטוּלִי כִּי אֹרְחָה): מוֹדָה לִי הוּנָא אַע"ג דְּגִזֵּר שְׁמַא יִמְשֹׁךְ: הִיָּה מוֹדֵד וּבָא וְכִלְתָּה מִדָּתוֹ עַל שְׁפַת תַּקְרָה כְּגַגְד שְׁפַת הָקִרִי וְהִבִּית חוּץ לְמִדָּתוֹ הוּא וְכַגּוֹן שְׁנַפְרָן כְּתַל הַבֵּית שְׁנַפְתֵּיר מְלַמְעָלָה קִרְיִי וְנִפְרָן בֵּית לְחָצֵר שְׁבִפְטִיָּה דְּלֹא הִיוּ בֵּית נִפְרָן לְמָקוֹם הָאִסּוּר: מִתֵּר לְטַלְטֵל בְּכָל הַבֵּית ע"י זְרִיקָה וְאַע"פ שֶׁאִסּוּר לִכְנֵס לְתוֹכָהּ בִּרְגָלָיו וְהִכָּא לֹא גִזְרִינוּ שְׁמַא יִמְשֹׁךְ הוֹאִיל וְתַקְרֹת הַבֵּית חוֹבָטוֹת כְּלוּמַר גְּרָאוֹת פְּיוֹקְרוֹת וְסוּתָמוֹת וְאִיכָא הֶבֶר וְלֹא מִמְשִׁיךְ שְׁהָרִי שְׂיָנוּ נוֹתֵן בְּתַקְרָה וְסִימָן הוּא שְׁשֵׁם כְּלָתָה מִדָּתוֹ: כְּתַנָּאִי אִי גִזְרִינוּ שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אִי לֹא: דְּלֹא גִזְרִינוּ

הַלֵּן, דְּבִקְעָה דְּלִין בַּהּ מַחְצִית דְּהָתָם אִין לוֹ אֵלָא ד' אַמּוֹת דְּתַנּוּן בְּרִישׁ פְּרָקִין וּבְדִיר וְסַהֵר אַע"ג דְּלֹא שִׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹתֶינָן מִבְּעוֹד יוֹם כְּאַרְבַּע אַמּוֹת דְּמָנָן לִיהּ הוֹאִיל וּבִאָנָם וְצֹא מִתַּחֲוּמוֹ: וּמִדְּהַלֵּן דִּיר וְסַהֵר אִשּׁוּ הַלֵּן דְּבִקְעָה לֹא גִזְרִינוּ: טַלְטוּל אִשּׁוּ הַלֵּן, כְּגוֹן שִׁבַּת בְּבִקְעָה בִּיו"ט שֶׁהֵלֵךְ אִסּוּר לוֹ חוּץ לְאַלְפִים בְּמָקוֹם שְׁבִיתָתוֹ וּטַלְטוּל דְּזְרִיקָה מִתֵּר בְּלֹא מַחְצִית: לֹא גִזְרִינוּ שְׁלֹא וּטַלְטֵל בְּזְרִיקָה חוּץ לְאַלְפִים אִשּׁוּ הַלֵּן, שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אַחֵר חֲפָצֵי כִרַּב נַחֲמָן וְאִף עַל גַּב דְּבִשְׁבַת בְּבִקְעָה וְהוֹסִיפוּהוּ נִכְרִים לֹא סְבִירָא לֵהוּ בְּתַמָּה דְּהָא לְדִידָהּוּ אַע"ג דְּלֹא שִׁבַּת בְּאוּרִי מַחְצִית שְׂרִי בְּהָא מִיְהָא כִּרַּב נַחֲמָן קוּימִי דְּלֹא גִזְרִי' שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אִי נָמִי בִּשְׁבַת בְּבִקְעָה נָמִי סְבִירָא לֵהוּ בְּתַמָּה דְּהָא דְּשָׂרוּ לִיהּ הִכָּא מִשּׁוּם דְּנָאָנָם הוּא: שְׁנֵי מְקוֹמוֹת הֵן וְלֹא דְּמִי אֶהְדְּדִי דִּיר וְסַהֵר יֵשׁ לָהֶן מַחְצִית בְּקַעָה אִין לֵה מַחְצִיהּ הֵלְכָךְ לֹא מַחְלָפִי: אֲבָל טַלְטוּל אִשּׁוּ הַלֵּן, כְּגוֹן שִׁשְׁבַּת בְּבִקְעָה בִּיו"ט אִימָא דְּגִזְרִי שְׁלֹא וּטַלְטֵל בְּזְרִיקָה חוּץ לְאַלְפִים שְׁמַא יִמְשֹׁךְ אַחֵר חֲפָצֵי דְּהָא חַד מְקוֹם הוּא וְלִית לֵהוּ דְּרַב נַחֲמָן כְּלָל: אֲבָל הִיכָא דְּלֹא שִׁבַּת לֹא הִי כְּאַרְבַּע אַמּוֹת וְלִהֲכִי לֹא מִשְׁתַּרִּי בַּהֲלֵן אֲבָל טַלְטוּל דְּזְרִיקָה לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּשָׂרִי לִיהּ בְּכָל הַדִּיר וְסַהֵר בְּזְרִיקָה וְלֹא גִזְרִינוּ שְׁמַא חוּץ וְיִמְשֹׁךְ: הוֹאִיל וְשִׁבַּת הִוָּיָא לֵה סְפִינָה כְּאַרְבַּע אַמּוֹת: נוֹטְלָתוּ מִתַּחֲזִילַת ד' וּמִנִּיחָתוּ לְסוּף אַרְבַּע כְּלוּמַר מִשְׁנָצֹא זֶה חוּץ לְתַחֲסוּם לֹא נִקְט לִיהּ אַרְבַּע אַמּוֹת דְּסְפִינָה כָּל שַׁעָה הִיא מְהֻלְכַת בְּכָל חֲפִיצָה וְיִקְפִיצָה יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת נִמְצֹא שְׂאִין לֵה תוֹרַת אַרְבַּע אַמּוֹת כְּלָל שְׁלֹא עֲמַד פְּסִיעָה אַחַת בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת הֵלְכָךְ לֹא קִנוּ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. לְשֹׁא אֶחָרִינָא כְּגוֹן שֶׁהִסְפִּינָה הוֹלֶכֶת לְמַזְרַח וְהוּא מְהֻלָּךְ לְמַעַרְב שֶׁהִסְפִּינָה מְחִזְרָתוּ כָּל שַׁעָה לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹתֶיהּ. וְהָשִׂיא לִי תִינַח הַלִּיכָה אֲבָל אִם חוּר לְרֹאשׁ הָאֲחֵר הִיכִי מִשְׁתַּרִּי וּבְמִתְנִי' לֹא חִלַּק רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בֵּין שְׁהוּא מְהֻלָּךְ לְצַד שֶׁהִסְפִּינָה מְהֻלְכַת. וְהוּא לְשׁוֹן דּוּדִי ר' שְׁמַעוֹן מִפִּי הֶרֶב ל"א כְּלוּמַר כְּשֶׁעוֹקֵר אֶת רַגְלֵוֹ קֹדֵם שֶׁיִּנְחָנָה הִסְפִּינָה מוֹנִצָּאתוֹ מִד' אַמּוֹת שְׁלֹ וּנְכַנֵּם לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אַחֲרוֹת עַל כִּרְחוּ וְהִיה לִיהּ כִּמְי שְׁהוֹצִיאָהּ נִכְרִי חוּץ מֵאַרְבַּע אַמּוֹתֶיהּ וּנְתַנּוּהוּ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אַחֲרוֹת שְׁנוּתָנָן לוֹ ד' אַמּוֹת וְכוּן לְעוֹלָם וְהָ עוֹקֵר: מֵאִי בִּינְיָוָה בֵּין רַבָּה לר' זִירָא: שְׁנַפְתָּתוּ דְּשְׁנֵי הַסְפִּינָה וּבְטוּלוּ הַמְּחִיצוֹת דְּרַבָּה לִיתָא דִּיר' זִירָא אִיתָא: אִי נָמִי בְּקוּפָן מִסְפִּינָה לְסְפִינָה וּבְאוּרִי מְחִיצוֹתֶיהּ שֶׁן ז' לוֹ אֵל שִׁבַּת לְרַבָּה אִין יְכוּל לְהֵלֵךְ בְּזוֹ וּלְרַבִּי זִירָא שְׂרִי:

מסורת הש"ס

א לקמן ס; לעיל יד:

ב עבודה זרה מ:

עין משפט
נר מצוה

א מו"י פכ"ו מהל' שבת הל' ג
טוש"ע או"ח סי' תד סעי' א:
ב מו"י פכ"ו מהל' שבת הל' ג
טוש"ע או"ח סי' תד סעי' א:

לְהַבְרִיחַ מִים עֲשׂוּיִת וְלֹא חֲשִׁיבֵי מַחְצוֹת לַעֲשׂוֹת סְפִינָה כְּלָה כְּאַרְבַּע חֲמוֹת: **כִּי פְּלִיגִי בְּשַׁעֲמָדָה הִשְׁתַּח הָדָר** כֹּה מִמָּאִי דְקֻאֲמְרִינָן אֲבָא בְּיַנְיָהוּ שְׁנַפְחָתוּ דְּפִנֵי הַסְּפִינָה וְקוֹפֵן דְּהִשְׁתַּח לְרַבָּה נָמִי מְהֵלֵךְ אֶת כְּלָה דְּמוֹדָה רַבָּה לְרַבִּי יִזְרָא בְּמַהֲלָכָת וּחֲ"ת דְּהִכָּא לִית לָהּ לְרַבָּה אֲלֶבָא דְּשִׁמוּאֵל דְּמַחְצוֹת לְהַבְרִיחַ מִים עֲשׂוּיִת וּבְפֶרֶק כָּל גָּנוֹת (לְקַמֵּן עִירוּבִין דף ט) קֹאמֵר שְׁמוּאֵל בְּסְפִינָה אִין מְטוּלְטוּן כֹּה אֲלָא בְּד' חֲמוֹת מִשּׁוּם דְּמַחְצוֹת לְהַבְרִיחַ מִים עֲשׂוּיִת וְי"ל דְּהִתֵּם בִּיתְרוֹת מִבֵּית סַאֲתִים וּמִטּוּעַם לְהַבְרִיחַ מִים עֲשׂוּיִת לֹא חֲשִׁיבָא כְּמַקְפָּת לְדִירָה וְהִכָּא בְּפִחוֹת מִבֵּית סַאֲתִים דָּלָא בְּעֵינָן מַקְפָּת לְדִירָה אִי נָמִי הָדָר כֹּה כְּדֻאֲמְרִינָן הֵתָם: **הָאִי רַצּוֹ אֲסוּרָא** הוּא וְרַבִּי יִזְרָא לֹא חֵשׁ לְאוֹתָהּ הֲשִׁיחַ וּמִפְּרַשׁ שְׂרַנִּי לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמָן בְּשִׁמְעָתָהּ אִי נָמִי הִיא סוֹבֵר ר' יִזְרָא דְאִין תַּחוּמִּין לְמַעְלָה מַעֲשֶׂהָ וְרַצּוֹ מִשּׁוּם שְׁמַח תְּהֵלֵךְ בְּרַקָּה כְּדֻאֲמְרִינָן בְּסִמּוּךְ: **הַלֵּכָה בְּרַצּוֹ גְּמִלְיָאֵל** בְּסְפִינָה פֶּסֶק רַבְּשֵׁ"ס דְּמִתֵּר לִכְנֶס בְּסְפִינָה מִבַּע"י בְּעָרָב שְׂבֵת אֲלָא בְּכַזִּי שֶׁהַסְּפִינָה הוֹלֶכֶת חוּץ לְתַחוּם בְּשֵׂבֵת דְּסְפִינָה מִמִּילָא אֲזֵלָא וְאִיהוּ לֹא מִזִּי עֲבִיד וּבִלְבָד שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְסְפִינָה וְהַסְּפִינָה כְּלָה כְּאַרְבַּע חֲמוֹת וְהָא דְּתֵינָא סוּף פ"ק דְּשֵׁבֵת (דף יט.) אִין מִפְּלִיגִין בְּסְפִינָה פִּחוֹת מְשַׁלְשָׁה יָמִים אֲחֵיָא כ"ב"ש דָּלָא שְׂרו לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעָרָב שְׂבֵת אֲלָא בְּכַזִּי שֶׁיַּעֲשׂוּ מִבַּעֲדוֹ יוֹם אֶחָד לִב"ה דְּשְׂרו עַם הַשֶּׁמֶשׁ אַע"פ שֶׁהַמְּלָאכָה נְעִשִׂית בְּשֵׂבֵת שְׂרִי לִכְנֶס וְאֵע"ג דְּבִהִיא בְּרִיתָא פְּלִיגִי רַבִּי וְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אֲלֶבָא דב"ש פְּלִיגִי וְכֹן מִשְׁמַע בִּירוּשָׁלַיִם דִּהֵךְ בְּרִיתָא כב"ש דְּקִתְנִי אִין מִפְּלִיגִין לִים הַגְּדוֹל לֹא בְּחִמּוּשִׁי וְלֹא בְּעָרָב שְׂבֵת ב"ש אוֹמְרִים אֲפִי בְּרַבִּיעִי וב"ה מִתִּירִין מִשְׁמַע דְּשְׂרִי אֲפִי בְּעָרָב שְׂבֵת וְקֹאֵי אֶת"ק דְּאִי אֲבִית שְׁמַחֵי הֵינּוּ ת"ק וְעוֹד פֶּסֶק רַבְּשֵׁ"ס שְׁאֲפִי בְּשֵׂבֵת שְׂרִי לִכְנֶס בִּינוֹ דְּלֹא מִזִּי קָא עֲבַד אֵךְ אִין לֹא אֲלָא אֲרַבַּע חֲמוֹת בִּינוֹ דָּלָא שְׂבֵת בְּאִוִּיר מַחְצוֹת מִבַּעֲדוֹ יוֹם וְאֵע"ג דב"ה לֹא שְׂרו אֲלָא עַם הַשֶּׁמֶשׁ אֶחָד בְּשֵׂבֵת לֹא הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּדָמִי לְאִמִּירָה דְּנִכְרִי שְׂבִית וְאִין נִרְאֶה דְּבִפְרָק תוֹלִין (שְׂבֵת דף

לְהַבְרִיחַ מִים עֲשׂוּיִת. וְרַבָּה, מֵאִי טַעְמָא לֹא אָמַר כְּרַבִּי יִזְרָא? בְּמַהֲלָכָת — כּוּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי. כִּי פְּלִיגִי בְּשַׁעֲמָדָה. אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מִתְּנִיתִין נָמִי דִּיקָא דְּבְמַהֲלָכָת לֹא פְּלִיגִי. מִמָּאִי? מִדְּקִתְנִי: מַעֲשֶׂה שְׂבָאוּ מִפְּלַנְדְרִסִין וְהַפְּלִיגָה סְפִינָתָם בֵּינָם. רַבִּין גְּמִלְיָאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הִלְכוּ אֶת כּוּלָּהּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא לֹא זָזוּ מֵאַרְבַּע חֲמוֹת, שָׂרְצוּ לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמָן. אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא בְּמַהֲלָכָת לֹא פְּלִיגִי — הֵינְנוּ דְּקִתְנִי "רַצּוֹ", דִּילְמָא עֲמָדָה. אֲלָא אִי אָמַרְתָּ פְּלִיגִי, הָאִי "רַצּוֹ לְהַחֲמִיר" — אִיסוּרָא הוּא! אָמַר רַב אֲשִׁי: מִתְּנִיתִין נָמִי דִּיקָא, דְּקִתְנִי: סְפִינָה, דּוּמְיָא דְדִיר וְסִהָר. מָה דִיר וְסִהָר — דְּקַבִּיעִי, אִף סְפִינָה נָמִי דְּקַבִּיעִיא. אָמַר לִיה רַב אַחָא בְּרִיָּה דְרַבָּא לְרַב אֲשִׁי: הִלְכְתָא כְּרַבִּין גְּמִלְיָאֵל בְּסְפִינָה, הִלְכְתָא מִכָּל דְּפְלִיגִי! אִין, וְהִתְנַיָּא חֲנִנְיָא (בֶּן אַחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ) אוֹמֵר: כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם יֵשְׁבוּ וְדָנוּ בְּדַבַּר הַלֵּכָה, אֲמַשׁ הַכְּרִיעַ אַחִי אַבָּא הַלֵּכָה כְּרַבִּין גְּמִלְיָאֵל בְּסְפִינָה, וְהַלֵּכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא בְּדִיר וְסִהָר. בְּעִי רַב חֲנִנְיָא: יֵשׁ תַּחוּמִּין לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה, אוֹ אִין תַּחוּמִּין לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה? עֲמוּד גְּבוּהָ עֲשָׂרָה וָרַחֵב אֲרַבְּעָה, לֹא תִיבְעִי לָהּ — דְּאֲרַעָא סְמִיכְתָּא הִיא. כִּי תִיבְעִי לָהּ, בְּעֲמוּד גְּבוּהָ עֲשָׂרָה וָאִינוּ רַחֵב אֲרַבְּעָה. אִי נָמִי, דְּקֹאֲזִיל בְּקַפִּיצָה. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא: בְּסְפִינָה, מֵאִי? אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָא, תָּא שְׁמַע: מַעֲשֶׂה שְׂבָאוּ מִפְּלַנְדְרִסִין וְהַפְּלִיגָה סְפִינָתָם בֵּינָם וְכו', אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא יֵשׁ תַּחוּמִּין — מִשּׁוּם הֵכִי רַצּוֹ. אֲלָא, אִי אָמַרְתָּ אִין תַּחוּמִּין — אֲמַאי רַצּוֹ?! כִּדְאָמַר רַבָּא — בְּמַהֲלָכָת בְּרַקָּה, הִכָּא נָמִי — בְּמַהֲלָכָת בְּרַקָּה. "תָּא שְׁמַע: פַּעַם אַחַת לֹא נִכְנסוּ לְנִמְלָל עַד שֶׁחֲשִׁיכָה וְכו'." אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא יֵשׁ תַּחוּמִּין — שְׁפִיר, אֲלָא אִי אָמַרְתָּ אִין תַּחוּמִּין — כִּי לֹא הֵינְנוּ בְּתוֹךְ הַתַּחוּם, מֵאִי הָוִי! "אָמַר רַבָּא: בְּמַהֲלָכָת בְּרַקָּה. תָּא שְׁמַע: הֵנִי שָׁב שְׁמַעְתָּא דְּאִיתָאמְרוּן בְּצַפְרָא בְּשִׁבְתָּא קַמִּיָּה דְרַב חֲסִידָא בְּסוּרָא, בַּהֲדִי פִּנְיָא בְּשִׁבְתָּא קַמִּיָּה דְרַבָּא בְּפוּמְבִּדִיתָא. מֵאֵן אַמְרִינָהּ? לֹאֹ אֵלִיהוּ אַמְרִינָהּ? אֲלֵמָא אִין תַּחוּמִּין לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה! לֹא, דִּלְמָא יוֹסֵף שִׁידָא אַמְרִינָהּ. תָּא שְׁמַע: הֲרִינִי נָזִיר בַּיּוֹם שֶׁבֶן דָּוִד בָּא — מוֹתֵר לְשִׁתּוֹת יֵין בְּשִׁבְתּוֹת וּבִיָּמִים טוֹבִים,

וְאִסוּר

אָמַר לָךְ בְּמַהֲלָכָת דְּאִיבָא לְמִימֵר הָאִי טוּעְמָא דְּסְפִינָה נּוֹטְלָתוּ אֲפִילוּ ר"ע מוֹדִי דְּשָׂרִי: כִּי פְּלִיגִי בְּשַׁעֲמָדָה וּבְשַׁעַת עֲמוּדָהּ קָנוּ לָהּ ד' חֲמוֹתֶיהֶן (וְלִלְשָׁנִי בְּתַרְאִי עַל שְׁעַת עֲמִידָה נֶחֱלָקוּ) וְאִפ"ה שְׂרִי ר"ג מִשּׁוּם אֲוִיר מַחְצוֹת: הֵינּוּ דְּקִתְנִי רַצּוֹ לְהַחֲמִיר דְּמַשְׁמַע דְּשָׂרִי אֲפִילוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא אֲלֵמָא כִּי אֲסִירִי לֹאֹ בְּמַהֲלָכָת אֲסִירִי לִכ"ע וְאִינְהוּ הוּא דְּאִחְמוּר לְנַפְשָׁהּוּ דְּדִלְמָא עֲמָדָה פְּתָאוּם וְלֹאֹ דִּלְעֵתָא: אֲלָא אִי אָמַרְתָּ בְּשַׁעֲמָדָה דְּשָׂרִי הַכֹּל אֲסוּר דְּמַחְצוֹת לֹא חֲשִׁיבֵי וּבְמַהֲלָכָת הוּא דְּפְלִיגִי מֵאִי רַצּוֹ הָא לָר' עֲקִיבָא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּין מַהֲלָכָת בִּין עֲמָדָה אֲסוּרָא הוּא: דִּיקָא נָמִי דְּבַעֲמָדָה פְּלִיגִי: מִכָּל דְּפְלִיגִי בְּסְפִינָה בְּתַמִּיָּה וְהָא רַצּוֹ קִתְנִי וּמִנָּא לָהּ לְרַב וְשִׁמוּאֵל דְּפְלִיגִי בְּסְפִינָה: אִין וְהִתְנַיָּא בְּיַחְוָתָא וּפְלִיגִי בְּשַׁעֲמָדָה וְהָא דְּקִתְנִי רַצּוֹ אֲמַהֲלָכָת: רַבִּי חֲנִנְיָא בֶּן אַחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: (הַלֵּכָה כְּרַבִּי) בְּסְפִינָה כְּשֵׁין סְפִינָתוֹ שֶׁהִיתָה מַהֲלָכָת דָּלָא חֲשִׁינָן לְשִׁמָּא עֲמָדָה וּמִיהוּ אֲפִילוּ בְּשַׁעֲמָדָה פְּלִיגִי רַבִּין גְּמִלְיָאֵל דּוּמְיָא דְדִיר וְסִהָר וְאִין הִלְכָה כְּמוֹתוֹ אֲלָא בְּמַהֲלָכָת אֶחָד עֲמָדָה דְּהֵינּוּ דִיר וְסִהָר הִלְכָה כְּר' עֲקִיבָא): כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיוּ בְּסְפִינָה: אֲחִי אֲבָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲמַשׁ לְעָרָב: יֵשׁ תַּחוּמִּין אֲסוּר תַּחוּמִּין לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה כְּדִמְפְּרַשׁ וְאֵזֶל: בְּעֲמוּד גְּבוּהָ עֲשָׂרָה וָרַחֵב אֲרַבְּעָה וְנִכְנֶס רֹאשׁוֹ אֶחָד לְתוֹךְ הַתַּחוּם לֹא תִיבְעִי לָךְ דְּאִסוּר תַּחוּמִּין נוֹהֵג בּוֹ וְלֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁבְּתוֹךְ הַתַּחוּם וְיֵצֵא לְרֹאשׁוֹ אַחֵר דְּהָא חֲזִי לְהַלּוֹךְ וְהַלּוֹךְ מַעֲלִיא הוּא: וְאִין קָסַב ד' דָּלָא יִנְחַל תַּשְׁמַשְׁתָּה: בְּקַפִּיצָה בְּשֶׁם מִי הָיוּ הַלּוֹךְ אִי לֹא. סָתַם סְפִינָה לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה מַהֲלָכָת וְאִינְהוּ נִחָה וְזָמִי לְקַפִּיצָה בְּאִוִּיר וְאִפ"ה אֲסוּר: אֲמַאי רַצּוֹ הָא אִין בּוֹ שׁוּם אֲסוּר אֲפִי עֲמָדָה: בְּרַקָּה פִּחוֹת מַעֲשָׂרָה רַקָּה בַּע"ז גְּרַבִּל"א: יוֹסֵף שִׁידָא דָּלָא מִנְטֵר שְׂבֵתָא: בְּשִׁבְתּוֹת וְי"ט דְּזוּזִיאִי לֹא אֶתִי מִשְׁחַ הַאֲדָנָא:

קִלְטוּ: מִשְׁמַע דְּאִסוּר גְּבִי הוּא צוּרְבָא מִרְבָּנָן דְּאֵזֶל וְנִים בְּמַפְרָא וְעֲבַר לְאִידֵךְ יוֹסֵא וְסִיר פִּירִי וְאִמֵּר לְמִנָּס קָא מִכְּנִיָּא וְשָׂרִי מִשּׁוּם דְּהַעֲרָמָה דְּרַבָּנָן הוּא וְצַרְבָא מִרְבָּנָן לֹא אֶתִי לְמַעַבַד לְכַתְחֵלָה מִשְׁמַע דְּאִסוּר לְכַתְחֵלָה וְאֲפִילוּ לְתוֹךְ הַתַּחוּם מִדְּאִין מִפִּיר שֶׁם וְצִיָּאֲתוּ חוּץ לְתַחוּם וּמִשְׁמַע דְּסִנֵּר פִּירִי לִית בּוֹ אֲסוּרָא דְּאֲפִי בְּשֶׁכֶר שְׂרִי כְּדֻאֲמְרִינָן (שֶׁם ד' קִנְא). שְׁמַר לִי פְּרוּתִי שֶׁבְּתַחֲמוֹךְ וְאִנִּי אֲשַׁמֵּר פְּרוּתִיךְ שֶׁבְּתַחֲמוּמִי וְטוּעַם שְׁאִסוּר לִכְנֶס בְּסְפִינָה אוֹמֵר רִיצַב"א מִשּׁוּם דְּדָמִי לְשֵׁט בְּנֶהֱר וְאִסוּר גְּזָרָה שְׁמַח יַעֲשֶׂה חֲבִית שֶׁל שִׁטּוֹן אִי נָמִי שְׁמַח וְנִהִיג הַסְּפִינָה וְהָיוּ מְוֹלִיכָה אֲרַבְּעָה חֲמוֹת בְּכַרְמְלִית וּרִיצַב"א מְדַקְדָּק נָמִי מִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִבְאִתִּי שְׁאִסוּר לִכְנֶס בְּסְפִינָה מִדְּלָא קֹאמֵר ת"ק לֹא בְּשֵׂבֵת וְלֹא בְּעָרָב שְׂבֵת דְּהִנֵּה מִשְׁמַע דב"ה מִתִּירִין אֲפִילוּ בְּשֵׂבֵת כִּי הִיכִי דְּנִקְטָא וְלֹא בְּעָרָב שְׂבֵת מִשּׁוּם ב"ה וְאִוִּיר"י דְּאוֹתוֹן בְּנִי אֲרָם שְׁמַדְלִיקוֹן נְרוֹת בְּסְפִינָה בְּעָרָב שְׂבֵת וְאוֹכְלִין עַם וְסוּמְכִין עַל כָּךְ לְהַפְלִיגַת בְּסְפִינָה בְּשֵׂבֵת לֹא שְׁפִיר עֲבָדִי דְּסוּף סוּף הֵם מִפְּלִיגִין בְּשֵׂבֵת וּמַה שְׁפִיר שֶׁפִּיר רַבְּשֵׁ"ס שְׁמִי שְׁנִכְנֶס בְּסְפִינָה בְּשֵׂבֵת אִין לֹא אֲלָא אֲרַבְּעָה חֲמוֹת אִין נִרְאֶה דְּקוּמָא לָן כְּרַב דְּאִמֵּר אֲפִילוּ דִיר וְסִהָר דָּלָא שְׂבֵת בְּאִוִּיר מַחְצוֹת הִלְכָה כְּר"ג מִדְּפִירָךְ לְקַמֵּן (עִירוּבִין ד' מֵד). בְּפִשְׁטוּת גְּבִי נִחְמִיָּה בֶּן חֲטִילָא פְּשִׁיטָא דְּבִלָא מְלוּ גְּבִרִי עֲסָקִין דְּאִי בְּדָמִלּוּ מֵאִי תַבְעִי וְהָאֵמַר רַב הִלְכָה כְּר"ג בְּדִיר וְסִהָר וְלִקְמֵן (עִירוּבִין ד' מֵד): נָמִי גְבִי הֵנּוּ דְּכַרִּי דְּאִתּוֹ לְמַבְרַכְתָּא דְּחִשְׁבִּין כָּל הָעִיר כְּאַרְבַּע חֲמוֹת הֵינּוּ כְּרַב אַע"ג דְּרַב חֲנִנְיָאֵל פְּסִיק בְּשִׁמוּאֵל וְהִבִּיא רִאִיָּה מִחֲנִיָּה דְּאִמֵּר אֲמַשׁ הַבְּרִיעַ (בֶּן) אֲחִי אֲבָא כו' אִין הִלְכָה בֶּן דְּהָא אֲמִירִין בְּשֵׂבֵת פֶּרֶק פִּירָה (שְׂבֵת ד' מ.) הַכְּרֵעַה דְּכַרִּיתָא לֹאֹ הַכְּרֵעַה הִיא וְעוֹד דְּחִי אֲבָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְהַחֲלוֹק אִינוּ יָכוֹל לְהַבְרִיעַ וְכֹן פֶּסֶק רַב אֲלָפִים דְּקוּמָא לָן כְּרַב בְּאֲסוּרִי וְעוֹד רַצָּה רַבְּשֵׁ"ס לְהִתִּיר לִכְנֶס בְּקִירוֹן בְּשֵׂבֵת וְנִכְרִי מוֹלִיכּוֹ חוּץ לְתַחוּם וְחֹזֵר בּוֹ מִשּׁוּם שְׁמַח וּפְגַעוּ בּוֹ לְסָטָנִים אוֹ שְׁמַח יִפְחַח וְיַרֵד וְאִין לֹא אֲלָא אֲרַבְּעָה חֲמוֹת וְאִוִּיר רַבִּי רַצּוֹ בְּעָרָב שְׂבֵת אֲסוּר דְּזוּקָא בְּסְפִינָה שְׂרִי לִכְנֶס בְּעָרָב שְׂבֵת אֲבָל הִכָּא בִּינוֹ דְּאֶפְשָׁר לֹא לְרַד אֲסוּר מִיָּה בְּסְפִינָה אִין לֹא לְהַחֲמִיר אֲפִילוּ נִזְדַּמְן לֹא יִבְשֶׁה שְׁיָכוֹל לְרַד לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן בְּסְפִינָה וְעוֹד אִם בְּהִמָּה מְנַהִיג בְּקִירוֹן פְּשִׁיטָא דְּאִסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים שְׁמַח יִתְּרֵךְ זְמוּרָה:

עין משפט גזר מצוה

א מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ג, טוש"ע או"ח סי' תד סעי' א:

ב מו"י פד' מהל' נזירות הל' יא:

ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כג:

ד מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יד, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ד:

וְאָסוּר לשׁתוּת זײַן פֿל ימי החל וא"ת מאי שָׁנא דָּלָא אָסרינן כּהֵן לשׁתוּת לַעוֹלָם זײַן פֿדאָמרינן בְּסִנְהֶדְרִין (ד' כב:) אָבֵל מֵה אַעֲשֶׂה שְׂתַקְנָתוֹ קלָקלתוּ פּי' שְׁעָבְרוּ כִּמְה שָׁנִים שְׁלָא נִגְנֶה דִּבִּית וְאִמְאִי לֹא חִישִׁינן לָבֹן דוֹד פּי הֵבָא וי"ל דְּהִתֵּם לִיפֹא אִסוּרָא דִּאֲפֹשֶׁר בְּכֵהֵן אַחֵר אוּ יִישָׁן מַעַט אָבֵל הֵבָא אִי אִתִּי עוֹבֵר עַל נְיֻרִיתוֹ וּבפ"ק דְּבִיצָה (ד' ה:) נָמִי אִמְרינן חִישִׁינן לְשִׁמָּא יִבְנֶה ור"ת מִפְּרָשׁ בְּיוֹם שָׁבֹן דוֹד בָּא שְׂרָאִי לָבֹא וְהִסְתָּא לֹא תִשָּׂא מִידי וְנִיחָא נָמִי מֵה שְׂמַקְשִׁינן אִמְאִי אִסוּר וְהָלֹא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף יֵשׁ לוֹ לָבֹא תַחלָּה וְעַדְיוֹן לֹא בָּא אָבֵל קֶשֶׁה הִיא דְּפִרְיָךְ בְּסִמּוּךְ בַּחוּל נָמִי לִשְׁתַּרִי דִּהָא לֹא אִתָּא אֲלִיָּהוּ מִאֲתָמוּל מ"מ הִיא רָאִי לָבֹא י"ל דְּלִפִּי הַמַּסְקִנָּא פִּרְיָךְ דְּמוֹקְמִינן דְּקִאִי בְּשִׁבְתָּ וְקִגְדַר מִשּׁוּם דְּכִי פִרְיָךְ בַּחוּל לִשְׁתַּרִי יוֹם שְׁגִדַּר בּוֹ שְׁאִינוּ רָאִי לָבֹא בְּאוֹתוֹ יוֹם הוֹאִיל וְלֹא אִתָּא אֲלִיָּהוּ מִאֲתָמוּל: **דְּלֵא** אִתָּא אֲלִיָּהוּ **בְּשִׁבְתָּ** וא"ת וְדָלְמָא אִתִּי בְּעֶרְבַּ שְׁבִת ויִבְשַׁר בְּשִׁבְתָּ וי"ל דְּקִרָא הִגְי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֲלִיָּה הִגְבִּיא לִפְנֵי בָּא יוֹם ה' מַשְׁמַע בְּיוֹם שָׁבָא ויִבְשַׁר: **הֵאִי** תָּנָא סְפּוּקִי מְסַפְקָא לָהּ וְהִיא דִּתְנֹן בְּפִרְק קַמָּא דְּפִסְחִים (ד' יג.) דְּקִאֲמַר לְדַבְּרִיךְ אֵף תְּלִיּוֹת לֹא יִשְׁרְכוּ שְׁמָא יִבֹּא אֲלִיָּהוּ ויִטְהַרֵם אָבֵא לְמִימַר נָמִי מְסַפְקָא לָהּ וְהִיא שְׁמַשְׁבִּיב בְּבַר מִבְטוֹחַ לָהֶם לִישְׁרָאֵל שְׁאִין אֲלִיָּהוּ בָּא בְּשִׁבְתָּ וְלֹא בְּעֶרְבַּ שְׁבִת וְלֹא בְּעֶרְבַּ יו"ט נִרְאָה לִי דְּהִכִּי פִּירוּשׁוֹ כִּי הִכִּי דָּלָא בָּא לֹא בְּעֶרְבַּ שְׁבִת וְלֹא בְּעֶרְבַּ יו"ט מִפְּנֵי הַטֶּרַח שֶׁל תַּקוּן סְעוּדָה הִכִּי נָמִי בְּשִׁבְתָּ קֹדֶם אֲכִילָהּ מִפְּנֵי טֶרַח סְעוּדַת שְׁבִת:

מִתְרִין אִתֵּם שְׂכָבַר הִיִּיתִי מִסְתַּבֵּל בִּשְׁפּוּפְרָת וכו' אֲפֹלו לְרַבִּי מֵאִיר דְּאִמַר לְקַמֹּן מִי שְׁטַב בְּדִרְךָ וְעַמַּד וְהָרִי הוּא סְמוּךְ לַעִיר אִם לֹא הִיאָה פִּנְיָתָה לָכֵךְ לֹא יִכְנֹס הֵבָא מִתְּפוּנִים הִיוּ לְשִׁבּוֹת בְּעִיר וְהָיו סוּמְכִין עַל שְׁפּוּפְרַת שֶׁל ר"ג: **יָתֵב** רַב נִחְמָן בַּר יִצְחָק אַחוּדָה דְּרָבָא וְיָתֵב רָבָא קַמָּה דְּרַב נַחְמָן הֵבָא מִשְׁמַע דְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לֹאֹו הָיוּ רַב נַחְמָן סָתֵם וְכֹן בְּכִמְה מְקוֹמוֹת וְלֹא כִּפ"ה דְּסוּף פֶּרֶק כָּל הַגָּט (נָטוּן ד' לֹא): דְּקִאֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אֵנָּה לֹא צְרִיכָנָא לָהּ פִּירוּשׁ לְבִי רִישׁ גִּלְתָּא ופ"ה הִתֵּם מִשּׁוּם דְּהָיוּ חֲתָנוּ שֶׁל רִישׁ גִּלְתָּא דִּהָא רַב נַחְמָן סָתֵם הָיוּ חֲתָנוּ שֶׁל רִישׁ גִּלְתָּא בְּדִמוּכַח בְּהַעוּר וְהַרְטַב (חֲלוּן ד' קכד.) אֲלֵא הָא דְּקִאֲמַר לֹא צְרִיכָנָא מִשּׁוּם דְּעָשִׂיר הִיא וְרַב נַחְמָן סָתֵם הוּא רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב דִּהָא רַב נַחְמָן סָתֵם

הִיא חֲבֵרוֹ דְּרַב שְׁטָת ויִבְרִושְׁלִמִי מוֹכַח דְּרַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב הִיא חֲבֵרוֹ דְּרַב שְׁטָת וְגַם בְּשׁוּם מְקוֹם בִּשְׁ"ס אִינוּ מְזַכִּיר בְּפִירוּשׁ רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב אֲלֵא אֲנֵל רַב נַחְמָן בַּר רַב חֲסֵדָא אוּ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: **וְיָתִיב** רָבָא וְקַמְבַּעֲיָא לִיָּה גִרְסִינָן וּל"ג אָמַר לֵה רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק דְּהֵבָא פְּשִׁיטָא לִיָּה בַּמְחִיצָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם שְׂמַתָּר לַעֲשׂוֹת ויִבְתַּר הִכִּי פִּרְיָךְ רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּא מִנְּפֹל דְּפָנֶה דֹּאסוּר לַעֲשׂוֹת: **אֲלִימָא** בְּדִלָא מְלוֹ גַּבְרִי וְאִם תֵּאמַר כִּי לֹא מְלוֹ גַּבְרִי נָמִי יִלְךְ אֵל מְקוֹם שְׁהִמְחַצֶּה מִנְּעֵת וְאַחֵר כֵּךְ יַעֲשֶׂה הִרָף אַחֵר עַד שְׁנִינֵע לְתַחוּם וְיֵשׁ לוֹמַר פִּינֹן שְׂכָבַר עָשׂוּ פַעַם אַחַת וְדַעוּ שְׁלֹדַעַת בֶּן עָשׂוּ וְאָסוּר מִפְּאֹן וְאִילָךְ בְּדַמְסִיךְ בְּסִמּוּךְ בְּשְׁמַעְתָּיו:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

וְאָסוּר כָּל יָמוֹת הַחַל דְּלִמָּא אִתִּי: לִפְנֵי בָּא יוֹם ה' לִפְנֵי בִּיאַת בֶּן דוֹד יִבֹּא אֲלִיָּהוּ

וְאָסוּר לְשׁתוּת זײַן כָּל יָמוֹת הַחוּל. אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא יֵשׁ תַּחוּמִין — הִיִּינוּ דְּבִשְׁבָּתוֹת וּבִיָּמִים טוֹבִים מוֹתֵר. אָלֹא אִי אָמַרְתָּ אִין תַּחוּמִין, בְּשִׁבְתוֹת וּבִיָּמִים טוֹבִים אִמְאִי מוֹתֵר? שְׁאִנִּי הָתֵם, דְּאָמַר קָרָא: "הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֲלִיָּה הַנִּבִּיא וְגו'...", וְהָא לֹא אִתָּא אֲלִיָּהוּ מִאֲתָמוּל. אִי הָכִי, בַּחוּל כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא נָמִי לִישְׁתַּרִי, דְּהָא לֹא אִתָּא אֲלִיָּהוּ מִאֲתָמוּל? אָלֹא אָמְרִינוּ: לְבִית דִּין הַגְּדוּל אִתָּא. הֵבָא נָמִי לִימָא: לְבִית דִּין הַגְּדוּל אִתָּא? ^(א)כְּבַר מוּבָטָח לָהֶן לִישְׁרָאֵל שְׁאִין אֲלִיָּהוּ בָּא לֹא בְּעֶרְבִי שְׁבִתוֹת וְלֹא בְּעֶרְבִי יָמִים טוֹבִים, מִפְּנֵי הַטֶּוּרַח. קָא סָלְקָא דְּעַתָּה מִדְּאֲלִיָּהוּ לֹא אִתָּא, מָשִׁיחַ נָמִי לֹא אִתִּי, בְּמַעֲלִי שְׁבָתָא לִישְׁתַּרִי! אֲלִיָּהוּ לֹא אִתִּי, מָשִׁיחַ אִתִּי. דְּכִינֹן דְּאִתִּי מָשִׁיחָא — הַכֹּל עֲבָדִים הֵן לִישְׁרָאֵל. בַּחַד בְּשַׁבָּא לִישְׁתַּרִי? לִפְשׁוּט מִיָּנֵה דְּאִין תַּחוּמִין, דְּאִי יֵשׁ תַּחוּמִין — בַּחַד בְּשַׁבָּא לִישְׁתַּרִי, דְּלֹא אִתָּא אֲלִיָּהוּ בְּשִׁבְתָּ?!" "הֵאִי תָנָא סְפּוּקִי מְסַפְקָא לִיָּה אִי יֵשׁ תַּחוּמִין אוּ אִין תַּחוּמִין, וְלַחוּמָרָא. דְּקִאִי אִימַת דְּקָא נִדְרָ? אֲלִימָא דְּקִאִי בַּחוּל — פִּינוֹן דְּחַל עֲלִיָּה נְזִירוֹת, הִיכִי אִתָּיָא שְׁבָתָא וּמִפְקָעָא לִיָּה? "אֲלֹא דְּקִאִי בְּשִׁבְתָּא וְקָא נִדְר, וּבִיוֹם טוֹב וְקָא נִדְר, וְהָחוּא יוֹמָא דְּשַׁרְי לִיָּה, מִיפְּן וְאִילָךְ — אָסִיר לִיָּה. פַּעַם אַחַת לֹא נִכְנָסוּ לְמַמֵּל וְכוּי. תָּנָא: שְׁפּוּפְרַת הִיָּתָה לוֹ לְרַבִּן גְּמִלְיָאֵל שְׁהִיָּה מִבֵּיט וצוּפָה בַּהּ אֲלַפִּים אִמָּה בִּיבְשָׁה, וּכְנַגְדָּהּ אֲלַפִּים בִּים. הַרוּצָה לִידַע כִּמְה עוֹמְקוּ שֶׁל גִּיא, מְבִיא שְׁפּוּפְרַת וּמִבֵּיט בַּהּ, וְיַדַע כִּמְה עוֹמְקוּ שֶׁל גִּיא. וְהַרוּצָה לִידַע כִּמְה גּוּבְהוּ שֶׁל דְּקַל — מוֹדַד קוּמְתוֹ וצִלוֹ, וצִל קוּמְתוֹ וְיַדַע כִּמְה גּוּבָה שֶׁל דְּקַל. הַרוּצָה שְׁלֹא תִשְׁרַה חֵיה רָעָה בְּצִל קָבַר — נוֹעִץ קִנָּה בְּאַרְבַּע שְׁעוֹת בְּיוֹם, וְיִרְאָה לְהִיכֹן צִלוֹ נוֹטָה, מְשַׁפִּיעַ וְעוֹלָה מְשַׁפִּיעַ וְיוֹרֵד. נַחְמִיָּה בְּרִיָּה דְּרַב חַנִּילָאִי מְשַׁכְּתִיָּה שְׂמַעְתָּא, וּנִפְקַח חוּץ לְתַחוּם. אָמַר לִיָּה רַב חֲסֵדָא לְרַב נַחְמָן: נַחְמִיָּה תִלְמִידָהּ שְׂרׁוּי בְּצַצַר. "אָמַר לוֹ: עֲשֶׂה לוֹ מַחִיצָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְיִכְנֹס. יָתִיב רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אַחוּרִיָּה דְּרָבָא, וְיָתִיב רָבָא קַמִּיָּה דְּרַב נַחְמָן. אָמַר לִיָּה רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק לְרָבָא: מֵאִי קָא מַבְעִיאָ לִיָּה לְרַב חֲסֵדָא? אֲלִימָא בְּדַמְלוֹ גַּבְרִי עֲסָרִינוּ, וְקָא מַבְעִיאָ לִיָּה: הִלְכְּתָא כְּרַבִּן גְּמִלְיָאֵל.

או

לְבַשָּׁר: מִפְּנֵי הַטֶּרַח שְׂמַנְחִין גְּרַבִּי שְׁבִת וְהוֹלְכִין לְהַקְבִּיל פְּנוּי: עֲבָדִים הֵן וְאִין לִישְׁרָאֵל טֶרַח דְּאִיפֹא דְּטֶרַח לָהּ: בַּחַד בְּשַׁבָּא לִשְׁתַּרִי דְּנֻדְאִי לֹא אִתִּי מָשִׁיחַ הָיוֹם דִּהָא אֲתָמוּל בְּשִׁבְתָּ לֹא אִתָּא אֲלִיָּהוּ וּמִדְּקִאָסַר לִיָּה לִפְשׁוּט דְּחִנֵּשׁ דְּלִימָא אִתָּא אֲלִיָּהוּ וְאִין תַּחוּמִין לְמַעֲלָה מַעֲשָׂרָה: וּמַשְׁנִינָן מֵהָא לֹא תִפְשֹׁט דְּאִין תַּחוּמִין דְּדָלְמָא סְפּוּקִי מְסַפְקָא לֵה לְהֵאִי תָנָא דְּדָלְמָא אִין תַּחוּמִין וּמַש"ה אָסַר בַּחַד בְּשַׁבָּא וּלְחִמְרָא אָבֵל מִפְּשׁוּט לֹא בְּשִׁטּוֹא לִיָּה דְּתוּלָף הַעִירָא מִנֵּה: בְּנוֹ דְּחַל עֲלֵה נְזִירוֹת בַּע"ש וּמְסַפְקָא דְּלִמָּא אִתִּי מָשִׁיחַ הָיוֹם לַב"ד הַגְּדוּל הִיכִי מְשַׁתַּרִי לַשְׁתוּת לְמַחַר בְּשִׁבְתָּ לִיחֻשׁ דִּילָמָא אִתָּא לַב"ד הַגְּדוּל מִאֲתָמוּל: דְּקִאִי בְּשִׁבְתָּ וְקָא נִדְר בִּיו"ט וְקָא נִדְר כְּלוּמַר פְּשָׁקֵבֵל נִדְר וְהִיא שְׁבִת אוּ יו"ט וְהָיו דְּקַתְנִי מְתַר לַשְׁתוּת בְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אוֹתָהּ שְׁבִת אוּ אוֹתוֹ יו"ט שְׁגִדַּר אָבֵל מִפְּאֹן וְאִילָךְ אִסוּר וְאֲפֹלו בְּשִׁבְתָּ דִּלְמָא אִתָּא אֲתָמוּל בֶּן דוֹד וְחַל עֲלִיָּה נְזִירוֹת: שְׁפּוּפְרַת קִנָּה חֲלוּל וְכִסְהוּא אֲרִיךְ אִין צוּפִין בּוֹ לְמַכְחוּק וְכִסְהוּא קָצַר צוּפִין בּוֹ יוֹתֵר וְהִיאָה שְׁפּוּפְרַת שֶׁל רַבִּן גְּמִלְיָאֵל מְתַקְנָת לְמַדַּת צְפִית אֲלַפִּים אוּ בִּים אוּ בִּיצֵשָׁה: כִּמְה עֹמְקוּ שֶׁל גִּיא מְבִיא שְׁפּוּפְרַת וּמִבֵּיט בַּהּ בִּיצֵשָׁה וְיִמְדַד כִּמְה אִמוֹת הוּא יְכוּל לְצַפּוֹת בַּהּ וְאִח"כ יִלְךְ עַל שְׁפַת הַגִּיא וְיַצַּפָּה בַּהּ לַעֲמֹק וְיִתְרַחַק לְאֲחוּרָיו עַד שִׁיבְחִין שְׂבַמְקוֹם שְׁכָלָה עֹמְקוּ שֶׁל גִּיא שֶׁם כָּלָה צְפִית הַשְׁפּוּפְרַת שְׁאִם וְיִתְרַחַק עוֹד מְעַט לֹא יִרְאָה אֶת קַרְקַעִית הַגִּיא וְיַדַע שְׁעֹמְקוּ שֶׁל גִּיא וְהִרְחַקְתּוּ שְׁנִתְרַחַק מִשְׁפָּתוֹ הָיוּ כַּמַּדַּת צְפִית הַשְׁפּוּפְרַת: גָּבַהּ שֶׁל דְּקַל וּמִתְרַא לַעֲלוֹת בּוֹ וּלְמַדּוֹ: וְיִמְדַד צִלוֹ שֶׁל דְּקַל: וְצִל קוּמְתוֹ שֶׁל עֲצָמוּ וּפַעְמִים שְׁהַצֵּל רַבָּה עַל הַמַּצֵּל וּפַעְמִים שְׁהַמְצִל רַבָּה עַל הַצֵּל כְּשַׁחְמָה עוֹמְדַת בְּגַבָּה דְּקוּיעַ צֵל כָּל דְּבַר הָיוּ קָטָן וּכְשַׁחְמָה בְּשִׁפּוּלוֹ הָיוּ צֵל אֲרִיךְ הַלֶּכֶךְ מוֹדַד אֵף צֵל קוּמְתוֹ וּלְפִי מֵה שְׁזַרְאָה שְׁזַרְבָּה צֵל קוּמְתוֹ עַל קוּמְתוֹ וְדַע שְׂרַבּוּי צֵל הַדְּקַל עַל הַדְּקַל אוּ כַּבִּלִּים אוּ דָלִישׁ אוּ רְבִיעַ: הַרוּצָה שְׁלֹא תִשְׁכַּח חֵיה רָעָה בְּצִל קָבַר כְּשִׁין מַצָּבָה הָיוּ מַצִּבִּין עַל הַקָּבַר כְּשִׁין שְׁאִינוּ מְגִדִּיהִין וְצוּבְרִין בּוֹ עֶפֶר וּמַשְׁפֵּע לְכֹאֵן וּלְכֹאֵן וְהִזִּירָא שְׁלֹא תִבֹּא חֵיה רָעָה לְהַסְתּוּבָף בְּצֵל הַקָּבַר מִפְּנֵי חֹם הַשֶּׁמֶשׁ וְיִרִיחַ אֶת הַמַּת וּיַחְטְטוּנוּ: נוֹשֵׁן קִנָּה בַּד' שְׁעוֹת כְּשִׁבָּא לַעֲשׂוֹת הַבְּטָן וְיַעַן קִנָּה בְּאַרְבַּע שְׁעוֹת בְּיוֹם שְׁאוֹתָהּ שְׁעָה מִתְּחִיל הַשֶּׁמֶשׁ לְהַתְחַמֵּם וְהַצֵּל צִנּוֹן וְנוֹחַ

כְּדִאֲמִרִינוּ בְּבִרְכוֹת (ד' כו.) וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנִמָּם אִיזוּ שְׁעָה שְׁהַשֶּׁמֶשׁ חֹם וְהַצֵּל צִנּוֹן הָיוּ אוֹמַר וְה אַרְבַּע שְׁעוֹת וּלְפִיכֵךְ חֵיות מִתְּאֲלוֹת לְצֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וּלְאוֹתוֹ צַד שְׁזַרְאָה וְהַ צֵּל הַקִּנָּה נוֹטָה. יַשְׁפַּע הַבְּטָן וְיַעֲשֶׂה שְׁפּוּעַ אֲרִיךְ שְׁלֹא יִהְיֶה נוֹטָה לוֹ צֵל וְאֵע"פ שֶׁשְׁשִׁטּוֹב הַחֲמָה יִהְיֶה לוֹ צֵל לְצַד אַחֵר פִּינוֹן דְּבִהִיאִי שְׁעֵתָא לִיבָא צֵל תּוֹ לֹא אִתִּיא חֵיה לְהַתְלוּנָן בְּצִלוֹ דְּהִיאִי שְׁעֵתָא אֲוֵלָא עַד דְּמַשְׁכַּחַא וְעוֹד דִּלְאַחַר אַרְבַּע שְׁעוֹת אֵף הַצֵּל חֹם וְלֹא אֲכַפַּת לָהּ לַחֵיה בְּצֵל: כְּדִמְלוֹ גַּבְרִי שְׁהָיוּ לוֹ אֲנָשִׁים הַרְבֵּה שְׁכּוּלוּין לְצִאת חוּץ לְתַחוּם כְּגוֹן שְׁעָרָבּוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ מַחְצָה מִפְּאֹן וּמַחְצָה מִפְּאֹן מִמְּקוֹם שֶׁהוּא שֶׁם עַד הַתְּחוּם: הַלֶּכָּה כְּרַבִּן גְּמִלְיָאֵל דְּלִיהָנוּ לִיָּה מַחְצוֹת שְׁלֹא שְׁבִת בְּהֹן מַבְעוֹד יוֹם כְּדִאֲמַר לַעֲוִיל גַּבִּי דִּיר וְסִהַר אוּ דִלְמָא פְּשִׁיטָא לָהּ דְּהַלֶּכָּה כְּרַבִּן גְּמִלְיָאֵל וְהֵבָא הוּא דִּלָּא מְלוֹ לִיָּה גַּבְרִי עַד תוֹךְ הַתְּחוּם אֲלֵא עַד ב' אִמוֹת סְמוּךְ לְתַחוּם:

מסורת הש"ס

א פסחים יג.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה יתיב רב נחמן בר יצחק וכו' משמע דרב נחמן בר יצחק לאו היינו ר"ג. ע"י לעול דף יח ע"ב תוס' ד"ה מתקוף ולקמן עב ע"ב:

תורה אור השלם

הגה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יחנה הגדול והנורא [מלאכי ג, כג]

מסורת הש"ס
א שבת קלז; שבת קכה: ב תוספתא סוכה ג סוכה כז; משנה שבת; שבת קכח; שבת קמג. ד שבת קמו; שבת מח. ה סוכה כד.

וּקְמַעֲבִיָא לִיה הִלְכָה כר"א דְחָמַר בַּמַּתְנִיתִין מִי שִׁיצָא חוּץ לְתַחוּם שְׁמַי אַמּוּת אוּ דִלְמָא בַּדְמִלוּ גְבַרִי עֲסָקִינוּ וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּין גַּמְלִיאַל. אוּ דִילְמָא, בְּדִלָא מְלוּ גְבַרִי עֲסָקִינוּ, וְקָא מַבְעִיָא לִיה: הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אוּ אִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? פְּשִׁיטָא בְּדִלָא מְלוּ גְבַרִי עֲסָקִינוּ, דְּאִי סִלְקָא דַּעְתָּהּ בַּדְמִלוּ גְבַרִי עֲסָקִינוּ, מָאִי תִּבְעִי לִיה? הָאָמַר רַב: הִלְכָה כְּרַבִּין גַּמְלִיאַל בְּדִיר וְסֹהַר וּסְפִינָה! אָלָא וּדְאִי בְּדִלָא מְלוּ גְבַרִי עֲסָקִינוּ, וְדַרְבִּי אֱלִיעֶזֶר קָמִיבְעִיָא לִיה. דִּיקָא נָמִי, דִּקְאָמַר לִיה "יִכְנָס". מָאִי "יִכְנָס" — לָאו בָּלֵא מַחִיצָה?!^(א) אִיתִיבִיה רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק לְרַבָּא: נָפַל דּוֹפְנָה — לֹא יַעֲמִיד בַּהּ אָדָם בַּהֲמָה וּבְלֵאִים. וְלֹא יִזְקוּף אֶת הַמָּטָה לִפְרוֹס עָלֶיהָ סָדִין, לְפִי שְׁאִין עוֹשִׂין אֹהֶל עֲרָאִי בַּתַּחֲלִיל בַּיּוֹם טוֹב, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בַּשֶּׁבֶת.^(א) אָמַר לִיה: אֶת אֲמַרְתָּ לִּי מָהָא, וְאַנָּא אֲמִינָא לָהּ מָהָא: עוֹשֶׂה אָדָם אֶת חֲבִירוֹ דּוֹפֵן בְּדִי שְׂיֹאכַל וְיִשְׁתֶּה וְיִשֹּׁן. וְיִזְקוּף אֶת הַמָּטָה וְיִפְרוֹס עָלֶיהָ סָדִין בְּדִי שְׁלֹא תַפּוּל חֲמָה עַל הַמַּת וְעַל הָאוֹכְלִין.^(א) קִשְׁיִין אֲהֲדָדִי! לֹא קִשְׁיָא: הָא — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָא — רַבְּנָן, דִּתְנִין: פִּשְׁקָה הַחֲלוּץ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: בְּזִמָּן שֶׁקְשׁוֹר וְתַלְוִי — פּוֹקְקִין בוּ, וְאִם לֹא — אִין פּוֹקְקִין בוּ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּין כֹּה וּבִין כֹּה פּוֹקְקִין בוּ.^(ב) וְהָא: אִיתְמַר עֲלֶה, אָמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכַּל מוֹדִים שְׁאִין עוֹשִׂין אֹהֶל עֲרָאִי בַּתַּחֲלִיל בַּיּוֹם טוֹב, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בַּשֶּׁבֶת. לֹא נִחְלְקוּ אָלָא לְהוֹסִיף, שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: אִין מוֹסִיפִין בַּיּוֹם טוֹב, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בַּשֶּׁבֶת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹסִיפִין בַּשֶּׁבֶת, וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר בַּיּוֹם טוֹב!^(ב) אָלָא לֹא קִשְׁיָא: הָא — כְּרַבִּי מֵאִיר, הָא — כְּרַבִּי יְהוּדָה. דִּתְנִיָא: עֲשָׂאָה לְבַהֲמָה דּוֹפֵן לְסוּפָה, רַבִּי מֵאִיר פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר. רַבִּי מֵאִיר דִּקָּא פְּסִיל הֵתָם — אֵלמָא לֹא מַחִיצָה הִיא, הֵכָא שְׂרִי, דִּלְאוּ מִיַּדִּי קָא עָבִיד. וְרַבִּי יְהוּדָה דִּקָּא מְכַשִּׁיר הֵתָם — אֵלמָא מַחִיצָה הִיא, הֵכָא אָסַר. וְתִיבְסָרָא? אִימַר דְּשַׁמְעָתָ לִיה לְרַבִּי מֵאִיר בַּהֲמָה. אָדָם וּבְלֵאִים מִי שְׁמַעָתָ לִיה? וְתוּ — רַבִּי מֵאִיר אֵלִיבָא דְמֵאן? אִי אֵלִיבָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר — לְהוֹסִיף נָמִי אָסַר. אָלָא אֵלִיבָא דְרַבְּנָן, אִימַר דְּאָמְרִי רַבְּנָן לְהוֹסִיף, לְבַתַּחֲלִילָה מִי אָמור? 'אָלָא: הָא וְהָא רַבְּנָן. וּבְלֵאִים אֲבִלִים לֹא קִשְׁיָא, הָא — בְּדוֹפֵן שְׁלִישִׁית, הָא — בְּדוֹפֵן רַבִּיעִית. דִּיקָא נָמִי, דִּקְתַּנִּי: נָפַל דּוֹפְנָה. שְׁמַע מִיבָּה.

אָלָא

מְלַבּוֹשִׁים וְעוֹד דְּבַשְׁמַעְתִּין מוֹכַח דְּמֵן הַצַּד שִׁיךְ עֲשִׂית אֹהֶל דְּאֵעֲשִׂית דְּפֵן מִיַּתִּי לִיה וְעוֹד דְּלִשׁוֹן חֲלוּץ שִׁיךְ בְּכַתֵּל וּבַגַּן קָרִי לֵה אַרְבָּעָה בְּדַתְנָן (בִּצְרָה דָּף לֵה): מַשִּׁילִין פְּרוּת דְּרִיךְ הָאֲרָבָה וְנִרְאָה לר"ת דְּמֵן הַצַּד שִׁיךְ עֲשִׂית אֹהֶל וְהִכָּא שְׁהַמַּחְצָה מוֹעֲלַת לְהַתִּיר חֲסוּב עֲשִׂית אֹהֶל בַּתַּחֲלָה בְּהִיא דְּפִרְסוּ סְדִינִין וְלָרַב דְּאָסַר לְטַלְטַל בְּכָל גָּזִית שִׁיךְ עֲשִׂית אֹהֶל לְבַתַּחֲלָה וְאֵעֲשִׂית מַחְצוֹת קַפֵּד וְהִי בְּדָפֵן ג' שֶׁל סָפָה דְּחֻשְׁבִּין לִיה הִכָּא אֹהֶל אֲבָל לְשִׁמוּאֵל דְּשָׂרִי לְטַלְטַל לֹא חָשִׁיב אָלָא תוֹסַפְתָּ אֹהֶל כְּמוֹ דְּפֵן רַבִּיעִית שֶׁל סָפָה דְּחֻשְׁיב לֵה תוֹסַפְתָּ מִשּׁוּם דְּבָלָאוּ הָכִי מִשְׁתַּרִּי וְאִי הִנֵּה אָסִיר שְׁמוּאֵל כָּל שָׂפָן דְּהִנֵּה פְרִיךְ לִיה הִכִּי שָׂרִי לְמַעֲבַד הָכִי וּמֵאן דְּשָׂרִי תוֹסַפְתָּ אֹהֶל לְמַעֲלָה נָמִי שָׂרִי בְּדַמוּכַח בְּהִמוּצָא תַפְלִין (לְקַמֵּן עִירוּבִין דָּף קב.) גְּבִי הִנֵּי יִכְרִי בְּיַמִּמָּא בְּעוּ טָלָא וּבְלֵילִיא בְּעוּ אֲנִירָא וּבִגְפ' הִשְׁוֹן (סָפָה דָּף כו:) גְּבִי

ר"א שֶׁשֶּׁבֶת בְּסַפְתּוֹ שֶׁל ר' יוֹחָנָן: **רַבִּי** מֵאִיר דִּקְפַּסִּיל הֵתָם אֵלמָא לָאו מַחֲצָה הִיא הִשְׁתָּא בְּעִי לְמִימַר דְּאִירִי בְּדָפֵן שְׁלִישִׁית אֲפ"ה לֹא חָשִׁיב אָלָא תוֹסַפְתָּ בְּעֵלְמָא לר"מ דְּקַפְסִיל וְקָשָׂה הָא קַתְנִי בְּהִדְיָא הֵתָם בְּדִי שְׂאֵשְׁתָּה וְיֹאכַל וְיִשֹּׁן וּבִקְוִנְטָרָם פִּי' דְּהִנֵּה מִצֵּ' לְמַבְרַךְ אָלָא בְּלָאוּ הָכִי פְרִיךְ שְׂפִיר אִלךְ מ"מ קָשָׂה דְּמֵאִיר פְּרִיךְ בְּסָמוּךְ אָמַר דְּאִמּוֹר רַבְּנָן לְהוֹסִיף לְבַתַּחֲלָה מִי אָמור הָא אָמַר דְּלר"מ דְּקַפְסִיל לֹא חָשִׁיב אָלָא תוֹסַפְתָּ בְּעֵלְמָא ע"כ: יֵשׁ לוֹמַר דְּהִינּוּ וְזֹאִי דְּפְרִיךְ מִדְּקֻאֲמַר בְּדִי שְׂיֹאכַל וְיִשְׁתֶּה וְיִשֹּׁן אֵלמָא מִתְבָּשֵׁר סָפָה בְּהָכִי דַּעֲקַר מַצַּת סָפָה בְּג' דְּבָרִים הֲלָלוּ וְאִם כֵּן הָרִי עֲשִׂית אֹהֶל לְבַתַּחֲלָה הוּא אִלךְ קָשָׂה לְהִשָּׁר מִקוּי' דְּהִשְׁתָּא בִּי מַשְׁנִי הָא ר"מ הָא ר' יְהוֹזָדָה לֹא תַרְן בְּלוּם אִמַּעֲשֶׂה דְּנַחֲמִיָּה וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ דֵּה"פ בִּינֵן דְּפוֹסֵל ר"מ לֹא' וְמִי סָפָה שְׂאִינֵה וְכוּלָּה לְעַמֵּד שֶׁס כָּל ז' גְּבִי נִקְמִיָּה שָׂרִי לְבַתַּחֲלָה אַע"ג דְּמַהֲעִי לֹא חָשִׁיב אָלָא תוֹסַפְתָּ בְּעֵלְמָא מִי אָמור הָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ דֵּה"פ בִּינֵן דְּפוֹסֵל ר"מ לֹא' וְכֵן הָא דְקַתְנִי בְּדִי שְׂיֹאכַל וְיִשְׁתֶּה וְיִשֹּׁן שָׂרִי דְלִיבָא לְמַחֲשֵׁ שְׁמָא תַבְרַח לְפִי שְׁעָה וּבְתַר הָכִי פְרִיךְ אָמַר דְּאִמּוֹר רַבְּנָן לְהוֹסִיף לְבַתַּחֲלָה מִי אָמור דְּכִינּוּ דְּמַהֲעִי אֲפִי' לְשַׁעָה חָשִׁיב עֲשִׂית אֹהֶל לְבַתַּחֲלָה כְּמוֹ פִּקְהַּ הַחֲלוּץ:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

מד.

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פד' מהל' שופר וסוכה
ולולב הל' טז, טוש"ע או"ח סי' תרל סעי' יב:
ב מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' כז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שטו סעי' א ב:

ג מו"י פד' מהל' שופר וסוכה
ולולב הל' טז, טוש"ע או"ח סי' תרל סעי' יא:

ד מו"י פד' מהל' שופר וסוכה
ולולב הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שטו סעי' א:

 עין משפט גור מוצה

א מו"י פד" מהל' שופר וסוכה וזולב הל' טז:

ב מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כג, טוש"ע או"ח סי' תרל סעי' יב:

ג מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כג, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ז:

ד מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כג, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ה:

ה מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יז, סמוג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' תז סעי' ב:

ו מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יז, סמוג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' תז סעי' ב:

כָּל הַיוֹצְאִין לְהַצִּיל חוּזְרֵין לְמִקוּמָן הֵא דְלָא תַּשְׁבִּיב לִיה בִּפְ"ק דְּבִיצָה (דף יא:)

גְּבִי הֶגֶן ג' דִּהְתִּירוּ סוּפָן מִשּׁוּם תַּחֲלָתָן דָּזָה אִינוּ חֲדוּשׁ וְכָל הֶהָנוּ צְרִיכֵי כְּלָמְרִינָן הֵתָם: **וּמָר סָבַר** הַבִּלְעַת תַּחוּמִּין לֹאוּ מִלְתָּא הִיא פ"ה וְלִית לִיה לְרֵבָה הֵא דְנִהְרְדְּשֵׁי דְאִמְרֵי לְעִיל (עִירוּבִין דף מא:׃) אִי פִקֵּחַ הוּא עִיל לְתַחוּמִי וְכִיּוֹן דְּעִיל עַל וּלר"י נִרְאֶה דְאִית לִיה הֵא דְנִהְרְדְּשֵׁי בִיּוֹן שְׂנַכְנָם בְּתַחֲמוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת וַיֵּצֵא מִד' אִמּוּתָיו בִּיּוֹן שְׁגָרִיךְ לִפְנֵן לִו ד' אִמוּת תַּלְשׁוּת וְכוּל לְחֹזַר וְלִקְנוּת תַּחֲמוֹ הֶרָאשׁוֹן אֲבָל הָבֵא מִבִּיּוֹן שְׁנֵצֵא חוּץ מִתַּחוּמוֹ וְקָנָה לִו תַּחוּם אַחֵר לֹא הִתֵּר לַעֲקָר מִתַּחוּם שְׁקִבַּע כְּדִפִּי לְעִיל דְאִי לֹאוּ הָכִי תַקְשִׁי לָהּ מִתְּנִי לְנִהְרְדְּשֵׁי דְאִמְרֵי אִפִּי אִמָּה אַחַת לֹא וַכְּנָם וְאִף עַל גַּב דַּע"י אֶרְבַּע אִמּוּתָיו וְכָנָם לְתַחֲמוֹ הֶרָאשׁוֹן וְלֹא אָמַר בִּיּוֹן דְּעִיל עַל:

כָּל הַיוֹצְאִים לְהַצִּיל — חוּזְרִין לְמִקוּמָן. **גָּמִי מֵאִי יֵאָם** הָיָה בְּתוֹךְ הַתַּחוּם כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא?" אָמַר רַבְּה, הָכִי קֹאָמַר: אִם הָיָה בְּתוֹךְ תַּחוּם שָׁלוֹ — כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ. **כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ**. ^(ט)בְּמֵאִי קָמִיפְלָגִי? מָר סָבַר הַבִּלְעַת תַּחוּמִּין מִיִּלְתָּא הִיא, וּמָר סָבַר לֹאוּ מִיִּלְתָּא הִיא. אָמַר לִיה אֲבִי לְרַבְּה: וְאַתָּ לֹא תִסְבְּרָא דִּהַבִּלְעַת תַּחוּמִּין מִיִּלְתָּא הִיא? וּמָה אִילוּ שְׁבַת בַּמְעָרָה, שְׁבַתוּכָה אֶרְבַּעַת אֲלָפִים וְעַל גָּגָה פָחוֹת מֵאַרְבַּעַת אֲלָפִים אֲמָה — לֹא נִמְצָא מִהֲלָךְ אֶת כּוּלָּהּ, וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אֲמָה? ^(י)אָמַר לִיה: וְלֹא שְׁנֵי לָךְ בֵּין הֵיכָא דְשְׁבַת בְּאַוִּיר מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם, לְהֵיכָא דְלֹא שְׁבַת בְּאַוִּיר מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם? וְהֵיכָא דְלֹא שְׁבַת, לֹא?

וְהַתִּנּוּ

אֵלֶּא אָדָם אֲאָדָם קִשְׁיָא! ^אאָדָם אֲאָדָם נָמִי לֹא קִשְׁיָא: כָּאֵן — לְדַעַת, כָּאֵן — שְׁלֹא מַדַּעַת. וְהָא דְרַבִּי נַחֲמִיָּה בְּרִיה דְרַבִּי חֲנִילָא, לְדַעַת הָוָה! שְׁלֹא מַדַּעַת הָוָה. רַב חֲסִדָּא, מִיָּהָא לְדַעַת הָוָה! רַב חֲסִדָּא, שְׁלֹא מִן הַמִּנְיָן הָוָה. 'הִנְהוּ בְּנֵי גִנְנָא דְאֵעִילוּ מִיָּא בְּמַחֲצִיָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם. נִגְדִינְהוּ שְׁמוּאַל. אָמַר: אִם אָמְרוּ שְׁלֹא מַדַּעַת, יֹאמְרוּ לְדַעַת!?' 'הִנְהוּ זִיקֵי דִּיהוּה שְׂדִיין בְּרִיסֶתְקָא דְמַחוּזָא, בַּהֲדִי דְאַתָּא רַבָּא מִפִּירְקִיָּה, אֲעָלִינְהוּ נִיְהִלִּיָּה. לְשַׁבְתָּא אַחֲרִיתִי בְּעִי עֵיילִינְהוּ, וְאַסֵּר לָהּ, דִּיהוּה לִיָּה כַּלְדַּעַת — וְאַסֵּר. לְוִי, אֲעִילוּ לִיָּה תִיבְגָּא, זַעֲרִי — אֶסְפֹּסְתָא, רַב שִׁימִי בַר חֲזִיָּא — מִיָּא. "מִתְנִי מִי שְׁיֵצֵא בְּרִשׁוֹת, וְאָמְרוּ לוֹ: "כְּכֹר נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה" — יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ. אִם הָיָה בְּתוֹךְ הַתַּחוּם — כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא. **כָּל הַיוֹצְאִים לְהַצִּיל** — חוּזְרִין לְמִקוּמָן. **גָּמִי מֵאִי יֵאָם** הָיָה בְּתוֹךְ הַתַּחוּם כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא?" אָמַר רַבְּה, הָכִי קֹאָמַר: אִם הָיָה בְּתוֹךְ תַּחוּם שָׁלוֹ — כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּם בֵּיתוֹ דְּמִי. **פְּשִׁיטָא?** מַהוּ דְתִימָא: הוּאִיל וְעָקָר — עָקָר, קָא מַשְׁמַע לֵו. 'רַב שִׁימִי בַר חֲזִיָּא אָמַר, הָכִי קֹאָמַר: אִם הָיוּ תַּחוּמִּין שְׁנִתְּנוּ לוֹ חֻכְמִים מוּבָלְעִין בְּתוֹךְ הַתַּחוּם שָׁלוֹ, כָּאִילוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ. ^(ט)בְּמֵאִי קָמִיפְלָגִי? מָר סָבַר הַבִּלְעַת תַּחוּמִּין מִיִּלְתָּא הִיא, וּמָר סָבַר לֹאוּ מִיִּלְתָּא הִיא. אָמַר לִיה אֲבִי לְרַבְּה: וְאַתָּ לֹא תִסְבְּרָא דִּהַבִּלְעַת תַּחוּמִּין מִיִּלְתָּא הִיא? וּמָה אִילוּ שְׁבַת בַּמְעָרָה, שְׁבַתוּכָה אֶרְבַּעַת אֲלָפִים וְעַל גָּגָה פָחוֹת מֵאַרְבַּעַת אֲלָפִים אֲמָה — לֹא נִמְצָא מִהֲלָךְ אֶת כּוּלָּהּ, וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אֲמָה? ^(י)אָמַר לִיה: וְלֹא שְׁנֵי לָךְ בֵּין הֵיכָא דְשְׁבַת בְּאַוִּיר מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם, לְהֵיכָא דְלֹא שְׁבַת בְּאַוִּיר מְחִיצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם? וְהֵיכָא דְלֹא שְׁבַת, לֹא?

מֵאִי כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא הֵא נִדְאִי לֹא יֵצֵא דְהֵא עֲדִין בְּתוֹךְ הַתַּחוּם הוּא: ה"ג אָמַר רַבְּה הָכִי קֹאָמַר וְאִם הָיָה בְּתוֹךְ הַתַּחוּם שָׁלוּ כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ דְּמִי כְּלוּמַר הָאִי כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא אֲבִיתוֹ הָאִי וְהָכִי קֹאָמַר אִם הָיָה עֲדִין בְּתוֹךְ תַּחוּם בֵּיתוֹ חֹזֵר לְבִיתוֹ וְהָרִי הוּא כְּאִלוּ לֹא עָקָר רַגְלָיו לְכָךְ יֵשׁ לוֹ מִבֵּיתוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ כְּבַתְחֻלָּה וְלֹא אִמְרִינָן מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ: פְּשִׁטָּא דְכִיּוֹן דְּעִילוּן לֹא יֵצֵא מִן הַתַּחוּם כְּאִלוּ הוּא בְּבִיתוֹ דְּמִי: מַהוּ דְתִימָא בִּיּוֹן דְּעָקָר לְצֵאת בְּרִשׁוֹת וְרַבָּן פִּקּוּן לִיה מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ אֲלָפִים לְכָל רוּחַ הֵכָא נָמִי אַע"ג דְקָאִי בְּתַחֲמוֹ לְמַדַּד לִיה מִהֵתָם וְאִי בְּעִי לְמַפְק לְפּוּק קמ"ל: רַב שִׁימִי בַר חֲזִיָּא אָמַר הָכִי קֹאָמַר אִם הָיוּ תַּחוּמִּין שְׁנִתְּנוּ לוֹ חֻכְמִים מְבָלְעִין בְּתוֹךְ הַתַּחוּם שָׁלוּ כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ דְּמִי כְּלוּמַר מִתְּנִי' בְּשִׁבְבָר יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ עָקָרִינָן וְכִאִלוּ לֹא יֵצֵא אִתַּחוּמִּין הָאִי כְּדִהֵּנָה ס"ד מַעֲקָרָא וּמֵאִי אִם הָיָה בְּתוֹךְ הַתַּחוּם ה"ק אִם הָיוּ אוֹתָן אֲלָפִים הִתְנוּנוּת לוֹ לְכָל רוּחַ מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ נְכַנסוֹת לְתוֹךְ אֲלָפִים שֶׁל תַּחוּם בֵּיתוֹ כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ דְּמִי וְהוֹלֵךְ עַד בֵּיתוֹ וְהָרִי הוּא כְּבַתְחֻלָּה: רַב שִׁימִי **סָבַר** הַבִּלְעָה מִלְתָּא הִיא וְכִיּוֹן דְּמַבְלָשָׁן בַּתַּחוּמָה וּמִמָּטוּ לִיה לָגוּ תַּחוּמָה הָיוּ כַּחַד תַּחוּמָא וְכִמְאֵן דְלָא נָפַק מִתַּחוּמָא הוּא וְרַבְּה סָבַר לֹאוּ מִלְתָּא הִיא הֵלְכָךְ לֹא מְצִי לְתַרוּצִי כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא דְמִתְנִי' בְּשִׁבְבָר יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם דְאִם יֵצֵא הַפְסִיד שְׁבִיתַת בֵּיתוֹ וְקָנָה לוֹ מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ וְרַבְּה לִית לָהּ הֵא דְתַנּוּ נִהְרְדְּשֵׁי לְעִיל (עִירוּבִין דף מא:׃) וְאִי פִקֵּחַ הוּא עִיל לְתַחֲמוֹ וְכִיּוֹן דְּעִיל עַל. וְאִית דְּגָרְסִי בַלְשָׁנָא אַחֲרֵינָא דְכִיּוֹן רַבְּה וְכִיּוֹן רַב שִׁימִי בְּשִׁבְבָר יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ מוּקִי לִיה וּבַתְרַחֲוִי גְרָסִי אִם הָיוּ תַּחוּמִּין שְׁנִתְּנוּ לוֹ חֻכְמִים מְבָלְעִין בְּתוֹךְ הַתַּחוּם שָׁלוּ אֲלֹא בְּדִרְבָּה גְרָסִינָן כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ וּבְדָרַב שִׁימִי גְרָסִינָן כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ וּבָדָא פְּלִיגי דְלִרְבָּה לֹא מַשְׁוִיָּא לָהּ הַבִּלְעָה כַּחַד תַּחוּמָא שִׁיְהִיו לוֹ כַּל הַיּוֹם כְּלוּ ח' אֲלָף אִמָּה אֲלֹא כִי מִמָּטוּ לִיה תַּחוּמִּין הִתְנִין לוֹ עַד תוֹךְ תַּחֲמוֹ הָיוּ כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ כְּלָל וְלֹא קָנָה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְיֵשׁ לוֹ אֲלָפִים מִבֵּיתוֹ לְכָל רוּחַ כְּבַתְחֻלָּה וְרַב שִׁימִי סָבַר כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ לֹא אִמְרִינָן אֲלֹא נִדְאִי קָנָה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ אֲבָל כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא מִתַּחוּמוֹ אִמְרִינָן וְלֹא הַפְסִיד תַּחֲמוֹ הֶרָאשׁוֹן וְיֵשׁ לוֹ קְרוֹב לַח' אֲלָף כְּגוֹן מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ וְלִמְחֶרֶח אֲלָפִים וְלַמְעַרֵב אֲלָפִים וּמַשָּׁם וּלְבִיתוֹ אֲלָפִים וּמִבֵּיתוֹ וְהֵלֵן אֲלָפִים דִּהַבִּלְעַת תַּחוּמִּין מַשְׁוִיָּא לָהּ לְכוּלָּהּ תַּחוּמִי כַּחַדִּא תַּחוּמָא וְרַבְּה סָבַר לֹאוּ מִלְתָּא הִיא לְשׁוּיָּהּ תַּחוּמָא חַד הֵלְכָךְ עַל כְּרַחֵךְ לֹא מִתְנוּקָם כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא אִתַּחוּם גְּרִידָא וְלוּמַר תַּחֲמוֹ לֹא הַפְסִיד אֲבָל יוֹצֵא חֲשִׁבִין לִיה לְקַלָּא דִישׁ לוֹ שְׁבִיתָה אִף בְּמָקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ אֲלֹא כְּאִלוּ לֹא יֵצֵא לְגִמְרֵי קֹאָמַר וְהָרִי הוּא כְּבַתְחֻלָּה: וּמָה אִלוּ שְׁבַת בַּמְעָרָה שְׁתוּכָה ד' אֲלָפִים וְעַל גָּגָה פָחוֹת מִד' אֲלָפִים לֹא נִמְצָא כּוֹי' כְּלוּמַר אִי אִתָּה מוֹדָה שְׁמַהֲלָךְ אֶת גָּגָה וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים לְכָל צַד סָתָם מַעֲרָה ב' פְּתָחִים יֵשׁ לָהּ בְּב' קְצוּתֶיהָ פְּתַח לְמַחֲרַח וּפְתַח לַמְעַרֵב מִפְּתַח הַמַּחֲרַח נִתְּנָן לוֹ חוּצָה לָהּ לְצַד מַחֲרַח אֲלָפִים וְכֵן מִפְּתַח הַמְעַרֵב נִתְּנָן חוּצָה לָהּ לְצַד הַמְעַרֵב אֲלָפִים וְלְצַד גָּגָה אֲלָפִים וְכִיּוֹן דְּגָגָה פָחוֹת מִד' אֲלָפִים בִּיּוֹן שְׁבַתִּלָּה מַשְׁפַּעִין לְצַד גָּגָה וּמִתַּרְחֻבוֹת מִלְּמָטָה בְּקַרְקֻעִיתָהּ נִמְצָא אֲלָפִים שְׁנֵי לוֹ עַל גָּגָה כַּשֵּׁינֵצֵא מִפְּתַח הַמְעַרֵב וְאִי אִתָּה מוֹדָה שְׁאִם בָּא לְצֵאת בְּאַחֶה מִדֶּה שִׁירְצָה שְׂיִכּוּל לִהְלֵךְ כַּל גָּגָה וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל צַד מִשּׁוּם דִּהַבִּלְעַת תַּחוּמִּין מַשְׁוִי תַּחוּמִי שְׁנֵי הַצִּיאוֹת כַּחַד וְאִלוּ הָיָה גָּגָה ד' אֲלָפִים שְׁלֵמוֹת וַיֵּצֵא בְּפְתַח מַחֲרַח אִינוּ וְכוּל לִהְלֵךְ לְצַד גָּגָה אֲלֹא אֲלָפִים וְאִם הָיָה רוּצָה לִהְלֵךְ בְּאֲלָפִים מַעֲרְבִיּוֹת הָיָה צְרִיךְ לְחֹזֵר עַל הַעֲקֵב וּלְכַנָּם בַּמְעַרֵב וּלְחֹזֵר וּלְצֵאת דְרָךְ פְּתַח מַעֲרְבִי אֲלֵמָא מִלְתָּא הִיא וְקִשְׁיָא לְתַרְחֲוִי לִשְׁנִי: וְלֹא שְׁנֵי לָךְ כּוֹי' הֵכָא נָמִי ב' תַּחוּמִּין מִחֲמַת חֲזָא שְׁבִיתָה קֹאֲתוּ לָהּ וְכִיּוֹן דְּמַבְלָשֵׁי לְעִיל הָיוּ חַד תַּחוּמָא אֲבָל גְּבִי מִתְּנִי' לֹא שְׁבַת בְּאַוִּיר מַחְצוֹת שְׁבִיתָה הַשְּׁנִיָּה הֵלְכָךְ בִּיּוֹן דְּקִשְׁי לָהּ שְׁבִיתָה בְּתַרְתָּא תוּ לִית לָהּ שְׁבִיתָה קָמִייתָא וְהֵיכָא דְיֵצֵא חוּץ לְתַחוּם אִין לוֹ אֲלֹא מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ אֲלָפִים וְאִפִּי נְכַנסוּ לְתוֹךְ תַּחֲמוֹ אִינוּ הוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שְׁכַלּוּ שֶׁם וְהִלָּאָה כְּלוּם וּלְשָׁנָא אַחֲרֵינָא הָכִי מִתְרַן בִּיּוֹן דְלֹא שְׁבַת בְּאַוִּיר מַחְצוֹת שְׁנִיָּה לֹא וְהִכִּינָן לִיה ב' שְׁבִיתוֹת אֲלֹא אִוּ הִאִי אִית לָהּ אִוּ הִאִי אִית לָהּ אִם מְבָלְעוֹת אִית לָהּ שְׁבִיתַת בֵּיתוֹ וְאִין לוֹ מִמָּקוֹם שְׁנֵאֲמַר לוֹ אֲלֹא כְּדִי לְבֹא וּלְכַנָּם בְּתַחֲמוֹ וְאִם אִין מְבָלְעוֹת קָנָה מְקוּמוֹ וְהַפְסִיד בֵּיתוֹ וְלָשׁוֹן הֶרָאשׁוֹן נִרְאֶה הַגּוֹן:

מִי שֶׁהוֹצִיאָוּהוּ פֶּרֶק רַבִּיעִי עִירוּבִין

מסורת הש"ס

א שנהדרין סא.

ב לעיל מב:

מסורת הש"ס
 א משנה עירובין
ב זבחים קי.
ג משנה ראש השנה; ראש השנה כג.
ד תוספתא עירובין
ה שבת ס.
ו כתובות כז.
ז בבא קמא פג.
ח לקמן מט:

ט נדרים מה;; בבא בתרא ג.; בבא בתרא כב;; בבא קמא נא;; בבא בתרא יז:

תורה אור השלם
 יגאדו לדוד לאמר הנה פלשתים נלחמים בקעילה (המה שסים את־הגרנות [שמואל א כג, א]
 וישאל דוד ביהוה לאמר האלץ והיפוי בפלשתים
 האלצה ויאמר יהוה אל־דוד לד והיפית בפלשתים והושעת את־קעילה [שמואל א כג, ב]

וְהָא תַנּוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִי שֶׁנֶּאֱד חוֹן לְתַחוּם ב' חֳמוֹת וְכֵּנֶס חָבֵל נ' לֹא יִכְנֵס מֵאִי הָאִי שְׁעוּרָא דְנִקְטוּ לֹאֹו ר' חֲלִיעֶזֶר לְטַעַמַּה דְאִמֵּר בְּמִתְּנִיתוּן גְּבִי ד' חֳמוֹת שְׁתַּנּוּ חֻכְמִים לְיוּנָא חוֹן לְתַחוּם דִּהּוּא בְּאִמְצַעַן שָׁנֵס לֹא לְכָל צִיּוּ ב' חֳמוֹת וּלְפִיכֹךְ זֶה שֶׁנֶּאֱד ב' חֳמוֹת חוֹן לְתַחוּם בִּין דב' חֲמוּתָיו דְבוּקוֹת לֹא בְּתַחֲמוֹ סְבִיכָא לֶה לְרַבִּי חֲלִיעֶזֶר דְכִמְחָא דְמַבְלָעָן בְּתַחֲמוּמַה דְמוּ וּמִתֵּר לְכַנֵּס אֶלְמָא מִלְתָּא הִיא. לְלִשְׁנָא קִמָּא הֵוִיא תְּיֻבְּהָא חָבֵל לְלִשְׁנָא בְּתַרָא לֹא נִהִירָא לִי דִּהָא לֹא קֶהֱסִיר לִיֶּה לְמַהֲדֵר וּמֵאִין דְגֵרִים לֶה מְכַרֵּשׁ דְּכִין דִּהָא לֹא הֵו מְבִלְעוֹת אֶלָּא דְבוּקוֹת וְאֶכְּלוּ כְּבִי שְׂרִי שְׁמַע מִנֶּה הִבְלָעָה דְבֵר גָּדוֹל הוּא וְהִיכָא דְמַבְלָעָן חֵד תַּחֲמוּמָא הֵו; וּמַדְרַבִּי חֲלִיעֶזֶר אוֹתְבַת לִיֶּה לְמֵר הָא פְּלִיגִי רַבָּנָן עָלֶיהָ בְּמִתְנִי: לְדַבֵּר מַצָּה מוֹדוּ לֶה וּמִתְנִי' דְּמִי שֶׁנֶּאֱד בְּרִשּׁוֹת דְבֵר מַצָּה הוּא וְקֵאמֵר רַבֵּה לְעִיל דִּהִבְלָעָה לֹא מִהֲנִיא: וְנֶאֱכָלוּ טוּבָא יִיתֵר מֵאֲרַבַּע אֶלְפִים בְּתַמִּיָּה וְהֶאֱמַרְתָּ רִישָׁא הִיכָא הָלָא מַבְלָעָן אֶלְפִים אִית לֶה וְתוּ לֹא: אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר רַב לֹא תִימָא אִפִּי טוּבָא הָלָא שְׂרִי אֶלָּא אֶלְפִים וְהָא אִתָּא לֹא־שְׁמַעִין בְּחֻזְרִין בְּכָלִי זִין וְלֹא אִמְרִין בִּין דְנַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה יִשְׁלִיכוּ כָּלִי זִין מַעֲלִיָּין וְלֹא וְחַלְלוּ שְׂבַת בְּחֻזְרָתָו וּטַעַמָא מִפְּרַשׁ לְקַמּוּ: דְלִמָּא לְהַצִּיל שְׂאִנִּי וּמִי שֶׁנֶּאֱד בְּרִשּׁוֹת דְּמִתְנִיתוּן אִיבָא לְאוּקְמִי בַּעֲדוֹת הַחֹדֶשׁ וּבְחֻקְמַה הִבָּאָה לְגַד אֶבֶל הִבָּא לְהַצִּיל מֵאוֹיִבִים יֵשׁ לַחוּשׁ שְׁמָא אוֹיִבִים וְרַדְפוּ אַחֲרָיו אֶלְכָךְ אִפִּי טוּבָא נָמִי וְכֵּנֶסוּ לְעִיר: לֹא הֵו זִין מִשֵּׁם בְּיוֹנָאִין חוֹן לְתַחוּם לְהַעִיר עַל הַחֹדֶשׁ מִיְּרִי בְּמַסְכַּת ר"ה (דף כג:) לֹא הֵו זִין דְּמִי שֶׁנֶּאֱד חוֹן לְתַחוּם אִין לֹא אֶלָּא ד' חֳמוֹת: וְהִבָּא לְהַצִּיל מִן הַגִּיס כּו' וְקֵאמֵר אֶלְפִים וְתוּ לֹא וּמִתְנִי' קַתְּנִי כֹל הַיּוֹנָאִין לְהַצִּיל חֻזְרִין לְמִקּוּמָן וְאִפִּי טוּבָא: מִיַּחֲסִים כָּלִי זִין בְּחֻזְרָתָו בְּבִית הַחֵיטָן שְׁמוּנָאִין חוֹן לַחוּמָה: הִפִּירוּ בֶּהָן אוֹיִבִים שֶׁנֶּאֱדוּ חוֹן לְעִיר וְרַדְפוּ אַחֲרֵיהּ: וְכֵּנֶסוּ הַיּוֹנָאִין לְטוֹל כָּלִי זִין וְהַבִּית צֵר וְדִקְרוּ זֶה אֶת זֶה: נַצְחוּ וַיִּשְׁחָלֵל אֶלְפִים וְתוּ לֹא: נַצְחוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם חֻזְרִין לְמִקּוּמָן אִפִּי טוּבָא: אִין יִיבָאִין עָלֶיהָ דְּמַפְרַשׁ לְקַמּוּ כְּשֶׁבִאֵו נִכְרִים עַל עַסְקִי מִמוּן: לְסַפֵּר עִיר שְׁמַבְדָּלָת בִּין גְּבוּל וַיִּשְׁרָאֵל לְגְבוּל הָאֲמוּת וַיּוֹנָאִין עָלֶיהֶם שְׁמָא וְלִכְדוָּּהּ וּמַשֵּׁם תִּהָא נֹוּקָה הָאָרֶץ לְכַבֵּשׁ לְכַנִּיסָה: תַּרְגוּמָא אִי זֹו הִיא עִיר בְּבָבֶל דְּהֵוִיא סְמוּכָה לְסַפֵּר: וְהַדְרָשָׁא שְׁהִיתָה סְמוּכָה לְנִכְרִים מַצָּה אֶחָד וְלַעֲדוּת שְׁוִישָׁבִין בֶּהָן כְּנִי גוֹלָה מַצָּה שְׁנִי: וְהֵם לֹא בִאֵו כּו' וְאִף עַל פִּי כֹן מִסֵּר דָּוִד עַצְמוּ לְהַצִּיל: אִי שְׂרִי אִי אֶסוּר וְשְׂבַת הִיתָה: הָרִי שְׁמוּאֵל וּבִית דִּינוּ תָּנִס וּמִיָּדִי דְאֶסוּר וְהִתֵּר לֹא שְׁמוּאֵל בְּאוּרִים וְתַמִּים: וְהַשְׁעָתָ אֶלְמָא מַבְשָׁרִי לִיֶּה דְנָנַח: מִתְנִי' מִי שֶׁנֶּאֱד בְּדִקְרָן לְנוּחַ שְׁהִיָּה עֵיף וְלֹא הִיָּה יוֹדַע שְׁהוּא בְּתַחוּם הָעִיר וְחִשְׁכָה לֹא שֵׁם וּבְשַׁעֲמֵד רָחָא שְׁהוּא סְמוּךְ לְעִיר וּבְתַחֲמָה: לֹא וְכֵּנֶס לְעִיר לְהִוִּית בְּאִנְשֵׁי הָעִיר אֶלָּא מִמַּקּוּם שְׁחִשְׁכָה לֹא מוֹדֵד אֶלְפִים פְּסוּיעוֹת בִּינוּנוּתִית וְעַד מַקּוּם שְׁכָלוּ וְכֵּנֶס: בְּלֹא מִתְבָּרַן שְׁלֹא הִיָּה יוֹדַע כְּשִׁחְשְׁכָה לֹא שְׁהוּא בְּתַחוּם הָעִיר וְלֹא נִתְבָּרַן לְהִוִּית שְׂבִיתָתוּ בְּעִיר אֶלָּא בְּמִקּוּמוּ:

גמ' בְּכַבֵּו הִיתָה כְּשֶׁנִּשְׁבַּח שֵׁם הִיָּה יוֹדַע שְׁהוּא בְּתוֹךְ אֶלְפִים לְמַקּוּם שְׂבִיתָתוּ: מִתְנִי' אִין לֹא אֶלָּא ד' חֳמוֹת הוּאִיל וַיִּשָּׁן הִיָּה לֹא נִתְבָּרַן לְקַנּוּת שְׂבִיתָה: וְהוּא בְּאִמְצַעַן שַׁל ד' חֳמוֹת כְּלוּמֵר ב' חֳמוֹת יֵשׁ לֹא לְכָל צִיּוּ: לְאַתֵּה רּוּחַ שְׂוִירָצָה וַיּוֹל ד' חֳמוֹת וְאֶחָר שְׂבַכְר לֹא לָצַד זֶה אִין יְכוּל לְחוּר וְלִכְרֵר לָצַד אַחֵר: הִיָּו שְׁנַיִם עוֹמְדִין זֶה רְחוּק מִזָּה ו' חֳמוֹת דְּמַבְלָעָן ב' חֳמוֹת שַׁל כֹּל אֶחָד בְּתוֹךְ שַׁל חֲבֵרֹו: מִבִּיאִין וְאוֹכְלִין בְּתוֹךְ אוֹתָן ב' חֳמוֹת:

מִי שֶׁהוֹצִיאָוּהוּ פֶּרֶק רַבִּיעִי עִירוּבִין

וְהָא תַנּוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִי שֶׁנֶּאֱד חוֹן לְתַחוּם ב' חֳמוֹת וְכֵּנֶס חָבֵל נ' לֹא יִכְנֵס מֵאִי

^(א)וְהִתְנֹו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שְׁתִּים — יְכֵּנֶס, שְׁלֹשָׁה — לֹא יְכֵּנֶס. מֵאִי לֹאוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעַמַּיָּה דְאִמֵּר וְהוּא בְּאִמְצָעָן — וְאֲרַבַּע אֲמוֹת דִּיהִבּוּ לִיָּה רַבָּנָן כְּמֵאֵן דְּמִיבְלָעוּן דְּמוּ, וְקֵאמֵר ”יְכֵּנֶס” — אֶלְמָא הִבְלָעַת תַּחֲוּמִין מִיַּלְתָּא הִיא. ^(א)אִמֵּר לִיָּה רַבָּה בַר בַּר חֲנָה לְאַבְיִי: וּמִדְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קַמוּתַבְתָּ לִיָּה לְמֵר? אִמֵּר לִיָּה: אִין, דְּשִׁמְיעַ לִי מִיָּבִיָּה דְמֵר: עַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן עַלִּיהָ דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא לְדַבֵּר הָרִשּׁוֹת, אֲבָל לְדַבֵּר מַצָּה מוֹדוּ לִיָּה. וְכָל הַיּוֹצֵאִין לְהַצִּיל חוּזְרִין לְמִקּוּמָן. וְאִפִּילוּ טוּבָא? וְהָא אֲמַרְתָּ רִישָׁא: ”אֶלְפִים אִמָּה”, וְתוּ לֹא! אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר רַב: שְׁחוּזְרִין בְּכָלִי זִין לְמִקּוּמָן. וּמֵאִי קוּשָׁיָא? דִּילְמָא לְהַצִּיל שְׂאִנִּי! ^(א)אֶלָּא אִי קוּשָׁיָא, הָא קוּשָׁיָא: דְתַנּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הֵו זִין מִשֵּׁם כֹּל הַיּוֹם כּוּלוּ. ”הִתְקִין רַבָּן גְּמַלְיָאל הַזָּקֵן שִׁישׁ לְהָן אֶלְפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ. וְלֹא אִלוּ בְּלִבְד אֲמָרוּ, אֶלָּא אִפִּילוּ חֻכְמָה הִבָּאָה לִילָּה, וְהִבָּא לְהַצִּיל מִן הַגִּיס וּמִן הַנֶּהָר וּמִן הַמַּפּוֹלָת וּמִן הַדְּלִיקָה — הָרִי הַזֶּ כְּאִנְשֵׁי הָעִיר, וַיֵּשׁ לְהָן אֶלְפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ. וְתוּ לֹא? וְהָא אֲמַרְתָּ: כֹּל הַיּוֹצֵאִין לְהַצִּיל חוּזְרִין לְמִקּוּמָן — אִפִּילוּ טוּבָא! ^(א)אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר רַב]: שְׁחוּזְרִין בְּכָלִי זִין לְמִקּוּמָן, כְּדִתְנִיָּא: בְּרֵאשׁוֹנָה הֵו מַנִּיחִין כָּלִי זִינָן בְּבִית הַסְּמוּךְ לַחוּמָה. ^(א)פַּעַם אַחַת הִפִּירוּ בֶּהָן אוֹיִבִים וְרַדְפוּ אַחֲרֵיהֶם, וְנִכְנָסוּ לַיִּשׁוּל כָּלִי זִינָן, וְנִכְנָסוּ אוֹיִבִים אַחֲרֵיהֶן. דְּחָקוּ זֶה אֶת זֶה, וְהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָרְגוּ אוֹיִבִים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְקִינוּ שְׁיֵהוּ חוּזְרִין לְמִקּוּמָן בְּכָלִי זִינָן. ^(א)רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק אִמֵּר: לֹא קוּשָׁיָא. כָּאֵן — שְׁנַבְּחֹו יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹמוֹת הָעוֹלָם, כָּאֵן — שְׁנַבְּחֹו אוֹמוֹת הָעוֹלָם אֶת עַצְמָן. ”אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר רַב: נִכְרִים שִׁצְרוּ עַל עֲצִירוֹת יִשְׂרָאֵל — אִין יוֹצֵאִין עַלִּיהֶם בְּכָלִי זִינָן, וְאִין מַחֲלִלִין עַלִּיהֶן אֶת הַשְּׁבַת. ”תַּנִּיָּא גַּמִּי הָכִי נִכְרִים שִׁצְרוּ וכו'. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁבִאֵו עַל עַסְקִי מְמוּן, אֲבָל בָּאוּ עַל עַסְקִי נִפְשׁוֹת — יוֹצֵאִין עַלִּיהֶן בְּכָלִי זִינָן, וּמַחֲלִלִין עַלִּיהֶן אֶת הַשְּׁבַת. וּבַעִיר הַסְּמוּכָה לְסַפֵּר, אִפִּילוּ לֹא בָּאוּ עַל עַסְקִי נִפְשׁוֹת אֶלָּא עַל עַסְקִי תְּבָן וְקֵשׁ — יוֹצֵאִין עַלִּיהֶן בְּכָלִי זִינָן, וּמַחֲלִלִין עַלִּיהֶן אֶת הַשְּׁבַת. ^(א)אִמֵּר רַב יוֹסֵף בַּר מִנְיּוּמִי אִמֵּר רַב נַחֲמָן: וּבְכָל, כְּעִיר הַסְּמוּכָה לְסַפֵּר דְמִיָּא. וְתַרְגּוּמָא: נִהַרְדָּעָא. דְרַשׁ רַבִּי דּוֹסֶתַאי דְמִן בִּירִי: מֵאִי דְכַתִּיב: ”וַיַּגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פִלְשְׁתִּים גִּלְחִימִים בַּקַּעִילָה וְהִמָּה שׁוֹסִים אֶת הַגִּרְנוֹת”. תַּנָּא: קַעִילָה עִיר הַסְּמוּכָה לְסַפֵּר הָיְתָה, וְהֵם לֹא בָּאוּ אֶלָּא עַל עַסְקִי תְּבָן וְקֵשׁ, דְכַתִּיב: ”וְהִמָּה שׁוֹסִים אֶת הַגִּרְנוֹת”. וְכַתִּיב ”וַיִּשְׂאֵל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵלֶּה וְהַפִּיתִי בְּפִלְשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר ה' אֵל דָּוִד לֵךְ וְהַפִּיתָ בְּפִלְשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת קַעִילָה”. מֵאִי קַמְבַּעֲיָא לִיָּה? אִילִימָא אִי שְׂרִי אִי אֶסוּר — הָרִי בֵּית דִּינוּ שַׁל שְׁמוּאֵל הַרְמְתִי קִיִּים. אֶלָּא: אִי מַצְלַח אִי לֹא מַצְלַח. דִּיקָא גַּמִּי, דְכַתִּיב: ”לֵךְ וְהַפִּיתָ בְּפִלְשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת קַעִילָה”, שְׁמַע מִיַּנְּה. מִתְנִי' מִי שִׁישְׁב בַּדֶּרֶה, וְעַמֵּד וְרָאָה הָרִי (זֶה) הוּא סְמוּךְ לְעִיר, [הוּאִיל] וְלֹא הָיְתָה פּוֹנוּתָו לְכָה — לֹא יְכֵּנֶס. דְבָרִי רַבִּי מֵאִיר. 'רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְכֵּנֶס. אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה הָיָה וְנִכְנָס רַבִּי טַרְפוּן כְּלֹא מִתְכַּוִּין. גָּמִ' תַּנִּיָּא, אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי טַרְפוּן שְׁהִיָּה מְהֵלָּה בַּדֶּרֶה וְחִשְׁכָה לוּ, וְלֹן חוּץ לְעִיר. לְשַׁחֲרִית מַצָּאוּהוּ רוּעִי בְקָר, אֲמָרוּ לוֹ: רַבִּי, הָרִי הָעִיר לְפָנֶיהָ, הַכֵּנֶס! נִכְנָס וַיֵּשֶׁב בְּבִית הַמִּדְרַשׁ, וְדַרְשׁ כֹּל הַיּוֹם כּוּלוּ. (אֲמָרוּ לוֹ): מִשֵּׁם רָאִיָּה? שְׁמָא בְּלִבּוֹ הָיְתָה, אוּ בֵּית הַמִּדְרַשׁ מוּבָלַע בְּתוֹךְ תַּחֲוּמוּ הִיָּה. ^(א)מִתְנִי' מִי שִׁישָׁן בַּדֶּרֶה וְלֹא יָדַע שִׁחְשִׁיכָה — יֵשׁ לוֹ אֶלְפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ, דְבָרִי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי. וְחֻכְמִים אוּמְרִים: אִין לֹא אֶלָּא אֲרַבַּע אֲמוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְהוּא בְּאִמְצָעָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹאִיָּה רוּחַ שְׁוִירָצָה יִלָּה. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה שְׂאֵם בִּירֵר לוּ, שְׂאִינוּ יְכוּל לְחֻזּוֹר בּוּ. ^(א)הֵו שְׁנַיִם, מַקְצַת אֲמוּתָיו שַׁל זֶה בְּתוֹךְ אֲמוּתָיו שַׁל זֶה — מִבִּיאִין וְאוֹכְלִין בְּאִמְצָע, וּבְלִבְד

לְלִשְׁוֹן שְׁנֵי דְרָשׁ״י דְרַבָּה אִית לֶה הִבְלָעַת תַּחֲוּמִין מִלְתָּא הִיא לְעִנָן לְכַנֵּס וּלְרַבָּנָן לִית לְהָן הִבְלָעָה כָּלָל: אִי מַצְלַח אִי לֹא מַצְלַח וּאִ"ת א"כ הִיכָא דְרִישׁ ר' דּוּסְמַנְאִי דְמַחֲלָלִין עָלָיו הִשְׁבַּת דְלִמָּא חוּל הִיָּה אִי מַשִּׁים דְּמַסְפָּקָא לִיָּה דְכַתִּיב וַיִּשְׁאֵל דָּוִד הָא מִסְקִינן אִי מַנְעֻח אִי לֹא מַנְעֻח וַיֵּשׁ לוֹיִמֵר דְּמוּכָחָא מִלְתָּא מְדַקְאִמֵר גְּלַחֲמִים בַּקַּעִילָה דְקַרִי לִיָּה מְלַחְמָה וּמִסֵּר דָּוִד נִפְשָׁה עָלֶיהָ אַע"פ שְׁלֹא בָּאוּ אֶלָּא עַל עַסְקִי תְּבָן וְקֵשׁ שְׁמַע מִנֶּה דְמַחֲלָלִין עָלֶיהָ גַּמִּי אֶת הַשְּׁבַת:

מה.

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יז, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שכת סעי' ט:

ב מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יז, טוש"ע או"ח סי' שכת סעי' ט:

ג מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יז, טוש"ע או"ח סי' שכת סעי' ט:

ד מו"י פכ' מהל' שבת הל' כג, סמג לאוין סה, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שכת סעי' ז:

ה מו"י פכ' מהל' שבת הל' כג, סמג לאוין סה, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שכת סעי' ז:

ו מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' ת סעי' א:

ז מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ד, טוש"ע או"ח סי' תא סעי' א:

ח מו"י פ"ב מהל' שבת הל' טז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שמט סעי' ד:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פה' מהל' שביתת יום טוב חל' יד, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' יד טז:

לְהוֹדִיעָהּ פּוּחוּ דַּרְבָּנוּ וְאִם תֵּאמַר וְלִפְלָנוּ נוּרִי אַע"נ גְּלִיכָא לְמִימַר בְּהֵן הוֹאִיל וְנַעזֹר קִנִּי שְׂבִיתָה וְכַח דְּהַתְּרָא עֲדִיף וַי"ל הָא דְקָנוּ לֵהוּ שְׂבִיתָה לֹאווּ קִלְא הִיא אֵלֹא חוּמְרָא הִיא דְאֶדְרָפָה לְרַבָּנָן דְלֹא קִנּוּ הֵי קִלְא דְהֵי כְּרָגְלִי הַמוּצָאן וַיְכּוּל לְהוֹלִיכֵן לְמָקוֹם עֲרוּבּוּ וְהָכִי מוֹכַח בְּשִׁמְעָתָא דְאִין דִּין אֲדָם וְכֹלִים שְׂוִין לְמִ"ד אִין קוּנִין שְׂבִיתָה וְלִקְמוֹן נְמִי קָרִי לֵה חוּמְרָא דְקֹאמַר צְרִיכָא אִי אֲשַׁמְעִינוּ הִלְכָּה כְּרַבֵּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי ה"א בִּין וְלִקְלֹא בִין לְחִמְרָא פִּי קִלְא גַבִּי אֲדָם וְחוּמְרָא גַבִּי כֹלִים: **בְּיוֹם טוֹב** הָרִי הוּ כְּרָגְלִי כֹל אָדָם פִּי כְּאוֹתוֹ שֶׁחִבָּה בְּהֵן רֹאשׁוֹן וְאִם נִתְּנָן לְאַחֵר הָרִי הֵן כְּרָגְלִי הֶרֶאשׁוֹן הֶכֶּל אִין לְפָרֶשׁ דְּלַעוּלָם הָרִי הֵן כְּרָגְלִי כֹל אֲדָם שְׂהֵן בִּידוֹ דְּהָא בּוֹר עוֹלִי בְּכַל אֲמֵרִינוּ בְּסִמּוּךְ דְּהֵי כְּרָגְלִי הַמְּמַלֵּא אֵלֶמָּא כֹּל הִיכָא דְלֹא קִנּוּ שְׂבִיתָה הָרִי הֵן כְּרָגְלִי הַזּוֹכֶה רֹאשׁוֹן וְלִקְמוֹן [עִירוּבִין דָּף מו.]. דִּתְנִינָא גַבִּי גְּהָרוֹת הַמוֹסְכִין וּמַעֲנִינוֹת הַנוֹבְעִין הָרִי הֵן כְּרָגְלִי כֹל אֲדָם וּבִתְסַפְתָּא דְּמַסְכַּת בִּיצָה [פ"ד] חֲתָנִי בְּהִדְיָא הָרִי הֵן כְּרָגְלִי הַמְּמַלֵּא מִשְׁמַע

דְּהַכֵּל אַחֵד: **לְקַבּוּ שְׂבִיתָה** בְּאוּקְיָינוּס וְאִפְלוּ אִם אִין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי' וְהַעֲבִין שׁוֹתֵין מֵאוֹתוֹ שְׁלֵמַעְלָה שְׁגִבּוּהֵין מִי' בִּין שְׁכַל הַמֵּיִם מְחַבְּרִין וְחַד חֲשׁוּבִין כְּאֵלוּ מִנְחִין בְּאֶרֶץ וְלֹא דְמוּ לְסַפִּינָה שְׂשֻטָּה עַל הַמֵּיִם וּבִין דְּקִנּוּ שְׂבִיתָה בְּאוּקְיָינוּס אַע"פ שְׂבָאוּ לְמַעְלָה מִי' אִין לֵהֶם אֵלֹא ד' אֲמוּת דְּהָרִי הֵן חוּן לְתַחוּם וּבַעֲבָדָא דר"ג דְּפִרְיָן [לְעִיל (עִירוּבִין מ.ג.)] וְאִי אִין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי' פִּי לֹא הִיוּ בְּתוּךְ הַתְּחוּם מֵאִי הֵי הֵינוּ מִשּׁוֹם שְׁגָם בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת בְּשַׁעַת קִנְיַת שְׂבִיתָה הִיוּ לְמַעְלָה מִי' וְלֹא קִנּוּ שְׂבִיתָה בְּשׁוֹם מָקוֹם וְלִכְךָ בְּשִׂבָּאוּ בְּתוּךְ י' הִיֶּה לֵהֶם שְׂבִיתָה וְהִיֶּה

לֵהֶם אֲלַפִּים אֲמָה לְכָל רוּחַ: **לִימָא דְלֹא כְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר** ווא"ת וְלְרַבֵּי יְהוֹשֻעַ נְמִי דְאֵמַר מִן הַכֹּפֶה הוּא שׁוֹתָה לְקַנּוּ שְׂבִיתָה הָתָם אִי יֵשׁ תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי' יֵשׁ לוֹמַר אִפְלוּ יֵשׁ תְּחוּמִין לֹא שִׁיךְ קִנּוֹן שְׂבִיתָה כְּרַקִּיעַ: **אִיבְעִית** אִימָא הָוִי סַפֵּק דְּדַבְרֵיהֶם אָף ע"ג דְּהֵי דְכָר שִׁשׁ לִי מִתִּירִין וְאֵמַר רַב אֲשִׁי בְּרִישׁ בִּיצָה (דָּף ל'.). דְּדָרְבַּי שִׁשׁ לִי מִתִּירִין אֲפִי בְּאֶלֶף לֹא בְּטוֹל אִפְלוּ בְּסַפֵּק דְּכַרִּיהֶם בַּעֲרוּב הַקְלוּ:

כְּכֹלִים לְהוֹדִיעַךְ כַּחוּ דְּר' יוֹחָנָן בֶּן

וּבִלְבָד שְׁלֹא יוֹצִיא זֶה מִתּוֹךְ שְׁלֹו לְתוֹךְ שָׁל חֲבֵרוֹ. הִיו שְׁלִשָּׁה וְהָאֻמָּצְעִי מוֹבָלַע בִּינֵיהֶן — הוּא מוֹתֵר עֲמִהֶן, וְהֵן מוֹתֵרִין עִמּוֹ, וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים אֲסוּרִין זֶה עִם זֶה.⁽ⁿ⁾ אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לְמָה הִדְּבַר דּוּמָה — לְשִׁלֵּשׁ חֲצִירוֹת הַפְּתוּחוֹת זֶו לְזֶו, וּפְתוּחוֹת לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. עֵירֻבוּ שְׂתֵיִם עִם הָאֻמָּצְעִית — הִיא מוֹתֵרַת עֲמִהֶן וְהֵם מוֹתֵרֹת עִמָּהּ, וּשְׂתֵיִם הַחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת זֶו עִם זֶו. גְּמַ' בְּעִי רַבָּא: מֵאִי קֹסְבַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי? מִסְבָּר קָא סָבַר: חֲפָצִי הִפְקַר קוּנִין שְׂבִיתָה.⁽ⁿ⁾ וּבִדִּין הוּא דְלִיפְלוּג בְּכֹלִים. וְהָא דְקַמִּיפְלָגי בְּאָדָם — לְהוֹדִיעָהּ פּוּחוּ דַּרְבָּנָן, דְּאָף עַל גַּב דְּאִיכָא לְמִימַר: הוֹאִיל וְנִיעִזֹר קִנְהָ, יִשָּׁן נְמִי קִנְהָ, קָא מְשַׁמַּע לָן דְלֹא. אוּ דִילָמָא, קֹסְבַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי בְּעַלְמָא: חֲפָצִי הִפְקַר אִין קוּנִין שְׂבִיתָה, וְהָכִא הִיִּינוּ טַעֲמָא: הוֹאִיל וְנִיעִזֹר קִנְהָ, יִשָּׁן נְמִי קִנְהָ? אֲמַר רַב יוֹסֵף, תָּא שְׁמַע: גִּשְׁמִים שְׁיָרְדוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב — יִישׁ לְהֵן אֲלַפִּים אֲמָה לְכָל רוּחַ. בְּיוֹם טוֹב — הָרִי הֵן כְּרָגְלִי כֹל אָדָם.⁽ⁿ⁾ אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא קֹסְבַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: "חֲפָצִי הִפְקַר קוּנִין שְׂבִיתָה", הָא מִנִּי — רַבִּי יוֹחָנָן הִיא. אֵלֹא אִי אֲמַרְתָּ: "חֲפָצִי הִפְקַר אִין קוּנִין שְׂבִיתָה", הָא מִנִּי? לֹא רַבִּי יוֹחָנָן וְלֹא רַבָּנָן! יְתִיב אַבְרִי וְקֹאמַר לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא. אֲמַר לִיהּ רַב סַפְרָא לֹאבִינִי: וְדִילְמָא בְּגִשְׁמִים הַסְמוּכִין לְעִיר עֶסְקִינּוּ, וְאֲנָשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר דַּעְתָּם עִילִייהּ!⁽ⁿ⁾ אֲמַר לִיהּ: לֹא סִלְקָא דַּעְתָּהּ, דִּתְּנּוּ: בּוֹר שֶׁל יְחִיד — כְּרָגְלִי יְחִיד, וְשֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר — כְּרָגְלִי אוֹתָהּ הָעִיר, וְשֶׁל עוֹלִי בְּכָל — כְּרָגְלִי הַמְּמַלֵּא. וְתִנָּיֹא: בּוֹר שֶׁל שְׂבָטִים — יִישׁ לְהֵן אֲלַפִּים אֲמָה לְכָל רוּחַ. קִשְׁיִין אֶהְדְּדִי! אֵלֹא לָאוּ, שְׁמַע מִינָּה: הָא — רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, הָא — רַבָּנָן. כִּי אֲתָא לְקַמִּיָּה דְּרַב יוֹסֵף, אֲמַר לִיהּ: הָכִי קֹאמַר רַב סַפְרָא, וְהָכִי אֶהְדְּדִי לִיהּ. אֲמַר לִיהּ: וְאִמָּאִי לֹא תִימָא לִיהּ מַגּוּפָה? אִי סִלְקָא דַּעְתָּהּ גִּשְׁמִים הַסְמוּכִין לְעִיר עֶסְקִינּוּ — הֵאִי יִישׁ לְהֵן אֲלַפִּים אֲמָה לְכָל רוּחַ"?! הָא "כְּרָגְלִי אֲנָשִׁי אוֹתָהּ הָעִיר" מִיבַעְיָא לִיהּ! אֲמַר מָר: בְּיוֹם טוֹב — הָרִי הֵן כְּרָגְלִי כֹל אָדָם. וְאִמָּאִי? לִיקְנִי שְׂבִיתָה בְּאוּקְיָינוּס. לִימָא דְלֹא כְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאִי כְּרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר — הָא אֲמַר: כֹּל הָעוֹלָם כּוּלוֹ מִמִּי אוּקְיָינוּס הוּא שׁוֹתָה! אֲמַר רַבִּי יִצְחָק: הָכִא בְּעֵבִים שְׁנַתְקִשְׁרוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב עֶסְקִינּוּ. וְדִילְמָא הִנֵּךְ אֲזִלִּי, וְהִנֵּךְ אֲחִירֵנִי נִינְהוּ? דְּאִיתָ לָהּ סִימָנָא בְּגוּיִיָּהּ. וְאִיבְעִית אִימָא: הָוִי סַפֵּק דְּדַבְרֵיהֶם, וְסַפֵּק דְּדַבְרֵיהֶם לְהַקְלִ. וְלִיקְנִי שְׂבִיתָה בְּעֵבִים! תִּיפְשׁוּט מִינָּהּ, דְּאִין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה. דְּאִי יִישׁ תְּחוּמִין לִיקְנִי שְׂבִיתָה בְּעֵבִים! לַעוֹלָם אִימָא לָךְ: יִישׁ תְּחוּמִין, וּמִיָּא בְּעִיכָא מִיבָלַע כְּלִיעִי.

כֹּל

פִּתּוּ אוּ חֲפָצֵי דְחֲפָצֵי כְּרָגְלִיו דִּתְּנּוּ (בִּיצָה דָּף לו.). הִבְהֵמָה וְהַכֹּלִים כְּרָגְלִי הִבְעֵלִים דְּכָל ד' אֲמוּת דְּכָל חַד שְׁוִינְהוּ רַבָּנָן לְגַבֵּה כְּרָשׁוֹת הַיְחִיד וְאֲסוּר לְהַכִּיִם וְלַהּוּצִיא מִחוּצָה לָהֵן לְתוּכֵן וְלֹא דְמִי לְהִיָּה מוֹדֵד וּבָא וְכִלְתָּה מִזְתּוּ בְּחָצִי הָעִיר דִּתְנִינָא לְעִיל (עִירוּבִין דָּף מ.ב.): דְּמִתַּר לְטַלְטַל בְּכָל הָעִיר ע"י זְרִיקָה וּבִלְבָד שְׁלֹא יַעֲבֹר הַתְּחוּם כְּרָגְלִיו דְּאָף ע"ג דְּאֲסוּר לְהִלָּךְ מִתַּר לַהּוּצִיא דְּהָתָם כֹּלָּה חֲזָא רְשׁוּתָא הוּא וְאִי נְמִי כִלְתָּה מִזְתּוּ חוּן לְעִיר מִתַּר לְטַלְטַל מִחוּן לְתַחֲמוּן לְתוּךְ תְּחִמוּ שְׂתִי אֲמוּת בְּזֶה וְשְׂתִי אֲמוּת בְּזֶה דְּכִלְּה רְשׁוֹת הַרְבִּים הוּא דְאֲלַפִּים הִידָּה לֹא שְׁוִינְהוּ רְשׁוֹת הַיְחִיד לְגַבֵּה דְּהָא אֲסוּר לְטַלְטוּלִי בְּהוּ אֶבֶל ד' אֲמוּת דְּיוּצָא חוּן לְתַחוּם וְדִנּוּתָן אֶת עֲרוּבוּ וְדִקּוּנָה שְׂבִיתָה כְּרָגְלִיו שְׁוִינְהוּ רַבָּנָן לְגַבֵּה כְּרָשׁוֹת הַיְחִיד וְאֲסוּר לַהּוּ מִזְרַבָּנָן לְטַלְטַל מִתּוּכֵן לְחוּן לָהֵן: וְהָאֻמָּצְעִי מְבַלַּע בִּינֵיהֶם ב' אֲמוּתָיו בְּתוּךְ שֶׁל זֶה וְשְׂתִי אֲמוּתָיו בְּתוּךְ שֶׁל זֶה: מִתַּר עַם כֹּל אַחַד פּוּנְה לְכָאן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ עַם זֶה וּפּוּנְה לְכָאן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ עַם זֶה: לְשֵׁלֶשׁ חֲצֵרוֹת זֶו אֲרָל זֶו: פְּתוּחוֹת לְרַה"ר דְּכָל אַחַת רְשׁוֹת לַעֲצֵמָה וְאִין לָהֵן דְּרִיסַת הַרְגֵל זֶו עַל זֶו דְּאִי הֵווּ לֵהוּ זֶו לְכַנִּים מִזֶּו אֲסָרָה פְּנִימִית אֲחִירֹנָה דְאִפְּלוּ בְּפָנֵי עֲצֵמָה אֲסוּרָה כֹּל אַחַת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ: גְּמִי חֲפָצִי הִפְקַר כֹּלִים שְׁאִין לֵהֶם בְּעֵלִים וְחֲשִׁיכָה לָהֵן בְּמָקוֹם אַחַד אַע"ג שְׁלֹא נִתְּכַּנוּ לָהֵן אֲדָם לְהַקְנוּתָה שְׂבִיתָה: קוּנִין שְׂבִיתָה בְּמָקוּמָן וְאִין אֲדָם יְכוּל לְטַלְטְלוֹן מִשֵּׁם יוֹתֵר מֵאֲלַפִּים לְכָל רוּחַ וְאִפְלוּ עֲרַב לָצַד אַחֵר: דְּלִפְלָנוּ בְּכֹלִים שֶׁל הִפְקַר וְהִאי אֲדָם יֵשׁן שְׁלֹא נִתְּכַּנוּ לְשְׂבִיתָה כְּכֹלִים שֶׁל הִפְקַר דְּמִי: בְּיוֹם טוֹב אִם וָרְדּוּ בִי"ט: הָרִי הֵן כְּרָגְלִי כֹל אֲדָם שְׁלֹא הִיתָה לָהֵן שְׂבִיתָה בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת וְלִכָּל צַד שְׁעָרַב הָאֲדָם יְכוּל לְטָלוֹן: הָא מִנִּי דְקִתְנִי מֵעֶרֶב י"ט יֵשׁ לָהֵן אֲלַפִּים וְאִין כְּרָגְלִי כֹל אֲדָם אֵלֶמָּא חֲפָצִי הִפְקַר קוּנִין שְׂבִיתָה: לֹא ס"ד לְאוּקְמִי טַעֲמָא מִשּׁוֹם דַּעַת אֲנָשִׁי הָעִיר אֵלֹא טַעֲמָא מִשּׁוֹם דְּחֲפָצֵי הִפְקַר קוּנִין שְׂבִיתָה: דִּתְּנּוּ נְמִי בְּדַכְתָּא אַחֲרֵיתִי וּמִתְנִי' קִשְׁוֹן אֶהְדְּדִי וְעַל כְּרַחֲךָ חֲזָא מַנְיָה תוּקְמָא כְּרַבֵּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְתַפְשֻׁט דְּחֲפָצֵי הִפְקַר קוּנִין שְׂבִיתָה: כְּרָגְלִי אוֹתוֹ יְחִיד בְּעַל הַבּוֹר וְאִם לְקַח מִהֶם אֲדָם אַחֵר אִין יְכוּל לְהוֹלִיכֵן אֵלֹא לְמָקוֹם שֶׁזֶה יְכוּל לְהוֹלִיכֵן וְאִם עֲרַב הוּא לְמַזְרַח אִין יְכוּל זֶה לְהוֹלִיכֵן חוּן לְעִיר בְּצַד מֵעֶרֶב אִפְלוּ בְּסִיעָה אַחַת: כְּרָגְלִי

אוֹתָהּ הָעִיר אֲלַפִּים לְכָל רוּחַ וְאִם עֲרַב זֶה לְמַעְרַב אוּ לְמִזְרַח אִין יְכוּל זֶה לַהּוּצִיאֵן חוּן לְאֲלַפִּים: וְשֶׁל עוֹלִי בְּכָל שְׂבָדָרָךְ שְׁעוּלִים מְבַלַּל לֹא"י וְהוּא שֶׁל הִפְקַר: כְּרָגְלִי הַמְּמַלֵּא דְכָל מְלִי דְּהַפְקִירָא מֵאוֹ דְּמַגְבָּה לִיהּ קִנִּי וְאִפְלוּ נִתַּן לְאַחֲרִים לְאַחַר שְׁמָלְאָן לְצַרְכּוֹ הָרִי הֵן כְּרָגְלִיו אֵלֶמָּא מִיזִי דְּהַפְקִירָא אִין קוּנִין שְׂבִיתָה: וְתִנָּיֹא אִידָךְ בּוֹר שֶׁל שְׂבָטִים דְּהֵינוּ שֶׁל עוֹלִי בְּכָל יֵשׁ לֵהֶם אֲלַפִּים לְכָל רוּחַ אֵלֶמָּא קִנּוּ שְׂבִיתָה דְאִין כְּרָגְלִי כֹל אֲדָם: כִּי אֲתָא אַבְרִי לְקַמָּה דְּרַב יוֹסֵף: יֵשׁ לָהֵן מִשְׁמַע דְאִינְהוּ גּוּפִיהוּ קִנּוּ לֵהוּ שְׂבִיתָה וְלֹאוּ מִשּׁוֹם דַּעַת אֲנָשִׁי הָעִיר הָא לְשִׁנָּא בְּשִׁי לְמִימַר הָרִי הֵן כְּרָגְלִי אוֹתָהּ הָעִיר דְּהֵינוּ נְמִי אֲלַפִּים לְכָל רוּחַ: לְקַנּוּ שְׂבִיתָה בְּאוּקְיָינוּם שְׂשִׁבְתּוּ שֵׁם אֲמָשׁ וְהִיּוֹם שְׂבָבוּ הַעֲבִים וְהָרִי וְצָאוּ חוּן לְתַחוּם וְאִין לֵהֶם אֵלֹא אַרְבַּע אֲמוּת: דְּלִמָּא הִנֵּךְ שְׂרָהָה אֲמָשׁ הַשּׁוֹרִית אֲזִידוּ לַעֲלִמָא: וְהֵי אַחֲרֵינִי נִינְהוּ וְנִתְקַשְׁרוּ הִיּוֹם וְקִנּוּ אֲמָשׁ שְׂבִיתָה בְּאוּקְיָינוּם וְלִתְסַרוּ: וְלַפְשֻׁט מְדַקְלָנִי בְּמִים שְׁקִינוּ שְׂבִיתָה אֲמָשׁ בְּעֵבִים וָרְדּוּ הִיּוֹם דְּמִתַּר לְהוֹלִיכֵן כְּרָגְלִי כֹל אֲדָם אֵלֶמָּא אִין אֲסוּר תְּחוּמִין לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה: מְבַלַּע כְּלִיעִי וּכְמִאֵן דְּלִיתְנָהּ דְּמוּ וְלֹא קִנּוּ לֵהוּ שְׂבִיתָה אֲמָשׁ:

מי שהוציאואהו פרק רביעי עירובין

 מסורת הש"ס

א לקמן מט;; לקמן צא;; לקמן עא.

ב שבועות כא:

ג לקמן מז:

ד משנה ביצה; ביצה לט.

ה נדרים מה;; בבא בתרא ג.;

בבא בתרא כב;; בבא קמא נא;;

בבא בתרא יז:

 גליון הש"ס

גמ' בגשמים הסמוכים לעיר. עי' לקמן דף מז ע"ב תוס' ד"ה והכלים:

תוס' ד"ה ב"ט וכו' דהכל אחד. עי' לקמן דף צז ע"ב תוס' ד"ה הכא בחבית:

מסורת הש"ס

א שבת קבא:

ב יבמות ט: גיטין לט.

ג משנה נדה; נדה ז:

ד נדה ו; נדה ט:

ה מועד קטן ב.

כַּל שָׁכַן דהוּ לֵאמֹר נולד וואַסירי אפלו לטלטלן בַּמְקוֹמָן: דרי הוּ פֿרַגְלִי כַל כַּל שָׁכַן דְּהוּי לֵאמֹר נולד וואַסיר וואַע"נ דַּמְשָׁקִין בְּפִירִי נְמִי אַמְרִינן בַּפְסָחִים (דף לג:): אַדָּם בִּין דָּנְדִי לֹא קִנּוּ שְׂבִיתָה וְאִפְלוּ הָן שָׁל יַחֲדִי אִינן פֿרַגְלִיו: בַּפְּרוּשׁ שָׁמַע לָךְ מִרְבִּי יִהֲשֹׁעַ בֶּן לִוִּי: אִזּוּ מִפְּלָלָא דְשָׁמִיעַ לָךְ מִנְהַ מַּלְתָּא אַחֲרִיתִי וְדִקְתָּ מִנְהַ דְּכַר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי סְבִירָא לֵה: וּמֵאִי פִּלְלָא מֵאִתָּה כָּלל הָיָה ס"ד מַעֲקָרָא דְשָׁמַעַת לִיָּה לַר' יִהֲשֹׁעַ בֶּן לִוִּי דְנִימָא מַלְתָּא דְנִדְרוּק לֵה מִנְהַ: בַּעֲרִיב בְּכַל מִשְׁפָּטִי וּתְחוּמִין מֵהִלְכוּת עִירֻדִין הִ: בִּין לִקְלָא כְּגוֹן אַדָּם יָשׁוּ אִלֵּי לֹא קִנּוּ שְׂבִיתָה לֹא נִפְק מִד' אַמּוּת: לְחוּמָרָא כְּגוֹן כְּלִי הַפָּקָר אִי אַמְרַת קוּנִין שְׂבִיתָה אַסּוּר לְהוֹלִיבִין לְמָקוֹם שְׁעָרָב זֶה הַמוֹנָחֵן אֵלָּא אֲלָפִים הוּא זֹאת לֵאמֹר לְכָל רוּחַ: קמ"ל פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בְּאָדָם הוּא דְהִלְכְתָּא בְּתַתָּ דְכִינן דְנַעוּר קִנּוּ יָשׁוּ נְמִי קִנּוּ אֲבָל בְּכֻלִּים לִית הִלְכְתָּא בְּתַתָּ: אֲבָל יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים כְּגוֹן ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְפִלְגִי רַבְּנָן עֲלֵיהּ אִימָא לִית הִלְכְתָּא בְּתַתָּ: רַבִּי אֲלִיעֶזֶר גָּרְסִינן: **כַּל אֲשֶׁה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֹנוּת דְּהִינּוּ צ' יוֹם** דְעוֹנָה סָתָם לַפְּרִיסַת גִּדָּה מִשְׁלָשִׁים יוֹם לְשָׁלָשִׁים יוֹם וְכַל אֲשֶׁה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ תִּשְׁעִים יוֹם וְלֹא רָחַתָּה נִסְתַּלְקוּ דְמִיָּה וְאִם רָחַתָּה אַחֲרֵי כֵן אַמְרִינן הַשְׁתָּא הוּא דְרַחַתָּה דָם וְלֹא מִטְמִינן טְהָרִית שְׁתַּעֲסָק' בְּהָן לַמִּפְרַע כַּשֶּׁאֵר גָּשִׁים שְׁדִמִּיקוּ מִצָּן שְׁמַטְמֵאוֹת טְהָרִית לַמִּפְרַע מַעַת לַעַת בְּדֹאמֶר בָּמַם' גִּדָּה (דף ג.) דְחִנְשִׁינן שְׁמָא בְּתַלִּי בֵּית הַרְחָם הַעֲמִידוּהוּ וְתַנן (שם מ.) כַּל הַגָּשִׁים מִטְמֵאוֹת בְּבִית הַחִצּוֹן וּפְלִיגִי רַבְּנָן עֲלֵהּ וְאִמְרִי דְאִין הַפְּסָקַת ג' עוֹנוֹת סְלוּחַ אֵלָּא לְזִקְנָה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ ג' עוֹנוֹת סְמוּךְ לְזִקְנָתָהּ אֲבָל בְּיִלְדָה לֹא: פֿרַבִּי אֲלִיעֶזֶר וְטַהַר אִף בְּיִלְדָה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ ג' עוֹנוֹת: אַחַר שְׁנֹפֶר מִשְׁמַע דְּנֹפֶר דְּלֹא שְׁפִיר עֲבִיר: שְׁעַת הַדָּחָק שְׁנִי בַּצֵּרַת הִיוּ וְאִיבֹא הַפֶּסֶד טְהָרִית: מֵאִי בַּשְּׁנֹפֶר אִילִימָא גֹפֶר דְאֶתְמַר בַּפִּלְגָּתִיָּה הִלְכָּה פֿרַבְּנָן וּבַשְּׁנַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה לֹא הָיָה זְכוּר וַעֲבָדוּ גֹפֶר אִמְאִי לֹא אֲהַדַּר עֲבָדָא: אֵלָּא הֵאִי דְלֹא אֲהַדַּר מִשּׁוּם דְּלֹא אֶתְמַר הִלְכְתָּא לֹא בְּמַר וְלֹא בְּמַר וּמֵאִי גֹפֶר לְאַחַר שְׁנֹפֶר דְּרַבִּים פִּלְגִי עָלֶיהָ דְּהָיָה לִיָּה לְמַעֲבַד פֿרַבִּים אַמַר כְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִיעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלֵי שְׁשַׁעַת הַדָּחָק וְלֹא

אֲהַדַּר עֲבָדָא הֵאִי לֹאֹו בַּשְּׁשַׁעַת הַדָּחָק לֹא אֵלמָא אַע"נ דַּמַּעַת לַעַת גִּזְרָה דְרַבְּנָן

הֵאִי בַעֲיָי לְמַעֲבַד פֿרַבִּים: נוֹהֲגַת שְׁבַעַה לַרְחִיצָה וּלְתַכְבֶּסֶת וְשָׁלָשִׁים לְתַסְפָּקַת וּלְגַהֵן מִיּוֹם שְׁנַשְׁמַע לּוֹ: וְסָבַר לֵה רַבִּי יוֹחָנָן בַּשְּׁמוּאֵל: פֿל שָׁכַן דְּהוּוּ נולד, דאָסִירִי! ^(nkn)אַלֵּא: מֵיָא בַּעֲבִים מֵינַד נִיִּידִי. הַשְׁתָּא דְאַתִּית לְהַכִּי, אוּקְיָנוּס נָמִי לֹא לִיקְשׁוּ לָהּ, מֵיָא בְּאוּקְיָנוּס נָמִי מֵינַד נִיִּידִי, וְתַנְיָא: נִהְרוֹת הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲזִיבוֹת הַנוֹבָעִין הָרִי הֵן פֿרַגְלִי כַּל אָדָם.⁽ⁿ⁾ אַמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אַמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אַמַר לִיָּה רַבִּי זִירָא לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי: בַּפִּירוּשׁ שְׁמִיעַ לָךְ אוּ מִפְּלָלָא שְׁמִיעַ לָךְ? אַמַר לִיָּה: בַּפִּירוּשׁ שְׁמִיעַ לִי. מֵאִי פִּלְלָא? דְאֶמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב. וְתַרְמִי לְמָה לִּי?! יַאֲמַר רַבִּי זִירָא: צְרִיכִי, דְאִי אַשְׁמַעֲיָנָן הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, הָיָה אַמִּינָא בִּין לְקוּיָא וּבִין לְחוּמָרָא, קָא מַשְׁמַע לָן הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב. וְלִימָא "הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב". הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְמָה לִּי? אִיצְטְרִיָּה, סִלְקָא דַּעֲתָהּ אַמִּינָא הִנִּי מִיִּלִּי יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי וְרַבִּים בְּמָקוֹם רַבִּים, אֲבָל יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים — אִימָא לֹא. אַמַר לִיָּה רַבָּא לְאַבְיִי: מִפְּדִי עִירובִין דְרַבְּנָן, מָה לִי יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי, וּמָה לִי יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים! אַמַר לִיָּה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא: וּבְדַרְבְּנָן לֹא שְׁנִי לָן בִּין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי לְיַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים! ⁽ⁿ⁾וְהִתַּנּוּ, רַבִּי אֲלִעֶזֶר אוֹמַר: כַּל אֲשֶׁה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֹנוֹת — דִּיָּיָה שְׁעָתָה.⁽ⁿ⁾ וְתַנְיָא: מַעֲשֶׂה וַעֲשֶׂה רַבִּי פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר. לְאַחַר שְׁנֹפֶר, אַמַר: פְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלִיו בַּשְּׁעַת הַדָּחָק. "מֵאִי "לְאַחַר שְׁנֹפֶר"? אִילִימָא: לְאַחַר שְׁנֹפֶר דְאִין הִלְכָּה פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר אֵלָּא פֿרַבְּנָן — בַּשְּׁעַת הַדָּחָק הֵיכִי עֲבִיד כּוֹוֹתִיָּה! אֵלָּא: דְלֹא אִיתְמַר הִלְכְתָּא לֹא פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר וְלֹא פֿרַבְּנָן. "לְאַחַר שְׁנֹפֶר" דְלֹאוּ יַחֲדִי פְּלִיגַ עָלֶיהָ אֵלָּא רַבִּים פְּלִיגִי עָלֶיהָ, אַמַר: פְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלִיו בַּשְּׁעַת הַדָּחָק. אַמַר רַב מִשְׁרָשְׁיָא לְרַבָּא, וְאֶמְרִי לָהּ רַב נַחְמָן בַּר יַצְחָק לְרַבָּא: וּבְדַרְבְּנָן לֹא שְׁנִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי, בִּין יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים? ⁽ⁿ⁾וְהִתַּנְיָא: שְׁמוּעָה קְרוּבָה נוֹהֲגַת שְׁבַעַה וּשְׁלָשִׁים, רְחוּקָה אֵינָה נוֹהֲגַת אֵלָּא יוֹם אֶחָד. וְאִי זֶה הִיא קְרוּבָה וְאִיזִוּ הִיא רְחוּקָה? בְּתוֹךְ שְׁלָשִׁים — קְרוּבָה, לְאַחַר שְׁלָשִׁים — רְחוּקָה, דְבְרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וּתְכַמִּים אוֹמְרִים: אַחַת שְׁמוּעָה קְרוּבָה וְאַחַת שְׁמוּעָה רְחוּקָה נוֹהֲגַת שְׁבַעַה וּשְׁלָשִׁים. וְאֶמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אַמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כַּל מָקוֹם שְׂאֵתָה מוֹצֵא יַחֲדִי מִיקַל וְרַבִּים מִתְּמִירִין, הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמַּחְמִירִין הַמְּרוּבִּים, חוּץ מִזֶּו, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂרַבִּי עֲקִיבָא מִיקַל וּתְכַמִּים מִתְּמִירִין — הִלְכָּה פֿדְבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וְסָבַר לָהּ כַּשְׁמוּאֵל, דְאֶמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בְּאֲבָל. בְּאַבִּילוֹת הוּא דְאֶקִּילוּ בַּהּ רַבְּנָן, אֲבָל בַּעֲלָמָא — אַפִּילוּ בְּדַרְבְּנָן שְׁנִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים.

כַּל שָׁכַן דְּהוּי לֵאמֹר נולד וואַסיר וואַע"נ דַּמְשָׁקִין בְּפִירִי נְמִי אַמְרִינן בַּפְסָחִים (דף לג:): **כַּל שָׁכַן** דְּהוּוּ נולד, דאָסִירִי! ^(nkn)אַלֵּא: מֵיָא בַּעֲבִים מֵינַד נִיִּידִי. הַשְׁתָּא דְאַתִּית לְהַכִּי, אוּקְיָנוּס נָמִי לֹא לִיקְשׁוּ לָהּ, מֵיָא בְּאוּקְיָנוּס נָמִי מֵינַד נִיִּידִי, וְתַנְיָא: נִהְרוֹת הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲזִיבוֹת הַנוֹבָעִין הָרִי הֵן פֿרַגְלִי כַּל אָדָם.⁽ⁿ⁾ אַמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אַמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אַמַר לִיָּה רַבִּי זִירָא לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי: בַּפִּירוּשׁ שְׁמִיעַ לָךְ אוּ מִפְּלָלָא שְׁמִיעַ לָךְ? אַמַר לִיָּה: בַּפִּירוּשׁ שְׁמִיעַ לִי. מֵאִי פִּלְלָא? דְאֶמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב. וְתַרְמִי לְמָה לִּי?! יַאֲמַר רַבִּי זִירָא: צְרִיכִי, דְאִי אַשְׁמַעֲיָנָן הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, הָיָה אַמִּינָא בִּין לְקוּיָא וּבִין לְחוּמָרָא, קָא מַשְׁמַע לָן הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב. וְלִימָא "הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב". הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְמָה לִּי? אִיצְטְרִיָּה, סִלְקָא דַּעֲתָהּ אַמִּינָא הִנִּי מִיִּלִּי יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי וְרַבִּים בְּמָקוֹם רַבִּים, אֲבָל יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים — אִימָא לֹא. אַמַר לִיָּה רַבָּא לְאַבְיִי: מִפְּדִי עִירובִין דְרַבְּנָן, מָה לִי יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי, וּמָה לִי יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים! אַמַר לִיָּה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא: וּבְדַרְבְּנָן לֹא שְׁנִי לָן בִּין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי לְיַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים! ⁽ⁿ⁾וְהִתַּנּוּ, רַבִּי אֲלִעֶזֶר אוֹמַר: כַּל אֲשֶׁה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֹנוֹת — דִּיָּיָה שְׁעָתָה.⁽ⁿ⁾ וְתַנְיָא: מַעֲשֶׂה וַעֲשֶׂה רַבִּי פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר. לְאַחַר שְׁנֹפֶר, אַמַר: פְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלִיו בַּשְּׁעַת הַדָּחָק. "מֵאִי "לְאַחַר שְׁנֹפֶר"? אִילִימָא: לְאַחַר שְׁנֹפֶר דְאִין הִלְכָּה פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר אֵלָּא פֿרַבְּנָן — בַּשְּׁעַת הַדָּחָק הֵיכִי עֲבִיד כּוֹוֹתִיָּה! אֵלָּא: דְלֹא אִיתְמַר הִלְכְתָּא לֹא פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר וְלֹא פֿרַבְּנָן. "לְאַחַר שְׁנֹפֶר" דְלֹאוּ יַחֲדִי פְּלִיגַ עָלֶיהָ אֵלָּא רַבִּים פְּלִיגִי עָלֶיהָ, אַמַר: פְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלִיו בַּשְּׁעַת הַדָּחָק. אַמַר רַב מִשְׁרָשְׁיָא לְרַבָּא, וְאֶמְרִי לָהּ רַב נַחְמָן בַּר יַצְחָק לְרַבָּא: וּבְדַרְבְּנָן לֹא שְׁנִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי, בִּין יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים? ⁽ⁿ⁾וְהִתַּנְיָא: שְׁמוּעָה קְרוּבָה נוֹהֲגַת שְׁבַעַה וּשְׁלָשִׁים, רְחוּקָה אֵינָה נוֹהֲגַת אֵלָּא יוֹם אֶחָד. וְאִי זֶה הִיא קְרוּבָה וְאִיזִוּ הִיא רְחוּקָה? בְּתוֹךְ שְׁלָשִׁים — קְרוּבָה, לְאַחַר שְׁלָשִׁים — רְחוּקָה, דְבְרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וּתְכַמִּים אוֹמְרִים: אַחַת שְׁמוּעָה קְרוּבָה וְאַחַת שְׁמוּעָה רְחוּקָה נוֹהֲגַת שְׁבַעַה וּשְׁלָשִׁים. וְאֶמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אַמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כַּל מָקוֹם שְׂאֵתָה מוֹצֵא יַחֲדִי מִיקַל וְרַבִּים מִתְּמִירִין, הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמַּחְמִירִין הַמְּרוּבִּים, חוּץ מִזֶּו, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂרַבִּי עֲקִיבָא מִיקַל וּתְכַמִּים מִתְּמִירִין — הִלְכָּה פֿדְבְּרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וְסָבַר לָהּ כַּשְׁמוּאֵל, דְאֶמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בְּאֲבָל. בְּאַבִּילוֹת הוּא דְאֶקִּילוּ בַּהּ רַבְּנָן, אֲבָל בַּעֲלָמָא — אַפִּילוּ בְּדַרְבְּנָן שְׁנִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים.

כַּל שָׁכַן דְּהוּי לֵאמֹר נולד וואַסיר וואַע"נ דַּמְשָׁקִין בְּפִירִי נְמִי אַמְרִינן בַּפְסָחִים (דף לג:): **כַּל שָׁכַן** דְּהוּוּ נולד, דאָסִירִי! ^(nkn)אַלֵּא: מֵיָא בַּעֲבִים מֵינַד נִיִּידִי. הַשְׁתָּא דְאַתִּית לְהַכִּי, אוּקְיָנוּס נָמִי לֹא לִיקְשׁוּ לָהּ, מֵיָא בְּאוּקְיָנוּס נָמִי מֵינַד נִיִּידִי, וְתַנְיָא: נִהְרוֹת הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲזִיבוֹת הַנוֹבָעִין הָרִי הֵן פֿרַגְלִי כַּל אָדָם.⁽ⁿ⁾ אַמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אַמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אַמַר לִיָּה רַבִּי זִירָא לְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי: בַּפִּירוּשׁ שְׁמִיעַ לָךְ אוּ מִפְּלָלָא שְׁמִיעַ לָךְ? אַמַר לִיָּה: בַּפִּירוּשׁ שְׁמִיעַ לִי. מֵאִי פִּלְלָא? דְאֶמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב. וְתַרְמִי לְמָה לִּי?! יַאֲמַר רַבִּי זִירָא: צְרִיכִי, דְאִי אַשְׁמַעֲיָנָן הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, הָיָה אַמִּינָא בִּין לְקוּיָא וּבִין לְחוּמָרָא, קָא מַשְׁמַע לָן הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב. וְלִימָא "הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמִּיקַל בַּעֲרִיב". הִלְכָּה פֿרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְמָה לִּי? אִיצְטְרִיָּה, סִלְקָא דַּעֲתָהּ אַמִּינָא הִנִּי מִיִּלִּי יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי וְרַבִּים בְּמָקוֹם רַבִּים, אֲבָל יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים — אִימָא לֹא. אַמַר לִיָּה רַבָּא לְאַבְיִי: מִפְּדִי עִירובִין דְרַבְּנָן, מָה לִי יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי, וּמָה לִי יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים! אַמַר לִיָּה רַב פֶּפֶא לְרַבָּא: וּבְדַרְבְּנָן לֹא שְׁנִי לָן בִּין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי לְיַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים! ⁽ⁿ⁾וְהִתַּנּוּ, רַבִּי אֲלִעֶזֶר אוֹמַר: כַּל אֲשֶׁה שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֹנוֹת — דִּיָּיָה שְׁעָתָה.⁽ⁿ⁾ וְתַנְיָא: מַעֲשֶׂה וַעֲשֶׂה רַבִּי פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר. לְאַחַר שְׁנֹפֶר, אַמַר: פְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלִיו בַּשְּׁעַת הַדָּחָק. "מֵאִי "לְאַחַר שְׁנֹפֶר"? אִילִימָא: לְאַחַר שְׁנֹפֶר דְאִין הִלְכָּה פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר אֵלָּא פֿרַבְּנָן — בַּשְּׁעַת הַדָּחָק הֵיכִי עֲבִיד כּוֹוֹתִיָּה! אֵלָּא: דְלֹא אִיתְמַר הִלְכְתָּא לֹא פֿרַבִּי אֲלִעֶזֶר וְלֹא פֿרַבְּנָן. "לְאַחַר שְׁנֹפֶר" דְלֹאוּ יַחֲדִי פְּלִיגַ עָלֶיהָ אֵלָּא רַבִּים פְּלִיגִי עָלֶיהָ, אַמַר: פְּדִי הוּא רַבִּי אֲלִעֶזֶר לְסִמּוֹן עָלִיו בַּשְּׁעַת הַדָּחָק. אַמַר רַב מִשְׁרָשְׁיָא לְרַבָּא, וְאֶמְרִי לָהּ רַב נַחְמָן בַּר יַצְחָק לְרַבָּא: וּבְדַרְבְּנָן לֹא שְׁנִי בִין יַחֲדִי בְּמָקוֹם יַחֲדִי, בִּין יַחֲדִי בְּמָקוֹם רַבִּים? ⁽ⁿ⁾וְהִתַּנְיָא: שְׁמוּעָה קְרוּבָה נוֹהֲגַת שְׁבַעַה וּשְׁלָשִׁים, רְחוּקָה אֵינָה נוֹהֲגַת אֵלָּא יוֹם אֶחָד. וְאִי זֶה הִיא קְרוּבָה וְאִיזִוּ הִיא רְחוּקָה? בְּתוֹךְ שְׁלָשִׁים — קְרוּבָה, לְאַחַר שְׁלָשִׁים — רְחוּקָה, דְבְרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וּתְכַמִּים אוֹמְרִים: אַחַת שְׁמוּעָה קְרוּבָה וְאַחַת שְׁמוּעָה רְחוּקָה נוֹהֲגַת שְׁבַעַה וּשְׁלָשִׁים. וְאֶמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אַמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כַּל מָקוֹם שְׂאֵתָה מוֹצֵא יַחֲדִי מִיקַל וְרַבִּים מִתְּמִירִין, הִלְכָּה פֿדְבְּרִי הַמַּחְמִירִין הַמְּרוּבִּים, חוּץ מִזֶּו, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂרַבִּי עֲקִ

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

וְאִין חֲבִין לְאָדָם שְׂלֵא בִּפְנֵיו וא"ת וְהִיכִי מוֹכַח מֵהֵכָל דְּעִרּוּבֵי תַּחוּמִין

וּרְב פָּפָא אָמַר, אֵיצְטְרִיה, סִלְקָא דַּעְתָּה אַמֵּינָא: הֲגִי מִיֵּלִי בַּעֲרֻבֵי חֲצִירוֹת, אָבֵל בַּעֲרֻבֵי תַּחוּמִין — אֵימָא לֹא צְרִיכָא.[[]^{קול]}וּמָנָא תִּימָרָא דְשָׁנִי לֹן בִּין עִירוּבֵי חֲצִירוֹת לַעֲרֻבֵי תַּחוּמִין — דִּתְנֹן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּכָרִים אָמוּרִים — בַּעֲרֻבֵי תַּחוּמִין, אָבֵל בַּעֲרֻבֵי חֲצִירוֹת מְעַרְבִין בִּין לְדַעַת וּבִין שְׂלֵא לְדַעַת, שְׁזָכִין לְאָדָם שְׂלֵא בִּפְנֵיו, וְאִין חֲבִין לְאָדָם אָלֵא בִּפְנֵיו. רַב אָשִׁי אָמַר: אֵיצְטְרִיה, סִלְקָא דַּעְתָּה אַמֵּינָא, הֲגִי מִיֵּלִי בַּשִּׁיּוּרֵי עִירוּב, אָבֵל בַּתְּחִילַת עִירוּב — אֵימָא לֹא.[[]^{קול]} וּמָנָא תִּימָרָא דְשָׁנִי לֹן בִּין שִׁיּוּרֵי עִירוּב לְתַחֲלִילַת עִירוּב — דִּתְנֹן, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּכָרִים אָמוּרִים — בַּתְּחִילַת עִירוּב, אָבֵל בַּשִּׁיּוּרֵי עִירוּב — אָפִילוּ כָּל שָׁהוּא. וְלֹא אָמְרוּ לְעַרֵב חֲצִירוֹת, אָלֵא כַּדִּי שְׂלֵא לְשַׁכַּח תּוֹרַת עִירוּב מִן הַתִּינוּקוֹת. רַבִּי יַעֲקֹב וְרַבִּי זְרִיקָא אָמְרוּ: הֵלֵכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא מִחֲבִירוֹ, וּכְרַבִּי יוֹסִי מִחֲבִירִיו, וּכְרַבִּי מִחֲבִירוֹ. לְמַאי הִלְכְּתָא? רַבִּי אָסִי אָמַר: הֵלְכָה. וְרַבִּי חֲזִיא בַר אָבָא אָמַר: מַטִּין. וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: נִרְאִין. כְּלָשׁוֹן הָזֶה אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה — הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי — הֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי. וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסִי — הֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי. הַשְׁתָּא בַּמָּקוֹם רַבִּי יְהוּדָה לִיתָא, בַּמָּקוֹם רַבִּי יוֹסִי מִיַּבְעָיָא?! אָמַר רַב אָסִי: אַף אֲנִי לוֹמַד: רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן — הֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי, דְּאָמַר רַבִּי אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן — הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. הַשְׁתָּא בַּמָּקוֹם רַבִּי יְהוּדָה לִיתָא, בַּמָּקוֹם רַבִּי יוֹסִי מִיַּבְעָיָא? אִיַּבְעָיָא לָהּ: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵאִי? תִּיקוּ. אָמַר רַב מִשְׁרֶשֶׁיָא: לִיתְנָהוּ לְהַנִּי כְּלָלִי. מָנָא לִיָּה לָרַב מִשְׁרֶשֶׁיָא הָא?[[]^{קול]} אִילָימָא מָהָא דִּתְנֹן: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר לְמָה הִדְבֵּר דּוּמָה — לְשַׁלֵּשׁ חֲצִירוֹת הַפְּתוּחוֹת זֶז לָזוּ וּפְתוּחוֹת לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים. עִירְבוּ שְׂתֵּים הַחֲצִיצוֹנוֹת עִם הָאֻמְצָעִית — הִיא מוֹתֶרֶת עֲמָהּ וְהִן מוֹתֵרוֹת עִמָּה, וּשְׂתֵּים הַחֲצִיצוֹנוֹת אָסוּרוֹת זֶז עִם זֶז. וְאָמַר רַב חֲמָא בַר גּוֹרִיָּא אָמַר רַב: הֵלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. וּמֵאֵן פְּלִיג עָלֶיהָ — רַבִּי יְהוּדָה. וְהָא אָמַרְתּ: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן — הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. אָלֵא לָאו שְׁמַע מֵינָּה: לִיתְנָהוּ? וּמֵאִי קוּשְׁיָא, דִּילְמָא הֵיכָא דְאִיתָמַר — אִיתָמַר, הֵיכָא דִּלָּא אִיתָמַר — לֹא אִיתָמַר.[[]^{קול]} אָלֵא, מָהָא דִּתְנֹן: עִיר שֶׁל יָחִיד וְנֶעֱשִׂית שֶׁל רַבִּים — מְעַרְבִין אֶת כּוּלָּהּ שֶׁל רַבִּים וְנֶעֱשִׂית שֶׁל יָחִיד — אֵין מְעַרְבִין אֶת כּוּלָּהּ אָלֵא אִם כֵּן עוֹשֶׂה חוּצָה לָּהּ, כַּעֲצֵר חֲדָשָׁה שְׁבִיהוּדָה שִׁישׁ בָּהּ חֲמִשִּׁים דִּיּוּרִין — דְּכָרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר:

שְׂלֵשׁ

רַבֵּנן עָלֶיהָ וְשֵׁי סוּבַר הֵלְכָה כְּרַבִּי מַחֲבְרִי דְאִתָּמַר הֵלְכָה כַּחֲבְרִי וְרַבָּא סָבַר מַטִּין כַּחֲבְרִי אִתָּמַר וְלֹא הֵלְכָה כַּחֲבְרִי:

הֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן וְאֵע"ג דְּאָמַר הֵלְכָה כְּדְבָרֵי הַמֵּיחָל בַּעֲרֻב: אָבֵל בַּעֲרֻבֵי תַּחוּמִין לֹא כּוֹי וְהָא דְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי בְּאִסּוּר תַּחוּמִין קָאִי: א"ר יְהוּדָה כּוֹי לְקַמֵּן בְּפֶרֶק חִלּוֹן (עִירוּבִין פּא:): כּד"א דְאִין מְעַרְבִין לוּ לְאָדָם אָלֵא לְדַעַתוּ שְׁנִיתְרַעָה: בַּעֲרֻבֵי תַּחוּמִין דְּשָׁמַא חוּב לוּ לְהַפְסִיד אֲלָפִים לְמִזְרַח עַל מְנַת לְהַשְׁתַּבֵּר בְּאֲלָפִים לַמְעַרֵב: עִירוּבֵי חֲצֵרוֹת אֵין שֶׁסֶּה־פֶסֶד אָלֵא רֹחַ: הֲגִי מִלִּי דְהֵלְכָה בְּמִיחָל בַּעֲרֻבֵי חֲצֵרוֹת: בַּשִּׁיּוּרֵי עִירוּב שְׁהִנִּיחַ עִירוּב בְּמָקוֹם הַמִּשְׁתַּמֵּר לְכַמָּה שְׁעָתוֹת וְנִתְמַשְׁט הֶאֱכֵל מִשְׁעוּר ב' סְעוּדוֹת מְקַלִּין בָּהּ לְאֲכַשׁוּרֵי: אָבֵל בַּמַּחֲלָקַת שֶׁל תַּחֲלַת עִירוּב לֹא נִחַיֵל בִּתְרַמְקַל וְהָא דְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי בַּתְּחִלַת עִירוּב דָּמִי: כּד"א דְצְרִיךְ שְׁעוּר לַעֲרֻבֵי חֲצֵרוֹת אוֹ מִזֹּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בִּין כְּלָן אוֹ כְּבִירוֹנֶקֶת לְכָל אֶחָד בַּתְּחִלַת עִירוּב: כֵּן שְׁהוּא לְכָל אֶחָד: וְלֹא אָמְרוּ לְעַרֵב בַּחֲצֵרוֹת אָלֵא שְׂלֵא לְשַׁכַּח אֶת הַתִּינוּקוֹת שְׂלֵא לְשַׁכַּח תּוֹרַת עִירוּב מִדּוּרוֹת הַבָּאִין אָבֵל עָקַר עִירוּב בַּתַּחוּמִין הוּא: הֵלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא מִחֲבִירוֹ בְּכָל דְּכַתָּא: לְמַאי הִלְכְּתָא לַעֲנֹן מָה נִחְמָרָה שְׁמוּעָה זֶז שֶׁפִּסְקוּ הֵלְכָה סָתֵם בְּכָל מְקוּמוֹת וְשֵׁ לְסַמֵּךְ עָלֶיהָ לְהוֹרוֹת הֵלְכָה לַמַּעֲשֶׂה בֶן אוֹ דְלָמָּא מַסְבֵּרָא בַּעֲלָמָא קְאָמְרִי כּוֹן אָבֵל הִלְכְּתָא מִכְּלָלָא לֹא סְמִיכִין עָלֶיהָ לְמִילָף: רַבִּי אָסִי אָמַר הֵלְכָה מִמַּשׁ קְאָמְרִי רַבִּי יַעֲקֹב וְרַבִּי זְרִיקָא לְמִגְמַר מַעֲשֶׂה מִנָּה וּמַעֲבָד כִּר' עֲקִיבָא הֵיכָא דְיָחִיד פְּלִיג עָלֶיהָ וְכִר' יוֹסִי אָפִי בְּמָקוֹם רַבִּים: מַטִּין רַבִּי יַעֲקֹב וְר' זְרִיקָא לֹאוּ הֵלְכָה מִמַּשׁ פִּסְקִי אָלֵא מַטִּין הַהוּרָאָה אַחֵר רַבִּי יוֹסִי וְאִפְלוּ בְּמָקוֹם רַבִּים דְאֹרֻנְיִי מוֹרִינָן לְאָדָם יָחִיד לַעֲשׂוֹת כְּרַבִּי יוֹסִי אָבֵל מִדְרַשׁ בַּפֶּרֶק־בְּרַבִּים לֹא דִקְשִׁינָן: נִרְאִין אֹרֻרִי לֹא מוֹרִינָן וְאִם עָשָׂה כְּרַבִּי יוֹסִי לֹא מְהַדְרִינָן עַבְדָּא: פְּלִשְׁזֹן הָזֶה אָמַר ר' יַעֲקֹב בַּר אִידִי כִי הֵאֵי לְשִׁנָּא דְאִתָּמַר הֵךְ דְרַבִּי יַעֲקֹב וְרַבִּי זְרִיקָא אִתָּמַר נָמִי הֵךְ דִּר' יַעֲקֹב בַּר אִידִי לְמַר הֵלְכָה וְלִמַר מַטִּין וְלִמַר נִרְאִין: לְהֵנִי כְּלָלִי דְכְּלָלִינָן לְעִיל פְּלוּנִי וּפְלוּנִי הֵלְכָה כְּפְלוּנִי בְּכָל מָקוֹם אָלֵא הֵיכָא דְמַסְתַּבֵּר כְּמַר הִלְכְּתָא בְּנִתָּה וְהֵיכָא דְמַסְתַּבֵּר בְּזַבְתָּא אַחֲרִיתִי פְּאִידֵךְ עֲבָדִין כְּנִתָּה: לְמָה הַדְבֵּר דּוּמָה מִתְנִיתִין הִיא (לְעִיל עִירוּבִין דָּף מַה:): הִיא מִתְרַת עֲמָהּן וּפְלִיגִי רַבָּנָן עָלֶיהָ בַּבְרִיתָא וְאָמְרִי שְׁלֵשְׁתָּן אָסוּרוֹת: מֵאֵן פְּלִיג עָלֶיהָ רַבִּי יְהוּדָה דְהוּא הֲוִי סָתֵם בַּר פְּלָגְתָּה ל"א מֵאֵן פְּלִיג עָלֶיהָ רַבִּי יְהוּדָה דְהוּא אִירֵי רֹחַ שִׁיקְרָה וְעָלֶיהָ תִּנִּי הִיוֹם שְׁנִים מִקְצַת כּוֹי אָמַר ר"ש לְמָה הַדְבֵּר דּוּמָה וְאָמְרִינָן דְהֵי קְאָמַר לְהוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבָּנָן מַכְדִּי לְמָה הַדְבֵּר דּוּמָה כּוֹי מֵאִי שָׁנָא הִתֵּם דְּפִלְגִיתִּי עָלֶיהָ אֲלֵמָא הֵךְ דְרַבָּנָן דְאִירֵי לְעִיל מִנָּה בְּד' אַמּוֹת דְּשִׁבִּיתָה אֲפֻלּוֹן נָמִי

בַּחֲצֵרוֹת: הֵיכָא דְאִתָּמַר בְּהִגֵּיא הֵלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אִתָּמַר וְכִי כִילִינָן רַבִּי יְהוּדָה וּר"ש הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה לְהֵיכָא דְלֹא אִתָּמַר הִלְכְּתָא לֹא כְּמַר וְלֹא כְּמַר:

מסורת הש"ס

א לקמן פא:; לקמן צה:; משנה עירובין; כתובות יא:; לקמן פ:
ב משנה עירובין; לקמן פ:
ג לקמן מט:; לקמן עא:; משנה עירובין; לקמן צא.
ד משנה עירובין; לקמן נט.

גליון הש"ס

גמ' אר"י ר"מ ור"י הלכה בר"י.
ע' זבחים דף ו' ע"א תוד"ה אחד:

מסורת הש"ס
א לקמן סב; משנה עירובין; לקמן פו.
ב לקמן מט; משנה עירובין; לקמן נא.
ג לקמן נא:
ד משנה יבמות; יבמות מא; יבמות כ.
ה משנה עירובין; לקמן נט.
ו יבמות מג:
ז יבמות מב; חולין קכח:
ח תוספתא יבמות; יבמות לה; כתובות ט; כתובות לו.
ט מועד קטן י; עבודה זרה יג.
גליון הש"ס

גמ' והא אמרת ר"י ור"ש הלכה כר"י. ע"י תוס' לקמן דף סה ע"ב ד"ה אויכלעו:

גמ' בבית הפרס דרבנן ומטמא. ע"י בבורות דף כט ע"א תוס' ד"ה הכיז אזיל:

שֵׁשׁ חֲצֵרוֹת לִקְמֹן בְּכִנֹּז מַעֲבְרִין (עירובין דף נט.) וקאמר ר' יהודה עיר של רבים הכי גרסינן רבי יוסי מתיר לארס ולינשא מיזד וליזן להאריך כאן: ונגשית של יחיד שנתמעטו אכלוסיה מעבור ברחובותיה ששים רבוא ולא קמיא השתא לגנלי מקדב לין מערבין את פלה יחד אלא אם שני חוצה לה נ' דיורין שלא יערכו עמה למחוי הכר לעיר של רבים קלא ליערכו בלה אלא מבואות מבואות ר"ש אומר דיו לשור ג' חצרות של ב' ב' בעלי בתים: אומר על בני חצרות שלא יוצאו ממפתיהן לחצר מפני שיש לו רשות בחצר ואע"פ שאינו בעיר אומר אינו לא ערב קדם שקלן: רבי יהודה אומר אינו אומר הויאל ואינו בעיר: נכרי אומר אף על פי שאינו בעיר שקרי וכול לבא ואין זה הסח מן הלכ אבל ישכאל משהלך מכאן ולא בא מערב שבת הסחי לביתו מלבו כל השבת שקרי לא ובל הלכה כמאן דלית לה להך דירה בעלים דמי: לשבות אצל בתו מאמש אפלו באותה העיר: רבי יהודה פליג עליה דאמר בעיר אחרת אינו אומר הא באותה העיר אומר ורבי יוסי גמי פליג עליה אלא חד מניהו נקט: זהו שאמרו בפרקין היא (דף מט:): אנו אין לנו שכול לקנות שביתה ברגליו בלא ערוב פת אלא עני בלומר מי שהוא בדרך ואין עמו פת: אחד עשיר הישב בביתו אם רצה לילך בעצמו ולהחשיך סס על התחום קונה לו שבתה: שלא יצא מפני הטרח ויערב ברגליו אלא התירו לשלח ערוב בפת ע"י שלוחו: ומתני לה רב תיא בר אשי למתני' לחיא בר רב קמה דרב: אחד עני ואחד עשיר מלתה דרבי יהודה: למה ליה למפקס הלכה כרבי יהודה דר' מאיר פליג עליה הא בולת לעיל להיכא קלא איתמר הלכה לא כמר ולא כמר עבדינן כרבי יהודה: רב לית לה להני בעלי ומשום דרב לית לה האמרת ליתנהו והא ר' יוחנן קאמר להו והלכה כר' יוחנן: היבמה לא תחלו בתוך ג' חדשים למיתת בעלה מפרש טעמא ביבמות שמה מעברת היא וחליצת מעברת אינה חליצה וא"ת תחלו בתוך ג' ותמתין עד לאחר ג' שאם תמצא מעברת אינה צריכה חליצה אם תלד ולי של קומא ואם לא תמצא מעברת אינה צריכה חליצה אחרת ואם תלד ולי שאינו של קומא תחלו פעם שניה שמה יהא ולי של קומא ואינה חליצה לאסרה לכהנה ונמצא מצריכה ברוז לכהנה ולצרכה דלמא אכא דהוי כחליצה ולא הוי בהקדוה וסבר שרי חלוצה לכהן: ולא תתעבם שמה מעברת היא ונמצא בא על אשת אחיו שיש לה בנים והכי היא עליי בבתר אבל לאחר שלשה דנכר בה שאינה מעברת או תחלו או תתעבם: שאר כל הנשים כו' שמה תלד בתוך תשעה למיתת בעלה ספק בן שבעה לאחיון ספק בן תשעה לראשון ויביעין בהונה כדאמרין ביבמות (דף מב.)

שמה ייבם אשת אחיו מאמו ועוד יש אסורין הרבה: ולא יתארכו גזור רבנן ארוסין אטו נשואין: אחת בתולות כו' מפרש התם (שס:) אחת שנשאז לזה כשהן בתולות ואחת שנשאז לזה כשהן בעולות שנתאלמנה או נתקדשה מבעלה זה בין מן הארוסין בין מן הנשואין צריכות להמתין אחר הגט או אחר המיתה ג' חדשים: אחת ארוסות אף על גב דארוסה לא בת עבורי היא גזור רבנן ארוסה אטו נשואה: דברי ר"מ לא גרסי' אלא סתמא היא: ויתארכו מיד דהא לא מעברא משני תוך ג' ואם תלד בתוך ט' ונאי דראשון הוא דאי מלחרון בן ששה הוא ולא חיי: והארוסות שנתאלמנו או שנתקדשו מן הארוסין ינשאו מיד דהא לא מעברא מראשון: חזן מן הארוסה שביהודה שהיו רגילין ליחד חתן וכלה קדם בניסאן לחפה כדאמרין בכתבות (דף יב.). גם בה רגיל בה ומכירה ומצרה לו: כל הנשים ויתארכו אתנא קמא פליג דאסר אפי' לארס ואדברי יהודה פליג דשרי ארוסה לנשא: חזן מן האלמנה מפני האבול שהסורה לארם כל ימי אכלה אבל גרושה תארם מיד: הלכה כר' יוסי דמתיר לארם מיד: ואמרין מכלל דהך סתמא דתניא לעיל אחת ארוסות ואחת נשואות ויחדלה היא: והתניא בניחומא: קדושה לילך לבית אביה תדירה לדור בבית אביה בעיר אחרת ואינה רגילה עם בעלה: חולה ואינה מקבלת טרח תשמיש: עקרה מחמת מזל שקבר נשאת לו' בני קדם ולא ילדה להן והחזקה עקרה: אילוניית ממשי אמה ויש לה סמינן שאין לה שערות ולא קדין ולשון אילוניית דוכרניתא כאיל זה שאינו יולד: ושאינה ראוייה ללד מחמת משהם סס: דברי ר"מ אלמא ר"מ הוא דגזר בשהיא דפשיטא לן דאינה מעברת וה"ה לארוסה: ולמה ליה לר' יוחנן למימר הלכה כר' יוסי דהא איהו גופה כול לעיל ר"מ ורבי יוסי הלכה כר' יוסי אלא ש"מ לא אמר ר' יוחנן להני כגליי אלא הנה אמורכאי אמרינהו מנפשיהו: ומאי קושיא דלמא אע"ג דבוליגיהו ר' יוחנן אצטריון ליה למפקס בהא משום דהיה רבי מאיר מחמיר ואמר שמואל הלכה כרבי מאיר בגזרותיו ככל מקום שהחמיר ואתא רבי יוחנן לאפוקי לגדמואל מיהא דהא הלכה כרבי יוסי: לגריד שזק הנקדע ליום חד על גוים ולוחקין מהן בתים ושדות מפני שממעטין אי גמי משום ישוב א"י: בהמה ועבדים ושפחות מפני שמכניסן לקדשה: ומעלה השטר: בערכאות שלהן לפני דיניהן לחתום ואע"פ שהוא חשיבית להן ואיבא למחש דלמא אזלי ומזוד אפ"ה שרי: מפני שהוא במצינ מעדם שלא יחזר הגוי ויערער על המכירה: בית הקברות ס"ד הא עבר בלאו: שאינו מוצא ללמד בלחצו:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

הכי גרסינן רבי יוסי מתיר לארס ולינשא מיזד וליזן להאריך כאן:

שֵׁשׁ חֲצֵרוֹת שֶׁל שְׁנֵי בָתִּים. וְאָמַר רַב חֲמָא בַּר גּוֹרְיָא אָמַר רַב: הִלְכָּה כַּרְבִּי שִׁמְעוֹן. וּמֵאן פְּלִיג עֲלֶיהָ — רַבִּי יְהוּדָה. וְהָא אֲמַרְתָּ: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן — הִלְכָּה כַּרְבִּי יְהוּדָה! וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא הָכָא נִמְי, הִיכָא דְאִיתָמַר — אִיתָמַר, הִיכָא דָּלָא אִיתָמַר — לֹא אִיתָמַר. ^(א)אֵלָּא, מֵהָא דִּתְנִין: הַמְּנִיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְהֵלֵךְ לְשִׁבוֹת בְּעִיר אַחֲרָת, אֶחָד נִכְרִי וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל — אוֹסֵר לְבָנֵי חֲצִירוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ אוֹסֵר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: נִכְרִי — אוֹסֵר, יִשְׂרָאֵל — אֵינוֹ אוֹסֵר, מִפְּנֵי שְׁאִין דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל לָבֹא בַּשֶּׁבֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילוּ הֵנִיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְהֵלֵךְ לְשִׁבוֹת אֵצֶל בֵּתוֹ בְּאוֹתָהּ הָעִיר — אֵינוֹ אוֹסֵר, שֶׁכָּכֹר הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ. וְאָמַר רַב חֲמָא בַּר גּוֹרְיָא אָמַר רַב: הִלְכָּה כַּרְבִּי שִׁמְעוֹן, וּמֵאן פְּלִיג עֲלֶיהָ — רַבִּי יְהוּדָה. וְהָא אֲמַרְתָּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִלְכָּה כַּרְבִּי יְהוּדָה! וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא הָכָא נִמְי, הִיכָא דְאִיתָמַר — אִיתָמַר, הִיכָא דָּלָא אִיתָמַר — לֹא אִיתָמַר. ^(ב)אֵלָּא, מֵהָא דִּתְנִין: וְזָהוּ שְׁאֲמְרוּ הָעַנִּי מְעַרֵב בִּרְגְלָיו. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֲנוּ אֵין לָנוּ אֵלָּא עֲנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׁיר. לֹא אֲמְרוּ מְעַרְבִין בַּפֶּת אֵלָּא לְהַקֵּל עַל הָעֲשִׁיר, שְׁלֹא יֵצֵא וַיַּעַרֵב בִּרְגְלָיו. ^(ג)וּמִתְנֵי לִיה רַב חֲיִיא בַּר אֲשִׁי לְחִיִּיא בַּר רַב קַמְיָה דְּרַב: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׁיר. וְאָמַר לִיה רַב, סַיִם בָּהּ נִמְי: הִלְכָּה כַּרְבִּי יְהוּדָה. תִּרְתִּי לְמָה לִּי, וְהָא אֲמַרְתָּ: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה — הִלְכָּה כַּרְבִּי יְהוּדָה! וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּילְמָא רַב לִית לִיה לְהַנִּי כְּלָלִי? ^(ד)אֵלָּא, מֵהָא דִּתְנִין: הִיבְמָה לֹא תַחְלוֹץ וְלֹא תַתִּיבָם עַד שְׂיָהוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. 'וְכֹן שְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים לֹא יִנְשְׂאוּ וְלֹא יִתְאַרְסוּ עַד שְׂיָהוּ לָהֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, אֶחָד בְּתוּלוֹת וְאֶחָד בְּעוֹלוֹת, אֶחָד אֶלְמָנוֹת וְאֶחָד גְּרוּשׁוֹת, אֶחָד אָרוּסוֹת וְאֶחָד נִשְׁוֹאוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִשְׁוֹאוֹת — יִתְאַרְסוּ. ^(ה)וְאָרוּסוֹת — יִנְשְׂאוּ, חוּץ מֵאֲרוּסָה שֶׁבִּיהוּדָה, מִפְּנֵי שְׁלֹבֹג גַּס בָּהּ. ^(ו)רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הַנָּשִׁים יִתְאַרְסוּ, חוּץ מִן הָאֶלְמָנָה — מִפְּנֵי הָאִיבּוּל. ^(ז)וְאֲמַרְיִנן: רַבִּי אֲלִיעָזָר לֹא עַל לְבִי מִדְּרָשָׁא. אֲשַׁכַּחִיה לְרַבִּי אַסי דִּתְהוּ קָאִים. אָמַר לִיה: מַאי אָמוּר בְּבִי מִדְּרָשָׁא? אָמַר לִיה, הִכִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִלְכָּה כַּרְבִּי יוֹסִי. מִפְּלֹל דִּיחֲדָדָה פְּלִיג עֲלֶיהָ? ^(ח)אֵין, וְהַתְנִיָּא: תְּרִי שְׁהִיתָה רְדוּפָה לִילָה לְבֵית אַבִּיָּה, או שְׁהִיתָה לָּהּ כַּעַס עִם בַּעֲלָהּ, או שְׁהִיָּה בַּעֲלָהּ זָמַן או חוֹלָה, או שְׁהִיתָה הִיא חוֹלָה, עֲקָרָה, זָקֵנָה, קִטְנָה וְאִיִּילוֹנִית, וְשִׁאינָה רְאוּיָה לִילָד, או שְׁהִיָּה בַּעֲלָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין, הַמְּפֻלֶּת לְאַחַר מִיתַת בַּעֲלָהּ — כּוּלָן צְרִיכִין לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי מַתִּיר לִיאָרֵס וְלִינְשֹׂא מִיָּד. לְמָה לִּי? וְהָא אֲמַרְתָּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסִי — הִלְכָּה כַּרְבִּי יוֹסִי! וּמַאי קוּשְׁיָא? דִּלְמָא לְאַפּוּקִי מִדְּרַב נַחֲמָן אָמַר שְׁמוּאֵל, דְּאָמַר: הִלְכָּה כַּרְבִּי מֵאִיר בְּגִזְרֹתָיו. ^(ט)אֵלָּא, מֵהָא דִּתְנִיָּא: הוֹלְכִין לְהִרִיד שֶׁל נִכְרִים וְלוֹקְחִים מִזֶּן בְּהֵמָה וְעַבְדִּים וּשְׁפָחוֹת, בָּתִּים שְׂדוֹת וּכְרָמִים, וְכוּתֵּב וּמַעֲלָה בַּעֲרֻכָּאוֹת שְׁלֵהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדוֹ. "וְאִם הָיָה כֹּהֵן — מִטְּמֵא בַּחוּצָה לְאָרֶץ לְדוֹן וְלַעֲרֹעַר עֲמָהֶן. וְכַשֵּׁם שֶׁמִּטְמֵא בַּחוּצָה לְאָרֶץ — כֹּה מִטְמֵא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת. בֵּית הַקְּבָרוֹת סֵלְקָא דַּעְתָּךְ?! טוּמְאַה דְּאוֹרִיִּיתָא הִיא! אֵלָּא בְּבֵית הַפֶּרֶס, דִּרְבְּנָן. וּמִטְמֵא לִישָׂא אִשָּׁה, וְלִלְמוּד תּוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִימָתִי — בְּזִמָּן שְׁאִין מוֹצֵא לְלְמוּד, אֲבָל מוֹצֵא לְלְמוּד — לֹא יִטְמָא. 'רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִף בְּזִמָּן שְׁמוֹצֵא לְלְמוּד — גַּמִּי יִטְמָא, לְפִי

שְׁאִין

שמה ייבם אשת אחיו מאמו ועוד יש אסורין אטו נשואין: אחת בתולות כו' מפרש התם (שס:) אחת שנשאז לזה כשהן בתולות ואחת שנשאז לזה כשהן בעולות שנתאלמנה או נתקדשה מבעלה זה בין מן הארוסין בין מן הנשואין צריכות להמתין אחר הגט או אחר המיתה ג' חדשים: אחת ארוסות אף על גב דארוסה לא בת עבורי היא גזור רבנן ארוסה אטו נשואה: דברי ר"מ לא גרסי' אלא סתמא היא: ויתארכו מיד דהא לא מעברא משני תוך ג' ואם תלד בתוך ט' ונאי דראשון הוא דאי מלחרון בן ששה הוא ולא חיי: והארוסות שנתאלמנו או שנתקדשו מן הארוסין ינשאו מיד דהא לא מעברא מראשון: חזן מן הארוסה שביהודה שהיו רגילין ליחד חתן וכלה קדם בניסאן לחפה כדאמרין בכתבות (דף יב.). גם בה רגיל בה ומכירה ומצרה לו: כל הנשים ויתארכו אתנא קמא פליג דאסר אפי' לארס ואדברי יהודה פליג דשרי ארוסה לנשא: חזן מן האלמנה מפני האבול שהסורה לארם כל ימי אכלה אבל גרושה תארם מיד: הלכה כר' יוסי דמתיר לארם מיד: ואמרין מכלל דהך סתמא דתניא לעיל אחת ארוסות ואחת נשואות ויחדלה היא: והתניא בניחומא: קדושה לילך לבית אביה תדירה לדור בבית אביה בעיר אחרת ואינה רגילה עם בעלה: חולה ואינה מקבלת טרח תשמיש: עקרה מחמת מזל שקבר נשאת לו' בני קדם ולא ילדה להן והחזקה עקרה: אילוניית ממשי אמה ויש לה סמינן שאין לה שערות ולא קדין ולשון אילוניית דוכרניתא כאיל זה שאינו יולד: ושאינה ראוייה ללד מחמת משהם סס: דברי ר"מ אלמא ר"מ הוא דגזר בשהיא דפשיטא לן דאינה מעברת וה"ה לארוסה: ולמה ליה לר' יוחנן למימר הלכה כר' יוסי דהא איהו גופה כול לעיל ר"מ ורבי יוסי הלכה כר' יוסי אלא ש"מ לא אמר ר' יוחנן להני כגליי אלא הנה אמורכאי אמרינהו מנפשיהו: ומאי קושיא דלמא אע"ג דבוליגיהו ר' יוחנן אצטריון ליה למפקס בהא משום דהיה רבי מאיר מחמיר ואמר שמואל הלכה כרבי מאיר בגזרותיו ככל מקום שהחמיר ואתא רבי יוחנן לאפוקי לגדמואל מיהא דהא הלכה כרבי יוסי: לגריד שזק הנקדע ליום חד על גוים ולוחקין מהן בתים ושדות מפני שממעטין אי גמי משום ישוב א"י: בהמה ועבדים ושפחות מפני שמכניסן לקדשה: ומעלה השטר: בערכאות שלהן לפני דיניהן לחתום ואע"פ שהוא חשיבית להן ואיבא למחש דלמא אזלי ומזוד אפ"ה שרי: מפני שהוא במצינ מעדם שלא יחזר הגוי ויערער על המכירה: בית הקברות ס"ד הא עבר בלאו: שאינו מוצא ללמד בלחצו:

מז

עין משפט בר מצוה
--

א מו"י פא' מהל' יבום וחליצה הל' יט, סמג עשין כב, טוש"ע אה"ע סי' יג סעי' ב:

ב מו"י פי"א מהל' גירושין הל' יח, סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי' יג סעי' א:

ג מו"י פי"א מהל' גירושין הל' יח, סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי' יג סעי' א:

ד מו"י פט' מהל' עבודה זרה וחוקות הגוים הל' יד, סמג לאוין מח, טוש"ע יו"ד סי' קמט סעי' ג:

ה מו"י פג' מהל' אבל הל' יד, סמג לאוין רלב, טוש"ע יו"ד סי' שעב שעב סעי' א:

ו מו"י פג' מהל' אבל הל' יד, סמג לאוין רלב, טוש"ע יו"ד סי' שעב סעי' א:

עין משפט גזר מצוה

א מו"י פה' מהל' שביתת יום טוב הל' י' סמוג עשיון א, טוש"ע או"ח סי' תא סעי' א:

ב מו"י פה' מהל' שביתת יום טוב הל' י' סמוג עשיון א, טוש"ע או"ח סי' תא סעי' א:

ג מו"י פס"י מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' תב סעי' א:

וְהַכְּלִים וְהַאֲצִרוֹת שְׁשֻׁכְתוּ בַתּוֹךְ הַתְּחוּם יֵשׁ לָהֶם אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ פ"ה וּנְאֻפְלוּ הֵן שֶׁל הַפֶּקֶר מִשְׁמַע דָּלָא מִבְּעִיָא אִם יֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים וְקֹשֶׁה דְּאִי יֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים הָרִי הֵן בְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים וְאִפְי' אִם נִשְׁמִידֵם כְּגוֹן שֶׁהַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת דִּהֲשָׁתָא לֹא הָיוּ בְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים וּמ"מ בְּנֵי שְׁבִיתָה הֵם יוֹמֵר מִן הַהִפְקֵר וַיֵּשׁ לָהֶן אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ מ"מ אִין נִרְאֶה לְהַעֲמִיד כָּלל בָּנֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים דְּבָנֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים מֵה לִי תוֹךְ הַתְּחוּם מֵה לִי חוּץ לַתְּחוּם וְנִרְאֶה דְּבָשָׁל הַפֶּקֶר אִזְרִי וְהָא דְנִקְטַט תוֹךְ הַתְּחוּם לְאִשְׁמַעִינן דְּאִפ"ה לֹא חָנִי שְׁבִיתַת הָעִיר וּא"ת וּמֵאִי שָׁנָא דִּהֲבֹא יֵשׁ לָהֶן אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ דְּמִשְׁמַע מִמְּקוֹמָן מִדָּלָא חֲתָנִי בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר וְגַבִּי גִשְׁמִים שְׁסֻמּוּכִים לָעִיר הָיוּ בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר כְּדִלְמָרִיעִין לָשֵׁיל (שִׁירוּבִין דָּף מֵה:) וַי"ל דְּהֵתֵם אֲנָשֵׁי הָעִיר דַּעֲתֵם עָלֵיהֶם דְּנִשְׁמִים יָדוּעִים לְכָל בְּנֵי הָעִיר אֲחֶבֶל אוֹצְרוֹת דִּהֲפִקֵר אִם הָיוּ יָדוּעִים כְּכֹר הָיוּ זֻזְכִין בְּהֵן וְעוֹד שְׁמַא יֵשׁ לְחִלּוֹק מִשּׁוּם דְּהֵתֵם בְּסֻמּוּכִין וּמְרוּבִין דַּעֲתָן עָלֵיהֶן וְהֲבֹא בְּרַחוּקִים אֲלֵא שְׁהֵן בַּתוֹךְ הַתְּחוּם וּמֵימָהוּ נִרְאֶה דְּאֲלָפִים אַמָּה לֹאֻ מִמְּקוֹמָן הָאֻמֵר אֲלֵא מִן הָעִיר כְּמוֹ בְּנִשְׁמִים דְּלָשֵׁיל דִּהָא מוּכַח גַּבִּי חֶרֶם שָׂבִין שְׁתֵּי תַחוּמֵי שְׁבִת דְּלָרְבִי יוֹחָנָן חֲפְצֵי הַפֶּקֶר שְׁבִיתוֹךְ הַתְּחוּם קוֹנִין שְׁבִיתַת הָעִיר אֲפֹלוּ אִין דַּעַת אֲנָשֵׁי הָעִיר עָלֵיהֶם כְּמוֹ שְׁאֲפֵרֵשׁ בְּסוּמָךְ וּבְרִימָא דִּהֲבֹא כֹר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְלִיפֹא לְמַפְרָךְ הֵאִי בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר מִבְּעִי' לִיֵּה כְּדִפְרִיךְ לָשֵׁיל בִּין דִּהֲפִיר הֲבֹא תוֹךְ הַתְּחוּם מִשְׁמַע שְׁפִיר דְּאֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ מִן הָעִיר הָאֻמֵר וְאִף עַל גַּב דְּכּוֹל לֵהוּ בְּהָדֵי שׁוֹאֵל כְּלִי מִן הַנֶּכְרִי וְנֶכְרִי אִם עוֹמֵד חוּץ לָעִיר מוֹנִין לוֹ אֲלָפִים מִמְּקוֹמָו סֶתְמֹא דְמִלְתָא נֶכְרִי בְּעִיר עוֹמֵד: **דְּכָלָּה מְבַרְכָתָא כְּד' אַמּוֹת דְּמָדָא בְּרִישׁ פִּרְקָא פ"ה** וְהוֹלִיכוּ לָעִיר אַחֲרַת וְהָרִי מִקְּפַת מַחְצוֹת מִשְׁמַע דָּלָא חֲשִׁיב כְּד' אַמּוֹת לַעֲנִין לַהֲלֵךְ אֶת בִּלְשָׁא אֲלֵא בְּמִקְּפַת מַחְצוֹת דְּמָדָא דְּדִיר וְסֵהר וְהָא מְבַרְכָתָא צְרִיךְ לוֹמֵר דְּמִקְּפַת מַחְצוֹת הָיוֹּא וּאֻע"ג דְּגַבִּי נִוְתָן עֲרוּבֹו בְּאִילָן (לָשֵׁיל שִׁירוּבִין דָּף לב:) פְּרִיךְ חוּץ לַעֲבוּקָה שֶׁל עִיר נָמִי בִּין דְּאֻמֵר רָבֵא הֵנוּקָ עֲרוּבֹו יֵשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת וְכו' מִשְׁמַע דַּתוֹךְ עֲבוּקָה שֶׁל עִיר נָמִי הָיוּ טַעֲמָא לְפִי שְׁנַעֲשִׁית לוֹ כֹּל הָעִיר וְעֲבוּקָה כְּאַרְבַּע אַמּוֹת אִף עַל פִּי שְׁאִין שֶׁם מַחְצֵה ה"מ לְשׁוֹבַת שֶׁם אוֹ נִוְתָן שֶׁם עֲרוּבֹו שְׁנֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ וְנִחְשָׁב הַכֹּל כְּד' אַמּוֹת אֲפֹלוּ חוּץ לַמַּחְצוֹת בִּין שְׁהוּא בְּעֲבוּקָה שֶׁל עִיר אֲחֶבֶל בְּבֹא מַחוּץ לַתְּחוּם אִינוּ נִחְשָׁב כְּד' אַמּוֹת בִּלְאָּ הֶקֶף מַחְצוֹת וְאוֹמֵר ר"י דְּבָעִי נָמִי דַּמְהָיו מִקְּפַת לְדִירָה דָּלָא עֲדִיף מִשְׁבֵּת בְּאִוִיר מַחְצוֹת שְׁנֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אַמָּה לְכָל

רוּחַ וְאֲפֹלוּ הָיוּ שֶׁל הַפֶּקֶר מִשְׁמַע דָּלָא מִבְּעִיָא אִם יֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים וְקֹשֶׁה דְּאִי יֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים הָרִי הֵן בְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים וְאִפְי' אִם נִשְׁמִידֵם כְּגוֹן שֶׁהַבְּעָלִים בְּעִיר אַחֲרַת דִּהֲשָׁתָא לֹא הָיוּ בְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים וּמ"מ בְּנֵי שְׁבִיתָה הֵם יוֹמֵר מִן הַהִפְקֵר וַיֵּשׁ לָהֶן אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ מ"מ אִין נִרְאֶה לְהַעֲמִיד כָּלל בָּנֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים דְּבָנֵשׁ לָהֶם בְּעָלִים מֵה לִי תוֹךְ הַתְּחוּם מֵה לִי חוּץ לַתְּחוּם וְנִרְאֶה דְּבָשָׁל הַפֶּקֶר אִזְרִי וְהָא דְנִקְטַט תוֹךְ הַתְּחוּם לְאִשְׁמַעִינן דְּאִפ"ה לֹא חָנִי שְׁבִיתַת הָעִיר וּא"ת וּמֵאִי שָׁנָא דִּהֲבֹא יֵשׁ לָהֶן אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ דְּמִשְׁמַע מִמְּקוֹמָן מִדָּלָא חֲתָנִי בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר וְגַבִּי גִשְׁמִים שְׁסֻמּוּכִים לָעִיר הָיוּ בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר כְּדִלְמָרִיעִין לָשֵׁיל (שִׁירוּבִין דָּף מֵה:) וַי"ל דְּהֵתֵם אֲנָשֵׁי הָעִיר דַּעֲתֵם עָלֵיהֶם דְּנִשְׁמִים יָדוּעִים לְכָל בְּנֵי הָעִיר אֲחֶבֶל אוֹצְרוֹת דִּהֲפִקֵר אִם הָיוּ יָדוּעִים כְּכֹר הָיוּ זֻזְכִין בְּהֵן וְעוֹד שְׁמַא יֵשׁ לְחִלּוֹק מִשּׁוּם דְּהֵתֵם בְּסֻמּוּכִין וּמְרוּבִין דַּעֲתָן עָלֵיהֶן וְהֲבֹא בְּרַחוּקִים אֲלֵא שְׁהֵן בַּתוֹךְ הַתְּחוּם וּמֵימָהוּ נִרְאֶה דְּאֲלָפִים אַמָּה לֹאֻ מִמְּקוֹמָן הָאֻמֵר אֲלֵא מִן הָעִיר כְּמוֹ בְּנִשְׁמִים דְּלָשֵׁיל דִּהָא מוּכַח גַּבִּי חֶרֶם שָׂבִין שְׁתֵּי תַחוּמֵי שְׁבִת דְּלָרְבִי יוֹחָנָן חֲפְצֵי הַפֶּקֶר שְׁבִיתוֹךְ הַתְּחוּם קוֹנִין שְׁבִיתַת הָעִיר אֲפֹלוּ אִין דַּעַת אֲנָשֵׁי הָעִיר עָלֵיהֶם כְּמוֹ שְׁאֲפֵרֵשׁ בְּסוּמָךְ וּבְרִימָא דִּהֲבֹא כֹר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְלִיפֹא לְמַפְרָךְ הֵאִי בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר מִבְּעִי' לִיֵּה כְּדִפְרִיךְ לָשֵׁיל בִּין דִּהֲפִיר הֲבֹא תוֹךְ הַתְּחוּם מִשְׁמַע שְׁפִיר דְּאֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ מִן הָעִיר הָאֻמֵר וְאִף עַל גַּב דְּכּוֹל לֵהוּ בְּהָדֵי שׁוֹאֵל כְּלִי מִן הַנֶּכְרִי וְנֶכְרִי אִם עוֹמֵד חוּץ לָעִיר מוֹנִין לוֹ אֲלָפִים מִמְּקוֹמָו סֶתְמֹא דְמִלְתָא נֶכְרִי בְּעִיר עוֹמֵד: **דְּכָלָּה מְבַרְכָתָא כְּד' אַמּוֹת דְּמָדָא בְּרִישׁ פִּרְקָא פ"ה** וְהוֹלִיכוּ לָעִיר אַחֲרַת וְהָרִי מִקְּפַת מַחְצוֹת מִשְׁמַע דָּלָא חֲשִׁיב כְּד' אַמּוֹת לַעֲנִין לַהֲלֵךְ אֶת בִּלְשָׁא אֲלֵא בְּמִקְּפַת מַחְצוֹת דְּמָדָא דְּדִיר וְסֵהר וְהָא מְבַרְכָתָא צְרִיךְ לוֹמֵר דְּמִקְּפַת מַחְצוֹת הָיוֹּא וּאֻע"ג דְּגַבִּי נִוְתָן עֲרוּבֹו בְּאִילָן (לָשֵׁיל שִׁירוּבִין דָּף לב:) פְּרִיךְ חוּץ לַעֲבוּקָה שֶׁל עִיר נָמִי בִּין דְּאֻמֵר רָבֵא הֵנוּקָ עֲרוּבֹו יֵשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת וְכו' מִשְׁמַע דַּתוֹךְ עֲבוּקָה שֶׁל עִיר נָמִי הָיוּ טַעֲמָא לְפִי שְׁנַעֲשִׁית לוֹ כֹּל הָעִיר וְעֲבוּקָה כְּאַרְבַּע אַמּוֹת אִף עַל פִּי שְׁאִין שֶׁם מַחְצֵה ה"מ לְשׁוֹבַת שֶׁם אוֹ נִוְתָן שֶׁם עֲרוּבֹו שְׁנֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ וְנִחְשָׁב הַכֹּל כְּד' אַמּוֹת אֲפֹלוּ חוּץ לַמַּחְצוֹת בִּין שְׁהוּא בְּעֲבוּקָה שֶׁל עִיר אֲחֶבֶל בְּבֹא מַחוּץ לַתְּחוּם אִינוּ נִחְשָׁב כְּד' אַמּוֹת בִּלְאָּ הֶקֶף מַחְצוֹת וְאוֹמֵר ר"י דְּבָעִי נָמִי דַּמְהָיו מִקְּפַת לְדִירָה דָּלָא עֲדִיף מִשְׁבֵּת בְּאִוִיר מַחְצוֹת שְׁנֵשׁ לוֹ אֲלָפִים אַמָּה לְכָל

רוּחַ וְאֲפֹלוּ הָיוּ לֹא חֲשִׁיב לְגַבֵּה כְּאַרְבַּע אַמּוֹת בְּהֶקֶף יוֹמֵר מַצִּית סֹאתִים שְׁלֹא הֶקֶף לְדִירָה כְּדִלְמָר בְּשִׁבַת בַּתַּל וְנִקְע וְצְרִיךְ לוֹהֵר בְּדָבָר הֲבֹא מַחוּץ לַתְּחוּם בְּשִׁבִיל יִשְׁרָאֵל זֶה דְּשָׂרִי לִישְׁרָאֵל אַחֵר אוֹ שִׁבֹא בְּשִׁבִיל נֶכְרִי שְׁלֹא יִטְלַטְלַנוּ חוּץ לִד"א כְּעִיר שְׁאִין לֵה מַחְצוֹת שְׁמַקְשַׁת לְדִירָה: **חֶרֶם** לָשׁוֹן מַעֲלוֹת וְחֶרֶמִים שָׂבִין שְׁנֵי תַחוּמֵי שְׁבִת צְרִיךְ מַחֲצִינָה שֶׁל בְּרַזַל שְׁלֹא יַעֲבִירוּ מִים מִתְּחוּם זֶה לַתְּחוּם זֶה דְּכָל מֵה שְׁבִיתוֹךְ תְּחוּם הָעִיר אִין לוֹ שְׁבִיתָה בְּמִקְוָמוּ לִהְיוֹת לוֹ אֲלָפִים לְכָל רוּחַ מִמְּקוֹמוּ אֲלֵא בִּתְרַתָּא גְּרִירָא כֶּךְ

פִּי' הַקּוֹנֵט' וְכֵן פִּר"ת אֲלֵא דִּפִּי חֶרֶם לָשׁוֹן וְהֶחָרִים ה' לָשׁוֹן יִם (נִשְׁעִיָהוּ י"א:ט"ו) כְּשִׁמְעָלָה הִים שְׁרָטוֹן וּמִתְבַּשֵּׁשׁ נִשְׁאָרִים נִקְעִים מְלֹאִים מִים וְחֶרֶם הוּא נִקְע מְלֹא מִים וְכֵן פִּר"ח חֶרֶם לָשׁוֹן חֲרִיץ וּא"ת אִמְאִי מוֹקִי לֵה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הֵא לְרַבָּנָן נָמִי אֻמֵר לָשֵׁיל (שִׁירוּבִין מֵה:) גַּבִּי גִשְׁמִים הַסְמוּכִים לָעִיר דְּהָיוּ בְּרַגְלֵי אֲנָשֵׁי הָעִיר וַי"ל דִּהֲבֹא דְּמִשְׁכְּבִי מִתְּחוּם זֶה לַתְּחוּם זֶה בְּטוֹלָה דַּעֲתָם וְהָיוּ בְּחִפְצֵי הַפֶּקֶר דִּלָּין קוֹנִין שְׁבִיתָה לְרַבָּנָן וְהָיוּ בְּרַגְלֵי הַזֹּשֶׁכַּ אֲבָל לֹר' יוֹחָנָן דִּקְנֵי שְׁבִיתָה כְּשֶׁהֵן בַּתוֹךְ תְּחוּם הָעִיר קוֹנִין שְׁבִיתַת הָעִיר אִף ע"פ שְׁאִין דַּעַת אִדֵּם אִדֵּם קוֹנֵה אֲבָל אִין לְפִרְשׁ דְּלֹר' יוֹחָנָן קוֹנִין שְׁבִיתָה בְּמִקְוָמָן וּמֵה שְׁצִרְיָךְ מַחְצֵה שֶׁל בְּרַזַל הָיוּ כְּדִי לַהֲכַנִּיטָם לָעִיר לְפִי שְׁמַקְשַׁת הַמִּים רַחוּקִים מִן הָעִיר יוֹמֵר מֵאֲלָפִים אַמָּה דֹאֵם בֵּן אִמְאִי נִקְטַ בִּין שְׁנֵי תַחוּמִין אֲפֹלוּ אִי לִיבֹא עִיר שְׁנִיָּה לֹא מַעַז לַהֲכַנִּים מִים לָעִיר שְׁחוּץ לַתְּחוּם וְעוֹד אֲפֹלוּ מַחֲצִינָה שֶׁל בְּרַזַל לֹא תוֹעִיל לַהֲכַנִּיטָם לָעִיר מַסּוּף אֲלָפִים אַמָּה שְׁהָרִי בַתְּחֻלַּת הָעִיר כְּלוּ הָאֲלָפִים שֶׁל מִים:

מי שהוציאואהו פרק רביעי עירובין

שְׁלֹא מִן הַכֹּל אִדֵּם זֹשֶׁכַּ לְלַמֵּד אִין אִדֵּם זֹשֶׁכַּ לְלַמּוֹד מִכֹּל מְלַמְדֵּיו יֵשׁ כֹּר בְּשִׁמְשָׁנָו

שְׁאִין מִן הַכֹּל זֹשֶׁכַּ אִדֵּם לְלַמּוֹד. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בַּיּוֹסֵף הַכַּהֵן שֶׁהִלָּה אֲצֵל רַבּוֹ לְצִידָן לְלַמּוֹד תוֹרָה. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִלָּכָה כְּרַבִּי יוֹסִי. וּלְמָה לִּי? וְהָא אַמְרַתְּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי — הִלָּכָה כְּרַבִּי יוֹסִי! ^(א) אָמַר אַבְיִי: אֵיצְטְרִיָּה, סִלְקָא דַּעֲתָךְ אַמְיִנָּא: הֲנִי מִיָּלִי — בְּמַתְנִיתִין, אֲבָל בְּבִרְיִיתָא — אֵימָא לָא. קָא מִשְׁמַע לֹו אֲלֵא הָכִי קֹאמַר: הֲנִי כְּלָלִי לֹאוּ דְבָרִי הַכֹּל נִינְהוּ, דְּהָא רַב לִית לִיָּה הֲנִי כְּלָלִי. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חֲפָצִי נֶכְרִי אִין קוֹנִין שְׁבִיתָה. לְמֹאנ, אֵילִימָא לְרַבָּנָן — פְּשִׁיטָא! הַשְׁתָּא חֲפָצִי הַפֶּקֶר דְּלִית לָהּ בְּעָלִים, אִין קוֹנִין שְׁבִיתָה. חֲפָצִי הַנֶּכְרִי, דְּאִית לָהּ בְּעָלִים, מִיבְּעָא? אֲלֵא אֵילִיבֹא דְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וְקָא מִשְׁמַע לֹו: אֵימַר דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי קוֹנִין שְׁבִיתָה — הֲנִי מִיָּלִי חֲפָצִי הַפֶּקֶר, דְּלִית לָהּ בְּעָלִים. אֲבָל חֲפָצִי הַנֶּכְרִי, דְּאִית לָהּ בְּעָלִים — לָא. מִיתִיבִי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: הַשּׁוֹאֵל כְּלִי מִן הַנֶּכְרִי בַּיּוֹם טוֹב, וְכֵן הַמִּשְׁאִיל לוֹ לְנֶכְרִי כְּלִי מַעֲרַב יוֹם טוֹב וְהַחֲזִירוֹ לוֹ בַּיּוֹם טוֹב, וְהַכְּלִים וְהַאֲצִרוֹת שְׁשֻׁכְתוּ בַתּוֹךְ הַתְּחוּם — יֵשׁ לָהֶן אֲלָפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְנֶכְרִי שֶׁהִבִּיא לוֹ פִּירוֹת מַחוּץ לַתְּחוּם — הָרִי זֶה לֹא יִזְיוּם מִמְּקוֹמָן. ^(א) אֵי אַמְרַת בַּשְּׁלֵמָא קֶסֶבֶר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי חֲפָצִי נֶכְרִי קוֹנִין שְׁבִיתָה, הָא מַנִּי — רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הִיא. אֲלֵא אֵי אַמְרַת קֶסֶבֶר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי חֲפָצִי הַנֶּכְרִי אִין קוֹנִין שְׁבִיתָה, הָא מַנִּי — לֹא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְלֹא רַבָּנּוּ! לְעוֹלָם קֶסֶבֶר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי חֲפָצִי הַנֶּכְרִי קוֹנִין שְׁבִיתָה, וּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר כְּרַבָּנּוּ, וּדְקֹאמְרַת: לְרַבָּנָן פְּשִׁיטָא — מַהוּ דְּתִימָא: גְּזִירָה בְּעָלִים דְּנֶכְרִי אִטּוּ בְּעָלִים דִּישְׁרָאֵל, קָא מִשְׁמַע לֹו. וְרַב חֲזִיָא בַר אֲבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲפָצִי נֶכְרִי קוֹנִין שְׁבִיתָה, גְּזִירָה בְּעָלִים דְּנֶכְרִי דַּעֲתוּ דְּאִתּוּ לְמַבְרַכְתָּא, שְׁרָא לָהּ רַבָּא לְבָנִי מַחֲזִיא לְמִיזְבֹּן מִינִיָּיהוּ. אָמַר לִיָּה רַבִּינָא לְרַבָּא: מֵאִי דַּעֲתִיָּה, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: חֲפָצִי נֶכְרִי אִין קוֹנִין שְׁבִיתָה. וְהָא שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן — הִלָּכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמַר רַב חֲזִיָא בַר אֲבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲפָצִי נֶכְרִי קוֹנִין שְׁבִיתָה, גְּזִירָה בְּעָלִים דְּנֶכְרִי אִטּוּ בְּעָלִים דִּישְׁרָאֵל?! יְהִדֵּר אָמַר רַבָּא: לִיזְדַּבְּנוּ לְבָנֵי מְבַרְכָתָא, דִּכּוּלָּה מְבַרְכָתָא לְדִידְהוּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת דְּמָדָא. 'תַּנִּי רַבִּי חֲזִיָא: חֶרֶם שְׁבִין תַּחוּמֵי שְׁבִת — צְרִיךְ

מַחֲצִינָה

סְדוּקָה בְּפִיו וְשׁוֹנֶה לְתַלְמִידֵיו דְּקָךְ קִצְרָה: לְצִידָן חוֹצֵה לְאָרְצוֹ: סד"א הֲנִי מַלִּי דְּכּוֹל רַבִּי יוֹחָנָן הִלָּכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: בְּמַתְנִיתִין דְּזוֹקָא הִיא: אֲבָל בְּבִרְיִיתָא דְלִמָּא אַחֲלָף דְרַבִּי יְהוּדָה לְדֹר' יוֹסִי וְדְרַבִּי יוֹסִי לְדְרַבִּי יְהוּדָה: אֵימָא לֹא לְסוּךְ עָלָה לְהָכִי צְרִיךְ לְמִימַר הִלָּכָה וְלַעוֹלָם אִיתְגַּהוּ לְהָנִי כְּלָלִי: אֲלֵא הָכִי קֹאמַר רַב מִשְׁרַשְׁיָא כו': דִּהָא רַב לִית לָהּ לְהָנִי כְּלָלִי בְּדִלְמָר לָשֵׁיל מִדְּאֲטְרִיךְ לִיָּה לְמִימַר סִינֵם בַּה נָמִי הִלָּכָה כֹר' יְהוּדָה: אִין קוֹנִין שְׁבִיתָה וְהָרִי הֵן בְּרַגְלֵי כֹל אִדֵּם וְאִם בֹּאוּ מַחוּץ לַתְּחוּם לַתוֹךְ הָעִיר מִתְרַ לְהוֹלִיכֵן לְכָל רוּחַ: חֲפָצִי הַפֶּקֶר דִּילִיבֹא לְמִימַר לְקוּנֵי מַנְפְּשָׁיָהוּ אִמְרִי רַבָּנָן דִּלָּין קוֹנִין: חֲפָצִי הַנֶּכְרִי דְאִית לָהּ בְּעָלִים וְהָרִי הֵן כְּמוֹתָן וּבְעָלֵיהֶן לִית לָהּ שְׁבִיתָה דִּלָּאוּ בְּנֵי שְׁבִיתָה נִינְהוּ מִבְּעִיָא: הַשּׁוֹאֵל כְּלִי מִן הַנֶּכְרִי וְכֵן עִיר

מסורת הש"ס

א לקמן פו: ב שבת קא:; לעיל טז:; לעיל יב. ג סנהדרין יב: ד משנה כלים
תורה אור השלם

ראו כִּי־הָיָה נֶתַן לָכֶם הַשָּׁבֶת עַל־פֶּן הוּא נֶתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָחֹם יוֹמִים שָׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו אֶל־יָצֵא אִישׁ מִמִּקְוָמוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי [שמות טז, כט]

מחצת של פרזל נמי עילי בה מיא מתפאלי דהס סתם מחצת י' טפחים היא ולא מקניא עד חרקהית המים ונאכלו מנעת לקרקעית המים אי אפסר שלא ופנסו המים מתחתיה: אלא משום הכי מחנך עליה: דקל הוא שהקלו חכמים במים במחצת כל דהו ובלבד שיהא בה י' מהניא בה ואע"ג דעילי בה מיא מעלאי ומתפאלי: **כדבעא מנה רבי טבלא כו'** וכי היכי דמחצת תלייה מהניא מחצת הקנים נמי מהניא דמה לי מערבי מיא מתפאלי מה לי מערבי בין קנה לחבריו: הינו תנא קמא ר' יהודה דאמר לאתא רוח שירצה יש לו ד' אמות הינו תנא קמא רבנן דפליגי עלה דר' יוחנן בן נורי: **שמנה על שמנה אפא ביניהו דרבנן סברי ד' לכל גזדין** הינו שמונה על שמונה ור' יהודה סבר לחד רוח ותו לא בדקתני ומוזהר ר' יהודה לר' אליעזר שאס בדר לו שמים לכאן ושתים לכאן שאין יכול לחזר בו וכן אס בדר ארבעתן לרוח אחת: מחלקת דר' מאיר דשרי שמונה על שמונה להלן: לרבי יהודה תצמצמות ולרבי מאיר גדולות דפשוט ימים ורגלים יותר מאמה הוא: **באמה יזזה איש לפי מה שגופו ארך יש לו ד' אמות** באמתו הארפה: של קדש לכל אדם אמות שנה של ו' טפחים בינונים למדת שתי אמות שהיו בששון הדירה ששששו למדת אמתו של משה: **גבי יש שאמרו משנה היא במס' בלים (פי' י"ז משנה יא)** יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם מלא קמנו מנה מלא חפניו קטרת מלא לגמיו ביום הפפורים ובמחון שתי סעודות לערוב ולתני נמי ד' אמות ליוצא חוץ לתחום: אי הנה דוקינן בלי האי בכולי הש"ס לא היו מצינו לתרוצי כל דיוקי ולא הנה תנינו: משום דאפא ננס באבריו שגופו בינוני ואמתו קצרה ולא סגי ליה באמה יזזה ובעי למיתב ליה באמה של קדש: היו שנים כו' מתגיתין פרשנא לעיל: מאי שנא התם דפליגיתו דאמרו רבנן לקמן בשמעתין שלשתן אסורין לטלטל זו עם זו: אנושי דיורין דיורי העצרות רבים ולא ידעי בלן להזהר ואתו לטלטולי בלים ששבתו בחיצונה לתוך חיצונה אחרת דרך אמצעית: הכא גבי ג' אגסים וכולין החיצונים לזהר דהא מושטין נינהו ולא אנושי: שמים החיצונות אסורות זו עם זו בלים ששבתו בזו אסור להכניס לזו דרך אמצעית שנמצא שציאו מרשותן לקשות האסור להן: ה"ג אמאי פיון דערבי חיצוניות בהדי אמצעית הוו להו חזא (ולשתרו בלם דדמי במאן דזירי התם דומיא דבני חצר שערבו ויהבי כולהו ערוכין בבית אחד דדמו כאלו דרו בלהו באותו בית וחדר דההוא בית הניא ומשתרי בה

הכא נמי דמו במאן דזירי כולהו בחדר אמצעית וכו') וקס"ד בגון שנתנו שטיהן ערוכין

באמצעית שהיו משפט ערוכי חצרות סתם חצר יש בה בתים הרבה וצריכות בני הבתים לערב יחד לפי שהבית מיוחד לכל אחד והחצר רשות בלן ואסור להוציא מרשות לקשות להינו מן הבתים לחצר בלא ערוב ומשחים אותו באחד מן הבתים וכשהחצר פתוחה לחצר אחרת ורוצין לעשותן רשות אחת נוטלין הערוב שגבו מן הבתים ונותנין אותו באחד מבתי חצר אחרת: וכי הדרה אמצעית וערכה בהדי אידך שליחותה חציצנה עבדה לא גרסינן הכא עד לקמן: שנתנה אמצעית ערובה בזו ובזו דקמיא אמצעית כאלו דרה בהן ואין דיורי חיצונות באמצעית למימרא דכי הדדי נינהו:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

דהס סתם מחצת י' טפחים היא ולא מקניא עד רבי יהודה הינו תנא מחיצה של פרזל להפסיקו. מחייה עליה רבי יוסי ברבי חנינא. מאי טעמא קא מחייה? אילימא משום דתני לה ברבי יוחנן בן נורי לחומרא, ואיהו סבירא ליה ברבנן לקולא. ומשום דסבר לקולא, מאן דתני לחומרא מחייה עלה? אלא, משום דתניא: נהרות המושכין ומצינוה הנובעין — הרי הן פרגלי כל אדם. ודילמא במכונסין. אלא, משום דקתני: "צריה מחיצה של פרזל להפסיקו". ומאי שנא קנים דלא — דעייילי בהו מיא, של פרזל נמי — עייילי בהו מיא. ודילמא "צריה ואין לו תקנה" קאמר. משום דקל הוא שהקילו חכמים במים.^(א) **כדרבי טבלא, דבעא מיניה רבי טבלא מרב:** מחיצה תלויה, מהו שתתיר בחורפה? אמר ליה: אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקילו חכמים במים.^(ב) **וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע וכו'.** רבי יהודה היינו תנא קמא! אמר רבא: שמונה על שמונה איבא ביניהיהו. תניא נמי הכי: יש לו שמונה על שמונה, דברי רבי מאיר. ואמר רבא: מחלוקת להלל, אבל לטלטל דברי הכל: ארבע אמות — אין, טפי — לא. והני ארבע אמות היבא כתיבא? כדתניא: **"שבו איש תחתיו" — כתחתיו.** [וכמה תחתיו] גופו שלש אמות, ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו — דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: גופו שלש אמות, ואמה כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו ומניח תחת מראשותיו. מאי ביניהיהו, איבא ביניהיהו: ארבע אמות מצומצמות. אמר ליה רב משרשיא לבריה: כי עיילת לקמיה דרב פפא, בעי מיניה: ארבע אמות שאמרו, באמה דידיה יהבינן ליה, או באמה של קדש יהבינן ליה? ^(א)אם אמר לה: אמות של קדש יהבינן ליה — עוג מלך הבשן מה תהא עליו? ואם אמר לה באמה דידיה יהבינן ליה, אימא ליה: מאי טעמא לא קתני לה גבי **"יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם"**? כי אתא לקמיה דרב פפא, אמר ליה: אי דייקיןן כולא האי, לא הוי תנינן. **"לעולם באמה דידיה יהבינן ליה.** ודקא קשיא לה: מאי טעמא לא קתני גבי **"יש שאמרו"**? — דלא פסיקא ליה, משום דאיבא ננס באבריו. היו שנים מקצת אמותיו של זה וכו'. למא ליה למימר **"למה הדבר דומה?"** הכי קאמר להו רבי שמעון לרבנן: מפדי למא הדבר דומא, לשלש תצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות לרשות הרבים, מאי שנא התם דפליגיתו, ומאי שנא הכא דלא פליגיתו? ורבנן: התם אנושי דיורין. הכא לא אנושי דיורין. ושתים החיצונות כו'. ואמאי? פיון דערבי להו חיצונות בהדי אמצעית, הניא להו חדא! **"אמר רב יהודה: כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו ועירובה בזו.** וירב ששת אמר: אפילו תימא שנתנו עירובן באמצעית, כגון שנתנוהו

בשני

פליגי אתנא קמא אלא לפרושי מלתה קאתו וכן מצינו פרק כ"ג (סנהדרין דף כא.) גבי לא ירבה לו נשים ובריש מתני' בריש חזקת הבתים (ב"ב דף כח.) ואומר ר"י דע"כ ר' אליעזר לא מפרש מלתה דתנא קמא אלא פליג עליה דהא ת"ק קאי אר' יוחנן בן נורי דאמר יש לו אלפים אמה לכל רוח ולא הוי באמצעותו הכי נמי ד' אמות לת"ק וא"ת א"כ מאי פריך הינו ת"ק פיון דתנא קמא ארבי יוחנן בן נורי קאי ויש לו ד' אמות לכל רוח וי"ל דסבר המקשה אע"ג דאלפים דרבי יוחנן הוי לכל רוח דהוו ד' אלפים על ד' אלפים ד' אמות דת"ק הוו ד' אמות בין הכל דומיא דטלטול ארבע אמות בקשות הרבים דהוי פי' ד' אמות לכל רוח שירצה במו שאמר ר' יהודה לכך פריך הינו ת"ק ור"ח גרים חכמים הינו ת"ק פי' ת"ק דריש פרקון דמי שהוציאווה גברים אין לו אלא ד' אמות ואע"ג דאינס מענין אחד מ"מ פריך דחכמים דפליגי ארבי יוחנן בן נורי לא היה להם להפיר ד' אמות אלא אין לו אלפים ומסתמא דיש לו ד' אמות לכל

רוח: **גופו ג' אמות** וא"ת אמאי צעינן גבי הניק ראייה מחצת ד' אמות בהשתפין (ב"ב דף ב:) וי"ל דפעמים שיש גבשנאית סמוך לפתל ופעמים נמי שמגביה עקבו ועומד על ארבעות רגליו ועוד הא דאמר רבא גופו ג' אמות הינו בלא ראשו וכן משמע בהמציע (שבת דף צב.) דאמר המוציא משוי למעלה מיו"ד חייב שכן משא בני קהת דאמר מר ארון תשעה וכפרת טפח וגמירי כל טונא דמקלי במוטא תלתא מלעיל ותרתוי תלתי מלתתא אשתכח דלמעלה מי' הנה קאי ובפרתף היו נוסאים אותו וזל מיי"ח טפחים ב' תלתי דארון וכפרת הינו ששה וב' שלשי טופח ונשתירו עד הקרקע י"א טפחים ושלש אבל אס אדם עם ראשו רק י"ח טפחים וגיע הארון עד למטה מיו"ד דראש וצואר מחזיק יותר מטפח ושלש וגבי כוכין צעינן נמי ד' אמות בפרק המוכר פרות (ב"ב דף ק:) הינו עם ראשו ועבי דפי הארון ושעור מקנה דהוי אמה על אמה ברום שלש אמות לאו משום שלא יהא גבה האדם יותר מג' אמות אלא משכנסים במים המים עולין וגם קצת ירפין ראשו והא דכתיב בתרגום מנלת אסתר פרשנא דתא איצטליב על תלת אמינן וכן בלם התם קטועי ראש הוו: **ופתוחות** לרה"ר דאי

לאו הכי אותם שיש להם דריסת הרגל על חבירתה אוסרת עליה:

באמצעית שהיו משפט ערוכי חצרות סתם חצר יש בה בתים הרבה ועריכות בני הבתים לערב יחד לפי שהבית מיוחד לכל אחד והחצר רשות בלן ואסור להוציא מרשות לקשות להינו מן הבתים לחצר בלא ערוב ומשחים אותו באחד מן הבתים וכשהחצר פתוחה לחצר אחרת ורוצין לעשותן רשות אחת נוטלין הערוב שגבו מן הבתים ונותנין אותו באחד מבתי חצר אחרת: וכי הדרה אמצעית וערכה בהדי אידך שליחותה חציצנה עבדה לא גרסינן הכא עד לקמן: שנתנה אמצעית ערובה בזו ובזו דקמיא אמצעית כאלו דרה בהן ואין דיורי חיצונות באמצעית למימרא דכי הדדי נינהו:

מח.

עין משפט גר מצוה

א מויי פ"ב מהל' שבת הל' טו,

סמג לאוין סה, סמג לאוין סו,

טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' א:

ב מויי פ"ב מהל' שבת הל' טו,

סמג לאוין סה, סמג לאוין סו,

טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' א:

ג מויי פד' מהל' עירובין הל' כג,

טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' א:

ד מויי פד' מהל' עירובין הל' כג,

ה מויי פד' מהל' עירובין הל' כג,

טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' א:

אָבֵל בְּשָׁנֵי בָתִּים לֹא וְהָא דָּלָא מוֹקֵי לֵה רַב יְהוּדָה כִּרְבַּב שֶׁשֶׁת לֹאֻ דְקָסָבֵר בְּשָׁנֵי בָתִּים דְּהִשְׁתָּא לֹא מַחֲבָרֵן חִיצוֹנוֹת בְּהֻדָּה: חֲמִשָּׁה שָׁבֻב עֲרוּבֵן שְׁהִי דְרִין בְּחֻצֵּר אַחַת וְנָבֻד מִכָּל אֶחָד אֶת עֲרוּבֵו לְהַתִּיר אֶת חֻצְרוֹ לְהוֹצִיא מִבְּתוּקָהּ לְחֻצֵּר: בְּשָׁנֵי כָּלִים בְּבִית אֶחָד: הִכִּי גִרְסִין בִּינֵן דְּעִרְבָה אֲמַצְעִית בְּהֻדָּה חִיצוֹנָה הָיִיתָ לֵה חֻצָּא וְכִי הָדָר עִרְבָה בְּהֻדָּה אֶדְךָ שְׁלִיחוּתָה עֲבָדָה. שְׁלִיחוּתָה דְּחִיצוֹנָה עֲבָדָה וְאִשְׁתַּכַּח דְּכּוֹלֵהוּ פִּי הָדָדִי עֲרָבֻ וְכָלֵהוּ לְשַׁתְּרוֹן וְלֹא גִרְסִין וְאִידְךָ מִיָּהָא לְשַׁתְּרִי וְאִית דְּגִרְסִי לֵה וּמִפְרָשֵׁי חִיצוֹנָה שְׁעִרְבָה עִמָּה מִיָּהָא תִּשְׁתְּרִי בְּחִיצוֹנָה הֶאֱחָרַת חֻז תִּפְסֹר בָּהּ וְאִי אִפְשָׁר לֹמַר בֵּן דְּכִינֵן דְּשְׁלִיחוּתָה עֲבָדָה הוּא לֵהוּ כּוֹלֵהוּ חֻצָּא רְשׁוּתָא וְכָלֵהוּ שְׁרִין: לְרַב שֶׁשֶׁת חֲשִׂי בִינֵן דְּנִתְּנֵי שְׁתִּיקוֹן עֲרוּבֵן בְּאֲמַצְעִית דְּעֲרוּב מְבִיא דִּיּוֹרִיקוֹן לְתוֹכָהּ וְהוּא לֵהוּ כְּאִלּוּ דְרִין כֵּלֵן בְּאֲמַצְעִית וְכִינֵן דְּעֲרוּבֵן נִתְּנֵן בְּשָׁנֵי בָתִּים נִמְצָא שֶׁלֹּא עֲרָבֻ שְׁתֵּים הַחִיצוֹנוֹת זֶה עִם זֶה וְהִי כְּחֻמְשָׁה שְׁשָׁרִין בְּחֻצֵּר אַחַת וְשֹׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֲרָב עִם כֵּלֵן יָחַד דְּכָל הַחֻצֵּר אֲסוּרָה וְאִפִּילוּ עֲרָב עִם אֶחָד מֵהֶן דְּהָא גַּבִּי חֲמִשָּׁה חֻצֵּר אַחַת תִּנְיֵן לְעִיל לְבִית הֵלֵל דְּבְשָׁנֵי כָּלִים הוּא דְּהִי עֲרוּב אֲבָל בְּשָׁנֵי בָתִּים לֹא וְאִע"פ שֶׁעֲרָבֻ הַשְּׁתֵּים יָחַד לְעֶצְמָן וְהַשְּׁלֵשָׁה לְעֶצְמָן וְהַכֹּא נִמִּי בִינֵן דָּלָא מַצְטְרִפִּי דְקִתְּנִי שְׁתֵּים הַחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת זֶה עִם זֶה אֲמַצְעִית גּוֹפֶה תִּתְּסֹר בְּדִידָה שֶׁכֵּלֵן אוֹסְרִין עָלֶיהָ: אִם אֲמָרוּ דִּיּוֹרִין שֶׁל זֶה עִם זֶה עֲרָבֻ דְּהִי חֻצֵּר אֶחָד לְהַתִּירֵן וְאִידְךָ מִיָּהָא לְשַׁתְּרִי רְשׁוּיֹת. אֲבָל לֹא שְׁתִּי רְשׁוּיֹת מִשְׁמִשְׁוֹת לְרְשׁוֹת אַחַת. פִּי אֲמָרִיתָהּ קָמִיָּה דְּשִׁמוּאֵל, אָמַר לִי:

אף

אֶחָד הַלֵּכָה אֶע"ג דְּחִיצוֹנִים לֹא עֲרָבֻ אֶלְהָדִי חִיצוֹן וְאֲמַצְעִי מִיָּהָא מַצְטְרִפִּי וְלֹא אֲסָרִי אֶלְהָדִי: זֶה דְּבָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּהִיא מִתְּרַת עֲמָהּ וְהֵן עִמָּה: אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים דָּלָא שָׂנָא נִתְּנֵי שְׁתִּיקוֹן עֲרוּבֵן בְּאֲמַצְעִית לֹא שָׂנָא נִתְּנֵי אֲמַצְעִית עֲרוּבֵן בִּזְוֹ הִיא אֲסוּרָה עֲמָהּ וְהֵן מִתְּרִין עִמָּה: רְשׁוּת אַחַת מִשְׁמִשְׁוֹת לְשָׁנֵי רְשׁוּיֹת כָּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחִיצוֹנוֹת מִתְּרִין אֲמַצְעִית דְּהָא הַחִיצוֹנוֹת לֹא עֲרָבֻ אֲלֵא עִם זֶה וְאִין רְשׁוּת אַחֶרֶת מוֹשְׁבָתָן לְצַד אַחֶר: וְאִין ב' רְשׁוּיֹת מִשְׁמִשְׁוֹת לְרְשׁוּת אַחַת דְּכִינֵן דְּשָׁתִּי חִיצוֹנוֹת לֹא עֲרָבֻ יָחַד לְעֶשׂוֹת רְשׁוּת אַחַת אֲלֵא רְשׁוּיֹת חִלּוּקוֹת הֵן וְאִין פַּח בְּאֲמַצְעִית לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לֹא בִזְוֹ וְלֹא בִזְוֹ דְּזֵו מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן חֻז מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן וְשָׁנֵי דִּיּוֹרִין לֹא יִהְיִין לֵה וְזִמְיָא כְּאִלּוּ הִיא מִהַךְ חֻצֵּר הַחִיצוֹנָה שֶׁלָּא עֲרָבָה בְּהֻדָּה אִידְךָ חִיצוֹנָה וְאוֹסְרָתָהּ וְכֵן נִמִּי פִי אֲלֵא לְאִידְךָ חֻצֵּר דְּעִרְבָה נִמִּי בְּהֻדָּה אוֹסְרָתָהּ אִידְךָ חִיצוֹנָה אֲבָל הִיכָא דְּעֲרָבֻ שְׁלֵשְׁתָּן הוּא כּוֹלֵהוּ חֻצָּא רְשׁוּתָא:

ר' יְהוּדָה כְּדָאֵר לְעִיל וְמִיָּהוּ בְּהָא י"ל בִּינֵן דָּלָא נִזְכָּר בָּאן ר' יְהוּדָה בְּפִי לִיתָא בְּהִיא כְּלָלָא דְּפָסִיק שְׁמוּאֵל לְקַמֵּן אֲלֵא הִיכָא שְׁנִיבֵר בְּהֻדָּה וְעוֹד לְשׁוֹן אָף לֹא אִתִּי שְׁפִיר כִּמוֹ שֶׁהִקְדַּשׁ בְּעֶצְמוֹ דְּהִי עֲדִיף טַיִי אִי לֹא הִנֵּה תִנִּי אָף דְּבִהִי לְשָׂנָא אִיכָא לְמַטְעִי דְּמִשְׁמַע דְּתִרְוּיָהוּ שָׁרִי וְעוֹד לְפִי נִחְלָקוּ רַב וְשְׁמוּאֵל בְּפִרְשֵׁי לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה שֶׁהִיא מִתְּרַת עֲמָהּ וְהֵן מִתְּרִין עִמָּה לְכֵן נִרְאֶה לְר"ת דְּרִשְׁוֹת אַחַת מִשְׁמִשְׁוֹת לְב' רְשׁוּיֹת דְּאֲמַצְעִית מִשְׁמִשְׁוֹת בְּחִיצוֹנָה לְיִכָּא לְמַגֵּזֶר (בְּחִיצוֹנָה) כֵּלִי הִיא שְׁתִּיקוֹתָא דְּאֲמַצְעִית כֵּלִי הַחִיצוֹנָה מִזֵּו לְזֵו אֲבָל הַחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת עִם הַאֲמַצְעִית דְּלִמָּא אִתִּי לְהַחֲלִיף כָּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחִיצוֹנָה זֶה לְחִיצוֹנָה זֶה אֲבָל אִין לְפִרְשֵׁי טַעֲמָא דְּרַבְּנֵן דְּחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת בְּאֲמַצְעִית מִשְׁוֹת דְּחִיצוֹנוֹת אוֹסְרוֹת זֶה עִל זֶה בִּינֵן דָּלָא עֲרָבֻ יָחַד אוֹ מִשְׁוֹת הִכִּי אֲסוּרוֹת הַחִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית מִשְׁוֹת דְּאִין דִּיּוֹרִי חִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית אֲבָל אֲמַצְעִית תִּשְׁמַשׁ בְּחִיצוֹנוֹת דְּעֲרוּבָה מְרַגְלָתָהּ בְּשְׁתִּיקוֹן וְרַב יְהוּדָה לְטַעֲמָה דְּמוֹקֵי לְעִיל כִּנּוּן שְׁנִתְּנָה אֲמַצְעִית עֲרוּבָה בִּזְוֹ וְכִינֵן דֹּא"כ לֹא הִי אִתִּי שְׁפִיר הִיא דְּאֵמַר ר"ש לְרַבְּנֵן מ"ס הֵס דְּפִלְגִינִי אֲלֵא וְזִי טַעֲמָא מִשְׁוֹת דְּנִזְרִין וְקָאֵמַר שְׁמוּאֵל דֹּאף זֶה דְּבָרִי ר' שְׁמַעוֹן דְּשָׁרִי חִיצוֹנוֹת וְאֲמַצְעִית זֶה בִּזְוֹ אֲבָל לְרַבְּנֵן שְׁלֵשְׁתָּן אֲסוּרוֹת וְהִשְׁתָּא הִי שְׁמוּאֵל לְטַעֲמָה דְּאֵמַר עֲרָבָה עִם שְׁתִּיקוֹן אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן דְּרַבְּנֵן דְּאֵמַר שְׁלֵשְׁתָּן אֲסוּרוֹת דְּהִינוּ ר' יְהוּדָה וְשְׁמוּאֵל פָּסִיק כִּר' יְהוּדָה בְּעֲרוּב אֲבָל לְרַב אִינֵה אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן דְּאִפִּילוּ לְרַבְּנֵן שָׁרִי לְאֲמַצְעִית לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עֲמָהּ וְקִשָּׁה לְמַהֲרָ"י דְּאֵסְרָה עִם שְׁתִּיקוֹן מִשְׁמַע אֲבָל הֵס מִתְּרִין עִמָּה מְדָלָא קִתְּנִי אוֹסְרָתָהּ עִל שְׁתִּיקוֹן כִּמוֹ בְּסִיפָא אֶע"ג דְּאִיכָא לְמִמַּר דְּאִשְׁמַעִין דְּאֵסְרָה עִם שְׁתִּיקוֹן אֶע"ג דְּלִיכָא לְמַגֵּזֶר כֵּלִי הִיא וְכ"ס דְּהֵס אֲסוּרוֹת עִמָּה דְּאִיכָא לְמַגֵּזֶר טַיִי וּמ"מ בִּינֵן דָּלָא מִתְּסָרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ יָחַד אֲלֵא מִשְׁוֹת גִּזְרָה אִינֵה אוֹסְרָתָהּ עִל שְׁתִּיקוֹן מִכָּל מְקוֹם בִּינֵן דָּלָא קָאֵמַר עֲרָבָה עִם שְׁתִּיקוֹן אִינֵה אוֹסְרָתָהּ עִל שְׁתִּיקוֹן דְּהִינוּ מִשְׁמַע וְכֵלֵן אֲסוּרוֹת זֶה עִם זֶה אֲלֵא נִקְטָא אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן מִשְׁמַע וְזִי דְּאֲבָל הֵס מִתְּרִין עִמָּה וְעוֹד קִשָּׁה דְּבִפְרָק כָּל גִּנּוֹת (לְקַמֵּן עֲרוּבֵין דָּף גַּר). אֵמַר שְׁמוּאֵל הִלְכָה כִּר' שְׁמַעוֹן דְּאֵמַר גִּנּוֹת חֻצְרוֹת וְקִרְפּוֹת רְשׁוֹת אֶחָד הֵן לְכָלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכָן בִּין עֲרָבֻ בִּין לֹא עֲרָבֻ מִשְׁוֹת דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמָה דְּהִכָּא לֹא גִזְרָה לְפִרְשֵׁי דְּהָא קָאֵמַר שְׁמוּאֵל לְרַבְּנֵן שְׁלֵשְׁתָּן אֲסוּרוֹת הִי מִתְּרִי טַעֲמִי חִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית מִשְׁוֹת גִּזְרָה שְׁמָא יוֹלִיכֻ כֵּלִי חִיצוֹנָה זֶה לְחִיצוֹנָה אַחֶרֶת וְאֲמַצְעִית בְּחִיצוֹנוֹת לִיכָא לְמַגֵּזֶר שְׁמָא תוֹלִיד הַאֲמַצְעִית כֵּלִי חִיצוֹנָה זֶה לְאֶחָרֶת דְּסִתְּמָא דְּמִלְתָּא פִּי מִשְׁתַּמֵּשׁ אִינֵה בְּמִלְתִּי דִּידָה קִמְשַׁתַּמֵּשׁ וְלֹא בְּמִלְתִּי דְּחֻצְרָה כְּדָמִפְרָשׁ לְקַמֵּן (עֲרוּבֵין דָּף עֲד). גַּבִּי שְׁתִּי חֻצְרוֹת וְחֻצְרָה אַחַת בִּינִי וְאִי מִשְׁוֹת שְׁלֵל יוֹלִיכֻ [בְּנִי] הַחִיצוֹנוֹת כֵּלִי הֵן בְּאֲמַצְעִית הֵיא לִיכָא לְמַגֵּזֶר דְּהִי גִזְרָה לְגִזְרָה אֲלֵא טַעֲמָא דְּאֵסְרָה הַאֲמַצְעִית בְּחִיצוֹנוֹת שֶׁזֶה מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן חֻז לְכָאן וּר"ש פִּלְגִי אֶתְרִיּוֹהֻ וְהִשְׁתָּא הִי שְׁמוּאֵל לְטַעֲמָה דְּפָסִיק לְקַמֵּן כִּר' יְהוּדָה בְּעֲרוּב וְלִכְךָ קָאֵמַר אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן כְּרַבְּנֵן דְּהִינוּ ר' יְהוּדָה וְטַעֲמָא מִשְׁוֹת דְּזֵו מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן חֻז לְכָאן כְּדָפְרָשִׁית אֲבָל הֵס מִתְּרִין עִמָּה דְּבָהָא סָבֵר כִּר"ש דָּלָא גִזְרָה וְכִדְפָסָק בְּפִרְק כָּל גִּנּוֹת דְּהִלְכָה כִּר"ש דְּכִין עֲרָבֻ וְכִין לֹא עֲרָבֻ לֹא גִזְרָה:

מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן חֻז מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן וְכ' דִּירוֹת לֹא יִהְיִין לֵה בִינֵן דְּחִיצוֹנוֹת לֹא עֲרָבֻ יָחַד רְשׁוּיֹת חִלּוּקוֹת הֵן וְהָא קָאֵמַר שְׁמוּאֵל אָף זֶה דְּבָרִי ר"ש פִּי דִר"ש דְּנִקָּא בְּעִנֵּן זֶה הִתִּיר וְהָא קָאֵמַר וְאִזְדָּא שְׁמוּאֵל לְטַעֲמָה מִשְׁוֹת דְּסָבִירָא לֵה הִלְכָה כְּדָבָרִי הַמִּיקָל בְּעֲרוּב וְאִי סָבִירָא לֵה כִּרַב דְּאֵמַר אֲמַצְעִית נִמִּי שָׁרִי לִר"ש בְּשְׁתִּיקוֹן לֹא הִיא אוֹמַר עֲרָבָה עִם שְׁתִּיקוֹן אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן וְקִשָּׁה דְּלָפִי הִיא לִי לְגִרְסָה מִשְׁמִשְׁוֹת שֶׁב' רְשׁוּיֹת מִשְׁתַּמֵּשׁוֹת בָּהּ וְעוֹד קִשָּׁה דְּקָאֵמַרִין לְעִיל [עֲרוּבֵין מַח ע"א] דִּה"ק לֵהוּ ר"ש לְרַבְּנֵן מ"ס גַּבִּי חֻצְרוֹת דְּפִלְגִינִי כִי וְלְרַב מִה עִנֵּן זֶה לֵה וְהָא רַבְּנֵן לֹא גִזְרוּ כֵּלֵן דְּהָא שָׁרִי חִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית וּמִאִי קִמְשַׁנִּי נִמִּי הֵס אִנֵּשׁ דִּיּוֹרִין וְעוֹד דָּלָא שְׁמַעִין לִיה לְשְׁמוּאֵל בְּשׁוֹם מְקוֹם דְּקָאֵמַר הִלְכָה כְּדָבָרִי הַמִּיקָל בְּעֲרוּב אֲלֵא רִיב"ל הוּא דְּקָאֵמַר הִכִּי לְעִיל וְאִדְרָבָה שְׁמוּאֵל הוּא דְּאִיתָ לִיה בְּפִרְק חִלּוּן (לְקַמֵּן עֲרוּבֵין דָּף פֹּא): כָּל מְקוֹם שֶׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּעֲרוּב הִלְכָה כִּמוֹתָּהּ וְכִר פִּלְגִינִי דִר"ש דְּהִכָּא דִּהִינוּ ר' יְהוּדָה כְּדָאֵר לְעִיל וְמִיָּהוּ בְּהָא י"ל בִּינֵן דָּלָא נִזְכָּר בָּאן ר' יְהוּדָה בְּפִי לִיתָא בְּהִיא כְּלָלָא דְּפָסִיק שְׁמוּאֵל לְקַמֵּן אֲלֵא הִיכָא שְׁנִיבֵר בְּהֻדָּה וְעוֹד לְשׁוֹן אָף לֹא אִתִּי שְׁפִיר כִּמוֹ שֶׁהִקְדַּשׁ בְּעֶצְמוֹ דְּהִי עֲדִיף טַיִי אִי לֹא הִנֵּה תִנִּי אָף דְּבִהִי לְשָׂנָא אִיכָא לְמַטְעִי דְּמִשְׁמַע דְּתִרְוּיָהוּ שָׁרִי וְעוֹד לְפִי נִחְלָקוּ רַב וְשְׁמוּאֵל בְּפִרְשֵׁי לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה שֶׁהִיא מִתְּרַת עֲמָהּ וְהֵן מִתְּרִין עִמָּה לְכֵן נִרְאֶה לְר"ת דְּרִשְׁוֹת אַחַת מִשְׁמִשְׁוֹת לְב' רְשׁוּיֹת דְּאֲמַצְעִית מִשְׁמִשְׁוֹת בְּחִיצוֹנָה לְיִכָּא לְמַגֵּזֶר (בְּחִיצוֹנָה) כֵּלִי הִיא שְׁתִּיקוֹתָא דְּאֲמַצְעִית כֵּלִי הַחִיצוֹנָה מִזֵּו לְזֵו אֲבָל הַחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת עִם הַאֲמַצְעִית דְּלִמָּא אִתִּי לְהַחֲלִיף כָּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחִיצוֹנָה זֶה לְחִיצוֹנָה זֶה אֲבָל אִין לְפִרְשֵׁי טַעֲמָא דְּרַבְּנֵן דְּחִיצוֹנוֹת אֲסוּרוֹת בְּאֲמַצְעִית מִשְׁוֹת דְּחִיצוֹנוֹת אוֹסְרוֹת זֶה עִל זֶה בִּינֵן דָּלָא עֲרָבֻ יָחַד אוֹ מִשְׁוֹת הִכִּי אֲסוּרוֹת הַחִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית מִשְׁוֹת דְּאִין דִּיּוֹרִי חִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית אֲבָל אֲמַצְעִית תִּשְׁמַשׁ בְּחִיצוֹנוֹת דְּעֲרוּבָה מְרַגְלָתָהּ בְּשְׁתִּיקוֹן וְרַב יְהוּדָה לְטַעֲמָה דְּמוֹקֵי לְעִיל כִּנּוּן שְׁנִתְּנָה אֲמַצְעִית עֲרוּבָה בִּזְוֹ וְכִינֵן דֹּא"כ לֹא הִי אִתִּי שְׁפִיר הִיא דְּאֵמַר ר"ש לְרַבְּנֵן מ"ס הֵס דְּפִלְגִינִי אֲלֵא וְזִי טַעֲמָא מִשְׁוֹת דְּנִזְרִין וְקָאֵמַר שְׁמוּאֵל דֹּאף זֶה דְּבָרִי ר' שְׁמַעוֹן דְּשָׁרִי חִיצוֹנוֹת וְאֲמַצְעִית זֶה בִּזְוֹ אֲבָל לְרַבְּנֵן שְׁלֵשְׁתָּן אֲסוּרוֹת וְהִשְׁתָּא הִי שְׁמוּאֵל לְטַעֲמָה דְּאֵמַר עֲרָבָה עִם שְׁתִּיקוֹן אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן דְּרַבְּנֵן דְּאֵמַר שְׁלֵשְׁתָּן אֲסוּרוֹת דְּהִינוּ ר' יְהוּדָה וְשְׁמוּאֵל פָּסִיק כִּר' יְהוּדָה בְּעֲרוּב אֲבָל לְרַב אִינֵה אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן דְּאִפִּילוּ לְרַבְּנֵן שָׁרִי לְאֲמַצְעִית לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עֲמָהּ וְקִשָּׁה לְמַהֲרָ"י דְּאֵסְרָה עִם שְׁתִּיקוֹן מִשְׁמַע אֲבָל הֵס מִתְּרִין עִמָּה מְדָלָא קִתְּנִי אוֹסְרָתָהּ עִל שְׁתִּיקוֹן כִּמוֹ בְּסִיפָא אֶע"ג דְּאִיכָא לְמִמַּר דְּאִשְׁמַעִין דְּאֵסְרָה עִם שְׁתִּיקוֹן אֶע"ג דְּלִיכָא לְמַגֵּזֶר כֵּלִי הִיא וְכ"ס דְּהֵס אֲסוּרוֹת עִמָּה דְּאִיכָא לְמַגֵּזֶר טַיִי וּמ"מ בִּינֵן דָּלָא מִתְּסָרִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ יָחַד אֲלֵא מִשְׁוֹת גִּזְרָה אִינֵה אוֹסְרָתָהּ עִל שְׁתִּיקוֹן מִכָּל מְקוֹם בִּינֵן דָּלָא קָאֵמַר עֲרָבָה עִם שְׁתִּיקוֹן אִינֵה אוֹסְרָתָהּ עִל שְׁתִּיקוֹן דְּהִינוּ מִשְׁמַע וְכֵלֵן אֲסוּרוֹת זֶה עִם זֶה אֲלֵא נִקְטָא אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן מִשְׁמַע וְזִי דְּאֲבָל הֵס מִתְּרִין עִמָּה וְעוֹד קִשָּׁה דְּבִפְרָק כָּל גִּנּוֹת (לְקַמֵּן עֲרוּבֵין דָּף גַּר). אֵמַר שְׁמוּאֵל הִלְכָה כִּר' שְׁמַעוֹן דְּאֵמַר גִּנּוֹת חֻצְרוֹת וְקִרְפּוֹת רְשׁוֹת אֶחָד הֵן לְכָלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּתוֹכָן בִּין עֲרָבֻ בִּין לֹא עֲרָבֻ מִשְׁוֹת דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעֲמָה דְּהִכָּא לֹא גִזְרָה לְפִרְשֵׁי דְּהָא קָאֵמַר שְׁמוּאֵל לְרַבְּנֵן שְׁלֵשְׁתָּן אֲסוּרוֹת הִי מִתְּרִי טַעֲמִי חִיצוֹנוֹת בְּאֲמַצְעִית מִשְׁוֹת גִּזְרָה שְׁמָא יוֹלִיכֻ כֵּלִי חִיצוֹנָה זֶה לְחִיצוֹנָה אַחֶרֶת וְאֲמַצְעִית בְּחִיצוֹנוֹת לִיכָא לְמַגֵּזֶר שְׁמָא תוֹלִיד הַאֲמַצְעִית כֵּלִי חִיצוֹנָה זֶה לְאֶחָרֶת דְּסִתְּמָא דְּמִלְתָּא פִּי מִשְׁתַּמֵּשׁ אִינֵה בְּמִלְתִּי דִּידָה קִמְשַׁתַּמֵּשׁ וְלֹא בְּמִלְתִּי דְּחֻצְרָה כְּדָמִפְרָשׁ לְקַמֵּן (עֲרוּבֵין דָּף עֲד). גַּבִּי שְׁתִּי חֻצְרוֹת וְחֻצְרָה אַחַת בִּינִי וְאִי מִשְׁוֹת שְׁלֵל יוֹלִיכֻ [בְּנִי] הַחִיצוֹנוֹת כֵּלִי הֵן בְּאֲמַצְעִית הֵיא לִיכָא לְמַגֵּזֶר דְּהִי גִזְרָה לְגִזְרָה אֲלֵא טַעֲמָא דְּאֵסְרָה הַאֲמַצְעִית בְּחִיצוֹנוֹת שֶׁזֶה מוֹשְׁבָתָהּ לְכָאן חֻז לְכָאן וּר"ש פִּלְגִי אֶתְרִיּוֹהֻ וְהִשְׁתָּא הִי שְׁמוּאֵל לְטַעֲמָה דְּפָסִיק לְקַמֵּן כִּר' יְהוּדָה בְּעֲרוּב וְלִכְךָ קָאֵמַר אֲסוּרָה עִם שְׁתִּיקוֹן כְּרַבְּנ

מסורת הש"ס
א לקמן עא.; לקמן עא.; משנה עירובין; לעיל מו;; לעיל מה;
 תורה אור השלם

וואת לפנים בישראל על־הנאִלה ועל־התמורה לקום קל־דבר שלף איש נָעלו ונָתַן לַבָּעִי וְנָאֵת הַתַּעֲדָה בַּיִשְׂרָאֵל (רות ד, יז)

אף זו דברי ר' שמעון אפלו להסתמש אפילו אמצעית בשתיקו נמי שרי אכל לרבנן פליגי בכלה ואמרו שלשטן אסורין זו עם זו ל"א אף זו דברי ר"ס ר' שמעון גופה לא שרי אלא חיצונות באמצעית וקשיא לי הא תנן במתניתין היא מתרת עמון ועוד מאי אף הכי אבעי לה למימר זו דברי ר"ס אף משמע דבתרנויהו שרי ולשון אחרון זה שמעתי וכן עקר והיא מתרת עמון דמתניתין מתרן לך שמואל דבהתר שמוס שבאמצעית קאמר דומיא דהוא מתר עמון דרישא ואידי דתנא רישא הוא מתר עמון תני נמי סיפא ואף זו הכי משמע אף ר' שמעון הסיקל אוסר בזו דאין אמצעית מתרת בחיצונות אף אסור זה ר"ס נמי אמרו כרבנן ואלשנא קמא קשיא מאי ואזדא שמואל לטעמה אי נמי הנה אמר כרב הנה מצו נמי למימר לרבנן ערבה עם שתייהן אסורה עם שתייהן דאין ב' רשויות משתמשות לרשות אחת: תניא בנדה דשמואל דאפילו ר"ס לא הויר אמצעית בחיצונות דקתני זו מביאה מתוך ביתה כו' ואלו אמצעית בחיצונות לא קאמר: למה הדבר דומה חלשנא ששבתו בדרך קאי: זו מביאה באמצעית ואוכלת הו מביאה באמצעית ואוכלת: ואזדא שמואל לטעמה דאמר אף לר"ס אין שתי רשויות משתמשות לרשות אחת: תצר שבין שני מבואות פתוחה לשניהן: ה"ג ערבה עם שניהן אסורה עם שניהן אפילו לרבי שמעון והינו שמואל לטעמה דאמר שמואל הלכה כדברי הסיקל בערוב ואי הנה שרי ר"ס בזה לא הנה אמר שמואל אסורה עם שניהן: לא ערבה עם שניהן לא ערבה לא עם זו ולא עם זו: אוסרת על שניהן מלהוציא מחצרתייהו למבוי וכגון שקניגלה כל ימות החל לצאת ולבא בשניהן דרך פתחים דריסת הרגל שיש לה אוסרתן כדמפרש דאי לא הוויא קניגלה אלא בחד לא אסרה אחידך ואע"ג דקניגלה עם שניהן זו היא תפגתה מערבת עם האחד ונגליא דעתה שנסתלקה מן האחר ומתר האחד לעצמו: הייתה באחד קניגלה לצאת ולבא כל שעה

ובאחד אינה קניגלה ולא ערבה לא עם זו ולא עם זו זה שקניגלה בו אסור שחצר זו אוסרת עליו דמנה הוא ודרי לא ערבה והאחר מתר שאינה הימנו: הטר רניגלה לעצמו דהא חלקא נפשה מנה: וזה שאינה רניגלה בו לא ערב אפלו בפני עצמו: והיא נמי לא ערבה לא עם זה ולא עם זה: דוחין אותה חצל שאינה רניגלה שלא לחסר על זה שערב הואיל והאי לא מפסקא מידי דהא לא ערב: מדת סדום דאפילו מידי דלא חסר בה לא מהני לחברה והכא על ברכה דחינן ליה גבה: מדת סדום שלי שלי: המקפיד על ערובו אם יאכל אחד מבני חבורה את הפת שנתן הוא: ערוב שמו שיהו כלן מערבין ומרעין בו שלא ומחה זה בעבדיו אלא שתפית נוסה וערבה: אנשי ורדניא ציקטין היו: החולק בשני בליס אינו ערוב משום האי טעמא גופה דמה שמו ערוב שמו: שמיניחין בו ערוב ארבעה שגביו ערובן ונתנוהו בבית חמישי אין צריך להשיח שם פתו: דמלא למנא ואיתר שלא יוכל הכלי להחזיק כל הערוב ולא חלקו מדעת ובי קאמר שמואל כגון שחלקו מדעת: ותרתוי למה לי לשמואל הואיל ותקנויהו חד טעמא דקפד וחולק: דמפלג פלגיה ובטל שמה דערוב משמע מערב: שמיניחין בו ערוב ארבעה שגביו ערובן ונתנוהו בבית חמישי אין צריך להשיח שם פתו: לאו משום דכיון דמנח ליה לבטל הבית רפתא בסלא דידה שהוא אוכל ממנו כמאל דמנח בכלי עם הערוב דמי: דכונלהו הכא דירי משום פתן הוויא להו דירקתן וכ"ש בעל הבית שהוא דר שם ממש בתוכו ונאכלו אין לו פת בכל הבית שפיר דמי: ערוב שהוא מערבן טעמא משום קנין שמקנה להו בעל הבית רשותו ונמצאו בלם בעלים בבית זה שהערוב מנח בו וכל חצר משעבדת לרשותם זו ואחת היא: ומפני מה אין מערבין במעה לתן כל אחד ואחד מעה ומעותיו יקנו לו רשות חברו: לאיחלקויי להסתבב תורת ערוב: משום דירה שדעתו של אדם על פתו והו להו באלו דירי בשהוא ביתא ואין בחדר זו אלא דירה אחת ודרי כל רשות החדר מחדת לבית זה: הדי גרסינן אכא ביניהו כלי נשאים בו שנה פריטה וקטן למאן דאמר משום קנין יכולין לקנות בדרך שאר קנין ואין יכולין לקנות בפת שאין בו שנה פריטה ונאפילו הוויא מזון ב' סעודות ואין יכול לעשות הקטן שליח לערב עליו ערובי חצרות דלאו בר מקנה ואקנייהו הוא ולמ"ד משום דירה לא מהני קנין סודר ומערבין באכל שאין בו שנה פריטה וקטן גופה את הערוב דפת משיא להו חזא דירה וקטן לאו מזי עבדי:

מי שהוציאוהו פרק רביעי עירובין

זו מביאה מתוך ביתה ואוכלת לפ"ה

אף זו דברי רבי שמעון, אכל חכמים אומרים: שלשטן אסורות.^(ס) תניא כוותיה דרב יהודה אליבא דשמואל, אמר רבי שמעון: למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, עירבו שתיים עם האמצעית — זו מביאה מתוך ביתה ואוכלת, וזו מביאה מתוך ביתה ואוכלת. זו מחזרת מותרה לתוך ביתה, וזו מחזרת מותרה לתוך ביתה. אכל חכמים אומרים: שלשטן אסורות. ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל: חצר שבין שני מבואות, עירבה עם שניהם — אסורה עם שניהם. "לא עירבה עם שניהם — אוסרת על שניהן. היתה באחד רגילה, ובאחד אינה רגילה, זה שרגילה בו — אסור, וזה שאינה רגילה בו — מותר. "אמר רבה בר רב הונא: עירבה עם שאינה רגילה בו — הותר רגילה לעצמו. "ואמר רבה בר רב הונא אמר שמואל: אם עירבה רגילה לעצמו, וזה שאינה רגילה בו לא עירב, והיא עצמה לא עירבה — דוחין אותה אצל שאינה רגילה בו. וכגון זה כופין על מדת סדום. אמר רב יהודה אמר שמואל: המקפיד על עירובו — אין עירובו עירוב. מה שמו — עירוב שמו. רבי חנינא אמר: עירובו עירוב, אלא שנקרא מאנשי ורדינא. "אמר רב יהודה אמר שמואל: החולק את עירובו — אינו עירוב. כמאן? בבית שמאי, דתניא: חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני בליס, בית שמאי אומרים: אין זה עירוב, ובית הלל אומרים: הרי זה עירוב! "אפילו תימא בית הלל: עד כאן לא קאמרי בית הלל התיס אלא דמליין למנא ואיתר, אכל היכא דפלגיה מיפלג — לא. ותרתוי, למה לי? צריכי, דאי אשמעינן התיס — משום דקפיד. אכל הכא — אימא לא. ואי אשמעינן הכא — משום דפלגיה מיפלג, אכל התיס — אימא לא, צריכא. "אמר ליה רבי אבא לרב יהודה בבי מעצרתא דבי רב זכאי: מי אמר שמואל "החולק את עירובו — אינו עירוב"? והאמר שמואל: בית שמיניחין בו עירוב — אינו צריך ליתן את הפת. מאי טעמא, לאו משום דאמר דכיון דמנח בסלא — כמאן דמנח הכא דמי? הכי נמי: כיון דמנח בסלא — כמאן דמנח הכא דמי! אמר ליה: התיס — אף על פי שאין פת. מאי טעמא — דכולהו הכא דיירי. אמר שמואל: עירוב משום קנין. ואם תאמר: מפני מה אין קונין במעה — מפני שאינה מצויה בערבי שבתות. היכא דעירב, מיהו לקני! גזירה שמא יאמרו מעה עיקר, וזמניו דלא שכיח מעה, ולא אתי לאיערובי בפת, דאתי עירוב לאיחלקולי. "רבה אמר: עירוב משום דירה. מאי בינייהו? איכא בינייהו: כלי, ופחות משוה פרוטה,

וקטן.

ולר"ת אכא למימר דלכותא נקט דכ"ס אמצעית בחיצונות דליכא למגזר כלי האי ולפי מקר"י נקט הא משום דמהא פריך לרבנן מאי שנא התיס דפליגיתו ונזריטו וקכא לא נזריטו מכדי למה הדבר דומה כו':

ערוב משום קנין פרוש דבהאי פת מקני רשות להדדי אע"ג דפירי לא עבדי חליפין מ"מ קנו בתורת דמים וא"ת והתנו לקמן בזהר (עירובין דף עא.) בעל הבית שהיה שתר לשכניו לזה כיון ולזה בשמן אין צריך לערב ואמר בזהר (דף עג:) נמי כני חבורה שהיו מסבין וקדש עליהם היום סומכין על הפת שעל השולחן משום ערוב ולמ"ד משום דירה חתי שפיר וי"ל דכיון שיש קרוב דעת ביניהן עשאיה חכמים כאלו הקנו זה לזה: **מפני שאינה מצויה** ובשאר דברים נמי אין מערבין ערובי חצרות אלא בפת דשכיח טפי וגבי שתוף הקלו שלא להצריך פת ושרי בשאר דברים דשכיחי תצת אכל במעה דלא שכיח כלל לא: **אכא ביניהו בליס** ופחות משוה פרוטה דלמ"ד משום קנין אין מערבין בפחות משוה פרוטה אע"ג דאיכא מזון ב' סעודות וא"ת וכי איכא שנה פרוטה להני ערוב אע"ג דליכא מזון ב' סעודות דהא אפילו בכלי הני ערוב למ"ד משום קנין אם בן מה צריך ב' סעודות וי"ל כשמפרש ועושה דרך קנין לא בשי חזי לאכילה וקונה אפילו בכלי אכל בקסתו כמו שקניליו לערב שאין מפרשין ומקדקין לעשות דרך קנין בשי נמי שהיה בו חשיבות אכל:

מט.

 עין משפט נר מצוה

א מיי' פה' מהל' עירובין הל' ז:	
ב מיי' פה' מהל' עירובין הל' ח:	
ג מיי' פה' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:	
ד מיי' פה' מהל' עירובין הל' ז:	
ה מיי' פה' מהל' עירובין הל' ח:	
ו מיי' פה' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:	
ז מיי' פה' מהל' עירובין הל' ז:	
ח מיי' פה' מהל' עירובין הל' ח:	
ט מיי' פה' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:	
י מיי' פה' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ה:	
יא מיי' פא' מהל' עירובין הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ד:	
יב מיי' פא' מהל' עירובין הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ד:	
יג מיי' פא' מהל' עירובין הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ג:	
יד מיי' פא' מהל' עירובין הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ג:	

מזט:

עין משפט נר מצוה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' ד':

ב מו"י פה' מהל' עירובין הל' ז',

טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ט:

ג מו"י פז' מהל' עירובין הל' ה',

סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' יא:

ד מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ב',

סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' א:

ה מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ב',

סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' י:

ו מו"י פז' מהל' עירובין הל' ה',

סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' יא:

וְקָטַן פ"ה דלמ"ד משום קטן אין קטן וכול לעשות שליח לערב עליו ערובי

חצרות דלאו בר קטין הוא וקשה לפי דלעיי נפשמתכנו כמנז בעל הבית שנעשה שותף לחצרו ועוד דבפרק בכל מערבין (לעיל עירובין דף לח:) אמר רב הונא קטן גובה הערוב ודחק לומר דפליג ועוד דשמואל גופה דאמר הכא משום קטן קאמר בפ' התקבל (גטין דף סד:): דקטן זוכה לאחרים בשתופי מבואות דרבנן ויש לחזות דהכא דקטן לגמרי והתם נמי מחלק בין קטן גמור ובין שאינו קטן גמור ונקרא לר"ת כמנז שפר"ח דבבית של קטן מירי הכא ונקרא דהלכה כרבה דאמר ערוב משום זירה דבפ' דער (לקמן עירובין דף סו.) קאמר ר' יוחנן שוכר במערב דמי ומפרש מה מערב בפחות משנה פרוטה וקומא לן כרבי יוחנן לגבי דשמואל ועוד דהתם מפרש הש"ס הכי ואס פן כן הלכה: **וְאָמַר שְׁבִיתָתִי בַּמָּקוֹמִי** זָכָה וְאוֹמַר ר"י דבלא חמירה נמי קני בדאמרינן בפ' בכל מערבין (לעיל עירובין דף לח:): אָבֵל גַּעזֵר דְּאִי בְּעֵי מַעַי אִמֵּר אַע"ג דְּלֹא אִמֵּר בְּמֵאן דְּאִמֵּר דְּמֵי וְיֵשׁ לְחֻלְק שְׁאִנִּי הֵתֵם שְׁהוּלָךְ לָשֵׁם כֶּךָ עַל הַתְּחוּם כְּדִי לַעֲרֹב אָבֵל מִזְּפֻלְגֵי רַבָּנָן עַל רַבִּי יוֹחָנָן בְּיָשׁוּן מִשְׁמַע דְּבַעְגּוֹר מוֹדוֹ דְּקֵנִי אַע"ג דְּלֹא אִמֵּר וְלָעִיל (עירובין דף מה.) דתנן מי שֵׁנֵשׁ בְּדֶרֶךְ וְעָמַד וְהָרִי הוּא סְמוּךְ לַעִיר הוֹאִיל וְלֹא הָיְתָה בְּנִיתָהּ לָכֶּךָ לֹא יָבִנֵם וּמוֹכַח בְּגִמְרָא דְּקֵנִי שְׁבִיתָה בְּמִקְוִימו כַּעֲבָדָא דר' טרפון דקאמר בית המדרש מבלע בתוך תחומי הים והא דנקט ואמר אטו כשאומר שביתתי במקום פלוני או אגב דסיפא העני מערב ברגליו אבֵּל עֹשִׂיר לֹא אִפִּי' אִמֵּר וּכְה"ג אִיפֹא בְּשֵׁנִים אוֹחֲזִין (ב"מ דף יא.) רָאָה אוֹתָן רַעִין אַחֵר גְּבִי שְׂבוֹר

אחר גחלית שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי זכתה לו והתם נמי אפי' לא אמר קני כדאמר התם בגמ' גבי ד' אמות דתקיני ליה רבנן דליקנו ואי תקיני ליה רבנן דליקנו פי לא אמר מאי הוי ונקט ואמר משום סיפא שהיה גבי דז

כדכרו אפי' אמר לא אמר כלום: **וְאֶפְּלֹו** לְתַחֲתִיו שֶׁל אֵילָן לֹא מִצֵּי אֶזֶל דַּמָּקוֹס רִגְלָיו עָקַר דַּעֲתָה וַתַּחַת הָאֵילָן נָמִי לֹא קָנָה לָכֶּךָ לֹא חֹמ מִמָּקוֹמוֹ וְאִם תֹּאמַר בְּפֶרֶק בְּכָל מַעְרְבִין (לעיל עירובין דף לה.) גְּבִי נִתְגַּלְגַּל חוּץ לַתְּחוּם קֹאמַר סָפַח הָרִי זֶה חֲמֵר גָּמֵל וְיֵשׁ לוֹ מִבֵּיתוֹ עַד עֵרוֹבוֹ אֲלֵפִים וְלֹא אִמֵּר וְלֹא חֹמ מִמָּקוֹמוֹ וְאוֹמַר ר"י דְּהֵתֵם בַּעֲוֹמַד בַּעֲרִיר לֹא עָקַר דַּעֲתָה מַעֲרִיר וְדַעֲתוֹ שָׂאֵם לֹא יִקְנֶה שֶׁם שְׁבִיתָה שִׁיהִיָּה לוֹ תְּחוּם בֵּיתוֹ:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

למקום אחר שרצו לערב עם חצר אחרת נותנין בתוכה ערוכין זה שגבנז להטיר חצרן: אחד מהן מוּלֵיךְ ע"י פֶּלֶן בשביל פֶּלֶן וְאִפִּי' גִּתָּן הוּא לְבַדּוֹ פֶּת אַחַת בַּשְּׂבִילָן הוֹאִיל וְהוּא כְּבָר עֵרַב עִם חֲבָרְיוֹ קוֹנֶה לְצֶדֶךָ פֶּלֶן: כר"ס דְּהִיא מִתְּרַת עִמָּהָן וְהִזְ מַתְרִין עִמָּה: מִתְּנִי' מִי שֶׁבֹא בְּדֶרֶךְ וְחִשְׁבָּה לוֹ גֵּרְסִינָן: וְהִיא מַפִּיר אֵילָן אוֹ גֶּזֶר וְהוּא בְּסוּף אֲלָפִים מִמָּקוֹם רִגְלָיו וּמִהָאֵילָן לְבֵיתוֹ אֲלָפִים: וְאִמֵּר שְׁבִיתָתִי תַּחֲתָיו וּמֵשֶׁם יִהְיוּ לִי אֲלָפִים דֹּאע"ג דְּהִשְׁתָּא קִדִּישׁ יוֹמָא מַעַי לְמַחֵל אֲלָפִים עַד הֵתֵם דְּהוּא מְקוֹם שְׁבִיתָתוֹ וּמֵשֶׁם הִכִּי יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים לְכֹאן וְאֲלָפִים לְעַד בֵּיתוֹ: לֹא אִמֵּר כְּלוּם טַעֲמָא מִפְּרַשׁ בְּגַמ': גֶּזֶר חוֹמַת אֲבָנִים: אִמֵּר שְׁבִיתָתִי בַּעֲקָרוֹ וְיֹדַע הוּא שְׁמַעְקָרוֹ וְעַד בֵּיתוֹ אֵין יוֹתֵר מֵאֲלָפִים קֵנָה לוֹ שְׁבִיתָה בַּעֲקָרוֹ הוֹאִיל וְסִיִּם אֶת מִקְוִמוֹ וְאוֹתָהּ שְׁבִיתָה קוֹנֶה לוֹ אֲלָפִים לְעַד רִגְלָיו וְאֲלָפִים לְעַד בֵּיתוֹ: וְאִם אֵינוֹ מַפִּיר אֵילָן אוֹ גֶּזֶר: אוֹ אֵינוֹ בְּקִי בַּהֲלָכָה וְלֹא אִמֵּר "שְׁבִיתָתִי בַּמָּקוֹמִי" — זָכָה לוֹ מִקְוִמוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ. "עֲגוּלוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אֲנָשִׁיגָנוּם, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מְרוּבָּעוֹת, כְּטַבָּלָא מְרוּבָּעַת, כְּדִי שִׁיְהִיָּה נִשְׁכָּר לְאֻיּוֹת." ^(א) וְזוֹ הִיא שְׁאֲמָרוֹ: הָעֲנִי מַעֲרַב בְּרִגְלָיו. אִמֵּר רַבִּי מֵאִיר: אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא עֲנִי: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֹשִׂיר, לֹא אִמֵּר מַעֲרַכִּין בַּפֶּת אֶלָּא לְהַקֵּל עַל הָעֹשִׂיר, שְׁלֹא יֵצֵא וַיַּעֲרַב בְּרִגְלָיו. ^(ב) גָּמִי מֵאִי "לֹא אִמֵּר כְּלוּם"? אִמֵּר רַב: לֹא אִמֵּר כְּלוּם כָּל עֵיָקַר, דִּאֲפִילוּ לְתַחֲתִיו שֶׁל אֵילָן לֹא מִצֵּי אֶזֶיל. וְשְׁמוּאֵל אִמֵּר: לֹא אִמֵּר כְּלוּם לְבֵיתוֹ, אָבֵל לְתַחֲתִיו שֶׁל אֵילָן מִצֵּי אֶזֶיל. וְנַעֲשֶׂה תַּחֲתִיו שֶׁל אֵילָן חֲמֵר גָּמֵל. בָּא לְמַדּוּד מִן הַצָּפוֹן — מוֹדְדִין לוֹ מִן הַדְּרוֹם, בָּא לְמַדּוּד מִן הַדְּרוֹם — מוֹדְדִין לוֹ מִן הַצָּפוֹן.

אִמֵּר לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל לְקַמֵּן מִפְּרַשׁ דְּכִי אִמֵּר שְׁמוּאֵל לְמַלְתָּה בְּגוֹן דְּקֹאִי כַּל נוֹפֵז שֶׁל אֵילָן בַּתוֹךְ אֲלָפִים לְמָקוֹם רִגְלָיו דְּכָל ד' אֲמוֹת שְׂאֵתָה נִיתָן לְשְׁבִיתָה [תַּחֲתָיו] פֶּלֶן רֵאיוּת לוֹ הֵלְכָךְ לְבֵיתוֹ לֹא אִמֵּר כְּלוּם דְּהָא בֵּיתוֹ רְחוּק מַעֲקָרוֹ אֲלָפִים כְּדַתְנִי בְּמַתְנִיתוֹן מַעֲקָרוֹ וְעַד בֵּיתוֹ אֲלָפִים וְשִׁמָּא הוּא בְּחַר לוֹ אֲרַבַּע אֲמוֹת הִרְאִשׁוֹנוֹת שְׂתַחַת הָאֵילָן אוֹתָן שֶׁל צִדוֹ וּמֵשֶׁם עַד בֵּיתוֹ יֵשׁ יוֹתֵר מֵאֲלָפִים כַּל רַחֵב נוֹף הָאֵילָן אָבֵל לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל דַּמְמָה נִפְשָׁךְ כַּל ד' אֲמוֹת שְׂאֵתָה נִיתָן לוֹ תַּחֲתֵיו לְשְׁבִיתָה נִיתְּנוֹת עַד מְקוֹם רִגְלָיו אֲלָפִים אִמָּה: וְנַעֲשֶׂה תַּחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן רַחֵב גָּטִית נוֹפֵז שֶׁל אֵילָן אִם הוּא רַחֵב כ' אוֹ ל' אִמָּה נַעֲשֶׂה לוֹ חֲמֵר גָּמֵל כְּלוּמַר מוֹשְׁכוֹ לְכֹאן וּלְכֹאן: בָּא לְמַדַּד מִן הַצָּפוֹן בְּסוּף גָּטִית הַנוֹף לְעַד בֵּיתוֹ אֲלָפִים כְּדִי שִׁנְיַע לְבֵיתוֹ: מוֹדְדִים לוֹ מִן הַדְּרוֹם וְאוֹמַר שְׁמֵא אֲרַבַּע רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל צַד רִגְלָיו הָאֵילָן בְּחַר לוֹ תַּחַת הָאֵילָן לְעַד בֵּיתוֹ דְּהוּא מִמָּה נִפְשָׁךְ וּמָקוֹם רַחֵב הָאֵילָן הוּא מִפְּסִיד מִפְּנֵי שְׁלֹא פִרַשׁ: ל"א וְשְׁמוּאֵל אִמֵּר לֹא אִמֵּר כְּלוּם לְבֵיתוֹ שְׂאִין לוֹ מִן הָאֵילָן לְעַד בֵּיתוֹ כְּלוּם אָבֵל לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל דְּקַסְבַּר שְׁמוּאֵל דְּקָנָה לוֹ שְׁבִיתָה בְּב' הַמָּקוֹמוֹת הוֹאִיל וְלֹא סִיִּם ד' אֲמוֹתָיו אֵין לוֹ מְקוֹם הַמַּחֲדָל לוֹ לֹא תַּחַת הָאֵילָן וְלֹא בְּמָקוֹם רִגְלָיו אֶלָּא אוֹ כֹּאן אוֹ כֹּאן וּמִמָּה נִפְשָׁךְ אֲלָפִים שְׁמַמָּקוֹם רִגְלָיו עַד הָאֵילָן יֵשׁ לוֹ וּכְשֶׁהֲנִיעַ לְתַחַת הָאֵילָן נַעֲשֶׂה לוֹ חֲמֵר גָּמֵל בָּא לְמַדַּד לוֹ מִן הַצָּפוֹן מִן הָאֵילָן לְבֵיתוֹ מוֹדְדִין לוֹ מִן הַדְּרוֹם מְמָקוֹם רִגְלָיו בָּא לְמַדַּד מִמָּקוֹם רִגְלָיו כְּדִי לְחֹזֵר לְחַקְרֵיו אֲלָפִים מִמָּקוֹם רִגְלָיו שְׁלֵשִׁים אִמָּה: מוֹדְדִין לוֹ מִן הַצָּפוֹן שְׁמֵא ד' אֲמוֹת שֶׁל סוּף הָאֵילָן לְעַד בֵּיתוֹ בְּחַר לוֹ וּמֵשֶׁם עַד מְקוֹם רִגְלָיו יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים וְאֵין יָכוֹל לְחֹזֵר לְחַקְרֵיו אֶפְלוּ פְּסִיעָה אָבֵל אֲרַבַּע' אֲלָפִים יֵשׁ לוֹ מִמָּקוֹם רִגְלָיו לְעַד בֵּיתוֹ פְּחוֹת שְׁלֵשִׁים אִמָּה מִמָּה נִפְשָׁךְ וּמָקוֹם רַחֵב הָאֵילָן הוּא מִפְּסִיד מִפְּנֵי שְׁלֹא פִרַשׁ: ל"א וְשְׁמוּאֵל אִמֵּר לֹא אִמֵּר כְּלוּם לְבֵיתוֹ שְׂאִין לוֹ מִן הָאֵילָן לְעַד בֵּיתוֹ כְּלוּם אָבֵל לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל דְּקַסְבַּר שְׁמוּאֵל דְּקָנָה לוֹ שְׁבִיתָה בְּב' הַמָּקוֹמוֹת הוֹאִיל וְלֹא סִיִּם ד' אֲמוֹתָיו אֵין לוֹ מְקוֹם הַמַּחֲדָל לוֹ לֹא תַּחַת הָאֵילָן וְלֹא בְּמָקוֹם רִגְלָיו אֶלָּא אוֹ כֹּאן אוֹ כֹּאן וּמִמָּה נִפְשָׁךְ אֲלָפִים שְׁמַמָּקוֹם רִגְלָיו עַד הָאֵילָן יֵשׁ לוֹ וּכְשֶׁהֲנִיעַ לְתַחַת הָאֵילָן נַעֲשֶׂה לוֹ חֲמֵר גָּמֵל בָּא לְמַדַּד לוֹ מִן הַצָּפוֹן מִן הָאֵילָן לְבֵיתוֹ מוֹדְדִין לוֹ מִן הַדְּרוֹם מְמָקוֹם רִגְלָיו בָּא לְמַדַּד מִמָּקוֹם רִגְלָיו כְּדִי לְחֹזֵר לְחַקְרֵיו אֲלָפִים מוֹדְדִין לוֹ מִן הָאֵילָן זֶה שְׁמַעֲתִי. וְיֵשׁ הַשְׁוֹבֵת וּגְמֻוּמִין יוֹתֵר מִזְּאִי לְפִי לָשׁוֹן הַש"ס וְהַלּוֹכוֹ חֲדָא דְּקָא מִשְׁנֵל מ"ט דְּרַב הֲוֵה לְשִׁילָה טוֹפִי טַעֲמָא דְּשְׁמוּאֵל דְּמַלְתָּה דְּרַב מִסְתַּבֵּר טְפִי דְּבְמָקוֹם רִגְלָיו לֹא רָצָה לְקַנּוֹת וַתַּחַת הָאֵילָן לֹא קָנָה דְּלֹא יַדְעִי' מֵאִי סִיִּם אָבֵל שְׁמוּאֵל מֵאִי סְבִירָא לֶה אִי קֵנָה הִיא כַּל סִיִּים לְקַנִּי הֵתֵם וְאִי לֹא קֵנָה הִיא לֹא לְקַנִּי לֹא הִכָּא וְלֹא הֵתֵם דְּהָא כֹּאן לֹא רָצָה לְקַנּוֹת וְאִפִּי' ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לֹא קֹאמַר אֶלָּא חִפְצִי הַפְּקַר אוֹ יֵשׁן אָבֵל זֶה שְׁאִמֵּר בְּפִרְשׁ אֵינוֹ רֹצֶה לְקַנּוֹת כֹּאן הִיאָךְ יִקְנֶה וְעוֹד מֵאִי נַעֲשֶׂה תַּחֲתָיו שֶׁל אֵילָן חֲמֵר גָּמֵל הִכִּי אַבְעִי לֶה לְמִימַר וְשְׁמוּאֵל אִמֵּר הִרִי זֶה חֲמֵר גָּמֵל וְעוֹד מֵאִי מִן הַצָּפוֹן וּמִן הַדְּרוֹם בְּמָקוֹם אֶחָד יֵשׁ לוֹמַר מִצְּפוֹנוֹ וּמִדְּרוּמוֹ אָבֵל בְּשִׁעַי מְקוֹמוֹת לֹא שִׁיךְ הִיא לְשָׂאֵל:

חצר אחרת נותנין בתוכה ערוכין זה שגבנז להטיר חצרן: אחד מהן מוּלֵיךְ ע"י פֶּלֶן בשביל פֶּלֶן וְאִפִּי' גִּתָּן הוּא לְבַדּוֹ פֶּת אַחַת בַּשְּׂבִילָן הוֹאִיל וְהוּא כְּבָר עֵרַב עִם חֲבָרְיוֹ קוֹנֶה לְצֶדֶךָ פֶּלֶן: כר"ס דְּהִיא מִתְּרַת עִמָּהָן וְהִזְ מַתְרִין עִמָּה: מִתְּנִי' מִי שֶׁבֹא בְּדֶרֶךְ וְחִשְׁבָּה לוֹ גֵּרְסִינָן: וְהִיא מַפִּיר אֵילָן אוֹ גֶּזֶר וְהוּא בְּסוּף אֲלָפִים מִמָּקוֹם רִגְלָיו וּמִהָאֵילָן לְבֵיתוֹ אֲלָפִים: וְאִמֵּר שְׁבִיתָתִי תַּחֲתָיו וּמֵשֶׁם יִהְיוּ לִי אֲלָפִים דֹּאע"ג דְּהִשְׁתָּא קִדִּישׁ יוֹמָא מַעַי לְמַחֵל אֲלָפִים עַד הֵתֵם דְּהוּא מְקוֹם שְׁבִיתָתוֹ וּמֵשֶׁם הִכִּי יֵשׁ לוֹ אֲלָפִים לְכֹאן וְאֲלָפִים לְעַד בֵּיתוֹ: לֹא אִמֵּר כְּלוּם טַעֲמָא מִפְּרַשׁ בְּגַמ': גֶּזֶר חוֹמַת אֲבָנִים: אִמֵּר שְׁבִיתָתִי בַּעֲקָרוֹ וְיֹדַע הוּא שְׁמַעְקָרוֹ וְעַד בֵּיתוֹ אֵין יוֹתֵר מֵאֲלָפִים קֵנָה לוֹ שְׁבִיתָה בַּעֲקָרוֹ הוֹאִיל וְסִיִּם אֶת מִקְוִמוֹ וְאוֹתָהּ שְׁבִיתָה קוֹנֶה לוֹ אֲלָפִים לְעַד רִגְלָיו וְאֲלָפִים לְעַד בֵּיתוֹ: וְאִם אֵינוֹ מַפִּיר אֵילָן אוֹ גֶּזֶר: אוֹ אֵינוֹ בְּקִי בַּהֲלָכָה וְלֹא אִמֵּר "שְׁבִיתָתִי בַּמָּקוֹמִי" — זָכָה לוֹ מִקְוִמוֹ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ. "עֲגוּלוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אֲנָשִׁיגָנוּם, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מְרוּבָּעוֹת, כְּטַבָּלָא מְרוּבָּעַת, כְּדִי שִׁיְהִיָּה נִשְׁכָּר לְאֻיּוֹת." ^(א) וְזוֹ הִיא שְׁאֲמָרוֹ: הָעֲנִי מַעֲרַב בְּרִגְלָיו. אִמֵּר רַבִּי מֵאִיר: אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא עֲנִי: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֹשִׂיר, לֹא אִמֵּר מַעֲרַכִּין בַּפֶּת אֶלָּא לְהַקֵּל עַל הָעֹשִׂיר, שְׁלֹא יֵצֵא וַיַּעֲרַב בְּרִגְלָיו. ^(ב) גָּמִי מֵאִי "לֹא אִמֵּר כְּלוּם"? אִמֵּר רַב: לֹא אִמֵּר כְּלוּם כָּל עֵיָקַר, דִּאֲפִילוּ לְתַחֲתִיו שֶׁל אֵילָן לֹא מִצֵּי אֶזֶיל. וְשְׁמוּאֵל אִמֵּר: לֹא אִמֵּר כְּלוּם לְבֵיתוֹ, אָבֵל לְתַחֲתִיו שֶׁל אֵילָן מִצֵּי אֶזֶיל. וְנַעֲשֶׂה תַּחֲתִיו שֶׁל אֵילָן חֲמֵר גָּמֵל. בָּא לְמַדּוּד מִן הַצָּפוֹן — מוֹדְדִין לוֹ מִן הַדְּרוֹם, בָּא לְמַדּוּד מִן הַדְּרוֹם — מוֹדְדִין לוֹ מִן הַצָּפוֹן.

אִמֵּר לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל לְקַמֵּן מִפְּרַשׁ דְּכִי אִמֵּר שְׁמוּאֵל לְמַלְתָּה בְּגוֹן דְּקֹאִי כַּל נוֹפֵז שֶׁל אֵילָן בַּתוֹךְ אֲלָפִים לְמָקוֹם רִגְלָיו דְּכָל ד' אֲמוֹת שְׂאֵתָה נִיתָן לְשְׁבִיתָה [תַּחֲתָיו] פֶּלֶן רֵאיוּת לוֹ הֵלְכָךְ לְבֵיתוֹ לֹא אִמֵּר כְּלוּם דְּהָא בֵּיתוֹ רְחוּק מַעֲקָרוֹ אֲלָפִים כְּדַתְנִי בְּמַתְנִיתוֹן מַעֲקָרוֹ וְעַד בֵּיתוֹ אֲלָפִים וְשִׁמָּא הוּא בְּחַר לוֹ אֲרַבַּע אֲמוֹת הִרְאִשׁוֹנוֹת שְׂתַחַת הָאֵילָן אוֹתָן שֶׁל צִדוֹ וּמֵשֶׁם עַד בֵּיתוֹ יֵשׁ יוֹתֵר מֵאֲלָפִים כַּל רַחֵב נוֹף הָאֵילָן אָבֵל לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל דַּמְמָה נִפְשָׁךְ כַּל ד' אֲמוֹת שְׂאֵתָה נִיתָן לוֹ תַּחֲתֵיו לְשְׁבִיתָה נִיתְּנוֹת עַד מְקוֹם רִגְלָיו אֲלָפִים אִמָּה: וְנַעֲשֶׂה תַּחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן רַחֵב גָּטִית נוֹפֵז שֶׁל אֵילָן אִם הוּא רַחֵב כ' אוֹ ל' אִמָּה נַעֲשֶׂה לוֹ חֲמֵר גָּמֵל כְּלוּמַר מוֹשְׁכוֹ לְכֹאן וּלְכֹאן: בָּא לְמַדַּד מִן הַצָּפוֹן בְּסוּף גָּטִית הַנוֹף לְעַד בֵּיתוֹ אֲלָפִים כְּדִי שִׁנְיַע לְבֵיתוֹ: מוֹדְדִים לוֹ מִן הַדְּרוֹם וְאוֹמַר שְׁמֵא אֲרַבַּע רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל צַד רִגְלָיו הָאֵילָן בְּחַר לוֹ תַּחַת הָאֵילָן לְעַד בֵּיתוֹ דְּהוּא מִמָּה נִפְשָׁךְ וּמָקוֹם רַחֵב הָאֵילָן הוּא מִפְּסִיד מִפְּנֵי שְׁלֹא פִרַשׁ: ל"א וְשְׁמוּאֵל אִמֵּר לֹא אִמֵּר כְּלוּם לְבֵיתוֹ שְׂאִין לוֹ מִן הָאֵילָן לְעַד בֵּיתוֹ כְּלוּם אָבֵל לְתַחֲתֵיו שֶׁל אֵילָן מַעַי אֶזֶל דְּקַסְבַּר שְׁמוּאֵל דְּקָנָה לוֹ שְׁבִיתָה בְּב' הַמָּקוֹמוֹת הוֹאִיל וְלֹא סִיִּם ד' אֲמוֹתָיו אֵין לוֹ מְקוֹם הַמַּחֲדָל לוֹ לֹא תַּחַת הָאֵילָן וְלֹא בְּמָקוֹם רִגְלָיו אֶלָּא אוֹ כֹּאן אוֹ כֹּאן וּמִמָּה נִפְשָׁךְ אֲלָפִים שְׁמַמָּקוֹם רִגְלָיו עַד הָאֵילָן יֵשׁ לוֹ וּכְשֶׁהֲנִיעַ לְתַחַת הָאֵילָן נַעֲשֶׂה לוֹ חֲמֵר גָּמֵל בָּא לְמַדַּד לוֹ מִן הַצָּפוֹן מִן הָאֵילָן לְבֵיתוֹ מוֹדְדִין לוֹ מִן הַדְּרוֹם מְמָקוֹם רִגְלָיו בָּא לְמַדַּד מִמָּקוֹם רִגְלָיו כְּדִי לְחֹזֵר לְחַקְרֵיו אֲלָפִים מוֹדְדִין לוֹ מִן הָאֵילָן זֶה שְׁמַעֲתִי. וְיֵשׁ הַשְׁוֹבֵת וּגְמֻוּמִין יוֹתֵר מִזְּאִי לְפִי לָשׁוֹן הַש"ס וְהַלּוֹכוֹ חֲדָא דְּקָא מִשְׁנֵל מ"ט דְּרַב הֲוֵה לְשִׁילָה טוֹפִי טַעֲמָא דְּשְׁמוּאֵל דְּמַלְתָּה דְּרַב מִסְתַּבֵּר טְפִ

מסורת הש"ס
א יבמות קיט: ב קידושין ג; נדרים סט: ג בכורות ט: ד נזיר לא; משנה נזיר ה ספרא בחוקתי פרק יג ג; תוספתא בכורות; ספרא בחוקתי פרק יג ב; בכורות ט: ו מנחות מח; מנחות עח; קידושין נא.
גליון הש"ס

רש"י ד"ה והרי מעשר בהמה כו' חזה ושוב וסמיכה. ע"י בשער המלך פ"ג הלכה יג מהל' מעשה הקרבנות:

 תורה אור השלם
--

וּלְכַפֹּשֶׁר בָּקָר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי ויהיה קדש ליהוה [ויקרא כו, לב]

מאי טעמא דרב בשלמא לשמואל ללשנא קמא מסתברא מלתא

דמכל מקום קנה שביתה תחת האילן אבל אין אנו יודעין איזו ד' אמות קנה הלכך ידו על התחלתה ומפקיד מחרבע' אלפים בשעור תחתיו של אילן בל למדל מכאן מוהדין לו מכאן: **משום דלא סיס אתרה** ובין דלא סיס לא קני ליה מילי: **כל שאינו בזה אחר זה אפלו בבת אחת אינו דבין דאס סיס ד' צפוניות אינו יכול לחזר פו לברר ד' דרומיות להיות לו שביתה פאן וכאן כי אמר נמי כולסה פחדא בגוון הכא דאמר שביתתי תחתיו לא אמרינן לקנו:**
חרבע מנייהו מנו תמני להכי נקט מנו תמני דלקמן מוקמינן באילן שיש תחתיו ח' אמות: **המרבה במעשרות אחד מחמש או מח': פרותיו** פסלן לצד אחר חלזין מתקנין הן אבל המעשרות שנותן ללוי מתקלזין הן פשרי טבל מערב בזה כשנתן קב השמיני לא חל שם המעשר אלא על הראוי למעשר והשאר טבל הוא דמעשר בהדיא אמר רחמנא שעור אחד מעשרה ולא דמי לתרומה שנטלת בעון יפה ובעון רעה ובדינוניות דבתרומה לא פתיב בה שעור: אמאי פרוחיו מתקנין: **נימא כל שאינו בזה אחר זה** אאלו הני מפריש מעשר בהלכתו והדר שקל תו ונקריה עליה שם מעשר על חלזין שנתקנו כבר לא חול עליה שם מעשר והשתא נמי כי אפריש האי טפינא עם מעשר לא לחול שם מעשר אפלו על הראוי למעשר כי היכי דאמר גבי שביתה דלא קני חרבע מנייהו מנו תמני כי לא אמר חרבע בהדיא: שאני מעשר דלהכי פרוחיו מתקנין דעל כל גרגר וגרגר שבו חל השם עליו לפי חשבון הראוי למעשר בגוון הפריש אחד מחמשה קדש כל גרגר חצוי אבל גבי שביתה ליכא למימר דשוכא בכל תחתיו של אילן דחרבע אמות בהדדי בעינן: דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחטאת קדשה והאי ביון דאפריש בפלים וקרא עליה שם מעשר במאן דאמר תקדוש כל חטאת לפלגא: והרי מעשר בהמה דליתא

לחצאין דאי אמר חצי טלה זה חלזין והחצי מעשר לא אמר כלום לקדש לחצאין דכל חשך יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש אמר רחמנא (ויהי פלו קדוש לשם מעשר) וליתא נמי בזה אחר זה שאס קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אינו קדוש וכי קרא לשנים עשירי בבת אחת אמרינן דחד מנייהו מעשר גמור דאמר רבה עשירי ואחד עשר מערבין זה בזה דחד מנייהו מעשר ואידך הוי אחד עשר שקראו עשירי ואלו הני ידע בה בגוון שטעה וקרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי קומא לן דעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ומה בין שלמים למעשר שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונפדין במוקדן ותמורתן קרבה מה שאין בן במעשר והשתא דקראן בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שנקרא עשירי פשו תרנויה תנופת חזה ושוק וסמיכה ולפי אומר דאינו מצדך. על התנופה ועל הסמיכה דלא ליהי ברבה לבטלה ונסכים יביא נספי חרצן אחד על תנאי ויאמר אם זה שלמים יהיו על זה ואם לאו יהיו על חבירו אלמא מדחל שם מעשר אחד מנייהו שמה. מנה אע"ג דלא קדש אחד עשר אם קרא לעשירי עשירי דהוי עשירי וקרא לאחד עשר עשירי אפלו הכי כי קראן בבת אחת קדיש חד מנייהו בעשירי: שאני מעשר בהמה דליתא בזה אחר זה בטעות בגוון אם טעה בעשירי וקראו תשיעי ולאחד עשר עשירי קדוש אחד עשר משום קריאת השם וקרב

שלמים דתנן כו' ובפרק בתרא דבכורות ילפינן מקראי הלכך כי קראן פחדא לא מעבב י"א על העשירי מלחול עליו שם גמור דהא י"א גופה זמנין דקדוש בקריאת שם מעשר בגוון היכא דקריה לעשירי שלפניו תשיעי והא דרבה בפרק בתרא דבכורות: והרי תוצה דלחמי תוצה מ' חלות בדאמר במנחות (דף ע"א): **דליתא בטעות** אם הפריש לחמי תוצתו וטעה וקביר שלא הפריש וחזר וקרא שם על מ' חלות אחרות לא קדשי דהא טעה ומנן הקדש טעות אינו הקדש במסכת נזיר (דף לא). וליתא נמי בזה אחר זה שאס הפריש מ' לתוצתו נשחט הזבח עליהן וחזר והפריש לה מ' אחרות לא קדשי וכי שחטה על שמונים בבת אחת אמר חזקיה דקדשי מ' מתוך שמונים שחיתט התוצה מתקדשת הלכס דמתניא במנחות (דף עח): קרבענו על זבח מלמד שאין הלכס קדוש אלא על הזבחה: נקדשו **ארבעים** הא מ' קאמר וגבי שביתה נמי הא אמרן דאי אמר לקנו לי ארבע מתוך תמני קני: לאחריית קא מבין שאס יאבדו או יקומאו חצין ויפטר בחצוין והוא ליה פאומר יקדשו ארבעים מתוך שמונים:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

כנתה אית להו דרבה בעלמא והכא בתחומין הקלו דאין להקמיר בזה דאין לומר דפליגי דהא הכא משמע לכאורה דהילכתא בשמואל מדדחיק לומר אלבא דרב תנא הוא ופליג ומתניתין כפ"ב דקדושין (דף נ:) במקדש אשה ובתה לא מתוקמא אלא אלבא דרבה למאי דפסיק דתם דקדושין שאין מסורים לביאה הוו קדושין ועוד י"ל דהכא סבר פיון דאמר שביתתי תחת האילן והשביתה הוי ד' אמות הוי כאלו אמר לקנו לי ד' מנו תמני ומוזהר שמואל דמפרש ואומר שביתתי תבא בכל ח' אמות שפתת האילן דלא קני ובריתא נמי דלקמן דטעה וערב בשתי רוחות אע"ג דנתפגן לערב בשתי רוחות פלחת י"ל דכל המערב בשתי רוחות פלחת מספק הוא בלבו ודעתו שאס לא יקנו לו שביתת שמיאן יקנה בלחת מסך להכי הוי ערב בלחת מסך: **כל שאינו בזה אחר זה** אפלו בבת אחת אינו ואומר ר"י דלא דמי לתמורת עולה ושלמים אע"ג דליתא בזה אחר זה איתא בבת אחת בלחיתא בכינצד מערימין (תמורה כה:) ובפרק שני דזבחים (דף ל.) דתתם אפטר להתקיים שנייהו כדאמר דתם דתקעה עד שמתפאב ותמכר ויביא בקמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים אבל הכא לא קנו כל ח' אמות והי מנייהו מניית דאי קני הני ד' לא קני הני ד' ובמקדש אשה ובתה אי תפסי קדושין בזה לא תפסי בזה וכן כל הני דמיייתי בסמוך ובפרק ב' דקדושין (דף נא.) וכן קום ליכי ומופר ליכי בגדרים (דף סט.) ועוד פי' ר"י טעם אחר ולא נתנשב לפרושו דהיא דגדרים: **שאני מעשר דאיתא לחצאין** דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחטאת קדשה כדפרש בקוונטרם שהמעשר על כל גרגיר שבו חל השם לפי החשבון הראוי למעשר בגוון הפריש אחד מחמשה קדש כל גרגיר חצוי אבל גבי שביתה ליכא למימר הכי דהא חרבע

אמות כי הדדי בעינן ומייהו קשה הא דפריך והא מעשר בהמה דליתא לחצאין כי איתא נמי לחצאין תקשי ליה אמאי עשירי ואחד עשר מערבין זה בזה כי מטעם חצאין לא היה ראוי להיות מעשר רק חצי של כל אחד ואחד כמו במעשר דגן כדפרש הקונטרס וי"ל נהי דליתא לחצאין הנה קשנא ליה קושנא אחריתי מכל מקום הך פרכא דפריך אמאי שנייהו קדושין כל עקר לא הוה מצי לאקשמי ונר"י נראה לפרש הכי שאני מעשר דליתא לחצאין פרוש בזה אחר זה שאס אמר סאה אחת מהם מעשר כל חצי חטה וחטה ואחר כך אמר גם כן בסאה האחרת חל מעשר בשמייהו דמקצת ובין דליתא לחצאין בזה אחר זה גם בבת אחת ישנה להיות חל מעשר על סאה אחת והאחרת פתיה טבל: **ואמר רבה יצאו שנים בעשירי כו'** וא"ת דלמא דתם הינו טעמא משום דאי אפטר לצמצם והאחד יצא תחלה ואכלו בלא קריאת שם הוא הקדוש בדאמר בפרק בתרא דבכורות (דף ס:) עשירי מאליו הוא קדוש וי"ל דע"כ סבר רבה דאפטר לצמצם שניצאו שניהם בבת אחת דאי אי אפטר לצמצם והאחד יצא תחלה אם כן הוה לה למימר עשירי וחלזין מערבין זה בזה דאפילו יצא עשירי בשתיקה ואחר כך יצא אחד עשר וקרא לו עשירי אין אחד עשר קדוש כלל דהא לא נעקר שם עשירי ממנו ועוד י"ל דאפילו סבר אי אפטר לצמצם פיון דאין יכול להכיר אחת יצא קדס לחבירו ונתפגן לקרות שניהם עשירי קדשו תרנויה ולא דמי לקרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי והכא מדתבא פריך דאינו קדוש אלא מחמת דבורו והראשון נראה לי עקר: **עשירי ואחד עשר מערבין זה בזה** הניה רש"י בפרוש פתב ידו דשניהם ירעו לפי שאין מתן דמיהם שיה שהשלמים טעונין ד' מתנות ומעשר מתנה אחת הלכך ירעו ויחלל מעות בקמי הזפה שבהן ויאמר כל מקום שהם שלמים יהא מחלל על דמים האלו ויחבל שניהם במומן בתורת מעשר:

שם על העשירי מלחול עליו שם גמור דהא י"א גופה זמנין דקדוש בקריאת שם מעשר בגוון היכא דקריה לעשירי שלפניו תשיעי והא דרבה בפרק בתרא דבכורות: והרי תוצה דלחמי תוצה מ' חלות בדאמר במנחות (דף ע"א): **דליתא בטעות** אם הפריש לחמי תוצתו וטעה וקביר שלא הפריש וחזר וקרא שם על מ' חלות אחרות לא קדשי דהא טעה ומנן הקדש טעות אינו הקדש במסכת נזיר (דף לא). וליתא נמי בזה אחר זה שאס הפריש מ' לתוצתו נשחט הזבח עליהן וחזר והפריש לה מ' אחרות לא קדשי וכי שחטה על שמונים בבת אחת אמר חזקיה דקדשי מ' מתוך שמונים שחיתט התוצה מתקדשת הלכס דמתניא במנחות (דף עח): קרבענו על זבח מלמד שאין הלכס קדוש אלא על הזבחה: נקדשו **ארבעים** הא מ' קאמר וגבי שביתה נמי הא אמרן דאי אמר לקנו לי ארבע מתוך תמני קני: לאחריית קא מבין שאס יאבדו או יקומאו חצין ויפטר בחצוין והוא ליה פאומר יקדשו ארבעים מתוך שמונים:

נ

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פא' מהל' מעשרות הל' יד, סמג עשין קלח, טוש"ע יו"ד סי' שלא סעי' עו:

ב מו"י פח' מהל' בכורות הל' ד:

ג מו"י פח' מהל' בכורות הל' א:

ד מו"י פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:

ה מו"י פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הל' טו:

עין משפט גזר מצווה

א מו"י פז' מהל' עירובין הל' ו', טוש"ע או"ח סי' תט סעי' יא:

ב מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ט:

ג מו"י פז' מהל' עירובין הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שצו סעי' ב:

ד מו"י פז' מהל' עירובין הל' ז, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' יב:

ה מו"י פז' מהל' עירובין הל' ו', טוש"ע או"ח סי' תט סעי' יא:

ו מו"י פח' מהל' עירובין הל' א, טוש"ע או"ח סי' תיב סעי' א:

וּמָר סָבַר לְקַרְבֵּן גְּדוֹל מִכּוֹן הַקֶּשֶׁה הִר"ר אפרים ל"ל לפרושי טעמא דר' יוחנן

משום ללקרבן גדול ומכון תפוח לה דר"י לית לה בררה דקסבר האחיז סלקיו לקוחות הן בפרכי מרבה (כ"ק סט:): ואומר ר"י דלא שגך כאן בררה דלא צריכי לבריון דקדשי כל היכא דאיתגהו בתעריבתן וא"ת והא צריך ארבע מהן למן לכהן לתרומת לחמי תודה ואומר ר"י דאם הן לבדן יכול להפריש ד' מכל מ' ומי אכל אס כגן יחד אי אפטר למתן אס לא יפריש י"א מכל מין ומין דהא כל מין ומין יש לו עשרה חליץ ועשרה קדושות ואז א"א שלא תהא אחת תרומה מן הקדושות:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

ור' יוחנן **סבר** לְקַרְבֵּן גְּדוֹל מִכּוֹן והא

וּמָר סָבַר: לְקַרְבֵּן גְּדוֹל קָא מְכוּיִן. אָמַר אַפִּי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאִילָן שְׂתַחֲתִיו שְׂתִים עֲשָׂרָה אַמָּה, הָרִי מְקַצָּת בֵּיתוֹ נִיכָר. מִתְקַיֵּף לָהּ רַב הוֹנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשָׁע: מִמַּאי דְּבִאֲרַבְעִי מְצִיעָתָא קָא מְסִיִּים, דְּלָמָא בִּאֲרַבְעִי דְּהָאִי גִיסָא וּבִאֲרַבְעִי דְּהָאִי גִיסָא קָמְסִיִּים! “אֶלָּא אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשָׁע: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאִילָן שְׂתַחֲתִיו שְׂמוֹנָה אַמּוֹת, אָכֵל בְּאִילָן שְׂתַחֲתִיו שֶׁבַע אַמּוֹת — הָרִי מְקַצָּת בֵּיתוֹ נִיכָר. תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב, תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְשְׁמוּאֵל. ^(א)תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב: מִי שָׁבַא בְּדֶרֶךְ וְחָשְׁכָּה לוֹ, וְהִיָּה מַכִּיר אֵילָן אוּ גֵדֵר, וְאָמַר: “שְׁבִיתִתִּי תַּחֲתִיו” — לֹא אָמַר כָּלוּם. אָכֵל אִם אָמַר: “שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי” — מֵהֵלֶךְ עַד שֶׁמָּגִיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם. הִגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם — מֵהֵלֶךְ אֵת כּוּלוֹ וְחוּצָה לוֹ אֵלֶפִים אַמָּה. ^(ב)כַּמָּה דְּכָרִים אַמּוּרִים — בְּמָקוֹם הַמְסוּיִים, כְּגוֹן שֶׁשָּׁבַת בְּתֵל שֶׁהוּא גְבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְהוּא מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד בֵּית סֵאתִים. וְכֵן בִּקְעָה שֶׁהִיא עֲמוּקָה עֲשָׂרָה, וְהִיא מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד בֵּית סֵאתִים. אָכֵל בְּמָקוֹם שֶׁאִין מְסוּיִים — אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. 'הֵיו שָׁנִים, אָחַד מַכִּיר וְאָחַד שְׁאִינוֹ מַכִּיר — זֶה שְׁאִינוֹ מַכִּיר מוֹסֵר שְׁבִיתָתוֹ לַמַּכִּיר, וְהַמַּכִּיר אוֹמֵר: “שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי”. כַּמָּה דְּכָרִים אַמּוּרִים — כְּשִׁסִּיִּים אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁקְבַע. אָכֵל לֹא סִיִּים אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁקְבַע — לֹא יָוֹז מִמָּקוֹמוֹ. ^(ג)לֵימָא תִּיהוּי תִּיּוּבְתִיָּה דְשְׁמוּאֵל? אָמַר לֶהּ שְׁמוּאֵל: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינָו, כְּגוֹן דְּאִיכָא מִמָּקוֹם רַגְלִיו וְעַד עֵיקְרוֹ תִּהְיִי אֶלְפִי וְאַרְבַּע גְּרַמִּידִי, דְּאִי מוֹקְמִית לִיהּ בְּאִידָהּ גִּיסָא דְּאִילָן — קָם לִיהּ לְבַר מִתְּחוּמָא. אִי סִיִּים אַרְבַּע אַמּוֹת — מְצִי אַזִּיל, וְאִי לֹא — לֹא מְצִי אַזִּיל. 'תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְשְׁמוּאֵל: טַעָה וְעִירַב לְשִׁתִּי רּוּחוֹת, כַּמְדוּמָה הוּא שֶׁמְעָרְבִין לוֹ לְשִׁתִּי רּוּחוֹת, אוּ שְׁאֵמַר לְעִבְדִּי “צֹאוּ וְעֲרְבוּ לִי”, אָחַד עִירַב עָלָיו לְצַפּוֹן וְאָחַד עִירַב עָלָיו לְדָרוֹם — מֵהֵלֶךְ לְצַפּוֹן כְּעִירוּבוֹ לְדָרוֹם, וְלְדָרוֹם כְּעִירוּבוֹ לְצַפּוֹן. וְאִם מֵיַּצְעוּ עָלָיו אֵת הַתְּחוּם — לֹא יָוֹז מִמָּקוֹמוֹ. לֵימָא תִּיהוּי תִּיּוּבְתִיָּה דְרַב? רַב תַּנָּא הוּא וּפְלִיג. אָמַר שְׁבִיתִתִּי בְּעֵיקְרוֹ — מֵהֵלֶךְ מִמָּקוֹם רַגְלִיו וְעַד עֵיקְרוֹ אֵלֶפִים אַמָּה, וּמַעֲיָקְרוֹ לְבִיתוֹ אֵלֶפִים אַמָּה. נִמְצָא מֵהֵלֶךְ מִשְׁחָשִׁיכָה אַרְבַּעַת אֵלֶפִים אַמָּה.

אמר

יִתֵּר מִבֵּית סֵאתִים הוֹאִיל וְלֹא הֵקֵף לְדִירָה לֹא מֵהֵנָּן לִיהּ מְחֻצָּת לְשִׁנְיָה כד"א: **אָכֵל** מָקוֹם שְׁאִינוֹ מְסִים כְּלוּמַר שְׁאִינוֹ כֵּל ד"א כְּגוֹן שְׁאִין לוֹ מְחֻצָּת אוּ שְׁיֵשֵׁנִי יוֹתֵר מִב' סֵאתִים: אֵין לוֹ בְּתוּכֹו אֶלָּא ד"א לְבַד מֵאַלְפִים מֵשֶׁם וְהֵלֵאָה וְעַי לְסוּיַי בַּהּ הִי מַנְיָה כְּדַמְפֵּרֶשׁ וְאִזֵּל לְקַמֵּן וְכִי מְסִים לַהּ קִנִּי לַהּ וּמַהֲלָךְ מֵשֶׁם וְהֵלֵאָה אֶלְפִים אַמָּה וְחוּץ מְחֻצָּת עוֹלָה לוֹ מִן הַמֵּנָן: **בד"א** דְּבַמָּקוֹם שְׁאִינוֹ מְסִים קִנִּי לִיהּ מִיָּהָר ד"א לְשְׁבִיתָה וְאַלְפִים מִהֵן לְכָל רוּחַ: **בַּמָּסוּס** ד"א סָקְבַע **בד'** בֶּהֱן שְׁהִיָּה לוֹ בֶּהֱן סִימָן אֵילָן אוּ אָבֹן וְאִמַר בְּאוֹתוֹ ד' תֵּהָא שְׁבִיתִתִּי: לֹא חוּץ מִמָּקוֹמוֹ אֲכַלֵּו פְסִיעָה אַחַת מִז"א שֶׁל מָקוֹם רַגְלִיו דְּאֵין לוֹ שְׁבִיתָה לֹא כָאן וְלֹא כָאן דְּבַמָּקוֹם רַגְלִיו לֹא רָצָה לְקוּנֵת וְכָאן פִּרְצָה לֹא סִים וְהֵיו כְּרַב: **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינָו** וְהִתְנִי לֹא חוּץ כְּגוֹן דְּאִכָּא מִמָּקוֹם רַגְלִיו עַד עֵקְרוֹ תִּהִי אֶלְפִי וד' גְּרַמִּידִי תִּהִי אֶלְפִי לְתַחמוּמָא וד' לְשְׁבִיתָה כֵּלָן כְּלִין מִמָּקוֹם רַגְלִיו וְעַד עֵקְרוֹ וְעַדָּן נוֹף דְּאִידָךְ גִּיסָא דְּאֵילָן נוֹטָה חוּץ לְכָלָו: דְּאִי מוֹקְמֵת לָהּ בְּאַדָךְ גִּיסָא דְּאֵילָן חֵם לָהּ לְבַר מִתְּחוּמָמָא שְׁאֵלס אַתָּה נוֹתֵן לוֹ שְׁבִיתָה תַּחַת הַנוֹף שְׁבַעבָר הִשְׁנִי נִמְצָא מָקוֹם רַגְלִיו שְׁהִיָּה עוֹמֵד עָם בְּשַׁעַר שְׁחָפָה לוֹ חוּץ לְתַחמוֹ שְׁהִי רְחוּק מִמָּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ יוֹתֵר מֵאַלְפִים וד"א הֵלֶכֶךְ סִים לוֹ ד"א בְּצַד זֶה שֶׁל אֵילָן מְצִי אִזֵּל שְׁפִיר אָכֵל לֹא סִים לוֹ י"ל בַּעֲבַר הִשְׁנִי בַּחַר וְהָרִי הוּא עֲבָשׁוּ חוּץ לְתַחמוֹ וְאֵין לוֹ אֶלָּא ד"א וְכִי אָמַר שְׁמוּאֵל דִּלְקִנִּי שְׁבִיתָה תַּחַת הָאֵילָן אַע"ב" דָּלָא סִים וּמַנִּי אִזֵּל כְּגוֹן שְׁכָל תַּחֲתִיו שֶׁל אֵילָן בְּתוּךְ אֶלְפִים וד"א דָּכָל ד' דִּיהֲבַת לִיהּ לְשְׁבִיתָה תַּחֲתִיו מְנִי וּמְנִי תַּחמוּיָהּ עַד מָקוֹם רַגְלִיו הֵלֶכֶךְ שְׁבִיתָה קִנָּה לוֹ שֶׁם אָכֵל אִינוֹ יוֹדַע אִם בְּצַפּוֹנוֹ אוּ בְּדִרְוּמוֹ וְנִפְיֵכֵךְ יָדוּ עַל הַתַּחֲתוּנָה כָּא לְמַדַּד מְצַפּוּנוֹ שֶׁל אֵילָן לְצַד בֵּיתוֹ אֶלְפִים מוֹדָדִין לוֹ מְדִרְוּמוֹ וּמִתְקַרְיָן לוֹ כֵּל תַּחמוֹ כֵּל שְׁעוֹר תַּחֲתִיו שֶׁל אֵילָן וְלֹא יָגִיעַ לְבִיתוֹ כָּא לְמַדַּד מִן הַדְּרוֹם שֶׁל אֵילָן וְלַחוּץ לְאֲחוֹרָיו מִמָּקוֹם רַגְלִיו כְּמַדַּת תַּחֲתִיו שֶׁל אֵילָן מוֹדָדִין לוֹ מְצַפּוֹנוֹ שֶׁל אֵילָן וְכֵלָה הַתְּחוּם בַּמָּקוֹם רַגְלִיו: **טַעָה וְעִרַב לָב'** רּוּחוֹת לְדָרוֹם וְלְצַפּוֹן: **כְּמַדְמָה** הוּא שְׁמַתָּה לְעֵשׂוֹת כַּן וְלִילָךְ שְׁחֲרִית כָּאן וְעִרְבִית כָּאן וְכִין שְׁתַּכְּפֵן לְשִׁתָּין וְהֵאֱחָת הוּא דְקֻנְתָּה לוֹ וְאִינוֹ יוֹדַע אִיזוֹ הִיא נוֹתֵנִן עָלָיו חוּמְרִי זוֹ וְחֻמְרִי זוֹ: **מַהֲלָךְ לְצַפּוֹן כְּעִרְבוּבוֹ לְדָרוֹם וְלְדָרוֹם כְּעִרְבוּבוֹ לְצַפּוֹן** מַהֲלָךְ לְבִיתוֹ לְצַפּוֹן כְּשְׁעוֹר תְּחוּם שְׁמַנִּיחַ לוֹ עֵרֻבוֹ שֶׁל דְּרוֹם לְצַד צַפּוֹן וּמַהֲלָךְ לְדָרוֹם מִבֵּיתוֹ כְּשְׁעוֹר תְּחוּם שְׁמַנִּיחַ לוֹ עֵרֻב שֶׁל צַפּוֹן לְצַד אֶלָּף אַמָּה לְכָאן וּבִסּוּף אֶלָּף אַמָּה לְכָאן דִּלְהוּי לִיהּ מִמָּקוֹם עֵרֻבוֹ אֶלְפִים חֲתֵר לִילָךְ אֶלָּף אַמָּה מִבֵּיתוֹ לְכָאן וּלְכָאן דְּמַעֲרֻבוֹ יש לוֹ אֶלְפִים אַמָּה לְכָל רוּחַ הֵלֶכֶךְ אֶלְפִים שִׁשׁ לוֹ לְצַפּוֹן מַעֲרֻבוֹ שְׁבַדְדָרוֹם כִּלּוֹת לוֹ לְסוּף אֶלָּף לְצַפּוֹן בֵּיתוֹ וְאַלְפִים שִׁשׁ לוֹ לְדָרוֹם מַעֲרֻבוֹ שְׁבַצַּפּוֹן כִּלּוֹת לוֹ לְסוּף אֶלָּף אַמָּה לְדָרוֹם בֵּיתוֹ: וְאִם מְצַעוּ עָלָיו אֵת הַתְּחוּם עָלָיו בְּשְׁבִילוֹ מְצַעוּ הַתְּחוּם שְׁהֵנִיחַ כֵּל אָחַד עֵרֻב לְסוּף אֶלְפִים דִּהֲשַׁתָּא הִנֵּה לִיהּ עֵרֻב [עִירוֹ] בְּאִמְצַע ב' תַּחמוּיִן תְּחוּם שֶׁלִם מִן הַמַּעֲרַב לְבִיתוֹ וְתַחוּם שֶׁלִם מִן הַמִּזְרַח דְּנִתְּכַפּוּנוֹ לְקוּנֵת מִן הַעֵרֻב אֶלְפִים וְהֵלֵאָה: לֹא חוּץ מִמָּקוֹמוֹ מִבֵּיתוֹ וְאֲפִילוֹ כַּכִּי עִירוֹ אִינוֹ דִּהָא לֹא נִתְּכַפֵּן לְקוּנֵת שְׁבִיתָה אֶלָּא בַּמָּקוֹם הָעִירוּבִין וְאִינוֹ יוֹדַע אִי זֶה מִהֵן קִנָּה זֶה עֵרֻב הַדְּרוֹם מִפְסִידוֹ אֶלְפִים שֶׁל צַפּוֹן וְזֶה עֵרֻב הַצַּפּוֹן מִפְסִידוֹ אֶלְפִים שֶׁל דְּרוֹם חֲתָנִי מִיֵּהַת מַהֲלָךְ לְצַפּוֹן כְּעִרְבוּבוֹ לְדָרוֹם אֲלֵמָא הִיכָא דְּמַסְפַּקָא לָן בַּהִי נִיחָא לִיהּ אֲזִילִין בְּתַרְנוּיָהוּ לְחוּמְרָא וּמִיָּהוּ בְּמַאי דְּשַׁבּוּ שָׂרִי לִיהּ לִמְזִיל וְאַע"ג דָּלָא סִים בַּהִי נִיחָא לִיהּ וְהֵיו כְּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר הִיכָא דְּמַסְפַּקָא לָן בַּהִי ד"א דְּאֵילָן קִנָּה שְׁבִיתָה חוּמְרִי דְּתַרְנוּיָהוּ יִהְיִין לִיהּ: לֵימָא תִּהּוּי תִּיּוּבְתָּה דְרַב דְּאָמַר הִיכָא דָּלָא סִים לֹא חוּץ מִמָּקוֹמוֹ דְּבַמָּקוֹם רַגְלִיו לֹא רָצָה לְקוּנֵת וְתַחַת הָאֵילָן הוֹאִיל וְאִיכָא לְמִימַר הָכִי וְאִכָּא לְמִימַר הָכִי קִנָּה בְּאָחַד מִן הָעִירוּבִין וּמֵתֵר לְהֵלֶךְ בַּמָּקוֹם שְׁשִׁנְיָהִם נוֹתֵנִים לוֹ דְּאִי לְרַב אֲכַלֵּו לֹא מְצַעוּ אֵת הַתְּחוּם לֹא חוּץ מִמָּקוֹמוֹ דְּבִבִּיתוֹ לֹא רָצָה לְקוּנֵת וּבְשְׁבִיתוֹת הָעִירוּבִין לֹא סִים בַּהִי נִיחָא לִיהּ. וְלָעָזָן שְׁשִׁמְעַתִּי קִשְׁיָא לִי מַאי דְחָקָה לְמִימַר רַב תַּנָּא הוּא וּפְלִגִי הוּא מַכְדִּי כְּפִלְגִּיָּהוּ דְרַב וְשְׁמוּאֵל בְּמַאי דְרַב סָבַר לֹא קִנָּה לוֹ מָקוֹם רַגְלִיו וְלֹא תַּחַת הָאֵילָן וְלְשְׁמוּאֵל קִנָּה אוּ מָקוֹם רַגְלִיו אוּ תַּחַת הָאֵילָן וְאִידָךְ לְשִׁתִּי עֲבִיד וּבְשִׁתִּי שְׁבִיתוֹת אִי אֲפִשֵׁר מִיָּהוּ חָדָא מַנְיָה קִנְיָא וּמַדְלָא יוֹדַע הִי קִנְיָא נוֹתֵנִין חוּמְרִי שְׁתִּיָּן עָלָיו וְאִידָךְ שָׂרִי מַמַּה נִפְשָׁךְ אָכֵל הֵתִם בַּמָּקוֹמוֹ לֹא רָצָה לְקוּנֵת וְתַחַת הָאֵילָן סָבַר רַב דְּכִינָן דָּלָא סִים לָאוּ קִנָּה הִיא הֵלֶכֶךְ אֵין לוֹ שְׁבִיתָה כֵּלָל וְא"ת הֵינוֹ תִּיּוּבְתָּה אִמַּאי לֹא קִנִּי הֵתִם תַּחַת הָאֵילָן אוּ אַרְבַּע צַפּוּנִיּוֹת אוּ אַרְבַּע דְּרוּמִיּוֹת וְלִיתִיב עָלֶיהָ חוּמְרִי תַרְנוּיָהוּ וְאִידָךְ לְשִׁתִּי מִמַּה נִפְשָׁךְ אִם כַּן לְשְׁמוּאֵל גְּמִי הִנֵּה תִיּוּבְתָּה דִּהָא מְפִרֶשׁ בַּהֵמָא לְשָׁנָא דְלְשְׁמוּאֵל אֵין לוֹ מִן הָאֵילָן וְהֵלֵאָה כְּלוּם וְאִמַּאי מַמַּה נִפְשָׁךְ מִתְּחַלַּת אֵילָן לְצַד רַגְלִיו לִיתִיב לִיהּ אֶלְפִים לְצַד בֵּיתוֹ:

אָכֵל גְּבִי שְׁבִיתָה כִּי אָמַר תַּחֲתִיו מַאי אַחֲרִיּוֹת אִיכָּא הֵהוּא וְדִאי לְכַלְהוּ אָבֹן וְאֵין שְׁבִיתָה אֶלָּא בַד' לֹא אֲמַרִינן לְקוּנֵי לִיהּ בַד' מַנְיָהוּ: ל"ש (דָּלָא אָמַר כְּלוּם) אַדְרַב קִשְׁי: י"ב אַמָּה אוּ יוֹתֵר דְּאִיכָא לְמִימַר ד' דִּהָי גִּיסָא אוּ דִּהָי גִּיסָא אוּ דִּהָי גִּיסָא אוּ מְצַעֵי הֵלֶכֶךְ לֹא מְסִיָּמי: **אָכֵל** בִּי"א הָרִי מְקַצָּת בֵּיתוֹ נִכָר יש לָךְ לְכַרֵּר שְׁעוֹר שְׁבִיתָה בְּתוּךְ י"א הֵלְלוּ שְׁעַל כְּרַחֵךְ מְקַצָּת בֵּיתוֹ בְּתוּכִם הוּא וּמַאי נִינְהוּ אַרְבַּע מְצַעְתָּא דְּאִי בְּדִידְהוּ אָמַר שְׁפִיר וְאִי בְּדִהָי גִּיסָא אוּ בְּדִהָי גִּיסָא הָרִי חֲצִי אַמָּה מֵאֵלּוֹ וּמֵאֵלּוֹ בְּתוּכִם שֶׁל אֲמַעְיֵית הֵלֶכֶךְ הִנֵּי סִימָא לְקוּנֵת בֵּית וּמִיָּהוּ כָּא לְמַדַּד מִן הַצַּפּוֹן מוֹדָדִין לוֹ מִן הַדְּרוֹם כִּי: וּמִמַּאי דְּבִאֲרַבְעִי מְצַעְתָּא כִּי כְלוּמַר מִי הֲכָדִיל לָךְ אֲמַעְיֵית מִתוּךְ הַשְּׁאֵר וּמַה בְּכָךְ אִם מְקַצָּת בֵּית נִכָר בֶּהֱן הָרִי י"ל דִּהָי גִּיסָא בַּחַר לִיהּ אוּ דִּהָי גִּיסָא בַּחַר לִיהּ וְאִינוֹ יוֹדַע אֵת אֵלּוֹ וְכִין דְּאִיכָא לְסַפּוּקִי בַּהִנִּי וּבַהִנִּי וְאֵין אֵלּוֹ נִבְלָעוֹת בְּאֵלּוֹ אֵין כָּאן סִיִּים: ח' אַמּוֹת דְּאִיכָא לְמִימַר דִּהָי גִּיסָא בַּחַר אוּ דִּהָי גִּיסָא וְלֹא הִנֵּי סִיִּים: **אָכֵל** ז' אַמּוֹת עַל כְּרַחֵךְ מְקַצָּת בֵּיתוֹ נִכָר בְּאוֹתָהּ אַמָּה אֲמַעְיֵית דֹּא"א שְׁלֹא בַרְרָה לוֹ וְאִי בְּאִמְצַע הָאֵילָן בַּחַר לִיהּ ד"א הָרִי הִיא מִהֵן וְאִי מֵהָי גִּיסָא [אוּ מֵהָי גִּיסָא] הָרִי הִיא מִהֵן הֵלֶכֶךְ קִנָּה עָם בֵּית וּמִיָּהוּ כָּא לְמַדַּד כִּי: **שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי** כְּדַמְפֵּרֶשׁ וְאִזֵּל שְׁהִיָּה אוֹתוֹ מָקוֹם מְקַף מְחֻצָּת וְרֹאזִי לְהִיֵּית כֵּלּוֹ כִּי אַמּוֹת הֵלֶכֶךְ לֹא צְרִיךְ לְסוּיַי בַּהּ ד"א דְכּוֹלִיָּה כד"א וּמַהֲלָךְ אֵת כֵּלּוֹ וְחוּצָה לוֹ אֶלְפִים אַמָּה: **בד"א** דְּמַהֲלָךְ אֵת כֵּלּוֹ לְבַד מֵאַלְפִים שְׁחוּצָה לוֹ: **בַּמָּקוֹם הַמְסִים** שְׁמַנְחַד וְחַלְקִין מִשְׁאֵר הַבְּקָעָה שִׁישׁ לוֹ מְחֻצָּת וְהוּא מִז"א עַד בֵּית סֵאתִים דְּבָצִיר מֵהָי מַאי מַהֲלָךְ אֵת כֵּלּוֹ אִיכָּא בְּלָאוּ מְחֻצָּת גְּמִי ד' קִנִּי לִיהּ לְשְׁבִיתָה וְאִם

מסורת הש"ס
א משנה עירובין; תוספתא
ב עירובין
ג סוכה כה; לעיל טו.
ד זבחים קטו.

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

והוא דְּבִי רְהִיט מְטִי הָא דַּקְתַּעֵי מִתְּנִיתִין דְּאִס סִיס קִנְיָה שְׂבִיתָה בְּעִקְרוֹ הוּא

”אָמַר רַבָּא: וְהוּא דְּכִי רְהִיט לְעִיקְרוּ מְטִי. אָמַר לִיה אַבְיִי: וְהָא ”חֲשֻׁכָּה לוֹי״ קִתְּנִי! ”חֲשֻׁכָּה״ — אָבֵל לְעִיקְרוּ שֶׁל אֵילָן מְצִי אָזִיל. אֵיכָא דְאָמְרִי אָמַר רַבָּא: חֲשֻׁכָּה לוֹ כִּי מִסְגִּי קָלִי קָלִי, אָבֵל רְהִיט — מְטִי. רַבָּה וְרַב יוֹסֵף הָווּ קָא אָזְלִי בְּאוּרְחָא. אָמַר לִיה רַבָּה לְרַב יוֹסֵף: תְּהָא שְׁבִיתַתְנּוּ תוּתִי דִּיקְלָא דְסָבִיל אַחוּהּ. וְאָמְרִי לָהּ: תוּתִי דִּיקְלָא דְפָרִיק מְרִיחַ מִכְּרָגָא. יָדַע לִיה מָר? אָמַר לִיה: לֹא יָדַעְנָא לִיה. אָמַר לִיה: סְמוּךְ עָלַי, דִּתְנִינָא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם הִיו שְׁנַיִם, אַחַד מִפִּיר וְאַחַד שְׁאִינוּ מִפִּיר — זֶה שְׁאִינוּ מִפִּיר מוֹסֵר שְׁבִיתתו לַמִּפִּיר, זֶה שֶׁמִּפִּיר אוֹמֵר: תְּהָא ”שְׁבִיתַתְנּוּ בְּמָקוֹם פְּלוּנִי“. וְלֹא הִיא, לֹא תֵנָא לִיה כְּרַבִּי יוֹסִי, אֶלָּא כִּי הִכִּי דְלִיקְבֵּל לָהּ מִיַּנְיָהּ, מִשּׁוֹם דְּרַבִּי יוֹסִי גִימְוִקוּ עִמּוֹ. אִם אִינוּ מִפִּיר אוֹ שְׁאִינוּ בְּקִי וְכוּי.”^(א) הֲנִי אֶלְפִים אִמָּה הִיכֵן כְּתִיבֵן? דִּתְנִינָא: ”שְׁבּוּ אִישׁ תַּחְתִּירוּ” — אֱלוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. ”אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ” — אֱלוֹ אֶלְפִים אִמָּה.^(ב) מָנָא לוֹ? אָמַר רַב חֲסֵדָא: לְמַדְנוּ מִ‘מָּקוֹם’ מִ‘מָּקוֹם’, וּמִ‘מָּקוֹם’ מִ‘נִּיסָהּ’, וְנִיסָהּ מִ‘נִּיסָהּ’, וְנִיסָהּ מִ‘גָּבוּל’, וּגָבוּלִי מִ‘גָּבוּלִי מִ‘חוּץ’, וְחוּץ מִ‘חוּץ’. דְּכַתִּיב: ”וּמִדּוֹתֶם מִחוּץ לְעִיר אֵת פֶּאת קִדְמָה אֶלְפִים בָּאִמָּה וְגוּי“. וְגִילָף מִ”קִיר הָעִיר וְחוּצָה אֵלָּה אִמָּה”? דְּנִין ‘חוּץ’ מִ‘חוּץ’, וְאִין דְּנִין ‘חוּץ’ מִ‘חוּצָה’.^(א) וּמַאי נִפְקָא מִינָּה? הָא תֵנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: ”וְשֵׁב הַכֹּהֵן” וּבָא הַכֹּהֵן — זֶו הִיא שִׁיבָה, זֶו הִיא בִּיאָה!^(א) הֲנִי מִילִי הֵיכָא דְלֵיכָא מִיַּדִּי דְדָמִי לִיה, אָבֵל הֵיכָא דְאֵיכָא מִיַּדִּי דְדָמִי לִיה — מְדָמִי לִיה יִלְפִינן. אֶלְפִים אִמָּה עֲגוּלוֹת. וְרַבִּי חֲנִינָא בֵּן אֲנָטִיגְנוֹס מָּה נִפְשָׁה: אִי אֵית לִיה גְּזִירָה שְׁוָה — פִּיאוֹת כְּתִיבֵן, אִי לִית לִיה גְּזִירָה שְׁוָה — אֶלְפִים אִמָּה מָנָא לִיה? לְעוֹלָם אֵית לִיה גְּזִירָה שְׁוָה, וְשִׁאגִי הָכָא דְאָמַר קְרָא: ”זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרָשֵׁי הָעָרִים” — לָזָה אַתָּה נוֹתֵן פִּיאוֹת, וְאִי אַתָּה נוֹתֵן פִּיאוֹת לְשׁוֹכְתֵי שְׁבֵת. וְרַבְּנָן? תַּנִּי, רַב חֲנַנְיָה אוֹמֵר: כִּזָּה יְהוּ כָּל שׁוֹכְתֵי שְׁבֵת. אָמַר רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב: הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוֹת הָרַפִּים אִינוּ חַיִּיב עַד שֶׁמַּעֲבִיר הֵן וְאֶלְכָסוֹנָן. אָמַר רַב פֶּפְא בְּדִיק לֵן רַבָּא: עֲמוּד בִּרְשׁוֹת הָרַפִּים גְּבוּהַ עֲשֻׁרָה וְרוּחַב אַרְבָּעָה, צָרִיךְ הֵן וְאֶלְכָסוֹנָן אוֹ לֹא? וְאָמְרִינָן לִיה: לֹא הֵיִינוּ דָרַב חֲנַנְיָה? דִּתְנִינָא, רַב חֲנַנְיָה אוֹמֵר: כִּזָּה יְהוּ כָּל שׁוֹכְתֵי שְׁבֵת.^(א) וְזָה הוּא שְׁאֲמְרוּ הָעָנִי מַעֲרַב בְּרַגְלִיו. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא עָנִי וְכוּי. אָמַר רַב נַחֲמָן: מַחְלוּקַת ”בְּמָקוֹמִי“, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר: עִיקָר עִירוּב בִּפְתַּי,

עֲנִי

וְרָאָה וְהִנֵּה פֶּשֶׁה הֲנִנֵּעַ בְּקִירַת הַצִּית וּכְתִיב בְּתֶרֶה וְחָלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים וְאֵת הַצִּית וְקָרַע מִצִּית וְקָלַף עֹפֵר הַצִּית סָבִיב הַקִּיר וְעָפַר אַחֵר וְיָחַ וְטָח אֶת הַצִּית וּכְתִיב וְאִם יִשׁוּב הֲנִנֵּעַ וּפְרַח בְּצִית וְגו' וְנָתַן אֶת הַצִּית וְתִנְיָא וּפְרַח יָכוֹל לֹא יֵהָא טָמֵא עַד שִׁיחֹזֵר וְיִפְשָׁה ת"ל גְּרַעַת מִמְּאָרְתָּ גְרַעַת מִמְּאָרְתָּ לִג"שׁ מֵה גְרַעַת מִמְּאָרְתָּ הָאִמּוּרָה בְּבִנְדִים טָמֵא אֶת הַחֹזֵר אַע"פ שְׁאִינוּ פּוֹשֶׁה יָכוֹל חֹזֵר וּפְרַח בּוֹ בַּיּוֹם יֵהָא טָמֵא נְאֻמָּר וְאִם יִשׁוּב הֲנִנֵּעַ וְנְאֻמָּר וְשֵׁב הִכְּהֵן מֵה שִׁיבָה הָאִמּוּרָה לְהֵלֵן בְּסוּף שְׁבוּעַ אֵרֶף שִׁיבָה הָאִמּוּרָה כְּאֵן בְּסוּף שְׁבוּעַ לְמַדְנוּ שְׁנוֹתָן לוֹ שְׁבוּעַ אַחֵר הַחֲלִיצָה וְקִיצָה וְטִיחָה אִם חֹזֵר הֲנִנֵּעַ נוֹתְנִי וְאִם לֹא חֹזֵר מְטַהְרֵי אִין לִי אֶלָּא חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטָח וְנוֹתֵן שְׁבוּעַ אֶלָּא בְּפוֹשָׁה בְּשְׁבוּעַ שֶׁל הַסָּהֵר רֹאשׁוֹן מִצִּין לְנִנֵּעַ שְׁעָמַד בְּעִינֵי בְּרֹאשׁוֹן שְׁלֹא פֶּשֶׁה וְהִכְּהֵן לֹא חָלָץ וְלֹא קָרַע וְלֹא טָח וְהִמְתִּינוּ שְׁבוּעַ שְׁנִי וּפֶשֶׁה בְּשְׁבוּעַ שְׁנִי מִצִּין שֶׁהוּא חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטָח וְנוֹתֵן לוֹ שְׁבוּעַ וְאִינוּ נוֹתְנִי מִיַּד ת"ל וּבֹא הִכְּהֵן וְהִנֵּה פֶּשֶׁה וְגו' וְאֵע"ג דְּהִיא קְרָא בְּתֶרֶה דְּאִס יִשׁוּב הֲנִנֵּעַ כְּתִיב דְּמַשְׁמַע דְּבִנְגַּע הַחֹזֵר קִרְאִי מִפְּקִינָן לִיה הֵתָם מֵהִיא מַשְׁמַעוֹת וּמִרְבִּינָן נִתְצִיָה לְנִנֵּעַ הַחֹזֵר וְאֵע"פ שְׁלֹא פֶּשֶׁה וְהִיא וּבֹא הִכְּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶּשֶׁה דְּמַשְׁמַע דְּבִי פִּשְׁיִין מוֹקְמִינָן לִיה בִּנְגַע שְׁעָמַד בְּרֹאשׁוֹן וּפֶשֶׁה בִּשְׁנִי וְאֵע"ג דְּכְתִיב נִתְצִיָה בְּתֶרֶה וְלִיף בִּג"שׁ נְאֻמָּר כְּאֵן בְּפֶשֶׁה בִּשְׁנִי וּבֹא הִכְּהֵן וְנְאֻמָּר בְּפֶשֶׁה בְּרֹאשׁוֹן וְשֵׁב הִכְּהֵן הִיא שִׁיבָה הִיא בִּיאָה בְּלוּמַר זֶו כְּזֹו מֵה לְהֵלֵן חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטָח וְנוֹתֵן לוֹ שְׁבוּעַ אֵרֶף כְּאֵן חוֹלֵץ וְקוֹצֵה וְטָח וְנוֹתֵן לוֹ שְׁבוּעַ וְאִם חֹזֵר שׁוֹב בְּעִי נִתְצִיָה אֶלְמָא אַע"ג דְּלֹאֵו שִׁיבָה הִיא בִּינוֹן דְּשִׁיבָה וּבִיאָה חֲדָא מְלֵתָא הִיא דִּתְרַמִּיָּהוּ מַשְׁמַע שְׁבָא מִצִּיתוֹ לְצִית הַמְּנַנֵּעַ דְּיִנְיָן וְזָרָה שְׁנֵה מְנִיָּה: אִי אֵית לָהּ ג"שׁ דְּמָקוֹס מְנִיָּסָה וְחוּן מַחוּן בְּדֹאֲמַר לְעִיל: פִּאֻוֹת כְּתִיב דְּכְתִיב פֶּאת (נִנְבֵּ) וּפִאֻת מַשְׁמַע מְרַבַּע: הֵן וְאֶלְכָסוֹנָן ד"א וְח' חֲמִשָּׁה אִמָּה דְאֲמַרְן כִּזָּה יֵהִיו כָּל שׁוֹכְתֵי שְׁבֵת פִּאֻוֹת תָּן לָהֵן וְגַבִּי הַעֲבָרָה לִיכָא לְמִיתַב פִּאֻוֹת אֶלָּא כִּי הִיא גִּוְנָא שְׁנוֹתֵנִין לָהֵן שְׁעוֹר אֶלְכָסוֹנָן דְּהָא לִיכָא לְמִימַר בְּהוּ רַבּוּעַ וְעַגּוּל: בְּדִיק לָן מְנַסָּה אוֹתֵנּוּ: מִי עֲעִינָן הֵן וְאֶלְכָסוֹנָן שְׁהָא רַחַב ד' בְּרַבּוּעַ שְׁתּוּכַל לְמוֹצִיא בּוֹ אֶלְכָסוֹן דְּדָבָר עַגּל אִין לוֹ אֶלְכָסוֹן: מַחְלָקַת בְּמָקוֹמִי גְרָסִינָן בִּיוו"ד מַחְלָקַת דְּר' מֵאִיר וְר' יִהוּדָה דְּקָא דְרִי ר' יִהוּדָה אֶפְיֻלוֹ לְעֹשִׁיר לְעֹרַב בְּרַגְלִיו בְּאוֹמַר שְׂבִיתַתִּי בְּמָקוֹמִי וְהוּ שְׁאֲמְרוּ דְּמַתְנִי לְחֻמְן מִפְּרַשׁ אֵהִיכָא קִרְאִי אִי אִמְפִּיר אֵילָן דְּקַתְנִי דְאָמַר שְׂבִיתַתִּי בְּמָקוֹמִי:

מסורת הש"ס
א מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי ב משנה סוטה ג נזיר ה.; מכות יג; ספרא מנזרע פרשה ז ; תנן תורות ח; יומא ב; מנחות מה; מנחות ד.; יבמות יז; חולין פה. ד ברכות מה; ה משנה עירובין; לעיל מז.
תורה אור השלם

ראו כי־יזונה נתן לכם השבת על־כן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יוקים שבו איש תחיתו אל־יצא איש ממקומו ביום השביעי (שמות טז, כט)

ומקצא אתו גאל הדם מחוץ לגבול עיר מקלטו ויצא גאל הדם את־הרצח אין לו דם [במדבר לה, כז] ואשר לא עדה והאלהים אנה לנדו ושמתו לך מקום אשר ינוס שמה [שמות כא, יג]

ואם־ינצא יצא הרצח את־גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה [במדבר לה, כז]

ומגרשי הערים אשר תתנו ללזים מקויר העיר וחוצה אלף אמה סביב [במדבר לה, ד]

ושֶׁבֶת הכהן ביום השביעי ורָאָה והנה פֶּשֶׁה הֲנִנֵּעַ בכִּית צִרְעַת מִמְּאָרְתָּ הוּא בְּכִית טָמֵא הוּא [ויקרא יז, מד]

ובא הכהן ורָאָה והנה פֶּשֶׁה הֲנִנֵּעַ בכִּית צִרְעַת מִמְּאָרְתָּ הוּא בְּכִית טָמֵא הוּא [ויקרא יז, מד]

ומדתם מחוץ לעיר את־פֶּאת־קִדְמָה אֶלְפִים בָּאִמָּה וְאֵת־פֶּאת־נגב אֶלְפִים בָּאִמָּה וְאֵת־פֶּאת־ים־אלפים בָּאִמָּה וְאֵת פֶּאת עֲמֹן אֶלְפִים בָּאִמָּה וְהָעִיר בְּתוֹךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגרָשֵׁי הָעָרִים [במדבר לה, ה]

דְּכִי הִנֵּה רְהִיט מְטִי הָא דַּקְתַּעֵי מִתְּנִיתִין דְּאִס סִיס קִנְיָה שְׂבִיתָה בְּעִקְרוֹ הוּא שְׁתַּחֲשֵׁךְ הֵתָם מֵהֲנִיָּא לְמִירָה וְאִי קִנְיָ הֵתָם מִצִּי לְמַחַל לְבִיתוֹ בְּנַחַת: שְׁשֻׁכָּה לוֹ לִילָךְ עַד בֵּיתוֹ אֶפְלוּ בְּמִרוּצָה אָבֵל לְעִקְרוֹ הִנֵּה מְטִי בְּמִרוּצָה אִי הִנֵּה רְהִיט: מְסַגִּי קָלִי הוֹלֵךְ מַעֲט מַעֲט: דְּסָבִיל אַחֲנֵה אֵילָן אַחֵר הִיָּה נִסְמַךְ עָלָיו: דְּפָרִיק מְרָה מִכְּרָגָא טוֹשַׁן פְּרוֹת הַרְבָּה וּמוֹכְרָן וּפּוֹרַע מִסָּן הַמֶּס: לֹא יִשְׁעֲנָא לִיָּה אִינוּ מִפִּיר אוֹתוֹ אֵילָן: מוֹסֵר שְׂבִיתַתוֹ לַמִּפִּיר אוֹמַר שְׂבִיתַתִּי עִמָּךְ: וְלֹא הִיא הָא דְאָמַר לִיה מַשְׁמָה דְּר' יוֹסִי יִתֵּאֵל דְּלֹא תִנְיָא לִיה בְּשֵׁם ר' יוֹסִי אֶלָּא סְתַמָּא תִנְיָא לִיה לְעִיל וּמִשּׁוֹם הִכִּי אֲמָרָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי כִּי הִכִּי דְלִיקְבָּלָהּ מִנָּה: ה"ג וְלֹא הִיא לֹא תִנְיָא לִיה כְּדֵר' יוֹסִי: נִמוּקוֹ עִמּוֹ טַעְמוֹ בְּמַסְכַּת גִּטִּין (דף סז.) מוֹנֶה שְׁבָחָן שֶׁל חֲכָמִים וְאָמַר ר"י נִמוּקוֹ עִמּוֹ נִיס וְקוֹ דְּבָר יִשָּׁר כְּקוֹ הַשְּׁשֻׁקִּלַּת: אֱלוֹ ד' אַמּוֹת לְיוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם: מָקוֹס מִמָּקוֹס וּמָקוֹס מִנִּיסָה כְּסוּק שְׁנֹאֲמַר בּוֹ מָקוֹס וְלֹא נְאֻמָּר בּוֹ נִיסָה דִּינוּ אוֹתוֹ מִכְּסוּק אַחֵר שְׁנֹאֲמַר בּוֹ מָקוֹס וְנִיסָה כְּגוֹן אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ דִּינוּ מַשְׁמַתִּי לָךְ מָקוֹס אֲשֶׁר יִנוּם שָׁמָּה מֵה לְהֵלֵן כְּתִיב נִיסָה אֲשֶׁר יִנוּם אֵרֶף מִקְרָא דֹּאֵל יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ מְרַבִּי בַּה נִיסָה וְהִי כְּמֵאֵן דְּכְתִיב בַּה נִיסָה וְהִזֵּר דִּינוּ נִיסָה מִנִּיסָה וְנִיסָה מִגָּבוּל כְּלוּמַר דִּינוּ נִיסָה זֶו שְׁלֹא נְאֻמָּר בּוֹ גָּבוּל מִנִּיסָה שְׁנֹאֲמַר בּוֹ גָּבוּל דְּכְתִיב מִגָּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יִנוּם וּמִרְבִּינָן נְמִי בְּאִידֵךְ נִיסָה דֹּאֵל יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ כְּאֵלוֹ כְּתִיב בַּה גָּבוּל וְהִזֵּר דִּינוּ גָּבוּל מִגָּבוּל וּגָבוּל מַחוּץ דִּינוּ גָּבוּל זֶה שְׁלֹא נְאֻמָּר בּוֹ חוּץ מִגָּבוּל שְׁנֹאֲמַר בּוֹ חוּץ שְׁנֹאֲמַר וּמַצָּא אוֹתוֹ גָּאֵל הָדָם מַחוּץ לְגָבוּל וּמִרְבִּינָן חוּץ מִג"שׁ לְהִאי גָּבוּל דֹּאֵל יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ וְהִזֵּר דִּינוּ הִאי חוּץ מַחוּץ דְּנִמְדוּתָם מַחוּץ לְעִיר דְּכְתִיב בַּה אֶלְפִים בָּאִמָּה: וְשֵׁב הִכְּהֵן וּבֹא הִכְּהֵן בְּתוֹרַת כְּהֵנִים שְׁנִיָּה בִּנְגַעֵי בְּתוֹם בְּשְׁבוּעַ שֶׁל הַסָּהֵר רֹאשׁוֹן כְּתִיב וְשֵׁב הִכְּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

 עין משפט נר מצווה

 א מו"י פ"ז מהל' עירובין הל' ג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' יא:

ב מו"י פ"ב מהל' שבת הל' ט, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שט סעי' ב:

עין משפט גור מצודה

א מו"י פז' מהל' עירובין הל' ב:
ב מו"י פז' מהל' עירובין הל' ג,
סוג עשין א,
טוש"ע או"ח סי'
טט סעי' יג:

ג מו"י פז' מהל' עירובין הל' א,
טוש"ע או"ח סי'
טט סעי' ז:

ד מו"י פז' מהל' עירובין הל' א,
טוש"ע או"ח סי'
טט סעי' ח:

וְאֶהֱכִיכָא קאי אאינו מפיר ולא בעי למימר דקאי אמי שפא בדרך וחסכה לו ודברי הכל דמוכחא מתני' דבמאי דפליגי ר"מ ורבי יהודה אירי: **וְלֹא** אמרו לערב בפת אלא להקל מאן קתני לה דברי הכל וא"ת ולר' יהודה מאי להקל איכא פיון שפכלו בבית וכול לומר שביתתי במקום פלוני וי"ל דהאי להקל איכא גליכא אילן או גדר ומקום מסוס במקום שרוצה לקנות שביטה: **וַיֵּצֵא** עשיר חוץ לתחום קשה לר"י דמדקרי ליה עשיר דמשמע שרוצה לחזר וללון בביתו ואיך יכול לחזר ונלא אין לו אלא אלפים מערובו לצד עירו ופכלו אם ביתו הוא הראשון בבניסתו לצד עירו לא יהיה לו בתוך ביתו אלא ד' אמות ואטו בשופטני עסקינן שילון בביתו ולא יהיה לו אלא ד"א ונראה לר"י דהא חוץ לתחום הינו חוץ לעבורה של עיר וכה"ג איכא בכיצד מעבדין (לקמן עירובין דף ס.) ועוד אומר ר"י דהאי דקאמר וַיֵּצֵא עשיר חוץ לתחום לא שרוצה לקנות שביטה חוץ לתחום אלא שרוצה לחזר ולקנות שביטה בתוך התחום ונקט דכי משום רבי מאיר דקתני לא יצא עשיר חוץ לתחום וקמ"ל אע"פ דַיֵּצֵא חוץ לתחום ודמי השתא לבא בדרך ואפ"ה אין יכול לערב ברגליו דביון דכל עקר יציאה זו לא היה אלא כדי לערב ואגב דנקט רבי מאיר נקט נמי רבי יהודה:

וְאֶהֱכִיכָא קאי אמי שפא בדרך וחסכה לו

עני הוא דאקילו רבנן עילויה, אכל עשיר — לא. ^אוּרְבִי יהודה סבר: עיקר עירוב ברגל, אחד עני ואחד עשיר. אכל **"במקום פלוני"** — דברי הכל: עני — אין, עשיר — לא. ^בוְזוֹ הִיא שְׁאֻמְרוֹ" מאן קתני לה — רבי מאיר. ואהייא קאי — א"אינו מפיר או שאינו בקי בהלכה". ^גוְלֹא אָמְרוּ מְעַרְבִין בַּפֶּת אֲלֵא לְהַקֵּל" מאן קתני לה — רבי יהודה. ^דוְרַב חֲסֵדָא אָמַר: מַחְלֻקֶּת "בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי", דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר: עֲנִי — אִין, עֲשִׂיר — לֹא, וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׂיר. אכל **"במקומי"**, דברי הכל אחד עני ואחד עשיר, דעיקר עירוב ברגל. ^הוְזוֹ הִיא שְׁאֻמְרוֹ" מאן קתני לה — רבי מאיר. ואהייא קאי — אהא: **"מי שבא בדרך וחסכה"**. ^ווְלֹא אָמְרוּ מְעַרְבִין בַּפֶּת אֲלֵא לְהַקֵּל" מאן קתני לה — דברי הכל. תניא פוותיה דרב נחמן: אחד עני ואחד עשיר מערבין בפת, וְלֹא יֵצֵא עֲשִׂיר חוּץ לַתְּחוּם וַיֹּאמֶר: **"שְׁבִיתִי בְּמָקוֹמִי"** — לִפִּי שְׁלֹא אָמְרוּ מְעַרְבִין בְּרַגֵּל אֲלֵא לְמִי שֶׁבֹא בְּדֶרֶךְ וְחֹשֶׁכָּה, דְּבַרְי רַבִּי מֵאִיר. ^זוְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׂיר מְעַרְבִין בְּרַגֵּל, וַיֵּצֵא עֲשִׂיר חוּץ לַתְּחוּם: וַיֹּאמֶר **"תְּהֵא שְׁבִיתִי בְּמָקוֹמִי"**, וְזֶה הוּא עִיקְרוֹ שֶׁל עִירוּב. וְהִתִּירוּ חֲכָמִים לְבַעַל הַבַּיִת לְשַׁלַּח עִירוּבוֹ בִּיד עֶבֶדוֹ, בִּיד בְּנוֹ, בִּיד שְׁלוּחוֹ בְּשִׁבִיל לְהַקֵּל עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי בֵּית מִמְּל וּבְאַנְשֵׁי בֵּית גּוּרְיֹן בְּאַרְוֵמָא שֶׁהָיוּ מַחְלְקִין גְּרוּגְרוֹת וְצִימוּקִין לְעֲנִיִּים בְּצוּרֶת, וּבְאִין עֲנִי כִּפּוֹר שִׁיחִין וְעֲנִי כִּפּוֹר חֲנִינְיָה וּמַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם, לְמַחְרַת מִשְׁכִּימִין וּבְאִין. ^חאָמַר רַב אֲשִׁי: מִתְּנִיתִין נָמִי דִּיקָא, דְּקִתְּנִי: מִי שֶׁיֵּצֵא לִילָה לְעִיר שְׁמַעְרְבִין לָהּ, וְהַחֲזִירוּ חֲבֵרוֹ — הוּא מוֹתֵר לִילָה, וְכָל בְּנֵי הָעִיר אֲסוּרִין, דְּבַרְי רַבִּי יְהוּדָה. וְהוֹיָנָן בַּהּ: מֵאִי שָׁנָא אִיהוּ וּמֵאִי שָׁנָא אֵינְהוּ? וַאֲמַר רַב הוֹנָא: הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ — כְּגוֹן שִׁישׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים, וּשְׁנֵי תַּחוּמֵי שְׁבֶת בִּינְיָהֶן. אִיהוּ, פִּיּוֹן דְּנִפְקָא לִיהָ לְאוֹרְחָא — הָוָה לִיהָ עֲנִי. וְהֵנָּה — עֲשִׂירִים נִינְהוּ. אֲלֵמָא כָּל **"בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי"** — עֲנִי אִין, עֲשִׂיר לֹא. שְׁמַע מִינְהָ. ^טמִתְּנִי לִיהָ רַב חֵיָא בַר אֲשִׁי לְחֵיָא בַר רַב קַמְיָה דְּרַב **"אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׂיר"**. אָמַר לִיהָ רַב: סֵיִים בַּהּ נָמִי הִלְכָּה כְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבָּה בַר רַב חֲנַן הָוָה רְגִיל דְּאֵתִי מֵאַרְטִיבְנָא לְפּוּמְבִידִיתָא.

עני הוא דאקילו רבנן גפה הבא בדרך ואין עמו פת הוא דאקילו רבנן גפה לומר שביתתי במקומי בפליון מכיר אילן או גדר או למכיר לומר שביתתי במקום פלוני: אכל עשיר כגון יושב בביתו לא זו ולא זו: עקר ערוב ברגל שביתתי תחמי לפילו לעשיר אם יצא והשכיך זהו עקר מצות ערוב בדתני לא אמרו לערב בפת כו' אלמא עקר תקנת ערוב לר' יהודה ברגל היא: זהו שאלמרו חכמים דמשמע דעקר תקנתא לאו דכי הנאי אלא קלא בעלמא הוא שאלמרו חצל העני לערב ברגליו: מאן קאמר ליה ר"מ דאמר עקר ערוב בפת: ואיהכא קאי אאינו מפיר או שאינו בקי בהלכה ואמר שביתתי תחמי עלה קאמר ר"מ וזהו שאלמרו כלומר דאפילו להאי דאמר במקומי קלא הוא דאקילו רבנן גפה אכל לא זהו עקר תקנת ערוב: ולא אמרו לערב בפת דמשמע דעקר ערוב כי אסתון ברגל אסתון ולא אמרו בפת אלא להקל על העשיר: מחלקת במקום פלוני דאין כאן לא ערוב בפת ולא ערוב ברגל אלא אמירה בעלמא עלה קאמר ר"מ עני אין עשיר לא: אכל במקומי דברי הכל אחד עני ואחד עשיר דעקר ערוב ברגל: זהו שאלמרו חכמים דמשמע דעקר תקנתא לאו דכי הנאי אלא קלא בעלמא הוא שאלמרו חצל העני לערב ברגליו: אמי שפא בדרך וחסכה לו והיה מפיר אילן ואמר שביתתי בעקרו דקתני קנה שם שביתתו ועלה קאמר זה הוא שאלמרו העני מערב ברגליו דהא קלא לעני הוא דאקיל לא שניה זה עקר ערוב אלא באומר שביתתי במקומי ור' יהודה אמר לפילו לעשיר שיהיה יושב בביתו ואמר שביתתי בסוף אלפים הקלו נמי ואף על גב דעקר ערוב במקומי הוא: ולא אמרו דמשמע עקר ערוב אינו בפת אלא להקל על העשיר הוא דאסתון סתמא היא וד"ה

ולאו מסתנא דמלתה דר"י היא דהא רבי מאיר נמי מודה דה דעקר ערוב ברגל במקומי: תניא בנדה דר"ג דאמר מחלקת במקומי דאפילו איכא דאמר במקומי. לר' מאיר עשיר לא ור' יהודה נמי לא שרי לעשיר אל במקומי אכל במקום פלוני לא: ה"ג ולא יצא עשיר חוץ לתחום ויאמר תהא שביתתי במקומי והאי חוץ לתחום לאו דוקא אלא בסוף התחום ואי דוקא חוץ לתחום בתוך ד' אמות קאמר שבו שביתתו: שלא אמרו לערב ברגל לפילו כי האי גונא דאמר במקומי אלא למי שפא בדרך כו' אלמא לר"מ לפילו במקומי עני אין עשיר לא: ויצא עשיר חוץ לתחום אם ירצה: ויאמר שביתתי במקומי אלמא לר' יהודה לא שרי לעשיר אלא במקומי כרב נחמן: א"ר יהודה מעשה באנשי בית ממל ובאנשי בית גוריון בארמא מקום: גרוגרות תאנים יבשים: צמקין ענבים יבשים שנתעבשו ונצטמקו: עניי כפר שיחין סמוכין להן לארומא בתוך ד' אלפים: ומחשיבין על התחום וכו' אלמא עקר ערוב ברגל ובמקומי ואע"ג דענייט היו הואיל ובביתם איתנהו בפעירים דמו דא"ל להם בלא מזון ב' סעודות ואעפ"כ היו מערבין ברגלן ומחשיבין דהינו במקומי כרב נחמן אלמא עקר ערוב ברגל ומחשיבין על התחום ואע"ג דלגבי ערוב עשירים הן דהא מביתם יוצאין על כך ויש להן פת אפ"ה שרי פי לית לה שליח לערב ברגליו: מתני' נמי דיקא כרב נחמן דלר' יהודה במקום פלוני עשיר לא וכי פליג אדר"מ במקומי הוא דפליג: מי שציצא כל דהו והחזיק בדרך לעיר שמערבין שסמוכה לעירו לסוף ד' אלפים ויכול אדם לילך מזו לזו ע"י ערוב: והחזירו חבירו דא"ל עת חמה הוא עת צנה הוא בדלקמן (עירובין נב.): הוא מתר לילך למחר לאותה עיר אחרת וכל בני עירו אסורין: שיש לו ב' בתים אחד בזה ואחד בזה והיה רוצה לילך לביתו שבעיר אחרת מע"ש ולשבות שם בשבת ולא יצא מביתו אדעתא דקצית שביטה בסוף התחום ולחזור אלא אדעתא למחל עד התם והחזירו חבירו: איהו פיון צנפק לאורחא משום הליכה ממנו ולא משום לערב ברגליו הוי ליה עני ויכול לומר שביתתי בסוף התחום ויסם מקום הנגר לו שם ופלוניתא דאמוראי היא לקמן (שם) איכא למ"ד דאפילו לא אמר נמי פיון דאנן סהדי דהתם בעי למחל כמאן דאמר דמי וע"כ בדלא אמר מידי עסקינן חדא דלא קתני ואמר שביתתי במקום פלוני ועוד: מדפליג ר"מ עלה ואמר דרי זה חמר גמל ש"מ בדלא אמר שביתתי במקום פלוני עסקינן דהא ר"מ מודה בעני וא"ת ר"מ עשיר חשיב לה להאי דמשום דהחזיק בדרך ברתא לא משגי לה עני א"כ דעשיר חשיב לה ר"מ חמר גמל אמאי הא בביתו לא רצה לקנות דהא אמר שביתתי בסוף התחום ושם לא יכול. דהא לאו עני הוא ולא חוץ ממקומו מעבי לה אלא בדלא אמר עסקינן ור"מ נמי עני משויה ליה ומשום דלא אמר כלום מספקא לה אי דעתו לקנות שביטה בסוף התחום או שפא חזר בו לגמרי מלילך למחר לאותה העיר ודעתו לקנות שביטה בביתו הלכך חמר גמל הוא: הגך עשירים ניניהו ואפילו אמרו שביתתנו במקום פלוני אסור דאי לא אמרו פשיטא אלמא כל במקום פלוני לר' יהודה עני אין עשיר לא ולהכי נקט יש לו שני בתים דאי לא הוה ליה ביתא התם לא הוה אמרינן כי לא אמר כמאן דאמר דמי דדלמא קא דזר ביה: הלכה כרבי יהודה ורבנן נחמן במקומי: הנה אתי מארטיבנא רגיל דאיתי בכל שבת מארטיבנא לפומבדיתא והיה יושב ערב שבת בביתו ואומר שביתתי בצנינתא מקום מסוס היה בין שני התחומין:

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין

ב משנה עירובין

ג לעיל מז.

עין משפט נר מצווה

א מו"י פו' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' תי סעי' ב:

ב מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יא, סמג לאוין סו', טוש"ע או"ח סי' תה סעי' א:

ג מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יא, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ב:

ד מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' יא, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ג:

ה מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ו, סמג לאוין סו', טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

בְּמֵאן פֿרַב יוֹסֵף וְאַלְבָּא דְרַבִּי יוֹסֵי פֿרַשׁ הקונטרס דמאע"פ זיך דמשמע

דמחזק מלקנות שביתה ואס בן לא אמר אי נמי הכי זיך אי צעי תרתי דהחזיק וגם אמירה א"כ לימא הילכתא כרבי והנה דבין לרב יוסף ובין לרבה לרבי והנה צעי תרתי:

תַּנְינָא חָדָא זַמְנָא דְכָל סְפִיקָא לר"מ חמֵר גַּמֵּל הוּא וּמִתְנִיתִין נָמִי סְפִיקָא הוּא וְנֶחֱשָׁה דְמַהֲסִיא הִיכָא הִינֵא שְׁמַעֲיִין דְּהוּי הִכָּא סָפֵק לְרַבִּי מֵאִיר וְאוֹמֵר ר"י דְּפֶרִיךְ דְּהוּה לִיָּה לְמַתְנִי כַּל שְׂכִיכּוֹל וְכוּ' סָפֵק וּמִמִּילָא וְיַעֲנָא דְהוּי חֲמֵר גַּמֵּל וּמַשְׁנֵי דַּה"א דְהִיכָא דּוֹדְאִי לֹא עֵרַב כִּי הִכָּא לֹא הוּי חֲמֵר גַּמֵּל דֹּאפִילוּי אִס דְּהוּה תַּנּוּ סָפֵק הִנֵּה מְפֹרָשִׁין סָפֵק אִס חֲשׂוֹב בְּיָךְ עָנִי כְּשֶׁאֵר צֹא בְּדֶרֶךְ אִס לֹאוּ וּלְכָךְ לֹא הָנִה עֲרוֹב דּוֹדְאִי עָנִי אֲמָרוּ שְׁמַעְרַב בְּרַגְלֵיו בְּמָקוֹם פְּלוּנִי וְלֹא בְּסָפֵק עָנִי וְדִינוּ כּוֹדְאִי עֲשִׂיר וַיְהִי כַּכֵּי עִירוּ

הא משמע לן: **כִּי** תַּנְיָא הֵיאָא לְמוֹדֵד שְׁאֵפְלוּ כָּלָה מִדְתּוֹ בְּמַעֲרָה לֹא יִכְנָס אִמָּה אַחַת יוֹתֵר וּפ"ה לֹא נִרְאָה וְהָא דָּלָא קֹאמֵר כִּי תַעֲיֵא לְהַחֲשִׁיךְ אִמָּה חוּץ לְתַחוּם לֹא יִכְנָס דְּמַלְתָּא דְּפָשִׁיטָא הוּא דְּאִין לֹא לְצֹאת חוּץ לְתַחֲמוֹ אֲבָל בְּכָלָה

לְמַעֲרָה אֲחֻמְרִיךְ לֹאשְׁמַעֲיִין: **מִתְנִי'** כִּיצַד מְעַבְרִין פָּגוּם נִכְנָס פִּי' ר"ח פָּגוּם נִכְנָס בְּעִין הַעֲשׂוֹי כְּעִין שׁוֹכֵךְ כְּדֹאמְרִי' בְּזֵה בּוֹרֵר (סְנֵהֲדִרִין דָּף כה:)‏ גְּצִי מְפָרִיחֵי יוֹנִיס מַשְׁנַשְׁבְּרוּ אֶת פְּגָמֵיהֶם וַיְמִיּהוּ שׁוֹכֵךְ מִמֶּשׁ אִין מִתַּעֲבֵר עַם הָעִיר כְּדֹאמְרִין בְּנִי':

מי שהוציאווה פרק רביעי עירובין

בְּמֵאן פֿרַב יוֹסֵף וְאַלְבָּא דְרַבִּי יוֹסֵי פֿרַשׁ הקונטרס דמאע"פ זיך דמשמע

בְּמֵאן — פֿרַב יוֹסֵף, וְאַלְיָבָא דְרַבִּי יוֹסֵי פֿר יהודה? לָא, כְּרַבָּה, וְאַלְיָבָא דְרַבִּי יְהוּדָה.[[]^{ק]}רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כַּל שְׂכִיכּוֹל לְעֵרַב כּוּ'. הָא תַּנְינָא חָדָא זַיְמָנָא: סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: הָרִי זֶה חֲמֵר גַּמֵּל. אָמַר רַב שֵׁשֶׁת לֹא תִימָא טַעֲמָא דְרַבִּי מֵאִיר סָפֵק עֵירַב סָפֵק לֹא עֵירַב הוּא דְהוּי חֲמֵר גַּמֵּל, אָבָל וַדַּאי לֹא עֵירַב — לֹא הוּי חֲמֵר גַּמֵּל. אָלָא: אֲפִילוּ וַדַּאי לֹא עֵירַב הוּי חֲמֵר גַּמֵּל. דְּהָא הִכָּא וַדַּאי לֹא עֵירַב, וְקָא הוּי חֲמֵר גַּמֵּל.[[]^{כב]}**מִתְנִי'** מִי שְׂיַצֵּא חוּץ לְתַחוּם אֲפִילוּ אִמָּה אַחַת לֹא יִכְנָס. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שְׁתֵּים — יִכְנָס, שְׁלֹשׁ — לֹא יִכְנָס. גָּמִי' אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא: רַגְלוֹ אַחַת בְּתוֹךְ הַתַּחוּם, וְרַגְלוֹ אַחַת חוּץ לְתַחוּם — לֹא יִכְנָס, דְּכַתִּיב: "אִם תָּשִׁיב מִשְׁבַּת רַגְלֶךָ". "רַגְלֶךָ" כַּתִּיב. 'וְהַתְנִינָא: רַגְלוֹ אַחַת בְּתוֹךְ הַתַּחוּם וְרַגְלוֹ אַחַת חוּץ לְתַחוּם — יִכְנָס! הָא מִנִּי? אַחֲרִים הִיא, דְּתַנְיָא: אַחֲרִים אוֹמְרִים: לְמָקוֹם שְׂרוּבּוֹ הוּא נִזְקָר. אֵיכָא דְאָמְרִי, אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא: רַגְלוֹ אַחַת בְּתוֹךְ הַתַּחוּם וְרַגְלוֹ אַחַת חוּץ לְתַחוּם — יִכְנָס, דְּכַתִּיב: "אִם תָּשִׁיב מִשְׁבַּת רַגְלֶךָ" — "רַגְלֶיךָ" קָרִינּוּ. וְהַתְנִינָא: לֹא יִכְנָס! הוּא דְאָמַר כְּאַחֲרִים, דְּתַנְיָא: לְמָקוֹם שְׂרוּבּוֹ הוּא נִזְקָר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר שְׁתֵּים יִכְנָס שְׁלֹשׁ לֹא יִכְנָס. וְהַתְנִינָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַת — יִכְנָס, שְׁתֵּים — לֹא יִכְנָס. לֹא קִשְׂיָא: הָא דַּעֲקֹר חָדָא וְקָם אַתְרָתִי. הָא דַּעֲקֹר תַּרְתִּי וְקָם אַתְלָת.[[]^{ק]}וְהַתְנִינָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲפִילוּ אִמָּה אַחַת לֹא יִכְנָס! כִּי תַנְיָא הֵיאָא לְמוֹדֵד, דְּתַנּוּ: וְלְמוֹדֵד שְׁאָמְרוּ נוֹתַנִין לוֹ אֲלֵפִים אִמָּה — אֲפִילוּ סוּף מִדְתּוֹ כְּלָה בְּמַעֲרָה. 'מִתְנִי' מִי שֶׁהֲחֲשִׁיךְ חוּץ לְתַחוּם אֲפִילוּ אִמָּה אַחַת לֹא יִכְנָס. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילוּ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמוֹת יִכְנָס, שְׁאִין הַמְּשׁוּחָחוֹת מְמַצִּין אֶת הַמַּדּוֹת מִפְּנֵי הַטּוּעִין. גָּמִי' תַּנָּא: מִפְּנֵי טוּעִי הַמַּדָּה. הַדְרִין

עֲלָךְ מִי שֶׁהוּצִיאווֹהוּ "מִתְנִי" **כִּיצַד** מְעַבְרִין אֶת

הָעָרִים? בֵּית נִכְנָס בֵּית יוֹצֵא, פָּגוּם נִכְנָס פָּגוּם יוֹצֵא, הִיוּ שָׁם גְּדוּדִיּוֹת גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפָּחִים,

עֲצֵמוּ בְּכּוֹנְתּוֹ מֵאֲלָפִים שָׁל צַד שְׁנֵי לְבֵיתוֹ וְהִיא סֶתֶמָא דְקֹתְנִי הֶסֶם מִבַּעֲדוֹ יוֹם אִינוּ עֲרוֹב דְּמַשְׁמַע וְהָרִי הוּא כַּכֵּי עִירוֹ ר' יהודה היא וְהָא דָּלָא עֵרַיב לְהוּ וְתַנִּי בַּהֲדִי סִיפָא דְקֹתְנִי הָרִי זֶה חֲמֵר גַּמֵּל מִשּׁוֹם דֵּר' יהודה בְּסִיפָא מוֹדֶה לֵר' מֵאִיר אֲבָל בְּרִישָׁא כַּכֵּי עִירוֹ שְׁנֵי לְהוּ וְרִישָׁא ר' יהודה היא: מִתְנִי' מִי שְׂנִיצָא חוּץ לְתַחוּם בְּחִיזִד וּמַדְעַת שְׁלֹא לָשֵׁם מַצֵּה: שְׁתֵּים יִכְנָס מִשּׁוֹם הַבְּלַעַת תַּחוּמִין כְּדֹאמְרִין בְּכַרְקִין (לְעֵיל עִירוּבִין דָּף מה.) ר' אֱלִיעֶזֶר לְטַעֲמָה דֹאמֵר וְהוּא בְּאֲמַרְעִין: גַּמ' ה"ג הא מני אחרים היא: לְמָקוֹם שְׂרַבּוּ שָׁם הוּא נִזְקָר וְרַבּוֹ בְּתוֹךְ הַתַּחוּם הוּא: נִזְקָר כְּלוּמַר בְּתֵר רַבּוּ שְׁדִינּוּ לִיָּה וּבִינּוּ דָּלָא הִינֵא אֲלָא רַגְלוֹ אַחַת חוּץ לְתַחוּם עָדִין רַבּוּ בְּתוֹךְ הַתַּחוּם הַלֵּכֵךְ יִכְנָס: הוּא דֹאמֵר ר' חֲטִינָא: מִתְנִי' דַּעֲקֹר חָדָא שְׂנִיצָא מִן הָאחַת וְעוֹמֵד בְּשֻׁנְיָה וְהָכִי קֹאמֵר אִס בְּשֻׁתִּים עוֹמֵד יִכְנָס וּבְרִיתָא דְקֹתְנִי שְׁתֵּים לֹא יִכְנָס שְׂנִיצָא מִכָּל הַשְּׁתֵּים: לְמוֹדֵד שְׁחַשְׁכָּה לוֹ וְאִמֵּר שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוּמִי וּמוֹדֵד אֲלָפִים פְּסוּעוֹת בִּינוּנִיּוֹת אוּלֵי יִכְנָס לְתַחוּם הָעִיר וְכָלוּ אֲלָפִים שְׁלוֹ אִמָּה אַחַת חוּץ לְתַחוּם לֹא יִכְנָס שְׁאֵפְלוּ הָאֲלָפִים מוֹלִיכּוֹת אוֹתוֹ לְתוֹכּוֹ אִינוּ מִתָּר לְצֹאת מֵאֲלָפִים בְּדַתָּנּוּ וְלְמוֹדֵד שְׁאָמְרוּ נוֹתַנִין לוֹ אֲלָפִים אֲפֵלוּ סוּף מִדְתּוֹ כְּלָה בְּמַעֲרָה לֹא יִהְלֵךְ לַהֲלוֹ מֵאֲלָפִים דְּכִינּוּ שְׁמַדֵּד אֲלָפִים לְבַד מְקוֹם שְׁבִיתָתּוֹ שְׁהוּ אֲרַבַּע אִינוּ יָכוֹל לַעֲבֹר חוּץ לְאֲלָפִים: מִתְנִי' מִי שֶׁהֲחֲשִׁיךְ שְׁהוּא צֹא בְּדֶרֶךְ וְחַשְׁכָּה לוֹ חוּץ לְתַחוּם: אֲפֵלוּ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה כּוּ' לֹאוּ דְנוּקָא ט"ו אִמָּה: הַמְּשׁוּחָחוֹת מוֹדְדֵי הַתַּחוּמִין לַעֲשִׂרוֹת וְעוֹשִׂין סִימֵן לְתוֹךְ הַתַּחוּם: אִינוּ מְמַצִּין אֶת הַמַּדּוֹת לְהַעֲיֵב הַסִּימֵן בְּסוּף אֲלָפִים אֲלָא כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ אֲלָפִים: מִפְּנֵי הַטּוּעִין מִפְּנֵי טוּעִי הַמַּדָּה שְׁאִין מִפְּרִין אֶת הַסִּימֵן וּפַעֲמִים הוֹלְכִין לַהֲלוֹ מִמֶּנּוּ וְחֹזְרִין וְלֹאוּ דַּעֲתִיעִיהוּ ל"א וְלֹא שְׁמַעֲתוּ דְדוּקָא ט"ו נִקֵּט וְטוּעִי הַמַּדָּה הֵן הַמְּשׁוּחָחוֹת הַקּוֹבְעִין הַתַּחוּמִין וְאֲמָרִין לְחָנּוּ בְּכִיצַד מְעַבְרִין (עִירוּבִין דָּף טז:) אִין מוֹדְדִין אֲלָא בְּחִבָּל שָׁל חֲמֵשִׁים אִמָּה אֲרַבַּעִים חֲבָלִים יֵשׁ לְאֲלָפִים וְכַל חֲבָל וְחִבָּל מִתְמַשֵּׁט שְׁנֵי אַחֲזוּת שְׁזֵה תוֹפֶס מִכָּאן וְהָ תוֹפֶס מִכָּאן וְהָאֲחִתָּה טַפַּח וְחֻצִי אֲרַבַּע הָרִי פ' טַפָּחִים וּמ' אֲרַבַּעוֹת הַעוֹלִין ליו"ד טַפָּחִים הָרִי תַשְׁעִים טַפָּחִים שְׁהוּ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמוֹת: מִתְנִי' כִּיצַד מְעַבְרִין מִפֶּרֶשׁ בְּגִמְרָא לָשׁוֹן אִשֶּׁה עֲבָרָה דְתַנּוּ לְחָנּוּ הַנוֹתָר עֲרוֹבוּ בַּעֲבוּרָה שָׁל עִיר אֲלֵמָא יֵשׁ עַבּוֹר לָעִיר וּמִפֶּרֶשׁ הִשְׁתָּא כִּיצַד יֵשׁ לָהּ עַבּוֹר: בֵּית נִכְנָס וּבֵית יוֹצֵא אוּ פָּגוּם נִכְנָס וּפָּגוּם יוֹצֵא אוּ הִיוּ גְדוּדִיּוֹת כּוּ' מוֹצִיאִין הַמַּדָּה כְּנָגְדוֹ כְּלוּמַר כְּשֶׁצֹּא לָצֵן סִימֵן תַּחוּם הָעִיר וּבֹא לְמַדֵּל אֲלָפִים חוּצָה לָהּ אִס הִנֵּה מַחֲצִתָּה שׁוֹר אֲגֵר שְׁאִינָה חוּמָה חֲלָקָה אֲלָא בְּתֵים סְמוּכִין וּמַחְבְּרִין וַיֵּשׁ בֵּית נִכְנָס לְתוֹךְ הָעִיר יוֹתֵר מִחְבְּרוֹ אוּ פָּגוּם נִכְנָס אוּ פָּגוּם יוֹצֵא שְׁהִיתָ עִיר מְקַפֶּת חוּמָה וַיֵּשׁ מְגֻדְלִין עַגּוּלִין בּוּלְטִין בַּחוּמָה פְּעֻמִּים שְׁבוּלְטִין בְּפִטִּים פְּעֻמִּים שְׁבוּלְטִין בַּחוּץ אוּ שְׁהִי שָׁם לְאֲחַת הַקֶּרְנוֹת שָׁל עִיר גְּדוּדִיּוֹת שְׁבָרִי חוּמָה שָׁל חֲרֻבוֹת בְּתֵים וַיֵּשְׁנּוּ בְּתוֹךְ שְׁבָעִים אִמָּה נְשִׁירִים לָעִיר כְּדִמְפֶּרֶשׁ לְחָמּוּ:

בְּמֵאן פֿרַב יוֹסֵף וְאַלְבָּא דְרַבִּי יוֹסֵי פֿרַשׁ הקונטרס דמאע"פ זיך דמשמע
לִיָּה בְּהָכִי וְאֵע"נ דָּלָא אָמַר שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוֹם פְּלוּנִי פֿרַב יוֹסֵף אֲלַבָּא דֵּר' יוֹסֵי בֵּר' יהודה לֹא כְרַבָּה וְאֲלַבָּא דְרַבִּי (יוֹסֵי כְרַבִּי) יהודה וּה"פ כְּמֵאן הוּי פֿרַב יוֹסֵף וְאֲלַבָּא דְרַבִּי יוֹסֵי בֵּר' יהודה דָּלָא צְעִי אֲלָא לְהַחֲזִיק וְהָאִי נָמִי הַחֲזִיק וְלֹא אָמַר וּמַשְׁנֵי לֹא דֹאמֵר עַסְקִינוּ וּכְרַבָּה אֲלִיבָא דֵּר' יהודה דְּצְעִי תַרְתִּי וְהוּא דְדִין נָמִי לְרַב יוֹסֵף וְאֲלִיבָא דְרַבִּי יהודה אֲלָא אֲלַבָּא דְרַבָּה עֲדִיפָא לִיָּה לְאוּקְמִי מִשּׁוֹם דְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף הִילְכְתָּא כְרַבָּה לְבַר מַתְלַת שָׂדֶה עָנִין וּמַחֲסָה: סָפֵק בְּדֶרֶךְ בְּכַל מְעַרְבִין (לְעֵיל עִירוּבִין לָהּ.)

נִתְגַּלְגַּל חוּץ לְתַחוּם גִּשְׁרָף מִבַּעֲדוֹ יוֹם אִינוּ עֲרוֹב מַשְׁחַשְׁכָּה הָרִי זֶה עֲרוֹב סָפֵק מִבַּעֲדוֹ יוֹם סָפֵק מַשְׁחַשְׁכָּה ר' מֵאִיר וְר' יהודה אוֹמְרִים כּוּ' אֲלֵמָא כַּל סְפִיקָא חֲמֵר גַּמֵּל הוּא וּמִתְנִי' נָמִי סְפִיקָא הוּא וְלַלְשָׁנָא בְּתַרָא הָכִי קִשְׂיָא לִיָּה תַנִּינָא חָדָא זַמְנָא לר"מ דְהִיכָא דְעֵרַב בְּמָקוֹם שְׁאִינוּ עֲרוֹב הִנֵּה חֲמֵר גַּמֵּל: לֹא תִימָא הֶסֶם הוּא דְסָפֵק עֵרַב וְקִנְיָה שָׁם שְׁבִיתָה וְסָפֵק לֹא עֵרַב וְקִנְיָה בְּבִיתוֹ הוּא דְהוּי חֲמֵר גַּמֵּל אֲבָל הִיכָא דּוֹדְאִי לֹא עֵרַב כְּגוֹן חוֹזֵר זֶה שְׁהִיָּה לוֹ לְעֵרַב בַּפֶּת שְׁקָרוֹב לְבִיתוֹ הִיָּה. ל"א שְׁהִיָּה לוֹ לִזְמֵר שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוֹם פְּלוּנִי לֹא הוּי חֲמֵר גַּמֵּל דְּאִין כָּאן סָפֵק אֲלָא לְגִמְרִי נִתְכַּוֵּן אֲבִיתוֹ וַיְהִי כְּאֲנָשִׁי עִירוֹ: אֲלָא אֲפֵלוּ וַדַּאי לֹא עֵרַב שְׁלֹא אָמַר שְׁבִיתִתִּי לָשֵׁם נָמִי מַחֲזִיקִין לִיָּה בְּסָפֵק מִשּׁוֹם גְּלוּנֵי דַּעֲתָא וְלַלְשָׁנָא בְּתַרָא דְּפֶרֶשִׁינּוּ דְרַבִּי מֵאִיר עֲשִׂיר מַשְׁנֵי לִיָּה וְאֲפֵלוּ הָכִי הוּי חֲמֵר גַּמֵּל וְלֹא כַּכֵּי עִירוֹ ש"מ דֹּאפִילוּ בְּמָקוֹם שְׁאִין סָפֵק כְּגוֹן נִתְגַּלְגַּל חוּץ לְתַחוּם מִבַּעֲדוֹ יוֹם דּוֹדְאִי לֹאוּ עֲרוֹב הוּא אֲפֵלוּ הָכִי לְרַבִּי מֵאִיר חֲמֵר גַּמֵּל הוּא דְסָלֵק

עֲצֵמוּ בְּכּוֹנְתּוֹ מֵאֲלָפִים שָׁל צַד שְׁנֵי לְבֵיתוֹ וְהִיא סֶתֶמָא דְקֹתְנִי הֶסֶם מִבַּעֲדוֹ יוֹם אִינוּ עֲרוֹב דְּמַשְׁמַע וְהָרִי הוּא כַּכֵּי עִירוֹ ר' יהודה היא וְהָא דָּלָא עֵרַיב לְהוּ וְתַנִּי בַּהֲדִי סִיפָא דְקֹתְנִי הָרִי זֶה חֲמֵר גַּמֵּל מִשּׁוֹם דֵּר' יהודה בְּסִיפָא מוֹדֶה לֵר' מֵאִיר אֲבָל בְּרִישָׁא כַּכֵּי עִירוֹ שְׁנֵי לְהוּ וְרִישָׁא ר' יהודה היא: מִתְנִי' מִי שְׂנִיצָא חוּץ לְתַחוּם בְּחִיזִד וּמַדְעַת שְׁלֹא לָשֵׁם מַצֵּה: שְׁתֵּים יִכְנָס מִשּׁוֹם הַבְּלַעַת תַּחוּמִין כְּדֹאמְרִין בְּכַרְקִין (לְעֵיל עִירוּבִין דָּף מה.) ר' אֱלִיעֶזֶר לְטַעֲמָה דֹאמֵר וְהוּא בְּאֲמַרְעִין: גַּמ' ה"ג הא מני אחרים היא: לְמָקוֹם שְׂרַבּוּ שָׁם הוּא נִזְקָר וְרַבּוֹ בְּתוֹךְ הַתַּחוּם הוּא: נִזְקָר כְּלוּמַר בְּתֵר רַבּוּ שְׁדִינּוּ לִיָּה וּבִינּוּ דָּלָא הִינֵא אֲלָא רַגְלוֹ אַחַת חוּץ לְתַחוּם עָדִין רַבּוּ בְּתוֹךְ הַתַּחוּם הַלֵּכֵךְ יִכְנָס: הוּא דֹאמֵר ר' חֲטִינָא: מִתְנִי' דַּעֲקֹר חָדָא שְׂנִיצָא מִן הָאחַת וְעוֹמֵד בְּשֻׁנְיָה וְהָכִי קֹאמֵר אִס בְּשֻׁתִּים עוֹמֵד יִכְנָס וּבְרִיתָא דְקֹתְנִי שְׁתֵּים לֹא יִכְנָס שְׂנִיצָא מִכָּל הַשְּׁתֵּים: לְמוֹדֵד שְׁחַשְׁכָּה לוֹ וְאִמֵּר שְׁבִיתִתִּי בְּמָקוּמִי וּמוֹדֵד אֲלָפִים פְּסוּעוֹת בִּינוּנִיּוֹת אוּלֵי יִכְנָס לְתַחוּם הָעִיר וְכָלוּ אֲלָפִים שְׁלוֹ אִמָּה אַחַת חוּץ לְתַחוּם לֹא יִכְנָס שְׁאֵפְלוּ הָאֲלָפִים מוֹלִיכּוֹת אוֹתוֹ לְתוֹכּוֹ אִינוּ מִתָּר לְצֹאת מֵאֲלָפִים בְּדַתָּנּוּ וְלְמוֹדֵד שְׁאָמְרוּ נוֹתַנִין לוֹ אֲלָפִים אֲפֵלוּ סוּף מִדְתּוֹ כְּלָה בְּמַעֲרָה לֹא יִהְלֵךְ לַהֲלוֹ מֵאֲלָפִים דְּכִינּוּ שְׁמַדֵּד אֲלָפִים לְבַד מְקוֹם שְׁבִיתָתּוֹ שְׁהוּ אֲרַבַּע אִינוּ יָכוֹל לַעֲבֹר חוּץ לְאֲלָפִים: מִתְנִי' מִי שֶׁהֲחֲשִׁיךְ שְׁהוּא צֹא בְּדֶרֶךְ וְחַשְׁכָּה לוֹ חוּץ לְתַחוּם: אֲפֵלוּ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה כּוּ' לֹאוּ דְנוּקָא ט"ו אִמָּה: הַמְּשׁוּחָחוֹת מוֹדְדֵי הַתַּחוּמִין לַעֲשִׂרוֹת וְעוֹשִׂין סִימֵן לְתוֹךְ הַתַּחוּם: אִינוּ מְמַצִּין אֶת הַמַּדּוֹת לְהַעֲיֵב הַסִּימֵן בְּסוּף אֲלָפִים אֲלָא כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ אֲלָפִים: מִפְּנֵי הַטּוּעִין מִפְּנֵי טוּעִי הַמַּדָּה שְׁאִין מִפְּרִין אֶת הַסִּימֵן וּפַעֲמִים הוֹלְכִין לַהֲלוֹ מִמֶּנּוּ וְחֹזְרִין וְלֹאוּ דַּעֲתִיעִיהוּ ל"א וְלֹא שְׁמַעֲתוּ דְדוּקָא ט"ו נִקֵּט וְטוּעִי הַמַּדָּה הֵן הַמְּשׁוּחָחוֹת הַקּוֹבְעִין הַתַּחוּמִין וְאֲמָרִין לְחָנּוּ בְּכִיצַד מְעַבְרִין (עִירוּבִין דָּף טז:) אִין מוֹדְדִין אֲלָא בְּחִבָּל שָׁל חֲמֵשִׁים אִמָּה אֲרַבַּעִים חֲבָלִים יֵשׁ לְאֲלָפ

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

בטעם פה בעטע בױ: תוריד חיי סתאריך ומיס:
למחר אינגו דומה לחפה שהולכת מהר: אם יש לך ממון: ואין למות אתמהמה עכוב כי פתאים האדם מת: חוק מזון: מי יגיד לך אם נשאר בקדם שמה ואבדהו:ו: האלו נוצצין כלומר כשהן גדלין גדלה "בטששה ביה, אמרה ליה: לא כך כתוב "ערוכה בכל ושמורה", אם ערוכה ברמי"ח אברים ש'לה — משתמרת, ואם לאו — אינה משתמרת. תנא: תלמיד אחד היה לרבי אליעזר שהיה שונה בלחש, לאחר שלש שנים שכח תלמודו. תנא, תלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שנתחייב בשריפה למקום. אמרו: הניחו לו אדם גדול שמש. אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, פתח פומיה קרי, פתח פומיה תני, כי היכי דתתקיים ביה ותוריה חי, שנאמר: "כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא", אל תקרי "למצאיהם" אלא "למוציאיהם בפה". אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, חטוף ואכול חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא דמי. אמר ליה רב לרב המנונא: בני אם יש לך — חיטב לה, שאין בשאול תענוג, ואין למות התמהמה. ואם תאמר אניח לכני — חוק בשאול מי יגיד לה: בני האדם דומים לעשבי השדה הללו נוצצין ויחלו נובלין.^[מ] אמר רבי יהושע בן לוי: מההלה בדרה ואין עמו לוייה — יעסוק בתורה, שנאמר: "כי לית חן הם". חש בראשו — יעסוק בתורה, שנאמר: "כי לית חן הם לראשה". חש בגורו — יעסוק בתורה, שנאמר: "וענקים לגרורותיה". חש במעיו — יעסוק בתורה, שנאמר: "רפאות תהי לשרה". חש בעצמותיו — יעסוק בתורה, שנאמר: "ושקוי לעצמותיה". חש בכל גופו — יעסוק בתורה, שנאמר: "ולכל בשרו מרפא".^[נ] אמר רב יהודה ברבי חייא: בא וראה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. מדת בשר ודם: אדם נותן סם לחבירו — לזה יפה, ולזה קשה. אכל הקדוש ברוך הוא אינו כן: נתן תורה לישראל — סם חיים לכל גופו, שנאמר: "ולכל בשרו מרפא". אמר רב אמי: מאי דכתיב "כי נעים כי תשרם בבטנה וכונו יחדיו על שפתיה", אימתי דברי תורה נעימים — בזמן שתשרם בבטנה, ואימתי תשרם בבטנה — בזמן שיכונו יחדיו על שפתיה.^[ס] רבי יודא אמר מהכא: "שמחה לאיש במענה פיו ודבר צעתו מה טוב", אימתי שמחה לאיש — בזמן שמענה בפיו. לשון אחר: אימתי שמחה לאיש במענה פיו — בזמן שדבר צעתו מה טוב. רבי יצחק אמר מהכא: "כי קרוב אליה הדבר מאד בפיה ובלבבה לעשותו", אימתי קרוב אליה — בזמן שבפיה ובלבבה לעשותו. רבא אמר מהכא: "תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו כל מנעת סלה", אימתי תאות לבו נתתה לו — בזמן שארשת שפתיו כל מנעת סלה. רבא רמי: כתיב "תאות לבו נתתה לו". וכתיב "וארשת שפתיו כל מנעת סלה". וכה — תאות לבו נתתה לו. לא וכה — וארשת שפתיו כל מנעת סלה. תנא דבי רבי אליעזר כן יעקב: כל מקום שנאמר "נצח" "סלה" "ועד" — אין לו הפסק עולמית. נצח, דכתיב: "כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף". סלה, דכתיב: "פאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה". ועד, דכתיב: "ה' ימלוך לעולם ועד". (סימן: "ענקים" "לחיי" "לוחות" "חרות").

אמר רבי (אליעזר): מאי דכתיב "וענקים לגרורותיה", אם משים אדם עצמו כענק זה שרף על הצואר ונראה ואינו נראה — תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו — אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי אליעזר: מאי דכתיב "לחיו כערוגת הבושם", אם משים אדם עצמו כערוגה זו שהכל דשין בה, וכבושם זה שהכל מתבשמין בה — תלמודו מתקיים, ואם לאו — אין תלמודו מתקיים. ואמר רבי (אליעזר): מאי דכתיב "לוחות אבן", אם אדם משים עצמו את לחיו כאבן זו שאינה נמחית — תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו — אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי (אליעזר): מאי דכתיב "חרות על הלוחות", אחא בר יעקב אמר: אין כל אומה ולשון שולטת בהן, שנאמר: "חרות" — אל תיקרי "חרות", אלא חירות. אמר רב מתנה: מאי דכתיב "וממדבר מתנה", אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו — תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו — אין תלמודו מתקיים בידו. "רבא בריה דרב יוסף בר חמא הוה ליה מלתא לרב יוסף בהדיה, כי מטא מעלי יומא כדיפורי אמר: איזיל ואפיסיה. אזל, אשכחיה לשמעיה דקא מזיג ליה פסא. אמר: הב לי ואימזגיה אנא. ורב ליה, מזגיה. כדטעמיה אמר: דמי האי מזיגא למזיגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא. אמר ליה: אנא הוא. אמר ליה: לא תתיב אפרעיה עד דמפרשת לי הני קראי. מאי דכתיב: "וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל כמות ומבמות הגיא"? אמר ליה: אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו — תורה ניתנה לו במתנה. וכיון שניתנה לו במתנה — נחלו אל, שנאמר: "וממתנה נחליאל". וכיון שנחלו אל — עולה לגדולה, שנאמר: "ומנחליאל כמות". ואם מגיס לבו — הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר: "ומבמות הגיא". ואם חוזר בו — הקדוש ברוך הוא מגביהו, שנאמר: "כל גיא ינשא". אמר רב הונא: מאי דכתיב: "חיתה ושבוי בה תכין בטובתה לעני אלהים", אם אדם משים עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת, ואיכא דאמרי שמסרחת ואוכלת — תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו — אין תלמודו מתקיים בידו. ואם עושה כן — הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה בעצמו, שנאמר: "תכין בטובתה לעני אלהים". אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב "נוצר תאנה יאכל פריה", למה נמשלו דברי תורה כתאנה, מה תאנה זו

כל

דעלמא דאזלינן מנה גרסינן: כהלולא דמי הייס וסגו וי"ד סי' רמו טע"י כב:
א מיי' פג' מהל' תלמוד תורה
הל' יב, סמג עשין יב, טוש"ע
ב מיי' פג' מהל' תלמוד תורה
הל' ט:
ג מיי' פג' מהל' תלמוד תורה הל' ט, סמג עשין יב, טוש"ע
ו"ד סי' רמו טע"י כא:

 עין משפט ור מצה

א מיי' פג' מהל' תלמוד תורה
הל' יב, סמג עשין יב, טוש"ע
ו"ד סי' רמו טע"י כב:
ב מיי' פג' מהל' תלמוד תורה
הל' ט:
ג מיי' פג' מהל' תלמוד תורה הל' ט, סמג עשין יב, טוש"ע
ו"ד סי' רמו טע"י כא:

מסורת הש"ס
א תנא דבי אליהו זוטא נספחים לסדר אליהו זוטא פרקי דרד ארץ א; סוטה מו:
ב מנחות לגנ; שבת כזו; מגילה טו; יומא מו; פסחים קיט; סוטה ה; מנחות צט; יומא עה; סוכה מו; שמות רבה; לעיל יט; בבא בתרא י; ברכות מ; ברכות י; ברכות ה; במדבר רבה
ג בראשית רבה
ד נדרים נה.

גמ' א"ל רב לרב המונא. עיין לקמן דף ט ע"א תד"ה רב המונא:
שם חש בראשו יעסוק בתורה. ע"י תורת חיים שבעות דף טו ע"ב ד"ה אסור להתרפאות:
תורה אור השלם

כירלא כן ביתי עם אל כי ברית עולם שם לי ערוכה וגי (שמואל ב כג, ה)

כירמיס הם למצאיהם וכלל בשרו מרפא (משלי ד, כב)

רפאות תהי לשדך ושקוי לעצמותיה (משלי ג, ח)

כירנעים כירשפרם בבטנה וכונו יחדיו על שפתיה (משלי כב, יח)

שמה לאיש במענה פיו ודבר צעתו מה טוב (משלי טו, כג)

כירקרוב אליה הדבר מאד בפיה ובלבבה לעשותו (דברים

ל, יד)

תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו כל מנעת סלה (תהילים כא, ג)

כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף כירוח מלפני וגוי (ישעיהו נז, טז)

כאשר שמענו כן ראינו בעיר וזהו צבאות בעיר אלהינו אלהים וגוי (תהילים מח, טז)
זהו ימךד לעלם ועד (שמות טו, יח)

כי לית חן הם לראשד ונענקים לגרותה (משלי א, טז)

לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מור וגוי (שיר השירים ה, ג)

ותן אל־משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת וגוי (שמות לא, יח)

והלחת מפשה אלהים הפה והטבת מכתב אלהים הוא חרות וגוי (שמות לב, טז)

באר חפריה שרים בריה נדיבי העם כמחקק במשענתם וממדבר וגוי (במדבר כא, יח)

ומפתנה נחליאל ומנחליאל כמות ומבמות הגיא אשר בשדה מואב וגוי (במדבר כא, טז-כ)

כל־גיא ינשא וכל־הר וגבעה ישפלו וזהו העקב למישור והקבסים וגוי (ישעיהו מ, ד)

חיתך ושבוי־בה תכין בטובתך לעני אלהים (תהילים סח, יא)

נצר תאנה יאכל פריה ושמר אדניו וכד (משלי כז, יח)

נד.

גד:

	עין משפט
	גד מצוה

א מו"י פד' מהל' תלמוד תורה הל' ד, טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' י:

ב מו"י פו' מהל' תלמוד תורה הל'

ה, טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' יז:

ג טוש"ע או"ח סי' קנה סעי' א:

תַּנּוּ לוּ זוּ וְזוּ וְהָא דְאִמֵּר בְּפִרְק בְּתֵרָא דְמַגְלָה (דף כז:): שְׁאֵלֻ תַּלְמִידֵיּוּ אֶת ר' פְּרִידָא בְּמַה הֶאֱרַכְתָּ יָמִים אִמֵּר לֶהֱן מַעֲנִלָם לֹא קִדְמָנִי

אָדָם לְבֵית הַמְדָּרָשׁ הָא וְהָא גִּרְמָא לֹא אִי גַמִּי בְּאוּתָהּ שָׁעָה לֹא יָדַע שְׂאִמֵּר לִיָּה הִקֵּב"ה תַּנּוּ לֹו זֹו וְזֹו עַד לְאַחֵר שְׁחִי אֶרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:

כַּל זְמַן שְׁמַמְשָׁמַשׁ בְּה מוּצָא בְּה תַאֲרִיבִּי שְׁאֵלֻ תַּלְמִידֵיּוּ אֶת ר' פְּרִידָא בְּמַה

כַּל זְמַן שְׁאָדָם מְמַשְׁמַשׁ בְּה — מוּצָא בְּה תַאֲרִיבִּי. אִף דְּבָרֵי תוֹרָה, כַּל זְמַן שְׁאָדָם הוֹגֵה בְּהֵן — מוּצָא בְּהֵן טַעַם.[[]^{ק]} אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: מֵאִי דְכַתִּיב "אֵיזֶלַת אֲהֵבִים וַיַּעֲלֶת חֵן וְגוֹ", לְמָה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה לְאַיִזְלַת? לּוֹמַר לָהּ: מָה אֵיזֶלָה רַחֲמָה צַר, וְחִבִּיבָהּ עַל בּוֹעֲלָהּ כַּל שָׁעָה וְשָׁעָה כְּשָׁעָה רֵאשׁוּנָה — אִף דְּבָרֵי תוֹרָה חִבִּיבִין עַל לוֹמְדֵיהֶן כַּל שָׁעָה וְשָׁעָה כְּשָׁעָה רֵאשׁוּנָה. "וַיַּעֲלֶת חֵן" — שְׁמַעֲלַת חֵן עַל לוֹמְדֵיהּ. "דִּדְיָהּ יִרְוָה בְּכָל עֵת" — לְמָה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה כִּדְד? מָה דָד זֶה כַּל זְמַן שֶׁהַתִּינוּק מְמַשְׁמַשׁ בּוּ — מוּצָא בּוּ חֵלֵב, אִף דְּבָרֵי תוֹרָה, כַּל זְמַן שְׁאָדָם הוֹגֵה בְּהֵן — מוּצָא בְּהֵן טַעַם. "בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד" — כְּגוּן רַבִּי (אַלִּיעֶזֶר) בֶּן פִּדְתָּ. אָמְרוּ עֲלִיו עַל רַבִּי (אַלִּיעֶזֶר) שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּשׁוּק הַתַּחְתּוֹן שֶׁל צִיפּוּרִי, וּסְדִינּוּ מוּטָל בְּשׁוּק הָעֲלִיוֹן שֶׁל צִיפּוּרִי. (תַּנּוּיָא) אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן אֱלֶעָזֶר: פַּעַם אַחַת בָּא אָדָם לִישְׁלוֹ, וּמִצָּא בּוּ שָׂרָף.[[]^{ק]} תַּנּוּ דְבִי רַב עֶזְרָ: מֵאִי דְכַתִּיב "רוּכְבֵי אֶתּוֹנוֹת צַחוּרוֹת יוֹשְׁבֵי עַל מְדִין [וְהוֹלְכֵי עַל דֶּרֶךְ שִׁיחּוֹ]", "רוּכְבֵי אֶתּוֹנוֹת" — אֵלֹו תַלְמִידֵי חֻכָּמִים, שְׁמַהֲלִכִין מַעִיר לְעִיר וּמַמְדִּינָה לְמַדִּינָה לְלָמוּד (בּוּ) תוֹרָה. "צַחוּרוֹת" — שְׁעוֹשִׁין אוֹתָהּ בְּצִהְרִים. "יֹשְׁבֵי עַל מְדִין" — שְׁדִנּוּ דִין אֲמַת לְאַמִּיתּוּ. "וְהוֹלְכֵי" — אֵלֹו בַּעֲלֵי מִקְרָא. "עַל דֶּרֶךְ" — אֵלֹו בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. "שִׁיחּוּ" — אֵלֹו בַּעֲלֵי תַלְמוּד, שְׁכַל שִׁיחְתּוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה.[[]^{ק]} אָמַר רַב שִׁינְבִי מִשּׁוּם רַבִּי אֱלֶעָזֶר בֶּן עֲזַרְיָה: מֵאִי דְכַתִּיב "לֹא יַחְרוּךְ רַמְיָה צִידוֹ" — לֹא יִחְיָה וְלֹא יֵאָרִיךְ יָמִים צִיד דְּהַרְמָאִי. רַב שְׁשֵׁת אָמַר: צִיד דְּהַרְמָאִי יַחְרוּךְ? כִּי אֲתָא רַב דִּימִי, אָמַר: מָשָׁל לְצִיד שְׂצָד צִפּוּרִים, אִם רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן מְשַׁבֵּר כְּנָפָיו — מִשְׁתַּמֵּר, וְאִם לֹאוּ — אִין מִשְׁתַּמֵּר. [[]^{ק]} אָמַר (רַבָּה) אָמַר רַב סַחוּרָה אָמַר רַב הוּנָא: מֵאִי דְכַתִּיב "הוֹן מִהֶבֶל יִמְעָט וְקוֹבֵץ עַל יָד יִרְבֶּה", אִם עוֹשֶׂה אָדָם תּוֹרָתוֹ חִבִּילוֹת חִבִּילוֹת, — מִתְמַעֵט, וְאִם לֹאוּ — קוֹבֵץ עַל יָד יִרְבֶּה. אָמַר רַבָּה: יָדַעִי רַבְּנִי לְהָא מִלְתָּא, וְעִבְרֵי עֲלָה. אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: אֲנָא עֲבַדְתֵּהּ, וְאִיקָרִים בִּידָאִי. תַּנּוּ רַבְּנִי, כִּיצַד סֹדֵר מִשְׁנָה: מִשָּׁה לְמוֹד מִפִּי הַגְּבוּרָה. נִכְנָס אַהֲרֹן, וְשָׁנָה לוֹ מִשָּׁה פִירְקוֹ, נִסְתַּלַּק אַהֲרֹן וַיֵּשֶׁב לִשְׁמַאל מִשָּׁה. נִכְנָסוּ בָנָיו, וְשָׁנָה לָהֶן מִשָּׁה פִירְקֹן. נִסְתַּלְקוּ בָנָיו, אֱלֶעָזֶר יֵשֶׁב לִימִין מִשָּׁה, וְאִיתְמַר לִשְׁמַאל אַהֲרֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: לְעוֹלָם אַהֲרֹן לִימִין מִשָּׁה חוּזַר. נִכְנָסוּ זָקֻנִים וְשָׁנָה לָהֶן מִשָּׁה פִירְקֹן. נִסְתַּלְקוּ זָקֻנִים, נִכְנָסוּ כַּל הָעָם וְשָׁנָה לָהֶן מִשָּׁה פִירְקֹן. נִמְצָאוּ כִיד אַהֲרֹן אַרְבַּעַה, כִיד בָּנָיו שְׁלֹשָׁה, וּכִיד הַזָּקֻנִים שְׁנַיִם, וּכִיד כַּל הָעָם אֶחָד. נִסְתַּלַּק מִשָּׁה וְשָׁנָה לָהֶן אַהֲרֹן פִירְקוֹ. נִסְתַּלַּק אַהֲרֹן שָׁנֹו לָהֶן בָּנָיו פִירְקֹן. נִסְתַּלְקוּ בָּנָיו, שָׁנֹו לָהֶן זָקֻנִים פִירְקֹן. נִמְצָא כִיד הַכַּל אַרְבַּעַה. מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חֲזִיב אָדָם לְשִׁנוֹת לְתַלְמִידוֹ אַרְבַּעַה פְּעָמִים. וְקַל וְחוֹמֶר, וּמָה אַהֲרֹן שְׁלָמַד מִפִּי מִשָּׁה, וּמִשָּׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה — כֶּה, הִדְיוּט מִפִּי הִדְיוּט — עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. [[]^{ק]} רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: מִנִּין שְׁחֲזִיב אָדָם לְשִׁנוֹת לְתַלְמִידוֹ עַד שְׁלִמְדֻנּוּ — שְׁנַאָמַר: "וְלַמָּדָה אֵת בְּנִי יִשְׂרָאֵל", וּמִנִּין עַד שְׁתֵּהָא סְדוּרָה בְּפִיָּהֶם — שְׁנַאָמַר: "שִׂימָה בְּפִיָּהֶם", וּמִנִּין שְׁחֲזִיב לְהֵרָאוֹת לוֹ פָּנִים — שְׁנַאָמַר: "וְאַלְהָהּ הַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֵיהֶם". וְלִיגְמְרוּ כּוּלְהוּ מַמְלָּה! כִּדִּי לְחַלּוֹק כְּבוֹד לְאַהֲרֹן וּכְבִּדּוֹ לְזָקֻנִים. וְנִיעוּל אַהֲרֹן וְנִיגְמַר מַמְלָּה, וְלִיעִיילוּ בָּנָיו וְלִיגְמְרוּ מֵאַהֲרֹן, וְלִיעִיילוּ זָקֻנִים וְלִילְפוּ מִבָּנָיו, וְלִילְזוּ וְלִיגְמְרִינְהוּ לְכוּלְהוּ יִשְׂרָאֵל! כִּין דְּמִשָּׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה גָּמַר, מִסְתִּיעָא מִלְתֵּיהּ. "אָמַר מֶר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: לְעוֹלָם אַהֲרֹן לִימִין מִשָּׁה חוּזַר. כְּמָאֵן אֲזֵלָא הָא דְתַנּוּיָא: שְׁלֹשָׁה שְׁחִי מְהַלְכִין בְּדֶרֶךְ — הָרַב בְּאַמְצַע, וְגָדוֹל בִּימִינוֹ, וְקָטָן בְּשְׂמַאלוֹ. לִימָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא וְלֹא רַבְּנִי? אֲפִילוּ תִימָא רַבְּנִי, מִשּׁוּם טִירְחָא דְאַהֲרֹן. רַבִּי פְּרִידָא הִנּוּה לִיָּה הָהוּא תַלְמִידָא דְתַנּוּה תַנִּי לִיָּה אַרְבַּע מָאָה זִמְנֵי וְגַמַר. יוֹמָא חַד בַּעֲיִיה לְמִלְתָּא דְּמַצְוָה. תַּנּוּ לִיָּה וְלֹא גָמַר. אָמַר לִיָּה: הֵאיֶדְנָא מֵאִי שְׁנָא? אָמַר לִיָּה: מִדְּהִיָּא שְׁעֵתָא דְאַמַר לִיָּה לְמַר אִיכָא מִילְתָּא דְּמַצְוָה — אִסְחָאִי לְדַעֲתָאִי, וְכַל שְׁעֵתָא אֲמִינָא: הִשְׁתָּא קָאִי מֶר, הִשְׁתָּא קָאִי מֶר. אָמַר לִיָּה: חַב דַּעֲתִיָּה וְאַתְנִי לִיָּה. הִדַּר תַּנּוּ לִיָּה אַרְבַּע מָאָה זִמְנֵי [אַחֲרִינִי]. נִפְקָא בַת קָלָא וְאַמַר לִיָּה: נִיחָא לִיָּה דְלִיִּסְפּוּ לָהּ אַרְבַּע מָאָה שְׁנֵי, אוּ דְתִיזְכוּ אֵת וְדֶרֶךְ לְעֵלְמָא דְאַתִּי? אָמַר: דְּנִיזְכוּ אֲנָא וְדִרִּי לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לָהֶן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: תַּנּוּ לוּ זוּ וְזוּ. אָמַר רַב חֲסֵדָא: אִין תּוֹרָה נִקְנִית אֱלָא בְּסִימָנִיו, שְׁנַאָמַר: "שִׂימָה בְּפִיָּהֶם", אַל תִּקְרִי 'שִׂימָה', אֱלָא 'סִימָנָה'.[[]^{ק]} שְׁמַעַה רַב תַּחֲלִיפָא מִמַּעַרְבָא, אֲזַל אַמְרָה קַמִּיה דְּרַבִּי אֲבָהוּ, אָמַר: אַתּוּן מַהֲתֵם מִתְנִיתוּ לָהּ, אֲנֹן מִהֲכָא מִתְנִינוּ לָהּ: "הַצִּיבִי לָהּ צִיּוֹנִים שִׁימִי לָהּ וְגוֹ" — עֲשׂו צִיּוֹנִים לַתּוֹרָה. וּמֵאִי מִשְׁמַע דְּהֵאִי צִיוֹן לִישְׁנָא דְּסִימָנָא הוּא? דְּכַתִּיב: "וְרָאָה עֵצִם אָדָם וּכְנָה אֲצִילוּ צִיוֹן". רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, מִהֲכָא: "אָמַר לְחַכְמָה אַחוּתִי אֵת וּמוֹדַע לְבִינָה תִקְרָא" — עֲשֶׂה מוֹדָעִים לַתּוֹרָה. רַבָּא אָמַר: עֲשֶׂה מוֹעֲדִים לַתּוֹרָה.

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

כַּל זְמַן שְׁמַמְשָׁמַשׁ בְּה מוּצָא בְּה תַאֲרִיבִּי שְׁאֵלֻ תַּלְמִידֵיּוּ אֶת ר' פְּרִידָא בְּמַה מְעַט וְכַל שָׁעָה רֵאזִי לְאַכַּל מַהֵן: שְׁמַעֲלַת חֵן עַל לוֹמְדֵיהּ שֶׁהֵכַל מַנְשְׁאִין אוּתוֹ וְתוֹרָתוֹ נִוְתַּעַת לוֹ

חֵן: בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד בְּשִׁבּוּל אֲהֵבָתָהּ תַּעֲשֶׂה עֲצָמָה שׁוֹנָה וּפְתִי לְהַיִּיחַ עֲסָקוּךְ וְלָרוֹן לְקַבֵּר הֶלְבָּה: לֹא יַחֲרֹךְ נוֹטְרִיקוֹן דְּרִישׁ לִיָּה לֹא יִקְוָה וְלֹא יֵאָרִיךְ: וְכַב שֶׁשֶׁת אָמַר אִין זֶה רַמְאִי אֲלֵא שׁוּטָה וְהַקְוֹבֵן עַל יָד הוּא הַכְּמָא וְעֵרוֹם בְּדָבָר הוּאֹא יַחֲרֹךְ כְּלוּמַר יִתְקַנֵּם בְּיָדוֹ כְּנַעַד הַכְּמָאִי שְׁמַשְׁבַּר גָּף רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן כְּשֶׁהוּא לֹנְקֵדוּ שְׁלֹא יִכְרַח הוּא חוֹרֵךְ עוֹפּוֹת וְאוֹזְקֵן וְקָרָא אֶתְמוּנָהּ מִתְמָה לֹא יַחֲרֹךְ. לֹא יַעֲלֶה וְיֵאָכֵל: אֲנָא עֲבַדְתֵּהּ וְקִימְתִּיהּ לְקַבֵּן עַל יָד וְחוֹרְתִי עֲלִיָּה עַד דְּהֶסְזִיקְתִּי בְּה וְאַחֵר כֶּךָ חוֹרְתִי וְשְׁמַעֲתִי אַחֲרָת: כִּיצַד סֹדֵר הַמִּשְׁנָה כִּיצַד לְמוֹד וְשְׂרָאֵל תּוֹרָה שְׁכַעַל כֶּה: נִכְנָס אַהֲרֹן וְשָׁב לִכְנִי מִשָּׁה כְּדַכְתִּיב (וְשַׁעֲיָהוּ לִי:כ') וְהִין עֲשִׂיךְ רֵאוּת אֶת מוֹרִיךְ וְכוּ כְּלָם בְּשַׁעַת שְׁמוּעָתָן בְּלֹן יוֹשְׁבִין לְכִנִּין: יֵשֶׁב לְשְׁמַאל מִשָּׁה דְתַנּוּיָא הַמְהַלֵּךְ לִימִין רַבּוּ רַבִּי זֶה בּוֹר וְכ"ס יֹשֶׁב בְּזִמָּן שְׁאִין שְׁנֵי לִשָּׁב בְּשְׁמַאל: וְשָׁנָה לָהֶן פִּרְקוֹן אוּתוֹ פִּרְקַר עֲצִמוּ שְׁשָׁנָה לְאַהֲרֹן: אַהֲרֹן לִימִין מִשָּׁה חוּזַר אַחֲרֵי שְׁשָׁמַעוּ בָּנָיו וְנֹשׁ שְׁנֵי לִשָּׁב בְּשְׁמַאל מִשָּׁה כְּבוֹד הוּא לְאַהֲרֹן וּלְמַסָּה לְהִיַּת אַהֲרֹן שְׁהוּא גְדוֹל בָּא וַיֵּשֶׁב בְּיָמִין: וּמָה אַהֲרֹן שְׁשָׁמַע מִמַּסָּה כּוּי וּמַסְתִּיעָא מִלְתָּא לְהַתְקַנֵּם כְּלַבּוּ לְהִבִּין מֵהַר אֶפְ"ה שְׁמַע ד' פְּעָמִים: לְהֵרָאוֹת לוֹ פָּנִים לְלַמְדוֹ לַתַּת טַעַם בְּדַבְּרֵיוּ כְּכַל אֲשֶׁר יִכַּל וְלֹא יֵאמַר כֶּךָ שְׁמַעֲתִי הִבֵּן אִתָּה הַטַּעַם מַעֲצָמָךְ וְחַבְדּוּ בְּפִרְקַר רֵאשׁוֹן (דף יג:) שְׁהִיָּה אִמֵּר עַל טִמָּא טְהוֹר וּמִקְרָאָה לוֹ פָּנִים: אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֵיהֶם וְלֹא כְתִיב אֲשֶׁר תַּלְקִמְדֵם צִרִיךְ אִתָּה לְסַדֵּר וּלְשׁוֹם לְפָנֵיהֶם טַעַם הַמִּנְשָׁב תַּלְמוּדָם: וְלִיעִיֵּלוּ בָּנָיו וְלִילְפוּ מֵאַהֲרֹן ד' זְמַנִּין וְכוּ כְּלָן: מִשּׁוּם טְרַחָא דְאַהֲרֹן דְּמַתַּחֲלָה דִּיחִיד הוּא לֹא סָגִי גְלָזוּ לְשְׁמַאל וְתִיב וְכִי הַדּוֹר עֵיילֹו אִינֵךְ אִיכָא טְרַחָא לֵאנוּקוּמָה וְלֹא־הַדּוֹרָה לְזַמִּין: בַּעֲנָה לר' פְּרִידָא לְמַלְתָּא דְּמַעֲנָה: נִפְקַ בְּה קוּל וְאַמַר לר' פְּרִידָא: סִימָנִין סִימְנֵי הַשְׁמוּעוֹת זֹו אַחֵר זֹו וְסִימְנֵי חֻכָּמִים כְּדָרְךָ שִׁשׁ בְּהש"ס וְתַסִּים גְּרָסָא דְּסַמְנִיָּה בְּפִירָס: עֲשׂו מוֹשַׁל לְתוֹרָה קִבְעוּ עֵתִים לְתַלְמִידוּכֶם שְׁדַעֲנו עַת לְבָא וְלִשְׁנוּת:

מסורת הש"ס

א יומא כט.

ב מבילתא דרבי שמעון בן יוחאי

ג עבודה זרה יט.

ד עבודה זרה יט.

ה מבילתא דרבי שמעון בן יוחאי

ו ברכות נח.

תורה אור השלם

אילת אהבים ונעלתיחו דדיק ירוד בקל"עת באהבתה תשנה תמיד [משלי ה, טז]

רכבי אתנות צחורות ישבי עלי־מדיו והלבי עלי־דרד

שיחו [שופטים ה, י]

לא־יחרד רמנה צידו והוֹר־אדם יקר חרוץ [משלי יב, כז]

הוּן מִהֶבֶל יִמְעָט וְקוֹבֵץ עַל־יָד יִרְבֶּה [משלי יג, יא]

ועתה כתבו לכם את־השירה הזאת ולמדנה את־בני־ישראל שירה בפיהם וגו' [דברים לא, טז]

ואֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֵיהֶם [שמות כא, א]

ועברו העֲבָרִים בְּאֶרֶץ וְרָאָה עֵצֶם אָדָם וּכְנָה אֲצִלוּ צִיוֹן וגו' [יחזקאל לט, טז]

הַצִּיבִי לָךְ צִיּוֹנִים שְׁמִי לָךְ תַּמְרוּרִים שְׁתִּי לְבָד לְמִסְלָה וגו' [ירמיהו לא, כא]

הָבִן יִקְרִי לִי אֶפְרַיִם אִם יוֹד שְׁעָשִׂים כִּי־מְדִי דְבָרִי וגו' [ירמיהו לא, כ]

אָמַר לַחֲכָמָה אַחוּתִי אֵת וּמוֹדַע לְבִינָה תִקְרָא [משלי ז, ד]

מסורת הש"ס
א מסכת כלה רבתי ב תוספתא עירובין ג לעיל ט. ד לקמן נז:
גליון הש"ס
גמ' לא תמצא במי שמגביה דעתו. עיין תענית דף ז ע"א תוס' ד"ה אף דברי תורה:
תורה אור השלם

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה" לנו השפוקמה ויזכה לנו וישמענו אתה ונעשנה (דברים ל, יב)

וְהִינוּ דֹאֵמֶר רַב אֲבָדִימִי הֵא דֹאֲמֶרֶן דְּצִרִין לְטַרַח וּלְהַעֲמִיד סִימְנִין וּלְהַעֲרִים בְּתַחבּוּלוֹת כְּדִי שְׁתַּתְקִינָם הַתּוֹרָה בְּלוּמָדִיָּה הֵינּוּ דַר' אֲבָדִימִי דַּמְפְּרֵשׁ דִּיּוּקָא דְקִרָא שָׂאֵם בְּשָׂמִים הִיא צִרִין אַתָּה לַעֲלוֹת אַחֲרֵיהּ: סַחֲרִינִין מַסְחִרִין בְּשִׁירוֹת: תַּבְרִין בְּעִירֹן בְּמִקּוּמֶן אֲלֵא נִרְאֵה וְהִינוּ נִרְאֵה בְּדֹאֲמֶר לַעֲיֹל: אַרְבַּּה פְּמוֹת שְׁהִיא לְקַמֵּן מְפֹרָשׁ: עֲגֻלָּה עוֹשִׁין לָהּ זְוִיּוֹת כַּשְּׂבָא לְמַדל תַּחוּמִין לְקַצּוּמִיָּהּ לֹא יִמְדַל לָהּ מִהַחוּמָּה אֲלֵא יוֹסִיף לָהּ רַבּוּעַ בְּלוּמֶר יִרְחִיק מִן הַחוּמָּה כְּדִי רַבּוּעַ דֶּהָא מִרְבִּינִן פֹּאוֹת לְכָל מְלִי דַשְׁבַּת וְאח"כּ יִמְדַל תַּחוּמִי הֶקְרָנוֹת שָׂאֵם בָּא לְצֹאת דְּרָךְ הָרֹן הָעִיר וְשִׁתְכַר בְּהִלְכָתּוּ רַבִּיעַ דַּמְרַבֵּעַ יוֹתֵר עַל הָעֻגּוּל רַבִּיעַ: מְרַבַּעַת אִין עוֹשִׁין לָהּ זְוִיּוֹת לְקַמֵּן מְפֹרָשׁ: הֵיתָה רַחֲבָה מַצַּד זֶה וְהַצֵּרָה מַצַּד זֶה רֹאזִין אוֹתָהּ בָּאלֹו הִיא שְׁנֵה כַּשְּׂבָא לְמַדל הַתַּחוּמִין לַמַּעַרְב אֲצֵל הָרֹן מַעַרְבִית דְּרוּמִית אִינּוּ מוּזַד מִן הַחוּמָּה אֲלֵא מִרְחִיק וּמוֹשֵׁף לַמַּעַרְב עַד כְּנָגַד חֲדָה שֶׁל הָרֹן מַעַרְבִית צְפוּנִית הִנְמַשְׁכַּת וְיוֹצֵא' לַמַּעַרְב וּמוּזַד וְכוּן לְהָרֹן דְּרוּמִית מִזְרְחִית: הִיָּה בֵּית אֶחָד בּוֹלָט מַחוּמַת הָעִיר לְאַחַת הַצִּדִּין כַּשְּׂבָא לְמַדל תַּחוּם צִפּוֹן אֲצֵל הָרֹן מַעַרְבִית צְפוּנִית כַּשְּׂבָא לְמָקוֹם שְׁאִין הַבֵּית בּוֹלָט שֶׁם מִרְחִיק מִן הַחוּמָּה עַד כְּנָגַד מָקוֹם שְׁכָלָה בְּלִיטַת הַבֵּית לְהָרֹן מִזְרְחִית צְפוּנִית בָּאלֹו חוּט מִתּוּחַ מְכוּן וְהוֹלֵךְ כְּנָגְדוּ מִמָּקוֹם שְׁכָלָה הַבֵּית עַד כְּנָגַד הָרֹן צְפוּנִית מַעַרְבִית וּמוּזַד מִן הַחוּט וּלְצִפּוֹן אֲלֻפִּים: שְׁנֵי בָתִּים כְּמִין ב' פְּגוּמִין קס"ד לְרוּחַ אַחַת וְקֹאֲמֶר רֹאזִין בָּאלֹו חוּט מִתּוּחַ מִנְּהָ לָּהּ וּלְקַמֵּן פֶּרִיךְ הַשְּׂתָא בֵּית אֶחָד אַחֲרֵת רֹאזִין שְׁנֵי בָתִּים מַבַּעֲיָא: הֵיתָה עֲשׂוּיָה כְּמִין קֶשֶׁת שְׁאִין הַבָּתִּים בְּמָקוֹם חֻבֵּל הַקֶּשֶׁת: אִין כְּמִין גֹּאֵם גִּימַל וְיָנִי עֲשׂוּי כְּמִין כָּף כַּפּוּפָה שְׁלֵנוּ: רֹאזִין אוֹתָהּ בָּאלֹו הִיא מְלֹאָה בָתִּים כַּשְּׂבָא לְמַדל תַּחוּמִין מִן הַצִּפּוֹן מוּזַד מִן הַסַּר בָּאלֹו הֵיתָה מְרַבַּת בָּתִּים וְהַדַּר בַּקֶּשֶׁת לֹא יִתְחִיל לְמַדל מִבִּיתוֹ וּלְצִפּוֹן אֲלֻפִּים אֲלֵא כָּל הָעִיר עַד הַסַּר חֲסוּבָה לוֹ כְּד' אַחוּת וְכוּן הַעֲשִׂיָּה כְּמִין גֹּאֵם הַיּוֹצֵא מִן הַמִּזְרַח לַמַּעַרְב

אע"פ שְׁאִין בָּתִּים בַּמַּעַרְב רֹאזִין בָּאלֹו מְלֹא כָּל הַחֲלָל בָּתִּים וְכוּן מִן הַדָּרוּם

לְצִפּוֹן וְהַיּוֹצֵא מִבִּיתוֹ אִין חֲלָל הַחֲלָק שֶׁל עִיר עוֹלָה לוֹ מִן הַמַּדָּה: קמ"ל כְּמוֹת שְׁהִיא מַנְיַחִין אוֹתָהּ שְׁדָרִי יֵשׁ לָהּ פֹּאוֹת: אַרְבַּה כְּמוֹת שְׁהִיא פְּשִׁיטָא וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שְׁתַּקְרָנָהּ: דְּאִירֵיבָא וְתַטִּינָא הַקֵּרָה בְּרַחֲבָה: מַהוּ דַּתִּימָא וְרַחֲיֻבָּנָה לְמִזְרַח וּלְמַעַרְב עַד שְׁתָּהָא מְרַבַּעַת וְכַּהּ: דְּמִרְבַּעָא אֲבָל לֹא מְרַבַּעָא בְּרַבּוּעוּ שֶׁל עוֹלָם שְׁהִיא צְפוּנָה לְצִפּוֹן עוֹלָם וְדְרוּמָה לְדָרוּם עוֹלָם אֲלֵא עוֹמְקַת בְּאַלְכֶסוֹן: לֹא צִרִיבָא לְב' רוּחוֹת אֶחָד לְצִפּוֹן וְא' לְדָרוּם: בִּין ב' רֹאשֵׁיָה הֵינּוּ אֶרֶךְ מָקוֹם הַסַּר: פִּחוּת מַד' אֲלֻפִּים שְׁתַּחוּם רֹאשָׁה זֶה נִבְלַע בְּתוֹךְ תַּחוּם רֹאשָׁה הֶאֱחָר וְנַעֲשִׂית עִיר אַחַת וּמוּזַדִּין לָהּ מִן הַיֵּתֶר וְרֹאזִין בָּאלֹו הִיא מְלֹאָה בָּתִּים וְאֵם יוֹתֵר אִין מַעַרְפִּין אוֹתָהּ לְהִיֹּות אַחַת וּמוּזַדִּין לָהּ מִן הַקֶּשֶׁת לְכָל אֶחָד מִפְתַּח בֵּיתוֹ וְחֲלָל הָעִיר הַחֲלָק שְׁאִין בּוֹ בָּתִּים מִן הַמַּדָּה הוּא: חוּמַת הָעִיר שְׁנַפְרָצָה שְׁעוּרָה בַּקַּמ"א וּשְׁלִישׁ אֵם רַחֵב פֶּרָה קמ"א אַחוּת וּשְׁלִישׁ דְּהִינוּ שְׁעוֹר ב' קַרְפּוֹת שֶׁל שְׂבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים וְנַעֲשׂו כב' עִירוֹת לְהִיֹּות אַחַת וְהַיּוֹצֵא מִזוֹ לְזוֹ לְלַבַּת דְּרָךְ זוֹ חוּצָה לָהּ אִין עוֹלָה לוֹ מִדַּת הָעִיר מִן הַמַּנְיֵן אֲלֵמָא בְּיוֹתֵר מִקַּמ"א וּשְׁלִישׁ הֵינָא הַבְּדִלָּה: כֹּאן מִרוּם אַחַת עִיר הַעֲשִׂיָּה כְּקֶשֶׁת אִינְּהּ מַבְדִּילַת אֲלֵא מִרוּם אַחַת הַלְכָךְ עַד דְּהִיוּ ד' אֲלֻפִּים: וּמֵאִי קמ"ל אִין בְּב' רוּחוֹת דְּנֻדְאִי כב' עִירוֹת הֵן אֲמֵאִי אֲשֵׁמוּשִׁי' רַב הֵנָּה דְנוֹתֵנִין קַרְפָּף לְזוֹ וְקַרְפָּף לְזוֹ דַּשְׁתִּי עִירוֹת הַסְמוּכוֹת זוֹ לְזוֹ נִתְּנִין קַרְפָּף שֶׁל שְׂבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים לְכָל אַחַת לְהִיֹּות כְּעִיר אַחַת כְּדִי לַחְבֵּרָם ע"י קַרְפּוֹת הֵלְלוּ לַעֲשׂוֹתָן כְּעִיר אַחַת וְאע"פ שְׁאִין בְּצִין בִּין הַקַּרְפּוּפוֹת וְגַם הַקַּרְפּוּפוֹת עֲצָמִן אִינּוּן מְקַפּוֹת מַחֲצָה אֲלֵא שְׁעוֹר קַרְפָּף קֹאֲמֶר: וְהֵא דַּחוּמַת הָעִיר שְׁנַפְרָצָה בַּשְׁתִּי רוּחוּמִיָּהּ זוֹ כְּנָגַד זוֹ קֹאֲמֶר הַלְכָךְ בַּשְׁתִּי עִירוֹת וְיִנְהוּ וְכַגּוֹן שְׁאִין יֵשׁוּב בְּחֲלָל הָעִיר כְּנָגַד בֵּית הַפְּרָצוֹת:

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

וְהִינוּ דֹאֵמֶר רַב אֲבָדִימִי הֵא דֹאֲמֶרֶן דְּצִרִין לְטַרַח וּלְהַעֲמִיד סִימְנִין וּלְהַעֲרִים אִם הֵיָה בֵּית אֶחָד יוֹצֵא כְּמִין פְּגוּם

וְהִיִּינוּ דֹאֲמֶר אֲבָדִימִי בַר חֲמָא בַר דּוֹסָא, מֵאִי דְכַתִּיב: "לֹא בְשָׂמִים הִיא וְלֹא מַעַכֵּר לָיִם הִיא". "לֹא בְשָׂמִים הִיא", שָׂאֵם בְשָׂמִים הִיא — אַתָּה צִרִיךְ לַעֲלוֹת אַחֲרֵיהּ, וְאִם מַעַכֵּר לָיִם הִיא — אַתָּה צִרִיךְ לַעֲבוֹר אַחֲרֵיהּ. "רַבָּא אָמַר: "לֹא בְשָׂמִים הִיא" — לֹא תַמְצָא בְּמִי שְׂמַגְבִּיָּה דַּעֲתוֹ עֲלֶיהָ בְשָׂמִים, וְלֹא תַמְצָא בְּמִי שְׂמַרְחִיב דַּעֲתוֹ עֲלֶיהָ כַּיֵּם.^(ס) "רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: "לֹא בְשָׂמִים הִיא" — לֹא תַמְצָא בְּגִסֵּי רוּחַ, "וְלֹא מַעַכֵּר לָיִם הִיא" — לֹא תַמְצָא לֹא בְּסַחֲרָנִים וְלֹא בְּתַגְרִים.^(כג) תְּנוּ רַבָּנִן: פִּיצַד מַעַבְרִין אֶת הָעָרִים? אַרוּכָה — כְּמוֹת שְׁהִיא. עֲגוּלָה — עוֹשִׂין לָהּ זְוִיּוֹת. מְרוּבַּעַת — אִין עוֹשִׂין לָהּ זְוִיּוֹת. הֵיתָה רַחֲבָה מַצַּד אֶחָד וּקְצָרָה מַצַּד אַחֵר — רֹאזִין אוֹתָהּ כְּאֵילֶיהּ הִיא שְׁוָה. הֵיָה בֵּית אֶחָד יוֹצֵא כְּמִין פְּגוּם, אוּ שְׁנֵי בָתִּים יוֹצֵאִין כְּמִין שְׁנֵי פְגוּמִין — רֹאזִין אוֹתָן כְּאֵילֶיהּ חוּט מִתּוּחַ עֲלֵיהֶן, וּמוּדָד מִמֶּנּוּ וּלְהֵלֵךְ אֲלֻפִּים אַמָּה. הֵיתָה עֲשׂוּיָה כְּמִין קֶשֶׁת אוּ כְּמִין גֹּאֵם — רֹאזִין אוֹתָהּ כְּאֵילֶיהּ הִיא מְלֹאָה בָתִּים וְחֲצִירוֹת, וּמוּדָד מִמֶּנּוּ וּלְהֵלֵךְ אֲלֻפִּים אַמָּה. 'אָמַר מַר: אַרוּכָה כְּמוֹת שְׁהִיא. פְּשִׁיטָא! לֹא צִרִיבָא, דְּאִירֵיבָא וְקַטִּינָא, מַהוּ דַּתִּימָא: לִיתָן לָהּ פּוֹתֵינָא אַאוּרְכָּה. קָא מַשְׁמַע לָן. מְרוּבַּעַת אִין עוֹשִׂין לָהּ זְוִיּוֹת. פְּשִׁיטָא! לֹא צִרִיבָא, דְּמִרְבַּעָא, וְלֹא מְרַבַּעָא בְּרִיבּוּעַ עוֹלָם. מַהוּ דַּתִּימָא: לִירַבַּעָא בְּרִיבּוּעַ עוֹלָם. קָא מַשְׁמַע לָן. הֵיָה בֵּית אֶחָד יוֹצֵא כְּמִין פְּגוּם אוּ שְׁנֵי בָתִּים יוֹצֵאִין כְּמִין שְׁנֵי פְגוּמִין. הַשְּׁתָא בֵּית אֶחָד אַמְרַת, שְׁנֵי בָתִּים מִיבַעֲיָא! ^(ז) "לֹא צִרִיבָא, מַשְׁתִּי רוּחוֹת. מַהוּ דַּתִּימָא: מִרוּם אַחַת אַמְרִינּוּ, מַשְׁתִּי רוּחוֹת לֹא אַמְרִינּוּ. קָא מַשְׁמַע לָן.^(ח) "הֵיתָה עֲשׂוּיָה כְּמִין קֶשֶׁת אוּ כְּמִין גֹּאֵם, רֹאזִין אוֹתָהּ כְּאֵילֶיהּ הִיא מְלֹאָה בָתִּים וְחֲצִירוֹת, וּמוּדָד מִמֶּנָּה וּלְהֵלֵךְ אֲלֻפִּים אַמָּה. אֲמַר רַב הוּנָא: עִיר הַעֲשׂוּיָה כְּקֶשֶׁת, אִם יֵשׁ בִּין שְׁנֵי רֹאשֵׁיָהּ פִּחוּת מַארְבַּעַת אֲלֻפִּים אַמָּה — מוּזַדִּין לָהּ מִן הֵיתֶר, וְאִם לֹאוּ — מוּזַדִּין לָהּ מִן הַקֶּשֶׁת. 'וּמִי אָמַר רַב הוּנָא הָכִי, וְהָאֲמַר רַב הוּנָא: חוּמַת הָעִיר שְׁנַפְרָצָה — בְּמֹאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַת וּשְׁלִישׁ' 'אָמַר רַבָּה בַר עוֹלָא, לֹא קוֹשְׂיָא: כֹּאן — בְּרוּחַ אַחַת, כֹּאן — מַשְׁתִּי רוּחוֹת. וּמֵאִי קָא מַשְׁמַע לָן? דְּנוֹתֵנִין מְרַפָּף לְזוֹ וְקַרְפָּף לְזוֹ? הֵא אַמְרָה רַב הוּנָא חֲדָא זִימָנָא, דַּתְּנִן:

נוֹתְנִין

נִרְאֵה דְּכַנּוּם אֶחָד נָמִי רֹאזִין כָּאלֹו הִיָּה כְּנּוּם אַחֵר כְּנָגְדוּ וּמוֹתְחִין חוּט עֲלֵיהֶן וְלֹא שְׂמוֹתַחוּ בְּחוּט בְּאַלְכֶסוֹן מִן הַכְּנּוּם עַד רֹאשׁ הָא' שֶׁל הָעִיר דְּהֵא רַחֲבָה מִן הַצַּד הָאֶחָד רֹאזִין אוֹתָהּ בָּאלֹו שְׁנֵה וְעֲגֻלָּה בָּאלֹו הֵיתָה מְרַבַּעַת הַשְּׂתָא פֶּרִיךְ שְׁפִיר הַשְּׂתָא כְּנּוּם אֶחָד כּו': עִיר הַעֲשׂוּיָה כְּקֶשֶׁת הֵא דְלֹא נָקַט רַב הוּנָא מְלִיתָה אֲשֵׁנִי פְגוּמִין מִשּׁוּם דְּקַתָּם כְּנּוּם הֵי תוֹךְ שְׂבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים מַעַקֵר הָעִיר וְכִינוּן דְּהִי תוֹךְ עֲבוֹר הָעִיר אֲפִי' יֵשׁ בִּין פְּגוּמִין יוֹתֵר מַד' אֲלֻפִּים רֹאזִין בָּאלֹו חוּט מִתּוּחַ עֲלֵיהֶם וְאִפִּילוּ יֵשׁ פְּגוּמִין הַרְבֵּה זֶה אַחֵר זֶה כָּל אֶחָד תוֹךְ ע' אֲמָה וְשִׁירִים שֶׁל חֲבָרוּ בַּשְּׁנֵי רֹאשֵׁי הָעִיר שְׂמָא יֵשׁ לְחַלֵּק דְּגַבִּי פְגוּמִין שְׁאִינָם מַעַקֵר הָעִיר אֲפִילוּ אִין שֶׁם הַבְּלַעַת תַּחוּמִין מַעַבְרִין אוֹתָן עִם הָעִיר לְפִי שְׂבָטֹל אֲבָב הָעִיר אֲבָל ב' רֹאשֵׁי הַקֶּשֶׁת שֶׁם מַעַקֵר הָעִיר אִין מְבָטֵלִין אֲבָב הָעִיר וּלְכָךְ בַּשְּׁי שְׁהֵא שֶׁם הַבְּלַעַת תַּחוּמִין וּמִיָּהוּ נִרְאֵה לַר"י דְּאִין לְחַלֵּק בִּין שְׁנֵי פְגוּמִין לָעִיר הַעֲשִׂיָּה כְּקֶשֶׁת וְכוּן פַּר"ח וְהֵא דְלֹא נָקַט רַב הוּנָא מְלִיתָה עַל שְׁנֵי פְגוּמִין מִשּׁוּם דְּבִרְיָתָא לֹא אִירִי בַּשְּׁנֵי פְגוּמִין מִרוּחַ אַחַת אֲלֵא בְּכַנּוּם אֶחָד:

פִּחוּת מַד' אֲלֻפִּים מוּדָדִין מִן הַתַּר רַבָּה בַר רַב הוּנָא בַּשְּׁי נָמִי בְּסֻמוּךְ שָׂגִם בִּין יֵתֵר לְקֶשֶׁת לֹא יִהְיֵא יוֹתֵר מֵאֲלֻפִּים מִשּׁוּם דְּבַעֲי שְׁהִיו תַּחוּמִין מְבָלְעִין מְכַל צַד אֲבָל לְרַבָּא בְּרַה דְּרַבָּה בַר רַב הוּנָא דֹאֲמֶר מוּזַדִּין מִן הַסַּר וְאֲפִי' יוֹתֵר מֵאֲלֻפִּים בִּין יֵתֵר לְקֶשֶׁת מִשּׁוּם דְּאִי בַּשְּׁי הַדַּר אַתִּי לִיָּה דְרָךְ בָּתִּים וְלֹא חֵשׁ שְׁהִיו מְבָלְעִין רַק מַצַּד אֶחָד נִרְאֵה דְּהוּא הַדִּין נָמִי לְדִידָה אֵם אִין בִּין יֵתֵר לְקֶשֶׁת אֲלֵא אֲלֻפִּים דְּמוּזַדִּין לוֹ מִן הַסַּר אֲפִי' יֵשׁ יוֹתֵר מַד' אֲלֻפִּים בִּין שְׁנֵי רֹאשֵׁי הַקֶּשֶׁת דְּהֵא מַצִּי אַתִּי דְרָךְ הַסַּר מִרֹאשׁ הָאֶחָד לְרֹאשׁ הָאֶחָר כִּינוּן דְּהַסַּר מְבָלַע תוֹךְ הַקֶּשֶׁת: וְאִם לֹאוּ מוּזַדִּין לָהּ מִן הַקֶּשֶׁת לֹא מִן הַקֶּשֶׁת מִמֶּשׁ אֲלֵא מִמָּקוֹם שְׂמַתְקַצַּר בְּכַנּוּם וְאִין שֶׁם ד' אֲלֻפִּים דְּלֹא גָרַע מֵאלֹו נָטַל אוֹתוֹ שֶׁל מַעְלָה וּר"ח פֵּרֵשׁ עִיר הַעֲשִׂיָּה כְּקֶשֶׁת שְׁאִין מִתְקַצַּר וְהוֹלֵךְ:

נה.

עין משפט נר מצוה

א מו"י פג' מהל' תלמוד תורה

הל' ח:

ב מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ו, סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ב:

ג מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ד:

ד מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' א:

ה מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ז:

ו מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ז:

ז מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ז:

נה:

עין משפט נר מצוה

א מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ד:

ב מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

ג מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

ד מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

ה מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

ו מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' י, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ו:

ז מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' י, טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' י:

נִפְשׁ שְׂיֵשׁ בו ד' אמות גפי נפש הזכיר

לדירה כדפ"ה וגפי גָּשָׁר וקָבֵר הזכיר דירה ומה שלא הזכיר ד' אמות לאו משום דסתמיהו ד' אמות דהא קָבֵר סתמא לא הוי ד' אמות אלא פיון שֶהזכיר בית דירה כאלו הזכיר ד' אמות דפחות מד' אמות לא הוי דירה: **לֹא** צריכא להשלים פי' בקונטרס שהבגין לא הוי ד' אמות על ד' אמות והמערה משלימה לד' אמות ונגרסה לר"י דצריך שיהא בגין רב ד' אמות ועוד יש לפרש להסלים גיש בבגין ד' אמות וקאמר שמשלימה למערה לצרפה לבגין ואין מתחילין למדד אלא מסוף המערה:

כָּל עיר שאין בה יָרֵק פי' לפי שנקח בזול ויכול לעסק במורה והא דאמר גפ' תולין (שבת דף קמ:) בר כי לא יוכל ירקא משום דגרר משמע שגורס לו להוציא הרבה בטכילת לחס התם מורי דנרק חי אכל מבשל טוב ומשביע בדבר קל:

ד' אמות ולא דירה משום דסתמה עשוי

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

נותרין קרפף לעיר, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות. ואיתמר, רב הונא אמר: קרפף לזו וקרפף לזו. וחי'א בר רב אמר: אין נותרין אלא קרפף אחד לשניהם! צריכא, דאי אשמעינן הכא — משום דהוה ליה צד היתר מעיקרא. אכל התם, אימא לא. ^(א) ואי אשמעינן התם — משום דדחיקא תשמישתייהו, אכל הכא דלא דחיקא תשמישתייהו — אימא לא, צריכא. "וכמה הוי בין יתר לקשת? רבה בר רב הונא אמר: אלפים אמה. רבא בריה דרבה בר רב הונא אמר: אפילו יתר מאלפים אמה. אמר אביי: כוותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מסתברא, דאי בעי הדר אתי דרף בתים. יהיו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים כו'. מאי גדודיות? אמר רב יהודה: שלש מחיצות שאין עליהן תקרה. ^(א)איבעיא להו: שתי מחיצות ויש עליהן תקרה, מהו? תא שמע, אלו שמתעברין עמה: נפש שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות, והגשר והקבר שיש בהן בית דירה, ובית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן, ובית עבודה זרה שיש בה בית דירה לפומרים, והאורוות והאוצרות שבשדות ויש בהן בית דירה, והבורגנין שבתוכה, והבית שבים — הרי אלו מתעברין עמה. ואלו שאין מתעברין עמה: נפש שנפרצה משתי רוחותיה אילך ואילך, והגשר והקבר שאין להן בית דירה, ובית הכנסת שאין לה בית דירה לחזן, ובית עבודה זרה שאין לה בית דירה לפומרים, והאורוות והאוצרות שבשדות שאין להן בית דירה, ובור ושיח ומערה וגדר ושוכה שבתוכה, והבית שבספינה — אין אלו מתעברין עמה. קתני מיהת: נפש שנפרצה משתי רוחותיה אילך ואילך. מאי לאו דאיכא תקרה! לא — דליכא תקרה. בית שבים. למאי חזי? אמר רב פפא: בית שעשוי לפנות בו פלים שבספינה. ומערה אין מתעברת עמה, והתני רבי חי'א: מערה מתעברת עמה! אמר אביי: כשיש בגין על פיה. ותיפוק ליה משום בגין גופיה! לא צריכא, להשלים. 'אמר רב הונא: יושבי צריפין, אין מודדין להן אלא מפתח פתיהן. מתיב רב חסדא: "ויחננו על הירדן מבית הישימות", ואמר רבה בר בר חנה (אמר רבי יוחנן): לדידי חזי לי ההוא אתרא, והוי תלתא פרסי על תלתא פרסי. ונתנא: כשהו נפנין — אין נפנין לא לפניהם, ולא לצדיהו, אלא לאחריהו? אמר ליה רבא: דגלי מדבר קאמרת? פיון דכתיב בהו: "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" — כמאן דקביע להו דמי. 'אמר רב חיננא בר רב כהנא אמר רב אשי: אם יש שם שלש חצירות של שני בתים — הוקבעו. אמר רב יהודה אמר רב: יושבי צריפין והולכי מדברות — חיייהו אינן חיים, ונשיהו ובניהו אינן שלהו. תנאי נמי הכי, אליעזר איש ביריא אומר: יושבי צריפין פיושבי קברים. ועל בנותיהם הוא אומר: "ארור שוכב עם כל בהמה". מאי טעמא? עולא אמר: שאין להן מרחצאות. ורבי יוחנן אמר: מפני שמרגישין זה לזה בטבילה. מאי בינייהו? איכא בינייהו נהרא דסמיה לביתא. ^(א)אמר רב הונא: כל עיר שאין בה ירק — אין תלמיד חכם רשאי לדור בה. למימרא דירק מצליא? והתנא: שלשה מרבין את הזבל, וכוּפפין את הקומה, וגוטלין אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, ואלו הן:

פת

ושירים שהוא כעיר לבד התחום: אלא לבי' עירות לחבדן על גדי קרפף שביניהן: ואתמר רב הונא אמר כו' ולחזן מפרש בפרקא פלגתיהו: אי אשמעינן בחומת העיר שנפרצה התם קאמר רב הונא קרפף לזו ולזו לחבדן משום דהוה להו צד דתר מעקרא שהיו כבר עיר אחת: דדחיקא תשמישתיא ב' עירות ממע דחיקא תשמישתייהו בחד קרפף הלכך קרפף מקשב לכל חד כעיר גופה וכיון דצריך לה והוי כעיר כי מחברי ב' הקרפפות כאלו העירות מחברות דמו: אכל הכא דעיר אחת היא ומעקרא כי מחברי קדם שנפרצה הויא כלה מלאה והוי סגי' לה בלאו האי חויר השתא נמי לא נתייב האי חוירה לתשמען קמ"ל: וכמה יהא חויר החלק מן דתר לקשת דאמרו מודדין לה מן הדתר כי ליכא ארבעת אלפים בין ב' ראשיה: אלפים אכל ייתר מאלפים פיון דמיבי נפק מביתו הלך לו תחום שלם מקמי דלמטי ליתר לא משחין ליה מן דתר: דאי בעי דרר אתי למקום דתר דרך הבתים סביב הקשת יכול להלך עד שמיניע לאחד מן הראשון ומשם יכול להלך לראשו האחר שהרי תחומיהן נדלעין זה בזה וכיון דבהתר יכול להלך למקום דתר תו לא חסר ליה ארך החלק לשנייה כשתי עירות ורואין אותה כאלו היא מלאה בתים וחצרות: שאין עליהן תקרה וכל שכן אם מקורות הן מזו לזו בגג דהוו להו דירה מעלייתא: נפש בגין על הקבר וסתמא למית שומר הקבר עבדי הלכך אע"ג דלא דיר בה בית דירה הוא: והקבר בית הקברות: ובית הכנסת סתם ביהכ"נ לאו לדירה עבדי הלכך אי לית בה דירה לחזן הכנסת לאו דירה הוא: ובית עבודה פוכבים נמי לאו לדירה עבדי: והארות ארות סוסים: אוצרות לתבואה ולשמן ולגין לאו לדירה ניהו: וההרגניו שבתוכה בתוך השדה: והבית שבים בלוי הים בתוך ע' אמה ושירים לעיר: פור ושיח בבבא קמא (דף נ:.) מפרש מאי פור ומאי שיח: שבתוכה שבהדה: בית שבספינה לא קביע ליה דכתא פעמים שהוא בתוך שבעים לעיר פעמים שאינו: ותיפוק לה משום בגין אם יש בגין על פיה מאי אהניא מערה בלאו מערה נמי מבגין משחין: להסלים אם אין הבגין ראוי לדירה בגין שאין בו ד' על ד' מהניא ליה מערה לאשלומי: צריפין דירה של הוצן וערבה ואינו קבע הלכך חפילו יש הרבה במקום אחד כשעור מהלך מאה אמה אין חשודין עיר להיות כאלקבע אמות וכל אחד מודד מפתח ביתו אלפים לכל רוח אם בא לצאת: ויחטו על הירדן דמחנה

ישראל פתיב: אין נפנין לא לפניהן חוץ לען שמה ילך הען והארון שם: ולא לצדיהן חוץ לען שאין יודעין אנה יפנה הען לעבר: אלא לאחוריהן חוץ לען דנחלי לא יחזר הען לאחוריו אלא המהלך בראש והצרך לנקביו חזר לאחוריו שלש פרסאות וישראל במדבר יושבי אהלים היו שאין קובעין ואפלו הכי מהלכין את כל המחנה כאלקבע אמות: פון דכתיב על פי ה' יחנו חשוכה היא חנינת להיות נזונה קבע: ג' חצרות של ב' בתים קובעין של אכל או של ען דהכי חשיבי עיר וקובעת את כלן וכדתנן לקמן (עירובין דף נט.) ר' שמעון אומר שלש חצרות של ב' ב' בתים: ומהלכי מדברות ונשותיהן עממן: אינו שללהו לחזן מפרש טעמא: פיושבי קברות כמתים לפי שמספרין הגאה הן ולחזן ברוחות גזרם ובמטר: מ"ט אסורין בענתיאן: שאין להן מרחצאות והלכין במקום רחוק לרחן וגשותיהן נזקקות למנאפין לפי שהעיר עזובה מאין איש: בטבילה שאין להן מקואות והלכות הנשים לטבול במקום רחוק וקוראה למברכה ומרגישין השבטים ויש קשע ריחף אחריהן ומתעחד עממן ותנן (קדושין דף פ:) לא יתחד אדם עם שתי נשים: נהרא רחוי לטבילה ולא למרחץ הקגש טבילה ליכא דהא סמוך לה אכל טעמא דמשום מרחצאות ליכא: אין תלמיד חכם כו' לפי שהנרק טוב למאכל ונלקח בזול ויכול לעסק במורה: וכוּפפין גרסינן:

מסורת הש"ס

א משנה עירובין; לקמן נז.

ב לקמן נז:

ג תוספתא עירובין

ד פסחים מב; אוצר מדרשים פריק רבינו הקדוש; אוצר מדרשים חופת אליהו חופת אליהו רבה רלב

תורה אור השלם

נחטו על־הירדן מבית הישמות עד אכל השמים בערבת מואב [במדבר לג, מט]

ויש אשר יהיה הענן מימי מספר על־המשכן על־פי יהוה יחנו ועל־פי יהוה ישעו [במדבר ט, כ]

על־פי יהוה ישעו בני ישראל ויעל־פי יהוה יחנו כל־ימי אשר ישובו הענן על־המשכן יחנו [במדבר ט, יח]

ארור שכב עס־קל־בהמה ואמר קל־העם אמן [דברים כז, כא]

בור:

עין משפט נר מצוה

א מיי' פכ"ח מהל' שבת הל' ו:

ב מי" פכ"ח מהל' שבת הל' ז,
סמג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי'
שצט סעי' י:

ה'ל' ב, סמג עשין קכה:

פִּלְגָא הָיִי פְרוּשׁ מְגִרָשׁ דְּתַחוּמֵינָא הָיִי פִלְגָא

דַּמְגֵּרֶשׁ דְּתַחֲמוּיִן וְהֶקְרָנוֹת כָּךְ וְכךְ הָיִי
מִתַּחֲמוּיִן וְהֶקְרָנוֹת מִשּׁוּם דְּפַעַמִּים הָיִי תִּלְתָּא
אוֹ רַבִּיעַ אוֹ חֲמִשׁ מִן הַתַּחֲמוּיִן וּמִן הֶקְרָנוֹת

לְפִי מֵה שֶׁעִיר גְּדוּלָּה אִז קָטְנָה: **מִשְׁפַּחַת**
 לָהּ בְּמֵתָא הִקְשָׁה הָשָׁר מִחוּצֵי דְמִשְׁפַּחַת לָהּ
 וּמִגְדָּשׁ רַבִּיעַ דְּתַחֲמוּמִין וּקְרָנוֹת בְּמֵתָא דְהָיוּ
 ח' אֲלָפִים עַל ח' אֲלָפִים וּמִגְדָּשׁ הָיוּ ל"ו
 וְתַחֲמוּמִין וּקְרָנוֹת וּמֵתָא הָיוּ קמ"ד פְּעָמִים
 אֶחָד עַל אֶחָד ו"ל דְּעָרֵי מַקְלָט אֵינִן גְּדוּלִּים
 כָּל כֵּךְ כְּדָאֻמֶּר בְּפָרָק אַלּוּ הֵן גְּדוּלִּין (מִפּוֹת
 דְּחָדָר י.) עָרִים הֵלְלוּ אֵין עוֹשִׂין אוֹתָם לֹא
 גְּדוּלוֹת וְלֹא קָטְנוֹת וּמֵהר"י אוֹמֵר שֶׁמֶתְרָן
 הִיאֵמַת דִּהֶפְתָּא קמ"ל דְּמִגְדָּשׁ אֵינוֹ מִרְבַּע
 בְּכַמְּסִים וְלִרְבִּינָא קמ"ל דְּאֵין מִגְדָּשׁ לִקְרָנוֹת
 וְלִרְבִּי אִשִּׁי דְּאֵין מִגְדָּשׁ אֲלֹא לִקְרָנוֹת אֲבָל
 בְּכַה"נ לֹא הָיָה מִשְׁמִיעֵנוּ שׁוֹם חֲדוּשׁ: **בְּמֵתָא**
 מִרְבַּע יִתְרָא עַל הָעִגּוֹל רַבִּיעַ וְאוֹר"י דִּקָּא
 רַבִּיעַ בֵּין בֶּהֱקָף בֵּין בְּגוּף הָהִרְקָע כְּדָאֻמֶּר
 הִסְבֵּא וּמֵצָא מִגְדָּשׁ רַבִּיעַ וְכֵן מִשְׁמַע גְּבִי יוֹסֵ
 שֶׁשְׁעָשָׂה שְׁלֵמָה (לְעֵיל עִירוּבִין דָּף יז:) וְעַל
 הָהִרְקָף יוֹסֵ לְהוֹכִיחַ בְּהִיאָא בְּכַפ"ה דְּכָל
 שֶׁבְּרַחֲבּוֹ טַפַּח יוֹסֵ בֶּהֱקָפוֹ ג' טַפָּחִים וּבְטַפַּח
 מִרְבַּע יוֹסֵ בֶּהֱקָפוֹ ד' טַפָּחִים וְעַל הָהִרְקָע
 שֶׁבְּפָנִים יוֹסֵ לְהוֹכִיחַ נִמְי שֶׁאֵם פַּתְקִין טַפַּח עֵגֶל
 סְבִיב בְּחוּמִין דְּקוּן עַד הִנְקָדָה הָאֻמְצֵי
 שֶׁבְּעֵגֶל וְתַחֲתָהּ מִן הִנְקָדָה וְלִמְטָה כָּל
 הַחוּמִין לִב' וְתַפְשָׁטִם יוֹהֵא הָעֲלִיין אַרְךָ ג'
 טַפָּחִים וְהָאֻחֲרִים מִתַּקְרָרִים וְהוֹלְכִים עַד
 הִנְקָדָה שֶׁהוּא חֲצֵי טַפַּח דִּהְיוּ שְׁלֹשׁ חֲתֻכוֹת שָׁל חֲצֵי
 טַפַּח עַל חֲצֵי טַפַּח וּבְטַפַּח מִרְבַּע יוֹסֵ ד'
 חֲלָקִים שָׁל חֲצֵי טַפַּח עַל חֲצֵי טַפַּח: **אַבִּי**
 אֵמַר מִשְׁפַּחַת וְאֵם תֵּאֻמֶּר לְפִי מֵה דְמוּקִי לָהּ
 לְקֻמָּן בְּמֵתָא עֲגֵלָה הִקְשָׁה דְּתַחֲמוּמִין הָיוּ טַפִּי
 כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ מִרְבַּעִין הָעִיר וְלֹא הָיוּ מִגְדָּשׁ

תְּחִימִין וְלֹא רָצָה לְדַקְדֵּק וְלִהְיוֹת

יִתְּנוּ רַבָּנוּ: הַמְרַבֵּעַ אֶת הָעִיר, עוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין
טְבֵלָא מְרובֶעֶת. וְחֹזֵר וּמְרַבֵּעַ אֶת הַתְּחוּמִין,
עוֹשֶׂה אוֹתָן כְּמִין טְבֵלָא מְרובֶעֶת. וּכְשֶׁהוּא מוֹדֵד,
לֹא יִמְדוּד מֵאֲמָצַע הֶקְרָן אֲלֵפִים אִמָּה מִפְּנֵי שֶׁהוּא
מִמְּסִיד אֶת הַנְּזִיּוֹת. אֲלֹא מְבִיא טְבֵלָא מְרובֶעֶת
שֶׁהִיא אֲלֵפִים אִמָּה עַל אֲלֵפִים אִמָּה, וּמְנִיחָהּ בְּהֶקְרָן
בְּצֵאלֶכְסוֹנָהּ. נִמְצְאָה הָעִיר מִשְׁתַּכְּרֶת אַרְבַּע מֵאוֹת
אֲמֹת לָכָאן וְאַרְבַּע מֵאוֹת אֲמֹת לָכָאן. נִמְצְאוּ
תְּחוּמִין מִשְׁתַּכְּרִין שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת אֲמֹת לָכָאן
שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת לָכָאן. נִמְצְאוּ הָעִיר וְתְּחוּמִין
מִשְׁתַּכְּרִין אֶלֶף וּמֵאֵתִים לָכָאן וְאֶלֶף וּמֵאֵתִים לָכָאן.
אָמַר אֲבִי: וּמִשְׁכַּחַת לָהּ בְּמִתָּא דְהוּא תְּרִי אֲלֵפֵי
אֲתַרִּי אֲלֵפֵי. ⁽⁸²⁾ תִּנְיָא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי:
תְּחוּם עָרֵי לְזִים אֲלֵפִים אִמָּה. צֵא מִזֶּן אֶלֶף אִמָּה
מִגְרֵשׁ — נִמְצָא מִגְרֵשׁ רְבִיעַ, וְהִשָּׁאֵר שְׁדוֹת
כְּרָמִים. מָנָא הֵנִי מִיֵּלִי? אָמַר רַבָּא: דְּאָמַר קְרָא:
"מִקְרֵי הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אִמָּה סָבִיב", אָמְרָה
תּוֹרָה: סָבִב אֶת הָעִיר בְּאֶלֶף, נִמְצָא מִגְרֵשׁ רְבִיעַ.
רְבִיעֵ? פִּלְגָא הוּי! אָמַר רַבָּא: בַּר אֲדָא מְשׁוּחָה
אֶסְבְּרָה לִי — מִשְׁכַּחַת לָהּ בְּמִתָּא דְהוּא תְּרִי אֲלֵפֵי
אֲתַרִּי אֲלֵפֵי. תְּחוּם כַּמָּה הוּא? שִׁיתְסַר. קֶרְנוֹת
כַּמָּה הוּיִין? שִׁיתְסַר. דֵּל תִּמְנִיָּא דְתְּחוּמִין וְאַרְבַּעַה
דְּקֶרְנוֹת, כַּמָּה הוּי? תְּרִיסַר. נִמְצָא מִגְרֵשׁ רְבִיעֵ?
טַפִּי מִתְּלָתָא נִינְהוּ! אִיִּיתִי אַרְבַּעַה דְּמִתָּא, שְׁדִי
עֲלִיָּהּ. אִפְתִּי תִילָתָא הוּי! מִי סִבְרַת בְּרִיבּוּעָא
קְאָמַר? בְּעִיגוּלָא קְאָמַר. ⁽⁸³⁾ כַּמָּה מְרובֶעֶת יֵתֵר עַל
הָעִיר? רְבִיעַ, דֵּל רְבִיעַ מִיִּנְיָהּ — פָּשׁוּ לָהּ
תְּשַׁעָה. וְתִשְׁעָה מִתְּלָתִין וְשִׁיתָא, רִיבּוּעָא הוּי. אֲבִי
אָמַר: מִשְׁכַּחַת לָהּ נָמִי בְּמִתָּא דְהוּא אֲלֵפָא
בְּצֵאלֶפָא. תְּחוּמִין כַּמָּה הוּו? תִּמְנִיָּא. קֶרְנוֹת כַּמָּה
הוּי? שִׁיתְסַר.

רביע מהם ויש לומר דלא קאמר מגדש רביע אלא מתחומין שצחין לרביע העיר:

ד' אלפים חמשין לח' מאות אמה לפיכך הָבָא לַמִּדֶּל תַּחֲוִמִּי הָעִיר
 אֶלְכָסוֹן שֶׁל טְבֵּלָא בְּגֵד אֶלְכָסוֹן שֶׁל הָרֹן בְּלוּמֵר מוֹזֵד אֶלְפִים
 בִּפְתַּת בְּמָה שְׂרַבְעִנְהָ ד' מאות אמה לְכָל קָרוֹ וְקָרוֹ שֶׁבִּשְׂהִיתָה עֲנִי
 לְהָקְרוֹ ז' וְת' אִמָּה לְהָקְרוֹ זֹו: נִמְצְאוּ תַּחֲוִמִּי הָקִרְנֹת מִשְׁתַּבְּרִין
 לַמִּגְרֵשׁ שֶׁאִין נוֹטְעִין וְלֹא זֹרְעִין עַם אֶלָּא מִיַּחֲדִין אוֹתוֹ לְנוּי הָעִיר
 יֵס וְחֹד לַתְּחוּם לֹא הָיָה לָהֶן בְּלוּם: מִנָּה הֵנִי מְלִי דַּמְגֵּשׁ אֶלְפִי
 הַמִּצְוִי תַּחֲוִמִּי הָעִיר: תַּחֲוִמִּין בְּמָה הִיוּ שִׁיתָסֵּר י"ו רַבְעִין שֶׁל אֶלְפִים
 אֶלְפִי וְכֵן לְכָל רוּחַ שֶׁל עִיר: קִרְנֹת בְּמָה הִיוּ תַּחֲוִמִּי הָקִרְנֹת שֶׁ
 נִלְצְדָן מִגֵּרֶשׁ: ח' דְּתַחֲוִמִּין וְד' דְּקִרְנֹת דִּהָא אִמְרַתְּ סַבֵּב אַחֲרָיָה
 מִנְתַּת אֶלְפִי בְּלִיטַת מִגְרֵשׁ לִד' רוּחוֹת צְרִיד אִתָּה לְתֹן לְכָל קָרוֹ ט
 : נִמְצָא מִגְרֵשׁ רַבִּיעַ בְּתַמִּיָּה: אִיתִי אַרְבַּעַה דַּמְתָּא שְׂדֵי עֲלִיָּהוּ מ
 לוֹ שֶׁל עִיר וְתַחֲוִמִּין וְקִרְנֹת: בְּמָה מִרְבַּע יוֹתֵר עַל הָעֲגֵל רַבִּיעַ
 וְכֹחַ הָעִיר וּמִגְרֵשָׁה ד' אֶלְפִים עַל ד' אֶלְפִים מִרְבַּעִין שְׁחֹן י"ו ק
 וְנִלְתָּא עֲסָקִין בְּדִמְוִקִּינֹן לְקָחֹן וּמְכֹחַ מְקוּם אֲנֹן מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן
 אֶלְפִים שְׁחֹן תִּלְתִּין וְשִׁית רַבְעִין שֶׁל אֶלְפִי עַל אֶלְפִי וְהָעִיר בְּאַרְבַּעִין
 לָיוּ וְאֵם הִיוּ ד' עַל ד' מִרְבַּעִין הִיוּ שִׁיתָסֵּר הָשְׂתָּא דַּעֲגוּלִין דַּל רַבִּיעַ
 עֲנִין לְלוּיִם רַבְעָא הִיוּ: מִשְׁבַּחַת לֵה נִמִּי בְּמִתָּא דְּהוּיָא אֶלְפָא בְּאַרְבַּעִין
 וְתַמְנִיא רַבְעִין שֶׁל אֶלְפִי עַל אֶלְפִי שְׁהִירִי תַּחוּם לְכָל צַד אֶלְפִים
 אִפִּים לְכָל צַד אִתָּה צְרִיד לְמִלְאוּת פִּגְם לְכָל קָרוֹ בְּטַבֵּלָא אֶלְפִים ע

וְלֹא כִּי מִצֵּל מִבְּרִית מְרֻבֶּעֶת לְחַמֵּן מוֹחִי לְ
בְּמִתְחַל דְּהוּא תְּרִי אֲלָפִי אֲחֵרִי אֲלָפִי צַעֲנוּלָא
שֶׁשֶׁשְׁאִתָּה מוֹסִיף רְבֻעַ עֲלֶיהָ הִרִי יוֹא בְּמִין
מִבְּרִית מְרֻבֶּעֶת אֲרָפָה בְּרֻחָהּ וּתְחֻמָּהּ
לְמִתְחַל הָעִיר עַל פְּנֵי חוֹמָתָהּ שֶׁהִיא אֲלָפִים וְכֹן
לְאֲרָפֹן לְהֵלֶן מִן הָעִיר אֲלָפִים וְהֵינּוּ לְקֶחֱמֶר
חֹחֶר וּמִרְבַּע אֶת הַתְּחֻמִּין כְּלוֹמֵר חֹחֶר
מִזוּזָה לֹא תְחֻמָּהּ וְעַל בְּרִיחַ מְרֻבֶּעִין הֵן:
כִּבְשָׁהוּא מוֹזָה תְּחֻמִּי הָעִיר לְאַחֵר שֶׁרְבָּעָה
אֵלַי יִמְדֵּל מֵאֲמָצֵעַ קֶרֶן זֹוִית שֶׁל עִיר כְּנִגְדּוּ
בְּאַלְכֶסוֹן אֲלָפִים לְכָל קֶרֶן וְקֶרֶן לְמִתַּח חוּט
מִתְחֻסִּים קֶרֶן זֹה לְתַחֲסוֹם קֶרֶן זֹה: מִפְּנֵי
שֶׁמִּפְסִיד אֶת הַזֵּיוִית לְכָל קֶרֶן וְקֶרֶן מִפְסִיד
עַל־מָה שֶׁאַלְכֶסוֹן שֶׁל אֲלָפִים עַל אֲלָפִים עוֹדָה
רְבֻעַ וּכְשֶׁמִּוֹתַח הַחוּט לֹא תִמְצָא בְּאַרְבָּךְ
הַתְּחֻמִּין מִן הָעִיר וְהִלָּה לְכָל צַד אֵלָּא אֵלָּה
וּתְכ"ח אֲמוֹת פִּיצַד תֵּן תְּחֻמִּין שֶׁל אֵלָּה
וּתְכ"ח אֲרָךְ לְכָל צַד כְּנִגְדּוּ הָעִיר אֶתֶּה צְרִיךְ
לְמִתַּח מִבְּרִית שֶׁל אֵלָּה וּתְכ"ח עַל אֵלָּה וּתְכ"ח
לְכָל קֶרֶן לְמִלְאוּת פְּגִימָתָן שֶׁל אֲרָךְ בְּרֻבָּעִי
שֶׁהֵי הַתְּחֻמִּין מְרֻבֶּעִין שְׁדָרִי רְבֻעַ פְּאוֹתֵיהֶם
שֶׁלֹּא שׁוֹבְתִי שִׁבְתִּי וּתִמְצָא בְּאַלְכֶסוֹנִי שֶׁל
מִבְּרִית מִזְנוּ כְּנִגְדּוּ אֲלָכֶסוֹן קֶרֶן הָעִיר אֲלָפִים
וְהַזֵּיוֹת לֵן כֹּל אֲמִתָּא בְּרֻבָּעִי אֲמִתָּא וְתִרִי
חֲמִשִּׁי בְּאַלְכֶסוֹנָה מִבְּרִית שֶׁל אֵלָּה וּתְכ"ח
עַל־מָה שֶׁאֵלָּה וּתְכ"ח אֲלָכֶסוֹן שֶׁלָּה עוֹדָה
אֲלָפִים וְתִתְּנִי וְחֲשִׁין שְׁדָן תַּקַּע"ב אֲמָה פְּחוֹת ד'
עַל אֵלָּה וּתְכ"ח עַל אֵלָּה וּתְכ"ח הִרִי אֲלָפִים
וּתִמְצָא פְּשִׁמְדָתָהּ מֵאֲמָצֵעַ קֶרֶן הָעִיר בְּאַלְכֶסוֹן
וּתְכ"ח וְכָל כֶּךָ לְמָה מִפְּנֵי שֶׁהַפְּסָדָת אֶתֶּה
הַזֵּיוִית שֶׁהִיִּית צְרִיךְ לְמַד אֲלָפִים וְאַלְכֶסוֹן
מֵאֲמָצֵעַ קֶרֶן הָעִיר וּלְמִתַּח חוּט אַחֲרֵי כֹן
מִתְחֻסִּים קֶרֶן לְתַחֲסוֹם קֶרֶן וּתִמְצָא מִן הַחוּט
וְלָעִיר עַל פְּנֵי כָּל הָעִיר לְכָל צַד אֲלָפִים אֲמָה
בְּפִיצַד תֵּן אֲלָפִים תַּחֲסוֹם כְּנִגְדּוּ הָעִיר לְאַרְבַּע
רֻחוֹתֶיהָ תִּמְצָא פְּגִימָת אֲלָפִים עַל אֲלָפִים
לְכָל קֶרֶן וְעִזּוֹן אֶתֶּה צְרִיךְ לְמִתַּח חוּט בְּמִין
תִּתְּנִי לְתַחֲמִי הָעִיר וּתִמְצָא לְכָל קֶרֶן מִבְּרִית
אֲלָכֶסוֹנָה כְּנִגְדּוּ אֲלָכֶסוֹן קֶרֶן הָעִיר וּמִהָה
מִבְּרִית מִבְּרִית רֹאשָׁה כְּאִלוּ הַבִּיֹּא מִבְּרִית שֶׁהִיא
מֵאִת כְּנִגְדּוּ הָקֶרֶן בְּאַלְכֶסוֹן וְח"ב מִתְחַל
לֹא הִיָּה לֹא אֲלָכֶסוֹן וְשֶׁכֶּסֶף שֶׁרְבָּעוֹנָה נִתְּנָה
מֵה שֶׁנִּתְּנָה מִבְּרִית בְּאַלְכֶסוֹן כְּנִגְדּוּ הָקֶרֶן ח'
בְּמִתְרַבֵּס רֹחִי קֶרֶן: נִמְצָא מִנְּרֶשֶׁ רִבְעִי
מֵה: מִקֶּדֶר הָעִיר וְגו' רִשָּׁא דְקֶרֶן וּמִנְּרֶשֶׁ
עַל אֵלָּה יֵשׁ בְּהֵן פִּיצַד אֲלָפִים עַל אֲלָפִים לְכָל־מָה
תְּחֻמִּין נִמִּי שִׁתְּסֵר יִנְיָה שְׁדָרִי לְכָל קֶרֶן שֶׁ
הָעִיר בְּאַלְף הָרִי לְכָל הַתְּחֻסִּים אֲלָפִים עַל פְּנֵי
אֵל שֶׁל אֵלָּה עַל אֵלָּה הֵא אֲרָבָעָה מִן הַקֶּרֶן
לְתֵּינִי וְתִרְוִי וְהֵי לְהֵי תִלְתֵּין וְשִׁית דְּהָא דְקֶתְנִי
לְרִבְעָא מִנֵּה כו' אֶת חֲשֶׁבֶת בְּעִיר מְרֻבֶּעֶת
עֵינִין שֶׁל אֵלָּה עַל אֵלָּה וּמִהֵן ג' חֲלָקִים לְמִנְּרֶשֶׁ
לְתֵּינִי לְלוּיִים רְבֻעָא עֵמָה וְקֶרֶנוֹתֶיהָ וּתְחֻמִּין
עֲגִלָּה אֲלָפִים וּמִנְּרֶשֶׁיָּה סָבִיב לֹא אֵלָּה רַחֲב
הֵי תִרְיֵס וּמִהֵן ג' חֲלָקִים לְמִנְּרֶשֶׁ וְסָבִיב
אֵל וְלֹא תַחֲשַׁב הָעִיר אֵלִיָּהן אֵלָּא נִמְצָא מִנְּרֶשֶׁ
דָּה לְהֵן מִן הָעִיר וְאֵלָּה רַחֲב עַל פְּנֵי הָעִיר
אֲלָפִים:

מסורת הש"ס

א תוספתא סוטה

ב משנה אהלות

תורה אור השלם

וּמִגֵּרֵי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתֵּנוּ לָלוּיִם
מִמֶּקֶר הָעִיר וְחֻצָּהּ אֵלַי אָמַר
סָבִיב [בַּמִּדְבָּר לָהּ, ז']

מסורת הש"ס
א תוספתא עירובין, לעיל נה:
תורה אור השלם

וישטט אַת־בֵּן הַבָּיִת לַפְּנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד [ויקרא א, ה]

ומגושי הערים אשר תתנו כליום מקרי העיר וחוצה אלף אפה סביב [במדבר לה, ד]

דל לַעֲרֹךְ מִנְהַשׁ ד' מִן הַתְּחוּמִין שְׁהָרִי אֶלָּף לְכָל הוּא דְהָיוּ בְּמִדַּת הָעִיר הָרִי אֶלָּף עַל אֶלָּף מִנְהַשׁ לְכָל צַד וְכֵן לַקְרֹנוֹת הָא תַּמְנִיָּא: פֶּמָּה מִרְבַּע יִתֵּר כו' לְפִי שְׁחַשְׁבַּת בְּעִיר מִרְבַּעַת הַצִּרְכָּת עַל כִּרְחֹךְ לַמַּת מִנְהַשִּׁיהַ בְּרַבּוּעַ סָבִיב לְפִיקֶךָ עַלּו לְשִׁמּוּנָה אֶלְפִים חֲשׂוֹב הָעִיר עֲגֻלָּה וּמִנְהַשִּׁי' עֲגֻלִין וְהָרִי הֵן ג' אֶלְפִים עַל ג' אֶלְפִים עֲגֻלִין וְאֵלּוּ הָיוּ מִרְבָּעִין הוּו ט' ח' לַמִּנְהַשׁ וְהַתְּשִׁיעִי לְעִיר עֲבָשׁוּ שְׁהַכֵּל עֲגוּל נִתְמַעַט רַבִּיעַ הָעִיר וּרְבִיעַ הַמִּנְהַשׁ: וּפְשָׁו לָהּ שֶׁתָּא מִנְהַשׁ וְשֶׁתָּא מַכ"ד הַנִּתְנִין לְלוֹיִים לְבַד הָעִיר רַבִּיעָה הָיוּ שֹׁאע"פ שְׁנִשׁוֹב הָעִיר עֲגֻלָּה וּמִנְהַשִּׁיהַ עֲגֻלִין מ"מ לַעֲנִין חֵלֶק הַלוֹיִם וְלַעֲנִין תְּחוּמִי שֶׁבַת אֵנוּ מוֹסִיפִין לָהֶם רַבּוּעַ וְנוֹתְנִין לָהּ תְּחוּמִין אֶלָּף רַחֵב לַמִּדַּת הָעִיר לְכָל צַד וְהֶאֱרָךְ אֶלְפִים וְקִרְנוֹתֶיהָ לַמַּלְאוֹת בְּגִמְיָהָן אֶלְפִים עַל אֶלְפִים הָרִי סָךְ הַכֹּל ה' אֶלְפִים עַל ה' אֶלְפִים מִרְבָּעִין אֶלְפִים תְּחוּם לְכֹאֵן וּלְכֹאֵן וְהָעִיר אֶלָּף בִּינְתָנִים דְּהָיוּ לָהּ תְּחוּמִין תַּמְנִיָּא וּקְרֹנוֹת שִׁיתַסֵּר נִמְצָא מִנְהַשׁ רַבִּיעַ הַתְּחוּמִין וְהַקְרֹנוֹת: רַבִּינָא אָמַר לַעֲוֹלָם בְּדַמְעָהֲרָא בְּמַתָּא מִרְבַּעַתָּא וּבִתְרִי אֶלְפִי אֲתֵרִי אֶלְפִי דְּהָיוּ לָהּ תְּחוּמִין שִׁיתַסֵּר וּקְרֹנוֹת שִׁיתַסֵּר וּמִנְהַשׁ מַנְיָה תִּרְסַס וּמֵאִי רַבִּיעַ דִּקְתַּנִּי בְּתַחוּמִין דִּקְאָמַר נִמְצָא מִנְהַשׁ דַּתְּחוּמִין תַּמְנִיָּא בְּדִאֲמִירֵין מַעֲהָרָא וְהוּא רַבָּעָא דַּתְלַתִין וְתֵרֵין: רַב אֲשִׁי נָמִי בְּרַבִּינָא מוֹקִי לָהּ בְּמַתָּא מִרְבַּעַתָּא דִּתְרִי אֶלְפִי אֲתֵרִי אֶלְפִי וּמֵאִי נִמְצָא מִנְהַשׁ רַבִּיעַ דִּקְתַּנִּי ה"ק מִנְהַשׁ דַּקְרֹנוֹת הָיוּ רַבִּיעַ דַּקְרֹנוֹת דְּשִׁיתַסֵּר דַּקְרֹנוֹת הָיוּ רַבִּיעַ הַמִּנְהַשׁ: וְהָא סָבִיב כְּתִיב בְּקֶרֶא גָבִי מִנְהַשׁ וְתַנָּא כִּי רֶהֱטָא דִּקְרָא נָקַט וְתַנָּא: ל"א רַב אֲשִׁי ס"ל דִּאֵין נוֹתְנִין מִנְהַשׁ אֶלָּא לַקְרֹנוֹת הָעִיר אֶלָּף עַל אֶלָּף הַלְכָךְ לַעֲוֹלָם בִּין הָעִיר גְּדוּלָּה בִּין הָעִיר קִטְנָה מִנְהַשׁ שְׁלָה רַבִּיעַ [לַעֲוֹלָם] הַקְרֹנוֹת שִׁיתַסֵּר וּמִנְהַשׁ ד': וְהָא אִיבָא מִרְשָׁא דַּקְרֹנוֹת לְמֵאִי דִאֲמַרְן לַעֲוִל פֶּמָּה מִרְבַּע יִתֵּר כו' דְּמַדְדִּין מִנְהַשׁ בְּעֲגוּלָא וּקְשִׁיא לִיהַ לָרַב חֲבִיבָא בִּין דַּתְנִיא מִרְבַּע אַת הָעִיר הָרִי הוּא מִרְבַּעַת וְכִי יִהְיֶא מִנְהַשׁ בְּעֲגוּל אֶלָּף סָבִיב לָהּ נִמְצָאוּ קְרֹנוֹת הָעִיר אוֹכְלִין בְּתוֹךְ הַמִּנְהַשׁ וְאֵין בְּגִיד הַקְרֹנוֹת אֶלָּף מִנְהַשׁ: בְּמַתָּא עֲגוּלָתָא גְּלִית לָהּ מִרְשָׁא דַּקְרֹנוֹתָא: אִימּוֹר דִּאֲמַרְיִין חֲזִינַי בְּמֵאֵן דְּמִרְבָּעָא לַעֲנִין לַהֲסוּף לָהּ תְּחוּמִין בִּין לַהֲלוֹךְ שֶׁבַת בִּין לַעֲנִין נִתְּנַת לָיוּם אֲבָל רַבּוּעִי וְשֹׂאִי לֹא מִרְבַּעָנָא כָּלוּם הוּסַבְנוּ בְּתוֹסַפַּת רַבּוּעָא שְׁיַמְעֻטוּ אַת נׁוי הַמִּנְהַשׁ: הָנִי שְׁמוּנָה מֵאוֹת בְּתַמִּיָּא דִּקְתַּנִּי לַעֲוִל נִמְצָאוּ תְּחוּמִין מִשְׁתַּכְּרִין בְּמָה שְׁהִנְחֵנוּ טַבֵּלָא בְּאַלְכֶסוֹן ח' מֵאוֹת אָמַה וְהֵלֵא אֵין עֲדָךְ הֶאֱלַכְסוֹן אֶלָּא

מִפְּנֵי הַרְבּוּעַ דְּדָבָר עֲגַל אֵין לוֹ אֶלְכֶסוֹן וְהַמִּרְבַּע יֵשׁ לוֹ אֶלְכֶסוֹן וְכַמָּה מִרְבַּע יִיתֵר עַל הַעֲגוּל רַבִּיעַ וּרְבִיעָא אִיתֵּו עָלָה מְלַבֵּר שֶׁהוּא חֵלֶק שְׁלִישִׁי מְלַגְּו: וְהָנִי שֶׁת מֵאָה וְשִׁתִּין וּשְׁבַע גָּבִי תִלְתָּא דִּאֲמַתָּא הוּו דְּהָיוּ תִלְתָּא דֶּאֱלָפִים: ה"מ הוּא דַּרְבִּיעַ יִיתֵר עָלָיו וְתוּ לֹא ה"מ בְּעֲגוּלָא דְנִפְקַח מִנּוּ רַבּוּעַ כִּי אֲמַרְיִין רַבִּיעַ ה"מ בְּעֵלְמָא כָּל הִיבָא דִּאֲוִרִי בְּעֲגוּל הַגָּעָשָׁה מִתּוֹךְ הַמִּרְבַּע זֶה הַרְבּוּעַ יִיתֵר עַל הַעֲגוּל שְׁאֵנוּ עוֹסְקִין בְּמִדַּת הַחֲלָל כִּלּוּ בְּמָה נִשְׁכָּר כָּל הַחֲלָל בְּתוֹסַפַּת זוּ בִּין בְּהַקְיֹפוּ בִּין בְּחֻלְלוּ לֹא נִשְׁכָּר אֶלָּא רַבִּיעַ שְׁהָרִי עִיר עֲגֻלָּה אֶלְפִים הַקָּפָה ו' אֶלְפִים בְּדִלְפִינַן כַּ"ק (דף יד.) מוֹקִי שְׁלָשִׁים בְּאָמָה וְסָב אִתּוּ וְגו' וְעִיר מִרְבַּעַת הַקָּפָה ח' אֶלְפִים וְכֵן לַמִּדַּת חֲלָלָה אִם בִּאֵת לַחֲלֶק הַתּוֹסַפַּת לְפִי חֲשָׁבּוֹן לְכָל הָעִיר לֹא רִבְתָּה הַמִּדָּה עַל מָה שֶּׁבְּתַחֲלָה אֶלָּא רַבִּיעַ דְּהָכִי קִים לָהּ לָרַבֵּן שֶׁהַמִּרְבַּע יִיתֵר עַל הַעֲגוּל רַבִּיעַ: אֲבָל בְּאַלְכֶסוֹנָא כְּלוּמַר אֲבָל בֶּאֱן שְׁאֵנוּ עוֹסְקִין לַדַּע בְּמָה נִתְּסַף הַלוֹךְ הֶאֱלַכְסוֹן בְּשִׁבְלִי רַבּוּעַ זֶה שְׁהוּסַבְנוּ אִיבָא טַפִּי מִרְבִּיעַ לְפִי שֶׁכָּל הַרְבּוּעַ הֵזָה שְׁהוּסַפַּת נִתְּנוּ לַקְרֹנוֹתֶיהָ וְלֹא נִשְׁתַּכְּרוּ בּוֹ אֲמַצְעֵי הָעִיר כָּלוּם שֶׁמְתַחֲלָה אֶלְפִים וְעַבְשׁוּ אֶלְפִים וְהַשְׁכַּר הֵזָה רַבּוּ לַחֲזוֹן שֶׁל קְרֹנוֹת וּמַעֲיָטוֹ לִסְמֹךְ לָהֶן מִכָּאֵן וּמִכָּאֵן לְפִי הֶאֱלַכְסוֹן יִיתֵר עַל הַרְבּוּעַ: מִתְּנִי' נוֹתְנִין קַרְפָּף לְעִיר בְּשִׁבְאָא לְמַדַּד הַתְּחוּמִין אֵין מוֹדֵדִין מִן הַחוּמָה אֶלָּא מִרְחִיק ע' אָמַה וְשִׁירִים בְּתוֹרַי הַמִּשְׁכָּן וּמִתְחִיל לְמַדַּד: קַמ"א וְשְׁלָשׁ אָמַה הָיוּ ב' קַרְפּוֹת: לְהִיָּית אַחַת וְהִיאָצָא לְלֶכֶת דָּרָךְ חֲבַרְתָּה חוּצָה לָהּ מוֹדֵד מַחוּמַת חֲבַרְתָּה וְאִילָךְ: וְכֵן ג' בְּפָרִים הַמְשַׁלְשִׁין מִפְּרַשׁ בְּגִמְרָא: גְּמִ' תֵּן חוּצָה קַרְפָּף:

מֵאִי רַבִּיעַ רַבִּיעַ דְּתַחוּמָא קוֹסְבַר דְּל אֶרְבַּע דְּתַחוּמִין וְאֶרְבַּע דְּקְרֹנוֹת. כְּמָה הָיוּ? תַּמְנִיָּא. תִּילְתָּא הוּו! מִי סָבְרַת בְּרַבּוּעָא קֶאָמַר? בְּעִיגוּלָא קֶאָמַר. כְּמָה מְרֻבָּע יִתֵּר עַל הָעָגוּל — רַבִּיעַ, דְּל רַבִּיעַ — פָּשׁוּ לָהּ שִׁיתָא. וְשִׁיתָא מַעֲשָׂרִים וְאֶרְבַּע, רִיבָעָא הָיוּ. רַבִּינָא אָמַר: מֵאִי רַבִּיעַ, רַבִּיעַ דְּתַחוּמִין. רַב אֲשִׁי אָמַר: מֵאִי רַבִּיעַ, רַבִּיעַ דְּקְרֹנוֹת. אָמַר לִיהַ רַבִּינָא לָרַב אֲשִׁי: וְהָא "סָבִיב" כְּתִיב! מֵאִי "סָבִיב" — סָבִיב דְּקְרֹנוֹת, דָּאִי לֹא תִימָא הָכִי, גָּבִי עוֹלָה דְּכְתִיב: "וְזָרְקוּ (בְּנֵי אֶהֱרֹן) אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב", הָכִי נָמִי סָבִיב מִמָּשׁ?! אֶלָּא מֵאִי "סָבִיב" — סָבִיב דְּקְרֹנוֹת, הָכִי נָמִי: מֵאִי "סָבִיב" — סָבִיב דְּקְרֹנוֹת. אָמַר לִיהַ רַב חֲבִיבִי מַחוּזְנָאָה לָרַב אֲשִׁי: וְהָא אִיבָא מוֹרְשָׁא דְּקְרֹנוֹתָא! בְּמַתָּא עִיגוּלָתָא. וְהָא רִיבָעוּהָ? אִימּוֹר דִּאֲמַרְיִין חֲזִינּוּ כְּמֵאֵן דְּמִרְבָּעָא. רַבּוּצֵי וְדָאִי מִי מִרְבַּעָנָא?! אָמַר לִיהַ רַב חֲנִילָאִי מַחוּזְנָאָה לָרַב אֲשִׁי: מִכְּדִי כְּמָה מְרֻבָּע יִתֵּר עַל הָעָגוּל — רַבִּיעַ, הָנִי תַמְנִי מֵאָה? שִׁית מֵאָה וְשִׁיתִין וּשְׁבַע נָכִי תִילְתָּא הָיוּ! אָמַר לִיהַ: הָנִי מִיִּלִּי בְּעִיגוּלָא מַגּוּ רַבּוּעַ. אֲבָל בְּאַלְכֶסוֹנָא — בְּעִינָא טַפִּי. דְּאָמַר מֶר, כָּל אַמְתָּא בְּרִיבּוּעַ — אַמְתָּא וּתְרִי חוּמָשִׁי בְּאַלְכֶסוֹנָא. ^(א)מִתְנִי' נוֹתְנִין קַרְפָּף לְעִיר, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוּמָרִים: לֹא אָמְרוּ קַרְפָּף אֶלָּא בִּין שְׁתֵּי עֵירוֹת, אִם יֵשׁ לָזוּ שְׁבָעִים אָמָה וְשִׁירִיִּים וְלָזוּ שְׁבָעִים אָמָה וְשִׁירִיִּים — עוֹשָׂה קַרְפָּף אַת שְׁתֵּיהֶן לְהִיּוֹת אֶחָד. וְכֵן שְׁלֹשָׁה כְּפָרִים הַמְשׁוּלְשִׁין, אִם יֵשׁ בִּין שְׁנַיִם חִיצוֹנִים מֵאָה וְאֶרְבָּעִים וְאַחַת וּשְׁלִישׁ — עֹשָׂה אֲמַצְעֵי אַת שְׁלֹשָׁתָן לְהִיּוֹת אֶחָד. גָּמִ' מְנָא הָנִי מִיִּלִּי? אָמַר רַבָּא: דְּאָמַר קֶרָא: "מִקְרִי הָעִיר וְחוּצָה". אָמַרְהַ תוֹרָה: תֵּן חוּצָה, וְאַחַר כֶּה מְדוּדָה. 'וְחֻכְמִים אוּמָרִים לֹא אָמְרוּ וְכוּ'. אִיתֵמַר, רַב הוּנָא אָמַר: נוֹתְנִין קַרְפָּף לָזוּ וְקַרְפָּף לָזוּ. חֵיִיא בַר רַב אָמַר: קַרְפָּף [אֶחָד] לְשְׁתֵּיהֶן. תַּנּוּ, וְחֻכְמִים אוּמָרִים: לֹא אָמְרוּ קַרְפָּף אֶלָּא בִּין שְׁתֵּי עֵירוֹת, תִּיּוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא! אָמַר לָךְ רַב הוּנָא: מֵאִי קַרְפָּף, תּוֹרַת קַרְפָּף, וְלַעוֹלָם קַרְפָּף לָזוּ וְקַרְפָּף לָזוּ. הָכִי נָמִי מְסַתְבָּרָא, מְדַקְתְּנִי סִיפָא: אִם יֵשׁ לָזוּ שְׁבָעִים אָמָה וְשִׁירִיִּים וְלָזוּ שְׁבָעִים אָמָה וְשִׁירִיִּים — עוֹשָׂה קַרְפָּף לְשְׁתֵּיהֶן לְהִיּוֹת אֶחָד. שְׁמַע מִינַּה. לִימָא תִּיהִיוּ תִּיּוּבְתִּיהַ דְּחֵיִיא בַר רַב! אָמַר לָךְ חֵיִיא בַר רַב:

הָא

דִּאֵין מִנְהַשׁ לַקְרֹנוֹת וְרַב אֲשִׁי סָבַר דִּאֲדַרְבָּה אֵין מִנְהַשׁ אֶלָּא לַקְרֹנוֹת וְלֹא לַתְּחוּמִין (וְמָה שֶּׁפִּרַּשׁ"י דָּרַב אֲשִׁי אִירִי בְּמַתָּא דִּתְרִי אֶלְפִי לֹא נִהְיָרָא דְּבָכָל עִיר בְּקְרֹנוֹת הָיוּ מִנְהַשׁ רַבִּיעַ): כָּל אַמְתָּא בְּרַבּוּעַ אַמְתָּא וּתְרִי חֲמִשִּׁי בְּאַלְכֶסוֹנָא וְאֵין הַחֲשָׁבּוֹן מִכּוֹן שְׂאִם תַּחֲתוֹן טַבֵּלָא שֶׁל עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר שְׁתֵּי וְעֶרַב יֵהִיו בָּהּ ד' טַבֵּלָאוֹת שֶׁל ה' עַל ה' וְעֵשָׂה רַבּוּעַ בְּפִנִּים שְׁנֵיךְ בְּאַלְכֶסוֹן שֶׁל אֶרְבַּע טַבֵּלָאוֹת תַּמְצָא בְּרַבּוּעַ הַפְּנִימִי ג' אֲמוֹת עַל אָמָה שְׁהָרִי הוּא חֲצִיו שֶׁל חֲצִינָן שְׁהוּא ק' וְאִם אֵין בְּאַלְכֶסוֹן שֶׁל ה' אֶלָּא כְּמוֹ שְׁעוּלָה בְּחֲשָׁבּוֹן חֲמַתָּא וּתְרִי חֲמִשִּׁי בְּאַלְכֶסוֹנָא אִזּוּ לֹא הִיָּה לוֹ לְהִיּוֹת בְּרַבּוּעַ הַפְּנִימִי אֶלָּא מ"ט אֲמוֹת עַל אָמָה כְּדִין ז' עַל ז' וְהֶאֱלַכְסוֹן נָמִי שֶׁל רַבּוּעַ הַפְּנִימִי לֹא הִיָּה לוֹ לְהִיּוֹת עֶשֶׂר אֶלָּא ט' אֲמוֹת וד' חֲמִשִּׁין אֶלָּא יֵשׁ מַעַט יוֹתֵר מֵאַחַמְתָּא וּתְרִי חֲמִשִּׁי בְּאַלְכֶסוֹנָא: רַב הוּנָא אָמַר נוֹתְנִין קַרְפָּף לָזוּ וְקַרְפָּף לָזוּ נִרְחָה לִר"י דְּדוֹקָא בְּשִׁתִּי עֵירוֹת נוֹתְנִין קַרְפָּף לָזוּ וְקַרְפָּף לָזוּ לָרַבֵּן דְּכְמוּ שֶׁלִר"מ עִיר דּוֹקָא דִּהָא קֶרָא קִרְדִּישׁ ה"ה לָרַבֵּן דְּב' עֵירוֹת דּוֹקָא אֲבָל עִיר וּבֵית אֵין נוֹתְנִין לָהֶם שְׁנֵי קַרְפּוֹת אֶלָּא דּוֹקָא אִם הוּא תוֹךְ שְׁבָעִים אָמָה וְשִׁירִים לְעִיר מִתְעַבְּרַת לְעִיר וְכֵן אִם יֵשׁ בֵּית אַחַר תוֹךְ ע' אֲמוֹת וְשִׁירִים לְאוֹתוֹ בֵּית שֶׁל עִיר אַחַת וְכוּלִין לַעֲשׂוֹת בְּרַבָּנִין כְּמוֹ שְׁיָרְעוּ בְּדִאֲמַר בְּעוֹשִׂין פֶּסֶין (לַעֲוִל עֵירוֹתֵין דָּף כא.) אֲתֵיתוּ מִבְּרַגַּשׁ לְבִי כְּנִישְׁתָּא דְּזִנְיָלָא דְּהָיוּ תִלְתָּא כְּרָסִי כּו' אֲמַאי סְמִיכִיתוּ אֲבַרְבָּנִין כִּי נִפְקַ אֲחִיוִי לִיָּה מִתְּתָא דְּמַבְּלָעַן בְּתוֹךְ ע' אָמָה וְשִׁירִים וְהַשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר הָא דְּבַשְׁמַעְתָּא דִּא"ל רַב סָפְרָא לָרַבָּא הָנִי בְּנִי אֲקוּיַסְפּוֹן דְּמַשְׁחוּ לָהּ תְּחוּמָא מֵהֲאִי גִיסָא דִּאֲדַרְדְּשִׁיר הָא מִפְּסָקָא דְּגֻלָּתָ דְּהָיו טַפִּי מִקַּמ"א אֲמוֹת וְשְׁלָשׁ הַשְׁתָּא מוֹכִיר שְׁלִישׁ וקַמ"א אָמַה דְּהָיו ב' קַרְפּוֹת מִשּׁוּם דִּאֲוִרִי בְּב' עֵירוֹת וְגָבִי רַבָּא נָקַט דִּאֲחִיוִי לִיָּה אֲקוּמַהֲתָא דְּשׁוּרָא דְּמַבְּלָעַן תוֹךְ תְּחוּם בְּשָׁבָעִים אָמָה וְשִׁירִים דְּלַחֲבַר לְעִיר צְרִיךְ שְׁיָהִי תוֹךְ ע' אָמָה וְשִׁירִים וְנִרְחָה דִּאֲפִי בֵּית וּבֵית בִּלָּא עִיר נוֹתְנִים לָהֶם קַרְפָּף אַחַת לְשְׁתֵּיהֶן דִּאִי לֹא תִימָא הָכִי עִיר שְׁאֵין לָהּ חוּמָה בְּמָה יִתְבַּצְּרוּ בְּאַחַת אִם לֹא ע"י שְׁמַבְּלָעִים יַחַד תוֹךְ ע' אָמָה וְשִׁירִים דִּאֵין סָבְרָא לְהַצְרִיךְ שְׁנַיְעוּ זֶה לָזֶה וּלְפ"י לָרַבִּי חֵיָא בַר רַב דִּאֲמַר קַרְפָּף אֶחָד לְשְׁתֵּיהֶן לָזוּ דּוֹקָא הָא דִּקְאֲמַרִי רַבָּן ב' עֵירוֹת דִּהוּא דִּהִין בֵּית וּבֵית אֶלָּא אֲנֵב דְּנָקַט ר' מֵאִיר עִיר אַחַת נָקַטִי רַבָּן ב' עֵירוֹת וְהָא דַּתְנִיא בְּרִישׁ סָפָה (דף ג:) בֵּית שְׁאֵין בּוֹ ד' אֲמוֹת עַל ד' אֲמוֹת אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ עַבּוֹר בִּין ב' עֵירוֹת ק"ק מֵאִי נִפְקָא מִנָּה מֵאוֹתוֹ

בֵּית דְּבִלָא"ה נוֹתְנִין קַרְפָּף לְעִיר וְאִי מִשּׁוּם שַׁע"י הַבֵּית יוֹכַל לְלָכֶת יוֹתֵר א"כ מָה הִיָּה לוֹ לְהַפִּיר ב' עֵירוֹת אֶלָּא הֵל"ל אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ עַבּוֹר לְעִיר וְאוּמַר רַשִּׁב"ס דְּגִרְסִינַן הָתָם אֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ עַבּוֹר לְעִיר וַעֲי"ל דְּנָקַט ב' עֵירוֹת מִשּׁוּם דִּאִזּוּ קִנְיָלִית לַעֲשׂוֹת בְּרַבָּנִין לְלָכֶת מִזּוּ לָזוּ בְּשִׁתְּרוּחִין יוֹתֵר מִד' אֶלְפִים שְׁאֵין וְכוּלִין לָבֹא ע"י עַרְוֵב וְאוֹר"ת דְּהִלָּכָה כְּרַב הוּנָא דִּאֲמַר קַרְפָּף לָזוּ וְקַרְפָּף לָזוּ דְּגִדּוּל הִיָּה בְּחֻבְמָה וּבְגִמְיָן מַחִיא בַר רַב דְּזוּטָר מִנָּה טוּבָא בְּדִמּוּכַח בְּסוּף פִּרְקָי יֵשׁ בְּעֶרְכִּין (עֶרְכִּין דָּף טו:) שְׁהִיָּה רַב הוּנָא מוֹכִיחוֹ וְהָנִיחוּ אִמוּרְחֵאִי דִּקְאֲמַרִי לֹא מַשְׁלִשִׁין מִמֶּשׁ סָבְרִי כְּרַב הוּנָא דִּלְחִיא בַר רַב וְכוּל לְהִיָּית מַשְׁלִשִׁין מִמֶּשׁ וְרַב סָפְרָא דִּקְאֲמַר הָא מִפְּסָקָת דְּגֻלָּתָ דִּהוּא יוֹתֵר מִקַּמ"א וְשְׁלָשׁ מִשְׁמַע דִּאִי לָזוּ טַפִּי שְׁפִיר עֲבָדִי וְהָיוּ כְּרַב הוּנָא וְעוּד אֲפִי' לְחִיא בַר רַב הָא מִשְׁנֵי סִיפָא דְּמַתְנִי' דִּקְתַּנִּי לָזוּ ע' אָמָה וְשִׁירִים וְלָזוּ ע' אָמָה וְשִׁירִים כַּר"מ וְהָיוּ מַחֲלָקַת וְאִח"כ סָתֵם וּא"כ לְדִידָה הָיָה הִלָּכָה כַּר"מ:

בְּמִתְנִי' נוֹתְנִין קַרְפָּף לְעִיר בְּשִׁבְאָא לְמַדַּד הַתְּחוּמִין אֵין מוֹדֵדִין מִן הַחוּמָה אֶלָּא מִרְחִיק ע' אָמָה וְשִׁירִים בְּתוֹרַי הַמִּשְׁכָּן וּמִתְחִיל לְמַדַּד: קַמ"א וְשְׁלָשׁ אָמַה הָיוּ ב' קַרְפּוֹת: לְהִיָּית אַחַת וְהִיאָצָא לְלֶכֶת דָּרָךְ ח

עין משפט
גור מצוה

א מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ה',
טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ח:
ב מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ה',
טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ח:

ג מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' ה',
טוש"ע או"ח סי' שצח סעי' ח:
ד מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יא,
סמג לאוין פו, טוש"ע או"ח סי'
שצט סעי' א ג:

ה מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יא,
טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ה:

הָא לִיכָא אַמְצָעִי לֹא תִיּוּבָתָא דְרַב הוּנָא
אונקי ס׳פא כר"מ וְלֹא בְּשֵׁי אַמְצָעִי וי"ל
לְלִיזְרָה אִיכָא לְפָרֵשׁ דְּהָךְ ס׳פא דג'
כְּפָרִים אֲחִינֹא כְּרַבְנִין וּבֹא לְהַשְׁמִיעֲנּוּ
דַּעֲוָשִׁים בְּרַבְנִין הֲרַבָּה זֶה אַחֵר זֶה כָּל
אֶחָד תּוֹךְ ע' אָמֵה וְשִׁירִים שֶׁל חֲבֵרוֹ לַחֲשֹׁב
הַכֹּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁכָּאן עוֹשֶׂה אַמְצָעִי שֶׁלֹּשְׁתָּן

לְהִיטּוּ אַחֵד: **אֶלְיָא** כֹּל שְׂאֵלֻי מְטִיל כּו'
וּבִין ב' הַחִיצוֹנוֹת הָיוּ בִין הַחִיצוֹנוֹת
לְאַמְצָעִית וְיֵשׁ קמ"א וְשֵׁלִישׁ לְכָאן וקמ"א
וְשֵׁלִישׁ לְכָאן כְּמוֹ שפ"ה ור"ת מַעֲקָרָא
נְמִי דְקָא ס"ד מְשַׁלְשִׁין מִמֶּשׁ יִפְרֵשׁ נְמִי בֶן
דְּבִין אַמְצָעִית לַחִיצוֹנוֹת קָאָמֵר וְלֹא יִקְשֶׁה
לְרַב הוּנָא וי"ל דְּבַמְשַׁלְשִׁין מִמֶּשׁ אֵין שִׁיךְ
לְפָרֵשׁ בֶּן דא"כ לֹא ה"ל לְמַתְנִי בִין ב'
הַחִיצוֹנוֹת אֲלֹא הֵל"ל אִם יֵשׁ בִּין זֶה לָזֶה
קמ"א וְשֵׁלִישׁ אֲבָל פִּי לֹא חִירִי בַּמְשַׁלְשִׁין
מִמֶּשׁ לֹא מֵצֵי לְמַתְנִי בִין זֶה לָזֶה בִּינּוּ שְׂאִין
הָאֻמְצָעִי עֵס בִּיעִיָּהוּ וְנִרְחָה דְלִחֲטֹא כֹר רַב
נְמִי צ"ל דְּלֹא מְשַׁלְשִׁין מִמֶּשׁ דְּאִי מְשַׁלְשִׁין
מִמֶּשׁ קָאָמֵר אֲמִאי נִקְט בִין שְׁנַיִם
הַחִיצוֹנוֹת קמ"א אָמֵה וְשֵׁלִישׁ וְכוּלְלֵי חֲוִיר
שֶׁמִּכָּאן וּמִכָּאן בְּבֵת אַחַת הֵל"ל אִם יֵשׁ
בִּין זֶה לָזֶה ע' אָמֵה וְשִׁירִים וְאִם בֶּן
דְּמוֹזָה חֵיא כֹר רַב לְמַסְקָנָא זֹו אֵין רָחִיב

מִכָּאן דְּהִלְכָּה כְּרַב הוּנָא: **הָתָם לִיכָא**
לְמִימַר מַלְי' פִּי' הָתָם לְבִנֵי אַמְצָעִי הִקְשֵׁת
אֵין מוֹדְדִין לָהֶם מִן הָתֵר וְלִיכָא לְמִימַר
מַלְי' בַּעֲנִין זֶה כְּאֵלֻי בְּתִיבָהּ שֶׁבַּקְשֵׁת
נִתּוּנִים בְּיֵתֵר דא"כ מִפְסִידִין לְצַד אַחֵר
דֹּאס הָיִי הָתֵר לְמַזְרַח מִפְסִידִין לַמַּעֲרָב
וה"נ לֹא אֲמַרִּינוּ מַלְי' לְהִיטּוּ רִוּאִין בְּנִי
אַמְצָעִית כְּאֵלֻי עוֹמְדִין בִּין הַחִיצוֹנוֹת
לְמַדַּל לָהֶם מִשָּׁם אֲלָפִים וְזֻקָא לַחִיצוֹנָה
דְּאָמֵר מַלְי' כְּשֶׁכָּאִין בְּנִי חִיצוֹנָה זֹו לִילָךְ
דְּרַךְ חִיצוֹנָה הֶאֱחָרֵת שְׁמוּדְדִין לְכָל אַחַת
מִפְתַּח חֲבֵרָתָהּ וה"נ בְּנִי רֹאשׁ הַקָּשֶׁת
הָאֶחָד שֶׁכָּאֻו לִילָךְ לְצַד רֹאשׁ הַקָּשֶׁת הָאֶחָד
דְּאָמֵר מַלְי' וּמוֹדְדִין לָהֶם אֲלָפִים מִרֹּאשׁ
הַקָּשֶׁת הָאֶחָד אֲפִילוּ יֵשׁ בִּין שְׁנֵי רֹאשֵׁי
הַקָּשֶׁת יוֹתֵר מֵאֶרְבַּע אֲלָפִים וּבִלְבַד שֶׁלֹּא
יְהִי בִין יֵתֵר לַקָּשֶׁת יוֹתֵר מֵאֲלָפִים כְּמוֹ
בִּין אַמְצָעִית לַחִיצוֹנוֹת דְּהִכָּא דְּלֹא שְׂרִי
אֲלֹא עַד אֲלָפִים ועי"ל דְּהָתָם לֹא אֲמַרִּי

וּא"ת לְחִינֹא כֹר רַב נְמִי הֲשֵׁה דְקָא

הָא מְנִי — רַבִּי מֵאִיר הִיא. אִי רַבִּי מֵאִיר הִיא, הָא תְּנִי
לִיָּה רִישָׁא: נוֹתַנִין קַרְפָּר לְעִיר, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר?
צָרִיכָא, דְּאִי מַהֲהִיא, הָוָה אַמִּינָא: חַד לַחֲדָא, וְחַד
לְתַרְתֵּי. קָא מְשַׁמַּע לֹו דְלְתַרְתֵּי תַרִּי יְחַבִּינוּ לָהּ. וְאִי
אַשְׁמַעֲיָנָן הָכָא, מְשׁוּם דְּדַחֲיקָא תַשְׁמִישְׁתִּייהוּ, אֲבָל
הָתָם דְּלֹא דַחֲיקָא תַשְׁמִישְׁתִּייהוּ, אִימָא לָא, צָרִיכָא.
תַּנּוּ: וְכֹן שְׁלֹשָׁה כְּפָרִים הַמְשׁוּלְשִׁין, אִם יֵשׁ בִּין שְׁנַיִם
הַחִיצוֹנִים מֵאַה וְאַרְבַּעִים וְאַחַת אָמֵה וּשְׁלִישׁ — עוֹשֶׂה
אַמְצָעִי אֶת שְׁלֹשָׁתָן לְהִיטּוּ אַחַד. טַעְמָא דְּאִיכָא אַמְצָעִי,
הָא לִיכָא אַמְצָעִי — לֹא. תִּיּוּבָתָא דְרַב הוּנָא! ^(א) אָמֵר לָךְ
רַב הוּנָא: הָא אֲתַמַּר עֲלֶה, אָמֵר רַבָּה אָמֵר רַב אִידִי אָמֵר
רַבִּי חֲנִינָא: לֹא מְשׁוּלְשִׁין מִמֶּשׁ, אֲלֹא רוּאִין כֹּל שְׂאֵילֻי
מְטִיל אַמְצָעִי בִּיעִיָּהוּ וְיִחִיו מְשׁוּלְשִׁין, וְאִין בִּין זֶה לָזֶה
אֲלֹא מֵאַה וְאַרְבַּעִים אָמֵה וְאַחַת וּשְׁלִישׁ — עֲשֶׂה אַמְצָעִי
אֶת שְׁלֹשָׁתָן לְהִיטּוּ אַחַד. יֵאמֵר לִיָּה רַבָּא לְאַבְיִי: כְּמָה
יְהִי בִין חִיצוֹן לְאַמְצָעִי? אָמֵר לִיָּה: אֲלָפִים אָמֵה. וְהָא
אֶת הוּא דְּאָמַרְתָּ: כְּוֹתִיבָה דְּרַבָּא בְּרִיָּה דְּרַבָּה כֹּר רַב
הוּנָא מִסְתַּבְּרָא, דְּאָמַר: יוֹתֵר מֵאֲלָפִים אָמֵה! הֲכִי
הַשְׁתָּא? הָתָם, אִיכָא בְּתִיבִים. הָכָא, לִיכָא בְּתִיבִים. וְאָמֵר
לִיָּה רַבָּא לְאַבְיִי: כְּמָה יְהִי אִם חִיצוֹן לְחִיצוֹן? כְּמָה
יְהִי? מֵאִי נִפְקָא לָךְ מִינָּה? כֹּל שְׂאֵילֻי מְכַנִּים אַמְצָעִי
בִּיעִיָּהוּ וְאִין בִּין זֶה לָזֶה אֲלֹא מֵאַה וְאַרְבַּעִים וְאַחַת
וּשְׁלִישׁ. ^(ב) וְאָפִילוּ אַרְבַּעַת אֲלָפִים אָמֵה? אָמֵר לִיָּה: אִין.
וְהָאָמֵר רַב הוּנָא: עִיר הָעֲשׂוּיָה כְּקֻשָּׁת, אִם יֵשׁ בִּין שְׁנֵי
רֹאשֵׁיָּה פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אֲלָפִים אָמֵה מוֹדְדִין לָהּ מִן
הַיֵּתֵר, וְאִם לֹא מוֹדְדִין לָהּ מִן הַקָּשֶׁת! אָמֵר לִיָּה: הָתָם
לִיכָא לְמִימַר "מַלְי'". הָכָא אִיכָא לְמִימַר "מַלְי'". אָמֵר
לִיָּה רַב סַפְרָא לְרַבָּא: הֲרִי בְנִי אֶקִּיסְטָפוֹן, דְּמִשְׁחִינָן לָהּ
תַּחוּמָא מַהֲאִי גִיסָא דְּאֶרְדָּשִׁיר, וּבְנִי תַּחוּמָא דְּאֶרְדָּשִׁיר
מְשַׁחֲיָנָן לָהּ תַּחוּמָא מַהֲאִי גִיסָא דְּאֶקִּיסְטָפוֹן. הָא אִיכָא
דְּגִלַּת דְּמַפְסָקָא יֵתֵר מִמֵּאַה וְאַרְבַּעִים וְאַחַת וּשְׁלִישׁ?
נִפְקֵי, אַחֲרֵי לִיָּה הִנֵּה אֲטַמְּהֵתָא דְשׁוּרָא, דְּמַבְלָעִי בְּדִגְלַת
בְּשִׁבְעִים אָמֵה וְשִׁירִיִּים. "מַתְנִי" אִין מוֹדְדִין אֲלֹא בְּחֻבָּל
שֶׁל חֲמִשִּׁים אָמֵה, לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְלֹא יִמְדוּד אֲלֹא
כְּנָגֵד לְבֹו. "הִיָּה מוֹדֵד וְהִגִּיעַ לְגִיָּא אוּ לְגִדָּר, מְבַלְיַעוּ,
וְחוֹזֵר לְמַדְתּוֹ. הִגִּיעַ לָהּ, מְבַלְיַעוּ וְחוֹזֵר לְמַדְתּוֹ.

וּבִלְבַד

הָא מְנִי ר"מ הִיא הֵךְ ס׳פא סְתֵמָא הִיא וְלֹאֻ מַסְקָנָא דְמַלְתָּא דְּרַבְנִין הִיא:

וְאִי מַהֲא מַסִּיכָא דְמַנְרִי בְּשִׁתִּי עֲוִירוֹת
הָתָם הוּא דְּקָאָמֵר ר"מ דְּאָף עַל גַּב
דְּאִכָּא קַרְפָּף לְכָל חֲדָא אֲמַרִּי חֲדָא הִיא:
מְשׁוּם דְּדַחֲיקָא תַשְׁמִישְׁתִּיהוּ דְּהוּאִיל
וְקַרְוָבוֹת אֵין לָהֶן נְוִיִּי דְּעִיר צַב'
קַרְפָּפוֹת עַד דְּאִיכָא טְפִי הִלְכָךְ עֲשֶׂה
קַרְפָּף אֶת שְׁפִיכֵן לְהִיטּוּ אַחַת אֲבָל חֲדָא
דְּלֹא דַחֲיקָא תַשְׁמִשְׁתָּה שְׂאִין עִיר אַחֲרַת
סְמוּכָה לָהּ וְיֵשׁ לָהּ חֲוִיר הֲרַבָּה: אִימָא
לֹא יִפְסִיב לָהּ קַרְפָּף כָּלָל קמ"ל: טַעְמָא
דְּאִיכָא אַמְצָעִי דְּהַשְׁתָּא אֵין בִּין עִיר לְעִיר
אֲלֹא קַרְפָּף אַחֵד: לֹא מְשַׁלְשִׁין מִמֶּשׁ
בְּשׁוּרָה אַחַת אֲלֹא שְׁלִישִׁי עוֹמֵד מִרְחוּק
כְּנָגֵד בִּין שְׁנֵי הַחִיצוֹנִים: כֹּל שְׂאֵלֻי מְטִיל
אַמְצָעִי בִּיעִיָּהוּ כְּלוּמַר הָא דְקַתְנִי
בְּמַתְנִיתוֹן אִם יֵשׁ בִּין ב' הַחִיצוֹנִים קמ"א
לֹא כְּדִם"ד מַעֲקָרָא שְׂאִין בִּיעִיָּהוּ יוֹתֵר
אֲלֹא מַתְנִיתוֹן דְּמַרְחֲקִי מְהֻדְּגִי טוּבָא
וה"ק אִם יֵשׁ חֲוִיר בִּין ב' הַחִיצוֹנִים כְּדִי
לְהַתְמַלְאוֹת אַמְצָעִי וְלַעֲמֵד חֲוִיר הַגֵּשָׁמֵר
בִּין אַמְצָעִי וְלַחִיצוֹנִים מִכָּאן וּמִכָּאן עַל
קמ"א לְכָאן וּמֵאֵה וְאֶרְבַּעִים וְאַחַת לְכָאן
דְּהָיוּ ב' קַרְפָּפוֹת לְשִׁיכָן רוּאִין כְּאִילוּי
הוּא גִתּוֹן בִּיעִיָּהוּ וְהָרִי כְּלֹן אַחַת וְהִיוּצָא
מֵאֲחַת מִסֵּךְ לִילָךְ דְּרַךְ אַחַת מַחֲבִירִיתִיָּה
מוֹדֵד מַחוּמַת חֲבֵרָתָהּ אֲבָל אִם רַבָּה
חֲוִיר יוֹתֵר מִכָּאן לֹא אֲמַרִּינוּ רוּאִין:
וְכַמֵּה יְהִי רְחוּק אַמְצָעִי מִסֵּךְ דְּאֲמַרִּינוּ
רוּאִין: אֲלָפִים הוּאִיל וְיִכּוּל לְבּוֹא מִזֹּו לָזֹו
בְּלֹא עֲרוּב אֲמַרִּי רוּאִין: וְהָא אֶת הוּא
דְּאַחֲרַת לַעֲלִי (שִׁירוּבִין דָּף נה:׃) גְּבִי עִיר
שְׁעִשְׂיָה כְּקֻשָּׁת דְּאֲפִילוּ יֵשׁ בִּין יֵתֵר לַקָּשֶׁת
יוֹתֵר מֵאֲלָפִים הָרִי הִיא אַחַת וּמוֹדְדִין לָהּ
מִן הַיֵּתֵר: אִיכָא בְּתִיבִים כְּקֻשָּׁת וְהָרִי הָדָר
כְּקֻשָּׁת יִכּוּל לְבּוֹא לְרֹאשֵׁיָּה דְּרַךְ צַמִּי
הַקָּשֶׁת: הָכָא בִּין אַמְצָעִי לַחִיצוֹנִים:
וְאָפִילוּ טוּבָא וּבִלְבַד שְׂיָהָא שְׁעוֹר
בְּאַמְצָעִי לְמַלְאוֹת כְּדְאֲמַרִּינוּ: לִיכָא
לְמִימַר מַלְיָו מֵלֹא הָאֲוִיר שְׁבִיעִיָּהוּ דְּאִין
לָךְ בַּמָּה לְמַלְאוֹתוֹ: מַתְנִי' לֹא פָּחוֹת וְלֹא
יוֹתֵר כְּמִ' מְפָרֵשׁ טַעְמָא: וְלֹא יִמְדַל אֲלֹא
כְּנָגֵד לְבֹו קִבְּעוּ לוֹ חֲכָמִים מְקוּם לְשׁוּם
כְּנָגְדוֹ רֹאשׁ הַחֻבָּל שֶׁלֹּא יִתֵּן זֶה כְּנָגֵד
צוּאֲרוֹ וְהָ כְּנָגֵד רַגְלֵיו וְהַחֻבָּל מִתְקַצֵּר

וְהַתְּחוּמוֹן מִתְמַשְׁטִין: לְנִגְדַר חוּמַת אֲבָנִים שְׁנִפְלָה וְנַעֲשֶׂה גַל גְּבוּהָ וּמַשְׁפַּע וּבְנִי
אֲדָם מְהֻלְכִין עָלָיו: מְבַלְיַעוּ אִם אִינוּ קָחַב נ' אָמֵה מַשְׁפָּתוֹ לְשַׁפְּתוֹ מְלַמְעֵלָה
אע"פ שֶׁגַּשׁ בְּמַדְרוֹנוֹ הַלּוֹךְ יוֹתֵר מֵאֲלָפִים אֵין אוֹמְרִים תַּעֲלֶה מִדַּת מַדְרוֹנוֹ
לְמַדַּת הַתְּחוּם אֲלֹא יַעֲמוּד זֶה עַל שַׁפְּתוֹ מִכָּאן וְהָ עַל שַׁפְּתוֹ מִכָּאן וְיִבְלִיעַ
מַדְרוֹנוֹ בְּחֻבָּל אַחֵד: וְחוֹזֵר לְמַדְתּוֹ בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ דְּמַדְקַתְנִי חוֹזֵר לְמַדְתּוֹ
מִשְׁמַע שְׂאִם הִיא קָחַבּוּ כְּנָגֵד דְּעִיר יוֹתֵר מִחֲמָשִׁים וְאִינוּ יִכּוּל לְהַבְלִיעוּ בְּחֻבָּל
וּבְאַחַד מִרֹאשֵׁיו שֶׁלֹּא כְּנָגֵד דְּעִיר יִכּוּל לְהַבְלִיעוּ הַלּוֹךְ וּמְבַלְיַעוּ עֵס וּמוֹדֵד
וְהוּלָךְ עֵס מַשְׁפָּתוֹ וְהִלָּאָה עַד כְּנָגֵד מְקוּם שְׁכָלָה בּוֹ עֵס רַחַב הִגִּיא כְּנָגֵד דְּעִיר
וְחוֹזֵר לְמַדְתּוֹ כְּנָגֵד דְּעִיר וּמַשְׁלִים לְמַדַּת תְּחוּמוֹן:

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

מסורת הש"ס

א לעיל נה:

ב לקמן עט.

ג לעיל נה.

מסורת הש"ס
א לעיל לה: ב לעיל כג: ג תוספתא עירובין
 תורה אור השלם

אךד הַסַּר מֵאֵה בְּאֶמֶה ורחב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וּמֵמָה חֲמִשׁ אֲמוֹת שֶׁשׁ מִשְׁזָר וְאַדְוִיָּהֶם נִחֲשֶׁת [שְׁמוֹת כו, יח]

וְאִשָּׁא עֵינֵי וְאָרָא וְהִנֵּה־אִישׁ וּבִגְדוֹ חָבֵל מִדָּה [זכריה ב, ה]

וְנִבְיָא אוֹתִי שְׁמָה וְהִנֵּה־אִישׁ סִרְאָהוּ כְּטִרְאָה נִחֲשֶׁת וּפְתִיל־פְּשָׁתִים בִּידוֹ וְקָנָה הַמִּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשַּׁעַר [יחזקאל מ, ג]

וְהִנֵּה חוֹמָה מַחוּץ לְבֵית סָבִיב סָבִיב וּבִגְדֵי הָאִישׁ קָנָה הַמִּדָּה שֶׁש־אֲמוֹת בְּאֶמֶה וְנִסְפַח וְנִמָּד

אֶת־רֹחֶב הַבָּנוּן קָנָה אֶחָד וְקוּמָה קָנָה אֶחָד [יחזקאל מ, ה]

וּבְלִבָּד שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם שָׂאֵם הָיָה רְחִבּוֹ שֶׁל גֵּיא כְּנָגַד הָעִיר יוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם וְהָהָלֶךְ וְהִבְלִיעוּ שְׁלֹא כְּנָגַד הָעִיר וּמוֹדֵד מִשְׁפָּתוֹ וּלְהֵלֵן לֹא יִמְדַּד אֶלָּא עַד כַּדִּי הִשְׁלֵמַת הַתְּחוּמִין וְצִוְּפָה כְּנָגַד מְקוֹם שְׁמַדְתּוֹ כֵּלָּה כְּנָגַד הָעִיר בְּתוֹךְ הַגֵּיא וַיֵּצֵן סִימְנֵי הַתְּחוּם אֲבָל לֹא יִמְדַּד וַיֵּלֶךְ חוּץ לְתַחוּם עַד כְּנָגַד מְקוֹם תַּכְלִית שְׁפַת הַגֵּיא שְׁכָנָגַד הָעִיר לָדַע בְּמָה אֲמוֹת יֵצֵא וּכְמַעֲנוֹ אֹתוֹן אֲמוֹת יַחֲזֹר וַיִּכְנַס לְתוֹךְ הַגֵּיא וַיֵּצֵן מִשּׁוֹם גִּזְרָה שְׁהֲרוּסָה אֹתוֹ מוֹדֵד וְהוֹלֵךְ עָם יֹאמֵר שְׁמַדַּת הַתְּחוּמִין ע"כ. ל"א שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם אִם הִיָּה אֶרֶץ וְרָאִישׁוֹ יוֹצִיא חוּץ לְתַחוּמֵי הָעִיר וְאִין יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ בְּחָבֵל כְּנָגַד הַתְּחוּמִין מִפְּנֵי רְחִבּוֹ וַיְכוּל לְהִבְלִיעוּ שְׁלֹא כְּנָגַד הַתְּחוּמִין לֹא יֵצֵא לְהִבְלִיעוּ עָם גִּזְרָה שְׁמֹא יֹאמְרוּ מַדַּת תְּחוּמִין שֶׁל צַדִּי הָעִיר בָּאָה לְכָאן: בַּזוֹ א"ר דּוּסְפָאִי בַר יַנָּאי בַּזוֹ לְמַעֲנוּטֵי עָרֵי מַקְלָט וְעִנְיָנָה עֲרוּפָה דְאִין מַקְדְּרִין בָּהֶן כַּדְמַפְרָשׁ בְּצִמְרָא [לְקַמּוֹ:]: מַקְדְּרִין נוֹקְבִין רוֹאִין בְּאֵלֵי נוֹקְבִין אֹתוֹן וּמוֹדְדִין דְּרָךְ הַנֶּקֶב לְמַשְׁט מַדַּת מַדְרוּגוֹ כַּדְאִמֵּר בְּגַמ' שְׁמוּדְדִין אֹתוֹ בְּחָבֵל שֶׁל ד"א וְהַתְּחוּתוֹן מֵנִיחַ אֶת הַחָבֵל כְּנָגַד לְבֹו וְהַעֲלִינּוּ כְּנָגַד מַרְגְּלוֹתֵינוּ וּמִתְמַשְׁט מַדְרוּגוֹ שֶׁל כָּל ד"א חֲצֵי קוּמַת אָדָם: גַּמ' מִפְּנֵי שְׁמַרְפָּה כִּשְׁהַחָבֵל קָרַר יָכוֹל לְמַתְחוֹ וּמֵאֲרִיךְ הַמָּדָה וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה בְּחָבֵל שֶׁל נ' אֲמָה יִמְדַּד: מִפְּנֵי שְׁמַתְמַשְׁט שֶׁכָּבְדוֹ מַכְפִּילוֹ וּמִתְקַצֵּר בְּאֻמְצַעֲיָתוֹ: נִבְרָא סִיב שְׁגָלָל וּמִתְגַּלְגַּל סָבִיב הִדְקָל כַּעֲיִן וַיִּגְוִיל"א שֶׁל גִּפְטִים: וּבִגְדוֹ חָבֵל מָדָה בְּמַשְׁכֵּן שֶׁל יַחֲזַקְאֵל: וּבִגְדֵי הָאִישׁ קָנָה הַמָּדָה בְּמַשְׁכֵּן שֶׁל יַחֲזַקְאֵל: בְּדַתְרָשִׁי לְמַדַּד רַחֵב הַשְּׁעָרִים: מַגַּג יוֹנ"ק בַּלַּע"ו לְפִי שְׂאִינָה מַקְבֵּלַת טְמֵאָה שָׂיְהוּ כָּל מַעֲשֵׂה פָרָה בְּטַהֲרָה: נִצְרִים עֲרַבָּה קְלוּפָה ל"א צַרִי דְקָל וְהוּא סִיב דֶּךְ דְּרַב יוֹסֵף פְּלִיג אֲדַרְב אִסּוּ: הוּלֵךְ לְמָקוֹם כּו"י כַּדְפַרְשְׁתִּי לְשֵׁיל: וְאִם הִיָּה גֵיא מְשַׁקֵּם שְׂהִיָּה מַדְרוּגוֹ מִשְׁפָּע וְנוּחַ לְהִלְוֹךְ מַקְדָּר וְעוֹלָה כַּדְפַרְשְׁתִּי תַחַתּוֹן כְּנָגַד לְבֹו כּו"י כֶּךָ שְׁמַעְתִּי וְקָשָׁה לִי בַּה לְקַמֵּן וּבַתּוֹסַפְתָּא [פ"ד] ה"ג וְאִם הִיָּה גֵיא מְשַׁקֵּם וְאִינוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ מַקְדָּר וְכו' וְה"ק אִם הִיָּה גֵיא מִתְשַׁקֵּם וְהוֹלֵךְ וְסוּבָב אֶת הָעִיר וּכְשֶׁהוּא מוֹדֵד תְּחוּם מַעֲרָב אִינוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ בְּחָבֵל שֶׁל נ' אֲמָה בְּרוּחַ מַעֲרָבִית עַד שֶׁהוּא מִתְשַׁקֵּם לְצַפּוֹן הוּא מִתְחִיל לְהִשּׁוּת אֹתָהּ הַבְּלָעָה אִינָּה מוּשְׁלֵת לְמַדַּת תְּחוּם

וּבְלִבָּד שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם

וּבְלִבָּד שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם.^(א) אִם אִינוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ — בַּזוֹ אָמַר רַבִּי דּוּסְתָאִי בַר יַנָּאי מִשּׁוֹם רַבִּי מֵאִיר: שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְדְּרִין בְּהָרִים.^(ב) גַּמְי' מְבָא הֲנִי מִיָּלִי? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: דְּאָמַר קָרָא "אֶרֶךְ הַחֲצָר מֵאָה בְּאֶמָּה וְרוּחֵב חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים", אָמַרָה תוֹרָה: בְּחָבֵל שֶׁל חֲמִשִּׁים אֲמָה מְדוּד. הָאִי מִיִּבְעִי לִיָּה לִיטוֹל חֲמִשִּׁים וּלְסַבֵּב חֲמִשִּׁים. אִם כֵּן לִימָא קָרָא: "חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים", מֵאִי "חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים"? שְׁמַעְתָּ מִינָּה תַרְתִּי. לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. תֵּנָּא: לֹא פָחוֹת — מִפְּנֵי שְׁמַרְבָּה, וְלֹא יוֹתֵר — מִפְּנֵי שְׁמַמַּעַט. אָמַר רַבִּי אָסִי: אִין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחָבֵל שֶׁל אֲפִסְקִימָא. מֵאִי אֲפִסְקִימָא? אָמַר רַבִּי אַבָּא: נִרְגִילָא. מֵאִי נִרְגִילָא? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: דִּיקְלָא דְּחַד נִבְרָא. אֵיבָא דְאָמְרִי: מֵאִי אֲפִסְקִימָא? רַבִּי אַבָּא אָמַר: נִרְגִילָא, רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר: דִּיקְלָא דְּחַד נִבְרָא. תֵּנִיָא, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן חֲנִנְיָא: אִין לָּהּ שְׂיִפָּה לְמִדִּידָה יוֹתֵר מִשְׁלִשְׁלָאוֹת שֶׁל בְּרוּזַל, אֲבָל מָה נַעֲשֶׂה שְׁהָרִי אָמַרָה תוֹרָה: "וּבִגְדוֹ חָבֵל מִדָּה". וְהַכְּתִיב: "וּבִגְדֵי הָאִישׁ קָנָה הַמִּדָּה"? הֵהוּא, לְתַרְעִי. תַּנִּי רַב יוֹסֵף, שְׁלִשָּׁה חָבָלִים הֵם: שֶׁל מָגַג, שֶׁל נִצָּר, וְשֶׁל פִּשְׁתָּן. "שֶׁל מָגַג לְפָרָה, דִּתְנִנּוּ: כַּפְתּוּהָ בְּחָבֵל הַמָּגַג וּנְתַנּוּהָ עַל גֵּב מַעֲרַכְתָּהּ. שֶׁל נִצָּרִים לְסוּטָח, דִּתְנִנּוּ: וְאַחֲרַ כֶּה מַבִּיא חָבֵל הַמַּצָּרִי וְקוֹשְׁרוֹ לְמַעְלָה מִדִּידֶיהָ. שֶׁל פִּשְׁתָּן לְמִדִּידָהּ. "הִיָּה מוֹדֵד וְהִגִּיעַ. מִדְּתַנִּי: "חוּזָר לְמִידָתּוּ", מַכְּלֵל דָּאֵם אִינוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ — הוּלֵךְ לְמָקוֹם שְׂיִכּוֹל לְהִבְלִיעוּ, וּמַבְלִיעוּ, וְצוּפָה כְּנָגַד מִידָתּוֹ, וְחוּזָר.^(א) תֵּנִינָא לָּהּא, דְּתַנּוּ רַבְּנֵן: הִיָּה מוֹדֵד וְהִגִּיעַ הַמִּידָה לְגֵיא, אִם יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ בְּחָבֵל שֶׁל חֲמִשִּׁים אֲמָה — מַבְלִיעוּ. וְאִם לֹאוּ — הוּלֵךְ לְמָקוֹם שְׂיִכּוֹל לְהִבְלִיעוּ, וּמַבְלִיעוּ, וְצוּפָה וְחוּזָר לְמִידָתּוֹ. אִם הִיָּה גֵיא מַעֲוִיקָם — מַקְדִּיר וְעוֹלָה, מַקְדִּיר יוֹרֵד. הִגִּיעַ לְכוּתֵל — אִין אוּמְרִים יָקוֹב הַכוּתֵל, אֶלָּא אוּמְדוּ וְהוּלֵךְ לוֹ. וְהָא אֲנִן תַּנּוּ: מַבְלִיעוּ וְחוּזָר לְמִידָתּוֹ? הָתָם, גִּיחָא תַשְׁמִישְׁתָּא. הָכָא, לֹא גִיחָא תַשְׁמִישְׁתָּא. "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שְׂאִין חוּט הַמִּשְׁקוּלֶת יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ,

אֲבָל

מַעֲרָב וּמַקְדָּר וְעוֹלָה: בְּדִנִּיחָא תַשְׁמַשְׁתָּה נוּחַ לְהִלּוּךְ קָצַת כְּגוֹן מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אֲרַבְעָה הָתָם קָתַנִּי מַבְלִיעוּ אִם יָכוֹל וְאִם לֹאוּ מַקְדָּר: הִכָּא בְּכַתֵּל זָקוּף יוֹתֵר מִזְאִי דְכִינּוּן דָּלָא חֲזוּ לְהִלּוּךְ אִין גְּבַה שְׁפוּעוּ עוֹלָה לְמַדַּת הַתְּחוּם: לֹא שָׁנוּ מַקְדָּר אֶלָּא דִּינִיחָא תַשְׁמַשְׁתָּה שְׁמַשְׁקֵם כָּל כֶּךָ שְׂאִין חוּט הַמִּשְׁקֶלֶת יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ שְׁכַשְׁמַנִּיחַ חוּט מִשְׁקֶלֶת הַבְּנָאִים אֲרַל שְׁפָתוֹ וְהִיא יוֹרֶדֶת לַעֲמִקוֹ מְנַקֶּפֶת בְּשַׁפּוּעוֹ וּמַעֲפָפֶת הַמַּדְרוֹן מֵלָרֵד כְּנָגְדוֹ אֶלָּא מַרְחִיקוֹ מִלְּמִטָּה. כְּנָגְדוֹ מִשְׁמַע מְכּוּן וּלְקַמֵּן [עִירוּבִין נח ע"ב] מִפְּרָשׁ דַּעַד ד' אֲמוֹת קָרִי לֹא יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ שְׂיַרְחִיק הַשְּׁפוּע אֶת הַמִּשְׁקֶלֶת לְקַרְקַעִיתוֹ ד"א מִכְּנָגְדֵי שְׁפָתוֹ הַעֲלִינָּה:

נח.

עֵין מִשְׁפָּט בַּר מִצְוָה

א מוּי' פג' מהל' פרה אדומה הל' ב, סמוג עשין ולב:

ב מוּי' פג' מהל' סוטה הל' יא:

ג מוּי' פכ"ח מהל' שבת הל' יא, סמוג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' א:

ד מוּי' פכ"ח מהל' שבת הל' יב:

ה מוּי' פכ"ח מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ד ה:

ו מוּי' פכ"ח מהל' שבת הל' יב:

ז מוּי' פכ"ח מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ד ה:

שֶׁל גֵּיא כְּנָגַד הָעִיר יוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם וְהוֹלֵךְ לְהִבְלִיעוּ שְׁלֹא כְּנָגַד הָעִיר לֹא יִמְדַּד וַיֵּלֶךְ חוּץ לְתַחוּם עַד כְּנָגַד תַּכְלִית שְׁפַת הַגֵּיא שְׁכָנָגַד הָעִיר וּכְמַעֲנוֹ אֲמוֹת שְׂיֵצֵא יַחֲזֹר וַיִּכְנַס לְתוֹךְ הַגֵּיא וַיֵּצֵן שְׁלֹא יֹאמְרוּ מַדַּת תְּחוּמִין בָּאָה לְכָאן כַּדְמַפְרָשׁ בְּגַמ' (לְקַמּוֹ:): וְאִין נִרְאָה דְּבָלָאוּ הָכִי אִי אֲפֻשָּׁר לְמַדַּד בְּעֵינִן זֶה שָׂאֵם יַחֲזֹר לְתוֹךְ. גֵּיא וַיֵּצֵן בְּמָקוֹם שְׁכָלוֹת מַעֲנוֹ אֲמוֹת שְׂיֵצֵא הָרִי הוּא מַעֲנוֹ חוּץ לְתַחוּם שְׂאוֹתוֹן אֲמוֹת שְׂיֵצֵא הִיוּ בְּמִישׁוֹר וְאוֹתוֹן אֲמוֹת שְׁנִכְנַסוּ לְתוֹךְ הַגֵּיא הֵן בְּשַׁפּוּעַ וְאִי אֲפֻשָּׁר לוֹמַר שְׂיַתּוֹן חָבֵל בְּגֵיא מִשְׁפָּתוֹ אֵל שְׁפָתוֹ וּכְנָגַד אֲמוֹת שְׂיֵצֵא יִמְדַּד עַל הַחָבֵל וְנָשִׁים עָם חוּט הַמִּשְׁקֶלֶת דְּהָא בִּינוּ דְּגֵיא רְחֵב יוֹתֵר מנ' אֲמָה אָמְרוּ חֲכָמִים שְׂאִין חָבֵל מוּעִיל עָם דְּהָא אֲפֵלּוּ ע"י בְּלוּנָסִין אִין מוּעִיל לְמַתַּח עֲלִיהֶם חָבֵל שֶׁל נ' אֲמָה מָדָה לָּהּ אֶלָּא וַיֵּלֶךְ לְמָקוֹם שְׂיַכְנוּ וַיְבִלִיעַ אוֹ יַקְדָּר: וְאִם אִין יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ פִּי אֶלָּא א"כ יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם אוֹ שְׂהִיָּה גֵיא מְשַׁקֵּם כַּדְקַתְנֵי בְּצַרְתָּא בְּגַמ' [ע"כ]: וּבִגְדוֹ חָבֵל מִדָּה פ"ה בְּמַשְׁכֵּן שֶׁל יַחֲזַקְאֵל וּר"ח כְּתִב דְּהֵהוּא בְּסַפֵּר זְכָרִיָּה אֲבָל וּבִגְדֵי הָאִישׁ קָנָה הַמָּדָה הוּא בְּיַחֲזַקְאֵל:

הֵהוּא בְּדַתְרָשִׁי וְהֵהוּא דְכְּתִיב מַדַּד אֶת רוּחַ הַקָּדִים חֲמַשׁ מֵאוֹת קָנִים בַּקִּנֵּה הַמָּדָה סָבִיב וְכוּ כְּתִיב בַּד' רוּחוֹת מִפְּרָשׁ ר"י דְּבַחָבֵל מָדָה הִיו מוֹדְדִין ה' מֵאוֹת קָנִים: בְּחָבֵל הַמָּגַג אַע"ג דְּשׁוּם חָבֵל אִינוּ מַקְבֵּל טְמֵאָה דְּבַעֲיָנָן טוּוּי וְאֲרִיג כַּדְאִמֵּר בַּב' בְּמָה אִשֵּׁה (שְׁבַת דף סד.) מִשּׁוֹם מַעֲלָה דְּפָרָה בַּעֲי' מִמֵּין שְׂאִין מַקְבֵּל טְמֵאָה: וְאִם הִיָּה גֵיא מְשַׁקֵּם פִּי הַקּוּנְטֵרַם בְּלָשׁוֹן רֹאשׁוֹן שְׂהִיָּה מַדְרוּגוֹ מִשְׁפָּע וְנוּחַ לְהֵלֵךְ מַקְדְּרִין כֶּךָ שְׁמַעְתִּי וְקָשָׁה לִי בַּה וְלֹא פִרַשׁ מַה קָשִׁיא לִיָּה בַּה וְאוֹמַר ר"י דְּקָשָׁה לִיָּה מִשּׁוֹם דְּבַחְמוּךְ קֹאמֵר עֲלָּה לֹא שָׁנו כְּלוּמַר דְּמַקְדְּרִין בְּגֵיא מְשַׁקֵּם אֶלָּא שְׂאִין חוּט הַמִּשְׁקֶלֶת יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ אֲבָל אִם חוּט הַמִּשְׁקֶלֶת יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ מוֹדְדוֹ מִדִּידָה יָפָה פִּרוּשׁ מְדַלָּג כָּל הַשְּׁפּוּעַ וְאִינוּ מוֹדֵד אֶלָּא הַמִּישׁוֹר שְׁבַתּוֹךְ הַגֵּיא וְא"כ הָא דְקַתְנֵי מַבְלִיעוּ הִכִּי מַשְׁפַּחַת לָּה כָּל זְמַן שְׂאִין חוּט הַמִּשְׁקֶלֶת יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ אֲכַתִּי הִנֵּה מְשַׁקֵּם וּמַקְדָּר וְאִינוּ מַבְלִיעוּ וְכִי הַחוּט יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ

אִין צָרִיךְ. לְהִבְלִיעוּ אֶלָּא מוֹדְדוֹ מִדִּידָה וְכִּה וּמַדַּלָּג כָּל הַשְּׁפּוּעַ וּמִיָּהוּ לְפִי זֶה מַצִּינוּ לְמִימֵר דָּלָא שָׁנו לֹא קָאִי אֲנִיָּא מְשַׁקֵּם דְּמַקְדָּר כַּד פ"ה אֶלָּא ה"פ ל"ש דְּמַבְלִיעוּ אוֹ הִכָּא דְאִינוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ דְּמַקְדְּרִין אֶלָּא שְׂאִין הַחוּט יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ וְאֵע"ג דְּאוֹחְקֵנָא דְּמַבְלִיעוּ הִכָּא דִּינִיחָא תַשְׁמַשְׁתָּא בְּגֵיא מְשַׁקֵּם דִּינִיחָא תַשְׁמַשְׁתָּא טַפִּי מַקְדְּרִין וּמִיָּהוּ מַדְקַתְנֵי בַתּוֹסַפְתָּא אִם הִיָּה גֵיא מְשַׁקֵּם וְאִינוּ יָכוֹל לְהִבְלִיעוּ צ"ל בְּלָשׁוֹן שְׂנִי עַל הַקּוּי שְׂהִיָּא מִתְשַׁקֵּם וְהוֹלֵךְ סָבִיב הָעִיר וְאִם יָבִלַע מַצָּד אֶחָד יָכוֹל לְטַעוֹת שְׁצַרִיךְ

לְהִיֹּות צוּפָה וְהוֹלֵךְ בְּמָה פְּעַמִּים: אִין אוּמְרִים יָקֹב אֶת הַכּוּתֵל פִּרוּשׁ

שְׂעִימִיד כְּלוּנָסוֹת אֲרַפִּין מַכָּאן וּמַכָּאן וַיִּמַּתַּח הַחָבֵל מָדָה לָּהּ לְהִבְלִיעוּ אֶלָּא הַקְלוּ חֲכָמִים לְסַמֵּךְ עַל אֲמִידָה בְּעֶלְמָא וְאוּמְדוּ בְּלָבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ כַּדְמוּקִי לָּה בְּדָלָא נִיחָא תַשְׁמַשְׁתָּה וְטוֹרַח לַעֲלוֹת עַל גְּבִיו וּמִיָּהוּ אִם זָקוּף יוֹתֵר מִזְאִי עַד שְׁחוּט יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ אִפִּילוּנִי אֲמִידָה אִין צָרִיךְ וּמַדַּלָּג כָּל שְׁפוּעַ הַכּוּתֵל כַּדְאִמֵּר שְׁמוּאֵל בְּסִמּוּךְ גְּבִי גֵיא וְזָקוּא גְּבִי כַּתֵּל וְהַר הַקְלוּ הִכָּא דָּלָא נִיחָא תַשְׁמִישׁוֹ דְּאוּמְדִין מִשּׁוֹם דְּצַרִיךְ לַעֲלוֹת עַל גְּבִיו כַּשְׁרוּצָה לְהִבְלִיעַ וְטִירְחָא דְּמִלְתָּא טוּבָא אֲבָל גְּבִי גֵיא (מְשַׁקֵּם) לְעוֹלָם מַבְלִיעַ אֵף עַל גַּב דָּלָא נִיחָא תַשְׁמַשְׁתָּא כָּל זְמַן שְׂאִין הַחוּט יוֹרֵד כְּנָגְדוֹ כַּדְאִמֵּר שְׁמוּאֵל מִשּׁוֹם דְאִין טַרַח לְהִבְלִיעַ כְּלִי הָאִי:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' טו:

ב מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' טו, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ד:

ג מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' טו:

ד מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' טו, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ד:

ה מו"י פט' מהל' רוצח ושמיית נפש הל' ד, סמוג עשין עח:

ו מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יו, סמוג לאוין סו, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ד:

ז מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יט, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' יא:

אִיכָא דְאָמְרִי א"ר יוֹסֵף אָפֵלו יוֹתֵר מֵאַלְפִים

בַּגָּנְדוֹ אִירִי וּלְפִי הַמַּסְקָנָא זֶו לֹא קָאִי רב יוסף אהבֿלעה בַּדָאָמר עד הַסְתָא דְהָא אֲמַרִינוּ לָעִיל דְמוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה אֵלֶּא אֲדָרַב יְהוּדָה קָאִי דָאָמר בַּשְּׁחוט יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ מוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה וקמ"ל דְאָפִילו וְתֵר מֵאַלְפִים מוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה: **וְכִי** אֵין חוט הַמִּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ עַד כַּמָּה אָמַר אַבִּימִי עַד

ד"א פִּי רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל וְאִין חִלּוּק בִּין עֵמָךְ נ' לָק' אוֹ אֶלֶף אוֹ אֶלְפִים אַע"פ שֶׁב' אַמּוֹת שְׁפוע שֶׁל דָּבָר מוֹשֵׁט נוֹחַ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שְׁפוע שֶׁל דָּבָר גָּדוֹל: **אָבָל** מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' מוֹדְדוֹ מְדִידָה יָפָה [הִיא מוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה] דְהָכָא לֹא פ"ה כִּהִיא דְלָעִיל שְׁמַדְלָנ כֹּל הַשְּׁפוע אֵלֶּא אֲדָרַבָא אֵין מְבִלִיעַ וְאֵין מְקַדֵּר אֵלֶּא מוֹדֵד כֹּל הַשְּׁפוע דְכַקְרַקַע חֲלָקָה דְמִיָּא וְנִרְאָה דַּה"ס בַּגּוּא וְגַדֵּר אִם מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' דְכַקְרַקַע חֲלָקָה דְמִיָּא וְהַסְתָא אִירָבָא ד' דִּינִים בַּכְּתָל וְהֵר דְאִם מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' מוֹדֵד כַּקְרַקַע חֲלָקָה וְאִם מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ד' מְבִלִיעַ וְאִם אֵין וְכוּל דְלִבְלִיעַ מְקַדֵּר וְאִי לֹא נִיחָא תַשְׁמִישִׁי אוֹמְדוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ וְאִם חוט יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ מְדִלָנ כֹּל הַשְּׁפוע וְגַבּוּא אֵין חִלּוּק בִּין נִיחָא תַשְׁמִישִׁי לֵלֵא נִיחָא תַשְׁמִישִׁי כַּקְרַשִׁית וְלִהֲאִי לְשֹׁנָא דְרַבָּא לֹא יִדְעָנָא מֵאִי קוֹרִין נִיחָא תַשְׁמִישׁ וּמֵאִי קוֹרִין לֹא נִיחָא תַשְׁמִישׁ אָבָל בְּלָשׁוֹן אַחֲרִין דְרַבָּא דָאָמר מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' מְבִלִיעַ וְהִינוּ נִיחָא תַשְׁמִישְתָא וּבְמִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ד' אוֹמְדוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ וְהִינוּ לֹא נִיחָא תַשְׁמִישְתָא וּלפ"ז הַלָּשׁוֹן אֵין בַּכְּתָל וְהֵר פִּי אִם שְׁלֵשָׁה דִּינִים מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' מְבִלִיעַ וּמִתּוֹךְ ד' אוֹמְדוֹ וְחוט יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ מְדִלָנ כֹּל הַשְּׁפוע כִּךְ סָגוּא זֶו מִפְרָשֶׁת לְפִי שִׁיטַת הַקּוֹנְטְרָס וּר"ת מְפָרֵשׁ דְחוט הַמַּשְׁקָלֶת קָרִי לְכָל דָּבָר מִשְׁפַּע וְחֲלָק שְׁאִין בּוֹ מוֹרֵד וַעֲכּוֹב שְׂיוֹכַל אֲדָם לַעֲמֹד עַם וְהִינוּ מַשְׁקֵלֶת וַתְּרַגּוּמָא יִתְאַרְהוּ בַּשָּׂרָד (נִשְׁעִיהוּ מ"ד:י"ג) וְיִסְרַר בְּמִתְקַלָּא אִשְׁפִּי יְהִא מִשְׁפַּע

בַּשְּׁפוע הַרְבֵּה נִקְרָא מַשְׁקֵלֶת הוּאִיל וְהוּא מִשְׁפַּע וְחֲלָק דְיוֹתֵר וּה"פ לֹא שֵׁנו אֵלֶּא שְׁאִין חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ פִּי שְׁאִין בַּחוּט הַמַּשְׁקָלֶת שְׂיוֹכַל אֲדָם לָרְדֵת בּוֹ וְלַעֲלוֹת דְהוּאִיל דָּלָא חֲזִי לְהוֹלֵךְ הַקְלוֹ בּוֹ לְהַבְלִיעוֹ אָבָל חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ שָׁשׁ בּוֹ מוֹרֵד לָרֵד וְלַעֲלוֹת לֹא הַקְלוֹ לְהַבְלִיעוֹ אֵלֶּא מוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה לְגַמְרִי פִי הִיא דְלִקְמָן דְמֵן הָדִין בִּכ"מ הִיא לְמֵדָד כֹּל הַשְּׁפוע בַּדְאָמְרִינוּ לְקָמָן אֵין מְקַדְרִין לֹא בַּעֲרִי מְקַלֵּט כּו' אֵלֶּא שְׁבַתְחוּמִין הַקְלוֹ לְהַבְלִיעוֹ בַּשְּׁאִין חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ וְכַמָּה עֵמָקוֹ שֶׁל גִּיא דְמַבְלִיעִין א"ר. יוסף אלפים אָבָל מֵאַלְפִים וְאִילָךְ לֹא דְכִינוּ דְהִי בַתְּחוּם שַׁבַּת אֵין לְהַקֵּל בּוֹ הֵתֵם בַּשְּׁאִין חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ פִּי רב יוסף קָאִי אִמְתַּנִּיתִין בַּשְּׁאִין (מוֹדֵד ב) חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ וְלַכֵּךְ מַבְלִיעִין אִשְׁפִּי דְיוֹתֵר מֵאַלְפִים וּרְבָנָן וְאַחֲרִים בַּשְּׁחוּט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ דְחֲזִי לְהַלְלֵךְ וְאַפ"ה מַבְלִיעִין לְמַר עַד ק' אִמָּה וְלִמַר עַד אֶלְפִים וְלִהֲאִי לְשֹׁנָא בְּתֵרָא דָרַב יוסף הִא דְמַפְלָג רב יְהוּדָה לָעִיל בַּחוּט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ הִינוּ דְיוֹתֵר מִן' לְרַבָּנָן אוֹ דְיוֹתֵר מֵאַלְפִים לְאַחֲרִים עַד כַּמָּה פִּי עַד כַּמָּה יְהִיה הִנּוּ שְׁמַבְלִיעִין עַד ד' אָבָל בַּחוּת מַד' הִי כַקְרַקַע חֲלָקָה וּמוֹדֵד הַפֵּל אָבָל מִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ אַרְבַּע אוֹמְדוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ פִּי ר"ת דְדִנְקָא בְּהַר שַׁעֲשׂוּי בִּיזִי שְׁמִים הַקְלוֹ לְהִיֹּת אוֹמְדוֹ אָבָל גִּיא שַׁעֲשׂוּי בִּיזִי אֲדָם כְּדָרָךְ שַׁעוּשׁוֹן גִּאוֹת וַעֲמָקִים סְבִיבוֹת הָעִיר לְחֻזָּק לֹא הַקְלוֹ לְהִיֹּת אוֹמְדוֹ אֵלֶּא אֲפֵלו אֵין חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ לֵאל חֲזִי לְהַלְלֵךְ מַבְלִיעוֹ וְכֵן גַּדֵּר וּרַבִּינוּ שְׁמוּאֵל גָּרַם לָעִיל בַּבְּרִיתָא הַגִּיעַ לְכַתֵּל יִמּוֹד אֶת הַכְּתָל וְהָכִי אִיתָא בַּתּוֹסְפָתָא [פ"ד] פִּי יִמּוֹד כֹּל שְׁפוע הַכְּתָל וּמוֹקִי לֵה בַּדְּנִיחָא תַשְׁמִישְתָא וְהִינוּ בְּמִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' וּמִתַּנִּיתִין דְמַבְלִיעוֹ הִינוּ בְּמִתְלַקֵּט מִתּוֹךְ ד' וְהָכִי נִמִּי מוֹקִי לֵה רַבָּא בְּלָשׁוֹנָא קָמָא וְהִא דְקָאָמַר הֵתֵם בַּדְּנִיחָא כּו' הִינוּ מִשּׁוּם דְבְּרִיתָא גּוּפָא מִיתִי אָבָב בְּרַרָא וְשִׁיךְ שְׁפִיר לְשֹׁנָא הֵתֵם לֹא שֵׁנו דְמַבְלִיעַ אֵלֶּא בַּשְּׁאִין חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ פִּינוּ דְאִירָבָא ד"א לֹא בְטוּלִי וְגַרְיֹךְ לְהַבְלִיעַ אָבָל חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ פִּינוּ דְאֵין בַּשְּׁפוע ד"א וְעוֹד דְאוּקְמָנָא מִתַּנִּיתִין בְּדָלָא נִיחָא תַשְׁמִישְתָא מְדִלָנ הַשְּׁפוע וּמוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה וְכַמָּה עֵמָקוֹ שֶׁל גִּיא דָלָא בְטוּלִי ד"א וּמַבְלִיעַ אָמַר רַבִּי יוסף אלפים אָבָל טְפִי מֵאַלְפִים אָבָל אַרְבַּע אַמּוֹת אִוִּיר אוֹ יוֹתֵר מְדִלָנ כֹּל הַשְּׁפוע וּמִזַּת חַכְמִים כִּךְ הוּא דְפַחוּת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת לֹא חֲשִׁיבִי וְאַפֵּלו בַּפַּחוּת מִן' וד' אַמּוֹת אוֹ יוֹתֵר חֲשִׁיבִי עַד אֶלְפִים טְפִי לֹא חֲשִׁיבִי אִימִרְבִּיָּה אִבִּי עֵמָךְ ק' מַבְלִיעוֹ וְאִם לֹאֹ אֵין מַבְלִיעוֹ אֵלֶּא מְדִלָנ כֹּל הַשְּׁפוע הוּא דָאָמַר בְּאַחֲרִים אָבָא דָאָמַרִי אָמַר רב יוסף אֲפֵלו בְּיוֹתֵר מֵאַלְפִים לֹא בְטוּלִי אַרְבַּע אַמּוֹת וּמַבְלִיעַ ה"ג הֵתֵם בַּשְּׁחוּט יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ פִּירוּם דְרַבָּנָן וְדְאַחֲרִים דְפַחוּת מֵאַרְבַּע חֲשִׁיבִי עַד ק' לְרַבָּנָן אוֹ עַד אֶלְפִים לְאַחֲרִים הָכָא בַּשְּׁאִין חוט כּו' דַּד' אַמּוֹת חֲשִׁיבִי

וְלֹא בְטוּלִי אֲפֵלו דְיוֹתֵר מֵאַלְפִים: **אֵין** מוֹדְדִיו אָדָא מִזְ הַמְּמַחָה פִּי ר"ח דָּרָךְ יִשְׂרָה וּמִכְנֻת בַּגָּנֵד הָעִיר וּמִמַּחָה מְלָשׁוֹן וּמַחָה עַל כַּתֵּף יִם כַּתְּרַת (בַּמְדָּבָר

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

וּמִסִּיק רַב יוֹסֵף בַּשְּׁחוט יוֹרֵד

אָבָל חוט הַמִּשְׁקוֹלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ — מוֹדְדוֹ מְדִידָה יָפָה. וְכַמָּה עוֹמְקוֹ שֶׁל גִּיא? אָמַר רַב יוֹסֵף: **אֶלְפִים**. **אִימִרְבִּיָּה** אַבִּי: עֵמָק מֵאַה וְרוֹחַב חֲמִשִּׁים — מַבְלִיעוֹ. וְאִם לָאו — אֵין מַבְלִיעוֹ? הוּא דָאָמַר כְּאַחֲרִים, דְתַנַּיָא, אַחֲרִים אוֹמְרִים: אָפִילו עֵמָק אֶלְפִים וְרוֹחַב חֲמִשִּׁים — מַבְלִיעוֹ. **אִיכָא דְאָמְרִי**, אָמַר רַב יוֹסֵף: אָפִילו וְתֵר מֵאַלְפִים. כַּמָּאן? דָּלָא כַתְּנָא קָמָא וְלֹא כְאַחֲרִים! הֵתֵם — שְׁאִין חוט הַמִּשְׁקוֹלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ. הָכָא — בַּחוּט הַמִּשְׁקוֹלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ. וְכִי אֵין חוט הַמִּשְׁקוֹלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ, עַד כַּמָּה? אָמַר אַבִּימִי: אַרְבַּע. וְכֵן תַּנִּי רַמִּי בַר יִחְזְקָאֵל: אַרְבַּע. הַגִּיעַ לְהַר, מַבְלִיעוֹ וְחוּזֵר לְמִידָתוֹ. אָמַר רַבָּא: לֹא שָׁנוּ אָלָא בְּהַר הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע, אָבָל בְּהַר הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ חֲמִשׁ — מוֹדְדוֹ מְדִידָה יָפָה. **רַב הוּנָא בְּרִיהַ דְרַב נַתָּן מִתְּנִי לְקוּלָא**. אָמַר רַבָּא: לֹא שָׁנוּ אָלָא בְּהַר הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ חֲמִשׁ, אָבָל בְּהַר הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע — אוֹמְדוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וּבִלְבָד שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם. מֵאִי טַעְמָא? אָמַר רַב כְּהֵנָא: גִּזִּירָה שְׁמָא יֵאמְרוּ מִדַּת תַּחוּמִין בְּאַה לְכָאן. **רַאם** אֵינוֹ וְכוּל לְהַבְלִיעוֹ. תַּנּוּ רַבָּנָן: **כִּיצַד** מְקַדְרִין, תַּחְתּוֹן בַּגָּנֵד לְבוֹ, עֲלִיֹן בַּגָּנֵד מְרַגְלוֹתֵיו. אָמַר אַבִּי: נִקְיִטִינוּ אֵין מְקַדְרִין אָלָא בַּחֲבָל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת. **רַאמַר** רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אַבּוּה: (נִקְיִטִינוּ) אֵין מְקַדְרִין לֹא בַּעֲגֻלָּה עַרְפוּפָה וְלֹא בַּעֲרִי מְקַלֵּט — מַפְנִי שְׁהֵן שֶׁל תוֹרָה. **מִתְּנִי** אֵין מוֹדְדִין אָלָא מִן הַמוּמַחָה. רִיבָּה לְמָקוֹם אַחַד, וּמִיַּעַט לְמָקוֹם אַחַר — שׁוּמְעִין לְמָקוֹם שְׂרִיבָּה. רִיבָּה לְאַחַד וּמִיַּעַט לְאַחַד — שׁוּמְעִין לְמְרוּבָּה. **וְאָפִילו** עֶבֶד אָפִילו שְׁפַחָה נְאֻמְנִין לוֹמַר עַד כָּאן תַּחוּם שַׁבַּת, שְׁלֹא אָמְרוּ חַכְמִים אֶת הַדָּבָר לְהַחְמִיר, אָלָא לְהַקֵּל.

גָּמִי

אָבָל אִם הִיָּה חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ שְׁפָתוֹ זְקוּפָה מֵאֵד שְׁאִין מִתְרַקַּקַת שְׁפַת תַּחְתּוֹתוֹ מְכַנָּד שְׁפַת גָּבֵהוּ ד"א אֵין מִזַּת מְדִירוֹנוֹ מִמַּעַט מִזַּת הַתַּחוּם ע"י קְדוּר אֵלֹא נִבְנָם לְתוֹכוֹ וּמוֹדֵד כַּקְרַעִיתוֹ מְדִידָה וְפֵה כַקְרַקַע חֲלָקָה וְיוֹצֵא לְשַׁפְתּוֹ וּמַשְׁלִים מִזַּתוֹ וְהוֹלֵךְ: כַּמָּה עֵמָקוֹ שֶׁל גִּיא דְנִימָא מַבְלִיעוֹ בַּשְּׁהוּא רַחֵב נ': אֶלְפִים אָבָל יוֹתֵר מַכָּאן אִשְׁפִּי וְכוּל לְהַבְלִיעוֹ אֵינוֹ מַבְלִיעוֹ אֵלֶּא מְקַדֵּר: הֵתֵם בַּשְּׁאִין חוט הַמַּשְׁקָלֶת יוֹרֵד בַּגָּנְדוֹ פִּלְגָּתָא דַּת"ק וְאַחֲרִים הַלְכֵךְ פִּינוּ דְחֲזִי לְהַלְלֵךְ קַצַּת אֲזִלִּין בַּה לְחוּמְרָא: עַד כַּמָּה יִתְרַחַק הַמַּשְׁקָלֶת מְכַנָּדוֹ דְקָרִי לִיה אֵין יוֹרֵד וְנַחְמִיר בַּה: בְּמִתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ד' הָכָא לְלָקֹט כַּמָּה הוּא מְנַפִּיָּה וְהוֹלֵךְ מוֹצֵא י' טַפְחִים גָּבֵה קָדָם שְׁנִיעַ לְהַלְלֵךְ ד"א אָבָל מִתּוֹךְ חֲמֵשׁ כַקְרַקַע חֲלָקָה דְמִי וּמוֹדְלו מְדִידָה וְפֵה וְאֵין כָּאן לֹא הַבְלָעָה וְלֹא קְדוּר: מַתְנִי לְקָלָא בְּהַר מִשְׁפַּע הוּא דְבַעֲשִׁין הַבְלָעָה אוֹ קְדוּר אָבָל בְּזוּקוֹף אִמָּד בַּעֲלָמָא: שְׁלֹא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם הִא כְּרַשִּׁינוּ לָעִיל: בַּעֲרִי מְקַלֵּט בַּתַּחוּם עָרִי מְקַלֵּט לְקַלֵּט דַּתָּנָן (מַפּוֹת דָּף יא:): בָּשֵׁם שְׁהָעִיר קוּלָּטַת כִּךְ תַּחוּמָּה קוּלָּטַת: בַּעֲגֻלָּה עַרְפוּפָה בַּשְּׁמוּדְדִין לְדַע אִחוּז הִיא קְרוּבָּה אֵל חֲתָלָל: מַפְנִי שְׁמַדִּידָתָן מִן הַתּוֹרָה הַלְכֵךְ לֹא מַשְׁעָרִינוּ בַּהוּ מִיזִי אֵלֶּא מוֹדְדִין הָרִים וְגִילּוֹת כַקְרַקַע חֲלָקָה: מַתְנִי ה"ג אֵין מוֹדְדִין אֵלֶּא מִמַּחָה בָּקִי בְּמִדָּה: רַבָּה בְּמָקוֹם אַחַד וּמַעַט בְּמָקוֹם אַחַר שְׁנַמְצָאוּ סִימְנִי תַחוּם קָרוֹן זֶה אַרְבִּין וּבּוֹלָטִין מְכַנָּד סִימְנִי תַחוּם קָרוֹן שְׁכַנָּדוֹ: שׁוּמְעִין לְמָקוֹם שְׂרַבָּה (וּמָה) וּמוֹצִיאִין מִזַּה הַקְצָרָה בַּגָּנְדָה מַפְנִי שְׁלֹא מִתַּח מִתְחַלָּה הַקְבֵּל כֹּל גְּרַכּוֹ וְנִתְקַצֵּר וְגַרְיֹךְ לְמַתְחוֹ בְּכָל כַּחוֹ וְהָכִי תַנִּיא בַתּוֹסְפָתָא [פ"ד]: רַבָּה לֹא וּמַעַט לְאַחַד מְפָרֵשׁ בַּגַּמ' [נט:]: שְׁלֹא אָמְרוּ חַכְמִים כּו' בַּשְּׁנָזְרוֹ שְׁלֹא יֵצֵאת חוּץ לְתַחוּם לֹא אָמְרוּ לְהַחְמִיר בַּתַּחוּמִין אֵלֶּא לְהַקֵּל בַּתַּחוּמִין:

תורה אור השלם

[במדבר לב]

[דברים כא]

מסורת הש"ס

א לעיל מו:

ב לקמן צה; תוספתא עירובין; שבת ו; שבת קיז; לעיל ו; לעיל כב; לעיל יב:

גמ' למקום שמעט לא בתמיה וְהֵלֵא יֵשׁ בְּכֻלָּל מֵאֲתֵימַס מִנֶּה: הֵינּוּ הֵךְ דִּהְיֵנוּ אֶחָד הֵינּוּ למקום שְׂרָפָה אִין למקום שְׂמַעַט לֹא פ"ה וְהֵלֵא יֵשׁ בְּכֻלָּל מֵאֲתֵימַס מִנֶּה וְתַמָּה דְמֵאִי קִשְׁיֹא דְנוֹדְאִי אִין שׁוּמְעִין למקום שְׁמַעַט אֵלֹא הוֹלְכִין עַד מקום הַמִּרְבֵּה וְעוֹד לִשְׂנֹא דְמַשְׁנִי אֵף למקום שְׂרֵבָה לֹא אֲתִי שְׁפִיר דְלִמְקוֹס שְׂרֵבָה דְנוֹקֹא הוּא וְלֹא אֵף למקום שְׂרֵבָה וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דִּהוֹלְכִין למקום שְׂרֵבָה מִשְׁמַע לִיֹּה דֹאֵף בְּמִקוֹס שְׁמַעַט מַצָּד שְׁנִי מֵאוּתוֹ רוּחַ מוֹצִיאִין הַמָּדָה עַד כְּנָגַד מְקוֹס שְׂרֵבָה וּמִתַּמִּי' נְהִי דְאִזְלוּנִין מִמְקוֹס שְׂרֵבָה עַד מְקוֹס שְׁצִין וְאוֹמַר דְּשְׁפִיר צִין למקום שְׁמַעַט נְמִי אִית לָן לְמִימַר דְּשְׁפִיר צִין וְיֵשׁ לְתֻלוֹת בְּהַבְלָעָה וּבְקוּדוּרִין וּבְמִדְיָה וְכָּה שְׁמוֹדְדִין בְּהַר הַמִּתְלַקֵּט י' מִתּוֹךְ ה' וְלֹא נִתְלֶה בְּטַעוֹת וּמַשְׁנֵי אֵף למקום שְׂרֵבָה וּכ"ש דְאִזְלוּנִין נְמִי אַחַר מְקוֹס שְׁמַעַט לְהַחֲמִיר גִּרְס' ר"ח וּבִלְבָד שְׁלֹא יִרְבֶּה מִמֵּדָתוֹ וְאֵלְכָסוֹן וְלֹא גָרִיס בְּאֵלְכָסוֹן אֵלֹא גָרִסִין וְאֵלְכָסוֹן וּמִרִי שְׁמַדְדוֹ שְׁעִיָּה מַצָּד אֶחָד וְלֹא הֵי דוֹמִיא דְרִישָׁא וְהִי פְרוּשׁוֹ דֹאס הֶאֱחָרִין הַרְחִיק צִין שְׁלֹו יוֹתֵר מִן הֶרֶאשׁוֹן בְּמַדַּת הָעִיר וְאֵלְכָסוֹן אִין לָנוּ לוֹמַר שְׁטַעָּה אֵלֹא יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר שֶׁהֶרֶאשׁוֹן חָצַר צִין שְׁלֹו לָעִיר בְּחָרָן מַעֲרָבִית דְּרוּמִית כִּי בִּאוּתָּה שְׁעָה לֹא הִי כְּעִיר אֵלֹא ב' וְג' בְּתִיס בְּחָרָן מִזְרָחִית צְפוּתִית וּמַדָּה מִשָּׁס וְהָ מַדָּד אַחַר שְׁנִיתָשֶׁבֶה הָעִיר וְלֹא טַעָּה: וּתְחֻמוֹמִין דְּרַבְּנָן מִשְׁמַע אִי הָנָה דְאוֹרִיתָא לֹא מֵהִימְנִי וְאֵע"ג דְּמַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם שְׁמֵאִמִּינִי לְנָשִׁיס בְּשַׁחֲטָה וְנִקּוּר וְלִתְרַס חֲלָה הֵינּוּ מִשׁוּם דִּהֵי בִּידָה קֹדֶם שְׁנַעֲשִׂית הַשְּׁחִיטָה הֵי בִּידָה לְשַׁחַט אֶבֶל תְּחוּמִין לֹא הֵי כֻּלָּל בִּידָה וְלִהְכִי נֶאֱמַן קָטָן טְפִי בְּבִדִּיקַת חֲמֵן מִבְּתַחוּמִין שְׁאִינוּ נֶאֱמַן בְּקָטְנוֹ לִזְמַר ע"כ הֵינּוּ מֵהִלְכִין מִשׁוּם דְּבִדִּיקַת חֲמֵן בִּידוֹ וְהֹא דְקֹאֲמַר גְּבִי בִּדִּיקַת

גמ' למקום שְׂרָפָה אִין למקום שְׂמַעַט לֹא פ"ה וְהֵלֵא יֵשׁ בְּכֻלָּל מֵאֲתֵימַס מִנֶּה: הֵינּוּ הֵךְ דִּהְיֵנוּ אֶחָד הֵינּוּ

אָגַמְי' למקום שְׂרִיבָה אִין, למקום שְׂמִיעַט לֹא? אִימָא: אֵף למקום שְׂרִיבָה. יִרִיבָה לְאַחַד וּמִיעַט לְאַחַד בּוּי. הָא תוּ לְמָה לִי? הֵינּוּ הֵךְ! הִכִּי קֶאֱמַר: רִיבָה אֶחָד וּמִיעַט אֶחָד — שׁוּמְעִין לָזָה שְׂרִיבָה. 'אֲמַר אֲבִי': וּבִלְבָד שְׁלֹא יִרְבֶּה יוֹתֵר מִמֵּדַת הָעִיר בְּאֵלְכָסוּנָא. שְׁלֹא אֲמָרוּ חֲכָמִיס אֵת הַדְּבָר לְהַחֲמִיר אֵלֹא לְהַקֵּל. וְהַתְנַיָּא: לֹא אֲמָרוּ חֲכָמִיס אֵת הַדְּבָר לְהַקֵּל אֵלֹא לְהַחֲמִיר? אֲמַר רַבִּינָא: לֹא לְהַקֵּל עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, אֵלֹא לְהַחֲמִיר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וְתַחוּמִין דְּרַבְּנָן. ^(כ)מִתְנִי' עִיר שֶׁל יָחִיד, וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים — מַעְרָבִין אֵת כּוֹלָהּ. וְשֶׁל רַבִּים וְנַעֲשִׂית שֶׁל יָחִיד — אִין מַעְרָבִין אֵת כּוֹלָהּ אֵלֹא אִם כּוֹן עֲשֶׂה חוּצָה לָהּ. כְּעִיר חֲדָשָׁה שְׁבִיהַוְדָּה, שִׁישׁ בֶּה חֲמִשִּׁיס דִּיּוֹרִין, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: שְׁלֹשׁ חֲצִירוֹת שֶׁל שְׁנֵי בֵּתִיס. אָגַמְי' הִיכִי דְמִי עִיר שֶׁל יָחִיד וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים? אֲמַר רַב יְהוּדָה: כְּגוֹן דְּאִיסְקָרְתָא דְרִישׁ גְּלוּתָא. אֲמַר לִיָּה רַב נַחֲמָן: מֵאִי טַעָּמָא? אִילִּימָא מִשׁוּם דְּשִׁכִּיחִי גְבִי הֶרְמְנָא, מִדְּכָרֵי אֶהָדָדִי — כּוֹלָהּ יִשְׂרָאֵל נְמִי בְּצַפְרָא דְּשַׁבְּתָא שְׁכִיחִי גְבִי הֶדְדִי. אֵלֹא אֲמַר רַב נַחֲמָן: כְּגוֹן דִּיסְקָרְתָא דְּנִתְּזוּאִי. ^(כא)תְּנוּ רַבְּנָן: עִיר שֶׁל יָחִיד וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים וּרְשׁוֹת הָרַבִּיס עוֹבְרַת בְּתוֹכָהּ, כִּיצַד מַעְרָבִין אוּתָּה? עוֹשֶׂה לָּחִי מִכָּאן וְלָחִי מִכָּאן, אוֹ קוֹרָה מִכָּאן וְקוֹרָה מִכָּאן, וְנוֹשֵׂא וּנּוֹתֵן בְּאֶמְצַע. וְאִין מַעְרָבִין אוּתָּה לְחֻצָּאִין, אֵלֹא אוֹ כּוֹלָהּ, אוֹ מְבוּי מְבוּי בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. 'הִיתָה שֶׁל רַבִּיס, וְהָרִי הִיא שֶׁל רַבִּיס

וְאִין

חֲמֵן בְּנָשִׁיס וְעֲבָדִיס דִּהִימְנוּהוּ רַבְּנָן בְּדִרְבָּנָן מִשְׁמַע דְּאִי הֵי דְאוֹרִיתָא לֹא הִימְנוּס אֵע"ג דְּבִידוֹ הֵינּוּ מִשׁוּם דְּבִדִּיקַת חֲמֵן צְרִיךְ דְּקִדּוּק וְטוֹרַח גְּדוֹל לְפִיכָּךְ יֵשׁ לַחוּשׁ לַעֲצָלוֹת הַנָּשִׁיס טְפִי מִמְקוֹס אַחַר וְכוֹן מִשְׁמַע בִּירוּשָׁלַּיִי דְאִיכָא מ"ד דְּנָשִׁיס אִינָן נֶאֱמַנּוֹת בְּבִדִּיקַת חֲמֵן מִפְּנֵי שֶׁהוֹן עֲצָלוֹת וּבּוֹדִיקוֹת כָּל שֶׁהוּא: **עִיר** שֶׁל יָחִיד פִּי' בְּקוּנָט' שְׁלֹא נִכְנָסִין כּוּ תַמִּיד ס' רַבּוּא וְלֹא חֲשִׁיב רַה"ר דְּלֹא דְמִי לְדַגְלִי מַדְבָּר וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּיס שְׁנִיתוּסְפּוֹ בֶּה דִיּוּרִין אוֹ נִקְבַּעוּ שְׁנוּקִין אוֹ מַעְרָבִין אֵת כּוֹלָה בְּבִתּוּלָתָּה וְאִין מְבוּאוּתִיָּה צְרִיבִין תְּקוּן שְׁהָרִי הִיא כְּחָצֵר אַחַת כְּנָון שְׁאִין בֶּה רַה"ר גְּמוּרָה שֶׁל ט"ז אַמָּה וְאִם יֵשׁ בֶּה מִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא תַקְנִתָא לַרַה"ר שְׁבִתּוּכָה ע"כ לִשׁוֹן הַקּוּינטֶרַס וְהִדִּין עִמוֹ דּוּדְאִי מִתְנִי' לֹא אִירִי בַרַה"ר גְּמוּרָה מִדְּלֹא קִתְנִי וַרַה"ר עוֹבְרַת בְּתוּכָה בְּדִקְתֵנִי בְּבִרְתָּא בְּגִמְרָא בְּלָחִי וְקוּרָה כְּפִרְשָׁנוּ כּפ"ק (דף ו:) אֵלֹא י"ל וַרַה"ר עוֹבְרַת בְּתוּכָה שְׁאִינוּ רַחב ט"ז אַמָּה מִכָּאן וּמִכָּאן וּבּוֹקְעִין דְּרָךְ הָעִיר מִזֵּו וְהֵי רַה"ר אֵף לְתוּכָה דְלִיכָא ט"ז אַמָּה כְּמוֹ כִּין הַעֲמוּדִין דּפ"ק דְּשַׁבָּת (דף ז.) כְּדִפְרָשְׁנוּ כּפ"ק (דף ו:):

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

נט.

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יז, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ח:

ב מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יז, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ט:

ג מו"י פכ"ח מהל' שבת הל' יז, טוש"ע או"ח סי' שצט סעי' ט:

ד מו"י פה' מהל' עירובין הל' יט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' א:

ה מו"י פה' מהל' עירובין הל' כד, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ד:

ו מו"י פה' מהל' עירובין הל' יט, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' א:

עין משפט גור מצוה

א מו"י פה' מהל' עירובין הל' בד, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ו:

ב מו"י פה' מהל' עירובין הל' בד, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ו:

ג מו"י פה' מהל' עירובין הל' בד, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ד:

ד מו"י פה' מהל' עירובין הל' בב, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ב:

ה מו"י פה' מהל' עירובין הל' בב, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ב:

ו מו"י פג' מהל' עירובין הל' ג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעה סעי' א:

ז מו"י פה' מהל' עירובין הל' טז, טוש"ע או"ח סי' שעה סעי' ג:

בְּמֵאנָה דָּלָא כּוּ"ע וא"ת ולרֵבֶנּוּ לְאַרְכָּה נָמִי וְעָרְכוּ לְחֻצָאין שְׁיַעֲרְבוּ מִצָּד א' כָּל מְבוֹי וּמְבוֹי בִּפְנֵי וְאִין לֹא אֵלֶּא פֶתַח

עֲצֵמוֹ וּלְיָתִיב כֵּלֶּה רה"ר לְצַד הַשְּׂנִי דְהַשְׁתָּא בְּנִי כָּל מְבוֹי וּמְבוֹי מִתְרַין כָּל אֶחָד וְא' בְּמִקְוָמוֹ וְלֹא וְאִסְרוּ שְׁלֹא בְּמִקְוָמֶן וי"ל דְּלֹא דְמִי דְשָׁנִי חֲצֵרוֹת זֶז לִפְנִים מִזֹּז רָגֵל הַפְּנִימִי הַמִּתְּרַת בְּמִקְוָמָה אִינֶה אוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה עַל הַחִיצוֹנָה דְאִתְּחַלַּל לְהֵשֵׁא וּמִשְׁתַּמְשָׁא וּמִסְתַּלְתָּא מְלֵה־שְׂתַּמֵּשׁ בַּחִיצוֹנָה דַּעֲקָר תִּשְׁמִישׁ דְּחֹצֵר הַחִיצוֹנָה לְבִנֵי חִיצוֹנָה הִיָּה וְהִנָּה פְּנִימִית בַּחִיצוֹנָה שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה אֲבָל הִכָּא אָף ע"ג דְּכָל מְבוֹי וּמְבוֹי מִתָּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמִקְוָמוֹ מוֹדוֹ רֵבֶנּוּ דְאִסְרֵי רה"ר עַל צַד הָאֶחָד דִּהֲא מְקוֹמֶן הוּא דרה"ר הֵוִי לְהֵנִי כְּמוֹ לְהֵנִי וּלְחֻדְשָׁה דְמַעֲרָבִין מְדַמֵּי הַשְׁתָּא לִב' חֲצֵרוֹת מִשּׁוּם דִּישׁ לֵאלֹו רה"ר וּפִתַּח וְכוּן לֵאלֹו וְאִין צְרִיכִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּנִי פִתַּח זֶה בְּצַד פִּתַּח הָאֲחֵר וּבִלְאִיכָא דְאִמְרֵי קְאָמַר אִפִּי' לְחֻדְשָׁה אִין מַעֲרָבִין דְּלֹא מִצֵּי לְהַסְתַּלַּק מר"ה כָּלָל אַע"ג

דִּאִית לְהוֹ רה"ר כִּגְדֹלוֹ: **דְּפְנִימִית** אַחַדָּא דִּשְׂא וּמִשְׁתַּמְשָׂא וּמָה שְׂפִי בְּקוּנָט' שְׁלֹא יֵהֵא לֶה דְּרִיסַת הַרְגֵּל עַל הַחִיצוֹנָה לֹאֹו מְוָקָא דְלִיכָא קִפְיָלָא בְּדְרִיסַת הַרְגֵּל דא"כ הִיתָה מִסְתַּלְתָּת לְגַמְרֵי מרה"ר דִּהֲא דָרָךְ חִיצוֹנָה נִקְפָּא וְאִין לָנוּ לְסַלְקָה מרה"ר כִּדְאִמְרֵי' הִכָּא מִי מִצֵּי מִסְלָקִי לְהוֹ רה"ר מִדְּכָא אֵלֶּא תַּחַד דִּשְׂא מְלֵה־שְׂתַּמֵּשׁ בַּחִיצוֹנָה קְאָמַר וְכוּן גַּשִּׁית דָּקָה דִּשְׁמַעְתִּין לַעֲנִין תִּשְׁמִישׁ לֹא לַעֲנִין הַלּוֹךְ: **אֲבָל** הִכָּא מִי מַצִּי מִסְלָקִי כו' פִּי' מְוָקָא פְּנִימִית אֶחָדָא דִּשְׂא מְלֵה־שְׂתַּמֵּשׁ בַּחִיצוֹנָה שְׂאִינֶה מְקוּמָה דַּעֲקָר חִיצוֹנָה לְבִנֵי חִיצוֹנָה אֲבָל רה"ר הֵוִי לְהֵנִי כְּמוֹ לְהֵנִי וּבַחֲסֹם פ"ה דברה"ר אִין חִלּוּק בְּאִמְרַע אֶרְכוּ וְלֹא רַמּוּ מַחֲצֵה לוֹמַר תַּחַד דִּשְׂא וּתִשְׁמִשׁ:

מְבוֹי מְבוֹי נָמִי אִסְרֵי אַחַדְדִי פִי' בְּקוּנָט' בִּין דְּמַעֲקָרָא שֶׁל יָחִיד הוּאִי וְהוֹי מַעֲרָבִין אֶת כֵּלֶּה וְהַרְגֵּלוּ לְהוֹי אֶחָד אִסְרֵי אַהֲדָזִי וְאִפִּי' אִיכָא לְחִי אוֹ קוֹרֶה לְמַבּוֹי לֹא מְהֵנִי וְקָשָׁה לר"י דְאִמַר כַּפ"ק (דף יד:׀) עוֹשֶׂה לְחִי לְחֻצִי מְבוֹי יֵשׁ לוֹ חֻצִי מְבוֹי אֵלְמָא מִשְׁתַּרִי חֻצִי מְבוֹי בִּפְנֵי עֲצֵמוֹ אַע"פ שֶׁהַרְגֵּלוּ לַעֲרַב כָּל הַמְבוֹי יָחִיד וּמִיָּהוּ אִיכָא לְאוּקְמָא לְהֵהִיא כְּלִיכָא חֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְמְבוֹי מִן הַלְּחִי וְלֵהֲלֹן: **דַּעֲבֹוד** דָּקָה מַחֲצֵה גְבוּה ד' (ס"א י') טַפְחִים בְּגוּן אֶרֶטֶפָא בִּפְנֵי הַמְבוֹי וּבְקוּנָט' פִּרַשׁ פִּתַּח נְמוּךְ בְּרֹאשׁ כָּל מְבוֹי וּבִפְרוּשׁוֹ נִקְרָא מִדְאִמַר בְּרִישׁ כָּל גָּבוֹת (לְקַמֶּן עִירוּבִין דף פט:׀) בָּנָה עָלֶיהָ ע"ג בֵּיתוֹ וְעָשָׂה לְפָנֶיהָ דָּקָה הֵתַר בְּכָל הַגָּבִין בָּלוּ וְלֹא יִתְכוּן לְפָרֵשׁ שֶׁסֶ אֵלֶּא לְשׁוֹן פִּתַּח וּמִיָּהוּ בְּסוּף פִּרְקוֹן פ"ה דָּקָה מַחֲצֵה: **וְלֹא שָׂבַק** לֶה שִׁיּוֹר מִשְׁמַע דְאִי שָׂבַק לֶה שִׁיּוֹר הֵוִה עֲבִיד שְׁפִיר וְלֹא הֵוִה פְּרִיךְ לִיָּה אֲבִי מִיָּדִי וא"כ מִשְׁמַע כְּפִי הַקּוּנָט' דִּפִּי' בְּמִתְעִי' דֶּשֶׁל רַבִּים וְהָרִי הִיא שֶׁל רַבִּים מְהֵנִי לִיָּה שִׁיּוֹר וְכוּן מִשְׁמַע לְקַמֶּן (עִירוּבִין דף ס.) גְּבִי מַחוּזָא

דְּמְהֵנִי לִיָּה שִׁיּוֹר אַע"ג דִּהִיא שֶׁל רַבִּים כְּדַמְשַׁמַּע כַּפ"ק (דף ו:׀) וּמַעֲקָרָא נָמִי הִיתָה שֶׁל רַבִּים דְאִי שֶׁל יָחִיד לֹא הִיתָה צְרִיכָה שִׁיּוֹר וְהָא דִּקְנִט בְּמִתְעִי' שֶׁל רַבִּים וְנַעֲשִׂית שֶׁל יָחִיד לֹא־מִשְׁוַעוּי' דאַע"ג דְּנַעֲשִׂית שֶׁל יָחִיד כְּעִיָא שִׁיּוֹר: **בְּעָא** מִנָּה כו' מַרְבֵּה לֹא גָרַם מַרְבֵּה בַר אִכְפֵּה דַעֲלוּי לֹא הִיָּה אוֹמַר רַב נִחְמָן לֹא תַצִּיתוֹ לֶה דְרַבּוּ הִיָּה: **תּוֹרַת פֶּתַח** עֲלִיו פּוֹסִיל' שְׁבִין ב' תְּחִצּוֹת תּוֹרַת מַחֲצֵה עָלִיו לְהַקֵּל הִיָּה יְכוּל לְמוֹצֵא נָמִי בְּסֻלָּם שְׁבִין ב' חֲצֵרוֹת בְּגוּן שֶׁרַצְפוּ בְּסֻלָּמוֹת:

מַחֲצֵה עָלִיו לְקֵלָא: **מִרְפָּסַת** אֲלֵדוּוִי"ר בְּלַע"ז דִּינִירי עֲלוּתִי סְמוּכוֹת זֶז זֶז וּפְתוּחוֹת לְחֹצֵר וְעוֹשִׂין מִרְפָּסַת עַל פְּנֵי אֶרֶץ עֲלוּתִי וּפְתוּחִין לֶה פְתַחִין בָּלוּ וְעוֹלִין וְיוֹרְדִין דָּרָךְ סֻלָּם שֶׁל מִרְפָּסַת לְחֹצֵר וְדִרִיסַת רַגְלֵיהֶן וְיִצְאֵתָּ לְרִשִׁית הַרְבִּים דָּרָךְ הַחֲצֵר הִנָּה לְפִיכָךְ אִם אִינֶן מַעֲרָבִין עִם הַדִּיּוּרִין הַתַּחְתּוֹנִים אוֹסְרִין אֵלֶּוּ עַל אֵלֶּוּ לְאוֹרֵצָא כְּלִי הַבָּתִּים לְחֹצֵר:

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

וְאִין לֹא אֵלֶּא פֶתַח א' כָּל מְבוֹי וּמְבוֹי בִּפְנֵי וְאִין לֹא אֵלֶּא פֶתַח

וְאִין לֶה אֵלֶּא פֶתַח אֶחָד — מַעֲרָבִין אֶת כּוּלָּהּ. מֵאֵן תִּנָּא דְּמִיעֲרָבָא רִשּׁוֹת הָרַבִּים? אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּתַנִּינָא: יִתֵּר עַל כּוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בִתִּים בְּשְׁנֵי צִיְדֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים — עוֹשֶׂה לְחִי מִכָּאֵן וְלְחִי מִכָּאֵן, אוֹ קוֹרֶה מִכָּאֵן וְקוֹרֶה מִכָּאֵן, וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּאִמְצַע. אָמְרוּ לוֹ: אִין מַעֲרָבִין רִשּׁוֹת הָרַבִּים בְּכָה. "אָמַר מֶר: וְאִין מַעֲרָבִין אוֹתָהּ לְחֻצָאִין. אָמַר רַב כּפָא: לֹא אָמְרוּ אֵלֶּא לְאַרְכָּה, אֲבָל לְרַחֲבָה — מַעֲרָבִין. כְּמֵאֵן — דָּלָא כְּרַבִּי עַקִּיבָא. דְאִי כְּרַבִּי עַקִּיבָא, הָא אָמַר: רָגֵל הַמּוֹתֶרֶת בְּמִקְוָמָה — אוֹסְרַת אֲפִילוּ שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה. ^[כא]אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי עַקִּיבָא: עַד כָּאֵן לֹא קְאָמַר רַבִּי עַקִּיבָא הֵתֵם אֵלֶּא בְּשְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֶז לְפָנִים מִזֹּו, דְּפְנִימִית לִית לֶה פִּיתּוּחָא אַחֲרִינָא. אֲבָל הִכָּא, הֵנִי נִפְקִי בְּהָאִי פִּיתּוּחָא, וְהֵנִי נִפְקִי בְּהָאִי פִּיתּוּחָא. אִיכָא דְאָמַרִי, אָמַר רַב כּפָא: לֹא תִימָא לְאַרְכָּה הוּא דָּלָא מַעֲרָבִין, אֲבָל לְרַחֲבָה מַעֲרָבִין, אֵלֶּא אֲפִילוּ לְרַחֲבָה נָמִי לֹא מַעֲרָבִין. כְּמֵאֵן, כְּרַבִּי עַקִּיבָא! אֲפִילוּ תִימָא רַבְּנֹו, עַד כָּאֵן לֹא קְאָמְרִי רַבְּנֹו הֵתֵם אֵלֶּא בְּשְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֶז לְפָנִים מִזֹּו, דְּפְנִימִית אַחַדָּא לְדִשְׂא וּמִשְׁתַּמְשָׂא. אֲבָל הִכָּא, מִי מִצּוּ מִסְלָקִי רִשּׁוֹת הָרַבִּים מִהִכָּא!? אָמַר מֶר: אוֹ כּוּלָּהּ, אוֹ מְבוֹי מְבוֹי בִּפְנֵי עֲצֵמוֹ. מֵאִי שְׁנָא דְלַחֲצָאִין דָּלָא — דְאִסְרֵי אַחַדְדִי, מְבוֹי מְבוֹי נָמִי אִסְרֵי אַחַדְדִי?!" הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ, כְּגוֹן דַּעֲבֹוד דָּקָה. וְכִי הָא דְאָמַר רַב אִידִי בַר אֲבִין אָמַר רַב חֲסִדָּא: אַחַד מִבְּנֵי מְבוֹי שְׁעָשֶׂה דָּקָה לְפִתְחוֹ — אִינוּ אוֹסֵר עַל בְּנֵי מְבוֹי. ^[כב]הִיתָה שֶׁל רַבִּים וְהָרִי הִיא כו'. רַבִּי זִינְרָא עֲרַבָה לְמִתָּא דְבִי רַבִּי חֲזִינָא, וְלֹא שָׂבַק לֶה שִׁיּוֹר. אָמַר לִיָּה אֲבִינִי: מֵאִי טַעֲמָא עֲבַד מֶר הִכִּי? אָמַר לִיָּה, סְבִי דִידָהּ אָמְרִי לִי: רַב חֲזִינָא בַר אֲסִי מַעֲרַב כּוּלָּהּ. וְאִמִּינָא: שְׁמַע מִינָּה עִיר שֶׁל יָחִיד וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים הִיא. "אָמַר לִיָּה, לְדִידִי אָמְרוּ לִי הִנָּהוּ סְבִי: הֵהִיא אֲשַׁפָּה הָנָה לֶה מִחַד גִּיסָא. וְהַשְׁתָּא דְאִיפְגִּינָא לֶה אֲשַׁפָּה, הָנָה לֶה כְּשְׁנֵי פְתַחִים וְאִסִּיר. אָמַר לִיָּה: לֹאֹו אֲדַעֲתֵאִי. בְּעִי מִינָּה רַב אָמִי בַר אֲדָא הַרְפָּנָאָה מַרְבֵּה: סוּלָם מִכָּאֵן וּפִתַּח מִכָּאֵן, מַהוּ? אָמַר לִיָּה, הִכִּי אָמַר רַב: סוּלָם תּוֹרַת פֶּתַח עָלִיו. "אָמַר לֶהוּ רַב נַחְמָן: לֹא תַצִּיתוֹ לִיָּה, הִכִּי אָמַר רַב אֲדָא אָמַר רַב: סוּלָם תּוֹרַת פֶּתַח עָלִיו, וְתּוֹרַת מַחֲיֻצָה עָלִיו. תּוֹרַת מַחֲיֻצָה עָלִיו, כְּדֹאמְרוּן. תּוֹרַת פֶּתַח עָלִיו, בְּסוּלָם שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, רָצוּ — אֶחָד מַעֲרַב, רָצוּ — שְׁנֵינִים מַעֲרָבִין. 'וּמִי אָמַר רַב נַחְמָן הִכִּי? וְהָאִמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: אֲנָשִׁי חֲצֵר וְאֲנָשִׁי מִרְפָּסַת שְׁשֻׁכְחוּ וְלֹא

לְאַרְכָּה דָּרָךְ עִירוֹת לְהוֹיֹת פְתַחִי פְלוּשִׁינָן לְאַרְכָּס ורה"ר עוֹבְרַת מִפִּתַּח לְפִתַּח וְחֻלְקָה לְאַרְכָּה הַלֵּכֶךְ אִין בְּנֵי עֶבֶר הֵלֹו רִשְׁאִין לַעֲרַב לְבָדִין וְבִנֵי עֶבֶר הֵלֹו לְבָדִין מִשּׁוּם דְּהֵנִי וְהֵנִי דְרָסִי כְּהֶךָ רה"ר וְיוֹצֵאִין וְנִכְנסִין דָּרָךְ פְתַחִים לְכֹאֵן וְלִכֹּאֵן ורה"ר זֶז מַחֲבַרְתָּם שְׁכָלָם מַעֲרָבִין כְּהַ וְאִסְרֵי אַהֲדָזִי: אֲבָל לְרַחֲבָה בְּנֵי שְׁנֵי הָעֲבָרִים לְרֹאשׁ הָאֶחָד לְבָד וְכֵנִי שְׁנֵי הָעֲבָרִים לְרֹאשׁ הַשְּׂנִי לְבָד מַעֲרָבִין שְׁהָרִי יְכוּלִין לְהַסְתַּלַּק אֵלֶּוּ מֵאֵלֶּוּ וְלֹא יֵהֵא דָרָךְ לֵאלֹו עַל אֵלֶּוּ וּבִיּוֹרְרִין לָן אֵלֶּוּ פִתַּח שְׂאֲרָלוּ וְאֵלֶּוּ פִתַּח שְׂאֲרָלוּ: פְּלוּגְתָּא דְרַבְּנֹו ור"ע בְּפֶרֶךְ הָדַר (לְקַמֶּן עִירוּבִין דף עה:׀): רָגֵל הַמִּתְּרַת בְּמִקְוָמָה אוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה כְּגוֹן ב' חֲצֵרוֹת זֶז לִפְנִים מִזֹּו וְהַחִיצוֹנָה פְתוּחָה לרה"ר וְהַפְּנִימִית אִין לֶה פִתַּח לרה"ר אֵלֶּא יוֹצֵאת דָּרָךְ חִיצוֹנָה וְלֹא מַעֲבִיָא הִיכָא דַּעֲרָבוּ דִינִירִין שְׂבַחִיצוֹנָה לְבָדִין וְכֵנִי פְּנִימִית לֹא עָרְכוּ בִּיעִינָן לְבָדִין לְהוֹיֹת מִתְרַין בְּתַשְׁמִישׁ חֹצֵר לַעֲצֵמוֹ דְּהוּיָא רָגֵל אִסְוּרָה בְּמִקְוָמָה דְרִיסַת הַרְגֵּל דִּידָהּ אַחִיצוֹנָה אִפִּי' לְרַבְּנֹו דְבִין דְּבַחֲצֵר דְּנוֹפְסִיהוּ אִסְרֵי לִיכָא לְמַכְפִּינֶהוּ לְמִיחַד דִּשְׂא דִידָהּ וְיִמְחַלוּ עַל דְרִיסַת הַרְגֵּל שִׁישׁ לָן עַל הַחִיצוֹנָה אֵלֶּא אִפִּי' עָרְבוּ זֶז לַעֲצֵמָה וְזֶז לַעֲצֵמָה דְּהוּיָא פְּנִימִית מִתְרַת בְּמִקְוָמָה כְּלִינ ר"ע וְאוֹמַר דְרִיסַת הַרְגֵּל דָּהּ אִסְרָה אַחִיצוֹנָה וּפְנִימִית מִתְרַת וְחִיצוֹנָה אִסְוּרָה וְכִי נָמִי נִתְסַרו אַהֲדָזִי: דְּפְנִימִית אֶחָדָא דִּשְׂא וּמִשְׁתַּמְשָׂא דְבִין דְּמִתְרַת בְּמִקְוָמָה כְּגוֹן זֶז כּוּפִין עַל מַדַּת סְלוֹם שְׁלֹא יֵהֵא לֶה הוּם דְרִיסַת הַרְגֵּל עַל הַחִיצוֹנָה אֵלֶּא תַסְבַּר דְּלַת שְׂבַיעִינָן וּתִשְׁמֵשׁ בְּמִקְוָמָה: אֲבָל הִכָּא הָרִי רִשּׁוֹת הַרְבִּים שֶׁל אֵלֶּוּ נָשַׁל אֵלֶּוּ אֶחָד הוּא שְׂאִין בּוֹ חִלּוּק בְּאִמְרַע אֶרְכוּ וְלֹא רַמּוּ שֶׁל מַחֲצֵה לוֹמַר תַּחַד דִּשְׂא וּתִשְׁמֵשׁ אֶת כֵּלֶּה בְּמִקְוָמָה וְהִכִּי מִצִּית לְסַלֵּק הֵנִי מְהֵנִי: מְבוֹי נָמִי אִסְרֵי אַהֲדָזִי דְבִין דְּמַעֲקָרָא שֶׁל יָחִיד הֵוִה וְהוֹי מַעֲרָבִין אֶת כֵּלֶּה וְהַרְגֵּלוּ לְהוֹיֹת אֶחָד אִסְרֵי אַהֲדָזִי וְאִפִּי' אִיכָא לְחִי אוֹ קוֹרֶה לְמַבּוֹי לֹא מְהֵנִי: דַּעֲבֹוד דָּקָה פִתַּח נְמוּךְ בְּרֹאשׁ כָּל מְבוֹי דְגָלוּ אֲדַעֲתִיהוּ לְאַסְתַּלוּקִי כָּל חַד מַחֲבַרְסָה: לְפִתְחוֹ לְפִתַּח חֲצֵרוֹ: אִינוּ אוֹסֵר עַל הַמְבוֹי אִם לֹא נִשְׁתַּתַּף עִמָּהֶן דְגָלִי אֲדַעֲתָה דְאִסְתַּלַּק: וְלֹא שָׂבַק לֶה שִׁיּוֹר וְעִיר שֶׁל רַבִּים וְהָרִי הִיא שֶׁל רַבִּים הֵוִה מְדַקְאָמַר לִיָּה עִיר שֶׁל יָחִיד וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים אֵלְמָא הִיָּהוּ שְׁעִתָּא דְרַבִּים הֵוִה וְאִמְרוּ לִיָּה אִינוּהוּ מַעֲקָרָא נָמִי דְרַבִּים הֵוִה אֵלֶּא אֲשַׁפָּה הֵוִה לֶה שְׁסוּתִם אֶחָד [סְגִי לֶה] מִפְּתַחִיהּ וְלֹא הִיָּה לֶה אֵלֶּא פִתַּח אֶחָד וְאִמַר לְעִיל דְאִפִּי' שֶׁל רַבִּים בְּהִכִּי הֵוִה סְגִי לִיָּה: **סֻלָם** שְׁעוּלִין וְיוֹרְדִין בּוֹ חוּץ לְחוּמַתָּה: תּוֹרַת מַחֲצֵה עָלִיו כְּלוּמַר אִינוּ מְבַטֵּל אֶת הַסְתִּימָה לְהוֹיֹת כְּפִתַּח: **כְּסֻלָם** שְׁבִין ב' חֲצֵרוֹת וְאִין בִּיעִינָן פִּתַּח וְהַ סֻלָּם רַחֵב ד' בִּיעִינָן הָרִי הוּא כְּשִׁתִּי חֲצֵרוֹת וּפִתַּח בִּיעִינָן דְאִמְרִינוּ כַּכ' חִלּוּק

(לְקַמֶּן עִירוּבִין דף עו.) רַצּוּ מַעֲרָבִין אֶחָד עֲרֹוב אֶחָד לְשִׁתִּינָן וְיִשְׁתַּמְשׁוּ זֶז בְּזוֹ דָּרָךְ גְּבוּה הַכְּתֵל. וְדָרָךְ נִקְבִים וּסְקָדִין דְאִי לֹא הֵוִי פִתַּח אִין מַעֲרָבִין אֶחָד וְלֹא מִצֵּי לֹא־שְׁתַּמְשׁוּשִׁי דָּרָךְ חוּרִין וּסְקָדִין: רַצּוּ **סְגִינִים** מַעֲרָבִין שְׁנֵי עֲרֻבִין אֵלֶּוּ לַעֲצֵמָן בְּנֵי בָתִּים שֶׁל חֲצֵר שְׁלֹא וְאִסְרוּ זֶה עַל זֶה לְהוֹצִיא מִבִּיעִינָן שְׁכוֹ רִשּׁוֹת הַמִּנְחָדָת לְכָל אֶחָד לְתוּךְ הַחֲצֵר שֶׁהוּא רִשּׁוֹת כְּלוּ וְאֵלֶּוּ לַעֲרָמָן וְלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ זֶז בְּזוֹ: וּמִי אָמַר ר"ג הִכִּי דִמְרַת

מַחֲצֵה עָלִיו לְקֵלָא: **מִרְפָּסַת** אֲלֵדוּוִי"ר בְּלַע"ז דִּינִירי עֲלוּתִי סְמוּכוֹת זֶז זֶז וּפְתוּחוֹת לְחֹצֵר וְעוֹשִׂין מִרְפָּסַת עַל פְּנֵי אֶרֶץ עֲלוּתִי וּפְתוּחִין לֶה פְתַחִין בָּלוּ וְעוֹלִין וְיוֹרְדִין דָּרָךְ סֻלָּם שֶׁל מִרְפָּסַ

מסורת הש"ס

א לעיל כו.

ב תוספתא עירובין

וְלֹא עָרְבוּ בְּנֵי מִרְפָּסֶת עִם בְּנֵי חֹצֵר אֶלָּא אִלּוּ לְבָקֵן וְאִלּוּ לְבָקֵן: אִם יֵשׁ לְפָנֶיהֶם לִכְנִי דְּלַעְרֵב לָן מֵאֵתִין מִה שְׁפִי בַּקּוֹנָט' דְּעִיר שֶׁל רַבִּים וְנִנְעָשִׂית שֶׁל יָחִיד הֵנָּה לֹא בָּא הַמִּרְפָּסֶת לְרַגְלֵי הַבָּבֶשׂ בַּתְּחִלַּת עֲלִיתָהּ: דָּקָה פֶּתַח קוֹטֵן גָּבֵה אֲרֻבָּעָה אֵין אוֹסְרִין בְּנֵי מִרְפָּסֶת עַל בְּנֵי חֹצֵר דִּהָא אֲסִתְלַן לֵהּ: וְאִם לֹא אוֹסְרֶת אֲלֵמָא תוֹרֵת פֶּתַח עָלְיוּ וְאִפִּילוּ לְחוּמְרָא: בְּדָלָא גְבוּהַ י' דְּלִיפֹא לְמִימַר תוֹרֵת מַחְצֵה עָלֶיהָ: כִּי עֲבִיד דָּקָה לְפָנֶיהָ מֵאִי הָיִי רַהִי כֹל הַמִּרְפָּסֶת סְבִיבּוּתֶיהָ נִמּוּכָה וּפְתוּחָה לְחֹצֵר וְהָיִי הֵן בִּשְׁתֵּי חֲצוֹת שָׁאִין כֶּתֵל בִּינֵיהֶן: מִנְּשַׁפֶּת מִקְפֵּת מַחְצֵה סְבִיב אֶלָּא שְׁנָשָׂר לִפְנִים י' אֲמוֹת דְּבִין פֶּתַח בָּלֵא הָקֹף דְּאִי עֲבִיד הֶסֶם דָּקָה סְלוּן נִפְשִׁיָּהּ וְאִי לֹא ע"כ לְחוּמְרָא נִמִּי פֶתַח הוּא הוֹאִיל דָּלָא גְבוּהַ י': שְׁרַצְפוּ זָקֹף סֵלֶם אֲצֵל סֵלֶם: תוֹרֵת מַחְצֵה עָלְיוּ וְאֵין מִבְטָלִין הַמַּחְצֵה לְמַהִי כּוֹפֶרֶן הַכֶּתֵל יוֹתֵר מִשְׁעַר דֹּאֲמַר לְקוֹמֵן מַעֲרָבִין אֲחֵד וְאֵין מַעֲרָבִין שְׁנִים אֶלָּא רַע' אֲחֵד מַעֲרָבִין וְלִבְלָא וְהָיִי בַּפֶּתַח רַע' שְׁנִיָּהִם מַעֲרָבִין דְּלִחְמִרָא לֹא אֲמִרִין דְּלִבְטֹלָה לַמַּחְצֵה דְּכָל בְּשִׁירֹבִין לְהַקֵּל: וְיִמִּי אֲמַר שְׁמוּאֵל דָּלָא מִבְטָלָא סֵלֶם לַמַּחְצֵה לְחוּמְרָא: וְאִי לֹא אוֹסְרֶת אֲלֵמָא אַע"ג גְּבוּהַ מִקְפָּסֶת י' אֲחֵי סֵלֶם וּמִבְטָל לִיה: בְּדָלָא גְבוּהַ כו' דְּבָלֵא סֵלֶם נִמִּי בְטָלָה: דְּלַעְרֵב מֵאֵתִין וְעִיר שֶׁל רַבִּים וְנִנְעָשִׂית שֶׁל יָחִיד הֵנָּה וְיִנְיָא וּבִעֵיָא שְׂיִיר: דַּפְתִּיחִי לְנִהְרָא פְתִיחִין אַחוּרֵי הָעִיר לְנֶהָר וְלֹא הָיָה לָהֶם פֶּתַח פְּתוּחַ לְעִיר: דְּאִי בָּעוּ לְעָרֻבֵי הָרָן דְּמִשְׁוִירי מַצֵּי מַעֲרָבִי: אֲשַׁבֵּד לֵהּ בְּנֵי חֲלוּנוֹת שִׁשׁ בֶּהָן ד' עַל ד' לְצַד הָעִיר דְּאִי בָּעוּ הֵווּ מַצֵּי מַעֲרָבִי וְאֲעֲבִידֵיהּ שְׂיִיר לְמִתָּא דָּלָא לִיעֲרָבֵיהּ בַּהֲדִיָּה: עֲרֻסִייתָא עֲרֻסִייתָא שְׁכֻנוֹת שְׁכֻנוֹת וְלֹא הִיוּ מַעֲרָבִין כָּל הָעִיר כְּאֶחָת: פִּירָא דְּבִי תוֹרֵי גִמָּא גְדוּלָה שְׁמַצְעִיעִים שֶׁם גִּרְעִינִי תַמְרִים לְמַאכֵל בַּהֲמָה וְהִיוּ אוֹתָן גִּמוּת מִבְדִּילוֹת בֵּין הַשְׁכֻּנוֹת מִתַּחַת וּבְכָל שְׁכֻנָּה הִיוּ מְבוֹאוֹת הַרְבֵּה וּמַעֲרָבִין יָחִיד וְלֹא הִיוּ מִתְקַנְיִן לָהּ לְחִיּוּם מִשּׁוֹם דְּעִיר שֶׁל רַבִּים וְנִנְעָשִׂית שֶׁל יָחִיד הֵוִיָּא וְכָל חַד וְחַד הִי שְׂיִיר לְחִבְרָה דְּאִי לֹא הָיִי שְׂיִיר הִיכִי מַצֵּי לַעֲרָבִי מְבוֹאוֹת הַרְבֵּה שֶׁבְּכָל שְׁכֻנָּה יָחִיד בְּכָל עִיר שֶׁל רַבִּים וְנִנְעָשִׂית שֶׁל יָחִיד כָּל חַד וְחַד בִּאֲנָפִי נִפְשָׁה בָּעוּ עֲרוּבֵי וּבְעִי לְחִי וְקוֹרָה כָּכֵל עֲזֵרוֹת שֶׁל רַבִּים: וְאֵף עַל גַּב דְּאִי בָּעוּ לְעִירֻבֵי לֹא מַצֵּי מַעֲרָבִי מִשּׁוֹם פִּירָא דְּמַפְסִיק וְאֵין יְכוּלִין לְהֵלֵךְ מִשְׁכֻּנָּה לְשְׁכֻנָּה וְהָיִי חֲרִין שְׁבִין שְׁפִי חֲצוֹת דֹּאֲמִרִין לְקוֹמֵן (עִירֻבִין דָּף ע"ח): מַעֲרָבִין שְׁנִים וְאֵין מַעֲרָבִין אֲחֵד: דָּרָךְ גָּבוֹת שְׁהִיוּ לָהֶם דְּיוּטְאוֹת עוֹבְרוֹת מִנְּגִי שְׁכֻנָּה זוֹ לְגַנִּי שְׁכֻנָּה זוֹ: דִּהֲהֹא בִּי תִבְנֶא כו' וְאֲמִרִין לְקוֹמֵן הַלֵּכָה כְּר"ש דָּלָא בְּעִי נ' דְּיוֹרִין לְשִׁיר:

וְלֹא עִירְבוּ, אִם יֵשׁ לְפָנֶיהֶם דָּקָה אֲרֻבָּעָה — אֵינָה אוֹסְרֶת, וְאִם לָאו — אוֹסְרֶת. הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ, בְּדָלָא גְבוּהַ מִרְפָּסֶת עֲשָׂרָה.

וְאִי לֹא גְבוּהַ מִרְפָּסֶת עֲשָׂרָה, כִּי קָא עֲבִיד דָּקָה, מֵאִי הָוִי? בְּמַגּוּפַפֶּת עַד עֲשָׂר אַמוֹת, דְּכִיּוֹן דְּעֲבִיד דָּקָה — אִיסְתַּלּוּקִי אִיסְתַּלּוּק לִיה מִהֵכָא. "אֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר שְׁמוּאֵל: כּוֹתֵל שְׂרַצְפָּה בְּסוּלָמוֹת, אִפִּילוּ בֵּיתָר מַעֲשָׂר — תוֹרֵת מַחִיצָה עָלְיוּ. רַמִּי לִיה רַב בְּרוּנָא לְרַב יְהוּדָה בְּמַעְצָרְתָא דְּבִי רַב חֲנִינָא: מִי אֲמַר שְׁמוּאֵל תוֹרֵת מַחִיצָה עָלְיוּ? וְהָאֲמַר רַב נַחֲמָן אֲמַר שְׁמוּאֵל: אֲנָשִׁי מִרְפָּסֶת וְאֲנָשִׁי חֹצֵר שְׂשֻׁכָּחוּ וְלֹא עִירְבוּ, אִם יֵשׁ לְפָנֶיהָ דָּקָה אֲרֻבָּעָה אֵינָה אוֹסְרֶת, וְאִם לָאו — אוֹסְרֶת. הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ, דְּלֹא גְבוּהַ מִרְפָּסֶת עֲשָׂרָה. וְאִי לֹא גְבוּהַ מִרְפָּסֶת עֲשָׂרָה, כִּי עֲבִיד דָּקָה מֵאִי הָוִי? בְּמַגּוּפַפֶּת עַד עֲשָׂר אַמוֹת, דְּכִיּוֹן דְּעֲבִיד דָּקָה — אִיסְתַּלּוּקִי אִיסְתַּלַּק מִהֵכָא. הִנְהוּ בְּנֵי קְקוּנְאֵי דְאֵתִי לְקַמִּיָּה דְרַב יוֹסֵף, אֲמַרוּ לִיה: הֵב לָן גְּבָרָא דְּלִיעְרֵב לָן מֵאֵתִין. אֲמַר לִיה לֹאבָיִי: זִיל עָרֵב לֵהוּ, וְחִזִּי דְלֹא מַצְווּחַת עֲלֵה בְּבִי מִדְרָשָׁא. אַזֵּל, חִזָּא לְהִנְהוּ בְּתִי דַּפְתִּיחִי לְנִהְרָא. אֲמַר: הֲנִי לְהוִי שְׂיִיר לְמִתָּא. הֲדַר אֲמַר: "אֵין מַעֲרָבִין אֶת כּוּלָּהּ" תַּנּוּ, [מִכְּלָל] דְּאִי בָּעִי לְעִירוּבֵי, מַצֵּי מַעֲרָבִי. אֶלָּא אֵיעֲבִיד לְהוּ כְּוִי, דְּאִי בָּעוּ לְעִירוּבֵי דְרָךְ חֲלוּנוֹת מָצוּ מַעֲרָבִי.^(טו) הֲדַר אֲמַר: לֹא בָּעִי, דִּהָא רַבָּה בַּר אֲבוּהַ מַעֲרַב לֵה לְכוּלָּהּ מַחוּזָא עֲרֻסִייתָא עֲרֻסִייתָא מִשּׁוֹם פִּירָא דְּבִי תוֹרֵי, דְּכָל חַד וְחַד הָוִי שְׂיִיר לְחִבְרִיָּה. וְאֵף עַל גַּב דְּאִי בָּעוּ לְעָרוּבֵי בַּהֲדִי הֲדַדִּי, לֹא מָצוּ מַעֲרָבִי. הֲדַר אֲמַר: לֹא דִמִּי. הֵתֵם, אִי בָּעִי — לְעָרוּבֵי דְרָךְ גָּבוֹת, וְהֲנִי לֹא מַעֲרָבִי, הִילְכָּה נַעֲבֹדֵן כְּוִי. "הֲדַר אֲמַר: כְּוִי נִמִּי לֹא בָּעִי, דִּהֲהוּא בִּי תִיבְנָא דִּיהוָה לִיה לְמַר בַּר פּוֹפִיֶדְתָא מִפּוּמְבִּדִיתָא, וְשׁוּיָהּ שְׂיִיר לְפּוּמְבִּדִיתָא. אֲמַר, הִיִּינוּ דְאֲמַר לִי מַר: "חִזִּי דְלֹא מַצְווּחַת עֲלֵה בְּבִי מִדְרָשָׁא". אֶלָּא אִם כֵּן עֲשֵׂה חוּצָה לֵה כְּעִיר חֲדָשָׁה. תַּנּוּנָא, אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה: עִיר אַחַת הֵיתָה בִּיהוּדָה וְחֲדָשָׁה שְׁמָה, וְהָיוּ בָּהּ חֲמִשִּׁים דִּיּוֹרִים אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף, וּבָהּ הָיוּ מִשְׁעָרִים חֲכָמִים, וְהָיָא הֵיתָה שְׂיִיר. 'אִיבְעִיָא לְהוּ: חֲדָשָׁה מֵהוּ? חֲדָשָׁה, כִּי הִיכִי דְאִיָּה הָוִיָא שְׂיִיר לְגְדוּלָּה — גְּדוּלָּה נִמִּי הָוִיָא שְׂיִיר לְקַטְנָה. 'אֶלָּא כְּעִין חֲדָשָׁה, מֵהוּ? רַב הוֹנָא וְרַב יְהוּדָה, חַד אֲמַר: בְּעִיָא שְׂיִיר, וְחַד אֲמַר: לֹא בְּעִיָא שְׂיִיר. "רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר שְׁלֹשׁ חֲצִירוֹת וְכוּ'. אֲמַר רַב חֲמָא בַּר גּוּרְיָא אֲמַר רַב: הֵלֵכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יִצְחָק אֲמַר: אִפִּילוּ בֵּית אֶחָד וְחֹצֵר אַחַת. חֹצֵר אַחַת סִלְקָא דַּעְתָּה? ! אֶלָּא אֵימָא: בֵּית אֶחָד בְּחֹצֵר אַחַת. אֲמַר לִיה אֲבָיִי לְרַב יוֹסֵף: הָא דְרַבִּי יִצְחָק, גְּמָרָא אוֹ סְבָרָא? אֲמַר לִיה: מֵאִי נִפְקָא לָן מִינָּהּ? אֲמַר לִיה: גְּמָרָא גָּמוֹר, זְמוּרְתָא תַּהֲא? ! 'מִתְנִי' מִי שְׁהִיָּה בַּמּוֹרָח וְאֲמַר לְכֻנּוּ: "עָרֵב לִי בַּמַּעֲרֵב, בַּמַּעֲרֵב וְאֲמַר לְכֻנּוּ: "עָרֵב לִי בַּמּוֹרָח", אִם יֵשׁ הֵימָנוּ וּלְבִיתוֹ אֲלָפִים אַמָּה, וּלְעִירוּבוֹ יוֹתֵר מִכָּאן — מוֹתֵר לְבִיתוֹ, וְאָסוּר לְעִירוּבוֹ. לְעִירוּבוֹ אֲלָפִים אַמָּה, וּלְבִיתוֹ יֵתֵר מִכָּאן — אָסוּר לְבִיתוֹ, וּמוֹתֵר לְעִירוּבוֹ.^(טז) הַנּוֹתֵן אֶת עִירוּבוֹ בְּעִיבוּרָה שֶׁל עִיר, לֹא עֲשֵׂה וְלֹא כָלוּם. נִתְּנוּ חוּץ לְתַחוּם, אִפִּילוּ אַמָּה אַחַת —

מה

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

לְאִפּוּקִי וְהָרִי הִיא שֶׁל רַבִּים אֶלָּא לְאִפּוּקִי שֶׁל יָחִיד וְנִנְעָשִׂית שֶׁל רַבִּים: וְשׁוּיָהּ שְׂיִיר לְפּוּמְבִּדִיתָא בַּהֲדִי שְׂיִיר דְּג' חֲצוֹת שֶׁל שְׁנֵי בָתִּים בָּעִינ וְהַלֵּכָה כְּר"ש: הִיִּינוּ דְאֲמַר (לִיה) חִזִּי דְלֹא מַצְוּחָא שְׂאִם הָיָה מִזְקִיקֶם לַעֲשׂוֹת כְּוִי עַל חֲנֹס הָיוּ סוֹתְרִין אֶת בַּתִּיָּהֶם: וְחֲדָשָׁה שְׁמָה בְּסִפְרֵי יִהֲשָׁע (טו) הִיא כְּתוּבָה בְּנִחְלַת יְהוּדָה: גְּמָרָא שְׁהִיָּה לוֹ קִבְלָה מִשּׁוֹם תַּנָּא אוֹ סְבָרָא שְׁמַסְבָּרָא הָיָה אוֹמַר שְׁכָךְ נִרְאָה אֵף עַל פִּי שְׁאִין שׁוֹם תַּנָּא סוֹבֵר כֵּן וְלֹא לִפְסוֹק הַלֵּכָה בָּא אֶלָּא שְׁכָךְ הָיוּ דְּבָרִים נִרְאִים וְחָאֲמַר מֵאִי נִפְקָא לָן מִנָּה כְּוִימַר הָא כְּסָקִינָן לְעִיל כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וּמִשְׁנֵי גְמָרָא גָּמוֹר כו' מ"מ יֵשׁ לָנוּ לְחֹקֵר וְלַדַּע אִם גְּמָרָא אוֹ סְבָרָא:

ס.

עין משפט
בר מצוה

א מו"י פה' מהל' עירובין הל' כב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ב:

ב טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ג:

ג טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' א:

ד טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' ז:

ה טוש"ע או"ח סי' שצב סעי' א:

ו מו"י פו' מהל' עירובין הל' ה, טוש"ע או"ח סי' תיא סעי' א:

ז מו"י פו' מהל' עירובין הל' ה, טוש"ע או"ח סי' תה סעי' ג:

וּבַּה שְׁעָרו חֲכָמִים שְׂיִירֵי עֲזֵרוֹת וְהָיָא עֲצָמָה הָיְתָה שְׂיִיר לְעִיר גְּדוּלָּה הַסְמוּכָה לָהּ: חֲדָשָׁה מֵהָא לְעִירֻבֵי בִּאֲנָפִי נִפְשָׁה כְּלָה בָּלֵא שְׂיִיר: בְּעִין חֲדָשָׁה עִיר קוּטְנָה אֲחֻקְתָּ שֶׁל נִי דְּיוֹרִין וְחֵינָה סְמוּכָה לְגְדוּלָּה: חֲצֵר אַחַת כ"ד חֲצֵר בָּלֵא בֵּית מִי הָוִי דִּירָה: בֵּית אֲחֵד בְּחֹצֵר אַחַת חֹצֵר וּבֵית לְתוּכָה סְנִי לְהִיּוֹת שְׂיִיר: מִתְנִי' מִי שְׁהִיָּה בַּמּוֹרָח בִּשְׂדֵה וּקְדָשׁ עָלְיוּ שֶׁם הָיִם: וְאֲמַר לְכֻנּוּ לְעָרֵב מִבְּעוֹד יוֹם לַמַּעֲרָב: וּלְעָרוּבוֹ יוֹתֵר מִכָּאן שְׁמַתָּן לוֹ הָעֲרוּב מִבִּיתוֹ וְהֵלָּא: מִתַּר לְבִיתוֹ לָדִין בִּיתוֹ כְּלוּמַר לְמַנּוּת שְׁבִיתוֹ מִבִּיתוֹ כְּאִילוּ לֹא עָרַב: וְאָסוּר לְעָרוּבוֹ לָדִין עָרוּבוֹ לְמַנּוּת שְׁבִיתוֹ מִעָרוּבוֹ דְּכִיּוֹן דְּקֻדָּשׁ עָלְיוּ הָיִים רְחוּק מִעָרוּבוֹ יוֹתֵר מֵאֲלָפִים נִמְצָא שְׁאִינוּ יְכוּל לְהֵלֵךְ וְלִטְלוּ שְׁהָרִי אֵין עָרוּבוֹ קוּנָה לוֹ אֶלָּא אֲלָפִים לְכָל רוּחַ רִיחַן דְּאִינוּ עָרוּב הָיִי לִיה שְׁבִיתוֹ מִבִּיתוֹ שְׁהָרִי בַּתּוּחֹם בִּיתוֹ הָנָה וְהָנָה"ו "לְחוּקָמִי" בְּשִׁלְהִי מִי שְׁהוּצִיאֻהוּ דְּאִי מוֹקֻמַּת לָהּ בִּאֲדָךְ גִּיסָא דְאִילוֹן קֹם לָה כו' אֲלֵמָא אֲמַר שְׁבִיתָתִי רְחוּק מֵאֲלָפִים ה"ו לֹא חוּז מִמְקוּמוֹ הִנִּי מִלִּי בָבָא בְּדָרָךְ דְּכִיּוֹן דְּבַמְקוֹם כְּלוּנִי לֹא יְכוּל לְקוֹתֵן דְּרְחוּק מֵאֲלָפִים הָנָה וּבַמְקוֹם רַגְלִיו לֹא הָיָה יוֹחֵא לִיה דְּלִקְנִי לִיה אֵין לוֹ שְׁבִיתָה כְּלָל לְפִיכָךְ לֹא חוּז מִמְקוּמוֹ אֲבָל כְּעוֹמֵד בְּבִיתוֹ וְעָרַב בַּמְקוֹם שְׁאִינוּ עָרוּב יֵשׁ לוֹ שְׁבִיתָה בְּבִיתוֹ דְּמַסְתַּמָּא בְּבִיתוֹ יוֹחֵא לִיה לְמִקְנֵי בִּשְׁאִין עָרוּבוֹ עָרוּב בְּדָתָן בְּדָרָךְ בְּכָל מַעֲרָבִין (לְעִיל עִירֻבִין דָּף לה.) גְּבִי נִתְגַּלְגַּל חוּז לְתַחוּם סָפַק מִבְּעוֹד יוֹם סָפַק מִשְׁחַשְׁכָּה ה"ו חֲמַר גָּמֹל וְלֹא קִתְּנִי לֹא חוּז מִמְקוּמוֹ שְׁמַעִינָן מִנָּה דֹּאִם אִינוּ עָרוּב יֵשׁ לוֹ שְׁבִיתָה בְּבִיתוֹ: אָסוּר לְבִיתוֹ לָדִין בִּיתוֹ לְמַנּוּת מִבִּיתוֹ אֲלָפִים לְכָל רוּחַ: בְּעִבוּרָה שֶׁל עִיר בִּאֲחָד מִן הַבָּתִּים הָעוֹמְדִין בַּתְּוֹךְ שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִים: לֹא עֲשֵׂה וְלֹא כָלוּם שְׁהָרִי בָּלֵא עָרוּב נִמִּי יֵשׁ לוֹ מִן הָעִיר אֲלָפִים לְכָל רוּחַ וְכָל הָעִיר לוֹ כְּאֲרַבְּעֵ אֲמוֹת: נִתְּנוּ חוּז לְתַחוּם חֲפָרֶשׁ בְּמִרְקָא חוּז לְעִבוּרָה שֶׁל עִיר:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פו' מהל' עירובין הל' ה', טוש"ע או"ח סי' תח סעי' ד':

ב מו"י פו' מהל' עירובין הל' ג', טוש"ע או"ח סי' תח סעי' א':

ג מו"י פו' מהל' עירובין הל' ג':

ד מו"י פכ"ז מהל' שבת הל' ה', סמג עשין ה', טוש"ע או"ח סי' תח סעי' א':

כָּאן שְׁכַלְתָּה מַדְתּוֹ בְּסוּף הָעִיר תָּמָה וּלְרַבָּנן דְּאָמְרֵי בְּפֶרֶק מִי

שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לְעֵיל עִירֻבִין דָּף מַה). בִּשְׁנן בְּדִרְךְ.

שֵׁשׁ לֹו ח' עַל ח' וּמִסְתַּמָּא דַּה"ה לְנוֹתֵן עֲרוּבֹו

בִּינוֹן דְּקִיס לָן דְּנוֹתֵן עֲרוּבֹו יֵשׁ לֹו ד' אִמּוֹת כְּמוֹ

שֶׁתּ הוּא נִשְׁכָּר ד' אִמּוֹת שָׂאֵם נִתֵּן עֲרוּבֹו

לְמַזְרַח הָעִיר ד' אִמּוֹת חוּץ לַעֲבוּרָה שֶׁל עִיר הָרִי

הוֹלֵךְ לְמַזְרַח ח' אִמּוֹת וְאֻלְפִים וְלַמַּעֲרָב אֻלְפִים

פָּחוֹת ד' אִמּוֹת מֵה שֶׁהָעִיר נִקְשָׁב לֹו וִי"ל דַּלר"א

דְּאָמַר וְהוּא בְּאֻמְצָעֵן אֹו לְרַבִּי יְהוֹנָה דְּאָמַר

בּוֹדֵר לֹו ד' אִמּוֹת בְּכָל רוּחַ שִׁירְצָה מֵה שֶׁנִּשְׁכָּר

הוּא מִפְּסִיד שֶׁנִּשְׁכָּר ד' אִמּוֹת בְּמִקּוֹם הָעֲרוּב

וּמִפְּסִיד ד' אִמּוֹת הָעִיר דְּמוֹנִין לֹו הָעִיר כַּד'

אִמּוֹת וּא"ת לָרְמִי בַּר חֲמַא דְּמַסְפָּקָא לִיָּה

בְּסוּף מִי שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לְעֵיל עִירֻבִין דָּף נב).

בְּנוֹתֵן עֲרוּבֹו אֵם יֵשׁ לֹו ד' אִמּוֹת תַּפְּשׁוּט מִהֶכָּא

דְּאִי אִין לֹו ד' אִמּוֹת א"כ מִפְּסִיד יוֹתֵר מֵמָה

שֶׁנִּשְׁכָּר שָׂאֵם נוֹתֵן עֲרוּב אֶרְבַּע אִמּוֹת חוּץ

לַעֲבוּרָה שֶׁל עִיר לְצַד מַזְרַח נִשְׁכָּר ד' אִמּוֹת לְצַד

מַזְרַח וּמִבְּסִיד ח' אִמּוֹת לְצַד מַעֲרָב דְּמוֹנִין לֹו

ד"א שְׁחוּץ לַעֲבוּרָה שֶׁל עִיר וְהָעִיר ד' אִמּוֹת

וְאוֹמַר ר"י דַּלְרַמִּי בַּר חֲמַא אֵם נוֹתֵן עֲרוּבֹו אִין

לֹו ד"א גַּם הָעִיר אֵם מְבַלְעַת תוֹךְ תַּחֲסוּם הָעֲרוּב

נִקְשָׁבַת לֹו כְּמַשְׁהוּ וְאִין מִפְּסִיד כְּלוּם בְּמַשְׁךְ

הָעִיר דְּהָאָמַר כּס"פ דְּהִנּוּתֵּן עֲרוּבֹו בְּתוֹךְ

הָעִיר אֹו בְּתוֹךְ מַעֲרָה שֵׁשׁ בָּה דְּיוֹרִין יֵשׁ לֹו

אֻלְפִים חוּצָה לָּה וְאִמְרִי יֵשׁ לֹו אֻלְפִים שְׁלֵמוֹת

בִּינוֹן דְּנִחְשָׁבָה כַּד' אִמּוֹת וְנִאֲמַר שֶׁהִנּוּתֵּן עֲרוּבֹו

אִין לֹו ד' אִמּוֹת אֵלָא וְדִאִי ס"ל שָׂאֵם אִין לֹו ד'

אִמּוֹת הָעִיר נִחְשָׁבַת לֹו כְּמַשְׁהוּ וּא"ת וּלר"א

דְּאָמַר וְהוּא בְּאֻמְצָעֵן בְּשִׁנְתֵּן עֲרוּבֹו בְּאִמָּה

אֲחֵרֻנָּה שֶׁל עַבוּר הָעִיר לְצַד מַזְרַח יְיָהּ לֹו לְצַד

מַזְרַח ב' אִמּוֹת וְאֻלְפִים וּלְצַד מַעֲרָב אֻלְפִים

פָּחוֹת ב' אִמּוֹת דְּהָעִיר נִחְשָׁבַת לֹו כַּד' אִמּוֹת

וְלַעֲרוּב נוֹתֵן ב' אִמּוֹת וּב' אִמּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל עִיר

יַעֲלֹו לְחֻשְׁבּוֹן אֻלְפִים וְאִמְרִי תָּנן הַמַּעֲיֵחַ עֲרוּבֹו

בַּעֲבוּרָה שֶׁל עִיר לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם וִי"ל

בְּשִׁעוּמֵד תוֹךְ הַמַּחֲצוֹת אֹו בְּמִקּוֹם שֶׁנִּחְשָׁב כַּד"א

אִין חֲלוּץ בִּין עוֹמֵד בְּאֻמְצָע לַעוֹמֵד בְּסוּף

דְּאִפִּי עוֹמֵד בְּסוּפֹו כְּאֵלּוּ עוֹמֵד בְּאֻמְצָעוֹ וְאִין

נוֹתֵנִין חוּצָה לָּה כְּלוּם דְּהָא בְּמִי שֶׁהוֹצִיאֻהוּ חוּץ לְתַחֲסוּם וְנִתְּגוּהוּ בְּדִיר

אֹו בְּסַהַר מֵהֵלֶךְ אֶת כְּלָה וְלֹא חוּצָה לָּה וְאִפִּי הוּא עוֹמֵד בְּסוּפָּה: **אִין**

אֵלּוּ אֵלָא דְּבִרִּי גְּבִיאֻת אוֹמַר ר"י דבכ"מ שְׁאוֹמַר אִין אֵלּוּ אֵלָא דְּבִרִּי גְּבִיאֻת הִי לְשִׁבְח כְּלוּמַר אִין חֻכְמָה כּוֹז שְׁמַבִּין לְחֻלָּק כַּל כְּךָ סְבָרָא מוֹשְׁגַּט וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ

אָמַר דְּהִכִּי מַשְׁמַע בַּכ"ק דְּבָבָא בְּתֵרָא (דָּף יב.) גְּבִי מִנֵּת בְּפֶרֶם חֲנִי מוֹבֵר לָךְ סוּמְכּוּם אוֹמַר לֹא וּפְחַת לֹו מִנ' קָבִין א"ר יוֹסִי אִין אֵלּוּ אֵלָא דְּבִרִּי גְּבִיאֻת וּמִיחֵי

עָלָה מִיּוֹם שֶׁחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִטְלָה גְּבוּאָה מִן הַגְּבִיאִים וְנִתְּנָה לְחֻכְמִים מַשְׁמַע דְּלִשְׁבַּח קִיאָמַר וּבַכ"י אֵלּוּ מוּמִין (בְּכּוּרוֹת דָּף מַה.) דְּאִשְׁכַּחַן דָּלָא הִי לְשִׁבְח לֹא

קִיאָמַר בְּהִיא לְשִׁנָּא אֵלָא עָשׂוּ דְּבִרְיָהֶם כְּדִבְרֵי גְּבִיאֻת פִּי לְאוֹמְרָם כֵּלָא טַעַם דְּפִרְיָךְ אִי אֲבֵר הוּא בִּאֲהֵל גְּמִי לְטַמֵּא וְהִכָּא גְּמִי הִי לְשִׁבְח בְּהֵינֹא דַב"ב וְקִיאָמַר

רַבָּא תַרְוִיּהוּ תַנְגְּהִי וּמִאִי קַמ"ל רִיב"ל וּמַסִּיק דְּסוּף הָעִיר אֲצַטְרִיכָא לִיָּה לְרִיב"ל לְאִשְׁמַעֲיֵנן דָּלָא תָּנן אֲבָל אִין לִפְרֵשׁ דְּרַב אִיזִי קוֹרָא אוֹתָן דְּבִרִּי גְּבִיאֻת לוֹמַר

שְׁאִין נִרְאִי לְחֻלָּק בְּדָבָר וְרַבָּא קִיאָמַר תַרְוִיּהוּ תַנְגְּהִי וְשִׁפִּיר חֻלָּק רִיב"ל אַע"ג דְּבַפְרָךְ בְּהֵמָה הַמִּקְשָׁה (חֲלִין דָּף עֹא:.) גְּבִי הָא דְּאָמַר רַבָּה כְּשֵׁם שְׁטַמְאָה כְּלוּנָּה

כּו' קִיאָמַר תַרְוִיּהוּ תַנְגְּהִי וְהֵתֵם הִי פִירוּשׁוֹ מִאִי קַמ"ל רַבָּה מִדְּקָא מַשְׁנִי פִי קִיאָמַר רַבָּה כְּגוֹן שְׁבַלַע ב' טַבְּעוֹת מ"מ אִשְׁכַּחַן גְּמִי בְּפֶרֶק אִין מַעֲמִידִין תַרְוִיּהוּ

תַנְגְּהִי דָּלָא לְהַקְשׁוֹת מִאִי קַמ"ל קִיאֲתִי אֵלָא לְהִבִּיא כִּיעֲתָא לְדִבְרִי גְּבִי הָא דְּקִיאָמַר (רַבָּא) הַמִּקְדָּשׁ (בַּשּׁוּר) הַנֶּסְקָל כּו' מ"מ הִכָּא מַשְׁמַע דְּרַבָּא בָּא לְהַקְשׁוֹת

מִאִי קַמ"ל רִיב"ל מִדְּמַסִּיק סוּף הָעִיר אֲצַטְרִיכָא לָּה וּמִיּהוּ רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל לֹא גָרַם אֲצַטְרִיךְ אֵלָא סוּף הָעִיר לֹא תָּנן וְדַחַק הוּא שְׁמוּחָק הַסְּפָרִים עוֹד לֹא מַצִּינוּ

לְמִימַר דַּר' אִיזִי לֹא סָבַר כַּר' יְהוֹשֻׁעַ דְּהָא לֹא מִתַּרְצָא מִתְּנִי' וּבְרִיתָא אֵלָא כַּר' יְהוֹשֻׁעַ בְּדָאָמַר לְעֵיל וּמַהֲר"י אוֹמַר דְּמִתְּנִי' וּבְרִיתָא אִירִי בִלָּן בָּה וְלִהְכִּי פִי

כְּלָתָה מִדְתּוֹ בְּסוּף הָעִיר כַּל הָעִיר נִחְשָׁבַת לֹו כַּד' אִמּוֹת לְמִנִּין אֻלְפִים דְּהָא אֲפִילוּ כְּלָתָה מִדְתּוֹ בְּחֻצִי הָעִיר בִּלָּן בָּה נִחְשָׁבַת לֹו כַּד' אִמּוֹת לְהֵלֶךְ אֶת כְּלָה

כְּמַשְׁמַע בְּהָדָר (לְקַמֵּן עִירֻבִין דָּף עב.) דְּקִיאָמַר וְהָרִי נוֹתֵן עֲרוּבֹו בְּסוּף אֻלְפִים וְכִית אֲפִיתָה אֵלְמָא בִּלָּן בָּה אֲפִילוּ כְּלוּ אֻלְפִים שְׁלֹו בְּתַחֲלַת הָעִיר

נַעֲשִׂית כַּל הָעִיר כַּד' אִמּוֹת וְכֵן בְּפֶרֶק כַּכּל מַעֲרַבִין (לְעֵיל עִירֻבִין דָּף לח:.) דְּקִיאָמַר מִי סְבָרְתָּ דְּמַנַּח לָּה בְּסוּף אֻלְפִים לְכָאן וּפִרֵשׁ רַש"י דְּכַל הָעִיר נַעֲשִׂית לֹו

כַּד' אִמּוֹת בִּינוֹן דָּלָן בָּה וַר' אִיזִי לֹא מִתְּמָה אֵלָא אַר' יְהוֹשֻׁעַ דְּאָמַר אֲפִילוּ בְּמוֹדַד כְּשֶׁכְּלָתָה מִדְתּוֹ בְּסוּף הָעִיר כַּל הָעִיר נַעֲשִׂית לֹו כַּד' אִמּוֹת וְלִהְכִּי מִתְּמָה פִינוֹן

כְּשֶׁכְּלָתָה מִדְתּוֹ בְּחֻצִי הָעִיר אִין לֹו אֵלָא חֻצִי הָעִיר וְלֹא נַעֲשִׂית לֹו כַּד' אִמּוֹת אֲפִילוּ לְהֵלֶךְ אֶת כְּלָה פִי כְּלָתָה בְּסוּף הָעִיר גְּמִי אִין נַעֲשִׂית כַּל הָעִיר כַּד' אִמּוֹת

לְהַשְׁלִים לֹו אֶת הַשְּׂאָר וְהַשְּׂאָר אֲתִי שְׁפִיר מִאִי דְּפִרְיָךְ לְעֵיל מֵה שֶׁנִּשְׁכָּר וְתֹו לֹא וְהַתְּנִיָּא כּו' וְלֹא פִרְיָךְ מִמִּתְּנִי' וְהִתְּנֵן וְלַמּוֹדַד שְׁאִמְרוּ כּו' דְּלִגְבִי מוֹדַד הִנֵּה יָדַע דְּוֵשׁ

לְחֻלָּק בִּין כְּלָתָה מִדְתּוֹ בְּחֻצִי הָעִיר לְכְּלָתָה בְּסוּף הָעִיר וְלִהְכִּי פִרְיָךְ מוֹנִית דְּהֵנָּה לָן בָּה וּמַשְׁנִי דְּבִלָּן בָּה גְּמִי יֵשׁ לְחֻלָּק דְּכְּכְּלָתָה מִדְתּוֹ בְּחֻצִי הָעִיר נְהִי דְּנַעֲשִׂית לֹו

כַּד' אִמּוֹת שִׁכּוּל לְהֵלֶךְ כַּל הָעִיר לַעֲנִין שִׁיכּוּל לְצֹאת לְצַד אַחַר שֶׁל עִיר לֹא נַעֲשִׂית לֹו כַּד' אִמּוֹת וְלִסְפָּרִים דְּגָרְסִי גְּמִי סוּף הָעִיר אֲצַטְרִיכָא לָּה דָּלָא תָּנן אֲתִי שְׁפִיר

אִף עַל גַּב דְּסוּף הָעִיר גְּמִי תָּנן דָּאֵם לֹא כֵן תַּקְשָׁה מִמִּתְּנִיתִין אֲבָרִיתָא כְּדָאקְשִׁי לְעֵיל מ"מ בְּמוֹדַד אֲצַטְרִיכָא לִיָּה דְּהָא לֹא שְׁמַעִי' מִמִּתְּנִיתִין כְּדַפְרִשְׁתִּי:

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

מֵה שֶׁנִּשְׁכָּר לְרוּחַ זֶה נִפְסַד לְרוּחַ שֶׁכִּנְגְּדָה שֶׁהָרִי מִנֵּה מִן הָעֲרוּב אֻלְפִים לְכָל רוּחַ

וְאֵם נִתְּנָו בְּסוּף אֵלָף לְמַזְרַח נִמְצָא שְׁכָלוֹת

אֻלְפִים שֶׁל מַזְרַח בְּסוּף ג' אֻלְפִים לְעִיר וְנִשְׁתַּבַּר

אֵלָף וְאֻלְפִים שֶׁל מַעֲרָב כְּלוֹת בְּסוּף אֵלָף שֶׁל

מַעֲרָב הָעִיר וְהַפְּסִיד הָאֵלָף וּקַמ"ל דְּאִין הָעִיר

עוֹלָה לֹו מִן הַחֲשָׁבוֹן הָאֻלְפִים שֶׁל מַעֲרָב אֵלָא

כְּלָה כַּד"א: גְּמִי לְמַזְרַח בִּיתֹו וְאָמַר לְבִינוּ

לְעָרָב לֹו בְּמַעֲרָב בִּיתֹו נִמְצָא שְׁבִיתוֹ עוֹמֵד בִּינוּ

לְבִין עֲרוּבֹו וְהִכִּי תְנִי מִמֶּנּוּ וְלַעֲרוּבֹו אֻלְפִים

וְלִבִּיתוֹ יוֹתֵר מִכָּאן הָא וְדִאִי עֲרוּבֹו מִרְחוּק

טַפִּי: דְּמַטִּי לְבִיתָה שֶׁהִיא יְכוּל לִילֵךְ לִבִּיתוֹ כֵּלָא

עֲרוּב אֲבָל לַעֲרוּבָה לֹא הִנֵּה מְטִי: **בְּאֵלְכָסוּנָא**

בִּינוּ לְבִין עֲרוּבֹו מִשּׁוּךְ עֲרוּבֹו לְמַעֲרָב יוֹתֵר

מִבִּיתוֹ וְאֵעפ"כ כֵּן פְּעַמִּים שֶׁהָאֵלְכָסוֹן רַב וְהָרִי

בִּיתוֹ רְחוּק מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מַעֲרוּבֹו: חוּץ לְתַחֲסוּם

ס"ד הָא לֹא הִי עֲרוּב: מַשְׁתַּבַּר אוֹתָהּ אִמָּה

לְרוּחַ הָעֲרוּב וְהַפְּסִיד מִדַּת כַּל הָעִיר לְרוּחַ

שֶׁכִּנְגְּדָה שֶׁכְּשִׁימַדֵּד אֻלְפִים מַעֲרוּבֹו לְצַד הָעִיר

תַּעֲלֶה לֹו מִדַּת הָעִיר מִן הַחֲשָׁבוֹן: שְׁכָלְתָה מִדְתּוֹ

בְּחֻצִי הָעִיר אֵם הִיתָה עִיר גְּדוּלָּה אֹו שֶׁהִרְחוּק

עֲרוּבֹו מִן הָעִיר עַד שְׁאִין כַּל הָעִיר נִבְלַעַת

בְּמִדַּת אֻלְפִים שֶׁל עֲרוּב תַּעֲלֶה לֹו הָעִיר מִן

הַחֲשָׁבוֹן וּמִפְּסִידָהּ וְאֵם הִיתָה כַּל הָעִיר נִבְלַעַת

בְּאֻלְפִים שֶׁל עֲרוּבֹו הִוִּיא לָּה כְּלָה כְּאֶרְבַּע

אִמּוֹת: הִיא מוֹדַד וּבָּא שֶׁבַת חוּץ לְעִיר וְלֹא הִיא

יּוֹדַע שֵׁשׁ עִיר סְמוּךְ לֹו וְתָנן בְּפֶרֶק מִי

שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לְעֵיל עִירֻבִין דָּף מַה.) הוֹאִיל וְלֹא

הִיתָה כְּנִיתוֹ לְכָךְ לֹא יִפְגַּם לְעִיר אֵלָא עַד אֻלְפִים

מִמִּקּוֹם שְׁבִיתתוֹ וְהִתְחִיל לְמוֹנֵת אֻלְפִים פְּסִיעוֹת

בִּינוּיּוֹת וְכָלְתָה מִדְתּוֹ כּו' וְהוּא דְּאִין גְּמִי לְנוֹתֵן

עֲרוּבֹו חוּץ לְעִיר וְקָנָה שְׁבִיתָה: א"ר אִיזִי אִין

אֵלּוּ אֵלָא דְּבִרִּי גְּבִיאֻת כְּמַתְּנַבָּא מִפְּנֵי הַגְּבוּרָה

שְׁאִינוּ נוֹתֵן טַעַם לְדִבְרֵי אִמְרָן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן

לִי לְדִבְרִים הֵלְלוּ וְאִי לֹאֹו דְּגַמִּיר לְהוּ מַרְבָּה לֹא

הִנֵּה אָמַר פִּי הִאִי מִלְתָּא כֵּלָא טַעְמָא: אָמַר

עין משפט גור מצורה

א מווי' פו' מהל' עירובין הל' ד', סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תח סעי' ב:

ב מווי' פו' מהל' עירובין הל' ד', סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תח סעי' ב:

ג מווי' פו' מהל' עירובין הל' ד', סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תח סעי' ב:

ד מווי' פב' מהל' עירובין הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' א:

לית דחש להא דר' עקיבא דקומא לן כדבדרי המיקל בערוכ כדפי' פקוננטי' ותחומין

לרבען כדפי' בפ' מי שהוציאנהו (לשיל עירובין דף מו:).

מִתְנִי' **הדר**. ר' אֵלִיעֶזֶר בן יַעֲקֹב אוֹמֵר עַד שֶׁיְהוּ ב' יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִים כּו' מִשְׁמַע דְּלִפְתָּרְיָהוּ קָאִי ר"א בְּן יַעֲקֹב אֲעֻבּוּ"ס

וְאִכְוֵנוּ וּבִגְמ' מִפְּרָשׁ דְּטַעֲמָא דְּרַבִּי זְכִינָן דְּעֻבּוּ"ס חֲשׂוֹד אֲשֵׁפִיכּוֹת דְּמִיס בְּתָרִי דְּשִׁכְיָחִי דְּדִזְרִי גִזְרוּ בְּהוּ רִבְּנָן שְׁמָא יִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיו כּו' וְא"ת נִהְרִי כּוֹתִים דָּלָא חֲשִׂידִי אֲשֵׁפִיכּוֹת דְּמִיס וְלֹא אֲרֻבִּיעָה בְּדֻמוּכּוֹחַ פ"ק דְּמַס' ע"ג (דף טו:)

שְׁמַעְמִידִין בְּהִמָּה בְּפִגְדָּקָאוֹת שֶׁל כּוֹתִים וּמִתְעַלְמִין עִמָּהֶם א"כ שְׂכִיחִי דְּדִזְרִי וְגִזְזוֹר בְּחַד וְאִין לּוֹמַר דְּר"א בְּן יַעֲקֹב סָבַר דְּכוֹתִים גָּרִי אֲרִיִּית הֵן וְחֲשִׂידִי דְּהָא אֲפִילוּ לִמ"ד גָּרִי אֲרִיִּית הֵן לֹא חֲשִׂידִי מִדְּפִרְךָ הֵתָם בַּע"ז עָלֶיהָ מִבְּרִיתָא

דְּאִסְרוּ לְמַכֵּר בְּהִמָּה זָקָה לְכוֹתִים וְרוֹצֵעַ לְהוֹכִיחַ מִתּוֹךְ כֹּךְ דְּטַעֲמָא מִשּׁוּם דְּאִתִּי לְזַבְנִי לַעֲבוּ"ס וְלֹא מִשּׁוּם דְּחֲשִׂידִי וְאִמְאִי דְּלִמָּא בְּכוֹתִים גָּרִי אֲרִיִּית אוּ גָרִי אִמָּת הֵן בְּלִיגִי וְאוֹמַר ר"י דְּעָקֵר תַּקְנֶה מִשּׁוּם עֻבּוּ"ס אִתְּקַן שְׁמָא יִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיו וְלֹא מִשּׁוּם צְלוּקִי וְכוֹתִי וְאִלּוּב שְׁאִסְרוּ בַּעֲבוּ"ס אִסְרוּ נִמִּי בְּכוֹתִי וְכוּין שֶׁלֹּא נִאֲסַר אֲלָא ע"י עֻבּוּ"ס לֹא הִחְמִיר בָּהֶן יוֹתֵר מִן הַעֲבוּ"ס: **אָמַר רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל מַעֲשֶׂה בְּצִדּוּקִי א'**

כו' חֲסָבַר צְלוּקִי אִינוּ כַּעֲבוּ"ס בְּדִמְכָּרֶשׁ בְּגִמ' וּפִי' פִּקּוּנְטָרִם אֲבָל בְּכוֹתִי מוֹדֶה דְּהָרִי הוּא כַּעֲבוּ"ס מִשּׁוּם דְּגָרִי אֲרִיִּית הֵן וְאֵע"ג דִּת"ק דְּאִסַּר כּוֹתִי הֵנוּ רַבִּי מֵאִיר בְּקָאֵמַר בְּגִמ' וְשִׁמְעִין לִיה דְּחֲסָבַר גָּרִי אִמָּת הֵן בְּפִרְק' ד' וְה' (פ"ק דף לח:)

וְאִפ"ה אִסַּר בְּכוֹתִי מ"מ הַצֵּרַךְ פִּקּוּנְטָרִם לְפָרֶשׁ טַעֲמָא דְּר"ג מִשּׁוּם גָּרִי אֲרִיִּית דִּת"ק יִחָא דָּלָא מַפְלֵג בֵּין צְלוּקִי לְכוֹתִי וְאִסַּר צְלוּקִי אֵע"ג דְּיִשְׁרָאֵל גִּמּוּר הוּא וְה"ה בְּכוֹתִי אֲבָל לר"ג דְּמַפְלֵג בֵּין צְלוּקִי לְכוֹתִי ע"כ צִרְיָךְ לּוֹמַר מִשּׁוּם דְּצְלוּקִי יִשְׁרָאֵל גִּמּוּר הוּא וְכוֹתִי עו"ג גִּמּוּר דְּגָרִי אֲרִיִּית הֵן וּמֵיהּ קָשִׁיָא לר"י דְּמַשְׁמַע בְּהִלָּא בַּפ"ק דְּגִטִּין (דף י.) דר"ג סָבַר לִיה כְּוֹתִים גָּרִי אִמָּת הֵן דְּמַכְשִׁיר גַּט שְׁשֵׁנִי עֲדִין כּוֹתִים וְאִמַּר נִמִּי בַּפ"ק דְּחִלְצִין (דף ה:) דר"ג וּבֵית דִּינוּ נִמְנוּ אֲשֵׁחִיטִית כּוֹתִים וְאִסְרוּהָ וּמִפְּרָשׁ הֵתָם טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּסָבִירָא לְהו כר"מ דְּגִזְרַ עַל יוֹנָס לְפִי שְׁנַמְצָא לְהֵם דְּמוֹת יוֹנָה וְחִישׁ לְמַעוּט ש"מ גָּרִי אִמָּת הֵן דְּאִי גָרִי אֲרִיִּית הֵן לֹא הִיה צִרְיָךְ לְגַמְרָא עֲלִיָּהֶן וּמֵאלִיָּהֶן חֲמַתְסָרִי וּבִקּוּנְטָרִם פִּרָשׁ דְּהִסְתָּא רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל בְּנוּ שֶׁל ר' יְהוֹדָה הִנְשִׂיא אֲבָל תַּמָּה דְּבָבָל מָקוֹם רִגְלִי לְקוּרוֹתוֹ אוּ רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל בַּר רַבִּי אוּ רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל בְּנוּ שֶׁל ר"י

הִנְשִׂיא וְעוֹד דָּלָא יִתְבּוֹן דר"מ דְּהִיה קָדָם רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל בַּר רַבִּי גִזֹּר עַל יוֹנָס דְּרַבְּנָן וּשְׁבַח שְׁחִיטָה דְּאוּרִיקְתָּא שְׁהַצֵּרַךְ. ר"ג ב"ר גִּזְזוֹר עֲלִיהָ וְעוֹד דְּאִין סָבִירָא בְּלָל דְּאִס גִּזֹּר עַל יוֹנָס מִשּׁוּם יוֹן יֶסֶךְ שְׁתֵּהֵא שְׁחִיטָתָם מִתְּרַתּ בֵּין שְׁנַחֲשָׁבוּ בְּמוֹמְרִי' לַעֲבוּ"ס דְּהָא אִמְרִינָן בַּפ"ק דְּחִלְצִין (דף ה.) מוֹמַר לַעֲבוּ"ס אִסּוּר לְאָבָל מִשְׁחִיטָתוֹ אֲלָא וְגַדִּי ר"ג דִּיבְנֶה הֵנָּה וּתְחַלֶּה גִזֹּר עַל שְׁחִיטָה דְּאוּרִיקְתָּא וְשִׁבְק סָתָם יוֹנָס דְּרַבְּנָן וְאֵע"ג דר"ג קָדָם דְּר' מֵאִיר הֵנָּה תְּלִי אוֹתוֹ בדר"מ מִשּׁוּם דְּפָשִׁיטָא לָן בְּבָל דְּכִתָּא דְּחִישׁ ר"מ לְמַעוּט וְלִסְפָּרִים נִמִּי דְּגָרְסִי הֵבֵא רָשִׁי"ג הָא שְׁמַעִין לִיה בַּפ"ק דְּחִלְצִין (דף ד.) דס"ל כּוֹתִים גָּרִי אִמָּת הֵן גָּבִי מַצֵּת כּוֹתִי מִתְּרַתּ דְּקָתְנִי רָשִׁי"ג אוֹמַר כָּל מַצֵּה שְׁהִחְזִיקוּ בַּהּ פּוֹתִים יוֹתֵר מִזְּקָדְקִין בַּהּ מִיִּשְׂרָאֵל וְעוֹד דְּאִס בֵּן מֵה חֲדָשׁוּ ר' אִמִּי וְר' אִסִּי בַּמָּה שְׁעָשְׂאוּם עֻבּוּ"ס גִּמּוּרִים לְבַטֵּל רְשׁוּת וּלְתֵן רְשׁוּת וְהִלָּא כֹךְ הִיוּ מַעוּלָס לַכ"ע דְּלִיפָא לְמִימַר דְּמַעֲקָרָא גִזְזוֹר וְלֹא קִבְּלוּ מֵיָהּ דְּלַעֲנָן שְׁחִיטָה וַיֵּין יֶסֶךְ הוּא דְּקָאֵמַר הֵתָם בָּהֶן וְנִקְרָא לר"י דְּבִין צְלוּקִי וְכֵין כּוֹתִי לְדִירָה אִינָם כַּעֲבוּ"ס וּמֵה שֶׁלֹּא הוֹסִיף כּוֹתִי בַּחֲסוּרִי מִחֲסָרָא בְּגִמ' ר"ג אוֹמַר צְלוּקִים וְכוֹתִים אִינָם כַּעֲבוּ"ס הֵנוּ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בָּא הִמַּמְרָן אֲלָא לְתַקּוֹן שֶׁלֹּא יִקְרָא צְלוּקִי מֵאֵן דְּכַר שְׁמָה וְעוֹד י"ל דְּאִפִּילוּ ר"ג עֲצִמוּ לֹא הִזְכִּיר בְּדִבְרֵיו בְּשִׁחְלָק עַל תַּנָּא קוּמָא אֲלָא צְלוּקִי לְבַדּוּ לְפִי שֶׁלֹּא הִיִּיא רָאִיָּה אֲלָא מַצְדּוּקִי וְא"ת אִי גָרַם רָשִׁי"ג הִכִּי פָּסְקִין בְּגִמְרָא כר"א בְּן יַעֲקֹב וְר' יוֹחָנָן נִמִּי דְּקָאֵמַר הֵנּוּ כר"א בְּן יַעֲקֹב הָא ר' יוֹחָנָן נִמִּי אִמַּר הִלְכָּה בְּרַשִׁב"ג דְּמַשְׁנַתּוּ ו"ל דָּלָא פָּסְקִין בְּגִמְרָא כר"א בְּן יַעֲקֹב אֲלָא עַל עָקֵר דְּבִרְיוּ דָּלָא אִסַּר בְּחַד יִשְׂרָאֵל עַד שִׁיָּה שְׁנִים אֲבָל בְּהָא דְּסָבַר לִיה כִּת"ק דְּכוֹתִים כַּעֲבוּ"ס לֹא פָּסְקִין בְּתֵהָ וְאִפְשַׁר דְּבִהָ הִלְכָּה בְּרַשִׁב"ג דְּאִין כַּעֲבוּ"ס וְעוֹד דְּהִאֲדִנָּא לֹא נִתְקַא לָן מִן לְעֵנִין כּוֹתִים לְבִסּוֹף כְּשֶׁעָשְׂאוּם עֻבּוּ"ס גִּמּוּרִים:

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

גמ' בעיר חרבה מדיוקיה אכל

אָגַמִּי אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁבֶת בְּעִיר

חֲרִיבָה, לְרַבְּנָן מְהֵלָּה אֶת כּוּלָּהּ וְחוּצָהּ לָהּ אֲלַפִּים

אַמָּה. הַנִּיחַ אֶת עִירוּבּוֹ בְּעִיר חֲרִיבָה — אִין לוֹ

מִמָּקוֹם עִירוּבּוֹ אֲלֵא אֲלַפִּים אַמָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר:

אֶחָד שְׁבֶת וְאֶחָד הַנִּיחַ — מְהֵלָּה אֶת כּוּלָּהּ וְחוּצָהּ לָהּ

אֲלַפִּים אַמָּה. מִיִּתִּיבִי, אָמַר לָהֶן רַבִּי עַקִּיבָא: אִי אַתָּם

מוֹדִים לִי בְּנוֹתֵן אֶת עִירוּבּוֹ בְּמַעְרָה, שְׂאִין לוֹ מִמָּקוֹם

עִירוּבּוֹ אֲלֵא אֲלַפִּים אַמָּה? אָמְרוּ לוֹ: אִימַתִּי, בְּזִמָּן

שְׂאִין בַּהּ דִּיּוֹרִין. הָא בָּאִין בַּהּ דִּיּוֹרִין מוֹדוּ לִיה? מֵאִי

”אִין בַּהּ דִּיּוֹרִין” — אֵינָה רְאוּיָה לְדִירָה. ^(א)תָּא שְׁמַע:

שְׁבֶת בְּעִיר, אֲפִילוּ הִיא גְדוּלָּה כְּאִנְטִיּוֹכְיָא, בְּמַעְרָה,

אֲפִילוּ הִיא בְּמַעְרַת צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה — מְהֵלָּה אֶת

כּוּלָּהּ וְחוּצָהּ לָהּ אֲלַפִּים אַמָּה. קָתְנִי עִיר דּוּמְיָא

דְּמַעְרָה, מָה מַעְרָה חֲרִיבָה, אָף עִיר חֲרִיבָה. וְשְׁבֶת

אִין, אֲבָל הַנִּיחַ לָא. ^(ב)מִנִּי, אֵילִימָא רַבִּי עַקִּיבָא, מֵאִי

אִירָיָא חֲרִיבָה? אֲפִילוּ יְשִׁיבָה נִמְיָא! אֲלֵא לֹא רַבְּנָן,

וְטַעֲמָא דְּשְׁבֶת אִין, אֲבָל הַנִּיחַ — לֹא! לֹא תִימָא עִיר

דּוּמְיָא דְּמַעְרָה, אֲלֵא אִימָא מַעְרָה דּוּמְיָא דְּעִיר. מָה

עִיר יְשִׁיבָה, אָף מַעְרָה יְשִׁיבָה. וְרַבִּי עַקִּיבָא הִיא,

דְּאָמַר: אִין לוֹ מִמָּקוֹם עִירוּבּוֹ אֲלֵא אֲלַפִּים אַמָּה,

וּבְשֶׁבֶת מוֹדִי. וְהָא בְּמַעְרַת צִדְקִיָּהוּ קָתְנִי! כְּמַעְרַת

צִדְקִיָּהוּ, וְלֹא כְּמַעְרַת צִדְקִיָּהוּ. כְּמַעְרַת צִדְקִיָּהוּ —

גְּדוּלָּה. וְלֹא כְּמַעְרַת צִדְקִיָּהוּ — דְּאִילוּ הֵתָם חֲרִיבָה,

וְהִכָּא יְשִׁיבָה. מִר יְהוּדָה אֲשַׁכְחִינָהּ לְבָנִי מְבַרְכָּתָא

דְּקָא מוֹתְבִי עִירוּבִיָּיהּ בְּבִי כְּנִישְׁתָּא דְּבִי אַגוּבַר, אָמַר

לָהּ: גִּזּוּ בִיה טָפִי, כִּי הִיכִי דְּלִישְׁתָּרִי לְכוּ טָפִי. ’אָמַר

לִיה רַבָּא: פִּלְגָּאָה, בְּעִירוּבִין לִית דְּחַשׁ לָהּא דְּרַבִּי

עַקִּיבָא. הִדְרָן עֲלָהּ **כִּיצַד מַעְבְּרִין** ^(א) **מִתְנִי'**

הדר

עם הנכרי בפתור, או עם מי שאינו

מוֹדָה בְּעִירוּב — הָרִי זֶה אוֹסֵר עָלָיו. ’רַבִּי אֶלְיָעָזָר בֶּן

יַעֲקֹב אוֹמַר: לְעוֹלָם אֵינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיְהוּ שְׁנֵי

יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה. ^(א)אָמַר רַבּוֹן גַּמְלִיאֵל:

מַעֲשֶׂה בְּצִדּוּקִי אֶחָד שְׁהִיָּה דָּר עִמָּנוּ בְּמִבּוֹי

בִּירוּשָׁלַיִם, וְאָמַר לָנוּ אַבָּא: מִהֲרוּ וְהוֹצִיאוּ אֶת

הַכְּלִים לְמִבּוֹי, עַד שְׁלֵא יוֹצִיא וַיֵּאֱסֹר עֲלֵיכֶם. ^(א)רַבִּי

יְהוּדָה אוֹמַר: בְּלִשׁוֹן אַחֵר — מִהֲרוּ וַעֲשׂוּ צִרְכֵיכֶם

בְּמִבּוֹי, עַד שְׁלֵא יוֹצִיא וַיֵּאֱסֹר עֲלֵיכֶם.

גמ'

מחיצותיה קומות סביב לה: לרבען מהלך את כל

דָּהָא שְׁבֶת בְּאִוִּיר מַחְצוֹת וְהוּא הִדִּין לר"ע וְהָא

דְּנָקֹט רַבְּנָן מִשּׁוּם הַמְנִיחַ עֲרוּבוּ דְּבִיעִי לְמִתְנִי

חִלּוּק בֵּין חֲרֻבָּה לְיִשְׁבֵּיהּ וּלר"ע אֲפִי' בְּיִשְׁבֵּיהּ אִין

לוֹ מִמָּקוֹם עֲרוּבוּ אֲלָא אֲלַפִּים: הַנִּיחַ עֲרוּבוּ

בְּעִיר חֲרֻבָּה כּו' דְּכִי גִמּוּר רַבְּנָן כָּל הַעִיר לוֹ

כָּד' אִמּוֹת בְּמִינְשֶׁבֶת כְּדַתְנָן בְּהִלָּא אִימַתִּי בְּזִמָּן

שְׂאִין בַּהּ דִּיּוֹרִין אֲלֵמָא בְּחֲרֻבָּה מוֹדוּ: ה"ג הָא

בָּאִין בַּהּ דִּיּוֹרִין מוֹדִין לִיה: אֵינָה רְאוּיָה לְדִירָה

שְׁנַפְלוּ מִחִינּוּתֶיהָ: מַעְרַת צִדְקִיָּהוּ גְדוּלָּה הִתָּה

וְהִיא שְׁנִיצָא בַּהּ צִדְקִיָּהוּ לִילָה מִירוּשָׁלַם לְבִרְחַ

מַפְנִי הַפְּשָׁדִים כְּדַכְתִּיב בִּירְמִיָּה (נב) וְתַבְקַע

הַעִיר וְגו': אָף עִיר חֲרֻבָּה וְעַל כִּרְחֹךְ חֲרֻבָּה

מִדִּיּוֹרִין וְלֹא מַחוּמָה דְּאִי מַחוּמָה לֹא הִיוּ תַנִּי

מְהֵלָךְ אֶת כָּלָה בֵּין דָּלָא שְׁבֶת בְּאִוִּיר מַחְצוֹת

(וה"ה ר' עקיבא) וְאֵע"ג דְּנֵשׁ חוּמָה קָתְנִי שְׁבֶת

וְלֹא קָתְנִי הַנִּיחַ: מִנִּי הָא דָּלָא תַנִּי הַנִּיחַ: אִי

יִמָּא ר"ע דְּלִית לִיה בְּהִנּוּחַ מְהֵלָךְ אֶת כָּלָה

אִמְאִי תַנִּי עִיר דּוּמְיָא דְּמַעְרָה לְמִימַר דְּבַחְרָבָה

קָאִי: אֲפִי' יְשִׁיבָה נִמִּי הַנִּיחַ לר"ע לֹא וְהָא

יִפָּא לְמִימַר דְּהָא דְּנָקֹט חֲרֻבָּה מִשּׁוּם שְׁבֶת נָקֹט

לְמִימַר אֵע"ג דְּהִיא חֲרֻבָּה הִיכָא דְּשֶׁבֶת מְהֵלָךְ

אֶת כָּלָה הָא מֵאִי אֲרִיָּא עִיר אֲפִילוּ תַל וְנָקַע

וְחָמָה קִרְעָה וְשִׁבְלִין מַקְיֹפִית אוֹתָהּ אִמָּתִי

בְּפִרְקִין קוּמָא (דף טו.) מְהֵלָךְ אֶת כָּלָה: אֲלֵא

לֹא רַבְּנָן וְשַׁמַּע מִנָּה בְּחֲרֻבָּה מוֹדוּ דְּהָא עַל

כִּרְסוֹךְ הָא דְּנָקֹט חֲרֻבָּה מִשּׁוּם שְׂוִירָא דְּשִׁנִּי וְלֹא

תַּנָּא הַנִּיחַ נָקֹט לָהּ: אָף מַעְרָה יְשִׁיבָה

וְלֹא־שְׁמוּעִין דְּאֲפ"ה שְׁבֶת אִין הַנִּיחַ לֹא כר"ע:

וְ

מסורת הש"ס

א לקמן פט.
ב קידושין ו:
ג לקמן עה.
ד יבמות לא; נדה לד; קידושין כח; בבא מציעא מו:
ה יבמות מז; עבודה זרה עא:
ו תוספתא עירובין

גמ' **לֹא שָׁנָא חַד יִשְׂרָאֵל וְיַחֲדֵי דָר עֲמֹו: שְׁמָה דִּירָה וְיֵשׁ לוֹ רֶשֶׁת בְּחָצֵר וְנִמְצָא חֲצָרוֹ שֶׁל עֲבוֹ"ם הָרִי הוּא כְּדִיר**
שֶׁל בְּהֶמָּה וְאִם יֵשׁ בְּתוּם הֶרְבֵּה שֶׁל עֲבוֹ"ם פְּתוּחִין בְּחָצֵר מִתֵּר לִישְׂרָאֵל לְהִכְנִיִם וְלִהּנוּצִא לְשֵׁם מֵאֲחֵר שְׁאִין יִשְׂרָאֵל דָּר עָס:
וְעֲבוֹ"ם לֹא מוֹגֵר וּא"ת וּמַעֲקָרָא דִס"ד
דְּטוּעָמָא מִשּׁוּם דְּדִירַת עֲבוֹ"ם שְׁמָה דִּירָה מ"ט דְּעֵרֹוב לֹא מְהִי וְשְׂכִירוֹת מְהִי וי"ל דְּעֵרֹוב וּבִטּוֹל בְּדִין הוּא דְלֹא מְהִי שְׁאִין הַעֲבוֹ"ם מִכִּיר בָּהֶן אֲבָל יוֹדֵעַ הוּא שְׁיִשְׂרָאֵל קוּנֵה רֶשֶׁתוֹ בְּשְׂכִירוֹת אֲבָל הַשְׂתֵּא דְאִסְיוּנָא שְׁהוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֶמָה וּמֵן הָדִין לֹא בִעִי מִזִּי גְרִיךְ הוּא לִפְרֵשׁ מ"ט תַּקִּינוּ רַבָּנַן שְׂכִירוֹת טָפִי מֵעֵרֹוב וּבִטּוֹל:
בְּן נַח נִהְרַג עַל פְּחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה וְלֹא נִתָּן לְהַשְׁבִּיז פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטֵרֶם
דְּגַבִּי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב וְהִשִּׁיב אֶת הַגּוֹלָה אֲשֶׁר גּוֹל אֲבָל בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים לֹא כְּתִיב הִלְכָךְ פִּינוֹן שְׁעֵבֵר נִהְרַג וְאִין מִשְׁלֵם מִשְׁמַע מִתּוֹךְ פֶּרֶשׁוֹ דְּאִפִּילוּ בְּגוֹל מַעֲבוֹ"ם חֲבֵרוּ לֹא מַחֲיִב בְּהַשְׁבָּה וְלֹא יִתְּבוּ לִזְמֵר בֶּן לְפִי אוֹתָהּ שִׁטָּה דְּפָרָק בְּתֵרָא דַּעֲבוֹ"ם (דף עא:):
דְּבִעִי לְמַדָּק דְּמַשִּׁיכָה בַּעֲבוֹ"ם קוּנֵה דְאִי יֹאנִה קוּנֵה אֲמֵאִי נִהְרַג אֲבָל בְּהָא דְנִהְרַג עַל שְׁנֵה פְּרוּטָה לֹא תִשָּׂא לִיהַ דְּבָדִין הוּא שְׁיִהְרַג אַע"ג דְלֹא קָנִי בַּהּ מַשִּׁיכָה פִּינוֹן דְּהִי מִמּוֹן חָשׁוֹב אֲבָל בְּפִחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה דְלֹאֻ מִמּוֹן הוּא וּבְמַשִּׁיכָה נִמִי לֹא קָנִי אֲמֵאִי נִהְרַג וְאִי בְּגוֹחַל מַעֲבוֹ"ם יֹאֲרִי א"כ אִפִּי' בְּפִחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה מִמּוֹן חָשׁוֹב הוּא לְגַבִּי עֲבוֹ"ם דְלֹא מַחֲיִל עַל פְּחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה וּבְדִין הוּא שְׁיִהְרַג אִף עַל גַּב דְלֹא קוּנִי לִיהַ פִּינוֹן חֲשׁוֹיב מִמּוֹן לְגַבִּה בְּמוֹ שְׁנֵה פְּרוּטָה לִישְׂרָאֵל וְכָל הַגּוֹלָטִים דְּמַחֲבִי עַל הַגּוֹלָה אַע"ג דְלֹא קִנּוּ לִיהַ אֲבָל מִהָא דְנִהְרַג עַל גּוֹל פְּחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה מִיִּשְׂרָאֵל דִּיק שְׁפִיר בְּדַפְרִשְׁתִּי וּמִשְׁמַע לִיהַ דְּאִיִּרִי בְּגוֹחַל מִיִּשְׂרָאֵל מְדַקְתֵּנִי וְלֹא נִתָּן לְהַשְׁבִּין כְּלוּמַר דְּחִינוּ חֵיב לְהַחֲזִיר וּבְגוֹחַל מַעֲבוֹ"ם הִיָּה חֵיב פִּינוֹן דְּקַפֵּד וְלֹא כַּפִּ"ה דְּפִטֵּר בְּגוֹחַל מֵן הַעֲבוֹ"ם מִשּׁוּם דְלֹא כְּתִיבָא בַּהּ הַשְׁבָּה וּמִשּׁוּם קֵס לִיהַ בְּדַרְבֵּה מַנַּה לֹא מִפְּטֵר דְלֹא שִׁיךְ גַּבִּי עֲבוֹ"ם דְּהָא נָטְלוּ לְסַטִין כְּסוּתוֹ בְּהַגּוֹחַל בְּתֵרָא (ב"ק

דף קיד:):
מִשְׁמַע דְלֹא קִנּוּ אֲלֵא בִּזְאוֹשׁ וּמוֹקְמִינוּ בְּלִסְטִים עֲבוֹ"ם וְעוֹד דְּאִפִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל אִי הִי בִּעִין חֵיב לְהַחֲזִיר וְלֹא אֲמַרְיִנן קוּם לִיהַ בְּדַרְבֵּה מַנַּה כְּדִמוּכַח בְּפָרָק בֶּן סוֹרֵר (סְנֵהֲדִין דף עב:):
גַּבִּי בָא בְּמַחֲתָרַת וּמַשְׁנִי דְהָא דְמַחֲטִיב מִיתָה מִשּׁוּם דְּמַצְעֵר לִישְׂרָאֵל כְּלוּמַר שְׁהוּא חָשׁוֹב מִמּוֹן בְּיַד עֲבוֹ"ם דְאִין סְבָרָא לִזְמֵר שְׂאֵס צַעֲרוּ בְּשׁוּם עֵינָן שְׁיִתְחַיֵּיב מִיתָה וּמֵאִי לֹא נִתָּן לְהַשְׁבִּין כְּלוּמַר פִּינוֹן דְלֹא קָנִיא בְּמַשִּׁיכָה א"כ כָּל הִיכָא דְאִיתָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא דְאִי מִשּׁוּם דְּמִינָאשׁ וּמִפְרֵשׁ שְׁאִינוּ בְּתוֹרַת הַשְׁבִּין כְּלוּמַר אִם אֲכַלוּ שְׁאִינוּ בִּעִין לֹא מַחֲיִב לִתֵּן דְּמִי אֲבָל כָּל זְמַן שְׁהוּא בִּעִין וְזֹא חֵיב לְהַחֲזִיר אֲבָל אִין לִפְרֵשׁ אִינוּ בְּתוֹרַת הַשְׁבִּין לַעֲיֵן שְׁיִפְטֵר בְּהַשְׁבָּתוֹ מִמִּיתָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּלַקוֹת דְּהִי בְּכָךְ נִתַּק לַעֲשֵׂה דָאס בֶּן דַּחַק בְּחִנּוּס לְהַעֲמִידָה בְּיִשְׂרָאֵל וּמִשּׁוּם דְּמַצְעֵרִינָא דְלוֹקְמָה בְּגוֹחַל מַעֲכּוּס:
מוֹדֵרְקִי וְאַבוּרְגָנִי
פְּרוּשׁ מוֹהֲרָקִי כְּתִיבָה וְחוֹתְמוֹת כְּמוֹ מוֹהֲקוּהוּ דְּהִי בְּטַפְסָא דְמַלְכָא מִנַּח בְּסוּף הַחוּלָךְ (יְבֻמוֹת דף מו:):
וְאִבוּרְגָנִי כְּלוּמִיס וּר"ח פֶּרֶשׁ מוֹהֲרָקִי וְאִבוּרְגָנִי כְּמוֹ בְּעִין:

הדר פרק שישי עירובין

גַּמְ' יְתִיב אַבְיִי בַר אֲבִין וְרַב חִינְנָא בַר אֲבִין, וְיְתִיב אַבְיִי גַבְיִיהוּ, וְיְתִבִּי וְקֶאֱמָרִי: בְּשִׁלְמָא רַבִּי מֵאִיר קִסְבֵּר דִּירַת גּוֹי שְׁמָה דִירָה, וְלֹא שְׁנָא חַד וְלֹא שְׁנָא תִרִי. אֶלָּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב מֵאִי קִסְבֵּר? אִי קִסְבֵּר דִּירַת גּוֹי שְׁמָה דִירָה — אֶפִּילוּ חַד נָמִי נִיתָסֵר! וְאִי לֹא שְׁמָה דִירָה — אֶפִּילוּ תִרִי נָמִי לֹא נִיתָסֵר! אַמֵּר לְהוּ אַבְיִי: וְסִבֵּר רַבִּי מֵאִיר דִּירַת גּוֹי שְׁמָה דִירָה? וְהַתְנִינָא: חֲצִירוֹ שֶׁל נִכְרִי — הָרִי הוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֶמָה. ^(א)אֶלָּא: דְּכוּלִּי עֲלֵמָא דִּירַת גּוֹי לֹא שְׁמָה דִירָה, וְהָכָא בְּגוֹיָרָה שְׁמָא יִלְמַד מִמַּעֲשָׂיו קָא מִיפְלָגִי. ^(ב)רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב סִבֵּר: פִּינוֹן דְּגוֹי חָשׁוֹד אֲשַׁפִּיכוֹת דְּמִים, תִּרִי דְשְׂכִיחִי דְדִיִּירִי — גְּזוּרוּ בָּהוּ, חַד לֹא שְׂכִיחַ — לֹא גְזוּרוּ בֵּיהַ רַבָּנַן. "וְרַבִּי מֵאִיר סִבֵּר: זְמַנִּין דְּמַקְרִי וְדִיִּיר. וְאַמְרוּ רַבָּנַן: אִין עֵירוֹוב מוֹעִיל בְּמַקּוּם גּוֹי, וְאִין בִּיטּוֹל רְשׁוֹת מוֹעִיל בְּמַקּוּם גּוֹי, עַד שְׂיִשְׁכִּיר. וְגוֹי לֹא מוֹגֵר. מֵאִי טַעְמָא? אִילֵימָא מִשּׁוּם דְּסִבֵּר: דְּלֵמָּא אֲתִי לְאַחֲזוֹקִי בְּרִשׁוֹתוֹ, הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאֵמֵר: שְׂכִירוֹת בְּרִינָא בְּעִינָן. "אֶלָּא לְמֵאן דְּאֵמֵר: שְׂכִירוֹת רְעוּעָה בְּעִינָן, מֵאִי אֵיכָא לְמִימֵר? דְּאֵתְמַר, רַב חֲסֵדָא אֵמֵר: שְׂכִירוֹת בְּרִינָא. וְרַב שִׁשֵּׁת אֵמֵר: שְׂכִירוֹת רְעוּעָה. 'מֵאִי רְעוּעָה, מֵאִי בְּרִינָא? אִילֵימָא: בְּרִינָא — בְּפְרוּטָה, רְעוּעָה — פְּחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה. מִי אֵיכָא לְמֵאן דְּאֵמֵר מַגִּי בְּפִחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה לֹא? וְהָא שִׁלַּח רַבִּי יִצְחָק בְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר גִּיּוֹרִי מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן: הוּוּ יוֹדְעִין שְׁשׁוּכְרִין מִן הַגּוֹי אֶפִּילוּ בְּפִחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה. ^(ג)וְאַמֵּר רַבִּי חֲזִיָא בַר אֲבָא אֵמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: בֶּן נַח נִהְרַג עַל פְּחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה, וְלֹא נִיתָן לְהַשְׁבִּיז. אֶלָּא: בְּרִינָא — בְּמוֹהֲרָקִי וְאַבוּרְגָנִי, רְעוּעָה — כָּלָא מוֹהֲרָקִי וְאַבוּרְגָנִי. הַנִּיחָא לְמֵאן דְּאֵמֵר: שְׂכִירוֹת בְּרִינָא בְּעִינָן. אֶלָּא לְמֵאן דְּאֵמֵר: שְׂכִירוֹת רְעוּעָה בְּעִינָן, מֵאִי אֵיכָא לְמִימֵר? אֶפִּילוּ הָכִי חֲשִׁישׁ גּוֹי לְכַשְׁפִּים, וְלֹא מוֹגֵר. ^(ד)וּפָא: חֲצִירוֹ שֶׁל גּוֹי הָרִי הוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֶמָה, וּמוֹתֵר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מִן חָצֵר לְבֵתִים וּמִן בֵּיתִים לְחָצֵר. וְאִם יֵשׁ שָׁם יִשְׂרָאֵל אֶחָד — אוֹסֵר, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: לְעוֹלָם אִינוּ אוֹסֵר עַד שְׂיֵהוּ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה.

אָמֵר

דף קיד:):
מִשְׁמַע דְלֹא קִנּוּ אֲלֵא בִּזְאוֹשׁ וּמוֹקְמִינוּ בְּלִסְטִים עֲבוֹ"ם וְעוֹד דְּאִפִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל אִי הִי בִּעִין חֵיב לְהַחֲזִיר וְלֹא אֲמַרְיִנן קוּם לִיהַ בְּדַרְבֵּה מַנַּה כְּדִמוּכַח בְּפָרָק בֶּן סוֹרֵר (סְנֵהֲדִין דף עב:):
גַּבִּי בָא בְּמַחֲתָרַת וּמַשְׁנִי דְהָא דְמַחֲטִיב מִיתָה מִשּׁוּם דְּמַצְעֵר לִישְׂרָאֵל לְהִכְנִיִם וְלִהּנוּצִא לְשֵׁם מֵאֲחֵר שְׁאִין יִשְׂרָאֵל דָּר עָס:
וְעֲבוֹ"ם לֹא מוֹגֵר וּא"ת וּמַעֲקָרָא דִס"ד
דְּטוּעָמָא מִשּׁוּם דְּדִירַת עֲבוֹ"ם שְׁמָה דִּירָה מ"ט דְּעֵרֹוב לֹא מְהִי וְשְׂכִירוֹת מְהִי וי"ל דְּעֵרֹוב וּבִטּוֹל בְּדִין הוּא דְלֹא מְהִי שְׁאִין הַעֲבוֹ"ם מִכִּיר בָּהֶן אֲבָל יוֹדֵעַ הוּא שְׁיִיִשְׂרָאֵל קוּנֵה רֶשֶׁתוֹ בְּשְׂכִירוֹת אֲבָל הַשְׂתֵּא דְאִסְיוּנָא שְׁהוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֶמָה וּמֵן הָדִין לֹא בִעִי מִזִּי גְרִיךְ הוּא לִפְרֵשׁ מ"ט תַּקִּינוּ רַבָּנַן שְׂכִירוֹת טָפִי מֵעֵרֹוב וּבִטּוֹל:
בְּן נַח נִהְרַג עַל פְּחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה וְלֹא נִתָּן לְהַשְׁבִּיז פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטֵרֶם
דְּגַבִּי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב וְהִשִּׁיב אֶת הַגּוֹלָה אֲשֶׁר גּוֹל אֲבָל בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים לֹא כְּתִיב הִלְכָךְ פִּינוֹן שְׁעֵבֵר נִהְרַג וְאִין מִשְׁלֵם מִשְׁמַע מִתּוֹךְ פֶּרֶשׁוֹ דְּאִפִּילוּ בְּגוֹל מַעֲבוֹ"ם חֲבֵרוּ לֹא מַחֲיִב בְּהַשְׁבָּה וְלֹא יִתְּבוּ לִזְמֵר בֶּן לְפִי אוֹתָהּ שִׁטָּה דְּפָרָק בְּתֵרָא דַּעֲבוֹ"ם (דף עא:):
דְּבִעִי לְמַדָּק דְּמַשִּׁיכָה בַּעֲבוֹ"ם קוּנֵה דְאִי יֹאנִה קוּנֵה אֲמֵאִי נִהְרַג אֲבָל בְּהָא דְנִהְרַג עַל שְׁנֵה פְּרוּטָה לֹא תִשָּׂא לִיהַ דְּבָדִין הוּא שְׁיִהְרַג אַע"ג דְלֹא קָנִי בַּהּ מַשִּׁיכָה פִּינוֹן דְּהִי מִמּוֹן חָשׁוֹב אֲבָל בְּפִחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה דְלֹאֻ מִמּוֹן הוּא וּבְמַשִּׁיכָה נִמִי לֹא קָנִי אֲמֵאִי נִהְרַג וְאִי בְּגוֹחַל מַעֲבוֹ"ם יֹאֲרִי א"כ אִפִּי' בְּפִחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה מִמּוֹן חָשׁוֹב הוּא לְגַבִּי עֲבוֹ"ם דְלֹא מַחֲיִל עַל פְּחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה וּבְדִין הוּא שְׁיִהְרַג אִף עַל גַּב דְלֹא קוּנִי לִיהַ פִּינוֹן חֲשׁוֹיב מִמּוֹן לְגַבִּה בְּמוֹ שְׁנֵה פְּרוּטָה לִישְׂרָאֵל וְכָל הַגּוֹלָטִים דְּמַחֲבִי עַל הַגּוֹלָה אַע"ג דְלֹא קִנּוּ לִיהַ אֲבָל מִהָא דְנִהְרַג עַל גּוֹל פְּחוֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה מִיִּשְׂרָאֵל דִּיק שְׁפִיר בְּדַפְרִשְׁתִּי וּמִשְׁמַע לִיהַ דְּאִיִּרִי בְּגוֹחַל מִיִּשְׂרָאֵל מְדַקְתֵּנִי וְלֹא נִתָּן לְהַשְׁבִּין כְּלוּמַר דְּחִינוּ חֵיב לְהַחֲזִיר וּבְגוֹחַל מַעֲבוֹ"ם הִיָּה חֵיב פִּינוֹן דְּקַפֵּד וְלֹא כַּפִּ"ה דְּפִטֵּר בְּגוֹחַל מֵן הַעֲבוֹ"ם מִשּׁוּם דְלֹא כְּתִיבָא בַּהּ הַשְׁבָּה וּמִשּׁוּם קֵס לִיהַ בְּדַרְבֵּה מַנַּה לֹא מִפְּטֵר דְלֹא שִׁיךְ גַּבִּי עֲבוֹ"ם דְּהָא נָטְלוּ לְסַטִין כְּסוּתוֹ בְּהַגּוֹחַל בְּתֵרָא (ב"ק

דף קיד:):
מִשְׁמַע דְלֹא קִנּוּ אֲלֵא בִּזְאוֹשׁ וּמוֹקְמִינוּ בְּלִסְטִים עֲבוֹ"ם וְעוֹד דְּאִפִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל אִי הִי בִּעִין חֵיב לְהַחֲזִיר וְלֹא אֲמַרְיִנן קוּם לִיהַ בְּדַרְבֵּה מַנַּה כְּדִמוּכַח בְּפָרָק בֶּן סוֹרֵר (סְנֵהֲדִין דף עב:):
גַּבִּי בָא בְּמַחֲתָרַת וּמַשְׁנִי דְהָא דְמַחֲטִיב מִיתָה מִשּׁוּם דְּמַצְעֵר לִישְׂרָאֵל כְּלוּמַר שְׁהוּא חָשׁוֹב מִמּוֹן בְּיַד עֲבוֹ"ם דְאִין סְבָרָא לִזְמֵר שְׂאֵס צַעֲרוּ בְּשׁוּם עֵינָן שְׁיִתְחַיֵּיב מִיתָה וּמֵאִי לֹא נִתָּן לְהַשְׁבִּין כְּלוּמַר פִּינוֹן דְלֹא קָנִיא בְּמַשִּׁיכָה א"כ כָּל הִיכָא דְאִיתָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא דְאִי מִשּׁוּם דְּמִינָאשׁ וּמִפְרֵשׁ שְׁאִינוּ בְּתוֹרַת הַשְׁבִּין כְּלוּמַר אִם אֲכַלוּ שְׁאִינוּ בִּעִין לֹא מַחֲיִב לִתֵּן דְּמִי אֲבָל כָּל זְמַן שְׁהוּא בִּעִין וְזֹא חֵיב לְהַחֲזִיר אֲבָל אִין לִפְרֵשׁ אִינוּ בְּתוֹרַת הַשְׁבִּין לַעֲיֵן שְׁיִפְטֵר בְּהַשְׁבָּתוֹ מִמִּיתָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּלַקוֹת דְּהִי בְּכָךְ נִתַּק לַעֲשֵׂה דָאס בֶּן דַּחַק בְּחִנּוּס לְהַעֲמִידָה בְּיִשְׂרָאֵל וּמִשּׁוּם דְּמַצְעֵרִינָא דְלוֹקְמָה בְּגוֹחַל מַעֲכּוּס:
מוֹדֵרְקִי וְאַבוּרְגָנִי
פְּרוּשׁ מוֹהֲרָקִי כְּתִיבָה וְחוֹתְמוֹת כְּמוֹ מוֹהֲקוּהוּ דְּהִי בְּטַפְסָא דְמַלְכָא מִנַּח בְּסוּף הַחוּלָךְ (יְבֻמוֹת דף מו:):
וְאִבוּרְגָנִי כְּלוּמִיס וּר"ח פֶּרֶשׁ מוֹהֲרָקִי וְאִבוּרְגָנִי כְּמוֹ בְּעִין:

סב.

עין משפט נר מצוה

א מוי' פב' מהל' עירובין הל' י, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' א:

ב מוי' פב' מהל' עירובין הל' יב, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' ד:

ג מוי' פב' מהל' עירובין הל' יב, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' ה:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' יג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ב מו"י פד' מהל' עירובין הל' יג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ג מו"י פב' מהל' עירובין הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ד מו"י פה' מהל' תלמוד תורה הל' ב, סמג עשין יג, טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' ד:

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר נִהְגּוּ הָעָם כִּר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב בַּמַּסֶּכֶת תַּעֲנִית בִּפ' שְׁלֹשָׁה פָּרָקִים (תַּעֲנִית דף כו:). מִפְּרָשׁ דְּהַלְכָּה דְרָשִׁינָן בַּפְּרָקָא וּמִנְהֵגָא בַּפְּרָקָא לֹא דְרָשִׁינָן אֲבָל אֲזוּרִי מוֹרִינָן וּמ"ד נֶהְגּוּ אֲזוּרִי נִמְי לֹא מוֹרִינָן אֲבָל אִי עֲבָדִי לֹא מַחֲסִין בִּיְדֵיהּ וְאִע"ג דְּבָכָל דְּכֻתָּא קִיּוּמָא לֹן כִּר' יוֹחָנָן לְגַבִּי שְׁמוּאֵל בֶּהָא קי"ל כְּשִׁמוּאֵל דְּאִמֵּר הַלְכָּה אֲפִלּוּ בַּפְּרָקָא דְרִישׁ לֵה דְקי"ל הַלְכָּה בְּדַבְּרֵי הַמִּיקָל בַּעֲרוֹב בְּדַפְסִיק רִיב"ל לְעִיל וְקי"ל כִּוְתָה לְגַבִּי ר"י וְאִפִּי בְּבִיעָתָא בְּכוּתָחָא חֲשָׁבִי לִיֵּה אֲבִי וְרַב יוֹסֵף לֵהָא דְרַאב"י וְרַבָּא נִמְי מוֹדָה לֹאבִי גַבִּי עֲבָדָא דְהָמֵן כִּר' רִיבְרִינָא אִי לֹא מִשּׁוֹם דְּבִטְלָת תּוֹרַת עֲרוֹב מֵאוּתוּן מְבוֹי וְאוּמֵר ר"י דְאוּתוֹן יִשְׁרָאֵלִים הָדָרִים וְיָחִידִים בְּכִרְפִּים הַמְּקַפִּים חוּמָה שֵׁשׁ לָהֶם מַחֲצוֹת וְמוֹרוֹת וְזִלְתוּתֵיהֶן וְעוֹלוֹת בְּזִילָה שְׂרִי לְטַלְטַל בְּכָלָה בְּשִׁשִּׁת בִּינוֹן דְּלִיכָא יִשְׂרָאֵל אַחֵר דְּאָסֵר עָלֶיהָ: **מַהוּ לְאֲזוּרִי בְּמִקּוּם רַבָּה** אוֹמֵר ר"י כָּל הָנִי הוֹרָאוֹת כְּגוֹן שְׂבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָיו וּמוֹרָה לַעֲשׂוֹת בֶּן אֲבָל אִם שׁוֹאֲלִין לְתַלְמִיד הַלְכָּה בְּדַבְּרֵי מִי יָכוֹל לִימֵר כָּל מַה שְּׂבָדַעְתּוֹ וּבְלָבָד שְׁלֹא יוֹרָה עַל מַעֲשֶׂה שְׂבָא: **אֲפִילוּ בִיעָתָא בְּכֻתָּחָא** מִפְּרָשׁ בְּעִרוֹךְ דְּלֹאֵי בְסֻתָּם בִּיצִיס אִרְי דְאוּתוֹן אִין צְרִיכִין הֵתֵר דְאִין לָךְ עַם הָאָרֶץ שְׁלֹא יָדַע שְׁמַתְרוֹת בְּחֻלָּב אֲלֵא בְּשִׁשּׁוּחַת אֶת הַתְּרַנְגְלָת וּמִצָּא בֵּה בִיצִיס וְמוֹרוֹת שְׁמַתֵּר לְאוֹכְלָן בְּחֻלָּב בְּדַתְנִיא כִּפ"ק דְּבִיצָה (דף ו:.) וְאִם תֹּאמֵר אִמְרִי מֵתֵר לְאוֹכְלָן בְּחֻלָּב מ"ש מְבִיצַת נְבֵלָה דְאֶסְרִינָן אִפִּי' כְּמוֹהַ נִמְכַּרְת בְּשׁוּק בְּדַתְנָן בְּמַס' עֲדִיּוֹת (פ"ה מ"א) וְתַרְנָן בְּהַלְכוֹת גְּדוּלוֹת דְּגַבִּי אֲסוּר נְבֵלָה דְאוֹרְקוּתָא הַחֲמִירוּ אֲבָל בְּבֶשֶׁר עוֹף בְּחֻלָּב דְרַבְּנָן הִקְלוּ וְאִם תֹּאמֵר אִם בֶּן מֵאִי אֲפִלּוּ דְקֵאמְרִינָן אֲפִילוּ

בִּיעָתָא בְּכֻתָּחָא דְאִטּוּ מִי פָשִׁיט הֵתֵר טָפִי מִשְׁאֵר דְּבָרִים הָא פְּלוּנְתָא הִיא דְלִמ'ג בֶּשֶׁר עוֹף בְּחֻלָּב דְאוֹרְקוּתָא אֲסִירִי מִיָּדִי דִּהְנֶה אֲבִיצַת נְבֵלָה וְאוּמֵר ר"י דְלֶהֱכִי קֵאמֵר אִפִּי' שֹׁאֵע"פ שְׁכָל הָעוֹלָם נוֹהֲגִין בּוֹ הֵתֵר וּבִפ"ק דְּבִיצָה (דף ו:.) נִמְי פְּשִׁיטָא לִיֵּה לִהֲש"ס דְשִׁרְיָא גַבִּי הָא דְאִמֵּר רַב בִּיצָה עַם יִצְיֵאתָה נִגְמָרָה דְקֵאמְרִינָן לְמֵאִי אֲלִימָא דְשִׁרִי לְאֲבֵלָה בְּחֻלָּב הָא בְּמַעֲבֵי אִמּוֹ אֲסוּרָה וְהָא תְנִיא הַשּׁוּחַט אֶת הַתְּרַנְגְלָת כּו' מִשְׁמַע דְּפְּשִׁיטָא לִיֵּה דָלָא הֵנָּה פְּלִיג רַב וּלְפִירוּשׁ. רַבִּינוּ תָּם תָּם שְׁפִיר שְׁפִי' דְּבִבִיצַת נְבֵלָה הַחֲמִירוּ מִשּׁוֹם דְּנְבֵלָה דְּבַר הָאֲסוּר

הוּא אֲבָל בְּבֶשֶׁר בְּחֻלָּב לֹא הַחֲמִירוּ דְכָל חַד וְחַד בְּאַפִּי נִפְשָׁה שְׂרִי: **בְּגִזָּן מַגְלַת תַּעֲנִיַת** פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטָרַם דְּכַתִּיבָא וּמִנְחָא אֲלִין וְיָמִים הָאֲסוּרִין לְהַתְעַנּוֹת וּא"ר לִימֵר הֲכִי דְאֶפְרַיִם מֵאֲסוּרָא שְׂרִי בְּמִקּוּם רַבָּה בְּדֵאמְרִינָן לְקַמֵּן אִין חֻכְמָה וְאִין תְּבוּנָה כּו' אֲלֵא בְּיָמִים הַמִּתְרִים אִרְי אִי שְׂרִי לְאֲזוּרִי וְכִי הֵהוּא דְמַקְצֵתָן הֲוֵי דָלָא לְמַסְפַּד בְּהוֹן דְּמוֹרִי הִי מַנְיָהוּ שְׂרִי וּלְפָנָיו אֲסוּר וְלֹאחֲרָיו מֵתֵר וּבְזַמָּן

שְׁהִיָּה מְגַלַת תַּעֲנִית נוֹהֲגַת קֵאמְרִינָן כִּי הָאֲדָנָא בְּטֹלָה מְגַלַת תַּעֲנִית בְּדַפְסִיק כִּפ"ק דר"ה (דף יט:): **רַב חֲסִידָא** אוּרִי **בְּכַפְרִי** בִּשְׁנֵי דָרְב הוּנָא בְּדַמְפְּרָשׁ הַקּוּנְטָרַם שְׁלֹא הִיָּה שֵׁם מְקוּמוֹ שֶׁל רַב הוּנָא וּבִפְּנוּמְבָדִיתָא הִיָּתָה מְקוּמוֹ וְנ"ל דְּתַלְמִיד חֲבֵר דְרַב הוּנָא הֵנָּה כְּמוֹ רַב הַמְּנוּנָא דְאֲזוּרִי בַּחֲרֻתָא דְאֶרְבָּן בִּשְׁנֵי דָרַב חֲסִידָא דְמִפְּרָשׁ בְּסִמּוּךְ מִשּׁוֹם דְּתַלְמִיד חֲבֵר דִּילָּה הִיָּה אֲבָל תַּלְמִיד וְמוֹר אִין יָכוֹל לְהוֹרוֹת אֲפִילוּ שְׁלֹא בְּמִקּוּם רַבָּה בְּדֵאמְרִינָן בִּשְׁנֵי דָרַב הוּנָא לֹא אֲזוּרִי רַב הַמְּנוּנָא בַּחֲרֻתָא דְאֶרְבָּן אִע"פ שְׁהִיָּה מְקוּמוֹ שֶׁל רַב הוּנָא בְּפְּנוּמְבָדִיתָא וְאֲפִילוּ רְחוּק מְמַנּוּ שְׁלֹש פְּרָסָאוֹת אוֹ אֲפִילוּ טָפִי אֲסוּר וְאִינוּ חִיב מִיתָה דְפְרִיךְ עָלֶיהָ מֵאוּתוֹן תַּלְמִיד שְׁנַתְחִיב מִיתָה עַל שֶׁהוֹרָה בְּרְחוּק שְׁלֹש פְּרָסָאוֹת מֵר"א אֲבָל אִם לֹא נִתְחִיב מִיתָה לֹא הֵנָּה קִשְׁיָא מִיָּדִי אֲפִילוּ אִיבָא אֲסוּרָא בְּמַלְתָּה וְרַבִּינָא דְסָר סָבִינָא בְּבִבְל מִשְׁמַע שְׁהִיָּה רְחוּק הִרְבָּה מְרַב אִשִּׁי וְהִיָּה אֲסוּר שֵׁם אִם הִיָּה תַלְמִידוֹ וְמוֹר כּו' וְהָא דְאֶמְרִינָן בִּפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין (דף ה:.) תַּנְחוּם בְּרָה דַּר' אִמִּי אֲחִלַּע לְאַתְרָא דְרַשׁ לֵהוּ מֵתֵר לְלִיתַת חֲטִיין בְּפֶסַח אֲמַרְו לִיֵּה לֹאֹר ר' מַנְי דָּמָן צוּר אֲבָא הֲבָא וְתַנָּא תַלְמִיד לֹא יוֹרָה הַלְכָּה בְּמִקּוּם רַבּוֹ אִא"כ רְחוּק מְמַנּוּ שְׁלֹש פְּרָסָאוֹת כְּנֶגֶד מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל צְרִיךְ לִימֵר דְּתַלְמִיד חֲבֵר הֵנָּה וּמַש"ה חוֹן לִג' פְּרָסָאוֹת שְׂרִי וְהָא דְאֶמְרִינָן בְּפָנָיו אֲסוּר וְחִיב מִיתָה כָּל תּוֹךְ שְׁלֹש פְּרָסָאוֹת חֲשִׁיב בְּפָנָיו בְּדַמְשַׁמַּע בְּאוּתוֹן תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה לְפָנֵי ר"א דָּאִם הִיָּה תּוֹךְ שְׁלֹש פְּרָסָאוֹת בְּדִין הִיָּה חִיב מִיתָה וּמִסְתַּמָּא נִמְי לֹא בְּפָנָיו מִמֶּשׁ הִיָּה וְכּוֹן בְּגִי אֲהָרֹן מִסְתַּמָּא לֹא הוֹרִי בְּפָנֵי מַשָּׁה מִמֶּשׁ וְעַתָּה שְׁעוֹר דְּגַמְרִינָן שְׁלֹש פְּרָסָאוֹת כְּנֶגֶד מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי אֲהָרֹן וְגַמְרִינָן לֵה וְהֵתָם חִיבֵי מִיתָה הֲוֵי וְאוּמֵר ר"י דְּקוּקָא בְּדָבָר שְׁנִרְלָהּ חֲדוּשׁ לְשׁוּאֵל וְאֲפִילוּ בִיעָתָא בְּכֻתָּחָא וּמְגַלַת תַּעֲנִית בְּכִי הִיא גּוּנָא אִרְי וְלֹא נִקְטְוִיָּהּ אֲלֵא לֹאשְׁמוּעִינָן דְאֲפִילוּ בְּהֵנִי שֶׁהַתַּלְמִיד בַּעֲמָזוֹ יוֹדַע שְׁאִינוּ טוּעָה אֲסוּר לְהוֹרוֹת אֲבָל דְּבַר שֶׁהַשּׁוּאֵל יוֹדַע שִׁדוּעַ מִנְהֵגוֹ שֶׁל דְּבַר זֶה כְּגוֹן גּוֹתָן טַעַם לִפְנֵם וְכִיּוּצָא בּוֹ דְּקַשְׁמוּרָה לוֹ הֵתֵר אִין דּוּמָה לוֹ דְּבַר חֲדוּשׁ שְׂרִי וְרַבִּינָא דְסָר סָבִינָא בְּבִבְל בְּעִין דְּבַר חֲדוּשׁ הוּא שְׁנוּטַל שְׂרָרָה בְּדֵאמְרִינָן (חֲלוּין דף ח:.) לֹא אֲמָרוּ לְהִרְאוֹת סָבִין לְחִכֶּם אֲלֵא מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל חֻכֶּם:

הדר פרק שישי עירובין

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר נִהְגּוּ הָעָם כִּר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב בַּמַּסֶּכֶת תַּעֲנִית בִּפ' שְׁלֹשָׁה

אָמַר מָר: חֲצִירוֹ שֶׁל גוֹי הָרִי הוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֵמָה. וְהָא אֲנִן תַּנּוּ: הֵדֵר עִם הַנִּכְרִי בַּחֲצֵר הָרִי זֶה אוֹסֵר עָלֵינוּ! **לֹא קִשְׁיָא: הָא — דְּאִיתִיָּה. הָא — דְּלִיתִיָּה.** וּמֵאִי קֶסֶבֶר? אִי קֶסֶבֶר דִּירָה בְּלֹא בְּעָלִים שְׁמָה דִּירָה — אֲפִילוּ גוֹי נִמְי נִיתָסֵר. וְאִי קֶסֶבֶר דִּירָה בְּלֹא בְּעָלִים לֹא שְׁמָה דִּירָה — אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל נִמְי לֹא נִיתָסֵר! "לְעוֹלָם קֶסֶבֶר דִּירָה בְּלֹא בְּעָלִים — לֹא שְׁמָה דִּירָה. וְיִשְׂרָאֵל, דְּכִי אִיתִיָּה אָסֵר, כִּי לִיתִיָּה — גִּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנָן. גוֹי, דְּכִי אִיתִיָּה — גִּזְיָרָה שְׁמָא יְלַמֵּד מִמַּעֲשָׂיו. כִּי אִיתִיָּה — אָסֵר, כִּי לִיתִיָּה — לֹא אָסֵר.^(ט) וְכִי לִיתִיָּה, לֹא אָסֵר? וְהַתַּנּוּ: הַמְּנִיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְהֵלֵךְ לוֹ לְשָׁבוֹת בְּעִיר אַחֲרַת, אַחַד נִכְרִי וְאַחַד יִשְׂרָאֵל אוֹסֵר, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. הֵתָם דְּאִתִּי בִּיּוּמִיָּה. 'אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הַלְכָּה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. וְרַב הוּנָא אָמַר: מְנַהֵג כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נִהְגּוּ הָעָם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. אָמַר לִיָּה אֲבִי לְרַב יוֹסֵף: קִיִּימָא לֹו מִשְׁנַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב קַב וְנָקִי, וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הַלְכָּה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. מַהוּ לְאֲזוּרִי בְּמִקּוּם רַבּוֹ? 'אָמַר לִיָּה: אֲפִילוּ בִיעָתָא בְּכוּתָחָא בְּעוֹ מִיָּנִיָּה מְרַב חֲסִידָא כָּל שְׁנֵי דָרְב הוּנָא, וְלֹא אֲבָא לְאַבְיִי: כְּגוֹן מַגְלַת תַּעֲנִיַת דְּכַתִּיבָא וּמִנְחָא. מַהוּ לְאֲזוּרִי בְּאַתְרִיָּה דְרַבִּיָּה? אָמַר לִיָּה, הֲכִי אָמַר רַב יוֹסֵף: אֲפִילוּ בִיעָתָא בְּכוּתָחָא בְּעוֹ מִיָּנִיָּה מְרַב חֲסִידָא כָּל שְׁנֵי דָרְב הוּנָא, וְלֹא אוּרִי. רַב חֲסִידָא אוּרִי בְּכַפְרִי בִּשְׁנֵי דָרְב הוּנָא.

רב בְּלוּמֵר בְּמִקּוּמוֹת מוּעֲטִין מְזַכֵּר בַּמַּשְׁנָה אֲבָל נָקִי הוּא. דִּהַלְכָּה כְּמוּתוֹ בְּכָל מְקוּם וְהֲבָא אִמֵּר שְׁמוּאֵל דִּהַלְכָּה כְּמוּתוֹ וּמַשְׁמַע דְּפְּשִׁיטָא לֹן דְּהֲכִי הִילְכְתָּא: מַהוּ לְאֲזוּרִי תַלְמִיד בְּמִקּוּם רַבּוֹ בִּינוֹן דָּלָא תַלְיָא בְּסַבְרָא וּמַלְתָּא פְּשִׁיטָא הִיא שְׂרִי אוֹ דְלָמָא חֲצַפָּא הוּא: בִּיעָתָא בִיצָה לְאוֹכְלָה: בְּכוּתָח שֵׁשׁ בּוֹ יִסְוִיבִי דְחֻלָּבָא דְמַלְתָּא פְּשִׁיטָא הוּא: בְּעוֹ מְנָה מְרַב חֲסִידָא אִם מֵתֵר אִם אֲסוּר וּלְנַסּוּתוֹ הִיָּה מִתְכַּנֵּן אִם יוֹרָה בְּמִקּוּם רַבּוֹ: וְלֹא אֲזוּרִי בִּשְׁנֵי דָרַב הוּנָא רַבָּה: כְּגוֹן מְגַלַת תַּעֲנִיַת דְּכַתִּיבָא וּמִנְחָא אֲלֵו יָמִים אֲסוּרִין לְהַתְעַנּוֹת לְהֲכִי נִקְט מְגַלַת תַּעֲנִית שְׁלֹא הִיָּתָה דְּבַר הַלְכָּה בְּתוּבָה בְּיַמְיָהוּן אֲפִילוּ אוֹת אַחַת חוּן מִמְּגַלַת תַּעֲנִית וּלְהֲכִי קָרִי לֵה מְגַלָּה: **בְּכַפְרִי** שֵׁם מְקוּם וְלֹא הִיָּה מְקוּמוֹ שֶׁל רַב הוּנָא וּמִקּוּמוֹ בְּפּוּמְבָדִיתָא וְשִׁתְיָהוּן בְּבִבְל:

קֵאמֵר ר' מֵאִיר דִּישְׁרָאֵל אוֹסֵר עַל בֵּיתוֹ שֶׁל עֲכוּנ"ם אֲבָל עֲכוּנ"ם אִינוּ אוֹסֵר עַל בֵּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהֵתָנן כּו': הָא דְלִיתָה לְעֲכוּנ"ם לֹא אָסֵר וְאִם יֵשׁ שֵׁם יִשְׂרָאֵל אַחֵר אוֹסֵר עַל בֵּיתוֹ שֶׁל עֲכוּנ"ם וְאִפִּי לִיתָא לְיִשְׁרָאֵל: ה"ג לְעוֹלָם קֶסֶבֶר דִּירָה בְּלֹא בְּעָלִים לֹאֹו שְׁמָה דִּירָה: וְיִשְׁרָאֵל דְּכִי אִיתָה אָסֵר מִשּׁוֹם דִּירָה דְלִירַת יִשְׁרָאֵל שְׁמָה דִּירָה: כִּי לִיתָה גִזְרוּ רַבָּנָן מִשּׁוֹם כִּי אִיתָה אֲבָל עֲכוּנ"ם דְאֲפִילוּ כִי אִיתָה לֹאֹו שְׁמָה דִּירָה אֲלֵא מִשּׁוֹם שְׁמָא וְלִמֵּד כּו': דְאִתִּי בִּיּוּמָה שְׁהֵךְ לְמִקּוּם קְרוֹב וְיָבֵא בּוֹ בִּיּוֹם וְאִי שְׂרִית לֵהוּ קִדָּם שְׁבִיב מְטוּלְטֵי נִמְי אַחֵר שְׁבִיב וְלֹא מִסְקִי דְאֲעֲפִיָּהוּ: ל"א הֲכִי גְרַסִין וְאִם יֵשׁ שֵׁם יִשְׁרָאֵל אַחֵר שְׂדֵר יִשְׁרָאֵל עַם יִשְׁרָאֵל אַחֵר בְּבִית אֲחֵד הָרִי זֶה הַעֲכוּנ"ם אוֹסֵר עָלָיו דְּהֲכִי שְׂכִים דְּדוּר וְרִישָׁא דְקַתְנִי הָרִי הוּא כְּדִיר שֶׁל בְּהֵמָה בְּיִשְׁרָאֵל הֲדַר וְיָחִידִי עֲמוּ דָלָא שְׂכִיח דְּדוּר וְאֲתָא ר' אֱלִיעֶזֶר לְמִימֵר עַד שִׁיְהוּ דְרִין בִּשְׁנֵי בְּתִים וּמִשּׁוֹם הֲכִי מוֹתְבִינָן לר"מ וְיָחִידִי לֹא אָסֵר וְהֵתָנן כּו' וְאִי אֲפֶשֶׁר לִימֵר בֶּן דֶּהָא מַשְׁנִין הָא דְאִיתָה הָא דְלִיתָה וְכִינוּן דְּבִלִיתָה מוֹקְמִינָן לֵה כִּי יֵשׁ שֵׁם יִשְׂרָאֵל אַחֵר דֵּר עַם חֲבָרֹו בְּבִית מֵאִי טַעֲמָא אָסֵר עֲכוּנ"ם וְעוֹד דְּבַתְּסַפְתִּי (פ"ה) הֲכִי גְרַסִין וְאִם יֵשׁ שֵׁם יִשְׁרָאֵל אַחֵר הָרִי זֶה אוֹסֵר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בַּחֲצֵרוֹ וְאִי הִיא אוֹסֵר בַּעֲכוּנ"ם קֵאמֵר מֵאִי מִפְּנֵי שֶׁהוּא בַּחֲצֵרוֹ וְעוֹד הָא טַעֲמָא מִשּׁוֹם שְׁמָא וְלַמֵּד הוּא: הַלְכָּה דְדִרְשִׁינָן לֵה בַּפְּרָקָא בְּרַבִּיס: מְנַהֵג בַּפְּרָקָא לֹא דְרָשִׁינָן אֲבָל אֲזוּרִי מוֹרִינָן לֵה בְּבָא לְשֹׂאֵל וּמֵאן דְּאִמֵּר נֶהְגּוּ אֲזוּרִי נִמְי לֹא מוֹרִינָן אֲבָל אִי עֲבָדִי לֹא מַחֲסִין בִּיְדֵיהּוּ:

קִיּוּמָא לֹן בִּיבְמוֹת פ' הַחוּלָן בְּסוּפָה (דף מט:.) מַשְׁנַת ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב קַב וְנָקִי

בְּלוּמֵר בְּמִקּוּמוֹת מוּעֲטִין מְזַכֵּר בַּמַּשְׁנָה אֲבָל נָקִי הוּא. דִּהַלְכָּה כְּמוּתוֹ בְּכָל מְקוּם וְהֲבָא אִמֵּר שְׁמוּאֵל דִּהַלְכָּה כְּמוּתוֹ וּמַשְׁמַע דְּפְּשִׁיטָא לֹן דְּהֲכִי הִילְכְתָּא: מַהוּ לְאֲזוּרִי תַלְמִיד בְּמִקּוּם רַבּוֹ בִּינוֹן דָּלָא תַלְיָא בְּסַבְרָא וּמַלְתָּא פְּשִׁיטָא הִיא שְׂרִי אוֹ דְלָמָא חֲצַפָּא הוּא: בִּיעָתָא בִיצָה לְאוֹכְלָה: בְּכוּתָח שֵׁשׁ בּוֹ יִסְוִיבִי דְחֻלָּבָא דְמַלְתָּא פְּשִׁיטָא הוּא: בְּעוֹ מְנָה מְרַב חֲסִידָא אִם מֵתֵר אִם אֲסוּר וּלְנַסּוּתוֹ הִיָּה מִתְכַּנֵּן אִם יוֹרָה בְּמִקּוּם רַבּוֹ: וְלֹא אֲזוּרִי בִּשְׁנֵי דָרַב הוּנָא רַבָּה: כְּגוֹן מְגַלַת תַּעֲנִיַת דְּכַתִּיבָא וּמִנְחָא אֲלֵו יָמִים אֲסוּרִין לְהַתְעַנּוֹת לְהֲכִי נִקְט מְגַלַת תַּעֲנִית שְׁלֹא הִיָּתָה דְּבַר הַלְכָּה בְּתוּבָה בְּיַמְיָהוּן אֲפִילוּ אוֹת אַחַת חוּן מִמְּגַלַת תַּעֲנִית וּלְהֲכִי קָרִי לֵה מְגַלָּה: **בְּכַפְרִי** שֵׁם מְקוּם וְלֹא הִיָּה מְקוּמוֹ שֶׁל רַב הוּנָא וּמִקּוּמוֹ בְּפּוּמְבָדִיתָא וְשִׁתְיָהוּן בְּבִבְל:

וְאִין תְּ

חַרְתָּמָא שֶׁסּ הָעִיר: דְּאֶרְכָּנָא שֶׁסּ הָאִישׁ שֶׁבִּגְאָה

סַר סַפִּינָא בְּזֶק סַפִּין לְטַפַּח וְלֹא אִמְרוּ לְהַרְאוֹת סַפִּין לְחִסָּם אֱלָא מַפְנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל חֻכָּם וְנִמְצָא רַבִּינָא נוֹטֵל לוֹ עֵטְרַת כְּבוֹד הָעִיר וְרַב אֲשֵׁי רַבּוּ בְּמַתָּא מַחֲסִינָא הָאֵה וְהָיָא מַבְבָּל: דְּהָא רַב הַמְנוּנָא אוּרִי בְּחַרְתָּא דְּאֶרְכָּנָא הוֹאִיל וְלֹא הָיָה רַבּוּ דֵּר בַּה אַע"פ שְׁהִיתָה בְּבָבֶל וְאִני לֹא הוֹרִיתִי בְּמַתָּא מַחֲסִינָא שְׁהָיָא מְקוּמָךְ: מַלְמִיד חֲבֵר חֻכָּם כְּמוֹתוֹ אֱלָא שְׁלַמַּד מִמֶּנּוּ דְּבֵר אֶחָד אוֹ יוֹתֵר: לְנִפְשָׁהּ בּוֹזֵק סַפִּין לְשַׁחַט בּוּ הוּא עֲצָמוּ בְּהִמָּה שְׁלוֹ וְאִין צְרִיךְ לְהַרְאוֹת לָרַבּוּ: לְמַחוּחָא אֶתְרַה דְּרַבָּא: אֱלָא מִשְׁנָן זְבִינָא כִּי אֶפְלִגָא מֵהָיָא בְּשָׂרָא בְּדַמִּי אֱלָא זְבִין לֵה מִנָּה הַלָּךְ לֹא לְנִפְשָׁאי אֱלָא בְּשָׂאֵר טַבְּחָא הָיִית לִי: עֲגָלָא תַּלְתָּא גָּזַל שְׁלִישׁ וְאִין הוּא עוֹמֵד בְּעֵקֶר טַעַם בְּשַׂרׇּוּ בְּדַתָּן (פ"מ דף סח.) וּמַנְדְּלִין אִוְתָן עַד שְׁהָיוּ מִשְׁלֵשִׁין וְאֶמְרִינָן נָמי (שֶׁס דף סט.) מוֹתֵר שְׁלִישׁ בְּשִׂכְרָךְ אֱלָמָא אוֹרְחָה עַד שְׁלִישׁ ל"א שְׁלִישִׁי לְבָטָן וְהָשָׂה לִי הָא דְאִמֵּר בְּעָלְמָא (סְנֶהֲדְרִין דף סה:) רַב חֲזִינָא וְרַב אוֹשְׁעִינָא הָווּ עַסְקִין בְּסַפֵּר יַעֲרִיָה וְכַל מַעְגְלִי שִׁבְתָּא אֲבָרִי לָהּ עֲגָלָא תַּלְתָּא דְּהֶתֶם מֵהִי שְׁלִישִׁי לְבָטָן אִיבָא הָא לֹא הָיָה בְּבָטָן מַעוּלָּם: לֹא לְחוּשׁ לְסַבָּא לָרַב אֶחָא בֵּר

יַעֲרָב וּבְתַמִּימָהּ חָאֵמֵר: דְּאֶתְחִילוּ בְּכַבּוּדוֹ מֵאַחֵר שְׁנֶאֱמַר לוֹ דְּנִחוּשׁ לְסַבָּא וְהִתְחִילוּ לְדַבֵּר בְּכַבּוּדוֹ לֹא הָיָה לוֹ לְגַזֵּל בְּדַבֵּר: וְאִב"א שְׁאִין רַב אֶחָא בֵּר יַעֲרָב דְּמַפְגַּל הַרְבֵּה מֵאֵל דְּהָיָה אֶחָא בֵּר יוֹתֵר חֲסִידֵי וְהָיוּ מִתְּחִלָּה לְמַלְכָּא דְּבִינָא וְאַחֲרָיוּ (שְׁמוּאֵל ב', א)

וְהָיוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְעַמְדָא וְשָׂאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הַקּוֹרִים לִפְנֵי וְגו' (בַּמִּדְבָּר כז, כא)

וַעֲזַר יְהוֹשֻׁעַ בִּירוֹנוֹ מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחִרְיוֹ וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי מֹשֶׁה וְגו' (בַּמִּדְבָּר יא, כח)

מסורת הש"ס
א שבועות ל:; סנהדרין פב:; ברכות יט: ב יומא נג,; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרק ה י' יומא כא:; ויקרא רבה ג תנא דבי אליהו זוטא נספחים לסדר אליהו זוטא מבוא ט ד ספרא שמיני מכילתא דמילואים ב לג; יבמות קכא:; בבא קמא ג; ברכות לד:
גליון הש"ס
גמרא צורבא מרבנן חזי לנפשיה. עיין בבורות דף לא ע"א תוס' ד"ה דאא. ובר"ש סוף פ"ב דנענים: שם ולא אשכחן דאצטריך ליה יהושע. עי' סנהדרין דף טו. תוס' ד"ה מה תחלתה:
תורה אור השלם

איין חֻכְמָה ואִין תְּבוּנָה ואִין עֲצָה לְגַזֵּל וְהָיָה [משלי כא, ט]

וְהָתָּה בְּנֵי אַהֲרֹן הִכְהֹן אֶשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֲצִים עַל־הָאֵשׁ [ויקרא א, ז]

וַעֲזַר אֱלֹהֵהוּ בִּירְבֻכָּאֵל הַבּוּי וַיֹּאמֶר צַעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתָּם וְגו' (איוב לב, ו)

מִזִּי רָעַב וּלְחַמִּי רָשָׁף וְקָטַב מִרְיִי [שׁוֹרְבַהמַת אֲשַׁלַּח־בָּם עַם־חֲמַת זִחְלִי וְגו' [דברים לב, כד]

בְּלִבִּי צַפְנִיתִי אִמְרַתְךָ לִמְעַן לֹא אֲחַטָּא־לְךָ [תהילים קיט, יא]

בְּשִׁרְתִּי צִדֵּק בְּקִלַּח רַב הִנֵּה שְׁפָתִי לֹא אֶכְלָא זִיחָה וְגו' [תהילים מ, י]

וְכֵם עִירָא תַּפְאֵרִי הִנֵּה כֵהֵן לְדָוִד [שְׁמוּאֵל ב כ, כו]

וְהָיָה רָעַב בִּימֵי דָוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָא אַחֲרֵי שָׁנָה וְגו' [שְׁמוּאֵל ב כא, א]

וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־אֲנָשֵׁי הַעֲבָד הַכֹּהֲנִים לִמְלַחְמָה זֹאת חֲקַת וְגו' [בַּמִּדְבָּר לא, כא]

וּלְפָנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְעַמְדָא לוֹ בְּמִשְׁפַּט הַקּוֹרִים לִפְנֵי וְגו' (בַּמִּדְבָּר כז, כא)

וַעֲזַר יְהוֹשֻׁעַ בִּירוֹנוֹ מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחִרְיוֹ וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי מֹשֶׁה וְגו' (בַּמִּדְבָּר יא, כח)

הדר פרק שישי עירובין

רַב הַמְנוּנָא אוּרִי בְּחַרְתָּא דְּאֶרְכָּנָא תְּרִי

רַב הַמְנוּנָא אוּרִי בְּחַרְתָּא דְּאֶרְכָּנָא בְּשָׁנֵי דְרַב חֲסֵדָא. "רַבִּינָא סָר סַפִּינָא בְּבָבֶל. אָמַר לִיה רַב אֲשֵׁי: מַאי טַעְמָא עָבַד מָר הָכִי? אָמַר לִיה: וְהָא רַב הַמְנוּנָא אוּרִי בְּחַרְתָּא דְּאֶרְכָּנָא בְּשָׁנֵי דְרַב חֲסֵדָא! אָמַר לִיה: "לֹאֻ אוּרִי" אֶתְמַר. "אָמַר לִיה: אֶתְמַר "אוּרִי", וְאֶתְמַר "לֹא אוּרִי", בְּשָׁנֵי דְרַב הוּנָא רַבִּיה הוּא דְלֹא אוּרִי, וְאוּרִי בְּשָׁנֵי דְרַב חֲסֵדָא, דְּתַלְמִיד חֲבֵר דִּילִיָּה הָוָה. וְאָנָּא נָמי תַּלְמִיד חֲבֵר דְמָר אָנָּא. אָמַר רַבָּא: צוּרְבָא מַרְבָּנָן חֲזִי לְנַפְשָׁיָה. רַבִּינָא אִיקְלַע לְמַחוּזָא, אִייתִי אוּשְׁפִּיזְכֻּנְיָה סַפִּינָא וְקָא מַחוּי לִיה. אָמַר לִיה: זִיל אַמְטִיָּיה לְרַבָּא. אָמַר לִיה: לֹא סָבַר מָר הָא דְאָמַר רַבָּא צוּרְבָא מַרְבָּנָן חֲזִי לְנַפְשָׁיָה. אָמַר לִיה: אָנָּא מִיּוּבָן זְבִינָא. (סִימָן: זִילָא לְהַנִּיָּא, מַחְלִיף, אִיקָא, וְיַעֲקֹב). רַבִּי אֶלְעָזָר מַהֲגֵרוּנִיָּא וְרַב אָבָא בֵּר תַּחְלִיפָא אִיקְלַעוּ לְבִי רַב אַחָא בְּרִיה דְרַב אִיקָא, בְּאַתְרִיָּה דְרַב אַחָא בֵּר יַעֲקֹב. בְּעִי רַב אַחָא בְּרִיה דְרַב אִיקָא לְמִיעֵבַד לָהּ עֵיגְלָא תַּחְלָתָא, אִייתִי סַפִּינָא וְקָא מַחוּי לָהּ. אָמַר לָהּ רַב אַחָא בֵּר תַּחְלִיפָא: לֹא לִיחּוּשׁ לִיה לְסַבָּא? אָמַר לָהּ רַבִּי אֶלְעָזָר מַהֲגֵרוּנִיָּא: הָכִי אָמַר רַבָּא, צוּרְבָא מַרְבָּנָן חֲזִי לְנַפְשָׁיָה. חֲזִי, וְאִיעֲנִישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר מַהֲגֵרוּנִיָּא. 'וְהָאִמַר רַבָּא: צוּרְבָא מַרְבָּנָן חֲזִי לְנַפְשָׁיָה! שְׂאֲנִי הָתָם דְּאַתְחִילוּ בְּכַבּוּדוֹ. 'וְאִ' בְּעִית אִימָא: שְׂאֲנִי רַב אַחָא בֵּר יַעֲקֹב דְּמוּפְלָג. "אָמַר רַבָּא: וּלְאַפְרוּשִׁי מַאיסוּרָא — אֶפִּילוּ בְּפָנָיו שְׁפִיר דָּמִי. רַבִּינָא הָוָה יְתִיב קַמִּיָּה דְרַב אֲשֵׁי, חֲזִיָּיה לְהָהוּא גִבְרָא דְקָא אָסַר לִיה לַחֲמִרִיָּה בְּצִינְתָּא בְּשַׁבְּתָא. רַמָּא בִּיה קָלָא, וְלֹא אֲשַׁגַּח בִּיה. אָמַר לִיה: לִיְהוִי הָאִי גִבְרָא בְּשַׁמְתָּא.^(א) אָמַר לִיה: כִּי הָאִי גּוּוּנָא, מִי מַתְחַזָא כְּאַפְקֹרוּתָא? אָמַר לִיה: "איין חֻכְמָה ואִין תְּבוּנָה ואִין עֲצָה לְגַזֵּל ה'", כָּל מְקוּם שְׂיֵשׁ בּוּ חִילוּל הַשֶּׁם — איין חוֹלְקִין כְּבוֹד לָרַב. "אָמַר רַבָּא: בְּפָנָיו — אָסוּר, וּחֲזִיב מִיתָה. שְׁלֹא בְּפָנָיו — אָסוּר, ואִין חֲזִיב מִיתָה. "וְשָׂאֵל בְּפָנָיו לֹא? וְהָא תַנְיָא: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: לֹא מֵתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן עַד שְׁהוּרוּ הֶלְכָּה בְּפָנֵי מֹשֶׁה רַבָּן. מַאי דְרוּשׁ: "וְנִתְּנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ", אָמְרוּ: אַף עַל פִּי שְׁהָאֵשׁ יוֹרְדַת מִן הַשָּׁמַיִם, מִצּוֹה לְהִבִּיא מִן הַהָדְיוֹט.^(ב) וְתַלְמִיד אֶחָד הָיָה לוֹ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁחוּרָה הֶלְכָּה בְּפָנָיו. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְאִימָא שְׁלוֹם אֲשֶׁתּוֹ: תַּמִּיָּה אֲנִי אִם יוֹצִיא זֶה שְׁנָתוֹ. וְלֹא הוֹצִיא שְׁנָתוֹ.^(ג) אָמַרְהָ לוֹ: נָבִיא אַתָּה? אָמַר לָהּ: לֹא נָבִיא אֲנִכִי וְלֹא בֶן נָבִיא אֲנִכִי, אֱלָא כֹּה מְקוּבָלָנִי: כָּל הַמּוֹרָה הֶלְכָּה בְּפָנֵי רַבּוּ חֲזִיב מִיתָה. וְאָמַר רַבָּה בֵּר בֵּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אוֹתוֹ תַּלְמִיד יְהוּדָה בֶּן גּוּרְיָא שָׁמוּ, וְהָיָה רַחוּק מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ פֵּרָסָאוֹת!? בְּפָנָיו הָוָה. וְהָא רַחוּק מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ פֵּרָסָאוֹת קָאָמַר! וְלִיטְעָמִיהּ: שָׁמוּ וְשֶׁם אָבִיו לְמָהּ? אֱלָא שְׁלֹא תֹאמַר מִשָּׁל הָיָה. אָמַר רַבִּי חֲזִיא בֵּר אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמּוֹרָה הֶלְכָּה בְּפָנֵי רַבּוּ, רָאוּי לְהַפִּישׁוּ נַחֲשׁ, שְׁנַאָמַר: "וַיַּעַז אֱלִיהוּא כִּן בִּרְכָאֵל הַבּוּי וַיֹּאמֶר צַעִיר אֲנִי לְיָמִים וְגו' עַל כֵּן זַחְלִתִּי". וּכְתִיב: "עַם חֲמַת זִחְלִי עָפַר". וְעִירִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: נִקְרָא חוּטָא, שְׁנַאָמַר: "בְּלִבִּי צַפְנִיתִי אִמְרַתְךָ לִמְעַן לֹא אֲחַטָּא לָךְ". רַב הַמְנוּנָא רַמִּי: כְּתִיב "בְּלִבִּי צַפְנִיתִי אִמְרַתְךָ", וּכְתִיב "בְּשִׁרְתִּי צִדֵּק בְּקִהֵל רַב"! לֹא קוּשִׁיא: כָּאן — בּוֹמָז שְׁעִירָא הִיאִירִי קִיִּים, כָּאן — בּוֹמָז שְׂאִין עִירָא הִיאִירִי קִיִּים. "אָמַר רַבִּי אָבָא בֵּר זְבַדָּא: כָּל הַנּוֹתָן מִתְּנוּתָיו לָכֵהֶן אַחַד, מִבִּיא רָעַב לְעוֹלָם, שְׁנַאָמַר "עִירָא הִיאִירִי הָיָה כֵהֵן לְדוּד". לְדוּד הוּא דִּהְוָה כֵהֵן, לְכוּלִּי עֲלֵמָא לֹא!? אֱלָא שְׁהָיָה מִשְׁגֵּר לוֹ מִתְּנוּתָיו, וּכְתִיב בְּתַרִּיָּה: "וַיְהִי רָעַב בִּימֵי דָוִד". רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: מוֹרִידִין אוֹתוֹ מַגְדוּלָתוֹ, שְׁנַאָמַר: "וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל אֲנָשֵׁי הַעֲבָא וְגו'". אַף עַל גַּב דְּאָמַר לָהּ: לֹאֲחִי אָבָא צוּחָא, וְאוֹתִי לֹא צוּחָא — אֶפִּילוּ הָכִי, אִיעֲנֹשׁ. דְּכְתִיב: "וּלְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמַד", וְלֹא אֲשַׁכַּחַן דְּאִיצְטְרִיָּה לִיה יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר רַבִּי לוי: כָּל דְּמוּתִיב מִלָּה קַמִּיָּה רַבִּיה — אֲזִיל לְשֹׂאוֹל בְּלֹא וְלָד, שְׁנַאָמַר: "וַיַּעַז יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחִוְרִיו וַיֹּאמֶר אֲדוֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאִם".

וּכְתִיב:

רַב הַמְנוּנָא הוּוּ חַד שְׁהִיָּה תַלְמִידוֹ שֶׁל רַב חֲסֵדָא כְּדַמְשַׁמַּע הָכָא וּבְפִרְקָא קַמָּא דְקַדוּשָׁין (דף כה.) גְּבִי סָבִי דְקוֹזְנִיָּא דְאָמַר לֵה רַב חֲסֵדָא לָרַב הַמְנוּנָא זִיל צַעֲנֵהוּ וְעוֹד הִיָּה אַחֵר שְׁהִיָּה תַלְמִידוֹ שֶׁל רַב כְּדִלְעִיל בְּפִרְקָא פִיעַד מְעַבְרִין (עִירוּבִין דף נד.) דְאָמַר לֵה רַב לָרַב הַמְנוּנָא בְּרִי מַזְאִית לָךְ אוּטִיב לָךְ: **מַאי** דְרוּשׁ וְנִתְּנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הִכְהֹן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ אַע"פ שְׁהָאֵשׁ יוֹרְדַת מִן הַשָּׁמַיִם מִצּוֹה לְהִבִּיא מִן הַהָדְיוֹט לְכֹאֹרֶה מִשְׁמַע שְׁהִקְטַרַת שְׁהִקְטִירוֹ עַל מִזְבַּח חֲחִיעוֹן הִיָּה וְהוֹרָאֵת שְׁעָה הָיְתָה כְּדֹאֲשַׁכְחָנָא בַּקְטַרַת שֶׁל נְשִׂאִים כְּדֹאֲמְרִין בְּשַׁלְהִי הַתְּכֵלֶת (מִנְחוֹת דף נ:.) דְּאִי עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי הִקְטִירוֹ מֵהִי שִׁיבָא אוֹתָהּ דְקָשָׁה לָשֵׁם וְהָא לֹא הִיָּה יוֹרֵד אֵשׁ עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי לָשֵׁם קְטַרַת דְּהָא קו"ל בְּפִרְקָא אָמַר לָהֵן הִמְמָה (וַיִּמָּא דף נב.) דְּמַעֲרַכָּה בְּנִיָּה שְׁעַל מִזְבַּח חֲחִיעוֹן לַקְטַרַת מִיָּהוּ בְּתוֹרַת כְּהֵנִים מִשְׁמַע שְׁלָבִית קַדְשִׁי הַקָּדָשִׁים נִכְנָסוּ לְהִקְטִיר וְלָשֵׁם נִשְׁכַּרְכוּ וַע"ע: **כָּל** הַנּוֹתָן מִתְּנוּתָיו לָכֵהֶן אַחַד כו' הָא דְקַרִי לִיָּה עִירָא הִיאִירִי אַף עַל פִּי שְׁהִיָּה כֵהֵן כָּמָא אָבִיו מֵאַהֲרֹן וְאִמּוֹ מִמְנָשָׁה כְּדֹאִמֵּר בְּמַגְלָה (דף יב:) אָבִיו מִבְּנִימִין וְאִמּוֹ מִיַּהוּדָה וּפְשֻטָּה דְקַרָא כֵהֵן לְדוּד לֹא כֵהֵן מִמֶּשׁ הוּא אֱלָא שַׂר כְּמוֹ דְאָמַר וּבְנֵי דוּד כְּהֵנִים הִיוּ (שְׁמוּאֵל ב ח'י"י"ח): **מִבִּיא** רָעַב לְעוֹלָם וְאִף עַל גַּב דְּכְתִיב עַל שֹׂאוֹל וְעַל בֵּית הַקְּדִים הָא וְהָא גַרְסָא וְקַמוּכִין קַדְרָשׁ:

סג.

 עין משפט נר מצוה
--

א טור יו"ד סי' רמב:

ב טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' ד:

ג טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' ד:

ד טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' ד:

ה מ"י פה' מהל' תלמוד תורה
הל' ג, טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' יא:

ו מ"י פה' מהל' תלמוד תורה
הל' ג, טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' ד:

ז מ"י פב' מהל' תמידים ומוספין
הל' א, סמג עשין קכא:

ח טוש"ע יו"ד סי' רנ סעי' ט:

סג:

עין משפט
גזר מצווה

א מו"ח פב' מהל' עירובין חל' י, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שפב סעי' ב:

מִידָּה וְיִלָּהּ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָהּ הָיָהוּ בַתוֹךְ הַעֲמָק גְּרָסִינַן וְגִרְסִינַן נָמִי מְלַמֵּד שֶׁהֵלֶךְ בַּעֲמָקָה שֶׁל הַלֵּכָה כּו' וּבְמַלְחָמָת עֵי כְּתִיב בַּפְּרָשָׁה אַחֲרֹנָה וַיֵּלֶן אֶבֶל הַתֶּם כְּתִיב בַּתוֹךְ הָעֵם וְהָא דְקָאָמַר מִנֵּד לֹאֵו לֹאֵלְמַר הָיָה אֶלָּא בַּשְּׁהִפְנָה הֵלֶךְ בַּעֲמָקָה שֶׁל הַלֵּכָה אֶבֶל לְבִתַּר מַעֲשֶׂה דְמַלְאָךְ טוֹבָא הָיָה: **כָּל זְמַן שָׂאֲרוֹן וּשְׂכִינָה שְׁלֵא בְּמִקְוֶזן יִשְׂרָאֵל אָסוּרִין בַּתְּשָׁמִישׁ הַמָּשָׂה תַּמָּה לִר"י** גִּנְבִּי עֲבָדָא שֶׁל אֲוִרְיָה הַחַמִּי הָיָה אֶרֶן שְׁלֵא בְּמִקְוֶמוֹ דְּכְתִיב (הֵנָּה) הָאֶרֶן וַיִּשְׁרָאֵל [וַיִּהְיֶה] (חוֹנִיטִם) [וַיִּשְׁכְּבִים] בַּסִּכּוֹת וּלְדַעַי יוֹאֵב וְעֲבָדֵי הָדַנִּי עַל פְּנֵי הַסֵּדָה חֲנִיטִם וְחֹנִי [אֶשְׁכֵּב] [וְלִשְׁכֵּב] עַם אֲשֶׁרִי דַּמְשָׁמַע שְׁהָיוּ אַחֲרִים מִתַּרְסִים בַּתְּשָׁה"מ אֶלָּא שְׁאֲוִרְיָה הַחַמִּי הָיָה מַחֲמִיר עַל עֲצֻמוֹ לִפִּי שְׁהָיוּ יִשְׁרָאֵל בַּצֵּרָה דִּקָּא קָאָמַר לִיָּה זְוֹד (לָךְ) רַד לְבִיתְךָ וְעוֹד קָאָמְרִינַן בַּפֶּרֶק חֵלֶק (סְנֵהֲדַרְרִין דָּף קו:.) גִּנְבִּי זְוֹד שְׁהִפֵּךְ מִשְׁכָּבוֹ שֶׁל לִילָה לְמִשְׁכָּבוֹ שֶׁל יוֹם וְנִתְעַלְמָה מִמֶּנּוּ הַלֵּכָה זֹו כּו' מִשְׁמַע בְּלִילָה הָיָה מִתַּר וְאִמַּר ר"י דְּשָׁנִי אַרְוִנְתָּהּ הָיוּ אֶחָד שָׂבוּ עֲבָרֵי הַלּוּחוֹת מִנְּחִיטִם וְאִוְתוֹ הָיוּ מוֹלִיכִין בְּמַלְחָמוֹת בְּדַתְגִּיאַ בַּסִּפְרִי וְאֶרֶן בְּרִית ה' נִסַּע לְפָנֶיהֶם יוֹמָם זֶה שְׁיֹנֵא עֲמָהֶם בַּמַּחֲנֶה וְהוּא אֶרֶן עַן שַׁעֲשֵׂה מָשָׁה בַּעֲלִיתוֹ לְסִינִי בְּדַכְתִּיב בַּלּוּחוֹת אַחֲרֹנוֹת בַּמִּשְׁנֶה תוֹרָה וְעֵשִׂיתָ לָךְ אֶרֶן עַן וּתְחַלֶּה שָׁם בּו גִּם לּוּחוֹת אַחֲרֹנוֹת בְּדַכְתִּיב וְאִשָּׁם אֶת הַלְּחֹת

בְּאֶרֶן אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עַד שְׁנַעֲשֵׂה אֶרֶן שֶׁל זֶהֱב שַׁעֲשֵׂה בְּצִלָּאֵל וְאֹו נִתְנוּ בּוּ לּוּחוֹת אַחֲרֹנוֹת בְּדַכְתִּיב וְנִתַּם אֵל הָאֶרֶן אֶת הַעֲדַת אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶלֶיךָ וְכֹן עָשֵׂה בְּדַכְתִּיב בְּיוֹנְהֵל וּבַהֲוֵאֵל אֲוִרְיָה הָבֹא שְׁהָיוּ וְאָסְרִין בַּתְּשָׁמִישׁ הַמָּטָה בַּשְּׁלֵא הָיָה בְּמִקְוֶמוֹ וְאִוְתוֹ לֹא הָיוּ

רְגִילִין לְהוֹלִיךְ בְּמַלְחָמָה בְּדַכְתִּיב בַּשִּׁילָה מִי יִצְיָלְנוּ מִנֵּד הַלְּאִיטִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה כִּי לֹא הִתָּה בִּזְאוֹת מִתְמוּנָל שֶׁלָּשׁוֹם שְׁלֵא הָיוּ רְגִילִין לְהוֹלִיכוֹ וְאֹו בַּשְּׁהוֹלִיכוֹהוּ לְקוֹ וְגַלָּה בְּדַמְפְּרַשׁ רַש"י הֵתֶם וּמַה שְׁהָיָה עֲמָהֶן בְּמַלְחָמָת יְהוֹשֻׁעַ ע"פ הַדְּבַר הָיָה עוֹשֶׂה הַכֹּל וְהָא דְקִרְשִׁינַן בַּב"ק דב"ב (דף יד.) אִין בְּאֶרֶן רַק כּו' מְלַמֵּד שֶׁהַלּוּחוֹת נִשְׁבָּרִי לּוּחוֹת מִנְּחִיטִם בְּאֶרֶן הָיוּ אֶרֶן שַׁעֲשֵׂה בְּצִלָּאֵל בַּדַּמְשָׁמַע הֵתֶם זֶה הָיָה בְּבִית עוֹלָמִיטִם דְּבַשְׁלֵמָה כְּתִיב הִאִי קָרָא וְאִפִּילוֹ לְמַחַן דְּזַרַּשׁ מֵאֲשֶׁר שִׁבְרַתָּ וְנִמְתָּם בְּאֶרֶן הָיוּ בַּבֶּנִּין הַבִּית שְׁהִיתָה מִנְּחַת עַדִּי עַד וּבִירְוִשְׁלָמִי אִיבָא בְּלִגְתָּא בַּפֶּרֶק מִשׁוּחַ מַלְחָמָה דִּישׁ מִי שְׁאֲוִמְרִים אֶרֶן אֶחָד הָיָה [וְקָאָמַר הֵתֶם קָרָא מִסָּעֵה לֶּה לְרַבִּי יְהוֹדָה פְּרוּשׁ שְׁאִוְמַר שֶׁשְׁנֵי אַרְוִנוֹת הָיוּ הָאֶרֶן וַיִּשְׁרָאֵל יוֹשְׁבִיטִם בַּסִּכּוֹת וְהָלֹא אֶרֶן בְּצִינַן הָיָה מֵאִי עֲבָדִין לִיָּה רַבֶּנּוּן שְׁאֲוִמְרִים אֶרֶן אֶחָד הָיָה] אֶלָּא שְׁהָיָה בְּקֶרֶוי . עַד שֶׁלֹּא נִבְגְּהָה בִּית הַבְּחִירָה פְּרוּשׁ דְּבַסְכּוֹת דְּקָאָמְרִינַן לֹא שְׁהָיָה עֲמָהֶם בְּמַלְחָמָה אֶלָּא בְּלוֹמַר שְׁהָיָה בְּקֶרֶוי שֶׁל חוּל שְׁאִינוּ בִּית הַמַּקְדָּשׁ אַע"פ שֶׁבִּבְרָךְ לֹא הָיוּ נֶאֱסְרִין בַּתְּשָׁמִישׁ הַמָּטָה וְגַם אֲוִרְיָה עֲצֻמוֹ הָיָה נָשִׂי בַת שַׁבַּע אִם כֵּן לֹא הָיָה מַחֲמִיר עַל עֲצֻמוֹ לְפָרֶשׁ מִן הָאֵשֶׁה בַּשְּׂבִיל שְׁאִינוּ בַּמַּקְדָּשׁ מ"מ כּוֹן דְּאִפָּא תַּרְתִּי לְרִיעוּתָא דִּישְׁרָאֵל הָיוּ בְּמַלְחָמָה יוֹשְׁבִין בַּסִּכּוֹת וְגַם אֶרֶן חִינוּ בַּמַּקְדָּשׁ הָיָה רּוֹצֵה לְהַחֲמִיר עַל עֲצֻמוֹ וְאִי

הָיָה גִרִים בִּירְוִשְׁלָמִי שְׁהָיָה שְׁלֵא בְּקֶרֶוי פְּרוּשׁ אֶלָּא בַּתוֹךְ הָרִיעִיָּה נִיחָא טָפִי דְלִשְׁנָא דְקֶרֶוי לֹא מִשְׁמַע שִׁיחָא חוּל: **לְחִמָן פֶּר רִישְׁתָּךְ ר"ח גְּרִים הַמֶּן: בְּטִיִּלּוֹ רְשׁוּתְיָכוֹ לְגִנְבִי חַד מַנְיָיכוּ פֶּרֶשׁ בְּקוּיְגִטְרָם** אַע"ג דְּאִוִּינְהוּ אָסִירִי לְהוֹצִיא מִחֲצֻרוֹתֶיחֶן לְמַבּוּי כְּדַתְנַן נִתְנוּ לוֹ רְשׁוּתָן הוּא מִתַּר וְהָן אָסוּרִין אֲרַעַי נִתְנוּ מִיָּהוּ לְטַלְטֹל בְּכָל הַמַּבּוּי בָּלִיט שֶׁשֻּׁבְתּוֹ בַּתּוֹכוֹ וְכָלִיט שֶׁשֻּׁבְתּוֹ בְּבִית הַיְחִיד שֶׁבְּטֹלָו רְשׁוּתָם אֶצְלוֹ דְּאִי לֹאֵו הִכִּי הָיוּ אָסִירִי לְטַלְטוּלִי בַּהּ בְּדִלְאֲמִרֵינַן בַּמַּסְכָּת שֶׁבַת פֶּרֶק ר"א אוֹמַר אִם לֹא הִבִּיא (דף קל:.) דְּמַבּוּי שְׁלֵא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוּ עִירוּבֵי חֲצֻרוֹת עִם הַבָּתִּים אִין מְטַלְטִין בּוּ אֶלָּא בְּאֶרְבַּע אִמוּנוֹת לֹא עֲרַבּוּ חֲצֻרוֹת עִם הַבָּתִּים מִתַּר לְטַלְטֹל בְּכָלוֹ דְּכַשְׁעֲרָבוּ חֲצֻרוֹת עִם הַבָּתִּים שְׂכִיחֵי מֵאִנִּי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר וְזָרִינַן דְּלִמָּא אִתִּי לֹאִפּוּקִינְהוּ מִחֲצֵר לְמַבּוּי לְפִיכָךְ אָסוּר לְטַלְטֹל בַּמַּבּוּי אֶלָּא בַד' אִמוּנוֹת אֶבֶל בַּשְּׁלֵא עֲרַבּוּ דְלֹא שְׂכִיחֵי מֵאִנִּי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר לִיפָא לְמַנְזַר דְּאִי מִשׁוּם דְּלִמָּא אִתִּי לְטַלְטוּלִי בָּלִיט שֶׁשֻּׁבְתּוֹ בְּחֶצֶר לְמַבּוּי רַב לְטַעֲמַשׁ דְּאִמַר לְחִמָן (עִירוּבִין דָּף צא.) הַלֵּכָה בַר"ש דְּאִמַר חֶצֶר וְחֶרֶפָה וּמַבּוּי רְשׁוּת אַחַת הֵן וְהוּא שְׁלֵא עֲרַבּוּ בַּדְּפֶרֶשׁ הֵתֶם בְּקוּיְגִטְרָם וְהָשִׁיר לִר"י דַּמְסַתְּמָא הִנִּי דַּשְׁמַעְתִּין הָיוּ מַעֲרָבִין חֲצֻרוֹת עִם הַבָּתִּים וְרְשׁוּת הַמַּבּוּי לְבַדּוּ הָיוּ מַבְטְלִין דְּאִי לֹא הָיוּ מַעֲרָבִין א"כ הָיוּ מַפְסִידִין כָּל הַחֲצֻרוֹת שְׁלֵא הָיוּ וְכוּלִין לְהוֹצִיא לָהֶן מִן הַבָּתִּים וְטוֹב הָיָה לָהֶם שְׁיָהוּ מִתַּרְרִין בְּחֲצֻרוֹת וַיֹּאסְרוּ כֻלָּם בַּמַּבּוּי מִמַּה שְׁהָיוּ בְּלָן אָסוּרִין בְּחֲצֻרוֹת וּבַמַּבּוּי בַּשְּׂבִיל הָאֶחָד שְׁהִיָּה מִתַּר וְכוּינַן שְׁהָיוּ מַעֲרָבִין בְּחֲצֻרוֹת א"כ לֹא יִתְכּוּן מַה שֶּׁפֶּרֶשׁ בְּקוּיְגִטְרָם דְּאֵהִנִּי בַטוּל זֶה לְטוּלְטֹל בְּכָל הַמַּבּוּי כָּלִיט שֶׁשֻּׁבְתּוֹ בַּתּוֹכוֹ וְכָלִיט שֶׁשֻּׁבְתּוֹ בְּבִית הַיְחִיד דִּקָּא בִּין דְּעֲרַבּוּ חֲצֻרוֹת עִם הַבָּתִּים אִין מְטַלְטִין בּוּ אֶלָּא בַד' וְעוֹד דְּקו"ל בְּנִתָּה דר"י דְּאִמַר לְחִמָן (שָׁם) הַלֵּכָה בַר"ש דְּאִמַר חֶרֶפָה וְחֶצֶר רְשׁוּת אַחַת הֵן בִּין עֲרַבּוּ בִין לֹא עֲרַבּוּ וְלֹא קו"ל כֶּהֱיָאֵל דְּרַב דְּשַׁבַּת וּא"כ מִתְחַלֶּה נָמִי הָיָה מִתַּר לְטַלְטֹל בְּכָלוֹ וּמִיָּהוּ לְגִנְבִי בִּית הַיְחִיד וְדִאִי מְהִנִּי בַטוּל וְאִפִּי' לְשַׁתַּף בְּתִי הָאֲחֵרִים מְהִנִּי לַעֲנִין שְׁהַיְחִיד שֶׁבְּטֹלָו רְשׁוּתָן אֶצְלוֹ וְכוּל לְהוֹצִיא כָּלִי בַּתְּיָהֶן לְמַבּוּי שֶׁהַעֲרֹב עוֹשֶׂה אוֹתָן בְּבִית אֶחָד וְגַם אִם הַחֲצֻרוֹת פְּתוּחוֹת זֹו לְזֹו וְעֲרַבּוּ וְכוּל הַיְחִיד לְהוֹצִיא מִכָּל הַבָּתִּים וְהַחֲצֻרוֹת לְמַבּוּי שְׁנַעֲשִׂין הַכֹּל אֶחָד עַל יָדִי עֲרֹב וּמַכָּל מִקּוֹם יְחִיד בַּמִּקּוֹם נִבְרִי לֹא חָשִׁיב ע"י עֲרֹב שָׂאִם כֵּן לֹא הָיָה צְרִיךְ לַעֲלוֹם לִשְׁכַר וְאִין לוֹמַר בִּין שַׁעַל יָדִי בַטוּל מִשְׁתַּרִּי לֹא הָיָה צְרִיךְ לִשְׁכַר עוֹד כִּי וְדִאִי יִצְטָרְכוּ שֶׁהַבַטוּל חִינוּ מִתַּר אֶלָּא לְיִחִיד אֶבֶל הַשָּׂרֵךְ אָסוּרִין שָׂאִם יוֹצִאוּ הָרִי הֵן מִחֲזוּיָיָחן בְּרִשְׁתֶּינַן שִׁישׁ לָהֶם בַּמַּבּוּי קִדָּם הַבַטוּל וּבְטֹל הַבַטוּל בְּכָךְ וְהָיוּ לְהוּ מַרְבִּין בַּמִּקּוֹם נִבְרִי וְאִם תִּאֲמַר בִּין שֶׁכָּל הַחֲצֻרוֹת נַעֲשׂוֹת אַחַת גַּם בַּתְּיָהֶם כְּמוֹ כֵּן נַעֲשִׂין אֶחָד עַל יָדִי עֲרֹב בַּשְּׂבִיבְטוּלָו הַמַּבּוּי לְאֶחָד לְמַה יְהִיוּ הֵם אָסוּרִין וְכִי אִם שְׁנֵים דָּרִים בְּבִית אֶחָד וּבְטֹלוּ בְּנֵי הַחֶצֶר רְשׁוּתָן לְאֶחָד מִהַשְּׁנַיִם וְכִי לְבַדּוּ יִהְיֵא מִתַּר לְהוֹצִיא מִן הַבִּית לְחֶצֶר וְחִבְרֵי הָדַר עֲמוֹ וְהָא אָסוּר וְלֹא יוֹעִיל הַבַטוּל לוֹ הָיוּ חִינוּ קָשִׁיָא כָּלִיט כִּי אִם נִרְצָה נוֹכַח לוֹמַר אִין הִכִּי נָמִי מִיָּהוּ לֹא צְרִיכִין לְמִימַר הִכִּי כִּי אִפִּי' אִם נִאֲמַר שֹא"ל כֶּהֱיָאֵל זֶה אָסוּר וְהָ מִתַּר אֶלָּא לְשִׁנְיָהם מוֹעִיל הַבַטוּל בַּשָּׁיָה אַע"פ שֶׁלֹּא בַטוּל אֶלָּא לְאֶחָד יֵשׁ לְתַן טַעַם גְּדוּל בְּדָבָר כִּי שְׁנֵים בְּבִית אֶחָד כְּאִישׁ אֶחָד דְּמוּ וְגַם לַעֲנִין לְהִיֹּות יְחִיד בַּמִּקּוֹם נִבְרִי אֶבֶל ע"י עֲרֹב אִין נַעֲשִׂין יְחִיד בַּמִּקּוֹם נִבְרִי וּה"ה לַעֲנִין בַטוּל לוֹמַר שֶׁכְּמוֹ שְׁיֹועִיל הַבַטוּל לְאוֹתָן שֶׁבְּטוּלֵי יוֹעִיל לוֹ לְחִבְרֵי שְׁלֵא יִחְשַׁבּוּ כְּאִישׁ אֶחָד וְעוֹד דְּאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כְּאֹן לְהַתִּיר לְכָלֶן מִכַּח שֶׁהַבַטוּל יוּע"ל לְכָלֶן כַּשֵּׁנִים הָדָרִים בְּבִית אֶחָד שֹא"כ אִין כְּאֹן בַטוּל כָּלֵל שֶׁכְּמוֹ שְׁמַתְחַלֶּה הִתָּה רְשׁוּת לְכָלֶן ה"נ תִּתָּה עֲתָה לְכָלֶן וְהָרִי הֵם בְּבַתְחַלֶּה מַרְבִּין בַּמִּקּוֹם נִבְרִים וְעוֹד דְּבִקְדִיא אֲמַר דְּצְרִיךְ לְבַטֹל לְכָל אֶחָד מֵאוֹתָן שֶׁעֲרַבּוּ לְמַחַן דְּאִיתִי לִיָּה לַעֲיֹל בַּשֶּׁן רַעֵה מַבְטֵל וְאִידָךְ נָמִי מוֹדָה שָׂאִם פֶּרֶשׁ בְּבִקְדִיא שְׁאִינוּ מַבְטֹל רַק לְאֶחָד שְׁלֵא בַטֹל לְאֲחֵרִים אַע"פ שֶׁעֲרַבּוּ עַם זֶה שֶׁבַטֹל לוֹ וּא"כ בִּין שַׁעֲרָבוּ עַם זֶה שֶׁבַטֹל לוֹ וּא"כ בִּין שַׁעֲרָבוּ עַם זֶה הָיָה מִתַּר לְכָלֶן הָא דְּפֶרֶךְ רַבָּא א"כ בַּטְלָת תּוֹרַת עֲרֹב מֵאוֹתוֹ מַבּוּי וּמִשְׁנֵי דַּמַעֲרָבִי מַעֲרָקָא נָמִי זִוְקָא ע"י עֲרֹב הָיָה מִתַּר כְּדִי לַעֲשׂוֹת תַּתְּנָה לְכָלֶן שֶׁהַיְחִיד הָיָה מוֹצִיא כָּלִי בַּתְּיָהֶן לְמַבּוּי בְּדַפְרִשִׁית וי"ל דְּרַבָּא סָבַר שֶׁבֹא לְהַתִּיר כָּלִיט שֶׁשֻּׁבְתּוֹ בְּבִית הַיְחִיד בְּלֹא עֲרֹב הַחֲצֻרוֹת וְלֹא הָיָה יוֹדַע שֶׁפְּתוּחוֹת זֹו לְזֹו וְלִפִּי מַה שְׁהָיָה סָבַר שְׁלֵא הָיוּ פְּתוּחוֹת זֹו לְזֹו מַה שְׁהָיָה מַקְהָה בַּטְלָת תּוֹרַת עֲרֹב מֵאוֹתוֹ מַבּוּי בַּשְׁתּוּף מוֹרִי דְקֶרֶי לִיָּה עֲרֹב:

הדר פרק שישי עירובין

וּכְתִיב נוֹן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ וּבִתַּר יְהוֹשֻׁעַ לֹא חָשִׁיב כּוֹ: לֹא נַעֲנֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ לְהִיֹּות עִירִירִי

וּכְתִיב: "נוֹן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ". וּפְלִיגָא דְרַבִּי אַבָּא אַבָּא בַר פִּפְא, דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא בַר פִּפְא: לֹא נַעֲנֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא בַּשְּׂבִייל שְׂבִיטִיל אֶת יִשְׂרָאֵל לִיָּלָה אַחַת מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה. ^(א)שְׁנַאָמַר: "וַיְהִי בַהֲיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְגו'...", וּכְתִיב: "וַיֵּאמֶר (לוֹ) כִּי אֲנִי שׂר צָבָא הִי עֲתָה כְּאִתִּי וְגו'...". ^(ב)אָמַר לוֹ: אָמַשׁ בִּיטְלָתָם תַּמִּיד שֶׁל בִּין הַעֲרָבִים, וְעַכְשִׁיו בִּיטְלָתָם תַּלְמוּד תוֹרָה. עַל אִיזִיָּה מִהֵן בָּאָתָּ? אָמַר לוֹ: "עֲתָה בָּאִתִּי...". מִידָּה: "וַיִּילָךְ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הָהוּא בַתוֹךְ הַעֲמָק", וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְלַמֵּד שֶׁהֵלֶךְ בַּעֲוִמָּקָה שֶׁל הַלֵּכָה. וְגַמְרִי דְּכָל זְמַן שָׂאֲרוֹן וּשְׂכִינָה שְׁרוּיִין שְׁלֵא בְּמִקְוֶזן אָסוּרִין בַּתְּשָׁמִישׁ הַמָּטָה. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֵינָא מִשְׁמִיָּה דְרַב: גְּדוּל תַּלְמוּד תוֹרָה יוֹתַר מִהַקְרַבַת תְּמִידִין, דְּאָמַר לִיָּה: "עֲתָה בָּאִתִּי...". אָמַר רַב בְּרוּנָא אָמַר רַב: כָּל הַיִּישׁוּן בְּקִילְעָא שְׂאִישׁ וְאֲשֶׁתוֹ שְׁרוּיִין בָּהּ, — עָלִיו הַכְּתוּב אוֹמַר: "נָשִׂי עַמִּי תִגְרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנוּגִיָּה". וְאָמַר רַב יוֹסֵף: אֶפִּילוֹ בְּאֲשֶׁתוֹ נָדָה. רַבָּא אָמַר: אִם אֲשֶׁתוֹ נָדָה הִיא — תְּבֹא עָלָיו בְּרָכָה. וְלֹא הִיא, דְּעַד הַאִידְנָא מֵאֵן נִטְרִיָּה? "הָהוּא מְבֹאָה דִּהּוּה דְיִיר בָּהּ לְחִמָן בַּר רִיסְתָּק. אָמַרו לִיָּה: אֹוֹגַר לָן רְשׁוּתָךְ, לֹא אוֹגַר לְהוּ. אִתָּו אָמַרו לִיָּה לְאִפִּרִי. אָמַר לָהּ: זִילוּ בְּטִילוּ רְשׁוּתֵיכֹו לְגִנְבִי חַד, הָוּה לִיָּה יְחִיד בַּמִּקּוֹם גוֹי, וַיְחִיד בַּמִּקּוֹם גוֹי לֹא אָסַר. אָמַרו לִיָּה: מִיָּדִי הוּא טַעֲמָא אֶלָּא דְלֹא שְׂכִיחַ דְדִיִּירִי, וְהִכָּא הָא קְדִיִּירִי! ^(א)אָמַר לָהּ: כָּל בַּטּוּלִי רְשׁוּתֵיָיָהוּ גִנְבִי חַד, מִיִּלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא הִיא, וּמִיִּלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא, לֹא גִזְרוּ בָּהּ רַבְּנַן. אֲזַל רַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַרְהָ לְשִׁמְעָתָא קַמִּיָּה דְרַבָּא, אָמַר לִיָּה: אִם

אֶלָּא שֶׁבְטֹל כּו': וַיְהִי בַּהֲיוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְגו' מַדְכְּתִיב וְחִרְבּוֹ שְׁלוּפָה כְּדוּוֹ מַכְלָל

דְּלַפּוּרְעֻנוּת כָּא וְעִתָּה בְּרַחֲמֵי דְקָאָמַר לִיָּה הִכִּי קא"ל עַל עֲבָרָה שֶׁל עַכְשָׁו בְּרַחֲמֵי וּמַדְאֲצְטָרִיךְ לְמִימַר עַל שֶׁל עַכְשָׁו מַכְלָל דְּאִכְפִּי הָיָה אַחֲרִיתוֹ וּמֵאִי הִיא הִכִּי קָאָמַר לֶה אָמַשׁ בַּטְלָתָם תַּמִּיד שֶׁל בִּין הַעֲרָבִים בַּעֲרַב בַּטְלָתָם הַתְּמִיד וְעַכְשָׁו שְׁחִשִׁיכָה אֶתֶם מַבְטְלִים תַּלְמוּד תוֹרָה לְפִי שְׁהָיוּ עַסּוּקִים בַּמַּלְחָמָה כְּיוּם לֹא הָיָה לָהֶן עַת לַעֲסַק בַּתּוֹרָה אֶלָּא בְּלִילָה וְהַדְבָר מוֹכִיחַ שֶׁעַל עַסְקִי תַלְמוּד תוֹרָה הו

מסורת הש"ס
א ברכות כג. ב אוצר מדרשים מדרש לעולם
גליון הש"ס
גמ' אפילו שבידו ואפילו לקיטו נותן עירובו ודיו. ע"י לקמן דף ע"א תוספו' ד"ה יורש מהו שיבטל. ולקמן דף עב ע"א תוס' ד"ה ומודין: שם אמר ליה הדרי בי. בב"מ דף סה ע"א: שם שיכור אל יתפלל. ע"י ברכות דף לא ע"א: תוס' ד"ה בטילו רשותיכו וכו' ועוד דבהדיא אמר. לעיל דף כו ע"ב:
תורה אור השלם
אישראהב חקמה ושפח אביו ורעה זונות יאבד־הוון [משלי כט, ג]

דְּמַעְרָבִי בִּיעֵינָן אֵף עַל גַּב דְּלֵא מְהֵי: **דְּמַכְרִינָן** הֵוּ יוֹדְעִין שְׂאִין עֲרוּבָנּוּ מוֹעִיל כְּלוּם וְאִין אֲנוּ מוֹצִיאִין מַחְצְרוֹתֵינוּ לְמַבּוּי וּמָה שְׂאֵנוּ מְטַלְטְלִין בְּתוֹכוֹ בְּשָׂבִיל שְׂרָה"י הִיא: **אֲכַרְזָתָא** לְהַרְדְּקִי וְכִי הִכְרָזָה זֶה מוֹעִיל לְדוֹרוֹת הַבָּאִין שְׂיִכְרָאוֹ אוֹתָן מְטַלְטְלִין בָּאֵן וְלֹא שְׁמַעוּ בְּהִכְרָזָה: **לְקַרֵּב לְגַבָּה** יִשְׁתַּדֵּל עִם הַגָּבְרִי עַד שְׂיִהֵא אוֹרְבּוֹ וְיִשְׁאִיל לוֹ הַגָּבְרִי מְקוֹם בְּחֻצְרוֹ לֹא־תִנְחֹזִי בָּהּ מִיַּדִּי דְכִיּוֹן דְּהִשְׁתָּא זִיר יִשְׁרָאֵל בְּחֻצֵּר הַגָּבְרִי הֵנָּה לִיהֵ הֵאֵי יִשְׁרָאֵל בְּשָׂכִירוֹ וְלִקְיֻטּוֹ שֶׁל גָּבְרִי: וְאָמַר **רַב יְהוּדָה חֲפַלּוּ שָׂכִירוֹ וְלִקְיֻטּוֹ שֶׁל גָּבְרִי אִם יִשְׁרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֲרוּבּוֹ עִם בְּנֵי מַבּוּי וְזִיו. שָׂכִיר לַעֲבוֹדָתָ כָּל הַשָּׁנָה וְלִקְיֻטּוֹ לַיּוֹמוֹת הַרְצֵיר וְהֶאֱסִיף: הֵיּוּ שָׁם בְּבֵית הַגָּבְרִי: חֲמֵשֶׁה שָׂכִירִים וְלִקְיֻטִּין דְּרִין בְּחֻזְרִים וּבְעֵלְיוֹת שְׂאֵלּוּ הֵיתָה רְשׁוּתָ שְׁלָסָן הֵיּוּ צְרִיכִין לַתֵּת כֶּלָּן בְּעֲרוּב בְּדַתְנָן בְּמַתְנִיתִין וּמוֹדִין בְּזִמָּן שְׁמַחְצָתָן שְׂרִין בְּחֻזְרִים כּו'. וְהִשְׁתָּא דְרֵשׁוּתָא דְגָבְרִי מַהוּ לַתֵּת כֶּלָּן בְּעֲרוּב אִם שָׂכַח הָאֵדָא וְלֹא נִתַּן אוֹסֵר עַל בְּנֵי מַבּוּי מִי אֲמַרְיָנָן כִּי הִכִּי דְשׁוּיָנְהוּ לִיהֵ לְשָׂכִיר וְלִלְקִיט כְּבַעֲלִים לְהַקֵּל וְלַהֲתִיר עֲרוּבּוֹ בְּמַבּוּי זֶה הֵוּ נִמְי בְּעָלִים לְהַחְמִיר אוֹ דְלִמָּא לְהַקֵּא שְׁוִיָּהּוּ רַבְּנָן כְּבַעֲלִים אֲבָל לַחּוּמְרָא לֹא דְכָל בְּעִירוּבִין לְהַקֵּל וְהֵי זִירָה וְזֵאִי לֹאֹי דִּיקָהּ הִיא: מֵאִי טַעְמָא אֲמַר מַר הִכִּי זֶה נָאֵה חֲזוּ אֵינָה נָאֵה: הוּנָה בְּבוּדָה שֶׁל תוֹרָה וְסוּפָה לְהִשְׁתַּפַּח מִמֶּנּוּ: רִיעָה זִוְנוֹת נוֹטְרִיקוֹן זֶה נָאֵה וְאֶרְעָנָה וְאֶעְסוּק בָּהּ כְּזִי שְׁתַּתְּקִים בְּיָדֵי: הִזְרִי כִי לֹא אוֹסִיף עוֹד: הַמַּחְזִיק בְּגֻבְכִּי הֵנָּר מַזִּי דְתַמְיָהּ הִיא וְתוֹנִי בָּהּ אֵינְגִּי לְפִי שְׂבָאוֹ לוֹ בְּלֹא וְיַעֲשֶׂה לְפִיכָּךְ אִין מַתְקַוְּמִין אִם לֹא עַל זִזִי מַצְוָה: וְיַחַח בְּהֵן ס"ת בְּמַקְצַחַם וּבְשָׂכֵר אֲלֹו יִתְקַיְּמוּ הָאֲחֵרִים בְּיָדוֹ:**

הדר פרק שישי עירובין

אם כן, ביטלְת תּוֹרַת עִירוב מאוֹתוֹ מַבּוּי! דְּמַעְרָבִי.
יֹאמְרוּ עִירוב מוֹעִיל בְּמָקוֹם גוֹי?!
דְּמַכְרִינָן. אֲכַרְזָתָא לְדַרְדְּקִי?!
"אֵלֶּא אָמַר רַבָּא: לִיזִיל חַד מִיַּנְיָהּ, לִיקָרֵב לִיה, וְלִשְׂאוֹל מִיַּנְיָה דּוֹכְתָא וְלִינַח בֵּיה מִיַּד, דְּהוּה לִיה כְּשָׂכִירוֹ וְלִקְיֻטּוֹ, וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: אֲפִילוּ שָׂכִירוֹ וְאֲפִילוּ לְקִיטּוֹ — נוֹתֵן עִירובּוֹ וְדִיו. יֹאמַר לִיה אַבְּי לְרַב יוֹסֵף: הֵיּוּ שָׁם חֲמִשָּׁה שָׂכִירוֹ וְחֲמִשָּׁה לְקִיטּוֹ מַהוּ? אָמַר לִיה: אִם אָמְרוּ שָׂכִירוֹ וְלִקְיֻטּוֹ לְהַקֵּל, יֹאמְרוּ שָׂכִירוֹ וְלִקְיֻטּוֹ לְהַחְמִיר? גּוּפָא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: אֲפִילוּ שָׂכִירוֹ וְאֲפִילוּ לְקִיטּוֹ, נוֹתֵן עִירובּוֹ וְדִיו. אָמַר רַב נַחֲמָן: כִּמְּה מַעְלִיא הָא שְׂמַעְתָּא. 'אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: שְׁתֵּה רַבִּיעִית יַיִן — אַל יוֹרֶה. אָמַר רַב נַחֲמָן: לֹא מַעְלִיא הָא שְׂמַעְתָּא, דְּהָא אָנָּא כָּל כִּמְּה דְלֹא שְׁתִּינָא רַבִּיעִתָא דַּחְמָרָא — לֹא צִילָא דַּעְתָּא. אָמַר לִיה רַבָּא: מֵאִי טַעְמָא אָמַר מַר הִכִּי? הָאֵמַר רַבִּי אַחָא בַר חֲנִינָא: מֵאִי דְכַתִּיב "וְרוּעָה זִוְנוֹת יֹאבֵד הוּי" — כָּל הָאוֹמַר שְׂמוּעָה זֶה נָאֵה, וְזֶה אֵינָה נָאֵה — מֵאִבֵּד הוּנָה שֶׁל תּוֹרָה! אָמַר לִיה: הִדְרִי בִי. "^(א)אָמַר רַבָּה בַר רַב הוּנָא: שְׁתוּי אַל יִתְפַּלֵּל, וְאִם הִתְפַּלֵּל — תִּפְּלָתוֹ תִּפְּלָה. שִׁיבוֹר אַל יִתְפַּלֵּל, וְאִם הִתְפַּלֵּל — תִּפְּלָתוֹ תוֹעֲבָה. "^(א)הִיכִי דְמִי שְׁתוּי, וְהִיכִי דְמִי שִׁיבוֹר? כִּי הָא דְרַבִּי אֲבָא בַר שׁוּמְנִי וְרַב מְנַשֶּׁיא בַר יִרְמְיָה מְגִיפְתִּי הוּי קָא מַפְטְרִי מִהֲדַדִּי אַמַּעְפְּרָא דִּנְהַר יוֹפְטִי. אָמְרוּ: כָּל חַד מִיַּנָּן לִימָא מִילָתָא דְלֹא שְׂמִיעַ לְחַבְרִיָּה, דְאָמַר מְרִי בַר רַב הוּנָא: לֹא יִפְטֹר אָדָם מִחֲבִירוֹ אֵלֶּא מֵתוּךְ דְּבַר הַלֵּכָה, שְׂמַתוּךְ כֶּה זּוֹכְרוֹ. פְּתַח חַד וְאָמַר: הִיכִי דְמִי שְׁתוּי, וְהִיכִי דְמִי שִׁיבוֹר? שְׁתוּי — כָּל שְׂיִכּוּל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמָּלְךְ. שִׁיבוֹר — כָּל שְׂאִינּוֹ יִכּוּל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמָּלְךְ. פְּתַח אִידִּךְ וְאָמַר: הַמַּחְזִיק בְּגֻבְכִּי הֵנָּר, מַה יַּעֲשֶׂה וְיִתְקַיְּמוּ בְּיָדוֹ? יַקַּח בָּהֶן סֵפֶר תּוֹרָה. אָמַר רַב שֶׁשֶׁת: אֲפִילוּ

בַּעַל

מַבּוּי אוֹמַר ר"י שְׂבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי רִש"י בְּחֻפָּה אַחַת שֶׁשָּׂכַחוּ וְלֹא עָרְבוּ וְהַצְרִכוּ לְהוֹצִיא מִצִּית לְבֵית וְהַתִּיר לָהֶם ע"י שְׂבָטְלוּ רְשׁוּתָם לְאָחַד וְאוֹמַר ר"י דָּאִם יוֹעִיל בְּטוֹל מִצִּית לְבֵית א"כ יְהוּ מַתְרִין כֶּלָּן לְטַלְטַל מִזֶּה לְזֶה גַם אוֹתָן שְׂבָטְלוּ לָהֶם שְׂאֵע"פ שֶׁהַמְּבַטֵּל רְשׁוּת חֻצְרוֹ חֲסוּר לְהוֹצִיא מִצִּיתוֹ לְחֻצֵּר הֵתָם הוּא שְׂגִישֵׁ לָהֶם חִלָּק בְּחֻצֵּר וְנִרְאֶה בַּחוּר וּמַחְזִיק בְּרֵשׁוּתוֹ אֲפִי לְמַ"ד לַעוֹל כַּפ"ב (עִירובִין דָּף כו.) רְשׁוּת צִיתוֹ בְּטוֹל אֲבָל הִכָּא כְּשֶׁבָטְלוּ כָּל הַשְּׂכוֹנוֹת רְשׁוּתָם לְאָחַד אֲשֶׁתְרוּ כִּלְהוּ דְאִין דּוּמָה כֶּלָּל בַּחוּר וּמַחְזִיק בְּרֵשׁוּתוֹ כְּשֶׁמְטַלְטַל מִצִּיתוֹ לְבֵית חֲבֵרוֹ וְלֹא דְמִי לְמוֹצִיא מִצִּיתוֹ לְחֻצֵּר שְׂגִישֵׁ לוֹ בְּחֻצֵּר חִלָּק וְכִיּוֹן דְּמַשְׁתְּרוּ כּוֹלְהוּ עַל זִזִי בְּטוֹל אִין לְבָטוֹל לְהוֹעִיל בָּאֵן דֹּא"כ בַּטְלַת תּוֹרַת עֲרוּב מֵאוֹתוֹ מַבּוּי שְׂלֹא יַחֲזוּשׁוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד עֲרוּב כִּיּוֹן דְּמַשְׁתְּרוּ כִּלְהוּ בְּבָטוֹל וּמִיָּהּוּ אוֹר"י דָּאִם יֵשׁ חֻזְרִים בְּצִית יִכּוּל לְבָטַל כָּל הַצִּית בְּלֹא הַחֻזְרִים שְׂיִהֵא עַבְדּוֹ חֲסוּר לְהוֹצִיא מִן הַחֻצֵּר לְבֵית כִּמוֹ מִצִּית לְחֻצֵּר וְאִין שְׂיִךְ בָּאֵן בַּטְלַת תּוֹרַת עֲרוּב שְׁהִרִי יִשְׁתַּפַּר בְּעֲרוּב יוֹתֵר מִן הַבָּטוֹל וְדוּקָא לְרַבִּי יוֹחָנָן דְאָמַר לְקַמָּן יֵשׁ בְּטוֹל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחֻצֵּר אֲבָל לְשְׂמוּאֵל דְאָמַר לְקַמָּן (עִירובִין דָּף סו:) אִין בְּטוֹל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחֻצֵּר ה"ה מִצִּית לְבֵית דְּהָא תַּשְׁמַשְׁתָּה לַחוּד וּמִיָּהּוּ כּר"י קו"ל וְנִרְאֶה דְאִין רָאִיהּ מַכָּאֵן לַחֲלָק עַל הוֹרְאָת רִש"י דְשִׁפִּיר דְמִי דַּחוּר בּוֹ מַבְטוּלוֹ כְּשֶׁנוֹטַל כִּלְיוֹ וְהַכְּנוּסָם לַתּוֹךְ צִית חֲבֵרוֹ וְחוּר וְהַחְזִירָם לְבִיתוֹ שְׂהִיא רְשׁוּת הַמַּחְקֶת לוֹ נִרְאֶה בַּחוּר בּוֹ מַבְטוּלוֹ וְכִיּוֹן שְׂמַפְסִיד בְּדָבָר לֹא בַטְלַת תּוֹרַת עֲרוּב ור"ת הִיָּה מְדַקְדַּק מֵהָא דְאֶפְלִיגוּ רִי וְשְׂמוּאֵל לַעֲנִין בְּטוֹל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחֻצֵּר וְלַעֲנִין בְּטוֹל

רְשׁוּת בְּחֻרְבָּה מַשְׁמַע דְּמִצִּית לְבֵית חֲסוּר לַכ"ע מְדַלֵּא אִירוֹ בַּהּ וְכַדְפְּרִשִׁית שְׂאִם הַתַּרְתָּ תַּתִּיר לְכֶלָּן וְכִיּוֹן דְּשַׁרְיַת לְכוּלְהוּ יִבֹּא לְטַלְטַל בְּלֹא בְטוֹל וְעוֹד הִבִּיא רָאִיהּ מֵהֵהוּא וְנוֹקָא לְקַמָּן (עִירובִין דָּף סז:) דְאִשְׁתַּפִּיךְ חֲמִימָיָה שֶׁהַתִּיר לוֹמַר לְגָבְרִי לְמִיתִי לִיה חֲמִין מִגּוֹ צִיתָה (דְּרַבָּא) [צ"ל דְּרַבָּה] אַע"ג דְּלֹא עָרְבוּ מְדַלֵּא מַצְאוּ תַקְנָה בְּעֵינָן אַחֵר. וְאִמְרֵאִי לִיבָטְלוּ כִּלְהוּ רְשׁוּתֵיהוּ לְהַהוּא בִּיתָא דְּהֵנָּה בַּהּ חֲנוּק דְּמַסְתַּמָּא כּר"י סְבִירָא לְהוּ דְאָמַר יֵשׁ בְּטוֹל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחֻצֵּר בְּדֹאמַר רַבָּא בְּהֵהוּא שְׂמַעְתָּא חֲנָא כּר"י סְבִירָא לִי אֲלֵא וְזֵאִי אֲפִי ר"י מוֹדָה דְאִין בְּטוֹל רְשׁוּת מִצִּית לְבֵית וְאוֹמַר ר"י דְאִין מַשֵּׁם רָאִיהּ דַּעַל בְּרַחֲךְ הֵוּ הֵתָם חֻצְרוֹת וּמַבּוּי בְּדֹאמְרִין הֵתָם וְהָא לֹא שְׁתַּפְּנוּ וְהֵי וְכוּלִין לְהִבִּיא חֲמִין ע"י בְּטוֹל דְּרַךְ חֻצְרוֹת וּמַבּוּי לְבֵית שְׂהִיָּה בּוֹ קָטָן וּמָה שְׂלֹא עָשׂוּ כֶּן מַשׁוֹם שְׂלֹא הֵיּוּ

בְּעָלִים הֵתָם: **שְׁתֵּה רַבִּיעִית יַיִן** אַל יוֹרֶה יֵשׁ סְפָרִים שְׂכַתּוֹב בְּהֵן אַל יִתְפַּלֵּל וְלֹא יִתְבֵּן כֶּלָּל דֹּא"כ מֵאִי קָאֵמַר רַב נַחֲמָן לֹא מַעְלִיא הָא שְׂמַעְתָּא דְּהָא חֲנָא כִּלָּן כִּמְה דְּלֹא שְׁתִּינָא רַבִּיעִתָא לֹא צִלָּא דַּעְתָּאִי מַה עֲנִין צְלוּתָא אֲרַץ תִּפְלָה אֲלֵא אַל יוֹרֶה גְרָסִין בְּרוּב סְפָרִים וְכֵן אָמַר ר"ח וֹא"ת וּמֵאִי קָאֵמַר ר"נ לֹא מַעְלִיא הָא שְׂמַעְתָּאִי הָא כִּלְנִנְתָּא דְתַנְאִי הִיא בְּכַרִּיתוֹת בְּפָרָק אֲמָרוּ לוֹ (כַּרִּיתוֹת דָּף יג:) (כַּדְרֵשׁ הֵתָם וְלַהֲבָדִיל וְלַהּוֹרוֹת וְאִין) נִשְׂכַּר אַל תִּשֶׁת קֹאִי דְמוֹקְמִין לִיה הֵתָם בְּרַבִּיעִית וְעוֹד קֵשֶׁה דְּהָא ר"נ גּוּפָה קָאֵמַר לְקַמָּן בְּשְׂמַעְתִּין דְּרַךְ מִיל וְשָׁנָה כָּל שְׁהוּא מְפִינִין אֶת הֵיִן בְּשִׂשְׁתָּה רַבִּיעִית ש"מ דְאָסוּר וּמִיָּהּוּ הִיָּהִא אִיכָא לְאוּקוּמָא כְּגוֹן דְּלֹא קָמָא בַּהּ מֵיֹא וְסָבָא דְרָמָא בַּהּ מֵיֹא כּר"א בְּכַרִּיתוֹת (דָּף יג:) (דַּתְנָן) הֵתָם ר"א אוֹמַר אִם נִתַּן לְתוֹכוֹ מִים כָּל שְׁהוּא פְטוּר וְרַב נִמְי פְּסִיק הֵתָם

הַלֵּכָה כַּר"א אֲבָל מ"מ קָשִׁיא דְלֹא הֵי לִיה לְמִימַר לֹא מַעְלִיא הָא שְׂמַעְתָּא כְּנָן דֹּאכָא רַבְּנָן דְּפִלְגִי עֲלֶיה דר"א הֵתָם וְאָסְרִי אַע"פ שְׁנָתָן בּוֹ מִים: **שְׂבוֹר אַל יִתְפַּלֵּל וְאִם הִתְפַּלֵּל תִּפְּלָתוֹ תוֹעֲבָה** וְלֹא יִצָּא כִּיּוֹן שְׂאִינּוֹ יִכּוּל לְדַבֵּר לְפָנֵי הַמָּלֶךְ וְצָרִיךְ לַחוּר וְלַהֲתַפְּלֵל וְכֵן הִיָּה בְּדַרְכוֹת (דָּף כב:) שְׂהִיָּה מִתְפַּלֵּל וְנִמְצָא צוּחָה כְּגָדוֹ דְּמַסִּיק כִּיּוֹן שְׁחָטָא אַע"פ שֶׁהִתְפַּלֵּל תִּפְּלָתוֹ תוֹעֲבָה וְצָרִיךְ לַחוּר וְלַהֲתַפְּלֵל וצ"ע אִם יֵשׁ לְהַשׁוּוֹת בְּרַכוֹת לַתְּפִלָּה לַעֲנִין צוּחָה וְשָׂכוֹר וַע"כ לֹא לְכָל מַלְי דָּמִין דְּהָא שְׁתוּי אַל יִתְפַּלֵּל עַד שְׂנִפִּיג יַיִנוּ וְאֲפִי צִיּוֹן מְזוּג אַל יִתְפַּלֵּל בְּיוֹתֵר מְרַבִּיעִית דֹּאפִי ר"א דְּכַרִּיתוֹת (דָּף יג:) לֹא שְׂרִי בְּיוֹתֵר מְרַבִּיעִית וְאֲפִי לַעֲנִין הוֹרְאֶה בְּדֹאמְרִין הֵתָם וּפְשִׁיטָא דְשְׁתוּי מְדַבֵּךְ בְּרַפְת הַמְזוֹן וְכָל הַבְּרַכוֹת כֶּלָּן בְּדֹאמִי בִירוּשְׁלָמִי בְּדַרְכוֹת דְּמַפִּיק לִיה מֵאֲכָלָת וְשַׁבְּעַת וּבִרְבֶּת וְאֲפִי מְדַמְדָם וּמִיָּהּוּ מַשׁוֹם מִי רַגְלִים פְּשִׁיטָא דֹא"צ לַחוּר וְלַבְּרַךְ אֲפִי א"ת דְּמַשְׁוִּין בְּרַכוֹת לַתְּפִלָּה בְּצוּחָה תַּנְיָא וּמִי רַגְלִים לֹא חֲמִירִי כִּמוֹ צוּחָה דְּהָא אָמַר בְּסוּף פ' מִי שְׁמַתוֹ (בְּרַכוֹת דָּף כה.) לֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֲלֵא כְּגָד עֲמוּד בְּלָבָד הָא נָפּוֹל לְאֶרְעָא שְׂרִי וְרַבְּנָן הוּא דְנָזְרוּ בַּהּ וְכִי נָזְרוּ בַּהּ בְּנֻדְאֵן אֲבָל בְּסַפְקוֹן לֹא נָזְרוּ בַּהּ רַבְּנָן:

סד.

עין משפט בר מצוה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' יב,
טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יא יב:

ב טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' טז:

ג מו"י פא' מהל' ביאת מקדש הל' ג,
סמג לאוין ס',
טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' יג:

ד מו"י פז' מהל' תפילה וברכת כהנים הל' יז,
סמג לאוין ס',
טוש"ע או"ח סי' שט סעי' א:

סדר:

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פא' מהל' ב'יאת מקדש ה'ה' ה':

ב מו"י פד' מהל' תפילה וברכת כהנים ה'ל' יז, סמג לאוין ש, סמג עשין יט, טוש"ע או"ח סי' צט סעי' ב:

ג טוש"ע או"ח סי' קפ סעי' ד:

ד מו"י פד' מהל' חמץ ומצה ה'ל' ב, סמג עשין נט, טוש"ע או"ח סי' תמח סעי' א:

ה טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ד:

ו מו"י פו' מהל' שבעות ה'ל' ו, סמג לאוין רלח, ש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ג:

ז מו"י פו' מהל' שבעות ה'ל' י, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ז:

ח מו"י פיו"ג מהל' נדרים ה'ל' כה, טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' א:

שְׁכָנָן רבן גמליאל ברוח הקדש אע"פ שהיה סס זה רגיל באמות בלחמרינן בפרק

בעל בנכסי אשתו. רבא אמר: אפילו עבד עיסקא ורווח. רב פפא אמר: אפילו מצא מציאה. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו כתב בהו תפילין. ואמר רב חנין, ואיתימא רבי חנינא: מאי קראה, דכתיב: ”וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל נָדָר וּגְוִי” (אבא). אמר רמי בר אבא: דרר מיל, ושינה כל שהוא — מפיגין את היין. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: לא שנו אלא ששתה כדי רביעית, אבל שתה יותר מרביעית — כל שכן שדרר טורדתו ושינה משפרתו. ודרר מיל מפיגה היין? והתנאי: מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור והיה מהלך מעכו לכזיב, והיה רבי אילעאי מהלך אחריו. מצא גלוסקין בדרר, אמר לו: אילעאי, טול גלוסקין מן הדרר. מצא גוי אחד, אמר לו: מבגאי, טול גלוסקין חללו מאילעאי. נישפל לו רבי אילעאי, אמר לו: מהיכן אתה? אמר לו: מעיירות של בורגנין. ומה שמך? מבגאי שמיני. כלום היפירה רבן גמליאל מעולם? אמר לו: לאו. 'באותה שעה למדנו שכיוון רבן גמליאל ברוח הקודש. ושלשה דברים למדנו באותה שעה: למדנו שאין מעבירין על האוכלין.^(א) ולמדנו שהולכין אחרי רוב עוברי דרכים. ולמדנו שחמצו של גוי אחר הפסח מותר בהנאה.^(ב) פינון שהגיע לכזיב, בא אחד לישאל על נדרו. אמר לזה שעמו: כלום שתינו רביעית יין האיטלקי? אמר לו: הן. אם כן, יטייל אחרינו עד שיפגי ייגינו.^(ג) ויטייל אחריהן שלשה מילין, עד שהגיע לסולמא של צור. פינון שהגיע לסולמא דצור, ירד רבן גמליאל מן החמור, ונתעשר, וישב, והתיר לו נדרו.”וְהִרְבֵּה דְּבָרִים לְמַדְנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה . למדנו שרביעית יין האיטלקי משפר, ולמדנו שיכור אל יורה, ולמדנו שדרר מפיגה את היין, ולמדנו שאין מפירין נדרים לא רכוב ולא מהלך ולא עומד, אלא יושב. קתני מיהת שלשה מילין! שאני יין האיטלקי דמשכר טפי. והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: לא שנו אלא ששתה רביעית, אבל שתה יותר מרביעית, כל שכן דרר טורדתו ושינה משפרתו! רכוב שאני. השתא דאתית להכי, לרמי בר אבא נמי לא קשאי: רכוב שאני. איני?”! וְהָאֹמֵר רַב נַחְמָן: מְפִירִין נְדָרִים בִּין מְהֵלָּה בִין עוֹמֵד וּבִין רְכוּב! תִּנָּא' הִיא. דְּאִיפֹא לְמֵאן דְּאָמַר: פּוֹתַחִין בְּחֶרְטָהּ. וְאִיפֹא לְמֵאן דְּאָמַר: אִין פּוֹתַחִין בְּחֶרְטָהּ (א)דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי פתח ליה רבן גמליאל לההוא גברא: ”יֵישׁ בּוּטָה כְּמִדְּקֵרוֹת חֶרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפֹּא” (א) — כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב, אלא שלשון חכמים מרפא. (א) אמר מר: ואין מעבירין על האוכלין. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: לא שנו אלא בדורות הראשונים, שאין בנות ישראל פרוצות בכשפים. אבל בדורות האחרונים, שפגות ישראל פרוצות בכשפים — מעבירין. תנא: שלִימין מעבירין, פתיתין איז מעבירין. אמר ליה רב אסי לרב אשי: ואפתיתין לא עבדן? והכתיב: ”וּתְחַלְלֶנָּה אוֹתִי אֶל עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שְׁעוּרִים וּבַפְּתוֹתַי לָחֶם” (א)דשקלי באגריהו. אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה:

יכול

הדר פרק שישי עירובין

בעל בנכסי אשתו בעי למעבד בהו מצה דמלתא דתניהו בה אינשי נמי היא נשלקא

בהו עינא בישא: אפילו כותב בהו תפלין נמי מקומו בידה: מאי קראה דעל ידי דעבד בהו מצה מיחיימי בידה דכתיב וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל וּגְוִי וְהִסְרַמְתִּי לָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְעַל יָדַי כֶּךָ נִשְׁמַעַת תִּפְלֹתֶם וְנִפְּלוּ בְּיָדְכֶם: וְשָׁנָה כֵּן שָׁהוּ אִזּוּ אִזּוּ: נְטִיפֵל לו רבי אלעאי נתקרב אצל הנכרי: מבגאי שמיני כך שמי: אין מעבירין על האכלין המוצא אוכלין בדרר אינו ראשי לעבר עליהן ולהניחן סס: שהולכין אחרי רב עוברי דרכים מהלך שרר ליה לר' אלעאי למיכילניהו דלחזקניהו ברחוק פתן של נכרים שרר עוברי דרכים נכרים הן: שחמצו של נכרי שאחר הפסח היה: מתר בהנאה כגון הכא דאיכא טובת הנאה לנכרי: לזה שעמו לר' אלעאי: ללמלא של צור מעלות הר גבוה: אבל יותר מרביעית כו' וכיון דין האיטלקי היה ומשכר טפי היה ליה ביותר מרביעית: רכוב שאני דאין לו טרח דדרר: לרמי בר אבא נמי דאמר דרר מיל והכא תני שלש מילין לא תקשו דרכוב שאני דאין לו טרח ולפיכך אין מפינו כל כך: תנאי היא במסקת נדרים: פותחין בחרטה צריך להכס למצא פתח לשואל שיאה לו פתחון פה לומר לדעת כן לא נדחתו ולא הייתי יודע שכן הוא לא הייתי נודר ונמצא נדר נעקר מאליו: אין פותחין אין צריך לפתח לו בחרטה אלא הסכם עוקרו אע"פ שאינו מוצא לו טעם עקירה רבן גמליאל סבר כמא דאמר פותחין לפיכך הצרן ישוב הדעת לחשב איזה פתח ימצא לו: כל הבוטה הנודר נדר: ראוי לדקרו דלמא לא מקניס ליה ויהני פתח דקאמר ליה אלו היית יודע שאסור לנדר וחיב מיתה אתה עליו כלום היית נודר ואמר ליה האין לא: אלא לשון חכמים מרפא שמתירין לו נדרו: פתיתין אין מעבירין עליהן אלא נוטלין אותן דליכא למחש לכשפים: ואפתיתין לא עבדן כשפים דשקלן באגריהו פתיתו להם לנשות כשפים מדברים אחרים והכי קאמר נביא בשביל פתוחי להם שנותנים לכן בשכרבן חללתן את עמי בתוך עמי שהייתן עושות כֵּהֶן כשפים לנביאי הבעל להטעות את עמי:

 מסורת הש"ס

א סנהדרין כב: תענית יז:

ב משנה פסחים

ג תוספתא פסחים; ויקרא רבה

ד נדרים עז:

ה נדרים כב.

ו בכמות טד:

 גליון הש"ס

גמרא ולמדנו שיכור אל יורה.

עיין בסנהדרין דף מב ע"א

תוספות ד"ה והעוסקים:

רש"י ד"ה מאי קראה וכו' ועי"כ נשמעה תפלתם. עיין חולין דף ב ע"ב תוספות ד"ה אבל אמר. ועיין תשובת מהר"ם פאדוואה ס"ס עט:

בעין משפט אות ג' טוש"ע א"ח סימן קפ. ליתא שם מזה והובאה במ"א סי' קעא ס"ק א:

 תורה אור השלם
--

וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל נָדָר לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֱסֹנְתָן תַּתֵּן אֶת־הַעֶם הַזֶּה בְּיָדִי וְהַחַמְתִּי אֶת־עֲרֵיהֶם (במדבר כא, ב)

יש בוטא כמדקרות חרב ולשון

חכמים מרפא [משלי יב, יח]

ותחללנה אתי אל־עמי בשעלי שערים ובפתותי להם להמית נפשות אשר לא־תמותנה ולחיות נפשות אשר לא־תחיינה בנזבכם [יחזקאל יג, יט]

מסורת הש"ס
א סוכה מה: ב תוספתא תרומות ג כתובות נח; פסחים כג;; קידושין יא. ד סנהדרין לח. ה סנהדרין ע.

גליון הש"ס
תוס' ד"ה בצר. ובגדיבים תושיבך. וכן כתובות דף קי ע"ב נדה דף טז ע"ב מדרש ב"ר פ"ח:
תורה אור השלם
לכן שמעיינא זאת ענינה ושבבת ולא מינן [ישעיהו נא, כא] גאונה אפיקי מגנים סגור חותם צר [איוב מא, ז] אחי בגדו כמו־נחל כאפיק נחלים יעברו [איוב ו, טו] ויבאו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מפערתך והנה מנשמת וגו' [תהילים יח, טז] לכנים הפכות עפרה של מצרים לכנים היתה המכה האחרונה וגו' [מירוש ירד"צ הופמן על שמות חי"ב, א] ואקבצם אל־הנהר הבא אל־אהנא ונחנה שם ימים שלשה [ואביה וגו' [עזרא ח, טו] ואקרא שם צום על־הנהר אהנא [עזרא ח, כא] ונבר יהנה את־רבים הניחם ויאמר יהנה אל־לבו לא־אסור לקלל וגו' [בראשית ח, כא] תנו־שקר לאובד וינו למרי נפש [משלי טא, ו] ובגדתם את יהנה אליהם ויבדו את־לחמך ואת־מימך וחסרתי מנחלה וגו' [שמות כג, כח]

יְכוּנָנִי לַפֶּטוּר לְטַעוֹן על כל יִשְׁרָאֵל לִפְנֵי הַקב"ה דְּבַר שֵׁיפֶטְרוּ בְּלוֹן מְדִינָא לַע"ל לומר שֶׁהֵן שְׂכוּרִים וְאִין נִתְּפָשִׁין עַל עֲוֹנָם: מִדִּין תַּפְלָה אִם דְּנִין אוֹתָן עַל שְׁלֹא הָיוּ מִתְּפַלְּלִין בְּכַנְיָהּ וְכוּל' אִנִּי לַפֶּטְרוֹן: הַמְּפִיק מִגֵּן הַמַּעֲבִיר תַּפְלַת מִגֵּן אֲבָרָהֶם שְׁאִינוּ אוֹמְרִים: בַּשֵּׁעַת גְּאוֹהּ בַּשֵּׁעַת שְׂכָרוֹת בַּעֲדוֹ שְׁלֹא יִבְאוּ עָלָיו: שְׁאִינוּ מְפִיק אֶתְמַר דְּהָא מְפִיק לְשָׁנָא דְגַלְיִי הוּא וְה"ק כֹּל שְׁאִינוּ מְנַלָּה תַּפְלָה בַּשֵּׁעַת שְׂכָרוֹת בְּלוּמַר שְׁאִינוּ מִתְּפַלְּל: אִפִּיקוּ מִיּוֹם גַּלְיִי הָיִם כְּדַכְתִּיב וַיִּגְלוּ מוֹסְדוֹת: מָסַר שְׁנֵתָהּ לְשִׁמְעָה אִמֶּר לוֹ הַיּוֹחֲנִי לִישָׁן מַעֲט וַכְּשֵׁינִיע זְמַן תַּפְלָה הִקְיַצִּי ר' חֲנִינָא דְאִמַּר אַעֲבוּרִי בְּשַׁי לִית לֹה דְרַב גֶּשֶׁת וְאִסוּר לְהִתְפַּלֵּל עַד שַׁעוֹר מֵאֲלוֹי: בְּצַר אֵל יוֹרָה דְּקַתִּי אַחֲרֵי הַמְקָרָא זֶה וְאִינוּ בְּכָל הַפְּתוּבִים וְשִׁמְא' בְּסַפֵּר בֶּן סוּרָא הוּא: יוֹמָא דְשׁוּתָא רוח דְּרוּמִית מְנַשֶּׁבֶת בּוּ וְחוּקָה: צְלוּתָא דַּעַת צְלוּלָה: בְּיוֹמָא דְאִסְתַּגָּא בְּשִׁמְנֶשֶׁבֶת רוח צְפוּנִית יוֹם אוֹרָה הוּא וְנוֹחַ לְכָל בְּדִאמַר צִיבְמוֹת וְחוּקָה: צְלוּתָא דַּעַת צְלוּלָה: בְּיוֹמָא דְשׁוּתָא אִמַּר הֶסֶם לֹא מְהַלִּין בֶּהּ וְלֹא מְסוּכְרִין בֶּהּ: קָרִיב פּוֹתָחָא אִפִּי צוּי עֲבוּדָה קָלָה הָיְתָה מְבֻטְלַת אוֹתִי: לֹא תִנְאִי לֹא הֵייתִי טוֹנָה כְּמוֹ שֶׁשֵּׁנִיתִי: יוֹמִי דְאֶרִיבִי יָמִים שְׁהוּא בְּקַבֵּר אֶרִיבִי לִישָׁן וְקַטְיָי לַעֲסַק בַּתּוֹרָה וּבִמְצִית: וְנוֹס טוֹבָא וְנִישָׁן הִרְבֵּה: זִיף וּפְרַע הֵיךְ קוֹבַע לוֹ לְשִׁנוֹת כֶּךָ וְכוּ. פְּרָקִים צִיּוֹם וְהֵיךְ רְגִיל לַעֲסַק צִיּוֹם וּפְעֻמִּים שְׁהֵי טְרוּד בְּמַוּוֹנְתָיו צִיּוֹם וּפּוֹרַע קַבִּיעוֹת עֵתוֹ בְּלִילָה: אֵל יִתְפַּלֵּל ג' יָמִים שְׁאִין דַּעֲתוֹ מַשְׁבַּת עָלָיו מִפְּנֵי טַרַח הַדְרָךְ: וְנִחְנֶה שֶׁס יָמִים שְׁלָשָׁה וְהָדָר וְאִבְיָה מְכַלל דַּעַד הַשְׁתָּא לֹא הָיָא בִּינָה: דְּאִית בֶּהּ שְׂבָרָא רִיחַ הַשְׂכָּר מַשְׁכַּרְתּוֹ: דְּאִית בֶּהּ הַרְסָנָא מִשּׁוֹם רִיחָא: הַמְתַּפְתָּה צִיּוֹן שְׁמַפִּיסִין אוֹתוֹ עַל דְּבַר וּמִתְרַצֵּה בְּשִׁטּוֹב לְבוֹ צִיּוֹן: רִיחַ הַיַּחֲסוּם וְאִמְרָן לַעִיל דְּרִיחָא דְּוִמָּיָא דְּמַשְׁתָּיָא הוּא וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֵל לְבוֹ לֹא אֶסַף וְגו' דְּאֶרְצִי: הַמְתַּשֵּׁב בְּיַינוּ שְׁטוּתָה וַיֵּן וְאִין דַּעֲתוֹ מִטְּרַפְתּוֹ: נַתַּן בַּשִּׁבְעִים אוֹתִיּוֹת כֶּךָ חֲשַׁבּוּנוּ בְּגִימַטְרִיא: יִצָא סוּד וְהָאִיל וְלֹא יִצָא סוּדוֹ שְׁקוּל הוּא כְּסִנֵּה־דְרִין שֶׁל ע': לְשֹׁלֶם בּוּ שְׂכָר לְרֶשָׁעִים שְׁטוּתִין וְשִׁמְחִין וּמְקַבְּלִין עוֹלָמָן בְּחַיִּיהֶם: לְאוֹבֵד רָשָׁע: אִינוּ בְּכַלל הַדְּרָכָה לֹא הֵנִיעַ לְסוּף בְּרָכָה גְּמוּרָה וְאֶכְּלוּ הוּא עֲשִׂיר בְּדִבְרִים אַחֲרִים: שְׁנַחַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁמַתַּר לְלוּכָחוּ בְּכֶסֶף מַע"ש צִירֵשְׁלִים הַכֹּל נֶחַם בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר חוּץ מִן הַמַּיִם וּמַלַּח בְּפֶרֶק בְּכָל מַעֲרֻבִין (לַעִיל עִירוּבִין דָּף כו:):

הדר פרק שישי עירובין

יכוננני לפטור לטעון על כל ישרא

⁽ⁿ⁾**יְכוּל אֲנִי לַפֶּטוּר אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוּ מִן הַדִּין מִיּוֹם שִׁחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַד עַכְשָׁיו, שְׁנֶאֱמַר: "לִכֹּן שְׁמַעִי נָא זֹאת עֲנִיָּיה וּשְׂכוּרַת וְלֹא מִיָּי."** ^(גא)**מִיתִיבִי: שִׁיבוֹר מְקַחוּ מְקַח, וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר. עֶבֶר עֲבִירָה שִׁישׁ בָּהּ מִיתָה — מִמִּיתִין אוֹתוֹ, מַלְקוֹת — מַלְקִין אוֹתוֹ. כָּלְלוּ שֶׁל דָּבָר: הָרִי הוּא כְּפִיָּקָח לְכָל דְּבָרָיו, אֲלֹא שִׁפְטוֹר מִן הַתַּפְלָה. מֵאִי "יְכוּלָנִי לַפֶּטוּר" דְּקָאֱמַר נָמִי — מִדִּין תַּפְלָה. "אֱמַר רַבִּי חֲנִינָא: לֹא שָׁנוּ אֲלֹא שְׁלֹא הִגִּיעַ לְשְׂכָרוֹתוֹ שֶׁל לוֹט, אֲבָל הִגִּיעַ לְשְׂכָרוֹתוֹ שֶׁל לוֹט — פֶּטוּר מִכּוּלָּם. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַמְּפִיק מִגֵּן בַּשֵּׁעַת גְּאוּה, סוּגְרִין וְחוּתְמִין צְרוֹת בַּעֲדוֹ, שְׁנֶאֱמַר: "גְּאוּה אִפִּיקִי מְגַנִּים סִגוֹר חוּתָם צָר". מֵאִי מַשְׁמַע דְּהָא "אִפִּיקִי" לִישְׁנָא דְעֲבוּרִי הוּא? דְּכִתִּיב: "אֲחִי בְּגָדוֹ כְּמוֹ נָחַל כְּאִפִּיק נָחְלִים יַעֲבוּרוּ". רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: "כָּל שְׁאִינוּ מְפִיקִי" אֶתְמַר. מֵאִי מַשְׁמַע דְּהָא "מְפִיקִי" לִישְׁנָא דְגַלְיִי הוּא? דְּכִתִּיב: "וַיִּרְאוּ אִפִּיקִי מִיָּם וַיִּגְלוּ מוֹסְדוֹת תַּבֵּל". ⁽ⁿ⁾**מְכַדִּי, קָרָאִי מַשְׁמַע בִּין לָמָר וּבִין לָמָר, מֵאִי בִּינְיָיְהוּ? אֵיכָא בִּינְיָיְהוּ דְרַב שִׁשְׁת. דְרַב שִׁשְׁת מָסַר שִׁינְתִּיהָ לְשִׁמְעִיָה. מָר אִית לִיָּה דְרַב שִׁשְׁת, וּמָר לִית לִיָּה דְרַב שִׁשְׁת. אָמַר רַב חֲזִיא בַר אֲשִׁי אָמַר רַב: כָּל שְׁאִין דַּעֲתוֹ מִיּוֹשְׁבַת עָלָיו אֵל יִתְפַּלֵּל, מִשּׁוֹם שְׁנֶאֱמַר: "בְּצַר אֵל יוֹרָה". רַבִּי חֲנִינָא בְּיוֹמָא דִּרְתַּח לֹא מְצַלִּי, אָמַר: "בְּצַר אֵל יוֹרָה" כְּתִיב. מָר עוֹקְבָא בְּיוֹמָא דְשׁוּתָא לֹא הָוָה נָפִיק לְבִי דִינָא. אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: הִלְכְּתָא בַּעֲיָא צִילוּתָא בְּיוֹמָא דְאִסְתַּנָּא. אָמַר אַבְיִי: אִי אִמְרָה לִי אִם קָרִיב פּוֹתָחָא — לֹא תִנְאִי. אָמַר רַבָּא: אִי קָרַצְתָן פִּינָה לֹא תִנְאִי. מָר בְּרִיה דְרַבִּינָא עֲבָדָה לִיָּה אִמִּיָּה שְׁבַעָה מְנִי לְשַׁבְעָה יוֹמִי. 'אָמַר רַב יְהוּדָה: לֹא אֵיבָרִי לִילָא אֲלֹא לְשִׁינְתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ: לֹא אֵיבָרִי סִיחָרָא אֲלֹא לְגִירְסָא. אָמַרִי לִיָּה לְרַבִּי זִירָא: מְחַדְדִין שְׁמַעֲתָה. אָמַר לָהּ: דִּימְמִי נִינְהוּ. אָמְרָה לִיָּה בְּרַתִּיהָ דְרַב חֲסֵדָא לְרַב חֲסֵדָא: לֹא פַעִי מָר מֵינָם הוּרְתָא? אָמַר לָהּ: הַשְׁתָּא אָתוּ יוֹמִי דְאֶרִיכִי וְקַטְיָנִי, וְנִינּוֹם טוֹבָא. "אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: אֲנִן הוּעֲלִי דִימְמִי אֲנִן. רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב זִיף וּפְרַע. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הִבָּא מִן הַדְרָה, אֵל יִתְפַּלֵּל שְׁלִשָּׁה יָמִים, שְׁנֶאֱמַר: "וַאֲקַבְּצָם אֶל הַנֶּהָר הִבָּא אֵל אַחָוָא וְנַחְנָה שָׁם יָמִים שְׁלִשָּׁה וְאִבְיָנָה בָּעָם וְגו'". "אָבוּה דְשִׁמּוּאֵל, כִּי אָתִי בְּאוּרְחָא, לֹא מְצַלִּי תִלְתָּא יוֹמִי. שְׁמוּאֵל לֹא מְצַלִּי בְּבִיתָא דְאִית בִּיהּ שִׁיכְרָא. רַב פִּפְא לֹא מְצַלִּי בְּבִיתָא דְאִית בִּיהּ הֶרְסָנָא. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַמְתַּפְתָּה בְּיַינוּ — יֵשׁ בּוּ מַדְעַת קוּנּוּ, שְׁנֶאֱמַר: "וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחּוֹחַ וְגו'". "אָמַר רַבִּי חֲזִיא: כָּל הַמְתִּירֵשֶׁב בְּיַינוּ — יֵשׁ בּוּ דַּעַת שְׁבָעִים זְקָנִים. "יִיזִין נִיתָן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת, וַיִּסּוּד" נִיתָן בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. נִכְנָם יִין — יִצָא סוּד. ⁽ⁿ⁾אָמַר רַבִּי חֲנִין: לֹא נִבְרָא יִין אֲלֹא לְנַחֵם אֲבָלִים וּלְשַׁלֵּם שְׂכָר לְרֶשָׁעִים, שְׁנֶאֱמַר: "תִּנּוּ שְׂכָר לְאוֹבֵד וְגו'". אָמַר רַבִּי חֲנִין בַּר פִּפְא: כָּל שְׁאִין יִין נִשְׁפָּה בַּתוּהָ בֵּיתוֹ כַּמִּים — אִינוּ בְּכָלֵל בְּרָכָה, שְׁנֶאֱמַר: "וַיִּבְרָה אֶת לַחֲמָה וְאֶת מִימֶיהָ". מָה לָחֵם שְׁנִיקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר — אַף מִיָּם שְׁנִיקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וּמֵאִי נִיהוּ — יִין, וְקָא קָרִי לִיָּה מִיָּם.****

אי

וְאִסוּר לְהִתְפַּלֵּל עַד שַׁעוֹר מֵאֲלוֹי וְאוֹמַר ר"י דְאִפִּי עוֹבֵר זְמַן תַּפְלָה לֹא יִתְפַּלֵּל דְּשַׁכּוֹר אוֹ שְׁתִּי חֲשָׁבִין לִיָּה עַד שַׁעוֹר מֵאֲלוֹי וּמִיהוּ אִין נִרְאֵה דְהִלְכָּה כְרַב גֶּשֶׁת ור"ח פִּי' בְּעִינָן אַחֲר ח"ל אִמַּר ר' חֲנִינָא כָּל הַמְּפִיק מִגֵּן וּמְכַסֶּה גְּאוּה פִּי' כָּל הַמַּעֲבִיר מִגֵּן וּמְכַסֶּה יִצְרוּ בַּשֵּׁעַת גְּאוּה בְּלוּמַר בַּעַת שְׁמַתַּגְבַּר עָלָיו טוֹמֵן אוֹתוֹ שְׁלֹא יִתַּגְבַּר סוּגְרִין וְחוּתְמִין גְּרוֹת בַּעֲדוֹ לְשׁוֹן מְפִיק בְּאִפִּיק נָחְלִים יַעֲבִרוּ (אִיּוֹב ו':ט"ו) ר' יוֹחָנָן אָמַר כָּל שְׁאִינוּ מְפִיק אֶתְמַר בְּלוּמַר כָּל מִי שְׁאִינוּ מְכַסֶּה וּמַעֲבִיר אֲלֹא מְנַלְהוּ וּמְפִיק מִגֵּן וַיּוֹצֵא לְהַלְחֵם כְּנַגְדּוֹ וּלְכוּבְּשׁוֹ חוֹ הַבְּאִרָּה הִיא עַת שְׂכָרוֹתוֹ שֶׁל אִדָּם רַבִּי חֲנִינָא סָבַר לְכַבְּשׁוֹ בַּשָּׁנָה כְּדִי לְהַעֲבִירוֹ וְלִהְפִּינוּ טוֹפִי עֲדִיפָא ור' יוֹחָנָן אָמַר חֲשִׁינָן שְׁמָא יִשְׁתַּקַּע בַּשָּׁנָה וַיִּמְנַע מִן הַתַּפְלָה אֲלֹא לְגַלּוּתוֹ כְּדִי לְהַתַּעֲסַק בְּדָרָךְ וּכְיוּצָא בֶּהּ כְּדִי לִהְפִּינוּ וְאַחֲר כֶּךָ יִתְפַּלֵּל טוֹפִי עֲדִיף: **בְּצַר** אֵל יוֹרָה פֶּרַשׁ בְּקוּיָטְרַם דְּקַתִּי אַחֲרֵי מְקָרָא זֶה וְאִינוּ בְּכָל הַפְּתוּבִים וְשִׁמְא' בְּסַפֵּר בֶּן סוּרָא הוּא וּמַצִּינוּ בְּכַמָּה מְקוּמוֹת שְׁמַכִּיא הַש"ס מְקַרְאוֹת הַפְּתוּבִים בְּסַפֵּר בֶּן סוּרָא כְּדִאשְׁכַּחן בְּהַחֻבֵּל (ב"ק צב:): כָּל עוֹף לְמִינֵהוּ יִשְׁכֹּן וְכוּן אִדָּם לְדוּמָה לוֹ וְכוּן סֶלְסֵלָה וְתִרְוַמְמָךְ וּבְגַדִּיבִים תּוֹשִׁיבְךָ וְאִמְרִין צִירֵשְׁלָמִי דְבִרְכוֹת שְׁהוּא כְּתוּב בְּסַפֵּר בֶּן סוּרָא וּרְבִינוּ שְׁמוּאֵל פֶּרַשׁ שֶׁשִּׁיב רְבִינוּ קְלוּנִימוּס שֶׁכֵּן דּוֹרַשׁ צִירֵשְׁלָמִי כָּל הַמַּצַר לְיִשְׂרָאֵל יוֹרָה דְּכְתִיב שְׁמַעִי נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׂכוּרַת וְלֹא מִיָּין וְהִכִּי אִיתָא בִּיהֲשֵׁלִי בְרִישׁ פְּרָק אִין עוֹמְדִין הִבָּא מִן הַדְרָךְ אִסוּר לְהִתְפַּלֵּל מִזֶּה הַטַּעַם דְּכְתִיב שְׁמַעִי נָא זֹאת וְכו' וְגַם רַבִּי זְרִיקָא וְרַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם ר' אֲלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹסִי הִגְלִילִי אוֹמַר הַמַּצַר אִסוּר לְהִתְפַּלֵּל לֹא מִסְתַּבְּרָא אֲלֹא מִן הַדִּין קָרָא שְׁמַעִי נָא זֹאת וְעַתָּה מַדְמָה גְרָה לְשְׂכָרוֹת וּבְשְׂכָרוֹת כְּתוּב לְהַבְדִּיל וּלְהוֹרוֹת כְּדִקְרִישׁ בְּכִרְיּוֹת (דף יג:): וּמַהִּיא טַעְמָא אֵל יִתְפַּלֵּל דְּהוּי שְׂכוֹר מִתּוֹךְ שְׁטְרוֹד בְּגִרְתּוֹ וּבְכַעֲסוֹ ור"ת מְפַרֵּשׁ דְּמַהִּיא קָרָא קִדְרִישׁ הַיַּעֲרָךְ שׁוּעָךְ לֹא בְצַר (אִיּוֹב ל"ו:י"ט) בְּלוּמַר בַּשֵּׁעַת גְּרָה אֵל תַּעֲרַךְ תַּפְלַתְךָ בְּשֵׁשׁ טְרוּד וּבְכַמָּה מְקוּמוֹת רְגִיל הַש"ס לְקַצֵּר הַמַּקְרָא בְּגוֹן וְנִתֵּן הַסָּסָף וְהָס לוֹ וּמִיָּהוּ חֲצַת קֶשֶׁה בְצַר אֵל יוֹרָה דְּהוּה לִיָּה לְמִימַר אֵל יִתְפַּלֵּל: **אֲלֹא** לְשִׁנְתָּא כְּמוֹ לִילִי תַקּוּפַת תַּמּוּחַ: **וְקָרִי**

לִיָּה בְּלִשׁוֹן מִיָּם פֶּשְׁטָא דְקָרָא מִיָּם מַמַּשׁ דְּכְתִיב בְּסִיפָה דְקָרָא וְהַסִּירוֹתִי מַחֲלָה מְקַרְבָךְ ע"י שִׁיבְרָךְ הַמַּיִם כְּדִאשְׁכַּחן גַּבִּי רַפּוּאוֹת מִי מְרָה כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שְׁמַתִי בְּמַצְרִים לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ וּכְתִיב נָמִי (מְלָכִים ב ב':כ"א) רַפְּאֲתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה:

סה.

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פד' מהל' אישות הל' יח:
ב מו"י פא' מהל' נזירות הל' יב:
ג מו"י פכ"ט מהל' מכירה הל' יח, סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' כב:
ד מו"י פד' מהל' אישות הל' יח:
ה מו"י פא' מהל' נזירות הל' יב:
ו מו"י פכ"ט מהל' מכירה הל' יח, סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' כב:
ז מו"י פג' מהל' תלמוד תורה הל' יג, טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' כג:
ח טוש"ע או"ח סי' רלח סעי' ב:
ט טוש"ע או"ח סי' צח סעי' ב:

סה:

עין משפט נר מצווה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' יא, סגנ עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יז:

ב מו"י פב' מהל' עירובין הל' יא:

ג מו"י פב' מהל' עירובין הל' יא, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יז:

ד מו"י פב' מהל' עירובין הל' יד, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יח:

ה מו"י פב' מהל' עירובין הל' יד, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יח:

התם טעמא מאי משום דשכיח דדבר וא"ת כיון דשכיח אס כן פנימי במקומו אמאי

מתר דע"כ לא שרי ראב"י יחיד במקום נכרי אלא משום דלא שכיח דגרי וי"ל כיון דרב פגעמיס חד לא שכיח לא פלוג רבנן ושרו ככולהו וא"ת א"כ מאי קמבעיא ליה אכל הכא חמינא כו' נהי דלא שכיח מ"מ לתסר דלא פלוג רבנן בכל תרי במקום נכרי וי"ל דלחמרא לא חמר דלא פלוג: **ריש** לקיש ותלמידיו ר' חנינא כאן מוכיח כדברי ר"ת דר"ל גבארא רבה הנה קדם שצא לפני רבי יוחנן דהאי גבארא הנה סמוך לפטירתו של רבי כיון דשלה לרבי אפס דר' אפס לא חנה אחר רבי אלא שפי שנים ומחצה כדאימא בכתבות בסוף הנושא (כתבות דף קג:) וכן משמע בפ' הבע"י (יבמות נז.) גבי שמעתא דקהל גרים אקרי קהל: **אקלעו** לההוא פגדך פי' כקונטרס והיו יראין שמא יבא נכרי בשעת רועה לומר דאס לא היה בא לא היה אוסר והינו כרבי יהודה דתנן בפרק ביצד משתמפין (לקמן עירובין דף פו.) המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד ישראל ואחד נכרי אוסר רבי יהודה אומר אינו אוסר כו' ואע"נ דפסקינן לעיל בפרק מי שהוציאהו (עירובין דף מז.) דהלכה כר"ס דאמר אפלו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר לא בא ר"ש להחמיר בנכרי יותר מרבי יהודה אלא לגמרי בא להקל ולהסיר ב'ישראל טפי מרבי יהודה דאפילו באותה העיר שרי שפבר הסיח מעצמו ועוד דקומא לן כדברי המיקל בערוב ואע"נ דרבי יוחנן לית לה דלגמרי חאמר הנהו כללי דפרק מי שהוציאהו (עירובין דף מו:) דר' יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה אפי' בערוב מדגבי למדק דרב לית לה הני כללי מדאשכחנא דפסוק כר"ס בשהיא גערוב מ"מ קומא לן כרבי יהושע בן לוי לגבי ר' יוחנן דקאמר הלכה כדברי המיקל בערוב כמו שרגיל ר"ת לדקדק ממנהל פרק בתרא (דף כז.) גבי ואת הבית הגדול שדף בלש: **דילא** הוה שובר לא היה שס אפי' אחד מבני ביתו דהא חמרינן לקמן דשוכר אפי' משכירו ולקוטו ואשתו נמי אס היתה שס היתה וכולא להשכיר כדמשמע לקמן גבי ההוא טורחניא: אקלעו לההוא פגדך כו'. פרש בקונטרס היו שס הרבה בתים של ישראלים שהיו אוסרים זה על זה ויש פרושים

סמנא בזה פגדך יש בו חדרים הרבה פתוחין לחצר והאכסניאים נכנסין בהן ואוסרין

זה על זה וגם זה חמת דכי האי גונא נמי אסרי כמו חבורה ששבתה בפרקקלון:
דאָתא נכרי בשבּתא פרש בקונטרס ומאָתמוּל לא הוו מצו לאַערובי דוורין מן־שְׂרָאָל דהוו בה משום דנכרי אסר עליהו אז ע"ג דליתא דברישתיהו לעיל [ד"ה אקלעו] וכדפי' נמי בקונט' בשהיא עבדא דלעיל ודפי' דש"י אחרים מצאתי שפיר מצו לאַערובי דוורין ד'ישראל דהוו בה משום דנכרי לא אסר עליהו היבא דליתא חמרי מהו למיגר מביטול ואף על פי שעברו לא משתרי בשכירות לחוציה מיד כשצא הנכרי בטל ליה ערוב וכי הדר שָׁכְרוּ אֵין הערוב חוזר לקדמותו אף על גב דבספינות אמר במסכת שבת (דף קא:) ספינות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפקסין וְאִסְרוּ חֻזְרוּ וְנִתְקַשְׁרוּ חֻזְרוּ להסתין הראשון שאני הבא דמתחלה בשעשה הערוב אֵין סופו להתקיים כל השבת שעתיד הנכרי לבא אכל התם אֵין הספינות עומדות להפסק ואף על גב דהיבא דשכח אחד מבני חצר ולא ערב אֵין ערובו בטל אלא מבטול היחיד רשותו לאותן שערבו ומתריין להכניס ולהוציא שֵׁאִני התם דחזו כוּלָּהוּ לאַערובי מאתמוּל לפיכך אֵין בטל הערוב שֵׁלָהּ כָּלל וגם אֵין שָׁךְ לומר כלל שבת הואיל והתרה התרה ולא יתבטל ערוב שֵׁלָהּ כשֵׁיבֵא הנכרי בשבת וזה אֵין נראה לפרש כָּלל דכאן לא ערבו ולפיכך לא סגי בשכירות לחוד בלא בטול דהא על פרקך היו יכולין לערב כאן כדפרשית לעיל דהלכה פר' יהודה דנכרי כי ליתה לא אסר וכיון שהיה מועיל באותו ערוב מנא לה שלא שרבו וישו שכירות ובטול דקשניא ליה לקמן דשמואל רבה דאמר אוסרין ואֵין מערבין אֵין מבטלין ובסוף שמעתא דקאמר למ"ד שוכרין לא תבשי לך תרתי עבדינן שכירות ובטול דלמא הבא הוא דערבוב ולא עשו אלא שכירות לחוד על כן נראה בפרוש הקונטרס דאפילו ערבו בטל הערוב לגמרי מפן כיון שצא הנכרי ואס תאמר ולמה להו הבא תרתי שכירות ובטול כדחוציה סגי כיון דבטלי רשותיהו לגבי חד הנה לה יחיד במקום נכרי דאמר לעיל גבי עבדא דהמן בר רסחן דקומא לן כראב"י יחיד במקום נכרי שרי ואע"נ דמסוקי רבא דלא מהני בטול לעשותו יחיד במקום נכרי משום דא"כ בטולת תורת ערוב מאותו מביי ה"מ בנכרי שאינו רוצה להשכיר דלא אפשר להו לערב אכל הבא שהוא מתרצה להשכיר ובשבת אחרת יוכלו לערב להתיר לכולן אלא היום שצא הנכרי בשבת לא אפשר מועיל בטול לעשות יחיד במקום נכרי דאֵין שָׁךְ כאן לומר בטולת תורת ערוב וי"ל כיון שאס לא היה מתרצה להשכיר לא היה מועיל בטול משום דא"כ בטולת תורת ערוב אֵין לחלק בין מתרצה לשאינו מתרצה דאטו למירת הנכרי תגרם הבטול שיועיל כשיאמר לתרצה לכם להשכיר או לא יועיל כשיאמר לא לתרצה לכם ועוד י"ל דהני אמוראי סבירא להו כר"מ דאמר אסור יחיד במקום נכרי ור' יוחנן דבסמוך נמי לטעמה דאמר נהנו העם כר"א בן יעקב אכל אורזי לא מורינן אכל אֵין סבירא לן ודאי כרבי אליעזר בן יעקב דהא אבבי ורבא קומי בותא בעבדא דהמן בר רסחן:

הדר פרק שישי עירובין

אס נשפך בביתו פמים היו בכלל ברכה ואי לא. לא: אדם נכר אס הגון הוא: בכוסו

אי נשפך בביתו פמים — איבא ברכה, ואי לא — לא.
אמר רבי אילעאי, בשלשה דברים אדם ניכר: בכוסו, ובכיסו ובכעסו. ואמרי ליה אף בשחקו.
"אמר רב יהודה אמר רב: ישראל וגוי בפנימית, וישׂראל בחיצונה. בא מעשה לפני רבי, ואסר, ולפני רבי חייא, ואסר. יתוב רבה ורב יוסף בשילהי פירקיה דרב ששת, ויתבי רב ששת וקאמר: כמאן אמרה רב לשמעתיה, כרבי מאיר. כרביש רבה רישיה. אמר רב יוסף: תרי גברי רברבי פרבנן ליטעו בהאי מילתא? אי כרבי מאיר, למה לי ישׂראל בחיצונה? וכי תימא, מעשה שהיה פה היה, והא בעו מיניה מרב: פנימי במקומו מהו? ואמר להן: מותר. ואלא מאי, כרבי אליעזר בן יעקב? האמר: עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה! אלא כרבי עקיבא, דאמר: רגל המותרת במקומה — אוסרת שלא במקומה. למה לי גוי? אפילו ישׂראל נמי! אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לעולם כרבי אליעזר בן יעקב, וכרבי עקיבא, והכא במאי עסקינן? פגוזן שעירבבו, וטעמא דאיבא גוי דאסיר, אכל ליבא גוי לא אסיר.
בעא מיניה רבי אליעזר מרב: ישׂראל וגוי בחיצונה וישׂראל בפנימית מהו? התם טעמא משום דשכיח דדדיר, דמירתת גוי, וסבר: השתא אתי ישראל ואמר לי: ישׂראל דהנה גפה היבא? אכל הכא, אמינא ליה: נפק אַזל ליה. 'או דילמא, הכא נמי מירתת, דסבר: השתא אתי ישׂראל וחזי לי. אמר ליה: "תן לחכם ויחכם עוד". ריש לקיש ותלמידי דרבי חנינא איקלעו לההוא פוגדך, ולא הוה שוכר, והוה משכיר.
"אמרו: מהו למיגר מיניה? כל היבא דלא מצי מסליק ליה — לא תיבצי לה דלא אגרינא. כי תיבצי — היבא דמצי מסליק ליה. מאי? כיון דמצי מסליק — אגרינא. או דילמא, השתא מיהא הא לא סלקיה? "אמר להן ריש לקיש: נשכור, ולכשנגיע אצל רבותינו ששכדרום, נשאל להן. אתו שיילו לרבי אפס, אמר להן: יפה עשיתם ששכרתם. רבי חנינא בר יוסף ורבי חייא בר אבא ורבי אסי איקלעו לההוא פוגדך דאָתא גוי מרי דפוגדך בשבתא. אמרו: מהו למיגר מיניה? שוכר כמַעַרְב דמי — מה מערב מבְּעוֹד יום, אף שוכר מבְּעוֹד יום. או דילמא שוכר כמבטל רשות דמי, מה מבטל רשות ואפילו בשבת, אף שוכר ואפילו בשבת? רבי חנינא בר יוסף אמר: נשכור, ורבי אסי אמר: לא נשכור, אמר להו רבי חייא בר אבא: נסמוך על דברי זקן ונשכור. אתו שיילו ליה לרבי יוחנן, אמר להן:

יפה מיהו לשטרי להוציא: מה מבטל רשות אפלו בשבת כדתנן במתניתין בית הלל אומרים משתמשך כו':

אס דעתו תמשכת עליו ביינו: בביסו כשנושא ונותן עם בני אדם אס בִּאֲמוּנָה הוא עושה:

בכעסו שאינו קפדן יותר מדאי: ישׂראל ונכרי בפנימית שתי תצרות זו לבנים מזו והיה לו לבן פנימית דריסת הרגל על כן חיצונה: ואסר בחיצונה עד שישכיר: בשלהי פרקה לאחר שסגם הדקשה: כר"מ דלא בעי שני ישראלים אוסרין זה על זה: כרביש רבה רישה הודה לדבריו: למה לי ישראל בחיצונה דבעינן שני ישראלים: פנימי במקומו בחצר הפנימית: מהו להוציא מביתו לחצר: אמר להם מתר אלמא לא אסר אלא בחיצונה שרשותו שני ישראלים שולטת בה: אוסרים זה על זה והיו לאו אוסרים זה על זה נינהו דהא אמרי רבנן בשלהי פרקין רגל המרתת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה משום דריסת הרגל ואף על פי שלא ערכה עמה: ואלא רב כר"ע ס"ל והווי להו שני ישראלים אוסרין זה על זה הלכך אסר נכרי עליהו למה לי משום נכרי ישׂראל פנימי לחוציה נמי אסר על חיצון: לעולם כר"א משום דכי פנימי במקומו מתר וחיצון אסור משום דריסת הרגל דפנימי כר"ע וכיון דאסר עליה הוו להו בחיצונה שני ישראלים אוסרין זה על זה ומהני נכרי לבטל את ערובן אפלו ערבו ואי ליבא נכרי כי ערבו שרי: דמרתת נכרי להרג את ישׂראל הדר עמו בפנימית דסבר אתי ישׂראל דחיצונה יתבע ליה מנה ולא מצני למימר ליה נפק אול ליה לבראי דאמר לי אי היה נפק חנא חזא ליה: תן לחכם ויחכם עוד כי היכי דהתם אסור הבא נמי אסור: אקלעו לההוא פגדך דהוו קירי בה בשהוא חצר תרי ישראלים וחד נכרי ששכר את דירתו מחבדו נכרי ואותו שבת לא היה שס אותו נכרי השוכר אלא נכרי המשכיר והיו יראים שמא יבא נכרי בשבת: פגדך יש בו חדרים פתוחין לחצר והאכסניאים נכנסים בהן ואוסרין זה על זה בשבת: היבא דלא מצו מסלק לה משכיר לשוכר עד זמנו: לא תיבצי לך דנדאי [לאו] בקשותה הוא ולא מצען למיגר מנה: נשכיר דפקק דבריהם להקל: דאָתא נכרי בשבת דמאָתמוּל שפיר מצו לאַערובי דוורין ד'ישראל דהוו בה משום דנכרי לא אסר עליהו היבא דליתה ולא ערבו מאתמוּל ולא הוו (מצו) מטלטלי בחצר כי אָתא נכרי אמרי מהו למיגר מנה והדר נבטל רשות לגבי חד וההוא

מיהו לשטרי להוציא: מה מבטל רשות אפלו בשבת כדתנן במתניתין בית הלל אומרים משתמשך כו':

דאָתא נכרי בשבּתא פרש בקונטרס ומאָתמוּל לא הוו מצו לאַערובי דוורין מן־שְׂרָאָל דהוו בה משום דנכרי אסר עליהו אז ע"ג דליתא דברישתיהו לעיל [ד"ה אקלעו] וכדפי' נמי בקונט' בשהיא עבדא דלעיל ודפי' דש"י אחרים מצאתי שפיר מצו לאַערובי דוורין ד'ישראל דהוו בה משום דנכרי לא אסר עליהו היבא דליתא חמרי מהו למיגר מביטול ואף על פי שעברו לא משתרי בשכירות לחוציה מיד כשצא הנכרי בטל ליה ערוב וכי הדר שָׁכְרוּ אֵין הערוב חוזר לקדמותו אף על גב דבספינות אמר במסכת שבת (דף קא:) ספינות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפקסין וְאִסְרוּ חֻזְרוּ וְנִתְקַשְׁרוּ חֻזְרוּ להסתין הראשון שאני הבא דמתחלה בשעשה הערוב אֵין סופו להתקיים כל השבת שעתיד הנכרי לבא אכל התם אֵין הספינות עומדות להפסק ואף על גב דהיבא דשכח אחד מבני חצר ולא ערב אֵין ערובו בטל אלא מבטול היחיד רשותו לאותן שערבו ומתריין להכניס ולהוציא שֵׁאִני התם דחזו כוּלָּהוּ לאַערובי מאתמוּל לפיכך אֵין בטל הערוב שֵׁלָהּ כָּלל וגם אֵין שָׁךְ לומר כלל שבת הואיל והתרה התרה ולא יתבטל ערוב שֵׁלָהּ כשֵׁיבֵא הנכרי בשבת וזה אֵין נראה לפרש כָּלל דכאן לא ערבו ולפיכך לא סגי בשכירות לחוד בלא בטול דהא על פרקך היו יכולין לערב כאן כדפרשית לעיל דהלכה פר' יהודה דנכרי כי ליתה לא אסר וכיון שהיה מועיל באותו ערוב מנא לה שלא שרבו וישו שכירות ובטול דקשניא ליה לקמן דשמואל רבה דאמר אוסרין ואֵין מערבין אֵין מבטלין ובסוף שמעתא דקאמר למ"ד שוכרין לא תבשי לך תרתי עבדינן שכירות ובטול דלמא הבא הוא דערבוב ולא עשו אלא שכירות לחוד על כן נראה בפרוש הקונטרס דאפילו ערבו בטל הערוב לגמרי מפן כיון שצא הנכרי ואס תאמר ולמה להו הבא תרתי שכירות ובטול כדחוציה סגי כיון דבטלי רשותיהו לגבי חד הנה לה יחיד במקום נכרי דאמר לעיל גבי עבדא דהמן בר רסחן דקומא לן כראב"י יחיד במקום נכרי שרי ואע"נ דמסוקי רבא דלא מהני בטול לעשותו יחיד במקום נכרי משום דא"כ בטולת תורת ערוב מאותו מביי ה"מ בנכרי שאינו רוצה להשכיר דלא אפשר להו לערב אכל הבא שהוא מתרצה להשכיר ובשבת אחרת יוכלו לערב להתיר לכולן אלא היום שצא הנכרי בשבת לא אפשר מועיל בטול לעשות יחיד במקום נכרי דאֵין שָׁךְ כאן לומר בטולת תורת ערוב וי"ל כיון שאס לא היה מתרצה להשכיר לא היה מועיל בטול משום דא"כ בטולת תורת ערוב אֵין לחלק בין מתרצה לשאינו מתרצה דאטו למירת הנכרי תגרם הבטול שיועיל כשיאמר לתרצה לכם להשכיר או לא יועיל כשיאמר לא לתרצה לכם ועוד י"ל דהני אמוראי סבירא להו כר"מ דאמר אסור יחיד במקום נכרי ור' יוחנן דבסמוך נמי לטעמה דאמר נהנו העם כר"א בן יעקב דהא אבבי ורבא קומי בותא בעבדא דהמן בר רסחן:

מסורת הש"ס

א אוצר מדרשים חופת אליהו חופת אליהו רבה מא

גליון הש"ס

גמ' א"ל תן לחכם ויחכם עוד. בב"ק דף קיג ע"ב:

תוס' ד"ה דלא הוי שוכר וכו' כדמשמע לקמן. דף פ ע"א ועי' בתוספות שם ד"ה אתו לקמיה וצ"ע:

תורה אור השלם

תן לחכם ויחכם-עוד הודיע לצדיק ויוסף לקח [משלי ט, טז]

עין משפט
נר מצוה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' יב,
סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי'
שפג סעי' א:
ב מו"י פב' מהל' עירובין הל' י,
סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי'
שפג סעי' ט:

לא מה מערב אפי' בפחות כו' דלקלל אקשינהו רבי יוחנן ולא לחומרא דכל יפה עשיתם ששכרתם רבנו חננאל פסק כר' יוחנן אע"ג דשמואל פליג עליה בסקמיה דהסבר דכל מקום שאוסרין אין מערבין ואין מבטלין דבכל דכתא קומא לן כר' יוחנן לגבי שמואל ודדברי המוקל בערוב ואומר ר"י דלקמן בפרקין (עירובין דף ע:) דין דכיתא בשמואל דתניא כל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת כלה כגון שני בתים בשני צדי רשות הרבים והקיפוס נכרים מחצה בשבת זה הפלל לאתניי מת נכרי בשבת דאין מבטלין ולקמן בסוף שמעתא אמרינן דמת נכרי בשבת חליבא דמ"ד שוכרין לא תפשי לך השתא תרמי עדדינן חדא מפשיא ש"מ לא מתוקמא היא דכיתא כר' יוחנן דאמר שוכרין ולחך לומר לאתניי מת נכרי בשבת אורי דלא בטלו דלא משתרו בשמת הנכרי אע"פ שערכו מע"ש אבל בטול מהני שרי הקיפוס נכרים מחצה אורי אפי' ע"י בטול כדאמרינן בסוף שמעתא דאין מבטלין וזומא דהכי קאמר לאתניי מת נכרי בשבת דאין מבטלין ואפי' את"ל שר' יוחנן היה מעמיד זה הפלל דכיתא לאתניי מלתא אחריתי מ"מ מדנקט סתמא דהש"ס הכי שמע מנה דהכי הלכתא: **יפה עשיתם ששכרתם** לא דמי למקח וממכר לאסר בשבת דלא הוי אלא כמתנה בעלמא שאין עושין אלא להסיר טלטול: **מערב אפי'**

שכירו ולקטו פרוש כדאמר שמואל לעיל אפי' שכירו ולקטו על נכרי נותן ערובו ודין ואם תאמר דהכא חליבא דר' יוחנן קומא ודירושלמי משמע דלית לה לרבי יוחנן האי סברא דקאמר ר' יוחנן דהתם ישראל ונכרי שיהיו דרים בבית אחד צריך ישראל לבטול והנכרי להשפיר ויש לומר דהתם ששניהם שתפים בבית ישראל ונכרי דלא הוי בשכירו ולקטו דהכא ועוד יש לחלק דאם אחד הנכרי לישראל שהוא שכירו ולקטו חדר אחד שלא יוכל הנכרי להשתמש בו דהוי השתא הנכרי מסלק משראל ואין יכול לסלק ישראל בכה"ג לא אמרינן נותן ערובו ודין נכרי האי גונא איבא לאוקמי הדיא דירושלמי: **כל מקום שאוסרין ומערבין מבטלין** האי פלגא לאו דוקא דכל מקום דהרי חרבה שמואל בסקמיה אין בטול בשות דהרי אפי' ב' חצרות זו לפנים מזו פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין ומה שמפרש כאן כגון שתי חצרות זו לפנים מזו ורבה לאבוי ורבה לאבוי חצר ששכח אחד מהם ולא ערב חבל הא מתניתין היא לקמן ולא אצטריך ליה לאשמעינן האי: **וא" דאיתא מאתמול לוגר מאתמול** דאם אין הנכרי רוצה להשפיר מה וכולו בטול להועיל אע"ג דשמואל אית לה לעיל הלכה כראב"י דשרי יחיד במקום נכרי הא אמרינן לעיל דאין הבטול עושהו יחיד במקום נכרי משום דא"כ בטולת תורת ערוב מאותו מבוי ואפלו מתרצה היום להשפיר או שמת ועל זה קאמרינן דאין מבטלין משום דמאתמול לא הוי יכולים לערב לפי שלא נתרצה להם מאתמול להשפיר אפתי מערבין קרינא בה דכיון דאם היה אתמול מתרצה הוי יכולין לערב וכששכרו היום ממנו או שמת יכולין לבטול שפיר:

לא מה מערב אפי' בפחות כו' דלקלל אקשינהו רבי יוחנן ולא לחומרא דכל יפה עשיתם ששכרתם. תהו בה נהרדעי: ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן: שוכר כמערב דמי. מאי לאו: מה מערב מבועוד יום, אף שוכר מבועוד יום! לא, מה מערב ואפילו בפחות משנה פרוטה, אף שוכר בפחות משנה פרוטה. ומה מערב אפילו שכירו ולקטו, אף שוכר אפילו שכירו ולקטו. ומה מערב בחצה ששורין בחצר אחת — אחד מערב על ידי כולו, שוכר נמי, חמשה ששורין בחצר אחת — אחד שוכר על ידי כולו. תהי בה רבי אלעזר. אמר רבי זירא: מאי תהיא דרבי אלעזר? אמר רב ששת: גברא רבה כרבי זירא לא ידע מאי תהיא דרבי אלעזר? קא קשיא ליה דשמואל רביה. דאמר שמואל: כל מקום שאוסרין ומערבין — מבטלין. מערבין ואין אוסרין, אוסרין ואין מערבין — אין מבטלין. כל מקום שאוסרין ומערבין — מבטלין, כגון שתי חצירות זו לפנים מזו. מערבין ואין אוסרין — אין מבטלין, כגון שתי חצירות ופתח אחד ביניהן. אוסרין ואין מערבין — אין מבטלין. לאתניי מאי לאו לאתניי גוי? ואי דאיתא מאתמול — לוגר מאתמול!

כגון בחיצונה משום דריסת הרגל שיש לה עליה ואם רצתה לערב עמה מערבין ואם שכחו ולא ערבו מבטלין בני פנימית רשותן לבני חיצונה אותו דריסת הרגל שיש לה עליה: שתי חצרות פתוחות למבוי או לקשות הרבים ופתח ביניהן מערבין אם רוצין ואם לא ערבו זו עם זו וזו מתרת לעצמה וזו מתרת לעצמה: אין מבטלין אם הצרכו לטלטל מזו לזו אין מבטלין רשות על זו לזו דלא תקון רבנן בטול רשות אלא היבא דאסרי עליהו: לאו לאתניי נכרי שדר עם שני ישראלים בחצר שאוסרין אותו שני ישראלים זה על זה ואין יכולין לערב בשביל הנכרי והאמרינן דאין מבטלין: ואי איתא נכרי מאתמול אמאי קרי להו אוסרין ואין מערבין הא מצו לעירובי ולמיגר:

שאמר שמואל בסקמיה אין בטול רשות דחקרה ואפי' בחצר מסיק רבא לקמן אלפא דשמואל דאפי' ב' חצרות זו לפנים מזו פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין ומה שמפרש כאן כגון שתי חצרות זו לפנים מזו ורבה לאבוי ורבה לאבוי חצר ששכח אחד מהם ולא ערב חבל הא מתניתין היא לקמן ולא אצטריך ליה לאשמעינן האי: **וא" דאיתא מאתמול לוגר מאתמול** דאם אין הנכרי רוצה להשפיר מה וכולו בטול להועיל אע"ג דשמואל אית לה לעיל הלכה כראב"י דשרי יחיד במקום נכרי הא אמרינן לעיל דאין הבטול עושהו יחיד במקום נכרי משום דא"כ בטולת תורת ערוב מאותו מבוי ואפלו מתרצה היום להשפיר או שמת ועל זה קאמרינן דאין מבטלין משום דמאתמול לא הוי יכולים לערב לפי שלא נתרצה להם מאתמול להשפיר אפתי מערבין קרינא בה דכיון דאם היה אתמול מתרצה הוי יכולין לערב וכששכרו היום ממנו או שמת יכולין לבטול שפיר:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' ה', סמג עשין א, סושי"ע או"ח סי' שפא סעי" ב ג:

אָלָא לאו דאָטא בַּשְּׁבִתָּא להכי חשיב שְׁאִין הַגְּכִּרי אוֹסֵר כּי לִיתָה כִּרְכִּי וְהוּדָה מְכַל מְקוֹם כְּשֶׁכָּא הַגְּכִּרי נִתְבָּטַל הָעֶרֶוב לְגַמְרִי נָשׁוּב אִינוּ חוֹזֵר לְמִקְוָמוֹ אע"פ שֶׁחֲזְרוּ וְשִׁכְּרוּ מִמֶּנּוּ אוֹסְרִין וְאִין מְעַרְבִין חֲרִינָא בֵּה:

שְׁהַמְבּוּי לַחֲצוֹת כְּחָצֵר לְפִתִּים דִּיקוּנָן מֵנָּה בְּסוּף פִּרְקוּן דְּאִין מְבּוּי נִתֵּר בְּלַחֵי וְקוּרָה עַד שֶׁיְּהִי בָּתִּים וְחֲצוֹת פְּתוּחִים לִתְּוֹכוֹ שְׁפִי חֲצֵרוֹת לְמְבּוּי וְשָׁנִי בָּתִּים לְחָצֵר וּמִיְּהִי בִּהְיוֹא שְׁמַעְתָּא קָאֵמֵר שְׁמוּאֵל אֶפְלוּ בֵּית אֶחָד וְחָצֵר אַחַת וְחָד מְנִיָּה בְּאַחֲרִיתָא:

כִּיצַד נִתְּנוּ עֲרוּבָן בַּחֲצִיצוּנָה כּו' שְׁתִּיחָן אֲסוּרוֹת וּא"ת אֲפִי יִכִּי פִּלְגִי עֲלֶיהָ וְאֵמֵר יֵשׁ בְּטוֹל מִחֲצֵר לְחָצֵר הָא בְּהָדִיא תֵּנָא הִכִּי לִקְמוֹן בְּסוּף פִּרְקוּן ו"ל דְּאֲפִי הִנֵּה מִפְּרָשׁ שְׁפִיחָן אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיִּבְטַל: **נִתְּנוּ** עֲרוּבָן בַּחֲצִיצוּנָה כּו' הֵאִי בַר פְּנִימִית לְמֵאן נִבְטִיל הָא פְּשִׁיטָא לֵן דְּכֵלָן וְכוּלִין לְבַטַל אֲרָלוּ דִּהּוּא מִתֵּר לְמִקְוָמָן וְרָבָא לֹא אֲרִי אֱלֹא בְּשִׁרְיוּתָא דְּהֵגֵן דַּעֲרְבוּ:

לִבְטִיל לִבְנֵי פְּנִימִית לִיתָא לַעֲרוּבֵיהוּ גַּבְיָהּ דְּבִין שְׁאִין וְכוּל לְבַטַל לִבְנֵי חִיצוּנָה מִשּׁוֹם שְׁאִין בְּטוֹל רֶשֶׁת מִחֲצֵר לְחָצֵר לֹא מִנִּי שְׁקֵלִי בְּנֵי פְּנִימִית לַעֲרוּבֵיהוּ בַּחֲצִיצוּנָה דְּאִסְרִי עֲלֵיהוּ וְלֹא דְּמִי לֵהָא דְּאִמְרִינוּן בְּמִי שְׁהוּצִיאוּהוּ (לְעִיל עִירוּבִין דָּף מַח:): רֶשֶׁת אַחַת מִשְׁפָּמֶשׁ לְשְׁפִי רֶשִׁיּוֹת וְאִין שְׁפִי רֶשִׁיּוֹת מִשְׁפָּמֶשׁוֹת לְרֶשֶׁת אַחַת מִפְּרָשׁ ר"ת דְּכִשְׁנִתְּנָה אִמְצָעִית עֲרוּבָה בְּזוֹ וּבְזוֹ מִתְּרַת עִם שְׁפִיחָן וּשְׁפִיחָן אֲסוּרוֹת עִמָּה דְּהִתֵּם כָּל חִיצוּנָה וְחִיצוּנָה לַעֲצָמָה מִתְּרַת בְּמִקְוָמָה אֶבֶל הֶכָא דְּבְנֵי חִיצוּנָה גְּמִי אִסְרִי בְּמִקְוָמָן מִפְּנֵי הַפְּנִימִית שְׁלֹא עֲרָבוּ דְּאוֹסְרַת עֲלֵיהֶם אֲתוּ אִינְהוּ גְּמִי וְאִסְרִי חֲצָרָן גְּמִי לִבְנֵי הַפְּנִימִית בְּמוֹ שְׁעָרָבוּ עִמָּהֶם וּבְטַל עֲרוּבָן:

אִין מְעַרְבִין אֲפִי עֲרָבוּ מֵאֲתַמּוֹל לְפִי

^(א)**אָלָא** **לֹאוּ**, דאָטא בַּשְּׁבִתָּא, וְקִתְּנִי: אוֹסְרִין וְאִין מְעַרְבִין, אִין מְבַטְלִין. שְׁמַע מִינָּה. ^(ב)אָמֵר רַב יוֹסֵף: לֹא שְׁמִיעַ לִי הָא שְׁמַעְתָּא. אָמֵר לִיה אֲבָיִי: אַתְּ אִמְרַתְּ נִיחָלָן, וְאִהָּא אִמְרַתְּ נִיחָלָן, דְּאָמֵר שְׁמוּאֵל: אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר. וְאִין בִּישׁוּל רְשׁוּת בַּחוּרְבָּה. וְאִמְרַתְּ לֵן עֲלָה: כִּי אָמֵר שְׁמוּאֵל אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר, לֹא אָמַרְן אֱלֹא שְׁתֵּי חֲצִירוֹת וּפְתַח אֶחָד בֵּינֵיהֶן. אֲבָל זֹו לְפָנִים מִזֹּו, מִתּוֹךְ שְׁאוּסְרִין זֶה עַל זֶה — מְבַטְלִין. אָמֵר לִיה: אֲנָא אֲמִינָא מִשְׁמִיָּה דְּשְׁמוּאֵל הֲכִי? וְהָאֵמֵר שְׁמוּאֵל: אִין לָנוּ בְּעִירוּבִין אֱלֹא כְּלִשׁוֹן מִשְׁנַתְּנוּ — ”אֲנָשִׁי חָצֵר”, וְלֹא אֲנָשִׁי חֲצִירוֹת! ^(ג)אָמֵר לִיה: כִּי אִמְרַתְּ לֵן: אִין לָנוּ בְּעִירוּבִין אֱלֹא כְּלִשׁוֹן מִשְׁנַתְּנוּ — אִהָּא אִמְרַתְּ לֵן: שְׁהַמְבּוּי לַחֲצִירוֹת כְּחָצֵר לְפִתִּים. ”גּוּפָא, אָמֵר שְׁמוּאֵל: אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר, וְאִין בִּישׁוּל רְשׁוּת בַּחוּרְבָּה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמֵר: יֵשׁ בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר, וְיֵשׁ בִּישׁוּל רְשׁוּת בַּחוּרְבָּה. וּצְרִיכָא, דְּאִי אֲשַׁמְעִינוּ מִחְצָר לְחָצֵר, בְּהָא קָאֵמֵר שְׁמוּאֵל, מִשּׁוֹם דְּהָא תִּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד וְהָא תִּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד. אֲבָל חוּרְבָּה, דְּתִשְׁמִישְׁתָּא חֲדָא לְתַרְוּוּיָהּ. אִימָא: מוּדִי לִיה לְרַבִּי יוֹחָנָן. וְכִי אֲתַמֵּר בְּהָא, בְּהָא קָאֵמֵר רַבִּי יוֹחָנָן, אֲבָל בְּהָא מוּדִי לִיה לְשְׁמוּאֵל, צְרִיכָא. אָמֵר אֲבָיִי: הָא דְּאָמֵר שְׁמוּאֵל אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר, לֹא אָמַרְן אֱלֹא בְּשְׁתֵּי חֲצִירוֹת וּפְתַח אֶחָד בֵּינֵיהֶן, אֲבָל שְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֹו לְפָנִים מִזֹּו, מִתּוֹךְ שְׁאוּסְרִין זֶה עַל זֶה — מְבַטְלִין. ^(ד)רָבָא אָמֵר: אֲפִילוּ שְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֹו לְפָנִים מִזֹּו, פְּעָמִים מְבַטְלִין וּפְעָמִים אִין מְבַטְלִין. **כִּיצַד?** נִתְּנוּ עִירוּבָן בַּחֲצִיצוּנָה וְשִׁכַּח אֶחָד, בִּין מִן הַפְּנִימִית וּבִין מִן הַחֲצִיצוּנָה, וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיחָן אֲסוּרוֹת. ^(ה)נִתְּנוּ עִירוּבָן בַּפְּנִימִית, וְשִׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיחָן אֲסוּרוֹת. שִׁכַּח אֶחָד מִן הַחֲצִיצוּנָה וְלֹא עִירַב — פְּנִימִית מוּתַרְתָּ וְחִיצוּנָה אֲסוּרָה. נִתְּנוּ עִירוּבָן בַּחֲצִיצוּנָה וְשִׁכַּח אֶחָד, בִּין מִן הַפְּנִימִית וּבִין מִן הַחֲצִיצוּנָה, וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיחָן אֲסוּרוֹת. הֵאִי בַר פְּנִימִית, לְמֵאן נִיבְטִיל? לִיבְטִיל לִבְנֵי פְּנִימִית — לִיתָא לַעֲרוּבֵיָּהּ גַּבְיָהּ. לִיבְטִיל לִבְנֵי חֲצִיצוּנָה — אִין בְּטוֹל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר! הֵאִי בַר חֲצִיצוּנָה לְמֵאן נִבְטִיל, לִיבְטִיל לִבְנֵי חֲצִיצוּנָה — אִיכָּא פְּנִימִית דְּאִסְרָה עַלְיָיהּ. לִיבְטִיל לִבְנֵי פְּנִימִית — אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר. נִתְּנוּ עִירוּבָן בַּפְּנִימִית, וְשִׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיחָן אֲסוּרוֹת. הֵאִי בַר פְּנִימִית לְמֵאן נִבְטִיל? לִיבְטִיל לִבְנֵי הַפְּנִימִית — אִיכָּא חֲצִיצוּנָה דְּאִסְרָה עַלְיָיהּ. לִיבְטִיל לִבְנֵי חֲצִיצוּנָה — אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מִחְצָר לְחָצֵר.

שִׁכַּח

לַעֲצָמָה לְהַחִיר דִּירוּרִין שְׁבִתוּכָה מוּלִיכִין לְתוֹךְ חֲבֻרְתָּה וְאִין עוֹשִׂין עֲרוֹב אַחֵר: שְׁתִּיחָן אֲסוּרוֹת וְלֹא מַהֲעִי לְהוּ בְּטוֹל וְטַעְמָא מִפְּרָשׁ לִקְמוֹן וְאִלּוּ: נִתְּנוּ עֲרוּבָן בַּפְּנִימִית בְּנֵי חֲצִיצוּנָה מוּלִיכִין עֲרוֹב שְׁבִינְיָהּ הַמַּחֲרִין לְחֲצָרָן וּנְתַנְהוּ לְתוֹךְ הַפְּנִימִית: שְׁפִיחָן אֲסוּרוֹת וְאִין בְּטוֹל מוּעִיל: פְּנִימִית מִתְּרַת עַל יָדִי בְּטוֹל שְׁבֻטָּלוּ לֶהָן אֲוֵתָן בְּנֵי חֲצִיצוּנָה שְׁנַתְּנוּ עֲרוּבָן לְתוּכָה וְהִקְנִילָה עֲרוּבָן לְהַחֲשֵׁב כְּדִירוּרִי פְּנִימִית וְאוֹסְרִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוֹם דְּהֵינָא רְגֵל הָאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה בְּשָׂבִיל הֵהוּא דְּשִׁכַּח וְלֹא עֲרַב וְאוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה הוֹאִיל וְהִקְנִילָה הָעֶרֶוב עִם מוּזָה שְׁמוּאֵל בְּהָא דְּמַבְטְלִין אֲוֵתוּ הֶרְגֵל שְׁהִרְגִילוּ עֲרוּבָן לְתוֹךְ הַפְּנִימִית וּמִשְׁתַּרְיָא פְּנִימִית לַעֲצָמָה: הֵאִי בַר פְּנִימִית שְׁשִׁכַּח וְלֹא גָתַן בְּעֶרֶוב לְמֵאן נִבְטִיל: לְבַטֵּיל לִבְנֵי פְּנִימִית רֶשֶׁת חֲצֵרוֹ דְּתַרְגִּי פְּנִימִית מִיְּהָא שְׁרָיָא לַעֲצָמָה וְחִיצוּנָה תֵּאָסֵר מִפְּנֵי דְּרִיסַת רְגֵלוֹ שֶׁל זֶה שְׁאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה: לִיתָא לַעֲרוּבֵיָּהּ גַּבְיָהּ וְלִכְשִׁיבְדֵּלוּ מִן הַחֲצִיצוּנָה הִרִי הֵן בִּלָּא עֲרוֹב וְכֵלָן אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה: לְבַטַל גְּמִי דְּרִיסַת רְגֵלוֹ לִבְנֵי חֲצִיצוּנָה וּרְשׁוּתוֹ לִבְנֵי חֲצִיצוּנָה דְּאִסְתַּלַּק לִיה לְגַמְרִי וְהִרִי כֵּלָן מִתְּרִין: אִיכָּא פְּנִימִית דְּאִסְרָה עֲלֵהּ שְׁהִרִי בְּטַל הָעֶרֶוב בְּשָׂבִיל זֶה וְהִי לֵהּ פְּנִימִית רְגֵל הָאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה דְּלִיתָה לַעֲרוּבָה לְגַבְיָהּ: אִין בְּטוֹל רֶשֶׁת מִזֵּן חָצֵר זֹו לָבָן חָצֵר אַחֲרַת לְשְׁמוּאֵל וְאע"ג דְּאִסֵּר עֲלֵיהּ וְאִי קָשִׁיא לִיבְטַלוּ בְּנֵי פְּנִימִית רֶשֶׁת חֲצָרָן לְגַבִּי הֵאִי דְּלֹא עֲרַב וְיֵהָא הוּא רְגֵל הַמֵּתַר בְּמִקְוָמוֹ דְּהָא יָחִיד הוּא וְאִינוּ אוֹסֵר עַל חֲצִיצוּנָה וְתַשְׁתְּרִי חֲצִיצוּנָה לֹאוּ מִלְתָּא הִיא דְּהָא דְּבִין דְּבַטְלִי רֶשׁוּתֵיהּ לְגַבְיָהּ הִי לְהוּ אִינְהוּ רְגֵל הָאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה כְּדָתָנָן נִתְּנוּ לוֹ רֶשׁוּתָן הוּא מִתֵּר וְהֵן אֲסוּרִין וְאִסְרִי הַחֲצִיצוּנָה וְאע"ג דַּעֲרָבוּ בַּהֲדָה הָא בְּטִיל עִירוּבֵיהוּ מִכִּי אִסְתַּלְקוּ לְהוּ מִרְשׁוּתָא דְּפְּנִימִית וְיָהִי דְּאִין לֶהָן רֶשֶׁת לְהוּצִיא מִבְּפִיחָן לְחָצֵר מ"מ דְּרִיסַת רְגֵלֵּי יֵשׁ לֶהָן בַּפְּנִימִית וּבַחֲצִיצוּנָה וְא"ת לְבַטַלוּ אִף דְּרִיסַת רְגֵלָם לַחֲצִיצוּנָה אִין בְּטוֹל רֶשֶׁת מִחְצָר לְחָצֵר: לְבַטֵּיל לִבְנֵי פְּנִימִית אִף לִבְנֵי פְּנִימִית: הֵאִי בַר פְּנִימִית לְמֵאן נִבְטִיל כּו' אִיכָּא חֲצִיצוּנָה דְּאִסְרָה עֲלֵהּ שְׁעֶרֶוב מִרְגִּילָה לְתוּכָה: אִין בְּטוֹל רֶשֶׁת מִחְצָר לְחָצֵר כְּלוּמַר אִין בְּטוֹל רֶשֶׁת מִזֵּן חָצֵר זֹו לָבָן חָצֵר אַחֲרַת בִּין דְּפְּנִימִית אֲסוּרָה חֲצִיצוּנָה גְּמִי אֲסוּרָה מִפְּנֵי רְגֵל הָאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה שְׁאוֹסְרַת עֲלֶיהָ וְעוֹד שְׁאִין עֲרוּבָה אֶצְלָה:

הדר פרק שישי עירובין

אֱלֹא לֹאוּ דאָטא בַּשְּׁבִתָּא אֱלֹמָא בְּטוֹל רֶשֶׁת לֹא תַקוּן אֱלֹא הִיכָא דְּחִזּוּ לַעֲרוּבִי מֵאֲתַמּוֹל: הָא שְׁמַעְתָּא דְּשְׁמוּאֵל דְּאָמֵר

בְּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זֹו לְפָנִים מִזֹּו שְׁיֻכַּל לְבַטַל דְּרִיסַת רְגֵלָם לַחֲצִיצוּנָה: אַתְּ אִמְרַתְּ נִהָלָן רַב יוֹסֵף קָלָה וְשִׁכַּח תְּלַמּוּדוֹ וְקָא מְדַכֵּר לִיה אֲבָיִי תְלַמּוּדוֹ: אִין בְּטוֹל רֶשֶׁת בְּחֻרְבָּה בֵּית מִכָּאן וּבֵית מִכָּאן וְחֻרְבָּה בֵּינֵיהֶן וּב' הַבָּתִּים פְּתוּחִים לֵהּ וְאִסוּר דְּהַשְׁתַּמֵּשׁ בֵּה אַר"כ עֲרָבוּ אִין מְבַטְלִין רֶשׁוּתָן זֶה לָּהּ לְהַחִיר אֶת הָאֶחָד לְהַכְנִים וְלִהּוּצִיא מִצִּיתוֹ לְחֻרְבָּה דְּלֹא שָׂרוּ רַבָּנָן בְּטוֹל רֶשֶׁת אֱלֹא בְּחָצֵר שְׁלִפְנֵי הַבַּיִת דְּאִקּוּלוּ בֵּה רַבָּנָן דְּהִי עַקֵּר תִּשְׁמַשְׁתִּיָּהוּ הַתָּם: מִתּוֹךְ שְׁאוּסְרִין בְּנֵי פְּנִימִית עַל בְּנֵי חֲצִיצוּנָה מִשּׁוֹם דְּרִיסַת הֶרְגֵל מְבַטְלִין לָהֶם דְּרִיסַת רְגֵלָם אִם לֹא עֲרָבוּ בְּנֵי פְּנִימִית אֲפִילוּ לַעֲצָמָה דְּהֵינָא רְגֵל הָאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה וְאוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה עַד שְׁתַּבְּטַל: אִנָּא אֲמִינָא מִשְׁמָה דְּשְׁמוּאֵל הִכִּי בַתְּמִיָּה: וְהָאֵמֵר שְׁמוּאֵל אִין לָנוּ בְּעִירוּבִין לְהוֹסִיף הַתֵּר: אֱלֹא כְּלִשׁוֹן מִשְׁנַתְּנוּ וּבְמִשְׁנַתְּנוּ (דָּף סט:): תָּנָן אֲנָשִׁי חָצֵר שְׁשִׁכַּח אֶחָד מֵהֶם כּו' נִתְּנוּ לוֹ רֶשׁוּתָן כּו' אֱלֹמָא בְּחַד חָצֵר תָּנָן בְּטוֹל וְלֹא בְּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת וְהֵאִי סוּימָא דְּאֲנָשִׁי חָצֵר וְלֹא אֲנָשִׁי חֲצֵרוֹת לֹאוּ שְׁמוּאֵל קָאֵמֵר לֵהּ אֱלֹא רַב יוֹסֵף קָא צִיָק לֵהּ מִמְּלַתָּא דְּשְׁמוּאֵל: **שְׁהַמְבּוּי** לַחֲצֵרוֹת כְּחָצֵר לְפִתִּים בְּמִתְּנִיתוֹן דְּפִרְקוּן הִיא וְקָא צִיָק שְׁמוּאֵל בְּלִשְׁנָא דְּחֲצֵרוֹת וּבָתִּים וְיִלִּיף מֵנָּה לִקְמוֹן דְּלֹא מַקְרִי מְבּוּי לְהִיֹּת נִתֵּר בְּלַחֵי וְקוּרָה עַד שֶׁיְּהִי בָּתִּים וְחֲצֵרוֹת פְּתוּחִין לְתוֹכוֹ שְׁפִי חֲצֵרוֹת לְמְבּוּי וְשָׁנִי בָּתִּים לְחָצֵר: אֶבֶל חֻרְבָּא דְּחִזָּא תִּשְׁמַשְׁתָּא לְתַרְוּוּיָהּ וְאִסְרִי אֶהְדְּזִי אִימָא לִיבְטַלוּ: מִתּוֹךְ שְׁאוּסְרִין אִם לֹא עֲרָבָה פְּנִימִית לַעֲצָמָה דְּהֵינָא רְגֵל הָאֲסוּרָה בְּמִקְוָמָה אֲפִי רַבָּנָן מוּדוּ דְּאוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמִקְוָמָה: מְבַטְלִין דְּרִיסַת רְגֵלָם לַחֲצִיצוּנָה וּמִתְּרִין בְּנֵי חֲצִיצוּנָה לַעֲצָמן: וּפְעָמִים אִין מְבַטְלִין וְאע"ג דְּאוֹסְרִין: נִתְּנוּ אֶת עֲרוּבָן בַּחֲצִיצוּנָה כּוּן דְּרָךְ כְּשִׁמְעָרְבִין שְׁפִי חֲצֵרוֹת יָחַד עֲרוֹב שְׁעָרָבוּ חָצֵר זֶה

 מסורת הש"ס

א לעיל י.

ב לקמן עג; נדה סג; נדה לט; לקמן פט; נדרים מא; לעיל מא.

ג לקמן עד; משנה עירובין

ד משנה עירובין; תוספתא עירובין

ה לקמן עה.

 גליון הש"ס

גמ' ור"י אמר יש ביטול רשות מחצר לחצר. ע"ל דף סד ע"א תוספות ד"ה אם כן:

מסורת הש"ס
א לקמן ע; לעיל כו: ב לקמן ע: ג פסחים לט:: בבא בתרא קסה:: בכורות יב.
גליון הש"ס

גמ' כי קאמינא לרבנן דאמרי צריך לבטל. עי' לקמן סח ע"ב תוס' ד"ה רב אשי:

שַׁכַּח אֶחָד מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עָרַב בָּהָא מוֹדִי שְׂמוּאֵל דְּמַבְטְלֵי בְּנֵי חִיצוֹנָה לִבְנֵי שַׁכַּח אֶחָד מִבְּנֵי חִיצוֹנָה וְלֹא עָרַב בָּהָא מוֹדִי שְׂמוּאֵל דְּמַבְטְלֵי בְּנֵי חִיצוֹנָה לִבְנֵי פְּנִימִית אוֹתוֹ קְשׁוּת שְׁבָא לָהּ לְתוֹכָן ע"י הֶרְגֵּל עֲרוּבָן מִשּׁוּם דְּאָמַר לָהּ לְתַקּוּנִי שְׁתַּפְּתִיךְ וְלֹא לְעוֹתוֹי וְהָכִי מִפְּרֶשׁ לָהּ בְּסוּף פְּרָקִיו וְהָא דְבַעֲיָנָן בְּטוּל חֲלִיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא חֲמִירָה רַבָּא לְמַלְתָּה דְּחַי לְרַבְּנָן בְּלֹא בְטוּל נְמִי אֲמָרָה לָהּ פְּנִימִית הָכִי וְעַקְרָה לָהּ לְעֲרוּב מִשּׁוּם דְּמַעְנֵתִי בָּהּ חֲבַל ר"ע אֲמַר דְּבַעֲיָא לְבַטּוּלֵי בַשְּׁלֵהִי פְּרָקִיו וְכִי שָׂכַח בֶּן פְּנִימִית לִיבָא לְמִימַר הָכִי דְּלִיבְטַל לִבְנֵי פְּנִימִית וַתַּחַד דְּשָׂא וַתַּשְׁמֵשׁ דָּלָא מְצֵי לְמִימַר לְתַקּוּנִי שְׁתַּפְּתִיךְ וְלֹא לְעוֹתוֹי שֶׁהָרִי תַחֲלַת הָעוֹיֹת ע"י בֶּן פְּנִימִי בָּא:
בְּמֵאן פְּרִי אֶלְיֶעָזָר רַבָּא קָא מַהֲדָר לִיהּ לִרְבּ הוּנָא בְּמֵאן קְאָמַרְתָּ לְמַלְתָּךְ כר"א דְּאָמַר חֲיוֹנֵי גְרִיךְ כּו' בַּשְּׁלֵהִי עוֹשִׂין פְּסִין אֲוִקְמָנָא הָכִי:
מִמַּתְּנִייתָא דְרַב שֶׁשֶׁת שְׁחִי מַשְׁנִיּוֹת סְדוּרוֹת לוֹ וְיִירָא רַב חֲסָדָא שְׁלֹא יִקְשָׁה מִמַּשְׁנֶה עַל מַשְׁנֶה וְיֵאמָר לוֹ לְתַרְגּוּ:
מִפְּלִפּוּלָהּ חֲרִיף וְסִבָּר הִיא בְּיוֹתֵר וְשִׁמְךָ בַּשְּׁאֲלוֹתוֹ:
וְהַקְיָפוּם סָתְמוּ רה"ר מַכָּאן וּמַכָּאן וְנִשְׁאָר לִפְנֵי ב' הַבָּתִּים עֲשִׂין חֲצַר שְׁהַבָּתִּים פְּתוּחוֹת לָהּ:
מַהוּ שְׁבִיטַל זֶה קְשׁוּתוֹ לָזֶה וְיִהְיֶה מִתָּר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְכָאן דְּהָא קוִי"ל בַּפְּרָקָא תַנְיָנָא (דף כ.) כָּל מַחֲצוֹת הַנֶּשְׁעוֹת בַּשֶּׁשֶׁת כִּין בַּשּׁוֹנָג כִּין בְּמִידָא שְׁמַה מַּחֲצָה וּכ"ס הָכָא דְנִזְכָּרִים עֲבָדוּהִי:
חֲלִבָּא דְמֵאן דְּאָמַר חֲיוֹן בְּטוּל רְשׁוּת מַחֲצַר לְחֲצַר וְאֲוִקְמָנָא טַעמָא מִשּׁוּם דְּחֲיוֹן אֲוִקְרִין וְחֲיוֹן מַבְטְלִין וְאִע"ג דְּחַי בָּעוּ לְעִירוּבֵי הוּוּ מַעְרָבִי אֲלֵמָא תַרְתִּי בַעֲיָנָן אֲוִקְרִין וּמַעְרָבִין:
לֹא תִיבָעִי לָךְ דַּכ"ש דְּהִכָּא לֹא הָא וְלֹא הָא דְּלֹא הוּוּ אֲוִקְרִין זֶה עַל זֶה אֲתַמּוּל וְלֹא תוֹרַת עֲרוּב הָיְתָה לְכָאן:
**כִּי תִבָּעִי לָךְ חֲלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר יֵשׁ בְּטוּל וְאִע"ג דְּחֲיוֹן אֲוִקְרִין מֵחַי מִי אֲחֲרִינָן הָתֵם הוּא דְּחַי בָּעוּ לְעִירוּבֵי הוּוּ מַעְרָבִי וְאִע"ג דְּתַרְתִּי לִיבָא לְחָדָא מִיָּהָא אִיבָא חֲבַל הָכָא דְחֲפִילוֹ חָדָא לִיבָא לֹא אִוּ דְּלֵמָא מַדְאָהָא לֹא קִפַּד חָהָא נְמִי לֹא קִפַּד: חֲיוֹן מַבְטְלִין דְּחָדָא מִיָּהָא בַעֲיָנָן:
מֵת נָכְרִי בַשֶּׁשֶׁת הָא נְמִי בַּעַל מִנְהָ שָׁנִי וְסָרְחִלִּים וְנָכְרִי הַדְרִים בְּחֲצַר וְלֹא שָׁכְרוּ וְלֹא עָרְבוּ וּמֵת נָכְרִי בַשֶּׁשֶׁת מַהוּ לְבַטַל זֶה לָּהּ:
חֲלִיבָא דַּמ"ד לְשׁוֹל בַּפְּרָקִיו (עִירוּבִין דף סה:):
הִיבָא דְחֲתִי נָכְרִי בַשֶּׁשֶׁת שׁוֹכְרִין הִימְנוּ וְחַפ"כ מַבְטְלִין לֹא תִיבָעִי לָךְ:
הַשְׁתָּא תַרְתִּי עֲבָדִינוּ שְׂכִירוֹת וּבְטוּל חָדָא מַבְעִיא:
חֲנִי אוֹמַר מַבְטְלִין וְלֹא דְמִיָּא לְהֵיחָא דְלָעִיל דְּהִכָּא אִי בַעֲי מַתְּמוּל מְצֵי עֲבָדִי: וְהַמְנוּחָא אֲמַר חֲיוֹן מַבְטְלִין כִּין דְּחַי בָּעוּ עֲרוּבִי מַתְּמוּל לֹא מְצֵי עֲבָדִי בְּלֹא שְׂכִירוֹת חֲיוֹן בְּטוּל חֲלָא בְּמַקּוֹם עֲרוּב: בַּהֲהוּא נִיחָא לִיהּ מִשּׁוּם דְּאִיבָא חֲוִירָא טָפִי מִמְּבוּי: דְּחֲלָפְנָא שְׁשַׁמַּע מַרְבוּ וְרַבּוּ מַרְבוּ:**

שַׁכַּח אֶחָד מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עָרַב בָּהָא מוֹדִי שְׂמוּאֵל דְּמַבְטְלֵי בְּנֵי חִיצוֹנָה לִבְנֵי

שַׁכַּח אֶחָד מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עָרַב — וְדַאי פְּנִימִית מוֹתֶרֶת, דְּאֶחָדָא דִּישָׂא, וּמִשְׁתַּמְּשָׂא, וְחִיצוֹנָה אַסוּרָה. אָמַר לִיהּ רַב הוּנָא בְּרִיהּ דְרַב יְהוֹשֻׁעַ לְרַבָּא: וְכִי שַׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עָרַב אֲמַאי שְׁתִּיחֶן אַסוּרוֹת, לְבַטִּיל בַּר פְּנִימִית לְבְנֵי פְּנִימִית, וְתִיתִי חִיצוֹנָה וְתַשְׁתְּרִי בְּחַדְיִיהוּ! ^(א)כְּמֵאן — כְּרַבִּי אֶלְיֶעָזָר, דְּאָמַר: אֲיִנּוּ צָרִיךְ לְבַטִּיל רְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד? כִּי קְאָמִינָא לְרַבְּנָן, דְּאָמְרִי: צָרִיךְ לְבַטִּיל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד! רַב חֲסָדָא וְרַב שֶׁשֶׁת כִּי פְּגָעִי בְּחַדֵּי הַדְּדִי — רַב חֲסָדָא מִרְתַּעֵן שְׁיַפּוּוֹתֶיהָ מִמַּתְּנִייתָא דְרַב שֶׁשֶׁת, וְרַב שֶׁשֶׁת מִרְתַּע כּוּלִּיהּ גּוּפֶיהָ מִפְּלִפּוּלֶיהָ דְרַב חֲסָדָא. בַּעַז מִיַּנְיָה רַב חֲסָדָא מִרַב שֶׁשֶׁת: שְׁנֵי בָתִּים מַשְׁנֵי צִידֵי רְשׁוּת הָרַבִּים וּבָאוּ גּוּיִם וְהַקְיָפוּם מַחֲצָה בְּשִׁבְתָּ, מַהוּ? אֶלְיָבָא דְּמֵאן דְּאָמַר אֲיוֹן בִּיטוּל רְשׁוּת מַחֲצַר לְחֲצַר, לֹא תִיבָעִי לָךְ. הַשְׁתָּא דְּחַי בָּעוּ לְעִירוּבִי מַתְּמוּל מַצּו מַעְרָבִי — אֲמַרְתָּ "אֲיוֹן בִּיטוּל רְשׁוּת מַחֲצַר לְחֲצַר", הָכָא דְּחַי בָּעוּ לְעִירוּבִי מַתְּמוּל לֹא מַצּו מַעְרָבִי — לֹא כָּל שְׁכּוֹן? ^(א)כִּי תִיבָעִי לָךְ אֶלְיָבָא דְּמֵאן דְּאָמַר "יֵשׁ בִּיטוּל רְשׁוּת מַחֲצַר לְחֲצַר". הָתֵם, דְּחַי בָּעוּ לְעִירוּבִי מַתְּמוּל מַצּו מַעְרָבִי — בְּטוּלֵי נְמִי מַצִּי מַבְטִיל — אָבַל הָכָא, דְּלֹא מַצּו מַעְרָבִי מַתְּמוּל — בְּטוּלֵי נְמִי לֹא מַצִּי מַבְטִיל. "אוּ דִילְמָא לֹא שָׁנָא. אָמַר לִיהּ: אֲיוֹן מַבְטְלִין. מַת גּוּי בְּשִׁבְתָּ מַהוּ? ^(א)אֶלְיָבָא דְּמֵאן דְּאָמַר שׁוֹכְרִין — לֹא תִיבָעִי לָךְ: הַשְׁתָּא תַרְתִּי עֲבָדִינוּ, חָדָא מִיבָעִיא! "אֵלָּא כִּי תִיבָעִי לָךְ אֶלְיָבָא דְּמֵאן דְּאָמַר אֲיוֹן שׁוֹכְרִין. תַרְתִּי הוּא דְּלֹא עֲבָדִינוּ, הָא חָדָא — עֲבָדִינוּ, אוּ דִילְמָא לֹא שָׁנָא. אָמַר לִיהּ: אָנִי אוֹמַר מַבְטְלִין, וְהַמְנוּחָא אָמַר אֲיוֹן מַבְטְלִין. "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: גּוּי שְׁיֵשׁ לוֹ פְּתַח אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה פְּתוּחַ לְבִקְעָה, אֲפִילוּ מַכְנִיס וּמוֹצִיא גְמָלִים וְקַרוֹנוֹת כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ דְּרָךְ מְבוּי, אֲיוֹן אוֹסֵר עַל בְּנֵי מְבוּי. מַאי טַעמָא? בְּפִיתְחָא דְמִיַּחַד לִיהּ, בְּהָהוּא נִיחָא לִיהּ. אִיבָעִיא לָהּ: פְּתוּחַ לְקַרְפָּה, מַהוּ? אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר אֲמִי מִשְׁמִיחַ דְּאוּלְפָּנָא:

אֲפִילוּ

שְׂכִירוֹת חֲיוֹן בְּטוּל חֲלָא בְּמַקּוֹם עֲרוּב עַד כָּאן לְשׁוֹן הַקּוֹנָט' וַתִּמָּה דְלָעִיל (עִירוּבִין דף סו.) פְּשִׁיטָא לָן הִיבָא דְחֲתָא נָכְרִי מַתְּמוּל דְּמַבְטְלִין וְאֲוִקְרִין וּמַעְרָבִין קִרְיָנָן בָּהּ דְּאָמַר לְשׁוֹל וְאִי דְחֲתָא נָכְרִי מַתְּמוּל לוֹגֵר מַתְּמוּל וי"ל דְּסָגִיא דְלָעִיל כְּרַב שֶׁשֶׁת דְּאָמַר הָכָא דְּמַבְטְלִין וּמִיָּהּוּ קָשָׁה דְּמַשְׁמַע הָכָא דְּפִשְׁיטָא לָן אֲפִי' לְרַב שֶׁשֶׁת דְּתַרְתִּי לֹא עֲבָדִינוּ וְדוּקָא מַת הוּא דְּמַבְטְלִין חֲבַל לֹא מַת דְּבַעֲי תַרְתִּי שְׂכִירוֹת וּבְטוּל לֹא עֲבָדִינוּ וְלָעִיל פְּשִׁיטָא לָן בְּדְחֲתָא

מַתְּמוּל דְּבַשֶּׁת שׁוֹכְרִין וּמַבְטְלִין וְדוּקָא בְּחֲתָא בַשֶּׁשֶׁת הָאָמַר שְׂמוּאֵל דְּחֲיוֹן מַבְטְלִין וְנִרְחָא לְפֶרֶשׁ דְּהִכָּא בְּחֲתָא בַשֶּׁשֶׁת וּמַת בַּשֶּׁשֶׁת חֲרִירִי וְכּוּן מַשְׁמַע הַלְשׁוֹן דְּקָאמַר כִּי תִבָּעִי לָךְ חֲלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר חֲיוֹן שׁוֹכְרִין תַרְתִּי הוּא דְּלֹא עֲבָדִינוּ וּבְחֲתָא נָכְרִי בַשֶּׁשֶׁת נַחֲלִיקוּ וְעַל זֶה מַבְעִיא לִיהּ בַּשְּׁמַת אִי עֲבָדִינוּ חָדָא אִי לֹא וּח"ת כִּי לֹא מַת נְמִי תַסְגִּי בְּחָדָא בְּבְטוּל לַחֲזוּיָה דְּהִנֵּה יַחִיד בְּמַקּוֹם נָכְרִי וי"ל כְּדִפִּי' לְשׁוֹל דְּלֹא מַשְׁתַּרִּי בְּבְטוּל לַחֲזוּיָה בַשְּׁמַתְרַצָּה הַנָּכְרִי לְשֹׁכֵר כִּין דָּאִם לֹא הִיא מַתְרַצָּה לֹא הִיא מִתָּר מִשּׁוּם דָּאִם בֶּן בְּטָלַת תּוֹרַת עֲרוּב אִי נְמִי רַב חֲסָדָא כר' מֵאִיר סְבִירָא לָהּ דְּחָסֵר יַחִיד בְּמַקּוֹם נָכְרִי וּמִיָּהּוּ לְפִי טַעַם זֶה אֲחֲרָיוֹן לֹא יִתְכַּן לוֹמַר חֲלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר חֲיוֹן שׁוֹכְרִין דְּקָאמַר. (חֲנִי אוֹמַר מַבְטְלִין) הֲיִנּוּ שְׂמוּאֵל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ לְשְׂמוּאֵל סָגִי בְּבְטוּל דְּחִירָהוּ קָאמַר הֲלָכָה כְּרַאב"י וְקָאמַר שְׂמוּאֵל

לְשׁוֹל דְּחֲיוֹן מַבְטְלִין ש"מ דְּאֲפִי' חָדָא לֹא עֲבָדִינוּ לְשְׂמוּאֵל חֲלָא הֲיִנּוּ ר' חֲסִי דְּאָמַר לְשׁוֹל לֹא נִשְׁכּוּר:
אָנִי אוֹמַר מַבְשְׁלִין חָף עַל גַּב דְּבַעֲנִי בָתִּים חֲיוֹן מַבְטְלִין הָתֵם לִיבָא לֹא אֲוִקְרִין וְלֹא מַעְרָבִין שְׁהִיא רה"ר מַבְעוּד יוֹם חֲבַל הָכָא אֲוִקְרִין אִיבָא וְגַם מַעְרָבִין עַד שְׁבִיבָא הַנָּכְרִי א"נ גְּבִי שְׁנֵי בָתִּים לֹא הִיא לוֹ פַּח מַבְעוּד יוֹם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ בְּטוּל שְׁעוֹשָׁה עֲכָשׁוּ חֲבַל הָכָא מַבְעוּד יוֹם הִיא בּוֹ פַּח לְבַטַל:

הדר פרק שישי עירובין

עָרַב עֲמִהּוֹן בָּהָא מוֹדָה שְׂמוּאֵל דְּמַבְטְלִין בְּנֵי חִיצוֹנָה לְבְנֵי הַפְּנִימִית אוֹתוֹ קְשׁוּת שְׁיֵשׁ לָהּן בְּתוֹכָן עַל יְדֵי הֶרְגֵּל עֲרוּבָן מִשּׁוּם דְּאֲמָרָה לְתַקּוּנִי שְׁתַּפְּתִיךְ וְלֹא לְעוֹתוֹי וְהָכִי מִפְּרֶשׁ בַּשְּׁלֵהִי פְּרָקִיו וְהָא דְבַעֲיָא בְּטוּל חֲלִיבָא דְר"ע אֲמַר רַבָּא לְמַלְתָּה דְּחַי לְרַבְּנָן בְּלֹא בְטוּל נְמִי אֲמַרִי לָהּ לְפְנִימִית הָכִי וְעַקְרָה לְעֲרוּב' מִשּׁוּם דְּמַעְנֵתִי לָהּ חֲבַל ר' עֲקִיבָא דְבַעֲי לְבַטּוּלֵי בַשְּׁלֵהִי פְּרָקִיו וְכִי שָׂכַח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית לִיבָא לְמִימַר הָכִי לְבַטַל לִבְנֵי פְּנִימִית וַתַּחַד דְּשָׂא וַתַּשְׁמֵשׁ דָּלָא מְצֵי לְמִימַר לְתַקּוּנִי שְׁתַּפְּתִיךְ וְלֹא לְעוֹתוֹי דְּבַעֲיָא בְטוּל שְׁהָרִי תַחֲלַת [הַעוֹתָן] ע"י בֶּן הַפְּנִימִית הוּא בָּא כָּל זֶה לְשׁוֹן הַקּוֹנָט' וּח"ת וְרַבָּא מְנָא לָהּ דְשְׂמוּאֵל מוֹחִי לָהּ כר"ע דְּבַעֲי' בְטוּל דְּלֵמָא כְּרַבְּנָן דְּשָׂרוּ לְקַמָן בְּלֹא בְטוּל וי"ל מִשּׁוּם דְשַׁמְעִינָן לִיהּ לְשְׂמוּאֵל דְּאָמַר אֲוִקְרִין וּמַעְרָבִין וּמַבְטְלִין ב' חֲצֵרוֹת זֶו לְכַנִּים מִזֹּו וְלֹא מִתּוֹקַם חֲלָא בְּהָכִי וּח"ת וְכִי שָׂכַח אֶחָד מַבְנֵי פְּנִימִית וְלֹא עָרַב וּמַבְטַל לִבְנֵי פְּנִימִית חֲמַאי אֲתִיב חִיצוֹנָה וְחָסְרָה עֲלִיהּ מִשּׁוּם עֲרוּב הַמַּרְנוּלָהּ לְתוֹכָהּ הָא אֲמַר לְשׁוֹל בַּפְּרָק מִי שְׁהוֹצִיאָהּוּ (עִירוּבִין דף מח:): דְּלֹא אֲמַרְוּ דִּיוֹרִין לְהַחֲמִיר וי"ל דְּהֵיחָא דְלָעִיל לִיבָא שׁוּם פְּשִׁיעִיטָה חֲבַל הָכָא הַפְּנִימִית

פִּשְׁעָה וְעוֹתָה אֵת עֲצָמָה:
בְּמֵאן פְּרִי אֶלְיֶעָזָר כּו' לְשׁוֹל בַּשְּׁמַעְתָּיון כְּשֶׁנִּתְּנוּ עֲרוּבָן בְּחִיצוֹנָה וְשָׂכַח ח' מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עָרַב לֹא מְצֵי לְמַפְרָךְ הָכִי דְלֵמָא דְמְצֵי מַבְטַל בֶּן חִיצוֹנָה לִבְנֵי הַחִיצוֹנָה וַתִּמְצֵי פְּנִימִית וַתַּשְׁתְּרִי בַּהֲדִיָּהּ דְּהִכָּא לִיבָא דִּיוֹרִי חִיצוֹנָה בְּפְנִימִית אֲלֹא ע"י עֲרוּב הַמַּרְנוּלָהּ לֹא חָשִׁיב בְּטוּלֵי קְשׁוּת מַחֲצַר לְחֲצַר כִּין דְּמַחֲלִיחֶן מַשְׁתַּרוּ בְּנֵי חִיצוֹנָה ע"י שְׁמַבְטַל בֶּן פְּנִימִי לִבְנֵי פְּנִימִית כְּרַאב"י דְּאָמַר חֲיוֹן גְרִיךְ לְבַטַל קְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְח' חֲבַל לְשׁוֹל דְּפְנִימִית אֲוִקְרַת הַחִיצוֹנָה ע"י דְּרִיסַת הֶרְגֵּל שְׁלָה אַע"ג דַּח"צ לְבַטַל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חָשִׁיב לָהּ בְטוּל קְשׁוּת מַחֲצַר לְחֲצַר:
אָנִי אוֹמַר מַבְשְׁלִין פִּי' בְּקוֹנוּטְרַם דְּלֹא דְמִיָּא לְהֵיחָא דְלָעִיל הִיבָא דְחֲתָא נָכְרִי בַשֶּׁשֶׁתָּא דְּהִכָּא אִי בָּעוּ מַגֵּר וְעֲרוּבִי מַתְּמוּל מְצֵי עֲבָדִי וְרַב הַמְנוּחָא אֲמַר חֲיוֹן מַבְטְלִין כִּין דְּחַי בָּעוּ לְעִירוּבִי מַתְּמוּל לֹא מְצֵי מַעְרָבִי בְּלֹא

מַתְּמוּל דְּבַשֶּׁת שׁוֹכְרִין וּמַבְטְלִין וְדוּקָא בְּחֲתָא בַשֶּׁשֶׁת הָאָמַר שְׂמוּאֵל דְּחֲיוֹן מַבְטְלִין וְנִרְחָא לְפֶרֶשׁ דְּהִכָּא בְּחֲתָא בַשֶּׁשֶׁת וּמַת בַּשֶּׁשֶׁת חֲרִירִי וְכּוּן מַשְׁמַע הַלְשׁוֹן דְּקָאמַר כִּי תִבָּעִי לָךְ חֲלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר חֲיוֹן שׁוֹכְרִין תַרְתִּי הוּא דְּלֹא עֲבָדִינוּ וּבְחֲתָא נָכְרִי מַתְּמוּל לוֹגֵר מַתְּמוּל וי"ל דְּסָגִיא דְלָעִיל כְּרַב שֶׁשֶׁת דְּאָמַר הָכָא דְּמַבְטְלִין וּמִיָּהּוּ קָשָׁה דְּמַשְׁמַע הָכָא דְּפִשְׁיטָא לָן אֲפִי' לְרַב שֶׁשֶׁת דְּתַרְתִּי לֹא עֲבָדִינוּ וְדוּקָא מַת הוּא דְּמַבְטְלִין חֲבַל לֹא מַת דְּבַעֲי תַרְתִּי שְׂכִירוֹת וּבְטוּל לֹא עֲבָדִינוּ וְלָעִיל פְּשִׁיטָא לָן בְּדְחֲתָא

מַתְּמוּל דְּבַשֶּׁת שׁוֹכְרִין וּמַבְטְלִין וְדוּקָא בְּחֲתָא בַשֶּׁשֶׁת הָאָמַר שְׂמוּאֵל דְּחֲיוֹן מַבְטְלִין וְנִרְחָא לְפֶרֶשׁ דְּהִכָּא בְּחֲתָא בַשֶּׁשֶׁת וּמַת בַּשֶּׁשֶׁת חֲרִירִי וְכּוּן מַשְׁמַע הַלְשׁוֹן דְּקָאמַר כִּי תִבָּעִי לָךְ חֲלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר חֲיוֹן שׁוֹכְרִין תַרְתִּי הוּא דְּלֹא עֲבָדִינוּ וּבְחֲתָא נָכְרִי בַשֶּׁשֶׁת נַחֲלִיקוּ וְעַל זֶה מַבְעִיא לִיהּ בַּשְּׁמַת אִי עֲבָדִינוּ חָדָא אִי לֹא וּח"ת כִּי לֹא מַת נְמִי תַסְגִּי בְּחָדָא בְּבְטוּל לַחֲזוּיָה דְּהִנֵּה יַחִיד בְּמַקּוֹם נָכְרִי וי"ל כְּדִפִּי' לְשׁוֹל דְּלֹא מַשְׁתַּרִּי בְּבְטוּל לַחֲזוּיָה בַשְּׁמַתְרַצָּה הַנָּכְרִי לְשֹׁכֵר כִּין דָּאִם לֹא הִיא מַתְרַצָּה לֹא הִיא מִתָּר מִשּׁוּם דָּאִם בֶּן בְּטָלַת תּוֹרַת עֲרוּב אִי נְמִי רַב חֲסָדָא כר' מֵאִיר סְבִירָא לָהּ דְּחָסֵר יַחִיד בְּמַקּוֹם נָכְרִי וּמִיָּהּוּ לְפִי טַעַם זֶה אֲחֲרָיוֹן לֹא יִתְכַּן לוֹמַר חֲלִיבָא דְמֵאן דְּאָמַר חֲיוֹן שׁוֹכְרִין דְּקָאמַר. (חֲנִי אוֹמַר מַבְטְלִין) הֲיִנּוּ שְׂמוּאֵל דְּמַמָּה נִפְשָׁךְ לְשְׂמוּאֵל סָגִי בְּבְטוּל דְּחִירָהוּ קָאמַר הֲלָכָה כְּרַאב"י וְקָאמַר שְׂמוּאֵל

**עין משפט
בר מצוה**

א מיי פא' מהל' עירובין הל' יו,
ב מיי פא' סי' שפג טע' יג,
ג מיי פא' סי' מל' שבת הל' א,
ד טושע' או"ח סי' שמו טע' יג,
ה מיי פא' מהל' שבת הל' ב:
ו מיי פא' מהל' שבת הל' ב:
ז מיי פא' מהל' עירובין הל' ט:
ח מיי פא' מהל' עירובין יג,
ט טושע' עין ח, טושע' או"ח סי'
י שפג טע' יג,
יא מיי פא' מהל' שבת הל' י:
יב מיי פא' מהל' מילה הל' ט,
יג טלוי' ח' סג טע' עין ח,
יד טושע' או"ח סי' וס טע' ה:

וַיִּשְׁאַל רָאֵל בְּיַד שָׂרָה אֵינִי אוֹסֵר כִּי
סָרְתִּים אוֹסֵר לְבִינוּ שֶׁהָקָף לְדִירָה
הָיָה בְּבִיתוֹ וְלִינוּ עוֹמֵד בְּמִקוֹם אֲחֵיר
שֶׁל מְבוֹי וְאוֹסֵר עָלָיו פֶּתַח הַפֶּתוּחַ
לְמַבּוּי וּבְקוֹנֵנוֹ לֹא פָרַשׁ כֵּן דֹּאדְרָפָה
לְפָרֶשׁ יוֹתֵר מִצִּית סָרְתִּים דְּהָקָא בְּשֵׁלָא
הָקָף לְדִירָה אֲבָל הָקָף לְדִירָה אִינוּ
סָר: וּמֵאִי טַעְמָא דְלִמָּא אֲמַרִי
רַחֲמֵי גְמוּדָה הִיא מִכָּאן הַתִּיר רִ"ת
בְּגִנָּה אַחַת יִתְרָה מִצִּית סָרְתִּים שֵׁלָא
הָקָפָה לְדִירָה לְטַלְטֵל מִתּוֹכָהּ לַחֲנוּן
הַזֹּאֲחִיל וְלֹא הָיְתָה רַחֲמֵי גְמוּדָה בְּכּוֹן
סָרְתִּינָא וּפְלִטָא עוֹבְרָת לְפָנֶיהָ וְהַתִּיר
לְהִטְמִין הַמִּפְתָּח בְּתוֹךְ הַגִּנָּה אַע"פ
שֶׁעוֹמֵד בְּכּוֹן וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ הַגִּנָּה אִזּוֹ
לְטַל מִתּוֹכָהּ לַחֲנוּן וְאִזּוֹ לְחַלֵּק בֵּין סֹלֵעַ
דְּהִתָּם מֵשׁוֹם דָּלָא שְׂכִיחַ שְׁהָרִי כֵּל עָקֵר
וְזָרָה זֶז שֵׁלָא יִבָּא לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ וְהֵא
טַעְמָא שֶׁנֶּרְצֵי נָמִי הָבָא וְעוֹד יֵשׁ לְהִדְקָא
מִהָא דְתַנְיָא בִּפ"ק דְּשִׁבְתָּ (דף ו.)
אֲרַבְעַת רַשָּׁיִיט לְשִׁבְתָּ וְאִם הִיא חָסוּר
לְטַלְטֵל מִשְׁאֵר בְּרַמְלִית לְקַרְפֵּי יוֹתֵר
מִצִּית סָרְתִּים מִשְׁפַּחַת לְהוּ חֲסָמָה:
וְהָא לָא עָרְבִינוּ כִּי קָדָם מִיֵּלָה הִיא
בְּפִרְשֶׁ בְּקוֹנֵנוֹ וְכּוֹן מִשְׁמַע מִדְּמַדְמָה
הָרִי אֲמִירָה לְהִזָּהֵא שֶׁהִיא מֵשׁוֹם מַצָּה
לְעִשׂוֹת פֶּתַח אֲבָל לְאַחַר מִיֵּלָה וּמֵשׁוֹם
סִכְנָה עַל זֶה לֹא הִיא אוֹמֵר וְהָא לֹא
עָרְבִינוּ דְּבִפְקוּחַ נֶפֶשׁ הָרִי זֶה
מִשְׁפַּחַת בְּדִאמְרִינוּ פֶּקֶד בְּתֵרָא דְיוֹמָא
(דף פד:): **נִסְמוּךְ אֲשִׁתּוֹ דְּמַבּוּי**
פִּרְשֶׁ בְּקוֹנֵנוֹ דִּתְנוּ בְּתַנְיָא אִם
נִשְׁתַּתְּפוּ בְּמַבּוּי מִתְרִין בָּאוּ וְכָאן וְלֹא
הִיא לֹא לְהִבְיֵא מֵאוֹתָהּ מִשְׁנֵה לְקָמֵן
בְּגַמִּי מוֹקְמִינוּ לָהּ כֵּלָּה כִּר"מ דְּעֵינִין
עֵרֹוב וּבְעֵינִין שְׁתּוֹף וְאִם נִשְׁתַּתְּפוּ נָמִי
קִיאָמֵר אֲלָא הִיא לֹא לְהִבְיֵא רַחֲמֵי מֵהָא
דְּקִיאָמֵר לְקָמֵן בְּפִרְקוֹן (עִירֻבִין דף
עא:): וְנִדְּבָרִים אוֹמְרִים מְעַרְבִין אִזּוֹ
הֵלֵכָה כִּר"מ דְּעֵיבִי תִרְמֵי סָבֵר לָהּ
כִּר"י יוֹחֵן דִּיאָמֵר נִהְיֹו כִּר"מ אֲבָל
לְכַתְּחֻלָּהּ לֹא עָבְדִינוּ כְּתוּבָה אִי נָמִי
סָבֵר בְּמִאן דִּיאָמֵר בְּפֶת כְּלִי עֲלֵמָא לֹא
פְּלִיגִי. דְּבִחְדָּא סְגִי וְנִסְמוּךְ לֹאשְׁתּוֹף
דְּקִיאָמֵר הִינוּ אִם נִשְׁתַּתְּפוּ בְּפֶת:

הזר פרק שישי עירובין

אמר ר"י דאס סקף לזיכר אפי' בית
אפילו פתוח לקרפף. ר"ב
בית סאתים — אוסר, יותר
וישראל בית סאתים — אינו
אוסר. בעא מיניה רבא בר חס
מהו? אמר ליה: הרי אמרו ב
סאתים — אינו אוסר. ^(ב)אמ
יותר מבית סאתים שלא הו
כורים — הוזרק לתוכו חייב
שמחוסרת דורין. ^(ג)מתיב ר
גבוה עשרה ורוחב ארבעה —
ולא מן הים לתוכו. פחות מכ
בית סאתים. אחיאי? אילימ
לא? והא מפרמלית לכרמ
ארישא, והכי קאמר: סלע ש
— אין מטלטלין לא מתוכו
כמה — עד בית סאתים, הא
אלמא פרמלית היא, תיובתא
דלא ידע תרוצי מתנייתא —
לעולם ארישא, והכי קאמר:
כמה — עד בית סאתים. ר"ב
אמרו והו אמרו. ^(ד)הו אמרו:
הוקף לדירה — אין מטלטל
אמרו: אין מטלטלין מרשות
דשרי לטלטולי בכוליה, אס
לתוכו ולא מתוכו לים. מא
היא. יתר מבית סאתים, דאס
לטלטולי מתוכו לים ומן ה
אמרי: רשות היחיד גמורה
ומאי שנא? תוכו שכית. מת
שכית. ההוא ינוקא דאשתת
נייתו ליה חמימי מגו ביתא
ערבינו. אמר ליה: נסמוה
שתפינו. נימרו ליה לגוי
לאותביה למר, ולא שבקו רב
כהנא: כי הוינו בי רב יהודה
מותבינו תיובתא והדר עבד
מעשה והדר מותבינו תיובת
בעית לאותביה למר? אמר
ואמירה לגוי שבות.

אָפֿי' פֿתּוּחַ לַקֶּרֶפֿף נִיחָא לִיה בַּהּ קוֹ
 רַב יוֹסֵף דָּאָמְרִי תַרְוִייהוּ: גוֹי
 מִבֵּית סָאֲתִים — אֵינוּ אוֹסֵר.
 אוֹסֵר. יוֹתֵר מִבֵּית סָאֲתִים —
 לֹא מִרְבּ הוֹנָא: פֿתּוּחַ לַקֶּרֶפֿף
 סָאֲתִים — אוֹסֵר, יוֹתֵר מִבֵּית
 עוֹלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: קֶרֶפֿף
 לְדִירָה, וְאִפִּילוּ כּוֹר וְאִפִּילוּ
 מֵאִי טַעֲמָא, מַחֲיֵצָה הִיא, אֶלָּא
 הוֹנָא בַר חִינָנָא: סֵלַע שְׁבִים
 אֵין מִטְלָטְלִין לֹא מִן תּוֹכוֹ לִים
 — מִטְלָטְלִין. עַד כֵּמָּה — עַד
 אֶסְפָּא — בֵּית סָאֲתִים, טְפִי
 ית קא מִטְלָטְל. אֶלָּא לֹאוּ
 מִגְבוּהָ עֲשָׂרָה וְרוּחַב אֶרְבָּעָה
 אֵים וְלֹא מִן הֵים לְתוֹכוֹ. וְעַד
 מִבֵּית סָאֲתִים — מִטְלָטְלִין.
 דְּרַבִּי יוֹחָנָן! אָמַר רַבָּא: מֵאֵין
 וּבִקְתָּא מוֹתִיב לִיה לְרַבִּי יוֹחָנָן.
 אָמַר בְּתוֹכוֹ — מִטְלָטְלִין. וְעַד
 אֲשֵׁי אָמַר: לְעוֹלָם אֲרִישָׁא, הֵן
 רַפְּפָה יוֹתֵר מִבֵּית סָאֲתִים שְׁלֹא
 בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְהֵן
 יִחִיד לְכַרְמְלִית. בֵּית סָאֲתִים
 רַבָּנָן לְטַלְטוּלִי לֹא מִן הֵים
 טַעֲמָא, רִשּׁוֹת יִחִיד גְּמוּרָה
 לְטַלְטוּלִי בְּכוּלֶיהָ, שָׂרוּ רַבָּנָן
 לְתוֹכוֹ. מֵאִי טַעֲמָא? דִּלְמָא
 יָא, וְאִתִּי לְטַלְטוּלִי בְּכוּלֶיהָ.
 לִים וּמִן הֵים לְתוֹכוֹ — לֹא
 חֲמִימִיָּה. אָמַר לְהוּ רַבָּה:
 אָמַר לִיה אֲבִי: וְהָא לֹא
 אֲשִׁיתוּף. אָמַר לִיה: הָא לֹא
 יָתִי לִיה. אָמַר אֲבִי: בְּעִי
 סָפָה, דָּאָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב
 הָוָה אָמַר לָן: בְּדִאוּרִיָּתָא —
 מַעֲשָׂה, בְּדַרְבָּנָן — עֲבָדִינוּ
 לְבִתְרָה חֲכִי אָמַר לִיה: מֵאִי
 לִיה: דִּתְנָא: הִנָּהוּ שְׁבוּת,

דאָיפֿאָ דאָיראָ טײַפֿי מַמְבּוֹ וואָינו אָוסר
על גַּני מְבוֹי: נִכְרֵי צִית סְאָתִים
אָוסר אַס דֵּיה לֹא פֶתַח לְקַרְפֵּף צִית
סְאָתִים וּפֶתַח לְמְבוֹי גַּעַזִין אָוסר על
גַּני מְבוֹי דאָויראָ דְקַרְפֵּף לֹא נִפְטֵס
אָבֵל אַס יוֹתֵר מִצִּית סְאָתִים נִפְטֵס
דאָויראָ וּבִדְהֵאִי נִיחָא לִיה וואָינו אָוסר:
יִשְׁכָּרְאֵל שֵׁטֶס לֹא פֶתַח לְקַרְפֵּף וּפֶתַח
נִמְבוֹי וְשִׁכַּח וְלֹא עֲרַב בְּמְבוֹי אַס
קַרְפֵּף צִית סְאָתִים הוּא שְׁטָרְאוּ
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וואָינו אָוסר על גַּני מְבוֹי
וואַע"ג דִּלְגַּנְדִּי נִכְרֵי חֲשִׁיב וּזְמִירָא לְגַנְדִּי
יִשְׁכָּרְאֵל נִפְטֵס דֵּהָא בְּשִׁפְתֵי לִיכָא הוֹצֵאת
מִשְׁוֹאוֹת וְתָרִין וְסָנִי בְּדִבִּי וּנְפִישׁ
דאָויראָ מִמְבוֹי אָבֵל יוֹתֵר מִצִּית סְאָתִים
בְּכַרְמְלִית הוּא בְּגוּן שֶׁלֹא הֵקֵף לְדִירָה
בִּינּוּ דֹאסִיר לִיה לְאַשְׁתַּמּוּשֵׁי לֹא נִיחָא
לִיה בֵּה וְאָוסר על גַּני מְבוֹי: פֶּתִיחַ
לְקַרְפֵּף מֵהוּ אֵלְכֵרִי קֹאִי וְאַחֲמֵתָה
דָּרָב יֵהוּדָה: הַזֹּרֵק לְתוֹכּוֹ מֵרֵה:"
חֲטִיב חֲטִיאת וואַע"ג דִּלְעֵנָן אָוסר
מִטְּטוֹל שְׂוִיָּה רֶבֶן בְּכַרְמְלִית שְׁאָסְרוּ
לְטִלְטֵל בְּתוֹכּוֹ אֶלֶף בִּד' מִדְּאוֹרִיתָא
רֵה"י גְּמוּנָה הִיא דְּמַחֲצָה הִיא אֶלֶף
שִׁמְשֻׁמֶּת דִּיּוֹרִין וּמֵש"ה אָסְרֵי רֶבֶן
לְטִלְטֵלוּ: יֵם בְּכַרְמְלִית הוּא: אִין
מִטְּלֵטְלִין לֹא מִתּוֹכּוֹ לִים אֶפְלוֹ בִּד'
אֲמוֹת מֵשׁוֹם דָּבֵל גְּבוּהָ עֲשֶׂרָה וְרֹחַב
ד' ה' רֵה": פְּחוֹת מִכָּאֵן שְׂאִינָה גְּבוּהָ
עֲשֶׂרָה בְּכַרְמְלִית הִיא כִּסּוּס וּמִטְּלֵטְלִין
מִתָּה לָזֶה תוֹךְ ד' אֲמוֹת: עַד בִּמְהָ וְהָא
רֹחַב סְלַע: עַד צִית סְאָתִים אָבֵל טַפִּי
לֹא וְלִקְרָא מִפְּרֵשׁ אֶהְיִי קֹאִי: אִי
נִימָא אֶפְסִיפֵא אֶפְחוֹת מִעֲשֶׂרָה תַרְוִיּוֹ
בְּכַרְמְלִית נִינְהוּ לֹא שְׁנָא רֹחַב וְלֹא שְׁנָא
קַצֵּר: הָא יוֹתֵר מִצִּית סְאָתִים בְּטֵל
תּוֹרַת רֵה"י מִנֵּה וְהוּא בְּכַרְמְלִית אֶפְסִי
לְקַלָּא וְאָף על גַּב גְּבוּהָ עֲשֶׂרָה:
לְעוֹלָם אֶרִישָׁא וְלֹא אֲמַתּוֹכּוֹ לִים קֹאִי
אֶלֶף אֶדְיִיקָא קֹאִי וְהָבִי קֹא דִיק הָא
בְּתוֹכּוֹ מִטְּלֵטְלִין דֵּהָא רֵה"י הִיא עַד
פְּמָה עַד צִית סְאָתִים אָבֵל טַפִּי לֹא
דֶּשְׁוִיָּה רֶבֶן בְּכַרְמְלִית לְעֵנָן מִטְּטוֹל
מֵשׁוֹם דְּמַחֲסֵר דִּירָה וּמַחֲלֵף בִּרְה"ר
מִיּהוּ לְעֵנָן מִתּוֹכּוֹ לִים רֵה"י הִיא: רַב
אֶשִׁי אֲמֵר לְעוֹלָם אֶרִישָׁא וְלֹא
אֶדְיִיקָא קֹאִי וְאֶפְסִי לְעֵנָן מִתּוֹכּוֹ לִים
נִמְנִי בְּכַרְמְלִית שְׂוִיָּה וְשִׁירֵי מִיּהוּ לֵר'
יִחְסֵנּוּ לֹא תַקְשִׁי דְּוֹדָא לְעֵנָן חִיבָא

מדאור־יתא רה"י היא ומאי טעמא פֿרו רבֿנן לטלטלוי מנייה לברמלית משום דאסור טלטול מרשית היחיד לברמלית מדרבנן הוא דהם אִמְרו זאת וזה אִמְרו
עוד אסור אחר וראו שֵׁאִין שְׁנֵיהֶם עומדים בֶּאֱן וּבִטְלוּ זֶה מִפְּנֵי זֶה וּבְדִמְכָּרֶשׁ: הֵם אִמְרוּ קִרְפֵּף יוֹתֵר מִצִּית סִּאתִים אִין מְטַלְטְלִין בּוֹ דְּשִׁיזָּה בְּרַמְלִית לַעֲיֹן
מְטַלְטֹל מִשּׁוּם דְּמַחְלָף בְּרַה"ר וּמִיָּהוּ אִסּוּר לְטַלְטֹל מִרַה"ר לְתוֹכוֹ וּמִתּוֹכוֹ לְרַה"ר דְּכַד' יוֹחֵגן דְּמַדְאֹר־יִתָּא רַה"י הִיא: וְהֵם אִמְרוּ אִין מְטַלְטְלִין מִרַה"י
לְבְּרַמְלִית מִשּׁוּם דְּלֹא לִיתִי לְטַלְטוּלֵי מִרַה"י לְרַה"ר וּבִדְהֵא רַה"י שְׁהִיא בְּיוֹתֵר מִצִּית סִּאתִים לֹא גִזְרוּ מֵאי טַעְמָא צִית סִּאתִים דְּשִׁיר לְטַלְטוּלֵי בְּכֹלָה פִּי אִסְרִינן
לִיהֵא לְטַלְטוּלֵי מִנֵּה לְבְּרַמְלִית לֹא אִתָּא מִנֵּה חֲרָבָה אֲבָל טְפִי מִצִּית סִּאתִים אִי אִסְרֵת מִתּוֹכוֹ לִים תוֹךְ ד' אֲמוֹת אִתִּי לְמִימֵר רַה"י גְּמֹרָה הִיא אִפִּי מְדַרְבְּנן
וּמִטַּלְטְלֵי בְּכֹלָה וּמַעֲקָרָא אִידָךְ תַּקְנִיתָא דְּרַבֿנן וּבִטְלוּ הֵא מִקַּמֵּי הֵא: וּמֵאי שְׁנָא דְּלֵאלִים הָךְ תַּקְנִיתָא טְפִי מִהָךְ הִשְׁתָּא גְּמִי קֹא מְטַלְטְלֵי מִקְשָׁת הַיָּחִיד לְבְּרַמְלִית:
תּוֹכוֹ שְׂכִיחַ וְכִי שָׁרִי לִיהֵא לְטַלְטוּלֵי בְּגוּזָה חֲזוּ לִיהֵא עֲלֵמָא וּמַחְלָף בְּרַה"ר: מִתּוֹכוֹ לִים לֹא שְׂכִיחַ וְלֹא גִזְרוּ רַבֿנן בְּמַלְתָּא דְּלֹא שְׂכִיחַ וְעַ"ג דְּבִשְׂאֵר רַה"י
לְבְּרַמְלִית גִּזְרוּ רַבֿנן הֵנָּה שְׂכִיחַ אֲבָל הֵנִי תַרְתִּי פִּתְחָא יוֹתֵר מִצִּית סִּאתִים וּמִתּוֹכוֹ לְבְּרַמְלִית לֹא שְׂכִיחַ: דְּאִי־שְׁתַּפֵּךְ חֲמִימִיָּה שְׁהִי רֹעִין לְמוֹלוּ וְהַחֲמוּ לוֹ חֲמִין
מִבְּעַרְבַּ וְנִשְׁפְּכוּ הַיּוֹם: מִגֵּז בִּיתְאִי מִצִּיתָא דְּרַבָּה וְהַתִּינוּךְ הִיא בְּצִית אַחֵר בְּאֻתָּה חֲצֵר: גְּסִמוּךְ אִשְׁתַּנּוּף דְּמִבּוֹי דְּתַנּוּ (לְקַמֵּי שִׁירוּבִין עב.) בְּמַתְנִי אִם נִשְׁתַּפְּכוּ
בְּמִבּוֹי מִתָּר פֶּאֶן וְכֵאֵן בְּמִבּוֹי וּבְחֲצוֹת אֵף עַל פִּי שְׁלֹא עֲרָבוּ: בְּדְאֹר־יִתָּא מוֹתְבִינן תִּיּוּבְתָא בְּאִסּוּר שֶׁל תוֹרָה וְחֻכִּים מוֹרָה בּוֹ הִסְתַּר וַיֵּשׁ בְּתַלְמִידִים שִׁינְדַע
לְהַשִּׁיב וַיִּשִׁיב קֹדֶם מַעֲשֵׂה שְׁלֹא נַעֲבַר עַל דְּבַר תוֹרָה אֲבָל בְּדַרְבְּנָן בְּגוֹן עֲרוּבֵי חֲצוֹת שְׂבָחִין לְחֻכִּים לַעֲשׂוֹת בְּהִרְאָתוֹ: וְהִדָּר מוֹתְבִינן לִיהֵא לְלַמֵּד אִם יָפֵה הוֹרָה:
הִזָּאָה עַל הַטַּמָּא אִינֵה אִסּוּרָה בְּשִׁבְתָּא חֵלָא מִשּׁוּם שְׂבוּת:

מסורת הש"ס

א שבת ז.
 ב שבת ק:
 ג לקמן צ.

גליון הש"ס

גמ' נימרו ליה לנכרי. עי' לעיל
דף סד ע"א תוס' ד"ה א"כ:

מסורת הש"ס
א משנה אהלות; תוספתא אהלות; ביצה י; ביצה לו;
גליון הש"ס

רש"י ד"ה פנו לי מאני וכו'. הלכך פונה כליו. ע' לקמן דף עט ע"ב תוס' ד"ה ואיבעית אימא: תוס' ד"ה וניקני ליה וכו' כמו שאפרש לקמן. דף עא ע"ב בתוס' ד"ה בפת:

מה הזאה שבות ואינה דוחה שבת ואפי' במקום מצה כגון לשחוט פסחו כדתנן בפסחים בפרק אלו דברים (ד סה:): **תרי גברי דרבבי פרענן** כגון אתה ורבה דקוריתו בזה: מר רבה אין כבודו לחזר על בני המבוי ולגבות: אינהו שאר בני המבוי לא משגחי: אקני ליה משלי רפתא בסלא בדיבורא דליכא טרחא ויהו כלן זוכין בו לשם שתוף: פיון דאי בעו מעאי אס אחד מהן היה צריך ללכלל מן השתוף והיה שוללו ממני אין וכלת בדי לנתר משלי בכל שבת לכך נמצא שאין בלבי להיות בו חלק גמור ובטל השתוף: שצקש יין ושמן משל שתוף: רביעיתא דחלא חמין: בסביתא בלחת מחביתין דמידי דלית בה קפידא הוא ועקר שתוף פיון בדלמר ביהו פרקא (דף עא:): ויטח הקבית בחרצר ויסמן. על רביעית שבה לשום שתוף לצרך כל השנה בלה שמניחין שתוף בחרצר: אין משתתפין באוצר בדבר האצור כגון חבית של יין או פרות המכנסין אין סומכין על מה שבתוכן משום דאין בדרה אחיהו של שתוף וכי מתפתק ממנו אכא למימר אלל ליה שתוף: כלן טמאין כל הכלים הנתונים בעצי האסקפה טמאין ואע"פ שאינם באהל המת מפני שאין אנו יודעין בלחו פתח יוצאנו ופתח שעתיד לצאת בו מטמא מיד וטעמא ליכא אללא הלכות טמאה הכי גמירי לה ואפי' חלוונות של טפח על טפח טמאין דכיון דכלן סתומין לא מוכחא מלתא בדי מפיק ליה: נפתח אחד מהן ודאי ברהווא מפיק ליה: פחות מל' על ד' אינו חשוב להעיל על השאר: עד שלא ימות דלא נחתא להו טמאה אשאר פתחים אכל משומות המת דבר נטמאו הכלים ולא אמרינן הדבר הדבר דמעקרא נמי דעתה לאפוקי ביהו פתחא אללא נחתא להו טמאה ואפי' כלים הבאין (לשאר פתחים) עס לאחר מחשבה טמאים דכיון דנחתא להו טמאה תו לא סלקא מניהו במחשבה עד דעביר להו מעשה ממש דפתח ליה להאי ומיהי לטרה

את האחרים מכאן ולהבא בדקתני לעיל נפתח אחד מהן כו': וב"ה אומרים אף משומות המת דלמרינן יש בדרה דמאתמוול דעתה ביהו פתחא ולא נחתא טמאה לאחרני ואפי' כלים דקדם מחשבה טהורין: נשילא לאמה אס צריכה לצרבה חמין נחס ליה נכרי אגב אמה דקו"ל חיה אחר שבעה אפי' אמרה צריכה חני אין מחללין עליה את השבת אבל עושין לה ע"י ארמאי: הא אכלה פמרי בלומר הא חזין דאינה צריכה חמין לשמות דהא צונן נמי אכלה: תנבא אשדורדישו"ן ואוכלת ואינה יודעת מה: פנו לי מאני בחרצו של רבא היו חמין והתינוק נשככו חמיו בחרצר אחרת ופתח ביניהן ולא ערבו שפי חצרות יחד ולרבא היו בביתו חדרים פנימיים שאינן פתוחין לחצר והן לצניעות והנשים יושבות עס ובי גברי הוה פתוח לחצר ותנן במתני' המבטל רשות חצרו אסור להוציא מביטו לחצר דהא לאו ידיה הוא. הלכך פנה כליו מבי גברי כדי שלא יבא להוציא משם לחצר וסלק וישב בחדרים הפנימיים ובטל רשות חצרו לבני חצר האחרת ויביאו חמיו מחצרו לחצרן:

הדר פרק שישי עירובין

לשבות דלית בה מעשה וא"ת דברהנא ינוקא דלקמן דלמר להו רבא

מה הזאה שבות, ואינה דוחה את השבת. אף אמירה לגוי שבות, ואינה דוחה את השבת. אמר ליה: **ולא שני לה בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה?** דהא מר לא אמר לגוי: זיל אחים. אמר ליה רבה פר רב חנן לאפיי: מבואה דאית ביה תרי גברי רברי פרענן, לא ליהוי ביה לא עירוב ולא שיתוף?! אמר ליה: מאי נעביד? מר, לאו אורחיה. אנא, טרידנא בגירסאי. אינהו, לא משגחי. ואי אקני להו פיתא בסלא — פיון דאי בעו לה מינאי ולא אפשר ליתבה נחלייהו, בטיל שיתוף. **דיתנאי: אחד מבני מבוי שביקש יין ושמן, ולא נתנו לו — בטל השתוף.** ונאני להו מר רביעתא דחלא בסביתא. תנאי, אין משתתפין באוצר. **והא תנאי משתתפין! אמר רב אושעיא: לא קשיא, הא — בית שמאי, הא — בית הלל.**^(א) דתנן: המת בבית, ולו פתחים הרבה — כולן טמאין. נפתח אחד מהן — הוא טמא, וכולן טהורין. חישב להוציאו באחד מהן, או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה — מציל על כל הפתחים כולן. **בית שמאי אומרים: והוא שחישב עד שלא ימות המת.** ובית הלל אומרים: אף משומות המת. ההוא ינוקא דאישתפוף חמימיה, אמר להו רבא: **נישייליה לאימיה אי צריכא — נחים ליה גוי אגב אימיה.** אמר ליה רב משרשיא לרבא: אימיה קא אכלה תמרי. אמר ליה: אימור, תונבא בעלמא הוא דנקט לה. ההוא ינוקא דאישתפוף חמימיה, אמר להו רבא: פנו לי מאני מבי גברי לבי נשי, ואיזיל ואיתיב התם ואיבטיל להו הא חצר. אמר ליה רבינא לרבא, והאמר שמואל: אין ביטול רשות מחצר לחצר?! אמר ליה: אנא פרבי יוחנן סבירא לי, דאמר: יש ביטול מחצר לחצר. ואי לא סבר לה מר בשמואל

נתיב

נשילא לאמה אי צריכא טיחיימוה ליה אגב אמה כי לא צריכא נמי וכי לא היה נכרי בכל העיר שיאמרו לו שיחס בשביל הקטן למולו ובפ"ק דגטין (דף ח: ד"ה אע"ג) פרשתי: **פיון דאי בעו מפאי ולא יתבנא** להו צריך לזהר בשאגם עושה ערוב שלא יערב בדבר שהוא מקפיד עליו כגון אותן דברים שתקו לבבד שבת או אס יש לו כפר נאה שקורין גשטו"ל או פשטי"ל וקיוצא דקון דאי בעו ליה מנה ולא יחיד להו בטל ערוב:

ונאני להו מר רביעתא דחלא בסביתא לכאורה משמע לצרך שתוף מבוי קלמר דלעירובי חצרות בעי פת אע"ג דלמר לקמן בפרק חלון (עירובין דף פא.) מאן שמשע לה דלמר פת אין מדי אחרניא לא ר' יהושע הא קו"ל פר' יהושע לגבי ר"א דפליג עלה דתם ולקמן בפרקא בין ר"מ בין רבנן סבירא להו דעירובי חצרות אינו אלא בפת ולכאורה בלהו אמוראי דהיא שמעתא דבי אית להו ואור"י דצ"ל דהיא חביתא דחלא דהכא בחרצר הנה ולא בבית דהא אמר לקמן בפרק פיצע משתתפין (עירובין דף פה:): דעירובי חצרות בבית שבחרצר ושתופי מבואות בחרצר שבמבוי ותרניהו דוקא כמו שאפרש לקמן וכן הדיא דבעל הבית שדיה שתר עס שכניו לזה פיון כו' אורי כגון דמנח בחרצר: **תנאי** איז משתתפין באוצר וא"ת ואבויי כב"ש דהא כב"ש מסיק לה וי"ל דאבויי לא חשיב הא דקלמר רב אושעיא הא ב"ש הא ב"ה וקסבר אבויי לא נחלוו ב"ש וב"ה בדבר זה דכמה פלגיתא דתנאי ואמוראי אשכחן לענין בדרה ועוד אומר ר"י דאבויי הנה מוקם כולהו אלבס ולמפרע כלן טמאין דאין בדרה ונהה מפרש (בדרה) דמסיק במסכת ביצה (דף י. גזו.)

לטור את הפתחים מכאן ולהבא: **אמר רב אושעיא לא חשיא כו'** הקשה ר"ת דהכא מוקי רב אושעיא פלגתיהו בדררה ובפ"ק

דביצה (דף י.) וגם בסוף ביצה (דף לו:): מסיק רב אושעיא דפליגי לטור את הפתחים מכאן ולהבא דכיון דנחתא להו טמאה לא נפקא לב"ש אללא בשניי מעשה ולב"ה סני במחשבה ואור"ת דרב אושעיא לחוד ורבי אושעיא לחוד דהכא גרם בכל הספרים רב אושעיא והתם גרסינן רבי אושעיא ומצינו רב אושעיא שדיה בלמוראים אחרונים בטר הדיא שמשעתא דפ' בותרא דביצה (דף לח:): גבי לבטול מים ומלח גבי עסה דקלמר רב אושעיא דשפיר עביר דלחוכיו עליה וביבמות בריש פיצע (דף יח:): על מלתא דרב אושעיא דלמר חלוק היה ר"ש אף בראשונה אמר מתיב ר' אושעיא ובפרק כל הגט (גטין דף פה.) בעא מנה רב אושעיא מרב יהודה וה"ר מנחם מיוני"י פי' דלא פליגי דכא בדררה אלא לטור את הפתחים מכאן ולהבא בדלמר דביצה וה"ק הא ב"ש דלא מהניא מחשבה לטור את הפתחים ה"נ לא מהני לענין ערוב ואע"פ שמשבה להו פיון דמתחלה לא הנה בחבית לשם ערוב ולב"ה דמהניא מחשבה התם מהני נמי דכא והא דתנן לקמן בעל הבית שדיה שתר עס שכניו

והא דתנן נמי בביצד משתתפין (לקמן עירובין דף פב.) מניח את החבית כו' כב"ה דלא בעו הנחה לשם ערוב וניחא השתא דשכך שאר פלגיתיהו דתנאי דפליגי לענין בדרה דהלוחח יין מבין הפותים ובשאר מקומות ואף על גב דקאי השתא אבויי כב"ש לא היה חושש לכך להשיבו דבלאו הכי היה יכול להקשות לו ולקני להו רביעיתא דחלא במנא אלא לא היה חושש לטורח כל כך לערב ואין זו סבבא תמיה כל כך אס אינו מושיל זכוי לב"ש אס לא הניח בבלי לשם ערוב דהא בסוף פרקין נמי פרבינן אלא מעתה הקנה לו פת בסלו ה"נ דלא הני שתוף פרוש ולא יועיל שתוף משום דלא אפקי ועילי דרך פתחים למבוי מיהו זה קשיא דלדפרך מדבריתא דתניא משתתפין באוצר הנה ליה למפרך ממתני' דבעה"ב שדיה שתר עס שכניו וכמה משניות דלא בעו הנחה בבלי לשם ערוב ועוד

קשיא דמה ענין מחשבה לטור את הפתחים למחשבה דערוב: **אי צריכה נחמיו ליה אגב אמה** פרענן בפרק קמא דגטין (דף ח: ד"ה אע"ג):

סח.

עין משפט נר מצווה

א מויי פה' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ה:

ב מויי פה' מהל' עירובין הל' ג, סמג עשין א, טור או"ח סי' שפו: ג מויי פז' מהל' טומאת מת הל'

ב, סמג עשין רלח: ד מויי פז' מהל' טומאת מת הל' ב, סמג עשין רלח:

סח:

 עין משפט
 נר מצוה

א מוי' פב' מהל' עירובין הל' ה', סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שפא סעי' ז:

ב מוי' פב' מהל' עירובין הל' טז, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שפה סעי' א:

כּי חוּכא וּאָטלונגלאַ: **קִנְסו** שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד לֹא עָיָר, לְקַנְסוּ שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד דַּעֲלֵמָא דְּהִכָּא לֹא קִנְסִי' לְזִידָה מוֹזִי דַּבְּלָאוּ דְּכִי הָיָה חֲסִיר חֵלָא בְּלוּמַר נִזְרוּ שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד: **רַב אָשִׁי** אָמַר רַב וּשְׁמוּאֵל בְּפִלְגָתָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כּו' לֵית לֵה לְרַב אָשִׁי הָא דְאָמַר רַבָּא לְעִיל חֲלָפָא דְשִׁמוּאֵל פְּעֻמִּים מְבַטְלִין וּפְעֻמִּים אִין מְבַטְלִין דְּהָא מְסִיק לְעִיל כּי קֵאמַר לְרַבְּנָן וְהָבֵא לְרַב אָשִׁי הָיָה שְׁמוּאֵל כְּרַבִּי חֲלִיעֶזֶר: **אָמַר רַבּוּ גַמְלִיאֵל** מַעֲשֶׂה בְּצִדְקִי כּו' פִּרְשְׁתִּי בְּמִשְׁנֵתָנּוּ: **וְהִתְנַיָּא** בְּנִיחוּתָא וּמִיתִי סִינְעָא דְּפִלְגִי רַבְּנָן בְּצִדְקִי חֲבֵל מַפֵּל מִקּוּם בְּבִרְתָּא זֹז צ"ל חֲסוּרִי מִחִסְרָא שְׁלֹא יִהְיֶה מַעֲשֶׂה לְסַתֵּר וְאִינוּ נִרְאֶה בְּלָל לַחֲלָק מִשּׁוּם דְּמַתְנִי סֵתְמָא קִתְּנִי חֲבֵל בְּבִרְתָּא מְסַס בֶּה דְּכַרִּי ר"מ שְׁהִי שׁוֹנֶה דְּכַרִּי רַבּוּתִיו: **וְהוֹצִיאֻ** מַה שְּׂאֲתֶם מוֹצִיאִין וְהַכְּנִיסוּ מַה כּו' פִּרּוּשׁ אִזּוּ הַכְּנִיסוּ דְּכַחַד מֵנִיֵּהוּ הָיוּ חֲזָקָה בְּשַׁעֲנֶשֶׂה דְּכַר שְׁהִי נֶאֱסַר בְּלֹא בְטוּל וְהָא דְקִתְּנִי בְּסֻמּוֹךְ מִי שְׁנֵתוּ רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא בִּין בְּשׁוּגַג בִּין בְּמֹזִיד אוֹסֵר לֹאזִי דְּזָקָא הוֹצִיא חֵלָא חֲפֵלּוּ הַכְּנִיס: **לְמִימָרָא** דְּכִי מִפְּקִי אֵינְהוּ כּו' מִתּוֹךְ הַלְשׁוֹן מִשְׁמַע דְּמִסִּיק חֲדַעְתָּה שְׁפִיר לַחֲלֹק בִּין מִפִּיק אֵינְהוּ וְהִזְר מִפֵּק אִיהוּ לְמִפִּיק אִיהוּ בְּרִישָׁא וְתַמָּה דָּאס בֵּן מֵאִי קֹא קִשִּׁיא לֵה הָא אִיבָא לְאוּקוּמִי מַתְנִי דְּמִי שְׁנֵתוּ רְשׁוּתוֹ כּו' כְּגוֹן דְּמִפִּיק אִיהוּ בְּרִישָׁא כְּדַמְשַׁנִּי חֲבִי פֹאן שְׁתַּחֲזִיקוּ וְאִין לּוּמַר דְּמִי שְׁנֵתוּ רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא מִשְׁמַע לִיֵּה בְּכַל עֲגוּן שְׁהוֹצִיא חֲפִילוֹ דְּמִפִּיק לִיֵּה אֵינְהוּ בְּרִישָׁא דְּהָא כּי מַשְׁנִי רַב יוֹסֵף אִימָא אִינוּ אוֹסֵר ע"כ לֹאזִי בְּכַל עֲגוּן קִתְּנִי דְּהָא בְּשִׁי לְמִימַר כּי מִפִּיק אִיהוּ בְּרִישָׁא אוֹסֵר וּמִפְּרַשׁ ר"י דְּמִי שְׁנֵתוּ רְשׁוּתוֹ מִשְׁמַע לִיֵּה שְׁנַמְרָה לְגַמְרִי מִתְּנַתּוּ דְּהִינוּ כּי הִסְחִיקוּ דֹאֲבָקִי אֵינְהוּ בְּרִישָׁא מִדְּלֹא קִתְּנִי מִי שְׁבַטִל דְּמִשְׁמַע חֲמִירָה בְּעֲלֵמָא בְּדַקְתָּנִי לְעִיל שְׁהַרִי בְּטוֹל לָכֶס רְשׁוּתוֹ וְחֲבִי מוּנָקִי לֵה בְּשֵׁלֹא הִסְחִיקוּ קֹא סָבַר דְּשִׁיךְ לְמַתְנִי מִי שְׁנֵתוּ אֵף עַל גַּב דֹּאִירִי בְּלֹא הִסְחִיקוּ וּמִיתִי סִיבָא כד"א בְּשֵׁלֹא הִסְחִיקוּ חֲבֵל לְהָא לֹא אֲנַטְרִיבָא לִיֵּה לֹאֲבִי לֹאֲתוּנִי רֹאִיֵה לַחֲלֹק בִּין הִסְחִיקוּ לְלֹא הִסְחִיקוּ דְּמַבְרִיתָא דִּלְעִיל שְׁמַעִי' לִיֵּה דְקִתְּנִי מַהִרוּ וְהוֹצִיא כּו' עַד שְׁלֹא יוֹצִיא הוּא כּו' וּמֵאִי חֲלֵמָה דְּהָא מַהִיא:

יְהוּדָה עַד שְׁלֹא יוֹצִיא חֲלֵמָא לִר' יְהוּדָה חֲלָפָא דְרַבָּן גַּמְלִיאֵל יְכוּל הוּא לְבַטֵּל וּבָהָא הוּא דְּפִלְגִי רַבִּי יְהוּדָה דְּקַסְבַּר לֹאֲחַר חֲזָקָה נָמִי יְכוּל לַחֲזֹר בּוּ:

הדר פרק שישי עירובין

אֲנָא דְאָמְרִי אָפִילוּ כְּרַבְּנָן הָיָה מְצִי לְמִימַר טַעמָא דְלַעִיל דְּלֹא לָהּוּ מְלִי דְרַבְּנָן

נִיתִיב מִר בְּדוּכְתִּיָּה, וְנִיבְטִיִל לָהּוּ לְדִידְהוּ, וְנִיְהִדְרוּ אֵינְהוּ וְנִיבְטָלוּ לִיֵּה לְמַר, דְּהָא אָמַר רַב: מְבַטְלִין, וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין. **אֲנָא** בָּהָא כְּשִׁמוּאֵל סְבִירָא לִי, דְאָמַר: אִין מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין. וְלֹאזִי חַד טַעמָא הוּא? מֵאִי טַעמָא אִין מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין — לֹאזִי מִשּׁוּם דְּכִינוּ דְּבִטְלִיָּה לְרְשׁוּתִיָּה, אִסְתַּלַּק לִיֵּה מִהִכָּא לְגַמְרִי, וְהוּה לִיֵּה כְּכֹן חֲצַר אַחֲרַת, וְאִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מַחְצַר לְחֲצַר. מִר נָמִי, לֹא נִיבְטִיִל. הֵתֶם הִיִּינוּ טַעמָא: כּי הִיכִי דְלֹא לִיְהוּי מִלְתָּא דְרַבְּנָן כַּחוּכָא וְאֵטְלוּלָא. גּוּפָא, רַב אָמַר: מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אִין מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין. לִימָא רַב וּשְׁמוּאֵל בְּפִלּוּגָתָא דְרַבְּנָן וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קֹא מִיפְלָגִי.^(ט) דְרַב דְאָמַר כְּרַבְּנָן וּשְׁמוּאֵל דְאָמַר כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לָהּ רַב, אֲנָא דְאָמְרִי אָפִילוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עַד כָּאן לֹא קֵאמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵתֶם הַמְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצִירוֹ — רְשׁוּת בֵּיתוֹ בִּישְׁל, מִשּׁוּם דְּבִכִּית בְּלֹא חֲצַר לֹא דִיִּירִי אֵינְשִׁי. אָבֵל לְעִנְיָן אִיסְתַּלּוּקִי, מִי אָמַר? ^(י)וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֲנָא דְאָמְרִי אָפִילוּ כְּרַבְּנָן, עַד כָּאן לֹא קֵאמְרִי רַבְּנָן הֵתֶם אָלֹא מֵאִי דְבִטְיִל בְּטִיִל, וְדִלֹא בְטִיִל לֹא בְטִיִל. אָבֵל מֵאִי דְבִטְיִל — מִיְהָא אִיסְתַּלַּק לְגַמְרִי.^(י) אָמַר רַב אַחָא בַר חֲנָא אָמַר רַב שְׁשֵׁת, כְּתַנָּאִי: מִי שְׁנֵתוּ רְשׁוּתוֹ, וְהוֹצִיא, בִּין בְּשׁוּגַג בִּין בְּמוֹזִיד — אוֹסֵר, דְּכַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּמוֹזִיד — אוֹסֵר, בְּשׁוּגַג — אֵינוּ אוֹסֵר. מֵאִי לֹאזִי, בָּהָא קָמִיפְלָגִי: דְּמַר סָבַר מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין, וּמַר סָבַר אִין מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין.^(י) אָמַר רַב אַחָא בַר תַּחֲלִיפָא מִשְׁמִיָּה דְרַבָּא: לֹא, דְכוּלִּי עֲלֵמָא אִין מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין, וְהָבֵא בְּקִנְסוּ שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד קֹא מִיפְלָגִי. מִר סָבַר: קִנְסוּ שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד, וּמַר סָבַר: לֹא קִנְסוּ שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד. רַב אָשִׁי אָמַר: רַב וּשְׁמוּאֵל בְּפִלּוּגָתָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּרַבְּנָן קֹא מִיפְלָגִי. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֶׂה בְּצִדְקִי אֶחָד שְׁהִיָּה דֵר עֲמָנוּ. צִדְקִי מֵאן דְּכַר שְׁמִיָּה? ^(י)חֲסוּרִי מִיַּחֲסָדָא וְהָכִי קִתְּנִי: צִדְקִי הָרִי הוּא כְּגוֹי, וּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: צִדְקִי אֵינוּ כְּגוֹי. וְאָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֶׂה בְּצִדְקִי אֶחָד שְׁהִיָּה דֵר עֲמָנוּ בְּמַבּוּי בִּירוּשָׁלַיִם, וְאָמַר לָנוּ אָבֹא: מִהֲרוּ וְהוֹצִיאוּ אֶת הַפְּלִים לְמַבּוּי, עַד שְׁלֹא יוֹצִיא וַיֵּאֱסַר עֲלֵיכֶם. וְהִתְנַיָּא: הִדְר עִם הַנָּבָרִי, צִדְקִי, וּבִיתוֹסִי — הָרִי אֵלּוּ אוֹסְרִין עֲלָיו. (רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: צִדְקִי וּבִיתוֹסִי אֵינָן אוֹסְרִין.) וּמַעֲשֶׂה בְּצִדְקִי אֶחָד שְׁהִיָּה דֵר עִם רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּמַבּוּי בִּירוּשָׁלַיִם, וְאָמַר לָהֶם רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְכִנְיּוֹ: כְּנִי, מִהֲרוּ וְהוֹצִיאוּ מַה שְּׂאֲתֶם מוֹצִיאִין וְהַכְּנִיסוּ מַה שְּׂאֲתֶם מְכַנִּיסִין, עַד שְׁלֹא יוֹצִיא הַתּוֹעֵב הַזֶּה וַיֵּאֱסַר עֲלֵיכֶם, שְׁהַרִי רְשׁוּתוֹ לְכֶם, דְּכַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּלִשׁוֹן אַחֲרַת — מִהֲרוּ וַעֲשׂוּ צוּרְכֵיכֶם בְּמַבּוּי, עַד שְׁלֹא תַחֲשֹׁד וַיֵּאֱסַר עֲלֵיכֶם. אָמַר מִר: הוֹצִיאוּ מַה שְּׂאֲתֶם מוֹצִיאִין, וְהַכְּנִיסוּ מַה שְּׂאֲתֶם מְכַנִּיסִין, עַד שְׁלֹא יוֹצִיא הַתּוֹעֵב הַזֶּה וַיֵּאֱסַר עֲלֵיכֶם. לְמִימָרָא דְּכִי מִפְּקִי אֵינְהוּ וְהִדְר מִפִּיק אִיהוּ לֹא אָסַר?!

וְהִתְנָן

רְשׁוּתוֹ: וַעֲשֵׂי צְרִיכִס מַבְעוּד יוֹס עַד שְׁלֹא תַחֲשֹׁךְ קַסְבַּר ר' יְהוּדָה דְּלֹא פִלְגִי רַבָּן גַּמְלִיאֵל חֲלָא צְדוּקִי כְּנָבְרִי ס"ל וְאִין יְכוּל לְבַטֵּל וּלְקַמֵּן פְּרִיךְ, וְהִתְנָן לְרַבִּי

לִי מֵאִנִּי גִלִּית אֲדַעְתָּךְ דְּמֵאֲחַר שְׁתַּבַּטֵּל רְשׁוּתָךְ אִין לָךְ הַיּוֹם דְּתַר בְּחֲצַר וְהִינוּ בְּשִׁמוּאֵל דְאָמַר לְקַמֵּן אִין מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין דְאִי לֹאזִי בְּשִׁמוּאֵל סְבִירָא לָךְ לִיתִיב מִר אֲדַכְתָּה וּבְטֵל לְהֶס רְשׁוּת חֲצָרָךְ שְׁעָה אַחַת עַד שְׁיַקְחוּ הַחֲמִין וַיַּחֲזְרוּ הֶס וַיַּבְטְלוּ לָךְ אוֹתוֹ הַרְשׁוּת וַיַּחֲזִירוּ לָךְ חֲצָרָךְ: דְּהָא אָמַר רַב מְבַטְלִין וְחוּזְרִין וּמְבַטְלִין שְׁנִים הִזְרִין בְּחֲצַר אַחַת וְלֹא עָרְבוּ מְבַטֵּל זֶה רְשׁוּתוֹ לָהּ עַד שְׁעִישָׁה צְרָכִיו וַיַּחֲזֹר זֶה וַיַּבְטֵל לָהּ: מִר נָמִי לֹא לְבַטֵּל דְּהָא מַחֲצַר לְחֲצַר הוּא: הֵתֶם דְאִין חוּזְרִין וּמְבַטְלִין טַעמָא לֹאזִי מִשּׁוּם דה"ל כְּכֹן חֲצַר אַחֲרַת חֲלָא מִשּׁוּם דְּלֹא לָהּוּ מְלִי דְרַבְּנָן: כַּחוּכָא שְׁחוּק: וְאֵטְלוּלָא לִיצְנִית: רַב דְאָמַר כְּרַבְּנָן דְאָמְרִי בְּמַתְנִי' בֵּיתוֹ חֲסוּר לְהַכְּנִיס וּלְהוֹצִיא לוֹ וְלֶהֱס דְאָמְרִי הַמְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצָרוֹ לֹא בְטֵל רְשׁוּת בֵּיתוֹ חֲלֵמָא לֹא מִסְתַּלַּק לִיֵּה לְגַמְרִי וְלֹא הָיָה לֵה בְּכֹן חֲצַר אַחֲרַת: וּשְׁמוּאֵל כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְאָמַר בְּפִרְק עוֹשִׁין פִּסּוּן (לְעִיל עִירוּבִין דָּף כו:) בֵּיתוֹ מִתַּר לְהַכְּנִיס וּלְהוֹצִיא לְהֶס מֵאֲחַר שְׁבַטִל רְשׁוּתוֹ דְרְשׁוּת בֵּיתוֹ נָמִי בְּטוֹל: חֲבֵל לְעִנְיָן אִסְתַּלּוּקִי לְשִׁנִּיָּה נַפְשָׁה כְּכֹן חֲצַר אַחֲרַת דְּלֹא לְמַצֵּי לְמַהֲדַר וְחֲבוּלִי רְשׁוּתָה מִי אָמַר: חֲבֵל מֵאִי דְבַטֵּל מִיְהָא אִסְתַּלַּק לְגַמְרִי מִן הַחֲצַר שְׁבַטִל בְּפִרּוּשׁ וְזֹאִי אִסְתַּלַּק וּה"ל כְּכֹן חֲצַר אַחֲרַת: מִי שְׁנֵתוּ רְשׁוּתוֹ לְבִנֵּי חֲצַר מִפְּנֵי שְׁשַׁכַּח וְלֹא עָרַב וּלְאַחַר שְׁבַטִל הוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחֲצַר אוֹסַר עַל בְּנֵי חֲצַר דְּהִזַּר שְׁקֵלָה לְרְשׁוּתָה: ר"מ דְאָמַר חֲפֵלּוּ בְּשׁוּגַג דְּקִרָא לִיֵּה רְשׁוּתָה סָבַר לֹא מְסַלַּק הוּא וְגַבִּי בְטוּל נָמִי חוּזְרִין וּמְבַטְלִין וְהִזְרָא לִיֵּה: לֹא דכ"ע אִין חוּזְרִין וּמְבַטְלִין דֹאֲסַתַּלַּק לִיֵּה וּבִדְיִן הוּא דְבְשׁוּגַג לֹא דְקִרָא לִיֵּה חֲלָא ר"מ קִנְיִס שׁוּגַג אַטוּ מוֹזִיד וּבְמוֹזִיד כּוּלְהוּ מוֹזִיד דֹאֵף עַל גַּב דֹאֲסַתַּלַּק לִיֵּה בִין דְּהִזַּר דְּהִזַּר דְּהָא לֹא זַגְנָה וּבְגוּן שְׁלֹא הִסְחִיקוּ בְּנֵי מַבּוּי בְּמַבּוּי לְאַחַר בְּטוּל קִדָּם חֲזָרָה: צְדוּקִי מֵאן דְּכַר שְׁמָה מִי קֹאמַר ת"ק דְּבְשִׁי לְמִינַר דְּפִלְגִי רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְאָמַר יְזִכּוּל לְבַטֵּל: דְּרִי הוּא כְּנָבְרִי דְאִינוּ יְכוּל לְבַטֵּל בְּלֹא שְׁכִירוּת: וְהוֹצִיאֻ אֶת הַפְּלִים וְהִסְחִיקוּ בְּמַבּוּי נְשׁוּב לֹא יוּכַל לַחֲזֹר מְבַטּוּלוּ וּבְשִׁקְדַּשׁ הַיּוֹם שְׁקִדְיוֹן חֲזָקָה דְּמַבְעוּד יוֹס לֹא מוֹכַחַא: וְהִתְנַיָּא בְּנִיחוּתָא דְּפִלְגִי רַבְּנָן בְּצִדְקִי: עַד שְׁלֹא יוֹצִיא כְּלָיו בְּמַבּוּי וַיַּחֲזֹר וַיַּטֵּל אֶת פִּלְגִי

יְהוּדָה עַד שְׁלֹא יוֹצִיא חֲלֵמָא לִר' יְהוּדָה חֲלָפָא דְרַבָּן גַּמְלִיאֵל יְכוּל הוּא לְבַטֵּל וּבָהָא הוּא דְּפִלְגִי רַבִּי יְהוּדָה דְּקַסְבַּר לֹאֲחַר חֲזָקָה נָמִי יְכוּל לַחֲזֹר בּוּ:

מסורת הש"ס

א קידושין עט; ביצה מ.
ב כתובות יב; ביצה מ.
ג גיטין ג:
ד גיטין ג; שבת ג; לקמן ק.
ה משנה עירובין; לעיל סא:

גליון הש"ס

גמ' רב אמר מבטלין וחוזרין ומבטלין. ע"י לקמן דף עט ע"ב תוס' ד"ה והא קמ"ל:

מסורת הש"ס

א לעיל ז:
ב לעיל סא:
ג בכורות ל.

עין משפט
נר מצוה

א מיי' פב' מהל' עירובין הל' ו,
סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי'
שפא סעי' א:

אימא אינו אוסר לר"מ: והתניא בתיבא: עד שלא נתן כו' איסורא שלא וְהָא תַנּוּ מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּת כּו' הָא דְּפָרִיךְ אֶבְרִיתָא טַפִּי מֵאֲמַתַּנִּי מִשּׁוּם דְּבָרֵי תַנּוּ מִסֵּי דְּבָרֵי ר"מ: הוֹצִיא בִּין בְּשׁוּגָא בִּין בְּמִזִּיד יָכוֹל לְבַטֵּל פֶּרֶשׁ בְּקוֹנָט' אע"ג דְּמוֹמֵר הוּא לְחַלֵּל שְׁבֵת יָכוֹל לְבַטֵּל ר' יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִזִּיד אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל קֶסֶר מוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵת אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל בְּלֹא שְׂכִירוֹת וּמִדְּתוּלָה טַעַם בְּקוֹנָטֵרס מִשּׁוּם מוֹמֵר גְּרִיךְ לוֹמֵר דְּבִפְרִיקָא קָאֵמֵר בְּדַמְסִיק דְּזִנְקָא בְּפִרְקָא לר' יְהוּדָה אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל רְשׁוּת וְאִפ"ה לר"מ מְבַטֵּל רְשׁוּת וּבְדַמְסִיק נִמִּי דְּקָאֵמֵר מוֹמֵר בְּגִלּוּי פְּנִים אִינוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת בְּמֵאן כֶּר' יְהוּדָה פֶּרֶשׁ בְּקוֹנָט' דִּלְר"מ בְּמוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵת בְּפִרְקָא מְבַטֵּל וְתַמָּה דְּבַמְתַּנִּי קִתְּנִי צְדִיקוּי דְּרִי הוּא בְּכִנְרִי בְּדַמְסִיק לְעִיל וּמִשְׁמַע בְּרִישׁ בְּרִיקוּ דְּרִישָׁא דְּמַתַּנִּי ר"מ וי"ל דְּנִזְדִּיא בְּלֹא מַתְּנִיתָא עַד ר' יְהוּדָה ר"מ קִתְּנִי לֵה בְּדַמְסִיק בְּהַבְרִיתָא דְּבָרֵי ר"מ דִּר"מ שֹׁנָה דְּבָרֵי רְבִיתוּ דְּבָרֵי חֲכָמִים וְדְבָרֵי ר"ג וְאִפְשָׁר דְּסָבֵר כִּר"ג דְּאֵמֵר צְדִיקוּי אִינוּ בְּכִנְרִי וְעוֹד מִדְּכִלְיָנִי ר"מ וְר' יְהוּדָה אֵלִיבָא דִּר"ג מִשְׁמַע נִמִּי דִּכְר"ג סְבִירָא לֵה וּמִיָּהּ לֹא מִשְׁמַע כֵּל לְפֶרֶשׁ בְּרִיתָא זֹו מִטַּעַם מוֹמֵר חָדָא דְּלָמָּה לִּיה לְמִנְקֻט הוּצִיא הָיָה לִיה לְמִימֵר שְׁחַלֵּל שְׁבֵת בְּכָל מְלָאכָה שְׁחַלֵּל וְעוֹד דְּמִשְׁמַע דְּמִשּׁוּם דְּהוּצִיא בְּשִׁבְתָּ זֹו דְּקִתְּנִי עַד שֶׁלֹּא נָתַן רְשׁוּתוֹ הוּצִיא וְעוֹד דְּמִשְׁמַע סָתֵם הוּצִיא בְּכָל עֵינָן בִּין בְּצַנְעָא בִּין בְּפִרְקָא כְּמוֹ מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּתוֹ וְהוּצִיא דְּסִיפָא וּמִפֶּרֶשׁ ר"י דְּהִכָּא לֹא מִטַּעַם מוֹמֵר קָאֵמֵר דְּמוֹמֵר לֹא שִׁיךְ אֵלֹא בְּאֶדָם הַרְגִּיל לְחַלֵּל שְׁבֵתוֹת וְאִינוּ נִזְהָר בְּכָל אֶבֶל הִכָּא לֹא בְּרִגְלִי אֲחֵרִי אֵלֹא שְׁבַמְקָהָ בְּעֵלְמָא אֲרַע כֶּךָ שְׁהוּצִיא שְׁהִיא דְּחוּק לִפִּי שְׁעָה וְאִם בְּשִׁבְתָּ שְׁעָבָרָה עֲשֵׂה בֵן אֲפִי בְּמִזִּיד לֹא הִיא מוֹק בְּלוּם אֲפִי לר' יְהוּדָה גְּלָאוּ מוֹמֵר הוּא בְּדִפְרִשְׁתִּי אֵלֹא

וְהִתְנַן מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּתוֹ וְהוּצִיא, בִּין בְּשׁוּגָא בִּין בְּמִזִּיד — אוֹסֵר, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. ^(א)אָמַר רַב יוֹסֶפֶךָ: אִימָא "אִינוּ אוֹסֵר". אַבְיִי אָמַר, לֹא קִשְׁיָא: כָּאן — שְׁהִיזִיקוּ בְּנֵי מְבוֹי בְּמְבוֹי, כָּאן — שְׁלֹא הִיזִיקוּ בְּנֵי מְבוֹי בְּמְבוֹי. וְהִתְנַיָּא: עַד שְׁלֹא נָתַן רְשׁוּתוֹ, הוּצִיא בִּין בְּשׁוּגָא בִּין בְּמִזִּיד — יָכוֹל לְבַטֵּל, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוּגָא יָכוֹל לְבַטֵּל, בְּמִזִּיד אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל. ^(ב)מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּתוֹ וְהוּצִיא, בִּין בְּשׁוּגָא בִּין בְּמִזִּיד — אוֹסֵר, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמִזִּיד אוֹסֵר, בְּשׁוּגָא אִינוּ אוֹסֵר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בְּשְׁלֹא הִיזִיקוּ בְּנֵי מְבוֹי בְּמְבוֹי, אֲבָל הִיזִיקוּ בְּנֵי מְבוֹי בְּמְבוֹי, בִּין בְּשׁוּגָא וּבִין בְּמִזִּיד — אִינוּ אוֹסֵר. ^(ג)אָמַר מֶר: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּלִשׁוֹן אַחֲרֵת: מִהֲרֹו וְעָשׂוּ צוּרְכֵיכֶם בְּמְבוֹי עַד שְׁלֹא תַחֲשֶׁה וַיֵּאֲסֹר עָלֵיכֶם. אֵלְמָא גוֹי הוּא. וְהָא אֲנִן "עַד שְׁלֹא יוּצִיא" תַנּוּ! אִימָא "עַד שְׁלֹא יוּצִיא הַיּוֹם". וְאִיבָעִית אִימָא, לֹא קִשְׁיָא: כָּאן — בְּמוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵתוֹת בְּצַנְעָא, כָּאן — בְּמוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵתוֹת בְּפִרְקָא. כְּמֵאן אֲזִילָא הָא דְּתַנַּיָּא: מוֹמֵר וְגִילּוֹי פְּנִים הָרִי זֶה אִינוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת. גִּילּוֹי פְּנִים — מוֹמֵר הוּי? אָלָא: מוֹמֵר בְּגִילּוֹי פְּנִים — אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל רְשׁוּת, כְּמֵאן כְּרַבִּי יְהוּדָה. הֵהוּא דְּנִפְק בְּחוּמְרָא דְּמִדּוּשָׁא. בִּין דְּחִזִּייה לְרַבִּי יְהוּדָה נִשְׂיָאָה, כְּסִיִּיָּה. אָמַר: כְּגוֹן זֶה מְבַטֵּל רְשׁוּת לְרַבִּי יְהוּדָה. ^(ד)אָמַר רַב הוֹנָא: אִיזְהוּ יִשְׂרָאֵל מוֹמֵר — זֶה הַמְּחַלֵּל שְׁבֵתוֹת בְּפִרְקָא. אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן: כְּמֵאן? אִי כְּרַבִּי מֵאִיר דָּאֵמֵר: חֲשׂוֹד לְדָבָר אַחָד, — חֲשׂוֹד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, אֲפִילוּ בְּאַחַד מִכָּל אִיסוּרֵין שְׁבֵתוֹרָה נִמִּי. אִי כְּרַבְנָן, הָאֵמֵרִי: חֲשׂוֹד לְדָבָר אַחָד לֹא הוּי חֲשׂוֹד לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ,

עד

אֵימָא אִינוּ אוֹסֵר לר"מ: והתניא בתיבא: עד שלא נתן כו' איסורא שלא וְהָא תַנּוּ מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּת כּו' הָא דְּפָרִיךְ אֶבְרִיתָא טַפִּי מִשּׁוּם דְּבָרֵי תַנּוּ מִסֵּי דְּבָרֵי ר"מ: הוֹצִיא בִּין בְּשׁוּגָא בִּין בְּמִזִּיד יָכוֹל לְבַטֵּל פֶּרֶשׁ בְּקוֹנָט' אע"ג דְּמוֹמֵר הוּא לְחַלֵּל שְׁבֵת יָכוֹל לְבַטֵּל ר' יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִזִּיד אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל קֶסֶר מוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵת אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל בְּלֹא שְׂכִירוֹת וּמִדְּתוּלָה טַעַם בְּקוֹנָטֵרס מִשּׁוּם מוֹמֵר גְּרִיךְ לוֹמֵר דְּבִפְרִיקָא קָאֵמֵר בְּדַמְסִיק דְּזִנְקָא בְּפִרְקָא לר' יְהוּדָה אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל רְשׁוּת וְאִפ"ה לר"מ מְבַטֵּל רְשׁוּת וּבְדַמְסִיק נִמִּי דְּקָאֵמֵר מוֹמֵר בְּגִלּוּי פְּנִים אִינוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת בְּמֵאן כֶּר' יְהוּדָה פֶּרֶשׁ בְּקוֹנָט' דִּלְר"מ בְּמוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵת בְּפִרְקָא מְבַטֵּל וְתַמָּה דְּבַמְתַּנִּי קִתְּנִי צְדִיקוּי דְּרִי הוּא בְּכִנְרִי בְּדַמְסִיק לְעִיל וּמִשְׁמַע בְּרִישׁ בְּרִיקוּ דְּרִישָׁא דְּמַתַּנִּי ר"מ וי"ל דְּנִזְדִּיא בְּלֹא מַתְּנִיתָא עַד ר' יְהוּדָה ר"מ קִתְּנִי לֵה בְּדַמְסִיק בְּהַבְרִיתָא דְּבָרֵי ר"מ דִּר"מ שֹׁנָה דְּבָרֵי רְבִיתוּ דְּבָרֵי חֲכָמִים וְדְבָרֵי ר"ג וְאִפְשָׁר דְּסָבֵר כִּר"ג דְּאֵמֵר צְדִיקוּי אִינוּ בְּכִנְרִי וְעוֹד מִדְּכִלְיָנִי ר"מ וְר' יְהוּדָה אֵלִיבָא דִּר"ג מִשְׁמַע נִמִּי דִּכְר"ג סְבִירָא לֵה וּמִיָּהּ לֹא מִשְׁמַע כֵּל לְפֶרֶשׁ בְּרִיתָא זֹו מִטַּעַם מוֹמֵר חָדָא דְּלָמָּה לִּיה לְמִנְקֻט הוּצִיא הָיָה לִיה לְמִימֵר שְׁחַלֵּל שְׁבֵת בְּכָל מְלָאכָה שְׁחַלֵּל וְעוֹד דְּמִשְׁמַע דְּמִשּׁוּם דְּהוּצִיא בְּשִׁבְתָּ זֹו דְּקִתְּנִי עַד שֶׁלֹּא נָתַן רְשׁוּתוֹ הוּצִיא וְעוֹד דְּמִשְׁמַע סָתֵם הוּצִיא בְּכָל עֵינָן בִּין בְּצַנְעָא בִּין בְּפִרְקָא כְּמוֹ מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּתוֹ וְהוּצִיא דְּסִיפָא וּמִפֶּרֶשׁ ר"י דְּהִכָּא לֹא מִטַּעַם מוֹמֵר קָאֵמֵר דְּמוֹמֵר לֹא שִׁיךְ אֵלֹא בְּאֶדָם הַרְגִּיל לְחַלֵּל שְׁבֵתוֹת וְאִינוּ נִזְהָר בְּכָל אֶבֶל הִכָּא לֹא בְּרִגְלִי אֲחֵרִי אֵלֹא שְׁבַמְקָהָ בְּעֵלְמָא אֲרַע כֶּךָ שְׁהוּצִיא שְׁהִיא דְּחוּק לִפִּי שְׁעָה וְאִם בְּשִׁבְתָּ שְׁעָבָרָה עֲשֵׂה בֵן אֲפִי בְּמִזִּיד לֹא הִיא מוֹק בְּלוּם אֲפִי לר' יְהוּדָה גְּלָאוּ מוֹמֵר הוּא בְּדִפְרִשְׁתִּי אֵלֹא

דְּנִקָא בְּשִׁבְתָּ זֹו דְּמֵאֲחֵר שְׁהִיזִיק בְּרִשׁוּתוֹ אִינוּ יָכוֹל לְבַטֵּל בְּמוֹד אֲחֵר בְּטוֹל דִּלִּין וְכָל עוֹד לְבַטֵּל ור"מ סָבֵר דִּיכּוֹל לְבַטֵּל מִשּׁוּם דְּלֹא חֲשִׁיב מַחְזִיק בִּין שְׁאֲחֵר הִנְתִּינָה לֹא הִיזִיק: כָּאן בְּמוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵתוֹת בְּפִרְקָא לְפֶרֶשׁ הַקּוֹנָט' שְׁהוּצִיא בְּמִזִּיד דְּלִעִיל חֲשִׁיב מוֹמֵר אֲפִי בְּמִלִּי דְּרַבְנָן וְכָן מִשְׁמַע מִדְּלִי מִשְׁנֵי הָא וְהָא בְּפִרְקָא הָא בְּדִלְוִיתָא הָא בְּדִרְבָּנָן וְתַמָּה דְּהָא סָתֵם צְדִיקוּי אִינוּ נִזְהָר בְּכָל בְּמִלִּי דְּרַבְנָן אֲפִי בְּפִרְקָא וְכּוּתִים נִמִּי שְׁהִיו מְבַטְלִים וְנוֹתִים רְשׁוּת קִדָּם שְׁנִזְרוּ עֲלֵיהֶם ר' אִמִּי ור' אִסִּי בִּפ"ק דְּחֵלִין (דף ו:): הָא סָתֵם כּוּתִים אִינֵם מֵאִמִּינִים בְּדְבָרֵי חֲכָמִים וְאֲפִי בְּפִרְקָא וְלֹא מִדְּהִרִי וי"ל שְׁרִגְלִים הֵם לְהֵר לִפִּי שִׁירָאִים מְחַכְמִים בְּדִלְשָׁבְחָן בְּגִדָּה פֶּרֶק בְּנוֹת כּוּתִים (נדה דף לג: אע"פ שְׁצִדּוּקִים אִנוּ מִתִּירָאִין אִנוּ מִפְּנֵי הַפֶּרֶשׁ: כִּי יְהוּדָה נִשְׂיָאָה כְּסִיִּיָּה וּא"ת וְהָא ר' יְהוּדָה נְשִׂיאָה גּוֹפָה נִפְק בְּחוּמְרָא דְּמִדּוּשָׁא בְּלִמְרִי' בְּמוֹעֵד קָטָן בְּפֶרֶק מִי שֶׁפֶּךָ (מוֹעֵד קָטָן דף יב:): וְתַנּוּ ר"ח דְּהִלִּי גְּבִירָא דְּהִכָּא נִפְק בְּרִשׁוּת הַרְבִּים וְהֵתֵם בְּחֶצֶר וְתַמָּה אֲפִי בְּחֶצֶר מִשְׁמַע הֵתֵם דָּאִסוּר דְּקָאֵמֵר עַל ר' אִמִּי דְּאֶקְפֵּד מֵאִי טַעַמָא אֶקְפֵּד אִי מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּמִדּוּשָׁא וְהָא תִּנְיָא הֲשִׁירִים וְהַגְּמִינִים וְהַטְּבָעוֹת דְּרִי הֵן בְּכָל הַפְּלִים הַטְּבָעִין בְּחֶצֶר וְאֵמֵר עֲלֵה דְּהִיא בְּרִיתָא בְּסוּף פֶּרֶק פִּירָה (שְׁבֵת דף מו:): אָמַר עֲלָא מֵאִי טַעַמָא הוֹאִיל וְאִיפָא תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן וּמִזְנֻקָט טַעַמָא תּוֹרַת כְּלִי מִשְׁמַע דָּאִסוּר לְהִתְקַשֵּׁט בְּהֵם בְּחֶצֶר דְּלֹא חֲזוּ בְּשִׁבְתָּ וְאִפ"ה שְׁרִי לְצֶרֶךְ גּוֹפִי וְלְצֶרֶךְ מִקוּמוֹ כְּמוֹ כֵּל דְּבָר שֵׁשׁ תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיו אע"פ שְׁמֵלֶכְתּוֹ לְאִסוּר בְּדִלְוִיתָא בְּפֶרֶק בְּמָה אִשֶּׁה (שְׁבֵת דף סד:): כֵּל מִקוּם שְׁאִסְרוּ חֲכָמִים לְצֹאת בּו לְרֵה"ר אִסוּר לְצֹאת בּו לְחֶצֶר חוּץ מִכְּבֹוֹל וּפִיאָה נִכְרִית וְאוֹר"ר דְּנִזְדִּיא שִׁירִים וְנִמִּים וְטַבָּעוֹת אִסוּר לְהִתְקַשֵּׁט בְּהֵם בְּחֶצֶר שְׁמֵא יָגֵא בְּזֶן לְרֵה"ר וּבְרִשׁוּת הַרְבִּים אִסוּר דְּלָמָּא שְׁלִיף וּמַחְוִי וְלֹא חֲשִׁיב גְּזָרָה לְגִזְרָה אֶבֶל חוּמְרָא דְּמִדּוּשָׁא אִינוּ תַּכְשִׁיט כֵּל וְאִפִּי הוּצִיאָה בְּאֶצְבָּעוֹ לְחֶצֶר לִיפָא אִסוּר מִשּׁוּם תַּכְשִׁיט דְּלֹא תַּכְשִׁיט הוּא אֵלֹא אִסוּר טְלָטוֹל בְּעֵלְמָא הוּא דְּאִיפָא כְּלָשׁוֹן רֵאשׁוֹן שְׁפֶרֶשׁ בְּקוֹנָט' טַבָּעַת שְׁחֻתְמָה מִמִּין אֲחֵר וְלֹא כְּלָשׁוֹן ב' שְׁפֶרֶשׁ קֶשֶׁר עַל שְׁאָר עֲנִינִים וּמִשּׁוּם הִכִּי קָאֵמֵר מ"ט אֶקְפֵּד דָּאִסוּר טְלָטוֹל לִיפָא שְׁהִרִי יֵשׁ עֲלֵיהֶ תּוֹרַת כְּלִי בְּתִנְיָא הֲשִׁירִים וְהַגְּמִינִים בְּהֵם בְּשִׁיטָא בְּלִים שְׁמֵלֶכְתּוֹ לְאִסוּר שְׁטָטְלִין לְצֶרֶךְ גּוֹפִי וּבִין דָּאִסוּר טְלָטוֹל לִיפָא אִסוּר תַּכְשִׁיט פְּשִׁיטָא דְּלִיפָא דִּלְוִינֹו עָשׂוּ לְתַכְשִׁיט אֵלֹא כְּמוֹ עֵץ בְּעֵלְמָא שְׁעָשׂוּ לְחֵתֵם בְּהַ חֻתְמֹת ור"ת מִפֶּרֶשׁ דְּתַרְנִיָּהוּ נִפְקִי לְרֵה"ר ר' יְהוּדָה נְשִׂיאָה בְּאֶצְבָּעוֹתָיו וְהִיא גְּבִירָא בְּקִמְצָא וְאִם הִיא מִתֵּר טְלָטוֹל הִיא יָכוֹל לְהִתְקַשֵּׁט בּו לְרֵה"ר שְׁתַּכְשִׁיט הוּא וְלֹא שִׁיךְ לְמִזְנֵר בְּאִישׁ שְׁלִיף וּמַחְוִי לִכְךָ לֹא הִצֵּרֶךְ לְהִבִּיא רִחִיָּה אֵלֹא עַל הַטְּלָטוֹל דְּלֹא חֲשִׁיב בְּחִתִּיכָה שֶׁל מִתְּכַת אוֹ עַל עֵץ בְּעֵלְמָא וּמִיָּהּ קֶשֶׁה לר"י דְּזֶה הִיא יָכוֹל לְקַדֵּק מִן מַתְנֵי דְּכ' בְּמָה אִשֶּׁה יוֹצֵאָה (שְׁבֵת דף נו:): דְּתַנּוּ בְּטַבָּעַת שְׁאִין עֲלֵיהֶ חוּתֵם לֹא תַצֵּא וְאִם יוֹצֵאָה אִינֵה חֻבַּת חֻטָּאת ש"מ דְּחֲשִׁיב רִאוּיֹת לְתַכְשִׁיט וְעוֹד דְּלִשְׁנָא דְּנִפְק לֹא מִשְׁמַע בְּקִמְצָא: א" כִּר"מ אֲפִי בֵּא' מִכָּל אִסוּרֵין נִמִּי וְה"נ תִּנְיָא בְּהִקְיָא בְּכּוּרֹות בְּכ' עַד בְּמָה (בְּכּוּרֹות ד' ג:) נִחָשֵׁד לְדָבָר אַחָד נִחָשֵׁד לְכָל הַתּוֹרָה בְּלֵה דְּבָרֵי ר"מ וְתַמָּה דְּבָכ' זֶה בּוֹרֵר (סְנֶהֶדְרִין דף כו:): גְּבִי פְלוּנְתָא דְּאִבְי וְרָבָא דְּאוֹכֵל גְּבִלּוֹת לְהַכְשִׁים וְרָבָא אָמַר בְּשֶׁר בְּשִׂי לְאוֹקוּמִי רָבָא כִּר' יוֹסִי דָּאֵמֵר הֵם בְּדִינִי מְמוּנוֹת בְּשֶׁר בְּדִינִי נִפְשׁוֹת וּמִשְׁנֵי דְּרָבָא אֲפִי כִּר"מ דָּאֵמֵר עַד זֹוּמִם פְּסוּל לְכָל הַתּוֹרָה בְּלֵה דַע"כ לֹא קָאֵמֵר ר"מ הֵתֵם אֵלֹא גְבִי עַד זֹוּמִם דְּמִמִּין דְּרַע לְשִׁמִּים וְלִבְרִיּוֹת אֶבֶל הִכָּא דְּרַע לְשִׁמִּים וְלֹא לְבְרִיּוֹת לֹא שְׁמַע מִנֵּה דְלִית לִיה לר"מ חֲשׂוֹד לְאֶחָד מִכָּל הָאִסוּרִין לְהִי חֲשׂוֹד לְכָל הַתּוֹרָה בְּלֵה לְרָבָא דְּלֹא אָמַר מִקְלָתָא לְחִמְרִיתָא אֵלֹא בְּעַד זֹוּמִם דְּמִמִּין דְּנִקָא דְּרַע לְשִׁמִּים וְרַע לְבְרִיּוֹת וּמִיָּהּ לְאִבְי דְּהֵתֵם יוֹחָא וְקוּי"ל בְּנוֹתָה וי"ל דְּאֲפִי לְרָבָא חֲשׂוֹד לְדָבָר אַחָד דְּרַע לְשִׁמִּים וְלֹא לְבְרִיּוֹת חֲשׂוֹד לְכָל הַתּוֹרָה בְּלֵה בְּכִיּוֹצָא בְּהַ דְּרַע לְשִׁמִּים וְלֹא לְבְרִיּוֹת אֲפִי מִקְלָתָא לְחִמְרִיתָא וְחֲשׂוֹד לְדָבָר אַחָד דְּרַע לְשִׁמִּים וְרַע לְבְרִיּוֹת חֲשׂוֹד לְכָל הַתּוֹרָה בְּלֵה אֲפִילוּ רַע לְשִׁמִּים וְרַע לְבְרִיּוֹת:

סט:

עין משפט נר מצוה

א מו״י פב' מהל' עירובין הל' טז, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפה סעי' ג:

ב מו״י פב' מהל' עירובין הל' טז, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' א:

ג מו״י פב' מהל' מעשה הקרבנות הל' ד, סמג עשין קפג:

ד מו״י פב' מהל' עירובין הל' א, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' א:

ה מו״י פב' מהל' עירובין הל' ג, ש"ע או"ח סי' שפ סעי' ד:

ו מו״י פב' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' א:

ז מו״י פב' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' א:

וְשַׁלְּחֶם מִתֵּר לוֹ וְלָהֶן דָּהֵן אוֹרַח לְגַבְיָהּ פֶּרֶשׁ ר"ח דְּאָמַר בִּירוּשָׁלַּיִם אֲכָסְנָאִי אִינוּ

הדר פרק שישי עירובין

עַד דְּהָוִי מוּמָר לְעִבּוּדָּה זָרָה. ^(א)**אָמַר רב נחמן בר יצחק: לִיתֵּן רְשׁוּת וּלְבַטֵּל רְשׁוּת. וּכְדִתְנִיָּא: יִשְׂרָאֵל מוּמָר, מִשְׁמֵר שְׁבִיתוֹ בַּשּׁוּק — אֵינּוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת, שְׂאִינוּ מִשְׁמֵר שְׁבִיתוֹ בַּשּׁוּק — אֵינּוּ מְבַטֵּל רְשׁוּת. יִמְכְּנִי שְׂאֻמְרוֹ: יִשְׂרָאֵל נוּטֵל רְשׁוּת וְנוֹתֵן רְשׁוּת. וּבִגְוִי, עַד שִׁי־שְׁכִּיר. כִּיצַד? אוֹמֵר לוֹ: רְשׁוּתִי קְנוִיָּה לָךְ, רְשׁוּתִי מְבוֹטֶלֶת לָךְ — קָנָה, וְאִין צְרִיךְ לְזָכוּת. רַב אָשִׁי אָמַר: הָאִי תִנָּא הוּא דְחִמִּירָא עֲלֵיהּ שְׁבִית כַּעֲבוּדָּה זָרָה. ^(ב)כְּדִתְנִיָּא: "מִכֶּם" — וְלֹא כּוּלְכֶם, פֶּרֶט לְמוּמָר. "מִכֶּם" — בְּכֶם חִלְקֵתִי, וְלֹא בְּאוּמוֹת. "מִן הַפְּהֻמָּה" — לְהֵבִיא בְנֵי אֲדָם הַדּוֹמִין לְבִהְמָה. מִפָּאֵן אָמְרוּ: מְקַבְּלִין קְרֻבָּנוֹת מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי שִׁיחְזֹרוּ בְּתֻשׁוּבָּה. חוּץ מִן הַמוּמָר, וְהַמְּנַסֵּה יִז, וְהַמַּחֲלֵל שְׁבִיתוֹת בַּפְּרָהֲסִיא. הָא גּוּפֵא קִשְׂיָא: אֲמַרְתְּ "מִכֶּם" וְלֹא כּוּלְכֶם, לְהוֹצִיא אֶת הַמוּמָר. וְהָדַר תִּנִּי: מְקַבְּלִין קְרֻבָּנוֹת מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל! הָא לֹא קִשְׂיָא: רִישָׁא — בְּמוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, מְצִיעֶתָּא — בְּמוּמָר לְדָבָר אֶחָד. אֵימָא סִיפֵּא: חוּץ מִן הַמוּמָר וְהַמְּנַסֵּה יִז. הָאִי מוּמָר, הִיכִי דְמִי? אִי מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה — הֵיִינוּ רִישָׁא. אִי לְדָבָר אֶחָד, קִשְׂיָא מְצִיעֶתָּא. אָלֹא לֹא הִכִּי קֹאמַר: חוּץ מִן הַמוּמָר לְנִסָּה וּלְחַלֵּל שְׁבִיתוֹת בַּפְּרָהֲסִיא. אֲלֹמָא עֲבוּדָּה זָרָה וּשְׁבִית כִּי הָדָדִי גִינְהוּ. שְׁמַע מִינָּה. ^(ה)**מִתְנַיִי אֲנָשִׁי חָצַר שֹׁשְׁבִיחַ אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עִירֵב — בֵּיתוֹ אָסוּר מִלְּהַכְנִיס וּמִלְּהוֹצִיא לוֹ וְלָהֶם, וְשַׁלְּחֶם מוֹתְרִין לוֹ וְלָהֶם. נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּתָן —** הוּא מוֹתֵר, וְהֵן אָסוּרִין. הֵיוּ שְׁנַיִם — אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה. שְׁאֶחָד נֹתֵן רְשׁוּת וְנוֹטֵל רְשׁוּת, שְׁנַיִם נֹתְנִין רְשׁוּת וְאִין נוֹטְלִין רְשׁוּת. ^(ו)**מֵאִימְתִּי נֹתְנִין רְשׁוּת? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מִבְּעוֹד יוֹם. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מִשְׁחָשִׁיכָה. מִי שְׁעִתָּן רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוּגְגַּ בֵּין בְּמִזִּיד — חָרִי זֶה אוֹסֵר, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמִזִּיד אוֹסֵר, בְּשׁוּגְגַּ אֵינּוּ אוֹסֵר. גָּמְלִי בֵּיתוֹ הוּא דְאָסוּר, הָא חֲצִירוֹ שְׂרִיא. 'הִיכִי דְמִי? אִי דְבַטִּיל, בֵּיתוֹ אֲמַאי אָסוּר. אִי דָּלֹא בַטִּיל, חֲצִירוֹ אֲמַאי שְׂרִיא? הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ, כְּגוֹן שְׁבִיטֵל רְשׁוּת חֲצִירוֹ, וְלֹא בִיטֵל רְשׁוּת בֵּיתוֹ. וְקַא סְבָרֵי רַבְּנֵן: הַמְּבַטֵּל רְשׁוּת חֲצִירוֹ — רְשׁוּת בֵּיתוֹ לֹא בִיטֵל, דְּדִיִּיר אִינִישׁ בְּבֵית בָּלֹא חָצַר. וְשַׁלְּחֶן מוֹתֵר לוֹ וְלָהֶן, מֵאִי טַעֲמָא? דְּהָוִי אוֹרַח לְגַבְיָהּ. נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּתָן, הוּא מוֹתֵר וְהֵן אָסוּרִין. וְנִהְוִי אֵינְהוּ לְגַבִּיָּה כִּי אוֹרְחִין! חַד לְגַבִּי חֲמֻשָּׁה — הָוִי אוֹרַח, חֲמֻשָּׁה לְגַבִּי חַד — לֹא הָוִי אוֹרַח. שְׁמַע מִינָּה, מְבַטְלִין וְחוֹזְרִין וּמְבַטְלִין. הִכִּי קֹאמַר: נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּתָן מְצִיקְרָא — הוּא מוֹתֵר וְהֵן אָסוּרִין. הֵיוּ שְׁנַיִם אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה. פְּשִׁיטָא? לֹא צְרִיכָא, דְּהָדַר חַד מִינֵיהּוּ וּבַטִּיל לִיהּ לְחֻבְרִיָּה. מַהוּ דְּתִימָא לִישְׁתְּרִי, קַא מִשְׁמַע לוֹ דְּכִיּוֹן דְּבַעֲיָדְנָא דְּבַטִּיל לֹא הָוָה לִיהּ שְׂרִיּוּתָא בְּהָאִי חָצַר. שְׁאֶחָד נֹתֵן רְשׁוּת. הָא תוּ לְמָה לִּי? אִי נֹתֵן — תְּנִיבָא, אִי נוּטֵל — תְּנִינָא? סִיפֵּא אִיצְטְרִיכָא לִיהּ: שְׁנַיִם נֹתְנִין רְשׁוּת. הָא נָמִי פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתִימָא****

לִיגְזַר

הַמוּנָה פֶּה כְּכּוּפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה דְּכַתִּיב וְכִי תִשְׁנוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה וּבַע"נ מִשְׁתַּעִי קִרָּא בְּהוֹרִיּוֹת (דף ח.). אָמַר רַב נַחְמָן אִיזְהוּ יִשְׂרָאֵל מוּמָר דְּקֹאמַר רַב הוּנָא לְעִיל לְעֵינָן בְּטוּל רְשׁוּת קֹאמַר: בְּשׁוּק בַּפְּרָהֲסִיא וְאֻע"נ דְּמַחֲלֵל בְּצַנְעָא: כִּיצַד אִישְׂרָאֵל קָאִי: רְשׁוּתִי קְנוִיָּה לָךְ אִו רְשׁוּתִי מְבַטֶּלֶת לָךְ: לְזָכוּת דְּקָנִין סוּדָר: רַב אָשִׁי אָמַר לְעוֹלָם מוּמָר דְּקֹאמַר רַב הוּנָא לְכָל מְלִי קֹחֶשֶׁיב לִיה מוּמָר וּכְרַבְּנָן ס"ל וְהָאִי תִנָּא הָא דְאֵלִימָא לִיה עֲבַת כַּע"נ: אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם פֶּרֶט לְמוּמָר דְּאִין מְקַבְּלִין קְרֻבָּנוֹת דְּמִכֶּם מִשְׁמַע מִקְצַתְכֶם: מִכֶּם מַדְכִּיתִב הָאִי מַעוּטָא גַבִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְּתִיב כִּי יִקְרִיב מִן הָאָדָם קְרָבָן ש"מ בְּיִשְׂרָאֵל הוּא דְחֹלֵק וּמַעֲט מוּמָר: וְלֹא בְּאִמּוֹת שְׁמַקְבְּלִין קְרָבָן מַכְלֵם בְּדַתְנִיא אִישׁ מַה ת"ל אִישׁ אִישׁ לְרֵבּוֹת אֶת הַנְּכָרִים שְׁנוּדְרִין גְּדָרִים וּנְדָבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַפֵּל שׁוּמְטִין (חֲלִין דף יג.): לְהֵבִיא בְנֵי אָדָם הַדּוֹמִין לְבִהְמָה קִשְׁעִים שְׁעִשׁוּ עַצְמָן כַּבִּהְמָה שְׂאִינָה מִכְּרַת אֶת בּוֹרְחָא מְקַבְּלִין מֵהֶן קְרָבָן: מְקַבְּלִין קְרֻבָּנוֹת שֶׁל גְּדָבָה מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל דִּהָאִי קִרָּא בְּגִזְרִים וּנְדָבוֹת מִשְׁתַּעִי דְּכַתִּיב כִּי יִקְרִיב: כְּדִי שִׁיחְזֹרוּ בְּתֻשׁוּבָּה דְּאִי דְּחִינָן לְהוּ בְּגִזְרִים תוּ לֹא דְדָרִי: וְהַמְּנַסֵּךְ אֶת הַיִּין לַע"נ: אָלֹא לֹא הִכִּי קֹאמַר מְקַבְּלִין קְרֻבָּנוֹת מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הַמוּמָרִים לְדָבָר אֶחָד: חוּץ מִן הַמוּמָר לְנִסָּךְ אֶת הַיִּין אִו לְחַלֵּל שְׁבִית דְּכַמוּמַר לְכָל הַתּוֹרָה דְּמִי דֹאמַעִיט לִיה מִכֶּם וְלֹא כְּלָכֶם: מִתְנַיִי בֵּיתוֹ אָסוּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחָצַר בֵּין הָא בֵּין שְׂאָר בְּנֵי הַחָצַר וּבְגִמְרָא מְפָרֶשׁ כַּשְּׁבָטֵל לָן רְשׁוּת שְׂהִיב לוֹ בְּחָצַר וְלֹא בְּטֵל לָן רְשׁוּת בֵּיתוֹ הַלָּךְ: הִנֵּה לִיה רְשׁוּת בֵּיתוֹ רְשׁוּת דִּידָהּ וְחָצַר רְשׁוּתָא דִּידָהּ: וְשִׁלָּהֶם בְּתִיס שְׁלֶלָן מִתְרִין לְהוֹצִיא מֵהֶן לְחָצַר בֵּין הָא בְּתִיס שְׁלֶלָן וְחָצַר רְשׁוּת אַחַת הֵן: נִתְּנוּ לוֹ הֵם רְשׁוּת חָצְרָן: הוּא מִתֵּר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחָצַר: וְהֵן אָסוּרִין אִפִּי מִבֵּיתוֹ לְחָצַר וְאֻע"נ דְּרְשׁוּת אַחַת הֵן וּבְגִמְרָא מְפָרֶשׁ טַעֲמָא: הֵיוּ שְׁנַיִם שְׁשָׁכָחוּ וְלֹא עִרְבוּ וְשְׂאָר בְּנֵי חָצַר בְּטֵלוּ לָן רְשׁוּתָן שְׁנִיָּן אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה מִפְּנֵי שְׂהוּא שֶׁל שְׁנִיָּהן וְהַבְּתִיס מִיחְדִּין כָּל בֵּית לְבַעֲלָיו וְאִין מוּצִיא מִקְּשׁוּת הַמְּיַחֲדָת לוֹ לְרְשׁוּת שְׁלוֹ וְשֶׁל חֻבְרוֹ: דְּרִי זֶה אוֹסֵר דְּמַהְדֵּר וּמַשְׁקֵל

רְשׁוּתָא הוּא וְחֹזֵר בּוֹ מְבַטּוּלוֹ: גַּמְלִי הָא חָצְרָו רְשׁוּת שְׂהִיָּהּ לוֹ בַּחָצְרוֹ שְׂקִירָא לְבִי הַחָצַר וּמִתֵּר לָן לְהוֹצִיא מִבְּתִיָּהּן לְחָצַר כְּדַקְתָּנִי מִתְנִיתָן לְהִדְיָו: אִי דְּבַטִּיל רְשׁוּתוֹ לְבִי חָצַר: בֵּיתוֹ אֲמַאי אָסוּר דְּרִי נִתֵּן לָן בֵּיתוֹ וְנִסְתַּלַּק: וְאִי דָּלֹא בַטִּיל מִיַּדִּי רְשׁוּת חָצְרוֹ מֵאֵן שְׂרִיָּה: וְחִסְבָּרֵי רַבְּנֵן תִּנָּא דְּמַתְנִי' דְּסַתְמָא הִיא וּפְלִיגָא אָדָר' חֲלִיעֶשֶׁר דְּאָמַר בְּפֶרֶק עוֹשִׁין פֶּסוּן (לְעִיל עִירוּבִין דף כו.): בֵּיתוֹ אָסוּר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא לוֹ אֲבָל לְהֵם מִתֵּר דְּהַמְבַטֵּל רְשׁוּת חָצְרוֹ רְשׁוּת בֵּיתוֹ בְּטֵל: דִּהָוִי אוֹרַח לְגַבְיָהּ בֵּינָן דְּמַבִּיתוֹ לֹא מִפִּיק אֻע"נ דְּמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּחָצַר לֹא מַהְדֵּר וּמַשְׁקֵל רְשׁוּתָהּ הוּא אָלֹא בְּשְׂאָר אוֹרְחִין: וְהֵן אָסוּרִין אִפִּי מִבֵּיתוֹ לְחָצַר דְּבִינָן דְּמַשְׁתַּמֵּשִׁי בְּחָצַר אֻע"נ דְּלֹא מַבִּית דִּידָהּ מִפְּקִי: הִנֵּה לִיה מַשְׁקֵל רְשׁוּתָא דְּחֻמְשָׁה לְגַבִּי חַד לֹא דִמּוּ לְאוֹרְחִין: חֲמֻשָּׁה לֹא דְּזֻקָא: שְׁמַע מִנָּה מְבַטְלִין כּו' דְּמַשְׁמַע נִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּת אֶרִישָׁא קָאִי דְּקִתְנִי וְשֶׁלָּן מִתֵּר לוֹ וְלָן דְּבַטֵּל לְהֵם רְשׁוּתוֹ חֹזְרוּ הֵם וְנִתְּנוּ לוֹ רְשׁוּתָן הוּא מִתֵּר: הֵיוּ שְׁנַיִם שְׁשָׁכָחוּ וְלֹא עִרְבוּ עַם שְׂאָר וּבְטֵלוּ לָן חֻבְרִיָּהן רְשׁוּתָן אוֹסְרִין שְׁנִיָּן זֶה עַל זֶה: פְּשִׁיטָא דְּאִי הוּוּ תְרַנּוּהוּ לְחוּדְיָהּ מַעֲקָרָא הוּוּ אִסְרֵי אֲהַדְדִּי: לֹא צְרִיכָא דְּהָדַר חַד וּבַטִּיל לְחֻבְרָהּ רְשׁוּת עַצְמוֹ וְאֶת חֲלָיו בְּרְשׁוּת שְׁבָטֵלוֹ לָן חֻבְרִיָּהן: מַהוּ דְּתִימָא לְשְׁתְּרִי דִּהּוּ לְהוּ בְּחֻמְשָׁה שְׁשִׁרִין בְּחָצַר וְלֹא עִרְבוּ דְּמְבַטְלֵי רְשׁוּתָא לְחַד מִנֵּיהּ: חַמ"ל דָּלֹא דְּמִי דְּאֵלוּ הֵתֵם כָּל חַד וְחַד מְבַטֵּל לִיה רְשׁוּתָהּ אֲבָל הֵכָא בֵּינָן דְּשְׂאָר בְּנֵי חָצַר לֹא לְהָאִי דְּפִישׁ לְחוּדְיָהּ בְּטֵלִי אָלֹא לְתַרְנוּהוּ כִּי הָדַר חַד וּמְבַטֵּל לְאִיָּדָן רְשׁוּתָא דִּידָהּ מִצִּי לְבַטּוּלִי רְשׁוּתָא דְּאִקְנִי לִיה חֻבְרָהּ לֹא מִצִּי לְבַטּוּלִי דְּבִינָן דְּבַעֲיָדְנָא דְּבַטְלִי לְהוּ הֵן קֹמַאי רְשׁוּתָהּוּ אִפ"ה לֹא הִנֵּה לְהָאִי מְבַטֵּל שְׂרִיּוּתָא בְּהָאִי חָצַר מִשּׁוּם דְּאִסְרֵי אֲהַדְדִּי אֲשַׁתְּכַח דְּבַטּוּל דְּקֹמַאי לֹא אֲרַבִּי וְכִי הָדַר מְבַטֵּל הָאִי לֹא מִצִּי לְאִקְנִי רְשׁוּתָא דִּידָהּ דִּהָא לֹא קְנוּיָה: נוֹתָן תְּנִינָא וְשֶׁלָּהֶם מִתֵּר לוֹ וְלָהֶן וְאִי לֹא דְּבַטִּיל לִיה אֲמַאי מִשְׁתְּרִי: נוּטֵל תְּנִינָא נִתְּנוּ לוֹ אֲלֵמָא וְחִיד נוּטֵל רְשׁוּת:

מסורת הש"ס

א עבודה זרה סד:

ב מבילתא דרבי שמעון בן יוחאי ג חולין ה.

ד משנה עירובין; לעיל כג; לעיל כו.

ה תוספתא עירובין

תורה אור השלם

דבר אל־בני ישׂראל ואמרת אליהם אֲדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבּוֹ לַיהוָה מוֹרִיבָהמָה מוֹר־הַפֶּקֶד וּמוֹר־הַצֶּאֱן פִּקְרִיבּוֹ אֶת־קִרְבָנְכֶם [ויקרא א, ב]

 מסורת הש"ס
א לקמן עג; לעיל כו; לעיל סז.
ב תוספתא עירובין
ג גיטין לב.

לְגֹזֵר דְּאִי מְבַטְלִי אֵינְהוּ לְיַחֲד אִתּוּ לְמִימַר נָמִי רְשׁוּת לְמָה לִי הָא תֵּנָא לִיה דְּהוּ שְׁנִים אִוְסְרִין זֶה עַל זֶה: לֹא צְרִיכָא מַשְׁנָה וְתַרְהּ לֹאשְׁמוּעֵינָּה דְּאִפִּי' אִמְרו לִיה קִמְאִי קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת וְהָדָר אִיהוּ וְבִטּוּל לְחִבְרָה לֹא מַשְׁתַּרְי הֵאִי בְּתַרְא דְּמֵהוּ דְּתִימָא שְׁלִיחָא שׁוֹיְנֵהוּ קָא מַשְׁמַע לָן בְּנָן דְּלֹא קִנְה אִיהוּ לֹאשְׁתַּרְוִי לֹא מְצִי לֹאקְנוּיִי: אִחָד שְׁלֹא עֵרַב כּוֹי' בְּגוֹן ג' דִּיּוּרִין בְּחֻצֵּר הַשְּׁנַיִם עֵרַבוּ וְהַשְּׁלִישִׁי לֹא עֵרַב מְבַטֵּל לֹאחַד מִן הַמְּעַרְבִין וְיִתְרָא דְּהֵאִי בְּהָדִי חִבְרָה עֵרַב אֶלְמָא אִין צְרִיךְ לְבַטֵּל אֶלְא לֹאחַד דְּכוּלָּהּ הוּא בְּחָד: וְשְׁנַיִם שְׁלֹא עֵרְבִים נוֹתֵנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם הָדָרִים עֵמְקָן וְעֵרְבוּ אוֹ לְיַחֲד שְׁלִישִׁי הָדָר עֵמְקָן וְלֹא עֵרַב לֹא הוּא וְלֹא הֵן: אֲבָל אִין אִחָד שְׁעֵרַב עִם אִחָד נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְיַחֲד שְׁלִישִׁי שְׂדֵר עֵמְקָן וְלֹא עֵרַב דְּכִי בַטֵּל לִיה אִיהוּ רְשׁוּתָהּ אִפְתִּי אִיכָא חִבְרָה דְּאִסֵּר עָלֶיהָ: לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עֵרְבוּ בְּהֶאֱמַרִינָּה לְעֵיל שְׁנַיִם אִין נוֹטְלִין רְשׁוּתָּהּ: דְּהֵאִי וּמִית וְעַל כִּרְחֹךְ דְּרַבָּה בְּשִׁיחָא שְׁחִנְתָּה בְּבִקְעָה וְהַקִּיפִיה חֻצַּר וְנָטוּ עָם אִישׁ אֶחָדוּ מוֹקִי לָהּ דְּכִי מַת אִין לְיוּרְשִׁי עָם כְּלוֹם דְּאִי בְּחֻצֵּר מִמֶּשׁ הָא אִיכָא יוּרְשִׁין וְכִין דְּאִילוּ הֵאֵה אֶבְהֶן קִנְס הֵאֵה אִסֵּר אִינְהוּ נָמִי אִסְרִי: תַּדַּע מְרִישָׁא דְּהֵאֵה וּמִית עֲסָקִין דְּאִי אִיתָּה צְרִיךְ לְהֵאִי לְבַטּוּלָּה לִיה: סִיפָא דְּרִישָׁה מְרִישָׁא דְּמַתְּנִיתָא עַד אֲבָל כּוֹי חָזָא בְּבָא הֵאֵה הִלְכָן סִיפָא דְּהֵאֵה הָרִי לָהּ סִיפָא דְּרִישָׁא: לֹאחַד לֹא דְּצְרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אִחָד וְאִחָד: אִי הָדִי לְתַנִּי לֹאחַד שְׁעֵרַב בְּדַתְנָא בְּרִישָׁא וְחָזָא יַדְעָנָא דְּתַרִּי נִינְהוּ דְּאִין עֵרַב בַּלֹּא שְׁנַיִם: אוֹ לֹאחַד שְׁלֹא עֵרַב סִיפָא דְּהֵאֵה הֵאֵה דְּהָדִי תֵּנָא: לְשְׁנַיִם שְׁעֵרְבוּ אוֹ לֹא' שְׁלֹא עֵרַב: אִחָד שְׁלֹא עֵרַב כּוֹי' הַשְׁתָּא מִפְּרָשׁ לָהּ לְכַלָּה אַמְאִי אַצְמַרְרִיךְ לְמַתְּנִיָּהוּ לְכוּלָּהּ: וְלֹא גִזְרִינָן כּוֹי כְּלוּמַר אִי קִשְׁיָא כִּין דְּמִית פְּשִׁיטָא דְּמַבְטֵל לִיה לְהֵאִי דְּפִישׁ דְּהָא קְתַנִּי לָהּ סִיפָא דְּאִפִּי' שְׁנַיִם מְבַטְלִין לְיַחֲד: וְשְׁנַיִם שְׁעֵרְבוּ כּוֹי' פְּשִׁיטָא דְּהִכָּא לִיפָא לְמַגְזֵר דְּלִמָּא אִתּוּ יַחֲד לְבַטּוּלִי לְהוּ דְּאִי מְבַטֵּל לְהוּ שְׂפִיר דְּמִי דְּהָא עֵרַבוּ וְכִין דְּאִוְרִי בְּיַחֲד דְּמְצִי לְבַטּוּלִי מַה לִּי חַד מַה לִּי תַרִּי: בְּנָן דְּלֹא עֵרַב לְקִנְסָה דְּמִרִישָׁא לֹא נִפְקָא לָן דְּרִישָׁא אִוְרִי דְּהֵאִי דְּלֹא עֵרַב בַּטֵּיל לְהִנָּךְ דְּעֵרַבוּ: תֵּנָא הֵךְ סִיפָא לְגַלְוִי רִישָׁא דְּבִדְהֵיהּ וּמִית עֲסָקִין רִישָׁא דְּקַתְנִי לֹאחַד שְׁעֵרַב דְּאִילוּ אִיתָּה לֹאדִירָךְ בְּעִי לְבַטּוּלִי לִיה בְּדַקְתַּנִּי בְּהֵךְ סִיפָא: וְלֹאֲבִי דְּמַתְּרָן הֵךְ סִיפָא מֵאִי לְשְׁנַיִם לֹאחַד מַשְׁנַיִם לְמָה לִי דְּתַנִּיָּה הָא תֵּנָא לִיה רִישָׁא דְּיַחֲד מְבַטֵּל לֹאחַד מַשְׁנַיִם מַה לִּי חַד מְבַטֵּל מַה לִּי תַרִּין מְבַטְלִין: הֵנִי מַלִּי כּוֹי' דְּכָל הֵנִי בַטּוּלִין דְּלַעֲיֹל אִיכָא מַקְצִייתָהוּ דְּעֵרַבוּ: תּוֹרַת עֵרֹב תּוֹרַת עֵרֹב תּוֹרַת עֵרֹב מִן הַתִּינוּחוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵי כּוֹ: לֹאֲבִי תֵּנָא הֵךְ סִיפָא דְּלֹא אַצְמַרְרִיךְ דְּהָא פְּשִׁיטָא דְּאִיכָא חַד דְּלֹא בַטֵּיל לִיה רְשׁוּתָהּ אֶלְא לְהָדִי תֵּנָהּ לֹאשְׁמוּעֵינָּה דְּכָלָהּ מַתְּנִיתָא בְּזִאִיתָּהּ לְתַרְוִיָּהּ הַמְּעַרְבִין עֲסָקִין וְאִפְלוּ הָדִי קְתַנִּי רִישָׁא דְּרִישָׁא אִחָד שְׁלֹא עֵרַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לֹאחַד שְׁעֵרַב דְּאִין צְרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוּתָהּ לְכָל אִחָד וְאִיהוּ לֹא אִסֵּר אַחֲבֵרָה: אִוְיַדִּי דְּתֵנָא רִישָׁא אִחָד שְׁלֹא עֵרַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לֹאחַד שְׁעֵרַב תֵּנָא הֵךְ סִיפָא דְּאִיפְכָא לֹא וְלַעֲוִלָם רִישָׁא בְּדִהְיָהּ וּמִית וְסִיפָא בְּזִאִיתָּהּ: הָא תּוּ לְמָה לִי פְּשִׁיטָא דְּאִסְרִי

אֶהֱדַדִּי: הָדִי גְרָסִין לִינָן דְּבַעֲיָדְנָא דְּבַטֵּיל לָהּ הֵךְ כּוֹי' וְלַעֲיֹל פִּרְשָׁנָא לָהּ: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת וְיַתְרָה מִמֶּשְׁנָה וְיַתְרָה נִפְקָא לָן דְּאִי לֹא חִבְרָה עֵרַב אֶלְמָא אִין צְרִיכָא מַשְׁנָה וְתַרְהּ לֹאשְׁמוּעֵינָּה דְּאִפִּי' אִמְרו לִיה: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת. ^(א)בְּעָא מִינְיָה אֲבִי מַרְבָּה: חֲמִשָּׁה שְׁשְׁרוּיִין בְּחֻצֵּר אַחַת, וְשִׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עִירַב, כִּשְׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ צְרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹ לֹא? אָמַר לִיה: צְרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. ^(א)אִיתִיבִיהּ: אֶחָד שְׁלֹא עִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירַב, שְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב, אוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. אֲבָל לֹא אֶחָד שְׁעִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב, וְאִין שְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ אֶיְרְבוּ רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ. קְתַנִּי מִיַּחַת רִישָׁא: אֶחָד שְׁלֹא עִירַב — נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירַב. הֵיכִי דְמִי? אִי דְלִיפָא אַחֲרִינָא בְּהִדִּיה, בְּהִדִּי מֵאֵן עִירַב? אֶלְא פְּשִׁיטָא — דְּאִיכָא אַחֲרִינָא בְּהִדִּיה, וְקַתְנִי: לְאֶחָד שְׁעִירַב! וַרְבָּה: הֵכָא בְּמֵאִי עָסָקִינָן, דְּהִנּוּה וּמִית. אִי דְהִנּוּה וּמִית — אִימָא סִיפָא, אֲבָל אִין אֶחָד שְׁעִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. וְאִי דְהִנּוּה וּמִית, אַמְאִי לֹא! אֶלְא פְּשִׁיטָא דְּאִיתִיהּ. וּמַדְסִיפָא אִיתִיהּ, רִישָׁא נָמִי אִיתִיהּ. מִיַּדִּי אִירִיָּא? הָא כְּדִאִיתָא, וְהָא כְּדִאִיתָא. תַּדַּע, דְּקַתְנִי סִיפָא דְּרִישָׁא: וְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ, נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ. לְשְׁנַיִם אִין! לְאֶחָד לֹא. וְאֲבִי אָמַר: מֵאִי "לְשְׁנַיִם" — לְאֶחָד מַשְׁנַיִם. אִי הָדִי לִיתְנִי: לְאֶחָד שְׁעִירַב אוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. קוּשְׁיָא. אֶחָד שְׁלֹא עִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירַב. לֹאֲבִי דְּאִיתִיהּ, וְקָא מַשְׁמַע לָן: דְּאִין צְרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. לְרַבָּה דְּהִנּוּה וּמִית, וְלֹא גִזְרֵי זִמְנִין דְּאִיתִיהּ. וְשְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְּתִימָא כִּין דְּלֹא עִירַב — לִיקְנִסִיָּה, קָא מַשְׁמַע לָן. ^(א)וְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ. לְרַבָּה — תֵּנָא סִיפָא לְגַלְוִי רִישָׁא, לְאֲבִי — שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ אִיצְטְרִיכָא לִיה, סִלְקָא דַּעְתָּה אֲמִינָא: לְגֹזֵר דְּלִמָּא אֶתִּי לְבַטּוּלִי לְהוּ. קָא מַשְׁמַע לָן. אוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. לְמָה לִי? מַהוּ דְּתִימָא: הֵנִי מִילִי — הֵיכָא דְּמַקְצָתוּ עִירְבוּ וּמַקְצָתוּ לֹא עִירְבוּ. אֲבָל הֵיכָא דְּכוּלָן לֹא עִירְבוּ — לִיקְנִסִינְהוּ, כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁתַּפַּח תּוֹרַת עִירֹב, קָא מַשְׁמַע לָן. אֲבָל אִין אֶחָד שְׁעִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. לְאֲבִי — תֵּנָא סִיפָא לְגַלְוִי רִישָׁא, לְרַבָּה — אִיַּדִּי דְּתֵנָא רִישָׁא תֵּנָא נָמִי סִיפָא. וְאִין שְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ. הָא תּוּ לְמָה לִי? לֹא צְרִיכָא, דְּבַטֵּיל לִיה חַד מִינְיָהּ לְחִבְרָיהּ. מַהוּ דְּתִימָא: לְשְׁתַּרְי לִיה, קָא מַשְׁמַע לָן: כִּין דְּבַעֲיָדְנָא דְּבַטֵּיל לֹא הוּוּ לִיה שְׁרִיוּתָא בְּהָא חֻצַּר — לֹא. וְאִין שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ. הָא תּוּ לְמָה לִי? לֹא צְרִיכָא, דְּאֲמַרִי: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת. בְּעָא מִינְיָה רַבָּא מַרְבּ נַחֲמִן: יוּרֵשׁ מַהוּ שְׁיַבְטֵל רְשׁוּת.

הֵיכָא לְיַגְזֵר דִּילִמָּא אֶתִּי לְבַטּוּלִי לְהוּ. קָא מַשְׁמַע לָן. "וְאִין נוֹטְלִין רְשׁוּת. לְמָה לִי? לֹא צְרִיכָא, אַף עַל גַּב דְּאֲמַרִי לִיה: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת. ^(א)בְּעָא מִינְיָה אֲבִי מַרְבָּה: חֲמִשָּׁה שְׁשְׁרוּיִין בְּחֻצֵּר אַחַת, וְשִׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עִירַב, כִּשְׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ צְרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹ לֹא? אָמַר לִיה: צְרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. ^(א)אִיתִיבִיהּ: אֶחָד שְׁלֹא עִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירַב, שְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב, אוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. אֲבָל לֹא אֶחָד שְׁעִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב, וְאִין שְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ אֶיְרְבוּ רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ. קְתַנִּי מִיַּחַת רִישָׁא: אֶחָד שְׁלֹא עִירַב — נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירַב. הֵיכִי דְמִי? אִי דְלִיפָא אַחֲרִינָא בְּהִדִּיה, בְּהִדִּי מֵאֵן עִירַב? אֶלְא פְּשִׁיטָא — דְּאִיכָא אַחֲרִינָא בְּהִדִּיה, וְקַתְנִי: לְאֶחָד שְׁעִירַב! וַרְבָּה: הֵכָא בְּמֵאִי עָסָקִינָן, דְּהִנּוּה וּמִית. אִי דְהִנּוּה וּמִית — אִימָא סִיפָא, אֲבָל אִין אֶחָד שְׁעִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. וְאִי דְהִנּוּה וּמִית, אַמְאִי לֹא! אֶלְא פְּשִׁיטָא דְּאִיתִיהּ. וּמַדְסִיפָא אִיתִיהּ, רִישָׁא נָמִי אִיתִיהּ. מִיַּדִּי אִירִיָּא? הָא כְּדִאִיתָא, וְהָא כְּדִאִיתָא. תַּדַּע, דְּקַתְנִי סִיפָא דְּרִישָׁא: וְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ, נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ. לְשְׁנַיִם אִין! לְאֶחָד לֹא. וְאֲבִי אָמַר: מֵאִי "לְשְׁנַיִם" — לְאֶחָד מַשְׁנַיִם. אִי הָדִי לִיתְנִי: לְאֶחָד שְׁעִירַב אוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. קוּשְׁיָא. אֶחָד שְׁלֹא עִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירַב. לֹאֲבִי דְּאִיתִיהּ, וְקָא מַשְׁמַע לָן: דְּאִין צְרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. לְרַבָּה דְּהִנּוּה וּמִית, וְלֹא גִזְרֵי זִמְנִין דְּאִיתִיהּ. וְשְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. פְּשִׁיטָא? מַהוּ דְּתִימָא כִּין דְּלֹא עִירַב — לִיקְנִסִיָּה, קָא מַשְׁמַע לָן. ^(א)וְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ. לְרַבָּה — תֵּנָא סִיפָא לְגַלְוִי רִישָׁא, לְאֲבִי — שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ אִיצְטְרִיכָא לִיה, סִלְקָא דַּעְתָּה אֲמִינָא: לְגֹזֵר דְּלִמָּא אֶתִּי לְבַטּוּלִי לְהוּ. קָא מַשְׁמַע לָן. אוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. לְמָה לִי? מַהוּ דְּתִימָא: הֵנִי מִילִי — הֵיכָא דְּמַקְצָתוּ עִירְבוּ וּמַקְצָתוּ לֹא עִירְבוּ. אֲבָל הֵיכָא דְּכוּלָן לֹא עִירְבוּ — לִיקְנִסִינְהוּ, כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁתַּפַּח תּוֹרַת עִירֹב, קָא מַשְׁמַע לָן. אֲבָל אִין אֶחָד שְׁעִירַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירַב. לְאֲבִי — תֵּנָא סִיפָא לְגַלְוִי רִישָׁא, לְרַבָּה — אִיַּדִּי דְּתֵנָא רִישָׁא תֵּנָא נָמִי סִיפָא. וְאִין שְׁנַיִם שְׁעִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ. הָא תּוּ לְמָה לִי? לֹא צְרִיכָא, דְּבַטֵּיל לִיה חַד מִינְיָהּ לְחִבְרָיהּ. מַהוּ דְּתִימָא: לְשְׁתַּרְי לִיה, קָא מַשְׁמַע לָן: כִּין דְּבַעֲיָדְנָא דְּבַטֵּיל לֹא הוּוּ לִיה שְׁרִיוּתָא בְּהָא חֻצַּר — לֹא. וְאִין שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירְבוּ. הָא תּוּ לְמָה לִי? לֹא צְרִיכָא, דְּאֲמַרִי: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת. בְּעָא מִינְיָה רַבָּא מַרְבּ נַחֲמִן: יוּרֵשׁ מַהוּ שְׁיַבְטֵל רְשׁוּת.

הֵיכָא לְיַגְזֵר דִּילִמָּא אֶתִּי לְבַטּוּלִי לְהוּ. קָא מַשְׁמַע לָן. "וְאִין נוֹטְלִין רְשׁוּת. לְמָה לִי? לֹא צְרִיכָא, אַף עַל גַּב דְּאֲמַרִי לִיה: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּת. ^(א)בְּעָא מִינְיָה אֲבִי מַרְבָּה כּוֹי' לֹא שְׁמַע לָהּ בְּרִיתָא דְּלַעֲיֹל דְּסוּף פ"ב (דף כו:): כִּשְׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ אִין צְרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אִחָד וּמַשְׁמַע הַתָּם דְּפִלְקוּתָא הֵאִי דַר"א וְרַבָּנָן וְהֵאִהוּ בְּרִיתָא כַר"א וְאִין לּוּמַר דְּלַרְבָּנָן מַבְעִיא לִיה וּפְשָׁט לִיה דְּצְרִיךְ לְבַטֵּל דָּאס כּוּן מֵאִי פְרִיךְ מַבְרִיתָא דְּכַסְמוּךְ: הֵכָא בְּמֵאִי עָסָקִינָן דְּהִנּוּה וּמִית פִּרְשׁ רַש"י דְּעַל כִּרְחֹךְ דְּרַבָּה בְּשִׁיחָא שְׁחִנְתָּה בְּבִקְעָה וְהַקִּיפִיה חֻצַּר וְנָטוּ עָם אִישׁ אֶחָדוּ מוֹקִי לָהּ דְּכִי מַת אִין לְיוּרְשִׁי עָם כְּלוֹם דְּאִי בְּחֻצֵּר מִמֶּשׁ אִיכָא יוּרְשִׁין וְכִין דְּאִילוּ הֵאֵה אֶבְהֶן קִנְס הֵאֵה אִסֵּר אִינְהוּ נָמִי אִסְרִי וְכַחַס דְּחַק דְּאִין הִירֵשׁ אוֹסֵר אֶלְא א"כ הוֹלֵךְ לְדוֹר עָם דְּלַעֲיֹל בְּפ' מִי שְׁהוּצִיאוּהוּ (עירובין דף מו.) פְּסָקִין כַר"ס דַּתְנָן לְקַמָן פִּרְקָא בִּיצַד מַשְׁתַּתְּפִין (עירובין דף פו.) ר"ש אוֹמַר אִפִּי' הֵינִי חַת בִּיתוֹ וְהֵלֵךְ לְשִׁבּוֹת אֶצֶל בִּיתוֹ בְּאוֹתָהּ הָעִיר אִינוּ אוֹסֵר שְׂבָבֵר הַסִּיחַ מַלְכוּ וּמִיָּהוּ אִי בְּעוּ לְאוֹקוּמִי כַר"מ דְּאָמַר כִּשְׁהֵלֵךְ לְשִׁבּוֹת בְּעִיר אַחֲרַת א' נְכַדִי וְאִחָד יִשְׁרָאֵל אוֹסֵר וְחָאֲמַרִינָן נָמִי לְקַמָן בְּפִרְקוֹן (עירובין דף עב:) בֵּית הַתָּבָן וּבֵית הַבָּקָר וּבֵית הָעֵצִים וּבֵית הָאוֹצְרוֹת הָרִי זֶה אוֹסֵר עָלָיו צְרִיךְ לְאוֹקוּמִי בְּשִׁיחָא שְׁחִנְתָּה בְּבִקְעָה א"נ בְּגוֹן עֲזָה עֲצָמוּ שְׁעֵרַב הוּא יוּרֵשׁ: יוּרֵשׁ מַהוּ שְׁיַבְטֵל בְּשִׁלָּא עֵרַב הָאֵב מִרִּי כְּדָפִי בְּקוּנָט' דָּאס עֵרַב הָא תַנִּי לְקַמָן (עמוד ב') א' מַבְנִי חֻצַּר שְׂמַת וְהֵינִי רְשׁוּתוֹ לֹאחַד מִן הַשּׁוּךְ מַשְׁחַשְׁכָּה אִינוּ אוֹסֵר וְאִוְרִי בְּגוֹן עָבָא הִירֵשׁ לְדוֹר עָם בְּשִׁבַּת דָּאס לֹא כּוּן לֹא בְּעִי בַטּוּל דְּהֵאִי כִּמוֹ בֵּית הַתָּבָן וּבֵית הַבָּקָר דְּלֹא אִסֵּר בְּזִאֲמַר רַבִּי יִהוֹדָה לְקַמָן בְּפִרְקוֹן (עירובין עב:) דְּאִינוּ אוֹסֵר אֶלְא מְקוֹם דִּיקָה וּר"ש דְּפָסִיק פִּרְקָא מִי שְׁהוּצִיאוּהוּ (לְעֵיל עירובין מו.) בְּתָהּ קִאָמַר דְּאִפְלוּ הֵל

 עין משפט גזר מצוה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפא סעי' ו:

ב מו"י פב' מהל' עירובין הל' ז, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' ד:

ג מו"י פב' מהל' עירובין הל' ז, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' ג:

אַבָּל **האי כּוּן דאי בעי** **לְעֲרוּבֵי מַאֲתָמוּל** **לֹא מַצִּי** **לְעֶרֶב** **אֶפְלוּ לַמָּו"ד** **לְעוּל** (עירובין דף סז.) מְבַטְלִין גְּבִי מֵת נִכְרִי בְּשֶׁבֶת וְכוּל לְהוֹיֵת דְּאִין מְבַטְלִין פִּינוּן דְּהִתָּס הוּא דְּאוֹתָנוּ רְשׁוּתָּהּ הוּא מְבַטֵּל עֲבָשׁוּ הִיָּה לֹא כַח לְבַטֵּל מֵאֲתָמוּל אֱלֹא . שְׁלֹא הִיָּה מוֹעִיל מִפְּנֵי הַנִּכְרִי דְּאוֹסֵר אֲבָל הֵכָא הִיא רְשׁוּת דְּמַבְטֵל הִשְׁתָּא אִין לֹא כַח לְבַטֵּל מֵאֲתָמוּל אֱלֹא מִשְׁעָה שְׁיִרָשׁ וְהִי כב' בְּתוּס בְּשַׁנִּי צַי רה"ר דְּאִין מְבַטְלִין דְּלֹא הִיָּה בְּדִילוּ רְשׁוּתָּהּ זֶה מֵאֲתָמוּל וְלִמָּאן דְּאִמֵּר לְעוּל נָמִי אִין מְבַטְלִין וְכוּל לְהוֹיֵת דְּזֶה מְבַטֵּל בְּדִאִמֵּר יוֹרֵשׁ בְּרַעָה

דְּאִבּוּהּ הוּא: **לְאַתּוּיִי** מֵת נִכְרִי בְּשֶׁבֶת פֵּרֵשׁ בְּקוּנְטֵרָס פִּינוּן דְּאִי בְּעוּ לְעֲרוּבֵי מֵאֲתָמוּל לֹא מְצוּ מְעַרְבֵי הִשְׁתָּא נָמִי לֹא מְצוּ מְבַטְלֵי וּמִרְיָשָׁא סִיפָא לֹא שְׁמַעֲיִן לִיָּה אִי לֹא אֲתִי בְּזֶה הִכְלָל דְּהִתָּס לֹא מְצוּ מְעַרְבֵי מֵאֲתָמוּל כְּלָל אֲבָל הֵכָא מְצוּ מְעַרְבֵי ע"י שְׂכִירוֹת מִשְׁמַע מִתּוֹךְ פֵּרוּשׁוֹ דְּאִירִי דְּאִתָּא נִכְרִי מְעַרְב שֶׁבֶת וּבְעִי לְמִימֵר דְּאִין מְבַטְלִין כְּשֶׁמֶת וּכ"ש דְּאִס לֹא מֵת דְּבְעֵי תַרְתִּי שְׂכִירוֹת וּבִטּוֹל וְלֹא יִתְבּוֹן לְפִי מַה שֶּׁפִּיר' לְעוּל דְּהִתָּס כְּלִי עֲלִמָּא מוֹדוּ דְּמַבְטְלִין גְּבִי מֵת נִכְרִי בְּשֶׁבֶת מַהוּ אֱלֹא בְּדִאִתָּא נִכְרִי בְּשֶׁבֶת אִירִי הֵכָא וְאִי לֹא זֶה הִכְלָל הִי אֲמִינָא דְּהֵכָא מְבַטֵּל פִּינוּן דְּהִיא רְשׁוּתָא דְּקַמְבַטֵּל הִי בְּדִילוּ מֵאֲתָמוּל וְלֹא דְּמִי לִב' בְּתוּס: **וְקִתְּנִי** חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת פִּי' בְּקוּנְטֵרָס דְּפִרְיֹן לר"נ דְּאִמֵּר דְּמַבְטְלִין מְדִלָּא קִתְּנִי חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת וְיִוְרֵשׁ שְׁמַע מִנֶּה יוֹרֵשׁ לֹא וּדְבַר תַּמָּה הוּא מַה דִּיּוּן הוּא זֶה ור"ח פֵּרֵשׁ דְּפִרְיֹן לְשִׁמּוּאֵל דְּאִמֵּר אִין מְבַטְלִין וְזֶה לְשׁוֹנוֹ

זֶה הִכְלָל כֹּל שְׁנֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת כְּגוֹן שְׁנֵי בְּתוּס בְּשַׁנִּי צַי רה"ר חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת אַע"פ שְׁנֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת מִשְׁעָה שְׂבַטֵּל רְשׁוּתוֹ הִתְּרָה שְׂאָר שֶׁבֶת לֹא שְׁנָא הוּא ל"ש יוֹרֵשׁ מְדַקְתְּנִי חוּץ מִן הַמְּבַטֵּל רְשׁוּת דִּיקוּי מִנֶּה כֹּל מִי שֵׁשׁ לֹא רְשׁוּת עֲבָשׁוּ וְכוּל לְבַטֵּל וּפְרִיק לֶה לְבְרִיתָא הֵכִי חוּץ מִתּוֹרַת בִּטּוֹל כְּבִי אִיתָא לְאוֹסֵר מַעַקְרָא וְהִשְׁתָּא בְּטֵל רְשׁוּת הִתְּרָה לְשְׂאָר שֶׁבֶת לְאִפְסוּקִי יוֹרֵשׁ דְּלֹא הִי לִיָּה רְשׁוּת הֵכָא בְּעִינָא דְּקֹדֵשׁ הַיּוֹם וְלֹא הִי לִיָּה לְעֲרוּבֵי דְּלֹא אִיתְּמַר תּוֹרַת בִּטּוֹל אֱלֹא הִיכָא דְּלִיכָא עֲרוֹב וּמָאן דְּלֹא וְכוּל לְעֲרוּבִי לֹא וְכוּל לְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ עכ"ל אַע"פ שֶׁהַקְּשִׁיּוֹת אַחֲרוֹת לר"נ אִין לְחוּשׁ אִס זֹאת לְשִׁמּוּאֵל וּרְבִינוּ חֲנַנְיָא בְּעַצְמוֹ פֵּרֵשׁ דְּמוֹתֵבִינן לר"נ מִשְׁמַע מִתּוֹךְ פֵּרוּשׁוֹ דְּחוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת קִאִי אֲשַׁנִּי בְּתוּס מִשְׁנֵי צַי רְשׁוּת הֶרֶבִּים וְהַקִּיפּוּס נִכְרִים מַחְצוֹת בְּשֶׁבֶת שְׁמוּעִיל שֵׁס

בִּטּוֹל וְהִיכָא דְּלֹא בִטְלוּ זֶה לִיָּה קִאִמֵּר דְּנֵאֲסֵר לְכָל הַשֶּׁבֶת כְּלָה וְקֹשֶׁה דָּאָס כֵּן מֵאִי נֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת דְּקִאִמֵּר וְנִרְאֶה לוֹמַר לְפִרוּשׁוֹ דְּאִירִי בְּעַרְבוּ וּבִינוּן שְׁלֹא חָל הָעֲרוֹב בַּתְּחִלַּת הַשֶּׁבֶת תּוּ לֹא חוּל כְּשֶׁבִּאִו אַחֲרֵי כֵן וְהַקִּיפּוּס בְּשֶׁבֶת וְכֵן מֵת נִכְרִי בְּשֶׁבֶת אִירִי בְּשֶׁעַרְבוּ מְעַרְב שֶׁבֶת וּבִטֵּל עֲרוֹבָן מִפְּנֵי הַנִּכְרִי דְּכְשֶׁמֶת תּוּ לֹא חוּל אֲבָל בִּטּוֹל מוֹעִיל בַּתְּרִיבּוּהוּ בְּדַקְתְּנִי חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת וּמִדְּמִיָּה בִּטּוֹל ב' בְּתוּס אַע"פ שְׁלֹא הִיָּה לֹא כַח לְבַטֵּל רְשׁוּת שְׁל חֲצַר זֶה מֵאֲתָמוּל דְּרה"ר הִיָּה כֹּל שֶׁכֵּן יוֹרֵשׁ דִּישׁ לֹא כַח לְבַטֵּל וְקֹשֶׁה לְדְבִי שְׁמוּאֵל דְּאִמֵּרִי אִין מְבַטְלִין וְהוּא הִדִּין דְּהִנֵּה מְצִי לְמַפְרֹךְ מֵהֶן בְּרִיתָא לָרַב חֲסָדָא וְרַב שֶׁשֶׁת דְּאִמֵּרִי לְעוּל אִין מְבַטְלִין גְּבִי ב' בְּתוּס וְנִרְאֶה דְּלִמָּאי דְּמִשְׁנֵי אִימָא חוּץ מִתּוֹרַת בִּטּוֹל לֹא קִאִי אִב' בְּתוּס אֱלֹא אֲבָנִי חֲצַר שְׂשַׁכַּח אֲחַד מֵהֶן וְלֹא עֲרַב שְׂיִכּוּל לְבַטֵּל רְשׁוּת בְּאִמְצַע הַשֶּׁבֶת וּמִיָּהוּ אִס נֵאֲמַר לְפִי הַמַּסְקָנָא כֵּן גַּם לְדְבָרִי הַמְּקַשֶּׁה לְדַחַק עַל חֲנַס לוֹמַר דְּקִאִי אִב' בְּתוּס דְּבִלָּאוּ הֵכִי וְכוּל לְהַקְשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ ר"ח דְּחוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת דְּמִשְׁמַע דְּכָל

מִי שֵׁשׁ לֹא רְשׁוּת עֲבָשׁוּ וְכוּל לְבַטֵּל: **אֶחָד** מִבְּנֵי חֲצַר שְׁמַת וְהַגִּיחַ רְשׁוּתוֹ לֹא' מִן הַשּׁוּק מִבְּעוֹד יוֹם אוֹסֵר כו' הֵךְ בְּרִיתָא אִירִי בְּהֵכִי דְּכֵן חֲצַר מְעַרַב עִם חֲבָרִיו אֲבָל כֵּן הַשּׁוּק אִין מְעַרַב עִמָּהֶם אִפִּי' בְּשִׁירָשׁ מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא מִשּׁוּם שְׁלֹא יוּכַל לְעַרַב עִמָּהֶן לְפִי שְׁאִינוּ דַּר שֵׁס דְּמַסְתָּמָא לֹא גִרַע בְּהֵכִי לְעַנּוּן עֲרוֹב וּבִטּוֹל רְשׁוּת פִּינוּן דְּאָסֵר עָלֵיהּ בְּדַקְתְּנִי מִבְּעוֹד יוֹם אוֹסֵר אֱלֹא אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא הִיא דְּכֵן חֲצַר רִגִּיל לְעַרַב עִם חֲבָרָיו שֶׁהוּא צְרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצַר פִּינוּן שֶׁהוּא דַּר שֵׁס אֲבָל אוֹתוֹ שְׂבַשּׁוּק אִין וְכוּל לְעַרַב לְפִי שְׁאִינוּ רִגִּיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְקַסְבַּר הִיא תַּנָּא כמ"ד לְקַמֵּן בְּפִרְקִין (עירובין דף עב:.) בֵּית הַתְּבָן וּבֵית הַבֶּקֶר הִרִי זֶה אוֹסֵר עָלָיו:

תָּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגַר כו' קַסְבַּר רָבָא דְּמַפְּחַ הֲגַר חֲשִׁיב כְּמוֹ יוֹרֵשׁ דְּהִי בְּרַעָה דְּאִבּוּהּ דְּאִי לֹא' הֵכִי לֹא קֹשֶׁה מִיַּדִּי לָרַב נַחֲמָן:

הדר פרק שישי עירובין

היכא דאי בעי לעירובי כו' כלומר אבוי שיהיה אתמוול ראוי לערב היה יכול

^(א) **הִיכָא דְּאִי בְּעִי לְעֲרוּבֵי מַאֲתָמוּל מַצִּי מְעַרַב** — **בִּטּוּלִי נָמִי מַצִּי מְבַטֵּל**, **אָבָל** **האי פִּינוּן דְּאִי בְּעִי לְעֲרוּבֵי מַאֲתָמוּל** — **לֹא מַצִּי מְעַרַב**, **לֹא מַצִּי מְבַטֵּל**. **או דְּלִמָּא: יוֹרֵשׁ בְּרַעָיָה דְּאִבּוּהּ הוּא?** **”אִמֵּר לִיָּה: אָנִי אוֹמֵר מְבַטֵּל, וְהִנֵּי דְבִי שְׁמוּאֵל תְּנוּ אִין מְבַטֵּל. אִיתִיבִיָּה: זֶה הַכְּלָל, כָּל שְׁמוּתָר לְמַקְצַת שֶׁבֶת — הוּתָר לְכָל הַשֶּׁבֶת, וְכָל שְׁנֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת — נֵאֲסֵר לְכָל הַשֶּׁבֶת חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת.** ^(ב) **כָּל שֶׁהוּתָר לְמַקְצַת שֶׁבֶת, מוּתָר לְכָל הַשֶּׁבֶת — כְּגוֹן עֵירַב דִּרְהַ הַפֶּתַח, וְנִסְתָּם הַפֶּתַח. עֵירַב דִּרְהַ חִלּוֹן, וְנִסְתָּם חִלּוֹן. זֶה הַכְּלָל — לְאַתּוּיִי מְבוּי שְׁנִיטְלוּ קוּרוּתָיו או לְחִיָּיו. כָּל שְׁנֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת, נֵאֲסֵר לְכָל הַשֶּׁבֶת כּוּלָּה — כְּגוֹן שְׁנֵי בְּתוּסִים בְּשַׁנִּי צִידֵי רְשׁוּת הֶרֶבִּים, וְהַקִּיפּוּס גּוֹיִם מְחִיצָה בְּשֶׁבֶת. זֶה הַכְּלָל לְאַתּוּיִי מֵאִי? לְאַתּוּיִי מֵת גּוֹי בְּשֶׁבֶת. וְקִתְּנִי: חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת. אִיהוּ — אִין, יוֹרֵשׁ — לֹא. אִימָא: חוּץ מִתּוֹרַת בִּיטּוֹל רְשׁוּת. ”אִיתִיבִיָּה: אֶחָד מִבְּנֵי חֲצַר שְׁמַת, וְהַגִּיחַ רְשׁוּתוֹ לְאַחַד מִן הַשּׁוּק, מִבְּעוֹד יוֹם — אוֹסֵר, מִשְׁחָשִׁיכָה — אִינוּ אוֹסֵר. וְאַחַד מִן הַשּׁוּק שְׁמַת וְהַגִּיחַ רְשׁוּתוֹ לְאַחַד מִבְּנֵי חֲצַר, מִבְּעוֹד יוֹם — אִינוּ אוֹסֵר, מִשְׁחָשִׁיכָה — אוֹסֵר. אֲמַאי אוֹסֵר? נִיבְטִיל! מֵאִי ”אוֹסֵר” נָמִי דְקִתְּנִי — עַד שְׂבִיבְטֵל. תָּא שְׁמַע: יִשְׂרָאֵל וְגַר שְׂרוּיִין בְּמַגּוּרָה אַחַת, וּמֵת גַּר מִבְּעוֹד יוֹם,**

אך

לְבַטֵּל: אָבָל הִיא דְּלֹא מְצִי לְעֲרוּבֵי אֲתָמוּל דְּלֹא הִיָּה לוֹ חֶלֶק בָּהּ לֹא: כָּל שֶׁהִתָּר לְמַקְצַת שֶׁבֶת כּו' מְפָרֵשׁ לֶה וְאָזַל: ה"ג כְּגוֹן עֲרַב דִּרְךְ הַפֶּתַח כּו' זֶה הִכְלָל לְאַתּוּיִי מְבוּי שְׁנִטְלָה קוּרְתּוֹ אוֹ לְחִיָּיו: עֲרַב דִּרְךְ הַפֶּתַח שְׁתֵּי תַצְרוֹת וּפִתַּח אֶחָד בֵּינֵיהֶם וְעַרְבוּ ע"י אוֹתוֹ פִּתַּח וּבְשֶׁבֶת גִּפְלָה כְּנָגְדּוֹ מַפְלַת וְנִסְתָּם מִתָּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִזוּ לָזוּ ע"י זְרִיקָה וְדִרְךְ חוּרִין קִטְּנִים דֹּאע"ג דְּאִין עֲרוֹב כִּין ב' תַצְרוֹת כְּלֹא פִתַּח בְּדִתְנוּ (לְקַמֵּן עו א') בַּחֲלוּן שְׂבִין ב' תַצְרוֹת הֵכָא שֶׁבֶת הוּאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה: זֶה הִכְלָל לְאַתּוּיִי מְבוּי שְׁנִטְלָה קוּרְתּוֹ אוֹ לְחִיָּיו בְּשֶׁבֶת אַע"ג דְּאִשְׁתַּקּוּל מַחֲצוֹת דִּידָה שָׂרִי הוּאִיל וְאִשְׁתַּרִי כִין הַשְׁמָשׁוֹת וּמִרְיָשָׁא לֹא שְׁמַעֲיִן לֶה דְּהִתָּס אִיתְּנֶהוּ לְמַחְצוֹת אֲבָל הֵכָא לֹא וְהֵכִי אֲמִרִינוּ לֶה בְּשִׁלָּהִי פִרְקָא קָמָא (דף יז:.) וְהַקִּיפּוּס נִכְרִים מַחְצָה דְּאִסוּרִין לְבַטֵּל זֶה לִיָּה כְּדִי שְׂהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ אֶחָד מֵהֶן דְּהוּאִיל וְאִי הִיוּ בְּעוּ עֲרוּבֵי מֵאֲתָמוּל לֹא מְצוּ מְעַרְבֵי אֲבָל אִי לֹא הִנֵּה הִתָּס אֱלֹא חַד בֵּית שָׂרִי דְּמַחְצָה הִנְעִשִׁית בְּשֶׁבֶת מַחְצָה הִיא: זֶה הִכְלָל דְּרִישָׁא נָמִי קִאִי אֲסִיפָא לְאַתּוּיִי מֵת נִכְרִי בְּשֶׁבֶת דְּכִינוּן דְּאִי בְּעוּ לְעֲרוּבֵי מֵאֲתָמוּל לֹא מְצוּ מְעַרְבֵי הִשְׁתָּא נָמִי לֹא מְבַטְלֵי וּמִרְיָשָׁא דְּסִיפָא לֹא שְׁמַעֲיִן לֶה אִי לֹא אֲתִי' בְּזֶה הִכְלָל דְּהִתָּס לֹא מְצוּ לְעֲרוּבֵי מֵאֲתָמוּל כְּלָל אֲבָל הֵכָא מְצוּ לְעַרְבֵי ע"י שְׂכִירוֹת: חוּץ מִן הַמְּבַטֵּל רְשׁוּת שְׂשַׁכַּח וְלֹא עֲרַב אַע"פ שְׁנֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת יֵשׁ לוֹ תַקְנָה בְּשֶׁבֶת וּמְדִלָּא קִתְּנִי חוּץ מִשְׂבַטֵּל רְשׁוּת וְיוֹרֵשׁ שְׁמַע מִנֶּה יוֹרֵשׁ לֹא: אִימָא חוּץ מִתּוֹרַת

בִּטּוֹל רְשׁוּת וְיוֹרֵשׁ בְּכָלֵל דְּכַרְעָיָה דְּאִבּוּהּ הוּא וְתוֹרַת בִּטּוֹל נוֹהֲגַת בּו: מִבְּעוֹד יוֹם שְׁעָדִין לֹא קִנָּה עֲרוּבוּ שֶׁל רֹאשׁוֹן הִרִי זֶה מִן הַשּׁוּק אוֹסֵר וְאַע"פ שְׁאִינוּ דַּר כָּאן בְּדַתְּנִיא לְקַמֵּן בְּהִיא פִרְקָא מִי שֵׁשׁ לוֹ בֵּית הַתְּבָן וּבֵית הַבֶּקֶר בַּחֲצַר חֲבָרוּ אוֹסֵר עָלָיו: מִשְׁחָשִׁכָה אִינוּ אוֹסֵר עָלָיו שֶׁהִרִי הִתָּר לְמַקְצַת שֶׁבֶת: וְאֶחָד מִן הַשּׁוּק שֶׁהִיָּה לוֹ בֵּית דִּירָה בְּחֲצַר זו: מִבְּעוֹד יוֹם אִינוּ אוֹסֵר שְׁהִרִי וְעַרַב זֶה עִם שְׂכִנָּיו: מִשְׁחָשִׁכָה דְּאִינוּ וְכוּל לְעַרַב אוֹסֵר וְאִי יוֹרֵשׁ מְבַטֵּל רְשׁוּת אִמָּאי אוֹסֵר: יִשְׂרָאֵל וְגַר גְּרָסִינן גַּר שְׁמַת וְאִין לוֹ יוֹרְשִׁין הַמְּחִזִּין בְּבִקְסָיו זָכָה בָּהֶן: מְגִנְיָה גֵרָן הוּא וְחִלּוּךְ בְּחֻדָּרִים וְהִיָּה לְכָל אֶחָד פִּתְחוֹ בְּחֲצַר וְאוֹסְרִין זֶה עַל זֶה:

בִּטּוֹל וְהִיכָא דְּלֹא בִטְלוּ זֶה לִיָּה קִאִמֵּר דְּנֵאֲסֵר לְכָל הַשֶּׁבֶת כְּלָה וְקֹשֶׁה דָּאָס כֵּן מֵאִי נֵאֲסֵר לְמַקְצַת שֶׁבֶת דְּקִאִמֵּר וְנִרְאֶה לוֹמַר לְפִרוּשׁוֹ דְּאִירִי בְּעַרְבוּ וּבִינוּן שְׁלֹא חָל הָעֲרוֹב בַּתְּחִלַּת הַשֶּׁבֶת תּוּ לֹא חוּל כְּשֶׁבִּאִו אַחֲרֵי כֵן וְהַקִּיפּוּס בְּשֶׁבֶת וְכֵן מֵת נִכְרִי בְּשֶׁבֶת אִירִי בְּשֶׁעַרְבוּ מְעַרְב שֶׁבֶת וּבִטֵּל עֲרוֹבָן מִפְּנֵי הַנִּכְרִי דְּכְשֶׁמֶת תּוּ לֹא חוּל אֲבָל בִּטּוֹל מוֹעִיל בַּתְּרִיבּוּהוּ בְּדַקְתְּנִי חוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת וּמִדְּמִיָּה בִּטּוֹל ב' בְּתוּס אַע"פ שְׁלֹא הִיָּה לֹא כַח לְבַטֵּל רְשׁוּת שְׁל חֲצַר זֶה מֵאֲתָמוּל דְּרה"ר הִיָּה כֹּל שֶׁכֵּן יוֹרֵשׁ דִּישׁ לֹא כַח לְבַטֵּל וְקֹשֶׁה לְדְבִי שְׁמוּאֵל דְּאִמֵּרִי אִין מְבַטְלִין וְהוּא הִדִּין דְּהִנֵּה מְצִי לְמַפְרֹךְ מֵהֶן בְּרִיתָא לָרַב חֲסָדָא וְרַב שֶׁשֶׁת דְּאִמֵּרִי לְעוּל אִין מְבַטְלִין גְּבִי ב' בְּתוּס וְנִרְאֶה דְּלִמָּאי דְּמִשְׁנֵי אִימָא חוּץ מִתּוֹרַת בִּטּוֹל לֹא קִאִי אִב' בְּתוּס אֱלֹא אֲבָנִי חֲצַר שְׂשַׁכַּח אֲחַד מֵהֶן וְלֹא עֲרַב שְׂיִכּוּל לְבַטֵּל רְשׁוּת בְּאִמְצַע הַשֶּׁבֶת וּמִיָּהוּ אִס נֵאֲמַר לְפִי הַמַּסְקָנָא כֵּן גַּם לְדְבָרִי הַמְּקַשֶּׁה לְדַחַק עַל חֲנַס לוֹמַר דְּקִאִי אִב' בְּתוּס דְּבִלָּאוּ הֵכִי וְכוּל לְהַקְשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ ר"ח דְּחוּץ מִמְּבַטֵּל רְשׁוּת דְּמִשְׁמַע דְּכָל

מִי שֵׁשׁ לֹא רְשׁוּת עֲבָשׁוּ וְכוּל לְבַטֵּל: **אֶחָד** מִבְּנֵי חֲצַר שְׁמַת וְהַגִּיחַ רְשׁוּתוֹ לֹא' מִן הַשּׁוּק מִבְּעוֹד יוֹם אוֹסֵר כו' הֵךְ בְּרִיתָא אִירִי בְּהֵכִי דְּכֵן חֲצַר מְעַרַב עִם חֲבָרִיו אֲבָל כֵּן הַשּׁוּק אִין מְעַרַב עִמָּהֶם אִפִּי' בְּשִׁירָשׁ מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא מִשּׁוּם שְׁלֹא יוּכַל לְעַרַב עִמָּהֶן לְפִי שְׁאִינוּ דַּר שֵׁס דְּמַסְתָּמָא לֹא גִרַע בְּהֵכִי לְעַנּוּן עֲרוֹב וּבִטּוֹל רְשׁוּת פִּינוּן דְּאָסֵר עָלֵיהּ בְּדַקְתְּנִי מִבְּעוֹד יוֹם אוֹסֵר אֱלֹא אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא הִיא דְּכֵן חֲצַר רִגִּיל לְעַרַב עִם חֲבָרָיו שֶׁהוּא צְרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֲצַר פִּינוּן שֶׁהוּא דַּר שֵׁס אֲבָל אוֹתוֹ שְׂבַשּׁוּק אִין וְכוּל לְעַרַב לְפִי שְׁאִינוּ רִגִּיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְקַסְבַּר הִיא תַּנָּא כמ"ד לְקַמֵּן בְּפִרְקִין (עירובין דף עב:.) בֵּית הַתְּבָן וּבֵית הַבֶּקֶר הִרִי זֶה אוֹסֵר עָלָיו:

מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דחובה פרק כא ג; ראש השנה ט; בבא בתרא סג:
ב ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרק ז ו; ספרא בהר פרק ב ד; ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרק טא; א; ספרא צו פרשה ה ה; במדבר רבה
ג כתובות ד.
ד משנה עירובין
ה לקמן עג:
ו בבא מציעא צה;; בבא בתרא כז:
ז משנה עירובין; לקמן צא; לעיל מט; לעיל מו;; לעיל מה:
גליון הש"ס
מתני' בעל הבית שהיה שותף. עיני לעיל דף מט ע"א תד"ה עירוב:
תוס' ד"ה ור"ש לטעמיה וכו' בחצר שבמבוי. לקמן דף פה ע"ב:

אע"פ שֶׁהַחֲזִיק כּו' לַקֵּמֶן פְּרִיָּה מֵאִי אע"פ שֶׁהַחֲזִיק כּו': אוֹפֵר הַמַּחֲזִיק עַל הָדָר: **מִשְׁתַּשְׁכֵּה שְׂבָכָה קֹנֶה עֲרוּב:** **אע"פ פְּרִיָּה לַקֵּמֶן** כִּי לֹא הַחֲזִיק הֵנּה לִיה זֶה דָּר יָחִיד וְלִיכָא דְאֶסֶר עָלֶיהָ וְהֵאִי דְאֶסֶר מִשּׁוֹם דְּהַחֲזִיק הוּא וְהָכִי אֲבֵעִי לִיה לַמַּתְנִי אִם הַחֲזִיק יִשְׁרָאֵל אַחֵר בְּנִכְסָיו אוֹסֵר: **אע"פ שֶׁלֹּא הַחֲזִיק מִבְּעוֹד יוֹם מִיָּד וְהַמַּתִּין עַד שֶׁתַּשְׁכִּיכָה וְאִיכָא הֵתֵר לַמַּקְצֵת שֶׁבֵּת אוֹסֵר בְּדַמְפֶּרֶשׁ לַקֵּמֶן הוּאִיל וְהִיה לֹו כַח לְהַחֲזִיק בֶּה מִבְּעוֹד יוֹם אִם יִרְצֶה נִמְצְאֵת כְּשֵׁנִת זֹו תַלְמִיה וְעוֹמְדָת וְלֹא הֵנּה הֵתֵר לַמַּקְצֵת שֶׁבֵּת: ה"ק חֲסוּרִי מַחֲסֵר' וְהֵאִי אע"פ אֲשֶׁהַחֲזִיק קֹאִי וְשִׁלָּא הַחֲזִיק דְּתַתְנִי ה"ק וְלֹא הִיה לֹו לְהַחֲזִיק מִבְּעוֹד יוֹם שִׁלָּא הִיתָה כְּשֵׁנִת זֹו תַלְמִיה בִּין הַשְּׁמֻשׁוֹת אֲלֹא מַחֲזָקָת לְגַר אִם הִיה זֶה בָּא לְהַחֲזִיק לֹא הִיה יָכוֹל הֵתֵר הִיה בֶּה לַמַּקְצֵת שֶׁבֵּת וְאִינוּ אוֹסֵר: אִימָא אֲף ע"פ שֶׁהַחֲזִיק אִינוּ אוֹסֵר הוּאִיל וְהֵתֵר לַמַּקְצֵת שֶׁבֵּת: ה"ק חֲסוּרִי מַחֲסֵר' וְהֵאִי אע"פ אֲשֶׁהַחֲזִיק קֹאִי וְשִׁלָּא הַחֲזִיק דְּתַתְנִי ה"ק וְלֹא הִיה לֹו לְהַחֲזִיק מִבְּעוֹד יוֹם שִׁלָּא הִיתָה כְּשֵׁנִת זֹו תַלְמִיה בִּין הַשְּׁמֻשׁוֹת אֲלֹא מַחֲזָקָת לְגַר אִם הִיה זֶה בָּא לְהַחֲזִיק לֹא הִיה יָכוֹל הֵתֵר הִיה בֶּה לַמַּקְצֵת שֶׁבֵּת וְאִינוּ אוֹסֵר: ר' יוֹחָנָן אָמַר הֵנִי תַרְפִּי מַתְנִיתָא בְּתַרְיִתָא דְאָמַרִי יוֹרֵשׁ אוֹסֵר ב"ש הֵיא: **כִּלְךָ אֶצֶל יָפוֹת גַּבִּי תוֹרֵם אֵת שֶׁל חֲבֵרֹו שֶׁלֹּא מַזְעֵת תַּנְיָא** (ב"מ דף כב.) בָּא בַּעַל הַבֵּית וּמַצִּאוֹ שֶׁהוּא תוֹרֵם וְאָמַר לֹו כִּלְךָ אֶצֶל יָפוֹת אִם יֵשׁ לֹו יָפוֹת מֵהֶן תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה דְּגַלִּי אֲדַעְתָּה דְּנִיחָא לִיה וְאִמְרִינוּ כִּמְאֹן דַּשְּׁנִיה שְׁלִים מַעֲקָרָא דְמִי ה"נ בִּינוּ דְּכַטִּיל הַשְּׁתָא גַּלִּי דַּעְתָּה דְּמַעֲקָרָא בְּשִׁכְרִיתָא נִיחָא לִיה אֲלֹא שֶׁשַׁכַּח וְלֹא עָרַב וְלֹא הֵנּה לִיה אֲקֻנוּיִי רְשׁוּתָא בְּשֶׁבֶת: וּמִקְנָא רְשׁוּתָא בְּשֶׁבֶת אֶסוּר דְּדָמִי לַמָּקַח וּמִמְכָּר: מַתְנִי' שְׁהִיה שְׁתָּף עַם שְׂכָנָיו שְׂבָמְבוּי לָשֵׁם שְׁתַּפּוּת בַּעֲלָמָא וְלֹא לָשֵׁם שְׁתּוּף: לָּהּ בָּינוּ וְלָּהּ בָּינוּ כּו' בְּגִמְרָא מוֹנִיף לֶה בְּכַלִּי א': לָּהּ בָּינוּ וְלָּהּ בְּשָׁמֶן אִין זֶה שְׁתּוּף א' וְאִין יָכוֹל לְסַמֵּךְ עָלָיו שְׁהִי חֲלוּק חֲלוּק בְּשָׁנִי בָּלִים: גַּמ' אָמַר רַב וּבְכַלִּי אֶחָד שָׂכָלוּ הִיה שְׁתַּפּוּתָא בְּכַלִּי אֶחָד אֲבָל בְּשָׁנִי בָּלִים לֹא וּאע"ג דְּאָמַרִי ב"ה בְּפָרָק מִי שְׁהוּצִיאָהוּ (לַעֲלֵי עִירוּבִין דף מט.) עֲרוּב הִנְתּוֹן בְּשָׁנִי בָּלִים בָּשֵׁר הָתֵם הוּא דְּמַעֲקָרָא לָשֵׁם עֲרוּב גָּבּוּ וּמַלְוִיה לְמִנָּא וְאִיתֵר אֲבָל הָכָא דָּלָאוּ לָשֵׁם שְׁתּוּף הֵנּה בְּכַלִּי א' אִין בְּב' בָּלִים לֹא: וַיֵּן רָאוּי לְעָרַב הֶלְכָּךְ אע"פ דָּלָא עֲרַבָה סְמִיכִינוּ עָלֶיה: וְאִפִּי' לָּהּ בָּינוּ וְלָּהּ בְּשָׁמֶן בְּתַמִּיה הָא לֹא חֲזִי לַעֲרוּב: שְׂבִין ב' מְבוֹאוֹת וְלֹא בְּשְׁתּוּף דְּמְבוּי אֶחָד קֹאמַר אֲלֹא עַם זֶה נִשְׁתַּתְּפָה בָּינוּ וְעַם זֶה בְּשָׁמֶן וְשָׁנִי עִירוּבִין הֵן: ור"ש לְטַעְמָה דְּאָמַר**

חֲצֵר אַחַת וְכוּלָּה לְעָרַב ב' עִירוּבִין עַם ב' מְבוֹאוֹת וּאע"פ שֶׁלֹא שְׁתַּפּוּ ב'

הַמְבוֹאוֹת יַחַד ה"נ אע"פ שְׁאִין הַשְּׁתּוּף מַחֲבָר יַחַד וְלֹא הִתְרוּ מְבוֹאוֹת זֶה עַם זֶה הִיא מַתַּרְת עַם שְׁנֵיהֶם וְלֹא נִזְרִינוּ דִּילְמָא אֲתִי לְאַפְרִי בָּלִים שֶׁשֶׁבֶתוּ בְּמְבוּי זֶה לְמְבוּי זֶה דָּרָךְ חֲצֵר זֹו: לָּמָּה הִדְבָּר דּוּמָה בָּפ' מִי שְׁהוּצִיאָהוּ וְלִרְבָּנָן דְּמַתְנִי' אִם נִשְׁתַּתְּפָה בָּינוּ וּבְכַלִּי א' הוּוּ לָּהּ ב' הַמְבוֹאוֹת כִּמְי שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ יַחַד וְשִׁפּוּר דְּמִי אֲבָל לָּהּ בָּינוּ וְלָּהּ בְּשָׁמֶן דְּתַרי עֲרוּבִי נִינְהוּ בִּינוּ דב' הַמְבוֹאוֹת אֶסוּרִין זֶה עַם זֶה הִיא גַּמִּי אֶסוּרָה עֲמָהָן וְשָׁנִי הֵן אֶסוּרִין עֲמָה בְּדִקְתָנִי בְּפָרָק מִי שְׁהוּצִיאָהוּ: **שְׂכָנִים בַּהֲדִי הַהֲדִי** אִם רוּצִין בְּנִי מְבוּי זֶה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ צָרִיכִין לְעָרַב וְלִתֵּת כֶּלֶן פֶּת בַּחֲצֵר זֹו וְאִית דְּמַפְקָשִׁי מַתְנִי' מְלִי מְלִי תַתְנִי ור"ש לֹאֹו אִמְלִיתָהוּ קֹאִי דֹאִילוּ רַבָּנָן בַּחֲצֵר שְׂבִין ב' מְבוֹאוֹת אִפִּי' לָּהּ בָּינוּ וְלָּהּ בָּינוּ אִין זֹו פִּרְשְׁתִּי וּרְאִשׁוֹן נִקְרָא בְּעִינֵי:

הדר פרק שישי עירובין

כִּלְךָ אֶצֶל יָפוֹת פִּי רֶשִׁי דְּכַשְׁטָשׁ לֹו יָפוֹת מֵהֶן גַּלִּי דַּעְתָּה דְּנִיחָא לֶה וְהִי כִּמְאֹן

אֲף עַל פִּי שְׁהַחֲזִיק יִשְׂרָאֵל אַחֵר בְּנִכְסָיו — אוֹסֵר. **מִשְׁחָשִׁיכָה, אֲף עַל פִּי שְׁלֹא הַחֲזִיק יִשְׂרָאֵל אַחֵר —** אִינוּ אוֹסֵר. הָא גּוּפָא קָשְׁיָא, אָמַרְתּ: מִבְּעוֹד יוֹם — אֲף עַל פִּי שְׁהַחֲזִיק, וְלֹא מִיבַעְיָא כִּי לֹא הַחֲזִיק. אֲדַרְבֵּה, כִּי לֹא הַחֲזִיק לֹא אֶסֶר! ^(א)אָמַר רַב פֶּפְא: אִימָא: אֲף עַל פִּי שְׁלֹא הַחֲזִיק. וְהָא "אֲף עַל פִּי שְׁהַחֲזִיק" קִתְּנִי? ^(ב)הָכִי קֹאמְרִ: אֲף עַל פִּי שְׁלֹא הַחֲזִיק מִבְּעוֹד יוֹם אֲלֹא מִשְׁחָשִׁיכָה, כִּינוּ דְּהוּה לִיה לְהַחֲזִיק מִבְּעוֹד יוֹם — אוֹסֵר. **מִשְׁחָשִׁיכָה, אֲף עַל פִּי שְׁלֹא הַחֲזִיק יִשְׂרָאֵל אַחֵר —** אִינוּ אוֹסֵר. "אֲף עַל פִּי שְׁלֹא הַחֲזִיק יִשְׂרָאֵל אַחֵר", וְלֹא מִיבַעְיָא כִּי הַחֲזִיק?! **אֲדַרְבֵּה, כִּי הַחֲזִיק אֶסֶר!** ^(ג)אָמַר רַב פֶּפְא, אִימָא: "אֲף עַל פִּי שְׁהַחֲזִיק". וְהָא "אֲף עַל פִּי שְׁלֹא הַחֲזִיק" קִתְּנִי! הָכִי קֹאמְרִ: אֲף עַל פִּי שְׁהַחֲזִיק מִשְׁחָשִׁיכָה, כִּינוּ דְלֹא הוּה לִיה לְהַחֲזִיק מִבְּעוֹד יוֹם — אִינוּ אוֹסֵר. קִתְּנִי מִיֵּהִת **רִישָׁא אוֹסֵר, אַמַּאי אוֹסֵר? נִיבְטַל! 'מַאי "אוֹסֵר" דִּקְתַּנִּי — עַד שְׁיִבְטַל.** ^(ד)רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מַתְּנִיתִין, מַנִּי? — בֵּית שְׁמַאי הִיא, דְּאָמַרִי: אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת בְּשֶׁבֶת. דִּתְנוּ: **מַאימְתִי נּוֹתֵנִין רְשׁוֹת? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מִבְּעוֹד יוֹם, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשְׁתַּחֲשָׁה. אָמַר עוּלָא: מַאי טַעְמָא דְּבֵית הִלֵּל, נַעֲשֶׂה כְּאוֹמַר "כִּלְךָ אֶצֶל יָפוֹת". אָמַר אַבְיִי: מַת גּוֹי בְּשֶׁבֶת מַאי "כִּלְךָ אֶצֶל יָפוֹת" אִיכָא? אֲלֹא הָכָא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי: בֵּית שְׁמַאי סָבְרִי בִישׁוּל רְשׁוֹת מִיִּקְנָא רְשׁוּתָא הוּא, וּמִיִּקְנָא רְשׁוּתָא בְּשֶׁבֶת — אֶסוּר. וּבֵית הִלֵּל סָבְרִי אֶסְתַּלּוּקִי רְשׁוּתָא בַּעֲלָמָא הוּא, וְאֶסְתַּלּוּקִי רְשׁוּתָא בְּשֶׁבֶת — שְׁפִיר דְּמִי. ^(ה)מַתְּנִי' בַּעַל הַבֵּית שְׁהִיה שׁוּתָף לְשְׂכָנָיו, לָּזָה בָּינוּ וְלָּזָה בָּינוּ — אִינוּ צָרִיכִין לְעָרַב. "לָּזָה בָּינוּ וְלָּזָה בְּשָׁמֶן — צָרִיכִין לְעָרַב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, אִינוּ צָרִיכִין לְעָרַב. ^(ו)גַּמִּי' אָמַר רַב: וּבְכַלִּי אֶחָד. אָמַר רַבָּא, דִּיִּקָא נָמִי דִּקְתַּנִּי: לָּזָה בָּינוּ וְלָּזָה בְּשָׁמֶן — צָרִיכִין לְעָרַב. אִי אָמַרְתּ **בְּשִׁלְמָא: רִישָׁא בְּכַלִּי אֶחָד, וְסִיפָא בְּשָׁנִי כָלִים — שְׁפִיר. אֲלֹא אִי אָמַרְתּ: רִישָׁא בְּשָׁנִי כָלִים, וְסִיפָא בְּשָׁנִי כָלִים — מָה לִּי יַיִן וַיֵּין, מָה לִּי יַיִן וְשָׁמֶן?! אָמַר לִיה אַבְיִי: יַיִן וַיֵּין רָאוּי לְעָרַב. יַיִן וְשָׁמֶן אִין רָאוּי לְעָרַב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר, אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — אִין צָרִיכִין לְעָרַב. וְאִפִּילוּ לָּזָה בָּינוּ וְלָּזָה בְּשָׁמֶן! אָמַר רַבָּה: הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ בַּחֲצֵר שְׂבִין שְׁנֵי מְבוֹאוֹת, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לְטַעְמִיה — ^(ז)דִּתְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לָּמָּה הִדְבָּר דּוּמָה, לְשִׁלְשׁ חֲצִירוֹת הַפְּתוּחוֹת זֹו לָּזוּ וּפְתוּחוֹת לְרְשׁוֹת הָרַבִּים. עִירְבוּ שְׁתֵּים הַחֲצִיצוֹנוֹת עַם הָאֻמְצָעִית — הִיא מוֹתֶרֶת עֲמָהָן, וְהֵן מוֹתֶרֶת עֲמָה, וּשְׁתֵּים הַחֲצִיצוֹנוֹת אֶסוּרוֹת זֹו עַם זֹו. אָמַר לִיה אַבְיִי: מִי דְמִי? הָתֵם קִתְּנִי: שְׁתֵּים הַחֲצִיצוֹנוֹת אֶסוּרוֹת, הָכָא קִתְּנִי: אִין צָרִיכִין לְעָרַב כִּלְלִי! מַאי "אִין צָרִיכִין לְעָרַב" — שְׂכָנִים בַּהֲדִי בַּעַל הַבֵּית, אֲבָל שְׂכָנִים בַּהֲדִי הַדְּדִי — צָרִיכִין לְעָרַב.****

וְרַב

עא.

עין משפט גור מצוה

א מו"י פב' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' ה:

ב מו"י פב' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' ה:

ג מו"י פב' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' ה:

ד מו"י פה' מהל' עירובין הל' א, טוש"ע או"ח סי' שפז סעי' ג:

ה מו"י פה' מהל' עירובין הל' א, טוש"ע או"ח סי' שפז סעי' ג:

ו מו"י פה' מהל' עירובין הל' א, טוש"ע או"ח סי' שפז סעי' ג:

עא:

עין משפט
גור מצורה

א מו"י פא' מהל' טומאת אוכלים הל' ג:

ב מו"י פא' מהל' עירובין הל' ח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ד ו ה:

ג מו"י פא' מהל' עירובין הל' יט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' א:

ד מו"י פא' מהל' עירובין הל' יט, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' א:

שְׁמֹן שָׂצָף על גבי יין בו' השתא משמע דשמן חשיב משקה מקראמר ר' יוחנן בן נורי שנייהם מחזקין דאי חשיב אכלן פיון דטובול יום אינו אלא פוסל לא דזר שמן ומטמא ליין דאין סבבא לומר דפלגי רבנן ור"י בן נורי דהכי אס וכול להבדיל זה מזה או לא ועוד דתניא בפ"ק דפסחים (דף יז.) הדגס והמים והשמן והיין משקה פי מקדחיא כו' וקרא דחזי גמי ואל היין ואל השמן מוכח דהני משקה ועוד תנן התם (דף יד.) הוסיף ר"ע מימיון של פגנים לא נמנעו מלהלליק את השמן שנפסל בטבול יום [בגנר שנטמא בטמא מת אע"פ שמוסיפין טמאה על טמאתו] וקאמר בגמרא קסבר ר"ע טמאת משקין לטמא אחרים דאורייתא והקשה ר"ת מההיא דאמרין דהקוין רבה (מנחות דף לא.) ר"מ אומר שמן טבול יום תחלה לעולם וחס"א אף הדבש ר"ש שזורי אומר יין ומסיק יין וזקא ולא שמן ומשמע התם דהלכה כר"ש שזורי ואומר ר"ת דהתם דקרוש אורי דקתני רישא במסכת טהרות (פ"ג מ"א) השמן והחלב והמקפה של גריסין בזמן שהן לחין דרי הן ראשון קרשו דרי הן שניים פי' דהני אכל ר"מ אומר שמן תחלה לעולם כלומר לעולם אפי' קרש ולא כמו שפרש בקוננטי' במנחות לעולם בין נטמא בלבב הטמאה בין נטמא בגלג הטמאה: **רבי אלעזר** בן תדאי אומר אין בדרה אין זה פשין פרות דבכל דכתא כדפי' בקוננטי' דהו ליה כאלו נשתתפו במעוה שלא דבדר יין לכל אחד ואחד: **דללא עבדינו** בתרי חמרי בעריב דר היא גזס' הקונטרס ור"ח גרים דעבדינן בתרי חומרי בעריב כלומר הכא עבדינן בתרי חומרי ומיהו לשון בעריב לא יתכן כל כך דמשמע בכל עריב: **משתתפין במבוי** ביין משמע קצת דלכתחלה ביין מצוה יותר מבפני מקלל תניא דומיא דרישא משתתפין במבוי בפת ואס רצו להשתתף טפי שהא שותף ומיהו בכל דבר מהני דתנן בפרק בכל מערבין ומשתתפין (לעיל עירובין דף כו:) ויב' חלוין (לקמן עירובין דף פ.) גמי תניא בינע משתתפין במבוי מבואין חבית של יין ושל שמן ושל תמרים ושל גרונרות וכל מיני פרות: **בפת כ"ע לא פליגי** דבחד סגי משום דפת סגי הכא והכא ופרש בקונטרס דבין למר ובין למר סומכין במבוי על ערובי חצרות שהא לעולם בפת ולפיכך הא דקתני מערבין בחצרות ומשתתפין במבוי לא בעי למימר דאחר שערכו בחצרות יהיו עזין וזקין להשתתף במבוי אלא כלומר מערבין בחצרות בפת אע"פ שנשתתפו במבוי ביין ואין הלשון משמע בן ועוד תנן לקמן בפרקין (עירובין דף עג:) ה' חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות למבוי ערבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי מתרין בחצרות ואסורין במבוי וקאמר בגמרא מני ר"מ היא דאמר בעינן עריב ובעינן שותף מיהו איבא לאוקמי ההוא כניא כמ"ד בפת פלגי ומ"ד בפת ל"פ סבר לה דרב דלא תני פתוחות זו לזו ור"י מפרש דאשתתף דפת קאי דכיון דסגי ביין והס דחקו לעשות בפת ואלמיה טפי מועיל אף לחצרות ועוד דהשתתף לכל הדתים והחצרות שכלם משתתפין יחד אכל ערובי חצרות דפת אין לו להועיל כל כך במבוי ולפי מה שפרש שאפי' למ"ד בפת לא פלגי מודה הוא דבערובי חצרות דפת פלגי אס מועיל למבוי [אומר ר"י דמצונו לפרש תרי חומרי בעירובין דלעיל דאי אמר הלכה כר"א בן תנאי לא היה ידעינן מאי טעמה ואי אמרין הלכה כר"מ הנה אמינא דבחד אלאין סומכין על עריב במקום שותף דמשמע לשנא דר"מ דאמר מערבין בחצרות ומשתתפין במבוי דמשמע דאף ע"פ שערכו צריכין עזין להשתתף אכל על שותף במקום עריב סומכין קמ"ל הלכה כר"א בן תנאי דאין סומכין על שותף במקום עריב דמסתמא בל לגלות דהלכה כר"מ לגמרי ומיהו פי' הקונטרס דלעיל גבי תרי חומרי ניקח טפין] וא"ת כשערכו בחצרות בפת והניחו ערובין בבית אחד מן החצרות למה לא יועיל לכ"ע למבוי אי משום דתניא בכניע משתתפין (לקמן עירובין דף פה:) ערובי חצרות בבית שדחצר ושתופי מבואות דחצר שבמבוי ודאי פיון דאנחיה בבית לא שמה שותף אלא עריב הא פרש בקונטרס לקמן בפרקין גבי בלאו במסבין בבית בלאו במסבין דחצר דהא דאמרין שתופי מבואות דחצר שבמבוי וכ"ש שדביתו וכן פרש בריש סבה (דף ג:) ואע"פ שפרש בלאו בקונטרס דלכ"ע סומכין במבוי על ערובי חצרות שהיא לעולם בפת מפל מקום למ"ד בפת פלגי קשה דלמה לא יועיל עריב החצרות למבוי פיון שתורכו גמי להניח בבית דאטו השם גורם שנקרא עריב שיצ לו להועיל לחצרות ולא למבוי ולמאן דאמר ביין גמי פלגי ומפרש דביתא דקסמך או משתתפין במבוי ביין ומתרין בלאו ובאלו אכל ערובי חצרות ביין לא מהני ואמאי פיון דשותף מהני לא תתקאלנו עריב אלא תתקאלנו שותף דתמה הוא לומר דמה שתרקאהו עריב לבטל תורת שותף מעליו ודחק ר"י לפרוש הקוננטי' שבתחלת העריב לא ערבו אלא בגי חצר אחת יחד או שתי חצרות יחד ולא היו סבורים שכל בגי המבוי ישתתפו יחד ונמצא שלא נתנו ערובין לשם שותף וילכך בשנתוספו עליהם כל בגי המבוי אין לחשבו שותף פיון שרראשונים לא היו סם ולא ידעו מעולם שעליהם נתוספו כל האחרים ונראה לר"י דכלה מלתא דוקא ערובי חצרות בבית שדחצר ושתופי מבואות דוקא דחצר שבמבוי ולא בבית משום דדחצר מוכר טפי לשם שותף דשיבא טפי למבוי וקרויבים תשמישם דמבוי זה לזה והשתא הא דקאמר לקמן במסבין בבית בפת שעל השלחן סומכין משום עריב לאו אף משום עריב קאמר אלא משום עריב דוקא ולא משום שותף והא דאמר בריש סבה (דף ג.) בית שאין בו ארבע על ארבע אין מניחין בו עירובי חצרות אכל מניחין בו שתופי מבואות דלא גרע מחצר שבמבוי ומשמע דכל שכן אס היה בית גמור שהיו מניחין בו שתופין אור"י דנחאי בית גמור גרע לענין שותף והא דנקט בבהא דלא גרע שלא תאמר פי היכי דיוציאין מכלל פתים לענין עריב ויוציאין גמי מכלל חצר לענין שותף לפי שיצ מחצות מפסיקות וחצר בעי ד' אמות ובהאי בית ליבא ד' אמות והשתא הך דבעל הבית שהיה שותף לשבניו לזה ביין וההיא גמי דלעיל (עירובין דף סח.) דלקני מר דבישתא דחלא צריך לומר דבדחצר היה אותו חבית דבשתתפי מבואות אורי אלאו ערובי חצרות בעי פת וביירושלמי משמע כפי' הקוננטי' דכ"ש בית דאמר בגי' מי שהוציאהו עריב צריך בית שותף מהו שנתבצר בית מלתא דשמואל אהמה שותף צריך בית ומסיק רבי אבהו בשם רבי יוחנן ונתנו בין בלאור דחצר ובין בלאור דמבוי משמע דהקיא דכ"ש בית:

הדר פרק שישי עירובין

ורב יוסף אמר לעולם במבוי אחד דמשמעקרא ודקאמר לר"ש היכי הוי חד עריב ר"ש כר' יוחנן ס"ל: **שמן שצף** כו' ושל תרומה הן: ואפי' לזה ביין ולזה ביין בתמיה: זה בל בלגינז וישכר וכן זה עד שמלאו חבית ואפי' שלא לשם שותף עשו מתחלה סומכין עליו שהרי הביא כל אחד יין אכל לקחו חבית יין בשתתפות ס"ל לבן תנאי אין דברה והני לכו כמי שנשתתפו במעוה שלא דבדר יין לכל אחד וא': **בסומכין אשתתף** במקום עריב קמפלגי וכן תנאי מודה דמבוי מתר ובחצרות פלגי רבנן סברי פיון דנשתתפו במבוי אין צריכין לערב חצרות זו עם זו ומתרין להוציא מזו לזו דרך פתחים שביניהם שהרי שתוף המבוי שהן פתוחות בו מחזקן וסומכין על שותף המבוי תחת עריב של חצר וכן תנאי סבר אין סומכין: מנא אמינא לה דהכי פלגי: **הלכה כר"מ** דאין סומכין על שותף במקום עריב: מ"ט ס"ל לרב דמתרניו לאו משום דתרוניו תדא מלתא וחד טעמא אחר: ואי חד טעמא הוא תנאי **הילכתא** למה ליה לרב למימר דתרוניו בשלמא הלכה כר"מ אצטריך דאי מדר"א הנה אמינא טעמא דר"א לאו משום דאין סומכין על שותף אלא משום דקסבר אין מערבין בחצרות ביין דקאמר ר"מ לקמן והאי שותף דבן תנאי דיין הוא דקתני מתנייתן לזה ביין ולזה ביין הלכך לא סמכין עלה בחצרות אכל היבא דנשתתפו בפת סומכין קמ"ל הלכה כר"מ דאוקמא רב גצל אמר רב לקמן דנשתתפו בפת ואפי"ה אסר ר"מ אלא פיון דאמר הלכה כר"מ דאפי' בפת לא סמכין עלה הלכה כר"א ל"ל: הא קמ"ל דלא עבדינן פתרי חמרי בעירובין מדאצטריך ליה לרב למימר הלכה בבן תנאי אשמעינן דלא עבדינן פתרי חמרי דחד תנא בעירובין ור"מ תרי חומרי אמר אין סומכין בחצרות על שותף מבוי בין שנשתתפו בפת ובין שנשתתפו ביין ופלגי רבנן עליה בפת ומדור ליה בשנשתתפו ביין ורבנן דמתני' דהכא אוקמנא דאפילו בנשתתפו ביין אמרי דסומכין אשתתכו דמחמיר תרי חומרי ורב ס"ל בותה דתרוניו ולא מצו לאתפשי הלבכתא בותה בתרי חומרי הלכך אשמעינן הלכה בבן תנאי דבחד מנייהו דאין סומכין בחצרות על שותף המבוי ביין וכי הדור אפלוג ר"מ ורבנן בפת אשמעינן הלכה כר"מ: ואס רצו לערב ביין אין מערבין דעריב משום דירה הוא לערב דירכתו לעשותן אחת כדאמר בגי' מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מט.) ודירתו של אדם אינו נמשך אחר היין אלא אחר פתו: ומשתתפין במבוי ביין דשותף דמבוי אינו אלא לשתר רשות החצרות שבמבוי ולא רשות הדתים וחצר לאו בית דירה הוא וכ"ש פת דחשיב טפי: **מערבין בחצרות הפתוחות** מזו לזו אע"פ שערכו דרך פתחיהן צריכין להשתתף במבוי להסיר המבוי ואס לאו חצרות מתרות מזו לזו ומבוי אסור דאין סומכין על עריב במקום שותף ולא על שותף במקום עריב היבא דלא ערבו בגי חצר לעצמן שאס יסמכו על זה תורת עריב ושתתכו אכל ערבה כל חצר לעצמה ונשתתפו כלם במבוי אע"פ שלא ערבו חצרות זו עם זו שותף המבוי מחזקן ומטלטלין מזו לזו בין דרך המבוי בין דרך פתחים דתנן שהמבוי לחצרות בחצרות לבתים מה עריב דחצר משיי לבתים תדא אף שותף המבוי משיי חצרות תדא: **דבחדא סגי** דהא פת חזי הכא והכא ובין למר ובין למר סומכין על שותף במקום עריב: פי פלגי ביין שנשתתפו ביין במבוי דלר"מ לא סמכין עלה בערובי חצרות דאין מערבין לחצרות ביין ולרבנן שרי ואע"י דיין דחצר לא חזי מנז דחזי למלתא בשותף סמכין עלה דחצר דמוזית לן דסומכין על שותף במקום עריב ותרוניהו אית להו דסומכין במבוי על ערובי חצרות שהיא לעולם של פת:

רבנן עליה בפת ומדור ליה בשנשתתפו ביין ורבנן דמתני' דהכא אוקמנא דאפילו בנשתתפו ביין אמרי דסומכין אשתתכו דמחמיר תרי חומרי ורב ס"ל בותה דתרוניו ולא מצו לאתפשי הלבכתא בותה בתרי חומרי הלכך אשמעינן הלכה בבן תנאי דבחד מנייהו דאין סומכין בחצרות על שותף המבוי ביין וכי הדור אפלוג ר"מ ורבנן בפת אשמעינן הלכה כר"מ: ואס רצו לערב ביין אין מערבין דעריב משום דירה הוא לערב דירכתו לעשותן אחת כדאמר בגי' מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מט.) ודירתו של אדם אינו נמשך אחר היין אלא אחר פתו: ומשתתפין במבוי ביין דשותף דמבוי אינו אלא לשתר רשות החצרות שבמבוי ולא רשות הדתים וחצר לאו בית דירה הוא וכ"ש פת דחשיב טפי: **מערבין בחצרות הפתוחות** מזו לזו אע"פ שערכו דרך פתחיהן צריכין להשתתף במבוי להסיר המבוי ואס לאו חצרות מתרות מזו לזו ומבוי אסור דאין סומכין על עריב במקום שותף ולא על שותף במקום עריב היבא דלא ערבו בגי חצר לעצמן שאס יסמכו על זה תורת עריב ושתתכו אכל ערבה כל חצר לעצמה ונשתתפו כלם במבוי אע"פ שלא ערבו חצרות זו עם זו שותף המבוי מחזקן ומטלטלין מזו לזו בין דרך המבוי בין דרך פתחים דתנן שהמבוי לחצרות בחצרות לבתים מה עריב דחצר משיי לבתים תדא אף שותף המבוי משיי חצרות תדא: **דבחדא סגי** דהא פת חזי הכא והכא ובין למר ובין למר סומכין על שותף במקום עריב: פי פלגי ביין שנשתתפו ביין במבוי דלר"מ לא סמכין עלה בערובי חצרות דאין מערבין לחצרות ביין ולרבנן שרי ואע"י דיין דחצר לא חזי מנז דחזי למלתא בשותף סמכין עלה דחצר דמוזית לן דסומכין על שותף במקום עריב ותרוניהו אית להו דסומכין במבוי על ערובי חצרות שהיא לעולם של פת:

רבנן עליה בפת ומדור ליה בשנשתתפו ביין ורבנן דמתני' דהכא אוקמנא דאפילו בנשתתפו ביין אמרי דסומכין אשתתכו דמחמיר תרי חומרי ורב ס"ל בותה דתרוניו ולא מצו לאתפשי הלבכתא בותה בתרי חומרי הלכך אשמעינן הלכה בבן תנאי דבחד מנייהו דאין סומכין בחצרות על שותף המבוי ביין וכי הדור אפלוג ר"מ ורבנן בפת אשמעינן הלכה כר"מ: ואס רצו לערב ביין אין מערבין דעריב משום דירה הוא לערב דירכתו לעשותן אחת כדאמר בגי' מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מט.) ודירתו של אדם אינו נמשך אחר היין אלא אחר פתו: ומשתתפין במבוי ביין דשותף דמבוי אינו אלא לשתר רשות החצרות שבמבוי ולא רשות הדתים וחצר לאו בית דירה הוא וכ"ש פת דחשיב טפי: **מערבין בחצרות הפתוחות** מזו לזו אע"פ שערכו דרך פתחיהן צריכין להשתתף במבוי להסיר המבוי ואס לאו חצרות מתרות מזו לזו ומבוי אסור דאין סומכין על עריב במקום שותף ולא על שותף במקום עריב היבא דלא ערבו בגי חצר לעצמן שאס יסמכו על זה תורת עריב ושתתכו אכל ערבה כל חצר לעצמה ונשתתפו כלם במבוי אע"פ שלא ערבו חצרות זו עם זו שותף המבוי מחזקן ומטלטלין מזו לזו בין דרך המבוי בין דרך פתחים דתנן שהמבוי לחצרות בחצרות לבתים מה עריב דחצר משיי לבתים תדא אף שותף המבוי משיי חצרות תדא: **דבחדא סגי** דהא פת חזי הכא והכא ובין למר ובין למר סומכין על שותף במקום עריב: פי פלגי ביין שנשתתפו ביין במבוי דלר"מ לא סמכין עלה בערובי חצרות דאין מערבין לחצרות ביין ולרבנן שרי ואע"י דיין דחצר לא חזי מנז דחזי למלתא בשותף סמכין עלה דחצר דמוזית לן דסומכין על שותף במקום עריב ותרוניהו אית להו דסומכין במבוי על ערובי חצרות שהיא לעולם של פת:

מסורת הש"ס

א משנה טבול יום; תוספתא טבול יום; שבת ה'; שבת ק.

מסורת הש"ס

א תענית כו:

וחד אַמר צײַן אָפי' רבֿנן מודו דְּלֹא סְמַכִּינן עָלֶיהָ בְּחֶצֶר דְּלֹא אִמְרִי' מנז: כִּי פְּלִיגִי בַּפֿת וּפְּלִיגִי בַּיִן בְּשִׁתּוּף בַּיִן בַּעֲרֹוב דְּלִר' מאיר אִין סוֹמְכִין עַל זֶה בְּמָקוֹם זֶה: מאי לאו כו' וְקָשִׁיא לְמָאן דְּאָמַר בַּיִן לֹא פְּלִיגִי: או מִשְׁתַּתְּפִין בְּמִבּוּי בַּפֿת דְּמִשְׁתַּתְּפִין דּוּמְנֵא דְּמַעֲרָבִין קִתְּנִי: הִלְכְּתָא וּמִנְהָ וְנִהְגוּ בְּפִרְק בְּתַרְא דְּתַעֲנִית (דף כו:׃) מִפְּרָשׁ הִלְכָּה דְּרִשִׁינן בְּפִרְקָא הִלְכָּה כְּרַבִּי מֵאִיר מִנְהָ מִדְּרָשׁ לֹא דְרִשִׁינן אֲדוּרִי מוֹרִינן לְיַחִיד הִבָּא לְמַלְךְ נִהְגוּ אֲדוּרִי נָמִי לֹא מוֹרִינן וְאִי עֲבוּד לֹא מַחֲנִין בִּהּוּ: מִתְּנִי' בְּטַרְקָלִין אֶחָד וּחְלֻקִּיהוּ לְחַמְשָׁה וּכְלֹן יֵשׁ לֶהֱן פִּתּוּח מוּ הַטְּרַקְלִין לְחֶצֶר וְגַרְדִּין לְעֶרֶב עִם שְׂאֵר צִנִּי חֹצֵר: ב"ש אומרים קשיומיהון חלוקין וגרין, לְכָל חֲבוּרָה לְתוּ פִת בַּעֲרֹוב הַחֶצֶר דְּהוּוּ לֵהוּ כַּה' בָּתִּים וּה"ה דָּאס בָּאוּ לְהוֹצִיא מִרְשׁוֹת זֶז לְזוּ צְרִיכִין עֲרֹוב בַּיַּיְתָּן: וּב"ה אומרים אִין מַחֲצֶה זֶז חִלּוּק רְשׁוֹת דְּמַחֲצֶה שְׁפֵלָה הִיא בְּדִמְפָּרֶשׁ בְּגַמ' הִלְכֵךְ עֲרֹוב אֶחָד לְכֹן וּבַתּוֹךְ הַטְּרַקְלִין נָמִי מוֹצִיאִין מִזֶּז לְזוּ בְּלֹא עֲרֹוב שֶׁהַטְּרַקְלִין מַחֲבָרן וְכִינוּ דְּבִינְיָהֶן א"צ עֲרֹוב נַעֲשֶׂה אֶחָד מִהֶן שְׁלִיח לְכֹן דְּאִמְרִי' לְקַמֵּן חֲמִשָּׁה שְׁגָבּוּ אֶת עֲרֹובָן כְּלוּמַר שֶׁשְׁרִינן בְּחִמְשָׁה בָּתִּים בְּחֶצֶר וְעֲרָבוּ בַּיַּיְתָּן וְהוּוּ לֵהוּ חֲדָא וְאִם בָּאִין לְעֶרֶב עִם אַחֲרִים עֲרֹוב אֶחָד לְכֹן: וּמוֹדִין בְּשִׁמְקָצְתוּ שְׁרִוּיִן כו' דְּהוּוּ לֵהוּ כַּה' בָּתִּים וְלֹא דְמוּ לַה' שְׁגָבּוּ אֶת עֲרֹובָן שְׁדָרִי לֹא עֲרָבוּ בַּיַּיְתָּן: גַּמ' מַחְלָקַת בְּשִׁרְשׁוּיּוּמִיהֶן חִלּוּקוֹת בְּמַסִּיפָס מַחֲצֶה נִמוּכָה שֶׁל חֲתִיכוֹת עֲצִים דְּהִתֵּם לְבֵית

הֶלֶל בֵּית אֶחָד הִיא וְדְמוּ לַה' שְׁגָבּוּ אֶת עֲרֹובָן דְּהִנֵּי נָמִי בְּמִי שֶׁעֲרָבוּ דְּמִי: אָף בְּמַסִּיפָס מַחְלָקַת דְּלֹא תִּימָא בֵּית שְׁמֵאִי בַּמַּחֲצֶה עֲשָׂרָה הוּא דְּאֶסְרִי וּבְמַסִּיפָס מוֹדוּ אֵלֹא אֶפִּילוּ בְּמַסִּיפָס נָמִי אֶסְרִי: פְּלִיגִי בַּה' אַמְתַּנִּיתוּן קֵאִי: מַחְלָקַת בֵּית שְׁמֵאִי וּבֵית הֶלֶל כו': אֲבָל מַחֲיוֹת שְׂאִין מַגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה אֲפֹלוּ הֵן עֲשָׂרָה דְּבָרִי הַכֹּל עֲרֹוב אֶחָד לְכֹן וּפְּלִיגִי אַתְרִיהִיו לִשְׁנֵי דָרָב נַחֲמֵן דְּהָא לִשְׁנֵא קִמָּא קִמָּא דְּבַמַּחֲצֶה עֲשָׂרָה מוֹדוּ דְּחִלּוּק הִיוּ וְהִכָּא אִמְרִינן אֶפִּילוּ בַּמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה פְּלִיגִי וְלִלְשָׁנָא בְּתַרְא קִאָּמַר דְּבַמַּסִּיפָס נָמִי פְּלִיגִי וְאֶסְרִי בֵּית שְׁמֵאִי וְהִכָּא אִמְרִי דְּאֶפִּילוּ בַּמַּחֲצוֹת עֲשָׂרָה לֹא אֶסְרוּ אֵלֹא בַּמַּחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה:

וְחַד אֶמַר צײַן אָפי' רבֿנן מודו דְּלֹא סְמַכִּינן עָלֶיהָ בְּחֶצֶר דְּלֹא אִמְרִי' מנז: כִּי פְּלִיגִי בַּפֿת וּפְּלִיגִי בַּיִן בְּשִׁתּוּף בַּיִן בַּעֲרֹוב דְּלִר' מאיר אִין סוֹמְכִין עַל זֶה בְּמָקוֹם זֶה: מאי לאו כו' וְקָשִׁיא לְמָאן דְּאָמַר בַּיִן לֹא פְּלִיגִי: או מִשְׁתַּתְּפִין בְּמִבּוּי בַּפֿת דְּמִשְׁתַּתְּפִין דּוּמְנֵא דְּמַעֲרָבִין קִתְּנִי: הִלְכְּתָא וּמִנְהָ וְנִהְגוּ בְּפִרְק בְּתַרְא דְּתַעֲנִית (דף כו:׃) מִפְּרָשׁ הִלְכָּה דְּרִשִׁינן בְּפִרְקָא הִלְכָּה כְּרַבִּי מֵאִיר מִנְהָ מִדְּרָשׁ לֹא דְרִשִׁינן אֲדוּרִי מוֹרִינן לְיַחִיד הִבָּא לְמַלְךְ נִהְגוּ אֲדוּרִי נָמִי לֹא מוֹרִינן וְאִי עֲבוּד לֹא מַחֲנִין בִּהּוּ: מִתְּנִי' בְּטַרְקָלִין אֶחָד וּחְלֻקִּיהוּ לְחַמְשָׁה וּכְלֹן יֵשׁ לֶהֱן פִּתּוּח מוּ הַטְּרַקְלִין לְחֶצֶר וְגַרְדִּין לְעֶרֶב עִם שְׂאֵר צִנִּי חֹצֵר: ב"ש אומרים קשיומיהון חלוקין וגרין, לְכָל חֲבוּרָה לְתוּ פִת בַּעֲרֹוב הַחֶצֶר דְּהוּוּ לֵהוּ כַּה' בָּתִּים וּה"ה דָּאס בָּאוּ לְהוֹצִיא מִרְשׁוֹת זֶז לְזוּ צְרִיכִין עֲרֹוב בַּיַּיְתָּן: וּב"ה אומרים אִין מַחֲצֶה זֶז חִלּוּק רְשׁוֹת דְּמַחֲצֶה שְׁפֵלָה הִיא בְּדִמְפָּרֶשׁ בְּגַמ' הִלְכֵךְ עֲרֹוב אֶחָד לְכֹן וּבַתּוֹךְ הַטְּרַקְלִין נָמִי מוֹצִיאִין מִזֶּז לְזוּ בְּלֹא עֲרֹוב שֶׁהַטְּרַקְלִין מַחֲבָרן וְכִינוּ דְּבִינְיָהֶן א"צ עֲרֹוב נַעֲשֶׂה אֶחָד מִהֶן שְׁלִיח לְכֹן דְּאִמְרִי' לְקַמֵּן חֲמִשָּׁה שְׁגָבּוּ אֶת עֲרֹובָן כְּלוּמַר שֶׁשְׁרִינן בְּחִמְשָׁה בָּתִּים בְּחֶצֶר וְעֲרָבוּ בַּיַּיְתָּן וְהוּוּ לֵהוּ חֲדָא וְאִם בָּאִין לְעֶרֶב עִם אַחֲרִים עֲרֹוב אֶחָד לְכֹן: וּמוֹדִין בְּשִׁמְקָצְתוּ שְׁרִוּיִן כו' דְּהוּוּ לֵהוּ כַּה' בָּתִּים וְלֹא דְמוּ לַה' שְׁגָבּוּ אֶת עֲרֹובָן שְׁדָרִי לֹא עֲרָבוּ בַּיַּיְתָּן: גַּמ' מַחְלָקַת בְּשִׁרְשׁוּיּוּמִיהֶן חִלּוּקוֹת בְּמַסִּיפָס מַחֲצֶה נִמוּכָה שֶׁל חֲתִיכוֹת עֲצִים דְּהִתֵּם לְבֵית

הֶלֶל בֵּית אֶחָד הִיא וְדְמוּ לַה' שְׁגָבּוּ אֶת עֲרֹובָן דְּהִנֵּי נָמִי בְּמִי שֶׁעֲרָבוּ דְּמִי: אָף בְּמַסִּיפָס מַחְלָקַת דְּלֹא תִּימָא בֵּית שְׁמֵאִי בַּמַּחֲצֶה עֲשָׂרָה הוּא דְּאֶסְרִי וּבְמַסִּיפָס מוֹדוּ אֵלֹא אֶפִּילוּ בְּמַסִּיפָס נָמִי אֶסְרִי: פְּלִיגִי בַּה' אַמְתַּנִּיתוּן קֵאִי: מַחְלָקַת בֵּית שְׁמֵאִי וּבֵית הֶלֶל כו': אֲבָל מַחֲיוֹת שְׂאִין מַגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה אֲפֹלוּ הֵן עֲשָׂרָה דְּבָרִי הַכֹּל עֲרֹוב אֶחָד לְכֹן וּפְּלִיגִי אַתְרִיהִיו לִשְׁנֵי דָרָב נַחֲמֵן דְּהָא לִשְׁנֵא קִמָּא קִמָּא דְּבַמַּחֲצֶה עֲשָׂרָה מוֹדוּ דְּחִלּוּק הִיוּ וְהִכָּא אִמְרִינן אֶפִּילוּ בַּמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה פְּלִיגִי וְלִלְשָׁנָא בְּתַרְא קִאָּמַר דְּבַמַּסִּיפָס נָמִי פְּלִיגִי וְאֶסְרִי בֵּית שְׁמֵאִי וְהִכָּא אִמְרִי דְּאֶפִּילוּ בַּמַּחֲצוֹת עֲשָׂרָה לֹא אֶסְרוּ אֵלֹא בַּמַּחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה:

נִקְרָאִים עַל שֵׁם בַּעַל הַבַּיִת וְעוֹד דְּאִין מִשְׁאִיל לָהֶם רְשׁוֹתוֹ לֹאסֵר עָלָיו וְלֹא זֶה עַל זֶה וּמִצֵּי לְסַלּוּקִיהֶוּ וְהִנֵּה לִיהּ כַּה' שְׂבִירִים וְה' לְקִיּוּם דְּלֹא אִמְרִי' לְהַקְמִיר בְּדִאִמְרִינן לְעִיל (עִירוּבִין דף סו.) דְּאֶחָד נוֹתֵן עֲרֹוב וְדִיו וְאִפִּי' שְׁרִוּיִן בְּחִדְרִים וּבַעֲלוֹיֹת דָּאס בְּשְׁרִוּיִן כֹּלָם בְּבֵית בָּזָה לֹא הִנֵּה מַסְתַּפַּק אֲבָצִי דְּקִאָּמַר מַהוּ דְּאֶפִּילוּ הִיָּה הַבַּיִת שְׁלֵהָם לֹא הִיוּ אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה וְכִינוּ דְּגַבִּי נָכְרִי דְּדִירְתּוֹ לֹא שְׁמָה דִּירָה לֹא אֶסְרִי אֵלֹא חֲשִׁיבִי כּוּלָּהוּ בְּחֵד כֹּל שְׁכָן גַּבִּי יִסְרָאֵל דְּדִירְתּוֹ שְׁמָה דִּירָה דְּבִטְלָה דִּירְתָם גַּבִּי דִּירְתּוֹ שֶׁל בע"ה וְלֹא דְּמִי לְמַקְצַתוֹ שְׁרִוּיִן בְּחִדְרִים וּבַעֲלוֹיֹת דְּהִבָּא שְׁנֵשׁ כַּח לָּהּ כְּמוֹ לָּהּ וְאע"פ שֶׁהַקֹּל בְּנָכְרִי טָפִי מִבְּיַסְרָאֵל דְּכִי מוֹשֵׁל דְּכִתָּא לְיִסְרָאֵל אַחֵר דְּיִסְרָאֵל נוֹתֵן עֲרֹוב וְדִיו וְאע"פ שְׂאִין הַנְּכָרִי רוּצָה לְהַסְפִּיר וּבַע"כ שֶׁל נָכְרִי וּכַה"ג בְּבִיתוֹ שֶׁל יִסְרָאֵל לֹא שָׂרִי הֵתָם נָמִי טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּדִירַת נָכְרִי לֹא חֲשִׁיב כ"כ אֲבָל מִפֶּל מָקוֹם יֵשׁ לְלַמַּד מִדְּלָא אֶסְרִי חֲמִשָּׁה שְׂבִירִים זֶה עַל זֶה גַּבִּי נָכְרִי כֹל שְׁכָן גַּבִּי יִסְרָאֵל כְּדִפְרִשִׁית: **בְּמַחֲצוֹת** הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה וְהָא דְּקִתְּנִי מִתְּנִי' דְּמוּדִים הִיכָא דְּמַקְצַתוֹ שְׁרִוּיִן בְּחִדְרִים וּבַעֲלוֹיֹת לֹא דְּמִי דְּהִבָּא אֲרִירִי בַּמַּחֲצוֹת עֲרֵאִי בְּגוֹן וְרִיעוֹת שְׁמַכְסִיקוּן עַד הַתְּקֵרָה:

הדר פרק שישי עירובין

בְּהַגוּ הָעָם כִּר' מֵאִיר בְּפִרְק בְּתַרְא דְּתַעֲנִית (דף כו:׃) מִפְּרָשׁ דְּאֲדוּרִי

וְחַד אֶמַר: בַּיִן דְּכוּלִּי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי דְּבַעֲצִינוּ תַרְתִּי, כִּי פְּלִיגִי בַּפֿת. מִיתִיבִי: וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אוּ מַעֲרָבִין אוּ מִשְׁתַּתְּפִין. מֵאִי לָאוּ: אוּ מַעֲרָבִין בְּחֶצֶר בַּפֿת, אוּ מִשְׁתַּתְּפִין בְּמִבּוּי בַּיִן. אֶמַר רַב גִּידֵל אֶמַר רַב, הִכִּי קֵאָמַר: אוּ מַעֲרָבִין בְּחֶצֶר בַּפֿת — וּמוֹתְרִין כָּאן וְכָאן, אוּ מִשְׁתַּתְּפִין בְּמִבּוּי בַּפֿת — וּמוֹתְרִין כָּאן וְכָאן.^(ס) אֶמַר רַב יְהוּדָה אֶמַר רַב: הִלְכָּה כְּרַבִּי מֵאִיר. וְרַב הוּנָא אֶמַר: מִנְהָג כְּרַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אֶמַר: נִהְגוּ הָעָם כְּרַבִּי מֵאִיר. א"מִתְּנִי' חֲמִשָּׁה חֲבוּרוֹת שֶׁשְׁכָּתוּ בְּטַרְקָלִין אֶחָד, בֵּית שְׁמֵאִי אוֹמְרִים: עִירֹוב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: עִירֹוב אֶחָד לְכוּלָן. וּמוֹדִים בְּזִמָּן שֶׁמַּקְצַתוֹ שְׁרִוּיִין בְּחִדְרִים אוּ בַּעֲלוֹיֹת, שֶׁהֵן צְרִיכִין עִירֹוב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה. גַּמְ' אֶמַר רַב נַחֲמָן: מַחְלוּקַת בְּמַסִּיפָס, אֲבָל בַּמַּחֲצֶה עֲשָׂרָה — דְּבָרִי הַכֹּל עִירֹוב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה. אִיכָא דְּאָמְרִי, אֶמַר רַב נַחֲמָן: אִף בְּמַסִּיפָס מַחְלוּקַת. יְפִלִּיגִי בַּה' רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן כְּרַבִּי. חַד אֶמַר: מַחְלוּקַת בַּמַּחֲיוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה, אֲבָל מַחֲיוֹת שְׂאִין מַגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה, אֶמַר: מַחְלוּקַת הַכֹּל עִירֹוב אֶחָד לְכוּלָן. וְחַד אֶמַר: מַחְלוּקַת בַּמַּחֲיוֹת שְׂאִין מַגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה, אֲבָל מַחֲיוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקֵרָה — דְּבָרִי הַכֹּל צְרִיכִין עִירֹוב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה.

מִיתִיבִי,

עב.

עין משפט נר מצוה

א מוי' פד' מהל' עירובין הל' ז, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ג:

ב מוי' פד' מהל' עירובין הל' ז, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ג:

עב:

עין משפט
גזר מצווה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ג:

ב מו"י פד' מהל' עירובין הל' ד:

ג מו"י פד' מהל' עירובין הל' ו, סמוג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ה:

ד מו"י פד' מהל' עירובין הל' ו, סמוג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ה:

ה מו"י פד' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' א:

רַבִּי יְהוּדָה הספֿר רבננו חננאל גרים הספֿר פֿרוש גזיל לסבֿכה כעין

מַעֲנֵסֶת וְכוּכַבַּע כּמו שְׂבָכִים מַעֲשֶׂה שְׂבָכָה (מַלְכִים א ז':י"ז) א"נ עַל שֵׁם עִירוֹ דְבַסְפֿר יְהוֹשֻׁעַ (טו) כּמו כּן כּתיב מִזֵּין וּסְבָכָה: **פֿחַ** דִּהֲתָרָא עֲדִיף לֹא לֹא שֵׁיךְ הָבֹא לַמִּפְרָן לִפְלָגוּ בַּתְרִיבּוּהוּ כּלְפִרְיֵךְ בְּרִישׁ בִּיצָה (דף ב:) דְּהִתֵּס כְּדִי לַהֲדִיעַ כַּחַן דְּבִית הֵלֵל דְּאוּסְרִין הִנֵּה לִיָּה לְאַשְׁמַעֲי' בַּתְרִיבּוּהוּ מִשּׁוּם דְּכַח דְּהִתְרֹא עֲדִיף דב"ש לֹא תִשְׁכִּי לִיָּה כ"כ דב"ש

בַּמִּקּוֹם ב"ה אִינֵה מִשְׁנֶה: **אַמֵּר** ר"ג אָמַר רב הִלְכָּה פְּרָבִי יְהוּדָה אע"ג דְּאוֹתֻבִּי' מִנֵּה לל"ק דר"ג אִתְּרֹא כִּלְשָׁנָא בַּתְרֹא:

אַבָּל אִם הִיָּה עֲרוֹב בָּא אָצְלוּ דְבָרֵי הַכֹּל עֲרוֹב אַחַד לְכַזֵּן וּא"ת טַעמָא דב"ש אִתְּרֹא לְאַשְׁמַעֲיָנוּ ללב"ה לֹא אֲצַמְרִיךְ דְּאִפְּלוּ מוֹלִיכִין עֲרוּבָן אִמֵּר עֲרוֹב אִחָד לְכַזֵּן וְכִי הֵאֵי גִּוְנָא פִּרְיֵךְ בְּמַס' שְׂבֵת בְּפ' ר"א דַּמִּילֵה (שְׂבֵת ד' קלָה.) וי"ל דלב"ה גַּמִּי נִפְקָא מִנֵּה דְכַעֲשֵׂן תְּדָרִים וַעֲלִיּוֹת דְּזִנְקָא בְּמוֹלִיכִין עֲרוּבָן הָאִמֵּר דְּמוּדוּ שְׁצַרִּיבִין עֲרוֹב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה אֶבָּל בְּעֲרוֹב בָּא אָצְלוּ עֲרוֹב אִחָד לְכַזֵּן דְּכַעֲשֵׂן חֲדָרִים וַעֲלִיּוֹת לב"ה כּמוּ מַחֲצוֹת שְׁאִין מַנִּיעוֹת לַתְּקָרָה לב"ש וּמֵיָּהוּ בַּחֲדָרִים וַעֲלִיּוֹת מִמֶּשׁ אִין נִרְאֶה לַחֲלֹל בִּין מוֹלִיכִין עֲרוּבָן לְעֲרוֹב בָּא אָצְלוּ מִדְּפָשִׁיט לִיָּה כ"כ לַהֲש"ס דְּקֹאמֵר אֲלִימָא תְּדָרִים וַעֲלִיּוֹת

מִמֶּשׁ פְּשִׁיטֹא: **כְּמֵאן** בְּבִית הֵלֵל וְלִיכָא לַמִּימֵר דְּאִתְּרֹא כב"ש וּבְרִיתָא בָּאִין עַמָּהָס דִּיּוּרִין כְּדֹאוּקֻמִּינוּ לֶה לְקַמֵּן אֶבָּל בַּמִּתְנִיתִין כְּשֵׁשׁ עַמָּהָן דִּיּוּרִין דְּמַגְדוּ דְּהִנֵּי אִסְרִי אֶלְדָּדֵי הֵנּי גַּמִּי אִסְרִי דְּהִיכִי דְּמִי הֵנּי דִּיּוּרִין אִי בַּחֲצֵר הָיִמִי מ"מ כֹּל הַטָּרְקְלִין תִּשְׁכִּיב כְּחֹדֹא וּמִטְלָטְלִין זֶה עַם זֶה בְּכָל הַטָּרְקְלִין כֹּלֹא עֲרוֹב כְּשֵׁשׁ דִּיּוּרִין בַּחֲצֵר כּמוּ שְׁאִין דִּיּוּרִין בַּחֲצֵר וְאִי בַּעֲוּ בִּינִיָּהָס עֲרוֹב כְּשֵׁשׁ עַמָּהָן דִּיּוּרִין בַּחֲצֵר הִכִּי גַּמִּי לְבָשִׁי כְּשֵׁאִין עַמָּהָן דִּיּוּרִין דְּמֵה עֲנִין דִּיּוּרִין בַּחֲצֵר לְגַבִּי הַטָּרְקְלִין וּמֵיָּהוּ ה"מ לַמִּימֵר כְּגוֹן שֵׁשׁ בַּטָּרְקְלִין דְּמִתְנִיתִין חֲדָרִים וַעֲלִיּוֹת גַּמְוּרִין שְׁאִין לֶהָס פֿתַח בַּחֲצֵר אֶלֹא יוֹצִאִין דְּרָךְ טָרְקְלִין דְּמַגְדוּ דְּהִנֵּי אִסְרִי הֵנָּה ה' חֲבוּרוֹת גַּמִּי אִסְרִי אֶבָּל לֹא מִשְׁמַע לֶה לְאוּקַמִי מִתְנִיתִין בְּהִכִּי וְעוֹד דְּלַקְמָא בְּהָא הָווּ מוּדוּ ב"ה:

בַּמִּקְבָּלִי פֿרַס שָׁנוּ וּאע"פ דְּמִקּוֹס פֿתַּח וְלִינֵה בְּבַפְיָהָס אֶרְנֵי מֵה שְׁאוּכְלִים מִשָּׁל אֲבִיָּהָס דָּאָס הִיָּה עֲרוֹב בָּא אָצְלוּ אוּ שְׁאִין עַמָּהָס דִּיּוּרִין אִין צְרִיכִין לְעֲרַב: **מִי שָׁיֵשׁ** לוֹ בֵּית שַׁעַר אֵינּוּ אוּסֵר עָלָיו אע"פ שְׁדָרִין בּוֹ כְּדַתְּנוּ לְקַמֵּן בְּפִרְקָא בִּיצַר מִשְׁתַּתְּפִין (עִירוּבִין דף פה:) וְאִס תִּאמֵּר אִי בְּבִית שַׁעַר דְּבִית תַּפּוּךְ לֶה מִשּׁוּם בֵּית דָּאָסֵר עַל בְּנֵי הַחֲצֵר אע"פ שְׁאִין דָּרִין בּוֹ מִיָּדִי דְּהִנֵּה אֲבִית הַסָּבִין וי"ל כְּגוֹן שְׁתַּתְּנוּ בַּעַל הַבֵּית עֲרוּבּוֹ וּקמ"ל דְּהִזֵּר בְּבִית שַׁעַר

הדר פרק שישי עירובין

הַסְפֿר עַל שֵׁם חוּרְפָּה קָרִי לֶה הִכִּי: לֶהָךְ

מִיתִיבִי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַסְפֿר: לֹא נֶחְלָקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל מַחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקָרָה שְׁצַרִּיכִין עֲיֹרֹב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה. עַל מָה נֶחְלָקוּ — עַל מַחֲצוֹת שְׁאִין מַגִּיעוֹת לַתְּקָרָה, שְׁבִית שְׁמַאי אוּמְרִים: עֲיֹרֹב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּבֵית הֵלֵל אוּמְרִים: עֲיֹרֹב אַחַד לְכוּלָן. לְמֵאן דְּאָמַר בַּמַּחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקָרָה מַחְלוֹקֶת — תִּיּוּבְתָא, וּלְמֵאן דְּאָמַר בַּמַּחֲצוֹת שְׁאִין מַגִּיעוֹת לַתְּקָרָה מַחְלוֹקֶת — סִייעָתָא. לְהָךְ לִישָׁנָא דְּאָמַר רַב נַחֲמָן: מַחְלוֹקֶת בְּמַסִּיפָס — תִּיּוּבְתָא. לְהָךְ לִישָׁנָא דְּאָמַר רַב נַחֲמָן: אַף בְּמַסִּיפָס מַחְלוֹקֶת, לִימָא תַּהוּי תִּיּוּבְתָא? ^(א)אָמַר לָהּ רַב נַחֲמָן: פְּלִיגִי בַּמַּחֲצִיבָה, וְהוּא הִדִּין בְּמַסִּיפָס. וְהֵאִי דְקָא מִיפְּלִגִי בַּמַּחֲצִיבָה — לַהּוֹדִיעָךָ כַּחַן דְּבִית הֵלֵל. וְלִיפְּלִגִי בְּמַסִּיפָס לַהּוֹדִיעָךָ כַּחַן דְּבִית שְׁמַאי! פֿחַ דְּהִיתָרָא עֲדִיף. ^(ב)אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַב: הִלְכָּה פְּרָבִי יְהוּדָה הַסְפֿר. אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: מִתְנִיתִין גַּמִּי דִּיקָא, דְּקִתְנִי: וּמוּדִים בּוֹמֵן שְׁמַקְצָתוּ שְׂרוּיִין בַּחֲדָרִים וּבַעֲלִיּוֹת, שְׁצַרִּיכִין עֲיֹרֹב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה. מֵאִי חֲדָרִים, וּמֵאִי עָלִיּוֹת? אִילִימָא חֲדָרִים — חֲדָרִים מִמֶּשׁ, וַעֲלִיּוֹת — עָלִיּוֹת מִמֶּשׁ, פְּשִׁיטָא. אָלֹא לָאו: כְּעִין חֲדָרִים, כְּעִין עָלִיּוֹת. וּמֵאִי נִיָּהוּ — מַחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקָרָה. שְׁמַע מִיַּבֵּה. **"תְּנֵא**: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, כְּשִׁמּוּלִיכִין אֶת עֲיֹרֹבָן לְמִקּוֹם אַחֵר. אָבָל אִם הִיָּה עֲיֹרֹבָן בָּא אָצְלוֹן — דְּבָרֵי הַכֹּל עֲיֹרֹב אַחַד לְכוּלָן. ^(ג)כְּמֵאן אֲזֹלֹא הָא דִּתְנִינָא: חֲמִשָּׁה שְׁגָבוּ אֶת עֲיֹרֹבָן, כְּשִׁמּוּלִיכִין אֶת עֲיֹרֹבָן לְמִקּוֹם אַחֵר — עֲיֹרֹב אַחַד לְכוּלָן. כְּמֵאן, כְּבִית הֵלֵל. וְאִיכָא דְּאָמְרִי: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, כְּשִׁתְּהִי עֲיֹרֹב בָּא אָצְלוֹן. אָבָל אִם הָיוּ מוֹלִיכִין אֶת עֲיֹרֹבָן לְמִקּוֹם אַחֵר — הַכֹּל צָרִיכִין עֲיֹרֹב לְכָל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה. כְּמֵאן אֲזֹלֹא הָא דִּתְנִינָא: חֲמִשָּׁה שְׁגָבוּ אֶת עֲיֹרֹבָן, כְּשִׁמּוּלִיכִין אֶת עֲיֹרֹבָן לְמִקּוֹם אַחֵר — עֲיֹרֹב אַחַד לְכוּלָן, כְּמֵאן? דִּלֹּא כַּחַד. **יְמִתְנִי** הָאֶחָדִין שְׁהָיוּ אוּכְלִין עַל שְׁלַחַן אֲבִיָּהָם וַיִּשְׁנִים בְּבִתְיָהֶם — צָרִיכִין עֲיֹרֹב לְכָל אַחַד וְאַחַד. לְפִיכָה, אִם שְׁכַח אַחַד מֵהֶם וְלֹא עִירַב — מְבַטֵּל אֶת רִשּׁוּתוֹ. אִימַתִּי, בּוֹמֵן שְׁמוּלִיכִין עֲיֹרֹבָן בְּמִקּוֹם אַחֵר. אָבָל אִם הִיָּה עֲיֹרֹב בָּא אָצְלוֹן, אוּ שְׁאִין עַמָּהָן דִּיּוּרִין כְּחֲצֵר — אֵינֶן צָרִיכִין לְעֲרַב. **גִּמְי' שְׁמַע** מִיַּבֵּה מִקּוֹם לִינֵה גוּרָם. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בַּמִּקְבָּלִי פֿרַס שָׁנוּ. ^(ד)**תְּנוּ רַבְּנֵן**: מִי שָׁיֵשׁ לוֹ בֵּית שַׁעַר, אַכְסֵדְרָה, וּמִרְפֶּסֶת כְּחֲצֵר חֲבִירוֹ — הֲרִי זֶה אֵין אוּסֵר עָלָיו. (אֶת) בֵּית הַתְּכָן (וְאֶת) בֵּית הַבֶּקֶר בֵּית הַעֲצִים וּבֵית הָאוּצְרוֹת — הֲרִי זֶה אוּסֵר עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוּמֵר: אֵינּוּ אוּסֵר אֲלֹא מִקּוֹם דִּירָה בַּלְבֵּד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה כְּכֵן נִפְחָא שְׁהָיוּ לוֹ חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּאוּשָׁא, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָי תְּכָמִים, וְאָמְרוּ: אֵינּוּ אוּסֵר אֲלֹא בֵּית דִּירָה בַּלְבֵּד. בֵּית דִּירָה סִלְקָא דַּעְתָּךְ? אֲלֹא אִימָא: מִקּוֹם דִּירָה. מֵאִי מִקּוֹם דִּירָה? רַב אָמַר:

מִקּוֹם

וְהוצאה מבית אֲבִיָּהָס וְאִין אוּכְלִין עַל שְׁלַחַנּוּ מִמֶּשׁ:

לְשָׁנָא דְּאָמַר רַב נַחֲמָן מַחְלֹקֶת בְּמַסִּיפָס אֶבָּל בַּמַּחֲצוֹת מוּדוּ ב"ה תִּיּוּבְתָא דְּהָא בְּהִקְיָא קִתְנִי בַּמַּחֲצוֹת שְׂרוּ: אֶלֹא לְלִשָּׁנָא בַּתְרֹא דְּקֹאמֵר דְּבַמַּסִּיפָס גַּמִּי אִסְרִי ב"ש מִי לִימָא דְּתַסְהִי הָא תִּיּוּבְתָה דְּקִתְנִי בַּמַּחֲצוֹת הוּא דְּפִלְגִי הָא בַּמַּסִּיפָס מוּדוּ: הִלְכָּה פְּרָבִי יְהוּדָה דְּבַמַּחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לַתְּקָרָה מוּדוּ: תְּדָרִים מִמֶּשׁ שְׁלֹא הָיוּ מַחֲבָרִין מַעוּלָס: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים דְּאִסְרִי ב"ש כְּשֵׁהָס מוֹלִיכִין הַעֲרוֹב בְּאִחָד מִשָּׂאֵר בְּתֵי הַחֲצֵר: אֶבָּל אִם הָיוּ שָׂאֵר בְּנֵי הַחֲצֵר מְבִיאִין פֿתּוּ לְטָרְקְלִין דְּבָרֵי הַכֹּל כּוּי וְהֵאִי תִנָּא מִקְּקֹא מִפְּלַג בִּין מִקּוֹס אַחֵר לְבֹא אָצְלוּ סְבִירָא לֶה טַעמָהוּ דב"ש וּבִית הֵלֵל לֹא בַּמַּחֲצוֹת פְּלִיגִי אֶלֹא אִפִּי לְבִית שְׁמַאי גַּמִּי טָרְקְלִין מַחֲבָרִין וְאִין צְרִיךְ עֲרוֹב בִּיעִיבוּ וְהָווּ לֶהוּ כַּחמָשָׁה שְׁגָבוּ אֶת עֲרוּבָן וּסְבִירָא לֶהוּ דַּחמָשָׁה שַׁעֲרָבוּ אֶת חֲצָרוֹ וּבָאִין לְעֲרַב עַם חֲצֵר אַחֶרֶת אִס מוֹלִיכִין שֵׁס אֶת עֲרוּבָן אִין א' מִהֶן שְׁלִיחַ לְכַזֵּן אֶלֹא כֹּלֹן צְרִיכִין לַתּוֹ פֶּת וְאִס עֲרוֹב בָּא בְּבִית א' מִהֶן כֹּלֹן שְׁוִין שֵׁס וְהִגְדַּ לְטָרְקְלִין גַּמִּי בִּין דְּרִשּׁוֹת אַחַת הִיא לְהֵנּי דְּמוּ דְּאִי לְבִית שְׁמַאי רִשּׁוּיֹת חֲלוּקוֹת הֵן וְהֵן לֹא עֲרָבוּ כִּי עֲרוֹב בָּא אָצְלוּ מֵאִי הָיוּ: שְׁגָבוּ אֶת עֲרוּבָן שְׁדָרִין בַּחֲצֵר וְעֲרָבוּ אֶת חֲצָרוֹ: וְאִיכָא דְּאָמְרִי כּוּי וּבְהָא פְּלִיגִי דב"ש סְבָרֵי אע"פ שְׁרִשּׁוֹת אַחַת הִיא וְגַמִּי לַחמָשָׁה שַׁעֲרָבוּ וְעֲרוֹב בָּא אָצְלוּ אֶפְלוּ הִכִּי כּוּלְהוּ בַּעֲוּ לְעֲרוּבֵי וּב"ה סְבָרֵי בִּין דְּעֲרוֹב בָּא אָצְלוּ לֹא: מִתְנִי' הַשְׁתַּפִּין לֹא גִרְסִינוּ: וַיִּשְׁנִים בְּבִתְיָהָס וְהָס וְאֲבִיָּהָס וְאֶחָרִים דָּרִין בַּחֲצֵר אַחַת: שְׁצַרִּיבִין עֲרוֹב לְכָל אִחָד וְאִחָד אִס רוֹעִין לְעֲרַב עַם שָׂאֵר בְּנֵי הַחֲצֵר וְטַעמָא מִפְּרַשׁ בַּגְּמָרָא: מְבַטֵּל אֶת רִשּׁוּתוֹ צְרִיךְ לְבַטֵּל אֶת רִשּׁוּתוֹ: אִימַתִּי בּוֹמֵן שְׁמוּלִיכִין אֶת עֲרוּבָן לְתַתּוּ בְּאִחָד מִבְּתֵי שָׂאֵר בְּנֵי הַחֲצֵר דְּהוּאִיל וְהִקְהוּ לְעֲרוֹב אִמְרִינוּ בַּגְּמָרָא מַגְדוּ דְּשָׂאֵר דִּיּוּרִין אִסְרִי אִינְהוּ גַּמִּי אִסְרִי וְצָרִיבִין כֹּלֹן לַתּוֹ פֶּת הוּאִיל וְחֲלוּקִין דִּיּוּרִיָּהוּ בְּלִיָּה וּמִקְבָּלִי פֿרַס הֵן כְּדַמוּנִי בַגִּמ' שְׁאִין אוּכְלִין בְּבִית אֲבִיָּהוּן מִמֶּשׁ: אֶבָּל אִם הִיָּה עֲרוֹב כֹּל הַחֲצֵר בָּא לְבִית אֲבִיָּהוּ שְׁלֹא הִקְהוּ לְעֲרוֹב דְּאִמְרִינוּ בְּמִי שְׁהוּצִיאֵהוּ (לַעֲלַ עֲיֹרֹבִין דף מט.) בִּית שְׁמִישּׁוֹן בּוֹ עֲרוֹב אִין צְרִיךְ לַתּוֹ אֶת הַפֶּת וְהָס כֹּלָס גַּמְשְׁכִין בּוֹ: אוּ שְׁאִין עַמָּהָן דִּיּוּרִין אֶחָרִים שְׁאִין דִּיּוּרִין מִקְּיִקִין אוּתוֹ לְעֲרוֹב: אִין צְרִיכִין לְעֲרַב דְּבִיחִידִים הֵן: גַּמִּי' שְׁמַעַת מַעַה מִקּוֹס לִינֵה גוּרָס דְּאִי הָווּ יִשְׁנִים בְּבִית אֲבִיָּהוּן אֶפִּילוּ מוֹלִיכִין עֲרוּבָן לְמִקּוֹס אַחֵר לֹא הָווּ צְרִיכִין לְעֲרוּבֵי אֶלֹא אֲבִיָּהָס וַיִּמָּא תַסְהִי תִיּוּבְתָה דְּרַב דְּאִמֵּר לְקַמֵּן בַּשְׁמַעֲתִין מִקּוֹס פֿתַּח גוּרָס וְהָרִי אֵלּוּ אוּכְלִין בְּבִית אֲבִיָּהָס וְחַשְׁבִּינוּ לֶהוּ חֲלוּקִין: בַּמִּקְבָּלִי פֿרַס

מסורת הש"ס

א גיטין מאן; ביצה ב:

ב גיטין פד; בבא מציעא צד.

ג לעיל מט:

ד תוספתא עירובין; לקמן פה::

משנה עירובין

גליון הש"ס

גמ' על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה. עיין לקמן דף ע"ט ע"א תד"ה ש"מ:

שם אמר רב נחמן בר יצחק מתני' גמי דיקא. עיין לעיל דף מג ע"ב תד"ה יתיב. ולעיל דף יח ע"ב תד"ה מתקוף:

שם אמר ר"י אמר רב במקבלי פרס. עיין לקמן דף עט ע"ב תוס' ד"ה וע"י אשתו:

שם בית התבן. עיין לקמן דף פה

ע"ב תוס' ד"ה בית התבן. ולעיל דף ע ע"א תוס' ד"ה הב"ע:

מסורת הש"ס
א נדרים מא; לקמן פט;; נדה לט; נדה סג; לעול סו; לעול י; לעול מא. ב לעול ע. ג תוספתא עירובין
גליון הש"ס
גמ' ר"י בן בבא מתיר בעבדים. עיין לקמן דף עט ע"ב תוס' ד"ה וע"י אשתו:
תורה אור השלם

ודניאל בצא מן־מלכא ומני על עבד־תא די מדינת כבל לשדרדז מישד ושבד נגו ודניאל בתרע מלכא [דניאל ב, מט]

מקום פתא שהוא אוכל סס: קנין לקציעות: בזמן שזרפן ללין בעיר במקום שאוכלין אע"פ שקזש עליהן היום בשעה יש להן מן העיר אלפים לכל רוח וכל העיר להן כד' חמות: בזמן שזרפן ללין בשעה אע"פ שאוכלין בעיר אין מודדיו להן אלא מן השעה: ה"ג דאי ממטו להו רפתא להקם טפי ניחא להו הואיל וצריכין לשמור שהרי ישנים סס כל הלילה: לא שמע לי הא שמעתא דאמר רב מקום פתא גורם רב יוסף חלה ושכח תלמודו והיה אבוי תלמידו מקפירו: מקבלות פרס וכל אחת יש לה זירה לבדה עמו בחצר: אוסר בעבדים שאין נמשכין אחריו: בתרע מלכא בכ"מ שהוא חשיב ליה בתרע מלכא: תלמיד חצל רבו דר עמו בחצר ומקבל פרס הימנו מאי: דרב פי ר' חיא כשהיה מקבל פרס מפי ר' חיא: למקום אחר לחצר אחת אבוי לא שמע לה ההיא מתניתא דתניא לעיל [עירובין דף עב:]: חמשה שגבו את ערוכב אי גמי שמע ליה ומבעיא ליה הלכתא מאי משום דאחזקמנא לה בפלגתא: והא אחין דמתניתין כגבו את ערוכב דמי דהא קתני אס אין עמקו דיורין אין צריכין לערב: הךא דמאי עסקין דאבא דיורין כהניו ומווליכין דמתניתין אפי' בחצר שלון האמר שמעךבין עם דיורין שעמקו: דמגו דהני אסרי וסאוקיהו לערוב הני גמי אסרי איש על אחיו חבל שמי חצרות ופתח ביניהם ויגבו אלו ערוכב לעצמן והתרה חצרו וחללו לעצמן והתרה חצרו או שדרין פאחת מהן אב ויבניו בלא דיורין אחרים ובאו לערב זו עם זו הואיל ואין אוסר עליהן וליכא מנו אחר נעשה שליח לכלן דיקא גמי דטעמא משום מנו דקתני או שאין עמקו כוי הא יש עמקו דאיכא מנו צריכין וטעמא דרישא משום דיורין הוא: כדאבא בית אשפיתא בבקעה: ביתי לנים: דבי רב בית המדקש ובתוך אלפים חמה הוא: מבאבא משחינן להו אלפים לכל רוח ולא מפי רב דביתר פתא אולגין או דלמא מקום לינה גורם: כההיא חנו סהדי הואיל והוא צריך ללכת מחר לאותה הרוח אי הנה ליה הלילה הנה בית זירה ללון במקום ערוב טפי הנה ניחא ליה: ה"ג דאי מיתי ליה רפתא לבי רב טפי ניחא ליה: האב ויבנו הרב ותלמידו כרבים דמו לענן

שמי חצרות זו לבנים מזו וזריסת רגל הפנימית על החיצונה ותנן במתניתין [לקמן (עירובין עה.)] אס היו של יחידים שיחיד דר בפנימית דהניא רגל המסרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה ואס של רבים ולא ערבה פנימית לעצמה דהניא רגל האסורה במקומה אוסרת על החיצונה אפי' ערבה חיצונה לעצמה: צריכין ערוב בשאין דיורין אחרים עמקו: נתר בלחי וקורה דק"ל אין מבוי נתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחים לתוכו ואת"ל הני ביחידים דמו הךא מי חשבינן שמי חצרות אחת של אב ואחת של בן כחזא חצר ולא משתרי מבוי ידיהו: ומבוי שלכון נתר בלחי וקורה לערב חצרות ואע"ג דאין צריכין מ"מ פתוחות לו: מתני' (חמש חצרות פתוחות זו לזו) ערבי בחצרות אף מזו לזו: ואסורין במבוי דאין סומכין על ערוב במקום שתוף:

סומרי תאנים הסטוחים בשעה ליבשו

"מקום פיתא, ושמואל אמר: מקום לינה. מיתיבי: הרועים, והקייצין והבורגנין ושומרי פירות. בזמן שזרפן ללין בעיר — הרי הן כאנשי העיר. בזמן שזרפן ללין בשדה — יש להם אלפים לכל רוח! היום אנו סהדי דאי ממטו להו ריפתא היום, טפי ניחא להו. ^(ט) אמר רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתא. אמר ליה אבוי: את אמרת ניהלו, ואהא אמרת ניהלו: האחיז שהיו אוכלין על שלחן אביהן, וישנים בבתיהן — צריכין עירוב לכל אחד ואחד. ואמרינן לה: שמע מינה מקום לינה גורם. ואמרת לן עלה, אמר רב יהודה אמר רב: במקבלי פרס שנו. "תנו רבנן: מי שיש לו חמש נשים מקבלות פרס מפעליהן, וחמשה עבדים מקבלין פרס מרביהן — רבי יהודה בן בתירה מתיר בנשים, ואוסר בעבדים. רבי יהודה בן בבא מתיר בעבדים, ואוסר בנשים. אמר רב: מאי טעמא דרבי יהודה בן בבא, דכתיב: "ודניאל בתרע מלכא". פשיטא, בן אצל אביו, כדאמרן. אשה אצל בעלה ועבד אצל רבו, פלוגתא דרבי יהודה בן בתירה ורבי יהודה בן בבא. תלמיד אצל רבו, מאי? "תא שמע, דרב פי רבי חייא אמר: אין אנו צריכין לערב, שהרי אנו סומכין על שולחנו של רבי חייא. ורבי חייא פי רבי אמר: אין אנו צריכין לערב, שהרי אנו סומכין על שולחנו של רבי. ^(י) בצא מיניה אבוי מרבה: חמשה שגבו את עירובן, כשמוליכין את עירובן למקום אחר, עירוב אחד לכולן, או צריכין עירוב לכל אחד ואחד? אמר ליה: עירוב אחד לכולן. והא אחין, דכי גבו דמו, וקתני: צריכין עירוב לכל אחד ואחד! הךא במאי עסקינן — כגון דאיכא דיורין בהדיהו. דמגו דהני אסרי, הני גמי אסרי. הכי גמי מסתבא, דקתני: אימתי? בזמן שמוליכין את עירובן במקום אחר, אבל אם היה עירובן בא אצלם, או שאין דיורין עמקו בחצר — אין צריכין לערב, שמע מינה. 'בצא מיניה רב חייא בר אבין מרב ששת: בני בי רב, דאכלי נהמא בבאגא, ואתו וביתי בבי רב, פי משחינן להו תחומא, מפי רב משחינן להו או מבאגא משחינן להו? אמר ליה: משחינן מפי רב. והרי נותן את עירובו בתוך אלפים אמה, ואתי וביתת בביתיה, דמשחינן ליה תחומא מעירוביה! בההוא — אנו סהדי, ובהדא — אנו סהדי. בההוא אנו סהדי — דאי מיתדר ליה היום ניחא ליה, ובהדא אנו סהדי — דאי מייתו להו ריפתא לבי רב, ניחא להו טפי. פעי רמי בר חמא מרב חסדא: אב ויבנו, הרב ותלמידו, כרבים דמו או ביחידים דמו? צריכין עירוב, או אין צריכין עירוב? מבוי שלחן ניתר בלחי וקורה, או אין ניתר בלחי וקורה? ^(יא) אמר ליה, תגיתוה: אב ויבנו, הרב ותלמידו, בזמן שאין עמקו דיורין הרי הן ביחידים, ואין צריכין לערב, ומבוי שלחן ניתר בלחי וקורה. מתני' חמש חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי — מותרין בחצירות ואסורין במבוי.

ואם

בן בבא הוא מתיר בעבדים ובבא ותרע הכל שער נראה דמיתי קרא לסימן ולטעם לדבריו: **בצא מנה** אבוי מרבה חמשה שגבו ערוכב כו' ואע"ג דאבוי ידע להאי ברייתא דלעיל דהא בסוף פרק מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מט:) פריך מנה לרבה דתאמר ליה לדידך קשה לשמואל קשה גבי ערוב משום קנין לא שאל כאן לרבה אלא כדי להקשות לו ממתניתין:

כרבים דמו או ביחידים דמו פי' בקונטרס לענן ב' חצרות זו לבנים מזו דתנן בסוף פרקין ואס היו של יחידים אין צריכין לערב ומבעיא ליה אס אב ויבנו דרים בפנימית אי חשיבי ביחידים או כרבים תמה לר"י דמתתני' שמעינן ליה דמוכחא דאין אב ויבנו אוסרים זה על זה ובינו דלא אסרי אס בן הניא לה רגל המסרת במקומה ואינה אוסרת שלא במקומה דההיא טעמא ביחידים אין צריכין לערב וי"ל דמקבלי פרס מבעיא ליה ומספקא ליה אי מתני' בסמוכין על שלחן לביהם ממש והיום הוא דאין צריכין לערב בשאין עמקם דיורין דאשוי קצת מה שסמוכים בפת אע"ג דמקום לינה גורם חבל מקבלי פרס אע"ג דאין עמקם דיורין צריכין לערב או דלמא מתניתין במקבלי פרס כדאחזקא רב דאמר היום מקום פתא גורם ומיתי ראיה מדרייתא דסתם האב ויבנו הרב ותלמידו מקבלי פרס נינהו פינן ששנים דבניהם היכא דלא קתני כההיא אוכלין על שלחן לביהו ומיהו לא משמע כלל לומר בן ונראה לר"י דמבעיא ליה בדליכא בכול המבוי אלא אב ויבנו או הרב ותלמידו דביתם וחצרות שלהם פתוחין למבוי וכיון שכל המבוי שלהם משתפחת תורת ערוב וקמבעיא ליה גמי דאס תמע לומר אין צריכין לערב מבוי שלהם נתר בלחי וקורה או לא:

הדר פרק שישי עירובין

עג.

עין משפט בר מצוה
--

א מיי' פד' מהל' עירובין הל' ד, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ה:

ב טור או"ח סי' תט:

ג מיי' פד' מהל' עירובין הל' ה:

ד מיי' פד' מהל' עירובין הל' ו, טור או"ח סי' תט, ש"ע או"ח סי' שע סעי' ו:

ה מיי' פד' מהל' עירובין הל' ה:

ו מיי' פד' מהל' עירובין הל' ו, טור או"ח סי' תט, ש"ע או"ח סי' שע סעי' ו:

ז מיי' פז' מהל' עירובין הל' י, טוש"ע או"ח סי' תט סעי' ז:

ח מיי' פד' מהל' עירובין הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' כו:

עג:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	--

א מו"י פה' מהל' עירובין הל' יג, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שפז סעי' א:

ב מו"י פה' מהל' עירובין הל' יג, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' שפז סעי' ג:

ג מו"י מו"ז מהל' שבת הל' ז, סמג עשין א, סוש"ע או"ח סי' ששז סעי' כו:

אַימאַ מצינעטא ואם נשתתפו במבוי מתרין דאמר לעיל [עירובין דף עא:]: דכפת לא פליגי משמע ליה ואם נשתתפו במבוי בכל ענין ואכלו נשתתפו במבוי בזיון: **אַלֵא פשיטא** דבטיל ואם תאמר למאן דאמר אין מבטלין רשות מחצר לחצר היאך מתרין במבוי הא אין וכול לבטל רשותו לבני חצר אחרת לרבא דאמר לשמואל דאפילו ב' חצרות זו לבנים מזו פעמים דאין מבטלין וגם לומר דהא לא קאי שדרי במבוי נשתתף אבל הא קאי היאך מועיל במבוי בטול לרבא דאמר דב' חצרות זו לבנים מזו דאין מבטלין ועל פירוקך יש בטול רשות במבוי כדקדוקי שדרי בטל להם רשותו וגם לומר דביון דכלס שוין במבוי זה כזה וכול לבטל אף לבני חצר אחרת שהמבוי חזא תשמשתא לתרוניהו ולא דמי לב' חצרות דהא תשמשתא לחוד והא תשמשתא לחוד כדאמר לעיל ולקמן (דף עט.) תניא גבי בית שצין שתי חצרות ומלאוהו תבן דאם נתמעט התבן מעשרה טפחים מבטלין הבית לזה ולזה והינו טעמא כדפרשית דאפילו לשמואל הבית לחצרות חזא תשמשתא הוא לתרוניהו:

כָּל שתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים למבוי לאו שמה שתוף פי' בקונוטרס ולהכי לא תני רב ופתוחיון זו לזו דחיש דלמא מעילי ליה דרך פתחים שביניהם משמע לפרשו ואם פתוחות זו לזו לא מהני דהן שתוף ואפילו מעילי ליה דרך מבוי גזרינן דילמא לא מעילי אלא דרך פתח החצר וסומכיון עליה ואם תאמר היכי משפחת לה פלגתא דרבי מאיר ורבנן דמערבין ומשתתפין אם לא בחצרות הפתוחות זו לזו ומשמע דתם דמהני שתוף וגם לומר דאשכחון לה בשערכבו החצרות דרך חלונות וביון שאין פתח גמור מחצר לחצר גבוי י' ורחב ד' ליכא למגזר דלמא מפחי ועילי השתוף שלא כדרך המבוי ביון דמחצר לחצר לא סלקי להדיא אי ליכא פתחים אלא חלונות בעלמא: **דאפקיה ועיזלה** פרש בקונוט' לאותה חבית בכל החצרות ומהן למבוי ומשם לחצר שהנח שם ולא לשם שתוף ולפרשו ה"ל למימר דעולה ואפקיה ועולה ובחנם דחק לומר כן דתחלה היה בשאר חצרות ואפקיה למבוי והדר עילי בזה החצר: **בגיי** חבורה שהיו מסבין בו כאן לא שייך למימר דאפקיה ועולה דאע"ג דיוכול לומר דכל חד וחד הביא פת בחצר זה [דרך מבוי] כדי לסעד סתמא דמלתא אירי שבעל הבית זה הזמינם לסעד אצלו ואע"פ שלא

כאן וכאן אתיא ברבנן ואפילו למאן

ואם נשתתפו במבוי — מותרין כאן וכאן. "עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני חצר ולא עירב — מותרין כאן וכאן. 'מבני מבוי ולא נשתתף — מותרין בחצירות ואסורין במבוי, שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. גמ' מני? רבי מאיר היא, דאמר: בעינן עירוב ובעינן שיתוף. אימא מצינעטא: "ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן", אתאן לרבנן דאמרי בחדא סגיא! הא לא קושיא: ואם נשתתפו גמי קאמר.^(ט) אימא סיפא: עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני חצר ולא עירב — מותרים כאן וכאן. היכי דמי? אי דלא בטיל, אמאי מותרים? אלא פשיטא דבטיל. אימא סיפא: שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתפו — מותרין בחצירות ואסורין במבוי, ואי דבטיל — אמאי אסורין במבוי? וכי תימא קסבר רבי מאיר אין ביטול רשות במבוי. והא תניא: שְהרי ביטל לכם רשותו, דברי רבי מאיר. אלא פשיטא דלא בטיל. ומדסיפא דלא בטיל — רישא גמי דלא בטיל. רישא וסיפא רבי מאיר, מצינעטא רבנן! כולא רבי מאיר היא, וטעמא מאי אמר רבי מאיר בעינן עירוב ובעינן שיתוף? שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות, והכא, כיון דרובה עירבו — לא משתכחא. אמר רב יהודה: רב לא תני "פתוחות זו לזו". וכן אמר רב כהנא: רב לא תני "פתוחות זו לזו". איכא דאמרי, רב כהנא גופיה לא תני "פתוחות זו לזו". אמר ליה אבהי לרב יוסף: מאי טעמא דלא תני פתוחות זו לזו. קסבר כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים במבוי — לאו שמה שיתוף. ^(א)איתיביה: בעל הבית שהיה שותף לשכניו, לזה ביזו ולזה ביזו, אין צריכין לערב. התם, דאפקיה ועייליה. (איתיביה:): כיצד משתתפין במבוי וכו'. התם גמי: דאפקיה ועייליה.^(ב)מתקיה לה רבה בר חנין: אלא מעתה, הקנה לו פת בסלו הכי גמי דלא הוי שיתוף?! וכי תימא: הכי גמי, והא אמר רב יהודה אמר רב: בגי חבורה שהיו מסובין וקידש עליהן היום — הפת שעל שלחן סומכים עליה משום עירוב, ואמרי לה משום שיתוף. ואמר רבה, לא פליגי: כאן במסובין בבית, כאן במסובין בחצר.^(ט)אלא טעמא דרב, דקא סבר: אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו. 'גופא, אמר רב: אין מבוי ניתר בלחי וקורה

עד

בר זירא הוא:

היה מנח בשאר חצרות והובא בן דרך מבוי שהוצאה והכנסה זו לא מהניא מידי

כיון שלא היה קנוי פת לכל בני החבורה באותה שעה אלא היה של בעל הבית זה ואין הכנסה והוצאה מועלת אא"כ היה של בעל השתוף מאותה שעה:

הדר פרק שישי עירובין

מתרן לה: דשכח אחד מבני חצר ולא ערב בחצרו להטיר חצרו אבל בשתוף היה לו חלק: מתרין כאן וכאן השתא משמע דסומכין ובגמרא מתרן לה: שהמבוי לחצרות כחצר לבתים כשם שאסור להוציא מן הבתים לחצר בלא ערוב כך אסור להוציא מן החצר למבוי בלא שתוף ולא תימא דלא דמו לבית וחוצר זו רשות היוחד חזו רשות הרבים אבל חצר ומבוי שניהן רשויות של רבים הן: גמי' ואם נשתתפו גמי ואקמיתא קאי ואם נשתתפו אף במבוי קאמר: אמאי מתרין באותה חצר הא רבי מאיר לית לה סומכין על שתוף: מבני מבוי ולא נשתתף אחת מן החצרות לא נשתתפה עם חברהת במבוי: והא תניא לעיל דפרקין גבי צדוקי: רישא גמי דלא בטל הא דקתני שכח אחד מבני חצר דכלא בטיל וקתני מתרים אלמא סומכין על השתוף: רישא וסיפא רבי מאיר רישא קתני ערכו בחצרות ולא נשתתפו במבוי אסורין במבוי אלא אם כן נשתתפו גמי במבוי כרבי מאיר וסיפא קתני מבוי ולא נשתתף אסורין במבוי כרבי מאיר: ומצינעטא דקתני מבני חצר ולא ערב כו' ברבנן: בלוי רבי מאיר היא ומצינעטא אמאי סומכין בני אותה חצר על השתוף משום דרבו ערכו דטעמא מאי כו': רב לא תני פתוחות זו לזו וכל ערכו בחצרות דמתניתינן ערכו כל חצר לערמה קאמר ומתרינן בחצרות דקתני מתרין בני חצר לעצמן קאמר: כל שתוף שאין כל אחד ואחד מבנים חלקו דרך פתח חצרו למבוי ודרך מבוי יוליכונה לחצר שהיא מנח בו: לאו שמה שתוף שאם יכניסוהו דרך פתחים שמחצר לחצר אין נראה בשתוף מבוי והבא גמי חיש רב דלמא מעילי ליה דרך פתחים שביניהן: אין צריך לערב והא הבא דלקחו חבית בשתפות ולא נכנסה אלא לאותה חצר לבדה: דאפקיה ועולה לבתית בכל החצרות ומהן למבוי ומשם לחצר שהנח שם ולא לשם שתוף ושנינא דחיקא הוא ולא הוי מסקנא דכי: כיצד משתתפין כו' תיובתא קא מוטיב ממתניתינן דפרק חלון דלקמן [עירובין דף עט:]: דקתני דתם כיצד משתתפין במבוי מניח את הקבית ואומר הרי זה לכל בני מבוי ומפכה להן כו' והא הבא דחד מפה מדידה לכוולהו ולא נכנסה לחצרותיו: **מסבין** בצית סומכין משום ערוב החצר כדאמר לקמן [עירובין פה:]: שיריבי חצרות בצית שבחצר: **מסבין** בחצר סומכין משום שתוף דשתופי מבואות מתר להניחון בחצר שבמבוי אבל משום ערוב לא דבית בעינן דעירוב משום דירה וחוצר לאו

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

א לקמן פ.

ב משנה עירובין; לעיל עא.

ג לקמן פה:

ד שבת קלז; לעיל ה.

	גליון הש"ס
---------------------------------------	------------------------------

גמ' ואם נשתתפו גמי קאמר. עיין לעיל דף סז ע"ב ברש"י ד"ה נסמוך אשיתוף:

תוס' ד"ה בני. ואין הכנסה והוצאה מועלת. קשה לי דא"כ איך משני תחלה על מתני' דכיצד משתתפים במבוי וכו' ה"נ דאפקיה ועייליה. הא מקודם לא מהני זה כיון דהחבית כולה דבעה"ב. וע"כ דעתה אחר הזיכוי מפקא ומעיילא א"כ למאי צריך לזכות ע"י בנו ובתו הא כיון דעיילא לכל חצר וחוצר יקנה חצירו של כל אחד חלקו ביין וצע"ג:

מסורת הש"ס

א שבת קלג; לקמן צא.; לקמן מט.; משנה עירובין; לעיל לה.; לעיל כג.

ב לקמן צא.

ג לקמן מה.

ד שבועות מז; לעיל סו.

גליון הש"ס

גמ' ואזדא ר"י לטעמיה. עיין לקמן דף צב ע"א תוס' ד"ה איכא דאמרי:

רש"י ד"ה ח"ג לא גזר וכו' והרי רשות אחרת. עיין לקמן דף פה ע"א תוס' ד"ה שני בתים:

בתים וחצרות פתוחות לתוכו בתים לחצרות שני בתים לכל חצר ושתי חצרות למבוי והנך פינו דכלן פתוחין זו לזו ומערכות יחד דרך פתחיהם חזא תנאי להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל אב ובנו מבוי שלחן נתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי לערובי אי נמי בעי לערובי ומצי לערובי בלא שתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחצרניה או שתי שורות של חצרות אחד לצדו זה ואחת לצדו אחר והמבוי פניניהו שאינן יכולות להשתערב אלא על ידי מבוי: בית אחד וחצר אחת בית בלא חצר וחצר שפית אחר פתוח לה: אפלו חרפה מכאן וחצר מכאן דאין חצר בלא בית: אפי' שביב של פרמים פתוח למבוי מכאן וחצר מכאן: אחד גגות כו' כלן רשות אחת לטלטל פלים ששבתו בגג זה לגג חבירו ולא אמרי' בשם שזיירין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה וכלים ששבתו בחצר זו מוציאין לחצרטה וכן לקרפף וכו' לחצר ולקרפף מן הגגין הואיל וכלן רשות שאינה דירה היא ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביב פלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: הלכה כר"ש שהחצרות מוציאין מזה לזו בלא ערוב: והוא שלא ערכו בני החצרות כל אחת לעצמה ואסור להוציא מן הבתים לחצר דכיון דאין מצו עלי הבית בחצר ליבא למגור אי מפקת פלים ששבתו בחצר לחצרטה אתו לאפוקי נמי פלים ששבתו בבית שהוציאו מחצר זו לחצר אחרת: דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים שבחצר זו לחצר אחרת: הכא נמי לא גזור דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחרפה דרך מבוי ודרי רשות אחרת היא שיש לה בעלים ובמבוי לא נשתתפו שהרי אינה אוסרת דתניא לעיל בפרקין אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד דהניו מקום פתא או מקום לינה: להא שמעתא דאמר שמואל לעיל אפלו בית וחצר: אחוי לי אשפיזה דאחיזל ואשילה לשמואל: שהמבוי לחצרות זיקינן לשגא דחצרות ולא חצר קבלה מנה שמואל והדר בה לגבי רב אי לא: קבלה מנה שמואל והדר בה לגבי רב אי לא:

הפתוחות למבוי ויש לומר דמשפחת לרב בגוון שערכו חצרות זו לזו דרך סלמות דלא חשיבי בהכי פתוחות זו לזו דהא אמרינן בביצה מעשרין (לעיל עירובין דף נט:) דסלם תורת מחצה עליו להקל אף בשעה שיש עליו תורת פתח להקל ועוד יש למציא בגוון שמערכין דרך חלונות הפתוחות מחצר לחצר בתוך עשרה פיון דהוי פוליה חלון למעלה מארבעה טפחים אין רחוי ללסר אפי' פתח שעשוי ליציאה וכניסה ואין פתח אחר לצאת שם אינו אוסר פיון שיש שם דקה ד' ואפלו אם נפשך לומר שבהיה פתח והיה עושה לפניו דקה גרדא שם הסלוק יותר מכאן לפי שהיה כאן פתח ובטלו דאכל בחלון למעלה מד' לא חשיב גבהו בטול פתח פיון שלא פתח מעולם ולא דמי לפתח המתבטל מ"מ פיון שחלון שמחצר לחצר אינו עשוי ליציאה וכניסה כמו פתח שאיננו מזה לזו לא עדיף מסלם לחשבו אחת וגם אם לא יהיה החלון למעלה מד' אלא יהיה למעלה מג' דכיון דלא מדריס יש סבבא לומר בן ועוד דאפי' פתח גמור פיון שאינו רגיל אינו אוסר כדאמרינן בפרק מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מט.) ופיון דתורת מחצה עליו שלא ללסר גם לענין זה שבכאן בחלון שאין רגילות בניסה ויציאה דרך חלון כמו בפתח גמור והא בחלון שבין חצר לחצר (יש עליו) תורת מחצה כמו בסלם שלא להחשיב החצרות אחת ע"י ערוב שמערכין יחד דרך חלונותיהם מזה לזו ולא דמו לפתחים שבין זו לזו דמשוו להו חזא אע"פ שאין בני כל חצר וחצר רגילין בהן כמו בפתחי המבוי כי מה שאין רגילין בהן כמו בפתחי המבוי זה לפי שרשויות החצרות חלוקות ואין עקר תשמיש ודירה של כל חצר וחצר אלא לבני החצר עצמה ולא לבני האחרת ולהכי חשיב כרגיל לשוניהו חזא על ידי ערוב

בתים וחצרות פתוחים לתוכו ומערכין יחד דרך פתחיהן חזא חשיב להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל אב ובנו מבוי שלחן נתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי ערוב אי נמי בעי ערוב ומצי לערובי בלא שתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחצרניה או שתי שורות של חצרות אחת לצדו אחד ואחת לצדו אחר והמבוי פניניהם שאינן יכולות להשתערב אלא ע"י מבוי ע"כ לשון הקונט' וקשה לר"י דלא מסתבר למימר דפליג רב אבדיתא דלעיל דהא קי"ל בהא דרב מדאמר רב נחמן בפ"ק (לעיל עירובין דף יב:) דקיימינן אחיו מבוי שנתר בלחי וקורה וכו' ופי' ר"י דלא חשבינן בתים וחצרות דאב ובנו חזא פיון שאין הבתים פתוחים זה לזה ולא החצרות פתוחות זו לזו אלא למבוי דכי היכי דבערכו ונשתתפו להיות מתרים להוציא מחצר לחצר דרך המבוי חשונות החצרות שמים ולא משוי להו שתוף חזא חצר לענין בתים וחצרות פתוחים לתוכו פיון שאין פתוחין זו לזו אלא למבוי הכא נמי כי במה שהם של אב ובנו אין לחשבם אחת יותר מבשל גברים וערכו דטפי מערוב לא מהני מה שהם של אב ובנו להחשב אחת ולהחשב המבוי כאילו אין בתים וחצרות פתוחין לתוכו ואם תאמר פיון דמשוי להו כחזא בשפתוחות זו לזו משמע דיכולין לערב יחד בלא מבוי אם כן היכי משפחת לה שערכו בחצרות ומתרינן לרבנן כאן וכאן וכו' מאיר אין מתרינן אלא בחצרות ובכל החצרות מיהא מתרינן ובשערכו ונשתתפו מתרים כאן וכאן אע"פ שסתם מבוי דמשנה ובריתא משמע שהכשירו בלחי וקורה דלהכי לא תני

פתוחות זו לזו דבעי לאוקומי במבוי הנתר בלחי וקורה הא פיון דבערוב לחומיה סגי לרבנן פיון בחצרות פיון במבוי א"כ ערכו כל החצרות יחד ומאחר שרבי מאיר אוסרו למבוי ומתירן כלן מזה לזו שהרי אינו אוסרן אלא המבוי לבדו אם כן פתוחות כלן זו לזו והואיל וכן היאך מתר המבוי בלחי וקורה לרב שאוסר בשכולין לערב דרך פתחיהן מזה לזו ואף על פי שלא ערכו וכל שכן כאן שערכו כלן יחד דרך. פתחיהן עצמן בלא פתחיהן

דף נט:) דסלם תורת מחצה עליו להקל אף בשעה שיש עליו תורת פתח להקל ועוד יש למציא בגוון שמערכין דרך חלונות הפתוחות מחצר לחצר בתוך עשרה פיון דהוי פוליה חלון למעלה מארבעה טפחים אין רחוי ללסר אפי' פתח שעשוי ליציאה וכניסה ואין פתח אחר לצאת שם אינו אוסר פיון שיש שם דקה ד' ואפלו אם נפשך לומר שבהיה פתח והיה עושה לפניו דקה גרדא שם הסלוק יותר מכאן לפי שהיה כאן פתח ובטלו דאכל בחלון למעלה מד' לא חשיב גבהו בטול פתח פיון שלא פתח מעולם ולא דמי לפתח המתבטל מ"מ פיון שחלון שמחצר לחצר אינו עשוי ליציאה וכניסה כמו פתח שאיננו מזה לזו לא עדיף מסלם לחשבו אחת וגם אם לא יהיה החלון למעלה מד' אלא יהיה למעלה מג' דכיון דלא מדריס יש סבבא לומר בן ועוד דאפי' פתח גמור פיון שאינו רגיל אינו אוסר כדאמרינן בפרק מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מט.) ופיון דתורת מחצה עליו שלא ללסר גם לענין זה שבכאן בחלון שאין רגילות בניסה ויציאה דרך חלון כמו בפתח גמור והא בחלון שבין חצר לחצר (יש עליו) תורת מחצה כמו בסלם שלא להחשיב החצרות אחת ע"י ערוב שמערכין יחד דרך חלונותיהם מזה לזו ולא דמו לפתחים שבין זו לזו דמשוו להו חזא אע"פ שאין בני כל חצר וחצר רגילין בהן כמו בפתחי המבוי כי מה שאין רגילין בהן כמו בפתחי המבוי זה לפי שרשויות החצרות חלוקות ואין עקר תשמיש ודירה של כל חצר וחצר אלא לבני החצר עצמה ולא לבני האחרת ולהכי חשיב כרגיל לשוניהו חזא על ידי ערוב

אבל חלון והא עליו תורת מחצה דלא לשוניהו חזא ע"י חלון פיון דלא חזי למבוי רגיל כפתח הפתוח למבוי אפי' היו כל החצרות של אדם אחד: ושמואל אמר אפי' בית וחצר פ"י בקונטרס בית בלא חצר ובית וחצר למעלה פ"י באבן אחר בפ"ק (לעיל עירובין דף יב:) גבי הא דאמר ר"נ קיימינן אחיו מבוי

שנתר בלחי וקורה שארכו יותר על רחבו ובתים וחצרות פתוחין לתוכו: ה**כא** נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחרפה תמה מאי קאמר ואזדא ר' יוחנן לטעמה פי סבר דרב נמי דאמר והוא שלא ערכו דאב ערכו גזר דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר מכאן מקום הכא אין לו לגזר דהא בחצר שערכו לעצמה לא אסרינן לה לאפוקי מאני דבתים לתוכה דלמא אתי לאפוקיניהו לחצר אחרת ה"נ בשערכו במבוי לא אסרי' לאפוקי מאני דבתים למבוי דלמא אתי לאפוקיניהו לחרפה דהא לא אשפחו גזור מקום המתיר דילמא אתי לאפוקי אותם פלים עצמן משם למקום האסור ואור"י דהכי פ"י דלרב כשגזר בשערכו ללסר פלים ששבתו בחצר לאפוקיניהו לחצר אחרת אע"פ שכל החצרות רשות אחת לר"ש כללים ששבתו בתוכה רפי' הכי אסר רב בשערכו דילמא אתי לאפוקי לחצר אחרת פלים ששבתו בתוך הבית ומצו באותה חצר ה"נ בשערכו במבוי היה אוסר פלים ששבתו במבוי לאפוקיניהו לחרפה דילמא אתי לאפוקי פלים ששבתו בתוך הבית לחרפה שהם מצו במבוי וכיון דאסור להוציא מן המבוי לחרפה אם כן אין לחרפה להתיר המבוי דאכל רבי יוחנן דלא גזר הכי נמי לא היה אוסר להוציא פלים ששבתו במבוי דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחרפה ומש"ה מהני שפיר חרפה להתיר את המבוי:

עד שיהו בתים וחצרות פתוחים לתוכו ומערכין יחד דרך פתחיהן חזא

עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו. ושמואל אמר: אפילו בית אחד וחצר אחת. ורבי יוחנן אמר: אפילו חורבה. אמר ליה אבבי לרב יוסף: אמר רבי יוחנן אפילו בשביב של כרמים? אמר ליה: לא אמר רבי יוחנן אלא בחורבה, דחזי לדירה. אבל שביב של כרמים, דלא חזי לדירה — לא. ^(ט)אמר רב הונא בר חיננא: ואזדא רבי יוחנן לטעמיה, דתנן (אמר רבי שמעון): אחד גגות ואחד קרפיפות ואחד חצרות — רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית. ^(ט)ואמר רב: הלכה פרבי שמעון, והוא שלא עירבו. אבל עירבו, גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. ושמואל אמר: פין עירבו ובין לא עירבו. וכן אמר רבי יוחנן: הלכה פרבי שמעון, פין עירבו ובין לא עירבו. אלמא: לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר, הכא נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. אמר ליה ר' יוחנן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר, הכא נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. אמר ליה רבי אלעזר בר בי רב: אמר שמואל הכי?! אמר ליה: אין, אמר ליה: אחוי לי אושפיזיה, אחוי ליה. אתא לקמיה דשמואל, אמר ליה: אמר מר הכי? אמר ליה: אין. ^(י)והא מר הוא דאמר: אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתינו, שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. אישתתיק. קבלה מיניה, או לא קבלה מיניה? תא שמע, דההוא מבואה דהיה דזיר ביה איבות בר איהי, עבד ליה לחייא, ושרא ליה שמואל,

אתא

עין משפט
גור מצוה

א מיי' פה' מהל' עירובין הל' יח,
טוש"ע או"ח סי' שצ סעי' א ב:
ב מיי' פב' מהל' עירובין הל' טו,
טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יט כ:

הדר פרק שישי עירובין

מבוי שצדו אחד נכרי פי' בתיים וחצרות וצדו א' ישראל בית וחצר אין אתא רב ענן שדיה. אמר: מבואה דדיירנא ביה ואתינא משמיה דמר שמואל, ניתי רב ענן בר רב נישדייה מן? שמע מינה לא קיבלה מיניה. לעולם אימא לך קיבלה מינה, והכא חזנא הוא דההוה אכיל נהמא בביתיה ואתי פייית בבי כנישתא. ואיבנות בר איהי סבר: מקום פיתא גרים. ושמואל לטעמיה דאמר: מקום לינה גרים. "אמר רב יהודה אמר רב: מבוי שצידו אחד גוי וצידו אחד ישראל — אין מערבין אותו דרך חלונות להחירו דרך פתחים למבוי. "אמר ליה אבבי לרב יוסף: אמר רב אפילו בחצר? אמר ליה: אין, דאי לא אמר מאי? הוה אמינא טעמא דרב משום דקסבר: אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתיים וחצירות פתוחין לתוכו. ונתתי למה לי! צריכא, דאי מההיא —

הוה

לרה"ר ולא בחצר שאסור לערב דרך חלונות להוציא בליהם דרך ביתו של זה לחצר להבי נקט חלונות שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית: דאי לא אמר אף בחצר מאי תסק אדעתך דלשפתי חצר ממבוי: בתיים וחצרות פתוחים לתוכו, והכא חדא חצר הוא דפתוחא ליה דדירת נכרי לאו שמה דירה וכו' תתני ל"ל הא אמר רב לעיל אין המבוי נתר כו':

ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לראב"י אפי' יש הרבה ישראליים באותו בית בלהו חשיבי יחיד במקום נכרי וזה דנקט חלונות פי' בחנוט' לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור"י פי' דדוקא חלונות נקט דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטח זה הדור בחצר בשכניו המשתמשין עמו וייתחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מתר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו בינו שדרך פתחים יכולין לבא גם ומביא ר"י ראה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מנרי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהינו פתח הבית ופתח החצר דאי בחלונות מביתם לחצר אירי לא הנה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החצר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור. לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחצר אלא ודאי חלונות דוקא בדפרשית ולכך. מנרי בפתוחים לבית טפי משום שבין בית ובית דרך לעשות חלונות בדפרש בחנוט' אבל בפתוחים לחצר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: הוה אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו' ולפי' זה אין להעמיד בחצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל דא"כ אפי' מערבין דרך חלונות להקשב בתיים פתוחים לחצר אין מבוי נתר בלחי וקורה דאין באן אלא חצר אחת של ישראל ועוד דמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי נתר בלחי וקורה פי' דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחצר ישראל אלא בית אחד אלא הנה מוקמינן לה במבוי שצדו אחד הרבה חצרות ובתיים של נכרי וצדו אחד הרבה חצרות של ישראל ובכל חצר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתיים לכל בית שבהם וקמ"ל דאין מבוי זה נתר בלחי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע"י חלונות נמי אין מערבין אלא להחשיב בתיים פתוחים לתוכו וזה דנקט חלונות לאשמועינן דלא מבשי אם יש פתחים בין כל בית ובית שנקשבים בבית אחד בדאמר רב לעיל וליכא שני בתיים לחצר ונלא מבשיא נמי אם לא ערבו דרך חלונות שביניהם שאין באן שני בתיים לחצר בינו שאין הטר משמיש לבית החיצון ולא שייך למבוי אלא אפלו ערבו דרך חלונות דהשתא נכרי כולהו בתיים למבוי שיכולים להביא ע"י ערובין חפציהם למבוי ולא משוי להו ערוב נמי כחד בינו שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפלו אם בשמש פתח בין בית לבית ראוי להשדכן אחד בלא ערוב כשאין פתח אלא חלון אין ראוי להשדכן א' אפלו ערוב נמי כחד בינו שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפלו אם בשמש פתח בין בית לבית ראוי להשדכן אחד בלא ועי"ל דאם היו פתוחים בתיים זה לזה דרך פתח ע"י ערוב היו חשיבי שני בתיים פתוחים לחצר דאע"פ דחיצונה אין עקר וצאתה דרך בתיים למבוי אלא מצד א' מ"מ ע"י פתחים וערובין נחשבים להיות מן המבוי ע"י ערוב ור"ת פרש מבוי שצדו א' נכרי וכו' גם לפי ההנה אמינא אירי בשאינו פי' אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע"י חלונות חשיבי שפיר שני בתיים פתוחים לחצר ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמה דירה וליכא חצר אחת של ישראל וזה דנקט אין מערבין דרך חלונות ונלא נקט אין מערבין סתם ואפי' יש הרבה בתיים פתוחים לחצר אתא לאשמועינן דאי הנה מבוי שני צדיו ישראל פי' האי גונא שאין פי' אם בית א' בחצר ובית א' פתוח לו דרך חלון בתיים וחצרות קרינא בה ואע"ג דלעיל גבי חצרות חשיבין פתוחות זו לזו כחד ולקמן [עירובין דף עה:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתיים זה לפנים מה' דלעשירי הו' בלהו בבית שער ונתנו הפנימי ערובו וזיו הקם לפי שאין להם פתח אחר לרה"ר וכלם יוצאים דרך פתח אחד אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה"ר אסרו החצר חשיבי בתיים ונקשה לר"י על פרושו דמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתיים וחצרות במה אמאי לא ידענא בינו דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמועינן דאי הנה צדו שני נמי ישראל דאיכא ב' חצרות וב' בתיים לחצר ע"י ערוב חלונות נתר בלחי וקורה ולר"י איתי שפיר שפרש דמירי דאיכא חצרות דנכרים וישראליים טובא ועי"ל דה"א טעמא דרב משום דאין מבוי נתר בלחי וקורה כו' והנה מקשינן דאיכא טובא חצרות ובתיים דנכרים וישראליים ואין פי' אם חצר אחת של ישראל הפתוח למבוי זה והשתא אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע"י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו להקשבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור ובמהדורא קמא פר"ת בענין אחר מבוי שצדו אחד נכרי כו' שמבוי פלו חצרות של ישראל אלא בראש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה"ר ובצדו אחד ישראל כמו כן פתוח לרה"ר (כזה) וקאמר דאין מערבין שבניו של ישראל הישבים בראש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם כפי שיוכל ע"י ערוב להוציא פלו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו ברה"ר וכשלא יערבו עמו (נכרי) יסתם פתחו לצד רה"ר ויעשה פתחו לצד מבוי וצדו אחד נקט לרבותא דאע"פ שרחב המבוי מפסיק ביניהם וכ"ש אם שניהם בצד א' זה אצל זה ה"א טעמא דרב כו' והנה מקשי' הכי שצדו א' נכרי שכל חצרות שבהם מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראליים ויש בין כל חצרות של ישראל חלונות פתוחות מזה לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כפי להבנים ולהוציא מחצרותיהן דרך פתח למבוי דאותו ערוב לא מבשיא דאינו מחיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מתר לטלטל בו אם לא ערבו השתא שערבו אין מטלטלין בו אלא בדר' לפי שעי' ערוב נעשו כל החצרות אחת ואין באן ב' חצרות למבוי דדירת נכרי לא שמה דירה אבל בלא ערוב חשיבי ב' חצרות אע"ג דפתוחות זו לזו וקלא כפ"ה דלעיל ואין פרוש זה פשוטה שפי' לעיל גבי מלתא דרב ופרוש דלעיל פרש במהדורא בתרא:

נכרי שמה דירה לענין להקשב בתיים וחצרות פתוחים לתוכו אע"פ שאין צריך בתשמיש הנכרי להטיר בשבילו בלחי וקורה ואע"ג דנכרי אסור עליהו יכולין להשכיר או שמה אפי' שכירות אינו צריך לראב"י ואע"פ שיש בתיים של ישראל פתוחין לתוך אותו בית בינו דלא עולי למבוי אלא דרך אותו בית חשיבי בלהו יחיד במקום נכרי ועוד אור"י דאפי' היו הרבה בתיים וכל אחד פתוח לחצר לגבי מבוי היו כל בני חצר אחת יחידים במקום נכרי כמו בחצר שיש בה נכרי

ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לראב"י אפי' יש הרבה ישראליים באותו בית בלהו חשיבי יחיד במקום נכרי וזה דנקט חלונות פי' בחנוט' לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור"י פי' דדוקא חלונות נקט דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטח זה הדור בחצר בשכניו המשתמשין עמו וייתחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מתר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו בינו שדרך פתחים יכולין לבא גם ומביא ר"י ראה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מנרי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהינו פתח הבית ופתח החצר דאי בחלונות מביתם לחצר אירי לא הנה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החצר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור. לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחצר אלא ודאי חלונות דוקא בדפרשית ולכך. מנרי בפתוחים לבית טפי משום שבין בית ובית דרך לעשות חלונות בדפרש בחנוט' אבל בפתוחים לחצר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: הוה אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו' ולפי' זה אין להעמיד בחצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל דא"כ אפי' מערבין דרך חלונות להקשב בתיים פתוחים לחצר אין מבוי נתר בלחי וקורה דאין באן אלא חצר אחת של ישראל ועוד דמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי נתר בלחי וקורה פי' דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחצר ישראל אלא בית אחד אלא הנה מוקמינן לה במבוי שצדו אחד הרבה חצרות ובתיים של נכרי וצדו אחד הרבה חצרות של ישראל ובכל חצר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתיים לכל בית שבהם וקמ"ל דאין מבוי זה נתר בלחי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע"י חלונות נמי אין מערבין אלא להחשיב בתיים פתוחים לתוכו וזה דנקט חלונות לאשמועינן דלא מבשי אם יש פתחים בין כל בית ובית שנקשבים בבית אחד בדאמר רב לעיל וליכא שני בתיים לחצר ונלא מבשיא נמי אם לא ערבו דרך חלונות שביניהם שאין באן שני בתיים לחצר בינו שאין הטר משמיש לבית החיצון ולא שייך למבוי אלא אפלו ערבו דרך חלונות דהשתא נכרי כולהו בתיים למבוי שיכולים להביא ע"י ערובין חפציהם למבוי ולא משוי להו ערוב נמי כחד בינו שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפלו אם בשמש פתח בין בית לבית ראוי להשדכן אחד בלא ערוב כשאין פתח אלא חלון אין ראוי להשדכן א' אפלו ערוב נמי כחד בינו שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפלו אם בשמש פתח בין בית לבית ראוי להשדכן אחד בלא ועי"ל דאם היו פתוחים בתיים זה לזה דרך פתח ע"י ערוב היו חשיבי שני בתיים פתוחים לחצר דאע"פ דחיצונה אין עקר וצאתה דרך בתיים למבוי אלא מצד א' מ"מ ע"י פתחים וערובין נחשבים להיות מן המבוי ע"י ערוב ור"ת פרש מבוי שצדו א' נכרי וכו' גם לפי ההנה אמינא אירי בשאינו פי' אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע"י חלונות חשיבי שפיר שני בתיים פתוחים לחצר ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמה דירה וליכא חצר אחת של ישראל וזה דנקט אין מערבין דרך חלונות ונלא נקט אין מערבין סתם ואפי' יש הרבה בתיים פתוחים לחצר אתא לאשמועינן דאי הנה מבוי שני צדיו ישראל פי' האי גונא שאין פי' אם בית א' בחצר ובית א' פתוח לו דרך חלון בתיים וחצרות קרינא בה ואע"ג דלעיל גבי חצרות חשיבין פתוחות זו לזו כחד ולקמן [עירובין דף עה:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתיים זה לפנים מה' דלעשירי הו' בלהו בבית שער ונתנו הפנימי ערובו וזיו הקם לפי שאין להם פתח אחר לרה"ר וכלם יוצאים דרך פתח אחד אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה"ר אסרו החצר חשיבי בתיים ונקשה לר"י על פרושו דמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתיים וחצרות במה אמאי לא ידענא בינו דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמועינן דאי הנה צדו שני נמי ישראל דאיכא ב' חצרות וב' בתיים לחצר ע"י ערוב חלונות נתר בלחי וקורה ולר"י איתי שפיר שפרש דמירי דאיכא חצרות דנכרים וישראליים טובא ועי"ל דה"א טעמא דרב משום דאין מבוי נתר בלחי וקורה כו' והנה מקשינן דאיכא טובא חצרות ובתיים דנכרים וישראליים ואין פי' אם חצר אחת של ישראל הפתוח למבוי זה והשתא אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע"י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו להקשבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור ובמהדורא קמא פר"ת בענין אחר מבוי שצדו אחד נכרי כו' שמבוי פלו חצרות של ישראל אלא בראש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה"ר ובצדו אחד ישראל כמו כן פתוח לרה"ר (כזה) וקאמר דאין מערבין שבניו של ישראל הישבים בראש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם כפי שיוכל ע"י ערוב להוציא פלו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו ברה"ר וכשלא יערבו עמו (נכרי) יסתם פתחו לצד רה"ר ויעשה פתחו לצד מבוי וצדו אחד נקט לרבותא דאע"פ שרחב המבוי מפסיק ביניהם וכ"ש אם שניהם בצד א' זה אצל זה ה"א טעמא דרב כו' והנה מקשי' הכי שצדו א' נכרי שכל חצרות שבהם מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראליים ויש בין כל חצרות של ישראל חלונות פתוחות מזה לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כפי להבנים ולהוציא מחצרותיהן דרך פתח למבוי דאותו ערוב לא מבשיא דאינו מחיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מתר לטלטל בו אם לא ערבו השתא שערבו אין מטלטלין בו אלא בדר' לפי שעי' ערוב נעשו כל החצרות אחת ואין באן ב' חצרות למבוי דדירת נכרי לא שמה דירה אבל בלא ערוב חשיבי ב' חצרות אע"ג דפתוחות זו לזו וקלא כפ"ה דלעיל ואין פרוש זה פשוטה שפי' לעיל גבי מלתא דרב ופרוש דלעיל פרש במהדורא בתרא:

מסורת הש"ס

א קידושין נט'; לעיל סב.

ב תוספתא עירובין

ג לעיל סו:

ד לעיל סא:

ה לקמן פח:

הַנֶּה אֲמִינָא שְׁמָה דִּירָה לֵהָא מְלָתָא קמ"ל: ה"ג וְאִי מַהֲבֵא ה"א פְּתִים לֹא יִזְעָנָא וְהָוָה אֲמִינָא דִּירַת עוֹבַד כּוֹכְבִּים שְׁמָה דִּירָה אע"ג דְּלֹא־מֵר בְּרִישׁ פְּרָקוֹן דְּלִכְלֵי פְּמָה כְּלוּמַר אִי מַהֲא ה"א נְהִי דְבַחְצוּת שְׁמַעִין מִנָּה דְבַתְּרֵי סָגִי מִדְּנַקֹּט צְרוּ אֲחָד עוֹבַד כּוֹכְבִּים הָא תַּרְוִיּוֹ וַיִּסְרָאֲלִים שְׂרִי אֲבָל פְּתִים לֹא יִזְעָנָא פְּמָה לְכָל חֲצַר: אֲסוּר לַעֲשׂוֹת לְדוֹר יְחִיד בְּמָקוֹם נִכְרִי שְׁלֹא וְלִמַּד מִמַּעֲשָׂיו לְפִיכָךְ לֹא יַעֲרְבוּ אִלּוּ עִמּוֹ וְלֹא יִשְׁתַּמְּשׁוּ עִמּוֹ בְּמִבּוּי כְּדֵי שְׂוֵאל יְחִיד וְיִירָא מִן הַנִּכְרִי שְׁלֹא יִהְיֶנּוּ וְיֵצֵא: דְּשַׁמְעָנָא לִיה לר' טַבְלָא דְּאִמֵּר בְּהָא מְלָתָא דְרַב: עוֹבַד כּוֹכְבִּים עוֹבַד כּוֹכְבִּים תַּרְתֵּי זְמַנִּי וְלֹא יִזְעָנָא מֵאִי חָאֵמֵר הִשְׁתָּא וְזֹא מִפְּרָשׁ לְמַלְתָּה דְרַב הֵנָּה מְבּוּי מְצִדּוּ אֲחָד עוֹבַד כּוֹכְבִּים אִין מַעֲרְבִין אוּתוּ כִּלּוּ מִשּׁוּם דְּאִסּוּר לַעֲשׂוֹת יְחִיד בְּמָקוֹם עוֹבַד כּוֹכְבִּים לִשְׁן אַחַר חַד לְבִטּוּי וַחַד לְחֲצַר: מִתְּגִי זֹו לְפָגִים מִזֹּו פְּנִימִית פְּחוּחָה לְחִיצוּנָה וְחִיצוּנָה לִרֵּה"ר וְדָרִיסַת רְנָלָה שֶׁל פְּנִימִית עַל הַחִיצוּנָה לִנְחַת לִרְשׁוֹת הָרָבִים: עַרְבָּה פְּנִימִית לַעֲצָמָה לְטַלְטַל בַּחֲצָרָה: מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עַרְבָּה שְׂפִיחָן אֲסוּרוֹת דְּהֵוָּא פְּנִימִית רְנָל הָאֲסוּרָה: נִתְּנוּ עַרְוָבִן בְּמָקוֹם אֲחָד שְׁעָרְכוּ שְׂפִיחָן זֹו עַם זֹו וְהֹא בְּמָקוֹם אֲחָד שְׁעָרְכוּ בְּגַמ' שְׁנַתְּנוּהוּ בַּחֲצִיעָנָה: וְשִׁכַּח א' אִפְּי' מִן הַחִיצוּנָה וְלֹא עַרַב שְׂפִיחָן אֲסוּרוֹת דְּפְּנִימִית נְמִי אֲסוּרָה לְטַלְטַל בַּחֲצָרָה מִשּׁוּם דְּלֹא מִצַּח לְמִיחַד דְּשָׂא וְאִסְתַּלְקוּי מַחֲצִיעָנָה לֹא־שְׂתַמְנָשׁי בְּאִנְפִּי נִפְשָׁה דְּהָא לִיתָא לַעֲרֹבָה גִּבְשָׁה דְּאוּתוּ עְרוֹב הַמַּתִּירָן בַּחֲצָרָן הַלִּיכּוּהוּ בַּחֲצִיעָנָה: אִם הָיוּ שְׁל יְחִידִים שְׁאִין בְּפְּנִימִית אֲלֵא אֲחָד וּבַחֲצִיעָנָה אֲחָד אִין גְּרִיכִין לַעֲרַב זֶה עַם זֶה מִשּׁוּם דְּרִיסַת הַרְגֵּל דְּכִיּוֹן דְּחִיחַד הֹא וְהַפְּנִימִית הֵוָּא רְגֵל הַמַּתְקַת וְאִינֵה אוֹסְקַת וּסְתַמָּא כְּרַבָּנָן וְאִם הָיוּ שְׁנַיִם אֲפֹלֵן בַּחֲצִיעָנָה גְּזָרִינָן דִּילְמָא אֲתוּ לְמַשְׁרִי שְׁנַיִם בְּפְּנִימִית וְאֲחָד בַּחֲצִיעָנָה: גַּמ' אִף רְגֵל הָאֲסוּרָה אִינֵה אוֹסְקַת וּמִמַּתְנִי' מוֹתְבִינָן לִיה לְקַמָּה: תַּנּוּ חִיעָנָה וְלֹא פְּנִימִית שְׂפִיחָן אֲסוּרוֹת הָא עַרְבָּה נְמִי פְּנִימִית תַּרְוִיּוֹהוּ שְׂרָן אֲלֵמָא רְגֵל הַמַּתְקַת לֹא אֲסָרָה: אֲפֹלֵן רְגֵל הַמַּתְקַת נְמִי דְּקַתְּנִי סִיפָא גַּבִּי עַרְכוּ שְׂפִיחָן כָּל אַחַת לַעֲצָמָה ר"ע אוֹסֵר אֶת הַחֲצִיעָנָה וּמִשּׁוּם לֹא־שְׂמַעִין הִיא גּוּפָה לֹא אֲנַטְרִיךְ דְּמִסִּיפָא נִפְקָא לָן דְּהִשְׁתָּא מַתְקַת אֲסָרָה אֲסוּרָה מַדְבִּיעָא: לַעֲוֹלָם ר"ע וְלֹא תַדוּק מִנָּה עַרְבָּה לֹא אֲסָרָה אֲלֵא הִיא גּוּפָה קמ"ל דְּרָגֵל הָאֲסוּרָה אוֹסְקַת וְדָקָא תְּשִׁיל לָן מִסִּיפָא נִפְקָא אִין ה"נ אֲלֵא הָא אִשְׁמוּעִין בְּרִישָׁא וְהִזֵּר אִמֵּר לֹא זֹו בְּלַבַּד אֲסֵר ר"ע דְּהֵוָּא רְגֵל הָאֲסוּרָה אֲלֵא אִף זֹו עַרְבָּה זֹו לַעֲצָמָה וְזֹו לַעֲצָמָה דְּפְּנִימִית רְגֵל הַמַּתְקַת הִיא אִפ"ה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר הַחֲצִיעָנָה: טַעֲמָא דְּעַרְבָּה פְּנִימִית דְּהֵוָּא רְגֵל הַמַּתְקַת: הָא לֹא עַרְבָּה שְׂפִיחָן אֲסוּרוֹת דְּרָגֵל הָאֲסוּרָה אוֹסְקַת דְּהָא לִיבָא לְמַדָּק הָא לֹא

הדר פרק שישי עירובין

הַנֶּה אֲמִינָא דִּירַת עוֹבַד כּוֹכְבִּים שְׁמָה דִּירָה אע"ג דְּלֹא־מֵר בְּרִישׁ פְּרָקוֹן דְּלִכְלֵי

⁽ⁿ⁾וְהָוָה אֲמִינָא: דִּירַת גּוֹי שְׁמָה דִּירָה, קָא מִשְׁמַע לָן דְּדִירַת גּוֹי לֹא שְׁמָה דִּירָה. וְאִי מַהֲבֵא — הָוָה אֲמִינָא: לֹא יִדְעָנָא פְּתִים כְּמָה, קָא מִשְׁמַע לָן בְּתִים תְּרִין. הַשְׁתָּא דְּאִמֵּר רַב אֲפִילוּ חֲצַר, טַעֲמָא דְרַב דְּקָא סִבָּר אֲסוּר לַעֲשׂוֹת יְחִיד בְּמָקוֹם גּוֹי. אִמֵּר רַב יוֹסֵף: אִי הָכִי הֵיִינוּ דְּשַׁמְעָנָא לִיה לְרַבִּי טַבְלָא דְּאִמֵּר: ”גּוֹי גּוֹי” תְּגִיר יִמְנִי, וְלֹא יִדְעָנָא מֵאִי אִמֵּר. ^(אבא)מִתְּנִי שְׂתֵּי חֲצִירוֹת זֹו לְפָנַיִם מִזֹּו, עֵירֶבָה הַפְּנִימִית וְלֹא עֵירֶבָה הַחִיצוּנָה — הַפְּנִימִית מוֹתֶרֶת וְהַחִיצוּנָה אֲסוּרָה. הַחִיצוּנָה וְלֹא הַפְּנִימִית — שְׂתִיחָן אֲסוּרוֹת. עֵירֶבָה זֹו לַעֲצָמָה וְזֹו לַעֲצָמָה — זֹו מוֹתֶרֶת בְּפָגִי עֲצָמָה וְזֹו מוֹתֶרֶת בְּפָגִי עֲצָמָה. ^(ו)רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר הַחִיצוּנָה, שְׁדָרִיסַת הַרְגֵּל אוֹסְרָתָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין דְּרִיסַת הַרְגֵּל אוֹסְרָתָה. ”שִׁכַּח אֶחָד מִן הַחִיצוּנָה וְלֹא עֵירַב — הַפְּנִימִית מוֹתֶרֶת וְהַחִיצוּנָה אֲסוּרָה. מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עֵירַב — שְׂתִיחָן אֲסוּרוֹת. ”נִתְּנוּ עֵירוּבִן בְּמָקוֹם אֶחָד וְשִׁכַּח אֶחָד, בֵּין מִן הַפְּנִימִית בֵּין מִן הַחִיצוּנָה, וְלֹא עֵירַב — שְׂתִיחָן אֲסוּרוֹת. וְאִם הָיוּ שְׁל יְחִידִים — אִינָן צְרִיכִין לַעֲרַב. גַּמ' כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אִמֵּר רַבִּי יַנָּאי: זֹו דְּבָרִי רַבִּי עֲקִיבָא, דְּאִמֵּר: אֲפִילוּ רְגֵל הַמוֹתֶרֶת בְּמָקוּמָה — אוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמָקוּמָה. אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּשֶׁם שְׁרָגֵל הַמוֹתֶרֶת אִינֵה אוֹסְרַת — כֶּה רְגֵל הָאֲסוּרָה אִינֵה אוֹסְרַת. ^(ז)תַּנּוּ: עֵירֶבָה חִיצוּנָה וְלֹא פְּנִימִית שְׂתִיחָן אֲסוּרוֹת. מַנִּי? אִילֵּימָא רַבִּי עֲקִיבָא, מֵאִי אִירָא רְגֵל אֲסוּרָה? אֲפִילוּ רְגֵל מוֹתֶרֶת נְמִי. אֲלֵא לֹאוּ רַבְּנָן! לַעֲוֹלָם רַבִּי עֲקִיבָא, וְלֹא זֹו אִף זֹו קַתְּנִי. תַּנּוּ: עֵירֶבָה זֹו לַעֲצָמָה וְזֹו לַעֲצָמָה — זֹו מוֹתֶרֶת בְּפָגִי עֲצָמָה וְזֹו מוֹתֶרֶת בְּפָגִי עֲצָמָה. טַעֲמָא דְּעֵירֶבָה, הָא לֹא עֵירֶבָה — שְׂתִיחָן אֲסוּרוֹת, ^(ח)וְהָא הֵאִי תַנָּא דְּאִמֵּר: רְגֵל הַמוֹתֶרֶת אִינֵה אוֹסְרַת רְגֵל הָאֲסוּרָה אוֹסְרַת, מַנִּי הָא? אִילֵּימָא רַבִּי עֲקִיבָא הִיא — אֲפִילוּ רְגֵל הַמוֹתֶרֶת נְמִי, אֲלֵא לֹאוּ, רַבְּנָן הִיא. וְעוֹד: מְדִסִּיפָא רַבִּי עֲקִיבָא, רִישָׁא לֹאוּ רַבִּי עֲקִיבָא. כּוּלָּהּ רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, וְחִסּוּרִי מִיחֲסָרָא וְהָכִי קַתְּנִי: עֵירֶבָה זֹו לַעֲצָמָה וְזֹו לַעֲצָמָה — זֹו מוֹתֶרֶת בְּפָגִי עֲצָמָה וְזֹו מוֹתֶרֶת בְּפָגִי עֲצָמָה. כְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שְׁעִשְׁתָּה דְקָה, אֲבָל לֹא עֲשִׂתָּה דְקָה — חִיצוּנָה אֲסוּרָה, דְּבָרִי רַבִּי עֲקִיבָא, שְׂרַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר אֶת הַחִיצוּנָה, מִפְּגִי שְׁדָרִיסַת הַרְגֵּל אוֹסְרַת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין דְּרִיסַת הַרְגֵּל אוֹסְרַת. מִתִּיב רַב בִּיבִי בַר אֲבִי: וְאִם הָיוּ שְׁל יְחִידִים אִין צְרִיכִין לַעֲרַב. הָא שְׁל רַבִּים צְרִיכִין לַעֲרַב, אֲלֵמָא רְגֵל הַמוֹתֶרֶת בְּמָקוּמָה — אִינֵה אוֹסְרַת, רְגֵל הָאֲסוּרָה — אוֹסְרַת! וְעוֹד מִתִּיב רַבִּינָא: שִׁכַּח אֶחָד מִן הַחִיצוּנָה וְלֹא עֵירַב — הַפְּנִימִית מוֹתֶרֶת וְחִיצוּנָה אֲסוּרָה. שִׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עֵירַב — שְׂתִיחָן אֲסוּרוֹת. טַעֲמָא דְּשִׁכַּח, הָא לֹא שִׁכַּח — שְׂתִיחָן מוֹתֶרֹת. אֲלֵמָא רְגֵל הַמוֹתֶרֶת — אִינֵה אוֹסְרַת. רְגֵל הָאֲסוּרָה — אוֹסְרַת. אֲלֵא כִּי אֲתָא רַבִּין אִמֵּר רַבִּי יַנָּאי: שְׁלֹשׁ מַחְלוּקוֹת בִּדְבָר: תַּנָּא קַמָּא סִבָּר: רְגֵל הַמוֹתֶרֶת — אִינֵה אוֹסְרַת, רְגֵל הָאֲסוּרָה — אוֹסְרַת. רַבִּי עֲקִיבָא סִבָּר: אֲפִילוּ רְגֵל הַמוֹתֶרֶת אוֹסְרַת. וּרַבְּנָן בְּתַרְאִי סִבָּרִי: כְּשֶׁם שְׁרָגֵל מוֹתֶרֶת אִינֵה אוֹסְרַת — כֶּה רְגֵל הָאֲסוּרָה אִינֵה אוֹסְרַת. נִתְּנוּ עֵירוּבִן בְּמָקוֹם אֶחָד וְשִׁכַּח אֶחָד בֵּין מִן הַפְּנִימִית וְכוּ'. מֵאִי מָקוֹם אֶחָד? (סִימָן חִיצוּנָה עֲצָמָה כְּבִית יְחִידָאָה רַבִּינָא דְּלֹא מִשְׁכַּח בְּפָגִים) אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר רַב: חִיצוּנָה, וּמֵאִי קָרוּ לָהּ ”מָקוֹם אֶחָד” — מָקוֹם הַמֵּיוַחַד לְשְׂתִיחָן.

תנאי

עה.

עין משפט

בר מצוה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' יט:

ב מו"י פד' מהל' עירובין הל' כ,

טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' ב:

ג מו"י פד' מהל' עירובין הל' יט:

ד מו"י פד' מהל' עירובין הל' כ,

טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' ב:

ה מו"י פד' מהל' עירובין הל' כב,

ו מו"י פד' מהל' עירובין הל' כג,

טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' ה:

עֲלֵמָא לֹא שְׁמָה דִּירָה הָכָא דְּלִהָקֵל לְהַתִּיר הַמְּבּוּי לְהַחֲשִׁיב כְּבָתִּים וְחֲצוּת פְּחוּחִים לְתוֹכוֹ אִמֵּר שְׁמָה דִּירָה: **מִתִּיב רַב בִּיבִי בַר אֲבִי ק"ק** דה"ל לֹא־קַשְׁוִי מְרִישָׁא מַעֲקָרָא: **אֲלֵמָא** רְגֵל הַמַּתְרַת אִינֵה אוֹסְרַת כּו' הָא דְּלֹא מוּקִי בְּעִשְׂתָּה דְקָה הֵינוּ מִשּׁוּם דְּתַקְשִׁי רִישָׁא וְסִיפָא בְּעִשְׂתָּה דְקָה וּמִצִּיעָתָא הֵיאֵא דְשִׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית בְּלֹא עֲשִׂתָּה דְקָה:

עַרְבָּה חֲצִיעָנָה הַמַּעֲרַבֶּת מַתְרַת וְשִׂאִינָה מַעֲרַבַת אֲסוּרָה דְּהָא כְּבָר תַּנִּי לָהּ לַעֲיַל מִתְּנִי' וְאִי מִשּׁוּם הִיא גּוּפָה לֹא־שְׂמוּעִין רְגֵל הַמַּתְקַת אִינֵה אוֹסְקַת לֹא־שְׂמוּעִין רְגֵל הָאֲסוּרָה וְלִתְנִי כְּגוֹן עַרְבָּה חֲצִיעָנָה מַתְקַת וְכָל שְׂכָן הֵאִי אֲלֵא וְזֹאִי קַתְּנִי: מַדְבִּיפָא רַבִּי עֲקִיבָא דְּהָא רַבִּי עֲקִיבָא אֲהָא מְלָתָא פְּלִגִּי: שְׁעִשְׂתָּה דְקָה פְּנִימִית עֲשִׂתָּה דְלַת קַטְנָה לַפְּנִי וּסְלָקָה דְרִיסַת רְנָלָה מַחֲצִיעָנָה: אִין דְּרִיסַת הַרְגֵּל אוֹסְקַת וְאִתְּרַוִּיּוּ מְלִי דְרַבִּי עֲקִיבָא פְּלִיגִי וְאִפְּי' אֲרִישָׁא דְקַתְּנִי חֲצִיעָנָה וְלֹא פְּנִימִית שְׂפִיחָן אֲסוּרוֹת וְנִטְרׇוּהָ לְרַבִּי עֲקִיבָא עַד דְּאִסְקוּהִי לְמַלְתָּה וְהִזֵּר אֲפִלְגִי עוּלִיָּה: טַעֲמָא דְּשִׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית הָא לֹא שִׁכַּח שְׂפִיחָן מַתְרֹות וְהָא דְּלֹא כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּזִי כר"ע אִי עַרְבוּ שְׂפִיחָן נְמִי אֲסֵר עַל הַחֲצִיעָנָה אֲלֵא לֹאוּ רַבְּנָן וּבְשִׁכַּח אֲסִיר אֲלֵמָא רְגֵל הָאֲסוּרָה אוֹסְקַת: אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה אִמֵּר רַב חֲצִיעָנָה דְּהֵתֵם פְּנִימִית אֲסוּרָה מִשּׁוּם שִׁכַּחַה דְּחִיצוּנָה דְּלִיבָא לְמִימַר תַּסְתַּלַּק מִנָּה וּתְשַׁמֵּשׁ דְּלִיתָה לַעֲרֹבָה גִּבְשָׁה וְחֲצִיעָנָה מַתְסַרָא בְּשִׁכַּחַה דְּפְּנִימִית מִשּׁוּם רְגֵל הָאֲסוּרָה אֲבָל נִתְּנוּבָּה בְּפְּנִימִית חֲצִיעָנָה הִיא דְּמַתְסַרָא בְּשִׁכַּחַה דְּפְּנִימִית מִשּׁוּם רְגֵל הָאֲסוּרָה אֲבָל פְּנִימִית לֹא מַתְסַרָא מִשּׁוּם שִׁכַּחַה דְּחֲצִיעָנָה דְּאֲחַדָּא דְּשָׂא וּמִשְׁתַּמְשָׂא:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' כא, טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' ג:

ב מו"י פד' מהל' עירובין הל' כג, טוש"ע או"ח סי' שעח סעי' ה:

ג מו"י פד' מהל' עירובין הל' כב, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יז:

ד מו"י פד' מהל' עירובין הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ז:

ה מו"י פד' מהל' עירובין הל' י, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעט סעי' א:

עַד כאן לא קאמר ר"ע **הָכָא אָלָא בְּב' תְּחִירוֹת** לְשַׁב הָךְ סָגִיא נָמי אֵלֶּכָּא דְרַבָּא דְאָמַר לְעוּל (עירובין דף סו.) לְשִׁמוּאֵל דְּבִשְׁתֵּי תְּחִירוֹת זֶו לִפְנֵים מִזֹּו פְּעָמִים אִין מְבַטְלִין אַע"ג דְאֶסְרֵן אֶהְדְּי דְּהָכָא דְאָמַר דְאֶסְרֵן אֶהְדְּי בְּפִשְׁעוֹת בְּנֵי חִיצוֹנָה שְׁהִרְגִּלוּ עֲרוּבָן בְּפִנְיַמִית דְּשַׁכַּח א' מִהֶן וְלֹא עֲרַב אֶבֶל בְּכָל הָהוּ דְאָמַר שְׁמוּאֵל אִין מְבַטְלִין מִי אֶסְרֵן אֶהְדְּי בְּפִשְׁעָה דְּבִי נִתְּנוּ עֲרוּבָן בְּחִיצוֹנָה וְשַׁכַּח אֶחָד מִהֶן וְלֹא עֲרַב אִין הָאִסוּר בֹּא ע"י שְׁפָשְׁעוּ בְּמָה שְׁהִרְגִּילוּ עֲרוּבָן וְשַׁכַּח אֶחָד מֵהֶם וְלֹא עֲרַב דְּבָלָאוּ הָכִי הֵיָּה לְהֶם דְּרִיסַת הֶרְגֵּל וְאִין לְתַמָּה הִיאךְ מִתּוֹקֶם לְרַבָּא שְׁמוּאֵל כר"ע וּכְרַבְּנָן הָא ע"כ כר"ע דְּוָקֹא ס"ל כְּפִי' בְּקוּנְטֵרַם לְעוּל דמ"מ בְּעָקֹר פִּלְגְּתִּיּהוּ דְאִין בְּטוּל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחִצֵּר מוֹקְמִי נִפְשָׁה בְּכוּלָּהוּ וּא"ת וְלֹאֲבִי דְאָמַר שְׁתֵּי תְּחִירוֹת זֶו לִפְנֵים מִזֹּו דְּמְבַטְלִין בְּכָל עֵנָן לְשִׁמוּאֵל (מִי יוֹמָא) שְׁמוּאֵל כר"ע וְלֹא כְּרַבְּנָן דְּלְרַבְּנָן ב' תְּחִירוֹת זֶו לִפְנֵים מִזֹּו אִין מְבַטְלִין וי"ל דְּהִנֵּה מִפְּרָשׁ בְּר' יוֹחָנָן דְּבִסְמוּךְ עַד כֹּאן לֹא קִאֲמְרֵי רַבְּנָן הֵתֶם אֵלָּא דְאָמַר' לֵה אֲדִמְבַטְלַת לִי קִאֲסַרְתָּ עָלִי בְּפִשְׁעִיּוּתָא שְׁהִרְגִּילַת עֲרוּבָךְ וְשַׁכַּח אֶחָד מִכֶּם: **וְאֲנִי** קוּרָא בְּהֶם רַבִּים בְּחִיצוֹנָה וְיִסְבְּרוּ שֵׁשׁ כְּמוֹ כּוֹנֵנִים בְּפִנְיַמִית וְלֹא עֲרַבּוּ אֶבֶל בְּשֵׁשׁ שָׁנִים בְּפִנְיַמִית וְעֲרַבּוּ לֹא גִזְרִין אִטּוּ לֹא עֲרַבּוּ דְּעֲרַבּוּ אִטּוּ לֹא עֲרַבּוּ לֹא גִזְרִין אֶבֶל בְּשֵׁשׁ אֶחָד בְּפִנְיַמִית וְלֹא עֲרַבּוּ יִסְבְּרוּ שֶׁהֶם שָׁנִים כְּמוֹ בְּחִיצוֹנָה וְהָרִי לֹא עֲרַבּוּ: **נִבְרַי הָרִי** הוּא כְּרַבִּים אֵלֶּכָּא דְשִׁמוּאֵל קִאֲמַר כְּפִי' בְּקוּנְט' דְּלִיכָא לְמִימַר דְּבִיחִיד בְּחִיצוֹנָה נָמי אִסַּר דְאִפִּי' הֵיָּה דָר עִמּוֹ בְּחִצֵּר לֹא אִסַּר דְּקוּמָא לָן כְּרַבִּי" כ"ש דְּרִיסַת רִגְלָא דְלֹא אִסְרָה וְכּוֹן מוֹכַחַא בְּהֶדְיָא לְעוּל גַּבִּי יִשְׂרָאֵל וְנִבְרִי בְּפִנְיַמִית וְיִשְׂרָאֵל בְּחִיצוֹנָה דְאִי לִיכָא יִשְׂרָאֵל בְּפִנְיַמִית אֵלָּא נִבְרִי לְחוּזִיָּה לֹא אִסַּר וּא"ת וְלָמָּה לִיָּה לְמִימַר הָרִי הוּא כְּרַבִּים אֶפְלוּ לֹא הוּוּ כְּרַבִּים אִסַּר דְּכִין דְּיֵשׁ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים בְּחִיצוֹנָה וְאִוְסְרִין זֶה עַל זֶה וְיֵשׁ לִו דְּרִיסַת רִגְלָא עָלֵיהֶן וי"ל כִּיּוֹן דִּישְׂרָאֵל לֹא אִסַּר נִבְרִי נָמי לֹא אִסַּר דְאִין לִהְסַמְרַר בְּנִבְרִי יוֹתַר מִבְּיִשְׂרָאֵל אִי לֹאֻ דְהוּוּ כְּרַבִּים:

וְרַבִּי יוֹחָנָן סָבַר בֵּית שַׁעַר דִּיחִיד לֹא הוּי בֵּית שַׁעַר וְהָא דְאָמַר בְּר' בִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין (לְקַמֵּן עִירוּבֵין דָּף פה:) כָּל מְקוֹם שְׁאֲמַרו חֻקִּים הָדָר שֶׁם אִינוּ אוֹסֵר הִנּוּתָן שֶׁם עֲרוּבּוֹ אִינוּ עֲרוּב חוּץ מִבֵּית שַׁעַר דִּיחִיד פִּי' דֹּאף עַל גַּב דְּהָדָר שֶׁם אִינוּ אוֹסֵר הִנּוּתָן שֶׁם עֲרוּבּוֹ הוּי עֲרוּב אִתִּי נָמי כְּר' יוֹחָנָן דְּהֵתֶם אִוְרִי בְּבֵית שַׁעַר דְּחִצֵּר כְּפִי' שֶׁם בְּקוּנְטֵרַם דְאִינוּ עָשׂוּ לְדִירָה אֶבֶל הָכָא הָעָשׂוּי לְדִירָה אוֹסֵר:

זו לפנים מזו דאסרן אהדדי וְ

"תְּנִינָא נָמי הָכִי: נִתְּנוּ עִירוּבָן בְּחִיצוֹנָה, וְשַׁכַּח אֶחָד, בֵּין מִן הַחִיצוֹנָה וּבֵין מִן הַפְּנִימִית, וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיּהֶן אִסוּרוֹת, נִתְּנוּ עִירוּבָן בְּפִנְיַמִית, וְשַׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיּהֶן אִסוּרוֹת. מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עִירַב — שְׁתִּיּהֶן אִסוּרוֹת, דְּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים: בָּזוּ, פְּנִימִית מוֹתֶרֶת וְחִיצוֹנָה אִסוּרָה. אָמַר לִיָּה רַבָּה בַר חֲנָן לְאַבְי: מֵאִי שָׁנָא לְרַבְּנָן דְאָמְרֵי פְּנִימִית מוֹתֶרֶת — מִשּׁוּם דְאֶחָדָא דִּשָּׂא וּמִשְׁתַּמְשָׂא, לְרַבִּי עֲקִיבָא נָמי: תִּיחִיד דִּשָּׂא וּתְשַׁמְשֵׁ! אָמַר לִיָּה: עִירוּב מְרַגִּילָה. לְרַבְּנָן נָמי עִירוּב מְרַגִּילָה! דְאָמְרָה: לְתַקּוּנֵי שִׁיתַּתְּפִיָּה, וְלֹא לְעוּוֹתֵי. לְרַבִּי עֲקִיבָא נָמי תִּימָא: לְתַקּוּנֵי שִׁיתַּתְּפִיָּה וְלֹא לְעוּוֹתֵי? דְאָמְרָה לָה: מְבַטְלִינָן לָה רְשׁוּתֵי. וְרַבְּנָן, אִין בִּישׁוּל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחִצֵּר. לִימָא שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן בְּפִלּוּגְתָא דְרַבְּנָן וְרַבִּי עֲקִיבָא קָא מִיפְּלָגִי. דְשִׁמוּאֵל אָמַר כְּרַבְּנָן, וְרַבִּי יוֹחָנָן דְאָמַר כְּרַבִּי עֲקִיבָא?^(ס) אָמַר לָה שְׁמוּאֵל: אֲנָא דְאָמְרִי אֶפִּילוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא. עַד כֹּאן לֹא קִאֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא הָכָא, אָלָא בְּשְׁתֵּי תְּחִירוֹת זֶו לִפְנֵים מִזֹּו דְאֶסְרֵן אַהֲדָדִי, אֶבֶל הֵתֶם, מִי קָא אֶסְרֵן אַהֲדָדִי? וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲנָא דְאָמְרִי אֶפִּילוּ לְרַבְּנָן. עַד כֹּאן לֹא קִאֲמְרִי רַבְּנָן הָכָא, אָלָא דְאָמְרָה לָה: אֲדִמְבַטְלַת לִי, קָא אִסַּרְתָּ עָלָי. אֶבֶל הֵתֶם, מִי קִאֲסַרְהָ עָלָה? וְאִם הֵיָּו שֶׁל יְחִידִים וְכוּ'. אָמַר רַב יוֹסֵף, תְּנִי רַבִּי: הֵיָּו שְׁלִשָּׁה — אִסוּרִין. אָמַר לָהוּ רַב בִּיבִי: לֹא תִצִּיתוּ לִיָּה, אֲנָא אֲמַרִיתָה נִיְהִלָּה, וּמִשְׁמִיָּה דְרַב אֲדָא בַר אֶהֱבָה אֲמַרִיתָה נִיְהִלָּה, הוּאִיל וְאֲנִי קוּרָא בְּהֶן רַבִּים בְּחִיצוֹנָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: מְרִיָּה דְאִבְרָהָם! "רַבִּים" בִּ"רַבִּי" אִיחְלָף לִי. יוֹשְׁמוּאֵל אָמַר: לְעוֹלָם מוֹתֶרֶת, עַד שִׁיְהוּ שָׁנִים בְּפִנְיַמִית וְאַחַד בְּחִיצוֹנָה. 'אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְגוֹי הָרִי הוּא כְּרַבִּים. מֵאִי שָׁנָא יִשְׂרָאֵל דְלֹא אִסַּר, דְּמֵאֵן דִּידַע — יָדַע, וּמֵאֵן דְלֹא יָדַע סָבַר: עִירוּבִי עִירַב, גוֹי נָמי, אֲמַרִינָן: דִּידַע — יָדַע, דְלֹא יָדַע סָבַר: אֲגִירִי אוּגְרִ! סָתֵם גוֹי, אִי אִיתָא דְאוּגְר — מִיפְּעָא פְּעִי. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: עֲשֶׂרָה בִּתִּים זֶה לִפְנֵים מִזָּה, פְּנִימִי נוֹתֵן אֶת עִירוּבּוֹ, וְדִיו. 'וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶפִּילוּ חִיצוֹן. חִיצוֹן בֵּית שַׁעַר הוּא? חִיצוֹן שֶׁל פְּנִימִי. בְּמֵאִי קְמִיפְּלָגִי? מֶר סָבַר: בֵּית שַׁעַר דִּיחִיד שְׁמִיָּה בֵּית שַׁעַר. וְמֶר סָבַר: לֹא שְׁמִיָּה בֵּית שַׁעַר. "אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּהָ אָמַר רַב: שְׁתֵּי תְּחִירוֹת וְשְׁלִשָּׁה בִּתִּים בִּינִיּהוֹן, זֶה בֹּא דְרָה זֶה, וְנוֹתֵן עִירוּבּוֹ בָּזָה. וְזֶה בֹּא דְרָה זֶה, וְנוֹתֵן עִירוּבּוֹ בָּזָה.

זֶה

הַפְּנִימִית כּוּי' שְׁתִּיּהֶן אִסוּרוֹת בְּדַקְרָשִׁינָן: נִתְּנוּ אֶת עֲרוּבָן בְּפִנְיַמִית וְשַׁכַּח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית שְׁתִּיּהֶן אִסוּרוֹת דְּחִיצוֹנָה מִתְסַרָּא בְּשַׁכַּחַה דְּפִנְיַמִית דְלֹא מְצִי אִסְתַּלְקִי מִנָּה וְעוֹד דְּלִיתָּה לְעֲרוּבָה גַּבָּה: שְׁתִּיּהֶן אִסוּרוֹת דְּבְרֵי ר"ע וְלֹא אִמְרִי' תְּסַתְּלַךְ פְּנִימִית מִנָּה בְּדַמְפְּרָשׁ לְקַמָּה דְּעֲרוּב דְּחִיצוֹנָה הִמְנַח לְתוֹכָהּ מְרַגִּילָה שֶׁם: בָּזוּ פְּנִימִית מִתְּרַת דְּמִשּׁוּם שַׁכַּחַה דְּחִיצוֹנָה לֹא מִתְסַרָּא אֵלָּא אִחְדָּא דְשָׂא וּמִסְתַּלְקָא מִנָּה: מְבַטְלִינָן לָה וְכִי אָמַר ר"ע פְּנִימִית אִסוּרָה עַד שְׁתַּבְטַל לָה חִיצוֹנָה רְשׁוּת הֶרְגֵּל עֲרוּבָה קִאֲמַר: אִין בְּטוּל רְשׁוּת מַחְצֵר לְחִצֵּר וְאִי אִמְרַת פִּיסַר עָלָה מְעוּתָא לָה הִלְכָךְ אִמְרָה לָה לְתַקּוּנֵי שְׁתַּתְּפִיָּךְ וְלֹא לְעוּוֹתֵי: שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן דְאֶפְלָגוּ לְעוּל בְּפִרְקוֹן (עירובין דף סח.) בְּבְטוּל מַחְצֵר לְחִצֵּר: דְאֶסְרֵן אֶהְדְּי ע"י הֶרְגֵּל הָעֲרוּב וּמִתּוֹךְ שְׁאוּסְרִין מְבַטְלִין וְכִי אִמְרִי אֲנָא בְּשְׁתֵּי תְּחִירוֹת וּפְתַח בִּישְׁיָהֻן וְלֹא עֲרַבּוּ וְהִצְרָכָה זֶו לְטַלְטַל לְרְשׁוּת שֶׁל זֶו אִין מְבַטְלִין: אֶפִּילוּ לְרַבְּנָן דְּרַבְּנָן נָמי מוֹדוּ דְּיֵשׁ בְּטוּל וְאֶפְלוּ הָכִי עוּוֹת קַרִּי לָה: דְאָמְרָה לָה פְּנִימִית: אֲדִמְבַטְלִית לִי בַּעֲדוֹ שֶׁלֹּא בְּטַלְתָּה אֶת אוֹסַרְתָּ עָלִי הִלְכָךְ דַּל אֶתָּה וְזַל בְּטוּלְךָ דְלֹא בַּעֲיָנָא לִיָּה: מִי קִאֲסַרְתָּ חִצֵּר עַל חִצְרָתָה בְּפִתַּח שְׁבִיטִיָּהֻן בְּלֹא עֲרוּב דְאִי אִמְרַת תַּבְטַל גְּהוּי עוּוֹת: אָמַר רַב יוֹסֵף תְּנִי רַבִּי אִם הֵיָּו ג' בֵּין ב' הַתְּחִירוֹת אוֹסְרִין וְלֹא מַבְעִיָּא שָׁנִים בְּפִנְיַמִית דְּהוּיָא רִגְלָא הָאִסוּרָה אֵלָּא אִפִּי' שָׁנִים בְּחִיצוֹנָה אִסוּר עַד שְׁעֲרַבּוּ שְׁתִּיּהֶן יַחַד גִּזְרָה מִשּׁוּם רַבִּים בְּפִנְיַמִית: לֹא תִצִּיתוּ לִיָּה לְמֵאִי דְתֵנִי לָה מִשְׁמָה דְרַבִּי דְלֹאֻ מִתְּנִי' הִיא אֵלָּא שְׁמַעְתָּא (דְּרַב יוֹסֵף) הִיא: וְאֲנָא אֲמַרִיתָה נְהִלָּה מִשְׁמָה דְרַב אֲדָא וּמֵן הִטַּעַם הִזָּה אִמְרַתִּי לוֹ הוּאִיל וְאֲנִי קוּרָא רַבִּים בְּחִיצוֹנָה גִּזְרִי' מִשּׁוּם רַבִּים בְּפִנְיַמִית רַב יוֹסֵף חָלָה וְשַׁכַּח תַּלְמוּדוֹ: רַבִּים בְּרַבִּי אֲחֻלָּף לִי הִטַּעַם שְׁאֲמַר לִי רַבִּים בְּחִיצוֹנָה נִתְחַלָּף לִי בְרַבִּי בְּשַׁכַּחְתּוֹ הִדְבֵּר בְּחֻלִּי וְתוֹרַתִּי לְגִרְסַתִּי הִרְאֵשְׁנָה גִּזְרַתִּי שְׁדַּפְּרִי וְלֹאֻ רַבִּים בְּדְבָר וְסָבוּר הָיִיתִי שְׁנִיאָמַר לִי בְּשֵׁם רַבִּי: הָרִי הוּא כְּרַבִּים אִם דָּר נִבְרִי בְּפִנְיַמִית וְשְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים בְּחִיצוֹנָה אוֹסַרְתָּ דְרִיסַת רִגְלוֹ עָלֵיהֶן עַד שְׁפִסְפִיר וְאֵלֶּכָּא דְשִׁמוּאֵל אִמְרָה ר"א לְמַלְתָּה דְאִי לְרַב אֲדָא מֵאִי אֲרִיָּא נִבְרִי אֶפִּילוּ יִשְׂרָאֵל נָמי אִסַּר כִּי הוּוּ שָׁנִים בְּחִיצוֹנָה וְהָא לִיכָא לְמִימַר דְּבִיחִיד בְּחִיצוֹנָה אִסַּר דְּהִסְתָּא אֶפִּילוּ דָר עִמּוֹ בְּחִצֵּר עֲצַמָּה הָא קוּי"ל כר"א בָּן יַעֲקֹב דְאָמַר עַד שְׁיָהוּ שְׁנֵי יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה דְרִיסַת רִגְלוֹ לֹא כָּל שָׂבָן דְלֹא אִסְרָה: דְּיַדַע שְׁהוּא שֶׁם יְחִידִי וְיַדַע שְׁאִין רִגְלָא הִמְתַּרְתָּ אוֹסַרְתָּ וְלֹא נִפְקָא מִנָּה חֻרְבָּה: מִפְּעָא פְּעִי קָלָא אִית

לָה וְהֵי לֹא אֲנוּר וּמֵאֵן דְלֹא יָדַע שְׁהוּא דָר שֶׁם יְחִידִי סָבַר דְאִין דְרִיסַת הֶרְגֵּל בָּלָן שְׁאִין לוֹ יִצִּיָּאָה אֵלָּא דְרָךְ זֶו בָּלָן גַּעֲשִׂין בֵּית שַׁעַר לוֹ וְאִינָן אוֹסְרִין עַל בְּנֵי חִצֵּר אֵלָּא פְּנִימִי לְבָדוּ בְּדִלְאִמְרֵן בְּפִרְקוֹן (דף עב:) וְהָדָר שֶׁם אִינוּ אוֹסֵר הִלְכָךְ בְּשַׁבְּאִין שְׁאָר דִּיורִין הִפְתּוּחִין לְחִצֵּר וְלַעֲרַב אֶת חִצְרֵן פְּנִימִי זֶה נִתְּנוּ פֶת וְהִשָּׂאֵר אִין צְרִיכוּן: אֶפְלוּ חִיצוֹן צְרִיךְ לִתֵּן אֶת הַפֶּת: חִיצוֹן שֶׁל פְּנִימִית בֵּית הַתְּשִׁיעִי לְחִצֵּר: ג' בְּתִים בִּינִיּהֶן בֵּית זֶה פֶתוּחַ לְחִצֵּר זֶו וְהָ לְזוֹ וּבֵית אֲמַצְעִי פֶתוּחַ לַב' הַבְּתִים: זֶה בֹּא בְּדָרָךְ זֶה בָּן חִצֵּר זֶו בֹּא דְרָךְ בֵּית הַפֶּתוּחַ לוֹ וְנִתְּנוּ עֲרוּבּוֹ בְּאֲמַצְעִי וְשָׂהָה בֵּית הַפֶּתוּחַ לוֹ בְּבֵית שַׁעַר וְעֲרַב בְּאֲמַצְעִי חִצֵּר הָאֲחֶרֶת אִין אֶחָד מִדִּיורֵי הַבְּתִים הָאֵלֶּה צְרִיךְ לִתֵּן פֶת אֲלוֹ מִשּׁוּם בֵּית שַׁעַר וְאֲמַצְעִי מִשּׁוּם בֵּית שְׁמִינִיחִין בּו עֲרוּב:

הדר פרק שישי עירובין

מסורת הש"ס

א לעיל נט:

מסורת הש"ס
א משנה עירובין
ב שבת לד.
ג גיטין עט.
ד תוספתא עירובין; לעיל ג.
ה משנה אהלות

זֶה נַעֲשֶׂה בֵּית שַׁעַר לָזֶה כָּל בֵּית נַעֲשֶׂה בֵּית שַׁעַר לָזֶה אֶסְמִיךָ: שְׁתֵּי חֲצוֹת וּשְׁנֵי בָתִּים צִוִּיָּהוּ וְאִין בְּנֵי שְׁתֵּי הַחֲצוֹת רֹצִין לַעֲרֹב זֶה עִם זֶה אֲלָא כָּל אַחַת לַעֲמִמָּה וְכָל חֲצַר לֹא הֵטְחָה עֲרוּכָה בְּבֵית הַפְּתוּחַ לֹא אֲלָא עֲשֵׂאתוּ בֵּית שַׁעַר וְהֵטִיחַ עֲרוּכָה בְּבֵית הַפְּתוּחַ לַחֲכָרְתָּהּ: מִהוּ וְדָאִי אִי תַרְוִיּהוּ בֵּית שַׁעַר מְשׁוּיָן אִין אֶחָד מֵהֶן עֲרוֹב דִּהְנוּתָן אֶת עֲרוֹבוֹ בְּבֵית שַׁעַר תָּנן לְקַמֵּן (עִרְוִיבִין פֶּה): דְּלִינוּ עֲרוֹב וְאִי תַרְוִיּהוּ בֵּית גָּמוּר. אִין אֶחָד מֵהֶן עֲרוֹב שְׁהָרִי בֵּית זֶה מִפְּסִיק בִּין חֲצַר לַעֲרוּכָה וְהוּא לֹא עֲרַב עִמָּה וְאִינֵהּ יִכְוֹלֵה לְהִבִּיאַ עֲרוּכָה לַתּוֹכָה דְּרָךְ בֵּית זֶה: מִי מְשׁוּיָן לְכָל בֵּית לְגַבִּי חֲצַר הַסְמוּכָה לוֹ בְּבֵית שַׁעַר שְׁלֹא לְאִסַּר עָלָיו וְגַבִּי חֲצַר הָאֶחָרַת שֶׁעֲשֵׂאתוּ בֵּית גָּמוּר וְהֵטִיחַ בּוֹ עֲרוּכָה מְשׁוּיָן לֶּהּ כִּי בֵּית לְמַקְנֵי עֲרוּכָה: מַה נִּפְשָׁה טַעֲמָא מִפְּרָשֵׁי וְאֵלִיל: קָא מַטְלָטֵל כָּל חֲצַר בְּבֵית דָּלָא מְעַרַב לִיה: שְׁנִיָּהוּ קִנּוּ עֲרוֹב אֲלֵמָא מִשּׁוּם דְּבִין הַשְּׂמֹשׁוֹת סָפַק הוּא וּסָפַק דְּדִבְרֵיהֶם לְהִקָּל וְעֲרוֹב מִדְּבֵרֵיהֶם הוּא לְגַבִּי הָאִי שְׁנֵאֲכַל עֲרוֹבוֹ בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת מְשׁוּיָן לִיה לִילָאִי וְאִמְרִין כְּדַר קֵנָה עֲרוֹב וּלְגַבִּי הָאִי שֶׁעַרַב עָלָיו בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת מְשׁוּיָן לִיה יוֹם וַעֲזִין הִנֵּה לוֹ סְהוּת לְקוּנֵת סְבִיתָה: לֹא מַנְכָּרָא מִלְּתָא וְלֹא הוּוּ מַלֵּי דְרַבָּנָן כִּי חוּכָא וְאֲטֵלְוֵלָא אֲבָל הֵגֵךְ בָּתִּים הָאִי קִימִי חֲמוּן וְאִי מְשׁוּיָן הִכָּא הִכִּי וְהִכָּא הִכִּי הֵנוּן מַלֵּי דְרַבָּנָן כִּי חוּכָא וְאֲטֵלְוֵלָא וְלֹא גִתּוּ פֶּה לְצִדּוּקִים לְרִדּוּת: מִתְּגִי' חֲלוֹן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצוֹת. בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה מִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא שְׁיָהָא קֶצֶת הֵימָנוּ וְאִפִּי' מִשְׁהוּ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה לַחֲרָקַע: מְעַרְבִין שְׁנַיִם שְׁנֵי עֲרוֹבִין אֲלוֹ לַעֲזֵמָן וְאֲלוֹ לַעֲזֵמָן וְאִסּוּרִין זֶה עִם זֶה: וְאִם רָצִי מְעַרְבִין אֶחָד עֲרוֹב אֶחָד שְׁיָתְנוּ אֲלוֹ עֲרוֹבִין בְּאֶחָרַת וְעַרְבוּ עִמָּהֶן וְיִהְיוּ כְּאֶחָד: פְּחוּת מֵאֲרֻבַּע לֹא פְתַח הֵו לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה נִמִּי דֹאֲלוּ כָּל הַפֶּתַל אִינוּ גְבוּהַּ יוֹתֵר הֵו מַחֲסֵה מַעֲלִייתָא הֵלֶכֶךְ בְּשִׁלְטִין כְּלוּם מִן הַחֲלָל בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה לֹא פְתַח הוּא וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד וְאִסּוּרוֹת זֶה עִם זֶה דְּרָךְ רֹאשׁ הַפֶּתַל וְדָרָךְ אֹתוֹת חֲלוֹן וְדָרָךְ חֲרִים וּסְדָקִים: גָּמ' רָצוּן שְׁמַעוֹן בְּפִרְקָא קָמָא בְּבִרְיָתָא

בְּגִמְרָא: הָא קִמְשָׁמַע לָן טַעֲמָא דְּבִלָּה לַמַּעֲלָה מִי' כּוֹי' דְּאִי מְרִישָׁא הִנֵּה לְמִינָא כְּלוּ בְּתוּךְ י' בְּעִינֵין: וּמִקְצָתוֹ אֲפֹלֵי מִשְׁהוּ: צְרִיךְ שְׁיָהָא בְּהִקְפּוֹ עֲשָׂרִים וְאֲרֻבַּעַה דְּבִלָּאוּ הִכִּי לֹא מִצִּית לְמִינְקַט בְּגוּהַ חֲלוֹן מְרַבֵּעַ ד' עַל ד' כָּל חֲלוֹן עֵגֵל בְּתַחֲתִית אֲמַצְעִיתוֹ נִמְוֵךְ וּמֵאֲמַצְעִיתוֹ לְכָאן וּלְכָאן הוּא מְגַבִּיהַ וְהוֹלֵךְ וְצְרִיךְ לָזֶה שְׁיָהוּ שְׁנֵי טַפְחִים וּמִשְׁהוּ אֶרֶךְ מִהִקְפּוֹ בְּתוּךְ י' מֵאֲמַצְעוֹ לְכָאן טַפַּח וּמֵאֲמַצְעוֹ לְכָאן טַפַּח וְעוֹד מִשְׁהוּ מִשְׁהוּ דְּכִי מְרַבְּעִין לִיה מְדִלִין לִיה מִנֵּה שְׁנֵי טַפְחִים מִן הַהִקָּף עֵגֵל שְׁבִין קָרָן לְקָרָן לְכָל צַד דְּסַתְמִינָן לִהוּ וּמוֹקְמִינָן לֵה אַרְבַּעַתָּא וְנִמְצָא אֹתוֹת מִשְׁהוּ הַשְּׂאֵר בְּסוּף י' עַל פְּנֵי רַחֵב הַחֲלוֹן כְּדֹאמַר לְקַמֵּן רַבּוּעָא מִנּוּ עֵגוּלָא פִּלְגָא בְּעִית לְזִלוּי' כְּלוּמַר חֲצִי מִקְדֵּה הַנּוֹתְרַת בְּרַבּוּעַ רַבֵּה הַעֲגוּל עָלִיו ח' רִבִּי ב' טַפְחִים לְכָל צַד:

הדר פרק שישי עירובין

אֲמַצְעִי הָוָה לֵה בֵּית שְׁמַנִּיחִין כּוֹי' נִקְרָאָה דְּאִפִּי' וְתַנּוּ הָעֲרוֹב בְּאֶחָד הַבָּתִּים

זֶה נַעֲשֶׂה בֵּית שַׁעַר לָזֶה, וְזֶה נַעֲשֶׂה בֵּית שַׁעַר לָזֶה. אֲמַצְעִי הָוָה לִיה בֵּית שְׁמַנִּיחִין בּוֹ עִירׁוֹב, וְאִין צְרִיךְ לִיתֵּן אֶת הַפֶּתַ. בְּדִיק לָהוּ רַחֲבָה לְרַבָּנָן: שְׁתֵּי חֲצוֹת וּשְׁנֵי בָתִּים בִּינִיָּהֶם, זֶה כָּא דְּרָךְ זֶה וְנָתַן עִירׁוֹב כְּזֶה, וְזֶה כָּא דְּרָךְ זֶה וְנָתַן עִירׁוֹבו כְּזֶה, קִנּוּ עִירׁוֹב אוֹ לֹא? מִי מְשׁוּיֹת לָהוּ לְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית, וּלְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית שַׁעַר [וּלְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית שַׁעַר, וּלְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית]? ^(א)אֲמָרוּ לִיה: שְׁנִיָּהוּ לֹא קִנּוּ עִירׁוֹב, מָה נִפְשָׁה: אִי בֵּית שַׁעַר מְשׁוּיֹת לִיה, הַנּוֹתָן אֶת עִירׁוֹבו בְּבֵית שַׁעַר אֲכַסְדָּרָה וּמִרְפָּסַת — אִינוּ עִירׁוֹב. אִי בֵּית מְשׁוּיֹת לִיה — קָא מַטְלָטֵל לְבֵית דָּלָא מְעַרַב לִיה. ^(ב)וּמָאִי שְׁנָא מִדְּרַבָּא? דְּאָמַר רַבָּא: אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם צָא וְעַרַב עָלֵינוּ. לְאֶחָד עִירַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם, וּלְאֶחָד עִירַב עָלָיו בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת. זֶה שֶׁעִירַב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם נֵאָכַל עִירׁוֹבו בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת, וְזֶה שֶׁעִירַב עָלָיו בִּין הַשְּׂמֹשׁוֹת נֵאָכַל עִירׁוֹבו מִשְׁתַּחֲשָׁה — שְׁנִיָּהֶם קִנּוּ עִירׁוֹב! הִכִּי הַשְּׁתָּא?! הַתָּם סָפַק יְמָמָא סָפַק לִילָאִי לֹא מִינְכָּרָא מִילְתָּא, אֲבָל הִכָּא, אִי דְלְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית, לְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית. אִי לְגַבִּי דְּהָאִי בֵּית שַׁעַר, לְגַבִּי דְּהָאִי נָמִי בֵּית שַׁעַר. הִדְרָן עָלָה הַדֵּר 'מִתְּנִי'

חלוין

עֲשֶׂרָה — מְעַרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ — מְעַרְבִין אֶחָד. פְּחוּת מֵאֲרַבַּעַה עַל אֲרַבַּעַה אוֹ לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד. ^(א)גָּמִי' לִימָא תָּנן סְתֵמָא כְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּאָמַר: כָּל פְּחוּת מֵאֲרַבַּעַה כְּלָבוּד דָּמִי. אֲפִילוּ תִימָא כְּרַבָּנָן, עַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן עָלִיהַ דְּרַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֲלָא לְעִנְיָן לְבוּדִין, אֲבָל לְעִנְיָן פְּתִחָא אֲפִילוּ רַבָּנָן מוֹדוּ דְּאִי אִיכָא אֲרַבַּעַה עַל אֲרַבַּעַה — חֲשִׁיב, וְאִי לֹא — לֹא חֲשִׁיב. פְּחוּת מֵאֲרַבַּעַה וְכוּ'. פְּשִׁיטָא, בִּינּוּ דְאָמַר אֲרַבַּעַה עַל אֲרַבַּעַה בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה — מִמִּילָא אָנָּא יִדְעָנָא דְּפְחוּת מֵאֲרַבַּעַה וּלְמַעֲלָה מַעֲשֶׂרָה לֹא! 'הָא קָא מַשְׁמַע לָן טַעֲמָא דְּכוּלִּיהַ לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה, אֲבָל מִקְצָתוֹ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ — מְעַרְבִין אֶחָד. ^(ב)תְּנִינָא לָהּא דְּתַנּוּ רַבָּנָן: כּוּלוֹ לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה וּמִקְצָתוֹ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה, כּוּלוֹ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה וּמִקְצָתוֹ לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ — מְעַרְבִין אֶחָד. הַשְּׁתָּא כּוּלוֹ לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה וּמִקְצָתוֹ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה אָמַרְתָּ "מְעַרְבִין שְׁנַיִם וְאִם רָצוּ מְעַרְבִין אֶחָד", כּוּלוֹ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה וּמִקְצָתוֹ לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה מִיבַעֲיָא? "זוֹ וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר זוֹ" קִתְּנִי. ^(ג)אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲלוֹן עֲגוּל צְרִיךְ שְׁיָהָא בְּהִיקְפּוֹ עֲשָׂרִים וְאֲרַבַּעַה טַפְחִים, וּשְׁנַיִם וּמִשְׁהוּ מִהֶן בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה, שְׂאִם יְרַבְּעָנוּ, נִמְצָא מִשְׁהוּ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה. מִכְּדִי, כָּל שְׁיִישׁ בְּהִיקְפּוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים — יֵשׁ בּוֹ בְּרוּחָבוּ טַפַּח, בְּתַרִּיסַר סָגִיא.

הֵינִי

הַסְמוּכִים לַחֲצוֹת אוֹ אֲפֹלֵי בְּאֶחָד מִבָּתֵּי הַחֲצוֹת אֲלוֹ ג' בָּתִּים אִין צְרִיכִין לָתֵן עֲרוֹב דְּנַעֲשֹׂו כָּלָם בֵּית שַׁעַר לְאוֹתָהּ חֲצַר הַמּוֹלִיכָה עֲרוֹב דְּרָךְ עָלֶיהֶן לַחֲצַר אֶחָרַת: שְׁנִיָּהֶם קִנּוּ עֲרוֹב מִתּוּךְ פִּי' הַקּוּנְטָרַם מִשְׁמַע דְּאִירֵי בְּעֲרוֹבֵי תַחּוּמִין וְקָשָׁה דְּבִפְרָק בְּמָה מְדִלִיקִין (שְׂבַת דף לה.) מִשְׁמַע דָּלָא אִירֵי רָבָא בְּתַרְוִיּהוּ בְּעֲרוֹבֵי חֲצוֹת וּבְעִירׁוֹבֵי תַחּוּמִין דְּקִשְׁעִי לֹא קִשְׁיֹא כָּאן בְּעֲרוֹבֵי חֲצוֹת כָּאן בְּעֲרוֹבֵי תַחּוּמִין וּא"כ לְפִרְשֵׁי הַקּוּנְט' בְּעֲרוֹבֵי חֲצוֹת לֹא קִנּוּ וְקָשָׁה דֹא"כ בְּעֲרוֹבֵי חֲצוֹת לֹא קִנּוּ וְקָשָׁה דֹא"כ מֵאִי פְּרִיךְ הִכָּא מִדְּרַבָּא וְנִקְרָא כְּפִרְשֵׁי רַבָּנּוּ תַנּוּנָל דְּרַבָּא אִירֵי בְּעֲרוֹבֵי חֲצוֹת אֲבָל בְּעֲרוֹבֵי תַחּוּמִין דְּחִמְרִי לֹא קִנּוּ וְהַשְּׁתָּא פְּרִיךְ שְׁפִיר וְלִשּׁוֹן צֹא דְקֹאמַר צֹא וְעַרַב עָלֵינוּ שְׁוֹךְ אִפִּי' בְּעִיר כְּמוֹ צֹא וְשֹׁכֵר לָנוּ פּוֹעֲלִים

(פ"מ דף פג.): מִתְּנִי' לִימָא תָּנן סְתֵמָא בְּרַשְׁבִּי"ג דִּקַּס"ד דְּלַרְבָּנָן בִּינּוּ דְּבַג' יוֹצֵא מִתּוֹרַת לְבוֹד חֶשׁוֹב פְּתַח:

הָא קמ"ל טַעֲמָא דְּכוּלִּיהַ לַמַּעֲלָה וְאָבַד דְּהָדַר וְתִנָּא לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂרָה תָּנָא נִמִּי פְּחוּת מֵאֲרַבַּעַה עַל אֲרַבַּעַה:

וּשְׁנַיִם וּמִשְׁהוּ מִהֶן בְּתוּךְ י' לֹא כְּמוֹ שְׁפִרֵשׁ בְּקוּנְט' ב' טַפְחִים וּמִשְׁהוּ אֶרֶךְ מִהִקְפּוֹ בְּתוּךְ י' מֵאֲמַצְעוֹ וּלְכָאן טַפַּח וּמֵאֲמַצְעוֹ וּלְכָאן טַפַּח אֲלָא כְּמוֹ שְׁפִרֵשׁ רִיב"ן אֲלוֹ שְׁנֵי טַפְחִים וּמִשְׁהוּ וְקוּפִים מְלֻמָּטָה לַמַּעֲלָה דְּחֲלוֹן זֶה הֵו שְׁמוּנָה טַפְחִים עַל שְׁמוּנָה טַפְחִים מֵאֲחַר דְּבַעֲגוּלוֹ כ"ד טַפְחִים עַל כְּרַחֲךְ בְּאֲמַצְעוֹ ח' טַפְחִים דְּכָל שְׂבָהֲקַפּוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים יֵשׁ בְּרַחֲבּוֹ טַפַּח וּכְשֶׁתְּסִיר שְׁנֵי טַפְחִים לְמַטָּה וְכֵן לַמַּעֲלָה וְכֵן מִשְׁנֵי צְרִדִין יִשְׁאָרוּ ד' עַל ד' הֵלֶכֶךְ צְרִיךְ שְׁיָהָא הַחֲלוֹן ב' טַפְחִים וּמִשְׁהוּ בְּתוּךְ י' בְּאֶרֶךְ וְקִיפַת הַחֲלוֹן בְּאֲמַצְעִיתוֹ כְּדִי שְׁיָהָא מִשְׁהוּ מִן הַמְרַבֵּעַ בְּתוּךְ עֲשֶׂרָה:

עו.

עין משפט נר מצוה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' יא, טושי"ע או"ח סי' שעט סעי' ב:

ב מו"י פו' מהל' עירובין הל' יג, טושי"ע או"ח סי' שצג סעי' ג:

ג מו"י פג' מהל' עירובין הל' א, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' ד:

ד מו"י פג' מהל' עירובין הל' א, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' ד:

עזר:

עין משפט נר מצוה

א מיי' פג' מהל' עירובין הל' ב:

ב' מיי' פג' מהל' עירובין הל' ב,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ה:

נ מיי' פג' מהל' עירובין הל' ב,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ה:

ד מיי' פג' מהל' עירובין הל' ג,

ה' מיי' פג' מהל' עירובין הל' י',
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ז:

חלוץ פרק שביעי עירובין

וַיֹּרְבִי יוֹחָנָן אָמַר פְּדִינִי דְמִיֶּסְרִי כּו' דְּהֶקְסָר חֲמֵתָא בְּרַבּוּעָא תְּרִי חֲמֵתָא

בְּלִבְכֶסֶסוֹנָא וְלִיתָא לֶהָךְ דְּלִינִי דְקִיסְרִי
בְּדִאמֶר ב"ק דְּסָפָה (דף ח:): דָּהָא קָא
חֲזִינָא דְלָאוּ דְכִי הוּא שְׁכַל הָאָרְךְ וְהֶרְחַב לֹא
הָיִי אֱלָא תִרִי אִמָּה וְאִע"ג דְּהָתָם מְפָרֵשׁ
שְׁפִיר מִלְתָּה דִר' יוֹחָנָן דְּכָא לֹא מִצִּי לְאֻקוּמִי
אֱלָא פְּדִינִי דְקִיסְרִי וְכִי הִיבִי דְאִמֶר הָתָם
לְגִיתָא לְלִינִי דְקִיסְרִי ה"נ לִיתָא לְדִרְבִּי יוֹחָנָן
דְּהָבָא וְהָתָה הִיאָךְ טַעֵנוּ דְּלִינִי דְקִיסְרִי הָא קָא
חֲזִינָן דְלָאוּ דְכִי הוּא וְעוֹד דְכִי הִיבִי דְקִיסְרִי
עֲגוּלָא מִנּוּ רַבּוּעָא רַבּוּעָא דְהִינּוּ מִכָּל
הַרְבּוּעֵי דְכִי נִמִּי הָדָה לֵהוּ לְמִינְקֻט רַבּוּעָא
מִנּוּ עֲגוּלָא תִלְתָּא מִכָּל הָעֲגוּלִי שְׁהוּא פִּלְגָא
מִן הַרְבּוּעֵי שְׁבַעפִּינִס אִזְ הָיִי לֵהוּ לְמִינְקֻט
עֲגוּלָא מִנּוּ רַבּוּעָא תִלְתָּא מִן הָעֲגוּלִי שְׁבַעפִּינִס
וּי"מ דְּלִינִי דְקִיסְרִי לֹא דְבִרּוּ אֱלָא לְעִינִי
חֲקֻקָּה שְׁבַתוֹךְ הַרְבּוּעֵי וְהָעֲגוּלִי דְלִעִינִי זֶה
דְּבִרְיָהֶס אִמָּת שְׁבַעפִּינִס רַבּוּעֵי ב' אִמּוֹת עַל
ב' אִמּוֹת וְתַעֲשֶׂה עֲגוּלִי בְּפִינִס ב' עַל ב' וְעוֹד
רַבּוּעֵי בְּתוֹךְ הָעֲגוּלִי תִמְצָא בְּרַבּוּעֵי הַחִיצוֹן
אֲרַבְּעֵי חֲתִיכוֹת אִמָּה עַל אִמָּה וְעֲגוּלִי מִתּוֹךְ
רַבּוּעֵי שְׁלֹשׁ חֲתִיכוֹת שֶׁל אִמָּה עַל אִמָּה
דְּמַרְבַּע יוֹתֵר עַל הָעֲגוּלִי רַבִּיעֵי וְדִרַבְּעֵי
הַפְּנִימִי אִין בּוּ כִי אִם ב' שְׁהִירִי הוּא חֲצִי שֶׁל
חִיצוֹן דְּהִינּוּ תִלְתָּא פָּחוֹת מִן הָעֲגוּלִי אֱלָא
שְׁשֶׁס"ס דְּסָפָה וְר' יוֹחָנָן דְּהָבָא טַעֵנוּ
שְׁבַעפִּינִס וְהִי עֲבֻדִּים שְׁעַל הָהָרָף אֲמִירו
וְהָשִׁתָּא אֲחֵי שְׁפִיר מֵה דְנָקֻט פִּלְגָא דְהַכֵּל
קִלְאִי אַרְבּוּעֵי הַחִיצוֹן פְּלוּמֶר עֲגוּלָא מִנּוּ
רַבּוּעָא רַבִּיעָא כְּלוּמֶר פָּחוֹת רַבִּיעֵי מִרַבּוּעֵי
הַחִיצוֹן רַבּוּעָא מִנּוּ עֲגוּלָא פִּלְגָא מִמָּה
שְׁנַשְׁאֵר בְּרַבּוּעֵי הַחִיצוֹן עַל רַבּוּעֵי הַפְּנִימִי
דְּהוּא נִמִּי חֲצִי שֶׁל פְּנִימִי: **וּבִלְבָד שְׁלֵא**
וְיִירִידוּ לְמַשָּׁה זְנוּקָא לְפִי שְׁאִין פִּתַּח בִּינִיָּהֶס
שְׁאִין הַחֲצֻרוֹת וְכוּלִין לַעֲרֹב יַחַד אֱלָא אִם יֵשׁ
פִּתַּח בְּכַלֵּל זֶה וְעָרְבוּ מִתֵּר לְהוֹרִיד וְלִהְיִיא
לְבָתִּים מִן הַחֲצֵר וּמִן הַבָּתִּים מַעְלִין עַל
הַכְּתָל וְאִתִּיא מִתְנִי' דָּלָא בִר"ש דְּלִיזִיה מִתֵּר
לְהוֹרִיד וְלִהְיִיא אִע"ג דָּלָא עָרְבוּ דְאִמֶר
לְקֻמֶּן (עִירוּבִין דף פט.) גִּגּוֹת חֲצֻרוֹת
וְחֻקֵּיפּוֹת רְשׁוֹת אַחַת לְכֻלִּים שְׁשֶׁבֶתוֹ בְּתוֹכָן
אִזְ נִמִּי אֲפֵלוּ כִר"ש אִתִּיא וּמֵאִי לְמִטָּה לְמִטָּה
לְבָתִּים דְּכִי אִתִּיא בְּרִישׁ כָּל גִּגּוֹת (לְקֻמֶּן
עִירוּבִין דף צב.) וְא"ת וְלִרְבִּנִי אֲמֵאִי אֲסוּר
לְהוֹרִיד לְמִטָּה לְחֲצֵר הָא מִזוֹד רַבִּנִי חֲצֻרוֹת
רְשׁוֹת לְעִמְּנִי דְאִמֶר רַב יְהוּדָה בְּפִרְקָא כָּל

בגנות (לקחון שירובין דף צז:) כְּשֶׁתִּמְצָא לְיָמֵךְ לְדַבְּרִי רַבִּי מֵאִיר כּו' לְדַבְּרִי
חֲכָמִים בְּגוֹת וְחֲצִירֹת רְשׁוֹת אַחַת וְקִרְפָּפוֹת רְשׁוֹת אַחַת וְשֶׁשׁ בְּקוֹנְטָרַם
מִמֶּתֶר לְהוֹצִיא מִחֶצֶר לְרִבֵּנָה וְהֵבִיא רְאִיָּה מִבְּרִיתָא מִדְּתַנְיָא הֵתָם אֲנִשִּׁי
וְאִנְשֵׁי מִרְפָּסֶת כּו' וְלֵיכָא לְמִימַר דְּעַל גְּבִי הַבְּתָל בִּינּוֹן דְּלָא יִחָא תַּשְׁמַשְׁתָּא
חֲסִיד בְּקִרְפָּה וְלֵבִי אֲסוּר לְהוֹרִיד לְרִבֵּנָה דְּחֶצֶר וְקִרְפָּה שְׁטִי רְשׁוֹת הֵן
כִּי אֲפִילוּ יֵשׁ פֶּתַח בְּיֵינָהן וְעָרְבוּ אֲסוּר לְהוֹרִיד לְמַטָּה דְּאִין עָרֹב מוֹעִיל

[illegible]

הָיִי מִלִּי בְּעֶגְוֹלָא כְּדַת רַחֲב דְּרָא

(ס) הִנֵּי מִיְלִי בְּעִיגוּלָא, אָבֵל בְּרִיבּוּעָא בְּעִינֵן טַפִּי.
מַכְדִּי, כִּמָּה מְרֻבָּע יִתֵּר עַל הָעָגוּל — רִבְעֵי,
בְּשִׁיתֶסֶר סָגִיא! הִנֵּי מִיְלִי עִיגוּלָא דְנַפְסִיק מִגּוּ
רִיבּוּעָא. אָבֵל רִיבּוּעָא דְנַפְסִיק מִגּוּ עִיגוּלָא, בְּעִינֵן
טַפִּי. מֵאִי טַעָמָא? מִשּׁוּם מוֹרְשָׁא דְקֶרְנַתָּא. "מַכְדִּי,
כָּל אֲמַתָּא בְּרִיבּוּעַ — אֲמַתָּא וְתָרִי חוּמָשִׁי
בְּאַלְכֶסוֹנָא, בְּשִׁיבֶסֶר נָכִי חוּמָשָׁא סָגִיא. רַבִּי יוֹחָנָן
אָמַר כִּי דִּינֵי דְקִיסְרִי, וְאָמַרִי לֵה כֶרֶכְנֵן דְקִיסְרִי,
דְאָמַרִי: עִיגוּלָא מִגּוּ רִיבּוּעָא — רִיבְעָא, רִיבּוּעָא
מִגּוּ עִיגוּלָא — פִּלְגָא. יַפְחוּת מְאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה
וְכוּ'. אָמַר רַב נַחֲמָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא חֲלוּן שְׁבִין שְׁתֵּי
חֲצִירוֹת, אָבֵל חֲלוּן שְׁבִין שְׁנֵי כְּתִים אֲפִילוּ לְמַעְלָה
מַעֲשָׂרָה נְמִי, אִם רָצוּ לָעֶרֶב — מְעַרְבִין אֶחָד. מֵאִי
טַעָמָא? בִּיתָא כְּמָאן דְמִלִּי דְמִי. ^(ט) אִיתִיבִיהּ רַבָּא
לְרַב נַחֲמָן: אֶחָד לִי חֲלוּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, וְאֶחָד
לִי חֲלוּן שְׁבִין שְׁנֵי כְּתִים, וְאֶחָד לִי חֲלוּן שְׁבִין שְׁתֵּי
עֲלִיּוֹת, וְאֶחָד לִי חֲלוּן שְׁבִין שְׁנֵי גָגִין, וְאֶחָד לִי
חֲלוּן שְׁבִין שְׁנֵי חֲדָרִים — כּוֹלֵן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה
בְּכַתְּוָה עֲשָׂרָה! תַּרְגוּמָא אַחֲצִירוֹת. וְהָא "אֶחָד לִי"
קִתְנִי! תַּרְגוּמָא אַאֲרָבָעָה עַל אַרְבָּעָה. כֵּעָא מִינִיהּ
רַבִּי אֲבָא מֵרַב נַחֲמָן: לֹול הִפְתּוּחַ מִן בֵּית לַעֲלִיָּה,
צָרִיךְ סוּלָם קְבוּעַ לְהַתִּירוֹ אוֹ אִין צָרִיךְ סוּלָם קְבוּעַ
לְהַתִּירוֹ? כִּי אֲמַרְיֵנוּ בִּיתָא כְּמָאן דְמִלִּי דְמִי — הִנֵּי
מִיְלִי מִן הַצַּד, אָבֵל בְּאַמְצַע — לֹא, אוֹ דִילְמָא לֹא
שָׁנֵא? "אָמַר לִיה: אֵינּוּ צָרִיךְ. סְבוּר מִינָּה: סוּלָם
קְבוּעַ הוּא דְאֵינּוּ צָרִיךְ, הָא סוּלָם עֲרָאִי — צָרִיךְ.
אִיתְמַר, אָמַר רַב יוֹסֵף בֶּר מַנְיוּמִי אָמַר רַב נַחֲמָן:
אֶחָד סוּלָם קְבוּעַ וְאֶחָד סוּלָם עֲרָאִי — אֵינּוּ צָרִיךְ.
^(י) מִתְנֵי כּוֹתֵל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, גְּבוּהָ עֲשָׂרָה
וְרוּחַב אַרְבָּעָה — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד.
הֵינּוּ בְּרֵאשׁוּ פִירוֹת — אֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאן וְאֹכְלִין,
וְאֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאן וְאֹכְלִין, וּבִלְבָד שְׁלֹא יוֹרִידוּ
לְמַטָּן. ^(י) נִפְרָצָה הַכּוֹתֵל, עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת — מְעַרְבִין
שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ מְעַרְבִין אֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפֻתָּח.
יֹוֹתֵר מִכָּאן — מְעַרְבִין אֶחָד וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם.
גָּמַ' אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה מֵאִי? אָמַר רַב: אֲוִיר שְׁתֵּי
רְשׁוּיֹת שׁוֹלְטֵת בּוֹ, לֹא יִזְיוּ בּוֹ אֲפִילוּ מֵלֵא נִימָא.

וְרָבִי

עגל היו טפח וזת רחב עגול לא רחבו אלף
באמצעו ואין רחב ד' כדת מרדכי דעין
שרחב בקבנותיו כמות אמצעו: אבל הכא
דבעית למינקט רבוע ד' על ד' והקפסא
שיתסר ד' לכל רוח בגו עגולא לבד מאי
המדלית מעגולא דעי הקפסא טפי כפי
למנקט בגוה מורשי דרבושא דהוי ד' הן
ואלכסונו: בשיתסר הקפסא סגיא ד' הקפסא
לכלל רוח דמרבע: ה"מ דסגי באטפווי
רבוע למיהי שיתסר בעגולא דנפק מגו
רבועא בגו חלון מרבע ד' על ד' הקפסו
שיתסר ואי מעגלת מגווי דאין רחב ד' אלף
באמצעו אית לה הקפסא תריסר וטפי עליה
מרבע רביע: מפדי כל אמתא בו' וסגי ליה
להאי עגולא דפתחא דד' טפחים ואלכסונו'
בעגולא וכל דבר עגול שיה מדת אלכסונו
למדת אמצעו דהא אין לו זויות כמה דעי
למיהי פתחא ד' ותמני חמשי דהו להו חמשה
ותלת חמשי וכי מקפת לעגולא דהאי שעורא
כמה הנה הקפסא חמיסר פשטי ותשעה חמשי
דהוה להו שבער גבי חומשא: רבוע מגו
עגולא פלגא דעי למשקל מנה פלגא דהאי
שעורא דפיס דהנו תלתא דמעקרא דהו
להו תמניא מכ"ד ונפשו להו שיתסר דסבירא
להו דכל אלכסונוא הכי הוי: ל"ש דבעי' תוך
עשרה: שצין שני גגין ואכפא דרבען דאמרי
לקמן כשם דשיוורין חלוקין למטה כך חלוקין
למעלה דלא מצי לטלטל מנה זה לאידך בלא
ערוב: תרגמא להאי בתוך עשרה דתמני
משום חצרות: והא אחד לי תמני אלמא פלן
שיו: תרגמא לאחד לי דמשמע דכלן שיוין
לארבעה על ארבעה: בית ושלשה של שני
בני אדם: לול ארבע דקרקעית השליה
והשלשה גבוה מקרקע הבית מי אמרי' ביתא
כמאן דמלי דמי והוי כמאן דלא גבוה עשרה
ואין צריך סלס קבוע להיות סס במקום
הפתח להצידן לערב זה עם זה או לא
אמרין כמאן דמלי ודעי סלס למיהי כפתח
בניהן כדאמר' בביצד מעברין (לעיל)
שירובין נטו:): סלס תורת פתח עליו: מן
הצד בחלון שבפתל: מתני' בתל שצין שתי
חצרות האי דנקט רחב ארבע משום סופא
נקט ליה דבעי למתני היו בראשו פרות אלן
ועלין מבאן ואוכלין ובבבד שלא יורידו
למטה דחשיב השותא באנפי נפשה ואלא
מבבד לא לגבי האי ואלא לגבי האי אבל לענין
י' סתימה ואין מערבין אחד: ובבבד שאלא
היו פרצה והוי להו כולהו כדיוורי חצר אחת
ו להו כחולקין את ערובן ואוסרין אלן על
מות בו פיון דלא חשיב למיהי רשות' כבטיל
מלכות בו ואוסרין זה על זה ואפי' על ראשו

[illegible]

מסורת הש"ס

א סוכה ח.

ב תוספתא עירובין

ג. לקמן פז; משנה עירובין; לקמן
עט; תוספתא עירובין; לקמן צב.

ד משנה עירובין; תוספתא
עירובין

המשנה אהלות

גליון הש"ס

גמ' ביתא כמאן דמלי דמי. שבת
דף ה ע"א:

חלוץ פרק שביעי עירובין

מסורת הש"ס
 א לקמן פה; לקמן פז; שבת ח;
 לעיל ט; לקמן קא;
 ב כתובות פג;
 ג לקמן פג;
 ד שבת כג; תוספתא שבת
 ה שבת קיג; משנה כלאים

מַעֲלִין מִחֲצָרָן לְרֹאשׁוֹ וְהָיוּ הַדִּין דְּמוֹרִידִין
וְיִלְכְּדוּן לְהַקְלֵ: מְקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ ד' רַחֵב וְעוֹמֵד
בִּין רַח"י לְרַח"ר וְשֶׁלֹּא הֵפֵךְ בְּגוֹן גְּבוּהָ מִן
הָאֶרֶץ ג' וְאֵלּוּ הֵיךְ רַחֵב ד' הֵיךְ נִקְרָא רְשׁוּת
לְעַצְמוֹ וְהֵיךְ בְּרַמְלִית וְאִסּוּר לְכָאן וּלְכָאן
אֲבָל עֲבָשׁוֹ נִקְרָא מְקוֹם פְּטוּר וּמִתֵּר לְכָאן
וְיִלְכְּדוּן לְכַתֵּף עָלָיו מִשְׁאָיו שְׁלֵהֶן: וּבִלְבָד שְׁלֹא
תְחַלִּיפוּ דְרֵבָנָן הֵיא דְחֵילוֹ חִיּוּבָא לִיכָא
דְּעֵבְשֵׁינָן עֲקִירָה מִרְשׁוּת ז' וְהִנָּחָה לְרְשׁוּת ז'
לְהִכָּא עֲקִירָה מִרַח"י בְּמִקְוֶה וְהִנָּחָה לְמְקוֹם
פְּטוּר וְעֲקִירָה מִמְקוֹם פְּטוּר וְהִנָּחָה לְרַח"ר
בְּמִקְוֶה: וְכָב לִית לָהּ דְרַב דִּימִי בְּתַמְמָה וְהָא
מִתְנִיתָא הֵיא בְּמַסְכַּת שֶׁבֶת ב"ק [דף ו.]
עוֹמֵד אֲדָם עַל הָאֶסְקָפָה נוֹטֵל מִעֵין וְנוֹתֵן לוֹ
מִפְּעַל הַבֵּית וְנוֹתֵן לוֹ וּבִלְבָד שְׁלֹא יִטֵּל מִתַּחַת
וְיִתֵּן לָהּ: רְשׁוּתֵי דְאִזְרוּיָתָא בְּגוֹן רְשׁוּת
רַבִּים וְיָחִיד: דְרֵבָנָן חֲצֵרוֹת דְרְשׁוּת יָחִיד
וְיָחִיד הֵיא וּמִדְרֵבָנָן הֵיא דְאִסּוּר: וְצִדוֹ אֲחֵד
שְׁנֵיהּ לְאֶרֶץ כְּלוּמָר גְּבוּהָ הֵיא מִן הָאֲחַת
וְנִמְנֵחַ הֵיא לְחֻזְרָתָהּ בְּגוֹן שְׁקָרְקֵיתָהּ שֶׁל ז'
גְּבוּהָ: כָּל כַּמָּה דָּלָא גְבוּהָ י' קָרִי לָהּ שְׁנֵיהּ
לְאֶרֶץ: נוֹתֵנִין אוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת וְלְהוֹרִיד מֵעָלָיו
וְנִחְבְּרוֹ אִסּוּר: חֲרִין עַל פְּנֵי אֶרֶץ הַחֲצֵרוֹת
מִמְּבִדִיל בֵּין ז' לָזוֹ הֵיךְ מַחֲצֵה מַעֲלִייתָא: שְׁנֵיהּ
לְאֶרֶץ שְׁאִינוֹ עִמָּךְ מִמֶּנָּה י' בְּגוֹן שְׁקָרְקֵיתָהּ
בְּמִקְוֶה: אִימָא לֹא מִשְׁתַּרִּי דְלִדְיָה נְמִי תַשְׁמִישׁוֹ
בְּקִשָּׁה הֵיא: לֹא בְּעִיתָא תַשְׁמִשְׁתָּהּ מִה שְׁמִינִח
בּוֹ מִשְׁתַּמֵּר: בְּעִיתָא תַשְׁמִשְׁתָּהּ שְׁנוֹפְלִים
הַסְפִּצִים: בָּא לְמַעֲט אֲכַתְלָא קָרִי וְקַס"ד
שֶׁעָשָׂה תַל עַבְרָא לְמִטָּה בְּקִרְקַע סְמוּךְ לְכַתְלָא
אִזְוִי בְּנֵה אֲחֻמְבָּא אִזְוִי חֵטֵם בְּסַפְסִים: אִם
יֵשׁ בְּמַעֲטוֹ ד' אֶרֶץ בְּצַד מִשָּׁךְ הַכַּתְלָא הֵיךְ
כְּפִתַח וּבִין זְמַמְנוּ וְלִמְעַלָּה לֹא גְבוּהָ עֲשָׂרָה
מִשְׁתַּמֵּשׁ כָּכֵל הַכַּתְלָא שְׁהִי תַשְׁמִישׁוֹ בְּנַחַת
שֶׁעוֹנָה לוֹ דֶּרֶךְ פִּתְחוֹ: אִי אֲחֵי מַעֲטָא
לְמַהֲוִי פִתְחָא כּוֹלִיָּה שְׁרִי: וְאִי לֹא אֲחֵי הֵיא
בְּטוּיִל לִיָּה: אֲמַר רַבִּינָא לֹאֻ מְלִמְטָה עֲסָקִין
דְּהֵתֵם וְזִדִּי בְצִיר מִד' לֹא מַהֲוִי לְמַדִּי אֲלֵא
בְּגוֹן שְׁעָרָא חֲלִילָא מִרְאשׁוֹ מַגְבִּהּ שֶׁל כַּתְלָא
קָרִי רֹאשׁוֹ כְּדִתְגֵן הֵיךְ בִּרְאשׁוֹ פְּרוֹת הַלֶּבֶךְ אִי
הֵיךְ מַעֲטָא אֲרַבְעָה אֶרֶץ הֵיךְ פִּתְחָא לְכָל
הַכַּתְלָא בְצִיר מִהִכָּא פִתְחָא הֵיא דָּלָא הֵיךְ אֲבָל
לֹאֻשְׁתַּמּוּשִׁי בָּה שְׁרִי דְבִין דָּלָא גְבוּהָ י' לֹא
הֵיךְ רְשׁוּתָא: כָּפָה סָפֵל סְמוּךְ לְכַתְלָא וּמַעֲט
גְּבִהָה מִעֲשָׂרָה כָּל הֵיךְ מַעֲטוֹי בְּגוֹן דְּלִיכָא י'
מִרְאשׁוֹ לְרֹאשׁ הַכַּתְלָא: מֵאִי הֵיךְ אֲפִתִּי נוֹטֵל
בְּשֶׁבֶת הֵיא: פָּנָה תַחֲנֵה בְּסַר שְׁטוּמִין אִזְוִי
בְּתַבָּן לְהַתְפַּשֵּׁל וְתַבָּן מִקְוֶה הֵיא וְאִסּוּר
לְטוֹלְטוֹלֵי בְּגוֹן שֶׁהִקְצִיחוֹ לְלָבוֹן לְבָנִים: וְחֻזְרָה
שֶׁהִקְצִיחוֹ לְאִתְמוּל בְּחָלִים וְעֲבָשׁוֹ בּוֹ וּמ"מ
מִמְקוֹצֵי הֵן אֲבָל לֹא בּוֹ לֹא דְמוֹתוֹ שְׁנֵיהּ פְּסִים
מִכְבָּה אֵת הַתְּחִינוֹת וּמַבְעִיר אֵת הָעֵלְיוֹנוֹת
לְאִית לְהוֹ אֲוִנָּים כְּעִין סְפִלִים שְׁלֵנוֹ דְּעֲבָשׁוֹ
מִמְקוֹמוֹ וְדוּמָה לְחוּפֵר: הַטּוֹמֵן לְהַצִּיעַ:

מקום פֶּטוּר הוּא וּבְטוּל לְכָאן

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵלּוּ מַעֲלִין מִכָּאן וְאוֹכְלִין, וְאֵלּוּ מַעֲלִין מִכָּאן וְאוֹכְלִין. תָּנִן: אֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאן וְאוֹכְלִין, וְאֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאן וְאוֹכְלִין. עוֹלִין — אִין, מַעֲלִין — לֹא. הֵכִי קָאָמַר: יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, עוֹלִין — אִין, מַעֲלִין — לֹא. אִין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה — מַעֲלִין נָמִי. ^(נ) וְאוֹדָא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעְמִיָּה, דְּכִי אֲתָא רַב דִּימֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מָקוֹם שָׂאִין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה — מוֹתֵר לִבְנֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים וּלְבְנֵי רִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְכַתְּפָה עָלֵיו, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִחְלִיפוּ. וְרַב לִית לִיה דְּרַב דִּימֵי? אִי בְּרִשּׁוּיּוֹת דְּאוֹרִייתָא — הֵכִי נָמִי. ^(ב) הֵכָא בְּמֵאֵי עֲסָקִינוּ — בְּרִשּׁוּיּוֹת דְּרַבְּנִן. וְחֻכְמִים עָשׂוּ חִיּוּק לְדַבְרֵיהֶם יוֹתֵר מִשְׁל תּוֹרָה. ^(ג) אָמַר רַבָּה (אָמַר) רַב הוֹנָא אָמַר רַב נַחֲמָן: כּוֹתֵל שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, צִידוֹ אֶחָד גְּבוּלָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְצִידוֹ אֶחָד שָׁוָה לְאַרְצֵי — נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁשֹׁוה לְאַרְצֵי. מִשּׁוּם דִּהּוּה לָזֶה תִּשְׁמִישׁוֹ בְּנַחְת וְלָזֶה תִּשְׁמִישׁוֹ בְּקֶשֶׁה. וְכָל לָזֶה בְּנַחְת וְלָזֶה בְּקֶשֶׁה — נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שֶׁתִּשְׁמִישׁוֹ בְּנַחְת. 'אָמַר רַב שִׁיזְבִּי אָמַר רַב נַחֲמָן: חֲרִיץ שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, צִידוֹ אֶחָד עֶמּוּק עֲשָׂרָה וְצִידוֹ אֶחָד שָׁוָה לְאַרְצֵי — נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁשֹׁוה לְאַרְצֵי, מִשּׁוּם דִּהּוּה לִיה לָזֶה תִּשְׁמִישׁוֹ בְּנַחְת וְלָזֶה תִּשְׁמִישׁוֹ בְּקֶשֶׁה וְכוּ'. וְצָרִיכִי. דְּאִי אֲשַׁמְעִינוּ כּוֹתֵל, מִשּׁוּם דְּכַגּוּבָהָא מִשְׁתַּמְשִׁי אִינְשִׁי. אָבָל חֲרִיץ, בְּעוֹמְקָא לֹא מִשְׁתַּמְשִׁי אִינְשִׁי — אֵימָא לֹא. וְאִי אֲשַׁמְעִינוּ בְּחֲרִיץ, מִשּׁוּם דְּלֹא בְּעִיתָא תִּשְׁמִישָׁתָא. אָבָל כּוֹתֵל דְּבְעִיתָא תִּשְׁמִישָׁתָא — אֵימָא לֹא, צָרִיכָא. בָּא לְמַעֲטוּ, אִם יֵשׁ בְּמִיעוּטוֹ אַרְבָּעָה — מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכּוֹתֵל כּוּלּוֹ. וְאִם לֹאוּ — אִין מִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא כְּנֶגֶד הַמִּיעוּט. 'מָה נִפְשָׁךְ? אִי אַהֲנִי מְעוּטָא — בְּכוּלָּיָה כּוֹתֵל לִישְׁתַּמֵּשׁ. אִי לֹא אַהֲנִי — אִפִּילוּ כְּנֶגֶד הַמִּיעוּט נָמִי לֹא. אָמַר רַבִּינָא: כְּגוֹן שֶׁעָקַר חוּלְיָא מֵרֵאשׁוּ. 'אָמַר רַב יְחִיאֵל: כְּפָה סִפֵּל — מִמַּעַט. וְאֵמָא? דְּבַר הַנִּיטֵל בְּשִׁבְתָּ הוּא, וְדְבַר הַנִּיטֵל בְּשִׁבְתָּ אִינוּ מִמַּעַט. לֹא צָרִיכָא, דְּחִבְרִיָּה בְּאַרְעָא. ^(ד) וְכִי חִבְרִיָּה בְּאַרְעָא, מֵאִי הוּי? וְהָא תְּנִיָּא: פָּגָה שְׁהִטְמִינָה בְּתִבְּנָן, וְחִרְרָה שְׁהִטְמִינָה בְּגַחְלִים, אִם מִגְּלָה מִקְצָתָה — נִטְלָת. הֵכָא בְּמֵאֵי עֲסָקִינוּ, דְּאִית לִיה אוֹגְנִיִּים. ^(ה) וְכִי אִית לִיה אוֹגְנִיִּים, מֵאִי הוּי? וְהָתֵּנָן: הַטּוֹמֵן לִפְתָּ וְצִנּוֹן תַּחַת הַגָּפֶן, בְּזִמְן

לָפֶת וְצִנּוֹן תַּחַת הַגָּפֶן, בְּזִמָּן

שְׁמִקְצָת

פרוש מן הפית דמן החרצר אכלו בחרבב ל
שרי דכר"ש מנחי לה רבי יוחנן לקמן בריש
כל גנות (עירובין דף צב.): **עולין** אי
מצלין לא תמא דמאי קס"ד וכי לא ידע
דדרי יוחנן חרי בלין לו חרבעה וי"ל דס"ד
דטעמא דדרי יוחנן משום דלין רגילות
להשתמש סם ולא חסרי ארדזי והוא הדיו
בחרבב ד' בינו שהוא גבוה י' ואין נח
להשתמש סם ולכא לא פריך אלא לר' יוחנן
חבל לרב דטעמא משום דבטל הוא לא שר
אלא בלין בו ד' על ד': **הכא במאי עמינו**
ברשויות דרבנו נראה דוקא כי הכא שהכל
רה"י אלא שלא ערכו חבל מקום שאין בו ד'
על ד' שצין רה"י לכרמלית אין נראה שחלק
רב אלא מתר לבני רה"י ולבני פרמלית
לכתפא עליו וקצת מוכח בן בפי"ק (דף טו.)
דמנחי רבא הא דאמר רב תוך הפתח
אע"פ שאין בו ד' על ד' גריך לחי אמר
להתירו הפתח לכרמלית משום דמצא מין
את מינו ולרה"ר שרי ולא קאמר משום
דעשו חזוק אלא וצאי אף לרב בין פרמלית
לרה"י לא עשו חזוק ומיהו מצינו למימר
דהתם לא נקט טעמא דחזוק משום דאית
ליה טעמא אחרניא: **ברשויות** דרבנו
בפרק ביצד משתתפין מקל רב דימי טפי
משמה דדרי יוחנן ברשויות דרבנו ושרי
אחילו להחליף פגשם בין רשות היחיד
לכרמלית מקום שאין בו ד' על ד' והא
דאמר ר' יוחנן הכא אלו מעלין מבאן
ואוכלין מסיק דזעירי אמרה: **בתל שבי** ב'
חצרות גבוה עשרה וצדו אחד שנה לארץ
לאו שנה משם קאמר דאם כן לאו הינו בתל
אלא הכל הוא חקקשית חצר אלא כל שאין
גבוה י' שנה לארץ קרי לה כך פי' בדיקטורס
וה"ל לרב חסדא דאמר בפרק כל גנות
(לקמן עירובין דף צג.): **גדול ה'** ומחצה ה'
אין מצטרפין מאי קאמר נותנין אותו לנה
ששנה לארץ הא אין מטלטלין בעלינה אלא
בד' וי"ל דמכל מקום נפקא מנה דתוך ד'
מיהא שרי למטלטל מן הכתל לבעלינה:
הטומא לפת וצנוז בו' בשלא השרישו חרי
דכשהשרישו לא היו נטלין בשבת וא"ת
בשלאמא גבי בלאים ואביעית אצטרריך
לאשמועי' דלא נזרינו בשמתפנו להטמין אמו
דלמא אחי לטע חבל מעשר מה שרך באן
אפי' השריש בינו דליכא תוספת ואי נקטינו
לענין דשרי לעשר עליו מן התלוש או ממנו
על התלוש ולא חשינו דילמא אחי לפרוש מן
התלוש על המחבר ומן המחבר על התלוש
בדי מחבר ותלוש רגיל להפזר תרומה בכל
המחבר פרות ערונה זו תלושין יהיו תרומה
ות הוא שמתוספין מחמת לחלוחית הקרקע
מתוספין אכלו בשמונהסם בחלון ועל אותו
גם משום כלס:

הַיְיִם מִקֶּדֶם לִכְּוֹן וְזִדְקָא נִקְטַת הַפְּזוּמִין אֲבָל אִם לֹשֶׁם נְטִיעָה עוֹשֶׂה חוֹשֶׁשׁ מִשּׁוֹם כָּלֵם:

עין משפט
נר מצוה

א מיי' פג' מהל' עירובין הל' ד,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ו:
ב טוש"ע או"ח סי' שמו סעי' א:
ג מיי' פג' מהל' עירובין הל' טו,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ו:
ד מיי' פג' מהל' עירובין הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' טז:
ה מיי' פג' מהל' עירובין הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' טז:
ו מיי' פג' מהל' עירובין הל' יג,
טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' יג:

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פב' מהל' כלאים הל' יא, טוש"ע יו"ד סי' רצז סעי' יא:

ב מו"י פא' מהל' שמיטה ויובל הל' טו:

ג מו"י פכ"ה מהל' שבת הל' טו, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שיא סעי' ח:

ד מו"י פג' מהל' עירובין הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ח:

ה מו"י פג' מהל' עירובין הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ח:

ו מו"י פג' מהל' עירובין הל' ד, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ח:

ז מו"י פג' מהל' עירובין הל' ה, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' יא:

ח מו"י פג' מהל' עירובין הל' ה:

מִקְרָצַת **עֲלִין** מִגְלִין מֵשׁוֹם שְׂכַת נָקֹט לֵה כָּךְ הָעֵב מְכַסֶּה וְאִין מִגְלָה אֱלָא מִקְרַצַת עֲלִין דּוּמָה לְסַפֵּל שֵׁשׁ לוֹ אֲנָנִים וּא"ת וְהָא מִשְׁמַע בְּרִישׁ כָּל הַפְּלִים (שְׂכַת דָּף קבג.) דְּלַרְבָּנָן דר"א בְּן תַּחֲלִי דֹאִית לֵהוּ טַלְטוּל מִן הַצַּד שְׁמָה טַלְטוּל בְּגָלָא מְלַמְטָה לַמַּעֲלָה אֲסוּר שְׁהָעֵב הוּא לְמָטָה מ"ש מַצְנִין שְׁמִקְרַצַת עֲלִין מִגְלִין דְּשָׁרִי וְלֹא חֲשִׁיב אִשְׁי' טַלְטוּל מִן הַצַּד אע"פ שְׁהָעֵב תַּחַת הָעֲלִין כְּלוּ מְכַסֶּה וְי"ל דמ"מ קַל לְהַגְבִּיהוּ וּלְנַעֲרוּ מִן הָעֵפֶר יוֹתֵר מִכִּשְׁהוּא מִנַּח מְלַמְטָה לַמַּעֲלָה וּא"ת דַּמְשַׁמַּע הָכָא דַּעֲנוּר לֹא חֲשִׁיב טַלְטוּל מִן הַצַּד מַדְשָׁרִינוּ מִקְהַתָּה מִגְלָה אֲפִילוּ לַרְבָּנָן וְכַמָּה מַשְׁנִיּוֹת דְּשָׁרוּ לְנַעַר כְּדָתָנָן פֶּרֶק בָּמָה טוּמְאִין (שְׂכַת מט.) נוֹעַר אֶת הַכֶּסֶּף וְהֵן נּוֹפְלוֹת וּמַעֲוִיּוֹת שַׁעַל גְּבִי הַכֹּר מַנְעֵר אֶת הַכֹּר וְהֵן נּוֹפְלוֹת וְאֵבָן שַׁעַל פִּי הַחֲבִית מָטָה עַל צִדָּה וְהִיא נּוֹפֶלֶת וּא"כ אִמְאִי אֲסֹר רַב בְּפִרְק פִּירָה (שְׂכַת דָּף מג:.) גְּבִי מֵת הַמָּטָל בַּחֲמָה לְהַפְכוּ מִמְטָה לַמָּטָה מֵשׁוֹם דְּטַלְטוּל מִן הַצַּד שְׁמָה טַלְטוּל אע"ג דַּבְּמַיַּח אֲסָרִינוּ בְּפִרְק נִיטוּל (שְׂכַת דָּף קמב:) מַטְעַם בָּסִים לְדַבֵּר הָאֲסוּר מֵת בְּשַׂעֲת הָיָי כִּמּוֹ שְׂכַח וְכַל דְּבַר שְׁדַעְתּוֹ לְטָלוּ בְּשַׂעֲת וְלֹא לְהַיָּחוּ בּוֹ כָּל הַשַּׂעֲת אֲכִי' מַיַּח חֲשִׁיב פְּשׁוּכַח פִּי הַהוּא דְנוֹעַר אֶת הַכֶּסֶּף וְהֵן נּוֹפְלוֹת אע"פ שְׁבַמְתַּפְּנִין כֶּסֶף בְּדָבָר שְׁאִינוּ נָטוּל וְאוֹמֵר ר"י דְּשֹׂאֲנִי טַלְטוּל דְּמֵת שְׁעָקֵר טַלְטוּל לְצַרְךָ הֵמֵת עֲצֻמוֹ שְׁהוּא אֲסוּר וְלֹא דְמִי לְכָל הַיָּי שְׁעוֹשָׂה הַטַּלְטוּל לְצַרְךָ הִסָּר וְלֹא לְצַרְךָ אֲסוּר כִּמּוֹ לִפְתַּי וַעֲנִין שְׂאִין צָרִיךְ לְטַלְטוּל עֵפֶר וְכֵן גְּבִי גַּי צָמֵר וּמַעֲוִיּוֹת וְאֵבָן א"צ לְטַלְטוּלָם לְהַכִּי לֹא מֵיַּתִּי בְּפִרְק פִּירָה (שְׂכַת דָּף מג:) גְּבִי

כְּלוּנָתָא דְרַב וְשִׁמְחָל אֱלָא הֵיִיא דר' יְהוּדָה בְּן לָקִישׁ דְּמַמְיֵא לֵה וְלֹא מַיִיַּת

עָלָה פְּלִנְיָתָא דר"א בְּן תַּחֲלִי וְרַבָּנָן וְהִסָּתָא אֲתִי שְׁפִיר דָּלָא תַקְשִׁי הֵיִיא דְרַב אֲלֵאמִיר בִּי רַב בְּפִרְק תוֹלִין (שְׂכַת דָּף קמא.) דַּמְשַׁמַּע דְּסָבְרִי דְּלֹא שְׁמָה טַלְטוּל כִּי זֶה אִינוּ נִרְאֶה לוֹמַר דְּפִלְגִי וְאוֹר"י אע"ג דְּקו"ל בְּעָלְמָא דְּטַלְטוּל מִן הַצַּד לֹא שְׁמָה טַלְטוּל דְּבִרִישׁ כָּל הַפְּלִים (שֵׁס דָּף קבג.) פְּסִיךְ רַב נַחֲמָן כר"א בְּן תַּחֲלִי בְּהֵיִיא דְּמֵת הַלֵּכָה כְּרַב דְּאָסֵר דְּקו"ל הַלֵּכָה כְּרַב בְּאֲסוּרִי וּמַדְמִסִּיק עָלָה דְּכַלִּי עַלְמָא טַלְטוּל מִן הַצַּד שְׁמָה טַלְטוּל פִּירוּשׁ ר' יְהוּדָה בְּן לָקִישׁ וְרַבָּנָן וְהֵיִיא מַצַּי לְמִימַר לֹא שְׁמָה טַלְטוּל וְלֹאדְקָמִי פְּלַגְתִּיהוּ בְּטַלְטוּל גָּמוּר וְאִין לְהֶאֱרִיךְ בָּאִין: **א"י הָכִי אֲפִי'** צָרִי נְמִי מִשְׁמַע הָכָא דְּכַל סְלָמוֹת נָטוּלִין בְּשַׂעֲת בִּין מַצְרִי וּבִין צָרִי וְחַמָּה דַּב־פ"ק דְּבִיצָה (דָּף ט:.) מִשְׁמַע דְּסָלָם שַׁל עֲלִיָּה אֲסוּר לְטַלְטוּל וְלֹא שָׁרִי הֵתָם סָלָם שַׁל שׁוּבָךְ מֵשׁוֹם דְּשׁוּבְכוּ מוֹכִיחַ עָלָיו וְאִשְׁי' הַטּוֹי סָלָם שַׁל עֲלִיָּה אֲסֹר הֵתָם לְגַשְׁנָא בְּתַרָּא דְּבַעֲי ר' חִיָּא וְעוֹד דר' חִיָּא גּוּפָה דְּאָסֵר הֵתָם מִשְׁמַע בְּשַׁמְעָתוֹן דְּשָׁרִי דס"ל סְלָמוֹת שַׁל בְּבָל צָרִיכִין קֹבַע וְדַחַק דְּהַעֲמִיד בְּסָלָם שַׁל שׁוּבָךְ וְאִין נִרְאֶה נְמִי לְהַעֲמִיד הֵךְ דַּשְׁמַעְתּוֹן כְּרַב חָנָן בַּר אִמִּי דַּמְפְּרֵשׁ הֵתָם דַּבְּרָה"ר פְּלִינִי אֲבָל בְּרָה"י מִתָּר דְּלִית הַלְכָתָא הָכִי אֱלָא כְּרַב קו"ל דְּאָמַר כָּל מִקּוּם שְׂאֲסָרוּ חֻבִּים מִפְּנֵי מַרְאִית הַעֵין אִשְׁי' בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אֲסוּר וְכֵן פְּסוּק בְּמַגִּלַּת סְתָרִים וְאוֹר"ת דְּהָכָא בְּסָלָמוֹת שַׁל בֵּית שְׁדָרְךָ לְטַלְטוּל מְזִיזִית לְזִיזִית וְלֹא דְמִי לְסָלָמוֹת שַׁל עֲלִיָּה שְׁהֵם גְּדוּלִים וְחִזּוּ לְהַטִּיחַ בָּהֶן גָּגוּ וְכֵן סְלָמוֹת שַׁל שׁוּבָךְ וְה"ר אֲבִרְהָם מְפָרֵשׁ דְּהֵתָם בִּי"ט שְׁמֹנִינֶךְ הַסָּלָם בְּרָה"ר וְרוֹאִין אוֹתוֹ וְאוֹמַר לְהַטִּיחַ גָּגוּ הוּא צָרִיךְ וּבִין דְּאָסוּר בְּרָה"ר אֲסוּר בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אֲבָל בְּשַׂעֲת דְּאִין רִגְיִלוֹת לְהוֹלִיכוּ בְּרָה"ר לֹא גּוֹזֵר בַּחֲצֵר וּלְפִי פִירוּשׁ זֶה אֲסוּר לְטַלְטוּל סְלָמוֹת שְׁלָנוּ בִּי"ט: **אם יש באצטבא התחתונה ארבעה ממעט** פ'י' בְּקוּנְט' אֲרָךְ אַרְבַּעַה וְכַה נִתְמַעַט גְּבִהוּ שַׁל כְּתָל מַעֲשָׂרָה וּמַשְׁמַע דְּלֹא בְּעִי ד' עַל ד' וְכֵן פִּרֵּשׁ סָלָם שְׁשָׁלִיבֻתִּיו פּוֹרְחוֹת כְּעִין סְלָמוֹת שְׁלָנוּ אֲרָךְ הַחוּקִים וְכוּל לְהִיֵּית אַרְבַּעַה אֲבָל אִין רְחִבִים אַרְבַּעַה שְׁעוֹשִׁין כְּמִין מִקְלוֹת דְּקִים וְתַמָּה דְּבַסְמוּךְ בְּעִינָן שְׁנִינֵי סָלָם עַד רֹאשׁ הַכְּתָל דְּבַעֲי סָלָם י"ד אִי ז' וּמַשְׁהוּ וְאִין לוֹמַר דְּהֵתָם בְּדִלִית בַּה ד' דְּסָתָם סָלָם בְּרַחֲב ד' אֲרִי אֱלָא הִיכָא דְּקֹאמַר כָּל שְׁהוּא כִּמּוֹ גְּבִי ז' דַּמְשׁוּם ז' לֹא בְּעִי רַחֲב ד' וְכֵן מִשְׁמַע דְּקֹאמַר לְקַמְן [שִׁירוּבִין דָּף עח.] סָלָם מִפְּאֹן וְסָלָם מִפְּאֹן וְקָשִׁין בְּאֲמָצַע מַהוּ חֻקָּה לְהַשְׁלִים בְּכַתָּל בְּכַמָּה מִשְׁמַע דְּבַעֲי רַחֲב אַרְבַּעַה וְדַחַק לוֹמַר דְּהָא דְּבַעֲינָן שְׁנִינֵי לְרֹאשׁ הַכְּתָל וְלֹא סָנִי בָּמָה שְׁמַעְטוּ אֲרִי כְּשֵׁשׁ בִּין זֶה לָּהּ ג' וְשְׁלִיבָה הַתַּחְתּוֹנָה נְמִי גְבוּהַ מִן הָאֲרָן שְׁלֶשֶׁה דְּהוּ מַעוּט בְּאִוִּיר וְלֹא שְׁמָה מַעוּט וּמְפָרֵשׁ ר"י דְּהָכָא בְּעִינָן אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה שְׁהֵא רִאִי לַעֲמִד וְלְהַתַּעַפֵּב עָלָיו וְלַעֲלוֹת עַל הַכְּתָל . וְלְהַכִּי לֹא בְּעִינָן אֱלָא שְׁיַתְמַעַט הַכְּתָל מַעֲשָׂרָה אֲבָל לְקַמְן בְּעִי שְׁנִינֵי עַד רֹאשׁ הַכְּתָל לֹא אֲרִי בְּרַחֲב ד' עַל ד' וְסָלָם שְׁשָׁלִיבֻת פּוֹרְחוֹת לֹא כְּעִין סְלָמוֹת אֱלָא כְּעִין מְדַרְגּוֹת שַׁל אֲבָנים שְׁעוֹשִׁין כְּמִין סָטוּ לְבָנִים מַסְכּוּי אֱלָא הַמְדַרְגּוֹת בּוֹלְטִין זֶה עַל גִּב זֶה שֵׁשׁ חָלָל וְאִוִּיר בִּין שְׁלִיבָה לְשְׁלִיבָה וְהוּ ל' פּוֹרְחוֹת כִּמּוֹ נִמְצָא כְּבֶשׂ פּוֹרַח עַל גְּבִי אִמָּה יָסוּד וְאִמָּה סוּבָב דְּפִרְקָה קִדְשִׁי קִדְשִׁים (זְבָחִים סב:) וְהַשְׁלִיבֻת רַחֲבוֹת אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה וְלְהַכִּי מִמַּעַט וְאֲצַטְבָּא וּבְסָלָם שְׁשָׁלִיבֻתִיָּה פּוֹרְחוֹת דְּאִי אֲשַׁמְעִין בְּאֲצַטְבָּא הֵינָה אֲמִינָא דְּסָלָם שְׂאִין הַתַּחְתּוֹנָה אַרְבַּעַה וְיֵשׁ בְּעֲלִיּוֹנָה אַרְבַּעַה אִשְׁי' יֵשׁ בִּין זֶה לָּהּ שְׁלֶשֶׁה מַמַּעַט דְּלֹא חֲשִׁיב מַעוּט בְּאִוִּיר בִּין דְּמַחְלוּרִי הַסָּלָם מַחְבָּר הַכַּל יַחַד דְּהוּ בְּאֲצַטְבָּא אַחַת וְאִי אֲשַׁמְעִין סָלָם הֵינָה אֲמִינָא דְּאֲצַטְבָּא אִשְׁי' אִין בִּין זֶה לָּהּ ג' הוּי מַעוּט בְּאִוִּיר דְּאִין הַאֲצַטְבָּא הַתַּחְתּוֹנָה מְבַטֵּלַת הָאִוִּיר וְלֹא חֲשִׁיבָא כְּסָלָם כָּל שְׁהוּא דְּחִזּוּ לַעֲלִיָּה וּמְבַטֵּל הָאִוִּיר שְׁתַּחַת הַז' וּר"ת מְפָרֵשׁ דְּהָא דְּבַעֲי שְׁנִינֵי סָלָם עַל רֹאשׁ הַכְּתָל הֵינּוּ בְּסָלָם שְׂאִין קְבוּעַ וְאִין נִרְאֶה לר"י דְּגִבִּי לֹול הַפְּתוּחַ לַעֲלִיָּה מַבְשִׂא לָן לַעֲלוּ אִי צָרִיךְ סָלָם קְבוּעַ אוֹ לֹא מִשְׁמַע דְּבָבָל דְּכַתָּא בְּעִינָן סָלָם קְבוּעַ וְעוֹד שְׂאִינוּ קְבוּעַ בִּין דְּנִטוּל בְּשַׂעֲת אֲתִי' מַגִּיעַ עַד רֹאשׁ הַכְּתָל אִין לוֹ לְהוֹעִיל כִּמּוֹ חֲרִין שְׂבִין שְׁתִּי חֲצִרוֹת דְּתַנּוּ לְקַמְן אִשְׁי' מִלָּא קֵשׁ אוֹ תַבָּן מְעַרְבִין שְׁנִים וְאִין מְעַרְבִין אַחַד לְפִי שְׂאִין קְבוּעַ שֵׁם וְעַמִּיד לְטָלוּ:

חלון פרק שביעי עירובין

מִקְרַצַת עֲלִין מִגְלִין מֵשׁוֹם שְׂכַת נָקֹט לֵה כָּךְ

שְׁמִקְרַצַת עֲלִין מִגּוּלִין אִינוּ חוֹשֵׁשׁ לֹא מִשְׁוֹם כְּלָאִים, וְלֹא מִשְׁוֹם מַעֲשֶׂר, וְלֹא מִשְׁוֹם שְׁבִיעִית, וְנִיטְלִין בְּשַׂעֲת! לֹא צָרִיכָא, דְּבַעֲי מָרָא וַחֲצִינָא.
ד(ב) סוּלָם הַמַּצְרִי אִינוּ מַמַּעַט וְהַצּוּרִי מַמַּעַט. הִיכִי דְמִי סוּלָם הַמַּצְרִי? אָמַרִי דְּבִי רַבִּי יַנָּאי: כָּל שְׂאִין לוֹ אַרְבַּעַה חֻוּקִים. אָמַר לִיָּה רַב אַחָא בְּרִיה דְּרַבָּא לְרַב אֲשִׁי: מַאי טַעֲמָא דְּסוּלָם הַמַּצְרִי דְּלֹא מַמַּעַט? אָמַר לִיָּה: לֹא שְׁמִיעַ לָּהּ הָא דְּאָמַר רַב אַחָא בַר אֲדָא אָמַר רַב הַמְנוּנָא אָמַר רַב: מִשְׁוֹם דְּהִיּוּה לִיָּה דְּבַר שְׁנִיטְל בְּשַׂעֲת, וְכָל דְּבַר שְׁנִיטְל בְּשַׂעֲת — אִינוּ מַמַּעַט. "אִי הָכִי, אֲפִילוּ צוּרִי נְמִי! הֵתָם כּוּבְדוֹ קוּבְעוּ. 'אָמַר אֲבִי': כּוּתֵל שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת גְּבוּהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְהַנִּיחַ סוּלָם רַחֲב אַרְבַּעַה מַפְּאֹן וְסוּלָם רַחֲב אַרְבַּעַה מַפְּאֹן, וְאִין בִּין זֶה לָּהּ שְׁלֶשֶׁה טַפָּחִים — מַמַּעַט. שְׁלֶשֶׁה — אִינוּ מַמַּעַט. וְלֹא אָמְרוּ אֱלָא דְּלֹא הוּי כּוּתֵל אַרְבַּעַה, אָבָל הוּי כּוּתֵל אַרְבַּעַה — אֲפִילוּ מוּפְלָג טוּבָא, נְמִי. 'אָמַר רַב בִּיבִי בַר אֲבִי: בְּנָה אֵיצְטְבָא עַל גִּב אֵיצְטְבָא, אִם יֵשׁ בְּאֵיצְטְבָא הַתַּחְתּוֹנָה אַרְבַּעַה — מַמַּעַט. אִי נְמִי אִין בַּתַּחְתּוֹנָה אַרְבַּעַה, וְיֵשׁ בְּעֲלִיּוֹנָה אַרְבַּעַה, וְאִין בִּין זֶה לָּהּ שְׁלֶשֶׁה — מַמַּעַט. 'וְאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּהַ: סוּלָם שְׁשָׁלִיבֻתִּיו פּוֹרְחוֹת, אִם יֵשׁ בְּשָׁלִיבָה הַתַּחְתּוֹנָה אַרְבַּעַה — מַמַּעַט. אִי נְמִי אִין בְּשָׁלִיבָה הַתַּחְתּוֹנָה אַרְבַּעַה וְיֵשׁ בְּשָׁלִיבָה הָעֲלִיּוֹנָה אַרְבַּעַה, וְאִין בִּין זֶה לָּהּ שְׁלֶשֶׁה — מַמַּעַט. וְאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּהַ:

י"ז כְּעִין מְדַרְגָּה אֱלָא כְּעִין שְׁלִיבֻת שְׁלָנוּ שֵׁשׁ אִוִּיר בִּין חוּקִיָּהן וְהֵינּוּ פּוֹרְחוֹת

שְׁפּוֹרְחוֹת ז' עַל ז' חֻקָּהוּ אֲצַל הַכְּתָל: אִם יֵשׁ בְּשָׁלִיבָה הַתַּחְתּוֹנָה אַרְבַּעַה וְכַה נִתְמַעַט הַכְּתָל מַעֲשָׂרָה מַמַּעַט: אִי נְמִי כּוֹי בְּדַפְרֵשִׁית גְּבִי אֲצַטְבָּא וְשְׁלִיבָה תַּחְתּוֹנָה נְמִי בְּשְׂאִין מַבְדִּילַת מִן הַקִּרְקַע שְׁלֶשֶׁה קֹאמַר:

הַכֵּה כְּרַב דְּאָסֵר דְּקו"ל הַלֵּכָה כְּרַב בְּאֲסוּרִי וּמַדְמִסִּיק עָלָה דְּכַלִּי עַלְמָא טַלְטוּל מִן הַצַּד שְׁמָה טַלְטוּל פִּירוּשׁ ר' יְהוּדָה בְּן לָקִישׁ וְרַבָּנָן וְהֵיִיא מַצַּי לְמִימַר לֹא שְׁמָה טַלְטוּל וְלֹאדְקָמִי פְּלַגְתִּיהוּ בְּטַלְטוּל גָּמוּר וְאִין לְהֶאֱרִיךְ בָּאִין:

א"י הָכִי אֲפִי' צָרִי נְמִי מִשְׁמַע הָכָא דְּכַל סְלָמוֹת נָטוּלִין בְּשַׂעֲת בִּין מַצְרִי וּבִין צָרִי וְחַמָּה דַּב־פ"ק דְּבִיצָה (דָּף ט:.) מִשְׁמַע דְּסָלָם שַׁל עֲלִיָּה אֲסוּר לְטַלְטוּל וְלֹא שָׁרִי הֵתָם אֱלָא סָלָם שַׁל שׁוּבָךְ מֵשׁוֹם דְּשׁוּבְכוּ מוֹכִיחַ עָלָיו וְאִשְׁי' הַטּוֹי סָלָם שַׁל עֲלִיָּה אֲסֹר הֵתָם לְגַשְׁנָא בְּתַרָּא דְּבַעֲי ר' חִיָּא וְעוֹד דר' חִיָּא גּוּפָה דְּאָסֵר הֵתָם מִשְׁמַע בְּשַׁמְעָתוֹן דְּשָׁרִי דס"ל סְלָמוֹת שַׁל בְּבָל צָרִיכִין קֹבַע וְדַחַק דְּהַעֲמִיד בְּסָלָם שַׁל שׁוּבָךְ וְאִין נִרְאֶה נְמִי לְהַעֲמִיד הֵךְ דַּשְׁמַעְתּוֹן כְּרַב חָנָן בַּר אִמִּי דַּמְפְּרֵשׁ הֵתָם דַּבְּרָה"ר פְּלִינִי אֲבָל בְּרָה"י מִתָּר דְּלִית הַלְכָתָא הָכִי אֱלָא כְּרַב קו"ל דְּאָמַר כָּל מִקּוּם שְׂאֲסָרוּ חֻבִּים מִפְּנֵי מַרְאִית הַעֵין אִשְׁי' בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אֲסוּר וְכֵן פְּסוּק בְּמַגִּלַּת סְתָרִים וְאוֹר"ת דְּהָכָא בְּסָלָמוֹת שַׁל בֵּית שְׁדָרְךָ לְטַלְטוּל מְזִיזִית לְזִיזִית וְלֹא דְמִי לְסָלָמוֹת שַׁל עֲלִיָּה שְׁהֵם גְּדוּלִים וְחִזּוּ לְהַטִּיחַ בָּהֶן גָּגוּ וְכֵן סְלָמוֹת שַׁל שׁוּבָךְ וְה"ר אֲבִרְהָם מְפָרֵשׁ דְּהֵתָם בִּי"ט שְׁמֹנִינֶךְ הַסָּלָם בְּרָה"ר וְרוֹאִין אוֹתוֹ וְאוֹמַר לְהַטִּיחַ גָּגוּ הוּא צָרִיךְ וּבִין דְּאָסוּר בְּרָה"ר אֲסוּר בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אֲבָל בְּשַׂעֲת דְּאִין רִגְיִלוֹת לְהוֹלִיכוּ בְּרָה"ר לֹא גּוֹזֵר בַּחֲצֵר וּלְפִי פִירוּשׁ זֶה אֲסוּר לְטַלְטוּל סְלָמוֹת שְׁלָנוּ בִּי"ט: **אם יש באצטבא התחתונה ארבעה ממעט** פ'י' בְּקוּנְט' אֲרָךְ אַרְבַּעַה וְכַה נִתְמַעַט גְּבִהוּ שַׁל כְּתָל מַעֲשָׂרָה וּמַשְׁמַע דְּלֹא בְּעִי ד' עַל ד' וְכֵן פִּרֵּשׁ סָלָם שְׁשָׁלִיבֻתִּיו פּוֹרְחוֹת כְּעִין סְלָמוֹת שְׁלָנוּ אֲרָךְ הַחוּקִים וְכוּל לְהִיֵּית אַרְבַּעַה אֲבָל אִין רְחִבִים אַרְבַּעַה שְׁעוֹשִׁין כְּמִין מִקְלוֹת דְּקִים וְתַמָּה דְּבַסְמוּךְ בְּעִינָן שְׁנִינֵי סָלָם עַד רֹאשׁ הַכְּתָל דְּבַעֲי סָלָם י"ד אִי ז' וּמַשְׁהוּ וְאִין לוֹמַר דְּהֵתָם בְּדִלִית בַּה ד' דְּסָתָם סָלָם בְּרַחֲב ד' אֲרִי אֱלָא הִיכָא דְּקֹאמַר כָּל שְׁהוּא כִּמּוֹ גְּבִי ז' דַּמְשׁוּם ז' לֹא בְּעִי רַחֲב ד' וְכֵן מִשְׁמַע דְּקֹאמַר לְקַמְן [שִׁירוּבִין דָּף עח.] סָלָם מִפְּאֹן וְסָלָם מִפְּאֹן וְקָשִׁין בְּאֲמָצַע מַהוּ חֻקָּה לְהַשְׁלִים בְּכַתָּל בְּכַמָּה מִשְׁמַע דְּבַעֲי רַחֲב אַרְבַּעַה וְדַחַק לוֹמַר דְּהָא דְּבַעֲינָן שְׁנִינֵי לְרֹאשׁ הַכְּתָל וְלֹא סָנִי בָּמָה שְׁמַעְטוּ אֲרִי כְּשֵׁשׁ בִּין זֶה לָּהּ ג' וְשְׁלִיבָה הַתַּחְתּוֹנָה נְמִי גְבוּהַ מִן הָאֲרָן שְׁלֶשֶׁה דְּהוּ מַעוּט בְּאִוִּיר וְלֹא שְׁמָה מַעוּט וּמ

עז:

עין משפט גזר מצווה

א מו"י פג' מהל' עירובין הל' יא, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' יד:

ב מו"י פג' מהל' עירובין הל' יא, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' יד:

ג מו"י פג' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' טו:

ד מו"י פג' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' טו:

ה מו"י פג' מהל' עירובין הל' יב, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' טז:

ו מו"י פג' מהל' עירובין הל' יג, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' יז:

ז מו"י פג' מהל' עירובין הל' יד, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' א:

ח מו"י פז' מהל' טומאת מת הל' ו, סמג עשין רלח:

חֻקֵּק לְהַשְׁלִים בַּכֹּמֶה כַּגֹּזֶן שֶׁכִּפְתַּל עַב וּבֹלַט מִצַּד הַסֵּלֶם אוֹ שֶׁהִסֵּלֶם מִנֶּחַס בְּסוּף הַכֶּתֶל בְּהֶרֶן זְוִית וְאִירֵי כִּכְתַּל מִשְׁפַּע דֶּהָא רַב יוֹסֵף אֵית לֵה דְסֵלֶם זָקוּף חִינוּ מִמַּעַט דְּבַעֲיִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וּמִשְׁהוּ וְהִכָּא רַב יוֹסֵף קִבְּעֵי לֵה: **אָמַר** לִיָּה בַּעֲשָׂרָה פֻּרַשׁ בְּקוֹנְטֵרַם עַד עֶשְׂרֵה יִשְׁלִימֵנו אַע"נ דְּגִבְוֶה פִּתְל טוּבָא לִית לָן בַּה וְקִשָּׁה לְפִרוּשֹׁי דֶּהָא לֹא מִסְתַּלַּק לִיָּה פִּינוּ דְאִכְמוּ גִבְוֶה כִּתְל טוּבָא וּי"ל נָהִי דָּלָא חֻקֵּק כִּפְתַּל אֲלֵא עַד עֶשְׂרֵה אִין לְחוּשׁ אֲלֵא שְׁנִיעֵי הַסֵּלֶם עַד רֹאשׁ הַכֶּתֶל ור"ת מִפְּרַשׁ בַּעֲשָׂרָה חִינוּ שְׁלֹא יִשְׁאֵר

מן הסלם עד ראש הכתל עשרה: **אֲשָׁרָה** פְּלוּגָתָא דְרַבִּי יְהוּדָה וּרְבִנּוּ לִית לֵה לִרְב נַחֲמֵן בַּר יַצְחָק סָגִיא דְלַעִיל דָּפ' בְּכָל מַעֲרָבִין (עירובין דף לא.) דמַשְׁמַע הֵתֶם דְלָכְלִי עֲלִמָא אֲסוּר לִקְנוֹת בֵּית בְּאִסּוּרֵי הֶנְאָה וְהִכָּא קֹאמֵר דְבִמְתָר לִקְנוֹת בֵּית בְּאִסּוּרֵי

הֶנְאָה פְּלִיגִי: **אֶפִּילוּ** מֵלֹא קֵשׁ וּמֵלֹא תִבָּן בָּקֵשׁ וְתִבָּן הַנְטְלִין בַּשְּׂבֵת אִירֵי וְלֹא בַּהֲהִיא דְלַעִיל [עירובין דף עז.] פָּגַה הַטְּמוּנָה בְּתִבָּן דֶּהָא אָמַר בְּגִמְרָא דְאִפִּילוּ חֲרָנְקִי מִבְּטֹל חִינֵשׁ ור"ת וְהָא אֲמַרִּינוּ אֲפִילוּ פְרוֹת מִבְּטֹלִין. מַחֲנוּת דְאֲמַרִּינוּ בְּמַסְכַּת שְׂבֵת בְּסוּף הַזֹּרֶק (שְׂבֵת דף ק.) בּוֹר בַּרֵּה"ר עִמָּה עֶשְׂרֵה וָרֶחַב ד' מֵלֹא מִיֵּם חֶרֶק לְתוֹכוֹ חֵיב מֵלֹא פְרוֹת חֶרֶק לְתוֹכוֹ פְטוּר מֵאִי טַעֲמָא מִיָּא לֹא מִבְּטֹלי מַחֲצֵה פְרוֹת מִבְּטֹלי מַחֲצֵה ואור"י דְמַדְאֹרְרִיתָא וְדִאי מִבְּטֹלי אֲבָל לַעֲרוֹב דְרַבָּנָן הוּא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין נִטְל לְשֹׁאִינוּ נִטְל וַקֵּצַת קִשָּׁה דְמַדְמִי לֵה בְּסֻמוּךְ לְבֵית שְׁמַלְאָהוּ דְהוּי לַעֲיֵן אֲהֵל דְאֹרְרִיתָא וּמַהֲהִיא

דֹּאֲהֵל נִמְי תַּקִּשִׁי אֲהֵהִיא דַּשְּׂבֵת: **וְכֹן** שְׁתֵּי גִזְזִטְרָאוֹת כּו' פֻּרַשׁ בְּקוֹנְטֹר' בְּנוֹתָן נָסַר רַחֵב ד' מַזֵּי לָזִי דְהוּי נִמְי פִּתַּח וְתַמָּה בֵּינוּ דַע"י נָסַר רַחֵב ד' אִירֵי הִכִּי רִיב בְּגִמְרָא זֵי כִּנְגָד זֵי אִין זֵי שְׁלֹא כִּנְגָד זֵי לֹא אֲפִילוּ מִפְּלִגִי טוּבָא לְשֹׁתְרֵי ע"י נָסַר ד' בְּדֹאמֵר לַעוֹל דְּכִי הוּי כִּתַּל ד' אֲפִילוּ מִפְּלִגִי טוּבָא וּמִפְּרַשׁ ר"ת דָּלֹא אִירֵי בְּנוֹתָן נָסַר מַזֵּי לָזִי וְדִין חֲרִין נוֹתָן לַגִּזְזִטְרָאוֹת דֹּאֵס יֵשׁ מַזֵּי לָזִי ד' מַעֲרָבִין שְׁנַיִם וְאִין מַעֲרָבִין אֶחָד בְּמוֹ חֲרִין אֲבָל בַּפְּחוֹת מִד' רִגִּיל לְכַסַּע מַזֵּי לָזִי כְּמוֹ גִּבִּי חֲרִין וּכְדֹאמֵר בְּמַס' שְׂבֵת בָּפ' הַזֹּרֶק (שְׂבֵת דף ק:) גִּבִּי רַחֵק שֵׁל מִיֵּם דְּהִיכָא דָּלֹא הוּי אַרְבַּעַה טַפָּחִים מִפְּסַע מִפְּסַע פֶּסְעֵי לִיָּה מַש"ה כִּי לִיכָא ד' מַזֵּי לָזִי מַעֲרָבִין שְׁנַיִם וְאֵס רַצִּי

מַעֲרָבִין אֶחָד אֲפֵלוּ הִיא מִפְּלָגַת שְׁלֹשָׁה בָּשֶׁהן זֵי כִּנְגָד זֵי אֲבָל זֵי שְׁלֹא כִּנְגָד זֵי אִין

מַעֲרָבִין אֶחָד בְּשִׁמְשׁוּכוֹת זֵי מַזֵּי שְׁלֹשָׁה בְּדֹאמַרִּינוּ בְּגִמְרָא [וּנְפִישִׁית מִכָּאן דְּקֹאמֵר

בְּמַתְנִיתֵין חוּזַר וְקֹאִי אֲנָסֵר]: **וְהָתַנּוּ** בֵּית שְׁמִילָאָהוּ תִבָּן אוֹ צְרוּרוֹת וּבִשְׁלוּ בְּטַל כָּךְ הִיא הַגֵּרָסָא בְּכָל הַסַּפְּדִים וְכֹן פֻּרַשׁ ר"ח ור"י אוֹמַר דֶּהֱהִיא מַשְׁנֵה בְּמַסְכַּת אֶהֱלִית (פס"י מִשְׁנֵה ז) וְאִין כְּתוּב שֵׁם תִּבָּן אֲלֵא עָפַד אוֹ צְרוּרוֹת וְלֹא גֵרָם נִמְי הֵתֶם וּבִטְלוּ בְּטוֹל וְהִכִּי אֵיתָא הֵתֶם בֵּית שְׁמַלְאָהוּ עָפַר אוֹ צְרוּרוֹת וּבִטְלוּ וְכֹן כְּרִי שְׁל תְּבוּאָה אוֹ גַל שֵׁל צְרוּרוֹת אֲפֵלוּ כִּנְלוּ שֵׁל עָבֹן וְאֲפֵלוּ טְמֵאָה בְּצַד פְּלִיִם טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וַעוֹלָה לֹאמַר דֶּהָךְ דְּמִיתֵי הִיא בְּרִיתָא דְאִין לְהִבִּיא בְּרִיתָא בֵּינוּ שְׁכֻכּוֹל לְהִבִּיא הַמַּשְׁנֵה וּמַה שְׂאוֹמֵר בַּפ"ק דְּסַפָּה (דף ד.) תִּבָּן וְאִין עֲתִיד לִפְנוּתוֹ וְעָפַר סָתֵם מַחְלֶקֶת ר' יוֹסִי וּרְבִנּוּ אַע"ג דְּבַמַּתְנִי דֹּאֲהֱלוֹת לֹא אִירֵי רַבָּנָן מִיָּדי בְּתִבָּן מ"מ מִכַּל שְׁבֹן דְּעָפַר שְׁמַעֲיִין דְּבַעֲי בְטוֹל וְהָא דְּפִשְׁיטָא לִיָּה תִבָּן וּבִטְלוּ הֵנָּה מַעוּט לְרַבָּנָן שְׁפִיר שְׁמַעֲיִין מִכַּל שְׁבֹן דְּכַרִּי דְּתְבוּאָה דְּמַהֲנִי בְטוֹל וְהָא דְּקֹאמֵר הֵתֶם עָפַר סָתֵם מַחְלֶקֶת רַבִּי יוֹסִי וּרְבִנּוּ הֵנָּה מִצִּי מִיָּד עֲתִיד לִפְנוּתוֹ דְּבַהֲא נִמְי פְּלִיגִי רַבָּנָן וְאִמְרִי

דָּלֹא בְטִיל אֲלֵא אִם כֹּן בְּטִילוּ וְאִין עֲתִיד לִפְנוּתוֹ הֵתֶם אֲלֵא מַשֹּׁם רַבִּי יוֹסִי נִקְטַ עָפַר סָתֵם וְלֹא חֵשׁ לְהֶאֱרִיךְ וְלִמְינִקֻט תַּרְוִיהוּ: **חֻקֵּק לְהַשְׁלִים בַּכֹּמֶה**, **בְּכִמָּה?** **אָמַר לִיָּה:** **חֻקֵּק לְהַשְׁלִים בַּכֹּמֶה**, **בְּכִמָּה?** **אָמַר לִיָּה:** **מֵלֹא קוֹמָתוֹ.** וּמֵאִי שְׁנָא? **אָמַר לִיָּה:** הֵתֶם מִסְתַּלַּק **לִיָּה,** הִכָּא לֹא מִסְתַּלַּק **לִיָּה.** ^(א) **בָּעָא מִיַּנְיָה רַב יוֹסֵף מְרַבָּה:** **עֲשֹׂאוּ לֹאִילָן סוּלָם,** מַהוּ? **תִּיבְעֵי לְרַבִּי, תִּיבְעֵי לְרַבָּנָן.** **תִּיבְעֵי לְרַבִּי:** **עַד כָּאן לֹא קֹאמֵר רַבִּי הֵתֶם כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מַשׁוּם שְׁבוּת לֹא גִזְרוּ עָלָיו — הֲנִי מִיָּלִי בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, אֲבָל כּוּלִי יוֹמָא — לֹא. או דִּילְמָא אֲפִילוּ לְרַבָּנָן: פִּיתְחָא הוּא, וְאִרְיָא הוּא, וְאִרְיָא הוּא דְרַבִּיעַ עָלִיָּה. ^(ב) **עֲשֹׂאוּ לֹאֲשִׁירָה סוּלָם,** מַהוּ? **תִּיבְעֵי לְרַבִּי יְהוּדָה,** **תִּיבְעֵי לְרַבָּנָן.** **תִּיבְעֵי לְרַבִּי יְהוּדָה:** **עַד כָּאן לֹא קֹאמֵר רַבִּי יְהוּדָה הֵתֶם דְּמוּתָר לְקְנוֹת בֵּית בְּאִיסוּרֵי הֶנְאָה, אֲלֵא הֵתֶם, דְּבִתָּר דִּקְנָה לִיָּה עִירוֹב לֹא נִיחָא לִיָּה דְלִיַּנְטָר. או דִּילְמָא אֲפִילוּ לְרַבָּנָן: פִּיתְחָא הוּא, וְאִרְיָא דְרַבִּיעַ עָלִיָּה. **אָמַר לִיָּה:** **אִילָן מוּתָר, וְאֲשִׁירָה אָסוּרָה.** מִתְקִיר לֵה רַב חֲסִדָּא: **אֲדַרְבָּה, אִילָן שְׂאִיסוּר שְׂבֵת גוֹרָם לוֹ — נִיתָסַר. אֲשִׁירָה שְׂאִיסוּר דְּבָר אַחֵר גוֹרָם לוֹ — לֹא נִיתָסַר.** ^(ג) **אֵיתְמַר נָמִי, כִּי אֲתָא רַבִּין, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאָמְרִי לֵה אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:** **כָּל שְׂאִיסוּר שְׂבֵת גָּרָם לוֹ — אָסוּר, כָּל שְׂאִיסוּר דְּבָר אַחֵר גָּרָם לוֹ — מוּתָר.** **רַב נַחֲמָן בַּר יַצְחָק מַתְנִי הַכִּי:** **אִילָן — פְּלוּגָתָא דְרַבִּי וּרְבִנּוּ. אֲשִׁירָה — פְּלוּגָתָא דְרַבִּי יְהוּדָה וּרְבִנּוּ.** ^(ד) **מַתְנִי חֲרִיץ שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, עֲמוּק עֲשָׂרָה וְרוּחַב אַרְבָּעָה — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד. אֲפִילוּ מֵלֹא קֵשׁ אוֹ תִבָּן. מֵלֹא עָפַר אוֹ צְרוּרוֹת — מְעַרְבִין אֶחָד, וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם.** ^(ה) **נָתַן עָלָיו נָסַר שְׂרָחַב אַרְבָּעָה טַפָּחִים, וְכֹן שְׁתֵּי גִזְזִטְרָאוֹת זֵי כִּנְגָד זֵי — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאֵם רַצִּי מְעַרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכָּאן — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד. ^(ו) **גָּמִי וְתִבָּן לֹא חִיִּיץ? וְהָא אֲנִן תַּנּוּ: מַתְבָּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת גִּבְוֶה עֲשָׂרָה טַפָּחִים — מְעַרְבִין שְׁנַיִם וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד! אָמַר אֲבָיִי: לַעֲנִין מַחֲיָצָה — כּוּלִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי דִּהְוִיא מַחֲיָצָה, אֲבָל לַעֲנִין חֲצִיצָה, אִי בִטְלִיָּה — חִיִּיץ, וְאִי לֹא בִטְלִיָּה — לֹא חִיִּיץ. ^(ז) **מֵלֹא עָפַר. וְאֲפִילוּ בִסְתֻמָּא? וְהַתַּנּוּ: בֵּית שְׁמִילָאָהוּ תִבָּן או צְרוּרוֹת וּבִיטְלוּ — בְּטַל. בִּיטְלוּ — אִין,**********

חלון פרק שביעי עירובין

הַסֵּלֶם לְהַשְׁלִים כִּכְתַּל מִכָּאן וּמִכָּאן כִּנְגָד חוּקִי הַסֵּלֶם לְהַשְׁלִים רַחֲבוֹ בַּי': **בְּכִמָּה** צְרִיךְ לְהַשְׁלִים הָרֹחַב בְּגִבְהַה הַכֶּתֶל: **בַּעֲשָׂרָה** עַד עֶשְׂרֵה יִשְׁלִימֵנו וְכִינוּ דְאִיכָא בְּגִבְהַה עֶשְׂרֵה רַחֵב אַרְבַּעַה הוּי בַּה שְׁעוּר פִּתַּח ואַע"ג דְּגִבְוֶה כִּתְל טוּבָא לִית לָן בַּה: **חֻקֵּק כָּל הַסֵּלֶם כִּפְתַּל** פְּעִין שְׁלִיכוֹת וְרַחֲבוֹ בְּמִשְׁךְ הַכֶּתֶל אַרְבַּעַה: **בְּכִמָּה** גִּבְהַה צְרִיךְ לְחַק רַחֵב אַרְבַּעַה: מֵלֹא קוֹמָתוֹ שֵׁל כִּתְל צְרִיךְ שְׁיָהֵא מִשְׁךְ הַחוּקִין אַרְבַּעַה: **הֵתֶם** כִּי אִיכָא סֵלֶם מַנִּיעַ לְרֹאשׁ הַכֶּתֶל נוֹחַ לַעֲלוֹת בּוֹ וּמִיָּהוּ לֹא חֲשִׁיב לְמַהֲנִי פִתַּח בְּצִיר מְרַחֵב ד' הֶלְכָךְ כִּי מַשְׁנִי לִיָּה רַחֵב אַרְבַּעַה בְּגִבְהַה עֶשְׂרֵה פִתְחָא הוּי אֲבָל הִכָּא אִין נוֹחַ לַעֲלוֹת כָּל כָּךְ: **מִסְתַּלַּק** לִיָּה נוֹחַ לַעֲלוֹת לֹאֲדָם: **תַּבְעֵי לְרַבִּי דְאָמַר בְּפָרָק כָּכָל מַעֲרָבִין** [לַעִיל (עירובין נב:)] הַנוֹתָן עֲרוֹב תַּחוּמִּין בְּאִילָן קֹנֵה עֲרוֹב דֶּהֵתֶם טַעֲמָא מַשֹּׁם מִיקְנָא שְׂבִיתָה בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת הוּא וְדָבָר שֶׁהוּא מַשֹּׁם שְׂבוּת כַּגֹּזֶן שְׁמוֹשׁ בְּמַחְבֵּר לֹא גִזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת אֲבָל לְגַבִּי עֲרוֹבֵי חֲצֵרוֹת טַעֲמָא מַשֹּׁם דְּפִתַּח מַשְׁנִי לָהּ חַד עַל זִי עֲרוֹב וְאִי לֹא חֲזִי לְתַשְׁמַשְׁתָּה כּוּלִי יוֹמָא לֹאֹ פִתְחָא מִקְרִי הֶלְכָךְ לֹא שָׂרָא לָהּ עִירוּבִיהוּ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת: וְאֲרִיֹא רַבִּיעַ עָלִיָּה אֲסוּר שְׂבוּת אוֹמַר לָנוּ סוּרוּ וּמִכָּל מְקוֹם פִּתַּח (הוּי) שְׁמַה וּמַשְׁנִי לָהּ חַד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כְּדָךְ חוּרוּין וְדִין: עֲשֹׂאוּ לֹאֲשָׂרָה אִילָן שְׁעוּבָדִין אוֹתוֹ וְאָסוּר בַּהֲנָאָה אִם תַּמְצִי לֹאמַר בַּשָּׂאֵר אִילָן פִּתַּח הוּא הִכָּא דְמַמְנָיא לָהּ הֶנְאָה עַל יְדִיָּה מֵאִי: **תַּבְעֵי לַר' יְהוּדָה** דְאָמַר בְּפָרָק כָּכָל מַעֲרָבִין בְּגִמְרָא (דף לא.) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר הַנוֹתָן אֶת עֲרוֹבוֹ בְּקִבָּר קֹנֵה עֲרוֹב ואַע"ג דְּקִבָּר אָסוּר בַּהֲנָאָה: **הַכִּי גֵרָסִינוּ הֵתֶם** הוּא דְבִתָּר דִּקְנָה לֵה עֲרוֹב לֹא נִיחָא לֵה דְלַנְטָר לֹא אִכְפַּת לִיָּה בַּשְּׁמִירְתּוֹ וְאִשְׁתַּכַּח דָּלֹא מִתְּהֵי מַקְבָּרָא אֲלֵא קִנִּית עֲרוֹב לְחוּצִיָּה וְהִיאֵא לֹאֹ הֶנְאָה הִיא כְּדַמְפְּרַשׁ הֵתֶם דְאִין מַעֲרָבִין בְּתַחוּמִין אֲלֵא לְדָבָר מַצְנֵה וּמַצִּית לֹאֹ לְהַנִּית נִתְנוּ אֲבָל עֲרוֹבֵי חֲצֵרוֹת לְהַנִּיתָן הִיא וְלֹא לְדָבָר מַצְנֵה וְהִיאֵא הֶנְאָה: אוֹ דְלִמָּא אַע"ג דְאָסוּר בַּהֲנָאָה הִא לֹא מַשְׁתַּמֵּשׁ בַּה מִיָּדי וּפִתְחָא שְׁמַה וְאֲרִיֹא הוּא דְרַבִּיעַ עַלָּה וּמִכָּל מְקוֹם הַחֲצֵרוֹת מַחְבָּרִין: **מַקְצִי חֲרִין אֶרֶךְ** הוּא וּמִפְסִיק עַל פְּנֵי הַחֲצֵר כֻּלָּה: **וְאֲפִילוּ מֵלֹא תִבָּן** וְקַשׁ לֹאֹ סְתִימָה הִיא דָּלֹא

מִבְּטֹל לִיָּה הֵתֶם דְסוּפוֹ לִטְלוּ: **נָתַן עָלָיו נָסַר** מַשְׁפָּתוֹ לְשַׁפְּתוֹ פְּעִין גָּשָׁר וְהוּי כְּפִתַּח: **שְׁתֵּי גִזְזִטְרָאוֹת** נָסַרִין בּוּלְטִין מַשְׁפַּת תַּקֵּרַת הַעֲלִיָּה לַרֵּה"ר וְקוֹרִין לוֹ אַלְדוּוִי"ר וְאֵס יִשְׁגֵּן זֵי אֲחֵל זֵי בַשְּׁתֵּי עֲלִיוֹת שֵׁל שְׁנֵי דִיירִין וְנָתַן נָסַר רַחֵב ד' כְּמִין גָּשָׁר מַזֵּי לָזִי הוּי נִמְי פִּתַּח: **פְּחוֹת מִכָּאן** שְׁאִינוּ רַחֵב: **גָּמִי** לֹא חִין לֹא סָתֵם: וְהִקְנֵן **מַתְבָּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת כּו'** גִּדִּישׁ שֵׁל תִּבָּן וְקַתְנִי מַעֲרָבִין שְׁנַיִם אֲלֵמָא חִין: **לַעֲנִין** מַחֲצֵה אַע"ג דְּעִתִּיד לִטְלוּ כָל כַּמָּה דְּהוּי הֵתֶם מַחֲצֵה הִיא דֶּהָא מִפְסִיק מִיָּדי דֶּהֱנָה אַעֲבִיטִין וְאִכְפִּית וּכְלִי בַּהֲמָה דְתַנּוּ בְּפָרָק קַמָּא (דף טו:) דְמַקְיִפִין בֶּהָן: **אֲבָל לַעֲנִין חֲצִיצָה** לַחוּץ בְּפִנִי אִוִּיר הַחֲרִין וְלָדוּן כְּסֻתוֹס דְּמַשְׁנִית לִיָּה בְּאֲרַעָא: **אִי בְטֹלָה לְהִקְיָא** וְאָמַר לֹא שְׁקַלְנָא לִיָּה מִהִכָּא בְטִיל וְאִי לֹא לֹא: **וְאֲפֵלוּ בִסְתֻמָּא** דָּלֹא וְדַעֲיִין אִי שְׁקִיל תּוֹ אִי לֹא: **בֵּית שְׁטַמְלָת** מַת בְּתוֹכוֹ וּמִלְאֻהוּ עָפַר אוֹ צְרוּרוֹת וּבִטְלוּ וּבְטֹל וְהוּי טְמֵאָה רַצִּיעַ שְׁאִין לֵה לַעֲצֵמָה וּבּוֹקֵעַת וַעוֹלָה עַד לְקִרְיעַ וְהַמְאִהִיל עַל הַגָּג טְמֵא וְכָל טְמֵאָה שְׁאִין לֵה אֲהֵל טַפַּח בּוֹקֵעַת וַעוֹלָה עַד הַקְרִיעַ כְּדֹאמֵר בְּבִרְכוּת בְּפָרָק מִי שְׁמַתוֹ:

וְלִמְינִקֻט תַּרְוִיהוּ:

 מסורת הש"ס

א סוכה ד.

ב גיטין פג; גיטין עד:

ג עבודה זרה טז.

ד שבת קלד; לעיל כב:

ה משנה עירובין; לקמן צב.

ו לקמן פז; תוספתא עירובין

ז תוספתא עירובין

ח משנה אהלית

 גליון הש"ס

גמ' כל שאיסור דבר אחר גרם לו מותר. ע"י לקמן דף פ ע"ב תוה"ה אבל קורה:

מסורת הש"ס
א סוכה ד.
ב תוספתא אהלות
ג סוכה כב; לעיל נז:
ד לעיל עו:
ה משנה אהלות
גליון הש"ס

גמ' מאן תנא עירובין ר' יוסי היא. עיין לקמן דף פד ע"א תד"ה בור מאי איכא למימר:

לֹא בָטְלוּ לֹא בָטִיל וְאִין הִטְמִיחַ בּוֹקֻעַת לְמַעַלָּה מִן הַגַּג שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֶחָל לַעֲצֻמָּה: **מֵאֵן תֵּנָא אַהֲלוֹת ר' יוֹסִי הִיא** אע"פ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ בְּרִיטָא זֶז דְּקָח מִיְּתֵי יוֹדֵעַ הָיָה שֶׁרַבִּי יוֹסִי דָּבַר עַל הַהִיא מִשְׁנֶה דְּאֶהֱלוֹת וְכִי הָיִי גִּנְיָא אִיכָא בְּפִרְקָא קַמָּא דְיוֹמָא (דף יד:) גְּבִי מֵאֵן תֵּנָא תְּמִיד ר"ש אִישׁ הַמַּצֵּפֶה הִיא: **הֲרִי** הוּא בְּסֵתִם עֶפְרָ, וּבָטִל. עֶפְר וְעֵתִיד לְפָנוּתוֹ — הֲרִי הוּא בְּסֵתִם תְּבֹן, וְלֹא בָטִיל. אֶלָּא אָמַר רַב אָסִי: מֵאֵן תֵּנָא עִירוּבִין — רַבִּי יוֹסִי הִיא. רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: טוּמְאָה אֲשֶׁבֶת קְרָמִית?!

הַנַּח אִיסוּר שְׁבֵת, דְּאָפִילוּ אֲרֻנְקִי נָמִי מִבָּטֵל אִינִישׁ. רַב אֲשִׁי אָמַר: בֵּית אַחֲרִיץ קָא רַמִּית?!

בְּשִׁלְמָא חֲרִיץ לְמִיטְיִימִיה קָאִי. אֶלָּא בֵּית, לְמִיטְיִימִיה קָאִי? "נָתַן עָלָיו נָסֵר שְׂרוּחַב אֲרַבְעָה. אָמַר רַבָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שְׁנָתָן לָרַחֲבוּ, אָבָל לְאָרְכוֹ — אָפִילוּ כָּל שָׁהוּא נָמִי, שְׁחָרִי מִיעֻטּוֹ מֶאֱרַבְעָה.^[כ] וְכֹן שְׁתֵּי גִזְוּטְרָאוֹת זֶז כְּנֻגָּד זֶז. אָמַר רַבָּא: הָא דְאָמְרַתּוּ זֶז כְּנֻגָּד זֶז — אִין, זֶז שְׁלֹא כְּנֻגָּד זֶז — לֹא, וְזֶז לְמַעַלָּה מִזֶּז נָמִי, לֹא אֲמַרְן אֶלָּא שְׁיִשׁ בִּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אָבָל אִין בִּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה — גִּזְוּטְרָא עֲקוּמָה הִיא.^[כ] מִתְנַיִי מִתְבֵּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת גְּבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אַחַד. אֵלוּ מֶאֱכִילִין מִכָּאן, וְאֵלוּ מֶאֱכִילִין מִכָּאן. נִתְמַעֵט הַתְּבֹן מַעֲשָׂרָה טְפָחִים, — מְעַרְבִין אַחַד, וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם. 'גַּמִּי' אָמַר רַב הוּנָא: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִתֵּן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל. "וְלֹאֲוֻקְמִי שְׂרִי? וְהָאֻמַּר רַב הוּנָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מַעֲמִיד אָדָם אֶת בְּהֶמְתּוֹ עַל גְּבִי עֲשָׂכִים בְּשִׁבְתּוֹ. וְאִין מַעֲמִיד אָדָם אֶת בְּהֶמְתּוֹ עַל גְּבִי מוּקָצָה בְּשִׁבְתּוֹ. 'דְּקָאִים לָהּ בִּאֲפָה וְאֲזִלָּה וְאָכְלָה. וְלֹא יִתֵּן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ תְּבֹן? וְהַתְנַיָּא: בֵּית שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת וּמִילָאָהוּ תְּבֹן — מְעַרְבִין שְׁנַיִם וְאִין מְעַרְבִין אַחַד. זֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל, וְזֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל. נִתְמַעֵט הַתְּבֹן מַעֲשָׂרָה טְפָחִים — שְׁנֵיהֶם אִסוּרִים. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ וּמִבָּטֵל אֶת רְשׁוּתוֹ, הוּא אִסוּר וְחִבְרִיר מוּתָר. וְכֹן אֵתָּה אֹמֵר בְּגוּב שֶׁל תְּבֹן שְׁבִין שְׁנֵי תַּחוּמִי שְׁבֵת. קִתְּנֵי מִיָּהֵת: זֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל, וְזֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל. אָמְרִי: בֵּית, כִּינֹן דְּאִיכָא (מְחִיצוֹת ו)תַּקְרָה, כִּי מִיפְּחִית — מִינְכָּרָא לִיה מְלָתָא. הָכָא — לֹא מִינְכָּרָא לִיה מְלָתָא. נִתְמַעֵט הַתְּבֹן מַעֲשָׂרָה טְפָחִים שְׁנֵיהֶן אִסוּרִין. הָא עֲשָׂרָה — שְׂרִי, וְאֵף עַל גֵּב דְּמִידְלִיא תַקְרָה טוּבָא. שְׁמַע מִינָּה: מְחִיצוֹת שְׂאִין מְגִיעוֹת לְתַקְרָה — שְׁמֵן מְחִיצוֹת. אָמַר אַבְיִי: הָכָא בְּבֵית שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר חֹסֶר מִשְׁהוּ עֶסְקִינֵן, וְתְבֹן עֲשָׂרָה.^[ח] וְרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אָפִילוּ תִימָא בְּבֵית עֲשָׂרָה

מֵאֵן תֵּנָא אַהֲלוֹת ר' יוֹסִי הִיא אע"פ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ בְּרִיטָא זֶז דְּקָח מִיְּתֵי יוֹדֵעַ

הָיָה שֶׁרַבִּי יוֹסִי דָּבַר עַל הַהִיא מִשְׁנֶה דְּאֶהֱלוֹת וְכִי הָיִי גִּנְיָא אִיכָא בְּפִרְקָא קַמָּא דְיוֹמָא (דף יד:) גְּבִי מֵאֵן תֵּנָא תְּמִיד ר"ש אִישׁ הַמַּצֵּפֶה הִיא: **הֲרִי** הוּא בְּסֵתִם עֶפְרָ, וּבָטִל. עֶפְר וְעֵתִיד לְפָנוּתוֹ — הֲרִי הוּא בְּסֵתִם תְּבֹן, וְלֹא בָטִיל. אֶלָּא אָמַר רַב אָסִי: מֵאֵן תֵּנָא עִירוּבִין — רַבִּי יוֹסִי הִיא. רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: טוּמְאָה אֲשֶׁבֶת קְרָמִית?!

הַנַּח אִיסוּר שְׁבֵת, דְּאָפִילוּ אֲרֻנְקִי נָמִי מִבָּטֵל אִינִישׁ. רַב אֲשִׁי אָמַר: בֵּית אַחֲרִיץ קָא רַמִּית?!

בְּשִׁלְמָא חֲרִיץ לְמִיטְיִימִיה קָאִי. אֶלָּא בֵּית, לְמִיטְיִימִיה קָאִי? "נָתַן עָלָיו נָסֵר שְׂרוּחַב אֲרַבְעָה. אָמַר רַבָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שְׁנָתָן לָרַחֲבוּ, אָבָל לְאָרְכוֹ — אָפִילוּ כָּל שָׁהוּא נָמִי, שְׁחָרִי מִיעֻטּוֹ מֶאֱרַבְעָה.^[כ] וְכֹן שְׁתֵּי גִזְוּטְרָאוֹת זֶז כְּנֻגָּד זֶז. אָמַר רַבָּא: הָא דְאָמְרַתּוּ זֶז כְּנֻגָּד זֶז — אִין, זֶז שְׁלֹא כְּנֻגָּד זֶז — לֹא, וְזֶז לְמַעַלָּה מִזֶּז נָמִי, לֹא אֲמַרְן אֶלָּא שְׁיִשׁ בִּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אָבָל אִין בִּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה — גִּזְוּטְרָא עֲקוּמָה הִיא.^[כ] מִתְנַיִי מִתְבֵּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת גְּבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אַחַד. אֵלוּ מֶאֱכִילִין מִכָּאן, וְאֵלוּ מֶאֱכִילִין מִכָּאן. נִתְמַעֵט הַתְּבֹן מַעֲשָׂרָה טְפָחִים, — מְעַרְבִין אַחַד, וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם. 'גַּמִּי' אָמַר רַב הוּנָא: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִתֵּן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל. "וְלֹאֲוֻקְמִי שְׂרִי? וְהָאֻמַּר רַב הוּנָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מַעֲמִיד אָדָם אֶת בְּהֶמְתּוֹ עַל גְּבִי עֲשָׂכִים בְּשִׁבְתּוֹ. וְאִין מַעֲמִיד אָדָם אֶת בְּהֶמְתּוֹ עַל גְּבִי מוּקָצָה בְּשִׁבְתּוֹ. 'דְּקָאִים לָהּ בִּאֲפָה וְאֲזִלָּה וְאָכְלָה. וְלֹא יִתֵּן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ תְּבֹן? וְהַתְנַיָּא: בֵּית שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת וּמִילָאָהוּ תְּבֹן — מְעַרְבִין שְׁנַיִם וְאִין מְעַרְבִין אַחַד. זֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל, וְזֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל. נִתְמַעֵט הַתְּבֹן מַעֲשָׂרָה טְפָחִים — שְׁנֵיהֶם אִסוּרִים. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ וּמִבָּטֵל אֶת רְשׁוּתוֹ, הוּא אִסוּר וְחִבְרִיר מוּתָר. וְכֹן אֵתָּה אֹמֵר בְּגוּב שֶׁל תְּבֹן שְׁבִין שְׁנֵי תַּחוּמִי שְׁבֵת. קִתְּנֵי מִיָּהֵת: זֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל, וְזֶה נוֹתֵן לְתוֹךְ קוּפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל. אָמְרִי: בֵּית, כִּינֹן דְּאִיכָא (מְחִיצוֹת ו)תַּקְרָה, כִּי מִיפְּחִית — מִינְכָּרָא לִיה מְלָתָא. הָכָא — לֹא מִינְכָּרָא לִיה מְלָתָא. נִתְמַעֵט הַתְּבֹן מַעֲשָׂרָה טְפָחִים שְׁנֵיהֶן אִסוּרִין. הָא עֲשָׂרָה — שְׂרִי, וְאֵף עַל גֵּב דְּמִידְלִיא תַקְרָה טוּבָא. שְׁמַע מִינָּה: מְחִיצוֹת שְׂאִין מְגִיעוֹת לְתַקְרָה — שְׁמֵן מְחִיצוֹת. אָמַר אַבְיִי: הָכָא בְּבֵית שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר חֹסֶר מִשְׁהוּ עֶסְקִינֵן, וְתְבֹן עֲשָׂרָה.^[ח] וְרַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: אָפִילוּ תִימָא בְּבֵית עֲשָׂרָה

וְתְבֹן

הָיָה שֶׁרַבִּי יוֹסִי דָּבַר עַל הַהִיא מִשְׁנֶה דְּאֶהֱלוֹת וְכִי הָיִי גִּנְיָא אִיכָא בְּפִרְקָא קַמָּא דְיוֹמָא (דף יד:) גְּבִי מֵאֵן תֵּנָא תְּמִיד ר"ש אִישׁ הַמַּצֵּפֶה הִיא: **הֲרִי** הוּא בְּסֵתִם עֶפְרָ, וּבָטִל וּטְמִיחַ בּוֹקֻעַת וְעוֹלָה בְּדִקְתָנִי בְּאֶהֱלוֹת וּח"ת וְהָא ר' יוֹסִי קֶסֶבֶר דְּטִמְיחַ טְמוּנָה אִינֶה בּוֹקֻעַת בְּגַ' הַעוֹר וְהֶרֶטֶב (חֲלוּן דף קכה:) דְקָחָמַר ר' יוֹסִי חֲבִילִי הַמְטָה וּסְרִינִי הַחֲלוּנוֹת שֶׁפִּרְשׁוּ עַל פְּנֵי הַמֵּת בְּחִוֵּיר הַנוֹגֵעַ שֶׁלֹּא כְּנֻגָּד הֶנֶקֶב טְהוֹר וּמוֹנִין לָהּ בְּסֻמוּכִין לוֹ בְּפָחוֹת מִטַּפַּח וְאוֹמַר ר"י דמ"מ מְהֵי בְטוּל לַעֲנִין שֶׁלֹּא יִבֹּא טְמִיחַ לְכֻלִּים שֶׁבְּצֻדוֹ וְהָא דא"ר יוֹסִי בְּפִרְקָא הַשֵּׁן (סָפָה כ"א:) בְּמִקוּמוֹ הָיָה עוֹמֵד וּמְמַלֵּא מִפְּנֵי קֶבֶר הַתּוֹס הָיְנוּ זְנוּקָא בְּקֶבֶר דְּכַתִּיב קָרָא (בְּמִדְבָּר יט) אִין בְּקֶבֶר שֶׁהִמְאִהִיל עַל הַקֶּבֶר טִמֵּא אָבָל בַּעֲלָמָא קֶסֶבֶר ר' יוֹסִי דְאִינֶה בּוֹקֻעַת וְטְהוֹר: **דְּקָאִם** לָהּ בִּאֲפָה וְאֲזִלָּה וְאִם תֵּאֲמַר אִם כֵּן מֵאי אֲרִיָּא דְנֻקַּט רַב הוּנָא שֶׁלֹּא יִתֵּן לְתוֹךְ קֻפְתּוֹ וַיֵּאָכִיל כִּינֹן דְאִסוּר אֲפִילוּ לְהַעֲמִידָהּ אע"נ דְלֹא מְטַלְטֵל וי"ל דְאִי הָיָה נֻקַּט לִיה אִסוּר לְהַעֲמִיד לֹא הָיָה יוֹדֵעִין מֵאי טַעְמָא כֹּל כְּמָה דְלֹא אֲשַׁמְעִין שֶׁאִסוּר לְטַלְטֵל הַלֶּכֶךְ אֲשַׁמְעִין שֶׁאִסוּר לִתֵּן לְתוֹךְ קֻפְתּוֹ מִשּׁוֹם דְלִמָּא מִפְּחִית וְלֹא אֲדַעְתָּא וּמִמֵּילָא יוֹדֵעִין דְאִסוּר לְהַעֲמִיד: **וְכֹן** אֵתָּה מוּצֵא בְּגוּב שֶׁל תְּבֹן פִּרֵּשׁ בְּקוּנְטֶרֶס גֵּב בּוֹר וְלֹא שִׁיךְ בּוֹר גְּבִי תְּבֹן וְיֵשׁ מְפִרָשִׁים לָשׁוֹן קֵשׁ וּבְבִבְא: **שְׁמַע** מִנָּה מְחִצוֹת שְׂאִין מְגִיעוֹת לְתַקְרָה שְׁמֹן מְחִצוֹת בְּתִמְיָה פִי' בְּמַחְצוֹת עֲרִאִי כִי הֵךְ וְלַעֲשִׂי (עִירוּבִין עב:) בְּסָקוּיֵן כְּרַבִּי יְהוֹדָה הַסֹּבֵר דְאָמַר לב"ה עָרִיב אַחַד לְכֵלֵן בְּמַחְצוֹת שְׂאִין מְגִיעוֹת לְתַקְרָה וְהֵסֵם נָמִי בְּמַחְצוֹת עֲרִאִי אֲרִי בְּדַפְי' הֵסֵם:

ע"ט.

עִין מִשְׁפָּט בַּר מִצְוָה

א מו"י פג' מהל' עירובין הל' יג, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' יז:

ב מו"י פג' מהל' עירובין הל' יד, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' א:

ג מו"י פג' מהל' עירובין הל' ג, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' יט:

ד מו"י פג' מהל' עירובין הל' ג, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' יט:

ה מו"י פכ"א מהל' שבת הל' לו, סמג לאוין סה, טושי"ע או"ח סי' שכד סעי' יג:

ו מו"י פכ"א מהל' שבת הל' לו, טושי"ע או"ח סי' שעב סעי' יט:

^[1] א סוכה ד

^[2] ב תוספתא אהלות

^[3] ג סוכה כב; לעיל נז:

^[4] ד לעיל עו:

^[5] ה משנה אהלות

^[6] גמ' מאן תנא עירובין ר' יוסי היא

^[7] עיין לקמן דף פד ע"א תד"ה בור מאי איכא למימר:

עײט:

עין משפט גור מצוה

א מו"י פא' מהל' עירובין הל' יו, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ט:

ב מו"י פא' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' י:

ג מו"י פא' מהל' עירובין הל' יו, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ט:

ד מו"י פב"ט מהל' שבת הל' ז, סמג עשין כט, טוש"ע או"ח סי' ערא סעי' יג:

ה מו"י פב' מהל' שבת הל' יד, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' של סעי' ו:

ו מו"י פב' מהל' שבת הל' יד, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' של סעי' ו:

בדאשקמון לעיל (עירובין דף טו:) גבי חבליים הבא לא חשיב ליה דהא מחצות שאין מניעות נמי לא מחשבי להו הבא:

שְׁמַע מִנִּי דְיוֹרֵינוּ הַבָּאִין בַּשַּׁבָּת אַסוּרִין יֵשׁ דְיוֹרִין הֶבְאִין בַּשַּׁבָּת שְׁאִסוּרִין בְּגוֹן יִשְׁרָאֵל וְגַר שֶׁסְּרִוּוֹ בְּדִירָה אַחַת וּמֵת גַּר מִבְּעוֹר יוֹם בְּדֹאמֶר בְּפֶרֶק הַזֶּה (לעיל עירובין דף ע:.) וְהָכָא בְּדִיוֹרִין הֶבְאִין בַּשַּׁבָּת עַל יְדֵי נְפִילַת מַחֲצֵה שָׁבִין שְׁמִי חֲצִרוֹת אֲרֵרִי [דַּפְּלִינִי בַּה רַב וְשִׁמְוֵאל] וּמִבְּעִיא לִיה לָרַב אֲוִשְׁעִיא בְּפֶרֶק כָּל גְּבוּת (לחמן עירובין דף ענ:.) **וְאִיבְעִית**

אִימָא לְעוֹלָם תַּרְתִּי פִי בְּקוּינְטָרַם וְלַעֲנֹן הָסַר חֲבֵרוֹ בְּחִזָּא סָגִי מִיְהוּ לְדִיזָּה בְּעִי לְמַעֲבַד הַרְחָקָה דְּלָא לִיְתִי לְטַלְטוּלִי וְהוּא הָדִין דְּסָבִירָא לִיה לְהָאִי תֵנָּא בְּכָל מְבִטְלִין רְשׁוּת דְּצִרִיךְ לִנְעוֹל וְקַצַּת פִּתְמָה בְּאַנְשֵׁי חֲצֵר שֶׁשָּׂכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֲרַב הֵיאֵךְ וַיִּנְצַח אִם לֹא דָרָךְ חֲצֵר אִם צִרִיךְ לִנְעִילַת דְּלַת וְשָׁמַר י"ל דְּבִעֵי נְעִילַת דְּלַת וּבִשְׁעָה שִׁנְיַטְרֵךְ לְהַכְנִס וְלַצֹּאת וּפְתַח וַיַּנְעִל אַחֵר כִּךְ וְקַצַּת נִרְחָה דְּזִנְקָא הָכָא צִרִיךְ נְעִילַת דְּלַת שְׁעַד עֵתָּה הֲרָגְלוּ לְטַלְטֵל בְּלֹא שׂוּם עֲרֹוב שָׂהִיּה תִּבְּן מִפְּסִיר וְאִיבָא לְמַחֵשׁ בְּדֹאמֶר כִּנֵּן דַּהֲשׁ בַּה אֲמִי לְטַלְטוּלִי אֲבָל בְּאַנְשֵׁי חֲצֵר שֶׁשָּׂכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֲרַב וְלֹא הֲרָגֵל לְטַלְטֵל רְשׁוּת הַלֶּכֶךְ לֹא בְּעִי נְעִילַת דְּלַת וְנִרְחָה דְּהִכָּא נָמִי לֹא בַּעֲוֹ לִנְעִילַת דְּלַת אֲלֵא שֶׁבַת רֵאשׁוֹנָה שְׁאֵחֵר הַמַּעֲוֵט בִּין שֶׁבִּשְׁבַּת שְׁעָבְרָה הִיוּ מְטַלְטִלִין עַם בְּלֹא עֲרֹוב וּבְלֹא בְּטוּל רְשׁוּת אֲבָל בַּשַּׁבָּת אֶחָרַת לֹא

וַיַּטְרַכוּ עוֹד לִנְעוֹל דְּאִין סָבְרָא שְׁעַד לַעֲוֹלָם וְהָא צִרִיךְ נְעִילָה וְלֹא נִשְׁהִי אוֹתוֹ לְשֹׂאֵר

בְּטוּל בִּשְׁבִיל שְׁהִיתָה עַם מַחֲצֵה מִפְּסָקַת פַּעַם אַחַת וְלַעֲיֵל בְּפֶרֶק הַזֶּה (עירובין דף סח.) דְּאִמֶּר לְהוּ רַבָּא פִּנּוּ לִי מֵאֲנִי מִבְּרִי לְבִי נָשִׂי [ויפי' עַם הַקּוּינְטָרַם דַּפְּנָה כְּלוּי דְּלֹא יִבּוּא לְהוֹצִיא מִשֶּׁם (לְחֹצֵר] מִשְׁמַע חֲצַת דְּחֹשִׁיעִין שְׁמַא יִטַּלְטֵל וּמִיְהוּ אֲדַרְבֵּה מִשְׁמַע דְּלָא הִיוּ בַּעֲוֹ נְעִילַת דְּלַת וְגַם רַבָּא שְׁנַיעַ לַפְּנוֹת כְּלוּי מִשְׁמַע זִנְקָא לְפִי שֶׁבִּטְל הַצֶּרֶךְ לַפְּנוֹת שְׁלֹא יוֹצִיא בְּשׁוּנֵג וַיֵּאסֶר אֲבָל אֵת לֹא הִיָּה מְבִטֵּל לֹא הִיָּה צִרִיךְ לֹא הוּא וְלֹא שְׂאֵר בְּנֵי הַחֲצֵר לַפְּנוֹת כְּלוּם וְלֹא לִנְעוֹל וּמִיְהוּ מְצִי לְמִימַר כְּמוֹ שֶׁפִּי' בְּקוּינְטָרַם דְּלִיבָא לְמִיחֵשׁ דְּלִמָּא אֲמִי לְטַלְטוּלִי אֲלֵא בְּשִׁירְחָה אַחֲרִים מְטַלְטִלִין וַיִּיתֵר נִרְחָה הַטַּעַם דְּלִמָּא יוֹצִיא וַיְחֻזִּין וְנִרְחָה דְּאִם לְהִכָּה כִּר' וַיְהִדָּה דְּאִמֶּר בְּשׁוּנֵג אִינוּ אוֹסֵר אִין נִרְחָה שְׁיֵאֵר טַעַם שְׁלֹא יוֹצִיא

בְּמִזִּיד וַיֵּאסֶר דְּאִין לְחוּשׁ שְׁנִי צִיא בְּמִזִּיד בְּאִסוּר: **וְהָא** קמ"ל דְּאִין מְבַשְׁלִין וְחוּזְרִין וּמְבַשְׁלִין וּמֵהֶךָ בְּרִיתָא לֹא תַקִּישׁ לָרַב דְּאִמֶּר פ' הַזֶּר (לעיל עירובין דף סח:) חוֹזְרִין וּמְבַטְלִין דְּהוּא מוֹחִי מִלְּתָהּ בְּתַנְיָא בְּדִקְדָּאמֶר רַב שֶׁשֶׁת הָתָם: **וּמִזְכָּה** לָהֶם עַל יְדֵי בְּנֵי וּבְתוֹ הַגְּדוֹלִים כּו' אוֹמֵר ר"ת דְּלֵר' יוֹחֵן דְּאִמֶּר כּכ"ק דב"מ (ד' יב:) בְּבִי מַצִּיאָה לֹא גְדוֹל גְּדוֹל מִמֶּשׁ וְהוּא הָדִין הָכָא וְצִרִיךְ לְהֵאֵר שְׁלֹא לְזַכּוֹת הָעֲרֹוב ע"י בְּנֵי הַגְּדוֹל הַסְמוּךְ לְשִׁלְחָנוּ דְּיִדּוּ כִיד אֲבִיו הוּא וְאֵע"י דְּשִׁמְוֵאל כְּלוּי עָלָה הָתָם וְאוֹמֶר גְּדוֹל גְּדוֹל מִמֶּשׁ קוּימָא לֵן בְּרַבִּי יוֹחֵן לְגַבִּי שְׁמוּאֵל וְאִין לְתַמָּה לְרַבִּי יוֹחֵן הֵיאֵךְ יֵשׁ יָד לְתַנּוּן לְזַכּוֹת דְּהָא מַה נִּפְשָׁךְ אִמָּה הַעֲבָרִיָּה [נְמִי] קוּטָנָה הִיא דְּאִי אִמָּאָה שְׁעָרֹות מֵאִי בְּעִינָא גַּבְהִי וְתַתְּנִי דְּמַחֲבָה עַל יָדָהּ וְאֵע"י דְּבַעֲלָמָא אִין קוּטָן זֻכָּה לְאַחֲרִים שְׁאִנִּי שְׁתּוּפִי מְבוֹאוֹת דְּרַבְּנֵן וְהָבִי אִיתָא בְּהִלָּא בְּפֶרֶק הַתְּקַבֵּל (גמין דף סד:) וְאִם תֵּאֲמַר אִמָּה הַעֲבָרִיָּה הִכִּי זֻכָּה וְהֵלֵא הִיא סְמוּכָה עַל שְׁלָחוֹן רַבָּה וְאֵר"ת דְּבִשְׁבָּרָה קָא אֲבָלָה וְלֵר"י נִרְחָה דְּלֹא מֵהִי טַעֲמָא דְּסָמוּךְ עַל שְׁלָחוֹן אֲלֵא בְּבִנּוּ שְׁרָגִיל לְפִרְקָסוֹ וְאִם לֹא יִהְיֶה מְצִיאָתוֹ לְאֲבִיו יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁלֹא יֵתוּ יָתוּ מְזוּנוֹת אֲבָל שְׂאֵר בְּנֵי אֲדָם הַסְמוּכִים עַל שְׁלָחוֹנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אִין מְצִיאָתוֹ שְׁלוּ וּמִיְהוּ בְּתוֹ אֲפִילוּ נַעֲרָה וְאִינוּה סְמוּכָה עַל שְׁלָחוֹנוֹ מַצִּיאָתָהּ לְאֲבִיהּ מִשּׁוּם אִיבָהּ

וְדִלְמָא מִסֵּר לֶה לְמַנְעֵל וּמַבָּה שְׁחוּן בְּדֹאמֶר בִּפ' נַעֲרָה בְּכַתְּבוֹת (דף מו.) דַּטַּעֲמָא דְּאִיבָה שְׁוֹךְ אֲפִילוּ בְּנִיעָרָה: **וְעַל יְדֵי** אֲשֶׁתוֹ בְּסוּף גִּדְרִים (דף פח:) מוֹחִי וְהִשְׁהִי לֶה בַּיִת בְּאוֹתוֹ מְבוֹי דְּמַנּוּ דְּזָכִיָּה לְנִפְשָׁה זָכִיָּה נָמִי לֹא חֲרַנִּי אֲבָל אִין לֶה בַּיִת לֹא כִיד אֲשֶׁה כִיד בַּעֲלָה וְאִם תֵּאֲמַר אִי בְּמַתְקַלַּת פֶּרֶם הִא אִינוּה צְרִיכָה לְזַכּוֹת לַעֲצָמָה בְּדֹאמֶר פֶּרֶךְ כָּדָר (לעיל עירובין עג.) דְּרַבִּי יְהוֹדָה בֵּן בֶּתְרִיקָא מַתִּיר בְּנָשִׁים וְאוֹסֵר בְּעַבְדִּים וְאֵע"י דְּהָתָם בְּעֲרֹוב בֹּא אֲחֲזֵל הָכָא נָמִי כִּין שְׁהוּא מַחֲבָה לָהֶם מִסְתַּמָּא מַשִּׁיחַ הָעֲרֹוב בְּבִיתוֹ וְאִי אִינוּה מַתְקַלַּת פֶּרֶם אֲפִילוּ אִין לֶה בַּיִת נָמִי תַחֲבָה לָהֶם דְּאִין יָדָה כִיד בַּעֲלָה וִי"ל דְּהִכָּא בְּשִׁנְתוֹן לֶה הַבַּעַל מַעוֹת לְמוֹזוֹנוֹת וְכִי הִאִי גּוֹנָא לֹא חֲשִׁבָא מַתְקַלַּת פֶּרֶם אֲלֵא אִם כּוּ הַבִּיאָה הַמֵּאֲכָל וְהַמִּשְׁתָּה מַתְּוֹךְ בִּיתוֹ וְאוֹכְלַת אִי נָמִי הָכָא בְּמַסְפָּקַת בַּמַּעֲשָׂה יָדִיעַ וְלַעֲנֹן מַצִּיאָה וְלִכָּל דְּנֵר הִי יָדָה כִיד בַּעֲלָה דְּכַסְמוּכָה עַל שְׁלָחוֹנוֹ דְּמִינָא וְלַעֲנֹן מַתְקַלַּת פֶּרֶם לֹא דְּמִינָא וְאִם תֵּאֲמַר א"ב בְּנֵי וּבְתוֹ הַקְטָנִים חֲבוּ לְאַחֲרִים בְּעֲרֹובָם כִּי הִאִי גּוֹנָא עַל יְדֵי מַנּוּ כְּנִישׁ לָהֶם בַּיִת בְּאוֹתָהּ חֲצֵר וְכּוּן עֲבָדוֹ וְשִׁפְתוֹ הַבְּנַעֲנִים דְּהָא וְגַדִּי יֵשׁ לָהֶם זָכִיָּה לַעֲנֹן עֲרֹוב כִּין שְׁאוּסָרִין כְּנִישׁ לָהֶם חֲצֵר אוֹ בַּיִת בְּדֹאמֶר לַעֲיֵל דְּאוֹסֵר בְּעַבְדִּים וּמַתִּיר בְּנָשִׁים וְלַעֲנֹן עֲרֹובִי תַחוּמִין דְּאִמְרִין בְּרִישׁ פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין (לְחָמֵן עִירוּבִין דף פב:) שְׁהָרַב מַעֲרַב עַל יָדָם אֲעֹו אִם לִיתָה לְרַבָּם נִאמֶר שְׁלֹא יוֹכְלוּ לַעֲרַב סְתָמָא דְּמִלְּמָא תַּחֲוִינוּ לְהוּ רַבְּנֵן זְכוּי לַעֲנֹן עֲרֹוב וְנִרְחָה לֵר"י דְּלָפִי הַמַּסְקָנָא דְּנִדְרִים

אֲמִי כִר' וַיְהִדָּה כּוּן בְּבֹא דְּמַתִּיר בְּעַבְדִּים וְאוֹסֵר בְּנָשִׁים לַעֲיֵל בְּפֶרֶךְ כָּדָר [עירובין עג.] וְתַרְוִיְהוּ מַתְקַבְּלִי פֶרֶם וְאֲשֵׁתוֹ צְרִיכָה לַעֲרַב אֲבָל עֲבָד אִין צִרִיךְ לַעֲרַכ: **כְּצִרִיָּה** דְּהַגְבִּיָּה

מִן הַתְּרַקַּע **טַפַּח** מִכָּאֵן אִין לְאוֹכִיחַ הַגְבָּהָה סָגִי בְּטַפַּח דְּשֹׁאֲנִי שְׁתּוּפִי מְבוֹאוֹת דְּרַבְּנֵן תַּדַּע דְּהָא לֹא קִאֲמִי הָכָא לֹאֲשִׁמַּעִין דִּין הַגְבָּהָה בְּכָל מָקוֹם: **אִם טַעַם** מְלֵא לְגִמְיּוּ פֶרֶם ר"ת דְּהָא מְלֵא לְגִמְיּוּ אֲלֵא ר"ל כְּדִמְפָּרַשׁ בִּפ' בְּתֵרָא דְיוּמָא (דף פ.) כָּל שְׁאֵלוֹ מַסְלִיָּךְ לְצַד אֶחָד וְנִרְחָה כְּמִלָּא לְגִמָּא וּבִפ' בְּתֵרָא דְיוּמָא (עַם) מַחֲבָה דְּמִלָּא לְגִמְיּוּ נָפִישׁ מְרַבִּיעִית וּבְעֲרַבִי פְּסָחִים (דף קח:) אִמֶּר דְּבֹאֲרַבַּע כּוֹסוֹת יֵשׁ שְׁעוֹר קְבִיעִית וְכוּם שֶׁל קוֹדֵשׁ אֶחָד מֵהֶן וְאִיךְ יִטַּעַם מְלֵא לְגִמָּא הִא אִין כּוּ כָּל כּוּ:

חלון פרק שביעי עירובין

דְּכָל פָּחוֹת מִג' כְּלָבוֹד דְּמִי וְלֹאכְפִי אַע"נ דְּבַעֲלָמָא מְהִנִּי לְבוֹד כְּכִי הִאִי גּוֹנָא **תַּבְּנֵן שְׁבָעָה וּמַשְׁהִי וְלִחְמֵן פֶּרִיךְ** הִא נִתְמַעַט מַעֲשָׂרָה חֲתַנִּי: **שְׁנִיָּהוּ אַסוּרִין** לַעֲיֵל קָאִי

וְתַבְּנֵן שְׁבָעָה וּמַשְׁהוּ, דְּכָל פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה כְּלָבוֹד דְּמִי. **בְּשִׁלְמָא לְאַבְיִי**, הִיִּינוּ דְקִתְנִי **"מַעֲשָׂרָה"**, אֲלֵא לָרַב הוֹנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ מֵאִי **"מַעֲשָׂרָה"**? מִתּוֹרַת עֲשָׂרָה. **שְׁנִיָּהוּ אַסוּרִין**. **שְׁמַע מִינֵיהּ דְיוֹרֵינוּ הַבָּאִין בַּשַּׁבָּת** אַסוּרִין? דְּלִמָּא דְאִימַעַט מֵאַתְמוּל. **כִּיצַד הוּא עוֹשָׂה? נוֹעַל אֵת בֵּיתוֹ וּמְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ**. תַּרְתִּי? **הָכִי קֶאָמַר: אוֹ נוֹעַל אֵת בֵּיתוֹ אוֹ מְבַטֵּל אֵת רְשׁוּתוֹ**. וְאִיבְעִית אִימָא: **לְעוֹלָם תַּרְתִּי, כִּין וְדָדֵשׁ בִּיָּה — אֲתִי לְטַלְטוּלִי**. הוּא אַסוּר וְחִבְרִיו מוֹתֵר. **פְּשִׁיטָא? לֹא צְרִיכָא, דְּהָדַר אִידָהּ וּבִטִּיל לִיה לְחִבְרִיָּה, וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן: דְּאִין מְבַשְׁלִין וְחוּזְרִין וּמְבַשְׁלִין**. וְכּוּן אֲתָה אוֹמֵר בְּגוֹב שֶׁל תִּבְּן שָׁבִין שְׁנֵי תַחוּמִי שַׁבָּת. **פְּשִׁיטָא! לֹא צְרִיכָא לְרַבִּי עַקִּיבָא דְאָמַר: תַּחוּמִין דְּאוּרִיִּיתָא, מַהוּ דְתִימָא: לִיגְזוֹר דְּלִמָּא אֲתִי לְאִיחְלוּפִי, קָא מַשְׁמַע לָן**. ^(סא)**מִתְנִי כִיצַד מִשְׁתַּתְּפִין בְּמְבוֹי? מַנִּיחַ אֵת הַחֲבִית, וְאוֹמֵר: הֲרִי זוֹ לְכָל בְּנֵי מְבוֹי, וּמִזְכָּה לָהֶן עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעַבְרִים, וְעַל יְדֵי אֲשֶׁתוֹ**. ^(בא)**אֲבָל אִינוּ מִזְכָּה לֹא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתוֹ הַקְטָנִים, וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, מִפְּנֵי שְׂיָדוֹ כִּידוֹ**. **גְּמִ' אָמַר רַב יְהוּדָה: חֲבִית שֶׁל שִׁיתוּפִי מְבוֹאוֹת צְרִיָּה לְהַגְבִּיָּה מִן הַתְּרַקַּע טַפַּח**. ^(ג)**אָמַר רַבָּא: הִנִּי תַרְתִּי מִיָּלִי, סָבִי דְּפוּמְבְּדִיתָא אַמְרִינָהּ: קָדָא — הָא. אִידָהּ — הַמְקַדָּשׁ, אִם טַעַם מְלֵא לְוַגְמִיו — יִצָּא, וְאִם לָאו — לֹא יִצָּא**. ^(ד)**אָמַר רַב חֲבִיבָא: הָא נָמִי סָבִי דְּפוּמְבְּדִיתָא אַמְרִינָהּ, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: עוֹשִׁין מְדוּרָה לְחִיָּה בַּשַּׁבָּת. סְבוּר מִינֵיהּ: לְחִיָּה — אִין, לְחוּלָה — לֹא. בִּימּוֹת הַגָּשָׁמִים — אִין, בִּימּוֹת הַחֲמָה — לֹא**. **'אִיתָמַר, אָמַר רַב חִיָּיא בַר אֲבִין אָמַר שְׁמוּאֵל: הַקִּין דָּם וְנִצְטַנּוּ — עוֹשִׁין לוֹ מְדוּרָה בַּשַּׁבָּת, וְאֲפִילוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז**. ^(ה)**אָמַר אַמִּימָר: הָא נָמִי סָבִי דְּפוּמְבְּדִיתָא אַמְרִינָהּ, דְּאִיתָמַר: אִיזוּ הִיא אֲשִׁירָה סֵתָם? אָמַר רַב: כָּל שְׁכּוּמְרִין שׁוּמְרִין אוֹתָהּ וְאִין**

וְאִין

דְּתַתְּנִי נִתְמַעַט הַתִּבְּן מַעֲשָׂרָה אֶסְרִי אֶהְדְּדִי: **שְׁמַע מִנֵּיהּ דְיוֹרֵין הַבָּאִין בַּשַּׁבָּת** כִּי הָכָא דְאִמַּשׁ לֹא הִיוּ דְיוֹרִין אֲלוּ שׁוֹלְטִין מִן הַתִּבְּן וְהֵלֵאֻה וְעַכְשָׁו אֵן שׁוֹלְטִין בְּכָל הַבַּיִת: **אַסוּרִין וְלֹא אָמַר שַׁבָּת הוֹאִיל וְהַתֵּרָה הַתֵּרָה וּפְלוּגָתָא הִיא כּכ"ק** (דף יז.) גְּבִי שִׁירָא שְׁחָתָה בְּבַקְעָה: אוֹ נוֹעַל אֵת בֵּיתוֹ דְּגָלִי דַּעֲתָה דְאִסְתַּלַּךְ מִהָכָא וְהִינוּ בְּטוּלָה: וְאִיבְעִית אִימָא לַעֲוֹלָם תַּרְתִּי וְלַעֲנֹן הָסַר חֲבֵרוֹ חֲבֵרוֹ בְּחִזָּא סָגִי וּמִיְהוּ לְדִיזָּה בְּעִי לְמַעֲבַד הַרְחָקָה דְּלֹא לִיְתִי לְטַלְטוּלִי וְהוּא הָדִין דְּסָבִירָא לִיה לְהָאִי תֵנָּא בְּכָל מְבִטְלִי רְשׁוּת דְּבִעֵי לִנְעוֹל: לֹא צְרִיכָא אֲלֵא דְהָדַר הִאִי מַתְקַבֵּל רְשׁוּתוֹ וּבְטוּל לִיה רְשׁוּתָהּ לְהָאִי מְבִטֵּל לְאַחֵר שְׁעָשָׂה צְרָכּוֹ: **פְּשִׁיטָא** מֵאִי אֲלַמָּה דְתַחוּמִין מַתְּצִרוֹת הִא וְהָא דְרַבְּנֵן הִיא: דִּרַע"ק בְּמַסְכַּת סוּטָה בְּפֶרֶךְ כָּשָׁם (דף כז:.) מַהוּ דְתִימָא גְזוֹר דְּלִמָּא אֲתִי לְאִיחְלוּפִי וְלַקּוּחַ מִתַּחוּם שְׁאִינוּ שְׁלָהֶן וְקֹא עֲבָרִי אֶדְאוּרִיקָא: מַתְנִי' מַנִּיחַ אֵת הַחֲבִית מִשְׁלוּ אִם יִרְחַס: וּמַעֲבָה לָהֶן עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתוֹ וְאוֹמֶר לָהֶן קָבֵלוּ חֲבִית זֹו וְכוּ כִּהּ בַּה לָּשֵׁם כָּל בְּנֵי מְבוֹי: **שְׂגוּן כִּידוֹ** וְלֹא זָכִיָּה הִיא: גִּמ' צִרִיךְ לְהַגְבִּיָּה מִן הַתְּרַקַּע כְּשֶׁהוּא מְנַבָּה אוֹתָהּ לָהֶן דְּכָל כְּמָה דְּמַנְחָא בְּרַשְׁתִּיתָה לֹא הִינָּא זָכִיָּה וְהָכִי תַנִּי לֶה בְּתוּסַפְתָּא (פ"ו) אִם מַשְׁלָחַן אִין צִרִיךְ לְזַכּוֹת וְאִם מַשְׁלוּ הַשְּׁלִיחַ מְגַבִּיָּה מִן הַתְּרַקַּע וְאוֹמֶר זָכִיָּתי לָכֶם: **סָבִי דְּפוּמְבְּדִיתָא** רַב יְהוֹדָה וּישְׁתַּבְּנוּ בְּשִׁלְחֵי פ"ק דְּסִנְהֶדְרִין: מְדוּרָה הַסֵּךְ גְּדוֹל: אִיזוּ הִיא אֲשֶׁרָה כְּתָם אִף עַל גַּב דְּלֹא חֻזֵּין לִיה דְּכַלְחוּהָ מַחְזִיקִין לֶה בְּהָכִי:

מסורת הש"ס

א לקמן פב; גטין ס

מסורת הש"ס
א עבודה זרה מח. ‏ ב מועד קטן כו.; ברכות יא: ‏ ג תוספתא עירובין ‏
ד לעיל עג:
גליון הש"ס

תוס' ד"ה מעשה כו'. לא ידעתי למאי נדחקו רש"י ותוס' בזה הא י"ל כפשוטו דרב ס"ל מסבירא בהחלט דתחומין דיש לו אסמכתא מקרא חמור מחצירות או מטעם דבחצירות דאסרו אהדדי גמרו ומקני. וא"כ דר"י ברי" דס"ל דבתחומים א"צ לזכות כ"ש בחצירות ואף הך מקעור יום חזן לתחום עירא וחשכה לה ואסר לה לחזר: ר' חיא בבלי הוה פדאמרין במסכת סנה (דף כ.) עלו ר' חיא ובינו ויסקוהי: ואבעיא לה גרסינן: ברה דבת ועקב אביו לא הוה הנן לפיכן לא הסכירו: אהיוף הקפה עלו הקרן פשעילו: חיל אפלמא דעור קרן מסלת עור: ר' חיא קאי ברה בתחומין וגבי חצרות טעמא דרב משום דכיון דקאסר עליה גמר ומקני ואין צריך זכיה ואע"ג דמתני' פליגא עלה דרב רב תנא ופליגי: מי איפא למאן דפליגי מי אשכחן דפליגי איניש עליה: טורחיא נכרי הוה ממנה על בלי זין העשויין לשמירת העיר להלחם על הצרים וקר בעיר: הא דאסר על בני המבוי לא בעינן דעתה ומתנינן בדלא אסר כגון חצר שצין שני מבואות וקנילה עם זה ולא עם זה: הכי נמי מסתפקא דמוקה שמואל היכי דלא אסר: ולא נשתתף אינו רוצה ומתפנן לאסר עליהן:

וְאִין טוֹעֲמִין מִפְּרִוּתִיהָ דְּאִי לֹא דַּפְּלָחוּהּ בְּאַתָּה מְדַנֶּה: צְרִיךְ לְהוֹדִיעַ אֶם חָפְצִין בְּכָךְ, שְׂמַח מִקְפִּידִין בַּעֲרֻבֵין וְאִמַּר (כפ"ק) הַמִּקְפִּיד עַל עֲרֻבוֹ אֵינוֹ עֲרֹב שְׁעִינוֹ צִרֵּה בְּאַתָּה פֶּת לַעַן לַחֲבֵרָיו אֲבָל מִשְׁלֵו אֵין צְרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ דְּזָכֵן לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא בִּפְנֵיו: הֵכָא תָּנִן בַּעֲרֻבֵי חֲצֹרוֹת וּמִנְפָּה לָהֶן: הֵכָא לֹא תָּנִן בַּעֲרֻבֵי תַּחוּמִין קִתְּנִי לְקַמֵּן (עֲרֻבִין דָּף פב.) פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין בַּתַּחוּמִין וְכו'. וְלֹא קִתְּנִי וּמִנְפָּה לָהֶן: שְׁהִלְכָה לְבִית הַמִּקְחָן מִקְעוֹר יוֹם חֹזן לַתַּחוּם עִירָא וּחֲשָׁכָה לֶהּ וְאִסַּר לֶהּ לַחֲזֹר: ר' חִיא בַּבְּלִי הֵוֶה פְּדֵאֲמַרִין בַּמַּסְכַּת סָנָה (דף כ.) עֲלוּ ר' חִיא וּבִינוּ וְיִסְקוּהִי: וְאָבַעִיָא לֶהּ גְּרָסִינוּ: בְּרַה דְּבֵת וַעֲקֵב אֲבִיו לֹא הִוֵּה הֵנָּן לְפִיכָן לֹא הִסְכִּירוּ: אִהְיוּף הַקֶּפֶה עַלִּי הַקֶּרֶן פִּשְׁעִילוּ: חֵיל אֶפְלָמָא דְּעוֹר קֶרֶן מַסְלֵת עוֹר: ר' חִיא קָאִי בַּרַּה בַּתַּחוּמִין וְגַבִּי חֲצֹרוֹת טַעְמָא דְּרַב מִשּׁוּם דְּכִיוִן דְּקֹאסֶר עָלֶיהָ גָּמַר וּמִקְנִי וְאֵין צְרִיךְ זְכִיָּה וְאֵע"ג דְּמַתְנִי' פְּלִיגָא עָלֶיהָ דְּרַב רַב תַּנָּא וּפְלִיגִי: מִי אִיפָא לְמַאן דְּפִלִּיג מִי אֲשַׁכְּחִן דְּפִלִּיג אִינִישׁ עָלֶיהָ: טוֹרְחִיָא נִכְרִי הִוֵּה מִמֶּנָּה עַל בְּלִי זֶן הַעֲשׂוּיִין לְשִׁמְרִית הָעִיר לְהִלָּחֶם עַל הַצָּרִים וְקַר בַּעֲרִי: הֵא דְּאִסַּר עַל בְּנֵי הַמְּבֹי לֹא בַּעֲיִנן דַּעְתָּהּ וּמַתְנִינוּ בְּדִלָא אִסַּר כְּגוֹן חֲצַר שְׂצִין שְׁנֵי מְבֹאוֹת וּקְנִילָה עִם זֶה וְלֹא עִם זֶה: הַכִּי נָמִי מַסְתַּפְקָא דְּמוּקָה שְׂמוּאֵל הִיכִי דְּלֹא אִסַּר: וְלֹא נִשְׁתַּתֵּף אֵינוֹ רֹוצֵה וּמִתְפַּנֵּן לְאִסַּר עָלֶיהָן:

חלון פרק שביעי עירובין

לֹא הָיוּ פְּקָשֵׁי מִנֶּסֶה: גִּזְרָפִי שָׁם ע"ז שְׁהִיתָה

וְאִין טוֹעֲמִין מִפְּרִוּתִיהָ. "וּשְׂמוּאֵל אָמַר: כְּגוֹן דְּאָמְרִי "הֵנִי תַמְרִי לְשִׁיכְרָא דְּבִי נִצְרָפִי דְּשִׁתּוֹ לִיָּה בְּיוֹם חָגָם". (אָמַר אַמִּימַר:) וְאָמְרוּ לִי סָבִי דְּפוּמְבְּדִיתָא: הִלְכְּתָא כּוּוֹתִיָּה דְּשְׂמוּאֵל. מִיתִיבִי: פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין בַּמָּבּוּי — מְבִיאִים חֲבִית שֶׁל יֵין וְשֶׁל שְׂמֶן וְשֶׁל תַּמְרִים וְשֶׁל גְּרוּגְרוֹת וְשֶׁל שָׂאֵר מִיַּנֵּי פִירוֹת. אִם מִשְׁלֹו — צְרִיךְ לְזַכּוֹת. וְאִם מִשְׁלֶהֶן — צְרִיךְ לְהוֹדִיעַ. וּמַגְבִּיָּה מִן הַקֶּרְקַע מִשְׁהוּ! מֵאִי "מִשְׁהוּ" נָמִי דְּקָאָמַר? טַפַּח. אִיתְמַר: שִׁיתוּפִי מְבֹאוֹת, רַב אָמַר: אֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת, וּשְׂמוּאֵל אָמַר: צְרִיךְ לְזַכּוֹת. עֲרֻבֵי תַּחוּמִין, רַב אָמַר: צְרִיךְ לְזַכּוֹת, וּשְׂמוּאֵל אָמַר: אֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת. בְּשִׁלְמָא לְשְׂמוּאֵל — הֵכָא תַנָּן, וְהֵכָא לֹא תַנָּן. אֵלָּא לְרַב מֵאִי טַעְמָא? תַנָּאִי הִיא, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַעֲשֶׂה בְּכֻלָּתוֹ שֶׁל רַבִּי אוֹשְׁעִיָא שְׁהִלְכָה לְבֵית הַמֶּרְחָץ, וּחֲשָׁכָה לָּהּ, וְעִירְכָּה לָּהּ חֲמוּתָהּ. וּבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי רַבִּי חֲיִיא — וְאָסַר. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי: בְּבִלְאִי, כָּל כֹּה אֶתָּה מִתְמִיר בַּעֲרֻבִין?! כֹּה אָמַר אַבָּא: כַּל שֵׁישׁ לָּהּ לְהִקָּל בַּעֲרֻבִין — הִקָּל. וְאָבַעִיָא לָּהּ: מִשְׁלַח חֲמוּתָהּ עִירְכָּה לָּהּ, וּמִשּׁוּם דְּלֹא זִיכְתָּהּ לָּהּ. אוֹ דִּילְמָא: מִשְׁלָּהּ עִירְכָּה לָּהּ, וּמִשּׁוּם דְּשִׁלָּא מִדַּעְתָּהּ? אָמַר לָּהֶן הֵהוּא מַרְבָּנּוּ, וְרַבִּי יַעֲקֹב שְׁמִיָּה: לְדִידִי מִיפְּרָשָׁא לָּהּ מִיַּנְיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן — מִשְׁלַח חֲמוּתָהּ עִירְכָּה, וּמִשּׁוּם דְּלֹא זִיכְתָּהּ לָּהּ. אָמַר לִיָּה רַבִּי זִיזְרָא לְרַבִּי יַעֲקֹב (בְּרִיָּה) דְּבֵת יַעֲקֹב: כִּי מָטִית הֵתָם, אֲקִרָּה וְזִיל לְסוּלְמָא דְּצוֹר, וּבַעֲיָא מִיַּנְיָה מֶרַב יַעֲקֹב בַּר אֲדִי. בַּעָא מִיַּנְיָה: מִשְׁלַח חֲמוּתָהּ עִירְכָּה, וּמִשּׁוּם דְּלֹא זִיכְתָּהּ לָּהּ, אוֹ דִּלְמָא: מִשְׁלָּהּ עִירְכָּה, וּמִשּׁוּם דְּשִׁלָּא מִדַּעְתָּהּ? אָמַר לִיָּה: מִשְׁלַח חֲמוּתָהּ עִירְכָּה לָּהּ, וּמִשּׁוּם דְּלֹא זִיכְתָּהּ לָּהּ. "אָמַר רַב נַחֲמָן: נִקְטִינּוּ, אֶחָד עֲרֻבֵי תַּחוּמִין, וְאֶחָד עֲרֻבֵי חֲצִירוֹת, אֶחָד שִׁיתוּפִי מְבֹאוֹת צְרִיךְ לְזַכּוֹת. בַּעֲי רַב נַחֲמָן: עֲרֻבֵי תַבְשִׁילִין צְרִיךְ לְזַכּוֹת, אוֹ אֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת? 'אָמַר רַב יוֹסֵף: וּמֵאִי תִיבַעֲי לִיָּה? לֹא שְׁמִיעַ לִיָּה הָא דְּאָמַר רַב נַחֲמָן בַּר רַב אֲדָא אָמַר שְׂמוּאֵל: עֲרֻבֵי תַבְשִׁילִין צְרִיךְ לְזַכּוֹת. אָמַר לִיָּה אַבְיִי: פְּשִׁיטָא דְּלֹא שְׁמִיעַ לִיָּה. דְּאִי שְׁמִיעַ לִיָּה, מֵאִי תִיבַעֲי לִיָּה? אָמַר לִיָּה: אֲטו עֲרֻבֵי תַּחוּמִין מִי לֹא אָמַר שְׂמוּאֵל: אֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת, וְאָמַר אִיָּהוּ: צְרִיךְ לְזַכּוֹת.^(כ) הֵכִי הִשְׁתָּא?! בְּשִׁלְמָא הֵתָם פְּלִיגִי רַב וּשְׂמוּאֵל, וְקַא מִשְׁמַע לֶן כַּחוּמָרִין דְּמַר וְכִי חוּמָרִין דְּמַר, אֲבָל הֵכָא, אִי אִיתָא דְשְׁמִיעַ לִיָּה מִי אִיפָא דְמֵאן דְּפִלִּיג? הֵהוּא טוֹרְזִינָא דְּהִנּוּה בְּשִׁיכְבוּתִיָּה דְּרַבִּי זִיזְרָא, אָמְרוּ לִיָּה: אוֹגִיר לֶן רְשׁוּתָּהּ, לֹא אוֹגִיר לָּהּ. אֶתּוֹ לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי זִיזְרָא אָמְרוּ לִיָּה: מַהוּ, לְמִיגַר מִדְּבִיתָהּ? "אָמַר לָּהּ: הֵכִי אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשְׁמִיָּה דְּגַבְרָא רַבָּה, וּמִנּוּ רַבִּי חֲנִינָא: אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם מַעְרַבַת שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ.^(כ) הֵהוּא טוֹרְזִינָא דְּהִנּוּה בְּשִׁיכְבוּתִיָּה דְּרַב יְהוּדָה בַּר אוֹשְׁעִיָא, אָמְרִי לִיָּה: אוֹגֵר לֶן רְשׁוּתָּהּ, לֹא אוֹגֵר לָּהּ. אֶתּוֹ לְקַמִּיָּה דְּרַב יְהוּדָה בַּר אוֹשְׁעִיָא, אָמְרִי לִיָּה: מַהוּ לְמִיגַר מִדְּבִיתָהּ, לֹא הִנּוּה בִּידִיָּה. אֶתּוֹ לְקַמִּיָּה דְּרַב יְהוּדָה, אָמַר לָּהּ: הֵכִי אָמַר שְׂמוּאֵל: אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם מַעְרַבַת שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ.^(כ) מִיתִיבִי: נָשִׁים שְׁעִירְבוּ וּנְשִׁתַּתְּפוּ שְׁלֹא מִדַּעַת בַּעֲלֵיהֶן, אֵין עֲרֻבָן עֲרֻב, וְאֵין שִׁיתוּפָן שִׁיתוּף! "לֹא קִשְׁיָא: הָא — דְּאָסַר, הָא — דְּלֹא אָסַר.^(טז) הֵכִי נָמִי מִסְתַּבְּרָא, דָּאִם כּוֹן קִשְׁיָא דְשְׂמוּאֵל אֲדִשְׂמוּאֵל, דְּאָמַר שְׂמוּאֵל: אֶחָד מִבְּנֵי מְבֹי שְׂרָגִיל לְהַשְׁתַּתֵּף עִם בְּנֵי מְבֹי, וְלֹא נִשְׁתַּתֵּף — בְּנֵי הַמְּבֹי נִכְנָסִין לְתוֹף בִּיתוֹ וְנוֹטְלִין שִׁיתוּפָן מִמֶּנּוּ בַּעַל כְּרַחוּ. רַגִּיל אֵין, שְׂאִין רַגִּיל לֹא. שְׁמַע מִינָּהּ. לִימָא מְסִיעַ לִיָּה: כּוּפִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת לְחִי וְקוֹרָה לְמְבֹי.

שְׂאִנִּי

אָסַר עָלֶיהָ וְלֹא נִמַּר וּמִקְנִי בְּקֶדֶרֶשׁ בְּקוֹנְטָרָם וְלִשְׂמוּאֵל בְּמִבּוּי צְרִיךְ לְזַכּוֹת דְּלִמְקִנֵי רָשׁוֹת הוּא דְקָקֶסֶר עֲרֹב מִשִּׁם קִנְיָן בְּכַ' מִי שְׁהוֹנִחוּהוּ (לַעֲיֹל עֲרֻבָן דָּף מט.) אֲפֹלוּ לָמ"ד עֲרֹב מִשּׁוּם דִּיקָּה צְרִיךְ לְזַכּוֹת כְּדִי שְׁיָהָא קוֹנֵה דִּיקָּה בְּבִית חֲבֵרוֹ וּבַתַּחוּמִין סָבַר שְׂמוּאֵל דְּאֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת דְּלֹא קִנִּי רָשׁוֹת אַחֲרִים הוּא אִי נָמִי כּוֹין דְּאֵין מַעְרָבִין עֲרֻבֵי תַּחוּמִין אֲלֵא לְדַבַּר מִצַּע מִשּׁוּם מִצַּע גָּמַר וּמִקְנִי וְעוֹד כּוֹין דַּעֲרֻבֵי תַּחוּמִין אֵין מַעְרָבִין אֲלֵא מִדַּעְתּוֹ אֲמִירָתוֹ בְּשָׂהֵא אִוְמַר צֹא וְעַרַב לִי חֲשׂוּכָה כְּזָכִיָּה וְהִשְׁתַּח יֵשׁ דְּבָרִים שְׂאִנּוּ מִחֲמִירִין בַּחֲצֹרוֹת מִתַּחוּמִין דַּחֲצֹרוֹת צְרִיךְ לְזַכּוֹת לְשְׂמוּאֵל וְכַפִּי פַח וּבַתַּחוּמִין אֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת וְאֵין צְרִיךְ פֶּת וְיֵשׁ דְּבָרִים שְׂאִנּוּ מִחֲמִירִין בַּתַּחוּמִין טַפִּי בַּתַּחוּמִין בַּעֲי כ' סְעוּלוֹת לְכָל אֶחָד וּבַחֲצֹרוֹת כּוֹמָן שְׂחָן מֶרַבִין סָנִי [כּוּמָן כ' סְעוּלוֹת לְכָלם וּכְוִמָן שְׂחָן מוּעָטִין סָנִי] בַּגְּרוּתָת לְכָל אֶחָד בְּדִאֲמַרִינן סוּף פֶּקֶדוֹן וְהַשּׁוֹלַח עֲרֹב בְּיַד חֲרַשׁ שׁוֹטֵטָה וְקָטָן אֵינוֹ עֲרֹב בַּתַּחוּמִין וּבַחֲצֹרוֹת קָטָן גּוֹבֵה אִחַ דַּעֲרֹב: מַעֲשֶׂה בְּכֻלָּתוֹ כּו' פ"י בְּקוֹנְטָרָם דְּהִיא עֲבָדָא בַּתַּחוּמִין הִוֵּה וְאֵע"ג דְּבַחֲצֹרוֹת פְּלִיגָא מַתְנִי' עָלֶיהָ דְּרַב רַב תַּנָּא הִיא וּפְלִיגִי וְקָשִׁיא דַּעְקַר הַקָּשִׁיא לֹא הִסֵּהָ אֲלֵא מִחֲצֹרוֹת וּמֵהָא לֹא מִשְׁנֵי מִדִּי וי"ל דַּבַּעֲרֻבֵי חֲצֹרוֹת הִוֵּה הַמַּעֲשֶׂה וְכֵן פִּרַּשׁ רַבֵּנּוּ חֲנַנְאֵל וְרַב סָבַר בְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל וְחַקְסָר רַב דִּתְנָא זִינן תַּנָּא בַּחֲצֹרוֹת דְּבַעֲינן זְכוּי כַּל שְׂכָן בַּתַּחוּמִין דַּתַּחוּמִין לְכַלִּי עֲלֵמָא בַּעֲי זְכִיָּה וּלְפִירוֹשׁ הַקּוֹנְטָרָם דְּמוֹקִי לֶהּ בַּתַּחוּמִין יֵשׁ לוֹמַר דְּרַבִּי חֲיִיא וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בַּר יוֹסִי מִשּׁוּם אֲבִיו אֲזִידוּ לְטַעְמִיָּהוּ דַּר' חִיא אִית לֶהּ לְפִיל בַּסַּפ"ק דַּתַּחוּמִין דְּאוֹרְזִינָא וְלִהְכִּי מִתְמִיר בַּהּ וְר' יוֹסִי דְמִיקָּל לַטַּעְמָה דְּאָמַר לַעֲיֹל (עֲרֻבִין דָּף צה.) סָפַק עֲרֹב בָּשָׂר:

אָמַר רַב נַחֲמָן נְקִטִּינּוּ אֶחָד עֲרֻבֵי תַּחוּמִין וְאֶחָד שְׁתוּפִי מְבֹאוֹת צְרִיךְ לְזַכּוֹת וְכֵן הִלְכָּה וְכֵן פִּסַּק בְּשִׂאלָתוֹת בְּפִרְשַׁת וַיְהִי בַשּׁלַח דְּכָלָם צְרִיבִין לְזַכּוֹת עֲרֻבֵי תַּחוּמִין וְחֲצֹרוֹת וְשְׁתוּפֵי מְבֹאוֹת וְעֲרֻבֵי תַבְשִׁילִין וְאֵע"ג דְּבַעֲי רַב נַחֲמָן עֲרֻבֵי תַבְשִׁילִין מֵאִי הֵא מְסִיחַ אֲבִי דְלֹא שְׁמַע לִיָּה דְשְׂמוּאֵל דְּאִי שְׁמַע לִיָּה לֹא הִוֵּה מִבַּעֲיָא לִישׁ: **אֶתּוֹ** לְקַמִּיָּה דְּרַב יְהוּדָה אָמַר לָּהּ הֵכִי אָמַר שְׂמוּאֵל אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם כּו' וְאִם תֵּאֲמַר וְאִמָּאִי לֹא מִנִּי מִדַּרְב וַיֹּאדָה דְּאָמַר בְּרִישׁ כְּדַר (לַע. ל דף סד.) מִשְׁמַע דְשְׂמוּאֵל שְׁכִירוֹ וְלִקְיֻטִּי שֶׁל נִכְרִי נוֹתֵן עֲרֻבּוֹ וְדִי וְכַל שְׂכָן אֲשֵׁתוֹ וְהִוֵּה מִנִּי מִנְּכַרִּי אֲנִכְרִי וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאֲשֵׁתוֹ אֲלֻשְׁתוֹ נִיחָא לִיָּה לְאַתְנִיִּי: **רַגִּיל** אֵין שְׂאִינּוּ רַגִּיל לֹא דְקִנִּיל אִסַּר כְּמוֹ פֶּתַח הַקִּנִּיל אֲבָל שְׂאִינוּ קִנִּיל אֵינוֹ אוֹסַר וְנוֹטְלִים שְׁתוּפֵי בַּעַל כְּרַחוּ דְקֹאֲמַר הֵינּוּ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית אֲבָל דַּעַת אֲשֵׁתוֹ צְרִיךְ וְאִף עַל גַּב דְּאִסְקוּנָא דְּאֲשֵׁתוֹ שֶׁל אָדָם מַעְרַבַת

שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ אֵין לְלַמַּד מִכָּאן שְׁתִּיכָל לְזַכּוֹת לְבְנֵי הַמְּבֹי וְלִבְנֵי חֲצַר לְתַת פֶּת עֲבוּרָם נָהִי דְבַשְׁכִּיל עַצְמָהּ יִכּוּלָה לַעַן שְׁלֹא מִדַּעַת בַּעֲלָהּ אֵין לֶהּ פַּח לְזַכּוֹת לְשְׁכִינָה שְׁלֹא מִדַּעַת וְצְרִיךְ לִזְרֹה שְׁלֹא תוֹפָה הֶאֱשֶׁה לְשְׁכִינָה בְּשִׂאֵין בַּעֲלָהּ בַּעֲרִי וְאִף עַל גַּב דְּאִם כַּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן פֶּת נִרְאֶה דְשִׁרִּי אֲפֹלוּ לֹא אִסְרִי אֶהְדַּגִּי כַּל זָמַן שְׁלֹא מִתָּה הַבַּעַל דַּמְשַׁתְּמָא לֹא קֶדַר מִכָּל מְקוֹם אֵין לְסַמֵּךְ עַל זֶה לַעֲנִין שְׁתִּיכָל לְזַכּוֹת לְאַחֲרִים וְאִם אֵין הַבַּעַל זֶה אִשֶּׁה בַּעֲרִי אֲלֵא בְנֵי בֵיתוֹ צְרִיךְ לְקַדַּק אֶם יִכּוּלִין לַעְרַב בְּנֵי בֵיתוֹ בְּלֹא רָשׁוֹת מִשְׁלַ בַּעַל הַבֵּית דְּהָא בְּסִמּוֹךְ [עֲמוּד כ'] תָּנִן נִתְּסִפּוּ עָלֶיהֶן מוֹסִיף וְצְרִיךְ לְהוֹדִיעַ וּכְשֶׁפִּלָּה הֶאֱבָל נָמִי קִתְּנִי דְצְרִיךְ לְהוֹדִיעַ מִמֶּיֶן אַחַר:

פ.

עין משפט נר מצווה
--

א מו"י פה' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' ג, טוש"ע וי"ד סי' קמב סעי' יב:

ב מו"י פו' מהל' עירובין הל' יט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תנז סעי' א:

ג מו"י פא' מהל' עירובין הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' ג:

ד מו"י פו' מהל' שביית יום טוב הל' ו, סמג עשין ב, סמג לאוין עה, טוש"ע או"ח סי' תקכו סעי' י:

ה מו"י פב' מהל' עירובין הל' יב:
ו מו"י פה' מהל' עירובין הל' ה, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יא:

ז מו"י פב' מהל' עירובין הל' יב:
ח מו"י פה' מהל' עירובין הל' ה, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שפב סעי' יא:

ט מו"י פה' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' ששז סעי' א:

 עין משפט גור מצורה
--

א מו"י מ"ז מהל' שבת הל' יב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' ח:

ב מו"י מ"ז מהל' שבת הל' יג, טוש"ע או"ח סי' שסג סעי' טז:

ג מו"י פה' מהל' עירובין הל' ו, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' ב:

ד מו"י פא' מהל' עירובין הל' ט, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' ג:

ה מו"י פה' מהל' עירובין הל' יג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' א:

ו מו"י פה' מהל' עירובין הל' ו, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' א:

ז מו"י פה' מהל' עירובין הל' ו, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' א:

ח מו"י פא' מהל' עירובין הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' ג:

ט מו"י פא' מהל' עירובין הל' ח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' ו:

שְׁאֵנִי הַתֵּם דַּאיכָא מַחצָה פר"ת דין הוא דכּוּפִין אותו לַעֲשׂוֹת לְחֵי וקוֹרֶה דְּמַהֲנֵי מחצות להחיר לטלטל בתוכו אע"פ שַׁנְעִשׂוּ בַעַל כְּרָחוּ שֶׁל אֶרֶס וְלֹא דְּמִי לַעֲרוֹב דְּבִין הָנֹה מִשּׁוֹם דִּירָה וּבִין מִשּׁוֹם קִנְיָן אֵין לֹא לְהוֹעִיל בַּעַל כְּרָחוּ שֶׁל אֶרֶס וּבִקּוּנְטֵרַם לֹא פִרָשׁ בֶּן וּבִסְפָּרִים דְּגֵרַם שְׁאֵנִי הַתֵּם דְּלִיכָא מַחֲצוֹת יֵשׁ לְפִרָשׁ בֶּן דְּכִי לִיכָא מַחצות דְּאִסּוּר לְטַלְטֵל בְּתוֹכּוּ דִין הוא שְׁנִכּוּף אותו לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה לְהַחִיר לְטַלְטֵל אֲבָל אֵין לָנוּ לְכוּפּוֹ לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה לְטַלְטֵל מִן הַבָּתִּים וּמִן

הַחֲצֵרוֹת לְתוֹכּוֹ: **אָבָל** קוֹרֶה פְּתוּתֵי מִכְתַּת שְׁעוּרָה אע"ג דְּלָחוּ נְמִי בְּעִי שְׁעוֹר גְּבֵה וְגַם רַחֵב מִשְׁהוּ מִיחָא בְּעִי מִכָּל מְקוֹם בִּין דְּלֹא בְּעִי אֱלָא שְׁעוֹר זִוּטָא לֹא הִסְמִירוּ בּוּ וְהִ"ר אֲבָרְהָם פִּרָשׁ לְחֵי אִם הִיּ מַזְבֵּךְ הַבְּתִיתִים בַּכֶּתֶל הֵי לְחֵי וּבִלְבָד שְׁלֹא יְהִי נִטְלוֹת בְּרוּחַ וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דְּפִסְלִינָן לִוְלָב שֶׁל אֲשִׁירָה אֲפִילוּ בִּיו"ט שְׁנִי דְּמַשְׁמַע דְּכִמְאֵן דְּלִיתָה דְּמִי דְּגַבִּי לִוְלָב שֶׁל מַצָּה הִסְמִירוּ וּא"ת דְּמַכְשִׁרִין לְעִיל סֵלֶם שֶׁל אֲשִׁירָה אע"ג דְּבְּעִי רָחֵב ד' וְלֹא אִמֵּר מִכְתַּת שְׁעוֹרָא כִּמוֹ קוֹרֶה וְאוּר"י דְּהִתֵּם חָשִׁיב פִּתַּח בִּין דַּחְזִי לְעֵלֶיהּ אִי לֹא אִסּוּרָא דְּאֲשִׁירָה אֲבָל קוֹרֶה הִגְרִיכוּ

חֲכָמִים שְׁעוֹרָא שֶׁל חֲשִׁיבוֹת: **אֱלֹא** ב' מִינֵין אֲפִילוּ נִתְמַעַט נְמִי דְּתַנִּיָא כו' ס"ד דְּכֵלֶה דְּנִקּוּט בְּבִרְיָתָא מִשּׁוֹם מִין א' נִקּוּטָא דְּאֲפִילוּ

בְּכֵלֶה אֵין גְּרִיךְ לְהוֹדִיעַ: **אָגַב** אוֹרְחָא קמ"ל דב' סְעוּדוֹת הָיוּ י"ח גְּרוּגְרוֹת הִקָּשָׁה ר"ת דְּבִפְרָק בִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין (לְקַמֵּן דָּף פּנ:ׁ) תַּנּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר ב' יְדוֹת לְכַפֵּר מִשְׁלֵם לְקַב דְּהִינוּ שְׁעוֹר שְׁפִי סְעוּדוֹת ה' בִּיצִים וְשֵׁלִישׁ בִּיצָה שֶׁבִּכְפֹר הוא ח' בִּיצִים בְּשִׁתְּחֻלָּק יו"ת גְּרוּגְרוֹת לְחִמַּשׁ בִּיצִים וְשֵׁלִישׁ בִּיצָה דְּזֶה חָה הֵי שְׁעוֹר שְׁפִי סְעוּדוֹת תִּמְצָא לְכָל בִּיצָה שֵׁלֶשׁ גְּרוּגְרוֹת וּג' שְׁמִינִית שֶׁל גְּרוּגְרוֹת דְּבַחַמַּשׁ בִּיצִים וְשֵׁלִישׁ בִּיצָה יֵשׁ י"ו שְׁלִישֵׁי בִּיצָה וּגְרוּגְרַת גְּדוּלָה מַכּוּזִית בְּדַמּוּכַח בְּרִישׁ הַמַּצִּיעַ (שֶׁבַת דָּף צא.) וּבִתְוֹרַת כֹּהֲנִים קִתְּנִי וּבִפְרָק בְּתַרְא דִּיוֹמָא (דָּף פ.) דְּשַׁעֲרוּ חֲכָמִים דְּאֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מַחֲזִקַת יוֹתֵר מַכּ. בִּיצַת תַּרְגֻּנְגַּלַּת וּבִכְרִיתוֹת פִּרְקוּ. אִמְרוּ לֹא (דָּף יז.) אִמְרִינוּ גַבִּי יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת כּו' דְּאֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מַחֲזִיק יוֹתֵר מַכ' יִזְמִים וְאע"ג דְּכַלִּינִי תַנְחִי לְקַמֵּן אֲפֹר' שְׁמַעוֹן כּר"ש קו"ל דְּבָבָל דּוֹכְחֵי אִמֵּר בְּבִיצָה לְטַמֵּא טַמְאֵת אֲכִלְיוּ דְּהִינוּ כּר"ש בְּדַקְתְּנִי לְקַמֵּן בְּגמ' (דָּף פג.) וַחֲצִי [חֲצִי] חֲצִיה לְטַמֵּא טַמְאֵת אֲכִלְיוּ וּלר"ש עוֹלָה הַשְּׁעוֹר בְּבִיצָה אֲבָל לִשְׂאֵר תַנְחִי אִינוּ בֶן וְאִפְּלוּהוּ תַנְחִי קִחִי בְּדַמּוּכַח הַסְּגִיא לְקַמֵּן וְאוֹמֵר ר"י דְּלִכּוּלָּהּוּ תַנְחִי הֵי בְּבִיצָה לְטַמֵּא אֲכִלִים וְהֵא דְּקִתְּנִי

לְקַמֵּן בְּבִרְיָתָא וַחֲצִי חֲצִי חֲצִיה כּו' לֹא קִחִי אר"מ וְאֵר' יְהוֹזָה אֱלָא אֲרַבִּי שְׁמַעוֹן וְר'

יִחְזִנוּ בֶּן בְּרוּקָה שְׁתַּפְּרִירו שְׁעוֹר כִּכֹּר תַעֲדֵה דְּהֵא קִתְּנִי בְּבִרְיָתָא בְּגמ' בְּמָה שְׁעוֹר חֲצִי פִרְס שְׁפִי בִיצִים חֲסֵר קַמְעָא דְּבָרִי ר' יְהוֹזָה מִשְׁמַע דְּקִחִי בְּשִׁטְתָּה דר"ש דְּחֶשֶׁב חֲצִי חֲצִיה לְפִסַּל אֶת הַגִּיטָה בְּשִׁפְתִי וְהִשְׁתָּא לֹא קָשָׁה מְזִי דְּבִשְׁפִי סְעוּדוֹת שֶׁל עֲרוֹב לֹא קו"ל כּר"ש אֱלָא כּר"מ אוֹ בְּרַבִּי יְהוֹזָה וּבְדַמּוּכַח לְקַמֵּן דְּרַב יוֹסֵף וְרַגְסָה כּר"מ בְּרִישׁ בִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין (לְקַמֵּן שִׁירוּבִין דָּף פב.) וְתַרְתִּי רַבְּתָא נְמִי דְּקִאִמֵּר רַב יְהוֹזָה וְרַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה הִינוּ כּר"מ אוֹ בַר' יְהוֹזָה:

חלון פרק שביעי עירובין

שְׁאֵנִי

הַתֵּם

דַּלִּיכָא

מַחֲצוֹת

וּמִבּוֹי

הוּא

וְאִינוּ

נוֹחַ

לְשַׁמְרוּ

הַלֶּכֶךְ

כּוּפִין

אוֹתוֹ

אֲבָל

לְהַחִיר

בְּטַלְטוּל

לְעוֹלָם

אִימָא

לָךְ

דְּבָעִינוּ

דַּעַת: כ"ש

לְחֵי דְּאֵין לֹא

שְׁעוֹר לְרַחֲבּוּ וְעָבִיו: אֲבָל

קוֹרֶה צְרִיכָה

טַפַּח לְקַבֵּל אֲרִיחַ וּבְרִיחָה

כְּדִי לְקַבֵּל אֲרִיחַ וְהֵאִי

אֲשִׁירָה בִּין דְּבְּעִי שְׂרָפָה

דְּכָתִיב (דְּבָרִים יב)

וְאֲשִׁרְיָהֶם תִּשְׂרָפוּן

בְּאֵשׁ שְׁעוֹרָה לֹא

שְׁעוֹרָא הִיא דְּכַשְׂרוּפָה

דְּמִנְיָא: מִתְּנִי

נִתְמַעַט הָאֲבָל

מִשְׁעוּרוֹ וּלְקַמֵּן מִפִּרָשׁ שְׁעוֹרָא

בְּמִתְּנִי: וְאִינוּ צְרִיךְ

לְהוֹדִיעַ שְׁהָרִי בֶּלָן

נִתְרַצֵּי בַתְּחִלָּה: וְצְרִיךְ

לְהוֹדִיעַ לְדִוּרִין שְׁתּוּסָפוּ

אִם דַּעְתּוֹ בַּעֲרוֹב וּכְגוֹן

שְׁמַעַרַב מְשֻׁלָּחַן

וְטַעֲמָא פְּרָשִׁית לְעִיל

וְתַרְתִּי קִתְּנִי מוּסִיף

וּמַזְכָּה אִם מְשֻׁלוּ מַעַרַב

וְצְרִיךְ לְהוֹדִיעַ

אִם מְשֻׁלָּחַן מַעַרַב: מְרַבִּין

וּמוּעָטִין מִפִּרָשׁ בְּגִמְרָא:

שְׂרִירֵי עֲרוֹב שְׁנִתְמַעַט

מִשְׁעוּרוֹ: כָּל שְׁהוּא

אֵין צְרִיךְ לְהוֹסִיף [וְרַבִּי

יוֹסִי פְּלִגִי אַת"ק]: לֹא

אִמְרוּ לְעַרַב בַּחֲצֵרוֹת

לְאַחַר שְׁנִשְׁתַּתְּפוּ: אֱלָא

שְׁלֹא לְשַׁבַּח תּוֹרַת עֲרוּבֵי

חֲצֵרוֹת מִהַחֲנוּקוֹת

הַבָּאִין הַלֶּכֶךְ מְקוּלֵינָן

בָּה: גַּמ' בְּמֵאִי

עֲסָקִינוּ אִיבָעִית

מִמִּין אִימָא: מִמִּין

אֶחָד וְאֶחָד (ה"א) אִמֵּר

רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה

דְּבָרִים אֲמוּרִים —

בְּעִירוּבֵי תַחוּמִין, אֲבָל

בְּעִירוּבֵי חֲצִירוֹת —

מַעַרְבִין בִּין לְדַעַת

וּבִין שְׁלֹא לְדַעַת

וּבִין מִיִּלִּי לְדַעַת. פְּשִׁיטָא

דְּחִלּוּקִין! מַהוּ

דְּתִימָא: הִנֵּי מִיִּלִּי בַּחֲצַר

שְׁל מְבוֹאוֹת, אֲבָל

חֲצַר שֶׁל מְבוֹי אֶחָד, אִימָא

לָא. קַמְשֻׁמַּע לָן. "כִּמְהָ

הוּא שְׁעוּרוֹ וְכוּ'. אִמֵּר רַב

שִׁזְבִּי אִמֵּר רַב חֲסֵדָא:

זֹאת אוֹמְרַת חִלּוּקִין

עָלִיו חֲבִירֵיו עַל רַבִּי

יְהוּדָה. ^(א)דְּתַנּוּ: אִמֵּר

רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה

דְּבָרִים אֲמוּרִים —

בְּעִירוּבֵי תַחוּמִין, אֲבָל

בְּעִירוּבֵי חֲצִירוֹת —

מַעַרְבִין בִּין לְדַעַת

וּבִין שְׁלֹא לְדַעַת

וּבִין מִיִּלִּי לְדַעַת.

פְּשִׁיטָא דְּחִלּוּקִין!

מַהוּ דְּתִימָא: הִנֵּי

מִיִּלִּי בַּחֲצַר שְׁל מְבוֹאוֹת,

אֲבָל חֲצַר שֶׁל מְבוֹי אֶחָד,

אִימָא לָא. קַמְשֻׁמַּע

לָן. "כִּמְשֻׁמַּע לָן. "כִּמְהָ

הוּא שְׁעוּרוֹ וְכוּ'. אִמֵּר רַב

שִׁזְבִּי אִמֵּר רַב חֲסֵדָא:

זֹאת אוֹמְרַת חִלּוּקִין

עָלִיו חֲבִירֵיו עַל רַבִּי

יְהוּדָה. ^(א)דְּתַנּוּ: אִמֵּר

רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה

דְּבָרִים אֲמוּרִים —

בְּעִירוּבֵי תַחוּמִין, אֲבָל

בְּעִירוּבֵי חֲצִירוֹת —

מַעַרְבִין בִּין לְדַעַת

וּבִין שְׁלֹא לְדַעַת

וּבִין מִיִּלִּי לְדַעַת.

פְּשִׁיטָא דְּחִלּוּקִין!

מַהוּ דְּתִימָא: הִנֵּי

מִיִּלִּי בַּחֲצַר שְׁל מְבוֹאוֹת,

אֲבָל חֲצַר שֶׁל מְבוֹי אֶחָד,

אִימָא לָא. קַמְשֻׁמַּע

לָן. "כִּמְשֻׁמַּע לָן. "כִּמְהָ

הוּא שְׁעוּרוֹ וְכוּ'. אִמֵּר רַב

שִׁזְבִּי אִמֵּר רַב חֲסֵדָא:

זֹאת אוֹמְרַת חִלּוּקִין

עָלִיו חֲבִירֵיו עַל רַבִּי

יְהוּדָה. ^(א)דְּתַנּוּ: אִמֵּר

רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה

דְּבָרִים אֲמוּרִים —

בְּעִירוּבֵי תַחוּמִין, אֲבָל

בְּעִירוּבֵי חֲצִירוֹת —

מַעַרְבִין בִּין לְדַעַת

וּבִין שְׁלֹא לְדַעַת

וּבִין מִיִּלִּי לְדַעַת.

פְּשִׁיטָא דְּחִלּוּקִין!

מַהוּ דְּתִימָא: הִנֵּי

מִיִּלִּי בַּחֲצַר שְׁל מְבוֹאוֹת,

אֲבָל חֲצַר שֶׁל מְבוֹי אֶחָד,

אִימָא לָא. קַמְשֻׁמַּע

לָן. "כִּמְשֻׁמַּע לָן. "כִּמְהָ

הוּא שְׁעוּרוֹ וְכוּ'. אִמֵּר רַב

שִׁזְבִּי אִמֵּר רַב חֲסֵדָא:

מסורת הש"ס
א משנה עירובין
ב לעילוי ל.
ג משנה חלה

גליון הש"ס
 גמ' שמא יחזור דבר לקלקולו. גמ' דף ה ע"ב:

תורה אור השלם
 וּאֶתָּה כַּחֲלֹף חֲטִיף וְשַׁעֲרִים וּמוֹל וְעֻדְשִׁים וְדָחַף וְכַסְמִים וְנִתְּתָה אוֹתָם בְּכָלִי אֶחָד וְנִשְׁתַּיֵּת אוֹתָם לֵךְ לָלֶחֶם מִסֵּפֶר הַיָּמִים אֲשֶׁר־אֵתָּה שׁוֹכֵב עַל־צֶדֶף שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם תִּאֲכַלְנָו [יחזקאל ד', ט]

האגק דם ממים אכל לא-תעשה פארף חבוש עליך ונעליך תשים בגלליך ולא תעטה על־שפם ולחם אנשים לא תאכל [יחזקאל כד, יז]

וענת שערים תאכלנה והיא תגליל צאת האדם תעננה לעיניהם [יחזקאל ד, יב]

גַּמ' לֹא־פִנְקִי מִדֶּר' וְהוֹשָׁע דָּאֻמֵּר פֶּת אִין מַזִּי אַחֲרִינָא לֹא קָא מִשְׁמַע לן מִתְּנִי תְּנִינָא חֲדָא זִימְנָא: בְּכַל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין, מִתְּנִי בְּכַל אֲפִילוּ יוֹן וּפְרוֹת וְאִי מֵהֵיא הֵנָּה אֲמִינָא הָתָם הוּא דְּבַעְרוּבִי תַחּוּמִין עֲסָקִינוּ וְהָתָם מוֹדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּלִיפָא לְמַחֵשׁ מִשּׁוּם אִיבָּה כִּי הִכָּא בַּעְרוּבִי חֲצֵרוֹת דְּטַעֲמָא מִשּׁוּם אִיבָּה בְּדִלְקָמָן אֲבָל בַּעְרוּבִי חֲצֵרוֹת אִימָא לֹא לִהְבִּי הֲדַר תְּנִיָּה גַּבִּי חֲצֵרוֹת לִשְׁנָא אַחֲרִינָא גְרָסִינוּ לֹא־פִנְקִי מִדֶּר' מֵאִיר דָּאֻמֵּר בִּפְת אִין בַּמַּזִּי אַחֲרִינָא לֹא בִּפְרָק הֲדַר (לְעִיל עִירוּבִין דָּף ע"א): קמ"ל בְּכַל וְהִיא הִיא: אִיתִיבָּה אַבְיִי בְּכַל מְעָרְבִין עֲרוּבִי חֲצֵרוֹת גְרָסִינוּ וּבְכַל מִשְׁתַּתְּפִין שְׁתּוּפִי מַבּוּי בִּין בִּפְת וּבִין בְּיִין בִּין בִּשְׁאֵר פְּרוֹת: וְלֹא אֲמַרו לְעֵרֵב בִּפְת כּוֹי וּבְכַל מְעָרְבִין דְּרִישָׁא הִבִּי קֹאמֵר בְּכַל מִינִי פֶת מְעָרְבִין עֲרוּבִי חֲצֵרוֹת: מֵאִן שְׁמַעְתָּ לֹא דָאֻמֵּר פֶּת אִין מַזִּי אַחֲרִינָא לֹא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּלְלִשְׁנָא אַחֲרִינָא ר' מֵאִיר: וְקַמְנִי בְּכַל אִפֶּת וּמִתְּנִיתִין נָמִי מִמַּאי דְּבְכַל דִּתְנִי אֲבַל מַלִּי קֹאמֵר וּלֹא־פִנְקִי מֵהָ דֶּר' יְהוֹשֻׁעַ אִתָּא דְלִמָּא בְּכַל דִּקְתַּנִּי אִפֶּת קָאִי בַּבְּרִיתָא וְהִבִּי קֹאמֵר בְּכַל מִינִי פֶת מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת וּמִשְׁתַּתְּפִין בַּמַּבּוּי בְּכַל מַלִּי חוּץ מִמִּים וּמַלַּח: אֲלֹא אֲמַר רַבֵּה בַר בַּר חֲנָה אִי אִכָּא לְמִימֵר דֹּא־פָקָא מִתְּנִי מִדְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲסִיפָא דִּמְלֵתָא פְּלִיגָא דָאֻמֵּר פְּרוּסָה לֹא קָא מִשְׁמַע לן בְּכַל: מִשּׁוּם אִיבָּה שְׁבָאִין לִידִי מַחְלָקַת שְׁאוּמֵר אֲנִי נוֹתֵן שְׁלָמָה וְאִתָּה פְּרוּסָה: לְקַלְהוּלִי זֶה פְּרוּם וְזֶה שְׁלָם: חֲלֵתָה אִינוּן חֲסֵרוֹן שְׁזֵהוּ תַקּוּנוֹ: בְּדִי דְמוּעָה אִם נִדְמַעְתָּ שְׁנַפְלָה תְּרוּמָה בְּחִלִּין וְעַשׂוּ מִמֶּנָּה בְּכָר זוּ וְנִטְלוּ מִמֶּנָּה דְמוּעָה אֶחָד מִמַּהֲלָה לְתַקְנָה: חֲלַת נַחֲתוּם קִטְנָה הִיא וְאִין זֶה חֲסֵרוֹן: תִּפְרָה בְּקוּסָם בְּכָר שְׁנַבְרָסָה וְתַפֵּר הַפְּרוּסוֹת בְּקוּסָם וְנִרְאִית שְׁלָמָה: וְדִיעַ תִּפְרָה נִכְר מְקוּם תִּפְרִיתָה וְהָוִיא בַּפְּרוּסָה: דְּשֹׁאֵר מִינִי הֵנָּה מִינִין הִרְבָּה הִי מְעָרְבִין בַּה דִּהִיא וְצִי לֹאֻ פֶת הִיא דְּכַתִּיב גַּבִּי וְחִזְקֹאֵל וְאִתָּה קַח לָךְ חֲטִיף וְגו' וּכְתִיב (שָׁם כד) לָחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכַל אֲלֵמָא לֹאֻ לָחֶם הוּא: וְעוּגִית שְׁעָרִים תֹּאכְלֶנָּה אֲמַר רַב חֲסָדָא הִיא שְׁעוּרִים לֹאֻ דִּקְוָא דִּהָא שְׁאֵר מִינִין טוֹבָא הִי בַּה אֲלֹא לְשַׁעוּרִין תֹּאכְלֶנָּה בְּמִשְׁקַל דְּרָךְ רַעֲבוֹן וְלֹא לְשַׁבַּע: עֲרִיבְתָּה פַּעֲרִיבַת שְׁעוּרִין מִגֶּנֶה וְלֹא יָפֶה בְּתַקּוּן עֲרַבַת חֲטוּם שְׁמַנְפָּה תַקּוּן הַעוּגָה עֲגֻלָּה וְנָחָה: מִתְּנִי נוֹתֵן אֲדָם מַשֶּׁה לְחַנּוּנִי שְׂהוּא מוֹכֵר יוֹן וְדַר עֲמוּ בַּמַּבּוּי: אִי לְנַחֲתוּם מוֹכֵר בַּפְּרוֹת וְדַר עֲמוּ בַּחֲצַר שְׁחִיבָה לֹא בַּעְרוֹב עִם חֲבָרָיו אִם יִבּוּאוּ בְּנִי הַמַּבּוּי לְקַחַת מִמֶּךָ בְּכָר לַעְרוֹב אִזּוּ יוֹן לְשַׁתּוּף יְהִא לִי חֶלֶק בּוֹ: לֹא זָכוּ לוֹ מַעֲוִתָיו

שְׁאִין מַעֲוֵת קוּנוֹת עַד שְׁמִשְׁחָךְ וְאִפִּי עֲרַב הַחֲנוּנִי הִיא לְכַל הַאֲחֵרִים וְהָה גַם לְזֶה אִינוּן עֲרוֹב שְׁהָרִי לֹא נִתְּבֹן לְזַכּוֹת לוֹ בַּמַּתְּנַת חֲנֹם בְּשֹׁאֵר מַזְבִּין בַּעְרוֹב אֲלֹא לְקוּנוֹת הַמַּשֶּׁה וְהָרִי אִינֵה קִנּוּיָה לוֹ דְּכִינּוּ דְּמַעֲוֵת אִינוּן קוּנוֹת לֹא סְמִכָּה דַּעֲתָה דִּהִיא וְלֹא הִי דַּעֲתָה לְאִקְנוּיָי וְנִמְצָא מְעָרֵב לוֹ בַּמַּעֲוִתָיו שְׁלֹא מַדְעָתוּ:

לָךְ וְלִימִי הַמַּצִּיר וְשַׁעַת הַדַּחַק נִיָּאֵל וְלֹא פֶת הוּא אֲלֹא לְנַפֵּשׁ רַעֲבָה דְּכִלְבָּא בְּכַפְּנָה גֻּלְלָה בָּלַע [ב"ק כב:]: לֹא זָכוּ לוֹ מַעֲוִתָיו פֶּרֶשׁ הַקּוּנְטֵרָם וְאִפִּילוּ עֲרַב הַחֲנוּנִי הֵנָּה לְכַל הַאֲחֵרִים וְהָה גַם לְזֶה אִינוּן עֲרוֹב שְׁהָרִי לֹא נִתְּבֹן לְזַכּוֹת לוֹ בַּמַּתְּנַת חֲנֹם בְּשֹׁאֵר מַזְבִּין בַּעְרוֹב אֲלֹא לְקוּנוֹת הַמַּשֶּׁה וְהָרִי אִינֵה קִנּוּיָה לוֹ וּבַחֲנֹם פֶּרֶשׁ בּוֹן דֹּאֲפִילוּ מִתְּבֹן לוֹ לְהַקְנוּת לוֹ בַּחֲנֹם וְאִפִּילוּ זָכָה לוֹ ע"י אַחַר אִזּוּ לָחַק הַמַּשֶּׁה וְקָנָה לוֹ מִן הַשּׁוּק אִינוּן עֲרוֹב בִּינוּן שְׁהֵנִיתוּ מִתְּבֹן לְקוּנוֹת לוֹ מִן הַחֲנוּנִי וְאִין הַמַּשֶּׁה קוּנָה לוֹ וְכַל הַזַּכּוֹת שְׁעוּסָה הַחֲנוּנִי שֶׁל מַדְעַת בַּעַל הַבֵּית קָא עֲבִיד וְאִין מְעָרְבִין אֲלֹא לְדַעֲתוּ וּלְשׁוֹן הַקּוּנְטֵרָם נָמִי מוֹכִיחַ בּוֹן בְּסִמּוּךְ:

חלון פרק שביעי עירובין

אִיתִיבָּה אַבְיִי בְּכַל מְעָרְבִין עֲרוּבִי תַחּוּמִין כּוֹי בְּךָ הִיא הֲגִרָסָא בַּסְּפָרִים יִשְׁטִים וְכוּן גְרָם ר"ח וּפְרָשׁ ה"ר אַבְרָהָם בְּלֶה סוּגִיָא דִּה"ק תְּנִינָא חֲדָא זִימְנָא בְּכַל מְעָרְבִין כּוֹי מִשְׁמַע סְתָמָא בִּין בַּעְרוּבִי חֲצֵרוֹת בִּין בַּעְרוּבִי תַחּוּמִין אֲמַר רַבֵּה לֹא־פִנְקִי מִדֶּר' יְהוֹשֻׁעַ דָּאֻמֵּר פֶּת אִין מַזִּי אַחֲרִינָא לֹא קָא מִשְׁמַע לן "בְּכַל". אִיתִיבָּה אַבְיִי: בְּכַל מְעָרְבִין עִירוּבִי חֲצִירוֹת וּבְכַל מִשְׁתַּתְּפִין שִׁיתוּפִי מְבּוּאוֹת, וְלֹא אֲמַרו לְעֵרֵב בִּפְת אֲלֹא בַּחֲצַר בְּלָבַד. מֵאִן שְׁמַעְתָּ לִיָּה דָאֻמֵּר פֶּת — אִין, מִיַּדִּי אַחֲרִינָא — לֹא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְקַתְּנִי "בְּכַל"! אֲלֹא אֲמַר רַבֵּה בַר בַּר חֲנָה: לֹא־פִנְקִי מִדְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דָּאֻמֵּר שְׁלִימָה — אִין, פְּרוּסָה — לֹא, קַמְשְׁמַע לן "בְּכַל". וּפְרוּסָה מֵאִי טַעֲמָא לֹא? אֲמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שְׁאוּל אֲמַר רַבִּי: מִשּׁוּם אִיבָּה. אֲמַר לִיָּה רַב אַחָא בְרִיהַ דְרַבָּא לְרַב אֲשִׁי: עִירְבוּ בּוֹלָן בַּפְּרוּסוֹת מַהוּ? אֲמַר לִיָּה: שְׁמָא יַחְזוּר דְּבַר לְקַלְקוּלוֹ. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן שְׁאוּל: נִיטְלָה הִימְנָה בְּדִי חֲלֵתָהּ וּכְדִי דִימוּעָה — מְעָרְבִין לוֹ בַּה. ^[א]וְהִתְנַיָּא: בְּדִי דִימוּעָה — מְעָרְבִין לוֹ בַּה, בְּדִי חֲלֵתָהּ — אִין מְעָרְבִין לוֹ בַּה! "לֹא קִשְׂיָא: הָא — בַּחֲלַת נַחֲתוּם, הָא — בַּחֲלַת בַּעַל הַבֵּית. ^[ב]דִּתְּנוּ: שִׁיעוּר חֲלָה אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה. הַעוּשָׁה עֵיסָה לְעַצְמוֹ וְעֵיסָה לְמִשְׁתָּה בְּנוּ, אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה. נַחֲתוּם שְׁהוּא עוּשָׂה לְמַכּוּר בַּשּׁוּק, וְכוּן הָאֲשָׁה שְׁעָשְׂתָה לְמַכּוּר בַּשּׁוּק — אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. "אֲמַר רַב חֲסֵדָא: תִּפְרָה בְּקוּסָם מְעָרְבִין לוֹ בַּה. וְהָא תְּנַיָּא אִין מְעָרְבִין לוֹ בַּה! לֹא קִשְׂיָא, הָא — דִּידִיעַ תִּיפְרָה, הָא — דִּלֹא דִידִיעַ תִּיפְרָה. "אֲמַר רַבִּי זִירָא אֲמַר שְׁמוּאֵל: מְעָרְבִין בִּפְת אוּרְזוּ וּבִפְת דוּחוּן. אֲמַר מֶר עוֹקְבָא: לְדִידִי מִיפְרָשָׁא לִי מִינִיָּה דְמֶר שְׁמוּאֵל, בִּפְת אוּרְזוּ — מְעָרְבִין, וּבִפְת דוּחוּן — אִין מְעָרְבִין. "אֲמַר רַב חֲזִיָא בַר אֲבִין אֲמַר רַב: מְעָרְבִין בִּפְת עַדְשִׁים. אִינִי?! וְהָא הִהִיא דִּהוּאִי בַּשָּׁנִי דְמֶר שְׁמוּאֵל, וּשְׁדִיָּיָה לְכַלְבִּיָּה וְלֹא אֲכָלָה! הִהִיא דִּשְׁאֵר מִינִים הָוִיא, דְּכַתִּיב: "וְאִתָּה קַח לָךְ חֲטִיף וְשַׁעֲוָרִים וּפּוֹל וְעֻדְשִׁים וְדוּחוּן וּכּוּסְמִים וְגו'". רַב פֶּפְּא אֲמַר: הִהִיא צִלוּיָה בְּצוּאֹת הָאָדָם הוּאִי, דְּכַתִּיב: "וְהִיא בְּגֻלְלִי צֹאת הָאָדָם תַּעֲגֹנָה לְעִינֵיהֶם". מֵאִי "וְעוּגִית שְׁעָרִים תֹּאכְלֶנָּה"? אֲמַר רַב חֲסֵדָא: לְשִׁיעוּרִים. רַב פֶּפְּא אֲמַר: עֲרִיבְתָּה פַּעֲרִיבַת שְׁעוּרִים, וְלֹא פַּעֲרִיבַת חֲטוּם. מִתְּנִי נוֹתֵן אָדָם מַעָּה לְחַנּוּנִי וּלְנַחֲתוּם בְּדִי שְׁיִזְכָּה לוֹ עִירוֹב, דְּבַרִּי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר. 'וּחֲכָמִים אוּמָרִים: לֹא זָכוּ לוֹ מַעֲוִתָיו.

ומוֹדִים

יִשְׁטִים וְכוּן גְרָם ר"ח וּפְרָשׁ ה"ר אַבְרָהָם בְּלֶה סוּגִיָא דִּה"ק תְּנִינָא חֲדָא זִימְנָא בְּכַל מְעָרְבִין כּוֹי מִשְׁמַע סְתָמָא בִין בַּעְרוּבִי חֲצֵרוֹת בִּין בַּעְרוּבִי תַחּוּמִין אֲמַר רַבֵּה לֹא־פִנְקִי מִדֶּר' יְהוֹשֻׁעַ דָּאֻמֵּר פֶּת אִין כּוֹי וְהִיא בְּכַל מְעָרְבִין אֲכּוּלָּהוּ עִירוּבִין קָאִי וְאֲכָלָּהוּ פְּלִיג ר' יְהוֹשֻׁעַ וְאוּמֵר פֶּת אִין מַזִּי אַחֲרִינָא לֹא וּלְהִבִּי אֲצַטְרִיךְ תְּרִי זְמַנִּי דְאִי לֹא הֲדַר וְקָנָא בְּבָא דְהִכָּא הֵנָּה מוֹקְמִינוּ הִיאָּה דְלַעִיל בַּתַּחּוּמִין דְאִזְרִי בַּהוּ כְּלִי פִרְקָא וּמְלֵתָא דֶּר' יְהוֹשֻׁעַ דְּהִכָּא הֵנָּה מוֹקְמִינוּ בַּחֲצֵרוֹת דְּמִירִי בַּהוּ לַעִיל וְלֹא מִפְּקָא הִיאָּה דְלַעִיל בְּכַל מַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּהִכָּא אֲבָל הִשְׁתָּא דִּמְתַּנִּיָּא נָמִי גַבִּי מְלֵתָה דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִפְּקָא מִדִּידָה דְלֹא־פִלּוּגִי קֹאמִי אִיתִיבָּה אַבְיִי אַבְיִי פְרִיךְ עַל מַה שְׁאֲמַר שְׁסַבֵּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דֹּאֲפִילוּ בַּתַּחּוּמִין אִין מְעָרְבִין אֲלֹא בִפְת וְהִבִּי גְרָסִינוּ בְּכַל הַסְּפָרִים הַיָּשֵׁנִים בְּכַל מְעָרְבִין עֲרוּבִי תַחּוּמִין קֹאמֵר כּוֹי קס"ד דִּהִיא בְּכַל מְעָרְבִין בְּכַל מִינִי פְרוֹת קֹאמֵר מֵאִן שְׁמַעְתָּ לֵּה דָאֻמֵּר פֶּת אִין מַזִּי אַחֲרִינָא לֹא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דִּהָא אֲמַרִּינוּ דֶּר' אֲלִיעֶזֶר בְּכַל מְעָרְבִין בִּין בַּחֲצֵרוֹת בִּין בַּתַּחּוּמִין קֹאמֵר וְקַמְנִי לֶה גַבִּי תַחּוּמִין בְּכַל דְּבַר אֲלֵמָא תַחּוּמִין בְּכַל דְּבַר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲלֹא לֹא־פִנְקִי מַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ כּוֹי אֲלֹא הִיא בְּכַל מְעָרְבִין ה"ק בְּכַל עֲגִינִי פֶת מְעָרְבִין בִּין בַּשְּׁלָמִין בִּין בַּחֲסֵרִין וְהִשְׁתָּא מַרְי מִתְּנִי" בְּכַל מְעָרְבִין דִּקְוָא בַּחֲצֵרוֹת דְאִזְרִי בַּהוּ לַעִיל וּפְלִיג עַל ר' יְהוֹשֻׁעַ דְּבַשִּׁי שְׁלָמִין בַּחֲצֵרוֹת וְהָא דֵּלֹא שְׁנִי אִפְרָכָא דְאִבְיִי דְנֻדְאִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מוֹדָה דִּתַּחּוּמִין בְּכַל דְּבַר וּבִמְתַּנִּיתִין תְּנֹן בְּכַל מְעָרְבִין אֲפִילוּ בַּחֲצֵרוֹת וּר' יְהוֹשֻׁעַ פְּלִיג בַּחֲצֵרוֹת לְחוּזְיָהוּ הֵנוּ מִשּׁוּם דְאִי ר' אֲלִיעֶזֶר אִזְרִי בַּתַּקְּוִיָּהוּ וּר' יְהוֹשֻׁעַ לֹא פְּלִיג אֲלֹא אַחֲצֵרוֹת הֵנָּה לִיָּה לְפִרְוָשִׁי דֹּא־חֲצֵרוֹת לְחוּזְיָהוּ קָאִי: בְּדִי חֲלֵתָהּ וּכְדִי דִימוּעָה מְעָרְבִין לוֹ בַּה וְנִרְחָא לר"י דִּקְוָא בַּטְּבוּלָה לְחֵלָה וּבִמְדַמַּע אִזְרִי דְאִי לֹא בַּעֲיָא תַקּוּן אִיפָא אִיבָּה אֲפִילוּ בַּחֲסֵרוֹן מוּשַׁט דְלִשְׁנָא דִּמְתַּנִּיתִין מִשְׁמַע דְשְׁלָמִים לְגַמְרִי בַּשִּׁי וּמִיָּהוּ לָשׁוֹן כְּדִי קָשָׁה דִּהֵנָּה לִיָּה לְמִימֵר חֲלֵתָהּ וּמוּשַׁתָּה וְאוּר"י דְנִקֵּט כְּדִי לֹא־שְׁמוּשֵׁינּוּ דֹּאֲפִילוּ נִטּוֹל לָשֶׁם חֲלָה אִם הַפְּרִישׁ יוֹתֵר מִכְּדִי צַרֵּךְ אִיפָא אִיבָּה וְאִם תֹּאמֵר בִּינוּן דֹּא־שְׁמַעִינוּ כְּדִי חֲלָתָה דִּהֵנָּה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה כֹּל שָׁבֹן כְּדִי דְמוּעָה דִּהֵנָּה יוֹתֵר מִמַּהֲלָה וְאוּר"י דס"ד דְּמוּשַׁע בִּינוּן דַּחְזִי הִבִּי לְכַהֵן אֲפִילוּ בַּפּוֹרְקָתָא אִיפָא אִיבָּה: וְהָא הִהִיא דִּהוּאִי

בַּשָּׁנִי דְמֶר שְׁמוּאֵל כּוֹי עַשׂו לְנַסּוֹת מַה טַעֲמָא לְפִי שְׁצִנָּה הַקַּב"ה לִיַּחְזַקָּא לַעֲשׂוֹת: דְּכַתִּיב וְאִתָּה קַח לָךְ כּוֹי פ"ה וּכְתִיב בַּתְּרָה לָחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכַל אֲלֵמָא לֹאֻ לָחֶם הוּא וְהִנֵּה ר"ת דִּהִיא לָחֶם אֲנָשִׁים בַּהֲבִרָהָה בְּתִיב רַחוּק מַפְרָשָׁה זוּ כַּמָּה דְפִין וְהִבִּי פִרְוָשָׁא הִיאָּה דְשֹׁאֵר מִינִין הֵנִיא דְּכַתִּיב וְאִתָּה קַח

לָךְ וְלִימִי הַמַּצִּיר וְשַׁעַת הַדַּחַק נִיָּאֵל וְלֹא פֶת הוּא אֲלֹא לְנַפֵּשׁ רַעֲבָה דְּכִלְבָּא בְּכַפְּנָה גֻּלְלָה בָּלַע [ב"ק כב:]: לֹא זָכוּ לוֹ מַעֲוִתָיו פֶּרֶשׁ הַקּוּנְטֵרָם וְאִפִּילוּ עֲרַב הַחֲנוּנִי הֵנָּה לְכַל הַאֲחֵרִים וְהָה גַם לְזֶה אִינוּן עֲרוֹב שְׁהָרִי לֹא נִתְּבֹן לְזַכּוֹת לוֹ בַּמַּתְּנַת חֲנֹם בְּשֹׁאֵר מַזְבִּין בַּעְרוֹב אֲלֹא לְקוּנוֹת הַמַּשֶּׁה וְהָרִי אִינֵה קִנּוּיָה לוֹ וּבַחֲנֹם פֶּרֶשׁ בּוֹן דֹּאֲפִילוּ מִתְּבֹן לוֹ לְהַקְנוּת לוֹ בַּחֲנֹם וְאִפִּילוּ זָכָה לוֹ ע"י אַחַר אִזּוּ לָחַק הַמַּשֶּׁה וְקָנָה לוֹ מִן הַשּׁוּק אִינוּן עֲרוֹב בִּינוּן שְׁהֵנִיתוּ מִתְּבֹן לְקוּנוֹת לוֹ מִן הַחֲנוּנִי וְאִין הַמַּשֶּׁה קוּנָה לוֹ וְכַל הַזַּכּוֹת שְׁעוּסָה הַחֲנוּנִי שֶׁל מַדְעַת בַּעַל הַבֵּית קָא עֲבִיד וְאִין מְעָרְבִין אֲלֹא לְדַעֲתוּ וּלְשׁוֹן הַקּוּנְטֵרָם נָמִי מוֹכִיחַ בּוֹן בְּסִמּוּךְ:

פא.

עין משפט נר מצווה

א טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ו:

ב מ"י פה' מהל' ביכורים ושאר מתנות כהונה שבגבולין הל' ב, סמג עשין קמא, טוש"ע יו"ד סי' שכב סעי' א:

ג טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ו:

ד מ"י פא' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ח:

ה מ"י פא' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ח:

ו מ"י פו

פא:

עין משפט‏ גור מצוה

א מו"י פו' מהל' עירובין הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' תיד סעי' א:

ב מו"י פא' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' י:

ג מו"י פט' מהל' מכירה הל' ז, סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' קצט סעי' ג:

ד מו"י פט' מהל' מכירה הל' ז, סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' קצט סעי' ג:

ה מו"י פו' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסט סעי' א:

ו מו"י פו' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסט סעי' א:

ז מו"י פו' מהל' עירובין הל' ב, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסט סעי' א:

ח מו"י פה' מהל' עירובין הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שסח סעי' ב:

באַרְבֵּעַה פֿאַרַים כּו' בַּפֿ' אוינע וואָט בַּנו (חלין דף פג.) מִפֿרֶשׁ עֶרֶב יו"ט הָרָאשׁוֹן

ש'ל פֿסח ועיו"ט ש'ל עֲצֵרֶת וְעֶרֶב יו"ט האַחרון ש'ל חג וְעֶרֶב ר"ה ועיו"כ בַּגָּליל וְהָא דְלֹא חָשִׁיב עיו"ט ראשֵׁין ש'ל חג אומר ר"ת משום דכו"ע טְרִידוּי בַסָּכָה וְלִגְלֹב וְאִין לָהֶס פֿנאי לַהֲרָבוֹת בַּשְּׁחִטָה כּל כָּךְ: **לְעוֹלָם** בַּשְּׁמֶשֶׁךְ אֲחֵת לְפִירוֹשֵׁי דַהֲיֵנו מְשִׁיכָה שְׂזָפָה לוּ ע"ו אֲתֵר ומש"ה לֹא קאמר אַלס דְּלֹא בָּדַר בַּה כָּלל: **דְּבַר תּוֹרָה** מַעוֹת קוּנוֹת פֿרֶשׁ בַּקּוּנְטֶרֶס דַּכְתִּיב בַּפּוּדָה מִן הַהִקָּשׁ וְנִתֵּן הַכֶּסֶף וָקָס לוּ ויח"ו בַּלּוֹקֵחַ מִן הַהֲדוּיֹט וְרִישׁ לְקִישׁ דְּאָמַר מְשִׁיכָה מִפְּלֻשֶׁת מִן הַטּוֹרָה וְאִין מַעוֹת קוּנוֹת קֹסֶבֶר מִהִקָּשׁ לֹא יִלְפִינן דַּכֶּסֶף קִנִּי לִיֹּה מִשּׁוּם דְּלֹא שִׁיכָא בַּה מְשִׁיכָה דְּכָל הִיכָא דְאִיתָּה בִּי גֵזֵל דְּרַחֲמֵנָה אִיתָּה וְאִין נִרְאָה זֶה הַטַּעַם נִכּוֹן כ"כ דמ"מ יוֹלָף מִהִקָּשׁ שְׂמִיכָה גַם הַכֶּסֶף בַּהֲדוּיֹט וְאוֹמַר ר"י מִשּׁוּם דְּתַרְפִּי לֹא מִצִּי לְמַקְנֵי בַּהֲדוּיֹט דַּפֿֿרֵךְ הַלּוֹקֵחַ עוֹבֵר פֿרְתִי (בְּכוֹרוֹת דף יג:) דְּרִישׁ ר' יוֹחָנָן אִין קִנְיֵה מִינֵי עֲמִיתָךְ הָא לִנְכְרִי בַּמְשִׁיכָה וְאִם הִיֹּה קוּנְיֵה מְשִׁיכָה וְכֶסֶף לר"ל אִם כֵּן לִנְכְרִי בַּמָּה וכו"ת הָא לִנְכְרִי בַּכֶּסֶף דְּקֹאֵי אֲמִיד עֲמִיתָךְ דְּדִרַשׁ לִיֹּה אֲמִשְׁיכָה מִכָּל מִקּוּם מְגֻנְכְרִי בַּחֲד זִנְקָא וְיִשְׂרָאֵל גַּמִּי בַּחֲד זִנְקָא וְכִיִּי הָאִי גִינָה קאמר הָתֵם וְעוֹד מִפֿרֶשׁ ר"י דַּהֲיֵנו טַעֲמָא דְּמַעוֹת קוּנוֹת דְּבַר תּוֹרָה דַּסְתָּם קִנְיֵן דְּקֹרָא בַּכֶּסֶף מוֹרִי בַּדֹּאשְׁכַּחַן בַּכְּמָה זִיכְתִּי קִנְיֵן בַּכֶּסֶף אֲכָל בַּכֶּסֶף תַּשְׁבִּירֵי (דְּבָרִים ב': כ"ח) שְׁלוֹת בַּכֶּסֶף וָקֵנו (וְיִרְמְיָהוּ ל"ב: מ"ד) וָף עַל גַּב דַּכְתִּיב סֶפֶר הַמִּקְנֵה דִּנְפָקָא לֵן מִהֲתֵם קִנְיֵן שְׁטַר מ"מ סְתֵם קִנְיֵן דְּבָכָל דַּכְתִּין הִי בַּכֶּסֶף וְעוֹד מוֹכֵחַ קֹרָא דַּכֶּסֶף אִינְרִי דַּכְתִּיב [וְיִקְרָא כַּה] אֵל תֵּנוּ וְאוֹמַר וְאֵלּוֹקֵחַ תֹּאִי: **שְׂמָא** יאמר חֲטִיָּה נִשְׂרָפוּ בַּעֲלִיָּה וא"ת לָמָּה עָקְרוּ חֲכָמִים קִנְיֵן כֶּסֶף לְגַמְרִי דַּהֲיֹ דְאוֹרְיָמָא הִיֹּה לָהֶם לְתַקּוֹן דְּמַבְשִׁי כֶּסֶף וּמְשִׁיכָה וְתַרְזֵן ר"י מִשּׁוּם תַּקְנֵת הַשּׁוּם עֲשֵׂי כֵּן שְׁלֹא לַהֲגְרִיף תַּרְפִּי מְשִׁיכָה וּמַעוֹת וריב"ן תַּרְזֵן דֹּאס הַמְשִׁיכָה לְבָדָה לֹא תַקְנֵה אִם כֵּן יאמר הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכֵר נִשְׁכַּרְפּו חֲטוּךְ בַּעֲלִיָּה וְאִם תֵּאמַר א"כ בַּשְּׁנֵת הַלּוֹקֵחַ מַעוֹת וְלֹא מִשְׁךְ יאמר לוּ הַמוֹכֵר נִשְׁכַּרְפּו מַעוֹתָךְ בַּעֲלִיָּה כִּיֵּין דֹּאִין הַמַּעוֹת קוּנוֹת לוּ וְאִי לֹא תַרְזֵן ריב"ן הִיֵּינוּ וְכוּלֵין לוימר דְּלֹא חִוּשִׁינן לַהֲכִי מִשּׁוּם דְּלֹא שְׂכִיח

שְׁאִיִּאֲחַר הַמְשִׁיכָה לְאַחַר גְּתִינַת הַמַּעוֹת כִּיֵּין דֹּאִין מַעוֹת קוּנוֹת אֲכָל לְפִי תַרּוּצֵן לֹא נוֹכַח לוימר כֵּן דֹּאס כֵּן לֹא הִיֹּה לוּ גַמִּי לְמַחֲשׁ שְׂמָא יאמר הַלּוֹקֵחַ נִשְׁכַּרְפּו חֲטוּךְ בַּעֲלִיָּה דְּלֹא שְׂכִיח שְׁאִיִּאֲחַרוּ הַכֶּסֶף אַחַר מְשִׁיכַת הַפְּרוֹת כִּיֵּין דְּמְשִׁיכָה לְחוּד לֹא הִיִּתָּה קוּנְיֵה וי"ל דְּמַעוֹת נוֹחַ לְשַׁמְרָן וְאִין פּוֹרַח בַּהֲצֵלָתָם כִּמְנו פְּרוֹת דֹּאִין וְכוּל לַהֲצִיל אַלָּא בַּטּוֹרַח גְּדוּל וְעוֹד אומר ר"י דַּגְבִּי מַעוֹת אִין שְׁנָךְ לוימר נִשְׁכַּרְפּו מַעוֹתָךְ בַּעֲלִיָּה דֹּאֲפִילוּ הִיֹּ עַלְיָהוּ שוֹמֵר חֲנֹס הָא אֲחֻמְרִינן בַּפֿֿרֵק הַמַּפְקִיד (ב' מ"ד דף מב.) דֹּאִין לָהֶם שְׁמִירָה אַלָּא בַּפֿֿרֵקָע וְאִי לֹא מוֹתֵב לַהּ בַּפֿֿרֵקָע הִי בַּשְׁעִיעוֹתָא לְגַבִּי נוֹרָא בַּדְמוּכַח הָתֵם גַּבִּי הַהוּא דְאוֹתִיב וְזִי בַצְרִיפְתָּא דֹּאֲרַבְרִי וּא"ת וְהִכִּי חִוּשִׁינן שְׂמָא יאמר לוּ נִשְׁכַּרְפּו חֲטוּךְ בַּעֲלִיָּה הָא הִי עַלְיָהוּ שוֹמֵר שְׂכָר וְאִם לֹא יִצִּיל וְשִׁלָּם דְּכִי הִכִּי דַּגְבִּי וְזִי הִי מוֹכֵר עַלְיָהוּ שְׂמַר שְׂכָר בַּדְמוּשַׁמַּע בַּפֿ' הַזֵּהב (בַּבָּא מְצִיעָא דף מט.) גַּבִּי הַהוּא גִּבְרָא דִּיהִיב וְזִי אֲשׁוּמִשְׁמִי אִוקִירוּ שְׂמִשְׁמִי וְהִדֵּר בַּה וּא"ל שְׁקוּל זִנְךְ וְלֹא שְׁקוּלִינְהוּ וְאָנְנוּב וְאָמַר רַבָּא דְּכָל כַּה"ג צֹא מַבְשִׁיֹּא דַשׁוֹמֵר שְׂכָר לֹא הִי כו' מִשְׁמַע דֹּאִי לֹא הִיֹּה אומר לִיֹּה שְׁקוּל זִנְךְ הִי עַלְיָהוּ שוֹמֵר שְׂכָר וּה"ג גַּבִּי חֲטוּין הִי גַמִּי שוֹמֵר שְׂכָר וְהָא דְלַעוּלָם גַּבִּי וְזִי גַמִּי לֹא הִי שוֹמֵר שְׂכָר וְהָא דְקֹאֲמַר לֹא מַבְשִׁיֹּא דַשׁוֹמֵר שְׂכָר לֹא הִי ה"פ לֹא מַבְשִׁיֹּא הִיכָא דְנוֹתָן לוּ שְׂכָר וְקֹאֲמַר לוּ שְׁקוּל זִנְךְ דַּסְלִיק נִפְשָׁה מַחֲיִיב שוֹמֵר שְׂכָר אַלָּא אֲפִלוּ שוֹמֵר חֲנֹס לֹא הִי וכו"ג צְרִיךְ לְפֶרֶשׁ בִּיאִידָךְ עֲבָדָא (שם ע"ב) דֹּא"ל לַהֲיֹ הֵנָּךְ וְזִי גַבֿךְ פֿקֻדוֹן דַּחֲשֻׁכָּה יִי וא"ל הָא בִּיתָא קָמוּ. וּמִסּוּךְ עָלֶה לֹא מַבְשִׁיֹּא דַשׁוֹמֵר שְׂכָר לֹא הִי כו' הִינוּ ע"כ בְּנוֹתָן לוּ שְׂכָר קאמר וְעוֹד י"ל דֹּאע"ג דַּגְבִּי וְזִי הִי שוֹמֵר שְׂכָר הִינוּ מַשִּׁים דְּשַׁרְי לַהֲוִינְאִים ואפ"ג דְּמַפְקִיד מַעוֹת אֲצֵל בַּעֲה"ב תַּנֵּן בַּהמַּפְקִיד (שם מג.) דְּלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בֶּהֵן מ"מ מוֹכֵד יִשְׁתַּמֵּשׁ בֶּהֵן כִּיֵּין דוֹבַר תּוֹרָה מַעוֹת קוּנוֹת אֲמַם כַּחוּ וְכוּל לַהֲוִינֹא אַע"ג דַּתַּקּוּן רַבְּנָן דְּלֹא קִנִּי אַלָּא בַּמְשִׁיכָה: **ח"א** אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ ב"ל כָּל מְקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבִּי יְהוּדָה אֵימָתִי וּבִמָּה בְּמִשְׁנָתָנוּ אֵינּוּ אֵלָּא לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי חֲכָמִים וכו"ג כַּסְפָּרִים דְּגֶרְסִי בְּמִשְׁנַתָּנוּ דַּבְּבִירָתָא מְצִינוּ דְאִימָתִי דְרַבִּי יְהוֹזֵהָ לְחַלֵּל בַּפֿֿרֵק כִּסּוּי הָדֵם (חֲנֻצִּין דף פח.) גַּבִּי דֵם הִנְתּוּ וְשָׁעַל גַּבִּי הַסְכִּין וּפ"ק דְּגִטִּין (דף קז.) גַּבִּי הַמְבִּיא גִט בַּסְפִּינְהּ וְאִין לְהִסָּרִיף כֹּאן: [וַע"ע תוֹס' בִּיצֵה ס': ד"ה וְלֹא הִיא וְתוֹס' סָפָה מֵא. בַּד"ה שְׂמָא יִבְדֵּל וְתוֹס' גִּטוּין ז': ד"ה אָמַר וְתוֹס' שְׁבוּעוֹת מַח. סד"ה נִשְׁבָּע וְתוֹס' חֲלִין פַּח. ד"ה רַבְּנָן]:

חלון פרק שביעי עירובין

וּמוֹדִיין בַּשָּׂאֵר כָּל אֶדָם מִפֿרֶשׁ בְּגִמְרָא

”וּמוֹדִים בַּשָּׂאֵר כָּל הָאָדָם, שְׂזָכוּ לוֹ מַעוֹתַיִו. שְׂאִין מְעַרְבִין לְאָדָם אֵלָּא מִדַּעְתּוֹ. ^(א)אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים בַּעֲיִרּוּבֵי תַחומִין, אָבָל בַּעֲיִרּוּבֵי חֲצִירוֹת — מְעַרְבִין לְדַעְתּוֹ וְשִׁלָּא לְדַעְתּוֹ, לְפִי שְׂזָכִין לְאָדָם שִׁלָּא בַּפֿֿנָיו, וְאִין חֲבִין לְאָדָם שִׁלָּא בַּפֿֿנָיו. גַּמִּי מֵאִי טַעֲמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? הָא לֹא מִשְׁה! ^(ב)אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבָהוּ: עֲשֹׂאוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כַּאֲרַבְעָה פֿאַרַים בַּשָּׁנָה, דִּתַּנּוּ: בַּאֲרַבְעָה פֿאַרַים אֵלּוּ מִשְׁחִיטִין אֶת הַטֶּבֶח בַּעַל כֶּרְחוּ. אֲפִילוּ שׁוֹר שְׁוֶה אֶלְף דִּינָר וְאִין לְלוֹקֵחַ אֵלָּא דִּינָר אֶחָד — כּוּפִין אוֹתוֹ לְשַׁחוּט. לְפִיכָה אִם מֵת, מֵת לְלוֹקֵחַ. מֵת לְלוֹקֵחַ? הָא לֹא מִשְׁה! אָמַר רַב הוּנָא: בַּשְּׂמִשְׁה. אִי הִכִּי, אֵימָא סִיפָא: בַּשָּׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה אֵינּוּ כֵּן. לְפִיכָה אִם מֵת, מֵת לְמוֹכֵר. אֲמַאי? הָא מִשְׁה! אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק: לְעוֹלָם בַּשָּׁלָא מִשְׁה, הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ בַּשְּׁוִיכָה לוּ עַל יָדֵי אַחַר. בַּאֲרַבְעָה פֿאַרַים אֵלּוּ דְזִכּוֹת הוּא לוּ — זָכִין לוּ שִׁלָּא בַּפֿֿנָיו. בַּשָּׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, דְּחוּב הוּא לוּ — אִין חֲבִין לוּ אֵלָּא בַּפֿֿנָיו. ^(ג)וְרַב אֵילָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בַּאֲרַבְעָה פֿאַרַים אֵלּוּ הַעֲמִידוּ חֲכָמִים דְּבִרְיָהֶן עַל דְּבָרֵי תוֹרָה. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דְּבַר תּוֹרָה, מַעוֹת קוּנוֹת. וּמַפְנֵי מָה אָמְרוּ מְשִׁיכָה קוּנָה — גְּזִירָה שְׂמָא יֹאמַר לוּ: נִשְׂרָפוּ חֲטִיָּה בַּעֲלִיָּה. ”וּמוֹדִים בַּשָּׂאֵר כָּל הָאָדָם כּו'. מֵאן שָׂאֵר כָּל אָדָם? אָמַר רַב: בַּעַל הַבֵּית. וְכוּן אָמַר שְׁמוּאֵל: בַּעַל הַבֵּית. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֵלָּא נַחְתוּם, אָבָל בַּעַל הַבֵּית — קוּנָה. וְאָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֵלָּא מַצָּה, אָבָל כִּלִּי — קוּנָה. וְאָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֵלָּא דְאָמַר לוּ ”זִכָּה לִי”, אָבָל אָמַר ”עֶרֶב לִי”, שְׁלִיחַ שְׁוִיָּה, וְקִנְיֹ. ^(ד)אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמָּה דְּבָרִים אָמוּרִים וְכוּ'. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָּה כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא עוֹד אֵלָּא כָּל מְקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבִּי יְהוּדָה בַּעֲיִרּוּבִין הִלְכָּה כְּמוֹתוֹ. אָמַר לִיָּה רַב חֲנָא בְּגִדְתָּאָה לְרַב יְהוּדָה: אָמַר שְׁמוּאֵל אֲפִילוּ בְּמִבּוּי שְׁנִיטְלוּ קוּרוֹתָיו אוּ לְחִיָּיו? אָמַר לִיָּה: בַּעֲיִרּוּבִין אָמַרְתִּי לָהּ, וְלֹא בְּמַחֲצוֹת. ^(ה)אָמַר לִיָּה רַב אַחָא בְּרִיה דְרַבָּא לְרַב אֲשִׁי: ”הִלְכָּה”, מַכְלֵל דְּפִלְגִּי. וְהָאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לוי: כָּל מְקוֹם שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה ”אֵימָתִי” ו”בְּמָה” בְּמִשְׁנָתָנוּ — אֵינּוּ אֵלָּא לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי חֲכָמִים! וְלֹא פְּלִיגִי? וְהָא אֲנִן תַּנּוּ: נִתּוּסְפוּ עֲלִיהֶן — מוֹסִיף וּמַזְכָּה, וְצְרִיךְ לְהוֹדִיעַ! ”הָתֵם בַּחֲצַר שְׁבִין שָׁנִי מְבוֹאוֹת. וְהָאֲמַר רַב שְׁזִיבִי אָמַר רַב חֲסֵדָא: זֹאת אוֹמְרַת חֲלוּקִין עֲלִיו חֲבִירָיו עַל רַבִּי יְהוּדָה. אֵלָּא:

גַּבְרָא

לִי בַּעֲרֹב וְהֵלֶךְ חֻפָּה לוּ שְׁקִנְהָ עֲרֹב דְּהוֹאִיל וְאִין בַּעַל הַבֵּית רָגִיל לְמַכַּר בְּכֹרוֹת לֹא יִתְכַּנֵּן זֶה אַלָּא לַעֲשׂוֹתוֹ שְׁלִיחַ וְנִגְשָׁה כְּאוֹמַר לוּ עֶרֶב לִי וְגַבִּי חֲנוּנִי נִפְשָׁה אִי א"ל עֶרֶב לִי אֲמַרִינן בְּגִמְרָא דְקִנְיֹ: שְׂאִין מְעַרְבִין לוּ לְאָדָם אַלָּא לְדַעְתּוֹ הֵלֶכֶךְ גַּבִּי חֲנוּנִי כִי אָמַר לִיָּה זְכִי לִי לֹא יִתְכַּנֵּן אַלָּא לְקוּנַת הִימְנוּ וְלֹא סַמֵּךְ עֲלִיו שְׁנִיעֶשָׁה שְׁלוּחוּ וּמַעוֹת אִינן קוּנוֹת וְלֹא סַמְכָה דַּעְתָּה נִמְצָא מְעַרֵב לוּ שְׁלֹא לְדַעְתּוֹ אָבָל אִם מִשְׁךְ כַּכּר וְהִנְחוּ אֲצֵלוּ לְכָךְ שְׁלִיחַ עֲשֹׂאוּ: עֲרֻבֵי תַחמוּמִין חוּב הוּא לוּ שְׁמַפְסִיד לְצַד הָאֲחַר וְשְׂמָא אִינוּ נוֹחַ לוּ: גַּמִּי בַּד' פֿרָקִים דְּמַתְרָן ר' יוֹחָנָן לְתַקּוֹן דְּהַעֲמִידוּ בֶּהֵן חֲכָמִים דְּבִרְיָהֶם עַל דִּין תּוֹרָה דְּמַעוֹת קוּנוֹת אָף כֵּאֵן מַפְנִי תַקּוּן שְׂבַת הַעֲמִידוּ דְּבִרְיָהֶם עַל דִּין תּוֹרָה: בַּד' פֿרָקִים אֵלוּ בַּפֿ' אוֹתוֹ וְאֵת בַּנו בַּחֲלִין (דף פג.) עיו"ט הָרָאשׁוֹן שְׁל פֿסח ועיו"ט שְׁל עֲצֵרֶת וְעֶרֶב ר"ה ועיו"ט האַחרון שְׁל חג וְעֶרֶב יוה"כ בַּגָּליל: וְאִין לְלוֹקֵחַ בְּאוֹתוֹ הַשׁוֹר אַלָּא דִּינָר שְׁנֵתן לוּ דִּינָר מַבְעוֹד וְיִם בַּשָּׁה דִּינָר בַּשָּׂר: אִם מֵת הַשׁוֹר אָבָד הַלּוֹקֵחַ מִהַ שְׁנֵתן: אִינוּ כֵּן אִין מַשְׁחִיטִין אוֹתוֹ עַל כֶּרְחוּ וְאִם רָצָה טַבַּח מַחֲזִיר לוּ אֵת הַדִּינָר: בַּשְּׂזָפָה לוּ טַבַּח לְלוֹקֵחַ בַּשׁוֹר זֶה שְׁוִיָּה דִּינָר ע"י אַחַר שְׂמַסַּר הַשׁוֹר לְאַחַר וְאָמַר לוּ זָכָה לוּ כּוּ בַשָּׂם פִּלוּנִי וְהוּא לֹא עֲשֹׂאוּ שְׁלִיחַ לְאוֹתוֹ אַחַר הַזָּכָה בַּשְּׂבִילוּ: זְבוֹת הוּא לוּ לַהֲוִינֹא מַעוֹת וְלַקּוּנַת בַּשָּׂר שְׁהַכַּל דְּרַפֵּן בַּכָּךְ: חוּב הוּא לוּ שְׁמוּנִיָּא הַנּוֹצִית: דְּבַר תּוֹרָה מַעוֹת קוּנוֹת דַּכְתִּיב בַּפּוּדָה מִן הַהִקָּשׁ (וְיִקְרָא ס) וְנִתֵּן הַכֶּסֶף וָקָס לוּ קַל וְחֹמֶר בַּלּוֹקֵחַ מִן הַהֲדוּיֹט: נִשְׁכַּרְפּו חֲטוּךְ שְׁנַתָּה לִי מַעוֹת עַלְיָן הֵלֶכֶךְ מוֹקְמִינן לַהּ פֿרָשִׁית מוֹכֵר כִּי הִכִּי דְלִמְסַר נִפְשָׁה עַלְיָהוּ וְנִטְרַח לַאֲעוּלִינְהוּ: בַּעַל הַבֵּית פֿרָשִׁית טַעֲמָא לַעֲיֹל: אָבָל כִּלִּי קִנְיֵן סוּדַר: אַלָּא דְאָמַר זָכָה לִי דְלֹא שְׁוִיָּה שְׁלִיחַ אַלָּא בַּשָּׂאֵר מוֹכְרִין דְּעָלְמָא אָבָל אִם אָמַר עֶרֶב לִי שְׁלִיחָא שְׁוִיָּה וְסַמְכָא דַּעְתָּה דְקוּימָא לֵן חֲזָקָה שְׁלִיחַ עוֹשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ בַּפֿֿרֵק בָּכָל מְעַרְבִין (לַעֲיֹל עִירוּבִין ד' לב.) הֵלֶכֶךְ מְעַרֵב לְדַעְתָּיה הוּא: אָמַר שְׁמוּאֵל אֲפִלוּ בְּמִבּוּי שְׁנִיטְלוּ קוּרוֹתָיו בַּשְּׂבַת דְּמִיַּקַּל בַּה ר' יְהוֹזֵהָ בַּפֿ' כָּל גְּבוּת וְאָמַר: מַתְרִין לְאוֹתוֹ שְׂבַת: בַּעֲיִירוּבִין כָּל הִיכָא דֹּאֲרִי בַּהֲלָבוֹת קִנְיֵת עֲרֹב:

מסורת הש"ס

א כתובות יא; לקמן צה; לעיל מו;

ב משנה חולין; ספרא אמור פרק ח ט; חולין פג.

ג קידושין כח; חולין פג; בבא מציעא מו;

ד לקמן צה.

ה סנהדרין כד:

מסורת הש"ס
א סנהדרין לו: ב שבעות מה: סנהדרין כד:: סנהדרין כז: ראש השנה כב: משנה סנהדרין: משנה ראש השנה ג סנהדרין כה. ד נדרים יט:: נזיר סב: חגיגה י. ה נדרים כא. ו גיטין סד:: משנה עירובין: נדרים פח:: לעיל עט: ז זבחים יא: ח סוכה כח: ערכין ב:

גליון הש"ס
תוס' ז"ה קטן בן שש בסה"ד מצוה לחנכו. ע"י תה"ד סימן צד:

גִּבְרָא אַגְבָּרָא דר' יהושע בן לוי אהשמואל שמואל דאמר הלכה סבר פליגי וְאֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִין מִפְּרָשׁ בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרַר (סנהדרין דף כד:). **אָמַר ר' דבֿלן** נִזְלִין מִדְּבִרֵּיהֶן הֵן דְּאִסְמַכְתָּא לֹא הֵינָא וּמִגָּזַל נִזִּיל לִיה: בְּקוּבָא בְּעֵרְבוּן: מִפְּרִיחֵי יוֹנִיס אִי תִקְדְּמֵה יוֹנָךְ לַיוֹנִי: סוּחֲרֵי שְׂבִיעִית דְּרַחֲמָנָא אִמַּר לֹאכְלֵה וְלֹא לִסְחוּרָה וְהָּה שְׁחוּמַד מִמּוֹן לַעֲבֹר עֲבָרָה עַל הַמִּמּוֹן רָשָׁע הוּא וְהַתּוֹרָה אִמְרָה אַל תִּשֶׁת רָשָׁע עַד (שְׁמוֹת כו:). בְּזִמַּן שָׂאִין לָהֶם אֲמָנוּת אֲלֹא הִיא דְּקַסְבַּר ר' יְהוּדָה אִסְמַכְתָּא שֶׁהוּא נִסְמָךְ עַל דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵחֲנּוּ וְעַל אוֹתָהּ אִסְמַכְתָּא הוּא מַתְּנָה הֵינָא וְלֹא נִזְלִין יוֹנִיָּהּ וּפְסוּלֵיהּ לְפִי שָׂאִין עֲסוּקִין בְּיִשׁוּבּוֹ שֶׁל עוֹלָם דְּבִין דָּאִין מִפִּירִין וּבְקוּלִין בְּטֶרַח וְצַעַר בְּנִי אָדָם אֵינֶן חֲסוּן עַל חֲבִירֵיהֶן מִלְּהַפְסִידֵן מִמּוֹן: וּח"א כו' קא ס"ד הֵינּוּ ת"ק דַּמְתֵּיתִין אֲלֵמָא אִימַתּוּ לְחַלְק: הִיאָּה בְּרִיתָא מִשׁוּם ר"ט הִיא דְאִמַּר אִסְמַכְתָּא לֹא הֵינָא אֲבַל בַּמְתֵּיתִין לֹא פְלִיג רַבִּי יְהוּדָה אֲדַתָּא קָמָא אֲלֹא מִפְּרָשׁ לְטַעְמָה: אִין אֶחָד מִהֶן נָזִיר שְׁנִים שִׁישְׁבִין וְרָאוּ אֶחָד בָּא וְאִמַּר אֶחָד מִהֶן דְּרַבִּי נָזִיר שָׁה נָזִיר וְאִמַּר חֲבֵרוֹ דְּרַבִּי נָזִיר שָׂאִין זֶה נָזִיר: לְהַפְלֵאָה שְׁיָהָא נִגְדּוּ מִפְּרָשׁ עַל הַנִּזְאִי וְלֹא בַּתּוֹרַת סָפֵק אִי נָזִיר אוֹתוֹ הֵבֵא בְּנִגְדּוֹ: אִי קָנִי אִי נֶחַח: מַתְּנִי **פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין כו'** וְכַל מִי שֶׁמִּקְבֵּל מִבְּעוֹד יוֹם לִסְמָךְ עַל עֶרּוֹב זֶה וְלִילָךְ מִתָּר: גַּמ' אִין מַעֲרָבִין לֹא הַתִּירוּ חֻכְמִים לְצֹאת חוּץ לְתָחוּם ע"י עֶרּוֹב אֲלֹא לְדַבֵּר מִצְוָה: הוֹדִיעוּהוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא הוֹדִיעוּהוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְנִתְרַצָּה אִמְרִינוּ הֲדָרַר שְׁקָדָם זְמַן קִנִּית עֶרּוֹב דַּעְתּוֹ לָכֵךְ הִיָּה לֹא הוֹדִיעוּהוּ עַד שֶׁחֲשִׁיבָה מֵאִי בְּרָרָה אִיבָא הָא לֹא הָיָה וְזַע דְּאִיבָא עֶרּוֹב דְּנִימָא דַּעְתָּה עָלֶיהָ הִנָּאי: יוֹצֵא בְּעֶרּוֹב אִמּוֹ עֲרָבָה אִמּוֹ לַעֲצֵמָה וְלֹא זָפְתָה לוֹ בְּעֶרּוֹב מוֹנִיכּוֹתוֹ עָמָה דְּכִגּוּפָה דְּמִי דְּמִסְתַּמָּא דַּעְתָּה עָלֶיהָ דָּלֹא סָנִי לִיה בָּלֹא אִמּוֹ: וְתָנּוּ נָמִי גַבִּי סָפָה כְּלוּמַר וְכִי תִימָא בּוֹ שֶׁ צָרִיךְ לֵאמֹר קָרִי לֶּה הָא לִיבָא לְמִימַר דִּתְנֹן נָמִי גַבִּי סָפָה כִּי הִיא גּוּנָא וּפְרָשִׁינָן הָתָם הִי קָטַן צָרִיךְ לֵאמֹר: חֵיב בְּסָפָה מְחַנְכִּינוּ לִיה מַעֲרָבָנּוּ: וְאִינוּ קוּרָא אִמָּא בִּין דָּלֹא קָרִי הִיאָּה שַׁעְתָּא לֹא צָרִיךְ הוּא: וּפְרָכִינוּ אִימָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ גְּדוּל נָמִי קָרִי כְּלוּמַר לֹא מִשּׁוּׁית לִיה אִין צָרִיךְ לֵאמֹר עַד שְׁיָהָא גַעוּר מִשְׁנָתוֹ וְלֹא יִקְרָא אִימָא הָא אִי קָרָא אִימָא צָרִיךְ לֵאמֹר מִשּׁוּׁית לִיה הָא אֲפֻלּוּ גְדוּל דְּרַכּוֹ בְּכֵךְ: אֲלֹא כַּל שְׁגַעוּר מִשְׁנָתוֹ וְאִינוּ קוּרָא אִמָּא אִמָּא דָּלֹא צֻחַ עַד דְּאִתֵּיא לְקַמָּה הִי אִינוּ צָרִיךְ לֵאמֹר: וּבָמָּה בַר פָּמָה שְׁנִי הִי: **בְּבַר אַרְבַּע בְּבַר חֲמֵשׁ** קָרִי לֶה אִין צָרִיךְ לֵאמֹר כֹּל חַד לְפֻסַּם חוּקָפָה אֲלֵמָא מִפִּי מִבַּר ד' לֹא קָרִי לֶה צָרִיךְ לֵאמֹר דְּלִפּוּק:

חלון פרק שביעי עירובין

גִּבְרָא אַגְבָּרָא דר' יהושע בן לוי אהשמואל דאמר הלכה סבר פליגי וְאֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִין מִפְּרָשׁ בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרַר (סנהדרין דף כד:). **אָמַר ר' דבֿלן** נִזְלִין מִדְּבִרֵּיהֶן הֵן דְּאִסְמַכְתָּא לֹא הֵינָא וּמִגָּזַל נִזִּיל לִיה: בְּקוּבָא בְּעֵרְבוּן: מִפְּרִיחֵי יוֹנִיס אִי תִקְדְּמֵה יוֹנָךְ לַיוֹנִי: סוּחֲרֵי שְׂבִיעִית דְּרַחֲמָנָא אִמַּר לֹאכְלֵה וְלֹא לִסְחוּרָה וְהָּה שְׁחוּמַד מִמּוֹן לַעֲבֹר עֲבָרָה עַל הַמִּמּוֹן רָשָׁע הוּא וְהַתּוֹרָה אִמְרָה אַל תִּשֶׁת רָשָׁע עַד (שְׁמוֹת כו:). בְּזִמַּן שָׂאִין לָהֶם אֲמָנוּת אֲלֹא הִיא דְּקַסְבַּר ר' יְהוּדָה אִסְמַכְתָּא שֶׁהוּא נִסְמָךְ עַל דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵחֲנּוּ וְעַל אוֹתָהּ אִסְמַכְתָּא הוּא מַתְּנָה הֵינָא וְלֹא נִזְלִין יוֹנִיָּהּ וּפְסוּלֵיהּ לְפִי שָׂאִין עֲסוּקִין בְּיִשׁוּבּוֹ שֶׁל עוֹלָם דְּבִין דָּאִין מִפִּירִין וּבְקוּלִין בְּטֶרַח וְצַעַר בְּנִי אָדָם אֵינֶן חֲסוּן עַל חֲבִירֵיהֶן מִלְּהַפְסִידֵן מִמּוֹן: וּח"א כו' קא ס"ד הֵינּוּ ת"ק דַּמְתֵּיתִין אֲלֵמָא אִימַתּוּ לְחַלְק: הִיאָּה בְּרִיתָא מִשׁוּם ר"ט הִיא דְאִמַּר אִסְמַכְתָּא לֹא הֵינָא אֲבַל בַּמְתֵּיתִין לֹא פְלִיג רַבִּי יְהוּדָה אֲדַתָּא קָמָא אֲלֹא מִפְּרָשׁ לְטַעְמָה: אִין אֶחָד מִהֶן נָזִיר שְׁנִים שִׁישְׁבִין וְרָאוּ אֶחָד בָּא וְאִמַּר אֶחָד מִהֶן דְּרַבִּי נָזִיר שָׁה נָזִיר וְאִמַּר חֲבֵרוֹ דְּרַבִּי נָזִיר שָׂאִין זֶה נָזִיר: לְהַפְלֵאָה שְׁיָהָא נִגְדּוּ מִפְּרָשׁ עַל הַנִּזְאִי וְלֹא בַּתּוֹרַת סָפֵק אִי נָזִיר אוֹתוֹ הֵבֵא בְּנִגְדּוֹ: אִי קָנִי אִי נֶחַח: מַתְּנִי **פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין כו'** וְכַל מִי שֶׁמִּקְבֵּל מִבְּעוֹד יוֹם לִסְמָךְ עַל עֶרּוֹב זֶה וְלִילָךְ מִתָּר: גַּמ' אִין מַעֲרָבִין לֹא הַתִּירוּ חֻכְמִים לְצֹאת חוּץ לְתָחוּם ע"י עֶרּוֹב אֲלֹא לְדַבֵּר מִצְוָה: הוֹדִיעוּהוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא הוֹדִיעוּהוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְנִתְרַצָּה אִמְרִינוּ הֲדָרַר שְׁקָדָם זְמַן קִנִּית עֶרּוֹב דַּעְתּוֹ לָכֵךְ הִיָּה לֹא הוֹדִיעוּהוּ עַד שֶׁחֲשִׁיבָה מֵאִי בְּרָרָה אִיבָא הָא לֹא הָיָה וְזַע דְּאִיבָא עֶרּוֹב דְּנִימָא דַּעְתָּה עָלֶיהָ הִנָּאי: יוֹצֵא בְּעֶרּוֹב אִמּוֹ עֲרָבָה אִמּוֹ לַעֲצֵמָה וְלֹא זָפְתָה לוֹ בְּעֶרּוֹב מוֹנִיכּוֹתוֹ עָמָה דְּכִגּוּפָה דְּמִי דְּמִסְתַּמָּא דַּעְתָּה עָלֶיהָ דָּלֹא סָנִי לִיה בָּלֹא אִמּוֹ: וְתָנּוּ נָמִי גַבִּי סָפָה כְּלוּמַר וְכִי תִימָא בּוֹ שֶׁ צָרִיךְ לֵאמֹר קָרִי לֶּה הָא לִיבָא לְמִימַר דִּתְנֹנ נָמִי גַבִּי סָפָה כִּי הִיא גּוּנָא וּפְרָשִׁינָן הָתָם הִי קָטַן צָרִיךְ לֵאמֹר: חֵיב בְּסָפָה מְחַנְכִּינוּ לִיה מַעֲרָבָנּוּ: וְאִינוּ קוּרָא אִמָּא בִּין דָּלֹא קָרִי הִיאָּה שַׁעְתָּא לֹא צָרִיךְ הוּא: וּפְרָכִינוּ אִימָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ גְּדוּלָּיִם, נָמִי קָרוּ. אֲלֹא אִימָא: כַּל שְׁנִיעוּר מִשְׁנָתוֹ וְאִינוּ קוּרָא "אִימָא, אִימָא". "וְכַמָּה? כְּבַר אַרְבַּע, כְּבַר חֲמֵשׁ.

מַתְנִי' פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין מַנִּיחַ אֶת הַחֲבִית כֹּל פְּרוּתִיָּהֶם הִיוּ רְגִילִים לְהַנִּיחַ בְּחֻבִּית כְּתֵנָא לְעִיל [עירובין דף כ] מְבִיאִין אֶחָ הַחֲבִית שֶׁל יוּן וְשֶׁל שָׁמֶן וְשֶׁל גְּרוּגֵרוֹת וְשֶׁל שָׂרָר כֹּל מִנֵּי פְרוּת: **אִין מַעֲרָבִין** אֲלֹא לְדַבֵּר מִצְוָה לַעוֹל דִּתְנֹן אֶס בָּאוּ נִכְרִים לְמַזְרַח וְכו' וּמוּנִי לֶה בְּנִי' בְּחִירָא מִתָּא וּפִי' שֶׁם בְּקוּנְטֶרֶס שְׁצָרִיךְ לַצְעוֹק לְפָנָיו הִי נָמִי דַּבֵּר מִצְוָה שֶׁהוֹלֵךְ לַצֶּרֶךְ בְּנִי עִירוֹ וּמִפְּקֹחַ עַל עַסְקִין רַבִּים: **שְׂמַע** מִנָּה אִין בִּרְרָה דָּלֹא מִסְתַּבַּר דְּאִחִילוּ בְּעֶרְוֵי תַּחוּמִין דְּרַבָּנָן אִין בְּרָרָה כְּדִאֲמַרְינָן בִּרְרָה כַּכּל מַעֲרָבִין (לְעִיל עירובין דף לו:). מֵאוּר הִיא תֵּנָא דְאֲפֻלּוּ בְּדִרְבָּנָן לִית לֶה בְּרָרָה: **קָטַן בּוֹ שֵׁשׁ יוֹצֵא בְּעֶרּוֹב** אִמּוֹ אֵף עַל גַּב דָּאִין מַעֲרָבִין אֲלֹא לְדַבֵּר מִצְוָה מִכֹּס יוֹצֵא קָטַן בְּעֶרּוֹב אִמּוֹ דְאִי אֲפַשֵּׁר לֶה לְהַנִּיחוֹ מִשׁוּם דְּכִרְוִיךְ אַחֲרֶיהָ א"נ בְּקָטַן נָמִי אִיבָא מִצְוָה לְמַנְכוֹ:

יְהוּדָה אִימָתִי כו' בְּזִמַּן שָׂאִין לוֹ אֲמָנוּת כו' אַע"ג דְּמַסְקִין דְּפִלְגִי רַבָּנָן עָלֶה דְּרַבִּי יְהוּדָה הִלְכָּה כְּרַבִּי יְהוֹזָה דְּדַפְסִיק בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרַר (סנהדרין דף כו:). א"ר אָבֵהוּ הִלְכָּה כְּרַבִּי יְהוּדָה וּמִכָּאֵן מַשְׁמַע דְּשָׂרִי לְשַׁחַךְ בְּקוּבָא דְאֲפִילוּ לְרַמִּי בַר חַמָּא דְּמִפְּרָשׁ טַעְמָא דְּמַשְׁחַךְ בְּקוּבָא פְּסוּל מִשׁוּם דְּאִסְמַכְתָּא לֹא הֵינָא וְהִנּוּ לְרַבָּנָן אֲבַל לר' יְהוּדָה דְּמַבְשֵׁר הִיבָא דְנִמִּיר אֲמָנוּת אַחֲרִיתִי קַסְבַּר דַּכֵּ"ג לֹאֻ אִסְמַכְתָּא הִיא וְטַעַם דָּלֹא הִי אִסְמַכְתָּא כְּדַפְרָשׁ הַקּוּנְטֶרֶס בְּפ' זֶה בּוֹרַר (סנהדרין דף כד:). מִשׁוּם דָּלֹא דְמִי לְהִיאֵר דַּכ"ע (ד' קד:). אֶס אוֹבִיר וְלֹא אֲעָבַד אֲכָלָם אֲלָפָא זְמַי דְּהָתָם הִי בְּיָדוֹ וְלִכְסִי לֹא גָמַר וּמִקַּנִּי דְּמַעַקְרָא כִּי אִתְנִי אֶרְכַּעְתָּא דָּלֹא יָהִיב לִיה אִסְמַכְתָּא קַמְתַּנִּי דַּטּוּעָה וְסָבוּר שְׁלֹא יבֵא לִידִי כּוּן. אֲבַל רַבָּא לֹא סָמִיךְ אִמִּידִי מִשׁוּם דָּלֹא יָדַע אִי נֶחַח אוֹ לֹא וּבְפֶרֶק זֶה בּוֹרַר (סנהדרין דף כה). מַשְׁמַע גַּבִּי מִפְּרִיחֵי יוֹנִיס דְּקֹאמַר וְצָרִיבָא דְאִי תֵּנָא דִּתּוּלָּהּ בַּדַּעַת עַגְמוֹ הָתָם הוּא דְאִמַּר קוּס לִי בְּנַפְשָׁא דְזִיעֵנָא סְפִי וְלִכְסִי הִי אִסְמַכְתָּא מַשְׁמַע הִיבָא דְבִידוֹ הֵינָא אִסְמַכְתָּא טָפִי וְקָשָׁה לר"ת דְּכָסוּף אֲחִזּוֹהוּ נֶשֶׁךְ (ב"מ דף עג:). גַּבִּי הִיא יְרֵיב זְמַי לַחֲבֵרָה לְמַזְבֵּן לֶה חֲמָרָא כו' וּפְרִיךְ מ"ס דֹּאָס אוֹבִיר וְלֹא אֲעָבַד אֲשֵׁלָם בְּמִיטְבָּא וּמַשְׁנִי הָתָם בִּידוֹ רַבָּא לֹאֻ בִּידוֹ אֲלֵמָא מִשׁוּם דָּלֹא בְּיָדִי הֵינָא אִסְמַכְתָּא טָפִי וְנִרְחָהּ הִיבָא דְבִידוֹ לְגַמְרִי וְלֹא נָסַם כִּי הִהוּא דֹּאָס אוֹבִיר וְלֹא אֲעָבַד אֲשֵׁלָם בְּמִיטְבָּא לֹא הֵינָא אִסְמַכְתָּא וְכוּן הִיבָא דָאִין בִּידוֹ כֹּלָל וְאֲפֻלּוּ רַבִּי גַמִּיר וּמִקַּנִּי כְּנֻון קוּבָא וַכֵּ"ג אֲבַל הִיבָא דְבִידוֹ וְלֹא בִּידוֹ כִּי הִהוּא חֲמָרָא דַּפְשַׁע וְלֹא זָבֹן לִיה וְאֵע"ג זִינן מִצִּי הַרְבֵּה לַקְנוּת מ"מ בִּין דְּתִלָּי בְּאַחֲרִיס דֹּאָס לֹא יִרְצוּ לְמַכֵּר לוֹ מִמִּי יִקְנֶה הִלְכֵךְ לֹא גָמַר וּמִקַּנִּי וְהִי אִסְמַכְתָּא גַמּוּרָה וְעוֹד פִּר"ת טַעַם אַחַר דְּזוּקָא כִּי הִהוּא דֹּאָס אֲנִי חֲתוּר כִּי עֲרַבּוּנִי מַחוּל דְּפֶרֶק הַזֶּה (בְּבֹא מַעֲשֵׂא דף מח:). וּמִי שְׁפָרַע מִקְצַת חוּבּוֹ וְהַשְׁלִישׁ אֶת שְׁטָרֵיו דְּגַט פְּשׁוּט (ב"ב דף קסח:). וְכַל כַּה"ג חֲשִׁיב אִסְמַכְתָּא שְׂאִינוּ מִתְכּוּן אֲלֹא לְהַסְמִיךְ חֲבֵרוֹ עַל דְּבָרָיו שְׁאִימְנוּהוּ אֲבַל רַבָּא אֲדַעְתָּא דְּרַבִּי קַעֲבִדוּ שְׁרִיּוּחוֹ אוֹ זֶה אִוֹתָם הַמַּשְׁתַּקִּים בְּאִמְנָה אוֹמַר ר"י דֹּאִינוּ חֵיב לְשֵׁלָם דְּבָמָה יִקְנֶה דְלִמ"ד אִסְמַכְתָּא הִיא לֹא קָנִי אֲפִילוּ בְּקַנְיָן אֲלֹא בַב"ד חֲשׁוֹב כְּדַמּוּכַח בְּנִגְדָּרִיס (דף כו:). וְלִמ"ד לֹאֻ אִסְמַכְתָּא הִיא הִיאֲךְ יִקְנֶה בְּדָבָרִיס בָּלֹא קָנְיוֹן בְּשָׁבִיל שְׁנוּצַח חֲבֵרוֹ:

מַתְנִי' פִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין מַנִּיחַ אֶת הַחֲבִית כֹּל פְּרוּתִיָּהֶם הִיוּ רְגִילִים לְהַנִּיחַ בְּחֻבִּית כְּתֵנָא לְעִיל [עירובין דף כ] מְבִיאִין אֶחָ הַחֲבִית שֶׁל יוּן וְשֶׁל שָׁמֶן וְשֶׁל גְּרוּגֵרוֹת וְשֶׁל שָׂרָר כֹּל מִנֵּי פְרוּת: **אִין מַעֲרָבִין** אֲלֹא לְדַבֵּר מִצְוָה לַעוֹל דִּתְנֹן אֶס בָּאוּ נִכְרִים לְמַזְרַח וְכו' וּמוּנִי לֶה בְּנִי' בְּחִירָא מִתָּא וּפִי' שֶׁם בְּקוּנְטֶרֶס שְׁצָרִיךְ לַצְעוֹק לְפָנָיו הִי נָמִי דַּבֵּר מִצְוָה שֶׁהוֹלֵךְ לַצֶּרֶךְ בְּנִי עִירוֹ וּמִפְּקֹחַ עַל עַסְקִין רַבִּים: **שְׂמַע** מִנָּה אִין בִּרְרָה דָּלֹא מִסְתַּבַּר דְּאִחִילוּ בְּעֶרְוֵי תַּחוּמִין דְּרַבָּנָן אִין בְּרָרָה כְּדִאֲמַרְינָן בִּרְרָה כַּכּל מַעֲרָבִין (לְעִיל עירובין דף לו:). מֵאוּר הִיא תֵּנָא דְאֲפֻלּוּ בְּדִרְבָּנָן לִית לֶה בְּרָרָה: **קָטַן בּוֹ שֵׁשׁ יוֹצֵא בְּעֶרּוֹב** אִמּוֹ אֵף עַל גַּב דָּאִין מַעֲרָבִין אֲלֹא לְדַבֵּר מִצְוָה מִכֹּס יוֹצֵא קָטַן בְּעֶרּוֹב אִמּוֹ דְאִי אֲפַשֵּׁר לֶה לְהַנִּיחוֹ מִשׁוּם דְּכִרְוִיךְ אַחֲרֶיהָ א"נ בְּקָטַן נָמִי אִיבָא מִצְוָה לְמַנְכוֹ:

פ.ב.

עין משפט נר מצוה

א מו"י פ"י מהל' עדות הל' ד:

ב מו"י פ"ב מהל' עדות הל' א,
סמג לאוין ריד,
טוש"ע חו"מ סי' לד
סעי' טז:

ג מו"י פ"י מהל' עדות הל' ד:

ד מו"י פ"ב מהל' עדות הל' א,
סמג לאוין ריד,
טוש"ע חו"מ סי' תמו
סעי' א:

ה מו"י פ"י מהל' עירובין הל' ו,
סמג עשין א,
טוש"ע או"ח סי' תמו
סעי' א:

ו מו"י פ"י מהל' עירובין הל' יח,
סמג עשין א,
טוש"ע או"ח סי' תיז
סעי' א:

ז מו"י פ"י מהל' עירובין הל' כא,
סמג עשין א,
טוש"ע או"ח סי' תיז
סעי' ב:

ח מו"י פ"י מהל' שופר וסוכה וולוב הל' א,
סמג עשין מג,
טוש"ע או"ח סי' תרמ
סעי' ב:

ט מו"י פ"י מהל' שופר וסוכה וולוב הל' א,
סמג עשין מג,
טוש"ע או"ח סי' תרמ
סעי' ב:

מסורת הש"ס
א תוספתא מקוואות ב תוספתא עדויות
גליון הש"ס
גמ' ותנא דידן מ"ט לא תני. תמוה לי מהיכא פסיקא זה דלרוב"ב שיעור ט"א ג' רביעוי ביצה כיון שהוא חצי חציה דילמא באמת לכ"ע ט"א בבביצה כדרדשי' אוכל הנאכל בבת אחת אלא דהברייתא כו"ש דלדודיה דביצה הוא חצי חציה מש"ה נקט ליה בסדר החשבון דחצי חציה לטמא טומאת אוכלין אבל מתני' חציה לבית המנוגע דקאי ריב"ב ור"ש למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה מש"ה לא מצי למנקט חצי חציה לטומאת אוכלין דלרוב"ב אינו כן וה' יאיר עיני:
תורה אור השלם
ראשית ערשתכם חלה תרימו תרומה תרומות גרן בן תרימו אתה (במדבר טו, כ)

נֶחֱזִי חֲזִי חֲצִי חֲצִי לטמא טמאת אֶכְלִין לרבי יוחנן בן ברוקה כְּלָאִית לִיה דְּהִינוּ **וְחֲצִי חֲצִי חֲצִיָּה** לטמא טמאת אֶכְלִין אֶכְלִין תַּנְיָא לִיה דְּהִינוּ בְּקוּנְטֵרַם לר"י כְּבִיצָה חֶסֶר רְבִיעַ שְׁהָרִי הוא שַׁעַר בְּכָכָר שֶׁל רַבֵּעַ קֵב בְּדֹאמֶר מִחֲצָה שָׂכָר לְחֻנְנִי וּמִצָּא כִּכָּר בְּפוּנְדִין רַבֵּעַ קֵב וְהָן ו' בִּיצִים חֲצִיָּה נ' בִּיצִים לְבֵית הַמִּנְגֵּעַ וְחֲזִי חֲצִיָּה בִיצָה וּמִחֲצָה לְפָסֵל אֶת הַגְּוִיָּה וּלְטַמְּאֶת אֶכְלִין נ' רְבִיעֵי בִיצָה וּלר"ש שֶׁשַׁעַר בְּכָכָר מִנ' לָקֵב כִּכָּר שְׁלֵמָה ח' בִּיצִים חֲצִיָּה ר' חֲזִי חֲצִיָּה ב' חֲזִי חֲזִי חֲצִיָּה בִיצָה:
לֵאלָא שׁוּן שְׁעוּרְיָהוּ לְהַדְרִי לֹא הָיָא שַׁעַר טַמְּאֶת אֶכְלִין חֲזִי שַׁעַר פָּסוּל גְּוִיָּה מִצְמָצֵם אֶלָּא יֵשׁ שְׁאוּמְרִים פְּחוּת וְיֵשׁ שְׁאוּמֵר יוֹתֵר:
דְּתַנְיָא בְּמָה שַׁעַר חֲזִי **חֲצִי פָּרָס לְפָסוּל אֶת הַגְּוִיָּה: חֶסֶר קֳמַעַל בְּבִיצִים קִטְנִים שַׁעְרֵיהּ וְאֵלְבָּא דר"ש** לְדֹאמֶר בְּמִתְנִיתִין ב' בִּיצִים:
שַׁעַר רַבִּי סָאָה אַחַת שְׁהוּבָהָה לְפָנֶינּוּ וּמִצָּא לְמִנְּן קִבּוּן שְׂפָה יוֹתֵר מִכ"ד בִּיצִים לָקֵב דְּהִינוּ לְכָכָר שֶׁל שְׁלִישִׁית הַקֵּב יוֹתֵר מִחו' וְחֲצִיָּה יוֹתֵר עַל ר' וְחֲזִי חֲצִיָּה ב' בִּיצִים וְעוֹד אֶחָד מִכ' בְּבִיצָה לְכָל בִּיצָה דְּהִינוּ לְחֲזִי פָּרָס אֶחָד מַעֲשָׂר בְּבִיצָה תוֹסַפֶּת וְיֵשׁ שְׁשׁוּנִין אֶחָד מִמ' בְּבִיצָה וּמִפְּרָשֵׁי לִב' הַבִּיצִים תוֹסַפֶּת אֶחָד מִמ' וְהוּ נָתַן לֹא. וְהִמְדַּקְזִין בְּלִשְׁוֹן הֵזֶה א"א לְהַשְׁמִירוֹ לְקַמֵּן וְאֵין שְׁטִיחָן שְׁמַעְתִּי:
בְּמִוָּה וּבְקִלְפִתָּהּ לְאֵלְמָא לֹא שְׁוִי לְחֲזִי שַׁעַר דְּפָסוּל גְּוִיָּה דְּאִי לְרַבִּי וְהוּדָה חֶסֶר קֳמַעַל בְּעֵי מַהִי וְאִי לְרַבִּי יוֹסִי בִיצָה וּקְלַפְתָּהּ שׁוֹחֲקוֹת בְּעֵי מַהִי וְאִי לְרַבִּי וְעוֹלוֹת בְּעֵי דְּהִינוּ טָפִי:
בְּלֹא קְלַפְתָּהּ נָמִי זִוְטוּר טָפִי אֶפְּיֵלוּ מִפְּלָנִי שַׁעְרָה דְּחֲזִי פָּרָס דְּרַבִּי וְהוּדָה:
זוּ דְּרַבִּי ר' וְהוּדָה הָן בְּרִיתָא דְּחֲזִי פָּרָס דְּלַעֲוִיל:
ר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה וְאוֹמָמָא אֶלְבָּה בְּכָכָר שֶׁל רַבֵּעַ הַקֵּב ו' בִּיצִים שַׁעַר לְחֲצִיָּה נ' חֲזִי חֲצִיָּה בִיצָה וּמִחֲצָה:
פְּשִׁיטָא דְּהָא רַב חֲסָדָא גּוּפָה הָכִי אֲוֹקָמָא לְעִיל צֹא מִקְּוֹן מִחֲצָה לְחֻנְנִי:
בּוּנְיָים עָס הָאִישׁ:
מוֹדִיא לְיוֹנָדָסָא עָס הַסָּאָה:
דְּמִן נֶאֱוָסָא מֵאוּתוֹ מִקְּוֹס:
דְּמַדְבְּרִית שְׁחָן ו' קִבּוּן וּקו"ל קֵב ד' גָּנִין וְלֵג ו' בִּיצִים הָרִי כ"ד בִּיצִים לָקֵב קמ"ד לְסָאָה:
וְאִי דִירוּשְׁלֵמִית לְדֹאמֶר לְקַמֵּן דְּעוֹדְפֶת שְׁתּוּת עַל סָאָה שְׁהִיתָה בְּיָמֵי מִשָּׁה וְשְׁתּוּת הַבִּיאֹו מִבְּחוּץ דְּהִינוּ חֲמִישִׁית בְּשַׁעַר הָרָאשֹׁן הָרִי גִתּוּסְפו כ' עַל ק' גִּתּוּסְפו חֲמִישִׁית עַל מ' דְּהִינוּ ח' וּבִיצָה חֶסֶר חֲמִשָּׁה עַל ד' הָרִי תוֹסַפֶּת כ"ט חֶסֶר חֲמִשָּׁה תָּנִים עַל קמ"ד הָרִי קע"ג וְכַהֲוָא בְּצִיר חוּמָשָׁא לֹא דָק:
וְאִי דְּצַפּוּרִית לְדֹאמֶר לְקַמֵּן וְתָרָה עַל יְרוּשְׁלַמִית שְׁתּוּת מְלָכָר:
מֵאֲתָן וְשָׂבַע הָיִין לְמֵאָה עֶשְׂרִים תוֹסַפֶּת לַע' י"ד תוֹסַפֶּת שְׁהֵן חֲמִשָּׁה שֶׁל ע' שְׁנַעְסָף עָלֶיהָ חֲלָק חֲמִישִׁי שְׁמַתְחֵלָה שְׁהוּא חֲלָק שְׁשִׁי לְמַדָּה הַגְּדוּלָה דְּהִינוּ שְׁתּוּת מְלָכָר בְּלוּמֶר

וְחֲצִי חֲצִי חֲצִיָּה לְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה כְּלָאִית לִיה דְּהִינוּ

"תְּנָא: וְחֲצִי חֲצִי חֲצִיָּה לְטַמָּא טוּמְאָת אוֹכְלִין. וְתַנָּא דִּידָן מָאי טַעְמָא לֹא תַנִּי טוּמְאָת אוֹכְלִין? מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁוּוּ שִׁיעוּרֵייהוּ לְהִדְדִי.‏^(כ) דְּתַנְיָא: בְּמָה שִׁיעוּר חֲצִי פָּרָס? שְׁתֵּי בִיצִים חֶסֶר קִימְעָא, דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי בִיצִים שׁוֹחֲקוֹת. שִׁיעוּר רַבִּי, שְׁתֵּי בִיצִים וְעוֹד. בְּמָה וְעוֹד? אֶחָד מַעֲשָׂרִים בְּבִיצָה. יְוֵאִילִי גַבִּי טוּמְאָת אוֹכְלִין תַּנְיָא: רַבִּי נִתָּן וְרַבִּי דּוּסָא אָמְרוּ: בְּבִיצָה שְׁאָמְרוּ כְּמוֹהָ וּבְקִלְיַפְתָּהּ, וּבְחֻכְמִים אוֹמְרִים: כְּמוֹהָ בְּלֹא קְלִיפְתָּהּ. "אָמַר רַבְּרַם בַּר פַּפָּא אָמַר רַב חֲסָדָא: זוּ דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. אֲבָל חֻכְמִים אוֹמְרִים: בְּבִיצָה וּמִחֲצָה שׁוֹחֲקוֹת. וּמֵאֵן חֻכְמִים — רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה. פְּשִׁיטָא! שׁוֹחֲקוֹת אֵתָא לְאִשְׁמוּעִינָן. כִּי אֵתָא רַב דִּימִי, אָמַר: שִׁיגַר בּוּנְיָוס לְרַבִּי מוֹדִיא דְּקוּנְדִים דְּמִן נֶאֱוָסָא, וְשִׁיעוּר רַבִּי מֵאֲתָן וְשָׂבַע עֲשָׂרָה בִּיעִין. הָא סָאָה דְּהִיכָא? אִי דְּמִדְבָּרִית, מָאָה אַרְבָּעִים וְאַרְבַּע הוּיָא! וְאִי דִירוּשְׁלַמִית, מָאָה שְׁבַעִים וְשָׁלֹשׁ הוּיָא! וְאִי דְצִיפּוּרִית, מֵאֲתִים וְשָׂבַע הוּיָין! לְעוֹלָם דְּצִיפּוּרִית, אִיִּיתִי חֲלֵתָא שְׁדִי עַלִייהוּ. "חֲלֵתָא בְּמָה הוּיָין? תַּמְנִי, אִפְתִּי בְּצַר לִיָּה! אֶלָּא אִיִּיתִי וְעוֹדוֹת דְּרַבִּי שְׁדִי עַלִייהוּ. אִי הָכִי, הוּי לִיָּה טָפִי! כִּיּוֹן דְּלֹא הוּי בְּבִיצָה, לֹא חָשִׁיב לִיָּה. תַּנּוּ רַבְּנָן סָאָה יְרוּשְׁלַמִית יִתִּירָה עַל מִדְבָּרִית שְׁתּוּת. וְשֶׁל צִיפּוּרִית יִתִּירָה עַל יְרוּשְׁלַמִית שְׁתּוּת. נִמְצָאת שְׁל צִיפּוּרִית יִתִּירָה עַל מִדְבָּרִית שְׁלִישׁ. שְׁלִישׁ דְּמָאן? אִילִימָא שְׁלִישׁ דְּמִדְבָּרִית, מְבַדִּי שְׁלִישׁ דְּמִדְבָּרִית בְּמָה הוּי — אַרְבָּעִין וְתַמְנִיָּא, וְאִילוּ עוֹדָפָא, שִׁיתִין וְתֵלַת. וְאֶלָּא שְׁלִישׁ דִירוּשְׁלַמִית: שְׁלִישׁ דִּידָה בְּמָה הוּי — חֲמִשִּׁין וְתַמְנִיָּא נְכִי תִילֵתָא, וְאִילוּ עוֹדָפָא, שְׁתִין וְתֵלַת. וְאֶלָּא דְצִיפּוּרִי: שְׁלִישׁ דִּידָה בְּמָה הוּי — שְׁבַעִין נְכִי חֲדָא, וְאִילוּ עוֹדָפָא, שְׁשִׁים וְשָׁלֹשׁ. אֶלָּא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, הָכִי קֶאֱמַר: נִמְצָאת סָאָה שְׁל צִיפּוּרִי יִתִּירָה עַל מִדְבָּרִית קְרוֹב לְשְׁלִישׁ שְׁלָהּ. וְשְׁלִישׁ שְׁלָהּ קְרוֹב לְמִחֲצָה דְּמִדְבָּרִית. מִתְקִיר לָהּ רַבִּינָא: מִיָּדִי "קְרוֹב" "קְרוֹב" קִתְּנִי? אֶלָּא אָמַר רַבִּינָא, הָכִי קֶאֱמַר: נִמְצָאת שְׁלִישׁ שְׁל צִיפּוּרִי בּוּעוּדָיוֹת שְׁל רַבִּי יִתִּירָה עַל מִחֲצָה שְׁל מִדְבָּרִית שְׁלִישׁ בִּיצָה.‏^(א) תַּנּוּ רַבְּנָן: "רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם",

בְּדִי

עַל הַחֲמִשָּׁה הַבִּיאֹו שְׁשִׁי מִן הַחוּץ הָרִי תוֹסַפֶּת ל"ד תָּנִים עַל קע"ג הָרִי ר"ו וּבְתוֹסַפֶּת שֶׁל ג' הַבִּיצִים חֲמִשִּׁין לֹא דָק שְׁהָרִי מִחְשָׁבֹן הָרָאשֹׁן חֶסֶר חֲמִשָּׁה צֹא מִנ' אֶלָּה חֲמִשָּׁה לֹא נִשְׁאָר אֶפְּלִי חֲזִי בִיצָה:
אִיתִי חֲלֵתָא שְׁדִי גַּלְיָהוּ בְּסָאָה זֹו שְׁהוּבָהָה לְפָנֶינּוּ הִיתָה סָאָה צַפּוּרִית וְחֵלֶת' שְׁכַּשְׁיטְלוּ חֲלֵתָה תַעֲמִיד עַל סָאָה וְשַׁעַר חֲלָה אֶחָד מִכ"ד בְּדֹאמֶר בְּפָרָק חֲלוּן שָׂבִין ב' חֲצוֹת (לְעִיל עִירוּבִין פֹּא). בְּמָה הָיִין תַּמְנִי שְׁחָן אֶחָד מִכ"ד

בִּקְצ"ב וְלֹא דָק בְּחֵלְתָן שֶׁל ט"ו בִּיצִים הַנּוֹתָרִין וְעוֹלָה לְיוֹתֵר מִחֲזִי בִיצָה:
אִיתִי וְעוֹלוֹת דָּר' שֶׁשַׁעַר וּמִצָּא לְכָל ב' בִּיצִים שֶׁל מִדְבָּרִית אֶחָד מִמ' בְּבִיצָה בְּדֹאמֶר דְּהִינוּ מִמ' בִּיצִים וְלִמ' י"ו הַנּוֹתָרִין יוֹתֵר מִחֲזִי בִיצָה:
אִי הָכִי טָפִי הָיִי לָהּ מִמְּאֲתָן וְשָׂבַסֶר וּמַשְׁעִין כִּיּוֹן דְּלֹא הָיִי בִיצָה לֹא חָשִׁיב לִיָּה כֶּךָ שְׁמַעְתִּי בְּלִשְׁוֹן אֶחָד וְקִשְׁיָא לִי בְּגוּסָה דְּאִי דִּיקָתָ בָּהּ שְׁפִיר טָפִי מִבִּיצָה הָיִי שְׁהָרִי בּוּעוּדוֹת שֶׁל מ"ו בִּיצִים שֶׁלֹּא חֲשַׁבְתָּ יֵשׁ יוֹתֵר מִחֲזִי בִיצָה וּבְחֵלְתָן שֶׁל ט"ו בִּיצִים שֶׁלֹּא חֲשַׁבְתָּ יֵשׁ יוֹתֵר מִחֲזִי בִיצָה וְגַם לְמַעֲלָה בְּתוֹסַפֶּת צַפּוּרִית עַל יְרוּשְׁלַמִית נִשְׁאָרוּ שְׁנֵי חֲמִשִּׁין שֶׁלֹּא דְקִדְקֵנוּ בְּהָן וּבְלִשְׁוֹן אַחֶר שְׁמַעְתִּי אֶלָּא אִיתִי וְעוֹלוֹת שֶׁל ר' דְּעִי גַּלְיָהוּ וְזֵל חֲלֵתָן מִהֲבָא וְכִי פְּרָכִינָן מֵאֲתָן וְשָׂבַ הוּוּ אִיתִי וְעוֹלוֹת דָּר' אַחַת מִכ' לְכָל בִּיצָה דְּעִי גַּלְיָהוּ דְּהוּוּ לְמֵאֲתָן י' בִּיעֵי הוּוּ מֵאֲתָן וְשָׂבַסֶר א"ה טָפִי לָהּ וְעוֹלוֹת דָּר' אֶחָד מִכ' לְכָל בִּיצָה מִח' בִּיצִים וְגַם ב' חֲמִשִּׁין שֶׁלֹּא דְקִדְקֵנוּ בְּהָן וּמַשְׁעִין כִּיּוֹן דְּלֹא הָיִי בִיצָה לֹא חָשִׁיב לִיָּה:
שְׁתּוּת מְלָכָר:
וְשֶׁל צַפּוּרִית וְתָרָה עַל יְרוּשְׁלַמִית שְׁתּוּת יְרוּשְׁלַמִית וְשְׁתּוּת מְלָכָר:
וְאֵלָּא שְׁלִישׁ יְרוּשְׁלַמִית קֶאֱמַר: שְׁלִישׁ דִּידָה בְּמָה הָיִי נ"ח נְכִי תַלְתָּא דְּהָא סָאָה יְרוּשְׁלַמִית קע"ג בְּדֹאמְרִינָן לְעִיל:
תַּלְתָּא דְּקמ"ד הָיִי מ"ח:
וְאֵלוּ עוֹדְפֶת דְּצַפּוּרִית עַל מִדְבָּרִית ס"ג דְּהָא סָאָה צַפּוּרִית ר"ו בְּדֹאמְרָן לְעִיל וּמִדְבָּרִית קמ"ד:
קְרוֹב לְשָׁלִישׁ דְּהָה שְׁלִישׁ דְּהָה ס"ט וְעוֹדְפָה ס"ג:
וְשָׁלִישׁ דְּהָה דְּהוּא ס"ט קְרוֹב הוּא לְמִחֲצָה מִדְבָּרִית דְּהוּא ע"ב:
בּוּעוּדוֹת דְּרַבִּי כִי מַשְׁעֶרֶת לָהּ בּוּעוּדוֹת דֹּאשְׁכַּח בָּהּ רַבִּי דְּשַׁעַר בָּהּ מֵאֲתָן וְשָׂבַסֶר וְהָיִי שְׁלִישׁ דִּידָה ע"ב וְשָׁלִישׁ בִּיצָה וְיִתְרָה עַל מִחֲצָה דְּמִדְבָּרִית שְׁלִישׁ בִּיצָה דְּמִחֲצָה דְּמִדְבָּרִית ע"ב:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פג.

עין משפט גר מצוה
--

א מו"י פד' מהל' טומאת אוכלים

הל' א:

ב מו"י פד' מהל' טומאת אוכלים

הל' א:

ג מו"י פד' מהל' טומאת אוכלים

הל' א:

ד מו"י פד' מהל' עירובין הל' טו, טוש"ע או"ח סי' שעה סעי' ב:

ה מו"י פג' מהל' עירובין הל' טז:

ו מו"י פו' מהל' ביכורים ושאר מתנות כהונה שבגבולין הל' טו,

סמג עשין קמד, טוש"ע יו"ד סי' סכד סעי' א:

בן ברוקה כְּלָאִית לִיה דְּהִינוּ בְּקוּנְטֵרַם לר"י כְּבִיצָה חֶסֶר רְבִיעַ וּלר"ש כְּבִיצָה שְׁלֵמָה וְהָא דְּלֹאמֶר בְּכָל דְּכִתְּחָא בְּבִיצָה לְטַמָּא טַמְּאֶת אֶכְלִין הִינוּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְלֹא כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה:
קע"ג הוּיָא ר"ו הוּיָא אִין הַסְּשָׁבֹן מִכְּוֵן כְּדִפִּי בְּקוּנְטֵר' וְלֹא דָק: חֲלֵתָא בְּהָה הָיִין תַּמְנִי מֵאֲתָן וּחֲמִיסֶר הָיִין ר"ח גָּרִים חֲלֵתָן כְּמָה הָיִין תַּשְׁעָה מֵאֲתָן וְשִׁתְּסֶר הָיִין וְכֵן הוּא אִמֶּת בְּדֹאמֶר בְּפ' חֲלוּן (לְעִיל עִירוּבִין דָּף פֹּא). דְּשַׁעַר חֲלָה א' מִכ"ד וְצִרְיָן בִּיצָה לִכ"ג בִּיצִים וּמַשְׁעָה פְּעֻמִּים כ"נ עַס ר"ז:

שְׁלִישׁ דִּידָה בְּמָה הָיִי שִׁיתִין נְכִי תִרְתִּי לֹא דָק דְּמַעֲט חֶסֶר וְכִיּוֹן דְּלֹא חֶסֶר אֶלָּא מַעֲט בִיצָה לֹא חִישׁ וְיֵשׁ דְּגֵרָם שִׁתִּין נְכִי תִרְתִּי וְנְכִי פִרְתָּא:
נִמְצָאת שְׁלִישׁ צַפּוּרִי בּוּעוּדוֹת וְשָׁלִישׁ דְּקִתְּנִי בְּבִרְתָּא קֹאִי אֶשְׁלִישׁ צַפּוּרִי וְאֶשְׁלִישׁ בִּיצָה:
יִתְרָה עַל מִחֲצָה שְׁל מִדְבָּרִית שְׁלִישׁ בִּיצָה לְפִי שְׁמוּנָה שְׁלִישׁ דְּצַפּוּרִי ס"ט וס"ט וְעוֹלוֹת ג' בִּיצִים וְט' וְעוֹלוֹת וְאֵס כֵּן שְׁלִישׁ צַפּוּרִי עַם הָעוֹלוֹת ע"ב בִּיצִים וּמִחֲצָה חֶסֶר וְעוֹד כִּיּוֹן דְּלֹא הָיִי חֲזִי בִיצָה קָרִי לָהּ שְׁלִישׁ אֶבָּל אִי דִיקָתָ בָּהּ שְׁפִיר הָיִי יוֹתֵר מִחֲזִי בִיצָה דְּהָא סָאָה צַפּוּרִי הָיִיא וְתָרָה עַל ר"ו קְרוֹב לִב' חֲמִשִּׁים וְנִמְצָא שְׁלִישׁ שְׁלָה ס"ט בִּיצִים וְחֲזִי חֲמִשָּׁה וּכְשֶׁמַּטְרַף עַם הָעוֹלוֹת הָיִי יוֹתֵר מַע"ב בִּיצָה וּמִחֲצָה וְאִמֶר מִהָר"י דֶּהָךְ דְּבִרְתָּא קוּיָא אֶתְבָּלַת רַב דִּימִי דְקֶאֱמַר וְשַׁעַר רַבִּי מֵאֲתָן וְשָׂבַסֶר וְלֹא חָשִׁיב וְעוֹלוֹת שֶׁל ז' בִּיצִים הוּאִיל וְהָיִנוּ עוֹלָה לְבִיָּה וְשָׁלִישׁ מִמְּאֲתָן וְשָׂבַסֶר עוֹלִין שְׂבַעִין וְתִרְין וְשָׁלִישׁ וּמַה שְׁמַקְשִׁין שְׂבַכְלָה שְׁמַעְתִּין חָשִׁיב וְעוֹלוֹת שֶׁל צַפּוּרִי וְשֶׁל מִדְבָּרִית לֹא חָשִׁיב דְּהָא וְעוֹלוֹת אִיכָא בְּכּוּלָּהּוּ דְּלֹא הוֹסִיפוּ אֶלָּא שְׁתּוּת שְׁבִירַנְשְׁלִמִית וְכֵן בְּצַפּוּרִי אור"י דְּבִירַנְשְׁלִים וּבְצַפּוּרִי לֹא הוֹסִיפוּ כִי אֵס לְמִנְּן בִּיצִים שֶׁל סָאָה מִדְבָּרִית וְהַקְדַּמוּנִים שְׁלַפְנִי רַבִּי דְקִדְקוּ בְּדָבָר שְׁאִין בְּתוֹסַפֶּת שְׁלָהן שְׁתּוּת מִצְמָצֵת כִּי בִיצִים מִדְבָּרִיית הִיוּ גָסִין וְיִתֵּר מֵאוּתָן שֶׁל יוֹם הַתּוֹסַפֶּת וְהוֹסִיפוּ עַל מַדַּת צַפּוּרִית שְׁהִיתָה מֵאֲתָן וְו' בִּיעִין וְשְׁנֵי חֲמִשִּׁין חֶסֶר קֳמַעַל י' בִּיצִים אֶחָד מִכ' לְכָל בִּיצָה:
עַל מִחֲצָה שְׁל מִדְבָּרִית שְׁלִישׁ בִּיצָה מְפָרַשׁ מִהָר"י וּמִצָּא שְׁלִישׁ שֶׁל צַפּוּרִי מִלְּגָאוּ וְתָרָה עַל שְׁלִישׁ שֶׁל מִדְבָּרִית מְלָכָר שְׁלִישׁ בִּיצָה וְקֹאִי שְׁלִישׁ דְּבִרְתָּא אֶתְרַנְיָהוּ וְאִבִּיצָה וְרַבִּינָא מְפָרַשׁ דְּבָרִי רַבִּי יִרְמְיָה וּמְפָרַשׁ דַּה"ק רַבִּי יִרְמְיָה נִמְצָאת סָאָה צַפּוּרִית וְתָרָה עַל שֶׁל מִדְבָּרִית קְרוֹב לְשָׁלִישׁ שְׁלָה פִי' לְשָׁלִישׁ מְלָכָר וְשָׁלִישׁ שְׁלָה פִרּוּשׁ וְשָׁלִישׁ שֶׁל צַפּוּרִי מִלְּגָאוּ קְרוֹב לְמִחֲצָה שֶׁל מִדְבָּרִית וּכְעִין זֶה מַצִּינוּ בְּפָרָק בְּכָל מְשֻׁרְבִין (לְעִיל עִירוּבִין דָּף לַה):
אִמֶר רַבִּי

שְׁבַעַת רַבְעִים קמח ועוד חיבין בחלה פי ז' לגין ועוד דהיגו ביצה וחמש ביצה כדפי'

בחינוק־סרס וְהַס שֶׁשׁ יִרְשְׁלָמִיּוֹת נִה' צְפוּרִיּוֹת וּבִסּוּף כָּלֵל גְּדוֹל (שְׂבִין דָּף עו:׃) הִיָּה כְּתוּב בְּסִפְרִים וְהִתְנֵן ה' רַבְעִים קֶמַח וְעוֹד חִיבִים בְּחֻלָּה ל"ג רֶש"י וְעוֹד הֵתֵם מִשְׁמַע דְּבַשְׁל צְפוּרִי אֶרְרִי וְהֵתֵם לִיכָא וְעוֹד אֶלָּא ה' בְּצִמְצוּם וּר"ת מִפְרֶשׁ דְּאִתֵּיא בְּרַבִּי יוֹסִי וְגִרְסִינֵן לִיה שְׁפִיר דְּתֵנֵן בְּמַס' עֲדִיּוֹת (פ"א מִשְׁנֶה ב) וּמִיתִי לָהּ בַּפ"ק לְשֶׁבֶת (דָּף טו.) שְׁמַאי אֹמֵר מִקֵּב לְחֻלָּה כּו' וּחכ"א חֲמֵשׁ רַבְעִים קֶמַח חִיבִין בְּחֻלָּה וּר' יוֹסִי אֹמֵר חֲמֵשׁ פְּטוּרִים חֲמֵשׁ וְעוֹד חִיבִים וּמִפְרֶשׁ ר"ת דְּסָבֵר רַבִּי יוֹסִי דְרֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם הֵינּוּ דְלֵאחֲרֵי הַפְּרָשֶׁת רֵאשִׁית דִּהוּא חֻלָּה וְשֹׁאֵר שְׁעוֹר עֲרִיסוֹתֵיכֶם דִּהֵינּוּ עֶסֶת מִדְּבָרִית וְהִהוּא וְעוֹד הֵינּוּ כְּדִי חֻלָּה וּמִהֲר"י מִפְרֶשׁ דִּר' יוֹסִי לְטַעְמָה דְּשִׁמְעִתֵּן דְּקֹאֲמֵר חֲצִי פָּרָם ב' בִּיצֵים שְׂחֻקוֹת וְשֹׁעַר רַבִּי ב' בִּיצִים וְעוֹד א' מִכ' בְּבִיצָה א"כ מו' רַבְעִים קֶמַח וְעוֹד שְׁהֵם מ"ג בִּיצִים וּחֲמֵשׁ בִּיצָה פְּמִעֵין חֻלָּה יַעֲלֶה וְעוֹדוֹת ב' בִּיצִים וְתַלְשָׁה וְעוֹדוֹת דְּרִי לְרַבִּי יוֹסִי מ"ה בִּיצִים וּחֲמֵשׁ בִּיצָה וּג' וְעוֹדוֹת אַע"פ שֶׁהֶסְאִין וְהִקְבִּין גִּתוּסָפוּ מִעֵין הַבִּיצִים כְּדִקְאִי קֹאִי כְּדִמּוּכַח בְּשִׁמְעִתֵּן וּלְכֹאזֶרָה נִרְאָה דְּאִין הִלְכָּה בְּרַבִּי יוֹסִי כְּדִקְאֲמֵרִינֵן בְּמִי שֶׁהוֹצִיאָוּהוּ (לְעִיל עִירוּבִין דָּף מו:׃) דְּהִלְכָּה בִּר' יוֹסִי מִחֲבָרֹו וְלֹא מִחֲבָרִי וְאֲמֵרִינֵן גְּמִי חָמֵר לִיה ר' אֶלְעָזָר לְרַב אָסִי מָה אֲמוֹר רַבֵּנִן בְּבִי מִקְרָשׁ א"ל הִבִּי אֲמֵר ר' יוֹחָנָן הִלְכָּה בִּר' יוֹסִי וְקֹאֲמֵר הַש"ס מִכָּל דִּיחֻדְאָה פְּלִיג עָלֶה מִשְׁמַע דְּאִי רַבִּים פִּלְגִי עָלֶיהָ אִין הִלְכָּה בִּר' יוֹסִי אֲבָל לְפִוס רִיבֹאט דְּגִרְסִינֵן בִּפ' כָּלֵל גְּדוֹל (שֶׁבֶת דָּף עו:׃) וּבַפֶּרֶק אֵלּוּ עוֹבְדִין (פְּסָחִים דָּף מח:׃) גִּנְקִסוּ הַש"ס חֲמֵשׁ רַבְעִים וְעוֹד חִיבִין בְּחֻלָּה מִשְׁמַע דְּהִלְכָּה בִּר' יוֹסִי: **קֹא סְלָקָא דְעִתִּיהּ מֵאִי מִרְפָּסַת בְּנִי עֲלֶיהָ מִפְרֶשׁ ר"י**

סָתֵם פִּתַּח עָלֶיהָ גְבוּיָה עֲשֶׂרָה מִן מִרְפָּסַת וְהִמְרָפַסַת גְבוּיָה מִן הַחֲצֵר י' וְדָרָךְ סֵלָמוֹת יוֹרְדִין מַעֲלִיָּה לָמוּ. פֶּסֶת וּמִמְרָפַסַת לְחֲצֵר וְדָרָךְ חֲצֵר יוֹצֵאִים לְרֵשׁוֹת הַרְבִּים וְהִמְרָפַסַת הִיא שֶׁל בְּנֵי עָלִיָּה וְאִין בְּנֵי הַחֲצֵר אֹסְרִים אוֹתָהּ לִבְנֵי עָלִיּוֹת לְפִי שֶׁהִמְרָפַסַת הִיא שְׁלֹסֶם וְהִיא דְּקֹאֲמֵר בְּסִמּוּךְ בִּשְׁפִי גִזְזֻטְרָאוֹת בְּשִׁבְאִין בְּנֵי תַחְתּוּנָה דָּרָךְ עָלִיוֹנָה לְמַלְאוֹת שְׂאוּסְכַת הַתַּחְתּוּנָה עַל הָעָלִיוֹנָה הֵינּוּ כְּדִמְפְרֶשׁ בְּפִרְקִין מֵשׁוּם שֶׁעֲשׂוּ מַחֲצֶה בְּשִׁתְּפוֹת וּבַשְּׁלֹא עֵרְבוּ בְּנֵי עָלִיּוֹת יַחַד אֹסְרִים הִמְרָפַסַת זֶה עַל זֶה מֵשׁוּם לָזֶה בַּשְּׁלֵשׁוֹל וְלָזֶה בַּשְּׁלֵשׁוֹל אֲבָל מַחֲמַת הַסֵּלָמוֹת שְׂוִירְדִין בָּהֶם מִן הָעָלִיּוֹת לֹא הִיוּ אֹסְרִין זֶה עַל זֶה דְּסָלֶם תּוֹרַת מַחֲצֶה עָלִיו וְהַשְׂתָּא פִּרְיָךְ לְרַב שְׁפִיר בִּינֵן דְּפִתְחִי עָלִיּוֹת וְחִלּוּנוֹתֵיהֶם גְבוּיָהִם מִן הַחֲצֵר כ' אוֹ יוֹתֵר אֲמַאי נִיתְנִין תַּל וְעִמוּד שֶׁבַּחֲצֵר הַגְבוּיָהִם י' וְהֵם כְּגוּנָה הַחִלּוּנוֹת דְּגְבוּיָהִם לִבְנֵי עָלִיּוֹת בַּשְּׁלֵשׁוֹל י' וְאֶסְרוּ לְרַב בְּנֵי חֲצֵר עַל בְּנֵי עָלִיּוֹת ע"י זְרִיקָה בִּינֵן דְּתַל וְעִמוּד הֵיוּ שֶׁל שְׂעִיָּה וְלֹא דְמִי לְמִרְפַּסַת שֶׁהִיא לִבְנֵי עָלִיּוֹת לְבָרָה וְאֵע"פ שֶׁתַּל וְעִמוּד הִיא גְּנוּה לְמִרְפַּסַת וְיִכּוּל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ מִן הִמְרָפַסַת בְּתַל וְעִמוּד בְּפִתַח מ"מ לֹא מִקְרִי לִבְנֵי עָלִיּוֹת בְּפִתַח אֶלָּא בַּשְּׁלֵשׁוֹל כִּי בְּמִרְפַּסַת אִין בַּה דִּיוּרִין וְאִינָה יִכּוּלָּה לֵאסֹר אֶת הַתַּל לְחֲצֵר אֶלָּא ע"י עָלִיּוֹת וְאֵע"פ שְׂוִירְדִין בַּה מִן הָעָלִיּוֹת וּמִשְׁתַּמְשִׁין בַּה אִינָה אֹסְרַת בִּינֵן דְּסָלֶם תּוֹרַת מַחֲצֶה עָלִיו וְהִיא דְּאֲמֵרִינֵן בְּשִׁמְעִתֵּן דְּבִשְׁבְּאִין בְּנֵי הַתַּחְתּוּנָה לְמַלְאוֹת לֹא חֲשִׁיב לִבְנֵי הַתַּחְתּוּנָה בְּזִרְיקָה לֹאוּ מֵשׁוּם דְּסָלֶם חֲשִׁיב עָלִיו כְּפִתַח לֵאסֹר אֶלָּא דַע"י סָלֶם חֲשִׁיב לִבְנֵי הַתַּחְתּוּנָה תַּשְׁמִישֵׁן בְּנַחַת כְּמוֹ בַּשְּׁלֵשׁוֹל אֲבָל כְּפִתַח לֹא חֲשִׁיב וְלֹא עֲדִיף טַפִּי מִשְׁלֵשׁוֹל לֵאסֹר וּמִשְׁנֵי לֹאוֹתֵן הַדָּרִים בְּמִרְפַּסַת פְּרוּשׁ שֶׁפִּתַח עָלִיּוֹת תוֹךְ עֲשֶׂרָה לְמִרְפַּסַת דִּתּוּ לִיכָא בְּסָלֶם תּוֹרַת מַחֲצֶה:

כְּדִי עִיסוֹתֵיכֶם שְׂאֵתֶם שְׂאֵתֶם לְשִׁים בְּמִדְבָּר עֹמֵר לְגִלְגָּלַת: אִיפֹה ג' סֵאִין

בְּמִנְחוֹת וְלִיף לָהּ בְּפִרְק הַתּוֹדָה (מִנְחוֹת דָּף עו.) דְּכַתִּיב (וַחֲזַקְאֵל מ"ה:י"ד) הָאִיפֹה וְהַבַּת תִּכֵּן אֶחָד (לָהֶם) [יְהִיָּה] וְכַתִּיב (שֶׁם) מַעֲשֶׂר הַבַּת מִן הַכֹּר וְכוּר שְׁלֹשִׁים סֵאִין מַעֲשֶׂר זִידָה כְּמָה הֵיוּ ג' סֵאִין וְהַעֲמֵר עֲשִׂירִית שֶׁל ג' סֵאִין שֶׁהֵן י"ח קָבִין שֶׁהֵן ע"ב לְגִין עֲשִׂירִית דַּע' לְגִין ז' לְגִין עֲשִׂירִית שֶׁל ב' לְגִין חֲמֵשׁ הֵלֵן וְהוּא בִיצָה וּחוּמָשָׁא וְהֵינּוּ דְקֹאֲמֵר ז' רַבְעִים וְעוֹד רַבְעִים רַבְעִי הַקֵּב דִּהֵינּוּ ז' לְגִין וְעוֹד בִיצָה וּחוּמָשָׁא: שֶׁהֵן ו' יִרְשְׁלָמִית שֶׁהָרִי ו' מִדְּבָרִיּוֹת נַעֲשׂוּ ה' יִרְשְׁלָמִיּוֹת נִשְׁאֵר לָנוּ לֵג מִדְּבָרִי וּחְמִשׁוּ דְּבִיצָה וּחוּמָשָׁא הֵיוּ חֲמֵשׁ הֵלֵן בִיצָה חֲמֵשׁ לְחֲמֵשׁ בִּיצִים וְהַחֲמֵשׁ בִיצָה הוּא תּוּסַפַּת לְבִיצָה הַשְּׁשִׁית הָרִי לֵג וּחְמִשׁוֹ וְהֵן נַעֲשִׂין לֵג יִרְשְׁלָמִי שֶׁהָרִי ו' חֲמִשִּׁין אֵלּוּ נַעֲשׂוּ ה': הָרִי זֶה בְּרִיא שְׂאוּכֵל כָּל גִּרְכּוֹ: וּמִבְּרָךְ שְׁאִינֵי אוֹכֵל יוֹתֵר מִזֵּאי וְכַתִּיב (מִשְׁלִי י"ג:כ"ה) וּבָטָן קָשִׁים תַּחֲסֹר: מִתֵּנִי ה"ג בְּמִתֵּנִי' אֲנָשִׁי חֲצֵר וְאֲנָשִׁי מִרְפַּסַת כּו' וְלֹא עֵרְבוּ אֵלּוּ עִם אֵלּוּ אֲבָל עֵרְבוּ אֵלּוּ לַעֲצֵמָן וְאֵלּוּ לַעֲצֵמָן מִרְפַּסַת אֶרְכָּה הִיא וְהִרְכָּה פִתְחִי עָלִיּוֹת פִּתּוּחִין לָהּ וְכָלֵן יוֹצֵאִין בְּסָלֶם א' לְחֲצֵר וּמִמֶּנָּה לְרַה"ר וְאֵע"פ כ' אִין אֹסְרִין הוֹאִיל וְגְבוּיָה מִרְפַּסַת י' שֶׁלֹא הִלְכוּ בְּסָלֶם אֶלָּא לְהִסָּל וְאֲמֵרִינֵן תּוֹרַת מַחֲצֶה עָלִיו וְאִין אֹסְרִין כְּדִאֲמֵרִינֵן בְּכֹיֹצַ מַעֲבָרִין (לְעִיל עִירוּבִין דָּף נט:׃) סָלֶם תּוֹרַת פִּתַּח עָלִיו וְתּוֹרַת מַחֲצֶה עָלִיו וְהַכֵּל לְהִקָּל וּמ"מ שְׁנֵי רֵשִׁיּוֹת הֵן וְאִין מוֹצִיאִין מִזֹּ: כָּל שְׁגָבוּיָה י' אִם יֵשׁ בַּחֲצֵר תַּל אוֹ עִמוּד גְבוּיָה י' סִמּוּךְ לְמִרְפַּסַת קִשׁוֹת מִרְפַּסַת שׁוֹלְטָת בּוּ וּמִשְׁתַּמְשִׁין הֵן בּוּ אֲבָל לֹא בְּנֵי חֲצֵר: חֲלִיַּת הַבּוֹר קִרְקַע שְׁנִטְלוּ בַּחֲפִירַת הַבּוֹר וְהִקּוּפוּ בּוּ כִּי הַבּוֹר סָבִיב: בְּסִמּוּכָה שֶׁהַחֲלִיא סִמּוּכָה לְמִרְפַּסַת: גְּמ' לָזֶה בְּפִתַח וְלָזֶה בְּפִתַח ב' חֲצֵרוֹת שֶׁלֹא עֵרְבוּ יֵשׁ רִשׁוֹת

אַחַת סִמּוּכָה לָהֵן וְנוֹתָה לְשִׁתִּיהֶן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּה כְּפִתַח זֶה שֶׁהוּא נוֹחַ לִכְנֶס: הֵינּוּ חִלּוֹן שְׂבִין שְׂפִי חֲצֵרוֹת כְּלוּמֵר הֵא לֹא מִבְּעִיא לָן מֵאִי דִיעָה אִם אִסּוּר לְשִׁתִּיהֶן אוֹ מִתֵּר דִּהֵינּוּ חִלּוֹן שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת דִּתְנֵן בַּה רָצוּ אֶחָד מִעֲרָבִין רָצוּ שְׁנִים מִעֲרָבִין וְאִם לֹא עֵרְבוּ בִּיחַד שְׂעִיָּהִם אִסּוּרִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּה אִם רִשׁוֹת שֶׁל אֶרְבָּעָה הִיא דְּאִין רִשׁוֹת פָּחוֹת מִד' וּמִנְלָן דְּאִסּוּרִים בַּה דִּקָּא גְּבִי כְּתַל שְׂבִין שְׂפִי חֲצֵרוֹת תְּנֵן (לְעִיל עִירוּבִין דָּף עו:׃) הִיוּ בְּרֵאשׁוֹ פְּרוֹת אֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאִן וְאוֹבְבִין וְכּוּן אֵלּוּ וּבִלְבַד שֶׁלֹא יוֹרִידוּ לְמִטָּה אֶלְמָא כָּל הַיָּכָא דְשִׁנֵּי לְתַרְוֵיהוּ אֶסְרִי אֶהְדְּדִי וְגַם בְּרִשׁוֹת גְּמוּכָה מִי' אֲמֵרִינֵן מִקּוּם שְׁאִין בּוּ ד' עַל ד' מִתֵּר לִבְנֵי רַה"י וְלִבְנֵי רַה"ר לְכַתֵּף עָלִיו דְּמִקּוּם פְּטוּר הוּא הֵא אִית בַּה ד' אִסּוּר לְתַרְוֵיהוּ כָּל זְרִיקָה לְמַעְלָה מִי' טַפְּחִים וְכָל שְׁלֵשׁוֹל עִמָּךְ מִי' טַפְּחִים וְכָל תַּשְׁמִישׁ נוֹחַ דְּקִרְיִין לִיה פִּתַּח לֹא גְבוּיָה קִרְקַעִיתוֹ י' טַפְּחִים וְלֹא נִמּוּךְ עֲשֶׂרָה טַפְּחִים: לָזֶה בְּזִרְיקָה וְלָזֶה בְּזִרְיקָה כָּל רִשׁוֹת שֶׁהִיא בִּין שְׂפִי רִשׁוֹיֹת וְקָשָׁה תַּשְׁמִישָׁה לְשִׁתִּיהֶן לָזֶה גְבוּיָה י' וְלָזֶה גְבוּיָה עֲשֶׂרָה וְאִין יִכּוּלִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא בְּזִרְיקָה הֵא לֹא מִבְּעִיא לִי דִהֵינּוּ כְּתַל שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת וְאִסּוּרִן מִפְרֶשׁ בְּמִשְׁנֶה דְּקִתְנֵי וּבִלְבַד שֶׁלֹא יוֹרִידוּ לְמִטָּה אֶלְמָא אִסּוּרִים עִם שְׂעִיָּהן: הֵינּוּ חֲרִין דִּהֵיו גְּמִי אִסּוּר לְתַרְוֵיהוּ דִּקָּא הַפֶּסֶק רִשׁוֹת חֲשִׁיב וְכִינֵן דְּתַשְׁמִישׁוֹ שְׁנוּה לְשִׁנְיָהִם

אִסּוּרִין בּוּ דְּאֲמֵר רַב (לְעוֹל דָּף עו.) חֲרִין שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת עִמָּךְ מִזֹּ י' וְלָזֶה שְׁנֵה לֵאכֶרְן נִיתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁשִׁנֵּה לֵאכֶרְן דִּהְנֵה לָזֶה תַּשְׁמִישׁ בְּנַחַת וְלָזֶה בַּקָּשָׁה כּו' שִׁמְעִינֵן מִנֶּה דְאִי לְשִׁנְיָהֵן בְּנַחַת אוֹ לְשִׁנְיָהֵן בַּקָּשָׁה שְׁנִיָּהֵן אִסּוּרִין בּוּ: לָזֶה בְּפִתַח וְלָזֶה בְּזִרְיקָה כְּגוֹן שֶׁחֲצֵר זֹו גְּמוּכָה וְחֲצֵר זֹו גְבוּיָה וְתַל בִּיצִיָּהִם גְבוּיָה מִזֹּ י' וְלָזֹו שְׁנֵה לֵאכֶרְן: הֵינּוּ דְרָבָה בַר רַב הוּנָא בְּפִרְק חִלּוֹן (שֶׁם) דְּאֲמֵר כְּתַל שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת גְבוּיָה י' וְצִדּוּ אֶחָד שְׁנֵה לֵאכֶרְן נִיתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁשִׁנֵּה לֵאכֶרְן: לָזֶה בְּפִתַּח וְלָזֶה בַּשְּׁלֵשׁוֹל כְּגוֹן חֲצֵר גְבוּיָה מִן הַתַּל י' דְּאִינָה מִשְׁתַּמְשֶׁת עָלִיו בַּחוּל אֶלָּא בַּשְּׁלֵשׁוֹל וְחִבְרַתָּה שְׁנֵה לָהּ: הֵינּוּ דְרַב שִׁיזְבִּי בְּפִרְק חִלּוֹן (שֶׁם): לָזֶה בַּשְּׁלֵשׁוֹל וְלָזֶה בְּזִרְיקָה כְּגוֹן חֲצֵר זֹו גְבוּיָה מִנֶּה הַתַּל י' חֹו גְּמוּכָה מִמֶּנּוּ י': מֵאִי לְשִׁנְיָהִם בַּקָּשָׁה הוּא וְהָרִי הֵן שְׁוִין בּוּ וְאֹסְרִין זֶה עַל זֶה דִּקָּא כָּל שְׁלֵשׁוֹל אֲמֵרִינֵן דְּקָשָׁה הוּא אוֹ דְּלִמָּא לְגְבִי זְרִיקָה הֵנָּה שְׁלֵשׁוֹל תַּשְׁמִישׁוֹ בְּנַחַת הוּא וּמִתֵּר זֶה בְּזִרְיקָה אִסּוּר אִם לֹא עֵרְבוּ אֵלּוּ עִם אֵלּוּ אֶלָּא אֵלּוּ לַעֲצֵמָן וְאֵלּוּ לַעֲצֵמָן:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

מסורת הש"ס
א לקמן צא: ב משנה עירובין ג לעיל עז.
ד תוספתא עדויות
תורה אור השלם
והעמר עשרית האיפה הוא [שמות טז, לו] זה הדבר אשר צוה יהוה לקטו מפנו איש לפי אכלו עמר לגלגלת מספר נפשתיכם איש לאשר באהלו תתו (שמות טז, טז)

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

לֹא מִבְּעֵינָא קָאָמַר דְּבִשְׁלֵמָא לְרַב נֶקֱט עֶשׂו לְעֵלְיוֹנָה כו' לאשמעינו לזה בזריקה

וְלָזֶה בְּשִׁלְשׁוּל שְׁנֵיהֶם אֶסּוּרִים אֵלֶּא הֶשְׁתָּא דְקוּמִי בְּגוּ עֶשְׂרָה מֵה לִי עֶשׂו לְעֵלְיוֹנָה מֵה לִי עֲשֵׂי לַתַּחְתּוֹנָה כּוּן פֶּרֶשׁ רַש"י וְלָרַב אֵדָא בַר אֲהֵבָה נָמִי דְאוּקְמָא בְּבִאִין בְּנִי תַחְתּוֹנָה דְרָךְ עֵלְיוֹנָה לְמִלְאוֹת קמ"ל טוּבָא אע"ג דְאָמַר בְּסוּף פִּיצַד מַעֲבְרִין (לע. ל דף נט:). דְסָלַם תּוֹרַת מַחְצֶה עָלָיו וְלֹא אֶסֶר הֵבֵא לַעֲנִין לַחֲשֵׁב תַּשְׁמִישׁ בְּנַחַת בְּלוֹה זֶה בְּשִׁלְשׁוּל וְלָזֶה

בְּשִׁלְשׁוּל אֶסְרִי: **גַּג** הַסְמוּךְ לַרֶה"ר פֶּרֶשׁ בְּקוּיָטְרַם שְׂאִינוּ מִקֵּף חֹצֵר בְּכָל צַדָּיו אֵלֶּא צַדוֹ אֶחָד רֵה"ר וּסְתָם גַּג גְּבוּהָ עֶשְׂרָה וְיֵשׁ שָׁם מִרְקָסֶת דָּלָא גְבוּהָ עֶשְׂרָה מֵרֵה"ר וּמִמָּנָה עוֹלִין לָגַג וּפְחוֹת מַעֲשָׂרָה הוּא לֵה אֵלֶמָא אע"ג דְלִמְרַפְסַת כְּפִתַח וּלְבִנֵי רֵה"ר אִינוּ רָאוי בִּינוֹן דְמִרְפָּסֶת וּרֵה"ר בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי קוּמִי אֶסְרִי אֲהֲדְזִי דְאִי לֹאֵו הִכִּי טַעֲמָא מֵאִי הֵי וּבְגוּן דְמִרְקָסֶת מִנְפַּת הִיא לְמַעֲלָה וּפְתוּחַ בַּעֲשָׂרָה אַמוֹת לַרֵה"ר דְאִי לֹא מִנְפַּת הִיא סָבִיב בִּינוֹן דָּלָא גְבוּהָ עֶשְׂרָה פְרָמְלִית הִיא וְסָלַם לֹא מֵהֵי בַּה דְקָא מְטַלְטַל מִפְרָמְלִית לַרֵה"י וְקָשָׁה לַר"י לְהַעֲמִיד כְּפִישׁ מִרְפָּסֶת בִּין רֵה"ר לָגַג דְאִינוּ מוֹפִיר הֵבֵא מִרְפָּסֶת כָּלָל וְעוֹד אִי מִרְפָּסֶת

מִנְפַּת הִיאךְ בְּנֵי רֵה"ר אֶסְרִין עָלֶיהָ וְעַל הַגַּג וְאִי דְלִיבָא גִפּוּפִי הֵיִיא לֵה פְרָמְלִית וְהַגַּג נִפְרָן לֵה בַּעֲשָׂרָה וְאִי בְּלֹא מִרְפָּסֶת אִירִי וְקָאִי גִגָּה בְּתוֹךְ עֶשְׂרָה אִם כּוּן הֵי פְרָמְלִית וְאוּר"י דְמַרְי שְׁפִיר בְּלֹא מִרְפָּסֶת וּבְנֵי רֵה"ר מִשְׁתַּמְשִׁים בּוֹ לִפִּי שְׂאִינוּ גְבוּהָ עֶשְׂרָה וְאִינוּ נִפְרָן בְּמִלּוּאוֹ וּבְגוּן שְׁעִי הַגַּג גְּבוּהָ עֶשְׂרָה אוֹ כָּל הַגַּג לְמַטָּה מַעֲשָׂרָה וְיֵשׁ לוֹ מַעֲקָה וּפְתוּחַ לַרֵה"ר בַּעֲשָׂרָה אוֹ בַּפְחוֹת וְקֵאמְרִין דְצִרְיָךְ סָלַם קְבוּעַ לְהַתִּירוֹ אֲבָל בְּלֹא סָלַם אִין בְּנֵי חֹצֵר רִגִּילִים בּוֹ וּמִבְטְלִין מִמֶּנּוּ בְּנֵי רֵה"ר דְּהִרְגִּילוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תּוֹרַת דְיוּרִין וּמַשְׁנֵי לְהוֹ (חד) קִרְפָּף וְאֶסּוּר לְטַלְטַל מִמֶּנּוּ לְחֹצֵר לְרַבָּנָן וּלַר"ש נָמִי פִּלִּים שֶׁשְׁבַתוֹ בְּבִית אֶסּוּר לְהוֹלִיךְ מִחֹצֵר לָגַג בִּינוֹן דְעִנְשָׁה קִרְפָּף וְלֹא דְמִי לְחֹצֵר אוֹ מִבּוֹי שְׁתַּחוּסִים לַרֵה"ר בַּעֲשָׂרָה דְאִין בְּנֵי רֵה"ר אֶסְרִים עָלָיו דְּהֵתָם אִיבָא דְיוּרִין גְּמוּרִין וְאִין כּחַ לְבִנֵי רֵה"ר לְבַטְלָם וְקָא אֶמְרִין דְלֵמָּא בְּכַמְתָּא וְסוּדְרָא דְרִגְוִלִין לְהִיחַ שָׁם בְּנֵי רֵה"ר כְּשֶׁהֶם עִיפִין אע"פ שְׁגָבוּהָ עֶשְׂרָה שְׁמַשְׁנֵי קַל הוּא בְּדַפְרֵשׁ בְּקוּיָטְרַם וְתַשְׁמִישׁ נַחַת וְלֹא דְמִי לְרֶשֶׁת שְׁבִין שְׁפִי חֲצֵרוֹת לָזֶה בַּתַּחַם וְלָזֶה בְּזִרְיָקָה דְחֹצֵר אִין מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ בְּכוּבָעִים אֵלֶּא בְּכֻלִּים כְּבָדִּים וּד"ת מִפְּרֵשׁ בַּעֲנִין אַחֵר גַּג הַסְמוּךְ לַרֵה"ר וְנִמּוּךְ בְּתוֹךְ עֶשְׂרָה צִרְיָךְ סָלַם קְבוּעַ לְהַתִּירוֹ דְבִינוֹן דְתוֹכּוֹ רֵה"י הִיא וְלֹא דְמִי לְשֹׂאֵר פְרָמְלִית וְסָלַם קְבוּעַ שְׁבַחְרַצַר מַמַּעַט כּחַ פְרָמְלִית שְׁבַחְרַצַר דָּלָא הֵי פְרָמְלִית מַעֲלִיא וְדִיחַ סָלַם קְבוּעַ אִין סָלַם עֲרָאִי לֹא אֵף עַל גַּב דַּע"י סָלַם עֲרָאִי הֵי תַשְׁמִישׁ נַחַת טַפִּי לְחֹצֵר מִבְּנֵי רֵה"ר דְלִית לְהוֹ לְבִנֵי רֵה"ר אֲפֹלוּ סָלַם עֲרָאִי וְאִפ"ה בִּינוֹן דְבְּתוֹךְ עֶשְׂרָה קוּמִי אֶסְרִי וְדַחֵי רַב פֶּפֶּא דְלִבְנֵי רֵה"ר נָמִי אִיבָא תַשְׁמִישׁ נַחַת בְּכַמְתָּא וְסוּדְרָא דְרָאשׁוֹ שֶׁל אֶדָם סְמוּךְ לָגַג וְהֵי תַשְׁמִישׁוֹ בְּנַחַת בְּלֹא סָלַם כָּלָל כְּלִבְנֵי חֹצֵר בְּסָלַם וְלִהִכִּי צִרְיָךְ סָלַם קְבוּעַ לְהַתִּיר פְרָמְלִית גְּרוּעַ כְּזֶה דְהֵי תוֹכּוֹ רֶשֶׁת הַיַּחֲדוּ:

אֵלֶמָא אע"ג דְמִרְפָּסֶת כְּפִתַח וּלְבִנֵי רֵה"ר אִינוּ רָאוי בִּינוֹן דְמִרְפָּסֶת וּרֵה"ר בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי קוּמִי אֶסְרִי אֲהֲדְזִי דְאִי לֹאֵו הִכִּי טַעֲמָא מֵאִי יִנְיָהוּ וּבְגוּן דְמִרְפָּסֶת מִנְפַּת הִיא לְמַעֲלָה וּפְתַחַה כִּי' אַמוֹת לַרֵה"ר דְאִי לֹאֵו מִנְפַּת הִיא סָבִיב בִּינוֹן דָּלָא גְבוּהָ עֶשְׂרָה פְרָמְלִית הִיא וְסָלַם לֹא מֵהֵי לֵה דְקָא מְטַלְטַל מִפְרָמְלִית לַרֵה"י: **בְּכַמְתָּא וְסוּדְרָא** שְׁרִגִּילִין לְתַת עָלָיו בְּחוּל כּוּבָעִין וּמַעֲפָרַת וְתַשְׁמִישׁ נוֹחָה וְהַגּוֹן הוּא לְהֵם לְמַשְׁאוֹי קַל כְּזֶה וְאע"פ שְׂאִינוּ רָאוי לְהֵם לְכַתּוּף מַשְׁאוֹי כְּבֵד בְּדָאמַר בְּצִיצִיאוֹת הַשֶּׁבֶת (שְׁבַת דף ח.) תַּשְׁעָה מוֹז לְכַתּוּף אֲבָל י' לֹא ה"מ לְמַשְׁאוֹי כְּבֵד וּמִיָּהוּ לְכַמְתָּא וְסוּדְרָא חוּז כְּשֶׁבְנֵי אֶדָם עִיפִין בִּימוֹת הַחֲמָה נוֹטְלִין כּוּבָעִיָּהוּ וְסוּדְרָן מְרָאשֵׁיהֶן עַד שְׁנִפּוּחַ הַרוּחַ בְּדוֹן הַלִּכְךָ אֶסְרִי עָלֵיהּ וְאֲפֹלוּ לֹא קוּמָא מִרְפָּסֶת בְּגוּ י' וְלֹא דְמִי לְרֶשֶׁת שְׁבִין ב' חֲצֵרוֹת לָזוּ בַּתַּחַם וְלָזוּ בְּזִרְיָקָה דְחֹצֵר לֹאֵו תַשְׁמִישָׁהּ בְּהֵי כּוּבָעִים קָלִים אֵלֶּא בְּכֻלִּים כְּבָדִּים וְכִי גְבוּהָ כְּתַל י' לֹא חוּזי לְתַשְׁמִישָׁהּ דְחֹצֵר וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁבַחְתַּח אֲבָל לְבִנֵי רֵה"ר חַזִּי וְאִית דְמוּקִי לְהָא דר"נ בְּגַג פְּחוֹת מַעֲשָׂרָה וְא"א דַא"כ ה"ל פְרָמְלִית דְכָל רֶשֶׁת שְׁרַחְבָּה ד' וְאִינֵה גְבוּהָ עֶשְׂרָה אֲרַל רֵה"ר פְרָמְלִית הִיא וְכִינוֹן דְּהִכִּי הוּא סָלַם מֵאִי מֵהֵי וְאִנִּי שְׁמַעְתִּי בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי שְׂאִינוּ רַחוּק מֵרֵה"ר עֶשְׂרָה וְא"א לוּמַר כּוּן שְׁלֹא שְׁעָרֵי חֲכָמִים עֶשְׂרָה לְשַׁבַּת אֵלֶּא בַּגְבָּה וְלֹא שְׁעָרֵי אֲרַבְעָה אֵלֶּא בְּמִשְׁךְ:

שְׁפִי גִזְזוּטְרָאוֹת מִתְנִי' הִיא גִזְזוּטְרָא שְׁהִיא לְמַעֲלָה מִן הָיִם ב' זִזִּין בּוֹלְטִין מִן הָעֲלִיָּה שְׁעַל שַׁבַּת הָיִם וְקוּבָעִין נְסָרִים מִזֶּה לָזֶה וְהִיא גִזְזוּטְרָא וְתַנּוּן אִין מְמַלְאִין מִמָּנָה בְּשַׁבַּת לִפִּי שְׁהַגִּזְזוּטְרָא רֵה"י שְׁגָבוּהָ וּרְחַבָּה הִרְבָּה וְהָיִם פְרָמְלִית אֵלֶּא א"כ עֶשׂו לֵה מַחֲצֶה עֶשְׂרָה בִּין מְלַמְעָלָה בִּין מְלַמְטָה שְׁחוּקִין נֶקֶב אֲרַבְעָה כְּעִין פִּי בּוֹר וְעוֹשִׁין מַחְצֶה סָבִיבוֹתֵיו לְמַעֲלָה אוֹ לְמַטָּה וּמַשְׁלֵשׁ דְלִי וּמִמְלָא וְחֹשִׁיב כְּאִלוּ פִּיּוֹת הַמַּחְצֶה יוֹרְדִין וְסוּתְמִין עַד תְּהוֹם כְּדָאמַר בַּפ"ק (דף יב.) קַל הוּא שְׁהַקְלוּ חֲכָמִים בְּמִים שְׁמַחְצֶה תַלְמִיָּה מַתַּרַת בְּהוֹ: וְכוּן לֹא גְרַסִּינוּ: **ב' גִּזְזוּטְרָאוֹת** זֹו לְמַעֲלָה מוֹז וְאִין מְכַנּוּת זֹו עַל זֹו אֵלֶּא מְשׁוּכּוֹת זֹו מִכְּנָגַד זֹו בְּתוֹךְ ד' וְעֶשׂו לְעֵלְיוֹנָה הַנֶּקֶב וְהַמַּחְצֶה וְלֹא עֶשׂו לַתַּחְתּוֹנָה וּבְשַׁבַּת זוֹרְקִין בְּנֵי תַחְתּוֹנָה דְלִי שְׁלֶהֶן עַל מַחְצוֹת הָעֵלְיוֹנָה יוֹרֵד לְנֶקֶב וּמַשְׁלֵשׁ וּמוֹשֶׁךְ וְעוֹלָה: שְׁתִּיָּהוּ אֶסּוּרִין לְמִלְאוֹת מִפְּנֵי שְׂרָשׁוֹת שְׁתִּיָּהוּ שׁוֹלְטוֹת בּוֹ וּבְגוּן שְׁעֶשׂו אוֹתָהּ מַחְצֶה בַּשְּׁתַּפּוּת בְּדַמוּקְמִינוּן לֵה בְּפִרְקוֹן לְחָמֵן אֵלֶמָא לָזֶה בְּשִׁלְשׁוּל לְבִנֵי עֵלְיוֹנָה תַשְׁמִישׁ מְלוּי זֶה בְּשִׁלְשׁוּל שְׁמַשְׁלֵשׁ לִים וּלְבִנֵי תַחְתּוֹנָה בְּזִרְיָקָה וְשִׁלְשׁוּל וְתַנִּי שְׁתִּיָּהוּ אֶסּוּרוֹת וּכ"ס לָזֶה בְּשִׁלְשׁוּל וְלָזֶה בְּזִרְיָקָה לַחוּדָה: **בְּבִאִין**

בְּנֵי תַחְתּוֹנָה וְעוֹלִין בְּסִלְמוֹת דְרָךְ עֵלְיוֹנָה לְמִלְאוֹת דְלַתְרִיָּהוּ בְּשִׁלְשׁוּל: **כְּגוּן** דְקוּמִי בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי שְׂאִין עֵלְיוֹנָה גְבוּהָה מִתַּחְתּוֹנָה עֶשְׂרָה וְאע"ג דְאֲכַתִּי לָזֶה בְּקָשָׁה וְלָזֶה בְּנַחַת הוּא שְׁנַיִם מַקְצֵת זִרְיָקָה עַם הַשִּׁלְשׁוּל וְאִמַר שְׁמוּאֵל לְעִיל דְכָל תַּשְׁמִישׁ שְׁהוּא נַחַת לָזֶה מִזֶּה נוֹתְנִין אוֹתוֹ לְנַחַת לֹא תַקְשִׁי דַּטַּעֲמָא דְהֵבֵא לֹאֵו מִשּׁוֹם תַשְׁמִישׁ אֵלֶּא מִשּׁוֹם דְכּוּן דְבְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי קוּמִין אִין רֶשֶׁת שְׁלִישִׁית לָזוּ בְּלֹא זֹו וְאֲפֹלוּ לָזֶה בַּתַּחַם וְלָזֶה בְּזִרְיָקָה שְׂאִין חֲלוּק רֶשֶׁת בִּיצִיָּהוּ וְכִי אֶמְרִין רֶשֶׁת שְׁלִישִׁית הַסְמוּכָה לְשִׁפּוֹם לָזֶה בְּנַחַת וְלָזֶה בְּקָשָׁה נִתְּנָת לָזֶה בְּנַחַת ה"מ הִיבָא דב' הַרְשׁוּיֹות חֲלוּקוֹת בַּגְבָּה י' כְּגוּן חֹצֵר וְעֲלִיָּה וּבְגוּן ב' חֲצֵרוֹת הַמְּבַדְלוֹת י' בַּגְבָּה קִרְקַעִיתָן אוֹ מַחְצֶה עֶשְׂרָה בִּיצִיָּהוּ אוֹ חֲרִין עֶשְׂרָה: וְלֹא מַבְעִיָא קֵאמַר כְּלוּמַר וְכִי תִימָא הוּאִיל וּבְתוֹךְ עֶשְׂרָה קוּמִין וְטַעֲמָא מִשּׁוֹם דְאִין לָזוּ רֶשֶׁת בְּלֹא זֹו וְלֹא לְאַשְׁמַעֲיָנוּן לָזֶה בְּשִׁלְשׁוּל וְלָזֶה בְּזִרְיָקָה נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁבִשְׁלִשׁוּל מֵה לִי עֶשׂו לְעֵלְיוֹנָה מֵה לִי עֶשׂו לַתַּחְתּוֹנָה: **לֹא מִבְּעִיָא קֵאמַר** לֹא מַבְעִיָא עֶשׂו לַתַּחְתּוֹנָה וְלֹא עֶשׂו לְעֵלְיוֹנָה דְאִיבָא לְאוּקוּמִי טַעֲמָא דְאֶסְוִרָא מִשּׁוֹם תַשְׁמִישׁ הֶשְׁנֵה דְהָא סְמוּכּוֹת הֵן בְּמִשְׁךְ הַפְּתֵל בְּתוֹךְ ד' טוּפְחִים כְּדַמוּקְמִינוּן לְחָמֵן [עִירוּבִין דף פח.] וּגְבָהָה נָמִי בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי: **אֵלֶּא אֲפֹלוּ כו'** דְהֵי לָזֶה בְּשִׁלְשׁוּל וְלָזֶה בְּמַקְצֵת זִרְיָקָה וְשִׁלְשׁוּל: **לְתַבָּה** לָזֶה שְׁתַּשְׁמִישׁוֹ בְּנַחַת כְּדַשְׁמוּאֵל הוּאִיל וּמַקְצֵת קָשִׁי יֵשׁ לָזֶה מִזֶּה: **קמ"ל דְבִינוּ כו'** אֶסְרִין אֲהֲדְזִי בְּלֹא שׁוֹם טַעַם תַשְׁמִישׁ: **גַּג הַסְמוּךְ לַרֵה"ר** שְׂאִינוּ מִקֵּף חֹצֵר לְכָל צַדִּי אֵלֶּא אֶחָד רֵה"ר וּסְתָם גַּג גְּבוּהָ עֶשְׂרָה: צִרְיָךְ **סָלַם קְבוּעַ** מִן הָעֲלִיָּה לָגַג לְהַתִּירוֹ לְטַלְטַל מִן הַמִּרְפָּסֶת לָגַג דְאִי עֹבִיד לִיָּה סָלַם. גַּלִּי דַּעֲתָה דְסָלָקָה לָגַג מִכַּח רֵה"ר וְאִיָּהוּ יוֹחֵא לִיָּה לְאַשְׁתַּמוּשִׁי בַּה: **סָלַם עֲרָאִי** בִּינוֹן דְמַסְלֵחַ לִיָּה כְּמֵאֵן דְלִיתָה הוּא: **מ"ט** הָא גַּג זֶה אִינוּ לְתַשְׁמִישׁ בְּנֵי רֵה"ר כָּלָל: לֹאֵו מִשּׁוֹם דְּהִכִּי עֶסְקִין דָּלָא גְבוּהָה מִרְפָּסֶת עֶשְׂרָה מֵרֵה"ר וּמִמָּנָה עוֹלִין לָגַג וּפְחוֹת מַעֲשָׂרָה הוּא לֵה

אֵלֶמָא אע"ג דְמִרְפָּסֶת כְּפִתַח וּלְבִנֵי רֵה"ר אִינוּ רָאוי בִּינוֹן דְמִרְפָּסֶת וּרֵה"ר בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי קוּמִי אֶסְרִי אֲהֲדְזִי דְאִי לֹאֵו הִכִּי טַעֲמָא מֵאִי יִנְיָהוּ וּבְגוּן דְמִרְפָּסֶת מִנְפַּת הִיא לְמַעֲלָה וּפְתַחַה כִּי' אַמוֹת לַרֵה"ר דְאִי לֹאֵו מִנְפַּת הִיא סָבִיב בִּינוֹן דָּלָא גְבוּהָ עֶשְׂרָה פְרָמְלִית הִיא וְסָלַם לֹא מֵהֵי לֵה דְקָא מְטַלְטַל מִפְרָמְלִית לַרֵה"י: **בְּכַמְתָּא וְסוּדְרָא** שְׁרִגִּילִין לְתַת עָלָיו בְּחוּל כּוּבָעִין וּמַעֲפָרַת וְתַשְׁמִישׁ נוֹחָה וְהַגּוֹן הוּא לְהֵם לְמַשְׁאוֹי קַל כְּזֶה וְאע"פ שְׂאִינוּ רָאוי לְהֵם לְכַתּוּף מַשְׁאוֹי כְּבֵד בְּדָאמַר בְּצִיצִיאוֹת הַשֶּׁבֶת (שְׁבַת דף ח.) תַּשְׁעָה מוֹז לְכַתּוּף אֲבָל י' לֹא ה"מ לְמַשְׁאוֹי כְּבֵד וּמִיָּהוּ לְכַמְתָּא וְסוּדְרָא חוּז כְּשֶׁבְנֵי אֶדָם עִיפִין בִּימוֹת הַחֲמָה נוֹטְלִין כּוּבָעִיָּהוּ וְסוּדְרָן מְרָאשֵׁיהֶן עַד שְׁנִפּוּחַ הַרוּחַ בְּדוֹן הַלִּכְךָ אֶסְרִי עָלֵיהּ וְאֲפֹלוּ לֹא קוּמָא מִרְפָּסֶת בְּגוּ י' וְלֹא דְמִי לְרֶשֶׁת שְׁבִין ב' חֲצֵרוֹת לָזוּ בַּתַּחַם וְלָזוּ בְּזִרְיָקָה דְחֹצֵר לֹאֵו תַשְׁמִישָׁהּ דְחֹצֵר וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שְׁבַחְתַּח אֲבָל לְבִנֵי רֵה"ר חַזִּי וְאִית דְמוּקִי לְהָא דר"נ בְּגַג פְּחוֹת מַעֲשָׂרָה וְא"א דַא"כ ה"ל פְרָמְלִית דְכָל רֶשֶׁת שְׁרַחְבָּה ד' וְאִינֵה גְבוּהָ עֶשְׂרָה אֲרַל רֵה"ר פְרָמְלִית הִיא וְכִינוֹן דְּהִכִּי הוּא סָלַם מֵאִי מֵהֵי וְאִנִּי שְׁמַעְתִּי בְּגוּ עֶשְׂרָה דִּהְדְּזִי שְׂאִינוּ רַחוּק מֵרֵה"ר עֶשְׂרָה וְא"א לוּמַר כּוּן שְׁלֹא שְׁעָרֵי חֲכָמִים עֶשְׂרָה לְשַׁבַּת אֵלֶּא בַּגְבָּה וְלֹא שְׁעָרֵי אֲרַבְעָה אֵלֶּא בְּמִשְׁךְ:

מסורת הש"ס

א לקמן פז; משנה עירובין

גליון הש"ס

גמ' א"ל אביו לר"י הא דר"י דשמואל היא. לעיל דף ז ע"א יבמות דף יח ע"א כתובות דף יב ע"ב:

בזר שָׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת הַפְּרוּדוֹת זֶה מִזֶּה וּמִפְּסִיק בֵּינֵיהֶן כְּשֵׁין מִבּוֹי קָטָן וְאִין מִפְּלֶגֶת מִכְתָּל זֶה אֲרֻבָּעָה וְהִי תִשְׁמִישׁוֹ בְּנֶחֱת וְהִי כְּמוֹ שֶׁהִבּוֹר חֲצִיהַ בְּחֶצֶר זֶה וְחֲצִיהַ בְּחֶצֶר זֶה שְׂרָשׁוֹת שְׁנֵיהֶן שׁוֹלְטוֹת בָּהּ וְתָנִן בְּמִתְנִי' בּוֹר שָׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אֵין מִמְּלָאִין הֵימְנָה בְּשֶׁבֶת שָׁזֵה אוֹסֵר עַל זֶה עַד שֶׁיַּעֲרְבוּ אוֹ עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ מִחֲצֵה תַלְמִיהַ בְּבוֹר כֶּךָ הַשִּׁיב ר"י: זֶה מוֹצִיא זִי כָּל שֶׁהוּא מִכְתָּלוֹ עַד לְבוֹר וּמִמְּלֵא דָרָךְ חִלּוּנֹהּ וְכֵן זֶה דְּכִינן דְּמִפְּלֶגֶת ד' לֹא שְׁלֹטִי בָּהּ לֹאסֵר זֶה עַל זֶה וּמֵשׁוּם שֶׁיֵּהֱא רְשׁוֹת לִשְׁנֵיהֶן בְּמִבּוֹי נָמִי לִיכָא שְׁאִין דִּיזְרִיקָן פְּתוּחִין לְחֶצֶר לְנֶאֱתַת וְלִבָּא בְּרָגֵל וְאִין תִּשְׁמַשְׁתָּן בְּכֶךָ אֲלֵא דָרָךְ אֲוִיר וּבָדִין הוּא גִזָּז נָמִי לֹא לִבְעִי אֲלֵא מֵשׁוּם הֶכָר בְּעֵלְמָא שְׁלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ בְּרִשְׁוֹת אַחֲרֵת שֶׁל שְׁנֵים בָּלָא עֲרוּב מֵשׁוּם הִכִּי מִתְקַנִּי הִכָּא פְּרִתָא וְדִכּוּתָא אַחֲמַר בְּמִסְכַּת שֶׁבֶת בְּפֶרֶק הַזֶּזֶרֶק (שֶׁבֶת דף ק:) סְפִינָה רַב הוֹנָא אִמַּר מוֹצִיא הֵימְנָה זֶה כָּל שֶׁהוּא וּמִמְּלֵא וּמוֹקִימָנָן לָהּ הֵתָם דְּחִינֹה אֲלֵא הֶכָר בְּעֵלְמָא דְלֹא לִיתִי לְטַלְטוּלִי מִפְּרָמְלִית אַחֲרֵת לְרַה"י וְיֵם לְגַבִּי מַלְוִי ס"ל דְּלֹאֹו פְּרָמְלִית הִיא אֲלֵא קַרְקַעִיתָא חֲבַל אֲוִירָא דְמִיָּא מִקּוֹם פְּטוֹר הוּא דְמִיָּא כְּמֵאן דְּלִיתַתְנָהּ דְּמֹנ: אֲפִילוֹ קִנְיָא דְלֹא מִנְּפֶר כְּלִי הֵאזְרִי: וְהָא דָּרַב יְהוּדָה דְּבִעִי תַקֵּון כָּל שֶׁהוּא: דְּשִׁמוּאֵל הִיא מִשְׁמוּאֵל רַבָּה גַּמַר לֵה גַרְדִּין תַקֵּון קֶהֱת: דְּאִי דָּרַב דְּהִנֵּה נָמִי רַבָּה מֵנָה לֹא גַמַר לֵה דְּהָא אֵין אֲדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ בְּתִשְׁמִישׁ מִכְּלָג בְּזֶה שְׁצִרִיךְ לָזַרֵק

דְּלִי בְּאֲוִיר ד' טַפְחִים וְאֲפִילוֹ קִנְיָא לֹא גַרְדִּיךְ: וְדְשִׁמוּאֵל מֵהִיכָא מֵאִחוֹ מִימַרְא דְשִׁמוּאֵל סָלְקָא דְעֵתָא דְאֲבִי לְמַשְׁמַע דָּרַב יְהוּדָה מִשְׁמוּאֵל גַּמַר לֵה סָלְקָא דְעֵתָךְ הִשְׁתָּא דְבִי שְׁמַעָה אֲבִי לְהָא דָּרַב יְהוּדָה מִלְתָּא בְּאֲנָפִי נִפְשָׁה שְׁמַעָה אִמַר רַב יְהוּדָה בּוֹר שָׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת מִפְּלֶגֶת אֲרֻבָּעָה מִכָּאן וּמִכָּאן זֶה מוֹצִיא קִנְיָה כָּל שֶׁהוּא וּמִמְּלֵא וְכוּ' וְלֹא שְׁמַעָה בְּהִקְיָא הָא דְשִׁמוּאֵל דְּאִי עֲלֵה דְהָא דְשִׁמוּאֵל גִּזָּז כָּל שֶׁהוּא שְׁמַעָה אֲבִי לְהָא דָּרַב יְהוּדָה מֵאִי תַבְעִי לָן דְשִׁמוּאֵל מֵהִיכָא הִכָּא אֲשַׁמְעִינָן שְׁמוּאֵל בְּהִקְיָא דְבִעִי תַקֵּון: צִרִיךְ סָלֵם קְבוּשֵׁ וְאִין לֹא בְּנִי רַה"ר אֲסִירִי עֲלֶיהָ דָּרָךְ אֲוִיר שְׁאִין גַּג זֶה רָאִי לְתַשְׁמִישָׁן אֲח"כ זִזְרִקִין עֲלִיו שׁוּם דְּבָר דְּסָתָם רַה"ר אִיכָא חֲפוּפִי סָמוּךְ לְכַתְלִים וּמִתְרַחֲקִים עַל בְּרָחִין: דְּלִמָּא בְּדָרַב פָּפָא שְׁתַּשְׁמִישׁ גַּמּוֹר הוּא לָהֶן בְּכִמְתָא וְסוּדְרָא: אֲלֵא מֵהָא כּוּי דְאֲבִי שְׁמַעָה לְדָרַב יְהוּדָה אֲמַלְתָּה דְשִׁמוּאֵל וְהִכִּי קָאִמַר אֲבִי הָא דְבִעִי רַב יְהוּדָה קִנְיָא מִשְׁמוּאֵל גַּמַר לֵה דְבִעִי תַקֵּון וְאֲתָא לְאֲשַׁמְעִינָן דְשִׁמוּאֵל רַבָּה לֹא זִי דִזְקָא אִמַר דְּכִינן דְלֹא בְּעִי זִי אֲרֻבָּעָה דְּהָא זִי כָּל שֶׁהוּא אִמַר וְלִיף רַב יְהוּדָה מֵנָה דַּה"ה לְקִנְיָא: וְדָבָר מֵהִיכָא שְׁמַעִינָן דְּאִין אֲדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דָּרָךְ אֲוִיר: אֲלֵא בְּסִמּוּכָה שְׁאִין עֲלִיונָה מְשׁוּכָה מִכְּנֶגֶד הַתְּחַתּוּנָה בְּמִשְׁךְ הַכְּתָל ד' טַפְחִים וְאֵע"ג דְּגִבּוּקָה מִמְּנָה עֲשֶׂהָ רַב לְטַעֲמָה דְאִמַר לָהּ בְּשִׁלְשׁוֹל וְלָהּ בְּזִרְיָקָה שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין דְּתַשְׁמִישׁ דְּשִׁלְשׁוֹל חֲרִיקָה חֲשִׁיב תִּשְׁמִישׁ אֲבַל בְּמִפְּלֶגֶת מִכְּנֶגֶדָה ד' בִּינוֹן דְּאִין לְתַחַתּוּנָה כָּאן אֲלֵא תִשְׁמִישׁ מִכְּלָג בְּמִשְׁךְ זֶהוּ אֲוִיר וְלֹאֹו תִשְׁמִישׁ הוּא לֹא מִצִּינוֹ לְשׁוֹן הַפְּלֶגֶה בְּתַלְמוּד בְּגִבּוּקָה אֲלֵא בְּמִשְׁכָּה כְּדִתְנִן בְּמִתְנִיתִין בּד"א בְּסִמּוּכָה כּוּי: שְׁאִנִּי הִכָּא דְכִינן דְלָהּ בְּזִרְיָקָת אֲוִיר חֲרִיקָת גִּבָּה וְשִׁלְשׁוֹל וְלָהּ בְּשִׁלְשׁוֹל לְחוּדָה שְׁמַשְׁלֵשֵׁל דְּלִי לִיס: כְּלָזֵה בְּפִתַח וְלָהּ בְּזִרְיָקָה דְּמִי אֲבַל גַּבִּי בּוֹר דְּשִׁנִּיהֶן שְׁוִין בְּהַפְּלָגָה לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְאָסְרִי: וְג' חֲרָבוֹת בִּיעִינָן מִחֲצוֹת פְּרוּצוֹת זֶה לָזוֹ וְאִין בָּהֶן דִּיזְרִין וְאִין לָהֶן בְּעֵלִים אֲלֵא בְּנִי הַבְּתִים הֲאֵלוֹ וְיֵשׁ חִלּוּנוֹת בְּבָתִּים פְּתוּחִין לְחֶרֶבָה: זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחֶרֶבָה הַסְּמוּכָה לִי דָרָךְ חִלּוּנוֹת ע"י זְרִיקָה הוֹאִיל וְאִין לִי בָּהּ תִשְׁמִישׁ גַּמּוֹר בְּחוּל שְׁאִין לִי בָּהּ פְּתַח פְּתוּחַ לֵה אֲלֵא חִלּוֹן אֵין פְּרִצַת הַמִּחֲצֵה אוֹסְרַת וּמִתַּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶלֶה וְהוּא אִינוֹ יִכּוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ דָּרָךְ חִלּוֹן לְמַרְחוּק אֲלֵא ע"י זְרִיקָה וְחֲבֵרוֹ אִינוֹ אוֹסֵר עֲלִיו וְאֵע"פ שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּחוּל בְּזִרְיָקָה שְׁזִזְרַךְ דָּרָךְ אֲוִיר

שְׁלֹו בְּפֶרֶקָה עַד תּוֹךְ חֲרָבָה זֶה אִינוֹ אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דָּרָךְ אֲוִיר שְׁאִין לִי עֲלִיו תִשְׁמִישׁ אֲלֵא ע"י אֲוִיר אֲבַל בְּסִמּוּכָה לְחֲבֵרוֹ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ אֲפִלּוֹ בְּזִרְיָקָה הוֹאִיל וְיֵשׁ לְחֲבֵרוֹ בָּהּ תִשְׁמִישׁ נֹחַ בְּשִׁלְשׁוֹל סָמוּךְ לְחִלּוּנֹהּ:

בּוֹר שָׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת מִפְּלֶגֶת מִכְתָּל זֶה ד' כּוּי פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטָרָם שְׁנֵשׁ בִּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת כְּשֵׁין מִבּוֹי קָטָן וְאִין דִּיזְרִין פְּתוּחִין לִי וְהִבּוֹר בְּאוֹתוֹ הֶפְסֵק זֶה מוֹצִיא זִי כָּל שֶׁהוּא וּמִמְּלֵא, וְזֶה מוֹצִיא זִי כָּל שֶׁהוּא וּמִמְּלֵא. וְרַב יְהוּדָה דִּידִיָּה אָמַר: אֲפִילוֹ קִנְיָא. "אָמַר לִיָּה אֲבִי לָרַב יוֹסֵף: הָא דָּרַב יְהוּדָה דְשִׁמוּאֵל הִיא, דְאִי דָּרַב, הָא אָמַר: אִין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דָּרָה אֲוִיר. וְדְשִׁמוּאֵל מֵהִיכָא? אִילִימָא מֵהָא דְאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: גַּג הַסָּמוּךְ לְרִשְׁוֹת הַרְבִּים — צִרִיךְ סוּלָם קְבוּעַ לְהַתִּירוֹ. דִּילְמָא בְּדָרַב פָּפָא! אֲלֵא מֵהָא: זֶה מוֹצִיא זִי כָּל שֶׁהוּא וּמִמְּלֵא, וְזֶה מוֹצִיא זִי כָּל שֶׁהוּא וּמִמְּלֵא. טַעֲמָא דְאֲפִיק, הָא לֹא אֲפִיק — אֲמָרִינוּ: אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבִירוֹ דָּרָה אֲוִיר. וְדָרַב מֵהִיכָא? אִילִימָא מֵהָא: שְׁתֵּי גִזּוּזְטְרָאוֹת זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, עֲשׂוֹ מַחֲצִיצָה לְעֲלִיוֹנָה וְלֹא עֲשׂוֹ מַחֲצִיצָה לְתַתְּחוֹנָה — שְׁתִּיהֶן אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיַּעֲרְבוּ. וְאָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב: לֹא שָׁנוּ אֲלֵא בְּסִמּוּכָה, אֲבַל בְּמוִפְלְגָת אֲרֻבָּעָה — עֲלִיוֹנָה מוּתַרְתַּת וְתַתְּחוֹנָה אֲסוּרָה. דְּלִמָּא שְׁאִנִּי הִכָּא, דְּכִינן דְלָזֶה בְּזִרְיָקָה וְשִׁלְשׁוּל, וְלָזֶה בְּשִׁלְשׁוּל לְחוּדִיָּה — כְּלָזֶה בְּזִרְיָקָה וְלָזֶה בְּפִתַח דְּמִי. "אֲלֵא מֵהָא דְאָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַר אֲבוּהַ אָמַר רַב: שְׁנֵי בָתִּים וְשִׁלְשׁ חוֹרְבוֹת בִּיעִינָהֶם. זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסָמוּךְ שְׁלֹו עַל יְדִי זְרִיקָה,

וְזֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסָמוּךְ שְׁלֹו עַל יְדִי זְרִיקָה,

וְהָאֲמָצְעִי

חֲצֵרוֹת כְּשֵׁין מִבּוֹי קָטָן וְאִין דִּיזְרִין פְּתוּחִין לִי וְהִבּוֹר בְּאוֹתוֹ הֶפְסֵק זֶה מוֹצִיא זִי כָּל שֶׁהוּא עַד לְבוֹר וּמִמְּלֵא דָרָךְ חִלּוּנֹהּ וְכֵן זֶה דְּכִינן דְּמִפְּלֶגֶת ד' לֹא שְׁלֹטִי בָּהּ לֹאסֵר זֶה עַל זֶה וּמֵשׁוּם שֶׁיֵּהֱא רְשׁוֹת לִשְׁנֵיהֶם בְּמִבּוֹי נָמִי לִיכָא שְׁאִין דִּיזְרִין פְּתוּחִין לִי לְנֶאֱתַת וְלִבָּא בְּרָגֵל וְאִין מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ אֲלֵא דָרָךְ אֲוִיר וּבָדִין הוּא דְאֲפִילוֹ זִי נָמִי לֹא גַבִּעִי אֲלֵא מֵשׁוּם הֶכָר בְּעֵלְמָא שְׁלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ בְּרִשְׁוֹת אַחֲרֵת שֶׁל שְׁנֵים בָּלָא עֲרוּב מֵשׁוּם מַש"ה מִתְקַנִּי הִכָּא פְּרִתָא וְלָרַב לֹא צִרִיךְ שׁוּם תַקֵּון דְּאִין אֲדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דָּרָךְ אֲוִיר וְרַה"י הַקָּהָה בְּעֲצָמוֹ בְּסָמוּךְ דְּגַבִּי שְׁנִי בָתִּים וְשֵׁלֵשׁ חֲרָבוֹת בִּיעִינָם דְאֲמָצְעִי אֲסוּר וּמוֹקִי לָהּוּ דְקִזְמוּ כִי חֲצוּבָא דְכִי הִכִּי דְאֲמָצְעִי בְּכֵלוֹ אֲסוּר לִשְׁנֵיהֶם מֵשׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּד' הַסְּמוּכִים לִי בָּלָא אֲוִיר הִכִּי נָמִי יִאֲסְרוּ זֶה עַל זֶה מִבּוֹי קָטָן דְכִינן דְכָל אֶחָד יִכּוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאֲרֻבָּעָה הַסְּמוּכִים לִי וְכִינן שֶׁהַמִּבּוֹי אֲסוּר הִיאֲךְ יִכּוֹל לְשִׁלְשֵׁל וְלִמְלֹאוֹת מִן הַבּוֹר לְחֶצֶר דָּרָךְ אֲוִיר הַמִּבּוֹי הָאֲסוּר וְתַרְזֵן דְלֹא דְמִי דְאִילוֹ חֲרָבָה מִשְׁתַּמְשִׁין בָּהּ נָמִי בְּסָמוּךְ אֲבַל הִכָּא בְּמִבּוֹי לִיכָא שׁוּם תִּשְׁמִישׁ אֲלֵא מַלְוִי וְהוּא ע"י הַפְּלֶגֶת אֲוִיר ד' וְרַה"י מִפְּרָשׁ כְּגוֹן שָׁזֵה הַבּוֹר מוֹשֶׁךְ כָּל אֲרָךְ הַחֲצֵרוֹת וּמִפְּסִיק בִּין ד' הַסְּמוּכִים לְחֶצֶר זֶה לְאֲרֻבָּעָה הַסְּמוּכִים לְחֶצֶר אַחֲרֵת דְחֲשִׁיב כָּל חֵד רְשׁוּתָא לְנִפְשָׁה אִי נָמִי אוֹר"י כְּגוֹן שְׁאוֹתוֹ הֶפְסֵק שָׁבִין שְׁתֵּי הַחֲצֵרוֹת שֶׁהִבּוֹר עוֹמֵד שָׁם

אִינוֹ רַה"י אֲלֵא רַה"ר אוֹ פְּרָמְלִית וּמִחֲצוֹת הַבּוֹר גִּבּוּהִים עֲשֶׂהָ דְכְּשִׁמְמִלְאִים מִן הַבּוֹר לְחֶצֶר מִבִּיאִין דָּרָךְ מְלַמְעָלָה מִי' דְּהִי מִקּוֹם פְּטוֹר בְּזִמְרִינָן בְּשִׁמְעִיתִין בְּשִׁנִּי בָתִּים מִשְׁנִי צִנִי רְשׁוֹת הַרְבִּים דְּמִתַּר לָזַרֵק מִזֶּה לָּהּ: דְּלִמָּא בְּדָרַב פָּפָא בְּכִמְתָא וְסוּדְרָא מַעֲקָרָא סָלְקָא דְעֵתָא דְאִירִי בְּמִשְׁאוֹת בְּבָדִים דְאוֹתָן אֵין רִגְלִין לְהִתְקַרֵב לְבָתִּים דְּמִשְׁתַּמְשִׁין בָּגַג ע"י זְרִיקָה כְּגוֹן אוֹתָם שְׁמַפְשִׁילִין מִשְׁאוֹת בְּמַקְלוֹת עַל כַּתְפֵיהֶם וְכַשְׂרוּצִים לְכַתֵּף מַכְתִּפִּים עַל הַגַּג וְיֵשׁ הֶפְסֵק ד' מִן הָאֲוִיר וְלָגַג וּמִשְׁנִי בְּכִמְתָא וְסוּדְרָא שֶׁהוּא דָּבָר קָל וְרִגְלִין

לְהִתְקַרֵב לַכְּתָל וְלֹא הִי דָרָךְ אֲוִיר: שְׁנֵי בָתִּים וְשִׁלְשׁ חֲרָבוֹת בִּיעִינָהֶם פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטָרָם שְׁאִין לְחֶרְבוֹת בְּעֵלִים אֲלֵא בְּנִי הַבְּתִים הֲאֵלֶה מִשְׁמַע דְּסָבַר דָּאֵם יֵשׁ לָהֶם בְּעֵלִים דְאוֹסְרִין אוֹתָן הַבְּעֵלִים עַל בְּנִי הַבְּתִים אֵע"ג דְּאִינִם אוֹסְרִין אֶת הַחֶצֶר וְאֶת הַמִּבּוֹי שְׁפִתוּחִין לָהֶם דְּקו"ל כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּבֵית הַתְּנָן אִינוֹ אוֹסֵר וּבְפֶרֶקוֹן נָמִי פְּסָקִינוֹן כּר"ש דְאִמַר דִּירָה בָּלָא בְּעֵלִים לֹא שְׁמָה דִירָה מִכָּל מִקּוֹם בְּתוּכָה מִיָּהָא אֲסוּר לְטַלְטֹל וּבְסוּף הָדָר (לְעֵיל שִׁירוּבִין דף עז.) פֶּרֶשׁ כֵּן בְּהִקְיָא גַבִּי דִילְמָא אֲתִי לְאִפּוּקִי מֵאִנִּי דְבָתִים לְחֶרֶבָה פֶּרֶשׁ וְהִרִי רְשׁוֹת אַחֲרֵת הִיא שְׁנֵשׁ לֵה בְּעֵלִים וּבְמִבּוֹי לֹא נִשְׁתַּתְּפָה שְׁאִינָה אוֹסְרַת בְּדִתְנִיָא לְעֵיל אִינָה אוֹסְרַת אֲלֵא מִקּוֹם דִירָה בְּלִבָּד דְּהִינוּ מִקּוֹם פִּתָא אוֹ מִקּוֹם לִינָה וְהָא דְשָׁרְיָן הִכָּא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּסָמוּךְ לִי אֵע"ג שְׁנֵשׁ לְחֲבֵרוֹ כְּמוֹ כֵן חִלָּק בָּהּ אִינוֹ אוֹסֵר עַל זֶה בִּינוֹן שָׁגַם לָּהּ יֵשׁ חִלָּק בָּהּ דְשִׁנִּיהָם שְׁתִּפִּים בְּשִׁלְשָׁתָן וְאִינִם אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה אֶת הַסְּמוּכִים בִּינוֹן דְּהִי לָּהּ תִשְׁמִישׁוֹ בְּנֶחֱת וְלְחֲבֵרוֹ בְּקָשָׁה וּבִשְׁתִּי גִזּוּטְרָאוֹת דְסוּף פֶּרֶקוֹן עֲשׂוֹ לְתַחַתּוּנָה סָלְקִיו נִפְשֵׁיהוּ מַעְלִיונָה וְאִין אוֹסְרִין אֶת הַעֲלִיונָה אִף עַל כִּי שְׁעֲשׂו אוֹתָהּ בְּשִׁתְפוֹת וְיֵשׁ לָהֶם חִלָּק בָּהּ וְאִין נִרְאָה לַר"י לְעִשׂוֹת דִירָה בָּלָא בְּעֵלִים דִירָה לְחֲצִאִין לֹאסֵר לְטַלְטֹל בְּתוּכוֹ וְאוֹר"י דְהָא דְאִמְרִינוֹן בְּסוּף הָדָר דְלִמָּא אֲתִי. לְאִפּוּקִי מֵאִנִּי דְבָתִים לְחֶרֶבָה מִירִי בְּחֶרֶבָה הַפְּתוּחָה לְבֵית וּמִירִי שְׁאוֹתוֹ בֵּית פְּתוּחַ לָצַד אַחֵר וְאִינוֹ רִגְלִי בְּמִבּוֹי וְלִכְךָ. אֵין הַמִּבּוֹי נִתַּר בְּלַחִי וְקוּרָה מֵשׁוּם בֵּית אֲלֵא מֵשׁוּם חֲרָבָה וּמִירִי שְׁפִיר הִכָּא בְּחֶרְבוֹת שְׁנֵשׁ לָהֶם בְּעֵלִים וְכִינן דְלֹא דִירִי בָּהּוּ לֹא אֲסָרִי:

שְׁלֹו בְּפֶרֶקָה עַד תּוֹךְ חֲרָבָה זֶה אִינוֹ אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דָּרָךְ אֲוִיר שְׁאִין לִי עֲלִיו תִשְׁמִישׁ אֲלֵא ע"י אֲוִיר אֲבַל בְּסִמּוּכָה לְחֲבֵרוֹ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ אֲפִלּוֹ בְּזִרְיָקָה הוֹאִיל וְיֵשׁ

עיין משפט

נר מצוה

א מו"י פג' מהל' עירובין הל' כג, טוש"ע או"ח סי' שעו סעי' ב:
ב מו"י פג' מהל' עירובין הל' יז, טוש"ע או"ח סי' שעו סעי' ג:

פה:

עין משפט גזר מצווה

א מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנג סעי' א:

ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנג סעי' א:

ג מו"י פד' מהל' עירובין הל' טז, סמג לאוין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ג:

ד מו"י פד' מהל' עירובין הל' ח, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' א:

ה מו"י פא' מהל' עירובין הל' טז:

ו מו"י פא' מהל' עירובין הל' יז, סמג לאוין א, טוש"ע או"ח סי' שפו סעי' א:

ז מו"י פא' מהל' עירובין הל' יט, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' יא:

לִימָא שְׂמוּאֵל לִית לָהּ דְרַב דִּימֵי פְרוּשׁ רָשׁ"י נִרְאָה עַקֵר דְקֵאִי אֶהֱיֵא דְבוּר

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

וְהֶאֱמַצְעִי — אָסוּר.[[]^{ⓘ]} יְתִיב רַב בְּרוּנָא וְקָאָמַר לְהָא שְׂמַעְתָּא. אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בַּר בִּי רַב: אָמַר רַב הֲכִי? אָמַר לִיָּה: אֵין. אַחֲוֵי לִי אוֹשְׁפִיזִיָּה. אַחֲוֵי לִיָּה. אָתָּא לְקַמִּיָּה דְרַב, אָמַר לִיָּה: אָמַר מָר הֲכִי? אָמַר לִיָּה: אֵין. אָמַר לִיָּה, וְהָא מָר הוּא דְאָמַר: לָזָה בְּשִׁלְשׁוּל וְלָזָה בְּזִרְיָקָה — שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין! אָמַר לִיָּה: מִי סִבְרַת דְקִיָּמִי כְּשׁוֹרָה? לֹא — דְקִיָּמִי כְּחֻצּוּבָה.[[]^{ⓘ]} אָמַר לִיָּה רַב פֶּפְא לָרְבָא: לִימָא שְׂמוּאֵל לִית לִיָּה דְרַב דִּימֵי. דְכִי אָתָּא רַב דִּימֵי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְקוּם שְׁאִין בּוּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע — מוֹתֵר לְבָנֵי רִשׁוֹת הָרַפִּים וּלְבָנֵי רִשׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְכַתְּףָּ עֲלֵיו, וּבִלְבָד שְׁלֹא יַחְלִיפּוּ. הָתָם — רִשׁוּיוֹת דְאִוְרִייתָא, הָכָא — רִשׁוּיוֹת דְרַבְּנָן. וְחֻכְמִים עֲשׂוּ חִיזוּק לְדְבָרֵיהֶם יוֹתֵר מִשְׁל תּוֹרָה.[[]^{ⓘ]} אָמַר לִיָּה רַבִּינָא לָרְבָא: מִי אָמַר רַב הֲכִי? וְהָא אִיתְמַר: שְׁנֵי בָתִּים מִשְׁנֵי צִידֵי רִשׁוֹת הָרַפִּים, רַבָּה בַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: אָסוּר לְזָרוּק מִזָּה לָזָה, וּשְׂמוּאֵל אָמַר: מוֹתֵר לְזָרוּק מִזָּה לָזָה! אָמַר לִיָּה: לֹאוּ מִי אוֹקִימָנָא דְמִדְּלִי חַד וּמִתַּתִּי חַד, זִימְנִין דְמַגְנָדָר וְנִפְּיל, וְאַתִּי לֹאִיתִיזִי.[[]^{ⓘ]} מִתְנַגִּי הַנוֹתָן אֶת עִירוּבּוֹ בְּבֵית שַׁעַר, אַכְסֵדְרָה וּמִרְפֶּסֶת — אֵינּוּ עִירוּב. וְהָדָר שָׁם — אֵינּוּ אוֹסֵר עֲלֵיו. בֵּית הַתְּבָנ וּבֵית הַבְּקָר וּבֵית הָעֲצִים וּבֵית הָאוּצְרוֹת — הָרִי זֶה עִירוּב, וְהָדָר שָׁם — אוֹסֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם יֵשׁ שָׁם תְּפִיסַת יָד שֶׁל בָּעַל הַבַּיִת — אֵינּוּ אוֹסֵר. ה"גמ' אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְרַב שְׂמוּאֵל בַּר שִׁילַת: כָּל מְקוּם שְׁאֲמָרוּ הָדָר שָׁם אֵינּוּ אוֹסֵר — הַנוֹתָן אֶת עִירוּבּוֹ אֵינּוּ עִירוּב, חוּץ מִבַּיִת שַׁעַר דִּיחִיד. וְכָל מְקוּם שְׁאֲמָרוּ חֻכְמִים אֵין מְנִיחִין בּוּ עִירוּב — מְנִיחִין בּוּ שִׁיתוּף, חוּץ מֵאוּיר מְבוּי.[[]^{ⓘ]} מֵאִי קָא מִשְׁמַע לָן? תַּנְיָנָא: הַנוֹתָן אֶת עִירוּבּוֹ בְּבֵית שַׁעַר אַכְסֵדְרָה וּמִרְפֶּסֶת — אֵינּוּ עִירוּב. עִירוּב הוּא דְלֹא הוּי, הָא שִׁיתוּף הוּי? בֵּית שַׁעַר דִּיחִיד וְאוּיר דְמְבוּי אֵיצְטְרִיכָא לִיָּה, דְלֹא תַנּוּ. תַּנְיָא נִמֵּי הֲכִי: הַנוֹתָן אֶת עִירוּבּוֹ בְּבֵית שַׁעַר אַכְסֵדְרָה וּמִרְפֶּסֶת וּבִחְצָר וּבְמְבוּי — הָרִי זֶה עִירוּב. וְהַתַּנּוּ: אֵין זֶה עִירוּב! אֵימָא: הָרִי זֶה שִׁיתוּף. שִׁיתוּף בְּמְבוּי לֹא מֵינָטֵר? אֵימָא: בְּחָצָר שְׂבָמְבוּי.[[]^{ⓘ]} אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: בְּנֵי חֲבוּרָה שְׁהִיו מְסוּבִין וְקִדַּשׁ עֲלֵיהֶן הַיּוֹם, פֶּת שְׁעַל הַשְּׁלָחַן סוּמְכִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם עִירוּב. וְאָמַרִי לָהּ: מִשּׁוּם שִׁיתוּף. אָמַר רַבָּה, וְלֹא פְלִיגִי: כָּאֵן — בְּמִסּוּבִין בְּבֵית, כָּאֵן — בְּמִסּוּבִין בְּחָצָר. אָמַר לִיָּה אַבְיִי לְרַבָּה: תַּנְיָא דְמִסִּיעַ לָהּ: עִירוּבֵי חֲצִירוֹת בְּחָצָר, וְשִׁיתוּפֵי מְבוֹאוֹת בְּמְבוּי. וְהוֹיַנּוּ בַּהּ, עִירוּבֵי חֲצִירוֹת בְּחָצָר? וְהַתַּנּוּ: הַנוֹתָן אֶת עִירוּבּוֹ בְּבֵית שַׁעַר אַכְסֵדְרָה וּמִרְפֶּסֶת אֵינּוּ עִירוּב! אֵימָא: עִירוּבֵי חֲצִירוֹת — בְּבֵית שְׂבָחָצָר, שִׁיתוּפֵי מְבוֹאוֹת — בְּחָצָר שְׂבָמְבוּי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם יֵשׁ שָׁם תְּפִיסַת יָד וְכוּ'. הֵיכִי דְמִי תְּפִיסַת יָד? כְּגוֹן חֲצִירוֹ שֶׁל בּוֹנֵיִיס. כֵּן בּוֹנֵיִיס אָתָּא לְקַמִּיָּה דְרַבִּי, אָמַר לָהּ: פִּנּוּ מְקוּם לְכֹן מֵאָה מְנָה. אָתָּא אִינִישׁ אַחֲרִינָא, אָמַר לָהּ:

פִּנּוּ

וְאֵע"ג דְאִירְכָא לְאַקְשׁוּי דְבוּר דְלַעִיל

דְמִי לְאַמְצַעֵי שְׁהָרִי שְׁנֵי הֲבָתִים סְמוּכִין לְאוּיר הַמְבוּי וְאִי מִשּׁוּם שְׁנֵשׁ הַפֶּסֶק

אֶרְבָּעָה בֵּינוּ לְכָל אֶחָד הָכָא נִמֵּי אִירְכָא הַפֶּסֶק כָּל חֲלָל חֲרָבָה הֶאֱמַצְעִית וְכָלָּה אֶסוּרָה לָזָה וְלָזָה אֶפִּילוּ חֲרָבָה כְּמָה אֲמוֹת וְגַבִּי חֲלָל הַמְבוּי נִמֵּי לִיסְרוּ אֶהֱדָזִי לֹא תַקְשִׁי דֹּחֲלוּ חֲרָבָה מִשְׁתַּמְשִׁין בַּּהּ תַּשְׁמִשׁוֹת הַרְבֵּה בֵּין בְּסִמּוּךְ בֵּין בְּרַחוּק אָבֵל הָכָא לִירְכָא תַשְׁמִישׁ אֶלֶּא מַלּוּי וְהִהוּא עַל יְדִי

הַפְּלָגַת אוּיר אֶרְבָּעָה הוּא: אָמַר רַב הֲכִי בְתַמִּיָּה דר"א סָבַר מִדְאֲמַר רַב אֶמְצַעֵי אֶסוּר וּאֵע"פ שְׁנֵשׁ הַפֶּסֶק אוּיר חֲרָבָה בֵּינוּ וּלְבָתִּים ש"מ אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דְרַךְ אוּיר סְבִירָא לֶּה וְטַעֲמָא דְסְמוּכִין מִתְרִין מִשּׁוּם דְתַשְׁמִישָׁן קָשָׁה לַחֲיֻצְנִיס: וְהָא מַר הוּא דְאֲמַר כּוּי' אֶלְמָא אָף עַל גַּב דְשִׁלְשׁוּל נוּחַ מְזַרְיקָה הוֹאִיל דְחִינוּ מִמֶּשׁ לְאַחַד מֵהֶן כְּפִתַח לֹא שְׁרִינּוּ לִיָּה לַחַד מִיָּהוּ וְהָכָא נִמֵּי מֵאֲחַר דְחִינוּ כְּפִתַח לֹא לָזָה וְלֹא לָזָה אֵע"ג דְנַחַת לָזָה מְזָה לַתְּסָרוּ:

מִי סְבָרַת דְעֶבְדִּי בִי שׁוּרָה זֹו אֶרְגַל זֹו שְׁתַּהֵא הַחֲיֻצְנִיָּה מִפְּסָקַת בֵּין הַבַּיִת וְלְאַמְצַעֵי דְתַסַּק דְאֵעֲתֵךְ אָדָם אוֹסֵר דְרַךְ אוּיר סְבִירָא לִי דְתַקְשִׁי לָךְ סְמוּכִין נִמֵּי לַתְּסָרוּ: לֹא דְעֶבְדִּי כְּחֻצְבִי וּשְׁלֶשְׁתָּן סְמוּכִין לְבָתִּים הֶאֱמַצְעִי כְּנִגַּד הַשְׁתִּים כְּפִלְשָׁה רַגְלִי הַקָּנוֹן הַלְכָּה הַסְמּוּכִין מִתְרִין דְחִין אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דְרַךְ אוּיר וְהֶאֱמַצְעִי אֶסוּר דְשִׁנְיָהֶן מִשְׁתַּמְשִׁין בַּּהּ בְּשִׁלְשׁוּל וְרִשּׁוֹת שְׁנִיָּהֶם הִיא וְאָף עַל גַּב דְשְׁתִּים הַסְמּוּכוֹת פְּרוּצוֹת לְאַמְצַעֵי הָאוֹסֵר לֹא אַחֲמוּר רַבְּנָן בְּמָקוֹם שְׁאִין לֹו תַשְׁמִישׁ גָּמוּר דְנִהֵא אֶסוּר מִשּׁוּם פְּרוּץ: לִימָא שְׂמוּאֵל דְאָמַר אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דְרַךְ אוּיר: לִית לָּהּ דְרַב דִּימֵי דְהָא מְקוּם שְׁאִין בּוּ אֶרְבָּעָה בֵּינוּ דְלִית בַּּהּ שְׁעוּר מְקוּם הַנָּסָה זִידָה לֹאוּ הַנָּסָה הִיא וְהָרִי הוּא כְּאוּיר דְעֶלְמָא וְקָאָמַר מִתָּר בְּלֹא שׁוּם תַּקוּן וְשְׂמוּאֵל הוֹצִאת זִז בְּעִי: רִשׁוּיוֹת דְרַבְּנָן שְׁנִיָּהֶן רַה"י וְאִין אוֹסְרִין מִזָּה לָזָה אֶלֶּא מִדְרַבְּנָן: מִי אָמַר רַב הֲכִי זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסִמּוּךְ לֹו עַל יְדִי זְרִיקָה וְאִין חֲבֵרוֹ אוֹסֵר עֲלֵיו דְרַךְ אוּיר: שְׁנֵי בָתִּים שֶׁל אָדָם אֶחָד אֶסוּר לְזָרוּק וּאֵע"ג דְכִי סְנִי בְאוּיר רַה"ר לִמְעֵלָה

מַעֲשָׂרָה קֹא סְנִי וְקָאָמַר דְאוֹסֵר עֲלֵיו אוּירָן שֶׁל בְּנֵי רַה"ר אֵע"פ שְׁאִין לָהֶם

כָּאֵן תַּשְׁמִישׁ: דְמַדְלִי חַד וּמִתַּתִּי חַד א' גְּבוּסָּה וְא' נִמּוּךְ שְׂמָא חֲרָק מִן הַנִּמּוּךְ לְגְבוּסָּה וְלֹא יָגִיעַ וַיִּפּוֹל לְרַה"ר וְלִשְׂמוּאֵל דְאָמַר מִתָּר לֹא תַקִּישׁ זִידָה אֶזִּידָה דְאָמַר אָדָם אוֹסֵר עַל חֲבֵרוֹ דְרַךְ אוּיר דְהָא אֲמָרִינּוּ בְּרִשְׁוּיוֹת דְאִוְרִיתָא שְׂמוּאֵל מוֹזִי: מִתְנִי' אֶת עִירוּבּוֹ עִירוּבֵי חֲצִרוֹת: וְהָדָר שָׁם בְּבֵית שַׁעַר שְׂבָחָצָר: אֵינּוּ אוֹסֵר עַל בָּעַל חֲצָר וְאִין צְרִיךְ לַתּוּן אֶת הַפֶּת דְלֹאוּ זִירָה הִיא: וְהָדָר שָׁם אִם הֶשְׂאִיל בָּעַל הַבַּיִת הַתְּבָנ שֶׁלֹו לְאַחַר לְדוּר שָׁם אוֹסֵר עֲלֵיו בְּחָצָר הוֹאִיל וּפְתוּחַ לְחָצָר: אִם יֵשׁ שָׁם תְּפִיסַת יָד שֶׁל בָּעַל הַבַּיִת שְׁנֵשׁ לְבָעַל הַבַּיִת מְקוּם בְּזִירְתּוֹ שֶׁל זֶה שְׁנוֹתָן שָׁם פְּלִיוּ לְהַצְנִיעַ: אֵינּוּ אוֹסֵר עֲלֵיו דְכָל רִשׁוּתָא דְחָצָר זִידָה הוּא כְּאֶלּוּ דַּר עֲמוּ בְּבֵית: גַּמ' חוּץ מִבַּיִת שַׁעַר גִּיחִיד דְחָצָר שֶׁל יַחֲדִי וּמִתְנִי' בְּבֵית שַׁעַר דְחָצָר דְרַפִּים עֲסָקִינוּ: עִירוּב מִשּׁוּם זִירָה דְמַעֲרַב לַהּוּ לְבַתִּי זִירָה כְּאֶלּוּ כָּל בְּנֵי הַבָּתִּים דְרִין כָּאֵן הַלְכָּה אִי לֹא חֲזִי לְזִירָה לֹא מִצֵּי שְׂרִי אָבֵל שְׂתוּף לֹאוּ מִשּׁוּם זִירָה הוּא דְהָא לֹא בָתִּים שְׂכִירֵי בַּהּ אֶלֶּא חֲצִרוֹת הַלְכָּךְ לֹאוּ זִירָה בְּעִינָן אֶלֶּא מְקוּם הַמִּשְׁתַּמֵּר כְּגוֹן חָצָר אָבֵל אוּיר דְמְבוּי לֹאוּ מִשְׁתַּמֵּר הוּא: תַּנְיָא נִמֵּי הֲכִי דְמַנְיָחִין בּוּ שְׂתוּף: סְבִין בְּבֵית מִשּׁוּם עִירוּב: מִי מְנָטֵר ל"ג דְטַעֲמָא לֹאוּ מִשּׁוּם נְטִירוּתָא הוּא: בְּבֵית שְׂבָחָצָר לֹאפּוּקִי בֵּית שְׂבָחָצָר אַחֲרַת: בְּחָצָר שְׂבָמְבוּי לֹאפּוּקִי חָצָר שְׁאִינָּה פְתוּחָה לֹו: (בּוֹנֵיִיס) כֵּן בּוֹנֵיִיס עֲשִׂיר הִנֵּה וּמִשְׁאִיל בָּתִּים שְׂבָחָצָר לֹאחֲרִיס וְהִיוּ לֹו פְלִיס בְּכֻלָּן שְׂמַתוּךְ עֲשָׂרוּ הִיוּ לֹו פְלִיס הַרְבֵּה: פִּנּוּ מְקוּם לְכֹן מֵאָה מְנָה כְּלוּמַר מְקוּם חֲשׁוּב:

מסורת הש"ס

א סוכה גז; לעיל עד.‏
‏
ב שבת ח:: לקמן מז; לעיל ט;.‏
‏
לעיל עז; לקמן קא:‏
‏
ג כתובות מג; זבחים ק:‏
‏
ד שבת צז.‏
‏
ה סוכה גז; לעיל עב:‏
‏
ו זבחים יא:‏
‏
ז לעיל עג:

גליון הש"ס

^{גמ'} שיתופי מבואות בחצר שבמבוי. עיין לעיל דף סח ע"א
תד"ה וניקני להו. ועוד לעיל דף עא ע"ב תד"ה בפת:

מסורת הש"ס

א סוכה טז.
 ב לעיל מז.
ג תוספתא שבת; שבת צט.; משנה עירובין; סוכה טז.; תוספתא ביצה; לקמן קא; לעיל יב.

גליון הש"ס
 גמ' רבי מכבד עשירים. בלקוטי מזהר"ל ששמע ממהר"ם טג"ל דח"ל מתוך שרבי עצמו היה עשיר מופלג לכך הרגיל עצמו לכבד עשירים כדי להתלמד להעם שיכבדו ג"כ אותו בשביל עשרו ולא בשביל תורתו שלא רצה להשתמש בכתרה של תורה ליטול עטרת להתגדל בה עכ"ל: תוס' ד"ה קורה וכו' דאפילו קורה משום מחיצה דאורייתא. עיין לעיל דף ח ע"ב תד"ה מניח:
תורה אור השלם
 ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן יצירה [תהילים סא, ח]

פנו מקום לבן מאתים מנה כלומר מקום חשוב יותר בין גדולים לפי כבוד עשרו: אביו של זה בנינים: ככלים הללו בדגדים הללו שאין נראה עשיר כל כך: אימתי ישב עולם בזמן שיש בו עשירים שגומלין ומתמנין מזונות לעניים והם יגרוהו: מן לשון מזונות: כגון יחד של מחנהה קבילי"א הניא תפיסת יד: דבר הנטל בשבת אינו תפיסת יד ואוסר דאי בעי שקיל ושדי ליה לבראי: עששיות של דהן חתוכות גדולות: מתני' הרי זה אוסר דזירה בלא בעלים שמה זירה: אינו אוסר דלאו שמה זירה: רבי יוסי נמי סבירא לה לאו שמה זירה מיהו נכרי אוסר שמא יבא היוס: הסייע הסיח זירת ביתו מלבד: גמ' ודוקא בתו דעבד אינוש דזיר חצל חתנו אכל בנו אין אדם מסיח דעתו מביתו לדור חצל בלתו שמא תתקוטט ונצא: פלפא זכר כגון חתנו: גריתא נקבה כגון בלתו: מתני' בור שצין שתי חצרות חציו בזו וחציו בזו: אין ממלאין הימנו שנה ממלא מרשות חבירו אא"כ כו': בין מלמטה בגמ' מפרש: בין מתוך חגנו אע"פ שאינה נוגעת במים קל הוא שהקלו חכמים במים דאמר בה גזר אחית למחצה ובלבד שתהא בתוך חנן הבזר שתראה בהפסקה: מן הפתל שביניהם שמפסקת בין החצרות ומפסקת על פני הבזר ואע"פ שאינה נכנסת לתוך חגנו: גמ' למטה דקאמרי ד"ס: למטה ממש סמוך למים ואין צריכין ראשי קנים ליגע במים: למעלה דקאמרי בית הלל: למעלה ממש סמוך משפתו למעלה אם ירצה זיו כדן: וזה וזה בבזר אפילו לב"ה צריך שתהא כל מחצת עשרה מאנן הבזר ולפנים: ורב יהודה אמר למטה דב"ס: למטה מן המים שתהא המחצה תחובה בקרקעית הבזר: למעלה דב"ה: למעלה מן המים ובהא מקילי שאין קנים צריכין ליגע במים אכל למעלה ממש לא מעלה דרב יהודה הוא מטה דרב הונא: דעריבי מיא תחת המחצה: הא עריבי מיא על המחצה פעמים שהמים עומקים מעשרה: שיקראו ראשי קנים העליונים: ותו לרב יהודה נמי אלבא דבית הלל דאמרי למעלה מן המים סמוך למים אכל רחוק מן המים לא: מ"ש למעלה ממש דהוא רחוק מן המים דלא שאין מחצת הפסק נכרת במים ועריבי מיא להדיא למטה נמי מאי הפסק איבא הרי אין נוגעין במים: שישקע ראשי הקנים המתחונים ובהא פליגי דבית שמאי בענו מחצה המפסקת עד התהום וב"ה בענו דבר מחצה: קורה ד' מתרת בחרבה קורה התחובה מחומה לחומה בחרבה כדרך חרבות הנזבלות ונשארים בהן קורות ויש בחרבה ארבעה והיא מוטלת על רחבה מתר לטלטל תחתיה דאמר שני חדה יורדין וסותמין דסבר לה כרבי ושמעאל ברי"י דאמר [לקמן ע"ב] מחצה תלויה מתרת

ולית הלכתא פותה ולהכי נקט ד' כדי למרת חזין יורדין וסותמין והא בין

חלל המחצות ארבעה דמחצה העשירה לפחות מחלל ארבעה אינה מחצה: (לקמן עירובין דף טז:)
פי תקרה יורד וסותם קאמר הכא בסמוך דאין מחיצה תלויה מתרת אלא במים:

^(ט) פנו מקום לבן מאתים מנה. אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי: רבי, אביו של זה יש לו אלה ספינות בים, וכנגדן אלה עיירות ביבשה. אמר לו: לכשתגיע אצל אביו אמור לו: אל תשגרהו בכלים הללו לפני. רבי מכבד עשירים. רבי עקיבא מכבד עשירים. כדדרש רבא בר מרי: "ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן יצירהו" — אימתי ישב עולם לפני אלהים? בזמן שחסד ואמת מן יצירהו. רבה בר בר חנה אמר: כגון יתד של מחרישה. "אמר רב נחמן, תנא דבי שמואל: דבר הניטל בשבת — אוסר. דבר שאינו ניטל בשבת — אינו אוסר. תניא נמי הכי: יש לו טבל, יש לו עששית, וכל דבר שאינו ניטל בשבת — אינו אוסר. ^(י)מתני' המניח ביתו והלה לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל — הרי זה אוסר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אינו אוסר. רבי יוסי אומר: נכרי — אוסר, ישראל — אינו אוסר, שאין דרך ישראל לבא בשבת. רבי שמעון אומר: אפילו הניח ביתו והלה לשבות אצל בתו באותה העיר — אינו אוסר, שפכר הסייע מלבד. גמ' אמר רב: הלכה ברבי שמעון. ודוקא בתו, אכל בנו — לא. דאמרי אינשי: נבח בה פלפא — עול, נבח בה גורייתא — פוק. ^(י)מתני' בור שצין שתי חצירות — אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים, בין מלמטה, בין מתוך אוגנו. רבן שמעון כן גמליאל אומר: בית שמאי אומרים מלמטה, ובית הלל אומרים מלמעלה. אמר רבי יהודה: לא תהא מחיצה גדולה מן הפותל שביניהם. גמ' אמר רב הונא: למטה — למטה ממש, למעלה — למעלה ממש, וזה וזה בבזר. ורב יהודה אמר: למטה — למטה מן המים, למעלה — למעלה מן המים. "אמר ליה רבה בר רב חנן לאבאי: הא דאמר רב יהודה "למטה — למטה מן המים", מאי שנא למטה ממש דלא? דעריבי מיא. למטה מן המים נמי. הא עריבי מיא! "אמר ליה: לא שמייע לה הא דאמר רב יהודה אמר רב, ומטו בה משום רבי חייא: צריה שיראו ראשן של קנים למעלה מן המים טפח. "ותו, הא דאמר רב יהודה: "למעלה — למעלה מן המים". מאי שנא למעלה ממש דלא? דעריבי מיא. למעלה מן המים נמי, הא עריבי מיא!? אמר ליה: לא שמייע לה הא דתני יעקב ברחינאה: צריה שישקע ראשי קנים במים טפח. "ואלא הא דאמר רב יהודה: קורה ארבע מתרת בחורבה, ורב נחמן אמר רבה בר אבוא:

קורה

באים מצד זה לצד זה לא קפד דאי הנה קפד לא היה מועיל אפלו מחיצה של כותל כדאמרינן דמי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מח.) צריה שיראו ראשי קנים למעלה מן המים טפח ואין נראה פפרוש הקונטרס דב"ס בענו מחצה מפסקת עד התהום אלא שתהא י' טפחים בתוך המים ואלפלו המים עומדים הרבה ועריבי מיא מתחת המחצה סני דהכי לב"ס פיון שיש דבר מחצת עשרה בתוך המים וב"ה בענו דבר מחצת עשרה למעלה חזן מן המים וטפח בתוך המים כדקאמר גרין שישקע ראשי קנים במים טפח: קורה ארבעה מתרת בחרבה פי בקונטרס דלדכי נקט רחב ארבעה כדי למרת חזין יורדין וסותמין והיה בין חלל המחצה ד' דמחצה העשירה לפחות מארבעה חללה לא שמה מחצה משמע מתוך פרושו דכי אין בו ד' נמי היה אומר פי תקרה יורד וסותם מרוח אחת אם היו שאר הרוחות מקפזות מחצה והוא עצמו פרש קורה ארבעה מתרת במים בבזר שצין שתי חצרות ונתן על רחבה בדאמצע הבזר למעלה ולדבריו התם למה צריך שם קורה ארבעה פיון שהחצרות מקפזות מחצה ואין צריך פי אם להפסיק ועוד קי"ל דרב דאמר פי תקרה יורד וסותם וקי"ל נמי דרבא לגבי אבני דקורה משום דבר ולא משום מחצה הינו משום דבקורה שאינה רחבה פי אם טפח לא אמר פי תקרה יורד וסותם עד שיאה רחבה ארבעה ודכי נמי מוכח פ"ק דשבת (דף טז.) גבי איסקופה דלפי תקרה בשניין רחבה ארבעה גבי דקאמר כגון שקרה בשפי קוראות ואין באחד ד' כו' ולאבני נמי דקא אמר קורה משום מחצה נראה לר"י דלא היו אלא מדרבנן כמו למאן דאמר משום דבר אלא דסבר אבני דמשום דבר לא היו מתירין חכמים את המבוי אלא שעשאויש במחיצה דפי תקרה ולא היו קורה משום מחצה פרושו כמו לחי משום מחצה דהוי דאורייתא בדאמרי' בפ"ק (דף יב:) דכשירו בלחי הזורק לתוכו חבד והא דקאמר בפ"ק (ג"ו עס:) אלתתא דרב יהודה דאמר מבוי שאינו ראוי לשתוף דכשירו בלחי הזורק לתוכו חבד דכשירו בקורה הזורק לתוכו פטור אלמא לחי משום מחיצה וקורה משום דבר אינו בא ליומר דקורה ע"כ משום דבר ולא משום מחצה דאפילו היו משום מחצה הזורק לתוכו פטור משום דלא נדחי משום מחצה אכל קורה מעניו למימר משום דבר ומיהו רב יעקב בר אבא שמקשה שם על רבא מיתר על כן א"ר יהודה דאפילו קורה משום מחצה דאריי' טועה היה וליתא דאפילו למ"ד משום מחצה לא היו אלא מדרבנן וכן משמע בסוף כל גגות (לקמן עירובין צה.) דמוכח אבני לרבה מבריתא דיתר על כן דשתי מחצות דאורייתא מדמתיר בקורה מבאן וקורה מבאן אע"ג דסבר אבני דקורה

משום מחצה אלא נדחי לא היו אלא מדרבנן מיהו יש לדחות דלדבריו דרבה קא מותיב דסבר דהניא משום דבר: קורה ד' מתרת בחרבה פי בקונטרס דסבר לה כר' ישמעאל ברבי יוסי דאמר מחיצה תלויה מתרת ולית הלכתא פותה ואין נראה לר"י דרבי ישמעאל לא התיר אלא במבוי אכל במחצה תלויה דחרבה הפרוצה לרה"ר לא ועוד דקורה ד' לא מטעם מחצה תלויה מתרת דהא ליבא מחצה בכלל אלא מטעם פי תקרה ופי תקרה לא אשכחנא תנאי דפליגי ורב נמי דאית ליה (לקמן עירובין דף טז:)
פי תקרה יורד וסותם קאמר הכא בסמוך דאין מחיצה תלויה מתרת אלא במים:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פו.

עין משפט נר מצוה

א מו"י פד' מהל' עירובין הל' יד, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שע סעי' ב:

ב מו"י פד' מהל' עירובין הל' יג, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ג מו"י פג' מהל' עירובין הל' כא:

ד מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ה מו"י פג' מהל' עירובין הל' כא:

ו מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ז מו"י פג' מהל' עירובין הל' כא:

ח מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעא סעי' א:

ט מו"י פג' מהל' עירובין הל' כא:
י מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעו סעי' א:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פד" מהלי' שופר וסוכה וולוב הלי' ד', סמג עשין מג, טוש"ע או"ח סי' תרל טעי"ט: ב מו"י פכ"ב מהלי' שבת הלי' כז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שטו טעי"א:

הָא קאָזיל דְּלִי לֹאִידָה גּיסָא פֿרשׂ בקונטרס דלרבי יהודה דזקא פֿריך שְׁמַצְרִיךְ לִשְׁקַע רֵאשֵׁי קוּיִס בְּמִיִּם שְׁלֹא יִדְלֶה מִרְשׁוֹת חֲבָרוֹ אֲבָל רַב הוּנָא לֹא פְּעִי רַק שֵׁישׁ הֵבֵר קִצְת שְׁלֹא יִטְלֹטל שֶׁס לְהִזְיֹא (וְלֹא) מִצִּי לְמִימַר דְּרַב נַחֲמָן כַּת"ק דְּשָׂרִי מִתּוֹךְ אֲנָנוּ דִּהָא מִתּוֹךְ אֲנָנוּ דַּת"ק הִינוּ מַלְמַעְלָן דְּרִשְׁשָׁ"ג דְּכִי הִיכִי דְּבַעֵי רַב יְהוּדָה שְׁקוּעַ לְרִשְׁשָׁ"ג ה"ה לַת"ק וְכֵן הָא דְּפָרִיךְ תַּחַת הַקּוֹרֶה מִיָּהָא עָרִיבִי מִיָּא לְרַב יְהוּדָה פֿריך וְלֹא מִצִּי לְשִׁנּוּי דְּקוֹרֶה מִתַּרְתּ מַחֲדָה וּלְפָנִיס וְלֹא תַּחַת הַקּוֹרֶה דְּכִינוּן דְּרִשׁוֹת שְׁנִיָּהֵן שׁוּלְטָת בָּהֶם תַּחַת הַקּוֹרֶה א"כ בְּסֻמוּךְ לְקוֹרֶה נָמִי לְתַסֵּר מִשּׁוּם שְׁעָרִיבִי מִיָּא שְׁתַּחַת הַקּוֹרֶה וְעוֹד דְּמַשְׁמַע לִיָּה דְּמִתַּרְתּ לְגַמְרִי אִף תַּחַת

הַקּוֹרֶה: **אֲלֹא קל** הוּא שְׁהִקְלִי חֲכָמִים בְּמִיִּם פֿרשׂ בקונטרס וְלִיתָא לְרַב יְהוּדָה אֲלֹא כְּרַב הוּנָא דב"ה לִמְעַלָּה מִמֶּשׁ הָאֻמְרִי וְעַל זֶה סוּמְכִין הַעוֹלָם שֶׁשֶׁס לָהֶן בְּפִי כַּסּוֹת עַל הַמִּיִּם אַע"פ שֶׁאִין הַמַּחֲצוֹת מַגִּיעוֹת עַד הַמִּיִּם וְהָא דְאָמַר בְּפִרְקִין (דף פח.) לַמַּתְנִיתִין דְּגִזְזוּטְרָא שְׁהִיא לִמְעַלָּה מִן הַמִּיִּם וְעַשׂו לָהּ מַחֲצָה גְבוּהָ י' כּוֹי לֹא שֶׁנִּי אֲלֹא לְמַלְאוֹת חֶבֶל לְשַׁפֵּךְ אֶסוּר דִּהֲלַכְתָּא כְּאִיפֹא דְאֻמְרִי דְאִפִּי' לְשַׁפֵּךְ נָמִי שָׂרִי דְבַשְׁל סוּפְרִיס הֵלֶךְ אַחֵר הַמִּיָּקל וּמִיָּהוּ נִרְחָא דְאִינָה מוֹעֵלַת הַמַּחֲצָה הַשְּׁעִיָּה לְצִיעוֹת בֵּית הַכֶּסֶּא וְלֹא לְשֶׁם מַחֲצַת מִיִּם דְאִין הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה דְאָמַר לֹא תִּהְיֶה מַחֲצָה גְדוּלָּה מִן הַכֶּתֶל שְׂבִיעִיָּהּ וְדָבַר תַּמָּה הוּא שֶׁפֿרשׂ בקונטרס מִסְקִנָּא דְמַשְׁמַתִּין דְלֹא כְּרַב יְהוּדָה דִּהָא רַב וְרַבִּי חִיָּא קוּיִמי בְּתַתָּה וּבְרִיתָא דְיַעֲקֹב תַּרְחֻסָּה וּמַצִּינוּ לְפֿרשׂ קַל הוּא שֶׁהִקְלוּ חֲכָמִיס בְּמִיִּם דְּקוֹרֶה מִתַּרְתּ כֵּלֹא שְׁקוּעַ אֲבָל מַחֲצָה הַתְּלִיָּה מַצִּינוּ לְמִימַר כְּרַב יְהוּדָה דְּבַעֵי שְׁקוּעַ ור"ח פֿרשׂ דְקוּימָא לֵן כְּרַב יְהוּדָה וּל"ג אֲלֹא ור"ת נָמִי לֹא גֵרַם אֲלֹא וּמִפֿרֶשׁ דְּפָרִיךְ לְרַב נַחֲמָן אִפִּילוּ אֲלַבָּא דְּרַב הוּנָא דְלֹא מַצְרִיךְ שְׁקוּעַ וּה"פ קוֹרֶה ד' מִתַּרְתּ בְּמִיִּם פִּי' אִמַּת הַמִּיִּם אוֹ יִס עוֹבֵר אֲצַל כְּתִלּוֹ דִּהּוּ בְּכַרְמְלִית וַיֵּשׁ חִלּוֹן לְמִטָּה מִן הַקּוֹרֶה וְהַקּוֹרֶה מַנַּחַת עַל גַּבִּי הַזִּיזִין הַיּוֹנָאִין מִן הַכֶּתֶל וּפְרִיךְ הָא קֹאזִיל לֹאִידָךְ גּוּסָא בְּשִׁלְמָא בּוֹר שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת סָגִי בַּמַּחֲצוֹת לְמַר

כְּדִאִית לָהּ וּלְמַר כְּדִאִית לָהּ דְּלִיתָהּ כְּרַמְלִית אֲלֹא רַה"י אֲבָל כְּרַמְלִית גַּמּוּרָה דְלֹא בַר אֲעִרּוּבִי הוּא אִית לֵן לְמַחֲשׁ דְלִמָּא אִתִּי לֹאִידָךְ גּוּסָא וּמַשְׁנִי גַּמְרִי כּוֹי וּפְרִיךְ תַּחַת קוֹרֶה מִיָּהָא עָרִיבִי מִיָּא בְּהַזִּי הֵגֵךְ וּמַכְרַמְלִית הוּא דוֹלָה וּמַשְׁנִי קַל הוּא שֶׁהִקְלוּ חֲכָמִיס בְּמִיִּם וְלֹא גֵרַם אֲלֹא דַשְׁנִיָּא דְאִין דְּלִי מִהֵלֶךְ יוֹתַר מִאַרְבַּעַה כְּדִקְאִי קֹאִי וּה"פ כִּינוּן שְׁהִדְלִי לֹא יִלְךְ בְּכַרְמְלִית לְעִרּוּבִי מִיָּא נָמִי לֹא חוּשִׁינוּ מִשּׁוּם דִּהִקְלוּ בְּמִיִּם ע"י מַחֲצַת תַּקְרָה כְּדִאָמַר לְחַמֵּן (עִירוּבִין פז.)

עַד כָּאֵן לֹא קֹאמַר ר' יְהוּדָה אֲלֹא בְּעִרּוּבִי תְּצִירוֹת וּא"ת וְלִימָא מִשּׁוּם דְּבִמִּיס הִקְלוּ חֲכָמִיס וְעוֹד אִמְרֵא קֹאמַר ר' יְהוּדָה בְּשִׁטִּית ר' יוֹסִי אִמְרָה לִימָא דְכֵלֵּהוּ תַּנְחִא דְמַכְשָׁרִי בַּמַּחֲצָה תְּלִיָּה בְּשִׁטִּית ר' יוֹסִי אִמְרוּ וי"ל דְאִשְׁאֵר תַּנְחִא אֲבָל ר' יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּבִמִּיס הִקְלוּ אֲבָל ר' יְהוּדָה מִשּׁוּם מִיִּס לֹא הִיָּה מִקַּל כֵּל כִּךְ שְׁמַתִּיר אִף

בַּמַּחֲצָה שְׁלֹא נַעֲשִׂית לְשֶׁם מִיִּס וְלִהְכִּי קֹאמַר מִשּׁוּם דְּבַעֲרִיבִי חֲצֵרוֹת דְּרַבְּנִן: **גִּזְזוּטְרָא שִׁישׁ בַּה** אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה כּוֹי מַשְׁמַע דְּכִי אִין בַּה אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אִינוּ מַמְלָא אֲבָל גִּזְזוּטְרָא עֲצֻמָּה הִיָּיא רַה"י וְכֵן גִּזְזוּטְרָא דְמַתְנִי דְקַתְנִי אִין מַמְלָאִין הִימְנָה אַח"כ עֵשָׂה לָהּ מַחֲצָה עֲשָׂרָה אֲבָל גִּזְזוּטְרָא גּוּפָה הִיָּיא רַה"י וּמִטְלֹטל כְּכֵלָּה וַתַּמָּה כִּינוּן דְאִין לָהּ מַחֲצוֹת אִמְרֵא הִיָּיא רַה"י וְהָא טַרְסַקַל לֹא הִי רַה"י אִפִּילוּ לִר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה אֲלֹא מִשּׁוּם דִּהִדְרָא מַחֲצָתָא כְּדִאֻמְרִינוּ בְּפִרְקָא כִּפְלָא מַעֲרֻבִין (לְעִיל עִירוּבִין דף לג:) וי"ל דְּבַקִּיעַת דְּגִיס לֹא הִיָּיא בְּקוּיעָה וְאֻמְרִינוּ גוֹד אִחִית אֲבָל בְּטַרְסַקַל אִיפֹא בְּקוּיעַת גְּדִיִּיס א"יִן סְתֵמָא כְּתוּחַ לְרַה"י וְהִיָּיא כַּחוּר הַיּוֹחִיד ור"י הֶאָרִיךְ בַּזָּה בְּרִישׁ כֵּל גְּבוּת גַּבִּי מַחֲצוֹת שְׁאִינוּ נִכְרוֹת וּא"ת פִּי אִין בַּה ד' אִמּוּת עַל ד' אִמּוּת לְשִׁתְרִי לְמַלְאוֹת לַפ"ה שְׁפֿרֶשׁ בְּסוּף כֵּל גְּבוּת (לְחַמֵּן עִירוּבִין דף צד:) דְאָמַר פִּי תַקְרָה כֵּכַל אַרְבַּע הַרוּחוֹת וי"ל דִּהֲכָא אִירִי דַעֲבִידָא פִּי אִרְזוּלֹא בְּחַלְכְּסוֹן כְּעִין גַּבִּין שְׁלַנּוּ דְלֹא אִמְרִינוּ פִּי תַקְרָה יוֹרֵד כְּדִאֻמְרִינוּ בַּעוֹשִׁין פֿסוּין (לְעִיל עִירוּבִין דף כה:) אִי נָמִי כְּגוֹן שֶׁהִזְזוּטְרָא אִינָה שְׁנָה וּמַלְאָה כְּגִימּוּת כֵּל סְבִיבּוּתָּיהָ דְאִין פִּי תַקְרָה אִי נָמִי כְּשִׁאִין טַפַּח בַּעֲבִי הַגִּזְזוּטְרָא דְמַשְׁמַע מִפְּרִישׁ הַקּוּנְטֵרַם דְסוּף פִּרְקָא קֹמָא דְסָפָה (דף יח:) בַּשְּׁמַעְתָּא דְאִכְסָדְרָה שֵׁישׁ לָהּ פַּעֲמִין דְלֹא אָמַר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתַם אֲלֹא אִם כֵּן יֵשׁ בַּעֲבִי הַתַּקְרָה טַפַּח:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

מִתַּרְתּ בְּמִיִּם בְּבוֹר שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת וְנִתּוּנָה עַל רַחֲבָה בְּאֻמְצַע הַבוֹר לִמְעַלָּה:

לֹאִידָךְ גּוּסָא תַּחַת כֵּל רַחַב הַקּוֹרֶה חוּן לְקוֹרֶה בַּחֲלָק חֲבָרוֹ: עָרִיבִי מִיָּא וְרַב יְהוּדָה הֶפְסֵק מַחֲצָה בַּעֲי: אֲלֹא קַל הוּא שֶׁהִקְלוּ חֲכָמִיס בְּמִיִּם וְלִיתָא לְרַב יְהוּדָה אֲלֹא כְּדַרַב הוּנָא דב"ה לִמְעַלָּה מִמֶּשׁ הָאֻמְרִי ה"ג אֲלֹא קַל הוּא כּוֹי: מַחֲצָה תְּלִוּיָה מִתַּרְתּ אִף בַּיַּבֶּשֶׁה הֵלְכָךְ בְּמִיִּם נָמִי אִין צָרִיךְ שְׁתַּרְחָא הַמַּחֲצָה עֲשׂוּיָה בְּשִׁבּוּל הַמִּיִּם וּבַתּוֹךְ אֲנָנִי הַבוֹר: הַשְּׁמַלְשֵׁל טַרְיַצִּי"ר בַּלַּע"ו: מַלְמַעְלָה לְמִטָּה שֶׁתַּחֲחִיל לְאַרְגּ מַחֲצוֹת הַסָּפָה לִמְעַלָּה וְאוֹרַג וְכֹא לְמִטָּה: גְּבוּהוֹת מִן הָאֵרֶז שְׁלֶשֶׁה דְגָזִיִּיס בּוֹקֻעִישׁ בַּה הִיָּיא לָהּ תְּלִיָּה וּפְסוּלָה: מַלְמַטָּה לִמְעַלָּה שְׁנוּנְעוֹת בְּקַרְקַע: אִם גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִיס כְּשָׂרָה וְאַע"פ שֶׁאִינוּ מַגִּיעוֹת לְסַכָּךְ וְהֵכָא לֹא גֵרַם גְּבוּהוֹת מִן הָאֵרֶז אֲלֹא אִם גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִיס: כְּשֶׁם שְׁמַלְמַטָּה לִמְעַלָּה מִמֶּשׁ הָאֻמְרִי — פְּסוּלָה. מַמְטָה לְמַעְלָה, אִם גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִיס — כְּשִׁירָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמְרִ: **כְּשֶׁם שְׁמַלְמַטָּה לְמַעְלָה עֲשָׂרָה, כִּה מַלְמַעְלָה לְמִטָּה עֲשָׂרָה. וְלֹא הִיא, לֹא רַבִּי יְהוּדָה סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסִי וְלֹא רַבִּי יוֹסִי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה לֹא סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסִי: עַד כָּאֵן לֹא קֹאמַר רַבִּי יְהוּדָה אֲלֹא בְּעִירוּבִי חֲצִירוֹת דְּרַבְּנִן, אֲבָל סוּפָה דְאוּרִיָּיתָא — לֹא. וְלֹא רַבִּי יוֹסִי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה: עַד כָּאֵן לֹא קֹאמַר רַבִּי יוֹסִי אֲלֹא בְּסוּפָה דְאִיסוּר עֲשָׂה הוּא, אֲבָל שְׁבַת דְאִיסוּר סְקִילָה הוּא — לֹא אָמַר. וְאִם תֹּאמַר: אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שְׁנַעֲשֶׂה בְּצִיפּוּרִי, עַל פִּי מִי נַעֲשֶׂה? לֹא עַל פִּי רַבִּי יוֹסִי, אֲלֹא עַל פִּי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל כְּרַבִּי יוֹסִי נַעֲשֶׂה. דְּכִי אָתָּא רַב דִּימִי, אָמַר: פַּעַם אַחַת שְׁכַחוּ וְלֹא הִבִּיאוּ סִפֵּר תוֹרָה מִבְּעוֹד יוִם. לְמַחַר פָּֿרְסוּ סְדִין עַל הָעַמּוּדִים, וְהִבִּיאוּ סִפֵּר תוֹרָה וְקִרְאוּ בּוֹ. פָּֿרְסוּ! לְכַתְּחִילָה מִי שָׂרִי? וְהָא הַכֵּל מוֹדִים שְׁאִין עוֹשִׁין אַחֵל עֲרֵאִי בְּשִׁבַּת. אֲלֹא: מַצָּא סְדִינִין פָּֿרוּסִין עַל הָעַמּוּדִים, וְהִבִּיאוּ סִפֵּר תוֹרָה וְקִרְאוּ בּוֹ. וְאָמַר רַבִּה: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲנַנְיָא כֵּן עֲקֵבִיא אָמְרוּ דְּבַר אַחַד. רַבִּי יְהוּדָה, הָא דְאָמְרוּ. רַבִּי חֲנַנְיָא כֵּן עֲקֵבִיא, (דְּתַנּוּ) רַבִּי חֲנַנְיָא כֵּן עֲקֵבִיא אוֹמְרִ: **גִּזְזוּטְרָא שִׁישׁ בַּה** אַרְבַּע אִמּוּת עַל אַרְבַּע אִמּוּת**

חזקת

אֲהֵל עֲרֵאִי גַבִּי פִּקַּק חִלּוֹן דְאִיפֹא לְמ"ד פּוֹקֶקוּן כּוֹי וְאַע"ג דְמוּסִיף עַל אֲהֵל עֲרֵאִי הוּא מוּזִיס שְׁאִין עוֹשִׁין אִת כֵּל הָאֲהֵל לְכַתְּחֵלָה בְּשִׁבַּת בַּפ' כֵּל הַכֵּלִיס (שְׁבַת דף קכה:): אִמְרוּ דְבַר אֶחָד הִקְלוּ הַרְבֵּה בְּמִיִּם: גִּזְזוּטְרָא שְׁהִיא לִמְעַלָּה מִן הַיִּם: שֵׁישׁ בַּה אַרְבָּעָה מְרַבְּעוֹת שֶׁהֵן כ"ד טַפְחִיס עַל כ"ד טַפְחִיס:

בְּאִמַּת הַמִּיִּם שְׁעַשׂו לָהּ מַחֲצָה עֲשָׂרָה דְלֹא חוּשִׁינוּ לְאֲעִרּוּבִי מִיָּא הִכִּי נָמִי גַבִּי תַקְרָה:

עַד כָּאֵן לֹא קֹאמַר ר' יְהוּדָה אֲלֹא בְּעִרּוּבִי תְּצִירוֹת וּא"ת וְלִימָא מִשּׁוּם דְּבִמִּיס הִקְלוּ חֲכָמִיס וְעוֹד אִמְרֵא קֹאמַר ר' יוֹסִי אִמְרָה לִימָא דְכֵלֵּהוּ תַּנְחִא דְמַכְשָׁרִי בַּמַּחֲצָה תְּלִיָּה בְּשִׁטִּית ר' יוֹסִי אִמְרוּ וי"ל דְאִשְׁאֵר תַּנְחִא אֲבָל ר' יְהוּדָה מִשּׁוּם דְּבִמִּיס הִקְלוּ אֲבָל ר' יְהוּדָה מִשּׁוּם מִיִּס לֹא הִיָּה מִקַּל כֵּל כִּךְ שְׁמַתִּיר אִף

בַּמַּחֲצָה שְׁלֹא נַעֲשִׂית לְשֶׁם מִיִּס וְלִהְכִּי קֹאמַר מִשּׁוּם דְּבַעֲרִיבִי חֲצֵרוֹת דְּרַבְּנִן: **גִּזְזוּטְרָא שִׁישׁ בַּה** אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה כּוֹי מַשְׁמַע דְּכִי אִין בַּה אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אִינוּ מַמְלָא אֲבָל גִּזְזוּטְרָא עֲצֻמָּה הִיָּיא רַה"י וְכֵן גִּזְזוּטְרָא דְמַתְנִי דְקַתְנִי אִין מַמְלָאִין הִימְנָה אַח"כ עֵשָׂה לָהּ מַחֲצָה עֲשָׂרָה אֲבָל גִּזְזוּטְרָא גּוּפָה הִיָּיא רַה"י וּמִטְלֹטל כְּכֵלָּה וַתַּמָּה כִּינוּן דְאִין לָהּ מַחֲצוֹת אִמְרֵא הִיָּיא רַה"י וְהָא טַרְסַקַל לֹא הִי רַה"י אִפִּילוּ לִר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה אֲלֹא מִשּׁוּם דִּהִדְרָא מַחֲצָתָא כְּדִאֻמְרִינוּ בְּפִרְקָא כִּפְלָא מַעֲרֻבִין (לְעִיל עִירוּבִין דף לג:) וי"ל דְּבַקִּיעַת דְּגִיס לֹא הִיָּיא בְּקוּיעָה וְאֻמְרִינוּ גוֹד אִחִית אֲבָל בְּטַרְסַקַל אִיפֹא בְּקוּיעַת גְּדִיִּיס א"יִן סְתֵמָא כְּתוּחַ לְרַה"י וְהִיָּיא כַּחוּר הַיּוֹחִיד ור"י הֶאָרִיךְ בַּזָּה בְּרִישׁ כֵּל גְּבוּת גַּבִּי מַחֲצוֹת שְׁאִינוּ נִכְרוֹת וּא"ת פִּי אִין בַּה ד' אִמּוּת עַל ד' אִמּוּת לְשִׁתְרִי לְמַלְאוֹת לַפ"ה שְׁפֿרֶשׁ בְּסוּף כֵּל גְּבוּת (לְחַמֵּן עִירוּבִין דף צד:) דְאָמַר פִּי תַקְרָה כֵּכַל אַרְבַּע הַרוּחוֹת וי"ל דִּהֲכָא אִירִי דַעֲבִידָא פִּי אִרְזוּלֹא בְּחַלְכְּסוֹן כְּעִין גַּבִּין שְׁלַנּוּ דְלֹא אִמְרִינוּ פִּי תַקְרָה יוֹרֵד כְּדִאֻמְרִינוּ בַּעוֹשִׁין פֿסוּין (לְעִיל עִירוּבִין דף כה:) אִי נָמִי כְּגוֹן שֶׁהִזְזוּטְרָא אִינָה שְׁנָה וּמַלְאָה כְּגִימּוּת כֵּל סְבִיבּוּתָּיהָ דְאִין פִּי תַקְרָה אִי נָמִי כְּשִׁאִין טַפַּח בַּעֲבִי הַגִּזְזוּטְרָא דְמַשְׁמַע מִפְּרִישׁ הַקּוּנְטֵרַם דְסוּף פִּרְקָא קֹמָא דְסָפָה (דף יח:) בַּשְּׁמַעְתָּא דְאִכְסָדְרָה שֵׁישׁ לָהּ פַּעֲמִין דְלֹא אָמַר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתַם אֲלֹא אִם כֵּן יֵשׁ בַּעֲבִי הַתַּקְרָה טַפַּח:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

מִתַּרְתּ בְּמִיִּם בְּבוֹר שְׂבִין ב' חֲצֵרוֹת וְנִתּוּנָה עַל רַחֲבָה בְּאֻמְצַע הַבוֹר לִמְעַלָּה:

לֹאִידָךְ גּוּסָא תַּחַת כֵּל רַחַב הַקּוֹרֶה חוּן לְקוֹרֶה בַּחֲלָק חֲבָרוֹ: עָרִיבִי מִיָּא וְרַב יְהוּדָה הֶפְסֵק מַחֲצָה בַּעֲי: אֲלֹא קַל הוּא שֶׁהִקְלוּ חֲכָמִיס בְּמִיִּם וְלִיתָא לְרַב יְהוּדָה אֲלֹא כְּדַרַב הוּנָא דב"ה לִמְעַלָּה מִמֶּשׁ הָאֻמְרִי ה"ג אֲלֹא קַל הוּא כּוֹי: מַחֲצָה תְּלִוּיָה מִתַּרְתּ אִף בַּיַּבֶּשֶׁה הֵלְכָךְ בְּמִיִּם נָמִי אִין צָרִיךְ שְׁתַּרְחָא הַמַּחֲצָה עֲשׂוּיָה בְּשִׁבּוּל הַמִּיִּם וּבַתּוֹךְ אֲנָנִי הַבוֹר: הַשְּׁמַלְשֵׁל טַרְיַצִּי"ר בַּלַּע"ו: מַלְמַעְלָה לְמִטָּה שֶׁתַּחֲחִיל לְאַרְגּ מַחֲצוֹת הַסָּפָה לִמְעַלָּה וְאוֹרַג וְכֹא לְמִטָּה: גְּבוּהוֹת מִן הָאֵרֶז שְׁלֶשֶׁה דְגָזִיִּיס בּוֹקֻעִישׁ בַּה הִיָּיא לָהּ תְּלִיָּה וּפְסוּלָה: מַלְמַטָּה לִמְעַלָּה שְׁנוּנְעוֹת בְּקַרְקַע: אִם גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִיס כְּשָׂרָה וְאַע"פ שֶׁאִינוּ מַגִּיעוֹת לְסַכָּךְ וְהֵכָא לֹא גֵרַם גְּבוּהוֹת מִן הָאֵרֶז אֲלֹא אִם גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִיס: כְּשֶׁם שְׁמַלְמַטָּה לִמְעַלָּה מִמֶּשׁ הָאֻמְרִי — פְּסוּלָה. מַמְטָה לְמַעְלָה, אִם גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִיס — כְּשִׁירָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמְרִ: **כְּשֶׁם שְׁמַלְמַטָּה לְמַעְלָה עֲשָׂרָה, כִּה מַלְמַעְלָה לְמִטָּה עֲשָׂרָה. וְלֹא הִיא, לֹא רַבִּי יְהוּדָה סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסִי וְלֹא רַבִּי יוֹסִי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה לֹא סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסִי: עַד כָּאֵן לֹא קֹאמַר רַבִּי יְהוּדָה אֲלֹא בְּעִירוּבִי חֲ**

 מסורת הש"ס

א משנה עירובין; סוכה טז.; תוספתא עירובין; שבת צט.; תוספתא שבת; תוספתא ביצה; לקמן קא.

ב תוספתא עירובין

ג שבת ח; לעיל ט; לעיל עז.; לקמן קא;; לעיל פה:

חוקק **בַּה** נִקְבַּה בְּאִמְצָעִיתָהּ וְאִפְּלוּ אִין לֶה מַחְצוֹת סָבִיב הָיִין לֶה י' טַפָּחִים הַנְּשָׁאָרִים אָמַר ר' יְהוּדָה מַעֲשֶׂה כו' אִין זֶה מַעֲשֶׂה לְסַמַּר דְּאִמְלֵתָהּ דְּלַעִיל קִלְי דְּלָא בְּעִי מַחְצָה לְסָם מִיָּס:

חוקק **בַּה** אַרְבַּע עַל אַרְבַּע וּמַמְלָא. אָמַר לִיה אַבְיִי: וְדִילְמָא לָא הִיא, עַד כָּאן לָא קֶאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הָתָם, אָלָא דָּאָמַר: "גּוּד אַחִית מְחִיצָתָא", אָבֵל "כּוֹף וְגוּד" — לָא. וְעַד כָּאן לָא קֶאָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקֵבְיָא הָתָם, אָלָא בְּיָמָה שֶׁל טְבַרְיָא, הוּאִיל וַיֵּשׁ לָהּ אוּגְנִיָם, וְעִירוֹת וְקַרְפִּיפּוֹת מְקִיפּוֹת אוֹתָהּ, אָבֵל בְּשָׂאָר מִיָּמוֹת — לֹא. אָמַר אַבְיִי: וּלְדַבְּרִי רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקֵבְיָא, הֵיתָה סְמוּכָה לְכוּתָל בְּפָחוֹת מְשַׁלְשָׁה טַפָּחִים — צָרִיָּה שְׂיֵהָא אוּרְכָּה אַרְבַּע אַמּוֹת, וְרוּחָבָּה אַחַד עָשָׂר וּמֵשָׁהוּ. הֵיתָה זְקוּפָה — צָרִיָּה שְׂיֵהָא גּוּבָהּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְרוּחָבָּה שִׁשָּׁה טַפָּחִים וּשְׁנֵי מִשְׁהוּיִין. אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: הֵיתָה עוֹמֶדֶת בְּקֶרֶן זוֹיֹת — צָרִיָּה שְׂיֵהָא גּוּבָהּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְרוּחָבָּה שְׁנֵי טַפָּחִים וּשְׁנֵי מִשְׁהוּיִין. וְאָלָא הָא דְתַנְיָא, רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקֵבְיָא אוֹמַר: גּוֹזְזוּטָרָא שְׂיֵישׁ בַּה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת — חוֹקֵק בַּה אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה וּמַמְלָא, הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ? דְּעִבִּידָא כִּי אָסִיתָא. ^[א]מְתַנִּי אַמַּת הַמִּיָּם שְׂהִיא עוֹבְרַת בְּחָצֵר — אִין מַמְלָאִין הֵימְנָה בְּשַׁבָּת, אָלָא אִם כּוֹן עֲשׂוּ לָהּ מְחִיצָה גְבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים בְּכַנִּיסָה וּבִיצִיאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כּוֹתֵל שְׁעַל גְּבַה תִּידוֹן מִשּׁוּם מְחִיצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֵמָה שֶׁל אָבֵל, שְׁהָיוּ מַמְלָאִין מְמַנָּה עַל פִּי זַקְנִיָם בְּשַׁבָּת! אָמְרוּ לוֹ: מַפְנֵי שְׁלֹא הָיָה בַּה כְּשִׁיעוּר. ^[ב]גְּמִי תְנוּ רַבְּנִין: עֲשׂוּ לָהּ בְּכַנִּיסָה וְלֹא עֲשׂוּ לָהּ בִּיצִיאָה, עֲשׂוּ לָהּ בִּיצִיאָה וְלֹא עֲשׂוּ לָהּ בְּכַנִּיסָה — אִין מַמְלָאִין הֵימְנָה בְּשַׁבָּת, אָלָא אִם כּוֹן עֲשׂוּ לָהּ מְחִיצָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים בִּיצִיאָה וּבְכַנִּיסָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כּוֹתֵל שְׁעַל גְּבַה תִּידוֹן מִשּׁוּם מְחִיצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֵמַת הַמִּיָּם שְׁהֵיתָה בָּאָה מֵאָבֵל לְצַפּוּרִי, וְהָיוּ מַמְלָאִין הֵימְנָה בְּשַׁבָּת עַל פִּי הַזַּקְנִיָם. אָמְרוּ לוֹ: מִשּׁם רְאִייהּ!? מַפְנֵי שְׁלֹא הֵיתָה עֲמוּקָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְרוּחָבָּה אַרְבַּעַה. 'תַּנְיָא אִידָּה: אַמַּת הַמִּיָּם הַעוֹבְרַת בֵּין הַחֲלוּנוֹת, פָּחוֹת מְשַׁלְשָׁה — מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא. שְׁלֹשָׁה — אִין מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַה — מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא, אַרְבַּעַה — אִין מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא. 'בְּמֵא יַעֲסָקִינוּ? אִילֵימָא: בְּאַמַּת הַמִּיָּם גּוּפָה, וְאָלָא הָא דְכִי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִין פְּרָמְלִית פָּחוּתָה מֵאַרְבַּעַה — לֵימָא כְּתַנְיָא אַמְרָה לְשִׁמְעָתֶיהָ? אָלָא בְּאַגְפִּיָּה, וּלְהַחֲלִיָּה. ^[ג]וְהָא פִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְקוּם שְׁאִין בּוּ אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה — מוּתָר לְבַנְי רִשּׁוֹת הַיְחִיד וְלְבַנְי רִשּׁוֹת הַרַבִּים לְכַתְּרָה עֲלִיו, וּבִלְבַד שְׁלֹא יַחֲלִיפוּ. הָתָם רִשּׁוּיּוֹת דְּאוּרִייתָא,

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

חוקק **בַּה** אַרְבַּע עַל אַרְבַּע וּמַמְלָא. אָמַר לִיה אַבְיִי: וְדִילְמָא לָא הִיא, עַד כָּאן לָא קֶאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הָתָם, אָלָא דָּאָמַר: "גּוּד אַחִית מְחִיצָתָא", אָבֵל "כּוֹף וְגוּד" — לָא. וְעַד כָּאן לָא קֶאָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקֵבְיָא הָתָם, אָלָא בְּיָמָה שֶׁל טְבַרְיָא, הוּאִיל וַיֵּשׁ לָהּ אוּגְנִיָם, וְעִירוֹת וְקַרְפִּיפּוֹת מְקִיפּוֹת אוֹתָהּ, אָבֵל בְּשָׂאָר מִיָּמוֹת — לֹא. אָמַר אַבְיִי: וּלְדַבְּרִי רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקֵבְיָא, הֵיתָה סְמוּכָה לְכוּתָל בְּפָחוֹת מְשַׁלְשָׁה טַפָּחִים — צָרִיָּה שְׂיֵהָא אוּרְכָּה אַרְבַּע אַמּוֹת, וְרוּחָבָּה אַחַד עָשָׂר וּמֵשָׁהוּ. הֵיתָה זְקוּפָה — צָרִיָּה שְׂיֵהָא גּוּבָהּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְרוּחָבָּה שִׁשָּׁה טַפָּחִים וּשְׁנֵי מִשְׁהוּיִין. אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: הֵיתָה עוֹמֶדֶת בְּקֶרֶן זוֹיֹת — צָרִיָּה שְׂיֵהָא גּוּבָהּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים, וְרוּחָבָּה שְׁנֵי טַפָּחִים וּשְׁנֵי מִשְׁהוּיִין. וְאָלָא הָא דְתַנְיָא, רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקֵבְיָא אוֹמַר: גּוֹזְזוּטָרָא שְׂיֵישׁ בַּה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת — חוֹקֵק בַּה אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה וּמַמְלָא, הִיכִי מְשַׁכַּחַת לָהּ? דְּעִבִּידָא כִּי אָסִיתָא. ^[א]מְתַנִּי אַמַּת הַמִּיָּם שְׂהִיא עוֹבְרַת בְּחָצֵר — אִין מַמְלָאִין הֵימְנָה בְּשַׁבָּת, אָלָא אִם כּוֹן עֲשׂוּ לָהּ מְחִיצָה גְבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים בְּכַנִּיסָה וּבִיצִיאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כּוֹתֵל שְׁעַל גְּבַה תִּידוֹן מִשּׁוּם מְחִיצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֵמָה שֶׁל אָבֵל, שְׁהָיוּ מַמְלָאִין מְמַנָּה עַל פִּי זַקְנִיָם בְּשַׁבָּת! אָמְרוּ לוֹ: מַפְנֵי שְׁלֹא הָיָה בַּה כְּשִׁיעוּר. ^[ב]גְּמִי תְנוּ רַבְּנִין: עֲשׂוּ לָהּ בְּכַנִּיסָה וְלֹא עֲשׂוּ לָהּ בִּיצִיאָה, עֲשׂוּ לָהּ בִּיצִיאָה וְלֹא עֲשׂוּ לָהּ בְּכַנִּיסָה — אִין מַמְלָאִין הֵימְנָה בְּשַׁבָּת, אָלָא אִם כּוֹן עֲשׂוּ לָהּ מְחִיצָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים בִּיצִיאָה וּבְכַנִּיסָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כּוֹתֵל שְׁעַל גְּבַה תִּידוֹן מִשּׁוּם מְחִיצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֵמַת הַמִּיָּם שְׁהֵיתָה בָּאָה מֵאָבֵל לְצַפּוּרִי, וְהָיוּ מַמְלָאִין הֵימְנָה בְּשַׁבָּת עַל פִּי הַזַּקְנִיָם. אָמְרוּ לוֹ: מִשּׁם רְאִייהּ!? מַפְנֵי שְׁלֹא הֵיתָה עֲמוּקָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים וְרוּחָבָּה אַרְבַּעַה. 'תַּנְיָא אִידָּה: אַמַּת הַמִּיָּם הַעוֹבְרַת בֵּין הַחֲלוּנוֹת, פָּחוֹת מְשַׁלְשָׁה — מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא. שְׁלֹשָׁה — אִין מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַה — מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא, אַרְבַּעַה — אִין מְשַׁלְשָׁל דְּלִי וּמַמְלָא. 'בְּמֵא יַעֲסָקִינוּ? אִילֵימָא: בְּאַמַּת הַמִּיָּם גּוּפָה, וְאָלָא הָא דְכִי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִין פְּרָמְלִית פָּחוּתָה מֵאַרְבַּעַה — לֵימָא כְּתַנְיָא אַמְרָה לְשִׁמְעָתֶיהָ? אָלָא בְּאַגְפִּיָּה, וּלְהַחֲלִיָּה. ^[ג]וְהָא פִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְקוּם שְׁאִין בּוּ אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּעַה — מוּתָר לְבַנְי רִשּׁוֹת הַיְחִיד וְלְבַנְי רִשּׁוֹת הַרַבִּים לְכַתְּרָה עֲלִיו, וּבִלְבַד שְׁלֹא יַחֲלִיפוּ. הָתָם רִשּׁוּיּוֹת דְּאוּרִייתָא,

הָא

שְׁפַתָּה עֲבָשׁוּ בְּפָחוֹת מִנִּי סְמוּךְ לַכּוֹתֵל וְהוּא לְבוּד הָרִי מַחְצַת ד' לָבֹא וְעוֹד כּוּף טַפַּח וּמֵשָׂהוּ בְּשַׁפַּת רַחְבָּה הֲשִׁנִי לְצַד הַכּוֹתֵל הָרִי טַפַּח וּמֵשָׂהוּ מַחְצָה וּפְחוֹת מִנִּי לְבוּד הָרִי מַחְצַת ד' מִכָּאן וּמַחְצָה הֵן' שְׁכַנְגָד הַכּוֹתֵל רַחְבָּה ד' שְׁלִמִין הָרִי חָלָל ד' בְּמַחְצֵיתוֹ וְגִבְדָּהוּ י' וּפּוֹתַת חֲלוֹן בְּקִתְלוּ וּמִמְלָא: הֵיתָה עוֹמֶדֶת בְּקֶרֶן זוֹיֹת שְׁשֵׁנִי כְּתִלִים מַחְצֵית לַמִּיָּם וְאִינָה צְרִיכָה אָלָא שְׁתֵּי מַחְצוֹת צְרִיךְ שִׂיחָא גְבַה אַרְבַּע כְּשֶׁהִיא זְקוּפָה י' טַפָּחִים וּרְחַבָּה ב' טַפָּחִים וּשְׁנֵי מִשְׁהוּיִין וּמַעֲמִידָה זְקוּפָה שַׁפַּת עֲבִידָה כַּנְגָד כְּתֵל הָאֶחָד מִפְּגַן מִמֶּנּוּ פְחוֹת מִנִּי' וְהוּא לְבוּד וְנִמְצֵאת כָּאן מַחְצָה רַחְבָּה ה' וּמֵשָׂהוּ וּכְתֵל הֲשִׁנִי מִכּוֹן כַּנְגָד רַחְבָּה מִפְּגַן מִמֶּנּוּ ד' כּוּף טַפַּח וּמֵשָׂהוּ הַתִּירוֹן עַל מַזַּת רַחְבָּה וְהִטָּה אוֹתָם לְצַד כְּתֵל הַמִּכְנֶלֶג ד' נִמְצֵאת שַׁפַּת הַנְּסָר עוֹמֶדֶת בְּפָחוֹת מִנִּי' וְהוּא לְבוּד הָרִי ב' מַחְצַת שֹׁל ד': וְאָלָא הָא דְבִשְׂעִי ר' חֲנַנְיָא כ"ד עַל כ"ד הִיכִי מַשְׁכַּחַת לֶה: דְּעִבְדִּיא פְּאָסְתָא שְׁאִין כְּתֵל סְמוּךְ לֶה וּקְבוּעָה עַל יַמְדוֹת וְצִיּוֹן לְהוֹיֹת כָּל חֲלָלָה וְכָל מַחְצֵיתֶיהָ מִמְּנָה וְנִשְׁעָה כַּעֲיִן מְדוּכָה. אָסְתָא מוֹרְטוּי"ר: מִתַּנִּי' אַמַּת הַמִּיָּם אִפְּלוּ בְּרַה"י פְּרָמְלִית הִיא: עֲשֹׂה לֶה מַחְצָה בְּתוּךְ אֲגִינָה עַל פְּנֵי רַחְבָּה שִׂיחָא גִבַר שְׂבַשְׁבִּיל הַמִּיָּם גַּשְׁשִׁית וּמַחֲצֵת הַחֲצֵר הַקְלוּיָה וְעוֹבְרַת עַל גְּבַה אִינָה מוֹשְׁלַת לֶה וְאֵע"ג דְּמַחְצָה קְלוּיָה מִתְּרַת בְּמִיָּם ה"מ הִיכָא דְּנִרְחִיֹת מַחְצָה שְׁנַעֲשִׁית בְּשַׁבִּיל הַמִּיָּם כַּנּוֹן גּוֹזְטָרָא דְּמִתְנִי' וּכְנּוֹן מַחְצָה שְׁבַתוּךְ הַבּוֹר: שֹׁל אָבֵל שֶׁס הַעִיר וְהִתָּה עוֹבְרַת בְּתוּךְ הַחֲצֵרוֹת וּמִמְלָאִין הִימְנָה בְּחֲצֵרוֹת דְּמַהֲנִיא לֶה מַחְצַת כְּתֵל בְּחֲצֵר קְלוּיָה עָלֶיהָ וְרַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמָה דְּפִלְגִי נְמִי בְּמִתְנִי' אַבּוּר: שְׁלֹא הֵיתָה בַּשְּׁעוּר פְּרָמְלִית אוּ בַּעֲמֻק י' אוּ בְּרַחַב ד' שְׁאִין מִיָּם גַּעֲשִׁין רִשּׁוֹת לַעֲצֻמָן בְּפָחוֹת מַעֲמֻק י' בְּרַחַב ד' וְאִם עוֹבְרַת בְּרַה"ר הָיִין רַה"ר דְּקִתְנָן בְּהַזְרִיק (שַׁבַּת דף ק:) הַזְרִיק ד' אַמּוֹת בְּיָם פְּטוּר דְּכַרְמְלִית הִיא וְאִם הִיא רִקָּק מִיָּם וְרַה"ר מַהֲלָכָת בּוּ חֵיב דְּרַה"ר הוּא וְכִמָּה הוּא רִקָּק מִיָּם פְּחוֹת מִי' טַפָּחִים אֶלְמָא מִיָּם שְׁאִינוּן עֲמֻקִין י' אִינָם רִשּׁוֹת לַעֲצֻמָן וְכִי הָיוּ נְמִי בְּחֲצֵר הָיוּ לַהּ רַה"י: גְּמִי' עֲשֹׂה לֶה בְּכַנִּיסָה וְלֹא עֲשֹׂה לֶה בִּיצִיאָה לֹא מְהִנִי מִיָּדִי דֶּהָא מַחְבַּרְת לַמִּיָּם שְׁחוּן לְחֲצֵר בִּיצִיאָתָה וְנִשְׁשִׁית הַכַּל פְּרָמְלִית אָבֵל כִּי עֲשֹׂה בְּכַנִּיסָה וּבִיצִיאָה אִינָה פְּרָמְלִית דוּמָה כִּמִּי שְׁמַתְחֵלַת בְּחֲצֵר זוֹ: שְׁלֹא הֵיתָה עֲמֻקָּה י' אוּ לֹא הֵיתָה רַחְבָּה ד' דְּלֹא חֲשִׁיב פְּחוֹת מַד' לְמַהֲנִי רִשּׁוֹתָא לְנִפְשָׁה: בִּין הַחֲלוּנוֹת לְמִבּוּי אוּ לְחֲצֵר וּבִתִּים מִכָּאן וּמִכָּאן עַל שְׁפָתוֹ וּחְלוּנוֹת פְּתוּחוֹן לָהֶן לְמַלְאוֹת: פְּחוֹת מִנִּי' מִפְּרַשׁ וְאֵל בְּמֵאִי קוֹאֵמַר: בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ הִאי שְׁעוּרָא דְג' וד': אִי יִמָּא בְּרַחַב אַמַּת הַמִּיָּם קֶהָאֵמַר ת"ק ג' רַחַב הָיִיא פְּרָמְלִית וְאִין מַמְלָאִין מִמְּנָה לַרַה"י: לֵימָא כְּתַנְיָא אַמְרָה דֶּהָא רַבְּעָן בְּג' רַחַב קָרוּ לֶה פְּרָמְלִית (וְאִין מַמְלָאִין מִמְּנָה בְּרַה"י): אָלָא בְּאַגְפִּיָּה וְלַהֲחִלּוּף דִּישׁ בְּאַמָּה שְׁעוּר פְּרָמְלִית וְהָכָא בְּשִׁשָּׁה לֶה אֲצִפִּים גְּבוּהִים וּמְהִנִי לְמַהֲנִי הֵךְ אֲצִפִּים מְקוּם פְּטוּר כִּי לִית לַהּ רַחַב ג' וּמְשַׁלְשָׁלִין אֶת הַדְּלִי וּמַנִּיחוּ עַל אֲצִפִּים וּמִשְׁם מַחְלִיבּוּ לְאַמָּה וּמִמְלָאָהּ וְחוּצָר וּמַנִּיחוּ עַל אֲצִפִּים וּמִשְׁמַחְלִיבּוּ לַרַה"י דֶּהֲשַׁתָּא מְהִנִי אֲצִפִּים לְהַחְלִיף הַמַּשְׁאוּי מִכְּרַמְלִית לַרַה"י וּמִרְשּׁוֹת הַיְחִיד לְכַרְמְלִית וְקֶאָמְרִי רַבְּעָן דִּאי אִית בְּהוּ רַחַב ג' תּוּ לֹא הָיוּ מְקוּם פְּטוּר אָלָא רִשּׁוֹתָא בְּאַגְפִי נִפְשָׁה וְלֹא בְּטוּל לְהִכָּא וְלַהֲכָא: וְהָא כִּי אָתָא רַב דִּימִי גּוּפָה אָמַר וּבִלְבַד שְׁלֹא יַחֲלִיפוּ דְרַךְ מְקוּם פְּטוּר דֶּהָא בִּין דְּאִמְרִינוּן מִתָּר לֹאלּוּ וּלְאֵלּוּ לְכַתֵּף עָלִיו מְקוּם פְּטוּר חֲשִׁיב לִיה וְקֶאָמַר לֹא יַחֲלִיפוּ: אֵתָם רִשּׁוּיּוֹת דְּאוּרִיקוּתָא רִשּׁוֹת הַיְחִיד וְרַבִּים אִסּוּרָא דְּאוּרִיקוּתָא לְהוֹצִיא מִזָּה אֲשַׁתְּבַּח דְּמַתְעַבְדָּא אִסּוּרָא דְּאוּרִיקוּתָא דְרַךְ מְקוּם פְּטוּר וְאֵע"ג דְּחֲשִׁיב רַב דִּימִי מְקוּם פְּטוּר בְּפָחוֹת מֵאַרְבַּעַה וְהָכָא קֶאָמְרִי רַבְּעָן דְּשִׁלְשָׁה לֹא הָיוּ מְקוּם פְּטוּר לִיכָא לְמִימַר דֶּהָא שְׁמַעְתָּא בְּתַרְקִיתָא דְרַב דִּימִי כְּתַנְיָא אַמְרָה דִּאיכָא לְמִימַר דְּגַבִּי רִשּׁוּיּוֹת דְּאוּרִיקוּתָא דְּחֲשִׁיבִי הָיוּ פְּחוֹת מַד' הַסְמוּךְ לַהּ בְּטוּל אֲנָנוּ אָבֵל גְּבִיבִי פְּרָמְלִית לֹא בְּטוּל מִפִּי הָיוּ רַחַב שְׁלֹשָׁה:

פז.

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יא, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

ג מו"י פו"ד מהל' שבת הל' ד, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שמה סעי' יא:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טו, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

ב מו"י פד' מהל' עירובין הל' בד, טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ה:

ג מו"י פ"ד מהל' טומאת אוכלים הל' יא:

הָכָא רְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן בְּרִישׁ חֲלוּן (לעיל עירובין דף עו:): סָבַר רַב אִיפְכָּא

דְּבִרְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן כִּי אִין ד' בִּכְתָּל שְׁבִין ב' חֲצֵרוֹת לֹא יָחַ אֶפְלוּ בְּמֵלֵא יִמָּא דַּעֲשׂוּ הֵם חֲזוּק לְדַבְּרֵיהֶם יוֹתֵר מִשָּׁל תּוֹרָה וּא"ת דְּלַקְמָן בְּפ' בְּתָרָא (עירובין דף קא:): מִשְׁמַע דְּרַב יִמִּי אוֹסֵר לְהַחֲלִיף אֶפְיֵלוּ בִּרְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן גְּבִי הָא דִּתְנִיג וּחכ"א אף בְּזִמָּן שְׁהִמְנַעוּל לְמַעְלָה מִי' מִבִּיא מִפְּתַח מַע"ש וּמִנְחוּ בְּאַסְקוּפָה וּלְמַחֵר פּוֹתַח וְנוֹעַל בּוֹ וּמִחֲזִירוֹ לְאַסְקָפָה אוֹ לַחֲלוּן שְׁעַל גְּבִי הַפְּתַח וְאִם יֵשׁ בְּחֲלוּן ד' עַל ד' אֶסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹנִיעַ מִקְּשׁוֹת לְקֻשְׁיֹת פִּי' מֵאִסְקָפָה בְּרַמְלִית לַחֲלוּן שֶׁהוּא רְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד דְּרַךְ מַנְעוּל שֶׁהוּא מְקוּם פֶּטוּר וְאֶסוּר לְהַחֲלִיף וּמִסִּיר עָלֶיהָ שְׁמַע מִנֶּה אֵיתָא לְדַרְבַּ דִּימִי וי"ל דְּרַב יִמִּי וְזִאי קִסְבֵּר דְּבִרְתִּיתָא דְּלַקְמָן פְּלִיגָא אֲהֵךְ דְּשִׁמְעִתָּן וְהִכי פְּרוּשָׁא אֵיתָא לְדַרְבַּ דִּימִי וְעִדִּיפָא מִדִּידָה דְּאֶפְיֵלוּ בִּרְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן אוֹסֵר לְהַחֲלִיף כַּזְעִירִי דְּשִׁמְעִתָּן:

וְלִזְעִירִי חֲשִׂיא אַע"ג דִּהֲבִרְתִּיתָא בְּפ' בְּתָרָא אֲתִירָא כְּנִתָּה מ"מ בְּעִי לְאוּקְמִי גַם בְּרִיתָא דִּהֲבָא כְּנִתָּה מִיְהוּ אוּר"י דְּזְעִירִי לֹא אֲתִי פֵר' וְיִהְיֶה דְּשִׁרִי בְּשֻׁבַּת בְּסוּף הַזֹּרֶק (שָׁבֵת דף קא.) בְּסִפְיָה טָגְבוּקָה וְנִשְׁמָקָה י' לְטַלְטַל מִתּוֹכָה לֵיס וּמִן הֵיס לְתוֹכָה דְּרַךְ לְמַעְלָה מִי' שֶׁהוּא מְקוּם פֶּטוּר כְּדִמּוּכַח הַתָּם: **גְּזוּזְטָרָא** שְׁהִיא לְמַעְלָה מִן הָיָם פִּי'

לַעֲיֹל: **אֶלְיָא** א"ב עֲשׂוּ לָהּ מַחֲצָה כּו' וּא"ת דִּהֲבָא בְּעִינָן מַחֲצָה וּבְמַסְכַּת שְׁבֵת בְּפִרְק הַזֹּרֶק (שָׁבֵת דף ק:): אָמַר רַב הוֹנָא סְפִינָה מוֹנִיעַא מִמֶּנָּה זִז כָּל שֶׁהוּא וּמִמֵּלֵא וְאוּר"י דִּהִתֵּם שְׁהַמִּים עֲמֻקִּים י' דְּאִמְרִינָן אִין סְפִינָה מֵהֵלֶכֶת בְּפָחוֹת מַעֲשֶׂה וְכִרְמְלִית מֵאֲרַעֵא מִשְׁחִינָן וְהִי מֵיס לְמַעְלָה מִי' מְקוּם פֶּטוּר וְהֲבָא מִרִי בִּשְׁאִין הַמִּים עֲמֻקִּים י' דְּכִי אִמְרִינָן מֵאֲרַעֵא מִשְׁחִינָן אֲפִתִּי מֵיֵא בְּרַמְלִית אִי נִמִּי אֶפְלוּ יֵשׁ בְּאִן עֲמֻק י' נִזְרוּ אֲטוּ שְׁאֵר גְּזוּזְטָרָא דְּאִין תַּחֲסִיבָּה עֲמֻק י' דָּשֵׁם גְּרִיךְ מַחֲצָה לְמַלְאוֹת וּלְכָךְ לֹא פְּלִיג בְּשׁוּם גְּזוּזְטָרָא אֲבָל סְפִינָה לַעֲוֹלָם מֵהֵלֶכֶת לְמַעְלָה מִי' א"נ אוּר"י דִּהֲבָא אֶפְלוּ עֲמֻק אִיפְכָא לְמִישַׁח שְׁמָא יַעֲלֶה הֵיס שְׁרִטוֹן אֲבָל סְפִינָה דִּמְהֵלֶכֶת כָּל

שְׁעָה לִּיפָא לְמִישַׁח לְהִכִּי: **עוֹשֶׁשָׁה** מַחֲצָה גְבוּהָ י' וְהָא דְּאָמַר רַבֵּה פֵר רַב הוֹנָא בְּפ' הַזֹּרֶק (שָׁבֵת ד' ק:): עוֹשָׂה מְקוּם ד' וּמִמֵּלֵא ע"י מַחֲנוֹת י' קֹאמֵר וּלְהִכִּי בְּעִי מְקוּם ד' כְּדִפִּי בְּקוּיִטְרָם לַעֲיֹל דְּאִין מַחֲצָה לְפָחוֹת מִד' וְלֹא כִּפְרֵשׁ הַקּוּיִטְרָם דִּהִתָּם: **בִּין** מְלַמְעָלָה בִין מְלַמְשָׁה מִתּוֹךְ פֶּרוּשׁ הַקּוּיִטְרָם מִשְׁמַע דְּלַמְעָלָה הֵינוּ לְמַעְלָה מִן הַגְּזוּזְטָרָא וּלְמַטָּה לְמַטָּה מִן הַגְּזוּזְטָרָא וְלֹא רָצָה לְפִרֵּשׁ הַכֹּל תַּחַת הַגְּזוּזְטָרָא כְּלַמְעָלָה וּלְמַטָּה דְּלַעֲיֹל גְּבִי בּוֹר מִשּׁוּם דְּנָקַב עֲשִׂי ד' עַל ד'

וְעוֹשָׂה מַחֲצָה סְבִיב הֶנָּקַב אֶפְלוּ לְמַעְלָה הִי הִכֵּר: **מִתְּנִיג'** דְּלֵא כְּחֻנְיָה אף עַל גֵּב דְּחֻנְיָה לֹא אָמַר אֲלָא בְּיָמָה שֶׁל טְבִירָא מִתְּנִיתָן נִמִּי לֹא מִפְּלִיגָא וּמִרִי בְּכָל מִיּוּמוֹת:

פִּי שְׁלֻקְטוּ מִן הַשָּׂדֶה דִּבְשַׁבְּמָה וְהָטַל עָלָיו אִין מַכְשִׁירִין אֶת הַפְּרוֹת כְּדִמְפְּרֵשׁ לְקַמָּה: **חֲלוּנִיטִית** בְּגַד שֶׁמִּסְתַּפְּגִין בּוֹ בִּשְׂוִירָצֵאן מִבֵּית הַמֶּרְחָן: **הַשָּׂכִּים** קִדָּם הַיּוֹם לְהִבִּיא פֶסֶלֶת תְּבוּאָה מִן הַשָּׂדֶה לְהַטְמִין בּוֹ פְּרוֹת אִם לְכָךְ נִתְּפָנוּ לְהַשָּׂכִּים שְׂרוּצָה וְנוּחַ לוֹ בְּטַל שְׁעָלֵי וְהַשָּׂכִּים עַד שֶׁלֹּא יִיבֶשׁ הָרִי הוּא בְּבִי יַתָּן:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

וְהָא ר' יוֹחָנָן בִּרְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן

הָכָא רְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן. ^(א)וְהָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּרְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן נִמִּי אָמַר, (דְּתַנְיָא): כּוֹתֵל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת, גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרוּחַב אַרְבָּעָה — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד. הִיוּ בְּרֵאשׁוּ פִּירוֹת — אֵלּוּ עוֹלִין מִפָּאָן וְאוּכְלִין, וְאֵלּוּ עוֹלִין מִפָּאָן וְאוּכְלִין. ^(ב)נִפְרִיז הַכּוֹתֵל, עַד עֲשָׂר אַמוֹת — מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ מְעַרְבִין אֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפִתַח. יוֹתֵר מִפָּאָן — מְעַרְבִין אֶחָד וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם. וְהוֹיֵנִן בָּהּ: אִין בּוֹ אַרְבָּעָה מְאִי? אָמַר רַב: אֲוִיר שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת שׁוֹלְטֵת בּוֹ, וְלֹא יָזִיז בּוֹ מְלֵא נִימָא. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵלּוּ מַעְלִין מִפָּאָן וְאוּכְלִין, וְאֵלּוּ מַעְלִין מִפָּאָן וְאוּכְלִין. וְאִזְדָּא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעֲמִימָה, דְּכִי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְקוּם שְׂאִין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה — מוֹתֵר לְבָנֵי רְשׁוֹת הָרַבִּים וּלְבָנֵי רְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְכַתְּףָה עָלָיו, וּבִלְבַד שְׁלֵא יַחֲלִיפּוּ! הֵהִיא זְעִירִי אֲמַרְהּ. וּלְזְעִירִי חֲשִׂיא הָא! זְעִירִי מוֹקִיִּים לָהּ בְּאַמַּת הַמַּיִם גּוּפָה. וְרַב דִּימִי תַנְיָא הִיא. וְתִיְהוֹי כִּי חוּרִי כְּרַמְלִית! אַפְּיִי פֵר אָבִין וְרַב חֲנִינָא פֵר אָבִין דְּאָמְרִי תַרְוִייהוּ: אִין חוּרִין לְכַרְמְלִית. רַב אָשִׁי אָמַר: אֶפְיֵלוּ תִימָא יֵשׁ חוּרִין לְכַרְמְלִית — הֵנִי מִיֵּלִי בְּסִמוּכָה. הָכָא, בְּמוּפְלָגָת. רַבִּינָא אָמַר: כְּגוֹן דְּעָבַד לָהּ נִיפְקִי אַפּוּמָה. וְאִזְדּוּ רַבְּנָן לְטַעֲמִימָהּ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְטַעֲמִיָּה.

^(א)**מִתְּנִיג'** גְּזוּזְטָרָא שְׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם אִין מְמַלְאִין הִימְנָה בְּשֻׁבַּת אֶלְא אִם כּוֹ עֲשׂוּ לָהּ מַחֲצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, בִּין מְלַמְעָלָה, בִּין מְלַמְשָׁה. ^(ב)וְכוֹן שְׁתֵּי גְזוּזְטָרָאוֹת זוֹ לְמַעְלָה מַזוּ, עֲשׂוּ לְעֲלִיוָנָה וְלֹא עֲשׂוּ לְתַתְּחוּנָה — שְׁתִּיְהוֹן אֶסוּרוֹת עַד שְׂוִיעָרְבוּ. גְּמִי' מִתְּנִיתִין דְּלֵא כְּחֻנְיָא בּוֹ עַקְבִּיא. דְּתַנְיָא, חֲנִינָא בּוֹ עַקְבִּיא אוּמֵר: גְּזוּזְטָרָא שְׂוִישׁ בָּהּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמוֹת חוּקָה בָּהּ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, וּמִמֵּלֵא. ^(א)אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי בּוֹ זִימָרָא: לֹא הִתִּיר רַבִּי חֲנִינָא בּוֹ עַקְבִּיא אֶלְא בְּיָמָה שֶׁל טְבִירָא, הוּאִיל וַיֵּשׁ לָהּ אוּגְנִים, וְעִירֹרוֹת וְקַרְפִּיפּוֹת מְקִיפּוֹת אוֹתָהּ, אֲבָל בְּשָׂאֵר מִיּוֹמוֹת — לֹא. תָּנוּ רַבְּנָן: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הִתִּיר רַבִּי חֲנִינָא בּוֹ עַקְבִּיא לְאַנְשֵׁי טְבִירָא: מְמַלְאִין מַיִם מְגוּזוּזְטָרָא בְּשֻׁבַּת, וְטוֹמְנִין בְּעֻצָּה, וּמִסְתַּפְּגִין בְּאַלּוּנִיטִית. ^(א)מְמַלְאִין מַיִם מְגוּזוּזְטָרָא בְּשֻׁבַּת: הָא דְּאָמְרִן. וְטוֹמְנִין בְּעֻצָּה מְאִי הִיא, דְּתַנְיָא: הַשָּׂכִּים לְהִבִּיא פְּסוּלָת, אִם בְּשֻׁבִּיל שְׂוִישׁ עָלָיו טַל — הָרִי הוּא בְּ"כִי יוֹתָן", וְאִם בְּשֻׁבִּיל שְׁלֵא יִבְטִיל מִמְּלֹאכְתּוֹ — אִינּוּ בְּ"כִי יוֹתָן". וְסַתָּם

אֲנָשִׁי

כְּגוֹן ב' חֲצֵרוֹת: נִמִּי אָמַר דְּלֹא יַחֲלִיפּוּ דְּרַךְ מְקוּם פֶּטוּר דְּקֹאמֵר אֲלֹו מַעְלִין מִפָּאָן לְכַתָּל וְאֲלֹו מַעְלִין מִפָּאָן וְהוּא הָדִין דְּמוֹרִידִין אֲבָל לְאַחֲלוּפִי לֹא דְאָמַר הַתָּם וְאִזְדָּא ר' יוֹחָנָן לְטַעֲמָה וּמִיְתֵי עָלֶיהָ לָהּ דְּרַב יִמִּי מְקוּם שְׂאִין בּוֹ ד' עַל ד' בְּטַל לְאֲלֹו וּלְאֲלֹו וּבִלְבַד שְׁלֹא יַחֲלִיפּוּ: אֲוִיר ב' רְשׁוּיֹת שׁוֹלְטֵת בּוֹ דְּכִינוּ דְּלֹא הֵי ד' עַל ד' לֹא הֵי רְשׁוּתָא לְנִפְשָׁה וְשׁוֹלְטִין שְׁנֵיהֶם בְּרַחֲבוֹ: וְלֹא יָזִיז בְּרֵאשׁוֹ אֶפְיֵלוּ בְּמֵלֵא יִמָּא וּכ"ס שְׁלֹא יוֹרִיד הִמְנָה כְּלוּם וְלֹא יַעֲלֶה מִן הַחֲצֵרוֹת עָלָיו כְּלוּם: אֲלֹו מַעְלִין כּו' דְּבִטִּיל לְגַבְיָהּוּ לְקָלָא:

וְאִזְדָּא ר' יוֹחָנָן לְטַעֲמָה מִסְּקֵנָא דְּאֶתְקַפְּתָא הִיא: הֵהוּא דְּאֲלֹו מַעְלִין מִפָּאָן וְאֲלֹו מַעְלִין מִפָּאָן דְּמִשְׁמַע אֲבָל לְאַחֲלוּפִי לֹא: זְעִירִי אָמַרְהָ מִשְׁמָה דר' יוֹחָנָן אֲבָל לָרַב דִּימִי אֲלִיבָא דר' יוֹחָנָן מִתֵּר לְהַחֲלִיף: וְלִזְעִירִי קִשִּׁיא הָא דְקַתְּנִי לַעֲיֹל פָּחוֹת מִג' מַשְׁלֵשׁ דְּלִי וּמִמֵּלֵא וְלִיבָא לְאוּקְמָא אֲלָא בְּאֲגִפִּיָּה וּלְהַחֲלִיף אֲלֵמָא בִּרְשׁוּיֹת דְּרַבְּנָן מַחֲלִיפִין דְּרַךְ מְקוּם פֶּטוּר: זְעִירִי מוֹקִי פְּלַגְנִיָּהּוּ דְּרַשְׁבִּי"ג וְרַבְּנָן בְּרַחֲב אִמַּת הַמַּיִם גּוּפָה וְאִמְרִי רַבְּנָן דְּבִשְׁלָשָׁה מְקַרְיָא בְּרַמְלִית: וְדַרְבַּ דִּימִי דְאָמַר אִין בְּרַמְלִית פָּחוֹתָה מִד' תַנְיָא הִיא: וְתִהְיִי כִי חֲרִי בְּרַמְלִית הִיא אִמָּה אֶפְיֵלוּ לִית בָּהּ שְׁעוֹר בְּרַמְלִית לְתַסָּר מִשּׁוּם חוּרִי בְּרַמְלִית כִּי הִכִּי דְאִמְרִינָן בְּמַם' שְׁבֵת (דף ז:): חֲרִי רְשׁוֹת הָרַבִּים בִּרְשׁוֹת הָרַבִּים דְּמִי כְּגוֹן כְּתַל הַסְּמוּךְ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים וַיֵּשׁ בּוֹ חוּר חֲרֵק אַרְבַּע אַמוֹת וְנַח שֵׁם חִיב דְּחִשְׁבִּי לִיָּה הֶנָּחָה בְּרַה"ר ה"נ הוּאִיל וַיֵּשׁ בָּהּ שְׁעוֹר בְּרַמְלִית קִדָּם שְׁתַּכְנֵס לַעֲיֹר הַשְּׂתָא נִמִּי תַתַּסָּר דְּמַכְרְמְלִית אֲתִירָא: אִין תּוֹרַת חוּרִין לְכַרְמְלִית דְּלֹא אֲתִמִּירוּ בָּהּ רַבְּנָן כְּלִי הִיא: בְּסִמוּכָה כְּגוֹן חוּר שְׁכַפְתָּל הַסְּמוּךְ לְקַרְפָּה יוֹתֵר מִבֵּית סֵאֲתֵס: בְּמַפְלָגָת שְׂאִין בָּהּ כַּשְׁעוֹר אֲלָא לְמַרְחָק: רַבִּינָא אָמַר הִיא שְׁעוּרָא דג' וד' דְּרַבְּנָן וְכַשְׁבִּי"ג לֹא בְּשְׁעוּרָא דְאִמָּה גּוּפָה וְלֹא בְּאֲגִפִּיָּה וּלְהַחֲלִיף: אֲלָא דְּעָבַד לָהּ נִפְקִי מוֹנְצָאוֹת: אַפּוּמָה בְּכֻיָּסָה וּבִנְעִיָּסָה וְהַתְּחִיל הַמַּחֲצָה סְמוּךְ לְאֲגִפִּיָּה בְּתוֹךְ אֲגִיפִּיָּה מִפָּאָן וּמִפָּאָן וְלֹא חֲבָרָה בְּאֲמַצַּע שְׂיָהּ הַמַּיִם נִכְסִין וְיוֹנְצִין דְּרַךְ שֵׁם וְאִמְרִי רַבְּנָן דְּפָחוֹת מִג' אִמְרִינָן לְבוֹד אֲבָל ג' לֹא אִמְרִינָן לְבוֹד וְאֶסוּר דְּפַרְצָה הִיא: וְרַבָּן שְׁמַעוֹן לְטַעֲמָה דְאָמַר בְּפִרְק קַמָּא פָּחוֹת מִד' לְבוֹד: מִתְּנִיג' אא"כ עֲשׂוּ לָהּ כָּל סְבִיבּוּתֵי אוֹ סְבִיב הֶנָּקַב ד' עַל ד' הַחֲקוּק בְּאֲמַצְעִיתָה דְּגוּד אֲחִית אָמַר לְהַכְשִׁיר אַע"פ שֶׁהִיא תְּלוּיָה אֲבָל כּוֹף וְגוּד כְּחֻנְיָא בּוֹן עַקְבִּיא לֹא אָמַר: בִּין מְלַמְשָׁה מַחֲבָרַת לְגְזוּזְטָרָא מִתַּחֲסִיָּה: זוֹ לְמַעְלָה מַזוּ אֶפְלוּ זוֹ שְׁלֹא כְּנָגַד זוֹ וּבִלְבַד שְׁלֹא תִהֵא מַפְלָגַת

מַכְנָגָהה בְּמִשְׁךְ הַכְּתָל אַרְבָּעָה בְּדָאמֵר בְּגִמְרָא: שְׁתִּיְהוֹן אֶסוּרוֹת לְמַלְאוֹת בְּנִקְבַּה הַעֲלִיוֹנָה עַד שְׂוִיעָרְבוּ וְהַתְּחֻתוֹנָה בְּנִקְבַּ שְׁלֵא אִין צ"ל שֶׁהִיא אֶסוּרָה דִּהָא מַכְרְמְלִית לַרַה"ק אִם מִמֵּלֵא: גְּמִ' חוּקָה בָּהּ כּו' וְאִין צְרִיךְ בָּהּ מַחֲצָה אַחֲרַת דְאִמְרִינָן כּוֹף וְגוּד הוּאִיל וַיֵּשׁ עֲשֶׂרָה לְכָל רוּחַ לְנִקְבַּ: מְמַלְאִין מַיִם מְגוּזְטָרָא שִׁישׁ בָּהּ ד' אַמוֹת עַל ד' אַמוֹת: וְטוֹמְנִין פְּרוּתִיָּהן בְּעֻצָּה פְּסֻלַּת קֻטִּינִית וְאִף עַל

פִּי שְׁלֻקְטוּ מִן הַשָּׂדֶה דִּבְשַׁבְּמָה וְהָטַל עָלָיו אִין מַכְשִׁירִין אֶת הַפְּרוֹת כְּדִמְפְּרֵשׁ לְקַמָּה: **חֲלוּנִיטִית** בְּגַד שֶׁמִּסְתַּפְּגִין בּוֹ בִּשְׂוִירָצֵאן מִבֵּית הַמֶּרְחָן: **הַשָּׂכִּים** קִדָּם הַיּוֹם לְהִבִּיא פֶסֶלֶת תְּבוּאָה מִן הַשָּׂדֶה לְהַטְמִין בּוֹ פְּרוֹת אִם לְכָךְ נִתְּפָנוּ לְהַשָּׂכִּים שְׂרוּצָה וְנוּחַ לוֹ בְּטַל שְׁעָלֵי וְהַשָּׂכִּים עַד שֶׁלֹּא יִיבֶשׁ הָרִי הוּא בְּבִי יַתָּן:

מסורת הש"ס
א לקמן צב.; תוספתא עירובין; משנה עירובין; לעיל עו: ב תוספתא עירובין; משנה עירובין; לעיל עח: ג משנה עירובין; סוכה טז.; שבת צט.; תוספתא עירובין; תוספתא ביצה; לקמן קא. ד לעיל פד: ה לעיל פה: ו תוספתא מכשירין; שבת יא:
תורה אור השלם
וכי יתורמים עליוציע ונפל מנגלתם עליו קפא הוא לכם [ויקרא יא, לח]

מסורת הש"ס
א שבת קמוז: ב תוספתא עירובין: משנה אהלות

אָנְשֵׁי טַבָּרְיָא בעלי מלאכה היו: מִסְתַּפְּג אָדָם בְּיוֹם טוֹב וּבַשַּׁבָּת אִם רָחוּ בְּצוּנָן מִסְתַּפְּג בְּחִלּוּנְטִית וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא יִסְחֹט: וְלֹאֲלִירִין בִּלְנִין: עַל אוֹתוֹ דְּבַר חֲסִיטָה: אָף מְבִיאָה בְּיָדוֹ וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא יִשְׁכַּח וְיִסְחֹט: לֹא שָׂנוּ שְׁמַחְצָה תְּלִיפָה מִתְּרַת בַּגּוּזְטָרָא לְרַבָּנָן אֲלֹא לְמַלְאוֹת: אֲבָל לְשַׁפֵּךְ שׁוּפָכִין בְּנֶקֶב לְמִים. אֲסוּר מִפְּנֵי שֶׁהִנָּהָר מוֹלִיד הַשׁוּפָכִין חוּץ לְמַחֲצֵת הַגּוּזְטָרָא: מָה בִּין זֶה לְעוֹקָה דְתַנּוּ בְּמַתְנִי חָצַר פְּחוּתָהּ מֵאֲרַבַּע אַמּוֹת אִין שׁוּפָכִין לְתוֹכָהּ מִים בַּשַּׁבָּת אִא"כ עָשׂוּ לָהּ עוֹקָה גָּמָא מִחוּצָתָה סְאֲתִים וְתַנִּי עָלֶהּ אַע"פ שֶׁנִּתְמַלְאָה הָעוֹקָה מִבְּעוֹד יוֹם שׁוּפָכִין לָהּ מִים בַּשַּׁבָּת וְאָף עַל פִּי שֶׁהַמִּים יוֹצְאִין הִימָנָה לְרַה"ר: הֵסֵם תִּימִי מִיָּא הַמִּים עֲשִׂיין לְכָלוֹת וּלְהַבִּלַּע בְּחֻרְקָע הַלֶּכֶךְ פִּי שְׂפִיר אֲדַעְתָּא דְלַבְלַעַו בְּדַבְּתִיהוּ קָא שְׂפִיר וְאִי נִפְקִי לְבַר לֹאן מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהִכִּי הוּא וְלֹא נִתְקַיְמָה מִחֲשַׁבְתּוֹ וְשָׂרִי דְאִפִּילוּ אֲבָנָן אֲסוּר מִמֶּשׁ לִיבָא דְהָא בְּרַשּׁוֹת יִסְחִיד שְׂפִיר אֲבָל הִכָּא מִידַע יָדִיעַ דְּנֻזְאִי נִפְקִי וְלֹא תִימִי: אִפִּילוּ לְשַׁפֵּךְ נִמְי שָׂרִי דְאִיהוּ לֹא אֲכַפֵּת לִיהַ דְלַפְקוּ לְבַרְרָא אֲבָל חָצַר הַפְּחוּתָהּ מֵאֲרַבַּע אַמּוֹת נִיחָא לִיהַ דְלַפּוֹק לְבַר שְׁלֹא וְלִכְלֹךְ לֵת חָצְרוֹ הַלֶּכֶךְ בְּעֵי עוֹקָה דְּבָעוֹקָה נִיחָא לִיהַ דְלַבְלַעַו: בְּסֻמוּכָה שְׁאִינָה רְחוּקָה מִתַּחְתּוֹנָה בְּמֶשֶׁךְ הַפֶּתֶל אֲרַבַּעַה טַפְחִים וְאִנִּי שְׁמַעְתִּי שְׁאִינָה גְבוּהָה מִמֶּנָּה עֲשֶׂהָ וְלֹא מַצִּינוּ לָשׁוֹן הַפִּלְגָה בַּתְלָמוֹד בַּגִּבָּה אֲלֹא בְּמֶשֶׁךְ בְּדַתָנָן בְּמַתְיָתָין בְּאֲנָשֵׁי חָצַר וּמִרְפֶּסֶת וְעוֹד לְרַב מַה לִּי גְבוּהָה אִוּ נְמוּכָה הֵא אִיהוּ דְאָמַר (לְעִיל עִירובין ד' פג:): לָהּ בַּשְּׁלִשּׁוֹל וְלָהּ בְּזִרְיָקָה שְׁנִיָּהּ אֲסוּרִין וְעוֹד מֵהָא מַתְּנִיתָא מוֹתְבִינָן תִּיּוּבְתָא לְשִׁמוּאֵל בְּפִרְקִין לְעִיל [עִירובין פד:]: וְאִי רַב גּוּפָה בְּדַקוּמָן בָּנוּ עֲשֶׂהָ דִּהְגְּדִי אֲוֹקְמָה הִיכִי מוֹתֵב לָהּ וְאֲבִי דְתַרְצָה בָּנוּן דְקוּמָן בָּנוּ עֲשֶׂהָ דִּהְגְּדִי מֵאִי חֲדוּשָׂיָה: עֲלִיּוּנָה מִתְּרַת בְּדִאמְרִין דְאִין תַּשְׁמִישׁ

לַתַּחְתּוֹנָה בְּעֲלִיּוּנָה אֲלֹא דְרָךְ אִוִּיר זְרִיקַת מֶשֶׁךְ אֲרַבַּעַה טַפְחִים וְרַב לְטַעְמָה דְאָמַר אִין אָדָם אֲוֹסֵר עַל חֲבֵירוֹ דְרָךְ אִוִּיר: יֵשׁ גִּזְל בַּשַּׁבָּת וְחֻרְבָּה מַחְזִיר לְבַעֲלִים הֶשְׁתָּא ס"ד דְּהִכִּי קֵאָמַר מִתַּר לְגִזּוֹל בַּשַּׁבָּת רַשׁוּיָת וְלֹהֶשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּחֻרְבָּתָהּ עַל חֲבֵירוֹ הַסְּמוּכָה לוֹ פִּי הִיכִי דְרָגִיל בָּהּ בַּחוּל הוּאִיל וְסָתֵם חֻרְבָּה אִין הַבְּעֵלִים מִשְׁתַּמְשִׁין בָּהּ בַּל כֶּךָ קִנִּי לָהּ הִיא בַּגִּזְלוֹתָהּ בַּפֹּאֵר גִּזְלָנִים וְנַעֲשִׂית רַשׁוּתָהּ וְחֻרְבָּה מַחְזִיר לְבַעֲלִים מִשְׁמַע עַל בְּרַחוּ אֲסוּר שַׁבָּת מַחְזִירָה לְבַעֲלִים וְצִירָהּ לְהַחְזִירָהּ וְאִין קִנְיָהּ לוֹ אֲלֵמָא אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ: יֵשׁ דִּין גִּזְל דִּין הַשַּׁבָּת גִּזְלָה נִוְהַג בְּרַשּׁוֹת שֶׁל שַׁבָּת דְחֻרְבָּה מַחְזִיר הַגִּזְלָה לְבַעֲלִים וְאֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ: אִמָּאִי אֲוִסְרֵת הֵא רַשׁוּתָא דְעֲלִיּוּנָה הִיא וְתַחְתּוֹנָה זֹו שְׁלֹא בְּדִין מִשְׁתַּמְשֵׁת בָּהּ בַּחוּל וְאִפ"ה בִּין דְרָגִילָה בָּהּ אֲסָרָה עָלֶיהָ: שְׁעָשׂו אֲוִתָּהּ מַחְצֶה שֶׁל עֲלִיּוּנָה בַּשְּׁתַּפּוּת: א"ה פִּי עָשׂו בְּנִי תַחְתּוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה אִם יֵשׁ לָהֶם שְׁתַּפּוּת בְּעֲלִיּוּנָה נִמְי אֲסָרִי עָלֶיהָ: גְּלוּנִי גִלְיָא דַּעְתָּהּ תַּחְתּוֹנָה לְעֲלִיּוּנָה דְסִלְקָה נִפְשָׁה בַּשַּׁבָּת מִנָּה דְהָא מַחְצֶה זֹו אִינָה נַעֲשִׂית אֲלֹא לְהַתַּר שַׁבָּת: מַתְנִי' אִין שׁוּפָכִין לְתוֹכָהּ מִים כּו' מְפָרֵשׁ לָהּ בַּגְּמָרָא: עוֹקָא גָּמָא: סְאֲתִים בְּגמ' מְפָרֵשׁ טַעְמָא דַּשְׁעוּרָא: מִן הַנֶּקֶב וּלְמִשָּׁה שְׁמַחְצִיק סְאֲתִים הַחֲלָל שְׁלָהּ: בִּין מַבְפָּגִים בִּין שְׁעָשָׂה לְעוֹקָה בְּתוֹךְ הַחָצֵר בִּין שְׁעָשָׂאָה בְּרַה"ר סְמוּךְ לְחָצֵר: אֲלֹא שְׁמַבְחוּן צִירָהּ לְקַמֵּר לְכַסּוֹת פִּיהַּ בְּגָסְרִים שְׂיַפְלוּ הַמִּים מִקְדִּין לְתוֹךְ מִקּוֹם בְּטוּר: בִּיב חֲרִין הָעֲשִׂי לְחַלֵּחַ שׁוּפָכִין שְׁבַחְרַר לְרַה"ר: שֶׁהוּא קַמּוּר בְּמֶשֶׁךְ אֲרַבַּע אַמּוֹת בְּרַה"ר קִים לָן בְּאֲרַבַּע אַמּוֹת יֵשׁ שְׁעוֹר לְבַלַּע בָּהֶם סְאֲתִים מִים שְׁאֲדָם עָשִׂי לְהִסְתַּפֵּק בְּכָל יוֹם: שׁוּפָכִין לְתוֹכּוֹ דְתִימִי מִיָּא וְאִי נִמְי לֹא תִימִי דִישׁ בּוֹ מִים מִבַּע"י בִּין דְרַב יְמוֹת הַשָּׁנָה עֲשִׂיין לְבַלַּע הִכִּי נִמְי פִּי נִפְקִי לְבַרְרָא לֹאן לְהִכִּי אֲבָנָן וְכִין דְלֹא נִתְקַיְמָה מִחֲשַׁבְתּוֹ שָׂרִי דְאִפִּילוּ מִתְּכַנּוּן לֹאן אֲסוּרָא דְאֲוִרְיָתָא אִיבָא הִכָּא דְהָא לֹאן בְּרַה"ר זָרַךְ לָהּ אִיהוּ גּוּפָה אֲלֹא מֵאִלְיָהּ יוֹצְאִין הַלֶּכֶךְ פִּי לֹא מַכּוּן שָׂרִי לְכַתְחָלָהּ: לֹא יִשְׁפֹךְ עַל פִּי הַבֵּיב בְּלוּמַר בְּתוֹךְ הַחֲרִין וְאַע"פ שֶׁגַּם אֲרָךְ מִכָּאן עַד יִצְאֲתוֹ מֵאֵה אַמָּה וַיְכּוּלִין לְבַלַּע בִּין בְּדִגּוּפָה קָא שְׂפִיר מִתְּלִי' לְהִקְיָא וּבְכַח לְרַשּׁוֹת הָרַבִּים וְהַרְוִאָה אֲוִמַר שְׁוֹפָכָן סְמוּךְ לִיצְאֲתוֹ וּבְעִי דְלַפְקוּ בְּדִאמְרַר בְּגמ' וְנָרָה שְׂמָא יִאמְרוּ צְנוּרוֹ שֶׁל פְּלוּנִי מִקְלָח מִים בַּשַּׁבָּת: דִּיּוּטְאוֹת עֲלִיּוֹת וְחָצַר פְּחוּתָהּ מֵאֲרַבַּע אַמּוֹת לְפָנֶיהֶם שְׁוֹפָכִין בָּהּ מִמֵּיהֶם: מִקְצָתָם בְּנִי הֶאֱחַת עָשׂו עוֹקָה בְּחָצֵר וּבְנִי הֶאֱחַת לֹא עָשׂו: גְּמ' מ"ט אֲחָצַר פְּחוּתָהּ מֵאֲרַבַּע אַמּוֹת קֵאִי דְמִשְׁמַע הֵא אֲרַבַּע אַמּוֹת שָׂרִי: אָדָם רוּצָה לְזַלְפֹן שְׂרָאִינָה הִיא לְזַלְפֹן שְׂרָאִינָה הִיא לְזַלְפֹן לְהַרְבִּין עֲפָרָה שְׁלֹא וְעָלָה אֲבָקָה דְבִימוֹת הַסְּמָה מוֹקְמִינָן לָהּ לְמַתְנִי' לְקַמָן בְּבִרְיָתָא וְכִין דְרוּצָה לְזַלְפֹן אִי נִמְי שְׂפִיר לָהּ וְנִפְקִי לֹא מִתְּקַיְמָא מִחֲשַׁבְתּוֹ:

הַנִּיר תִּימִי וְהַנִּי לֹא תִימִי תַמָּה לר"י דְבָמַס' שַׁבָּת בְּפִרְקָה הַזֹּורֵק (שַׁבָּת דף ק:)

אֲנָשֵׁי טַבָּרְיָא כְּמִי שְׁלֹא יִבְטֹל מִמְּלֻאכְתּוֹ דְמִי. ^[א]וּמִסְתַּפְּגִין בְּאֲלוּנְטִית מֵאִי הִיא, דְתַנְיָא: מִסְתַּפְּג אָדָם בְּאֲלוּנְטִית, וּמַנִּיחָהּ בַּחֲלוּץ. וְלֹא יִמְסַרְנָהּ לְאֲוִלִּירִין מִפְּנֵי שִׁחְשׁוּדִין עַל אוֹתוֹ דְבַר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמַר: אָף מְבִיאָהּ בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. אָמַר רַבְּהּ בַּר רַב הוּנָא: לֹא שָׂנוּ אֲלֹא לְמַלְאוֹת, אֲבָל לְשַׁפּוֹף — אָסוּר. מִתְקִיף לָהּ רַב שִׁיזְבִּי: וְכִי מָה בִּין זֶה לְעוֹקָה? הַנִּי תִימִי, וְהַנִּי לֹא תִימִי. "אִיבָא דְאָמַרִי, אָמַר רַבְּהּ בַּר רַב הוּנָא: לֹא תִימָא לְמַלְאוֹת הוּא דְשָׂרִי, לְשַׁפּוֹף אָסוּר, אֲלֹא לְשַׁפּוֹף נִמְי שָׂרִי. אָמַר רַב שִׁיזְבִּי: פְּשִׁיטָא — הִינִינוּ עוֹקָה! מַהוּ דְתִימָא: הַנִּי תִימִי וְהַנִּי לֹא תִימִי, קָא מִשְׁמַע לּוֹ. 'וְכּוֹן שְׂתִי גִזְזוּטְרָאוֹת זֹו וְכוּ'. אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: לֹא שָׂנוּ אֲלֹא בְּסֻמוּכָה, אֲבָל בְּמוֹפְלָגָת — עֲלִיּוּנָה מוֹתְרַת. וְרַב לְטַעְמִימָה, דְאָמַר רַב: אִין אָדָם אֲוִסֵר עַל חֲבִירוֹ דְרָךְ אִוִּיר. אָמַר רַבְּהּ אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְרַב יוֹסֵף אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעָא: יֵשׁ גִּזְל בַּשַּׁבָּת. וְחוּרְבָּה מַחְזִיר לְבַעֲלִים. הֵא גּוּפָא קוֹשָׁא: אַמְרַתָּ "יֵישׁ גִּזְל בַּשַּׁבָּת" — אֲלֵמָא קִנְיָא, "וְחוּרְבָּה מַחְזִיר לְבַעֲלִים" — אֲלֵמָא לֹא קִנְיָא! הִכִּי קֵאָמַר: יֵשׁ דִּין גִּזְל בַּשַּׁבָּת, בִּיצַד — דְחוּרְבָּה מַחְזִיר לְבַעֲלִים. אָמַר רַבְּהּ, וּמוֹתְבִינָן אֲשַׁמְעֲתִין: וְכּוֹן שְׂתִי גִזְזוּטְרָאוֹת זֹו לְמַעַלָּה מִזֹּו וְכוּ'. וְאִי אַמְרַתָּ יֵשׁ דִּין גִּזְל בַּשַּׁבָּת, אִמָּאִי אָסוּרוֹת? "אָמַר רַב שִׁשְׁת: הִכָּא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ, כְּגוֹן שְׁעָשׂו מַחֲצֶה בְּשׁוֹתְפוֹת. אִי הִכִּי, כִּי עָשׂו לַתַּחְתּוֹנָה נִמְי! בִּין דְעָשׂו לַתַּחְתּוֹנָה — גִּלְוִי גִלִּי דַעְתָּהּ דְאָנָא בְּהָדָה לֹא נִיחָא לִי. "מַתְנִי' חָצַר שְׁהִיא פְּחוּתָהּ מֵאֲרַבַּע אַמּוֹת — אִין שׁוּפָכִין בְּתוֹכָהּ מִים בַּשַּׁבָּת, אֲלֹא אִם כֵּן עָשׂו לָהּ עוֹקָה מַחְזָקַת סְאֲתִים מִן הַנֶּקֶב וּלְמַטָּה. בִּין מִבְּחוּץ, בִּין מִבְּפָנִים. אֲלֹא שְׁמַבְחוּץ — צִירָהּ לְקַמּוּר, מִבְּפָנִים — אִין צִירָהּ לְקַמּוּר. ^[ב]רַבִּי אֶלְיעִזָּר כֵּן יַעֲקֹב אֹמַר: בִּיב שְׁהוּא קַמּוּר אֲרַבַּע אַמּוֹת בְּרַשּׁוֹת הָרַבִּים — שׁוּפָכִים לְתוֹכּוֹ מִים בַּשַּׁבָּת. וְיַחְכְּמִים אוֹמְרִים: אִפִּילוּ גַּם אוֹ חָצַר מֵאָה אַמָּה — לֹא יִשְׁפּוֹף עַל פִּי הַבֵּיב, אֲבָל שׁוּפָף הוּא לִגְג, וְהַמִּים יוֹרְדִין לְבֵיב. "הַחֲצִיר וְהַאֲכַסְדָּרָה מַצְטַרְפִּין לְאֲרַבַּע אַמּוֹת. וְכּוֹן שְׂתִי דִיּוּטְאוֹת זֹו כְּנָגֵד זֹו, מִקְצָתָן עָשׂו עוֹקָה וּמִקְצָתָן לֹא עָשׂו עוֹקָה, אֵת שְׁעָשׂו עוֹקָה — מוֹתְרִין, אֵת שְׁלֹא עָשׂו עוֹקָה — אָסוּרִין. גְּמִי מֵאִי טַעְמָא? אָמַר רַבְּהּ: מִפְּנֵי שְׁאָדָם עָשׂוֹי לְהִסְתַּפֵּק סְאֲתִים מִים בְּכָל יוֹם, בְּאֲרַבַּע אַמּוֹת — אָדָם רוּצָה לְזַלְפֹן,

פְּחוֹת

אֲמַרִינוּ דְשׁוּפָכִין דְסַפִּינָה שְׂרִי לָהּוּ אֲרַפְנִי דְסַפִּינָה מִשּׁוּם דְכַחוּ בְּכַרְמְלִית לֹא נָזְרוּ וְאַע"נ גִּנְפְלוּ מִיד לְכַרְמְלִית וּמַהֲאִי טַעְמָא נִמְי לְשַׁתְּרִי הִכָּא וְאִפִּילוּ לְשָׂנֵא בְּתַרָא לֹא שְׂרִיא לְשַׁפֵּךְ אֲלֹא מִשּׁוּם שְׂאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂנִיצָאוּ לְכַרְמְלִית כְּדִפִּי' בְּקוּנְטָרַס וְיֵשׁ לוּמַר דְבַגְזוּטְרָא פַעְמִים כְּשֶׁשׁוּפָכִין מִמֶּנָּה הַמִּים הוֹלֵךְ מִיד עַד מִקּוֹם שְׂרַשּׁוֹת הָרַבִּים מְהֻלָּכַת בְּרַקָק מִים וְהִי כַחוּ בְרַשּׁוֹת הָרַבִּים וְלֹא כְלוּנָה בְּכָל גִּזְזוּטְרָאוֹת אֲבָל סַפִּינָה לֹא שְׂכִיחָא לְגַמְרִי שְׁתַּהֲלֵךְ סְמוּךְ לְרַקָק: **בֵּיב שְׁהוּא קַמּוּר ד'** אַמּוֹת בְּרַשּׁוֹת הָרַבִּים פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטָרַס בְּאֲרַבַּע אַמּוֹת קִים לָהּ שֵׁשׁ שְׁעוֹר לְבַלַּע סְאֲתִים מִים שְׁעָשׂו לְהַסְתַּפֵּק בְּכָל יוֹם וְהִינוּ טַעְמָא דְקֵאָמַר בְּגמ' גְּבִי חָצַר אֲרַבַּע אַמּוֹת תִּימִי וּלְפִירוּשׁוֹ נִרְאֶה דְאִזְרִי בְּבִיב שֵׁשׁ לוֹ אֲרַבַּע עַל אֲרַבַּע דְפְחוֹת מִכָּאן לֹא תִימִי כְמוֹ גְּבִי חָצַר כְּדַפְרֵשׁ רַש"י בַּגְּמָרָא דְאִחוּ שְׁעוֹר נִתָּן לְקַחְבוּ וּלְרַבִּינוּ שְׁמוּאֵל נִרְאֶה טַעְמָא דְקַמְרִית בֵּיב מִשּׁוּם חֲשָׂדָא וְכִין דְקַמּוּר הוּא ד' אַמּוֹת בְּרַה"ר הַרְוִאָה מִים יוֹצְאִין מִן הַבֵּיב אִינוּ סְבוּר שְׁיִוצְאִין מִן הַחָצֵר כִּין שְׂרַחוּק מִן הַחָצֵר ד' אַמּוֹת וּבְגמ' מִשְׁמַע כְּפִירוּשׁ הַקּוּנְטָרַס דְמַדְמָה אֲרַבַּע אַמּוֹת דְבִיב לְאֲרַבַּע אַמּוֹת דְחָצַר דְקֵאָמַר בְּלֵא כר"א כֵּן יַעֲקֹב כּו' וְלִפ' רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל סִילוֹן שְׂקַמּוּר אֲרַבַּע אַמּוֹת בְּרַשּׁוֹת הָרַבִּים שׁוּפָכִין לוֹ מִים בַּשַּׁבָּת דקו"ל מִשְׁנֵת ר"א כֵּן יַעֲקֹב קַב וְנָקִי אֲבָל לִפ"ה דְהַטַּעַם מִשּׁוּם דְמַבְלַעִי אֲסוּר דְבַשֵּׁל עַן לֹא מַבְלַעִי וּמִיהוּ אֲוִמַר ר"י דְאִפִּילוּ עָשׂוֹי כְּעִין רַצְפָּה שֶׁל אֲבָנִים מַבְלַעִי וְשָׂרִי:

פ.ח.

עין משפט בר מצווה

א מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' ב,
טוש"ע או"ח סי' שא סעי' מח:
ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טו,
סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' א:

ג מו"י פד' מהל' עירובין הל' כה,
טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ה:

ד מו"י פד' מהל' עירובין הל' כה,
טוש"ע או"ח סי' שנה סעי' ה:

ה מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טז,
סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

ו מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יח,
טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' ב:

ז מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טז,
טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

ח מו"י פד' מהל' עירובין הל' כז,
סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שעז סעי' א:

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טז:

ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

ג מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טז:

ד מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

ה מו"י פט"ו מהל' שבת הל' טז:

ו מו"י פט"ו מהל' שבת הל' יז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנו סעי' א:

תְּנָא בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים פִּי הַקּוֹנֵט' וּלְפָרוֹשׁוֹ צ"ל דְּלֶרֶב נֶחֱמַן דְּבַסְמוּךְ ה"פ בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים שְׁצַרְיָךְ עוֹקָה שֶׁל סֵאתִים אֲבָל בִּימוֹת הַגָּשָׁמִים אִין צַרְיָךְ עוֹקָה שֶׁל סֵאתִים אֲבָל עוֹקָה שֶׁל סָאָה צַרְיָךְ וְזוֹקָא כְּדִי מַזְמַת שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה בָּהּ וְכַן פִּרְשׁ בַּקּוּטְרָם בַּסְמוּךְ וְהָא דְלֹא מֵינַי הַש"ס הֵן בְּרִיתָא לְעִיל אִמְתַּנִּי דַּעֲוָקָה מִשּׁוֹם דְּבַעֵי לֹאֲקַשְׁוֵי עָלָה מִמַּתְנִי דְּבִיב וּר"ת מִפְּרַשׁ דְּאִמְתַּנִּי לֹא יִשְׁפֹּךְ עַל הַבֵּיב הָיִמָּא בְּרִיתָא וְהָא דְקֹאמֶר וְהָרִי שׁוֹפְכִין כְּלוּמַר וְהָרִי בִיב וְגִרְסִינוּ אֲלֵא לִמְאי נִחוּשׁ לֹה וְלֹא כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּסְפָּרִים אֲלֵא הֵתָם: מַחְזִיק סֵאתִים נוֹתוֹ לְתוֹכוֹ סֵאתִים לֹאוּ זִנְקָא סֵאתִים אֲלֵא אֲפֵלוּ כּוֹרִים דְּאִי לֹאוּ הִכִּי אִין חִלּוּק בִּין סֵאתִים לְסָאָה:

בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים דְּצַרְיָךְ עוֹקָה

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פְּחוֹת מְאַרְבַּע — **שׁוֹפְכָן**. אִי דְעַכִּיד עוֹקָה — **שָׂרִי**, אִי לֹא — **אָסוּר**. **אִירְבִּי זִירָא אָמַר**: אַרְבַּע אַמּוֹת — תִּיַימִי, פְּחוֹת מְאַרְבַּע אַמּוֹת — לֹא תִיַימִי. מֵאי בִינְיָיְהוּ? אָמַר אַבְיִי: אֲרִיָּה וְקִטָּין אִיכָּא בִּינְיָיְהוּ. תַּנּוּ: חָצַר וְאַכְסָדְרָה מְצֻטְרָפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. **בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי זִירָא נִיחָא**, אֲלֵא לְרַבָּה קִשְׁיָא! תַּרְגָּמָא רַבִּי זִירָא אֲלִיכָא דְרַבָּה בְּאַכְסָדְרָה מַהֲלַכְתָּ עַל פָּנֵי כָּל הַחָצַר כּוּלָּהּ. תָּא שְׁמַע: חָצַר שְׂאִין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת — אִין שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מִים בְּשִׁשְׁתָּ. **בְּשִׁלְמָא לְרַבָּה נִיחָא**, אֲלֵא לְרַבִּי זִירָא קִשְׁיָא! אָמַר לֵה רַבִּי זִירָא: הָא מַגִּי רַבְּנָן הִיא, וּמִתְנִיתִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב הִיא. וּמֵאי דּוּחָקִיָּה דְרַבִּי זִירָא לְאוּקְמָה לְמִתְנִיתִין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב? אָמַר רַבָּא: מִתְנִיתִין קִשְׁיִיתִיהּ, מֵאי אִירְבִּי דְתַנִּי "חָצַר שֶׁהִיא פְּחוֹתָהּ", לִיתַנִּי: "חָצַר שְׂאִין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת!" אֲלֵא לֹאוּ שְׁמַע מִינָּהּ, דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב הִיא. שְׁמַע מִינָּהּ.^(ס) וְהָא מְדַסִּיפָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב, רִישָׁא לֹאוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב! כּוּלָּהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב הִיא, וְחִסּוּרִי מִיַּחֲסָרָא, וְהִכִּי קִתְּנִי: חָצַר שֶׁהִיא פְּחוֹתָהּ מְאַרְבַּע אַמּוֹת — אִין שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מִים בְּשִׁשְׁתָּ, הָא אַרְבַּע אַמּוֹת — שׁוֹפְכִין, שָׂרִבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב אוֹמַר: בֵּיב הַקָּמּוּר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים — שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מִים בְּשִׁשְׁתָּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹ יַעֲקֹב אוֹמַר: בֵּיב הַקָּמּוּר. מִתְנִיתִין דְלֹא כְּחִנְנִיא. דְתַנְיָא, חִנְנִיא אוֹמַר: אֲפִילוּ גַּג מֵאָה אַמָּה — לֹא יִשְׁפּוּף, לְפִי שְׂאִין הֲגַג עָשׂוּי לְבָלוּעַ, אֲלֵא לְקַלַּח. "תְּנָא: בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים — בִּימוֹת הַחֲמָה, אֲבָל בִּימוֹת הַגָּשָׁמִים — שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאִינוּ נִמְנָע. מֵאי טַעְמָא? אָמַר רַבָּא: אָדָם רוּצָה שְׂיִבְלָעוּ מִים בְּמִקּוּמָן. אָמַר לִיה אַבְיִי: וְהָרִי שׁוֹפְכִין, דְּאָדָם רוּצָה שְׂיִבְלָעוּ, וְקִתְּנִי "לֹא יִשְׁפּוּף"! אָמַר לִיה: הֵתָם לְמֵאי נִיחוּשׁ לֵהּ, אִי מִשּׁוּם קְלָקוּל חֲצִירוֹ — הָא מִיִּשְׁלָקְלָא וְקִיַּימָא. וְאִי מִשּׁוּם גְּזִירָה שְׁמָא יֹאמְרוּ "צְנוּרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מְקַלַּח מִים" — סֵתָם צְנוּרוֹת מְקַלַּחִים הֵם. אָמַר רַב נַחֲמָן: בִּימוֹת הַגָּשָׁמִים, עוֹקָה מַחְזִיק סֵאתִים — נוֹתֵנִין לוֹ סֵאתִים, מַחְזִיק סָאָה — נוֹתֵנִין לוֹ סֵאתִים, בִּימוֹת הַחֲמָה, מַחְזִיק סֵאתִים — נוֹתֵנִין לוֹ סֵאתִים, סָאָה — אִין נוֹתֵנִין לוֹ כָּל עֵיקָר. בִּימוֹת הַחֲמָה נָמִי, מַחְזִיק סָאָה נִיתִיב לִיה סָאָה! גְּזָרָה דְלִמָּא אֲתִי לִיתֵן לִיה סֵאתִים. אִי הִכִּי בִימוֹת הַגָּשָׁמִים נָמִי לִיגְזוֹר! הֵתָם מֵאי נִיחוּשׁ לֵהּ? אִי מִשּׁוּם קִילְקוּל — הָא מִיִּשְׁלָקְלָא וְקִיַּימָא. אִי מִשּׁוּם גְּזִירָה "שְׁמָא יֹאמְרוּ צְנוּרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מְקַלַּח מִים" — סֵתָם צְנוּרוֹת מְקַלַּחִין הֵן. "אָמַר אַבְיִי: הִילָכָה, אֲפִילוּ כּוֹר וְאֲפִילוּ כּוּרִיִּים. וְכַן שְׁתֵּי דְיוֹטָאוֹת זֹו כְּגַגְד זֹו. אָמַר רַבָּא: אֲפִילוּ עִירְבוּ. אָמַר (לִיה) אַבְיִי: מֵאי טַעְמָא? אִילִימָא מִשּׁוּם נִפְיִשָּׁא דְמִיָּא, וְהִתְנִיא: אַחַת לִי עוֹקָה, וְאַחַת לִי גִיסְטְרָא בְּרִיכָה וְעִרְיכָה, אִף עַל פִּי שְׁנַתְמָלְאוּ מִים מִעָרֵב שִׁבְתָּ — שׁוֹפְכִין לְתוֹכָן מִים בְּשִׁבְתָּ! ^(ט) אֲלֵא, אִי אִיתְמַר, הִכִּי אִיתְמַר: אָמַר רַבָּא

לֹא

וְכִי נָפְקִי מִקּוּמָא מַחְשְׁבָתוֹ וְנִזְזוֹר רַבְּנָן עָלֶיהָ דְלִמָּא אֲתִי לְמַשְׁרֵי זְרִיקָה בְּהִלָּחִי לְרַה"ר: תִּיַימִי מִיָּא בְּד' אַמּוֹת רִחְוִין לְבָלַע סֵאתִים הֲלָכָךְ אִי נָמִי נָפְקִי לְבַר לֹא מִקּוּמָא מַחְשְׁבָתוֹ: דְּאֲרִיָּךְ וְקִטָּין כְּגוֹן שְׁנֶשְׁנֶה ח' אַמּוֹת עַל שְׁתֵּים דְּאִיכָּא חֲרַקַּע בְּשַׁעוֹר ד' מְרַבְּעוֹת וְיֵשׁ מְקוּם לְהַבְלַע סֵאתִים אֲבָל לְזַלֵּף אִינֶה רִחְוִיָּה (לְרַב) אָסוּר לְשַׁפֵּךְ בְּלֹא עוֹקָה ל'ר' זִירָא לֹא בַעֲי עוֹקָה וּבִין לְמַר וּבִין לְמַר ד' אַמּוֹת דְּמַתְנִי' בְּאֲרַךְ וּבְרַחֲב מְשַׁמַּע דְּאִי לֹא יִהִיב שַׁעוּרָא נָמִי לְכַתִּיא אִין כָּאן שַׁעוֹר מִפְּרַשׁ כְּלוּם וּמִשְׁמַע אֲפֵלוּ חֲקֻבָּה מְשֹׁהוּ וְיִלְכָּא לְאוּקוּמִי בָּהּ טַעמָא: הַעֲן הַחֲצַר וְאַכְסָדְרָה מְצֻטְרָפִין לְד' אַמּוֹת לְפִטְרָה מִן הַעוֹקָה חֶס"ד בְּאַכְסָדְרָה הַעוֹמְדָת חוּץ לְחֲצַר כְּנָגַד אַחַד מִן הַמְקוּצְעוֹת וּמְצֻטְרַפַּת לְהַשְׁלִים הַשַּׁעוֹר אֲלִמָּא טַעמָא כְּדִי שְׁהֵאָה עָס שַׁעוֹר לְבַלְעֵת הַמִּים הוּא דְהָא כְּכָא לֹאוּ ד' מְרַבְּעוֹת וְיִנְיָהוּ דְלִתְחַזּוּ לְזַלֵּף: בְּאַכְסָדְרָה מַהֲלַכְתָּ עַל פָּנֵי כָּל הַחֲצַר כְּגוֹן חָצַר אַרְבַּע עַל שְׁתֵּים וְאַכְסָדְרָה מַהֲלַכְתָּ עַל פָּנֵי כָּלָה לְהַשְׁלִים ד' עַל ד': ד' אַמּוֹת עַל ד' אַמּוֹת גָּרַם בְּבִרְיתָא אֲלִמָּא מְרַבְּעוֹת בַּעֲיָנוּ: הָא מִנִּי רַבְּנָן הִיא דְלֹא שָׂרוּ לִיה מִשּׁוֹם שַׁעוֹר מְקוּם בְּלִיעַת הַמִּים כְּדַתְנָן בְּמַתְנִי' אֲפֵלוּ בִיב מֵאָה אִמָּה לֹא יִשְׁפֹּךְ לְתוֹכוֹ אֲלֵא עַל הַגַּג אוּ עַל הַחֲצַר אֲלִמָּא טַעמָא דִידְהוּ מִשּׁוֹם זְלוּף הוּא וְגַבִּי בִיב מְגַלִּי דַּעֲתָה דְקָא שְׁפִיךְ דְלֹאוּ בַר זְלוּף הוּא וְרִישָׁא דְמַתְנִיתִין ר"א בּוֹ יַעֲקֹב הִיא דְאָמַר טַעמָא מִשּׁוֹם שַׁעוֹר מְקוּם לְבַלְעִיהָ כְּדַתְנָן בִּיב שֶׁהוּא קָמוּר ד' אַמּוֹת: וּמֵאי דְחָקָה דְרַבִּי זִירָא לְפָרוּשֵׁי מַתְנִי' מִשּׁוֹם דְּתַיַּמִּי מִיָּא נְשָׂרִי לִיה בְּאֲרַיָּךְ וְקִטָּין וּמַבְעִי לִיה לְאוּקוּמִי כַר"א לְוִקְמָה דְבַעֲיָא ד' אַמּוֹת מְרַבְּעוֹת וּמִשּׁוֹם זְלוּף וּבְרַבְּנָן: שְׁהִיא פְּחוֹתָהּ מְשַׁמַּע שַׁחֲסַר שַׁעוּרָה הָא יֵשׁ בָּהּ שַׁעוֹר ד' אַמּוֹת עַל ד' אַמּוֹת לֹא שְׂנָא בְּרַבּוּעַ וְלֹא שְׂנָא בְּאֲרַיָּךְ וְקִטָּין שָׂרִי: לְתַנִּי חֲצַר שְׂאִינֶה ד' עַל ד' אַמּוֹת דְּמַשְׁמַע שְׂאִינֶה עֲשִׂיָּה בְּרַבּוּעַ זֶה וְאֲפִילוּ יֵשׁ בָּהּ בְּשַׁעוֹר: מַתְנִי' דְקַתְנִי לְרַבְּנָן אֲבָל שׁוֹפֵךְ הוּא עַל הַגַּג וְהֵן יוֹרְדִין לְבִיב כְּלוּמַר לְעִנּוּר הַחֲקוּק בּוֹ: דְלֹא בַּחֲנִיגָא דְלִידִידָה בְּחֲצַר שָׂרִי בְּגַג אָסוּר וְגַיִן שְׁלֶהֶן לֹא הִיוּ מְשַׁפְּעִין אֲלֵא חֲלָקוּן כְּעִין עֲלִיּוֹת שְׁלֵנוּ וְטָחִין אוֹתוֹ בְּטִיחַ מַעֲזֻבָּה וְחוֹקִקִין צְנוּרוֹת

לְקַלַּח גָּשָׁמִים וְשׁוֹפְכִין הַשׁוֹפְכִין עָס: בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים דְּצַרְיָךְ עוֹקָה: שְׂיִבְלָעוּ בְּמִקּוּמָן וְלֹא אֲכַפַּת לִיה דְלַפְקוּ דְבָלָאוּ הִכִּי חֲצִרוֹ מְטֻנֶּפֶת וְעוֹמְדָת מַפְגִּי הַגָּשָׁמִים: א"ל אַבְיִי וְהָרִי שׁוֹפְכִין הַגָּשָׁכִין לוֹ לְבִיב אֲרַךְ מֵאָה אִמָּה שֵׁשׁ בּוֹ שַׁעוֹר לְהַבְלַע בּוֹ וְקָא אֲמַרוּ רַבְּנָן בְּמַתְנִיתִין לֹא יִשְׁפֹּךְ לְהֵךְ דְּבִיב קָרִי שׁוֹפְכִין סֵתְמָא וְלִהְגֵךְ דְּחֲצַר קָרִי מִים לְפִי שְׁפַעֲמִים הוּא מְזַלְכָן: הֵתָם בִּימוֹת הַגָּשָׁמִים לִמְאי נִחוּשׁ אִי מִשּׁוֹם דְּנִיחָא לִיה דְּנִפְקוּ מִשּׁוֹם קְלָקוּל חֲצִירוֹ: הָא מִתְלַקְלָא וְקִיַּימָא בְּגָשָׁמִים: וְאִי מִשּׁוֹם שְׁמָא יֹאמְרוּ הַרוּאִים הָרִי צְנוּרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי כּו' וְסַבּוּרִין שֶׁהוּא מִתְפַּנּוֹן לָכֵךְ: מַחְזִיק סָאָה עוֹקָה נוֹתֵנִין לוֹ רֶשׁוֹת לְהַסְתַּפֵּךְ וּלְשַׁפֵּךְ סָאָה וְהִיא דְקֹאמְרִי לְעִיל שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאִינוּ נִמְנָע ס"ל לר"נ בַּעֲוָקָה קִטְנָה וְשַׁעוֹר מַזְמַת קֹאמֶר תֵּנָא דְבְּרִיתָא דְשָׂרִי: הֵתָם לְמֵאי נִחוּשׁ לֵה אִי נָמִי אֲתִי לְמִיתַב סֵאתִים לֹא אֲכַפַּת לָן דְהָא הוּא גּוּפָה לֹא וְלִיף מִנָּה חֲרַבָּה לְמִימַר כִּי הִכִּי דְשָׂרִי לִיה לְשַׁפֵּךְ בַּעֲוָקָה זֹו כְּדִי לְצַאת לַחוּץ ה"נ שָׂרִי לְמַשְׁדִּינְהוּ לְבָרְאִי דְהָא לֹא מִקִּימָא מַחְשְׁבָתוֹ וְלֹא נִיחָא לִיה דְלַפְקוּ מִיָּא דְהָא חֲצִרוֹ מִתְלַקְלָא וְקִיַּימָא: וְאִי מִשּׁוֹם שְׁמָא יֹאמְרוּ הַרוּאִים הָרִי צְנוּרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי כּו' וְסַבּוּרִין שֶׁהוּא מִתְפַּנּוֹן לָכֵךְ: סֵתָם צְנוּרוֹת כּו' וּמִיָּהוּ לְכַתְחַלָּה לֹא שָׂרִינוּ לִיה טָפִי מַשַּׁעוּרָא: אָמַר אַבְיִי הֲלָכָךְ בִּינוּ דְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְמִיָּא: אֲפִילוּ כּוֹר וְכוּרִיִּים קָא שָׂרִי תֵּנָא דְבְּרִיתָא: וְאֲפִילוּ עָרְבוּ שְׁפִי עֲשִׂלוּיֹת דְלִיכָא לְמַחֵשׁ אִי שָׂרִי לֵהוּ לְהַנִּי ע"י עוֹקָא דְהֵךְ אֲתִי לְאַפְקוּי מִאִין מִן הַבָּתִּים וְלִהּוֹרִידוֹן לְחֲצַר בְּהִלָּחִי עַד שְׁפַת הַעוֹקָה בְּרַגְלֵיהֶם וְקָא מְטַלְטֹל בְּחֲצַר דְלֹא מַעֲרַב אֲפֵלוּ הִכִּי אָסוּר: מִשּׁוֹם נִפְיִשָּׁא דְמִיָּא דִישׁ כָּאן אַרְבַּע סָאִים לְשָׂי בַּתִּים: גִּסְטְרָא כְּלִי חָרָם שְׁנַסְדֵּק וְיִתְּנּוּ עָס חֲצִיו לְקַבֵּל הַמִּים לְהִכִּי נֶקֶט גִּסְטְרָא דְלֹא חֲזִיא לְתַשְׁמִישָׁא אַחֲרֵיכֻנָּא: בְּרִיכָה חֲרִין רַחֲב כְּעִין בִּיבָר שַׁעוּשֵׁין לְגַנִּים: עָרְבָה סְפִינָה קִטְנָה:

מסורת הש"ס

א יומא זו,; לעיל עה.

ב שבת ג.

מסורת הש"ס
א לקמן צא; שבת קל; לעיל כג; לעיל עד; לעיל לה. ב לעיל טב. ג שבת ט. ד שבת לט; שבת קמו; חולין קו. ה שבת נ.

הכי גרסינן דלמא אתי לאפוקי מיא במאי דבתים להבא לשפת העוקה לשפך לא שנו אלא שלא ערבו וא"ת אי קלא ערבו תרניהו לתסרו וי"ל דאינס שופכין ממס בתוך העוקה שבחצר אלא שופכין על הדיוטא והן יורדין על העוקה הסמוכה לה ואע"ג דהוי חצר שאינה מערבת מ"מ לא אסרו חכמים באן אלא בכרמלית כעין שפרשנו לעיל אבל בחצר שאינה מערבת לא אסרו כלל וכן פסק רבינו שמואל דמתר לשפך מים אע"פ שהולכין לרשות אחרת שאינה מערבת דמקשות לרשות לא בעי קמירה ואותם שלא עשו עוקה אסורים בקלאמר דלמא אתי לאפוקי מיא במנא דבתים להבא שורידו מן הדיוטא בכלים מלאים מים לשפת העוקה שרחוקה מהן דאין רועין שפגלו המים למטה וינקלע החצר: **מתנג'** כל גגות. גזירה משום תל ברה"ר אף על גב דקונא לן כר' מאיר בגזרותיו אפילו במקום רבים בקלאמרינן בפ' אע"פ (פתיפות נו.) גבי משה אדס את אשתו שנים נשלו שנים בלא פתחה הבא אומר ר"י דאין הלכה כרבי מאיר דפסקינן לקמן הלכה כר"ס דאמר בלן רשות אחת הן וכתל שבין שתי חצרות דאסרינן הבא לר' מאיר דרי ר' יוחנן לעיל בריש חלוין (עירובין דף עז.) ולקמן בפרקין [עירובין דף עב.]: **מא'** לאו דשרי לטלטולי דרך בתל

המ"ל כשאין הכתל רחב דארבעה: **רב** אמר אין מטלטלין בו אלא בד' אף על גב דרב ושמואל פסקי לקמן כר"ס הבא אליבא דרבנן פליגי ולא סברי להו א"נ פלגיתיהו נפקא מנה גמי לר"ס לכלים ששבתו בבות ואף על גב דגבי פלים ששבתו בתוכו הוי נפרד במלואו למקום המתר לו מ"מ חשיב שפיר נפרד במלואו למקום האסור לכלים ששבתו בתוך הבית כעין שפרש רש"י בריש מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מב.) דנפרד במלואו למקום האסור לטלטל מנאי לבדאי ומבדאי לגמלי הוי מקום המתר לו א"נ נפקא מנה פשהגנין יחד ותרים מבית סאתים דאי לא אמר גוד אסך אסור בקלאמרינן לקמן:

במחצות שאינן נפרות כשהבתים מחברין דאין מחצית הבתים נפרות כדפרש בקונטרס ונקראה דהוא הדין אס הגג בזלט חוץ למחצית הבית דחשיב גמי מחצית שאינן נפרות ואור"י דגגין שלנו שבולטין ראשיהן לרה"ר ועבידי כי ארזיאל לפרוש רש"י דמפרש כי ארזיאל בשפוע כגגין שלנו הוי פרמלית דלא מנכרא מחצתא וליבא למימר גוד אסך ופי תקרה גמי לא אמרינן ביוון דעבידי כי ארזיאל וגוד אחית גמי לא אמרינן לרבנן דרבי יוסי בר יהודה גבי טרסקל משום בקיעת גדיים דאפילו רבי יוסי בר יהודה לא אמר אלא בטרסקל דהדקן מחצתא בקלאמר בפ' בכל מערבין (לעיל עירובין דף לנ:) והואיל וכן כל הגג אסור כי כל הגג נפרד במלואו

לכרמלית לאותה בליטה הבולטת לרה"ר ואע"ג דלא שלטוי בה רבים שהרי גבוה י' געשה פרמלית דלא מצינו מקום פטור רחב ד' דהא בית שאין תוכו י' וקרוייו משלימין ליו"ד הוי תוכו פרמלית ואין מטלטלין בו אלא בארבע אמות אע"ג דלא שלטוי בה רבים שהרי סתום הוא מכל צד והא דאמר בפ"ק דשבת (דף ז.) דאין פרמלית למעלה לא אמר אלא דאקילו בה רבנן קלי רה"ר דהאוייר למעלה מי' מקום פטור ונזקרא דלא הויא פרמלית דהוי תוכו פרמלית ואין מטלטלין לה גוד אסך ונזול גמי אסור שאין לו שום מחצה וכל שאין לו מחצה אינו רשות היחיד וכן בשמעתין גבי גגין השוין לר"מ כו' דפרין קשיא דרב אדרב פי' בקונטרס גלית ליה גוד אסיק ה"ג בגגין השוין לרבי מאיר נהי דלא אסור כל חד חד אחרבה דהא רשותא משני להו מיהו בני רה"ר העוברים לפניהם ולא חריהם ולצדי החיצונה אמאי לא אסרי עליהו הא ליבא מחצה לגגין כו' מיהו ציריגלמי משמע דלא חשיב פרמלית והכי איתא אמר ר' יוחנן וזיון וכתלים שהיו גבוהים י' ורחבין ד' מתרין פאן וקאן ובלבד שלא יחליף משמע דחשיב להו מקום פטור מדשרי לבני רשות הרבים ורשות היחיד וכתלים דקאמר התם גראה דהיו אבנים הבולטין מן הכתל דאלו כתל גבוה י' ורחב ד' הוי נזחי רה"י והא דנקט רחב ד' לרבותא דאפ"ה הוי מקום פטור וכל שבין אס אינס רחבים ד' ולא קשיא דהיא דבית שאין תוכו י' דהוי פרמלית אע"ג דלא מצי רבים לאשתמושי דהבא ביון שהיא למעלה מי' יש לו לחשב מקום פטור אע"ג דרחב ד' ביון דלא הוי לא רה"ר ולא רה"י והא דפרין קשיא דרב אדרב לאו משום דרה"ר אוסרת כדפי' בקונטרס דלעולם אין רה"ר אוסרת למעלה מי' אלא משום דידע שפיר דאורי ביתר מבית סאתים דמסמין ומ"מ פריך לשמואל משום דאין נראה לו לומר דהני מחצות למעלה לא עבידן ולא הוי מקף לדירה והא דקאמרינן גמי לקמן גב דמנכרא מחצה דאי לא מנכרא גודל גמי אסור משום דקטון אסור עליו משום גוד אסך אפלו לשניה פתחא דלא כרב יוסף דבסמוך דאמר אס אין מחיצה לא על גה ולא על זה שניהם אסורין דלא אמר גוד אסך לשניה פתחא משום דפתחא כי האי גונא לא עבדי אינשי:

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

דבתים להבא לשפת העוקה לשפך

"לא שנו אלא שלא עירבו, אבל עירבו — מותרין. וכי לא עירבו, מאי טעמא לא? אמר רב אשי: גזירה דילמא אתי לאפוקי ממאני דבתים להתם. הדרן עלה

פיצד משתתפין מתני' כל

אחת, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, דברי רבי מאיר. וּתְכָמִים אומרים: כל אחד ואחד רשות בפני עצמו.^(א) רבי שמעון אומר: אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות — רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.^(ב) גַּמְ' יתיב אבני בר אבין ורבי חנינא בר אבין, ויתביב אבני גבייחה, ויתביי וקאמרי: בשלמא רבנן סברי כשם שדיוורין חלוקין למטה, כך דיוורין חלוקין למעלה. אלא רבי מאיר מאי קסבר? אי קסבר: כשם שדיוורין חלוקין למטה, כך דיוורין חלוקין למעלה, אמאי רשות אחת הן? ואי קסבר אין חלוקין, דכל למעלה מעשרה רשות אחת היא — אפילו גג גבוה עשרה ונמוך עשרה, נמי! ^(ג)אמר להו אבני: לא שמייע לכו הא דאמר רב יצחק בר אבדימי, אומר היה רבי מאיר: כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות והן רשות אחת, כגון עמוד ברשות היחיד גבוה עשרה ורחב ארבעה — אסור לכתף עליו, גזירה משום תל ברשות הרבים. הכי נמי, גזירה משום תל ברשות הרבים. סבור מינה אפילו מכתשת ואפילו גיגית. אמר להו אבני, הכי אמר מר: לא אמר רבי מאיר אלא עמוד ואמת הריחים, הואיל ואדם קובע להן מקום. והרי כותל שבין שתי חצירות, דקבוע, ואמר רב יהודה: כשתימצי לומר, לדברי רבי מאיר: גגין רשות לעצמן, חצירות רשות לעצמן, קרפיפות רשות לעצמן. מאי לאו, דשרי לטלטולי דרך כותל! אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת: לא, להכניס ולהוציא דרך פתחים. וּתְכָמִים אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו. איתמר, רב אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, ושמואל אמר: מותר לטלטל בכולו.^(ד) **במחיצות הניפרות — דכולי עלמא לא פליגי. כי פליגי — במחיצות שאינן ניפרות. רב אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות — לא אמר: גוד אסיק מחיצתא.** ושמואל אמר: מותר לטלטל בכולו — דאמר: "גוד אסיק מחיצתא". תנן, וּתְכָמִים אומרים: כל אחד ואחד

רשות

ומחצות הבתים נראין לעומדין על הגג כשמסתכלין תחת רגליהם: פלי עלמא לא פליגי דאמרינן דהו גוד אסיק דדמו לעמד ברשות הרבים דהוי רשות היחיד משום גוד אסיק משוך והעלה: **כי פליגי בשאין המחצות נפרות** שהגגין מרחבין יחד ומכסין המחצות שבין הדיוורין: לא אמרינן **גוד אסך** בכי האי גונא:

פט.

 עין משפט נר מצוה

א מוי' פד' מהל' עירובין הל' כז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שעז טע"א:
ב מוי' פג' מהל' עירובין הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעב טע"א:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

וְקִטְוֹן נִפְרָץ בַּמְלוּאוֹ
בַּגּוֹן שֶׁהֵגַג קָטָן נִכְנָס לַתּוֹךְ הַגָּדוֹל בְּדֹאֻקְמָנָא פֶּרֶק קָמָא

רְשׁוּת לְעֻצְמוֹ. בְּשִׁלְמָא לְשִׁמוּאֵל נִיחָא, אֱלָא לְרַב חֲשִׁיא.

אָמְרִי בִּי רַב מִשְׁמִייה דְּרַב: שְׁלֵא יִטְלִטֵל שְׁתֵּי אַמּוֹת בִּגַּג זָה, וּשְׁתֵּי אַמּוֹת בִּגַּג זָה. וְהָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כִּי הוּיִנּוּ בְּכַבֵּל הָיָה אָמְרֵינוּ: בִּי רַב מִשְׁמִייה דְּרַב אָמְרוּ: אֵין מְטִלְטְלִין בּוֹ אֱלָא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וְהִנֵּי דְבִי שְׁמוּאֵל תָּנוּ: אֵין לָהּ אֱלָא גֵגָן. מַאי "אֵין לָהּ אֱלָא גֵגָן", לֹאֹ דְשִׁירוֹ לְטִלְטוּלִי בְּכוּלֵיהּ? וּמַי אֵלִימָא מִמַּתְנִיתִין, דְּאֹקִימָנָא שְׁלֵא יִטְלִטֵל שְׁתֵּי אַמּוֹת בִּגַּג זָה וּשְׁתֵּי אַמּוֹת בִּגַּג זָה?! הֲכִי נִמִּי, שְׁתֵּי אַמּוֹת בִּגַּג זָה וּשְׁתֵּי אַמּוֹת בִּגַּג זָה.^(s) אָמַר רַב יוֹסֵף: לֹא שְׁמִיעַ לִי הָא שְׁמַעְתָּא.

אָמַר לִיה אַבְיִי: אֵת אַמְרַתְּ נִיחָלָן, וְאִהָא אַמְרַתְּ נִיחָלָן: גַּג גָּדוֹל הִסְמוּהִי לְקִטְוֹן — הַגָּדוֹל מוֹתֵר, וְהַקָּטָן אֲסוּר. וְאַמְרַתְּ לֹן עֲלֵה: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא שָׁנוּ אֱלָא שְׁיִישׁ דִּיּוּרִין עַל זָה וְדִיּוּרִין עַל זָה, דְּהוּיָא לָהּ הָא דְקִטְוֹן מַחֲיצָה נִדְרָסַת.

אָבַל אֵין דִּיּוּרִין עַל זָה וְעַל זָה — שְׁנִיָּהּ מוֹתְרִין. אָמַר לִיה: אֲנָא הֲכִי אָמְרִי לְכוּ: לֹא שָׁנוּ אֱלָא שְׁיִישׁ מַחֲיצָה עַל זָה וּמַחֲיצָה עַל זָה, דְּגָדוֹל מִישְׁתַּרִי בְּגִיפּוּפִי, וְקִטְוֹן נִפְרָץ בַּמְלוּאוֹ. אָבַל אֵין מַחֲיצָה לֹא עַל זָה וְלֹא עַל זָה — שְׁנִיָּהּ אֲסוּרִין. וְהָא דִּיּוּרִין אַמְרַתְּ לֹן! אִי אָמְרִי לְכוּ דִּיּוּרִין, הֲכִי אָמְרִי לְכוּ: לֹא שָׁנוּ אֱלָא שְׁיִישׁ מַחֲיצָה רְאוּיָה לְדִירָה עַל זָה וּמַחֲיצָה רְאוּיָה לְדִירָה עַל זָה, דְּגָדוֹל מִישְׁתַּרִי בְּגִיפּוּפִי וְקִטְוֹן נִפְרָץ בַּמְלוּאוֹ. אָבַל יֵשׁ מַחֲיצָה רְאוּיָה לְדִירָה עַל הַגָּדוֹל, וְאֵין רְאוּיָה לְדִירָה עַל הַקָּטָן — אָפִילוּ קִטְוֹן שָׂרִי לְבָנֵי גָדוֹל. מַאי טַעְמָא? כִּיּוֹן דְּלֹא עֲבוּד מַחֲיצָה, סְלוּקִי סְלִיקוּ נִפְשֵׁייהוּ מִהָּכָא. כֹּהָא דְאָמַר רַב נַחֲמָן: עֲשֵׂה סוּלָם קְבוּעַ לַגָּו — הוֹתֵר בְּכָל הַגָּגִין כּוּלָן. אָמַר אַבְיִי: בְּנָה עֲלֵיָּיה עַל גַּבִּי בֵּיתוֹ וְעֲשֵׂה לְפָנֶיהָ דְּקָה אַרְבַּע — הוֹתֵר בְּכָל הַגָּגִין כּוּלָן. אָמַר רַבָּא: פְּעָמִים שְׁהַדְקָה לְאַיְסוּר, הֵיכִי דְמִי — דְּעַבִּידָא לְהִדִּי תַרְבִּיצָא דְּבִיתָיה, דְּאָמַר

(דף ט:) דִּמְתַּנִּיתוּן דְחֲצֵר קִטְנָה שְׁנִפְרָצָה לַגָּדוֹלָה בְּנִכְנָסִין כְּתָלֵי קִטְנָה לַגָּדוֹלָה שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְחָה מִבַּחוּץ וְשִׁנָּה

מִכַּפְּנִים: וְעֲשֵׂה לְפָנֶיהָ דְּקָה ד' הֶתֶר בְּכָל הַגָּגִין לְפִי מַה שְׁמִפְרָשׁ בְּכִינְצַד מְעַבְרִין (לְעִיל עִירוּבֵין דָּף נט: וְשֵׁם סא.) דְּזָקָה הִיא מַחֲצֶה מִפְרָשׁ ר"י הֲכֹא דְקִשְׁבָּנָה עָלֶיהָ וְעָשָׂה מַחֲצֶה כָּל סָבִיב גֵּגָו וּפְתַחָה לְצַד הַגָּגִין וְעָשָׂה לְפָנֶי הַפֶּתַח זָקָה ד' אִזּוּ הִי תִשְׁמִישׁ קְבוּעַ אָבַל כֵּלָּא זָקָה יִרְאֵה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עִם תִּשְׁמִישׁ קְבוּעַ מִפָּנֵי בְּנֵי גֵגִין אַחֲרֵים וְקָשָׁה דְּכֵלָּא זָקָה נִמִּי אָמַר לְעִיל דֹּאס נִשׁ מַחֲיצָה רְאוּיָה לְדִירָה עַל הַגָּדוֹל וְלֹא עַל הַקָּטָן דְּאָפִילוּ קָטָן נִמִּי שָׂרִי לְבָנֵי גָדוֹל וּר"ח גֵּרָם הִתְרוּ כָּל הַגָּגִין פְּרוּשׁ אִם עֲרִבּוּ שָׂאֵר הַגָּגִין וְהָא לֹא עֲרַב עִמָּהֶם אֵינוּ אוֹסֵר עָלֵיהֶם דְּכִיּוֹן דְּעָשָׂה זָקָה סָלַק עֲצָמוֹ מִדָּס וְצִרִיךְ לוֹמַר לְפִירוּשׁוֹ דְּלְצַד הַגָּגִין הוּא פְּרוּץ בַּמְלוּאוֹ אִזּוּ עָלֶיהָ אֵינָה אֵלָּא בַּחֲצֵי הַגַּג שֹׁאֵם הִיָּה כָּל הַגַּג מִקֶּף מַחֲצֶה כֵּלָּא זָקָה נִמִּי לֹא הִיָּה אוֹסֵר וּלְשׁוֹן פְּעָמִים שְׁהַדְקָה לְאֲסוּר צִרִיךְ לְנַשֵּׁב דְּהַדְקָה אֵינָה עוֹשָׂה לֹא אֲסוּר וְלֹא הִתֵּר:

תָּנוּ אֵית מִתְנִיתָא בִּידְהוֹ דְּמוֹתְבֵי מִנָּה

תְּוִיבָתָא לְדְבֵי רַב דְּקִתְנֵי אֵין לָהּ לְכָל אַחַד אֱלָא גֵּגוֹ דְּמִשְׁמַע דְּלֹא יִטְלָטְלוּ

אֱלָא בִּגְגוֹ הָא בִּגְגוֹ יִטְלָטְלוּ: לֹא שְׁמַע לִי הָא שְׁמַעְתָּא דְּשִׁמוּאֵל דְּנִימָא גוּד אֲסַךְ בְּמַחֲצִית כִּי הִנֵּי שְׂאִין נִכְרוֹת: גַּג גָּדוֹל סָמוּךְ לְקָטָן גָּדוֹל עוֹדֵף עָלָיו לְכָאן וּלְכָאן: הַגָּדוֹל מִתֵּר לְטָלְטֵל בּוֹ דִּיּוּרִין שָׂבוּ וְאָפִילוּ לְרַב דְּהָא מַחֲצִית שֶׁל מִטָּה שֶׁנֶּשֶׁנָּה בְּעוֹדָכּוֹ לְכָאן וּלְכָאן מַחֲצִית הַנִּכְרוֹת הֵן וְגוּד אֲסַקִּינְהוּ וְאֵית לְהוֹ גְּפוּפִי וְהֵךְ פִּרְצָה שְׂכַנְגָד הַקָּטָן פִּתְחָא הִי לַגָּדוֹל וְאֵין קָטָן אוֹסֵר עָלָיו דְּהִי בִּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת וּפְתַח בִּיעִיָּהֶם: אָבַל קָטָן אוֹסֵר דְּלִידָה הִי מְלוּאוֹ וְלֹאֹ פִתְחָא הוּא וְאֲסַרִי עָלֶיהָ בְּנֵי גָדוֹל: שְׁיִישׁ דִּיּוּרִין עַל זָה וְעַל זָה שְׁעוֹבְרִין כָּל שְׂעָה מִתָּה לָּהּ הַלְכֵךְ לִיכָא לְמִימַר גוּד אֲסַךְ בְּמַחֲצֶה הַתְּחַתּוּנָה שְׁבִיעִיָּהֶם מִפָּנֵי שְׁנִדְסַרְתָּ הִיא: אָבַל אֵין צָהוּ דִּיּוּרִים אֲמַרְיִנן צֶה גוּד אֲסַךְ וּמִתֵּר אֵף הַקָּטָן אֵלְמָא אֵף בְּמַחֲצֶה שְׂאֵינָה נִכְרַת אֵית לָהּ לְשִׁמוּאֵל גוּד אֲסַךְ דְּאִי לֹאֹ דְמַחְצְרִין הֵן אֵין דְּרִיסָה מִתָּה לָּהּ: שְׁיִישׁ מַחֲיצָה עַל זָה וְעַל זָה כָּל סְבִיבּוֹתֵיהֶן חוּץ מִכַּנְגָד חִבּוּרָן דְּהִשְׁתָּא מִשְׁתַּרִי גָדוֹל בְּגִפּוּפִי: אָבַל אֵין מַחֲיצָה לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן שְׁנִיָּהּ אֲסוּרִין דְּקָטָן נִמִּי אֲסֵר אַגְדוֹל דְּהוּאִיל וְלֹא הִיּוּ גְּפוּפִי מִמָּשׁ אֵלָּא עַל יָדֵי גוּד אֲסַךְ לֹא הִיּוּ גְּפוּפִי לְשִׁנָּה פִתְחָא לַגִּבָּה דִּפְתַּחָא דְּמִנְכַר בְּעִינן וּכְה"ג לֹא עֲבָדִי אֵינְשִׁי: אִי אָמְרִי לְכוּ דִּיּוּרִין אִם הִזְכַּרְתִּי לָכֶם שׁוּם דִּירָה בְּדָבָר כֶּךָ אֲמַרְתִּי לָכֶם רַב יוֹסֵף חָלָה

וְשִׁכַח תַּלְמוּדוֹ: לֹא שָׁנוּ דְקָטָן אוֹסֵר בִּין לְזִיּוּרֵי קָטָן בִּין לְזִיּוּרֵי גָדוֹל אֵלָּא שְׁיִישׁ מַחֲיצָה רְאוּיָה לְדִירָה כֵּלוּמַר מַחֲצֶה קְבוּעַ וְקוּמָא דְתַרְוִיְהוּ גָלוּ דְעַתִּיּהוּ דְּבָעוּ אֲשֶׁתְּמוּנָשִׁי כָּל חַד בְּדִידָה הַלְכֵךְ גָּדוֹל מִתֵּר בְּשִׁלּוֹ דִּפְתַּחָא הוּא וְלֹא אוֹסֵר קָטָן עָלֶיהוּ וְקָטָן אוֹסֵר לְשִׁנָּיָהֶם מִשּׁוּם דְּנִפְרָץ בַּמְלוּאוֹ לַגָּדוֹל וְאֲסַרִי עָלֶיהָ בְּנֵי גָדוֹל וּלְדִידָהּ נִמִּי לֹא מִשְׁתַּרִי דְּכִיּוֹן דְּעַבֵּד לִיָּה מִרָה מַחֲצֶה קְבוּעָה לֹא סְלִיךְ נִפְשָׂה מִנָּה וְלֹא אַחֲלִי לַגִּבָּהּ: סְלוּקִי סְלִיקוּ נִפְשֵׁיהוּ בְּנֵי קָטָן מִגֵּגוֹ וְאַחֲלִיָּה לְבָנֵי גָדוֹל: הִתֵּר בְּכָל הַגָּגִין וְאָפִילוּ לְרַבָּנן דְּכִיּוֹן דְּאֵינְהוּ לֹא עֲבִיד סָלָם סְלִיקוּ נִפְשֵׁיהוּ וְאַחֲלִינְהוּ לַגִּבָּה: בְּנָה עָלֶיהָ וְהַקִּיף כָּל גֵּגוֹ מַחֲצִית לְעָלֶיהָ: זָקָה פִּתַּח קָטָן פִּתּוּחַ לְצַד הַגָּגִין: הִתֵּר בְּכָלָן דְּגַלֵּי דְעַתָּה דְּקָא מַחֲזִיק בֵּהוּ וְהֵם לֹא הִקְפִּידוּ לַעֲשׂוֹת כּוֹן אַחֲלִינְהוּ לַגִּבָּה: פְּעָמִים שְׁהַדְקָה לְאֲסוּר וְאָפִילוּ לְרַבִּי מֵאִיר דְּמַשְׁנֵי כָּל הַגָּגוֹת קִשּׁוֹת אַחַת אוֹסֵר בָּהֶן: דְּעַבְדָּהּ לְהַדִּי תַרְבִּיצָה שְׁפַתַּח לְצַד גִּגְתּוֹ וּמַחֲצֶה שֶׁל צַד הַגָּגִין הֵשִׁיחַ סְתוּמָה:

מסורת הש"ס

א נדרים מא; נדה לט; נדה סג; לעיל י; לעיל עג; לעיל מא; לעיל סו;

גליון הש"ס

גמ' ומי אלימא ממתניתין. שבת דף יב ע"א ודף מג ע"א:

מסורת הש"ס

א לעיל סז:
ב לקמן צד:

לנטורי תרביצא עבידא וסלך עצמו מן הגגין: ב' אמות בגג זה כרב סבירא לה דאמר גג שציון הגגין אין מטלטלין בו אלא בד' דאסרי אהדדי: מהו לטלטול מחמת מהן לעמד העומד ברה"ר סמוך לו גבוה י' ורחב ד': פרמלית ורה"י קא מפעיל ליה בתמיה כלומר פשיטא דאסור דהא גג פרמלית הוא בדאמר' אין מטלטלין בו אלא בד' ועמוד רשות היחיד: ורמי בר חמא אגב חרפה כו' התלמוד הקאמר ורמי בר חמא נמי ודאי לא אבעי ליה למבעי הכי אלא אגב חורפיה מהר בשאלתו ולא עין פה ופה: והכי הוא דמפעיל ליה ב' אמות בגג שציון הגגין: וב' אמות באכסדרה של בעלים אחרים ע"ג תקרה של אכסדרה יותר מבית סאתים ואין לה מחצה ואין לה פי תקרה דנימא יורד וסותם דעבידא פי ארזולא בשפוע בגגין שלנו וכדאמרן בעושין פסין (לעיל עירובין כה:): דהשתא הניא לה נמי פרמלית מהו לטלטל מזה לזה: חדא רשותא הוא ואף ע"פ שאינו של איש אחד אין בהם חלוק רשותא ואפי' לרבגן דלא דמו לשני בגין דהתם איבא דיורין למטה בשניהם וי"ל כשם שיש חלוק רשות למטה בבתים כך יש חלוק למעלה דחלוק למטה סליק ואזל לעיל אכל באכסדרה ליבא למימר הכי: או דילמא בון דמגג לגג אסור טעמיהו דרבגן משום דקפדי אשנוי בעלים הוא ומגג לאכסדרה נמי: בחרפה של אחרים ופרוצה לרה"ר דהניא נמי פרמלית בגג ציון הגגין: לאו הניו דרמי מה ציון חרפה לאכסדרה: וכי מאחר אתאי ונצאי מפי אחר באתי וחלקתי בשאלה ששאלה אחר באתי להקטר בתמיה: מאי קא מפעיל לה הא לא דמי לגג ואסור: אם תמצו לומר קאמר כלומר לא פשיטא לרב דבי דתהני חרפה חזיא לדירה ולא פשיטא ליה נמי דתהני פי אכסדרה דהא עדיפא מנה פרתא ובא להוסיף על שאלתו של רמי בר חמא על ידי את"ל והכי קאמר אם פשיטא לרמי בר

חמא דשרי הבא מאי הוה דאכסדרה לא חזיא מידי לדירה אכל חרפה חזיא לדירה בתקון מועט או דלמא כו': בגין השוין שאין בהן גג גבוה מחברו עשרה ויש הרבה סמוכין יחד: לר"מ דמשני להו כולוהו חדא רשותא ולא אסרי אהדדי: וגג יחידי לרבגן שאינו סמוך לאחרים דאפילו לרבגן ליבא דליסר עליה: ושמואל אמר אין מטלטלין בו אלא בד' והא דקאמר ר' מאיר רשות אחת הן לטלטל ב' אמות בזה וב' אמות בזה וטעמיהו דרב ושמואל מפקשא ואילא: קשיא דרב אדרב דא"ר לעיל (עירובין פט.) בגגין השוין לרבגן דאסרי אהדדי אלמא לא אמר גוד אסק מחצות שביניהם להיות מבדלת ה"נ בגגין השוין לר"מ נהי נמי דהאי לא אסר אחרבה דחדא רשותא משני להו מיהו בני רה"ר העוברת לפניהם ולאחריהם ולצדי החיצונית אמאי לא אסרי עליהו הא ליבא מחצות לגגין ומחצות פתחונית אמר רב דלא מהני להו וכן בגג יחידי לרבגן לתסרו עליה בני רה"ר וחצרות שסביבותיו: ומשני הוה בין גג לגג לא אמרינן גוד אסק דלא מנכרין מחצתא שהן מכסות בגגין הלכך פיון דאמרו רבגן יש חלוק רשויות למעלה וגוד אסק נמי דבי הני לא אמרי דרי הן פרוצים כל אחד לרשות האסורה לו לפיכך אסור לטלטל בו: אכל הבא מחיצות מנכרין וקאמרינן בהו גוד אסיק הלכך לר' מאיר דמשני להו חדא רשותא ליבא דליסר דהא מחיצות חיצוניות אית להו וזווי פולוהו בחד גג מקף מחצות וכן גג יחידי לרבגן: הכי גרסינן הוה לא מנכרא מחיצתא הבא מנכרא מחיצתא: הוה ליבא יותר מבית סאתים פיון דאית ליה לשמואל גוד אסק אף במחצות שביניהם ואע"פ שאינו נכרים ופלגתיהו קמיתא אליבא דרבגן היא דמשני לכל חד רשותא באנפי נפשה הוי כל גג וגג מקף בפני עצמו ובכל חדא ליבא יותר מבית סאתים אכל הבא דפלגינו אליבא דר' מאיר דמשני כולוהו בחד וכלן נתרין במחצות חיצוניות יש כאן יותר מבית סאתים והקף זה דגוד אסק אינו הקף לדירה דהנך מחצות של מטה אף על פי שנעשו לדירה למטה עבדון לדור בחללי למטה ולא לדירת גג הלכך פי מסקינן להו הוי מקף יותר מבית סאתים שלא הקף לדירה וגג יחידי לרבגן נמי בדאיבא טפי מבית סאתים דמיא בגגין השוין לרבי מאיר: מתר לטלטל בכלא ואפילו ישנה יותר מבית סאתים דהקף לדירה הוא:

פרמלית ורה"י קמפעיל ליה ב' אמות בגג זה כרב סבירא לנטורי תרביצא הוא דעבידא. בעי רמי בר חמא: שתי אמות בגג ושתי אמות בעמוד מהו? אמר רבה: מאי קא מיפעיל ליה, פרמלית ורשות היחיד קא מיפעיל ליה? ורמי בר חמא אגב חורפיה לא עיין בה, אלא הכי קמיפעיל ליה: שתי אמות בגג ושתי אמות באכסדרה, מהו? מי אמרינן: פיון דלא האי חזי לדירה ולא האי חזי לדירה — חדא רשותא היא. או דילמא: פיון דמגג לגג אסור, מגג לאכסדרה נמי אסור. בעי רב ביבי בר אביי: שתי אמות בגג ושתי אמות בחורפה, מהו? אמר רב כהנא: לאו היינו דרמי בר חמא?! אמר רב ביבי בר אביי: וכי מאחר אתאי ונצאי? אכסדרה לא חזיא לדירה, וחורפה חזיא לדירה. וכי מאחר דחזיא לדירה מאי קמיפעיל ליה! "אם תימצוי לומר" קאמר: אם תימצוי לומר אכסדרה לא חזיא לדירה — חורפה חזיא לדירה? או דילמא: השתא מיהא לית בה דיורין. תיקו. בגין השוין לרבי מאיר, וגג יחידי לרבגן, רב אמר: מותר לטלטל בכולו, ושמואל אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע. רב אמר: מותר לטלטל בכולו, קשיא דרב אדרב! הוה לא מינכרא מחיצתא. הבא מינכרא מחיצתא. ^(ט) ושמואל אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, קשיא דשמואל אדשמואל! הוה, לא הוי יותר מבית סאתים. הבא, הוי יותר מבית סאתים, והני מחיצות למטה עבדון, למעלה לא עבדון, והוה כקורפה יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, וכל קורפה יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה — אין מטלטלין בו אלא בארבע. ^(י) איתמר, ספינה. רב אמר: מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע. רב אמר: מותר לטלטל בכולה —

דהא

וכגון שהעמוד מפלג מן הגג ד' דאי בסמוך לו לא הוי עמוד רה"י דנפטרן במלואו לגג וכגג דמי אכל כשהוא מפלג אסור אע"ג דדדך למעלה מעשרה משתמש דהוי מקום פטור מ"מ אסור להחליף ואפילו מאן דשרי לעיל הבא מזה פיון דאין נח במקום פטור: אלא ב' אמות בגג ושתי אמות באכסדרה מהו פרש בקונטרס ע"ג תקרה של אכסדרה של בעלים אחרים יותר מבית סאתים דהשתא הוי ליה פרמלית אכל תוך אכסדרה לא רצה לפרש דפיון דמקרה לא הוי פרמלית במה שהוא יותר מבית סאתים כדמוכח בפרק עושין פסין (לעיל עירובין דף פה.) דאמר קורפא יותר מבית סאתים וקרה בו בית סאה כו' ומפעיל ליה באכסדרה דלא שצך פה כל כך. כשם שדיורין חלקוין למטה דלית בה דיורין כל כך דפשי' בקונטרס ובתר הכי פשי בחרפה דחזי' לדירה טפי ובעי נמי בגג דחרפה כמו באכסדרה ומלשון הקונטרס משמע דבחרפה לא פשי בגג אלא בפרקע החרפה ור"ת פי' ב' אמות בגג דהוי רה"י וב' אמות בעמוד שהוא פרמלית שאינו גבוה י' והוא רחב ד' וחסדיבא לגג כרה"י משום דמהני בה ערוב לטלטל בכלו ולא הוי כשאר פרמלית: או דילמא בון דמגג לגג אסיר פיי' בקונטרס וטעמא דרבגן משום דקפדי אשנוי בעלים קצת קשה דלקמן (עירובין צא:) אמרינן גג וחצר ומקפסת רשות אחת לרבגן משמע אע"פ שהן של בעלים הרבה: ושמואל אמר אין מטלטלין בו אלא בד' פי' בקונטרס והא דקאמר ר"מ רשות אחת הינו לטלטל ב' אמות בזה וב' אמות בזה אע"ג דלפי המסקנא דמוקי שמואל ביתר מב' סאתים אתי שפיר דאיבא לאוקומי מתני' דלא הוי יותר מבית סאתים מ"מ הצרך לפרש הקונטרס למאי דסקלקא דעתה השתא:

קשיא דרב אדרב דס"ד דבלא מנכר מחצה אירי דאי מנכר מחצתא לא היה שמואל אומר אין מטלטלין בו אלא בארבע: הבא דהוי יותר מבית סאתים ולא אמרינן גוד אסק לר' מאיר בגגין הרבה אלא במחצות החיצוניות פיון דכלן רשות אחת הן אע"ג דלעגן בלים ששבתו בבית אינו רשות אחת ואמרינן גוד אסק לשמואל ואם תאמר פיון דשמואל חשיב גג בפרקף ללסר ביתר מבית סאתים אם בן בבית סאתים או בפחות נמי ויחשב בפרקף בית סאתים שלא הקף לדירה ויחסר לטלטל מגג לחצר לרבגן כמו מקרפף לחצר ולקמן (עירובין צא.) אמרי' דלרבגן גג וחצר רשות אחת וקרפפות רשות אחת וי"ל דדירת גג הניא טפי דירה מבקורפף לעגן כשאינו יותר מבית סאתים: איתמר ספינה ביתרה מבית סאתים אירי דפשי' בקונטרס ופליגי אי חשיבי מחצה דספינה במקפת לדירה אי לא אכל בפחות מבית סאתים לכלי עלמא הניא מחצה ומטלטל בה דהא נעשה פלה כד"א דפסקי רב ושמואל ברבן גמליאל בספינה בפ' מי שהוציאהו (לעיל עירובין דף מב:): ואי אכלו בפחות מבית סאתים אין מטלטלין בה אלא בד' לא היתה נחשבת כד"א כמו בשבת בתל ונקע דדוקא מל' אמות ועד בית סאתים אכל יותר מבית סאתים לא:

מנכרא מחיצתא: הוה ליבא יותר מבית סאתים פיון דאית ליה לשמואל גוד אסק אף במחצות שביניהם ואע"פ שאינו נכרים ופלגתיהו קמיתא אליבא דרבגן היא דמשני לכל חד רשותא באנפי נפשה הוי כל גג וגג מקף בפני עצמו ובכל חדא ליבא יותר מבית סאתים אכל הבא דפלגינו אליבא דר' מאיר דמשני כולוהו בחד וכלן נתרין במחצות חיצוניות יש כאן יותר מבית סאתים והקף זה דגוד אסק אינו הקף לדירה דהנך מחצות של מטה אף על פי שנעשו לדירה למטה עבדון לדור בחללי למטה ולא לדירת גג הלכך פי מסקינן להו הוי מקף יותר מבית סאתים שלא הקף לדירה וגג יחידי לרבגן נמי בדאיבא טפי מבית סאתים דמיא בגגין השוין לרבי מאיר: מתר לטלטל בכלא ואפילו ישנה יותר מבית סאתים דהקף לדירה הוא:

עין משפט
גזר מצוה

א מו"י פו"ד מהל' שבת הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ד:
ב מו"י פו"ד מהל' שבת הל' ב, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' ד:
ג מו"י פו"ז מהל' שבת הל' לה:

דְּהָא אִיבָא מַחֲצֵתָא וְאִפִּילוּ לר' יוֹרְאָה דְאָמַר בְּרִישׁ מִי שְׁהוּצִיאוּהוּ (לעיל עירובין דף מג.) מחציות להבדריח מים עשויות הינו זקוק לענין יוצא חוץ לתחום דלא שרי להלך את כלה: **וְרַב אֶלְבָּא** דר"מ לִישְׁלִטַל מַגָּג לְחָצֵר לְשִׁמוּאֵל אֶלִיבָא דר' מאיר לא מצו למפרך בפניי בקונטרס דלשמואל גגין השוין לר"מ הוי פרמלית לפיכך אין מטלטלין מהן לחצר ופחות מבית סאתים נמי אע"ג דלא הוי פרמלית מ"מ פיון דחשב ליה לשמואל אין מקף לדירה ליכא למפרך דליטלטל מגג לחצר אע"ג דלרענן בגג יתר מבית סאתים אסור לטלטל ממנו לחצר לשמואל בפחות מבית סאתים שרי מ"מ יאמר שמואל דלר"מ יש לגג תורת קרפף פיון בֵּיתָא מִבֵּית סָאתִים פִּין בִּפְחוּתִי: **לִישְׁלִטֵּל** מַגָּג לְחָצֵר אע"ג דידע טעמא דר"מ דגג גבוה ונמוך דהוי משום דרב יצחק בר אבדימי מגג לחצר ענייניהם חלוקים ס"ד דלא דמו לתל ברה"ר: **לְשִׁמוּאֵל** אֶלְבָּא דִרְבָּנָא לִישְׁלִטַל מַגָּג לְקַרְפָּה פֶּרֶשׁ בְּקוּנְטֵרֶס בְּגַג יִתֵּר מִבֵּית סָאתִים לְקַרְפָּה יִתֵּר מִבֵּית סָאתִים פִּיון דַּחֲשִׁיב לִיה אִין מִקָּף לְדִירָה וְהוּוּ תַרְוֵיהּ בִּרְמִלִית וּא"ת וּמָנָא לִיה דְאָסוּר דְאִי מִשּׁוּם דְאִמְרֵי רַבָּנָא לְקַמְן דְּגִגִּין וְחֻצְרוֹת רְשׁוּת אַחַת וְקַרְפָּפוֹת רְשׁוּת אַחַת דְּהִסּוּ ע"כ בְּאִין יִתְרִים מִבֵּית סָאתִים כַּדְפֶּרֶשׁ בְּסוּמִיָּה בְּקוּנְטֵרֶס דְּבִיתֵירִים לֹא יֵאמֹר ר"ש דְּחָצֵר וְקַרְפָּה רְשׁוּת אַחַת דְּכִדְהִיא מוֹכַח בָּפ' עוֹשִׁין פֶּסוּין (לעיל עירובין דף כג:) גבי נזרע רבו דקרפף יתר

מבית סאתים לר"ש הוי פרמלית ונראה לר"י דבגג דלא הוי יתר מבית סאתים פריך דליטלטל לקרפף שאינו יתר מבית סאתים לרענן אע"ג דדירת גג חשיב טפי משל קרפף שמתר לטלטל מגג לחצר ומקרפף לחצר אסור מ"מ הוי לן למשרי מגג לקרפף דטפי דמי לקרפף מלחצר דבשהוא יתר מבית סאתים הוי פרמלית כמו קרפף וחצר אפלו בית עשרה כורים שקריא ומשני גזרה שמה ופחת פי' שמה ופחת הגג באמצעיותו וישתמשו בני הבית על הגג דרך הפחת ואז הוי הגג חשוב מקף לדירה ואסור לטלטל ממנו לקרפף כמו מחצר אע"ג דהוי מקף וילבסוף פתח דלא חשיב מקף לדירה דזקוק דקרפף שלא הקף לדירה לא מהני הקף וילבסוף פתח דכל גג דכלאו הכי חשיב קצת מקף לדירה דהא מתר לטלטל ממנו לחצר מהני ליה הפחת לשניה מקף לדירה לגמרי דבבית ופריך א"ה מקרפף בית סאתים לקרפף בית סאתים נמי לא ליטלטל שמה ופחת פרוש ופרץ האחד יתר מעשר במלואו לרה"ר או לבקעה ומשום דנקט לשון פחת גבי גג נקט נמי האי לשגא גבי פרצת קרפף ומשני דהם אי פחות מנכר אכל כהא גג לא מנכרא מלתא לעומד בקרפף ולעומד על הגג נמי לא מנכרא שיהא אסור לטלטל ממנו לקרפף מחמת פחת זה: **לְדִרְבֵּי** ר"מ גגין רשות אחת הן בו' גגין הוא בפרוש במקמי' וה"ה חצרות או קרפפות הואיל ותשתמשו שנה כמו גגין אכל בתים לא תשתמשו תמיר ועוד דכי היכי דלרענן הוי קרפפות או חצרות רשות אחת דהא אפילו גג וחצר הוי רשות אחת כ"ש חצר וחצר ה"נ לר"מ דר"מ לא פליג ארענן אלא בגג וחצר משום דרב יצחק בר אבדימי:

סאתים וכן מחצר לקרפף פיון לר"מ פיון לרענן משום דקרפף חלוק מחצר דקרפף מקצה לתשמיש שאינו תמיר אכל חצר וגגין שנה תשמישן ולרב לא פרכינן בגגין השוין לרענן דמשני להו רב אלביהו פרמלית ליטלטל מניהו לקרפף יותר מבית סאתים דאע"ג דמשני להו רב פרמלית מפני שפרוצין זה לזה ה"מ להקמיר ללאסר טלטול של כל אחד ואחד ביותר מד' אכל לא משני לה פרמלית גמורה להקל לטלטל מתוכן לבקרמלית גמורה דאמרר לעיל לגבי גג פיון דגגין לרב דאסור לטלטל ממנו לחרפה ולאכסדרה ואע"ג דשנייהו אסורין לטלטל בתוכן אלא בד' אמות מ"מ הואיל ואין רשותיהו דומות דגג חזי לדירה טפי מחצר ואכסדרה לטלטל ממנו לחרפה ולאכסדרה וכ"ש דהא דגג חזי לדירה טפי מקרפף אכל לשמואל דמשני גג וחידי פרמלית גמור דיוותר מבית סאתים הוא פרכינן: גזירה שמה ופחת הגג ויחסר מבית סאתים ויחצרו גם את הבית למדת הגג מלמטה ויתנו המחצה כנגד שפת הגג דהשתא ליכא יותר מבית סאתים והוי רה"י ואחי לטלטולי מנה לקרפף כמעקרא: א"ה מקרפף יותר מבית סאתים לקרפף יותר מבית סאתים נמי לא ליטלטל אפלו בתוך ד' דלמא מפחית חד מניהו והוי רה"י מעלייתא ואחי לטלטולי כמעקרא מיני לחרפה והוי פרמלית: אי מפחית לא מנכרא מלתא פיון דליכא מחצות על הגג לא מנכרא מלתא ולא מחזי בפחות מבית סאתים דבר שאין לו מחצות לא סליק ליה למדנא שפיר וסבדי אפתי טפי מבית סאתים הוא: בשתמצא לומר בשתעמד על סוף דעתן זהו גמר דבריהן: **לְדִבְרֵי** ר"מ גגין רשו לעצמן ומטלטלין מנגדו של ראיבן דגגו של שמעון: וחצרות רשות לעצמן ומטלטלין מחצרו של ראיבן לחצרו של שמעון פליס ששבתו בחרצר וכן מחצר של רבים לחצר של רבים:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

להבדריח מים ולא לדירה: ומודה רב שאם כפאה על פיה ונגדקה יותר

מעשרה אין מטלטלין בה אלא בארבע: מאי שנא מגג וחידי דאמר רב אפילו לרענן מתר לטלטל בכלו ואפילו יותר מבית סאתים דכיון דמחצות לדירה נעשו אע"פ שלא לדירת מעלה עשאוים פי אמרינן דהו גוד אסיק הוי כהקף לדירה ה"נ פיון דכפאה לדור בפיתה זו היא עשית מחיצתה לדירת מטון פי חמרת דהו גוד אסיק הוי הקף לדירה: שפפאה לזפתה ששטל מחיצותיה מתורת דירה דאין עומדות כל זמן בפיתה לא לדירת מעלן ולא לדירת מטון והווי כעמוד בעלמא וכי חמרת דהו גוד אסיק הוי הקף יותר מבית סאתים שלא הקף לדירה ובקרמלית היא: מתני לה להא דרב תיא בר יוסף אלאכסדרה: אכסדרה בבקעה הבקעה פרמלית כדאמרינן ביציאות השבת (שבת ו:) ואכסדרה זו פרוצה מד' רוחותיה ועומד קרויה על ד' יתדות ונותנין ד' קורות מתת לימד ועליהן מסדרין האסרין ואיתן הקורות קרי פי תקרה והאי דנקט בקעה משום דבעיר סתם אכסדראות סמוכות להקיף בית או חצר ואיבא מחצה אחת או שנים ומודה שמואל דהם דמטלטלין כדאמרינן לקמן: **וְרַב אֶלְבָּא** דר"מ פִּיון דְאִמֵּר בְּגִגִּין הַשּׁוּין מְטַלְטְלִין בְּכָלן אֶלְמָא לֹאווּ בִּרְמִלִית נִינְהוּ לִישְׁלִטַל מַגָּג לְחָצֵר אֶלְמָה אִמְרִין לְקַמְן לְדִבְרֵי ר"מ גִּגִּין רְשׁוּת לַעֲצֻמַּן חֻצְרוֹת רְשׁוּת לַעֲצֻמָּן.

קריפפות

ליטלטל מנה לחצר דלרענן הכי נמי שרי דאמרי' לקמן (עירובין צא.) לדברי חכמים גגין וחצרות רשות אחת ומטלטלין מגג וחידי לחצר של רבים שיש לו רשות בה ולשמואל לא מצו למפרך אליבא דר' מאיר ליטלטל מגג לחצר דהא שמואל גגין השוין לר' מאיר פרמלית משני להו לפיכך אין מטלטלין מהן לחצר של רבים דהויא רשות היחיד דאפילו לא ערבה קי"ל דמים' שבת ב'פ' אם לא הביא כלי (דף קל:) דמטלטלין בכלה והא דאמר לקמן לדברי חכמים גגין וחצרות רשות אחת שמואל מוקי לה בגג פיון דגגין דלשמואל דאית ליה גוד אסיק במחצות בשנייהו ליכא לכל אחד יותר מבית סאתים א"נ בגג וחידי דליכא יותר מבית סאתים ואשמעינן אע"ג דגג לרענן רשות מחדת וחצר הוא רשות שתפות מטלטלין דלא גזור רענן מרה"י לרשות שפתיין אלא בדמים כגון מבית לחצר: משום דרב יצחק בריש פרחין גזרה משום תל ברה"ר: ושמואל אלבא דרענן בגג וחידי יותר מבית סאתים פיון דאמר דהאי גוד אסוק לא הוי הקף לדירה ובקרמלית היא ליטלטל מנה לקרפף יותר מבית סאתים שפי אמות גזה וב' אמות גזה אלקמה אמרי' לקמן לדברי חכמים גגין וחצרות רשות אחת וקרפפות רשות אחת דאין מטלטלין מהן לקרפף ואלבא דר"מ ליכא למפרך ליטלטל מגג לקרפף דהא תרנויהו פרמלית נינהו דהא גג וחידי יותר מבית סאתים אוקמנא גזרה משום תל ברה"ר ולרב נמי אלבא דרענן ליכא למפרך דהא רב גג וחידי יותר מבית סאתים רה"י משני ליה ודגגין השוין לרב אלבא דרבי מאיר דמתר לטלטל בכלן ליכא למפרך ליטלטל מניהו לקרפף פחות מסאתים גזרה משום תל ולרענן מגג וחידי אלבא דרב דמשני ליה רה"י נמי לא פרכינן ליטלטל מנה לקרפף פחות מבית

סאתים וכן מחצר לקרפף חלוק מחצר דקרפף מקצה לתשמיש שאינו תמיר אכל חצר וגגין שנה תשמישן ולרב לא פרכינן בגגין השוין לרענן דמשני להו רב אלביהו פרמלית ליטלטל מניהו לקרפף יותר מבית סאתים דאע"ג דמשני להו רב פרמלית מפני שפרוצין זה לזה ה"מ להקמיר ללאסר טלטול של כל אחד ואחד ביותר מד' אכל לא משני לה פרמלית גמורה להקל לטלטל מתוכן לבקרמלית גמורה דאמרר לעיל לגבי גג פיון דגגין לרב דאסור לטלטל ממנו לחרפה ולאכסדרה ואע"ג דשנייהו אסורין לטלטל בתוכן אלא בד' אמות מ"מ הואיל ואין רשותיהו דומות דגג חזי לדירה טפי מחצר ואכסדרה לטלטל ממנו לחרפה ולאכסדרה וכ"ש דהא דגג חזי לדירה טפי מקרפף אכל לשמואל דמשני גג וחידי פרמלית גמור דיוותר מבית סאתים הוא פרכינן: גזירה שמה ופחת הגג ויחסר מבית סאתים ויחצרו גם את הבית למדת הגג מלמטה ויתנו המחצה כנגד שפת הגג דהשתא ליכא יותר מבית סאתים והוי רה"י ואחי לטלטולי מנה לקרפף כמעקרא: א"ה מקרפף יותר מבית סאתים לקרפף יותר מבית סאתים נמי לא ליטלטל אפלו בתוך ד' דלמא מפחית חד מניהו והוי רה"י מעלייתא ואחי לטלטולי כמעקרא מיני לחרפה והוי פרמלית: אי מפחית לא מנכרא מלתא פיון דליכא מחצות על הגג לא מנכרא מלתא ולא מחזי בפחות מבית סאתים דבר שאין לו מחצות לא סליק ליה למדנא שפיר וסבדי אפתי טפי מבית סאתים הוא: בשתמצא לומר בשתעמד על סוף דעתן זהו גמר דבריהן: **לְדִבְרֵי** ר"מ גגין רשו לעצמן ומטלטלין מנגדו של ראיבן דגגו של שמעון: וחצרות רשות לעצמן ומטלטלין מחצרו של ראיבן לחצרו של שמעון פליס ששבתו בחרצר וכן מחצר של רבים לחצר של רבים:

מסורת הש"ס

א סוכה יחנן לעיל כה.

ב לקמן צד:

 עין משפט נר מצווה

א מו"י פג' מהל' עירובין הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' א:

וְלֹא עֲרָבוּ וְרַב בָּלֵא עֲרָבוּ סָבַר לִיָּה בְּנֵתָה דא"כ בְּסֻמוֹךְ דְּפִרְיָךְ רַב חֲסָדָא לְשִׁמוּאֵל וְר' יוֹחָנָן יֹאמְרוּ ב' פְּלִים בְּחֶצֶר אַחַת זֶה אֶסּוּר חָה מִתָּר לָרַב נִמְי תִּקְשִׁי אֲלַבָּא דר"ש וְרַב שֶׁשֶׁת נִמְי דְּפִרְיָךְ לָרַב אֵלֹא אִי אִמְרַתְּ בְּשָׁלֹא עֲרָבוּ הִכִּי מִשְׁכַּחַת מֵאִשִּׁי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר הָא רַב נִמְי מוֹדֶה דר"ש אֲפִילוּ בְּעֲרָבוּ קֹאמֵר וְלִכְךָ נִרְאָה דְּרַב סָבַר דר"ש גּוּפָה לֹא אִמֵּר אֵלֹא בְּשָׁלֹא עֲרָבוּ וְהִסְתָּא סָבַרַת שְׁמוּאֵל אִיפְכָא מִדְּרַב דְּשִׁמוּאֵל לֹא גִזַּר הִכָּא דְאִמֵּר בִּין עֲרָבוּ בִּין לֹא עֲרָבוּ וְנִבְי שְׁלֹשׁ תַּצְרוּת גִּזַּר דְּסָבַר כְּרָבָנָן דְאִמְרִי שְׁלֹשְׁתָּן אֶסּוּרוֹת לְשִׁיטַת ר"ת דְּמִי שְׁהוּצִיאוּהוּ (לְעִיל עִירוּבִין מַח: ד"ה רְשׁוּת) וְרַב הִכָּא גִזַּר וְהִתֵּם לֹא גִזַּר דְּפָסִיק הִתֵּם כר"ש וְעוֹד דְּמַשְׁנִי הִכָּא שְׁמוּאֵל דר"ש לְטַעְמָה דְלֹא גִזַּר מִשְׁמַע דְּסָבַר בְּנֵתָה בְּהֵיאֵא דג' תַּצְרוּת וְלִשְׁיטַת ר"ת סָבַר כְּרָבָנָן: **וּשְׁמוּאֵל** אֹמֵר בִּין עֲרָבוּ בִּין

לֹא עֲרָבוּ וְהָא דְאִמֵּר שְׁמוּאֵל בְּגִטּוּן בְּהוֹרַק (דף עט:׃) לֹא יַעֲמוּד אֲדָם בְּגַג זֶה וְיִקְלַט מִי גִשְׁמִים בְּגַגּוֹ שֶׁל חֲבֵרֹי אֹמֵר ר"י דְּהִתֵּם לִקְלַט וְלִהְיוּלֵךְ לְבִיתוֹ קֹאמֵר דְּבִמּו שְׁאֶסּוּר לְטַלְטַל פְּלִים שֶׁשֶּׁבְּתוֹ בְּבִית לַחֲצֵר וְלִגְג שְׁלֹא עֲרָבוּ אֲפִילוּ לר"ש בֵּן אֶסּוּר מִגַּג וְחֶצֶר לְבִית וְזִנְקָא מִגַּגּוֹ שֶׁל חֲבֵרֹי אֲבָל מִגַּג שֶׁל עֲצֻמוֹ יָכוֹל לִקְלַט וְלִהְיוּלֵךְ לְבִיתוֹ וְאִין גַּג שֶׁל חֲבֵרֹי אוֹסֵר עָלָיו דְּשִׁמוּאֵל לְטַעְמָה דְאִמֵּר לְעִיל גּוֹד אֶסֶק מִחֲצֵתָא וּא"ת מֵאִי קמ"ל שְׁמוּאֵל דְּפִשְׁיטָא דְאֶסּוּר לִהְיוּלֵךְ לְבִיתוֹ וי"ל דְאִשְׁמַעִינַן דאע"פ שְׁקוֹלֵט מִן הָאִוִּיר

וְעִזִּין לֹא נִגְעוּ מִי גִשְׁמִים בְּגַג: **מִי** לַחֲשָׁה רַש"י לֹא גָרַם לִיָּה וְאוֹר"י דְאִיתָא בְּתוֹרַת פְּהִיִּים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת ור"ת נִמְי גָרַם לִיָּה וּמִפְרַשׁ מִי הַשְׁמִיעַךְ הִלְכָּה כר"ש בִּין עֲרָבוּ וּבִין לֹא עֲרָבוּ וְרַבִּינוֹ שְׁמוּאֵל פִּרַּשׁ דְקֹאִי אֲרַב בְּלוֹמֵר מִי הִגִּיד לָךְ שְׂאֵתָה מַחֲלָק בִּיעִיָּהֶם אִינוּ בֵּן אֵלֹא בִּין עֲרָבוּ וּבִין לֹא עֲרָבוּ וְאִית דְּגִרְסִי מִלְּחַשֵּׁךְ בְּתַבָּה אַחַת וּמִפְרָשִׁי שְׁנוּלַד מִלְּחַשׁ: [כְּדֹאִיתָא בְּיוֹמָא פב:]:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

אָמַר רַב הִלְכָּה כר"ש וְהוּא שְׁלֹא עֲרָבוּ אִין לְפִרְשׁ דר"ש אִין מַחֲלָק בִּין עֲרָבוּ

קַרְפִּיפּוֹת רְשׁוּת לַעֲצֻמָּן. לְדַבְרֵי חֲכָמִים: גִּגִּין וַחֲצִירוֹת רְשׁוֹת אַחַת, קַרְפִּיפּוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן. לְדַבְרֵי רַבִּי שְׁמַעְזוֹן: כּוֹלֵן רְשׁוֹת אַחַת הֵן. ^(א)**תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב, תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב יְהוּדָה. תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב: כָּל גַּגּוֹת הָעִיר רְשׁוֹת אַחַת הֵן, וְאֶסּוּר לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד מִן הַגִּגִּין לְחֶצֶר וּמִן הַחֶצֶר לַגִּגִּין. וְכָלִים שְׁשֻׁבְתּוֹ בְּחֶצֶר — מוֹתֵר לְטַלְטֹל בְּחֶצֶר, בַּגִּגִּין — מוֹתֵר לְטַלְטֹל בַּגִּגִּין, וּבִלְבַד שְׁלֹא יִהְיֶה גַּג גְּבוּהָ עֲשָׂרָה אוֹ נְמוּהָ עֲשָׂרָה, דַּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל אֶחָד וְאֶחָד רְשׁוֹת לַעֲצֻמוֹ, וְאִין מְטַלְטִלִין בּוֹ אֵלֹא בְּאֶרְבַּע.** ^(א)**תַּנְיָא כּוּוֹתִיָּה דְרַב יְהוּדָה: אָמַר רַבִּי, כְּשֶׁהֵינּוּ לּוֹמְדִים תּוֹרָה אֶצֶל רַבִּי שְׁמַעְזוֹן בְּתַקּוּעַ, הֵינּוּ מַעֲלִין שְׁמָן וְאֶלוֹנָטִית מִגַּג לַגַּג, וּמַגַּג לְחֶצֶר, וּמִחֶצֶר לְחֶצֶר, וּמִחֶצֶר לְקַרְפָּה, וּמִקַּרְפָּה לְקַרְפָּה אַחֵר, עַד שֶׁהֵינּוּ מַגִּיעִין אֶצֶל הַמַּעְצִין שֶׁהֵינּוּ רוֹחֲצִין בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בַשָּׁעַת הַסַּכָּנָה וְהֵינּוּ מַעֲלִין תּוֹרָה מִחֶצֶר לַגַּג, וּמַגַּג לְחֶצֶר, וּמִחֶצֶר לְקַרְפָּה לְקָרוֹת בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אִין שָׁעַת הַסַּכָּנָה רָאִיָּה. רַבִּי שְׁמַעְזוֹן אֹמֵר: אֶחָד גִּגִּין וְכוּ'.^(א) **אָמַר רַב: הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעְזוֹן, וְהוּא שְׁלֹא עִירְבוּ. אֲבָל עִירְבוּ — לֹא, דְגִזְרִינוּ דִּילְמָא אַתִּי לְאַפּוֹקִי מֵאֲנִי דְּבָתִּים לְחֶצֶר. "וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בִּין עִירְבוּ בִּין שְׁלֹא עִירְבוּ. וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִי לְחֻשָּׁה, בִּין עִירְבוּ וּבִין שְׁלֹא עִירְבוּ? מִתְקִיף לֵה רַב חֲסֵדָא: לְשִׁמוּאֵל וּלְרַבִּי יוֹחָנָן, יֹאמְרוּ: שְׁנֵי כָלִים בְּחֶצֶר אַחַת, זֶה מוֹתֵר וְזֶה אֶסּוּר!^(א) רַבִּי שְׁמַעְזוֹן לְטַעְמִיָּה, דְלֹא גִזַּר. דִּתְנֹן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעְזוֹן: לָמָּה הִדְבֵּר דּוּמָה, לְשִׁלְשׁ חֲצִירוֹת הַפְּתוּחוֹת זֶה לְזֶה וּפְתוּחוֹת לְרְשׁוֹת הָרַבִּים, וְעִירְבוּ שְׁתֵּי הַחִיצוֹנוֹת עִם הָאֲמֻצְעִית — הִיא מוֹתֵרַת עַמְּהֶן, וְהֵן מוֹתֵרוֹת עַמָּה, וּשְׁתֵּי הַחִיצוֹנוֹת אֶסּוּרִין זֶה עִם זֶה. וְלֹא גִזַּר דִּילְמָא אַתִּי לְאַפּוֹקִי מֵאֲנִי דְּהָא חֶצֶר לְהָא חֶצֶר, הִכִּי נִמְי לֹא גִזְרִינוּ דִּילְמָא אַתִּי לְאַפּוֹקִי מֵאֲנִי דְּבָתִּים לְחֶצֶר.** ^(א)**מִתֵּיב רַב שֶׁשֶּׁת: רַבִּי שְׁמַעְזוֹן אוֹמֵר, אֶחָד גַּגּוֹת אֶחָד חֲצִירוֹת וְאֶחָד קַרְפִּיפּוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן לְכָלִים שְׁשֻׁבְתּוֹ בְּתוֹכוֹן, וְלֹא לְכָלִים שְׁשֻׁבְתּוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית. אִי אִמְרַתְּ בַשְּׁלֵמָא דְעִירְבוּ — הֵינּוּ דְמַשְׁכַּחַת לֵה מֵאֲנִי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר. אֵלֹא אִי אִמְרַתְּ בַשְּׁלֹא עִירְבוּ — הִיכִי מַשְׁכַּחַת לֵה מֵאֲנִי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר? הוּא מוֹתֵיב לֵה וְהוּא מְפָרַק לֵה: בְּכוּמָתָא וְסוּדָרָא.****

תא

הַגִּיין אֲבָל מִחֶצֶר לְקַרְפָּה אֲפִילוּ דַחַד גְּבֵרָא אֶסִּיר וְלֹא דְמִי גַּגּוֹ וְחֶצֶר דְּתַשְׁמַשְׁתָּה דַּגּ שְׁנֵה לַחֲצֵר הוּא וְהִכִּי שְׁמַע לִיָּה לָרַב יְהוּדָה וּמִתְעִינֵן דְּנִק לֵה מִדְּקֹאמֵר ר"ש כְּלֵן רְשׁוֹת אַחַת מִכְּלָל דְּרָבָנָן לֹאֻ חֲדָא רְשׁוּתָא מַשְׁנִי לְהוֹ לְכוּלְהוּ וּבְרִיתָא מְסֻעָא לֵה לְקַמֵּן דְּקַתְנִי גַג וְחֶצֶר וְאִכְסָדְרָה וּמִקְרַפָּת כְּלֵן רְשׁוֹת אַחַת הֵן וְחֶצֶר וּמִקְרַפָּת כב' תַּצְרוּת דְּמִי וּמַזְקִיָּא דִּידָה דְלֹא תִנָּא בַּה קַרְפָּה וּמִבּוֹי מוֹקְמִינַן לֵה כְּרָבָנָן דְאִי ר"ש אֲפִילוּ קַרְפָּה נִמְי מִשְׁתַּרְי בַּהדִּי חֶצֶר וְאִי ר"מ גַּג וְחֶצֶר לֹא מִשְׁתַּרוֹ דְּהָא בְּהִקִּיא אֶסֶר בְּמִתְנִי' מִנְמוּךְ לַגְבוּהָ: **לְדַבְרֵי ר"ש כְּלֵן רְשׁוֹת אַחַת דְלֹא פִימָא הִיא דא"ר** שְׁמַעוֹן אֶחָד גַּגּוֹת וְאֶחָד תַּצְרוּת וְאֶחָד קַרְפּפוֹת כָּל חֲדָא וְחֲדָא רְשׁוּתָא בְּאִנְפִי נִפְשָׁה מַשְׁנִי לֵה גִיין לַעֲצֻמָּן וַחֲצִירוֹת לַעֲצֻמָּן דְּהָא סָבַרָא לר"מ אִית לֵה אֲבָל ר"ש כּוּוֹלְהוּ חֲדָא רְשׁוּתָא מַשְׁנִי לְהוֹ הִכִּי שְׁמַע לִיָּה לָרַב יְהוּדָה וּבְרִיתָא מְסֻעָא לֵה דְתַנְיָא בְּנֵתָה לְקַמֵּן הֵינּוּ מַעֲלִין שְׁמָן וְאֶלוֹנָטִיַת מִגַּג לַגַּג וּמִגַּג לְחֶצֶר וּמִחֶצֶר לְחֶצֶר וּמִחֶצֶר לְקַרְפָּה: **תַּנְיָא בְּנֵתָה דְרַב דְאִמֵּר לְעִיל (עִירוּבִין פּט.)** בַּגִּיין הָשִׁין לְרָבָנָן דְאִין מְטַלְטִלִין בּוֹ אֵלֹא בְּד' דְאֶסְרִי אֶהְדְּדִי וְלֹא אִמְרִינוּ גּוֹד אֶסֶק בְּמַחְצוֹת שְׁאִין נִכְרוּת: **תַּנְיָא בְּנֵתָה דְרַב יְהוּדָה אֲלַבָּא דר"ש: וְאֶסּוּר לְהַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד ר"מ** לְטַעְמָה דְּגִזַּר מִשּׁוּם תַּל: **מִתָּר לְטַלְטֹלָן בְּחֶצֶר אַע"פ שְׁלֹא עֲרָבָה וּה"ה לְשֹׂאֵר תַּצְרוּת: רְשׁוֹת לַעֲצֻמוֹ וְאִין מְטַלְטִלִין מִזֶּה לָּזֶה אֲפִילוּ תוֹךְ ד': וְאִין מְטַלְטִלִין בּוֹ אֲפִילוּ בְּגַג עֲצֻמוֹ: תַּנְיָא בְּנֵתָה דְרַב יְהוּדָה אֲלַבָּא דר"ש: שְׁמָן לְסוּךְ בּוֹ: אֶלוֹנָטִיַת לְהַסְתַּפַּג בַּה: מִגַּג גַּגּוֹ וּמִגַּג לְחֶצֶר וּמִחֶצֶר לְקַרְפָּה וּמִקַּרְפָּה כּוּוֹלְהוּ גְרָסִינוּ: וְהוּא שְׁלֹא עֲרָבוּ בְּנֵי הַתַּצְרוּת כָּל אַחַת לַעֲצֻמָּה דְּהִשְׁתָּא לֹא שְׂכִיחִי כְּלִי הַבָּתִּים בְּחֶצֶר וְלִיכָא לְגִמְזַר אִי שְׂרִית לְהוּצִיא כָּלִים שֶׁשֶּׁבְּתוֹ בּוֹזֵז לְהַכְיָסֵן לַחֲבֵרְתָּה אַתִּי לְאַפּוֹקִי נִמְי כְּלִי הַבֵּית: אֲבָל עֲרָבוּ כָּל חֶצֶר לַעֲצֻמָּה וְלֹא עֲרָבוּ שְׁתֵּי הַתַּצְרוּת יַחַד אֶסּוּר לְטַלְטַל מִזֵּז לָזֵז אֲפִילוּ כְּלִי הַחֶצֶר דְּבִין דְּשִׂכְחִי מֵאִשִּׁי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר גִּזְרִינוּ דִּילְמָא אַתִּי לְאַפּוֹקִי מֵאִשִּׁי דְּבָתִּים שֶׁבְּחֶצֶר זֶה לְחֶצֶר זֶה ור"ש מוֹדֶה בַּהוּ דְקַתְנִי אֲבָל לֹא לְכָלִים שֶׁשֶּׁבְּתוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית: מִי לַחֲשֹׁךְ לֹא גְרָסִינוּ: הֵינּוּ דְמַשְׁכַּחַת לֵה מֵאֲנִי דְּבָתִּים בְּחֶצֶר דְאֶקְטִרִיךְ לְמַתְנִי אֲבָל לֹא לְכָלִים שֶׁשֶּׁבְּתוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית: בְּכַמָּתָא וְסוּדָרָא שֶׁשֶּׁבְּתוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית וְהוּצִיאָן לְחֶצֶר דְּרָךְ מְלַבּוֹשׁ:**

וּקַרְפִּפּוֹת רְשׁוֹת לַעֲצֻמָּן וְאֲפִילוּ הֵן שֶׁל ב' ר"מ כָּל גַּגּוֹת הָעִיר רְשׁוֹת אַחַת שְׁמַע מִנֶּה דס"ל דְאִין רְשׁוֹת מַתְחַלְקַת מַחְמַת שְׁנִי בְּעָלִים אֵלֹא בָתִּים לְחוּזְקִיהוּ מַפְנֵי שְׁהִם תַּדִּירוֹת לְדִירָה דְמָה לִי גִיין וּמָה לִי תַּצְרוּת וּמָה לִי קַרְפּפוֹת אֲבָל מִגַּג לְחֶצֶר וּמִגַּג לְקַרְפָּה לר"מ לֹא וְאֲפִילוּ שֶׁל אִישׁ אֶחָד כְּדֹאמְרִינוּ גִּזַּרְה מִשּׁוּם תַּל בַּרֶּה"ר וּכ"ס כְּשֶׁהֵן שֶׁל שְׁנִים וּמִחֶצֶר לְקַרְפָּה נִמְי לֹא דְשַׁמְעִינַן לְהוֹ לְרָבָנָן לְקַמֵּן בְּבִרְיתָא דְאֶסּוּר לְטַלְטַל מִחֶצֶר לְקַרְפָּה ור"מ לֹא שְׁמַעִינַן לִיָּה דְפִלַּג עָלֵיהוּ לְהַקַּל אֵלֹא בְּחֻלוּק רְשׁוּיוֹת דַּגִּיין הוּאִיל וְשָׁמֵן שְׁנֵה אֲבָל בְּרַשְׁיוּתִּי הַחֲלוּקוֹת בְּשָׁמֵן לֹא שְׁמַעִינַן לִיָּה דְמִיַּקַּל דְזִנְקָא קֹאמֵר ר"מ גַּגּוֹת דְתַשְׁמַשְׁתָּן שְׁנֵה וְכֵן תַּצְרוּת וְכֵן קַרְפּפוֹת וְאֲפִילוּ הֵן שֶׁל שְׁנִים דְּבִשְׁנִי בְּעָלִים לֹא מִתַּסְרִי אֵלֹא בָתִּים לר"מ וּגִיין לְרָבָנָן אֲבָל בְּחֻלוּק תַּשְׁמִישׁ וְשְׁנֵי שִׁם הַרְשׁוֹת קַפַּד הַלְכָךְ מִחֶצֶר לְקַרְפָּה אֶסּוּר וְאֲפִילוּ הוּא שְׁלֹ וְאִינוּ יוֹתֵר מִבֵּית סֵאתִים דְעַל כְּרַחֲךָ הֵנָךְ קַרְפּפוֹת בְּשֹׁאִין יְתָרִים עַל בֵּית סֵאתִים קֹאמֵר דְאִי בִיתָרִים בְּהָא לִימָא רַבִּי שְׁמַעְזוֹן מְטַלְטִלִין הָא כְּרַמְלִית הִיא וְלִיכָא מֵאֵן דְפִלַּג דְמִחֶצֶר הַמַּשְׁכָּן גְּמָרִי וְעוֹד בְּהִקִּיא אִמְרִינוּ בַּשְּׁלֵה עוֹשִׂין פִּסּוּן דְפִלְנוֹנְתָא דר"ש וְרָבָנָן בְּחַרְפָּה בֵּית סֵאתִים הִיא וְאֲפִילוּ חֶצֶר וְקַרְפָּה שֶׁל אִישׁ אֶחָד אֶסְרִי רָבָנָן דְקֹאמְרִי הִתֵּם קַרְפָּה יוֹתֵר מִבֵּית סֵאתִים שֶׁהָקַף לְדִירָה גִזַּרַע רַבּוּ דְרִי הוּא בְּגִנָּה כּוּי וְאִמֵּר רַב הוּנָא בַּרֶּה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ כּוּי וְכִי זִנְקַת בַּה שְׁמַעִינַן מִנֶּה דְלֹא שְׂרִי ר"ש אֵלֹא בְּחַרְפָּה בֵּית סֵאתִים וְרָבָנָן אֶסְרִי אַע"ג דְלַחַד גְּבֵרָא הוּא: **לְדַבְרֵי חֲכָמִים דְלֹא גִזְרוּ מִשּׁוּם תַּל גִּיין וַחֲצִירוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן לֹא שְׁטַלְטַל מִגַּג גַּג אֶס חֲלוּקִין בְּעִלְיָהֵן מִשּׁוּם דַּגִּיין לְרָבָנָן בְּבָתִּים מַשְׁנִי לָזֵהן עַל יְדִי חֲלוּק שְׁלֵמָטָה אֲבָל מִחֶצֶר שֶׁל רַבִּים לַחֲצֵר שֶׁל רַבִּים מְטַלְטִלִין וּמִגַּג לַחֲצֵר דְרַבִּים מְטַלְטִלִין וְאע"ג דַּגּוֹת רְשׁוּתָא דִּידָה וְחֶצֶר דְשִׁתַּפּוֹת בְּדִתְנִיא בְּבִרְיתָא לְקַמֵּן הוּאִיל וְגַג תַּשְׁמִישׁ שְׁאִינוּ תַדִּיר הוּא לֹא הִי מַמַּשׁ בְּבִית וּמְטַלְטַל מִמֶּנּוּ לַחֲצֵר: קַרְפּפוֹת רְשׁוֹת אַחַת וְאֲפִילוּ הֵן שֶׁל שְׁנִים דְכָּל רְשׁוֹת שְׁמִנוֹ שְׁנֵה מִתָּר לֹו חוּז מִן**

מסורת הש"ס
א משנה עירובין; תוספתא עירובין
ב מנחות עב; תוספתא עירובין; שבת קמז;
ג לעיל עד.
ד משנה עירובין; לעיל מט; לעיל מה;; לעיל עא; לעיל מז;
ה שבת קלז; לעיל פט; לעיל לה; לעיל עד; לעיל כג;

גליון הש"ס
גמ' אמרו לו אין שעת הסכנה ראינו. ע"י מג"א סי' שז ס"ק ח':

כל גגות פרק תשיעי עירובין

גג וחצר ואכסדרה ומרפסת בָּלוּ רְשוּת אחת

(לעיל עירובין דף פד.) לְאוֹתָם הָדָרִים בַּמִּרְפֶּסֶת אֲחֵי הָכָא שְׁפִיר דְּכַשְׁעֲרָבוּ בְּנֵי מִרְפֶּסֶת לַעֲצֹמָן וּבְנֵי חָצֵר לַעֲצֹמָן דְּשִׁכְיָחִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים בְּחָצֵר וּמֵאֵנִי דְּעֵלִיּוֹת בַּמִּרְפֶּסֶת בְּשֶׁהֶסְלַע גְּבוּהָ י' הָיוּ לַמִּרְפֶּסֶת שֶׁהֶסְלַע שָׁנָה לָהּ וּלְבְנֵי חָצֵר אֲסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל הֶסְלַע אֲפִלּוּ בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּחָצֵר אֲטוּ בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּבֵית וּפְחוֹת מִכָּאן אֲסוּרִין לִשְׁנִיָּהּ וּבְשֵׁלֹא עֲרָבוּ דָּלָא שְׁכִיחִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים וְדְעֵלִיּוֹת שֶׁסֶּה עֵלִיּוֹת וּמִירֵי בְּשֶׁהֶסְלַע כְּנֻגְדַּ חֲלוּנוֹת וּמִשְׁתַּמְשִׁין שֶׁסֶּה בְּנֵי עֵלִיּוֹת דְּרָךְ חֲלוּנוֹת בְּשֵׁלֹא עֲרָבוּ וְתַמָּה הִיאֲךָ מִשְׁתַּמְשִׁין בְּפָחוֹת מִי' בְּנֵי עֵלִיּוֹת עַל הֶסְלַע בָּלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּעֵלִיּוֹת דְּרָךְ חֲלוּנוֹתֵיהֶן וְהֵלֵא אֵין חָצֵר וּמִרְפֶּסֶת רְשוּת אחת אֵלֹא לְבָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּתוֹכָן וְלֹא לְבָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּתוֹךְ הַבֵּית וְעֵלִיּוֹת וי"ל דְּלִגְשִׁמוּאֵל דִּזְקָא אֲרִישָׁא קָאִי דְּמִירֵי בְּגְבוּהָ עֲשָׂרָה הוּא דַּמְפְּלָג בֵּין עֲרָבוּ בֵּין לֹא עֲרָבוּ בַּדְּפֻרְשִׁינָן לְעִיל אֲלַבָּא דְּשִׁמוּאֵל אֲבָל סִיפָא דְּקַתְּנֵי פָחוֹת מִכּוּן לְחָצֵר דִּזְקָא לְחָצֵר לְשִׁמוּאֵל מִירֵי וְזֵדִי בֵּין עֲרָבוּ בְּנֵי עֵלִיָּה לַעֲצֹמָן וּבְנֵי חָצֵר לַעֲצֹמָן בֵּין לֹא עֲרָבוּ וּבֵין הָכִי וּבֵין הָכִי בְּנֵי חָצֵר מִתְּרִין וּבְנֵי עֵלִיָּה אֲסוּרִין לְשֵׁלֶשֶׁל

מַחֲלוּנוֹתֵיהֶם: **וּבָלִים** שֶׁשָּׂבְתוּ בְּחָצֵר מִתֵּר לְטַלְטֵל בְּחָצֵר פִּי' בְּכָל חֲצֵרוֹת דְּאִי בְּאוֹתוֹ חָצֵר וְתוֹ לֹא אֲפִלּוּ שָׂבְתוּ בְּבֵית גַּמִּי וּמִירֵי לָרֹב בְּשֵׁלֹא עֲרָבוּ חֲצֵרוֹת עִם הַבָּתִּים וְקִשְׁיָא דִּא"כ הִכִּי מִיִּיתִי סִיעֵתָא בְּסֻמוֹךְ לָרֹב דְּאָמַר מְבִי שֵׁלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֵלֹא בְּד' הָא רַב גּוּפָה לֹא אֲסֹר אֵלֹא בְּשֶׁעֲרָבוּ בָתִּים עִם הַחֲצֵרוֹת אֲבָל בְּשֵׁלֹא עֲרָבוּ לֹא אֲסֹר בְּדֻמוּכַח בְּפֻרְק אִסֵּ לֹא הִבִּיא (שְׂבַת דף קל:) וְאִדְרָבָּה קִשְׁיָא מִנָּה לָרֹב דְּבַכְסֵי"ג לֹא אֲסֹר רַב וְעוֹד דְּרַב פֶּסֶק כּר"ש וְהָכָא קֹאמַר דּר"ש מִתֵּיר וי"ל דְּמִיתִי דְּכִמּוֹ שֶׁעֲרָבוּ לָרֹב אֲלַבָּא דּר"ש אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֵלֹא בְּד' וּטַעַמָא בְּדַמְפְּרָשׁ שֶׁסֶּה

רַש"י מֵשׁוֹם דְּשֶׁעֲרָבוּ אֲסוּר לְטַלְטֵל מִחוּצָר לְמְבִי אֲפִילוּ בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּתוֹכָהּ אֲטוּ בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּבֵית וְאֵין בְּמְבִי שׁוּם תַּשְׁמִישׁ וְזִמְנִיא לְכַרְמְלִית בִּינוּן דִּזְאִין בּוֹ אֵלֹא ג' מַחֲצוֹת וְלִכְךָ אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֵלֹא בְּד' ה"ג לְרַבֵּנּוּ אֲפִלּוּ בִּלְאֵי עֲרָבוּ אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֵלֹא בְּד' דְּאֲסֹרֵי לְטַלְטֵל מֵאֵנִי דְּחָצֵר לְמְבִי דְּחָצֵר וּמְבִי לְדִידֵהוּ לֹאֻ רְשוּת אחת

הֵן: **מֵהוּ דְּחִימָא פִּי פְּלִיגִי רַבֵּנּוּ עֲלֵה דר"ש** הִיכָא דְּעָרְבוּ וְאֲסוּר לְטַלְטֵל מִחוּצָר לְמְבִי מֵשׁוֹם דְּשִׁכְיָחִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים בְּחָצֵר וּמִיָּהוּ מִחוּצָר לְחָצֵר לֹא אֲסֹרֵי אַע"ג דְּעֲרָבוּ דִּזְאִין תַּשְׁמִישׁ דְּחָצֵר זֶה רְגִילִין בְּחָצֵר אַחֲרַת אֲבָל רְגִילִית הוּא לְהוֹצִיא מִחוּצָר לְמְבִי וְאַע"ג דְּרַבֵּנּוּ דְּשֵׁלֶשׁ חֲצֵרוֹת (לעיל עירובין מה:) גִּזְרוּ וְגַם בְּפֻרְתָּא דְּגַג וְחָצֵר אֲכַסְדָּרָה וּמִרְפֶּסֶת אֲמִרְנִין דִּזְקָא לֹא עֲרָבוּ הָא גִּזְרִינָן שְׁמַיא רַבֵּנּוּ דְּהָכָא אִיגִס רַבֵּנּוּ דְּהֵתָם וּבִלְאוּ הָכִי צ"ל כּוֹן בַּדְּפֻרְק מִי שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לעיל עירובין דף מו:) אֲמַר תַּנְתָּא דְּפִלְגִי אֲדָרְבֵי שְׁמַעוֹן הָיוּ ר' יְהוֹזֵכָה וּבְבֻרְתָּא הִמְסֻעָה לָרֹב יְהוֹזֵכָה אִית לָהּ לָרַבִּי יְהוֹזֵכָה דְּגַג וְקַרְפָּה רְשוּת אחת וְלָרַבֵּנּוּ דְּהָכָא לִית לָהּ קִמְשָׁמַע לָן דְּבִלְאֵי עֲרָבוּ פְּלִיגִי וּטַעַמָא דְּאֲסוּר מִחוּצָר לְמְבִי דֵּהוּ מְבִי כִּמוֹ קַרְפָּה דָּלָא הָיוּ רְשוּת אחת עִם הַחָצֵר:

אֲנָשִׁי מִרְפֶּסֶת דִּיּוּרֵי עֵלִיּוֹת הִרְבֵּה פְּתוּחוּין לָהּ: וְלֹא עֲרָבוּ בְּנֵי חָצֵר עִם בְּנֵי מִרְפֶּסֶת אֲבָל עֲרָבוּ אֵלֹו לַעֲצֹמָן וְאֵלֹו לַעֲצֹמָן וּבְנֵי מִרְפֶּסֶת אֵין אֲוֹסְרִים עַל בְּנֵי חָצֵר אַע"פ שִׁינְרָדִין לָהּ בְּסֵלֶם וְדִרְסֵת רִגְלָם עֲלֶיהָ לִרְה"ר דְּאֲמִרְנִין לְעִיל בְּפ' בִּיצַד מַעֲבָרִין (עירובין דף נט:) סֵלֶם תּוֹרֵת פֶּתַח עֲלִיו וְתּוֹרֵת מַחֲצֵה עֲלִיו וְהַכֵּל לְהִקַּל וְהָכָא אֲמִרְנִין תּוֹרֵת מַחֲצֵה עֲלִיו: **כָּל שְׁגָבוּהָ י'** טַפָּחִים כְּנוּן עֵמוּד אוֹ תַל: **לַמִּרְפֶּסֶת מִתֵּר** לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְלִחוּצָר אֲסוּר דִּה"ל לָזֶה בְּפֶתַח וְלָזֶה בִּזְרִיקָה וּבְסֻמוּכָה לַמִּרְפֶּסֶת בְּתוֹךְ ד' עֶסְקִינִן וּכְדֻמוּקָמִי לָהּ בְּפֻרְקִין דְּלַעִיל (עירובין דף פד.): **פָּחוֹת מִכָּאן לְחָצֵר** כְּלוּמַר: אֲף לְחָצֵר וְשִׁנְיָהָן אֲסוּרִים בּוֹ וְהָכִי אֲוִקְמִינָן הֵתָם: **בִּד"א** דְּמַחֲלָקִין רְשוּת חָצֵר וּמִרְפֶּסֶת דָּלָא מִשְׁתֵּרוּ בְּהָדִי הָדָדִי: בְּזִמָּן שָׁהִיו אֵלֹו שֵׁל **רַבִּים כו'** שְׁדִיּוּרִין הִרְבֵּה בְּחָצֵר וְדִיּוּרִין הִרְבֵּה בַּמִּרְפֶּסֶת: **וְעֲרָבוּ אֵלֹו** לַעֲצֹמָן וְאֵלֹו לַעֲצֹמָן דִּהֲשָׁתָא מִפְּקִי בְּנֵי חָצֵר מֵאֵנִי דְּבָתִּים לְחָצֵרוֹ וּבְנֵי עֵלִיּוֹת מֵאֵנִי דְּעֵלִיָּה לַמִּרְפֶּסֶת וְאִי שְׂרִית לִיָּה בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּחָצֵר לְטַלְטֵל בַּמִּרְפֶּסֶת אֲחֵי לְטַלְטֵל בַּה גַּמִּי כְּלִי הַבֵּית: אִוֹ שָׁהִיו שֵׁל וְחִידוּם שְׁאִין בְּחָצֵר אֵלֹא בֵּית אַחַד וְאֵין בַּמִּרְפֶּסֶת אֵלֹא עֲלִיָּה אחת: **שְׁאִינָן גְּרִיכִין לְעֲרָב** לַעֲצֹמָן וְהִשָּׁתָא שְׁכִיחִי מֵאֵנִי דְּבֵית בְּחָצֵר וּמֵאֵנִי דְּעֵלִיָּה בַּמִּרְפֶּסֶת דְּלִיפָּא דְּלִיסָר עֲלִיָּהוּ הִלְכָךְ גִּזְרוּ בְּהוּ רַבֵּנּוּ דָּלָא לְשִׁתְּרוּ בְּהָדִי הָדָדִי גִזְרָה מֵשׁוּם מֵאֵנִי דְּבָתִּים: וְשִׁכְחוּ וְלֹא עֲרָבוּ לַעֲצֹמָן דָּלָא שְׁכִיחִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים בְּחָצֵר וּמֵאֵנִי דְּעֵלִיָּה בַּמִּרְפֶּסֶת: **כָּלוּן רְשוּת אחת הֵן לְבָלִים** שֶׁשָּׂבְתוּ בְּתוֹכָם מֵאֵן שְׁמַעַת לָהּ הִיא סְבָרָא ר"ש וְקֹאמַר עֲרָבוּ לֹא: **רַבֵּנּוּ** הִיא דְּמוּדוֹ בְּגִינוּן וְחֲצֵרוֹת דְּקִשּׁוֹת אחת הֵן וְאִינְהוּ וְזֵדִי לֹא שְׂרוּ הִיכָא דְּעֲרָבוּ דְּגִזְרֵי כְּדִאֲמִרְנִין בְּפֻרְק מִי שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לעיל עירובין מט.) גַּבִּי ג' חֲצֵרוֹת הִפְתּוּחוֹת זֹו לְזֹו דְּפִלְגִי אֲדִר"ש וְאֲמַרוּ שְׁלֶשֶׁת אֲסוּרִין דְּגִזְרֵי דִּילְמָא אֲחֵי לְאֲפּוֹקִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים דְּחִיּוּצָנָה שְׂבָאֲמַרְעִית לְחִיּוּצָנָה חֲבָרְתָּה אֲבָל ר"ש לֹא גִזְר: דָּלָא

קַתְּנֵי גַג וְחָצֵר וְאֲכַסְדָּרָה וּמִרְפֶּסֶת וְקַרְפָּה וּמְבִי דִּזֵּיר ר"ש כּוּלְהוּ חֲזָא רְשוּתָא גִּינְהוּ: **אֲסוּר לְהוֹצִיא מִן הַחָצֵר לְמְבִי** בְּרַבֵּנּוּ דִּאֲסֹר בְּמְבִי בְּקַרְפָּה: **בְּמְבִי אֲסוּר** וְלִקְחָן מִפְּרָשׁ קס"ד הִשָּׁתָא דְּאֲפִילוּ בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּתוֹכוֹ אֲסוּר לְטַלְטוּלִי בַּה דְּכַרְמְלִית מִשְׁנִי לִיָּה כָּל זִמָּן שֵׁלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ: ור"ש מִתֵּיר אֲף לְהוֹצִיא כְּלִי חָצֵר לְמְבִי: **כָּל זִמָּן שֵׁהוּ שֵׁל רַבִּים קס"ד** דִּה"ק הוֹאִיל וּבְכֻלָּן יֵשׁ דִּיּוּרִין הִרְבֵּה וְשִׁכְחוּ וְלֹא עֲרָבוּ לַעֲצֹמָן בִּינוּן דִּהֲשָׁתָא לֹא שְׁכִיחִי כְּלִי הַבָּתִּים בְּחֲצֵרוֹת כָּלוּן מִתֵּרִים זֶה עִם זֶה: לֹא עֲרָבוּ **חֲצֵרוֹת בְּהָדִי** וְכָל חָצֵר עֲרָבָה לַעֲצֹמָה וְהִיא כָּל זִמָּן שֵׁהוּ שֵׁל רַבִּים דְּאָמַר לֹאֻ טַעַמָא לְהִתְרָא הוּא אֵלֹא רְבוּתָא הוּא וְאַע"ג דָּלָא עֲרָבוּ חֲצֵרוֹת בְּהָדִי וְכָל חָצֵר עֲרָבָה לַעֲצֹמָה וְכָל חֲזָא אִית בַּה דִּיּוּרִין טוּבָא וּמִפְּקִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים לְחָצֵר וְאִיפָּא לְמַגִּיר דְּאִיזִי דְּאָנָשִׁי דִּיּוּרִין וְלֹא מִזְדַּהֲרֵי שְׁפִיר וּמִפְּקִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים לְחָצֵר הָאֲחֲרַת אַפ"ה לֹא גִזְר: וְהִיא **לֹא עֲרָבוּ** לְגַמְרֵי מִשְׁמַע: מֵאִי לֹא עֲרָבוּ דְּמִשְׁמַע לְגַמְרֵי אֲשִׁתּוּף דְּמְבִי קָאִי וּבְעֲרׁוּב חֲצֵרוֹת לֹא אִירֵי מִיזִי דָּלָא אֲכַפֵּת לִיָּה בְּהוּ בֵּין עֲרָבָה כָּל אחת לַעֲצֹמָה בֵּין לֹא עֲרָבוּ קֹאמַר דְּמִתֵּרִים בְּמְבִי בִּלְאֵי שְׁתוּף: וְאֲמַרִי

לֹה רַבֵּנּוּ לֹא בְּגַג וְחָצֵר וְאֲכַסְדָּרָה וּמִרְפֶּסֶת מוֹדִינוּ לָךְ אֲבָל בְּקַרְפָּה וּבְמְבִי לֹא הָא דִּר' זִירָא בְּפֻרְק ר"א דְּמִילָה (שְׂבַת קל:): **אִימָא** וְלְמְבִי **אֲסוּר** לְהוֹצִיא כְּלִי הַחָצֵר: הָיוּ רִישָׁא הָא תַנָּא לִיָּה אֲסוּר לְהַכְנִים וְלְהוֹצִיא מִן הַחָצֵר לְמְבִי: מֵהוּ דְּחִימָא הָא דְּתַנָּא רִישָׁא אֲסוּר בְּעֲרָבוּ לַעֲצֹמָן קֹאסְרֵי רַבֵּנּוּ וּמֵשׁוּם כְּלִי בָתִּים וְהִיא דְּקַתְּנֵי לֹא עֲרָבוּ לֹא נִשְׁתַּתְּפוּ הוּא: **אֲבָל** לֹא עֲרָבוּ לַעֲצֹמָן אִימָא מוֹדִיו אֲשִׁמְעִינוּ מִשְׁנֵה וְתִרָה דַּעַל כְּרֻחָךְ חֲזָא לְעֲרָבוּ וְחֲזָא לֵלֹא עֲרָבוּ וְאֲפִילוּ הָכִי אֲסוּר:

אֲנָשִׁי מִרְפֶּסֶת דִּיּוּרֵי עֵלִיּוֹת פְּתוּחוּין לָהּ: וְלֹא עֲרָבוּ בְּנֵי חָצֵר עִם

^(א)**תָּא שְׁמַע: אֲנָשִׁי חָצֵר וְאֲנָשִׁי מִרְפֶּסֶת שֶׁשִׁכְחוּ וְלֹא עִירְבוּ, כָּל שְׁגָבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים — לַמִּרְפֶּסֶת.**

פָּחוֹת מִכָּאן — לְחָצֵר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים — שָׁהִיו אֵלֹו שֵׁל רַבִּים וְאֵלֹו שֵׁל רַבִּים, וְעִירְבוּ אֵלֹו לַעֲצֹמָן וְאֵלֹו לַעֲצֹמָן. אוֹ שֵׁל יַחֲידִים שְׁאִין צָרִיכִין לְעֲרָב. אֲבָל הִיו שֵׁל רַבִּים, וְשִׁכְחוּ וְלֹא עִירְבוּ — גַּג וְחָצֵר וְאֲכַסְדָּרָה וּמִרְפֶּסֶת כּוּלָן רְשוּת אחת הֵן.

טַעַמָא דְּלֹא עִירְבוּ, הָא עִירְבוּ לֹא! הָא מַנִּי — רַבֵּנּוּ הִיא. דִּיזְקָא גַּמִּי, דְּלֹא קַתְּנֵי קַרְפָּה וּמְבִי. שְׁמַע מִינָּה. ^(א)**תָּא שְׁמַע: חֲמִשׁ חֲצִירוֹת הִפְתּוּחוֹת זֹו לְזֹו וּפְתוּחוֹת לְמְבִי, וְשִׁכְחוּ כּוּלָם וְלֹא עִירְבוּ — אֲסוּר לְהַכְנִים וּלְהוֹצִיא מִחוּצָר לְמְבִי וּמִן הַמְבִי לְחָצֵר. וּכְלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּחָצֵר — מוֹתֵר לְטַלְטֵלָן בְּחָצֵר, וּבְמְבִי אֲסוּר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתֵּיר. שָׁהִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כָּל זִמָּן שֶׁהוּ שֵׁל רַבִּים, וְשִׁכְחוּ וְלֹא עִירְבוּ, גַּג וְחָצֵר וְאֲכַסְדָּרָה וּמִרְפֶּסֶת וְקַרְפָּה וּמְבִי — כּוּלָן רְשוּת אחת הֵן. טַעַמָא דְּלֹא עִירְבוּ, הָא עִירְבוּ — לֹא. מֵאִי י"לֹא עִירְבוּ": לֹא עִירְבוּ חֲצִירוֹת בְּהָדִי הָדָדִי, הָא חָצֵר וּבָתִּים — עִירְבוּ. וְהָא י"לֹא עִירְבוּ" קַתְּנִי! מֵאִי י"לֹא עִירְבוּ": לֹא נִשְׁתַּתְּפוּ.**

^(א)**"וְאִיבָעִית אִימָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן לְדְבָרֵיהֶם דִּרַבֵּנּוּ קֹאמַר לָהּ: לְדִידִי לֹא שְׁנָא עִירְבוּ, וְלֹא שְׁנָא לֹא עִירְבוּ. אֵלֹא לְדִידְכוּ, אוֹדוּ לִי מִיָּהֵת דְּהִיכָא דְּלֹא עִירְבוּ רְשוּת אחת הִיא. וְאָמְרוּ לִיָּה רַבֵּנּוּ: לֹא — שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת הֵן.** ^(א)**אָמַר מִר: וּבְמְבִי אֲסוּר. לִימָא מְסִייעַ לִיָּה לָרַבִּי זִירָא אָמַר רַב, דְּאָמַר רַבִּי זִירָא אָמַר רַב: מְבִי שְׁלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ — אֵין מְטַלְטְלִין אֵלֹא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. אִימָא: וּלְמְבִי — אֲסוּר. הִיִּינוּ רִישָׁא! מִשְׁנָה יִתִּירָא אִיצְטְרִיכָא לִיָּה, מֵהוּ דְּחִימָא: כִּי פְּלִיגִי רַבֵּנּוּ עֲלִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הָנִי מִיזִי הִיכָא דְּעִירְבוּ, אֲבָל הִיכָא דְּלֹא עִירְבוּ — מוֹדוּ לִיָּה, קָא מִשְׁמַע לָן. אָמַר לִיָּה רַבִּינָא לָרַב אָשִׁי:**

מִי
קַתְּנֵי גַג וְחָצֵר וְאֲכַסְדָּרָה וּמִרְפֶּסֶת וְקַרְפָּה וּמְבִי דִּזֵּיר ר"ש כּוּלְהוּ חֲזָא רְשוּתָא גִּינְהוּ: **אֲסוּר לְהוֹצִיא מִן הַחָצֵר לְמְבִי** בְּרַבֵּנּוּ דִּאֲסֹר בְּמְבִי בְּקַרְפָּה: **בְּמְבִי אֲסוּר** וְלִקְחָן מִפְּרָשׁ קס"ד הִשָּׁתָא דְּאֲפִילוּ בָלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בְּתוֹכוֹ אֲסוּר לְטַלְטוּלִי לִיָּה כָּל זִמָּן שֵׁלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ: ור"ש מִתֵּיר אֲף לְהוֹצִיא כְּלִי חָצֵר לְמְבִי: **כָּל זִמָּן שֵׁהוּ שֵׁל רַבִּים קס"ד** דִּה"ק הוֹאִיל וּבְכֻלָּן יֵשׁ דִּיּוּרִין הִרְבֵּה וְשִׁכְחוּ וְלֹא עֲרָבוּ לַעֲצֹמָן בִּינוּן דִּהֲשָׁתָא לֹא שְׁכִיחִי כְּלִי הַבָּתִּים בְּחֲצֵרוֹת כָּלוּן מִתֵּרִים זֶה עִם זֶה: לֹא עֲרָבוּ **חֲצֵרוֹת בְּהָדִי** וְכָל חָצֵר עֲרָבָה לַעֲצֹמָה וְהִיא כָּל זִמָּן שֵׁהוּ שֵׁל רַבִּים דְּאָמַר לֹאֻ טַעַמָא לְהִתְרָא הוּא אֵלֹא רְבוּתָא הוּא וְאַע"ג דָּלָא עֲרָבוּ חֲצֵרוֹת בְּהָדִי וְכָל חָצֵר עֲרָבָה לַעֲצֹמָה וְכָל חֲזָא אִית בַּה דִּיּוּרִין טוּבָא וּמִפְּקִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים לְחָצֵר וְאִיפָּא לְמַגִּיר דְּאִיזִי דְּאָנָשִׁי דִּיּוּרִין וְלֹא מִזְדַּהֲרֵי שְׁפִיר וּמִפְּקִי מֵאֵנִי דְּבָתִּים לְחָצֵר הָאֲחֲרַת אַפ"ה לֹא גִזְר: וְהִיא **לֹא עֲרָבוּ** לְגַמְרֵי מִשְׁמַע: מֵאִי לֹא עֲרָבוּ דְּמִשְׁמַע לְגַמְרֵי אֲשִׁתּוּף דְּמְבִי קָאִי וּבְעֲרׁוּב חֲצֵרוֹת לֹא אִירֵי מִיזִי דָּלָא אֲכַפֵּת לִיָּה בְּהוּ בֵּין עֲרָבָה כָּל אחת לַעֲצֹמָה בֵּין לֹא עֲרָבוּ קֹאמַר דְּמִתֵּרִים בְּמְבִי בִּלְאֵי שְׁתוּף: וְאֲמַרִי

מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין; משנה

עירובין; לעיל פג:

ב שבת מו;; תוספתא עירובין

ג תוספתא עירובין

ד שבת קל:

מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין; משנה עירובין; לעיל פז; לעיל עח;; לעיל עז:

ב לעיל ט; לעיל ח.

ומי אָמר ר' יוחנן דְּכִי הֵלְכָה בֵּר' שְׁמַעוֹן וְאַפִּילוּ עָרְבוּ דַחְצָרוֹת רִשּׁוּת אַחַת: וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵלְכָה בְּסֵתָם מִשְׁנָה וְקָשָׁה דַּקְתָּם וְאִח"כ מַחֲלֶקֶת הוּא וּבִלְבָד שְׁלֹא יוֹרִידוּ לְמִטָּה אֶלְמָא אֶסוּר לְהוֹצִיא מִחֻצָּר לַחֲבַרְתָּה אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא בְּעָרְבוּ אֶסוּר אִוְקָמְנָא לְהָא בְּעָרְבוּ אֶבֶל הָשְׂתָא בְּמֵאִי תוֹקְמָא: שְׁלֹא יִהְיֶה זֶה עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ בַּחֲקָקְשִׁית הַחֹצֵר ל"א שְׁיֵהָא זֶה עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ גְּרָסִינוּ וְעַל רֹאשׁ הַכֶּתֶל הָאָמַר: וְכִי רַבִּי לֹא שָׁנְאָה לְמַשְׁנֶה זוּ בְּמַשְׁנָתוֹ: רַבִּי חֵיָא שְׁסָזַר וְקַתְּסֵא אֵת הַבְּרִיתָא וְתַלְמִידוֹ דִּיהִ: מַעֲיָן לוֹ זֶה הַפְּרוֹשׁ וְלַעוֹלָם לְמִטָּה דַּקְתָּם רַבִּי מִתְּנִי בְּבִתּוֹם הָאָמַר שְׁלֹא יוֹרִיד מִרֹאשׁ הַכֶּתֶל יוֹלִיד לְבִיתוֹ: וְסַרְבָּה אַחַת בִּינְיָהֶם לֹא שָׁנָא שְׁלָהֶם וְלֹא שָׁנָא שֶׁל אַחֵרִים דְּהָא אִוְקָמָא כר"ש שְׁאִין חִלוּק רִשּׁוּת אֶלָּא בְּבִתּוֹם וּכְגוֹן שְׁאִינָה פְּרוּגָה לְרִשּׁוּת הַרְבִּיס: אַחַת עָרְבָה לַעֲצָמָה וְסָבִיחוּ מֵאִנִּי דְּבִתּוֹם בְּגוּסָה: אָמַר רַב הוֹנָא נוֹתַנִין הַחֲרָבָה לְזוֹ שְׁלֹא עָרְבָה לְזוֹ שְׁלֹא עָרְבָה לְהוֹצִיא לָהּ בָּלִיס שְׁשֻׁבְתוֹ בַּחֹצֵר דְּהָא לֹא שְׂבִיחוּ בַּהּ מֵאִנִּי דְּבִתּוֹם הוֹאִיל וְלֹא עָרְבָה אֶבֶל לְשַׁעֲרָבָה לֹא דָּרַב הוֹנָא תַלְמִידוֹ דְּרַב הוּהּ דְּאָמַר הֵלְכָה בֵּר"ש בְּשִׁלְא עָרְבוּ אֶבֶל עָרְבוּ לֹא: וְחֵיָא בֵּר רַב אָמַר אֵף לְשַׁעֲרָבָה חֲנִי שְׁמַעְתִּי מֵאֲבָא אֵף לְשַׁעֲרָבָה נוֹתַנִין אוֹתָהּ וּמַעֲתִי חֲנִי מְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאָמַר אֲבָא אֵף לְשַׁעֲרָבָה לְאַסֵּר אֵת שְׁפִיחָן הָאָמַר דְּגִזַּר לֹא עָרְבָה חֲטוּ עָרְבָה דְּאִי מַפְקִי הֲנִי לְגוּסָה הֲנִי נִמִּי אִתּוּ וּמַפְקִי: וּא"ת בְּמָה שְׁשַׁמַּעְתִּי אֵף לְשַׁעֲרָבָה לְהַתִּיר הָאָמַר אֲבָא דְּשַׁפְּיחָן מִתְּרוֹת וְלֹא גִזַּר אֲבָא בְּעָרְבָה מִשּׁוּם מֵאִנִּי דְּבִתּוֹם קָשָׁא לִי בְּמַלְתָּא דְּאֲבָא דְּאָמַר לַעִיל הֵלְכָה בֵּר"ש וְהוּא שְׁלֹא עָרְבוּ אֶבֶל עָרְבוּ לֹא מִפְּנֵי מָה אִין נוֹתַנִים חֹצֵר שְׁלֹא עָרְבָה לַחֹצֵר שְׁעָרָבָה

וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵלְכָה בְּסֵתָם מִשְׁנָה וְקָשָׁה דַּקְתָּם וְאִח"כ מַחֲלֶקֶת הוּא

⁽ⁿ⁾מִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֲכִי? וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֵלְכָה בְּסֵתָם מִשְׁנָה. וְתַנּוּ: כּוֹתֵל שְׁבִין שָׁתִי חֲצִירוֹת, גְּבוּהָ עֲשָׂרָה וּרְוַחָב אַרְבָּעָה — מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִין מְעָרְבִין אַחַד. הִיוּ בְּרֵאשׁוֹ פִּירוֹת — אֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאן וְאוֹכְלִים, וְאֵלּוּ עוֹלִין מִכָּאן וְאוֹכְלִים, וּבִלְבָד שְׁלֹא יוֹרִידוּ לְמִטָּה? מֵאִי "לְמִטָּה" — לְמִטָּה לְבִתִּים. וְהָא תַנִּי רַבִּי חֵיָא: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיֶה זֶה עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ וְאוֹכֵל, וְזֶה עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ וְאוֹכֵל! אָמַר לִיה: וְכִי רַבִּי לֹא שָׁנְאָה, רַבִּי חֵיָא מַעֲיָן לוֹ? אַתְּמַר: שְׁתֵּי חֲצִירוֹת וְחוּרְבָּה אַחַת בִּינְיָהֶם, אַחַת עִירְבָה וְאַחַת לֹא עִירְבָה, אָמַר רַב הוֹנָא: נוֹתַנִין אוֹתָהּ לְזוֹ שְׁלֹא עִירְבָה, אֲבָל לְשַׁעֲרִיבָה — לֹא. דִּילְמָא אִתִּי לְאַפּוֹקִי מֵאִנִּי דְּבִתִּים לַחוּרְבָּה. וְחֵיָא בֵּר רַב אָמַר: אֵף לְשַׁעֲרִיבָה, וּשְׁתִּיתִהּ אֶסוּרוֹת. וְאִם תֹּאמַר שְׁתִּיתִהּ מוֹתְרוֹת, מִפְּנֵי מָה אִין נוֹתַנִין חֹצֵר שְׁלֹא עִירְבָה לַחֹצֵר שַׁעֲרִיבָה? הֵתָם, כִּין דְּמַנְטְרִי מֵאִנִּי דְּבִתִּים בְּחֻצָּר, אִתִּי לְאַפּוֹקִי. הֵכָא בְּחוּרְבָּה, כִּין דְּלֹא מַנְטְרִי מֵאִנִּי דְּחֻצָּר בְּחוּרְבָּה, לֹא אִתִּי לְאַפּוֹקִי. אֵיכָא דְּאָמְרִי, חֵיָא בֵּר רַב אָמַר: אֵף לְשַׁעֲרִיבָה, וּשְׁתִּיתִהּ מוֹתְרוֹת. וְאִם תֹּאמַר: שְׁתִּיתִהּ אֶסוּרוֹת — לְפִי שְׁאִין נוֹתַנִים חֹצֵר שְׁלֹא עִירְבָה לַחֹצֵר שַׁעֲרִיבָה. הֵתָם, כִּין דְּמַנְטְרִי מֵאִנִּי דְּבִתִּים בְּחֻצָּר — לֹא שָׂרוּ בְּהוּ רַבְּנָן, דְּאִתִּי לְאַפּוֹקִי. אֲבָל בְּחוּרְבָּה לֹא מַנְטְרִי. ^(m)מִתְּנִי גַּג גְּדוֹל סְמוּךְ לְקֻטָּן — הַגְּדוֹל מוֹתֵר, וְהַקֻּטָּן אֶסוּר. חֹצֵר גְּדוֹלָה שְׁנַפְרָצָה לְקַטְנָה — גְּדוֹלָה מוֹתְרַת וְקַטְנָה אֶסוּרָה, מִפְּנֵי שְׁהִיא כְּפַתְחָה שְׁל גְּדוֹלָה. גָּמֵ' לְמָה לִּיה לְמִיתְנִי תִרְתִּי? 'לְרַב, קִתְּנִי גַּג דּוּמְיָא דְּחֻצָּר: מָה חֹצֵר מִנְּחִירָא מְחִיצָתָא, אֵף גַּג נִמִּי מִנְּכִרָא מְחִיצָתָא. וְלְשִׁמוּאֵל, גַּג דּוּמְיָא דְּחֻצָּר: מָה חֹצֵר דְּקָא דְּרָסִי לַהּ רַבִּים, אֵף גַּג נִמִּי דְּקָא דְּרָסִי לִיה רַבִּים. 'תִּיב רַבָּה וְרַבִּי זִירָא וְרַבָּה בֵּר רַב חֲנָן, וְתִיב אֲבָיִי גַבְיִיחוּ, וְתִיב וְקֶאמְרִי: שְׁמַע מִינָּה מִמַּתְנִיתִין דִּיזִירִי גְּדוֹלָה בְּקַטְנָה, וְאִין דִּיזִירִי קַטְנָה בְּגְדוֹלָה. 'כִּיצַד? גַּפְנִים בְּגְדוֹלָה — אֶסוּר לְזֹרֵעַ אֵת הַקַּטְנָה. וְאִם זֹרַע — זִרְעִין אֶסוּרִין,

גַּפְנִים

תַּכְּנִים כְּלִיָּה לְתוֹךְ חֲבַרְתָּה וְתוֹצִיאֶם הֵא לֹא גִזַּר רַב בַּחֲרָבָה כְּלוּמַר נִהִי נִמִּי דְּתַשְׁעִי לִי דְּהָא דְּאָמַר רַב לַעִיל אֶבֶל עָרְבָה לֹא מוֹדָה הוּא דְּאוֹתָהּ שְׁלֹא עָרְבָה מִכְּנָסַת וּמוֹצִיאָה כְּלִיָּה לְתוֹךְ שַׁעֲרָבָה דְּהָא לֹא שְׂבִיחוּ בַּהּ שְׁשֻׁבְתוֹ וְאִתּוֹ בִּי מִשְׁתַּמֵּשׁ אִינִישׁ בְּמֵאִנִּי דִּידָהּ מִשְׁתַּמֵּשׁ וְלֹא בַּחֲבַרְתָּה מִיהוּ קָשָׁא לִי אִמְאִי אֶסֶר אֲבָא בְּשַׁעֲרָבָה לְהַכְנִים לְשִׁלְא עָרְבָה הֵא לֹא גִזַּר לְגַבֵּי חֲרָבָה: הֵתָם כִּין דְּמַנְטְר כְּלוּמַר אֵף לְשַׁעֲרָבָה דְּקֶאמַר רַב לְהַתֵּר הָאָמַר וּגַבֵּי חֲצְרוֹת אִמְאִי גִזַּר מִשּׁוּם דְּכִין דְּמַנְטְרִי כְּלִיס בַּחֹצֵר שְׂבִיחוּ לְאַפּוֹקִי מֵאִנִּי טוֹבָא וְחִישְׁיָן דְּלָמָּא מַחֲלָפִי מֵאִנִּי דְּבִתּוֹם בְּמֵאִנִּי דַּחֹצֵר וּמַפְקִי לַחֲבַרְתָּה שְׂהִרִי נְשִׁמְרִים גַּם בְּתוֹכָהּ אֶבֶל חֲרָבָה לֹא עֲבִידִי בַּהּ אִינְשֵׁי לְאַפּוֹקִי מֵאִנִּי טוֹבָא: אֲבָא דְּאָמְרִי חֵיָא בֵּר רַב אָמַר אֵף לְשַׁעֲרָבָה וּשְׁתִּיתִהּ מִתְּרוֹת וְאִם תֹּאמַר שְׁתִּיתִהּ אֶסוּרוֹת וְטַעֲמָא מִשּׁוּם שְׁמַעֲיָן לִיה לְאֲבָא דְּקֶאמַר אֶבֶל עָרְבוּ לֹא אֶלְמָא עַל כִּרְחֻק אֲפִילוּ דַּחֲקַת לְמַלְתָּה דְּאֲבָא לְאוֹקוּמָא לְהֵאִי דְּאֶסֶר בְּשַׁעֲרָבָה הוּא דְּאֶסֶר לְטַלְטַל כְּלִיָּה לְשִׁלְא עָרְבָה אֶבֶל שְׁלֹא עָרְבָה מִתְּרַת לְתוֹךְ שַׁעֲרָבָה שְׁמַעֲיָן מִיָּהָ דְּחִין נוֹתַנִין שְׁלֹא עָרְבָה לְשַׁעֲרָבָה אֶלְמָא גִזַּר בְּעָרְבָה מִשּׁוּם מֵאִנִּי דְּבִתּוֹם וּבַחֲרָבָה נִמִּי עַל כִּרְחֻק שַׁעֲרָבָה אֶסוּרָה בַּהּ וְכִי אָמַר אֲבָא דִּיהֲבִי לָהּ לְתַרְוּיָהּוּ לְאַסוּרָא הָאָמַר לֹא דְמִי: הֵתָם גַּבֵּי חֲצְרוֹת כִּין דְּמַנְטְרִי מֵאִנִּי בַּחֹצֵר חֲבָרוּ בַּבְּחֻצְרוֹ עֲבִידִי לְאַפּוֹקִי לָהּ מֵאִנִּי טוֹבָא וְחִישְׁיָן דְּלֹא לְפוּק לָהּ מֵאִנִּי דְּבִתּוֹם אֶבֶל חֲרָבָה לֹא: מִתְּנִי' הַגְּדוֹל מִתֵּר לְהַכְנִים לוֹ כְּלִי הַצִּית דְּבַעֲי גְדוֹל אֶסְרִי עָלֶיהָ הַקֻּטָּן אוֹסְרִין עָלֶיהּ לְגַבֵּי גְדוֹל הַן פְּרָצָה פְּתַח הוּא דְּשָׂרִי בְּגַפּוּפִי וּכְגוֹן דְּחִין הַפְּרָצָה יוֹתֵר מַעֲשֵׂר אֶבֶל קֻטָּן אֶסוּר לוֹ לְהוֹצִיא כְּלִי הַצִּית דְּבַעֲי גְדוֹל אֶסְרִי עָלֶיהָ דְּנַפְרֵךְ לוֹ בְּמַלּוּאוֹ וְדָבְרִי הַכֵּל הוּא דְּאֲפִילוּ ר' מֵאִיר לֹא אָמַר גַּנִּין רִשּׁוּת אַחַת אֶלָּא לְכֵלִים שְׁשֻׁבְתוֹ בְּתוֹכָן אֶבֶל לְכֵלִים שְׁשֻׁבְתוֹ בְּבִתּוֹם לֹא דּוּמְיָא דַּחֹצֵר קַטְנָה שְׁנַפְרָצָה לְגְדוֹלָה דְּלְכֵלִי עֲלִמָא חֲצְרוֹת רִשּׁוּת אַחַת הֵן וְלַעֲיָן כְּלִי הַבִּתּוֹם אֶסְרָה גְדוֹלָה אֶקְטַנָּה: גְדוֹלָה מִתְּרַת לְהוֹצִיא כְּלִי הַבִּתּוֹם שְׂבָה אִם עָרְבָה לַעֲצָמָה וְלֹא אֶסְרִי עָלֶהּ בְּנִי קַטְנָה: גַּמ' תִּרְתִּי חֹצֵר וּגַנִּ: מָה חֹצֵר דְּמַנְכְּרָא מַחֲצֵתָא דְּשָׂרִי יֵשׁ לָהּ מַחֲצוֹת: אֵף גַּג נִהִי נִמִּי דְּשָׂרִינָן לִיה בְּמַחֲצוֹת תַּחֲתוֹנוֹת מִשּׁוּם גוּד אֶסָּק מִיהוּ מַחֲצוֹת נִפְרוֹת בְּעִינָן שְׁלֹא יִהְיֶה גַּג בּוֹלֵט חוּצָה לָהֶם דְּאִי לֹא מַנְכְּרָא לֹא אֶמְרִינָן גוּד אֶסָּק וְגְדוֹל נִמִּי אֶסוּר דְּחִין לוֹ שׁוּם מַחֲצָה וְכַל שְׁאִין לוֹ מַחֲצוֹת אִינְיוּ רִשּׁוּת הִיחִיד. כֵּל גַּנִּין שְׁלֵהָן חֲלָקִין הִיוּ וְלֹא מַשְׁפָּעִין: וְלְשִׁמוּאֵל דְּאָמַר אֲפֵלוּ לֹא מַנְכְּרָא אֶמְרִינָן גוּד אֶסָּק לְהַכִּי תַנְנָה גַבֵּי הַדְּדִי דְּמָה חֹצֵר דְּדַרְסִי לָהּ רַבִּים אֵף גַּג הֵא דְּקַתְנִי קֻטָּן אֶסוּר מִשּׁוּם דְּדַרְסִי רַבִּים מִזֶּה דְּהוּ לָהּ מַחֲצָה תַּחֲתוֹנָה שְׂבִיעִיָּהֶם מַחֲצָה נִדְרָסַת וְלֹא מַצִּית לְמִיגַד וְאַסּוּקָה אֶבֶל אִי לֹא דְרָסִי בְּהָן אֵף קֻטָּן שְׂרִי דְּאֶמְרִינָן גוּד אֶסָּק וְתַפְסִיק הַמַּחֲצָה בִּינְיָהֶם וְאִע"ג דְּמַכְסִיא וְלֹא מַנְכְּרָא: דִּיזִירִי גְדוֹלָה מוֹשְׁלִין בְּקַטְנָה וּמוֹשְׁכִין אוֹתָהּ אֶלְלָן: וְאִין דִּיזִירִי קַטְנָה מוֹשְׁלִין בְּגְדוֹלָה לְמַשְׁבֹּן אֶלְלָן: אֶסוּר לְזֹרַע אֵת הַקַּטְנָה דְּכִמָּאן דְּהוּיָא קַטְנָה בְּלֵא בְּתוֹךְ גְדוֹלָה דְּמִי וְאֲפִילוּ מַרְחִיק אֲרַבַּע אַמּוֹת מִן הַגְּבָנִים שְׁאֲפִילוּ בְּתוֹךְ הַגְּדוֹלָה מִתֵּר לְהַרְחִיק וְלִזְרַע הֵכָא אֶסוּר דְּקַתְנִי מִתְּנִי' מִפְּנֵי שְׁהִיא כְּפַתְחָה שְׁל גְדוֹלָה אֶלְמָא כְּלָה כְּחַד פְּתַח מַשְׁנֶה לָּהּ:

צב.

עין משפט
בר מצוה

א טוש"ע או"ח סי' שעד סע'י ד':

ב מו"י פג' מהל' עירובין הל' כד, סמג לאוין טה, סמג עשין א, ש"ע או"ח סי' שעד סע'י ג:

ג טוש"ע או"ח סי' שמה סע'י טז:

ד מו"י פז' מהל' כלאים הל' יט, טוש"ע יו"ד סי' רצו סע"י מט:

צב:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי' קלט סעי' ט:

ב מו"י פח' מהל' תפילה וברכת כהנים הל' ז, סמג עשין יט, טוש"ע או"ח סי' נה סעי' יז:

ג מו"י פח' מהל' תפילה וברכת כהנים הל' ז, טוש"ע או"ח סי' נה סעי' טז:

ד מו"י פח' מהל' תפילה וברכת כהנים הל' ח, טוש"ע או"ח סי' עט סעי' ג:

גִּפְּנִים בַּקֻּטְנָה מִתָּר לְזֹרֵעַ אֶת הַגְּדוּלָּה פּי' בַּקּוּנְטֵרָם וּכְשֵׁיגְדְּלוּ הַזְּרָעִים אע"נ

דְּדִיּוּרֵי גְדוּלָּה בַּקֻּטְנָה אִין אוֹסְרִין אֶת הַגִּפְּנִים בְּדֹאמְרִינן בַּמִּנְחוֹת בִּפְ' שְׁנִי (דף טו.) מַעֲשֶׂה בֹא' שְׂזָרַע בְּרָמוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וּבֹא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְאָסְרוּ הַזְּרָעִים וְהַתִּירוּ הַגִּפְּנִים מ"ט קַנְבוֹס וְלוֹף אָסְרָה תוֹרָה שְׂאֵר זְרָעִים דִּרְבָּנָן הֵךְ זַעֲבִיד אֲסוּרָא קִנְסוּ הֵךְ דְּלֹא עֲבַד אֲסוּרָא לֹא קִנְסוּ וּה"נ הוֹאִיל וּכְשֶׁזָּרַע אֶת הַגְּדוּלָּה בְּהֶסֶר זָרַעַה אֲפִילוּ שְׁתִּיבָן שְׁלוֹ לִיבֹא לְמַקְנֶסָה וּלְפִרְוָשוּ מִירֵי הָבֹא בְּשֶׂאֱר זְרָעִים וְתַמָּה דְּהִיבֵי שָׂרִי לְהִנִּיחַ הַזְּרָעִים כְּשֵׁיגְדְּלוּ כִּיּוֹן דְּדִיּוּרֵי גְדוּלָּה בַּקֻּטְנָה דֹּאֲפִילוּ עָלוּ מֵאִלִּיָּהּוֹן תַּנּוּ בַּמַּסְכָּת כִּלְאִים (פ"ה מִשְׁנֶה ו) הִיָּה עוֹבֵר בְּכֶרֶס וְרָאָה יָרֵק בַּתוֹךְ בְּרָמוֹ וְאָמַר לִכְשָׁחֲזוֹר לְחַלְטֵנוּ אִם הוֹסִיף מֵאֲתִים אֲסוּר כִּיּוֹן שְׁמַתֵּי־אֵשׁ מְלַלְקֵטוּ וּע"כ הִיא דְּמִנְחוֹת אִרְרִי שְׁלֹא יָדַע בַּעַל הַכֶּרֶס שֶׁהַזְּרָעִים בַּכְּרָמוֹ לִכְךָ נִרְאָה לר"י לִפְרֵשׁ טַעֲמָא דְּשִׁמְעָתִין מִשּׁוּם דְּשֵׁם גְּדוּלָּה עַל הַקֻּטְנָה וְאִין שֵׁם קֻטְנָה עַל הַגְּדוּלָּה וְלִהֲכִי גִפְּנִים בַּגְּדוּלָּה הִיּוּ שֵׁם כֶּרֶס עַל הַקֻּטְנָה וְאע"ג דִּלִּין גִּפְּנִים בַּקֻּטְנָה אֲסוּר לְזָרַעַה דִּרְחֻמְנָא קֹפֵד עַל שֵׁם כֶּרֶס דְּכַתִּיב לֹא תִזְרַע בְּרִמְמָן כִּלְאִים אֲבָל גִּפְּנִים בַּקֻּטְנָה מִתָּר לְזָרַע בַּגְּדוּלָּה אע"נ דְּלִכְשָׁחֲרַעְנָה יִהְיֶה שֵׁם שְׂדֵה

עַל הַקֻּטְנָה אִין לְחוּשׁ דִּרְחֻמְנָא לֹא קֹפֵד אֲשֶׁם שְׂדֵה דִּהָא לֹא כַּתִּיב שְׂדֵךְ לֹא תַטַּע

כֶּרֶס דִּהְיָה מִשְׁמַע דְּקֹפֵד אֲשֶׁם שְׂדֵה: **אֲשָׁה** בַּגְּדוּלָּה וְגַט בַּקֻּטְנָה פּי' בַּקּוּנְטֵרָם וּשְׁתִּיבָן שְׁלָה דְּאִיבֹא לְמֶאֱן דֹּאמַר בְּגִטִּין (דף עז:) הָא דִּתְנֵן הַזִּזְרֵק גַּט לֹאשְׁתִּין וְהִיא בַּתוֹךְ בֵּיתָה אִוּ בַּתוֹךְ חֲצָרָה הִרִי זִוּ מְנַרְשֶׁת דְּדוּקָא דַּעוּמָּזַת בַּתוֹכָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֲבָל אֵינָה עוֹמָזַת בַּתוֹכָה לֹא אע"נ דְּשְׁלָה הִיא וְצִרִיךְ לִימַר הָא דִּקְאֲמִרִינן הֵתָם בַּגְּמָרָא וְהוּא שְׁעָמָזָה בְּצַד בֵּיתָה לֹאִו אֲצֵל בֵּיתָה קֹאמַר אֲלֵא בַּתוֹךְ בֵּיתָה מִשֵּׁם קֹאמַר דְּקַתְגִי הֵתָם בַּמַּתְגִי' בַּתוֹךְ בֵּיתָה דִּהָא הִבֵּא אֲמִרִינן אֲשֶׁה בַּקֻּטְנָה וְגַט בַּגְּדוּלָּה אֵינָה מְנַרְשֶׁת אע"פ שַׁעוּמָּזַת אֲצֵל הַגְּדוּלָּה וְלר"י נִרְאָה דְּהִבֵּא מִירֵי בְּשֶׁהֲשִׁילוּ לְהֹאשֶׁה חֲצַר אַחַת וְקֹאמִרִינן דְּכַשֶּׁהֲשִׁילוּ לָהּ גְדוּלָּה הִיּוּ שְׁמָה גַם עַל הַקֻּטְנָה אֲשֶׁה בַּקֻּטְנָה שֶׁהֲשִׁילוּ לָהּ הַקֻּטְנָה לֹא הִי בְּהִיב שְׁמָה עַל גְּדוּלָּה: **תְּשַׁעָּה** בַּגְּדוּלָּה וַיַּחֲדִיד בַּקֻּטְנָה מַצְטַרְפִּין דְּוָקָא בִּיחִיד בַּקֻּטְנָה אֲבָל חֲמָשָׁה בַּקֻּטְנָה וְחֲמָשָׁה בַּגְּדוּלָּה אִין מַצְטַרְפִּין וְסִיפֹא דְנִקְטַ מַשְׁעָה בַּקֻּטְנָה ה"ה חֲמָשָׁה בַּקֻּטְנָה אֲלֵא אֲבָב רִישָׁא נִקְטַ הִיא לְשֹׁנָא וְהָא דִּתְנֵן

בַּפֶּרֶק בִּיצֵד צוּלִין (פְּסָחִים דף פה:) מִן הָאֲבָף וּלְפָנִים כִּלְפָּנִים וּמִן הָאֲבָף וּלְחוּץ כִּלְחוּץ וְקֹאמַר הֵתָם רַב בַּגְּמָרָא וְכוּן לְתַפְלָה וְרִיב"ל אָמַר אֲפֵלוּ מַחֲצִיָּה שֶׁל בִּרְזַל אֵינָה מַפְסָקָת כִּין יִשְׁרָאֵל לֹאֲבִיָּהם שֶׁבַשְּׁמִים לְכֹאזְרָה נִרְאָה דִּלְעֻנָּן צִרוּף פְּלִיגִי דִּלְעֻנָּן לְצֹאת מוֹזָה רַב דִּיּוּצָא אֲפֵלוּ חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּדָתְנֵן בַּפֶּרֶק רֹאוּהוּ ב"ד (ר"ה דף כז:) הִיָּה עוֹבֵר לְאַחֲרֵי בֵית הַכְּנֶסֶת וְשִׁמַּע קוֹל שׁוֹפָר וְקוֹל מְגִלָּה אִם בּוֹן לְבוֹ יֵצֵא וְקִיָּצֵא דָאִם כּוֹן סְגִיא דְּהִבָּא כְּרַב וּבִפְ' אִילוּ נִלְמָרִין (סוּטָה דף לח:) מִשְׁמַע דִּק"ל כְּרִיב"ל גְּבִי עַם שְׂאֲחֹרֵי הַכְּהֻנִּים וּמִיתֵי סְתָמָא דְּהַש"ס מִמְּלַתָּא דְּרִיב"ל וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ דִּלְצִרוּף מוֹזָה רִיב"ל דִּלִּין מַצְטַרְפִּין בְּדֹאמְרִינן הִבֵּא וּפְלִיגִי לְעֻנָּן לְעֻנִּית קִדְּשָׁה אִוּ בְּכַחוּ דִּק"ל בַּמְגִּלָּה (דף כג:) דִּלִּין דְּכָר שֶׁבַקְדָּשָׁה פְּחוֹת מַעֲשֶׂרָה וְקַסְבַּר רַב מִן הָאֲבָף וּלְחוּץ אֵינִו יְכוּל לְעֻנִּית דְּלֹא הִיּוּ בְּכָלֵל

צְבוֹר שֶׁבַכְּנִים וְרִיב"ל סָבַר דֹּאֲפִילוּ מַחֲצִיָּה שֶׁל כְּרָזֵל אֵינָה מַפְסָקָת וְהִי בְּכָלֵל צְבוֹר לְעֻנִּית בְּרַכַּת כְּהֻנִּים וְלְעֻנִּית דְּכָר שֶׁבַקְדָּשָׁה: **שְׂאֵל־מַלְלִי** אִין מַחֲצִיָּה מִרְחִיק **אַרְבַּע** אַמוֹת וְזוֹרַע מִגְּפוּפֵי גְדוּלָּה פֶּרִיךְ כְּבִפִּי' בַּקּוּנְטֵרָם דִּאי לֹא הִיָּה גְּפוּפִי לְצַד הַקֻּטְנָה אֲלֵא הֲשֵׁנָה גְּפוּפִיָּה וְהִי לִיָּה שְׁתִּיבָן חֲצַר אַחַת מִרְחִיק ד' אַמוֹת וְזוֹרַע אִם יֵשׁ כִּין כֶּרֶס וּלְכַתֵּל י"ב אַמוֹת כְּדִין מַחוּל הַכֶּרֶס וְעַבְשׁוּ שֵׁשׁ גְּפוּפִי וּקְרֹאיוֹת בְּכָךְ לְחַלֵּק יוֹתֵר זִוּ מִזֵּו מְגִרַע גָּרַע וְאֲסוּר לְזָרַע בַּקֻּטְנָה וְאֲפֵלוּ הִיא מִאָּה אִמָּה כְּמַשְׁמַע לְשֹׁנָא מִפְּנֵי שֶׁהִיא בַּפִּתְחָה שֶׁל גְּדוּלָּה דִּהִי כֹאֵלוּ הִיא תוֹךְ הַפֶּתַח וְדוּקָא מַכְתֵּל הַגְּדוּלָּה פֶּרִיךְ אֲבָל מַקְטָנָה אֵינִו רוּצָה לְהַקְשׁוֹת שָׂאִם אִין כִּלְל מַחֲצוֹת שֶׁל קֻטְנָה אִין צִרִיךְ לְהִרְחִיק אֲלֵא זוֹרַע סְמוּךְ לְגְדוּלָּה דִּהַפֶּתַח הִי כַּמַּחֲצִיָּה וְעַבְשׁוּ נֶאֱסָר ע"י מַחֲצוֹת הַקֻּטְנוֹת דִּלִּין זֶה שְׁמָה דְּכַשָּׁאִין מַחֲצוֹת הַקֻּטְנוֹת נִרְאָה הַגְּפוּף וּע"י מַחֲצוֹת הַקֻּטְנוֹת אִין נִכְרִין גְּפוּפִי גְדוּלָּה וְהִי סְלוּק מַחֲצוֹת וְאוֹמַר ר"י דְּלִכְאֹזְרָה הִיָּה נִרְאָה מִתוֹךְ הַסְּבָרָא דִּלִּין לְהַחֲמִיר בַּקֻּטְנָה שֶׁנִּכְרַצָּה לְגְדוּלָּה יוֹתֵר מֵאֵלוּ הִיא תוֹךְ מַחֲצַת גְּדוּלָּה שְׁמַרְחִיק ד' אַמוֹת וְזוֹרַע כְּדִין מַחוּל הַכֶּרֶס וְשֵׁשׁ כִּין הַכֶּרֶס וּלְכַתֵּל י"ב אַמוֹת וְהָא דְּמַשְׁוִּינן לָהּ בַּפִּתְחָה שֶׁל גְּדוּלָּה הֵינִו לַעֲשׂוֹת הַקֻּטְנָה כֹּאֵלוּ הִיא תוֹךְ מַחֲצוֹת הַגְּדוּלָּה שְׁלֹא לְהִבִּיא זָרַע לָשֵׁם אֹא"כ וִרְחִיק ד' אַמוֹת אֲבָל לְהַחֲמִיר יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהֵיתָה תוֹךְ מַחֲצוֹת הַגְּדוּלָּה אֵינָה סְבָרָא לְכֹאזְרָה וְהִיָּה נִרְאָה דִּה"פ מְצִינוּ מַחֲצָה לֹאסוּר שָׂאִם אִין מַחֲצָה כִּלְל לְגְדוּלָּה מִרְחִיק ד' אַמוֹת בַּקֻּטְנָה וְזוֹרַע אֲפֵלוּ אִין י"ב אַמוֹת מֵהַכֶּרֶס שֶׁבַּחוּץ לְצַד הַכְּתֵל שֶׁבַּחוּץ שֶׁל קֻטְנָה וְלֹא דְמִי לְמַחוּל הַכֶּרֶס דִּהֵתָם גַּם הַכֶּרֶס מִקֵּף מַחֲצוֹת לְהִיב צִרִיךְ י"ב אַמוֹת אֲבָל הִבֵּא דְסָבִיב הַכֶּרֶס אִין מַחֲצָה וְלֹא שִׁיךְ כְּתֵל קֻטְנָה לְכֶרֶס אִין צִרִיךְ י"ב אִמָּה וְעַבְשׁוּ שֵׁשׁ מַחֲצוֹת לְגְדוּלָּה צִרִיךְ י"ב אִמָּה כְּדִין מַחוּל הַכֶּרֶס אֲבָל אוֹמַר ר"י דֹּא"א לְפָרֵשׁ כּוֹן דֹּא"כ לְמָהּ מַקְשָׁה בְּסְמוּךְ מַחוּל הַכֶּרֶס דִּהָא אֲמַחוּל הַכֶּרֶס

קִיָּמָא הֲשִׁתָּא שָׂאִם אִין מַחֲצָה לֹא יִהְיֶה שֵׁם דִּין מַחוּל הַכֶּרֶס וְאִם יֵשׁ מַחֲצוֹת יִהְיֶה שֵׁם דִּין מַחוּל הַכֶּרֶס וְנִרְאָה לִי פִּירוּשׁ רִש"י עֲקָר: **אֲמַר** לָהּ **רָבָא** לְאַבְּי ר"ת הִגִּיהַ רַבֵּה שְׁהִרִי רַבֵּה וְר' יִזְרָא וְרַבֵּה כַר רַב תַּנּוּ הִיּוּ יִתְבִי וּמִדְּקִדְקוּ שְׁלֶשְׁתָּן מִמַּתְנִי' ש"מ דִּיּוּרִין כו' וְאַבְּי הִקָּשָׁה עַל דְּקְדוּקָ שְׁלָהֵן וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בָּא לְקוּם דְּכָרִיו דְּמַצְנוּ מַחֲצָה לֹאסוּר אע"נ דְּקִצַּת נִרְאָה דְּרַבָּא הִיָּה לוֹ לְגַרֵם מְדַקְאָמַר בְּתַר הִכִּי לְדִידִי כַּשֶּׁהָ וּלְדִידֵךְ הִי סְלוּק מַחֲצוֹת וְרַבָּא וְאַבְּי פְּלִיגִי בְּהָא בְּסָפָה בַּפ"ק (דף יח.) שְׁמַזְבִּירוּ אַחֵר אֲבִי וּלְקַמּוֹן נִמִּי מִיָּתִי לָהּ מ"מ נִרְאָה טְפִי כְּמוֹ שֶׁהִגִּיהַ ר"ת:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

גִּפְּנִים מִתָּרִין דִּהָא אִין דִּיּוּרֵי

גִּפְּנִים מוֹתְרִין. **גִּפְּנִים** בַּקֻּטְנָה — מוֹתֵר לְזֹרֵעַ אֶת הַגְּדוּלָּה. **אֲשָׁה** בַּגְּדוּלָּה וְגַט בַּקֻּטְנָה — מַתְגַּרְשָׁת. **אֲשָׁה** בַּקֻּטְנָה וְגַט בַּגְּדוּלָּה — אֵינָה מַתְגַּרְשָׁת. **צְבוֹר** בַּגְּדוּלָּה וּשְׂלִיחַ צְבוֹר בַּקֻּטְנָה — יוֹצֵאִין יָדֵי חוּבָתָן. **צִיבוֹר** בַּקֻּטְנָה וּשְׂלִיחַ צְבוֹר בַּגְּדוּלָּה — אִין יוֹצֵאִין יָדֵי חוּבָתָן. **תְּשַׁעָּה** בַּגְּדוּלָּה וַיַּחֲדִיד בַּקֻּטְנָה — מַצְטַרְפִּין. **תְּשַׁעָּה** בַּקֻּטְנָה וְאַחַד בַּגְּדוּלָּה — אִין מַצְטַרְפִּין.^(ט) **צוּאָה** בַּגְּדוּלָּה — אֲסוּר לְקִירוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּקֻּטְנָה. **צוּאָה** בַּקֻּטְנָה — מוֹתֵר לְקִירוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּגְּדוּלָּה. אָמַר לָהּ אַבְּי: **אִם כּוֹן**, מְצִינוּ מַחֲצִיָּה לְאִיסוּר. **שְׂאִיל־מַלְלִי** אִין מַחֲצִיָּה, מִרְחִיק **אַרְבַּע** אַמוֹת וְזוֹרַע, וְאִילוּ **הַשְׁתָּא אֲסוּרָּה!** אָמַר לִיָּה רַבִּי יִזְרָא לְאַבְּי: וְלֹא מְצִינוּ מַחֲצִיָּה לְאִיסוּר!? **וְהָא תַּנּוּ: חֲצַר גְּדוּלָּה שְׁנַפְרָצָה** לְקֻטְנָה — גְּדוּלָּה מוֹתֵרַת וּקֻטְנָה אֲסוּרָּה, מִפְּנֵי שְׁהִיא כַּפִּתְחָה שֶׁל גְּדוּלָּה. וְאִילוּ הַשְּׁנָה אֶת גִּיפּוּפִיָּה גְדוּלָּה נִמִּי אֲסוּרָּה! אָמַר לִיָּה, הֵתָם סִילּוּק מַחֲצוֹת הוּא.^(י) אָמַר לִיָּה **רַבָּא** לְאַבְּי: וְלֹא מְצִינוּ מַחֲצִיָּה לְאִיסוּר? **וְהָא אֲתַמַּר:**

סִיבָּה

קֻטְנָה מוֹשְׁלִין בַּגְּדוּלָּה: **גִּפְּנִים** בַּקֻּטְנָה מִתָּר לְזָרַע אֶת הַגְּדוּלָּה לְכַתְּחָלָה דְּלַגְבִּי גְדוּלָּה פִּתְחָא וְכָל פִּתַּח כַּמַּחֲצָה הוּא וְאֲפִילוּ סְמוּךְ לְגִפְּנִים מִתָּר לְזָרַע אֶת הַגְּדוּלָּה לְכַתְּחָלָה כְּדָתְנֵן (כ"ב דף כו.) הִיָּה גָזַר בְּתַנּוּס זֶה סוּמָךְ לְגַזַּר מִכָּאן וְהָ סוּמָךְ לְגַזַּר מִכָּאן וּכְשֵׁיגְדְּלוּ הַזְּרָעִים אע"נ דְּדִיּוּרֵי גְדוּלָּה בַּקֻּטְנָה אִין אוֹסְרִים אֶת הַגִּפְּנִים דֹּאמַר בַּמִּנְחוֹת פ"ב (דף טו.) מַעֲשֶׂה בֹאֲחָד שְׂזָרַע אֶת כֶּרֶם שֶׁל חֲבֵרוֹ וּבֹא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְאָסְרוּ אֶת הַזְּרָעִים וְהַתִּירוּ אֶת הַגִּפְּנִים וְאָמַר מֵאִי טַעֲמָא קַנְבוֹס וְלוֹף אָסְרָה תוֹרָה שְׂאֵר זְרָעִים מְדַרְבָּנָן אֲסִירֵי הֵךְ דְּלֹא עֲבַד אֲסוּרָא לֹא קִנְסוּ רַבָּנָן הִכִּי נִמִּי הוֹאִיל וּכְשֶׁזָּרַע אֶת הַגְּדוּלָּה בְּהֶסֶר זָרַעַה אֲפֵלוּ שְׁתִּיבָם שְׁלוֹ לִיבֹא לְמַקְנֶסָה וּכ"ס אִם קֻטְנָה שֶׁל אַחֲרִים וּגִפְּנִים שְׁלָה קְדָמוּ: אֲשֶׁה עוֹמָזַת בַּגְּדוּלָּה חֲרָק לָהּ בַּעֲלָה גַט לְתוֹךְ קֻטְנָה וּשְׁתִּיבָן שְׁלָה וְאִיבֹא לְמֶאֱן דֹּאמַר בַּמַּסְכָּת גִּטִּין (דף עז:) דִּהָא דִּתְנֵן הַזִּזְרֵק גַּט לֹאשְׁתִּין וְהִיא בַּתוֹךְ בֵּיתָה אִוּ בַּתוֹךְ חֲצָרָה הִרִי זִוּ מְנַרְשֶׁת דוּקָא עוֹמָזַת לְתוֹכָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֲבָל אִם אֵינָה עוֹמָזַת לְתוֹכָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לֹא וְאע"נ דְּשְׁלָה הִיא: מַתְגַּרְשָׁת הִיא שְׁהִרִי הִיא כַּעוּמָזַת בַּקֻּטְנָה דְּכָלָה קֻטְנָה בְּתַר גְּדוּלָּה שְׂיָכָא: אֵינָה מַתְגַּרְשָׁת גְּדוּלָּה לֹאִו בְּתַר קֻטְנָה אֲוֵלֹא וְגַט לֹא קִנִּי לֹאשֶׁה דְּנִימָא נִשְׁדִּי אֲשֶׁה בְּתַר גַּט דֹּאשֶׁה לֹא בַּעֲיָא לְמַקְנֵי גִטָּא: יוֹצֵאִין דְּשִׁלִּיחַ צְבוֹר דְּקֹאִי בַּקֻּטְנָה הִבֵּא שִׁיךְ: אִין יוֹצֵאִין דִּהַשְׁתָּא לֹא שִׁיךְ בַּתְרִיָּהוּ וְצְבוֹר דְּקוּמִי בַּקֻּטְנָה לֹא מְצִינוּ לְמִימַר דְּשִׂיבִי בַּתְרָה דְּרַבָּה בְּתַר חַד לֹא מַשְׁתַּדּוּ: מִתָּר לְקִירוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּגְּדוּלָּה דְּגִבִּי גְדוּלָּה כַּמַּחֲצִיָּה הִיא וְלֹא מְצִי קֻטְנָה מְקַלְקֵלָא בְּשׁוּם מִיָּדִי: שְׂאֵל־מַלְלִי אִין מַחֲצָה אִי לֹאִו הֵךְ גְּפוּפִי שַׁעוּדוּפִין בַּגְּדוּלָּה הִיּוּ הַגְּדוּלָּה וְהַקֻּטְנָה שְׁוֹות הִיּוּ לְהוּ כַּחֲצַר אַחַת וּמִתָּר לְזָרַע שֵׁם עַם הַגִּפְּנִים וּמִרְחִיק ד' אַמוֹת הֲשִׁתָּא מִשּׁוּם הֵךְ גְּפוּפִי שְׁדִּינוּ לְכָלָה קֻטְנָה בְּתַר גְּדוּלָּה וּמִתְסָרָא כִּלָּה מְצִינוּ מַחֲצָה שְׂאוּסְרָת: וְאִילוּ הֲשֵׁנָה אֶת **גִּיפּוּפִיָּה** שֶׁכְּנָה מַחֲצוֹת בַּתוֹךְ הַגְּדוּלָּה מִכָּאן וּמִכָּאן עַד שְׁיַקְצַרְנָה כְּמַדַּת הַקֻּטְנָה וְסָלַק אֶת הַגְּפוּפִין עַל יְדֵי מַחֲצוֹת הֵלְלוּ אֵף גְדוּלָּה אֲסוּרָּה וְעַבְשׁוּ שְׁתִּיבָן שְׁוֹות נִמְצָאוּ מַחֲצוֹת הֵלְלוּ בְּאוֹת לֹאסוּר: סְלוּק מַחֲצוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת סָלְקוּ אֶת הִרְאִשוּנוֹת אֲבָל גְּבִי זְרִיעָה אֲסַר עֲדָף הַגְּפוּפִין עַל הַקֻּטְנָה מִשּׁוּם יוֹתֵר מַחֲצָה:

גְּדוּלָּה שְׂיָכָא: אֵינָה מַתְגַּרְשָׁת גְּדוּלָּה לֹאִו בְּתַר קֻטְנָה אֲוֵלֹא וְגַט לֹא קִנִּי לֹאשֶׁה דְּנִימָא נִשְׁדִּי אֲשֶׁה בְּתַר גַּט דֹּאשֶׁה לֹא בַּעֲיָא לְמַקְנֵי גִטָּא: יוֹצֵאִין דְּשִׁלִּיחַ צְבוֹר דְּקֹאִי בַּקֻּטְנָה הִבֵּא שִׁיךְ: אִין יוֹצֵאִין דִּהַשְׁתָּא לֹא שִׁיךְ בַּתְרִיָּהוּ וְצְבוֹר דְּקוּמִי בַּקֻּטְנָה לֹא מְצִינוּ לְמִימַר דְּשִׂיבִי בַּתְרָה דְּרַבָּה בְּתַר חַד לֹא מַשְׁתַּדּוּ: מִתָּר לְקִירוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּגְּדוּלָּה דְּגִבִּי גְדוּלָּה כַּמַּחֲצִיָּה הִיא וְלֹא מְצִי קֻטְנָה מְקַלְקֵלָא בְּשׁוּם מִיָּדִי: שְׂאֵל

מסורת הש"ס
א משנה כלאים; לעיל ג: ב תוספתא כלאים; משנה כלאים ג סוכה יח. ד גיטין טו:
תורה אור השלם
לא־תזרע פרמך בלאים פּוֹר־תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם כב, טו]

סִפְּךָ עַל גִּבִּי אֶכְסְדָרָה שְׁיֵשׁ לֶה פְּצִימִין שְׁמִי דְּפִנוֹת שְׁיֵשׁ לֶה כְּהֻלָּקְתָּהּ לֹאֲרָקָה וְעֵשְׂוִיָּה **סִפְּךָ עַל גִּבִּי אֶכְסְדָרָה שְׁיֵשׁ לֶה פְּצִימִין** אִין נִרְאָה כְּמוֹ שְׁפָרֵשׁ בְּקוֹנְטֵרֶם שְׁיֵשׁ שְׁמִי כְּמִבּוּי וּבְדַלְפֵן סְלִישִׁית וּרְבִיעִית קוֹבֻעֵין עֲמוּזִים לְקִרְנֵי הַיּוֹנוֹת וְגַם לָהֶם טַפַּח: **כְּשֶׁרָה דִּתֵּן (סָכָה ו.)** שְׁתִּים כְּהֻלָּכְתָּן וּשְׁלִישִׁית אֶפְלוֹ טַפַּח: וְאִלּוּ הִשְׁנֶה אֶת פְּצִימֶיהָ שְׁבֻנָּה ב' מַחְצֵת בְּתוֹכָהּ אֶצֶל מַחְצֵת הָרִאשׁוֹנוֹת וְנִמְצְאוּ פְּצִימֶיהָ עוֹמְדִין בִּין שְׁמִי' הַמַּחְצֵת מִכָּאן וּבִין שְׁמִי מַחְצֵת מִכָּאן וּבִתּוֹךְ הָאֶכְסְדָרָה אִינֵן נִרְאִין: **פְּסוּלָה דְּאִין לֶה אֲלֵא ב' מַחְצֵת:** לְגִידֵי כְּשֶׁרָה דְּפִלְגִי עֲלֶךָ כְּהֵא מִלְתָּא לְקַמֵּן כְּפִרְקוֹן דְּאִפְּלוֹ אִין לֶה שׁוּם מַחְצֵה אֲמַרִּינֵן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם דְּסִתָּם אֶכְסְדָרָה תַּחוּבִין קוֹרוֹת לְמַעְלָה מַעְמוּד לַעֲמֹד שְׁעִלְיָן נוֹתֵנִים אֶת הַתַּקְרָה וְהָךְ קוֹרוֹת יֵשׁ לָהֶם פֶּה דְּהִינּוּ חָדָה שְׁאִינֶה עֲגֻלָּה אֲלֵא מְרַבַּעַת: לְגִידֶךָ נִמִּי דְחִמְרַת פְּסוּלָה אִין כֵּאן מַחְצֵה לְאֶסּוּר דְּהִכָּא הִינּוּ טַעֲמָא שְׁסֻלָּן מִכָּאן אֶת הַפְּצִימִין וְאֶת מַחְצֵת הָרִאשׁוֹנוֹת ע"י מַחְצֵת הַלְלוּ וְהַעֲמִידָה עַל אִלּוּ לְבָדוֹ: חֲצִי מַקְרָה מְסָה כַּגֵּן חֶלֶק כַּשִּׁין תַּקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרָה וְאִין כֵּאן מִבְּדִיל: כִּיד רַב שְׁמַעְיָה צוּרֵי לְהַשִּׁיב לְאַבְי תְּשׁוּבָה זֶו: לְהִקָּל וּלְהַחֲמִיר פְּעֻמִּים שְׁהַמְחָצֵה מִתַּרְת לַעֲנֵן בִּלְאִים וּפְעֻמִּים שְׁהִיא אוֹסְקַת: עַד עַקֵּר הַמַּחְצֵה כְּלוּמַר עַד וְסוּד מַחְצֵה סוּמָן וְדַבִּין לְמַחְצֵה: הִיָּה מְשׁוֹן כָּרֶם רְחוּק מִן הַגֶּזֶר אֶחַת עֲשֶׂרָה אַמָּה וּכ"ש פְּחוּת: לֹא יֵבִיא זֶרַע בִּין כָּרֶם לְגֶזֶר וְטַעֲמָא מִפְּרֵשׁ לְקַמֵּן: אוֹתָבִן מִמַּתְנִי' דְּחֵלִימָא לְאַקְשׁוּי טַפִּי מִבְּרִיתָא: קִרְחַת הַכָּרֶם לְקַמֵּן מִפְּרֵשׁ: י"ב אַמּוֹת לְקַמֵּן מִפְּרֵשׁ טַעֲמָא: מַחוּל סָבִיב כַּעֲן מַחוּלוֹת: אִין עָם שֵׁשׁ עֲשֶׂרָה אַמָּה כו' לְפִי שְׁיֵשׁ כָּרֶם מִכָּאן וּמִכָּאן וְצְרִיךְ לְהִרְחִיק וּלְתַן אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָרֶם לְכָל צַד לַעֲבֹדְתּוֹ כְּמִלֵּא בְּקֵר וּבְלוּי שְׁהִי חוּרְשִׁין בְּשׁוּרִין וְאִם נִשְׁאֲרוּ ח' אַמּוֹת בְּאֻמְצֵה שְׂאִם בָּאת לְחַלְקוֹ לְכָאן וּלְכָאן יֵשׁ ד' אַמּוֹת לְכָל חֶלֶק חֲשִׁיב וְלֹא בְטוּיֵי וְלֹא

אֲתִי כָרֶם דְּהִאי גִּיסָא וּמִבְטֹל פֻּלְגָא וְכָרֶם מְשׁוּיָא לִיָּה לְהֵאֵי מַחוּל כִּי כָרֶם: הַכִּי גִרְסִינֵן אַרְבַּע אַמּוֹת דְּלֻהָזִי כָרֶם עֲבֹדַת הַכָּרֶם וְכִין דְּצְרִיךְ לוֹ הִי כָרֶם עֲצֻמוֹ: בִּינֵן דְּלֹא מַזְדַּרְשֵׁן מְשׁוּם דְּמַקְלָקל לִיָּה לְכַתֵּל אֲבִינִים שְׁהַמְחִירֶשֶׁה מַעְלָה עֵפֶר תַּחוּח וְהַכְּתֵל נוֹפֵל כְּשֶׁאִין תַּחֲסִיו חֻקָּה וְהִכִּי תַנּוּ בְּבִבְא בְּתֵרָא (דף יט.) מִרְחִיקִין אֶת הָאֲרַע כּו': אִפְּקוּרִי מִפְּקֵר לְהֹא לְגַבִּי גֶזֶר וְלֹא מַצְרַפִּי לְהִזִּי הִאי דְּפִישׁ לֹאחֲשׁוּבִי דְּלֹא לְבַטֹּל לְגַבִּי כָרֶם: ג' הַרְפַּפּוֹת זֶה בְּצַד זֶה כְּגוֹן שְׁהִי מְהֻלְכִין בְּצִדֶךָ וְהִקִּיפֵי ג' הַרְפַּפּוֹת לְדִירָה בְּמַחְצֵה שֶׁל שְׁתֵּי כְּגוֹן שֶׁל קִנּוּם או שֶׁל עֵרֶב כְּגוֹן חֲבָלִים שֶׁלֹּא הִתּוּרִי כּוּ וְלִיחִיד אֲלֵא בֵּית סֵאתִים כְּדִמְפְּרֵשׁ בַּ"ק (דף טז:) דְּשִׁירָא מִתַּרְת לְהִקִּיף כֹּל צֻרְכָן בְּקִנּוּם וּבְחֲבָלִים לְדִירָה אֲבָל יוֹחִיד יוֹתֵר מִבֵּית סֵאתִים לֹא אֲל"כ עָשָׂה שְׁמִי וְעַרְב וְכַגּוֹן שְׁעָרָיו: אֲמַצְעִי מְגַפֵּף וַחֲצִיעוּנִים אִין מְגַפְּפִין וְכו' שְׁהַחֲצִיעוּנִים קוֹבִים מִן הָאֲמַצְעִי וְהֵאד פְּרוֹן לְשִׁנְיָהם כְּמִלּוּאוּ וְנִפְסִיבֵן עוֹדְפִין עֲלָיו: וְיַחֲדִיד בְּזָה [וְיַחֲדִיד בְּזָה] נִשְׁשֹׁי שְׁיִירָא וְנוֹתַנִין לָהֶן כֹּל צֻרְכָן דְּאִמְרִינֵן דְּיִירִי גְדוּלִים כְּקַמֵּן וְנִמְצְאוּ שְׁלֶשֶׁת בְּאֻמְצֵי הָאֲמַצְעִי מַצְרֵן וּמִתֵּר אֲמַצְעִי זֶה כֹּל שְׁהִיא גְדוּל הַקָּף בְּמַחְצֵה שֶׁל שְׁתֵּי או שֶׁל עֵרֶב וְכַגּוֹן שְׁעָרָיו: אֲמַצְעִי מְגַפֵּף וַחֲצִיעוּנִים אִין מְגַפְּפִין שְׁהִיא רַחֵב מִזֵּן וְזֵן פְּתוּחִין לוֹ כְּמִלּוּאוּ וְלְדִידָה לֹא הִי מִלּוּאוּ: אִין נוֹתַנִין לָהֶם אֲלֵא בֵּית סֵאתִים לְכָל הַרְפַּף שְׁהִי אִין שְׁלֶשֶׁה דְּיִירִין בְּאֶחָד דְּדִירִי אֲמַצְעִי בְּחִיעוּנִים וְיֵל לְהִכִּי תְרִי הֵאד דְּאִיכָא וּבְאֲמַצְעִי יִיבֵא אֲלֵא חַד וְאִם אֶחָד מִזֵּן יוֹתֵר מִבֵּית סֵאתִים הֵאד אֶסּוּר וְאִם אֲמַצְעִי יוֹתֵר מִבֵּית סֵאתִים כְּלָן אֶסּוּרִין שְׁהִי הֵן פְּרוּצִין לְרִשּׁוֹת הָאֶסּוּרָה: שְׁנַיִם הֵווּ פִּיחִיד עַד דְּהִי שְׁוֹרָא דְּהִינּוּ שְׁלֶשֶׁה: אִפְּעִיָא לְהֹא אֲמַצְעִי מְגַפֵּף וְלֹא חֲצִיעוּנִים וְשְׁנִי אֲנָשִׁים בְּאֻמְצֵי וְיַחֲדִיד בְּזָה וְיַחֲדִיד בְּזָה מֵאִי: אִי לְהִכָּא גִפְקִי כּו' וְהָךְ דְּאֻמְצֵי הֵאוּלִי וְשִׁנְיָהם שׁוֹלְטִין לְכָאן וּלְכָאן דְּצִי תַרְנוּיָה לְהִכָּא וְתַרְנוּיָה לְהִכָּא וְלִשְׁתַּרְי שְׁנֵי הַרְפַּפּוֹת הַחֲצִיעוּנִים הַקָּף כְּכֹל צֻרְכָן: או דְּלִמָּא בְּלִי הִאי לֹא מְקוּלִינֵן דְּנִשְׁדִּיעוּנָה לְהִכָּא וּלְהִכָּא וּה"נ לֹא אֲמַרִּינֵן דְּנִקְרִימִינָה תַרְנוּיָה לַחַד וּלְמִשְׁרִי מִיֵּהָא חַד מִן הַחֲצִיעוּנִים כְּכֹל צֻרְכּוֹ דְּמִסְתַּמָּא הַכִּי יוֹחֵא לִיָּה טַפִּי דְּלֻהָזִי חַד לְהִכָּא וְחַד לְהִכָּא דְּלֹא יִהְיִי אֲלֵא תְרִי כְּכֹל חַד דְּרִנּוּח לְהֹא לְתַשְׁמַשְׁתִּינָה מְלִמְהִי תִלְתָּא בְּחַד וּבְאִינֶךָ לֹא יִהְיִי אֲלֵא חַד: וְא' בְּאֻמְצֵי וְהֵאד שְׁלִיט עַל הַחֲצִיעוּנִים: וְכָל הַיִּכָּא דְּנִפְּק תִּלְתָּא הֵווּ וְשִׁירָא לְהִכָּא וּלְהִכָּא או שְׁדִיָא מִיֵּהָא לַחַד מִנְיָה וְנִשְׁתַּרִי חַד מִן הַחֲצִיעוּנִים כְּכֹל צֻרְכֵי הַקָּף: או דִּילְמָא אֲמַר לְהִכָּא או לְהִכָּא וְלֹא יִדְעִינֵן לְהִי מִנְיָה הַלְכָךְ אֶפְּלוּ חַד נִמִּי לֹא יִדְבִינֵן לֶה כֹּל צֻרְכוֹ: וְהַלְכָּתָא בַּעֲיִן לְהִלָּא שְׁאִלוּמִינֵי אִלּוּ לְהִקָּל:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

סִפְּךָ עַל גִּבִּי אֶכְסְדָרָה שְׁיֵשׁ לֶה פְּצִימִין אִין נִרְאָה כְּמוֹ שְׁפָרֵשׁ בְּקוֹנְטֵרֶם שְׁיֵשׁ שְׁמִי דְּפִנוֹת שְׁיֵשׁ לֶה כְּהֻלָּקְתָּהּ לֹאֲרָקָה וְעֵשְׂוִיָּה **סִפְּךָ עַל גִּבִּי אֶכְסְדָרָה שְׁיֵשׁ לֶה פְּצִימִין** אִין נִרְאָה כְּמוֹ שְׁפָרֵשׁ בְּקוֹנְטֵרֶם שְׁיֵשׁ שְׁמִי כְּמִבּוּי וּבְדַלְפֵן סְלִישִׁית וּרְבִיעִית קוֹבֻעֵין עֲמוּזִים לְקִרְנֵי הַיּוֹנוֹת וְגַם לָהֶם טַפַּח: **כְּשֶׁרָה דִּתֵּן (סָכָה ו.)** שְׁתִּים כְּהֻלָּכְתָּן וּשְׁלִישִׁית אֶפְלוֹ טַפַּח: וְאִלּוּ הִשְׁנֶה אֶת פְּצִימֶיהָ שְׁבֻנָּה ב' מַחְצֵת בְּתוֹכָהּ אֶצֶל מַחְצֵת הָרִאשׁוֹנוֹת וְנִמְצְאוּ פְּצִימֶיהָ עוֹמְדִין בִּין שְׁמִי' הַמַּחְצֵת מִכָּאן וּבִין שְׁמִי מַחְצֵת מִכָּאן וּבִתּוֹךְ הָאֶכְסְדָרָה אִינֵן נִרְאִין: **פְּסוּלָה דְּאִין לֶה אֲלֵא ב' מַחְצֵת:** לְגִידֵי כְּשֶׁרָה דְּפִלְגִי עֲלֶךָ כְּהֵא מִלְתָּא לְקַמֵּן כְּפִרְקוֹן דְּאִפְּלוֹ אִין לֶה שׁוּם מַחְצֵה אֲמַרִּינֵן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם דְּסִתָּם אֶכְסְדָרָה תַּחוּבִין קוֹרוֹת לְמַעְלָה מַעְמוּד לַעֲמֹד שְׁעִלְיָן נוֹתֵנִים אֶת הַתַּקְרָה וְהָךְ קוֹרוֹת יֵשׁ לָהֶם פֶּה דְּהִינּוּ חָדָה שְׁאִינֶה עֲגֻלָּה אֲלֵא מְרַבַּעַת: לְגִידֶךָ נִמִּי דְחִמְרַת פְּסוּלָה אִין כֵּאן מַחְצֵה לְאֶסּוּר דְּהִכָּא הִינּוּ טַעֲמָא שְׁסֻלָּן מִכָּאן אֶת הַפְּצִימִין וְאֶת מַחְצֵת הָרִאשׁוֹנוֹת ע"י מַחְצֵת הַלְלוּ וְהַעֲמִידָה עַל אִלּוּ לְבָדוֹ: חֲצִי מַקְרָה מְסָה כַּגֵּן חֶלֶק כַּשִּׁין תַּקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁהִשְׁלֵמָה זֶו סֻלָּן פִּי תַקְרַת עֲלִיָּה: **גִּפְּנִים כֵּאן תַּחַת הַקְרוּי:** מִתֵּר לְזִרַע כֵּאן חוּץ לְקִרְי מִיָּד וְאִין צְרִיךְ לְהַרְחִיק דְּפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתִם וְהִי מַחְצֵה מִבְּדֻלַּת בִּיעֻיָּהֶם: הִשְׁנֶה אֶת קְרוּיָו שְׁקָרָה כֹּל הַבִּית אֶסּוּר אֲל"כ הִרְחִיק: סְלוּן מַחְצֵת שְׁ

צג:

 עין משפט נר מצוה

א מוי' פט"ז מהל' שבת הל' טו, טוש"ע או"ח סי' שעב סעי' ו:

גִּידוּד חַמְשָׁה ו**מַחֲיצָה חַמְשָׁה** איזן **מַצְטַרְפִּין** בְּפֶרֶק שְׁנֵי דגטין (דף טו:) פֿי' בַּקּוּנְטֶרס פֿגנן בית עמוק חמשה וַיֵּשׁ לוֹ מַחְצוֹת חֲמֵשֶׁה אִין מַצְטַרְפִּין לִהְיוֹת תּוֹכּוֹ רה"י וְקָשָׁא לר"ת דָּהָא אָמר בְּפֶרֶק בְּתַרְא (דף צט:) דבור וַחֲלִיתָה מַצְטַרְפִּין וּבִשְׁמַעְתָּא נָמי אָמר דְּמוֹנָה רב חסדא בַּתְּחַתּוּנָה הוֹאִיל וְרוּאָה פֿני י' אָלֵא יֵשׁ לַפֿרֶשׁ גִּדּוּד חֲמֵשֶׁה גְבוּהַ חֲמֵשֶׁה וְנִפְקָא מִנֶּה בִּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זֹז לַמַּעֲלָה מִזֹּז וְלַעֲלוּנָה כַּדְאָמר הָבֵא וי"ע לַעֲנִין שְׂבַת אִם יֵשׁ (לַפֿרֶשׁ פֿשְׁטֵ) תַּל בַּרה"ר גְבוּהַ חֲמֵשֶׁה וְרָחַב אַרְבַּעַה וְעַל גְּבִיּוֹ עָשׂוּ מַחְצֵה חֲמֵשֶׁה שְׁהוֹרַק מרה"ר

לְתוֹכּוֹ חֵיב וּמִתּוֹכּוֹ לרה"ר פֿטור: וְכִי קִתְּנֵי פָחוֹת מִכָּאן מַעְרָבִין אֶחָד וְאִין מַעְרָבִין שְׁנָיִם אַתְּחַתּוּנָה וּא"ת לַעֲיַל בְּדַפְרֶיךָ עֲלוּנָה לֹא תַעֲרַב לֹא חַד וְלֹא תָרי אִמְרִי לֹא מִשְׁנֵי הָא דִּקְתַּנִּי מַעְרָבִין שְׁנַיִם וְאִין מַעְרָבִין אֶחָד אַתְּחַתּוּנָה וַיֵּשׁ לוֹמַר מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע לִיה

מַעְרָבִין שְׁנַיִם אַתְּרוּנוּ: **לֹא תִימָא** אִמַּר אָלֵא וּדְאִי מִבְּעוּד יוֹם נִפְרָצָה קָשָׁה דִּהָבֵא אָמר אֲבִי דְרַבָּה סָבַר בִּשְׁמוּאֵל דְּאָמר שְׂבַת הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וּא"כ תַּקָּשִׁי דְאֲבִי גּוּפָה אָמר (שְׂבַת דָּף כב.) כָּל מַלְי דְּמַר עָבִיד כַּחֲמֵרִי דְרַב בַּר מִדְּנִי תֵּלֶת דַּעֲבַד בִּשְׁמוּאֵל מִתּוֹרִין מַבְגַּד לְבָגַד כּוֹי וְאִין לוֹמַר דַּמַּשׁ"ל הָא חֲשִׁיב הָא דִּהָבֵא מִשּׁוּם דְּרַב הוּנָא וְרַב יִהוּדָה נָמי סָבְרִי בִּשְׁמוּאֵל דִּהָא בְּגִירָרָא אִיבָא דְסָבְרִי בִּשְׁמוּאֵל דִּהָא בְּפֶרֶק הַמוֹצֵא (שְׂבַת פא.) מִשְׁמַע דְּסָבַר רַבִּי יוֹחָנָן כַּסֵּתָם מִשְׁנֵה דְגִזִּיר חוֹפֶף וּמִפְסָפֶס וּמִיהוּ י"ל דִּהָכִי פֿרִיךְ בַּהַמוֹצֵא וּמִי מַצֵּ ר' יוֹחָנָן לְמִימַר דְּבַר שְׁאִין מִתְּפִנּוֹ אִסּוּר דָּלֵא כַּסֵּתָם מִשְׁנֵה דְגִזִּיר אֲפִילוּ אִיבָא סִתְמָא אַחֲרֵינָא בְּדֹאשְׁכּוּן בְּבִיצָה (דף כג:) מאי אָלַמָּה הָאִי סִתְמָא מִהָאִי וְאִין לְרַבִּי יוֹחָנָן נָמי לִפְסוֹק פֿשּׁוּם אַחַת בְּלֹא קִלְיָה אִי נָמי יֵשׁ לוֹמַר הָא דַּעֲבִיד כַּחֲמֵרִי דְרַב הֵנוּ דַּעֲלֵמָא לְבַד מַעֲרוּב וְאָבַל דִּהֲלָכָה כַּדְבָּרִי הַמִּיקַל בָּהֶם אוֹ שְׁמַא פִּינּוֹן דְּזַמְנִין הֵךְ קָלָא הֵינָא חוּמְרָא כְּגוֹן דְּנֶאֱסַר בְּמַקְצֵת שְׂבַת דְּמַהֲאִי טַעֲמָא נֶאֱסַר לְכָל הַשְׂבַּת לֹא חֲשִׁיב לֶה מַחוּמְרִי דְרַב דְּלָרַב לִית לֶה הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וְלִית לֶה נָמי הוֹאִיל

וְנֶאֱסַר נֶאֱסַר: **שְׂבַת** כּוֹן שְׁהִתְרָה הִתְרָה פֿרָשְׁתִּי בְּפֶרֶק קָמָא (דף יו. ד"ה ערוּב): **אִין** מִטְּלָטְלִין בַּה אָלֵא בְּאַרְבַּע כְּכֵלִים שֶׁשָּׂבְתוּ בִּבְיַת לר"ש:

לֶה אַע"ג דִּקוּ"ל לַחֲצֵרוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן הָבֵא בִּשְׁעָרָבָה כָּל אַחַת לַעֲצֻמָּה עֲקוּינָן וְרַב לַטַּעֲמָה דְאָמר הֲלָכָה כַּר"ש וְהוּא שְׁלֹא עֲרָבוּ שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת הֵן:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

גִּידוּד חַמְשָׁה חֲצַר שְׁחַרְקֵיתָה גְבוּהַ חֲמֵשֶׁה טַכְחִים וְהוֹסִיפוּ עַל אוֹתוֹ גְּבִהַ מַחְצֵה ה': מוֹדָה

רַב חֲסָדָא בַּתְּחַתּוּנָה דִּלְגָבָה הֵינָא מַחְצֵה אָבַל לַגְבִּי עֲלוּנָה לֹאֹו מַחְצֵה הִיא שְׁאִינָה רוּאָה אֶת פְּנֵי עֲשָׂרָה לְמַחֲצֵתָה וְאִי הֵינָא כּוּלִיָּה בְּגִדּוּד שְׁפִיר טַפִּי מִשּׁוּם דְּמַשְׁתַּמְשָׁא לְהַדְיָא עַד סוּף הַגִּדּוּד וְרוּאָה גְּבָהָה יוֹתֵר עַל חֲבָרְתָּה עֲשָׂרָה וּמַנְכָּרָא מַחֲיצָתָה: תַּחַתּוּנָה תָרי תַעֲרַב כְּלוּמַר לַעֲצֻמָּה תַעֲרַב דִּיוּרִיָּה וְלֹא עִם עֲלוּנָה שְׁהָרִי מַחְצֵה בִּיעִיָּהס אָבַל עֲלוּנָה אֲפִילוּ לַעֲצֻמָּה אִסּוּרָה שְׁהַתַּחַתּוּנָה אוֹסְרָתָה שְׁאִין כָּאִן מַחְצֵה וְלֹא חַד נָמי תַעֲרַב עִם תַּחַתּוּנָה שְׁהָרִי אִין כָּאִן פֿתַח דִּלְגְבִּי תַחַתּוּנָה הַכַּל סְתוּם: בְּמַנְפָּפֶת מַחְצֵה עֲשָׂרָה עַל הַגִּדּוּד עַד עֲשָׂר אַמוֹת אַחְצֻעִיּוֹת שְׁהַנִּיחוּהָ כְּעִין פֿתַח וְלֹא הַנִּיחוּ סֵם הַמַּחְצֵה עֲשָׂרָה אָלֵא מַחְצֵה חֲמֵשֶׁה וְהַגִּדּוּד חֲמֵשֶׁה הִלְכָךְ שְׁתִּיבּוֹן מַעְרָבוֹת לַעֲצֻמן וְאִין זֹז אוֹסְרַת עַל זֹז דִּלְגְבִּי תַחַתּוּנָה כְּלָה סְתוּמָה הִיא וְלַגְבִּי עֲלוּנָה [מַחְצֵה] וּפִתְחָא הִיא וּמִיהוּ כִי הַדְּדִי לֹא מַצְנוּ מַעְרָבִי מִשּׁוּם דִּלְגְבִּי תַחַתּוּנָה הַכַּל סְתוּם: אִימָא סִיפָא כּוֹי וְעַל פֿרָחָךְ הָאִי פָחוֹת מִכָּאִן אַחְמוּצֵת חֲמֵשֶׁה שְׂבַעֲשַׁר הָאִמוֹת קִלְיָ דִּהָא כְּכָל הַהִקָף מַחְצֵה עֲשָׂרָה אִיבָא: אִי בְּעִי חַד תַעֲרַב דִּה"א פֿתַח גִּמּוּר הוּא אֲחַצַּל שְׁתִּיבּוֹן: בְּמַלּוּאָה שְׁאִין בְּרַחֲבָה אָלֵא עֲשָׂר אַמוֹת הִלְכָךְ אִסְרָה עֲלוּנָה עֲלִיָּה וְלֹא מַעְרָבָה בַּדָּהָה כְּדַתְנָן גְּלוּלָה מִתְּרַת וּקְטֹנָה אִסּוּרָה: אִי הָכִי תַחַתּוּנָה חַד תַעֲרַב עִם הַעֲלוּנָה: תָרי לֹא תַעֲרַב בְּפִנִּי עַצְמָה דַּעֲלוּנָה אוֹסְרַת אַא"כ עֲרָבָה עָמָה: דִּיוּרִין הַבָּאִין בִּשְׂבַת כְּגוֹן כַּתֵּל שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שְׁנַפְל בִּשְׂבַת דִּהֵינוּ דִּיוּרִיָּהוּ הַשְׁתָּא כִי הַדְּדִי: מַהוּ שְׁאִיִּאֲסֵרוּ זֶה עַל זֶה: וּקְטֹנָה אִסּוּרָה [וס"ל] שְׁנִפְרָצָה בִּשְׂבַת: אָלֵא וַדַּאי עַל פֿרָחָךְ הָכִי תוֹקֻמָּא דִּהָא אֶת אִמְרַת דִּיוּרִין הַבָּאִין בִּשְׂבַת אִין אוֹסְרִין: דְאִמְרַת בְּעָאִי מַנָּה מַרְבּ הוּנָא עֲרַב דְּרָךְ הַפֿתַּח שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שְׁעָרָבוּ יַחַד עַל יְדֵי פֿתַח שְׂבִיעִיָּהס: וְנִסְתַּם בִּשְׂבַת שְׁנַפְלָה מַפְלַת כְּנַגְדּוֹ: מַהוּ לַטְלֵטֵל מִזֹּז לְזֹז דְּרָךְ גְּבִהַ הַכַּתֵּל וַחֲזוּרִין וּסְדָקִין מִי אִמְרֵינוּ הוֹאִיל וְהִתֵּר לְמַקְצֵת שְׂבַת הִתֵּר לְכָלָה אוֹ לֹא: כַּתֵּל שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת שְׁלֹא הִיָּה פֿתַח בִּיעִיָּהס וְלֹא עֲרָבוּ בּוֹ יַחַד וְנִפְל: רַב אָמר אִין מִטְּלָטְלִין כּוֹי אָלֵא בְּאַרְבַּע רַב לִית לֶה הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וּבַחַד חֲצַר לֹא מַשְׁוִין לִיה דִּקוּ"ל חֲצַר שְׁלֹא עֲרָבָה דְבָרִי הַכַּל מִטְּלָטְלִין כְּלַיִם שֶׁשָּׂבְתוּ בְּאִוִירָא דִּהִיאָה כְּלָה חָדָא רְשׁוּתָא הִיא אָבַל הָבֵא ב' רְשׁוּיֹת הָאָסוּרוֹת זֹז עִם זֹז הֵיוּ וְנִמְצְאֹת כָּל אַחַת פְּרוּצָה בְּמַלּוּאָה לְמָקוֹם הָאָסוּר

לֶה אַע"ג דִּקוּ"ל לַחֲצֵרוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן הָבֵא בִּשְׁעָרָבָה כָּל אַחַת לַעֲצֻמָּה דְאָמר הֲלָכָה כַּר"ש וְהוּא שְׁלֹא עֲרָבוּ שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת הֵן: רַב אָמר אִין מַצְטַרְפִּין צַד שְׂיָהָא אוֹ כּוּלּוֹ בְּגִידוּד אוֹ כּוּלּוֹ בְּמַחֲיצָה.^(K) מִיתִיבִי: שְׁתֵּי חֲצִירוֹת זֹז לְמַעֲלָה מִזֹּז וְעֲלִיוּנָה גְבוּהָה מִן הַתַּחַתּוּנָה עֲשָׂרָה טַפְחִים, אוֹ שְׂיֵשׁ בַּה גִּידוּד חַמְשָׁה וּמַחֲיצָה חַמְשָׁה — מַעְרָבִין שְׁנָיִם, וְאִין מַעְרָבִין אֶחָד. פָּחוֹת מִכָּאִן מַעְרָבִין אֶחָד, וְאִין מַעְרָבִין שְׁנָיִם! אָמר (רב): מוֹדָה רַב חֲסָדָא בַּתְּחַתּוּנָה, הוֹאִיל וְרוּאָה פְּנֵי עֲשָׂרָה. אִי הָכִי: תַּחַתּוּנָה — תַעֲרַב שְׁנָיִם וְלֹא תַעֲרַב אֶחָד, עֲלִיוּנָה — לֹא תַעֲרַב לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁנָיִם. אָמר רַבָּה בַר עוּלָא: כְּגוֹן שְׁהִיתָה עֲלִיוּנָה מְגוּפָפֶת צַד עֲשָׂר אַמוֹת. אִי הָכִי, אִימָא סִיפָא: פָּחוֹת מִכָּאִן — מַעְרָבִין אֶחָד וְאִין מַעְרָבִין שְׁנָיִם, אִי בְּעָיָא — חַד תַעֲרַב, אִי בְּעָיָא — תָרי תַעֲרַב! אָמר רַבָּה בְּרִיה דְּרַבָּא: כְּגוֹן שְׁנַפְרָצָה הַתַּחַתּוּנָה בְּמַלּוּאָה לַעֲלִיוּנָה. אִי הָכִי, תַּחַתּוּנָה חַד תַעֲרַב, תָרי לֹא תַעֲרַב. עֲלִיוּנָה, אִי בְּעָיָא — תָרי תַעֲרַב, אִי בְּעָיָא — חַד תַעֲרַב. אִין הָכִי נָמי. וְכִי קִתְּנִי "פָּחוֹת מִכָּאִן מַעְרָבִין אֶחָד וְאִין מַעְרָבִין שְׁנָיִם", אַתְּחַתּוּנָה. "דִּרְשׁ מְרִימָר: גִּידוּד חַמְשָׁה וּמַחֲיצָה חַמְשָׁה — מַצְטַרְפִּין. אַשְׁכַּחֲיָה רַבִּינָא לְרַב אַחָא בְּרִיָּה דְּרַבָּא, אָמר לִיה: תְּנִי מָר מִיַּדִּי בְּמַחֲיצָה? אָמר לִיה: לֹא. וְהִלְכְתָּא: גִּידוּד חַמְשָׁה וּמַחֲיצָה חַמְשָׁה מַצְטַרְפִּין. בְּעִי רַב הוֹשַׁעְיָא: דִּיוּרִין הַבָּאִין בִּשְׂבַת, מַהוּ שְׂיָאֲסֵרוּ? ^(א)אָמר רַב חֲסָדָא, תָא שְׁמַע: חֲצַר גְּדוּלָּה שְׁנַפְרָצָה לְקַטְנָה — הַגְּדוּלָּה מוֹתֵרַת וְהַקְטַנָּה אִסּוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּפִתְחָה שְׁל גְּדוּלָּה. אָמר רַבָּה: אִימַר מִבְּעוּד יוֹם נִפְרָצָה. "אָמר לִיה אֲבִי: לֹא תִימָא מָר "אִימַר", אָלֵא וּדְאִי מִבְּעוּד יוֹם נִפְרָצָה. דִּהָא מָר הוּא דְאָמר, בְּעִי מִיַּצִּיָּה מַרְבּ הוּנָא וּבְעִי מִיַּצִּיָּה מַרְבּ יְהוּדָה: עִירַב דְּרָה הַפֿתַּח וְנִסְתַּם הַפֿתַּח, עִירַב דְּרָה חִלּוֹן וְנִסְתַּם הַחִלּוֹן, מַהוּ? וְאָמר לִי: שְׂבַת, פִּינּוֹן שְׁהוּתְרָה הוּתְרָה. אַתְמַר, כּוֹתֵל שְׂבִין שְׁתֵּי חֲצִירוֹת שְׁנַפְל, רַב אָמר: אִין מִטְּלָטְלִין כּוֹי אָלֵא בְּאַרְבַּע אַמוֹת. וּשְׁמוּאֵל אָמר:

זֶה

כּוֹי אָלֵא בְּאַרְבַּע רַב לִית לֶה הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וּבַחַד חֲצַר לֹא מַשְׁוִין לִיה דִּקוּ"ל חֲצַר

שְׁלֹא עֲרָבָה דְבָרִי הַכַּל מִטְּלָטְלִין כְּלַיִם שֶׁשָּׂבְתוּ בְּאִוִירָא דִּהִיאָה כְּלָה חָדָא רְשׁוּתָא הִיא אָבַל הָבֵא ב' רְשׁוּיֹת הָאָסוּרוֹת זֹז עִם זֹז הֵיוּ וְנִמְצְאֹת כָּל אַחַת פְּרוּצָה בְּמַלּוּאָה לְמָקוֹם הָאָסוּר

לֶה אַע"ג דִּקוּ"ל לַחֲצֵרוֹת רְשׁוֹת אַחַת הֵן הָבֵא בִּשְׁעָרָבָה כָּל אַחַת לַעֲצֻמָּה דְאָמר הֲלָכָה כַּר"ש וְהוּא שְׁלֹא עֲרָבוּ שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת הֵן:

מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין
ב לעיל ט:: משנה עירובין; לעיל ח.
ג פסחים מו:: לעיל יז:: לעיל ע:
ד גיטין טו:

גליון הש"ס

גנ' גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין. ע"י לעיל דף עז ע"א תוס' ד"ה כותל:

מסורת הש"ס
 א בבא בתרא ק. ב שבת ו. ג תוספתא עירובין; לעיל זי.
גליון הש"ס

גמ' זה מטלטל עד עיקר מחיצה.

תוס' ד"ה בשתי רוחות וכו' בבקעה שאין לה כלל. עי' לעיל דף פו ע"ב תוס' ד"ה גוזזטרא:

זֶה **מְטַלְטֵל עַד עֵקֶר** מְחִיצָה בְּדַמְעָקְרָא דְאִמְרִינן הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וּבִבְלֵי הַבֵּית הָחֹמֶר שְׁמוּאֵל דְּאִי בְּשִׁשְׁבְּתוֹ בְּחֹצֵר אֶפְּלוּ מִחֹצֵר לְחֹצֵר נְמִי דִּהָא שְׁמוּאֵל הוּא דְאִמֵר הֲלָכָה כִּר"ש וְאִפִּי עֲרֵבָה כָּל אַחַת לְעֶצְמָה לֹא נִזְר מִשּׁוּם מֵאִנִּי דְּבִתּוּס וְאִע"ז דִּהֲשָׁתָא הוּוּ לֵהוּ חֹצֵר אַחַת כְּשֶׁנִּפְּל לֹא אֶסְרִי לֵהוּ בִּתּוּס דִּהָא שְׂרִי לֹאִפְּקוּי מִבִּתּוּס לְחֹצֵר הוֹאִיל וְהִתֵּר לְמַקְצֵת שְׂבִית: שְׁקוּלו גְּלִימָא נְגִידוּ קַחוּ טָלִית וּפְרָסוּ אוֹתָהּ שֶׁסֵּל לְהוּיִת מִחֻצָּה: אֲהֲדִירְנָהוּ רַב לֹאִפֵּי דְקַסְבֵּר אֶסּוּר לְטַלְטֵל הַסְּמִין שְׂבִיתוֹכָה: שְׁקוּלֵי הַמְּעִנָּה וְהַמְּרוּ בָּהּ קַחוּ אֲבָנִינִי וְקַשְׁרוּ בּוֹ אֶת הַטָּלִית לְמַחֲצָה: מִתְּנִי חֹצֵר שְׁנִפְרָצָה לִרְה"ר בְּמַלְוָאֵה אוּ יוֹתֵר מִעָשָׂר: חֵיב דְּרַה"ר הוּא וּבִגְמָרְהָ קֹא בְּעֵי לֵה: פְּטוּר אֲבָל מִתֵּר לְכַתְּמָלָה לֹא אִפִּי תוֹךְ אֶרְפַּע אֲמוּנָת דְּלָאוּ רַה"ר הִיא אֲלֵא בְּרַמְלִית הִיא וְהוּא הִזִּין נְמִי מִתּוֹכָה לִרְה"י: גְּמִי שְׂבָרְרוּ דְּרָךְ לְעֶצְמָן בְּשָׂהּ אַחַת: מַה שְׂבָרְרוּ בְּרָרוּ וְאִינוּ רִשְׁאִי לְגַדְרָה אֲלֵמָא קִנוּ לֵה: שְׂאֲבָדָה לָהּ דְּרָךְ בָּאוּתוּ שָׂהָ שְׁהִי לָהּ דְּרָךְ בּוֹ וְאִינוּ יִדְעַ אִי בְּצַפּוּנֵי אִי בְּדַרְוִימוּ וּבְרָרוּ לָהּ אַחַת מִן הַרוֹחוֹת: וְכִי תַּיִמָּא הֵבֵא נְמִי בְּשִׁאֲבָדָה לָהּ הַדְּרָךְ בָּאוּתָהּ חֹצֵר שְׁאִין מִקּוּם הַמִּחֻצָּה נִכֵּר וּבְנֵי רַה"ר מִרְחִיבִין רַה"ר לְתוֹכָה בְּמַקְצֵת וְאִמְרוּ שַׁעַד בָּאן הִיֵּה רִשּׁוּתָן וְכִי אִמֵר ר"א רַה"ר הִיא בָּאוּתוּ מִקּוּם מִחֻצָּה קְאָמֵר שְׁאֵלוּ עוֹדְרִין עָלֵיוּ: וְהֵאֱמֵר רַבִּי חֲמִינָא עַד מִקּוּם מִחֻצוֹת מַחְלָקַת דְּמִשְׁמַע כָּל הַחֹצֵר כְּלָהּ עַד מִקּוּם הַמִּחֻצָּה הִיוּ חֲכָמִים עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּרַמְלִית אֲבָל בְּמִקּוּם מִחֻצָּה מוֹדוּ מִכְּלָל דִּר"א מִשְׁנֵי לִיָּה לְכוּלִּיָּה רַה"ר: הֵנִי מְנִי הִיכָא דְאִכָּא חִיפּוּפִי סֶתֶס צְנִי רַה"ר אִיכָא חִיפּוּפִי נוֹשְׁצִין וְתוֹת אֲבָנִים גְּדוּלִּית סִמּוֹן לְכַתֵּל שְׁלֹא חִיקוּסוּ קְרוּנִית וְהִהוּא חֹוִיר שְׂבִינִיָּה: לְכַתֵּל קָרִי צְנִי רִשּׁוֹת הָרָבִים וּבִהִהוּא הִיָּה חֲמִינָא הוּא דְּפִלְגִי רַבְּנָן וְאִמְרוּ לֹא רִשּׁוֹת הָרָבִים הוּא וְאֶסּוּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכּוּ לְרִשּׁוֹת הָרָבִים מִשּׁוּם דְאִיכָא הַפֶּסֶק וְלֹא עוּלִי בָּהּ רָבִים. לְהִיכֹא אֲבָל הֵבֵא חֲמִיָּא מוֹדוּ לִיָּה: וְהָא מִתּוֹכָה לְרִשּׁוֹת הַיְחִיד קְאָמֵר ר"א חֵיב אֲלֵמָא כְּלָהּ חֹצֵר רַה"ר מִשְׁנֵי לִיָּה: אִיִּידִי דְאִמְרִי רַבְּנָן מִתּוֹכָה כּוּי וְאֵין פְּרָכִינִי לְרַבְּנָן אֲמַאי נָקֻטִי מִתּוֹכָה הֵא רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּתוֹכָה מוֹדָה דְּכַרְמְלִית הִיא דְּמִקּוּם מִחֻצָּה הוּא דְקֹא מִשְׁנֵי רַה"ר: מִתְּנִי חֹצֵר שְׁנִפְרָצָה בְּשִׁבְת לְרִשּׁוֹת הָרָבִים: מִתְּרִין לְאוֹתָהּ שְׂבִית הוֹאִיל וְהִתֵּר לְמַקְצֵתָה: שְׁטַנְטָּלָה הוֹרְתָהּ אוּ (לְחִיּוּ) גְּרָסִינוּ: לְעִתִּיד לְבָא לְשִׁבְת הַבָּהֳלָה אִם מִתְּרִין כּוּי בְּגִמָּרְהָ מִכְּרֵשׁ דְּרַבִּי יוֹסִי מִחֲמִיר וְהָכִי קְאָמֵר כְּשֶׁס שְׁאֶסְרוּיִן לְעִתִּיד לְבָא כִּךְ אֶסְרוּיִן הַיּוֹם: גְּמִי בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ דְאֲעֻרִין לִיָּה לְמַנְקַט מִשְׁתִּי רוּחוֹתָיו: אֲלִימָא בְּעָשָׂר וּמִשּׁוּם הָכִי מְרוּחַ אַחַת לֹא דְאִמְרִינן פְּתַחַח הוּא:

מִשְׁתִּי רוּחוֹתָיו יִמָּא נְמִי פְּתַחַח הוּא דְקֹא סְלָקָא דְעֵתָהּ מִשְׁתִּי רוּחוֹת זֶז כִּנְגֵד זֶז קְאָמֵר כְּגוֹן מִזְרַח וּמַעֲרָב:

מִשְׁהִינן וְאִרִּי שְׁנִפְרָצֵי ב' רוּחוֹת מֵאוֹתָן ג' מִחֻצוֹת וְאִף עַל גִּב דִּהֲשָׁתָא בְּשְׁנִפְרָצָה הִיוּ מִפְּלֵש וְאִמְרִינן ב"ק (דף יא.) דְּבִעֵי לְכָל הַפְּחוֹת צוּרֵת הַפְּתַח הִינוּ זֻקָא בְּשְׁנִפְרָצָה רַה"ר אוּ אוּ לְבַקְעָה אֲבָל הֵבֵא אִירִי בְּשְׁנִפְרָצָה לְמַבּוֹי אוּ לְחֹצֵר אַחֲרַת דִּהָא לֹא קִתְנִי שְׁנִפְרָצָה לִרְה"ר: **מֵאִי** שְׁנֵא מְרוּחַ אַחַת דְאִמְרִי בִּי תַקְרָה כּוּי הֲשָׁתָא לֹא קְאָמֵר פְּתַחַח הוּא דְאֲפִילוּ נִפְרַן

בְּמַלְוָא אוּ בְּיִתֵּר מַעֲשֵׂר רֹצֵה לְהִתֵּר בְּבִית מַטְעַם פִּי תַקְרָה: **בִּשְׁתֵּי** רוּחוֹת נְמִי נִימָא פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם רִש"י מִכְּרֵשׁ דְּרַב וְשְׁמוּאֵל דְּפִלְגִי בְּפִי תַקְרָה הִינוּ זֻקָא בְּאֲכָסְקָרָה בְּבַקְעָה שְׁאִין לֵה כְּלָל מִחֻצוֹת אֲבָל בִּיעַ לֵה אִפִּי מִחֻצָּה אַחַת מוֹדָה שְׁמוּאֵל דְּבִשְׁלֵשׁ מִחֻצוֹת אִמְרִינן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם וְאִתִּי שְׂפִיר הֵא דְנִקְט אֲכָסְקָרָה בְּבַקְעָה לְפִי שְׂבִיבַקְעָה זֻקָא פְּלִינֵי שְׁאִין שֶׁס מִחֻצָּה וְגַרֵם בְּתֵר הָכִי כִי לִית לֵה בְּד' אֲבָל בִּנ' אִית לֵה וְלָפִי זֶה פְּרוּשׁ כָּל הַסְּנִיָּא וְאִין נִרְאֵה דְאֲפִילוּ לְרַב בִּשְׁתִּי מִחֻצוֹת זֶז כִּנְגֵד זֶז לֹא אִמֵר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם דְּהִיוּ מִפְּלֵש כְּדִאִמֵר בְּפִרְקָא דְסָבָה (דף יח:) לִכְך נִרְאֵה לִר"י דְסֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת כְּדִאִמֵר בְּלֹא וַיִּפֹּר (כ"ב דף כה:) הַעוּלֵם לְאֲכָסְקָרָה הוּא דְמוּתָה דְּרוּחַ צְפוּנִית אִינֵה מִסְבָּבָת וְלִית לֵה לְשְׁמוּאֵל פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲלֵא אִם כּוּ יֵשׁ שֶׁס אֶרְפַּע מִחֻצוֹת וּמִיָּהוּ לְרַב אִפִּי פְּרוּן מִשְׁתִּי רוּחוֹת אִית לֵה פִּי תַקְרָה וּבִלְבָד שְׁלֹא וְהָא מִפְּלֵש וּמִשּׁוּם הָכִי נָקַט בְּבַקְעָה דְּבַחֲצֵר סֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת דְסֶתֶמָּא מוֹשְׁבַת כָּכֵל הַחֹצֵר בְּאֶרְךְ אוּ בְּרַחֲב אֲלֵא שְׁהִיא עַד אֲמַעַע הַחֹצֵר וּפְרוּצָה לְפָנִים בְּמַלְוָא לְהָכִי נָקַט בְּקֻשָּׁה דְאֲפִילוּ אִין לֵה אֲלֵא שְׁתִּי מִחֻצוֹת וּפְרוּצָה מִשְׁנֵי צְדִין אִית לֵה לְרַב פִּי תַקְרָה וּבְסִמּוֹן גָּרֵם כִּי לִית לֵה בִשְׁלֵשׁ אֲבָל בְּאֶרְפַּע אִית לֵה וְכּוּ גְרָסִי רַבְּנֵי חֲנִנְאֵל וְרַבִּינוּ תָּס וְהָכִי פִי בִשְׁלֵשׁ שְׁנֵי שֵׁלֶשׁ מִחֻצוֹת וְהַרְבִּיעִית פְּרוּצָה בְּמַלְוָאֵה אֲבָל בְּאֶרְפַּע שְׁנֵי בְּרַבִּיעִית לְחִי אוּ פֶס דְאִיכָא שֶׁס מִחֻצָּה אִע"פ שְׂפָרוּצָה מְרָבָה אוּ שְׂפָרוּצָה יִתֵּר מַעֲשֵׂר אִמְרִי בִּי תַקְרָה וּפִרְרִין מ"מ קִשָּׁא דְנִימָא פִּי תַקְרָה אִפִּי בִשְׁתִּי רוּחוֹת בִּינוּ דְאִין פְּרוּצִים בְּמַלְוָאן וְיֵשׁ כָּכֵל רֹחַ שֶׁס מִחֻצָּה דְבִין לְרַב וּבִין לְשְׁמוּאֵל אִין חִלּוּן בִּין מְרוּחַ אַחַת לְשִׁפְסִים וְאִי נִפְרַן בְּמַלְוָא אֲפִילוּ מְרוּחַ אַחַת לֹא אִמְרִינן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם דְּהִיוּ מִפְּלֵש כְּדִאִמֵר בְּפִרְקָא דְסָבָה (דף יח:) לִכְך נִרְאֵה לִר"י דְסֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת כְּדִאִמֵר בְּלֹא וַיִּפֹּר (כ"ב דף כה:) הַעוּלֵם לְאֲכָסְקָרָה הוּא דְמוּתָה דְּרוּחַ צְפוּנִית אִינֵה מִסְבָּבָת וְלִית לֵה לְשְׁמוּאֵל פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲלֵא אִם כּוּ יֵשׁ שֶׁס אֶרְפַּע מִחֻצוֹת וּמִיָּהוּ לְרַב אִפִּי פְּרוּן מִשְׁתִּי רוּחוֹת אִית לֵה פִּי תַקְרָה וּבִלְבָד שְׁלֹא וְהָא מִפְּלֵש וּמִשּׁוּם הָכִי נָקַט בְּבַקְעָה דְּבַחֲצֵר סֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת דְסֶתֶמָּא מוֹשְׁבַת כָּכֵל הַחֹצֵר בְּאֶרְךְ אוּ בְּרַחֲב אֲלֵא שְׁהִיא עַד אֲמַעַע הַחֹצֵר וּפְרוּצָה לְפָנִים בְּמַלְוָא לְהָכִי נָקַט בְּקֻשָּׁה דְאֲפִילוּ אִין לֵה אֲלֵא שְׁתִּי מִחֻצוֹת וּפְרוּצָה מִשְׁנֵי צְדִין אִית לֵה לְרַב פִּי תַקְרָה וּבְסִמּוֹן גָּרֵם כִּי לִית לֵה בִשְׁלֵשׁ אֲבָל בְּאֶרְפַּע אִית לֵה וְכּוּ גְרָסִי רַבְּנֵי חֲנִנְאֵל וְרַבִּינוּ תָּס וְהָכִי פִי בִשְׁלֵשׁ שְׁנֵי שֵׁלֶשׁ מִחֻצוֹת וְהַרְבִּיעִית פְּרוּצָה בְּמַלְוָאֵה אֲבָל בְּאֶרְפַּע שְׁנֵי בְּרַבִּיעִית לְחִי אוּ פֶס דְאִיכָא שֶׁס מִחֻצָּה אִע"פ שְׂפָרוּצָה מְרָבָה אוּ שְׂפָרוּצָה יִתֵּר מַעֲשֵׂר אִמְרִי בִּי תַקְרָה וּפִרְרִין מ"מ קִשָּׁא דְנִימָא פִּי תַקְרָה אִפִּי בִשְׁתִּי רוּחוֹת בִּינוּ דְאִין פְּרוּצִים בְּמַלְוָאן וְיֵשׁ כָּכֵל רֹחַ שֶׁס מִחֻצָּה דְבִין לְרַב וּבִין לְשְׁמוּאֵל אִין חִלּוּן בִּין מְרוּחַ אַחַת לְשִׁפְסִים וְאִי נִפְרַן בְּמַלְוָא אֲפִילוּ מְרוּחַ אַחַת לֹא אִמְרִינן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם דְּהִיוּ מִפְּלֵש כְּדִאִמֵר בְּפִרְקָא דְסָבָה (דף יח:) לִכְך נִרְאֵה לִר"י דְסֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת כְּדִאִמֵר בְּלֹא וַיִּפֹּר (כ"ב דף כה:) הַעוּלֵם לְאֲכָסְקָרָה הוּא דְמוּתָה דְּרוּחַ צְפוּנִית אִינֵה מִסְבָּבָת וְלִית לֵה לְשְׁמוּאֵל פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲלֵא אִם כּוּ יֵשׁ שֶׁס אֶרְפַּע מִחֻצוֹת וּמִיָּהוּ לְרַב אִפִּי פְּרוּן מִשְׁתִּי רוּחוֹת אִית לֵה פִּי תַקְרָה וּבִלְבָד שְׁלֹא וְהָא מִפְּלֵש וּמִשּׁוּם הָכִי נָקַט בְּבַקְעָה דְּבַחֲצֵר סֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת דְסֶתֶמָּא מוֹשְׁבַת כָּכֵל הַחֹצֵר בְּאֶרְךְ אוּ בְּרַחֲב אֲלֵא שְׁהִיא עַד אֲמַעַע הַחֹצֵר וּפְרוּצָה לְפָנִים בְּמַלְוָא לְהָכִי נָקַט בְּקֻשָּׁה דְאֲפִילוּ אִין לֵה אֲלֵא שְׁתִּי מִחֻצוֹת וּפְרוּצָה מִשְׁנֵי צְדִין אִית לֵה לְרַב פִּי תַקְרָה וּבְסִמּוֹן גָּרֵם כִּי לִית לֵה בִשְׁלֵשׁ אֲבָל בְּאֶרְפַּע אִית לֵה וְכּוּ גְרָסִי רַבְּנֵי חֲנִנְאֵל וְרַבִּינוּ תָּס וְהָכִי פִי בִשְׁלֵשׁ שְׁנֵי שֵׁלֶשׁ מִחֻצוֹת וְהַרְבִּיעִית פְּרוּצָה בְּמַלְוָאֵה אֲבָל בְּאֶרְפַּע שְׁנֵי בְּרַבִּיעִית לְחִי אוּ פֶס דְאִיכָא שֶׁס מִחֻצָּה אִע"פ שְׂפָרוּצָה מְרָבָה אוּ שְׂפָרוּצָה יִתֵּר מַעֲשֵׂר אִמְרִי בִּי תַקְרָה וּפִרְרִין מ"מ קִשָּׁא דְנִימָא פִּי תַקְרָה אִפִּי בִשְׁתִּי רוּחוֹת בִּינוּ דְאִין פְּרוּצִים בְּמַלְוָאן וְיֵשׁ כָּכֵל רֹחַ שֶׁס מִחֻצָּה דְבִין לְרַב וּבִין לְשְׁמוּאֵל אִין חִלּוּן בִּין מְרוּחַ אַחַת לְשִׁפְסִים וְאִי נִפְרַן בְּמַלְוָא אֲפִילוּ מְרוּחַ אַחַת לֹא אִמְרִינן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם דְּהִיוּ מִפְּלֵש כְּדִאִמֵר בְּפִרְקָא דְסָבָה (דף יח:) לִכְך נִרְאֵה לִר"י דְסֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת כְּדִאִמֵר בְּלֹא וַיִּפֹּר (כ"ב דף כה:) הַעוּלֵם לְאֲכָסְקָרָה הוּא דְמוּתָה דְּרוּחַ צְפוּנִית אִינֵה מִסְבָּבָת וְלִית לֵה לְשְׁמוּאֵל פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲלֵא אִם כּוּ יֵשׁ שֶׁס אֶרְפַּע מִחֻצוֹת וּמִיָּהוּ לְרַב אִפִּי פְּרוּן מִשְׁתִּי רוּחוֹת אִית לֵה פִּי תַקְרָה וּבִלְבָד שְׁלֹא וְהָא מִפְּלֵש וּמִשּׁוּם הָכִי נָקַט בְּבַקְעָה דְּבַחֲצֵר סֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת דְסֶתֶמָּא מוֹשְׁבַת כָּכֵל הַחֹצֵר בְּאֶרְךְ אוּ בְּרַחֲב אֲלֵא שְׁהִיא עַד אֲמַעַע הַחֹצֵר וּפְרוּצָה לְפָנִים בְּמַלְוָא לְהָכִי נָקַט בְּקֻשָּׁה דְאֲפִילוּ אִין לֵה אֲלֵא שְׁתִּי מִחֻצוֹת וּפְרוּצָה מִשְׁנֵי צְדִין אִית לֵה לְרַב פִּי תַקְרָה וּבְסִמּוֹן גָּרֵם כִּי לִית לֵה בִשְׁלֵשׁ אֲבָל בְּאֶרְפַּע אִית לֵה וְכּוּ גְרָסִי רַבְּנֵי חֲנִנְאֵל וְרַבִּינוּ תָּס וְהָכִי פִי בִשְׁלֵשׁ שְׁנֵי שֵׁלֶשׁ מִחֻצוֹת וְהַרְבִּיעִית פְּרוּצָה בְּמַלְוָאֵה אֲבָל בְּאֶרְפַּע שְׁנֵי בְּרַבִּיעִית לְחִי אוּ פֶס דְאִיכָא שֶׁס מִחֻצָּה אִע"פ שְׂפָרוּצָה מְרָבָה אוּ שְׂפָרוּצָה יִתֵּר מַעֲשֵׂר אִמְרִי בִּי תַקְרָה וּפִרְרִין מ"מ קִשָּׁא דְנִימָא פִּי תַקְרָה אִפִּי בִשְׁתִּי רוּחוֹת בִּינוּ דְאִין פְּרוּצִים בְּמַלְוָאן וְיֵשׁ כָּכֵל רֹחַ שֶׁס מִחֻצָּה דְבִין לְרַב וּבִין לְשְׁמוּאֵל אִין חִלּוּן בִּין מְרוּחַ אַחַת לְשִׁפְסִים וְאִי נִפְרַן בְּמַלְוָא אֲפִילוּ מְרוּחַ אַחַת לֹא אִמְרִינן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם דְּהִיוּ מִפְּלֵש כְּדִאִמֵר בְּפִרְקָא דְסָבָה (דף יח:) לִכְך נִרְאֵה לִר"י דְסֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת כְּדִאִמֵר בְּלֹא וַיִּפֹּר (כ"ב דף כה:) הַעוּלֵם לְאֲכָסְקָרָה הוּא דְמוּתָה דְּרוּחַ צְפוּנִית אִינֵה מִסְבָּבָת וְלִית לֵה לְשְׁמוּאֵל פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲלֵא אִם כּוּ יֵשׁ שֶׁס אֶרְפַּע מִחֻצוֹת וּמִיָּהוּ לְרַב אִפִּי פְּרוּן מִשְׁתִּי רוּחוֹת אִית לֵה פִּי תַקְרָה וּבִלְבָד שְׁלֹא וְהָא מִפְּלֵש וּמִשּׁוּם הָכִי נָקַט בְּבַקְעָה דְּבַחֲצֵר סֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת דְסֶתֶמָּא מוֹשְׁבַת כָּכֵל הַחֹצֵר בְּאֶרְךְ אוּ בְּרַחֲב אֲלֵא שְׁהִיא עַד אֲמַעַע הַחֹצֵר וּפְרוּצָה לְפָנִים בְּמַלְוָא לְהָכִי נָקַט בְּקֻשָּׁה דְאֲפִילוּ אִין לֵה אֲלֵא שְׁתִּי מִחֻצוֹת וּפְרוּצָה מִשְׁנֵי צְדִין אִית לֵה לְרַב פִּי תַקְרָה וּבְסִמּוֹן גָּרֵם כִּי לִית לֵה בִשְׁלֵשׁ אֲבָל בְּאֶרְפַּע אִית לֵה וְכּוּ גְרָסִי רַבְּנֵי חֲנִנְאֵל וְרַבִּינוּ תָּס וְהָכִי פִי בִשְׁלֵשׁ שְׁנֵי שֵׁלֶשׁ מִחֻצוֹת וְהַרְבִּיעִית פְּרוּצָה בְּמַלְוָאֵה אֲבָל בְּאֶרְפַּע שְׁנֵי בְּרַבִּיעִית לְחִי אוּ פֶס דְאִיכָא שֶׁס מִחֻצָּה אִע"פ שְׂפָרוּצָה מְרָבָה אוּ שְׂפָרוּצָה יִתֵּר מַעֲשֵׂר אִמְרִי בִּי תַקְרָה וּפִרְרִין מ"מ קִשָּׁא דְנִימָא פִּי תַקְרָה אִפִּי בִשְׁתִּי רוּחוֹת בִּינוּ דְאִין פְּרוּצִים בְּמַלְוָאן וְיֵשׁ כָּכֵל רֹחַ שֶׁס מִחֻצָּה דְבִין לְרַב וּבִין לְשְׁמוּאֵל אִין חִלּוּן בִּין מְרוּחַ אַחַת לְשִׁפְסִים וְאִי נִפְרַן בְּמַלְוָא אֲפִילוּ מְרוּחַ אַחַת לֹא אִמְרִינן פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם דְּהִיוּ מִפְּלֵש כְּדִאִמֵר בְּפִרְקָא דְסָבָה (דף יח:) לִכְך נִרְאֵה לִר"י דְסֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מִחֻצוֹת כְּדִאִמֵר בְּלֹא וַיִּפֹּר (כ"ב דף כה:) הַעוּלֵם לְאֲכָסְקָרָה הוּא דְמוּתָה דְּרוּחַ צְפוּנִית אִינֵה מִסְבָּבָת וְלִית לֵה לְשְׁמוּאֵל פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם אֲלֵא אִם כּוּ יֵשׁ שֶׁס אֶרְפַּע מִחֻצוֹת וּמִיָּהוּ לְרַב אִפִּי פְּרוּן מִשְׁתִּי רוּחוֹת אִית לֵה פִּי תַקְרָה וּבִלְבָד שְׁלֹא וְהָא מִפְּלֵש וּמִשּׁוּם הָכִי נָקַט בְּבַקְעָה דְּבַחֲצֵר סֶתֶם אֲכָסְקָרָה יֵשׁ לֵה ג' מ

 עין משפט גור מצוה

א מו"י פו"ז מהל' שבת הל' לה, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסא סעי' ב:

ב מו"י פו"ז מהל' שבת הל' לה, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסא סעי' ב:

וְקִירוֹי בְּאַלְכֶסוֹן פּי' בַּקּוֹנְטֶרֶם בַּשְּׁפוּע כַּעֲשֵׂן גִּנּוּן שְׁלָנוּ דְּלִיכָא פֶּה הָיְנוּ

כּי אֲרִזְיָלָא בְּדִאֲמַרִי פֶּסֶין וְתַמָּה מַה דְּהִנֵּה לִיה לְמִינְקֹט כּי אֲרִזְיָלָא בְּדִנְקֹט הָתֵם וְאוֹר־י דְּמַנְרִי שְׁנַפְרֹן הַקֶּרֶי בְּאַלְכֶסוֹן עִם הַמַּחְצוֹת בְּקֶרֶן זְוִית וְכִי הָאִי גִּוְנָא לֹא אֲמַרִינן

פּי תַקְרָה: **וּשְׂמוּאֵל** אָמַר אֲפִי בִּיתֵר מַעְשָׁר וְאִירִי בִּין בַּעֲשָׂר בִּין בִּיתֵר מַעְשָׁר וְנִקֹּט שְׁפִי רֻחוֹת מֵשׁוּם בֵּית דְּמַרוּחַ אַחַת מֵהֵן פּי תַקְרָה לְפִילו בִּיתֵר מַעְשָׁר בִּין דְּאִיכָא שֶׁס אַרְבַּע מַחֲצוֹת וְלֹא מִצֵּי לְמִימַר דְּנִקֹּט שְׁפִי רֻחוֹת מֵשׁוּם דְּאִירִי גַּמִּי בַּעֲשָׁר דְּלֹא הֵנָּה לִיה מֵשׁוּם הָכִי לְמִינְקֹט שְׁפִי רֻחוֹת כּי אִם נִפְרָצָה קֶסֶם דְּהָיו מַרוּחַ אַחַת וְהָיו מִשְׁמַע בְּקֶסֶם פֶּרָצָה שְׁהִיא יֵתֵר מִי' וְלֹא רָצָה רַב לְהַעֲמִיד אֹף בִּיתֵר מַעְשָׁר וּמֵשׁוּם בֵּית כְּמוֹ שְׁמוּאֵל דְּקַסְבֵּר רַב דְּאִי הֵנָּה מִירִי בִּיתֵר מַעְשָׁר לֹא לִתְנֵי שְׁפִי רֻחוֹת כְּלָל אֲלֵא הֵנָּה לִיה לְמַתְנֵי זִנְקָא בִּיתֵר מַעְשָׁר מַרוּחַ אַחַת וְלֹא הֵנָּה לִיה לְמִנְקֹט שְׁפִי רֻחוֹת מֵשׁוּם בֵּית אִי גַּמִּי סָבֵר רַב דְּבִיתֵר מִי' לֹא יֵתִיר רַבִּי יְהוּדָה אֹף לֹאֻתָּה שְׂבַת כְּמוֹ שְׁמַקֵּל בַּעֲשָׁר בְּקֶרֶן זְוִית אַע"פ שֶׁזֶּוּ הָיו נִחָשָׁב לוֹ כַּפֶּרָצָה

וְלֹא פִתַּח: **וְקִירוֹי בְּאַרְבַּע** רֶשִׁי' פֶּרֶשׁ שְׁנַפְרֹן הַכְּתַל חֲמֵשׁ מִכָּאן וְחֲמֵשׁ לְכָאן וְלֹא דֵּה דֹאס בֵּן לֹא הָיִיא פֶּרָצָה יֵתֵר מַעְשָׁר אֲלֵא אֲלַכְסוֹן שֶׁל חֲמֵשׁ עַל חֲמֵשׁ דְּהָיו שְׂבַע אַמּוֹת

וְלֹא חֵשׁ לְדַקְדָּק בְּזֶה: **שְׂמוּאֵל** לֹא אָמַר כִּרְב דְּלֹא קָתַנִּי אֲלַכְסוֹן אַע"ג דְּלֹא קָתַנִּי גַּמִּי שְׁנַפְרֹן הַקֶּרֶי בְּרַחֵב אַרְבַּע מ"מ חָשִׁיב כְּמֵאן דְּתַנִּי לִיה בְּהִדְיָא בִּין דְּתַנִּי שְׁנַפְרָצָה מִשְׁפִּי רֻחוֹת שְׁאָר רְגִיל הַקֶּרֶי לִפְל אֲבָל אֵין

דְּרַכּוֹ לִפְרֵן בְּאַלְכֶסוֹן: **רַב** לֹא אָמַר בְּשְׂמוּאֵל דֹּא"כ הָיו לִיה אַכְסָדְרָה כְּלוּמַר אֲפִי נִפְרָצָה רַבִּיעִית וְשְׁלִישִׁית בְּמַלּוּאֹא אָמַר

פּי תַקְרָה כְּמוֹ בְּאַכְסָדְרָה: **בַּעֲשָׂר** פְּלִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי פֶּרֶשׁ בַּקּוֹנְטֶרֶם דְּבָלָאוּ

סְתִימַת פּי תַקְרָה גַּמִּי פִתְחִים הֵם וְקָשָׁה לְפַרְוֵשוּ דְּלִאיכָא דְּאֲמַרִי דְּמוּקִי פְּלַגְתִּיהּוּ בַּעֲשָׂר וְלִית לֶה לְשְׁמוּאֵל פּי תַקְרָה וְלֹא אֲמַרִינן פִּתְחָא הוּא אֲלֵא נִרְאָה דְּמַפְכַּח פּי תַקְרָה חֲשָׁבִינוּ לֶה פִתַּח לְלִשְׁנָא קַמָּא כּי אַע"פ

שְׁהוּא בְּמַלּוּאֹא דְּפִי תַקְרָה הָיו מִטַּעַם פִּתַּח בְּדַפְרָשִׁית לַעֲיול: **וּשְׂמוּאֵל** אָמַר הִלְכָּה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּסִמּוּךְ מוֹנִקִּי לֶה בְּנִפְרָצָה לְכַרְמְלִית וְנִרְאָה דְּהִלְכָּתָא כִּרְב בְּאַסּוּרִי וְאֲפִי בְּנִפְרָצָה לְכַרְמְלִית הִלְכָּה כִּרְבִּי יוֹסִי דְּמַחְמִיר וְהִיכָא דְּאִיתְּנֶהוּ לְמַחְצוֹת אֲפֵלוּ ר' יוֹסִי מוֹדֶה דְּאָמַר שְׂבַת הוּאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה בְּדִאֲמַרִי פ' קַמָּא (דף יז.):

סְתִמָּא וְכַל הַבְּתִים קִרְוִין חֲלָקִין וְלֹא בְּאַלְכֶסוֹן הִלְכָּךְ . נִהִי גַּמִּי דִּפְתַּחָא לֹא הָיו בְּקֶרֶן זְוִית נִסְתַּמָּה פּי תַקְרָה בַּשְּׁפִי רֻחוֹת אֲבָל פֶּרָצַת הַקֶּרֶי אִכָּא לְמִימַר דְּקָתַנִּי בֵּית שְׁנַפְרֹן בֵּית וְקַרְוִיו עֲמוּ קַמָּאֵר וּבַשְּׁפִי רֻחוֹת כְּגוֹן קֶרֶן זְוִית אֲרַטְרִיכָא לִיה דְּאִי בְּרוּחַ אַחַת אֲפֵלוּ נִפְחַת הַקֶּרֶי בְּד' רַחֵב כְּנָנָד כֹּל הַפֶּרָצָה דְּהָיו דְּאֶרֶךְ יוֹתֵר מַעְשָׁר אֵין כָּאן אֲלֵא שֵׁלֶשׁ פּי תַקְרָה אַחַת אֶרֶךְ וְשָׁנִים קֶצְרִים וּבַשֵּׁלֶשׁ אֵית לֶה יוֹרֵד וְסוּתָם: **וְרַב** לֹא אָמַר בְּשְׂמוּאֵל דֹּא"כ דְּנַפְרֹן הַקֶּרֶי עֲמָהּן יוֹשׁ כָּאן אַרְבַּע פִּיּוֹת אֲפֵלוּ הָכִי לְמִימַר בְּכוּלָּהּוּ יוֹרֵד וְסוּתָם דְּהָכִי סְבִירָא לֶה בְּאַכְסָדְרָה בְּבִקְעָה: **בַּעֲשָׂר** פְּלִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי דְּבָלָאוּ סְתִימַת פּי תַקְרָה גַּמִּי פִתְחִים הֵם:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

פגנון

וּכְגוֹן שְׁנַפְרָצָה בְּקֶרֶן זְוִית. דְּפִיתַחָא בְּקֶרֶן זְוִית לֹא עָבְדִי אִינְשִׁי. ^(א)וְכֵן בֵּית שְׁנַפְרִץ מִשְׁתִּי רֻחוֹתִיו.

מֵאִי שְׁנָא מַרוּחַ אַחַת, דְּאָמַרִינן: פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם. מִשְׁתִּי רֻחוֹת גַּמִּי לִימָא: פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם! **יְאָמְרִי דְּבִי רַב מִשְׁמִיָּה דְּרַב**: כְּגוֹן שְׁנַפְרִץ בְּקֶרֶן זְוִית וְקִירוֹי בְּאַלְכֶסוֹן, דְּלִיכָא לְמִימַר פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם. וּשְׂמוּאֵל אָמַר: אֲפִילוּ בִּיתֵר מַעְשָׁר. אִי הָכִי, מַרוּחַ אַחַת גַּמִּי! מֵשׁוּם בֵּית. ^(ב)וּבֵית גּוּפִיָּה תַקְשִׁי: מֵאִי שְׁנָא מַרוּחַ אַחַת, דְּאָמַרִינן פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם, מִשְׁתִּי רֻחוֹת גַּמִּי גִימָא: פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם! ^(ג)וְתוֹ: מִי אֵית לִיה לְשְׂמוּאֵל פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם? וְהָא אֲתַמַּר: אַכְסָדְרָה בְּבִקְעָה, רַב אָמַר: מוּתֵר לְטַלְטֵל בְּכוּלָּהּ, וּשְׂמוּאֵל אָמַר: אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֲלֵא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת! הָא לֹא קִשְׁיָא: כּי לִית לִיה — בְּאַרְבַּע, אֲבָל בְּשֻׁלָּשׁ — אֵית לִיה. מִכָּל מְקוֹם קִשְׁיָא! כְּדֹאמְרִי בִּי רַב מִשְׁמִיָּה דְּרַב: כְּגוֹן שְׁנַפְרִץ בְּקֶרֶן זְוִית וְקִירוֹי בְּאַלְכֶסוֹן, הֵכָא גַּמִּי, כְּגוֹן שְׁנַפְרִץ בְּקֶרֶן זְוִית וְקִירוֹי בְּאַרְבַּע. שְׂמוּאֵל לֹא אָמַר כִּרְב, אֲלַכְסוֹן לֹא קָתַנִּי. וְרַב לֹא אָמַר בְּשְׂמוּאֵל, אִם כֹּן הָיִיא לִיה אַכְסָדְרָה, וְרַב לְטַעֲמִיָּה דְּאָמַר: אַכְסָדְרָה מוּתֵר לְטַלְטֵל בְּכוּלָּהּ. ^(ד)דְּאִיתְּמַר, אַכְסָדְרָה בְּבִקְעָה. רַב אָמַר: מוּתֵר לְטַלְטֵל בְּכוּלָּהּ. וּשְׂמוּאֵל אָמַר: אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֲלֵא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. רַב אָמַר: מוּתֵר לְטַלְטֵל בְּכוּלָּהּ, אָמַרִינן פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם. וּשְׂמוּאֵל אָמַר: אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֲלֵא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, לֹא אָמַרִינן פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם. בַּעֲשָׂר — כּוּלִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי. כּי פְּלִיגִי — בִּיתֵר מַעְשָׁר. וְאִיכָא דְּאָמְרִי, בִּיתֵר — כּוּלִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי. כּי פְּלִיגִי — בַּעֲשָׂר. וְהָא דְּאָמַר רַב יְהוּדָה:

קוֹרָה

בְּקֶרֶן זְוִית לֹא עָבְדִי דְּלָאוּ אוֹרְחָה הוּא: מִשְׁתִּי רֻחוֹת גַּמִּי וְכוּ' אִכְתִּי סֻלְקָא דַּעֲתָה שְׁפִי רֻחוֹת מִשְׁשׁ: אָמַרִי בִּי רַב הָא גַּמִּי בְּקֶרֶן זְוִית אַע"ג דְּבַעֲשָׂר אוֹנְקֻמָּא לֹא אֲמַרִינן פִּתְחָא הוּא דִּפְתַּחָא בְּקֶרֶן זְוִית לֹא עָבִידִי וּמֵשׁוּם פּי תַקְרָה גַּמִּי לֹא כְּגוֹן שְׁקַרְוִי בְּאַלְכֶסוֹן בַּשְּׁפוּע כְּגוֹן גִּנּוּן שְׁלָנוּ דְּלִיכָא פֶּה דְּהָיו כַּעֲשֵׂן אֲרִזְיָלָא דְּאֲמַרִינן בַּעֲשׂוֹין פֶּסֶין (לַעֲיל עִירוּבִין דף פה.): וּשְׂמוּאֵל אָמַר מַתְנִיתִין אֲפִילוּ בִּיתֵר מַעְשָׁר וְלֹא מִיתְנָא לִיה אֲלֵא בַשְּׁפִי רֻחוֹת דְּדַמְפְּרֵשׁ וְאָזל וְאֲחַצֵּר הָא מַהֲדֵר שְׁמוּאֵל: מֵשׁוּם בֵּית דְּלֹא אֲפִשֵׁר בְּרוּחַ אַחַת מֵשׁוּם פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם: וְתוּ מִי אֵית לֶה לְשְׁמוּאֵל פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם דְּמוּקֻמִּינוּן לֶה מַתְנִי' בִּיתֵר מַעְשָׁר וְקַמָּאֵר דְּבִית לֹא מִתַּסֵּר וְהָאֵמַר שְׁמוּאֵל בְּרִישׁ פֶּרָקוּן בְּאַכְסָדְרָה בְּבִקְעָה דְּאֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֲלֵא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת: כּי לִית לֶה בְּאַרְבַּע בְּמִקּוֹם שְׁצַרִיךְ לַעֲשׂוֹת אַרְבַּע מַחְצוֹת בְּסְתִימַת פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם כְּגוֹן אַכְסָדְרָה: אֲבָל בַּשֵּׁלֶשׁ דְּאִי הִיתָה בָּהּ מַחְצָה בְּהִלְכָּתָהּ וּפִי תַקְרָה לִשְׁלֹשׁ מַחְצוֹת מַכְשִׁיר: מ"מ קִשְׁיָא שְׁפִי רֻחוֹת אֲמָאי לֹא אֲמַרִינן פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם וְשְׁמוּאֵל לֹא מִצֵּי מוּנִקִּי בְּקַרְוִי אֲלַכְסוֹן דֹּא"כ בְּרוּחַ אַחַת גַּמִּי תַתַּסֵּר הוּאִיל דִּיּוֹתֵר מַעְשָׁר: כְּדֹאמְרִי בִּי רַב דְּהָאִי שְׁפִי רֻחוֹת קֶרֶן זְוִית קַמָּאֵר: וְקַרְוִיו גַּמִּי אֹף ע"ג דְּלֹא אִירִי בָּהּ מַתְנִיתִין מַבְעִי לֶה לְאוּקְמוּי שְׁאִינוּ בַּשְּׁאֵר תַקְרוֹת אֲלֵא מִשְׁפַּע לְדִידִי גַּמִּי הָאִי שְׁפִי רֻחוֹת סָדָא קֶרֶן זְוִית הוּא וּכְגוֹן שְׁנַפְרֹן זֶה הַכְּתַל מִן הַקֶּרֶי עַל פְּנֵי כָּל הַפֶּרָצָה סְמוּךְ לֶה בַּמְזַרְח וּבַצִּפּוֹן חֲמֵשׁ אַמּוֹת לְכָאן בְּרַחֵב ד' אַמּוֹת וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת וְעוֹד לְכָאן בְּרַחֵב אַרְבַּע גִּמְצָאוּ כָּאן אַרְבַּע פִּיּוֹת שְׁצַרִיךְ לִסְתָם פּי תַקְרָה בְּחֲמֵשׁ אַמּוֹת לַמְזַרְח וְחֲמֵשׁ וְעוֹד לַצִּפּוֹן הָרִי שְׁפִי סְתִימּוֹת וְעַבְשׁוּ גִמְצָאוּ סְתִימּוֹת הֵלְלוּ

וּמַשְׁכּוֹת לַפְּנִים בְּחֵלֶל הַבֵּית מִרְחַקוֹת מִמְּקוֹם הַמַּחְצָה ד' לְכָאן וד' לְכָאן וְצַרִיךְ לִסְתָם פּי תַקְרָה אַרְבַּע בַּשְּׂפַת מַקְצוּעַ פֶּרָצַת הַקֶּרֶי הַמְזַרְחִי בְּדַרוּמָּה מַשְׂפַּת הַמְזַרְחִי וּלְכַתֵּל וְכֵן אַרְבַּע בַּשְּׂפַת מַקְצוּעַ פֶּרָצַת הַצִּפּוֹנִית לְשׁוֹן קֶצֶר שְׁנַפְרֹן בְּקֶרֶן זְוִית וְקַרְוִיו נִפְרֹן בְּאַרְבַּע בְּרַחֵב לַפְּנִים לַמְזַרְח וְכֵן לַצִּפּוֹן וְאֶרֶךְ פֶּרָצַת הַקֶּרֶי חֲמֵשׁ אַמּוֹת לְכָאן וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת וְעוֹד לְכָאן כְּמַזַּת פֶּרָצַת הַכְּתַל שֵׁשׁ כָּאן אַרְבַּע פִּיּוֹת תַקְרָה אַחַת לַמְזַרְח חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבַּע וְאַחַת אֶרֶךְ אַרְבַּע סְמוּךְ לֶה בְּצִדּוֹם וְעוֹד אַחַת לְגִנָּד פֶּרָצַת כְּתַל הַצִּפּוֹנִי חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבַּע וְאַחַת סְמוּךְ לֶה אַרְבַּע (אַרְבַּע) בַּמַּקְצוּעַ מִזְרַחִית וּבְאַרְבַּע לִית לְשְׁמוּאֵל פּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוּתָם: ה"ג **שְׁמוּאֵל** לֹא אָמַר כִּרְב **אֲלַכְסוֹן** לֹא קָתַנִּי לְהָכִי לֹא אוֹקֻמָּא שְׁמוּאֵל בַּעֲשָׂר וּבְקַרְוִי שֵׁלֶם כִּרְב דְּבִית קָתַנִּי וְנִהִי גַּמִּי דִּפְתַּחָא לֹא הָיו בְּקֶרֶן זְוִית נִסְתַּמָּה פּי תַקְרָה בַּשְּׁפִי רֻחוֹת אֲבָל פֶּרָצַת הַקֶּרֶי אִכָּא לְמִימַר דְּקָתַנִּי בֵּית שְׁנַפְרֹן בֵּית וְקַרְוִיו עֲמוּ קַמָּאֵר וּבַשְּׁפִי רֻחוֹת כְּגוֹן קֶרֶן זְוִית אֲרַטְרִיכָא לִיה דְּאִי בְּרוּחַ אַחַת אֲפֵלוּ נִפְחַת הַקֶּרֶי בְּד' רַחֵב כְּנָנָד כֹּל הַפֶּרָצָה דְּהָיו דְּאֶרֶךְ יוֹתֵר מַעְשָׁר אֵין כָּאן אֲלֵא שֵׁלֶשׁ פּי תַקְרָה אַחַת אֶרֶךְ וְשָׁנִים קֶצְרִים וּבַשֵּׁלֶשׁ אֵית לֶה יוֹרֵד וְסוּתָם: **וְרַב** לֹא אָמַר בְּשְׂמוּאֵל דֹּא"כ דְּנַפְרֹן הַקֶּרֶי עֲמָהּן יוֹשׁ כָּאן אַרְבַּע פִּיּוֹת אֲפֵלוּ הָכִי לְמִימַר בְּכוּלָּהּוּ יוֹרֵד וְסוּתָם דְּהָכִי סְבִירָא לֶה בְּאַכְסָדְרָה בְּבִקְעָה: **בַּעֲשָׂר** פְּלִי עֲלִמָּא לֹא פְּלִיגִי דְּבָלָאוּ סְתִימַת פּי תַקְרָה גַּמִּי פִתְחִים הֵם:

מסורת הש"ס

א לעיל ו.

ב לעיל ז:

ג סוכה יח:

ד לעיל כה.

ה לעיל צ.

מסורת הש"ס
א סנהדרין כג;; סנהדרין כז;; כתובות קא; בבא בתרא לא: ב תענית יח.
ג כתובות יא.; משנה עירובין; לעיל פז; לעיל מוז; לעיל פא:
ד לעיל פא:

ה שבת ו; שבת קז.; תוספתא עירובין; לעיל נט.; לעיל כב.; לעיל ו; לעיל יב:

גליון הש"ס

גמ' אתיביה אבוי יתר על כן. עיין לעיל דף פו ע"א תוס' ד"ה קורה ארבעה:

שם א"ל ממהיא אין. כתובות דף נח ע"ב שבועות דף לא ע"ב:

קורה ארבעה מתיר בַּחֲרֵפָה חֲרֵפָה הַפְּרוּצָה בַּרְשֹׁת הַרְבִּים וְנֶאֱסְרָה בְּטָלְטוּל וְיֵשׁ בָּהּ

קורה ראשִׁיָּה נִתְּנוּם עַל שְׁנֵי יְתָדוֹת מִתֵּר לְטָלְטַל תַּחְתֵּיהֶּם הֶחָרָבַע פִּינְתֵיהֶּם יוֹרְדִין וְסוֹתְמִין ב' בַּצָּהַע וּב' בְּרֹאשֵׁיהֶּ: שֵׁשׁ לֵה פְּצִימִין עֲמוּדִין קְבוּשִׁין בְּמַחֲצִיטְמִיהַּ פְּחוֹת מנ': אֲלִיפָא דְשִׁמּוּאֵל כ"ע לֹא פְּלִיגִי בְלוּמֵר וְזֹאזי בְּקֶאֱמֶרֶת אֲבִי כֶרֶב וְלֹא בְשִׁמּוּאֵל דְּמוּזָה אֲבִי דְלִשְׁמוּאֵל פְּסוּלָה דְּכִין דְּבִאֲכֶסְדָּה דְּהֶנָּךְ פִּיּוּת תַּקְרָה לֶאֱכֶסְדָּה נֶעְשׂוּ וְאִפ"ה אֶסֶר בְּטָלְטוּל שֶׁבֶת כ"ס דְּלֹא מֵהֵנִי לַעֲנֹן סָפָה דְּלֹא לְסָפָה עֲבִידִי: כִּי פְּלִיגִי אֲלִיפָא דְכֶרֶב בְּלוּמֵר הֵא דְאִמֵּר רָבָא בְשִׁמּוּאֵל וְלֹא כֶרֶב לֹא הִיא דְרָבָא נִמְי כֶרֶב אִמְרָה לְמַלְתָּה וְאִמֵּר לָךְ ע"כ לֹא קֹא שְׂרִי רַב לַעֲנֹן שֶׁבֶת: אֲלֹא דְהֵנִי מַחְצִית פִּי אוֹתָךְ הַקּוֹרוֹת הַנִּתְּנוּם עַל אַרְבַּעַּה עֲמוּדִים דְּאוּנְהוּ פִּי תַקְרָה לֶאֱכֶסְדָּה עֲבִידִי: לֹא לְסָפָה לָשֵׁם סָפָה אַע"ג דְּלֹא בְּשֵׁי מַחְצִית לְשִׁמֹן כְּלִי הֵאזִי מִיֵּהָא לֹא מְקוֹלֵינן: בַּמָּה דְּבָרִים חֲמוּרִים דְּצִרִיךְ לְהוֹדִיעַ בְּפִרְק חִלּוֹן: עֲרֻבֵי חֲצִרוֹת לַעֲוָלָם הִיא זְכוּת לָהֶן אֲבָל עֲרֻבֵי תַחומִין פְּעֻמִּים שְׂהֹא חוּב שְׁמַפְסִידִין לְרוּחַ שְׂבָנְגָה: גִּפְרָצָה לְכַרְמְלִית שְׂרִי כֶר' יִהְיֶה דְאִי נִמְי אֲתִי לְאַפְהִי לְבַר לֹאזִי אֶסְוֹרָא דְּאוֹרִינְתָא אִיפָא:

מתני' **עַל גִּבִּי שְׁנֵי בָתִּים וְהִם בִּשְׁנֵי צַדִּי** רה"ר מְטַלְטְלִין תַּחַת הָעֲלִיָּה דְּפִי תַקְרָה מִפָּאן וּמִפָּאן יוֹרֵד וְסוֹתֵם: וְכֵן גִּשְׂרִים הַמְּפַלְשִׁים שֵׁשׁ לָהֶם מַחְצִית מְלֻמָּטָה בִּשְׁנֵי הַצַּדִּים: מְעַרְבִין לְמַבּוּי הַמְּפַלֵּשׁ הוֹאִיל וְאִיפָא שְׁפִי מַחְצִית: גַּמ' דְּאוֹרִינְתָא הִלְכָה לְמַשָּׁה מַסִּינִי בְּדֹאמְרִינן כַּפ"ק (דף 7.) שְׁעוּרִין חֲצִיצִין וּמַחְצִית הִלְכָה לְמַשָּׁה מַסִּינִי וְהָרִי יֵשׁ כָּאן ב' מַחְצִית מִשְׁנֵי הַבָּתִּים דְּאִי לֹאזִי מִשּׁוּם פִּי תַקְרָה לֹא הָיָה שְׂרִי: וְיֵתֵר **עַל פֶּן וְכוּ'** רִישָׁא דְּבִרְיָתָא אֶחָד חִלּוֹן שָׂבִין שְׁנֵי בָתִּים וְאֶחָד חִלּוֹן שָׂבִין שְׁפִי חֲצִרוֹת וְגִשְׂרִים וּנְפֻשׁוֹת וְהִ"ר הַמְּקַרָּה מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בַּשֶּׁבֶת דְּבָרִי ר' יִהְיֶה וְיֵתֵר עַל פֶּן אִמֵּר רַבִּי יִהְיֶה דְאִפְּיֵלו רה"ר גְּמוּרָה וְאִין שֵׁם תַּקְרָה לְמִימֵר יוֹרֵד וְסוֹתֵם שְׂרִי בַּשְּׁתֵּי מַחְצִית שֶׁל שְׁנֵי צַדִּי רה"ר: מַהִּיֵּא אִין מַצִּית לְמַשְׁמַע דְּשְׁפִי מַחְצִית דְּאוֹרִינְתָא אֲבָל מִמַּתְנִי' לֹא שְׁמַעִינן לֵה דְטַעֲמָא מִשּׁוּם סְתוּמַת פִּי תַקְרָה הִיא: מַתְנִי' נִמְי דִּיקָא דְאִית לֵה לְרַבִּי יִהְיֶה שְׁפִי מַחְצִית דְּאוֹרִינְתָא: אִי אִמְרַת בַּשְּׁלֵמָא טַעֲמָה דִּר' יִהְיֶה דְקַמְוִינְתָא מִשּׁוּם דְּשְׁפִי מַחְצִית דְּאִרְיִי' הֵינּוּ דְקַתְנִי וְעוֹד ז' דְמַשְׁמַע וְעוֹד ז' אַע"ג דְּלִיכָא פִּי תַקְרָה מִתֵּיֵר ר' יִהְיֶה מִשּׁוּם הֵאזִי טַעֲמָא אֲלֹא אִי אִמְרַת טַעֲמָה בְּקַמְוִינְתָא מִשּׁוּם פִּי תַקְרָה מֵאִי וְעוֹד הֵא בְּמַבּוּי לִיפָא פִּי תַקְרָה לְשׁוֹן אַחֵר מַתְנִי' נִמְי דִּיקָא בְּרַבָּה דְטַעֲמָא דְקַמְוִינְתָא מִשּׁוּם

פִּי תַקְרָה הוּא וְהִ"ג אא"כ דְטַעֲמָא דִּר"י בְּקַמְוִינְתָא מִשּׁוּם דְקֶסֶבֶר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם וּבִתְרִינְתָא מִשּׁוּם שְׁפִי מַחְצִית הֵינּוּ דְקַתְנִי וְעוֹד ז' אִמֵּר רַבִּי יִהְיֶה וְאַע"ג דְּלִיפָא פִּי תַקְרָה מִשּׁוּם שְׁפִי מַחְצִית אֲלֹא אִי אִמְרַת קַמְוִינְתָא נִמְי וּבִתְרִינְתָא בְּתוּעִיּוֹ: מַתְנִי' הַמּוֹצֵא תַפְלִין בַּשָּׂדֶה בְּמָקוֹם שְׁנֶאֱבָדִין: מַכְנִיָּסן לְעִיר וּלְבֵית: זֶה זֶה אֶחָד בְּרֹאשׁ וְאֶחָד בְּצִוּעַ וְהֵינּוּ זֶה כְּדָרְךְ שְׁלֹבָשָׁן בְּחוּל וְחוּזֵר תְּמִיד וּמַכְנִיָּסן זֶה אַחֵר זֶה עַד שִׁיכּוּלוֹ: שְׁנִים שְׁנִים זֶה בְּרֹאשׁ חֲזֹנ בְּצִוּעַ וּבְגִמְרָא בְּשֵׁי טַעֲמָא מֵאִי נִינְהוּ: בִּישְׁנִית שְׁנֶכֶר הַקָּשֶׁר הַעֲשׂוִי כִּמְיֹן שְׂדֵי דְנִזְלָא תַפְלִין הֵן וְיֵשׁ בָּהֶן קִדְשָׁה וְאֶסוּר לְהִנְיָחן בְּבִצּוּין: אֲבָל בַּחֲדָשׁוֹת פֶּטוּר מִלְּהַכְנִיסן דְלִמָּא קִמַּע הֵן בְּעִלְמָא וְאִין בָּהֶן קִדְשָׁה אֲלֹא בְּנַעֲשִׂים הַכֹּלְכֶתֶן וְהֵינּוּ לְשִׁמֹן הַלֶּכֶךְ לֹא מַחֲלִילִין שֶׁבִתָּא עֲלֵיהּ: צִבְתִּים קִשְׁרִים קִשְׁרִים הַרְבֵּה תַפְלִין כָּכָל קִשֵּׁר וּבְגָמ' מִפְּרָשׁ מֵאִי צִבְתִּים וּמֵאִי כְּרִיכּוֹת: מַחֲשִׁיד עֲלֵיהֶן וְיִתְּנוּ עַד שֶׁתַּחֲשֹׁךְ וְיֵשֵׁב שֶׁס וְיִשְׁמְרֵם וְלִכְשֶׁתַּחֲשֹׁךְ יִטְלֵם יַחַד וּבְגָמ' פִּרְיָךְ וְלַעֲלִינְהוּ זֶה זֶה:

כל גגות פרק תשיעי עירובין

קוֹרָה אַרְבַּעַה מִתֵּיר בַּחוּרְבָּה, וְרַב נִחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהַ: קוֹרָה אַרְבַּעַה מִתֵּיר בְּמִים, מַנִּי? לְהָה לִישָׁנָא דְאִמְרַת בַּעֲשֹׁר לֹא פְּלִיגִי: בַּעֲשֹׁר, וְדַבְרִי הַכֹּל. לְהָה לִישָׁנָא דְאִמְרַת בַּעֲשֹׁר פְּלִיגִי: כֶּרֶב. לִימָא אֲבִי וְרָבָא בַּפְּלוּגָתָא דְרַב וּשְׁמוּאֵל קְמִיפְלָגִי, דְאִיתְמַר: סִיפָה עַל גִּבִּי אַכְסֶדְרָה שְׂיֵשׁ לָהּ פְּצִימִין — כְּשִׁירָה, אִין לָהּ פְּצִימִין, אֲבִי אָמַר: כְּשִׁירָה, וְרָבָא אָמַר: פְּסוּלָה. אֲבִי אָמַר כְּשִׁירָה, אָמַר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם. וְרָבָא אָמַר פְּסוּלָה, לֹא אָמַר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם. לִימָא אֲבִי כֶרֶב, וְרָבָא בַּשְּׁמוּאֵל? ^(א)אֲלִיפָא דְשִׁמּוּאֵל כּוֹלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי. כִּי פְּלִיגִי אֲלִיפָא דְרַב: אֲבִי כֶרֶב. וְרָבָא — עַד כָּאן לֹא קֹאמֵר רַב הֵתֵם, אֲלֹא דְהֵנִי מַחֲצִיּוֹת לֶאֱכֶסְדָּה עֲבִידִי. אֲבָל הֵכָא, דְּהֵנִי מַחֲצִיּוֹת לֹאזִי לְסוּפָה עֲבִידִי — לֹא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם מוֹתְרִין. אִיבַעֲיָא לְהוּ רַבִּי יוֹסִי לֶאֱסוּר, אוּ לְהַתִּיר? אָמַר רַב שְׁשֵׁת: לֶאֱסוּר. וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֶאֱסוּר. תְּנִיא נִמְי הָכִי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: כַּשֵּׁם שְׁאֶסוּרִין לְעִתִּיד לְבֹא, כֶּה אֶסוּרִין לְאוֹתוֹ שֶׁבֶת. ^(ב)אִיתְמַר, רַב חֲיִיא בַר יוֹסֵף אָמַר: הִלְכָה כֶּרֶבִי יוֹסִי, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הִלְכָה כֶּרֶבִי יְהוּדָה. ^(ג)וּמִי אָמַר שְׁמוּאֵל הָכִי?! וְהֵתֵנּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּעֲרֻבֵי תַחומִין. אֲבָל בַּעֲרֻבֵי חֲצִירוֹת — מְעַרְבִין בִּין לְדַעַת בִּין שְׁלֹא לְדַעַת, לְפִי שְׁזִכִּין לְאֵדָם שְׁלֹא בַּפְּנִי, וְאִין חֲבִין שְׁלֹא בַּפְּנִי. ^(ד)וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכָה כֶּרֶבִי יְהוּדָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא כָּל מְקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבִּי יְהוּדָה בַּעֲרֻבִין — הִלְכָה כְּמוֹתוֹ. וְאָמַר לִיה רַב חֲנַנָּא בְּגִדְתָּא לְרַב יְהוּדָה: אָמַר שְׁמוּאֵל אֲפִילוּ בְּמַבּוּי שְׁנִיטַל קוּרְתּוֹ אוּ לְחִיּוֹ? וְאָמַר לִיה: בַּעֲרֻבִין אִמְרַתִּי לָהּ, וְלֹא בְּמַחֲצִיּוֹת. אָמַר רַב עֲזָן: לְדִידִי מִיפְרָשָׁא לִי מִיַּיְה דְשְׁמוּאֵל: כָּאן שְׁנַפְרָצָה לְכַרְמְלִית, כָּאן שְׁנַפְרָצָה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. מַתְנִי' הַבּוֹנֶה עֲלֵיָּה עַל גִּבִּי שְׁנֵי בָתִּים, וְכֵן גִּשְׂרִים הַמְּפוֹלְשִׁים — מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בַּשֶּׁבֶת. דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין. ”וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מְעַרְבִין לְמַבּוּי הַמְּפוֹלֵשׁ. וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין. גַּמ' אָמַר רַבָּה: לֹא תִימָא הֵינּוּ טַעֲמָא דְרַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם דְקָא סָבַר שְׁתֵּי מַחֲצִיּוֹת דְּאוֹרִינְתָא. אֲלֹא מִשּׁוּם דְקֶסֶבֶר: פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם. ^(ה)אִיתִיבִיהָ אֲבִי: יֵתֵר עַל פֶּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִי שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בָתִּים מִשְׁנֵי צִדֵּי רִשּׁוֹת הָרַבִּים, עוֹשָׂה לְחִי מַכָּאן וְלְחִי מַכָּאן, אוּ קוֹרָה מַכָּאן וְקוֹרָה מַכָּאן, וְנוֹשָׂא וְנוֹתֵן בְּאִמְצַע. אָמְרוּ לוֹ: אִין מְעַרְבִין רִשּׁוֹת הָרַבִּים כֶּכָּהּ! אָמַר לִיה: מֵהֵיֵא — אִין, מֵהֵא — לִיכָא לְמַשְׁמַע מִיַּנָּה. אָמַר רַב אֲשִׁי: מַתְּנִיתִין נִמְי דִּיקָא, מִדְּקַתְנִי: וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מְעַרְבִין בְּמַבּוּי הַמְּפוֹלֵשׁ, וְחֻכָּמִים אוֹסְרִין. אִי אִמְרַת בַּשְּׁלֵמָא מִשּׁוּם דְקָא סָבַר פִּי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם — הֵינּוּ דְקַתְנִי ”וְעוֹד”. אֲלֹא אִי אִמְרַת מִשּׁוּם דְקָא סָבַר שְׁתֵּי מַחֲצִיּוֹת דְּאוֹרִינְתָא — מֵאִי ”וְעוֹד”?! שְׁמַע מִיַּנָּה.

הִדְרֹן עֲלֶה כָּל גַּגוֹת מתני'
הַמוֹצֵא תַּפְלִין —

מַכְנִיָּסן זֶה זֶה זֶה. רַבִּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁנֵים שְׁנֵים. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים — בִּישְׁנוֹת, אֲבָל בַּחֲדָשׁוֹת — פֶּטוּר. מְצָאן צִבְתִּים אוּ כְּרִיכּוֹת — מַחֲשִׁיָּה עֲלֵיהֶן וּמַכִּיאָן.

ובספנה

מִשּׁוּם דְקַתְנִי סִיפָא רַבִּי יִהְיֶה אוֹמֵר נִמְנָן אִדָּם לְחַבְרוֹ וְחַבְרוֹ לְחַבְרוֹ וְאִפְּלוֹ חוּן לְתַחוּם וְעוֹד מִשּׁוּם דְקַתְנִי גְסוּף פִּרְקוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כָּל מְקוֹם שֶׁהִתִּירוּ לָךְ חֻכָּמִים מִשְׁלָךְ נָתַנוּ לָךְ וּמִפְּרָשׁ בְּגַמ' דְקֹאִי אֶסוּף מִי שְׁהוֹצִיאוּהוּ: **מַכְנִיָּסן** זֶה זֶה בַּסַּפ"ק דְּבִיצָה (דף טו.) מוּכַח דְאִרְיִי דְלֹא מְנַטְרִי מַחְמַת כְּלָבִי אֲבָל מְנַטְרִי מַחְמַת כְּלָבִי אַע"ג דְלֹא מְנַטְרִי מַחְמַת גִּבִּי לֹא: **אֲבָל** בַּחֲדָשׁוֹת פֶּטוּר אֶסוּר נִמְי אִיפָא דְלִקְמָן (עִירוּבִין צ.) תְּנִיא אוֹסֵר בַּחֲדָשׁוֹת:

צה.

עין משפט בר מצוה

א מוּי' פּי"ז מהל' שבת הל' לד, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסה סעי' ז:

ב מוּי' פּי"ז מהל' שבת הל' לד, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסה סעי' ז:

ג מוּי' פּי"ז מהל' שבת הל' יח, סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסד סעי' א:

ד מוּי' פּי"ט מהל' שבת הל' כג, סמג לאוין סה, טור או"ח סי' שא:

צה:

עין משפט גור מצוה

א מו"י מ"ב מהל' שבת הל' יו, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שמט סעי' ג:

ב מו"י פד' מהל' תפילין ומוזהר וספר תורה הל' ב, סמג עשין כב, טוש"ע או"ח סי' כז סעי' א:

ג מו"י פד' מהל' תפילין ומוזהר וספר תורה הל' א, ש"ע או"ח סי' כז סעי' ט:

לִימָא תַּנּוּ סַתְמָא דְּלָא פְּרַבִּי מאיר אֲפֻרְתָּא דְּלַקְמָן דְּקַתְנִי בְּהָדִיא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מַכְנִיָסָן זֶנֶג זֶנֶג הָיְ מַצֵּי לְמַפְרָךְ דר"מ אָדָר מֵאִיר אֶלָּא דְּנִיחָא לִיָּה טָפִי לֹאקְשׁוּנִי אֲמַתְנִיתוּן וּמִכַּח דְּקַתְנִי עָלֶיהָ בְּצֻרִיתָא ר' מֵאִיר אוֹמֵר מַכְנִיָסָן זֶנֶג זֶנֶג לֹא הָיָה וְכוּל לְהוֹכִיחַ דְּמַתְנִי' רַבִּי מֵאִיר בְּדַמוּכַח בְּסַמּוּךְ אַהֲרָיָא דְּשִׁבְתָּ וּלְאֻקְשׁוּנִי דר"מ אָדָרְכִי מֵאִיר דְּאֶזְרָבָה לְקַמָן מוֹכַח דְּמַתְנִיתוּן דְּלָא כר"מ דְּמַתְנִי' קַתְנִי בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשִׁנּוּת וּבְרִיתָא קַתְנִי רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אֶחָד חֲגָשׁוֹת וְאֶחָד

יְשׁוּנוֹת: **אִי קֶסֶבֶר שְׁבַת** זְמַן תַּפְלִין פֿרַשׁ בַּקּוּנְטֶרֶס מִשּׁוּם הָכִי שָׂרִי אֶבֶל לֹאֲצוּלִי טוֹפִי מִן הַמַּצְנֶה לֹא וְהָסָה דָּאס מִכַּח זָה בָּא לְזַקֵּק דְּזֶנֶג אִין טָפִי לֹא אִסַּס בֶּן בְּסַמּוּךְ דְּקֶאֱמֵר לְעוֹלָם לֹאֻ זְמַן תַּפְלִין הוּא ה"נ דְּמַצֵּי לְמִימֵר לְעוֹלָם זְמַן תַּפְלִין הוּא אֶלָּא י"ל דְּאִי זְמַן תַּפְלִין הוּא אִיבָא בַּל תּוֹסִיף אַע"ג דְּלֹא מַפְנוּ בְּדַמְסִיק רַבָּא בְּפֶרֶק רֵאוּהוּ בֵּית דִּין (ר"ה דף

כח:) וּלְהָכִי זֶנֶג אֶחָד אִין טָפִי לֹא: **וְכִי שָׂרוּ רַבְּנָו לְעַנְּנָו הַצִּלָּה דֶּרֶה מְלָבוּשׁ בַּמָּקוֹם תַּפְלִין פֿרַשׁ בַּקּוּנְטֶרֶס דְּשִׁלָּא בַּמְקוֹם תַּפְלִין הֵן בּוֹלְטוּן יוֹתֵר מִזְּדִאי וְנִרְאָה מִשְׁאִוי וּלְכֵן אֶסוּר וְאִין ז' סְבָרָא אֶלָּא נִרְאָה דְּהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּלֹא מַקְרִי מְלָבוּשׁ אֶלָּא בַּמְקוֹם שְׂרָגִיל לְהַטִּיחוּ בַּחוּל:**

מְקוֹם יֵשׁ פְּרָאשׁ שְׂרָאוּי לְהַטִּיחַ בּו ב' תַּפְלִין מְסַבֵּק הָיָה ר"י אֲחֵה שְׁעוֹר יֵשׁ בְּרַחֲב תַּפְלִין דְּיֵשׁ עוֹשִׂין גְּדוּלִים מִחֲבָרֶיהֶם וְיֵשׁ שְׁעוֹשִׂין אֹתָם קוּטִים בְּיוֹתֵר וּמִדְּקֶאֱמֵר מְקוֹם יֵשׁ בְּרָאשׁ לְהַטִּיחַ ב' תַּפְלִין מִשְׁמַע דְּשְׁעוֹר רַחֲבּוּ שְׁיִתְמַלֵּא מְקוֹם הַשְּׁנִים וְאוֹרִי' דְּמַצָּא בַּמַּדְרַשׁ דְּשְׁעוּרָן כב' אֲרַבְעוֹת וּסְמָךְ לְזָכַר דְּעִין רַחֲבּוּ ב' אֲרַבְעוֹת בְּדֹאמֵר בִּג' קָמָא דְּסָפָה (ל' ה.) וְאִמְרִי' כפ"ק דְּעֶרְכִין (דף ג:) שְׁעָרוּ הָיָה נִרְאָה בִּין עֵין לַמַּצְנַפַּת שֶׁסֶם מַטִּיחַ תַּפְלִין וְדוּמָה דְּעִין הָיָה בַּמְקוֹם הִרְאִוי לְהַטִּיחַ תַּפְלִין אַע"ג דְּגַבִּי עֵין בְּתִיב (שְׁמוֹת כח) מַצּוּחַ וּמִתְרַמְּינָן בִּין עֵינוּהִי גַבִּי תַּפְלִין נָמִי בְּתִיב (דְּבָרִים יא) בִּין עֵינֵיכֶם וְדִרְשִׁינוּ בְּגִבָּה שְׁבָרָאשׁ: יָדָה ז' **חֲבֵרַת** הוּא קִבְצַת בְּשָׂר שְׁבָזָרוּעַ שְׂבִין הַמְרַפֵּק שְׁקוּרִין קוּדָא בִּלְע"ז וּבִין הַבְּתָף וּקְבֻרַת כְּמוֹ קִבְרַת דְּאֵהִינִי וְלֹא כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ קִיבוּרִית הוּא קִבְצַת בְּשָׂר שְׂבִין פֶּסֶת הֵיד לְמֶרְפֵּק סְמוּךְ לְמֶרְפֵּק דְּבָכָל מְקוֹם מִשְׁמַע דְּתַפְלִין הֵן בְּזָרוּעַ וּבַמְסַכַּת אֲהֻלוֹת (פ"א מִשְׁנָה ח) מִשְׁמַע דְּזָרוּעַ הוּא בִּין הַמְרַפֵּק וּלְכַתְּף דְּקֶאֱמֵר שְׁלֵשִׁים בְּפֶסֶת יד כו' שְׁנַיִם בְּהֻנָּה וְשְׁנַיִם בַּמְרַפֵּק אֶחָד בְּזָרוּעַ וְאֶרְבַּע בְּכַתְּף וּבַהֲקוּמָן

רַבָּה (מְנַחוֹת ד' לז:): נָמִי אִמְרִי' דְּבִשְׁינָן שְׁתֵּיהָ שְׁיִמָּה בְּגֻד הֵלֵב:

דְּבַל תּוֹסִיף לִיבָא אֶסוּר שְׁבַת מִיֵּהָא לֹא פָקַע וְהָא לִיבָא לְמִימֵר דְּלָכְלִי עֲלֵמָא תַּכְשִׁיט הֵם דָּאס בֶּן לְתַנָּא קָמָא אִמְאִי אֶסוּר לֹא לִכְנוּ וְלֹא לְתַסֵּר וְלִיבָא לְמִימֵר נָמִי דְּלְתַנָּא קָמָא לֹא הוּוּ תַכְשִׁיט דָּאס בֶּן לִזְרִי פִלְגְּמִתִּיהוּ בְּדָכִי וְעוֹד הֵינּוּ פִלּוּגְתָּא דְּלַעֲגִל דְּזַמַּן וְלֹאֻ זְמַן וְנִרְאָה לִי דְּהָכִי גְרָסִינוּ תַנָּא קָמָא סָבַר מַצּוֹת אִין צְרִיכוֹת בִּנְיָה וּלְכַלִּי עֲלֵמָא תַכְשִׁיט הֵן הִלְכָּהּ בִּינָן דְּלַעֲגוּן מִפָּךְ וְזִי חוֹבְתָהּ נִפְךָ בִּלְא פִּנְיָה לַעֲגוּן בַּל תּוֹסִיף נָמִי אֵף עַל גִּב דְּלֹא מַפְנוּ לְהוּ לַמַּצְנֶה אִיבָא בַּל תּוֹסִיף בִּינָן דְּזַמַּן תַּפְלִין הוּא ור"ג סָבַר צְרִיכוֹת בִּנְיָה לְצֹאֵת וְזִי חוֹבְתוּ הִלְכָּהּ. בְּבַל תּוֹסִיף נָמִי לֹא עֲבַר עַד דְּמִיפְרִין לַמַּצְנֶה:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

וּבַסְפָּכָה שְׁאִינוּ יְכוּל לְהַמְתִּין עָם וּמִתְּרַח מַפְנֵי הַלֶּסְטוּס: נוֹתְנָן לְחֻבְרוֹ וְחֻבְרוֹ

וּבַסְפָּכָה — מְכַסֵּן וְהוֹלָה לוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נוֹתְנָן לְחֻבְרִיו, וְחֻבְרִיו לְחֻבְרִיו, עַד שְׁמַגִּיעַ לְחֻצֵּר הַחִיצוֹנָה. "וְכוֹן בָּנוּ — נוֹתְנָנוּ לְחֻבְרִיו, וְחֻבְרִיו לְחֻבְרִיו, אֲפִילוּ מֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נוֹתֵן אָדָם חֲבִית לְחֻבְרִיו, וְחֻבְרִיו לְחֻבְרִיו, אֲפִילוּ חוּץ לְתַחוּם. אָמְרוּ לוֹ: לֹא תַהַלֵּךְ ז' יוֹתֵר מִרְגְּלֵי בְעָלֶיהָ. גְּמִי' זֶנֶג אֶחָד אִין, טָפִי — לֹא. לִימָא תַּנּוּ סַתְמָא דְּלָא פְּרַבִּי מֵאִיר? ^(א) דְּאִי פְּרַבִּי מֵאִיר, הָאֵמֵר: לוֹבֵשׁ כָּל מָה שְׁיִכּוּל לְלָבוּשׁ, וְעוּטָף כָּל מָה שְׁיִכּוּל לְעִטוּף. דְּתַנּוּ: וְלָשֵׁם מוֹצִיא כָּל כְּלִי תַשְׁמִישׁוֹ, וְלוֹבֵשׁ כָּל מָה שְׁיִכּוּל לְלָבוּשׁ, וְעוּטָף כָּל מָה שְׁיִכּוּל לְעִטוּף. ^(ב) וְהָהִיא סַתְמָא, מִמַּאי דְרַבִּי מֵאִיר הִיא? דְּקַתְנִי עָלֶיהָ: לוֹבֵשׁ וּמוֹצִיא וּפּוֹשֵׁט, וְלוֹבֵשׁ וּמוֹצִיא וּפּוֹשֵׁט, אֲפִילוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבָּא: אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי מֵאִיר, הֵתֵם דֶּרֶה מְלָבוּשׁוֹ — כַּחוּל שְׁוִוִּיהַ רַבְּנָו, וְהָכָא דֶּרֶה מְלָבוּשׁוֹ — כַּחוּל שְׁוִוִּיהַ רַבְּנָו. הֵתֵם דְּבַחוּל כְּמָה דְּבָעִי לְבִישׁ, לְעַנְּנָו הַצִּלָּה נָמִי שָׂרוּ לִיַּה רַבְּנָו. הָכָא דְּבַחוּל נָמִי זֶנֶג אֶחָד — אִין, טָפִי — לֹא, לְעַנְּנָו הַצִּלָּה נָמִי זֶנֶג אֶחָד — אִין, טָפִי — לֹא. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁנַיִם שְׁנַיִם. מֵאִי קֶסֶבֶר? אִי קֶסֶבֶר שְׁבַת זְמַן תַּפְּיִלִּין הוּא, זֶנֶג אֶחָד — אִין, טָפִי — לֹא. וְאִי קֶסֶבֶר שְׁבַת לֹאֻ זְמַן תַּפְּיִלִּין הוּא, וּמִשּׁוּם הַצִּלָּה דֶּרֶה מְלָבוּשׁ שָׂרוּ לִיַּה רַבְּנָו, אֲפִילוּ טָפִי נָמִי! לְעוֹלָם קֶסֶבֶר שְׁבַת לֹאֻ זְמַן תַּפְּיִלִּין הוּא, וְכִי שָׂרוּ רַבְּנָו לְעַנְּנָו הַצִּלָּה — דֶּרֶה מְלָבוּשׁ בַּמָּקוֹם תַּפְּיִלִּין. ^(א) אִי הָכִי זֶנֶג אֶחָד נָמִי — אִין, טָפִי — לֹא! אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְצַחְק: מְקוֹם יֵשׁ בְּרָאשׁ לְהַטִּיחַ בּו שְׁתֵּי תַפְּיִלִין. הַנִּיחָא דְרָאשׁ, דִּיד מֵאִי אִיבָא לְמִימֵר? בְּדָרֵב הוּנָא, דְּאָמַר רַב הוּנָא: פְּעָמִים שְׁאָדָם בָּא מִן הַשָּׂדֶה וְחִבְלִיתוֹ עַל רֹאשׁוֹ, וּמִסְלָקָן מִרָאשׁוֹ וְקוֹשְׁרָן בְּזָרוּעוֹ. אֵימֵר דְּאָמַר רַב הוּנָא, שְׁלֹא יִנְהַג בָּהּ דֶּרֶה בְּזִיוָן. רָאוּי מִי אָמַר? אֶלָּא בְּדֹאמֵר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְצַחְק: מְקוֹם יֵשׁ בְּרָאשׁ שְׂרָאוּי לְהַטִּיחַ בּו שְׁתֵּי תַפְּיִלִין. הָכָא נָמִי, מְקוֹם יֵשׁ בִּיד שְׂרָאוּי לְהַטִּיחַ בּו שְׁתֵּי תַפְּיִלִין. ^(בג"ז) תַּנָּא דְּבִי מְנַשֶּׁה: "עַל יָדָה" — ז' קִיבוּרַת, "בִּין עֵינֶיהָ" — ז' קְדָקַד. הִיכָא? אָמְרִי דְּבִי רַבִּי יַנָּאי: מְקוֹם שְׁמוּחוֹ שֶׁל תִּינוּק רּוֹפֵס. לִימָא בְּדָרֵב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְצַחְק קַמִּיפְלָגִי, דְּתַנָּא קָמָא לִית לִיַּה דֶּרֶב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְצַחְק, וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל אִית לִיַּה דֶּרֶב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְצַחְק? לֹא, דְּכוּלִּי עֲלֵמָא אִית לְהוּ דֶּרֶב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יְצַחְק, וְהָכָא בְּשִׁבְתָּ זְמַן תַּפְּיִלִין קַמִּיפְלָגִי. דְּתַנָּא קָמָא סָבַר: שְׁבַת זְמַן תַּפְּיִלִין הוּא. ^(א) וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר: שְׁבַת לֹאֻ זְמַן תַּפְּיִלִין הוּא. וְאִיבָעִית אֵימָא: דְּכוּלִּי עֲלֵמָא שְׁבַת זְמַן תַּפְּיִלִין הוּא, וְהָכָא בַּמַּצּוֹת צְרִיכוֹת כּוּוֹנָה קַמִּיפְלָגִי. תַּנָּא קָמָא סָבַר: לְצֹאֵת בָּעִי כּוּוֹנָה. ^(א) וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל סָבַר: לֹא בָּעִי כּוּוֹנָה.

וְאִיבָעִית

לְחֻבְרוֹ דְּכָל חַד וְחַד לֹא מִמָּטוּי לְהוּ אֶרְבַּע אַמּוֹת: לְחֻצֵּר הַחִיצוֹנָה שֶׁל עִיר שְׁהוּא מְקוֹם הַמִּשְׁתַּמֵּר רֹאשׁוֹן: וְכֵן בָּנוּ שְׁיַלְדֵתוּ אֲמוֹ שֶׁסֶּשֶׁה בְּשֻׁבָּה: לֹא תַהַלֵּךְ ז' יוֹתֵר מִרְגְּלֵי בְעָלֶיהָ אִינוּ וְכוּלִין לְהִרְחִיקָהּ מִתַּחוּם שְׂבִיתַת בְּעָלִים הַכָּל לְפִי מַה שְׁעָרְבוּ הַבְּעָלִים: גְּמִי' לוֹבֵשׁ כָּל מַה שְׁיִכּוּל לְלָבוּשׁ לַעֲגוּן הַצִּלַּת דְּלַקָּה תַנּוּ בְּכָל כְּתִבִּי הַקֹּדֶשׁ (שְׁבַת דף קכ:). וְלָשֵׁם הוּא מוֹצִיא לְחֻצֵּר שְׁסֻמוּכָה לְדַלְקָה: הֵתֵם דְּקֹאִי בְּשָׂאֵר מְלָבוּשִׁין דְּכְמָה דְּבַעֲי לְבַשׁ בַּחוּל: זֶנֶג אֶחָד אִין דְּקֶסֶבֶר שְׁבַת זְמַן תַּפְּלִין הוּא וּמִשּׁוּם הָכִי שָׂרִי וּבְלֹאֻ הַצִּלָּה נָמִי אִסַּס בָּא לְהַטִּיחַ תַּפְּלִין מִטִּיחַ וּמִשּׁוּם הַצִּלָּה לֹא שְׂרִינוּ לִיַּה טָפִי: מֵאִי קֶסֶבֶר דְּקֹא שָׂרִי שְׁנַיִם שְׁנַיִם אֶבֶל טָפִי לֹא: אִי קֶסֶבֶר שְׁבַת זְמַן תַּפְּלִין הוּא מִשּׁוּם הָכִי שָׂרִי אֶבֶל לֹאֲצוּלִי טָפִי מִן הַמַּצְנֶה לֹא: לֹאֻ זְמַן תַּפְּלִין הוּא וְאֵשֶׁר לִיַּה רַבְּנָו דֶּרֶה מְלָבוּשׁ מִשּׁוּם דְּתַכְשִׁיט הוּא לְגַבָּה וְלֹא מִשְׁאִוי וְאַע"ג דְּלֹאֻ אוֹרְחָה הָכָא מִשּׁוּם הַצִּלָּה שָׂרִי: בַּמְקוֹם תַּפְּלִין הִרְאִוי לְהַטִּיחַ בּו תַּפְּלִין שְׁאִין כָּל הָרָאשׁ בְּשָׂר לְהַטִּיחַ תַּפְּלִין אֶלָּא קְדָקַד לְבַד וְחִרְיָן יֵשׁ עָם שְׁהַתַּפְּלִין יוֹשְׁבִים בּו וְאִינוּ בּוֹלְטוּן כָּל כָּהּ כְּדִלְקַמּוּ וּבְשֻׁבָּת נָמִי בִּאֲתָרָא דְּלֹא חֲזוּ לִיַּה לֹאֻ תַכְשִׁיט הוּא שְׁבּוֹלְטוּן יוֹתֵר מִזְּדִאי וְהָיְ כַּמִּשְׁאוּי: דִּיד אִין כָּל הָזָרוּעַ בְּשָׂר לְתַפְּלִין אֶלָּא קִבְרַת כְּדִלְקַמּוּ: מְנַהַג בְּזִיוָן לְהַטִּיחַ חֲבִילָה עָלֶיהֶן שָׂרִי לִיַּה לְמַנְטְרִינְהוּ הֵתֵם: רָאוּי מִי אָמַר דְּגַבִּי שְׁבַת לִימָא דְּתַכְשִׁיט הוּא: קִבְרַת אֶבֶר אֲמַעְצֵי שְׁבָזָרוּעַ וּבִלְע"ז רַבד"ן: רוֹפֵף רַךְ וּבִלְע"ז פּוֹנְטִינ"א: תַנָּא קָמָא סָבַר שְׁבַת זְמַן תַּפְּלִין הוּא וּמִשּׁוּם הַצִּלָּה לֹא מִשְׁרוּ בַּה טָפִי מִן הַמַּצְנֶה דְּלֹאֻ תַכְשִׁיט נִינְהוּ וְכָל שְׂבִין דְּבִינוּ דְּזַמַּן תַּפְּלִין הוּא וְאִיבָא בַּל תּוֹסִיף אֲחֵי אֶסוּר בַּל תּוֹסִיף וּמַשְׁוִי לְהוּ עָלֶיהָ כַּמִּשְׁאוּי: ר"ג סָבַר לֹאֻ זְמַן תַּפְּלִין הוּא וְהֵינּוּ טַעְמָא דְּשָׂרוּ לִיַּה רַבְּנָן לְהַצִּלָּה מִשּׁוּם דְּתַכְשִׁיט הוּא הִלְכָּהּ כָּל כְּמָה דְּהָיְ תַכְשִׁיט שָׂרִי וּמִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף לִיבָא הָכָא דְּאִין בָּאֻן מַצּוֹת תַּפְּלִין כָּלָל אֶלָּא בְּשָׂאֵר מְלָבוּשׁ בְּעֲלֵמָא: אִיבָעִית אֵימָא דכ"ע שְׁבַת זְמַן תַּפְּלִין הוּא וּדְכוּלִּי עֲלֵמָא אִינְיָה תַכְשִׁיט וּבַמַּצּוֹת צְרִיכוֹת כּוּנָה קָא מַפְלָגִי: ת"ק סָבַר מַצּוֹת צְרִיכוֹת כּוּנָה דְּהֵעוֹסָה מַצָּה צְרִיךְ שְׁיִכְנוּ בַּה הִלְכָּהּ זֶנֶג אֶחָד אִין טָפִי לֹא דְאִי מַכּוּן לַמַּצְנֶה אִיבָא בַּל תּוֹסִיף בַּחַד וְאִי לֹא מַכּוּן לַמַּצְנֶה תַרְנַנְהוּ מִשְׁאוּי נִינְהוּ וְאִין בָּאֻן מַצּוֹה: וּרְבָן גַּמְלִיאֵל סָבַר מַצּוֹת אִין צְרִיכוֹת כּוּנָה הִלְכָּהּ מַצָּה אִיבָא בַּל

תפילין,המכונים גם"פ"א,הם שני פתילים של צמר,אשר נקשרו סביב אצבעות היד,האחד בשבת והשני ביום חול.

מסורת הש"ס

א משנה שבת; שבת קב.

ב שבת קב.

ג עבודה זרה מד.

ד מנחות לו.

ה שבת סא.

ו עבודה זרה כג.

תורה אור השלם

וקשרתם לאות על-יָדָךְ וְהָיָה לטֹטֶפֶת בֵּין עֵינֶיךָ [דברים ו, ח]

כלי־המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיוּן וגו' [דברים ח]

מסורת הש"ס
א פסיקתא רבתי; מנחות לו: ב מכות יג; מנחות צט; שבועות לו: סוטה ה; שבועות ד. ג זבחים טו. ד מסכת תפילין ה עבודה זרה כג.
תורה אור השלם

[ויקרא כג, מב]

[שמות יג, י]

[שמות יג, ב]

[שמות י]

[שמות יג, ט]

[שמות כג, יז]

וּאִי־בַעֲיַת אִימָא לעגן לַצֵּאת כְּלִי עֲלֵמָא לֹא פֿליגי דִּידִי חֻכְתָּהּ נָפַק אַע"ג דְּלֹא אַכְּנֹן וְלַעֲגֹן

כַּל תּוֹסֵיף פֿליגי לַת"ק כִּי הִכִּי דִלְעֲגֹן מִפֿיךָ נִפְק לַעֲגֹן כַּל תּוֹסִיף נִמִּי עֲבַר וְלִרְבֹּן גַּמְלִיאל אִי לֹא מְכֻינֶן לַמַּעַנֶה לֹא עֲבַר: וּאִי־בַעֲיַת אִימָא אִי סְבִירָא לֹן דַּלכ"ע שְׂבַת זְמַן תַּפְלִין לֹא לַעֲבַר וְלֹא לַצֵּאת בְּעִי בּוֹנִה וְאִיפֹא כַּל תּוֹסִיף אֵלֶּא שְׂבַת לֹא זְמַן תַּפְלִין הוּא וּבָהָא פֿליגי דַּת"ק סָבַר שְׁלֹא בְּזַמְנֹו נִמִּי אָפֿלו כַּלֹּא בּוֹנִה מַעַנֶה הִיא וְתוֹסַפַּת עֵמָה וְלִרְבֹּן גַּמְלִיאל שְׁלֹא בְּזַמְנֹו וְאִינוּ מִתְכַּנֵּן אִין כֹּאן רַמֵּז מַעַנֶה וְאִין כֹּאן תּוֹסַפַּת: זוג אַחַד נִמִּי לֹא דִיש כֹּאן תּוֹסַפַּת שְׁמוֹסִיף שְׂבַת עַל הַחַל לַמַּעַנֶת תַּפְלִין: וְעוֹד הִישָׁן בְּשִׁמְיֵי בְּסָפָה וְלָקַה דַּמוֹסִיף שְׁמִינִי עַל הַשְּׂבִיעִי וְאֵן מִתְבּ יִתְבִּינן בְּשִׁמְיֵי בְּסָפָק שְׂבִיעִי לְכַתְּחַלָּה אֵלֶּא שְׁלֹא בְּזַמְנֹו כַּלֹּא בּוֹנִה לֹא תּוֹסַפַּת הוּא וְלִכְּזִי שְׂרִינן דְּאִי שְׁמִינִי הוּא לֹא מְכֻינֶן לַמַּעַנֶת סָפָה: מִחוּרָתָא בַּזְשִׁינן מַעֲקָא בְּשַׂבַּת זְמַן וְלֹא זְמַן תַּפְלִין הוּא קֹא מַפְלָגִי: וּמֵאֵן תֵּנָא דְשִׁמְעַת לֶה דְאָמַר שְׂבַת זְמַן תַּפְלִין דַּמוֹקֶס מִתְנִי' לַחֲבַּה: וְשִׁמְרַת אֵת הַסָּפָה בְּפִרְשַׁת קֹדֶשׁ לִי כְּתִיב וְהִיא אַחַת מִד' פִּרְשִׁיּוֹת שֶׁל תַּפְלִין: אֵלֶּא לַעֲגֹן בְּסַח דְּאִיירִי בַּה לַעֲלִי מִנָּה וְהִיא מִימִיּוֹס וְיִמִּימָה מַשְׁנֶה לְשָׁנָה דַּמְתַּרְגְּמִינן מִזְמַן לְזְמַן אֲלֵמָא מַקְלָא דְרִישׁ ר' עֲקִיבָא הִיא קֹרָא בַּתַּפְלִין ש"מ דס"ל לִילָה וְשַׂבַּת זְמַן תַּפְלִין דְּלֹא קֹא מַמַּעַט לֶהוּ קֹרָא: וְהָא דִקְטַן כַּפ"ק דְּכִרְיִיתוֹת [דף ב.]: הַפְּסַח וְהַמִּילָא אַע"פ שֵׁשׁ בָּהֶן כִּרַּת הוֹאִיל וְאִין בָּהֶן לֹאזִי אֵלֶּא מַצֵּת עֲשֵׂה הֵן אִין מְבִיאִין עַל שִׁנְיָתָן חֲטָאֵת שְׁאִין חֲטָאֵת בָּהָא אֵלֶּא עַל לֹאזִי דְכִרַּת כְּדָכְתִּיב (וַיִּקְרָא ו') אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְגו': לֹא נִמִּי אִיפֹא דֶּהָא כְּתִיב וְשִׁמְרַת וְכַל שְׁמִירָה אֲזַכְרַת לֹאזִי הִיא כְּדַר' אַבִּין: הַשְׁמֵר אֲנֵלֹא לֹאזִי וְהַשְׁמֵר דְּעֲשֵׂה עֲשֵׂה פֿרוֹשׁ הַשְׁמֵר שְׁלֹא תַעֲשֵׂה כּוּן כְּנֹון הַשְׁמֵר לֶךְ כֵּן תִּכְרַת כְּרִית וְגו' (שְׁמוֹת ל"ז:י"ב) הַשְׁמֵר לֶךְ כֵּן תִּנְקֹשׁ וְגו' (דְּכָרִים י"ב:ל') הַשְׁמֵר בְּנֻעַע הַצִּרְעַת (דָּס כד) שְׁלֹא יִקוּן בְּהִרְתּוֹ הַשְׁמֵר דְּעֲשֵׂה כִי הִיא וְשִׁמְרַת אֵת הַסָּפָה: מִי שְׂצִרִיבִין אֹות יָמִיס שְׁיֶגְרָלֶל צְרִיכִין לַהֲעִיֵּד אֹות עַל עַצְמָן לַהֲכִיר שְׂהַס מַחְזִיקִיס כְּתוּרָתוֹ שֶׁל הַקֹּב"ה יִצְאוּ שְׂבָחוֹת וְיָמִיס טוֹבִיס שְׁהֵן עַצְמָן אֹות בִּין הַקֹּב"ה לִישְׁרָלֶל דְּכְתִיב

(שְׁמוֹת ל"א:י"א): כִּי אֹות הִיא בִּינִי וּבִינִיכֶס: הַנְּעוּר כַּלִּילָה שְׁאִין לִי לַחוּשׁ שְׁמָא יִפִּיחַ בַּתַּפְלִין: רַצָּה מַנִּיחַ וְאִינוּ כְּמוֹסִיף עַל הַמַּעַנֶה דִּלְגֵּלָה זְמַן תַּפְלִין הוּא וְרַבֵּנן הוּא דְגִזִּיר שְׁמָא יִפִּיחַ בְּשִׁהוּא יִשׁוּ: מַדְלִילָה לַת"ק זְמַן תַּפְלִין אֲלֵמָא לֹא דְרִישׁ מִימִיּוֹס וְיִמִּימָה לַמַּעַנְטִי לִילּוֹת דַּמוֹקֶס לְקֹרָא בְּסָסַח: שְׂבַת נִמִּי זְמַן תַּפְלִין הוּא מַהִּהוּא קֹרָא נּוֹפֵה מַמַּעַט שְׂבַת: וְלֵמָא סְבִירָא לֶה לִילָה זְמַן תַּפְלִין דְּלֹא דְרִישׁ מִימִיּוֹה וְיִמִּימָה לַעֲגֹן תַּפְלִין אָבֶל שְׂבַת לֹא זְמַן תַּפְלִין הוּא וְנִפְקָא לִיּה מוֹהִיּה לֶךְ לֹאֹות כְּנִנְפָקָא לִיּה לַר"ע לַעֲלִי דַמוֹקִי מִימִיּוֹס יִמִּימָה לְפִסַּח דְּלֹא מַמַּעַט לִילָה מִימִיּוֹס וְקֹא מַמַּעַט שְׂבַת מוֹהִיּה לֶךְ לֹאֹות: בַּת כּוּשִׁי בַת שְׂאוּל כְּדָכְתִּיב (תַּהֲלִיס י"א'): עַל דְּכִרִי כּוּשׁ כֵּן וּמִינִי דֶּהִינוּ שְׂאוּל כְּדִאֲמַרִי' בְּאֵלּוֹן מַגְלַחִין (מו"ק דף טו:): וְלֹא מַחוּ בַּה חֲכַמִּיס דֶּהִינוּ כְּתוֹסַפַּת עַל דְּכִרִי תוֹרָה שְׁפִטְרָה נָשִׁיס מַמַּעַנֶת עֲשֵׂה שְׁהִזְנן גִּרְמָא: שֶׁל יוֹנָה כֵּן אֲמַתִּי: שְׁלֹא הִזְנן גִּרְמָא אֲלֵמָא מַצֵּת תַּפְלִין כַּל שְׂעָה גַם כַּלִּילָה גַם בְּשַׂבַּת דְּאִי מַפְקַת חַד הִיוּ לֶהוּ זְמַן קְבוּעִי:

דִּלְמָא סָבַר לָה כַּר' יוֹסִי דְאָמַר נְשִׁיּוֹס סוּמְכוּת רִשּׁוֹת מִכָּאן אַר"ת דַּמְתַּר לְנָשִׁיס לְבָרֶךְ עַל כַּל מַצֵּת עֲשֵׂה שְׁהִזְנן גִּרְמָא אַע"ג דַּפֿטורוֹת כְּמוֹ מִיכַל בַּת שְׂאוּל שְׁהִיתָה מִסְתַּמָּא גַם מְכַרְכַּת אַע"ג דר"מ ר' י' יהוּדָה פֿליגי עֲלֵיהּ כְּדִאֲמַר בְּסַמּוֹן קִימָא לֵן כַּר' יוֹסִי לְגַבִּי תַרְנוּהוּ וְאֵע"ג דַּסְתַּם מִתְנִי' דְאִין מַעֲבָדִין אֵת הַתּוֹינוּקוֹת מִלְתַּקוּשׁ דְּלֹא כַּר' יוֹסִי דַּמַּשְׁמַע הָא נָשִׁיס מַעֲבָדִין כְּדִאֲמַר בְּסַמּוֹן אַפ"ה מַשְׁעֵה רַב דַּמִּיכַל בַּת שְׂאוּל וְאֲשֶׁתוֹ שֶׁל יוֹנָה וְעַבְדָּא דְּכָרָק אִין דּוֹרְשִׁין (חֲנֻכָּה טו, ב) דֶּהֲבִאוּהוּ לַעֲזֵרַת נָשִׁיס כְּכִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם נַחַת רוּחַ וְעוֹד הִבִּיא רָאִיָּה מַהָא דְאָמַר רַב יוֹסֵף בְּכָרָק הַחוּבֵל (ב"ק פז, א) מַעֲקָרָא מֵאן דְאָמַר לִי הִלְכֶה כְּרַבִּי יוֹהֲדָה עֲבָדְנָא וְיִומָא טַבָּא לְרַבֵּנן דְּלֹא מַפְקִדְנָא וְעַבְדְּנָא כו' וְאִם בְּמָקוֹס שְׁפִטוֹר וְעוֹשֶׂה אָסוּר לְבָרֶךְ אִם כֵּן אֲמַאי קֹאמַר דֶּהִנֵּה עֲבִיד וְיִומָא טַבָּא וְהֵלֵא מַפְסִיד כֵּל הַבְּרֻכוֹת שֶׁל כָּל הַמַּצֵּת וְך' בְּרֻכוֹת כָּכַל יוֹס וְלֹא חָשִׁיב בְּרָכָה לְכַטְלָה בִּין שְׁמַדְכֶךְ עַל הַמַּעַנֶה שְׁעוֹשֶׂה אַע"פ שְׁפִטוֹר וּמִיּוּה אִין רָאִיָּה מַסּוּמָא לֹאשֶׁה דְסוּמָא מַחִיב מַדְרַבְנן וּמ"מ הִיּה שְׁמַח רַב יוֹסֵף מַשּׁוֹס דַּמְדִּאוּרִיתָא לֹא מַפְקַד וְעַבִיד כְּדַמוּכַח קִצַּת עֲבָרִבִי פְסָחִיס (דף קטז): דְקֹאמַר סוּמָא פֿטוֹר מַלוּמַר אֲנַדְתָּא וּפִרְיוֹ מַרְב יוֹסֵף וּמַרְב שֶׁשֶׁת שְׁהִיו אוֹמְרִיס הִנֵּה וּמוֹנִיעִאִין בְּנִי בִיתָם וּמַשְׁנִי דַּקְסָבַר מַצֵּה בְּזַמַן הִזֵּה דְרַבֵּנן מַשְׁמַע דַּמְחֻבִי מַדְרַבְנן וְלִכְךָ הִיוּ יְכוּלִיס לַהֲעִיֵּא אַחֲרִיס וּמִיּוּה יֵשׁ לְדַחוּת דְאֲפִי' רִשּׁוֹת וְכוּל לַהֲעִיֵּא בַר חִיִּיבָא דְרַבֵּנן כְּמוֹ קַטָן דַּמְבַּרֵךְ לֹאבִיו בְּפִרְקָא מִי שְׁמִתוּ (בְּרֻכוֹת דף ב:) וְעוֹלָה לְמַנְן ז' וּמוֹנִיעִא אַחֲרִיס מִינִי מְנַלָּה לִר' יוֹהֲדָה כְּדִאֲמַר בַּמַּסְבָּת מְנַלָּה (דף יט:) אָבֶל יֵשׁ לְקַדְקַק בְּכָרָק הַקּוֹרָא מַשְׁמַד (מְנַלָּה דף כד.) ר' יוֹהֲדָה אוֹמַר כַּל שְׁלֹא רָאִה מְאֹורוֹת מִימִיו לֹא יִפְרַס עַל שְׁמַע מַשְׁמַע הָא רָאִה אַע"ג דַּהֲשַׁתָּא נְסַתְמָא פּוֹרַס עַל שְׁמַע אַע"ג דְלִר' יוֹהֲדָה סוּמָא פֿטוֹר מִכָּל הַמַּצֵּת אֵלֶּא וְזִאי מַחִיב מַדְרַבְנן וְיְכוּל לוּמַר קִדְשֵׁנוּ בְּמַצֵּתִיו וְנַעֲנוּ בִין דַּמְחֻבִי מַדְרַבְנן כְּדִאֲמַרִי' בְּפ' בַּמָּה מְדַלִּיקִין (שְׂבַת דף כג.) הִיכֵן צִינוּ מֵלֹא תַסוּר אָבֶל אִשֶׁה. דְאִינוּה מַחֲבַת אַפִי' מַדְרַבְנן בְּמַצֵּת עֲשֵׂה שְׁהִזְנן גִּרְמָא כְּדַמוּכַח בְּהִדְנָא בְּפִרְקָא מִי שְׁמַתוּ (בְּרֻכוֹת דף כ:) גַּבִּי נָשִׁיס חֲזִיבּוֹת כְּקוּדֹשׁ הִיוֹס דְּכַר תוֹרָה וּבְכִרִישׁ סָפָה (דף ב:) גַּבִּי הִלְנִי הַמִּלְכָּה הִכִּי מַצֵּי לְמִימַר וְצִינוּ וְאִין לְתַמָּה דְסוּמָא חִיב מַדְרַבְנן וְאִשֶׁה פֿטוֹר לְגַמְרִי דֶּהֲחַמִּירוּ חֲכַמִּיס כְּסוּמָא מַשּׁוֹס דֶּהִינוּ מַמִּין בַר חִיִּיבָא וְעוֹד שְׁלֹא יִרְאֶה כַּעו"ג אִם הִיּה פֿטוֹר מִכָּל הַמַּצֵּת אָבֶל לֹאשֶׁה כִּי פֿטוֹרָה נִמִּי לְגַמְרִי מַמַּעַנֶת עֲשֵׂה שְׁהִזְנן גִּרְמָא אַכְתִּיב מַסְחִיבַת כָּכַל שְׁאָר מַצֵּת וּמַמָּה שְׁהֹאשֶׁה עוֹלָה לְמַנְן ז' וּמְכַרְכַּת קְרִיאַת הַתּוֹרָה אַע"ג דַּפֿטוֹרָה מַתְלַמוֹד תוֹרָה כְּדִאֲמַר בַּפ"ק דְקַדּוּשָׁין (דף כט.) וּבְכִרִישׁ כָּכַל מַעֲרַבִין (לַעֲלִי עִירוּבִין דף כו.) אֹור"ת דְאִין ז' רָאִיָּה דְבִרְכַּת קְרִיאַת הַתּוֹרָה לֹאזִי מַשּׁוֹס מַצֵּת תַּלְמוּד תוֹרָה שְׁאִפִי' בִּרְךְ בְּרַכַּת הָעֲרַב נָא אוּ נַפְטוֹר בְּאִשְׁבָּה רַבָּה חוּזַר וּמְבַרֵךְ. פַּעַם דְּבַמָּקוֹס שְׁאִין לוי כֹּהֵן קוֹרָא בַּמָּקוֹס לוי וּמְבַרֵךְ אַע"פ שְׂבָכַר בִּרְךְ בְּקִרְיָאָה רֹאשׁוֹנָה וּמַכְטָן דַּמְבַּרֵךְ בְּרַכַּת הַמּוֹזָן אַע"פ שְׁהוּא פֿטוֹר אִין רָאִיָּה לֹאשֶׁה דַּקְטָן אֲתִי לְכָלֵל חִיִּיב וְחִיב לְכַנּוֹן וְאִינוּ מְזַרַע עַל לֹא תַשֵּׂא:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

תפילין,המכונים גם פסלונים

וּשְׁמִרַתְךָ אֵת הַחֻקָּה הַזֹּאת מִכָּאן אֹור"ת דַּאֲפִי' בְּנִי מַעֲרַבָא דֶּהוּ מְכַרְכִּין כְּשֶׁהִיוּ חוֹלְצִין תַּפְלִין לְשִׁמּוֹר חֻקִּיו הִינוּ דְּקוֹא כְּשִׁחוּלָן סַמּוֹן. לְחַשְׁבָּה מַשּׁוֹס דִּלְגֵּלָה לֹאזִי זְמַן תַּפְלִין הוּא דְאִשָּׂא כְּתִיב חֻקָּה מִיּוּה לֹא קוּי"ל הִכִּי וְאִין צְרִיךְ לְבָרֶךְ אַפִּי' חוֹלְצֵן מַשּׁוֹס לִילָה דְקוּי"ל כַּר' עֲקִיבָא דְאָמַר לֹא נִאֲמַרָה חֻקָּה ז' אֵלֶּא לַעֲגֹן פְּסַח כָּלכַד וּבִהַקּוֹמֶן רַבָּה (מְנַחוֹת לו, ב) פְּסָקוּיִן דִּלְגֵּלָה זְמַן תַּפְלִין עַד שְׁעַת שְׁנָה וְרַב אֲשִׁי וְרַבִּינוּא מַסְקִי הֵתָם הִלְכֶה וְאִין מוֹרִין כֵּן אֵלֶּא כַּל הִלְגֵּה זְמַן תַּפְלִין כְּרַבִּי עֲקִיבָא דַּשְׁמַעְתָּיו: **יָמִיּוֹס** וְכו' **פָּרַט** לְשַׁבָּתוֹת וי"ט נִרְאֶה דְאֲרַשׁ' דִּלְאֹות עַל יַדְךָ דְּכַסְמוֹן קֹא סַמּוֹן. וְלִכְאוּרָה אִין לִהְיוֹחַ תַּפְלִין בַּחוּ"מ שִׂא"צ אֹות דְאָסוּר בְּמִלְאכָה כְּדָבַר שְׁאִינוּ אָבַד וְעוֹד דְחִיב בְּסָפָה בְּקַח וּבַפְּסַח אָסוּר בְּאִכְלִית חִמּוּז וְכוּן פְּסָקוּ בַּהֲלָכוֹת גְּזוּלוֹת אָבֶל בְּיוֹרְשִׁלְמִי (פֿרָק אַלּוּ מַגְלַחִין הִלְכֶה ז') מַשְׁמַע דְּצִרִיךְ לִהְיוֹחַ דְגָרָם הִסּוּא נִבְרָא דְאָבַד תַּפְלִין אֲתָא לְקַמַּה דְרַב חֲנַנְיָל שְׁדָּרָה לְקַמַּה דְרַבָּה בַר בַּר חֲנָנִי אָמַר לֶה לְסַפְרָא זִיל הֵב לִיָּה תַפְלֶךְ וְאֵת כְּתוּב לֶךְ דִּתְנָא כּוּתַב אֲדָם תַּפְלִין לַעֲצִמוּ אֲתָא לְקַמַּה דְרַב א"ל זִיל כְּתוּב לִיָּה לִהְדִּיא מִתְנִי' פֿליגי עֲלֵה דְרַב כּוּתַב אֲדָם תַּפְלִין לַעֲצִמוּ אָבֶל לֹאֲחֲרִיס לֹא רַב פֿתַר לִהְיוֹחַ פֿרוֹשׁ מַעֲמִיד הַמַּשְׁנֶה שְׂרַצָּה לִהְיוֹחַ לֹאֲחַר הַמוּעֵד אָבֶל לְנֶרֶךְ הַמוּעֵד וְכוּל לְכַתֵּב אֶף לֹאֲחֲרִיס וְכוּן עֲמָא דְבַר עוֹד מְבִיאִין רָאִיָּה מַסְפ"ק דְּבִצְיָה (דף טו.)

גַּבִּי מַשְׁלַחִין תַּפְלִין: **הַשְׁמֵר** דַּעֲשֵׂה עֲשֵׂה וְאֲפִי' ר' יוֹחַנָן דְאָמַר בִּהַקּוֹמֶן רַבָּה (מְנַחוֹת לו, ב) הַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה נִמִּי לֹאזִי הוּא וְלִכְּזִי הַמַּנִּיחַ תַּפְלִין אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה עוֹבֵר כֵּלְאוּ מוֹזָה הוּא שְׂאִם לֹא הֵינִחַ בַּיּוֹם שְׁאִינוּ לּוֹקַה דִּלְעֲגֹן הַנַּחַת הִיוֹס הַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה עֲשֵׂה הוּא כְּמוֹ לַעֲגֹן עֲשִׂית פְּסַח דְאָמַר הִבָּא דֶּהִינוּ עֲשֵׂה מַשּׁוֹס דֶּהִינוּ חוּס עֲשֵׂה וְדוֹקָא לַעֲגֹן הַנַּחַת תַּפְלִין כַּלִּילָה קֹאמַר ר' יוֹחַנָן דִּלְאוּ הוּא דֶּהִינוּ כְּמוֹ הַשְׁמֵר בְּנֻעַע הַצִּרְעַת דְחָשִׁיב לִיָּה לֹאזִי בְּפ' אִם לֹא הִבִּיא (שְׂבַת קלב, ב) אַע"ג דְּכְתִיב לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת מַשּׁוֹס דַּפֿרוּשׁוֹ לֹאזִי הוּא הַשְׁמֵר שְׁלֹא תַקַּן: **מִיכַל בַּת כּוּשִׁי** הִיתָה מַנַּחַת תַּפְלִין

בְּפִסְקִיתָא [רַבְתִּי פכ"ב] דַּר' חֻזְקִיָּה בַּשָּׁם ר' אָבָהוּ אֲמַרוּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל יוֹנָה הַשֹּׁפֵק מִיכַל בַּת כּוּשִׁי מַחוּ בַּה חֲכַמִּיס מַה שְׁפִי' בַּהֲנוֹנְטָרָם דְאִי מַצֵּת עֲשֵׂה שְׁהִזְנן גִּרְמָא הוּא הִיו מוֹחוּן בְּזָהָה שְׁנִרְאֶה בַּמוֹסִיפָה אִין נִרְאֶה לִר' יוֹהֲדָה ר' יוֹהֲדָה לִית לֶה נָשִׁיס סוּמְכוּת רִשּׁוֹת וְשִׁמְעִינוּ לִיָּה בַּפ"ק דְּסָפָה (דף ב:) דְאָמַר הִלְנִי הַמִּלְכָּה הִיתָה יוֹשַׁבַת בְּסָפָה ו' בְּנִיָּה וּמִיּוּה יֵשׁ לַיִּשָּׁב דַּמַּשּׁוֹס בְּנִיָּה הִיתָה יוֹשַׁבַת וְלֹא מַחוּי בְּכַל תּוֹסִיף אִי נִמִּי מַשּׁוֹס דַּשְׁמַעִינוּ לִיָּה לְרַבָּא בְּכָרָק רֹאוּהוּ ב"ד (ר"ה כח, ב) דִּלְעַבַר שְׁלֹא בְּזַמְנֹו בְּעִי בּוֹנִה וְלְגַבִּי אִשֶׁה דְלֹא מַחוּבָא הִיו כְּשִׁלֹּא בְּזַמְנֹו דְכִינן דְלֹא מַפּוּנִי לֶה לֹא עֲבָרָה אֶךְ נִרְאֶה דַּחַק וְנִרְאֶה לְפִרְשׁ דַּטַּעמָא לַמ"ד דְלֹא הִיו רִשּׁוֹת מַשּׁוֹס דַּתַּפְלִין צְרִיכִין גּוּף נָקִי וְנָשִׁיס אִין זְרוּיוֹת לְזַהַר וְעוֹלָה לְרַגֵּל מַשּׁוֹס דַּמַּחוּי כְּמַבִּיאָה חֲלוּץ לַעֲזָרָה אוּ מַשּׁוֹס רִאִית פְּגִיס בְּעִזְרָה שְׁלֹא לְנֶרֶךְ וְתַקִּיעַת שׁוֹפֵר וְסַמִּיכָה נִמִּי דַּמַּעֲבָדִין לְמֵאֵן דְלִית לִיָּה רִשּׁוֹת לֹאזִי מַשּׁוֹס דַּמַּחוּי מוֹסִיף אֵלֶּא מַשּׁוֹס דַּתַּקִּיעָה מְלֹאכָה דְרַבֵּנן הִיא כְּדִאֲמַר בְּפ' פֿסוּי הָדָם (חֲלוּץ פז, ב) דְאִין וְרָאִה דוּחָה שְׂבַת וְסַמִּיכָה אַפִי' בִּהַקַּפַּת יד מַחוּי בַּשְּׂבָחוּה כְּקַדְשִׁיס:

תפילין,המכונים גם פסלונים

צו.

עין משפט בר מצוה

א מוי' פד' מהל' תפילין ומזוזה וספר תורה הל' י, סמג עשין כב, טוש"ע או"ח סי' לא טעי' א:

ב מוי' פא' מהל' קרבן פסח הל' א, סמג עשין רכג:

ג מוי' פא' מהל' מילה הל' א, סמג עשין כח, טוש"ע יו"ד סי' רס טעי' א:

ד טוש"ע או"ח סי' לח טעי' ג:

צו:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	-----------------------------------

א מו"י פב' מהל' שופר וסוכה ויולוב הל' ז, טור או"ח סי' תקפח:

ב מו"י פג' מהל' מעשה הקרבנות

הל' ח, סמג עשין קפג:

ג מו"י פב' מהל' ציצית הל' ז:

ד מו"י פב' מהל' ציצית הל' ז:

אַבְל בְּאִשָּׁה לא פּליגי וא"ת דלמא משום דהוי מלבוש לאיש כדאמר בַּפְּרָק

בַּמָּה אִשָּׁה (שַׁבָּת דף סא.) דתפלין דָּרָךְ מלבוש עבדי וי"ל דאינו דווקא לאיש משום דרגיל ללָבֵשֶׁן בַּחוּל אַבְל לאשה לא כדאמרי' הָתָם וּחְלוּפִיָּהוּ בְּאִישׁ דְּמִיזֵי דְחַזֵּי לְאִישׁ לֹא חַזֵּי לְאִשָּׁה

ומזי דחזי לאשה לא חזי לאיש: **לֹא ס"ד** לא ר"מ ס"ל כר' יוסי כו' משמע דר"מ ור' יהודה תרניהו אית להו דנשים חיבות בתפלין דלאו זמן גרמא הוא ותמה דבפרק מי שמתו (בברכות דף כ:) תנן נשים ועבדים וקטנים פטורין מן התפלין ופרין, עלה בגמרא פשיטא ומשני דאצטריך משום דאתקש תפלין למחיה והשתא הא אצטריך לאפקוי מדר"מ ור' יהודה וי"ל דלמא דחשב תפלין זמן גרמא הוי פשיטא דנשים פטורות ומשום הכי אצטריך לשנויי טעמא דאתקש הקשה ה"ר יום טוב מונון היכי דיק בַּסְמוּךְ דר"מ לא סבר לה כר' יוסי מפח הדיא סתמא דאין מעבדין את התניוקות מלתקוע ומתוך כך חנו צריכין לומר דהדיא דפרק מי שמתו דלא כר"מ אדרבה גימא דההוא סתמא כר"מ דקסבר נשים פטורות והא דתנני הָכָא ר"מ אחד האיש ואחד האשה משום דסבר לה כר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות וסתם מתני' דאין מעבדין דלא כר"מ ותרין לו ר"י דמה נפשך סתמא דבברכות דלא כר"מ דקא סבר ההוא מתני' דנשים סומכות לאו רשות דתנני הָתָם נשים ועבדים וקטנים פטורים מק"ס ותפלין ותציבן בתפלה ובבהמ"ז ובמחיה ונהנה קטנים על פרחין בלא הניעו לחנוך איזרי דבהניעו לחנוך בתפלין גמי חבידו כדאמר בסוף לולב הגזול (ספד דף מב.) קטן היזע

לשמור תפלין אביו חבי לקח לו תפלין אלא בלא הניעו לחנוך איזרי ולא קאי ומבידו אקטנים אלא אנשים ועבדים ולא נקט קטנים אלא לענין פטור והא גמי אינו שום חדש דפטורי בלא הניע לחנוך ולא תני להו אלא לאשמועינן דנשים ועבדים בקטנים לענין תפלין דאי בעי לאנוחי לא שבקינן להו משום בזיון תפלין היבא דלא הניעו לחנוך ועוד וי"ל דניחא ליה טפי למימר דהדיא דבברכות דלא כר"מ משום דלא מתרצא מלתה דר"מ דאמר זוג אין טפי לא אא"כ סבר שבת

זמן תפלין הוא כדאסיקנא לעיל אם לא נאמר דלית לה דרב שמואל בר רב יצחק דאמר מקום יש בראש להניח בו ב' תפלין: **וּסְתָם סִפְרָא** ר' יהודה בִּפְי' בְּתָרָא דר"ה (דף לג.) אית דגדקסי בַּה דְּבָרֵי ר' יהודה וְהִבָּא מוּכַח דְּלֹא גָרְסִי ליה: **הַמוֹצָא תְּכַלֵּת בַּשּׁוּמ וְכוּ'** חוטינ פשרין כדמסיק בַּשְּׁזָרִין ומפסקין דכלי האי לא טרח וא"ת ואע"ג דלוציית נעשה אמאי בשרה הא אמר בִּפְי' הַתְּכַלֵּת (מנחות דף מב:) דאין תכלת נקחת אלא מן הממחה שיזעע שטעימה פסולה אבֿל ממי שִׁאינו ממחה לא דאיבא למחש לטעימה וי"ל דבִּשְׁמַרְצָאן שְׁזָרִין ומפסקין שִׁאֲנוּ יוֹדְעִים שֶׁלְצַרֵּךְ צִיצִית נִפְסְקוּ יֵשׁ לַתְּלוּת דְּמִן הַמִּמְחָה נִפְּלוּ דִּבְשִׁאינו ממחה אינו רגיל להשתעסק בדבר שיזעע שלא יקנו ממנו ואפי' לעצמו אינו רגיל לעשות פיון שיזעע בעצמו שִׁאינו בקי בהלכות צביעה: **וְכִי אָדָם טוֹרַח לַעֲשׂוֹת קָמַע בְּמִין תַּפְּלִין** השתא לא מסיח אזעתה טעמא דמקשרות ואין מהשרין דבסמוך וס"ד דתרחיהו אין מקשרות אלא שבישנות נכר רשם הקשר שבהם ובחדשות אינו נכר וחסוינן בחדשות שמא קמע היה אבֿל בישנות אין לחוש לקמיע דאם היה קמע לא היה עושה קשר כלפי האי ודאי לא הנה עבדי בַּה בעין תפלין ואם תאמר פיון דאין מקשרות היאך מכניסן דבשבת אסור לקשר וי"ל דס"ד דבלא קשירה גמי הוי דָּרָךְ מלבוש אי גמי עונָבן אפי' לר' יהודה דס"ד דמסתמא דעתו להסיר העניבה ולעשות קשירה גמורה ולא הוי שֶׁל קומא:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

דר' יוסי לקמן: נשים סומכות רשות

כַּרְפֵּי יוֹסִי, דְּאָמַר: נְשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוֹת. דָּאִי לָא תִימָא הָכִי, אֲשֶׁתּוּ שֶׁל יוֹנָה הִיתָה עוֹלָה לָרָגֶל וְלֹא מִיחוּ בָּהּ, מִי אֵיבָא לְמֹאזַן דְּאָמַר רָגֶל לֹא מִצּוֹת עֲשֶׂה שֶׁהֲזִמֵּן גִּרְמָא הוּא? אֵלָא קִסְבַּר רְשׁוֹת, הָכָא נִמְי רְשׁוֹת. ^(א)**אֵלָא הָאִי תַנָּא הִיא דְּתַנְיָא: הַמוֹצָא תַּפִּילִין, מַכְנִיסֵן זוג זוג. אַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה, אַחַד חֲדָשׁוֹת וְאַחַד יִשְׁנוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בַּחֲדָשׁוֹת, וּמַתִּיר בִּישְׁנוֹת.** ^(ב)**עַד פֶּאן לֹא פְּלִיגִי אֵלָא בַּחֲדָשׁוֹת וַיִּשְׁנוֹת, אַבְל בְּאִשָּׁה לֹא פְּלִיגִי. שְׁמַע מִינָּה מִצּוֹת עֲשֶׂה שֶׁלֹּא הֲזִמֵּן גִּרְמָא הוּא, וְכָל מִצּוֹת עֲשֶׂה שָׂאִין הֲזִמֵּן גִּרְמָא נְשִׁים חַיִּיבוֹת.** ^(ג)**וְדִילְמָא סָבַר לַה כַּרְפֵּי יוֹסִי, דְּאָמַר: נְשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוֹת? לֹא סֵלְקָא דְעֵתָּה דְלֹא רַבִּי מֵאִיר סָבַר לַה כַּרְפֵּי יוֹסִי, וְלֹא רַבִּי יְהוּדָה סָבַר לַה כַּרְפֵּי יוֹסִי** ^(ד)**לֹא רַבִּי מֵאִיר סָבַר לַה כַּרְפֵּי יוֹסִי, דְּתַנּוּ: אִין מַעֲפְכִין אַת הַתִּינוּקוֹת מִלְתַּקּוּעַ. הָא נְשִׁים מַעֲפְכִין — וּסְתָם מַתְּנִיתִין רַבִּי מֵאִיר.** ^(ה)**וְלֹא רַבִּי יְהוּדָה סָבַר לַה כַּרְפֵּי יוֹסִי, דְּתַנְיָא: ”דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ... וְסַמְדִּי, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוּמְכִין וְאִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל סוּמְכוֹת. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: נְשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוֹת. וּסְתָם סִיפְרָא מִנִּי — רַבִּי יְהוּדָה. ’אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הַמוֹצָא תְּכַלֵּת בַּשּׁוּמ, לְשׁוֹנוֹת — פְּסוּלוֹת, חוּטִין — פְּשָׁרִין. ’מֵאִי שָׁנָא לְשׁוֹנוֹת, דְּאָמַר: אֲדַעְתָּא דְּגָלִימָא צִבְעִינָהּ? חוּטִין גַּמִּי, גִּימָא: אֲדַעְתָּא דְּגָלִימָא טְוִינָהּ! בַּשְּׁזוּרִים. שְׁזוּרִים גַּמִּי, גִּימָא: אֲדַעְתָּא דְּשִׁיפְתָּא דְּגָלִימָא עֵיפִינָהּ! בְּמוּפְסָקִין, דְּכוּלֵּי הָאִי וְדֹאִי לֹא טְרַחֵי אֵינְשִׁי. אָמַר רַבָּא: וְכִי אָדָם טוֹרַח לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ בְּמִין תַּפִּילִין? דְּתַנּוּ: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בִּישְׁנוֹת. אַבְל בַּחֲדָשׁוֹת — פְּטוּר. אָמַר רַבִּי זִירָא לְאַהֲבָה בְּרִיה: פּוֹק תְּנִי לָהּ: הַמוֹצָא תְּכַלֵּת בַּשּׁוּמ, לְשׁוֹנוֹת — פְּסוּלִין, חוּטִין מוּפְסָקִין — פְּשָׁרִין, לְפִי שָׂאִין אָדָם טוֹרַח. אָמַר רַבָּא: וּמִשּׁוּם דְּתַנִּי לַה אַהֲבָה בְּרִיה דְּרַבִּי זִירָא כִּיפִי תֵּלָא לָהּ!? וְהַתַּנּוּ: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים — בִּישְׁנוֹת, אַבְל בַּחֲדָשׁוֹת — פְּטוּר! אֵלָא אָמַר רַבָּא: טְרַח וְלֹא טְרַח — תַּנָּאִי הִיא. דְּתַנְיָא: הַמוֹצָא תַּפִּילִין — מַכְנִיסֵן זוג זוג, אַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה,**

אַחַד

וְאֵע"ג דְּכֶתִיב (ויקרא ח) דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם אֲדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם וּסְמִידָה לֹה וְסַמְךְ ידו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוּמְכִים וְלֹא בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל סוּמְכוֹת: אוֹסֵר בַּחֲדָשׁוֹת לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן שַׁבָּת דְּלִמָּא קָמַע בַּעֲלָמָא נִינְהוּ: נְשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוֹת דְּאִין כֹּאן כָּל תּוֹסִיף וּמִשּׁוּם אִסּוּרָא גַּמִּי לִיבָא דְּקִסְבַּר תַּכְשִׁיט נִינְהוּ: אִין מַעֲפְכִין אִין ב"ד מַחְזִירִין לְמַעֲן מִלְתַּקַּע בְּיוֹם טוֹב שֶׁל ר"ה דְּבַעו לַחֲנוּכִּינְהוּ בַּמְצוֹת: הָא נְשִׁים מַעֲפְכִין אַע"ג דְּלֹא חֲלוּל י"ט הוּא בְּתַנָּא דְּבִי שְׁמוּאֵל (ר"ה דף כט:)‏ וְצִלָּה תְּקוּעַת שׁוֹפָר וּרְדִית הַפֶּת שְׁהִיא חֻבְמָה וְאִנְהָ מְלַאכָּה מִיְהוּ נִרְאוֹת כְּמוֹסִיפוֹת: סְתָם סִפְרָא תּוֹרַת כְּהֻנִּים: לְשׁוֹנוֹת צֶמַר סְרוּק וְצִבּוּעַ: פְּסוּלוֹת שְׁמָא לֹא צִבַּע לָשׁ צִיעִית וְאֵין עֲשִׂיה לְשִׁמּוֹן בְּשִׁינוּ: דְּגָלִימָא טְוִיאָתִיה לְאָרֶג מִן טְלִית וְלֹא לַעֲשׂוֹת מִן צִיעִית: שְׁזָרְהוּ טוּאָס: בַּשְּׁזוּרִים שְׂאִין דָּרָךְ לֹאֲרִגִּם: דַּשְׁתָּא דְּגָלִימָא שָׁבּוּ דָּרָךְ לְהִסָּךְ שְׁזוּרִים בַּשְּׁתָּו שְׁהוּא גָּזַל וְנִקְרָא בְּלַע"ז צִימוּשׁ"י וְהַחוּטִים נִקְרְאִים אוּרִי"ל: בְּמַפְסָקִין דְּכָלִי הִאי לֹא טַרַח לְחוּר וּלְקַשְׁרָם וּלְהִסָּךְ אוֹתוֹ: וְכִי אָדָם טוֹרַח לַעֲשׂוֹת קָמַע פְּשִׁין תַּפְּלִין וְאִפ"ה חוֹשִׁינוּ לֹה בְּמַתְנִי' דְּקַתְנֵי חֲדָשׁוֹת פְּטוּר דְּלִמָּא קָמַע נִינְהוּ וְלֹא מַחֲלִין שַׁבָּתָא עֲלֵיהּ: פּוֹק תְּנִי לֹהוּ לְהִנָּךְ רַבָּנן דְּבִי מִדְּרָשׁ דְּקָשִׁי לֹהוּ בְּדַר' אֶלְעָזָר צֹא וְשָׁנָה לְהֶם שְׁנֵשׁ בְּיָדִי בְּרִיתָא דְּמַסִּיעַ לִיה וּמִפְרָשָׁת טַעמָא בְּהִדְלֵא לְפִי שְׂאִין אֲדָם טוֹרַח: כִּיפִי מַקְבִּילוֹת ל"א קָמִים וְכוּן עַקְר:

מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין

ב קידושין לד;; שבת סב;; לעיל כז.

ג סוכה טז;; גיטין עב;; לעיל פו:

ד משנה ראש השנה

ה ראש השנה לג; ספרא ויקרא דבורא דנבזה פרשה ב א-ב; ספרא צו פרשה יא א-ב; חגיגה טז;; חולין פה.

תורה אור השלם

וסמד ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו [ויקרא א, ד]

דבר אל־בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יתה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא־קדש [ויקרא כג, כד]

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב מכם קרבן ליתנה מוֹר־הבהמה מוֹר־הבקר ומוֹר־הצאן תקריבו את־קרבנם [ויקרא א, ב]

 מסורת הש"ס
 א מנחות לה:

אחד תּגזשות שאין אדם טורח: והשתא דתני אבויא דשמואל דהאי תּגזשות כּשנש כּהן רצועות ואינן מקשרות כּעין קשר של תּפלין העשוי כּמין אותיות וכן הוא קבוע תמיד אלמא טעמא משום קשר הוא דקשריה אב מלאכה ואסור לקשר בשבת קשר של קומא: **דכ"ע לא טרח** דטעמא דתּגזשות לאו משום ספק קמייעא הוא: ר' יהודה לטעמיה בפרק אלו קשרים (שבת דף קיג.) תּכל דלי שניפסק כורך עליו פּגזא או פסקיא ובלבד שלא יעניננו אלמא טעמא משום דקשריה הוא וחיבין עליה משום אב מלאכה: הא לאו הכי **עגב בתמיה**: הלכה למשה מסיני היאך הוא עשוי שדומה לגל"ת ובתפירתן עשוי כּמין שי"ן ורצועה קטנה קבועה בּהן וראשה כּפוף ודומה לוי"ד **דרי שדי**: וננייהן אותו הפך האותיות: לבר לחון שאינם כלפי התפלין בין הבתים אלא כנגד מראית העין לפי שגאמר בּהן וראו וגו' ותניא ר"א הגדול אומר אלו תפלין של ראש: הלוקח תפלין הרבה יחד ולחזר למכרן ולוקחן ממי שאינו ממחה: **בזק שנים של יד ואחת של ראש** וכיון דהחזק בשלש הנה ממחה ולוקח השאר בלא בדיקה: מה נפשך מה דעתך אי קים לך דגבבא דחזון תפלין טובא מחד גבבא זבין הוא והאי מוכר גמי מחד גבבא קנגהו: **לבדק שלש בשל יד או שלש בשל ראש** ותסגי ליה בדיכי להסתחוק בכוליהו: **כל חד וחד גמי כל תפלין ותפלין דשמא מי שמכר לו את אלו לא מכר את אלו**: רבי היא במסכת יבמות (דף סד:) הוא דאמר בתרי זמני הניא חזקה נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא: וכן בצבת השני אם יהיו לו צבתים הרבה ובכל צבת תפלין הרבה הא סלקא דעתא דדיכי קאמר צדק בצבת הראשון שני תפלין החזק כל אותו צבת וכן בשני החזק גם הוא וכן בשלישי וכיון דהחזק בשלשה צבתים בשרין החזקו כל הצבתים ואין צריך עוד לבדק כלום: מודה רבי בצבתים דאין אחד מחזק בשל חברו שדרך לקח צבת אחד מאיש זה וצבת אחד מאיש אחר לשון צבת כמו של תשלו לה מן הצבתים (רות ב' ט"ז): לאפוקי מחזקיה לאשמועינן דאע"ג דבעלמא תרי הוו חזקה בצבתים לית לה לרבי חזקה מדתני שלשי וגלי בה והוא דאין לכלם: זוי זוי של ראש תשל יד קשורין יחד וכן הרבה קשרי זוג בצבת אחת: דכריבן טובא כי דגדי ואין ב' ב' קשורים: ואי לאו שאינם כליות הקם שקיעת החמה דהואיל והוא צריך לטרח ולחזר משתמש מחשיך עבשו עליהם ויטלם יחד: מוליבן שלם פחות פחות מד' אמות הקם שנייע לארבע אמות יעמוד לפוש וחזר והולך פחות פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הניא עקירה והנחה ואין כאן העברה

ארבע אמות יחד: **בסכנת עובדי גלולים**

לסטים ושראל דקטלי ליה משום ממונו ולתפלין לא מבזי להו מכסן:

בדיעבד שפבר לקח או כגון שאינו מוצא ממחה לקנות ממנו: **מצאן צבתים** או כריכות מחשיה עליהן תמה בפגזשות גמי דאי אפשר לקשר אמאי לא יצטרך להחשיך עליהן משום בזיון דתפלין ויש לומר דבישנות דוקא דחיי להכניס זוג זוג עשו תּקנה אפלו כשהן מרבין ואין כליות הקם שקיעת החמה:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

אמר רב חסדא זאת אומרת עניבה פסולה בתפלין תמה וכי לא ידע רב

אחד חדשות ואחד ישנות, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות. אלמא מר סבר טרח איניש, ומר סבר לא טרח איניש. **"שיציי עצביי סימן)** והשתא דתני אבויא דשמואל בר רב יצחק: אלו הן ישנות — **כל שיש בָּהּ רצועות ומקושרות, חדשות — יש בהן רצועות ולא מקושרות**. דכולי עלמא לא טרח איניש. **וליענבינהו מיענב!** אמר רב חסדא: זאת אומרת, עניבה פסולה בתפילין. אבוי אמר: רבי יהודה לטעמיה, דאמר: עניבה קשירה מעלייתא היא.^(ט) **טעמא דעניבה קשירה מעלייתא היא, הא לאו הכי — עניב להו, והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: קשר של תפילין הלכה למשה מסיני הוא, ואמר רב נחמן: וננייהן לבר! דעניב להו כעין קשירה דידהו**. אמר רב חסדא אמר רב: הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה — בודק שתים של יד ואחת של ראש, או שתים של ראש ואחת של יד. מה נפשך: אי מחד גבבא קא זבין, לבדוק או שלש של יד או שלש של ראש. אי מתרי תלתא גברי זבין, כל חד וחד ליבעי בדיקה. לעולם מחד גבבא זבין, ובצינן דמיתמחי בשל יד ובשל ראש. איני? והא תני רבה בר שמואל: בתפילין בודק שלש של יד ושל ראש, מאי לאו או שלש של יד או שלש של ראש! לא: שלש, מהן של יד מהן של ראש. והתני רב כהנא: בתפילין בודק שתים של יד ושל ראש! הא מני רבי היא, דאמר: בתרי זימני הוי חזקה. אי רבי, אימא סיפא: וכן בצבת השני, וכן בצבת השלישי. ואי רבי — שליש מי אית ליה? מודה רבי בצבתים, דמתרי תלתא גברי זבין. אי הכי אפילו רביעי גמי, ואפילו חמישי גמי! אין הכי גמי. והאי דקתני שליש לאפוקי מחזקיה, ולעולם אפילו רביעי וחמישי גמי. מצאן צבתים או כריכות וכו'. מאי צבתים ומאי כריכות? אמר רב יהודה אמר רב: הן הן צבתים, הן הן כריכות. צבתים — זווי זווי, כריכות — דכריבן טובא. **"מחשיה עליהן ומביאן. ואמאי? לעיילינהו זוג זוג!** אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: לדידי מיפרשא ליה מיניה דאבא, כל שאילו מכניסן זוג זוג וכלות קודם שקיעת החמה, מכניסן זוג זוג. ואי לא, מחשיה עליהן ומביאן. **"ובסכנה מכסן והולך. והתניא: ובסכנה מוליבן פחות פחות מארבע אמות! אמר רב: לא קשיא: הא — בסכנת גוים, הא — בסכנת לסטים**.

אמר

דמבזי להו לתפלין מוליבן: **בסכנת**

לקרע כל התפר ולבדקון ואיבא בזיון תפלין ואיבא גמי למחש שמא יתעצל לטרח לבדקון ויסמך להניחן בלא בדיקה לצרך שעה והבא אירי

חסדא דלר"י עניבה קשירה מעליתא היא כדקאמר אבוי וי"ל דניחא ליה לאוקמי מתני' דאוסרת בפגזשות כרבנן דר"י דאמרי לאו קשירה הוא אי גמי דקסבר אפילו לר"י שריא עניבה דסתמא דעתה להתיר ולעשות קשר גמור בחול כדפרשתי

לעיל: **אבויי אמר ר"י לטעמיה כו'** ורבי מאיר גשרי בפגזשות קסבר דלאו קשירה היא ותמה דבעיא היא בריש אלו קשרים אם עניבה לר"מ קשירה היא אם לאו וקאי בתקו ואומר ר"י דהתם בדמהדק והבא בלא מהדק וקצת . נראה דהלכה כר"י דעניבה קשירה היא מדמסיק אבוי דרבי יהודה לטעמיה וסתם מתניתין אמיא כרבי יהודה מיהו מדפריך סתמא דהש"ס בפשיטות ולענבה מענב משמע דאין הלכה כר' יהודה ומכאן אר"ת דאין צריך בכל יום להתיר קשר תפלין ולחזר ולקשר בשעה שמיטקו כגון שהיה אומר רבינו אליהו דא"כ תגזשות אמאי אסר הבא משום קשירה הא לא הוי קשר של קומא ומה שהביא רבינו אליהו ראייה מדאמר בסוף הקומן רבה (מנחות דף לה:) תפלין מאימתי מדרך עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה לאו הינו קשירה ממש אלא קשירה דהתם הינו הדוק כמו שליא קשורה בנלד (נדה דף כו:)

וכן קשורה פו בפלב (ע"ג דף ה:). **קשר של תפלין הל"מ פי'** בקונטרס הל"מ היאך הוא עשוי שדומה לגל"ת ובתפירתו עשוי כּמין שי"ן ורצועה קבועה בּהם וראשה כּפוף ודומה לוי"ד **דרי שדי** ואין נראה לר"י דאין הל"מ אלא השי"ן בלבד דמשמע בפרק כמה מגליקין (שבת דף כח:) דקאמר אלא הא דתני רב יוסף לא הבשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד מלמען תהיה תורת ה' בפיך מן המתר בפיך למאי הלכתא וקאמר לשי"ן והאמר אבוי שי"ן של תפלין הל"מ ומשגי אלא לרצועותיהן ולא פריך מד' ויו"ד משמע דאין קדשה אלא בשי"ן בלבד והיא דוקא הלכה ולא מצינו בשום מקום שיהא הקשר

קרוי ד': **וננייהן לבר פי'** ר"י דאקשר קאי כמו שפי' בערוך נוי הקשר ופנה לצד חוץ אותו צד שנקראה פעין ד ולהכי מיימי לה הבא: **הלוקח תפלין ממי שאינו ממחה וכו'** תמה דבפרק התבולת (מנחות דף מב:) תניא תפלין יש להן בדיקה ואין נקמין אלא מן הממחה ואין לומר דבלא בדיקה קאמר דאין נקמין אלא מן הממחה דהא קתני סיפא ספרים ומזוזות יש להן בדיקה ונקמין מפל אדם ואור"י דהתם לבתחלה קאמר דאין נקמין אלא מן הממחה שלא יצטרך לקרע כל התפר ולבדקון ואיבא בזיון תפלין ואיבא גמי למחש שמא יתעצל לטרח לבדקון ויסמך להניחן בלא בדיקה לצרך שעה והבא אירי

בדיעבד שפבר לקח או כגון שאינו מוצא ממחה לקנות ממנו: **מצאן צבתים** או כריכות מחשיה עליהן תמה בפגזשות גמי דאי אפשר לקשר אמאי לא יצטרך להחשיך עליהן משום בזיון דתפלין ויש לומר דבישנות דוקא דחיי להכניס זוג זוג עשו תּקנה אפלו כשהן מרבין ואין כליות הקם שקיעת החמה:

צו.

 עין משפט
 בר מצוה

א מוי' פי"ט מהל' שבת הל' כד, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שא סעי' מב:

ב מוי' פב' מהל' תפילין ומזוזה וספר תורה הל' י, סמג עשין כב, טוש"ע או"ח סי' לט סעי' ט:

ג מוי' פי"ט מהל' שבת הל' כג:

ד מוי' פי"ט מהל' שבת הל' כד, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שא סעי' מב:

ה מוי' פי"ט מהל' שבת הל' כג:

ו מוי' פי"ט מהל' שבת הל' כד, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שא סעי' מב:

עין משפט
גור מצוה

^א טושי"ע או"ח סי' שגב סעי' א:

שָׁמַעוּן לְהוֹלִיךְ פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אֲמוּנוֹת דָּלָא גָרַע מִכִּים דְּפָרָק מִי שְׁחָשִׁיד (שַׁבָּת דף קננ:) וְהָתָם גַּמְי אִם הָיוּ חֲבָרִים הִרְבֵּה וְהָיוּ בָּלֵן שְׂמָפִין בּוֹ נִרְחַא דְלִרְבִי שָׁמַעוּן נוֹתְנֵנוּ לְחֲבֵרוֹ וְחֲבֵרוֹ לְחֲבֵרוֹ דְּהָכִי עָדִיפֵא לִיה: **הָכִי** גִּרְסִינוּ וְכוּ בְּנוּ וְאַפִּילוּ הוּ מֵאָה וְלֹא בִסְפָרִים גִּרְסִי וְאַפִּי' הֵן מֵאָה וְכוּ בְּנוּ דְבַגְמָרָא מוֹכַח דְּאַפִּילוּ הֵן מֵאָה אֲבָנוּ קִאִי דְמַפְרָשׁ טַעֲמֵא אַע"ג דְקִשְׁיֹא לִיה יָלֹא: **אֵת** הַחִי בַּמָּשָׁה פֶטוּר וּא"ת גְּהִי שֶׁחִי נוֹשֵׂא אֵת עַצְמוֹ לְהָיוּ בְּמוֹ זֶה יִכּוֹל וְהָהוּא אֵינוֹ יִכּוֹל דְּיִכּוֹל חֵיב בְּדִמוּכַח בְּהַמְצִינֵע (שַׁבָּת דף קנ.) וְאוֹר"י דִּמְכ"מ מִפְטוֹר הֵכָא מִשּׁוּם גְּמָרִינוּ כָּל הַנּוֹצְאוֹת מִמַּשְׁכָּן נָשָׁם לֹא הָיוּ נוֹשְׂאִים בְּעַלֵּי חַיִּים דְּאֵילָנִים וְתַחֲשִׁים מוֹלִיכִין בְּרַגְלֵיהֶן וְחֲלוּזִין מִיַּד בְּשִׁינָא מִן הָיִם הָיוּ מוֹצִיאִין דְּמוֹ בַּעוּדוֹ בְּכַחוֹ כִּי הִכִּי דְלִיצֵלָל צַעֲשֵׂה בְדֹאֲמַר בְּסוּף פֶּרֶק כָּלָל גְּדוּל (שַׁבָּת דף עה:). **הֵכָא** בְּחִבִּית דְּהַפְקָר וּמִיָּם דְּהַפְקָר עָסְקִינוּ דָּלָא הָנוּ שְׂבִיתָה לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה וְאַפִּילוּ חוֹן לְתַחוּם דְקִרְאָמַר הָיִנוּ מִמְּקוֹם שְׂבִיתָת הַמַּיִם אֲכָל חוֹן לְתַחוּם שֶׁל הַזֹּחֶכֶה בָּהֶם תַּחֲלָה לֹא יוֹלִיכוּ אוֹתָן לְמֵאִי דְפִרְשִׁית לְעִיל בְּפֶרֶק מִי שְׁהוֹצִיאוּהוּ (עִירוּבִין דף מו.) דְּכַרְגְּלִי כָּל אֶדָם דְקִתְּנִי גְבִי גְהָרִית הַמוֹשְׁכִין הָיוּ בְּרַגְלִי הַמַּמְל"י וְהָהוּא דְקִרְאָמַר נוֹתְנֵנוּ לְחֲבֵרוֹ וְחֲבֵרוֹ לְחֲבֵרוֹ לֹא מִשּׁוּם דָּלָא מְצִי אֵזֶל הָתָם אֲלֵא מִשּׁוּם דְאִסּוּר לְהַעֲבִיר אֶרְבַּע אֲמוּנוֹת בִּרְס"ר וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּיִכּוֹל לְהוֹצִיאֵם חוֹן לְתַחוּם שְׂזָכֶה בָּהֶן תַּחֲלָה וּכְגוֹן שֶׁלֹא נִתְּבַן לְזִכּוֹת בָּהֶן לֹא לְעַצְמוֹ וְלֹא לְאֲחֵרִים בְּהַגְבֵּהוּ אֲלֵא מֵה שְׁמוֹתִים וּכְעִנְיָן זֶה אִפִּי' בִּי"ט שִׁנְךָ לְשֹׁנוֹת נוֹתְנֵנוּ לְחֲבֵרוֹ וְחֲבֵרוֹ לְחֲבֵרוֹ אַע"ג דְּלִיבָא אִסּוּר ד' אֲמוּנוֹת:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר נוֹתְנֵנוּ לְחֲבֵרוֹ כּו' נִקְרָא דֹאם אֵין שָׁם חֲבָרִים הִנֵּה מַתִּיר רַבִּי הָכִי גִרְסִינוּ בְּמֵאִי אוֹקִימָתָא לְמִתְּנִי' **אָמַר לִיה אֲבִינִי**: בְּמֵאִי אוֹקִימָתָא לְמִתְּנִיתִין, בְּסַפְּנַת גוֹיִם? **אִימָא סִיפָא**, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: נוֹתְנֵנוּ לְחֲבִירוֹ, וְחֲבִירוֹ לְחֲבִירוֹ. כָּל שְׂכָן דְּאוֹנוֹשָׂא מִיִּלְתָּא! חֲסוּרִי מִיַּחְסָרָא, וְהָכִי קִתְּנִי: בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים — בְּסַפְּנַת גוֹיִם, אֲבָל בְּסַפְּנַת לִיסְטִים — מוֹלִיכִין פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אֲמוּנוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: נוֹתְנֵנוּ לְחֲבִירוֹ וְכוּ'. בְּמֵאִי קִמִּיפְלָגִי? מָר סָבַר: פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אֲמוּנוֹת עָדִיף, דָּאִי אֲמַרְתָּ נוֹתְנֵנוּ לְחֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ לְחֲבִירוֹ — אָנוּשָׂא מִלְתָּא דִּשְׁבַּת. וּמָר סָבַר: נוֹתְנֵנוּ לְחֲבִירוֹ עָדִיף, דָּאִי אֲמַרְתָּ מוֹלִיכִין פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אֲמוּנוֹת — זִימְנִין דְּלָאוּ אֲדַעְתִּיהָ, וְאַתִּי לְאַתּוּיִיגְהוּ אַרְבַּע אֲמוּנוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים. וְכוּן בְּנוּ. בְּנוּ מֵאִי בְּעִי הָתָם? דְּבִי מִנְשָׂה תִנָּא: **בְּשִׁילְדָתוֹ** אֲמוֹ בְּשֻׁדָּה. וּמֵאִי אֲפִילוּ הֵן מֵאָה? דָּאָף עַל גַּב דְּקִשְׁיָא לִיָּה יָדָא, אֲפִילוּ הָכִי, הָא עָדִיפֵא.^(א) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: נוֹתְנוּ אֲדָם חִבִּית. וְלִית לִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה הָא דִּתְנֵנוּ הַבְּהֵמָה וְהַכְּלִים כְּרַגְלִי הַבְּעָלִים! אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשּׁוּם ל״ו סָבֵא: הֵכָא בְּמֵאִי עָסְקִינוּ בְּמַעְרָן מַחֲבִית לְחִבִּית. וְרַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמִיָּה, דָּאָמַר: מִיָּם אֵין בָּהֶם מַמָּשׁ. דִּתְנֵנוּ: רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר בְּמִים מִפְּנֵי שְׂאִין בָּהֶן מַמָּשׁ. וּמֵאִי לֹא תַחֲלָה זֶו — לֹא יַחֲלָה מַה שְּׁבִזּוּ יוֹתֵר מִרַגְלִי הַבְּעָלִים.^(ב) **אִימַר דְּשִׁמְעָתָ לִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה הִיכָא דְּבִלְיָעוּ בְּעִיסָה**, הִיכָא דְּאִיתְּגַהּוּ בְּעִינֵיהּוּ מִי שְׁמַעָתָ לִיָּה? הַשְׁתָּא בְּקִדְיָרָה אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא בְטָלִי, בְּעִינֵיהּוּ בְטָלִי? ! דִּתְנֵנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מִיָּם וּמִלַּח בְּטָלִין בְּעִיסָה. וְאֵין בְּטָלִין בְּקִדְיָרָה, מִפְּנֵי רוּטְבָּה. אֲלֵא אֲמַר רַבָּא, הֵכָא בְּחִבִּית שְׁקֵנְתָּה שְׂבִיתָה, וּמִיָּם שְׁלֹא קִנּוּ שְׂבִיתָה עָסְקִינוּ. דְּבִטְלָה חִבִּית לְגַבִּי מִיָּם. כִּדְתַנּוּ: הַמוֹצִיא הַחִי בַּמָּטָה — פֶּטוּר אִף עַל הַמָּטָה, מִפְּנֵי שְׁהַמָּטָה טְפִילָה לוּ.^(ג) **הַמוֹצִיא אוֹכְלִין פָּחוֹת מִכַּפְשִׁיעוֹר** — בְּכָלִי פֶטוּר אִף עַל הַכָּלִי, מִפְּנֵי שְׁהַכָּלִי טָפַל לוּ. מִתֵּיב רַב יוֹסֵף, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּשִׁינָא, נוֹתְנוּ אֲדָם חִבִּית לְחֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ לְחֲבִירוֹ. בְּשִׁינָא אֵין, שְׁלֹא בְשִׁינָא לֹא? אֲלֵא אֲמַר רַב יוֹסֵף: כִּי תִנּוּ נָמִי בְּמִתְּנִיתִין — בְּשִׁינָא תִנּוּ. אֲבִינִי אֲמַר: בְּשִׁינָא — אֲפִילוּ חִבִּית שְׁקֵנְתָּה שְׂבִיתָה וּמִיָּם שְׁקֵנוּ שְׂבִיתָה. שְׁלֹא בְשִׁינָא — חִבִּית שְׁקֵנְתָּה שְׂבִיתָה וּמִיָּם שְׁלֹא קִנּוּ שְׂבִיתָה. רַב אָשִׁי אֲמַר: הֵכָא בְּחִבִּית דְּהַפְקָר עָסְקִינוּ וּמִיָּם דְּהַפְקָר עָסְקִינוּ. וּמֵאֵן אֲמָרוּ לוּ — רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי הִיא, דָּאָמַר: תַּכְפִּצִי תַּפְקֵר קוּנִין שְׂבִיתָה. וּמֵאִי "לֹא תַחֲלָה זֶו יוֹתֵר מִרַגְלִי הַבְּעָלִים"? לֹא יַחֲלִכוּ אֵלוּ יוֹתֵר מִכְּלִים שִׁישׁ לָהֶם בְּעָלִים.^(ד) **מִתְּנִי'** הִנֵּה קוֹרֵא בְּסֹפֶר עַל הָאִיִּסקוּפָּה וְנִתְּגַלְגַּל הַסֶּפֶר מִיָּדוֹ — גּוֹלְלוּ אֲצִלוּ. הִנֵּה קוֹרֵא בְּרֹאשׁ הַגֵּג וְנִתְּגַלְגַּל הַסֶּפֶר מִיָּדוֹ, עַד שְׁלֹא הִגִּיעַ לַעֲשָׂרָה טַפָּחִים — גּוֹלְלוּ אֲצִלוּ. מִשְׁהִגִּיעַ לַעֲשָׂרָה טַפָּחִים — הוֹפְכוּ עַל הַכְּתָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֲפִילוּ אֵין מְסוּלָק מִן הָאָרֶץ אֲלֵא כְּמֵלֵא מַחֲט — גּוֹלְלוּ אֲצִלוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֲפִילוּ בְּאָרֶץ עַצְמוֹ — גּוֹלְלוּ אֲצִלוּ, שְׂאִין לָהּ דְּבַר מִשּׁוּם שְׂבוֹת עוֹמֵד בְּפִנֵּי כְּתָבִי הַקּוּדֹשׁ. גְּמִי' הִיא אִיִּסקוּפָּה הִיכִי דְמִי? אִילִימָא אִיִּסקוּפָּה רִשּׁוֹת הִיחִיד וְקָמָה רִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְלֹא גְזָרִינוּ דִּילְקֵמָא נָפִיל וְאַתִּי לְאַתּוּיִי.

מַיִי?

בְּסַפְּנַת לִסְטִים **אִימָא סִיפָא** וְכוּ' בִּינוּ דְלִסְטִים לֹא מְבִזּוּ לְהוּ אֲמֵאִי קֹא תַחֲלָל ר"ש בִּאִסּוּרָא דְשַׁבָּתָא כָּלִי הָאִי כָּל שְׂכָן דְּהָא דִּר"ש גִּרִיעָא (כָּלִי הָאִי) מִתְּנָא קִמָּא וְאִיפֵא זְלוּל שַׁבָּת טְפִי דְאִנְשָׂא מִלְתָּא דְהִנֵּךְ גְּבִרִי דְמִקְוִלִינוּ כָּלִי הָאִי בְּשַׁבָּת וְכִסּוּי דִּת"ק עָדִיף. לָשׁוֹן אַחֵר וְעַקֵּר וְלֹא לְשַׁבֵּשׁ הַסְפָּרִים מִתְּנִי' בְּסַפְּנַת עו"ג שְׁנֵרוֹי גִּזְרָה שְׁלֹא נִינְחוּ תַפְלִין וְהָאִי וּבִסְפָּנָה מַכְסֵן וְהוֹלֵךְ לוֹ אֲכִלָּה מִתְּנִיתִין קִאִי וְהָכִי קִרְאָמַר וּבִסְפָּנָה שָׂאֵם יִמְצִאוּ בִּידוֹ אוֹ יִשְׁמַע לְמַלְכוּת יְהִרָג בִּין מַעֲט בִין צַבְתִּים מַכְסֵן בְּטָלִיתוֹ שְׁלֹא יוּטְלוּ כ"כ בְּבִזּוּין וּמִנִּיחָם שֶׁם וְהוֹלֵךְ וְלֹא חֲזוּן מַשֵּׁם שָׂמֵא יִרְגִּישׁוּ בּוֹ וְיִתְחַיֵּב לְמַלְכוּת וּבְרִיתָא בְּלִסְטִים עו"ג וְאִסְפֵּא קִאִי דְקִתְּנִי מַחֲשִׁיד עֲלֵיהֶן וּמִבִּיאָן וּבִסַּפְּנַת לִסְטִים שְׁהוּא יָכֹא לְהַחֲשִׁיד שֶׁם מוֹלִיכִין פָּחוֹת פָּחוֹת מִד' אֲמוּנוֹת וְכוּ' וְלֹא נִינְחָם שֶׁם שְׁלֹא חֲלוּלוּ הַלִּסְטִים בָּהֶם וְיִנְהַגוּ בָּהֶם מִנְהַג בִּזּוּין וּבְמֵאִי אוֹקִימָנָא לְמִתְּנִיתִין בְּסַפְּנַת עו"ג שְׁלֹא יִתְחַיֵּב לְמַלְכוּת אִימָא סִיפָא וְכוּ' וּכ"ש דְאִנְשָׂא מִלְתָּא וְיִשְׁמַע לְמַלְכוּת יוֹתֵר מַשָּׂאֵם מַכְנִסוּן זֶו זֶו אוֹ מַחֲשִׁיד עֲלֵיהֶם לְכֵלֶם וְהָהוּא עַקֵּר מִדָּלָא גִרְסִינוּ בְּרִישָׂא כָּל שְׂכָן דְאִנְשָׂא מִלְתָּא דְשַׁבָּת כְּדִגְרָסִינוּ בְּסִיפָא מִכָּלָל דְּהָאִי אִנְשָׂא דְמִלְתָּא לֹאֹו אֲזִלוּלָא דְשַׁבָּת קַפִּיד אֲלֵא אִסְפַּגְתָּ נִפְשׁוֹת קַפִּיד: אַע"ג דְקִשְׁיֹא לִיָּה שְׁמַטְלָטְלִין אוֹתוֹ מִיַּד לִיָּד: הָא עָדִיפֵא בְּשַׁבָּתָא וְלֹא יוֹטְלָטְלֵנוּ הוּא לְבִדּוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מִד' אֲמוּנוֹת: בְּרַגְלִי הַבְּעָלִים שֶׁשְׁוֹאֵל אוֹ לִנְחַח בְּדַמָּה אוֹ כֵלִים מִחֲבֵרוֹ בְּיוֹם טוֹב אֵינוֹ יִכּוֹל לְהוֹלִיכֵם אֲלֵא לְמִקּוֹם שֶׁהַבְּעָלִים הִרְאִשׁוּנִים מִתְּרִין לִילָךְ שֶׁם וְאִם עֲרַבּוּ לַצֶּפֶן לֹא יוֹלִיכֵנוּ זֶה לְגֵרוּם: מַחֲבִית לְחִבִּית וְהַשְׁנִיָּה שְׁלֹו וְכוּ עוֹשֶׂה תְמוִיד וְלִקְחָם מִפְּרָשׁ מֵאִי לֹא תַהֲלֵךְ זֶו: אֵין בָּהֶם מַמָּשׁ לִקּוּנוֹת שְׂבִיתָה אֲצֵל בְּעִלְיָהֶם הִרְאִשׁוּנִים וְכָל אֶדָם מַתִּיר לְהוֹלִיכִן בְּרַגְלֵיו: פּוֹטֵר בְּמִים פְּלִגְתִּיָּהוּ בְּפֶרֶק בְּתֵרָא דְבִיצָה הָאִשָּׁה שֶׁחָלָה מַחֲבִירָתָהּ תַבְלִין לְקַדְרָה וּמִיָּם וּמִלַּח לַעֲסָתָהּ הִרִי הֵן בְּרַגְלִי שְׁמִיתֵן אֵין הַעֲסָה הוֹלֵכֶת אֲלֵא לְמִקּוֹם שֶׁשְׁמִיתֵן מִתְּרִית לִילָךְ שֶׁם וְאִם עֲרַבָה זֶו לַצֶּפֶן חֲזוּ לְגֵרוּם אֵין עֲסָה זֶה מִמְּקוּמָהּ לְפִי שְׂאִין לֹא שֶׁל צֶפֶן אֲפִלוּ אִמָּה אַחַת בְּגֵרוּם וּה"מ כְּשִׁנְתָּנוּ עֲרוּבָן לְסוּף אֲלָפִים ר' יְהוּדָה פּוֹטֵר בְּמִים שְׂאִין בְּעֵלֶת הַמַּיִם אוֹסֶרֶת עַל בְּעֵלֶת הַקָּמַח כְּלוּם: וּמֵאִי לֹא תַהֲלֵךְ זֶו הָא רַבִּי יְהוּדָה גַּמְי בְּחִבִּית לֹא קִרְאָמַר דִּיכּוּלָּה חִבִּית לְהֵלֵךְ יוֹתֵר מִרַגְלִי הַבְּעָלִים דְּהָא אוֹקִימֵנוּ מִתְּנִי' בְּמַעְרָן מַחֲבִית

לְחִבִּית: מִפְּנֵי רֻטְבָּה שְׁנָכַר וְאִם הִשְׁאִילָה מִיָּם לְקַדְרָתָהּ הִרִי הִיא בְּרַגְלִי שְׁמִיתֵן: מִיָּם שְׁלֹא הָנוּ שְׂבִיתָה שְׁנִתְמַלְאוּ הַיָּם מִמַּעַן הַנוֹבֵעַ אוֹ מִן הַנֶּהָר דְּתִנָּא (לְעִיל עִירוּבִין דף עו.) נִהְרֹות הַמוֹשְׁכִין וּמַעֲשִׂנוֹת הַנוֹבְעִים הִרִי הֵן בְּרַגְלִי כָּל אֶדָם: דְּבִטְלָה חִבִּית לְגַבִּיהוּ מִפְּנֵי שְׁהִיא טְפִלָּה לָהֶן וְרַבֵּן פְּלִינִי לְמִימַר דָּלָא תַהֲלֵךְ זֶו דָּלָא בְטָלָה לְגַבִּיהוּ: פֶּטוּר אִף עַל הַמָּטָה הוֹאִיל וּפְטוּר עַל הַחִי דְקוּמָא לָן חִי נוֹשֵׂא אֵת עַצְמוֹ: בְּשִׁינָא שְׁקֵנְתָה בְּזַקְעָה שְׁאִנְסוּן הֵן שְׂאִין לָהֶם מִיָּם שְׂרִי לְהוּ דְרַבֵּן דְּתַבְטּוּל: **בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי** בְּפֶרֶק מִי שְׁהוֹצִיאוּהוּ: מִתְּנִי' הִיָּה קוֹרֵא בְּסֹפֶר כָּל סְפָרִים הַעֲשׂוּיִים בִּימֵי הִרְאִשׁוּנִים עֲשִׂינוּ (בְּבִזּוּין) כְּסֹפֶר תּוֹרָה שְׁלֵנוּ: גּוֹלְלוּ אֲצִלוּ הוֹאִיל וְרֹאשׁוֹ אַחַד בִּידוֹ וּבַגְמָרָא מִפְּרָשׁ לָה: לַעֲשָׂרָה טַפָּחִים לַעֲשָׂרָה הַתְּחִתּוּנִים שֶׁבְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וְכוּן מִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא: הוֹפְכוּ עַל הַכְּתָב הַאוֹתוּמֹת כְּלָפִי הַכְּתָל שְׁלֹא יִהְיֵא מְטָל כָּל כֶּךָ בְּבִזּוּין וּמִנְיָחוּ עַד שְׁתַּחֲשֹׁךְ: מִשּׁוּם שְׂבוֹת כְּגוֹן זֶו שְׁלֹא נִפְל מִיָּדוֹ שְׁהָרִי אַחַד בְּרֹאשׁוֹ אַחַד וְאֵין כֹּאֹן אֲלֵא מִשּׁוּם גִּזְרָה דְלִמָּא נִפְל כּוּלִיָּה מִזֵּה וְאַתִּי לְאַתּוּיִי כָּל אִסּוּר דְרַבֵּן הִנֵּי שְׂבִיתָ: גְּמ' אִי גִימָא אִסְכָּפָה רִשּׁוֹת הִיחִיד גְּבוּיָה עֲשֶׂרָה וְרַחֲבָה אֶרְבָּעָה: וְקָמָה רִשּׁוֹת הָרַבִּים וּלְפָנֶיהָ רִשּׁוֹת הָרַבִּים וְלִפְנֵיהָ רִשּׁוֹת הָרַבִּים גּוֹלְלוּ בְרִשּׁוֹת הַיָּחִיד: וְלֹא גְזָרִינוּ דְלִמָּא נִפְל כּוּלִיָּה מִזֵּה דְאִיבָא חֵיב חַטָּאת וְאַתִּי לְאַתּוּיִי:

מסורת הש"ס

א משנה ביצה

ב ביצה לט.

ג משנה שבת; שבת צו:

ד שבת ה:

עין משפט
גור מצוה

א מו"י פט"ו מהל' שבת הל' בא,
סמוג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי'
שנב סעי' א:

ב מו"י פ"ב מהל' שבת הל' יד:

ג מו"י פ"י מהל' תפילין ומזוזה
וספר תורה הל' ג, סמוג עשין כה,
טוש"ע יו"ד סי' רפב סעי' ה:

ד מו"י פא' מהל' תפילין ומזוזה
וספר תורה הל' יז, טוש"ע יו"ד
סי' ערו סעי' א:

מה לי תוך ארבע אמות מה לי חוץ לארבע אמות משום דקארי עליה דרבה מקמי לרבה והוא דהיו דהאי פרקא נמי הניח לרב יהודה דאנחי רישא כר"ש: **אָלָא אָמר אַבְי הָכא באַסקפּת פּרָמְלית עַסקינן** וא"ת וְהָא לָא מְפַלֵּג אַבְי בֵּין פְּרָמְלית לרה"ר לְקַמֵּן (עירובין נט). גבי לא יעמוד אדם ברה"י ויִשְׁתָּה ברה"ר ואֲבַעֲיָא לְהוּ פְּרָמְלית מאי ואמר אבבי היא היא ואין לומר דזנקה בכתבי הקדש שרי הכא משום בזיון אֲבַל בְּשֹׁאֵר מַלֵּי אֶסוּר לְקַמֵּן (עירובין דף קג). משמע דליכא שבות כלל בַּאֲסָקוּפָה פְּרָמְלית גבי דחומכין יבֵלֵת דְּקָאָמַר וְלֹאֻ מִי אִינְקֻמְנָא בַּאֲסָקוּפָה פְּרָמְלית ורה"ר לְפָטִיָּה וְכִינן דְּאֶנְדוּוּ בִּידוּ אֲפֻלּוּ שְׁבוּת נָמִי לִיכָא מִשְׁמַע דְּהִי הִי שְׁבוּת לָא הִנֵּה שְׂרִינן גְּבִי כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ מִשּׁוּם דְּשָׁבוּת דְּמִקְדָּשׁ בְּמִדְּיָהּ לָא הִתִּירוּ וְאוּר"י דְּגַבִּי שְׁתִּיה שִׁיךְ לִמְגוּר טַפִּי שְׁמַא יֵבִיא אֲחֵלּוּ וְכֵן מַחֲט הֶתְחַבֵּה לוּ בְּבָגְדוֹ דְּאֶסְרִינן לְצֹאת בָּהּ מִבְּעוֹד יוֹם שְׁמַא יֵצֵא מִשְׁחַשְׁכָּה דְּמִינִי לָהּ אֵהֵיֹא דְּלִקְמֵן בַּפ"ק דְּשֵׁבֶת (עירובין דף יא): דְּבָהֵנוּ שִׁיךְ לִמְגוּר טַפִּי גִזְרָה לְגִזְרָה מֵהֵיֹא דְּהָכָא וא"ת בִּינן דְּפִרְשִׁית דְּסָפֵר דְּהָכָא לָאוּ דִּנְקָא מאי אריא דנקט ספר משֹׁאֵר מַלֵּי וְלָפִי הֵהוּא לְשֹׁאֵל דְּמַסְקִינן דְּסֵתָם כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ עֵינֵי מַעֲנֵן בְּהוּ נִחָא דְּסָפֵר הִי דִּנְקָא וי"ל דְּנִקְט סֵפֶר לְאַשְׁמוּעִינן דְּבִרָאשׁ הֲגַב לָא יִגְלַל אֲחֵלּוּ לְאַכְנִיךְ מִדְּרָבִי שְׁמַעֵן דְּאָמַר שְׁאִין לָךְ דָּבָר מִשּׁוּם שְׁבוּת עוֹמֵד בְּפָנֵי כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ:

וְהָאָמַר רַבָּא הַמַּעֲבִיר חֲפִץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוּף אַרְבַּע וְהָעֹבֵיר דְּרָה עֲלָיו חֵיב פֶּרֶשׁ בקוּנְטֵרַם דְּרָךְ עֲלָיו לְמַעְלָה מִינ"ד כִּהְיֹא מְקוּם פֶּטוּר וְתַמָּה לר"י דְּאֶלְדִּמְיִי מִדְּרָבָא הִנֵּה לִיה לְאִיתִי מִת"ק דְּבֵן עֲזָאי דְּאָמַר בַּפ"ק דְּשֵׁבֶת (דף ט:) הַמוּצִיא מִחֲנוּת לַפֻּלְטִיא דְּרָךְ סָטוּ חֵיב דְּהִינּוּ דְּרָךְ מְקוּם פֶּטוּר וּע"כ שִׁמַּע לִיה הֵיֹא בְּרִיתָא דְּבַסְמוּךְ מִינִי מִלְּתָא דְּבֵן עֲזָאי וְכֵן קָשָׁה לְקַמֵּן (עירובין נט). גְּבִי עוֹמֵד אֶדָם בְּרַה"י וּמִטְּלִטַל בְּרַה"ר וּבִלְבָד שְׁלֹא יוּצִיא חוּץ לְיָד לְאִמּוּת וְקָאָמַר בְּגִמְרָא הָא הוּצִיא חֵיב חֲטָאת לִימָא מִסִּיע לְרַבָּא דְּאָמַר הַמַּעֲבִיר חֲפֵץ כּוֹי וּפִרֶשׁ עָס הַקּוּנְטֵרַם דְּמִתְנִי' נָמִי מִיָּרִי בְּעוֹמֵד עַל הֲגַב שְׁלִמְעֵלָה מִי' דְּהִי כְּעִין הֵיֹא דְּרָבָא דְּאִרִּי בְּמַעֲבִיר דְּרָךְ עֲלָיו וְקָשָׁה לְפִירוּשׁוֹ דְּגַב מֵאֵן דָּבָר שְׁמִיה דְּרָשׁוּת הַיְחִיד קִתְּנִי בְּמִתְנִי' וְלֹא גַב וּע"ק דַּבַּפ"ק דְּשֵׁבֶת (דף ח:) גְּבִי עוֹמֵד אֶדָם עַל הָאִיִּסקוּפָה כּוֹי מְסִיק וּבִלְבָד שְׁלֹא יִטַּל מִבְּעַל הַבַּיִת וַיִּתֵּן לְעֵנִי וּמַעֲנִי וַיִּתֵּן לְבַעַל הַבַּיִת וְאִם נָטַל וְנָתַן שְׁלֵשְׁתָּן פֶּטוּרִין

וְקָאָמַר לְהִי תִּיּוּבְתָא דְּרָבָא דְּאָמַר רַבָּא הַמַּעֲבִיר חֲפֵץ כּוֹי וּמֵאִי קוֹטִיא ה"ל לְמִימַר דְּרָבָא סָבַר בְּרַבְּנָן דְּבֵן עֲזָאי לְכָךְ נִרְאֶה לר"י לְפִרֶשׁ דְּרָךְ עֲלָיו בְּפִי ר"ח שְׁפִרֶשׁ בַּפ"ק דְּשֵׁבֶת דְּרָךְ עֲלָיו הִינּוּ מִימִינוּ לְשִׁמְאַלּוּ דְּהִנֵּה סְלִקָא דְּשִׁתָּךְ דְּמַעֲבִיר מַצֵּד וּמִינוּ לְשִׁמְאַלּוּ דְּרָךְ גּוֹפּוּ דְּהִי חֲשׂוּבָה בְּמַנְחַת אִפ"ה חֵיב דְּחֲשׂוּבָה בְּמַהֲלָכָת דָּהָא מַהֲלָכָת הִיא וְהִשְׁתָּא אֲחֵי שְׁפִיר דְּהֵיֹא עוֹמֵד אֶדָם עַל הָאִיִּסקוּפָה דְּהָכָא וְדִלְקַמֵּן אִרְבִּי שְׁעוֹמֵד בְּמִקּוּם אֶחָד וְאִינוּן זַז מִמִּקּוּמוֹ וּמַעֲבִיר מִכָּאֵן לְכָאֵן דְּרָךְ גּוֹכּוּ וְאִרְבִּי (לְקַמֵּן) בְּגוּן שְׁמַשְׁלִים אֲרַבַּע עַל יָדִי זְרִיקָה וְלִהְיִי

לֹא מִינִי אֲלֵא מִדְּרָבָא אַע"ג הִידַע לְבְּרִיתָא דְּבֵן עֲזָאי: **הָכָא** לֹא אֲפָשָׁר פִּי בְּקוּנְט' מִשּׁוּם דְּאִין לֹא בָּגַד מְזֵמן וּבְחֻסָּם פִּי בֵן דְּאִפִּי' יֵשׁ לוֹ מֵאוּתוֹ טַעַם דְּאֶסוּר

לְגַלְּלוּ אֲחֵלּוּ אֶסוּר לְפִרֶשׁ שׁוּם בָּגַד: **וְהָא** לֹא נָח הִנֵּה מַצֵּי לְאוּקְמָא כר"ע דְּאִית לִיה קְלוּטָה בְּמִי שְׁהֲנָה דְּמִיא אֲלֵא נִיחָא לִיה לְאוּקְמָא אִפִּי' בְּרַבְּנָן וְאַע"ג דְּאִם הוּצִיא יָדוֹ מִלְּאָה פְּרוּת לַחוּץ אָמַר בְּרִישׁ מַסְכַּת שְׁבֶת (דף נ:) דְּאֶסוּר לְהַחֲזִירָה לָא דְּמִי לְהָכָא דְּהֵתָם נְזָרִינן גּוֹכּוּ בְּרַה"י וְיָדוּ בְּרַה"ר אֲטוּ גּוֹכּוּ וַיִּידוּ בְּרַה"ר דְּאִז אִירָבֹא אֶסוּרָא דְּאִזְרִיתָא אִי הֲדַר מַעֲנִל לָהּ דְּהָרִי נָח אֲבַל הָכָא אִפִּי' הִנֵּה כּוּלִּיָּה סָפֵר דְּהֵתָם אֲכַתִּי לָא נָח:

מִנִּי מִתְנִי' דְּלֹא גִזַּר: ר"ש הִיא דְּאָמַר לֹא גִזְרוּ שְׁבוּת בְּכְתָבִי הַקֶּדֶשׁ דְּהִי ר' וְאִי אָמַרְתָּ בַּאֲסָקוּפָה הַנִּדְרָסֶת

מִנִּי? רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְּאָמַר: כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת אִינוֹ עוֹמֵד בְּפָנֵי כְּתָבִי הַקּוּדֶשׁ. אִימָא סִיפָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֲפִילוּ אִין מְסוּלָק מִן הָאָרֶץ אֲלֵא מְלֵא הַחוּט גּוּלְלוּ אֲצִלּוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֲפִילוּ בָּאָרֶץ עֲצֻמָּה גּוּלְלוּ אֲצִלּוּ — רִישָׁא וְסִיפָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, מְצִיעַתָא רַבִּי יְהוּדָה! אָמַר רַב יְהוּדָה: אִין, רִישָׁא וְסִיפָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, מְצִיעַתָא רַבִּי יְהוּדָה. רַבָּה אָמַר: הָכָא בַּאֲיִסקוּפָה הַנִּדְרָסֶת עַסְקִינן, וּמִשּׁוּם בִּזְיוֹן כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ שָׂרוּ רַבְּנָן. אִיתִיבִיָּה אַבְי: תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת — גּוּלְלוּ אֲצִלּוּ, חוּץ לְאַרְבַּע — הוֹפְכוּ עַל חֶפְתָּב. וְאִי אָמַרְתָּ בַּאֲיִסקוּפָה נִדְרָסֶת עַסְקִינן, מָה לִּי תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת מָה לִּי חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת? "אֲלֵא אָמַר אַבְי: הָכָא בַּאֲיִסקוּפָה פְּרָמְלית עַסְקִינן, וּרְשׁוּת הָרַבִּים עוֹבֵרַת לְפָנֶיהָ. תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאִי נָפִיל וּמִיִּיתִי לִיָּה לֹא אֲתִי לִיָּדִי חֵיּוּב חֲטָאת — שָׂרוּ לִיָּה רַבְּנָן. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאִי מִיִּיתִי לִיָּה אֲתִי לִיָּדִי חֵיּוּב חֲטָאת — לֹא שָׂרוּ לִיָּה רַבְּנָן. "אִי הָכִי, תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת נָמִי נִגְזַר דִּילְקָמָא מַעֲזִיל מְרֻשּׁוֹת הָרַבִּים לְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד. וְכִי תִימָא בִּינן דְּמַפְסָקַת פְּרָמְלית לִית לָן בָּהּ, וְהָאָמַר רַבָּא: הַמַּעֲבִיר חֲפִץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוּף אַרְבַּע, וְהָעֹבֵיר דְּרָה עֲלָיו — חֵיב. הָכָא בְּמֵאִי עַסְקִינן, בַּאֲיִסקוּפָה אַרוּפָּה, אִדְהָכִי וְהָכִי מִיָּדְכֵר. וְאִיבַעֲיַת אִימָא: לְעוֹלָם בַּאֲסָקוּפָה שְׁאִינָה אַרוּפָּה, וּסְתָם כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ עֵינֵי מַעֲזִין בְּהוּ וּמִצַּח לְהוּ. וְלִיחּוּשׁ דִּילְקָמָא מַעֲזִין בְּהוּ בְּרֻשּׁוֹת הָרַבִּים וְעִזִּיל לְהוּ בְּהִדָּא לְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד. הָא מִנִּי בֵּן עֲזָאי הִיא, דְּאָמַר: מִהֲלָהּ כְּעוֹמֵד דְּמִי. וְדִילְקָמָא זָרִיק לְהוּ מְזָרַק, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדָה בֵּן עֲזָאי בְּזוּרָק. "אָמַר רַב אַחָא בַר אֲהֵבָה: זֹאת אוֹמַרְתָּ אִין מְזָרְקִין כְּתָבִי הַקּוּדֶשׁ. "הִנֵּה קוֹרָא בְּרָאשׁ הֲגַב וְכוּי. וּמִי שָׂרִי? וְהִתְנַיָּא: כּוֹתְבֵי סְפָרִים תְּפִילִין וּמִזּוּזוֹת לֹא הִתִּירוּ לְהֵן לְהַפֵּךְ יְרִיעָה עַל פָּנֶיהָ, אֲלֵא פּוֹרֶס עֲלֶיהָ אֵת הַבָּגַד! הֵתָם אֲפָשָׁר, הָכָא לֹא אֲפָשָׁר, וְאִי לֹא אֲפִיָּה אִיכָא בִּזְיוֹן כְּתָבִי הַקּוּדֶשׁ טַפִּי. הוֹפְכוּ עַל הַכְּתָב? וְהָא לֹא נָח! [אָמַר רַבָּא:] בְּכוֹתֵל מְשׁוּפָּע. [אָמַר לִיָּה אַבְי:] בְּמֵאִי אוּקְיַמְתָּא לְמַתְּנִיתִין? בְּכוֹתֵל מְשׁוּפָּע, אִימָא סִיפָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֲפִילוּ אִינוֹ מְסוּלָק מִן הָאָרֶץ אֲלֵא מְלֵא הַחוּט — גּוּלְלוּ אֲצִלּוּ, וְהָא נָח לִיָּה! חֲסוּרִי מִיַּחְסָרָא, וְהָכִי קִתְּנִי: בְּמָה דְּבָרִים אַמוּרִים — בְּכוֹתֵל מְשׁוּפָּע, אֲבַל

בְּכוֹתֵל

לְהִקְיָא לְבִית וְלֹא קִיאִי אִאִיִּסקוּפָה מְדִי: מַהֲלָךְ פְּעוּמֵד דְּמִי הִלְכָךְ לִיכָא לִמְגוּר מִיָּדִי דְּאִי כּוּלִּיָּה וּמַעֲנִל לִיה בִּינן דְּדָרַם עַל הָאִיִּסקוּפָה הָרִי הוּא פְּעוּמֵד בְּכַרְמְלִית וְאִין כָּאֵן חֵיּוּב חֲטָאת: דְּא"ר יוֹחָנָן בַּפ"ק דְּשֵׁבֶת (דף נ.) דְּזוּרַךְ לָאוּ פְּעוּמֵד דְּמִי: לְהַפֵּךְ יְרִיעַת קִלָּף עַל פָּנִיָּה לְהֵגֵן עֲלֶיהָ שְׁלֹא יַעֲלֶה אֲדָבָא עַל הָאוֹתִיּוֹת: לֹא אֲפָשָׁר שְׁאִין לוֹ בָּגַד לְפָרַס: וְהָא לֹא נָח וְאִפִּי' שְׁבוּת לִיכָא: **בְּכַתֵּל מְשַׁפֵּע** דְּכִינן דְּבוּלָט לְמָטָה נָח עַל בְּלִיטָתוֹ:

יְהוּדָה הָא אָמַר אִם מַסְלָק מִן הָאָרֶץ מְלֵא הַחוּט דְּלֹא נָח הוּא דְּגוּלְלוּ אֲחֵלּוּ דְּלִיכָא לִמְגוּר מִיָּדִי דְּלֹא דְּמִי לְנִפְלִיָּה כָּלָל אֲבַל הַנַּח כָּל דְּהוּ אֶסוּר דְּנְזָרִינן אֲנּוּדוּ בִּידוּ אֲטוּ יִכָּא דְּנָפַל כּוּלִּיָּה: הַנְּדָרְסֶת לְעוֹלָם אִיִּסקוּפָה רַה"י הִיא אֲבַל נִדְרָסֶת דְּרָנָל הָרַבִּים עוֹבֵרַת דְּרָךְ לָהּ וּבְמִקּוּם דְּדִרִיסַת רַנְגִי בְּנִי אֶדָם עוֹמְדִין אֲכָא בִּזְיוֹן כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ וְלִהְיִי שְׁרִיָּה לְגַלְּלוּ אֲחֵלּוּ דְּלֹא דְּמִיא לְקוּרָא בְּגַב דְּהֵתָם לִיכָא בִּזְיוֹן כָּלִי הִיא מִשּׁוּם הָכִי יִכָּא דְּנַח גִּזַּר רַבִּי יְהוּדָה אֲבַל בְּהָא מוֹדָה דְּכִינן דְּאֶנְדוּוּ בִּידוּ וּשְׁבוּת בְּעַלְמָא הוּא לֹא גִזְרִינן: תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אֶקוּרָא עַל הָאִסְקָפָה קִיא וְלֹא יִזְעַנָּא יִכָּא הוּא תוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁלֹא נִתְגַּלְגַּל הַסָּפֵר עַד אַרְבַּע אַמּוֹת בְּקַרְקַע: מָה לִּי חוּץ לְאַרְבַּע הָא כָּלָה שְׁבוּת הִיא דְּאֶנְדוּוּ בִּידוּ וּמָה לִּי מַעֲבִיר ר' אַמּוֹת בְּרָשׁוֹת הָרַבִּים מָה לִּי מַכְנִים מַרְשָׁוֹת הָרַבִּים לְאִיִּסקוּפָה רְשׁוֹת הַיְחִיד דְּהָא קֶשְׁרִית לָהּ מִשּׁוּם דְּאֶנְדוּוּ בִּידוּ וְיֵשׁ כָּאֵן מִשּׁוּם בִּזְיוֹן וְכִי הִכִּי דְּשְׁרִית לְהַכְנִים מַרְשָׁוֹת הָרַבִּים לְאִיִּסקוּפָה הָכִי נָמִי אִית לָן לְמַשְׁרִי לְהַעֲבִיר ר' אַמּוֹת בְּרַה"ר: אִסְקָפָה פְּרָמְלית רַחֲבָה אֲרַבַּעַה וְאִין גְּבָהָה עֲשָׂרָה וְחוּצָה לָהּ רְשׁוֹת הָרַבִּים וְלָפְטִים הִימְנָה רְשׁוֹת הַיְחִיד: וּמִינִי לִיָּה מַרַה"ר לְאִיִּסקוּפָה אִין כָּאֵן חֵיּוּב חֲטָאת וְאִפִּילוּ אִין אֶנְדוּוּ בִּידוּ דְּהָא מַרְשָׁוֹת הָרַבִּים לְכַרְמְלִית מַעֲנִל הָכָא דְּאֶנְדוּוּ בִּידוּ שְׂרִי לִיָּה לְכַתְּחַלָּה: חֵיב חֲטָאת שְׁמַעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרַה"ר הָכָא דְּאֶנְדוּוּ בִּידוּ לֹא שָׂרוּ לִיָּה לְכַתְּחַלָּה: נָמִי נִגְזַר לְרַבִּי יְהוּדָה דְּגִזַּר שְׁבוּת אֶף בְּכְתָבִי הַקֶּדֶשׁ נִגְזַר דְּלִמָּא נָפַל כּוּלִּיָּה מִיָּדוֹ וְאִלּוּ וְשָׁקִיל לִיָּה בְּרָשׁוֹת הָרַבִּים וּמִינִי לִיָּה בְּרַנְגִּלוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת דְּרָךְ הָאִיִּסקוּפָה וְקֹא מַעֲנִל מַרְשָׁוֹת הָרַבִּים לְרֻשּׁוֹת הַיְחִיד: וְכִי יִמָּיֵא וְכוּי' דְּרָךְ עֲלָיו לְמַעְלָה מִרָאשׁוֹ שְׁעָקְרוּ מַרְשָׁוֹת הָרַבִּים וְהוֹלִיכוּ דְּרָךְ לְמַעְלָה מִרָאשׁוֹ וְהִיחּוּ לְסוּף אַרְבַּע חֵיב וְאַע"ג דְּאִזְרִיק מְקוּם פֶּטוּר דְּגִבְיָה וְאִין כּוֹי מְקוּם רַחֲב אַרְבַּע אֲלִמָּא בִּינן דְּלֹא נָח בְּמִקּוּם פֶּטוּר לֹא מַהֲנִי הָכָא נָמִי לֹא מַהֲנִי בִּינן דְּלֹא נָח בַּאֲסָקוּפָה אַע"ג דְּדָרַם עֲלָה לָאוּ הִנָּחַת גּוֹכּוּ הוּא אֲלֵא א"כ עַמֵּד לְפּוּשׁ: בַּאֲסָקוּפָה אֲרַבָּה שֵׁשׁ לָהּ מִשְׁךְ גְּדוּל בְּרַחֲבָה מַרְשָׁוֹת הָרַבִּים עַד תוֹךְ הַבַּיִת דְּאִי נָמִי נָפַל כּוּלִּיָּה מִיָּדוֹ לֹא אֲחִי לִיָּדִי חֵיּוּב חֲטָאת דְּאִדְהָכִי נִזְכַּר וְעוֹמֵד לְפּוּשׁ עַל הָאִיִּסקוּפָה וְהֲדַר מַעֲנִל לִיָּה: סְתָם כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ עֵינֵי מַעֲזִין בְּהוּ כּוֹי מְטִי בַּאֲסָקָפָה וְהָרִי עוֹמֵד בְּכַרְמְלִית: וְדִלְמָא נָפַל כּוּלִּיָּה לַרַה"ר וְשָׁקִיל לִיָּה וּמַעֲנֵן בָּהּ דְּהֵתָם וּמַעֲנִל לְהוּ

עין משפט נר מצווה

^א מו"י פ"ג מהל' שבת הל' טז:

^ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' כא, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שגב סעי' ב:

^ג מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שגב סעי' ב:

^ד מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ז, טוש"ע או"ח סי' שגב סעי' ג:

^ה מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ו, טוש"ע או"ח סי' שגב סעי' ב:

^ו מו"י פט"ו מהל' שבת הל' א, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' א:

^ז טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' ב:

^ח טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' ג:

גִּימָא פתגמי אַמְרָה לשמעתה אע"ג דלא ניחא הכא לאוקמי מלתא דרבא

בפּלגתא דתנאי דמתני' מ"מ ע"כ אשכּחן בריתא דפליגא עליה במסכת שבת בפ' הזרק (שבת דף צ.) גבי הזרק מרה"י לרה"י ורה"ר בִּאֻמָּצַע דקתני בְּבִרְתָּא תוך ג' ד"ה חייב אי נמי יש לחלק דהכא שָׂבָא החפץ מלמעלה מג' למטה לתוך ג' הוא דבְּעֵי רָבָא הִנָּחָה על גבי מִשְׁהוּ אֶבֶל הָתָם אִרְיֵי שָׂהִיָּה הִחָפֵן תוך ג' מִשְׁנָא מִתַּחַת וְלוֹ לְהִכִּי חֲשִׁיב כְּמֵנָח דָּהָא מוֹדָה רָבָא דְהַמַּעֲבִיר בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה דְכִמְנָח בְּהִרְקַע דְּמִי כְּמוֹכַח בְּפִרְקָה הַמוֹצִיא יו" (שבת דף פ.) וְהָא דְלֹא חֲשַׁבִּין מִתְּנַלְגַּל כְּמֵנָח בְּסוּף הַזֶּרֶק (שבת דף ק.) הָתָם אִרְיֵי כְּשֶׁהִיָּתָה

תחלת זריקה למעלה מג': **אֵלָא** בְּלֵה רַבִּי יְהוּדָה הִיא תַּמָּא דבשבת בְּפִרְקָה הַזֶּרֶק (שבת דף צ:)‏ בְּעֵי לְמִימַר דְּבָבֵר ר' יְהוֹזָה קְלוּטָה כְּמוֹ שֶׁהִנָּחָה גְּבִי הַזֶּרֶק מרה"י לרה"ר וְעַבְדִּי ד' אֲמוּתָה בְּרַה"ר וְלִמְסַקְנָא דְהָתָם נִיחָא דְמוּקִי לָהּ כְּגוֹן דְאָמַר כְּדִנְפַקָא לרה"ר תַּנּוּחַ דְּמִסְתַּבֵּר טַפִּי לְמִימַר הָתָם קְלוּטָה כְּמוֹ שֶׁהִנָּחָה כִּיּוֹן שָׂהִיָּה דַעֲתוּ וְרַעֲנוּ שְׁתַּנּוּחַ שֶׁסְ אֶבֶל הָכָא דְאִין רַעֲנוּ . שִׁפְלָה שֶׁסְ הַסֵּפֶר אִין לָנוּ לוֹמַר שֶׁהָא כְּמֵנָח אֶבֶל לְמֵאִי דַס"ד הָתָם מַעֲרָקָא דְמַחֲסִיב שְׁפָסַם וּבִאֻמַּר כָּל מְקוֹם שֶׁתַּרְצָה שֶׁס תַּנּוּחַ הָשָׂה וְיֵשׁ לַחֲלֹק דְהָתָם אִינוּ מַקְפִּיד עַל הַחָפֵץ אִנֶּה שְׁנוּחַ אֶבֶל הָכָא מַקְפִּיד וּמַרְעֲנוּ הָיָה חָפֵץ שְׁלֹא הָיָה שֶׁס מֵנָח אֶבֶל לְרָבָא קָטִיא דֹאפִי' בִּאֻמַּר כָּל מְקוֹם שֶׁתַּרְצָה תַּנּוּחַ בְּעֵי רָבָא הִנָּחָה עַל גְּבִי מִשְׁהוּ דְמַקְפִּיד אֶפִּילוּ נָח עַל גְּבִי מִשְׁהוּ לֹא מַחֲסִיב דְלֹא נַעֲשִׂית מַחֲסָבְתוּ וְגִרְיָן לוֹמַר דְלֵמֵאִי דַס"ד הָתָם מַעֲרָקָא לִית לָהּ דְרָבָא וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר כְּדַפְרֵשִׁית לְעִיל דְהָתָם

כְּשֶׁתַּחֲלַת זְרִיקָתוּ תוֹךְ שְׁלֹשָׁה: **נִחוּשׁ** דִּילְקָא נָפַל וְאֵתִי לֹאֲתוּי וְאִי דַמְפִּיק לְכַרְמְלִית אוֹ לְחֶצֶר שְׁאִינָה מַעֲרַבְת לְרָבָא דְלִית לִיה לְקַמֵּן (עירובין צט.) גִּזְרָה לְגִזְרָה פְּשִׁיטָא דְשָׁרִי דְלֹא אֶצְטְרִיךְ לְמַתְנִי וְלֹאֲבִי דְגִזֹּר אֶסוּר כְּמוֹ דַּמְפִּיק לרה"ר וְעוֹד נִרְאֶה מִדְּמַשְׁנֵי אֲפִי לְעוֹלָם דַּמְפִּיק לרה"ר מִשְׁמַע דַּבְּמַפִּיק לְכַרְמְלִית אוֹ לְחֶצֶר שְׁאִינָה מַעֲרַבְת שָׁרִי אֶפִּילוּ כִּלִּים שְׁאִין נִשְׁבָּרִים וְאע"ג דְלַקְמֵן גִּזֹּר אֲפִי גִזְרָה לְגִזְרָה יֵשׁ לַחֲלֹק כְּמוֹ שֶׁפִּרְשְׁתִּי לְעִיל וּבְפִרְקָה פִּיצֵד מִשְׁתַּפְּיִן (לְעִיל עִירוּבִין דף פד.) גְּבִי אֲנִשִּׁי חֶצֶר. וְאֲנִשִּׁי עֲלִיָּה שֶׁשְׂכַחוּ וְלֹא עָרְבוּ דְקַתְנִי זִי הַיּוֹצֵא מִן הַכֶּתֶל בַּעֲשָׂהָה דְעֲלִיָּה הָיִי לְעֲלִיָּה אֶפִּילוּ הֵינָח שֶׁס כִּלִּים

שְׁאִינָם נִשְׁבָּרִים: **וּמִשְׁתַּמֵּשׁ** בְּכָל הַכֶּתֶל עַד עֲשָׂרָה תַּחְתּוּנִים פִּי' בְּקוּנְטֵרָם אִם הָיִז מְטוֹל לֹאֲרַכּוּ עַל פְּנֵי כָּל הַכֶּתֶל מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הָיִז וְקָשָׁה לר"י דְהֵינּוּ סוּיָא דְקַתְנִי אִם יֵשׁ זִי לְמִטָּה הֵימְנוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּמַפְרֵשׁ ר"י דְבַחוּרִין שֶׁכַּכֶּתֶל הָאִמַּר דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ וְלִשְׁוֹן מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכֶּתֶל מִשְׁמַע נְמִי כּוֹ: **אִי** דְלִית לִיה אַרְבַּע אֲפִי' כִּנְגַד חִלוּנֹו נְמִי לֹא **יִשְׁתַּמֵּשׁ** מִשְׁמַע מִפְּרוּשׁ הַקּוּנֵט' דְּבִרְקָב ד' מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִלִּים הַנִּשְׁבָּרִים אֶבֶל שְׁאִין רַחֵב לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ אֲפִי' כִּלִּים הַנִּשְׁבָּרִים דְּהָיִי כֹאֵלוּ שְׂדִי לָהּ לְהִזְיֹא וְקָשָׁה לר"י דְּכִיּוֹן דֹאֲפִילוּ בְּרַחֵב ד' לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִלִּים שְׁאִין נִשְׁבָּרִין א"כ אֶפִּילוּ רַחֵב מֵאָה אָמָה נְמִי דִלַעֲגִין שְׁבַת חֲשִׁיב רַחֵב ד' בְּרַחֵב אֶלָּף וְנִרְאֶה לר"י דְּבִרְקָב ד' שָׁרִי לִתָּן אֶפִּילוּ כִּלִּים שְׁאִין נִשְׁבָּרִים וּמַתְנִי' בְּרַחֵב כָּל שְׁהוּא וְהָא דְלֹא מוּקִי לָהּ בְּרַחֵב ד' וּבְכָל כִּלִּים מִשּׁוּם דְּסָתָם זִי אִינוּ רַחֵב ד' וְכִי פִרְיָן הֵשֵׁ"ס אִי דְלִית בֵּה אַרְבַּעָה אֶפִּילוּ בְּשִׁלְמִטָּה הֵימְנוּ לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ וְהָא דְלֹא מִשְׁנִי לִיה דְּבְּכִלִּים הַנִּשְׁבָּרִים אִרְיֵי הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא מִתּוֹקְמָא בְּהִכִּי ע"כ מְדָלָא שָׁרִי בַּשָּׂאֵר הַכֶּתֶל אֵלָּא כִּנְגַד חִלוּנֹו בְּלִבָּד: **תַּחְתָּוֹן** דִּאִית בֵּה ד' ק"ח דְּמַעֲלִיוֹן שְׁמַעֲיִן לָהּ דְּשָׁרִינָן כִּנְגַד חִלוּנֹו מִשּׁוּם דְּחִלוֹן מַשְׁלִימָתוּ לר' יֵשׁ לוֹמַר דֹאֲצְטְרִיךְ לֹאֲשִׁמוּעִינָן בַּתַּחְתּוֹן אָף עַל גַּב דְּלֹא נִיחָא תַּשְׁמַשְׁתָּא דָּהָא אִירָפָא עֲלִיוֹן דַּמְפָּסִיק:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

למטה משלשה הניע ראש הספר לשלשה סמוך לקרקע ארעא סמכתא הוא

בְּכוּתַל שְׂאִינוּ מְשׁוּפָּע, לְמַעַלָּה מְשַׁלְשָׁה — גּוֹלְלוּ אֶצְלוּ, לְמַטָּה מְשַׁלְשָׁה — הוֹפְכוּ עַל הַכֶּתֶב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אֶפִּילוּ אִינוּ מְסוּלָק מִן הָאָרֶץ וְכוּ'. דְּבַעֲיָנוּ הִנָּחָה עַל גְּבִי מִשְׁהוּ. "וְאֵלָּא הָא דְאָמַר רָבָא: תוֹךְ שְׁלֹשָׁה לְרַבְּנָן צָרִיךְ הִנָּחָה, לִימָא כְּתַנָּאִי אַמְרָה לְשִׁמְעָתִיהָ?! "אֵלָּא: כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְחִסּוּרֵי מִיַּחֲסָרָא, וְהִכִּי קַתְנִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים — **בְּכוּתַל מְשׁוּפָּע, אֶבֶל בְּכוּתַל שְׂאִינוּ מְשׁוּפָּע — אֶפִּילוּ פָחוֹת מְשַׁלְשָׁה טַפָּחִים גּוֹלְלוּ אֶצְלוּ. שְׂרַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֶפִּילוּ אִינוּ מְסוּלָק מִן הָאָרֶץ אֵלָּא מְלֵא הַחוּט — גּוֹלְלוּ אֶצְלוּ. מֵאִי טַעְמָא? דְּבַעֲיָנוּ הִנָּחָה עַל גְּבִי מִשְׁהוּ. 'מַתְנִי' זִיז שְׁלַפְנִי חִלוֹן — נוֹתְנִין עֲלָיו וְנוֹטְלִין מִמֶּנּוּ בְּשִׁבְתָּ. גָּמִ' הֵיאִי זִיז דַּמְפִּיק לְהִיכָא? אִילִימָא דַּמְפִּיק לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים — לִיחוּשׁ דִּילְקָא נָפִיל, וְאֵתִי לֹאִיתוּי. אֵלָּא דַּמְפִּיק לְרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד, פְּשִׁיטָא! "אִמַּר אֲבָי: לְעוֹלָם דַּמְפִּיק לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וּמֵאִי "נוֹתְנִין עֲלָיו" דְקַתְנִי, כִּלִּים הַנִּשְׁבָּרִים. תַּנָּא נְמִי הִכִּי: זִיז שְׁלַפְנִי הַחִלוֹן הַיּוֹצֵא לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים — נוֹתְנִין עֲלָיו קַעְרוֹת וְכוּסוֹת, קִיתוּנִיּוֹת וְצִלוּחִיּוֹת. וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכּוּתַל עַד עֲשָׂרָה תַּחְתּוּנִים. וְאִם יֵשׁ זִיז אַחַד לְמַטָּה מִמֶּנּוּ — מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וּבַעֲלִיוֹן אִין מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵלָּא כִּנְגַד חִלוּנֹו. הֵיאִי זִיז הִיכִי דְמִי? אִי דְלִית בֵּיה אַרְבַּעָה — מְקוֹם פֶּטוּר הוּא, וְאֶפִּילוּ כִּנְגַד חִלוּנֹו נְמִי לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ. וְאִי אִית בֵּיה אַרְבַּעָה — בְּכוּלֵי הַכּוּתַל לִישְׁתַּמֵּשׁ. "אִמַּר אֲבָי: תַּחְתּוֹן דִּאִית בֵּיה אַרְבַּעָה, וְעֲלִיוֹן לִית בֵּיה אַרְבַּעָה וְחִלוֹן מַשְׁלִימָתוּ לְאַרְבַּעָה. כִּנְגַד חִלוֹן — מִשְׁתַּמֵּשׁ, דְּחוּרֵי חִלוֹן הוּא. דְּהֵאִי גִיסָא וּדְהֵאִי גִיסָא — אֶסוּר.^(ס') מַתְנִי' עוֹמֵד אֲדָם בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד וּמִטְלִטֵל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים. בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וּמִטְלִטֵל בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד, וּבִלְבָד שְׁלֹא יוֹצִיא חוּץ מֵאַרְבַּע אֲמוּת. ל'א יַעֲמוּד אֲדָם בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד וַיִּשְׁתֵּין בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים, בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים וַיִּשְׁתֵּין בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד, וְכֵן לֹא יִרּוֹק. "רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִף מִשְׁנֹבֶתֶלֶשׁ רוּקוּ בְּפִיו, לֹא יִהְיֶה אַרְבַּע אֲמוּת עַד שְׁיִרּוֹק. גָּמִ' מַתְנִי לִיה רַב חִינָנָא פִּר שְׁלַמִּיא לְחִיָּיא בִּר רַב קַמִּיָּה דְרַב: לֹא יַעֲמוּד אֲדָם בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד וּמִטְלִטֵל בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים. אִמַּר לִיה: שְׁבַקְתָּ רַבְּנָן וְעַבַּדְתָּ כְּרַבִּי מֵאִיר?!**

הוא

וְהָרִי הוּא כְּמֵנָח: אֵלָּא הָא דְאָמַר רָבָא בְּפ' הַזֶּרֶק בְּמַס' שְׁבַת (דף ק.)‏: תוֹךְ שְׁלֹשָׁה לְרַבְּנָן דְּפִלְגִי עֲלִיָּה דר"ע בְּקְלוּטָה כְּמוֹ שֶׁהִנָּחָה וְאִמְרֵי דְהַזֶּרֶק מְרָשׁוֹת הַיַּחֲדִיד לְרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד דְרָה רִשּׁוֹת רַבִּי יְהוּדָה וְנִקְלָטָה כִּי"ד תַּחְתּוּנִים שְׁוֹן רַה"ר רַבִּי הִיא כְּמוֹ שֶׁהִנָּחָה לְחִיבֵיז אֲפִי' זֶרֶק לְמִטָּה מִשְׁלֹשָׁה לֹא מַחֲסִיב אִם עַד שְׁלֹא הֵנִיעַ לְאָרֶץ נִשְׂרַף אוֹ בַּעֲלוּ כְּבָב אֵלָּא אִם כּוֹן נָח עַל גְּבִי מִשְׁהוּ וְאֶפִּילוּ לֹא הָיִי מְקוֹם אַרְבַּעָה הָיִיא הִנָּחָה וְלִמְעַלָּה מִשְׁלֹשָׁה אִם נָח פֶּטוּר וְאֲפִי' לר"ע דְאִי מְקוֹם אַרְבַּעָה הוּא בְּרַמְלִית הוּא וְאִי לִית בֵּה אַרְבַּעָה מְקוֹם פֶּטוּר הוּא: גִּימָא כְּתַנָּאִי אַמְרָה לְשִׁמְעָתָה דָּהָא תַנָּא קַמָּא אֶפִּילוּ כִי לֹא נָח נְמִי גִזֹּר לְמַטָּה מג' מִשּׁוּם דִּילְמָא זְמַיְן דְאִין אֶלְדוּ בִּידוּ וְלִרְבָא כִי אִין אֶלְדוּ בִּידוּ נְמִי כִי הִיא גְּנוּא דְלֹא נָח לֹא מַחֲסִיב אִם קָלְטוּ וְהִחְזִירוּ קִדָּם שָׁנָח: מַתְנִי' זִיז שְׁלַפְנִי הַחִלוֹן כּוּלָּט מִן הַכֶּתֶל גְּבוּה' וְרַחֵב ד': נוֹתְנִין עֲלָיו בְּנִי עֲלִיָּה דְרַה"י הוּא: גָּמִ' דַּמְפִּיק לְהִיכֹן לְהִיכֹן כּוּלָּט: דַּמְפִּיק לרה"י לְחֶצֶר: כִּלִּים הַנִּשְׁבָּרִים כִּלִּי חֶרֶס חִכּוּכִית שְׂאִם נִפְלוּ יִשְׁבְּרוּ דִלִּיפָא לְמִימַר דְלֵמָא אֵל וּמִימֵי לָהּ: קַעְרוֹת וְכוּסוֹת וְקִיתוּנִיּוֹת כִּלִּים הַנִּשְׁבָּרִים הֵם דְּסַתְמִיָּהוּ דְחֶרֶס: מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכֶּתֶל אִם הָיִז מְטוֹל לֹאֲרַכּוּ אֶצֶל הַכֶּתֶל עַל פְּנֵי כָּלוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הָיִז: עַד עֲשָׂרָה תַּחְתּוּנִים כְּלוּמַר כָּל מְקוֹם שְׁהוּא כִּין סְמוּךְ לַחִלוֹן מִיַּד כִּין מְפֻלָּג הֵימְנוּ הִרְבָּה וּבִלְבָד שְׁלֹא יְהִי בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה תַּחְתּוּנִים שְׁבַרִשּׁוֹת הִרְבִּים: לְמַטָּה הֵימְנוּ לְמַעַלָּה מַעֲשָׂרָה: מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בַּתַּחְתּוֹן ע"פ כָּל הַכֶּתֶל אִם מֵנָח לֹאֲרַכּוּ אֶצֶל הַכֶּתֶל: הֵיאִי זִיז עֲלִיוֹן הִיכִי דְמִי: אִי דְלִית בֵּה אַרְבַּעָה מְקוֹם פֶּטוּר הוּא וְאֶפִּילוּ כִּנְגַד חִלוּנֹו לֹא לְשְׁתַּמֵּשׁ יְהִי דְמְקוֹם פֶּטוּר הוּא וּמִתַּר לְכַתֵּף עֲלִיו כְּדִקוּ"ל מְקוֹם שְׁאִין כּוֹן אַרְבַּעָה מִתַּר לְבָנִי רַה"ר וְלִבְנֵי רַה"י לְכַתֵּף עֲלִיו מִיָּהוּ תַּשְׁמִישׁ תַּזִּיר לֹא מַשְׁתַּרִּי בֵּה דְלֹא חֲזִי לְתַשְׁמַשְׁתָּא וְשִׁכִּיחִי כִלִּים לְמַפֵּל לרה"ר וְאע"ג דֹאֲוַקְמִינָן בְּכִלִּים הַנִּשְׁבָּרִים הָעִי מִלִּי בַּדְאִית בֵּה ד' דְלֹא שִׁכִּיחִי לְמַפֵּל כִּלִּי הֵיאִי אֶבֶל הָכָא דְרָבָא נָפִיל מַחְזִי כְּמֵאֵן דְּשָׂדִי לְהִזְיֹא לְרִשּׁוֹת הִרְבִּים: חוּרֵי חִלוֹן הוּא כְּלוּמַר זִוִּית הַחִלוֹן וְהִרְחַבְתּוּ הוּא וְלִשְׁוֹן חוּרֵי דְנִקְטַמ מִשּׁוּם דְגְּבִי שְׁבַת שָׁנָה לְמִימַר חוּרֵי רִשּׁוֹת הִרְבִּים כְּרִשּׁוֹת הִרְבִּים וְכֵן חוּרֵי רַה"י כְּרַה"י דְמִי כְּגוֹן כֶּתֶל הַסְמוּכָה לרה"ר יֵשׁ בֵּה חוּרִין בַּתּוּחִין

לרה"ר לְמַטָּה מִי"ד הָיִי רַה"ר: מַתְנִי' עוֹמֵד אֲדָם בְּרַה"י בְּבִית אוֹ עַל הַגָּב נְשׁוּחָה וְנוֹטֵל חֶפֶץ בְּרַה"ר כֹּאֵן וּמִיַּחוּ כֹּאֵן: וּבִלְבָד שְׁלֹא יוֹצִיאֵנוּ מֵאַרְבַּע אֲמוּתֵינוּ מִמְקוֹם שְׂהִיָּה מֵנָח כּוֹן וְאִשְׁמוּעִי' מַתְנִיתוֹן דְלֹא גִזְרִינָן שְׁמַא יִכְנִיֶסֶנוּ אֶצְלוּ: וַיִּשְׁתֵּין בְּרַה"ר דַּמְפִּיק מרה"י לרה"ר: מִשְׁנֹבֶתֶלֶשׁ רָקוּ בְּפִיו מִשְׁנֹבֶתֶלֶל וְנִאֲסַף לְצִאת: לֹא יִהְיֶה אַרְבַּע אֲמוּת עַד שְׁיִרֵק דְּכִיּוֹן דְלִמְשָׁקִיִּיא קָאִי מִשְׁאוּי הוּא: גָּמִ' מַתְנִי לָהּ רַב כּוֹ' גִּזְרָה שְׁמַא יִכְנִיֶסֶנוּ אֶצְלוּ: וְעַבַּדְתָּ כְּר"מ דֹאִיהוּ הוּא דְגִזֹּר שְׁמַא יִבִּיא אֶצְלוּ כְּדִלְקַמֵּן בְּבִרְקִין [עִירוּבִין דף קא.] לֹא יַעֲמוּד בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד וַיִּפְתַּח בְּרִשּׁוֹת הִרְבִּים שְׁטוֹל מִפְּתַח בְּרִשּׁוֹת הִרְבִּים וַיִּפְתַּח כּוֹ פְּתַח הַסְמוּךְ לְרִשּׁוֹת הִרְבִּים שְׁמַא יִכְנִים אֶצְלוּ בְּמְקוֹם שְׁהוּא:

בְּלִבָּד: **תַּחְתָּוֹן** דִּאִית בֵּה ד' ק"ח דְּמַעֲלִיוֹן שְׁמַעֲיִן לָהּ דְּשָׁרִינָן כִּנְגַד חִלוּנֹו מִשּׁוּם דְּחִלוֹן מַשְׁלִימָתוּ לר' יֵשׁ לוֹמַר דֹאֲצְטְרִיךְ לֹאֲשִׁמוּעִינָן בַּתַּחְתּוֹן אָף עַל גַּב דְּלֹא נִיחָא תַּשְׁמַשְׁתָּא דָּהָא אִירָפָא עֲלִיוֹן דַּמְפָּסִיק:

מסורת הש"ס

^א משנה עירובין; שבת יא.; לקמן קא.

גליון הש"ס

^{גמ'} ליחוש דלמא נפיל. ב"ב דף נט ע"ב תוס' ד"ה ואפילו:

מסורת הש"ס
א סוכה וז; שבת ח: ב שבת ד. ג משנה כלים
ד שבת קיד; מגילה כח. ה משנה עירובין; שבת יא; לעיל כ. ו הוריות יב; מגילה ט:
תורה אור השלם
וחסאי חמס נפשו קלי-משנאי אהבו מנות [משלי ח, לו]

מְדֻסְיפָא ר"מ הא גלָא יפְתַח דְּאַורִי ר"מ בֵּהוּ: הא הוציא החפֿן מֵד' חֲמוֹת חֵיב אע"ג דהוא עומד בְּגָבוּהַ וְהַנְבִּיהוּ לַמַּעֲלָה מִי' וְהַעֲבִירוּ לָא חֲמַרִּי הַעֲבֵרַת מָקוֹם פֻּטוּר הוּא אִלְמָא בְּתַר הַנָּחָה וְעֻקְרָה אֲזֵלִינוּ וְהָרִי נָטְלוּ מִתַּחֲלַת אַרְבַּע וְהֵנִיחוּ לְסוּף אַרְבַּע: פֻּטוּר אֲבָל חֲסוּר מִדְּרָבָנָן דְּלִמָּא אִתִּי לַעֲבוּרִי דְּרָךְ לַמָּטָה מַעֲשָׂרָה: מַחֲשָׁבְתוּ שְׂהוּא גְרִיךְ לִכְךָ מִשָּׂוֵא לֶה הוֹצֵאה חֲסוּבָה: זָרַק מִתַּחֲלַת ד' לְסוּף ד': **בְּפִי הַפְּבָשָׁן** שְׁקֻלָּטָה שְׁלֵהֶבֶת וְנִשְׁרָפָה: בְּתַר עֻקְרָה מִן הַנוֹף אֲזֵלִינוּ וְהָן עֲקָרִיו מִן הַחֲלָל שֶׁל הַנוֹף וְחֵיב דְּמוּצִיא מִן הַנוֹף שְׂהוּא רַה"י לַרַה"ר: או בְּתַר יִצִּיאה שְׂיוּצֵא מִן הַנוֹף מִמְּנוּ וְהָרִי פִי חֲמָה בְּרַה"ר וְאִין בָּאן עֻקְרָה מְרַה"י: וּאֵע"ג דְּלָא הִפֵּךְ בְּתַמִּיָּה דְּמִשּׁוּם תַּלְשִׁ' לְחוּצִיה אֲמַר ר' יְהוֹנָה דְּאֶסוּר דְּלִמְפַק קֹאֵי וְאִפִּי' דְּלָא הִפֵּךְ בַּה בְּתוֹךְ פִּיו: הִיָּה אוֹכְל דְּבִלָּה שֶׁל תְּרוּמָה: בְּזוּזִים מְסֻאָבוֹת סָתַם יָזִים שֶׁלֹּא נָטְלוּ הָיוּ שְׁנוֹת וּפְסוּלוֹת אֵת הַתְּרוּמָה: ר"מ מְטַמֵּא שְׂהָרִי הַכֶּשֶׁרָה הַתְּרוּמָה בְּרוּק שְׂבָפִיו: ר' יוֹסִי מְטַהַר דְּקַסְבֵּר כֹּל זָמַן שְׂהָרוּק בְּתוֹךְ פִּיו לֹא מִשְׁקָה הוּא וְהָרִי הוּא כְּגוֹפוֹ שֶׁל חֶלֶם וְאִינוּ מַכְשִׁיר: הִפֵּךְ בָּרַק לְהוֹצִיאוֹ לְחוּץ טַמֵּא דְלִמְשָׁדִּיָּה קֹאֵי וּמַכְשִׁיר: מַחֲלָפֶת הַשֵּׁיטָה הַחֲלוּף ר' יְהוֹנָה שִׁיטָתוֹ וּצֵא הִימָנָה: לֹא תַחֲלוּף לֹא תִימָא מַחֲלָפֶת הִיא דְּמַתְּנִיתִין דְּקַאמַר אַע"ג דְּלָא הִפֵּךְ קֹאֵי לַמַּשְׁלָּחִי בְּכִיחוּ עַסְקִינוּ לְחַה שְׁנַתְלָשָׁה מִן הַנוֹף ע"י חֲלִי שְׁקוּרִין טו"ש: פִּיחוּ וְנִתְלַשׁ לֹא יִהְיֶה ד' חֲמוֹת עַד שִׁירוּק: מֵאִי לֹא תִרְפִּי קַתְּנִי פִיחוּ וְכֵן רָקוּ: כַּדְשָׁנִינוּ מַעֲקָרָא מַחֲלָפֶת הַשֵּׁיטָה: חֵיב מִיתָה בִּזְדִי שְׁמִים: כֹּל מַשְׁנָאִי אֶהְבּוּ מִנֵּת תוֹרָה חֲמָרָה לְהֵאִי קָרָא בְּפִרְשַׁת ה' קִנְיִ: אֵלֹא לַמַּשְׁנָאִי לַמַּשְׁנָאִים דַּעֲתוּ בְּחִינּוֹת: וְהָא מִינָם חֲנִים שְׁעַל פִּרְחוּ הוּא ע"י חֲלִי אוֹ הַצָּנָה: פִּיח וְרַק חֲאֲמַרִּינוּ שְׁרַקַּק אוֹתוֹ בְּפִנִי רַבּוּ וְהִי לֹא לְהַסְתַּלַּק מִשָּׁם אוֹ לְהַבְלִיעוּ בְּכַסּוֹתוֹ: מַתְנִי' וַיִּשְׁתָּה בְּרַה"ר וַיּוֹשִׁיט צִנְאֵרוֹ לַרַה"ר וַיִּשְׁתָּה גִזְרָה שְׁמָא יִכְנִים הַכְּלִי אֲחֲלוּ: וְכֵן בָּגַת מִפְּרַשׁ בְּגַמ' לַעֲגוּן מַעֲשֵׂר: גַּמ' רִישָׁא רַבָּנָן לַעֲיַל אוֹחַמְנָא לְהָא דְקַתְּעִי עוֹמַד אֲדָם בְּרַה"י וּמִטְּלָטַל בְּרַה"ר כַּדְּבָנָן דְּפִלְגִי עָלֶיהָ דַּר"מ בְּמַתְנִי' גְּבִי מַפְתַּח וְלֹא גִזְרִינוּ שְׁמָא יִכְנִים וְהָבֹא גִזַּר שְׁמָא יִכְנִים כַּר"מ וְהָא לִיכָא לְמִימַר דַּשְׁתִּית הַמִּים תַּהֲווּ הַכְּנָסָה כְּמַשְׁתִּין וְרַק דְּלָא דְמִי דְהִתֵּם קֹא עָקַר מַקְשִׁית ז' וְקֹא עַבַד הַנָּחָה לְרִשּׁוֹת ז' אֲבָל שׁוֹתָה עַבִּיד עֻקְרָה וְהַנָּחָה בַּחֲדָא רְשׁוּתָא דְהָא בְּרִשּׁוֹת שְׂהוּא שׁוֹתָה בַּה פִּיו עוֹמַד וּבְפִיו הֵן נַחִין מִיָּד: בַּחֲפָצִינוּ הַצְּרִיבִין לוֹ אִפִּי' רַבָּנָן מוֹדוּ דְּגִזַּר בַּהּ דְּמַתוֹךְ שְׂהוּא גְרִיךְ לְהֵם יִכְנִיָסם אֲחֲלוּ הַלִּכְךָ מַשְׁקִין הֵלְלוּ צְרִיבִין לוֹ וְגִזְרִינוּ: כַּרְמְלִית מֵאִי מַהוּ שְׁיַעֲמַד בְּכַרְמְלִית וַיִּשְׁתָּה בְּרַה"י אוֹ בְּרַה"ר: הִיא הִיא כִּי הִיכִי דְּלָא

יַעֲמוּד בְּרַה"ר וַיִּשְׁתָּה בְּרַה"י כֵּךְ לֹא יַעֲמוּד בְּכַרְמְלִית וַיִּשְׁתָּה בְּרַה"י: הִיא גּוֹפָה גִזְרָה אִי דַעֲיַל לְגַבֵּה כְּלִי לִיכָא אֶסוּרָא דְּאוֹרִיתָא אֵלֹא גִזְרָה דְּרַבָּנָן דְּלָא לִינִי לְאִפּוֹרִי מְרַה"י לַרַה"ר וְאִנָּן נָקוּם וְנִגְזַר שְׁתִּיָּה אִטוּ הַכְּנָסַת כְּלִי:

כַּבְּרִים דְּגֵרָסִי רַבִּי מֵאִיר מְטַהַר: **וְכֵן** בָּגַת לַעֲגוּן מַעֲשֵׂר פִּירוּשׁ גְּרִיךְ שִׁיכְנִים רֵאשׁוּ וְרַבּוּ עַל הַגֵּת וְעַל יָדֵי כֵּן מִתַּר לְשִׁתּוֹת בְּכָל עֲגוּן וְהִינוּ כַּרְבִּי מֵאִיר:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

הוּא סָבַר מְדֻסְיפָא ר"מ כו' פִּי' בַּקּוּנָט' סִיפָא הִהִיא גְלָא יַפְתַּח דְּאַיִרִי בַּה ר"מ וק"ק דְּהִיא רְחוּקָה יוֹתֵר מִזְּאִי וְנִקְרָא לַר"י דְּסִיפָא דְּלָא יִשְׁתִּין וְלֹא יִרַק דְּפִלְגִי עָלֶיהָ ר' יְהוֹנָה וְסָתַם בַּר פִּלְגוֹנְתָא דַּר' יְהוֹנָה ר"מ וּמִיהוּ קָשָׁה דַּא"כ הֵינָה לִיָּה לְמַפְרָךְ נָמִי בְּגַמְרָא ר"מ אַדַּר"מ לְמֵאִי דְּגֵרָסִי' בְּרוּב סָפְרִים ר' מֵאִיר מְטַמֵּא וְכֵן גֵּרַם ר"ח וְלִמָּי דְּמַסִּיק מַחֲלָפֶת הַשֵּׁיטָה נָמִי נִיחָא דְּלָא תַקְשִׁי דַּר"מ אַדַּר"מ נְשָׁמָא מַש"ה הֵנִיחַ מְלַקְשׁוֹת דַּר"מ אַדַּר"מ מִשּׁוּם דְּאִיכָא דְּמַהֲפָכִי דַּרְבִּי מֵאִיר לְדַבְרִי רַבִּי יוֹסִי: **זָרַק** וְנָח בְּרַה"ר **בְּפִי פֶלֶב כו'** אוֹר"י דְּלָא גֵּרָסִי וְנָח דְּנֻנַּח מַשְׁמַע דְּלָא נִתְפַּנּוּ לִכְךָ. כְּמוֹכַח בַּפ"ק דַּשֻּׁבָּת (דף ה.) גְּבִי הא דא"ר יוחנן זרק חפץ והלך ונח בתוך ידו של חבירו חֵיב הָבֵא חֲרִי בְּמַתְּפָנָן לִכְךָ וּמִיהוּ ר"ח גֵּרִים וְנָח דַּמַּע לְמִימַר דְּנֻנַּח מַשְׁמַע שְׁפִיר מַתְּפָנָן דְּסָתַם זָרַק נָח הַחֲפֵץ בְּמָקוֹם שְׁמַתְּפָנָן אֲבָל הֵלךְ וְנָח מַשְׁמַע שְׁהֵלֵךְ בְּלֹא בָּנִית הָאֵדָם וְעוֹד י"ל דַּבַּפ"ק דַּשֻּׁבָּת מִיתוּרָא דְּמִימְרָא דִּיק

וּטַמֵּא אֵת הַמַּפָּה שְׁהַמַּשְׁקָה מְטַמֵּא בְּכָל שְׂהוּא בַּדְּפִרְשִׁית וְלֹא כְּמוּ שְׁמַפְרַשׁ ר"ת דְּאַיִרִי בָּרַק שֶׁל נָהָה כְּמוּ שְׁפַרְשׁ שֶׁם בַּקּוּנָטָרַם לְפִי שֶׁלֹּא הִיָּה נִרְאָה לוֹ לְהַעֲמִיד בְּרוּק שֶׁל טְהוֹר מִשּׁוּם דְּלָא חֲשִׁיב רַק מַשְׁקָה לְקַבֵּל טְמֵאָה דַּחֲשִׁיב שְׁפִיר מַשְׁקָה בַּדְּפִרְשִׁית: **רַבִּי** מֵאִיר מִשְׁמָא אִית

צט.

עין משפט גַּר מַצּוּה

א מו"י פ"ג מהל' שבת הל' ג, סמג לאוין סה:

ב מו"י פ"ג מהל' שבת הל' יג, סמג לאוין סה:

ג מו"י פ"ג מהל' שבת הל' ג, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' ב:

ד מו"י פט"ו מהל' טומאת אוכלים הל' ז:

ה טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' כט:

ו מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ב, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' א:

ז מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ב, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' א:

צט:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א מו"י פה' מהל' מעשרות הל' טז:

ב מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ג, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' א:

ג מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ג, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' א:

ד מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ג, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' א:

ה מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ט, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' א:

ו מו"י פט"ו מהל' שבת הל' ט, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' א:

ז מו"י פט"ו מהל' שבת הל' י, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' ב:

ח מו"י פט"ו מהל' שבת הל' י, טוש"ע או"ח סי' שנא סעי' ב:

ט מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כד, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' א:

י מו"י פט"ז מהל' שבת הל' כד, טוש"ע או"ח סי' שסב סעי' א:

קוּלַט אָדם מן המִזְחִלָה לַמָּשָׁה מִי כֵן גָּרִים בַּקּוּנְטָרָם פִּי מֵאִוִּיר אֲבָל לֹא

וַיִּגְרַף פִּיו אוֹ כְּלִי לַמִּזְחִלָה לְפִי שֶׁהִמְחִילָה בַּפְּחוֹת מִגַּ' סְמוּךְ לִגַּג וְאֵע"פ שֶׁהָיָא לַמָּטָה מִי מ"מ ה"ל כְּמוֹצֵא מִן הַגַּג לַרֵה"ר פִּינוֹן דְּתוֹךְ ג' לִגַּג הָיָא: מִן הַצָּנוּר מְכַל מְקוֹם שׁוֹתָה פֶּרוּשׁ אִפִּי בְּצִרוּף פִּינוֹן שֶׁהוּא לַמָּטָה מִי וְרַחוּק שְׁלֶשָׁה טַפְחִים מִן הַגַּג דְּלִיכָא לָבוֹד וּבִגְמָרָא מוֹקִי לֶה דְּלִית בֶּה אַרְבָּעָה דְּאִי הָיִי בֶּה אַרְבָּעָה הִיא אֶסוּר לָצֵרֶף דְּמַכְרְמִלִית לַרֵה"ר קֹא מִפִּיק וּכְפֶרוּשׁ הַקּוּנְטָרָם מוֹכַח בַּתוֹסֵפְתָא דְּמַתוּר צִרוּף בְּצִנוּר לַמָּטָה מִי לָכֵךְ נִכְרָה בְּנִכְרֶסֶת הַקּוּנְט' גְּדִירִים גְּבִי מִחִילָה לַמָּטָה מִי דְּאִי הָיִי גֶרְסִי' לַמַּעֲלָה מִי' הִנֵּה מִשְׁמַע צִנוּר אֲפִילוּ לַמַּעֲלָה שָׂרִי וְלַמָּטָה אִפִּי' מִחִילָה שָׂרִי וּבַתוֹסֵפְתָא לֹא שָׂרִי אֱלָא הַצָּנוּר לַמָּטָה אֲבָל צִנוּר לַמַּעֲלָה מִי' אוֹ מִחִילָה אֲפִילוּ לַמָּטָה אֶסוּר וְאִית דְּגֶרֶם וּמִן הַצָּנוּר וּמ"מ מִתָּר וּבַקּוּנְטָרָם הִקָּשָׁה עַל זֹאת

הַגִּיר' בְּגִמְרָא: לֹא יַעֲמוּד אָדָם בַּרֵּה"ר וַיִּגְבִּיֵה יָדוֹ לַמָּשָׁה מִי' כֵּן גִּי' ר"ח אֲבָל בַּקּוּנְטָרָם גֶּרֶם לֹא יַעֲמוּד אָדָם בַּרֵּה"י וְהָכִי פֶרֶשָׁא לֹא יַעֲמוּד עַל גַּג וַיִּגְרַף מַגַּג חֲבָרוֹ שֶׁגְּבוּסָה מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה טַפְחִים וְלֹא עָרְבוּ וְחָתִיא אִפִּי' כַּר"מ דְּאָמַר בְּגוֹת רְשׁוּת אַחַת הֵן דְּבָגַג גְּבוּסָה י' מוֹדָה וְאֲפִילוּ לַר"שׁ מַצֵּי אַחִיא דְּמַצֵּי לְפֶרוּשִׁי דְּלִצְרָף אֶסוּר וְלִהְבִּיאֵם לְבִית קֹאמַר וְקוּלַט מִתָּר אֲפִילוּ לִהְבִּיאֵם וּבִגְנוֹן שֶׁלֹא שָׁבְתּוּ בָּגַג חֲבָרוֹ דְּאִי שָׁבְתּוּ פֶשִׁיטָא דְּאֶסוּר לִהְבִּיאֵם לְבִית וּמ"מ אֵע"ג דְּלֹא שָׁבְתּוּ אֶסוּר לָצֵרֶף וְלִהְבִּיאֵם לְבִית דְּדָמִי מִשֵּׁשׁ דְּמַגַּג לְבִית קֹא מִיתִי אֲבָל לִשְׁנֹא דְּבִרְוִתָא לֹא מִשְׁתַּמַּע כַּר"ש דְּקֹאמַר אֲבָל קוּלַט הוּא וְשׁוֹתָה מִשְׁמַע בְּמִקוּמוֹ מְכַלֵּל דְּצִרוּף אֲפִילוּ בְּמִקוּמוֹ אֶסוּר וְהָא דְּאָמַר בְּגִטּוֹן בְּהַזְרֵק (דף עט:׃) א"ר יְהוֹדָה אָמַר שְׂמוּאֵל לֹא יַעֲמוּד אָדָם בָּגַג וְקוּלַט מִי גִשְׁמִים מַגַּג' שֶׁל חֲבָרוֹ הֵינּוּ לִהְבִּיאֵם לְבִית בְּקִפְרִשִׁית לְשִׁיל גְּרִיךְ לוֹמַר דְּאִוְרִי בְּשִׁשְׁבְּתּוֹ בָּגַג דְּבִשְׁלֹא שָׁבְתּוּ שָׂרִי בְּדֹאמִי הִכָּא וּמִקָּרִי"י אוֹמַר דְּהֵתָם אִוְרִי בַּקּוּלַט מֵאִוִּיר גַּג שְׁלוֹ בְּסִמּוּךְ לִגַּג חֲבָרוֹ:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

וְכֵן בָּגַת. וְרָבָא אָמַר: לְעֵנִין מַעֲשֶׂה. וְכֵן אָמַר רַב שִׁשְׁתַּ:
”וְכֵן בָּגַת” — לְעֵנִין מַעֲשֶׂה.^(א)
דִּתְנִין: שׁוֹתִין עַל הַגַּת, בִּין בַּחֲמִין וּבִין בְּצוּזוֹ, וּפֶטוּר — דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פֶּר צָדוּק מַחֲיִיב.^(א)
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַחֲמִין חַיִּיב, וְעַל הַצּוּזוֹן פֶּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁמִּחֲזִיר אֶת הַמוֹתָר.^(ב)
מִתְנִי קוּלַט אָדָם מִן הַמִּזְחִילָה לַמָּשָׁה מַעֲשֶׂרָה טַפְחִים, וּמִן הַצָּינוּר מְכַל מְקוֹם שׁוֹתָה.^(ג)
גָּמִי קוּלַט — אִין, אֲבָל מִצָּרֶף — לֹא. מֵאִי טַעֲמָא? אָמַר רַב נַחֲמָן: הִכָּא בְּמִזְחִילָה פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סְמוּךְ לִגַּג עֶסְקִינוּ, דְּכָל פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סְמוּךְ לִגַּג, כְּגַג דְּמִי. **תְּנִינָא נְמִי הָכִי:** עוֹמֵד אָדָם בַּרְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד וּמִגְבִּיָּה יָדוֹ לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה טַפְחִים לְפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סְמוּךְ לִגַּג, וּבִלְבָד שֶׁלֹא יִצָּרֶף. **תְּנִינָא אִידֵךְ:** לֹא יַעֲמוּד אָדָם בַּרְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד וַיִּגְבִּיָּה יָדוֹ לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה טַפְחִים לְפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סְמוּךְ לִגַּג וַיִּצָּרֶף, אֲבָל קוּלַט הוּא וְשׁוֹתָה.^(ד)
מִן הַצָּינוּר מְכַל מְקוֹם שׁוֹתָה. **תְּנָא:** אִם יֵשׁ בְּצָינוּר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה — אֶסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹצִיא מִרְשׁוֹת לִרְשׁוֹת.

”מִתְנִי בּוֹר בַּרְשׁוֹת הָרַבִּים וְחוּלְלִיתוֹ גְּבוּסָה עֲשָׂרָה טַפְחִים, חִלוֹן שָׁעַל גְּבִיו מִמְלָאִין הֵימְנוּ בְּשִׁבְתָּ. אֲשָׁפָה בַרְשׁוֹת הָרַבִּים גְּבוּסָה עֲשָׂרָה טַפְחִים, חִלוֹן שָׁעַל גְּבִיו שׁוֹפְכִין לְתוֹכָה מִים בְּשִׁבְתָּ. **גָּמִי** בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ? אִילִימָא בְּסִמוּכָה, לְמָה לִי חוּלְיָא עֲשָׂרָה? **אָמַר רַב הוּנָא:** הִכָּא בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ? בְּמוֹפְלָגַת מִן הַפּוֹתֵל אַרְבָּעָה. וְטַעֲמָא דְּאִיכָא חוּלְיָא עֲשָׂרָה, הָא לִיכָא חוּלְיָא עֲשָׂרָה — קָא מְטַלְטֵל מִרְשׁוֹת הַיַּחֲדִיד לִרְשׁוֹת דְּרָךְ רִשׁוֹת הָרַבִּים. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילוּ תִימָא בְּסִמוּכָה — הָא קָא מִשְׁמַע לָן דְּבוּר וְחוּלְלִיתוֹ מִצְטַרְפִּין לַעֲשָׂרָה. **אֲשָׁפָה בַרְשׁוֹת הָרַבִּים וְכוּי.** וְלֹא חֲיִישִׁינוּ שָׁמָּא תַנְטֵל אֲשָׁפָה?^(ו)
וְהָא רַבִּין פֶּר רַב אֲדָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מַעֲשָׂה בְּמַבּוּי אֶחָד שָׁצִידוֹ אֶחָד פָּלָה לִים וְצִידוֹ אֶחָד פָּלָה לְאֲשָׁפָה, וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי רַבִּי, וְלֹא אָמַר בּוֹ לֹא אִיסוּר וְלֹא הִיתָר. הִיתָר לֹא אָמַר בּוֹ — דְּחִישִׁישִׁינוּ שָׁמָּא תַנְטֵל אֲשָׁפָה, וַיַּעֲלָה הָיָם שִׁירְטוֹן. אִיסוּר לֹא אָמַר בּוֹ — דְּהָא קִייִמִין מַחֲצִיצוֹת. **”לֹא קִשְׁיָא:** הָא — דְּיַחֲדִיד, הָא — דְּרַבִּים.^(ז)
מִתְנִי אֵילָן שֶׁהָיָה מֵיסָה עַל הָאָרֶץ, אִם אִין גּוֹפּוֹ גְּבוּסָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים — מְטַלְטְלִים תַּחְתָּיו. שְׂרָשָׁיו גְּבוּהִים מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים — לֹא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶן. **גָּמִי** אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: אִין מְטַלְטְלִין בּוֹ יִתֵּר מִבֵּית סַאתִים, מֵאִי טַעֲמָא?

משום

וְקֹאמַר דְּלֹא יַעֲמוּד בַּרֵּה"ר וַיִּוְשִׁיט צִנְאוֹרוֹ בָּגַת וַיַּטֵּל כְּלִי וַיִּשְׁתָּה הָא תְּנָא לֶה רִישָׁא אֱלָא לֹאוּ בָּגַת בַּרְמְלִית כְּגוֹן שְׂאִינָה גְבוּסָה י': שׁוֹתִין עַל הַגַּת עוֹמֵד עַל הַגַּת וְשׁוֹתָה דְּכָל זְמַן שֶׁלֹא הוֹצִיאוֹ לַחוּץ לֹאוּ שְׁתִּית קָבַע הִיא וּפֶטוּר מִן הַמַּעֲשֶׂה בִין שְׁתִּינוּ בַּחֲמִין בִּין שְׁתִּינוּ בְּצוּזוֹ: מִחֻב בַּמְוִינָה שְׂמוּחָנוּ בְּמִים מִשְׁיָא לִיה קָבַע: עַל הַחֲמִין חַיִּב דְּאִין רִאוּי לַחֲזוֹר הַמִּתָּר שְׁמַקְלָקֵל הֵיין הִלְכָּךְ פִּי מַגַּג לִיה בַּחֲמִין אֲדַעֲתָא לַמִּשְׁתָּה כּוּלִיָּה מַגַּג לִיה וּמִשְׁיָא לִיה מִוִּגִּית קָבַע אֲבָל מִוִּגִּית צוּנוֹ לֹא מִשְׁי' לִיה קָבַע דְּלִמָּא שְׁתִי פֶרְתָא וּמִהֲדַר הִלְכָךְ כָּל בְּמָה דְּשִׁתִּי הָיִי עֲרָא וּמִתְנִי' דְּקִתְנִי וְכֵן בָּגַת ר"מ הִיא וְקִתְנִי לֹא יַעֲמוּד ע"ג קַרְקַע וַיִּשְׁתָּה בָּגַת בְּלֹא הַפְּרָשַׁת מַעֲשֶׂה אא"כ הִכְנִים רִאשׁוֹ וְכַזּוֹ לְגַת: מִתְנִי' קוּלַט אָדָם מִן הַמִּזְחִלָה לַמָּטָה מִי' טַפְחִים גָּוִין שְׁלֶחֶן חִלְקִים הָיִי וְטוּחִים בְּטִיט וּמִקְזִין קִטְנִים הַרְבֵּה הָיִי לִגַּג לְהוֹצִיא הַמִּים וְנוֹתְנִין לַמָּטָה מִהֶם דָּף כְּנָגַד אֲרֵךְ הַפֶּתֶל בְּשִׁפּוּעַ וְכָל הַמִּקְזִין שׁוֹפְכִין עָלָיו וְהוּא מְבִיא כָּל הַמִּים לְמִקוֹם אֶחָד שֶׁלֹא חִיקוּ אֶת הַפֶּתֶל וְעוֹמֵד אָדָם בַּרֵּה"ר וְקוּלַט בְּכָלִי לַמָּטָה מִי' טַפְחִים מִן הַמִּיִּם הַיּוֹרְדִין מִן הַמִּחִילָה וְקוּלַט דְּנוֹקָא כְּדַמְפְּרֵשׁ בַּגִּי' אֲבָל לֹא יִגְרַף פִּיו אוֹ כְּלִי לַמִּזְחִלָה שֶׁהוּא בַּפְּחוֹת מִשְׁלֶשָׁה סְמוּךְ לִגַּג וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא לַמָּטָה מִי' מ"ט דְּהוֹאִיל וּמִטְלַת לֹאֲרֵךְ הַפֶּתֶל וּבִתְרוֹךְ ג' לִגַּג דְּקִמָּא לִגַּג וְהָיִי כְּמוֹצִיא מִן הַגַּג שֶׁהוּא רֵה"י לַרֵה"ר: וּמִן הַצָּנוּר מ"מ כְּלוּמַר בִּין קוּלַט בִּין מִצָּרֶף מִשׁוּם דְּצִנוּר לְעוֹלָם אֲרֵךְ וַיּוֹצֵא לַרֵה"ר וְלִיכָא לְמִימַר לָבוֹד וְכִינוֹן דְּלַמָּטָה מַעֲשָׂרָה הוּא לִיכָא אֶסוּרָא וּבִגְמָרָא מוֹקָם לֶה בְּשָׂאִין בְּפִיו אַרְבָּעָה וְלֹא גִזְרִין אִטּוּ הִכָּא דְּאִית בֶּה אַרְבָּעָה דְּאִי נָמִי אִית בֶּה ד' בַּרְמְלִית הוּא דְּלֹא גְבוּסָה עֲשָׂרָה וּמִש"ה נִקַּט מִתְנִי' גְּבִי מִחִילָה לַמָּטָה מִי' מִשׁוּם דְּבִשְׁי' לְמִתְנִי וּמִן הַצָּנוּר מ"מ וְאִי לַמַּעֲלָה מִי' לֹא מִשְׁתַּרִּי צִרוּף הַצָּנוּר גִּזְרָה אִטּוּ צִנוּר שְׁבִפּוּי אַרְבָּע' דְּקָא מִפִּיק מִרֵה"י לַרֵה"ר אֲבָל קוּיטָה אִפִּי' לַמַּעֲלָה מִי' נָמִי מִשְׁתַּרִּי דְּאִוְרָא הוּא מְקוֹם פֶּטוּר: גָּמִי **מִצָּרֶף** פִּיו אוֹ חֲבִית לַמִּזְחִלָה וְהָיִי בְּשׁוֹאֵב מִמֶּנָּה: תְּנִינָא נְמִי הָכִי דְּפָחוֹת מִגַּ' סְמוּךְ לִגַּג כְּגַג דְּמִי וְהַמִּצָּרֶף מִשֵּׁם בְּמִצָּרֶף בָּגַג: **עוֹמֵד אָדָם בַּרֵּה"י** כְּגוֹן בָּגַג: וְקוּלַט מִן

 מסורת הש"ס

א משנה מעשרות

ב סוכה כד:

ג סוכה כד:

ד גטין עט; שבת קלח; לקמן קב.

ה תוספתא עירובין; לקמן קא: ו לעיל ח.

ז סוכה כד; תוספתא עירובין; משנה סוכה; לעיל טו.

^[1] וְכֵן בָּגַת. וְרָבָא אָמַר: לְעֵנִין מַעֲשֶׂה. וְכֵן אָמַר רַב שִׁשְׁתַּ:

^[2] וְכֵן בָּגַת” — לְעֵנִין מַעֲשֶׂה.

^[3] דִּתְנִין: שׁוֹתִין עַל הַגַּת, בִּין בַּחֲמִין וּבִין בְּצוּזוֹ, וּפֶטוּר — דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

^[4] רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פֶּר צָדוּק מַחֲיִיב.

^[5] וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַחֲמִין חַיִּיב, וְעַל הַצּוּזוֹן פֶּטוּר.

^[6] מִפְּנֵי שֶׁמִּחֲזִיר אֶת הַמוֹתָר.

מסורת הש"ס
א תוספתא עירובין
ב חגיגה י.
ג לעיל סח; שבת ג; גיטין גג;
ד משנה זבחים; זבחים פ; תוספתא זבחים; זבחים פ; ראש השנה כח;
גליון הש"ס

תוס' ד"ה מתן ד' וכו' ולדחי לאו דבל תוסיף. במהר"ק שרש קלט כ' ועוד שהרי תוס' כתבו פרק בתרא דעירובין וז"ל ועי"ל דאין עשה דוחה לל"ת שבמקדש כדאמרינן פרק דם חטאת מיהו יש לדחות דלא דמי דה"ט דל"ת במקדש חמיר ולא מדחי קמי עשה אבל גבי בל תוסיף ל"ש שום חומרא דשייד נמי בעלמא. א"כ מ"מ י"ל כיון דהוי במקדש לא דחי עכ"ל תוס'.

תורה אור השלם
את כַּל־מִדְבָּר אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצֵהָ אֲתֹכֶם אוֹתוֹ תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־תִסָּף עָלֶיךָ וְלֹא תִגָּרַע מִמֶּנּוּ [דברים יג, א]

את כַּל־מִדְבָּר אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצֵהָ אֲתֹכֶם אוֹתוֹ תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־תִסָּף עָלֶיךָ וְלֹא תִגָּרַע מִמֶּנּוּ [דברים יג, א]

משום דהי דירה שתשמישה לאויר אינה (אויר) השדה: מלמעלה מנ' לתוך ג' דלחצר שהנביהו שלשה חזרו וקפפו: דמנו כי משוייתא בשן סלע כהר זה שמשפע לצדדיו כך יוצאין שרשי קטנים מתוך הגדולין לצדדיו וכפופין לארץ מכאן ומכאן הגדולים הולכין ומגביהין באלכסון יותר מנ' כזה: קסלקי לעלאי הגזלים משנהביה למעלה מנ': אסורין לגדרי הכל: דנחתוי לתמאי הגזלים לראשו של צד האילן כל שלא גבוה ג' וכן קטנים היוצאין מן הגזלים בשפילוי: שרי לגדרי הכל דלפתי לאו לכלל אסור אית: לצדדיו השקשים הקטנים היוצאים מתוך גבה של גדולים ומטוין לארץ לתוך ג' לרב ששת חסידי דמכח אסורא איתו לרבה שרי: וכן אנגרא אילן היוצא מתוך חרוץ קצר העשוי להוליך המים לשדות ושני צדי האילן של צד גדודי החרין נכנסין בגדודיו ואם בא למדל מצדדיו שבתוך העבר הרי הוא גבוה ג' ויותר ואם בא למדל מצדדיו השניים שהן מגדודי החרין ולמעלה אין גבוה ג' לרבה דמוזד הגדודים שרו דכל פחות מנ' לארעא פארעא לרב ששת מעמקו מוזד והרי גבוה ג' ומכח אסורא איתו: וכן קרוז וזית אילן העולה במקצוע שני כותלים של חצר וג' צדדיו נכנסין בתוך המקצוע שבכותלים ואין נראה אלא צדו שמכחון והלך ועולה עד למעלה לכתל פחות מנ' לרבה כל פחות מנ' לאו אילן הוא דמעולם לא גבוה שלשה ולרב ששת מלרעא משחינן ומכח אסורא איתו וזוקא קרוז וזית אכל ואכל כתל בעלמא מודה רבה דהואיל ושלשת צדדיו גבוהין והרביעי שנה לארץ או לכתל דאסור אפי' צדו דשנה לכתל: דהנה סליק באפומא בתוך הבית הנה עומד ועולה דרך פי לרבה למעלה מן הגג פחות מנ': ושרא ליה דאינו נראה מן הגג ג' אפי' באחד מצדדיו: ברבה שרא לך דאמר לא אמרי' מכח אסורא איתו דהא הבא בתוך הבית הוא דאסור שגביהו נראה שם: דמלי פארעא סמכתא היא דהא אמרן לעיל חלון שבין שני בתים למעלה מי' כמאן דמלי דמי: דהדרי כפי ואשמעינן דלא יושב על הכפופין דאי על הגבוהין פשיטא אכתי לא אשמעינן אלו הן משום שבות לא עולין באילן דמס' ביצה (דף לז:): דצדו אחד שנה לארץ שהקרקע גבוה בצדו האחד מודה רבה היכא דשלשת צדדיו גבוהין מן הארץ דאסורה צד השנה לארץ: ואין נתליון באילן אשטנדליו"ר: פור ושיח ומערה בין שיש

לדור בה תמיד אלא להסתופף בה שומרי

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

וכן בקרוז וזית פי' בקונטרס שג' צדדיו נכנסין תוך המקצוע ואין נראה מכחון אלא

משום דהוי דירה שתשמישה לאויר, וכל דירה שתשמישה לאויר — אין מטלטלין בה יתר מבית סאתים. "שרשיו גבוהין מן הארץ וכו'. איתמר: שרשי אילן הבאין מלמעלה משלשה לתוך שלשה, רבה אמר: מותר להשתמש בהן, רב ששת אמר: אסור להשתמש בהן. רבה אמר: מותר להשתמש בהן, דכל פחות משלשה דארעא — ארעא היא. רב ששת אמר: אסור להשתמש בהן, דכיון דמכח איסור קאתי — אסורין. דדמו כמשוניתא, דסלקין לעילא — אסורין. דנחתין לתתאי — שרו. לצדדיון — פלוגתא דרבה ורב ששת. וכן אנגרא, וכן בקרוז וזית. ההוא דיקלא דהנה לאבני, והנה סליק באיפומא. אתא לקמיה דרב יוסף ושרא ליה. אמר רב אחא בר תחליפא: דשרא לה, ברבה שרא לה. פשיטא? מהו דתימא אפילו לרב ששת ביתא כמאן דמלי דמי, ולישתמש בפחות משלשה סמוך לגג, קא משמע לן. תנו: שרשיו גבוהין מן הארץ שלשה טפחים — לא ישב עליהם. היכי דמי? אי דלא הדרי כפיכי — פשיטא. אלא לאו, אף על גב דהדרי כפיכי! לא, לעולם דלא הדרי כפיכי, והא קא משמע לן אף על גב דצידו אחד שוה לארץ.^(ט) תנו רבנן שרשי אילן שגבוהין מן הארץ שלשה טפחים או שיש חלל תחתיהן שלשה טפחים, אף על פי שצידו אחד שוה לארץ — הרי זה לא ישב עליהן, לפי שאין עולין באילן, ואין נתלין באילן, ואין נשענין באילן. ולא יעלה באילן מבעוד יום וישוב שם כל היום כולו. אחד אילן ואחד כל הבמהה, אבל בור שיח ומערה וגדר — מטפס ועולה מטפס ויורד, ואפילו הן מאה אמה.^(י) תני חדא: אם עלה — מותר לירד, ותני חדא — אסור לירד. לא קשיא: כאן — מבעוד יום, כאן — משחשיכה. "ואיבעית אימא, הא והא משחשיכה, ולא קשיא: כאן — בשוגג, כאן — במזיד.^(יא) ואיבעית אימא, הא והא בשוגג, והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי. מר סבר: קנסינן. ומר סבר: לא קנסינן.^(יב) אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כתנאי. הניתנין במתנה אחת שנתערכו בניתנין מתנה אחת — ניתנו במתנה אחת, מתן ארבע במתן ארבע — ניתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתן אחת, רבי אליעזר אומר: ניתנו במתן ארבע. ורבי יהושע אומר: ניתנו במתנה אחת. אמר לו רבי אליעזר: הרי הוא עובר על "בל תגרע"! אמר לו רבי יהושע: הרי הוא עובר ב"בל תוסיף". אמר רבי אליעזר: לא אמרו אלא כשהוא בעצמו. אמר לו רבי יהושע: לא נאמר "בל תגרע" אלא כשהוא בעצמו. ועוד אמר רבי יהושע: כשנתת — עברת על "בל תוסיף" ועשית מעשה בידה. כשלא נתת — עברת על "בל תגרע" ולא עשית מעשה בידה. לרבי אליעזר דאמר התם "קום עשה" עדיף, הכי נמי ירד. לרבי יהושע דאמר התם "ישב ואל תעשה" עדיף, הכי נמי לא ירד. דילמא לא היא, עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם "קום עשה" עדיף — אלא דקא עביד מצוה. אבל הכא דלא עביד מצוה, הכי נמי לא ירד. ואי נמי, עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם "ישב ואל תעשה" עדיף — אלא

דלא

צד רביעי ואצטריך למימר תרניהו קרוז וזית להודיעך כחו דרב ששת ונגר דמשני צדדיו להודיעך כחו דרבה דשרי ומיהו מודה רבה בסמוך לכתל שאינו שנה לארץ אלא מצד אחד דאסור והא דנקט ברייתא בסמוך וצדו אחד שנה לארץ לא תקשי לרב ששת דלדידה לאו דוקא נקט צד אחד דהוא הדין משני צדדיו: **מיתן ד'** במתו אחת פי' עולה שהיא מתן שנים שהן ד' בבכור או בפסח אכל אין לפרש מתן ד' הינו חטאת דאם נתעברה מתן חטאת בפסח או בבכור אין להם תקנה לפי שזה למעלה מחוטב הסיקרא וזה למטה וא"ת ולימי עשה ולדחי לאו דבל תוסיף וי"ל דלא דמי כלל לכלאים בצניצת דהכא ע"י פשיעה הוא פא וזהו יכול להתקיים בלא דחית הלאו: **ינתנו** במתנה אחת דקוימא לן כל הנתנין שנתנו במתנה אחת כפר:

ק.

עין משפט נר מצוה

א מויי פכ"א מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שלו סעיי' ב:

ב מויי פכ"א מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שלו סעיי' ב:

ג מויי פכ"א מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שלו סעיי' ב:

ד מויי פכ"א מהל' שבת הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שלו סעיי' א:

ה מויי פכ"א מהל' שבת הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שלו סעיי' א:

ו מויי פכ' מהל' פסולי המוקדשין הל' יא:

ק:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א מו"י פכ"א מהל' שבת הל' ו, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שלו סעי' א:

ב סמג לאוין סה, טור או"ח סי' שלו:

ג מו"י פה' מהל' דעות הל' ד:

ד מו"י פכ"א מהל' איסורי ביאה הל' יא, סמג לאוין קכו, טוש"ע אה"ע סי' כה סעי' ב:

ה טוש"ע או"ח סי' רמ סעי' א:

לֹא קָשִׁיָא הָא בְּלָחִים הָא בִּיבְשִׁים וא"ת והא לעיל אֶסְרִינן בְּיָבֵשׁ דְּפָרִיד וְהָא

דְּלֹא קָא עֲבִיד אִיסוּרָא, אֲבָל הֵכָא דְקָא עֲבִיד אִיסוּרָא, הֵכִי נִמְי דִּירָד. "תְּנִי חֲדָא: אַחַד אֵילָן לַח וְאַחַד אֵילָן יָבֵשׁ, וְתַנְיָא אִידָהּ: בַּמָּה דְבָרִים אֲמוּרִים — בְּלַח, אֲבָל בִּיבֵשׁ — מוּתָר. אָמַר רב יְהוּדָה, לֹא קָשְׁיָא: כָּאן — בְּשָׁזָעוּ מַחְלִיף, כָּאן — בְּשֹׂאזִין גָּזָעוּ מַחְלִיף. גָּזָעוּ מַחְלִיף יָבֵשׁ קָרִית לִיה! אֵלֹא לֹא קָשְׁיָא: כָּאן — בַּימּוֹת הַחֲמָה, כָּאן — בַּימּוֹת הַגָּשְׁמִים. בַּימּוֹת הַחֲמָה, הָא נִתְרִי פִירִי! בְּדִלְכָּא פִירִי. וְהָא קָא נִתְרִי קִינְסִי! בְּגִדּוּדָא. אִינִי?! וְהָא רב אִיקְלַע לְאַפְסִטְיָא, וְאַסֵּר בְּגִדּוּדָא! רב בַּקָּעָה מֵצָא, וְגָדַר בָּהּ גָּדַר. אָמַר רַמִּי בַר אָבָא אָמַר רב אָסִי: אֶסוּר לְאַדָּם שְׂיִהְלָהּ עַל גְּבִי עֲשָׂכִים בְּשֻׁבָתָּ, מִשּׁוּם שְׁנֶאמְרַ: "וְאָץ בִּרְגָלִים חוּטִיא". תְּנִי חֲדָא: מוּתָר לִילָהּ עַל גְּבִי עֲשָׂכִים בְּשֻׁבָתָּ, וְתַנְיָא אִידָהּ: אֶסוּר. לֹא קָשְׁיָא: הָא — בְּלָחִים, הָא — בִּיבְשִׁים. וְאִי בְּעִית אֵימָא, הָא וְהָא בְּלָחִים, וְלֹא קָשְׁיָא: כָּאן — בַּימּוֹת הַחֲמָה, כָּאן — בַּימּוֹת הַגָּשְׁמִים. וְאִיבְעִית אֵימָא, הָא וְהָא בַּימּוֹת הַחֲמָה, וְלֹא קָשְׁיָא: הָא — דְסִיִּים מְסֻאֲנִיָּה, הָא — דְלֹא סִיִּים מְסֻאֲנִיָּה.⁽ⁿ⁾ וְאִיבְעִית אֵימָא: הָא וְהָא דְסִיִּים מְסֻאֲנִיָּה, וְלֹא קָשְׁיָא: הָא — דְאִית לִיה עוֹקְצִי, הָא — דְלִית לִיה עוֹקְצִי. וְאִיבְעִית אֵימָא, הָא וְהָא דְאִית לִיה עוֹקְצִי: הָא — דְאִית לִיה שְׂרָכָא, הָא — דְלִית לִיה שְׂרָכָא. וְהֵאֱדִינָא דְקִיָּימָא לִזְ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, כּוּלְהוּ שְׂרִי.‏^(כ) וְאָמַר רַמִּי בַר חֲמָא אָמַר רב אָסִי: אֶסוּר לְאַדָּם שְׂיִכּוּף אֲשֶׁתּוּ לְדָבָר מִצּוּה, שְׁנֶאמְרַ: "וְאָץ בִּרְגָלִים חוּטִיא". וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: כָּל הַכּוּפָּה אֲשֶׁתּוּ לְדָבָר מִצּוּה הוֹיָין לׁוֹ בָּנִים שְׂאִינָן מִהוּגְנִין. אָמַר רב אִיקָא בַר חִינְנָא, מַאי קָרָאָה: "גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב". תַּנְיָא נִמְי הֵכִי: "גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב" — זֶה הַכּוּפָּה אֲשֶׁתּוּ לְדָבָר מִצּוּה. "וְאָץ בִּרְגָלִים חוּטִיא" — זֶה הַכּוּעֵל וְשׁוֹנָה.^(א) אִינִי?! וְהֵאמַר רַבָּא: הַרּוּצָה לַעֲשׂוֹת כָּל בְּנֵי זְכָרִים יִבְעוּל וְיִשְׁנָה! לֹא קָשְׁיָא: כָּאן — לְדַעַת, כָּאן — שְׁלֹא לְדַעַת.‏^(א) אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל אִשָּׁה שְׂתוּכַעַת בַּעֲלָהּ לְדָבָר מִצּוּה הוּוּין לָהּ בָּנִים שְׁאֵפִילוּ בְּדוּרוֹ שֶׁל מִשָּׁה לֹא הָיו כְּמוֹתָן. דְּאִילוּ בְּדוּרוֹ שֶׁל מִשָּׁה כְּתִיב: "הִבּוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְּוִנִים וִידוּעִים לְשִׁבְטֵיכֶם", וּכְתִיב: "וְאָקַח אֶת רֵאשִׁי שְׁבֻטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וִידוּעִים", וְאִילוּ נִבְּוִנִים לֹא אֲשַׁפַּח. וְאִילוּ גְּבִי לָאָה כְּתִיב: "וַתֵּצֵא לָאָה לְקֶרְאָתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלָי תָּבוֹא כִּי שָׁכוֹר שְׁכָרְתִּיךָ", וּכְתִיב: "וּמִמֶּנִּי יִשָּׁשְׁכָר יוֹדְעִי בִינָה לַעֲתִים לְדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁיהֶם מֵאֲתָתִים וְכָל אַחֲיֵיהֶם עַל פִּיהֶם".⁽ⁿ⁾ אִינִי?! וְהֵאמַר רב יִצְחָק בַּר אֲבָדִימִי: עֶשֶׂר קָלָלוֹת נִתְקַלְלָה חָוָה, דְּכְתִיב: "אֵל הָאֲשָׁה אָמַר הַרְבֵּה אֲרַבָּהּ", אֱלוֹ שְׁנֵי טַפֵּי דָמִים — אַחַת דָּם גִּדָּה, וְאַחַת דָּם בְּתוּלִים. "עַצְבּוֹנָהּ", זֶה צַעַר גִּידוּל בָּנִים. "וְהִרְוָנָה", זֶה צַעַר הָעִיבוֹר. "בְּעַצֵּב תֵּלְדִי בָנִים", כַּמְשֻׁמְעוּ. "וְאֵל אִישָׁה תִּשְׁוֹקְתֶּיהָ", מְלַמֵּד שֶׁהָאִשָּׁה מִשְׁתוֹקֶקֶת עַל בַּעֲלָהּ בְּשַׁעַה שְׂיוּצָא לְדָרָה. "וְהוּא יִמְשַׁל בָּהּ", מְלַמֵּד שֶׁהָאִשָּׁה תּוֹכַעַת בְּלֵב וְהָאִישׁ תּוֹכַע בִּפֶּה. זוּ הִיא מְדָה טוֹבָה בַּנָּשִׁים. "כִּי קֶאֱמָרִינוּ, דְּמַרְצָא אַרְצִיזִי קַמִּיה. הֲגִי שָׁבַע הָוּוּין! כִּי אֲתָא רב דִּימִי אָמַר: עֲטוּפָה כְּאֲבָל, וּמְנוּדָה מְכַל אָדָם, וְחִבּוּשָׁה בְּבִית הָאֶסוּרִין. מַאי מְנוּדָה מְכַל אָדָם? אִילֵימָא מִשּׁוּם דְאָסִיר לָהּ יִיחוד, אִיהוּ נִמְי אָסִיר לִיה יִיחוד. אֵלֹא דְאָסִירָא לְבִי תִרִי. בְּמִתְנִיתָא תָּנָא: מְגִדְלַת שְׁעָר כְּלִילִית, וְיוֹשְׁבַת וּמִשְׁתַּנֶּת מִים כְּכֹהֲמָה, וְנַעֲשִׂית כַּר לְבַעֲלָהּ. וְאִידָהּ? הֲגִי שָׁבַח הוּא לָהּ. דְאָמַר רַבִּי חֲזִיא, מַאי דְכְּתִיב: "מִלִּפְנֵי מִבְּחָמוֹת אֶרֶץ וּמַעוּף הַשָּׁמַיִם יִחַכְּמֶנּוּ". "מִלִּפְנֵי מִבְּחָמוֹת" — זוּ פִּרְיִדָה, שְׁכוּרַעַת וּמִשְׁתַּנֶּת מִים. "וּמַעוּף הַשָּׁמַיִם יִחַכְּמֶנּוּ" — זֶה תִרְנַגּוּל, שְׁמַפִּיִּים וְאַחַר כֹּה בּוֹעַל.⁽ⁿ⁾ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵילְמָלֹא לֹא נִיתַנָּה תוֹרָה, הֲיִינוּ לְמִידִין צְנִיעוּת מִחֲתוּל, וְגִזַּל מִנְּמָלָה, וְעִרְוִית מִיּוֹנָה. דָּרָה אֶרֶץ מִתְרַנַּגּוּל — שְׁמַפִּיִּים וְאַחַר כֹּה בּוֹעַל. וּמַאי מַפִּיִּים לָהּ? אָמַר רב יְהוּדָה אָמַר רב, הֵכִי קָאֻמַּר לָהּ: זְבִינָנָא לִיה וְיָגָא דְמִטּו לִיה עַד פִּרְעִיָה, לְבַתָּר הֵכִי אָמַר לָהּ: לִישְׁמֻטִּיתָה לְכַרְבְּלִיתָה דִּהְהוּא תִרְנַגּוּלָא אִי אִית לִיה וְלֹא זְבִינָנָא לִיה.

מִתְנִי

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

לֹא קָא עֲבִד אִסוּרָא כְּסֵהוּא יִשַּׁב וְאִינוּ נִתְן

הָלֹא דְבַל תַּכְרַע וְהַעֲשֶׂה דוּנָתָן עַל קַרְנוֹת גְּאָהָרִין מִלְּאִיהֶן אֲבָל זֶה יִשְׁכַּחְתּוּ תַּשְׁמִיט הוּא סָהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִילָן: יָבֵשׁ שְׁאִין בּוּ לַחלוּח וְלֹאוּ מְחַבֵּר הוּא: בַּימּוֹת הַחֲמָה יָבֵשׁ מְתָר גְּלִיכָא חָפִי' מִשּׁוּם מַרְאִית הָעֵין שְׁהָרִי נִכַּר לְכַל סָהוּא יָבֵשׁ שְׁאִינוּ מוּצִיא עֲלִין וְהָא דְקָתְנִי אֶסוּר בַּימּוֹת הַגָּשְׁמִים שְׁאִין נִכַּר בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ וְאִיכָא מִשּׁוּם מַרְאִית הָעֵין: קָא נִתְרִי פִירִי שְׁנִשְׁחָרוּ בּוּ מִשְׁנֵה שְׁעָבְרָה וְחֲתוּ לְמִשְׁרֵי בַּה תְּלִישָׁה גִלַּח וְהִי דַעֲלֵה דִיבֵשׁ אֲטוּ עֲלִיָּה גִלַּח לֹא גָזַר' דִּהוּא נּוּכָא גִזָּרָה מִיְהוּ תְּלִישָׁה אֲטוּ תְּלִישָׁה גָזַר: בְּגִדּוּדָא יַחוּר שְׁנִשְׁרִי עֲנָפִיו כְּלָס: בַּקָּעָה מֵצָא כְּלוּמַר חוּין בְּגִי תוֹרָה שְׁנִדְעוּ לְהַזַּר בְּבַקָּעָה זֹו שְׁאִין לָהּ שׁוּמַר וְהַכֵּל פִּרְיוֹ: וְאִן בְּרַנְגִּלים חוּטִיא חֲלָמָא הָלוּךְ נִמְי חֲטָא קָרִי לָהּ וְהֵכָא אִיכָא חֲטָא שְׁתוּלָשׁ עֲשָׂכִים: לְחוּם אֶסוּר דִּהִי תוּלָשׁ יִבְשִׁין כַּתְלָנִשִׁין דְּמִי: בַּימּוֹת הַחֲמָה זָרַע יֵשׁ בְּנִבְעוּלִין וּמִשְׁרִין: סִיס מְסֻאֲנִי סִרִי: לֹא סִיס מְסֻאֲנִי אֶסוּר שְׁעֲשָׂכִים נִדְבָקִין בַּקָּשְׁרִי אֲרַבְעִיתוּי וְנִתְלָשִׁין: עֲקוּצָא אִשְׁפִּי"א כְּפוּל מִתְחַתּוּי וְהַעֲשָׂכִים נִדְבָקִים שֵׁס וְתוּלָשִׁין: שְׂרָכָא פְתוּלָה חֲרָכָה שְׁהַעֲשֵׁב חֲרָךְ אֶסוּר: כַּר"ס דְאָמַר דָּבָר שְׁאִין מִתְכַּן מִתָּר: לְדָבָר מִצֵּה תַּשְׁמִישׁ: בְּרַנְגִּלים לִשּׁוֹן תַּשְׁמִישׁ דְּכְתִיב (שׁוֹפְטִים ה': כ"ו) בֵּין רַנְגִּיָּה דְרַע נֶפֶל שְׂכָב: גַּס בְּלֹא דַעַת רִישָׁא דִּהָא קָרָא אִן בְּרַנְגִּלים הוּא: נֶפֶשׁ לֹא טוֹב לֹא טוֹבִים הַבָּנִים הַעֲשִׂים בְּלֹא דַעַת הָאִשָּׁה סָהִיָּה בַעֲלָה אִן בְּרַנְגִּלים: הַכּוּעֵל וְשׁוֹנָה שְׁמַטְרִיחָה: יִבְעוּל וְיִשְׁנָה שְׁמַחַמַת בִּיאָה רֵאשׁוּנָה נִתְלָוּהּ הָאִשָּׁה וְהַכְּשָׁה תְּלָוּהּ וְהִכְשִׁיף בִּיאָה סָהִיָּה הִיא מוֹרַעַת תַּחֲלָה וְהִכָּא דִּהוּא מוֹרַעַת תַּחֲלָה וְיִלְדַת זָכַר: לְדַעַת הָאִשָּׁה: לְדָבָר מִצֵּה תַּשְׁמִישׁ: נִבּוּטִים מְבִיטִים דָּבָר מוֹחֵךְ דָּבָר: יִשְׁשַׁכָּר לָאָה תְּכַעָה אֶת יַעֲקֹב לְדָבָר מִצֵּה וְחֹאקֶר אֵלִי תָבוֹא כִּי שָׁכַר שְׁכָרְתִּיךְ וְגו': צַעַר עַבוּר עוֹבְרוֹת חוּלוֹת הֵן: כַּמְשֻׁמְעוּ צַעַר הַלָּדָה: מִשְׁתוֹקַקַת מִתְלָוָה לְתַשְׁמִישׁ: וְהוּא יִמְשַׁל בָּהּ סָהוּא מוֹשֵׁל לוּמַר בַּפֶּה תַּחֲלוֹת לְבוּ וְהָאִשָּׁה בְּלֵב וּבּוּשָׁה לְהוּצִיא בַּפֶּה: דְּמַרְצִיא אַרְצִיזִי חֲמָה מַרְלָה לְפָנָיו עֲנִיז חֲבָה: עֲטוּפָה כְּאֲבָל בּוּשָׁה לְנֹאֶת בְּרֵאשָׁה פִּרְוַע: מְנָהּה לְכָל חָדָם לְחַמָּה מִפִּרַּשׁ שְׁסֻסְהָ לְכָל חָדָם חוּן מַכְעֵלָה וְהָאִישׁ נוֹשֵׂא נָשִׁים הַרְבֵּה: וְחִבּוּשָׁה בְּבִית הָאֶסוּרִים כֹּל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פִּנְיָמָה: פְּלוּלִית עַד: כְּכֹהֲמָה שְׁכוּרַעַת כְּסֵהִיא מִשְׁתַּנֶּת וְדָרָךְ פִּרְיִדָה לַעֲשׂוֹת כּוּן: כַּר לְבַעֲלָה סָהוּא לְמַעֲלָה בַּשַּׁעַת תַּשְׁמִישׁ: שָׁבַח הוּא לָהּ יִשְׁכַּת וּמִשְׁתַּנֶּת בְּצִנִּיעוּת וְחִינָה חֲסָרָה כְּלוּם בְּדָבָר וְנַעֲשִׂית כַּר לְבַעֲלָה חוּין לָהּ טוּרַח כֹּל כֹּךְ טוּרַחוּ מְרַבָּה מִשְׁלָה: מְלַפְנֵי מְלַמְדֵּנוּ: מַפְשַׁחוּת אִכְוֹן שְׁנָתָן בְּהֵם חֲקָמָה לְהוֹרִית לָנוּ: שְׁמַפִּיס הוֹלֵךְ וּפּוֹשְׁט כְּנָפָיו וְהוּא פִּיסִים כְּדֹאמַר לְחַמֵּן שְׁאוּמַר לָהּ לְקוֹנַת מְלָבוּשׁ. שְׁמַנִּיעַ לְאִכְוֹן: צְנִיעוּת מִחֲתוּל שְׁאִינוּ מְטִיל רַעִי בְּפָנֵי חָדָם וּמִכְסָּה צִמְחָתוּ: וְגִזַּל מִנְּמָלָה דְּכְתִיב (מִשְׁלֵי י': ח') (חֲנָרָה) בָּקִין לַחֲמָה וְחוּין אַחַת נּוֹחֶלֶת מֵאֲכַל חֲבָרָתָהּ: וְעִרְוִית מִיּוֹנָה שְׁאִינוּ נִזְקַק אֵלֹא לְבַת זּוּנָו: יִזְגָּא מְלָבוּשׁ שְׁקוּרִין חוּט"ה: לְבַתָּר הֵכִי לְאַחַר בְּטִילָה שְׁמַנִּיעַ וְכוּפָף רֵאשׁוּ לָהּ לְאָרָן: אִי אִית לָהּ בְּמָה לְקַח:

מסורת הש"ס

א ברכות נט:

ב נדה לא:

ג דורים כ:

ד אבות דרבי נתן

ה אוצר מדרשים פרק שירה
הקדמה א; תנא דבי אליהו זוטא
נספחים לסדר אליהו זוטא מבוא ח

גליון הש"ס

גמ' הא והא בימות החמה.
בר"ף ורא"ש הגי' הא והא בימות הגשמים:

שם ואי בעית אימא הא והא דמיים מסאניה.
הר"ף כאן השמיט ב' אוקימתות דעוקצי ודשרכא אבל בשבת פרק ואלו קשרים הביאן ובהיפוך בתחילת אוקימתא הא דאית ליה שרכא ואח"כ אוקימתא דסיים מסאניה ואח"כ אוקימתא דעוקצי.
ושם איתא ועוקסי והיינו כמו עוקצי.
ע' בערוך ערך עוקס:

תורה אור השלם

גם בלא־דעת נפש לא־טוב ואין ברגלים חוטא [משלי יט, ב]

הבי לכל אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואנשים בראשיכם [דברים א, יג]

ואקח את־ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואתן אותם ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמשים ושרי עשרת ושרים לשבטיכם [דברים א, טו]

ונבא יעקב מוֹר־השָׁדָה בְּעָרָב וַתֵּצֵא לָאָה לְקַנְאוּתּוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׁכַר שְׁכָרְתִּיךְ בְּדוּדָא בְּנִי וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בְּלִילָה הוּא [בראשית ל, יז]

ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה־יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁיהֶם מֵאֲתָתִים וְכָל־אֲחֵיהֶם עַל־פִּיהֶם [דברי הימים א יב, לג]

אלי־האִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אֲרַבָּה עַצְבוֹנָהּ וְהִרְוָנָה בְּעַצֵּב תֵּלְדִי בָנִים וְאֵל־אִישׁוֹד תִּשְׁוֹקְתֶּךָ והוא יִמְשַׁל־ךָ [בראשית ג, יז]

מלפני מִבְּחָמוֹת אֶרֶץ וּמַעוּף הַשָּׁמַיִם יִחַכְּמֶנּוּ [איוב לה, יא]

מסורת הש"ס
 א ביצה לב: ב לעיל יב; לעיל פו; משנה עירובין; משנה בבא קמא; לעיל כ; שבת יא; לעיל חח; שבת צט; בבא קמא מט: ג לעיל כב; לעיל ו: ד לעיל פז; לעיל פז:
תורה אור השלם
טובים כחזק נשר ממסוכה יום מצויה פצתה באה עתה תהיה מבוכתם [מיכה ז, ד] קומי ודושי בתצילי כי־הרודף אשים ברזל ופרסתיו־ אשים נחושה ונזקות עמים רבים וחסרמתי ליהנה בצעם [חילם לאדון כלי־הארץ [מיכה ד, יג]

מתנ"י הדלת **שפמחצה** רחבה שְׁחֹחֹרִי משתמשין בה תדיר וְאִין בעל הבית חושש לעשות לה דלת תלויה ברחאי וקבועה אלא זקופה כנגד הפתח וכשהוא פותח מטילה לארץ ויש שתלויות אצל הנכרות לארץ:
אין נוֹעֲלִין בה בשפת משום דעבדי בגין או אפלו פשהיא תלויה ונגררת אין זה קבועה וכשהוא מנדיהא על המשקוף כיון דליה קבועה שם מחזי כבוניה:
וחדקים שפפרצה קוצים שַׁעֲשֵׂאס חבילות והתקנים לסתם בהם פרצה ופעמים שהא פותחה:
ומחצלת של קנים שקורין גליר"א:
גמי קנקן הוא כלי שאוחזין בו מאֲחֹרֵי המַחְרִישָׁה פֶּשֶׁן חורטין יש שנועלים ומעמידים אותו במקום דלת כנגד הפתח:
בזמן שֶׁשׁוֹרִים ותלוין אֶלמֶא חתליוין הוא דקפד אצל אנבזהים מן הארץ לא חוש:
פֶּשֶׁשׁ לֶחֶן ציר מוכחא מלתא דדלת גמורה היא ודרי היא קמרה ותלויה ולא מחזי כבוניה:
פֶּשֶׁהִיא לֶחֶן ציר ואע"ג דהשתא ליכא הִבְרִיא הוא דאִיכֹא ל"א טעמא דמתני' משום דחופר בארץ וקמחא ליה בגוה דא"כ מאי תרצה דרבא דאמר פשהיה להם ציר כיון דהשתא ליכא הא קא עבדי חרין ועוד אס בן כר' יהודה בעי לאוקומה דאמר דבר שאין מתכן אסור:
וגבוהין אֶלמֶא תרניהו בעינן:
דלת אלמנה דלת שהיא אלמנה מתקנייה:
דחד סיפא עשויה מקרש אחד דהכא נחזי מחזי כבוניה ונתן קרש בפתל שאין בה דבר דלת:
גשמה דילג"ש ברחים המחצרין אותה:
מדירתא הסק גדול:
מלמעלה למטה לאח העצים העליונים בְּחוּר וְלַת תחתונים מלמטה:
שרי ביו"ט דאין זה בגין אהלים:
מלמטה למעלה אסור למת התחתונים תחלה לגרדין דרבויע בדרך שעושין לפני השדרים ולסדר עליונים למעלה דהונו כעין בגין אהל ונגו אסור הכי גרסי' מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסור וכן מצאתי בתשובת הגאונים וכן עקר:
וכן ביעתא לסדר הביצים על הגחלים על כלי ברזל שקורין גרדי"ל או על גבי שני עצים שמקיפין זה אצל זה צריך לאחן ביצים בידו על האור

וחדרו יתן העצים תחתיו:
וכן פוריא מטה שנושאין שרים בדרכים ושל פרכים היא ויש להם עור ארך מקף לולאות וקושר הלולאות בחרפות המטה וכשהוא פורקן מתיר הלולאות והעור נופל והמתקני ביו"ט צריך לאחן העור שטוח מלמעלה ואח"כ גבואו הרגלים עם הארכות ויושיבוהו תחתיו אצל לא יושיבוהו תחלה על רגליו ואח"כ ישטח העור:
וכן חביתא בשמסדר חבית במרתף טורה על טורה חבית של חרם הן כעין בדין גדולים ומדנקט לרב יהודה הבא גבי מתני' ש"מ טעמא דמתני' משום בגין ולא משום חופר:
חדקאה משול כהון:
טובם כחזק טובים שבהם קלוצים:
שפל לסיפה דקרא השפל עיניך לשפלו של מקרא לסופו תראה שלשבח הוא:
ישר מקמוכה הישרים שבעו מנשים עליו כספה מהדקין כמו נשחקת ממנה הדק (שמות ל"ג:ו'):
מהדקין כמו נשחקת ממנה הדק (שמות ל"ג:ו'):
קומי וגושי כו' סיפה דקרא נהדקות עמים:
מתנ"י לא יעמוד ברשות היחיד ויטל מפתח המנח בראשית הרבים ויפתח בו פתח חנות שבראשית הרבים ואע"פ שאין ממקום מפתח לפתח ארבע אמות גזרה שמה יבנים המפתח אצלו וכן לא יעמוד אדם בראשית הרדים ויושיט ידו למעלה גבוה מעשרה ורחב ארבעה כגון מפתח חנות המנח על גגו ויטל שם המפתח ויפתח בה החנות והא גבוה למעלה מעשרה גזרה שמה וביאנה אצלו לתוך עשרה:
אח"כ עשו לה מחצה ויעמוד בתוכה ואסיפא קאי:
פטמין קוצבים:
נועלין פתח חנותו ועומדין בראשית הרבים והמנעול למעלה מעשרה:
צמרים מוכרי צמר:
גמי' ומהדרי ליה אינהו פרמלית בתמיה דהא ורשלים פלה פרמלית היא שהיא פלה פחצר של רבים שלא ערכו דהאילו זלזלותיה ננעלות בזילה מערבין את פלה:
חיבין עליה דעיר של רבים היא סאלכוסין הרבה באין לה אכל עבדו דזלזותיה ננעלות לאו ראשית הרבים שאינה ברגלי מדבר שהא דרך פתוח כל שעה וכוין דברמלית לית לן למגור שלא יעמוד בה ויפתח בראשית היחיד דלמא מיתבי ליה דאי גמי מיתבי לגבה שבות בעלמא היא וגזרה לגזרה לא גזרינן:
מתניתין לאחר שנפרצה בה פרצות הוא:
סיפא איתאן רבנן אתו לאפלוגי אשערי גנה לשהר גנה שהיא פרמלית וקאסר ר' מאיר לעמוד בה ולהושיט ידו על מקום גבוה עשרה ורחב ארבעה שהא ראשית היחיד ויטל מפתח המנעול הגבוה מי':
לא יעמוד ברה"י כגון בחצרו ויושיט ידו לגנות דרך חור או סדק ויטל בו מפתח ויפתח בה מנעול מתוך הגנה שמה וימשך המפתח אליו ומחמיר רבי מאיר אפילו בראשיות דרבנן וכן לא יעמוד בגנה ויושיט ידו למקום גבוה עשרה ורחב ארבעה שהא ראשית היחיד ומפתח מנח בו ויפתח מנעול למעלה מעשרה.
גנה פרמלית היא דהיא יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

הבתים ומשום הכי נקט לה משום שאין

"מתנ"י הדלת שפמוקצה, וחדקים שפפרצה, ומחצלות — אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהים מן הארץ. גמ' ורמינהו: דלת הנגררת ומחצלת הנגררת, וקנקן הנגרר, בזמן שקשורין ותלוין — נועלין בהן בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב! אמר אב"י: בשיש להם ציר, רבא אמר: פשהיה להן ציר. מיתבי: דלת הנגררת, ומחצלת הנגררת, וקנקן הנגרר, בזמן שקשורין ותלוין וגבוהים מן הארץ אפילו מלא נימא — נועלין בהן, ואם לאו — אין נועלין בהן! "אב"י מתירץ לטעמיה, ורבא מתירץ לטעמיה. אב"י מתירץ לטעמיה: או שיש להן ציר, או שגבוהין מן הארץ. רבא מתירץ לטעמיה: פשהיה להן ציר, או שגבוהין מן הארץ. תנו רבנן: סוכי קוצים וחיבילין שהתקינו לפירצה שבתצור, בזמן שקשורין ותלוין — נועלין בהן בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב. 'תני רבי חי'א: דלת אלמנה הנגררת — אין נועלין בה. היכי דמי דלת אלמנה? איכא דאמרי דחד שיפא, ואיכא דאמרי דלית ליה גשמה. "אמר רב יהודה: האי מדורתא, ממעלה למטה — שרי, ממטה למעלה — אסיר. "וכן ביעתא, וכן מידרא, וכן פוריא, וכן חביתא. אמר ליה ההוא מינא לרבי יהושע בן חנניה: חדקאה! דכתביב בכו "טובם כחדק". אמר ליה: שטיא, שפיל לסיפיה דקרא, דכתיב: "ישר ממסוכה". ואלא מאי "טובם כחדק"? בשם שחדקים הקלו מגינין על הפירצה, כה טובים שבעו מגינים עלינו. דבר אחר: "טובם כחדק", שמהדקין את אומות העולם לגיהנם, שגאמר: "קומי ודושי בת ציון כי קרנה אשים ברזל ופרסותיה אשים נחושה ונדיקות עמים רבים וגו'". "מתנ"י לא יעמוד אדם בראשית היחיד ויפתח בראשית הרבים, בראשית הרבים ויפתח בראשית היחיד, אלא אם כן עשה מחיצה גבוה עשרה טפחים, דברי רבי מאיר. 'אמרו לו: מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלים, ושהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח. רבי יוסי אומר: שוק של צמרים הוה. ^(א) גמ' ורבנן, אמר רבי מאיר ראשית הרבים — ומיהדרו אינהו פרמלית! דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: וירושלים אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה — חייבינן עליה משום ראשית הרבים. אמר רב פפא: כאן — קודם שנפרצו בה פרוצות, כאן — לאחר שנפרצו בה פרוצות. ^(ב) רבא אמר: סיפא אתאן לשערי גינה, והכי קאמר: וכן לא יעמוד בראשית היחיד ויפתח בכרמלית, בכרמלית ויפתח בראשית היחיד,

אָלֹא

וקרי לה גבוהין מן הארץ והנה מצי למימר וליטעמיה: **דלת אלמנה הנגררת אין נועלין בה פי' ר"י דאורי** פֶּשֶׁשׁ לֶחֶן ציר דאי אין לֶחֶן ציר מאי אריא דלת אלמנה אפי' דלת אחריןא גמי: **וְכֵן ביעתא פי' בַּקוֹנָט'** שְׁמֹסֶזר ביצים על כלי ברזל שקורין גרדי"ל בלע"ז ואין נראה לר"י דרך בגין בְּכָךְ שֶׁדָּרִי כֹל המחצית עשויות כֶּבֶר ולא דמו לחבית ופוריא דמסדר זו אצל זו ומדע שהרי הֶסֶר פֶּשוּט הוא לְהַיִּיחַ קִדְרָה על גבי טרפידא ונראה לר"י לפרש שְׁמֹסֶזר עצים או ביצים ומניח ביצה על גביהן ומה שאנו מסדרין כֶּבֶר מִכָּאן וכֶּבֶר מִכָּאן וכֶּבֶר על גביהם או בְּסִפֵּר לִיכֹא אסורא אלא פֶּשְׁעִיךְ לְאוּר שמתסיסה אי גמי לא דמי לבגין אלא פֶּשְׁעוּשָׁה על גבי הארקע ולא על השלחן:

קא

 עין משפט בר מצוה
--

א מוי' פכ"ו מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין מה, טוש"ע או"ח סי' שיש סעי' ג:

ב מוי' פכ"ו מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין מה, טוש"ע או"ח סי' שיש סעי' ג:

ג מוי' פכ"ו מהל' שבת הל' ט, טוש"ע או"ח סי' שיש סעי' ד:

ד מוי' פד' מהל' שביית יום טוב הל' יד, סמג לאוין עה, טוש"ע או"ח סי' תקב סעי' א:

ה מוי' פד' מהל' שביית יום טוב הל' יד, סמג לאוין עה, טוש"ע או"ח סי' תקב סעי' א:

ו מוי' פט"ו מהל' שבת הל' א, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שנ סעי' א:

עין משפט
גור מצודה

א מו"י פכ"ו מהל' שבת הל' י, סוג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שיג סעי' א:

מאיר משערי גנה ולא גזר לעומד ברשות הרבים שלא יטלטל בכרמלית דהא אסקפה ברמלית היא כדאמרינן לקמן ואין נראה לר"י דמכאן אין להוכיח דאיכא לאוקמא למחר פותח ונועל כגון שעומד על האסקפה וכן גריך לפרש דאי ברשות הרבים קאי מאי וכן דמשמע דומיא דההוא דשערי גנה ונראה לר"י כמו שהגיה בקוונטרס בפרושיו דמסיפא מוכח דהדר בה רבי מאיר משערי גנה דקתני למעלה מ' מניחו במעגול ולמחר פותח ונועל דכי קאי נמי על האסקופה הנה ליה מכרמלית לרשות היחיד דע"כ איסקופה ברמלית היא דאי מקום פטור אמאי גריך להניח המפתח במעגול וניחו בַּאִסקופה: **מִדְקָאֻמַּר** וכן חנויות מְכַלֵּל דבִּאיִסקופ' בַּרְמְלִית דיוכן משמע דומיא דשערי גנה ואי הוּא איסקופת רשות היחיד אס כן הִיה מטלטל מרשות היחיד לכרמלית וכן אס היתה רה"ר הִיה מטלטל מרשות הרבים לכרמלית ולא הִוי דומיא דשערי גנה דאסרי בכי האי גונא: **אִין** חוֹקְמִין וְהִי מקום פטור והא דקאמר ומניחו בַּאִסקופה הוא הִדִּין ברשות הרבים אלא דסתמא לא מנטר בקרקע משום דכי לא נקט לה: **רבי יוסי** אומר אסור נהגו בו והתירו להם ואס תאמר והא אמרינן בגזרים בפרק ואלו גזרים (גזרים דף פא.) ובפרק מקום שנהגו (פסחים דף נא.) דברים המתירים ואחרים נהגו בהם אסור אי אתה רשאי להסירן בפניהם ויש לימר דהִינו כְּשִׁוְזָעִים שמתר ומחמירין על עצמן שלא ירגילו בני אדם להקל ויבאו להסיר אסור אכל אס מחמירין מחמת טעות מתר להסיר בפניהם: **פי פליגי בשאין נשל באגודו** ר"י מפרש דזוקא דכא שרי משום דבראשו גלוסטקרא אכל באין בראשו גלוסטקרא מוזק דאסור אפי' קשור בצלת וסבירא ליה פרענן דרבי יהודה צננר הנגדר אי נמי סבירא לה בר' יהודה דשרי בנגדר והכא אורי בקשור בעיבדא דזשא דמוזק רבי יהודה בשאינו נטל באגודו דמזוכח בסמוך ומשום דכי פשי דמתניתין שיהא בראשו גלוסטקרא ומתניתין דלעיל דדלת שבמקצה והדחין שבפרצה דכשי שיהו גבוהים מן הארץ נראה לפרש אע"ג דיוכל לעמד ע"י אותו חבל מ"מ אינו נטל באגודו שאם היו רוצים לטלטלו ממקום למקום ע"י אותו חבל הִיה נפסק משום דכי גריך שיהיו גבוהים מן הארץ ואתא נמי בר' יהודה דכותה פסקינן דאי הוה נטל באגודו אפילו נגרר וכלא גלוסטקרא ואפילו קטיר בעבדא דזשא מתיר רבי יהודה דמזוכח דכא:

אלא אס כן עשה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, דברי רבי מאיר. אמרו לו: מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלם, שהיו נוֹעְלִין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח. רבי יוסי אומר: שוק של צמרים היה.^(*) תנו רבנן: פתחי שערי גינה, בזמן שיש להן בית שער מבפנים — פותח ונועל מבפנים, מבחוץ — פותח ונועל מבחוץ. מכאן ומכאן — פותח ונועל כאן וכאן. אין להן לא לכאן ולא לכאן — אסורין כאן וכאן. וכן חנויות הפתוחות לרשות הרבים, בזמן שהמנעול למטה מעשרה — מביא מפתח מערב שבת ומניחו בַּאיִסקופה, למחר פותח ונועל ומחזירו לַאיִסקופה. ובזמן שהמנעול למעלה מעשרה — מביא מפתח מערב שבת ומניחו במנעול, למחר פותח ונועל ומחזירו למקומו, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים — מביא מפתח מערב שבת, ומניחו בַּאיִסקופה, למחר פותח ונועל ומחזירו למקומו, או בחלון שעל גבי הפתח.^(*) אם יש בחלון ארבעה על ארבעה — אסור, מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות. ^(*)מִדְקָאֻמַּר: "וכן חנויות", מְכַלֵּל דבִּאיִסקופת בַּרְמְלִית עֶסְקִינָן. האי מנעול היכי דמי? אי דלית ביה ארבעה, מקום פטור הוא. ואי אית ביה ארבעה, בהא לימא רבנן: אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה מביא מפתח מערב שבת ומניחו בַּאיִסקופה, למחר פותח ונועל בו ומחזירו לַאיִסקופה או לחלון שעל גבי הפתח? והא קא מטלטל מפרמלית לרשות היחיד! ^(*)אמר אבבי: לעולם דאין בו ארבעה, ויש בו לחוק ולהשלימו לארבעה. ^(*)ובהא פליגי: דרבי מאיר סבר חוקקין להשלים. ורבנן סברי: אין חוקקין להשלים. אמר רב ביבי בר אבבי, שמע מינה מהא מתניתא תלת: שמע מינה חוקקין להשלים. ושמע מינה הדר ביה רבי מאיר משערי גינה. ^(*)ושמעת מינה מדרבנן איתא לדרב דימי, דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה — מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו. "מתני' נגר שיש בראשו גלוסטקרא, רבי אליעזר אומר ורבי יוסי מתיר. אמר רבי אליעזר: מעשה בכנסת שבטבריא שהיו נוהגין בו היתר, עד שבא רבן גמליאל והזקנים ואסרו להן. רבי יוסי אומר: איסור נהגו בו, ובא רבן גמליאל והזקנים והתירו להן. ^(*)גמ' בביטל באגדו — בולי עלמא לא פליגי. פי פליגי בשאינו

ועולה עד לרחיע: שערי גנה סתם מנעוליהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה ורשות היחיד הן: בית שער בית קטן ופתח הגנה פתוח בו ובשערי הגנה הסמוכין לרשות הרבים עסקינן מדקתני סיפא וכן חנויות הפתוחות לרשות הרבים: פותח ונועל בפנים דבית שער רשות היחיד הוא וכן כשהוא מחוץ: לא לכאן ולא לכאן אסורין מכאן ומכאן דהמעגול רשות היחיד הוא ואע"פ שהמפתח מנח עליו גזר ר' מאיר שלא יעמוד ברשות הרבים ולא בגנה ויטול מפתח של רשות היחיד שמה ויבאנו אצלו לרשות הרבים או לכרמלית: וכן חנויות לקמן מפרש האי וכן דבאיסקופת ברמלית בגנה קאמר שערי חנויות פעמים שמענוליהם גבוהין ופעמים שהן נמוכן לפיכך נתן בהן חלוק (למחר פותח ומניחו על האסקפה. לקמה מפרש דמהכא שמעינן דהדר בה ר' מאיר משערי גנה ולא גזר שעומד ברשות הרבים שלא יטלטל בכרמלית דהא איסקפה ברמלית היא דרחבה ד' ואינה גבוהה י' וכשנוטל מפתח משם והוא עומד ברשות הרבים ומוליכו דרך חויר האִיסקופה למעגול שעל גביו למטה מעשרה קא מטלטל מפרמלית לכרמלית ולא גזר רבי מאיר שמה ויבאנו אצלו חוץ לעבי האִיסקופה): למחר פותח ונועל כו' ועל האִיסקופה הוא עומד ומטלטל מפתח מאסקפה למעגול על דרך חויר האִיסקופה דאין טלטול אלא בברמלית: ומחזירו למקומו לאסקפה: מניחו במעגול אכל לא באסקופה דכי ממטי ליה מאסקפה למעגול הא מפיק מפרמלית לרשות היחיד: למקומו למעגול על גביו כגון מנעולין הללו של עד שעושין עניים בפתחיהן וראשיהן רחבין ובלע"ז שרדור"א: וחקמים אומרים וכו' לקמן מפרש טעמא דלא משנו ליה להאי מנעול רשות היחיד: למקומו לאִיסקופה או לחלון שאין בו ארבעה דאף על גב דגבוה עשרה מקום פטור בעלמא הוא: שמוציא מרשות לרשות מאסקפה שהוא ברמלית לחלון שהוא רשות היחיד ואף על גב דהניחו תחלה במעגול שהוא מקום פטור לרבנן וכלא אצל כל הקשויות פרב דימי קומא לן דאמר בפ"ק ובלבד שלא יחליפו: מקום פטור הוא וכי הוי למעלה מעשרה היכי משני ליה רבי מאיר רשות היחיד ואסר: ויש בו לחק בתוך הדלת אצל ראש המעגול בעביו של דלת ולהשלים ראש המעגול לארבעה: חוקקין להשלים רואין אותו כאלו חקוק: אין חוקקין להלך מקום פטור בעלמא הוא: דגר בה רבי מאיר משערי גנה מדקא שרי לעמד (ברשות הרבים לטול מפתח מאסקפת ברמלית ולהוליכו דרך חוירא

למעגול שלמטה מעשרה ולא גזר שמה ויבאנו אצלו לרשות הרבים וש"מ אסקפה שהיא ברמלית: וש"מ מדרבנן דאמר אס יש ארבעה על ארבעה אסור לטול מפתח מאסקפה ולנעל במעגול שהוא מקום פטור ולטלו משם ולהניחו בחלון שהוא רשות היחיד משום דקא מחליף מאסקפת ברמלית לחלון שהוא רשות היחיד על ידי הנחת מקום פטור: איתא לדרב דימי דאמר ובלבד שלא יחליפו: מתני' נגר קבילי"א שתוחבין אותו בחור שבאיסקופה לנעל הדלת: שיש בראשו גלוסטקרא שראשו עבה וראוי לבוכנא לבתש ולשחק בו פלפלין ואפלו דכי דתורת פלי עליו ר"א אומר אלא אס כן קשור ותלוי בדלת דדמפרש בגמרא: ור' יוסי מתיר דתורת פלי עליו משום גלוסטקרא ולא מחזי כבויה: גמ' בנטול באגדו כשהוא קשור ותלוי בחבל של קומא וראוי לטלטלו על ידי אותו חבל ואינו נפסק בידה: פלי עלמא לא פליגי דשרי דכיון דקשור ותלוי יפה מוכחא מלתא דלעגול קאי ולא מחזי כבויה:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

מסורת הש"ס

א תוספתא עירובין

ב לעיל צט:

ג לעיל לג.

ד לעיל יא::; יומא יא:

ה שבת ז:

ו שבת ח::; לעיל זז::; לעיל פה::; לעיל טז::; לעיל עז.

ז לעיל פז::; לעיל פז::; מועד קטן .

מסורת הש"ס

א שבת כזו.

ב שבת קא;; לעיל צטו; סוכה

ג שבת קיג.

פֿשׂאין נטל פאגלו ס'הקבל דק ואס ה'ה רוצה לטלו משם לטלטלו ע"י אותו חבל מיד נפסק ר"א סבר בן דאינו נטל פאגלו דהנה כמי ש'אינו קשור ותנן לקמן נגר המנח ש'אינו קשור בדלת אין נוש'לין בו ו'האי גמי מנח הוא משום גלוסקטרא לא שרי לה ורבי יוסי סבר גלוסקטרא מה'עא ליה דכיון דכלי הוא לא ה'י כב'עון: מתני' נגר הנגרר שקשור בדלת חבל אינו תלוי ס'הקבל ארץ ומתוך שנגרר אינו נראה קשור וכש'אין בראשו גלוסקטרא ק'אמר: נוש'לין בו במקדש דשבות בעלמא הוא דאינו בונה משם הואיל וקשור לכה ח'לא הואיל ונגרר מח'י כבונה ואין שבות דרבגן במקדש ח'לא גזרו עס: והמונח ש'אינו קשור כלל ה'י בעון ממס ור' יהודה סבר לאו בעון ממס הוא ח'לא דומה לבעון ובמקדש לא גזרו שבות: גמ' זה אפי' במדינה מתר הואיל וקשור ח'ף על פי ש'אינו תלוי: הלכה פר' יהודה בנגרר דמתר אפילו במדינה ח'בל לא במנח דשרי ליה רבי יהודה במקדש לית הלכתא ב'תה דכיון ש'אינו קשור עס בעון גמור הוא פשאר נגרים שנוש'עים בכותלים והבונה כל שהוא ח'יב ומלאכה דאזכ'יתא לא התרה במקדש ח'יז מ'הקרב'ת תמידין ומוספין וקרבנות צבור שדוחין את השבת מ'זרת הכתוב: והוא שקשור בדלת עצמה דמוכח שפיר ולא שקשור במופה: נטל פאגלו בלומר קשור ה'ה דחבל ח'ק: דין לא נטריק זה לא יגעל ש'אינו קשור דכמ'אן דלית'ה לגמי דמי: נקמז מהו שנקנס הנגר ב'חור האסקפה ונפחת אותו ה'חור ויוצא הנגר לצד הקרקע ונוש'ען ב'קרקע ועד השתא ח'רי כש'האסקפה גבוהה ואין ה'חור נקב עד ל'ארץ: נשמט שנפסק הקבל שהוא קשור בו ור'י הוא מנח בקרן ז'יית כשפותח אותו: עשה לו בית יד לנגר ש'אינו קשור כלל ותחב בית יד ב'אמצעיתו ודומה ל'מקבת ד'השתא נחאי מוכח מלתא הוא דכלי הוא מהו לנגל בו: בוכנא ק'אמרת ה'א נחאי שרי בוכנא מקבת וכ'ותשין בו ח'טין ותבלין: ש'ריתא קורה כמו בצל קורת'י (בראשית י"ט:ח') ד'טלל ש'רותי: צי עש'רה בלומר מש'אוי עש'רה בני ח'דם ה'ה בה ו'אפלו ה'כי לא ח'סר ע'ליהו: ו'שדו ליה א'דשא לסמכה ב'לילה: תורת כלי ש'קרא'יה

פֿשׂאין נטל פאגלו ס'הקבל דק ואס ה'ה רוצה לטלו משם לטלטלו ע"י אותו

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

הַלָּכָה כר"י בנגרר פרש בקונטרס דנוש'לין בו במדינה ח'בל במאי דשרי מנח

בְּשֵׁאיִנוּ נִישָׁל בְּאִיגָדוֹ, דְּמָר סָבַר: כִּיּוֹן דִּיש בְּרֵאשׁוֹ גְּלוֹסְטְרָא — תּוֹרַת כָּלִי עָלָיו. וּמָר סָבַר: כִּיּוֹן דִּאיִנוּ נִישָׁל בְּאִיגָדוֹ — לֹא. מִתְנִי נִגְר הַנִּגְרָר — נושְׁלִין בוּ בְּמִקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בְּמִדִּינָה. וְהַמוֹנֵחַ כָּאן וְכָאן — אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אומר:

הַמוֹנֵחַ מוֹתֵר בְּמִקְדָּשׁ, וְהַנִּגְרָר בְּמִדִּינָה. גַּמְי' תָּנוּ רַבָּנַן: אִיזְהוּ נִגְר הַנִּגְרָר שְׁנושְׁלִין בְּמִקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בְּמִדִּינָה — כָּל שֶׁקְשׁוּר וְתָלוּי, וְרֵאשׁוֹ אֶחָד מִגִּיעַ לְאַרְצוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אומר: זֶה אִף בְּמִדִּינָה מוֹתֵר, אֲלֹא אִיזְהוּ נִגְר שְׁנושְׁלִין בְּמִקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בְּמִדִּינָה — כָּל שֵׁאיִנוּ לֹא קְשׁוּר וְלֹא תָלוּי, וְשׁוּמְטוֹ וּמַנִּיחוֹ בְּקֶרֶן זָוִית. "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הַלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּנִגְרָר. "אָמַר רַבָּא: וְהוּא שֶׁקְשׁוּר בַּדֶּלֶת. איני?! וְהָא רַבִּי טַבְלָא אִיקְלַע לְמַחְזָא, וְחָזָא לְהָהוּא דִּהְוָה תָּלִי בְּעִיבְרָא דְדִשָּׂא וְלֹא אָמַר לָהּ וְלֹא מִידִי? הָהוּא נִישָׁל בְּאִיגָדוֹ הָוָה. רַב אֱוִיָּא אִיקְלַע לְגַהֲרָדְעָא, חֲזַיִיה לְהָהוּא גִבְרָא דִּהְוָה קָא קִשִּׁיר בְּגָמִי. אָמַר: דִּין לֹא נִטְרוּק. בְּעִי רַבִּי זִירָא: נִקְמְזוּ, מַהוּ? אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי תִּיבְעִי לִיָּה? לֹא שְׁמִיעַ לִיָּה הָא דִּתְנַגָּא: נִשְׁמַט — אָסוּר, נִקְמְזוּ — מוֹתֵר. וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: נִקְמְזוּ, אִף עַל פִּי שֵׁאיִנוּ נִשְׁמַט — אָסוּר. ואָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הַלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּנִקְמְזוּ. וְטַעמָא מַאי? אָמַר אַבְיִי: מִשׁוּם דְּמִיחְזִי כְּבוֹנָה. בְּעָא מִינִיָּה רַב נַחוּמִי בַר זַכְרִיָּה מֵאַבְיִי: עֲשֵׂה לוֹ בֵּית יָד, מַהוּ? אָמַר לִיָּה: בּוֹכְנָא קְאָמַרְתָּ. אִיתְמַר, אָמַר רַב נַחוּמִי בַר אֲדָא: עֲשֵׂה לוֹ בֵּית יָד — מוֹתֵר. הָהוּא שְׁרִיתָא דִּהְוָה בִּי רַבִּי פִּדָת דִּהְוָה מִדְּלוּ לָהּ בִּי עֲשָׂרָה וְשָׂדוּ לָהּ אֲדִישָׂא, וְלֹא אָמַר לָהּ וְלֹא מִידִי. אָמַר — תּוֹרַת כָּלִי עָלֶיָּה. הָהִיא אֲסִיתָא דִּהְוָת בִּי מָר שְׁמוּאֵל דִּהְוָה מַחְזִקַת אֲדִרִיבָא, שָׂרָא מָר שְׁמוּאֵל לְמִישְׁדִּיָּיה אֲדִישָׂא. אָמַר — תּוֹרַת כָּלִי עָלֶיָּה. "שְׁלַח לִיָּה רַמִּי בַר יִחְזַקְאֵל דָּרַב עַמְרִם: נִימָא לוֹ מָר מַהֲלִין מִיָּלִי מַעֲלִיתָא דְאֲמַרְתָּ לוֹ מִשְׁמִיָּה דָּרַב אָסִי כְּכִיפִי דְאַרְבָּא. שְׁלַח לִיָּה, הֲכִי אָמַר רַב אָסִי: הֲנִי כִיפִי דְאַרְבָּא בְּזִמָּן שִׁישׁ בְּהֵן טַפַּח, אִי נָמִי אִין בְּהֵן טַפַּח וְאִין בִּין זֶה לְזֶה שְׁלִשָּׁה — לְמַחַר מִבִּיא מַחְצָלַת וּפּוֹרִס עָלֶיָּהּ. מַאי טַעמָא — מוֹסִיף עַל אֲהֵל עֲרָאִי הוּא, וְשִׁפִּיר דְּמִי. הֵנָּהוּ דְכָרִי דִּהּוּ לִיָּה לָרַב הוֹנָא, דְּכִימָמָא בְּעוּ טוֹלָא וּבְלִילִיא בְּעוּ אֱוִירָא. אֲתָא לְקַמִּיָּה דָּרַב. "אָמַר לִיָּה: זֵיל כְּרוּךְ בּוּדִיָּיא, וְשִׁייר בַּה טַפַּח, לְמַחַר פִּשְׁטָה וּמוֹסִיף עַל אֲהֵל עֲרָאִי הוּא, וְשִׁפִּיר דְּמִי. 'אָמַר רַב מִשׁוּם רַבִּי חִיָּיא: וִילָן מוֹתֵר לְנִטוֹתוֹ וּמוֹתֵר לְפוֹרְקוֹ בְּשִׁבְתָּ. 'כִּילִּת חֲתָנִים מוֹתֵר לְפוֹרְקָה וְלְנִטוֹתָה בְּשִׁבְתָּ. אָמַר רַב שִׁשֶּׁת בְּרִיָּה דָּרַב אִידִי: לֹא אֲמַרְן אֲלֹא שֵׁאיִן בְּגָגָה טַפַּח, אֲבָל יֵשׁ בְּגָגָה טַפַּח — אָסוּר.^[א] וְכִי אִין בְּגָגָה טַפַּח, לֹא אֲמַרְן אֲלֹא שֵׁאיִן בְּפָחוֹת מִשְׁלִשָּׁה סְמוּךְ לָגַ טַפַּח, אֲבָל יֵשׁ בְּפָחוֹת מִשְׁלִשָּׁה סְמוּךְ לָגַ טַפַּח — אָסוּר.^[ב] וְכִי אִין בְּפָחוֹת מִשְׁלִשָּׁה סְמוּךְ לָגַ טַפַּח נָמִי, לֹא אֲמַרְן אֲלֹא שֵׁאיִן

בְּשִׁיפּוּעָה

בְּמַקְדֵּשׁ לִית הַלְכָתָא בְּנִתְסָ: **נִקְמְזוּ**
מַהוּ פִּרּוּשׁ עַד הִשְׁתָּא הִנֵּה ח'רִי כְּשֶׁהֲסַקְפָּה גְבוּהָה וְאִין ה'חור נוקב עד ל'ארץ וְהִשְׁתָּא בְּעִי אָס ה'חור הולך עד שנקנס ונוש'ען ב'קרקע וְדמי טפי

לבונה: **ההוא שריתא** ד'הוּ מְדְלוּ לָהּ בִּי עֲשָׂרָה ואס ת'אמר ד'אמרינן סוף בְּמָה מְדִלְקִין (שַׁבָּת דף לה.) גְּבִי ח'לתא ח'מר ח'פִי בְּעִי מנָה דמר אפילו בַּת תְּרִי כּוֹרִי וְלֹא שָׂרִי לִי וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא דְּמִי ח'ח'לתא אין רְגִילוֹת לטלטלָה בְּחוּל כָּלל ח'בל ה'אי ש'ריתא ד'רָכָה לטלטלָה תמיד בְּחוּל לנגל הדלת

משום ה'כי שרי: **לֹא** אָמְרוּ אֲלֵא שֵׁאיִן בְּשִׁפּוּעָה טַפַּח פִּרְשׁ בַּקּוֹנְטֵרַס שֵׁיט כּלוּת קטנות סמוכות זו לזו ואין בְּכָל אחת טפח ותמָה דלִימָא לבוד מְכִילָה זו לְכֵלָה זו וְנִמְצָא שֵׁיט בְּשִׁפּוּעָה טַפַּח וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָא דְחָשִׁיב לָהּ אֲהֵל לְעִיל עַל יָדִי לבוד ד'הִינוּ לַעֲנוֹן שְׂיוֹכֵל להוסיף לְמַחַר בְּשַׁבָּת ח'בל לא מִסְתַּבֵּר שְׁיחָשֵׁב בְּכִי ה'אי גוּנָא עֲשִׂית אֲהֵל לְאָסַר עָלָיו לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת ד'אִטוּ וְהִיֵּא ח'סוּר לנטות בְּשַׁבָּת שְׁנִי חוּטִין תוֹךְ שְׁלָסָה משום עֲשִׂית אֲהֵל:

קב.

עין משפט

גר מצוה

א מו"י פכ"ו מהל' שבת הל' י:

ב מו"י פכ"ו מהל' שבת הל' י:

ג מו"י פכ"ה מהל' שבת הל' ו, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שח סעי' ב:

ד מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' כט, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שטו סעי' ב:

ה מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' כט, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שטו סעי' ב:

ו מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' כט, טוש"ע או"ח סי' שטו סעי' א:

ז מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' ל, טוש"ע או"ח סי' שטו סעי' יא:

לשכ ע'ליה: **ח'אסתא** מורטוי"ר: **ח'דריבא** לְתַך חטין ט"ו ס'אין ח'צ כור: **כִּיפִי ד'ארבא** חולמות ש'עושיין בְּסַפִּינָה שְׁנושְׁעִין בעין מעגלין שְׁקורין צרק"ל ראשו ח'חד בְּדִפְן זֶה שֶׁל סַפִּינָה וְרֵאשׁוֹ שְׁנֵי בְּדִפְן זֶה וְהוּא כְּפוּף כְּמוֹ חוּלָם וְעוֹמֵד כְּמוֹ כַּפֵּה וּמִרְחִיק בְּחִצֵי אִמָּה וְנושְׁעַן אַחַר וְכֵן עַל פְּנֵי כָּלָה וּפּוֹרְסִין בְּגָדִים וּמַחְצְלוֹת שֶׁל גְּמִי לְהִגֹּן מִפְּנֵי הַצֵּנֶה וְהַנְּשִׁמִּים: שֵׁיט בְּהֵם טַפַּח שְׂרַחַב שֶׁל מַעְגָּל טַפַּח דְּכָצִיר מִטַּפַּח לֹא הִי אֲהֵל ח'בל בְּשְׂרַחַב טַפַּח מִקְרִי אֲהֵל נִמְצָא שֶׁס אֲהֵל עָלָיו מְבַעֲד יוֹם וכִּשֶׁהוּא פּוֹרֵס עָלָיו הַבָּגַד לְמַחַר אִינוּ ח'לָא מוֹסִיף: אִי גְמִי אִין בְּרַחְבּוֹ טַפַּח ואִין בִּין זֶה לְזֶה שְׁלָסָה ד'איבא לְמִימַר לבוד: דְּכָרִי ח'לוּס: דְּכִימָמָא בְּעוּ טַלָּא מִפְּנֵי הַשָּׂרָב: וּבְגִילָגִיא בְּעוּ ח'וִירָא הִנָּאת הֵקַר מִפְּנֵי הַבֶּל הַקּוֹן וּבִימוֹת הַחוּל הִיו פּוֹרְסִין עָלֶיהֶן מַחְצְלוֹת בָּיוִם וְנוֹטְלִין בְּלִילָה: אֲתָא לְקַמִּיָּה דָּרַב מַה נְּעִבִיד לָהּ בְּשַׁבָּתָא: כְּרוּךְ בּוּזָא בְּשִׁתְּסַלְקַן הַמַּחְצֵלַת מַעֲלִיָּהּן לַפְּנוֹת עָרַב שַׁבָּת אַל תְּסַלְקָנָה כָּלָה מִשָּׁם ח'לָא הִי גוֹלֵל אותָה וכּוֹרֵךְ מַעַל הַגָּג נָשִׂיר בַּה טַפַּח פְּרוּסָה דְּלָהּי עָלֶיהָ עַס אֲהֵל: וְלְמַחַר פִּשְׁטָה דְּהִי תוֹסַפֶּת נָשִׂרִי: וִילָן בְּנִגָד הַפְּתַח לַצִּיעוּת: מִתָּר לְנִטוֹתוֹ דְּלֹא אֲהֵל הוּא דְּלֹא קוֹבִיעָא הֵתֵם ח'לָא כֵּן דְּרַכּוּ לְגַתָּן וְלִהְסַתְּלַק כְּדֶלֶת בְּעִלְמָא: כָּלֶת חֲתָנִים לֹאֹ אֲהֵל הוּא מִפְּנֵי שֵׁאִין לָהּ גַּג לְמַעֲלָה רַחַב טַפַּח מִפְּנֵי שֶׁהִיא נְתוּנָה בְּשִׁפּוּעַ וְהִיא וְרִיעָה שְׁפוֹרְסִין סְבִיב לְמִטָּה לִישׁן: שֵׁאִין בְּפָחוֹת מִשְׁלָסָה סְמוּךְ לָגַג טַפַּח שְׁתַּנּוּנָה בְּחִלְכָּסוֹן חָרַר שְׁבִשְׁאֲתָהּ מוֹדַד רַחֲבָה לְמִטָּה מִשְׁלָסָה לָגַגָּה אִין בּוֹ רַחַב טַפַּח דְּהִי כּוֹלִיָּה דִּפְן ואִין כּאֵן אֲהֵל כָּלל ח'בל הִרְחִיבָהּ עַד טַפַּח בְּתוֹךְ שְׁלָסָה לָגַגָּה כּאֵלּוּ גָּגָה טַפַּח דְּמִי ואִסוּר לְנוֹתוּתָהּ:

קב:

	עין משפט
	גזר מצווה

א מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' לא, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שא סעי' מא:

ב מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' לא, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שא סעי' מא:

ג מו"י פכ"ב מהל' שבת הל' בה, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שיג סעי' ה:

ד מו"י פכ"א מהל' שבת הל' כז, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שכח סעי' בה:

ה מו"י פכ"א מהל' שבת הל' כז, טוש"ע או"ח סי' שכח סעי' כז: ו מו"י פי' מהל' שבת הל' ו:

הָא דְּמַהֲדַק הָא דְּלָא מַהֲדַק פֿרשׂ פֿקונטערס דטעמא לאו משום אָהֵל הוא וּלְפִי זֶה גִּשְׁפוּעִיּה מִכְנֶגֶד אֶרְמְעִית גָּבַהּ עַד

בְּשִׁיפוּעִיּה טַפַּח, אָבֵל יֵשׁ בְּשִׁיפוּעִיּה טַפַּח — **שִׁיפוּעִי אַהֲלִים כְּאַהֲלִים דִּמּוּ**. "וְאָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרִיה דְּרַב אִידִי: סִינָא — שָׂרִי. וְהִתְנִיף אָסוּר! לֹא קִשְׂיָא: הָא — דְּאִית בֵּיה טַפַּח, הָא — דְּלִית בֵּיה טַפַּח. אָלֹא מַעֲתָה: שָׂרְבִיב בְּגִלְמִיּה טַפַּח, הָכִי נָמִי דְאָסוּר? יֹאֲלֹא, לֹא קִשְׂיָא: הָא — דְּמִיּהֲדַק, הָא — דְּלֹא מִיּהֲדַק.[[][ⓘ] מִתְנִי' מַחְזִירִין צִיר הִתְחַתּוֹן בַּמִּקְדָּשׁ, אָבֵל לֹא בַּמִּדְיָנָה. וְהָעֲלִיזוֹן — כָּאן וְכָאן אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הָעֲלִיזוֹן — בַּמִּקְדָּשׁ, וְהִתְחַתּוֹן — בַּמִּדְיָנָה. גְּמִי תְנוּ רַבְּנֵי: צִיר דָּלֶת שְׂיִדָּה תִּיכָה וּמִגְדֵּל, בַּמִּקְדָּשׁ — מַחְזִירִין, בַּמִּדְיָנָה — דּוֹחֲקִין. וְהָעֲלִיזוֹן — כָּאן וְכָאן לֹא יַחְזִיר, גִּזְרָה שְׁמַא יִתְקַע. וְאִם תִּקְעַ — חִיִּיב חֲטָאת. ^[א]שֶׁל בּוֹר וְשֶׁל דּוֹת וְשֶׁל יָצִיעַ — לֹא יַחְזִיר, וְאִם הִחְזִיר חִיִּיב חֲטָאת. מִתְנִי' מַחְזִירִין רְטִיָּה בַּמִּקְדָּשׁ, אָבֵל לֹא בַּמִּדְיָנָה. אִם בִּתְחִילָה — כָּאן וְכָאן אָסוּר. ^[א]גְּמִי תְנוּ רַבְּנֵי: רְטִיָּה שְׁפִירְשָׁה מַעַל גַּבִּי מִכָּה — מַחְזִירִין בַּשָּׂבֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הוֹחֲלָקָה לְמִטָּה — דּוֹחֲקָה לְמַעְלָה, לְמַעְלָה — דּוֹחֲקָה לְמִטָּה, וּמִגְלָה מִקְצֵת הָרְטִיָּה וּמִקְנָח פִּי הַמִּכָּה, וְחוּזֵר וּמִגְלָה מִקְצֵת רְטִיָּה וּמִקְנָח פִּי הַמִּכָּה. וּרְטִיָּה עֲצֻמָּה לֹא יִקְנָח, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַרַח. וְאִם מִירַח — חִיִּיב חֲטָאת. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: הִלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַב חֲסִדָּא: לֹא שָׁנוּ אָלֹא שְׁפִירְשָׁה עַל גַּבִּי כְּלִי, אָבֵל פִּירְשָׁה עַל גַּבִּי קִרְקַע — דְּבָרֵי הַפֶּל אָסוּר. אָמַר מֶר בַּר רַב אֲשִׁי: הָוָה קְאִימָנָא קַמִּיה אָבָא, נִפְלָה לִיָּה אָבִי סְדִיָּא, וְקָא מַהֲדֵר לִיָּה. אָמִינָא לִיָּה: לֹא סָבַר לַה מֶר לְהָא דְאָמַר רַב חֲסִדָּא: מַחְלוּקַת שְׁפִירְשָׁה עַל גַּבִּי כְּלִי, אָבֵל פִּירְשָׁה עַל גַּבִּי קִרְקַע — אָסוּר, וְאָמַר שְׁמוּאֵל: הִלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה! אָמַר לִי: לֹא שְׁמִיעַ לִי, כְּלוּמַר לֹא סִבִּירָא לִי. מִתְנִי' קוּשְׁרִין נִימָא בַּמִּקְדָּשׁ, אָבֵל לֹא בַּמִּדְיָנָה. וְאִם בִּתְחִילָה — כָּאן וְכָאן אָסוּר. גְּמִי וּרְמִינָהוּ: נִימַת כְּנֹזר שְׁנַפְסָקָה — לֹא הָיָה קוּשְׁרָה אָלֹא עוֹנָבָה! לֹא קִשְׂיָא: הָא — רַבְּנֵי, וְהָא — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. ^[א]לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר מִכְשִׁירֵי מִצְוָה דּוֹחִין אֶת הַשָּׂבֶת, קוּשְׁרָה. לְרַבְּנֵי דְאָמְרִי אִין דּוֹחִין, עוֹנָבָה. אִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֶפְיָלוּ לְכַתְּחִילָה נָמִי! אָלֹא, לֹא קִשְׂיָא: הָא — רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא — רַבְּנֵי. וְרַבִּי יְהוּדָה אֵלִיבָא דִּמָּאן?

אִי

מָקוּם שֶׁשֶּׁפֶת יָרִיעָה כְּלָה שֶׁסּ לֹא הֶרְחִיב טַפַּח דְּהָיוּ כְּלָה כְּדָפֵן וְאִין כָּאן אָהֵל כְּלָל אָבֵל הֶרְחִיבָה כַּל דָּפֵן וְדָפֵן בְּאַלְכֶסְנָה טַפַּח הָיוּ הֵהוּא אֲלַכְסוֹן אַע"פ שֶׁהָא מִשְׁפַּע קָרוֹי אָהֵל כְּרַבָּנָן דְּפִלְגִי אֲדַרְבֵּי אֱלִיעֶזֶר בַּמַּסְכַּת סָבָה (דף יט:). כִּךְ שִׁמְעָתִי וְקִשְׂיָא לִי אִיזוּ מָטָה שְׂאִין בְּרַחֲבָה שְׁנֵי טַפְחִים אוֹ ג' חֶסֶר מִשְׁהוּ שְׂיָהִי כְּגַגָּה פְּחוֹת מִטַּפַּח וְשִׁנִּי שְׁפוּעִיָּה כָּל אֶחָד פְּחוֹת מִטַּפַּח וי"ל שֶׁהַמָּטָה רַחֲבָה כַּמִּשְׁפָּטָה וְנִקְלִיטוֹן הֶרְבֵּה יוֹצֵאִין הֵימְנָה לְשִׁנִּי רִאשִׁיָּה וְעוֹלָח לְמַעַלָּה סְדוּרִין אֶחָד גָּמוּךְ וְאֶחָד גְּבוּה וקִנִּים נְחוּסִים עָלֵיהֶם מִנְקִלִיטוֹן שְׂבִרָאשֶׁה לְנִקְלִיטוֹן שְׂבִרְגָלִיָּה וּפּוֹרַם עַל הַמָּטָה שְׂתִים וְשֹׁלֵשׁ כּוֹלֹת קִטְנוּת כְּגַגָּה וִירִיעָה גְדוּלָּה פְּרוּסָה סְבִיב הַמָּטָה לְקַפְנוּת: סָוִיָא שְׂרִי כּוֹבַע שֶׁל לָבָד שְׁקוּרִין פִּלְטָרִי מִתַּר לְנֶאֱתַת בּוֹ בַּשָּׂבֶת: הָא דְאִית בֵּה טַפַּח שְׂיָצֹא טַפַּח רַחֵב שְׂפָתוֹ לְהֵלֵן מִרָאשׁוֹ אָסוּר דְּהָיוּ אָהֵל: שְׂרַבֵּב בְּגִלְמִיָּה הֶאָרִיךְ בְּטוּלֵתוֹ לְהֵלֵן מִרָאשׁוֹ וְהוֹרָאשׁ טַפַּח הָכִי נָמִי דְאָסוּר: אָלֹא הָא דְמַהֲדַק הָא דְלֹא מַהֲדַק וְטוּעֵמָא לֹא מִשּׁוּם אָהֵל הוּא אָלֹא דִלְמָא נָפַל מַרְיָשָׁה וְחָתִי לֶאֱתוּיִי הַלָּכֵן, כִּי מַהֲדַק וְקָשׁוּר בְּרַעֲיָעָה תַּחַת צִאֲרוֹ שְׂרִי וְאִי לֹא אָסוּר: מִתְנִי' מַחְזִירִין צִיר הִתְחַתּוֹן שֶׁל דָּלֶת חֲלוֹן שְׂדָה טַבָּה וּמִגְדֵּל שְׂפַתְחִיָּהֶם מַצִּידִין דְּצִיר הִתְחַתּוֹן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יֵצֵא הָעֲלִיזוֹן נוֹחַ לַהֲחִזְרוֹ וְאִין כָּאן בִּגְנוֹן: אָבֵל לֹא בַּמִּדְיָנָה גִּזְרָה שְׁמַא יִתְקַע בְּגִרְזָן אוּ בַּמַּקְבּוֹת דְּהוּיָא מְלֹאכָה: וְהָעֲלִיזוֹן כָּאן וְכָאן אָסוּר דְּכִיּוֹן שְׂנִיצָא הָעֲלִיזוֹן כְּלוּ נוֹפֵל דְּהָיוּ כְּבוֹנִיָּה וְקָא סָבַר יֵשׁ בִּגְנוֹן בְּכָלִי וּמְלֹאכָה לֹא הֶתִּירָה חֲפִילוּ בַּמִּקְדָּשׁ: גְּמִי בַּמִּקְדָּשׁ מַחְזִירִין בִּגְנוֹן שְׂצִירִכִין לוּ לְדַבֵּר קִרְבָּן בִּגְנוֹן שְׂהִיָּה שֶׁסּ מִלַּח אוּ לְבוּנָה אוּ קִטְרֹת וְאִין שָׂבֶת בַּמִּקְדָּשׁ: וּבַמִּדְיָנָה דּוֹחֲקִין אִם לֹא יֵצֵא כְּלוּ מַחְזֵר הֶאֱסָקָפָה אֲלֵא הִתְחִיל לְשַׁמֵּט דּוֹחֲקִין לְחוּר בְּלַע"ו אֲנַפִּייִדֵּר"א: וְהָעֲלִיזוֹן כָּאן וְכָאן אָסוּר לַהֲחִזְרוֹ דְּהָיוּ כְּבוֹנִיָּה מִמָּשׁ: שְׁמַא יִתְקַע שְׁמַא יַחְזִיקֵנּוּ בַּמַּקְבּוֹת וּבְגִרְזָן וְהוּיָא מְלֹאכָה וְאַתְחַתּוּנָה בַּמִּדְיָנָה קָאִי דְאִי אֲשַׁלְיִין קָאִי וּבַמִּקְדָּשׁ הָיָה לִיָּה שָׂבֶת דְּהָךְ חֲזָרָה גִּזְרָה מִשּׁוּם שְׁמַא יִתְקַע וְאַמְרִי מִתַּסַּר בַּמִּקְדָּשׁ דְּאָמַר וְהָעֲלִיזוֹן כָּאן וְכָאן אָסוּר וְהָא שָׂבֶת בַּמִּקְדָּשׁ לֹא גִזְרוּ: שֶׁל בּוֹר וְשֶׁל דּוֹת דְּהָיוּ בִּגְנוֹן הַמַּחֲבָר לַחֲרַקַע חָשִׁיב בִּגְנוֹן בְּכָל דֵּהוּ: בּוֹר בְּחַפְצִיָּה דּוֹת בְּבִגְנוֹן בִּיתוּךְ הַקִּרְקַע אִישְׁקִדִּיינ"א: מִתְנִי' מַחְזִירִין רְטִיָּה כְּהָן שֶׁלָּקָה בְּיָדוֹ וְנָטַן עָלֶיהָ רְטִיָּה מִקְעוּד יוֹם וְהָעֶרֶךְ לַעֲבֹד עֲבוּדָה בַּשָּׂבֶת אוּ ביו"ט וְנָטַל רְטִיָּה מִעַל יָדוֹ שֶׁלֹּא תֵּהָא חוֹרֶצַת בְּיַדוֹ וְכִין יָדוֹ לַעֲבוּדָה דְּחַצִּיצָה פּוֹסְלַת בֵּה דְבַעֲיֵן וְלַחַם הַכֹּהֵן וְכִין דְּחִין לֹא הָיוּ לְקִיּוּסָה:

כַּכֵּהן מַחְזִירָה בַּמִּקְדָּשׁ דְּאִי לֹא שָׂרַת לֶה לַהֲחִזְרָה לֹא שְׁקִיל לִיָּה מַזָּה וּמִמַּנְעַ וְלֹא עֲבִיד עֲבוּדָה וְהָא אֶחָד מִשְׁלָשָׁה דְּבָרִים הֶאָמּוּרִים בַּמַּסְכַּת בִּיצָה שֶׁהָתֵרו סוּפֵן מִשּׁוּם תְּחֻלָּתוֹ: אָבֵל לֹא בַּמִּדְיָנָה גִּזְרָה שְׁמַא יִמְרַח הָרְטִיָּה וּמַרְיַח הֵינּוּ מוֹחֵק הָאִמּוּר בְּאִבּוֹת מְלֹאכּוֹת שֶׁל שָׂבֶת: אִם בַּתְּחִלָּה שֶׁלֹּא הָיְתָה קִשּׁוּרָה מִקְעוּד יוֹם וְכֵהן זֶה לֹא סִלֵּק' לְצַרְךְ עֲבוּדָה: כָּאן וְכָאן אָסוּר וְהָכָא לִיבָא לְמִימַר אִין שָׂבֶת בַּמִּקְדָּשׁ דְּהָא וְדָאִי הָאִי שָׂבֶת לֹא צַרְךְ גְּבוּה הוּא אֲלֵא לְצַרְךְ עֲצוּמוֹ: גְּמִי רְטִיָּה שְׁפִירְשָׁה שְׁנַפְלָה וּבַמִּדְיָנָה קָא מְרִי וְלִהְכִי נָקוּט פִּרְשָׁה שְׂהָרִי לֹא נִטְלָה מִדַּעַת: מַחְזִירִין דְּמִלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא הוּא וְלֹא גִזֹּר בֵּה רַבָּנָן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אִם נָפְלָה אִין מַחְזִירִין אָבֵל אִם הִחְלָקָה דּוֹחֲקָה [וּמַחְלִיקָה לְמַכָּה]: שֶׁהוּא מְמַרַח מַחְלוּיָן גְּמוּת שְׂבִרְטִיָּה מַרְיַח חִיָּב מִשּׁוּם מִמַּחֵק: לֹא שָׁנוּ דְמַתָּא קַמָּא שְׂרִי לַהֲחִזְרָה: אֲלֵא שְׂפִירְשָׁה ע"ג כְּלִי עַל הַכֶּר אוּ עַל הַכֶּסֶת: ע"ג קִרְקַע כַּלְכַתְּחֻלָּה דְּמִי: חֲבִי סְדוּיָא נִפְלָה לוּ עַל הַכֶּר שְׂבִרְטִיָּה מַרְיַח חִיָּב מִשּׁוּם מִמַּחֵק: לֹא סָבַר לֶה מֶר לְהָא דְרַב חֲסִדָּא דְמוּחִי לַכְּלָגְתִּיּוֹ שְׁנַפְלָה עַל הַכְּלִי וְאַכְּלוּ הָכִי אָסַר רַבִּי יְהוּדָה וְאַמַר שְׁמוּאֵל הִלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: לֹא שְׁמַע לִי הָא דְרַב חֲסִדָּא דְאָנָא סְבִירָא לִי דְכִי פְלִיג ר' יְהוּדָה בְּנִפְיֵלָה עַל גַּבִּי קִרְקַע אָבֵל בְּנִפְיֵלָה עַל גַּבִּי כְּלִי מוֹדָה דְּהָיָה כְּהִחְלָקָה בְּעָלְמָא: מִתְנִי' קוּשְׁרִין נִימָא נִימַת כְּנֹזר שֶׁל שִׁיר הַלְלוּם לְקִרְבָּן אִם נִפְסָקָה בַּשָּׂבֶת וּבְגִמְרָא מִפְּרַשׁ טַעֲמָא דְקַסְבַּר מִכְשִׁירֵי מִצְוָה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵאֲתַמּוּל דְּהָא הֵיּם נִפְסָקָה דּוּחָה אֶת הַשָּׂבֶת וְאִף עַל גַּב דְּקָשָׁר אֵב מְלֹאכָה הוּא בַּמַּסְכַּת שָׂבֶת (דף עג:). וְאִם בַּתְּחִלָּה שֶׁלֹּא הָיְתָה שֶׁסּ מַעֲוָלָם דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹת מֵאֲתַמּוּל אָסוּר: גְּמִי פִלְגוּמָא דר"א וְרַבָּנָן גַּבִּי מִיָּלֶה (שָׂבֶת דף קל). שר"א מַתִּיר לַחֲטוֹב עֲצִים וְלַעֲשׂוֹת פְּחִמִין בַּשָּׂבֶת לַעֲשׂוֹת אֲזִמַּל לְמוֹל בּוֹ: קִרְבָּן צְבוּר הָיָה מִצְוָה הַדּוּחָה אֶת הַשָּׂבֶת וְשִׁיר הָיוּ מִכְשִׁירִין דִּידָה: לָרִי יְהוּדָה דְאָמַר עֲנִיבָה אֵב מְלֹאכָה בַּמַּסְכַּת שָׂבֶת (דף קיג). אִין חֲלוּחַ בִּין עֲנִיבָה לְקַשְׁרָה וְקוּשֵׁר דְקַסְבַּר מִכְשִׁירֵי מִצְוָה דּוּחִין וְהָא דְמַתָּא עוֹנָבָה רַבָּנָן דְאָמְרִי לֹא מְלֹאכָה הִיא וְכִין דְאֶפְשָׁר בַּעֲנִיבָה לֹא מַחְלִיטֵן שָׂבֶת: אִפִּי' לְכַתְּחִלָּה גְּמִי דְאֶפִּי' לַעֲשׂוֹת פְּחִמִין שֶׁהוּא מִכְשִׁיר שְׂרִי: וְרַבִּי יְהוּדָה דְמוּקְמִינן מִתְנִי' אֲלַבָּה וְקוּשֵׁר אֵב מְלֹאכָה הִיא אֲלִיבָא דְמָאן:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

מסורת הש"ס

א שבת ככו.

ב תוספתא עירובין

ג תוספתא שבת

ד משנה שבת

גליון הש"ס

מתני' קושרין נימא. עיין סוכה

דף ג ע"ב ד"ה ורבנן:

מסורת הש"ס
א גיטין לט.; ערכין יא: ב פסחים טה: ג פסחים טה: ד משנה פסחים; פסחים טה: ה משנה עירובין
תורה אור השלם

ואם יומעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל־ביתו במכשת נפשת איש לפי אכלו תכסו על־השה [שמות יב, ד]

אי חֲלִיצָא דר"א קאמר כלומר כמאן ס"ל בַּמְכָּשִׁירִין על פְּרֻקָּה כר"א ס"ל וכוּן **הָא בְּלָחָה** הָא בִּיבְשָׁה [מתניתין ביבשה] וְאִפְּלוּ הָכִי אֶסְרִינָן בְּכָלִי דְּשָׁבוּת גְּדוּל הוּא: דכר"א ס"ל חמאי הוי לכתחלה אסור: אֵלָּא הָא ר' שְׁמַעוֹן וְהָא רַבֵּן מִתְּנִי רַבֵּן דְּפִלְגִינִי עֲלֵה דר"ש וְאִמְרִי קוּשְׁרָה. דסבירא לֵהוּ כר"א בְּחֻזָּא דְּמַכְשִׁירֵי מַעֲנֵה דוֹחִין וכו' וּבְגוֹן בְּשָׂאֵי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵאֲתָמוּל בְּדַקְתָּנִי שְׁנַפְסָקָה לִי גִימָא בְּכַנּוּרִי וּפְלִיגִי עֲלֵיהּ בְּשִׁאפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מַבְעוּד יוֹם הַלֶּכֶךְ בְּתַחֲלָה אֶסוּר וּמַעַקְרָא כִּי הִנֵּה מוֹקְמִינָן לֵה כִּר' יוֹהֲדָה מ"ט לֹא שְׁנִינָן הָכִי מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁמַעִינָן בְּהֻזָּא דְּלֹאִית לֵה הָאִי סָבְרָא לְמַפְלָג בֵּין אִפְשָׁר לֹאִי אִפְשָׁר וְכָל בְּמֵה דְּלֹא אִשְׁכַּח תֵּנָּה דְאָמַר הָכִי בְּהֻזָּא מַבְעִיא לָן סְתָמָא דְּמִתְּנִיתִין מְנִי: אִף הִיא אִם הִיא עוֹנֵבָה אִו קוּשְׁרָה חִינָה מִשְׁמַעַת אֵת הַקוּל וְהוֹאִיל וְקוּשִׁירָה גְּמִי אֵב מְלֹאכָה הִיא הָא עַדִּיפָא שְׁתַּשְׁמִיעַ אֵת הַקוּל וְכוּכּ לָנוּ לַחֲלַל אֵת הַשֶּׁבֶת בְּשִׁלְשׁוּלֵי לְקוּם הַשְׁמַעַת קוּל שִׁיר שֶׁל לָוִיִּם מְלַחֲלֵל שֶׁבֶת בַּקּוּשִׁירָה שֶׁהִיא אֵב מְלֹאכָה וְלֹא נִקְוֶם בָּהּ שׁוּם מַעֲנֵה דְּלֹא מְצִי הַשְׁמַע קוּל: מִשְׁלָשֵׁל מְלֻמָּטָה וְכוּרְךְ מְלֻמָּעָה שְׁהָרִי יֵשׁ יְמִדוֹת מְלֻמָּעָה וְלִמָּטָה סְרָאשִׁי הִנִּימִין כְּרַפִּין בְּהָן וּבִשְׁהוּא רִנְצָה מַנְגִּלָּל הֵימָד וְהִנִּימָא נֶאֱרַכַת כְּשִׁין שְׁעוֹשִׁין לְמִינִי כְּלִי זֶמֶר אֶרֶפ"א דְּמֵאֲרִיךְ עַד שְׁנִינֵי לֵימָד שְׁלֻמָּעָה וְכוּרְכָה בּוּ וְהָרִי הִיא כַּבְתַּחֲלָה וּמַנְגִּלָּנָן הֵימָד עַד שְׁמִתַּפְשֻׁטָּה כַּהֲלָכָתָהּ וּמִשְׁמַעַת קוּלָהּ וְלִרַבֵּן עַדִּיפָא לְמַשְׁרֵי קוּשִׁירָה דְּהָא מִשְׁלָשֵׁל גְּמִי אֵב מְלֹאכָה הוּא דְּמִתְקַן כְּלִי כַּהֲלָכְתּוֹ וְכוּן (דלמי) [לשרין] לכתחלה מחליף ואִתִּי גְּמִי לְהַתִּיר גִּימִין בְּכַנּוּר חֻזַּשׁ לְכַתַּחֲלָה הַלֶּכֶךְ קוּשִׁירָה עַדִּיפָא: הָא וְהָא רַבֵּן דְּמַכְשִׁירִין שִׁא"א מַבְעוּד יוֹם דוֹחִין וְהָא דְקַתְּנִי מִתְּנִיתִין קוּשְׁרָה כְּשִׁנְפָסָקָה בְּאֻמְצַעִית שְׁאֵלְמִנִי עוֹנֵבָה לֹא תִשְׁמַע קוּלָהּ וְהָא דְקַתְּנִי עוֹנֵבָה כְּשִׁנְפָסָקָה בְּרָאשֵׁיָהּ שְׁאִין גְּרִיכָה עַס חוּזַק כָּל כֶּךְ וְסָגִי לִיהַּ בְּעֵינֵיבָה: וְאִי בַּעֲיַת חִימָא הָא וְהָא בְּאֻמְצַע הָא ר"ש וְהָא רַבֵּן וּבִדְוִיתָא דְקַתְּנִי לֹא הִיא קוּשְׁרָה מְדֹאֻרִיתָא שְׂרִי דס"ל לר"ש מַכְשִׁירִין דְּמַעֲנֵה דוֹחִין הִיכָא דְלֹא אִפְשָׁר לֵהוּ מֵאֲתָמוּל וּמִשּׁוּם גְּזָרָה הוּא דְּגִזֵּר אִמְצַע אֲטוּ מִן הַצַּד אֲבָל בְּעָלְמָא דְּלִיפָא לְמַגְזֵר מִיַּד דְּחִי: מִתְּנִי' יַבְלָת וְרוּא"ה וְהוּא מוּם לְתַמִּיד שְׁדוּחָה אֵת הַשֶּׁבֶת בְּדַבְתִּיב (וַיִּקְרָא

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

אי אֲלִיבָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קֹאמַר, אֲפִילוּ לְכַתְחִילָה גְּמִי. אֵלָּא, לֹא קוּשִׁיא: הָא — רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא — רַבֵּנּוּ, דְּתַנָּי: בּוֹן לְוִי שְׁנַפְסָקָה לִו גִּימָא בְּכַנּוּר — קוּשְׁרָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: עוֹנֵבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בּוֹן אֱלִעֶזֶר אוֹמַר: אִף הִיא אֵינָה מִשְׁמַעַת אֵת הַקוּל. אֵלָּא מִשְׁלָשֵׁל מְלַמָּטָה וְכוּרְךְ מְלַמָּעָלָה, אוּ מִשְׁלָשֵׁל מְלַמָּעָלָה וְכוּרְךְ מְלַמָּטָה. וְאִיבְעִית אֵימָא: הָא וְהָא רַבֵּנּוּ, וְלֹא קוּשִׁיא: כָּאן בְּאֻמְצַע, כָּאן מִן הַצַּד.^[א]וְאִיבְעִית אֵימָא: הָא וְהָא בְּאֻמְצַע, מָר סָבַר: גְּזָרִינּוּ, וּמָר סָבַר: לֹא גְזָרִינּוּ.^[ב]מִתְּנִי' חוֹתְכִין יַבְלָת בְּמַקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַּמִּדְיָנָה.

וְאִם בְּכָלִי — כָּאן וְכָאן אֶסוּר. ^[א]גְּמִי וּרְמִינָהוּ: הֶרְפִּיבוּ, וְהִבְאָתוּ מַחוּץ לַתְּחוּם, וְחִתִּיכַת יַבְלָתוֹ — אִין דוֹחִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: דוֹחִין! רַבִּי אֱלִעֶזֶר וְרַבִּי יוֹסִי (בּוֹ) חֲנִינָא, חַד אָמַר: הָא וְהָא בְּלָחָה, וְלֹא קוּשִׁיא: כָּאן — בִּיד, כָּאן — בְּכָלִי. וְחַד אָמַר: הָא וְהָא בִּיד, וְלֹא קוּשִׁיא: הָא — בְּלָחָה, הָא — בִּיבִישָׁה. וְלִמָּאן דְּאָמַר "הָא בִּיד הָא בְּכָלִי", מֵאִי טַעְמָא לֹא אָמַר "הָא בְּלָחָה הָא בִּיבִישָׁה"? אָמַר לָהּ: יַבִּישָׁה — אֲפִילוּ בְּכָלִי גְּמִי שְׂרִי, מֵאִי טַעְמָא? אִיפְרוּכִי אִיפְרָכָא. וְלִמָּאן דְּאָמַר "הָא בְּלָחָה וְהָא בִּיבִישָׁה", מֵאִי טַעְמָא לֹא אָמַר "הָא בִּיד הָא בְּכָלִי"? אָמַר לָהּ: בְּכָלִי — אִם בְּכָלִי — כָּאן וְכָאן אֶסוּר. וְאִידָּהּ — הָא דְקַתְּנִי הֵתָם, מִשּׁוּם דְקָא בְּעִי אִיפְלוּגִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבֵּנּוּ. וְאִידָּהּ — דוּמָיָא דְהֶרְפִּיבוּ וְהִבְאָתוּ מַחוּץ לַתְּחוּם קַתְּנִי, דְרַבֵּנּוּ. וְאִידָּהּ: הֶרְפִּיבוּ דְלֹא כְרַבִּי נָתַן, דְאָמַר: הַחִי נוֹשֵׂא אֵת עֲצָמוֹ. הִבְאָתוֹ מַחוּץ לַתְּחוּם כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְאָמַר: תַּחוּמִין דְּאוּרִייתָא.^[א]מֵתִיב רַב יוֹסֵף: אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, קַל וְחוּמַר: וּמָה שְׁחִיטָה שְׁהִיא מִשּׁוּם מְלֹאכָה — דוּחָה אֵת הַשֶּׁבֶת, אֵלוּ, שְׁמִשּׁוּם שְׁבוּת — אֵינּוּ דִין שְׂיָדְחוּ אֵת הַשֶּׁבֶת? אֵלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף: הָא וְהָא בִּיד, וּשְׁבוּת מְקַדָּשׁ בְּמַקְדָּשׁ — הַתִּירוּ, שְׁבוּת דְּמַקְדָּשׁ בַּמִּדְיָנָה — לֹא הַתִּירוּ.^[א]יְתִיב אַבְיִי וְקֹאמַר לָהּא שְׁמַעְתָּא. אִיתִיבִיהּ רַב סִפְרָא לְאַבְיִי: הִיָּה קוּרָא בִּסְפָר עַל הָאֶסְקוּפָה, וְנִתְגַּלְגַּל הַסִּפָּר מִידּוֹ — גּוּלְלוּ אֲצִלוּ. וְהָא הָכָא דְשָׁבוּת דְּמַקְדָּשׁ בַּמִּדְיָנָה הוּא, וְלֹא גְזָרִינּוּ דִילְמָא נִפִּיל וְאִתִּי לֵאִיתּוּי! וְלֹא אוּקְיָמָא בְּאֶסְקוּפָה כְּרַמְלִית וּרְשוּת הֶרְבִּים עוֹבְרַת לְפָנֶיהָ, דְכִין דְאִיגִדּוּ בִידּוֹ — אֲפִילוּ שְׁבוּת גְּמִי לִיכָא!?! "אִיתִיבִיהּ: מִשְׁלָשֵׁלִין אֵת הַפֶּסַח לְתַנּוּר עִם חֲשִׁיכָה. וְהָא הָכָא דְשָׁבוּת דְּמַקְדָּשׁ בַּמִּדְיָנָה, וְלֹא גְזָרִינּוּ שְׁמָא יַחֲתָה בְּגָחִלִים! אִישְׁתִּיק. כִּי אֲתָא לְקַמִּיָּה דְרַב יוֹסֵף, אָמַר לִיהּ: הָכִי אָמַר לִי רַב סִפְרָא. אָמַר לִיהּ: מֵאִי טַעְמָא לֹא תִשְׁנִי לִיהּ: בְּנִי חֲבוּרָה זְרִיזִין הֵן. וְאַבְיִי: "כִּהְנִים זְרִיזִין הֵן" — אָמְרִינּוּ. "בְּנִי חֲבוּרָה זְרִיזִין הֵן" — לֹא אָמְרִינּוּ. רַבָּא אָמַר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְאָמַר מַכְשִׁירֵי מִצּוּה דוֹחִין אֵת הַשֶּׁבֶת. וּמוּדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְכַמָּה דְאִפְשָׁר לְשַׁנּוּיִי מִשְׁנִינּוּ.

כ"ב:כ"ב) או חרוץ או יבֵּלַת יבֵּלַת דְקָרָא קְרִינָן יַבְלָת שְׁאִין עַס דְבַר אֵלָּא כִּמוּ חֲזָרַת דוּמָיָא דְשַׁבּוּר וְלֹא כְּתִיב שְׁבַר וְעוֹרַת גְּמִי לֹא כְּתִיב עוֹרוֹן אֲבָל יַבְלָת דְּמִתְנִי' הוּא עַס דְבַר שֶׁל הַמוּם: חוֹתְכִין יַבְלָת בִּיד קֹאמַר: אִם בְּכָלִי כָּאן וְכָאן אֶסוּר וְאע"ג דְכִי עֲבִיד גְּמִי בִיד מִתְקַן הוּא וְהָיָה לִיהַּ חוֹתְךְ מַבְעִלִי חַיִּים. וְהָיִי תוֹלָדָה דְגוּזוּ אֵת הַצִּמְרָא אִפ"ה בֵּין דְכָלְאֲחֵר יָד קֹא עֲבִיד שְׁאִין בּוּ דְרָךְ לַחֲתִכָּה אֵלָּא בְּסָבִין אִין בָּאן אֵלָּא שְׁבוּת: וְאִם בְּכָלִי כָּאן וְכָאן אֶסוּר דְאֵב מְלֹאכָה הִוי הוֹאִיל וְאִינוּ מַשְׁנֵה מִכְּמוֹת שְׁעוֹשִׁין בְּחוּל: גְּמִי דְרַבְּבוּ בְּפֶסַח הִבָּא בְּשֶׁבֶת קֹאמַר הֶרְפִּיבוּ עַל כַּתְּפוּ בִרֵּה"ר אוּ לְהִבְאוּ מַחוּץ לַתְּחוּם: וְנִשְׁתַּיְבַּת יַבְלָתוֹ אִין דוֹחִין כְּשִׁינָא סְתָמָא אֶסְתָּמָא: הָא דְפָסְחִים בְּכָלִי וּה"נ קֹאמַר תֵּנָּה דְּמִתְּנִיתִין וּר"א אֶפִּילוּ בְּכָלִי שְׂרִי דס"ל מַכְשִׁירֵי מַעֲנֵה דוֹחִין שֶׁבֶת כַּגוֹן מְלֹאכָה שְׁאִפְשָׁר לַעֲשׂוּתָהּ מַבְעוּד יוֹם כַּגוֹן בְּקוּר הַמוּם מַכְשִׁירֵי קַרְבֵּן הוּא וְהַקְרָבָן דוּחָה הַשֶּׁבֶת וּבַמַכְשִׁירִין פְּלִיגִי: מִתְּנִי' בִּיבְשָׁה וְאִפ"ה בְּכָלִי אֶסוּר מִשּׁוּם דְּמִתְקַן לֵה וַעֲנִן מְלֹאכָה קֹא עֲבִיד וּדְפָסְחִים בְּלַחָה וְתַרְוִיָּהּ בִּיד: אָמַר לָךְ בְּכָלִי לֵמָּה לִי לֹאשְׁמוּעִינָן בְּפָסְחִים דְאֶסוּר הָא כְּבַר שְׁמַעִינָן לֵה הָכָא וְלָמָּה לִיהַּ לַתֵּנָּה לְסַתְּמָה בְּתַרִי דוּכְתִי: וְאִידָּהּ לְהָכִי הֲדַר תֵּנִיָּא הֵתָם מִשּׁוּם כְּלָתָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְאִשְׁמוּעִינָן דְאִפִּילוּ בְּכָלִי שְׂרִי: וְאִידָּהּ לְהָכִי לֹא מוֹקְמִינָן לְהִיאָא דְפָסְחִים בְּלַחָה וּבְכָלִי דְאִם בּוּ הִיא לִיהַּ אֵב מְלֹאכָה וְהֵתָם הָא דְשָׁבוּת הוּא דְאוּרִי: דוּמָיָא דְהֶרְפִּבוּ דְלֹא מִיתְסַר אֵלָּא מִתְסַר אֵלָּא מְדַרְבָּעַן דְּחִי נוֹשֵׂא עֲצָמוֹ וְתַחוּמִין גְּמִי דְרַבֵּן וְאִפ"ה הוֹאִיל וְאִפְשָׁר מֵאֲתָמוּל לֹא דְחִי: וְאִידָּהּ הֶרְפִּבוּ וְהִבְאָתוּ גּוּפָה מְלֹאכָה גְּמוּרָה הִיא דְלֹא ס"ל לְהִאי תֵּנָּה בְּפָסְחִים כִּר' נֶטָן דְאָמַר בְּמָם' שֶׁבֶת בְּפ' הַמְצִינֵעַ (שֶׁבֶת דף גר.) חִי נוֹשֵׂא אֵת עֲצָמוֹ וּבִתְחוּמִין סָבַר לֵה כְרַבִּי עֲקִיבָא דְאָמַר בְּמָם' סוּטָה בְּפָרָךְ כֶּשֶׁם שֶׁהַמִּים בּוֹדְקִין (דף כז:) תַּחוּמִין דְּאוּרִיָּתָא: א"ר אֱלִיעֶזֶר ק"ו הֵתָם גְּבִי כְּלָתִיתָהּ תִּנִּיעַן לֵה בְּפ' אֵלּוּ דְבָרִים (פָּסְחִים סה:). אֵלּוּ שְׁמִשּׁוּם שְׁבוּת אֵלְמָא ת"ק מִשּׁוּם שְׁבוּת קֹא אֶסַר לֵהוּ וּש"מ דְלֹא בְּכָלִי מִתּוֹקְמָא: אֵלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף הָא וְהָא בִּיד וּמִיָּהּ מִתְנִי' בִּיבְשָׁה לֹא מוֹקְמִינָן לֵה דְאִם בּוּ אִפִּילוּ בְּכָלִי שְׂרִי אֵלָּא בְּלַחָה וּבִיד הִינוּ טַעְמָא דְשְׂרִי דְשָׁבוּת הוּא וּבַמַקְדָּשׁ שְׁתַּמִּידִין וְהַקְרָבוֹת צַבּוּר בַּמַקְדָּשׁ הֵם מְבַקְרִין אוֹתָן וּבְפָסְחִים הִינוּ טַעְמָא דְאֶסוּר דְאע"ג דְשָׁבוּת הוּא וְצָרַךְ מַקְדָּשׁ הוּא אִפ"ה בֵּין דְכָל אֲחֵד וְאֲחֵד מְבַקֵּר פָּסְחוֹ וּמִתְנִינּוּ בְּבִיתוֹ וְאח"כ מִבְּאוֹ לְמַקְדָּשׁ לֹא הַתִּירוּ לַעֲבִר עַל הַשְׁבוּת בַּמִּדְיָנָה: לְהָא שְׁמַעְתָּא דְרַב יוֹסֵף: גּוּלְלוּ אֲצִלוּ דְכִין דְאֲגִדּוּ בִידוֹ אע"ג דְאִיבָא שְׁבוּת דְלִמָּא נָפַל כּוּלִּיהַּ לַרֵּה"ר וְאִתִּי לֹאֲתוּיִי סָבַר גְּמִי שְׁבוּת דְּמַקְדָּשׁ קְרִי לֵה שְׁהָרִי קָדַשׁ הוּא אֲלִמָּא שְׁבוּת דְצָרַךְ מַקְדָּשׁ הֲתַר אִף בַּמִּדְיָנָה: הָא אוּקְיָמָנָא בְּרִישׁ כְּרַקִּין בְּאֶסְקָפָה כְּרַמְלִית וְכו' דְאִפִּילוּ שְׁבוּת לִיבָא לְמַגְזֵר דֹּא"ג נָפַל כּוּלִּיהַּ כִּי מַמְטִי לִיהַּ לְתוֹךְ הַבֵּית דְרָךְ הָאֶסְקָפָה אִין בָּאן חִיבַּד חוּאֲתִי: מִשְׁלָשֵׁלִין וְכו' נִלְצוּתוֹ וְהוּא יַעֲלֵה מַעֲצָמוֹ וּבְשָׂר דְעָלְמָא אֲמַרִין אִין עוֹלִין בְּשָׂר בְּצַל וּבִיצֵה אֵלָּא כְּדִי שְׁתַּעֲלוּ מַבְעוּד יוֹם גְּזָרָה שְׁמָא וְחִתָּה בְּגָחִלִים בְּ"ק דְשֶׁבֶת (יט:). וְהָא הָכָא דְכָל אֲחֵד צִלָּה פָּסְחוֹ בְּבִיתוֹ וְקוּשְׁרִי לִיהַּ גְּמִי בַּמִּדְיָנָה: בְּנִי חֲבוּרָה הַגְּמִינָן עַל הַפֶּסַח זְרִיזִין הֵן דְכָל הַעוֹקְסִין בְּקֻדְשִׁים זְרִיזִין וְחַבְדִּים הַלֶּכֶךְ לֹא מַחְתִּי: וְאַבְיִי דְאִשְׁתַּק סָבַר כְּהִנֵּם זְרִיזִין הֵן אֲמַרִין בְּכֵמָה דוּכְתִי דְכִין שְׁנַכְנֵם לַעֲבֹדָה בְּדוּעַ שְׁלֻמְדוּהוּ הֵלְכוּת קָדַשׁ אֲבָל בְּנִי חֲבוּרָה זְרִיזִין הֵן לֹא אֲמַרִין שְׁאִין לָךְ אֲדָם שְׁאִינוּ עוֹשֶׂה פָּסַח: רַבָּא אָמַר הָא וְהָא בִּיד כְּדָאמַר דְּבְכָלִי לִיבָא לְאוּקְמִי לְפָסְחִים מִשּׁוּם מְלֹאכָה וְהָא וְהָא בְּלַחָה דְאִי בִּיבְשָׁה לֹא מִתְסַר בְּכָלִי אֵלָּא מִתְנִי' דְקַתְּנִי שְׁבוּת דְאִפְשָׁר לֵה מֵאֲתָמוּל מְדִי מַקְמִי מַכְשִׁירֵי מַעֲנֵה ר"א הִיא דְכְּלִיג גְּמִי עֲלֵה דֵּהוּא דְפָסְחִים וְאִמַר דוֹחִין דְאִפִּילוּ אֵב מְלֹאכָה מְדִי מַקְמִיָּהּ וּכ"ש שְׁבוּת וְהָא דְקַתְּנִי בְּמִתְנִי' דְּבְכָלִי אֶסוּר מוּדָה ר"א דְכֵמָה דְאִפְשָׁר לְשַׁנּוּיִי מִשְׁנִיעַן לִיהַּ וְלֹא מַחֲלָלִין שֶׁבֶתָא וְהִיכָא דְלֹא אִפְשָׁר כַּגוֹן גְּבִי אֲזַמַּל דְּחִינָן אִפִּילוּ אֵב מְלֹאכָה:

קג.

 עיין משפּט נר מצוה

א מו"י פא' מהל' קרבן פסח הל' יח, סמג עשין רכג:

ב מו"י פט' מהל' שבת הל' ח, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שמו סעי' ב:

ג מו"י פא' מהל' קרבן פסח הל' יח, סמג עשין רכג:

ד מו"י פג' מהל' שבת הל' טו:

 עין משפט גזר מצוה

א מו"י פ' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הל' ט, סמג עשין קעג:

ב מו"י פכ"א מהל' שבת הל' כה, סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שכח סעי' כד:

ג מו"י פ' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הל' ו, סמג עשין סה:

ד מו"י פ' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הל' ח:

ה מו"י פ' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הל' ח:

מָה לִי הוּא וּמָה לִי חֲבֵרוֹ וּאִם תִּתְּנוּ לִי נֶחֱמָה וְהָא לֹא שָׂרִי הֵבֵא אֶלָּא בְּשָׁטְיוֹ וּבְמִתְנִי' שָׂרִי בְּיַד מִזְבְּחִי אִם בְּכָלִי כֹאן וְכֹאן אֶסוּר מִשְׁמַע הָא בְּיַד שָׂרִי וַיִּלְלִי גִבְעִי בְּהִמָּה דְּאִיבָא מֵאוּם לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ לֹא הִצְרַכּוּ לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ אֶלָּא בְּיַד וּאִם תִּתְּנוּ וְהִכִּי מִצִּינוּ לְמִימַר אֶלְבָּא דר"א דְּהִיבָא דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מִשְׁטִינוּ וְהָא חֲאָמַר בְּפִרְקָא אִם לֹא הִבִּיא (שְׁבַת דף קל). דְּמַבִּיא סָבִין לְמוֹל אִפִּי דְרָךְ רה"ר אע"ג דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי וְלִהְיֹאוּ דְרָךְ גִּגוּת וְחִקְפּוֹת וְחִצְרוֹת וַיִּלְלִי דְּהִתֵּם מְקַצֵּר דְּרַכּוּ לִילָךְ דְרָךְ רה"ר אֲבָל הֵבֵא דְּיֻכּוֹל לְחַתְכוּ בְּיַד כְּמוֹ בְּכָלִי מוֹדָה רִי אֲלִיעֶזֶר דְּמַשְׁטִינוּ:

שְׁעָלְתָּהּ לוֹ נְשִׁיכָה בְּגִבּוֹ תַמָּה דְּלִשְׁמַעִינוּ רַבּוּתָא טְפִי בְּגוּן שְׁעָלְתָּה בְּמִקּוּם שְׂיֻכּוֹל הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל וְאִפִּי"ה שָׂרִי הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל אִף עַל גַּב דְּלֹא הוּי בְּלֹאחֶר יָד וַיֵּשׁ לְוִמַר דְּאִי לֹא אֲשַׁמְעִינוּ בְּחִבְרוֹ הוּי סֵלְקָא דַּעְתָּךְ דְּלֹא שָׂרִינוּ לְחִבְרָה לְטוֹל כְּדִי שְׁעַבּוֹד חֲבֵרוֹ: **הִכִּי** גִּרְסִינוּ וְאִי רַבְּנָן נִשְׁקָלְהָ בְּיַד וּתְפֹשׁוּט דְּר' אֲלִעֶזֶר פְּרוּשׁ דְּשַׁמְעִינוּ מִנֶּה תַרְפִּי חֲזָא דְּמַכְשִׁירִי מִצְוָה לֹא דָחוּ אֲב חֲמַלְכָּה וְעוֹד דְּשַׁמְעִינוּ דְּבִכְלִי מוֹדוּ דְּחִיב חֲטָאת אֲבָל הִשְׁתָּא לֹא מִצִּינוּ לְמַפְשָׁטָא וְלִמְזַק דְּבִכְלִי לֹא מִשּׁוּם דְּאֲב מְלֹאכָה הִיא דְּהָא בְּיַד נָמִי

שְׁבוֹת הוּא וְלֹא קֶשְׁרוֹ: **אִא"ב** ר' אֲלִיעֶזֶר פ"י כִּי הִכִּי דְּמַשְׁטִינוּ מֵאֲב מְלֹאכָה לְשְׁבוֹת מַשְׁטִינוּ נָמִי מִשְׁבוֹת חֲמוּר לְשְׁבוֹת הַקֵּל אֶלָּא אִי אֲמַרְתָּ רַבְּנָן לָמָּה לָּהּוּ לֹאֲהִדּוּרִי (אֶלָּא) אֲשִׁבוֹת כֹּל דְּהוּ וְהִקָּשָׁה הִשָּׁר מִקּוּצִי דְּאִמְרֵאִי נִיחָא לִיה לְמַעַבַּד הִרְחִיקָה לר"א טְפִי מְלַרְבְּנָן וְהִיא נִרְחָה לְהַפֵּךְ דְּהָא ר"א מִקֵּל טְפִי וְתַרְוֹן דְּהִיא הִנוֹתְנָת אֶלְבָּא דְרַבְּנָן יֵשׁ לְהַתִּיר כֹּל שְׁבוֹת דְּלֹא נִפְק מִנֶּה חִרְבָּה פִּינוּ דְּאִית לָהּוּ דְּמִשּׁוּם הִכְשָׁר לֹא דְּחִינוּ שְׁבַת אֲבָל רִי אֲלִיעֶזֶר דְּאִית לִיה דְּמַכְשִׁירִי דּוּחָה וּמִיהוּ בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מַשְׁטִינוּ יֵשׁ לָנוּ לְחֹזַר אַחֵר שְׁבוֹת הַקֵּל שְׁלֹא יִבָּא לְהַתִּיר בְּלֹא שְׁנִי בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי:

מָה לִי הוּא וּמָה לִי חֲבֵרוֹ וּאִם תִּתְּנוּ לִי נֶחֱמָה וְהָא לֹא שָׂרִי הֵבֵא אֶלָּא

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

מאי היא מנא תימרא דמוזי ר' אליעזר דכמה דאפשר לשנויי משנינו דתניא

מאי היא, דתניא: כהן ששעלתה בו יבילת — חבירו חותכה לו בשיניו. בשיניו — אין, בכלי — לא. חבירו — אין, איהו — לא. מני? אילימא רבנן ובמקדש, פיון דאמרי רבנן בעלמא משום שבות — הכא, מה לי הוא מה לי חבירו? אלא לאו, רבי אליעזר דאמר בעלמא חייב חטאת, והכא אף על גב דמכשירי מצוה דוחין את השבת, כמה דאפשר לשנויי משנינו. לא: לעולם רבנן. ואי עלתה בכריסו — הכי נמי. הכא במאי עסקינן? בגזן שעלתה לו נשיכה בגבו ובאצילי ידיו, דאיהו לא מצי שקיל לה. ואי רבנן, נשקליה ניהליה ביזד, ותפשוט דרבי אלעזר: דאמר רבי אלעזר מחלוקת ביזד, אביל בכלי — דברי הפל חייב! ^(א) וליטעמיה, לרבי אליעזר נמי לישקליה ניהליה ביזד! האי מאי? אי אמרת בשלמא רבי אליעזר — היינו דגזר יד אטו כלי. אלא אי אמרת רבנן היא — נשקליה ניהליה ביזד, ותו לא מידדי.

^(ב)**מתני** כהן שלקה באצבעו — כוורו עליה גמי. במקדש, אביל לא במדינה. אם להוציא דם — כאן וכאן אסור. גמי אמר רב יהודה בריה דרבי חייא: לא שנו אלא גמי, אביל צלצול קטן — הוי יתור בגדים. ורבי יוחנן אמר: לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים, אביל שלא במקום בגדים — לא הוי יתור בגדים. ותיפוק ליה משום חציצה! בשמאל. אי נמי בימין — ושלא במקום עבודה. ^(ג) ופליגא דרבא, דאמר רבא אמר רב חסדא: במקום בגדים — אפילו נימא אחת חוצצת. שלא במקום בגדים, שלש על שלש — חוצצות, פחות משלש על שלש — אינן חוצצות. אדרבי יוחנן ודאי פליגא. אדרב יהודה בריה דרבי חייא מי נימא פליגא? "שאני צלצול קטן דחשיב. לישנא אחרینא, אמרי לה: אמר רב יהודה בריה דרבי חייא: לא שנו אלא גמי, אביל צלצול קטן — חוצץ. ורבי יוחנן אמר: לא אמרו חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים, אביל שלא במקום בגדים

שלש שבות היא והכי שפיר למתני דשמעינו מנה תרפי חזא דמכשירין שבות דחו אביל בכולי מודו רבנן דחייב חטאת דחשבינו ליה תולדה גזיוו את העמר שהיא חותך מן המחבר לבעלי חיים אביל השתא לא מצינו למפשטה מנה ולמדק דהא בכולי לא משום דאב מלאכה הוא דהא ביד נמי שבות הוא ולא קשרי ליה: ולטעמיהן לר"א נמי נהי דטעמא משום שנוי הנה נשקלה נהלה ביד דהא איבא שנוי דמוזהר ר"א בנוטל לחברו שאינו אלא שבות: אי אמרת בשלמא ר"א לגבי מכשירי מצוה שבות ואסור דאורייתא הטר משוי להו וטעמא משום דאפשר לשנויי משנינו כי היכי דמשנינו מאב מלאכה לשבות משנינו נמי משבות הסמוכה לשבות הקלה הלכך יד חמומה משעם דאורחה בדיכי ודומה לכלי ואיבא למגזר בה טפי יד אטו בלי: אלא אי רבנן וטעמיהו משום דאב מלאכה לא מדחי למה להו לאהדורי (אלא) אשבות כל דהו: ותו ליבא לאקשויי מידו: מחגי' פורח עליה גמי ואע"פ שהגמי מרפא את המכה הואיל והשתא מיהא צרך עבודה היא דלאו אורח ארעא שתרפה מכתו עס העבודה מכסה אותה בגמי: אביל לא במדינה שמרפא בשבת ורפואה בשבת שבות היא ואסור: ואם להוציא דם שמהדקה בגמי כדי להוציא דמה: כאן וכאן אסור שאין זה צרך עבודה ועוד דהנה ליה חובל ואב מלאכה לא משתרי לגביהו: גמי צלצול קטן אזור קטן נאה כמו היא חנכה בצלצול (קטן) דסוטה (דף ט:) ובלע"ז "בנדי"ל: הוי יתור בגדים ותניא בשחיטת קדשים בפרק שני (ובחים דף יח.) לבש שני מכנסים שני אבגנטים חסר אחת או יותר אחת או שהיתה לו רטיה על בגדו תחת בגדו ועבד עבודה עבודתו פסולה וילוי לה דתם מקוראי בני אהרן הכהנים בכהונם כלומר בבגדי הדיוט הזקוקין להם כהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד עבודתו פסולה דהינו יתור בגדים: לא אמרו באותה משנה יתור בגדים אלא במקום בגדים אביל שלא במקום בגדים כגון באצבע לא הוי יתור בגדים: ותפוק לה בין גמי בין צלצול משום דחנן פיו ידיו לעבודה ואנן (ולקח בעינו) ולקח הפהו חרך הפהו בעינו דמשמע בעצמו על ידו ולא ע"י אחרים: בשמאל שאין עבודה פשרה בה כדאמר בשחיטת חלזין כל מקום שגאמר אצבע או (בהו) [בהו] אינו אלא ימין: אי נמי בימין שלא במקום עבודה כגון על גב האצבע: ופליגא הא דר' יוחנן דאמר שלא במקום בגדים לא הוי יתור בגדים ואפי' בגד ג' על שלשה משמע דלא פסיל: דארבא דאמר במקום בגדים אפי' נימא אחת חוצצת ואע"ג דמשום יתור בגדים ליבא למימר דהא לאו בגד הוא חצצה מיהא הויא דכתיב (ויקרא ו) ומכנסיו בד ולבש על בגדו שלא יהא דבר חוצץ: ג' על ג' חוצצות דבינו דבגד מקרי הוי יתור בגדים והאי דנקט בלשון חצצה משום דרישא אחרי גטימא אחת במקום בגדים דלא מצי למתנייה יתור בגדים דלאו בגד הוא: פחות מג' אין חוצצות דאיידי דלא חשיב בגד יתור בגדים אין כאן דלאו בגד הוא וחצצה נמי אין כאן דשלא במקום בגדים הוא נשלא במקום עבודה: אדר' יוחנן נשאי פליגא הא דרבא כדאמרן שלא במקום בגדים ר' יוחנן לא חשיב יתור כלל אפי' בבגד גדול: אדרב יהודה ברה דר' חייא מי גימא פליגא הא דרבא דאמר שלא במקום בגדים פחות מג' אין חוצצות ואיהו אמר דצלצול קטן חנן ואף על גב דלא הוי שלש על שלש: צלצול קטן חוצץ משום יתור בגדים נמי בלשנא קמא ואין בה חלוק אלא במלתה דר"י והאי דנקטי לה במלתה דרב יהודה בלשון חצצה משום דר' יוחנן דלא מצי למתנייה משום יתור בגדים דקאמר פחות משלש על שלש חוצץ במקום בגדים ופחות מג' לא מצי למימר יתור בגדים אלא משום חצצה להכי נקט לה לכלה בלשון חצצה:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

מה לי הוא ומה לי חבירו וא"ת נכר' אליעזר מי ניחא והא לא שרי הבה אלא בְּשָׁטְיוֹ וּבְמִתְנִי' שָׂרִי בְּיַד מִזְבְּחִי אִם בְּכָלִי כֹאן וְכֹאן אֶסוּר מִשְׁמַע הָא בְּיַד שָׂרִי וַיִּלְלִי גִבְעִי בְּהִמָּה דְּאִיבָא מֵאוּם לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ לֹא הִצְרַכּוּ לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ אֶלָּא בְּיַד וּאִם תִּתְּנוּ וְהִכִּי מִצִּינוּ לְמִימַר אֶלְבָּא דר"א דְּהִיבָא דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מִשְׁטִינוּ וְהָא חֲאָמַר בְּפִרְקָא אִם לֹא הִבִּיא (שְׁבַת דף קל). דְּמַבִּיא סָבִין לְמוֹל אִפִּי דְרָךְ רה"ר אע"ג דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי וְלִהְיֹאוּ דְרָךְ גִּגוּת וְחִקְפּוֹת וְחִצְרוֹת וַיִּלְלִי דְּהִתֵּם מְקַצֵּר דְּרַכּוּ לִילָךְ דְרָךְ רה"ר אֲבָל הִבִּיא דְּיֻכּוֹל לְחַתְכוּ בְּיַד כְּמוֹ בְּכָלִי מוֹדָה רִי אֲלִיעֶזֶר דְּמַשְׁטִינוּ:

שְׁעָלְתָּהּ לוֹ נְשִׁיכָה בְּגִבּוֹ תַמָּה דְּלִשְׁמַעִינוּ רַבּוּתָא טְפִי בְּגוּן שְׁעָלְתָּה בְּמִקּוּם שְׂיֻכּוֹל הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל וְאִפִּי"ה שָׂרִי הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל אִף עַל גַּב דְּלֹא הוּי בְּלֹאחֶר יָד וַיֵּשׁ לְוִמַר דְּאִי לֹא אֲשַׁמְעִינוּ בְּחִבְרוֹ הוּי סֵלְקָא דַּעְתָּךְ דְּלֹא שָׂרִינוּ לְחִבְרָה לְטוֹל כְּדִי שְׁעַבּוֹד חֲבֵרוֹ: **הִכִּי** גִּרְסִינוּ וְאִי רַבְּנָן נִשְׁקָלְהָ בְּיַד וּתְפֹשׁוּט דְּר' אֲלִיעֶזֶר פְּרוּשׁ דְּשַׁמְעִינוּ מִנֶּה תַרְפִּי חֲזָא דְּמַכְשִׁירִי מִצְוָה לֹא דָחוּ אֲב חֲמַלְכָּה וְעוֹד דְּשַׁמְעִינוּ דְּבִכְלִי מוֹדוּ דְּחִיב חֲטָאת אֲבָל הִשְׁתָּא לֹא מִצִּינוּ לְמַפְשָׁטָא וְלִמְזַק דְּבִכְלִי לֹא מִשּׁוּם דְּאֲב מְלֹאכָה הִיא דְּהָא בְּיַד נָמִי

שְׁבוֹת הוּא וְלֹא קֶשְׁרוֹ: **אִא"ב** ר' אֲלִיעֶזֶר פ"י כִּי הִכִּי דְּמַשְׁטִינוּ מֵאֲב מְלֹאכָה לְשְׁבוֹת מַשְׁטִינוּ נָמִי מִשְׁבוֹת חֲמוּר לְשְׁבוֹת הַקֵּל אֶלָּא אִי אֲמַרְתָּ רַבְּנָן לָמָּה לָּהּוּ לֹאֲהִדּוּרִי (אֶלָּא) אֲשִׁבוֹת כֹּל דְּהוּ וְהִקָּשָׁה הִשָּׁר מִקּוּצִי דְּאִמְרֵאִי נִיחָא לִיה לְמַעַבַּד הִרְחִיקָה לר"א טְפִי מְלַרְבְּנָן וְהִיא נִרְחָה לְהַפֵּךְ דְּהָא ר"א מִקֵּל טְפִי וְתַרְוֹן דְּהִיא הִנוֹתְנָת אֶלְבָּא דְרַבְּנָן יֵשׁ לְהַתִּיר כֹּל שְׁבוֹת דְּלֹא נִפְק מִנֶּה חִרְבָּה פִּינוּ דְּאִית לָהּוּ דְּמִשּׁוּם הִכְשָׁר לֹא דְּחִינוּ שְׁבַת אֲבָל רִי אֲלִיעֶזֶר דְּאִית לִיה דְּמַכְשִׁירִי דּוּחָה וּמִיהוּ בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מַשְׁטִינוּ יֵשׁ לָנוּ לְחֹזַר אַחֵר שְׁבוֹת הַקֵּל שְׁלֹא יִבָּא לְהַתִּיר בְּלֹא שְׁנִי בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי:

מָה לִי הוּא וּמָה לִי חֲבֵרוֹ וּאִם תִּתְּנוּ לִי נֶחֱמָה וְהָא לֹא שָׂרִי הֵבֵא אֶלָּא בְּשָׁטְיוֹ וּבְמִתְנִי' שָׂרִי בְּיַד מִזְבְּחִי אִם בְּכָלִי כֹאן וְכֹאן אֶסוּר מִשְׁמַע הָא בְּיַד שָׂרִי וַיִּלְלִי גִבְעִי בְּהִמָּה דְּאִיבָא מֵאוּם לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ לֹא הִצְרַכּוּ לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ אֶלָּא בְּיַד וּאִם תִּתְּנוּ וְהִכִּי מִצִּינוּ לְמִימַר אֶלְבָּא דר"א דְּהִיבָא דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מִשְׁטִינוּ וְהָא חֲאָמַר בְּפִרְקָא אִם לֹא הִבִּיא (שְׁבַת דף קל). דְּמַבִּיא סָבִין לְמוֹל אִפִּי דְרָךְ רה"ר אע"ג דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי וְלִהְיֹאוּ דְרָךְ גִּגוּת וְחִקְפּוֹת וְחִצְרוֹת וַיִּלְלִי דְּהִתֵּם מְקַצֵּר דְּרַכּוּ לִילָךְ דְרָךְ רה"ר אֲבָל הִבִּיא דְּיֻכּוֹל לְחַתְכוּ בְּיַד כְּמוֹ בְּכָלִי מוֹדָה רִי אֲלִיעֶזֶר דְּמַשְׁטִינוּ:

שְׁעָלְתָּהּ לוֹ נְשִׁיכָה בְּגִבּוֹ תַמָּה דְּלִשְׁמַעִינוּ רַבּוּתָא טְפִי בְּגוּן שְׁעָלְתָּה בְּמִקּוּם שְׂיֻכּוֹל הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל וְאִפִּי"ה שָׂרִי הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל אִף עַל גַּב דְּלֹא הוּי בְּלֹאחֶר יָד וַיֵּשׁ לְוִמַר דְּאִי לֹא אֲשַׁמְעִינוּ בְּחִבְרוֹ הוּי סֵלְקָא דַּעְתָּךְ דְּלֹא שָׂרִינוּ לְחִבְרָה לְטוֹל כְּדִי שְׁעַבּוֹד חֲבֵרוֹ: **הִכִּי** גִּרְסִינוּ וְאִי רַבְּנָן נִשְׁקָלְהָ בְּיַד וּתְפֹשׁוּט דְּר' אֲלִיעֶזֶר פְּרוּשׁ דְּשַׁמְעִינוּ מִנֶּה תַרְפִּי חֲזָא דְּמַכְשִׁירִי מִצְוָה לֹא דָחוּ אֲב חֲמַלְכָּה וְעוֹד דְּשַׁמְעִינוּ דְּבִכְלִי מוֹדוּ דְּחִיב חֲטָאת אֲבָל הִשְׁתָּא לֹא מִצִּינוּ לְמַפְשָׁטָא וְלִמְזַק דְּבִכְלִי לֹא מִשּׁוּם דְּאֲב מְלֹאכָה הִיא דְּהָא בְּיַד נָמִי

שְׁבוֹת הוּא וְלֹא קֶשְׁרוֹ: **אִא"ב** ר"א אֲלִיעֶזֶר פ"י כִּי הִכִּי דְּמַשְׁטִינוּ מֵאֲב מְלֹאכָה לְשְׁבוֹת מַשְׁטִינוּ נָמִי מִשְׁבוֹת חֲמוּר לְשְׁבוֹת הַקֵּל אֶלָּא אִי אֲמַרְתָּ רַבְּנָן לָמָּה לָּהּוּ לֹאֲהִדּוּרִי (אֶלָּא) אֲשִׁבוֹת כֹּל דְּהוּ וְהִקָּשָׁה הִשָּׁר מִקּוּצִי דְּאִמְרֵאִי נִיחָא לִיה לְמַעַבַּד הִרְחִיקָה לר"א טְפִי מְלַרְבְּנָן וְהִיא נִרְחָה לְהַפֵּךְ דְּהָא ר"א מִקֵּל טְפִי וְתַרְוֹן דְּהִיא הִנוֹתְנָת אֶלְבָּא דְרַבְּנָן יֵשׁ לְהַתִּיר כֹּל שְׁבוֹת דְּלֹא נִפְק מִנֶּה חִרְבָּה פִּינוּ דְּאִית לָהּוּ דְּמִשּׁוּם הִכְשָׁר לֹא דְּחִינוּ שְׁבַת אֲבָל רִי אֲלִיעֶזֶר דְּאִית לִיה דְּמַכְשִׁירִי דּוּחָה וּמִיהוּ בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מַשְׁטִינוּ יֵשׁ לָנוּ לְחֹזַר אַחֵר שְׁבוֹת הַקֵּל שְׁלֹא יִבָּא לְהַתִּיר בְּלֹא שְׁנִי בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי:

מָה לִי הוּא וּמָה לִי חֲבֵרוֹ וּאִם תִּתְּנוּ לִי נֶחֱמָה וְהָא לֹא שָׂרִי הֵבֵא אֶלָּא בְּשָׁטְיוֹ וּבְמִתְנִי' שָׂרִי בְּיַד מִזְבְּחִי אִם בְּכָלִי כֹאן וְכֹאן אֶסוּר מִשְׁמַע הָא בְּיַד שָׂרִי וַיִּלְלִי גִבְעִי בְּהִמָּה דְּאִיבָא מֵאוּם לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ לֹא הִצְרַכּוּ לְחֵתָךְ בְּשָׁטְיוֹ אֶלָּא בְּיַד וּאִם תִּתְּנוּ וְהִכִּי מִצִּינוּ לְמִימַר אֶלְבָּא דר"א דְּהִיבָא דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מִשְׁטִינוּ וְהָא חֲאָמַר בְּפִרְקָא אִם לֹא הִבִּיא (שְׁבַת דף קל). דְּמַבִּיא סָבִין לְמוֹל אִפִּי דְרָךְ רה"ר אע"ג דְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי וְלִהְיֹאוּ דְרָךְ גִּגוּת וְחִקְפּוֹת וְחִצְרוֹת וַיִּלְלִי דְּהִתֵּם מְקַצֵּר דְּרַכּוּ לִילָךְ דְרָךְ רה"ר אֲבָל הִבִּיא דְּיֻכּוֹל לְחַתְכוּ בְּיַד כְּמוֹ בְּכָלִי מוֹדָה רִי אֲלִיעֶזֶר דְּמַשְׁטִינוּ:

שְׁעָלְתָּהּ לוֹ נְשִׁיכָה בְּגִבּוֹ תַמָּה דְּלִשְׁמַעִינוּ רַבּוּתָא טְפִי בְּגוּן שְׁעָלְתָּה בְּמִקּוּם שְׂיֻכּוֹל הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל וְאִפִּי"ה שָׂרִי הוּא בְּעִצְמוֹ לְטוֹל אִף עַל גַּב דְּלֹא הוּי בְּלֹאחֶר יָד וַיֵּשׁ לְוִמַר דְּאִי לֹא אֲשַׁמְעִינוּ בְּחִבְרוֹ הוּי סֵלְקָא דַּעְתָּךְ דְּלֹא שָׂרִינוּ לְחִבְרָה לְטוֹל כְּדִי שְׁעַבּוֹד חֲבֵרוֹ: **הִכִּי** גִּרְסִינוּ וְאִי רַבְּנָן נִשְׁקָלְהָ בְּיַד וּתְפֹשׁוּט דְּר' אֲלִיעֶזֶר פְּרוּשׁ דְּשַׁמְעִינוּ מִנֶּה תַרְפִּי חֲזָא דְּמַכְשִׁירִי מִצְוָה לֹא דָחוּ אֲב חֲמַלְכָּה וְעוֹד דְּשַׁמְעִינוּ דְּבִכְלִי מוֹדוּ דְּחִיב חֲטָאת אֲבָל הִשְׁתָּא לֹא מִצִּינוּ לְמַפְשָׁטָא וְלִמְזַק דְּבִכְלִי לֹא מִשּׁוּם דְּאֲב מְלֹאכָה הִיא דְּהָא בְּיַד נָמִי

שְׁבוֹת הוּא וְלֹא קֶשְׁרוֹ: **אִא"ב** ר"א אֲלִיעֶזֶר פ"י כִּי הִכִּי דְּמַשְׁטִינוּ מֵאֲב מְלֹאכָה לְשְׁבוֹת מַשְׁטִינוּ נָמִי מִשְׁבוֹת חֲמוּר לְשְׁבוֹת הַקֵּל אֶלָּא אִי אֲמַרְתָּ רַבְּנָן לָמָּה לָּהּוּ לֹאֲהִדּוּרִי (אֶלָּא) אֲשִׁבוֹת כֹּל דְּהוּ וְהִקָּשָׁה הִשָּׁר מִקּוּצִי דְּאִמְרֵאִי נִיחָא לִיה לְמַעַבַּד הִרְחִיקָה לר"א טְפִי מְלַרְבְּנָן וְהִיא נִרְחָה לְהַפֵּךְ דְּהָא ר"א מִקֵּל טְפִי וְתַרְוֹן דְּהִיא הִנוֹתְנָת אֶלְבָּא דְרַבְּנָן יֵשׁ לְהַתִּיר כֹּל שְׁבוֹת דְּלֹא נִפְק מִנֶּה חִרְבָּה פִּינוּ דְּאִית לָהּוּ דְּמִשּׁוּם הִכְשָׁר לֹא דְּחִינוּ שְׁבַת אֲבָל רִי אֲלִיעֶזֶר דְּאִית לִיה דְּמַכְשִׁירִי דּוּחָה וּמִיהוּ בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי מַשְׁטִינוּ יֵשׁ לָנוּ לְחֹזַר אַחֵר שְׁבוֹת הַקֵּל שְׁלֹא יִבָּא לְהַתִּיר בְּלֹא שְׁנִי בְּאִפְשָׁר לְשִׁנּוּי:

מסורת הש"ס

^א שבועות לב; חולין פה;

^ב זבחים יט; שבת קכו.

^ג שבת כו;

שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ חוצצות ומשום יתור בְּנֵדִים:

חַיִּא דְחֻשֵׁיב צִלְעֵל קָטָן וַתּוֹר בְּנֵדִים:

שְׁאֲנִי צִלְעֵל דְחֻשֵׁיב וְאִיכָא לְמִימַר דְמוּקָה בַּהּ דְּבֵא אֲבָל רַבִּי יוֹחָנָן פְּלִיג עֲלֵהּ

דְּהֵא עֲלֵה קָאִי וּפְלִיג: וְלִרְבִּי יוֹחָנָן דְּאִמַר צִלְעֵל גַּמִּי שְׂרִי: לְשִׁמְעִינן תֵּנֹא דַמְתַּנִּיתָן צִלְעֵל קָטָן דְּלֹא חֲזָן וּכ"ש גַּמִּי: דְּגַמִּי

מַסִּי מִשּׁוּם שְׂבַת אֶצְטְרִיךְ לַמְתַּנִּי גַּמִּי דֹאף

עַל גַּב דְּמַסִּי שְׂרִי בְּמַקְדָּשׁ: מַתַּנִּי בַחֲקִין מִלַּח מַפְזְרִין וּמִכְתַּתָּן עַל הַכֶּבֶשׂ מַפְנִי שְׁחֹלַק הוּא וּכְשֶׁהָשִׁימִים נוֹפְלִין עָלָיו הוּא מַחֲלִיק. בַּחֲקִין לִשְׁוֹן בַּתּוֹת בְּדֹאמַר בְּפִרְקן ב' דִּיּוֹמָא (דף כב:): מַמְאִי דְהֵאִי וַיִּפְקֹדֶם בְּבָזָן מַדִּי דַמְבָּזָן הוּא וַעֲוִיד מַמְרָהּ הַבָּזָן מְפָרֵשׁ בְּחֻנְיָה (דף יג:): כְּאוּר

הַיּוֹצֵא בִין הַחֲרָסִים שְׁעָרְפִין בְּהֵן זֶהָב וְהִם נִקְוָבִים וְסִדְקוּס וְלֵהָב הַיּוֹצֵא בְּנֶקֶב וּשׁ בּוּ בַמַּרְהֵא וַיִּרְקַק אוֹ חֲדָמָס: וּמַמְלָאִין מַבּוֹר הַגְּדוּל כּוֹי כֶּךָ שְׁמָן וַשִּׁנְיָהם בְּלִשְׁפַת הַעֲזָרָה: בַּגְּלָגֵל טוּר"ן בִּלְע"ז אֲבָל בַּמְדִּינָה לֹא טַעֲמָא מְפָרֵשׁ בְּגַמְרָא מִשּׁוּם שְׁמָא וּמֵלֹא לְגַנְיָא וְלַחֲרַבְתּוֹ: וּמַבְאֵר הַקֵּר בִּי"ט וְלֹא בְשֻׁבַת וּבְגַמְרָא מְפָרֵשׁ מֵאִי

נִיהוּ: גַּמִּי מַפְשְׁרוּנִיָא מְקוּם: וּמַרְדָּה בַּהּ שׁוֹטֵחַ בַּהּ: דְּלֹא מַבְטִיל לִיה וְלִיכָא מִשּׁוּם אֲשׁוּרִי גַּמּוּת דְּמַלְאכָה הוּא בְשֻׁבַת דְּהֵנִי בְּבָנָן דְּמִיזִי דַחְזִי לְמַאֲכַל בַּהֲמָה אוֹ לְטִיט הַחוּמוֹת לֹא מַבְטִיל לִיה הֵתֵם אֲבָל מִלַּח מַשְׁגָּדָרִם בְּרַגֵּל לֹא חֲזִי וּמַסְתַּמָּא מַבְטִיל לִיה וּבַמְדִּינָה אֲסוּר: קָא מוֹסִיף אֲבָנָן וְאִפְּלִינּוּ בַחוּל אֲסוּר לְהוֹסִיף עַל הַמַּזְבֵּחַ דְּכַתִּיב הַכֹּל בְּכַתֵּב מִיַּד ה' עַלִּי הַשְׂכִּיל שֶׁבִּגְנָן נִמְסַר לְדוֹד עַל יְדֵי הַעֲבָאִים שְׁלֹא לְהוֹסִיף וְשֹׁלֵא לַגֵּרַע וְאִית דְּנֻקְטִי לִיה מִשּׁוּם שְׂבַת וְלֹא הִיא דְּהֵא בְכַסּוֹי הָדֵם בַּשְּׁחִיטַת חֲלִין (חֲלִין פג:): דְּאֲזִרִי בַחוּל הַכִּי גַמִּי פִרְכִּיעִן: הֵא קָא הָיִי חֲצִיצָה בִין רַגְלֵיהֶם לִפְשֵׁם וַחֲצִיצָה כִּי הֵאִי גֻּנְיָא פְסוּלָה דְתַנָּן בַּשְּׁחִיטַת קִדְּשִׁים (זְבָחִים טו:): כֹּל הַזְבָּחִים שְׁקָבֵל דָּמָן זָר וְאוּנָן וְעַרְל יוֹשֵׁב וְעוֹמֵד עַל גַּבִּי כְּלִי עַל גַּבִּי רַגֵּל בַּהֲמָה וּע"ג רַגֵּל חֲבֵרוֹ פְסוּל וְהֵתֵם וְלִיף טַעֲמָא: בַּהֲלַכְת אַבְרָהִם לִפְשֵׁם דְּלֹאֹו עֲבוּדָה הִיא לְעוֹלָם לֹא מַבְטִיל לִיה אֲלֹא לְאַחַר דְּרִיסָה מוֹלְחִין מִמֶּנּוּ עוֹרוֹת קִדְּשִׁים וְקִשְׁטָא לָךְ הֵא הָיִי חֲצִיצָה לֹא תַחֲשֶׁה דְּהֵא דְקַתַּנִּי בַחֲקִין מִלַּח בַּהֲלַכַת אַבְרָהִם לִפְשֵׁם קֹאמַר דְּלֹאֹו עֲבוּדָה דְקָא ס"ד הַשְׂתָּא דְכִיּוֹן דְּכַל הַכַּפְרָה תִּלְוִיָּה בְּדָם אַע"ג דְּהַקְטַר חֲלָבִים הָוֵה עֲבוּדָה הוֹלֵכָה דִּידְהוּ מִיַּהֲא לֹא חֻשֵׁיב: וְהַקְרִיב אֶת הַכֹּל רִישָׁא דְקִרְחָא וְהַקְרַב וְהַכְרַעִים וְרַחֵן בְּמִים אֲלֵמָא

בְּאַבְרָהִם חֲמַשְׁתַּי קִרְחָא וּמַדְבַּעֵי בַּהֲנָה שְׁמַע מִנֶּה עֲבוּדָה הִיא: וּמַרְדָּה בַּהּ לְדָרִם עָלֶיהָ: לֹא בְּכַסֵּל וְלֹא בְּקַפָּה כְּדָרְךָ חוּל: שׁוּלִי הַקַּפָּה שְׁנַשְׁתַּבְּרָה וַיִּשְׁאָרוּ הַשּׁוּלִים: טָרַף אֲבַבְּא הַקּוּשׁ עַל הַדְּלַת בְּאֲגִרּוּפּוֹ וְהַשְׁמִיעַ קוּל: דְּקָא מַחִיל שְׂבַת דְקַסְבַּר כֹּל אוֹלוּזִי קִלָּא אֲסוּר: בַּחוּל שֶׁל שִׁיר הַנְּשָׁמַע כַּעֲזָן שִׁיר בְּנַעֲיָמָה וּבְנַחַת: מַעֲלִין בְּדִיּוּפִי מַעֲלִין וַיֵּן מַחְבִּית לַחֲבִית ע"י שְׂנִי קוּנִים הַחֲחוּכִים בְּאַלְכָסוֹן וּמִינִיחַ רֹאשִׁין הַמְשַׁפְּעִים זֶה בְּגִיד זֶה וְנוֹתֵן אֶחָד מִן הַקּוּנִים בְּחִבִּית וּמוֹצֵץ בְּפִיו בְּרֹאשׁ הַקֵּנֶה הָאֶחָר מַעֲט מִן הַיֵּין אֲלִיּוֹ וּמַסְלֵק מִשֶּׁם וְהַיֵּין יוֹצֵא כְּלוֹ מֵאֲלִיּוֹ דִּיּוּפִי שְׂתֵּי פִּיּוֹת: וּמַטִּיפִין מִיֵּאֲרַח לַחוּלָה כְּלִי הוּא וּפּוֹי צַר וְשֶׁל מַתְכַּת הוּא וּמִנְקַב בְּתַחֲתִיתוֹ נְקָבִים נְקָבִים דְּקִין וּמִמֵּלֹא מִיָּם וְסוּתֵם פּוֹי הַעֲלִין וְכַל זָמַן שְׁפִי סָתוּם אִין הַמִּים יוֹצִאִין בְּנֶקֶבִים תַּתְּחוּטִים וּכְשֶׁרֹּצֶה נוֹטֵל בְּקֶחַךְ הַעֲלִין וְהַמִּים יוֹצִאִין בְּנֶקֶבִים טוֹיף אַחַר טוֹיף וְנוֹתֵן כְּלִי מַתְכַּת וְכוּפֵּהוּ תַתְּחוּ וְחוֹלֵן נִשְׁמַע לַחוּלָה: וְקָא בַּעֲי לֹאֲתַעֲרוֹי ע"י קוּל זֶה וּמַתְּקִרְאִין לַהֲקִיצֵ בְּיָדִים שְׂמָא וְכַעַת וְכִיּוֹן דְּלֶהֲקִין הוּא לֹא בְנַעֲיָמָה וּבְנַחַת נִשְׁמַע שְׁהָרִי קוּל גַּעִים מַרְדִּימוֹ וְהוֹלֵךְ אַפ"ה לְבָרִיא לֹא: זְמוּמִי צִנֵּב"ש: לֹא יוֹפַח גִּזְיוֹ עַל לְבוֹ: יִסְפֹּחַ כֶּף אֶל כֶּף: וְרַבָּךְ בְּרַגֵּל לְהַשְׁמִיעַ קוּל לְהַבְעִית הַעוֹפּוֹת: שְׂמָא יִטֵּל צְרוּר וְזִרְק לַרֵ"ר לְהַבְרִיחַ הַעוֹפּוֹת: מַשְׁחָקוֹת בְּאֲגָנִים לְגַלְגֵּלן דְּרַךְ דָּף וּמַבּוֹת זֹז אֶת זֹז כְּדָרְךָ שְׁמַשְׁחָקוֹת הַנְּשִׁים: לֹאֲשׁוּרִי גַּמּוּת לְהַכִּין דְּרַךְ לְגַלְגֵּל הַאֲנָן: בְּתַפּוּחִים גַּמִּי כַה"נ: אוֹלוּזִי קִלָּא שֶׁהַגְּלָגֵל מַשְׁמִיעַ קוּל: גְּזִירָה שְׂמָא יִמְלֹא לְגַנְיָתוֹ מַתָּן שְׁמַמְלָאִין בּוּ בִלָּא טַרַח אֲתִי לְהַשְׁקוֹת בּוּ בַּגְּנִיתוֹ וְחַרְבְּתוֹ בְּשֻׁבַת:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

לִימָא פְּלִיגָא הֵא דְקִרְבָא אֲדָרַב וְהוּדָה בַּרֵּה דְרַבִּי

שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ — חוֹצְצוֹת, פְּחוֹת מִשְׁלֵשׁ — אִין חוֹצְצוֹת, וְהִיָּינוּ דְרַבָּא אָמַר רַב חֲסֵדָא. לִימָא פְּלִיגָא דְרַב יְהוּדָה בְּרִיה דְרַבִּי חֲיִיא? שְׂאֲנִי צִלְצוּל קָטָן דְחֻשֵׁיב. וְלִרְבִּי יוֹחָנָן: אֲדֹאשְׁמַעִינוּ גַּמִּי לִישְׁמַעִינָן צִלְצוּל קָטָן! מִילְתָּא אַגַּב אוֹרְחִיהָ קָא מַשְׁמַע לֹן, דְּגַמִּי מַסִּי. "מַתַּנִּי" בּוֹזְקִין מִלַּח עַל גַּבִּי כְּכַשׁ בַּשְּׂבִיל שְׁלֹא יַחֲלִיקוּ, וּמַמְלָאִין מַבּוֹר הַגּוֹלָה וּמַבּוֹר הַגְּדוּל בְּגַלְגֵּל בַּשְּׂבַת, וּמַבְאֵר הַקֵּר פִּיּוֹם טוֹב. גַּמִּי רַמִּי לִיה רַב אִיקָא מַפְשְׁרוּנִיָא לְרַבָּא, תַּנּוּ: בּוֹזְקִין מִלַּח עַל גַּבִּי הַכֶּבֶשׁ בַּשְּׂבִיל שְׁלֹא יַחֲלִיקוּ. בְּמַקְדָּשׁ — אִין, בַּמְדִּינָה — לֹא. וְרַמִּינְהִי: חֲצַר שְׁנַתְקַלְקְלָה בְּמִימֵי גִשְׁמִים — מַבִּיא תָבָן וּמַרְדָּה בַּהּ! שְׂאֲנִי תָבָן, דְּלֹא מַבְטִיל לִיה.^(א) אָמַר לִיה רַב אַחָא בְּרִיה דְרַבָּא לְרַב אָשִׁי: הֵאִי מִלַּח הִיכִי דְמִי? אִי דְמַבְטְלִיָּה — קָא מוֹסִיף אֲבָנָן (וּכְתִיב: "הַכֹּל בְּכַתֵּב מִיַּד ה' עַלִּי הַשְׂכִּיל"). וְאִי דְלֹא קָא מַבְטְלִיָּה, קָא הוּיָא חֲצִיצָה.^(ב) בַּהוֹלְכַת אַבְרָהִם לִפְכַּשׁ, דְּלֹאֹו עֲבוּדָה הִיא. 'וְלֹא? וְהֵא כְתִיב: "וְהַקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה", וְאָמַר מַר: זֹו הוֹלְכַת אַבְרָהִם לִפְכַּשׁ! אֲלֹא אִימָא: בַּהוֹלְכַת עֲצִים לַמַּעֲרָכָה, דְּלֹאֹו עֲבוּדָה הִיא.

דְּרִשׁ רַבָּא: חֲצַר שְׁנַתְקַלְקְלָה בְּמִימֵי גִשְׁמִים — מַבִּיא תָבָן וּמַרְדָּה בַּהּ. אָמַר לִיה רַב פֶּפֶּא לְרַבָּא, וְהַתַּנִּיָּא: בַּשְּׁהוּא מַרְדָּה — אִינוּ מַרְדָּה לֹא בְסַל וְלֹא בְקוּפָה, אֲלֹא בְשׁוּלִי קוּפָה!^(א) הַדָּר אוֹקִים רַבָּא אַמוּרָא עָלֶיהָ וּדְרִשׁ: דְּבָרִים שְׂאֻמְרַתִּי לִפְנֵיכֶם טַעוֹת הֵן בְּיַדִּי, בְּרַם כֶּךָ אָמְרוּ מִשּׁוּם רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: וּכְשֶׁהוּא מַרְדָּה — אִינוּ מַרְדָּה לֹא בְסַל וְלֹא בְקוּפָה, אֲלֹא בְשׁוּלִי קוּפָה. מַמְלָאִין מַבּוֹר הַגּוֹלָה. עוֹלָא אִיקְלַע לְבִי רַב מְנַשֶּׁה, אֶתָּא הָהוּא גַבְרָא טָרַף אַבְבָּא אָמַר: מֵאן הֵאִי? לִיתַחַל גּוּפִיָּה, דְּקָא מַחִיל לִיה לְשַׁבְּתָא. "אָמַר לִיה רַבָּה: לֹא אָסְרוּ אֲלֹא קוּל שֶׁל שִׁיר. אִיתִיבִיָּה אַבְיִי: מַעֲלִין בְּדִיּוּפִי וּמַטִּיפִין מִיֵּאֲרַק לַחוּלָה בַּשְּׂבַת. לַחוּלָה אִין, לְפָרִיא לֹא. הִיכִי דְמִי? לֹאֹו דְגַנִּים וְקָא בַּעֲי דְלִיתַעֲר. שְׁמַע מִיָּנָה: אוֹלוּזִי קִלָּא אֲסוּר! לֹא: דְתִיר, וְקָא בַּעֲי דְלִינִים — דְּמַשְׁתַּמַּע כִּי קִלָּא דְזְמוּמִי.^(א) אִיתִיבִיָּה: הַמְשַׁמַּר פִּירוּתִיו מַפְנִי הָעוֹפּוֹת, וּדְלַעֲזִי מַפְנִי חֲסִידָה — מַשְׁמַר כְּדָרְכוֹ בַּשְּׂבַת, וּבְכַלְבַּד שְׁלֹא יִסְפֹּחַ וְלֹא יִטַּפֵּחַ וְלֹא יִרְקַד כְּדָרְךָ שְׁהֵן עוֹשִׂין בַּחוּל. מֵאִי טַעֲמָא — לֹאֹו דְקַמּוּלִיד קִלָּא, וְכַל אוֹלוּזִי קִלָּא אֲסוּר? אָמַר רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב: גְּזִירָה שְׂמָא יְשׁוּל צְרוּר. 'וְאֲלֹא הֵא דְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: נְשִׁים הַמְשַׁחֲקוֹת בְּאֲגָזִיִּים — אֲסוּר. מֵאִי טַעֲמָא — לֹאֹו דְקָא מוּלִיד קִלָּא, וְכַל אוֹלוּזִי קִלָּא אֲסוּר? לֹא, דְלִמָּא אֲתִי לֹאֲשׁוּרִי גּוּמוֹת. דָּאִי לֹא תִימָא הַכִּי, הֵא דְאָמַר רַב יְהוּדָה: נְשִׁים מַשְׁחָקוֹת בְּתַפּוּחִים — אֲסוּר, הֵתֵם מֵאִי אוֹלוּזִי קִלָּא אִיכָא? אֲלֹא: דִּילְמָא אֲתִי לֹאֲשׁוּרִי גּוּמוֹת. תַּנּוּ: מַמְלָאִין מַבּוֹר הַגּוֹלָה וּמַבּוֹר הַגְּדוּל בְּגַלְגֵּל בַּשְּׂבַת, בְּמַקְדָּשׁ — אִין, בַּמְדִּינָה — לֹא. מֵאִי טַעֲמָא, לֹאֹו מִשּׁוּם דְאוֹלוּזִי קִלָּא — וְאֲסוּר? "לֹא, גְּזִירָה שְׂמָא יִמְלֹא לְגִינָתוֹ וּלְחוּרְבָתוֹ. "אִמִּימַר שְׂרָא לְמִימְלֹא בְּגִילְגָּלָא בְּמַחוּזָא, אָמַר: מֵאִי טַעֲמָא גְזָרוּ רַבָּנָן — שְׂמָא יִמְלֹא לְגִינָתוֹ וּלְחוּרְבָתוֹ? הַכָּא, לֹא גִינָה אִיכָא, וְלֹא חוּרְבָה אִיכָא.

פִּינ'ן דְקָא חֲזָא דְקָא

תָּרו

בְּמַקְדָּשׁ מַתַּר וּבַמְדִּינָה אֲסוּר אֲבָל נִרְחָה לַר"י דְּצִלְעֵל שְׂרִי בַּמְדִּינָה וְקָשִׁא דְאָם בֵּן מֵאִי פִרְיָךְ וּמַפְרַשׁ ר"י דְּפִרְיָךְ הַכִּי דְלַתַּנִּי בְּמַתַּנִּיתָן כַּהֵן שְׂלָקָה בְּאֶצְבַּע כּוֹרֵךְ לוֹ צִלְעֵל בִּין בְּמַקְדָּשׁ בִּין בַּמְדִּינָה וְאָם לְהוֹצִיא דָם כָּאן וְכָאן אֲסוּר: **דְּרִשׁ רַבָּא** חֲצַר שְׁנַתְקַלְקְלָה הִלְכְתָא בְּדַמְסִיק דְלֹא יִרְדָּה לֹא בְסַל וְלֹא בְּקַפָּה אֲלֹא בְשׁוּלִי קַפָּה שְׁנַשְׁתַּבְּרָה וַיִּשְׁאָרוּ בַּהּ הַשּׁוּלִים כְּדַפְרַשׁ בַּקּוּנְטָרִם אִי גַמִּי הוֹפֵךְ הַקַּפָּה וְנוֹתַנָּה עַל שׁוּלֵיהָ דְּהִינוּ עַל יְדֵי שְׁנֵי אֲבָל בְּיַד נִרְחָה לַר"י דְּאָסוּר: **הַכִּי גִרִים** בְּקוּנְטָרִם אֲלֹא

הֵא דְאָמַר רַב נְשִׁים הַמְשַׁחֲקוֹת בְּאֲגָזִיִּים כּוֹי לֹא מִשּׁוּם אֲשׁוּרִי גַּמּוּת דָּאִי לֹא תִימָא הַכִּי כּוֹי וְתַמָּה תַרְתִּי דְרַב לְמָה לִי וּמִיָּהוּ י"ל דְּחִדָּא מַכְלָל חֲבַרְתָּה אֶתְמַר וּר"ח גִּרִם הַכִּי אֲלֹא דְאָמַר רַב יְהוּדָה נְשִׁים הַמְשַׁחֲקוֹת בְּאֲגָזִיִּים כּוֹי לֹא דַמְשַׁתַּמַּע קִלָּא כִּי זְמוּמִי פִירוּשׁ שְׁזִרְק אֶחָד וּמַקְבֵּל אֶחָד בַּהֲשַׁמַּעַת קוּל דְּאָסוּר וְהִזְר קֹאמַר וְאֵלֹא הֵא דְאָמַר רַב יְהוּדָה נְשִׁים הַמְשַׁחֲקוֹת בְּתַפּוּחִים כּוֹי וּמַשְׂנִי לֹא מִשּׁוּם אֲשׁוּרִי גַּמּוּת וְהַשְׂתָּא תַרִּי עַנְיָנִי אֲסוּר אֲשַׁמְעִין וּמִיָּהוּ אִין לַמַּחֲוֹת בְּנָשִׁים וַתַּיַּנְקוּת דְמוּקָט שְׁיָהוּ שׁוֹנְגֵן וְאֵל יְהוּ מוֹזִידִין פַּר"ח דְּהִלְכְתָא כַּעֲלֹא דְאִפְּלִי קוּל שְׁאִינוּ שֶׁל שִׁיר אֲסוּר אִף עַל גַּב דְּשְׂנִי רַבָּה כֹּל הֵנִי תַיוֹבְתָא דְחַקְשִׁי לִיה אֲשַׁנְיִי לֹא סַמְכִין וְרַב אֲלָפִם וְהַר"ר יְהוּדָה בַר בְּרַחֲלִי פָסְקוּ בַרְבַּה דְרַב אַחָא בַר יַעֲקֹב מַתָּן אֲלַבָּה וְקָאִי לְאִמִּימַר גַּמִּי בְּתַסָּה דְשִׂרָא לְמַמְלֹא בְּיַלְגוּלָא בְּמַחוּסָא: **גְּזִירָה שְׂמָא יִמְלֹא** לְגַנְיָתוֹ וּלְחֻרְבָתוֹ מְפָרֵשׁ רַבִּינוּ תָּם דְזִנְקָא בְּגַלְגִּלִּים גְּדוּלִים שְׁמַמְלָאִין הַרְבֵּה מִיָּם בְּיַחַד שְׁךָ לְמַגְזֵר אֲבָל שְׁלֵנוּ קוּטִיִּים הִם וְלֹא גְזָרִין:

קד.

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פו' מהל' תמידים ומוספין

הל' ג:

ב מו"י פו' מהל' תמידים ומוספין

הל' ג:

ג מו"י פכ"א מהל' שבת הל' ד,
סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שיג סעי' י:

ד מו"י פכ"א מהל' שבת הל' ד,

סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שיג סעי' י:

ה מו"י פכ"ג מהל' שבת הל' כד,

סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שלח סעי' א:

ו טוש"ע או"ח סי' שלח סעי' ד:

ז מו"י פכ"א מהל' שבת הל' ג,

סמג לאוין סה,
טוש"ע או"ח סי' שלח סעי' ו:

ח מו"י פכ"א מהל' שבת הל' ה,

טוש"ע או"ח סי' שלח סעי' ו:

ט מו"י פכ"א מהל' שבת הל' ה,

טוש"ע או"ח סי' שלח סעי' ו:

קד:

	עין משפט גור מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א מו"י פג' מהל' ביאת מקדש הל'

ב: מו"י פג' מהל' ביאת מקדש הל'

ב: מו"י פג' מהל' מקואות הל' ג:

ד מו"י פה' מהל' טומאת מת הל' ו':

ה מו"י פג' מהל' ביאת מקדש הל' טז:

יָצָא כְּלִי חָרָס שְׂאִין נַעֲשָׂה אֵב הַטּוּמְאָה

טמאת מת כתוב (במקדב י"ט:י"ט) וחקטאו ביום השביעי וכלי חרס לאו בר חטוי הוא דכתיב (ויקרא יא)

ואותו תשפרנו: **לֹא דְבָלִי עֲלָמָא חֵיב** ושמאלל דאמר פטור אית לה דתנאי היא וסבירא לה כמ"ד פטור ור"ח גרם דכלי עלמא פטור וקשיא לפי דמאי טעמא דמאן דאמר בהמנינו הא בהמנינו איבא אסורא דאורייתא להשהותו במקדש דהא אית לה טהרה במקנה ובשרין ליבא אסורא דאורייתא דלית לה טהרה במקנה לכן נראה גרסת הקונטרס עקר:

פרש בקונטרס דלמדרם לא חזי וגבי

תרו בה ביתנא — אסר להו. ומבאר הקר. מאי באר הקר? אמר שמואל: בור שהקרו עליה דברים והתירוה. מיתבי: לא כל הבורות הקרות התירו, אלא זו בלבד. ואי אמרת "שהקרו דברים עליה", מאי י"ז בלבד"? אלא אמר רב נחמן בר יצחק: באר מים חיים, שנאמר: "פהקיר פיר מימיה וגו'". גופא: לא כל הבורות הקרות התירו, אלא זו בלבד. וכשעלו בני הגולה חנו עליה, ובביאים שביניהן התירו להן. ולא נביאים שביניהן, אלא מנהג אבותם בידיהם.^(א) מתנני שרץ שנמצא במקדש — כהן מוציאו בהמיינו, שלא לשהות את הטומאה, דברי רבי יוחנן בן ברוקה. רבי יהודה אומר: בצבת של עץ, שלא לרבות את הטומאה. מהיכן מוציאין אותו — מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם ולמזבח, דברי רבי שמעון בן גנס. רבי עקיבא אומר: כל מקום שחייבין על זדונו פרת ועל שגגתו חטאת — משם מוציאין אותו. ושאר כל המקומות — כופין עליו פסכתה. רבי שמעון אומר: מקום שהתירו לה חכמים, משלה נתנו לה — שלא התירו לה אלא משום שבות. גמ' אמר רב טבי בר קיסנא אמר שמואל: המכניס טמא שרץ למקדש — חייב, שרץ עצמו — פטור. מאי טעמא? אמר קרא: "מזכר ועד נקבה תשליחו", מי שיש לו טהרה במקנה. יצא שרץ שאין לו טהרה. לימא מסייע ליה: "מזכר עד נקבה תשליחו" — פרט לכלי חרש, דברי רבי יוסי הגלילי. מאי טעמא, לאו משום דלית ליה טהרה במקנה? לא, מי שנעשה אב הטומאה. יצא כלי חרס, שאינו נעשה אב הטומאה. לימא כתנאי: שרץ שנמצא במקדש — כהן מוציאו בהמיינו, שלא לשהות את הטומאה, דברי רבי יוחנן בן ברוקה. רבי יהודה אומר: בצבת של עץ מוציאו, שלא לרבות את הטומאה. מאי לאו, בהא קא מיפלגי: דמאן דאמר שלא לשהות, קסבר: המכניס שרץ למקדש — חייב. ומאן דאמר שלא לרבות, קסבר: המכניס שרץ למקדש — פטור. "לא, דכולי עלמא חייב. והכא בהא קא מיפלגי, מר סבר: שהי"י טומאה — עדיף. ומר סבר: אפושי טומאה — עדיף. אלא כהני תנאי, דתנן: מהיכן מוציאין אותו בוי. מאי לאו, בהא קא מיפלגי: דמאן דאמר מעזרה לא, קסבר: המכניס שרץ למקדש — פטור, ומאן דאמר מכולה עזרה, קסבר — חייב.

אמר

תרו בה כתנא שורין בו פשתן כחול ואית דגרסי בנפתא בסמין: תרו שורין:

שהקרו עליה דברים כשעלו מן הגולה הצרכו לה בלדקמן ונמנו והתירוה ובטלו תקנת השבות ממנה למלאות הימנה בגלגל ולא התירו אלא אותה לבדה הקרו לשון קריאה (ע"י מקרה) שהביאו בה ראיות לדבריהם שיש בהן כח לעקר שבות מפני דחקו: מאי זו בלבד היאך יקראו לשאר בורות בור הקר הרי לא הוקרו דברים אלא על זו ומדקמני בור הקר פשיטא דההוא לחוגיה קשרי: אלא אמר רב נחמן בר יצחק ע"י שמם חיים היתה קרי לה בור הקר לשון מקור כמו דהקיר ביר מימיה כמו שמעון מקור (מימיה) הנובע מתחשט והולך ומוסיף תמיד כך הקרה רעתה: ביר כמו באר: נביאים שביניהם חגי זכריה ומלאכי: מנהג אבותיהם באותו הבור: מתני' כהן מוציאו בהמנינו בשבת ולא חוש לטלטול דאין שבות במקדש בהמנינו באבגטו ואף על גב דמטמי ליה לאבגט שהוא קדוש הכי עדיף שלא לשהות את הטמאה בעזרה ולחזר אחר צבת של עץ שהיא פשוטי כלי עץ שחיטה מקבלת טמאה ובידיו לא נגע בה ולא נטמי בהן גופה הלכך בהמנינו אוחזו דלא נגע בה נשרץ אינו מטמא במשא והאבגט שמטמא בשרץ אינו מטמא הכהן האוחזו דהנה ליה אבגט ראשון לטמאה והלכה רווחת היא בכל הש"ס שאין אדם וכלים מקבלין טמאה אלא מאב הטמאה בלבד וגם במקרא לא מציינו טמאה לכלים ולאדם אלא מן השרץ והגבלה וכיוצא בה שהיא אב הטמאה אכל ראשון לטמאה מטמא אכלין ומשקין בדכתיב (ויקרא י"א:ג) וכל כלי חרש אשר יכל מהם וגו' דהנה ליה כלי חרס ראשון לטמאה מבינן שנתלה שרץ באיורו ואף על פי שלא נגע והכלי חזר ומטמא מה שבתוכו וכול אם כלים היו בתוכו וטמאו מחמת

כלי ראשון תלמוד לומר כל אשר בתוכו וטמא וסמין לה מפל האכל אשר יאכל אכלין ומשקין מקבלין טמאה מחמת הכלי ואין כלי אחר מטמא מחמתו בשלהי הכל שורטין: **בצבת של עץ** שהיא פשוטי כלי עץ: שלא לרבות את הטמאה לטמא האבגט ונוח לו לשהותו גם ולחזר אחרי הצבת מלרבות הטמאה: מהיכן מוציאין אותו בשבת: מן ההיכל ומן האולם אכל בעזרה אס נמצא גם מכסהו בסיר ומיחו עד שתחשך: כל מקום שחייבין על זדונו פרת אס יכנס לו בטמאה דהינו כלה עזרה: ושאר כל המקומות למר כדאית לה ולמר כדאית לה לבן גנס כלה עזרה לרבי עקיבא לטכות: כופין עליו פסכתה סיר של נחשת לכסותו עד שתחשך למוצ"ש. סירותיו מתרומנין. פסכתרומתיה (שמות כ"ז:י'): ר"ש אומר מפרש בגמרא אהיבא קאי: משלך נתנו לך בדמפרש בגמרא: גמי המכניס טמא שרץ כלי שנטמא בשרץ: חייב חטאת בשוגג וכרת על זדונו משום פי את מקדש ה' טמא (במקדב י"ט:כ'): מזכר ועד נקבה תשליחו במקדש קאי בדכתיב בסיפא ולא וטמאו את מחניהם אשר חגי שכן בתוכם דומיא דזכר ונקבה אדם שיש לו טהרה בטבילה: פרט לכלי חרס טמא שאס הכניסו למקדש פטור: דאין לו טהרה דכתיב (ויקרא י"א:ג) ואותו תשפרו שאין לו טהרה אלא בשבירתו: לא לעולם אימא לך המכניס שרץ חייב וטעמא דכלי חרס משום שאינו ראוי למדרם ולהיות אב הטמאה (מי שנעשה אב הטמאה) דבעינן דומיא דזכר ונקבה פעמים שהוא אב הטמאה כגון זב וקבה וטמא מת וכן הכלים נמי הואיל וראוין לעשות אב הטמאה כגון זכר ונקבה כגון כלי שהוא ראוי למדרם ולמושב הזב הוי אב הטמאה ע"י מדרם של זב ומטמאין אדם וכלים בדכתיב (ויקרא ט"ו:ו') והשב על הכלי אשר ישב עליו הזב וטמא המכניסן למקדש אכלו כשהן ראשונים כגון שנטמאו במגע הזב או נגעו במדרם הזב או בשאר אבות הטמאה חייב יצא כלי חרס שאינו נעשה אב הטמאה שאין לך כלי נעשה אב הטמאה לטמא אדם או כלי אלא מדרם הזב בדפרשית לעיל או מגע המת דמת אבי אבות הטמאה בדכתיב בזאת חקת בכלי או באדם שנגע במת וכל אשר יגע בו הטמא ויטמא והנפש הנגעת תטמא עד הערב פי נפש הנוגעת בו בטמא זה שנטמא במת. תטמא עד הערב והא לא מצית למימר דהאי והנפש הנוגעת בנוגע במת עצמו קאמר דא"כ טמאת שבעה איבא אלמא טמא מת אב הטמאה משוי ליה קרא לטמא אדם הלכך כלי חרס אינו נעשה אב הטמאה כלל דלמדרם לא חזי משום דנשבר ונתיא בהדיא בפרק רבי עקיבא במסכת שבת (דף פד.) מדרם כלי חרס טהור וע"י מגע נמי לא הוי אב הטמאה דכתיב לעיל מההוא קרא וחקטאו ביום השלישי וגו' וכל אשר יגע בו הטמא וגו' כל היבא דהרינן בה וחקטאו דיש לו טהרה בטבילה קרינן בה והנפש הנגעת תטמא עד הערב פטור דאמר שלא לשהות קסבר שרץ טעון שלום מדאורייתא הלכך לא מדחי מקמי רביי הטמאה דאבגט: המכניס שרץ גרסינן: שהניי עדיף מאפושי טמאה דהא אבגט נמי מידי דקדש הוא: מאי לאו בהא קא מפלגי דמאן דאמר מעזרה לא מפיקנן ליה בשבת: קסבר המכניס שרץ למקדש פטור דלא בשנין שלוח מדאורייתא הלכך לא מדחיא שבות מקמה ומיהכל ומאולס הוא דמפקינן ליה דמשום כבוד שכינה לא העמידו חכמים דבריהם:

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א משנה תמיד

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

רש"י ד"ה חייב חטאת בשוגג. עיין ת"ט רפ"ד דנדה ד"ה ואין חיובין:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

פהקיר (בור) [פיר] מימיה כן הקרה רעתה חמט נשד ישמע בה על-פני תמיד חלי וטפה [ירמיהו י, י]

וזה לכס השמא בשרץ השרץ על-הארץ החליד והעקב והעב למיניה והאנקה והכס והלטיאה והחמט והתנשמת [ויקרא יא, כט-ל]

מזכר עד-נקבה תשליחו אל-מחוץ למחנה תשליחום ולא יטמאו את-טחניהם אשר אני שכן בתוכם [במדבר ה, ג]

מסורת הש"ס
א תוספתא כלים קמא ב לעיל גב: משנה עירובין ג שבת ג.
תורה אור השלם

וַיֵּבְאוּ הַכֹּהֲנִים לַפְּנִימָה בֵּית־יְהוָה לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל־הַטֹּמֶאֶה אֲשֶׁר מָצְאוּ בַּהֵיכָל יְהוָה לַחֲצֹר בֵּית יְהוָה וַיִּקְבְּלוּ חֲלוּם לַהּוֹצִיא לַנְּחֹל־קְדֹרֹן חוּצָה [דברי הימים ב כט, טז]

אד אַל־הַפֶּרֶכֶת לא יבא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לא יָגֶשׁ כִּי־מוֹס בּוֹ וְלֹא יִחַלֵּל אֶת־טַקְדָּשָׁיו כִּי אֵנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם [ויקרא כא, כג]

את מִחְתּוֹת הַחֲשָׁאִים הָאֵלֶּה בִּנְשַׁתָּם וַיִּשּׁוּ אֶתֶם רַקְעֵי פָחִים צַפּוּי לַמִּזְבֵּחַ כִּי־הַקְרִיבִם לַפָּנִי יְהוָה וַיִּקְדָּשׁוּ וַיְהִי לַאֲוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל [במדבר יז, ג]

אָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן לַעֲנִין עֵינָיו כְּלִי עֲלֵמָא הַמְכֵּנִים שְׂרָן חַיִּב וְלַעֲנִין לְהוֹצִיא הַנִּמְצָא בַּעֲזָרָה בַּשָּׁפֶת בַּהֲרִי קָרָא פְּלִיגִי: וַיֵּבְאוּ הַכֹּהֲנִים פְּנִימִי בֵּית ה' בַּהֵיכָל וַיּוֹצִיאוּ הַטֹּמֶאֶה ע"ז וַתִּקְרֹב־בָּהֶּם שֶׁהֵן מְטֵמְאִין בְּאִדָּל: לְחַצֵּר בֵּית ה' עֲזָרָה: וַיִּקְבְּלוּ הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא מִשָּׁם לַנְּחַל קְדֵרֹן אֲבָל כֹּהֲנִים אַחֲרִים לֹא מְטֵמְאִין אַע"פ שֶׁהָיוּ צָרִיכִים לֵאנְשִׁים הַרְבֵּה אֲלוֹ מוֹצִיאִין מִן הַהֵיכָל לַעֲזָרָה וְאֲלוֹ מִשָּׁם וְלַחוּץ לְוִיִּם הָיוּ מְטֵמְאִין וְלֹא כֹהֲנִים בֶּן נָשׁ סָבַר מִדְּאִשְׁתַּנִּי בַּעֲזָרָה בַּלְוִיִּם, טוֹמֵאָה בַּעֲזָרָה לִיכָא. וּמָר סָבַר: עַד הֵיכָא דְלֹא אָפְשָׁר בַּלְוִיִּם, מִפְּקִי כֹהֲנִים. הַשְׁתָּא דְאָפְשָׁר בַּלְוִיִּם, תּוֹ לֹא מְטֵמְאִי כֹהֲנִים.^[מקור] תַּנּוּ רַבָּנַן: הַכָּל נִכְנָסִין בַּהֵיכָל לְבָנוֹת לְתַקֵּן וּלְהוֹצִיא אֶת הַטוֹמֵאָה, וּמַצֹּחַ כֹּכְהָנִים. אִם אִין שָׁם כֹּהֲנִים — נִכְנָסִין לְוִיִּם, אִין שָׁם לְוִיִּם — נִכְנָסִין יִשְׂרָאֵלִים. וְאִידִי וְאִידִי, טְהוֹרִין — אִין, טֵמְאִין — לֹא. אָמַר רַב הוּנָא: רַב כֹּהֲנָא מְסִיעַ כֹּהֲנִי, דְּתַנִּי רַב כֹּהֲנָא: מִתּוֹה שְׁנַאָמַר "אֵךְ אֶל הַפְּרוּכָת לֹא יבֹא", יָכוֹל לֹא

יְהוּ כֹהֲנִים פְּעֻלִי מוֹמִין נִכְנָסִין בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ לַעֲשׂוֹת רִיקוּעֵי פָחִים — יִתְלַמּוּד לְוַמַּר "אֵךְ" — חֵלֶק: מַצֹּחַ בַּתְּמִימִים, אִין שָׁם תְּמִימִים — נִכְנָסִין פְּעֻלִי מוֹמִין. מַצֹּחַ בַּטְהוֹרִין, אִין שָׁם טְהוֹרִין — נִכְנָסִין טֵמְאִין. אִידִי וְאִידִי, כֹּהֲנִים — אִין, יִשְׂרָאֵלִים — לֹא. 'אִיפְעִיא לְהוּ: טֵמֵא וּבַעַל מוּם, אִיזוּ מֶהָן נִכְנָס? רַב חֲזִיא בַר אֲשִׁי אָמַר רַב: טֵמֵא נִכְנָס, דְּהָא אִישְׁתְּרִי בַּעֲבוּדַת צִיבוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: בַּעַל מוּם נִכְנָס, דְּהָא אִישְׁתְּרִי בְּאַכִילַת קֹדֶשִׁים.^[מקור] רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְכוּ'. רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיכָא קָאִי? הֵתָם קָאִי, דְּתַנּוּ: מִי שֶׁהֲחִשִּׁיהָ חוּץ לְתַחוּם, אָפִילוּ אֲמָה אַחַת לֹא יָכֻנס. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אָפִילוּ חֲמֵשׁ עָשָׂרָה אֲמָה יָכֻנס, לְפִי שְׁאִין הַמְּשׁוּחָוּת מִמַּצְעִין אֶת הַמַּדּוֹת מִפְּנֵי הַטּוֹעִים. דְּקָאָמַר תַּנָּא קָמָא לֹא יָכֻנס, וְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן יָכֻנס. שְׁלֹא הִתִּירוּ לָהּ אֶלֶּא מִשּׁוּם שְׁבוּת. הֵיכָא קָאִי? הֵתָם קָאִי, דְּקָאָמַר תַּנָּא קָמָא — קוּשְׁרָה. וְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן — עוֹנָבָה.^[מקור] עוֹנָבָה, דְּלֹא אֶתִי לִידֵי חַיִּיב חַטָּאת — שָׁרוּ לִיה רַבָּנַן. קִשְׁיָרָה, דְּאֶתִי לִידֵי חַיִּיב חַטָּאת — לֹא שָׁרוּ לִיה רַבָּנַן. הִדְרֹן עַלָּה הַמוֹצֵא תַּפִּילִין וּסְלִיקָא לָהּ מִסְכַּת עִירוּבִין

דְּתֵינָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים מוּס בּוֹ אֵת לָחֶס אֱלֹהִיו לֹא יָגֵשׁ לְהַקְרִיב אִין לִי אֲלֹא תִמְיָדִין שֶׁהֵן קְרוּוִין לָחֶס כְּעֲנַן שְׁנַאָמַר אֵת קַרְבְּנֵי לַחְמִי לְאִשִּׁי שְׂאֵר קַרְבָּנוֹת צִבוּר מַעֲיִן ת"ל שׁוֹב לָחֶס קָרָא אַחֲרֵינָא וּבְתִיב בְּתַרְה לָחֶס אֱלֹהִיו מִקְדָּשִׁי הִקְדָּשִׁים וּסְמִיךְ לַה אַקְרָא קָמָא דְּנִשְׁתַּמַּע כִּי לֹא יָגֵשׁ לְהַקְרִיב לָחֶס אֱלֹהִיו: דְּהָא אֲשַׁתְּרִי בְּאַכִילַת קִדָּשִׁים מֵהִאי קָרָא לָחֶס אֱלֹהִיו מִקְדָּשִׁי הִקְדָּשִׁים וּמִן הִקְדָּשִׁים יֵאבֹל: הַמְּשׁוּחָוּת מוֹדְקִין הַתְּחוּמִין וּמַעֲבִין סִימָן כְּשֶׁהֵן מוֹדְקִין מִדָּתָן: מִפְּנֵי טוֹעֵי הַמַּעֲדָה שְׁמֵא יִטְעוּ בַּה הֵלֶכֶךְ מִקְצָרִין אוֹתָהּ נִמְצָא שְׁעָדִין הַתְּחוּם לֹא הִנִּיעַ וּמִי שֶׁהֲחִשִּׁיךְ לוֹ חוּץ לְתַחוּם כָּבַר נִכְנָס בְּתוֹךְ אֲלָפִים ט"ו אֲמוֹת כְּדִפְרָשִׁית בְּמִי שֶׁהוֹצִיאֻהוּ (לְעֵיל עִירוּבִין דף נב.) ל"א מִפְּנֵי הַטּוֹעִין שְׁשׁוּכַחִין וַיּוֹצִאִין וַחֲזָרִין וְנִכְנָסִין לְפִיכֶךְ מִקְצָרִין הַמוֹדְקִין אֵת הַתְּחוּם הַסִּימָן וּמַעֲבִין בְּתוֹךְ הַתְּחוּם שְׂאֵס יָצָא לֹא עֲבִיד אֲסוּרָא: יָכֻנס דְּמַשְׁלֵךְ נִתְנוּ לָךְ שֶׁכָּבַר הוּא בְּתוֹךְ תְּחִמוֹ וְהִכָּא אִתָּא ר' שְׁמַעוֹן לְמִיתַב טַעֲמָא לְמַלְתָּה דְלֹא תֵימָא מִקַּל אֲנִי בְּאֲסוּר שְׂבַת אֲלֹא מַשְׁלוּ נִתְתִי לוֹ וְהִכָּא נִקְטָ לַה מִשּׁוּם פְּלַגְתָּא דְּנִימַת כְּנוּר כְּדַמְּכָרֵשׁ וְאָזַל: קוּשְׁרָה בְּנִימַת כְּנוּר שְׁנַפְסָקָה וּפְלִיג רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר בְּרַחֲמָא עוֹנָבָה וְאָמַר הִכָּא טַעֲמָא לְמַלְתָּא וּפְלִיג אִתְּנָא דְלַעִיל וְאָמַר לֹא הִתְרוּ בַּמִּקְדָּשׁ אֲלֹא שְׁבוּת וּבִתְרַפִּי מַפְלָגָא מִלְתָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן רִישָׁא בְּמַחֲשִׁיךְ חוּץ לְתַחוּם וְסוּפָא בְּנִימַת כְּנוּר וְהִיב קָאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְתַנָּא קָמָא אַע"פ שֶׁהִקְלִיתִי בְּמַחֲשִׁיךְ חוּץ לְתַחוּם מִמְּמִיר אֲנִי בְּנִימַת כְּנוּר דְּהֵתָם מַשְׁלֵךְ נִתְנוּ לָךְ אֲבָל כֹּאן לֹא הִתִּירוּ אֲלֹא שְׁבוּת: קִשְׁיָרָה דְּאִתִּיא לִידִי חַיִּיב חַטָּאת בְּמַדְיָה נִזְרָה שְׁמֵא יִקְשֵׁר קָשֶׁר עַל קִימָא:

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אָחַד דְּרָשׁוּ: "וַיֵּבְאוּ הַכֹּהֲנִים לְפָנֶימָה בֵּית ה' לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל הַטוֹמֵאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ בַּהֵיכָל ה' לַחֲצֹר בֵּית ה' וַיִּקְבְּלוּ הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא לַנְּחַל קְדֹרֹן חוּצָה". מָר סָבַר: מִדְּאִשְׁתַּנִּי בַּעֲזָרָה בַּלְוִיִּם, טוֹמֵאָה בַּעֲזָרָה לִיכָא. וּמָר סָבַר: עַד הֵיכָא דְלֹא אָפְשָׁר בַּלְוִיִּם, מִפְּקִי כֹהֲנִים. הַשְׁתָּא דְאָפְשָׁר בַּלְוִיִּם, תּוֹ לֹא מְטֵמְאִי כֹהֲנִים.^[מקור] תַּנּוּ רַבָּנַן: הַכָּל נִכְנָסִין בַּהֵיכָל לְבָנוֹת לְתַקֵּן וּלְהוֹצִיא אֶת הַטוֹמֵאָה, וּמַצֹּחַ כֹּכְהָנִים. אִם אִין שָׁם כֹּהֲנִים — נִכְנָסִין לְוִיִּם, אִין שָׁם לְוִיִּם — נִכְנָסִין יִשְׂרָאֵלִים. וְאִידִי וְאִידִי, טְהוֹרִין — אִין, טֵמְאִין — לֹא. אָמַר רַב הוּנָא: רַב כֹּהֲנָא מְסִיעַ כֹּהֲנִי, דְּתַנִּי רַב כֹּהֲנָא: מִתּוֹה שְׁנַאָמַר "אֵךְ אֶל הַפְּרוּכָת לֹא יבֹא", יָכוֹל לֹא

יְהוּ כֹהֲנִים פְּעֻלִי מוֹמִין נִכְנָסִין בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ לַעֲשׂוֹת רִיקוּעֵי פָחִים — יִתְלַמּוּד לְוַמַּר "אֵךְ" — חֵלֶק: מַצֹּחַ בַּתְּמִימִים, אִין שָׁם תְּמִימִים — נִכְנָסִין פְּעֻלִי מוֹמִין. מַצֹּחַ בַּטְהוֹרִין, אִין שָׁם טְהוֹרִין — נִכְנָסִין טֵמְאִין. אִידִי וְאִידִי, כֹּהֲנִים — אִין, יִשְׂרָאֵלִים — לֹא. 'אִיפְעִיא לְהוּ: טֵמֵא וּבַעַל מוּם, אִיזוּ מֶהָן נִכְנָס? רַב חֲזִיא בַר אֲשִׁי אָמַר רַב: טֵמֵא נִכְנָס, דְּהָא אִישְׁתְּרִי בַּעֲבוּדַת צִיבוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: בַּעַל מוּם נִכְנָס, דְּהָא אִישְׁתְּרִי בְּאַכִילַת קֹדֶשִׁים.^[מקור] רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְכוּ'. רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיכָא קָאִי? הֵתָם קָאִי, דְּתַנּוּ: מִי שֶׁהֲחִשִּׁיהָ חוּץ לְתַחוּם, אָפִילוּ אֲמָה אַחַת לֹא יָכֻנס. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אָפִילוּ חֲמֵשׁ עָשָׂרָה אֲמָה יָכֻנס, לְפִי שְׁאִין הַמְּשׁוּחָוּת מִמַּצְעִין אֶת הַמַּדּוֹת מִפְּנֵי הַטּוֹעִים. דְּקָאָמַר תַּנָּא קָמָא לֹא יָכֻנס, וְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן יָכֻנס. שְׁלֹא הִתִּירוּ לָהּ אֶלֶּא מִשּׁוּם שְׁבוּת. הֵיכָא קָאִי? הֵתָם קָאִי, דְּקָאָמַר תַּנָּא קָמָא — קוּשְׁרָה. וְאָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן — עוֹנָבָה.^[מקור] עוֹנָבָה, דְּלֹא אֶתִי לִידֵי חַיִּיב חַטָּאת — שָׁרוּ לִיה רַבָּנַן. קִשְׁיָרָה, דְּאֶתִי לִידֵי חַיִּיב חַטָּאת — לֹא שָׁרוּ לִיה רַבָּנַן. הִדְרֹן עַלָּה הַמוֹצֵא תַּפִּילִין וּסְלִיקָא לָהּ מִסְכַּת עִירוּבִין

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אָחַד דְּרָשׁוּ פֶרֶשׁ בַּקּוּנְטָרֶם שְׂבָא לְתַרְן דְּכָלִי עֲלֵמָא מְכֵנִים שְׂרָן חַיִּב וְלַעֲנִין הַנִּמְצָא הַטֹּמֵא פְּלִיגִי וַתִּמָּה דְלִכְאוּרָה אִין חֲלוּק דְּאִי מְכֵנִים שְׂרָן חַיִּב הוּא הָדִין דְּמַזְזָר לְהוֹצִיא מוּיַשְׁלַחוּ מִן הַמַּחֲנֶה דְּכָל הֵיכָא דְקָרִינָן לֹא יִטְמְאוּ אֵת מִשְׁכְּנֵי קָרִינָן וַיִּשְׁלַחוּ וּא"כ מֵאי טַעֲמָא דְמֵאן דְאָמַר מַעֲזָרָה לֹא וְנִרְאָה דְמַלְתָּא בְּאִפִּי נִפְשָׁה הִיא וְלֹא קָאִי לְדַחוּיִי הִיא דְקָאָמַר לַעִיל בְּתַנְאִי וּפְלִיג בֵּין בְּמַכְנִים בֵּין בְּמוֹצִיא דְאִין חֲלוּק כְּדַפְרָשְׁנוּ אֲלֹא כֹא לֹאסְמוּכִי קָרָא לְמֵאן דְאָמַר חַיִּב וְלֵמֵאן דְאָמַר כְּטוּר: **אָמַר ר' שְׁמַעוֹן** יָכֻנס וְהִיב קָאָמַר לַה רַבִּי שְׁמַעוֹן לְתַנָּא קָמָא אַע"פ שֶׁמִּקַּל אֲנִי בְּמַחֲשִׁיךְ חוּץ לְתַחוּם מִמְּמִיר אֲנִי בְּנִימַת הַכְּנוּר דְּהֵתָם לֹאִו קָלָא הוּא אֲלֹא מַשְׁלֵךְ נִתְנוּ לָךְ וְנָס כֹּאן לֹא נִתְנוּ לָךְ אֲלֹא מַשְׁלֵךְ דְּהִינוּ עֲנִיבָה דְהִנֵּה דְבַר הַמִּתֵּר וְהִא דְנָטַר עַד הִכָּא מִשּׁוּם דְּבַעֵי לֹאסְמוּקִי מְלִי דְבַמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בְּמַדְיָה:

קה.

 עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פז' מהל' בית הבחירה
הל' כג:

ב מו"י פז' מהל' בית הבחירה
הל' כב:

ג מו"י פז' מהל' בית הבחירה
הל' כב:

חדושי הַלְכוֹת — מֵהַרְשֵׁי"א

דף ב.

בפרש"י בד"ה והא כי כתיב פתח אוהל כו' ושם לא היה אולם ופתח היכל עשר כו' עכ"ל ר"ל דלא היה אולם ותקשי לר' יהודה דיליף ליה מפתח אולם ולרבנן תקשה דפתח היכל במשכן לא היה רק עשר אמות גבוה כו' מפירושו נראה דפתח היכל דאוהל מועד נקרא שפיר פתח ולכך לא קשיא להו ארוחב כיון דהיה פתח היכל במשכן רחב י' אמות אבל מהא דפריך לקמן ולבעי דלתות מוכח לחד תירוצא של התוס' שם דמפתח אוהל מועד ליכא למילף רוחב י' כיון שהיה פרון במלואו דלא ה"ל גיפופי ולתירון קמא של התוס' שכתבו דליכא למילף מאוהל מועד אלא באינו גבוה אלא י' ניחא קצת דמרוחב גמי קא קשיא ליה הכא דלא קאמר' רוחב י' באוהל מועד אלא באינו גבוה אלא י' ודו"ק:

תוס' בד"ה דכתיב אל פתח אולם כו' אי כתיב פתח אולם כדקאמרת פי' שלא היה כתוב בשום מקום אולם הבית עכ"ל נראה שהוצרכו לכך דכיון דהני קראי חשבינן להו כחד קרא א"נ דהוא כתיב בהדיא פתח אולם אי הוא כתיב גמי בשום מקום אולם הבית הוא מפרשין ליה פתח אולם הבית הפתוח לאולם אלא דה"ק אילו הוא כתיב פתח אולם לחוד ולא הוא כתיב בשום מקום אולם הבית אז ודאי דהוא מפרשין ליה פתח אולם ממש דפתחו לעזרה קרוי פתח וק"ל:

בד"ה אשכחן משכן כו' ונ"מ דאינו דוחה את השבת כו' עכ"ל ואע"ג דבמשכן גופיה גמי דרשינן אך את שבתותי מסמיכות שמירת שבת למלאכת המשכן דאין מלאכת המשכן דוחה שבת אינו אלא לאסמכתא בעלמא ולא מיייתי לה תלמודא הך דרשה אבל עיקר דרשה במקדש כדאמרינן בפ"ק דיבמות יכול יהא כנין בהמ"ק דוחה שבת ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראלו ולמאי שכתבו התוס' בסוף דבריהם דלא ילפינן מהדדי אלא בדבר שאינו תלוי בקדושת משכן ניחא דהני מילי שאינו דוחה שבת ושלא יכנס כו' ודאי תלוינן בקדושה ולא ילפינן להו מהדדי ולא נקטו בדבריהם ה"מ מעיקרא אלא לפום רהיטא ומיהו פסיקא להו דאיכא נ"מ גמי במילי אחרוני דאין תלוינן בקדושת משכן וילפינן להו שפיר משכן ממקדש יתנו לא מירי ודו"ק:

דף ב:

בד"ה בין לרבנן כו' מצינו יד שנקרא ימין כו' כצ"ל:

בד"ה ואיבעית אימא כו' אבל ברוחב אין שיעור מפורש ואפשר שהיה הפתח רוחב י' או פחות כו' עכ"ל י'ע' להאי פירושא היאך מתפרשין הני קראי דפ' תרומה ופ' ויקהל דכתיב ולשער החצר מסך עשרים אמה כו' דהא ברוחב השער לא היה רק י' אמות או פחות ובגובה השער גמי ע"כ לא היה יותר מט"ו אמה דב' הצדדין לא היו גבוהין רק חמשה עשר אמה דהיינו ה' אמות מן המזבח ולמעלה ואפשר שעל זה כווננו בדבריהם להקשות לקמן להאי פירושא אך קשה דקראי מוכחי דברוחב כתיב דהיינו מדכתיב מסך עשרים אמה דליכא לאוקמא אלא ברוחב כמ"ש וק"ל:

בא"ד וא"ת מאי פריך שאני פתח חצר דה"ל צורת הפתח כו' עכ"ל מיהו מהיכל ילפינן ליה שפיר ולא אמרינן שאני היכל דה"ל צורת הפתח דעד עשרה אמות לא היו צורת הפתח אלא לגוי בעלמא כמ"ש התוס' לקמן ומה"ט גמי לענין עשרים גובה דילפינן מהיכל ולא פרכינן שאני היכל דה"ל אמלתרא דעד כ' לא היו אמלתרא אלא גוי בעלמא וק"ל:

בא"ד ולהכי גמי כי פריך כו' ולא פליג ר"י ולא משני שאני אולם דה"ל צורת כו' עכ"ל וכן לענין גובה דיליף ר"י מאולם ולא משני שאני אולם דאית ליה אלמלתרא דהא אליבא דרב קיימינן ולא מהניא אליביה אלמלתרא כדלקמן ודו"ק:

בא"ד ואין נראה למקשה דפתח שער איקרי כיון דנמוך כ"כ כו' עכ"ל אבל בגובה ואינו נמוך כ"כ ע"כ דהמקשה אסיק אלעתיא דמקרי שער ולא פתח סתמא דאל"כ המתקן איבעית אימא כו' ובגובה הוא דכתיב מי הכריחו לכך דאימא דהמקשה גמי ידע דמייירי בגובה אלא דלא אסיק אלעתיא דמקרי שער לזה הוצרכו לומר דודאי בין למקשה ובין למתקן פשיטא ליה דבגובה מקרי שער אלא דהוא אסיק אלעתיא דאיירי באינו גובה אלא ה' והוא קס"ד דבכה"ג לא מקרי שער והמתקן בתירון קמא דאפ"ה מקרי שער ובתירון בתרא קאמר דלא איירי כלל בגמוך אלא בגובה ופשיטא דשפיר מקרי שער ודו"ק:

בד"ה אלא מעתה כו' דאי הוא קרוי פתח כו' היה לו לעשותו שזה לאולם עכ"ל אליבא דרבנן קיימינן יפתח אולם אינו קרוי פתח אלא דר"ל דהיה להם לעשותו שזה לאולם דלא מקרי פתח אף בצורת הפתח כיון א) דהוא רחב יותר מעשר וכן צ"ל לענין גובה דפריך דלא תהני ליה אלמלתרא משום ה"ט דה"ל לעשותו שזה לאולם [א] דלא מקרי פתח ע"י אלמלתרא ב) כיון דגובה יותר מכ' וק"ל:

בד"ה מירי הוא טעמא אלא לרב אע"ג דברייתא גמי גמרה מהיכל כו' עכ"ל ר"ל אמאי נקט המתקן טפי במלתיה דרב כיון דברייתא גמי גמרה מהיכל ותרצו דאיכא למימר ברייתא פליגא אמתני' אבל רב לא ניחא ליה דלפלוג אמתני' ולכך משני דרב אתניי' במתניתין צריך למעט וק"ל:

דף ג.

בד"ה אי קלשת כו' בגליון ולרבא מפרזקיא גמי כו' עכ"ל ר"ל ללישנא קמא גמי דפוסל בסוכה הכא לרבא מפרזקיא ניחא דאינו פוסל אותה משום דאי קלשת מקצת דלמעלה ע"י הרוח תהא חמתה מרובה מעלתה אלא מטעמא משום גזירה דמשתקיל מקצת עובי סכך דבתוך כ' וקיימא כולה למעלה מכ' ולאז אלעתיא דכיון דיחיד הוא לא מדכר משא"כ בהוצנן ואע"ג דיחיד הוא בסוכה כיון דיורדין הרבה למטה מדכר שפיר ליכא למיגזר מירי וק"ל:

דף ג:

בד"ה חלל סוכה תנן והא דאמרינן בסוכה והוצנן כו' ואע"ג דנקט למעלה כו' עכ"ל טפי ה"ל למימר אלמלתא דהכא גופיה דקאמר א' זה כו' דמשמע מקצתו בתוך כ' דלאז דוקא הוא אלא כלומר בתוך הכשר עשרים גס לישנא דלמעלה מכ' שכתבו התוס' לא הוזכר שם אלא גבוה מכ' ודברי הרא"ש בכל זה יותר נכונים ע"ש וק"ל:

בד"ה והא איכא כו' וא"ת הא איכא כו' שנפרץ עד עשר כו' וי"ל רוב אמות קאמר עכ"ל אם נפרש רוב אמות דקאמר תלמודא בכולה שמעתין היינו בתרתי מילי במבוי לגובהו ולפרצת מבוי ולקולא לא היו אלא בחדא וכן בסוכה לגובה ולדופן עקומה ולקולא לא היו אלא חדא וכן בכלאים וקרחת הכרם ולמחול

הכרם ולקולא הך חדא דר"ש תקשי גבי כלאים לאיבעית אימא ר"ש ורוב אמות קאמר אמאי הוי קרחת ומחול רוב אמות דהא איכא גמי תרתי מילי דהוי לקולא הא דר' שמעון והא דגדר שנפרץ עד י' אמות כו' וע"כ נראה דר"ל רוב אמות דמילי דחומרא רוב אמות הן גבי מבוי כ' אמות לגובהו ולפירצה י' וכן בסוכה לגובהה כ' אמות ולדופן ד' וכן בכלאים לקרחת ט"ז ולמחול י"ב אמות לב"ה משא"כ לקולא לא הוו רוב אמות ואפי' גבי כלאים דתרתי מילי נינהו לקולא לא הוו רוב אמות אלא ד' דר' שמעון וי' לפירצה משא"כ לחומרא הוי קרחת ט"ז ומחול י"ב וק"ל:

דף ד.

בד"ה גפן כדי כו' ומדמי להו כל איסורי כו' ולא חש לפרש שם אלא טעמא דר' עקיבא כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד מ"מ מנ"מ לשער ביין כו' ומה שמפיל ביצה ומחצה בין יין ובין מים כו' עכ"ל אע"ג דביין אינו מפיל כ"כ כמו במים מ"מ כיון שולבין וגפנים שאכל הפילו כמו הביצה ומחצה הרי הוא רביעית ומה שלא הפילו ביין כמו במים היינו שנשאר מוין על שפת הכלי בגודש אבל קשה כי כפי מה שפירשו לעיל דאתי הלכתא להקל דביין גמי בעי ההפלה כ"כ כדי למלאות רביעית של תורה ולא סגי בכדי הפלת ע"י ביצה ומחצה ביין שנשאר בגודש ואינו יוצא רביעית שלם דהשתא ודאי איכא נ"מ טובא דבעי שיעור גדול מעלין ללולבין כדי למלא רביעית ולא סגי בכדי הפלת ביצה ומחצה ביין דאין הרביעית מתמלא מהם כיון שנשארו בגודש ואפשר דלא ניחא לבעלי תוס' למימר הכי דליבעי לולבין וגפנים כ"כ שיפילו ביין שיעור גדול יותר מרביעית דהיינו שהיא רביעית נתמלא מהם הגדוש העגשה מהם ביין הוא יותר על הרביעית ומיהו בגליון לקמן כתבו ליישב כן פרש"י ע"ש:

בא"ד וי"ל דנ"מ אם יש כלי שמחזיק מה שמפיל ביצה ומחצה מן היין וכו' ונמצא שאין הכלי הזה רביעית עכ"ל ויבא להקל שאין זה רביעית ואינו חייב וקושטא הוא דהוי רביעית עם מה שנשאר בגודש לפי מה שמפיל ביצה ומחצה מן היין שנשאר גם כן בגודש ור"ל דאתא הלכתא דככלי שמחזיק מה שמפיל ביצה ומחצה מן היין לא ישער בעלין ולולבין אח"כ במים וימלא כלי זה דודאי יהיו מים יותר אבל קשה דכמו כן המ"ל הלכתא כדי רביעית מים לנוזר דאם יש כלי שמחזיק מה שמפיל ביצה ומחצה מן המים שלא ישער עלין ולולבין בכום מלא יין שזה הכלי אינו מתמלא לפי שיין נשאר בגודש ויבא להקל לומר שלא אבל לולבין וגפנים כדי רביעית ואפשר שע"ז כווננו התוס' לומר דוחק:

דף ד:

בהגה"ה בא"ד ואם בשתייה איירי כו' מה שמפיל זית אגורי כו' שהוא דבר מועט כו' עכ"ל ר"ל דהתורה החמירה לחייב על שתיית יין דבר מועט דלא הוי כזית שהרי מה שמפיל זית מן היין לא הוי כשיעור זית שהרי נשאר ממנו בגודש אבל לענין לחייב על הגפנים ולולבין ליכא למימר לחייבו על דבר מועט דלא הוי כזית דהא כמו שנשאר בגודש ע"י הזית ה"נ נשאר בגודש ע"י לולבין וגפנים ושפיר הוו כזית ולא ניחא להו לומר להחמיר שישער הלולבין וגפנים אחר שעגשה היין גדוש ע"י הזית דהשתא אף אם מפילין הלולבין וגפנים מן היין כשיעור שמפיל הזית מ"מ לא הוו כזית שהרי נחסר מהן הגדוש שעגשה ע"י הזית וק"ל:

בא"ד וזהו מה שמפיל ביצה ומחצה מן המים לפי החשבון דמ' סאה כו' עכ"ל כן הוא בכל ספרי התוס' ישנים וכמ"ש מהרש"ל וכן נראה דהלכתא דקאמר לשער עלין ולולבין ברביעית יין לנוזר שהוא שיעור גדול ארביעית של תורה קאי שעגשה ממה שמפיל ביצה ומחצה מן המים ולכך לא ניחא להו ליישב בכה"ג לפי' ר"ת כלי שמחזיק מה שמפיל כזית מן המים לשער באותו כלי מה שמפילין העלין ולולבין מן היין שהוא שיעור גדול כו' משום דלא מצינו כזית של תורה ששיער במים א"כ אם נשאר הלולבין ביין לפי ההלכתא ג"כ הכזית נשאר ביין ולא היו נ"מ כלל כמש"ל ודו"ק:

בד"ה דבר תורה כו' פי' בקונטרס בשערו משמע אבל בשרו אפילו מיעוטו שאינו מקפיד חוץ כו' עכ"ל דליכא לגיווקי אבל בשרו אפי' רובו שאינו מקפיד ומיעוט המקפיד חוץ אבל מיעוט שאינו מקפיד אפי' בבשרו אינו חוץ דכדבר תורה ליכא לפלוגי בהכי ועוד אי איכא לפלוגי גמי בבשרו מי הכריחו לאוקמא הלכתא אשערו אימא דאבשרו גמי קאי הלכתא אלא דאית לן למימר לפרש"י כיון דבשרו בפ' כתוב בקרא ליכא לפלוגי ביה ולאוקמא ביה הלכתא אלא בשערו דלא אתי אלא מרבייא דקרא ודו"ק:

בא"ד ועוד אי בשערו דוקא א"כ כשנאמר הלכתא למשה מסיני הוצרך לומר שערו כו' עכ"ל ולפי פירושם דקאי אבשרו וקאי גמי אשערו ולא הוזכר בהלכתא לא בשר ולא שער ולכך איצטריך למכתב תרווייהו ובתוס' דפ"ק בסוכה כתבו השתא דקאי הלכתא אבשרו איצטריך למיכתב בשרו לבית הסתרים ולא ידענא מי הכריחס לכך ודו"ק:

בד"ה מותר להשתמש כו' פירש בקונטרס דקסבר חודו כו' ולא רצה לפרש דמ"ס היכרא לבני ר"ה כו' עכ"ל דהכי מוקי לקמן בפירקין פלוגתייהו דאמוראי דפלגיו אי מותר להשתמש תחת הקורה אי לאו באוקימתא קמייתא מיהו ק"ק דודאי הקונט' דקדק לפרש כן מן התלמוד דקאמר ואב"א קורה כו' אבל התלמוד אמאי לא מוקי פלוגתייהו בהכי כדלקמן דעד דלפי האי אוקימתא דפלגיו בחודו כו' הוי טעמא דקורה משום מחיצה כדלקמן בהדיא בגמרא מיהו צ"ל דאית להו טעמא גמי משום היכר כפרש"י הכא בהדיא מ"ד טפח כו' דאמר חודו החצוין כו' והלכך כיון דשיעור כ' אמה משום היכר הוא כו' וכה"ג כתבו התוס' לקמן בד"ה ד"א גידון משום מבוי כו' ע"ש וק"ל:

דף ה.

בד"ה ואי בארבעה כו' היינו דאיכא משהו טפי דהמבוי אם אינו רוחב ד' כו' עכ"ל ומפרש"י לא נראה כן שכ' בד"ה והאמר ר"ג כו' וכיון דאמרת ארכו ד' כשר הרי רחבו ד' חסר משהו כו' עכ"ל מיהו ק"ק מי הכריחו לזה דבפשיטות ה"ל לפרש דא"נ רחבו ד' אין שם שיעור פתח כדפרכינן לעיל גבי אורך המבוי ד' דאין מקום פנימין כו' כפרש"י שם ויש ליישב דהכא גבי רחבו של מבוי אפשר דב' צדי האורך מן הצד הוו הפנימין ולא מקרי גמי כולו פרון מה שאין כן גבי אורך דמצד פתח המבוי לא נשאר כלום ודו"ק:

בד"ה דפתחו לו כו' גליון כו' שאין האלכסון של שלשה (כזה*) על א' כו' ור"ל שאין באלכסון של ג' טפחים על טפח א' עודף על האורך ג"ט כמו שיש עודף באלכסון של טפח על טפח שבאורכו הוא טפח ועודף עליו אלכסונו עוד שני חומשי טפח ובאלכסונו של ג' טפחים על טפח א' אין בו עודף על אורכו כ'

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

חומשי טפח וכה"נ כתבו התוס' בפ' ר"ע בסוף שיטת הערונה שאלכסון של טפח על טפחיים פחות מאלכסון של טפח על טפח ופי' מהרש"ל שם כמו שפירשנו כאן דקאי על העודף ומהרש"ל צייר בזה כאן השני טפחים באורך והשלישי באלכסון הוא ראייה ומופת לדבריהם ור"ל דרש"י לא דק בכאן אלא דצריך לפרש שלא נשאר טפח בתחלת המבוי או שלא נשארו ב' טפחים בדופן האמצעי שמאחוריו כפרש"י ואף על גב דלא הוי השתא רוחב המבוי ד' כ"א בתחלת המבוי וכן האורך לא יהיה ד' כ"א באמצע המבוי אין לחוש ודו"ק:

דף ה:

בד"ה ק"ו מחצר בו' אבל שיועיל עומד מרובה בכל ד' מחיצות בו' עכ"ל ויש לדקדק אדפריך מה לחצר שכן פרצתו בי' בו' לפרוך מיניה וביה עומד מרובה בכל ד' מחיצות תוכיח דמהני בחצר ולא מהני במבוי ויש ליישב דכיון שאין יכול ללמדו בק"ו ה"נ ליכא למימר תוכיח וכה"ג כתבו התוס' לקמן גבי פס ד' וק"ל:

בד"ה אינו דין וכו' מצי למשרייה דהא יותר מד' הוי האי פס וכו' עכ"ל ר"ל דהאי פס ד"א דקיימיי' ביה הוה יותר מפס ד"ט דמשתריא בחצר אבל לשון התוס' לקמן בדבור זה שכתבו וליכא למימר פס ד"א תוכיח בו' ועוד מה לפס ד"א בו' אינו מדוקדק דה"ל למנקט פס ד' טפחים דמהני בחצר יוכיח בו' ידו"ק:

בד"ה תאמר במבוי בו' וי"ל דהיא הנותנת לא אמרינן אלא לסתור הק"ו אבל בו' עכ"ל ר"ל דלענין למעבד ק"ו בעי סברא גמורה ובפירכא כל דהו סתרינן ליה ואי"כ שפיר פרכינן ללא נילף היא גופה בק"ו ולדרכה היא הנותנת דהוה מיהת פירכא כל דהו ומה"ט גופיה לסתור הפירכא בכל דהו דהיינו היא הנותנת כדי לקיים הק"ו לא אמר דהק"ו לא מתקיים בכל דהו ואדרבה נימא דהק"ו מסתבר בכל דהו משום דאקילו ביה פרצת עשרה הקילו נמי בו בעומד מרובה ומהרש"ל כתב בזה דרך אחרת ודו"ק:

בד"ה שפירצתו בד' וא"ת ונעשה ק"ו מלחי וקורה בו' עכ"ל דהשתא לא הוה ילפינן מבוי מחצר אלא עומד מרובה מלחי וקורה וכן לקמן שכתבו דמעומד מרובה ליכא למילף בו' היינו נמי דלא הוה ילפינן חצר ממבוי אלא לחי וקורה מעומד מרובה וכן פי' מהרש"ל וק"ל:

בא"ד שלא יועיל לחי וקורה למבוי ועומד מרובה לחצר דגמירי לה מסיני בו' עכ"ל כתב מהרש"ל ויש מתמיהין והלא מבוי וחצר מן התורה שריין ומדרבנן הוא בו' ואין שייך לומר בבא"מ בו' עכ"ל והאריך ליישב בדחוקים ולא ידעתי מאי תמיהה איכא הכא דהא מבוי מפולש לא הוי רה"י אליבא דרבנן דפלגי אדר"י לקמן ואיכא אמוראי לקמן דלחי משום מחיצה ועושה אותו רה"י מדאורייתא לחייב חטאת בזורק מר"ה לתוכו וקורה נמי בעי למימר לקמן דהוי משום מחיצה ועושה אותו רה"י אליבא דר"י וכן עומד מרובה לגבי חצר דלא הוי רה"י בפרוך מרובה לחייב חטאת והכי אמרינן לקמן לרב הונא בריה דר"י הכי אנמריה רחמנא למשה גדור רובא ותן לא מידי:

בא"ד וממבוי נמי בו' דמה למבוי שכן פרצתו בד' לרב הונא עכ"ל ר"ל דהיא נותנת לסתור הק"ו ולכך ניתר אפי' בלחי משהו משום דפרצתו אינו רק ד' ודו"ק:

בד"ה וספק דבריהם בו' וא"ת ואמאי הוה ספק בו' דקי"ל כרב פפא בו' עכ"ל דליכא למימר דהכא קיימינן לרב הונא בריה דרב יהושע דס"י פרוץ כעומד אסור דהא לא אסר אלא משום דהכי אנמריה רחמנא למשה גדור רובא כדאמרינן לקמן וכן לענין שחיטה מחצה על מחצה למאן דאסר לא אסר אלא משום דהכי אנמריה למשה שחוט רובא וכ"כ התוס' בפ"ב דחולין ומה"ט נמי ליכא למימר דרב פפא לא שרי ליה אלא משום ספק דבריהם להקל ולמלא עומד מרובה דא"כ ר"ה בריה דרב יהושע לא הוה פליג עליה אע"ב טעמא דרב פפא דשרי לא הוה אלא משום דרחמנא אמר לא תפרוץ רובא כדאמרי' בהדיא לקמן ודו"ק:

דף ו.

בא"ד והר"ר שמעיה בו' ואפי' כי לא נפיש ושוו כי הדדי מותר בו' עכ"ל ור"ל דמה שדומה לנו מחצה על מחצה א"א לנו לצמצם ולמדות ומיהו אפשר דשוו כי הדדי ולכך לרב פפא שרי דההיתר מצוי טפי בעומד מרובה ובשוה והאיסור אינו אלא בפרוך מרובה ולר"ה בריה דר"י אסור דהאיסור מצוי טפי בפרוך מרובה ובשוה וההיתר אינו אלא בעומד מרובה ולזה קשיא להו השתא מההיא דנמצא בין ב' עיירות בו' דהתם נמי בתרי אנפי תביא כ"א עגלה דשמא קרובה בו' אבל לפני הראשון לק"מ דלמ"ד א"א לצמצם היינו דא"ר כלל להיות שוין ועיין בתוס' פ"ב דחולין ומה שכתבנו בחידושינו שם וע"ש וק"ל:

בד"ה מצדו בעשר בו' דעשר כשלמטה וארבעה כשלמעלה עכ"ל כצ"ל ור"ל דעשר כלמטה מעשר ושרי כדקתני הרחב מעשר ימעט דמשמע דעד עשר ועשר בכלל מקרי פתח וטפי מעשר הוי פרצה אבל מצדו דהוי בד' היינו משום דממעט בהלובא בפתחא רבה ועייל בפתחא זוטא וארבע טפחים נמי מקרי פתחא בכ"מ וממעט בהלובא דפתחא רבה ודו"ק:

בד"ה רב אמר תורתו בו' מיהו שם פי' פי' אחר בו' וכפירושו משמע מדאמר בסמוך בו' עכ"ל אין רצונם לומר וכפירושו משמע דהיינו לאפוקי הפירוש שכ' רבינו הזקן דלדברא עיקר הראיה לההוא פירושא דכיון דלרב התיקון בעקמימותו כפירש"י לשמואל נמי התיקון בעקמימותו משא"כ לפי' אחר שפרש"י דלשמואל לא הוי התיקון כלל בעקמימותו וכ"ה בהדיא בדברי הרא"ש אבל ר"ל וכפירושו משמע דהיינו כפירושו בדברי רב דהתיקון בעקמימותו ולאפוקי פר"י דהתיקון הוא בפתחי המבוי אבל בעקמימותו א"צ תיקון כלל אפי' לרב ודומיא כפירש"י בל' אחר בדברי שמואל ועיין ברא"ש בכל זה יק"ל:

בא"ד אבל אי אעקמומית קאי בו' הואיל ופתחי המבוי בו' דהא צורת הפתח מהני מן התורה בו' עכ"ל ר"ל דאי יתר מי' אפתחו מבוי קאי ומאי דלא הוה מהני ליה צורת הפתח מיהת מדרבנן לרב אע"ג דמהני ליה מן התורה אבל אי קאי יותר מי' אעקמומית ניחא כיון דמן התורה מהני צורת הפתח בכל מקום הכא בעקמומית הקילו חכמים דמהני אפי' ביתר מעשרה כיון דהתיקון בעקמומית אינו אלא בשביל שיראוהו מכאן ומכאן וכהאי' גוונא כתב המרדכי בשם מור"ם ע"ש וק"ל:

בא"ד ואפי' גרסינן דלתית איכא בו' ועקום באמצע כזה:

בד"ה ולחי וקורה מכאן אע"ג דלחי לא מהני ביתר מעשר יעשה בו' עכ"ל מיהו ק"ק הך ברייתא לרב דס"ל צורת הפתח לא מהני ביתר מעשרה ודו"ק:

דף ו:

בד"ה וכ"ת בכך בו' ובכך הוא דלא מערבא הא בדלתות בו' עכ"ל ר"ל לרבנן דר' יודא דמבואות המפולשות לדיהו לא מיתקנא בלחי וקורה אלא בדלתות אליבא דחנניה וק"ל:

בא"ד מב' צידי המבוי רוחב ט"ז אמה ואורך רה"ר מהלכין דרך מבוי בו' עכ"ל:

בזה בא"ד וקורה מהני מדרבנן ליי"ג בו' דמדאורייתא אין חילוק בין יי"ג לט"ז וקסבר בו' עכ"ל ר"ל דמדאורייתא אין חילוק בין יי"ג לט"ז היכא דאין להם ב' מחיצות הוי רה"ר גמור בשניהם והיכא דיש ב' מחיצות אין חילוק בין יי"ג לט"ז ומהני לחי וקורה אבל בט"ז לא מהני לחי וקורה אפי' לר' יודא כדלקמן וק"ל:

בד"ה והאמר רבה בו' מר' יוחנן דאמר בפ"ב דהוי אליבא דר' יודא דאמר אותו רבים בו' עכ"ל ר"ל דשם ד' מחיצות כמו פסי ביראות לא מהני לר' יודא בדרך רבים משום דאתו רבים ומבטלי מחיצתא ודומיא דהכי הוי ירושלים דהיתה מפולשת מד' צדדין וחיבינן משום רה"ר לעומד באמצע הפילוש בו' כמ"ש התוס' שם אבל לרבנן מהני שם ד' מחיצות ולא הוי ירושלים רשות הרבים גמור אפילו באמצע הפילוש כמו בפסי ביראות דסברי חכמים דא"צ לסלק לצדדין וק"ל:

בד"ה ומי עבדינן בו' דלא דמי דהאי מבוי שרי בצורת הפתח לכ"ע בו' עכ"ל ר"ל דלא דמי לדעלמא דקיי"ל כמר בהא וכמר בהא בתרי מילי אבל הכא בהך חדא מבוי שרי בצורת הפתח לכ"ע והוי כסתרן אהדי והמתרץ השיב דמ"מ לא דמי לשדרה וגולגולת דשפיר סתרון אהדי ממש ודו"ק:

ח א דף ו ע"ב מחומרי ב' ש"ס בו'. עליו הכתוב אומר הכסול בחושך הולך בו'. מפורש פ"ק דר"ה:

דף ז.

בד"ה כגון שדרה בו' מאי קאמרי ב"ה כדי בו' וימות לב"ש נמי מייית בו' עכ"ל ר"ל כיון דקאי נמי לטריפה ואינה חיה לב"ש נמי מייית בו' וממאי משמע דפלגי ב"ה על ב"ש ותירצו בכדי שינטל בו' פלגי דלב"ש בכדי חסרון דרקיבה וחולי איירי וק"ל:

בד"ה ונהג בו וכו' שעושר על תנאי וכו' עכ"ל עי' בתוס' פ"ק דר"ה:

בד"ה בקעה בו' ולא משמע לי' דאתי לאשמועינן דאפ"ה בעי צורת בו' עכ"ל דמדקאמר מחלוקת בסרטיא בו' אבל בו' עושה צורת הפתח בו' משמע דהתירא אתי לאשמועי' דסני בצורת הפתח וק"ל:

דף ז:

בד"ה דאי דרב בו' ולא נקט חצר מכלל דבחדר יש עוד איסור בו' עכ"ל ק"ק דמשמע דאי הוה נקט חצר לא הוה משמע שיש עוד איסור אחר וזה אינו לפי עיקר תחלת קושייתן השתא דנקט חצר ליכא למימר דאסור משום מפולש ומשום שנפרץ במלואו ולא עירבו בו' [א] ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

בא"ד ודוקא נפרץ במלואו אבל אי לא הוה נפרץ במלואו בו' עכ"ל רצה לומר נפרץ במלואו ולא עירבו הוה איסורו משום נפרץ למקום האסור אבל אי לא הוה נפרץ במלואו ליכא לאסרו אלא משום דריסת רגל שלהם דרך המבוי וכיון דאין רגלינן בה בו' וק"ל:

בא"ד לא הוה קמ"ל רב מידי בו' פשיטא דלא אתו רבים ומבטלו מחיצתא בו' עכ"ל דבריהם צריכין ביאור ור"ל דהא דנקט נפרצה חצר כנגדו משום שריותא דחצר בו' כמ"ש התוס' לעיל השתא בפתח גמור דלא נפרץ המבוי במלואו לא הוה חימוש כלל דודאי לא אתו רבים הנכנסין בזו ויוצאין בזו לבטל מחיצה גמורה שאין כאן אלא פתח במבוי אבל בנפרץ המבוי במלואו ואין כאן מחיצה במבוי אצטרין שפיר לאשמועי' שריותא דחצר אע"ג דרבים בו' וק"ל:

בד"ה בעירבו קמיפלגי בו' ותירוץ כאן בעירבו לא תירצו בימי רב יוסף וסבר בו' עכ"ל ר"ל לשיטת רש"י שפיר קאמר רב יוסף לא שנו למילתיה דרב יהודה למאי דלא אסיק אדעתיה האי תירוצא כאן בעירבו בו' ולא תירצו כן בימי רב יוסף כלל אלא דהוא הוה סבר דפלגי בלא עירבו וסבר רב יוסף לרב דנראה מבחוץ נידון משום לחי אבל לפר"י לקמן דלמאי דס"ד פליגי בכלה לצדי רחבה דלר"י שרי ולרב אסור ע"כ מה שתירץ כאן בעירבו בו' היה בימי רב יוסף דהא איהו גופיה קאמר לא שנו לרב יהודה דדוקא בכלה לאמצע אבל כלה לצדי רחבה אסור אלא ע"כ דרב יוסף שמע האי תירוצא בעירבו ולא שנו הוי לפי המסקנא כמ"ש התוס' לקמן וק"ל:

בא"ד אפילו כלה לצדי רחבה ונפרצה חצר כנגדו בו' ועוד מדאיירי רב יהודה בנפרצה עכ"ל לרב יהודה דנקט רחבה במלתיה הל"ל ונפרצה רחבה כנגדו אלא משום דגבי חצר קאמר הכי לרב נקטו נמי האי לישנא הכא לרב יהודה דע דלשיטת ר"י ליכא לפרושי דמשמע להו דאיירי רב יהודה בנפרצה רחבה כפרש"י לעיל דאי ברחבה סתומה פשיטא בו' דהא לשיטת ר"י לא הוה פשיטא דהא איירי ברחבה דאית ביה דוירין אלא דמשמע להו דאיירי בנפרצה כאידך פירושא דמשמע דא"צ כלום קאי אאיסור פילוש דאיירי ביה לעיל וק"ל:

בא"ד חצר מותרת ומבוי אסור השתא ס"ד אסור בו' עכ"ל אין זה מדוקדק דהא לתירוצא דמוקי לה בלא עירבו מצי קאי כולה מלתא כדס"ד:

בא"ד דאי בנפרצה בלא עירבו בו' ר"ל דאפי' בלא עירבו ליכא איסורא אלא משום דנפרצה דהיינו איסור מפולש:

בא"ד דהא רב יוסף אסר בצדי רחבה לכ"ע אפילו למ"ד נידון משום לחי בו' עכ"ל לפום סברת המקשה ליכא ראיה דהא לרב יהודה דס"ל דנידון משום לחי קושטא דס"ל נמי דשרי אפי' בצדי רחבה אלא עיקר ראייתם מדרב יוסף גופיה דס"ל בצדי רחבה אסור כדאמר בלא שנו וס"ל דנידון משום לחי כדלייק לקמן מרב הונא וק"ל:

בא"ד אע"ג דלא מפליג בשרייותי' אין לחוש בו' עכ"ל ולא חשו לתרץ הוכחה שניה של המקשה מדאיירי רב יהודה בנפרצה כנגדו ואצטרין לאשמועי' דלא הוי מפולש בו' דלאמצע רחבה פשיטא דלא הוי מפולש בו' כמ"ש לעיל ויש ליישב דה"נ ברחבה איכא למימר משום שריותא דרחבה נקט רב יהודה נפרצה כעין שפרש"י לעיל גבי חצר לרב דלשיטת ר"י איכא דוירין ברחבה כמו בחצר ודו"ק:

בא"ד אע"ג דרב יוסף בו' מ"מ אוקי מילתא דרב יהודה בעירבו משום בו' עכ"ל ר"ל כיון דאית ליה נידון משום לחי טפי ה"ל לאוקמא מילתא דרב יהודה כדס"ד מעיקרא ואפי' בלא עירבו ולא משמיה דרב קאמר לה אלא משום דתחלת בו' וק"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בפרש"י בד"ה ואותיבו ביה כו' ובני ראשו אחר לא עשו לחי לפתחו עכ"ל הוצרך לפרש כן לפי פירושו לעיל לשמואל תורתו כסת"ץ שא"ץ כלום בעקמומית תקשי ליה מאי קאמר הכא לשמואל ה"מ לחי מעליא כו' טפי הו"ל למפרך אי לשמואל מה צריך תיקון בעקמומית ולזה כתב דבני ראשו אחר לא רצו לתקן ילכך הוצרכו אילו לתיקון בעקמומית וכ"כ הרא"ש לשיטת ר"י ולזה נתכוון הא"ז ארוך שכתבו מהרש"ל יק"ל:

דף ח:

בד"ה ולרבה דאמר כו' ואסור אפי' חצר כו' עכ"ל מהרש"ל מחק מלת אפי' חצר מפרש"י וכתב תלמיד טועה הגיהו וסבר שהקושיא היא דאסר זה כנגד זה אפילו חצר וליתא דלא מחלקין לעיל בין זה כנגד זה כו' עכ"ל ועוד האריך ע"ש ואין זה מוכרח דומאי אי משום איסור פילוש אין חילוק בין מבוי לחצר ימשום שרבים נכנסים בזו ויוציאם בזו ומה שזהין מפרש"י לקמן שכתב ומלתיה דרב למשתרייה חצר מינה כו' דר"ל ההיא דחצר שרבים נכנסים שהיא כרה"י משתמע מן הסתם אפי' זה כנגד כו' עכ"ל זה אינו דהא מעיקרא בעי למימר אי מהתם ה"א ה"מ זה שלא כנגד זה אבל זה כנגד זה אסור והתם לא קתני אלא חצר וכפרש"י בהדיא אבל זה כנגד זה לא הויא חצר רשות היחיד לשבת כו' אבל כוונת רש"י הוא אהא דפריך תתני ל"ל הא תנן לה חצר כו' לאימא דרב אשמועי' למשתרייה חצר מינה כלומר דלא יאסר החצר מן המבוי וקאמר דהא מלתא משתמע ואפי' זה כו' ואיסור מבוי נמי משתמע מאידך מתני' דחצר קטנה שהגדולה מותרת וקטנה אסורה ללגבי איסור גדולה מהקטנה לא שייך למימר זה כנגד זה י:שלא כנגד זה וק"ל:

בד"ה כמאן כשמואל כו' וקאמרת לא בעי תיקון לעקמומיותו כשמואל עכ"ל זהו לשיטת רש"י דלשמואל הוי כסתום ולא בעי תיקון לעקמימותו אבל לפירוש שני שפרש"י לעיל בשם רבו הזקן דהוי כסתום ובעי לחי לעקמימותו ליכא לפרושי הכי אלא דהכי פריך כמאן כשמואל דהנך כולאו משתרי בלחי וקור' אף בעקמימותו אבל לרב צריך צורת הפתח מיהו מהך קושיא דפריך כמאן כשמואל ה"מ להוכיח כפרש"י לרב הוה כמפולש וצריך צורת הפתח בעקמימותו דאל"כ מאי פריך כמאן כשמואל דהא אדרבה לרב ניחא וכן הקשה הרא"ש לפירוש ר"י ע"ש:

תוס' בד"ה מניח את כו' אע"ג דאית ביה ד' על ד' עכ"ל ר"ל ד' טפחים על ד"ט וק"ל:

בד"ה הכל מודים כו' ולחי משום מחיצה ומשום היכר כו' עכ"ל מה שהכריח אותם לומר משום מחיצה ימשום היכר ולא סגי להו בלחי משום מחיצה בלחוד יש ליישב כמ"ש התוס' לעיל גבי ד' אמות נידון משום מבוי דאפי' למ"ד לחי משום מחיצה והיה לו להועיל יותר אם סותמו מ"מ היכר קצת בעינן וק"ל:

בא"ד ורבא נמי כו' דתרווייהו משום היכרא ובסמוך מודה רבא דאסור כו' היכא דרחבה ד' כו' עכ"ל אין ראיתם מובנת לי דהא בתרווייהו שרי רבא לקמן בין לחי ובין קורה [א] ואלדברה הוה ניחא טפי להאי טעמא דרב חסדא אוסר בלחי משום דס"ל משום מחיצה ולרבא תרווייהו משום הכיאר אבל לטעמא דאסר רב חסדא משום דלחי הוי משהו לא א"ש אמאי פליג רבא עליה דרב חסדא והא דהביאו מהא דרבא מודה דאסור להשתמש ברחבו ד' ומאי דליכא ראייה דאין שיהיה ע"כ טעמא אחרינא איכא התם דאוסר כפרש"י לקמן דכל ד' רשות באנפי נפשיה הוא וצ"ע בכוונת דבריהם ודו"ק:

דף ט.

גמרא רב אשי אמר משוכה והיא תלויה כו' יש לדקדק מי הכריח אותו למימר והיא תלויה אלא או תלויה בדס"ד מעיקרא שקצרה ואשמועינן דאמרינן לבדו אלא דמשוכה לאו היינו קצרה אלא משוכה בגובה פחות מנ' ואשמועינן דאמר'י חביט רמי ויש ליישב דמשוכה לא משמע ליה בגובה לחוד ודו"ק:

תוס' בד"ה ורבא התם כו' וי"ל דאי כו' הוי מקום פטור ואפי' כו' ותדע דלאביי נמי לוקמא בגובה ג' דהוי כו' עכ"ל מעיקרא לא הוי אסקי אדעתיהו להקשות כן לאביי לאפשר דסתם אסקופה אינה גובה ג' אלא לרבא קשיא להו דלוקמא באסקופת כרמלית כי הכא דסתמא נמי איירי בכרמלית אלא לפי תירוצם שכתבו לרבא וי"ל כו' הוי מקום פטור ואפי' פתח געול כו' דהיינו ע"כ אסקופה גובה ג' דבאינה גובה ג' לא הוי מקום פטור והשתא קאמרי תדע דלאביי נמי אע"ג לאפשר דסתם אסקופה לא הוי גבוה שלשה מ"מ לוקמא הכי אלא משום דא"כ אפי' געול נמי ודו"ק:

בד"ה לרשב"ג כו' ה"ל לר' יוחנן לפרושי במלתיה בהדיא כו' בפחות מד' במשך ד' כו' עכ"ל ומה"ט נופיה נמי לא בעי ר"י למנקט פלוגתייהו בהכי בד' לחיים שרצפן בפחות מד' במשך ד' דלא רצה להאריך לפרש בהדיא במשך ד' וק"ל:

דף ט:

בד"ה ולרשב"ג כו' והיאך הוי שרי כו' דסתם מבוי אורך כתלוי שזין עכ"ל ר"ל דמסתמא בצד השני שכנגדה לא הוי אורך הכותל יותר מכותל זה בלאו לחי היוציא ומושך וא"כ היאך שרי לטלטל נגד הלחי כיון דכותל שכנגדה פרוץ שם ומיהו משום דהלחי חוץ למבוי לא תקשה להו היאך שרי לטלטל נגדו טפי מקורה המונח ע"ג יתידות חוץ למבוי דאסור (אפי') למ"ד חודו החיצון יורד וסותם י"ל דהתם אין (המחיצה) [הקורה] שמן הצד דבוקה לכתלים וא"כ חוד החיצון אינו דבוק לכתלים משא"כ הכא שהלחי דבוק בכתלים וא"כ חודו החיצון שפיר דבוק בכתלים ודו"ק:

בד"ה כותל שעזו כו' ומייתי לה נמי ממבוי שרצפו בלחי' דהיינו לצד פנים כו' עכ"ל לאו ממש כי התם דהכא מעמידו אצל הכותל מצד עבוי לצד פנים ואינו נראה בפנים כלל משא"כ במבוי שרצפו שעומדין ממש בפנים אלא לאפוקי (פירושו) [פרש"י] הכא בכותל ששקע כותל מלפניו דהלחי עומד אצל הכותל מצד עבוי לצד חוץ וק"ל:

בא"ד קשה דאי חשיב נראה מבחוץ כשהלחי לצד הפנימי היכי משני כו' עכ"ל וכ"כ הרא"ש דכה"ג לא הוי נראה מבחוץ כיון שאין נראה לצד חלל המבוי אלא לעומדים אחורי המבוי עכ"ל אבל ק"ל דא"כ לפ"ז לחי שמעמידו מן הצד לצד חוץ (כזה) כ"ש דלא הוי לחי דאינו נראה כלל לצד חלל המבוי וא"כ מאי פריך מחצר קטנה דלשתרי בגראה מבחוץ דהא נמי לא נראה לקטנה אלא מן הצד לצד חוצה לה וי"ל דהתם מקרי נראה לקטנה כיוון דגדולה נמי משתרי' בהו אבל ודאי אי לא הוה נמי גדולה לא הוי לקטנה נראה מבחוץ כה"ג כיון שאינו נראה לצד חלל המבוי כלל אלא דנראה הכל מעובי הכתלים וק"ל:

בא"ד ואין לומר שנכנסין ד' כו' דאין זה שייך בחצר כו' עכ"ל ר"ל בחצר כיון דבעי פם מועיל יותר אם סותמו משא"כ בלחי [למבוי] דאפי' למ"ד משום מחיצה בעינן היכר קצת כמ"ש התוס' לעיל וק"ל:

בא"ד ומיהו אי הוה דוקא הא דאמר לקמן בעשר וב' טפחים סגי א"ש כו' עכ"ל ר"ל דא"ג רבי לא סבר כר' יוסי דבעי כל פס ג' מ"מ בעי כל פס טפח והני נכנסין אין בהן עובי טפח ולא חשיבי במקום פס וק"ל:

בא"ד וריצב"א כו' שיש היכר איזו הם כותלי קטנה כו' בשיפוע ממזרח למערב כו' עכ"ל דמה שנכנס אינו נראה מהלחי אלא מכותל קטנה שהולך בשיפוע ממזרח למערב וגפופי גדולה אינו נראה מעובי כותלי קטנה כיון שהשיפוע הולך מצפון לדרום ומיהו אי לאו הנכנס משתרי גם הקטנה בגפופי הגדולה כיון דגדולה משתרי בהו כמו שכתבתי לעיל וק"ל:

דף י':

בפרש"י בד"ה ש"מ פרוץ כעומד אסור וכו' ושמעת מהבא דרב יהודה כרב הונא ס"ל כו' עכ"ל מיהו רב הונא בריה דרב יהושע אינו מוכרח דסבר כרב יהודה דלא פליג לקמן אלא כשתצרך כל הפרוץ והעומד הוי פרוץ כעומד משא"כ הכא כשתצרך הכל יהיה העומד מרובה מן הפרוץ וק"ל:

תוס' בד"ה עושה פס כו' ומבוי עקום דאצרכוה דלתות דהוי כמו לא הוי פתוח מב' פתחים לרה"ר א' או כו' עכ"ל לפירוש רש"י לעיל דאצרכוהו ב' דלתות דהיינו כמין ח' לכאורה דב' הפתחים נמי מצד אחד הם לר"ה א' ואפשר כיוון דהפתחים רחוקים זה מזה לא הוי כמו פתוחים לרה"ר א' כמו הכא גבי פס דב' הפתחים קרובים זה לזה שאין מפסיק ביניהם רק הפס ועי"ל דההיא דאצרכוה ב' דלתות היה עקום (כעזרה זז) דהשתא היה הב' דלתות פתוחים לב' רה"ר ומה שכתבו התוס' עוד או יפרש שהוא מפולש ובאמצע עקום כפר"י היינו מ"ש לעיל ואפי' גרסו' דלתות א"ל דמפולש גמור היה ועקום באמצע כו' והאז לפי שיטת ר"י כמ"ש הרא"ש ע"ש:

בד"ה ועושה פס ג' כו' ומופלג מן הכותל ג' דאמר לקמן כו' עכ"ל ר"ל ג"ט ור"ל שהיה ליבטל לאותו תיקון כמ"ש רבינו יהונתן בפי' הרי"ף דנמצא מבוי זה בלא שום תיקון דאע"ג דמשום פירצה לא יוכלנן לפסולי דהא י' הוא אפ"ה נפסל משום שאין שם לא לחי ולא קורה וק"ל:

בד"ה ואמאי יעשה כו' לכך נראה דפריך ויעשה פס אמה ומחצה דהכי עדיף כו' עכ"ל וכן יש לפרש הא דפריך ויעשה פס אמה כו' אבל הא דפריך וירחיק אמה ויעשה כו' ליכא כפרושי הכי אלא כפירש"י והכי הוה שפיר טפי שלא תהא פרצת ב' אמות כא' כו' וק"ל:

בד"ה ואצבעיים כו' לא שייך דעור העסלא שהוא כלי אתי אוירא דהאי כו' עכ"ל יש לדקדק אמאי לא כתבו כן אנופה מלתא דרב דימי דאצבעיים ריוח באמצע דכה"ג נמי אמרינן לעיל אתי אוירא דהאי ניסא כו' גבי ויעשה פס אמה וירחיק כו' ויש ליישב ודו"ק:

דף יא.

בד"ה חצר שרובה כו' וי"ל דאין ללמוד אלא על ד' מחיצות כו' הוי כמו פרוץ מרובה בד' כו' עכ"ל וליכא לאקשויי דאכתיו מחיצה א' יוכיח דמהני צורת הפתח בפרוץ מרובה ולא מהני ביתר מי' די"ל כיון דאין יכול ללמדו בבנין אב ליכא למימר ביה נמי יוכיח וכה"ג כתבו התוס' לעיל גבי ק"ו בד"ה אינו דין שיהא כו' ודו"ק:

בד"ה אילימא בעשר כו' דביתר מי' שמואל נמי מודה דהוי כמפולש כו' עכ"ל היינו ממאי דפריך לעיל אילימא ביתר מי' בהא לימא שמואל תורתו כסתום כו' מיהו ק"ק דאמאי לא קשיא להו הכי בפשיטות משמואל גופיה דפסק כחנניה ומצריך דלתות והיינו אפי' בעשר דהא שמואל אדרב פליג דאמר הלכה כת"ק דסני בצורת הפתח דהיינו ב' דביתר מי' לא מהני לרב צורת הפתח ויש ליישב ודו"ק:

בא"ד וא"ת הואיל ומהני צורת הפתח מכל ד' רוחות א"כ גבי פסי כו' עכ"ל נראה דקשיא להו הכי לפי פי' זה לדברי המקשה הכא דנדחו דברי רב יוסף ומהני צורת הפתח בכל ד' רוחות כו' אבל לפי' רינצ"א ולפי' השר מקונו לא קשיא להו מימי דלא נדחו דברי רב יוסף אבל ברא"ש איכא הך קושיא בפשיטות [א] לפי המסקנא לכל הפירושים דבין לר"ל ובין לר' יוחנן בעל גבן מהני צורת הפתח וא"ת ולמה הוצרכו לעשות פסין לביראות כו' ע"ש ודו"ק:

דף יא:

בד"ה כי פליגי כו' והא דאמרינן פ"ק דשבת כו' ובצד רה"י רחבן ד' על ד' כו' עכ"ל מה שיש לדקדק בזה ע"ש בחידושינו בארוך:

דף יב.

גמרא וכ"ת ד' מכאן וד' מכאן והא תני רב אלא כו' גדולה ב"א כו' ק"ק דמשמע דמקשה מדתני רב אלא כו' אהך תירוץא וכ"ת ד' מכאן וד' כו' ותקשי ליה בלאו הכי דר' יוחנן פס ד' קאמר ורב אלא קתני גדו לה ב"א ויש ליישב ודו"ק:

שם מ"מ קשיא וליכא לאקשויי ומאי קושיא דאימא דהך דשמואל דאמר ניתר בפס א' היינו דוקא במים דקל הוא כו' וכדאמר אביי דכיון דסתמא קאמר שמואל לא ניחא ליה לתלמודא לאוקמא דוקא במים ורב יוסף שהביא ראייה לדבריו היינו למאי דלא אסיק אדעתיה לחלק בין חורבה ובין מים ודו"ק:

תוס' בד"ה בפסי חצר וקשה דגבי מבוי כו' אע"ג דשניהם משהו עכ"ל היינו לפירושם לקמן דחצר ניתרת בפס א' רבי אומר בשני פסין לרבנן פס א' משהו ולרבי ב' פסין משהו לכאן ומשהו לכאן אבל לפרש"י ע"כ חצר ניתר בפס א' דאמרי רבנן היינו פס ד' ור' דקאמר ב' פסין היינו כר' יוסי ג' מכאן וג' מכאן וק"ל:

בד"ה ור"נ כו' דלרבנן סגי להו בפס משהו ולר' צריך ב' פסין של ב' משהוין כו' עכ"ל והא דקאמר והא דתני אלא בר אבימי ר' היא וסבר לה כר"י צ"ל דר' יוחנן פליג וס"ל אלויבא דר' דבב' פסין שכ"א משהו סגי ולא סבר כר"י אלא אלא בר אבימי תני הכי דר' כר"י ס"ל ובעי בכל צד פס ג' אבל לפרש"י ניחא טפי דלר' יוחנן נמי כר"י ס"ל כדתני אלא ודו"ק:

דף יב:

גמרא איתיביה יתר ע"כ אר"י כו' עושה לחי מכאן כו' או קורה כו' עכ"ל מפרש"י נראה דמלחי פריך לרבא וכן משמע לשון איתיביה וה"ה דה"מ למפרך לכולהו אמוראי מקורה מכאן כו' דאלמא קורה משום מחיצה וק"ל:

תוס' בד"ה הב"ע דאית כו' דמיירי בחצר שנפרצה מע"ש כו' וקאמר הב"ע דאית ליה גידודי ולהכי מטלטלינן דשבת הואיל והותרה כו' עכ"ל צ"ע [ב] לפירושו אמאי לא מוקים ל' בפשיטות דבליכא גידודי

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

ינפצרה בשבת והמים באו לשבת ולהכי מטלטלינן לשבת הואיל והותרה הותרה אבל לגבי מים שבאו בשבת לא שייך הואיל והותרה הותרה כו' ודו"ק:

בא"ד ורשב"ם ור"ת פירשו דאית ליה גידודי כו' גבוהים עשרה לים בתוך החצר כו' עכ"ל לפי זה גידודי לאו היינו מה שנשאר מן הפירצה כפרש"י אלא שלשון הים הפיל הקרקע ונשאר מן הקרקע גידודי :גבוהים י' בשפת הים וכ"ה ברא"ש ולהכי קשיא להו ואין לחוש שמא יעלה הים שרטון כו' דבכה"ג אחרין לעיל במבוי שצדו א' כלה לים כו' דחיישינן שמא יעלה הים שרטון וק"ל:

בא"ד אבל טלטולי מטלטלינן כו' אע"ג דאין מחיצות ניכרות והשתא א"ש ההיא דתוספתא עכ"ל ר"ל ההיא דתוספתא שהקשו לפי' השר מקוצי ודאי דכמו כן קשיא לפרש"י כפי שהבינו לעיל דמילוי לבית אסור משום דאין מחיצות ניכרות שם וה"ז בתוספתא שהמים צפין עליה אין המחיצות ניכרות אבל לפי' רינצב"א א"ש דתוספתא דהתם בעומד על הגזוטרלא לא שייך דלמא אזיל דלי לאידך גיסא וק"ל:

דף יג.

בד"ה על זה ועל זה נחלקו לא שייך למימר הכא טעמיה דב"ש כו' עכ"ל הא דלא קשיא להו לעיל מיינה שאמר ר' ישמעאל לא נחלקו בפחות מד' אמות כו' וכי טעמיה דב"ש אתא לאשמעינן די"ל דלא קשיא לן הכי בעלמא וכי טעמא דב"ש כו' אלא במלתא דפליג ב"ש אדב"ה כי הכא בדברי ר"ע ע"ז וע"ז נחלקו אבל ר"י דאמר לא נחלקו ב"ש בדבר זה לא קשיא כלל וכי טעמא דב"ש כו' דאשמועינן שפיר בדבר זה מודו ב"ש לב"ה ודו"ק:

דף יג.

בד"ה שידע לטהר כו' וכי מסיק ולא היא וסותר הק"ו מ"מ אתי במה מצינו כו' עכ"ל לא ידענא מי הכריח אותו לזה דמ"מ אתי במה מצינו כו' ובתוס' ספ"ק דסנהדרין ליתא ואפשר דקים לי' לר"ת בשום מקום במשנה ובתלמוד שהשרץ טהור מטומאת משא ולכך הוצרך לומר דהיינו במה מצינו מנחש מיהו א"י לומר דקים ליה הכא מההיא דת"כ שהביא ר"י מדכתיב היא מיעוטא היא מטמאה במשא ואין שרצים מטמאין במשא דא"כ לא הוצרך למילף מבמה מצינו מנחש ודו"ק:

בא"ד ועוד על ק"ו דרבינא וכו' שכן טהור אפי' במגע בכעדשה עכ"ל וה"ה דמהך מלתא ה"מ למעבד ק"ו בת"כ ומה בהמה שאינו מטמא במגע בכעדשה מטמא במשא שרץ שמטמא בכעדשה א"ד שמתמא במשא ת"ל היא ולא השרץ ומיהו ק"ק דמי הכריח אותן להך פירכא דכעדשה דהך מילתא גופא דת"כ מצי למפרך דמה לנחש שכן דמו אינו כבשרו * דדמו כבשרו לא מרבי' אלא בח' שרצים ודו"ק:

בד"ה נוח לו כו' שאלמלא הם לא חטאו לא באנו לעולם הא מפרש התם אימא כמי שלא באנו לעולם א"נ כו' עכ"ל כצ"ל:

דף יד.

בד"ה אתנייה רחבה כו' ולרבנן דיה שתתא רחבה טפח כו' עכ"ל דאינו מהפך כולה מלת' דר' יהודה לרבנן אלא שהוא מניה בדברי רבנן אינה בריאה ובדברי ר"י רחבה ובריאה דהשתא למאי דמתהפך מלתייהו נמי בדברי רבנן תני רחבה טפח ומיהו ק"ק ומאי פריך ואימא דמהפך כל מלתייהו דהשתא לא תני כלל בדברי רבנן רחבה טפח ושפיר מתקומא מילתא דר' אלעאי כרבנן וי"ל דמשמע מדקאמר אתנייה רחבה ובריאה דאינו מהפך רק הך מלתא בלחוד ודו"ק:

בא"ד ונראה לר"ת כו' אתנייה רחבה ובריאה כמו במתני' אלא שהתלמוד כו' עכ"ל ר"ל כמו במתני' שלפנינו והשתא לפי' זה קושטא הוא אליבא דרבנן דברישא אסקו שפיר מלתייהו ולא נטר עד פיסקא דסיפא אלא שהתלמוד כו' עד שסיים פלוגתייהו ודע דלפי' זה הא דמתני ליה מעיקרא בדברי רבנן אף ע"פ שאינה בריאה אצ"ל דמהפך דברי רבנן לגברי ר' יהודה אלא שמוחק הפלוגתא ואין מחלוקת בדבר אלא לכ"ע אף ע"פ שאינה בריאה ולפירוש רשב"ם ל"ק להו לעיל למחוק הפלוגתא אלא למחוק כל בבא דרואין אבל לפי' רבינו תם שפיר מוחק הפלוגתא לחוד מיהו איכא לפרש לפי' ר"ת נמי דמעיקרא מהפך דברי רבנן לר' יהואל אלא דלא נחית להפך אלא מלתא דרבנן וממילא דנפרש בהיפך דברי ר' יהודה ואיך שיהיה ק"ק לפי' ר"ת דפריך לרב דאתנייה רחבה ובריאה מהא דר' אלעאי דסתמא הוי כרבנן דלמאי דמתני נמי מעיקרא אע"פ שאינה בריאה בדברי רבנן תקשי ליה מדר' אלעאי דליה רחבה ד' קאמר :במתני' תני לרבנן דדייה שתתא רחבה טפח ויש ליישב ודו"ק:

דף יד.

בפרש"י בד"ה שהן כוריים ביבש כו' אלמא גודשא תלתא וככלי שגובהו כחצי אורכו כו' עכ"ל ר"ל דכלי המחזיק סאה ודאי אם הוא רחב וארוך הרבה יהיה גודשו יותר משלים ואם הוא קצר וגבוה הרבה יהיה גודשו פחות משלים אבל הא דאחרין דגודשו הוא שלים היינו בכלי שעשה דומיא דים שגובהו כחצי ארכו :רחבו אבל קשה לי דהא בים ב' העליונות עגולות וג' תחתונות היו מרובעות ואם היו כולן עגולות ודאי דגודשו היה יותר משלים וא"כ היאך אנו מדימין ליה כל הני כלי' דקחשיב דודאי לא עבידן בכה"ג ואם היו כולן עגולין וגובהן כחצי אורכן ורוחבן ע"כ דהוי גודשא יותר משלים וי"ל דלא נתכוון לומר דעבידן ממם בים אלא כמו שהיה הים גובהו כחצי ארכו ורחבו וקצת אמונתו עגולות וקצת מרובעות והיה גודשו שלים כך יהיו כל הכלים של מדות נעשים באופן זה שאף אם יהיו כולן עגולות או מרובעות היו מתעבדין בשגודשי שלים גם שלא יהיה אז גובהו כחצי ארכו ורחבו ולזה נתבוונו התוספות שכתבו ש"מ גודשא תלתא אור"ת דנ"מ לענין מקח כו' דר"ל דכיון דשיעורא דגובה ואורך ורוחב לא ילפי' מים דלאו כוליה מתעבדין בכה"ג וא"כ למאי נ"מ גמרי' מיינה דגודשא שלים וקאמר לענין מקח כו' דמי שקונה מחבירו תבואה שמהיה הסאה דגושה צריך ליתן לו כלי המחזיק סאה ועוד הגודש ממנו שלים וכן האומן שחבירו קונה ממנו מדה שמחזיק סאה צריך ליתן לו מדה המחזקת סאה ושעשית באופן זה שהגודש הוא שלים ודו"ק היטב:

דף טו.

תוס' בד"ה מאי למימרא ולא סגי בשינויאי כו' עכ"ל וכדמשני חיצת קנים כו' פחות מג"ט איצטריך ליה קאי שנייא דלעיל לגבי אילן וניחא דנקט חדא אטו תרתו דהיינו גדר אנב אילן וחיצת קנים ודו"ק:

בד"ה תל ונקע כו' דלא אתי למעוטי אלא דבר שאינו ראוי להעשות בידי אדם כו' עכ"ל והא דפריך תל ונקע מאי איכא למימר די"ל דאע"ג דראוין להעשות בידי אדם מסתמא לא איירי בהכי דמתחלה עשאן לכך שטורח גדול הוא לעשות תל ונקע בבית סאתים ועוד נראה לפרש לפי תירון התוס' דהכי פריך בשלמא קמה לחיי דלא הוי פשיטא דקמ"ל דלא גזרינן דלמא אתי לאשתמושי במחובר אלא תל ונקע מא"ל דהא הוי פשיטא כשעשאן לכך ודו"ק:

דף טו:

בד"ה ורבנן האי וכתב כו' אע"ג דאיצטריך וכתב לה לשמה כו' עכ"ל ולעיל מיינה לר"י הגלילי דדרש וכתב לה מ"מ לא תקשי להו הכי דהא איצטריך למדרש וכתב לה לשמה די"ל דמההיא דנשמה ילפינן שפיר כלל ופרט וכ"כ בתוס' בפ' הישן ומה שיש לדקדק בזה עיין בחדושינו שם ודו"ק:

בד"ה ע"מ שלא כו' תימא דהא אם מת אביה לא חשיב כו' עכ"ל וממכרו דגבי נדרים לא קשיא להו דאין זה כריתות לאפשר שיקנה בית אחר ועיין בחדושינו שם:

בד"ה פרון כעומד כו' ויש להביא ראיה מפ' בהמה כו' דהלכו באזכרים אחר הרוב כו' עכ"ל ק"ק דלעני' בפרקין בתוספות בד"ה וספק דבריהם כו' משמע דפסיקא להו דנהי דבדיד אדם אפשר לצמצם בידי שמים א"א לצמצם והכא הביאו ראיה דאף בידי שמים אפשר לצמצם ודו"ק:

בד"ה רש"י גרם כו' דגרם והא א"א לצמצם שיסתום כו' עכ"ל ובדואי דאנן קי"ל דאפשר לצמצם בידי אדם ושיהיה סכך פסול מכון כ"כ כמו האויר שביניהם אלא דא"א לצמצם לכון לסתום כל האויר שביניהם ואם כן יתקבה אותו האויר עם סכך פסול על סכך הכשר שביניהם ונמצא שאין הכשר מרובה על אותה מעט אויר עם סכך פסול לרב הונא או כמוהו לרב פפא ודו"ק:

דף טז.

בפרש"י בד"ה כנגד העומד מותר הואיל והיקף חשוב הוא וה"ה אם היה פרון כו' עכ"ל דאין חילוק בשום דבר בין מג' ועד ד' ובין מד' ועד י' אלא בהך מלתא לחוד דמד' ועד י' היקף חשוב הוא ומוותר מיהת כנגדו אפי' בפרון מרובה משא"כ מג' ועד ד' דאין חילוק בין כנגדו ובין אינו כנגדו דאסור דכיון דלאו היקף חשוב הוא ודו"ק:

בד"ה משום כו' דפסולא דפחות מג' לא הוי מצני למתלי בפרון מרובה כו' עכ"ל יש לדקדק בזה לפירושו דהא ודאי כי מטא פרון לג' אם העומד פחות מג' מצני שפיר למתלי בפרון מרובה על העומד דלא עדיף מפרון ג' ועומד ג' דפסול משום דפרון כעומד ומכ"ש דפסול בפרון מרובה ויש ליישב דה"ק דע"כ אית לן למתלי האי פסולא דפרון ג' ועומד פחות מג' נמי משום דיקור גדי דאי משום פרון מרובה לחוד א"כ בעומד טפח ופרון טפחיים אמאי כשר הרי ג"כ פרון מרובה אלא דכשר משום דלית ביה דיקור גדי משא"כ בפרון ג' דהוא דיקור גדי ומיהו פסול נמי משום פרון מרובה וצ"ע:

דף טז.

תוספות בד"ה אי מוקי לה כו' ופחות מג' וחצי וחבל משהו ופחות מג' וחבל חצי טפח ומשהו כו' עכ"ל דוקא בכה"ג קשיא ליה דהעומד דלמעלה ויותר מפרון דלמטה וליכא למימר אתי אוירא כו' אבל אם היה פרון דלמטה שנה כעומד דלמעלה דהיינו פחות מג' וחבל משהו בי מצעי ג' טפחים וחצי טפח ואח"כ חבל משהו ופחות מג' וחבל חצי טפח לא קשיא ליה דכיון דעומד לא הוא מרובה מן הפרון אמרי' שפיר אתי אוירא דהאי כו' כדאמרין לעיל גבי ויעשה פס אמה וירחיק כו' וק"ל:

דף יז.

בד"ה עירב דרך כו' דהלכה כרב הונא כו' דתניא כוותיה פ' הדר כו' ומיהו היכא דליתנהו למחיצות אסור כדמסיק כו' עכ"ל יש לדקדק בזה דהא בהך ברייתא דפ' הדר שרי נמי מבוי שניטלה קורתו וליתא הלכתא הכי וא"כ אדרכה נימא איפכא דהלכה כרבי יצחק בההיא דניטלה קורתו כיון דאיתנהו לדיורין דתי"ב פרק הדר ויש ליישב דההיא דניטלה קורתו פלוגתא דתנאי היא דר' יהודה ור' יוסי והלכה כר' יוסי לגבי ר' יהודה ודו"ק:

בא"ד שעל ויהן נעשה החצר רה"י ומש"ה מיייתי מחצר גדולה שנפצרה כו' עכ"ל כצ"ל דהך בעיא דרב אושעיא נמי בהך גוונא מייירי דליכא מחיצה החיצונה כפרש"י שם:

בא"ד ונראה לר"י שאם עירבנו לצורך שניהן מבית כו' ואפי' נסתם באמצע השבוע ואח"כ כו' עכ"ל כצ"ל ועיין ברא"ש ובמרדכי וק"ל:

בא"ד ועוד דלמסקנא כו' ושרי אפי' במבוי שניטלה קורתו כ"ש דיתיר בעירבו דרך כו' עכ"ל ולפ"ז ליתא להך תסתיים דקאמר תלמודא לעיל דהא דר' יצחק שרי בעירב דרך הפתח וכ"ה ברא"ש וצ"ל דמקרי איתא לדיוורין כיון דאין ביניהן אלא המחיצה דמפסקת ע"י סתימה אבל לפי דברי רינצב"א נראה דהך ברייתא לא מתנייא אלא לפי סברת רב הונא דלא תלי מילתא מידי בדיוורין אבל סברת דרב יצחק דתלי מלתא בדיוורין ודאי דטפי יש לאסור בעירב דרך הפתח מבניטל קורתו והשתא הך תסתיים דקאמר תלמודא קיימא שפיר אף לפי המסקנא ודו"ק:

דף יז.

בד"ה לאו שניתן כו' דאיתא נמי לאיסור הוצאה ואע"ג דהוצאה נפקא כו' עכ"ל כצ"ל:

תוס' בד"ה ד' דיומדין כו' הכי אנגמרי' רחמנא כו' היינו היכא דליכא שם ד' מחיצות כו' עכ"ל ר"ל דמה"ט דאיכא הכא שם ד' מחיצות לא הוי איסורא דאורייתא אע"ג דפרון מרובה מיהו איסורא דרבנן איכא בפרון מרובה אע"ג דאיכא שם ד' מחיצות אלא דהכא בעולי רגלים הקילו כיון דלית ביה אלא איסור דרבנן כמ"ש התוספות בהדיא בסמוך בד"ה אפי' י' כו' ודו"ק:

דף יח.

בד"ה אפי' י' כורין כו' וי"ל דמתני' ר' יהודה היא דלא שרי אפי' בבאר כו' עכ"ל ר"ל דמתני' ר' יהודה היא דברישא דעושין פסין לביראות כו' קתני בה דברי ר' יהודה ולא ה"ל למתני בדבריו ביראות אי הוה סבר נמי דמהני פסין בבור כיון דבבאר נמי לא שרי אלא בית סאתים ואין להקשות דאכתי נימא דלרבנותא קתני ר' יהודה באר דאפ"ה לא שרינן אלא בית סאתים דמ"מ ה"ל למתני נמי בור לאשמועינן רבותא בגופא דדינא דמהני בהו פסין וק"ל:

בא"ד ומ"מ צריך לפרש כפ"ה דחשיבי פסין מוקפין לגירה כו' עכ"ל ר"ל אף לפי מה שפירשו השתא דבכמה איסורים דרבנן הקילו בפסין משום עולי רגלים מ"מ צריכין לפרש כפ"ה דחשיבי פסין מוקפין לגירה כו' וליכא למימר בהא נמי הקילו בעולי רגלים דלא בעינן מוקף לגירה דאם כן תקשי לר"ה ב"ח דבעי למימר דאינה מוקפת לגירה לא שמה מחיצה כלל והוי ר"ה גמורה וא"כ הוי הכא איסורא דאורייתא למלאות מבזר לבין הפסין ומשום עולי רגלים ודאי דלא הקילו באיסורא דאורייתא אלא ע"כ דאית לן לפרושי כפ"ה דהוי מוקף לגירה ושמה מחיצה גם לר"ה ב"ח וק"ל:

בד"ה בור לחוד כו' אלא שהיה מדקדק לפרש מדלא פי' במלתיה ופסין לבאר כו' עכ"ל ור"ל שלא היה חש לפרש להך לישנא כמו ללישנא בתרא והמתרנן נמי ללישנא קמא לא חש להכי ומשני בפשיטות בור

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

לחוד כו' וק"ל:

בא"ד וה"ה דהמ"ל מתני' דלא כת"ק כו' עכ"ל ומיהו למאי דמשני דאתא שפיר כרבי עקיבא איכא לאוקמא מתני' נמי כת"ק דחנניא ובור דקתני היינו בור הרבים וק"ל:

בד"ה בור לחוד פרש"י בור מים מכונסין דעבמי דפסקי כו' עכ"ל ולפי זה בור דנקט חנניה היינו בור היחיד דוקא דבור הרבים אין לחוש דלמא מפסקי דמדכרי אהדדי כמ"ש התוספות לקמן וא"כ ת"ק דשרי בצבור היינו אפילו בור היחיד ואם כן מתניתין דהכא ע"כ לא אתיא כוותיה וק"ל:

בא"ד וטעמא משום דבעינן מידי דחזי לאדם דאי משום דלא מפסקי כו' עכ"ל ובאר היחיד דלא משום דבעינן תרתני למעליותא דהיינו מידי דצורך רבים ומים חיים דהיינו דוקא באר הרבים וק"ל:

גמרא מדלא קתני חנניה אומר עושין חבלין לבור ופסין לבאר כו' ולאידך גיסא בהיפך ליכא לדיוקי מדלא קתני רבותא דאין עושין פסין אף לבאר מכלל דלחנניה מהני פסין לבאר דכיון דכמה איסורי דרבנן מקילין בפסין מהיבא תיתי דמהני פסין אף לבאר משא"כ אי הוה מהני פסין לבאר ה"ל לאשמועינן לחנניה הכי וק"ל:

דף יט:

גמ' אמר רב פפא יתירות על י"ג כו' כנ"ל:

שם הנ"מ מדקתני ובלבד שירבה בפסין ש"מ אין זה מדכרי אביי אלא מלשון התלמוד דאל"כ לא הוה קמבעיא ליה לר"י אי פשוטין עדיפי כיון דאפילו לר"מ לא עדיפי פשוטין כדמסיק הנ"מ וק"ל:

בפרש"י בד"ה מהו דוקא פשוטין כו' אלא מרחיק פורתא מן הפס ונותן שם כו' עכ"ל אין לפרש דנקט הכי מרחיק פורתא מן הפס כו' דאי הוה מרחיק הרבה הוה אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ובטליה לפס דא"כ מאי קמבעיא ליה לקמן לרבי יהודה בהרחיק הרבה כיון דאפילו לר' מאיר דנקט פשוטין עדיף הארכת דיומדין בהרחיק הרבה מטעמא דאתי אוירא כו' ואם לר"מ נמי איכא לספוקי בהרחיק הרבה איזה עדיף א"כ אמאי נקט לה למבעי הכי לרבי יהודה כיון דלר"מ נמי איכא למבעי הכי וע"כ נראה לומר שדקדק לפרש כן לר"מ בהרחיק פורתא כו' לרבותא לאידך גיסא דאפילו היכא דאיכא להרחיק פורתא וליכא למיחש דאתי אוירא כו' מ"מ אם האריך דיומדין לא מתסר מיהו אם הרחיק נמי הרבה ודאי דלר"מ ליכא לספוקי ומצי למעבד נמי בפשוטין כיון דנקט במלתיה פשוטין אלא לרבי יהודה דלא נקט פשוטין קמבעיא ליה דאימא היכא דהרחיק הרבה איכא לספוקי דאיכא למיחש דאתי אוירא כו' והארכת דיומדין עדיפא ליה ודו"ק:

תוס' בד"ה ואם איתא כו' יהיה עומד מרובה כדקתני אי אתה מודה בדיר כו' עכ"ל ר"ל דומיא דדיר וסהר ומוקצה דסתמן עומד מרובה מיירי נמי בפסין לביראות ומיהו אביי דקמבעי ליה לרבה לר"י ודאי דלא איירי בעומד מרובה דאל"כ לר"מ נמי ה"מ למבעי הכי בעומד מרובה דלא קאמרינן לעיל לר"מ דפשוטין עדיפי אלא בפרקן מרובה ומיהו לכאורה רבה דמסברא קאמר דזו מחינה וזו מחינה וטפי מבית סאתים נמי תשתרי לר"י אמאי לא פשיט ליה הכי בלאו ברייתא דמיימא מנופה דמתני' דדומיא דדיר וסהר דהיינו בעומד מרובה קאמר לר"י במתני' דלא שרי אלא בית סאתים וע"כ נראה הא דקאמר דזו מחינה וזו מחינה לא בעי למימר וטפי מבית סאתים דתשתרי אלא אלישנא דזו מחינה ואלו פסין קשיא ליה דזו נמי מחינה מקרי כיון דעומד מרובה והתוספות שדקדקו מהכא דפשיטא ליה דהארכת דיומדין עדיף היינו נמי מלישנא דקרי ליה מחינה ודו"ק:

דף כ.

בד"ה כי אתמר כו' חזרו להיתרן הראשון במזיד לא חזרו לגמרי כו' עכ"ל ובפרק הזורק כתבו התוספות והרא"ש בשם ר"ת לתרן בע"ה דהא דאמר רב נחמן דבמזיד לא הוי מחינה אלא לזרוק ולא לטלטל היינו שע"י המחינה נעשה רה"י אבל ספינות דבלאו הכי הוו רה"י כי נקשרו אפילו מזיד שרי לטלטל כו' עכ"ל ע"ש אבל [א] קשה לפירושו מתוך סוגיא דשמעתין ביבשו מים ובאו בשבת דבלאו הכי הוה רה"י כדאמרינן בסמוך דאי לאו בעלמא מחינה היא גבי בור כו' ואית לן למימר דאפילו באו במזיד בשבת דמותר אפילו לטלטל כי התם גבי ספינות ונ"ע:

דף כ:

פרש"י בד"ה לא ימלא כו' דאי נקיט לה הוה ופס"ה אסור למה הנצרכו ראשה כו' אלא פשיטא דבלא נקיט לה ומתני' כו' עכ"ל וכה"ג כתבו התוספות ח"ל ומשמע דקאי אמתני' ואע"ג דאיכא ראשה ורובה כו' עכ"ל וכתב מהרש"ל אבל קשה למה אנו צריכין לכל זה הדוחק כי המקשה שבא לדחות הפשיטות כו' עכ"ל ע"ש ולי נראה דלק"מ דומאי הנצרכו לזה דהברייתא איירי בדאיכא ראשה ורובה לאוכוחי דכי נקיט מנא ולא נקט ראשה ורובה אסור אפילו בדאיכא ראשה ורובה בפנים דההיא נמי קמבעיא ליה באת"ל כמ"ש התוספות והשתא פשיט נמי הך דע"כ הברייתא איירי בנקיט מנא ולא נקיט לה דאסורי אפילו בראשה ורובה וכן מוכח מלשון הפשטן דקאמר וכי נקיט מנא ולא נקיט לה מי שרי והתניא כו' דמשמע דהך נמי בעי למפשט:

דף בא.

תוס' בד"ה מידי דחזי לאדם בעינן כו' ומשמע להו ואובסים את הגמל היינו דשרי אף לטלטל המספוא תוך הפסין דאל"כ למאי קתני לה גבי פסין לפום סברא דהשתא דגבי פסי ביראות מתניא וק"ק דהא איכא תנאי דס"ל דלאו מידי דחזי לאדם בעינן כמ"ש התום' לעיל ואימא דהך דאובסין את הגמל אתיא כוותיהו וק"ל:

דף בב.

בד"ה בור ופסין כו' ה"נ האי בור למה לא הוי מיעוט כו' עכ"ל לפום הך סברא דבור ופסין קאמר לאדם נתנן עיניו במחינתו איכא לאקשויי הכי אבל למאי דבעי למימר בור בלא פסין קאמר ואדם נתנן עיניו בצבור ודאי דלא שייך לאקשויי הכי שהבור ימעט וק"ל:

בד"ה חייבין עליה כו' וא"ת כיון דמסקינן דר"י ס"ל כר"י כו' הא אית ליה שתי מחינות כו' עכ"ל דליכא למימר דבהך דב' מחינות דאורייתא לא ס"ל כר' יהודה דמ"מ חייבין עליה משום ר"ה דקאמר ר' יוחנן הוה דלא כמאן ובין לרבנן ובין לר' יהודה מיייתי חולין לעזרה דלרבנן הא אית לה לירושלים שם ד' מחינות דהא הוה לה חומה ולא אתו רבים ומבטלי למחינתא כמו בפסין לרבנן ולרבי יהודה נמי הא אית ליה ב' מחינות דאורייתא כדמסקי' בפירקין לעיל והנהו ב' מחינות ודאי דלא אתו רבים ומבטלי להו כיון דלא בקעי בהו כמ"ש התוספות לקמן ודו"ק:

בגליון המתחיל והאמר ר"י ירושלים כו' שאני ירושלים שהיתה כו' רחבה ט"ז ופסין ליכא כו' עכ"ל וק"ק דתקשי להו מאי פריך דרבנן אדרבנן דאימא הך דהיו לו ב' בתים בב' צידי ר"ה היינו ט"ז אמות והך דפסין לא היו רחבין אלא י"ג דהך קושיא לא מתרצא בתירוץ ודו"ק:

דף בב:

בד"ה אילימא משום כו' ושמא התם הוי אליבא דר"י כו' והכא אליבא דרבנן עכ"ל ולפום הך סברא המ"ל לעיל כאן וסבירא ליה וכדאמר רבי יוחנן הכא אלא דלפי האמת דהכא במעלות ומורדות דא"י קאמר ואליבא דר' יהודה הוה ולכן קאמר שפיר לעיל כאן ולא ס"ל קאמר וק"ל:

בד"ה דלמא מעלות כו' ולר' יוחנן דאמר בפרק הדר כו' ה"ה אפילו לאלף כו' עכ"ל ר"ל לפי שיטתו דרבי יוחנן בפ' הדר דמחינה שאינה מוקפת לדירה הוי מחינה מדאורייתא ולאפוקי לרב הונא ב"ח דסבר התם דלא שמה מחינה כלל ולא הוה א"י רה"י בהנהו מחינות דסולמא דצור כו' כיון דלא הוקף לדירה וק"ל:

בד"ה אלא לאו ר"י וא"ת ולוקמא כנון שיש ב' מחינות כו' וי"ל דע"כ כו' אפילו ניחא תשמישתיה נמי כו' עכ"ל מיהו ה"מ לאוקמא כרבי יהודה בשתי מחינות ור"ה לטומאה אצטריכא ליה אלא דניחא ליה לאוקמא בכבי ואפילו כרבנן אך קשה דלוקמא בב' מחינות גמורות וכרבנן ולא פליגי אדר"י לעיל אלא היכא דניחא תשמישתיה אבל הכא דלא ניחא תשמישתיה מודה דאתי רבים ומבטלין מחינה ויש ליישב דכך לי שם ד' מחינות לר' יהודה כמו ב' מחינות לרבנן וא"כ מרבנן גבי ב' מחינות נשמע לר"י בשם ד' מחינות וק"ל:

דף כג.

בד"ה ל"ש דרבים ול"ש דיחיד יכול להיות דהוי כר"י ב"ב והא דנקט כו' עכ"ל ר"ל דודאי אמלתיה דר"י נופיה לא נשמע למעט באר היחיד אלא דאי לא אמר הלכה כר"י ב"ב יכול להיות לפרש דר"י ב"ב נמי לא ממעט באר היחיד אלא בור הרבים לחוד אורחא דמלתא למתני מענין שממעט דהיינו בור הרבים דומיא שכתבו התוספות לעיל אלא דה"ק קמ"ל הלכה כר"י ב"ב דלא אצטריך הלכתא למעט בור הרבים דכבר שמעינן ליה ממקאמר לא התירה פסי ביראות אלא לבאר מים חיים אלא ע"כ דאצטריך הלכתא למעט אף באר היחיד ור"י ב"ב נמי ממעט ליה ודו"ק:

בד"ה ובלבד כו' והא נמי אין לומר דביתר מע' נמי סגי כו' דאם כן במאי פליג ר"ע כו' עכ"ל דליכא למימר דפליג ר"ע עליה ביתר מע' וס"ל דלא סגי בשומירה דהא לא הזכר דבדברי ר"ע יתר מע' כלל ולא בא אלא להקל כדקאמר דאפילו אין בה אחת מכל אלו כו' ולפ"ו דאין לנו לומר דפליג ר"ע עליה ביתר מע' שלא הזכר דבדבריו כלל נראה לומר לפי פי' התום' שכתבו לר"י ב"ב דבפחות מע' צריך שומירה וביתר לא סגי בשומירה פליג ר' עקיבא עליה חדא בפחות מע' לר"ע לא צריך שומירה ומצינן למימר דפליג עליה נמי בדבר מועט דלר"י ב"ב דאיירי ביה הוה בכלל פחות מע' ובעי שומירה ולר"ע דלא איירי ביה הוה בכלל יתר מע' ולא סגי בשומירה דביתר לא פליג ומצינן למימר נמי דלא פליגי בדבר מועט דלר"ע נמי דלא איירי ביה בעי שומירה וכן לפי האין לומר שכתבו התום' דבע' מצומצם דוקא צריך שומירה ובפחות א"ץ כלום כו' פליג ר"ע עליה חדא בע' מצומצם לר"ע לא צריך שומירה ומצינן למימר דפליג עליה נמי בדבר מועט דלר"י ב"ב דאיירי ביה הוה בכלל ע' מצומצם ובעי שומירה ולר"ע דלא איירי ביה הוה בכלל יותר מע' ולא סגי בשומירה דביתר לא פליגי ומצינן למימר דלא פליגי ביה דלר"ע נמי דלא איירי ביה בעי שומירה אבל לפי הפי' דביתר מע' סגי בשומירה ובפחות לא צריך שומירה לא פליג ר"ע כלל דבפחות נמי סבר דא"ץ שומירה וביתר הא לא פליג עליה וסגי בשומירה ובדבר מועט נמי לר"י ב"ב דאיירי ביה הוה בכלל יתר ובעי שומירה ולר"ע נמי דלא איירי ב' הוה בכלל יתר ובעי שומירה כן נראה לפרש דבריהם ודו"ק:

בא"ד דמש"ה אצטריך ר"ע לחזור ולשנות ובלבד שיהא בה ע' אמה כו' עכ"ל ליכא לאקשויי לפרש"י דלא פריך מאי בינייהו אלישנא אלא מאי בינייהו לענין דינא אימא קושטא הוה דהוצרך לשנות ובלבד שיהא בה כו' משום דקאי אר"י ב"ב דאיירי ביתר מע' ואצטריך ליה לר"ע לשנות ובלבד שיהא בה כו' דלא נימא דשרי אפילו ביתר מע' כקושיית התום' לקמן לפי' ר"ח לפום זה הפי' דא"ל דיו"ל דאי לאו דתני והצורך לשנות ובלבד שיהא בה כו' לאשמועינן דלא איירי בדבר מועט א"כ מהיבא משמע מיינה דפליג ולא איירי בדבר מועט ועוד דהא לא קאי אר"י ב"ב אלא את"ק דאמרו לו ועוד נראה דבר פשוט דלפי' רש"י לא מסתפק להו בהאי פירושא לומר בדברי ר"י ב"ב דפחות מע' א"ץ שומירה וביתר סגי בשומירה דא"כ אדפרדך ר"ע היינו ת"ק דאמרו לו לפרדך ר"י ב"ב היינו ת"ק דאמרו לו ולפרדך נמי ר"ע היינו ר"י ב"ב וא"כ כיון דר"י ב"ב ע"כ בפחות מע' איירי דבעי שומירה לפרש"י לא הוה איצטריך ליה לרע"ק לשנות ובלבד כו' דלא נימא דשרי ביתר מע' כיון דר"י ב"ב לא איירי רק בפחות מע' אלא דהוצרך לשנות ובלבד כו' משום דבר מועט דלא איירי ביה אלא לפר"ח מסתפקא להו בהאי פירושא ומפרש"י נראה להם ראייה להביא לפר"ח ודו"ק:

בא"ד א"כ היכי קאמר ר"י אפילו אין בה אלא בור כו' ור"י נופיה קאמר לעיל גבי פסין כו' עכ"ל דליכא למימר בפסין דליכא מחינות גמורות החמיר ר"י דא"כ מאי קאמרי לו מדיר וסהר אלא דר"י החמיר משום דלא מקרי מוקף לדירה ואע"ג דאית ביה בור וא"כ ע"כ הא דקאמר נמי הכא אפילו אין בה אלא בור כו' היינו דוקא עד בית סאתים ולא ביותר מבית סאתים דלא מקרי בור מוקף לדירה ובגליון לקמן בד"ה לא אמרן כתבו לסתור דברי התוספות דהכא דיש לחלק בצבור לר"י בין מחינות גמורות לפסין וראיייתו מהא דאמר לעיל זו מחינה ואלו פסין ועיין לקמן שכתבנו ליישב דברי התום' דהכא ודו"ק:

בד"ה אילימא משום דתני חדא לחומרא פי' דשייך נמי למתני ועוד כו' והיכא דהוו תרווייהו מענין א' כו' עכ"ל ר"ל דשוין הן דכך לי תרווייהו לחומרא וכך לי תרווייהו מענין א' דבתרווייהו לחומרא בדר"י ב"ב תני ועוד ובדר"י נמי אי לאו דאפסקוה במלתא אחרייתא הוה תני ועוד כמו בסוכה ובפ"ב דמגילה אע"ג דלא הוו תרווייהו לחומרא כיון דהוו תרווייהו מענין א' תני בהו ועוד והתוספות בפ"ב דמגילה כתבו ליישב התם דהוו תרווייהו נמי לחומרא ע"ש:

בד"ה הכא במלתא כו' וי"ל דהתם הוו תרי קולי כו' דכח דהיתורא עדיף עכ"ל ר"ל ולא דמיא לדהכא אע"ג דהוו תרי חומרא וכיון דאפסקוה במלתא אחרית' לא תני ועוד דכח דאיסורא לא עדיף ליה ולשון התוספות בפרק המביא מנומנם בזה ע"ש:

דף כג:

בד"ה ר"ע היינו כו' ועוד דלמא בעי בור ושיח כו' עכ"ל ר"ל דבהא נמי מסתמא לא פליגי אר' יהודה ולא תקשי להו דלמא בעי שומירה דא"כ היינו דר"י ב"ב וק"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בא"ד מה הוצרך ר"ע תו לשנות ובלבד שיהא בה כו' עכ"ל דאיכא בינייהו לענין דינא ודאי דלא קמבעיא דהא לר"י ב"ב בפחות מע' בעי שומירה ונר"ע לא בעי כמ"ש התוספות לעיל אלא דקמבעיא ליה היינו ת"ק אלישנא דובלבד שיהא בה כו' דקאמר ר"ע דאמאי הוצרך לשנות דהיינו לישנא דת"ק דהיינו ר' יהודה ב"ב וק"ל:

בד"ה לר"ש כיון כו' נראה דמכ"ש פריך לגבי רוב כו' עכ"ל ר"ל דע"כ לאו מסבבא פריך דמיעוט בטל לגבי רוב דהולכין אחר הרוב בכ"מ דהא לפי האמת הכי אתמר הא מיעוטא שרי כו' אבל הוי בית סאתים אסור לרבנן וכן לר"ש ביותר מסאתים ואמאי לא אמרינן דמיעוט הנזרע בטל לגבי רובא ושרי בכל גוונא אלא ע"כ דהבא מכ"ש פריך כיון דקאמרת נזרע רוב ביתר מסאתים משמע הא מיעוטא שרי אפילו ביתר מבית סאתים משום דבטל לגבי רובא אפילו לקולא א"כ כ"ש כו' אבל לפי האמת הוא בהיפך דלא אמרינן דבטל לגבי רובא להלך אלא להחמיר וק"ל:

בפרש"י בד"ה אלא אמרה תורה כו' דהא בעית למיעבד מוינה רצועה של רפ"ב אמות וד' טפחים אורך כו' עכ"ל כ"ה הגהת ספרים החדשים וזה החשבון הוא לחוט המקיף ע' אמות וד' טפחים על ע' אמות וד' טפחים בזולת התוספת המניע מאותן י"ח אמות וד"ט שנשארו וברוב ספרים מצאתי מונה וכ"ה הגהת מהרש"ל רצועה של רפ"ג אמות אורך כו' וזה החשבון מכון קרוב לחוט המקיפו עם התוספת ודו"ק:

בד"ה אבל בית סאתים כו' הואיל וחד גברא הוא עכ"ל ר"ל דהכא כיון דפרוץ זה לזה אע"ג דרשויות אחת הן לר"ש מ"מ הוו אסרי אהדדי הבעלים אי לאו דאיירי הכא בחד גברא ור"ש נמי דמתיר אפילו בשני בעלים היינו באינם פרוצים זה לזה ולא אסרי הבעלים אהדדי ואפ"ה לרבנן אסור משום הדרשויות אסרי אהדדי אבל בפרוץ זה לזה אף בשני חצרות אי הוו של ב' בעלים אסור אף לר"ש דהבעלים אסרי אהדדי ודו"ק:

דף כד.

תוספות בד"ה סגל כו' ואנב דתני ברישא תני כו' עכ"ל וכן צ"ל לפי' קמא של רש"י אבל אין לומר דתני תקנה בסיפא לרבנותא דאפ"ה טהורה דלהא לא אצטרריך דהא דכיון דתני תקנה ברישא דתקנה בשעדיין היה הסגל טמא אפ"ה בשנפסק גם השני טהור משום דפנים חדשות באו לכאן מכ"ש בשתקן השני אחר שעשה טהור שאינו חוזר לגומא'ה הישנה וקרויב לזה כתבנו בר"פ אלו קשרים ועוד הארכנו שם בדברי התוס' ובכוונתם ע"ש:

בד"ה פשיטא לא כו' דלקמן גבי אבורנקי עכ"ל כתב מהרש"ל ותימה שלא מצינו לקמן דמהני אפילו לרבא אלא בהוקף ולבסוף ישב ולא בהוקף ולבסוף פתח כו' עכ"ל ואולי נגלם מעיני הרב מה שכתבו התוס' לחד פי' שם ח"ל והם לא ידעו אס רבא סמך על הוקף ולבסוף פתח כו' והקשו לו מעיר חדשה יכו' כ"ש הוקף ולבסוף פתח עכ"ל ע"ש:

דף כד:

בד"ה לא אמרן כו' פי' שאין בעומקו י' ביתר מבית סאתים כו' עכ"ל ודקאמר מים כנוטעים דמי היינו אפילו ביותר מסאתים אלא שאין בעומקו י' וק"ל:

בא"ד בגליון אע"ג דגבי בור אפילו ר"י לא אסר ביתר מב' סאתים במחיצות גמורות כו' עכ"ל אבל התוס' לעיל בד"ה ובלבד שיהא כו' כתבו דאין לחלק בבור בין מחיצות גמורות לפסין ונראה ליישב לדבריהם הא דקאמר לעיל זו מחיצה וזו פסין דה"ק דנהי דבור לא מקרי מוקף לדירה ולא מהני ביתר מי' מ"מ קאמרי ליה רבנן דכמו שדיר וסהר מקרי מוקף לדירה בלא בור אלא בהוקף לדירה מעיקרא כגון בפתח ולבסוף הוקף ה"נ נימא בפסין שע"י עשייתן מעיקרא להכי כמוקף לדירה ואהא קא"ל לר"י דזו מחיצה גמורה ולאו פסין שפרצתן ב"ג ולא הוי מוקף לדירה אבל ע"י בור במחיצה גמורה נמי לא הוי מוקף לדירה טפי מגבי פסין ודו"ק:

בד"ה לעביד כו' והשתא נמי לא חיישינן לשרטון דלעולם יהיה מתלקט י' מתוך ד' כו' עכ"ל ר"ל דהשתא לפירושם דע"כ מיירי באין הנהר רוחב ויתר מי' אין לחוש נמי לשרטון דמסתמא לא יהיה השרטון כ"כ עד קרוב לחצי רוחב הנהר גם אם יהיה השרטון עד ד' אמות ברוחב הנהר יהיה מתלקט י' מתוך ד' ולא יציטל הגודא וק"ל:

דף כה.

בד"ה אכסדרה בבקעה כו' ורב אית ליה פי תקרה כו' ובזה שלא כנגד זה והאי דלא נקט כו' עכ"ל וק"ק לפ"ו דמנ"ל לתלמודא למימר בפרק כל גנות לשמואל דכי לית ליה בשלש כו' אימא דגב' מחיצות מודה לרב דמהני פי תקרה ול"פ עליה דרב אלא הכא באכסדרה בבקעה דאיירי בב' מחיצות ושם יבואר:

דף כה:

בד"ה וכי אויר כו' וני"מ שאם נפרץ קרפף מצד א' לר"ה כו' עכ"ל מפירוש מהרש"ל דלכך נקטו שנפרץ מצד א' לר"ה דע"כ איירי בסתום היה מתחלה לחצר ונפרצה שם ומשום דאין רגילין בו לכך א"צ תיקון דנראה מבחוץ ושהי מבפנים נידון משום לחי כדפרש"י בפ"ק אבל אם מקרפף היה פתח לחצר והוי רגילין בו רגל האוסר איסר בו ולכך נקט שהיה נפרץ גם לר"ה ובו היו רגילין לילך מתוך הקרפף ולא בפתח החצר שהיה סתום מתחלה וכתב עוד הא דנקטו לחי שאינו מועיל בקרפף שאין בו דיוורין לאו דוקא הוא ע"כ תוכן דבריו אך קשה לדבריו וכי משום דאיירי הני"מ באין רגילין בו הוצרכו לפרש דנפרץ לר"ה וכי לא סגי להו למימר שיש לקרפף פתח מצד אחד לקרפף אחר שבו היו רגילין וע"ק כיון דליכא נ"מ אלא באין רגילין בפרצות החצר ושמעתי'ן דאוסר מלואו ע"כ לא איירי אלא ברגילין היה להם לפרש יא: לסתום ועוד כיון דמטעם רגילין אוסר בשמעתי'ן אין לחלק בין במלואו בין בפתח לחצר ומה שמחלק מהרש"ל בין מבוי לקרפף בזה הוא דחוק וע"כ נראה לפרש דהכא בקרפף אין לחלק ברגילין ואין רגילין דרגל האוסר אינו אוסר אלא במבוי שיש בו דיוורין ולא בקרפף שאין בו דיוורין ומה"ט נמי אי לא היה נפרץ ג"כ לר"ה אלא לחצר לא הוה אויר חצר מייתרו להוי כרמלית כיון דבני החצר משתמשין בו דהקרפף בטל לגבי החצר שהוא העיקר אבל השתא דבני ר"ה מצד אחר ג"כ משתמשין בו אמרינן שפיר דאויר חצר מייתרו להוי כרמלית ובהכי ניחא דלחי מהני בקרפף אע"פ שאין בו דיוורין משום דבני ר"ה יחצר משתמשים בו וכ"כ התוס' לעיל לפי פירושם גבי שביל דאע"פ שאין בו דיוורין כיון דמשתמשין בו בני מבוי מהני ביה לחי ומיהו משום דנפרץ במלואו למקום האסור לו ודאי דאין חילוק לרבנן כיון דקרפף וחצר ב' רשויות הן אלא דניתר בנראה מבחוץ ושהי מבפנים דנידון משום לחי ולא בעי לחי רק מצד ר"ה ובשמעתין דאוסר בו משום מלואו היינו בנכנסין כותלי קרפף לחצר כדאמרינן פ"ק גבי מבוי

משום דאויר חצר מייתרו והוי כרמלית בעי לחי מצד החצר ואין להקשות כיון דלחי מהני מצד החצר דאויר החצר אינו מייתר להוי כרמלית אמאי לא מהני נמי בלא לחי אלא נראה מבחוץ ושהי מבפנים דנידון משום לחי כמו לענין פרצת איסור מלואו וי"ל דלענין פרצת מלואו נידון משום לחי מנו דהני גיפופין נמי מהני לחצר דלא יאסר משום דנפרץ למקום האסור לו מהני נמי לקרפף דנידון משום לחי ולא יאסר משום דנפרץ למקום האסור לו אבל האי איסורא דאויר חצר מייתרו לקרפף דלא שייך בחצר לא אמרינן ביה דהני גפופין נידון משום לחי לקרפף כיון דליכא הכא מנו וכן צ"ל לפי' מהרש"ל ותו ל"מ ודו"ק:

בד"ה זימנין כו' משום דבעי למימר אע"ג דבקירה בו בית סאה לא הוי יתור מודינא הכא כו' עכ"ל ולעיל שהקשו אי אחי כרבנן אמאי נקט כו' ת"ל משום דנפרץ כו' עכ"ל לא ניחא להו למימר דלכך נקט איסורא דאויר חצר מייתרו משום קירה בו בית סאה דמ"מ כיון דהאי איסורא דנפרץ במלואו לרבנן הוא פשוט גבי קרפף וחצר לא איצטרריך ליה כלל לאסור משום דאויר חצר מייתרו אי לאו דאיכא נ"מ כמ"ש לעיל אלא הכא לא אצטרכיבו למימר דמשום קירה בו בית סאה נקט אויר חצר מייתרו אלא משום דאיכא נ"מ דכלעיל ובמילתיה דרב חסדא נמי לא הוה תקשי למימר איפכא אי הוה מפרש האי טעמא בדבריו כמ"ש בסמוך וי"ל ודו"ק:

בד"ה ההוא אבורנקי כו' אע"ג דהיקף האבורנקי היה עשוי לנחת ולצניעות כו' עכ"ל לפי' זה דהקנים לא היו עשויים אלא למעטה מבית סאתים ולא שיהיה הבורנקי מוקף לדירה קשיא להו דלכתי הא עשוי לנחת כו' ותירצו דע"י שהיה ממעטו מבית סאתים היה מותר לטלטל כלים ששבתו בתוכו כדין קרפף בית סאתים שלא הוקף לדירה ומיהו אי לאו שהיה ממעט והיה האבורנקי בכלל קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כיון דעשוי לנחת ואפי' כלים ששבתו בתוכה היה אסור לטלטל ויתר מד' אמות ודו"ק:

בא"ד א"נ נוכל לומר האבורנקי ישב ולבסוף הוקף הוה והם לא ידעו כו' עכ"ל ולא ניחא להו למימר דכלעיל דמיירי בהוקף ולבסוף ישב דכלעיל אלא דהם לא ידעו כו' וכמ"ש התוס' דאם כן לא הוה ליה למפרך אלא מהך ברייתא דישבה ולבסוף הוקף דהך קושיא קשה בין אהוקף ולבסוף ישב ואהוקף ולבסוף פתח אבל הך דלנחת ולצניעות לא תקשי כלל אהוקף ולבסוף פתח אבל השתא דאיירי בישב ולבסוף הוקף הוצרכו למפרך נמי מהך דלנחת ולצניעות ודו"ק:

דף כו.

בד"ה והתנן כו' וליכא למימר דמתני' במבטל כו' עכ"ל וליכא למימר נמי דמתני' דהתם באומר לא מבטלינא דמשמע ליה נמי דאיירי אפילו בסתם ודו"ק:

דף כו:

גמרא כשתמצני לומר לדברי ר"א כו' פשיטא אמר רבא כו' צ"ל דמאי דקמיבעי ליה לרב פפא לקמן אי הוה האי טעמא בין לר"א ובין לרבנן אי לא אלא דטעמא דר"א משום דבית בלא חצר כו' וכן לרבנן אי הוה טעמא דלא עביד אינש דמסלק נפשיה כו' פשיטא ליה הכא לרבא דליכא טעמא אלא האי דקאמר רב ששת ולא איצטרריך ליה למימר אי לאו לה' שסרויין בחצר כו' וק"ל:

תוס' בד"ה ולכהן בבית הפרם כו' דלא העמידו דבריהם במקום כרת פי' אפילו במקום כרת כו' עכ"ל ולא ניחא להו לפרש כפשטיה במקום כרת בשביל כרת אם לא יעשה פסח וכמו שהבינו התוס' לעיל משום דאין זה עיקר חידוש לפי תירוצם דהא הכא דליכא כרת ואפ"ה לא העמידו דבריהם אבל עיקר חידוש הוא דאפי' במקום כרת לעשות פסח בטומאה לא העמידו דבריהם ודו"ק:

דף כז.

בד"ה כל שנישא כו' אבל אי מיירי בעליונה כו' מספקא לר"י כו' אלא בדבר הראוי לכך כו' עכ"ל לפום הך סברא דמיירי בעליונו של זב ואינו נוהג אלא בדבר הראוי לכך המ"ל דר"י דקאמר אין למדין מן הכללות אהך רישא קאמר לה דקתני כל שנישא על גבי הזב טמא וכללא הוא והרי דבר שאינו ראוי לכך טהור הוא וק"ל:

דף כז:

בד"ה ה"א מאי שכר כו' וקשה דהיכי קאמר הכא דה"א כו' הא מכלל כו' דהוו פירי מפירי כו' עכ"ל אבל אהך דשבועות ויומא דבעי למדרש שכר גופיה לדבילה קעילית ל"ן להו הכי דא"נ מכלל ופרט נפקא איצטרריך פרטא דשכר לשום דרשה כמ"ש התוס' לעיל וק"ל:

בא"ד ועוד הקשה מהרר"ש דהיכי בעי למימר התם דשכר גופיה כו' והא אמר הכא דאי לאו כו' ה"א דבי"ת כו' עכ"ל כבר כתבנו בכוונת דברי התוס' בפ"ג דשבועות בשם אבן לב שנדחק בכוונתם ועוד כתבנו שם דרך אחרת אבל אחרי שזכינו ת"ל ללמוד במס' יומא פ' י"ה מצאנו ורואינו שם בדברי התוס' קושיא זו ותירצו בעצמם דה"ק תלמודא הכא דאי כתב רחמנא בשכר ה"א דבילה קעילית כתב רחמנא יין ע"ג קנקנו וכ"ש דבילה קעילית ואייתר לן בי"ת דבשכר לתמד ואהא קשיא למהרר"ש כיון דקאמר הכא דאי לאו יין ע"ג קנקנו ה"א דבי"ת דבשכר לדבילה קעילית אבל השתא דכתיב יין ע"ג קנקנו לא איצטרריך קרא לדבילה קעילית וא"כ היכי בעי למימר התם דשכר גופיה לדבילה קעילית הא לא אצטרריך ליה דמיון ע"ג קנקנו נפקא ואהא תירצו דהכא בדבילה מעורבת עם המים בהבלעה דומיא דיון ע"ג קנקנו אבל דבילה קעילית בפני עצמה גרע טפי ולא נפקא מיין ע"ג קנקנו ולהכי פריך התם אימא שכר גופיה לדבילה קעילית בפני עצמה דלא נפקא מיין ע"ג קנקנו דאיירי בהבלעה כן למדתי מתוך דברי התוס' דפ"ב דיומא ע"ש ודו"ק היטב:

דף כח.

בד"ה אהני כללא כו' מומין שבגלוי ואינו חוזר הא נמי צדיקים שוין כו' היינו למ"ד כללא קמא כו' עכ"ל מה שהוצרכו לומר דהנך ב' צדקין דהיינו מומין שבגלוי ואינו חוזר צדקין שוין הן וכחד צד חשיבי ולא ניחא להו למימר דא"נ אינן שוין וחד גרוע הוא מחבירו ואתיא כמ"ד כללא קמא דוקא דמשמע להו דלמ"ד נמי כללא קמא דוקא לא בעי אלא ב' צדיקים כי הכא דתרתני שוין הן כחד צד הן ועוד חד צד גרוע מהן אבל ג' צדקין דאינן שוין ודאי דלא בעי וא"כ לא הוה פריך מידי מצד דבטל ממלאכתו אפי' למי"ד כללא קמא דוקא ולהכי הוצרכו לומר דמומין שבגלוי ואינו חוזר שוין הן ופריך שפיר מהא דבטל ממלאכתו דלא הוי אלא ב' צדקין למי"ד כללא קמא דוקא ומיהו קשה לפ"ו דמאי פריך מהא דבטל ממלאכתו דאימא הא דקאמר מומין שבגלוי ואינו חוזר היינו למי"ד כללא בתרא דוקא דלא בעי אלא צד א' החשוב והני ב' צדקין כצד א' הן ששוין הן ובפרק א"ט ניחא דמוכח לה דקאמר למי"ד כללא קמא דוקא וע"ש בפרש"י ותוס' ודו"ק:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

דף לב.

בד"ה רב ששת כו' אלא במקום כו' יבא המשלח למי עבירה כו' ולכך בגט אין כו' עכ"ל וקאמר התם הני מיילי לחומרא אבל לקולא לא היינו בכהאי גוונא דהתם דצא וקדש לי אשה כו' והך דבעל אומר לגירושין כו' גליבא למיחש שיבא המשלח לדבר עבירה אבל היבא דאיבא למיחש שיבא המשלח לדבר עבירה כי הכא אפילו לקולא אמרינן חזקה שליוח עושה שליחותו וק"ל:

גמ' אימא סיפא כו' ולא יאכילו לע"ה טבלים ע"ה מאי בעי כו' ר"ל כיון דרישא איירי בסתם במקבל חבר סיפא נמי איירי בהכי והא דלא תקשי ליה בפשיטות אסיפא גופה ע"ה מי צייית די"ל דליתן מעשר ודאי כדאמר רשב"ג ודאי דצייית דלא קאמרינן דלא צייית אלא ברישא גבי דמאי דע"ה חברייה מהימן ליה וק"ל:

דף לב:

תוס' בד"ה הכא באילן כו' דכיון דעוקרו מכרמלית שוב כו' עכ"ל כתב מהרש"ל והאי שינויא מתיישב לפי המסקנא דמוקי לקמן ברבים מכתפין כו' הוי ר"ה עכ"ל ונראה דאין צורך דודאי הנטייה הוי ר"ה דרבים מכתפין על הנטייה כמ"ש התוס' אבל בזקיפה דאין רבים מכתפין ומש"ה בלמעלה מי' הוי רה"י ובלמטה מי' זקיפה גופיה הוי כרמלית וזה ברור ודו"ק:

דף לג.

בפרש"י בד"ה אלא ארישא כו' דהוא ועירובו כר"ה כיון דאסור כו' עכ"ל:

תוס' בד"ה והא איבעי מיייתי כו' דלאו מושיטו הוא אלא מעביר את העירוב רחוק חוץ לד' אמות וחייב כו' עכ"ל [ב] ר"ל דהושתה לא שייך לומר אלא בעומד במקומו ומושיט למקום קרוב אבל ברחוק חוץ לד' אמות לא שייך הושתה אלא מוליכו ממקומו ומעבירו חוץ לד' אמות מרה"י לרה"י דרך ר"ה וק"ל:

בא"ד והואיל ואי בעי זריק כו' האי ודאי לא אמרי' הואיל כו' עכ"ל כן יס לומר לפר"י אבל לפרש"י אי בעי מיייתי לה עכ"כ היינו נמי למעלה נגד מקום השביתה ומשום דל' אמות חשיבי רה"י ושפיר אמרי' בכה"ג הואיל ותקשי להו לעיל דאכתי לפי דברי המתירן נימא אי בעי זריק לה ונימא הואיל וק"ל:

דף לג:

בד"ה ורבי סבר כו' והא דלא מוקי שהעירוב בפי הכלכלה כו' וי"ל דא"כ אמאי נקט כלכלה כו' עכ"ל הא דלא מוקי נמי בדלית בכלכלה עם האילן מקום ד' ולא ס"ל כר' יהודה היינו נמי מה"ט דא"כ אמאי נקט כלל כלכלה אך קשה דאימא דיש באילן גופיה מקום ד' והכלכלה תלוייה למטה מג' ואשמעינן דלא הוי חורי רה"י דלא אמרינן חוקקין להשלים ועירובו הוה עירוב משום דלא בעינן מקום ד' כר"י ויש ליישב גם בזה אמאי נקט כלכלה בכהאי גוונא מצוי לאשמועינן בהניח העירוב באילן גופיה שיש בו ד' בחור שיש בו למטה מג' ואין בחור מקום ד' דלא אמרינן חוקקין להשלים ועירובו עירוב דלא בעי מקום ד' אבל השתא דסבר כר"י דבעי מקום ד' וסבר כר"מ דאמרינן חוקקין נקט כלכלה דשייך למימר ביה דפי הכלכלה שזה לאילן ושוליו למטה מג' דלא שייך לאשכוחי בכה"ג באילן גופיה ודו"ק:

בא"ד או שהכלכלה רחבה ד' ומ"מ לא הוי רה"י הואיל וגדיים כו' עכ"ל ק"ק דאימא דלא בעי לאוקמא הכי דא"כ הוי דלא כר"י בר יהודה דכיון דהכלכלה גופה רחבה ד' הרי הדרך לה מחיצות ואימא גוד אחית מחיצתא ויש ליישב ודו"ק:

בא"ד ואע"ג דאשמועינן דצדקין אסורין כו' עכ"ל גם לאותה גירסא דל"ג בדברי ר' אסור ליטלו מ"מ מפלגותייהו מדברי רבנן דאמרי כ"מ שאסור ליטלו שמעי' דרבי נמי אסור ליטלו כמ"ש רש"י לעיל ודו"ק:

גמ' ר' יהודה אומר ענן כו' גבוה י' ורחבה ד' כו' כתב הרא"ש בשם הר"מ דאמאי דחיק לאוקמי מתני' בדוחק גדול בגופו נוטה כו' לוקמא כר"י ובאילן שאין בנופו רחב ד' כו' נראה דלא מתוקמא מתני' כר"י כו' וסתם קנה משמע אפי' כל שהוא ודלא כפרש"י כו' עכ"ל ע"ש וק"ק דאכתי מילתיה דרבי איבא לאוקמא בהכי דלכך למעלה מי' אין עירובו עירוב משום דאין בו מקום ד' דהא קושטא הוא דסבר כר"י דבעי מקום ד' גבי כלכלה כדאמרי' בגמ' ועכ"כ הנראה לקיים פרש"י ומשום דסתם אילן יש בנופו למעלה מקום ד' ואי הוה איירי מתני' באין רחב ד' ה"ל לפרושי כדמפרש לה ר"י בברייתא ור' נמי אי הוה איירי באין רחב ד' ה"ל לפרושי [ג] והשתא אדרבה אית לן למימר דקנה נקט דומיא דאילן ברחב ד' כפרש"י ודו"ק:

שם דלערבה כ"ש דהוא במקום א' כו' ל"א אדרבה כו' בלשון השני פרש"י ולשון ראשון יש לפרשו קרוב לזה וה"ק כיון דבאינו גבוה י' אתה אומר דאין עירובו עירוב אע"ג דהוא ועירובו במקום א' כ"ש דאית לן למימר בגבוה י' דאין עירובו עירוב דהוא במקום א' ועירובו במקום אחר וק"ל:

תוס' בד"ה כמאן דלא כר"י כר"י כו' אבל בקורה לא הדרן מחיצתא כו' עכ"ל אע"ג שהקורה גופיה רחב ד' למעלה לא מקרי הדרן מחיצתא שאין המחיצות ניכרות בו כמו בטרסקלן שיש בו ד' דפנות חלל ביניהן שהמחיצות ניכרות בהן ודו"ק:

דף לד.

תוס' בהג"ה אבל כששביתתו כו' ועכ"כ צ"ל אמת לפרש"י דאי כו' עכ"ל כוונת בעל הגה"ה דאין להבין מפרש"י דמשאר שבתות יוכל להקשות אלא דאין מפורש בו הולכה וניחא ליה להקשות ממפורש בו הולכה אבל קושטא הוא דבעי הולכה גם בשאר שבתות דא"כ לפי דברי המתירן גזירה כו' לא יתוצרו שאר שבתות אלא כן צ"ל האמת לפרש"י דבשאר שבתות כששביתתו כר"ה לא יתצרך להוליכו עד מקום שביתה משום הואיל ודו"ק:

בד"ה או בראש המגדל כו' ואע"ג דאוגדו ביזו איבא נמי איסורא דרבנן כו' עכ"ל מגומגם [א] דהא לפי לשון הראשון דקיימין הכא בבאין אוגדו ביזו נמי אי שקיל ליה ממקומו להדיא מכרמלית לא הוי רק איסורא דרבנן וק"ל:

בא"ד כגון שהוא בטופח ט' כו' עכ"ל כתב מהרש"ל זה דיבור בפ"ע וקאי על לשון ב' של רש"י עכ"ל והוא דחוק שיתחילו בדיבור בל' שאינו בגמ' אלא בלשון רש"י לפי לשון ב' ועוד ללשון א' של רש"י ודאי השתא דהוי המגדל רה"ר דצריך פי' טפי היאך הוה המגדל למטה ר"ה כמו ללשון ב' למטה בכותל ואפשר שהכריחו לזה ממ"ש בסוף דבריהם אלא דרך כוונתא שכנגד העירוב צריך להביאו לתוך המגדל ומשם כו' עכ"ל ונלשון ב' ניחא שהוא מונח למטה בכותל אבל ללשון ראשון א"צ להביאו לתוך המגדל שכבר הוא מונח למטה במגדל גופיה אבל איך שיהיה קשה לי דבין ללשון ראשון שהסכימו התוס' דמונח

בד"ה ובבל הויא כו' ועוד מדמזי השיעורין אהדדי ולא שייך כו' עכ"ל ר"ל דכמו דהתם בשני שיעורים של גשירים ועניים אין כ"א בטל לגבי חבריו ה"נ הכא גבי פרסיים אין שיעור פרסיים שהיה להם רוב בשר בטל לגבי רובא דעלמא ולא שיעור רובא דעלמא דאין להם רוב בשר בטל לגבי פרסיים והשתא לא שייך לאתנויי ההיא דפ' חבית דלא שייך התם שיעור אחר ולכך רובא דעלמא בטלי שפיר לגבי ערביא שהרי אם היה להם גמלים כו' וק"ל:

דף כח:

נמרא ולענין טומאת אוכלין שאני כדאר"י הואיל וראוי למתקן כו' מטומאת אוכלין הוה קשיא ליה לעירוב ואפשר שסמך אהך מתני' דמעילה דמיייתי לקמן דקתני ובמוזן ב' סעודות לעירוב וכביצה לטמא כו' וה"ה דה"מ להקשות מהא דנקחות בכסף מעשר וא"כ מערבין בהן כדאמרינן לעיל מאן דמתני אמעשר כ"ש אעירוב וכמ"ש התוס' לעיל ודו"ק:

דף כט.

תוס' בד"ה מאי אולמיה כו' נראה לפרש דקים ליה כו' עכ"ל משום דלפרש"י דלא סתמן אהדדי הני שיעוריייהו בהכי כו' משמע דיש ללמוד זה מזה קשיא להו דאכתי מאי קמשני אלא משום דקתני חצי לוג יין ואמר כו' דמ"מ מאי ג"מ ליה לרב יוסף ולא הל"ל בהא דשרא ליה מריה לרב מנשיא אע"כ דאין ללמוד זה מזה וא"כ קשיא להו מאי פריך מאי אולמיה כו' אימא דהכי שמיע ליה לרב יוסף מרבו דאמתני' אמרה ואין ללמוד מתנא דברייתא מיניה והאא תרצו דקים ליה לתלמודא כו' ודו"ק:

בפרש"י בד"ה חומן כדי לטבל בו בשר מוזן כו' עכ"ל ותלמודא דנקט ירק לאו דוקא וכ"ה בהגתה אשר"י אלא דתלמודא לא בא לפלוני אלא בין כדי לאכול הימנו כל הב' סעודות ובין כדי ללפתו עם הפת יק"ל:

דף כט:

תוס' בד"ה כדי שימוזגנו כו' ור"ת מפרש דחי היינו מוזן כו' ובברכת הארץ מוסיף כו' עכ"ל מה שיש לדקק בזה ע' בחדושינו פרק המוציא יין:

בד"ה בגדי עניים כו' אע"פ שאין בהן שלשה על שלשה טמאין מדרם כו' עכ"ל כצ"ל וע' בחדושינו פ' בירה:

דף ל.

נמרא ומי ארשב"א הכי כו' עוג מלך הבשן פתחו כמלואו ואביי כו' עכ"ל נקט במלתיה אביי משום דהוא הביא הך ברייתא דלעיל דקתני ולרעבתן כו' מיהו ק"ק דמסיק לקמן לרשב"א לענין עירוב ונשאר מיולי אמרינן הכל לפי מה שהוא אדם אלא דרעבתן בטולה דעתו אצל כל אדם וא"כ מאי פריך מעונ דלא שייך למימר הכי ויש ליישב וק"ל:

בתוס' בד"ה ככר זו עליו כו' משום דקונס הוי כעין הקדש ואתי כו' עכ"ל ולפירושו הא דקתני לקמן זה הכלל כל האוסר עצמו כו' ליכא לפרושי כפרש"י דמפלגי בין איסורי אכילה ובין איסורי הנאה אלא דה"פ כל האוסר עצמו כו' דאסר עצמו על החפץ דהיינו שבעוה מערבין בו וכל הנאסר על האדם דהיינו קונס שאסר החפץ עליו דומיא דהקדש אין מערבין ומשום דהך מלתא פשוט בכמה דוכתי לא הוצרך רשב"ל לפרושי ודו"ק:

דף ל:

בד"ה ולפרוש כו' ולא פריך רישא וסיפא רבנן כו' עכ"ל ר"ל דסתמא דמתני' רישא וסיפא רבנן ימציעתא רבי אבל למאי דמוקי הכא סומכוס כרבנן ליכא לאקשויי רישא וסיפא רבנן כו' דרישא לאו סתמא היא אלא סומכוס תני לה ודו"ק:

בד"ה אלא סומכוס כו' הוי צורך שבת שיהיה מותר לשמות יין בשבת עכ"ל ר"ל דבשאלה זו מותר הגזיר בכל יין שעלולם משא"כ לעיל גבי תרומה דלא הותרו לו אלא אותן פירות וכיון דא"צ להן בשבת בא הוי כבוד שבת ונראה דצ"ל נמי הכא דלא התירו לשאלו בשבת משום מצויה אחרת אלא משום כבוד שבת כמ"ש התוס' לעיל גבי לתרום שלא מן המוקף דאל"כ לא הותרכו התוס' לכך כיון דאין מערבין אלא לדבר מצויה ודו"ק:

בד"ה ומר סבר אוהל זרוק כו' דוקא כשמונח הוי אוהל כו' עכ"ל ר"ל לאפקוי זריקה באויר אבל מהלך על הארץ מקרי מונח דבהכי איירי פלוגתייהו הנכנס לארץ כו' וע' בתוס' חגיגה וק"ל:

דף לא.

בא"ד משמע דבענין זה הוי אהל לכ"ע עכ"ל ק"ק דא"כ תקשי לרבנן נמי הא חזי ליה שיכול לילך ולחון בבה"ק בכה"ג ע"י דלתות על שוורים ויש ליישב דלא התירו אלא בחזי ליה בדבר המצוי ושכיח כגון בשמיה תיבה ומגדל שדרך להלך במרכבות כעין זה משא"כ בדלתות ושוורים דלא שכיח וק"ל:

בפרש"י בד"ה אסור לקנות כו' ואפי' בישראל נמי אסור בהנאה כו' עכ"ל וכ"כ הרמב"ם כהאי אוקימתא בפיו' המשנה וכן פסק בפ"ו מהל' עירובין ולפ"ז הא דקאמר לעיל דפלוגי באוהל זרוק כו' לא קאי אבל מדברי הרא"ש בשם הרא"ם נראה דהך אוקימתא דלעיל באוהל זרוק כו' קאי וכ"ה לשון הטור כגון שהוא כהן והוא בבה"ק כו' ונראה טעמא דע"כ הך אוקימתא דאוהל זרוק כו' בבה"ק של רבים קאי מגלא קאמר תלמודא אלא והיינו דע"כ רבי פליג בבה"ק דרבים והלכתא כוותיה דהלכה כרבי מחבירו דפלוגי עליו דר"י בר יהודה וסבר דלא שמי' אהל אבל בקבר יחידיו דל"פ אלא בהך אוקימתא דאסור לקנות בית כו' ודאי דהלכתא כר' יהודה דכל המקול בעירובין הלכתא כוותיה אפי' יחיד כנגד רבים כמ"ש הרא"ש בשם הר"ם ולכך לא הזכירו הרא"ש והטור לאסור אף ישראל בבה"ק ודו"ק היטב:

דף לא:

תוס' בד"ה כאן בעירובי כו' אלמא אפי' על הקוף ופיל ה"ז עירוב כו' עכ"ל ומשמע דאיירי בעירובי תחומין מקתני לשון והוליכו דשייך בעירובי תחומין דלא שייך בעירובי חצרות אלא לשון וגובה עירוב דלמוכחי לשון משנה דהכא ומימרא דרב הגוף וק"ל:

בד"ה היבא אתמר כו' דטעם דמתני' כו' אלא משום דלא אלימי למקני תחומין כו' עכ"ל לא ידענא [א] מאי משמע ליה טפי טעמא דברייתא גבי פיל וקוף משום דלא מהימני אימא דטעמא דברייתא גבי פיל יקוף נמי משום דלא אלימי למקני תחומין ויש ליישב בדוחק וק"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

למטה במגדל דהוי בטפח ט' שהוא ר"ה וכן ללשון ב' בכותל למטה בטפח ט' דהוי ר"ה מאי קאמרי בתר הכי וצ"ע דכי נמי הוי רה"ר אס בכה"ג הוי מושיט כו' עכ"ל מאי מושיט שיך הכא דהא להדיא מוציא מלמטה במגדל ללשון א' ומלמטה בכותל ללשון שני דהוי רה"ר למקום שביתתו דהיינו רה"י ויש ליישב דבריהם לכל הפירושים [ב] דר"ל דלא מקרי מוציא אלא כשהמוציא עוקר ממקומו אבל זה שעומד במקום שביתתו ומוציא מושיט מקרי ולהכי צ"ע להו דאין זה מקרי מושיט כיון דדרך אויר מעלה מושיטו ברה"ר ולא דרך אויר קרקע של רה"ר כעין עבודת הלויים ועי"ז קאמרי דאי לא מקרי מושיט בכה"ג דרך מעלה צ"ל דלאו דרך מעלה מושיטו אלא דרך כוונתא שכנגד העירוב כו' דהיינו מחוץ למגדל מצדו יש כוונתא להשתא כשמביאו למגדל מביאו דרך אויר קרקע רה"ר והיינו ללשון ב' וללשון ראשון נמי כשמוציאו מתוך המגדל מצידו דרך כוונתא הוי דרך אויר קרקע רה"ר ודו"ק:

בד"ה ה"ג נימא כו' א"נ אינו עירוב כדפ"ה משום שנמצאת כו' עכ"ל נראה מדבריו שפי' הראשון אינו מפרש"י כמו שהוא בפרש"י שלפנינו וכ"נ שאין זה מפרש"י דהא רש"י פי' לעיל דבהאי שבות דפחות מד"א נמי לא נזרו בה"ש וק"ל:

בא"ד והואיל וסקיל ליה כולי האי ומאי לא אמרו עכ"ל דאי הוה אמר הואיל וסקיל כוליה ה"ל מקום שביתתו שפיר בקרקעית המגדל ברה"ר אבל הואיל ויכול לנטותו אמרינן שפיר אי לא הוה המגדל ארוך דאזיל חוץ לד"א אבל במגדל ארוך דשביתתו מתרחקת מד"א הראשונת ואין זה מקומו וע"כ אית לן למימר כאלו הסיר כל המגדל כו' ובהא דהואיל וסקיל ליה כוליה לא אמרינן דו"ק:

דף לד:

בד"ה והאורבנין כו' והוה ליה למחשב בברייתא דלעיל כו' עכ"ל אבל אי לא איירי כלל באורשרי"ש לא תקשי אמאי לא איירי ביה בשני הבריייתות דלא איירי הבריייתא בכל המניין אבל אי הוה מייירי ביה באיך ברייתא בעודנו ירק ה"ל למיחשב ליה נמי בברייתא דלעיל וכשהוקשה כען וק"ל:

בד"ה ואמאי הוה כו' ואם תאמר והא השתא ס"ד דבמגדל עץ כו' מדקא משני הכא במגדל של בנין כו' עכ"ל ק"ק דאין זה מוכרח אלא דס"ד דבמגדל של בנין גמור איירי ולא הוה ס"ד דאיירי באוירא דליבני ילא הוה ס"ד נמי דאיירי במגדל של עץ ויש ליישב וק"ל:

דף לה.

בד"ה חסורי מחסרא כו' וג' מחלוקת בדבר ולא דק דמתני' איירי ביו"ט כו' עכ"ל לא ידענא מאי קשיא להו דרש"י לא פי' כן לדברי המתוך חסורי מחסרא כו' דפלגי במתני' ביו"ט ובריייתא בשבת אלא לדברי המקשה דס"ד דלא פלגי אלא בשבת וא"כ ע"כ דג' מחלוקת בדבר אי ר"א דמתני' איירי מסתמא בין בשדה ובין בעיר ודו"ק:

בד"ה וקתני סיפא כו' למחמת רעדה הוה דפליגי דיש כו' עכ"ל פי' לדבריהם שמחמת רעדה לכ"ע יש חילוק בין אוהל לכלי ובסיפא דקתני מחמת רעדה לכ"ע טהור היינו באוהל אבל כלי לכ"ע אף מחמת רעדה טמא ופלגי הני תנאי ברישא בשדה תיבה ומגדל אי הוה כלי אוהל לת"ק הוה כלי ולר"נ ור"ש הוי אוהל לכך מיייתי ברייתא דמחמת רעדה נמי אין חילוק בין אוהל ובין כלי דאפי' כלי טהור כדקתני כלי יאינו ניסמא טהור ואי הוו פלגי במחמת רעדה אי הוה כלי או אוהל א"כ אחיא ברייתא דלא כמאן דהא לכ"ע בכלי מחמת רעדה טמא ולא פלגי אלא בשדה כו' אי הוה כלי או אוהל וקאמרי דברייתא לחוד נמי לא סגי דה"א דאחיא דלא כר"נ וכר"ש כו' ר"ל דפלגי בהיסט גופיה באוהל לת"ק טמא ולר"ש אוהל טהור אפי' בהיסט ובריייתא אחיא בת"ק ואע"ג דמ"מ מלתיה דרב יוסף ורבה אדחייה דע"כ לא פלגי אי הוה אוהל או כלי הוה דהא לת"ק אפי' אוהל טמא בהיסט ואפי' כלי טהור מחמת רעדה כדקתני בברייתא ניחא ליה לאתויי האמת דבסיפא מוכח דע"כ לא פלגי בהכי אלא כדמסיק ברעדה מחמת כחו פלגי ולכ"ע שדה תיבה ומגדל כלי הוה דהכי מתוקמא מתני' דהכא דמגדל כלי הוה כפי' התוס' לקמן ודו"ק:

בד"ה בעי סבינא כו' וכיון דשבות הוה לא נזרו עליו בה"ש כו' עכ"ל ואע"ג דאליבא דרבא קיימינן וא"כ לפירושו הוי רישא וסיפא רבי ומציעתא רבנן לא חש רבא להא כמו שלא חש לעיל מלומר רישא רבי יסיפא רבנן וק"ל:

בד"ה נתגלגל חוץ כו' כיון דאם קנה שביתה במקום שנתגלגל העירוב היה עומד חוץ לתחום כו' עכ"ל יעיל דמוקמינן מתני' דנתנו באילן בגופו נוטה חוץ לד"א כו' איירי שהכל בתוך התחום שקנה שביתה בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לד"א ממקום שביתתו ומיהו גס הוה בתוך אלפים מביתו ורש"י שפירש לעיל באילן שנופו נוטה חוץ לד"א שהוא סוף התחום כו' עכ"ל אין פירושו סוף התחום סוף אלפים אמה מביתו דא"כ לא הוי עירובו עירוב דלא עדיף מנתגלגל דהכא אלא דר"ל סוף התחום היינו מקום שביתתו ודו"ק:

דף לה:

בד"ה ספק לא טבל כו' מדפריך בתר הכי אדרבה כו' עכ"ל וה"ה דה"מ להוכיח כן ממאי דפריך מעיקרא מהך דספק טבל אספק עירוב דאימא בספק טבל שהוא טמא משום דהוי ספק ספיקא משא"כ בעירוב דלא הוי אלא חד ספק אלא דאיכא למימר דהמקשה לא ס"ד לפלוגי בין חדא ספיקא לתרתו וק"ל:

גמ' ורמי דלאורייתא אלאורייתא כו' היינו אהך דתחומין דהוי דלאורייתא אליבא דר"מ ואהך דספק טבל דבטומאה חמורה הוי דלאורייתא ספיקו טמא אפי' לר"מ והא דלא קשיא ליה מההיא דנגע בא' כו' דמטהר ר"מ אהך דספק טבל כו' דטמא לר"מ בדלאורייתא י"ל דידע לתוך לר"מ העמ טמא על חזקתו דמתדרך לקמן לר"י דברבנן אלא דהויא קשיא ליה לר"י אדרבה דברבנן ניזיל לקולא בתר חזקה והעמד מקוה על חזקתו כו' משא"כ לר"מ בדלאורייתא אזלינן בתר חזקה לחומרא וק"ל:

תוס' בד"ה אמר ר' ירמיה כו' והכי נמי י"ל כו' אפי' סבר ר"מ עירובי תחומין דרבנן כו' עכ"ל לסברת המתוך י"ל הכא אבל המקשה הא קאמר ורמי דאורייתא אלאורייתא כו' וליכא לשנויי הכי אלא צ"ל דלא אסיק המקשה אלעתיה הך חזקה דשלא עירב ודו"ק:

דף לו.

בפרש"י בד"ה רבא אמר גבי נגע בא' נמי אפי' יש שני כיתי עדים חלוקות כו' עכ"ל לכאורה לא הוי צריך לפרש לרבא בב' כיתי עדים אלא לרבא בין מתני' דהכא בספק עירוב ובין מתני' דנגע בא' לא איירי כלל בב' כיתי עדים אלא דהכא בעירוב ליכא רק חדא חזקה לקולא ונגענע בא' כו' איכא תרי חזקה לקולא ויש ליישב לפי מה שכתבו התוספות לעיל דניחא ליה לשנויי אפי' סבר ר"מ תחומין דרבנן דאל"כ

ומאי דלא קשיא דר"מ אדר"מ דהכא איכא חזקה אחרת כנגדה חזקה שלא עירב וניזיל לחומרא בדאורייתא וא"כ רבא נמי ע"כ בא לתרץ אפי' סבר ר"מ תחומין דרבנן וא"כ בחדא חזקה דהעמד תרומה על חזקתה נמי אית לן למיזל לקולא אע"ג דאיכא חזקה אחרת כנגדה אי לאו דעדים מרעי ליה לחזקה ודו"ק:

תוס' בד"ה במקוה שלא כו' דא"ל זיל טבול אפי' ר"מ מודה כדאמרי' גבי ספק טומאה ברה"ר כו' עכ"ל [ג] וקשה לעיל גבי נגע בא' דמטהר ר"מ משום שספק טומאה ברה"ר טהור כמ"ש התוס' וא"כ ר"מ מודה דא"ל זיל טבול ומאי קשיא ליה דר"מ אדר"מ הא איכא בנגע בא' חזקה דאוקי טהרות על חזקתן ויש ליישב ודו"ק:

בד"ה מ"ש וא"ת כו' [ד] וי"ל דרבא ע"כ אית ליה דתחילת היום קונה עירוב כו' עכ"ל יש לדקדק מה תקנו בזה תקשי להו להיפך מאי קמבעיא ליה לרבא כיון דתחילת היום קונה עירוב כהיום חול ולמחר קודש אין עירובו עירוב ובהיום קודש ולמחר חול עירובו עירוב ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

דף לו:

בד"ה לא ס"ד כו' אבל קשה דאפי' בתולה כו' והשתא הא לר' יוחנן ליתא כו' עכ"ל לא ידענא מאי קושיא הוה לר"י כיון דאין מחלק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים נהי נמי דהך ברייתא דשופרות אתיא באין מ"מ ליתא לדאיו ולהדיא דלהלוקח ולהדיא דשופרות דכולהו ברייתות נינהו מקמי הגך מתני' דהכא ודמי שאלחו ובריייתא דמרובה ודו"ק:

דף לז.

בד"ה דברי ר' מאיר משמע כו' דהא רבי יוחנן לית ליה ברירה אפי' היכא דמבשר בריש כל הגט עכ"ל וה"ה דה"מ לאזכוחי הכי ממה שכתבו לעיל דבסיף בינה מדקדק דר"י ל"ל דממפרש מלתיה דאין והיינו אפי' במבשר ודו"ק:

בד"ה ר"י ור"ש כו' וי"ל דהתם בגיטין עומד הדבר להתברר בודאי שהרי יחיה או ימות אבל כו' עכ"ל ק"ק לפי זה איכא למימר נמי לעיל דרב לא מחלק [א] בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים כמו שמחלק התם בריש כל הגט אלא אימא דס"ל כרבא התם דלא מחלק והדיא דמי שאלחו עומד להתברר או יחיה או ימות והתם אית ליה ברירה אבל הדיא דאין יכול להיות שלא יבא חכם לא למזרח ולא למערב ולא יתברר לעולם דומיא דלוקח דמיייתי עלה ולר' יוחנן נמי שכתבו לעיל כיון דלא מחלק ע"כ דליתא לדאיו דקאמר לר' יהודה דלית ליה ברירה מקמי כל הנהו ואימא דאיתא לדאיו ובהדיא דמי שאלחו דוקא אית ליה ברירה דעומד הדבר להתברר ודו"ק:

בד"ה והתניא ר"י אומר ה"מ לשנויי דהתם בתולה בדעת אחרים עכ"ל ק"ק דהא לר' יוחנן לעיל ולרבא בריש כל הגט דלא מפלגי לא ה"מ לשנויי הכי ולדיהו פריך שפיר וק"ל:

בד"ה כשהתנו פ"ה כו' שכל מה שיקריב לשמה יחא שלה וקשה לפירושו דהיינו ברירה כו' עכ"ל וה"מ להקשות לפירושו כמו שהקשו לעיל דלהא לא איצטריכו להתנות דבסתם נמי הוי לשמה אלא משום דיש לקיים פירושו כשהתנו כך שיהא א' מקו רחל למטה וא' למעלה וכן מקו לאה ואהא קשיא להו כיון דנתערבו הקינין הויא ברירה גמורה ומה מועיל תנאי ולפר"י נמי דבלא התנו שיקחו קיניהן בעירוב אי אפשר בלא ברירה היינו נמי משום עולה למטה וחסטאת למעלה בעי ברירה אבל משום לשם בעלים לא איצטריך ברירה כמ"ש לעיל וצ"ל שהגידסא בגמרא שלפניהם היה כן מהו דתוימא נגזר הא אטו הא קמ"ל והוא חסר מגמרות שלפנינו וא"כ גס רש"י צריך לפרש דתרתו אשמועינן ולא משמע כן מפירושו ודו"ק:

דף לז:

גמרא מאי קושיא דלמא כי לית ליה לר"ש ברירה בדאורייתא אבל דברבנן כו' ק"ק אמאי לא מדקדק תלמודא הכי לעיל בריש הסוגיא לרב דאמר ליתא למתני' מקמי דאין ומיייתי ראיהו מההיא דהלוקח דלית ליה לר"י ברירה ואימא כי לית ליה ברירה בדאורייתא כההיא דהלוקח אבל דברבנן כי הכא במתני' אית ליה ברירה ואדרבה ליתא לדאיו מקמי מתני' מיהו רבא דקאמר שאני התם דבעינן ראשית כו' איכא למימר דלאו אר"ש לחוד דקיימינן הכא אלא קאי אכולה סוגיא דלר' יהודה ור' יוסי נמי ליכא לאזכוחי דלית להו ברירה מההיא דהלוקח אלא דטעמיייהו דבעינן ראשית כו' וכן הא דקאמר ואי בעית אימא כדקתני טעמא שמא יבקע הגזר אדר' יהודה ור' יוסי נמי קאי ודו"ק:

תוס' בד"ה אלא איפוך כו' ומיהו לפ"ז לא א"ש הא דקאמר בסמוך קסבר מאן דלית כו' עכ"ל כבוונתן כתב מהרש"ל וזהו תוכן דבריו בקיצור כיון דרבא בעי לאשכוחי תנא דאפי' דברבנן לית ליה ברירה משמע דאיכא לפלוגי בין דאורייתא לדרבנן כו' מה השיב רב יוסף ס"ל כו' שקלה עצמו בחגורתו מאן דלית ליה ברירה כו' ואימא דאיכא לפלוגי כסברת רבא ולא תיפוך הא דר"ש ולא תשכח שום תנא דלית ליה ברירה אפי' דברבנן ול"נ קסבר רב יוסף כו' כך העלו בישיבה והקשה מהרש"ל לדבריהם ע"ש באורוך וכתב דרך אחרת להגיה בדברי התוס' וכצ"ל ומיהו לפ"ז לא א"ש כו' קסבר מאן דל"ל ברירה ל"ש דברבנן ול"ש בדאורייתא הל"ל קסבר רב יוסף וא"ת כו' והד"א עכ"ד בקיצור וגם זה הוה דחוק דקסבר סתם נמי אדרב יוסף מצי קאי כיון דאליביה קיימינן בשקלא וטריא ולפי הדקדוק דדבריהם דנקטו החלוקה השניה דקאמר מאן דלית ליה ברירה ל"ש כו' ולא נקטו החלוקה הראשונה דקא' מאן דאית ליה ברירה ל"ש בדאורייתא כו' אבל ר"ל דלפ"ז לא א"ש החלוקה השניה דקאמר מאן דל"ל ברירה ל"ש כו' כיון דאדר' יוסף קאי ועיקר מלתיה לאזכוחי בהך ברייתא דר"ש לא קאמר עירובו עירוב אין עירובו עירוב וסגי ליה למימר בהא דקסבר ר"י מאן דאית ליה ברירה הכא דברבנן ועירובו עירוב אית ליה נמי ברירה בדאורייתא ותקשי לך הדיא דהלוקח אלא ע"כ איפוך ור"ש ס"ל הכא לית ליה ברירה ולא איצטריך ליה להזכיר חלוקה שניה דמאן דלית ליה ברירה כו' אבל אי הא דקאמר קשיא דר"ש אדר"ש לאו מלתיה דר"י היא אלא מלתיה באנפי נפשיה הוה דתלמודא מקשה דר"ש אדר"ש דהשתא הא דקאמר איפוך לא מסיימא אי הך דהכא דעירובו עירוב אי הך דהלוקח וניחא דנקט ב' חלוקות דאי הך דהלוקח תיפוך היינו משום מאן דאית ליה (עירוב) [צ"ל ברירה] ל"ש דברבנן ול"ש בדאורייתא ואי הך דעירובו עירוב תיפוך היינו משום דלית ליה (עירוב) [צ"ל ברירה] ל"ש בדאורייתא ול"ש דברבנן ודו"ק:

דף לח.

פרש"י בד"ה ואומר כו' ועירובו של מערב יקנה לי בבה"ש דלמחר לצורך יוס ב' כו' עכ"ל ר"ל ומניח שם העירוב בעי"ט דהכא ליכא לפרושי דנוטל ובא לו וחוזר ומונכיו בשני כו' כדלקמן דא"א להוליכו

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בשני לצד מערב דלא יכול לילך כלל מחוץ לעיר ביום שני לצד מערב למאי דס"ד דמנח אלפים מכאן אלפים מכאן וע"כ צריך להניח גם העירוב של צד מערב בערב וי"ט וק"ל:

תוס' בד"ה ור' אליעזר כו' ומיהו התם דקאמר ר' מערבין עירובי חצירות אבל לא עירובי תחומין מ"ט כו' עכ"ל ויש לדקדק למאי דמסקינן בשמעתין דר' אית ליה קדושה אחת אמאי מערבין עירובי חצירות דהא מאן דאית ליה קדושה א' אין מערבין אף עירובי חצירות כמ"ש התוס' דכן הקשו לו רבנן לר"א ויש ליישב לפי תירון התוס' שכתבו לענין הכנה דבהכי פליגי רבי ורבנן כו' בכה"ג נמי איבא למימר דפליגי ר' ורבנן בקדושה א' דר' סבר לא שייך איסור קדושה א' בעירובי חצירות כיון דבי"ט שרי להוציא מחצר לחצר וסוגיא דהכא אליבא דרבנן דפליגי עליה דר' אזלא וק"ל:

בד"ה משום הכנה כו' ועוד דתניא בפ"ק דביצה דר"א אומר ביצה תאכל היא כו' עכ"ל ולמאי דקאמר הכא דר"א אית ליה הכנה הא דתניא ר"א אומר ביצה תאכל כו' אליבא דב"ש מתניי' ומיהו אע"ג דשמותי הוא ס"ל בהא כב"ה דלאסרי ביצה משום הכנה כלאמר הכא תלמודא ומי שהגיה כאן ת"ר א"ל כו' טועה הוא דא"כ תקשי מהך ברייתא דהכא דאית ליה לר"א הכנה אהא דבעי למימר בפ' אילני עוברין דלית ליה הואיל ולית ליה הכנה אלא תלמודא מהדר הכי לאוקומי מלתיה דר"א כפי המסקנא דהתם דאית ליה הואיל ואית ליה שפיר הכנה וק"ל:

דף לח:

נמרא דרב אדרב מי כו' והא אתמר שבת וי"ט רב אמר נולדה בזה כו' יש לדקדק בזה למאי דלא ס"ד השתא איסור הכנה אמאי לא תקשי ליה טפי למרמי מדרב אדרב מתרתי פסקי דיון עירוב גופיה דהכא פסק כר"א דשבת וי"ט ב' קדושות הן ובפ"ב דביצה פסק רב דהלכה כת"ק דאמר י"ט שחל להיות ע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצירות וע"כ משום דקדושה א' הן כיון דלא אסיק אדעתיה איסור הכנה כמ"ש התוס' לעיל ואפשר [ב] דרב חסדא הכא לא הוה ידע שהוא פסקא דרב בפ"ב דביצה דו"ק:

תוס' בד"ה והא בעינן סעודה כו' וי"ל דכמו שצריך בלילה דהיינו שעת קניית כו' עכ"ל ר"ל לפום הסברא דתחלת היום קונה עירוב צריך בלילה שעת קניית עירוב הוא ועירובו תוך התחום כך לענין סעודה הראויה מבע"י דקאמר הכא צריך שיהא הוא תוך תחומו אף מבע"י וק"ל:

בד"ה הא קא מכין כו' ברייתא דלעיל קתני לה דפליגי בה ר' יהודה ורשב"ג כו' עכ"ל ר"ל דממלתיה דברייתא טפי ניחא ליה לאקשויי ארבה מלהקשות ממלתיה דרב יהודה דאנפשיה וכתב בגליון והא דקא מיייתי מלתיה דרב יהודה לפי כו' ר"ל לפי דברי התוס' דאברייתא דלעיל סמין ופרידן ארבה הא דנקט במלתיה רב יהודה ולא נקט הברייתא דלעיל משום שהיתה ימועה להם הברייתא דלעיל ממלתיה דרב יהודה כעין שכתבו התוס' לעיל שהוא הביא הברייתא מתחלה לבית המדרש וסיפא דמלתיה דרב יהודה אין מערבין בתחלה בפת ליתא דברייתא דלעיל וליכא לאקשויי דאנפשיה אלא מהך דאין מערבין ברגליו דקתני לעיל פריך לרבה ומהרש"ל הגיה בגי' לפי שלא היתה ימועה להם כו' אין צורך כי הדברים ברורים כמו שכתבנו וק"ל:

דף לט:

בד"ה וכן ביצה כו' פי' לא הוּדו לו שתאכל אפי' בשני דקדושה א' היא כו' עכ"ל ולא ניחא להו לפרש ולא הוּדו לו להקל ואפי' בראשון תאכל משום דאובלא דאפרת הוא והשתא ניחא דמחליף דהכא וכ"כ התוס' בר"פ חצית ע"ש ד"יל דא"כ הך ולא הוּדו לו גבי ביצה לא הוי כאינך ולא הוּדו דעירוב ודכלכלה דע"כ ליכא לפרושי בהו אלא להחמיר ומשום קדושה א' וק"ל:

בד"ה מודים חכמים כו' קי"ל נמי כוותיה דנולדה בזה אסורה בזה כו' עכ"ל בשבת וי"ט נמי סבר רב דנולדה בזה אסורה בזה והיינו משום הכנה כדאמר' לעיל אבל בב' י"ט של ר"ה ליכא לאסור משום הכנה אי' לאו משום קדושה א' וק"ל:

בד"ה אי אתם כו' וא"ת נהרדעי כו' לא ס"ל בהא כר' יוסי עכ"ל ולכאורה אין זה התירון מספיק לקושייתם דאבתי כמאן סבורה דלר' יהודה אפי' עברוה לא הוי קדושה א' ואי כר' יוסי הא קאסר הכא אפי' בבבל והאיך פליגי אדרי' וליכא להו מאן מתנאי דאית ליה כוותייהו ויש ליישב דהשתא סמכי בבבל אהני שאין עושין י"ה בבבל אלא יום א' דאזלינן בתר רוב שנים ולר' יוסי דאסר הכא בבבל קושטא הוא דעושין בבבל שני ימים י"ה דלא אזלינן בתר רוב שנים דה"ג אמרינן התם דרבא יתיב בתעניתא תרי יומי ודוחק דו"ק:

דף מט:

בד"ה אי משכחת כו' וזה אין שייך אלא בדבר הנעשה בשביל ישראל כו' עכ"ל ר"ל דלפי טעמו של פרש"י דלא יהנה ממלאכת שבת אין כאן טעם טוב אמאי לא אמרו בכדי שיעשה אלא בעגשה בשביל ישראל אבל לפי ה"ג דמשום גזירה היא שמא יאמר לנכרי לעשות ביי"ט ניחא טפי דלא שייך אלא בעגשה בשביל ישראל וק"ל:

דף מ.

בא"ד ובשבת וי"ט אף לפרש"י כו' אף בדבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל כו' עכ"ל ר"ל לאסור לאותו ישראל שהובא בשבילו ומשום הכנה מיהו לישראל אחר או שלא בשביל ישראל מותר בהובא מחוץ לתחום לוי"ט ושבת דאין לאסור משום הכנה טפי מהובא בו ביום דמותר לישראל אחר בהובא מחוץ לתחום אבל בדבר נלקט וניערד יש לאסור משום הכנה בשבת וי"ט אפי' שלא בשביל ישראל כלל כמו נלקט וניערד בו ביום דו"ק:

בפרש"י בד"ה לזלוזלי אי' מחזיקין להו ספק אתי לזלוזלי בשני כו' עכ"ל לא ידענא אמאי דקדק לפרש אתי לזלוזלי בשני דכיון דמשום אחזוקי ספק הוא אתי לזלוזלי נמי בראשון ויש ליישב כיון דאין בקיאות בקביעי דירחא וראשון דמאי עיקר ולא אתי לזלוזלי ביה אלא בשני דלא עבדינן ליה אלא משום דשלחו מתם הזהרו כו' אי הוה מחזיקין ליה נמי בספק הוה אתי לזלוזלי ביה לגמרי אבל כי אמרינן סתמא מחזיקין ליה בקדושה א' מדרבנן וק"ל:

תוס' בד"ה הא דמאי מאתמול עקרה אבל אי היום עקרה אסור אע"ג דאדעתא דנכרים כו' עכ"ל איסור (בו ביום) דבכדי שיעשו אין לאסור אלא בשביל ישראל בין לפרש"י בין לפי' ה"ג אבל בו ביום אסור אפי' בשביל נכרים וטעמא משום מוקצה כו' דבמוקצה איירי כולה שמעתתא ולאפקוי משום דשמא יעקור ויתלוש הוא גופיה דאין לחוש לזה בדבר שאין קל ליתלוש כמו לפתות דבעי מרא כמ"ש לקמן יק"ל:

בא"ד והא דמדמי כו' שמא ישחוט לשמא יסחוט ה"מ למדחי דלא דמי כו' עכ"ל ר"ל דלא דמי מה"ט דשמא יסחוט הוא קל ליסחוט משא"כ שמא ישחוט שאינו קל כ"כ וע"ש בתוס':

בד"ה זכרון א' כו' דלא ליתי לזלוזלי במועדות וי"ט של ר"ה כו' עכ"ל ובדפוס חדש הגיהו וי"ט ראשון של ר"ה כו' ויותר נכון כמ"ש במרדכי ישן ובפי' שבגליון ברי"ף דלא הוזכר שם כלל י"ט של ר"ה אלא דלא ליתא לזלוזלי במועדות כו' ור"ל בכל מועדות של תשרי דיאמרו דבתשרי נמי יום ב' עיקר כמו בר"ח של כל השנה דיום שני עיקר לממני מיניה וק"ל:

דף מ:

בפרש"י בד"ה א"ר זירא כו' אלא חותם מקדש השבת וישראל ור"ח כו' עכ"ל לא ה"ל לפרושי דמסיים נמי בחתימה דר"ח דלכנולה תנאי דשמעתין היכא דכולל נמי אינו מזכיר בחתימה ר"ח אלא שפי' כן למאי דקבעינן הלכתא בפ"ב דביצה דכולל ומסיים נמי בר"ח כמ"ש רש"י לקמן דו"ק:

בד"ה ומי אית ליה לב"ש כולל בברכת המוספין של ר"ח כו' עכ"ל אע"ג דהך ברייתא דמיייתי סתמא קתני לא ניחא ליה לפרושי מתפלל ח' לב"ש אלא במוספין אבל בשחרית וערבית דמאי דאפי' לב"ש אין ר"ח קובע ברכה לעצמו כיון דאי מקלע בחול אין לו ברכה כלל אלא אומר בעבודה וק"ל:

דף מא:

תוס' בד"ה אי אתם מודים כו' וי"ל דמ"מ מתחיל מבע"י לפי שא"א לכיון כו' עכ"ל נראה דמזה הוכיחו התוס' לקמן דרבי יוסי מתענה ומשלים רשות קאמר דהשתא אין משלימין דקאמר ר"ג דאסור להשלים משום דחשיב כמתענה בשבת ופרין להו ר"י שפיר מהא דמפסיקין מבע"י דהא אסור להתענות בשבת אבל אי רבי יוסי קאמר דחייב להשלים דהשתא הא דקאמר אין משלימים אינו חייב להשלים קאמר ואם כן מאי פריך להו מהפסקה מבע"י כיון דרשות להשלים ולא הוי כמתענה שפיר מפסיק מבע"י כיון שא"א לכיון תחילת הלילה וק"ל:

בד"ה מודה היה כו' רבנן דפליגי אר"ג והנהו ס"ל דמפסיקין עכ"ל ק"ק לפי זה מאי מיייתי מהא דר' יהושע שנכנס להפר דבריו דנקבע הלכה כר"ג דאין משלימין דאימא דר' יהושע נכנס להפר דבריו ולומר דמפסיקין ובהא נקבע הלכה כר"ג דאין מפסיקין אבל בהא דסבר ר"ג אין משלימין לא נקבע כמותו הלכה אלא דאף משלימין אם ירצו וק"ל:

גמ' טעמא דיי"ט הא עיי"ט משלימין כו' ק"ק דממתניתין גופה נמי יש לדקדק כן מקאמר ר"מ דמודה ר"ג בחנוכה ופורים [משמע בעיי"ט] משלימין ויש ליישב דו"ק:

דף מא:

תוספות בד"ה והלכתא מתענה ומשלים פי' אם ירצה כו' עכ"ל כבר כתבנו לעיל הוכחה לזה ודברי התוס' בספ"ב דתענית תמוהים בזה שכתבו הלכתא מתענה ומשלים פי' הא דקא פסיק הלכה מתענה ומשלים אר"ח קאי דאי אחנוכה ופורים אינו יכול להתענות דיום משתה כו' עכ"ל והוא היפך סוגיא דשמעתין דבעיא לאוקמא דוקא בחנוכה ופורים דו"ק:

תוס' בד"ה לצדדים כו' אחרז לדעת לא רצה לתרן כך לצדקין כו' עכ"ל לאו ממש לצדקין כדקאמר תלמודא איצא לדעת דהא ע"כ מי שהוציאוהו נכרים דאין לו אלא ד' אמות לא איירי בחזר לדעת אלא דע"כ איירי השתא מי שהוציאוהו נכרים והוא עדיין שם שלא במקומו אבל בחזר למקומו אפי' לדעת כאלו לא יצא אם הוציאוהו נכרים אלא דבסיפא החזירוהו נכרים היינו לצדקין כלאמר תלמודא דאפילו יצא לדעת אם החזירוהו נכרים כאלו לא יצא דבהוציאוהו נכרים לא ה"ל למתני החזירוהו דאפי' חזר לדעת נמי כאלו לא יצא ולהכי לא הוה קשיא ליה לתלמודא מעיקרא אחרז לדעת אלא מדיוקא דהחזירוהו ולא מרישא דמי שהוציאוהו דאיכא לאוקמא בכה"ג שלא חזר כלל למקומו והאא תרצו כיון דסוף סוף גם לפי זה בהחזירוהו לעולם צ"ל לחזוקי לצדקין קתני בסיפא דהחזירוהו וע"כ דהוה ס"ד לטעות בתרתי דהיינו חדא במי שהוציאוהו נכרים וחזר לדעת דכאלו לא יצא ואידך בסיפא בהחזירוהו נכרים אפי' יצא לדעת דכאלו לא יצא וניחא ליה לתלמודא למימר דלא הוה ס"ד לטעות אלא בסיפא ביצא לדעת והחזירוהו נכרים דכאלו לא יצא אבל בחזר לדעת אפי' הוציאוהו לא הוה ס"ד לטעות דבהכי דמאי איירי רישא דלא יצא רק ד' אמות וליכא לאקשויי דאבתי אמאי לא משני כך לצדקין קתני ולא הוה ס"ד לטעות אלא בחזר לדעת דמי שהוציאוהו לא איירי אלא שלא במקומו אבל ביצא לדעת והחזירוהו נכרים האמת כך הוא דכאלו לא יצא דיי"ל דלא ניחא ליה לתלמודא לומר לפי האמת דמתני' דקתני החזירוהו לצדקין ומשמע דארישא דמי שהוציאוהו קאי והדברים ברורים למדין:

בפרש"י בד"ה בשונג יאכלו כו' אם יש אדם שעירב כו' עכ"ל דיאכלנו משמע לאחרים ואי הוה שרי נמי לאותו שהביא בשונג הוה ליה למימר בשונג יאכל לשון יחיד ודע"ג דלא קנסין שונג אטו מזיד כמ"ש התוספות הכא לא עדיף מנכרי שהביאו בשביל ישראל דאסור למי שהובא בשבילו דו"ק:

דף מב:

בפירש"י בד"ה ומטלטל בכולה כו' וממילא שמעינן דבתוך אלפים מטלטל כו' עכ"ל ולא מקרי נפרץ למקום האסור לו לענין מטלטל כי אורחיה כמ"ש התוספות כיון דמיהת שם מטלטל דהיינו בזריקה שרי נמי חוץ לאלפים וק"ן לדברי התוס' כיון דהך קושיא באלפים מיהת לטלטל לר"ג נמי פריך ה"ל להקשות הך קושיא לעיל מיניה מהך קושיא ונטלטל בכולה ע"י זריקה דלא פריך ליה אלא לרב הונא לחוד וק"ל:

בד"ה ומטלטל בד' אמות כו' דלא שני בין מטלטל כי אורחיה כו' אי שרי לטלטל בזריקה כו' עכ"ל לא הוה צריך לכב אריכות הזה אלא כיון דאסור חוץ לאלפים אפילו בזריקה ה"ל נפרץ למקום האסור לו ואסור נמי זריקה תוך אלפים דו"ק:

דף מב:

בד"ה אימא יש לו חצי כו' שבתוך תחומו מותר להלך כי אורחיה כו' עכ"ל כ"ה בפרש"י שלפנינו וכתב מהרש"ל שזה הוא עיקר מפרש"י שכל הסוגיא אהילוך קאי ולא אטלטול ומה שפרש"י בד"ה הא נמי פשיטא כו' לענין מטלטול אינו אלא מפי' אחרים והאריך ע"ש וק"ן דמאי משני יש לו חצי חצר מ"ד ליחוש דלמא אתי לטלטולי כו' דהא נמי שמעינן ממלתיה דר"ה דלעיל דקאמר מהלך אלפים אמה ומטלטל בד' אבל אי לענין מטלטול קאמר הכא דיש לו חצי חצר ניחא דהא לא שמעינן ליה ממלתיה דר"ה דלעיל שוב מצינאי כן במהרש"ל בשם גי' וק"ל:

תוס' בד"ה כתנאי כו' ק"ק דהשתא דבעי לאוקמא שמואל כר"ג כו' עכ"ל ואף לפי הפירוש מהירושלמי שכתבו התוספות דבהא דמהלך את כולה לא ס"ל ר"ג כוותיה דר"ג מ"מ השתא דלא ידע למימר דטעמא

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

דר"ע משום דלא שבת הוא אלא משום נזירה ע"כ דר"נ נמי סבר כר"ג דמהלך כולה דהא לית ליה נזירה יק"ל:

בפרש"י בד"ה טלטול אטו הילוך כגון ששבת בבקעה בי"ט כו' וטלטול דזריקה מותר בלא מחיצות עכ"ל מה ששינה כאן פירושו לפרש בי"ט וטלטול דזריקה בלא מחיצות היינו לפי הפי' שכתב רש"י לקמן דלר"ג יראב"ע קושטא הוא דשרי נמי הכא בבקעה שהקיפوه נכרים להלך את כולה אע"ג דלא שבת באויר מחיצות ופליגי בהא אדרב נחמן ולא סברי כדר"נ אלא בהא דלא נזרינן טלטול אטו הילוך אס כן אי בשבת קמיירי ובהקיפוח נכרים לא שייך למגזר טלטול אטו הילוך כיון דהילוך נמי שרי בכולה לדידהו אבל בי"ט ובלא הקיפוח נכרים ניחא דלא נזרו טלטול דזריקה בלא מחיצות אטו הילוך יותר מאלפים יק"ל:

דף מג.

בד"ה כי פליגי בשעמדה כו' וללישני בתראי על שעת עמידה כו' עכ"ל מהרש"ל מחק מפרש"י וללישני בתראי על שעת עמידה נחלקו דאפי' ללשון אחרון אינו צריך לפרש על שעת כו' אלא מאחר שעמדה פ"א כבר קנו לה ד"א ושוב אין לו היתר כו' עכ"ל
ודבר תמוה הוא למחוק כל הפירושים בלי טעם דודאי ללשון אחרון כיון דבכל שעה שמהלכת הוה ליה כמי שהוציאוהו חוץ מארבע אמותיו כו' אין כאן איסור כלל במהלכת אלא בשעמדה פ"א ובשעת עמידה דוקא ומה שהביא ראייה מפירוש ר' יונתן שפי' כלשון אחרון ואפ"ה כתב כלשון רש"י ובשעת עמידה קני ליה ארבע אמותיהו אין כאן ראייה דודאי לכולהו לישני צ"ל דבשעת עמידה קני ליה ד' אמותיהו אלא דללישני בתראי אע"ג דקני ליה ד' אמותיהו בשעת עמידה אין כאן איסור להלוך חוץ מד' אמות אלא בשעת עמידה וראייתו מפרש"י ג"כ לא ידענא מ"ש דלמא עמדה פתאום ולאו אדעתיה ר"ל ובאותה שעת עמידה הלך חוץ לד' אמות וראייה מתום' ג"כ אינה מזכירת לן מטעם זה ודו"ק:

נמ' הלכתא מכלל דפליגי כו' נ"ל לפרש דה"ק כיון דלא מצינו בהדיא דפליגי ר"י ור"ע אלא רצו להחמיר קאמר אימא דלכ"ע אסור בעמדה ובמהלכת רצו להחמיר ובין לרבה ובין לר' זירא פריך מנגן לרב י:שמואל דפליגי כלל בספינה דאימא דלא איירי מתני' רק במהלכת רצו להחמיר קאמר והא דדייק רב אשי דדומיא דדיר וסהר דקביעא קתני במתני' היינו אי פליגי בספינה כמו בדיר וסהר אבל אי לא פליגי בספינה ודאי גלית לן למימר דספינה דומיא דדיר וסהר קאמר דהא בדיר וסהר ודאי דפליגי ומהרש"ל דחק בזה ואין להאריך ודו"ק:

בפרש"י בד"ה הלכה כר"ג בספינה כעין ספינתו שהיתה מהלכת כו' אבל עמדה דהיינו דיר כו' עכ"ל מדברי מהרש"ל נמחק כל הדבור כו' וכ"נ שטעות הוא דלפי סוגיא זו דאנו מפרשין רצו אמהלכת קאי י:ס החמירו כו' בזה אין ראוי לפסוק הלכה כו' דעכשיו אליבא דרבה קיימינן כו' וכל מה שפרש"י שייך דוקא לר' זירא כו' עכ"ל ואין זה מספיק למחוק כל הפירושים אבל ודאי לר' זירא פי' כן ובדודאי האי דיקא נמי קמא דל"פ במהלכת לא אזיל אליבא דר' זירא ולא חש להך קושיא האי רצו איסור הוא כמ"ש התום' מיהו האי דיקא בתרא דקאמר רב אשי דפליגי דע"כ פליגי בעמדה דומיא דדיר וסהר ודאי דחס לה ר' זירא והשתא לרבי זירא פליגי בין בהלכה בין בעמדה ור"ג בעמדה נמי אסור דומיא דדיר וסהר יקאמר ר' זירא דשמואל ודאי לא פסק כוותיה דר"ג בספינה אלא במהלכת אבל עמדה לא עדיפא מדיר י:סהר משום דמחיצות להבריח מים עשויות וה"ל כמו דיר וסהר שלא שבת באויר מחיצות מבע"י ומשום דהלכה כר' זירא לגבי רבה כדאמר פ' כל נגות פי' הברייתא אליבא דר' זירא דבמהלכת הלכה כר"ג דלא חיישינן לשמא עמדה ובעמדה דהיינו דומיא דדיר וסהר הלכה כר"ע והדברים ברורים הם לקיים כל הפירושים שבפרש"י שלפנינו וק"ל:

תום' בד"ה כי פליגי בשעמדה השתא הדר ביה ממאי דקאמרי' א"ב שנפחתו כו' עכ"ל ומיהו א"ב לשמואל כשעמדה לרבה הוי הלכתא נמי כר"ג ולר' זירא לא הוה הלכתא כר"ג אלא במהלכת וק"ל:

בד"ה הלכה כר"ג כו' אבל בשבת לא היינו משום דדמי לאמירה דנכרי כו' עכ"ל ר"ל התם בנותן כלי לבובם נכרי בשבת דמי לאמירה דנכרי בשבת משא"כ הכא בספינה בנכנס בה בשבת לא דמי לאמירה דנכרי דהספינה ממיילא אזלא ודו"ק:

בא"ד מדלא קאמר ת"ק לא בשבת ולא בע"ש כו' עכ"ל דהא השתא נמי דקתני בדברי ת"ק לא בה' ולא בע"ש זו ואצ"ל זו הוא אלא משום רבותא דב"ה דמתירין קתני אפילו ע"ש אס כן ה"ל למתני נמי בשבת משום רבותא דב"ה וק"ל:

בא"ד דלוחץ בני אדם שמדליקין גרות בספינה כו' עכ"ל היינו נמי לדעת רשב"ס דבעי להיות שבת באויר מחיצות מבעוד יום וק"ל:

בא"ד ואר"י דאפילו ליכנס בע"ש אסור כו' כיון דאפשר לו לירד כו' עכ"ל להני טעמי דחזר רשב"ס נופיה משום שמא יפגעו בו ליסטים כו' נמי יש לאסור ליכנס אפי' בע"ש ואפשר משום דשמא יפגעו בו ליסטים כו' אין לחוש בנכנס בהיתר בע"ש וק"ל:

דף מג.

תום' בד"ה ואסור לשתות כו' מה שמקשים אמאי אסור והלא משיח בן יוסף כו' עכ"ל דבריהם צ"ע אס כוונתם דגבי משיח בן יוסף לית לן למימר דאתא לב"ד הגדול לפי שיתפרסם ובואו קודם שיבא משיח בן דוד א"כ לפי המסקנא תיקשי ליה בכל יום שנדר בו נמי לשתרי דאינו ראוי לבא בו ביום כיון שלא בא משיח בן יוסף כבר ואם נימא בבן יוסף נמי אימא דאתא לב"ד הגדול וא"כ מה שמקשים ממשיח בן יוסף אינו אלא לדברי המקשה דלא אסיק אדעתיה דאתא לב"ד הגדול תקשי ליה נמי ממשיח בן יוסף אכתי אין זה מספיק דכיון דע"כ הכא לפי המסקנא פריך מיום שנדר תקשי ליה נמי ממשיח בן יוסף יגראה שיעור דבריהם כן הוא אבל קשה האי דפריך כו' וי"ל דלפי המסקנא כו' והשתא לא ניחא הך קושיא דמשיח בן יוסף טפי לפר"ת ודו"ק:

בד"ה דלא אתי אליהו כו' וא"ת ודלמא אתי בע"ש ויבשר כו' עכ"ל גבי שבת גופיה ל"ק הכי דלא לשתרי דשמא אתי בע"ש ויבשר בשבת ובו ביום יבא משיח דהא פשיטא להו ממשמעות המקרא דלא יבא משיח ביום שיבשר אליהו אלא שיבשר יום שלפניו וק"ל:

בד"ה האי תנא כו' וההוא שמשיב כבר כו' ולא בעי"ט נ"ל דה"פ כי כו' עכ"ל דהתם כיון דעי"ט בשבת הוא וודאי דליכא טרחא כל היום כמו בע"ש ובעי"ט אחרינו אלא נ"ל דהכי פי' כו' ה"ג בשבת קודם אכילה כו' דהיינו עד ד' שעות ביום שאז צריך לבער התלויות וק"ל:

בד"ה ויתיר רבא כו' פריך רב נחמן ב"י לרבא מנפל דופנה דלא שמה מחיצה עכ"ל לכאורה הסוגיא אינה מוכחת כן דלאו משום דלא שמה מחיצה נגעי בה אלא משום איסורא הוא דכן הוא לכל התיורוצים

דמשנינן הבריייתות אהדדי דהך דנפל דופנה לא יעמיד בה אדם כו' משום איסור לעשות מחיצה הוא ומי דחקם לבעלי התוספות לפרש דרב נחמן ב"י פריך משום דלאו שמה מחיצה הוא ויש ליישב דודאי למאי דקשיין בריייתות אהדדי ליכא לשנויי אלא משום איסור הוא אבל רב נחמן ב"י דלא ידע רק ברייתא דלא יעמיד אדם כו' ולא ידע לאוקומא דאיירי לדעת דמחוקי לה במסקנא על כרחך לאו משום איסורא נגעי בה אלא משום דלאו שמה מחיצה הוא קאמר נפל דופנה לא יעמיד בה אדם כו' משום דלא מהני ליה דלאו שמה מחיצה ודקתני בסיפא לפי שאין [א] עושין אהל עראי לא קאי אלא אכלים ואיחוקף המטה ולא אאלס ובהמה כן נראה לי ליישב דברי התום' ודו"ק:

דף מד.

בד"ה או דלמא בדמלו כו' אפי' אין הלכה כר"א יכנס וא"ת כיון דאמרי רבנן כו' ה"ג כי מלו כו' עכ"ל אבל לעיל גבי נהרדעי דאמרי כיון דעל על לא הוה קשיא להו הכי דאימא כר"א ס"ל דמסויק הכא דעבדי כר"א אבל לקמן בתוספות בד"ה ומר סבר הבלעת כו' קשיא להו אנהרדעי מרבנן דלא ניחא להו למימר דס"ל כר"א כיון דלא נקטו בדבריהם כר"א ודו"ק:

בד"ה פקק החלון כו' משמע שאם היה שמואל אוסר כו' לא הוה קשה מידי דהיכי שרי למעבד כו' עכ"ל מה שיש לדקדק בזה עיין בחידושינו פ' כל הכלים:

בא"ד ואי הוה אסור כ"ש דהוה פריך ליה היכי שרי כו' עכ"ל אלא דהאמת מקשה ליה כן הוא לשון התום' פ"ק דסוכה ע"ש:

בד"ה ר"מ דקפסול כו' כמו פקק החלון עכ"ל ר"ל כמו פקק החלון דאסור אף לרבנן בשאינו קשור כדאמרינן פ' כל הכלים דבין כך ובין כך דקאמרי רבנן היינו בין תלוי ובין אינו תלוי והוא שקשור אבל אינו קשור ה"ל עשיית אהל עראי לכתחלה אע"ג דלא מהני אלא לשעה ומהרש"ל פי' דמדר"א בהוספה הביאו ראיה לרבנן בזהא עראי ואין צורך וק"ל:

דף מד.

בפרש"י ומה אילו שבת במערה כו' ועל גנה פחות מד' אלפים כו' עכ"ל בכולה שמעתין הכי משמע כפירושו דמובלע ממש אבל דבוקה לא הוי הבלעה ולקמן דמייתי מר"א דאמר שנים יכנס כו' דלא הוי רק דבוקה צ"ל ללשינא קמא דאנן לא קי"ל כר' אלעזר אלא בהבלעה ממש ולא דבדבוקה ורבינו יהונתן פי' דבבוקה כמובלע ממש ע"ש והיינו למאי דמוקין לה לקמן בס"פ דעקר חדא וקם אתרתיו ותו ל"מ וק"ל:

דף מה.

תום' בד"ה אי מצלח כו' וי"ל דמוכחא מלתא מדכתיב נלחמים כו' עכ"ל ומקרא קמא דנלחמים בקעילה והמה שוסים וגו' מיייתי לה דמיייתי וכתבי וישאל דוד וגו' ויאמר ה' וגו' אינו אלא לפרש קראי דלא היה דוד מסתפק אי שרי אי אסור אלא דשאל אי מצלח אי לא כו' והוה פשיטא ליה דשרי:

דף מה.

בפרש"י בד"ה ובלבד שלא כו' והכלים כרגלי הבעלים דכל ד' אמות דכל חד כו' עכ"ל כתב מהרש"ל המניה אי"נ דכל ד' אמות דכל חד כו' טועה הוא דהוצרך רש"י לפרש כן דאצ"כ למה לא יושיטו כו' ואלמלא שהחפץ כרגלי הבעלים כו' אין כאן רשות למחיצה לענין כלים כו' עכ"ל ואין זה מספיק לדכתי מ"מ מהאי טעמא דהכלים כרגלי הבעלים לחוד הוי סגי ליה ולא איצטריך ליה דד' אמות דכל חד שוינהו כרה"י וההיא דמווד ובא וכלתה מדתו בחצי עיר לא איירי בחפציו אלא בחפץ אנשי העיר ודו"ק:

בא"ד כולה חדא רשותא היא ווא"נ כלתה מדתו חוץ לעיר כו' עכ"ל כצ"ל ואינו תירון חדש אלא בכלתה מדתו בחצי העיר מותר לנטלטל בכולה ע"י זריקה דכולה רשותא חדא היא במחיצות וא"נ שיהיה כלה מדת אלפים שלו מחוץ לעיר שאין שם מחיצות הוה חדא רשותא כולה רה"ר והוי שרי לנטלטל ב' אמות כו' ודו"ק:

תום' בד"ה להודיעך כחן כו' הוי קולא דהוי כרגלי המוצאן כו' עכ"ל ודאי דכן הוא דהוי קולא לזוכה הראשון דהוי כרגליו אבל בנתנו לאחר ה"ל למקבל חומרא שצריך להוליכו דוקא למקום עירוב שזוכה הראשון אס עירב למזרח או למערב אבל אס הוי קונון המים שביטה אית להו אלפים אמה לכל רוח וניחא ליה לזוכה שני בכך שלא עירב למקום ולצד שעירב זוכה הראשון ולכך לא הוה פסיקא להו בקישייתם דבעו למימר דבכלים נמי להודיעך כחו דר"י בן גורי דהוי כח דהתירא לזוכה ומה שהביאו ראיה דהא דקונה שביטה הוה חומרא גבי כלים מהא דאמרינן לקמן ה"א הלכה כר"י בן גורי בין לקולא בין לחומרא דפי' קולא גבי אדם וחומרא גבי כלים דליכא לפרש כולה בכלים לקולא לגבי זוכה שני וחומרא לזוכה ראשון דא"כ למאי דקאמר קמ"ל דעבדינן כתרי קולי ה"ל תרי קולי דסתרן אהדדי אבל גבי אדם וכלים לא הוי כתרי קולי דסתרן כמ"ש התום' לקמן ודו"ק:

בד"ה ליקנו שביטה כו' ולכך כשבאו בתוך עשרה קנו שביטה והיה להן אלפים כו' עכ"ל כתב מהרש"ל יש שמקשין איך שייך לקנות שביטה ביי"ט שהרי נשמים היורדין ביום טוב אין קונון שביטה ונראה דלנ"מ כו' עכ"ל ועוד האריך ע"ש ואני מוסיף בקושיא למאן דאמר בישן דאינו קונה שביטה ואין לו רק ארבע אמות אמאי אינו קונה לו שביטה בשבת דבהא לא פליגי אס קונה בשבת שביטה אס לאו אלא אס חפצי הפקר קונוין שביטה בין השמשות אס לאו ונראה דודאי דלנ"מ ע"פ מה ששינוי לעיל לכ"ע מי שהוא סמוך לעיר תוך אלפים אס היה כוונתו לשבות שם קונה שם שביתו והכא ה"ג הוי מתכוונים לשבות בעיר כמ"ש התום' לעיל ושנינו נמי לקמן מי שבא בדרך וחשכה לו והיה מכיר אינן או גזר כו' ואמר שביתיו בעיקרו מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים ומעיקרו ועד ביתו אלפים כו' הרי לך דמצי אדם במתכוין לקנות שביטה בין השמשות שלא במקומו רק כשהוא תוך אלפים שאינו מחוץ לתחומו ה"ג הכא שלא נכנסו לנמל משחשכה אבל ראו את העיר מרחוק על הים והיה דעתם לקנות שביטה בעיר כמ"ש התום' לעיל וא"כ אי אין תחומין למעלה מי' הרי העיר לא הים חוץ מתחומן ושפיר קנו שביטה בעיר שניקנית לו כבר מבע"י שם וכשבאו בתוך י' דהיינו בעיר יש להם משם אלפים לכל רוח דומה ממש לעיר ולאינן ששינוי דכשבא לשם קונה שם שביטה שקונים לו כבר בין השמשות והשתא לא תקשי לך מנשמים היורדין ביי"ט ומישן בדרך כיון דלא שייך בהו כוונה ודעת לא מקנו שביטה אלא באותו מקום שהיו שם בין השמשות ולא במקום אחר אף שאינו מחוץ לתחום והדברים ברורים למבין באין מנמנס:

דף מו.

תום' בד"ה לסמוך עליו כו' שני בצורת הוו ואיכא דאמרי דטהרות כו' עכ"ל כצ"ל ובספרים חדשים הגיהו וי"ל דטהרות כו' וטעות הוא למעיוין שם וכמ"ש מהרש"ל וק"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בד"ה דאמר שמואל כו' אפי' ביחיד במקום רבים כו' עכ"ל ק"ק דהא השתא קיימינן לפוס הסברא בדברבנן נמי איכא לפלוני בין יחיד במקום יחיד ליחיד במקום רבים ולגבי עירוב אי לא היה פסק ריב"ל רק הלכה כדברי המיקל בעירוב ה"א דוקא יחיד במקום יחיד א"כ הכא דלא פסק שמואל רק הלכה כדברי המיקל באבל אימא נמי דדוקא ביחיד במקום יחיד ולא במקום רבים ואפשר שסמכו על מה שכתבו לקמן דשמואל פסק כרשב"ג ברה"ה ויה"כ דהוו כרגלים דשמעי' מיניה אפילו ביחיד במקום רבים ותלמודא נמי מייחי מלתיה דשמואל אדר"י דאיירי ביחיד במקום רבים וק"ל:

בא"ד ונראה דאפילו ביום א' כו' דמשמע לעיל דאפי' הוי דאורייתא הלכה כו' עכ"ל והשתא הא דמייתי תלמודא מדקאמר באבילות אקילו הא בעלמא אפילו בדרבנן שני לן בין יחיד כו' ממלתיה דשמואל ליכא לאתניי ראייה דאימא דאיצטריך למפסק באבילות אפילו ביום ראשון דהוי דאורייתא אלא מדר' יוחנן דאיירי בשמועה רחוקה מייתי ראייה דהוי דרבנן ואפ"ה באבילות הוא דאקילו כו' וק"ל:

דף מו:

גמ' ואמר רב חמא ב"ג אמר רב הלכה כר"ש והא אמרת ר"י ור"ש כו' ק"ק כל הנהו דמייתי רב הלכתא להקל גבי עירובין מאי קושיא דאימא מאי דלא אזיל בתר הנהו כללי דר"י ור"ש הלכה כר"י משום דאזיל רב בתר איך כללא דהלכה כדברי המיקל בעירוב ודו"ק:

בתוס' בד"ה ואין חבין כו' ונוטלין הימנו שיתופו בע"כ וצריך שימחול להם פתו כו' עכ"ל דאי הוו מחוייבים להחזיר וליתן לו פתו לא ה"ל שום חובה במה שנוטלין הימנו בע"כ אבל צריך שימחול להם פתו וא"כ אית ליה קצת חובה בכך שמפסיד פתו בע"כ וק"ל:

בד"ה שלא לשכח כו' ושם פ"ה בע"א ולא אמרו לערב בחצירות לאחר שנשתתפו כו' עכ"ל משמע לפירושו דהכא גם אם לא נשתתפו לא אמרו לערב בחצירות אלא כדי שלא לשכח כו' ויש לדקדק בזה כיון דאין לו שום עיקר מאי איכפת לן שתשתכח מדורות הבאין ודוחק לומר שתשתכח עירוב תחומין שיש לו עיקר דמה שייך עירוב חצירות לעירוב תחומין דעירוב חצירות משום איסור רשויות נגעו בה וכן יש לדקדק אשיתוף מבואות לפי פרי" בדבור זה ויש לפרש לפי' קמא דודאי עירוב חצירות משום איסור דרשויות נגעו בה אלא דה"ק דלא אמרו בתחלת עירוב חצירות דאינו סני בכל שהוא ודעו שיעורא דב' סעודות אינו אלא כדי שלא תשתכח תורת עירוב תחומין דבעי שיעורא ולא סני בכל שהוא אפי' בשרי עירוב וק"ל:

דף מז:

בפרש"י כל הנשים יתארכו את"ק כו' ואדר"י פליג דשרי ארוסה לינשא עכ"ל ועיין בתוספות פ' החולין שהקשו ע"ז מהך ברייתא דרדופה דמתיר ר' יוסי ליארם ולינשא גם מ"ש התוספות בשמעתין ה"ג רבי יוסי מתיר ליארם ולינשא כו' עיין בתוספות שם:

דף מז:

בתוס' בד"ה והכלים כו' ונראה דבשל הפקר איירי והא דנקט תוך התחום לאשמעינן דאפ"ה לא קנו שביתת העיר ואת"ו כו' עכ"ל מהגתה מהרש"ל אבל ביש להם בעלים לא היה רבותא וחדוש טפי תוך התחום מחוץ לתחום ולמאי שהסכימו התוס' דאלפים דנקט הכא מן העיר קאמר ניחא טפי דדוקא בהפקר איירי ובתוך התחום אבל ביש להן בעלים בכל גוונא לא קנו שביתת עיר אלפים תוך תחום העיר אלא קנו שביתת עצמן ודו"ק:

בא"ד והכא ברחוקין אלא שהן בתוך התחום ומיהו כו' עכ"ל מהגתה מהרש"ל וסמוכים לעיר דקאמר לאו לאפוקי חוץ לתחום אלא לאפוקי סוף התחום וכן הוא לשון הגהת אשר"י וכלים ששבתו בתוך התחום אם סמוך לעיר הרבה הרי הן כרגלי העיר ואם ברחוק לעיר כגון סוף התחום יש להן אלפים אמה ממקומן עכ"ל:

בד"ה חרם לשון כו' היינו כדי להכניסם לעיר לפי כו' אמאי נקט בין ב' תחומין כו' עכ"ל ר"ל לפי' קמא דקנו שביתת העיר לאו כדי להכניסם לעיר בלחוד הוא אלא שיכול להוציאם עוד אלפים מוצד אחר מן העיר כיוון דקנו שביתת העיר אבל השתא דקנו שביתת במקומן לא יכול להוציאן חוץ לעיר אלפים אמה מוצד אחר אלא עד מקום דכלו אלפים שלהן ואהא קשיא להו אמאי נקט בין ב' תחומין דבליכא עיר שנייה נמי אין לו להכניס לעיר המים שחוץ לתחום שהרי קנו שביתת במקומן וכ"כ מהרש"ל אבל קשה אכתי השתא דנקט בין ב' תחומין ומשום איסורא דקנו שביתת העיר אחרת אמאי לא נקט בעיר א' ומשום איסורא דקנו שביתת במקומן אותו שחוץ לתחום ומועיל תיקון מחיצה אף לאותן אלפים שבתוך התחום להכניסם לעיר וחוצה לה דקונין שביתת העיר דכל מה שבתוך התחום קנו שביתת העיר אע"פ שאין דעתן עליהן וצריך עיון ודו"ק:

דף מח:

בתוספות בד"ה ר' יהודה כו' ומסתמא דיז להם ד' אמות לכל רוח עכ"ל יש לדקדק כדבריהם מי הכריחם לומר לפר"ח דהמקשה סבר מסתמא ד' אמות לכל רוח אימא דלא ידע אלא ד' אמות בין הכל כמו לפרש"י ויש ליישב משום דהן קושיא שהקשו לפרש"י דאימא ר"י ור"א לפרש קאתו תקשי גם לפר"ח דאימא לפרש מלתיה דת"ק קאתו ולכך הוצרך להזכיר במלתיה דת"ק בהדיא ד' אמות וע"כ הוצרכנו לפרש לפר"ח דכלעיל דע"כ ר"א לא מפרש מלתיה דת"ק כו' דהא ת"ק אריב"ג קאי כו' ותקשי דא"כ מאי פריך דלא ה"ל להזכיר ד' אמות הא איצטריך ליה להזכיר ד' אמות דלהוי ד' אמות לכל רוח דומיא דאלפים דריב"ג וזהא קאמרי דא"כ לא ה"ל להזכיר ד' אמות אלא אין לו ב' אלפים מסתמא יש להם ד' אמות לכל רוח משמע והמתרן השיב לו דלאו כן הוא אלא דת"ק דריש מי שהוציאוהו ד' אמות לאו לכל רוח קאמר ואי לא הזכיר האי תנא ד' אמות הכא בדבריו והוא סמך עצמו אל' אמות דר"פ מי שהוציאוהו סד"א דפירושן דהכא כי התם ולכך נקט בהדיא הכא כדבריהם ארבע אמות דלהויין לכל רוח דומיא דריב"ג וק"ל:

בד"ה גופו שלם כו' דהא דאמר הכא גופו ג"א היינו בלא ראשו כו' עכ"ל ומיהו הראש לחוד אינו מחזיק אמה דאל"כ לא איצטריך למימר ואמה כדי לפשוט ידיו כו' ואמה כדי שיטול חפץ כו' וכן מוכח שכתבו לקמן דהראש עם עובי דפי הארזן מחזיק אמה אלא דהשתא ההיא דהשותפין ניחא להו טפי שבקל יוכל להגביה הראש עד ד' אמות וק"ל:

דף מח:

בתוס' בד"ה רשות א' כו' דליכא למיגזר בחיצונה כולי האי שמא כו' אבל ב' החיצונות כו' עכ"ל נראה הכא לפרש בפשיטות דבב' החיצונות ליכא למיגזר כולי האי דכיון דלא עירבו בהדיי לא יטעה להוציא כלי

חיצונה זו לחיצונה זו אבל מאמצעית שעירבה עם החיצונה יטעה להוציא ממנה כלים ששבתו בחיצונה זו לחיצונה אחרת אבל לקמן בפ'י מהר"י הוסיפו לומר דלכך לא גזרו שלא תוליך האמצעית כלי חיצונה זו לחיצונה אחרת דסתמא דמלתא דכי משתמש איניש במאני דידיה משתמש כו' וק"ק לפי זה דאם כן חיצונות באמצעית אמאי גזרו ויש ליישב דודאי לפירושו נמי הוא כמו שכתבנו דחיצונות באמצעית אסורות משום דעירבו עמה ויטעו להוציא כלי חיצונה זו מן האמצעית לחיצונה אחרת משא"כ אמצעית בחיצונות דליכא למטעי להוציא מחיצונה זו לחיצונה אחרת אלא דקשיא ליה למהר"י דאכתי כיון דאמצעית משתמשת בחיצונות ומותר לה להוציא כליה מחיצונה זו לחיצונה זו שמא תוליך עמה גם כלי החיצונה וזהא קאמר דכי משתמש איניש במאני כו' ודו"ק:

בא"ד מדלא קתני אוסרת על שניהן כו' אע"ג דאיכא למימר כו' ומ"מ כיון דלא מתסרי להשתמש יחד כו' עכ"ל שיעור דבריהם כן הוא דאי היה קתני אוסרת על שניהן כמו בסיפא ודאי איכא למשמע מיניה דהן נמי אסורין עמה אבל כיון דלא תני הכי וכמ"ש ל מן דלא מצני למתני הכי ומשום דאינה אוסרת על שניהן שיהיה כל א' מהמבואות ליאסר באנפי נפשה א"כ ליכא למשמע מיניה נמי דהן אסורין עמה וקאמרי אע"ג דאיכא למימר כו' שפיר שמעינן מיניה נמי דהן אסורין עמה במכ"ש דלא מצני למתני דאוסרת על שניהן דהוה שמעינן מיניה נמי דהן אסורין עמה כיון דלא כו' אלא משום גזירה אינה אוסרת על שניהם באנפי נפשייהו דמ"מ אכתי ה"מ למתני אינה אוסרת על שניהן באנפי נפשייהו דהוה משמע שפיר וכוון מותרות זה עם זה ולא ה"ל לסמוך אכ"ש ומדלא תניא הכי אלא אסורה עם שניהן משמע דהן מותרין עמה וק"ל:

בא"ד ולכך אסורה עם שניהן כו' וטעמא משום דזו מושכתה כו' והם מותרות עמה דבהא סבר כר"ש דלא גזר כו' וק"ק דהויא סברת שמואל הפוכה מסברת חכמים אליבא דרב דשמואל פסק דאמצעית בחיצונות אסורה משום דזו מושכתה כו' וחיצונות באמצעית שרי כר"ש דלא גזר ורב אליבא דחכמים סבר בהיפך דאמצעית בחיצונות שרי וחיצונות באמצעית אסורות משום גזירה וכעין זה הקשו התוס' בסברות הפוכות מחכמים לרב בס"פ בכל מערבין בד"ה מודים חכמים לר"א כו' ע"ש ודוחק הוא לומר דמהר"י מפרש מלתיה דרב כפרש"י דהשתא הויא מלתא דרב כסברת שמואל ולא חש לכל הקושיות שהקשה ר"ת ודו"ק:

דף מט:

בפרש"י בד"ה אף זו כו' ואלישנא קמא קשיא מאי ואזלא שמואל לטעמיה א"י היה אמר כרב כו' עכ"ל דללישנא קמא ע"כ ואזלא שמואל לטעמיה כרבנן אמר למילתיה וא"כ א"ג היה אמר כרב המ"ל נמי כרבנן כו' וק"ל:

בד"ה אוסרת על שניהן כו' ואע"ג דרגילה עם שניהן זו היא תקנתה כו' עכ"ל לא היה איצטריך להאי פיסקא דרגילה בשניהן דאפי' עירבה עם שאינה רגילה קאמרינן בסמוך דסלקה נפשה מרגילה ומותרת לעצמה וק"ל:

עתוס' בד"ה זו מביאה כו' למגזר כולי האי ולפירוש מהר"י נקט הא כו' עכ"ל כצ"ל:

דף מט:

בפרש"י בד"ה ושמואל כו' ומשם עד ביתו יש יותר מאלפים כל רוחב נוף האילן כו' עכ"ל אין זה מדוקדק דהא ביתו רחוק מעיקרו אלפים ולא הוי יותר מאלפים לבית רק רוחב נוף האילן של צד מקום רגליו וכן מה שפירש לקמן גבי בא למדוד מן הצפון כו' מודדין לו מן הדרום כו' ומשם מודדין לו אלפים ולביתו ונמצא רחוק שלשים אמה עכ"ל לאו דוקא דהא רוחב נוף אילן של צד ביתו הוא תוך אלפים של צד ביתו וכה"ג כתב מהרש"ל דהא דמוקמינן מלתיה דשמואל דקאי כל נופו של אילן בתוך אלפים למקום רגליו הא דקתני במתני' מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה כו' לאו דוקא אלא פחות חצי רוחב (חצי) האילן וק"ל:

תוס' בד"ה ואמר שביתתי כו' ויש לחלק שאני התם שהולך לשם כך כו' עכ"ל וק"ק דא"כ אמאי אצטריך ליה התם לפלוני בין יעבור ובין ישן לרבנן דא"נ פלוגי בניעור וביושב במקומו מדור רבנן התם כיון שהולך לשם כך:

בד"ה דאפי' לתחתיו כו' ודעתו שאם לא יקנה לו שביתה שיהיה לו תחום ביתו עכ"ל ומיהו אין לו אלפים אלא לצד עירובו ולא לצד שני משום דשמא משחשכה נתגלגל עירובו וקנה שם במקום עירובו שביתה וק"ל:

בד"ה מאי טעמא דרב כו' דטעה ועירב בב' רוחות כו' וי"ל דכל המערב בב' רוחות כא' מסופק כו' עכ"ל ומטעם זה אין זה דומה למאי דאמרי' בשמעתין דאיכא דאיתיה בטעות איתיה נמי בבת אחת דהכא דעתו שאם לא יקנה לו שניהן יקנה בא' מהן אבל במפרש בבת אחת אפי' שמואל מודה ודו"ק:

דף נ:

בתוספות בד"ה כל שאינו בזה כו' דהתם אפשר להתקיים שניהן כו' דתרעה עד כו' עכ"ל ר"ל דאפשר להתקיים דבורו שאמר עולה ושלמים משא"כ גבי יצאו שנים בעשירי דא"א להתקיים דבורו שקראן עשירי בשניהן אלא א' שלמים הוא שלא הזכיר כלל דדבורו וק"ל:

בד"ה שאני מעשר כו' ולר"י נראה לפרש כו' גם בבת אחת ישנו כו' והאחרת תהיה טבל עכ"ל כתב מהרש"ל ותימה בעיני ס"ם איך מתורץ כו' אפילו איכא מעשר בהמה נמי לחצאין ס"ם אמאי עשירי וי"א מעורבים כו' ואמאי לא תהא קודש אלא א' מהן והשני חולץ כמו גבי ב' סאות וצ"ע עכ"ל ולי נראה דלאו קושיא היא ע"פ מה שהסכימו התוס' לקמן דכן עיקר דמקמא פריך ולא מבתרא והיינו משום דכל הנהו דמייתי' בשמעתנן מקמא פריך דאפילו אחד מהן לא תקדוש בבת אחת ולפירוש רש"י תקשי להו שפיר דאי איתיה נמי לחצאין קמא לא תקדוש רק חצוי אבל לפירוש ר"י מקמא לא קשה מידי וק"ל:

בד"ה עשירי וי"א כו' הניה רש"י בפ"י כתב ידו דשניה סיערו כו' עכ" לכך פרש"י בפרק האיש מקדש ע"ש:

בפרש"י בד"ה לליתיה בטעות וכו' וכי שחטה על פ' בבת א' אמר חזקיה דקדשי מ' מתוך פ' כו' עכ"ל מפרש"י פ' האיש מקדש ומקשה ליה מדחזקיה שהיה רבו של ר' יוחנן כדאמרי' כו' עכ"ל ע"ש:

דף נ:

בתוס' בד"ה ומ"ם לקרבן כו' תיפוק ליה דר' יוחנן לית ליהביררה כו' עכ"ל ולעיל מיניה גבי הא דאמר הכל מודים היכא דאמר ויקדשו מ' מתוך פ' דקדשי כו' לא תקשי להו הכי דר"י לית ליה ברירה דכיון

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

שמפרש ומבדר דבריו יקדשו מ' מתוך פ' אית ליה נמי לר"י ברירה וכמ"ש [א] התום פ' בכל מערבין (עירובין דף ל"ז) בד"ה דברי ר"מ כו' ע"ש:

בפרש"י בד"ה לימא תהוי כו' הואיל ואיבא למימר הכי וא"ל הכי קנה כו' במקום ששניהן נותנין לו דאילו לרב אפילו כו' דבמקום רגליו לא רצה לקנות ובביתו לא רצה לקנות ובשביעות כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל במקום רגליו לא רצה כו' היינו מתני' דאיירי שהוא בדרך ובביתו לא רצה לקנות היינו הך דטעה ועירב לב' רוחות כו' או שאמר לעבדיו כו' דמשמע דאיירי מביתו וכן פרש"י לעיל לא יזוז ממקומו ואפילו כבני עירו אינו דהא כו' דמשמע דאיירי מעירו ולא איירי בבא בדרך אבל קשה לפי' זה ע"פ מ"ש התום' לעיל בשם ר"י דגבי נתגלגל מחוץ לתחום דמודה רב דיש לו מביתו עד עירובו אלפים ולא אמר שלא יזוז ממקומו משום דהתם עומד בעירו ולא עקר דעתיה מעירו כו' וכה"ג פרש"י גופיה בפ' כיצד מעברין דף ס' ע"ש וא"כ מאי תיובתא דרב הכא מהך ברייתא דטועה ועירב לב' רוחות כו' דאיירי מעירו ולא עקר דעתיה מיניה ודעתיה שאם לא יקנה לו שם שביטה שיהיה לו תחום ביתו ולכן נותנין לו במאי דשבקי ליה תרוייהו כההיא דנתגלגל מחוץ לתחום ויש ליישב ולחלק דבהך ברייתא דטועה ועירב לב' רוחות כו' שהיה ידע כל מה שהיה לו לידע ואפ"ה עירב לב' רוחות כו' דהוא סבור דמועיל ובדואי דעקר דעתו ממקום רגליו ואף מעירו משא"כ בהך דנתגלגל שלא טעה אלא ללא ידע אימתי שנתגלגל ודואי אילו ידע שלא יקנה שם שביטה משום שנתגלגל מבע"י לא היה עוקר דעתיה מעירו וקצת דחוק דא"כ התום' הוא להו לתרנוי ולחלק לעיל בהכי ודו"ק:

בד"ה וללשון ששמעתי קשיא מאי דוחקיה כו' וא"ת היינו תיובתא אמאי לא קני כו' א"כ לשמואל כו' עכ"ל ללשון ראשון ודואי נמי דקשיא הך קושיא אלא דאיבא למימר דקושטא הוא דהיינו תיובתיה אמאי לא קני כו' כפרש"י ושיעור דבריו כך היא וא"ת ללשון ששמעתי נמי דהיינו תיובת' אמאי כו' כמו ללשון ראשון דא"כ לשמואל נמי תהוי תיובתא כו' משא"כ ללשון ראשון דהיינו תיובתיה דרב אמאי לא קני כו' יג:שמואל ודואי דלק"מ וק"ל:

דף נא.

בפרש"י בד"ה ושכ הכהן כו' מפקינן ליה התם מהאי משמעות ומרבינן נתיצה לנגע החוזר כו' עכ"ל היינו כמ"ש לעיל צרעת ממארת לג"ש כו' וכדלעיל וק"ל:

תוס' בד"ה כזה יהו כל שובתי כו' אבל העמיד האלכסון ממזרח למערב ומצפון לדרום כו' עכ"ל כצ"ל יכ"ה ברא"ש ולשון או מצפון כו' שכתוב בל' התום' אינו מיושב דהא אם העמיד המרובע שיהיה האלכסון של ב' קרנות ממזרח למערב ממילא הוי נמי האלכסון של ב' קרנות השניים מצפון לדרום יק"ל:

דף נא.

בפרש"י בד"ה מחלוקת במקום פלוני דאין כאן לא עירוב כו' אלא אמירה כו' עכ"ל ולעיל לרב נחמן דאמר במקום פלוני ד"ה עשיר לא לא הוצרך לפרש כן דאפשר דאיירי בלא אמירה כלל שלא אמר שביטתי במקום פלוני אבל הכא לרב חסדא דמחלוקת במקום פלוני ואפ"ה לר' יהודה קנה עירוב וע"כ באומר שביטתי במקום פלוני דבלא אומר פשיטא הוא וליבא מאן דפליג דלקני עירוב בעשיר כפרש"י לקמן ומש"ה הוצרך לפרש הכא לר"מ דלפ"ה עשיר לא משום דאינו אלא אמירה בעלמא ודו"ק:

בד"ה איהו כיון כו' ופלגונתא כו' איבא למ"ד דאפילו לא אמר נמי כו' וע"כ דבלא אמר מידי כו' עכ"ל יש לדקק בפירושו כיון דע"כ דבלא אמר איירי כמו שהוכיח לבסוף מדלא קתני ואמר כו' ועוד מדפלג ר"מ כו' וא"כ היאך קאמר דפליגי אמוראי בהכי לקמן ועוד דהא לנישגא קמא של פרש"י דקיימינן הכא בין לרבה ובין לרב יוסף לב"ע לא בעי למימר שביטתי במקום פלוני ולנישגא בתרא דפרש"י לקמן נמי בין לרבה ובין לרב יוסף אליבא דרבי יהודה צריך לומר שביטתי במקום פלוני ונראה דשיעור דבריו כן הוא ולנישגא קמא דקיימינן הכא קאמר דפלגונתא דאמוראי היא לקמן דאיבא למ"ד דלפי' לא אמר לו חבירו לין פה עת כו' כמאן דאמר לו חבירו דמי והיינו כרב יוסף לר' יהודה וקאמר ומיירי נמי על כרחך לב"ע אפילו בדאיהו גופיה לא אמר מידי עסקינן חדא כו' ודו"ק:

בד"ה הנך עשירים ניניהו ואפילו אמרו שביטתנו במקום פלוני אסור כו' עכ"ל להאי לישנא דבעני לר"י אפילו בלא אמר שביטתי במקום פלוני מהני ה"מ לפרושי הנך עשירים ניניהו ואסור בלא אמר ואפשר כמ"ש התום' לעיל דלהכי נקט במתני' ואמר שביטתי במקום פלוני לרבותא דסיפא דאפילו באמר עני אין עשיר לא ודו"ק:

בד"ה הלכה כר"י וכרב נחמן במקומי עכ"ל דאילו לרב חסדא לא הוה אמר לו אתניי' אהך הלכה כר"י דאימא דחייא הוה תני א' עני וא' עשיר ובמקומי ככ"ע וק"ל:

תוס' בד"ה ויצא עשיר כו' ואפילו אם ביתו הוא הראשון כו' ולא יהיה לו אלא ד' אמות כו' עכ"ל דיצא חוץ לתחום מסוף העיר קאמר בדרך כל מודיי תחנומי העיר ואם הוא חוזר מעירובו לביתו לא יהיה לו שם רק ארבע אמות בתוך הבית ואין כל הבית והעיר גם אם היא מוקפת מחציה נחשב לו כארבע אמות דומיא שאם הלך מעירובו לנע השני שאם כלה מדתו בעיר או במערה לא ילך אפילו אמה א' ולא דמיא להאיא דמי שהוציאהו נכרים בעיר אחרת דמהלך כולה לר"ג ומיהו בהגהת אשר"י בס"פ מפרש לפי הירושלמי דהאיא דכלה מדתו במערה לא אתיא כר"ג דלמיימיה מהלך את כולה כמו שהוציאהו נכרים ע"ש:

דף נב.

בפרש"י בד"ה כיון שהחזיק בדרך קנה עירוב אף אם לא אמר שביטתי כו' עכ"ל כצ"ל:

בד"ה ורב יוסף כו' ובציר מהכי ליבא חזקה ועוד רב יוסף אמר דבחזקה לא פליגי אלא בלומר וא"כ כו' עכ"ל כן צריך לומר מצינתי במ"י וב' קושיות אן וק"ל:

ובד"ה ל"א ולא שמעתו כו' האי כעשיר משוי ליה וקסבר ר"מ כל שהוא עשיר כו' עכ"ל וכתב מהרש"ל י:האי קושיא שהקשה רש"י לעיל אמאי לא יזוז ממקומו לא קשיא ליה כולו האי דלא אמרי' הכי גבי מי שהוא בעירו שלא עקר דעתו מן העיר כ"כ כמו שחלקו התום' לעיל כו' עכ"ל ע"ש באורך גם רש"י גופיה מחלק כן לקמן בפ' כיצד מעברין (עירובין דף ס') אבל הוא דחוק לומר כן שהזכיר הקושיא לעיל ול:הזכיר כאן תירוק זה והיה לו לפרש כן ולא לסתום ונראה דלעיל דבכל עשיר ס"ל לר"מ נמי דהוי כבני עירו שפיר קשיא ליה כיון דהאי נמי עשיר דהאי נמי עשיר משי ליה ר"מ אמאי הוי חמר גמל וע"כ היינו משום דעקר דעתו מביתו ומעירו וא"כ נימא נמי דלא יזוז ממקומו אבל השתא בא לפרש דבכל עשיר ובכל ודאי לא עירב כהאיא דנתגלגל מבע"י נמי ס"ל לר"מ דהוי חמר גמל כפרש"י לקמן לא תקשי ליה אי משוי ליה הכא עשיר והוי שפיר חמר גמל ודו"ק:

בא"ד דר"מ אכל מי שהוא עשיר פליג ובאומר שביטתי במקום פלוני כו' עכ"ל ואף לרב נחמן דק"ל ות"כ דאמר אבל במקום פלוני ד"ה עני אין עשיר לא מ"מ פליגי אף בעשיר דלרבי יהודה הוי כבני עירו ולר"מ הוי חמר גמל דבכל ודאי לא עירב לר"מ הוי חמר גמל כפרש"י לקמן וק"ל:

בד"ה כרב יוסף אליבא כו' ה"ה נמי לרבה אליבא דר' יהודה כו' עכ"ל ובמדרכי ישן תירץ וז"ל ודחוויא דדחי בסמוך לא כרבה ואליבא דר' יהודה קאי נמי אהא דעולא עכ"ל וק"ל:

דף נב.

תוס' בד"ה כמאן כרב יוסף כו' דמאע"פ דייק כו' א"נ כו' אי בעי תרתי כו' עכ"ל כל דיבור זה סתמו לפי פי' ולשון בתרא של רש"י וכפי שהסכימו התום' לעיל בשם ר"י לאותו הפירוש אבל הוא תמוה שדיבור התום' שאחר זה המתחיל תנינא כו' דהוי הכא ספק לר"מ כו' עכ"ל כל זה הדיבור סתמו ללשון קמא של רש"י דהוי ספק לר"מ כו' ויש ליישב שהתום' שהסכימו כפי' ול' בתרא של רש"י מפרשי ל' שהוא נמי דמשום ספק הוי חמר גמל דלאו ודאי עשיר משוי ליה ר"מ אלא ספק אם עני אם עשיר אבל בדואי עשיר דודאי לא עירב מודה לר"י דהוי כבני עירו והאיא דנתגלגל נמי אתיא כפשטה דלא פליג ר"מ ברישא דנתגלגל מבע"י וכדברינו מוכח לשון התום' ודו"ק:

בד"ה כי תניא כו' שאפילו כלה מדתו במערה כו' ופ"ה לא נהירא כו' עכ"ל ולכאורה פירשו תמוה כיון דאיהו גופיה לא מיייתי לה הא דכלו אלפים שלו אמה א' חוץ לתחום דלא יכנס אלא מהאיא דמודד כמפורש בפרש"י א"כ אמאי לא פירשו אמודד גופיה כדברי התום' ויש ליישב דלישגא דלא יכנס לא משמע ליה דקאי אמודד דכבר נכנס במערה והל"ל לא יהלך אפילו אמה א' אבל לפרש"י ניחא לא יכנס לתחום העיר והתום' לא חשו על הך לישגא דלא יכנס במודד דלא יכנס לתחום אחר קאמר ודו"ק:

בא"ד והא דלא קאמר כי תניא היאא להחשיך אמה א' כו' דמלתא דפשיטא כו' עכ"ל ויש לדקדק בזה דע"כ לאו מלתא דפשיטא היא דהא הכא במתני' בסיפא תני לא ור"ש פליג עלה ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

דף נד.

תוס' בד"ה אם היה בית א' כו' ולא שימתחו חוט באלכסון מן הפגום כו' דהא רחבה מן כו' עכ"ל ואי לאו הך הוכחה דרחבה כו' ה"א שימתחו חוט באלכסון אשמועינן שגם אותן בתים שבין ב' הראשים הנכנסים מן החוט ימדוד מן אותו החוט וק"ל:

דף נה.

תוס' בד"ה עיר העשויה כו' אפי' יש בין פגומין יותר מד' אלפים רואין כאילו חוט עכ"ל לכאורה דהיינו דוקא לרבא בריה דרבה בר רב הונא דלא בעי מובלע מכל צד רק מצד א' אבל לרבה בר רב הונא דבעי שיהיה מובלע מכל צד כמ"ש התום' לקמן ה"ג הכא בעי דלא להוי יותר מארבע אלפים בין הפגומין אבל מדברי הרא"ש נראה דגם רבה בר רב הונא מודה הכא אפילו ביותר מד' אלפים בין הפגומין כיון דהוי סמוך כ"כ תוך עיבורה של עיר וק"ל:

דף נה.

בד"ה ואם לאו מודדין כו' ור"ח פי' עיר העשויה כקשת שאין מתקצר והולך עכ"ל מיהו גם לפי' ר"ח לרבא בריה דרבה בר רב הונא ע"כ לאו מן הקשת ממש הוא אלא ממקום לפנים שאין אלפים מקשת ליתר דלא גרע מאילו ניטל אותו שלמעלה דהשתא אפי' ביותר מד' אלפים בין ב' ראשים שרי כיון דמובלע מצד א' וק"ל:

בד"ה נפש שיש בו ד' כו' דהא קבר סתמא לא הוי ד' אמות כו' עכ"ל גבי כוכב בעינן ד' אמות כדאמר'י פרק המוכר פירות והיינו דוקא באורך אבל הכא בעי ברוחב נמי ד' אמות ובקבר סתמא לא הוי ברוחב רק אמה א' כדאמר'י שם וק"ל:

בד"ה כל עיר כו' בר בי רב לא ליכול ירקא כו' עכ"ל דליבא למימר דהתם בשאר ירקי דלא מעלי כדמסיק הכא דא"כ לא ה"ל למתלי התם משום דגריר וק"ל:

דף נו.

בפרש"י בד"ה פני מזרח כו' מהלכתן ביום בימים הארוכים פעמים כו' עכ"ל וה"ה דמצינן לפרושי בימים בינונים בניםן ותשרי שמהלכין קצת ומסבבין קצת פני מזרח ומערב וק"ל:

תוס' בד"ה ואין בין כו' אנו משלימין לה צ"א יום כו' וגם בז' ומחצה שבסוף תקופת ניסן כו' עכ"ל ר"ל בימים שלמים יום ולילה ודאי דאין חילוק בין ימים ארוכים ולילות קצרות ובין ימים קצרים ולילות ארוכות דמה שזה מחסיר זה מכלים אך על אותו ט"ו שעות מתקופת תמוז בסופה שנכנסו לאותו יום בינוני שנופלת בו תקופת תשרי קשיא להו ב' קושיות קושיא ראשונה דז' ומחצה שעות הראשונות הם באים להשלים לתקופת תמוז לצ"א יום שנחסרו לה ביום נפילתה מצ"א יום שלמים ז' שעות ומחצה שבסוף תקופת ניסן הרי אותו ז' שעות ומחצה שנחסרו לה ביום נפילתה לא היו רק שעות קטנות ואין משלימין לה משעות בינונית שביום נפילת תקופת תשרי וקושיא שניה על ז' שעות ומחצה השניה מסוף תקופת תמוז שנכנסו לה ג"כ ביום נפילת תקופת תשרי הם בינונית ובסוף תקופת ניסן לא היו לה רק ז' שעות ומחצה קטנות ודברי מהרש"ל אין מבוררין לי בזה ועי' שם:

בא"ד לא משכחת הא דאמרינן אין תקופת ניסן כו' אין תקופת תמוז כו' עכ"ל ר"ל דלא משכחת תקופת טבת בעשר ומחצה ביום שהרי כל היום אינו אלא ו' שעות וכן לא משכחת תקופת תמוז בז' ומחצה בלילה שהרי כל הלילה אינה אלא ו' שעות ולפי שהקושיא יותר חזקה מתקופת טבת הקדימו המאוחר למוקדם בגמרא ודו"ק:

בא"ד וגם לא משכחת כו' דבג' בשבתא ובמעלי שבתא קאי מאדים בזיווי כו' עכ"ל ר"ל דאם לא יהיה הלילה והיום כ"א י"ב שעות א"כ לפי מהלכן של מזלות כל"ש צמח"ן ותחלת הלילות כצנ"ש חל"ס לא יבא מאדים בזיווי ביום ג' דהיינו בשעה שמינית ביום וכן לא יבא מאדים בזיווי ביום ו' דהיינו בשעה ששית כמפורש ס"פ מפנין וה"מ להקשות בפשיטות דאם לא יהיה יום ולילה כ"א י"ב שעות א"כ לא יהיה בתקופת תמוז וטבת ס' תחלת הימים חל"ס כצנ"ש ואפשר דלא אמרו תחלת הימים חל"ס כצנ"ש אלא בתקופת ניסן ותשרי וק"ל:

דף נו.

בפרש"י בד"ה מפני כו' באורך התחומין מן העיר והאלה לכל צד אלא אלף ותכ"ח כו' לתת טבלא של אלף ותכ"ח וד' חומשין לכל קרן כו' עכ"ל יש לדקדק דבדבריו שלא הזכיר הד' חומשין בתחומין אלא בקרנות ובאורך דוקא ולא ברוחב ונראה משום דעיקר מילתא שיעורא דאלף ותכ"ח דנקט גבי קרנות

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

הוא לדיהוי אלכסונו אלפים מצומצם ואי לאו דאורך הקרנות אלף ותכ"ח ועוד ד' חומשין היה האלכסון חסר ד' חומשין מן אלפים כפרש"י לקמן ולכך לא נקט אלא ד' חומשין באורך הקרנות דלאו היו אלפים מצומצם אבל אי היו גם מרוחב הקרנות עוד ד' חומשין היה אז האלכסון קצת יותר מאלפים שהיה נתוסף בו אלכסין של ד' חומשין ואין אנו צריכין לפרש השתא ולדחוק לפרוס רהיטא נקט רש"י ד' חומשין דבג' חומשין סגי כמ"ש מהרש"ל דומאי כן הוא אילו היה פרש"י שגם הקרנות ברוחב ד' חומשין אבל השתא דלא פירש כן ד' חומשין אלא באורך ניחא דלא נתוסף נמי באלכסון אלא ד' חומשין וזה ברור ודו"ק:

תוס' בד"ה פלגא היו כו' דפעמים היו תילתא או רביע או חומש כו' עכ"ל הקשה מהרש"ל איך יתכן זה בלא צירוף העיר דהא לעולם קרנות המגרש רביע מקרנות התחומין ותחום המגרש היו לעולם פלגא מתחומין כו' וא"א לפרש אלא בצירוף עיר וזה לא ידע כו' וגם לשון התוס' משמע דאייירי אף בלא צירוף כו' עכ"ל ע"ש באורך ול"נ בזה דומאי גם המקשה ידע לצרף העיר אלא דאסיק אדעתיה דלא איירי הבריייתא אלא במילתא דפסיקא דלעולם כן הוא כמו מגרש תתחומין דהוי פלגא לתחומין לעולם משא"כ בצירוף העיר דלפעמים היו תילתא כדלקמן בשמעתין ולפעמים רביע במתא דהוי ח' על ח' כקושיית השר מקוני' ולפעמים בחומש במתא דהוי י"ב אלפים על י"ב אלפים שהמגרש הוי י"ב ותחומין וקרנות ימתא הוו רנ"ו פעמים אלף על אלף דהמגרש נ"ב היו קרוב לחומש מן הכל ולכך לא רצה למקדק ילהקשות דכך וכך היו מגרש תתחומין ודקרנות מתחומין וקרנות תתחומין משום דאינו כן לעולם ולא הקשה רק אמגרש תתחומין דהוי פלגא ומיהו המתרן לא חש לכך דמוקי להו לתחומין לעולם דהוי תרי אלפי כו' דוקא ולא שיהיה לעולם רביע ולזה לדברי המתרן הקשה השר מקוני' דלוקמא בחו' על ח' כו' אף שלא יהיה כן לעולם ומה שדקדק מהרש"ל בדברי התוס' דמשמע מדבריהם דאייירי בלא צירוף עיר והיינו שלא הזכירו רק מתחומין וקרנות ולא הזכירו נמי ממתא ע"כ אין זו ראייה דהא בדיבור שאחר זה בקושיית השר מקוני' לא הזכירו רק רביע תתחומין וקרנות וע"כ דהוא נמי ממתא ומיהו צ"ל דדבריהם אלו אינן לפי תירון התוס' לקמן דערי מגרש אינן גדולים כ"כ אלא לפי תירון מהר"י דהמתרן ודאי מתרן האמת ולא אוקי הבריייתא אלא בדבר שיש בו שום חידוש אבל המקשה ודאי דלא חש לזה דהא למאי דמקשה אכתו תילתא היו הוה ניחא ליה אי היו תני תילתא אף שאין כאן שום חידוש ולכך המקשה הכא נמי היו מדקדק כן אתחומין וקרנות אף שאין בו שום חידוש אי לאו דאינו כן לעולם והדברים ברורים למבין בלי גמגום ודו"ק:

בד"ה כמה מרובע כו' שברחבו טפח יש בהקיפו כו' כצ"ל:

בד"ה אביי אמר כו' וא"ת לפי מה דמוקי כו' קשה תתחומין הוו טפי כמו שאנו כו' עכ"ל ופי' לדבריהם דכל העיגול דמגרש הוא מתוך רבוע של ט' אלפים נמצא בתוך העיגול ג' חלקים מנ"ו אלפים דהיינו ז' אלפים פחות רביע אלף ונתוסף על התחומין וקרנות שמחון לעיגול הרביע שהוא ב' אלפים ורביע אלף ויהיה בין הכל שמחון לעיגול י"ח אלף ורביע אלף ואם תסיר אח"כ מן העיגול את העיר בעיגול דהיינו ג' חלקים רביע אלף ישאר לך בעיגול המגרש ששה אלף מצומצם וע"ז הקשו דלא היו המגרש שהוא ששת אלפים רביע תתחומין שמחון לעיגול דהוי טפי מי"ח אלפים רביע של אלף שהוא שיעור מה שנתוסף בריבוע של עיר על העיגול דהיינו נמי רביע אלף וע"ז תירצו דלא קאמר דהוי תחומין רביע אלא מי"ח אלף חוץ ממה שנתוסף עלייהו מריבוע של עיר דהיינו רביע אלף כן נ"ל לפרש דבריהם ודברי מהרש"ל בזה אין מבוררים לי דומאי לעיל היו הרביע ט' אלפים מצומצם מנ"ו אלפים ודו"ק:

דף נז.

בפרש"י בד"ה והא איכא מורשא כו' קרנות העיר אוכלין בתוך המגרש ואין כנגד הקרנות אלף מגרש עכ"ל לכאורה טפי הי"ל לפרושי דהכי פריך דכיון דקרנות עיר אוכלין בתוך המגרש אלף לא היו כל המגרש רק ח' אלפים והדרך קושיין לדוכתין דלא היו המגרש רביע מנ"ו (שיתא) אלפא ויש ליישב דאיכא למימר דהוי רביע מקרנות ותחומין בלא צירוף עיר דהוי ח' אלף רביע מנ"ב אלף ולהכי לא פריך ליה אלא דלא היו אלף בעיגול המגרש כנגד הקרנות דסביב משמע דבכל צד יהיה המגרש אלף ורבא נמי דמוקי לה לעיל בהכי דל רביע מנייהו פשו להו ט' כו' והוי רביע ע"י צירוף עיר ולא ניחא לאוקמא דל מנייהו תילתא העיר כמו שהיא בריבוע והוי מגרש רביע בלא צירוף עיר היינו נמי מכח דך קושיא דא"כ דלא היו אלף מגרש כנגד הקרנות ורב חביבי דמקשה הכא לא שמע סוף מלתיה דרבא דמוקי לה לעיל נמי במתא עגולה מכח דך קושיא ודו"ק:

תוס' בד"ה רב הונא כו' והא דתניא בריש סוכה בית שאין בו ד' כו' עכ"ל ר"ל לפי הפירוש שכתבו לעיל דבית ועיר אין נותנין לו ב' קרפיפות אלא קרפף א' יש להקשות כן דמנ"מ באותו בית כו' אבל לפי ר"ת שכתבו התוספות בפ' קמא דסוכה וכתבו הרא"ש בשמעתין דלבית ועיר נמי נותנין לו שני קרפיפות לק"מ דהכי קאמר דבית זה אי הוה בו ד' על ד' היו עושין אותו עיבור לעיר כדון ב' עיירות שנותנין לו שני קרפיפות ועיין שם:

דף נז.

בא"ד ואי משום שע"י הבית ויכל ללכת כו' עכ"ל מבואר יותר בתוס' פ"ק דסוכה וז"ל ואי יש יותר מקמ"א אמה בין ב' העיירות דהוא שיעור ב' קרפיפות שעכשוי מצטרף בית זו לצרפן כו' עכ"ל ע"ש:

בד"ה אלא כו' ונראה דלחייא בר רב נמי צ"ל כו' אמאי נקט כו' הל"ל אם יש בין זה לזה כו' עכ"ל מיהו המקשה ודאי דלא הוה חש להך קושיא דליתני אם יש בין זה לזה דאל"כ אדמקשה תיובתא דרב הונא תקשי נמי לחייא בר רב אלא המתרן חש להכי למיתני דך לישנא ואם יש בין זה לזה וק"ל:

בד"ה התם ליכא כו' ומודקין להם אלפים מראש הקשת כו' עכ"ל כתב מהרש"ל סוגיא זו א"א לפרש אלא אליבא דרבה בר רב הונא דס"ל וכו' עכ"ל נראה שדקדק כן מדברי התוס' דלא שרו אלא בראשי הקשת אפי' רחוקים ביותר מד' אלפים כיון דלא היו בין יתר לקשת יותר מאלפים ומטעמא דאיכא למימר מלי אבל לבני אמצעי הקשת דליכא למימר מלי לא שרי ביותר מד' אלפים בין ב' ראשי הקשת אע"נ דבין יתר לקשת לא הוו [רק] ב' אלפים והיינו כרבה בר רב הונא דבעי מובלע מכל צד אבל לרבא בריה דרבה בר רב הונא דלא בעי מובלע מכל צד לבני אמצעי הקשת נמי שרי אפי' ביותר מד' אלפים בין ב' ראשי הקשת כיון דמקשת ליתר לא היו יותר מאלפים וכן כתבו התוס' לעיל אבל הוא דחוק דומאי מוכח דסוגיא זו כרבא בריה דרבה בר רב הונא כדמקשה בתחלת הסוגיא והא אתה הוא דאמרת כוותיה דרבא בריה דרבה כו' והשתא יש לדקדק בשמעתין גופא מאי פריך מהא דאמר רב הונא דביתר מארבע אלפים מודקין מן הקשת דאימא דהיינו דוקא ביתר מאלפים מקשת ליתר אבל באלפים מיתר לקשת שרי אפי' ביתר מד' אלפים דהכי אמרינן לרבא בריה דרבה בר רב הונא כמו שכתבו התוספות לעיל ואליביה קיימינן הכא (ויש עיר) [בכפרים המשולשין] שרי נמי הכא אפילו ביתר מד' אלפים בין החיצונים כיון

דלא היו יותר מאלפים בין אמצעי לחיצונים ונראה לומר דומאי התם איכא למשרי מובלע מצד אחד לרבא בריה דרבה בר רב הונא דהיינו בין דהוי יתר מד' אלפים בין ראשי הקשת אלא דמן הקשת ליתר לא היו רק ב' אלפים ובין דהוי יותר מב' אלפים מקשת ליתר אלא דלא היו ד' אלפים בין ראשי הקשת ומטעמא דאמרינן לעיל דאי בעי אתי דרך בתים משא"כ הכא דהכפרים רחוקים זה מזה על כל פנים יותר משבעים אמה ושיריים לא שייך למימר אתי דרך בתים מהאי טעמא לא שרינן הכא ביתר משני אלפים מאמצעי לחיצונים אפילו בפחות מארבע אלפים בין החיצונים כדקאמר התם איכא בתים כו' והוה ס"ד דמקשה מרב הונא דאוסר ביותר מארבע אלפים בין ראשי הקשת וביותר מאלפים [בין יתר לקשת] אליבא דרבא בריה דרבה בר רב הונא ומשום דאינו מובלע כלל אפילו מצד אחד ולא שייך אתי דרך בתים א"כ ה"נ הכא יש לאסור ביתר מארבעת אלפים בין החיצונים אפילו באינו אלא אלפים מאמצעי לחיצונים דהכא לא שייך אתא דרך בתים והמתרן השיב דומאי התם ליכא למשרי לבני אמצעי הקשת אלא מטעמא דהדר אתי דרך בתים משום דליכא למימר מלי דא"כ מפסדין לצד אחר כמ"ש התוספות משא"כ הכא דנהי דליכא למשרי מטעמא דהתם דאי בעי הדר אתי דרך בתים מ"מ איכא למשרי שני החיצונים מטעמא דאיכא למימר מלי וע"ז כתבו התוס' דהתם נמי לבני ראשי הקשת לא הוה אינצטריך לטעמא דהתם דהדר אתי דרך בתים אלא מטעמא דהכא דאיכא למימר מלי ותו לא מידי ודו"ק:

דף נח.

בתד"ה הגיע להר כו' לא כיוול להו בהדי הדדי הגיע להר או לגדר כו' עכ"ל ואמאי דלא כיוול גיא בהדי הר לא קשיא להו משום דלא דמי דגיא הוא בעומק ורר הוא בגובה אבל מגדר דהוי נמי בגובה דומיא דהר קשיא להו שפיר וק"ל:

בד"ה ובלבד שלא כו' דהא אפי' על ידי כלונסות אין מועיל למתוח עליהם חבל של חמשים כו' עכ"ל יש לדקדק בזה כיון דאפי' חבל של חמשים אמה אינו מועיל למתוח על ידי כלונסות היאך מבליעין את ההר דא"א להבליעו אלא על ידי כלונסות משני צידי ההר על שפתו מלמטה וכ"ה בטור אורח חיים סימן שצ"ט ולקמן בכתבו התוספות דגבי כותל ורר הקילו היכא דלא ניחא תשמישו דאומדו משום דצריך לעלות על גביו כשרוצה להבליעו כו' משמע אבל היכא דניחא תשמישו גבי הר נמי מבליעו כדקתני בהדיא במתניתין והגיע להר מבליעו והיינו על ידי כלונסות כמ"ש הטור שם ויש ליישב דהכא בגיא קאמר היכא דיכול להבליעו בחבל של חמשים אמה לא בעי כלונסות אלא יעמוד אחד על שפתו מזה וראש אחד של חבל בימו וכן מצד השני כפרש"י במתני' אבל כשאינו יכול להבליע כל הגיא בחבל של חמשים אמה כגון שהגיא רחב מאה לא נימא שיבליע בחבל של חמשים אמה על ידי כלונם באמצע הגיא אלא שיקדר ודו"ק:

בד"ה ואם היה גיא כו' אלא ה"פ ל"ש דמבליעין כו' אלא שאין החוט כו' עכ"ל צ"ל דקאי דוקא אגיא אבל אהר וכותל אכתו תקשי הא דלא ניחא תשמישתיה דאומדו והולך היכי משכחת לה דהא כל זמן שאין חוט המשקולת יורד כנגדו הוה ניחא תשמישתיה ומבליעו ואינו אומדו וכי החוט יורד כנגדו אין צריך אמידה אלא מדלג כל השיפוע ומיהו איכא לפרושי דקאי שפיר אהר וכותל וה"פ ל"ש דאומדו והולך לו אלא שאין חוט המשקולת יורד כנגדו אבל חוט המשקולת כו' והיכא דניחא תשמישתיה מבליעו גם בהר וכותל ודו"ק:

בד"ה אין כו' אבל גבי גיא לעולם מבליעו אע"נ כו' עכ"ל כצ"ל:

דף נח.

בד"ה וכי אין כו' ואין חילוק בין עומק נ' לק' כו' עכ"ל מבואר יותר בדברי הרא"ש ע"ש:

בד"ה אבל מתלקט עשרה מתוך ה' כו' מודדו כו' ללא ניחא כדפרישית כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד אבל בלשון אחרון כו' אין בכותל ורר כי אם שלשה דינין מתלקט כו' עכ"ל וגבי גיא להאי לישנא אין בגיא כי אם שני דינין דלית ביה דין אומדו כו' וכ"ה ברא"ש:

בא"ד ורבינו תם מפרש דחוט המשקולת כו' נראה לדחוק להם פרש"י משום דמדידה יפה דהכא לא היו פירושו כמדידה יפה דלעיל משא"כ לפי ר"ת ולפרש"ש הוה פירושם שוה וק"ל:

בא"ד פרי"ת דדוקא בהר שעשוי בידי שמים כו' עכ"ל נראה דהוצרך לזה לפי שיטתו דבאין חוט המשקולת כו' דהיינו שאין בו מורד מבליע ואינו אומדו והולך לו וא"כ במתלקט י' מתוך ד' דהוי תשמישו ניחא טפי אמאי קאמר דאומדו והולך לו ולזה פירש דיש לחלק בין בידי שמים לבידי אדם וק"ל:

בא"ד ועוד דאוקימנא מתני' בדלא ניחא תשמישתא מדלג כו' עכ"ל כצ"ל דהכי מתוקם מתני' דהכא לפי ר"ש דגרס בבריייתא יומד ואמתני' קאמר לא שנו כו' משא"כ לפרש"י דגרס אומדו ומתני' מתוקם בדניחא תשמישתיה ודו"ק:

בא"ד ה"ג התם כשחוט יורד כנגדו פי' דרבנן כו' עכ"ל ולא ניחא ליה לפרש כמו שפי' ר"ת לשיטתו דקאמר התם ארבע יוסף דקאי אמתני' משום דלפי שיטת ר"ש דגרס לעיל ימוד ע"כ לישנא דהתם קאי אבריייתא דמיייתי לה אגב גררא אית לן למימר נמי הכא לישנא דהתם קאי אבריייתא דמיייתי אגב גררא וגרסינן התם כשחוט יורד כנגדו פירוש דרבנן ודאחרים כו' וק"ל:

בד"ה אין מודדין כו' דפעמים יש כנגד העיר הרים וגאיות שיש לו להבליע כו' עכ"ל אין זה מדוקדק דמדיית הבלעה של חמשים אמה הוא בעצמו למדיית קרקע חלקה ומישור ויותר נכון לשון הרא"ש בזה שיש כנגד העיר הרים וגאיות שיש לו לקדר או למדוד מדידה יפה עכ"ל וק"ל. :

דף נט.

בפרש"י בד"ה ושל רבים כו' רבותא אשמועינן דאע"ג דנעשית של יחיד עכ"ל לעיל נמי גבי עיר של יחיד ונעשית של רבים נמי ודאי דרבותא הוא דכש"כ של יחיד והוא של יחיד דמערבין כולה אלא משום דהכא איכא למימר דדוקא קתני של רבים ונעשית של יחיד דמהני לה שויר אבל של רבים והוא של רבים לא תיהני לה שויר לכך הוצרך לפרש דאינו כן אלא דה"ג הכא רבותא אשמועינן דאף של רבים ונעשית של יחיד בעי שויר ועיין לקמן בתוס' בד"ה ולא שבך כו' וק"ל:

דף נט.

תוספות בד"ה מבוי מבוי כו' והורגלו להיות אחד אסרי אהדי כו' וקשה לר"י כו' עכ"ל והא דלא קשיא להו מהא דקאמר ללישנא קמא מערבין לרוחבה ואע"ג דהורגלו להיות אחד לא אסרי אהדי והיינו ע"כ ע"י תיקון לחי וקורה די"ל כדקאמר לעיל גבי לרוחבה דאיכא לאסתגלוקי כיון דהני נפקי בהאי פתחא

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

יהני בהאי פתחא משא"כ הכא מבוי מבוי דחד פתחא להו דהיינו רה"ר וקשיא להו שפיר מהא דעושה לחי לחצי מבוי דלית ליה רח חד פתח ודו"ק:

בד"ה דעבוד דקה מחיצה גבוה ד"ט כו' עכ"ל כתב מהרש"ל ט"ס הוא וטועה המעתיק בין י' כו' עכ"ל יכ"כ הב"י בטור א"ח סי' שצ"ב אבל דוחק הוא למחוק כל הספרים דבגמרא לקמן ובר"פ כל גנות קאמר בהדיא דקה ארבעה ודו"ק:

דף ס.

בפרש"י בד"ה פירא כו' ולא היו מתקנין לה לחיים משום דעיר של רבים כו' עכ"ל ר"ל דודאי בעיר של יחיד דמערבין כולה לא בעי תיקון למבואות דכחדא היא משא"כ בעיר של רבים כיון דבעי שויר בעי תיקון לחי בההוא שוירא דלא ליאסרי אהדדי מיהו הכא דכל שכונה ושכונה מערבת באנפי נפשה והיו שוירא לחברתה וכיון דמבדיל ביניהם הגומות לא אסרי שכונות אהדדי וכל שכונה מערבת כחדא באנפי נפשה ולא בעי תיקון לחי כלל אע"ג דהוי עיר של רבים וז"ש דאי לא הוה כל חדא שוירא לחברתה ע"כ דצריך שויר בכל שכונה בעצמה ובעי תיקון לחי בההוא שוירא ודו"ק:

בד"ה ואסור לעירובו לדין עירובו כו' אבל בעומד בביתו ועירב במקום שאינו עירוב כו' גבי נתגלגל כו' ה"ז חמר גמל כו' עכ"ל והתם דהוי חמר גמל ואין לו דין עירוב מביתו משום דשמא נתגלגל משחשבה יעירובו עירוב מעבוד יום משא"כ הכא דודאי אין עירובי עירוב מש"ה יש לו דין עירוב מביתו ודו"ק:

דף ס:

תוס' בד"ה כאן שכלתה כו' ואם תאמר ולר"א דאמר כו' ואמאי תנן כו' לא עשה ולא כלום כו' עכ"ל ר"ל אמאי תנן לא עשה ולא כלום כאילו לא עירב הא מה שנשכר דהיינו ב' אמות למזרח הוא מפסיד ב' אמות למערב וטפי הוה ליה לאקשויי הך קושיא לרבנן אמאי קתני לא עשה ולא כלום הא נשכר ארבע אמות בכהאי גוונא כשנתן עירובו באמה אחרונה לצד מזרח יהיה לו לצד מזרח ארבע אמות ואלפים ילצד מערב רק אלפים דהעיר נחשבת לו כארבע אמות אלא שכבר הוכיחו התוס' לעיל מכח. קושיא דלעיל דהסוגיא דהכא לא אחיא כרבנן אלא כר"א ודו"ק:

בד"ה אין אלו כו' והשתא א"ש. כו' ולא פריך ממתני' והא תנן ולמודד כו' דלגבי מודד הוה ידע דיש לחלק בין כו' עכ"ל ר"ל דהך קושיא דלא פריך לעיל ממתניתין דמודד כו' היא בין לרבא דמפליג לפי האמת נמי במודד ובין לרבי אידי דלא מפליג והשתא כתבו לרבא דמפליג נמי במודד דהסוגיא דלעיל כוותיה דמיתני מריב"ל דמייירי במודד דהא דלא פריך מעיקרא ממתני' דמודד משום דבמודד הוה ידע לחלק כריב"ל ייחינו מדקתני אין אנשי כדלקמן אלא דבגן בעיר הוה סבר דאפי' כלתה מדתו בחצי העיר נחשבת לו כארבע אמות ומשני דבגן בה נמי יש לחלק כו' ולרבי אידי לא חשו התוס' לפרש כיון דהסוגיא דלא כוותיה ואליביה ודאי דאיכא לפלוגי בגן בה מכח קושיא רישא דמתני' וברייתא דאיירי בגן אבל במודד ית' לן לפלוגי מידי דאפי' כלתה מדתו בסוף העיר אינה נחשבת לו כד' ובמתני אנשי אנשי קתני ולכך לא פריך נמי לעיל ממתני' דמודד דאיכא לפלוגי בין לן בה ובין מודד ומברייתא פריך שפיר דאיירי נמי בגן בה והדברים ברורים למבין בלי נמנוס ומהרש"ל דחק בזה לאין צורך ודו"ק:

דף סא.

בד"ה עיר העשויה כקשת כו' ופירושו תמוה כו' אכתי כל היכא דשרי להני שרי להני כו' עכ"ל ומהרש"ל כתב בשם תוס' שאנ"ן יישוב לתמיהתם ואינו מובן לי ואיך שיהיה לפרש"י ליכא לאקשויי למאי דמסיק לעיל גבי שלשה כפרים דאף אם יש בין ב' החיצונות יותר מארבע אלפים איכא למימר מלי באמצעית וא"כ ה"נ אמאי לא אמרי' מלי כאילו גדר נתונה בין ב' ראשי הקשת ולישתרי חמתן די"ל דלא אמרינן לעיל מלי אלא לגבי שני חיצונות דאין בין האמצעית לחיצונות רק ב' אלפים אבל מיירי שיש מן הקשת יותר מב' אלפים וליכא למימר מלי עוד כתב מהרש"ל בשם תוס' שאנ"ן דהקשה לפר"ח כיון שאין בין ב' ראשי הקשת ארבע אלפים ומן חמתן עד הגדר אלפים איך אפשר להיות ראשי הקשת יותר מאלפים לחמתן דהא אלכסון כו' עכ"ל ר"ל כיון דלא הוי רק אלפים מחמתן עד היתר של גדר א"כ אם נותנין לתחומי חמתן אלכסונן של אלפים יגיע עד ראשי הקשת כיון דאין ביניהן יותר מארבע אלפים יתירן בשם ר"י כהן דקאי חמתן רבעונו נגד ראשי הקשת וקרנות שלו נגד היתר דהשתא אין נותנין לו האלכסון עד ראשי הקשת ע"כ תוכן דבריו ועוד יש לומר שמה שכתבו התוס' דאפשר שאף מחמתן לראשי קשת גדר הוי יותר מאלפים כו' אין רצונם לשנייהם אלא לאחד מהם וכגון שהיה חמתן עומד מן הצד קרוב לאחד מראשי הקשת ויותר מבשני ולאותו ראשי הקשת שהוא רחוק ממנו אפילו באלכסון יותר מאלפים אינו יכול לילך כמו לאמצע הקשת ודו"ק:

דף סא:

גמ' ר' אלעזר אומר אחד שבת ואחד הניח כו' כצ"ל והוא ר' אלעזר בן פדת אמורא פליג אדשמואל אליבא דרבנן ועליה קאמר מיתקיב א"ל כו' וק"ל:

בפרש"י בד"ה אף עיר חריבה כו' באויר מחיצות כו' ואע"ג דיש חומה כו' ובד"ה גוו ביה כו' ולהניחו שם הס"ד ואח"כ מה"ד כי היכי כו' כצ"ל והשאר נמחק וק"ל:

דף סב.

בא"ד והלא כך היה מעולם לכ"ע דליכא למימר כו' ונראה לר"י דבין צדוקי ובין כותי לדמיה אינן כונכרים כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל לדמיה לר"ג אבל ר"מ ודאי דאוסר כותי וכמ"ש התוספות לעיל לר"ג הוצרכו התם לעשותם נכרים גמורים לבטל רשות כו' וק"ל:

בד"ה חצירו של נכרי כו' ואם יש בתים הרבה של נכרים כו' מאחר שאין ישראל דר שם עכ"ל דלמאי דמסיק אבוי דר"מ אוסר בנכרי ועשאו דירתו דירה משום שמא ילמד ממעשיו למאי נ"מ קתני ר"מ דהוי דירת דירת בהמה וקאמרי לעננן שאם יש בתים הרבה של נכרים ואין ישראל דר שם דלא שייך ביה ילמד ממעשיו דהוי דירתו דירת בהמה ומותר לישראל להכניס כו' וכן פרש"י לקמן ולא ניחא להו לפרש הכא כפרש"י הכא דהוי דירתו דירת בהמה אפילו בישראל דר שם ובדליתיה נכרכי דהך מלתא לא אסיק אדעתיה השתא עד לקמן מרומיא דמתניתין אסיפא דמלתיה דר"מ בברייתא דקתני ואם יש ישראל אחר אוסר כפרש"י לקמן ודו"ק:

בד"ה בן נח נהרג כו' ומשני הא דמחייב מיתה משום דמצער לישראל כו' עכ"ל ר"ל דמדברי המתירן נמי דמוקמי לה בדוחקא משום צערא דישראל נמי מוכח דבגזול מנכרי חייב בהשבה לעולם דאל"כ לוקמא בפשיטות ובגזול מנכרי וכן מאי דמשני שאינו בתורת השבה משום דאינו בעין לא מתוקמא אלא בישראל דלא הוה ממון לגביה משא"כ בגזול מנכרי דהוה ממון לגביה וחייב בהשבה אפילו אינו בעין

ובהא ניחא דליכא לאקשויי כיון דמתוקמא דוקא באינו בעין א"כ מתוקמא נמי שפיר בנכרי ומשום דקיום ליה בדרכה מיניה ולא קאמרינן דלא שייך גבי נכרי אלא בגטלו מוכסין כסותו והוא עדיין בעין אבל באינו בעין מפטר משום דקיום ליה בדרכה מיניה ובההיא דבן סורר דלא מפטר אלא באיתיה בעין די"ל דפסיקא ליה לתלמודא בגזול מנכרי אין לחלק בין ישנו בעין לאינו בעין ולא מפטר לעולם משום דקיום ליה בדרכה מיניה כיון דהוה חשיב ממון לגביה ודו"ק:

דף סב:

בפרש"י בד"ה אמר מר הרי הוא כדיר כו' וכי דייר ישראל גביה כו' אבל נכרי אינו אוסר כו' עכ"ל דמרישא דמלתיה דר"מ דקאמר הרי הוא כדיר של בהמה ודאי דלא קשיא ליה מידי דאיירי בשאין ישראל דר שם כפרש"י הכא וכמ"ש התוספות לעיל אבל מסיפא דייק ליה דקתני ואם יש ישראל אוסר מפני שהוא בחצרו משמע לישראל אוסר על ביתו של נכרי אבל הנכרי אינו אוסר עליו ומתני' ליכא לאוקמא בכה"ג לישראל אוסר על ביתו של נכרי דלישנא דמתני' ה"ז אוסר עליו משמע על הישראל גופיה דעל הנכרי לא שייך אלא על ביתו וק"ל:

תוס' בד"ה ר' יוחנן כו' לגבי ר' יוחנן ואפילו כביעתא בכותחא כו' הד"א כצ"ל:

דף סג.

תוס' בד"ה מאי דרוש כו' והא לא היה יורד אש על מזבח הפנימי לשם קטורת כו' עכ"ל אע"ג דעל מזבח הפנימי היו מקטירין הקטורת בכל יום מ"מ האש היו נוטלין ממערכה שניה של מזבח החיצון מיהו מקרא גופיה דמיתני ונתנו בני אהרן וגו' ה"מ לאוכוחי נמי דאיירי במזבח החיצון וק"ל:

דף סג:

בד"ה כל זמן כו' לא שהיה עמהו במלחמה אלא כלומר כו' אע"פ שבכך לא היו נאסרין בתשמיש כו' עכ"ל ובמלחמת יהושע שנאסרו בתשמיש המטה לפי שהיה יוצא עמהם במלחמה צ"ל כדלעיל שהיה על פי הדיבור וק"ל:

בד"ה בטילו רשותיכו כו' וקשיא לר"י דמסתמא הני דשמעתין היו מערבין חצרות עם הבתים כו' עכ"ל [א] מפ"ה גופיה מוכח דהוי מערבין ממה שפי' הקונטרס דאהני האזי בטול לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו ואי בלא עירבו הא לא אהני האזי ביטול כלל דבלאו האזי ביטול נמי שרי לטלטל כלים ששבתו בתוך המבוי אלא דקושטא קאמרי דכיון דליכא לפרושי דאהני האזי ביטול אלא לבית היחיד כמ"ש לקמן והוה מצינו למימר דאיירי בין עירבו ובין לא עירבו והאזי קאמרי התוס' דלית לן לפרושי אלא בעירבו דא"כ היו מפסדין כו' ודו"ק:

בא"ד וטוב היה להם שיהו מותרין בחצרות כו' בשביל הא' שהיה מותר כו' עכ"ל ואע"ג דלעננן כלים ששבתו בתוכו טוב להם בלא עירוב מעירוב שאסור לטלטל בתוך המבוי אלא בד' לרב מ"מ זהו יותר טוב להם לטלטל מבתים לחצר שהוא עיקר התשמיש ודו"ק:

בא"ד ומ"מ יחיד במקום נכרי לא חשיב ע"י עירוב שאל"כ לא היה כו' עכ"ל נראה ע"י עירוב לחוד ודאי דליכא לפרושי דא"נ דחשיב יחיד במקום נכרי הא קדיירי כדקאמר תלמודא אלא דר"ל דע"י עירוב וביטול דמלתא דלא שכיח הוא ואהא קאמרי דע"י עירוב שעם הביטול לא חשיב כיחיד שנעשין הכל א' גם לטלטל משאר הבתים משום דאל"כ כו' ודו"ק:

בא"ד וא"ת כיון שכל החצרות נעשות אחד גם בתיהן כמו כן כו' עכ"ל יש לדקדק למה תלו הבתים בחצרות דא"נ להחצרות לא נעשין אחד כגון שאינן פתוחות זו לזו מ"מ הבתים שבכל חצר וחצר נעשין אחד ע"י עירוב ותקשי להו כשיבטלו המבוי לאחד למה יהיו הם שבאותו חצר שהיחיד בתוכו אסורין וכי אם שנים דרים בבית אחד כו' ויש ליישב דבחצרות שאינן פתוחות כיון שהם בטלו ג"כ רשותן שבמבוי ואינן נעשין א' לא עדיפי שאר הבתים שבאותו חצר שהיחיד בתוכו שהרי גם הם בטלו רשותן ליחיד משא"כ בשנים הדרים בבית א' שבני החצר בטלו רשותן והוא לא בטל רשותו אבל בחצרות הפתוחות כיון שכולן נעשות אחד הוה שפיר דומה לשנים הדרים בבית אחד וק"ל:

ודע שקושיית התוס' זו אינה במקום נכרי דאיירי ביה הכא דא"כ לא תקשי מידי כמ"ש לעיל דא"כ לעולם א"ץ לשכור אבל עיקר קושייתם שלא במקום נכרי כיון שנעשית א' על ידי עירוב כשיבטלו למה יהיו הם אסורים וכי כו' וזה שבתירותם בתרא כתבו ועוד דא"א לומר כאן להתיר לכולן מכח שהביטול כו' ר"ל ועוד דכאן במקום נכרי א"א להתיר לכולן כו' ודו"ק:

דף סד.

בא"ד וא"ת כיון שע"י עירוב כו' וי"ל דרבא סבר שבא להתיר כו' ולא היה יודע שפתוחות כו' עכ"ל ר"ל דע"כ איירי שהיה להם עירוב דא"כ היו מפסדין כו' כמ"ש לעיל וההא תירצו דודאי ידע לומר שבכל חצר בתים שלו עירוב יחד כדי שלא יפסידו מיהו לא היה יודע שפתוחות הן והיה סבר שלא היו פתוחות ולא עירבו החצרות ביחד דלא שייך בזה דלא היו מפסדין כיון דלא היו פתוחות ולא שייך בהן עירוב ביחד וגם לא שייך לומר בזה בטלת תורת עירוב אלא שהיה מקשה דא"כ בטלת בהן תורת שיתוף מבואות אבל אי הוו פתוחות להדדי והיו מערבין החצרות ביחד לא הוה קשיא ליה בטלת בהו תורת שיתוף דהא קי"ל סומכין על השיתוף במקום עירוב ומיהו ה"מ לפרושי דאבוי נמי איירי באינן פתוחות החצרות להדדי אלא דניחא להו לפרש הא דמשני אבוי דמערבי היינו עירוב ממש עירובי חצרות ולא שיתוף אלא דסומכין על שיתוף במקום עירוב ומיהו לישנא דקאמרי דרבא סבר שבא להתיר כלים ששבתו בבית היחיד בלא עירוב כו' אינו מדויקדק דהא ודאי ידע שבכל חצר עירבו בתים שלו ביחד כדי שלא יפסידו וא"כ בא להתיר נמי כלים ששבתו בכל אותן בתים שבחצר שבית היחיד בתוכו שהיחיד שבטלו לו רשותן יכול להוציא גם כלי בתיהן למבוי כו' כמ"ש התוס' לעיל ודו"ק:

בד"ה א"כ בטלת תורת עירוב כו' דא"כ בטלת תורת עירוב כו' שלא יחושו עוד לעשות עירוב כיון דמשתרי כולהו בביטול כו' עכ"ל ר"ל ויבואו אח"כ גם לטלטל בלא ביטול כלל כמ"ש התוספות לקמן דאל"כ מה לי שתשתכח תורת עירוב כיון דמשתרי כולהו בביטול כמו בעירוב אבל היכא דלא משתרי כולהו בביטול אין אנו חוששין לכך דודאי בשבת אחרת יערבו יחד כדי שיהו כולם מותרים להוציא מבתיהם מיהו בשמעתין דקאמר א"כ בטלת תורת עירוב כו' אע"ג דלא משתרי כולהו ע"י ביטול מ"מ כיון דלא יוכלו לערב לעולם שהנכרי אוסר ואינו רוצה להשכיר תורת עירוב שתכתב מהן ויבואו לטלטל בלא ביטול כלל ודו"ק:

בד"ה שיכור אל כו' ומיהו משום מי רגלים פשיטא דאין צריך לחזור ולבדך כו' עכ"ל ק"ק דעדיפא הל"ל דמשום מי רגלים פשיטא דאין צריך להתפלל דצואה תניא אבל מי רגלים לא כו' ודו"ק:

בא"ד ואע"ג דקאי השתא אביי כב"ש לא היה כו' עכ"ל דלפירוש הר"מ מיווני"י ליכא למימר דאביי מוקי פלוגתייהו דב"ש וב"ה בצרירה כמאן דמוקי פלוגתייהו בהכי במסכת ביצה כיון דלפירושו הכא פליגי ולאביי לא מהני מחשבה ואי פליגי ב"ש וב"ה התם בצרירה אבל כמאן ולהבא לכ"ע טמאין דמהני מחשבה הרי אביי דלא כמאן ודו"ק:

דף סח:

בד"ה קנסו שונג כו' אטו מזוז דעלמא דהכא כו' אלא כלומר גזרו כו' כצ"ל:

נמ' ור"ג אומר צדוקי אינו כנכרי ואמר ר"ג מעשה כו' כצ"ל לפי הגרסא שלפנינו במתני' ר"ג והוא ר"ג דיבנה ובצרייתא לאמרינן שהיה דר עם רשב"ג כו' וא"ל רשב"ג לבניו כו' הוא רשב"ג שהיה מעשרה הרוגי מלכות אבל לפי גרסת הספרים דגרסי' במתני' רשב"ג כמ"ש התוס' לעיל צ"ל נמי הכא ורשב"ג אומר צדוקי אינו כנכרי ואמר רשב"ג והיינו רשב"ג אביו של רבינו הקדוש דהלכה כמותו במשנתנו ולקמן בצרייתא גרסי' שהיה דר עם ר"ג כו' וא"ל ר"ג לבניו והיינו ר"ג דיבנה ודו"ק:

תוס' בד"ה והנתיא כו' מ"מ בצרייתא זו צ"ל חסורי מיחסרא כו' עכ"ל מדבריהם מוכח דל"ג בצרייתא ורשב"ג אומר צדוקי וביתנסי אינן אוסרין אלא שהוא מחסרא דאל"כ ה"ל מעשה לסתור וק"ל:

בא"ד אבל בצרייתא מסויים בה דברי ר"מ שהיה שונה כו' עכ"ל והיה לבעל דין לחלק לומר דבכה"ג לא היה מעשה לסתור וע"ז קאמרי דאין סברא לחלק ובכה"ג נמי היה מעשה לסתור וק"ל:

בד"ה והוציאו כו' והא דקתני בסמוך מי שנתן רשות והוציא כו' עכ"ל אהא דקתני במתני' והוציאו את הכלים כו' דאיירי בהוצאת המחזיק ע"כ דלאו דוקא הוציא דהא הכא בצרייתא קתני נמי הכנסה אבל בהוצאת המבטל דלא קתני ביה הכנסה הוצרכו לומר דלאו דוקא נמי קאמר הוציא אלא אפילו הכנים דומיא דהוצאת המחזיק ומיהו אהא דקתני עד שלא יוציא דאיירי נמי בהוצאת המבטל המ"ל דלאו דוקא הוא ואפשר כיון דמתני' מעשה שהיה הוא לא חשו לפרש בו דלאו דוקא הוא ודו"ק:

בד"ה למימרא כו' דהא כי משני רב יוסף אימא אינו אוסר ע"כ לאו בכל ענין כו' עכ"ל ומאביי גופיה שבהיאו לעול ליכא ראייה דאימא שלא חש לסברת המקשה דהוה משמע ליה דאיירי בכל ענין אבל לרב יוסף קשה אמאי מניה הבריייתא אמאי לא שבק אותה כפשטה אלא דלא איירי בכל ענין וכמו שתירך אביי ודו"ק:

בא"ד דמבצרייתא דלעיל שמעינן ליה דקתני מהרו והוציאו כו' עד שלא יוציא כו' עכ"ל ר"ל מלישנא דנקט הוציאו או הכניסו ולא קאמר ועשו כל צרכיכם כדקאמר ר"י שמעינן דסני בהחזיקו אבל מעד שלא יוציא כו' ודאי דלא שמעי' מידי דהא ר"י נמי קאמר עד שלא יוציא במתני' ואינו מחלק בין החזיקו ללא החזיקו ומיהו טפי הל"ל מלישנא דמתני' דקתני מהרו והוציאו כו' שמעינן דסני בהחזיקו אבל בצרייתא דקתני נמי הכנסה אפשר דבעי תרוייהו דהיינו כל צרכיכם אי לאו מתני' דקתני והוציאו לחוד ואפשר משום דבמתני' לא מסויים בה דברי ר"מ נקטו הבריייתא כמ"ש לקמן אקושיית התלמוד אבריייתא מטעם זה ודו"ק:

דף טז.

בד"ה הוציא בין כו' ואפילו הכי לר"מ מבטל רשות כו' עכ"ל ודקאמר בשמעתין דר"מ אית ליה חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה כו' היינו במילי דאורייתא אבל במילי דרבנן כי הכא שהוציא בלא עירוב לא היה חשוד לכל התורה ועי"ל אע"ג דחשוד מקרי לכל התורה מ"מ מומר לא הוי ומבטל רשות בישראל וק"ל:

בא"ד דל"ל למנקט הוציא הל"ל שחילל שבת בכל מלאכה כו' עכ"ל דליכא למימר דנקט הוציא לרבותא דאפילו במילי דרבנן הוי מומר לר"י כמ"ש התוס' לקמן דה"מ למנקט כל מלאכה דלא הוי רק מדרבנן וק"ל:

בא"ד כמו החזיק אחר ביטול דאין יכול עוד לבטל כו' עכ"ל אין דין זה מוכרח בשמעתין אלא לפי פירושם דהשתא לר' יהודה בהחזיק ברשותו קודם ביטול דאינו יכול שוב לבטל כ"ש בהחזיק אחר ביטול דאינו יכול עוד לבטל ודו"ק:

בד"ה כאן במומר כו' דהא סתם צדוקי אינו נזהר כלל במילי דרבנן אפי' בפרהסיא כו' עכ"ל ר"ל להאי שינויא דסבר ר"י במתניתא דצדוקי אינו כנכרי ועי' בדברי הרא"ש ודו"ק:

בד"ה כיון דחזייה כו' ותימה אפי' בחצר משמע התם לאסור כו' והא תניא השירים כו' עכ"ל אההיא נופא ה"מ להקשות כן דקאמר מ"ט איקפד והנתיא השירים כו' הא שפיר איקפד מההיא דשירים ונזמים כו' מדנקט תורת כלים משמע דאסור להתקשט בהן בחצר כו' וכך היא הקושיא בתוס' ס"פ כירה ע"ש וק"ל:

בא"ד כ"מ שאסרו חכמים לצאת בו לרה"כ כו' חוץ מכבול ופאה כו' עכ"ל ומהך דחוץ מכבול כו' לחוד לא היה קשיא ליה דהא שפיר איקפד לאסור לצאת בחומרתא דממושא בחצר משום דליכא התם ר' ענני בר ששון דפליג התם ואמר הכל ככבול אבל מההיא דמיייתי עלה ההיא דשירים ונזמים כו' ומשום דליכא תורת כלי כו' מוכח דאפי' בחצר אסור אי לאו לצורך גופו ומקומו ואית ליה כ"מ שאסרו חכמים כו' ודו"ק:

בא"ד ואם היה מותר לטלטל היה מותר להתקשט כו' ולא שייך למיגזר באיש כו' עכ"ל משא"כ בשירים ונזמים כו' דאסורין באצבעו בחצר כמו שהוכיחו התוס' לעיל משום דהוה תכשיט לאשה וגזר דלמא שליף ומחוי וע"ז הקשו דה"מ לאתניי מההיא דטבעת שאין עליה חותם כו' אע"ג דאשה לא תצא בו משום דהוי תכשיט לאשה וגזר דשליף ומחוי משא"כ בחומרתא דמדושא דהוי תכשיט לאיש ומי"מ הוי שפיר ראייה מהתם מדאינה חייבת חטאת ע"כ ראויתו לתכשיט הוא וליכא איסור טלטול ובאיש שרי בכה"ג אפי' לבתחלה דלא שליף ומחוי אבל לפי' ר"י דלעיל דחומרתא דמדושא לא הוי תכשיט כלל ולא שרינן ליה אלא לצורך גופו ומקומו לא ה"מ לאתניי מהך דטבעת שאין עליה חותם כו' דהוי תכשיט ושרי לאיש אף באצבעו בלא צורך גופו ומקומו אבל מהך דשירים ונזמים אע"ג דהוי תכשיט לא שרי ליה אלא לצורך גופו ומקומו מיייתי שפיר מיניה דה"ה לחומרתא דמדושא דשרי לצורך גופו ומקומו ודו"ק:

בד"ה אי כר"מ כו' לכל התורה כולה אפי' רע לשמים ולבריות עכ"ל כצ"ל:

דף טז:

בד"ה ושלחם מותר כו' דהתם איירי בנכרי הבא לדור כו' ולא לקבוע כו' עכ"ל כצ"ל ר"ל דהכא לא דמי להך דמייירי הכא בישראל דר שם ודעתו ודאי לקבוע וק"ל:

דף ע.

תוס' בד"ה בעא מיניה כו' לא שמיע ליה בריייתא כו' וההיא בריייתא כר"א כו' עכ"ל הך בריייתא אפשר דשמיע ליה ואפ"ה קמבעיא ליה דה"ג בשמעתין ידע הך בריייתא דמותיב מינה אביי לרבה ואפ"ה קמבעיא ליה אלא דר"ל דלא שמיע ליה דהך בריייתא כר"א כדמסיק התם ודו"ק:

בד"ה הב"ע דהוה כו' ובחסנ דחק כו' פסקינן כר"ש כו' אפילו הניח את ביתו כו' אינו אוסר כו' עכ"ל ק"ק [א] דאי כר"ש אמאי מוקי לה בכה"ג דהוה ומית ויורש אינו דר שם אמאי לא מוקי לה בפשיטות טפי לאיתיה בחיים אלא שהניח את ביתו והלך כו' וכר"ש דאינו אוסר ודו"ק:

גמ' מידי אריא הא כדאיתא והא כדאיתא כו' ק"ק דבין דהוה ומית ובין לאיתיה ה"מ למתני בין בא' שלא עירב הנותן רשותו לא' שעירב ובין בא' שעירב שנתן רשותו לא' שלא עירב וי"ל דדרך התנא לשנות דברים שאינן צריכין בלישנא אחרת והך סופא לרבה משנה דלא צריכה היא אלא משום רישא נקט לה בלשון איפכא כדלקמן וכצ"ל לקמן גבי בבא ואין שנים שלא עירבו כו' דמשנה דלא צריכה היא לאשמועינן אע"ג דאמר קני כו' ותני לה בלשון אחר מדלעיל ודו"ק:

תוס' בד"ה יורש מהו כו' אחד מבני חצר שמת והניח כו' דלא אסר כדאמר ר"י כו' ור"ש. דפסק כו' כוותיה קאמר דאפי' הלך כו' עכ"ל הך בריייתא שהביא ודקתני בה א' מבני חצר שמת והניח כו' ודאי דלא ס"ל כר"י ור"ש אלא דבית התבן אוסר כפרש"י והתוספות לקמן מ"מ בהך מלתא דבית התבן אינו אוסר ודאי דרבא דקמבעיא ליה הכא כר"י ור' שמעון ס"ל דכוותיהו קי"ל ודו"ק:

בא"ד ומיהו אם היה היורש דר באותו חצר שמא היה אוסר להם כו' עכ"ל לכאורה קשה מאי לשון שמא דקאמרי שהרי בריייתא ערוכה היא לקמן כמ"ש התוס' דמתניא א' מן השוק שמת והניח רשותו לא' מבני החצר כו' משחשיכה אוסר ולשון הרא"ש מכון בזה שכתב ומיהו אי הוה דייר היורש בחצר בבית אחד אוסר עליהן עכ"ל ויש ליישב דבריהם ע"פ מש"כ הרא"ש בדבריו וז"ל אע"פ שלא נכנס לדור בבית אביו כיון שהוא בחצר וראוי להשתמש בו חשבינן כאלו נכנס לדור בבית ואוסר עכ"ל ע"ש וזה שכתבו התוס' שמא כשדר בחצר אע"פ שלא נכנס לדור בבית אביו אוסר דמההיא בריייתא דלקמן א' מן השוק כו' ליכא לאוכוחי לאסור בכה"ג דליכא לאוקמא בנכנס לדור שם ולכך אוסר ודו"ק:

בא"ד ואפילו עירב עם חביריו מע"ש אפ"ה בעי ביטול ולא מהני עירובו כו' עכ"ל ונלעיל [עירובין ב] שכתבו התוס' א"נ בגון שזה עצמו שעירב הוא יורש ומהני עירובו גם לחלק שירש מאביו היינו משום דאביו נמי עירב ואפי' בסופא שלא עירב היורש מ"מ אביו עירב חלקו ועי"ל דלעיל מייירי שהיורש דר בבית אביו דמערבין קרינא ביה כמ"ש התוס' לקמן בסמוך ודו"ק:

דף ע:

בד"ה אהי כו' למ"ד לעיל מבטלין גבי מת נכרי בשבת כו' עכ"ל ר"ל לפירושם דלעיל דרב ששת דאמר מבטלין אפי' באתא נכרי בשבת ומת נכרי בשבת וכמ"ש התוס' בסמוך וק"ל:

בד"ה וקתני חוץ כו' ופריק ליה לברייתא כו' דא"כ מאי נאסר למקצת שבת דקאמר כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל מאי נאסר למקצת שבת דקאמר שתלה בוכל השבת כולה דהא כולה מדינא אסור כיון דאיירי בלא עירב ולא ביטול מהיכא תיתי להתיר מקצת האחרון וק"ל:

בא"ד וגראה דלמאי דמשני אימא חוץ מתורת ביטול לא קאי אב' בתים אלא אבני חצר ששכח כו' עכ"ל דאל"כ תקשי גם למאי דמשני ארב ששת ואדרב חסדא דסברי בב' בתים דלא מהני ביטול ועוד כיון דקאי אב' בתים כ"ש איורש כמ"ש התוס' לעיל ותקשי אכתי לדבי שמואל אלא דקאי אבני חצר ששכח כו' דהוה גופיה יכול לבטל ומיהו לרב ששת דקאמר לעיל במת נכרי ואפילו אתא בשבת דמבטלין מצי קאי שפיר אמת נכרי ולרב המנונא דאמר אין מבטלין במת נכרי ניחא דלא קאי אלא אבני חצר ששכח כו' וכמ"ש התוס' וק"ל:

שם בגמרא משחשיכה אוסר אמאי אוסר ניבטל כו' ומרישא דאחד מבני חצר שמת והניח כו' מבע"י אוסר אע"ג דודאי מצי מבטל מ"מ כיון דבזולתו לא הוה מאן דאוסר קאמר שפיר דהוה אוסר משא"כ הכא באחד מן השוק שמת והניח כו' משחשיכה דבלאו איהו נמי הוה אסור שהרי נאסר למקצת שבת לא ניחא ליה למקשה לישנא דאוסר אי הוה מצי מבטל מיהו לקמן דפריך כה"ג מהך דאע"פ שלא החזיק מבע"י אלא משחשיכה כו' אוסר אמאי אוסר ניבטל ליכא לפרש הכי דהא התם בזולתו לא הוה מאן דאוסר וע"כ נראה לפרש דהכא בא' מבני חצר כו' שבא הרשות לידו מבע"י וה"מ לאערובי מבע"י ולא עירב שייך למימר אוסר כיון דלא עירב אבל הכא בסופא וכן בהך דלקמן שלא בא הרשות לידו עד משחשיכה לא שייך למימר אוסר כיון דלא הוה מצי לאערובי מבעוד יום ודו"ק:

דף עא.

בפרש"י בד"ה ור"ש כו' ואע"פ שלא שיתפו שני המבואות יחד ה"נ אע"פ כו' עכ"ל לישנא דהכא נמי הוא מנומנס דהא בהכי גופיה איירי הכא ומהרש"ל מיישב ליה דה"נ הכא אף שלא הניחה לשם שיתוף ועוד נראה לפרש דה"נ הכא לר"ש אפי' ביין ושמן וק"ל:

בד"ה למה הדבר דומה כו' ולרבנן דמתני' אם נשתתפה עם שניהן ביין ובכלי א' כו' עכ"ל איכא לפרושי הכי לרב ששת דההיא דג' חצירות איירי בהכי דנתנו עירובן באמצעית וכן הכא שנתנו עירובן בחצר שבין ב' המבואות ביין דבכלי אחד רבנן מווד דה"ל כמו שנשתתפו יחד וביין ושמן הכא כיון דבב' כלים הוא שלא לשם שיתוף אפי' בבית א' אינו חיבור ותרי עירובי נניהו ואסורין היא עמחן ושניהן עמה אבל לרב יהודה דמוקי לה התם בנתנה האמצעית עירובה בב' החיצונות א"א לפרש כן דביין ויין נמי ע"כ לרבנן נמי ה"ל תרי עירובי כיון דבשני חצירות הניחו עירובן ולא עדיף מב' בתים דלכ"ע לא הוי עירוב וכל פרש"י הוא לרב דמתני' איירי בכלי א' אבל לאביי אף בב' כלים ביין ויין ה"ל כמו שנשתתפו יחד ודו"ק:

תוס' בד"ה ומקני רשותא כו' קנין שאינו צריך הוא דשרי כי ההיא דפ' מי שמת דבלא קנין קני כדאמר התם דאין הלכה כר"א דהא משמע התם דאי הוה הלכה כר"א כ"ש דהוה ניחא כו' עכ"ל עיין ברא"ש פ' מי שמת תמצא מבואר וק"ל:

בד"ה אל"כ כו' וה"ה יין ויין בב' כלים אבל אורחא כו' עכ"ל ר"ל דלהכי לא נקט לה כולה מתני' ביין ויין ולמתני דר"א בכלי א' אבל בב' כלים צריכין לערב ומשום דביין ויין לאו אורחא להיות בב' כלים ועוד דלא רצה התנא להאריך ולפרש ביין ויין בד"א בכלי א' אבל בב' כלים כו' דגבי יין ושמן לא הוצרך לפרש דמסתמא בב' כלים וק"ל:

בד"ה ור"ש כו' כיון דלא עביד לשם שיתוף דממ"נ תרוייהו הכא בחצר קיימא כו' עכ"ל לרב יהודה ניחא דנתנו עירובן בחיצונות בב' חצרות בב' מבואות ותרי שיתופי נניהו אבל לרב ששת דהכא בחצר שבין ב'

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

המבואות הניחו עירובן וכיון דלפי שיטת ר"י לקמן לא מניחים השיתוף אלא בחצר ואם כן ממ"נ אף אם תאמר בב' כלים הרי שניהם בחצר א' קיימי וה"ל חד שיתוף כמו בבית א' בב' כלים גבי עירוב אלא דהכא גרע טפי כיון דלאו לשם שיתוף הוה לא הוה חד בב' כלים וכמ"ש לעיל וכמו שפרש"י וק"ל:

דף עא:

גמ' ורב יוסף אמר ר"ש ורבנן בפלוגתא כו' ורבנן כרבנן ור"ש כר"י בן נורי כו' א"א לבוון הך אוקימתא לרב דמוקי מתני' רישא בכלי א' וסופא בב' כלים דמשמע לרבנן בכלי א' אין צריכין לערב אפילו ביין ושמן וא"כ שפיר סברי רבנן דמתני' כר"י בן נורי דיון ושמן הוה חיבור כמו יין ויין דהוי חיבור לכ"ע אלא דבשני כלים ביין ויין נמי צריכין לערב ולאביי ניחא דו"ק:

בפרש"י בד"ה ואי חד טעמא כו' דאי מדר"א ה"א טעמא כו' עכ"ל ר"ל ה"א דרב דפסק הלכתא כוותיה דר"א ה"א דטעמא דר"א כו' ובהא פסק כוותיה אבל בנשתתפו בפת סומכין להכי איצטריך למימר הלכה כר"מ לאשמועינן דאין סומכין כלל אבל ר"א ודאי דלפי האמת נמי סבר הכי ומהרש"ל דחק בזה ולא ידעתי למה וק"ל:

תוס' בד"ה ר"א בן תדאי אומר אין ברירה אין זה כעין ברירות כו' עכ"ל דקשיא להו דהך ודאי דמיא לההיא דלעיל דפליגי אי משתתפין באוצר וה"ל טפי לאתויי תנאי דהכא דמשתעני בהך מלתא גופא לענין עירוב ולא ה"ל לאתויי פלוגתא דב"ש וב"ה לענין ברירה גבי טומאה ולזה קאמרי כיון דהכא כ"א נתן חלקו מעות לא שייך לברירה דלעיל דהכא כהילוי נשתתפו במעות כו' וק"ל:

בד"ה משתתפין כו' ומיהו בכל דבר מהני כדתנן בכל מערבין ומשתתפין כו' לענין שיתוף מהני כל דבר אבל לעירוב דוקא פת כדקתני ואם רצו לערב ביין אין מערבין ודקתני בכל מערבין היינו עירובי תחומין כ"כ התוספות בריש פרק בכל מערבין ע"ש:

בד"ה בפת כ"ע ל"פ כו' ור"י מפרש כו' דכיון דסגני ביין כו' ועוד שהשיתוף לכל הבתים כו' עכ"ל ר"ל דמהני תרי טעמי עדיף פת דשיתוף מפת דעירוב דליכא למימר מהאי טעמא בתרא לחוד נימא דעדיף יין דשיתוף טפי מפת דעירוב דהא אמרינן אדרבה לרבנן לקמן דפת דעירוב עדיף מיין דשיתוף ולזה פר"י הכא דבפת דעירוב נמי פליגי ולא קאמר בפת דעירוב לכ"ע אין סומכין וגרע מיין דשיתוף מה"ט שכתב דאם כן הוה סברא הפוכה מדרבנן דלקמן דו"ק:

דף עב.

בד"ה נהגו העם כו' אם עירב רגיל כו' והשתא אם עירב מי שאינו רגיל ולא שיתף כו' עכ"ל ר"ל דגם מי שאינו רגיל עירב אלא שלא שיתף וק"ל:

בא"ד אם עירבה עם שניהם ולא שיתפה כו' עכ"ל ומיירי שהיא רגילה בשניהם וק"ל:

בד"ה ומודין כו' אע"פ שחלוקין מבעל הבית בפתו אינן אוסרין כו' עכ"ל ולא דמי לאחין עם אביהן דלקמן דאי לאו מקבלי פרס מאביהן היו אוסרין להתם איירי שכ"א משתמש בביתו בכל דבר משא"כ הכא דמשתמשין כולן בביתו של בעה"ב ולתירוצ שני נמי הכא לאחרים אינו אלא כמשאיל להם רשותו אבל לבניו ודאי מקנה לכ"א ביתו דו"ק:

דף עב:

בפרש"י בד"ה ואיכא דאמרי כו' דב"ש סברי אע"פ שרשות אחת היא דמי לה' שעירבו כו' אפילו הכי כוליהו בעי לעירובי כו' עכ"ל לכאורה לא בעי לפרש להאי. לישנא דטעמא דב"ש משום מחיצה היא כתנאי דלעיל ולכך אפי' עירוב בא אצלן צריך עירוב לכ"א ואחד דא"כ אמאי קאמר חמשה שגבו את עירובן כו' כמאן דלא כחד הא איכא למימר דא"ש כב"ש אלא דהכא לא דמי לה' שגבו את עירובן כו' אלא דמחיצות גמורות חשיב להו אבל קשה דמנ"ל לתלמודא דטעמא דב"ש דאפילו דמי לה' שגבו עירובן כו' כוליהו בעי לעירובי אית להו אימא משום מחיצות בעי כוליהו לעירובי אבל בה' שגבו עירובן כו' אית להו לב"ש דלא בעי כוליהו לעירובי וי"ל כיון דב"ה מדמו הך דהכא לה' שגבו עירובן ובעי עירוב לכ"ע כשמויליכן עירובן למקום אחר נהי דב"ש פליגי הכא משום מחיצות גבי ה' שגבו עירובן כו' לא אשכחן דפליגי עלייהו ושפיר קאמר כמאן דלא כחד ומיהו לפי זה ה"מ שפיר לפרש להאי לישנא דטעמא דב"ש משום מחיצות ואפשר לומר דמ"ד נמי משום מחיצות לא גרע מה' שגבו עירובן כו' ותו לא מידי וצ"ע:

תוס' בד"ה אבל כו' עירובן כו' וא"ת טעמא דב"ש אתא לאשמועינן כו' עכ"ל מכח הך קושיא דטעמא דב"ש אתא לאשמועינן כתב מהרש"ל לעיל להפך גירסת הספרים וכצ"ל חד אמר מחלוקת במחיצות שאין מגיעות לתקרה כו' וחד אמר מחלוקת במחיצות המגיעות כו' דהשתא כיון דאיכא מאן דאמר מקמיה דלא פליגי במחיצות המגיעות כו' אלא באינן מגיעות כו' קאמר איהו בהיפך דלא פליגי באינן מגיעות כו' אלא במגיעות כו' ולא שייך בזה טעמא דב"ש אתא לאשמועינן כך תוכן כוונת מהרש"ל אבל דוחק הוא לפי זה להפך גם לקמן גירסת הספרים דקאמר מעיקרא למ"ד במחיצות המגיעות מחלוקת תיובתא ובתר הכי קאמר למ"ד במחיצות שאינן מגיעות לתקרה מחלוקת סייעתא ועוד דהך סוגיא דפרק ר"א דמילה איכא נמי תנא מקמיה ואפ"ה פריך אתנא בתרא טעמא דב"ש אתא לאשמועינן וע"כ נראה לומר דלא שייך למפרך טעמא דב"ש אתא לאשמועינן אלא בדברי התנאים דאתו לאשמועינן דינא מה שאין כן בשמעתין לעיל ודאי דאמוראי אתו לפרושי מתניתא וטעמא דבית שמאי נמי מפרשים ולא שייך בזה טעמא דבית שמאי אתא לאשמועינן דו"ק:

דף עג.

תוספות בד"ה ודניאל כו' דאייתי קרא לסיומן ולטעם כו עכ"ל דמשמע מדקאמר מאי טעמא דר' יהודה כו' דלאו לסיומן בעלמא לחוד מיייתי ועוד אם לסיומן בעלמא ליכא סימנא להתיר בעבדים דכך יש לנו למימר איפכא לאסור בעבדים דו"ק:

בד"ה כרבים דמו כו' ונראה לר"י כו' פתוחין למבוי וכיון שכל המבוי שלהם משתכחת תורת עירוב כו' עכ"ל וקצת קשה דהא דרין האחין ואביהן בחצר בהרבה בתים והחצר כולה שלהם קתני דלא צריכין עירוב ולא אמרי' ביה שמא תשתכח תורת עירוב מאותו חצר ולולי פרש"י ותוס' היה נראה לפרש בפשיטות דקמבעיא לראב"י דיחיד במקום נכרי לא אסר והנהו אב ובנו רב ותלמידו כיחידים דמי והנכרי אינו אוסר א"צ הכא הא קיירי ואוסר ופשט ליה להיתרא משום דלא שכיח כההיא עובדא דהמן בר ריסתקן וק"ל:

דף עג:

תוס' בד"ה אימא מצינתא כו' משמע ליה ואם נשתתפו במבוי בכל ענין כו' עכ"ל ולפ"ז הא דקאמר אימא מצינתא כו' אתאן לרבנן כו' היינו דוקא למ"ד בפת לא פליגי אבל למ"ד בפת פליגי וביון כ"ע לא פליגי דאין סומכין על שיתוף במקום עירוב ע"כ כרבנן נמי לא אתיא דמשמע ואם נשתתפו כו' בכל ענין אפילו ביין ומוחק לומר דקאמר אתאן כרבנן היינו רבנן דר"א בן תדאי דס"ל גם סומכין על שיתוף דיון וצ"ל המקשה לא נחית הכא להקשות אלא למ"ד קמא דס"ל דבפת לא פליגי אלא ביין ולמ"ד דביון לא פליגי טפי איכא לאקשוי דאתיא דלא כמאן ובהכי יתיישב לקמן דפריך לרב אמאי לא תני פתוחות דליכא למימר משום דדחוק ליה לפרושי כדקאמרינן דאתיא כר"מ ואם נשתתפו נמי קאמר ובסיפא נמי כיון דעירב רובא לא משתכחא ולכך לא תני פתוחות דהשתא מצו אתיא כולה בפשיטות כרבנן דסומכין על עירוב במקום שיתוף ועל שיתוף במקום עירוב אלא דמיירי הכא באינן פתוחות דמ"מ למ"ד דביין לא פליגי ולכ"ע אין סומכין דהכי אמר רב גידל משמיה דרב לעיל ע"כ לא אתיא נמי כרבנן דאם נשתתפו בכל ענין איירי אפילו ביין וע"כ אית לן לדחוקי ואם נשתתפו נמי קאמר ובסיפא משום דרובא עירב לא משתכחא ומיהו לשיטת רש"י שכתבו התוס' לעיל דלא פריך הכא למ"ד בפת לא פליגי דאם כן לא אתיא נמי רישא כר"מ אלא למ"ד בפת פליגי פריך הכא וע"כ הא דקאמר אתאן כרבנן לא משמע ליה ואם נשתתפו בכל ענין דאם כן לא אתיא נמי כרבנן דמורו ביין דאין סומכין וא"כ מאי פריך מ"ט דרב דלא כו' אימא דלכך לא תני פתוחות משום דהשתא אתיא שפיר בפשיטות כרבנן ויש ליישב דטפי נראה לתלמודא דחוק דלא למתני פתוחות מהנהו דחוקי דאיתנהו באוקימתא דלעיל ועוד יו"ל דאי ואם נשתתפו לחוד בלא עירוב כלל קתני לרבנן דסומכין עליו העירוב לא איצטריך ליה למתני בעירבו ונשתתפו ושכח א' כו' דסומכין דכל שכן הוא דו"ק:

בד"ה אלא פשיטא כו' שהמבוי חדא תשמישתא כו' והיינו טעמא כדפרישית דאפי' לשמואל הבית לחצירות חדא כו' עכ"ל ואע"ג דחורבה נמי חדא תשמישתא לתרווייהו היא כדאמרינן לעיל ואפי' הכי אין מטלטלין לשמואל דחורבה טעמא אחרינא אית בה משום דבחורבה ליכא עיקר תשמישתא כפירוש רש"י לעיל ע"ש וק"ל:

בד"ה כל שיתוף כו' כשעירבו החצירות דרך חלונות וכיון כו' ליכא למיגזר דלמא מפקי כו' עכ"ל ולפי זה לא הוצרך רש"י לפרש רב לא תני פתוחות כו' וכל עירבו דמתני' עירבו כל חצר לעצמה קאמר כו' עכ"ל אלא שעירבו החצירות דרך חלונות דליכא למיגזר מידי וי"ל לשיטת רש"י דמ"ד בפת לא פליגי אפילו בפת דעירוב ע"כ לא תני פתוחות כמ"ש התוס' לעיל ואי הוה עירבו החצירות דרך החלונות אכתי תקשי אמאי אוסר ר"מ ברישא אלא ע"כ דאיירי בלא עירבו יחד כלל אלא כל חצר לעצמו עירב דו"ק:

דף עד.

בפרש"י בית א' וחצר אחת כו' וחצר שבית אחרת פתוחה לה עכ"ל אבל בפ"ה כתבו התוס' בשם פרש"י דהכא וחצר אחת עם הבתים דמשמע שני בתים וזהו שכתבו התוספות הכא לפ"ה דהכא ולמעלה פירשנו באופן אחר דהיינו בשם רש"י גופיה וביש ספרים הגיהו הכא בתוס' ולמעלה פי' דאין לפרש בענין אחר בפ"ק כו' ואין צורך וק"ל:

בד"ה ה"נ לא גזור כו' לאפוקי מאני דחצר לחורבה דרך כו' עכ"ל וכ"ה בכל הספרים שלפנינו ה"נ לא כו' לאפוקי מאני דחצר כו' אבל מדברי התוס' נראה דגרס'י הכא נמי לא גזור לאפוקי מאני דבתים לחורבה אבל מאני דחצר שרי כמו דשרי מאני דמבוי לחורבה דהא חצרות ומבואות כולן רשות א' הן דו"ק:

תוס' בד"ה עד שיהו כו' ולא משוי להו עירוב חדא חצר כו' עכ"ל כצ"ל נ"ל (וה"ה) [ויכ"כ] בסוף דבריהם אין לחושבם אחד ויותר מבשל נכרי ועירבו דטפי מעירוב כו' דו"ק:

בא"ד כיון שאין פתוחין זו לזו אלא למבוי הכא נמי כו' כשפתוחות זו לזו משום דיכולין כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דמשכחת לרב כו' זו לזו דרך סולמות כו' ועוד יש למצוא כגון שמערבין דרך חלונות כו' עכ"ל כל אריכות דבריהם דהכא ראוי היה לכותבם גם לעיל גבי כל שאין מכניסו כו' שהקשו שם כעין הקושיא דהכא וכן התיורן שכתבו הכא דרך סולמות היה ראוי לתרץ גם קושייתם דלעיל ואפשר משום דאוקיימתא דלעיל כל שאין מכניסו כו' לא קאי לא חשו להאריך בתירוצים ונטרו עד הכא להאריך בו לפי המסקנא דהכא דו"ק:

בא"ד כמו בפתח גמור יחא בחלון שבין חצר לחצר תורת מחיצה כמו כו' עכ"ל כצ"ל:

דף עד:

גמ' לעולם כו' קיבלה כו' ואיבות בר איהי סבר מקום פיתא כו' כפרש"י וה"ה דהמ"ל דהשתא נמי חזנא הוה ביה ואיבות בר איהי סבר שפיר כשמואל דמקום לניה גרים ורב ענן שדייה משום דסבר כרב דמקום פיתא גרים דה"נ למאי דבעי למימר מעיקרא לא ס"ל רב ענן כשמואל אלא דתלמודא ידע דעובדא כך היה דלא היה חזנא שם השתא ואם כן ע"כ סבר היה איבות דשמואל ס"ל מקום פיתא גרים וק"ל:

תוס' בד"ה מבוי שצידו כו' ור"י פי' כו' דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטח זה הדר כו' ויזיקנו הנכרי כו' עכ"ל דבריהם אינם מובנים לי בזה וכי משום שלא יזיקנו נגעו בו לאסור לערב אלא משום שלא ילמוד ממעשיו הוא ובפתחים נמי דמרתת הנכרי טובא ולא יזיקנו אמאי שרי לערב מ"מ הא איכא למיחש שמא ילמוד ממעשיו אבל דברי הרא"ש בשם פר"י נכונים בזה וכן מצאתי במרדכי ישן וז"ל ור"י פירש דוקא נקט חלונות משום דכי לא מערבי בדהי הדדי מירתת ישראל כו' וכי מערבי לא מירתת אבל דרך פתחים כיון דאפי' אם לא מערבין שכיח דלייר ולא מירתת כו' ושרי לערב כיון דבלאו עירוב נמי שכיח דלייר עכ"ל ותו לא מידי דו"ק:

בד"ה ה"א טעמא דרב כו' ועי' חלונות נמי אין מערבין אלא להחשיב בתים כו' עכ"ל וכדאמר אי מההיא ה"א דירת נכרי כו' ה"ה דהמ"ל דאי מההיא לא הוה ידעינן דאין מערבין דרך חלונות וק"ל:

בא"ד והא דנקט חלונות לאשמועינן דלא מבעיא אם יש פתחים כו' עכ"ל קצת קשה דהשתא נמי איכא למימר דנקט חלונות דבין בית לבית איירי מדקאמר פתחים כמ"ש ר"י לעיל ולכך מיירי כשפתחים לבית טפי דדרך הוא לעשות חלונות ולאשמועינן דדוקא בפתחים לבית אין מערבין דאין לחושבם כבתים אבל בפתחים לחצר שרי דמחשב כבתים ואי הוה נקט פתחים ה"א דמיירי נמי בפתחים לחצר ומשום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי דו"ק:

בא"ד ואע"ג דלעיל גבי חצרות חשבינן פתוחות זו לזו כחד כו' עכ"ל יש לדקדק דמאי קושיא דהא לעיל במלתיה דרב כתבו התוס' דנהי דעי"י פתחים חשובים כחד עי"י חלונות לא חשיבי כחד כמו סולם שאינו

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

מחשיב אותם כחד וי"ל כיון דהכא ע"י חלונות לפי ר"ת נחשב להיות מן המבוי אית לן למחשב נמי ע"י חלונות כחד ודו"ק:

בא"ד אבל הכא שיש להם פתח אחר לר"ה אסרי אחצר דחשיבי בתים עכ"ל הוא מנומנם לכאורה מאי אסרי אחצר שייך הכא אלא דחשיבי הכא בתים להתיר המבוי בלחי וקורה ויש לפרש דה"ק אבל הכא ר"ל כה"ג דמיידי הכא שיש להם פתח מצד אחר בההיא (ה"ה) [הי'] בתים זו לפנים מזו נמי לא הוו כוליהו כבית שער ואותו שיש לו פתח מצד אחר אוסר אחצר וצריך נמי ליתן עירוב וק"ל:

בא"ד אי מהכא לא ידענא בתים וחצרות כמה אמאי לא ידענא כו' עכ"ל עיקר קושייתם מחצרות כמה דהוה ידענא שפיר אבל רש"י ל"ג כלל חצרות וק"ל:

בא"ד ועי"ל דה"א כו' וקאמר דע"י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו כו' אלא בפתח גמור עכ"ל ולפי זה ניחא דנקט חלונות דוקא ומיהו לשון פתחים אינו מיושב לפי זה וק"ל:

בא"ד ונצו א' נקט לרבנותא דאע"פ שרוחב המבוי מפסיק כו' עכ"ל ולפי שאר הפירושים ניחא הא דנקט נצו אחד נכרי משום דאין דרך במבוי שיהיו כל החצרות מצד א' ודו"ק:

בא"ד ודלא כפ"ה ואין פי' זה כשיטה שפירשנו לעיל גבי מלתיה דרב כו' עכ"ל ר"ל דלא כפ"ה שפי' לעיל דהיכא דמצני לערובי והוו חדא בלא עירוב נמי הוו חדא ור"ל דאין פי' זה כשיטה כו' ר"ל שכתבו לעיל במלתיה דרב דלא נעשו החצרות חדא ע"י עירוב חלונות ודו"ק:

דף עה.

בפרש"י בד"ה הא לא עירבה כו' ושאונה מעורבת אסורה דהא פשיטא כו' דכבר תני לה לעיל כו' עכ"ל יבקושיא דלעיל דפריך מאי איריא רנל אסורה רנל מותרת נמי ולא תקשי ליה דאימא לגופיה אתא לאשמועינן דפנימית שאינה מעורבת אסורה דמ"מ שתיאן אסורות לא איצטריך למתני דחיצונה אסורה אפי' ברנל המותרת וק"ל:

תוס' בד"ה אלמא רנל כו' הא דלא מוקי בעשתה דקה כו' ההיא דשכח אחד מן הפנימית בלא עשתה דקה עכ"ל משמע להו דאין לחלק וברנל אסורה נמי שרי ע"י דקה ודקשיא להו לאוקמא ההיא דשל יחידים בעשתה דקה ודייקנן מונה דבשל רבים צריכין לערב ה"ק של רבים צריכין לערב משום שנים הדרים ביחד ואסרי אהדדי אבל היחיד (אף) שהוא בחיצונה שרי ע"י דקה גס אם לא עירבו ב' הפנימית ומיהו קצת קשה לדברי התוס' כיון דדקה מהני לר"ע אפי' ברנל האסורה אמאי לא מפליג הכא ברישא דקתני החיצונה ולא הפנימית שתיאן אסורות בד"א בלא עשתה דקה אבל בעשתה דקה החיצונה שרי ודו"ק:

דף עה:

תוס' בד"ה ע"כ לא כו' וי"ל דהוא מפרש כר"י כו' אדמבטלת לי קאסרת עלי כו' עכ"ל [א] לאו ממס כר"י דאליביה בכל זו לפנים מזו אין מבטלין לרבנן כדקאמר סתם אדמבטלת לי קאסרת עלי אבל לאביי אליבא דשמואל בכל זו לפנים מזו מבטלין חוץ מהך דנתנו עירובן בפנימית והחיצונה לא עירבה דאין מבטלין מה"ט דקאמרי אדמבטלת קאסרת עלי בפשיעותך כו' ויש לדקדק דלפ"ז לאביי נמי הל"ל פעמים מבטלין ופעמים אין מבטלין בזו לפנים מזו כמו לרבא דבבולן אין מבטלין חוץ מהך דאסרת בפשיעה ה"נ לאביי בהיפך בבולן מבטלין חוץ מהך דאסרת עלי בפשיעה וי"ל דמלתיה דאביי לעיל אליביה דר"ע הוא דבבולן מבטלין וכן מלתיה דרבא לעיל אליביה דר"ע דלרבנן בבולן אין מבטלין וה"ה דה"מ למיפלג לעיל אליבא דרבנן לאביי בבולן מבטלין חוץ מהך דאסרת עלי בפשיעה ולרבא בבולן אין מבטלין ומיהו ק"ק לפי זה בעיקר קושייתם דלנ"מ דאימא אביי לעיל אליבא דר"ע אמר למלתיה אבל לרבנן בבולן אין מבטלין ובהא לא פלוגי עליה דרבא אלא אליבא דר"ע פלוגי לעיל ודו"ק:

דף עו.

בפרש"י בד"ה זה נעשה בית שער כו' לחצר שהוא פתוח לו עכ"ל ר"ל שמולכת עירובן דרך עליהן לאמצעית דאין לפרש דכ"א מבתיים החיצונים נעשה בית שער לאמצעי כללעיל (עירובין ב') [בי'] בתים זו לפנים מזו ולעיל הפנימית אין לה דרך אחרת אלא עליה והחיצונים אין להן כלל דרך על הפנימית משא"כ הכא דהחיצון יש לו דרך על אמצעי כמו שיש לאמצעי על החיצון וק"ל:

תוס' בד"ה אמצעי כו' באחד מן הבתים הסמוכין לחצרות או אפילו בבית באחת מהחצרות כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל בא' מהבתים הסמוכין לחצרות דהיינו בא' מבתיים החיצונים דאותו בית נעשה בית לחצר הסמוכה וכן לחצר שאינה סמוכה לה נעשו ב' הבתים הסמוכים לה כ"א בית שער שדרך שם מולכת עירובה לבית השלישי ממנה וכתבו או אפי' באחד משאר בתים שבחצרות שאז כל הג' בתים נעשו בית שער לחצר שמולכת עירובן שם דרך עליהן לחצר אחרת וק"ל:

בד"ה שניהם קנו כו' משמע דאיירי בעירובי תחומין כו' עכ"ל היינו ממה שפירש לקנות שביתה הכי משמע דאיירי בתחומין וכמ"ש הרא"ש ומיהו גס רש"י שלפנינו בפ' ב"מ פי' כן הא דשניהם קנו עירוב איירי בתחומין ואפ"ה בהך דמשני ל"ק באז בעירובי חצירות כאן בתחומין דהיינו בתחומין מחמירין ימחלק דהיינו לכתחילה אבל דביעבד קאמר רבא דקנו שביתה אבל התוס' הכא לא נראה להם לחלק בזה גס התוס' שם דחו פירושו שם דאין לחלק בין לכתחילה ובין דיעבד ע"ש ודו"ק:

נמ' פשיטא כיון דאמר ד' על ד' כו' בדוכתי אחריתי לא דייק ליה למפרך כי הכא דלא למתני דיוקא דרישא משום דהכא דייק ליה דאגא ממיולא ידענא דבפחות מד' ולמעלה מעשרה לא משום דלא עדיף מאילו כל הכותל אינו גבוה יותר מי' דהוי מחיצה מעלייתא כפרש"י וק"ל:

דף עו:

תוס' בד"ה ור"י כו' ועוד תעשה ריבוע בתוך העיגול כו' עכ"ל ציור זה הוא שריבוע פנימי עומד באלכסון של ריבוע חיצון ונקצו דבריהם הכא שסמכו עצמם אמה שכתבו כן בפ' כיצד מעבדין בד"ה כל אמתא כו' וכן ציירו התוס' דבר זה בפ"ק דסוכה אבל מהרש"ל הבין מדברי התוס' דהכא לציירו בענין אחר יא"צ ודו"ק:

בא"ד ריבוע מגו עיגולא פלגא ממה שנשאר כו' עכ"ל מדברי מהרש"ל פי' הריבוע פנימי יהיה פחות מן העיגול פלגא עכ"ל וכן נראה לכאורה ממה שכתבו אח"כ פלגא ממה שנשאר בריבוע החיצון כו' דר"ל דריבוע הפנימי הוא מתמעט מן העיגול חתיכה של אמה על אמה דהוא חציו ממה שנשאר בריבוע החיצון על הפנימי דהיינו ב' חתיכות של אמה על אמה ופלגא ממנו חתיכות של אמה על אמה דהוא נמי חציו של פנימי דכל הפנימי הוא ג"ב ב' חתיכות של אמה על אמה אבל א"א לפרש כן דכיון דהכל קאי אריבוע חיצון תקשי כעין שדקשו לעיל דכי היכי דקאמר עיגולא מגו ריבוע ריבעא מכל ריבוע החיצון ה"נ הל"ל ריבועא מגו עיגולא ריבעא מכל ריבוע החיצון כיון דהכל קאי אריבוע החיצון וע"כ נראה

דכוונתם הכא כמ"ש בהדיא בפ"ק דסוכה וריבוע הפנימי נתמעט מריבוע החיצון פלגא כו' וה"ק ריבוע מתוך עיגולא דהיינו ריבוע הפנימי נתמעט מריבוע החיצון פלגא מכל הריבוע החיצון דהיינו ממה שנשאר בריבוע החיצון על הפנימי הוא הפלגא מריבוע החיצון שהם ב' חתיכות של אמה על אמה דהוא נמי חציו של פנימי ר"ל דחציו השני מכל ריבוע החיצון הוא כשיעור ריבוע של כל הפנימי ותו לא מירי ודו"ק:

בד"ה ובלבד שלא יורידו כו' והא דשרו רבנן מחצר לחצר היינו דוקא כשלא עירבה כו' אבל עירבה כו' עכ"ל לר' יוחנן ניחא דר"ש פליג ולא נזר אף בעירבו אבל לרב קשה מאי קאמר רב הלכה כר"ש והוא שלא עירבו הא רבנן דפליגי עליה נמי הכי ס"ל כמ"ש התוס' הכא וי"ל דה"ק רב הלכה כר"ש לענין קרפיפות עם חצירות דהוו רשות א' וקאמר דאליבא דכ"ע והוא שלא עירבו כו' דבהא לא פלוגי דבין לרבנן ובין לר"ש דוקא בלא עירבו אבל בעירבו אפי' חצרות ביחד לא הוו רשות א' וקאמר ר' יוחנן דבהא נמי פליג ר"ש וסבד דאפי' בעירבו הוו רשות א' ודו"ק:

דף עז.

תוס' בד"ה ור' יוחנן כו' פי' מן הבית דמן החצר אפי' ברחב ד' שרי כו' עכ"ל וליכא לאקשווי דמאי קושיא לר"י ממתני' דקתני מעלין לא דאימא מתני' מעלין מן הבית קאמר דלא ור"י דקאמר מעלין היינו מן החצר וכר"ש דמשמע ליה דר"י אמתני' קאי דאיירי מן הבית אין מעלין וקאמר איהו באין בו ד' דמעלין אף מן הבית ודו"ק:

בד"ה עולין אין כו' וי"ל דס"ד כו' וה"ה ברוחב ד' כיון שהוא גבוה י' כו' עכ"ל ק"ק כיון דלא ידע לפלוגי לר"י בין אין בו ד' ובין יש בו ד' בלאו דיוקא דעולין אין מעלין לא תקשי ליה גופה דמתני' אמאי קתני כלל רחב ד' ויש ליישב ודו"ק:

בד"ה ברשויות דרבנן כו' ושרי אפי' להחליף כשיש בין רה"י לברמלית כו' והא דאר"י הכא כו' דזעירי אמרה עכ"ל ויש לדקדק לפי הסברא שכתבו התוס' לעיל דאיכא להחמיר טפי הכא שזהכל רה"י ואסור לרב אבל ברה"י וברמלית אין נראה שיחלוק רב א"כ ה"ג איכא למימר לר"י אע"ג דהכא מחמיר היכא דהכל רה"י ואסור להחליף התם ברה"י וברמלית אפשר דמיקל ומתיר אף להחליף ואמאי קאמר דזעירי אמרה וי"ל דהכא לרב ניחא דמחמיר טפי בהכל רה"י ואתו למטעני להוציא מרה"י זה לרה"י אחר ולכך עשו חיזוק ויתר משל תורה דאיירי בב' רשויות וליכא למטעני כ"כ ומה"ט נמי ברה"י וברמלית נמי ליכא למטעני דהוו ב' רשויות אבל לרבי יוחנן כיון דבשל תורה אסור להחליף ובהכל רה"י נמי. אסרו להחליף משום דעשו אתו כעין של תורה מכ"ש ברה"י וברמלית לאית לן למימר דעשהו כשל תורה דדמיא ליה טפי דהוה נמי ב' רשויות ודו"ק:

דף עז:

תוס' בד"ה אם יש באיצטבא כו' ותימה דבסמוך בעינן שיניע סולם עד כו' עכ"ל יש לדקדק אמאי לא תקשי להו לפרש"י מהך דזיז היוצא כו' והניח עליו סולם כו' דבעי הזיז להיות ד' על ד' והכא אמאי לא בעי איצטבא עליונה ד' על ד' ולפר"י ניחא דה"ג הכא בעי ד' על ד' ויש ליישב דהכא בסמכו לאיצטבא לכותל גופיה סגי במשך ד' אבל התם בסמך הסולם לזיז ולא לכותל בעי זיז גופיה ד' על ד' להיות פתח לכותל ודו"ק:

בא"ד ואיצטריך לאשמועינן באיצטבא כו' ה"א דסולם כו' עכ"ל ר"ל דהשתא לפר"י ניחא דאיצטריך איצטבא וסולם פורחות אבל לפרש"י דאיירי בפורחות ויש איור בין השליבות א"כ לא איצטריכו תרווייהו דבין באיצטבא ובין בסולם איכא איורא וק"ל:

בא"ד ולא חשיבא כסולם כל שהוא דחזי לעלייה ומבטל האויר שתחת הזיז עכ"ל ומה"ט דחזי לעלייה ה"מ התוס' למיעבד צריכותא לעיל דאי לאו איצטבא דלא הוה קאמר רק סולם ה"א דוקא סולם דחזי לעלייה אבל איצטבא דלא חזי לעלייה לא אפילו אין בין זה לזה שלש ומיהו גבי זיז הכא לא ניחא להו למימר דעדיף מאיצטבא מה"ט שכתבו לעיל דמיידי באחורי הסולם מחובר וליכא אויר בין השליבות משא"כ באיצטבא דהוי אויר דהא כיון דבסולם כל שהוא קאיירי לא עדיף מאיצטבא דיש בו נמי רנל כל שהוא ודו"ק:

דף עח.

תוס' בד"ה אלא מאי כו' דמנח עליה מידי מה יש לו להועיל שם כיון דאין החוליא גבוה י' מבחוץ כו' עכ"ל אע"ג דע"י צירוף חוליא תוך הבור רה"י היינו משום דמבפנים כותלי הבור גבוה י' אבל כי מנח עליה מידי להיות עליה רה"י אין המחיצה שתוך הבור עושות למעלה רה"י שהרי מכוסותן ון ובעי החוליא גבוה י' מבחוץ לרה"ר ודו"ק:

בד"ה רב יוסף כו' שהרי אם לא היה הסולם כו' אלא נראה לר"י דלסקימנא בעלמא נקטיה הכא כו' עכ"ל ר"ל דהני שיעורי דנקטי רב יוסף ואביי אינו מכוון לרב יוסף הוי הסולם י"ג פחות ב' חומשים ולאביי הוי י' פחות חומש שהם האלכסון משיעורה דמרחיק הסולם למטה מן הכותל כשיעור שנשען על גובה הכותל כמ"ש התוס' בסמוך ולא נקיט רב יוסף י"ג ואביי י"א אלא לסימנא להרחיק מראש הכותל כשיעור שנתמעט מי"ד דקאמר שמואל דהיינו טפח א' לרב יוסף וג' טפחים לאביי וה"ה דיש לפחות עוד מהסולם למטה כשיעור שיתרחק למטה כפי מה שנשען בגובה דהיינו ט' לרב יוסף וז' לאביי ולא ניחא להו לפרש בפשיטות דנקטי הני שיעורי דזקא וכדי הרחקה מראש הכותל לרב יוסף טפח ולאביי ג' טפחים מ"מ תקשי ל"ל למנקט הני שיעורי כיון דבהרחקה דלמטה ליכא טעמא לדיהו א"כ בפחות או ביתר משיעורי דנקטו אביי ורב יוסף נמי כיון דיכול להעמיד הסולם טפח מראש הכותל לרב יוסף וג' טפחים לאביי דהא לפי זה בהרחקה דלמטה ליכא נפקותא ודו"ק:

דף עח:

בד"ה א"ל בעשרה כו' ור"ת מפרש בעשרה היינו שלא ישאר מן הסילם עד ראש כו' עכ"ל לשיטתו שפי' לעיל בסולם קבוע לא בעי שיניע עד ראש הכותל ניחא הכא בחקך בכותל ודאי דקבוע הוא אבל התוס' לעיל דחו פירושו וכתבו דבסולם קבוע נמי בעי שיניע עד ראש הכותל אי לאו דהוה ד' על ד' בשליבה עליונה ומוחק הוא לומר כן הכא דחקך בכותל במדרגה עליונה ד' על ד' ודו"ק:

בד"ה אפילו מלא קש כו' ולא כההיא דלעיל פנה הטמונה בתבן כו' עכ"ל דההוא תבן איירי שאינו ניטל כגון שהקצוה ללבנים כפרש"י לעיל ומה"ט נמי ארנקי מבטל שאינו ניטל הוא וק"ל:

בא"ד ומההיא דאהל תקשי נמי אההיא דשבת עכ"ל כצ"ל ור"ל דתרווייהו איירי בדאורייתא וק"ל:

בד"ה וכן שתי כו' ואם רצו מערבין א' אפילו היא מופלגת ג' כשהן זו כו' כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בד"ה והתנן בית כו' מ"מ מכ"ש דעפר שמעינן דבעי ביטול כו' עכ"ל ר"ל מדתני במתני' בעפר דבעי ביטול בפירוש משמע ללא סני ליה בעפר באין עתיד לפנותו ומכ"ש בתבן וק"ל:

דף עט:

תוס' בד"ה ש"מ דיוורין כו' יש דיוורין כו' כגון ישראל כו' עכ"ל ולא דמיא להאיא דפ"ק בשיירא שחנתה בבקעה ומת א' מהם דאיכא פלוגתא משום דבהך דישראל וגר לא מקרי דיוורין באין בשבת דכיון דה"ל להחזיק מבע"י ה"ל כאילו החזיק מבע"י והך דהכא נמי אין נראה לתוס' לדמות להך דשיירא כו' י:כפרש"י משום ללא איירי התם בגפילת מחיצה כי הכא דו"ק:

בד"ה ואיבעית כו' וקצת תימה באנשי חצר ששכח כו' היאך יכנס ויצא כו' עכ"ל לכאורה במלתא דהכא נופיה דנפרצה המחיצה בין ב' החצרות ואסרי אהדדי תקשי להו היאך יכנס ויצא כו' ונראה לומר בהך דהכא בבית שבין ב' חצרות אף אחר שנתמעט התבן מי' טפחים דין פתח שבין ב' חצרות יש להן ללא אסרי אהדדי דכ"א מהחצרות יש לו פתח לבית שביניהם ואם רצו מערבין אחד ואם רצו מערבין שנים ולא קאמר דשניהם אסורין אלא להשתמש בבית זה שביניהם כיון שנתמעט התבן שהיה ביניהן והשתא אינן צריכין למעלת דלת ויוכלו ליכנס וליצא כ"א מביטו שדר בו לחצר ולא קאמר דכ"א נועל ביתו אלא על בית שביניהם דשם אסרי אהדדי וכיון דש ביה אתו לטלטולי אבל אהך דאנשי חצר ששכח א' מהן כו' דאסרי אהדדי בחצרן תקשי להו שפיר לפרש"י דבעי גס התם געילת דלת והיאך יכנס ויצא כו' דו"ק:

בא"ד וגם רבא שציה לפנות כליו משמע דוקא לפי שביטל הוצרך כו' אבל אם לא היה מבטל כו' עכ"ל משמע להו לפרש"י לכאורה ללכך יעגול משום דשמא אתי לטלטולי דאין לחלק בין ביטל דהמבטל צריך לעגול ללא ביטול דכולהו צריכין לעגול שלא יטלטלו ואהא קשיא להו מרבא שציה כו' ותירצו מיהו מצינן למימר כו' אבל ק"ק דלא הוו צריכי דלקדק כן מרבא אלא מפרש"י גופיה שפי' וה"ה דס"ל כו' בכל מבטל רשות בעינן לעגול דמשמע אם לא היה מבטל לא היו צריכין לעגול דו"ק:

בד"ה ומזכה להם כו' וא"ת אמה העבריה היכי זוכה והלא היא סמוכה על כו' עכ"ל ומעבד עברי לא תקשי להו היכי הוא זוכה והלא הוא סמוך על שלחן רבו דכיון דיש לו יד ממאורייתא פסיקא להו ללא מהני טעמא דסמוך על שלוחנו אלא בבנו דו"ק:

דף פ.

תוס' בד"ה רב אמר כו' ובחצרות בזמן שהן מרובין סני ב' סעודות לכולן ובזמן שהן מועטין סני בגונגרת כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל בין במרובין ובין במועטין חמיר תחומין מחצרות דו"ק:

בא"ד והשלח עירוב ביד חש"ו כו' ובחצירות קטן גובה כו' עכ"ל והמ"ל נמי דבתחומין אין מערבין אלא ממעתו ואין מערבין אלא לדבר מצוה ואפשר דבפלוגתא לא קמיירי והני פלוגתא ניניה דאיכא למ"ד לקמן בחצרות נמי אין מערבין אלא לדעת ואיכא למ"ד בפ' בכל מערבין דבתחומין נמי מערבין שלא לדבר מצוה דו"ק:

בד"ה מעשה בכלתו כו' ולפ"ה דמוקי לה בתחומין יש לפרש דר' חייא ור' ישמעאל כו' אזדו לטעמייהו כו' עכ"ל ר"ל והשתא אין אנו צריכין לפרש טעמא דרב משום דבחצרות גמר ומקני כמ"ש התוס' לעיל אלא דרב כר' חייא לתחומין דאורייתא משא"כ חצרות ושמואל כר' ישמעאל בר"י וק"ל:

בד"ה רגיל אין כו' דרגיל אסר כמו פתח הרגיל אבל שאינו רגיל אינו אוסר כו' עכ"ל ר"ל דאסר היינו רגיל ולא אסר היינו אינו רגיל ולאפקוי מפ"י הרא"ש והמרדכי דרגיל ואינו רגיל הוא מלתא אחריתא דרגיל היינו רגיל לערב ואינו רגיל אינו רגיל לערב ותירווייה דלאסרי ע"ש דו"ק:

דף פ:

תוס' בד"ה שאני התם כו' ובקונט' לא פירש כן ובספרים דגרסי שאני התם דליכא כו' עכ"ל ר"ל דבקונט' לא פי' כן ולפי הגירסא דגרסי שאני התם דליכא מחיצות וע"ז כתבו דאף לאותה גירסא יש לפרש כן כפי' ר"ת דו"ק:

בד"ה אבל קורה כו' ואין להקשות מהא דפסלינן לולב של אשירה אפי' ביום טוב שני כו' עכ"ל ר"ל דלא היו גמי התם רק מצוה דרבנן ואע"ג דהתם נמי בעי שיעור גובה לולב ועבוי משהו מ"מ לא ה"ל להחמיר בשיעורא זוטא כי הכא בלחי לתירון ראשון של התוספות מיהו [א] לפי' הר"א ודאי דלק"מ מלולב ללא שיך בלולב לדבק הכתימים בכותל דו"ק:

בד"ה אגב אורחא כו' לקמן בגמרא וחצי חצי חציה כו' כצ"ל:

דף פא.

בפרש"י בד"ה לאפקוי כו' והתם מודה ר' יהושע דליכא למיחש משום איבה כו' עכ"ל לא ידענא מאי איבה שייכא הכא לענין פת אין מידי אחרינא לא ללא קאמרינן משום איבה אלא לענין שלימה ופרוסה י"ש ליישב משום המסקנא דלאפקוי מדר"י לענין שלימה אין פרוסה לא נקט איבה אבל לפום [הך] סברא אית לן למימר טעמא אחרינא דהתם מודה ר"י דליכא כ"כ משום דירה כמו בחצירות ועיקר דירה ע"י הפת שנמשך אחריו כפרש"י פרק הדר דו"ק:

בד"ה מאן שמעת כו' דלמא האי בכל דקתני אפת קאי כברייתא וה"ק בכל מיני פת כו' עכ"ל צ"ע [ב] לפירושו מאי קא משני לאפקוי מדר"י שלימה אין כו' דהדרא קושיין דלכותיה כיון דע"כ בכל מערבין דברייתא לא מתפרשא לאפקוי מדר"י דהא קתני פת אין מידי אחרינא לא אלא בכל מיני פת קאמר וא"כ מתני' נמי ממאי דבכל דתני אפרוסה קאמר ולאפקוי מר"י דלמא אפת קאי דבכל מיני פת מערבין בחצרות ומשתתפין בכל מיני כו' וכברייתא ודברי התוס' לפי גירסתם נוחין בזה דו"ק:

תוס' בד"ה והא ההיא כו' לעשות עכ"ל הס"ר ואח"כ מה"ד דכתיב וחתה קח וגו' כצ"ל:

בד"ה לא זכו לו כו' ובחנם פירש כן דאפי' מתכוין לו להקנות לו בחנם ואפי' זיכה כו' עכ"ל לכאורה יש לבוין פירושו כדבריהם ור"ל שהרי לא נתכוין לזכות לו במתנת חנם כו' שהנותן המעה לא נתכוין שיזכה לו החנוני מתנת חנם כו' אלא לקנות החנוני מעה וע"י המעה הוא קונה עירוב והשתא אפילו זיכה לו החנוני ע"י אחר לא מהני דה"ל שלא מדעתו ואפשר דסוק דבריו שכתב ונמצא מערב לו במעותיו כו' הכי משמע דר"ל שהחנוני לא נתכוין לזכות לו מתנת חנם כו' אלא במעותיו דו"ק:

דף פא:

בד"ה ד"ת מעות כו' דורש ר' יוחנן או קנה מיד עמיתך הא לנכרי כו' עכ"ל עיקר דבריהם הכא לר"ל ולא ה"ל למנקט דרשה דר"י אלא דרשה דר"ל הא לנכרי בכסף ויש ליישב דדרשה דר"י הוזכר בהדיא שם בפ' הלוהק וממילא נשמע להיפך לר"י דו"ק:

בד"ה שמא יאמרו כו' ודער ביה וא"ל שקול זוך כו' דאי לא הוה א"ל שקול זוך הוה עלייהו ש"ש וה"ג גבי חטיין כו' עכ"ל לא אסקי אדעתיהו האי טעמא דהוי ש"ש על הזזי משום דיכול להוציאם כמ"ש לקמן אלא משום כיון דמתחילה בתורת מכירה באו לידו ולא בתורת פקדון אע"ג דהדר ביה הוה עלייהו ש"ש ה"ג בחטיין אף אם המשיכה לא תקנה לא יאמר לו נשרפו חטיך בעליה כפי' ריב"ן משום דהוה עלייהו ש"ש כיון שבתורת מכירה באו לידו ולא בתורת פקדון דו"ק:

דף פב.

בד"ה אר"י אימתי כו' ונראה היכא דבידו לגמרי כו' לא הוה אסמכתא כו' עכ"ל ומיהו באם אוכיר ולא אעביד אשלים אלפא זזוי הוה אסמכתא כיון דגזים הוה אסמכתא אע"ג דהוי בידו לגמרי ואדרבה אינטריך ליה לרש"י התם נמי לטעמא דבידו הוא דאי לאו בידו כלל אע"ג דגזים לא הוה אסמכתא דו"ק:

דף פב:

תוס' בד"ה הא דאיתיה לאבזה כו' לרב יהושע כו' לא הא ר"מ לשנויי כו' דהא לא מפליג כו' עכ"ל דליכא למימר דרב יהושע בר אידי הוה סבר כסברת המקשה דעד ועד לא הוה בכלל ושפיר מפליג בין איתיה לליתיה דלא תקשי מההוא דעד בן שש אדר' ינאי ור"ל ודלא תקשי מעד בן שש אדרב אסי הוצרך לאוקמא הא דרב אסי כגון שעירב עליו לצפון כו' דמ"מ תקשי מי הכריחו למימר דעד ולא עד בכלל דאימא דעד ועד בכלל ולא תקשי אלא הא דר' ינאי ור"ל ונוקמא בדאיתיה דו"ק:

דף פג.

בפרש"י בד"ה כמה היא תמניא כו' לכל ב' ביצים כו' א' ממ' בביצה דקאמר דהוו לפ' ביצים כו' עכ"ל וק"ק לפי' זה לקמן דקאמר ה"ק נמצאת שליש של צפורי בועודות של רבי כו' דלא הוה כן לפי' זה בועודות לחוד אלא עם החלתן תמניא והל"ל נמצאת שליש של צפורי בחלתן ובעודות של רבי כו' דו"ק:

בתוס' בד"ה חלתא כמה כו' ר"ח גרס חלתן כמה הויין תשעה מאתן כו' עכ"ל כצ"ל לפי גירסא זו ודאי דא"א לפרש אלא כפי' שני של רש"י כדמסיק דאיירי בועודות היינו בלא חלתן אבל לפי' קמא של רש"י דבועודות עם חלתן קאיירי טפי להו ביצים וק"ל:

בד"ה שליש דידה כו' לא דק דמעט חסר כו' ונכי פורתא עכ"ל ולא היו נכי תולתא מצומצם כמו שכתוב בגמרות שלפנינו שהרי חסר עוד משליש הזה שליש חומש ביצה שהיה חסר מן קע"ג חומש ביצה כפרש"י לעיל דו"ק:

בד"ה נמצאת שליש כו' שליש דקתני בברייתא קאי אשליש צפורי כו' עכ"ל אולי שזה סותר פי' מהר"י לקמן דפי' דקאי נמי אשליש מדברית מלבר וק"ל:

בד"ה יתירה על כו' יתירה על ר"ז קרוב לב' חומשין כו' שליש שלה ס"ט ביצים וחצי חומש כו' עכ"ל דלא היו התוספת על ר"ז ב' חומשים שלמים שהרי חסר מהן חומש דחומש ביצה כמ"ש מהרש"ל וזה שכתבו דלשליש שלה היו התוספת קרוב לחצי חומש וכשתצרף אותו חצי חומש לט' העומות היו ויתר מחצי ביצה אחד מכ' בביצה דו"ק:

בד"ה על מחצה מדבריות כו' וקאי שליש דברייתא אתרווייהו ואביצה ורבינא מפרש דברי ר' ירמיה כו' עכ"ל הכי משמע למהר"י דקאי נמי שליש אשליש מדברית ומלבר דמחצה מדברית דקאמר לא הוזכר בברייתא אי לאו שליש דקאמר היינו נמי שליש מדברית מלבר ומשמע ליה נמי דרבינא בא לפרש דברי ר' ירמיה וה"ק רבי ירמיה נמצאת כו' דאל"כ מי הכריחו לר' ירמיה להוסיף בדבריו ושליש שלה קרוב למחצה מדברית אם לא שנתכוון כרבינא וכמ"ש התוס' ומיהו הא ודאי לא קשיא דאם נתכוון ר' ירמיה כמשמעו בלא ועדות אמאי לא קאמר נמצאת סאה של צפורי יתירה על מדברית ס"ג קרוב לשליש של ירושלמית דהיינו י"ח דזה ויתר קרוב משליש דידה שהוא ס"ט דניחא ליה לאוקמא אשליש דידה דהיינו של צפורי דהוזכר בברייתא אבל ירושלמית לא הוזכר בברייתא ומיהו ק"ק לפירושו דלא ה"ל לתלמודא למימר אלא אמר רבינא כו' כיון דאינו אלא מפרש דברי ר' ירמיה (א) ובההיא דבכל מערבין מפרשי רב יוסף ורבה דברי ר' ירמיה ניחא דלא קאמר אלא דו"ק:

דף פג:

בפרש"י בד"ה היינו חלון כו' דהא גבי כותל כו' וגם ברשות נמוכה מי' כו' עכ"ל הך דחלון ודאי בגמובה מי' איירי דהוה לזה בפתח ולזה בפתח אלא משום דאינו מפורש בשום מקום הך דחלון הוצרך לראיה מכותל דשמעתין אע"ג דכותל איירי בגובה מ"מ כיון דתשמיש שוה לתרווייהו אסרי אהדדי אית לן למימר דה"ג בגמוך מי' גבי חלון דתשמיש שוה לתרווייהו ואסרי אהדדי ואהא מביא ראיה דאין לחלק בין גובה י' ובין גמוך מי' מההיא דמקום פטור דייקנן מינה הא אית בה ד' אסור לתרווייהו וק"ל:

תוס' בד"ה שבעה כו' ועוד חייבין בחלה לא גרם רש"י ועוד התם כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד ומהר"י מפרש דר"י לטעמיה כו' עכ"ל וכן פרש"י פ"ק דשבת ע"ש:

בד"ה קס"ד מאי כו' והא דקאמר כו' כשבאין בני תחתונה דרך עליונה כו' עכ"ל דמשום דבאין דרך עליונה למלאות לא סני דהוה בגזילה אי לאו שעשו מחיצה בשותפות משא"כ הכא דהמרפסת אינה בשותפות א"נ דהוי עולין לה מלמטה להשתמש ה"ל בגזילה ולא היו אוסרין וק"ל:

בא"ד וכשלא עירבו בני עליות יחד אוסרין כו' עכ"ל הכי משמע להו דאיירי בשלא עירבו אנשי חצר עם אנשי מרפסת אבל אנשי חצר וכן אנשי מרפסת כל א' לחודייהו עירבו ולכך המרפסת שלהם אבל בשלא עירבו אנשי מרפסת ביחד היו אוסרין בני עליות זה ע"ז משום לזה כו' אבל מחמת הסולמות לא היו אוסרין כו' דסולם תורת מחיצה עליו כמו שאין בני החצר אוסרין על המרפסת וק"ל:

דף פד.

תוס' בד"ה הנ"מ כו' א"כ מראש חוליא עד קרקעית הבור יש ויתר כו' עכ"ל דהא לא אסיק אדעתיה השתא דאיירי בבור מליאה פירות ועוד דלא מוקמינן הכי לקמן אלא לרב אבל לשמואל דקיימינן השתא ניחא ליה לקמן דאיירי אף בבור חסרה וק"ל:

בד"ה בור מא"ל וא"ת כו' אבל בזריקה גובה ושלשול לא עדיף לרב שלשול לחוד כו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד כיון דלזה בזריקה ושלשול ולזה בשלשול לחודיה כלזה בזריקה כו' אלא יהיה לזה בזריקה ושלשול ולזה בשלשול כלזה כו' עכ"ל כצ"ל:

בד"ה כיון דכי חסרא כו' דאמר לעיל דלא חייך כו' [עכ"ל כצ"ל]. ודב"ה ת"ש אנשי כו' אלא ת"ש גרסינן עכ"ל כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בפרש"י בד"ה ז"ז הבולגות כו' קס"ד כו' והאי למעלה לאו מן הקרקע מוודד כו' עכ"ל ויש לדקדק כיון דלמאי דמסקין בכותל י"ט עסקינן כו' למעלה מעשרה היינו מקרקע מוודד א"כ אמאי לא מוקי בפשיטות אף בעלייה גבוה טובא אלא דלמעלה מי' היינו מלמעלה מן הקרקע וי"ל דמ"מ תקשי הא דביני ביני אסור דהיינו באמצע הכותל דמה"ט לא מוקי לה בכותל כ' כפרש"י אבל למאי דמוקי בכותל י"ט ניחא דכל ביני וביני דהיינו באמצעי של כותל מלמטה למעלה אסור דה"ל לשניהם בפתח מיהו ק"ק דא"כ נימא למאי דס"ד נמי השתא דלמעלה מי' נמי מן הקרקע הוא מוודד ובגבוה' הכותל טובא אלא דקשיא ליה אביני ביני דאסור דהיינו באמצע מלמטה למעלה ועוד יש לדקדק בזה לפי המסקנא מאי קאמר דכל למטה מי' ידיה לחצר בפתח הא למטה מי' בטפח עשירית הוה גס לבני עלייה בפתח ויש ליישב דלצדקין קתני למטה מי' דקאמר היינו כשתמדוד מן העלייה ולמטה דה"ל לעלייה בשלשול ולחצר בפתח ולמעלה מי' דקאמר היינו כשתמדוד מן הקרקע למעלה ה"ל לעלייה בפתח ולחצר בזריקה ודו"ק:

דף פד:

בד"ה כגון דקיימוו בגו עשרה כו' אע"ג דאכתי לזה בקשה כו' שיש מקצת זריקה כו' עכ"ל צ"ע אס נאמר לזה במקצת זריקה ושלשול ולזה בשלשול מקרי לזה בקשה ולזה בנחת לשמואל א"כ אמחי ניחא ליה לשמואל מתניתין דחולית הבור אפילו בלא מליאה פירות כמ"ש התוס' לעיל הא תקשי ליה סיפא דפחות מכן לחצר דהיינו שהחוליא משהו פחות מי' אמאי ה"ל לחצר כיון דה"ל לחצר מקצת זריקה ושלשול ולעלייה בשלשול לחודיה ה"ל לעלייה בנחת ולחצר בקשה ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

תוס' בד"ה גג הסמוך כו' ואי דליכא גופי ה"ל כרמלית והגג נפרץ לה בעשרה ואי כו' עכ"ל מלת בעשרה לכאורה מנומנס דבפרצת עשרה לא נאסר הגג כמ"ש לעיל גבי מרפסת דבפרצת י' לא נאסרה המרפסת אי לאו דקיימא בגו י' וי"ל דה"נ הכא הגג הוי תוך י' למרפסת ונאסר ע"י המרפסת אפי' בפרצת עשרה וק"ל:

בא"ד דכיון דתכור רה"י היא ולא דמי לשאר כרמלית וסולם כו' עכ"ל ר"ל הא דתקשי לן היאך מהני סולם בכרמלית וקאמרי כיון דתכור רשות היחיד לא דמי לשאר כרמלית ומהני בה סולם קבוע למעט כח כרמלית זה דבלאו הכי לא הוי כרמלית מעליא כו' וק"ל:

דף פה.

גמ' דלמא שאני הכא כיון דלזה בזריקה ושלשול כו' עכ"ל יש לדקדק לפי תירון התוס' שכתבו לעיל בשם ר"י דלפוס הסברא דהשתא דאוסר דרך אויר אין חילוק בין זריקת גובה לזריקת אויר תקשי ליה דכיון דבמופלגת שרי משום דלזה בזריקה ושלשול ולזה בשלשול לחוד מה"ט נמי בסמוכה שרי דה"ל לזו בזריקה ושלשול ולזו בשלשול לחוד וי"ל דלפוס סברא דהשתא מוקי לה כאביי דמוקי הך ברייתא לעיל אליבא דשמואל כגון דקיימי בתוך י' דאסרין אהדיה דהשתא לא הוה זריקת גובה בסמוכה ודו"ק:

תוס' בד"ה בור שבין כו' אלא משום היכר בעלמא שלא ישתמש ברשות אחרת של שנים בלא עירוב כו' כצ"ל:

בא"ד א"נ אר"י כגון כו' אינו רה"י אלא רה"ר או כרמלית כו' עכ"ל דברה"י לא הוה דרך מלמעלה מקום פטור דרה"י עולה עד לרקיע וה"ל ב' רשויות שולטות בו ואוסרין זה על זה וק"ל:

בד"ה שני בתים כו' מיירי בחורבה הפתוח לבית ומיירי שאותו בית פתוח לצד אחר כו' עכ"ל מה שהוצרכו לכל זה עיין ברא"ש:

דף פה:

גמ' התם רשויות דאורייתא הכא רשויות דרבנן וחכמים כו' בכה"ג משני נמי בפ' חלקו אליבא דרב גבי כותל שאין בו ד' דאמר רב לא יחז בו כו' ויש לדקדק תקשי ליה דרב דארב ברשויות דרבנן דהכא סבר אין אדם אוסר דרך אויר והתם גבי כותל שאין בו ד' דלית ביה שיעור מקום ולאו הנחה היא והרי הוא כאויר ואמאי לא יחז בו אליבא דרב וי"ל דדאי הנחה ממש אף שאין בו מקום ד' הוה תשמיש חשוב ולכך לא יחז בו אבל הכא דרך אויר ממש לא הוה תשמיש חשוב כ"כ לרב אבל לשמואל פריך שפיר מהא דרב דימי במכ"ש כיון דאוסר דרך אויר ממש מכ"ש שיהיה שיתוף אסור אף שאין בו ארבע ומיהו ק"ק הא דפריך מדרב אדרב מההיא דשני גנן אהך דהכא תקשי ליה כולה ברשויות דאורייתא מההיא דב' גנן אהך דרב דימי דרב אית ליה דרב דימי כדאמר פ' חלקו ודו"ק:

שם תנ"ה הנותן כו' והתנן אין זה עירוב אימא ה"ז שיתוף כו' [א] קצת קשה דמאי אולמיה ליה מברייתא כיון דבלאו מתניתין ליכא לאזכוחי מברייתא מידי טפי עדיף לאתניי ליה ממתניתין גופה לחוד דכלעיל מלקתני אין עירוב הא שיתוף הוי וק"ל:

דף פו.

תוס' בד"ה דעריבי מיא כו' לא היה מועיל אפי' מחיצה של ברזל כו' עכ"ל ואפילו לפירוש רש"י דבעי מחיצה עד קרקעית הבור א"א שלא יכנסו שם מים מתחתיה וכן פרש"י פ' מי שהוציאהו ע"ש וק"ל:

דף פו:

בפרש"י בד"ה ולא הביאו ס"ת כו' ובחצר אחת שאינה מעורבת כו' עכ"ל כצ"ל וכן נראה מפירושו דבית שהיה בו ס"ת והבהכ"נ בחצר א' היה אבל מדברי התוס' נראה דמחצר לחצר היו מביאין הס"ת דרך מבוי שלא נשתתפו בו וק"ל:

תוס' בד"ה קורה ד' מתרת כו' אבל במחיצה תלויה דחורבה הפרוצה לרה"ר לא כו' עכ"ל ורב יהודה סתמא קאמר קורה ד' מתרת בחורבה משמע אפילו בפרוצה לרה"ר ועי"ל דע"כ איירי בפרוצה [לרה"ר] דאי בפרוצה למבוי הוי סגי בקורה טפח דמתיר במבוי דרבנן וק"ל:

בד"ה הא קאזיל כו' דהא מתוך אונגו דת"ק היינו מלמעלן דרשב"ג דכי היכי כו' עכ"ל ק"ק שינוי לשון לפי זה אמאי קרי ליה ת"ק מתוך אונגו ורשב"ג קרי ליה מלמעלה כיון דחדא נינהו וע"ק וכי רשב"ג טעמא דבית שמאי אתי לאשמועינן דאין סברא לומר דב"ש דוקא מלמעלה קאמר וב"ה מלמעלה קאמר אלא דלמטה עדיף טפי ושרי לכ"ע ודברי רע"ב נכונים בזה שהוא פי' מלמטה ומלמעלה כרב יהודה וגבי מתוך אונגו פי' דלא בעי נוגעת המחיצה במים וי"ל דברי התוס' דבין מתוך אונגו דת"ק ובין מלמעלה דרשב"ג היינו שיהיו משוקעין ראשי קנים לרב יהודה אלא דבהא פליגי דת"ק דקאמר מתוך אונגו היינו דבעי שתהיה המחיצה מתחלת משפת הבור דהיינו אונן ומושכת עד שיהיו ראשי קנים משוקעין במים ימ"ד מלמעלה לא בעיא שתהא מתחיל משפת הבור אלא אף באמצע הבור ומושכת מלמעלה למטה י' טפחים עד שיהא ראשי קנים משוקעים שם ודו"ק:

בא"ד ולא מצני לשנויי דקורה מתרת מחודה ולפנים ולא תחת כו' עכ"ל ויש לדקדק ומאי קושיא דמ"מ פריך שפיר דניחוש דקאזיל דלי מחודה ולחון תחת הקורה כדפריך מעיקרא הא קאזיל דלי לאידך גיסא כו' משום דא"א לבוין דלגות מתחת הקורה ממש וי"ל דתחת הקורה ממש ודאי א"א לבוין וחוששין דקאזיל מחודה השניה ולחון לאידך גיסא אבל ברשותו ממש דהיינו מחודה ולפנים ודאי דאיכא לבוין דלא קאזיל מחודה ולחון תחת הקורה והוא דחוק ודו"ק:

בד"ה אלא קל כו' ומצינו לפרש קל הוא כו' דקורה דמתרת בלא שיקוע אבל כו' עכ"ל ויש לדקדק דא"כ מאי מיייתי אקורה ד' מהך כדבעי מינייה רב טבלא מרב מחיצה תלויה מהו כו' דהא לרב יהודה לא מהני מחיצה תלויה במים עד שישקעו ראשי קנים והכא בקורה מתיר בלא שיקוע ויש ליישב דהכי מיייתי ראיה דכמו דאשכחן למאן דאית ליה מחיצה תלויה במים ולא בחורבה משום דקל הוא במים ה"נ לענן קורה מפרש לרב יהודה לא ניחוש להא דתחת קורה מיהא עריב משום דקל הוא במים ועוד נראה לרב יהודה נמי מחיצה תלויה דמתרת היינו דלא בעי שתגיע המחיצה עד הקרקע ולא ניחוש לעריבי מיא מתחת המחיצה ה"נ לגבי קורה שרי ולא ניחוש לעריבי מיא כלל אפי' בלא שיקוע ועוד לרב יהודה נמי מחיצה תלויה ממש מהני בגזוטרטא וכמ"ש התוס' לקמן (שיקוע) ודו"ק:

בד"ה גזוטרטא כו' וכיון דלית ליה מחיצות אמאי כו' וי"ל דבקיעת דגים לא הויא כו' והוי כחורי רה"ר כו' כצ"ל:

בא"ד לפי' הקונטרס שפי' כו' דאמרי' פי תקרה בכל הד' רוחות כו' עכ"ל וה"ה דאיכא לאקשווי הכי אף לפירושם לאביי בסמוכה לכותל אמאי בעי ארכה ארבע אמות ורחבה י"א ומשהו דהא בד' טפחים סגי ויהיה פי תקרה לג' רוחות ודו"ק:

דף פז.

בפרש"י בד"ה עשו לה מחיצה כו' ואע"ג דמחיצה תלויה כו' כגון גזוטרטא כו' עכ"ל דבגזוטרטא במחיצה תלויה אפי' למעלה מן הגזוטרטא הוי היכר ואין צריך בה שתגיע המחיצה עד המים כמ"ש התוס' לקמן וק"ל:

דף פז:

בד"ה ותהיו כי כו' ליתסר משום חורי כו' חורי רה"ר כרה"ר דמי כו' שתכנס לעיר השתא כו' עכ"ל כצ"ל:

תוס' בד"ה הכא רשויות כו' וי"ל דרב דימי ודאי קסבר דבריייתא דלקמן פליגא כו' עכ"ל ואין להקשות לפי זה אמאי קאמר ההיא זעירי אמרה דאימא שפיר דרב דימי אמרה משמיה דר"י דמעלין ולא מורידין אליבא דהך ברייתא דהתם דאוסר להחליף אפילו דדרבנן וברייתא דהכא פליגא די"ל דאם כן אכתי תקשי בהך מלתא דמעלין ואין מורידין משום דאסור להחליף אתי דרב דימי כתנאי דבריייתא דהכא ע"כ פליגא לרב דימי וק"ל:

בד"ה גזוטרטא שהיא למעלה מן הים פי' כו' כצ"ל:

בד"ה אא"כ עשה כו' וא"ת דהכא בעינן מחיצה כו' מוציא ממנה זז כל כו' עכ"ל ולעיל גבי בור שבין שתי חצרות וגבי אמת המים שעוברת בחצר דבעינן מחיצה לא תקשי להו מההיא דמוציא זז כל שהוא משום דגבי בור ואמת המים איירי שעומד בחצר וממלא מרשות אחרת או מכרמלית לרה"י להדיא משא"כ כשממלא דרך חלונות ע"י זז דמסתמא גובהן י' טפחים וה"ל ממלא מכרמלית לרה"י דרך מקום פטור אבל אגזוטרטא שפיר קשיא להו דמסתמא נמי גבוה י' וק"ל:

בא"ד וכרמלית מארעא משחינן והוי מים למעלה מי' מקום פטור והכא מיירי כשאין כו' עכ"ל לעיל בשמעתין אמרינן בהיפך א"ל משם ראיה מפני שלא היתה עמוקה עשרה כו' דמש"ה לא הוה כרמלית אבל היתה עמוקה י' הוי כרמלית ולא ק"מ דלעיל איירי באמת המים שבחצר במקום מחיצות וארעא רה"י היא ולכך לא נעשית כרמלית עד שעשעית רשות אחרת דהיינו גבוה י' ורחבה ד' משא"כ כאן דאיירי בים דליכא מחיצות וארעא כרמלית הוה ומארעא משחינן ולכך בגבוה י' נעשית רשות אחרת דהיינו מקום פטור וק"ל:

בד"ה מתני' דלא כחנניא אע"ג דחנניא לא אמר אלא בימה וכו' עכ"ל הכי משמע להו דמתני' דלא כחנניא מסקנא דמלתא הוא ומלתא דאר"י כו' מלתא דבאפני נפשיה הוא ולא נימא אמר ר' יוחנן כו' תירוצא הוא דא"כ הל"ל לימא מתניתין דלא כחנניא כו' ובתירוצא הל"ל אמר ר"י כו' אפילו תימא כחנניא וק"ל:

דף פח.

בפרש"י בד"ה בסמוכה כו' ועוד לרב מ"ל כו' איהו דאמר לזה בשלשול ולזה בזריקה שניהם אסורין כו' עכ"ל דליכא למימר כדדחי לעיל שאני הכא דלזה בזריקה ושלשול ולזה בשלשול כלזה בפתח ולזה בזריקה דמי דהך סברא ע"כ לא קאי כמ"ש התוס' לעיל מדפריך לרב בור מאי איכא למימר ע"ש בתוס' ודו"ק:

בד"ה יש גזל כו' השתא ס"ד דה"ק מותר לגזול כו' הואיל וסתם חורבה אין הבעלים משתמשין כו' עכ"ל נראה מפירושו דהשתא נמי דס"ד דקני ליה בגזולתו ואוסר היינו דוקא בכה"ג דחורבה דאין הבעלים משתמשין בה כ"כ אבל היכא דהבעלים משתמשין בו פשיטא ליה דלא קני ואינו אוסר וא"כ הוא ק"ק מאי קאמר ומותבינן אשמעתין משתי גזוטרטאות כו' אמאי אסורות הא בלא שמעתין נמי הא פשיטא בכה"ג גזוטרטאות כיון דהבעלים משתמשין בו דאינו אוסר ולא קני ודו"ק:

דף פח:

בד"ה אי משום כו' אבל גבי ביב בימות החמה אע"ג כו' עכ"ל גס לפירושו דהברייתא קאי אעוקה מ"מ גבי ביב נמי מה"ט גופיה לא איירי אלא בימות החמה ודחקו לפרש הברייתא דקאי אעוקה מלישנא והרי שופכין דהיינו הנך דביב דמשמע דעד הכא לא איירי דביב אלא במים דהיינו עוקה וק"ל:

תוס' בד"ה תנא בד"א כו' ולפירושו צ"ל דלרב נחמן כו' והא דלא מיייתי כו' כצ"ל וק"ק דלפי' ר"ת נמי ההיא מימרא דרב נחמן דמפרש ביה אעוקה ואמאי לא מיייתי ליה לעיל אמתני' דעוקה ויש ליישב ודו"ק:

בד"ה מחזיק סאתים כו' לאו דוקא כו' דאל"ה אין חילוק בין סאתים לסאה עכ"ל ח"ל (ודברי) הרא"ש רב נחמן גופיה אפילו כור או כוריים שרי כמו שפירש ר"י דהא דקאמר ר"נ כו' ע"כ בית סאתים לאו דוקא כו' דאי בית סאתים דוקא נקט א"כ אין חילוק כו' ואמאי נקט במתני' מחזקת סאתים כו' עכ"ל ואין דבריהם מובנים לי דבמתניתין דאיירי בימות החמה ודאי דליכא חילוק בין סאתים לסאה דמחזיק סאה אין נתנין לו כל עיקר ושפיר איכא למימר דבית סאתים דוקא קתני ובדברי התוס' היה אפשר

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

לומר דדבריהם ע"פ פי' ר"ת לעיל דהברייתא דלעיל לא קאי אעוקה אלא אביב והשתא לענין עוקה מצני איירי מתני' אף בימות הגשמים אבל דברי הרא"ש א"א ליישב כן דבהך מלתא גופיה שהביא דברי התוס' כתב בפרש"י דהברייתא קאי אעוקה ואפשר דטעות נפל בדברי הרא"ש מלת במתני' גס בבי"י שהביא דברי הרא"ש מלת במתני' אינו והשתא איכא לפרש דבריהם דדברי רב נחמן מוכיחין כן מזהנקט גבי בימות הגשמים סאתים וסאה אי דוקא קאמר נמי סאתים דבין בסאתים ובין בסאה לא שרינן טפי משיעורם א"כ לא ה"ל למנקט כלל סאתים גבי בימות הגשמים אלא דעד סאה שרי כדי שיעור העוקה ומיהו קשה דלא איצטריכו להוכיח כן מדברי רב נחמן כיון דברייתא ערוכה היא לקמן גבי דיוטאות דאע"פ שנתמלאו מים מע"ש שזפכין בו ואין אנו חוששין לנפישא דמים דיש כאן ד' סאין כפרש"י סס ויש ליישב דבדיוטא דיכול לשפך על הדיוטא דלא הוי רק (פחות) [כחן] ולכך שרי טפי משיעור בית סאתים אבל הכא ששופך בחצר להדיא אימא דאסור טפי משיעור בית סאתים אפי' בימות הגשמים וצ"ע ולכך הוצרכו להוכיח מדברי ר"נ גופיה דויו"ק:

דף פט.

בפרש"י בד"ה וקרפף אם יש בו' דלא דמו לחצירות דחצירות רשות שותפות וקרפף רה"י עכ"ל ולקמן פרש"י בלשון אחר וז"ל דקרפף חלוק מחצר דקרפף מוקצה לתשמיש שאינו תדיר אבל חצר בו' ע"ש יק"ל:

תוס' בד"ה רב אמר בו' א"נ נ"מ כשהגגין יחד יתורים מבית סאתים דאי בו' כדאמרין לקמן עכ"ל דבריהם אינם מובנים לי דאדברה התם רב מיקל טפי משמואל דלרב לר"מ וכן לר"ש שרי בגגין יתר מבית סאתים דא"נ לא אמרי' לרב גזר אסיק הכא במחיצות שאינן ניכרות התם על ידי מחיצות החיצונות הניכרות הוי לרב מוקף לדירה ושרי אפי' ביתר מבית סאתים ולשמואל התם אסור לר"מ וכן לר"ש משום דמחיצות החיצונות למטה עבדין ולא הוי מוקף לדירה ולא אמרינן לדירה גזר אסיק מחיצות שצין גג לגג כיון דכולן רשות אחת הן כמ"ש רש"י והתוס' לקמן ואם כן לא תלה פלוגתייהו כלל בגזר אסיק אלא בהוקף לדירה וליכא למימר דר"ל הכא דנ"מ כשהגגין יחד יתורים בו' דומיא דלקמן דמיירי נמי ביתר ולא ממש כדלקמן דהתם איירי במחיצות חיצונות ניכרות והכא מיירי בשאינן ניכרות מחיצות החיצונות כגון שהגג בולט חוץ למחיצות הבית וכעין שכתבו התוס' לקמן דלרב אין מטלטלין בהו אלא בל' ולשמואל מטלטל כ"א בגגו דאם כן לא ה"ל להוכיר כלל יתר מבית סאתים דהך פלוגתא איכא לאשכוחי נמי בפחות מסאתים וצ"ע [א]:

בד"ה במחיצות שאינן בו' והאילן וכן כל הגג אסור כי כל הגג נפרץ במלואו לברמלית בו' עכ"ל ויש לדקדק למה איצטריכא למימר דכל הגג אסור משום דנפרץ במלואו לאותה בליטה בו' דהא מה"ט דבליטה אסור משום דלית ליה מחיצה ולא הוי רה"י מה"ט נמי כל הגג נמי לא הוי רה"י דאלביא דרב קיימינן הכא דבעי מחיצות ניכרות ויש ליישב דודאי בליטה הבולטת לרה"י וגדיים בוקעין בו געשה ברמלית אבל כל שאר הגג שעומד עד כנגד המחיצות אינו געשה ברמלית כיון דא"ש שם לגדיים דבוקעין בו והוי רה"י אף שאין המחיצות ניכרות אי לאו דנפרץ במלואו לאותה בליטה וק"ל:

דף פט:

בפרש"י בד"ה שיש מחיצה על זה ועל זה כל סביבותיהן בו' עכ"ל הא ודאי דבקטן לא נ"מ מידי בשים עליו מחיצה דבאין עליו מחיצה נמי הוה כחילו יש עליו מחיצה דאמרין בזה גזר ואסור מה"ט דנפרץ במלואו ואפשר לרבותא נקט יש עליו מחיצה אבל בגדולה דקאמר יש עליו מחיצה כל סביביו לא איצטריך דבכל ג' המחיצות ניתרת בגזר אסיק אלא דבמקום גופי בעי מחיצות ממש דפתח דמינכר בעינן וכי הא דקאמר אין מחיצה לא על זה ולא על זה דשניהם אסורין א"נ דהוו מחיצות על זה ועל זה בג' מחיצות אלא דבמקום הנפופין לא הוה מחיצות היה אסור דפתחא דמינכר בעינן דויו"ק:

תוס' בד"ה ועשה לפניה דקה בו' ולשון פעמים שהקה לאיסור צריך ליישב דהקה בו' עכ"ל ר"ל לפר"י ניחא דאם עשה הקה לצד הגגין אז גילה דעתו שיהיה לו שם תשמיש קבוע אבל בעשה דקה להדי תרביצא דביתיה הרי סילק עצמו משימוש קבוע שם ואסור אבל לגירסת ר"ח דעשיית דקה הוה סילוק והם שעירבו והתירו מאי פעמים שהקה לאיסור דהיינו שהם שעירבו ואיסור דמאי נפקותא בדקה להדי תרביצא דאינו עושה להם לא איסור ולא היתר אלא דאם מחיצה לצד הגגין הרי הותרו באותה מחיצה ואם לאו הרי אסורים משום דנפרץ במלואו וק"ל:

דף צ.

בד"ה ברמלית ורה"י בו' וכגון שהעמוד מופלג מן הגג ד' דאי בסמוך בו' עכ"ל ק"ק ומאי פריך ברמלית ורה"י קמבעיא ליה אימא בסמוך לגג קמבעיא ליה דנפרץ במלואו לגג וכעין דקמבעיא לן באכסדרה אם נימא דלא דמי לב' גגין דהתם איכא דיוורין למטה בשניהם בו' א"ד דמגג לגג אסור הוה טעמייהו משום שינוי בעלים ומגג לעמוד שהוא של איש אחר נמי אסור כפרש"י גבי אכסדרה ויש ליישב דויו"ק:

בד"ה אלא שתי בו' ע"ג תקרה של אכסדרה של בעלים אחרים יותר מבית סאתים בו' עכ"ל גס בכאן יש לדקדק כן מי הכריחם לומר שהאכסדרה יתר מבית סאתים אימא דתקרת האכסדרה סמוכה לגג ינאסר משום דנפרץ במלואו לגג ומבעיא ליה אי הוה דמי לב' גגין אי לאו וכפרש"י ומה שיש עוד לדקדק בזה עיין לקמן דויו"ק:

בד"ה קשיא דרב אדרב בו' דאי מוינכר מחיצתא לא היה שמואל אומר אין בו' עכ"ל ר"ל אע"ג דשמואל אית ליה גזר אסיק אפילו בלא מוינכר מחיצה והיינו דקשיא ליה מדשמואל אדשמואל מ"מ במוינכר מחיצה בלאו קושיא מדשמואל אדשמואל אין סברא לומר דשמואל אמר אין מטלטלין אלא בל' דבהא כ"ע לא פליגי כדאמרין לעיל ועוד יש לפרש כעין שכתבו התוס' לעיל לשיטת הירושלמי דהמקשה הכא ידע שפיר דאיירי ביתר מבית סאתים ולכך לשמואל ניחא דאסור כיון דלא מוינכרא מחיצה אע"ג דאית ליה דגזר אסיק אמרי' לית לן למימר דמקרי בהכי מוקף לדירה אבל במוינכר מחיצה לא הוה מסתברא ליה למימר לשמואל דלמעלה לא עבידן אלא דהוה שפיר מקרי מוקף לדירה ולכך כדאזקמא פלוגתייהו במוינכר מחיצה קשיא ליה משמואל אדשמואל והמתרן השיב לו דאעפ"כ ניחא דלמעלה לא עבידן וק"ל:

דף צ:

בפרש"י בד"ה ורב אליבא דר"מ כיון דאמר בגגין השוין מטלטלין בו' עכ"ל לרבותא נקט גגין הרבה השוין לטלטל אפי' מוינייהו לחצר וה"ה דה"מ לאקשו"י הכי בגג שהוא פחות מבית סאתים לחצר דר"מ אפילו בפחות מבית סאתים קאמר דגגין רשות לעצמן דומיא דמטלטלין לרבנן מגג לחצר דהיינו בפחות מבית סאתים לרב וק"ל:

בא"ד והא דאמרין לקמן לדברי חכמים גגין וחצירות רשות אחת בו' עכ"ל אין לכל דברים אלו מקום כאן ואולי שיש בכאן דילוג בפרש"י וכצ"ל וכן בגג יחודי לרבנן אליבא דשמואל ור"ל בגג יחודי יתר מבית סאתים ברמלית משוי להו ואהא קאמרי שפיר והא דאמר לקמן לדברי חכמים גגין וחצירות רשות אחת שמואל מוקי לה בגג בין הגגין בו' א"נ בגג יחודי דליכא יותר בו' דויו"ק:

בד"ה לשמואל אליבא בו' דהא רב גג יחודי יותר מבית סאתים רשות היחיד משוי ליה ובגגין השוין לרב ואליבא דר"מ דמותר לטלטל בכולן ליכא למפרך לטלטל מוינייהו לקרפף וכן לטלטל מוינייהו לקרפף פחות מסאתים בו' עכ"ל כצ"ל לפי פרש"י בדפוס יסן אלא שהתלמידים דלגו מפרש"י בטעות לפי מחשבתם שהענין כפול בפרש"י ואינו כן אבל ר"ל דבין הגגין השוין לרב אליבא דר"מ ליכא למיפרך לטלטל מוינייהו לקרפף יותר מבית סאתים וכן לטלטל מוינייהו לקרפף בין מנגין השוין לר"מ ובין מגג יחודי לר"מ לקרפף פחות מסאתים משום גזירת תל ואע"ג דבגגין השוין לרב אליבא דר"מ איכא עוד טעמא אחריתא משום דהוי רה"י ניחא ליה לרש"י לפרש טעמא חדא לכולהו ואם גביה לעיל בפרש"י וכן בגגין השוין לרב אליבא דר"מ בו' ניחא טפי ור"ל וכן בגגין השוין לרב בו' מה"ט דלעיל ליכא למפרך לטלטל משום דרה"י משוי ליה ושוב כתב מלתא אחריתא ולטלטל מוינייהו לקרפף פחות בו' בין מנגין השוין לר"מ ובין מגג יחודי לרבנן ליכא למפרך לטלטל מוינייהו לקרפף פחות בו' דויו"ק:

בא"ד ולרבנן מגג יחודי אליבא דרב בו' לטלטל מוינה לקרפף פחות בו' עכ"ל ומה"ט נמי לשמואל מגג פחות מבית סאתים לקרפף פחות מסאתים ליכא למפרך לטלטל דאין תשמיש גג וקרפף שוה והתוס' בשם ר"י פירשו הך פירכא הכי ולשמואל אליבא דרבנן לטלטל בו' דהיינו מגג פחות מסאתים לקרפף פחות מסאתים וצ"ל לדבריהם דגג וקרפף יותר שוים בתשמיש מחצר וקרפף דויו"ק:

בא"ד דאמרן לעיל גבי גג בין הגגין לרב דאסור לטלטל ממנו לחורבה בו' עכ"ל בגג לחורבה ולאכסדרה מבעיא לן אי הוה דומה לב' גגין דאין תשמישן שוה לגמרי ומייתי ראיה דכי היכי דהתם מספקא ליה שמיא אינו שוה כגג שאינו אסור אלא משום שהוא פרוץ במלואו פסיקא ליה דאינו דומה לברמלית גמורה ק"ק לפי פי' התוס' גבי מנגין לאכסדרה דהיינו אכסדרה יתר מבית סאתים מאי קמבעיא ליה הא הגגין אינן אסורים אלא משום פרצת מלואה והאכסדרה יתר מבית סאתים הוי ברמלית גמורה כפי' רש"י הכא לשמואל דויו"ק:

תוס' בד"ה לשמואל אליבא בו' ע"כ באין יתורים מבית סאתים בו' דביתירים לא יאמר ר"ש בו' עכ"ל יש לדקדק אמאי לא הוכיחו כן מגג וחצר דע"כ באין יתורים איירי דביתירים מבית סאתים אסור מגג לחצר לשמואל אליבא דרבנן ויש ליישב דודאי בקושייתם לא הוו צריכים לזו הראיה דביתירים לא יאמר ר"ש בו' אלא לפי פי' ר"י לקמן דאיירי נמי הכא בקרפף פחות מבית סאתים הוצרכו לזה דהך דקרפיפות איירי בפחות דביתירים לא יאמר ר"ש בו' דויו"ק:

בד"ה לדברי ר"מ גגין בו' דהא אפילו גג וחצר הוו רשות א' בו' עכ"ל והיינו מברייתא דלקמן גג וחצר ומרפסת ואכסדרה כולן רשות אחת הן ומוקמינן לה כרבנן כפרש"י לקמן וק"ל:

דף צא.

בד"ה אמר רב בו' והשתא סברת שמואל איפכא מדרב בו' עכ"ל מלת והשתא הוא מגומגם בדבריהם דמשמע תלה הדבר במה שכתבו לעיל ויש ליישב ושיעור דבריהם כך הוא והשתא לפי' זה דרב סבר ר"ש גופיה לא אמר אלא בלא עירבו יש ליישב הא דסברת שמואל איפכא בו' דאיכא למימר דשמואל לא פליג עליה דרב להלכה דהוא נמי גזר בעירבו וכמו שגזר בההיא דג' חצירות לשיטת ר"ת דסבר כרבנן אלא דהכא פליג עליה דרב אליבא דר"ש דלא גזר ר"ש אפילו בעירבו כמו שלא גזר בהך דג' חצירות דויו"ק:

בד"ה מי לחשך בו' ורבינו שמואל פירש דקאי ארב כלומר בו' עכ"ל אבל לפי' הראשון קאי אשמואל דמי לחשך והשמיעך האמת דהלכה כר"ש כמו שאמרת בין עירבו ובין בו' וק"ל:

דף צא:

בד"ה גג וחצר בו' ותימה היאך משתמשין בפחות מ' בני עליות בו' וי"ל דלשמואל בו' דמפליג בין עירבו ובין לא עירבו בו' עכ"ל יש לדקדק ולענין דדבריהם דבגובה י' נמי תקשי להו הכי הא אין חצר ומרפסת רשות אחד לכלים ששבתו בתוך הבית והעליות והיאך ישתמשו דרך החלונות כשלא עירבו וע"ק בשלא עירבו תקשי להו בגובה י' היאך ישתמשו דרך החלונות הא בני עליות גופייהו אסרי אהדיי דלזה בשלשול ולזה בשלשול אסור כמ"ש התוס' לעיל לשמואל ונראה לומר לשמואל דבגובה י' למרפסת דהיינו אפילו לכלים ששבתו בעלייה משום דבכלל העליות מקרי ואנשי חצר אפילו מכלים ששבתו בחצר אסורין בו אבל בפחות מ' לחצר לא היינו אפילו לכלים ששבתו בתוך הבית דלאו בית מקרי אלא חצר ולכלים ששבתו בחצר דאל"כ ה"ל פחות מכאן לבתים והשתא אגובה י' דאיכא לפלוגי בין עירבו ללא עירבו כדפי' לעיל דהיינו שכתבו לעיל דבלא עירבו בני העליות גופייהו אסרי אהדיי לכלים ששבתו בעליות שפיר קאמר (בסיפא) לחלק דבלא עירבו הוו כולן רשות א' לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בעליות משא"כ בעירבו בכלל העליות מקרי אבל בסיפא דקתני פחות מ' לחצר מדלא קאמר לבתים ע"כ דהיינו ששבתו בחצר מאי קא בא לחלק בסיפא גבי לא עירבו מבעירבו אם ר"ל דכולן רשות א' לכלים ששבתו בתוכן הא בעירבו נמי הכי קתני ברישא לשמואל ואם אפי' לכלים ששבתו בעליות קאמר והא אין חצר ומרפסת רשות א' כשלא עירבו לכלים ששבתו בתוך הבית ועליות דויו"ק:

בד"ה וכלים ששבתו בחצר בו' פי' בכל חצירות בו' אפי' שבתו בבית נמי ומיירי לרב בו' עכ"ל ר"ל למאי דמוקי לה שמואל ור"י בעירבו חצירות עם הבתים הא דקתני מותר לטלטל בחצר ע"כ בכל חצירות איירי דאל"כ אפילו שבתו בבית נמי ולרב דבעירבו גזר בכל חצירות ע"כ דאיירי הכא בלא עירבו חצירות בו' דאל"כ אפי' שבתו בבית נמי וק"ל:

בא"ד ועוד דרב פסק כר"ש והכא קאמר דר"ש בו' עכ"ל ר"ל בהך מלתא דמבוי שלא נשתתפו אין מטלטלין אלא בל' כר"ש פסק כדאמר התם והכא בברייתא קתני דר"ש מתיר וק"ק דלפי הטעם שאמר בברייתא דר"ש מתיר משום דחצר ומבוי רשות א' הן אינו מוכח דפלגי אלא אהא דאמר ת"ק מחצר למבוי אבל אהא דקתני ובמבוי אסור אימא דר"ש לא פליג וק"ל:

בד"ה מ"ד כי פליגי רבנן בו' ומיהו מחצר לחצר לא אסרי בו' עכ"ל דע"כ מחצר לחצר לא אסרי דכיון דבעירבו איירי השתא אפי' שבתו בבית נמי כמ"ש לעיל לשמואל ולר"י דמוקי לה בעירבו וק"ק דכל דקדוק דבריהם דהכא לפי מהו דתימא לרב ה"מ לדקדק הכי לשמואל ולר"י דמוקי לה לפי האמת בעירבו ויש ליישב בדוחק דויו"ק:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

בא"ד ואע"ג דרבנן דג' חצירות גזרו כו' עכ"ל ור"ל דלפי סברא דהשתא לרב הוה סברא דרבנן הפוכה מסברא דר"ש לפי האמת דהכא גזרו ובג' חצירות לא גזרו ודו"ק:

בא"ד ולרבנן דהכא לית להו הַס"ד ואח"כ מה"ד קמ"ל דכלא עירבו פלגינ וטעמא דאסור מחצר למבוי כו' עכ"ל כצ"ל ור"ל דמחצר לחצר בלא עירבו ליכא מאן דאוסר וא"כ מחצר למבוי מ"ט דאוסר וק"ל:

דף צב.

בד"ה והא אר"י הלכה כו' ותירץ הר"א כהן דעיקר קשיא לר"י כו' אבל הכא לא פלגינ בגזירה עכ"ל בפשיטות ה"מ לתרץ קושייתם דהכא לא פליגי תנאי כלל בגזירה והוי ההיא דפרק חלון סתם וליכא מחלוקת אחריה אלא משום דהשתא כיון דלא מצינו תנאי דהכא דפלגינ כלל בגזירה לא ה"ל למפרך משום דאר"י הלכה כסתם משנה אלא ממתני' בפשיטות ה"ל למפרך דליכא שום תנא דפלגינ עליה אי לא דסמין תלמודא עצמו אהך דג' חצירות דאיכא ר"ש דלא גזר ולהכי הוצרך למפרך דמ"מ הא אר"י הלכה כסתם משנה דה"ל הכא סתם ואח"כ מחלוקת ומהרש"ל פי' בזה דרך קרוב לזה ע"ש וק"ל:

בד"ה א"ד אף לשעירבה כו' לפי הא"ד קשיא הא כו' ומאי לטעמיה הוא דהא אפילו רב כו' עכ"ל ק"ק בפשיטות טפי ה"ל לאקשויי במלתא דרב גופיה דקיימינן ביה דהכא גבי חורבה לא גזר לפי הא"ד והתם פליג רב אדר"י וגזר בחורבה כמ"ש התוס' שם ע"ש:

דף צב:

בד"ה גפנים כו' ותימה דהיכי שרי להניח הזרעים כשיגדלו כיון כו' עכ"ל לאו משום איסור הזרעים דהא בהיתר יגדלו דלגבי גדול פתח הוא וכל פתח כמחיצה כפרש"י אבל ר"ל דהגפנים שבקטנה אע"ג דבהיתר נטויעתם מ"מ גדלים באיסור כיון דדיוורי גדולה בקטנה ור"ל דהיכא שרי להניח הזרעים משום איסור תוספת הגפנים וק"ל:

בד"ה א"ל רבא כו' שהרי רבה ור' זירא ורבה בר רב חנן כו' עכ"ל ולא ניחא להו למימר דגרסינן רבא יר' זירא כו' דלא הוו מקדמי רבא לר' זירא אבל רבה הוה קודם לר' זירא ובמלתיהויהו ששהיבו לאביי דמקדים תשובת ר' זירא לתשובת רבה יש לומר דמסדר להו התלמוד כדרך תשובתן שר' זירא אסיק אדעתיה והשיב לאביי מקמי ששיב לו רבה וק"ל:

דף צג:

גמרא כגון שהיתה עליונה מגופפת עד י' כו' וליכא למפרך הכא תחתונה תרי תערב חד לא תערב עליונה אי בעי חד תערב אי בעי תרי תערב דהא משום תחתונה לא מצני מערבוי חד משא"כ לקמן בסופא דפרין עליונה אי בעי חד תערב אי בעי תרי תערב והתחתונה לא מעכבא עליה וכן פרש"י וק"ל:

שם כגון שנפרצה התחתונה במלואה לעליונה כו' ולא מצני למימר איפכא כגון שנפרצה העליונה במלואה לתחתונה דא"כ ברישא לא מתוקמא במגופפת עד י' אמות ותקשי כדמקשינן עליונה לא תערב לא א' ולא ב' וק"ל:

תוס' בד"ה וכי קתני כו' דמשמע ליה מערבין שנים אתרווייהו עכ"ל והכא ה"ג אין מערבין ב' אתרווייהו קאי וכיון דתחתונה לא תוכל לערב לבדה אין מערבין שנים מקרי וק"ל:

בד"ה אין מטלטלין כו' בכלים ששבתו בבית לר"ש עכ"ל לכאורה קשה מי הכריח אותן לפרש בכלים ששבתו בבית דהא בכלים ששבתו בחצר נמי לרב דקיימינן הכא נמי מתוקמא שפיר כיון דעירבו גזר רב אפי' אכלים ששבתו בחצר וה"ל נפרצה במלואה למקום האסור לה אף לכלים ששבתו בחצר וכן פרש"י כהדיא ויש ליישב לדעת התוס' כיון דהשתא דנפלה המחיצה ולא אמרי' הואיל והאתרה הותרה לרב הרי נאסרו מדינא להוליד כ"א מכלי הבית לחצרו אע"ג דעירבו שהרי נפרצו במלואו למקום האסור וא"כ כיון דלא שכיחי מאני דבתים בחצר ה"ל כאילו לא עירבו מעולם והותרו במאני דחצר להוליד מחצר לחצר וק"ל:

בד"ה חייב דברי ר"א כו' והא דשבקי רבנן רה"י כדנקט ר"א כו' עכ"ל ר"ל השתא דמתוכה דרבנן ממש ומתוכה דר"א אינו ממש אתי שפיר דשבקי רה"י דנקט ר"א כו' וק"ל:

דף צד.

בד"ה מ"ש מרוח אחת כו' ואיירי שנפרצו ב' רוחות מאותן ג' מחיצות כו' עכ"ל וכה"ג מרוח אחת מאותן ג' רוחות השלמים ואי בפרין מרובה נמי מרוח א' מאותן ג' מחיצות השלמים לא סגי בפס ד' או בב' משהויין דה"ל תיקון מב' רוחות ואנן קי"ל דג' מחיצות דאורייתא לרבנן ומוחק הוא לאוקמא כר"י דב' מחיצות דאורייתא ודו"ק:

בד"ה בשתי רוחות כו' דצין לרב ובין לשמואל אין חילוק בין מרוח אחת לשנים ואי נפרצה כו' עכ"ל ר"ל לרב אין חילוק בין רוח א' לשתי רוחות דאפי' נפרצו במלואן פי תקרה סותם בהם ולשמואל נמי אין חילוק בין מרוח א' לב' רוחות בדאית בהו שם מחיצה דפי תקרה סותם בהן וסיוס דבריהם אי נפרץ במלואו אפי' מרוח אחת לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם כו' היינו אליבא דשמואל אבל לרב אפי' בב' רוחות ואפי' נפרץ במלואו אם לא היה מפולש אמרי' פי תקרה יורד וסותם וק"ל:

בא"ד וא"ת אמאי פריך משתי רוחות נמי נימא פי תקרה נוקי ב' רוחות דמתני' שנפרץ כו' עכ"ל הך קושיא בין לרב ובין לשמואל לרב בנפרץ במלואו ולשמואל בדאית בהו שם מחיצות וק"ל:

דף צד:

בפרש"י בד"ה לשון קצר כו' ואחת סומך לה ארכה במקצוע מזרחית ובד' כו' עכ"ל כצ"ל:

תוס' בד"ה ושמואל אמר אפי' ביתר מעשר ומיירי בין בעשר בין ביותר מי' ונקט ב' כו' עכ"ל פי' לדבריהם דמקאמר אפי' ביתר מעשר משמע דמוקי לה נמי בעשר והיינו לגבי חצר בעשר בקרן זוית דלאוקמא רב וביתר מי' אפי' מרוח א' ולא נקט ב' רוחות אלא משום בית דמהני פי תקרה ברוח אחד אפי' ביתר מי' כיון כו' והאח קאמרי דלא מצני תלמודא למימר הא דנקט ב' רוחות לאו משום בית הוא דמהני פי תקרה אפי' ביתר מי' אלא נמי משום חצר גופיה דאיירי נמי ב' דא"כ לא הוה ליה מש"ה למנקט ב' רוחות כו' ר"ל כיון דלשמואל איירי אף ביתר מי' ע"כ דהיינו עיקר חידושא דאף ברוח אחד ביתר מי' אסור לא ה"ל למנקט כלל ב' רוחות כ"א נפרצה סתם כו' ומהרש"ל שכתב בזה דס"ל לתוספות דהא ליכא כו' אולי שזהבן דברי התוספות בדרך אחרת ודו"ק:

בא"ד ולא רצה רב להעמיד אף ביתר מי' ומשום בית כמו שמואל כו' עכ"ל ר"ל לאו ממש כשמואל דהאח קמשני תלמודא לרב ה"ל אכסדרה דאפי' בנפרצו ב' מחיצות במילואן אמרי' בהו פי תקרה יורד וסותם אלא דר"ל כשמואל דאיירי בחצר אף ביתר מי' מרוח א' ונקט ב' רוחות משום בית וכשמעתיה דרב

בקירווי באלכסון לפי פר"י שנפרץ הקירווי באלכסון דככה"ג מרוח אחד מהני פי תקרה והאח תירצו התוס' דקסבר רב דאי הוה מיירי ביתר מי' כו' לא ה"ל למנקט ב' רוחות בחצר משום בית א"נ סבר רב כו' ולקמן דקאמר תלמודא רב לא קאמר כשמואל א"כ ה"ל כו' נמי לאו ממש כשמואל קאמר דנקט ב' רוחות בחצר משום בית דהאח לא משני תלמודא מידי התם אלא דצ"ל כדברי התוס' דהכא אלא דבא לומר כיון דאוקימתא דשמואל בבית בנפרץ בקרן זוית וקרויו בד' מפורש טפי כאוקימתא דרב בקרויו באלכסון כמ"ש התוס' לעיל א"כ אמאי לא אוקמא רב בבית כשמואל ומשני דא"כ ה"ל כו' ודו"ק:

בפרש"י בד"ה קורה ארבע כו' מותר לטלטל תחתיה דל' פותיה יורדין כו' עכ"ל וכן פרש"י לעיל בפ' כיצד משתתפין דלענין טלטול תחתיה קאיירי וניחא לפירושו לאתניי ראייה מיניה כרב דאמרי' פי תקרה אפי' בד' מחיצות אבל לשיטת ר"ת ור"ח שפירשו לעיל בשמעתינן דאפילו לרב לא מהני פי תקרה בד' מחיצות ליכא לפירושי הכי אלא כמ"ש שם דאיירי שנ' רוחות מוקפות מחיצות גמורות וקורה המתיר ע"י פי תקרה היינו במחיצה רביעית ודו"ק:

דף צה:

תוס' בד"ה לימא תנן כו' דאדרכה לקמן מוכח דמתני' דלא כר"מ דמתני' קתני בד"א בישנות כו' עכ"ל ואף על גב דבהך מלתא דחדשות ע"כ לא אתיא כר"מ מ"מ קמבעיא ליה לימא תנן סתמא דלא כר"מ כו' היינו נמי בהך מלתא דזוג אחד אין כו' וק"ל:

בד"ה ידך זו קיבורת כו' דקאמר שלשים בפיסת יד שנים בקנה ושנים במרפק אחד בזרוע ד' בכתף כו' כצ"ל:

בפרש"י בד"ה ת"ק סבר שבת כו' דלאו תכשיט ניניה וכ"ש דכיון דזמן תפילין הואי ואיכא בל תוסיף כו' עכ"ל להאי טעמא אחרינא דאיכא בל תוסיף משוי להו עליה כמשאוי וכמ"ש התוס' מצינו למימר דת"ק נמי סבר דתכשיט ניניה ולא פליגי אלא בזמן תפילין אלא דלהאי טעמא קמא דלא שרי רבנן טפי מן המצות ובל תוסיף ליכא דאיירי דלא מכיון הוצרך למימר טעמא דלאו תכשיט ניניה לת"ק ומיהו לפי טעמא קמא ק"ק דלא הני"ל לרב"ג דסבר לאו זמן תפילין הוא אלא דשרי משום דתכשט ניניה ובל תוסיף ליכא דאיירי דלא מכיון וכבר דחו התוס' לעיל מתוך סוגיין דלעיל פי' קמא ודו"ק:

בד"ה ור"ג סבר וכו' ול"ל נמי דלת"ק כו' דא"כ לוקי פלגיטייהו כו' עכ"ל ור"ל דלא פלגינ אלא אי הוה תכשיט אי לאו ולכ"ע מצות צריכות כוונה לת"ק אסור דאי מכיון איכא בל תוסיף ואי לא מכיון תרווייהו משאוי ניניהו כיון דלאו תכשיט ניניהו ולר"ג שרי דלא ליכוין ולא ליתסר משום בל תוסיף ומשום משאוי נמי אינו אסור דתכשיט ניניהו אך קשיא לן בפרש"י שכתב ועוד היינו פלונתא דלעיל דזמן ולאן זמן כו' עכ"ל ור"ל כפירושו דלעיל דפלגינ נמי אי הוה תכשיט אי לאו וקשה דמ"מ ע"כ לאו היינו דלעיל דהכא לכוני עלמא ע שבת זמן תפילין הוא ועוד דתקשי ליה לעיל הכי לפי' קמא דלעיל דלוקי פלוגטייהו בזהכי אי הוה תכשיט אי לא ולא פליגי כלל בזמן ולאן זמן ולטעמא בתרא דלעיל משום בל תוסיף הוא הא לא פליגי כלל בתכשיט כמ"ש לעיל תי"ע:

דף צו.

תוס' בד"ה ימים כו' פרט לשבתות וי"ט נראה דאדרשה דלאות כו' עכ"ל דמדרשה מימים ולא כל ימים לא משתמע למעט שבת וי"ט טפי מימים של חול אי לאו דאדרשה דלאות קסמין דשבת וי"ט סברא למעט שהן גופן אות וק"ל:

בד"ה מיכל בת כו' ולגבי אשה דלא מחייבה הוי כשלא בזמנו דכיון דלא מיוכוני כו' עכ"ל ובכה"ג איירי הך דהילני המלכה וק"ק דא"כ מאי מוכיח מהך דמיכל בת כושי דקסברי מצות עשה שאין הזמן גרמא אימא דהוה מ"ע שהזמן גרמא ולא מיחו בה רבנן משום דלא הוית מיוכוונה כההיא דהילני ויש ליישב דבסוכה י"ל דלדס יושב בה כל השנה שלא לשם מצות סוכה מה שאין כן תפילין דודאי אין אדם מניחן אלא אם כן נתכוון לשם מצוה ומהרש"ל הקשה בזה וז"ל ותימה לי דלמא מ"ד לאו רשות מיחו בה משום ברכה לבטלה כמ"ש הרא"ש בפ"ק דקידושין ואפשר שהתוס' ר"ל כו' עכ"ל ע"ש גם שהרא"ש כתב כן שם התוס' דהכא מיאנו בזה דאי משום ברכה תקשה ליה לר"י ההיא דהילני המלכה ואם נאמר דלא היתה מברכת על הסוכה אם כן במיכל נמי נימא דלא היתה מברכת ברכת תפילין ולכך לא מיחו בה חכמים ומונחן דקסברי דמ"ע שאין הזמן גרמא היא ודו"ק:

דף צו:

בד"ה אבל באשה לא פליגי וא"ת דלמא משום דהוי מלבוש לאיש כדאמר בפרק במה אשה דתפילין דרך מלבוש עביד כו' עכ"ל הכי אמרינן התם אמתני' דאם יצא בתפילין בשבת אינו חייב חטאת דאפילו למ"ד שבת לאו זמן תפילין אינו חייב חטאת מ"ט דרך מלבוש עביד מיהו משמעתינן דלעיל נמי מוכח דדרך מלבוש עביד למאי דמוקמינן דר"ג סבר שבת לאו זמן תפילין גם קושייתם ויתירוצם גמרא ערוכה היא שם (ד' ס"ב) דהא דאמר עונא וחילופיהן באיש וקסבר עונא נשים עם בפני עצמן ואיתיביה אביי המוצא תפילין כו' ואי אמרת נשים עם בפני עצמן הן והא מ"ע כו' קסבר ר"מ כו' ע"ש ודו"ק:

בד"ה לא ס"ד כו' דממ"נ סתמא דברכות דלא כר"מ דקסבר ההוא מתניתין דנשים סומכות לאו רשות כו' עכ"ל ק"ק להאי תירוצא הך סתמא דברכות דנשים פטורות מן התפילין כמאן אתיא דכר"מ ור"י לא אתיא דאינהו סברי דתפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ונשים חייבות ובר' יוסי נמי לא אתיא דהאיה סבר רשות והך מתניתין דברכות סבר דלאו רשות ודו"ק:

בא"ד משום דלא מתרצא מילתי' דר"מ זוג אין טפי לא אא"כ סבר שבת (לאו) זמן תפילין כו' עכ"ל ק"ק דאם כן הוא בפשיטות טפי ה"ל לאזכוחי דר"מ ור"י ס"ל דשבת זמן תפילין מדתני זוג א' אין טפי לא אלא ע"כ דא"ל למימר אע"ג דשבת לאו זמן תפילין הוא אפי"ה זוג א' אין טפי לא משום דדרך מלבוש וכחול שווייהו רבנן ובחול אינו לובש רק זוג א' כדאמרינן [לעיל] וכן פי' הר"ן וכצ"ל ע"כ בפ' במה אשה לאביי דהוה ס"ד הך ברייתא דלחד אשה ואחד איש סברה דתפילין מ"ע שהזמן גרמא היא אע"ג דקתני בה זוג א אין טפי לא והא דלא אוקמי פלונתא דתנאי במתניתין בהכי משום דסתמא דמתניתין כר"מ היא ור"מ ס"ל דשבת זמן תפילין הוא מדקתני אחד האיש ואחד האשה ודו"ק:

בד"ה וכי אדם כו' וס"ד דתרווייהו אין מקושרות אלא שבישנות ניכר כו' וא"ת כיון דאין מקושרות היאך מכניסן כו' עכ"ל דבתרווייהו מקושרות ליכא לאוקמא דבישנות נמי למה לא יוחשו לקמיע כמו בחדשות דהא ומאי קמיועות עבדי להתיישן כמו תפילין אלא ע"כ דבקמיע אין עושין קשר דכולי האי לא עביד בהו כעין תפילין וישנות היינו שהקשר ניכר וליכא למיחש לקמיע ובחדשות שאינו ניכר יש לחוש לקמיע והאח קשיא להו לכוני עלמא לרבי מאיר בין בחדשות בין בישנות ולר"י בישנות כיון דאינן מקושרות היאך

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

מכניסן ותיורצו דס"ד דבלאו קשירה לר"מ נמי הוי דרך מלבוש ולר"י אף בלא עניבה ואפשר שיהיו מהדקין בלא קשירה ובלא עניבה לר"י על ידי כריכות הרצועות א"נ עונבו אפילו לר"י כו' ודו"ק:

דף צז.

בד"ה אבוי אמר כו' ור"מ דשרי בחדשות קסבר דלאו קשירה היא כו' עכ"ל לר"מ ודאי מצינו למימר שפיר כלס"ד מעיקרא דשרי אף בחדשות משום דבלא קשירה הוא דרך מלבוש כמ"ש התום' לעיל אלא משום דלרבי השתא דאוסר בחדשות משום דאינן מקושרות ליכא למימר הכי לית לן למימר דר"מ פליג עליה בהא אלא דפליג עליה בהא דפליגי כבר רבנן עליה דר"י וקסברי עניבה לאו קשירה היא וק"ל:

בא"ד מדפריך סתמא תלמודא בפשיטות ולענביה מיענב משמע דאין הלכה כר"י כו' עכ"ל דבריהם אלו לתירוצם דלעיל לרב חסדא מוקמינן מתניתין דהכא כרבנן דר"י דאמרי עניבה לאו קשירה [היא] אבל לתירוצם שני ליכא ראיא דאיכא למימר דלר"י נמי פריך וליענביה דקס"ד דאפילו לר"י שרי עניבה דהכא דסתמא דעתו להתיר כו' כמ"ש התום' לעיל ודו"ק:

בד"ה קשר של תפילין כו' ומשני אלא לרצועותיהן ולא פריך מדל"ת וי"ד כו' עכ"ל ר"ל דכמו דפריך אש"ין דלא איצטריך קרא מן המותר בפיד דבלאו קרא נמי כיון דהוא הל"מ מאותיות השם ה"נ איכא למפרך אהא דמשני לרצועותיהן כיון דמהל"מ יש בהו ד' וי' מאותיות השם לא איצטריך בהו קרא אבל אי ד' וי' אינן הל"מ אלא קשר בעלמא הוא הל"מ נוחא אי לאו קרא דמותר בפיד לא הוא ידעינן דבעי ברצועותיהן עוד בהמה טהורה ועיין במדרכי בה"ק ובאשר"י במנחות וק"ל:

דף צז:

בד"ה ר"ש אומר נותנן כו' אם היו חברים הרבה והיו כולן שותפין כו' עכ"ל הכא גבי תפילין לא בעי שיהיו כולן שותפין בו דאף אם זכה אחד בהן שרי לחבירו עמו משום בזיון תפילין מה שאין כן התם גבי כיסו דלא שרינן בפחות מארבע אמות אלא משום דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו לא שרינן נמי לחבירו עמו אי לאו שותפין וק"ל:

בד"ה את החי כו' דמ"מ מיפטר הכא משום דגמרינן כל הוצאות ממשכן ושם לא היו נושאים בעלי חיים כו' עכ"ל ומיהו אי לאו דאיכא האי טעמא דהחי נושא את עצמו ודאי דהוא גמרינן ב"ח ממשכן דלאו דומיא דמשכן ממש בעינן דהא כמה דברים דלא הוו במשכן ומחייבין על הוצאותיהן וק"ל:

דף צח.

בד"ה אלא אמר אבוי כו' וא"ת כיון דפרישית דספר כו' ולפי ההוא לישנא דמסקינן דסתם כתבי הקודש כו' עכ"ל וה"ה דהמ"ל למאי דמסיק דאין מזרקין כתבי קודש נוחא דספר דוקא נקט וצ"ל דהך פירכא ידלמא זריק להו כו' לא פריך אלא לשינויא בתרא דאיירי באסקופה שאינה ארוכה אבל לתירון קמא דאיירי באסקופה ארוכה ליכא למפרך ודלמא זריק להו דאין דרך לזרוק חפץ רחוק כ"כ דאל"כ לתירון קמא נמי נוחא דנקט ספר דוקא ולפרש"י למאי דמסיק בן עזאי היא לא קאי כלל הא דקאמר סתם כתבי הקודש עיוני מעיין בהו אבל דבריהם לשיטת ר"י לקמן דמעיקרא דפריך דלמא מעייל מר"ה לרה"י היינו שעומד במקום אחד ואינו זז ממקומו ומעביר מכאן לכאן דרך גופו כו' לא מתרצא בהא דקאמר הא מני בן עזאי דלא איירי אלא דרך הלוכו וקאי הך שינויא דסתם כתבי הקדש עיוני כו' וניחא לשיטת ר"י דלא קאמר אלא הא מני בן עזאי כו' וצ"ל על פרש"י הא דלא קאמר אלא משום דשינויא קמא באסקופה ארוכה קאי ולא אדחי אלא שינויא בתרא והוא דחוק ודו"ק:

בד"ה והאמר רבא כו' ואיירי לקמן כגון שמשלים ד' ע"י זריקה כו' עכ"ל כתב מהרש"ל מלת לקמן נ"ל טעות הוא עכ"ל ובחסם [דחק למחוק] כל ספרים הישנים אלא דהכא בעומד על האסקופה נוחא לכו בלא זריקה שעומד במקום אחד על האסקופה שרחבה ד' טפחים ונוטל הספר מרה"ר בסמוך לו ימעבירו דרך עליו ומניחו ברה"י בסמוך לו אבל לקמן גבי עומד ברה"י כו' ובלבד שלא יוציא חוץ לר"א א"א לעומד במקום אחד להוציא חוץ לר"א אי לאו שמשלים ד"א ע"י זריקה ומיהו מלתיה דרבא דמעביר מתחלת ד' עד סוף ד' נמי ע"כ איירי בכה"ג שמשלים ע"י זריקה ולא באו לומר לקמן אלא לאפוקי מתני' דאסקופה דקיימין בה הכא דהיא מצי איירי כפשטה בלא זריקה אבל מלתיה דרבא מיייתי לה לקמן ימיירי כי מתני' דלקמן ודו"ק:

דף צח:

בד"ה נימא כתנאי כו' א"נ יש לחלק דהכא שבא החפץ מלמעלה מג' כו' עכ"ל אבל לא נוחא להו לחלק דהתם איירי דאמר כדנפקא לר"ה תנוח אבל רבא איירי באומר כ"מ שתרצה תנוח כמ"ש התום' לקמן למסקנא דהתם לר"י משום דמה"ט דאמר כדנפקא לר"ה תנוח אית לן למימר קלוטה כמי שהונחה דמי כדאמר התם וא"כ מאי אריא דאמר התם בתוך ג' ד"ה חייב למעלה מג' נמי תוך י' הל"ל הכי ואמאי פליגי רבנן עליה דר"ע אבל תוך ג' ד"ה חייב משום דכארעא סמיכתא היא ומסתבר ביה למימר הכי בשינוא החפץ מתוך ידו בתוך ג' כמ"ש הכא ובהא מחיישב נמי דלעיל דפריך והא לא נח שכתבו התום' דפריך לרבנן דר"ע ולא נוחא להו למימר דאפי' לר"ע פריך הכא דמודה ביה ר"ע הכא כיון שהחפץ בא מלמעלה מג' לתוך ג' דהא ר"ע תוך י' איירי ולא שייך לחלק ביה בין בא מלמעלה מ' ובין למטה מ' אלא בין בא למעלה מג' ובין בא למטה מג' משום דכארעא סמיכתא היא והאך מלתא דר"י התם שכתבו התום' לקמן דאיכא לאוקמא כשתחלת זריקתן תוך ג' היינו למאי דס"ד מעיקרא דלא הוי טעמא דר"י משום דקלוטה כמו שהונחה דמי אלא משום דכארעא סמיכתא דמי ומיהו אכתי ק"ק הא דפריך ולא נח אימא אפי' לר"ע פריך דמודה ביה ר"ע הכא כיון דהכא איירי כ"מ שתרצה תנוח ור"ע לא איירי אלא בדאמר כדנפקא לר"ה תנוח ויש ליישב דא"כ ר"י היינו ר"ע ובשמעתין מוכח דר"י היינו כרבנן דר"ע ידו"ק:

בד"ה ניחוש דלמא כו' דקתני זז כו' הוי לעלייה אפי' להניח שם כלים כו' עכ"ל ובזיו כל שהוא דסתם זז כל שהוא משמע אבל בזיו ארבע אפילו לר"ה שרי אפילו בכלים שאינן נשברין לפי שיטת התום' לקמן וק"ל:

בד"ה ומשתמש כו' דבחורין שבכותל כו' ולשון משתמש בכל הכותל כו' עכ"ל ואין לשון זה מכריע דהא לקמן אמרי' מאי אריא כנגד חלקן אפי' בכולה כותל נמי כו' והיינו בזיו שעל פני כל הכותל מחוץ לנגד חלקן וק"ל:

בד"ה אי דלית ליה כו' וכי פריך תלמודא אי כו' ה"מ למפרך אפילו בשלמטה כו' עכ"ל ר"ל השתא דסתם זז כל שהוא ה"מ למפרך אפי' בשלמטה כו' ומיהו קצת יש לנגמס בזה דמשלמטה הימנו לא פריך ליה

דאיכא לאוקמא בכלים הנשברים אבל מעליין קשיא ליה שפיר ממ"נ אי בכלים הנשברים אפילו בכולי הכותל לשתמש ואי בכלים שאין נשברים נגד חלונו נמי לא ישתמש ודו"ק:

דף צט.

בד"ה הוא סבר מדסיפא כו' משום דאיכא דמהפכי דר"מ לדר' יוסי כו' עכ"ל דהיינו ר"מ מטהר ור' יוסי מטמא כמ"ש התום' לקמן ובכל נוסחאות פי' המשניות שלפנינו דמס' כלים פ"ח גרסי' ר"מ מטמא ר"י מטהר ר' יוסי אומר היפך כו' וגי' זו א"א להולמה לכל הגירסאות דהא לדברי המקשה ר' יהודה אומר היפך קתני ולדברי המתרגן מוחלפת השיטה ע"כ ר' יהודה לאו מטהר דא"כ מכ"ש תקשי ר' יהודה אדר' יהודה ממתניתין דהכא דאפי' בלא היפך בה חשיב ליה משקה אלא דלפי גירסת הספרים דגרסי' ר"מ מטהר כמ"ש התום' לקמן הוה גרסי' בהמקשה הכא ר' יוסי מטמא ור' יהודה אומר היפך כו' ומסיק מוחלפת השיטה ר' יהודה מטמא ור' יוסי אומר היפך כו' ולפי גירסת הספרים ר"מ מטמא ור' יוסי מטהר ור' יהודה אומר היפך כו' ולדברי המתרגן מוחלפת השיטה גרסי' ר' יהודה מטמא ור' יוסי מטהר ור"מ אומר היפך כו'. ודע דבפ"ח דכלים פסק הרמב"ם בפי' המשנה כמ"ד דבעי היפך ברוק וכאן בפי' המשנה שכתב ומאמר ר"י כי מי שנתגס רוקו מפיו שאסרו לו להלוך ארבע אמות בתנאי שיהפכו בפיו ואין הלכה כר' יהודה עכ"ל שיעור דבריו כך הוא כי מאמר ר' יהודה מי שנתגס רוקו שאסור כו' אינו להלכה אלא בתנאי שיהפכו בפיו ואין הלכה כר"י דסבר הכא דלא בעי היפך וכן תפרש דברי הרע"ב בפירושו וק"ל:

בד"ה היה אוכל כו' ליטמא ולטמא אוכלין בכל שהוא משקין טימאו ומטמאו כו' כצ"ל:

גמ' רישא רבנן וסיפא ר"מ אמר רב יוסף כו' ולפרש"י נוחא אע"ג דלעיל מסיק רישא רבנן וסיפא ר"מ ואין נראה לו דחוק היינו משום דמשניות רחוקים הן אבל הכא פריך רישא רבנן וסיפא ר"מ דנראה לו דחוק לומר כן במשניות הסמוכות כ"כ אבל לפי' התום' לעיל דסיפא ר"מ היינו ההיא דלא ישתן ורישא רבנן ההיא דעומד אדם ואין נראה לו דחוק ומסוכות הן ממש וא"כ מאי פריך רישא רבנן וסיפא ר"מ ברחוקות יותר מהן ועוד דניחא לן למימר דסיפא דהכא ר"מ מדנימא סיפא דהכא רבנן דאם כן תקשי טפי רישא רבנן ומציעתא ר"מ וסיפא רבנן ויש ליישב דסיפא דלעיל ר"מ היא לא ישתן ולא ירוק אינו סותר רישא דעומד אדם דאתיא כרבנן אבל הכא מקשה רישא רבנן ההיא דעומד אדם וסיפא ר"מ ההיא דלא יעמוד כו' דהנך משניות סתרי אהדדי ודו"ק:

דף צט:

בפרש"י בד"ה ומן הצנור מ"מ כו' וליכא למימר לבד וכיון דלמטה מ' הוא וליכא איסורא כו' ומש"ה נקט למתני' גבי מוחילה למטה מ' כו' עכ"ל כצ"ל:

בא ד"ד ומש"ה נקט במתני' גבי מוחילה למטה מ' משום דבעי למתני ומן הצנור מ"מ ואי למעלה כו' עכ"ל ולא נוחא להו למימר דמשום מוחילה גופה נקט למטה מ' דאפי' למטה מ' אסור לצרף דהא צירוף של מוחילה אינו מוזכר מפורש במתני' אלא מכח דיוקא משא"כ צירוף של צנור מפורש דהיינו שאמר מ'מ שותה וק"ל:

בד"ה וקולט מן כו' מגנו של חבירו אבל לא יצרף עכ"ל ואחר כך מה"ד ובמתני' נמי שמעתי כו' כצ"ל והענין מגומגם על מה קאי דקאמר ובמתני' נמי שמעתי כו' ונראה דקאי אהאי פיסקא דמתני' ומן הצניור מ"מ כו' שלא היה כתוב בגמרות שלהם בלשון פיסקא אלא כאילו הוא סיפא דברייתא דלעיל מינה [וכן נמצא באלפסי] וא"כ הוא שהוא לשון דברייתא ע"כ דהאי מ"מ אינו משמעות לשון צירוף דהל"ל ומן הצנור מצרף כדקאמר ברישא דברייתא לשון צירוף וע"ז קאמר דבמתני' נמי שמעתי דלשון מ"מ אינו לשון צירוף אלא גרסינן ומ"מ בוי"ו ואקולט נמי קאי דככל מקום שהוא שרי לקלוט וכן תפרשהו דברייתא ולאז לשון צירוף הוא והאא הקשה רש"י דמצאתי בתוספתא צירוף מותר בצנור כו' וסיוס דבריו ומתני' היא ולאמטה מ' קאי כו' ר"ל שהוא פיסקא דמתני' וקאי אלמטה מ' דקתני במתני' ולאז סיפא דברייתא הוא דלהוי קאי אלמעלה מ' וכיון דקאי אמתני' שפיר איכא לפרושי מכל מקום לשון צירוף דשרי למטה מעשרה אצנור ודו"ק:

בא ד"ד הא לאו הכי מצרפין ואין דרך התלמוד לומר תנא אתירון אמוראים כו' עכ"ל ר"ל אתירוצא דרב נחמן דמחלק ואסר צירוף פחות מג' סמוך לגג ובין ג' סמוך לגג מיהו לפי נוסחאות הישנות בסיפא דברייתא דקתני ומגביה ידו למטה מג' סמוך לגג ויצרף דהשתא שפיר קאי תנא אהך סיפא דברייתא ואפשר דמשום זה מחוקי אותו מן הספר וא"כ ע"כ דלא הוא קאי תנא אלא אדיוקא דרב נחמן ומ"מ קשה דאכתי נימא דקאי תנא אדיוקא דברייתא כמו אדיוקא דרב נחמן ודו"ק:

תוס' בד"ה לא יעמוד כו' לא יעמוד על גגו ויצרף מגג חבירו כו' עכ"ל ודקתני דברייתא למעלה מ' טפחים לרבותא דאפ"ה שרי לקלוט אבל במתני' דקתני נמי צנור דשרי אפי' לצרף הוצרך למתני למטה מ' טפחים אבל למעלה מ' אסור לצרף אפי' בצנור כפרש"י במתני' וק"ל:

בא ד"ד והא דאמר כו' אמר שמואל לא יעמוד כו' והיינו להביאם לבית כדפי' כו' עכ"ל דהא שמואל פסק לעיל כר"ש דבין עירבו ובין לא עירבו רשות אחת הן וק"ל:

דף ק.

בד"ה וכן בקרן כו' לאו דוקא נקט צדו א' דה"ה משני צדדין עכ"ל ה"ל למנקט רבותא טפי אפי' מג' צדדין אוסר רב ששת וק"ל:

בד"ה מתן ד' כו' אין להם תקנה לפי שזה למעלה מחוט כו' עכ"ל היינו לר' יהושע לית להו. תקנה אבל לר"א אית להו תקנה כדתנן נמי התם הניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה ר"א אומר יתן למעלה ורואה אני כו' ונח"א ישפך לאמה כו' ע"ש וק"ל:

בא ד"ד וא"ת וליתו עשה ולדחי לאז דבל תוסיף כו' עכ"ל גם זו הקושיא לר' יהושע ועדיפא מיניה ה"מ להקשות דליתו עשה ול"ת דבל תגדע ולדחי ל"ת דבל תוסיף וק"ל:

בד"ה ינתנו במתנה א' דקיי"ל כל הניתנין כו' כיפר עכ"ל דאל"כ למתן ד' לא היה לו תקנה ע"י מתן א' ולא הוה פליג ביה ר"י ודו"ק:

דף קא.

בפרש"י בד"ה כשהיה להן ציר כו' וקשיא לי בגוה דא"כ מאי תרצתיה דרבא כו' עכ"ל ולא ידענא אמאי לא קשיא ליה נמי מצרייתא דללת אלמנה מ"ל חד קרש ומ"ל תרי קרשים לטעמא דמשום חופר הוא ודו"ק:

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

דף קא:

בד"ה הדר ביה ר"מ משערי גינה מקדא שרי לעמוד בר"ה כו' וש"מ מקדא שרי לעמוד על האסקופה כו' עכ"ל דבריו הראשונים והוא מפ"ה דמעיקרא דמרישא מוכח לה דהדר ביה ר"מ ודבריו האחרונים הוא ע"פ שהגיה הקונטרס לבסוף בפירושו דמסיפא מוכח לה כמ"ש כל זה התום' אבל דבריו האחרונים הם מגומגמים וערבוב דבריו מפ'י קמא יש בהם שכ' לעומד על האסקופה כרמלית בר"ה כיון שעומד על האסקופה מאי בעי הכא בר"ה ועוד שכתב וליטול מפתח במעגל למעלה (במעגול) מי' אסקופת כרמלית ולהליכו דרך [אזירא] למעגול כו' מאי בעי מעגול באסקופה להוליכו דרך [אזירא] למעגול שהרי במעגול היה מונח מצע"י ודו"ק:

תוס' בד"ה מביא מפתח כו' ואין נראה לר"י דמכאן אין להוכיח כו' עכ"ל ק"ק לפי פ"ה דמעיקרא דאיירי הרישא בעומד ברה"ר א"כ הסיפא ובזמן שהמעגול למעלה מי' איירי נמי בכה"ג דעומד ברה"ר יאמאי לא ניחוש שמא יביאנו אצלו מן המעגול שהוא רה"י לרה"ר שהוא עומד שם דמהא ודאי לא הדר ביה ר"מ דרבנן נמי לא פליגי עליה בהא דלא מהדרי ליה אינהו אלא מכרמלית ודו"ק:

בא"ד דאי ברה"ר קאי מאי וכן דמשמע דומיא דההוא דשערי גינה כו' עכ"ל ר"ל דלשון וכן משמע לאוסר בכרמלית ורה"ר דומיא דשערי גינה כמ"ש התום' לקמן אבל בסיפא דלא קאמר וכן איכא למימר שפיר דהדר ביה ר"מ משערי גינה וגם הדר מרישא דוכן חנויות לאוסר בכרמלית ורה"ר או רה"י ודו"ק:

בד"ה דמקאמר וכן כו' ואי הויא אסקופה רה"י א"כ היה מטלטל מרה"י לכרמלית כו' עכ"ל ואסקופה מקום פטור ע"כ נמי לא הויא דאסקופה דרישא דומיא דסיפא דע"כ בסיפא לא היה מקום פטור דא"כ אמאי צריך להניחו במעגול יניחו באסקופה כמ"ש התום' לעיל ודו"ק:

בד"ה כי פליגי כו' ר"י מפרש דדוקא הכא שרי כו' וס"ל כרבנן דר"י בנגר הנגדר כו' עכ"ל דלא ניחא ליה כפרש"י דאינו ניטל באגודו ה"ל כנגר המונח דמודה ביה ר' יהודה דא"כ לא ה"ל לפלוגי הכא בין ניטל באגודו ובין אינו ניטל באגודו אלא דה"ל לפלוגי בין נגדר ובין מונח דבנגדר כ"ע לא פליגי ובמונח פליגי ועוד דמקאמר לקמן אהא דתלי בעיברא דדשא ההוא ניטל באגודו היה משמע אבל מילתא דר"י בנגר הנגדר היה כאילו אינו ניטל באגודו אם כן [ע"כ] הא דבעי הכא בראשו גלוסטרא באינו ניטל באגודו היינו כרבנן דרבי יהודה אי נמי אפילו כרבי יהודה ודבתלי בעיברא דדשא דמודה בזה ר"י אי לא גלוסטרא וק"ל:

דף קב.

בא"ד ומתני' דלעיל דללת שבמוקצה כו' דבעי שיהיו גבוהים מן כו' עכ"ל משום דהשתא דהך מתניתין דגלוסטרא אתיא שפיר כר' יהודה אית לן למימר דהך סתמא דמתני' דלעיל מיניה דלת שבמוקצה אתיא נמי כרבי יהודה דכוותיה פסקינן והא דבעי התם שיהיו גבוהים מן הארץ ואסור בנגדרת והכא התייר רבי יהודה בנגר הנגדר משום דהתם הוא באינו ניטל באגודו ולכך צריך שיהיו גבוהים מן הארץ דאי היה התם ניטל באגודו אפילו נגדר ובלא גלוסטרא ואפילו תלוי בעיברא דדשא מתייר ר"י כדמוכח הכא לקמן יצ"ל דללת שבמוקצה וחדקין שבפרצה לא היה כקשור בדלת גופיה אלא כתלוי בעיברא דדשא דאי היה כקשור בדלת גופיה א"י דאינו ניטל באגודו ואפילו נגדר שרי ר"י במתני' כדמוכח לקמן דר"י מתייר כקשור בדלת אפילו אינו ניטל באגודו אפילו נגדר ודו"ק:

בד"ה לא אמרן אלא שאין בשיפועה טפח פ"ה שיש כילות קטנות סמוכות כו' עכ"ל עיין בפ' תולין שכתבו התום' פי' זה ועוד פי' אחר ועיין בזה בחידושנו שם:

בא"ד אבל לא מסתבר שיחשב בכה"ג עשיית אהל לאסור עליו לעשות בשבת כו' עכ"ל צ"ע לפי זה יחא מותר לכתחלה לנטות בשבת הכיפין בפחות מג' דלענין לאסור עשיית אהל בשבת לא אמרינן לבוד יא"חכ' יהא מותר ג"כ לפרוס מחצלת עליהן דלא הוי אלא כמוסיף אהל ואמאי קאמר למחר מביא מחצלת כו' דמשמע דהכיפין אסור לנטות בשבת ודו"ק:

דף קב:

בפרש"י בד"ה לר"י כו' והא דתניא עונבה רבנן כו' היא וכיון דאפשר בעניבה כו' עכ"ל אבל אם לא היה אפשר בעניבה היה מותר לקשור דס"ל נמי כר"א דמכשירי מצוה דוחין שבת ולא תקשי להו לרבנן אי אליבא דר"א אפילו לכתחילה נמי דאימא דקושטא הוא דאפילו לכתחלה ודקתני נימא שנפסקה לרבותא דאפ"ה לא היה קושרה אלא עונבה וק"ל:

תוס' בד"ה הא דמיהדק כו' אבל ר"ח מפרש דמיהדק אסור כו' שאינו נכפף ונראה אהל כו' עכ"ל ולפי זה ל"ג אלא ל"ק ועיין בראש"ש פרק תולין וק"ל:

בד"ה מחזירין רטויה כו' גזירה שמא ימרח אבל לשחיקת כו' כיון דמאתמול כו' עכ"ל דאל"כ אמאי נקט רטויה דשייך ביה נמי מירוח ולא נקט שאר דברים דלא שייך ביה מירוח אלא שחיקת סממנין ואפ"ה אסור במדינה וכ"ה בתום' פרק במה אשה אלא כיון דמאתמול היה עילויה ליכא ביה משום שחיקת סממנין ומיהו בסיפא אם בתחילה כאן וכאן אסור כיון דלא היה עילויה מאתמול אית ביה נמי משום שחיקת סממנין וה"ל למנקטיה לרבותא בשאר דברים ולא ברטויה דשייך ביה מירוח אלא משום רישא נקטיה הכי גם בסיפא ודו"ק:

בד"ה רטויה שפירשה כו' וי"ל דהך דפילפל איירי שנפל ע"ג קרקע והכא שנפל על גבי כלי כו' עכ"ל ולעיל שהקשו לפ"ה דלא שייך הכא שחיקת סממנין מההיא דפילפל ולא תירצו בכה"ג דההיא דפילפל שנפל על גבי קרקע והכא ע"ג כלי דא"כ לטעמא דשמא ימרח נמי אמאי אוסר כיון שנפל ע"ג כלי ודו"ק:

דף קג.

גמרא ואיבעית אימא הא והא רבנן ול"ק כאן באמצע כו' ופליגי באמצע ולא ניחא ליה לתלמודא למימר דפליגי מן הצד והא ר"ש דלא מסתבר למימר דרבנן מתירין אף מן הצד כיון דסגיי שם בעניבה וק"ל:

בפרש"י בד"ה יבלת כו' או חרוץ או יבלת יבלת דקרא קרינן יבלת שאין שם דבר כו' עכ"ל ר"ל בקרא קאיירי בהקרבת הבהמה שיש בה יבלת היה יבלת שם התואר לבהמה כמו שבור ועורת דשם התואר נינהו מללא כתיב שבר ועורוין דהוי שם דבר אבל יבלת דמתני' דאיירי בחתיכת יבלת מן הבהמה היה שפיר יבלת שם דבר אבל בחומש פרש"י גבי עורת דקרא דהוי נמי שם דבר של מוס עורוין בלשון נקבה יע"ש ברא"ם וק"ל:

דף קג:

גמרא ותפשוטו דר"א דאמר ביד פליגי אבל בכלי ד"ה חייב כו' כצ"ל והוא ר"א בן פדת דאמר התם בגמ' בפ' המצניע דביד פליגי ר"א ורבנן דמתני' אבל בכלי ד"ה חייב ע"ש:

בפרש"י בד"ה אולימא רבנן כו' וכגון שעלתה לו בשבת דלא אפשר כו' עכ"ל לא ידענא מי הכריחו לכך דאימא אפי' היה אפשר מאתמול כיון דאינן אלא משום שבות קסברי רבנן דמכשירי מצוה דוחה איסור שבות ויש ליישב דע"כ רבנן דפסחים דסברי דחתיכת יבלתו אפי' ביד אין דוחה קסברי דאפי' שבות אין מכשירי מצוה דוחה דקדאמרי' לעיל וק"ל:

בד"ה ה"ג ואי רבנן כו' אלא אי אמרת רבנן וטעמא דבכלי לא כו' כדר' אלעזר דאמר התם פ' המצניע מחלוקת ביד אבל בכלי כו' עכ"ל כצ"ל ואע"ג דר' אלעזר התם קאי אמתני' דאיירי בנוטל לעצמו משמע ליה לתלמודא דבחבירו נמי כ"ע מודו דבכלי חייב והכא מוכח מאידך דר"א דקאמר התם מחלוקת דמתני' לעצמו אבל לחבירו ד"ה פטור משמע דהיינו דוקא דומיא דמחלוקת דמתני' לעצמו דאיירי ביד ובשינוי מודו כ"ע דלחבירו פטור אבל בכלי אפילו לחבירו חייב לכ"ע ומהרש"ל כתב על פרש"י ולוי פה קדוש היה נראה לפרש כפשוטו כו' והכי פריך אי רבנן נישקליה ביד אלא ודאי מדלא שקלינן ביד ש"מ לאסור ומ"ט הלא הא והא שבות בעלמא הוא אלא ודאי משום דסבר אף ביד הוא אב מלאכה וסבר לה כר"א כו' עכ"ל ועוד האריך ודבריו אינם מובנים לי דהא הכא בחבירו איירי ור"א דאמר ביד חייב חטאת היינו בעצמו כדאמר ר"א בהדיא מחלוקת דמתני' לעצמו אבל לחבירו ד"ה פטור ומתני' איירי בין ביד בין בשינוי ודו"ק:

תוס' בד"ה שעלתה לו נשיכה כו' וי"ל דאי לא אשמועינן בחבירו הוא ס"ד דלא שרינן לחבריה ליטול כדי שיעבוד חבירו עכ"ל ויש לדקדק דא"כ למה ליה לאוקמא שעלתה נשיכה בגבו דא"נ איירי במקום דאיהו נמי מצני שקיל ליה איכא למימר דנטק חבירו לרבותא דהוא ס"ד דלא שרינן לחבריה ליטול כדי שיעבוד חבירו ויש ליישב דאי איהו היה מצני שקיל ליה קושטא הוא דלא היה שרינן לחבירו ליטול ולעבור על השבות כדי שיקיים חבירו מצות עבודה כיון דאיהו גופיה מצני לעשות כן כדי שיקיים מצות עבודה משא"כ בעלתה לו נשיכה דאיהו לא מצני שקיל ליה שרינן ליה לחבירו לעבור על השבות כדי שיקיים הוא מצות עבודה ודו"ק:

דף קד.

גמרא ואי דלא מבטלה קא הויא חצוצה כו' והכי מסיק דלא מבטול לה ובהולכת עצים כו' וקשה דא"כ הדרן קושיא דלזכותין במקדש אין במדינה לא ורמינהו חצר שנתלקלה במי גשמים מביא תבן כו' וצ"ל דסמך תלמודא עצמו אהא דמיייתי דדרש רבא חצר כו' וא"ל רב פפא והתניא כו' אלא בשולי קופה והשתא ניחא במדינה אסור בלא שינוי ובמקדש שרי דלא גזרו על שבות במקדש ודו"ק:

בפרש"י בד"ה לישמעינן תנא דמתני' צלצול קטן דלא חייך וכ"ש נמי עכ"ל אבל מבגד פחות מג' על ג' לא קשיא ליה גם לרב יהודה בר חייא דלא הוי רבותא טפי מגמיי אבל צלצול קטן דחשיב ודאי דהוה רבותא טפי מגמיי וק"ל:

תוס' בד"ה לישמעינן צלצול קטן אי צלצול אסור במדינה פריך כו' עכ"ל אע"ג דצלצול קטן ודאי דלא מסי איכא למימר דאסור במדינה מטעם משום גזירה אטו להוציא דם וכ"כ בהגהת אשר"י בשם ס"ה אף מה שכתב שם אמנם בזבחים מפרש הא קמ"ל דגמיי מסי כו' עכ"ל ע"ש הוא תמוה דהא בסוגיין נמי מסיק הכי כי התם וק"ל (ע' בהגר"א או"ח סי' שכ"ח ס"ק נ'):

דף קד:

בפרש"י בד"ה כהן מוציאו בהמיינו בשבת ולא חייש לטלטול כו' עכ"ל הך פלוגתא דשרץ דמוציאו בהמיינו כו' ור"י אומר בצבת של עץ כו' שייכא נמי בחול אלא דמיייתי לה הכא בעירובין לענין שבת דלא חייש לטלטול במקדש משא"כ במדינה ומשום הך פלוגתא נמי דמהיכן מוציאין אותו כו' דלא שייך אלא לענין שבת וק"ל:

תוס' בד"ה יצא כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה כו' כתיב וחתטו וגו' וכלי חרס לאו בר חיטוי כו' עכ"ל שרץ נמי לאו בר חיטוי הא גלי ביה קרא דנעשה אב הטומאה וק"ל:

דף קה.

בפרש"י בד"ה קושרה כו' דהתם משלך כו' אבל כאן לא התיירו אלא שבות עכ"ל עניבה דנימת כינור אפי' שבות לא הוי דדבר המותר הוא כמ"ש התום' אלא דר"ל כאן בכל הנך דקתני לעיל דשרינן במקדש לא התיירו אלא משום שבות משא"כ קשירה דנימת כנור דשרי ת"ק דהוי אב מלאכה ודו"ק:

בד"ה קשירה דאתיא לידי חייב חטאת במדינה גזירה כו' עכ"ל למאי דאוקמינן פלוגתייהו לעיל בהא והא באמצע ומר סבר גזרינן אמצע משום מן הצד ומר סבר לא גזרינן איכא לפרושי נמי הכא עניבה לא אתי לידי חייב חטאת אפי' מן הצד לא גזרו קשירה דאתי לידי חייב חטאת במן הצד גזרו בה כפרש"י לעיל אלא למאי דמוקמי' מעיקרא פלוגתייהו דלא פליגי בהכי משמע ליה לפרושי לר"ש לאוסר קשירה היינו משום גזירה במדינה דאתי לידי חייב חטאת ולא ניחא ליה לפרש לאוסר קשירה משום דסבר דמכשירי מצוה אין דוחין שבת דא"כ הוו פליגי רבנן ורבי בפלוגתא דרבנן ור"א ודו"ק:

תוס' בד"ה אר"ש יכנס כו' וגם כאן לא נתנו לך אלא משלך דהיינו עניבה דהוה דבר המותר עכ"ל ומיהו קצת קשה לפי זה דמי הכריח תלמודא לומר דמשלך נתנו לך קאי אמי שהחשיך כו' אימא דכולה מלתא קאי אעניבה דלכך הותרה עניבה משום דמשלך נתנו לך אבל קשירה לא הותרה דכל הנך דשרי לעיל במקדש שאינן אפילו במדינה אלא משום איסור שבות אבל קשירה אב מלאכה היא ויש ליישב דלישנא דכל מקום שהתיירו לך חכמים משלך כו' משמע דלהיתרא אתי לאפלוגי ולא לאיסורא דא"כ הכי הל"ל כ"מ שהתיירו לך לא התיירו אלא משלך נתנו לך דקדאמר בסיפא שלא התיירו לך אלא משום שבות ודו"ק:

בא"ד והא דנטר (ר"ש) עד הכא משום דבעי לאסוקי מיני דמקדש אבל לא במדינה עכ"ל ר"ל והא דנטר ר"ש טג הכא ולא פליג לעיל גבי קשירת נימא את"ק דשרי וקאמרי משום דבעי לאסוקי כל הני מילי דתני במשנה דשרינן במקדש ולא במדינה ועיקר מלתא אתא לאשמועינן במסכת עירובין דאיירי כולה באיסור דרבנן דכל הני נמי במדינה איסור דרבנן אית להו ומשום דר"ש לא פליג אלא אמקדש לא בעי לאפסוקי בכל הני איסורי דרבנן דכ"ע מודו בהו במדינה ונטר עד הכא לאשמועינן דפליג ר"ש אקשירת נימא במקדש ואוסר וכל זה הוא דחוק לומר דמשום כך נטר עד הכא שלא הזכיר כלל מפורש פלוגתא דר"ש בקשירת נימא בשום משנה ולעיל נמי פליג ר' יהודה את"ק במיילי דמקדש לחוד ולא נטר עד הכא ולכך נראה לדקדק מלשון דכ"מ שאמר ר"ש דכללא אתא ר"ש לאשמועינן ולכך הא דנטר במלתא דר"ש

חדושי הלכות – מהרש"א • עירובין

עד הכא שהוא סוף מסכת עירובין ונתן כלל בכל דיני מסכת עירובין שהקילו בהם בכמה מקומות לצורך מצוה ושאר צרכים ומשום דהם אמרו לאסור והם אמרו להתיר דכל דיני עירובין אינן אלא מדרבנן כדאמרינן בפרק עושין פסין דשלמה גזר עליהן ואח"כ חכמי כל דור ודור ולכך ניתן רשות לחכמים להקל בהן לפי הצורך וז"ש כל מקום שהתירו חכמים להקל בדיני עירובין היינו משום דמשלך מה שאסרת ניתן לך להקל בו משא"כ באיסורי דאורייתא שלא ניתן רשות לחכמים להקל בהן וזה הענין מפורש בכל המס' שאמרו בפ' קמא שהתירו במחנה עירובי חצירות ולא עירובי תחומין למאן דאית ליה תחומין דאורייתא ובפ' עושין פסין התירו פסי ביראות לעולי רגלים וכן בבבלי דשכיחי מתיבתא והתירו לצורך שיירא דוקא מחיצת שתי או של ערב משום דכל הני בדוכתא אחריתא נמי לא הוו אלא משום שבות וע"ז רמזו בפרק מי שהחשיך שאמרו שם גבי מי שהחשיך בדרך נתן כיסו לנכרי כו' אר"י עוד אחרת היתה ולא רצו חכמים לנגלותה מאי עוד אחרת היתה מוליכו פחות פחות מד' אמות אמאי לא רצו חכמים לנגלותה משום כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר ומאי כבוד אלהים איכא דלמא אתי לאתניי ארבע אמות ברה"ר ופרש"י כבוד מלכים חקור דבר אין להסתיר לכבוד עושר אדם יחשיבתו כו' והוא דחוק לפי ענינו אבל הפי' הוא כענין שאמרנו כבוד אלהים הסתר דהיינו באיסורי דאורייתא שהם כבוד אלהים ולכך הסתירו דין פחות מד' אמות התם דאיירי ברה"ר ושמא אתי לידי חילול לאתניי ד' אמות ברה"ר וכבוד מלכים דהיינו איסורי עירובין דאינן רק כבוד מלך שלמה ושאר חכמים שתקנו וגזרו אותן חקור דבר להקל בהן לפי הצורך כמו שכתבתי לעיל וע"כ בריש פרק זה הזכירו בברייתא דין פחות מד' אמות משום דלא איירי במס' זו רק ברשויות דרבנן דהקילו בהן משום צורך מה ודקאמר תלמודא ר"ש אהיבא קאי משום דלשון כ"מ משמע דקאי על שום דבר פרטי בענין זה שאמר ר"ש כבר וקאמר בענין התירו לך משלך מצינו דבר פרטי בדברי ר"ש שאמר דאפי' ט"ו אמות יכנס וכן בענין שלא התירו לך אלא משום שבות מצינו שאר"ש דבר פרטי לאיסור קשירת נימא ועל זה קאמר דענין זה כולל כל המסכתא ולכך נסמך בסופה בפרק זה כל דיני שבות שהתירו במקדש אבל לא במדינה כיון דלא הוי צורך מצוה ואמרנו לסמוך לזה מאמר א' בירושלמי פרק בכל מערבין כי הוא שייך לענין זה שאמרנו דאיתא התם אריב"ל מפני מה מערבין בחצירות מפני דרכי שלום מעשה באשה אחת שהיתה דבובה לחברתה ושלחה עירובה לגבה ע"י ברה נסבתיה ונשקתיה אתא אמר קומי אימיא אמרה הכין הוות רחימא לי ולא הוינא ידעת מתוך כך עשו שלום הה"ד דרכיה וגו' וכל נתיבותיה שלום ומקשי' בזה דהא טעמא דעירובי חצירות משום דבתים רשות מיוחדת הוא וחצר רשות כולן הוא וגזרו אטו

מרה"י לרשות הרבים דהוא דומה לו ובסמ"ג בהלכות עירובין כתב לפרש דברי הירושלמי מפני מה מערבין בחצירות אחר שנשתתפו במבוי וקאמר מפני דרכי שלום כו' ובמתניתין פרק חלון תנן ולא אמרו לערב בחצירות אלא כדי שלא לשכח כו' והיינו נמי שלא אמרו לערב בחצירות אחר שנשתתפו אלא כדי שלא לשכח כו' וכתב הסמ"ג דנראין הדברים כי לא לחלוק על משנתינו בא (ר"י) [ריב"ל] אלא שגם טעם זה ראה עם טעם משנתינו ע"כ לשון הסמ"ג והוא דחוק דאמורא בא ליתן טעם אחר מהטעם השני כבר במשנתינו ועוד דלא לישמט לומר כן במקום המשנה פרק חלון להוסיף טעם אחר על השני במשנה ועוד קשה דהטעם זה רחוק שתקנו עירובי חצירות אחר שנשתתפו משום דרכי שלום כיון שאין צריכין לעירוב חצירות אחר שנשתתפו גם מה שכתב בעל עין יעקב בזה הוא דרך רחוק ודחוק כמ"ש בעל יפה מראה ע"ש וע"כ הנראה לנו לפי כוונתינו דהכי קאמר משום צורך מה הקילו בעירוב חצירות דכיון דאיסור דבתים שבחצר משום חשש רשות היחיד ורשות הרבים הוא דהוא דומה לו אם כן למה ראו חכמים להקל בבתים שבחצר על ידי עירוב פת להוציא מן הבתים לחצר ומבית לבית וכן מחצר לחצר כיון דלא יועיל עירוב פת ברה"י ורה"ר לא יועיל נמי בבתים שבחצר ומחצר לחצר אפי' ע"י עירוב פת וקאמר מפני הצורך דהיינו מפני דרכי שלום ראו להתיר ע"י פת דה"ל נעשו כאיש אחד חברים כאילו הם דרים בבית א' דעירוב משום דירה דאילו היה אסור להוציא כ"א מביתו לבית חבירו ולחצר שיש להם בשותפות היו מתרחקים זה מזה כאילו אין שלום וריעות ואחוה ביניהם אבל עירוב פת משהו אותן לבא כ"א לבית חבירו עם כליו ומאכליו כפי הצורך ואי לאו מה"ט לא היו מותרים להוציא מבית לבית ולחצר שלהם כלום כמו שאסור מרה"י לרה"ר ומיייתי מהך עובדא שע"י עירוב הפת שהרגילה חברתה לשלוח ע"י בנה ראתה האשה זאת הכוונה ששלחה עירוב שלה לביתה להיות להם ריעות ואחוה ביניהם וע"י כך נשקה את בנה להוציא מלבה השנאה שהיה לה כבר ושוב גם חברתה ע"י כך עשתה שלום עמה הה"ד דרכיה דרכי נועם וגו' [עוד] יש לפרש שדבר בהיתר תחומין ע"י פת שיהיה לאדם ד' אלפים מצד א' של מקום שבייתו ואמר כי דרכיה דרכי נועם שלא הותרו תחומין אלא לדבר מצוה והיינו דרכיה הם שני דרכים שהותרו לצד אחד ע"י פת אינו אלא ע"י אמרי נועם שהמצות קרויים אמרי נועם ואמר בעירובי חצירות שהקילו ע"י פת אפי' בלא דבר מצוה אלא לשום צורך כגון מפני דרכי שלום כמ"ש וזהו כל נתיבותיה שלום שירגיל כ"א נתיבותיו עם כליו ומאכליו מביתו לחצר ולבית חבירו זהו מפני השלום ואל השלום ישים שלום בפרט שנת שלו"ס:

חַדוּשֵׁי אֲגָדוֹת — מֵהַרְשֵׁי"א

דף ג.

לא קרירא כו'. אין לפרש משום דזה רוצה בחמימא וזה רוצה בקרירא ללא שייך בזה הא דקאמר דרביס סמכי אהדדי ולא מכריי אלא דר"ל כיון דכ"א סומך אחברו נמצא לפעמים רוצים שניהם בחמימא לא היה חמימא וכששניהם רוצים בקרירא לא היה קרירא משום דכ"א סומך עצמו על חבירו וק"ל:

דף יג.

אתה חסר כו' או מייתר אות א' מחריב כו' פירשו בתום' כמו בראשית בראו וי"מ כו' כגון הוה על כו' ע"ש ובחסר לא פירשו כלום וי"ל בפשיטות גם בחסר לפי שהתורה באותיותיה הם שמוותיו של הקב"ה והוא דרך הנסתר של התורה שהיתה כתובה לפניו באש שחורה על גבי אש לבנה ובהן ברא הקב"ה את עולמו ומקיימו ונמצא המחסר אות א' הרי הוא מחריב קיומו וק"ל:

דף יג.

ע"ב בהלכה כו' גם שלא היו חבריו עומדין על סוף דעתו ואין הלכה כמוהו מ"מ היה מגלה להם טעמים יפנים לשני הצדדים ובזה היה מאיר עיניהם בהלכה להכריע אח"כ בשני הפנים אחר אמת לאמתו וק"ל:

הוה מחדלנא טפי כו'. דבהסברת פנים הוה מחדדי טפי דיש להבין בקריצת עינים וברמיזת שפתים והיינו רואות את מוריד שמראה לו פנים טפי וק"ל:

ומ"ח טעמי טהרה כו'. נראה דנקט מספר הזה ע"פ מ"ש בנדרים דיש נ' שערי בינה ולא נגלו למשה רק מ"ט מהם שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים וסמכוהו אקרא וכמטמונים תחפשנה וז"ש ללאותו תלמיד אחד נגלו לו מ"ח פנים ולא היה חסר רק פנים אחד ממה שנגלה למשה וק"ל:

שחיה וידע לטוהר השרץ כו' עיין זה בתום' ובחדושי הלכות הכא בסוף פ"ק דסנהדרין ע"ש:

אלו ואלו דברי אלהים חיים כו' וכה"נ אמרו פ"ק דחגיגה ושם מפורש:

שכל המשפיל כו' כל המחזר כו' וכל הדוחק כו' לכאורה כל הכי נ' חלוקות דנקט הם קרובים לענין א' יכפול הוא ונראה לפרש לפי שהאדם צריך שיהיה טוב לשמים וטוב לבריות וטוב לעצמו וההיפך נ' דברים אלו ברע הנוגע במדת הגאולה וז"ש לגבי טוב לשמי' המשפיל עצמו נגד הקב"ה הרי הוא מגביהו וכל המגביה עצמו נגד הקב"ה הוא משפילו וכדדרשינן בנדרים מקרא וממתנה נחליאל גוי' ולגבי הבריות אמר מדת הרע המחזר על הגולה כו' בהיותו משתער על הבריות הגולה בורחת ממנו שאינו מקובל בעיניהם כדאמריו' פ' המוכר פירות מאן דיהיר אפי' אלינשי ביתיה לא מתקבל וההיפך כל הבורח מן הגולה והוא גורח לבריות הגולה מחזרת אחריו להיות מקובל בעיניהם ולגבי עצמו אמר כל הדוחק את השעה כפרש"י שמתיעב להעשיר ולהתגדל כו' השעה דוחקתו דהיינו כמ"ד דמזל שעה גורם וההיפך דכל הדחק מפני השעה הרי ע"י זכות זה ואפופי ברחמים הקב"ה משנה מזלו והשעה עומדת לו כמ"ש בסוף מסכת שבת גבי אברהם מאי דעתך דקאי צדק במערב מהדרנא ומוקמינן ליה במזרח כו' ודו"ק:
נוח לו שלא נברא כו' נמנו ונמרו כו' פלוגתיהו מפורש באורך בספ"ב דמכות ע"ש:

דף יח.

דיו רצוף פנים היה לי לאדם כו' כל הסוגיא זו עד ולא אחורי בית הכנסת בשעה שמתפללין מפורש פ"ב דברכות ופ"ק דכתובות ע"ש:

דף יח.

ע"ב בנדוי כו'. למסקנא ניחא שפירש מאשתו לפי שהיה בנדוי ומנדה אסור בתשמיש המטה ואע"ג דבעיא היא במס' מ"ק ולא אפשרטא מנדה מפי הקב"ה כי הכא חמיר טפי דכה"ג מחלקינן התם ושדין ירוחין שהוליד לאו מאשתו אלא משום דחזא ש"ז לאונסיה והשתא דאכתי לא אסיק אדעתיה דחזא לאונסיה צ"ל דלא פירש מאשתו וממנה הוליד רוחין ושדין משום שהיה בנדוי מן השמים וק"ל:

לאו בצלמו אוליד כו'. ובפרקו ר"א איתא ויחי אדם ק"ל שנה ויוולד דממותו מכאן אתה למד שלא היה קוין לא מדמותו ולא מצלמו אלא שת ע"כ ולא הזכיר בפרקו ר"א את הבל וע"פ דעת המקובלים בסוד הגלגל היינו הבל היינו שת ניחא וק"ל:

פירש מן האשה כו' יש לדקדק בזה שהרי אחר שחטא בו ביום שנברא אדם ונקנסה עליו מיתה כתיב יהאדם ידע את חוה וגו' ותלד את קין וגו' ותנסף ללדת את הבל וגו' וי"ל דליתן היה בו ביום קודם שחטא והכי איתא בפ' אל"מ י"ב שעות הוי היום כו' שמינית עלו למטה שנים וירדו ד' כו' עשירית סרח ו"א נידון כו' מ"ש וצ"ל אזה דאין מוקדם ומאוחר בתורה וק"ל:

העלה ורזי תאנים על בשרו כו' ויש סמך בקרא ויתפור עלי תאנה ויעשו וגו':

בפניו כו'. עיין פרש"י מפני שנראה כמחניף כו' עכ"ל ולכאורה יש בזה לתת טעם אחר דהיינו שלא יא' לב שומע גם בו ויחזיק טובה לעצמו אבל האי טעמא לא שייך בהקב"ה שאמרו בב"ר מצינו שאומרים מוקצת שבחו של מי שאמר והיה העולם בפניו שנאמר אמרו לאלהים מה גורא מעשיך וכו' עיין שם אבל טעמא דמחניף שייך ביה ודו"ק:

שנאמר הנה עלה זית וגו'. מפורש פרק חלק ע"ש:

שנאמר איה אלנה וגו' כפרש"י ואליהוא אמר כן לאויב דרך תוכחה אם היה נשמע בביתו ד"ת לא היה נחרב אבל בניו עשו משתה בית איש וימו וגו' וק"ל:

נותן זמירות בלילה כו' בפרש"י נותן זמירות של תורה ובפרק א"ג אמרינן דדוד ענגש מפני שקרא לתורה זמירות שנאמר זמירות היו לי חקיך וגו' ויש ליישב דהכא בלילה קראן זמירות ע"ש שנשמעין בה בקול למרחוק כזמירות הללו וק"ל:

שנאמר כל הנשמה וגו' כתבו התוספות פר"ח קרי ביה הנשמה בדגש עכ"ל ר"ל מלשון שממה וחורבן של בהמ"ק ועי"ל ע"פ מ"ש בפרק כל היד אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף חז"ש כל שהנשמות עדיין הם בגוף ולא כלו ממנו תהלה יי ואחר שיכלו מן הגוף הנשמות וכן דוד בא אזי יהללו בשם של ד' מלא כדאמרינן כי יד על כס יי שאין השם מלא עד שיכלה זרעו של עמלק ע"י בן דוד וק"ל:

נתקללה בבל כו' נתקללה שומרון כו' מפורש בפ' הרוואה:

דף יט.

בדי לא יקלל כו' ר"ל שזה שנתחייב הריגה ע"י דין מלך בשר ודם מהרהר אחר דינו שלא יפה דן אותו להריגה גם לא ירא מלקלל כיון שאחר הריגתו לא יכול לעשות לו כלום אבל במדת הקב"ה אינו מהרהר דבדאי יפה חייבו גם ירא מלקלל כיון שגם אחר הריגתו יכול עוד לענשו בדין גיהנם ולכך שותק מלהרהר ואדרבה נותן תהלה להקב"ה על שפרע לו ענשו בעוה"ז כדי לזכותו בעוה"ב. ואמר

ולא עוד אלא שדומה לו כאלו מקריב כו' ע"פ מ"ש בטעם המביא קרבן שידמה בנפשו שהוא היה ראוי להריגה כבהמה זו אלא שהתורה חסה עליו שתהא הבהמה לקרבן תחתיו לכפרה וא"כ זה שנתחייב הריגה למקום הרי הוא נעשה קרבן וכפרה על עצמו דהיינו ולך ישולם נדר ועד"ז יש לפרש הא דקאמריו' בסמוך ומורידין דמעות כו' היינו אותן דמעות עולות לו לפניו ית' ב"ה במקום הנסכים הבאים עם הקרבן וכדאמרינן שערי דמעות לא נעלו ואמר גם ברכות וגו' שמצדיקין עליהן את הדין כו' דהיינו שאומרים ברוך דיון האמת וק"ל:

שנאמר ויצאו וראו בפגרי וגו' דמקום פגרי האנשים לאו היינו גיהנם גופיה אלא פתחה של גיהנם הוא מקרי:

בפושעי עכו"ם כו' ובפ"ק דר"ה מוקי לה להאי קרא גם בפושעי ישראל הגמורים שאין להם חלק לעוה"ב והם המינין והמסורות כו' ע"ש ועיין גם במס' עדיות:

בעצמ הבכא כו' משמע ליה דההוא קרא מיירי מיד שבוכין כו' ומצדיקין עליהם את הדין הן עולים וכדמסקין דאברהם אבינו מסיק ומקבל להו כו' ודו"ק:

פושעי ישראל ק"ו ממוצח הזהב כו' מפורש בסוף פ"ב דחגיגה:

אלא דאסיק ואפיך כו' נראה דהיינו המוציא לך מים מצר החלמים וגו' אבל המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים וגו' אמרינן בפרק כיצד מברכין לרבי נחמיה אה"ג הוא דלא משמע אלא דאפיך ורבנן התם נדחקו בו לפרש דה"ק להו הקב"ה כד מפקינא וכו' והכא ה"ק כיון דמשמע נמי לשון עבר דאפיך כמו המוציא מים וגו' ה"ג דפושעי הוא לשון עבר וק"ל:

שמעת קולי וגו' לפי ענינו מבטן וממעי הדגה קאמר שבו היה יונה מתפלל אבל מדכתיב לשון שאל משמע ליה דבמקום פתחה של גיהנם היה:

אשר אור לו בציון גו' שישרף חיל סנחרב מלך אשור באור הבא לציון מן הגיהנם שהוא אור דק לשרוף הנשמות ובו נשרפו הם כמ"ש פרק אלו קשרים ותחת כבודו יקד וגו' וכשריפת בני אהרן שריפת נשמה וגוף קיים אף כאן כו' ומשום דענינו כפול ותנור לו בירושלים דרשו זו פתחה וענינו דיש לגיהנם ג' פתחים בג' חלקי עולם מדבר ים וישוב שהם כלל העולם ע"ד שאמר הכתוב אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח אם אסך שמים וגו' ואציעה שאל הנך וגו' דהיינו שא"א לאדם להסתר מדרכו של גיהנם כי בכ"מ מוכן פתחה לקבל הרשעים וק"ל:

ותנור לו בירושלים זו פתחה כו'. לכאורה הוא מנוגם דפתחה של גיהנם בירושלים ניחא אבל הגיהנם גופה בציון דבר שא"א הוא דהגיהנם גדול כמו ס' פעמים בג"ע וג"ע גדול ס"פ בעולם כדאמרינן במסכת תענית ונראה דודאי פשטיה דקרא דשריפת חיל דסנחרב איירי דכתיב ונפל אשור וחתו מנס שריו:

וזהו פתחה ר"ל הרמו כי יורדי גיהנם הם ההולכים אחרי מתיקות ותענוגי עולם הזה כדובשא של ב' תמרות הללו וזהו שביניהן פתח המביאן לגיהנם וק"ל:

שם ז' שמות כו' הוא מבואר כי מעשה האדם ומאורעותיו הם מסוגלים ונמשכים לפי ז' ימי בראשית כמ"ש בפ' מי שהחשיך למ"ד מזל יום גרים מאן דבחד בשבא כו' ולמ"ד נמי מזל שעה גרים לפי התחלת שימוש מזלות מימי היצירה שצ"ס חנוכ"ל וזש"ה ויוספתי ליסרה אתכם שבע על חטאיכוכם כי העונות נמשכין בז' פנים וכן יבואו הפורענות בז' פנים ועל פי הדברים האלה אמר דהכי נמי בדיו עוה"ב בגיהנם יבואו דיניהם בז' פנים לפי העון והם ז' שמות לגיהנם דהיינו ז' מדורות שיש לגיהנם לדון בו הפושעים כפי חטאתם שבשבעה מיני עונות והז' נקראת ארץ תחתית ע"ש שהיא הדיוטא התחתונה בגיהנם וכמו שהאר"ך בזה הרמב"ן שער הגמול ע"ש ודו"ק:

מבטן שאלו שועתי וגו' עי' בתום' וה"ה דמכמה מקראות ה"מ לאתיין דאקרי שאלו אלא דנקטי האי קרא משום דמיייתין ליה לקמן לגבי שחת מיהו ק"ק אמאי מיייתי קרא דיונה ולא מיייתי קרא דכתיב בתורה דמיייתין ליה לעיל וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. וי"ל דשאלו דהכא ו"ל דהיינו בקבר אבל מבטן שאלו שועתי גו' וכן לא תעזוב נפשי לשאלו גו' משמע גיהנם עונש לנשמה. וכתבו עוד באר שחת דכתיב כי לא תעזוב וגו' והא דלא מיייתי קרא ואתה אלהים תורידם לבאר שחת וגו' דהוי כו' ע"ש אע"ג דההוא קרא מאוחר הוא בספר תהלים דמפורש ביה דמקרי באר שחת אבל בהאי קרא דמיייתי לא כתיב רק שחת ודו"ק:

גמרא הוא כו' ובספר יחזקאל מצינו בקרא ארץ תחתית ומשמע נמי דביורדי גיהנם איירי דכתיב ברישא דההוא קרא והורדתיך את יורדי בור וגו' ואפשר דה"ק גמרא ארץ תחתית היא מדור הז' ודיוטא התחתונה ולכך חשיב לה בז' וק"ל:

והאיבא גיהנם כו' זה לא נמצא לו מפורש כלל בקרא וי"ל דסמך אקרא דכתיב בס' יהושע אשר על פני גיא בן הנס וגו' וירד גיא הנס וגו' מדכתיב ברישא דקרא גי בן הנס וכאן כתיב גיהנם לגבי וירד דרשי' ליה לאיורידי גיהנם ומפרש אל כתף היבوسی דהיינו ירושלים כדקאמריו' לעיל דפתח גיהנם בירושלים וק"ל:

שעמוקה בגיהנם שהכל כו' נראה דתרתי קאמר דקראו גיהנם ע"ש שעמוקה הרבה באותו גיא בן הנס שנזכר ברישא דקרא דראינו אותו עמוק ביותר ועוד שהכל יורדין בגיא זה על עסקי חנם דהיינו עריות כדאמריו' פי"ה אשר נאכל במצרים חנם זו עריות כו' ע"ש:

שנאמר כי ערוך מאתמול תפתה כו' מפורש פ' אין בין המדור. ג"ע אר"ל אם בא"י הוא כו' ולא ניחא ליה ליימיר דבשנים או בשלשה מקומות הוי פתחו דלא מצינו ליה מפורש בקרא כמו בגיהנם ומיהו בפ' כל כתיבי דרשו כל העונה אמן כו' פותחין לו שערי ג"ע שנאמר פתחו שערים ויבא וגו' ונראה לפי שבמקומות הללו היו פירות מתוקים ומשובחים ביותר תלו אותם בפתח ג"ע אשר שם שג"ע נשתבח בפירות דכתיב כל עץ נחמד וגו' וטוב למאכל וגו' ולפי מה שפירשנו בפרק חלק אהא דאמרינן משיח

חדושי אגדות – מהרש"א • עירובין

יְתִיב על פתחא דרומי דהיינו מצד דרום של ג"ע ניחא הכא אבל לפי' רש"י התם שפירש על פתח רומי קשה דהא הכא לא מספקא ליה אלא או בארץ ישראל או בערבאי:

דף כא.

עד בא זכריה ופירשו כו'. יש לעיין במאמר זה שראו את התורה בפנים שונים דוד לא ראה רק רחבה יאיוב הוסיף לראות גם ארבה ויחזקאל ראה אותה פנים ואחור וזכריה ראה אותה עפה ע"י קילוף הוא מבואר במ"ש כי דרכי התורה הם ד' דרכים האחד דרך פשט והב' דרך הדרש והג' דרך השכל והוא מעשה בראשית והד' דרך קבלה ומעשה מרכבה. ונתנו להם סימן פהרם ואמרו במדרש פנים בפנים דבר ה' עמכם פנים תרין בפנים תרין הרי ד' אפין לתורה ולפי שהב' פנים שהם הפשט והדרש נוגעים כנגלה במצות התורה כללן יחד פנים תרין ומעשה בראשית ומעשה מרכבה שהם בנסתר כללן יחד ג"כ בפנים תרין והשתא דוד לא הזכיר רק הנגלה הנוגע במצות ולא אמר רק רחבה מצינתו וגו' אבל איוב לא הזכיר המצות אלא התורה בכללה ועליה אמר בכללה ארוכה מארץ מדה אבל על מצותיה לא אמר רק רחבה מני ים שהאורך הוא יותר מרחבה בערך שהארץ היא יותר מן הים שאינו אלא שליש מהארץ ימ"מ לא פירש גם הוא שיש ד' חלקים ובא יחזקאל גם הוא לא פירש וראה אותה כתובה פנים ואחור הפנים הוא הנגלה של המצות והאחור שאינו כל כך כנגלה הוא הדרש וכתוב עליה קינים זו פורענותן של צדיקים בעולם הזה והם כמו הקללות והתוכחות שמקבלים ישראל עונשן בעולם הזה כדי שיזכו לעולם הבא והנה זו מתן שכרן בעולם הבא כמ"ש למען ייטב לך בעולם הזה ולמען יאריכוךן ימיהך בעולם הבא בעולם שכולו ארוך ונהי זו פורענותן של רשעים כמו שמצינו בדור המבול ובשאר רשעים דדרשינן בזה מקרא דאין להם חלק בעולם הבא ואמר עד שבא זכריה והוא ראה כל הד' חלקים דהיינו בתחלה ראה מגילה עפה ולא ראה קודם שנתפשט רק חלק אחד שהוא הפשט נגלה ממש ואחר שנתפשט הכפול נתוסף חלק שני כמוהו והוא הדרש. שאינו נגלה כ"כ והיתה כתובה פנים ואחור וכי קלפת כו' נתוספו עוד שני חלקים ע"י קילוף כמו ב' חלקים הראשונים והם דרך מעשה בראשית ומעשה מרכבה שהם סודות נסתרים ומכוסים ולא נגלו אלא בטורח כמו ע"י קילוף הזה וזה ביאור הפסוקים דפרשה יתרו אם תשמעו בקולי הוא הפשוטו ושמתם את בריתי הוא המדרש כמ"ש לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל תורה שבע"פ שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי גו' והייתם לי סגולה גו' בחקרי הטבעיים של מעשה בראשית כי אתם ידעתם כי לי כל הארץ שבראתי אותה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים גו' היינו להשיג במרכבה כמ"ש ברי"ו כ"ג שראה אכתריאל יה ה' וגו':

שני דודאי תאנים וגו' בקרא מפורש תאנים הטובות על גלות יהודה אשר עם יכניה שהיו צדיקים שהיו בהן החרש והמסגר ותאנים הרעות על שארית ישראל שעם צדיקיהו שהיו רשעים כדאמרינן במסכת הוריות ומצינו דממה כלל ישראל לתאנים כמ"ש התאנה חנטה פניה וע"ש שיש בהם טובות ורעות ולפי שהזכר עונשם לכליה כמ"ש ונתתם לזעוה לרעה וגו' שאל תאמר שצטל סברם כו' שלעולם יהיה כן ע"כ אמר שהעיד עליהם שלמה ברוח הקודש הדואים נתנו ריח דהיינו ב' תבות שזכר וגם הריקים שבהם יש בהם ריח של תורה וכה"ג דרשו גבי הדם שיש בו ריח בלא טעם ע"ש שיש בישראל בעלי תורה בלי מצות יכן דרשו בפ' אחד ד"מ אקרא דוירח את ריח בגדיי וגו' ע"ש:

דף כא.

ע"ב בחורי ישראל וגו' לפי דרש זה יהיה פי' דואים ממש מין עשב שיש לו ריח טוב כמפורש בפ' חלק ודימה שלא טעמו טעם חטא לריח הטוב דבהיפך לגבי יש חטא נאמר נרדי נתן ריחו:

ועל פתחינו וגו' שמגידות פתחיהן כו' כפרש"י לענין דם נדה וגזרתי על עצמי בויתר כו' כמפורש במסכת נדה שגזרו בכמה ספקות וכחומרא דרבי זירא שאפי' רואות טפת דם כחרדל יושבות עליו ז' נקיים והיינו חדשים דברים שנתחדשו בדורות האחרונים להחמיר בהם ולכאורה הוא ליה למכתב ישנים גם חדשים שהחדשים נתוספו ונתרבו על הישנים ולפי מה שאמרו לקמן שיש להזהר יותר בד"ס מצד"ת ניחא קצת להניח הישנים בריבוי דגם לגבי החדשים לענין זהירות וק"ל:

אלו מצות קלות כו'. לפום מאי דס"ד השתא נראה לפרש קלות וחמורות כמו ומודיעין לו קלות וחמורות כו' דפ' החולץ דהיינו קלות שבחמורות כמו איסור תחום בשבת ואיסור ייחוד בעריית כמפורש בחידושינו שם והיינו חדשים הם הקלות והישנים הם החמורות דודאי איסורי דשבת ועריות גופייהו נתנו מקום ואחר כך נתנו איסור תחום ואיסור יחוד וה"ל החמורות ישנים לגבי הקלות החדשים והבא פריך ליה כיון דכולם מן התורה מסיני נתנו לא שייך בזה שפיר חדשות וישנות:

ובי תורה פעמים כו' אלא הללו מד"ס והללו מד"ת דשייך בזה שפיר חדשות וישנות וק"ל:

שד"ת יש בהן כו' כפרש"י שאין בהן מיתה וכדאמרי' פ' י"ה כל העובר על מצות עשה ולא תעשה ועשה תשובה מוחלין לו אבל העובר על ד"ס חייב מיתה ונראה דהיינו בדבר שגזרו לעשות גדר על דבר עבירה שיש בגופה חיוב מיתה אבל גזרו בדבר שיש בו עשה ול"ת אינו דומה כעובר על גדרם שיהא חייב מיתה ללא יאה טפל חמור מן העיקר ולכך נקט הזהר בהן טפי מעשה ול"ת אבל לזהר בהן טפי מדבר שיש בגוף העבירה מן התורה חייב מיתה לא קאמר והך דר"ע דמייתי בסמוך משום סרך תרומה נגעו בה שיש בה חיוב מיתה וק"ל והוא מבואר שגם תורה שבע"פ מסיני ניתנה אלא שתורה שבכתב לפי הדמיון יש לה קצבה תרי"ג ואינו כן שלא נתנה בכתב רק לפי המקבל לפי שעה שנתחדש ממנו בכל דור אבל לפי הנותן יתבדך ב"ה שהוא בד"ת גם תורתו שנתן לנו בב"ה כמ"ש ארוכה מארץ מדה גו' והיא תוכה שבעל פה וזה אמר לכך לא נכתבה כולה שא"א שאין לה קץ ותכלית מהנותן יתבדך ב"ה ולא נתנה כך בכתב אלא משום להג ויגיעת בשר דהיינו האדם המקבל שאינו בד"ת:

מי כתיב לעג להג כתיב כו' בפרק הנזקין לא פריך ליה ושם מפורש ע"ש:

בל ההונה כו' טעם בשר כו' המדקדק היטוב בטעם של דבר מקרי אכילת בשר וכפרש"י בפרק מרובה אהא דאמר התם לא אכלי בשרי דתורא לא דקדקתי כו' ע"ש:

מימיך מרובין כו' צ"ל דע"כ הא דהוי מכניסין לו בכל יום מים במדה היינו כדי ליטול ידיים וכדי לשתות דאל"כ למה לא הרגיש רע"ק בדבר עד אותו יום ששפך השומר חצין וא"כ הוא צ"ל דבעלילה בא השומר לומר היום מימיך מרובין דהיינו מרובין אפי' מלשמות כדמסיק לשתות אין מגיעין כו' וק"ל:

בבית האסורין כך כו' אפשר דבבית האסורים היה פטור מנטילות ידיים ללא גרע מיוצא למלחמה במחנה דפטור מנט"י כמו ששינוי ספ"ק אלא שרבי עקיבא החמיר על עצמו וק"ל:

בשעה שתקן שלמה ערובין כו' יצתה בת קול ואמרה בני כו' מפורש בפ"ק דשבת:

נצא השדה כו' שייך לדרשה אחרת ללעיל הדואים נתנו ריח אלו בחורי כו' דהאי קרא דסמך ליה מענינו משתעי כדמסיים הכא שם ארלך כו' שכן בני ובנותי דהיינו בחורי ישראל ובנות ישראל שהזכירו לעיל

שלא באו ללוי דבר עבירה. ועיין פי' דברי המאמר הזה בפרש"י בספר שיר השירים:

נצא השדה אמרה כ"ו כו' אל תיינני כו' נצא השדה בא וארלך ת"ח כו' והוא כמו דרשה אחרת וכפרש"י שם חשיב להו דרשה אחת וע"ש:

אלו בתי כנסיות ובתי כו' שהיו יושבים בו שורות ככרם הזה וכמ"ש בכרם ביבנה:

על כל דבר ודבר של תורה ג' אלפים משל כו'. הכא משמע ליה דבמילי דאורייתא קאמר דהיה לו כ"כ משל וכן שירו דאל"כ מאי רבותיה ורש"י פי' משל טעם עכ"ל ולא משמע כן ללא נקט טעמים אלא גבי שירו חמשה ולאף אבל גבי שלשת אלפים משל ממש קאמר וכה"ג אמרינן פ' אד"מ דג' מאות משלי שועלים היו לו לר"מ ואנו אין לנו רק ג' כו' ונראה נמי דפי' מלת טעמיה לאו היינו טעם הענין אלא פיסוק טעמים כגון זרקא וסגול כו' שיש לנו היה לו לשלמה ה' ואלף פיסוק טעמים והיינו דכינה אותן שירו דפיסוק טעמים לפי התנועות של הפיסוק הוא ממש שיר ובגדרים מוכח שהן מן התורה מדכתיב ויבינו במקרא וגו' וקאמר נמי בסמוך דלאמריה בסימני טעמים היינו נמי ע"י פיסוק טעמים ונקט ליה הכא גבי דברי סופרים לרבותא דאפילו בד"ס היה לו פיסוק טעמים וכ"ש בד"ת ודו"ק:

לימד דעת גו' דאגמריה כו'. מלת דעת מפורש במקום אחר ע"ש רה"ק והיינו היכא דכתיב גבי חכמה ובינה כפרש"י בחומש אבל הכא לא כתיב גבי חכמה ובינה גם דעת את העם דהיינו כלל ישראל לא שייך בזה שיבואו לידי רה"ק וע"כ אמרו דהיינו לימד דעת כלל העם דלאמריה בסימני טעמים שע"י פיסוק טעמים שלימד אותם ידעו ויבינו טפי לאסברה בדדמי ליה וק"ל:

דומה לכפיפה כו' עשה לה אזנים כו' פ"ב דיבמות מפורש מאין יוצא להם לדרוש כן:

על כל קוץ כו' תילי תילים של הלכות כו' ר"ל מלבד סודות נסתרים של התורה שגרמז בהם יש לדרוש בהן תילי תילים של הלכות הנוגע בנגלה וההלכות שנתחדשו בכל דור ודור כבר נאמרו מסיני ברמיזה בקוצות של האותיות אלא שאין כל האדם יוכל לעמוד עליהן אלא במי אתה מוצאן כו' וק"ל:

דף כב.

שמשחיר ו' דהיינו שמענה עצמו על ד"ת ומשחיר פניו כמו שהעורב שחור אי נמי לענין מיעוט מזונותיו גופייהו קאמר כעורב שמזונותיו מועטין ואין מציין לו כדאמרינן פ"ק דב"ב פרנסני כעורב וככלב וק"ל:

שמשים עצמו אכזרי כו' כעורב מפורש בפ' גערה כו' ע"ש:

באדם שנושא וכו' לא משמע ליה לפרש אל פניו של רשע כל זמן שהוא קיים בעוה"ז כפרש"י בחומש משום דמשמע ליה דכיניו של פניו כמו כיניו דלשונאיו דקאי האקדוש ב"ה וע"כ דריש אל פניו כמו על פניו כביכול כו' ונראה דמפרש ליה כתרנומו דקאי על מיעוט הטוב שעשה הרשע בעוה"ז וכפרש"י שם והיינו שאותו מיעוט הטוב שעשה הרשע הוא תמיד על פניו של הקב"ה כמשאוי הזה כדי למהר לשלם לו בעוה"ז ולהאזיבו לעוה"ב אבל הרמב"ן פי' שם דקאי שמשלם לרשע על הרע שעשה ולא משמע כן לפי דרש להכא וכן לקמן לשונאיו הוא ללא יאחר כו' היינו נמי לענין תשלומין גמול הטוב שעשה אבל לענין פורענות לשלם על רשעו הא מסיק ארץ אפים לרשעים וק"ל:

היום לעשותם ולא למחר כו' מפורש בפ"ק דע"ז:

מ"ד ארץ אפים כו' מפורש באורך פ' חלק:

דף כו.

והושיב שיבה על פתחו כו'. יש לדקדק מאי תיקון בזה דלכתי תיקשי דטפי ה"ל לישיעיהו להושיב ישיבה על פתח חצר החיצונה שהוא מקום דרך כניסה ויציאה וי"ל שישיעיהו ידע בגבואה שהמלאך המות יבא דרך פתח חצר התיכונה ואפשר דהיינו משום דשלוס בעיר ליבא רשות למלאך המות לסגויי במקום שהולכין רוב בני אדם אלא דמחביא חבויי ומסני כדאמרי' פ' הכונס ודו"ק:

דלמא אתי לאיגרוויי כו'. נראה דקאי את"ח שחלה שאין להושיב ללמוד ישיבה שם מה"ט דגירוויי אבל בחוקיהו לא שייך לאיגרוויי כיון שכבר נגזר עליו שימות כמו שניבא עליו ישעיהו ואי לאו תפלתו שאח"כ היה מת כנבואת ישעיהו וק"ל:

תום' בד"ה ולבהן בבית הפרם כו' ללא העמידו דבריהם במקום כרת פי' אפילו במקום כרת כו' עכ"ל ולא ניחא להו לפרש כפשטיה במקום כרת בשביל כרת אם לא יעשה פסח וכמו שהבינו התוס' לעיל משום דאין זה עיקר חידוש לפי תירוץם דהא הכא דליבא כרת ואפ"ה לא העמידו דבריהם אבל עיקר חידוש הוא דאפי' במקום כרת לעשות פסח בטומאה לא העמידו דבריהם ודו"ק:

דף כט:

ובקשו בריו וכו' מפני שהשעה כו'. בהרבה מקומות בתלמוד אשכחן דבקשו רחמים כל חבריהם ולא קאמר כי הכא מפני שהשעה כו' וי"ל משום דר"ח שזהזכר הכא היינו ר"ח בן דוסא שהוא בעל המעשים בב"מ להתפלל על כל חבריו וקאמר הכא דבקשו חבריו רחמים עליו ולא בקש הוא רחמי שמיא על עצמו וקאמר טעמא מפני שהשעה צריכה לו שיתרפא מחליו ואין בקשתו על עצמו מועלת כבקשת אחרים עליו כדאמרינן אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין וק"ל:

דף מ:

תן ק לשבעה כו' אלו ז' ימי פסח כו' לא לברכה כו' פרש"י דמברכין כל יומא מקדש ישראל והזמנים עכ"ל היינו בתפלת מוסף אבל רש"י בספר קהלת הביא דברי רבותינו דהבא ולקח לו דרך אחרת דהיינו תן חלק לז' ימי פסח קרבנות צבור כו' ואפשר משום סיפא דקרא כי לא תדע מה יהיה רעה וגו' לא יתפרש לו אלא כפירושו שם לענין קרבן ונראה ליישב דברכת מקדש ישראל והזמנים שבתפלת מוסף היא במקום קרבנות מוספים שזוכרו בתפלת מוסף והיינו כי לא תדע מה יהיה רעה וגו' ויחרב הבית שאז הברכה תבא במקום קרבן ויש לדקדק בהנהו פסוקים ומאי וגם דהל"ל תן חלק לז' ולח' גם הפסוק שלפניו שלח לחמך על פני המים גו' מה חבור ושייכות יש לו לזה המקרא ויש לכונן בזה לפי שמתנות עניים הוא על היותר בחג כמפורש בקרא וז"ש שלח לחמך שהוא מתנות עניים על פני המים דהיינו בחג שהעולם נידון בו על המים שע"כ נסכו מים בחג כו' כדאמרינן פ"ק דר"ה והוא זמן זריעה כמפורש פרק המקבל ואז ברוב הימים בתקופת תמוז שהימים מרובין על הלילות תמצאנו שתהיה הברכה בזמן הקצירה וע"ז אמר תן חלק לז' ימי החג שתשמח אז אתך עניים כמפורש וגם בריבוי שתהיה משמח אז העניים בחג דבתורה גופה לא הזכיר בו שמחה מפורש רק ברמז אך שמח ואמר כי לא תדע גו' כמ"ש הדבר מתרבה במוצאי החג מפני גזל מתנות עניים:

דף מא:

גמ' דקדוקי עניות למנ"מ כו' ודאי דיש לזוהר בדקדוקי עניות שלא להעבירו כדלקמן ג' אינן רואין פני גיהנם אלו הן דקדוקי עניות וע"כ היינו שזוהר שלא עבר ע"ד וע"ד קונו והיינו בקושי גדול ולא דמי ליעה"ר שיש לזוהר בו ביותר כמ"ש התוס' דלכך לא חשיב ליה הכא ועוד י"ל דדקדוקי עניות שאינן רואין פנ. גיהנם היינו נמי באפוקשי רחמים ודו"ק:

ג' אינן רואין פני גיהנם כו'. בהרבה מקומות אמרו שהאדם ניצול מדינה של גיהנם והיינו בקיום המצות והכא חשיב ג' שע"י צערן זוכין שאינן רואין פני גיהנם. ועי"ל להנהיג גם שניצלנין מדינה של גיהנם מ"מ רואין פני גיהנם וכדאמר'י פ' עושין פסין דאתי אברהם אבינו ומסיק להו כו' אבל הג' דחשיב הכא לא יבואו לדיי כך ואינן רואין פני גיהנם כלל וק"ל:

דף נג.

חד אמר ב' בתים כו' רש"י הביא זה הדרש בחומש וטען הרמב"ן ואינו נכון כי הכתוב אמר שזה עפרון אשר במכפלה כו' ע"ש וכתב הרא"ם ואני תמה מאד שזה המאמר בפ' כיצד כו' ע"ש ובספר הזוהר הרגיש בזה חז"ל ר"מ שאיל לר"ש האי מערתא לאו איהו כפלתא דהא כתיב מערת המכפלה וקרא קרי לה לבתר מערת שדה המכפלה מכפלה קרי ליה לשדה א"ל הכי קרי מערת המכפלה כו' ואע"ג דמערתא כפלתא הוו ודאי דאזיח מערתא גו מערתא אבל על שום אחרא אקרי מערת שדה המכפלה כמה דאתמר כו' והאריך בסוד הענין ע"ש ואין כאן להאריך. ויש לדקדק כיון דמלת מכפלה אינו סובל לפרש על ב' בתים זו לפנים מזו עד שהוצרך לומר שכפולה בזוגות א"כ מניין לו לומר שהיו ב' בתים זו לפנים מזו ונ"ל דודאי לאו במלת מכפלה פלגינא אלא כל חד מינייהו אומר היאך היתה המערה לפי קבלתו ותלמודא פריך דלפי קבלת מי שאומר זה ע"ג זה נוחא מלת מכפלה אבל למ"ד ב' בתים זו לפנים מזו מאי לשון מכפלה יק"ל:

אד"י קרית ארבע כו' רש"י בחומש הביא דרש זה אקרא דפ' חיי שרה דכתיב ותמת שרה בקרית ארבע והוא ע"פ ב"ר אבל תלמודא להכא הביא קרא דפרשת וישלח ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע והנראה משום דבקרא דפ' חיי שרה יש לפרש בו קרית איש ששמו ארבע והוא היה אבי הענקים כמשמעות הכתובים דספר יהושע דכתיב ושם חברון לפנים קרית ארבע אבי הענק אבל האי קרא דפ' וישלח דכתיב הארבע בה' הידיעה ליכא לפרש כן כי שם העצם לא תבא בו ה"א הידיעה וע"כ פירשו הארבע הוא שם המספר ופי' שם המקום ממרא הוא קריה ששם נקברו ד' זוגות הידועים ורש"י בפרשת וישלח פי' דממרא הוא שם המישור וקרית הארבע שם העיר כו' ע"ש בארוך והדרש ימאן זו כמ"ש שם הרא"ם ואין להאריך ומה שטען הרא"ם אדרש דהכא מקרא דספר יהושע דכתיב ביה האדם הגדול בענקים דמשמע מזה דארבע הוא שם האיש אולי דעגלם ממנו שדרשו בב"ר האדם הגדול וגו' זה אברהם ולמה קראו גדול כו' ובשה"ש רבה יש קצת בע"א ע"ש וע"כ יחסו לאברהם שהוא קנה את המערה וב"ה בתוספות פ' ח"ה. וענין ד' זוגות הוא כפי הדין כי מכר עפרון לאברהם מקום קברות ואמרינן פרק המוכר פירות דהמוכר לחבירו מקום לעשות לו קבר עושה לו מערה ופותח לתוכה ד' כוכין דהיינו ד' זוגות והטעם בזה נראה קבר א' לעצמו ועוד ז' קברים לז' המוטלין על האדם לקוברן שהסבך מטמא להן ודו"ק:

גמרוד שמו כו' בפ' לך פירש הרא"ם שהביאם לומר הוא גמרוד הוא אמרפל ואחד שם העצם ואחד שם התואר דכתיב בגמרוד ותהי ראשית מלכותו וגו' בארץ שגער וכתיב ויהי בימי אמרפל מלך שגער כו' ע"ש ואין זה מוכרח דאיכא למימר שאחר שמת גמרוד במלכותו בשגער מלך א"כ"כ שם אמרפל אבל הנראה לפי שאמר הכתוב בגמרוד הוא החל להיות גבור ציד וגו' שפי' שהוא היה המתחיל ללחום מלחמות בעולם והכתוב לא בא לסתום אלא לפרש וכיון שמלחמה הראשונה שזכרה בתורה היא מלחמת ד' מלכים וכדאמרינן בתנחומא חרב פתחו רשעים אלו ד' מלכים אמרפל כו' שעדיין לא היה מלחמה בעולם באו ופתחו חרב כו' והמתחיל בהם היה אמרפל כדכתיב ויהי בימי אמרפל נמצא דגמרוד ע"כ הוא אמרפל שהתחיל במלחמה וא' שם העצם והא' שם התואר למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ודו"ק:

ויקם מלך חדש כו' ח"א חדש ממש כו' מפורש פ"ק דסוטה ע"ש:

והאמר ר"י כו' ואל' ומאי קושיא אימא דלאו באותן י"ח ימים הראשונים קאמר אלא ביי"ח ימים אחרים וכמ"ש התוס' אההיא דפרק הבע"י דלאו באותן י"ח ימים היה וי"ל כיון דבשניהם קאמר י"ח ימים גדלתי כו' משמע דבזמן אחד היה:

ו' ו' באמה כו' דבר שא"א שהיה כל איש מהם יושב בפחות מטפח וי"ל שהיה בנם כהנהו מקומות דהמועט מחזיק המרובה בנם וק"ל:

בפתחו של אולם כו' מדמה עומק וחידוד הלב לפתח וחלל וכדאמרינן פ"ק דשבת ולב מלכים אין חקר אם יהיה כו' אין מספיקין לכתוב חללה של רשות דהיינו פתח וחלל לבן ומדמה הכא פתח לבן של ראשונים כאלום שהיה פתח וחלל כפול כשל אחרונים שלא היה רק כפתח היכל גם נקט אולם והיכל שמדמה חלל ופתח לבן של חכמים וקדושים האלו שהיו מכלל עשרה הרוגי מלכות לפתחים הקדושים יק"ל:

אמר רבא ואנן כו' אבוי ורבא דבור אחד היו אלא שאבוי נקט לגמרא דהיינו מה שקיבל מרבותיו שעל ידי טורח גדול וחזרה כמה פעמים זוכר ולא יבא לדיי שכחה כמו היתך הזה שבטורח ע"י הכאה על ראשו הוא עושה נקב בבוקל ונכנס בו אבל רבא נקט לקברא דהיינו מה שאדם לומד מסברת הלב הוא קשה יותר כאצבעתא בקירא שאינו עושה נקב כלל ואינו נכנס בתוכו אלא מדבק מעט ובקושי כפרש"י וק"ל:

דגלי מסכת כו' היינו שנתכוונו להורות כהלכה כדמשמע פ' חלק ומייתי דכתיב ביה יראיך יראוני ישמחו וגו' שישמחו על שכונתני להורות כהלכה:

ושאול דלא כו' דכתיב ביה אל כל אשר יפנה ירשיע וגו' מפורש פ' חלק דף צ"ג ענינו ע"פ מ"ש דלא סליק שמעתתא אליבא דהלכתא אלא אי דאתי משבט יהודה ואי דאתי משבט בני מנשה יהודה קאתי יכן בני יהודה דנקט משום דאתי מיהודה:

דף נג.

שמחל לו הקב"ה על אותה עון כו' פרש"י עון דנוב כו' מפורש פ"ק דברכות:

בתרדין עלי אדמה כו' דלא א"ל ירוקה משום דלא דייק לישנא אי ירוקה ככרתי אי כחלמון ביצה לכך דייק לישנא ירוקה כתרגיין ובהיפך בני גליל דלא דייקי לישנא: דא"ל 9אמר למאן אמר למאן כו' לפי רסאן זו בלשון כפול א"ל אך דחוק הוא ונראה דודאי אמר ועמר שייכי אהדיי בלישנא ושייך הכא כמו

מאברין ומעברין אכחו ועכחו דמייתי לעיל אבל אמר וחרמר גם שהם מתחלפים באחה"ע מ"מ לא שייכי הכא בלישנא חד ונראה דגרסינן דא"ל חמר למאן ואמר למאן ולא בלשון כפול א"ל אלא תרתי הוה בעי חמר בח' ואמר בא' וקאמר דבתריווייהו לא דייקי בלישנא שא"ל חמר למאן לא דייק לישנא אי חמרא למרכב אי חמרא למשתי ושא"ל אמר למאן נמי לא דייק לישנא אי עמר למנבש ואי אימר לאיתכסאה וכן משמע מללא קאמר אי עמר למנבש כו' וק"ל:

א"ל שלוכתי תאכליך. בערוך פי' ר"ל שכיתי אוכלי חלבא וא"ל שלוכתי תאכליך ארי' וכו':

בלשון חכמה כו' לקמן גבי עשו לי שור כו' פרש"י שלא יבינו האחרים עכ"ל אבל הכא לא פירש כן אלא דודאי אמרה כן שיבינו בו כל התלמידים אלא דקרי ליה הכא בלשון חכמה ע"ש שאמרה כן ברמז לפי שאין דרך ארץ שידברו האמהתא להדיא לתלמידים שילכו לביתם או שיעכבו עוד שם לשתות מחבית אחרת וק"ל:

בתר חברתה כתר בכ"ף גרסינן וכן נראה מדברי הערוך בערך עלת ע"ש:

גבר פוס דין חי כו' לפרש"י יהיה חי כפשוטו ששאלו אם האושפיזא חי עדיין ואם הוא עומד בטוב אבל בערוך בערך גבר גרם אושפיזא ופי' תרנום איש גבר ופי' פוס וזה דין וחי נא ומה טיבו יש כפשוטו עכ"ל וקצת יש לעיין לפרש"י גבי שור משפט כו' שפירש שאומר כן ברמז שלא יבינו אחרים עכ"ל נוחא שלא רצה שידעו בו מה שיאכל היום אלא הנשאל אבל בשאל על האושפיזא שלו אם הוא חי מה לו אם יבינו בו גם אחרים ויש לומר לפי גו' רש"י דעל האיש אושפיזא ועל אשתו שאל דעל אושפיזא שאל אם הוא חי ועליה שאל אם זו שהוא לשון נקיבה דהיינו אשתו בטובה יש ולפי שהוא קצת גנאי לשאל בשלום אשה אמר כן ברמז לנשאל וק"ל:

אתריגו לפחמין ארקינעו כו' ובערוך בערך רקע פי' עוד פי' אחר וגרם אטרינו ע"ש:

אהרונית אחרונית כו' פרש"י אהרונית בת כהן וכדאמר'י בס"פ אלו עוברין לעולם ישא אדם בת כהן ואחרונית פרש"י שמתה אשתו ראשונה כו' ואין זה מוכרח וכי לא הותר לו לישא אשה על אשתו הראשונה ועירנית פי' בעלת חן וחריפה כאלם ער כו' ועי"ל עירניות כמו עירנית דפ' המוציא יין דהיינו בנות כפרים שכוחלת ב' עיניהם ע"ש וק"ל:

וא"ל מסכתא כו' פרש"י אהרונית מסדר קדשים כו' אחרונית סיים אחרת כו' ע"ש הוא דחוק בלשון אחרונית ולולי פירושו י"ל אהרונית מסדר טהרות דהכהנים הוזהרו שלא לטמא ולא ישראל הגם שישראל ג"כ שייכי ביה עיקרו בכהנים כמו סדר קדשים לפרש"י דישראל נמי שייכי ביה אלא דעיקרו בכהנים והשתא שפיר קאמר אהרונית סדר טהרות שהיא אחרונית משהש סדרים ולאפוקי סדר קדשים שאינה אחרונית והיינו נמי עירנית והערתו שהיא עמוקה וחמורה כו' כדאמרינן כלך לך אצל נגעים והאלות ודו"ק:

שמא כו' גם כי ודאי היה לה שלא הניח פאה בראשונה אמרה כן בלשון שמא מדרך המוסר ומזה הטעם שלא הגידה לו להדיא אלא ע"י שהקדיחה לו כפעם ג' א"נ דהקדיחה לו התבשיל להודיע טעם הענין שע"כ משיירין לשמש בקערה כדי שיאכל הוא ג"כ ממנו אחריו ממינאל לא יקלקל המאכל של הבעה"ב ונ"ל דר"י לא היה חש להא כיון דאינו אלא מהלכות דרך ארץ ואפשר מה"ט דלא ידע ליה כלל וק"ל:

כבושה כו' גם שדרך כבושה היה כיון שדרך שדה זרועה עוברת ה"ל לאסוקי אדעתיה דשלא ברשות כבושה ולא היה בכלל מיצר שהחזיקו בו רבים דאסור לקלקלו דהיינו שמתחלה ברשות נעשה וק"ל:

וזו ארוכה וקצרה וכו' כוונת התינוק ודאי כך היה כדמסיק דזו קצרה שמקצר בדרך אבל היא ארוכה למצוא מבוא העיר מפני גנות ופרדסין המקיפין העיר וזו ארוכה שמאריך בדרך וקצרה שמוצא מבוא העיר פגוי ליכנס כפרש"י אבל הבנת רבי יהושע אינו מבורר לכאורה שהלך באותו דרך שא"ל התינוק קצרה וארוכה ומטעם שאמר ר"י לא כך אמרת לי זו קצרה הרי באורך נמי א"ל קצרה דהיינו שא"ל ארוכה וקצרה ועוד הרי בהא נמי א"ל ארוכה כמו שהשיב לו התינוק וי"ל שר"י ודאי הבין הדברים כך אלא שהבין בזהיך ותפס לשון ראשון דהיינו זו קצרה למצוא מבוא העיר וארוכה באריכות הדרך וזו ארוכה למצוא מבוא העיר מפני גנות ופרדסין וקצרה בהליכת הדרך ולכך הלך בזו שא"ל שהיא קצרה וארוכה לפי הבנתו וא"ל לא כך אמרת לי זו קצרה דהיינו תפוס לשון ראשון והתינוק השיב לו ולא כך אמרתי לך זו ארוכה ותפוס לשון אחרון וכמ"ש לעיל ודו"ק:

באיזה ללוד כו' דעל פרשת דרכים היה כדנקט בעובדא דלעיל וא"כ באיזה ללוד ומראה הדרכים נמי משמע באיזה דרך נלך ללוד וק"ל:

דף נד.

ערובה כל כו' דריש לי' אלימוד תורה דכתיב לעיל מיניה כי ברית עולם שם לי דהיינו התורה שנאמר בה אם לא בריתי יומם וגו' ואמר ערוכה בכל דהיינו בכל רמ"ח אברים שהדיבור בקול רם מביא הרגשה ותנועה לכל האברים וק"ל:

שריפה למקום כו' נראה דשייך אלעגיל שתלמיד אחד שכח תלמודו ונתחייב עי"ז שריפה למקום כמו ששנינו השוכח דבר אחד מתלמודו מתחייב בנפשו ונקט חייב שריפה ע"פ מ"ש פ"ק דתענית ב' ת"ח המהלכין בדרך ואין ביניהן ד"ת ראוין לישרף כו' ע"ש ואמרו הכא שהניחו לו שאדם גדול שמש ועי"ז אמרו גדולה שימושה יותר מלמודה שהלימוד עשוי להשתכח וק"ל:

ותוריד כו' לכאורה מקרא דמייתי כי חיים הם וגו' לא שמעינן אלא דתוריד חיי אבל דתקייים ביד לא שמעינן וי"ל ע"פ מ"ש לעיל בשוכח תלמודו שמתחייב בנפשו קאמר הכא דע"י דתפתח פומך ולא תלמוד בלחיש' תקייים התורה שלא תשכח אותה ותוריד חיי משא"כ אם לא תוציאה בפה תשכח ולא תקייים ביד ולא תוריד חיי וק"ל:

שיננא פתח כו' שיננא חטוף כו' הערוך בערך שן פי' מחודד כמו חן שנון וי"א גדול השיניים כו' ע"ש:

בהלולא דמי כפרש"י. ואמר

וא"ת אינו לבני חוק גם בספר קהלת אמר כיוצא בזה דכתיב ואבד העושר ההוא וגו' והוליד בן ואין בידו מאומה וגו' אלא שהוא הוסיף כפרש"י חוק מזון דהיינו אפי' רק כדי מזונו של בנו ומלת חוק לא יצא ממשמעו דהיינו לחם חקו כמו הטריפני לחם חקי:

הייטב לך כו' גם בספר קהלת בכמה מקראות אמר כן לפי פשטן דכתיב הנה אשר ראיתי אני טוב אשר יפה לאכול ולשתות וגו' וכתיב אשר אין טוב באלם וגו' כי אם לאכול ולשתות וגו' אלא שהוא הוסיף בטעם הדבר כי אין בשאלו תענוג ואין למוות וגו' שאל יחשוב האדם למחר אעשה כן להטיב לי דשמא היום ימות ונ"ש ג"כ לעיל חטוף ואכול כו'. ואמר

חדושי אגדות – מהרש"א • עירובין

בני האדם דומין לעשבי השדה כו' פרש"י גדליה פרנסתן עמהן וא"צ לדאוג עליהם עכ"ל ויותר נראה לפרש דקאי אדלעילי מי גידי לך שיהא נשאר ביד בנך דהללו אחרים נוצצין להרויח והללו בניו נובלין לאבד ירשתן וכמ"ש בקהלת וכיוצא בזה בכמה מקראות:

בי לויית חן כו' דעסק התורה נותנת לו חן בדרך בעיני כל רואיו כמ"ש בתפלת הדרך ותתנו לחן ולחסד כו' בעיניך ובעיני כל רואיו כו' וק"ל:

חש בראשו וכו' יש לפרש דנקט אלו משום דרפואתן קשה דאין להן בן גילו שנטל א' מס' מחלוי כדאמר'י פ' אין בין המודר אין מבקרין חולי מעים משום כיסופא וחולי ראש אין מבקרין משום דדיבורא קשה ליה מכ"ש חש בגרונו דדיבורא ודאי נמי קשה ליה וק"ל:

רפאות תהי וגו' ולא שייך בזה אסור לאדם להתרפאות בד"ת כדאמרינן בפ"ק דשבועות י"ל דהיינו שמתכוין לומר פסוק לרפואה אבל דרך למודו ודאי דשרי ועי"ל דהכא לא בחלה ראשו כבר קאמר אלא בחש בראשו שלא יבא לידי חולי ממש ולאנוני בעלמא בד"ת שרי כדאמרינן התם ומזה יתיישב הא דחש בראשו יעסוק בתורה והרי אמרו בגדרים דחולי ראש הדבור קשה לו אלא ע"כ דהכא לא איירי בחלה ממש כבר בראשו אלא דחש קצת בראשו ועדיין לא חלה ונפל למטה בדמשמע פ' במה מדליקין דאמרינן התם חש בראשו יהי דומה כו' עלה למטה ונפל יהי כו' דהיינו חלה ממש ועד"ז י"ל הא דכתיב כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך ה"פ והי' אם שמוע תשמע וגו' לעסוק בתורה כל המחלה דהיינו חולי ממש שהיה במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאִיך את המיחוש שלא תבא לידי חולי ממש ע"י עסק התורה וק"ל:

נתן תורה לישראל סם חיים כו' והכי אמרינן פ"ק דקדושין ושמתם סם תם נמשלה תורה לסם חיים כו' יב'פ' בא לו אמרינן זאת התורה אשר שם וגו' זכה נעשית לו סם חיים כו' ע"ש:

אימתי שמחה לאיש בזמן כו' לשון רש"י בספר משלי בעלי גרסא אם מוצאים בפייהם מענה אז תתקיים כם וישמחו כו' ע"ש:

ל"א אימתי שמחה כו' בזמן שדבר בעתו מה טוב כו' ר"ל דהיינו בשואל מענינו הלכות פסח בפסח יהלכות חג בחג דהיינו בעתו ובזמנו וק"ל:

אימתי קרוב כו' בזמן שבפיך ובלבבך וגו' ר"ל בזמן שערוכה בפיך הרי הדבר קרוב אליך להיות שמור בלבבך לעשותו ואם לאו הרי תשכח מלבבך ולא תבא לידי עשייה וק"ל:

אימתי תאות לבו כו' נראה דלענין תפלה אמרו כן זכה תאות לבו נתת לו קודם שהוציא תפלתו מפיו כמ"ש טרם יקראו ואני אענה לא זכה צריך לתפלה בפה דהיינו וארשת שפתיו וגו' ודו"ק:

ב"מ שנאמר נצח סלה ועד כו' פ'י רש"י מדסמיכי לעולם אלמא לעולם משמע עכ"ל ואין זה מוכרח דהא מלת עולם גופיה מצינו שיש לו הפסק כמו ועבדו לעולם ובנו ממך חרבות עולם וגו' ועוד דלא הול"ל אלא כ"מ שנאמר נצח סלה ועד עולמית הוא וע"כ נראה דה"ק מדכתיב כי לא לעולם אריב ע"כ הא דכתיב בתר הכי ולא לנצח אקצוף הוא דבר נוסף והוא שלעולם לא יהיה לו הפסק וכן סלה ועד מדכתיבי בתר לעולם הם בנין אב לכ"מ שנאמר נצח סלה ועד גם אי לא כתיבי בתר לעולם הוה פירושם אין להם הפסק עולמית דהא מיייתי ליה אדלעיל דמיייתי קרא וארשת שפתיו כל מענת סלה ללא כתיב ביה לעולם ודו"ק:

בעצק כו' ר"ל שהוא במקום גבוה ואעפ"כ הוא רך לצואר כן הת"ח גם שהוא חשוב וגדול יהא נוח לבריות וק"ל:

אם משים אדם עצמו כערוגה כו' ויהיה לחיו מלשון חיות שאינו מחשיב חיות עצמו רק כערוגה כו':

מ"ד לוחות אבן כו' דלא ה"ל להזכיר כלל שהיו אבן ועוד דסנפירין היו ולא ה"ל למכתב בהו אבן סתם יק"ל:

חרות על הלוחות. דה"ל למימר חקוק על הלוחות דכן נאמר בכמה מקומות בלשון החקיקה אבל חרות בלב קאמר ועל הלוחות כמו על לחייו כפרש"י לעיל שאין נלצין מלחוזר אחר תלמודו כו' אז עשה חרות ושמור בלב להתקיים ביזו ומ"ד נמי אל תקרי חרות אלא חירות כו' נמי מללא כתיב חקוק דרש ליה:

מ"ד וממדבר מתנה כו' כל הסוגיא עד ואם חוזר בו מגביהו כו' מפורש בגדרים פ' הנודר:

מ"ד חיתך ישבו בה גו' בענין נתינת התורה משתעי האי קרא דלעיל מיניה כתיב זה סיני מפני וגו' וקרא את ישראל חיה לגבי קיום התורה חיתך ישבו בה בתורה להתקיים בידם ע"ש אם משים עצמו כחיה זו כו':

ואם עושה כן הקב"ה עושה לו סעודה כו' מזה השכר וגו' לפרש דורסת ואוכלת מסרחת ואוכלת כפשטיה כפי' הראשון בפרש"י ומה שדחה פ'י ההוא לפי שמצינו שדרך הת"ח להקפיד על מאכלן כו' ע"ש יס ליישב דודאי כן הוא דבמתכוין מקפידין ת"ח על מאכלן אבל הכא איירי דע"י דטורידי בתורתן שלא במתכוין אין מקפידין על מאכלן כחיה וכהויא דמיייתי לקמן באהבהת תשנה תמיד שתעשה עצמך שונה ופתי כו' כפי' רש"י ומיייתי עלה עובדא דר"א דע"י טורדת לימודו שבק סדינו בשוק עליון של צפורי יק"ל:

עושה לו סעודה בעצמו כו' יש לפרש לעצמו של עני וכעין שאמרו דכל צדיק וצדיק עושה לו הקב"ה מדור בפני עצמו ומפיק ליה מדכתיב ברישא דקרא חיתך ישבו בה בלשון רבים ובסיפא דקרא מסיים בלי יחיד לעני ועי"ל בעצמו דקאמר ר"ל דהקב"ה כביכול בעצמו עושה לו סעודה ולא על ידי שליח ונפקא ליה מדכתיב בטובתך לעניי אלהים דמלת אלהים מיותר לדרוש דאלהים בעצמו מכין לו אותה סעודה וק"ל:

דף נד:

ע"ב כל זמן שאדם ממשמש כו' והיינו דתלה הדבר בשומר לתאנה דשאר אילנות שמתבשלין בפעם א' אינו צריך לשמירה שלא ילקטויה אלא בעת בישולן אבל תאנה שאין מתבשלים בפ"א אלא היום מעט כו' כפרש"י וצריך שמירה בכל יום שלא ילקטו ממנו וסיפיה דהאי קרא ושומר אדוניו יכובד ודרשוהו על יהושע שנאמר בו לא ימים מתוך האהל וק"ל:

אף ד"ת חביבין כו' לפי שכל דבר שאדם רגיל בו הרבה נלאה בו האדם ולפעמים גם הוא נמאם אבל ד"ת אינן כן שחביבין כל שעה ושעה כו'. ואמר

ויעלת חן על לומדיה לפי שלפעמים הם טרודים בלמודן ואין מקפידין במאכלן ובמלבושן כמ"ש לעיל ואמר שאעפ"כ ע"י התורה מעלין חן וכיוצא בו אמרו לא כחל ולא פירכוס ויעלת חן. ואמר

מה דד כו' כל זמן שאדם הונה כו' דמתוך שמחזר אחר למודו תמיד מוציא בה טעם ודבר חידוש. ואמר

באהבתה תשנה תמיד כגון ר"א כו' לכאורה אין זה מעלה לתורה שיהיה שונה ופתי בעסקיו ע"י התורה וי"ל דה"ק שתהיה שונה בעסקך כאלו אתה עושה במתכוין שהתורה תשמור עליך כאלו נתת לבך על כך בעסקך וכן נראה מפרש"י בספר משלי ע"ש ואהא מיייתי שפיר הא דבא אדם ליטלו ומצא בו שרף ודו"ק:

רובבי אתונות אלו ת"ח כו' דקרא לעיל מיניה איירי בחכמי ישראל לבי לחוקקי ישראל וגו'. ואמר

צחורות שעושין אותה כצהרים כו' שע"י שהולכין מעיר לעיר ולומדין מהרבה רבנים יודעים למסבב טפי כדאמר'י פ"ק דע"ז כל הלומד מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם כמ"ש התוס' לעיל בסוגיין. ואמר

יושבי על מדין כו' היינו שסוהין ומתנוני בדיון עד שיצא הדיון אמת לאמתו והוא מפורש פ"ק דב"ב ע"ש. ואמר

והולכי אלו בעלי מקרא שהולכין בתורה.

ועל דרך זו משנה שהיא דרך לתורה:

ושיחו אלו בעלי תלמוד שכל שיחתו כו' כמ"ש דאפילו שיחת ת"ח צריכין לימוד:

מ"ד לא יחרוך רמיה כו'. משל לצייד כו'. מ"ד הון מהבבל כו'. מפורש פרק קמא דע"ז:

משה למד כו' נר' שסמכו דבריהם אקרא דפרשת משפטים ויעל משה ואהרן נגד ואביהוא ושבעים מזקני ישראל כסדרן בקרא כך סדר למודן וכל המוקדם בפסוק נכנס בתחלה וכדמסיק כדי לחלוק כבוד כו'. ואמר

ונמצא ביד אהרן ד' כו' דאיתא במדרש דמשה נמי למדה מפי הגבורה ד' פעמים דכתיב אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה וגו' וענינו נראה שאחר שנתחזק להם הלימוד בג"פ יהיה לימוד הד' לימוד אמיתי לשמה וע"פ מה שכתבנו במסכת נדרים שהלימוד שלא לשמה הוא בג' דרכים והד' הוא לימוד לשמה והסימן שלהן אנד"ל שאלו ד' אותיות יש להן למ"ד ובג"פ יצא מכלל ג' לימוד שלא לשמה שיהיה להם הלימוד הד' לשמה:

ר"ע אומר מנין שחייב כו' עד שילמדנו כו' במכילתא משמע דהיינו רמי עד ד"פ והכי איתא שם דבר אל בני ישראל ואמרת וגו' אין לי אלא פ"א מנין ג' וד' פעמים עד שילמדנו ת"ל ולמדה את בני וגו' אבל מתוך שמעתין דר"ע פליג אדר"א ב"ע דאמר מכאן שחייב אדם לשנות ד"פ כו' אלא דסבר רע"ק דבעי ללמדו אפי' עד מאה פעמים עד שילמדנו כו' ואין ללמוד הדיוט ממשה דשמע מפי הגבורה כדבעי למימר לעיל והוסיף רע"ק דאפשר דגם אחר שלמדו יפה אינו רגיל בה ואינה שגורה בפיו ע"כ אמר עד שתהיה סגורה בפייה כאלו הדבר שלמד הושם ומונח בפה בלי שיצטרך שיזכרנו מתוך הספר ובכל זה אפשר שיהיה גם רגיל בפה אבל לא ידע בטעם הדבר להבין דבר מתוך דבר שהיא מעלה עליונה ע"כ אמר שחייב להראות לו פנים ופרש"י מללא כתיב אשר תלמדם כו' ע"ש אבל בפ"ק דסנהדרין דרשו אשר תשים אשר תלמדם מיבעי ליה אלא אלו כלי הדיינים וצ"ל דשקולים הם הדרשות ועוד י"ל דהכא מלפניהם שהוא לשון פנים דריש ליה ובמכילתא אמרו ערכם לפניהם כשלחן ערוך כו' ע"ש:

תנא ליה ד' מאה כו' הדר תנא ליה ד' מאה דקדק לשנות עמו ד' מאות וזימנין יש לבין בזה ע"פ מ"ש פ"ק דחגיגה אינו דומה שונה ק' פעמים לשונה אחד וק' פעמים והענין מפורש שם בסוד מאה ברכות לנפש רוח נשמה שיבא חלק אחד ממאה לנשמה בסוד כהן לוי ישראל ולכך נקט אינו דומה שונה מאה כו' דלא יבא רק חלק א' לנשמה לשונה ק"א כו' וה"נ הכא ד' פעמים דחייב אדם ללמוד כלעילי לא יבא לחלק נשמה ד' פעמים אלו כי אם בשונה ארבע מאות פעמים ודו"ק:

אלא בסימנים שנאמר שימה וגו' שאחר שאמר ולמדה את בני ישראל שצריך לשנותה עד שילמדנו אמר דמ"מ אינה קנין בנפש שלא תשכח אלא עד ששימה בפייהם:

אל תקרי שימה אלא סימנה מצינו לשון סימן בקרא בישיעה ושעורה נסמן והכא שימה הנ' אחרונה נופל מהפעלים שהלמ"ד נופל בהם וק"ל:

הציבי לך ציונים כו' גם שרב חסדא הביא מקרא דאורייתא מ"מ קאמר אןן מדברי קבלה (לא) ילפינן לה שהוא יותר מפורש כפשטו מלשון סימן ומיייתי לה מקרא דיחזק' ובנה אצלו צון וה"נ ה"מ לאתויי מספר מלכים מה הציון הלו וק"ל:

עשה מודעים לתורה כו' ופי' המקרא אמור לחכמה אחותי וגו' שתהיה ברורה לך כאחותך שאסורה לך כדאמר'י בסנהדרין וזה יהיה על ידי שתעשה מודעים וסימנים לתורה ורבא מפרש לה מועדים כו' שע"י קביעות עתים יקויים זה ומודע ממלות הפוכות כמו כבש כשב שמלה שלמה וק"ל:

דף נה.

והיינו אמר אבדימו כו' עיין פרש"י ועוד נראה לפרש דקאי אכולה סוגיא דמשתעי בה שהתורה תתקיים באדם ע"י חזרתו בפה ולפי שהאדם מווע עצמו מן התורה והחכמה אם מפני עומק המושג או מפני קוצר המשיג אמר הכתיב לא נפלאת היא ממך לתלות בך שאתה קוצר המשיג וגם לא רחוקה היא לתלות בעומק וריחוק המושג וע"ז אמר לא בשמים היא וגו' שאתה צריך לעלות אחריה וזה דבר שא"א מפני עומק המושג לדברים שבשמים למעלה מגלגל הירח הם עומק השנה ולא מעבר לים היא וגו' לעבור אחריה הגם שאין שם עומק שהוא מתחת גלגל הירח אבל הוא קוצר המשיג שיגיע לשם אדם שהעולם הוא מהלך ת"ק שנה ומסיים בענין שאל ימנע האדם מן החכמה והתורה מפני שני סיבות הללו אבל קרוב אליך הדבר מאד בפיך וגו' דהיינו כדדרשינן לעיל אימתי קרוב אליך הדבר בזמן שבפיך וגו' וק"ל:

במי שמגביה דעתו כו' היינו שדעתו גבוה ואין צריך לקבל מרב ולא תמצא במי שמרחיב דעתו כו' גם אם הוא מקבל מרב לא ירחיב דעתו לסמוך על זה דדי לו בקבלתו אלא דצריך לחזור אחריה שלא תשכח ממנו כדאמר'י לעיל ור"י שאמר לא תמצא בגסי רוח כו' כדאמר'י לעיל אם משים אדם עצמו כמדבר כו' ולא תמצא בסחרנים כו' היינו דנקט מעבר לים שמשהין הרבה ע"י סחורתן ולא יבואו לביתם כמ"ש הספנים אחת לששה חדשים וק"ל:

דף נה:

ע"ב תלתא פרסי כו' בפ' יו"כ לא גרסינן אלא תלתא פרסי וכן נראה להגיה הכא לפי מה שפירשתי שכל אחד מהשבטנים היה מקומו מיל דהיינו ליי"ב שבטים י"ב מיל דהוה תלתא פרסי דכל פרסה הוא ד' מילין ונ' פרסי דקאמר היינו באורך אבל ברוחב לא הוי רק פרסה אחת ומיהו בחנייתם משתעי קרא ולכ"ע כתיבה היו חונים וא"כ אותן ג' פרסאות אורך במרובע לא היו ג' פרסי וק"ל:

חדושי אגדות – מהרש"א • עירובין

ארור שוכב עם כל כו' עיין פרש"י ונראה מפירושו דאדק מלתא קאמר תנ"ה ולענין אישות והוא דחוק דלמה שינה לומר כאן בנותיהן במקום נשותיהן ובניהן דנקט לעיל ועוד דמיייתי קרא דשוכב עם כל בהמה וגו' וטפי ה"ל לאתיין קראי דאיסור אשת איש בנשותיהן ואיסור ממזר בבניהן ועוד דמיייתי קרא דפרשת כי תבא ארור שוכב וגו' ולא מיייתי קרא דפרשת אחרי מות ובכל בהמתך לא תתן שכבתך וגו' יקרא דפרשת קדושים ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה וגו' וע"כ נראה דלא קאמר תנ"ה אלא אהא דקאמר חיייהם אינן חיין והכא תנ"ה כיושבי קברים אבל אהא דקאמר נשותיהן ובנותיהן אינן כו' לא מיייתי תנ"ה ועל בנותיהן לאו לענין אשת איש קאמר אלא שדרין במקום מקנה ובהמה וכמנהגן שאין להם מרחצאות כו' ומפני שמרגישינן כו' וק"ל:

דף סג.

שהורו לכה בפני משה כו' מאי דרוש ונתנו וגו'. יש לדקדק כיון דכך מפורש בהאי קרא ונתנו בני אהרן אש וגו' מאי שייך ביה שהורו הלכה בפני משה ולישגא דמאי דרוש נמי קשה כיון שמפורש הוא בתורה י:כבר שמעו מפי משה כמה פעמים כמפורש בפרק כיצד מעבדין לפי סדר משנתן מפי משה וי"ל לאפשר לפרש הקרא שיתנו אש על המזבח לאו משל הדיוט אלא שיבעירו אותו מן אש הרבוצה על המזבח שהיא אש מן השמים כמפורש ביומא והם דרשו מהאי קרא ונתנו בני אהרן אש וגו' מן הדיוט ממש מבין הכירים כמפורש בת"כ והיינו אש זרה דכתיב בקרא והא דכתיב אשר לא צוה אותם שעשו כן בלי ציווי משה ואע"פ שהורו כראוי כפרש"י בפ' הוציאו לו וכתב הרא"ם אך קשה דמהכא משמע שמחמת סרחונם ענשו ואין הדבר כן שהרי משעה שהצני בשכינה כו' ועוד שמזמן שענשה העגל נתחייבו כלליה כו' והועילה תפלתו כו' ועוד שכבר נאמר למשה כו' ונקדש בכבודי ודרשו בזבחים כו' ע"ש באורך ועוד י"ל מההיא דפרק ד' מיתות דאמרו נדב ואביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני כו' א"ל הקב"ה נראה מי קובר את מי כו' דמשמע דמזה ענשו וי"ל דדאי עונש המיתה היה מטעמים אחרים כהגך דלעיל אלא דה"ק הכא לא מתו בני אהרן במיתת אש של מעלה אלא משום שהורו הלכה בפני רבן דבדר הנוגע באש של מעלה דהיינו אע"פ שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט דמו"ק:

ואמר רבה רבה בב"ח כו' והיה רחוק ממנו כו'. אע"ג דברייתא גופא קתני בהדיא שאותו תלמיד א' בפניו הורה משמע ליה בפניו לאו דוקא אלא כל זמן שהיה ר"א חי ומשום דגבי משה נקט בפניו ממש נקט נמי האי לישגא גבי תלמיד דרבי אליעזר:

אלא שלא תאמר משל היה כו'. וכהאי גוונא אמרינן פ"ק דב"ב גבי איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה דפריק א"כ שמו ושם עירו למה ע"ש:

ראוי להכישו נחש כו' דמיון זה שזה המדבר בפני רבו עושה מעשה נחש שהיה מדבר בפני רבו כדאמרינן בסנהדרין גבי נחש דברי הרב ודברי התלמיד כו' ע"ש:

בלבי צפנתי וגו'. איירי בתלמיד כנגד רבו דככתיב לעיל מיניה במה זכה ער את ארחו לשמור וגו' וק"ל: ובתיב בשרתי צדק בקהל רב וגו'. נראה דמלת רב דריש דסגי ליה למימר בקהל דהיינו ודאי רבים ועל כן דרשוהו מלשון רב ממש שענשה דוד רב ומורה בקהל לבשר להם צדק דהיינו התורה ואמר צדק על שם שנתכוין דוד להורות צדק ואמת כדאמרינן פרק כיצד מעבדין:

שעירא היאורי קיים כו'. נראה שלמדו לומר שהיה רבו של דוד מהאי קרא דמיייתי בסמוך עירא היאורי היה כהן לדוד דלעיל מיניה כתיב וצדוק ואביתר כהנים דהיינו כהנים ממש ובתך הכי כתיב ועירא היאורי היה כהן לדוד דמשמע שלא היה כהן ממש אלא כהן ורב היה לדוד כמו ובני דוד כהנים דהיינו רב ישר וכתפרש"י בספר שמואל לפי פשוטו של מקרא וכ"כ התוספות ע"ש:

לדוד היה כהן לכ"ע כו'. ר"ל דאי לדוד היה כהן היינו לשאלו על ידו באורים ותומים דאין שואלין אלא למלך כדאמרינן בסנהדרין זה אינו דצדוק ואביתר דכתיב לעיל מיניה הם היו כהנים בימי דוד לשאלו ע"י אורים ותומים כמפורש בקרא וקאמר אלא שהיה משגר לו כו' בפ' כל הגט ובכמה מקומות אמרינן במכירי כהונה שנו שמשגר לו כל מתנותיו ולא אמרו בו איסור ואפשר דוד מלך היה ומתנות כהונה שלו ידאי דמרובין היו והיו מספוקין לכהנים רבים ומיהו כל הנותן מתנותיו כו' משמע דבאחרים נמי איירי יק"ל:

אפ"ה איענש כו'. גם לפי המדרש דמכלל כעם בא משה לידי טעות ונתעלמה ממנו הלכה זו מ"מ ה"ל לאלעזר לשהות עד שיתיישב דעתו של משה מן הכעס והיה נזכר הלכה:

ולא אשכחן כו'. ר"ל דיעמוד לפניו לשאלו באורים ותומים כמפורש בקרא ולא אשכחן בכל מעשה דיהושע שבא לפני אלעזר לשאלו באורים ותומים וק"ל:

דף סג:

ע"ב ובתיב גון בנו יהושע בנו וגו'. ר"ל בלא ולד זכר כדמיייתי מקרא וכ"ה לשון התוספות פ"ק דמגילה שלא היה לו בן זכר והכתוב מספר שלא יפה עשה יהושע ח"ש משרת משה מבחוריו דכבר ידענו זה אבל אמר הכתוב כיון שהיה משרת משה מבחוריו לא היה לו לדבר קמי אלונו גם דבר זה דהוי כמורה הלכה: בשביל שביטל כו'. ר"ל דהשתא הוא העונש בדומה שהוא ביטל ישראל ממצות פ"ו לילה א' לכך לא זכה לבן לקיים מצות פ"ו וכעין זה כתבו התוספות פ"ק דמגילה עיין בת"ה שם ובפ' כ"ה בסוגיא זו:

מיד ויגן וגו'. פרש"י בפ"ק דמגילה על של עכשיו עכ"ל וק"ק דאכתי נימא דבא על ביטול פ"ו שהיה ג"כ באותו לילה כפרש"י לקמן גבי וגמירי דכל זמן שארזן כו' ולפי' ריב"ן נוחא שפיר' בפ"ק דמגילה על ת"ת באחי דכתיב ביה ועתה כתבו לכם את השירה וגו' וק"ל:

שלא במקומן אסורים כו'. ענינו עמו אנכי בצרה בעת מלחמה ואמרינן פ"ק דתענית אסור לאדם שיטמש מטויו בשני רעבון וה"ה בכל שאר עת צרה:

אפילו באשתו נדה כו'. דליכא ביה משום שבושין לשמש מטויו אפי' בעת שינתו דחוששין שמא הוא נעור מ"מ בושין ממנו לדבר דברים שבצנעה בינו לבניה וכ"פ רבי יהונתן ע"ש:

מאן נטריה כו'. וכדאמרינן פ' אר"מ התורה העידה עלינו סוגה בשושנים כו' ורבא ודאי דמודה בכך דשרי ליחודי באשתו כדקאמר התם אלא דמ"מ קאמר דתע"ב שלא יבא לידי עבירה וקירוב האסור במדה וק"ל:

דף סד.

לא ילאי דעתאי א"ל רבא כו'. רבא גופיה קאמר בפ' יה"כ חמרא וריחני פקחין ואין סברא לומר דהיינו דוקא בפחות מרביעית ונראה לומר דהתם ביין מזוג איירי וביותר בזמינתא דרבא גופיה על חד תלת

מיא כדאמרינן בפרק כיצד מעבדין אבל הכא איירי ביין חי שהיה יינם חזק וברביעית נמי היין טורדתו ועיין בבית יוסף שכך כתוב בתרומת הדשן ועיין בתוס':

וזה אינה נאה כו'. משמע דזו נאה נמי לא יאמרו דבהכי איירי קרא דאייתי רועה זונות וגו' ומשום דמשמע מיניה דיש אחרות שאינן נאות ופרש"י בס' משלי דסיוע לדרש זה שאין זונות במקרא מלא אלא זה בלבד עכ"ל והיינו דזונות בלשון רבים לא מציינו לו מלא ו' הראשונה אלא זו בלבד דבספר מלכים כתיב שתי נשים זנות וביחזקאל כתיב לכל זנות יתנו גו' חסר ו' הראשונה וכאן מלא ו' ראשונה לדרוש זו נאה דהוא ו' אחרונה כמספר א' ה' והת' לרבות וק"ל:

תפלתו תועבה כו'. מציינו לשון זה גבי תפלה שאינה הגונה דכתיב גם תפלתו תועבה וק"ל:

לא יפטור כו' שמתוך כך זוכרו כו' מפורש פ' אין עומדין:

יקח בהן ס"ת כו' אפי' בעל כו' יש לדקדק בלשון אפילו דמשמע כל חד מהני אמוראי מוסיף על דברי חבריו ואמאי נקט דבר מצוה זה של קניית ס"ת ממצוה אחרת ור"ח שהביא מקרא דפרשת חקת אמאי לא הביא דפרשת ויצא שנאמר וידר יעקב נדר וגו' וכל אשר תתן לי עשר וגו' הוא מבואר שאל יחשוב האדם כי העושר יבא לו מתוך חכמתו וחריצותו כמ"ש לא לחכמים לחם וגו' ולכך יש לאדם שקונה ממון מצד אחר שיתן ממנו חלק ה' להורות כי ממנו הכל ועל כן יקח מהן ס"ת שהוא דבר סגולה כמ"ש פ' ח"ה בנכסי קטן יעשו לו סגולה מאי סגולה ס"ת ואיכא מאן דאמר דקל ופרש"י לפי שעושין פירות והקדן קיימת ולזה יעקב שהיה עני ביותר וכל עצמו לא בקש רק על הבגד והלחם שהוא דבר ודאי נגזר מאתו ית' ב"ה כמ"ש נותן לחם לכל בשר ואינו תלוי בטבע ועוצם יד אבל בכלל עם ישראל שהיו עם רב אפשר לפי הטבע שינצחו את העם ואעפ"כ תלוי הדבר בה' יתברך כי מאתו הכל אף הטבע והוא שאמר בלשון כפול אס נתון תתן את העם וגו' הגם כי נתון בטבע לדמות שאין כאן פועל מ"מ אתה תתן כי מאתך הכל וע"כ והחרמתי את עריהם חרמי גבוה וכן יש לאדם לבקש מאתו ית' שהוא הנותן האמיתי ליתן ממנו חלק לו ית' להיות לו לזכרון שכל מה שיש לו הוא שחוננו יתברך ולזה המחזיק בנכסי הגר אל יתלה הדבר במקרה אבל מאתו ית' לתת ממנו חלק אלוהו והיא תורתו סגולה העלוונה שפירותיה ללמוד בה בעוה"ז והקדן שהוא שכר הלמוד בעוה"ב. ובא רב ששת והוסיף לומר אפילו בעל בנכסי אשתו שהקדן אינו שלו רק הפירות מ"מ יקח מהריוח שחננו ה' לע"ע ס"ת כדי שיתקיים הקדן שלו ולא יפחתו לו בנכסי צאץ ברזל שאם פיחת פיחת לו ונכסי מלוג מ"מ הפירות שלו ורבא בא להוסיף לומר אפילו עבד עסקא וריוח שאפשר שבזמן אחר יפסיד גם שיש לו לתלות הריוח בכחו ועונם ידו וחריצותו מ"מ יתלה הדבר בו ית' ב"ה ויקח בהן ס"ת כדי שיתקיימו נכסיו ולא יבא לידי הפסק אחר זמן. ורב פפא הוסיף אפילו מצא מציאה דיש לתלות הדבר בהזדמן וע"ז לא שייך לנדור נדר ולבקש מ"מ אל יתלה בהזדמן ומקרה שגם זה ממנו ית' ב"ה לתת ממנו חלקו לס"ת. והוסיף רב נחמן בר יצחק לומר אפילו כותב תפילין כו' כן הוא בכל הספרים ישנים וחדשים מקרוב באו להניח אפילו כתב בהם תפילין וקאי אלעליל שאמר ס"ת וקאמר איזו אפילו תפילין וטעות הוא להניח כל הספרים הישנים דלמה נקט תפילין טפי משאר מצות ועוד דאמאי שינה לומר כתב תפילין ולעיל גבי ס"ת קאמר יקנה לו ס"ת והל"ל נמי הכא יקנה בהו אפילו תפילין גם כל הני אפי' דקאמרי אמוראי לא מיירי בכה"ג דקאי אפי' אדבר שיש בו ריוח וזה קאי אלעליל אס"ת ועל כן נראה לקיים גירסת כל ספרים ישנים וקאמר דאפי' כותב תפילין ומריוח בהן אע"פ שאמרו בפרק מקום שנהבו כ"ד תעניות ישבו אנשי כנה"ג שלא יתעשרו כותבי תפילין מ"מ אל יתלה הריוח במעשה דידי וכחו כ"א בה' שנתן לו כח זה להריוח בהן בתפילין אע"פ שלא יתעשר על ידיהם ויקנה מן הריוח ס"ת להש"י ומיייתי מקרא דוידר נדר וגו' אס נתן תתן וגו' והחרמתי את עריהם וכתוב וישמע וגו' ויחרם אתהם ואת עריהם וגו' הרי שלא הריוחו בנדרם כלום ועשו את הכל חרם גבוה כ"ש כותבי תפילין שבמקצת שיריוחו גם אס לא יתעשרו יש להם ליתן ממנו חלק גבוה ולקנות בו ס"ת דמו"ק:

דף סד:

ע"ב והרבא דברים למדנו כו'. ולא קאמר נמי דלמדנו ממנו דבעי עיטוף בנדרים כמו בברכת המזון שהרי קתני נתעטף וישב כו' דאפשר דלא נתעטף ר"ג אלא משום דנשיא הוא וק"ל:

רבוב שאני השתא כו'. בטור א"ח סי' צ"ט כתוב דבר זה בשם בעל ה"ג ולא ידעתי למה כתב כך בשם ה"ג כיון דנמרא ערוכה היא וק"ל:

פתח ליה ר"ג כו' יש בוטה כמדקרות כו' מפורש פרק ד' דנדרים ע"ש:

שלימיז מעבדין כו' והך גלוסקא דלעיל בעובדא דר' גמליאל במקום שרוב עובדי דרכים נכרים והם ודאי פרוצים בכפשים ונ"ל דלאו גלוסקא שלימה הוא וק"ל:

ופתותי לחם וגו' האי קרא בדורות הראשונים כתיב ואז לא היו פרוצים בכפשים אלא שבאותן נשים שהיו מכשפות מדבר הכתוב ומוכח מיניה דשייך נמי כיוסף בפתיתין וק"ל:

דף סה.

ושבורת לא מייך כו' מדמה לה לעניים שאין דרכו של עני ביין וכדקאמר ולא מייך ואעפ"כ היא שכורה מטרתת הגלות שלא תוכל לבוין בתפלה כדמסיק שפטור מדין תפלה שלא יוכלו להתפלל בכוונה כפרש"י ולא שיהיה פטור לגמרי ולא בעי לאוקמא בשכרותו של לוט ופטור מכלום דטרתת הגלות לא מגיע את ישראל אלא לשכרות שאינו של לוט דהיינו שלא יוכלו לבוין יפה בתפלה וק"ל:

בל המפיץ מנן כו' כפרש"י ברכת מנן אברהם וע"פ מ"ש בפרק אין עומדין אס יוכל לבוין באבות יתפלל ואס לאו אל יתפלל ואס התפלל ולא כיון באבות יחזור ויתפלל ולזה בשעת גאווה שהוא שעת שכרות ע"ד שאמרו ואותי השלכת אחרי גויך א"ת גויך אלא גיאף דאז בשעת שכרות לא יוכל לבוין באבות ולכך מפיץ ויעבור התפלה ולא יתפלל עד שיפוג יינו ויתפלל בכוונה ובזה הוא סוגר וחותם בפני הצד דהיינו שלא יהיו מקטרנים מלקבל תפלתו וכמ"ש בר"פ אין עומדין המתפלל צריך שיכוין כו' שנאמר תכין לבס תקשיב אזנך ע"ש:

מאי משמע כו' יש לעיין בזה דמקרא משמע בהיפך דאינו לא כתיובא אלא דמפיץ ומגלה התפלה כתיב ונראה לפרש דהכי קאמר קרא המפיץ ומגלה התפלה בשעת גאווה ושכרות סגור חותם צד הצרות סוגדין וחותרמין בעדו שלא יבואו הטובות ור"י לפי דברי ר"ח דאיירי באינו מתפלל דיוקא דקרא נקט במלתיה דהיינו כל שאינו מפיץ ומגלה תפלתו בשעת גאווה ושכרות אין הצרות סוגדין לו בפני הטובות דמו"ק:

מסר שינתיה לשמיעה כו' עיין פרש"י אי"ל הניחני לישן מעט כו' ויש לדקדק כיון דאיירי בשכור הא אמרינן לעיל לכ"ע אס שתה כדי רביעית דשינה כל שהוא מפיגו ואס שתה יותר מכדי רביעית כ"ש דשינה כל שהוא משכרתו ולא חילק לעיל כלום בין ניעור מאליו או ע"י אחר ונראה לפרש שינתיה

חדושי אגדות – מהרש"א • עירובין

לשמעיה שהוא ישער שיעור השינה בכמה תפיג יינו כפי מה ששתה ביותר מרביעית ולעגרו אז כדי להתפלל ומר לית ליה דרב ששת ליתן זה בדעת השמש לשער בכמה שינה שתפיג יינו אלא עד שיעור מאליו יק"ל:

שנאמר בצר אל יורה כו' ופרש"י שאינו בכל הכתובים ושמא בספר בן סירא הוא עכ"ל ועיין בתוספות שכתבו בשם ר"ת דמקרא היערוך שועך ולא בצר קדריש וע"ש ונ"נ דמקרא דלעיל קדריש שנאמר מנינים סגור חותם צר דר"ל מנינים שהוא תפלת מנן אברהם סגור וחתום מהמתפלל בצרה שאין דעת אדם מיושבת אז ודנקט אל יורה כמו שהקשו התנא' לפר"ת י"ל לפי דרכנו ג"כ מהאי קרא קדריש גאווה אפיקי היינו שאין גם לבו בהוראה ומפיק ומעביר גאותו בהוראה בעת צרה שאין דעתו מיושבת לו ודו"ק:

ראסתנא כו' לפי פרש"י הל"ל בעי שמעתא יומא דאסתנא ולולי פירושו היה נראה לפרש לפי הסוגיא להכא למשל קאמר דבעי שמעתא צילותא ועת מיושבת כדאמרינן לעיל כיומא דאסתנא שבו הרקיע צלול יכעצם השמים לטוהר וק"ל:

אלא לגירסא וכו' לא קאמר הכא לא איברי ליליא כלישנא דלעיל דה"ק תתחלת הבריאה היה הלילה כולו חשך כמ"ש ולחשך קרא לילה וביום היו משתמשין האור והלבנה ביחד בערבוביא עד אחר שקטרגה הלבנה וקבע הקב"ה תחום לשמש ביום וללבנה קבע תחום בלילה וקאמר דהיינו טעמא שלא יהא חשך ימור בלילה כמו שהיה בתחלה אלא שימש בו אור הלבנה במקצת לגירסא ורב דאמר לעיל לא איברי לילא אלא לשינתא היינו החשך מן הלילה שאין אור הלבנה שולט בו ואינו ראוי לגירסא והתנא' נדחקו בזה וכתבו אלא לשינתא כמו לילי תקופת תמוז עכ"ל ודו"ק:

א"ל דיממא נינהו כו'. גם שהלבנה נבראת אורה לגירסא מ"מ אין אורה שולט כל כך כל הלילה משא"כ ביום שאור השמש יותר מזהיר וכולו יום ודעת אדם מיושבת יותר:

השתא אתו יומי דאריכי כו' ר"ל דאריכי לקבל שכר בעוה"ב כמ"ש ולמען יאריכון ימיה בעולם הבא יקטינו לגבי עסק התורה ומצות כפרש"י וע"פ מ"ש היום לעשותם ולא למחר לעשותם אלא לקבל שכרן זו"ש ואז נינום טובא דיהיה לנו פנאי לישן משא"כ בעוה"ז אין לנו זמן לישן מפני עסק התורה ומצות כמ"ש ובתורתו יהנה יומם ולילה ורב נחמן דאמר אנן פועלי דיממא משום דעיקר לימודו ביום שמחדד יותר כדלעיל ולימוד הלילה אינה אלא פריעה על מה שביטל זמנה ביום וק"ל:

ונהגה שם ימים ג' וגו'. פרש"י והדר כתיב ואבינה מכלל דעד השתא לא היה בינה עכ"ל וטפי הל"ל הכא אל יורה דשייך ביה בינה ויש ליישב דעיקר תפלה ושאלת צרכים הם האמצעיים שמתחילים בברכת בינה יע"ל דקאמר אל יתפלל שסמך אקרא דכתיב בתר הכי בההוא ענינא וקארא שם צום וגו' לבקש ממנו דרך וגו' וק"ל:

שנאמר וירח ה' וגו'. עיין פרש"י והוא דחוק ונראה לפרש לפי שמדרך איש שיחטא לחבירו הרי הוא מדרך ארץ לפייסו במשתה וביינו וקאמר דאם חבירו אינו מדקדק בכך להתפייס ביין של מי שחטא כנגדו בדבר אחד אבל הוא מתפתה ומתפייס מחבירו שחטא כנגדו ביין של עצמו הרי זה יש בו מדעת קונו שנאמר וירח ה' וגו' לא אוסיף לקלל וגו' שרצה הקב"ה להתפייס בקרבן בשלו כדכתיב אם ארעב וגו' כי לי תבל ומלוואה ופי' זה מדוקדק קצת שאמר ביינו בוי"ו ולא קאמר ביין וכבר כתבנו בזה בגיטין פ' הניזקין ודו"ק (סנהדרין פ"ד וע"ש):

תנו שכר לאובד וגו' כו'. נראה שדקדק בקרא לכתוב גבי רשעים שכר וגבי אבלים יין על פי הדרש יהיה מלת שכר בשי"ן ימין שאמר תנו שכר שהוא יין המשכר להיות שכר לאובד ויין ע"ש שמביא תאניה לעולם כדאמרינן פרק יה"ב תנו אותי למרי נפש שהם אבלים שבאו לידי תאניה וק"ל:

בל יין שאין נשפך כו' שנאמר וברך גו' נראה לפי מה שמתרגס את לחמך ואת מימריך וגו' ית מיכלך וית מישתך וגו' בלחם ניחא שכל הסעודה נקרא על שם הלחם כמ"ש עבד לחם רב והיינו משום חשיבות דלחם שקובע ברכה לעצמו וא"כ הוא אין טעם לקרות המשתה ע"ש המים אלא ע"ש משתה היין שקובע נמי ברכה לעצמו וכמ"ש הביאני אל בית היין וגו' ח"ש מה לחם שניקח כו' משום חשיבות דידיה אף מיום שניקח כו' היינו יין ולא קרי ליה בלשון מים אלא אי נשפך כו' ולאז דוקא נשפך כמים ממש בימים דהא אסור לאבד אוכלין ומשקין אלא שאין מדקדקין ביין כמו במים ולפעמים שהוא נשפך ממילא וק"ל:

דף סה:

ע"ב בג' דברים כו'. לפי שהמדות נחלקים בכלל לג' חלקים והם טוב לשמים וטוב לבריות וטוב לעצמו כדאמרי' פרק אחד דיני ממונות וכן בהיפך לרעה וז"ש בכיסו שהוא נושא ונותן באמונה עם הבריות

דהיינו שהוא ניכר בכיסו טוב לבריות וכן בהיפך רע לבריות ובכוסו שמיושב ביינו ה"ז טוב לעצמו לא כאותן שאומרים עליהן למי איז למי אבוי וגו' ובכעסו שאם אינו כועם הוא טוב לשמים אבל כל הכועס אמרו בו כאלו עובד ע"ז דהיינו רע לשמים ועי"ל שהם ג' דברים כוללים פעולות אדם שהם הערב והמועיל והטוב בכוסו שהולך אחר תאוותו במשתה בכיסו שהולך אחר המועיל לו במשא ומתן שאינו באמונה הטוב שאינו כועס כי הכועס הרי אמרו בו שהוא כאלו עובד ע"ז הנקרא רע ולפי שלשונות אלו הג' בכיסו בכוסו בכעסו קרובים במבטא נקט לה לסימנא על ג' החלקים אלו וק"ל:

דף פו.

לפני להים וגו' עיין פרש"י ולפי הסוגיא נראה דהכי פירושו שישב העולם לפני אלהים דהיינו במקום אלהים ומומחים כגון רבי עקיבא ורבי שהיו יושבים את העשירים בכבוד לפניהם משום דחסד ואמת שהם עוסקים בהם עם הבריות מן ומזומן לנצור ומן מלשון וימן ה' קיקיון כפרש"י בספר תהלים ובערוך בערך מן פי' דאיתא בילמדנו אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע ישב עולמך בשווה העניים והעשירים אמר ליה אם כן חסד ואמת מן ינצרוהו ופי' אחר בערך ישב עכ"ל:

דף ק:

כל כופה אשתו כו' הווינ ליה בנים שאינן כו' ובס"פ ואלו מותרין חשיב בני אנוסה בכלל וברותי מכס המורדים וגו' מהאי טעמא דאינן מהוגנים:

כל אשה שתובעת כו' הווינ ליה בנים דאפילו בדורו של משה כו' מפורש גם כן שם:

אלו ב' טפי דמים כו' מציינו האי לישנ' גבי דמי אשה דכתיב כי תזוב זוב דמה ימים רבים וגו' ומיהו חד הרבה נמי משמע שנים כדאמרינן דאין מיעוט רוב אלא שנים ואפשר דכתיב הרבה ארבה בלשון כפול כדאמרינן במסכת כתובות כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין והיינו אם הרבה האשה בדמים תרבה בבנים וצער גידול בנים שלה נמי יותר בעצבון וק"ל:

והרוגך זה צער העיבור כו' קצת קשה אמאי הקדים המאורח דהיינו צער גידול בנים קודם צער הריון ולידה ובכ"ר דרש עצבונך זה צער עיבור והרוגך זה צער עמיו כו' ע"ש וצער גידול בנים ודאי דשייך נמי באיש כדאמרי' בסנהדרין פרק ב' גבי יעקב מ"מ טפי הוא באשה וכדאמרינן ביבמות דיינו שמגדלות את בנינו כו' וק"ל:

זו היא מדה טובה בנשים כו' אע"פ שמדה טובה היא מ"מ חשיב ליה בהדי קללות שבאשה וכמ"ש הרא"ם בזה על טענת הרמב"ן לפרש"י בחומש עיין שם:

ואידך הני שבח הוא לה כו' עיין פרש"י אהא דמשתנת כו' הוי שבח משום צניעות ואהא דנעשי' כר כו' הוי שבח דאין לה טורח כו' אבל אהא דמגדלת שער כלילית לא פי' כלום דהוי שבח ואי לית ביה שבח אכתי תקשי אמאי לא חשיב נמי לעיל וי"ל דאהא דמגדלת שער כלילית לא פריך כלל משום דהיינו עטופה כאבל כדי לכסות גידול שער כלילית ודו"ק:

היינו למדן כו' דלפי פשטיה דקרא הוה מ"ם מבהמות ומעוף מ"ם מיותר אבל אין בזה תוכחה לאיוב ועל כן דרשו בו הכא מ"ם מבהמות ומעוף מ"ם מן דהיינו שבא אליהוא להוכיח את איוב למה לא למד דבר זה וכיוצא בו מבהמות ומעוף וק"ל:

גזל מנמלה כו' כפרש"י שאין א' גזלת חברתה כו' ע"ש ועיין במסכת חולין פרק ג':

דף קא.

טובם חדק וכו' לפי פשוטו נמי לגריעותא כפרש"י בס' מיכה ישר שבהם ממסוכת קוצים כו' ע"ש אבל א"כ הוה ליה למכתב ישר כמסוכה אלא דקרא (עלה) למעלותא קאמר ישר העשה בהם בא ממסוכה דהיינו ממה שטובים שבהם מנינים וסוככים עליהם והוו כחדק בפני הפרצה של הפרדם שהוא רמוז לכל ישראל כמ"ש כרם היה גו'. ואמר

ד"א טובם כחדק שמהדקין כו' הח' מתחלף בה' בצורות הכתב כמ"ש פ' הבונה גם במבטא באותיות אחה"ע ור"ל שמהדקין כו' דהיינו שהרשע נוטל גם חלק צדיק בגיהנם כדכתיב משנה שברון ירשון כמפורש בפרק אין דורשין ומפרש לה בעוה"ב לגיהנם דבעוה"ז כבר מפורש בהאי קרא קומי ומושי בת ציון גו' וק"ל:

מִתְרָם

דף ב'

דף ב.

בתוס' ד"ה **מבוי וכו'** ולהכי פריך שפיר טפי וכו'. פי' דבלא זה קשיא מאי פריך בגמ' מ"ש גבי סוכה דתנא וכו' דדילמא אית דוכתא דתני פסולה ואית דוכתא דתני ימעט כדאשכחן כה"ג בכמה דוכתי כדאיתא בתוס' רפ"ק דב"ק אית דוכתי דתני הן ואית דוכתי דלא תני הן אבל השתא פריך שפיר דמאחר ללא אשמעינן הכשר מבוי בקורה ברישא ש"מ דרצא התנא להשוות לשונו להתחיל כמו שמתחלת מתני' דסוכה ואם כן למה שינה בזה דמ"ש דגבי סוכה תני פסולה וגבי מבוי תני תקנתא:

ו"ה סוכה דאורייתא ולישנא דאי בעית אימא וכו' לא אתי שפיר לפירושו. הצעת הפשט כך הוא דלפרש"י לישנא דימעט שייך למיתני בכל מילי בין בדאורייתא בין בדרבנן אלא ללשון פסול ניחא ליה למיתני טפי רק שכאן לא שייך למיתני לשון פסול לכך תני לשון ימעט ולכך אמרו דלישנא דאיבעית אימא לא א"ש דאמר בגמ' ואב"א בדאורייתא נמי תני תקנתא דמשמע דלתירוק הראשון לא שייך למיתני לשון תקנתא וזה אינו לפי' רש"י דהא ללישנא קמא נמי שייך למיתני לשון ימעט בכל מילי אבל לפי' התוס' הוי הסברא איפכא ללשון ימעט ניחא ליה למיתני טפי דהוי לישנא מעגלא טפי מלשון פסול כדאשכחן בפסחים שעקם הכתוב כמה אותיות שלא להוציא דבר מגונה מפיו אלא דגבי סוכה א"א ליה למיתני ימעט דהוי משמע חומרא בעגלא ואתי למטעי וכו' ולכך קאמר ואב"א בדאורייתא נמי תני תקנתא ולא חייסין דלמא אתי למטעי אלא סוכה דנפישין מיליה וכו' עי' בתוס' ריש סוכה:

ו"ה דכתיב וכו' וקאמרי רבנן אי כתיב וכו' פי' שלא היה כתוב וכו'. הוכרחו התוס' לכתוב פירוש זה משום דקשה דלמה להו לרבנן להשיב אי הוה כתיב וכו' היה להם להשיב ללא כתיב שום פסוק בזה הלשון לכך פירשו אה"ג דהכי קאמרי רבנן אי הוה כתיב פתח האולם בדיאי לבד ולא היה כתיב אולם הבית כדקאמרת וכו' וכן מציאתי בת"י כתיבים על קלף:

ו"ה אשכחן וכו' וג"מ וכו'. פי' משום דכתיב גבי מקדש את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו וילפינן דאין בנין מקדש דוחה שבת וממקדשי תיראו וילפינן מורא מקדש שלא יכנס באבק שברגליו ויתר הדברים יילפינן לענין זה משכן ממקדש ואע"ג דגבי משכן עצמו אמרינן הקדים שבת למלאכת המשכן לומר שאינו דוחה שבת וכן פירש"י בפירוש החומש ו"ל שדרך דרש הוא אי נמי עיקר הנפקא מינה קאי אשלא יכנס באבק שברגליו ונקט שאינו דוחה שבת אגב זה משום דמחד קרא ילפינן להו:

בא"ד גבי מומין שפוסלין בכהנים ולוים בשנים דקאמר וכו' כצ"ל:

בא"ד וקשה דכפ"ב דשבעות מצריך תרי קראי דקאמר דלכתוב אידי ואידי מקדש כו'. כדי שגדע תוכן הענין אצנע סוגית הגמרא והכי איתא התם טומאה בעזרה מניין פירש"י מניין דחייב מי שנטמא בעזרה דהא לא קרינן ולא יטמאו את מחניהם שכבר טימא ומשני אר"א כתוב אחד אומר כי את מקדש ה' טמא וכתוב אחד אומר את משכן ה' טמא אם אינו ענין לטומאה שבחון תנייהו ענין לטומאה שבפנים ופריך הא מצריך צריכי דאי הוה כתב משכן הוה אמינא משום דמשוח בשמן המשחה אבל מקדש לא ואי הוה כתב מקדש הוה אמינא משום דקדושתו קדושת עולם אבל משכן לא ומשני ר"א הכי קא קשיא ליה מכדי משכן אקרי מקדש ומקדש משכן תרי קראי ל"ל נכתוב או אידי ואידי מקדש או אידי ואידי משכן משכן ומקדש למה לי ש"מ תרתי וכו' אם כן משמע משום דעכ"פ צריך תרי קראי לנפא דדינא ולא ילפינן זה מזה אלא משום דמקדש אקרי משכן כו' הוה ליה למכתב אידי ואידי משכן או מקדש ומדשני בלישנא ילפינן עוד מינייה טומאת פנים והכא משמע דמשום דמקדש אקרי משכן ומשכן מקדש ילפינן מהדדי:

בא"ד ותני ה"ר נתנאל דהכא וכו'. ר"ל לענין שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות לא צריך קרא וכו' מהרש"ל ז"ל בספר ח"ס כתב ולפ"ז אינו מיושב מנא לן דילפינן משכן ממקדש לענין שאינו דוחה שבת ו:שלא יכנס באבק שברגליו ותירן מה שתירן בדוחק ולי נראה דגם זה דילפינן משכן ממקדש מדוייק מקרא זה משום דמאחר דעיקר דרשה זו אינה אלא על המקדש דבמשכן לא היו דלתות למה לי דכתבו לן רחמנא גבי משכן אלא לומר לך ג"כ שמשכן אקרי מקדש כדי שנילף ג"כ ענין מה למשכן ממקדש ולהכי ילפינן המסתבר טפי דהיינו שאינו דוחה שבת ושלא יכנס באבק שברגליו ובזה יתורן ג"כ בשמעתין ל"ל להתרץ להשיב ומשכן אקרי מקדש והא לא הקשה אלא והא כי כתיב האי קרא פתח אהל מועד במשכן כתיב ומנא ליה למילף מיניה היכל ולא היה לו להשיב רק מקדש אקרי משכן אבל השתא אתי שפיר דהאי דרש דמקדש אקרי משכן אינו מיושב אלא כי אמרינן נמי דמשכן אקרי מקדש לענין ג"מ שכתבו התוס' דאל"כ יקשה מאחר דעיקר דרשה דפתח אהל מועד דילפינן מינה פתיחת דלתות אינה אלא על מקדש למה ליה דכתביה רחמנא גבי משכן:

ו"ה שלמים וכו' דתמיד של שחר נמי בעי פתיחת דלתות וכו'. וא"ת דלמא מיירי דעבר והקריב התמיד קודם פתיחת דלתות ואח"כ שחט השלמים וה"א דהשלמים כשרים לכך צריך קרא וי"ל דא"כ היה התמיד פסול וצריכים להביא תמיד אחד וא"כ כששחט השלמים פסולים מכה ששחטן קודם הקרבת תמיד הכשר והדרי קושיא לדוכתא:

דף ב.

בתוס' ד"ה ואיבעית אימא כי כתיב יכו' וד"ה ואיבעית אימא קלעים וכו' הכל דא"ה:

בא"ד וי"ל דאמר לקמן דצורת הפתה וכו'. עיין לקמן (עירובין דף י"א) סוף ע"א:

בא"ד דאי לאו קרא דלפניו בגובהה כתיב לא הוצרך וכו' כצ"ל:

ו"ה עד ארבעים וחמשים וכו' עד כדמשני בפרק מפנין הס"ד:

ד"ה לבעי דלתות וכו' אי נמי ע"כ אהל מועד שלא כדון וכו' כצ"ל:

דף ג.

בגמ' הכא נמי על כרחך נעשית כצלתה מרובה וכו' כצ"ל:

שם מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן וכו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה דל אנה מהבא הרימינו מייכן כו' ס"א הריני סר מכאן וכו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה אי קלשת הוי ליה וכו' א"נ גבי הוצין יש לפסול יותר. מקשין העולם מה שייך לומר אי נמי הא אין כאן שום תירוקן אחר לפניו ולי נראה דהכי קאמר דלעיל קאמר אבל קשה דגבי הוצין קאמר ואם לאו

וכו' ר"ל ומכה קושיא זו צריכין אנו לומר דפירוש אי קלשת ליה דע"י הקלישה יבא הרוח ויפזר וכו' כדלעיל והפי' שפי' שהיא חמתה מרובה על ידי הקלישה לבד נדחה וע"ז קאמר אי נמי נוכל ג"כ ליישב קושיא זו והפירוש שפירשנו דע"י הקלישה יהא חמתה מרובה אינו נדחה:

דף ג.

בתוס' ד"ה כמאן דאמר בארבעה וכו' דאין פתח פחות מד' וכו'. עיין לקמן (עירובין דף ה') בתוס' ד"ה ואי בד' וכו':

דף ד.

בתוס' בהג"ה וגם לפי' הקונטרס קשה מאי נפקא מינה. ר"ל ואם תרצה לתרן ללא ליתוי לידי טעות כגון שיש כלי שמחזיק מה שהפיל ביצה ומחצה וכו' כמו שפירשו התוס' לקמן כמו כן נוכל ג"כ ליישב לפי' ד"ת:

באותה הגה"ה ול"נ דלפירוש הקונטרס לא קשה כלל וכו'. נ"ל דהאי הגה"ה פליגא אפירוש התוס' דלקמן דפירשו הנ"מ בדוחק כגון שיש כלי שמחזיק וכו' דלפירושו עיקר הדבר תלוי מה שמפיל ביצה ומחצה הן מן היין או מן המים הן יהיה רביעית או לא ואם יפילו העלין והלולבין שאכל כ"כ א"כ אבל עלין ולולבין כשעוור ביצה ומחצה וחייב דהכל תלוי כשאכל ביצה ומחצה אבל לפירוש הגה"ה צריך לאכול עלין ולולבין יותר מכביצה ומחצה דצריך לאכול כל כך הרבה שיוכל להפיל רביעית יין דהיינו שממלא כלי אצבעיים על אצבעיים וביצה ומחצה אינה מפלת אלא רביעית [מים] ולכך צריך שפיר קרא כדי להשמיענו דצריך יותר מביצה ומחצה עד שיפול רביעית יין ודו"ק:

דף ד.

בתוס' ד"ה דבר תורה כו' ואמאי צריך קרא לשער וכו'. מקשין העולם ולפי' התוס' נמי דפירשו דהלכה רובו ומקפיד אבל דבר ולאו דוקא אשער אבל מ"מ אשער נמי קאי וא"כ קרא למה לי וי"ל דלפירוש התוס' הלכתא סתמא אתמר בכל דבר הטעון טבילה רובו ומקפיד עליו חוצן ואי לאו קרא ה"א דשער לא בעי טבילה כלל קמ"ל קרא ואי לאו הלכתא ה"א כולו קמ"ל הלכתא בין בבשרו בין בשערו רובו ומקפיד חוצן וכן מציאתי:

דף ה.

בתוס' ד"ה דפתח לו בקרן זוית כו' ולא דק כו'. פירוש אלא צריך להיות האמצעי יותר מטפח דאם לא כן אלא כפירוש רש"י לא יהיה הפתח רוחב ד' טפחים דאינה רחב כ"א אלכסון של ג' טפחים על טפח וזה אינו ד"ט דהא עיינינו רואות שאלכסון של ג"ט על טפח כאחת אינו מגיע לאלכסון של טפח על טפח ג' פעמים ולכך לא יגיע בשביל האלכסון לז' טפחים לכך צריך להיות בדופן האמצעי יותר מטפח:

ד"ה לחי הבולט וכו' דאמר לקמן דמבוי שבעה ניתר וכו' כצ"ל:

דף ה.

בתוס' ד"ה אינו דין שיהא ניתר וכו' דכיון שאין יכול ללמדו בק"ו ה"נ ליבא למימר תוכיח. מקשין העולם וליפרך מינה פירכא ונאמר מה לחצר שכן פס ד' אמות מתרת אותו וכו' כמו שפריך מה לחצר שכן פרצתו בעשר דמ"ש דהא פרצתו בעשר נמי ליבא למילף בק"ו כדבסמוך בדבור שאחר זה ואעפ"כ פרכינן ליה הפירכא ועוד דהא פירשו התוס' לקמן ד"ה שפרצתו וכו' וא"ת ונעשה קל וחומר וכו' ומתרן דאיבא למימר פרצת עשר תוכיח וג"ל דדוקא גבי פס יותר מד"א ליבא למימר תוכיח ולא לפרוך מינה פירכא כדי פרכת מה להצד שכן פס מתיר בו אבל מבוי שאין פס ד' אמות מתרת אותה ולזה גם כן עומד מרובה לא יתיר בו יש להשיב מה לפס ד' אמות שאין מתיר בו היינו משום שאינו מחינה גמורה:

דף ו.

בתוס' ד"ה מצוה וכו' דעשר כשל מטה וכו'. ד"ל דעשר היינו עשר אמות ואי הוי מן הצד עשר אמות נקרא פתח כמו פחות מעשר והיינו פירוש כלמטה אבל בארבע היינו פירושא בד"ט ובמקום דאין שייך לומר פתח דוקא עד ארבע הוא כשר דאמרינן לבד אבל ארבע הוא פסול כמו ביתר מארבע והיינו ר"ל כלמעלה:

ד"ה אחד זה וכו' הוי פירצה ב' אמות פי' ורב הונא ס"ל בד' דהיינו ד' טפחים:

ד"ה רב אמר וכו' דמפולש גמור הוי עקום באמצע וכו' כזה א:

בא"ד וגבי מבוי העשו כנדל וכו' עיין לקמן (עירובין דף ח' ע"ב):

דף ו.

בתוס' ד"ה וכי תימא וכו' וי"ל דמעיקרא ס"ד וכו' אבל לפי המסקנא וכו' ועוד יש לומר דמעיקרא נמי וכו' הציור לפירוש התוס' הוא כזה ב:

ד"ה והאמר כו' וי"ל דפריך כי היכי דלרבי יהודה בשם ד' מחיצות וכו'. פי' כגון פסי ביראות דלא הוי מחיצות גמורות דלקמן פ"ב (עירובין דף כ"ב) איתא דלרבנן שתי מחיצות גמורות לא הוי מחיצה ושם ארבע מחיצות דהיינו פסי ביראות הוי מחיצות ולרבי יהודה איפכא דשם ארבע מחיצות לא הוי מחיצות ושתי מחיצות גמורות הוי מחיצות וטעמו של רבי יוחנן דאית ליה בירושלים לא הוי מחיצות אע"ג דהוי שתי מחיצות גמורות ואיזו ס"ל כר' יהודה עי' לקמן בתוס':

בא"ד וכן משמע בפרק ב' דשתי מחיצות לרבנן וכו' כצ"ל:

ד"ה ומי עבדינן כתרי חומרי וכו' דלא דמי דהא מבוי כו'. פי' דבשלמא בעלמא בדמיון דפליגי רב ושמואל בדבר אחד זה אוסר וזה מתיר ופליגי נמי דקין אחר למשל דקין ממון זה פוטר וזה מחייב או בדבר אוסור שאינו מענין פלוגתא הראשונה אז אע"ג דפסקינן דקין ראשון כרב נוכל לפסוק דקין השני כשמואל דהא לא סתרי אהאדי ומ"מ ככל דין דקין עבדינן כחד מינייהו אבל הכא בהאי מבוי דאצרכוה דלתות לא עבדו לא כרב ולא כשמואל דהא ממ"נ שריא היא בצורת הפתח דלרב דס"ל דתורתו כמפולש סבירא ליה נמי דמפולש די לו בצורת הפתח ולשמואל נמי דס"ל דמפולש צריך דלתות הא ס"ל דהאי מבוי אין לו דין מפולש כלל ואפי' צורת הפתח לא בעי אלא לחי וקורה כשאר מבוי סתום וא"כ ממ"נ שריא

בצורת הפתח כלוני עלמא ולכך פריך ומי עבדינן כו' ולפי זה צ"ל דהבדרייתא שמביא המקשה ללא עבדינן בבית שמאי ובבית הלל איירי נמי בענין זה ודו"ק:

דף ז.

בתום' ד"ה כגון שדרה ונגלגולת וכו' לב"ש נמי מייית בשיעורא וכו'. פי' מה משיב ב"ה כדי שינטול וכו' הא ע"כ צ"ל דב"ש סבירא להו דבכמלא מקדח שהוא שיעורא דימהו דוקא מתנה הבהמה ולא בפחות דאי ס"ל דמתה בפחות מאי טעמא דס"ל דאינה טריפה עד כמלא מקדח וא"כ אינהו נמי ס"ל דבכמלא מקדח הוא כדי שינטל מן החי ויימות וא"כ מה משיב להו ב"ה ואי ס"ל לב"ה דהוי שיעור בפחות ממלא מקדח הוי להו לאפלוגי הכי ולומר דהוי שיעור מיתה בפחות ממלא מקדח ולא הל"ל כדי שינטל וכו' ומשני דרגילות וכו' פי' והשתא ב"ש נמי ס"ל דבנטילה הוי שיעור מיתה בפחות ממלא מקדח אלא ברוחב סלע כסברת הפוסקים והכא בחסרון ע"י רקיבה פליגי וס"ל לב"ש דברקיבה לא הוי שיעורא כסלע אלא כמלא מקדח ובית הלל ס"ל דהוי נמי שיעורא בכדי שינטל וכו' דהיינו בכסלע כמו גבי נטילה דו"ק:

ד"ה ונהג בו ב' עישרין מפרש בירושלמי וכו'. משום דקשה דהמרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלים ואם כן אם הפריש שני מעשרות ממש לא היה מתקנן לכך מפרש הירושלמי ללא הפריש אלא מעשר אחר על תנאי ואח"כ הללו כדין מעשר שני והמעשר עצמו נתן לעניים והשתא אי מעשר עני הוא הרי נתנו לעניים כדינו ואם מעשר שני היה הרי הללו כדינו ואכל המעות בירושלים כדין מעשר שני והמעשר עצמו יצא לחולין ומה מזיק שנתנו לעניים בתורת מתנה הרי יכול ליתנו לכל מי שירצה שהרי חולין נמורין הוא יעיין בר"ה קף י"ד:

ד"ה אם היה מבוי כלה לרחבה וכו'. הציור הוא כזה *:

ד"ה אם היה מבוי וכו' ובריש ע"ב ד"ה דאי דרב קשיא וכו' וד"ה בערבו קמפלגני כו' הד"א:

דף ח.

בתום' ד"ה זורקין לה כו' שהאשפה רחוקה וכו' פירוש וא"כ היאך יכולין לזרוק עליו הא רשות הרבים מפסקת ולכך פירש דזרק למעלה מי' דהוי מקום פטור זורקים:

דף ח:

בתום' ד"ה מניח את הקורה וכו' הא אין כאן כי אם שני מחיצות. פי' מחיצה האמצעית והכותל הנמשכת להקורה:

דף ט.

בתום' ד"ה ורבא התם וכו' ומשני הכא באסקופת מבוי עסקינן התום' לא סיימו התירון שם והכי משני התם הכא באסקופת מבוי עסקינן חציו מקורה וחציו שאינו מקורה וכו' ע"ש:

דף ט:

נמרא נראה מבפנים ושוה מבחוץ וכו'. לפרש"י הוה הציור כצורה א ולפירוש התום' הוי הציור דנראה מבחוץ כצורה ב וכן הוי לפרש"י לקמן בכותל שצדו א' כגום משל חבירו וזהו שזוקע הכותל מלפניו יבנראה מבפנים גבי כותל פי' רש"י כגון שזוקע הכותל מאחרייו הוי הציור כצורה ג:

בא"ד ודרך להעמידו לצד פנים כצורה ד:

בא"ד אי הוי דוקא הא דאמר לקמן בסמוך בדף י' ע"א וא"כ משמע שצריך באותו היוצא שהוא להיכר לחי צ"ל בעובי טפח:

בא"ד שיש היכר איזה הם כותלי קטנה וכו' פירוש ולכך ליכא למימר שגיפופי גדולה יהיו נראין שהן עובי כותלי קטנה כו' ולכך ל"ק מידי על פרש"י:

דף י:

בתום' בד"ה עושה פס וכו' ומבוי עקום וכו'. פירוש מבוי עקום כמין ח דאצרכוה דלתות לעיל (עירובין דף ו') וכצ"ל ומבוי עקום כמין ח' דאצרכוה דלתות לא הוי וכו' עד כפירוש ר"י לעיל (עירובין דף ו' ע"א):

דף יב.

בתום' ד"ה וכי תימא וכו'. קשה לתוספות והא רוב דופן הוי פחות מד' ומאי קאמר דבארבע הוי רוב דופן וגם מאי פריך בתר הכי ארבע ל"ל הא אפילו רוב אינו צריך ולכך פי' והשתא וכו':

דף יב:

בתום' ד"ה הכא במאי עסקינן וכו' בחצר שנפרצה מע"ש אבל בשבת לא אמרינן הואיל והותרה הותרה היכא דליתנהו למחיצות ועיין לקמן בדף י"ז:

בא"ד דלית ליה גידודים גבוהים עשר בתוך החצר. פירוש שהמים פרצו הגדר ונכנסו עד אמצע החצר ושם יש גידודים גבוהים י' שהמים המחו קרקעית החצר ונעשית קרקעית החצר גבוה על המים וק"ל:

בא"ד ושמא י"ל שהמחיצות עשויות לשם מים עדיפי וכו'. קשה והא היאך דמיייתי לעיל דפרק כיצד משתתפין שמחיצה נמי עשויה לשם מים כדמשמע התם ואעפ"כ צריך שיראו ראשי הקנים וי"ל דהתם מייירי בבור של שני חצירות ועושין המחיצה כדי להפסיק ע"ש ולכך אי לאו דנראו ראשי הקנים נראה כאלו ממלא מרשות חבירו ועוד דאיכא למימר שמא אזיל הדלי לאדך גיסא וגם הוא נפרץ במילואו ולכך רע טפי וכן מציאתי בגליון תוספות וישנם והשתא אתי שפיר ההוא דתוספתא פירוש דאיכא למימר מאחד שעשה מחיצה גבוה י' איכא נמי היכרא:

דף יד.

בתום' ד"ה אתנייה רחבה כו' אלא שהגמרא המתין כו'. פירוש מאחר שקאי אדברי רבנן למה סדר הגמרא השמועה אדברי ר' יהודה ועשה פיסקא ר' יהודה אומר וכו':

דף טו.

בתום' ד"ה ת"ש וכו' א"נ דמייירי בכל ענין וכו'. פי' ופריך הכא היכא דהוי רוב דופן מעובי האילן ללא הלך ברוח והתם פריך מהיכא דהוי רוב האילן מן הגוף דאזיל ואתי ברוח:

מהר"ם • עירובין

ד"ה אי הכי מאי למימרא וכו' ולא סגי בשנייוי דלעיל. פירוש הא דמשני מהו דתימא לגזור דלמא אתי לאשתמושי כו' ותיזקן ללא הוה נקיט תרתיו ר"ל שני דברים שאין בהם שום חידוש דהיינו גדר וחיצת הקנים אנב אילן אבל השתא דמשני חיצת הקנים איצטריכא ליה א"כ יש בשני דברים רבותא כאילן ובחיצת הקנים נקט גדר לגבייהו וק"ל:

ד"ה אביי לטעמיה וכו' גבי אס בא למעט. לעיל בדף ד' דאמר לא דכ"ע כו' ובהא קמיפלגני מר סבר קורה משום היכר כו' ואותו תירון הוא תופס עיקר:

דף טו:

בתום' ד"ה ורבנן וכו' התם דרש מלה דוכתב דהכא. פי' לדרשה דהכא לא איצטריך אלא וכתב בלבד וממלת לה דרשינן דרשה דהתם:

ד"ה על מנת כו' שכבר מת שם. פירוש שתמר בת שם היתה כדאיתא במדרש וקראי מוכחי מחשבון השנים שכבר מת באותו זמן וכתיב בית אביך:

ד"ה פרוץ כעומד וכו' דשבקינן לקרא וכו'. צ"ל דשבקינן לקרא ואיהו מוקי נפשיה לשאם יבא אליהו ויאמר שבצמצום ענשה כו' ר"ל שבאמת אנו א"א לנו לצמצם וקרא אתי לשאם יבא אליהו וכו' אע"פ שדוחק הוא לאוקמי קרא בהכי שבקי' לקרא וכו' ע"כ אנו מוכרחים לאוקמי קרא בהכי כיון דלית לן דרשה אחרניא:

ד"ה רש"י גרס וכו' ותימא וכו' ופ"ה שם כשעיברו וכו'. פי' אלמא כל היכא דבעינן דליבטל ברובא צריך להיות מעורב וא"כ הכא אע"פ שיש כאן סכך כשר טפי לא שייך ביטול כיון שאין מעורב וע"כ לפרש"י הוי טעמא דהכא משום ביטול ברוב דאל"כ מה מועיל שראשו אחד מונח על השפוד מכאן וראשו האחד מכאן מאחר שהשפודין למטה אלא ע"כ צ"ל שטעמו דבטלי השפודין ברובא ולכך הקשו התום' והא לא שייך ביטול כיון שאינן מעורבין ונראה וכו' ומשני במעדיף שבדלאי וכו' ולפירוש התום' לא קאי מעדיף אריוח שבין השפודין אלא הוי פירושו שמניח סכך כשר הרבה על האויר עד שבדלאי יסתום כל האויר וכו' ואין להקשות לפירוש התום' דהכא הוא כשר כשנתמלא האויר אע"פ שאינו מעורב ואין בטל ברוב והתם גבי אילן צריך לערבו כדי שיתבטל ברוב דהתם גבי אילן איירי שהסוכה אין צלתה מרובה מחמתה כי אם ע"י צירוף האילן ולכך צריך לערב ענפי האילן לבטלם ברוב והכי איתא בסוכה דף ט' שם בתום' אבל הכא מייירי שבלא השפודין היתה הסוכה צלתה מרובה מחמתה ולכך אין צריך ביטול ברוב אבל לפרש"י דהכא צריך לטעמא דביטול ברוב ולכך פריך שפיר כדפריי' אבל לפי' התום' לא הוי טעמא דהכא משום ביטול ברוב כלל:

דף טז:

בתום' ד"ה אי מוקי לה וכו' דאכתי עביד פחות מנ' וכו'. להשתא לפי חשבון זה הוי עומד העליון יותר על הפרון האמצעי משהו דהחבל משהו שעל האויר האמצעי חשבינן נמי לצירוף עומד העליון ונמצא העומד העליון יותר על האויר האמצעי במשהו ונ"ע דלעיל בדף י' ע"ב חשיב עומד מרובה משני רוחות ואתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא וכו' בתרתי דקאמר ש"מ עומד מרובה על הפרון משני רוחות לא הוי עומד ומשני לעולם אימא לך הוי עומד דשאני הכא דאתא אוירא וכו' והכא פירשו התום' דעומד מב' רוחות לא הוי עומד משום דאתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא וכו' וי"ל דלעיל הכי קאמר לעולם אימא לך וכו' ושאני הכא דאתא אוירא דהאי גיסא וכו' פי' דוקא גבי האי עומד משתי רוחות דאיכא למימר דאתי אוירא דהאי גיסא וכו' לא הוי עומד אבל בעלמא היכא דליכא למימר אתי אוירא דהאי גיסא וכו' אפי' עומד מב' רוחות הוי עומד והכי פירשו התום' לפי שינוייא דלעיל ודו"ק:

דף יט.

בתום' ד"ה והאיכא תפתה וכו' וגם בשלשה דברים כו' מדרש נקרא כך וע' במס' ע"ז דשם לשון התוספות בענין אחר:

דף כ.

בגמרא אמר רבי אלעזר הזורק לבין פסי הביראות חייב פשיטא וכו' כצ"ל:

בפרש"י ד"ה תרי גוויי וכו' הואיל ותחתיו אחד והוה כדיומא וכו' כצ"ל:

ד"ה מאי לאו וכו' דאף על גב דאין עוביו ארבע בגובה וכו'. ס"א אחד בגובה כו':

ד"ה ובאלו מים בשבת דהא תניא כל מחיצה וכו' כצ"ל. בתום' ד"ה כי אתמר וכו' וד"ה אי נמי כו' הד"א עד לא קאי אמזיד הס"ד ומ"ש התום' קמ"ל כאן וכו' הוא תחלת דבור השני:

דף כ:

ברש"י ד"ה צארוו ארנן ואף על גב דרוב גופו וכו'. ס"א ואי לאו דרוב גופו מבפנים אם יתקפנו וכו':

דף כא.

בתום' ד"ה אחד משלשת אלפים וכו' וגם סובר דוכל בשליש עפר הארץ שלישי היינו אמה והוא עצמו וכו'. נ"ל להגיה לפי גירסת תום' שלנו שהוא עצמו וכו' ודו"ק אבל מציאתי בתוספות וישנם גירסא אחרת וזה נוסחה וגם סבר דוכל בשליש עפר הארץ היינו שלישי אמה והוא עצמו וכו' וזה נ"ל עיקר והפשט פשוט לפי גירסא זו וק"ל:

דף כג.

בתום' ד"ה ובלבד שיהא וכו' אם כן היכי קאמר רבי יהודה אפילו אין בה אלא בור ומערה וכו' כצ"ל:

בא"ד ודוקא בשומירה הוא דקאמר כו' כצ"ל:

דף כג:

בגמ' ולא נתנו חכמים בו שיעור וכמה הם סאתיים וכו' כצ"ל:

שם דתנן רבי שמעון אומר כו' ואחד קרפיפות רשות אחת לכלים וכו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אלא אמרה תורה טול חמשים וכו' מפני התוספת שהוספת טול מן החמשים ד' חתיכות וכו' עד ועשה אותן ל' רצועות של ב' טפחים שכולן הם ג' מאות אמות תן ע' לכל רוח הרי ע' וד' טפחים על ע' וד' טפחים וכו' כצ"ל וכל מה שנכתב ביני ביני הכל ט"ם הוא:

בא"ד למעבד מיניה רצועה של רפ"ב אמות וכו' כצ"ל:

מהר"ם • עירובין

פריך נמי אמאן דאמר קטנים חייבים גדולים פטורים ולמה פריך אמאן דאמר זה וזה לחיוב וק"ל:

דף כט.

בתוס' ד"ה מאי אולמיה וכו' אלא מכללא דהאי וכן אתמר וכו'. פי' דתלמידי דרב למדו דין זה מכללא דוכן ולכך דייק רב יוסף אס כן צריכין אנו לומר דתלמידיו שמעו דקאמר רב האי וכן אמתניתין לכך למדו דין זה ממנו מכללא דאי אברייתא מנא להו וכו' ודו"ק:

דף כט:

בתוס' ד"ה הכא שכר איקרי וכו' דכל עיקרו אינו אלא מים וכו'. דבשביל התמרים אין מתוסף שום משקה אלא שהתמרים עושין המראה והטעם ואם כן עיקרו אינו אלא מים מה שאין כן ביין אפילו הוא מזוג מ"מ יש בו ממשקה היין:

בא"ד ושם חמרא עלויה. פירוש וחמרא הוי שם פירא אבל שכר לא הוי שם פירא:

ד"ה ויעמוד על רביעית וכו' וחשיב נמי רביעית דם וכו'. אלעיל קאי ופי' וחשיב נמי בנדר וכן הא דקאמר ופריך נמי התם קאי נמי אנזיר:

ד"ה בגדי עניים וכו' שלש על שלש הוי פי' ג' אצבעות וכך צ"ל ועוד דבמסכת כלים פ' כ"ז תנן דבגד מטמא שלשה על שלשה למדרם שלש על שלש למת כו':

דף ל.

ברש"י ד"ה אוכל הנאסר כו' ל"א ככר זו עלי מערבין וכו'. נ"ל דהאי לישנא אחרינא קאי אלעיל דפי' לעיל דמ"ד ככר זו עלי מערבין לו בה היינו מטעם דאפילו אמר עלי לא אסר אנפשיה אלא אכילה דהיא עיקר הנאה ובהקדש ודאי אסור בכל הנאה וע"ז קאי ל"א וכו' וק"ל:

דף ל:

בתוס' ד"ה וליפרוש עלה וכו' ואע"ג דרבה דאית ליה הכנה כו'. עיין לקמן (עירובין דף ל"ח) דתחילת היום קונה עירוב פירוש תחלת השבת שהוא אחר בין השמשות:

דף לא.

בתוס' ד"ה היכי אזיל וכו' ולקמן פריך מ"ט דרבנן וכו'. פי' ומאי פריך כיון דבבבקר יחידו נמי צריך שיהיה תיבה ורבנן ס"ל דאלה זרוק לא שמיה אהל אס כן מאי פריך מ"ט דרבנן:

ד"ה בפשוטי כלי עץ וכו' וקולב היא דף מלאה יתדות שתולין בו צלוחית או דברים אחרים. טבלא המתהפכת פי' שיכולין להשתמש משני צדדים העשוי לנחת פי' שאין מגביהין אותו בשום פעם מן הקרקע דאינו מקבל טומאה והא דמשמע התם דטבלא עדיפא וכו' פי' משום דאל"כ למה תיבועי ליה יותר משאר פשוטי כלי עץ דטהורים מן התורה אפילו שולחנות דהא דרשה דת"כ אסמכתא בעלמא היא:

דף לא:

בתוס' ד"ה כאן בעירובי תחומין וכו' עד לכן נראה לפרש וכו' אס לא בעומד ורואהו דכשאינו עומד ורואהו לא הוי עירוב דכתניא בשמעתין קצת תימה דהא בשמעתין מוקי היאך דנתנו לפיל בעומד ורואהו דוקא כשאומר לאחר לקבלו אז הוי עירוב אבל התנא' ר"ל הא דאמרינן דהוי עירוב בעומד ורואהו היינו שרואהו עד שיניחו במקום שציה לו להניח ולכך הוי עירוב אפילו לא אמר לאחר לקבלו דהא טעמא דמלתא משום דלא הימניה הוא וכיון שרואהו שהניח הוי עירוב אבל בשמעתין איירי שלא ראהו כ"א עד שהגיע לאותו אחר שאמר לקבלו ואין להקשות בשמעתין וכן במתניתין ליפלוג וליתני דהימיה בין רואהו ובין אינו רואהו וכשרואהו ליתני דהוי עירוב אפי' בשלא אמר לאחר לקבלו זה אינו דלדבריה דכשאומר לאחר לקבלו ושוב אינו רואה אס האחר עשה שליחותו הוי רבותא טפי דהא בשהוא רואה שהקטן או הפיל הניחו במקום הראוי הוי כאילו בעצמו הניחו כיון דטעמא הוי משום שלא האמיניהו וק"ל:

ד"ה והיבא איתמר וכו' והשתא ל"ק מידי אמתניתין דמהימני וכו'. פירוש לא נצטרך לומר בעומד ורואהו וגם לא נצטרך לומר חזקה שליח עושה שליחותו משום קושיא וליחוש דלמא לא שקיל מיניה משום דאי לא שקיל מיניה יחזור כמ"ס התוספות לעיל וק"ל:

דף לב:

בגמ' אינהו נמי קא פתרי בה פי' המקשה פריך מה אמרו ליה ושאלו אותו אס פתרו בה ודקדקו בה כולי האי והא אינהו נמי קא פתרו בה ודקדקו בה הכי דלעיל דקאמר האי אינן דקאי היבא וכו' ולמה (לא) היה להם לתלמידי דשמואל ורב לדקדק כל כך ומתרגן אלא הכי קאמרי ליה קבעיתו לה בגמרא וכו':

שם הכא באינן הנוטה חוץ לד' אמות וכו'. עיין לקמן בתנא' (עירובין דף ל"ר ע"ב) ד"ה אי למעלה וכו':

דף לג.

בגמ' והא אי בעי מייתי לה דרך עליו פירוש יכול הוא להלך על הנטייה וליקח העירוב מהאינן המונח למעלה מי' שהוא רה"י ולהביא אותו למקום השביתה דהא כשהוא מביא אותו באויר שהוא למעלה מעשרה הוא מביאו וכל למעלה מעשרה מקום פטור ועיין לקמן (עירובין דף צ"ה) בגמרא ובפרש"י והא דפרש"י כאן שיביאנו למקום שביתתו אין ר"ל דהיינו לעיקרו של אינן אלא ר"ל באויר נגד מקום שביתתו ועיין בתנא' בעמוד ד"ה והא אי בעי וכו':

בתוס' ד"ה והא אי בעי כו' ונראה דלאו מושיט הוי כו' פירוש דכאן דכשמביאו דרך עליו לא מקרי מושיט דלא יחא חייב כי אס דביוטא אחת אלא מעביר מקרי וחייב אפילו זה כנגד זה דלא מקרי מושיט אלא כשאינו מעבירו כי אס ארבע אמות אבל יותר מארבע אמות לא מקרי מושיט אלא מעביר וחייב אפילו זה כנגד זה וק"ל:

בא"ד והואיל ואי בעי זריק ליה כו' ליכא למימר וכו'. ולעיל על פרש"י לא מצו לשנויי הכי דע"כ לרש"י ודאי אמרינן הואיל כולי האי דאס לא כן מאי פריך והא אי בעי מייתי לה דרך עליו דהיינו שיושיטנו באויר נגד מקום השביתה ואכתי לא הוי עירוב אלא משום דד' אמות עולות עד לרקיע אבל לפירוש ר"י דפירש הא דפרדין ואי בעי מייתי לה בענין אחר אתי שפיר ויש להקשות לפי' ר"י למה לא הקשה המקשה קושיא זו אמתניתין בלא רבא דקתני למעלה מי' אין עירובו עירוב משום דאי בעי שקיל ליה לא מצו משום דהוי מוציא מרה"י לרה"ר והא אי בעי מנח ליה מתחלה למטה מי' שהוא כרמלית ואח"כ יחזור ויביאנו למטה לארץ וי"ל דמתניתין מיירי כשאין כאן גוף למטה שיכול להניחו עליו אבל יש כאן נטייה שהיא כרמלית וק"ל:

דף כד:

בתוס' שני הדבורים המתחילין ליעבד צורת הפתח וכו' ועוד דבור שלישי המתחיל ליעבד לחי וכו' הכל דבור אחד הוא:

דף כז.

בתוס' ד"ה מפני שיכול וכו' ולא משום דס"ל כסומכום וכו'. פירוש לאפוקי פירוש רש"י דס"ל דת"ק דרבי יהודה ורבי יהודה שניהם ס"ל כסומכום דמדי דחזי ליה בעינן ולכך קאמר ת"ק דדוקא בבית הפרם מניחין אבל לא בבית הקברות ונ"ל לפרש"י דת"ק דרבי יהודה לאו איהו ת"ק דסומכום אלא רבנן אחרים ועיין לקמן בגמרא בפיסקא רבי יהודה אומר אף בבית הקברות סוף דף ל' פירש רש"י בהדיא דרבנן ורבי יהודה שניהם ס"ל כסומכום ובאלפסי בשלטי הגבורים:

בא"ד וכן קאמרינן מערבין לכהן טהור וכו'. רבי יהודה קאמר לה לקמן בבביתא תחלת (עירובין דף ל"א):

ד"ה כל שנישא וכו' כדאמרינן איזהו מנע וכו'. פירוש שמביא ראיה דכל מקום שאינו מסיט כולו אינו היסט:

בא"ד אי הוי דומיא דמשכב וכו' שאינו נוהג אלא בדבר הראוי לכך. קצת תימה א"כ מאי הוי חילוק בין עליונו ובין תחתונו ותנא דבריייתא חלק ביניהם דקתני כל שנישא ע"ג זב טמא וכל שהזב נישא עליו טהור וי"ל דהא דקאמר ר"י מספקא ליה אי גס בכל שנישא ע"ג הזב צריך להיות ראוי לכך היינו ר"ל ראוי להיות נישא לא ראוי להיות משכב והשתא א"ש שהתנא חילק ביניהם משום שרוב דברים הן ראויים להיות נישא ע"ג הזב ולכך קתני כל שנישא על גבי הזב טמא אבל רוב הדברים אינן ראויים להיות הזב נישא עליהן כי אס אותן הדברים הראויים למשכב ומושב ולכך קתני כל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב:

ד"ה כל שהזב נישא וכו' ואבן מסמא מפרש ד"ת וכו'. קשה לו מה ענין אבן מסמא למשכב ומושב לכך קאמר ואבן מסמא מפרש ר"ת כו' לאפוקי פרש"י דפירש שם פרוק דס הנדה בענין אחר:

בא"ד ומפרש התם ר"ת וכו' אכתי מגיין שלא יטמא טומאה קלה וכו'. ופירושו תמוה הוא דאס כן מאי קאמר בגמרא אי מה היא מטמאה באבן מסמא מה ענין אבן מסמא לטומאה קלה וי"ל דה"פ אי מה יכו' פירוש דאפילו באבן מסמא ליטמא טומאה קלה כל שכן במשכב גמור:

ד"ה אי דיתבי וכו' ודינס חלוק וכו'. פירוש לענין דמשכב ומושב מטמא אדם לטמא בגדים שעליו ומרכב אינו מטמא אדם לטמא בגדים אלא האדם לבד דישיבה דע"י מרכב גרע משיביה דעלמא אבל לפי מאי דמסיק דתנן האוכף טמא מושב כו' אף ישיבה דעל ידי מרכב נמי מטמא אדם לטמא בגדים שעליו כשאר מושב אלא התפוס שאין בו ישיבה כלל הוא טמא מרכב דהיינו לטמא אדם ולא בגדים ודין מרכב שבתורה שחלקו הכתוב מדין מושב עליה כתיב וק"ל:

דף כז:

בגמ' לא נצרכה אלא שנתן לתוכן שמן. והא דקאמר לעיל ל"ש אלא מים בפני עצמו וכו' הל"ל אפילו מים בפני עצמו עם שמן מותר וי"ל למימר אבל מים ומלח ניקחים וי"ל משום דאורחא דמלתא הכי הוא דנותנין שמן בתוך מים ומלח ואוכלין וא"כ מקרי מזון אבל אין דרך ליתן שמן במים בפני עצמן או מלח בפ"ע:

שם ואי כתב רחמנא בשכר ה"א מאי שכר דבילה קעילית. פי' ולכך כתב רחמנא ביין דאפילו יין אנב קנקנו מותר וכ"ש דבילה קעילית ולא צריך תו בשכר לדבילה קעילית הלאך ע"כ לתמא אתא כן פירשו בתנא' במסכת שבועות דף כ"ג:

בתוס' ד"ה מאן דמתני וכו' ומתניתין דמעילה וכו' ורבא דאמר וכו'. לקמן הוא דף כ"ט ע"ש:

ד"ה ה"א מאי שכר דבילה וכו' הא מכלל ופרט נפקא וכו'. פי' אבל אי מתיבת בשכר גופיה יליף לא שייך לאקשויי וי"ל הא מכלל ופרט נפקא דהוא עצמו הוא הפרט וכל הפרטים צריכי כדפירשו התנא' לעיל:

בא"ד ועוד הקשה מהר"ר שמואל וכו' והאמר הכא דאי לאו יתור דיינ וכו'. פי' דקשה לא לכתוב ביין מאי אמרת דה"א דב"ת דבשכר אתי לדבילה קעילית הא אמרת דבשכר גופיה אתי לדבילה קעילית אלא ע"כ ש"מ דבשכר גופיה אין פירושו דבילה קעילית א"כ ל"ל ג"ס דשכר שכר מנזיר דיליף מיניה בשבועות דבשכר הוי פי' יין ולא דבילה קעילית ויליף מיניה התם דשתייה הוי בכלל אכילה ואס נשבע שלא לאכול אסור לו גם כן לשתיית ע"ש:

ד"ה ה"א צאן ע"ג עורו וכו' והא נפקא לן וכו'. יש להקשות למה לא הקשו התנא' קושיא זו מיד לעיל דקאמר בבבקר מלמד שלוקחין בקר ע"ג עורו או בצריכותא מיד וי"ל דלעיל ה"א דלמא אין ה"ג מש"ה קאמר ר' יוחנן מאן דמתרגס לי כו' וכן נמי מה שאמר אחר כך בבקר למה לי היינו נמי דיליף מיין אנב קנקנו אבל השתא קשה ודו"ק:

דף כח.

בתוס' ד"ה אהני כללא קמא וכו' עד אמאי מרבינן ליה טפי משאר צדדין. פירוש למה מרבינן מהאי ריבויי דאפילו ליכא ביטול מלאכה יוצא לחירות ולא אמרינן שמא אתי לרבות דאפילו אינו מום שבגלוי יוצא לחירות ואמאי אמרינן דאתי האי ריבויא מהאי יותר משאר צדדים וק"ל:

ד"ה לפיכך וכו' דמתעשר אחר הבאת שליש. פי' דזהו דין תבואה דאין מתעשר אלא עד שיביא ויגדל שליש ימולו אבל ירקות מתעשרין מיד אפילו לא גדלו אלא מעט:

ד"ה לזרע וכו' ומתעשר הכל לאחר לקיטה. פירוש מיד אחר לקיטה לאפוקי תבואה דאין מתעשר אלא לאחר שעשה גורן לאחר מירוח:

דף כח:

בתוס' ד"ה קור כו' אי חזי לאכילה וכו' ושפיר קרינן ביה מכל האוכל וכו' פירוש כלל הדבר דגבי טומאה בעינן שיהא מתחלתו עד סופו אוכל אבל גבי מעשר אין צריך אלא שיהא ראוי לאכילה בשעת לקיחה ולכך גבי בשמים אי נקחות בכסף מעשר חזי השתא לאכילה אס כן לעולם הן אוכל דהא אין משתנין לעולם ולכך מטמאין נמי טומאת אוכלין אבל קור אפילו אס נקח היינו דהשתא חזי לאכילה מ"מ אינו מטמא טומאת אוכלין כיון דסופו להקשות וק"ל:

ד"ה זה וזה לפטור וכו' דבסוף פ"ק דחולין וכו' עד גדולים למאי חזו. פי' אבל הכא דלא גרסינן גדולים נוכל ליישב דפרדין למאי חזו אקטנים מתוקים אבל אין לפרש דפרדין מקטנים מרים דאס כן למה לא

מהר"ם • עירובין

ד"ה אי דאית ביה וכו'
הוי ליה כלכלה חורי רה"י דאל"כ מאי פריך מאי הוי הא הכלכלה עצמה לא הוי רה"י כי אם האילן אלא משום דהוי חורי רה"י פריך:

דף לג:

בתום' ד"ה ורבי סבר כר' מאיר וכו'
דאם כן היכי פריך לעיל מאי הוי הא לא השיב חורי דה"י וכו' ויש להקשות דלמא אין הכי נמי דמייירי שהכלכלה היא למטה מג' ומנא ליה להמקשה להקשות לעיל וי"ל דסבר המקשה דא"כ דמייירי שהכלכלה היא למטה מג' דלא הוי חורי רה"י אם כן מאי קמ"ל פשיטא דהוי עירוב:

בא"ד וא"ת אכתי וכו' וקמ"ל דלא חשיב רה"י וכו' ויש להקשות אם כן תקשה אמאי נקט כלכלה לינוקט עמוד שיס בראשו ד' וי"ל דנקט כלכלה דהוי רבותא טפי דמחזי יותר אהל מעמוד שיס בראשו ד' וק"ל:

דף לד:

ברש"י בל"א שמעתי וכו' נפק ליה חזן לר' אמות כו' עד ונמצא מעבירו ד' אמות ברה"ר יש להקשות :הא רש"י ס"ל דלרבי יכול להוליכו פחות פחות מד' אמות כמו שפירש לעיל גבי אילן הנוטה דלמטה מי' הוי עירוב דיכול להוליכו פחות פחות וכו' וי"ל דהכא שאני דצ"ל הואיל ויכול לנטותו והואיל ויכול להוליכו פחות פחות מד' אמות וכולי האי לא אמרינן הואיל:

בתום' ד"ה או בראש המגדל וכו' פי' וכרבי אתיא מפריך וכו'. והא דלא הביאו התום' ראיה מגופא דברייתא דקתני ברישא הניח בכותל למטה מי' עירובו עירוב והא נקיט ליה מכרמלית כשרותה להביאו אליו לרה"ר אלא כרבי אתי דלא גזרו על השבות וי"ל דהמ"ל דרישא איירי כשרבים מכתפין עליו והוי מרה"ר לרה"ר וק"ל:

ד"ה ה"ג נימא יכו' אלא ודאי שביתתו לעולם בראש המגדל ארוך ולהכי בראש המגדל א"א לנטותו וכו' :נמצא מרוחק מעירובו ד' אמות וכו' כצ"ל:

בא"ד ואין זה מקומו והוי כאילו מסיר כל המגדל ממקומו וכו'. פי' ואין זה מקומו אא"כ נאמר שרואין כאלו מסיר כל המגדל ממקום הראשון כו' דאז הוי נמי השתא שביתתו בקרקעית המגדל שהיה מתחלה יכולי האי לא אמרינן הואיל:

דף לה:

בגמ' חסורי מחסרא והכי קתני וכו'. י"ל למה היה צריך לחלק בין אבר לנמצא ולהגיה נמצא המפתח דהא לא היה קשיא לן אלא ואי ביו"ט איירי מה לי עיר מה לי שדה והוה ל"ל דחסורי מחסרא וכו' בד"א ביו"ט אבל בשבת אין עירובו עירוב ועל זה פלג ר"א ואמר בעיר עירובו עירוב וכו' הואיל ואישתבח יכול להביאו כדפרש"י לעיל מקמי דאוקמוה דחסורי מחסרא וי"ל דא"כ הוי ת"ק מחמיר טפי מר"א דהא ביום טוב אפי' בשדה שרי לר"א ובשבת בעיר הוי עירוב ולת"ק בשבת לא הוי עירוב בשום פנים ומתני' משמע דר"א מחמיר מת"ק ופליג אוי"ט דהא מתניתין ביום טוב איירי ולכך נצטרך לומר דמתני' איירי בשלא נמצא דאז רבנן מקילי הואיל ויכול לפחות לכתחלה ור"א מחמיר דס"ל דלא שרי לפחות ובשבת בנמצא המפתח מקיל ר"א טפי משום דס"ל כר"ש דיכול להביאו דרך גנות וקרפיפות יק"ל והא דאי' בגמרא בשדה אין עירובו עירוב כרבנן עי' במאור (הגדול) [הקטן] ובדברי ר' יהונתן כפי' האלפס ותמצא פירושו:

בתום' ד"ה חסורי מחסרא וכו' וד"ה ותניא בתוספתא וכו' נראה דהכל ד"א הוא וה"ג והא דתניא בתוספתא וכו' והמשך דברי התום' כך הם ור"ל וא"ת והא ע"כ צ"ל דג' מחלוקת הם משום דהא תניא בתוספתא ומודים חכמים לר"א וא"כ תקשה מאי ומודים והא אינהו מקילי טפי מיניה במתניתין אלא ע"כ ג' מחלוקת הן דת"ק דמתני' סבר דבכל ענין הוי עירוב ור"א סבר דבכל ענין לא הוי עירוב והיינו אותן חכמים דהוא ר"א דמתני' ונקרא בתוספתא בשם חכמים ור"א דברייתא מחלק בין עיר לשדה ולכך קתני בתוספתא ומודים חכמים דהיינו ר"א דמתני' לר"א דמחלק בין עיר לשדה זה אינו דנראה דאנמצא המפתח קאי ותימה על התום' דכתבו על רש"י דלא דק דהא דכתב רש"י דג' מחלוקת הן היינו מקמי דמוקי לה דחסורי מחסרא אבל בתר הכי אין ה"ג דס"ל לרש"י דב' מחלוקת הן וגם יש להקשות אאוקימתא דרבה ורב יוסף או לפי אוקימתא דאביי ורבא דלא מחלקו בין אבד לנמצא כדמחלק לפי אוקימתא דחסורי מחסרא וא"כ היכי מתרצין התום' דקתני ומודים חכמים לר"א וי"ל דאינהו ס"ל דב' מחלוקת הן כללעיל:

דף לז:

בתום' ד"ה כל הטומאות כו' משום דחשיב אשה כבדוקה והא דאיתא התם דאשה נמי כיון דשכיחי בי דמים כאינה בדוקה דמיא כללעיל היינו דוקא להלל וחכמים מטמאין לה בקדשים מעת לעת:

דף לו:

בתום' ד"ה הכא בשני כתי עדים וכו' הכא שאני דהשתא ודאי ממאה היא פי' אבל בכתובות איירי דתרי אמרי זינתה ותרי אמרי לא זנתה ולכך אמרינן אוקי תרי וכו' ואימא לא זינתה אבל הכא השתא ודאי טמאה היא אלא דהעדים מעידים אי נטמאה מעבוד יום או משחשיכה:

ד"ה אדרבה וכו' הרי חסר לפניך וכו' פירוש דהא המקוה חסר ואתאי ולא יחסר צבת אחת אלא בהמשך זמן ולכך אתרע חזקתה ולא נוכל לומר דהשתא הוא דחסר דהא ע"כ מקמי השתא התחילה להתחסר ולא דמי לטומאה דלעיל דהטומאה נעשית בגניעה כהרף עין ונוכל לומר דהשתא הוא דאינוטמאה ועד השתא טהורה הואי וק"ל ועיין בגדה פ"ק:

ד"ה אבל עירב בתרומה וכו' כגון שהיו שני ציבורים וכו' הוכרחו התום' לפרש כן משום דאל"כ אלא מייירי שהתרומה בעצמה הוי ספק נטמאה ספק לא נטמאה א"כ תקשה אמאי לא אמרינן אוקמא אחזקת כשרות כמו גבי ספק מבע"י נטמא דאוקמינן אחזקתה ולמה לא אמרינן כאן ספק עירוב כשר לכך הוכרחו התום' לפרש דמייירי בשני ציבורין דלא שייך לומר אוקמינן אחזקתן וק"ל:

ד"ה מאי שגא וכו' עד ויש לומר דרבא ס"ל דתחלת היום קונה עירוב צ"ע מאי קמבעיא ליה לרבא ממ"נ אי ס"ל סוף היום קונה עירוב הוי הדין הכי היום חול ולמחר קודש הוי עירוב היום קודש ולמחר חול לא הוי עירוב ואי ס"ל דתחלת היום קונה עירוב הוי איפכא דהיום חול ולמחר קודש לא הוי עירוב והיום קודש ולמחר חול הוי עירוב וא"כ מאי קמבעיא ליה וכבר תירצתי זאת בישיבה באריכות אבל אין עת עתה להאריך ואין להקשות מאי פריך ומאי שגא דלמא מש"ה היום קודש ולמחר חול לא הוי עירוב משום דבעינן סעודה הראויה מצעוד יום די"ל דרבא לא ס"ל סברא זו דהא אמר לקמן אברייתא זאת אומרת

סוף היום קונה עירוב ולא קאמר כרב פפא דאמר דטעמא דברייתא משום דבעינן סעודה הראויה מצעוד יום ש"מ דלא ס"ל לרבא סברא זו:

דף לז:

בתום' ד"ה אלא איפוך בלא איפוך וכו'. פי' דהתום' ס"ל דהאי קושיא והא שמעינן לר"ש רב יוסף קאמר לה ולכן כתבו ולכך קאמר אלא פי' כיון דהמשך דברי רב יוסף הן שייך לומר אלא אבל אי הוה קושיא אחרת ממקשה אחר לא שייך לומר אלא וק"ל:

בא"ד ומיהו לפי זה לא א"ש וכו' פי' משום דאי המשך דברי רב יוסף הן דבעי לאשכוחי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה ברירה ע"כ צ"ל דס"ל דיש חילוק בין דאורייתא לדרבנן דאל"כ לימא דאתי ככל הנהו תנאי לעיל דס"ל דלא אמרינן ברירה ואם כן איך אמר אח"כ קסבר מאן דאית ליה ברירה לא שגא בדרבנן ל"ש בדאורייתא דהא ע"כ שגא ושגא הוא אלא משמע דהוי קושיא אחרת בפני עצמה ולא מדברי רב יוסף הוא וצ"ל דלא גרסינן בגמרא קסבר רב יוסף אלא סתם קסבר מאן דאית ליה וכו' דאל"כ ע"כ צ"ל דמדברי רב יוסף הוא כיון דמסיק קסבר רב יוסף וכו' אלא ע"כ לא גרסינן ליה והא דמתחיל דבור אח"כ קסבר רב יוסף היינו לפירוש הראשון דס"ל דהקושיא דמקשה והא שמעינן וכו' מדברי רב יוסף היא וק"ל:

דף לח:

בתום' ד"ה הא קא מכין וכו' עד וי"ל דהא דקאמר מערב ברגליו וכו' ברייתא דלעיל קתני לה וכו'. ותימה מה תירצו התום' דהא ע"כ הא דמקשה אלא הא דאמר רב יהודה וכו' היינו הגופא דלקמן וקתני בסוף דבריו ואין מערבין לכתחלה בפת א"כ ש"מ אית ליה הכנה וא"כ תקשה לתחלת דבריו דאמר עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני והא קא מכין וכו' ומה לי אם היא ברייתא או הם דברי רב יהודה עצמו סוף סוף אם ידע המקשה תחלת דבריו מהברייתא ידע ג"כ סוף דבריו מהברייתא דאל"כ לא הקשו התום' כלום וא"כ אמאי לא פריך דברי הברייתא עצמה מרישא לסיפא וי"ל לפרש דברי התום' שר"ל שהמקשה לא ידע הגופא דלקמן שהגמרא מביא בשם רב יהודה ולא הקשה מדברי רב יהודה אלא הקשה מהברייתא דלעיל דקתני בפלוגתא דרשב"ג ורבי יהודה דקתני עירב ברגליו ביום א' מערב ברגליו ביום שני כו' כללעיל ובאותה ברייתא לא קתני שאין מערבין בפת בתחלה ולכך לא הוה קשה להמקשה בדברי הברייתא מידי והא דכתוב בגמרא אלא הא דאמר רב יהודה כו' דמשמע שהמקשה הקשה מדברי רב יהודה המסדר הגמרא כתב כן מפני שרב יהודה ביאר הברייתא וסיים אותה והאריך בה בדברים שאין מבוואר בהברייתא דלעיל כמו שהוא בגופא דלקמן ומה שאינו כתוב בברייתא דלעיל מה שהוסיף רב יהודה מפני שלא היתה ידועה להם עד שפירשה וסיימה ר"י לכך כתב הסדרן דברי הברייתא שהביא המקשה ג"כ בשם ר"י אבל באמת המקשה לא ידע מדברי רב יהודה ולא הקשה מדבריו כלום אלא הקשה מהברייתא דלעיל דו"ק נ"ל:

דף לט:

בגמ' אמרינן חמרא אירכס ליה ובברייתא דקתני לא יהלך אדם לסוף שדהו וכו' ואמאי לא אמרינן נמי דלמא חמרא אירכס ליה כדאכא היינו משום דהתם הוא נשאר בשדה וכן גבי מרחץ ולכך מוכח מלתא דלעורך שדה יצא אבל גבי תהום הוא חוזר לביתו אחר שישב שם מעט וקנה שציתה ולכך לא מוכחא מלתא:

דף מ:

בתום' ד"ה זכרון אחר כו' והגיה במחזורו וכו'. פירוש כדי להזכיר גם כן שעיר של ראש חודש:

דף מז:

בתום' ד"ה על דעתו ועל דעת קונו וכו' ואע"ג דאיכא כשפים כו'. פי' שהכשפים מכחישים פמליא של מעלה וכ"ש שאם עושין לאדם כישוף מעבירין אותו על דעתו ועל דעת קונו וא"כ ליחשב נמי כשפים:
ד"ה לצדיקים קתני נ"ל דבספרים שכתוב בהן ועוד דניחא ליה כו' ט"ס הוא ולא גרסו' ועוד ותחילת התירוק הוא דניחא ליה וכו' והא דקאמר לפני זה דסוף סוף וכו' צריך לקרות בלשון קושיא ומ"מ רברי מותר הוא וק"ל:

דף מב:

בתום' ד"ה וניטלטל וכו' דשבת גורמת וכו'. לעיל (עירובין דף י"ז) איתא דשבת גורמת והכל תלוי בתחילת שבת לענין נתוספו דיוורין אם נקראת שיירה ע"ש:

דף מב:

בתום' ד"ה וכלתה מדתו כו' מתניתין דכ"ץ מעברין כדדייק שם בסוף פרקא:

בא"ד בכלתה מדתו בסוף המערה וכו' פי' ונפקא מינה דחשבינן כל המערה כד' אמות ומשלימין מכאן ולהלן לב' אלפים עיין לקמן (עירובין דף ס"ו):

ד"ה ורבי זירא וכו' פי' ויתיר אפילו בהעמדה כו'. אין לומר שקשה להו להתום' דמאי נפקא מינה אם יאמר כרבה דטעמא משום דשבת באויר מחינות דהא כבר איתא בגמרא דאיכא בינייהו שנפחתו דופני הספינה וכו' אלא נ"ל דהתום' פירש זה דהוי כמו הצעה אל הא"ת דמקשו בתר הכי שהקשו דלמא דמהאזא טעמא דלית להו לר"י ולר"ע דר"ג מאותה סברא לית להו לדידהו דהדדי דרצה לומר כיון דלרבה גבי ספינה טעמא משום דשבת באויר מחינות וא"כ יש לשאל א"כ מאי טעמא דרבי יהושע ור"ע דפלגי אר"ג אלא ודאי יש להם שום גריעותא בהאי טעמא ולכך לית להו דר"ג וא"כ אותה גריעותא אית ליה לר' זירא בהאי טעמא דרבה ולכך לא קאמר כרבה וכן להיפך רבה כר' זירא וא"כ יקשה והאיך נוכל לומר שמאז תו סברא שיס לר"י ולר"ע לית ליה נמי לרבי זירא כרבה וא"כ במאי פסק כר"ג ולכך כתבו התום' פירוש ויתיר אפילו בהעמדה ואם כן נוכל לומר דבהעמדה ס"ל כסברת ר"ע ור"י ולית ליה כרבה ואינו פוסק כר"ג אלא במהלכת מטעם דהואיל וספינה נוטלתו מתחלת ד' וכו' וכן רבה לית ליה דרבי זירא שיהא שרי אפי' בגנפחתו דופני הספינה דויו"ק וגם י"ל דקשה להתום' מאי פריך ורבי זירא מאי טעמא לא אמר כרבה הא רבי זירא שרי טפי מרבה אפי' בגנפחתו א"ג בקופץ ולכך לא קאמר כרבה ואמר טעמא דהואיל וכו' כדי שיהא מותר אפי' בגנפחת ולכך כתבו פירוש ויתיר אפי' בהעמדה ורצה לומר שעכ"פ יתיר רבי זירא אפי' בגנפחתו דופני הספינה א"ג בקופץ מטעם הואיל וספינה נוטלתו אלא

דיתור נמי אפי' בהעמדה וכן פריך רבה מ"ט לא אמר כר' זירא ויתור נמי אפי' בנפחתו דופני הספינה מטעם דהואיל וספינה נוטלתו ומטעם דשבת יתיר אפילו בהעמדה וכן נ"ל עיקר:

דף מג.

ברש"י ד"ה הלכה כר"ג בספינה כעין ספינתו שהיתה מהלכת וכו' ומיהו אפילו בשעמדה וכו'. ונראה לי דזה פירש רש"י אליבא דר' זירא משום דאיהו פסק בספינה דוקא מהלכת מטעם דהואיל וספינה נוטלתו דאילו לרבה הא איהו סבירא ליה דבמהלכת כ"ע לא פליגי מאי הלכה שייך כאן אלא ע"כ הלכה קאי אהעמדה ומה שפרש"י ומיהו אפי' בשעמדה פליג ר"ג כו' אע"ג דרבי זירא לית ליה טעמא דשבת באויר מחיצות כללעיל ואם כן אינו מתיר אלא במהלכת דוקא היינו שאינו פוסק כר"ג אלא דוקא במהלכת אבל פלונתא דר"ג ור"י ור"ע איירי בכל ענין ור"ג מתיר בכל ענין שבעולם אפי' היכא דלא שבת באויר מחיצות ואפי' בעומדת דומיא דדיר וסהר ור"י ור"ע אסרי בכל ענין דמו"ק ומ"מ יש לתמוה למה לא תי' בגמרא כשהקשה מאי בינייהו ומשני איכא בינייהו שנפחתו כו' ולא קאמר נמי איכא בינייהו בעומדת לרבה שרי ולרבי זירא אסור וי"ל דזהו פשוט לגמרא דודאי לא התיר אלא במהלכת מטעם דהואיל וספינה נוטלתו ופשיטא דמשכחת שריותא לרבה מה שלא שרי לר' זירא אלא שמהדר למציא איפכא שריותא לרבי זירא ואיסורא לרבה ומשני כשנפחתו וכו' וק"ל:

דף מג:

בתוס' ד"ה ואסור לשתות וכו' קשה וכו' עד מ"מ היה ראוי לבא. פי' בשעת הנדר היה ראוי לבא מאתמוול אליהו והיום משיח והוא נדר שבכל יום שראוי לבא יהא אסור וא"כ מאי פריך תשתרי והא דלא הקשו התוס' על התרצ' מאי תוירן שאני התם דאמר קרא וכו' והא לא אחי כו' והא היה ראוי דאיכא למימר להתרצ' סמין אמאי דמשני לקמן כבר מובטח להן לישראל כו' לכך לא היה ראוי לבא ולכך לא הקשו התוס' אלא על המקשן:

בא"ד די"ל דלפי המסקנא פריך וכו'. פי' דלפי המסקנא פירושא דברייתא בשבתות וי"ט ר"ל אם נדר בשבתות וי"ט מותר באותו יום ואם נדר בחול אסור לשתות אפי' באותו יום והשתא פריך שפיר בחול נמי פירוש אם היה יום הנדר חול נמי תשתרי באותו יום דהא בשעת הנדר לא היה ראוי אותו יום שיבא בו הואיל ולא אתא אליהו מאתמוול:

ד"ה האי תנא (נמי) ספקוי מספקא ליה וכו' עד ה"ג בשבת קודם אכילה כו'. פי' אבל לאחר אכילה אחי ולכך פריך שפיר הכא לעיל אלא א"א אין תחומין בשבתות וי"ט אמאי מותר דלמא אחי היום בשבת אחר אכילה וק"ל:

דף מד.

בתוס' ד"ה או דלמא וכו' שד' אמות שלו מובלעות בתוך התחום וכו' עיין לעיל (עירובין דף מ"ה) ובס"פ דף נ"ב:

דף מד:

ברש"י ד"ה רב שימי בר חייא וכו' כלומר מתניתין בשכבר יצא מתחומו עסקינן וכו' כנ"ל:

דף מה:

ברש"י ד"ה פתוחות לר"ה ואין להן דריסת רגל זו על זו דאי הוו וכו' וכ"ה בתוס' לקמן (עירובין דף מ"ה) דבור קטן סוף ע"א:

בתוס' ד"ה ליקנו וכו' עד ולכך כשבאזו בתוך י' היה להם שביטה וכו'. מה שמשמע כאן בתוס' שיכול אדם לקנות שביטה לאחר שחשיכה בשבת עיין בספר ח"ש:

דף מז.

בתוס' ד"ה דאמר שמואל וכו' עד דיום ל' כשלפניו וכו'. פי' אם מת הולד ביום ל' אין צריך להתאבל עליו ע"ש:

דף מז.

בתוס' ד"ה ה"ג רבי יוסי מתיר וכו' משום דיש גורסין ולרבי יהודה מתיר וכו' דאי רבי יוסי אם כן תקשה דר' יוסי אדר"י דהא לעיל לא התיר אלא ליארם אבל התוס' ס"ל דר' יוסי מתיר לארוסות אפילו לינשא והא דאמר לעיל כל הנשים יתארסו אנשואות קאי וע"ש ביבמות בתוס' דף מ"א:

דף מז:

בתוס' ד"ה והכלים וכו' דביש להן בעלים מה לי וכו'. פי' אבל אי בשל הפקר איירי א"ש דאשמועינן דאף על פי שהם סמוכין לעיר ואיכא למימר דעת אנשי העיר עליהם אף על פי כן יש להן אלפים אמה ממקום שהן מונחים ולפי מסקנא של התוס' אדרבה אשמועינן שיש להן אלפים אמה מן העיר אבל אם יש להן בעלים לא שייך לאשמועינן הא וק"ל:

דף מח.

בתוס' ד"ה ופתוחות לר"ה כו' אותם שיש להם דריסת הרגל וכו'. פי' הפנימית אוסרת על החיצונית שאסורין לנטולטל אפילו בשלחן בפני עצמן כיון שיש להפנימית דריסת רגל עליהם ולא עירבה עמהן:

דף מט:

בתוס' ד"ה ואמר שביטתי במקומי וכו' אבל מדפליגי רבנן על רבי יוחנן וכו' פי' מהא דלעיל ליכא להוכיח דאפי' בלא אמירה קני משום דיש לחלק וכו' אבל מהא יש להוכיח מדפליג על ר' יוחנן בישן וכו': ד"ה מאי טעמא דרב וכו' ועוד י"ל דהכא סבר כיון דאמר שביטתי וכו'. פי' דללעיל קאי דקאמר והכא בתחומים הקילו וכו' והשתא קאמר ועוד טעמא אחרינא הכא כיון דאמר כו' ולכך סבר שמואל דקני אבל בעלמא אית ליה דרבא:

דף נ.

בגמ' דתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי וכו'. ודוקא בכה"ג דעקר שם עשירי ממקומו דהא קרא לעשירי תשיעי אבל אי קרא לעשירי עשירי ולי"א תשיעי או באופן אחר מאחר דעשירי לא עקר ממקומו לא קדיש כי אם עשירי אבל כי עקר שם עשירי ממקומו קדשי לשלמים והתם יליף לה מקראי ע"ש:

בתוס' ד"ה שאני מעשר וכו' ולר"י נראה לפרש הכי וכו' פי' בזה אחר זה ר"ל הא דקאמר בגמ' שאני מעשר דאיתא לחצאין הכי קאמר שאני מעשר דאיתא בזה אחר זה כגון בחצאין דוגמת שאמר לקמן שאני מעשר בהמה דאיתא בזה אחר זה בטעות וכו':

מֵהֶרְשֵׁי"ל – חֲכַמַּת שְׁלֹמֹה

בד"ה שפרצתו בד' וא"ת ונעשה ק"ו כו' נ"ב פי' ולא תולף מבוי מחצר מה חצר כו' דאז איכא למיפרך מה לחצר כו' אלא נילף עומד מרובה בתורת לחי כו' ומשני אפ"ה איכא למימר תוכיח ודו"ק:

בא"ד דגמירא לה מסיני דמהני כו' נ"ב ויש מתמיהין הלא מבוי וחצר מן התורה שריין ומדרבנן הוא דאסירי וא"כ איך שייך לומר בכאן הלכה למשה מסיני וצריך לומר דהכי גמירי להו מסיני היכא שיבואו ליגזור ולאסור המבוי והחצר אזי יתקנו המבוי בלחי וקורה והחצר בעומד מרובה כו' וכמדומה לי שמצאתי כעין זה:

בא"ד וממבוי נמי ליכא למילף כו' נ"ב פירוש פשיטא שאם תולף לחי וקורה בק"ו מדין עומד מרובה וכו' אז שפיר איכא למיפרך מה לעומד כו' אבל נילף חצר ממבוי ולומר מה מבוי שאינו ניתר בעומד מרובה מותר בלחי חצר כו' ואז ליכא למיפרך מידי דגם כן במבוי הלחי אינו מתיר אלא דופן רביעי ומשני דאיכא למימר מה למבוי שכן פרצתו בד' על כן הקילו כנגדו בלחי כדאיתא לעיל ודו"ק. ומה שמסויק בסוף דמה למבוי שפרצתו בד' זה אינו מיושב לסוגיא דהכא דרב הונא ס"ל אף מבוי פרצתו בעשר ומש"ה יליף ק"ו מבוי מחצר דעומד מרובה מהני וא"כ נילף אדרבה דלחי וקורה מהני בחצר ובע"כ צריכין אנו לומר אוקי ולא נילף חדא אלא עיקר תירוצי הלכה למ"מ הוא והאי ועוד דקאמרי התנאים' היינו ר"ל שאינו קשה לפי אותן דסבירא להו פרצתו בד' ומש"ה לא נילף עומד מרובה מק"ו דליכא למיקשי א"כ נילף חצר ק"ו ממבוי משום דאיכא למיפרך מה למבוי שפירצתו בארבע ודו"ק (עיין במהרש"א):

בד"ה מבוי כו' עקום נ"ב כזה:

- דף ו.**

תוס' בד"ה וספק דבריהם כו' ולכך לא שרי אלא בספק דבריהם כו' נ"ב פי' משום דהוי האיסור קרוב מן ההיתר לסוגיא דילן דסבירא להו פרוץ כעומד אסור וק"ל:

בד"ה מַצְדו כו' דעשר כשל מטא וארבע כשל מעלה כצ"ל:

בד"ה רב אמר וכו' וכפירושו משמע כו'. נ"ב קאי אללעיל שפי' תורתו כמפולש ותורתו כסתום קאי אעקמומיותו וק"ל:

בא"ד ועקום באמצע כזה ופתיח בג' פתחים. נ"ב כזה א':

- דף ו:**

גמ' הני אבולי דמחוזא כו'. נ"ב פתחו מאבוסיה תרגום יונתן פתחו אבולהא:

רש"י בד"ה מבוי עקום כו' לר"ה אחת כו'. נ"ב כזה :

תוס' בד"ה וכי תימא כו' ואורך רשות הרבים מהלכין דרך מבוי כו'. נ"ב כזה :

בא"ד אלא ששני רשות הרבים עוברות אצל הפתחים. נ"ב כזה :

- דף ז.**

רש"י בד"ה מ"מ ברייתא מתרצא כו' כצ"ל:

בד"ה סרטיא כו' נ"ב כזה:

תוס' בד"ה ונהג בו כו' ונתנן לעניינם. נ"ב פי' והמעות אכל בירושלים דאי לאו הכי היה צריך בפעם שני להרבות במעשרות וכל המרנה במעשרות הן מקולקלין ודו"ק וכן בפ"ק דראש השנה:

- דף ז:**

רש"י בד"ה ונפרצה כו' נפחות מעשר. נ"ב פי' מדין עשר דהיינו יתר מעשר ודו"ק:

בד"ה חצר מותרת כו' אבל חצרות אוסרים במבוי כו'. נ"נ פי' בדוכתא אחריתי ועל כן אמר חצרות ולא חצר וק"ל וטועמא דשרי הכא אליבא דרב לפי הסלקא דעתא מפרש חלמודא לקמן בשלא עירבו במאי פליגי ודו"ק:

תוס' בד"ה דאי דרב כו' שני מבואות בעירבו כו' כצ"ל והד"א עד סוף העמוד:

- דף ח.**

רש"י בד"ה ולמאי דסליק כו' ושרי בעירבו כו'. נ"ב פי' בחצר ודו"ק:

בד"ה אבל כלה כו' הרחבה ונראה כו' כצ"ל:

בד"ה ואותיבו ביה כו' לא עשו לפתחן לחי. נ"ב פירוש לא (היו) חשו לכך ולא בקשו לטלטל בתוך מבוי שלהן ודו"ק שוב מצאתי כן בדברי האור זרוע הארוך:

בד"ה לא משנתינו כו' תנינא הס"ד:

תוס' בד"ה לאו כו' לפרושי מתני' דלא כו' כצ"ל:

- דף ח:**

רש"י בד"ה ולרבה כו' ואסור אפילו חצר. נ"ב בס"א אינו ובודאי תלמיד טועה הגיה וסבר שהקושיא הוא דאם זה כנגד זה אפילו החצר נאסר וליתא דלא מחלקינן לעיל בין זה כנגד זה או לענין שנפרץ בצדו דהוי כמפולש היינו לענין לאסור המבוי אפילו עירבו אבל דין חצר כדקאי קאי גס רש"י פי' אח"כ מיד שעיקר הקושיא היא ממבוי דמוכח דלא איירי אלא בזה שלא כנגד זה דאי זה כנגד זה אסור משום מפולש ואפילו עירבו ורב גופיה פירש לעיל דעיקר תלוי בעירבו ולא עירבו דהיינו שאינו נאסר המבוי אלא בלא עירבו אבל עירבו שרי ואי הוי זה כנגד זה הוי אסור אפי' בעירבו גס אח"כ מפרש להדיא דברייתא דחצר שרבים נכנסים שהוא כרשות היחיד משתמע מן הסתם אפילו זה כנגד זה וכן האמת דחצר שרי בכל ענין ודו"ק (עיין במהרש"א):

בד"ה מבוי העשוי כו' וראשו פתוח כו'. נ"ב בכאן משמע שמצד א' הוא פתוח לרשות הרבים והשניה סתום ואחר כך פי' עושה צורת הפתח למבוי הגדול משני ראשין משמע דהוי מפולש בשני ראשין ואפשר לומר דהמבוי גדול היה ג"כ עקום קצת שלא היה פילושיו מכוונים וכן מצאתי להדיא באור זרוע הגדול שהעתיק דברי רש"י וכתב ושתי ראשין פתוחין לרה"ר והמבוי היה עקום כמו שפירשתי:

- דף ב.**

רש"י בד"ה צורת הפתח כו'. נ"ב צורה זו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהם:

תוס' בד"ה אשכחן משכן דאיקרי מקדש כו'. נ"ב פי' מאחר דמשכן נמי איקרי מקדש אם כן כל מה שכתוב במקדש הוי כאלו כתוב במשכן והיינו מ"ש במקדש את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו דילפינן מיניה דבנין בית המקדש אינו דוחה שבת וכן שצריך לירא מן המקדש דהיינו שלא יכנס באבק שע"ג רגליו ה"ה נמי במשכן שהרי אף הוא איקרי מקדש ומש"ה פריך תלמודא מקדש דאיקרי משכן מניין ר"ל מה שנכתב במשכן דהוי כאלו נכתב במקדש מנ"ל וק"ל:

בא"ד דעיקר דרשה אינה אלא כו'. נ"ב ולפי"ז אינו מיושב מנא לן דילפינן משכן ממקדש לענין שאינו דוחה השבת וכן שלא יכנס באבק שעל גבי רגליו ואפשר לומר דלא דייקי תוס' כולי האי לאשכוחי פירוקא כי מאי דהוה הוה מה שאין כן במקדש ודו"ק:

- דף ב:**

גמ' חמש עשרה אמה אל הכתף בגובהה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה בין לרבנן כו' יד אביו ואב"א כו' כדפי' לעיל ואב"א כו' חמש עשרה אמה קלעים כו' חמש עשרה אמה אל הכתף וגם רב אשי כו' ולכתף השנית מזה כו' כצ"ל והד"א:

- דף ג.**

גמ' מאי לאו משום היכרא כו' ה"נ ע"כ נעשית צילתה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה לא תיהי כו' והיכי תני דמהניא כו' כצ"ל. ונ"ב נ"ל ודו"ק:

- דף ג:**

גמ' אמת סוכה באמת בת חמשה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה כרבנן ס"ל לר"נ הס"ד:

בד"ה הללו כו' גדולים ושל סוכה כו' הד"א:

- דף ד.**

רש"י בד"ה באמות כו' באמות קטנות בת חמשה שיס באמה כו' כצ"ל:

בד"ה כליו על כתפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו שאינן כו' כצ"ל. ונ"ב כן פירש"י בפ"ק דסוכה:

- דף ד:**

רש"י בד"ה ליגזור נמי כו' עליו הס"ד:

תוס' בד"ה בגליון דמשערין ביין שהוא כו' כצ"ל:

בא"ד שמפיל ביצה ומחצה מן המים. נ"ב בדפוס חדש הודפס בלובלין כתוב מן היין ובודאי מן גמרא מונהה נדפס ואותו המניה לא הבין הפסג כי בודאי במים מיירי שהרי עיקר חשבון בא מן המקוה שהוא מ' סאה מים אלא דעכשיו בא לומר שהלכה למ"מ לשער בשיעור גדול שאם כלי זה של רביעית מים יתמלא מן ההפלת שיעור אכילתו מן היין אז בודאי אכל רביעית ודו"ק. (עיין במהרש"א):

בד"ה דבר תורה כו' אם טבח הוא אינו חוץ כו'. נ"ב אלמא דצריך הקפדה אפילו לחציצה בגוף הבגד יו"ה לבשרו ודו"ק:

- דף ה.**

רש"י בד"ה אם יש שם כו'. נ"ב כצורה זו :

בד"ה בקרן זוית כו' נ"ב כצורה זו :

בד"ה לחי הבולט כו' נ"ב כצורה זו:

תוס' בגליון והנה עיינינו כו' מניע אפילו לאלכסון כו' כצ"ל ונ"ב יש מפרשים שאין האלכסון של ג' טפחים על טפח מניע לאלכסון של כל טפח על טפח ג' פעמים ועל כן מציירים כזה ד' וב"ד טעות חדא דזהו פשיטא דפשיטא ועוד לישנא דתוספות לא משמע הכי דלפירושם היה להם לומר אין אלכסון של שלש על טפח מניע לאלכסון של כל טפח על טפח אלא ה"פ כי התוספות רוצים לברר להדיא שלא דק רש"י יו"ה"ק עיניך רואות שאין אלכסון של ג' על טפח כזה ה מניע אפילו לאלכסון של טפח על טפח אחד פי' שאם יהיה לך רבוע שלשה טפחים על טפח ותממדו ב' טפחים לארכן ורק טפח השלישי באלכסון כזה ו שאז יוסיף האלכסון של טפח על טפח ב' חומשי טפח ואם כן סכים הכל ג' טפחים וב' חומשי טפח יכשאתה מודד כל הג' טפחים באלכסון א' לא יעלה כל כך וא"כ הקשו התנאים' הלא ידוע כשאתה מודד אלכסון של טפח על טפח וב' טפחים לארכן אי אפשר שיעלה ד' טפחים כי איך אפשרי שאלכסון של טפח יעלה עוד טפח א"כ ק"ו כשאתה מודד אלכסון של ג' טפחים על אחד כגון לפירש"י שלא יעלה ד' טפחים דהא עיניך רואות שאלכסון של טפח א' ושנים לארכן יעלה יותר מאלכסון של ג' טפחים על א' וזהו בדוק ומנוסה נ"ל (עיין במהרש"א):

- דף ה:**

תוס' בד"ה פחות כו' ואינו סותמו נידוק משום כו' כצ"ל:

בד"ה תאמר במבוי כו' כדי לקיים הק"ו לא אמר נ"ב לפום ריהטא יש כאן תימה גדולה דסוף סוף ממ"נ נילף ק"ו מבוי מחצר דמהני עומד מרובה דאם באת למיפרך מה לחצר שפירצתו בעשר כו' א"כ נימא היא גופא נילף בק"ו ואם באת להשיב היא הנותנת כו' א"כ אינה פירכא דאל"כ היא גופא נילף ואם לא תאמר כן הוי תרי דסתרי אהדי בפרט בק"ו אחד מיניה וביה ונראה בעיני ליישב דה"פ דבודאי למילף ק"ו אמרי' היא הנותנת ומ"מ שפיר אמרינן יוכיח שאם תאמר היא הנותנת כדי לקיים ק"ו אמרינן א"כ נימא נמי היא הנותנת דמשום דאקילו במבוי לענין לחי וקורה נחמיר בעומד מרובה במבוי יותר מחצר כמו שהחמירו בפרצת עשר ודו"ק:

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

בד"ה עושה צורת הפתח לכולהו הקטנים הס"ד:

בד"ה ד"א כו' אלא כונס לפנים כו'. נ"ב כזה*):

בד"ה אם פחות כו' מניח קורה באלכסון כו'. נ"ב כזה ב:

בד"ה ונעץ שני יתדות כו' וסמך לכותל כזה. נ"ב כצורה זו ג:

בד"ה לדברי האוסר כו' יורד וסותם הס"ד ואח"כ יורד וסותם הוא ג"כ ס"ד:

תוס' בד"ה מבוי העשוי כגדל כו'. נ"ב כזה ד:

דף ט.

גמ' דמיו דתימא או לבדו אמרינן כו'. נ"ב בערוך גרים או גזר אמרינן או חביט אמרינן כו' פירוש משוך רמי עד כאן ע"ש:

שם מבוי שרצפו בלחיים פחות כו'. נ"ב כזה :

רש"י בד"ה או תלויה כו' קורה כעין זו. נ"ב כזה :

בד"ה היכי דמי צריך להיות והיכי דמי ונ"ב כזה :

תוס' בד"ה לרשב"ג כו' במשך ד' או ברחבים ד' ואע"ג כו' כצ"ל. ונ"ב נ"ל:

דף ט:

גמ'. נ"ב כל חוץ הנאמר בפרש"י ותוס' היינו פי' מתוך אורך המבוי לרה"ר דהיא חוצה לו ולא על רוחב המבוי קאי ודו"ק:

רש"י בד"ה ולרבנן שמעון כו' שכן דרך כל מעמידין לחיים. נ"ב כזה :

בא"ד אלא בשוה לכן כו'. נ"ב כזה :

בד"ה נראה מבפנים ושוה מבחוץ כו' כצ"ל. ונ"ב כזה :

בא"ד ולא משך קצת רחבו כו'. נ"ב לחי כזה יא:

בד"ה נראה מבחוץ כו' שהרי נמשך להלאה מרוחב הכותל כזה כצ"ל. ונ"ב צורה זו יב:

בד"ה בין שכניסתו נראית מבפנים ושוה מבחוץ כזה. נ"ב צורה זו יג:

בד"ה בין שנראה כו' כגון ששקוע הכותל מלפניו כזה. ונ"ב כצורה זאת יד:

בא"ד נראית לעומדים בפנים אלא כו' כצ"ל:

בד"ה בזכנסין כו' שלא מאותו כותל היה כזה. נ"ב צורה זו טו:

בד"ה ונימא לבדו ותשתרי כזה. נ"ב צורה זו טז:

בד"ה וכי תימא כו' אורך הגדולה הוא ס"ד:

תוס' בד"ה ולרשב"ג כו' שמושכן אותו כלפי חוץ. נ"ב כזה יז:

בא"ד שמשכו קצת כלפי פנים. נ"ב כזה יח:

בא"ד של לחי והיכי היו שרי אי מושכו כלפי חוץ דהיינו לרה"ר דאיך יתיר את הרשות הרבים דסתם מבוי כו' כצ"ל:

בד"ה כותל שצדו כו' ששקוע הכותל מלפניו. נ"ב כזה יט:

בא"ד שמשך כל הלחי לחוץ. נ"ב כזה :

דף י.

רש"י בד"ה ודרכינא דאוקמיה במופלגין מזה כו' כצ"ל והשאר נמחק:

בד"ה לחי המושך כו' שמעמיד חודו כנגד עובי הדופן. נ"ב כזה כא:

בד"ה תיובתא כו' [שנפרצה לגדולה כו' כצ"ל והס"ד]. ונ"ב נ"ל להניח כו' משום דלא קשה ממתני' כי אם ממה שדייק מברייתא דרב אדא בר אבימי כו' וכן מצאתי באור זרוע הגדול:

דף י:

רש"י בד"ה ויעשה פס כו' רבין עליו כצ"ל והס"ד:

בד"ה ש"מ מהכא הס"ד:

בד"ה ואמאי כו' מדמשני לקמן כולי האי כו' כצ"ל:

דף יא.

גמרא פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא כו' כצ"ל:

דף יא:

גמ' שהוא ניתר או בלחי או בקורה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה ויש בה לחוץ כו'. נ"ב כזה :

בא"ד למדת השער. נ"ב כזה :

דף יב:

רש"י בד"ה חביבי כו'. ואביו של רב כצ"ל:

תוס' בד"ה הב"ע כו' והשתא הך ברייתא כו' כצ"ל:

בד"ה ובתים וכו' וקאמר בתר הכי כו' כצ"ל:

דף יג.

גמ' כתב גט לגרש כו' כצ"ל.

תוס' בד"ה לאחד כו' אלא לשבחו אלא כמו שפירש הקונטרס כו' כן הוא בס"א.

דף יג:

רש"י בד"ה דחזיתיה כו' ישבתי בשורה של אחריו. נ"ב ובאשר"י פ' משילין מביא הירושלמי שראה אותו רק מאחוריו ושבו לא ראה אותו וכן בסמ"ג בהלכות י"ט ולא כרש"י:

דף יד.

גמרא רשב"ג אומר אם מקבלות אריח לארכו שלשה כו' כצ"ל. ונ"ב להקל בא עיי' בריש פרק הישן בפרש"י:

שם מקוה טהרה מכדי מקוה כמה היו ארבעים סאה דכתניא ורחץ כו' כצ"ל:

דף יד:

גמ' האי גודשא תילתא היו כו'. נ"ב אין החשבון הזה מכון למי שמעיין היטב בעניינו וכתבתי בספרי הגדול עיין שם:

רש"י בד"ה שלשה אמות כו' של עשר על עשר כו' כצ"ל:

בד"ה לחצי מבוי כו'. נ"ב כזה *:

בד"ה רבי טרפון כו' בא לחייב אף ברכה אחריו בורא נפשות רבות ולא נהירא דאמרינן במסכת גדה כו' מאי איכא למימר אלא נראה לי דרבי טרפון אלפניו קאמר כצ"ל והשאר נמחק:

דף טו.

גמ' ה"ג במאי עסקינן שנטען מתחילה לכך כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה דיומא כו'. נ"ב צורה זו*:

דף טו:

גמ' או בארובות צ"ל בארובות וכן ברש"י:

רש"י בד"ה לעולם אין כו' ומוותרת מיד לאיש אחר. נ"ב פי' מן התורה עיין בסוכה.

תוס' בד"ה מה ספר כו' מעשר שני בבקר ובצאן נקט צד של פרי כו' כצ"ל:

בד"ה פרון כעומד כו' לשאם יבא אליהו ויאמר. נ"ב פירוש שבצמצום היה אבל מ"מ אכן א"א לצמצם וק"ל:

דף טז.

רש"י בד"ה צריך שלא כו' פחות מג' לבדו וכולו היו עומד כצ"ל והס"ד:

בד"ה משום הכי כו' פחות מג' וג' צריך שלא כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה רש"י גרים כו' איזהו פסול ואיזהו כשר כו'. נ"ב אלמא דלא מהני רוב כדי לבטל הפסול אלא בעירבו שאינו ניכר וק"ל:

דף טז:

גמ' פחות מד' אמות לבדו כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה זה למעלה כו' מן השני האוירין עד סה"ד הוא נמחק:

בד"ה ומקיפין כו' מחיצה של שתי כו' כצ"ל:

דף יז.

גמ' תסתיים דרב הונא הוא דאמר כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה עירב דרך כו' ונסתם הפתח או אם היו כו' כצ"ל נ"ב נ"ל:

דף יז:

גמ' כל שאין לו קוצרין קורא כו'. נ"ב פי' שאם המת היה קורא יש לו עונין קרובים בעיר תנן' נזיר פ' ג' מיניס אבל ר"ן פירש בשם הירושלמי בריש האשה רבה דקאי על כהן שבא ליטמא שקורא לאחרים כו' וכן פירש הסמ"ג.

שם כייל מלחא מאי כו' כצ"ל וכן ברש"י:

דף יח:

גמ' אלא מעתה גבי אלקנה דכתיב וילך אלקנה אחרי אשתו וכו'. נ"ב שבוש הוא שאין פסוק זה בכל המקרא ולא גרסינן ליה תנן' בפרק הרוואה ושם הארכתי:

רש"י [בד"ה המרצה מונה הס"ד] ואחר כך מ"ה יד ליד המרצה מיד ליד אפי' הוא כו' כצ"ל:

בד"ה בי רב מקרא שקורין תינוקות כו' כצ"ל:

בד"ה למורש קיפוד כו'. נ"ב הוא מין עוף המקונן במדבר שנאמר קאת וקיפוד וינשוף:

תוס' בד"ה ולא אחורי כו' קבל ירושלים כו' אמרינן ההוא גברא דהוה כו' כדו ב' רשויות קיימת כו' כצ"ל:

דף יט.

גמ' גס ברכות יעטה מורה כו'. נ"ב פי' לפני השם יתברך שהרי מורה לו דרך הטוב:

שם דומסקנין פתחא כו' כצ"ל. ונ"ב בכאן משמע שהיה קבלה בידם שלא היה אלא פתח אחד לנן עדן דאם לא כן לימא כולהו פתחים כדאשכחן גבי גיהנם שהיה לו שלשה פתחים רחוקים זו מזו וא"כ תימה הא מדה טובה מרובה ממדת פורענות כדמסיק ביומא בפרק בתרא כדומה לזה בענין פתיחת הדלתות דמן שירד להם לישראל דיליף מארובות השמים דמבול מכח מדה טובה מרובה כו' ונראה בעיני דבדואי הקב"ה לא רצה לגלות סוד הנן עדן ולהשפיע אותו בפתחים הרבה ואין לו אלא פתח אחד כדי שיהא העובד השם יתברך באמונה ולא בקבלת שכר שזו היא מדה הגרועה בעבודת השם יתברך אבל השפעת הניהנם בפתחים הרבה וכמה שמות התנאריס יש לה על תקוף פעולה בא כדי להטיל אימה יתירה להיות עובד השי"ת מיראה שזו היא עבודת השי"ת יתעלה זכרו ברובא ורובא דעלמא ואולי מתוך כן יבא לידי אהבה ודו"ק:

שם אבל לא ממש קמ"ל כצ"ל:

תוס' בד"ה בר מבא כו' שלשה יורדין לגיהנם ואינם עולין כו'. נ"ב אינו רוצה לומר שאינך שלשה אינן עולין כלל שהרי איכא חד מהנך שלשה אשת איש והוכיחו התנן' בפ' הזהב שעולה שהרי יש לו חלק לעוה"ב והא דקאמר אינן עולין ר"ל אינן עולין מיד אלא לאחר י"ב חדש דמשפט רשעי ישראל י"ב חדש בגיהנם והבא על הנכרית אינו בכלל רשעי ישראל ועולה אחר שקבל דינו מיד ומ"מ התנן' בפרק הזהב

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

לא סבירא להו הך שינויא וסברי לשם דאף הבא על הנכרית אינו עולה עד אחר י"ב חדש והאי דלא קחשיב בהדיא אינך משום דהבא על הנכרית אינו עגש כל כך אם לא שיש בידו שאר עבירות שראוי לירד בגיהנם בשבילן ואז מהני הבא על הנכרית דאברהם לא מבסקר ליה ואינו מעלהו מיד אלא שוהה שם י"ב חדש עיין שם:

בד"ה והא איכא כו' וגם בשלשה דברים כו'. נ"ב פי' במדרש של שלשה דברים עיין בתוס' פ"ק דע"ז דף י"ז:

דף יט:

נמרא משום דבעי למתני סיפא כשלש עשרה שלש עשרה הויין משום דבעי כו' כצ"ל. ונ"ב בס"א גרסינן י"ג הוויין והאיכא טפי והיא היא והכי פריך מאיקמתרצית איידי דתניא כו"ג כו' הא י"ג הויין ואיכא נמי טפי וא"כ היא גופה אינה מיושב כל כך לומר כו"ג מאחר שהוא טפי ממנו בשלמא אי הוי כו"ג ולא ממש י"ג דהוי זוטר טפי הוה שייך לומר דתני כעשר איידי דידיה אבל השתא דאיהו גופא דחוק איך שייך לומר איידי ומשני איידי דתניא כו"ד דלא הוי י"ד אלא זוטר טפי תני נמי כו"ג אע"ג דעדיף טפי תו תני נמי כעשר אע"פ שהוא עשר ממש ופריך י"ד לא הויין פירוש הלא הוא רחוק מי"ד שהרי לא הגיע אפילו לחצי י"ד בשלמא אי הוי י"ג ושני שלישי הוי שייך לומר כו"ד אבל הכא לא הגיע כלל ליו"ד אלא י"ג ושליש הוא ואם כן הוא בעצמו דחוק לומר כו"ד והוא רחוק מי"ד אלא מעט יותר מי"ג וא"כ איך שייך לומר דתני איידי אטו הא והוא עצמו מגומגם ומשני בשלמא אי הוה תני כו"ג לחוד או כו"ד לחוד לא הוי אתי שפיר דלתריווייהו הוא דחוק אבל השתא דתני כו"ג כו"ד כחדא הכי פירושו כו"ג יותר מי"ג וכי"ד ר"ל שלא הגיע ליו"ד ואיידי דידהו תני כעשר ודו"ק.

רש"י בד"ה צבור שנים עשר כו' רבי יהודה ובעינן פשוטים כו' כצ"ל:

בד"ה לר' יהודה כו' עדיפא ליה פשוטין כו' הד"א:

דף כ.

נמרא קמ"ל כאן וס"ל כו'. נ"ב נראה בעיני לפרש האי דקאמר רבי אלעזר הבא הזורק מרשות הרבים לבין הפסין דחייב נשמע מכלל דאמר התם כאן הודיעך וסבירא ליה דתלמודא דכאן וסבירא ליה קאמר אם לא היכא דמוכח בנזן גבי רבי יוחנן כדאיתא לקמן ומשום הכי משמיע לנו בכאן כאלו אמר רבי אלעזר להדיא כך כדי שלא תנועה לומר כאן ולא ס"ל כמו שאומר רבי יוחנן אבל אין לפרש איפכא הבא להדיא והתם לא אר"א כאן הודיעך אלא רבי יוחנן לחוד ותלמודא אמר לשם רבי יוחנן ורבי אלעזר מכלל חברתא דהכא א"כ למה ליה לתלמודא לומר לשם מאחר שאמר כאן להדיא ובפרט לומר רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו כאן הודיעך ואין להם דעת אחד ולמה לא חש התלמודא שנבא לכלל טעות ונאמר דשניהם אמרו כאן וס"ל או כאן ולא ס"ל ומי ידע לחלק ביניהן אם לא שנסמוך על מה שאמר במקום אחר אם כן ל"ל למימר בכדי דברים שלא אמר רבי אלעזר ודו"ק:

רש"י בד"ה מאי לאו כו' דאין עובדי ד' בגובה י' כו' כצ"ל:

בד"ה דהדרן וערבן כו'. נ"ב כזה *:

בד"ה ובאו מים כו' דהא תנן כל מחיצה כו' כצ"ל:

בד"ה הזורק מר"ה הס"ד:

תוס' בד"ה לא יעמוד כו' שאין ד' על ד' אמרי' כו' להוציא ראשו ברה"ר ולרוק כיון דפוי במקום אחר הוי כו' מידו למדו אחרת כו' כצ"ל:

דף כ:

נמרא ר"א אוסר בגמל כו'. נ"ב פירוש אפילו בראשו ורובו כפרש"י וכמו שהגהתי מספרים מדוייקים ואין להקשות מדאמר רבי אליעזר אוסר בגמל משמע דוקא בגמל אבל בבהמה לא פליג אתי"ק אלא דתנ"ק איירי נמי בבהמה ואין חילוק לתנא קמא בין גמל לבהמה ובעי בשתייהן ראשו ורובו לא קשה דאפשר לומר אדרבה דשמעיה רבי אליעזר מתנא קמא דבעי ראשו ורובו בגמל ובבהמה לא בעי ראשו ורובו ואם כן לרבי אליעזר דפליג בגמל ואוסר אפילו בראשו ורובו אם כן לכל הפחות גבי בהמה בעי ראשו ורובו ע"כ קאמר אוסר בגמל אפילו בראשו ורובו אבל בבהמה לא פליג ושרי אפילו בלא ראשו ורובו ודו"ק:

רש"י בד"ה לא ימלא כו' למה הוצרכו כו'. נ"ב מה שפרש"י דאיירי בדלא נקט לה כו' דאם כן נמה הוצרכו לראשה ורובה אין להקשות דלמא הך ברייתא איירי בלא ראשה ורובה ומשום הכי אסור אפילו בדנקט לה נ"ל לפרש מן הסתם שדעת רש"י מאחר דסתמא קתני לא ימלא ויתן דמשמע שאסור לעשות כן בשום ענין ואמאי אסרי עליו יבנים ראשה ורובה בתוך הפסין בשלמא אי איירי בדלא נקט לה ומשום הכי אסרו עליו אין להקשות אמאי אסרו לו בשום ענין דנקט לה באפסר משמע דאיירי בסתם פרות שאין להם אפסר וחבל ומאחר שאין לה אם כן לא מוועיל לו שום היתר ליתן המים לפניה אלא לשפוך לה והתוס' פי' בע"א דקאי על המשנה דאיירי בראשו ורובו אבל קשה למאי אנו צריכין לכל זה הדוחק כי המקשה שבא לחותות הפשיטות ורוצה לומר דאפילו בדנקיט לה בעינן ראשה ורובה ממ"נ שפיר קאמר יה"ק הכי נמי מסתברא דמתני' איירי בדנקיט למנא ונקיט לה דאי בדלא נקיט לה אפילו בראשה ורובה נמי אסור כמו שמביא מהך ברייתא דאסור למלאות בדלא נקיט לה ואם כן ממילא מתניתין בדנקיט לה איירי ושמעינן דבעי ראשה ורובה מאי אית לך למימר דלמא האי ברייתא איירי בדנקיט לה ולא ימלא משום דלא הוי ראשה ורובה בפנים אם כן סוף סוף נמי שמעינן דבעי ראשה ורובה אפילו בדנקיט לה ודו"ק:

בד"ה שלא היתה כו' אלא ששגג בשבת כו' כצ"ל:

בד"ה צוארו ארוך ואע"ג דרוב גופו כו' עד רה"ר והאכי בעי ראשו ורובו ואע"ג דנקיט לה כצ"ל והס"ד:

תוס' בד"ה אמר אביי כו' ברה"ר ומטלטל ברה"י כו' כצ"ל:

בא"ד וחזי ליה לאידך כו'. נ"ב חוזר לגרסת ר"ת:

דף כא.

רש"י בד"ה לכל תכלה כו' סופו אבל כו' הד"א:

דף כא:

נמרא בסמיני טעמים ואסברה בדדמי לי' איזן וחיקר כו' דומה לקופה שאין לה אזנים כו' כצ"ל:

דף כב:

גמ' חזיתיה לרישך בי עמודי כו' כצ"ל. ונ"ב פירוש חזיתיה לרבה בר נחמני שהוא רבך בתוך מדרשו של רבי יוחנן כי אמר להאי שמעתא ותמה אני שלא שמעת מפומיה דרבה כי הוא שמע כמוני פי' רשב"ס:

שם ויוצאין בזו רה"י לשבת ורה"ר לטומאה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה סולמא כו' סביב לעלות בו לא"י והוא גבוה עשרה טפחים כצ"ל והס"ד:

בד"ה ומחתנא מורד חריץ עמוק עשרה טפחים ורחב ארבעה סביב א"י מאידך גיסא והוי לה כו' כצ"ל.

בד"ה לבורות כו' ובשפה קצרה מהלכין כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה קרקפנא כו' תורה שם ועוד שלא ראה אביי את רבי יוחנן אבל רבה תלמידו של רבי יוחנן הוה כצ"ל והס"ד:

דף כג.

גמ' דאפסקוה אבל הכא כו' אין בה אחת מכל אלו כו' כצ"ל.

תוס' בד"ה ובלבד כו' דוקא בשומירה ובית דירה דהוי דירה גרועה הוא דקאמר כו' כצ"ל. ונ"ב תוס' שני"ן:

בד"ה אילימא כו' למיתני ועוד אע"ג דלא הוי מענין אחד אבל הא פשיטא לי דשייך למיתני ועוד היכא דהוי תירווייהו כו' כצ"ל:

דף כג:

תוס' בד"ה איכא בינייהו כו' ואם בא להקיף כו' וכי מצות הן שיעטרך לכתחילה לעשות כך והא לא איירי אלא בהכשר קרפף שהוא בנוי כבר כן הוא בתוס' שני"ז:

בא"ד ונראה כפירוש ר"ת כו' כצ"ל:

דף כד.

רש"י בד"ה שרי לטולטולי כו'. נ"ב פי' אפי' הוי של שני בעלי' השתא נמי בלא מחיצה שרי לחד גברא ודו"ק:

בד"ה לבי רב הונא כו' לדירה וניטע אח"כ כצ"ל:

בד"ה אבל בלי כו' שעדיין היה מדרס כו' כצ"ל:

בא"ד קבל טומאה מאביו כו'. נ"ב פי' משום דבשעת פרישתו מאזן אי אפשר לצמצם שלא יגע מעט ובשעת פרישה אינו קרוי מגע בית הסתרים פרק בבהמה המקשה (חולין דף ע"ג:)

תוס' בד"ה סנדל כו' דבעינן באות מבגד גדול כו'. נ"ב פי' שנשארה בו טומאת מדרס לאפוקי האזן אחר שנפרשה אין בה טומאת מדרס כלל.

בא"ד בא לה טומאת מדרס. נ"ב פי' לאזן:

בא"ד שבטלה אצל הסנדל. נ"ב פי' האזן ודו"ק:

בא"ד בלא זה וכיון שבאו לה כו' כצ"ל.

בד"ה פשיטא כו' דלקמן גבי אבורנקי. נ"ב ותימה שלא מצינו לקמן דמהני אפי' לרבא אלא בהוקף ולבסוף ישב ולא בהוקף ולבסוף פתח וכן מפרשים התוס' גופא לקמן ודו"ק (עיין במהרש"א):

דף כד:

רש"י בד"ה אין עושין כו' כיון דגודא גבוה עשר כל מה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה ההוא רחבה כו' דיורין ליעביד מחיצה כו' לרב אין עושין כו' אתי שפיר הא דלא כו' השביל ליעביד צורת הפתח כו' כצ"ל והד"א:

דף כה.

רש"י בד"ה באילנות כו' ולא בטיל ליה משם קמא כצ"ל. ונ"ב ס"א:

בד"ה ה"ג כו' ועשה מחיצות סביב. נ"ב לאו דוקא אלא ביותר מעשר וכן באשר"י:

תוס' בד"ה מאן דשרי כו' ובשביל לית בה דיורין כו' כצ"ל:

בד"ה ומאן דאסר כו' ששבתו בתוכה כצ"ל:

דף כה:

רש"י בד"ה דאיכא גיפופי וכו' בקרפף איכא גיפופי כו' כצ"ל:

בד"ה וזה חצר הס"ד:

בד"ה בוסתנא כו' לגודא דאפדנא והיא היתה לו אחת ממחיצותיו ועל שם ההוא גודא כו' פרדם הוקף הפרדם כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה אי דעבידא כו' מצ' רוחותיה הכא במאי עסקינן כו' הד"א:

בד"ה וכי אייר כו' במלואו למקום האסור לו כו' שאם נפרץ קרפף מצד א' כו' כצ"ל:

בא"ד לא היה צריך אלא לחי כו'. נ"ב ותימה הלא אין מוועיל לחי אלא במה שיש בו דיורין כדפירשו התוס' לעיל גבי שביל וגבי קרפף דלית ביה דיורין נמי אינו מוועיל ואפשר לאו דוקא קאמרי ודו"ק.

בא"ד דא"י שום תיקון כו'. נ"ב ובלא נפרץ לרשות הרבים איכא נפקותא להא מילתא דמשום מלואו לא מיתקר אפילו לא עירבו כדאמר בפ"ק משום דנראה מבחוץ גליזן העתקתי מצ' תוס' מדוייקים ול"נ דלא דק כי בסוגיא דהכא מוכח להדיא דאסור משום מלואו לרבנן ועוד הלא חצר אוסר אף במבוי הפתוח לו אפילו בפתח הגזן ולעיל בפ"ק לא שרינן אלא דוקא היכא שהיה סתום מתחלה ונפרץ לו אח"כ משום דאין רגילין בו כדפרש"י להדיא בדף ח' הילכך הוצרכו התוס' לפרש שנפרץ ג"כ לרשות הרבים אבל לצד החצר היה סתום מתחילה ולא היו רגילין בו בני החצר לאפוקי היכא דלא נפרץ לצד רשות הרבים אם כן עיקר פתחו היה מתחלה לחצר א"כ היכא דנפרץ במלואו אסור דהא בלא מלואו נמי אסור לטלטל מחצר לקרפף לרבנן אם כן היכא דנפרץ במלואו הוי כנפרץ למקום האסור לו אבל היכא דלא נפרץ במלואו אף שפתוח לו מ"מ לא אוסר החצר עליו ושרי לטלטל בקרפף עד מקומו ואינו דומה למבוי דשאני התם דאסרי בני החצר על המבוי אבל הכא דחד גברא הוא ודו"ק. ואפשר בלאו הכי אינו חלוק כל כך חצר מקרפף אף לרבנן דלאסר עליו אם לא שנפרץ במלואו ודו"ק (עיין במהרש"א).

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

בד"ה זימנין כו' מש"ה לא מצני למימר איפכא כצ"ל.

בד"ה ההוא אבורנקא כו' אס האבורנקי היתה עומד' בתוך הפרדס. נ"ב כזה :

בא"ד אבל אס היה עומדת מצד הפרדס. נ"ב כזה :

בא"ד כלים ששבתו בו והנהו פירי כו' כצ"ל. ונ"ב מן א"נ עד מוקפת לדירה זהו גיליון של תוס':

דף כו.

גמ' עבימא לה לא הוי' מחיצה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה ערסיית' שכונות שכונות לבד כו' כצ"ל.

בד"ה משום פירא כו' של בין השכונות כו' לכל צד שחון לעיר להשתמר כו' כצ"ל. ונ"ב כזה :

בד"ה אנשי חצר כו' כיון דטבט להו דידהו הוי מיהא מביתו אסור כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה משום פירא כו' שאס נסתלקא משם כו' והכא לא משמע בפירא אלא משום דהויא כו' כצ"ל. בגליון דמחזאא לית לה חומה לא נהירא דאמר לעיל אבולא דמחזאא אילמלא דלתומיה ועולות בליה כו' עכ"ל כצ"ל:

דף כו:

גמ' כמאן [אזלא כו' עד] כרבי אליעזר כל זה נמחק. ונ"ב בס"א אינו:

דף כז.

תוס' בד"ה כל שהזב כו' מפרש ר"ת דהיא כו'. נ"ב וזהו לשון תוס' שנ"ץ וה"פ אי מה היא מטמאה אוכלין ומשקין באבן מסמא אף דמה נמי מטמא אוכלין ומשקין באבן מסמא ופירוש דחוק הוא דאכתי לא פשיט שיטמא אוכלין ומשקין אפי' במשכב וקבעי באבן מסמא עכ"ל:

דף כז:

רש"י בד"ה ואי כתב כו' בהבלעה אבל האי כו' הד"א:

דף כח.

גמ' ובגודגדגיות כו'. נ"ב גודגדגיות פי' הן הנדקוקי ונ' ישמעאל הן והן עשב שאוכלים הגמלים ולא יאכל אדם אותן אלא ע"י הדחק וי"מ אליגדר"א והוא כזרע גד ערוך:

רש"י בד"ה פטויתא כו' וכל אשר אין לו סנפיר כו' כצ"ל.

בד"ה צרעה לוקה שש שהיא כו' כצ"ל. ונ"ב ובס"א אינו רק צרעה שהיא כו':

בא"ד במשנה תורה הרי שש והאי כו' כצ"ל:

בד"ה ולמאן כו' צ"ל ומאן כו':

תוס' בד"ה צרעה כו' דהא דכתיב בקדושים כו' כצ"ל:

דף כט.

גמ' חצי קב שעורין וקב כו' כצ"ל:

שם מדבעינן כו' האי נמחק. ונ"ב בס"א אינו:

דף כט:

גמ' אבל הכא עבמי אינשי כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה דלא איביצל זיתתא שלא גדל זרת ועוד יש להן ארם בצצל כצ"ל.

תוס' בד"ה ויעמוד כו' בפ' כהן גדול בגזיר כצ"ל:

בא"ד וחצי לוג דס לכל כו'. נ"ב פי' זה השיעור מטמא לכל בין לתרומה בין לקדשים בין לעושה פסחו בין לגזיר אבל רובע כו' לא לכל פי' אינו מטמא לכל אלא לתרומה וקדשים:

דף ל.

גמ' אמר רב נחמן בר יצחק סוני אמר כו' לימא תיהוי תיובתיהו נמי כו' מנייהו לא הוה מחזיק כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה לימא תיהוי כו' שפיר דכל מילי כו' כצ"ל:

בד"ה ככר זו כו' ואפ"ה בקונס כו'. נ"ב פי' אע"ג דפי' אכילה בדבריו מ"מ גזרינן קונס אטו הקדש ידו"ק:

דף ל:

גמ' שלא יתקן הכרי נמחק. ונ"ב בס"א אינו:

שם והא דתניא נמחק וצ"ל תניא ר' יהודה כו'. ונ"ב כן הוא בס"א:

תוס' בד"ה ולפרוש עלה כו' דתחלת היום קונה כו'. נ"ב פי' תחלת היום היינו סוף כל בין השמשות היינו תחלת הכנסת שבת:

דף לא.

רש"י בד"ה הא דרבא כו' עולה רבגן כו' הד"א:

תוס' בד"ה בפשוטוי כו' סולה וקולב כו'. נ"ב כלוב עיין ברש"י במסכת שבת פרק במה אשה (שבת דף ס':)

בא"ד ומולבקי. נ"ב פלאשטנ"ר של עור ואוכלים עליו רש"י פרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ו:)

בא"ד שלא תאמר עשוי לנחת הוא כו'. נ"ב פי' וכלי העשוי לנחת כלומר שאין מגביהין אותו מן הקרקע אינו מקבל טומאה:

דף לא:

תוס' בד"ה שפדאו כו' ליעבד לה פולסא. נ"נ פי' חתיכה של עץ ויצור עליו צורה:

בד"ה כאן בעירובי כו' דכשאינו עומד ורואה. ונ"ב שנותנו שם במקום שביתתו:

בא"ד ובירושלמי נמי מחלכין כו' כצ"ל:

דף לב.

רש"י בד"ה מי ציית כו' הא עם הארץ חבריה כו'. נ"ב נראה בעיני דמש"ה פירש הכי ולא ר"ל כפשוטו דלא ציית לך שיאכל בלא מעשר זה אינו נהי דעמי הארצות נחשדו על כך מ"מ איכא הרבה שמעשרין וארבה אמרי' בשאר דוכתין רוב ע"ה מעשרין הן ומיעוטן אינן מעשרין ומש"ה הרי לו בדמאי שמפריש והרי הוא לעצמו ומש"ה אמאי לא נימא לו שיעשר דמאי ולא יאכל בלא הפרשה כי קרוב לודאי שישמע אלא משום שיאמר בודאי עישר הכל מקוד' ודו"ק:

תוס' בד"ה רב ששת כו' ושליש אמר לגירושין כו' והאומר לשלוחו צא ושחוט לי צא ותרום לי והלך כו' כצ"ל:

בא"ד דילמא פשע כדרב שמעיה כו'. נ"ב אע"ג שמחוסר כפרה נמי צריך טבילה כבר הקשו התוס' לשם ותירצו משום שאותה טבילה מדרבנן ולא החמירו א"נ מאחר שאותה טבילה אינה צריכה הערב שמש לא חיישי' לפשיעה:

דף לב:

גמרא אינהו נמי הכי קא פתרי בה אלא קבעינן ליה כו' אמר שמואל יישר הכא כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה באלין שנופו כו' שהוא סוף התחום נמחק. ונ"ב בס"א אינו ואי גרסי' ליה לא קאי על עיקר האלין אלא על נטיית הנוף ודו"ק:

תוס' בד"ה מה לי כו' מקום א' הוא הס"ד ואח"כ מה"ד רה"י כו':

בא"ד וכן לנותן שם עירובו. נ"ב לקמן בפרק כיצד מעברין (עירובין דף ס':)

בד"ה הכא באלין כו' דכיון כו' דעוקרו מכרמלית כו'. נ"ב והאי שינוייא אינו מתיישב לפי המסקנא דמוקי לקמן ברבים מכתפין עליו אס כן למטה מעשרה הוי ר"ה ודו"ק (עיין במהרש"א):

דף לג.

גמ' מיייתי לה דרך עליו. נ"ב פירוש למעלה מראשו והיינו גבוה יותר מעשרה עיין בפרש"י בפ' המוציא דף צ"ח:

רש"י בד"ה אי דלית בה ארבעה רוחב הס"ד:

בד"ה מקום פטור הרי יכול ליטלו לרשות הרבים כצ"ל. ונ"ב נ"ל:

תוס' בד"ה והא אי כו' שהוא למעלה מעשרה אפי' כנגד הנטייה שהיתה כו' אלא מעביר את העירוב רחוק חוץ לד' אמות וחייב אפי' כו' כצ"ל. ונ"ב פי' הכא גבי עירוב שהוא חוץ לד' אמותיו הוי מעביר אס הביאו העירוב אצלו דכל הושטה הוי בתוך ד' אמות והעברה הוי חוץ לד' אמותיו ומש"ה לאו דוקא בדיוטא אחת הוא דחייב ולא זה כנגד זה דלא אמרי' הכי אלא בהושטה אבל בהעברה חייב בכל ענין כו' ובתוס' ארוכים מצאתי בזה הלשון ונראה דאפי' זו כנגד זו אס היה מעביר חייב כו' והיינו כדפרישית וק"ל:

בא"ד עד לרקיע וכולי האי ודאי לא אמרי' הואיל כו' כצ"ל. ונ"ב דהא ליכא למימר שיזרוק עד למטה במקום שביתה שלו דהא הוי זורק מרה"י לר"ה וחייב ולא פטרינן בזורק אלא מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע אלא צ"ל שיזרוק כנגד מקום השביתה למעלה מעשרה וכולי האי לא אמרי' לאפקוי מרש"י שפירש דמייתי דרך עליו למעלה מעשרה כנגד הנטייה שלא יכול להביאו למקום שביתתו כלל אלא כנגד שביתתו ואמרינן כולי האי הואיל אס כן קשה לימא הואיל אי בעי זריק ודו"ק:

דף לד.

גמ' דאי ממטי ליה פורתא נפיק ליה חוץ לד' אמות כצ"ל. ונ"ב פורתא בס"א קלי והוא לשון פורתא בסוף פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נ"א:)

רש"י בד"ה דכי ממטי כו' מעשרה נפיק כו' הד"א:

תוס' בד"ה ואמאי כו' בהג"ה צ"ל אמת כו'. נ"ב פירוש שאף רש"י ג"כ מוכרח לומר דאיירי ששביתתו במקום רה"י כו' ודו"ק:

בד"ה או בראש כו' כגון שהוא בטפח ט' כו'. נ"ב זהו דבור בפני עצמו וקאי על לשון שני של רש"י (עיין במהרש"א):

בד"ה ה"נ כו' והוי כאלו מסיר כו'. נ"ב פי' שאס אתה ר"ל שלא תתרחק שביתתו ממקומו הראשון בע"כ צ"ל דחשבין כאלו הסיר כל המגדל כו' ודו"ק:

בא"ד שהיה מונח שם בתחילה והואיל ואי שקיל ליה כוליו' ודאי לא אמרו כצ"ל. ונ"ב וז"ל תוס' ארוכים הואיל דנטיולת מגדל כולו לא אמרי' הואיל דנטייה אמרי' ע"כ:

דף לד:

גמ' דתניא הקנים והאטדין כו' כצ"ל. ונ"ב והעחרדין בס"א אינו וכן ברש"י:

רש"י בד"ה אבל מחובר כו' דכי שקיל לוי' משתמש באלין כצ"ל:

תוס' בד"ה ואמאי הוא כו' בבורטיא. נ"ב פי' ברומח:

דף לה.

גמ' ואחד קרפיפות רשות אחד לכלים ששבתו בתוכן רבה ורב יוסף כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה וקתני נמי הס"ד:

דף לה:

תוס' בד"ה ספק לא כו' לא טבל ספיקו טהור ר"מ בר"ה כו' כצ"ל והד"א:

דף לו.

גמ' דקתני א"ר יוסי כו':

רש"י בד"ה קשיא דר' יוסי דבריייתא. נ"ב ותימה הלא מתני' היא:

תוס' בד"ה מאי שנא כו' אליבא דבריייתא קאמר. נ"ב ותימה הלא מתני' היא:

דף לו:

גמ' א"ר יוחנן וכבר בא חכם כו' כצ"ל:

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

רש"י בד"ה על שני כו' ברירה הס"ד:
בד"ה הלוקח יין כו' ואין לזה כלים להפריש. נ"ב ובפ' מרובה פרש"י דאיירי בערב שבת בין השמשות ואין לו שהות להפריש:

תוס' בד"ה לא ס"ד כו' דתנן בשקלים כו'. נ"ב אין זה משנה בכל התלמוד אלא ברייתא היא וכן נמצא בתלמוד ירושלמי דשקלים להדיא ומ"מ גם מן המשנה דשקלים מוכח שרבי יהודה סבר כך כדפרש"י בפ' הוציאו לו:

בא"ד ה"מ דוקא כשמתנה כו'. נ"ב נ"ל לאו דוקא מתנה דהא גבי כלוקח יין נמי אינו מתנה אלא כלוי היכא שמברר דבריו להדיא ומתנה בפירוש כמו שפירשו התוס' לקמן וכן פירשו התוס' בפ' הוציאו לו:

דף לז.

תוס' בד"ה מיחל פ"ה כו' כדקתני בתוספתא וקדש כו'. נ"ב זה אינו בתוספתא רק איתא בתוס' דבערב שבת ושכח להפריש איירי והיינו בע"ש בין השמשות ורש"י פי' במרובה דאיירי בקדש עליו היום אבל מה שפירשו התוס' הכא דאיירי בקדש עליו היום וכן פירשו בפ' כל הנט ובפ' הוציאו לו ע"כ ט"ס הוא דהא מוכח הכא לפירושו דדוקא בלא קדש היום איירי דהוא עדיין בין השמשות ולכך שרי בדמאי אפי' בהפרשה והכא גבי טבל ודאי מותר בקריאת שם בעלמא אבל בקדש היום אסור להפריש אפילו בדמאי והכא אפילו קריאת שם אסור בשבת על כן נ"ל להגיה ועדיין לא קדש עליו היום וכן פירשו התוס' להדיא בפ' הישן ור"ש בסוף דמאי ע"ש ואפשר הטעות נפל בספרים מפרש"י וכן מציאתי בתוס' שני"ז שכותבין בזה הלשן ורש"י פירש במרובה דבע"ש בין השמשות איירי כדקתני בתוספתא וקדש עליו היום עכ"ל והיינו שרש"י פי' הכי במרובה והסוף וקדש עליו היום מעצמו אבל התוס' לא סבירא להו לפירושו כאשר פירשתי ובתוס' מדוייקים בפרק כל הנט מציאתי ג"כ שאינו נ"ל:

בד"ה ר' יוסי כו' כל הנט לר' יהודה ופי' הקו' כו' כצ"ל:

דף לז:

גמ' רבה אמר שאני כו' כצ"ל. ונ"ב גרסו' רבה כך פירשו התוס' בפ' כל הנט וכן פי' ר"ש בסדר זרעים להדיא וכן מציאתי בס"א:

רש"י בד"ה בתוכו כו' (בתוכו) [סביביו] הס"ד:

תוס' בד"ה אלא איפוך כו' הא דקאמר בסמוך כו'. נ"ב פי' מאחר שזהו כולה מדברי רב יוסף הוא להשיב על הסוגיא דלעיל לאשכוחי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה ברירה כמו שאמר רבא לרב נחמן אס כן משמע להדיא דאיכא לחלוקי בין דאורייתא לדרבנן דאל"כ נייתי כל הני תנאי דלעיל א"כ מה השיב רב יוסף ס"ל כו' ותלה עצמו בחגורתו מאן דלית ליה ברירה בדאורייתא וכו' דילמא אית ליה ברירה מדרבנן ולא תיפוך ר"ש ואינו דומה לסוגיא דריש ביצה דפריך נמי ומאי קושא דילמא איכא לחלוקי בין מוקצה לגולד ומשני קסבר רב נחמן מאן דלית ליה מוקצה לית ליה גולד שאני בתם דלא מצינו בסוגיא מי שחלק בזה לאפוקי הכא שתחלת הסוגיא הוא לחלוקי בין ברירה דאורייתא לרבנן ואף הוא גופיה מש"ה מייתי תנאי אחריו דלית ליה ברירה אפילו בדרבנן א"נ מנא נן לאפוכי דברי ר"ש בשלמא אי אמרת הא דפריך תלמודא והא שמעינן לר"ש כו' ואיפוך כו' אינו מדברי רב יוסף ורב יוסף לאתניי תנאי קאתי בין הוא רבנן בין הוא ר' שמעון ואח"כ מפרש תלמודא קסבר רב יוסף כו' ואינו תלוי בסוגיא דלעיל ולא גרסו' קסבר רב יוסף כו' שפיר כך העלו בשיבוע וקשה לי א"כ מהו שאמר אח"כ בפוסקא של דבור שני קסבר רב יוסף אדרבה לעיל הוה ליה לתוס' למימר אינו מתיישב מהו שאמר קסבר רב יוסף ואם נאמת הגירסא דלא גרסו' קסבר רב יוסף אלא שממילא קאי ארב יוסף לפי פי' התוס' שהכל מדברי רב יוסף הוא א"כ בדבור השני למה עשו פוסקא קסבר רב יוסף ואם משום שרצו להקשות ממנו אריש פי' כל הנט הלא לשם לא הזכר כלל רב יוסף בסוגיא ואדרבה עדיפא למיפרקי מסתמא דתלמודא ועוד למה עשו פוסקא בדבור השני אקסבר מאן דלית ליה ברירה כו' ואיפוך דלעיל הוי ליה למיפרך דקאמר דר"ש לית ליה ברירה אפי' בדרבנן ובתוס' דפרק כל הנט נמי הקשו מהא דאפיך רב יוסף כו' אבל אינו תלוי כלל במה שאמר מאן דלית ליה ברירה וכו' על כן נראה דטעות דילוג סופר יש בכאן והכי הוא ולפי זה לא מתיישב שפיר מה דקאמר קסבר מאן דלית ליה ברירה לא שגא בדאורייתא ול"ש בדרבנן הוה ל"ל קסבר רב יוסף ואח"כ הקשו וא"ת והא"א ובספרים שלהם לא היה כתוב קסבר רב יוסף כדמשמע מדברי התוס' ודו"ק (עיין במהרש"א):

בד"ה אלא מעתה כו' לטעמא דאין ברירה. נ"ב רק שלא היה יכול לתמוה ה"נ דאין ברירה ודו"ק:

דף לח.

רש"י בד"ה אי אתה כו' כל עיקר לב' כו' הד"א:

בד"ה מערב כו' העירוב אי אתם כו' הד"א:

דף לח:

רש"י בד"ה מערב כו' למזרח זה לסוף כו' וכל עירו מיהא מצו אזיל כו' כצ"ל:

בד"ה לא יהלך בשבת הס"ד:

תוס' בד"ה אמר רבה כו' ועוד דמשמע התם דהדר ביה. נ"ב פי' רבה גופיה היה חוזר בו ע"ש בגליון לפי שלא היתה ידועה כו' כצ"ל: (עיין במהרש"א):

דף לט.

רש"י בד"ה ורבי יוסי כו' ובתמיד של בין הערבים. נ"ב פי' אחר שבאו עדים:

בא"ד הסירותיו מסבל שכמו. נ"ב פי' לפי שקאי על יוסף שיצא בראש השנה מבית האסורין.

בא"ד בשיר של חול תקנו כו'. נ"ב פירוש כמו בשחר מענין יומו:

דף לט:

רש"י בד"ה מאי לאו כו' קאי שלא הומו לו כו' כצ"ל:

דף מז.

תוס' בד"ה זכרון אחד כו' פי' רשב"ס דא"ץ כו'. נ"ב גליון ורש"י פי' נמי התם כיון שאמר געשה ונקריב לפניך כמצות רעונך כמו שכתבת בתורתך שוב א"ץ לומר מקראות מוספין אלא שבשם רבותיו פי' דקאי אמצלכות וחכרונות ושופרות:

בא"ד דבמועדות ובשני ימים טובים כו' כצ"ל. בסוף הדבור ולא בזולתה. נ"ב פי' כל שאר ענינים זולת התפילה כגון בבקר בענין הקרבנות וכן בהפטרה א"ו וכן אמר רבה זכרון אחד כו' כי אתאי בי רב יהודה כו':

דף מז:

גמ' לא הוה בידיה אתאי לקמיה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה אמר רבי זירא כו' הוא היינו ראש חדש כו' כצ"ל:

בד"ה כולל נמי כו' בשבת ומצריכי להו כו' כצ"ל:

בד"ה ליתביה כו' דגנאי הוא לכוס של כו' כצ"ל:

תוס' בסוף ד"ה דילמא אתי כו'. נ"ב מעשה היה בברית מילה ברבינו יעקב בר יקר שתל עשרה באב באחד בשבת והוא היה אב בית דין וצוה להתפלל מנחה גדולה ורחצו ואכלו מפני שיום טוב שלהם היה כדכתיב שש אנכי וכו' והאי דלא מברכין שהחיינו משום צערא דינוקא תוס' שני"ז:

דף מא.

תוס' קודם ד"ה אי אתם כו'. נ"ב ד"ה ביצה מגולגלת בפ"י ר"ח קבלה בידינו כי רבי עקיבא אותה שנה מסוכן היה והביאו לרבי עקיבא הרופאים לגמע ביצה מגולגלת באחרית היום ורבי יהודה לא דקדק לפיכך סמך על מה שראה ולא ידע העיקר על מה עשה כך ותמוז דההיא שתא מלייה מלייה לפיכך חל תשעה באב בערב שבת וחסרו אב ובא ר"ה בשבת ע"כ תוספות שני"ז:

בד"ה אי אתם כו' קבלת תענית דהא כו' ועוד דאפי' ביום הכפורים דתוספת כו' כצ"ל:

בא"ד אזיל ריש כנישתא. נ"ב ס"א ריש גלותא ול"נ היא היא:

בא"ד גברא רבה עילויה לא אשנח כו' ומכל תבשיל חד פת ומכל כו' כצ"ל:

דף מא:

תוס' בד"ה והלכתא כו'. נ"ב תוספות שני"ז ומורי אמר לי בשם הר"ר ידוידה דאפי' רבי יוסי לא פליג אלא דיכול להשלים מיהו גם רבי יוסי מודה אי אינו רוצה להשלים הרשות בידו ור' יהודה אמר אסור להשלים ואין נ"ל מדקאמר ר' יוסי אי אתה מודה לי בט"ב שחל להיות באחד בשבת שהוא מתחיל מבעוד יום והתם ע"כ דחייב קאמר דומיא דהבא ע"ש דחייב להשלים קאמר:

דף מב.

רש"י בד"ה והקיפوه כו' ולדירה כגון שהקיפوه כו' כצ"ל:

בד"ה לא כרב נחמן כו' האסור לה ואי לא גזר שמא כו' כצ"ל:

דף מב:

גמ' שם מהו דתימא חצר כיון דדש ביה ליחוש כו' כצ"ל. ונ"ב ס"א:

רש"י בד"ה הא נמי כו' אית ליה הס"ד והשאר עד סוף הדבור נמחק. ונ"ב נ"ל שזה אינו מפרש"י כי רש"י פי' הסוגיא אהליך ולא אטלטול רק שייך לפי' אחרים שפירשו כל הסוגיא אטלטול וזה לשונו שהעתיקתי מפ"י אחרים. ה"נ אמר רב הונא היה מודד ובא וכלתה מדתי בחצי חצר אין לו אלא חצי חצר פשיטא דהא שמע'י ליה לרב הונא דגזר שמא ימשוך אימא יס לו חצי חצר אותו חצי חצר שבתוך תחומי מותר לטלטל כי אורחו' והיתרא אינטיריך לאשמועינן ולא איסורא דאיך פלגא הא נמי פשיטא דפלגא דבתוך מדתו שרי דלא דמי לשבת בבקעה דהתם איכא למיסר לטלטולי אפי' בתוך אלפיים משום טעמא דנפרצה דההיא ודאי נפרצה למקום האסור לה שהרי מחיצת הללו לא היו כאן מבעוד יום והיתה אסורה לכל אדם וכשהוקפה בשבת והועילו לזה שבתוכו לאלפיים הועילו לו ולא לחון לאלפיים שהן חוץ מתחומי והאי חוץ לאלפים לא היה לו שום היתר אצל שום אדם הלכך הוי מקום האסור ואוסר אבל חצר אין לומר בה חילוק פירצה למקום האסור דהא מבעוד יום חדא היא ונהי דאסרי להאי לטלטולי חוץ לאלפים ע"י זריקה משום שמא ימשוך אבל בתוך מדת תחומו מותר לטלטולי כי אורחיה עכ"ל (עיין במהרש"א):

בד"ה לא גזרינן כו' בהא מיהא כרב נחמן קיימי כו'. נ"ב נ"ל מה שפרש"י כאן דרב נחמן לא אתי כרבן גמליאל ולעיל פי' בפשיטות דאתי אפי' לרבן גמליאל היינו משום דקשה ליה מאחר דאתי בתנאי ורב נחמן אתי כר"ג א"כ משמע ודאי דדברי ר"ג נ"כ ס"ל לרב נחמן אמר שמואל וא"כ קשה מה שהקשו התוס' מלקמן דפסק הלכתא דוקא בספינה על כן פרש"י דעיקר הדין של רב נחמן לא אתי אליביה ודו"ק:

בד"ה נוטלתו כו' לשון אחר כלומר כשעוקר את רגליו קודם שיניחנה הספינה כו' כצ"ל. ונ"ב לשון רבי' יהונתן כלומר' כשעוקר את רגליו קודם שיניחנה הוא יוצא מתוך ד' אמות שלו ונכנס בתוך ד"א אחרות בע"כ אפילו לא תתיר לו אלא ד"א לבדן על פני הספינה אותן ד"א הן יותר מנ' אמות בים שהמים מוליכין אותו בע"כ ומה לי ד"א ומה לי ק' הלכך הכל מותר דה"ל כמי שאנסוהו נכרים והוציאוהו מד' אמותיו ונותנין אותו תקיר בד' אמות אחרות שנותנין לו לעולם עד ד' אמות וכן לעולם וזה הטעם א"א אלא במהלכת כו' עד כאן לשון רבי' יהונתן:

תוס' בד"ה וכלתה כו' ממתני' דכיוצ מערבין כדדייק שם בסוף פרקא אבל בחצר שייך למיגזר ביה דלמא אתי לטלטולי בכולה ובעיר פשיטא וא"ת חצר כו' כצ"ל. ונ"ב ס"א:

אצל ד"ה וכלתה נכתב ד"ה אמר רב הונא היה מודד וכו' ותימה לי לרב הונא היכי מטלטל בחצי חצר הא נפרץ למקום האסור לו ורש"י פי' להלך וקשה לשון לטלטולי לא משמע להלך ועוד הא אשמועינן לעיל בבקעה דמהלך אלפים ולא גזרי' דלמא אתי להלוכי חוץ לאלפים וי"ל דלענין טלטול יש לחלק בין בקעה לחצר כיון דלגבי אחריונא חשיב מחיצה בחצר לא חשיב נפרץ למקום האסור לו ואי להלך כפרש"י אינטיריך רב הונא לאשמועי' אע"ג דשייך טפי למיגזר בחצר מבקעה אפילו הכי לא גזרינן עכ"ל תוס' שני"ן:

בד"ה ור' זירא כו' פי' ויתיר כו'. נ"ב פי' לאו ארבן גמליאל קאי אלא להיות הלכה כרבן גמליאל אף בעמידה כדפי' לקמן ודו"ק:

דף מז.

גמ' הלכתא מכלל דפליגי. נ"ב אין לפרש דלמא לא פליגי כלל ובעמדה כ"ע אסירא משום דהוי מחיצה העשויה להבדליח מים וגרוע מדיר וסהר דליתא כדפרי' דא"כ הוי ליה לרבי זירא לפירושי טעמא אמתני' דשרי רבן גמליאל בספינה משום דנוטלתו מתחלת ד' ועוד מאי פריך רב אחא לרב אשי הלא כבר דייק

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

רב אשי דמתנ"י בעמדה איירי דומיא דדיר וסהר ואפי' הכי שרי רבן גמליאל אלא הכי פירושו דלמא לא פליגי בספינה ולכולי עלמא שרי משום דשבת באויר מחיצות ולרבה פריך ומ"מ הם רצו להחמיר ולא רצו לסמוך אהא שריותא דשבת באויר מחיצות מבעוד יום דלא שייך למיפרך מאי רצו אלא לעיל דאי ס"ד פליגי אף במהלכת כמו לר' זירא ודו"ק:

שם והתניא חנניא אומר כל אותו כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה כי פליגי כו' וללישני בתראי על שעת עמידה נחלקו כל זה נמחק ונ"ב בס"א אינו וכן יראה דאפי' ללשון אחרון שהוא עיקר אינו צריך לפרש שעל שעת עמידה דוקא נחלקו אלא מאחר שעמדה פעם אחת כבר קנו ליה ד' אמותיו ושוב אין לו היתר ותדע שהרי רבי' יהונתן כתב בלשון אחרון שפרש"י שהוא עיקר ואפי' הכי לא פי' כאן שבשעת עמידה נחלקו אלא כתב בלשון רש"י כי פליגי בשעמדה פי' יבשעת עמידתה קני ליה ד' אמותיה עכ"ל וכן משמע מלשון רש"י שכתב לקמן דילמא עמדה פתאום ולאו אדעתיהו וכן יראה מדברי התוס' שהקשו על רשצ"ס שכתב מי שנכנס בספינה בשבת אין לו אלא ד' אמות מהא הלכה כר"ג בדיר וסהר כו' תיפוק ליה מדידיה מהא הלכה כרבן גמליאל בספינה מהלכת אלא שמע מיניה כי עמדה פעם אחת שוב אין מועיל היתר דמהלכת אלא דומה לדיר וסהר והטעות שנפל בפ"י רש"י היינו לפי מה שמצאתי בפ"י אחרים עוד לשון אחר ופי' להדיא שכל זמן שמהלכת שרי אפי' כבר עמדה וע"ז נכתב שלפי זה צ"ל שעל שעת עמידה נחלקו אבל לפי הגירסא שלנו טעות הוא וכאשר י"כ הוכחתי מכל הראיות דלעיל נ"ל (עיין במהרש"א):

בא"ד משום אויר מחיצות. נ"ב פי' בלא טעמא דשבת מבעוד יום ודו"ק:

ד"ה הלכה כרבן גמליאל נמחק כל הדבור. ונ"ב בס"א אינו וכן מצאתי בפ"י מדויק וכן נראה שטעות הוא דלפי סוגיא זו דאנו מפרשין רצו אמהלכת קאי והם החמירו על עצמם ובזה אין שייך לפסוק הלכה כמו שהקשה אח"כ בסוגיא דוקא בעמדה הוא דפליגי ובזה הוא דפסק הלכה כרבן גמליאל מטעמא דשבת באויר מחיצות מבעוד יום דעכשוי אליבא דרבה אנו קיימין וא"כ דוקא בדיר וסהר דלא שבת מבעוד יום הוא דפסק הלכה כר"ע וכל מה שפי' רש"י הוא שייך דוקא לרבי זירא שאמר מחיצות העשויות להבדירח מים אינן מחיצות א"כ אי עמדה הספינה הוי כמו דיר וסהר וכמו דשרי ר"ג בדיר יסהר כו' אפי' היכא דלא שבת באויר מחיצות הוא הדין ספינה וליכא למימר מחיצות העשויות להבדירח מים דהא סוף סוף איכא מחיצות כדאיתא בפרק כל נגות ותדע דהא ר' זירא לעיל לא אתא לפרושי אלא להשמואל דפסק הלכה כרבן גמליאל בספינה ולא בדיר וסהר ואם איתא שרבי זירא סבר מחיצות העשויות להבדירח מים אינן מחיצות כלל אפי' להיות כדיר וסהר ואף רבן גמליאל מודה בה אם כן אמתני' אדברי ר"ג הוי ליה לפרושי טעמא דספינה נוטלתו וכו' אלא בודאי דוקא לענין זה להיות כאלו שבת באויר מחיצות פליג ר' זירא ואמר מאחר שהמחיצות העשויות להבדירח מים אינו עדיפא כ"כ להיות כאלו שבת באויר מחיצות אבל רבן גמליאל גופיה בודאי שרי אפי' עמדה וא"כ רבי זירא דלא חש להאי קושיא דרצו כמו שפירשו התוס' א"כ הוא מפרש בע"כ האי ברייתא הלכה כרבן גמליאל בספינה דוקא במהלכת ובעמד' הלכה כר"ע כמו דיר וסהר ודו"ק (עיין במהרש"א):

דף מג:

גמ' אחוריה דרבא ויתיב רבא קמיה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה וצל קומתו כו' ולפי מה שיראה שירבה כו'. נ"ב והוא הדין כשיתמעט וק"ל:

תוס' בד"ה והאסור לשתות כו' שתקנתו קלקלתו. נ"ב פי' התקנה שלו שיכול לשתות הוא הקלקול שלו שבעו"ה נחרב ב"ה ועדיין לא נבנה:

בד"ה האי תנא כו' דקאמר לדברידך אף תלויות כו'. נ"ב בערב פסח שחל להיות בשבת איירי שמבערין הכל מע"ש כו':

בד"ה ויתיב רב נחמן ויתיב כו' נמחק ויתיב רב נחמן:

דף מד.

רש"י בד"ה דאמר ליה כו' המחיצה עד השתים כו' כצ"ל:

בד"ה בדופן כו' אהל עראי בתחלה והא כו' כצ"ל והד"א:

תוס' בד"ה פקק החלון כו' עשיית אהל בתחלה כהיא כו' כצ"ל:

בד"ה ר"מ כו' כמו פקק החלון. נ"ב פירוש דחשיב תוספת אהל ואסור לר' אליעזר אע"ג דלא הוי אלא לשעה ה"נ הכי חשיב עשיית אהל לבתחלה ואסור אף לרבנן ודו"ק שוב ראיתי בספרים הגדפסים בלובלין שהעתקו מספר מונה בטעות ולא כמו פקק החלון וטעות בידם דפקק אינו תולה בשעה דתוספת שרי לרבנן בכל ענין ודו"ק:

דף מד:

רש"י בד"ה ומה אלו שבת כו' כגון שכותליה משופעין לצד גנה כצ"ל. ונ"ב כזה:

דף מה.

גמ' לדבר מצוה מודו ליה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה לאיזה רוח כו' ד"א ואחר כו' הד"א:

דף מה:

רש"י בד"ה ובלבד כו' דכל ד"א דכל חד כו'. נ"ב הוצרך רש"י לפרש כן דאל"כ למה לא יושיט מחוך לר' אמותיו ויביאו אצלו כמו שהדין גבי תחומין כו' ע"כ פי' דאסור להביאו לרשותו לפי שכל ד' אמות של אדם הוי רה"י ולאמלא שהחפץ כרגלי הבעלים לא הוה שייך לימר שאסור להוציא אותו חוץ לר' אמותיו דהא אין כאן רשות למחיצה לענין כלי שהרי הכל פרוץ נהי שהוא רשות לאדם לכלים מאי איכא למימר ע"כ צריך נמי לפרש שהוא כרגלי הבעלים והתלמיד טעה והגיה בספרים הגדפסים מקרוב א"נ ואין זה בשום פי' אלא מחסרון דיעתו עשה כן (עיין במהרש"א):

בד"ה יש להן כו' אנשי העיר האי לישנא כו' הד"א. ונ"ב משמע מפירושו שאינו מקשה אלא על הלשון שהיה לתנא ללקק בלישניה ולומר כרגלי אנשי אותה העיר שהוא נמי אלפים אמה לכל רוח ומשמע מיניה דאיירי בגשמים הסמוכים לעיר אכן נראה לפרש דאעיקר דינא פריך דקתני אלפים לכל רוח דמשמע ממקום הגשמים היורדים לבור זה אינו שהרי כרגלי אותו העיר ואלפים מודדין מן העיר וכן איתא לקמן בהדיא בתום' בד"ה האוצרות והכלים כו':

תוס' בד"ה ליקנו שביטה כו' דהרי הן חוץ לתחום. נ"ב ולפי זה מוכרחים אנו לפרש לעיל גבי אליהו ז"ל שאם יבא לארץ לא יכול לילך חוץ מז' אמותיו ונ"ע אם שרי לחזור לעקבו דרך אויר למקומו הראשון ודו"ק:

בא"ד ולכך כשבאו בתוך עשרה קנו שביטה כו'. נ"ב יש מקשין איך שייך לקנות שביטה ביום טוב שהרי גשמים היורדים ביום טוב אין קונין שביטה ונראה דלא קשה מידי בודאי כל דבר שלא היה לו לקנות שביטה בערב שבת בין השמשות וכגון שהיה למעלה מעשרה אז קונה שביטה בכ"מ שיגיע לתוך עשרה והוא הדין הגשמים אלא מאחר שלא קנה הגשמים הצריכין לאדם שביטה בין השמשות אם כן כל אדם שקנה שביטה בין השמשות קודם להן והוליכן עמו למקום עירובו שהוא קולא להן ועדיף מקניית שביטה ולא אמרי' שלא קנה שביטה למעלה מעשרה אלא כדי שלא יהיו כיוצאין חוץ לתחום שאין להם אלא ד"א וממילא גבי אדם שבא בספינה שקונה שביטת עצמו קנה שפיר למטה מעשרה שזו היא שביטתו ולפי זה מיושב שפיר מה שיש להקשות אאמר מר גשמים שירדו ביום טוב כו' וליקנו שביטה באוקיינוס כו' דמשמע דמקשה לכ"ע בין למאן דס"ל דכלי הפקר קונה שביטה בין למאן דס"ל דאין קונין שביטה מדקאמר אמר מר משמע שאינו קשור כלל בסוגיא דלעיל וא"כ מאי מקשה למאן דס"ל אין הגשמים קונין שביטה כמו חפצי הפקר אם לא בגשמים הסמוכין לעיר דדעתיהו עליהו א"כ מה פריך וליקנו שביטה באוקיינוס אבל לפי מה שפירשתי לא קשה מידי דודאי לכ"ע קונין כלי הפקר שביטה במקום שראוי לקנות אלא שס"ל למאן דאמר שאין קונין שביטה דהיינו טעמא מאחר שהן לצורך תשמיש האדם א"כ לא קנו שביטת עצמן להחמיר ולגרע כח האדם אלא האדם קונה שביטה עליהן ומי שזכה תחלה הוא הבעל להקנות שביטה עליהן להוליך עמו למקום עירובו ואידך ס"ל מאחר שראוי לקנות להן שביטה בין השמשות קנו לעצמן אפי' לתחומין חוץ מגשמים היורדים בי"ט שקדמו קניית שביטת האדם כדפרישית ודו"ק (עיין במהרש"א):

דף מז.

תוס' בד"ה נהרות כו' מדקדק שפיר דדוקא כו'. נ"ב פירוש תלמודא דקאמר ותני נהרות מדקדק שפיר דדוקא משום כו':

בד"ה לסמוך כו' ואיכא דאמרי טהרות אפיש כו' כצ"ל:

בא"ד וחשו רבנן להפסד טהרות. נ"ב פי' א"כ שעת הדחק של ר' היה בענין אחר שלא היה בה חשש הפסד טהרות אלא דחק אחר איזה שהיה ודו"ק. ובפ"ק דגדה פירשו התוס' שעת הדחק בענין אחר ע"ש שוב ראיתי בספרים שנדפסו מקרוב שהגנה במקום איכא דאמרי וי"ל כו' ולפי חסרון שכלו הגיה כן גם לא ראה הסוגיא דלשם כל עיקר (עיין במהרש"א):

דף מז:

תוד"ה בד"ה שנא לשכח כו' אלא אשיתופי מבואות קאי כו'. נ"ב פי' אבל ההיא דהדר בודאי איירי בעירוב וסיתופי מבואות כפשוטו אלא שהמשה א"א לפרש כן ודו"ק:

דף מז.

גמ' אלא מהא דתנן וזהו שאמרו כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה שלא יצא כו' ברגליו אלא התירו כו' כצ"ל:

בד"ה רב לית כו' והלכה כר' יוחנן. נ"ב פי' לגבי רב ושמואל:

בד"ה ואמרי' מכלל דהך סתמא כו' כצ"ל:

בד"ה ומעלה השטור הס"ר:

דף מז:

גמ' ושמואל דאמר כרבנן דקאמר' לרבנן כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה והכלים כו' לא הוי כרגלי הבעלים ומ"מ בני שביטה הם יותר מן ההפקר ויש להן כו' הפקר איירי והא דנקט תנך התחום לאשמועי' דאפ"ה לא קנו שביטת העיר וא"ת ומאי שנא כו' דהתם בסמוכים וקרובין דעתן עליהן והכא ברחוקין אלא שהן בתוך התחום ומיהו נראה כו' כצ"ל (עיין במהרש"א):

בד"ה חרס לשון כו' מחיצה של ברזל שלא כו' גרירא כך פ"ה כו' לשון והחרים ה' כו' בין שני תחומין אפי' אי ליכא עיר שנייה לא מצו להכניס מים לעיר שחון לתחום ועוד אפי' כו' כצ"ל:

דף מח.

רש"י בד"ה של קדש כו' שנעשו למדת אמתו של משה. נ"ב פי' לענין זה שהיו כולן בת ו' טפחים אבל לא שוין ממש לשל משה עיין לעיל בריש פרק קמא (עירובין דף ד'):

בד"ה ה"ג כו' הוו להו חדא וקס"ד כגון שנתנו כו' כצ"ל והשאר נמחק:

תוס' בד"ה ר' יהודה כו' דאלפים דר"י הוו לכל רוח דהיינו כו' כצ"ל:

דף מח:

גמ' בדהי הדדי לא עירבנו. נ"ב נ"ל לומר שלא נתנו עירובן באמצעית דאי כפשוטו אם כן אפילו נתנו עירובן באמצעית נמי לתסר ודו"ק:

תוס' בד"ה רשות אחת כו' מדלא קתני אוסרת על שניהן. נ"ב נראה דה"ק מאחר שלא קתני אוסרת על שניהן כלומר אי הוה תני הכי א"כ הוה משמע להדיא שגם הם אינם מותרים עמה אבל כל זמן שלא תנא הכי אלא אסורה עם שניהן שפיר דייקנין בודאי שהן מותרין עמה אבל התוס' אינן מדייקין מהאי קושיא מדלא קתני אוסרת כמו שכותבין התוס' אח"כ ודו"ק:

דף מט.

גמ' וזה שאינה רגילה בו לא עירבה. נ"ב הא דנקט שאינה רגילה לרבנותא וכ"ש אם היא נמי רגילה ודו"ק:

תוס' בד"ה איכא בייניהו כו' דלית ביה מזון שתי סעודות כו':

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

דף מט:

גמ' נמצא מהלך משחשיכה ד' אלפים אמה. נ"ב לאו דוקא אלא ד' אלפים של ב' תחומין וד"א דשביתה כדלקמן בסוף הסוגיא.

רש"י בד"ה ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו כו' כצ"ל:

בא"ד בתוך אלפים למקום רגליו. נ"ב ולפי זה מהלך ממקום רגליו עד עיקרו אלפים אמה לאו דוקא אלא פחות חצי רוחב האילן ודו"ק.

בד"ה בא למדוד כו' ממקום רגליו שלשים אמה מוודיין כו' הד"א. ונ"ב אנב ריהטא לא דקדק דהא מעיקרו יש אלפים אמה וא"כ לא הפסיד אלא רוחב חצי האילן ודו"ק:

בא"ד הוא הפסיד מפני שלא פי' כו' בפ' איני רוצה כו' כצ"ל:

דף נ.

רש"י בד"ה משום דלא כו' לא קני ליה מויד כצ"ל:

בד"ה והרי מעש' כו' יהיה קדוש לשם מעשר נמחק. ונ"ב בס"א אינו:

תוס' בד"ה שאני מעשר כו' כי איתיה נמי לחצאין תקשי כו' כצ"ל:

בא"ד ולר"י נ"ל הכי שאני כו' כצ"ל. ונ"ב פי' לעולם גבי סאות נמי לא אמרינן שחל השם של מעשר על כל חצי גרגיר וגרגיר כו' ואם הוא מפריש שתי סאות בסתם למעשר היתה אחת כולה מעשר והשניה כולה טבל והכי פי' שאני מעשר כו' וכך הוא בתוס' ארוכים ותימה סוף סוף איך מתורן הקושיא תקשי נמי אפי' איבא מעשר בהמה נמי לחצאין סוף סוף אמאי עשירי וי"א מעורבין דמשמע תרווייהו קדישי מדלא קתני עשירי וחולין מעורבין זה בזה כמו שפי' ר"י לקמן ואמאי לא תהא קודש אלא אחת מהן יהשני חולין כמו גבי שתי סאות וצריך עיין (עיין במהרש"א):

בא"ד שאם אמר סאה אחת מהם מעשר כל חצי כו' כצ"ל (עיין במהרש"א):

בד"ה עשירי כו' ויאכל שניהן במומן בתורת מעשר כצ"ל:

דף נ:

רש"י בד"ה לא שנו כו' נמחק דלא אמר כלום. ונ"ב בס"א אינו:

בד"ה דאי מוקמת כו' עכשיו חון לתחומו כו' כצ"ל ואח"כ מה"ד כמזומה היה הוא כו':

בד"ה לימא תיהוי כו' במקום ששניהם נותנין לו כו':

בא"ד וא"ת היינו תוובתיה כו' ודו"ק:

דף נא.

גמ' ידע ליה מר נמחק כצ"ל:

רש"י בד"ה ושכ הכהן כו' מפקינן ליה התם מהאי משמעוטא. נ"ב פי' דהא אוקמינן לעיל האי קרא דאם ישוב הנענע ופרח איירי בחזור ואיך יתכן הא כתיב עלה ובא הכהן וראה והנה פשה דאיירי בפשיין ומשני הא דמוקמינן לקרא דלעיל מיניה בחזור משום דמפקינן ממשמעוטא כו. וק"ל.

בא"ד ושכ הכהן הס"ר.

בד"ה מחלוקת כו' דקתני דאמר שביתתי במקום פלוני או אאינו בקי דקתני דאמר שביתתי במקומי כצ"ל.

דף נא:

גמרא ר' מאיר ואהיבא קאי כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה א"ר יהודה צ"ל ואמר ר"י כו' גוריון בארזא? כו' הד"א:

בד"ה איזו כיון כו' להאי דמשום דהחזיק כו' א"כ דעשיר חשיב ליה ר' מאיר חמר גמל אמאי הא בבית לא רצה לקנות דהא אמר שביתתי כו' כצ"ל.

בד"ה הוא אתי כו' לפומבדיתא והיה כו' הד"א:

תוס' בד"ה אהייא קאי צ"ל ואהיבא קאי:

דף נב.

גמ' בעיר שמערבין לה והחזירו חבירו כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה ורב יוסף כו' חזקה ואמירה כך שמעתי והרבה מגמזיין יש כי קשיא לי כו' כצ"ל וכשאר נמחק. ונ"ב בס"א אינו. בד"ה ל"א כו' וקסבר ר"מ כל שהוא עשיר. נ"ב והאי קשיא שהקשה לעיל אמאי לא יוזז ממקומו לא קשה ליה כולי האי דלא אמרינן הכי גבי מי שהוא בעירו שלא עקר דעתו מן העיר כל כך כמו שחלקו התוס' לעיל דמי לנתגלגל חוץ לתחום כו' ואע"ג דר"מ ס"ל אפי' בודאי אינו עירוב הרי הוא חמר גמל ואפי' גבי נתגלגל חוץ לתחום מבעוד יום וכמו שפרש"י לקמן היינו טעמא דר"מ ס"ל אפי' גבי עירו עוקר דעתו לכל הפחות משביתה הראשונה שלא יקנה בעירו ויהא לו אלפים לצד אחר אבל אותן אלפים שלצד ביתו שהוא לו ממ"נ לא הפסיד וגמר דעתו שאותן ב' אלפים יהיו לו לעולם ויהא מותר לו לחזור לביתו ואם כן גבי ספק נמי דינא הכי אבל מי שהוא בדרך ורצה לקנות שביתה בסוף התחום מעמידת רגליו ושם לא קנה א"כ לא יוזז ממקומו דעקר דעתו ממקום עמידת רגליו לגמרי אלא לשם רצה לקנות ואע"פ שהחלפיש לצד עמידת רגליו ממ"נ שייכיין אליו מ"מ הוא לא חישב אלא בקניית העירוב בסוף התחום ומאחר ששם לא קנה אין לו אלא ד' אמות ודו"ק היטב (עיין במהרש"א):

תוס' בד"ה האי להקל כו' כי אורחיה כשאין נותן עירובו בעיר חריבה הוי להקל כצ"ל:

בד"ה לומר כ"ע כו' א"כ כיוון דעתו כו' בדרך ורב יוסף כו' ור' יוסי הזכיר כמאן כו' לר"י עיקר כמאן כרב יוסף כו' אי נמי הכי דייק דאי בעי תרתי כו' כצ"ל והד"א:

דף נב:

גמרא הוא נוקר. נ"ב ס"א נודקר:

רש"י בד"ה ספק בפרק כו' ר"מ ור"י אומרים כו' כצ"ל:

בד"ה וספק לא כו' זה שהיה לו כו' כצ"ל:

בד"ה מתני' כו' שתיס לא יכנס שיצא מכל השתיס כצ"ל והס"ד:

דף נג.

רש"י בד"ה שני בתים כו' נ"ב כזה *:

בד"ה כפולה בשתי תקרות נמחק וכך צריך להיות בית ועלייה הוי כפולה בשתי תקרות אבל שני בתים כו':

דף נג:

גמ' שאלינאו ואמרי ליה. נ"ב פי' כך השיבו לשואלין נ"ל:

שם בר גלילא דהוה קאזל ואמר להו כו' ר' אבהו צפין אמר להן כו' כצ"ל:

שם והלכתי בקצרה וארוכה כו'. נ"ב נ"ל לתרש שכוא היה מצין כפשוטו דרך קצרה וארוכה ר"ל אף ע"פ שהיא קצרה מחברתה מ"מ ארוכה היא באורך מיל ויותר וזו ארוכה מחברתה מ"מ קצרה היא ואינה ארוכה כל כך א"כ היה הולך שפיר בדרך הקצרה מחברתה:

רש"י בד"ה תא דלובליך כו' שתי תיבות כאחת ומגמגמת התיבות ואמרה תאכליך לביא ואומרת נמי שלוכתי כו' כלו' חברתי:

בד"ה כאילפא בימא כאניה הצפה כו' כצ"ל:

בד"ה משיל כו' דרכיס בענין אושפיזכני כצ"ל:

בד"ה עלן בעגרה כו' הוא ישן הס"ד:

בד"ה נתייען במכתיר נטול רשות מנשיא כו'. נ"ב והערוך פי' הלך לר' יוחנן שהוא היה רגיל להיות מכתיר התלמידים ולהסמוך אותן:

תוס' בד"ה משיירין פיהא במעשה אילפס ואין משיירין פיהא במעשה קדירה פי' במעשה אילפס נראה כרעבתן אם אינו משייר אבל במעשה קדירה אינו נראה כרעבתן אם אינו משייר כצ"ל. ונ"ב ראיתי בפרק בן עזאי באבות דרבי נתן ואינונו אלא במס' דרך ארץ בפרק הנכנס לבית והוא הפוך כאשר הגהתי ומייתיית אח"כ האי עובדא דנצחני אשה כו':

דף נד:

גמרא ארבע מאה זימני וגמר יומא חד כו' ד' מאה זימני אחרינא נפקא בת קלא ואמרה ליה כו' כצ"ל וכן ברש"י:

רש"י בד"ה אנא עבדיתיה וקיימתיה כו' כצ"ל:

בד"ה סימנין כו' וסימני החכמים כדרך שיש בתלמוד ומשים גירסה וסמנה בפיהם כצ"ל. ונ"ב נ"ל:

תוס' בד"ה תנו לי כו' הא והא גרמו כו' נ"ל היה מאריך ימים קודם המעשה הזה ע"כ השיב להם במה שלא הקדימו כו' ואחר כך ע"י מעשה זכה עוד לד' מאות שנה וק"ל:

דף נה.

רש"י בד"ה עגולה עושין כו'. נ"ב צורה זו :

בד"ה היתה רחבה. נ"ב כזה :

בד"ה בית א' כו'. נ"ב כזה :

בא"ד כשבא למקום נמחק:

בד"ה היתה עשוי' כמין קשת כו'. נ"ב כזה ד.

בד"ה או כמין גס כו'. נ"ב כזה :

בד"ה חומת העיר. נ"ב כזה :

בא"ד ונעשו כב' עיירות להיות אחת כצ"ל. ונ"ב בס"א אינו וטעות הוא שם וה"ג להיות אחת ודו"ק:

בא"ד אין עולה לו כו'. נ"ב בס"א אינו וטעות הוא שם וה"ג אין עולה ודו"ק:

דף נה:

רש"י בד"ה צריפין כו' כד' אמות וכל כו' הד"א:

דף נו.

גמ' ושכר חדש וירק. נ"ב בס"א ירק חי וכן פרש"י בריש אלו עוברין וע"כ לפי' התוס' דהכא לא גרסי חי ודו"ק:

רש"י בד"ה עגלה בצפון ועקרב בדרום מזלות הן הס"ד. ונ"ב פי' ר' יהונתן ולא ישנו את מקומן לעולם בין בקיץ בין בחורף כמו שאר מזלות:

בד"ה חמה יוצאה כו' תקופת תמוז כו' כצ"ל:

בד"ה פני מזרח כו' הארוכין פעמים כו' הד"א:

תוס' בד"ה ואין בין כו' ומחצה הקטנות שבליל כו' כצ"ל:

בא"ד וגס ז' ומחצה שבסוף כו'. נ"ב הוא כמעט כעין קושיא הראשונה אלא שמתחלה הקשו דאין טעם שימלאו בשעות בינונית במקום שעות קטנות ושוב הקשו אפילו בלא תשלומין נמי קשה שתהיה תקופה אחת ארוכה מחברתה ודו"ק:

בא"ד אין תקופת ניסן נופלת כו' אלא כו' וכן שארי התקופות כולן וגם לא משכחת כו' כצ"ל:

דף נו:

גמ' לא ימדוד מאמצע הקרן אלפים אמה כו'. נ"ב כזה ג.

רש"י בד"ה מפני שמפסיד כו'. נ"ב כזה :

בא"ד ור' חומשין לכל קרן. נ"ב לאו דוקא אלא לפוס ריהטא פרש"י דנחסרו ד' חומשין אבל האמת שלא צריכין אלא לטבלא שתהא אלף ותכ"ח ונ' חומשין שלס ודו"ק:

בא"ד אלפים אמה כיצד כו' על אלפים ומניחה כו' הד"א:

בד"ה נמצאת העיר כו' ת' אמה לקרן זו ות' אמה לקרן זו כצ"ל והס"ד:

אחר ד"ה מנא ה"מ כו' צ"ל ד"ה בר אדא שם האיש:

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

תוס' בד"ה פלגא הוי כו' דפעמים הוי תולתא או רביע כו'. נ"ב וזהו תימא בעיני איך יתכן להיות המגרש דתחומין עם קרנותיה חלק רביעית מתחומין וקרנות דתחומין בלא צירוף העיר דהא לעולם קרנות המגרש אלף בין עיר גדולה בין עיר קטנה וקרנות התחומין לעולם ב' אלפים על ב' אלפים א"כ לעולם קרנות המגרש חלק רביעית מקרנות התחומין ותחום המגרש לעולם פלגא הוי בין עיר גדולה בין עיר קטנה א"כ לא יתכן אלא תילתא כגון במתא של אלף דאז הוי תילתא כדלקמן וק"ו שלא יגיע לחומש וא"א ליישב אלא בצירוף העיר וכדלקוי תלמודא וזהו דוחק שהתום' מפרשים דברי המקשן דפריך פלגא הוי וזה לא ידע מצירוף העיר ומכל אוקימתא דמשני תלמודא וגם הלשון של תום' משמע לאיירי אף בלא צירוף העיר כלל ודו"ק נ"ל (עיין במהרש"א):

בא"ד לפי מה שהעיר גדולה או קטנה כצ"ל והס"ד:

בד"ה כמה מרובע כו' עד הנקודה האמצעית כו'. נ"ב כזה :

בא"ד והאחרים מתקצרים והולכין כו'. נ"ב כזה :

בא"ד ושם הארוך בצד הקצר. נ"ב כזה :

בד"ה אבוי אמר כו' עגולה קשה דתחומין הוי כו'. נ"ב אבל לתו' דלעיל מיניה ל"ק האז דקא חשיב העיר למנין ד' אלפים ושדי עלייהו אף ע"ג דהיא עגולה ואינה אלא ג' על ג' אלא דחשיב אותה עם הריבוע שאנו מרבעים אותה א"כ בא אותו הריבוע לחשבון התחומין ודו"ק נ"ל:

דף נז.

רש"י בד"ה ומאי רביע כו' ה' אלפים סך הכל נמחק:

בד"ה והא איכא כו' וקשיא ליה לרב חביבא כיון כו' כצ"ל:

בד"ה ה"מ כו' ריבוע כי אמרי' כו' הד"א:

בד"ה נותנין קרפף כו' ומתחיל למדוד הס"ד:

בד"ה וכן ג' כפרים כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה מאי רביע כו' ולא לתחומין הס"ד והשאר נמחק. נ"ב בס"א אינו וכן נראה דאף רש"י מודה כזה כדפי' להדיא בלישנא אחריתא ומה שפרש"י הוא על דרך לעולם איירי במתא כו' ודו"ק:

בד"ה כל אמתא כו' יהיו בה ד' טבלאות של ה' על ה'. נ"ב כזה :

בא"ד ועשה ריבוע בפני' כו' כצ"ל. ונ"ב כזה :

בא"ד של ה' אלא ז' אמות כו' אלא ט' אמות וד' חומשין כו' כצ"ל:

דף נז.

גמ' שם הנך אטמהתא דשורא כו'. נ"ב פי' ירכיים של חומה מחיצות מעולות שיש בהן בית דירה:

רש"י בד"ה משום דחיוקא כו' אחת אבל כו' הד"א:

בד"ה לא משולשין כו' בין ב' החיצונים. נ"ב כזה :

בד"ה וחוחר למתני כו' ומודד והולך שם משפתו והלאה כו' נ"ב כזה :

תוס' בד"ה רב הונא לאז דוקא הא דקא' כו' כצ"ל:

בד"ה התם ליכא כו' ומודדין להן אלפים מראש כו'. נ"ב סוגיא זו אי אפשר לפרש אלא אליבא דרבה בר רב הונא דס"ל שלא יתא בין קשת ליתר יותר מאלפים ואף דאבוי ס"ל כוותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מ"מ מה שהשיב אבוי אין ואפילו ארבע אלפים אליבא דכולי עלמא קאמר ודו"ק:

בא"ד לחצון דהכא דלא שרי כו' כצ"ל (עיין במהרש"א):

דף נח.

רש"י בד"ה ובלבד שלא כו' וראשוי יוצאין חוץ לתחומי העיר נ"ב כזה :

בד"ה מגנ יונ"ק בלע"ז כו'. נ"ב פי' הערוך שהוא עשוי מגומא דהיינו גמי וכן פי' רבינו עובדיה מ"ש:

בד"ה ואם היה כו' ואינו יכול להבליעו נמחק.

בא"ד ונח להילוך מקדר כו' הד"א:

תוס' בד"ה ובידו חבל כו' ורבינו חננאל כתב הגורם בשמועה זו ובידו חבל מדה הוא קרא הכתוב בספר זכריה כו' הוא ביחזקאל והגירסא נכונה ופתיל פשתים בידו והכתוב וקנה המדה כו' כצ"ל ונ"ב פי' וכולו ביחזקאל ומאן דלא גרים הכי סבר שפתיל פשתים אינו חבל. מצאתי:

בד"ה הניע להר כו' ואם נאמר דניא ונגדר כו'. נ"ב פי' כמו שפי' ר"ת לקמן אבל התום' גופא מדמין כותל להר והוא הדין גדר וק"ל:

בד"ה אין אומרים כו' אבל גבי גיא לעולם מבליע כו' כצ"ל:

דף נח.

גמ' אמר רב נחמן אמר רבה בר אבא נקטינן נמחק נקטינן. ונ"ב נ"ל טעות וכן בס"א וכן לעיל בדף ל"ו:

שם אין מקדרין לא בערי מקלט ולא בעגלה ערופה מפני כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה במתלקט כו' והולך מוצא י' טפחים כו' ד' אמות אבל כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה ה"ג אין מודדין אלא מומחה כו'. נ"ב פי' לאפוקי מן המומחה כפי' התום' כו' נ"ל:

בד"ה שומעין למקום שריבה ומוציאין מדה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה וכי אין כו' או אלף או אלפים כו'. נ"ב פי' דאפי' לק' בעינן ד' וכן לנ' ולאסף או לאלפים גמי אינו צריך כי אם ד' ודו"ק מצאתי:

בד"ה אבל מתלקטן כו' מודדו מדידה יפה האי מודדו מדידה יפה דהכא לא כו' כצ"ל:

בא"ד והשתא איכא ד' דינן. נ"ב הא' מודד בקרקע ב' מבליע ג' אומדו והולך ד' מדלג כל השיפוע וכן אכ"כ כי אם ג' דינן. נ"ב א' מבליעו ב' אומדו ג' מדלג:

בא"ד ללא ניחא כדפריש' ולהאי כו' מאי קורין ניחא תשמיש כו' כל השיפוע כך סוגי' זו מפורשת לפי כו' במתקלא כו' כצ"ל:

בא"ד ויתארהו בשרד אסרתיה ומאי קורא לא ניחא כו' כצ"ל. ונ"ב פי' ישווהו במשקולת מצאתי בתום' מדייקים:

בא"ד אבל חוט המשקול' יורד כו'. נ"ב והכי פירושו אם יש בחוט המשקולת יורד כנגדו ודו"ק:

בא"ד ומודד הכל אבל כו' הד"א:

דף נט.

תוס' בד"ה כמאן דלא כו' כל מבוי ומבוי בפ"ע כו'. נ"ב פי' מאחר שסילקו כל הרה"ר לצד האחד א"כ אותו צד אינן יכולין לערב יחד דהא לוי' להו מקום אלא כל מבוי ומבוי בפני עצמו והצד השני שיש לה מקום רה"ר מערבין כולן יחד ודו"ק: כזה :

דף נט.

רש"י בד"ה ולא שבך כו' הוי לה שסותם אחד סגי לה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה דפנימית כו' מסלקי להו רה"ר מהכא כו' כצ"ל:

בד"ה דעבוד כו' ד' טפחים. נ"ב הוא ט"ס וטועה המעתיק בין יו"ד גדולה לדל"ת קטנה דפשיט' דמחיצה ד' טפחים לא מהני מידי וכן בדברי הרא"ש ע"ש (עיין במהרש"א):

דף ס.

גמ' כולה תנן מכלל דאי כו' אלפים אמה ולעירובו יותר כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה פירא דבי תורא. נ"ב לשון שוחה פי' רש"י לעיל:

בא"ד ובכל שכונה היו מבואות כו'. נ"ב כזה ג ונכתב עוד בצדו מה שפי' רש"י ולא היו מתקנין לחי וקורה משום דעיר של רבים ונעשית של יחיד ה"ה אי הוה של רבים והרי היא של רבים ג"כ לא היו צריכין ללחי וקורה דדי להן בשויר וכל שכונה הוי שויר לחבירתה אלא האי משום כו' דפרש"י לא קאי אלאו וקורה אלא אשויר קאי פי' ומש"ה צריכין שויר משום דהוה של רבים לאפוקי אם היתה של יחיד כו' וכדפירשו התום' ומה שפרש"י אח"כ שאם לא הוי שויר שאז היה צריך לחי וקורה היינו משום זה מאחר דכל שכונה ושכונה חשובה עיר בפני עצמה מאחר שאינה יכולה לערב עם שכונת חברתה אם כן אין מערבין כולה והיינו מוכרחים לערב מבוי מבוי בפני עצמו כי היכי דליהוי לה שויר וא"כ כל מבוי היה אוסר על מבוי חבירו ע"כ היה צריך לראש כל מבוי לחי וקורה ומה שפירש רש"י לעיל דאפי' לחי וקורה לא מהני היכא שאוסר' אחת על חבירתה דוקא בעיר שהיתה של יחיד כו' אבל בעיר של רבים מועיל אבל היכא שכל שכונה הוי שויר לחבירתה א"כ אין צריכוי המבואות ללחי וקורה דהא כולן רשות א' ודו"ק:

בא"ד בכל עיירות של רבים. נ"ב פי' אותן שצריכין להיות לה שויר כו' ודו"ק:

דף ס.

רש"י בד"ה באלכסונה כו' ואעפ"כ פעמים שהאלכסון רב כו' כצ"ל. ונ"ב כזה :

בד"ה משתכר אות' אמה לרוח העירוב והפסיד כו' כן צריך להיות והד"א:

בד"ה אמר רבא כו' יכול להלך ואין אנשי כו' הכל דבור אחד:

תוס' בד"ה כאן שכלתה כו' דנותן עירובו כו'. נ"ב פי' בפת:

בא"ד כמו שבת. נ"ב פי' ברנלי:

בד"ה אין אלו כו' דלגבי מודד הוה ידע כו'. נ"ב ואע"פ שכתבו התום' לעיל להיפך דבמודד לא מסתבר לחלק היינו טעמא משום דגבי מודד איכא ריעותא דהא כלתה מדתו בחצי העיר אינו מהלך כולה וא"כ המקשה סבר להיפך בשלמא גבי מודד דאיכא ריעותא כדפרישית איכא שפיר לחלוקי אבל בלן בה דליכא ריעותא אם כן כלתה מדתו בחצי העיר הוה כסוף העיר ותו' לו דחף בלן בה איכא לחלוקי כמו שמפרשים התום' ורב דימי מתמה אר' יהושע בן לוי שהוסיף אף במודד כו' ומהפך הסברא וק"ל. ואין להקשות למה אינם מתרצים התום' כפשוטו שהמקשן ידע חילוק בין לן למודד ומתני' איירי בלן בה וק"ל דו"ל שהתום' סבירא להו מאחר דמתני' סתמא נשנית מנין לן לאוקמא דוקא בלן בה אלא מתני' איירי בין בלן בה בין במודד ודו"ק היטב:

דף סא.

רש"י מתחיל הדבור לאז משום דהני עבוד דקה כו' גדר וחמתן כו' כן צריך להיות והד"א. ונ"ב כזה :

בא"ד בתחומי' והני בני כו' אבל היושבים בשויפולה כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה כולי האי כו' דאפי' בלא מתייהו כו'. נ"ב ה"ק לא זו שבני גדר אין מכין לבני חמתן בלא מתייהו אלא אפי' בלא מתייהו יהיו נהרגין מחמתן כולי האי לא כייפו וק"ל ואל תשגיח בספרים הנדפסים מחדש ע"י ספר מוטעה שכך היה דרכו כל פשט שלא הבין מחק וכתב כרצונו כאשר הראתי לך בכמה מקומות שעברו שלמה לורי"א:

תוס' בד"ה עיר העשויה כו' ונר' כפי' רבינו חננאל כו'. נ"ב בתום' שאנ"ן ומורי מיישב פי' רש"י דבני חמתן עשויה כקשת וביניהם אלף ובני חמתן הדרים באמצע הקשת יש להן עד היתר ג"כ אלף נמצא שכלתה חמתן בתחלת העיר ואין להם כל העיר ובני גדר מודדין מן החומה וכלתה מיתתן בסוף חמתן ויש להם כל העיר והקשה אדרבה לפי' ר"ח כיון שאין בין שני ראשי הקשת ד' אלפים ומן חמתן עם הגדר אלפים איך אפשר להיות ראשי הקשת ויתר מאלפים לחמתן דהא אלכסון דחמתן יגיע עד ראשי הקשת כזה ב ודו"ק (עיין במהרש"א) ויתירן הר' יהודה כהן דקאי חמתן כזה ודו"ק עכ"ל:

דף סא.

רש"י בד"ה אף העיר כו' באויר מחיצות ואף ע"ג דיש כו' כצ"ל:

בד"ה אי נימא כו' את כולה אמאי כו' הד"א:

בד"ה והא כמערת צדקיהו קתני ואין שם דוירין דרין כו' כצ"ל:

בד"ה גוו ביה כו' ולהניחו שם הס"ד והשאר נמחק עד סה"ד:

דף סב.

תוס' בד"ה בן נח כו' ומשני דהא דמחייב מיתה כו'. נ"ב פי' התלמוד משני אדלעיל לעולם משיכה אינה קונה כו' ומש"ה הבי' או התום' סוגיא דגמ' דהתם דמשני משום דצעריה והדר פריך מאי לא ניתן להשבין ומשני אינו בתורת השבון כי כל אותה הסוגיא היא לפרש"י כו' כפשוטו אבל לפירוש דקאי על הישראל דמוחל פחות מש"פ צריכא לישב הסוגיא ודו"ק:

בא"ד דלוקמה בגזול מנכרי. נ"ב פי' ואז לק"מ כמ"ש התוס' לעיל:

בד"ה מוהרקי כו' בסוף החולץ ופ' איזהו נשך ואברגני כו' כצ"ל. ונ"ב פי' משרתי המלך אשר"י:

דף סב:

רש"י בד"ה אמר מר כו' דישראל הוא דאסר על כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה ר' יוחנן כו' הדרים יחידים בכרכים כו'. נ"ב ואפילו כמה בעלי בתים דרים בבית א' עד שיהו ב' דרים בב' בתים העתקתי מתוס' שנ"ך:

דף סג.

רש"י בד"ה דארגז כו' והוא אמגוש. נ"ב פי' מכשף:

תוס' בד"ה מאי דרוש כו' בקטורת של נשיאים כו'. נ"ב פירוש כל קטורת שמקריבים הוא משל ציבור 'הוא על מזבח הזהב אבל מעולם לא מצינו שהקריבו ציבור קטורת על מזבח החיצון וכן לא מצינו לעולם שהיחיד היה מקטיר קטורת נדבה אפי' על מזבח הזהב אלא זו מצינו שהיחיד היה מקטיר קטורת נדבה על מזבח החיצון דהיינו של נשיאים והוא הוראת שעה לחינוך הבית כן איתא לשם וכה"ג איכא למימר נמי גבי בני אהרן שהקטירו קטורת נדבה על מזבח החיצון לחינוך ומשום הוראת שעה וק"ל:

בא"ד אל' הממונה דמערכה שניה כו'. נ"ב וזהו קרא דונתנו בני אהרן וגו' דכתיב אחריו וערכו עצים על האש וק"ל:

בא"ד שעל מזבח החיצון לקטורת. נ"ב אין לומר שהיו מקטירים עליהם קטורת אלא שהיו חותנין גחלים מן המערכה של מזבח והכניסו לפנים על מזבח הזהב להקטיר קטורת בכל יום ע"ש:

בד"ה כל הנותן כו' הא דקרי לי' עירא היאירי כו'. נ"ב פי' מיאיר בן מנשה:

דף סג:

רש"י בד"ה לא נעגש כו' שטבל כו' הס"ד:

תוס' בד"ה כל זמן כו' ותחלה שם היו גס כו' כשהוליכוהו לקו ונלה כו' ארון אחד היה וקאמר התם קרא מסביע ליה לר' יהודה פי' שאומר שני ארונים היו הארון וישראל יושבים בסוכות והלא ארון בציון היה מאי עבדי לי' רבנן שאומרים ארון אחד היה אלא שהיה בקירוי עד שלא נבנה כו' כצ"ל:

דף סד.

רש"י בד"ה היו שם בבית הנכרי הס"ד:

בד"ה ה' שכירין כו' היו צריכין לתת כולן בעירוב. נ"ב ומוקא שכל חדר וחדר או עליה פתוח לחצר כדלקמן בפירוש רש"י (עירובין דף ע"ב) וכן בתוס' ע"ש:

בא"ד והשתא דרשותא נכברי כו' והני דירה ודאי לאו דידהו היא כצ"ל:

תוס' בד"ה בטלו רשותיכו כו' לכל אחד מאותן שעירבו. נ"ב פי' ובכאן איך שיך שיבטל לכל אחד ואחד דהא כל אחד צריך לבטל וזו"ק אבל אי לא היה צריך לבטל לכל אחד הוא שפיר דמי דכל אחד היה מבטל לאותו אחד שביטל חבירו ומתוך זה היו כמו שנתבטל לכולם וק"ל:

בא"ד דאית ליה לעיל בעין רעה מבטל כו' כצ"ל:

דף סד:

רש"י בד"ה שחמצו כו' היה הס"ד:

בד"ה אין פותחין כו' עקירה ר"ג כו' הד"א:

תוס' בד"ה שכיון רבן גמליאל כו' מבגאי גזר כו'. נ"ב פי' דינה בת יעקב ומבגאי כלומר נכרי אחד מל עצמו בכדי:

בד"ה פותחין כו' שיפייסוך קסבר אין פותחין כו' כצ"ל:

בא"ד איבעית נדר כו' כצ"ל. ונ"ב פי' מחמת ביעתנתא דאחרים נדרת:

דף סה.

גמ' בגדו כמו נחל כו' כצ"ל:

שם אי אמרה לי אס כו'. נ"ב ס"א אמרה לי אס קריב כותחא לא תגרסי:

שם אי קרעתן כינה. נ"ב לכאורה נ"ל פי' אס הרגתי כינה והיתה נמאסת עלי וכן אמרינן בפ' הממונה מאי משמני דקרצו לי שנא דקטולי הוא כו' אכן בערוך קצת משמע שהוא לשון דיבוק ואחיה דומיא דקרצה שפתה וא"כ לפי זה כוי פירוש אס נדבקת בי כלומר עוקצת ומשום צערא הוא וק"ל:

שם לא איברי סיהרא. נ"ב תרגום של לבנה סיהרא וכן בערוך וכן בטור:

שם הבא מן הדרך אל יתפלל כו' ימים שלשה ואבינה בעס וגו' כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה בצר אל יורה בדקתי אחר מקרא זה ואינו בכל כו' כצ"ל:

בד"ה כיומא דאיסגנא כו' ולא מסוכרי' ביה. נ"ב פי' מקיזין:

בד"ה ניתן בשבעים כו' בגימטריא ויצא כו' הד"א:

דף סה:

רש"י בד"ה דאתא עכו"ם כו' ולא עירבו מאתמול ולא היו מטלטלי בחצר כי אתא כו' כצ"ל והד"א. ונ"ב בס"א לא גרסינן ולא עירבו מאתמול וה"נ כוי מצי מטלטלי בחצר:

תוס' בד"ה אוקלעו כו' הלכה כר' יהודה. נ"ב פי' וא"כ שמעינן דר' יוחנן לית ליה כל המיקל בעירוב 'הא דפסק רבי יהודה ור"ש הלכה [כרבי יהודה] ג"כ נימא תלמודא לית ליה האי כללא דהא פסיק כר"ש 'זו"ק וכן יראה מדעת התוס' בדף ע' בד"ה הב"ע דהוא ומית דאנן קי"ל כר"ש:

דף סו.

תוס' בד"ה דאתא עכו"ם ולסוף שמעתא קאמר למ"ד כו' כצ"ל:

הגה"ה וערבו עמו שטבל עירוב כצ"ל. ונ"ב פי' כשמת באותו שבת ולא אמרינן הואיל והותר כו' וק"ל:

דף סז.

רש"י בד"ה שכח אחד כו' לבטולי וכי שכח כו':

מהרשייל – חכמת שלמה · עירובין

דף סז:

גמ' דאמר רב יוסף אמר רב כהנא כי הוינן כו' הוה אמר לן בדאורייתא כו' אמר ליה דתניא הזאה כו' כצ"ל. ונ"ב כך גירסת הרי"ף בכל המקומות וגירסת הרא"ש מכדי הזאה כו' וגירסת הרי"ף עיקר בעיני. דש"י בד"ה והם אמרו כו' לא גזר מאי טעמא כו' הד"א:

בד"ה בדאורייתא כו' דברי תורה אבל כו' הד"א:

תוס' בד"ה וישראל כו' במקום אויר של מבוי כו'. נ"ב פי' אינו חשוב כמותו וא"כ אוירא דמבוי ניחא ליה וק"ל:

דף סח.

רש"י בד"ה עד שלא כו' לשאר פתחים נמחק:

בד"ה פנו לי מאני בחצירו כו' כצ"ל וכן בעמוד השני ברש"י. ונ"ב כזה:

תוס' בד"ה לשבות כו' וא"ת דבההוא ינוקא כו'. נ"ב היינו דלא גרסי זיל אחיס אבל נוסח שלנו הוא גירסת הרי"ף עי' באשר"י פרק ר"א דמילה:

בד"ה כיון דאי כו' אס יש לו נמחק. ונ"ב לא נ"ל:

בד"ה תניא אין כו' ב"ש וב"ה דבדר זה כו'. נ"ב פי' במתני' דחישב עליו שהרי כמה תנאי ואמוראי פליגי בבריירה ודוחק לומר דפליגי בפלוגתא דב"ש וב"ה הלא ב"ש במקום ב"ה אינה משנה אלא מעולם לא נחלקו ב"ש וב"ה לשם והני בריי' דלעיל בפלוגתא דבריירה אחייא כפלוגתא דאינך תנאי דפליגי בבריירה וק"ל:

בד"ה אמר רב הושעיא כו' דלא הוי פי' משום כו' כצ"ל:

דף סח:

גמ' משמיה דרבא לא דכ"ע כו' כצ"ל:

שם ורשב"ג אומר צוקי וביתוסי אינן אוסרין נמחק:

רש"י בד"ה ניתיב מר כו' חצרך דהא כו' הד"א:

דף סט.

תוס' בד"ה כיון דחזייה כו' ונזמים וטבעות אסור כו' כצ"ל:

בא"ד דתנן בטבעת שאין עליה כו'. נ"ב פי' מאחר דהברייתא לא קחשיב אלא נזמים וטבעות אס כן לא בא למידק מיניה אלא דטבעת חשיב תכשיט וה"ה חומרתא א"כ ניתי ראייה ממתני' דטבעת חשיב תכשיט ודו"ק:

דף סט:

תוס' בד"ה אי כר"מ כו' בסופו אפילו רע לשמים ורע לבריית כצ"ל:

בד"ה ושלום מותר כו' דהתם איירי בנכרי הבא לדור כו' כן הוא בס"א וכן מצאתי באשר"י:

בא"ד תני קסטור אוסר כו' כצ"ל בכל הדבור:

דף ע.

גמ' לא צריכא דאע"ג דאמרי קני כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה אבל אין אחד שעירב עם אחד נוטן כו' כצ"ל:

דף ע:

תוס' בד"ה וקתני חוץ כו' יכול לבטל ופריך לה לברייתא כו' הותרה לשאר שבת לאפוקי כו' פירוש דשוב מותבינן לרב נחמן כו' כצ"ל:

דף עא.

רש"י בד"ה אע"פ כו' בנכסיו אוסר הס"ד ואחר כך מה"ד אע"פ כו':

בד"ה כלך אצל כו' ואמרינן כמאן כו' כצ"ל:

בד"ה ור"ש כו' עם שני מבואות כו'. נ"ב פי' שאין חילוק בין שני חצירות לשני מבואות וק"ל:

בא"ד ה"ג אע"פ כו'. נ"ב נ"ל דהכי פירושו כמו שאמר ר"ש היבא שעירבה חצר אחת כו' דמועיל אף שלא שיתפו המבואות יחד הכי נמי אמרינן הבא אף שלא הניחה החצר עירוב כלל אלא משותפות כבר א"כ ה"א שצ"ל המבואות גם כן משותפים יחד אפילו הכי אמרינן דמועיל השיתוף של החצר אף שלא שיתפו המבואות יחד עיין בפ' הרב רבי יהונתן ודו"ק:

תוס' בד"ה ומקני רשותא כו' שלא תטרף דעתו עלי' כדאמרינן בפרק מי שמת קונין משכב מרע ואפילו בשבת ולא לחוש לדברי ר' אלעזר פי' דבעי קנין אלא שלא תטרוף דעתו ואין לומר כו' כצ"ל (עיין במהרש"א):

בד"ה בחצר שבין כו' בין לר' מאיר בין לרבנן כו' כצ"ל:

דף עא:

רש"י בד"ה בסומכין כו' פליגי רבנן כו' חצר וכן תדאי כו' הד"א:

בד"ה ואי חד טעמא הוא דאי מדר' אליעזר ה"א טעמא וכו'. נ"ב האי לי שנא מנומנס מאד חדא דקאמר ה"א כו' ואפשר שכך הוא האמת דר' אליעזר לא פליג אלא ביין אבל בפת הוא מודה דסומכין על שיתוף במקום עירוב ועוד מה שכתב דטעמא דר"א לאו משום דאין סומכין כו' זה אינו דבדואי משום דאין סומכין הוא דאי סומכין אס כן אפילו לפי מה דקי"ל אין עירובי חצירות אלא בפת אפילו הכי סומכין על השיתוף שעשה ביין וכן פסק כרא"ש והטור להדיא והכי הוא ראוי להיות דאי לאו דר' אליעזר ה"א דסומכים על שיתוף בפת דטעמא דר' אליעזר לאו משום דאין סומכין לעולם על שיתוף אלא כו' נ"ל (עיי' במהרש"א):

תוס' בד"ה שמן סצף כו' בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אף ע"פ שמוספיין טומאה על טומאתו וקאמר בגמ' קסבר ר"ע כו' כצ"ל. ונ"ב דאל"כ מאי הוספה דר"ע הא כבר נפסל השמן וקאי:

בד"ה בפת כ"ע כו' אס מועיל למבוי אומר ר"י דמצינו לפרש תרי חומרי בעירובין דלעיל דאי אמר הלכה כר' אליעזר בן תדאי לא הוה ידעינן מאי טעמיה ואי אמרינן הלכה כר"מ ה"א בחדא בהא דאין

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

סומכין על עירוב במקום שיתוף כדמשמע לישנא דר"מ דאמר מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי דמשמע דאע"פ שעירבו צריכין עדיין להשתתף אבל על שיתוף במקום עירוב סומכין קמ"ל הלכה כר"א בן תנאי דאין סומכין על שיתוף במקום עירוב דמסתמא בא לגלות דהלכה כר"מ לגמרי ומיהו פירוש הקונטרס דלעיל גבי תרי תומרי ניחא טפי וא"ת כשעירבו כו' כצ"ל:

דף עב.

גמ' חד אמר מחלוקת במחיצות שאין מגיעות כו' וחד אמר מחלוקת במחיצות המגיעות כו' כצ"ל. וגי'ב הגירסא נכונה כאשר הנהתי דאל"כ טעמא דבית שמאי אתא לאשמועינן כדמקשין התוס' בשמעתא לקמן וכן מצאתי נ"ל:

תוס' בד"ה בפת כ"ע כו' וחצר בעי ד"א כו' כצ"ל:

בד"ה נהנו העם כו' אסורה עם שניהם כו'. נ"ב פי' מאחר ששני מבואות לא עירבו יחד דלית להו לרבנן הא דרבי שמעון בג' חצירות כו':

בסה"ד ואין עירוב מועיל במקום שיתוף כצ"ל:

בד"ה ומודין כו' כעין אותן הבחורים הבאים ללמוד כו' אף ע"פ שחלוקים מבעל הבית כו' ובבישול ובכל דבר כו' כצ"ל:

דף עב:

רש"י בד"ה אלא ללישנא כו' ב"ש אי לימא כו' הד"א:

תוס' בד"ה ר' יהודה כו' א"י על שם עירו כו'. נ"ב פי' וגרסינן הסבך:

בד"ה כמאן כבית הלל כו' דמינו דהני אסרי הגך חבורות נמי אסרי אבל לא כו' כצ"ל:

דף עג.

רש"י בד"ה דמינו דהני כו':

בא"ד לכולן דיקא נמי כו' הד"א:

בד"ה ה' חצירות פתוחות זו לזו נמחק ומתחיל הדבור ערבו בחצירות כו'. וגי"ב כזה:

דף עג:

גמ' התם דאפקיה ועייליה כיצד משתתפין במבוי כו' התם נמי דאפקיה ועייליה כו' כצ"ל ונמחק איתוביה:

רש"י בד"ה כולה ר"מ כו' משום דרובן עירבו כו'. נ"ב פי' מאחר שרוב החצר עירבו עירובי חצירות ואחד מהן רק שכח ליבא למיחש אבל שכח אחד מבני מבוי דהיינו כל החצר שכחו מלהשתתף איבא למיחש והוא הדין אם שכח נמי אחד מן בני החצר ולא שיתף שרי וכן מצאתי בפי' הרב רבי יהונתן:

תוס' בד"ה אלא פשיטא כו' והיינו טעמא כדפרישית דאפילו כצ"ל:

בד"ה בני חבורה וכו' ועייליה דאע"ג דיכול לומר דכל חד וחד הביא פת בחצר זה דרך מבוי כדי לסעוד כו' כצ"ל:

דף עד.

תוס' בד"ה עד שיהו כו' חדא כיון שאין כו' תורת פתח להקל ועוד יש כו' בפתח גמור יהא בחלון שבין חצר לחצר תורת מחיצה כו' כצ"ל:

דף עד:

רש"י בד"ה אין מערבין כו' וחלונות ביניהם כו'. נ"ב כזה*:

תוס' בד"ה מבוי שצידו א' נכרי פי' וחצר וצידו כו' כצ"ל:

בא"ד דמיררת דהנכרי אינו אוסר עליו דנקרא כיחודים ואע"ג דטעמא דיחיד אינו אוסר משום דלא שכח דמיררת מ"מ לא פלוג רבנן לענין יחיד וכן פירשו התוס' פרק הדר דזו"ק:

בא"ד כדפי' בקונטרס כו' כצ"ל:

בד"ה ה"א כו' למבוי ולא משוי להו עירוב נמי בחד כו' שצידו אחד נכרי גס לפי מאי דמוקי טעמא דרב משום דאין מבוי ניתר כו' איירי כשאינו כי אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא ועל ידי חלונות חשיבי כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד י"ל דה"א כו'. נ"ב הוא פי' אחר בפני עצמו על הסוגיא ולבאורה שגם הוא מדברי ר"ת אבל בתוס' שג"ן מצאתי ח"ל וצריך לומר דלא כפרש"י ור"ת דה"א כו':

בא"ד והוה מפרשין דאיבא טובא כו' כצ"ל:

בא"ד כמו כן פתוח לרה"ר כזה*:

דף עה.

גמ' אי הכי היינו דשמענא כו'. נ"ב נ"ל דה"ק שיש עוד טעם אחר איסור למבוי ולפי זה יהא החצר מותר מש"ה איצטרריך ר' טבאל לאשמועינן כו' אבל בתחלה לא הייתי יודע שום צד טעם לאיסור זולת הטעם שאסיר חצרות ובתים של ישראל לעשות יחיד במקום נכרי וק"ל:

שם ולא עירב שתיאן אסורות כו'. נ"ב היינו בדלא בטיל אבל אי בטיל רשותו כולי עלמא מודו בין אביי ורבא דלעולם הפנימית שריא וק"ל:

רש"י בד"ה אסור לעשות כו' יחיד וירא מן הנכרי כו' כצ"ל:

בד"ה ושכח כו' ולא עירב שתיאן כו' הד"א:

דף עה:

גמ' ע"כ לא קאמרי רבנן הכא אלא דאמר לה אדמבטלת לי קא אסרת עלי אבל התם מי קאסרת כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה י' בתים כו' כדאמרן בפירקין והדר שם כו' כצ"ל. וגי"ב פי' שבית שער אינו אוסר:

בד"ה שלשה בתים כו' לחצר זו וזה לזו כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה ע"כ לא קאמר כו' ושכח א' מהן. נ"ב פי' מן הפנימית:

בא"ד ולא עירב דבלאו הכי כו' מוקי נפשייהו ככולהו כו' כצ"ל:

בא"ד מי נימא נמחק:

דף עו.

גמ' ולגבי דהאי בית שער ולגבי דהאי בית שער ולגבי דהאי בית אמרו ליה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה שניהן כו' הכא מדרבא ונראה כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה פחות מד' לאו פתח הוי למעלה כו' הד"א:

תוס' בד"ה ושנים כו' על ח' טפחים מאחר דבעגולו כ"ד טפחים ע"כ באמצעו ח' טפחים דכל

שבהיקויפו ג' טפחים ברחבו יש טפח וכשתסיר כו' כצ"ל:

דף עו:

רש"י בד"ה אבל הכא כו' מעגולה בעי כו' הד"א:

בד"ה מכדי כל כו' ואלכסונא בעיגולא וכל דבר כו' זויות כמה כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה וכי מקפת כו' חמיסר פושכי. נ"ב תרגום של טפח:

בד"ה לול ארובה כו' הבית מי אמרינן כו' עם זה או לא כו' הד"א:

בד"ה אויר שתי כו' ורשות שתי החצירות כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה ורבי יוחנן כו' ריבוע בתוך העיגול כזה. נ"ב צורה זו* וגי"ב הציור כזה הוא לפי' התוס' דהכא שעושין העיגול מתוך הריבוע וריבוע מתוך העיגול אבל בתוספות דסוכה פירשתי הציור בענין אחר שהוא מכון ממש שעשה ריבוע באלכסון מתוך ריבוע החיצון ואח"כ תעשה העיגול בין ריבוע הפנימי לבין ריבוע החיצון שאז נראה לעינים שריבוע הפנימי הוא חציו של חיצון ממש ויהיה ארכו ורחבו של ריבוע כפנימי אמה וב' חומשין שהרי הוא מכון באלכסון של אמה על אמה דזו"ק:

בא"ד ובעיגול מתוך ריבוע שלש חתיכות כו' אם ב' שהוא חציו של חיצון דהיינו תלתא פחות מן העיגול אלא שהתלמוד כו' מנו ריבוע ריבעה כלומר פחות רביע מריבוע החיצון כו' כצ"ל:

בא"ד ריבוע מנו עיגולא פלגא. נ"ב סו' הריבוע פנימי יהיה פחות מן העיגול פלגא. ונכתב עוד בצידו ובסוכה פירשו עוד התוס' בלשון אחר וז"ל וריבוע הפנימי נתמעט מריבוע החיצון פלגא וריבוע ופלגא קיימי אריבוע חיצון עכ"ל. (עי' במהרש"א):

דף עז.

גמ' אין בו ארבעה על ארבעה מעלין כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה ורב לית כו' נוטל מעני ונותן לו. נ"ב פי' לעני:

בד"ה אם יש כו' עשרה משתמש כו' הד"א:

דף עז:

רש"י בד"ה בנה איצטבא של עץ הס"ד:

בד"ה סולם כו' שקורין דגריין כן הוא בס"א:

תוס' בד"ה מקצת עלין כו' ומדמסיק עלה דכ"ע טלטול מן הצד שמיה טלטול כו' כצ"ל. וגי"ב פי' ועוד מזה נלמד דהלכה כרב לענין טלטול מת:

בא"ד והוי מצני למימר כו'. נ"ב פי' דאיירי בטלטול המת להצינו מן הדליקה:

בד"ה אי הכי כו' ואפי' הטוי סולם כו'. נ"ב פי' להטות כסולם מחלון לחלון.

בא"ד דשרי דסבירא להו סולמות של בבל צריכין קבע כו' כצ"ל:

בד"ה אם יש כו' אלא המדרגות בולטין זה על גבי זה. נ"ב לאז דוקא זה על גבי זה אלא כל אחד בולט מעל חבירו וזה נמצא ג"כ במקצת מדריגות שלנו דזו"ק כזה *. נ"ל וכן מצאתי אבל במרדכי כתב זה על גבי זה ממש ע"ש:

דף עח.

רש"י בד"ה דקלים כו' למעטו א"צ כו' הד"א:

תוס' בד"ה צריך סולם כו' דכי משך ליה כו' כצ"ל:

דף עח:

תוס' בד"ה חקק להשלים בכותל בכמה כגון שהכותל עב כו'. נ"ב פירוש דאם כן ע"כ עובי הסולם שאחורי השליביות המחבר אותן יפסיק בין חווקי הסולם לחווקי הכותל מצאתי בתוס' שג"ן.

בא"ד בסוף הכותל בקרן זווית. נ"ב פירוש אצל הכותל בסופו סומך הסולם כצ"ל:

בד"ה א"ל כו' שלא ישאר מן הסולם כו' כצ"ל. וגי"ב פירוש בלא חקיקה בכותל:

בד"ה וכן שתי כו' כמו חריץ כו'. נ"ב וקאי ארישא דמתני' חריץ שבין שתי חצירות עמוק י' ורחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד וכן לשתי גזוזטראות:

בא"ד כדאמרינן בגמרא ופחות מכאן דקאמר דמתני' חוזר וקאי אנסר כצ"ל והס"ד:

דף עט.

גמ' חזו למעלה מזו נמי לא אומרן כו' כצ"ל. וגי"ב פי' לאז דוקא זו על זו אלא אחת יוצאת גבוה מן הכותל ויתר מחבירתה וק"ל:

שם כיון דאיבא תקרה כי מיפחית כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה אבל לאורכו כו' מארבעה הס"ד:

בד"ה שלא יתן כו' קלי קלי אכלה. נ"ב לשון פורתא עיין סוף פרק מי שהוציאזוה (עירובין דף נ"א):

בד"ה בגוב כו' עיר זו אלז כו' הד"א:

בד"ה שמעת מינה כו' לתקרה שהן מחיצות כו' כצ"ל:

דף עט:

תוס' בד"ה ש"מ כו' שבין ב' חצירות איירי דפליגי ביה רב ושמואל ומיבעיא ליה כו' כצ"ל:

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

בד"ה ואבע"א כו' לבי נשי ופי' שם בקונטרס דפינה כדי שלא יבא להוציא משם לחצר משמע קצת כו' כצ"ל:

בא"ד לפנות כליו. נ"ב פי' ולא צוה לנעול וכן במרדכי:

בא"ד ומיהו מצי למימר כמו שפירש בקונטרס וליכא למיחש דלמא אתו לטלטולי אלא כשרואה כו' כצ"ל:

בד"ה ומזכה להם כו' גדול ממש כו' וה"ה כו' ואין לתמוה לר' יוחנן היאך יש יד לקטן לזכות דהא ממה נפשך אמה העברייה נמי קטנה היא כו' כצ"ל. ונ"ב ואין לתמוה לר' יוחנן פירוש שמפרש נמי גדולים הזכר במשנה אפי' קטנים רק שאינם סמוכים על שלחן אביהם:

בא"ד אין קטן זוכה לאחרים הא אמרינן בפרק התקבל שאני שיתופי מבואות דרבנן וא"ת אמה כו' כצ"ל:

בד"ה ועל ידי אשתו כו' סתמא דמילתא נקיט להו כו' כצ"ל:

בסוף ד"ה אם טעם כו' הא אין בו כ"כ. נ"ב פירוש אלא עיקר כמו שפירש ר"ת:

דף פ.

נמ' חנם ואמרו לי סבי דפומבדיתא כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה הכא תנן בעירובי חצירות כו'. נ"ב פירוש כי שיתופי מבואות בכלל עירובי חצירות לאפוקי תחומין שאינן בכלל חצירות וכל עירוב שאינו בתחומין קרי ליה סתמא עירובי חצירות נ"ל:

תוס' בד"ה רב אמר כו' דלא אסר עליה ולא גמר ומקני כדפי' בקונטרס כו' בזמן שהן מועטין סגי כו' כצ"ל:

בד"ה מעשה כו' בתחומין הוא ואף ע"ג כו' עליה דרב רב תנא כו' י"ל דר' חייא ור' ישמעאל בר' יוסי כו' לעיל בסוף פ"ק דתחומין כו' כצ"ל:

בא"ד ור"י דמיקל לטעמי'. נ"ב בפרק בכל מערבין ונכתב עוד בצידו וקשה לי א"כ לפרש"י קשה הלכתא אהלכתא דהא קיימא לן לעיל כר' יוסי והכא קי"ל כר' חייא ורב וי"ל שלא קשה דבודאי כך הוא אליבא דרב אבל לפי המסקנא דקי"ל בין עירובי תחומין בין שיתופי מבואות צריך לזכות אלמא דלא מיירי במה שהוא לאוריייתא או דרבנן:

בד"ה רגיל אין כו' דמסתמא לא קפיד מ"מ כו'. נ"ב כי פי' הבריייתא שאמרה שלא מדעת בעליהן אינו עירוב היינו בשמוחה הבעל וכן באשר"י ונ"ל שדקדקו מדאמרינן בעל כרחו היינו ע"י אשתו וא"כ אמאי קרי בעל כרחו אלא דאיירי במיחה וק"ל:

דף פ.

רש"י בד"ה כל שהוא אין צריך להוסיף ור' יוסי פליג את"ק כצ"ל והס"ד:

בד"ה זאת אומרת כו' לפרושי אתי הס"ד:

בד"ה בד"א דצריך דעת הס"ד:

תוס' בד"ה שאני התם כו' לטולטל מן הבתים ומן כו' כצ"ל. ונ"ב כדפי' לעיל דו"ק:

בד"ה אנב אורחא כו' וחצי חצי חציה לטמא כו' כצ"ל:

בא"ד ואכלולה תנאי קאי כו'. נ"ב פי' הא דקתני וחצי חצי חציה כו' דו"ק:

בא"ד לפסול את הגויה בשני ביעים. נ"ב אלמא דחצי חציה לא קאי אכבר דר' יהודה אלא מדברי ר' שמעון לחוד היא דו"ק:

דף פא.

נמ' בד' פרכים אלו משחיטים כו' ורב אילא אמר רב יהודה כו' שמא יאמר לו כו' כצ"ל:

שם ר' יהודה אלא גברא אנברא כצ"ל. ונ"ב בס"א דגרסין א"ל נ"ל הא דמסיק ולא פליגי כו' מדברי סתמא דתלמודא הוא דמפסיק וקאי והוכיח דפליגי והדר חוזר לסוגיא להשיב רב אשי לרב אחא מיד על תמיהתו דו"ק:

רש"י בד"ה בשזיכה כו' ואמר לו זכה לו בו כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה דבר תורה כו' דדריש ליה אמשיכה. נ"ב פי' ר"ל:

בא"ד ובכה"נ קאמר התם ועוד אפשר כו' כצ"ל:

בא"ד קנין בכסף. ונ"ב ל"ג קנין כספו:

דף פב.

תוס' בד"ה א"ר יהודה אימתו בזמן כו' דמשחק בקוביא פסול משום דאסמכתא לא קניא היינו לרבנן כו' ולהכי לא גמר ומקני דמעיקרא כי אתני אדעתא דלא יהיב ליה אסמכתא קמתני דטועה וסבור כו' דבידו לגמרי ולא גזים כי היאי דאם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא או היכא דלאו בידו כלל ואפ"ה מיר ומקני כגון קוביא וכהאי גוונא לא הוי אסמכתא אבל היכי כו' בגט פשוט כל כי האי גוונא כו' כצ"ל:

בא"ד אלא בב"ד חשוב כו'. נ"ב פי' ג' אנשים וכן בטוח"מ בשם מהר"ם:

רש"י בד"ה אלא כל כו' דלא יניח עד דאיתא כו' כן הוא בס"א:

בד"ה וכמה בר כמה שני הוי כצ"ל:

בד"ה כבר ארבעה כו' וטפי מזב ארבעה כו'. נ"ב פי' שאז הוא בר חמש שזים אחד בשנה חשוב כו' יד"ק אי נמי קאי על בן חורפיה ואל תשגיח בדפוס לובלין כי תלמיד טועה הגיהו שוב מצאתי להדיא באור זרוע הארוך כפרש"י שלנו:

דף פב.

נמ' העברים ולא על ידי כו' אומר ככר בפונדיון כו' כצ"ל:

שם אלא כאידך רב חסדא דאמר צא מהן כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה אמר רב יהושע כו' עליו ורב אסי כו' הד"א:

תוס' בד"ה מערב כו' קטן ממש מדאמר בין מדעתן בין שלא מדעתן ושלא מדעתן אמרינן בגמ' היינו דאמרי לא וגדולים פשיטא דיש בידם למחות אפי' סמוכים על שלחן אביהם כן פי' ר"י בפסחים בריש פרק האשה כן הוא בתוס' שני"ן:

דף פג.

רש"י בד"ה אי דמדברית כו' לקב קמ"ד לסאה הד"א:

בד"ה אי הכי כו' ושיבסר ומשני כו' הד"א:

בא"ד נשאלו ב' חומשין כו'. נ"ב נ"ל דלא דק דהא מתחילה כי נשאלו ג' ביעים פחות חומש התנא' שלהם לא היה ג' חומשין אלא פחות חומש מן החומש שנחסר וחומש שלם צא מהן שנחסר בחשבון אם כן לא נשאר רק ב' חומשין פחות חומש מן החומש דו"ק:

תוס' בד"ה קע"ג ולא דק. נ"ב פי' תלמודא.

בד"ה שלישי דידיה כמה הוי שיתין נכי תרתני. נ"ב התנא' לא גרסי חמשין ותמניא נכי תילתא וק"ל:

בד"ה יתירה על כו' קרוב לב' חומשין. נ"ב פי' פחות חומש מן החומש דו"ק:

בא"ד ס"ט ביעים וחצי חומש. נ"ב נ"ל ועוד מעט יותר דו"ק:

דף פג.

רש"י בד"ה היינו חלון כו' ובלבד שלא יורידו למטה כו' כצ"ל:

בד"ה היינו חריץ כו' לארץ דהוא לזה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה ז' רבעים כו' וחומש ביצה ונ' ועדות כו'. נ"ב נ"ל דהוא חומש ביצה פחות חומש דו"ק:

בד"ה קא ס"ד כו' והם כנגד החלונות כו'. נ"ב מפרש ר"י דלא מיירי כשהמרפסת מפסקת בין עלייה לתל דאם כן לא היו יכולין להשתמש שם מן העלויות בשלשול לחומיה אלא בזריקה דרך אויר כמו במופלגות דסיפא אלא מצדדין נגד החלונות שאין המרפסת מפסקת תנא' שני"ן:

בא"ד דתו ליכא בסולם תורת מחיצה. נ"ב פי' בסולם העליונה:

דף פד.

רש"י בד"ה ה"ג מסתברא דמאי לחצר אף לחצר קאמר ובדיורי כו' כצ"ל:

בד"ה אלא על כו' ואסור לרב נמי כו' הד"א:

דף פד.

רש"י בד"ה וכן שתי נמחק וכן:

בא"ד מתרת בהן הס"ד:

בד"ה לאו משום כו' ופחות מעשרה הוא לה כו' כצ"ל:

בא"ד ופיתחה בעשר אמות לרשות הרבים. נ"ב פי' או פחות לאפוקי מיתר על עשרה דהוי כפרוצה והוי כרמלית וק"ל:

בד"ה בכומאתא כו' וסודריהם נמחק:

תוס' בד"ה גג הסמוך כו' ומשוי להו קרפף כו' כצ"ל:

דף פה.

רש"י בד"ה זה מוציא כו' ובדין הוא דזוז נמי כו'. נ"ב כי איסור דרך אויר ליכא אלא משום גזירה אפי' לשמואל הלכך די בהיכר קצת וכן משמע להדיא לקמן בשמעתא ורב שאומר אין אוסר דרך אויר היינו שאפי' היכרא לא צריך וק"ל:

בד"ה דאי דרב דהוא נמי רביה מיניה הד"א:

בד"ה זה משתמש כו' המחיצה אוסרת ומותר כו' דרך חלון למרחוק אלא כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה שני בתים כו' לזה תשמיש בנחת וחבירו בקשה. נ"ב נ"ל לפי הס"ד דגמ' דו"ק:

דף פה.

גמ' לא דקיימי כחצוצה כו' נ"ב כזה *:

שם חצירו של בן בוניים בן בוניים אתא לקמיה דר' כו' כצ"ל. ונ"ב ס"א בוניים בן בוניים אבל הרי"ף והרא"ש גורסים בן בוניים:

רש"י בד"ה עירוב משום דירה כו' והוי כאילו כל כו' כצ"ל:

בד"ה בוניים נמחק ומתחיל הדבור בן בוניים כו'. בפירושים אחרים נמצא זה בפ'י רש"י בן בוניים תלמידו של רבי אתא לקמיה לבית המדרש אמר רבי לתלמידיו פנו מקום לבן מאתים סבור היה רבי שזה עשיר יותר מבן בוניים. אביו של זה בוניים יש לו אלף כלומר עשיר יותר אמר לו לר' ישמעאל כשאתה מגיע אצל אביו לבוניים אמור לו כו':

דף פו.

גמ' לא תהא מחיצה גדולה כו'. נ"ב פי' ומאחר שיש כותל המפרקת דיו בכך וא"צ מחיצה וק"ל כן מוכח לקמן:

שם מאי שנא למטה ממש דלא דעריבי מיא כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה צריך שיראו כו' עשרה טפחים בתוך המים. נ"ב ובאלפסי פי' ט' בתוך המים והעשירי למעלה ולבית הלל ט' למעלה מן המים והעשירי בתוך המים וכן פי' הרא"ש:

בד"ה קורה ארבעה כו' על רבא מיתר על כן אמר כו' קא מויתב דסבר דהויא משום היכר כו' כצ"ל:

דף פו.

רש"י בד"ה ויש בה צ"ל שיש בה כו':

תוס' בד"ה קורה ד' כו' ולרב נמי דאית ליה כו'. נ"ב בפרק כל גנות:

בד"ה הא קא איזל דלי לאידך גיסא פי' הקונטרס כו' כצ"ל. ונ"ב ברש"י שלנו אינו:

בא"ד וכן הא דפריך כו'. נ"ב קצת קשה פשיטא דאם קאזיל דלי כו' פריך דוקא לרב יהודה ולא לרב הונא כ"ש הך פירכא דעריבא מיא ונ"ל דה"ק וכן הא דפריך תחת הקורה כו' זהו לכאורה משמע אליבא דרב יהודה דחייש לאערובי מיא אם כן הכי נמי מפרשינן הקושיא הראשונה דקאזיל דלי דוקא לרב יהודה אף שלכאורה משמע דלכ"ע פריך דו"ק:

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

בד"ה אלא קל כו' אסור דהלכתא כאיכא כו' מן הכותל שביניהן כו' הקורה מתרת בלא כו' אמת המים או ים כו' כצ"ל:

בד"ה גזוזטרא כו' ואמרינן גוד אחית לכל אבל כו' כצ"ל:

דף פז.

רש"י בד"ה לימא כתנאי כו' כרמלית הס"ד והשאר נמחק:

בד"ה והא כי כו' וקאמר לא יחליפו כצ"ל:

דף פז:

נמ' אלו מעלין מכאן ואוכלין ואלו מעלין מכאן ואוכלין כו' מן המים אין ממלאין כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה נמי אמר כו' שלא יחליפו הס"ד והשאר נמחק:

בד"ה חוקק כו' לנקב ממלאין כו' הד"א:

תוס' בד"ה אלא א"כ כו' דאמרינן אין ספינה כו' והוי מים למעלה כו' כצ"ל:

דף פח:

נמ' הכי איתמר אמר רבא כו'. נ"ב הסוגיא הזאת תמוה אם לא שגרסינן לעיל אמר אביי ולא גרסינן אמר ליה ודו"ק:

דף פט.

רש"י בד"ה כ"ע לא פליגי דאמרינן כו'. נ"ב פי' ולא אמרינן איך מותר להשתמש למעלה הא נפרץ במלואו לרשות הרבים מכל צד וכן פירש רש"י כה"נ לקמן בשמעתא דגנין השוין כו':

תוס' בד"ה גזירה משום כו' ר' יוחנן לעיל בריש חלון כו'. נ"ב לאו שכך אמר להדיא ואלרבה אמרינן שם ולא שרי ר' יוחנן אלא בכותל שאין בו ארבע אבל יש בו ארבע אסור אלא שהתנא' כתבו לשם דלא איירי אלא בכלים ששבתו בבית אבל שבתו בחצר שרי אפילו בכותל ארבע וראייתם מהא דלקמן בפירקין:

בד"ה רב אמר כו'. לטלטל מגואלי לבראי ומבראי לגואי הוי כו' כצ"ל. ונ"ב פי' מתוך אלפים לחוצה לו ע"ש:

דף צ.

רש"י בד"ה ושת' אמות באכסדרה של בעלים אחרים ע"ג תקרה של אכסדרה יתר מבית סאתים כנגין שלנו ואין לה כו' כצ"ל:

בד"ה חלא רשותא כו' הכי או דלמא כו' הד"א:

בד"ה קשיא דרב כו' לרבנן ליאסרו עליה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה אלא שתי כו'. אחר דיבור זה צ"ל ד"ה או דלמא כיון דמגנ לגג אסור פי' בקונטרס וטעמא דרבנן משום דקפדי אשינוי בעלים קצת קשה דלקמן אמרי' גג וחצר ומרפסת רשות אחת לרבנן משמע אע"פ שהן של בעלים הרבה:

דף צ:

רש"י בד"ה ושמואל כו' דאמר האי גוד אסיק כו' דאמרי' לעיל גבי גג כו' כצ"ל:

בא"ד לאסור לטלטל ממנו כו'. נ"ב פי' דמספקא לן בבעיאי:

בא"ד דגג חזי לגירה טפי מאכסדרה וחורבה ואסור לטלטל כו' כצ"ל. ונ"ב ס"א דחד חזי טפי לגירה מחבריה ואסור לטלטל כו':

תוס' בד"ה ורב אליבא דר"מ כו' דלר"מ יש לגג תורת קרפף. נ"ב ונ"ל היינו טעמא דלרבנן א"א לומר הכי דהא רבנן משוו גגין לבתים כדפרש"י בשמעתין לקמן אלמא חשוב לרבנן תשמיש גג של בית אם כן פשיטא דפחות מבית סאתים חשבינן ליה כדירה ולא כקרפף לאפוקי רבי מאיר דמחלק בין גגין לבתים ידו"ק:

בד"ה לשמואל כו' מבית סאתים לקרפף יתר כו' כצ"ל:

דף צא.

רש"י בד"ה וקרפיפות רשות כו' אבל בחילוק תשמיש ושינוי שם כו'. נ"ב ג"ל דדוקא תרוייהו צריכי דאי אשינוי השם לבד קפיד א"כ אמאי מסיק לעיל טעמא דר"מ דאוסר מגג לחצר משום גזירה דרב יצחק תיפוק ליה משום שינוי השם ודו"ק:

בד"ה בכומתא. נ"ב הוא כובע לעיל בדף פ"ד:

תוס' בד"ה אמר רב כו' בההיא דג' חצירות כו'. נ"ב ויש חילוק בין הא לג' חצירות דלא שייך למיגזר התם כל כך דכיון דלא מישתרי כלי בתי אמצעית בחצינה אלא ע"י עירוב מידק דייק. בהו וליכא למיגזר שמא יוליכו שם כלי בתי חצינה אחרת שלא עירבה עמה אבל הכא אי שרית כלים ששבתו בתוכה בלא עירוב יבא להוליך כלים ששבתו בתוך הבית מן התנא' העתקתי:

בד"ה מי לחשב כו' מי השמיעך הלכה כר"ש כו'. נ"ב ואין פירושו שר"י חולק על שמואל דא"כ מאי וכן יעוד מאי קאמר לשמואל ולר' יוחנן יאמרו ועוד לקמן פריך להדיא ומי אמר ר"י הכי אלא הכי פירושא מי השמיעך חדוש זה ואינו אלא כנבואה כדאיתא לעיל בפ' כיצד מעברין (עירובין דף ס):

בא"ד ומפרשי שגולד מלחש. נ"ב פי' ר' יוחנן כדאיתא ביומא פרק יום הכפורים ע"ש:

דף צא:

תוס' בד"ה גג וחצר כו' ותימה היאך משתמשין כו' כצ"ל:

בד"ה וכלים ששבתו כו' למבוי שחצר ומבוי לגידהו כו' כצ"ל:

דף צב.

רש"י בד"ה אמר רב הונא כו' ולא עירבה אבל כו' הד"א:

בד"ה וא"ת כו' דבתים קשיא כו' הד"א:

בד"ה מפני מה כו' תכנים כליה לתוך חבירתה כו'. נ"ב פירוש אותה שעירבה תכנים כליה לתוך חבירתה שלא עירבה שנותנין אותה לאותה שעירבה ודו"ק:

בד"ה וא"ת כו' דשמעינן ליה לאבא דקאמר כו' מילתא דאבא לאוקמיה כו' וכי אמר אבא דיהבינן כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה והא אמר ר"י כו'. נ"ב נראה בעיני שהאמת הוא משני שהוא מחלוקת ואח"כ סתמא אבל לא היה צריך לשנויי אלא דהכא לא חשיבי מחלוקת דהא לא פליגי הכא בגזירה ודו"ק. א"נ מש"ה לא משני בכה"נ דאל"כ מאי פריך תלמודא אליבא דר' יוחנן דאמר הלכה כסתם משנה לשמואל נמי קשה מגא ליה להקל ולומר בין עירבו בין לא עירבו מאחר דאשכחן סתמא דמתני' דגזרינן וליכא מאן דפליג עלה דהכא לא פליגי בגזירה ע"כ צ"ל דאיכא מחלוקת לעיל להדיא בג' חצירות כו' ואח"כ סתמא ודו"ק (עיין במהרש"א):

בד"ה איכא דאמרי כו' ר' יוחנן אמר אפילו חורבה ור' יוחנן כו' ומאי לטעמיה כו' כצ"ל:

בד"ה גפנים כו' ונידון משום לחי ופתח. נ"ב לעיל בפ"ק (עירובין דף ט') ולשון הגמרא נידון משום לחי והתנא' כתבו שה"ה נמי לדין פתח כדמוכח התם דפריך מהאי מהאי דמתני' דחצר גדולה שנפרצה אדין לחי כו' ומש"ה משני דמתניתין איירי בנכנסין כו' וק"ל:

דף צב:

רש"י בד"ה גפנים כו' ולוף. נ"ב פי' הוא מאכל עורבין:

בא"ד קנסו רבנן הך דלא עבד כו' כצ"ל:

בד"ה ואילו השנה כו' עד שיקצרנה כמדת כקטנה כו' כצ"ל. ונ"ב כזה:

תוס' בד"ה שאלמלא כו' דהוי כאילו היא תוך הפתח. נ"ב דהכי משמע לישנא דהוי כולה בתוך הפתח של סתם חצר שאסורה לזרוע כשהגדולה מלאה גפנים:

בא"ד לצד הכותל שבחוץ של קטנה כו' כצ"ל:

דף צג.

גמ' ויחיד בזה ויחיד בזה ויחיד בזה אין נותנין כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה סיכך ע"ג כו'. נ"ב כזה :

בד"ה ושנים החיצונים מגופפין כו'. נ"ב כזה :

בד"ה ויחיד בזה ויחיד בזה ויחיד בזה נעשו כו' כצ"ל:

בד"ה אמצעי מגופף כו' מהן והן פתוחים כו' לא הוי מלואו כצ"ל. ונ"ב כזה :

תוס' בד"ה חצוי מקורה כו' אלא כשיש ד' מחיצות. נ"ב פי' ולא אמרינן פי' תקרה בג' מחיצות אלא ד' מחיצות בעי אבל אמרינן פי תקרה כו' במחיצה רביעית אם יש שם ג' מחיצות שלימות ולחי או פס נשאר במחיצה רביעית וק"ל.

בא"ד ור"ת מ"מ יש לחלק כו' כצ"ל:

דף צג:

רש"י בד"ה מודה רב חסדא כו' משום דמשתמשא להדיא כו' כצ"ל:

בד"ה במגופפת כו' סתומה היא ולגבי עליונה מחיצה ופתחא היא ומיהו כי הדדי כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה גידוד חמשה כו' אם יש תל ברשות הרבים כו' כצ"ל. ונ"ב עי' בפ"ק דשבת ד' ח' בד"ה רחבה ששה כו':

בד"ה וכי קתני כו' מערבין שנים אתרווייהו. נ"ב וסיפא דקתני נמי ואין מערבין שנים נמי אתרווייהו קאי דמערבין אחד ולא מצנ מערבין שנים אתרווייהו עכ"ל תוספות שג"ן ודו"ק:

בד"ה לא תימא כו' לא חשיב הא דהכא משום כו' כצ"ל:

בד"ה שבת כיון שהותרה הותרה פירשתי בפ"ק כצ"ל:

דף צד.

גמ' וקטרו ביה והיכי עביד שמואל הכי והא אמר כו' ורב אי ס"ל דאסור כו' כצ"ל:

שם דלא נימרו כו'. ?? ס"א דער ביה רב משמעניה ולא נהירא דהא רב לא אמר שמעתא אלא מהאי עובדא שמיע לן וק"ל:

רש"י בד"ה אהדרינהו רב לאפיה דקסבר כו'. נ"ב והתנא' פירשו לעיל בפ' מי שהוציאואו [עירובין דף מ"ד.] דבדבור פקק החלון מאן דאמר דרב קפיד אעשיית מחיצה הבאה להתיר טלטול בשבת וק"ל:

בד"ה שנטלה קורתו או לחוי גרסינן כצ"ל. ונ"ב בסוף פ"ק פירשו התנא' דעת רש"י:

בד"ה משתי רוחותיו נמי נימא פתחא כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה מאי שנא כו' דג' מחיצות דאורייתא כמו סתם מבוי דהוי כלחי וקורה ויש לומר דהכא כו' כצ"ל:

בא"ד אלא שלשה מחיצות וברביעית כו'. נ"ב פירוש א"כ ברוח אחת נמי לא ישארו שלש מחיצות וא"כ אין חילוק בין רוח אחת לשתי:

בא"ד ואיירי נמי שנפרצו כו' אע"ג דהשתא כו' כצ"ל:

דף צד:

רש"י בד"ה ושמואל כו' ביתר מעשר ולא מיתגא ליה כו' כצ"ל:

בד"ה וקירויי נמי כו' משופע לגדיי נמי האי שתי רוחות חלא קרן זוית הוא וכגון שנפרץ זה הכותל מן הקירוי על פני כו' ברוחב ארבע וחמש אמות כו' ארבע פיות שצריך כו' הוא נפרץ בארבעה כו' במקצע צפופית ובארבע כו' כצ"ל והד"א. ונ"ב כזה :

תוס' בד"ה וקירוי כו' שנפרץ הקירוי באלכסון כו'. נ"ב כזה :

בד"ה ושמואל כו' בין בעשר בין ביתר כו'. נ"ב וכמו שפי' רב בקרן זוית ודו"ק:

בא"ד דאיירי נמי בעשר דלא כו' כצ"ל:

בא"ד כסתם פרצה שהיא יותר מעשר. נ"ב ואין לנו להקשות דלמא הא קמ"ל דבשני רוחות לא אמרי' פיתחא הוא משום דס"ל לתנא' דהא ליכא חיידוש דפשיטא עשר בקרן זוית הוא פרצה ולא חשיב כפיתחא וק"ל:

מהרשי"ל – חכמת שלמה · עירובין

בא"ד ומשום בית כמו שמואל.
נ"ב פי' לאשמועינן דמרוח אחת אמרינן פי תקרה אפי' ביתר מעשר אף שרב מוקין באלכסון דאין שייך לומר פי תקרה אפי' ברוח אחת כדפרש"י התום' פירשו לטעמייהו דאלכסון הוא כמו שפירש ר"י לעיל ואינו שייך ברוח אחת אלא בשתי רוחות ובקרן זויות וק"ל (עיין במהרש"א):

דף צה.

רש"י בד"ה קורה ארבעה כו' ראשיה נתונים על שני כו'.
נ"ב וקצת תימה שרש"י לא פי' כן לעיל בפרק כיצד משתתפין (עירובין דף פ"ו) ע"ש:

בד"ה שיש לה פצימין עמודין קבועין במחיצותיה.
נ"ב בכאן לא פי' כמו שפי' לעיל בדף צ"ג וכ"כ התום' כפ"ק דסוכה ע"ש שאין הפי' באכסמרה שוין ודו"ק.

בד"ה על גבי כו' וד"ה מטלטלין כו' הד"א:

בד"ה אי אמרת כו' משום האי טעמא אלא אי אמרת כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה לישנא אחרינא כו' ועוד הוא היא ופשיטא כו' כלישנא בתרא ומסתברא כוותייהו כצ"ל:

רש"י בד"ה בישנות כו' כמין שדי כו' כצ"ל:

בד"ה מחשיך כו' שתחשך וישב שם כו' כצ"ל:

דף צה:

גמ' אמר רב כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה מקום יש כו' דצץ רחבו ב' אצבעות כצ"ל.
וני"ב פי' והצץ היה מונח במקום תפילין לא על המצח א"כ שזמעינן לב"ה דשיעור תפילין אינו אצבע דאי הוה אצבע א"כ ע"כ יש בראש להניח ג' תפילין דצץ רחב ב' אצבעות ולמעלה ממנו היה הכהן גדול מניח תפילין ומאחר שבהכרח יותר מאצבע א"כ מסתברא לומר ב' אצבעות כמו רוחב הציץ באשר"י דהלכות קטנות:

בא"ד ומתרגמינן בין עיניהי.
נ"ב פי' א"כ משמע דהציץ היה מונח במצח בין העינים וק"ל:

דף צו.

רש"י בד"ה ואב"א אי סבירא לן דלכ"ע כו' כצ"ל:

בד"ה השמר דלאו כו' בהרתו השמר כו' הד"א:

תוס' בד"ה מיכל בת כו' משום דתפילין צריכין גוף נקי.
נ"ב ותימה לי דלמא מאן דאמר לאו רשות מיחו בה משום ברכה לבטלה כמ"ש הרא"ש בפ"ק דקידושין ואפשר שהתום' רצו לומר אפי' לאותן שסברי דאף למ"ד רשות אפי' הכי לא מברכי לכן צריכי להאי טעמא ודו"ק:

בד"ה דלמא סבר כו' משום דמדאורייתא לא מופקד כו' תדע דבמקום שאין לוי כו' כצ"ל:

דף צו:

תוס' בד"ה המוצא תכלת כו' שידע שטעימה פסולה.
נ"ב פי' צבע נסיון שמנסין בו הצבע מקודם והוי כלא לשמה:

דף צו.

גמ' של יד ושל ראש.
נ"ב פי' אחד של יד ואחד של ראש ודו"ק:

רש"י בד"ה לאפוקי כו' מדתנא שלישי ונגלי ביה כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה קשר של כו' שיהא הקשר קרוי דלת.
נ"ב פי' סתם קשר של תפילין ודו"ק:

דף צז:

רש"י בד"ה ה"ג כו' ר"ש גריעה מתנא קמא ואיכא זלזול דשבת טפי כו' כצ"ל:

תוס' בד"ה הכא בחבית כו' לא זה ולא זה כו' ואפי' חוץ לתחום של זוכה כו' כצ"ל:

דף צח.

גמ' באסקופה הנדרסת עסקינן כו' דאי מיייתי לה אחיזי לדי כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה מה לי כו' רה"י וקשרית ליה כו' בזיון וכי היכי כו' כצ"ל:

בד"ה נמי נגזר כו' נגזר דלמא כו' לרה"י וכי תימא כו' הד"א.

בד"ה סתם כתבי כו' והרי עומד בכרמלית כצ"ל:

תוס' בד"ה אלא אמר כו' וא"ת כיון (דפריך) [דפרשית] דספר כו' כצ"ל:

בד"ה והאמר רבא כו' ואיירי לקמן נמחק לקמן.
וני"ב ג"ל טעות (עיין במהרש"א):

דף צט.

רש"י בד"ה מוחלפת כו' ויצא הימנה.
נ"ב ומדברי התום' יראה כפשוטו דמהפכים דברי ר' יהודה לר' מאיר ודו"ק:

בד"ה לא תחליף כו' היא דמתני' כו' למשדייה בכיחו כו' הד"א.
תום' בד"ה היה אוכל כו' בכל שהוא טימאו ומטמו כו' כצ"ל:

דף צט:

רש"י בד"ה על החמין כו' קבע אבל כו' הד"א:

בד"ה ומן הצניור כו' וליכא למימר לבד וכיון דלמטה מעשרה הוא ליכא איסורא כו' גבי קולט למטה מעשרה כו' הוא מקום פטור כצ"ל:

בד"ה במבוי ראשו כו' ושני צדדיו אחד ים ונידודיו גבוהים כו' כצ"ל:

דף ק.

גמ' דאמר התם שב ואל תעשה כו' עדיף דאי לא יהיב כו' כצ"ל:

דף ק:

רש"י בד"ה דלא קאי כו' צ"ל לא קא כו':

בד"ה יבשים צ"ל ביבשים:

בד"ה לדבר מצוה תשמיש ברגלים כו' הד"א:

דף קא.

גמ' אמר רבה כאן קודם כו' כן הוא בס"א:

שם רבא אמר סיפא אתאן כו' כצ"ל:

דף קא:

רש"י בד"ה למחר פותח כו' שעל גביו למטה מעשרה קמטלטל כו' כצ"ל.
וני"ב בס"א מדויקים נמחק כל הדיבור ואמת שרש"י מפרש אחר כך להיפך והוא לשון ראשון של קונטרס וחזר בו רש"י כאשר פירשו התנ"ס':

בד"ה למחר פותח ונועל וכי' ועל האסקופה הוא עומד ומטלטל טפתח כו' כצ"ל:

בד"ה הדר ביה ר"מ משערי גינה מקשרי לעמוד על האסקופה כו' כצ"ל והשאר נמחק.
וני"ב בס"א אינו והוא לשון ראשון של קונטרס:

דף קב.

גמ' עראי הוא ושפיר דמי כו' נמי טפח נמי לא אמרן כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה והמונח כו' ממש ור"י כו' ממש הוא אלא כו' כצ"ל:

בד"ה כילת חתנים לאו אהל הוא מפני כו' הד"א.
וני"ב כזה א.

בד"ה שאין בפחות כו'.
נ"ב כזה :

בד"ה בשיפועה כו' ונקליטין הרבה יוצאין ממנה כו' נ"ב כזה :

תוס' בד"ה כי פליגי כו' וחדקין שבפרצה דבעי שיהיו גבוהים מן הארץ צריך לפרש אף על גב דיכול לעמוד על ידי אותו חבל ומ"מ אינו כו' כצ"ל:

בד"ה ההוא שריתא כו' ולא שרי לי כו' כצ"ל:

דף קב:

גמ' אבל לא במדינה ואם בתחילה כצ"ל.

רש"י בד"ה של בור ושל דות דהוי בנין המחובר לקרקע חשיב בנין בכל דהו כצ"ל:

בד"ה ר' יהודה כו' אם הוחלקה דוחקה ומחליקה למכה כצ"ל והס"ד:

דף קג.

רש"י בד"ה יבלת ורואה והוא כו' ועורת נמי לא כתיב כו'.
נ"ב ובפי' החומש לא פי' הכי ע"ש:

תוס' בד"ה הא בלחה הא ביבשה מתני' ביבשה אפ"ה אסרינן בכלי דשבות גדול הוא כצ"ל:

בד"ה ולא אוקימנא כו' כה"ג ודאי כו' כצ"ל:

דף קג:

גמ' דברי הכל חייב ולטעמיך כו' ואם להוציא דם כו' כצ"ל:

רש"י בד"ה אלא לאו כו' אב מלאכה ולמשקלה כו' כצ"ל:

בד"ה הכי גרסינן כו' כלומר אא"ב כו'.
נ"ב לולי פה קדוש היה נראה בעיני לפרש כפשוטו ולא שיאמר התלמוד דרך חידות והכי פריך אי רבנן נשקליה ביד אלא ודאי מללא שקלינה ביד שמע מינה דאסור ומאי טעמא הלא הא והא שבות בעלמא הוא אלא ודאי משום דסבר ליה אף ביד הוא אב מלאכה וסבר ליה כר' אליעזר דהתם בפרק המצניע דאמר חייב חטאת והיינו דר' אלעזר דאמר התם מחלוקת ביד כו' דאי מחלוקת בכלי אבל ביד לכולי עלמא אינו חייב חטאת א"כ מאי טעמא דרבנן דהכא דאסרי ומסין ולטעמיך לר' אליעזר דהכא נמי תפשוט דמאי טעמא אסור ביד אם לא דסבר ליה דביד חייב חטאת ומשני דלר' אליעזר ליכא למיפשט מידי דלעולם ביד לכולי עלמא אינו חייב חטאת ואפ"ה אוסר הכא ביד משום דגזר יד אטו כלי כו'.
(עיין במהרש"א):

בא"ד דהא ידו נמי שבות היא והכי שפיר כו' כצ"ל:

בד"ה אדר' יהודה כו' ואע"ג דלא הוי שלש על שלש כצ"ל:

דף קד.

גמ' וכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל נמחק.
וני"ב בספרים מדויקים אינו:

רש"י בד"ה בחוקן כו' וכשהגשמים נופלין עליו כו' כצ"ל.
וני"ב והרמב"ם פירש בעבור שמוננית בשר קדשים שזב שם:

בא"ד דהאי ויפקדם בזקן מידי כו' כצ"ל.
נ"ב פי' בשברי חרסין:

בד"ה קא מוסקיף כו' המזבח דכתיב כו' כצ"ל והד"א:

דף קד:

גמ' ולא הם התירו כו' כצ"ל.
וני"ב ס"א ולא הנביאים שביניהן והיא היא:

רש"י בד"ה תרו בה כו' כוסמין הס"ד ואח"כ מתחיל הדבור תרו שורין:

בד"ה שהקרו כו' על ידי מקרה נמחק:

בד"ה מאי זו כו' לא הוקרו דברים כו' כצ"ל:

בד"ה אלא אמר רב נחמן כו' מקור הנובע מתחדש כו' רעתה כצ"ל והס"ד ואח"כ מה"ד ביר כמו באר:

בד"ה כהן מוציאו כו' במקדש בהמיינו כו' בהמיינו יאחז דלא נגע כו' כצ"ל:

בד"ה לא לעולם כו' מי שנגשה אב הטומאה נמחק:

בא"ד ומטמא אדם וכלים כו' עד הערב פי' נפש כו' אלמא טמא מת כו' כצ"ל:

בד"ה המכניס שרץ גרסינן הס"ד ואח"כ מתחיל הדבור שהוי עדיף כו' דמשום כבוד שכינה כו' כצ"ל:

דף קה.

גמ' בפסקא ושאר כל המקומות נמחק וצ"ל ר' שמעון אומר:

מַהֲרִים שִׁיף

דף נג:

אצל ר"י חכמה מתינוק וכו' (הכי איתא התם אמר ר"י בן חנניא מימי לא נצחני אדם אלא אשה תינוק יתינוקת וכו' תינוק מהו פעם אי הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק אחד שהיה יושב על פרשת דרכים אמרתי לו בני באיזה דרך נלך לעיר אמר לי זו ארוכה וקצרה וזו קצרה וארוכה הלכתי בקצרה וארוכה כיון שהגעתי לעיר היו מקיפות אותה גנות ופרדסים חזרתי לאחורי ואמרתי לו בני לא כך אמרת לי זו קצרה אמר לי רבי ולא כך אמרתי לך קצרה וארוכה נשקתיו על ראשו ואמרתי לו אשריכם ישראל שכולכם חכמים אתם מנדולכם ועד קטונכם ע"כ) דקשה במאי טעה ר"י בן חנניא ועיין במהרש"א שתירץ ג"כ קושיא זו (ודעת הגאון המחבר זצ"ל) [ר"י הבין הפירוש] זו הדרך קרובה לעיר ומיד תפגע

בה אכן רחוקה היא לעיר גופה כי מקודם עיבורה של עיר [בל"א פאר שטאט ודיינו עיר חיצון לפני עיר עיקרית פנימי לה] וזה רחוקה אכן כשתפגע בה היא קרובה בלי עיר שלפניו ר"י חשב מאי איפכת לי אין רצוני להתארח שם רק ללין וא"כ במקום שלפניו אלץ כיון שפגע בה כו' ראה שלא היה כמו שחשב רק מוקף גנות ופרדסים כו' (לכך חזר לשאול דעת התינוק):

דף סד:

(לא יפטור אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה) הנפטר מחבירו להיות משתורר עליו לעשות רב לחבר אל יפטור אלא אם כן במדבר וכו' חידוש בהלכה:

רשי"ש

בהא דקרחת ומחול כדפירש"י בטעמם וטעמא דב"ש כפירוש הראשון:

דף ד.

גמרא מיסב ואוכל בלפתן. עמש"כ לקמן (פ ב) טעם נכון על מה שהצריכו לפתן בס"ד:

רש"י ד"ה הג"ה. למעלה הזכיר בו' והאריאל בו'. עיין במקרא שזה כתוב להלאה מקרא דואלה מדות בו' ולשונו ביחזקאל ואלה מדות המזבח שמפרש למטה בו' לכן נראה דכאן ט"ס ונ"ל למטה ת' למעלה ולקמן צ"ל אלה מדות המזבח שאומר לך הכל בו':

תד"ה ואלה. ונראה כמו בו' דפי' באמות אמות גדולות שיהא אמה אמה וטופח בו'. כצ"ל:

תד"ה גפן. ונראה כפירש"י דסוכה בו'. והגיה הגר"פ וכפירש"י בצרכות אבל ע"ש בעט"ר כוונה אחרת נאותה בפירש"י דשם ועמש"כ בסוכה (דף ו) בס"ל:

בא"ד בהג"ה (ע"ב) פשיטא כיון דשתה יין בו' ומה צריך קרא. בעניי לא הבינותי דולאי מסברא ה"א לא"ח אלא אם שתה כזית וכי משערין במה שיפיל זית מן יין הלא אין בו כדי זית שהרי נשאר ממנו בגושם גס ראשית דברי המהרש"א בד"ה וי"ל דנ"מ בו' אינם מובנים וכנראה שיצא הפי' הפשוט בדברי התוספות ואולי ט"ס נפל בדבריו:

דף ד:

גמרא ובמה הן אמה על אמה בו'. והן מרובעות כדמוכח לקמן (יד ב). וק"ל מדוע לא סגי בעגולות ויהיה רק למ"ד סאין:

שם ודג"מ בו' מא"ל. ק"ל דגס לר"מ אינו מוכח מארזן דהא חזיונן לר"י דאע"ג דבאמת אין מחיצה בפחות מי' אפי' כתיב ודברתי אתך מעה"כ שאין גובהו רק ח' ומחצה:

רש"י ד"ה רוב שיעוריה. ובשר המת להאהיל. ויתר הל"ל לטומא סתם כי פחות מכזית אין בו שום טומאה אף למנע ולמשא:

דף ה.

גמרא דפתח ליה בקרן זוית. נל"פ דיהיה הדלתות כמין גאס כשיסגרו דכל פתח יהיה בב' דלתות וכשיסגרו ידבקו זה בזה בתוך קרן המבוי ויראו כזה ד ולכן יהיה אורך המבוי ד' בכל משך רחבו ורחבו יהיה ג"כ ד' בכל משך ארכו וזה ללא כנראה מהמהרש"א בתמ"ה דפתח בס"ד אף לפ"ז כשיפתחו הדלתות אשר באורך המבוי יצאו חוץ למבוי ואפשר לומר דיפתחו בעבר החצירות או שלא יהיה בו דלתות כלל:

רש"י ד"ה ומ"ד ד' קסבר קורה בו'. מחיצה העשויה לפחות מד' בו'. ועי' בתד"ה מותר דלל"ק ל"א סברא זו ולפ"ז קשה א"כ נימא דכ"ע סברי משום מחיצה ופלגינ בסברא זו אי מיקרי מחיצה העשוי לפחות מד':

תד"ה דפתח. מש"כ המהרש"א דצריך לפרש בו' או שלא נשאר ב"ט בדופן האמצעי ל"ד כלל דאפילו אלכסון של ג' על ב' לא יעלה לג' אורך כי אלכסון מכל רבוע הוא גדר למרובע שטחו מחזיק כשטחי ב' מרובעים אשר קווי האורך והרוחב המה גדריהם ובניקן דידן הוא כמו הגדר לשטח שאינו מגיע אף לג' וב' שלישים ועד דבצינור הנדפס בשם רש"ל הקו האמצעי המשוך על ב' שלישי אורך רבוע השמאלי הוא טעות ומיותר:

דף ה:

גמרא תאמר במבוי שפרצתו בארבעה. כצ"ל בה' דהכוונה על טפחים. וברש"י ד"ה אי עומד צ"ל ונמצא פרץ חסר מארבע בלא ה' דכוונתו על אמות:

רש"י ד"ה אינו דין. כי היבא בו' יצא מתורת פס בו'. משמע דאם נפרצה כותל חצר ונשתייר פס ד' אינו מותר דהא הוו כעומד מאליו ואם נפרץ עוד יהיה מותר ולא תקשי דא"כ מצינו מחיצה לאסור עי' לקמן (צב ב) דרש"י סובר דפס נמי בעי היכרא כמו לחי עיין בתוס':

תד"ה אינו. עי' מהרש"א שכ' דדבריהם אינם מדוקדקים במ"ש פס ד' אמות בו' ותמוה דהא פס ד"ט מהני במבוי גס כן (אלא) אליבא דרב הונא ואביי דס"ל דלחי העומד מאליו הוי לחי:

דף ו.

גמרא מ"ש מצדו בעשר בו' מראשו נמי בו'. נ"ל דלא מקשה דליהוי ממש כמצדו בעשר דהא איבא למיחש ללמא עיילי בהא דע"כ ל"א לקמן (וי"ד ב') אלא אין אדם מניח בו' ונכנס בפתח קטן (לגמרא זו כוונו התוס' בסד"ה אחד) אבל עשר הוא פתח גדול אלא דמקשה רק דנימא נמי פיתחא הוא ועב"פ בפחות מעשר דא"ל לא שבקי בו' לישתרי:

שם דפתחא בק"ז ל"ע אינשי. ק"ל א"כ ליפסול בג"ט כיון דלא הוי פתח (וכמו כן קשה לר"ה אמאי מצדו בד. ואי משום כיון דטעמי' מפני דממעט בהילוכה ושבקי פיתחא רבה כמ"ש התוספות ובפחות מד"ט לא מיקרי פתח וכמ"ש המהרש"א וכמו דאיתא לקמן ר"פ חלוץ הא רב אמי ור"א פסלי בג"ט מטעם דילמא שבקי בו' לקמן (וי"ד ב) ודברי המ"א בסי' שס"ה סק"ג לא יעלו ארכוה לזה. אף לזה י"ל דבפחות מד' דצר המקום ליכנס וליצא בו לא עדיף מאיבא גדודי דר"א ור"א משא"כ בדלא נשתייר פס ד' דאסור אף בגדודי לכן אוסר אף בג' אם שהוא צר אבל הא דק"ז ודאי קשיא) ומש"כ מהר"מ מטעם לבד תמוה דהא לא קי"ל כרשב"ג וגם למטה אף הוא מודה לרבא לקמן (יד ב) מ"מ חזיונ כאן דמכשירין בפחות מד' (ואולי הטעם משום דרב אחלי לקמן (יב) דאמר עד ד') ולפ"ז הנלע"ד דגס בהא דאמרינן לקמן (דף צד ב) כגון שנפרצה בק"ז בו' נמי בפחות מד' מותר ועמש"כ שם בס"ד:

רש"י ד"ה מכלל דר"ה. מקולקל בפחתים בו'. כצ"ל הח' קודם להת':

תד"ה כיצד. וי"ל דל"ג בו' אלא מילתא דכתיבא במספרם. ונ"ל דס"ר ל"ד דהא בריש פקודי מבואר שהיה בעת נדבת המשכן ת"ר אלף וג' אלפים וה' מאות וחמשים וכן בשנה השנית אחר הקמתו בפי במדבר ולבד מספר האלוים:

דף ב.

ריש מבילתין. גבוה למעלה מעשרים אמה. יש מנמנמן על מלת למעלה והב"ח בההאנוי מחקה. ועי' ר"ן ריש סוכה. ונ"נ דאי לא תני אלא גבוה מכ' ה"א דהמ' הוא לשמוש מן. ור"ל שהוא גבוה מן כ' ומעלה יכ' ג"כ בכלל וכמו לקמן (יא ב) במשנה רחב מארבע אמות בו' דר"ל וארבע בכלל. ועמש"כ בפ"ד דכלאים מ"ז בס"ד. (ועי' ערכין ספ"ד במשנה וגמרא) אבל השתא דתני שהוא גבוה למעלה מכ' מבואר דר"ל דדוקא שהוא גבוה יותר מכ'. ותיבת למעלה מושכת עצמה ואחר עמה ושבה ג"כ על הרחב מעשר דסיפא ומה שאמר רבא בגמ' חלל סוכה תנן חלל מבוי תנן נראה דיוקן מדלא תני סכך שהוא גבוה קורה שהיא גבוהה ש"מ דקאי על חלליהם. וזה שלא כדברי הר"ן שם:

שם ואם י"ל צוה"פ אע"פ שהוא רחב בו'. לכאורה לפי מאי דמסקינן לקמן (ר"ד י"א) דגס לגובה מהני צוה"פ תיבות אלו מן אע"פ עד מעשר אמות מיותרות. (ולפמס"כ התוס' שם בד"ה איפכא יל"ק) ויל"פ דה"ק אע"פ שהוא רחב בו' דלא מהני ליה אמלתרא צוה"פ מהני. וכש"כ לגובה דמהני גס אמלתרא: בתנ"ח מביא בשם ג"י יו"ד ר"ס ר"א דטפח שוחק ויתר מעצב חצי אצבע והוא טעות דאמה שוחקת הוא דיתירה על עוצבת חצי אצבע וכן מתבאר מדברי הבד"ה שם ובשו"ע שם ובש"ך סק"ו וכ"כ הה"מ ספ"ו מהל' שבת:

רש"י ד"ה מבוי בו'. דאי הוי מפולש לא הוה מישתרי בו'. ר"ל אפי' לא הוה רחב ט"ז וכ"מ בכ"ד. לשון הרע"ב דמשמע מיניה דאפי' מפולש אם אינו רחב ט"ז סגי ליה בתקנתא דלחי או קורה אינו ממויק. ובמ"ב תבריה לגזיו' וכ' ומבוי דליירי ב' הכא הוא בו':

נבא"ד ושריהו בתקנתא דלחי או קורה דליהוי היברא. עי' גה"ש. וי"ל דליהוי היכרא לא קאי אלא אקורה דסליק מינה אולם לשונו בריש סוכה א"א ליישב כן ע"ש :

(בגמ') [ברש"י] ד"ה מבוי. לא שייך ביה לשון פסלות. ולהואב"א ליתא לזה אלא דאף בדאורייתא דולאי שייך ביה לשון פסלות ג"כ ויתר ניחא לישנא דתקנתא ולכן הוצרך לומר מבוי דל"ג מילי'. ובזה מיושב גם דקדוק התוס' על פירש"י:

רש"י ד"ה אוהל מועד. מזבח הזהב והשלחן והמנורה. כצ"ל:

רש"י ד"ה ונתתי משכני בו'. וכל אותו הספר באוהל מועד נאמר כדכתיב בו'. ותימה דבריש פרשה בהר כתיב בהר סיני. וכן בסוף בחקותי אלה בו'. בהר סיני. ובסוף התוכחה גופה כתיב ג"כ בהר סיני יבדל' תבא נמי כתיב בסופה מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב :

תד"ה אשכחן. וכן בפ"ק דחולין גבי שנים שפוסלין בלויים דקאמר בו'. כצ"ל. ועי' מהרש"א בס"ד שכ' ימיהו פסיקא להו דאיבא נ"מ בו'. ובס' ב"א מצא נ"מ בהא שכתבו התוס' בשבת (צח ב) וע"ש בהגהותי שהקשיתי ע"ד ואנכי מצאתי נ"מ בגמ' סוכה (ה ב) מה מצינו בב"ע כרובים בשליש הבית בו' ונכון בס"ד:

תד"ה שלמים. וא"ת תיפוק ליה בו'. ולע"ד נ"מ להא דאמר רבינא דיומא (ס"ב ב' ור"ד ס"ג) דאם שחטן בחוץ קודם פתיחה פטור ע"ש ותבין:

דף ב:

נמרא אלא מהבא ועשו לי מקדש בו'. ובגליון צ"ל וכתוב בו' כן איתא (במשנה) צ"ל בשבועות:

שם הא מתניתא אטעית'. חולין (קלז ב) כתובות (צ) וש"נ:

תד"ה בין. דג' עמודים היה ברוחב הפתח בו'. עמש"כ עוד במ"ר ס"פ תרומה בדפוס הב':

דף ג.

נמרא דלמא תבנית היכל כתבנית אולם. רבים מתקשים איך יכול להקשות מכח דלמא. וביותר דבמסכת מדות לא תני הא דאמלתראות אלא באולם לבד. ונ"ל דהרי התוס' פי' בקושיית צוה"פ דר"ל דאם מהני צוה"פ ה"ל לעשותו שה לאולם. וא"כ אף דליהכל לא היה אמלתרא יוכל להקשות דה"ל למיעבד אמלתרא כבדו להגביהו שה לאולם. וזהו פי' הגמרא דלמא כוונת המקשה אתבנית דליעבד תבנית היכל כתבנית אולם בגובה ואמלתראות. אולם אין אנו צריכים לכ"ז דאשכחן דשימשו בלשון דלמא על ודאי כגדריס (פ"ג) ודלמא מן יין כן ע"ש ברא"ש ור"ן:

שם אלמה אר"א א"ר רחבה בו'. הוא לקמן (יד):

דף ג:

[גמ' איתיביה בו' כיצד בו' משפת עשרים ולמטה בו'. ק"ל מדוע לא משני דה"ק וכן יוכל להשפילה למטה מעשרים ודלא תימא דדוקא בעינן עשרים גובה ולא פחות. וי"ל דא"כ ה"ל לסיים עד עשרה] :

שם כיצד היה עושה בו'. ובגליון מגיה דצ"ל הוא ועי' בק"נ אות ו' ותראה שגי' דלפנינו הוא דווקנתי:

שם לגובהו ולפרצת מבוי. ק"ל מדוע ל"ק לרחבו דתנן והרחב מעשר אמות ימעט ופירצתו לא תנן בהדיא אלא משמעתא דאמוראי היא לקמן. ואולי משום דמתניתין לקמן (טו ב) גבי שיירא שמעינן לה:

שם כמ"ד בד"ט. ק"ל דהא גס הוא מודה בהא דלחי הבולט ד"א נידון משום מבוי וא"כ מדוע לא נקטוי מעיקרא בלמאי הלכתא ולפמס"כ בסמון י"ל משום דהיא משמעתא דאמוראי ועמש"כ בתוס':

רש"י ד"ה הא קמ"ל. דשיעור שנתנו חכמים למטה י' טפחים בו'. כצ"ל ולמחוק המ':

רש"י ד"ה ואם לאו. דד"א בו' הוי עבוה"כ דתנן כמה עבוה"כ בו'. זה הלשון ל"מ במס' כלאים ובב"ב (כו) איתא תנא ד"א שאמרו כדי עבוה"כ:

בסה"ד א"נ ס"ל לב"ש עבה"כ ח"א. אין כוונתו דלב"ש יאסר לזרוע ח"א סמון לכרס דמוכח מכ"ד במס' כלאים דלב"ע אינו אסור אלא ד"א וע"ש פ"ד מ"ה אלא דס"ל דח"א נערך לעבה"כ לכן בקרחת אז במחול בעינן שיעור כזה כדי שלא יתבטל לגבי הכרס ואם יש בו שיעור הנערך לכל חד כדא"ל אינו מרחיק אלא ד"א חורע אה"מ אפי' לב"ש וכ"כ להדיא לקמן (דף צג) ע"ש:

תד"ה והא. עי' מהרש"א ופירושו ברוב אמות דחוק וקושייתו י"ל בקושיית גה"ש דאיבא עוד חדא דלחומרא ד"א דעבה"כ. והגמרא כי רוכלא ליחשוב וליזל. אמנם קושיית הגה"ש י"ל דד"א דעה"כ נכלל

דף ו:

גמרא דא"ד א"ר מתנה בדידי הוה כו'. כה"נ בסוכה (יא ב):

רש"י ד"ה ירושלים. כחצר של רבים ומערבין את כולה. וכ"כ לקמן (קא) וצ"ע דהא עיר של רבים תנן לקמן (נט) דא"מ את כולה וראיתי בתוי"ט לקמן פרק י' מ"ט שכתב ואם דלתותיה גגולות מערבין כולה. אבל ל"י מנ"ל הא עיי' לקמן (נ"ט) בסוגיא:

דף ז:

גמרא דאי דרב קשיא דרב אדרב כו'. הן ביבמות (יח ב) איתא נמי כה"ג ואמר ע"ז דלמא אמוראי נינוה וליביא דרב ומשני כיון לאיתמר משמיה דשמואל כו' והכא לא מצינו לשמואל דאמר כן ובמש"כ התוס' שם ד"ה לאי דרב י"ל ע"ש:

תד"ה בעירבו. וה"ג דייק רב יוסף ממילתיה דר"ה כו'. הוא לקמן (יו"ד):

דף ח:

רש"י ד"ה תרתי למ"ל. למשתריי' חצר מיניה מישתמע כו'. כצ"ל ועיין מהרש"א:

רש"י ד"ה קורה משום מחיצה. וחודו הפנימי כו'. לכאורה יל"פ איפכא דמאן דאסר סבר משום היכרא היכרא מלגו ומאן דשרי סבר משום מחיצה וחודו החיצון כו' והוא דומיא דאינך דמוכיר תחלה טעם האוסר וכה"ג דקדקו התוספות בגיטין (סד"ו) ועמש"כ בברכות (נט) אבל לא פירש כן משום דהיכר לכ"ע אית להו וכמ"ש המהרש"א בתק"ה הכל:

דף ט:

גמרא רב אשי אמר משוכה והיא תלויה כו'. עיי' מהרש"א אבל עדיין קשה לימא דמשוכה היינו מהצדדין ואו תלוי' היינו בגובה כגון שהקנה שגען באמצע המבוי הוא גבוה מעל הכתלים פחות מג"ט והקורה שנתן עליו מנעת עד כנגד הכתלים ואשמעינן דאמר'י חבטו רמי ומנ"ל דאמר'י לבדו וחבטו יחד וי"ל דכיון דחבטו ל"א הכא אלא בפחות מג' א"כ ע"כ הוא מטעם לבדו והוא ידעינן לה ממשוכה דמה לי לבד מן הצד ומ"ל לבד בגובה אלא ע"כ דאשמעינן דאפי' שניהם יחד אמרינן ומתורן בזה גס קושיית המהרש"א:

רש"י ד"ה דאית בהו ארבעה. כצ"ל כה':

רש"י ד"ה אבל פתוח לר"ה. צ"ל הד"א עס הא דלעיל:

רש"י ד"ה באגו למחלוקת. ולרבנן לא הוי כחד לחי כו'. כצ"ל:

דף ט:

רש"י ד"ה לר"ש. ואמרינן לעיל כו'. נ"ל דצ"ל לקמן (י') עיי' לעיל (ה ב) בתק"ה פחות:

דף י:

רש"י ד"ה לישמעיען. דהא לאו מלתא דפסיקא היא אילו מופלגת מכולת זה כו'. כנ"ל דצ"ל:

דף י:

גמרא ש"מ עומד כפרוץ אסור לעולם כו' דאתי אוירא דה"ג כו'. ובסמוך על פרכת וירחיך אמה ויעשה פס אמה ומחצה כו' לא משני דאתי אוירא דה"ג כו' הוא כפירש"י דהא בטול ליה אויר דזוטר כו' וכן ע"כ צ"ל בתקנתא דרב יהודה גופיה ולכאורה קשה כיון דפרוץ כעומד מותר נימא ביה ג"כ דבטול ליה אויר אכן בא וראה דגבי עומד מרובה עה"פ אמרינן דכעומד דמי ולכן תו לא מצטרף אבל גבי פרוץ כעומד ל"ל דכעומד דמי אלא לשנא דמוחקר אבל מ"מ שם פרוץ עליו לכן מצטרף והא דגבי עומד מרובה מב' רוחות דג"כ אמרינן לישנא דהוי עומד ואפ"ה אמרינן עלה אתי אוירא דה"ג כו' ש"ה דכיון דל"ה עומד אלא ע"י העומד דב' רוחות אמרינן מאי חזית אדרבה יבטל העומד מהפרוץ דב' רוחות ועיי' לקמן (טז ב) בסוגיא דחבלים ובתוס' ומהרש"א שם והא דאמרינן שם אי מוקי ליה עלאי אתי אוירא דה"ג כו' אף דשם עומד מרובה עה"פ היינו לבטל החבל העליון דהפרוץ שתחתיו מרובה עליו בינה זאת: שם עור העסלא וחלל שלו מצטרפין בטפח. עפירש"י ותוס' ועיי' בז"ז להגר"א ז"ל בפירוש התוספתא:

תוספות ד"ה ועושה. דקאמר לקמן. הוא דק' (יד ב):

דף יא:

גמרא רב"א א"צ ליגע כו'. ופסקו כה"פ כוותיה (זולת בעה"מ) ואפילו גבוה מהם כמה אמות והא דלעיל (ט) פי' ר"א משוכה והיא תלויה כו' שאין בגובהה ג' היינו דוקא בהיתר קורה דבעינן ע"ג מבוי כמש"כ התוס' שם דבלא"ה ל"ה היכר משא"כ בהיתרא דציה"פ:

שם אשכחיה ר"ש לרבה ב"ש כו'. עיין בגה"ש ושכח לציין עוד (בשבעות מה ב):

במשנה בפ' הרע"ב דאי ארכו כרחבו הוי כחצר כו' וצריך פס ד' ומשהו כו'. וכ"כ הרמב"ם בחבורו פי"ז סוף הל' ח אכן בגמרא לקמן ובפוסקים וכן בפירוש הרמב"ם וכן בחבורו שם בהלכה הקודמת ליתא ומשהו לכן נראה דט"ס הוא וצריך למחקר:

בתוי"ט ד"ה ובה"א ולעיל פי' דרבנן גזור כו' הואיל ואין הדבר מפורש כו' מיקרי ד"ס. ישוכו אינו מתיישב על הלב דמ"מ לישנא דגזור רבנן אינו נופל על הל"מ וכן מדשרי ב"ב בכה"ק להציל למבוי המפולש (רפט"ז דשבת) והוא ג' מחיצות בלא לחי כדמסיק שם בגמרא וכן לרבנן שם בלחי אחד אף לר"א דהכא ש"מ דהוא דרבנן ממש ועמש"כ לקמן (יז): ומש"כ עוד התוי"ט בסה"י דדעת שליטת בספ"ט דמה"ת בב' מחיצות היו רה"י וכ"כ שם הרמב"ם והרע"ב וכן איתא בגמרא שם ולקמן (יב ב) לכאורה לשיטתם דהכא הל"ל דהוי כרמלית לר"י כמו בג' מחיצות לרבנן ואולי קראו רה"י ע"ד שתירן גולא (בשבת סוף ד"ו) משנה דטהרות וע"ש בגה"ש (בריש ד"ו) בד"ה רה"י תקני:

שם במשנה אר"ע ע"ז וע"ז נחלקו. עיין לקמן (ר"ד יג) בתוס' השייך לכאן ועמש"כ (בשבת קלה) בס"ד יבתוי"ט הקשה דעכ"פ ישאר הקושיא על הת"ק והמהרש"א כ' ישוכו לזה ויש סתירה לישוכו מלקמן (עב ב) בתק"ה אבל ועמש"כ שם ועתוי"ט רפ"ג דפאה ולי וי"ל דת"ק אשמעינן דל"ת דע"כ ל"פ ב"ה אלא כמבוי שהוא פחות מד"א קמ"ל דבפחות אף ב"ש מודו ודוקא על יותר פליגי וב"ה מתיירין גס בו בלחי או קורה וכה"נ מיישב הר"ן ריש סוכה גבי סוכה ישנה וכ"כ מהר"ם כוונת התוספות שם:

דף יב.

גמרא מי אמר שמואל הכי והא"ל כו' את לא תעביד עובדא כו'. ק"ל מאי קפריך הא אדרבה האי לישנא משמע דאע"פ דאין הדין כן מ"מ למעשה תחמיר וכה"ג (בגיטין עח ב) א"ל שמואל לר"י כדי כו' ואת לא תעביד כו' ועוד כזה (בכתובות יז) ע"ש ועיי' (בביצה כט רע"ב

שם וב"ת מאי רוב דופן בדופן ז' דבד' הוי רוב דופן (ר"ל וא"כ תו ל"ק תיסגיי בד' כיון דגס בד' איתא רוב דופן לכן הוי רבותא טפי רוב דופן אע"ג דליכא ד') למה לי ד' (ר"ל למה לי לאקשויי מפס ד' דסגיי ב') בג' ומשהו סגיי. ויש לכונן בזה דברי התוס':

רש"י ד"ה לשון ים. ופרצו הדופן במלואו. לכאורה הגל"פ דזהו הדין המבואר לקמן (דף פז) במשנה אמת המים כו' ודלא כר' יהודה שם:

רש"י ד"ה במלואה. ל"ד כו'. ולענ"ד דהכוונה על החצר שבשפתי הלשון ההולך בתוכו דהמה פתוחים לו במלואה והאה משני דא"ל גדולי וכפי' רשב"ם ור"ת:

דף יב:

[גמרא אר"ז כמה מכוונן כו'. ב"ב קמט ע"כ

רש"י ד"ה לחי מכאן. אלמא לחי משום מחיצה. בגה"ש ק"ל הא כו' כבר קדמו בזה המהרש"א:

בא"ד ואפילו רבנן כו' במבוי מפולש לא. ק"ל הא לעיל (ו) תניא דגס מבואות המפולשין אינן ניתירין אלא ע"י צוה"פ או דלת מכאן ולחי וקורה מכאן וכן בס"פ כל נגות במשנה אר"י דמערבין למבוי המפולש וחכמים אוסרין ועיין בהרר"י בריש מכילתין:

דף יג:

תד"ה שידוע. דהא כתיב או גבבלת חיה. פסוק זה הוא (בויקרא ה ב) ושם לא נזכר רק טומאת מנע ונ"ל דט"ס הוא וצ"ל בכל החיה ההולכת על ארבע והוא שם (יא כז) דכתיב בתריה והנושא את גבלתם כו':

במשנה ואריח חצי לבנה של ג"ט כו'. עתוי"ט שצדד לומר דאריח הוא טפח ומחצה ע"ט ומחצה ותימה שעגלמה ממנו הברייתא דלקמן וכן ב' קורות המתאימות כו' אם מקבלות אריח לרחבו טפח כו' רשבג"א כו' אריח לארכו שלשה כו' וכן עגלם ממנו הירושלמי על משנה זו שזה פלוגתא דשב"ג ותנא דמתניתין. דמתני' ס"ל לארכו ורשב"ג ס"ל לרחבו וע"ש ומשם תראה דע"כ גי' גמרא דילן במשנה לרחבו מדפריך טפח ומחצה בעינן כו' וברשב"ג ע"כ גרסי לארכו ובזה יצא לנו פירוש מורווח בהא דרשב"ג בשני קורות המתאימות דאמר אם מקבלות אריח לארכו דאין בם פלוגתא חדשה (כאשר הבינו המפרשים) רק דאולי לשיטתייהו בפלוגתתם בקורה אחת ותעד להירושלמי הביא תחלת הברייתא דקורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת כו'. וסופה דהיינו וכן ב' קורות המתאימות כו' השמיט והוא משום דכבר השמיענו פלוגתתם בקורה א' וימיה נשמע דה"ה בב' המתאימות ונכון מאד בעז"ה. אח"ז ראיתי בהרר"י שכתב שם ויש שגורסין כו' ומשמע שהם מפרש'י ברשב"ג כמש"כ והוא כתב ע"ז ולא נהירא דהרי ל"פ במתני' כו' ואישתמיטתיה במחכ"ת הירושלמי הנ"ל דבאמת פליג וכנ"ל. ונ"ל דמאן דתני לארכו נ"מ דמשער באריחון ולא בשלימות הוא כדי להרוויח הרייח שבין אריח לאריח (וארבעין אריחין דבירושלמי ל"ל) עמ"א שס"ג סקט"ז ובמחשה"ק:

שם עגולה רואין אותן כאלו היא מרובעת. לכאורה הגל"פ דרואין כאלו יש לה קרנות והוא טע"ט מרובע אולם מדפריך הגמרא ע"ז הא תו ל"ל מוכח כפירש"י דהרי לא שמענו עדיין דנאמר רואין כאלו נתוסף אליה [אולם מה שפי' נפסלת משמע לכאורה דר"ל שתגטל עובי העיגול וא"כ תצטרך שתהא עוביה טפח וב' חומשין וכמו בפסי ביראות לרי"ש בנו של ריב"ב (לקמן יט ע"ב) וקונדסי סוכה לר' יעקב בסוכה (דף ב) ולפמש"כ או חלוקה תהיה די בעובי טפח וכדאיתא בטוש"ע ואפשר לומר דס"ל ז"ל דאפילו רבנן ל"פ דאמרינן רואין באפשר לתקנה כמו לטול עובי העיגול וראיה לזה מהא דפסי ביראות שהזכרתי דקאמר הש"ס שם דטעמייהו דתרי רואין ל"א מוכח להדיא דחד רואין אמרינן בכגון זה ועוד ראיה מהא דאר"ז לקמן גבי עקומה רואין כל שאילו ינטל כו' ובדואי אליבא דרבנן קאמר עיי' ברא"ש. ולר"י אמרינן רואין אפילו היכא דא"א לתקוני כמו בשל קש או בעקומה אף כל שאילו ינטל יהיה בין זל"ז שלשה וכמש"כ הרר"י במתניתין (ודבריו בהא דר"י תמוהין ואכמ"ל) וכן בעגולה כשר לדדייה אפילו אין בעוביו אלא טפח ולכן פירש"י נפסלת אליבא דרבנן או חלוקה אליבא דר"י וכן נפרש בעקומה לכל חד כדא"ל היינו לרבנן אילו תנטל לא יהיה בין זה לזה שלשה ולר"י אף אם יהיה שלשה. וכן בירושלמי איתא לחד מ"ד דעקומה דברי הכל היא. וע"ש. אולם בעגולה איתא שם עוד היא דר"י ואולי סמך על הא דלעיל דלמ"ד בעקומה ד"ה היא ה"ה בעגולה. ומן האמור נראה דשפיר פסק הרמב"ם בהיתר אחת למעלה כו' כריב"י דבהאי רואין אמרינן לכ"ע והא דאמר אבוי דס"ל כאבנה ל"ד. אלא משום דלדידיה שמעינן דהדיא דאית ליה רואין וליה ולמחלוקתו קאמר ועיי' בב"י סי' שס"ג ובכוונת רש"י י"ל דנפסלת דקאמר היינו שיקצעה עד חצי רחבה ולא ישאר בה אלא חציה שלמה או חלוקה ותהיה שני חצאים שלמים]:

דף יד.

גמרא וכן ב' קורות המתאימות כו' אם מקבלות אריח לרחבו טפח כו'. ועיי' לשון הרמב"ם בחבורו בפיו"ז הכ"ה שכתב אם יש בשתייה כדי לקבל אריח כו' ופי' הה"מ כוונתו דהיינו דיז בין שתיהן רוחב טפח (ר"ל אם תקרבם זו א"ז) ובשאין בין זל"ז ג"ט והרב בעל קה"ע בתוספותיו כתב שלא מצא הכרע בדברי הרמב"ם דיתור כשמרוחקות זו מזו בפחות מג"ט ואדרבה המתאימות משמע שמונחים יחד בלי הפסק כו' תקפה עליו משנתו ולא ראה מש"כ עוד הרמב"ם באותה הלכה בהיתר א' למעלה וא' למטה רואין כו' ולא יהיה ביניהן ג"ט כשרואין אותן שירדה זו ועלתה זו בכונה (ר"ל במוכן ממש כנגדן) כו' וע"ש בהה"מ ורואה אני שהדברים ק"ו. שוב ראיתי בהרב הנזכר שם לקמן בד"ה ובלבד. שהבין דברי הרמב"ם הללו בדרך אחר זר מאד ע"ש וגם הב"ח דרך קצת בדרך הקה"ע ולע"ד ברור כוונתו כמש"כ וכהה"מ ועיין ג"כ בכ"מ:

שם והאר"א א"ר רחבה ארבעה כו'. לעיל (ג):

רש"י סד"ה מגואי. מקיף חלל שלו. כצ"ל:

תד"ה והאיכא משהו. וקשיא דאין החשבון מדוקדק כו'. ור"ל דלפי האמת אין בהרחב שלישי ההיקף כמ"ש הרמב"ם בפירושו וכתב התוי"ט בשם הה"מ ולא דקדקו בשל דבריהם והקילו בו. הן לפמש"כ

רשי"ש - עירובין

הרע"ב לעיל במ"ב שהוא הל"מ וע"ש בתני"ט יקשה איך הקילו על ד"ת ואולי נאמר ששיעור רחב טפח הוא מדבריהם:

דף יד:

נמרא אע"פ שיש להם שוליים. מלות אע"פ ט"ס וכן במשנה ליתא להטוהרה תלויה בג' תנאים הללו דוקא עיי' בהגר"א ז"ל ברפ"ח דאהלות ובהרמב"ס בחבורו רפ"ג דכלים:

במשנה גובהה י' טפחים. ופי' הרע"ב ואפי' היה המבוי גבוה הרבה והתני"ט כ"ע כבר כתבתי כן לעיל מ"א בשם הרמב"ס. ול"ד דדין זה אינו ענין לדעת הרמב"ס. שם מייירי לענין צוה"פ דכשר אף למעלה מכ' והכא איירי להכשיר אף אם המבוי גבוה הרבה בלחי שאינה גבוה רק עשרה:

נמרא משום דר"י נימוקו עמו. עיי' לקמן (מו ב) ובתג"ה כר"י מחבריו:

שם איכא דמתני לה אחא כו' א"ל רבא בר ר"ח כו'. כצ"ל וכן הוא בברכות:

רש"י ד"ה ג' א' תחתונות מרובעות. ויש בהן י' רצועות של י' כו'. כצ"ל ומלת על למחוק:

דף טו.

נמרא וכ"ת ה"ג שעשה מתחלה לכך בשלמא קמה לחיי. נ"ל דמה שקוצר באמצעה ומשייר ההיקף סביב נחשב כעושה ההיקף בידים דהוא כמו חק תוכות (בגיטין כ) דממעטין ליה מקרא דוכתב אבל לענין מחציה הוא כמו עושה בידים ואם היתה כוונתו למור באמצעה הוא כמו הוקף לדירה ומהני אפי' ליתר מב"ס וראיה לדבר מערה לקמן בס"פ כיצד ולכן בתל ונקע תני ועד ב"ס ובקמה לא משום דלא פסיקא ליה אכן רש"י ותוס' בסוכה לא פירשו כן ע"ש:

שם לימא אביי ורבא בדלא סמכינן עלה פליגי. עפרש"י והנה ר"ת לעיל (ה ב) בתג"ה פחות פסקן בהא כרבא וע"כ לשיטתו צריך לפרש דהאי לימא הוא בכדי שלא יקשה לרבא דהל' כוונתה מהאי עובדא דרב ולע"ד הגל"פ דכריש הסוגיא קאמר הש"ס הסבירא היכא דלא סמכינן כו' כ"ע ל"פ דל"ה לחי והשתא דבהאי עובדא חזינן דר"ה הס"ד דאפי' בלא סמך מהניא מקשה א"כ נוכל לומר דגם אביי ס"ל כן:

תוספות ד"ה א"ה. ולא סגי כו'. ול"נ משינוי לשון הש"ס דלעיל נקיט פשיטא ומשמע דפשוט מעצמו ואף ללקמן (ל ב) בתג"ה ולפרוש כתבו דא"ל דפריך פשיטא משום דמרישא שמעינן לה מ"מ ברובא משמעה כפשוטה והכא קאמר בל"א מאי קמ"ל (כפי הגי' שלפנינו) דנראה דהכוונה דכבר נשמע זה ממתינתין דמיייתי לעיל:

תד"ה תל. למ"ד מחיצה שא"ע בד"א ל"ש מחיצה. הוא בסוכה (כד) אמנם לשון ולא תיקשי אינו מדויק דהא טעמא דר"מ מפרש התם בזה וכי תיקשי על ר"מ מברייתא:

במשנה ור"מ אוסר. עתני"ט שיער בעיניו גי' זו ודלא כגירסא שבמשניות ר' יוסי ומש"כ התנ"ח שגם בסוכה הגי' ר"מ (שם מוכחת כל הסוגיא דהגי' ר"מ ע"ש) אבל שם הוא ברייתא. ומש"כ עוד דמשמע שם דרבי יוסי לא ס"ל בזה כר"מ ע"ש בכל הסוגיא דאין בה משמעות כלל. ודע דגוי הרמב"ס בפ' ר' יוסי וכ"מ מפ' הרע"ב שכתב הטעם שמה תמות ואלו לר"מ מסיק שם ראב"י דקסבר כל מחציה כו' וככתב הרע"ב לקמן וטעם זה מסיפק גם ללחי וכמ"ש רש"י וטעמא דר"מ כו':

דף טז:

תד"ה על מנת. תימא דחא אם מת אביה כו'. ועיי' מהרש"א ועיי' ש"ך יו"ד רי"ו סקי"ב שכתב ומלא כמהרש"א כו' ול"יי מ"ק כי פשוט דכוונתו להס"ד דהתוס' אך מש"כ דאם יקנה בית אחר תהיה אסורה ליכנס בו ז"א כיון דבשעת התנאי לא היה זה הבית שלו וזה מתבאר בש"ך שם ס"ק הקודם וכ"מ בס' רי"ז סל"ה ועמש"כ (בגדרים פג ב) בס"ד ותניא על הש"ך שלא השיגו בזה ואולי ט"ס בש"ך וצ"ל מן ידלא כמ"ש מהרש"א עד דו"ק בסס"ק הקודם. וכוונתו להשיג עליו כמו שכתבתי ובת"י תירצו כיון דאינו ידוע בשעת גירושין שימות אביה קודם. ותמוה דהא (בגיטין פג ב) א"ר ה"ז גיטך ע"מ כו' כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתותי:

בא"ד דקראי מובחי שכבר מת שם. הן (בסוטה י') איתא להדיא שאמרה יתומה אני וע"ש בפרש"י יעמש"כ במ"ר (במדבר פי"ג אות יג):

דף טז.

נמרא איידי דתני רישא פרוץ מרובה עה"ע כו'. כה"נ (בברכות נג ובפסחים עט ב):

רש"י ד"ה צריך שלא יהא בין זל"ז כמלואו. כיון דעומד רבה עליו ל"ל אתי אוריא דה"ג כו'. והנה לר"פ ע"כ בפרק כעומד ג"כ ל"א אחי אוריא דה"ג כו' והא דלעיל (י ב) דדחי דלעולם אימא לך מותר (ר"ל פרוץ כעומד) וש"ה דאתי אוריא דה"ג כו' התם שאני דמצד הב' הפתח דמבוי דפרצתו מרובה אבל הכא דמב' הצדדים לא הוי אלא פרוץ כעומד כ"א נותר בפרון כעומד ותו לא מיצטרפי:

דף טז:

נמרא אמר אביי כו' ומודו רבנן כו' ד' חשיב כו' רבא אמר כו'. עמש"כ בס"ד בפ"ד דכלאים מ"ד הנה"ש ציין כעין זה בבב"ק ושכח עוד ג' מקומות (יבמות קג נדרים מד וזבחים קג ב):

שם בשיירא אין ביחיד לא והתניא כו' עד סוף הסוגיא. הן לפי המתבאר בסוגיא הוא דלכ"ע אפי' לר"ה ולר"י בנו נותנין ליחיד ב"ס כ' כי פליגי רי"ה וחכמים שלו ליתן לו (ר"ל ליחיד בדרך) כ"צ דלר"י א"נ ילחכמים נותנים ולשיירא אף לר"ה נותנים כ"צ ור"י בנו סובר דאף לשיירא א"נ רק לכ"א ב"ס ולרבנן דיליה אף ליחיד בישוב נותנים כ"צ לכן לא עמדתי ע"ד הרי"ף והרא"ש שפסקו בסוף הסוגיא כרבנן בתראי ולדידהו אפילו יחיד בישוב נותנין לו כ"צ והביאו ג"כ להא דדריש ר"נ משום ר"ש יחיד נותנים לו ב"ס כו' וכ"פ הגוש"ע בס' ש"ס וכן הרמב"ס בפירושו כתב בסקה"פ ואין הלכה כר"ה ולא כר"י כו' יבתחלה כתב להא דר"נ וכן הרע"ב אחריו פסק כרבנן בתראי ואח"כ הביא להא דר"נ ויש לי לדבר בזה הרבה אלא שא"כ מקומנו:

דף יז.

במשנה ומדמאי. פי' הרע"ב שא"צ להרים ת"מ כו'. השמיט שגם מע"ש א"צ להפריש (והרמב"ס זכרו) יכן לקמן פ"ג מערבין בדמאי פי' שלא הפריש ממנו ת"מ והשמיט מע"ש ול"ד:

דף יז:

גמרא אלא מעתה כו' אל תפנו כו' ה"ג דלא לקי. לכאורה מכאן ראיה לפירש"י (בסנהדרין ר"ד סה) דלאו זה נאמר על הנשאל בהן דאיתא שם דהוא באזהרה בלבד דאלו לפי' התוס' שם דזה נאמר בב[ע] ל אוב גופיה ה"ה בסקילה ול"ש ביה מלקות אולם בנה"ש מביא גי' אחרת בכאן להרמב"ס בסה"מ:

דף יח:

תד"ה מרוזין. ואילן גמי איקרי זית כו'. וכן בבכורים פ"ג מ"ג ועטרה של זית פי' הרמב"ס מענפי זית וצ"ל הא דאמרינן (בברכות לו ב) פורי גופיה זית איקרי דר"ל דגם הפירי איקרי זית וברכה צריכה להיות מבוררת (ועיין פסחים ז ב) תג"ה כי פליגי וצנע"ק:

דף יט:

גמרא א"ל תגיתוה כמה הן מקורבין כו'. לקמן (כב):

רש"י ד"ה מ"ל גודריתא. וש"מ דאע"ג דאין עוביו ד'. נראה דצ"ל ששה ובמהרש"ל והגהת הב"ח ג"כ ט"ס ובמהר"ס בשם ס"א הגי' אחד ג"ז נכון:

דף כ.

גמרא בעי רבין יבשו מים בשבת ובאו בשבת מהו. לולי פירש"י הגל"פ דתרכי בעי ניניהו ולא אהדדי איתמר [וכ"מ ברמב"ס ובהה"מ] :

שם הא א"ר אלעזר ח"ז. כצ"ל בל"י:

רש"י ד"ה שתיים מאי. ושתיהן ראשן כו'. כצ"ל:

תוס' ד"ה כי אתמר. עיי' מהרש"א שהעלה בצ"ע תירון ר"ש בשבת ולי לק"מ דהכא קודם שבאו המים לא הוי רה"י מדרבנן דאמרי דפסין לא מהני בלי מים והוו כאלו אינם כלל וכמו שהשיב רבה מים אין כאן מחציה א"כ ועי"י המים נעשה מחציה ליעשות רה"י משא"כ התם דמעיקרא נמי הוי רה"י אלא שחסרו עירוב ואלכרה תירון דהכא תמוה דהא אפי' קודם שנתקשרו הוי רה"י:

דף כ:

תוס' ד"ה אמר. ובחנם דחק רש"י כו'. ולענ"ד נראה כוונתו ליישב דאיך רשאי לטלטל הדלי ע"ג אבוס לפניה או איך יתן לפניה התבן ביזו ואין ראשה ורובה ע"ג האבוס:

רש"י ד"ה צוארו ארוך. עיין בהגהות שבגליון ולדבריהם יהיו דבורי רש"י מסורסין ול"ג דרש"י מצין על דברי ר"א דבריייתא ור"א קאי על הך ברייתא דתני בהמה שרו"ר בפנים כו' והוא אוסר בגמל אפי' ברור"ר בפנים ובשאר בהמות א"ל דלא בעי אפי' רו"ר:

תוס' ד"ה ובי. קשה וכו'. הנה בכאן י"ל דזה הקשה אחד מבני הישיבה אחר ששמע השקלי וטריא דהבעין והפטנן ובהו י"ל ג"כ הא דתמיהו (ביומא עו) ד"ה הני וש"מ שצינו שם:

דף כא.

גמרא איני והא"ר יצחק אר"י א"ש כו'. בתר"ע אות ט"ו הקשה דמנ"ל לשמואל דהא דלבור הרבים לריב"ב לא מהני פסין משום דבעינן דחוי לאלם (עיי' תוס' ר"פ ד"ה בור לחוד הב') דילמא לטעמיה אזיל לס"ל דאף להיקף סאתים בעינן שומירה כו' ולכן בעי באר דחשיב דירה כדפרש"י בשלחי מתניתין דר"פ ע"ש באורך ול"נ מקאמר אלא לבאה"ר בלבד משמע דלבור אין צד היתר בפסין אפילו בלאיכא שומירה כו' ומתע מקאמר ולשאר עושין חגורה ואי בדליכא שומירה אפי' חגורה לא מהני בבור לשיטתיה וכמ"ש בעצמו בסה"ד: והנה לקמן (כג) הגי' א"ר יוסף אר"י א"ש והב"ח מניה כאן ג"כ רב יוסף ואולי י"ל דגוי דיון דווקנית דמדרב יוסף דשם לא מוכח דהטעם דבאר הוא משום דבעינן דחוי לאלם דהא פסק שם ג"כ כריב"ב דל"מ אלא בבאה"ר ורש"י פי' שם טעמו דבעינן תרתי למעלייתא היינו ללא פסקי ודמדכרי אהדדי וזה ללא כתנן' דר"פ הגי"ל ונימוקו עמו דאם כדברי התוס' קשה אפי' באה"י נמי (ודברי המהרש"א שם לא מוחוורין כלל ע"ע) אבל מדרי"ץ מוכח שפיר דטעמא דבעי' חזי לאלם דמדקאמר סתמא אלא לבאר מ"ח משמע אפי' דיחיד (עיין לקמן כ"ג בהצריכותא) ואי טעמא משום דלא פסקי אפילו בור הרבים נמי:

שם בעינן מידי דחזי לאדם. קשה דבתענית רפ"ג משמע דגם מי בורות ראוין לאלם וכמדומה שגם עתה עיקר שתייתן בא"י ממי בורות ועיי' רש"י לקמן ד"ה דשכיחי מיא:

תוס' ד"ה אחד. לפי שעושה זרת שליש אמה כו' אך תימא כו' והוא עושה העולם זרת על אמה וזה מגין לו. ולענ"ד ליישבו שהוא סובר דקוטר כדור הארץ הוא שליש אמה וא"כ ההיקף הוא אמה לפ"ס ש"ש ושטח בגוונתו הוא בכדי כפילת קו אלכסונו בקו עגולו (כמבואר באלים) והוא אמה על שליש אמה ונכון בעז"ה ורביד זהב בפ' תצוה שנה בחשבון זה ע"ש גם מה שהשיא דעת הערוך מתוך מש"כ דשיעור זרת הוא כמו מן הגדול עד הזרת לשיטת הקלירי עיי' בשנ"א פ"ג דערלה מ"ב שכתב דמגדול עד זרת דרך שאר ראשי ארבעות הוא חצי אמה:

דף כא:

גמרא הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל כו'. כמה מוטעם דרש זה לפמש"כ הא"ע בפרשה ויצא דהם על צורת בן אדם כו' ע"ש:

שם שמגידות פתחיהן לבעליהן. לולי פרש"י הגל"פ דר"ל שמגידות פתחי וסתות שלהם כדי שיפרשו מהם עונה הסמוכה להם:

שם כל העובר על דברי סופרים כו'. המהרש"א בח"א כתב דדוקא בדבר שנזרו משום גדר עבירה שיש בה כו' אבל גזרו בדבר שיש בו עשה ול"ת לא כו' ע"ש והנה (בברכות ד ב) גבי סייג דק"ש אמרי' ג"כ וכה"ע עד"ח כו' ואולי יאמר דזהו הא דפריך שם מ"ש בכ"ז דל"ק חייב וכו':

שם על כדו"ד ש"ס ה' ואלף טעמים. נראה דלהכי נקראו שיר משום הא דאמרי' שלהי מגילה ושונה בלא זמרה כו' ע"ש ובתוס':

דף כב.

גמרא קורמי באגמי. עפרש"י. והערוך זיווג לה קרמית דפסחי' (לה) ונכון:

דף כב:

גמרא אליבא דרבנן ל"ת לך כו'. קשה לפמ"ש התוס' בסד"ה דילמא. דבמחיצה שאינה עשויה ביד"א מוודו איכא למיבעי גס אליבייהו:

תוס' ד"ה תל. לא הוה שמיע ליה כו'. לכאורה י"ל דריו"ח מייירי באינן גבוהין עשרה דליכא מחיצה. ואולי משום דמפני זה ליהויין כרמלית כמו כל מקום מוקף מחיצות פחותות מעשרה. וגס לא הוה מקשה משבילי בית גלגל:

תד"ה יהושע. להכי [לא] קאמר אלא כו'. לכאורה י"ל משום דכי הני דוקא בא"י קאמר הלא סתמא תניניהו ולא חילקו [אבל נ"פ דהא דקאמר יהושע כו' ר"ל דכשחלקו את הארץ אותן דרכים שהיו בכל חלק מחלקיו השבטים דניחא תשמישייהו מסרן לרבים שיהיו לכולם חלק בהם בשוה ודלא ניחא תשמישייהו מסרן ליחיד ר"ל שלא יהו שייכים אלא לאותו שבט שנפלו בגורלו ולא הויין ר"ה ולכן חצרות ומבואות אפי' דבחול"ל כיון דאינס שייכין רק לכני החצר והמבוי לא הויין כר"ה. ועי' לקמן (צג ב) תד"ה חייב :

רש"י (במשנה) [ד"ה] חגורה. היקף של חבלים. והוא כחנניא לעיל בר"פ דקאמר חבלין לבור וא"ש דשינה מלישנא דר"ע דאמר מחיצה. ודלא כהרר"י שכתב דחגורה ומחיצה דב"א הם וכן התוספות דפירשו חגורה מחיצה:

דף כג.

גמרא וא"ר יוסף אר"י א"ש כו'. לעיל (כא) הגי' רב יצחק ועמש"כ סס בס"ד:

במשנה א"ר אלעאי שמעתי מרבי אליעזר. כז"ל ביו"ד:

רש"י ד"ה אנשי חצר. ביטל רשותו לחבירו. לכאורה ה"נ להניא לחביריו. ואולי משום דבאמת לר"א א"צ לבטל לכאור"א כדאמר' בגמ' בס"פ:

רש"י ד"ה ביתו. לצרכו. ובד"ה אבל. להביא בלי בתיחן. הנה מה דמשמע מדבריו דכליו אסור אפי' להם להוציא מביתו לחצר יש להם מקום ע"פ מה שהעלה האבן העזר בס"י שס"ו מהמהרי"ל ומס' עה"ק להרשב"א ע"ש היטב. אבל מה דמשמע דאפי' להם אסור להכניס ולהוציא (ואפילו כליהם) מביתו לצרכו (ומשמע דמפרש לו לצרכו) וע"ד שפי' בטימוקיו (בראשית כד ז) לזה לא מצאתי לו חצר. ועי' לשונו לקמן בפסקא בגמרא:

רש"י ד"ה אילימא. והשתא קאמר חומרא אחריתא דאע"ג כו'. נ"ל דר"ל ונ"מ גס כן לענין פסי ביראות דעסיק בס. דאף דמיקרי ג"כ הוקף לדירה כמש"כ בסוף מתניתין דר"פ. מ"מ לא הותר בטפי מב"ס יכר"י סס. דאלת"כ מדוע שביק חומרא המבוארת בדבריו. והוא דאף בב"ס לא הותר אלא ע"י שומירה כו' דבזה פלגינ עניו ר"י ור"ע דאמרי אפי' אין בה כו'. ונקיט חומרא ד"י"ל דאף ר"י ור"ע מודו בה. עי' בתוס' ושו"ע שני"ח ס"א בהנה:

דף כג:

רש"י ד"ה אלא אמרה תורה. הרי רחבה ע' וארכה ו'. לכאורה צ"ל בהיפך דלעולם האורך נקרא ממזרח למערב. ובפרט כשהוא ויותר:

בסה"ד דהא בעית כו' רפ"ב אמות וד"ט כו'. כז"ל. ועתוי"ט שכתב שהוא פחות (ר"ל מרפ"ג אמה) ב' אצבעות וכ' שליש אצבע כו' עד סוף חשבונו הכנים הרחוב ממלוי הקרנות בחשבון אורך הרצועה. יו"ד. כי אין אנו עסוקין רק בכמות אורך הרצועה הנצרכת להקפת המרובע מע' אמה ודו"ט ודיו"ק. ועי' מהרש"א ודברי הגר"י"פ ברל"ץ שלא כענין במחכ"ת ע"ש: ובבאורו לפי' הרמב"ם בתחלתו על מש"כ אבל שטח מרובע כו' לא יוודע צלע כו'. כ' ר"ל כו' או שאין ארכו כפליים ברחבו. ל"ד כלל. דמדוע לא יוודע תפוס איזה מספר שתרצה ס' או פ' ותחלוק בו את החמשת אלפים. מה שיעלה בידך הוא האורך במכוון. ואם יהיה בתשבורת. מ"מ ידוע הוא: ומש"כ בסופו בד"ה ונשוב. כי לא ישאר רק נ"ו ורביע. ל"ד כו' כי לא ישאר רק נ"ו פחות חלק י"ב בקרוב כי מספר ב' הרבועים עולה י"א אלף ות"ק ושליש בקרוב כמ"ש לעיל: ומש"כ בד"ה אני שלא יעליף ק"ז ורביע כי אם פחות מב' אמות. ושנהו עוד בד"ה העולה. ג"כ ל"ד שיעדוף עוד על ב' אמות ששית אמה וחלק ט"ז בקרוב כפי מש"כ בעצמו. והנה אף לפי הגהתו ק"ל. א. שהרי לפי ציורו יהיה האלכסון יותר על כפל הרחוב בכדי חצי אמה וחלק י"ב מאמה בקרוב. ולר"א ודאי אע"פ שאמר אם כו' יתר אפי' אמה כו'. ל"ד אמה אלא ה"ה בפחות. וכמ"ש הרמב"ם בעצמו. ור"א סובר כי לא יוסוף כו' אלא כשיעור שהיה אלכסון כפל הרחוב כו'. ועי' ביו"ד ס' ל"ו בטו"ר סק"י"ד. ב. הרי לציוורו חסר מב"ס יותר מל"ח אמה. אשר ע"כ נ"ל ברור דצ"ל והרחב נ"ג י:שלש רביעי אמה 3/453. ועתה צא וחשוב ויתיישב לך:

רש"י ד"ה אבל ב"ס. הואיל ודחד גברא הוא. ועי' מהרש"א ותמוה א. דמנ"ל לרש"ל הא. ב. קשה כעין קושיות רב יוסף לקמן (כה ב) וכי אויר המותר לו אסורו:

תוס' ד"ה לר"ש נמי כיון דנזרע רובו ה"ל מייעוטו בטל לגבי רוב. נראה דמכ"ש פריך מדקאמר כו'. כ"נ דצ"ל:

דף כד.

גמרא פורץ בו פרצה יותר מעשר כו'. נראה דא"צ לפרוץ עד היסוד אלא רק למעטו מנובה עשרה. ולזה נראה שכונן הרמב"ם בפ"י"ב הל' ה' במש"כ פרצה יתר על י"א בגובה י"ט. דר"ל שתהא הפרצה נכנסת בהגובה י"ט שמן הארץ וכ"מ להדיא בהגתה הרמ"א (שנח ב) וכן נ"ל בהא דלקמן (כה) נבלעו מחיצות התחתונות כו' דהיינו אפי' כ"ס עד שלא נשאר מהם גובה י"ט. ולא עוד אלא אפי' לא בנה עליהן מעיקרא אלא כ"ס נמי סגי. ולכן לא הבינותי פרש"י שם "שהיה העפר רך ותיחוח ונחבט הכותל בב"א":

שם ופרץ אמה וגדרה. האי וגדרה ל"ד דה"ה אפי' לא גדרה נמי. ואנב דאמר ברישא וגדר אמה אמר נמי בסופא וכמ"ש התוס' לענין אוחן הסנדל. וכן צ"ל נמי בדחזקיה דנקיט וסתמו הב' אנב הא': ולכאורה הך בעיא דמיא להך דבעי רבב"ח [לקמן כה) נבלעו מחיצות התחתונות כו'. אלא דשם משמע דלא מיבעיא ליה אלא בנבלעו בשבת. אבל בחול ודאי מהני. ואולי דהתם איבעי ליה אחר ששמע פשיטותא דהכא. וה"ה דהוה מצו למיבעיא בגוונא דהכא דהיינו דפרץ אמה וגדרה. ואח"כ נפרצה בשבת עד יותר מי':

שם א"ל רב אבא אבוח כו'. בהגתה הגר"י"פ ט"ס וצ"ל אחוה. ואולי יש ליישב הגי' שלפנינו ולומר דר"א היה אבוח דרב ובריה דר"מ. אולם לא מצינו רב סתם וזלת רב חבירו דשמואל:

תוס' ד"ה אבל. כגון שדרס עליו כו' יחף. ור"ל דכאו לו בב"א טומאת מדרס הזב ומנענו. אבל לפ"ז הל"ל אבל טמא מנע הזב. ומש"כ עוד ולא הפסיק בפשוטיו כ"ע. תמוה דמאי איריא פשוטיו כ"ע אפי' כלי קבול דעץ או כלי מתכות אי לי חזוין למדרס אינן עשים רק ראשונים ואין הסנדל שהוא כלי מקבל טומאה מהן. ואי דחזי למדרס אפי' פשוטיו כ"ע נמי מיעמא מדרס כדאיתא בבכורות (לח):

דף כה.

גמרא האי מאן דשדא ליפתא כו' ואתא כו' בתרא קני כו'. לכאורה ה"נ מדל"ק בקיצור לא קנה כדאר"ח לעיל. דדוקא אם קדם האחר קודם שנשרש. וקמ"ל דל"א שקנה הא' למפרע משעה דשדא. אבל משנשרש קנה עכ"פ מאותה שעה ודלא כדמשמע מפרש"י. אבל בב"ב הגי' לא היו חזקה משמע לנגמרי אינו כלום אף משהשריש. והמניהים לא העירו מזה:

תוס' ד"ה שאם. רש"י ל"ג ע"ש התל כו'. גירסת ע"ש התל ודאי לא יתכן דהא אמר מקודם דע"ש התל מחלוקת. וא"כ ע"כ כאן צריך לשנות הלשון. ולולי פירש"י והתוס'. הנל"פ דלא מייירי בתל העומד בקרפף אלא בתל בפ"ע המתלקט עשרה מתוך ד' דלא מהני אלא לב"ס דלעיל (טו) והכל לענין לטלטל בראשו. ואמר: הרחיק מן התל כו' היינו שעשה מחיצת למטה רחוק מרגליו. ועל שפת התל היינו בהתחלת גובה שפועו:

דף כה:

גמרא ההוא בוסתנא דהוה סמך לגודא כו'. לפי פשטות הלשון הנל"פ דההוא בוסתנא לא הוי יותר מב"ס או שהיה מוקף לדירה. אך כותל הד' סמכי על גודא דאפדנא. וס"ל לר"פ דאע"ג דמחיצה העומדת מאליה הוה מחיצה. זה נדע דהואיל דבטל העיקר שבעבורו נעשית המחיצה בטלה הטפלה. ע"ד המבואר פרך יו"ט דכלים מ"ט:

תוס' ד"ה ההוא (הב'). אלא לחלק הבוסתנא ולמעטה כו'. כז"ל:

דף כו.

גמרא אר"ה בר יהודה אר"ש ל"ק כו'. כז"ל דלנקמן בע"ב. כי ר"ה בריה דרב יהושע היה תלמידו דרבא ולא דר"ש שקדמו:

תוס' סד"ה דבי תורי. והכא לא משמע כפירושו אלא משום כו'. כז"ל:

דף כו:

תוס' ד"ה ולבהן. וא"ת כו' והכא משמע דאפי' בשביל עירוב לא הע"ד כו'. לע"ד לק"מ דהיכי התירו לו הכא שילך בבה"פ בפועל. רק לאמרי' דעירובו עירוב הואיל דמצינו לו היתר במק"א ע"י תקנת נפוח. וכה"ג פרש"י לקמן (לב ב) ד"ה דמתא "ואע"ג דאי בעי למשקליה לא מצו שקיל כו"י וכ"כ סס בד"ה ורה"י עולה עד לרקיע ונכון בעז"ה:

דף כז.

גמרא ושלא הז"ג אחד אנשים ואחד הנשים חייבין. כ"ה הגי' בקדושין. ועיין סוכה (כ) ברש"י ותוס' ובצינוי הגר"י"פ סס:

שם בכל מערבין כו' והאיכא במהדין ופטירות. הגר"א ז"ל באו"ח שפ"ו סקט"ז מפרש דקושיית והאיכא כו"פ לא קאי רק אהכל נקח כו' דכן מפורש בתו"כ מכלל ופרט כיצד כו' יצא כו"פ ע"ש. ואנכי תמה דהא לר"י בן גדיש דאפי' ציר נקח מטעם דדריש ריבויי ומיעוטו ומרבי כל מילי וממעט מים ומלח דלקמן משמע דמרבי נמי כו"פ. ובתו"כ לא ממעט להו רק משום דדריש בכלל ופרט וא"כ א"ל דמתניתין אחיא כוותיה. (ולשון רש"י לקמן בד"ה פירא בעינן "דכלנקמן מכלל ופרט" אינו מדויקק). ודברי התו"י"ט בפ"א דמע"ש מ"ג בזה מנומנמין מאד ע"ש ולפי גי' הק"א שם משמע דלא ממעט להו בתו"כ אלא משום דסבב כללא קמא דוקא ובעינן נמי וולד ולדות הארץ (עי' לקמן ר"ד כח) אבל למאן דל"ב רק פרי מפרי וגד"ק לא מימעטו. ובזה איתין דברי התוס' בד"ה מאן. שכ' דכו"פ נחוקן דפרי מפרי הן וגד"ק לנכון ולא יקשה עליהם מת"כ הגי'ל. וכ"נ להדי' מהירושלמי תתלי זה בפלוגתת ר"י"ש ור"ע דר"י"ש דדריש ולד ולדות הארץ ממעט כו"פ. ולר"ע דלא דריש רק פרי מפרי מרבה כו"פ והגר"א ז"ל שהעתיק התו"כ "אף כל פרי מפרי כו' יצאו כו"פ" ל"י אנה מצא גי' זו. ואולי הגיה כן ממעתה. אבל הוא נגד הירושלמי והתוס'. שוב מצאתי חבר גדול להגר"א ז"ל. רש"י בב"ק (סג) ד"ה פרי מפרי שכתב דבא למעט כו"פ:

רש"י (במשנה) ד"ה לחוץ. יבנם **שם** מבע"י בעגלות. לכאורה קשה דהא בעינן דח"ל בה"ש. ומה"ט לסומכוס א"מ לישראל בתרומה אף דאי בעי מיתשל עלה ויפריש תרומה אחרת מבע"י. וי"ל דדוקא אם אינה ראויה כך כמות שהיא רק מחמת דאי בעי הוה עבד תקנה. בעינן שיוכל עשותה בה"ש. (עי' לקמן ל ב' תד"ה ולפרוש) אבל היכא דראויה ליה בלא דאי מבע"י (ולאחריני חזי אפי' בשבת עצמה) ש"ד. וכמו שהשיבו ב"ש שם על הא דמערבין לגדול ביוה"כ התם איכא סעודה הראויה מבע"י וזה דומה להא דלקמן (ר"ד נא) והוא דכי רהיט לעיקריה מטי. דהיינו מבע"י בעת שאומר שבתתי בעקרו:

דף כז:

גמרא מה הפרט כו' וגדולי קרקע. קרי כאן לבהמה גד"ק. וכן בסוכה (ס"ד יא) ונ"ל סמך לזה מהא דכתוב ברוך פרי בטנך ופרי אדמתך ופרי בהמתך (דברים כח ז) ולהלן דחשיב לכולהו ברוכי בארורי דלג פרי בהמתך. ע"כ דכ"יל להו בפרי אדמתך. וקצר בקללה ע"ד שאמרו בב"ב (ס"ד פ"ח) ברכן בכ"ב וקלנן בח'. ולא תקשה דא"כ ברך על בשר בפה"א הל"ל דינא. וי"ל משום דבלשון ב"א אינו נקרא פה"א עמש"כ (בברכות מ) בס"ד:

רש"י ד"ה אנב גזייתיה. אע"ג דאיכא תרתי כו'. לכאורה תמוה הכי סגי ליה הא דאמר הש"ס לקמן משום דלאו גופיה הוא. ואולי לא כוון בזה רק לפרש הראיה דמייתא מהכא על הדלעת מים ומלח בשמן דתתתי נינהו:

דף כח.

גמרא מי לא תנן מערבין לגזיר ביין כו'. הן מנוזר אין ראיה דא"ל דהוא מטעמא דאי בעי מיתשל אנוזרותו כדאמרינן לקמן (ל ב) אליבא דסומכוס ומלישראל בתרומה ג"כ לכאורה א"ר הא"ל ג"כ משום דאי בעי מיתשל עלה כו' כדאיתא שם בגמרא וכרבי דל"ג עה"ש בה"ש. אלא משום דמתמא איירי בכ"ע אפי' אי ליכא אלא ב"ס מצמצמות וכמ"ש התוס' (לא) ד"ה דמאי אך לכאורה קשה לפ"ז מדוע לא

פשיט בשלהי שבת ממתניתין דנשאלין אף כשהיה להם פנאי דהא סתמא תני ואפ"ה ל"פ סומכוס עלה. יי"ל משום דלא פסיקא ליה למיפלג דהא איכא דאין פנאי. ותקע דהא ת"ק סתמא תני נזיר ומשמע אפי' נזיר שמשק דאין לו התרה עי' מכות (כב). ולפ"ז יכול להיות הראי' דכאן אף מנזיר:

רש"י ד"ה פוטיתא. ומשום וכל אשר אין לו סנפיר בו'. הוא כפ' ראש:

רש"י ד"ה נמלה. וכל הולך על גחון בו' וכל השרץ בו' לא יאכל. ל"י מדוע תפס הפסוקים דלא כסדרן בכתוב דקרא הב' מוקדם בפרשה:

תוס' ד"ה צירעה. וקשה דבפ' ד"מ דרשינן בו'. עמש"כ בנדה (כג) בתק"ה ליתני נחש בס"ד:

תוס' ד"ה לפיכך וד"ה לזרע. דבריהם מתפרשים ע"פ המבואר בר"ה (יב ב) דבירק אזלינן בתר לקיטתא יבתבואה אחר הבאת שליש. ויש מיני זרעים וקטניות דאזלינן בהו בתר השרשה (שם יג ב) לענין שניה הנכנסת לשלישית ועמש"כ בפ"ב דשביעית מ"ח. ומהר"ם במחכ"ת ל"ד בזה ע"ע:

דף כח:

נמרא דקטליגין לה לה'זומתא ומיייתא כשותא. הוא מלשון מיתא וע' לקמן (ר"ד כט):

רש"י ד"ה אהיני. וכש"כ דגמר פירא הוא לש"מ. לענין הקושיא מר"י אר"י לא נצרך לזה רק דמפרש לישנא דחייבין במעשר דלא בא לאפוקי שאר מינא דאלרבה דכש"כ הם ומעשר דנקט הוא לרבותא. לישנא דאלא הוא לאפוקי מת"ק דיליה עי' בפסחים:

דף כט.

נמרא כל האוכלין מצטרפין בו' ובמזון ב"ס לעירוב. ק"ל הא לענין עירוב אין כל האוכלין שוין בשיעורן. ואן ק"ל כל שאין שיעורן שוה אין מצטרפין. עי' יומא (פא) ואולי בעירוב הקילו:

שם אלא משום דקתני בו' והני גמי בני טמויי בו'. ומזה ל"ק לרב לעיל בכפניות. די"ל דאינו בכלל אוכלין. אבל תפוחים בני אכילה נינהו [ולזה כוונת התוס' לעיל (כז ב) בד"ה מאן] :

רש"י ד"ה עובלא. שמינית בו'. עי' (ב"ב פט ב') וברשב"ם שם ד"ה תמן הב':

רש"י ד"ה דאנא אמרית. והוא אגמריה לגורסיק בו'. זה סותר למה שפי' בחולין (קין ב') ד"ה הא דרביה:

תוס' ד"ה והושיבו. דהא בדאורייתא לא קנים. הוא בגיטין (נג ב):

דף כט:

[גמ' מדהתם על חד ארבע ה"ג על חד ד'. לכאורה משמע מזה דהא דא"ר ב' רביעיות יין היינו יין חי ולא מזוג דהא לענין הוצאות שבת אינו אלא על חד דחי ד'. אבל ל"מ כן מהפוסקים ונ"ל דלמסקנא דאמר דעבידי אינשי דשתו כסא בו' וסמכי עלויה סתמא דה"ה ביין מזוג. ובחי אפשר דסני בב' רובע רביעיות וצ"ע להלכה] :

רש"י ד"ה בזווא. תמרים היקרים מגורגרת. לע"ד הוא שלא בדקדוק דהא לפי האילימא ע"כ הכוונה שלא תפשוט לתמרים יקרין מגרונרות וכדלחי אביי:

דף ל.

נמרא מערבין בביצים חיות וכמה בו' שתיים. בבש"ר ס'י קפ"ג הקשה הא הויין זוגות לכאורה תמורה דהא שיעור עירוב הוא בכדי מזון ב"ס. וע"כ גס ב' ביצים הויין לב"ס. וא"כ אין כאן רק ביצה א' לכל סעודה. ויש ליישב דבריו קצת ע"פ הא דלקמן (לו ב) לגין טבויי בו' ואם אמר ערבו לי בזה לא אמר כלום בו':

שם בש"א א"מ לגזיר ביין. לקמן אמרינן דסומכוס ל"פ בנזיר מטעם דאפשר למיתשל. אבל ב"ש ס"ל דאין שאלה בהקדש משום דהקדש טעות הקדש (ערכין כג) וכן ס"ל דנזירות טעות הוי נזירות (נזיר לא ב) ולכן גס בו אין שאלה ונכון בעז"ה:

שם א"ל ב"ה בו' שמערבין לגדול ביוה"ב. ופרש"י הואיל וחזי לקטן ק"ק א"כ למה לא תסגי כ"כ בכדי שיעור ב"ס לקטן מה"ט:

רש"י ד"ה בההוא מרווח. אבל בולז שוין בו'. לכאורה היה משמע דאפי' אינן שוין רק דכולהו הוו מד' למעלה כולן טמאין. ועמש"כ לקמן (סח) על דבריו:

רש"י ד"ה מערבין לו בה (הב'). דהא הנאה דממילא בו'. ל"י למה הוצרך לזה דכיון דאמר שלא אוכל הרי לא אסרו אלא באכילה. ואולי יכוון אפי' לר' אבהו דאמר כ"מ שנאמר לא יאכל בו' ואחד אה"ג במשמע. ועי' מל"מ רפ"ד משבועות. אבל לפ"ז יאסר נ"כ בהנאה דממילא כמו באיסורי תורה שנאמר בהן לא יאכל בו' [ולולי דמסתפינא הייתי מצני תיבות "או שבועה שלא אהנה מכזר זו" שבדבור הסמוך לקמן בסוף דבור דלעיל המתחיל אדם אוסר וא"ש בפשיטות] :

דף ל:

רש"י ד"ה מיתשיל עליה. ויפתח בחרטה לא נתכוונתי בו'. אזיל לשיטתיה לקמן (סד ב) בפ' פותחין בחרטה וע"ש בתוספות:

רש"י ד"ה טהור. שכבר נידושו בו'. עי' מש"כ פי"ח דאהלות מ"ה פי' אחר בזה בס"ד:

רש"י ד"ה שמייה אהל (הב'). ובין לר"י ובין לרבנן כסומכוס ס"ל בו'. עי' לעיל כז תק"ה מפני:

תוס' ד"ה תרגומא. וא"ת בו'. לעד"נ מדקאמרה הגמרא אבל רעבתן בו' דלכאורה שפת יתר הוא. דבא לאפוקי עונ מה"ב דמודה רשב"א דבדידיה משערינן דגס ממתניתין משמעה כן דומיא דמלא לוגמיו דבעינן דמיה כדאיתא ביומא (פ ב) ולרבנן אפי' לעונ משערינן בסעודה בינונית לכן לא איתא כוותיה. והא דפריך לעיל מרשב"א דהכא דארשב"א דעונ מה"ב פתחו כמלואו היינו לס"ד דהכא. וע"ש במהרש"א:

דף לא.

נמרא דמיייתי לה אחוריה. מהריטב"א נראה דגרים אחודיה דכלי"ת וכ"נ מפרש"י ומשמע דבשטח רחבו יש בו טפח אלא דמהפך ליה אחודיה. ולכאורה קשה דא"כ יש בהקיפו יותר מטפחיים והרי גזרו על עובי המרדע מפני שיש בהקיפו טפח כדאיתא (שבת יז) וע"ש בתק"ה אר"ע. ונ"ל דדוקא דבבר עגול שאין בו קצוות וכל הקיפו נחשב כשטח אחד הוא דגזרו על הקיפו. אבל במרובע דכל צד שבו הוא שטח

רש"ש • עירובין

בפ"ע מובדל מחבריו ע"י קרנותיו לא שייד למיזזר ביה. ולכן נ"ל דאף במרובע שוה הצלעות שליש טפח על ש"ט דכי מזלית למורשא דקרנתא ישאר עגול כעובי המרדע אפ"ה ל"ג עליו מטעמא דאמרין:

שם קסבר מצות לאו לה"ג ובו' עד סוף הסוגיא. לכאורה מוכח מכאן דאפילו עירב לג"מ אינו יכול לילך לדבר הרשות וכדעת רש"י שהביא הב"י בס'י תט"ו ודלא כהטור והרמ"א שס. דאל"כ הרי יהנה עכ"פ ברשות (ועי' בסמוך) ובר"ה (כח) אמרי' המודר הנאה ממעיין בו' אבל לא בימה"ח:

שם ומ"ס מערבין אפי' לדח"ר. וא"ת בגוונא דאר"י מערבין דהוא לדב"מ אמאי פליגי רבנן עליה. וי"ל משום נזירה דלמא אתי לערב בו לדח"ר. משא"כ לר"י דא"מ כלל לדבה"ר:

רש"י (ברה"ע) אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לח"ל אפשר למיעבד תקנתא. הן התקנות דמפרש הש"ס אינן רק בכדי שלא יטמא הכהן. אבל להתרומה אין תקנה זולת שלא הוכשרה מקודם וזה לא מיקרי תקנה. לכן נ"ל שט"ס ברש"י וכצ"ל דא"נ מיטמא (ר"ל הכהן) חזו ליה אלא אף בתרומה דאי מיטמא (ר"ל הכהן) לח"ל בו':

[רש"י ד"ה בפשוטי כלי עץ. וטמא אסור בתרומה בו'. משמע משום איסור טומאת כהן אין בו חשש. עי' נזיר (נד ב) תק"ה ת"ש ובבאורי הגר"א ז"ל ליו"ד ס'י שס"ט וא"כ אי"צ לתקנה זו אלא להברייתא דאיירי בתרומה אבל מתניתין א"ל דמייירי בחולין ולכן ל"ד התיי"ט בהבאתו זאת על המשנה. ועי' בדבריו בנזיר פ"ז מ"ג ד"ה ומזה] :

דף לא:

גמרא ל"צ בטבל טבול מדרבנן. בתור"ע מביא להרשב"א בחדושי יבמות שהקשו לשיטתו דאיסור דרבנן מאכלין לקטן בימים. אמאי א"מ בטבל דרבנן דומיא דיוה"כ לעיל משום דחזי לקטנים. ושמעתי לתרן דטבל אינן רשאין להאכילו לקטנים מטעם אחר משום דאסור בהנאה של כלוי עי' שבת (כו) תק"ה א"מ בטבל טמא:

תוספות ד"ה וזאי ראית. [ופי' הריב"א. בביתא הביאו פירוש זה בשם הרר"י וצ"ע מדבריהם בשבועות (כ"א ב) בד"ה מאי ראית] :

בא"ד אבל לא יתכן בו' דאין זו סברא. ולע"ד יש ויש לשטת ר"ת בתוס' ב"מ (פח) דלוקח קודם מרוח חייב במעשרות ולאחר מרוח פטור ונכון בעז"ה:

תוס' ד"ה שפדאן. וי"ל לפ"ה דקרי אסימון לב"ד בו'. לכאורה ה"נ להגיה דקרי פולסא לכ"ד. אכן מסתפינא מפני דגס בר"פ הזהב איתא כהאי לישנא בדבריהם:

תד"ה כאן. ואע"ג דבפ"ק דפסחים בו'. בנה"ש העלה בצע"ג דהא הכא לא אמרו שהניחו העירוב בו' ואפי' בגדול צריכין לסברת חזקה בו'. ול"נ ליישב ע"פ דבריהם דבדור הסמוך דהיכא דסומך עליו לגמרי ל"צ לטעם חזקה בו' וא"כ הוה כאלו אמרו בפירוש שהנחנו:

דף לב.

תוס' ד"ה ר"ש. ודר"ש גמי בו' אלא ליישב דברי רב בו'. לכאורה סוף סוף אם איתא לחזקת שליח ל"ל לטעמא דחזקת ב"ד הלא שליח דעלמא גמי. ונ"ל ליישב ע"ד דמתרן רבא (גיטין כח ב) שמא מת ל"ח שמא ימות חיישינן. ה"נ שמא לא עשה ל"ח. שמא לא יעשה חיישינן (ולפי הטעם שהסביר רש"י שם לא דמי להתם) וכמו דחיישינן שמא לא יטבול. (ועי' מל"מ פ"ד מהל' בכורות) ועוד י"ל דהא גס ר"ש ל"א חזקת שליח אלא בסוף היום כדאמר שליח כולי יומא. וגס הא ר"י פירש דלא אמרינן אלא במקום דאם יסמוך עליו המשלח יבא לידי עבירה. לכן אי לאו חזקת ב"ד לא הוה להו למיסמך לשחוט ולזרוק עליו לבדו בעוד יום. דשמא לערב בהגיע תור אכילת הפסח יבא ויודיענו שלא הקריב עליו קרבנותיו בכדי להצילו מאכילת קדשים בעזרו מחוסר כפרה וכו"ק:

תד"ה האיומר. ובשבת בו' אמר לא יאמר אדם לחבירו בו'. כצ"ל:

דף לב:

גמרא והא קמשתמש באילן. רש"י ותוס' נדחקו מדוע ל"פ והא קמיייתי מכרמלית לר"ה. ולע"ד י"ל משום דהמ"ל דאיירי דאינו רחב ד' ולמעלה מי' היינו משום דמסתמא רחב ד' דסובר כר"י דלקמן דכל למעלה מי' בעינן עירוב ע"ג מקום ארבעה ומילתא פסיקא נקט. ועי' מש"כ באהלות ריש פרק ג' כה"ג. ועוד י"ל דלמטה מעשרה יש לפרש היינו תשעה ורבים מכתפים עליו וכדמסיק לקמן (בריש דף הסמוך) וכמו שפירש רש"י לקמן (לד) גבי מגדל בל"א ותוס' ד"ה או בראש שם [וכ"ש דא"ש טפי לדעת הרא"ש שהבאתי בשבת ח' ב' דמט' ועד י' הוה רה"ר] :

דף לג:

תוס' ד"ה ורבי. או תלויה למטה בפחות מג'. רי"ל וא"כ רחוקה מנב האילן ג' כיון שהשפילה עוד למטה מהרחוק פחות מנ':

דף לד.

גמרא נימא כיון דאי בעי אמטויי בו' אע"ג דלא אמטייה בו'. כה"נ לקמן (מט ב) במשנה מי שבא בדרך בו' שביטתי בעיקרו מהלך בו' וא"ר שם והוא דכי רהיט לעיקרו מטוי ע"ש (נ"א):

רש"י ד"ה אר"ז. ה"נ בו' ונפיץ על עירובו שבביתו ביי"ט בו'. כצ"ל:

דף לד:

רש"י (בראשן) ומאי אפי' הס"ד. ואח"כ מה"ד בור בו'. כ"ג דצ"ל:

גמ' [איתיביה רמב"ח בו' לא תלוש ונעוץ לא. כצ"ל כלעיל וכ"ה ברש"י] :

שם ואי ביו"ט מה לי עיר מה לי שדה. ק"ל הא ר"א שמותי הוא (ור"ל מתלמידי שמאי עי' לקמן (לח) בתק"ה משום) והלא בית שמאי ס"ל דא"מ לא את הקטן בו' (ביצה יב) והש"א בתשובה ע' הכריח עוד דר"א אזיל בשיטת ב"ש בהא. וא"כ מאי פריך הכא. וא"ל דזה הוה צורך א"נ לקחת העירוב שהוא אוכל. דהא הרא"ש והר"ן שם הביאו ירושלמי דב"ש אסרי במפתח של אוכלין. אך הא י"ל דמצינו לר"א בר"פ תולין דאף מכשירי א"נ שרי (וע' פסחים (סח ב) תק"ה מאי ראיה) אמנם עי' תוס' לעיל (ל ב) ד"ה לא דמוכח דזה לא מיקרי לצורך. לכן נ"ל דהכא גרסי' ר' אלעזר בל"י וכדאיתא בתוספתא פ"ב וכמו שהעיר בזה הגריי"פ וכ"מ מתק"ה וממאי שכ' דלאו בקטן דהוי כלי מט"ק דר"א' והרי ב"ש ס"ל יש ביו"ט ככלים ור"א שמותי הוא וכנ"ל. וע"ע לקמן בתק"ה ומתני'. ועוד ראיה מוכרחת דלקמן אמרינן דר"א כר"ש דאחד גנות בו' ובשבת ר"פ ר"א דמילה בתק"ה ר"א בסופו כ' דלר"א יש איסור דרבנן דרך גנות בו':

	
דף לה	

גמרא ח"מ וה"ק בו' אבל בשבת בו' נמצא בו'. לכאורה יפלא מאי דוחקיה להוסיף בצרייתא עוד תנאי דנמצא. דבפשטויה משמע דאפילו לא נמצא וכמו שפרש"י באמת בסוף הסוגיא מטעם דכי מדכר ליה בו'. אבל ג"ל דהוכרח לזה לפום תירוץא דהשתא דמתניתין איירי ביו"ט. וא"כ א"א לומר דר"א מתיר בשבת אף אם לא נמצא בנאבד בעיר דה"ל למישרי ביו"ט בכ"מ. אבל לאינד תירוצי יו"ל דאפי' לא נמצא מתיר ר"א ומתניתין איירי בשדה ובשבת ולכן אמר אם א"י שהמפתח במקומו. במקומו דוקא. ובאמת ק"ל לאוקימתא דמייירי מתניתין ביו"ט למאי דייק לומר במקומו בכל מקום נמי דהא יכול להביאו:

שם בשדה אין ע"ע ברבנן. לע"ד גל"פ כרבנן דפלגינ אדרבי (ועי' לעיל בתד"ה והאמר) דשדה הוי כרמלית. ולפי' הרז"ה (עיין בנה"ש) ק"ל דהא לרבנן שם יש ג"כ היתר לטלטל פחות פחות מד"א. מאי אמתר דדוקא גבי תפילין שרו א"כ היתרא דר"ש נמי. ואולי דט"ס הוא במאור ונ"ל וכלא כרי"ה שם דמתיר אפי' בדבר הרשות כגון חבית וכמש"כ שם במלחמות בשם הר' אברהם. אבל עדיין קשה דהא המגיל עומד ברה"י כדפירש רש"י במתניתין וא"כ אפי' לרה"ה א"א להכניס המפתח ברה"י. עי' שבת (קננ ב) ובתד"ה סוף ובענ"ז סי' רס"ו סק"ד. ובדוחק יו"ל ע"פ האמור לעיל (ס"ד לב):

שם הקיש ע"ג שידה בו' טמאין בו'. רש"י מפרש לקאי אשמיה בו' גופייהו. וקשה לאיתא שם בתוספתא לתק"ק אפי' באים במדה טמאים (ובר"ש שם חסר כמה תיבות בהעתקת התוס') והם א"מ טומאה. רק אם ראויים למדרס. ולהרמב"ם גס אם ראויים למדרס. א"מ בשאר טומאות. (עתוינו"ט פכ"ד דכלים מ"ד באורך) וכן במשנה שם הקיש בו' ועל אילן בו' ועל סוכה בו' טמאין. וכי הם מק"ט והלא מחוברים הם. לכן נראה כפי' הר"ש שם דקאי על הא דתני שם במ"א זב שהקיש בו' ונפל ככר ש"ת טהור. וה"נ מייירי בדיה עליהם ככר ש"ת ונפל מחמת הקשתו:

תוס' ד"ה וקתני. לכך מיייתי ברייתא בו' וברייאתא לחוד בו'. משמע דהשאר דקמיייתי הש"ס הוא במשנה. ותימיה דסיפא ואם היו ניסוטים טמאים ליתא במשנה. ואשר ע"כ כתב הר"ש דגס הרישא מהתוספתא מיייתי הש"ס (ולכן צריך להגיה דתניא) ואולי קרו לה התוס' ברייתא משום דגס בתוספתא איננה:

תוס' ד"ה בעי סכינא. וא"ג דכי נמי בו' בר"ג שרי בו'. והרע"ב ישב זאת שפי' דתרי איסורי אף רבי מודה דגזרו. והקשו עליו ממשנה דלעיל בנתנו באילן למטה מי"ט דפי' בעצמו שהוא כרמלית (ועמש"כ שם בס"ד) ואיכא ג"כ איסור דקמשתמש באילן. ונ"ל ליישב דהתם הב' איסורים בזאח"ז אבל הכא בשעה שחותך החבלים קמטלטל גס לסכין ועובר על ב' איסורים בב"א. אולם לפמש"כ המ"א בס'י ש"ח סק"ז יש ללון בזה:

דף לה:

גמרא תנא תרומה ונטמאת להודיעך כחו דר"מ. פרש"י נראה דחוק. וינ"פ דהרבנא היא אע"ג דהוא ספק טומאה ברה"ד דר"מ מטרה כה"ג בהא דנוגע בא' בלינה מטעם זה כמ"ש התוס' בשם התוספתא שם מ"מ הכא מחמיר מטעמי דמחלקין אמוראי דלקמן. ואפשר להוסיף עוד דהכא אף דגס אין בו דעת לישאל:

שם משנתינו שהיה עליה שרץ כל בה"ש. עי' בנה"ש. הן ר"מ ור"י תרווייהו ס"ל בה"ש כהרף עין (ריש ברכות) א"כ בתוך בה"ש הוא כולו. ובוה מיושב קצת מה שפרש"י דודאי איטמי מבעינ"י וכן לקמן (לו סע"א) פי' סוף היום תחלת בה"ש. ועוד שם (רע"ב) תחילת היום דהיינו סוף בה"ש. לכאורה תמוה דהא בשבת (לג ב) אמרי' בה"ש ספק כולו מן הלילה בו'. אבל אם הוא כהר"ע הרי הוא תופס מן היום ימן הלילה: אולם בסברא זאת שחדש לנו הגה"ש [וכ"כ התוס' בשבת (לג) ד"ה שניהס] "דהיכא דידוע לנו באיזה זמן נפל השרץ רק דמספקינן על אותו זמן אם הוא יום או לילה לא שייך לאוקומיה אחזקה" ינ"פ כוונת ר' ירמיה (לא כפרש"י דודאי איטמי מבעינ"י. דא"כ מאי שייך פלוגתא בזה. ואיך יקראנו התנא ספק. ואיך יאמר ר"מ ור"י בזה ה"ז חמר גמל. ור"י ור"ש יבשיריהו. כיון דודאי איטמי מבעינ"י. וא"א שיטעה רי"ר בכ"ז) הוא דראינו שנפל בבה"ש ואין גודע לנו אם אותו זמן תפס קצת מן היום (או אפי' תחלת הלילה ממש למאי דאמר'י לקמן תחלת היום קונה עירוב) או לא. ולכן לא שייך כאן חזקה. וא"פ פריך מר"י דהרי גס הוא אינו מכשיר בלא חזקה דלקמן בס' טהורה ס' טמאה ונכון בעז"ה:

רש"י ד"ה בטומאה חמורה. שניטמא בו' כגון באה"ט. ר"ל ואפי' אותו אה"ט אינו אלא מדרבנן כיון דשם אה"ט מטמא מדאורייתא (עי' בפ"ד דטהרות מ"א) וכ"ה כוונת הר"ש והר"ב בפי' משנה זו במקואות. ולחנם תמה עליהם התני"ט שם. שוב ראיתי במל"מ בפ"י מהל' מקואות ה"י שגם הוא הבין כן בכוונתם. ותימה על התני"ט והמל"מ שהעמידו דבריהם על הר"ש והעלימו עין מפרש"י דהכא:

תוס' ד"ה אר"י. וה"ג י"ל דניחא ליה לשנויי אפי' סבר ר"מ ע"ת דרבנן בו'. קשה לי דמ"מ יקשה מהא דספק טבל בו' דמטהר ר"מ (עי' תוס' לקמן (לו) ד"ה במקוה) אע"פ דהתם ליכא רק חזקה לחומרא דהעמד טמא ע"ח וי"ל:

דף לו.

רש"י ד"ה [קשיא דר"י. דבריייתא בו'. מה שתמה מהרש"ל עליו וכן על התוס' בד"ה מ"ש. כתבתי ישוב בס"ד בגדרים (כו) ע"ש]:

רש"י ד"ה היום תחא קדש ולמחר תחא חול. על מעות שיש לי בבית. עי' גדרים (כח ב) פלוגתת בר פלא ועולא:

תוס' ד"ה הבא. ע' בנה"ש מה שהעלה דבריהם בצע"ג. ול"נ דאולי הכא לפירושם לעיל דניחא להו לשנויי אפי' אי סבר ר"מ תחומין דרבנן. ובדרבנן לא מחמרינן כמ"ש בכתובות (כו). וקושייתו הב' י"ל שכתב כן אליבא דרבא דגס הוא מוקי לה בתרי ותרי כמו שפרש"י וכפי שבאר המהרש"א כוונתו:

תד"ה ספק. הריטב"א מביא בשם תוס' דנדמעו פי' בתרומה טמאה. ובזבחים (פח) פי' התוס' מדומע דשם בערלה וכה"כ. וכן יש לפרש כאן:

דף לז:

רש"י (במשנה) ד"ה רי"א. ומיהו בו' דל"י לאיזה מה"צ יבא בו'. משמע דזה ידע שרבו א' מהם וקשה כיון דידע ואפ"ה אמר למקום שארצה א"כ חזינן דלעתיה דלא ניחא ליה כ"כ ברבו. ומדוע לא פי' שלא ידע כלל שרבו א' מהם:

רש"י ד"ה מקרי שמע. ומתניתין ודרי"צ בדתא בי תרי. כ"נ דנ"ל:

רש"י ד"ה מזרח ומערב. שעדיין היה רחוק מן העיר ו' אלפים בו'. כנ"ל:

תוס' ד"ה לא ס"ד. אבל קשה וכו' דתנן בשקלים בו' לריו"ח ליתא לדאיו. עי' מהרש"א. ונראה שנעלם מכ"ת שעיקר דינו של ר"י מבואר במשנה דאמר שם וכולן עולות רק דהטעם דמפני התערובות הוא בצרייתא ואין לנו טעם אחר ועי' רש"ל:

דף לז.

גמרא או שנתנו דמי קייניהן לבחן. כנ"ל וכ"ה בקינין:

רש"י ד"ה קמ"ל כדר"ח. שאע"פ שהיה כל קן וקן ב"ע. נראה דר"ל שאחר לקיחתן הפרידו כל קן וקן בפ"ע. אבל בעת הלקיחה היו מעורבין כולן ביחד וזהו כוונתו באמרו אלא שלקחום ביחד:

תוס' ד"ה לאיזו. וא"ג להשר בו'. ובזבחים (עא ב) ד"ה לשם הקשו עוד דהא אמרי' בריש זבחים אתנו ב"ד דלא לימא לשמו דלמא אתי למימר של"ל ע"ש. והרב ב"א ז"ל כתב דחששא זו לא שייך אליבא דמ"ד עקירה בטענת לה"ע ורבה הוא דס"ל כן במנחות. וכאן רבה בעצמו דמשני התנו. הוא ג"כ פריך דר' יוסי אדר"י ולדידיה שפיר פרש"י. ול"ד כלל. דא"כ מדוע לא מקשה הגמרא למ"ד דל"ה עקירה מהא דזבחים דרבי יוסי הוא דקאמר לה במשנה שתנאי ב"ד הוא והגמרא מפרשה דבריו אתנו ב"ד בו'. וכש"כ פרש"י דהכא על דברי ר' יוסי לא א"ש כלל. דהא איהו ס"ל מפורש אתנו ב"ד בו':

תוס' ד"ה כשהתנו. וקשה לפי' דהיינו ברידה גמורה בו'. וי"ל לכוונת רש"י שהתנו דאז כשיקריב הכהן לשמה יהא שלה וכה"ל לא שייך ברירה עמש"כ ברפ"ה דמע"ש [ואולי ס"ל להתוס' דתנאי כזה לא מהני כאן דהוא כמוכר עולתו ושלמיו דלא עשה ולא כלום פסחים (פט ב) וכש"כ חטאת (עי' כריתות כ"ז רע"ב) במשנה ובגמרא]:

דף לז:

רש"י ד"ה ות"מ בתוכו. מילתא אחריתי היא בו'. לפי' הרע"ב שם בראב"י ע"ש ע"כ מייירי ר"ש שעדיין לא הופרש המע"ר ורש"י יפרש דראב"י פלגי בהא על ר"ש דר"ש סובר גס בת"מ בתוכו דוקא ולראב"י אפי' עשור מעשר זה דלא קבע בתוכו מהני בת"מ וכמו דפלגי שם ר"א חסמא אפי' בת"ג על ר"ש דמהני אפי' אמר ממנו סתם וגם יל"פ דראב"י פלגי על ר"א חסמא דמתיר אפילו בת"ג ואיזה אמר דדוקא בת"מ:

בא"ד ועד עבשיו בו'. ונראה דס"ל דמ"מ אסור לאלכול סביביו וקרא שם דקאמר היינו רק לענין דמפרש וכן הרמב"ם מפרש קרא שם הוא לענין שצריך להפריס מתוכו דוקא ולא ממקום אחר משמע ג"כ דלאכול אינו רשאי ומש"כ בסה"ד הקודם להתיר סביביו ר"ל שהוא היה סובר כן:

דף לח.

רש"י (במשנה) ד"ה מערב. יכול לערב בו' ערב יום הראשון. כנ"ל וכ"ה בהרע"ב. וכתב התני"ט משום יו"ט שחל אחר השבת בו' ע"ש אבל מה יענה במה שפי' במשנה הסמוכה בב' יו"ט של ר"ה ג"כ שמינחן בעיו"ט ועיין מהרש"א:

[רש"י ד"ה או אינו מערב כל עיקר. אפילו לצד א' ולהיות בו'. כנ"ל]:

תוס' ד"ה אי. תימא בו' מג"ל בו'. עי' בסוכה בסוגיא זו ותראה דמפני דמצינו לר"י דאינו חושש למיתה וכש"כ דלא ה"ל לחוש לבקיעת הנוד הוכרחו לזה:

תד"ה ור"א. עי' מהרש"א שהקשה דרבי אדרבי ואישתמיטתיה שכבר קדמוהו התוס' בזה (בביצה ס"ד טז) ובהרר"י מוכח שהיה הגי' לפניו ר' יוסי בהברייתא דהכא במקום רבי והוא נכון דר' יוסי הוא בר פלוגתא דר"י בכ"מ ורבי תלמידו וא"כ ממילא נפלה קושייתם רק דדבריו תמוהים במש"כ דאע"ג דאזיל לחומרא דאינו יכול לערב לב' רוחות ע"ש דבגמרא מוכח להדיא דסובר לגמרי כר"א אף לקולא מדפריך וליחשוב נמי רבי:

דף לח:

[ברש"י ד"ה והא קא מכין. ועירוב דפת שתיקה וממילא בו'. כנ"ל. ולשון רש"י שאצל הרי"ף ממילא בשתיקה]:

דף לט.

במשנה החליצנו בו' את יום רה"ח בו'. ברא"ש ובהרר"י הגי' ביום רה"ח בו' והיא גי' נכונה לכאורה אבל ק"ל לישנא דאם אמש דהוי צועק לשעבר:

רש"י ד"ה ולא הודו לו (הג'). ומקברי לאו ספק הוא אלא יום א' הוא ר"ח. (ובגמ' מ) בד"ה להתנות פי' אלא סתמא לימא וכן יום המחרת וצ"ע:

דף לט:

גמרא וצריכא בו' אבל ביצה בו' משום פה"ג בו'. בתנר"ע הקשה לאינד טעמי דבריש ביצה דאיסורה משום מוקצה מאי איכא למימר וניחא ליה דאשמעינן בה דל"א מוקצה מחמת יום שעבר והקשה עוד דגס זה נשמע ממכללה בו' והאריך שם ואני תמה על כתה"ג דאשתמיטתיה דטובל ל"א כלל מינו דאיתקצי לבה"ש דהא קוי"ל דטבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותיקן מתוקן (שבת מג) וע"ש בפרש"י ותוס' ומכ"ש הכא דבהתירא מפריש ובוה יפלו כל דבריו שם גס סוף דבריו תמוהים ואכמ"ל:

רש"י [ד"ה פסק. ומדרבא בו' מניח בו' ועירובי תחומין מי"ט לחבירו ומתנה. ע"ש דרבא אוסר בעת"ח]:

רש"י (בסוה"ע) שרי להו רבינא לאורוחי בו'. כנ"ל:

דף מ.

גמרא לא להתנות בו'. לכאורה יקשה א"כ מדוע ל"ק ג"כ להתנות על יום הזכרון אם היום אם למחר וי"ל דר"ח שאני דלענין קביעא דירחא ע"כ אינו אלא יום א' למנות ממנו החדש הבא היום או מחר אבל לענין יו"ט תרווייהו יומי יו"ט נינהו ודו"ק:

רש"י ד"ה והא אשכחי'. אמאי משייל ליה בו'. ק"ל דהא סתמא שאיל ליה תני מר מדיי בו' ומאין מוכח דכוונתו היתה על קדושה א' או ב"ק ובפשוט ינ"פ דמקשה מהא דא"ל אי משכחת להו לת"ל ול"מ. וא"ל דקאמר היינו אמירה שניה שא"ל ר"ש:

רש"י ד"ה זכרון. ג"ל דמה שהוסיפו בדבריו ובר"ח נמי בו' הוא שבזש דלקמן רע"ב פי' כיון דר"ה הוא היינו ר"ח וההוספה הוא פירוש התוס' כאן:

רשי"ש · עירובין

תוס' ד"ה אי משכחת.
דבירושלמי דגדה בו'.
חפשתי שם ונ"מ ונ"ל ברור דט"ם הוא ונ"ל דכירה ור"ל בפרק כירה (ונתחלף הכ' בנ' והר' בד' שקרובין בתמונתם) והוא שם בה' א' ותמיהני על הגר"א ז"ל כס"י תקט"ו סק"ז שהעתיק בטעות כנ"י שלפנינו:

בא"ד ושירי מדורה בו' מפרש בירושלמי בו'. כנ"ל:

דף מ:

נמרא וכולל עצמו תנאי היא בו'.
נ"ל דר"ל והשתא ליכא קושיא די"ל דתנא דר"ה בו' אית ליה כולל ולכן אמרי' מתוך בו' ותנא דר"ח בו' ל"ל כולל ולא שייך מתוך לכן אמר לב"ש מתפלל שמונה וזהו א"ש מאי דאמר לקמן מאי הוה עלה עיין (בשבת כב ב) בתד"ה מאי הוה עלה וברא"ש שם ונכון בעז"ה:

ברש"י ד"ה מי בדלת. עי' מה שעיינתי (בברכות כז ב) ע"ד שבכאן:

רש"י ד"ה ליתיביה לינוקא.
דטעמא בו' שתהא בה"י דבפה"ג שלל"צ.
תמוה דעשה מהמסובב סבה דנראה פי' דהמברך צריך שיטעום היינו כשמברך על הכוס בהמ"ז או קידוש וכדומה צריך לטעום אח"כ ממנו ולכן ממילא צריך לברך בפה"ג ואי לא היה צריך לטעום לא היה מברך כלל בפה"ג וכ"נ שמפרש בעצמו בספ"ג דר"ה ד"ה מהו [וכ"נ מבואר בתוס' פסחים ק"ו בסד"ה זכרהו] .
ודע דגם אני מודה שנכלל בהא דהמברך צריך שיטעום גם ברכת בפה"ג כדמוכח (בברכות נב):

דף מא.

נמרא מביאיין לו בביצה בו'.
משמע דיותר מכביצה אסור דכביצה יש בה די להשביע קצת עמש"כ (בברכות מט ב) בס"ד וכן"ל הא דמסיים כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה דא"כ היה די בככותבת והוא פחות מכביצה כדמסקינן (ביומא ס"ד עט) שהרי בשיעורה חייב ביוה"כ מפני דמבטל בה העיניו יאולו יש לומר דכאן הכוונה בלא קליפתה וכמעשה דר"ע דמייתי (עיין לקמן ר"ד פ"ג):

דף מא:

רש"י (במשנה) ד"ה מה אנו לירד. כלום באנו בו'. כנ"ל וכ"ה בהרע"ב:

דף מב.

נמרא ואתא ר"ג למימר אפילו במקומן נמי בו'.
ר"ל שלא במקומן לגמרי אסור ואפילו במקומן דמודה אני לשרי נמי לא שרי אלא בשונג בו':

שם והא מדקתני סיפא ר"ג וראב"י בו'.
מלת סיפא נ"ל למחוק וכ"נ מפרש"י דל"ג לה:

רש"י ד"ה מהלך בה אלפים. ואפילו דר"ג בו' התם הוא בו'.
ואין לחלק התם הוא דהוי עכ"פ מחיצות מבענ"י דהא לקמן (ס"ד מג) מתירין אפי' לעשות בשבת מחיצה מב"א להיות לו כד"א אמנם מה שמדמה רש"י בס"ד להא דכלתה מתני במערה דמשמע דהכא נמי אם נמשך תחומו להלאה מן המחיצות לא נחשוב לו כל ההיקף אלא כד"א כהתם זה צ"ע דיש לחלק כמש"כ ועי' גם לקמן (ס"ד מד) והפוסקים לא דברו מזה וצריך תלמוד:

תוס' ד"ה ומטלטל. אבל כי אורחיה אינו מטלטל בו'.
עי' מה שהקשה מהרש"א ע"ד ולי לק"מ דבר"נ אפשר לפרש כפרש"י דבתוך אלפים מותר לטלטל אפי' כי אורחיה והתנן' לא כתבו כן רק לפי דמסיק סברת נפרצה למקום האסור לה:

דף מב:

נמרא מחיצות להבריח מים עשויות. לקמן (צ ב):

רש"י ד"ה לא גזרינן. ואע"ג דבשבת בבקעה בו' לא ס"ל בוותיה בו'.
ק"ל א"כ כמאן ס"ל לר"נ דלא מהני מחיצות להס"ד דהשתא דאף ר' יהושע ור"ע ס"ל דמהני רק דגזרי ואלוי י"ל דסמך על סתם מתניתין דלקמן (סא) ולמודד בו' שאפי' סוף מתני כלה במערה שהביא רש"י לעיל ראיה לד"ז:

דף מג.

נמרא אר"א בו' דקתני ספינה דומיא דדו"ס בו'.
לכאורה הוא סותר לדיוקא דרנב"י דייק דמייירי דוקא במהלכת ונ"ל דכוונת ר"א דתנא דמתני' דמייתא היא עובדא דספינה על הפלונגתא דדו"ס ע"כ דהיא שייכא לפלונגתן ואלו לר"ז היא פלונגתא חדשה בסברות אחרות משא"כ לרבה שייכא שפיר דלפוכך רצו להחמיר דלמא עמדה ואם עמדה אסור משום דנקרא לא שבת באויר מחיצות כמ"ש התנן' לעיל ד"ה אבל:

תוס' ד"ה הלכה (בסופו). הכריע אחי אבא. כנ"ל:

דף מג:

תוס' ד"ה ויתיב רבא. מגפל דופנה דאסור לעשות. עיין מהרש"א שהיה לו גי' אחרת בתנן':

דף מד:

נמרא מה אלו שבת במערה שותוכה ד"א בו'.
לכאורה גם אילו תוכה נמי לא היה ד"א היה יכול להקשות כי העיקר הוא שלא יהא ע"ג ד"א אלא דהכי אורחא דמערה להיות מתקצרת ועולה ולכן מה שהגיה המהרש"ל ברש"י כגון דמשמע דאיכא נמי גוונא אחרינא לא מחזור:

דף מה.

נמרא ואפי' טובא (ר"ל אפי' הרחיק טובא מתחום שלו) והא רישא אלפים אמה. (דוקא אם לא נתרחק מתחום ביתו רק אלפים דהוא דבוקות הוא דכאלו ל"וי) וכרשב"ח לעיל דרבה איפרך דמו"ק ורש"י לא פי' כן:

דף מה:

נמרא ותניא בור של שבטים י"ל אלפים אמה לב"ר קשיין אהדיד בו'.
לכאורה ה"נ י"ל דמייירי בבור הסמוך לעיר ובפשוטו י"ל דלא מהני סמוך לעיר אלא בכגון גשמים דהפקד גמור הן אבל בור של שבטים לא הפקירו אלא למי שימלא ראשון ועוד י"ל דהבריייתא שנאה ג"כ כל דיני המשנה רק בדין הג' שינתה לישנא דמתניתין ואי מייירי בסמוך לעיר יקשה חדא דה"ל לכוללו יחד עם דין הב' כיון דתרווייהו דינם שוה ייפסוק דינם בחד לישנא כרגלי אנשי אותה העיר או אלפים אמה לב"ר שנית מדוע דלגה הדין הג' דהמשנה באינו סמוך לכרגלי הממלא (ובברכות כל) בתד"ה והא כתבתי ג"כ כה"ג ע"ש:

רש"י ד"ה קונין שביתה. ואין אדם יכול לטלטלן בו'.
לכאורה לפי מה שפירש במשנה דאיסור חפצים אינו אלא מטעם הוצאה מרה"י לר"ה ואלפים אינן כרה"י (ועוד דע"כ הכא מייירי ביו"ט) א"כ למה אסור להוציאן חוץ מאלפים דיהו:

דף מז.

גמרא מכדי עירובין מדרבנן מ"ל בו'.
ק"ק מבריייתא (דע"ז ז) דמוכח שם דאפי' לריב"ק דאמר בש"ס הלך אחרי המינקל מודה דאם אחד מהם גדול מחבירו בחכמה ובמנין הולכין אחריו ע"ש:

תוס' ד"ה דאמר שמואל. וא"ת בו' ל"ל לשמואל למיפסק בפ"ב דמו"ק בו' וי"ל בו'.
וע"ש בתוספות תירון אחר:

דף מז:

גמרא וארחב"ג א"ר הלכה כר"ש בו' והא אמרת בו'.
עיין מה שהקשה המהרש"א ואישתמיטתיה דברי הרא"ש לעיל בפ"ב ס"י ד' דהיכא דאתמר כללא אף לגבי עירובין איתנהו וכן התנן' לקמן (סה ב) כתבו דריו"ח לגמרי קאמר הנהו כללי אף בעירוב והוכיחו זה מקושיית מהרש"א וגם בלא"ה נ"ל דא"א לומר דרב לפסק כר"ש הוא מכח הלכה כדה"מ בעירוב דא"כ לימא כן בהדיא ולא יצטרך לומר הל' כר"ש ג' פעמים:

רש"י ד"ה ולא אמרו. אבל עיקר עירוב בתחומין הוא.
ק"ל דלפ"ו ה"ל לר"פ להביא מהכא ראיה דע"ח קילי מע"ת דבראייתו מרי"ה נדחקו התנן' ולפי' המהרש"א בתד"ה שלא י"ל קצת:
תוס' ד"ה ואין חבין וכו'. וצריך שימחול להם פתו אם ירצו כדאמר בו'. כנ"ל:

דף מז.

גמרא מכלל דיחידיאה פליג עליה.
נ"ל דזהו מדברי ר' אלעזר לר' אסי והוא השיב לו אין דתניא בו' ומפרש"י ל"מ כן ודע דק"ל מה זה דיוקא הכי לא אשכחנא בכ"מ בש"ס דפסקו אמוראי כיחיד נגד רבים:

שם והאמרת ר"מ ור"י הלכה כר"י.
ק"ל הא כתבו התנן' בריש (ביצה) ד"ה גבי דכל כה"ג אף דלא מקרי סתם מ"מ מהני להיות כרבים וכ"כ (ביבמות מב ב) ועמש"כ בספ"א דמעשרות:

דף מז:

תד"ה והכלים. ואפי' בו' כגון שהבעלים בעיר אחרת דחשתא לא הוי כרגלי הבעלים. צ"ע (דכביצה ס"ד לט) במשנה ובפוסקים מבואר דכה"נ הוי ג"כ כרגלי הבעלים:

תד"ה דכולה. משמע דל"ח כד"א בו' אלא במוקף מחיצות בו'.
כ"מ להדיא (בר"ה כג ב) במשנה בראשונה לא היה זזין משם וכמש"כ בעצמם שם:

בא"ד כדאמר בשבת בתל וגקע. הוא לעיל (טו) ולקמן (נ ב):

דף מח.

תד"ה גופו ג"א. היינו בלא ראשו. וק"ק דהרי ידו ש"א מהמרפק עד ראשי אצבעותיו הוא אמה וכשפוטט ידו למעלה מראשו אז המרפק מכונן נגד קצה הראש ממעל וא"כ הוי אמה למעלה מראשו ויהיה בס"ה יותר מד"א בכדי גובה הראש:

דף מט.

רש"י ד"ה מדת סדום. שלי שלי.
עיין באבות פ"ה דלעתי י"א הוא מדת סדום אבל ת"ק קרי לה מדה בינונית ודוחק לומר דסתמא דתלמודא בכ"ד אזיל כדעת הי"א ולפי' הרע"ב שם שקרוב הדבר לבוא לדיי מ"ס א"ש אבל לשון רש"י משמע דזה גופיה הוא מ"ס:

דף מט:

גמרא אמר רבה ארחב"ג א"ר הלכה כר"ש.
לעיל וכן ברי"ף ורא"ש ליתא אמר רבה:

במשנה וחפ"א מרובעות כטבלא מרובעת. עי' בפ"י הרמב"ם והביאו הרע"ב והוא דחוק ול"נ דבאו להשמיענו בקוצר אשר נמדוד שטח התחומין פשוט כשטח הטבלא שהיא חלקה ור"ל שלא נמדוד שפוע ההרים והגאליות וכדלקמן בפ' הסמוך (ס"ד נז במשנה):

דף נ.

[[גמ'] (רש"י ד"ה] דליתה בטעות. שאם הפריש מ' לתודתו ושחט הזבח עליהן וחזר והפריש בו'. צ"ע דלאחר שחיתת הזבח אפילו לא הפריש אלא את אלנו לא קדשי כיון דאינן קדושין אלא בשחיתת הזבח כדמסיק:

דף נ:

גמרא וכן בקעה בו'.
נ"ל דצ"ל בנקע כלעיל ט"ו ובסוכה כה וכ"ה בתוספתא]:

רש"י ד"ה מהלך לצפון. מהלך מביתו לצפון בו'. כנ"ל:

רש"י ד"ה לימא. עי' מהרש"א ומה שהגיה להוסיף בפרש"י "דבמקום רגליו ל"ר לקנות" ל"וי כוונתו בזה דלכאורה הוא שלל"צ ושפת יתר ומה שהקשה עפ"י מש"כ התנן' לחלק בין עומד בעירו בו' א"כ מאי תיובתא דרב ע"ש לק"מ דא"כ ה"ל להיות בכאן כאנשי עירו דלרב ודאי לא קנה עירובו כיון דלא סיים וכמ"ש בעצמו בתנן' שם אך חילוקו מוכרח לשון רש"י דאי לרב בו' לא יוזז ממקומו דבביתו בו' וביותר לדברי רש"י לקמן (נא ב) ד"ה איזה שכתב הא בביתו לא רצה לקנות בו' ושם לא יכול בו' ולא יוזז ממקומו מב"ל ע"ש אמנם שם י"ל כיון דמייירי שיש לו גם בעיר האחרת בית כדאוקמי' שם לכן אין יתרון לעירו על מקום קניית השביתה ועיין לקמן (נב) כל הסוגיא דמי שיצא לילך בו' ובמהרש"ל ובמהרש"א שם:

רש"י (בסה"ע) ואמאי ממ"נ בו'.
לכאורה אינו מובן דהכא א"נ דמספקינן דלמא קנה שביתה בעירו כש"כ דמצי להלך משני עבריה אבל התם אי אמרינן דלמא קנה במקום רגליו אין לו להעבר השני מהאילן כלום ואולי כיון דגם לרב לא פרכינן אלא מסברא דהא ל"ד לבריייתא כמש"כ למעלה רק דמייתא לה לראיה דהיכא דמספקא לן אזלינן לחומרא לכן אמר דמסברא גם לשמואל תיקשי:

רשי"ש - עירובין

תוס' ד"ה ואיך. עיין כה"ד הן כפי הסכמת התוכנים לחשוב ששה שעות בינונית (היינו שכל שעה היא חלק א' מכ"ד במעל"ע) קודם חצי היום וכן ו' שעות בינונית שאחריו ליום אף בתקופת טבת וכן משם והלאה ללילה אף בתקופת תמוז אין התחלה לקושייתם ולשונם ג"כ מגומגם בקושייתם:

דף נו:

גמרא מה"מ א"ר דא"ק מקיר בו'. לכאורה יפלא מאי בעי מנה"מ ומה חדש לנו רבא יותר על מה שדרש ראב"י גופיה ב' כשם במשנה ע"ש ונ"ל משום דרבא פליג על רבינא ור"א דלקמן לפי' התנא' שם כדמוכח מדבריו לקמן בסמוך וס"ל שיש מגרש לתחומין ולקרנות ולכן אמר סבב את העיר באלף דר"ל סביב סביב בתחומין ובקרנות ויתכן שרבא גופי' שאל ג"כ המנה"מ כמש"כ התנא' (ביומא ר"ד עו):

רש"י ד"ה מפני שמפסיד אה"ז. שהרי רבינן פיאות לכל שובתי שבת. כצ"ל:

דף נז:

רש"י ד"ה כל שאילוי. והיוצא מא' מהן לילך דרך אחת מחברותיה בו'. משמע לאס הולך ד"מ מא' החיצונות לצד האמצעית אבל לא דרך עליה מודדין לו מן החיצונה וקשה לא"כ לא יהיו התחומין מרובעין ובכולי פרקין משמע דמרובעין בעינן וכיוצא בזה יש לתמוה על הרמ"א בס' ת"ח ס"א וע"ש במ"א סק"ג ועמש"כ לקמן (נט) בתמ"ה למקום:

רש"י (במשנה) ד"ה מבליעו. אם אינו רחב ג' אמה. וכ' התני"ט דר"ל אם אינו רחב כי אם ג' אמה וכ"מ בסמוך בד"ה וחוחר שכ' שאם היה רחבו בו' יותר מחמשים וכן לקמן (נח ב) ד"ה כמה עומקו כתב דנימא מבליעו כשהוא רחב ג' וכן לשון הגמ' שם אבל לשוני דהכא יש לכאורה לקיים להל"א שפי' בס"כ דלעיל על טועי המדות ועמש"כ שם בס"ד:

דף נח.

גמרא מקדיר ועולה מקדיר ויורד. עי' תנא' ריש פסחים בד"ה יכנס:

דף נח:

גמרא ל"ש אלא בהר המתלקט עשרה מתוך חמש בו'. הרר"י מביא דמיון לזה מכבש המזבח והתני"ט דחהו ע"ש ובמחכ"ת נעלם מהם גמרא ערוכה (בזבחים ר"ד סג) כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה חוץ מכבשו ש"מ בו' וע"ש בפרש"י הרי לך מה שרצינו בעז"ה ודע מה שהקשה התני"ט על הרר"י דמדרין שפועו היה ל"ב אמה גס הוא ל"ד דשיעור תחתיתו בשטח ישר (ר"ל עם אמה יסוד ואמה סובב שהיה פורח עליהם מלמעלה) היה ל"ב אבל אורך שפועו היה ל"ג אמה ורביע בקרוב מאד כפי אלכסון מן רבוע אורך ל"ב על רוחב ט' והרש"ק בזבחים שם ג"כ ל"ד במש"כ דאורך אלכסונו קרוב לל"ד דאינו רק ל"ג ורביע כמש"כ. ועי' בשו"ת חוות יאיר סי' קע"ג:

שם אין מקדירין לא בע"ע ולא בע"מ. תמיהני על הרמב"ם שלא הביא ד"ז לענין ע"מ לא בפ"ח מהל' רנוח ולא בפ"ג מהלכות שמיטה:

תוס' ד"ה וכי אין. פי' ר"ש בו'. ועי' ברא"ש ביתר ביאור ולולי דבריהם הנלע"ד דאבימי יכוין כאן להחוט המשקולת בדפכ"ט דכלים (מ"ג) דשיערוהו שם ביי"ב אמות ודו"ק כי נכון הוא בעז"ה:

דף נט.

גמרא למקום שריבה אין למקום שמיעט לא בו'. עיין רש"י ותנא' שנלחקו ומפי' הרמב"ם משמע דמפרש ריבה למקום א' היינו ד"מ לרוח מזרחי ריבה ממדה ראשונה ומיעט למק"א היינו דלרוח מערבי מיעט ממדה ראשונה שומעין למקום שריבה ומשמע דלרוח מזרחי שריבה שומעין לו אבל לרוח מערבי שומעט אין שומעין לו ולכן פריך שפיר אמאי לא ומשני אימא אף בו' ור"ל דבאמת שומעין לו לב' הצדדים בין להקל ובין להחמיר ונכון מאד:

שם והתניא לא"ח אה"ד להקל אלא להחמיר בו'. כה"ג (בגדה נט):

תוס' ד"ה למקום. ויש לתלות בהבלעה. הן מדיתת הבלעה שזה למדידת קרקע שזה ולא יבצריו התחומין ע"י מאומה ועיין מהרש"א לעיל בתק"ה אין מודדין וברא"ש ליתא לזה ונכון ובעיקר פירושם אנכי תמה דא"כ לא יהיו התחומין שוין (ועי' ברא"ש) ואנן קי"ל תחומין מרובעין ועמש"כ לעיל (נ ב) וי"ל קצת:

דף נט:

רש"י ד"ה ולא שביק לה שיוור. אשפה ה"ל שסותם א' מפתחיה בו'. כ"ה הגי' הישנה ונכונה והגהת רש"ל אינה מובנת:

דף ס.

במשנה נתנו ח"ל (אפי' אמה אחת). תיבות אלו ססבבתיס אינן ברי"ף ורא"ש וכן מפרש"י משמע לל"ג להו:

[רש"י ד"ה פירא דבי תורא. ולא היו מתקנים בו' משום בו' ונעשית של יחיד. נראה דר"ל דאף שהיו זה דיוורין של ס' רבוא מ"מ עכשיו שנעשו זה הפסקות דפירא דבי תורא אין בכל חלקיה עוד ס' רבוא. ולכן נעשית של יחיד:

שם דכל חד וחד הוי שיוור בו'. כצ"ל בד'] :

דף ס:

גמרא נתנו חוץ לעבודה ש"ע אפי' אמה אחת משתכר אותה אמה. לכאורה לרבנן משתכר ה' אמות ולר"א ג' אמות ולא מצי איתא אלא לר"י וכגון שברר לו ד' אמות לצד העיר עיין תמ"ה כאן ותבין:

שם בלחת מדתו בסוף העיר נעשית לו בו' כד"א בו'. כתב הרר"י שהכוונה שאין העיר כלל מן החשבון (ר"ל אפי' לר"א) אע"פ שנתנו לו ד"א למקום הנחת עירובו ומה שדקדק התני"ט מלשון הרע"ב שכתב ומשלימין דמשמע דנחשבת עכ"פ לד"א אינו כלום שהרי גס בגמרא איתא ומשלימין לו את השאר וע"כ יפרש הרר"י דר"ל דמשלימין לו על כמות המדה שעד העיר אבל אנכי תמה איך יפרנס לשון המשנה מה שנשכר הוא מפסיד הלא משתכר ל"א שנותנין לו במקום עירובו:

תוס' ד"ה כאן. תימה ולרבנן בו' ולמערב אלפים פחות ד"א מה שהעיר בו'. ואנכי תמה כיון דאף לרבנן בשבת בעיר אין לו רק אלפים מהעיר לכל צד (ובשבת בבקעה יש לו לכ"ץ אלפים וד"א) ע"כ צ"ל דהעיר נחשבת כח' אמות (דהיינו ד"א לכ"ץ) א"כ גס בשכלתה מדתו בסוף העיר דאמר'י דאין העיר נחשבת

דף נא.

נמרא הגי אלפים אמה היכן כתיבון בו' למדנו בו'. דרשה זו אינה אלא אסמכתא כמ"ס רש"י (בשבת לד) ע"ש ולהך לימוד כוון גס הרע"ב שם וכן הטור ר"ם שצ"ע"ש אבל דרשת ר"ע ב' כשם דרשה גמורה יהיה דאורייתא לדמיה והתני"ט כאן וב' כשם עירב את הדרשות והעלה בצ"ע ע"ש ונ"ד במחכ"ת שוב ראיתי להתנא' (בכטוה ל רע"ב) שהשוו ג"כ הדרשות כהדלי ונשאלו בתימא ולעד"ג כמש"כ:

שם ורבנן בו' כזה יהיה כל שובתי שבת. ותימה דככ"ד דרשינן זה למיעוט ומהן (בב"ב קכא) ע"ש. אולם אשכחנא כמו כן (במנחות צז ב) ורי"ם כזה יהו כל אמות כלים:

רש"י ד"ה גימקו. עיין כה"ד ונ"ל שכוונתו לפרשו נימו קו ופירוש נימו דבורו כמו ונומיתי בשלהי יבמות יצריך להגיה קצת בדבריו נימו קו דבורו ישר כו':

דף נא:

רש"י (בסה"ע) ד"ה הלכה בר"י. ובר"ג במקומי. דברי המהרש"א בכאן תמוהים עי' לעיל (מז) וברש"י ל"ה ומתנ:

דף נב:

רש"י בד"ה מפני הטועים. והאחיזה טפח וחצי אצבע. (בגדה כו) אמרי' כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן טפח ופי' הר"ן בר"ה דכדי אחיזה אין בו טפח רק כדי שיראה בו' משלימו ולפי דברי התו"ח שהבאתי בריש מכותינן היה מקום ליישב קצת אבל כבר השבתי עליו ע"ש ואולי משום דצריך למנוח החבל בכל כחו כדפרש"י לקמן (נח ב) במשנה בשם התוספתא לכן צריך שיצאו קצוות החבל מאחורי ידיהם קצת כדי שלא ישמט ודע כיון דקרי לאו טועין משמע דלאו שפיר עבדי וכ"מ לקמן (נח) לא פחות מפני שמרבה בו' וכן שם ע"ב בחבל של ד"א:

תוס' ד"ה במאן. שייך לסוף העמוד דלעיל:

דף נג.

במשנה וגשרים בו' שיש בהם ב"ד. לעד"ג לפרש דדרך הגשרים להיות מגופפין מלמעלה (מנציהן לעברי הנהר מדין מעקה עי' בש"ע חו"מ כסופו ובראשיהם שלא יעברום בלתי דעת המוכס ועושין בהם שערים) ואמר שאם יש בהן בית דירה להמוכס אז כל הגשר כמו שהוא גדול מתעבר עם העיר דומה לפי' ר"י בתמ"ה ל"ץ לקמן (נה ב) לענין מערה (ופי' הרר"י בזה הביאו גס כן התני"ט לא מחוויר ע"ש) יכן יתפרש קבר ובהכ"נ וכל הני דחשיב (סס) דבריייתא:

שם ועושין אותה בו'. גי' הזאת ישרה בעיני התני"ט ומפרש בשם הרמב"ם דקאי על המדינה ודלא כגי' רש"י אותן ול"ג פשוט דאף לגני אותן יל"פ דקאי על הערים שהזכיר התנא בר"ד בלשון רבים:

נמרא ממרא קרית הארבע. כצ"ל:

שם אצל ר' אלעזר בן שמוע. כצ"ל בל"י:

רש"י [ד"ה מוציאין. ומודדין מן החוט ולחוץ בו'. כצ"ל] :

רש"י ד"ה ועושין אותן. שהרי רחבן למדת העיר הוא אם קטנה בו'. פשוט דר"ל על כ"א מתחומי צדדי העיר טרם מילוי הקרנות שהם אלפים על אלפים בכ"א מהן ופי' הב"י בכוונתו הביאו ג"כ התני"ט תמוה ע"ש:

דף נג:

נמרא ידעי שאליגהו. פרש"י אינו מוכן ואולי ידעי שם חכם כמו ידעי' ידוע:

רש"י ד"ה ארקיעו. כמו רקיע. יותר ה"ל להביא קרא דוירקעו (שמות לט):

תוס' ד"ה משיירין הן. הרש"ל מהפך הגי' כאשר מצא במס' ד"א אולם במדרש איכה בפסוק רבתי בגוים הגי' כמו שהיא בתנא' שלפנינו ולכן אינו רחוק לומר שגס במס' ד"א היה הגי' כן לפניהם:

דף נד.

נמרא רז"א מהבא בו' אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו. נראה פי' בזמן שמוציא דברי תורה מפיו יפה בלא מגנום ולחיסה וכמו שפרש"י (באיוב ג ב) שעניינה הוא ל' הרמת קול ותחת ל"א ג"ל להגיה ד"א וכמ"ק מלשון רש"י:

רש"י ד"ה והללו גובלין. לשון והעלה גבל. הוא (בירמיה ח יג):

דף נד:

נמרא באהבתה תשגה תמיד. עפרש"י וכה"ג (בכטוה כא ב) אין ד"ת מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן כו' וע"ש בפרש"י:

שם גסתלק אהרן וישב לשמאל משה בו'. נפלאתי על הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ בהתחלתה שכתב היפך המבואר בכאן ע"ש:

רש"י ד"ה ישב לשמאל. דתניא המהלך בו'. הן זו מימרא דר"י (ביומא לו) ע"ש ובחולין איתא דאמר מר י"ל להכוונה על הא דר"י ביומא:

דף נה.

[ברש"י ד"ה עגולה (בסופו). ישתכר בהליכתו רביע בו'. אם כוונתו מעיגול דהעיר עד קרן הריבוע שכנגדו באלכסון. הרי אינו אלא חומש מן העיר לפ"ח כל אמתא בריבוע אמתא וב' חומשי באלכסונא עי' לקמן (נ"ז) קושיית רב חנינאי לר"א ומה שהושיבו ר"א ואולי צ"ל אם בא לצאת דרך קרני העיר ור"ל דבכל הקרנות דהיינו כל הפיאות יחד יהיה לו יתרון רביע:

רש"י ד"ה או במין גאם. במין כ"ף פשוטה. כצ"ל:

רש"י ד"ה ומאי קמ"ל. מאי אשמעינן ר"ה בו'. כצ"ל:

דף נה:

נמרא כיון דכתיב על פי ה' יחנו בו'. כה"ג בשבת (לא ב)] :

דף נו.

רש"י ד"ה חמה יוצאה. אותו רוח בו' תקופת תמוז בצידו הא' בו'. כצ"ל ומלת יוצאה מיותרת:

רק כד"א היינו ג"כ ד"א לכ"צ שהוא ח"א וא"כ אין לו למערב העיר רק אלפים פחות ח"א ואינו נשכר כלל ונ"ע:

דף סא.

רש"י ד"ה ואם לאו. וה"ל כיושבי צריפין בו'. הוא לעיל (נה ב):

דף סא:

גמרא (בסה"פ) אמר ליה רבא בו'. כצ"ל:

רש"י (במשנה) ד"ה מהרו. מבעוי"י בו'. ל"י ל"ל מבעוי"י הא לפי פירושו דהשתא דעד שלא יוציא הוא כמשמעו. א"כ קודם שיחזור מהני ביטולו ואפי' משחשכה שרי לאחר שבטל טרם שיחזור ונ"ד להא לאמרינן לקמן (סב ב) דאתי ליומא ופרש"י ואי שרית ליה קודם בו' דהתם יסבור דההיתר הוא משום דדירת עו"ג לש"ד אבל הכא הא חזי דצריך ביטול דוקא ולכאורה קשה מדוע יאסר לאחר חזרה וכן הא דלקמן (סג) מי שנתן רשותו והוציא בו' אוסר דמשמע אפי' נתן מבעוי"י ע"ש וכן הא דאתי ליומא נימא הנהיל והותרה הותרה (עיין לעיל יז) וי"ל דהיינו הא דאמר' לקמן (ע ב) כל שמותר למקצת שבת הותר לכה"ש בו' חוץ ממבטל רשות וקאי נמי ארישא ודלא כדמשמע לכאורה מפרש"י ותוס' שם ועיין לקמן (סה ב) בתר"ה דאתא עו"ג ובהגה"ה שם ובהרא"ש (פ"ח סי' ו' ובגמרא עא) ובפרש"י שם ד"ה אע"פ שלא החזיק מבעוי"י: דע שהרע"ב כתב בדברי ת"ק נמי מהרו ועשו צרכיכם וכ"ע התו"ט דל"ד ובעצמו כתב בדברי ר"י שאמר לת"ק ולא עד שלא יוציא כליו כדקאמרת בו' ול"י מאי קאמר דלעולם יסבור הרב ללא מהני חזקה אף לת"ק שלא יוכל לחזור בו אח"כ אלא דסובר דכ"ז שלא יחזור מהני ביטולו להכי קאמר מהרו ועשו צרכיכם ור"ל אף משתחשך טרם שיוציא כליו ויחזור וא"ל ר"י דלא כן היה אלא אמר להם מהרו בו' מבעוי"י עד שלא יצא היום ולא בו' כדקאמרת רק דלכאורה הוא נגד הגמ' שאמרה למימרא דכי מפקי אינהו בו' לא אסר וכי' ואולי סובר הרע"ב דכל השקיל וטריא שם הוא על הברייתא דתני שם הוציאו מה שאתם מוציאים בו' דמשמע איזה דבר בעלמא שיהיה רק חזקה אבל במשנה דגורם בה ועשו צרכיכם מ"ל כל צרכיכם כמו בדרי"י וע"כ דלא מהני חזקה:

דף סב.

גמרא ורמ"ס זמנין דמקרי דיידי. נראה דר"מ לשטותו דחייש למיעוט בכ"מ:

שם וארחב"א אר"י ב"ג נהרג על פחות מש"פ. ור"ל כיון דהוי ממון לגביה דואי דנקנה בו רשותו לישראל. ואע"ג דלגבי ישראל הקונה אינו נחשב לממון. ונראה דה"ה בשאר קניית לישראל מעוי"ג בכסף די בפחות משהו פרטת. ומהו נראה לפשוט ספיקו של המל"מ בריש פ"ה מהל' אישות במקדש מסוכנת בזה"נ ע"ש:

רש"י ד"ה אלא דכ"ע. השריחוהו והפסידוהו בו'. צ"ע שלא פי' כדמסיק הגמ' ועו"ג לא מינר. ואולי ס"ל דטעם הגמרא לא שייך אלא אם ישכור על זמן ארוך:

רש"י ד"ה ראבי"א. ואוסר העו"ג על בתיהם. נראה דלפ"ז לא קאי אלדברי ר"מ דאיירי בדליתיה לעו"ג לא"כ הוה מחמיר אלדרי"מ. ומשמע דלהקל בא. ועוד דהא אגן פסקינן כר"י דא' ישראל וא' עו"ג אין אוסרין בדליתניהו ואפי' היכא דאתא ביומיה ע' לקמן (סה ב) תה"ה איקלענו. אלא קאי אדיוקא דר"מ דעו"ג אינו אוסר על ישראל בדליתיה הא באיתיה אוסר. ע"ז קאמר לעולם אינו אוסר בו' ומדויק מלת לעולם:

דף סב:

גמרא אפי' ביעתא בכותחא בעאי מיניה מר"ח בו' ולא אורי לי. כ"ה גי' הרי"ף והרא"ש וכ"ג מפרש"י:

[רש"י ד"ה כגון מג"ת. שלא היתה דבר הלכה כתובה בימיהן בו'. עמש"כ בס' נת"ע דף צ"ט]:

תוס' ד"ה וריו"ח. ואע"ג דבכ"ד קיי"ל כריו"ח לגבי שמואל בו'. וקי"ל דלפ"ז מ"ק אביי ואריא"ש הל' כראב"י. הא מזה אין ראיה למיפסק כוותיה דהא ריו"ח פליג עליה. ויתר ה"ל להביא דריב"ל דהל' כדברי המיקל בעירוב:

תד"ה ר"ח. ורבינא דסר בו' משמע שהיה רחוק בו'. עי' מש"כ בכוונת דבריהם דהכא. בסוף פרק ב' דשבת:

דף סג.

גמרא לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי. הוא לשון המקרא בעמוס ז' י"ד:

שם אראב"ז כל הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב בו'. הן הרמב"ס השמיט לד"ז (ומש"כ בס' ב"א ראיה דלא ס"ל כוותיה מהא דפסק בפ"ט מהל' בכורים דהרנ"ה ליתן המתנות לכהן אחד נוטף אינו כלום דשם מייירי ממתנות דזרוע לנ"י"ח מזהמה אחת אם רצה ליתן לכהן אחד נוטף וזהכא היינו שבכל פעם אינו נוטף אלא לכהן זה) ונ"ל דחיי הא דראב"ז מהא דמכירי כהונה שנזכר בכ"מ בש"ס. אשר הרגיש בזה בח"א:

שם כל דמותיב מלה בו' בלא ולד בו' ובתיב בו' יהושע בנו. ק"ל דהא אמרינן במגילה (ס"ד יז) דבנתן ה"ל. ובלא ולד משמע דאפי' בנות לא תהיינה לו. וכן לשון רש"י ד"ה לא עגש. להיות ערירי. דמשמע בלא בנין ובנן צע"ג. אח"י ראיתי בח"א שכתבו בלא ולד זכר ושכ"ה לשון התוס' בפ"ק שם (והוא בדף ג' רע"ב) ואין ספק שהתוס' כוונו להגמרא שדבאת:

רש"י ד"ה לגפשיה. לשחוט בו הוא עצמו בהמה שלו. נראה דהוא עצמו ל"ד. אלא עיקר הדבר תלוי בזהמה שלו דכ"מ בעובדא דרבינא ודכתרה שלא היו הם בעצמם השוחטים:

רש"י ד"ה עגלא תילתא. ואמרינן גמי מותר שלישי בשכרך. משמע דמפרש מותר שליש גידולו. ולא כן פי' שם במקומו:

רש"י ד"ה דכותיב ולפני. לישאל דבר הלכה. ל"י מה דחקו לפרש דבר הלכה. ועוד דבקרא כתיב במשפט האורים. ולעיל (מה) כתב בעצמו כד"ה הרי "וימדי דלוא"ה לא משייל באו"ת ובתמורה (טז) א"ל ליהושע שאל א"ל לא בשמים הוא. שוב ראיתי בס' ב"א שהרגיש בזה וע"ש ישוב. אבל לא כ' ליישב מה דחקו לרש"י בזה. ונ"ל דקושיית התוס' בסנהדרין (טז) ד"ה מה דחקת. ולענין קושייתנו. נ"ל דמפרש הקרא לב' ענינים. ולפני אלעזר הכהן יעמוד. הוא בשאילת דבר הלכה (עי' בכורות ל"ו תוס' ד"ה עמד בשם הירושלמי דשאל הלכה צריך לעמוד) ושאל לו במשפט האורים. הוא ענין שני. והיינו דהש"ס לא הביא הקרא רק עד יעמוד. וברש"י שדעתק גס ושאל לו. אולי דמפרש דשאל לו שב למעלה ולמטה

רש"י ש . עירובין

כאשר הבאתי בק"א להט"א בשלהי ר"ה דונמאות לזה. וכן פרש"י ביומא (עג סע"א) דתיבות על פיו דבהאי קרא גופיה קאי ג"כ על ושאל לו דלפניהם:

תוס' ד"ה כל. הא דקרי ליה עירא היאירי בו'. תימה שלא הביאו פרש"י דשם ע"פ ת"י דנקרא יאירי ע"ש עירו שיהיה מתקוע ע"ש וכ"פ הרד"ק שם:

דף סג:

גמרא אמש בטלתם תמיד של בה"ע בו'. בס' ב"א הקשה דלמאי האשימן ע"ז דמן הדין היו פטורין מטעם דעוסק במצוה פטור מה"מ. ולא עיין בפרש"י מגילה שיישב זאת במתק לשונו ע"ש:

רש"י ד"ה בטילו. אהני להו בו' וכלים ששבתו בבית היחיד בו'. ר"ל והוציאם אותו היחיד למבוי. הם מותרים אח"כ לטלטלם בתוך המבוי אבל הם בעצמם אסורים להוציא מבית היחיד כדלקמן (סז ב) במשנה:

תוספות ד"ה בטילו. וקשה לר"י דמסתמא בו'. מה שהעלה בגה"ש צע"ג אישתמיטתיה שקדמו מהמרש"א בזה ויישבו ע"ש:

בא"ד א"ב לא יתכן מה שפי' בו' דהא כיון דעירבו חצירות בו'. לע"ד לק"מ דרש"י לא התיר אלא לטלטל במבוי עצמו אבל להוציא מחצרותיהם לא דיהיה דומה כחוזרים ומחזיקים במבוי. וא"כ דאסור לטלטל כלל מהחצירות למבוי לא שייך תו גזירה דלמא אתו לאפוקי מאני דבתים למבוי ונכון בעז"ה:

בא"ד ומיהו בו' ואפילו לשתף בתי האחרים בו'. ר"ל הבתים שבאותו חצר שהיחיד דר שם ועירב עמהם:

דף סד.

גמרא כל האומר שמועה זו נאה בו'. הרש"א בח"א כ' דזו נאה לבד ג"כ לא יאמר. והנה מצאנו באמוראי טובא דאמרי כמה מעליא הא שמעתתא ומהן בשבועות (מה ב) וגם נלע"ד דדוקא במקום שאין חולק על דינו רק שאומר שזה הדין אינו נאות. אבל במקום שחולק עליו מצאנו בכ"ד שאמרו בלשון ניאון כמו שאמר עולא בתענית ד' ב' הא דר"ח כחומן לשינים בו' וכן בקדושין (ס"ד מה) ובזה נדחה קושיית התוס' מהא דר"ג גופיה אמר לקמן ל"ש אלא בו':

תוס' ד"ה שתה. מה ענין צילותא אצל תפלה. אלמה לא לקמן (סה) ארחב"א א"ר כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל משום שנאמר בצר אל יורה בו'. אלמא דצריך דעה מיושבת ועלולה לתפלה כמו להוראה:

בא"ד דתנן התם רא"א אם נתן לתוכו מים כ"ש פטור. הגרי"פ הגיה דתניא. ותימה שעלם ממנו דגם במשנה שם (יב ב) איתא להא דר"א:

דף סד

גמרא ולמדנו שהולכין אחרי רוב ע"ד. נראה דר"ל אף דר"ג חייש למיעוטא כר"מ כדאיתא (בחולין ו) מ"מ לא סמיך עליה להקל אף באיסור פת עו"ג דדבריהם:

רש"י ד"ה דשקלן. להטעות את עמי. כצ"ל:

תוס' ד"ה פותחין. (בסה"ל) ור"ג סבר אין פותחין בו'. כצ"ל:

דף סה.

רש"י ד"ה שאינו מפיק. וה"ק שאינו מגלה תפלה בו'. עי' מהרש"א בח"א ובח"ה בתר"ה מסר. ואולי יש לפרש דדריש אפיקי על היפך הפעולה כמו ובכל תבואתי תשרש. ועמש"כ בד"ר ר"פ ל"ד:

דף סה:

רש"י ד"ה איקלעו. דהוו דיידי בו' ב' ישראלים. וכל"ה פונדק משמע דהאכסנאים גופייהו אסרי אהדדי וע' לקמן (סו) תד"ה איקלעו:

תוס' ד"ה איקלעו. ואע"ג דריו"ח ל"ל בו'. ר"ל ולדידיה ה"ל לפסוק כר' יוסי דאוסר בעו"ג דהאמר נמי רי"ה ור' יוסי הלכה כרבי יוסי. ודברי מהרש"א בכאן תמוהים. דודאי רב ל"ל דהלכה כדברי המיקל בעירוב מדאיצטריך למיפסק כר"ש. רק דאגן קיי"ל כריב"ל דיו"ק:

דף סו.

רש"י ד"ה מבטלין. ותהא מותרת לטלטל בכולה. נ"ל דר"ל כלים ששבתו בביתם והוציאום לחצר דרך מלבש עי' לקמן (צא סע"א). ומש"כ עוד ובלבד שלא יוציאו מן הבתים לחצר. ר"ל אף אותו שבטלו לו. אלא מביתו של אותו יחיד. ר"ל מותר אותו יחיד עמש"כ לעיל (סג ב):

תוס' ד"ה כל מקום. האי בללא ל"ד בו'. לכאורה מזה סתירה למש"כ בקיצור כללי הגמרא הנדפס בסוף ברכות (ד א) בשם גאון דהא דאין למדין מן הכללות לא נאמר בדברי האמוראים אלא דוקא קאמרי וכ"כ בס' שע"ח שער י"ב אות ז' בשם מהרי"ק שורש יו"ד ס"ד. [וכן הני"י ברפ"ט דב"ב כתב על מימרא דרי"צ משימה דחזקיה כל מקום בו' דאין למדין מה"כ בו' ודברי הרשב"ם שם (קג א) ד"ה ת"ש נאחזים בסבך בזה ועי' ברא"ש שם פ"ד סימן ו']:

דף סז:

גמרא אמר [ליה דתניא] הזאה שבות בו'. זהו הנהגת רש"ל ע"פ גי' הרי"ף שנראית לו עקרית ולדעתי יותר נכונה הגי' הישנה וכ"ה ברא"ש:

רש"י ד"ה מתוכו לים לא שכיב. ול"ג רבנן במילתא דל"ש. אינו מדויק דהא משמע בגמרא דלולי דחיישי דלמא אתי לטלטולי בכולי היי גזרי ביה:

בא"ד ואע"ג דבשאר רה"י בו' גההו שביחן בו'. לכאורה כך הל"ל הנהו ל"ל למיגזר דילמא אתי לטלטל בכוליה דבאמת שרי ואין לומר דאתי לאפוקי מהיתר דר"ת שבתוס' דמסיוס דרבינו למ"כ:

רש"י ד"ה בדאורייתא. אבל בדרבנן כגון ע"ח. לכאורה הל"ל כגון אמירה לעו"ג. ואולי משום דאזיל בשיטת הרי"ף דאפי' ע"י עו"ג לא שרי אלא איסור דרבנן וכדמשמע מדבריו בההוא ינוקא דלקמן דפי' נחים ליה עו"ג אגב אימיה:

רשי"ש - עירובין

דף סח

נמרא א"ל ולא שני לך כו' (דהא מר ל"א לעז"ג זיל אחים). כ"ז אשר סבבתי ל"ג התמ"ה לשבות. עי' רש"ל ורש"א:

שם אי צריכה נחים ליה עז"ג אגב אימיה. התנסי' הנ"ל ל"ג תיבת עז"ג. בחלושי הנרע"א הקשה לשיטת הר"ן בפ"ב דביצה דריבוי הוה ביטול גמור לאורייתא וההיא דהכא ע"י עז"ג. אי"כ לישרו לכתחלה על ידו אף להחם משום תינוק לבדו כיון דגם רבוי הוה מלאכה לאורייתא ולע"ד יש הפרש גדול דמה שגזרו שבות באמירה לעז"ג הוא דלמא יעשה בעצמו המלאכה. ואיך יבוא בעצמו לעשות הרבוי כיון דאסור בגוף החמום. ולצורך אמו ל"ג שמא יחום בעצמו ונכון בעז"ה ועי' בגיטין (ח ב) בתמ"ה אע"ג ובמש"כ שם בס"ד:

רש"י ד"ה כולן טמאים. ואפי' חלונות של טע"ט טמאין. ותימה דתניא בתוספתא דאהלות (פ"ח) הביאור הוה ר"ש והא"ר שם בפ"ז מ"ג ופסקה הרמב"ם בפ"ז מהל' ט"מ ה"ב המת בבית כו' היה בו חלונות הרבה וכולן מגופות כולן טהורות. (ופי' הר"ש והז"ז לאין דרך להוציא דרך חלונות ע"ש) ועוד אני תמה במש"כ טע"ט דהא מת שלם פתחו כל' עמש"כ שם פ"ג מ"ו בס"ד. וכן מפורש בגדה (ר"ד כח) יטהרו לו פתחים קטנים ופרש"י הפחותים מד' ע"ש. ודע דמסיים שם בתוספתא (הביאור ג"כ הר"ש והא"ר) נפתחו (ר"ל החלונות) כו' ולא הצילו על הפתחים. ופי' הר"ש והז"ז דהיינו בסתם דאם חשב מצלין כדתנן במתניתין חשב כו' או בחלון שהוא דע"ד ט' הציל על כה"פ הרי דחלון אינו מציל בנפתח מאליו אפי' הוא ד' על ד' טפחים וכ"כ הר"י קורקם ודלא ככ"מ שם ולכן אנכי תמה על הטוש"ע שע"א ס"ד והוא מהר"א ש בה"ק. שכתבו ואם נפתח חלון כו' אין הטומאה יוצא לתחת הזמין וצע"ג:

דף סח:

נמרא ומעשה כו' שהיה דר עם ר"ג כו' וא"ל ר"ג כו'. צ"ל רשב"ג תחת ר"ג והוא אביו של ר"ג דיבנה עיי' מהרש"א ולגני' שלפנינו י"ל דזה היה מעשה אחרת בר"ג גופיה:

דף סט:

נמרא (בסה"ע) דכיון דבעינא דבטיל לה"ל שרייתא בהאי חצר לא. כנ"ל וכלקמן בקף הסמוך בסע"א:

דף ע:

נמרא כל שמותר למקצת שבת כו' חוץ ממבטל רשות כו'. עמש"כ לעיל בר"פ בס"ד:

רש"י ד"ה חוץ. ומדלא קתני חוץ ממבטל רשות כו'. כנ"ל:

דף עא:

נמרא ריוח"א מתנייתא מני כו'. כנ"ל:

שם אמר עולא מ"ט דב"ה נעשה כו'. נל"פ דבא לדחות דברי ריו"ח ולומר דאף לב"ה יורש אינו מבטל דבו אינו שייך לומר גילוי דעתא למפרע כיון דלא היה אז ברשותו:

שם ובה"ם כו' ואיסתלוקי רשותא בשבת ש"ד. מכאן ג"ל דמותר להפקיד בשבת ויי"ט. וכן ראיה מפסחים (לה ב) דאזי בעי מפקיר לנכסיה והתם ליל יו"ט הוא. וכ"מ במ"א ס"ם יג ודלא כהפ"ח באו"ח ס' תנ"ד ס"ב דפשוט ליה לאסור מסברא בעלמא:

רש"י ד"ה אע"פ. פריך לקמן הס"ל. ואח"כ מה"ד כי לא החזיק:

רש"י ד"ה ה"ק. והאי החזיק דקתני ה"ל להחזיק קאמר. כאן ה"מ לפרושי דהאי החזיק משחשכה קאמר. אלא משום דבסיפא א"א לפרש רק בכה"ג וכדמפרש לק' להכי מפרש לה לרישא נמי הכי:

נמ' א"ר ובבבלי אחד. לע"ד נל"פ דלישנא דמתניתין לזה ביין ולזה ביין. דמשמע דקנה בעה"ב עם שכן אחד יין בשותפות. וכן עם שכן אחר נמצא דשכן עם שכן אין להם שותפות כלל. לכן בעינן שיתערבו בבלי א' דהשתא הוו כולוה שותפין בהדדי באותו כלי. אבל אם כולן יחד שותפין בב' הכלים אפי' באחד יין ובא' שמן הוי עירוב ומצטרפין זה עם זה וזהו דינא דב"ה ויש לכיון גם פרש"י ותנסי' לזה:

רש"י ד"ה שכנים. זו פירשתי. נראה דזה צ"ל לעיל קודם ואית דמפרשי:

דף עא:

רש"י ד"ה מ"ט. סבירא ליה לרב כתריווייה. כנ"ל בכ"ק:

תנסי' ד"ה שמן. השתא משמע דשמן חשיב משקה כו'. ובשבת הוכיחו זה מדנקט טבוי"י כו' ע"ש. ולע"ד אין זו הוכחה. די"ל משום דבשאר טומאות רבנן מודו דהוי חבור דומיא דהני דברפ"א דטבוי"י וע"ש בכל הפרק:

בא"ד רמ"א שמן תחלה לעולם. כנ"ל ומלות טבוי"י ט"ס:

דף עב:

תנסי' ד"ה אבל. וא"ת טעמא דב"ש אתי לאשמועינן. מזה סתירה למ"ש המהרש"א (לעיל ר"ד יג) בדבריהם. והוא בכאן שכת ד"ע דשם. ומה שהקשה על המהרש"ל מפר"א דמילה. אינו כלום. דהכא ע"כ צ"ל דפליגי במחצית המניעות דנ"מ אליבא דב"ה אמר נמי דבאין אף ב"ש מודו. גם למש"כ שם ליישב דברי התנסי' דלעיל (יג) ממילא ל"ק גם על המהרש"ל:

דף עג:

נמרא והרי גותן א"ע בתוך אלפים כו'. לעיל (ס ב) בתמ"ה אין מוכח להדיא דהיה הגי' לפניהם בסוף אלפים כו':

רש"י (בסה"ע) ד"ה ומבוי. ואע"ג דא"צ לערב חצירות מ"מ כו'. כ"ג דנ"ל:

דף עג:

תנסי' ד"ה בני. עיי' בגה"ש שהעלה בצע"ג דכיון דעיינא בחצרותיהם יקנה לכאז"א חצירו. ולי י"ל משום דה"ל כליו של מוכר ברשות לוקח עיי' ב"ב (פה ב):

דף עד:

תנסי' ד"ה עד. כיון שאין פתוחין זל"ז אלא למבוי. בהגהות הב"ח מוחק מלת אלא באין מוכן:

בא"ד (בסופו) לשוינהו חדא ע"י עירוב. הלשון תמוה דהא רב אסר כשיכולין לערב אע"פ שלא עירבו וכמ"ש למעלה:

דף עד:

תנסי' בד"ה ה"א. ובמה"ק פי' ר"ת כו' וכשלא יערבו עמו יסתום כו'. כנ"ל ותובת עז"ג למחוק:

דף עה:

גמרא אבל התם מי קאסרת עלה. לכאורה הכי הוה ליה למימר אבל בטולי מצוי מבטל:

דף עו:

גמרא פשיטא כיון דאמר ד' על ד' כו' אנא ידענא כו'. עיי' ב"ק (קטז ב) בתמ"ה הא מרישא:

דף עו:

במשנה נפרצה הכותל עד ע"א כו'. וכתב התניי"ט ונשאר מהכותל משהו כו' או מצד אחד. בקיצורו נתן מקום לטעות דמצד א' נמי סני במשהו חז"א דמצ"א בעינן רחב ד"ט וכן סיים הרר"י:

גמרא אמר רב כו' לא יזיז בו אפי' גימא. ולכאורה תמוה שיהא חמור מר"ה שמותר לנטלטל בתוך ד"א. ועי' שבת (ק"ל ב') דאמר רב גופיה מבוי שלא נשתתפו בו כו' א"מ בו אלא בד"א. ע"ש כל הסוגיא. ועיי' בהרר"י שנחקק בזה. ומ"ש שם דכשרחב ד' הוה רה"י בלא בעלים קשה דא"כ אמאי לא יורידו למטה:

דף עז:

גמרא כגון שעקר חוליא מראשו. ק"ל דמ"מ אמאי רשאי להשתמש כנגד המיעוט כיון שבכל הכותל אסור ה"ל האזי נפרץ במלואו למקום האסור־כאן הערה=ואפ"ל דמאי דקא' משתמש כנגדו היינו בתוך החקק דוקא ותנול"מ. (אזני יהושע).{:

דף עז:

גמרא ה"ד סולם המצרי כו'. כזה איתא ג"כ ב"ב (נגז) ושכחוהו המציינים:

רש"י ד"ה ששליבותיו פורחות. וסולם שאינו כו' היינו פורחות. כנ"ל בלא ו':

דף עח:

תוספות ד"ה רב יוסף. ממ"ג היה מתרחק יותר מד"ט כו'. פי' שמביאין מופת שא"א לומר שלא יתרחק מן ראש הכותל רק כשיעור שאתה פוחת מן הסולם. דהא אם תפחות ממנו ד"ט (והיינו שיהיה י"ט) ודאי מתרחק יותר מד"ט שהרי יפול לארץ ונמצא נתרחק כל גובה הכותל שהוא י"ט:

דף עח:

תנסי' ד"ה א"ל. ור"ת כו' שלא ישאר מן הסולם (ר"ל ממקום שכלות החקיקות) עד ראש הכותל (שהסולם מגיע שם) י'. ור"ל דהסולם עצמו מגיע עד ראש הכותל. אולם החקיקה אינה מגעת רק עד תוך י' מראש הכותל למטה וכ"ג שהבינו מהרש"ל וכ"ג מפסקי התנסי' והרש"א לא הבין כן:

רש"י (במשנה) ד"ה שתי גזוזטראות. ואם ישנן זו אצל זו כו'. ובגמרא על זו שלא כנגד זו נדחק לפרש שהיה זו בולטת כו'. אבל הרר"י פי' זו כנגד זו שרוחב ר"ה מפסיק ביניהם. וא"ש בפשיטות זו שלא כנגד זו דבגמרא. ועי' בהרר"י. וכן מוכרח לפ' זו כנגד זו דבשבת ר"פ הזורק. ופרש"י צ"ע:

תנסי' ד"ה וכן. כדאמר לעיל דבי הוו כו'. הוא בקף עז ב':

בא"ד מש"ה בי לייבא ד' כו' ואם רצו מערבין אחד. משמע דלפי' ר"ת קאי האי וכן אדייקא דחרין רוחב ד' דהיינו אלא אינו רחב ד' והוא דוחק גדול. ועוד ק"ל דחרין פחות מד' משמע בכלאים פ"ב מ"ח דבסתום לגמרי דמי וע"ע שם פ"ד מ"ג. וא"כ ודאי דא"מ שנים אלא אחד. (וכ"מ לי מפרש"י לקמן דף (ע"ט) ד"ה אבל לארכו שכ' דף ד' אורך. משמע דאילו היה על כל פני אורך החרין הוה הדין דמערבין א' ולא שנים. ורבא אמר נמי דמשמע שדינו שוה לרחב ד' דמשנתינו דאם רצו מערבין שנים) וא"כ מאי וכן ב' גזוזטראות הלא אין דינן שוה. ובתוספתא רפ"ח איתא דאף גזוזטראות בפחות מד' אין מערבין שנים ע"ש וצע"ג:

דף עט:

גמרא א"ר הא דאמרת כו' וזו למעלה מזו נמי לא. לא אמרן כו'. כנ"ל ועיי' גי' הר"י"ק והרא"ש:

רש"י ד"ה שלא יתן. וקא מטלטל בחצר האסור. כנ"ל וכ"ה ברא"ש ע"ש מה שהקשה עליו:

דף עט:

במשנה וע"י אשתו. מש"כ בתניי"ט ועוד תימה כו' אלא באומר ע"מ שאין לבעליך רשות בהן. לדעתי כיון דהבעל עצמו מוכה על ידה לכל בני המבוי הוה כמו (או עדיף טפי) שאומר ע"מ כו'. וכ"מ מלשון המ"א שס"ו ס"ק י"ז:

תנסי' ד"ה ומזכה. קי"ל כריו"ח לגבי שמואל. הוא לעיל מ"ז ב':

דף פ:

תנסי' ד"ה רב. במבוי צריך לזכות דלמיקני רשות הוא כו'. לכאורה קשה הא"ר בקדושין (רד"ז) הילך מנה והתקדשי לפלוני מקודשת מדין עבד כעגני כו' ומסיק שם וכן לענין ממונא. ולק"מ דאם היה מניח בחצר אחר אה"נ דלא הוי בעי זיכוי אבל הכא מיירי דהחבית נשארה ברשותו כדמשמע לישנא דמתניתין:

[בגה"ש שלא רצה לאגורי. כנ"ל] :

דף פ:

רש"י (במשנה) ד"ה כל שהוא. ור"י פליג את"ק. וזה הגהת רש"ל ואולי מצא כן בס"י. ועתני"ט שהכריח זה מדקאמר ת"ק נתמעט האוכל מוסיף כו'. דלר"י א"צ להוסיף (ולפרש"י כאן בהא דול"א לערב בחצירות כו' אין הכרח דא"ל לת"ק איירי בשתופי מבואות. אכן לפרש"י לעיל (מו ב) וע"ש בתנסי' יש מקום לדבריו) וכתב עוד ואין לומר דר"י מיירי קודם שבת ראשון כו'. ותמוה דכלפי לייא. ונראה דנ"ס הוא ות"ל דלר"י מיירי כו' (ור"ל הרישא דנתמעט מוסיף) דהא ודאי כו' עד לשבת הבאה (כ"ז שייך להאזין לומר להכריח דדברי ר"י אינם רק לאחר שבת ראשון ולכן היה מקום לומר דרישא מיירי לדידיה

רשי"ש - עירובין

רש"י ד"ה צא מהן. ריב"ב לא הזכיר חצי קב אלא ששיער לך בככר כו'. כצ"ל:

דף פג.

גמרא ותנא דידן מ"ט לא תני כו'. עי' מה שתמה ע"ז בנה"ש. ונ"ל ליישב דבהכרייתא תני ג"כ מקודם דברי ריב"ב ור"ש כבמתניתין ועלה תני וחצי כו'. וכה"נ כתבתי בברכות (כז) בישוב קושיית התוס' ע"ש:

רש"י ד"ה מאתן ושבע הוויין. ובתוספת חומשין של ג' הביצים ל"ד. כצ"ל:

[רש"י ד"ה אייתי ועודות דרבי. ולמ"ז הגותרים כו'. וכ"כ בדבור הסמוך לקמן. ול"ד דהל"ל ולנ"ה הנותרים דהיינו עם הח' דכדי חלתן :]

תוס' ד"ה על. קרוב לשליש שלה פי' לשליש מדברית מלבד. ל"י מדוע לא פי' דהיינו שליש של צפורי כארך שליש שלה. ולפי פירושם היינו מחציה מדברית דבסוף דבריו ולמה שינה לשונו. ואולי דק"ל דא"כ כדפירשתי ל"ל לחזור ולומר שליש שלה כיון דכבר הזכירו הל"ל והוא. אלא דק"ל דהלא הבריייתא מתפרשת יפה בסוף דבריו ושליש שלה קרוב כו' לחוד וכדפרשי' רבינא ול"ל הא דקאמר נמצאת סאה כו'. ואולי כוונתו לפרשה בתרי גוויי:

דף פג:

רש"י ד"ה היינו חלוין. וגם ברשות נמוכה כו' הא אית בה ד' אסור. עיין מהרש"א ועדיין לא הונח לנו דהתם טעמא משום דכרמלית היא. ובדוחק י"ל דכמו דהגמ' מדמה אס אין בכותל ד' לשם להחירא דקדאמר התם ואזיל ר"י לטעמיה כו' אף אנו נדמה לשם לאיסורא ברחב ד':

דף פד.

גמרא הבא בכותל י"ט עסקינן כו'. ולכאורה עדיין יקשה רישא דתני א"ח משתמשין בעשרה תחתונים. הלא בטפח עשירי אסורים וכמ"כ יקשה במה שאמר וא"ע משתמשין בעה"ע. ועוד דקשיין אהדדי דמזה טפח עשירי לאלו ולאלו. ונל"פ דהרישא אינו אלא הצעה וה"ק עשרה התחתונים נוחים להשתמש בהן אנ"ח. והעלוינים נוחים לא"ע ומזה יוצא דאין אשר מבאר בסיפא וכפי' המהרש"א ע"ש. ודביני וביני דהיינו עשירי אסור לשניהם. ומה שכתב רש"י לזיכא ביני וביני היינו בין עשרה לעשרה ר"ל בין פתח לפתח:

תוס' ד"ה הג"מ. א"כ מראש חולי' עד קרקעית הבור יש יותר מעשרה. (עי' מהרש"א) ולענ"ד י"ל קושיית התוס'. דהמקשה לא אסיק אדעתיה שתהא הבור מלאה עד ראש החולי' (כדצ"ל אליבא דרב) דאם כן היינו סלע כדפריך לקמן ונ"ל למיתנא כו' אבל הא אסיק אדעתיה דהבור מלא עד תחתית החוליא ולכן לשמואל פחות מכאן לחצר דוקא דלהם הוי כפתח ונכון בס"ד. ובזה מוצל פרש"י לקמן ע"ב מעיין המהרש"א עליו סס:

תד"ה בור. ונראה לר"י כו' ולזה בשלשול בלזה כו'. כצ"ל:

דף פה.

רש"י ד"ה זה מוציא זיו. שאין דיוריהון פתוחין לו לצאת כו'. כ"נ דצ"ל:

דף פה:

גמרא כ"מ שאמרו הגותן שם עירובו א"ע. כצ"ל וכ"ה לעיל (עה ב) בתק"ה ורינ"ח:

תוס' ד"ה עירוב. קשה כו'. לעד"נ ליישב בשנדייק מדוע לא דייק הש"ס ממאי דתני הנותן את עירובו. עירובו אין שיתפּו לא. אלא משום דזה אינו דיוק כקושיית התוס'. רק מללא תני לא עשה ונ"כ כמו לעיל (ס' סוף עמוד א') ותני אינו עירוב ע"כ לדיוק מיניה עירוב הוא דל"ה כו':

דף פו.

במשנה בין מלמטה בין מתוך אוגנו. עי' תוי"ט ששבש הס"א שבפי' הרמב"ם דגרסי מלמטן בתחתית הבור דלפ"ז מאי והסמוך לו דקאמר. ולדידי נראה פ' דכוונתו בזה לאפוקי מפרש"י בלמטה מן המים דהיינו שתהא המחציה קבוע בקרקעית הבור. לכן קאמר והסמוך לו ר"ל לתחתית הבור וכפי' התוס' ואדרבה להגתה התני"ט לא א"ש והסמוך לו:

דף פו:

תוס' ד"ה הא קאזיל. מתוך אוגנו דת"ק היינו מלמעלן דרשב"ג. ורש"י כתב לעיל דב"ה מקילין. ולפי זה יקשה רבן שמעון בן גמליאל טעמא דבית שמאי אחי לאשמעינן. וי"ל ע"ד שתרצו התוספות לעיל בסוף פרק קמא בד"ה אר"ה ע"ש:

דף פז.

רש"י בד"ה היתה סמוכה. אע"פ שהנסר רחב י"א ומשהו אין מועיל כו' אלא טפח ומשהו כו'. קשה לפ"ז הוי סני באורך ד"א על רוחב טפח ומשהו. רק באמצעיתו יהיה בולט עוד אורך י"ט ברוחב ד"ט כזה וגם בתקנת ר"ח ב"ע גופיה היה די בגזומטרא אורך ד"א ברוחב ד"ט ובאמצעיתה תהיינה יוצאות משני עבריה י"ט מזה וי"ט מזה על רוחב ד"ט ותהיה בצורת שתי וערב:

רש"י ד"ה היתה זקופה. וכוף שפת רחבה טפח ומשהו כו'. כצ"ל:

רש"י (בסה"ע) דא"ל דגבי רשויות לאוריייתא כו' אבל לגבי כרמלית כו'. חילוק זה אמר רבא להדיא לעיל (טו). ולכאורה גם שם ה"ל להתיר בפחות מג' אפי' בפתוח לכרמלית וצ"ע בזה:

דף פז:

גמרא דעביד לה גיפקי כו'. כצ"ל בי' הרצים וכמו שהעתק ברש"י. ולכאורה ה"נ דדוקא אס היה בס ניפקי הרבה כזי מצטרפת לזו ה"ל פרוץ מרובה עה"ע דלא"ה ה"ל להתיר עד עשר דה"ל כפתח. אבל מלשון רש"י והטוש"ע משמע דלא היה אלא חלא בכל צד וצ"ע. ואולי לזה השכיל הב"י לפרש דר"ל דעשה המחציות לאורך האמה. דה"ל נפרץ במלואה לכן בעינן שלא יהיה יותר משיעור לבד. ומלא כב"ח שכ"ע כד ניים כו' והסכים גם התנ"ז ע"י:

קודם שבת ראשון) דהא לעיל פי' נמי הכי כצ"ל (ור"ל דברי ת"ק בנתמעט האוכל פי' נמי דהיינו מע"ש השני כמו שהביא שם בשם הרר"וי) ונ"ל משום דאי אפשר לפרש קודם שבת הראשון דא"כ אפי' כלה לגמרי נמי דכיון דעדיין לא הועיל כלום הוה כמו שמערב בתחלה. דמאיזה מין שצירה יוכל לערב כסברת רב נחמן בנטיין (ס"ד ס"ג) ע"ש.ש. ובזה יש לדון קצת:

נמרא ואגב אורחיה קא משמע לן דב"ס הוויין י"ח גרוגרות. וא"כ מרובין דמפרש מיי"ח ואילך. ע"כ הכוונה דוקא מואילך. וסייעתא למש"כ במדרש רבה סוף פרשה מסעי:

תוס' ד"ה אגב. משמע דקאי בשיטתיה דר"ש כו'. וקשה דאם כן משמע דמודה ר"י דב"ס הוא ח' ביצים. ומדוע בעי לעירוב י"ח גרונרות העולים ליותר מט' ביצים. ור"ש אדרבה פוחת ב"ס דעירוב מב"ס דעלמא. ור"י ג"כ מתכוון להלך כדלקמן במשנה. וי"ל דסברת ר"י כיון דאינו מערב אלא בפת לבד בלתי ליפתן בעינן טפי משארי ב"ס אשר שיערום בפת עם ליפתן. ואגב אורחא נתגלה לנו בס"ד טעם המשנה אשר הובאה לעיל (ד) מוסב ואוכל בליפתן ונכון. ועי' נו"ב חלק או"ח סי' ל"ז ול"ח:

רש"י (בסה"ע). ובלבד כו' כגרוגרת לכאוי"א. לע"ד יותר היה נאות לפרש ובלבד שיהיה בין כולם שיעור ב"ס דאז יכול להיות דכל הככרות אין כבאוי"א רק כאיסר דווי"ן:

דף פא.

נמרא אלא ארבב"ח כו' פרוסה לא קמ"ל בכל. פי' וגם ת"ק מודה דע"ח אינו אלא בפת. ובכל דקתני אע"ח אינו אלא לאתניי פרוסה והשתא גם הבריייתא אחיא כוותיה. ומיושב הצ"ע שהעלה המהרש"א בפירוש רש"י:

רש"י ד"ה לאפוקי. כי הבא בע"ח דטעמא משום איבה. הקשה המהרש"א מאי איבה שייכא בשארי מינים ולדעתי שייכא ושייכא שיאמר אני נותן בשר ואתה דגים וכיוצא בזה. אבל הא ק"ל דלכאורה טעמא לאיבה שייכא בשתופי מבואות כמו בע"ח והתם תני ג"כ ומשתתפין וא"כ ע"כ דלא כרבי יהושע. וע"צ הדוחק י"ל דמשתתפין שייך נמי בתחומין דתתן לקמן בר"פ הסמוך:

תוספות ד"ה כדי. וא"ת כיון כו' ואור"י דס"ד כו'. לכאורה מזה מוכרח דדוקא בטבולה לחלה ובמדומע דאל"כ ישאר הקושיא:

דף פא:

תד"ה הכי גרסינן. וכ"נ בספרים דגרסי כו'. כצ"ל:

דף פב.

נמרא מ"ם פליגי. וטעמא דת"ק כתב התני"ט דלא ניחא ליה שיתערבו בני החצר כו'. ותימה שלא הביא פרש"י לעיל (ר"ד פ) דלולי מקפיד כו' וכ"כ התוס' מו ב בד"ה ואין חבין:

התני"ט הביא דעת הראב"ד שלא לברך על ע"ת. ועי' לשונו בספ"י מהל' עירובין כי כוונתו באה סתומה ירצים מתקשים בו ולעד"נ בכוונתו דבשלמא בע"ח ושתופי מבואות לא נשאר אחר העירוב והשתוף מגזירת חכמים כלום מאיסור הטלטול בהם. זולת העירוב והשתוף עצמם שע"י יש היכר לגזירתם לכן שייך שפיר לברך עלייהו. משא"כ בע"ת עדיין גזירת חכמים במקומה שהרי גם עתה אסור לו לילך ממקום ערובו יותר מאלפים לכ"כ. ואין צורך להעירוב שיהא היכר. רק שבא להתיר בלבד ונכון בעז"ה: תוס' ד"ה ש"מ. דלא מסתבר כו'. לכאורה יל"פ משום דסתמא דמתניתין לעיל (לו ב) דתני לכאן ולכאן למקום שארצה אלך ס"ל י"ב:

דף פב:

נמרא מיתיבי קטן שצריך לאמו יוצא בעירוב אמו עד ב"ש. מפרש"י לקמן ד"ה לימא ת"ת דר"י ודר"ל משמע קצת שלא היה גורם שצריך לאמו:

במשנה וזה וזה מתכוונים להקל. כה"נ בפכ"ז דכלים מי"א. והרע"ב העתיק אלו ואלו וכן הגי' שם בפ"ז מי"א וע"ש בתני"ט. ועי' פרש"י ובכתובות פי' בענין אחר {כאן הערה=וכ"ה בהדיא בירושלמי :העתיקו ר"ח על הגליון ע"ש. והמלאכת שלמה על המשניות (אזני יהושע).}. ע"ש. ולהתני"ט אישתמיט פה פירושו דשם והביא זה בשם הרר"י:

שם ריבב"א מכבר בפונדיון כו'. כאן לא נופל יפה המ' דמככר. (ורש"י העתיק ככר בלא מ') אבל התנא מוסרך בלישניה דפ"ח דפאה מ"ז ע"ש:

ד"ה חציה. אע"ג דלר"ש כו' בדשיעור העירוב כו' להקל. בתנ"ח נתחכם לחלק דהכא ובהמשרה כו' להכי סני בפחות משום דמשערינן כאילו אוכלהו בליפתן. משא"כ בבית המנוגע. ונעלם מאתו משנה דנגעים (פי"ג מ"ט) וגמרא בריש מכילתין דגם שם משערינן כאילו אוכלו בליפתן. ועמש"כ בס"ד לעיל (פ ב):

נמ' א"ל ר"י לר"י בריה דרבא. הב"ח הגיה דרבה. וכ"מ לעיל בתוס' (ס"ד פ):

שם תנא וקרובים כו' עד סיומא. הן שיעורא דככר דלריב"ב ו' ביצים ולר"ש ח'. הוא הכל לחשבון חטים. ר"ל שהחטים אשר מהם נעשה הככר הוא לכ"א כדא"ל. אבל עדיין נעלם מאתנו שיעור הככר לאחר אפיייתו. כי לבד שנפח הקמח משתנה מכמות נפח החטים (תרומות סוף פ"ה) משתנה העסה י"כ משיעור הקמח לפי רכות הבצק וקשיותה (רפ"ה דמנחות) גם אם חמוצה אי איננה חמוצה (כ"מ פ"ה מהל' תומ"ש ה"ט בשם הרלב"ג) ועוד משתנה באפיה מכמות שיעור הבצק (גמרא ר"פ שתי הלחם) ולפ"ז גם שיעור ביצה דט"א נפל בבירא דהא תנא וחצי ח"ח לטמא ט"א. וכן כל שיעורי דביצה. דמשמע בכ"ד דכל שיעורי דביצה שוו אהדי וכן לא נוכל לבוון שיעורא דככותבת לענין יוה"כ עיין שו"ע ר"ם תרי"ב ותרי"ח ס"ו. ועי' נו"ב אשר ציינתי לעיל (פ ב): שוב התבוננתי דודאי כביצה האמורה בכ"מ היא ביצה מכוונת בקליפתה לר"נ ור"ד או בלתי לחכמים וכן ביומא (דף פ) אמרו לענין ילפותא לט"א אין בה"ב מחזיק יותר מבצית תרנגולת וכ"מ בד"ט. ולזה כיונה הגמרא באמרה דלא שוו שיעוריייהו להדי. לאינך שיעוריייהו בחטים ובפת משתנה כנ"ל. וט"א הוא כביצה מכוונת לר"נ ור"ד כדא"ל ילחכמים כדא"ל. ונ"ל עוד דפלגונתייהו דרי"ה ור' יוסי בח"פ למר ב' ביצים חסר קימעא ולמר שוחקות הוא משום דאיניהו מיירי דשיעורא דפת העשה מב' ביצי חטים דמשתנה בפחות או ביתר כנ"ל. ובזה מתנרן קושיית ר"ת לעיל (פ ב) בתק"ה אנב דזית הוא חצי ביצה בלא קליפתה כחכמים. ומזון ב"ס (דהוא י"ח גרונרות) הוא לחשבון ביצים בקליפות ואולי עוד שוחקות כר' יוסי וכנ"ל דווי"ק הטיב. זאת אשר העליתי פה על הגליון בקוצר מהדברים ארוכים אשר אחי בזה ועי' בהגר"א ז"ל או"ח סי' תפ"ו:

רש"י ד"ה אבוך כמאן. דקי"ל בעירוב כו'. הוא לעיל (ל ב):

רשי"ש - עירובין

דף פח

במשנה וחכ"א בו' ל"י ע"פ ה**ביב**. עי' תוי"ט ש**האריך** לחלק מה בין זה לחצר ד' על ד'. ולבסוף העלה כי דייקוין בו' עס כל הד"א בשפוע בו'. דבריו אינם מבוררים לנכאורה בזה שפיר יש לחלק בין ביב לחצר דחצר הקרקע שזה ומתפשטוים המים על כל שטחה. אבל ביב שהוא משופע בצדדים ובאמצעו הוא החריץ. נקוים המים להחריץ ובו לבדו אין דע"ד רק בהצטרפות צדדי השפוע. זולת דהגמרא אינה מחלקת בינם ומוקי לרישא כראב"י וכדמסיק:

שם אבל שופך הוא לגג בו'. עתני"ט ותימה שהעלים עין מגי' זו ושכ"ה ברי"ף ורא"ש ובהעתקת צ"י:

דף פט.

במשנה קרפיפות. עיין תוי"ט ועמש"כ עליו בשבת קל ב בס"ד:

נמרא ואי קסבר א"ח דכל למעלה מי' רשות אחת היא. הן רש"י במשנה פי' הטעם מפני שאין תשמישן תליר. וזה מספיק גם לחצירות ולקרפיפות שהן ג"כ רשות אחת לר"מ כדלקמן וכפרש"י שם. אבל טעם הגמרא דהכא אינו עולה לשם:

תוס' ד"ה רב. א"ג בו' לכלים ששבתו בבית. נראה דכוונתם בכומתא וסודרא כדלקמן (צא סע"א) דבלא דרך מלבוש והאי אסור לרב להוציא מן הבית לגג. ועי' לקמן (צב) בפרש"י במשנה ותראה שכן הוא. ונ"ל לרב לטעמיה לקמן (צא) דעירבו לא דגזרינן בו' ואם תאמר דאמר'י גוד אסיק בכל גג וגג והותר כ"א להוציא מביתו לגגו א"כ ה"ל לאסור לטלטל מנג לגג אפי' כלים ששבתו בגג. (עי' לקמן צב פלוגתת ר"ה יחב"ר) וכן שמואל דאמר התם בין עירבו בו' דלא גזר. לטעמיה דהכא דלדבריו מותר לכ"א לטלטל מביתו לגגו ואפ"ה מותר מנג לגג ע"כ דל"ג ונכון בעז"ה:

דף פט:

נמרא ומי אלימא ממתני' בו'. קצת ה"נ מקאמר ומי בו' דכ"ז הוא מהקושיא דמדוע קבל ר"א לתשובת דבי שמואל מהברייתא:

שם גג גדול הסמוך לקטן בו'. הוא משנה לקמן (צב):

תוס' ד"ה במחיצות. ובגוזזטרא בו' או בפתוח לרה"י. כנ"ל ועי' לעיל (פו ב) בתק"ה גוזזטרא:

בא"ד לפניהם ולאחריהם ולצידי החיצונות. כנ"ל:

דף צ.

רש"י ד"ה וב"א באכסדרה. ואין לה מחיצה בו'. קשה דא"כ אפי' ב"ס או פחות נמי הוי כרמלית כמו שהביאו התנן' בשמו לעיל (פט ב) בד"ה במחיצות. ונ"ל להגיה או שאין לה מחיצה:

דף צ:

רש"י בד"ה א"ה מקרפף. ואתי לטלטולי כמעיקרא מיניה לחבירו דהוי כרמלית. כ"ג דנ"ל:

דף צא.

נמרא אין שעת הסכנה ראייה. סוכה יד ב:

תוס' ד"ה מי לחשך. ואורי"י דאיתא בתו"כ בכ"מ. וכן במדבר רבה פ"ד א"ר יהודה הלוי מי לחשך. יבספרי פרשה ראה פים' נד ר"א בנו של ריה"ג אומר מי לחשך:

דף צא:

תוס' ד"ה וכלים. דאי באותו חצר בו' אפי' שבתו בבית נמי ומיירי לרבנן בו'. כ"ג דנ"ל. ור"ל דבר"ש לשמואל ולריו"ח מיירי אפי' בעירבו חצירות אבל ברבנן לכ"ע מיירי דוקא בל"ע כדאמרין לעיל. ומוכח מזה דס"ל להתנן' כמ"ש לדעת רש"י בשבת (הל ב) בס"ד ע"ש. וקצת עומד לנגדי פרש"י לקמן (ס"ד צג) שכת' דקי"ל חצר שלא עירבה ד"ה מטלטלין כלים ששבתו באוירה דמשמע אבל כלים ששבתו בבית לא:

דף צב.

במשנה גג גדול בו'. ופרש"י לענין הוצאת כלי הבית. והנה לר"ה לעיל גבי חורבה ביניהם ה"ג לנאורה לענין כלים ששבתו בגג וחצר הוה הדין להיפך. דהקטן והקטנה מותרין לטלטל לגג ולחצר הגדולים. והגדולים אסורים לטלטל מהם להקטנים:

תוס' ד"ה אף. כל"ק דרב יוסף לעיל. הוא בדף (פט ב). והרמב"ם בפי' מפרש דמיירי כשיש כותל מקיף בגגות ע"ש. והוא כלישנא מצינא דרב יוסף שם ל"ש אלא שיש מחיצה ע"ז וכו' וע"ש בפרש"י. וכ"נ דעתו בחבורו שלא הביא דין זה דגג משום דכיון דמיירי בשים להם מחיצות מלמעלה דוקא נלמד זה מחצר גדולה וקטנה (והתני"ט השיא דברי הרמב"ם והרע"ב אחריו מפשטן. מפני שלא נזכר מדברי רב יוסף שהבאתו) ותימה על הרב"י שלא הרגיש בזה בסס"י שע"ד ולא הביא דעתו ז"ל וכן בשו"ע סתם כדעת הגור שניתר במחיצות התחתונות. מטעם גוד אסיק וגם האחרונים לא (לא) העירו מזה וצ"ע להלכה:

דף צב:

רש"י ד"ה גפנים בקטנה. וכל פתח כמחיצה הוא בו' כדתנן היה גדר בינתים בו'. משם אין ראייה לפתח. דאינו כמחיצה גמורה לדוקא סולם תורת מחיצה עליו לעיל (נט ב) ע"ש. ועי' לעיל (פג ב) בפרש"י במשנה. אבל יש לנו ראייה דאפי' פתח מפסיק מפ"ד דכלאים מ"ד ע"ש. וכן מלעיל (יא נוז) ע"ש. אמנם כ"ז מעבר השני של פתח אבל בתוך הפתח עצמו לא מצאתי כעת ראייה להתיר. ועי' אכן העוזר או"ח סי' נ"ה וצ"ע:

רש"י ד"ה ואלו השוה את גיפוניה. אף גדולה אסורה דעכשיו שתיהן בו'. כנ"ל:

תוס' ד"ה אשה. לר"י נראה בו' כשהשאלו להאשה. כנ"ל:

דף צג.

נמרא אלא התם לאו ה"ט בו'. ועפרש"י. וק"ל דהא אשכחן מחיצה משויא כרס בערים רפ"ו דכלאים ע"ש:

רש"י ד"ה כיון דלא מזדעזע. שהמחרישה מעלה עפר תיחוח בו'. תמוה דה"ל לפרש שהרועים מחלידין את הקרקע כלאיתא בב"ב (יע ב) ואפי' אינו חורש כגון במפולת יד כלאיתא שם (סע"א) ועמש"כ שם:

גמרא ג' קרפיפות בו' ויחיד בזה ויחיד בזה **נעשה** בו'. הן לפי הנהת מהרש"ל לקמן וכן ברש"י כאן. פעם ג' ויחיד בזה. היה צריך להוסיף גם בגמרא כאן. אבל לגידי א"צ כלל להנהתו כי כן דרך הש"ס לחסר פעם ג' כמ"ש בס"ד ביבמות (קח ב) ובס' נת"ע דף ק"א הארכתי בפרט זה:

שם והלכתא בעיין לקולא. בס' ב"א הביא בשם האחרונים להקשות דלמאי איצטריך הש"ס לפסוק הלכה לקולא. הא בל"ז ספיקא דרבנן לקולא. וע"ש אריכות דברים בזה. והנה לדעת הרמב"ם וסייעתו לפסוק בכ"מ כאת"ל. הקושיא מעיקרא ליתא. דאיצטריך משום בעיז ראשונה דקאמר בה ואת"ל לחומרא:

דף צג:

גמרא א"ל תני מר מידי במחיצה א"ל לא. כהאי גוונא לעיל (יא ב) וע"ש ברא"ש:

רש"י ד"ה מודה ר"ח. שאינה רואה א"פ עשרה בו'. לנאורה לפ"ז תיאסר העליונה אפי' בגימז עשרה ומחיצה חמשה. וי"ל משום דא"כ הוי מחיצה לאסור כקושיית אביי לעיל (צב ב) ואפי' לר' זירא שם אשכחנא ליה האי סברא בריש סוכה דמקשה ליה אביי אלא מעתה העושה סוכתו בעשתרות קרנים ה"ג דל"ה סוכה (ואיכא למימר דהקשה ליה לטעת ר"ז עצמו בהא דלעיל) והשיבהו התם דל ע"ק בו' והיינו כעין הא דאין מחיצה לאסור:

רש"י ד"ה במלואה. אסרה עליונה עליה אי לא מיערבבה בהדה. כנ"ל:

[תד"ה חייב. הלכך אע"פ שעוברים **שם** אינו ר"ה כיון שלא נמסר לרבים בו'. לנאורה קשה ממה שכתבו לעיל סוף דף כ"ב דאע"ג דהוו של יחיד הואיל וניחא תשמישתי' וראוי למוסרו לרבים הוו ר"ה ועי' לקמן בתק"ה ואב"א וד"ה ולפלגנו :

דף צד.

במשנה וחכ"א מתוכה לר"ה בו' פטור בו'. לפי פרש"י והתנן' בסוה"ד דלעיל (ודע שנשמט מהתני"ט כה"ד מתנן' הזה מפני שנדפס שלא במקומו) ראייתם הוא מזאסור לכתחלה. והוא דוחק. אי' מה זה ראייה מדרבנן לדאורייתא הלא מצינו הרבה שהחמירו חכמים על ד"ת. ב' דהעיקר חסר מה"ס. לכן הנלע"ד לפ' דהכוונה הוא שהעביר ד"א ואפ"ה פטור אלמא דלא הוה ר"ה וה"ה דהל"ל המעביר בתוכה גופה ד"א אלא אנב שאמר ר"א מתוכה בו' נקטו גם הם מתוכה. והאי דלא נקטו מתוכה לרה"י בו' כדר"א. הוא כתירון הראשון דהתנן'. ודע דמה שפי' דרה"י דר"א היינו החצר גופיה אינו עולה לשיטת הרמב"ם בחבורו (רפי"ד וי"ז) דנ' מחיצות אינו כרה"י מדאורייתא אלא כמקום פטור:

במשנה ב חצר שנפרצה לר"ה. מדברי התנן' ד"ה מ"ש מבואר דל"ג לר"ה וכן לעיל (יז) ליתא:

שם מותרין באותה שבת בו' דברי רי"ה. נ"פ דע"כ לא שרי אלא שגם עתה אחר שנפלו אינו אסור אלא מדרבנן. אבל אם היה אסור מדאורייתא והאי לא שרי מטעם הואיל. ולפ"ז יש לגמגם קצת במאי דפריך הגמרא אלא ביתר מעשר א"ה אפי' מרוח אחת נמי דנימא דלרבותא דרי"ה אשמועינן דוקא מב' רוחות דנשאר עליו עדיין שם רה"י מדאורייתא לשיטתו בס"פ. אבל מג' רוחות מודה דאסור. ולפמש"כ התנן' ד"ה מ"ש בסה"ד א"ש:

תוס' ד"ה מ"ש (הא'). ועוד אור"י בו'. ועי' מהרש"א. וק"ל דא"כ מאי פריך מ"ש מרוח אחת בו' נימא דמיירי בפרזן מרובה עה"ע. אלא משום דלרי"ה מותר ולא הוה מ"ל ע"ז ואסורים לעתיד לבא. וכן לקמן ע"ב בד"ה דבשתי רוחות שהקשו וא"ת בו' נוקי שתי רוחות בו'. דמ"מ יקשה איך יאמר ר"י ע"ז ואסורים לע"ל:

דף צד:

רש"י ד"ה וקיריוו. חמש אמות לכאן ברוחב ארבעה טפחים. כנ"ל. וכן לקמן במקום ארבע צ"ל ארבעה. וכן בגמרא צ"ל וקיריוו בארבעה. וטעם שיעורא דל"ט נראה דהוא כמו לעיל (רד"ו) מראשו בד' עמש"כ שם:

בא"ד נמצא כאן ד' פיות בו' וחמש ועוד לצפון. וכ"כ לקמן בלה"ק. [ועוד אחת לגג פרצת כותל הצפוני ה' אמות" נראה שהוא לא בדיוק כי אינו אלא ה"א פחות ד"ט. [וכן פי תקרת המזרחית אינו אלא ה' אמות פחות ד"ט אשר חסרה הפרצה הצפונית] . ובהצנור שנרשם אות ג' בהמשכת פרצת הקירוי ממזרח למערב הוא טעות וצ"ל אות ד' המורה ד"ט ומה שמסובב בסה"ד למחוק תיבת ארבע הוא טעות ואף שבהעתקת המהרש"א ליתנה הוא ט"ס. ומש"כ במקצע מזרחית. וגי' מהרש"ל צפונית נ"ל יותר להגיה מערבית. דכיון דקורא להך שבפרצת מזרח. דרום. ראוי לקרות לזו מערב:

תוס' ד"ה וקיריוו בד'. אלא אלכסון בו' דהיינו ז' אמות. ג"ז אינו מדויק. דאלכסון מזע"ז דהוא רוחב הפרצה. הוא פחות חומש מי' אמות [ונראה דהאי אלא בו' קאי למעלה. ור"ל דלא הייא רוחב הפרצה לפרש"י אלא בכדי אלכסון בו'] :

דף צה.

רש"י ד"ה לאו לסוכה. לשם סוכה בו'. בסוכה פי' בע"א נכון מאל. ועיין לעיל (ר"ד צג):

גמרא איבעיא להו ר' יוסי בו' או להתיר. נ"ל משום דשמעינן ליה לעיל (פ ב) במשנה דמיקל משבת לשבת:

שם איתמר רחב"י אמר רב הלכה בר' יוסי. כנ"ל. עי' תק"ה ושמואל ולעיל (יז) דדבריהם. ועי' גי' הרי"ף והרא"ש:

דף צה:

גמרא לימא בו' דלא בר"מ בו' דתנן ולשם בו' ולובש כ"מ שיכול ללבוש בו'. הן לפי מש"כ הר"ן שם דלא שרי אלא ברה"י אבל ברה"ה מודה דאסור משום משוי. וכ"פ המחבר בשו"ע של"ד ס"י דלא שרי אלא לחצר המעורבת. קשה טובא סוגיא דהכא:

שם אמר רבא בו' והכא דרך מלבושו כחול בו' לענין הצלה גמי בו'. הן בפשטא משמע דהצלה דהכא נמי משום דרך מלבוש התירו (ולא משום זמ"ת כפרש"י) ובס"ד דמקשה דהתירא מש"ה הוא דאל"כ איך מדמהו להא דר"מ. וע"כ צ"ל כן לפי מה דרצה הש"ס לקמן (צג ב) לדחות דסברי ר"מ ור"י דשבת לזמ"ת וא"כ טעמא דהתירא משום תכשיט ואפ"ה אמרי זוג אי' אין טפי לא. וזה דלא כתנן' שם סמ"ה לא ס"ד ועמ"ש שם בתק"ה וכו'. ובזה מיושבים הפסקים דשבת לז"ת ואפ"ה לא שרי לענין הצלה אלא זוג אחד. ועתני"ט ומי"א סי' ש"א סקנ"ד. ורש"י שגד מפ' זה אולי טעמו מפני דבסמיך שקו"ט טובא במאי פליגי ת"ק ור"ג ול"א דפליגי בסברא זו דרבא:

שם א"ה זוג א' נמי איז טפי לא. הכ"ח מחק תיבת נמי. וי"ל דה"ק דלפ"ו תיקשי נמי הקושיא ראשונה זוג א' אין כו':

רש"י ד"ה תק"ס שבת זמ"ת. אתי איסור ב"ת ומשוי להו עליה כמשוי. ל"י למאי הוצרך להאי אתי כו'. באיסור ב"ת גרידא סגי וכמ"ש בתד"ה אי:

דף צו.

נמרא לימא דלא בר"ע כו'. עתניי"ט בכריתות שם ד"ה הפסח:

רש"י ד"ה מחוורתא. בשבת זמן ולות"ה קמיפלגי. ל"י מה הכריחו לפ' ללאפוקי גס ב' שנויי האמצעים קאתי. דהלא גס עלייהו ליכא פירכא:

תוס' ד"ה דלמא (בע"ב). אבל יש לדקדק כו' אלא ודאי מיחייב מדרבנן. לכאורה נראה כוונתם כיון דחייב מדרבנן יכול להוציאם דגס הם נמי לא מיחייבי אלא מדרבנן דק"ש דרבנן הוא וכ"כ להדיא בב"ק (פו) אבל כאן א"א לפרש כן. דא"כ גס הכא יש לדחות דרשות יכול להוציא ב"ח דרבנן. אלא צ"ל דהכא אזלי בשיטת רש"י בדרכות (מח) דחויבא מדרבנן יכול להוציא ב"ח דאורייתא. ועי' בתשובת ש"א סימן י' ובט"א ספ"ג דר"ה:

דף צו:

נמרא וסתם סיפרא מזי ר"י. בהגהת הב"ח וצ"ע מנדה (מו). כוונתו דשם אמרינן מאן תנא ס"ע ר"י ואפ"ה משני התם תני לה ולא סבר לה. הנה לעיל (ט ב) כתבו התוס' דל"א כן אלא ע"ד הראשונים ממנו. והכא למאן שמעת לל"ג רשות ר"מ חבריה. ועוד דא"כ הל"ל רבי יוסי ור"י ור"ש אומרים נס"ר. והעיקר נ"ל דפי' מאן תנא ס"ע ר' יוסי היינו שהוא סדרו. ולכן י"ל דסדריה אליבא דאחרים אף ללא ס"ל. אבל סתם סיפרא ר"י פי' דאליביה סתמו כמו סתם מתניתין ר"מ דהא רבי סדרה. וכן הספרא לדעת הרמב"ס בהקדמתו לס' הי"ד סדרו רב:

שם במופסקין דכולי האי כו'. לכאורה נראה דהשתא הדר ביה מתירוצא דבשזורים ובמופסקים לחוד סגיאל. וכ"מ מהברייתא דר"ז דל"ת בה אלא מופסקין. אבל בטולה דעתו נגד דעת הראב"ד בפ"ב מהל' צניות והרמב"ס בתשו' שהביא הכ"מ שם שהצריכו שזורים ג"כ:

שם אר"ז לאהבה בריה פוק ת"ל כו'. (ר"ה ב):

רש"י ד"ה דגלימא. לארוג כו' ולא לעשות מהן ציצית טוואם. כצ"ל ולמחוק תיבת שזריניהו ונקודותיו:

תוס' ד"ה וכי אדם. וי"ל דקס"ד דבל"ק הוה גמי דרך מלבוש. לפ"ז הא דלא שרו אלא זוג א' ע"כ דל"ל דר"ש בר"י כמ"ס לעיל סל"ה לא ס"ד. אבל לפמש"כ לעיל (צה ב) בס"ד רבא לשיטתיה ונכון בעז"ה:

דף צז.

(בסופו) גמרא אמר רבא ל"ק כו'. כצ"ל:

רש"י ד"ה בסכנת לסטים. ישראל כו' ולתפילין לא מבזי כו'. ק"ל דהא רישא מוקי לה בספ"ק דביצה ללא מינטרי מחמת כלבי (עי' מש"כ שם) וא"כ ה"ל להתיר להוליכן פחות פ' מד"א משום בזיוני דכלב. וצ"ל דדוקא משום בזיוני דלסטים עי"ג דמבזי להו טובא התירו בפ"פ מד"א. אבל משום דבזיוני דכלבי לא התירו אלא להכניסן זוג זוג. ולנ"א ודאי קשה דל"ל לפרש בלסטים עי"ג אפי' ישראל גמי וההיתר הוא משום בזיוני דכלבי ואולי שיגרל דל"ק נקיט ולא דוקא אלא אפילו ישראל גמי והתניי"ט לא הרגיש בזה. גם מש"כ התניי"ט לעיל בד"ה המוצא הב' בשם התוס' דשם דמשום נגבי לא התירו. בתוס' לא נמצא מאומה מזה אבל הוא מבואר שם בגמרא ע"ש:

דף צז:

נמרא אלא אמר רבא הכא בחבית כו'. צ"ל רבה וכ"ה ברא"ש:

רש"י ד"ה בשיירא. שרו להו רבנן דתיבטל. ונראה דלישנא דאביי דאמר בשיירא אפי' כו' דמשמע דלרב יוסף אינו אלא ע"י ביטול דחקו לפרש כן. ולע"ד פירושו דחוק. א. כיון דביטול לא מהני אלא דבשיירא התירו. א"כ אפי' בלא ביטול גמי. ב. קשה לישנא דאלא כיון דלא נד לגמרי מאוקימתא דרבה (ולפי מש"כ התוס' בשבת (נו) ד"ה אלא לא יקשה מלישניה) לכן הנל"פ דר"י ל"ל כלל סברא דביטול. אלא דבשיירא התירו. אף בלא ביטול. ושלא בשיירא אסור אפי' ע"י ביטול. וס"ל דהברייתא הוא ביאור על המשנה ולאביי תרי דיני נינהו. משום דמתניתין סתמא תני משמע ליה דאפי' שלא בשיירא וכן לרב אשי:

תוס' ד"ה הכא. והא דקאמר גותגו לחבירו כו' אלא משום דאסור להעביר ד"א ברה"ה. משמע דלר"י אפי' לדבר הרשות שרי בחבירו לחבירו. וצ"ל דג' מחלוקות בדבר. לת"ק אפי' משום תפילין אסור. ולר"ש הותר דוקא משום תפילין. ולר"י אפי' לדבר הרשות וא"ל השיבوهו לשיטתו דמ"מ חוץ לתחום יהא אסור ועי' במלחמות בזה:

במשנה רי"א אפי' כו' כמלא החוט. כצ"ל. וכ"ה בריו"ף ורא"ש ולקמן בגמ' (צח א וב):

דף צח.

נמרא ודלמא זדיק כו' אראב"א ז"א כו'. לכאורה קשה דלמא אתיא כר"ע דקלוטה כמו שהונחה דמיא. וי"ל דהברייתא קאי אמתניתין דל"ל דר"ע כמו דמסקינן ח"מ כו' אפי' אינו מסולק מה"א אלא מה"ח נוללו אצלו וע"ש בתד"ה אלא כולה ר"י:

דף צח:

נמרא רי"א אפי' א"מ מן הארץ וכו'. הנקודות דלפניהם ומלאחריהם צריכין להמחק כי אין זו פיסקא אלא נמשך להענין דלמעלה כמבואר:

במשנה זיז כו' גותנין עליו כו'. פרש"י בני עליה. נ"פ משום דלפני החלון משמע שהוא שיה לתחתית החלון או למטה ממנו עי' בגמרא. וחלון הבית לא פסיקא שיהא גבוה עשרה מקרקעית ר"ה עי' לעיל ר"פ חלון במשנה וגמרא לכן פי' דהכוונה פה לבני עליה. והתניי"ט הניחו בתימה ודבריו ג"כ מנוגמנין:

דף צט:

נמרא ורבא אמר לענין מעשר כו' דתנן שותין כו'. עמש"כ בשבת יא ב בס"ד:

רש"י (במשנה בסה"ע) ד"ה שרשיו גבוהים. בהגהת הב"ח מוחק ב' תיבות אלו והד"א. ונ"ל עוד שצ"ל אלא בראשן והולכין כו'. וכמש"כ לעיל (טו) "ראש הנוף בפחות מנ' לקרקע ועיקרו במקום שמחובר לאינן גבוה יי". ודברי רש"י הללו נשמטו מהתניי"ט ע"ש:

רש"י ש · עירובין

דף ק:

גמרא אמר רמי בר אבא אר"א אסור לאדם שיהלך כו'. ברא"ש הגי' בר חמא כבמימרא דלקמן וא"ש שם לישנא דואמר כו':

שם תני חדא מותר לילך על גבי עשבים בשבת ותניא אידך אסור כו'. הן לפי מאי דמסקינן דלר"ש כולהו שרי יש לן אוקימתא מרווחת הא ר"י הא ר"ש***):

שם צניעות מחתול. עי' פרש"י ולי היה נראה לפרש שהוא צנוע בתשמיש. עד שאומרים עליו כי הנקבות מתעברות בלא חבור זכר כמובא בספר שערי שמים מאמר ד' אחר זה ראיתי בערוך ערך צנע הא' שפי' כן בפ' הא':

רש"י (ברה"ע). אבל זה ישיבתו תשמיש כו'. עיין בתשו' ש"א סי' לב:

דף קא.

גמרא מיתיבי דלת כו' אביי מתרץ לטעמי' בשיש להן כו'. כן נראה דצ"ל כהלשון בדרבא כשהיה כו':

שם וא"ד דל"ל גשמה. עיין פרש"י ונ"ל ריע למלה זו בפרק י' דכלים מ"ו עשאן (ר"ל להנסרים) כו' בשוגמין ועיין שם במפרשים וכן יש לפרש הכא. וכמו כן יש לפרש שם כפרש"י דכאן. ויהיה ע"ד כבש כשב דומיו. וע"ש פרק יא מ"ג בתניי"ט ד"ה ומאונגי דמביא בשם הערוך "הוגן מלשון חיוננין ויש דברים הרבה הפוכין" ושם מ"ח פי' הרע"ב ניקון כמו קינון ועי' רש"י חולין (מד א) ד"ה דאקפל. ובפ"א דמעשרות מ"ו בתניי"ט ד"ה משיפקל. [וע"ע ב"ב (ק"י א) תד"ה נשוט] או דכאן ט"ס וצ"ל שגמה. ובמ"ר בראשית פכ"ו האלת הזו מי מעמיו שגמיו:

רש"י ד"ה דלת אלמנה. דלת שהיא אלמנה. ויש לפרש כפשוטו דלת של אשה אלמנה. כי אין מדרך אשה לפקח ולהשגיח כ"כ בדקדי ביתה לתקנס כיואת. וכדאמר' בניטין (נב) אין עושין אפטרופין נשים ופרש"י אין דרכן לנאת ולבא ולטרוח:

גמרא ורבנן אר"מ ר"ה ומהדרו אינהו כרמלית. ק"ל דהא ר"מ [אמר] אא"כ עשה מחיצה גבוה י' טפחים דמשמע פחות לא. אע"ג דהוה כרמלית:

רש"י (במשנה) ד"ה לא יעמוד. ויושיט ידו למעלה לרשות גבוה עשרה כו'. כצ"ל וכ"ה בהרר"י:

רש"י ד"ה אא"כ. ואסיפא קאי. עי' בהרר"י דמפרש דקאי גמי ארישא:

רש"י ד"ה ומהדרו. דהואיל כו' מערבינ את כולה. עי' תניי"ט שהקשה מספ"ה דפסחים דאמאי לא עירבו. ולק"מ דההיא איכא לאוקמי לאחר שנפרצו בה פרצות וכאוקימתא דר"פ. וכה"נ כתבו התוס' שם (סו) ד"ה תוחב וע"ש במהרש"א:

רש"י ד"ה לא יעמוד. ויושיט ידו לגינה דרך חור כו'. כצ"ל:

דף קא:

רש"י ד"ה וכן חנויות. דבאסקופה כרמלית כגינה כו'. כצ"ל בכ':

במשנה רבי אליעזר אוסר. נ"ל להגיה אלעזר בלא י' [וכ"ה ביבמות צו ע"ב] והוא ר"א בן שמוע חבירו של ר' יוסי. אבל ר' אליעזר היה רבו דרבו (אך מזה אין כ"כ ראיה דגם בפסחים (עו) אשכחן דפלגי ר' יוסי עם ר' אליעזר ע"ש בתד"ה ר"א) ועוד דאין ר' אליעזר יביא ראיה מר' גמליאל והזקנים שהיו חביריו וזה דלא כסא"ד שחשב משנה זה בין המקומות אשר נזכר בהם ר' אליעזר ובדר' אלעזר לא חשבה [והנ"ש היטוב לראות בזה] :

רש"י ד"ה שיש בראשו גלוסטרא. וראוי לבוכנא כו'. וכ' התניי"ט ואע"פ שמלאכתו לאיסור כו'. ורש"י בשבת (ר"ד קכ"ד) פי' שהוא מלאכתו להיתר ע"ש:

דף קב.

רש"י ד"ה נשמט. שנפסק החבל כו'. עי' מכות (ט ב) דנשמט ונפסק תרי ענינים נינהו. וי"ל דנקט נשמט לרבותא אף שהחבל דעיין שלם ועומד לקשרו עוד אפי' הכי אסור וכ"ש נפסק ויותר הנל"פ דנשמט היינו דנשמטה האסקופה ממקומה ונצרך לעגון הנגר בקרקע עצמו והוה דומיא דנקמז:

תוס' ד"ה לא אמרן. דאטו יהיה אסור כו' ב' חוטינן תוך שלשה כו'. עי' תוס' סוכה (יז) ד"ה אלו שכתב ומיהו היכא כו' איכא לספוקי אם שני הפסולים מצטרפין כו' ומיהו כו' אין האויר משלימו כו' דל"א לבוד להחמיר ע"ש וא"כ הא דמביאין הכא לראיה דאטו כו' צ"ע:

דף קב:

גמרא וא"ר שישא כו' סיינא שרי. בשבת הגי' ששת כדלעיל ונכון ועמש"כ (בפסחים מט):

רש"י ד"ה שרביב. הלכך כי מיהדק וקשור כו'. נראה דצ"ל או קשור או דהוא ו' המחלקת עי' בב"י ושו"ע:

[רש"י ד"ה מחזירין רטיה. שלא תהא חוצצת בין ידו לעבודה כו'. כצ"ל וכ"ה לשונו בביתא] :

דף קג.

רש"י ד"ה הא והא רבנן. והא דקתני עונבה כשנפסקה בראשיה כו'. וכתב התניי"ט דמשמע דגם זה לא הותר אלא במקדש כו' וכן בס"פ קרי הרע"ב להדיא לעניבה איסור שבות וכ"מ שם לשון רש"י כי דברי המהרש"א בכוננתו דחוקים ותמוה טובא דבשבת (קיג) משמע דמותר לכתחלה וכ"פ בשו"ע שי"ז (ולפמש"כ המ"א שם ס"ק ט"ו בשם ש"ג א"ש קצת):

ד"ה יבלת. אבל יבלת דמתניתין הוא ש"ד של המום. ועתניי"ט ועמש"כ בבכורות (מג ב) בתד"ה ושנשרו בס"ד:

רש"י ד"ה אם בכלי. והוה תולדה דגוזז אה"צ. ק"ל דא"כ מילה ליחייב גמי משום גוזז ובכ"ד מוכח דאין בה אלא משום חובל עי' (שבת קו) וגם הכא יל"פ משום חובל ונלע"ד דלא שייך גוזז אלא בדבר הדומה לצמר דגזעו מחליף כגון צפורן דשבת (צד ב) ומייתי לה לקמן אבל בשר ועור אין גזעו מחליף כמבואר כ"ו (בגדה נה) ועוד נראה מט"א לאין כאן משום גוזז והוא כמש"כ התוס' (בשבת ע"ג ב) ד"ה וצריך לעצים לענין קוצר:

גמ' ר' אלעזר וריב"ח כו'. כצ"ל בל"י:

שם [ואידך דומיא כו' דרבנן. והא דלא מוקי אידי ואידי ביבשה והא ביזו והא בכלי. דכיון דע"כ אפילו בדבר דאינו אסור אלא מדרבנן אסר תנא דפסחים נוחא טפי לאוקמי בדבר חדש דלא תנן לה במתניתין

דהכא]:

שם בני חבורה וזיזין הן. נ"ל פי' דמסתמא ממנין לכה"פ חכם אחד בהדייהו להורותם דיני צלייתו ואכילתו משא"כ חתיכת יבלתו דמחיים הוא דכ"א מפריש את פסחו וקודם שחיטתו ממנה אחרים עמו כלתנן נמנין כו' עד שישחוטו:

שם רבא אמר ר"א היא כו'. ק"ל דהא מתני' דקושרין נימא דלעיל לא אתיא כר"א כדפריך שם אי ר"א אפי' לכתחלה נמי וה"ל להש"ס לאקשויי רישא רבנן וסיפא ר"א:

דף קג:

נמרא מני אידימא רבנן ובמקדש. נ"ל דר"ל וכאוקימתא דרב יוסף דאף רבנן דפסחים מודו דשבות מקדש במקדש התירו [ודלא כפרש"י וכגון שעלתה לו בשבת כו'. דלרבנן דפסחים אף בזה אינו דוחה כמו שהבאתי שם מהירושלמי. וגם מסוניין מוכח כן מדלא משנינן דמתניתין דהכא כשנולדה בשבת ע"ש בצל"ח דדומיא דנימת כינור דלעיל וע"ש בסוגיא ובפרש"י]:

שם כגון שעלתה לו נשיכה בגבו ובאצילי ידיו. תמוה דבצרייתא תני יבלת ועוד בנשיכה לא שייך לישנא דשקילא דנקיט אח"כ לכן הנראה לכאורה לומר דט"ס הוא וצ"ל שעלתה לו יבלת בגבו כו' והספרים נשתבשו מהא דאיתא (בשבועות מו ב) תני ר"ח שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו (והמציינים שכחו לציון לשמה וכן משם לכאן) או דהגמרא עצמה נקטה לישנא דהתם וע"ד שכתב הרשב"ס (בב"ב מג ב) על השני נוח לי [וכן עוד שם קל"ב בד"ה רב עוירא מוקי בכולהו] וכן התוס' (בפסחים נא) בד"ה עבדינן וכה"ג אשכחן טובא ובזה מוצל פי' הר"ש והרע"ב בפ"ג דמע"ש מי"ג מקושית התני"ט וכמו שרמזתי שם ואולי יל"פ (לאחר שנקדק במה שפרש"י במקום שאפשר לו ליטלה בידו. דק"ט דבידו יכול ליטול גם מנגב גם מבין אצילי ידיו דאין לך מקום בגוף שאין ידיו או ידו מניעות שם) דכוונת הש"ס דלבד היבלת עלתה לו נשיכה כו' ומחמתה א"א לו לכפוף ידיו וכן פיו למקום היבלת וכבר כתבתי זה בחדושי ל"ס' נת"ע ומפני דחביבא לי שניתנו פה:

דף קד.

נמרא ואלא כו' נשים המשחקות באגוזים אסור מ"ט כו'. ק"ל מדוע לא קאמר דמשחקות להריוח דהוי כמו"מ כמש"כ הרמ"א של"ח ס"ה ואולי דזה פשיטא דאסור:

שם אמימר שרי כו' אמר מ"ט כו' הכא לא גיגה כו'. עי' רמב"ס פכ"א ה"ה שפסק מהא דאמימר דאם היה עבור בחצר מותר למלאות ממנו בגלגל ואנכי תמה דהא בור הגולה היה בלשכת העזרה כמבואר בסוף מדות והלא בכל הר הבית לא היה שום גינה ואפ"ה הוצרכו להתירו ביחוד משמע דבמדינה דומיא דידיה אסור:

רש"י ד"ה לא ישפח. ידיו על לבו. עי' (מו"ק כז ב) דמוכח דאינו כן וע"ש בתוס':

רש"ש • עירובין

תוס' ד"ה ה"ג. ותימא תרתי דרב למ"ל. מוכח דגם במימרא הב' הוה גרסי אר"י א"ר. ועוד אם איתא דל"ג רב לא הוה התחלה לתמיהתם דשפיר אשמעינן רב יהודה דל"ת טעמיה דרב משום אולוגי קלא:

דף קד:

גמרא לא כל הבורות התיירו אלא זו בלבד. ולשון הרע"ב ונשאר בהתירו כו' אף במדינה. לשונו אינו מכוון. דהלא עבור הזה עומד במקום שעמד. והכי הל"ל הותר לכל. או אף בזה"ז:

רש"י במתניתין. ואף ע"ג דמטמא ליה לאבנט שהוא קדוש. ואף ע"ג דבלא"ה איכא איסור דאורייתא משום מכנים טמא שרץ דאמר שמואל לקמן דחייב עליו. ועי' תוספות ד"ה לא. וכן מוכח מדברי רבי יהודה דאמר בצבת של עץ וקו"ל של רבי דפסל כ"ש של עץ (סוכה נ ב) ואפ"ה דוקא צבת דהוא פשוטי כ"ע דל"מ טומאה אתי לפרושי רבותא דהמיינו דנקטא מתני' אבל מש"כ לק' בסה"ע ד"ה שהייו עדיף "דהא אבנט נמי מידי דקדש הוא" ודאי קשה ושם נלע"ד לפרש פלוגתתן הוא אם קום עשה עדיף או שוא"ת עדיף דלעיל ק' דו"ק שם:

תוס' ד"ה לא. ור"ח כו' וקשיא כו' הא בהמיינו איכא איסורא דאורייתא כו'. לפי דעת הרמב"ס בפ"ג מהל' ביאהמ"ק הי"ז דכלי שהוא ראשון לטומאה אין בו איסור דאורייתא ע"ש לק"מ:

דף קה.

[רש"י ד"ה דהא אשתרי בעב"צ. דכתיב במועדו ואפי' בטומאה אבל בע"מ לא הותר דתניא בת"כ מום בו את לחם אלהיו לא יגש להקריב אין לי אלא תמידין שהן קרוין לחם בענין שנאמר את קרבני לחמי לאשי שאר קרבנות צבור מנין ת"ל שוב לחם קרא אחרינא כתיב בתריה לחם אלהיו מקה"ק וסמייך ליה אקרא קמא דנשתמע הכי לא יגש להקריב לחם אלהיו ע"כ. הקשה לי בני הרב כו' מהור"ר מתתיהו שי' למה נצרך רש"י לחדר את שני הכתובים יחד הלא לבד זה כתיבי שני פעמים לחם אצל בע"מ. א) איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו (כא יז). ב) מום בו את לחם אלהיו לא יגש להקריב (כא כא) וכן הראני בת"כ כי הדרשה הלזו שהביא רש"י שנויה שם על הפסוק הראשון לא יקרב להקריב לחם אלהיו. והשבתיו דנ"ל דגירסת רש"י בתו"כ עיקר דמקרא קמא לא משתמע אפילו תמידין דאיכא לאוקמי בקרבן יחיד דוקא דנקרא ג"כ לחם אלהים כדכתיב בשלמי כבש לחם אשה לה' וכן בעז לחם אשה כו' לה' וכתיב נמי ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם כו' אבל תמידין ה"א דקריבין בבע"מ כמו בטמאין ולכן בעינן קרא שני לאתוייניהו ותדע דהלא מוספין נקראים ג"כ לחם אלהים כדכתיב במוספי פסח לחם אשה כו' לה' אפילו הכי אי לאו דיתורא דקרא לא הוי ידעינן דאיתסרו להקריב אלא דק"ל על התו"כ דטפי ה"ל לרבווי מוספין ברישא אבל תמידין לא שהן עדיפי שכן תדיר עי' פסחים ע"ז ואולי ס"ל להת"כ דמוספין עדיפי שחביבה מוצה בשעתה]:

סליק מסכת עירובין בס"ד